

AKTUALIZACE REGIONÁLNÍ SUROVINOVÉ POLITIKY ZLÍNSKÉHO KRAJE Koncepční dokument

Aktualizace regionální surovinové koncepce/politika Zlínského kraje

Vypracovali: Česká geologická služba

Datum: duben 2026

Zodpovědný řešitelský tým:

Za ČGS: **RNDr. Vratislav Pecina, Ing. Josef Godány, RNDr. Josef Večeřa, Ing. Blažena Wertichová, Ph.D., Ing. František Ptíčen, Mgr. Jan Buda, Kateřina Perthenová, RNDr. Dalibor Mašek, Ing. Karel Rýda, Ing. Petr Bohdál, RNDr. Petr Rambousek, RNDr. Eva Kryštofová, RNDr. Jaromír Starý, Ph.D., Ing. Lukáš Mižič**

Zbývající spoluřešitelé výsledku projektu Mgr. Alena Kavinová, Mgr. Pavel Kavina, Ph.D

Další informace o díle:

Na základě smlouvy o dílo č. D/3994/2023/ŽPZE a dodatku č. 1 č. D/3994/2023/ŽPZE/1 ke smlouvě o dílo „Aktualizace Regionální surovinové politiky Zlínského kraje“ uzavřené ve smyslu ustanovení § 2586 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník se Zlínským krajem se sídlem ve Zlíně, tř. T. Bati 21, PSČ 761 90 a Českou geologickou službou se sídlem Klárov 131/3, 118 21 Praha 1

Česká geologická služba (ČGS) je respektovaná státní organizace, která vytváří, uchovává a poskytuje nestranné a objektivní expertní geologické informace na základě ověřených dat pro státní správu, soukromý sektor a veřejnost. Je státní příspěvkovou organizací, resortním výzkumným ústavem Ministerstva životního prostředí, pověřeným výkonem státní geologické služby na území ČR.

Nejedná o koncepci hromadného otvírání a exploataci ložisek nerostných surovin, nýbrž o komplexní zhodnocení hospodářského významu surovinového potenciálu v kraji a tím je kladem důraz na respekt a funkci spolupráce při územně plánovací činnosti. Struktura dokumentu vychází ze schválené a certifikované Metodiky a tvorby standardů periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí v ČR. Navržená metodika byla certifikována a modelově otestována ve dvou krajích - Středočeském (včetně hlavního města Prahy) a Karlovarském.

Krajský úřad Zlínského kraje 2026

Odbor životního prostředí a zemědělství

OBSAH

Seznam obrázků v textu	9
Seznam tabulek v textu.....	21
Úvod.....	28
1.1 Náplň a cíle regionální surovinové politiky/koncepce (RSP)	28
1.2 Úvodní charakteristika k aktualizaci regionální surovinové koncepce Zlínského kraje (RSP ZK)	28
1.2.1 Hlavní důvod aktualizace koncepce RSP Zlínského kraje.....	29
1.2.2 Cíl aktualizace koncepce RSP Zlínského kraje	31
1.2.3 Úkolem regionální surovinové koncepce je:.....	31
1.2.4 Proces pořizování aktualizace regionální surovinové koncepce Zlínského kraje	32
1.3 Význam surovinové základny Zlínského kraje	34
A Přehled odborných termínů a legislativního rámce	37
2.1 Seznam použitých zkratk	37
2.2 Definice pojmů	41
2.3 Právní předpisy týkající se nerostného bohatství	45
2.3.1 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.....	46
2.3.2 Zákon 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).....	46
2.3.3 Zákon 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, v platném znění	46
2.3.4. Zákon 62/1988 Sb., o geologických pracích v platném znění (geologický zákon).....	47
2.3.5 Zákony s nepřímou vazbou na nerostné bohatství.....	47
2.3.6 Legislativní rámec územního plánování.....	48
2.3.7 Základní teze celostátní koncepce „Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů“, včetně jejího doplnění ve znění Usnesení vlády č. 183 ze dne 9. března 2020	53
2.4 Význam tvorby a legislativní ukotvení regionálních surovinových koncepcí	56
2.5 Koncepční materiály s vazbou na problematiku nerostného bohatství	61
2.5.1 Nadnárodní (evropské)	61
2.5.2 Národní (celostátní)	70
2.5.3 Krajské.....	94
2.5.4 Další koncepční dokumenty a územní studie s nepřímou vazbou na RSP	100
2.6 Úřady a instituce se vztahem k využívání nerostného bohatství.....	103
2.6.1 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO).....	103
2.6.2 Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP).....	103
2.6.3 Český báňský úřad.....	103
2.6.4 Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).....	103

2.6.5 Krajský úřad	104
2.6.6 Stavební úřady.....	104
B Problematika ložisek a zdrojů nerostných surovin.....	106
3.1 Specifika ložisek a zdrojů nerostných surovin	106
3.2 Aktuální problémy při osvojování výhradních a nevýhradních ložisek nerostných surovin v ČR	107
3.2.1 Hlavní problémy při využívání ložisek nerostných surovin	110
3.2.2 Ochrana výhradního ložiska (CHLÚ)	128
3.2.3 Právní náležitosti předcházející těžbě výhradního ložiska a ložiska nevyhrazeného nerostu.	129
3.2.4 Význam a potřeba využívání ložisek nerostných surovin v návaznosti na zákon č. 465/2023 Sb. o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen liniový zákon),.....	130
3.2.5 Nerespektování pravidel poskytování informací.	131
3.2.6 Hlavní problémy ve vykazování objemů vytěžitelných a evidovaných zásob na využívaných ložiskách, jejichž reálný disponibilní objem je výrazně nižší.	132
3.3 Problémy uplatňování ochrany a využití nerostného bohatství v územním plánování.	135
3.3.1 Zásady postupů orgánů územního plánování při územně plánovací činnosti vyplývající z platných zákonů, nerespektování ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD, forma zpracování problematiky využití a ochrany nerostných surovin v zásadách územního rozvoje (ZÚR).....	135
3.3.2 Zákresy ložiskových objektů.....	135
3.3.3 Problémy s nerespektováním ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD	137
3.3.4 Koordinace návrhu k nalezení řešení, které je z hlediska ochrany a využití ložisek nerostných surovin a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.	143
3.3.5 Koordinace návrhů novel klíčových zákonů (liniový, stavební zákon apod.) z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství.....	147
C. Výchozí stav – Analytická část	165
4.1 Základní charakteristika Zlínského kraje.....	165
4.1.1 Rozloha a demografie.....	165
4.1.2 Geografická poloha.....	165
4.1.3 Geologická stavba.....	166
4.1.4 Hydrogeologická charakteristika území.....	170
4.1.5 Územní struktura druhů pozemků	184
4.1.6 Plochy chráněných území v rámci Zlínského kraje.....	185
4.2 Nerostné suroviny a jejich zásoby, včetně prognózních zdrojů na území Zlínského kraje.....	185
4.2.1 Ložiska nerostů	185
4.2.2 Přehled ložisek a zdrojů nerostných surovin a stav surovinové základny	190
4.2.3 Ochrana a připravenost nerostných zdrojů k těžbě.....	225

4.2.4 Omezení využitelnosti nerostných zdrojů – vlivy využívání nerostných surovin na životní prostředí	239
4.2.5 Současné využití (těžba) nerostných surovin ve Zlínském kraji	278
4.2.6 Surovinový potenciál	288
4.2.7 Těžební plánované záměry	351
4.2.8 Hlavní negativní a pozitivní dopady současné těžby – zahlazování následků těžby	447
D. Analýza potřeby nerostných surovin	481
5.1 Požadavky na nerostné zdroje	481
5.1.1 Stavby železniční infrastruktury	492
5.1.2 Stavby silniční infrastruktury	515
5.1.3 Stavby pro leteckou dopravu na území Zlínského kraje	562
5.1.4 Stavby pro vodní dopravu a hospodářství na území Zlínského kraje	562
5.1.5 Plochy a stavby pro výrobu na území Zlínského kraje	563
5.1.6 Spotřeba a uplatnění stavebních surovin	563
5.1.7 Zásadní problematika s rostoucími požadavky na potřebnou kvalitu a kvantitu těženého a drceného kameniva V ČR a ve Zlínském kraji pro trh	603
5.1.8 Problém nedostatku kameniva, kapacit lomů a pískoven, při schvalování receptur asfaltových směsí v laboratořích ŘSD ČR v Praze (přesněji „zkoušek typu“ - dále jen ZT) a průkazních zkoušek betonů	612
5.2 Množství a dostupnost nerostných surovin	616
5.2.1 Těžitelné zásoby a jejich životnost	616
5.2.2 Návrhy na zajištění deficitních surovin a posouzení možností dodávek potřebných stavebních surovin ze zdrojů mimo řešený kraj (ze sousedních krajů)	665
5.3 Pravidla pro vymezení oblastí s vysokou koncentrací těžeb	703
5.3.1 Navržené oblasti s vysokou koncentrací těžeb ve Zlínském kraji	704
E. Návrhová část – opatření a kritéria, vize	707
6.1 Surovinová základna	707
6.2.A. Navrhovaná opatření	723
6.2.A.1 Navrhovaná opatření obecného charakteru	723
6.2.A.2 Rizika v procesu osvojování ložisek do těžby	728
6.2.A.3 Návrh opatření pro využívání jednotlivých druhů nerostných surovin	730
6.2.A.4 Opatření pro rekultivace	771
6.2.A.5 Opatření pro minimalizaci vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví	773
6.2.A.6 Podmínky implementace koncepce z hlediska jejích vlivů na veřejné zdraví	776
6.3.B Kritéria pro výběr ložisek	778
6.4.C Kritéria v oblasti tvorby či pořizování změny územně-plánovací dokumentace ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin	781

6.5.D Opatření pro vymezení ploch těžby při tvorbě či pořizování změny územně-plánovací dokumentace ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin	787
6.5.D.1 Navrhované rozvojové plochy v oblasti těžby nerostných surovin.....	789
F. Závěry a strategie.....	815
7.1 Surovinové zdroje a jejich potenciál	819
7.2 Hlavní úkoly regionální surovinové politiky a doporučení	823
7.2.1. Krátkodobé úkoly	823
7.2.2 Střednědobé úkoly	833
7.2.3 Dlouhodobé úkoly	835
7.3 Souhrn dopadů regionální surovinové politiky	836
7.3.1 Legislativa a právní normy	836
7.3.2 Národní a nadnárodní dokumenty	837
7.3.3 Krajské ÚPD	841
7.3.4 Rozvojové programy	846
7.3.5 Evidence v SURIS a ochrana ložisek nerostných surovin	846
7.3.6 Krajský informační systém surovinových zdrojů	848
7.3.7 Udržitelný rozvoj.	848
7.4. Doporučení opatření v oblastech s vysokou koncentrací těžeb.....	862
7.4.1 Oblast Tovačov – Otrokovice	862
7.4.2 Oblast Uherský Ostroh – Moravský Písek.....	862
7.5 Srovnání krajské surovinové politiky s celostátní surovinovou politikou a dalšími koncepčními dokumenty ČR a Zlínského kraje.....	863
7.5.1 Srovnání s celostátními dokumenty.....	863
7.5.2 Srovnání s krajskými koncepčními dokumenty a strategiemi.....	864
7.5.3 Srovnání s Regionální surovinovou politikou z roku 2003.....	865
7.6 Průběžná aktualizace krajské surovinové politiky	867
G. Přílohy	868
8.1 Mapové přílohy	868
8.2 Tabulkové přílohy	868
8.3. Použitá literatura a prameny	869

SEZNAM OBRÁZKŮ V TEXTU

<i>Obr. 1: Seznam kritických a strategických surovin EU s ohledem na rizika možného zásobování v EU.</i>	<i>62</i>
<i>Obr. 2a: Kritické a strategické suroviny EU na území ČR (projekt RENS, 2023).</i>	<i>63</i>
<i>Obr. 2b: Kritické a strategické suroviny EU na území ČR (projekt RENS II, 2024).....</i>	<i>63</i>
<i>Obr. 3: Kritické a strategické suroviny EU s detailním umístěním na území ČR (projekt RENS, 2023).</i>	<i>64</i>
<i>Obr. 4a: Kritické a strategické suroviny potřebné pro NATO</i>	<i>67</i>
<i>Obr. 4b: Kritické a strategické suroviny potřebné ve světě a jejich významní producenti (svět a Evropa)</i>	<i>68</i>
<i>Obr. 5: Schéma zjednodušeného procesu výroby drceného kameniva.....</i>	<i>113</i>
<i>Obr. 6: Schéma zjednodušeného procesu výroby těženého kameniva – těžba z vody a těžba za sucha.....</i>	<i>115</i>
<i>Obr. 7: Schéma zjednodušeného procesu výroby cihlářských surovin.....</i>	<i>116</i>
<i>Obr. 8: Schéma zjednodušeného procesu výroby nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny).</i>	<i>117</i>
<i>Obr. 9: Schéma zjednodušeného procesu výroby nerudných surovin (těžené vápencové suroviny) z procesu výroby surovinové drti pro další zpracování v cementárně.....</i>	<i>118</i>
<i>Obr. 10: Legislativní požadavky při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin.</i>	<i>126</i>
<i>Obr. 11: Zjednodušené schéma řízení před správními úřady při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin a ložisek nevyhrazeného nerostu (Těžební unie, 2022).</i>	<i>127</i>
<i>Obr. 12: Zjednodušené schéma řízení před správními úřady při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin a ložisek nevyhrazeného nerostu (Těžební unie, 2022).</i>	<i>127</i>
<i>Obr. 13: Zjednodušená schémata významnosti kritických surovin v rámci novely horního a liniového zákona při osvojování a dobývání ložisek nerostných surovin ((Těžební unie, 2023, Ing Martin Štemberka, Ing. Jakub Suchomel).....</i>	<i>148</i>
<i>Obr. 14: Zjednodušená schémata významnosti kritických surovin v rámci novely horního a liniového zákona při osvojování a dobývání ložisek nerostných surovin (Těžební unie, 2023, Ing Martin Štemberka, Ing. Jakub Suchomel).....</i>	<i>148</i>
<i>Obr. 15: Zjednodušená schémata postupu řízení podle návrhů novel liniového a stavebního zákona při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin a ložisek nevyhrazeného nerostu (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2023).</i>	<i>154</i>
<i>Obr. 16: Zjednodušená schémata postupu řízení podle stavebního zákona při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin a ložisek nevyhrazeného nerostu (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2023).</i>	<i>154</i>
<i>Obr. 17: Zákon o jednotném environmentálním stanovisku (148/2023 Sb.) a zákon č. 149/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném environmentálním stanovisku.</i>	<i>155</i>
<i>Obr. 18: Soustava "nové" stavební správy</i>	<i>157</i>
<i>Obr. 19: Schéma kompetentních orgánů v procesu řízení JES</i>	<i>158</i>
<i>Obr. 20: Zjednodušená schémata postupu Integrace k naplnění zákona o JES (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2023).....</i>	<i>161</i>

<i>Obr. 21: Zjednodušená schémata postupu řízení stanovení dobývacího prostoru ve smyslu novely horního zákona (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2024).....</i>	<i>163</i>
<i>Obr. 22: Situace Zlínského kraje v rámci České republiky</i>	<i>165</i>
<i>Obr. 23: Zjednodušená geologická mapa Zlínského kraje (Mackovčín, Játiová a kol. 2002).....</i>	<i>169</i>
<i>Obr. 24: Oblasti povodí ve Zlínském kraji.....</i>	<i>170</i>
<i>Obr. 25: Hydrogeologické rajony a základní hydrogeologické jednotky zasahující na území Zlínského kraje</i>	<i>171</i>
<i>Obr. 26: Lokalizace odběrů podzemní vody ve Zlínském kraji (zdroj dat www.voda.gov.cz)</i>	<i>177</i>
<i>Obr. 27: Rozsah ochranných pásem vodních zdrojů a ochranných pásem přírodních léčivých zdrojů minerálních vod ve Zlínském kraji (zdroj dat www.heis.vuv.cz).....</i>	<i>178</i>
<i>Obr. 28: Rozsah CHOPAV a zranitelných oblastí dle NV č. 262/2012 Sb. ve Zlínském kraji.....</i>	<i>180</i>
<i>Obr. 29: Lokalizace kontaminovaných míst kategorie A (zdroj dat www.sekm.cz).....</i>	<i>181</i>
<i>Obr. 30: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložiska Hulín.....</i>	<i>268</i>
<i>Obr. 31: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž vytěženého ložiska O.N. Ves a těženého lož. Polešovice-Nedakonice</i>	<i>268</i>
<i>Obr. 32: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložisek Kvasice 2 a Střížkovice-Otrokovice.....</i>	<i>269</i>
<i>Obr. 33: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložisek Polešovice-Nedakonice a Moravský Písek-Uherský Ostroh.....</i>	<i>269</i>
<i>Obr. 33a: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh.....</i>	<i>269</i>
<i>Obr. 34: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložisek Chropyně-Plešovec a Chropyně-Hejtmán</i>	<i>270</i>
<i>Obr. 35: Ochranné pásmo zdroje podzemních vod u těženého ložiska Bzová v DP Bzová</i>	<i>271</i>
<i>Obr. 36: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti výhradního ložiska Komňa-Bučník</i>	<i>272</i>
<i>Obr. 37: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradního ložiska Ratiboř u Vsetína ...</i>	<i>272</i>
<i>Obr. 38: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradního zdroje Staré Město.....</i>	<i>273</i>
<i>Obr. 39: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradních ložisek Napajedla-Topolná I a Topolná II.....</i>	<i>273</i>
<i>Obr. 40: Graf produkce ropy v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji</i>	<i>279</i>
<i>Obr. 41: Graf produkce zemního plynu v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji (mil. m³)</i>	<i>280</i>
<i>Obr. 42: Graf produkce kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji (tis. m³)</i>	<i>281</i>
<i>Obr. 43: Graf produkce stavebního kamene v letech 2013–2022 ve Zlínském kraji.....</i>	<i>282</i>
<i>Obr. 44: Graf produkce štěrkopísků v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji.....</i>	<i>283</i>
<i>Obr. 45: Graf produkce cihlářské suroviny v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji</i>	<i>284</i>
<i>Obr. 46: Graf celková těžba nerostných surovin ve Zlínském kraji v letech 2014–2023.....</i>	<i>286</i>

<i>Obr. 47: Lom Bystřice pod Lopeníkem (převzato z Dyková a kol. 2002).</i>	300
<i>Obr. 48: Obecné schema přechodu lineárního hospodářství s materiály k cirkulárnímu hospodářství (material MŽP).</i>	307
<i>Obr. 49: Regionální produkce odpadu v rámci zlínského kraje podle jednotlivých ORP. Zdroj APOH 2024.</i>	308
<i>Obr. 50: Celková produkce odpadů v roce 2019 (CENIA).</i>	313
<i>Obr. 51: Produkce druhotných surovin v ČR v období 2015–2018 (v milionech tun).</i>	313
<i>Obr. 52: Celková produkce a nakládání se SDO v ČR v letech 2011–2020 v kt (Škopán 2022).</i>	328
<i>Obr. 53: Vývoj roční produkce recyklovaného SDO, granulátů a stavebních surovin v ČR v kt (Škopán 2022).</i>	330
<i>Obr. 54: Podíl recyklovaných SDO na produkci minerálních granulátů v ČR (Škopán, 2022).</i>	330
<i>Obr. 55: Užití recyklovaných stavebních materiálů do pozemních komunikací (Stehlík, 2022).</i>	331
<i>Obr. 56: Grafy produkce a nakládání s odstraněnými cihlami a betonem v ČR.</i>	332
<i>Obr. 57: Grafy nakládání s cihlami a směsmi cihel a betonů.</i>	333
<i>Obr. 58: Příklad principu recyklace stavebních demolic (zdroj Firma ERC BETON s.r.o.).</i>	334
<i>Obr. 59: Koncentrát Spytihněv frakce 0–0,25 mm.</i>	348
<i>Obr. 60: Koncentrát Spytihněv v zrnitostní frakci 0,25–1 mm.</i>	348
<i>Obr. 61: Etapizace těžby ložiska Chropyně-Hejtman.</i>	356
<i>Obr. 62: Vyznačení přístupové komunikace ve vztahu k řešenému území v ortofotomapě (GET, 2022).</i>	356
<i>Obr. 63: Situační plán využití a technického zázemí ložiska Chropyně-Hejtman a jeho následná rekultivace.</i>	357
<i>Obr. 64: Situační plán plánovaného rozšíření ložiska Chropyně – Hejtman.</i>	358
<i>Obr. 65 : Plánované budoucí rozšíření plochy nevýhradního ložiska Chropyně.</i>	358
<i>Obr. 66: Celkový pohled na prostor ložiska štěrkopísků Kvasice 2 (B 3011800).</i>	362
<i>Obr. 67: Situační plán CHLU a plánované těžby na ložisku Kvasice 2</i>	362
<i>Obr. 68: Situace výhradního ložiska štěrkopísků Kvasice 2 v topografické mapě</i>	363
<i>Obr. 69: Umístění ložiska štěrkopísků Kvasice 2 s upřesněním dílčích složek na životní prostředí (ZPF, OPVZ).</i>	363
<i>Obr. 70: Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla</i>	366
<i>Obr. 71: Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla-Topolná.</i>	367
<i>Obr. 72: Situace nevýhradního ložiska štěrkopísků Napajedla - sever (Pěnné).</i>	368
<i>Obr. 73: Celkový pohled aplikace rekultivačních postupů (kombinace hydricko-lesnické etapy) na nevýhradním ložisku Napajedla.</i>	369
<i>Obr. 74: Celkový pohled aplikace rekultivačních postupů (kombinace hydricko-lesnické etapy) na nevýhradním ložisku Napajedla</i>	369

<i>Obr. 75: Celková situace na ložiscích Napajedla, Napajedla-sever (Pěnné) a Napajedla-Topolná I a II.....</i>	<i>371</i>
<i>Obr. 76: Situace nevýhradního ložiska štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Topolná II.....</i>	<i>371</i>
<i>Obr. 77: Situace prognózního zdroje štěrkopísků Staré Město k využití.....</i>	<i>373</i>
<i>Obr. 78: Situace prognózního zdroje štěrkopísků Staré Město k využití, včetně přístupové komunikace a technologického zázemí.....</i>	<i>373</i>
<i>Obr. 79: Bloky zásob výhradního ložiska po Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR II. etapa – Moravský Písek, dodatek č.1 z roku 1997.....</i>	<i>377</i>
<i>Obr. 80: Těžba a úprava štěrkopísků v Uherském Ostrohu 2 s upřesněním plochy těžby a zázemí.....</i>	<i>381</i>
<i>Obr. 81: Celkový pohled na lokalitu Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200).....</i>	<i>381</i>
<i>Obr. 82: Využití části bloků zásob výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B-3012200) v prozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek.....</i>	<i>383</i>
<i>Obr. 83: Využití části bloků zásob výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v prozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek s přístupovou komunikací.....</i>	<i>384</i>
<i>Obr. 84: Schematické situační mapky umístění plánovaného výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice k využití a jeho následné rekultivace.....</i>	<i>387</i>
<i>Obr. 85: Celkový pohled na prostor ložiska štěrkopísků Nedakonice-Polešovice a na Přírodní rezervaci Kolébky.....</i>	<i>388</i>
<i>Obr. 86: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky a SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.....</i>	<i>390</i>
<i>Obr. 87: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky a SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.....</i>	<i>391</i>
<i>Obr. 88: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky a SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.....</i>	<i>392</i>
<i>Obr. 89: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky v návaznosti na CHLÚ Nedakonice.....</i>	<i>393</i>
<i>Obr. 90: Schematické situační mapky – ortofotomapa umístěním plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky v návaznosti na CHLÚ Nedakonice.....</i>	<i>394</i>
<i>Obr. 91: Umístění ložiska štěrkopísků ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ Nedakonice s upřesněním dílčích složek na životní prostředí (ZPF, OPVZ).....</i>	<i>395</i>
<i>Obr. 92: Využití výhradního ložiska Chropyně –Plešovec v CHLÚ Chropyně I.....</i>	<i>397</i>
<i>Obr. 93: Izohypsy mocnosti suroviny na výhradním ložisku Plešovec.....</i>	<i>398</i>

<i>Obr. 94: Izohypsy mocnosti suroviny na výhradním ložisku Plešovec</i>	398
<i>Obr. 95: Celkový pohled na výhradní ložisko Chropyně-Plešovec dokumentují následující obrázky (vpravo Břestský les, v pozadí obec Plešovec).</i>	400
<i>Obr. 96: Celkový pohled na prostor ložiska štěrkopísků Chropyně- Plešovec (B 3008600).</i>	400
<i>Obr. 97: Situace dopravní přepravy suroviny z prostoru ložiska štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I.</i>	401
<i>Obr. 98: Situace umístění ložiska štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I a dílčí složky životního prostředí (ochrana ZPF, OPVZ apod)</i>	405
<i>Obr. 99: Schematické situační mapky umístění plánovaného nevýhradního ložiska Strážovice k využití a jeho následné rekultivace.</i>	405
<i>Obr. 100: Schematické situační mapky umístění plánovaného nevýhradního ložiska Strážovice k využití a jeho následné rekultivace</i>	405
<i>Obr. 101: Schematické situační mapky umístění plánovaného nevýhradního ložiska Strážovice k využití a detailní přepravní trasy k napojení do těžebny</i>	406
<i>Obr. 102: Schematické situační mapky umístění plánovaného nevýhradního ložiska Strážovice k využití a dopravní napojení do těžebny (severní a jižní trasa s obchvatem obce Strážovice)</i>	406
<i>Obr. 103: Situace umístění nevýhradního ložiska štěrkopísků Strážovice – Otrokovice (D 3011700) a dílčí složky životního prostředí (ochrana ZPF, OPVZ apod)</i>	407
<i>Obr. 104: Schematická situační ortomapka umístění plánovaného pokračování těžby výhradního ložiska v DP Hulín a v CHLÚ Hulín - plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín, plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000)</i>	409
<i>Obr. 105: Schematická situační topomapka umístění plánovaného pokračování těžby výhradního ložiska v DP Hulín a v CHLÚ Hulín – plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín, plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000)</i>	409
<i>Obr. 106: Schematická situační mapka umístění plánovaného pokračování těžby výhradního ložiska v DP Hulín v lokalitě Hulín-Záhlinice.</i>	412
<i>Obr. 107: Schematické situační mapka umístění plánovaného pokračování těžby nevýhradního ložiska Hulín-Bílany D 5279300 v CHLÚ Hulín.</i>	413
<i>Obr. 108: Schematické situační mapka umístění plánovaného dotěžení ložiska v DP Hulína a na nevýhradním ložisku Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín.</i>	413
<i>Obr. 109: Situace umístění výhradního ložiska štěrkopísků Hulín a nevýhradního ložiska Hulín -Bílany a dílčí složky životního prostředí (ochrana ZPF, OPVZ apod.)</i>	414
<i>Obr. 110: Schematické situační mapka umístění výhradního ložiska Chropyně-Záříč v CHLÚ Chropyně a dílčí složky na životní prostředí</i>	417
<i>Obr. 111: Schematické situační mapka umístění plánovaného předchozího souhlasu na stanovení DP na výhradním ložisku Chropyně-Záříč v CHLÚ Chropyně</i>	419
<i>Obr. 112: Schematické situační mapka umístění plánovaného využití výhradního ložiska Chropyně – Záříč v CHLÚ Chropyně s dopravním napojením</i>	420
<i>Obr. 113: Soulad záměru těžby vátých písků Polešovice s platným ÚP Polešovice</i>	422

<i>Obr. 114: Využití ložiska nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů (Díly-sever) o ploše 3,9600 ha a (Díly-jih) o ploše 2,3792 ha.....</i>	<i>422</i>
<i>Obr. 115: Dotěžované ložisko nevyhrazeného nerostu Polešovice-Moravský Písek - Nivy (D 3088000) 423</i>	
<i>Obr. 116: Situace s vyznačením hranic Pískovny Boršice (červeně) a plochou pro drcení odpadů (zeleně)</i>	<i>425</i>
<i>Obr. 117: Etapy hospodárného využití nevýhradních ložisek štěrkopísků - Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžovaného ložiska Boršice u Buchlovic 3</i>	<i>426</i>
<i>Obr. 118: Využití výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha.....</i>	<i>428</i>
<i>Obr. 119: Vypočtené perspektivní bloky zásob výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha.....</i>	<i>429</i>
<i>Obr. 120: Plánované rozšíření ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene</i>	<i>431</i>
<i>Obr. 121: Nevýhradní ložisko Bystřička a jeho plánované rozšíření, v předpolí s bloky zásob pro plánované využití a rozšíření kamenolomu.</i>	<i>432</i>
<i>Obr. 122: Schematické situační mapky umístění nevýhradního ložiska Bystřička a jeho plánované rozšíření (vlevo na geologickém podkladě v rusavských vrstvách, které se skládají z hrubě rytmického flyše s převahou arkózových pískovců se slepenci</i>	<i>432</i>
<i>Obr. 123: Celkový pohled umístění a těžby nevýhradního ložiska Bystřička a jeho plánované rozšíření 433</i>	
<i>Obr. 124: Nevýhradní ložisko stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu.....</i>	<i>435</i>
<i>Obr. 125: Lom po historické těžbě - Starý Hrozenkov.....</i>	<i>435</i>
<i>Obr. 126: Lom po historické těžbě - zřetelná sukcese v opuštěném kamenolomu Starý Hrozenkov (Godany, J., 2024).....</i>	<i>436</i>
<i>Obr. 127: Limity využití situovaných ložisek stavebního kamene v CHKO Bílé Karpaty se zřetelem na ložisko Starý Hrozenkov (N 5052400) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu</i>	<i>436</i>
<i>Obr. 128: Ložisková mapa - průzkum doleritu - 1959 - Starý Hrozenkov</i>	<i>437</i>
<i>Obr. 129: Nevýhradní ložisko stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu.....</i>	<i>438</i>
<i>Obr. 130: Potenciální blok zásob nevýhradního ložiska Záhorovice</i>	<i>439</i>
<i>Obr. 131: Limity využití situovaných ložisek stavebního kamene v CHKO Bílé Karpaty se zřetelem na ložisko Záhorovice jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu</i>	<i>439</i>
<i>Obr. 132: Plánované rozšíření kamenolomu Ratiboř u Vsetína (Dokumentace EIA, 2023).</i>	<i>442</i>
<i>Obr. 133: Plánované rozšíření kamenolomu Ratiboř u Vsetína (dle SURIS, ČGS, 2024).....</i>	<i>442</i>
<i>Obr. 134: Ložisko a prognózní zdroj Ratiboř u Vsetína (Zíma 2023).</i>	<i>443</i>
<i>Obr. 135: Lom Ratiboř u Vsetína celkový pohled na roztěžený lom (Godany a kol. 2024).....</i>	<i>443</i>
<i>Obr. 136: Situace ložiska stavebního kamene s DP Bzová</i>	<i>445</i>

<i>Obr. 137: Limity využití situovaných ložisek stavebního kamene v CHKO Bílé Karpaty se zřetelem na výhradní ložisko Bzová.....</i>	<i>446</i>
<i>Obr. 138: Situace ochranného pásma zdrojů podzemní vody ve vztahu k využívanému ložisku stavebního kamene Bzová s DP Bzová.....</i>	<i>446</i>
<i>Obr. 139: Příklad schématu životního cyklu těžby (upraveno dle materiálů Anglo Gold Ashanti).</i>	<i>447</i>
<i>Obr. 140: Celký pohled na těžený lom Bučník</i>	<i>463</i>
<i>Obr. 141: Zatopené dno lomu Bučník</i>	<i>463</i>
<i>Obr. 142: Horniny lomu Bučník.....</i>	<i>464</i>
<i>Obr. 143: Sloupcovitá odlučnost trachybazaltu v lomu Starý Hrozenkov.....</i>	<i>466</i>
<i>Obr. 144: Celkový pohled na opuštěný lom ve Starém Hrozenkově.....</i>	<i>466</i>
<i>Obr. 145: Opuštěný pískovcový lom Rasová.....</i>	<i>467</i>
<i>Obr. 146: Opuštěný pískovcový lom Rasová.....</i>	<i>468</i>
<i>Obr. 147: Jezírko v pískovcovém lomu Rasová.....</i>	<i>468</i>
<i>Obr. 148: Pískovcový lom Bzová</i>	<i>469</i>
<i>Obr. 149: Opuštěný zatopený lom jílovitého vápence Kurovice.....</i>	<i>470</i>
<i>Obr. 150: Opuštěný zatopený lom jílovitého vápence Kurovice.....</i>	<i>471</i>
<i>Obr. 151: II. územní etapa těžby na ložisku Boršice.....</i>	<i>472</i>
<i>Obr. 152: Etapizace na ložisku Boršice u Buchlovic.....</i>	<i>473</i>
<i>Obr. 153: Situace s vyznačením hranic Pískovny Boršice (červeně) a plochou pro drcení odpadů (zeleně)</i>	<i>474</i>
<i>Obr. 154: Schema 6. etapy těžba na ložisku Boršice</i>	<i>475</i>
<i>Obr. 155: Plán rekultivace 6. etapy těžba na ložisku Boršice.....</i>	<i>476</i>
<i>Obr. 156: 6. etapa těžby na ložisku Boršice</i>	<i>476</i>
<i>Obr. 157: Celkový pohled na 6. etapu těžby na ložisku Boršice</i>	<i>477</i>
<i>Obr. 158: Těžebna Boršice</i>	<i>478</i>
<i>Obr. 159: Plán rekultivace cihelny Vážany.....</i>	<i>480</i>
<i>Obr. 160: Graf zprovoznění dálnic v ČR v letech 2026–2030</i>	<i>484</i>
<i>Obr. 161: Dálniční síť ČR výhled do roku 2030</i>	<i>485</i>
<i>Obr. 162: Dálnice ČR - zprovoznění v letech 2022–2025.....</i>	<i>485</i>
<i>Obr. 163: Stavby ŘSD ČR v realizaci a k zahájení 2022–2025.....</i>	<i>486</i>
<i>Obr. 164: Stavby ŘSD ČR v realizaci a k zahájení 2030–2050.....</i>	<i>487</i>
<i>Obr. 165: Stavby ŘSD ČR v realizaci a k zahájení do 2050.....</i>	<i>487</i>
<i>Obr. 166: Klíčové dopravně-investiční záměry na území ČR ploch a koridorů nadmístního významu-dopravní infrastruktury do roku 2032.....</i>	<i>493</i>

<i>Obr. 167: Mapa uvažovaných vysokorychlostních železničních tratí.....</i>	<i>497</i>
<i>Obr. 168: Mapa uvažovaných variant rychlých spojení (RS) v rámci plánovaných železničních projektů VRT</i>	<i>497</i>
<i>Obr. 169: Mapa variant rychlých spojení (RS) v rámci plánovaných železničních projektů VRT se zřetelem na východní část ČR.....</i>	<i>498</i>
<i>Obr. 170: Mapa plánovaných staveb železniční infrastruktury na území Zlínského kraje.</i>	<i>499</i>
<i>Obr. 171: Přehled plánovaných železniční infrastruktury ve Zlínském kraji.....</i>	<i>500</i>
<i>Obr. 172: Detaily plánovaných železničních staveb ve Zlínském kraji</i>	<i>500</i>
<i>Obr. 173: Detaily plánovaných železničních staveb ve Zlínském kraji</i>	<i>501</i>
<i>Obr. 174: Průměrná roční spotřeba nového kameniva frakce 0/32 mm na výstavbu a údržbu železniční infrastruktury v České republice.....</i>	<i>502</i>
<i>Obr. 175: Spotřeba drceného kameniva na 1 km železnice.....</i>	<i>504</i>
<i>Obr. 176: Názvosloví konstrukčních vrstev a zemního tělesa.</i>	<i>515</i>
<i>Obr. 177: Graf Proctorovy maximální objemové hmotnosti ve vztahu k přítomnosti jemných částic</i>	<i>517</i>
<i>Obr. 178: Nerovnosti podkladu vozovek při opravách vozovek.....</i>	<i>518</i>
<i>Obr. 179: Plýtvání kamenivem při provádění zásypů rýh a násypů</i>	<i>519</i>
<i>Obr. 180: Spotřeba kameniva na 1 km nové dálnice, či rychlostní komunikace.</i>	<i>523</i>
<i>Obr. 181: Podíl počtu betonáren lokálních, regionálních a velkých výrobců z celkového počtu betonáren v ČR (stav 2021)</i>	<i>530</i>
<i>Obr. 182: Plánované stavby silniční infrastruktury na území Zlínského kraje.....</i>	<i>538</i>
<i>Obr. 183: Přehled významných oprav silniční infrastruktury na území Zlínského kraje.....</i>	<i>539</i>
<i>Obr. 184: Plánované stavby silniční infrastruktury na území sousedního navazujícího Jihomoravského kraje</i>	<i>543</i>
<i>Obr. 185: Plánované stavby silniční infrastruktury na území sousedního navazujícího Olomouckého kraje</i>	<i>546</i>
<i>Obr. 186: Plánované stavby silniční infrastruktury na území sousedního navazujícího Moravskoslezského kraje.....</i>	<i>550</i>
<i>Obr. 187: Umístění záměru - I/49 od MÚK Vizovice</i>	<i>553</i>
<i>Obr. 188: Varianty plánované komunikace Vizovice – slovenské hranice</i>	<i>555</i>
<i>Obr. 189: Plánovaná komunikace Vizovice – slovenská hranice na podkladě ortofoto</i>	<i>555</i>
<i>Obr. 190: Dálnice D49 Hulín - Fryšták.....</i>	<i>556</i>
<i>Obr. 191: D49 Lípa – MÚK Vizovice</i>	<i>557</i>
<i>Obr. 192: Stavba D55 Napajedla – Otrokovice I. stavba most a související objekty</i>	<i>558</i>
<i>Obr. 193: Etapizace výstavby D55 Olomouc- Přerov – Hulín - Otrokovice – Břeclav na území Zlínského kraje.....</i>	<i>559</i>

<i>Obr. 194: Plán sítě VRT v ČR</i>	<i>561</i>
<i>Obr. 195: Podíl spotřeby a uplatnění hotových výrobků drceného a těženého kameniva ve stavebním průmyslu, při budování dopravní – silniční a železniční infrastruktury apod z celkové roční produkce ve vybraných zemích EU.....</i>	<i>564</i>
<i>Obr. 196: Poměr růstu HDP/obyvatel versus produkce kameniva tuny/obyvatele, stav 2019-2020 (zdroj https://uepg.eu/mediatheque/index/1.html).....</i>	<i>565</i>
<i>Obr. 197: Celková produkce drceného kamene v tunách na hlavu obyvatel v jednotlivých zemích EU (stav 2019-2020) (Zdroj https://uepg.eu/mediatheque/index/1.html)</i>	<i>566</i>
<i>Obr. 198: Celková roční produkce těženého a drceného kameniva, včetně celkových ročních objemů uplatnitelných recyklátů ve stavebním průmyslu v jednotlivých zemích Evropy (v mil. tunách, stav – 2019-2020) (Zdroj https://uepg.eu/mediatheque/index/1.html)</i>	<i>567</i>
<i>Obr. 199: Přibližný podíl upotřebení výroby stavebního drceného kameniva pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby na území ČR.</i>	<i>568</i>
<i>Obr. 200: Přibližný podíl upotřebení výroby těženého kameniva – štěrkopísků a betonářských písků pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby na území ČR.</i>	<i>569</i>
<i>Obr. 201: Výroba betonu pro cemento-betonové kryty v ČR v letech 2010–2020 (zdroj: Sdružení pro výstavbu silnic).</i>	<i>570</i>
<i>Obr. 202: Výroba asfaltových směsí v ČR v letech 2010–2020. (Zdroj: Sdružení pro výstavbu silnic).</i>	<i>571</i>
<i>Obr. 203: Přibližný podíl upotřebení výroby stavebních surovin pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby podle těžební společnosti Českomoravský štěrk, Heidelberg Cement Group (Zdroj Těžební unie, Českomoravský štěrk, Heidelberg Cement Group, 2019).</i>	<i>572</i>
<i>Obr. 204: Přibližný podíl upotřebení výroby stavebního drceného kameniva pro jednotlivá odvětví a stavby na území Zlínského kraje.....</i>	<i>573</i>
<i>Obr. 205: Přibližný podíl upotřebení výroby těženého kameniva - štěrkopísků a betonářských písků pro jednotlivá odvětví a stavby na území Zlínského kraje.</i>	<i>573</i>
<i>Obr. 206: Schematická mapa těžených ložisek štěrkopísků a stavebního kamene, staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR na období 2026-2032 (zdroj ŘSD, SŽ, sp.).</i>	<i>576</i>
<i>Obr. 207: Schematická mapa plánovaných staveb silniční infrastruktury na území ČR do roku 2026 s vyznačenými těženými ložisky stavebního kamene do vzdálenosti 35 km od plánované stavby (zdroj, ČGS, ŘSD sp., 2022).</i>	<i>577</i>
<i>Obr. 208: Schematická mapa plánovaných staveb silniční infrastruktury na území ČR do roku 2026 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísků do vzdálenosti 35 km od plánované stavby (zdroj, ČGS, ŘSD sp., 2022).....</i>	<i>578</i>
<i>Obr. 209: Schematická mapa plánovaných staveb silniční infrastruktury na území ČR do roku 2026 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísků do vzdálenosti 35 km od plánované stavby (zdroj, ČGS, ŘSD sp., 2022).....</i>	<i>578</i>
<i>Obr. 210: Schematické mapy plánovaných staveb železniční infrastruktury VRT na území ČR (zdroj SŽ, sp., 2021).....</i>	<i>578</i>
<i>Obr. 211: Schematická mapa plánovaných silničních staveb a staveb železniční infrastruktury na území ČR s vyznačenými netěženými ložisky a zdroji stavebního kamene.....</i>	<i>579</i>

<i>Obr. 212: Schematická mapa plánovaných silničních staveb a staveb železniční infrastruktury na území ČR s vyznačenými netěženými ložisky a zdroji štěrkopísků.....</i>	<i>579</i>
<i>Obr. 213: Schematická mapa plánovaných staveb železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2040 s vyznačenými těženými ložisky stavebního kamene vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 32-63 mm všech jakostních tříd.....</i>	<i>580</i>
<i>Obr. 214: Schematická mapa plánovaných staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2028 až 2040 s vyznačenými těženými ložisky stavebního kamene vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 32-63 mm všech jakostních tříd a frakce 0-32kv a 0-63 mm.</i>	<i>583</i>
<i>Obr. 215: Schematická mapa plánovaných staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2028 až 2040 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísků vhodných do betonů a stavebních dálničních těles apod.....</i>	<i>589</i>
<i>Obr. 216: Schematická mapa plánovaných staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2028 až 2040 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísků, životnosti ložisek , a ložisek zařazených mezi strategického významu.....</i>	<i>589</i>
<i>Obr. 217: Plánované železniční a silniční (dálniční) stavby, včetně lokalizace nevyužívaných ložisek a zdrojů stavebního kamene (SK).....</i>	<i>592</i>
<i>Obr. 218: Plánované železniční a silniční (dálniční) stavby, včetně lokalizace nevyužívaných ložisek a zdrojů štěrkopísků (SP).....</i>	<i>593</i>
<i>Obr. 219: Plánované opravy na vozovkách silniční infrastruktury na území ČR.....</i>	<i>593</i>
<i>Obr. 220: Plánované opravy mostů na silniční infrastrukturu na území ČR.....</i>	<i>594</i>
<i>Obr. 221: Vozovky silniční infrastruktury ve správě ŘSD na území ČR.....</i>	<i>594</i>
<i>Obr. 222: Stav silniční sítě povrchu vozovky ve správě ŘSD na území ČR.....</i>	<i>595</i>
<i>Obr. 223: Stav silniční sítě povrchu vozovky s cementobetonovým (CBK) a asfaltovým (AB) krytem vozovek ve správě ŘSD na území ČR.....</i>	<i>595</i>
<i>Obr. 224: Technický stav silniční sítě povrchu vozovky ve správě ŘSD na území ČR.....</i>	<i>596</i>
<i>Obr. 225: Vývoj technického stavu mostů u dálniční a silniční sítě ve správě ŘSD na území ČR.....</i>	<i>596</i>
<i>Obr. 226: Schematická mapa těžených ložisek stavebního kamene na území ČR, se zřetelem na území Zlínského kraje, vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 32-63 mm všech jakostních tříd BO, BI, BII (zdroj SŽ, sp., 2025).</i>	<i>597</i>
<i>Obr. 227: Schematická mapa těžených ložisek stavebního kamene na území ČR, se zřetelem na území Zlínského kraje vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 0-32 Kv mm (zdroj SŽ, sp., 2025).</i>	<i>598</i>
<i>Obr. 228: Objem produkovaných frakcí drceného kameniva vhodných jako štěrkodrtě a drtě - zejména převažujících frakcí 0/32 a 0/63 mm - ze stávajících provozoven stavebního kamene na území Zlínského kraje z celkové průměrně vykazované 3-leté těžby.....</i>	<i>643</i>
<i>Obr. 229: Objem produkovaných frakcí drceného kameniva vhodných jako štěrkodrtě a drtě - zejména převažujících frakcí 0/32 a 0/63 mm ze stávajících provozoven stavebního kamene na území Zlínského kraje a z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ pro nevýhradní ložiska na území Zlínského kraje.....</i>	<i>644</i>

<i>Obr. 230: Objem produkovanych klíčových frakcí stavebního kamene vhodných do betonů a obaloven z provozoven stavebního kamene, z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ podle jednotlivých krajů na území ČR, včetně Zlínského kraje</i>	<i>645</i>
<i>Obr. 231: Objem vyprodukovaných frakcí drceného kamene vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 frakcí 32-63 m třídy B0, BI a BII (kolejový svršek) a dále frakcí 0-32 kv mm a 0-63 kv mm (kolejový spodek) z celkových vykazovaných zásob v POPD podle jednotlivých krajů na území ČR, vyjma Zlínského kraje.....</i>	<i>646</i>
<i>Obr. 232: Objem produkovanych frakcí štěrkopísků vhodných do betonů a obaloven z provozoven štěrkopísků z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ pro nevýhradní ložiska na území Zlínského kraje</i>	<i>652</i>
<i>Obr. 233: Objem produkovanych frakcí štěrkopísků vhodných do betonů a obaloven z provozoven štěrkopísků z celkové průměrně vykazované 3-leté těžby na území Zlínského kraje.....</i>	<i>653</i>
<i>Obr. 234: Objem produkovanych klíčových frakcí štěrkopísků vhodných do betonů a obaloven z provozoven štěrkopísků z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ podle jednotlivých krajů na území ČR, včetně Zlínského kraje</i>	<i>654</i>
<i>Obr. 235: Mapa distribuce ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje, vycházející ze závěrů aktualizovaných kapitol RSP ZK pro vývojovou řadu 2010–2025.</i>	<i>659</i>
<i>Obr. 236: Mapa distribuce využívaných a nevyužívaných ložisek štěrkopísků na území Zlínského a Jihomoravského kraje, včetně ložisek plánovaných do těžby, vycházející ze závěrů aktualizovaných kapitol RSP ZK.....</i>	<i>660</i>
<i>Obr. 237: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008–2023 – Zlínský kraj.....</i>	<i>664</i>
<i>Obr. 238: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008-2024 – Zlínský kraj.....</i>	<i>664</i>
<i>Obr. 239: Srovnání průměrných mocností suroviny na významných ložiskách v zájmovém území Olomouckého kraje (subregistr B – využívaná výhradní ložiska, subregistr D – využívaná nevýhradní ložiska).</i>	<i>672</i>
<i>Obr. 240: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008–2023 – Olomoucký kraj.</i>	<i>677</i>
<i>Obr. 241: Mapa distribuce ložisek štěrkopísků na území Jihomoravského kraje, vycházející ze závěrů Regionální surovinové politiky Jihomoravského kraje pro vývojovou řadu po roce 2022.</i>	<i>690</i>
<i>Obr. 242: Mapa distribuce využívaných a nevyužívaných ložisek štěrkopísků na území Zlínského a Jihomoravského kraje, včetně ložisek plánovaných do těžby (vycházející ze závěrů aktualizovaných kapitol Regionální surovinové politiky Zlínského a Jihomoravského kraje).</i>	<i>690</i>
<i>Obr. 243: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008–2023 – Jihomoravský kraj.</i>	<i>691</i>
<i>Obr. 244: Mapa distribuce ložisek stavebního kamene na území Moravskoslezského kraje, vycházející ze závěrů Regionální surovinové politiky Jihomoravského kraje pro vývojovou řadu po roce 2025.</i>	<i>701</i>
<i>Obr. 245: Mapa distribuce ložisek štěrkopísků na území Moravskoslezského kraje, vycházející ze závěrů Regionální surovinové politiky Jihomoravského kraje pro vývojovou řadu po roce 2025.</i>	<i>702</i>

<i>Obr. 246: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008–2023 – Moravskoslezský kraj</i>	702
<i>Obr. 247: Surovinová mapa s vytyčenými oblastmi s vysokou koncentrací těžeb ve Zlínském kraji</i>	703
<i>Obr. 248: Vymezené specifické oblasti s vysokou koncentrací těžeb štěrkopísků ve Zlínském kraji</i>	705
<i>Obr. 249: Vymezené specifické oblasti s vysokou koncentrací těžeb štěrkopísků ve Zlínském kraji</i>	706
<i>Obr. 250: Výhradní ložiska štěrkopísků ložisky strategického významu ve Zlínském kraji</i>	714
<i>Obr. 251: Situace na nevýhradním ložisku štěrkopísků Chropyně (D 3155300) (Chropyně-Hejtmán)</i>	791
<i>Obr. 252: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Kvasice 2 (B 3011800)</i>	793
<i>Obr. 253: Situace na nevýhradních ložiscích štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla-Topolná II</i>	787
<i>Obr. 254: Situace na nevýhradních ložiscích štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla-Topolná II</i>	787
<i>Obr. 255: Situace na perspektivním evidovaném zdroji štěrkopísků Staré Město</i>	788
<i>Obr. 256: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200)</i>	790
<i>Obr. 257: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Nedakonice-Polešovice (B 3011900)</i>	793
<i>Obr. 258: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600)</i>	795
<i>Obr. 259: Situace na nevýhradním ložisku štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700)</i>	796
<i>Obr. 260: Situace na těženém výhradním ložisku štěrkopísků Hulín (B 3011600) a navyzujícím ložisku Hulín-Bílany (D 5279300)</i>	797
<i>Obr. 261: Schematické situační mapka umístění plánovaného využití na výhradním ložisku Chropyně – Záříčí v CHLÚ Chropyně</i>	798
<i>Obr. 262: Schematické situační mapka umístění plánovaného předchozího souhlasu na stanovení DP na výhradním ložisku Chropyně–Záříčí v CHLÚ Chropyně</i>	799
<i>Obr. 263: Situace na nevýhradním ložisku vátých stavebních písků Polešovice</i>	800
<i>Obr. 264: Situace na využívaném nevýhradním ložisku stavebního kamene Bystřička (D 5239400) (rozšíření)</i>	801
<i>Obr. 265: Situace na využívaném nevýhradním ložisku stavebního kamene Bystřička (plánované rozšíření)</i>	802
<i>Obr. 266: Situace na nevýhradním ložisku stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) (potenciální zdroj)</i>	803
<i>Obr. 267: Situace na nevýhradním ložisku stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) (potenciální zdroj)</i>	804
<i>Obr. 268: Situace na využívaném nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína – záměr kamenolom Hošťálková II. etapa dobývání (D 5230900)</i>	805
<i>Obr. 269: Situace na ložisku hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700)</i>	806
<i>Obr. 270: Situace na využívaném výhradním ložisku stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800)</i>	807

SEZNAM TABULEK V TEXTU

Tab. č. 1: Seznam kritických surovin EU ze 16. 3. 2023 (Strategické suroviny zvýrazněny tučně. Měď a nikl, nesplňují kritéria kritických surovin, EU je ale řadí mezi strategické suroviny).	61
Tab. č. 2: Silné a slabé stránky a příležitosti a hrozeb	74
Tab. č. 3: Koridory pro primární energetické zdroje (v poměru k jejich celkové roční spotřebě)	78
Tab. č. 4: Koridory pro hrubou výrobu elektřiny (v poměru k její celkové roční výrobě)	79
Tab. č. 5: Zjednodušený proces výroby drceného kameniva s vyčleněním procentuálního pravděpodobného zastoupení nákladů pro výpočet úhrad stavebních surovin (drcené kamenivo)	112
Tab. č. 6: Zjednodušený proces výroby těženého kameniva – těžba z vody s vyčleněním pravděpodobného procentuálního zastoupení nákladů pro výpočet úhrad stavebních surovin (těžba z vody).	114
Tab. č. 7: Zjednodušený proces výroby těženého kameniva – těžba za sucha s vyčleněním pravděpodobného procentuálního zastoupení nákladů pro výpočet úhrad stavebních surovin.	114
Tab. č. 8: Zjednodušený proces výroby nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny) s vyčleněním pravděpodobného procentuálního zastoupení nákladů pro výpočet úhrad nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny).	117
Tab. č. 9: Zjednodušený proces výroby nerudných surovin (těžené vápencové suroviny) z procesu výroby surovinové drti pro další zpracování v cementárně.	118
Tab. č. 10: Záměry v kompetenci kraje	156
Tab. č. 11: Základní charakteristika regionu	166
Tab. č. 12: Demografická charakteristika regionu.	166
Tab. č. 13: Základní charakteristiky hydrogeologických rajonů na území Zlínského kraje	172
Tab. č. 14: Přehled odběrů podzemní vody > 5l.s-1 ve Zlínském kraji (zdroj dat www.voda.gov.cz)	175
Tab. č. 15: Potvrzená kontaminovaná místa kategorie A dle SEKM.	180
Tab. č. 16: Územní struktura druhů pozemků	184
Tab. č. 17: Počty a rozmístění maloplošných chráněných území k 31. 12. 2020 ve Zlínském kraji.	185
Tab. č. 18: Počty ložisek nerostných surovin a prognózních zdrojů ve Zlínském kraji a jejich podíl na celkovém počtu ložisek v ČR v roce 2024	190
Tab. č. 19: Přehled výhradních ložisek a jejich ploch.	191
Tab. č. 20. Přehled výhradních ložisek (subregistr B).	191
Tab. č. 21: zastoupení ložisek ve Zlínském kraji podle surovin.	193
Tab. č. 22: Přehled ložisek nevyhrazených nerostů (subregistr D).	193
Tab. č. 23: Přehled nebilancovaných zdrojů a jejich ploch	195
Tab. č. 24. Přehled ložisek nevyhrazených nerostů (subregistr D).	195
Tab. č. 25: Přehled evidovaných prognózních zdrojů a jejich ploch (R, Q)	196
Tab. č. 26: Přehled prognózních zdrojů (subregistr R a Q).	196

Tab. č. 27: . Přehled evidovaných prognózních zdrojů a jejich ploch (R, Q).	198
Tab. č. 28: Přehled vybraných objektů (subregistr U a Z).	198
Tab. č. 29: Rozložení zásob podle kategorií (kt)	199
Tab. č. 30: Přehled ložisek ropy	200
Tab. č. 31: Rozložení zásob podle kategorií v mil. m ³	200
Tab. č. 32: Přehled ložisek a zdrojů zemního plynu	200
Tab. č. 33: Přehled ložisek a zdrojů černého uhlí	201
Tab. č. 34: Rozložení zásob podle kategorií v kt	201
Tab. č. 35: Přehled ložisek a zdrojů černého uhlí	201
Tab. č. 36: Přehled ložisek a zdrojů abraziva	202
Tab. č. 37: Rozložení zásob podle kategorií v kt	202
Tab. č. 38: Přehled ložisek abraziv	202
Tab. č. 39: Přehled zrušených prognózních zdrojů polodrahokamů.	202
Tab. č. 40: Rozložení zásob podle kategorií v kt.	203
Tab. č. 41: Přehled ložisek a zdrojů bentonitu.	203
Tab. č. 42: Rozložení zásob podle kategorií v kt.	204
Tab. č. 43: Přehled ložisek a zdrojů písků slévarenských.	204
Tab. č. 44: Rozložení zásob podle kategorií v kt.	204
Tab. č. 45: Přehled ložisek těžkých minerálů.	204
Tab. č. 46: Přehled ložisek a zdrojů vápenců ostatních.	205
Tab. č. 47: Rozložení zásob podle kategorií v kt.	205
Tab. č. 48: Přehled ložisek a zdrojů vápenců.	205
Tab. č. 49: Přehled ložisek a zdrojů karbonátů pro cementářské a korekční sialické suroviny.	199
Tab. č. 50: Prognózní zdroj cementářských a korekčních sialických surovin.	199
Tab. č. 51: Přehled ložisek a zdrojů kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu	199
Tab. č. 52: Rozložení zásob podle kategorií v tis. m ³ .	199
Tab. č. 53: Přehled ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu.	199
Tab. č. 54: Přehled ložisek a zdrojů stavebního kamene.	207
Tab. č. 55: Rozložení zásob podle kategorií v kt.	207
Tab. č. 56: Přehled ložisek a zdrojů stavebního kamene oblast I.	208
Tab. č. 57: Přehled ložisek a zdrojů šterkopísků.	209
Tab. č. 58: Rozložení zásob podle kategorií v tis. m ³ .	209

Tab. č. 59: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (okolí Tovačova)	210
Tab. č. 60: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (oblast Hulín-Otrokovice)	211
Tab. č. 61: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (oblast Napajedla – Uherské Hradiště).....	212
Tab. č. 62: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (okolí Uherského Ostrohu).....	212
Tab. č. 63: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (okolí Hustopečí n. B.)	214
Tab. č. 64: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (oblast Valašské Meziříčí – Rožnov p. R.).....	214
Tab. č. 65: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (ostatní).....	215
Tab. č. 66: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin.	215
Tab. č. 67: Rozložení zásob podle kategorií v tis. m ³	215
Tab. č. 68: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (oblast Ivanovice na Hané – Holešov).....	216
Tab. č. 69: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (oblast Napajedla - Malenovice).....	218
Tab. č. 70: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (okolí Uherského Hradiště).	219
Tab. č. 71: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (oblast Uherský Ostroh – Uherský Brod).	220
Tab. č. 72: Přehled ostatních ložisek a zdrojů cihlářských surovin ve Zlínském kraji	221
Tab. č. 73: Přehled ložisek a zdrojů technických zemin	222
Tab. č. 74: Přehled ložisek a zdrojů technických zemin	223
Tab. č. 75: Přehled dobývacích prostorů ve Zlínském kraji.	225
Tab. č. 76: Přehled dobývacích prostorů k roku 2023.....	226
Tab. č. 77: Přehled ložisek s vydaným územním rozhodnutím k roku 2023.....	227
Tab. č. 78: Přehled CHLÚ podle surovin ve Zlínském kraji	228
Tab. č. 79: Přehled zastoupení ploch pokrývajících palivo energetické suroviny.	230
Tab. č. 80: Přehled ochrany ložisek palivoenergetických surovin.....	231
Tab. č. 81: Přehled zastoupení ploch pokrývajících nerudní suroviny.....	232
Tab. č. 82: Přehled ochrany ložisek abraziv.	232
Tab. č. 83: Přehled ochrany ložisek vápence.	232
Tab. č. 84: Přehled ochrany ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu.	232
Tab. č. 85: Přehled zastoupení ploch pokrývajících stavební kámen.	233
Tab. č. 86: Přehled ochrany ložisek stavebního kamene.....	233
Tab. č. 87: Přehled zastoupení ploch pokrývajících štěrkopísky	234
Tab. č. 88: Přehled ochrany ložisek štěrkopísků.....	234
Tab. č. 89: Přehled zastoupení ploch pokrývajících cihlářské suroviny.	237
Tab. č. 90: Přehled ochrany ložisek cihlářských surovin	237

<i>Tab. č. 91: Kategorizace potencionálních střetů s ochranou ložisek</i>	<i>239</i>
<i>Tab. č. 92: Přehled počtů jednotlivých ložiskových objektů v dílčích zónách CHKO Beskydy na území Zlínského kraje.....</i>	<i>244</i>
<i>Tab. č. 93: Přehled počtů jednotlivých ložiskových objektů v dílčích zónách CHKO Bílé Karpaty na území Zlínského kraje.....</i>	<i>245</i>
<i>Tab. č. 94: Zvláště chráněná území a přírodní parky podle Ústředního seznamu ochrany přírody –AOPK ČR.....</i>	<i>246</i>
<i>Tab. č. 95: Dotčené plochy těžných dobývacích prostorů s MCHÚ na ložiskách ve Zlínském kraji.....</i>	<i>247</i>
<i>Tab. č. 96: Dotčené plochy CHLÚ s MCHÚ na ložiskách ve Zlínském kraji.</i>	<i>247</i>
<i>Tab. č. 97: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s MCHÚ ve Zlínském kraji.</i>	<i>247</i>
<i>Tab. č. 98: Počty ložisek a plochy střetů s prvky USES.....</i>	<i>248</i>
<i>Tab. č. 99: Dotčené plochy těžných, popř. v současnosti netěžených (ve stavu zajištění) dobývacích prostorů s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji</i>	<i>249</i>
<i>Tab. č. 100: Dotčené plochy netěžených – ukončených dobývacích prostorů s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.....</i>	<i>249</i>
<i>Tab. č. 101: Dotčené plochy těžných dobývacích prostorů s regionálními biocentry ve Zlínském kraji. .</i>	<i>249</i>
<i>Tab. č. 102: Dotčené plochy CHLÚ s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.....</i>	<i>250</i>
<i>Tab. č. 103: Dotčené plochy ložisek nerostných surovin s nadregionálními biocentry ve Zlínském kraji..</i>	<i>250</i>
<i>Tab. č. 104: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.....</i>	<i>251</i>
<i>Tab. č. 105: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji (pokrač.)</i>	<i>252</i>
<i>Tab. č. 106: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji (pokrač.)</i>	<i>253</i>
<i>Tab. č. 107: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s regionálními biocentry ve Zlínském kraji.</i>	<i>253</i>
<i>Tab. č. 108: Počty ložisek se střety s ptačími oblastmi a významnými lokalitami ve Zlínském kraji.</i>	<i>255</i>
<i>Tab. č. 109: Střety ložisek s VKP a přírodními parky.....</i>	<i>255</i>
<i>Tab. č. 110: Střety ložisek s CHOPAV ve Zlínském kraji.</i>	<i>256</i>
<i>Tab. č. 111: Dotčené plochy těžných dobývacích prostorů na ložiskách ve Zlínském kraji se zákonnou ochrannou CHOPAV.</i>	<i>256</i>
<i>Tab. č. 112: Dotčené plochy CHLÚ na ložiskách ve Zlínském kraji se zákonnou ochrannou CHOPAV... </i>	<i>256</i>
<i>Tab. č. 113: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin se zákonnou ochrannou CHOPAV ve Zlínském kraji-.....</i>	<i>257</i>
<i>Tab. č. 114: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin se zákonnou ochrannou CHOPAV ve Zlínském kraji (pokrač.)</i>	<i>258</i>

Tab. č. 115: Dotčené plochy CHLÚ s PHO na ložiskách ve Zlínském kraji.....	261
Tab. č. 116: Dotčené plochy ložisek a prog. zdrojů nerostných surovin s PHO ve Zlínském kraji.....	261
Tab. č. 117: Dotčené plochy netěžených dobývacích prostorů s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů (Luhačovice) ve Zlínském kraji.....	264
Tab. č. 118: Dotčené plochy těžených dobývacích prostorů s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů ve Zlínském kraji.....	265
Tab. č. 119: Dotčené plochy CHLÚ s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů ve Zlínském kraji.....	265
Tab. č. 120: Dotčené plochy ložisek a prog. zdrojů nerostných surovin s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů (Luhačovice, Rožnov pod Radhoštěm, Kostelec u Zlína) ve Zlínském kraji.....	265
Tab. č. 121: Stručný screening vybraných střetů navrhovaných ložisek do těžby s lokalitami soustavy Natura 2000 (jen EVL, žádná z lokalit není ve střetu či v kontaktu s žádnou PO).....	265
Tab. č. 122: Bilance střetů jednotlivých kategorií ložiskových objektů, prog. zdrojů, CHLÚ a DP s PHO, MCHÚ, USES, CHOPAV a ochranným pásmem přírodních léčivých a lázeňských zdrojů.....	274
Tab. č. 123: Počty výhradních a nevýhradních ložisek, stejně jako počty těžených a netěžených ložisek dobře ilustruje následující tabulka:	278
Tab. č. 124: Celková těžba ve Zlínském kraji v letech 2014 až 2023	284
Tab. č. 125: Vývoj produkce nerostných surovin podle jednotlivých ložisek Zlínského kraje v letech 2013–2023.....	285
Tab. č. 126: Podíl Zlínského kraje na celkové celostátní těžbě – porovnání 2018–2023	286
Tab. č. 127: Podíl produkce nerostných surovin ve Zlínském kraji v přepočtu na celkovou produkci ČR v letech 2022–2023.	287
Tab. č. 128: Podíl těžby štěrkopísků ve Zlínském kraji na celkové produkci štěrkopísku v ČR v letech 2014–2023.....	287
Tab. č. 129: Podíl Zlínského kraje na celkové celostátní těžbě – porovnání 2018–2023	287
Tab. č. 130: Roční produkce SDO za léta 2016–2021. Zdroj KÚ Zlínského kraje.	309
Tab. č. 131: Stavební a demoliční odpady dle Katalogu odpadů č. 381/2001 Sb.	309
Tab. č. 132: Nakládání se stavebním a demoličním odpadem v roce 2018 dle ČSÚ (převzato z Pešta - Pavlů, 2020).....	311
Tab. č. 133: Možnosti využití vybraných SDO (upraveno dle Pešta - Pavlů, 2020).....	312
Tab. č. 134: Využití betonů a železobetonů – substituce k primární těžbě stavebního kamene a štěrkopísků	315
Tab. č. 135: Využití cihel, tašek, keramických výrobků a jejich směsí vč. Betonů – nahrazuje primární těžbu stavebního kamene a štěrkopísků	316
Tab. č. 136: Využití asfaltových směsí	317
Tab. č. 137: Využití zemin a kamení – nahrazuje primární těžbu stavebního kamene a štěrkopísků.....	317
Tab. č. 138: Využití strusek – nahrazuje primární těžbu stavebního kamene a štěrkopísků	318
Tab. č. 139: Využití popelů a popílků.....	319

Tab. č. 140: Mineralogické složení magnetické frakce.....	347
Tab. č. 141: Zrnitostní skladba koncentrátu.....	347
Tab. č. 142: Průměrné obsahy a zásoby užitečných minerálů ve vykázaných zásobách šterkopísků	350
Tab. č. 143: Rekultivované plochy pro zemědělské, lesnické a ostatní využití ve Zlínském kraji.	461
Tab. č. 144: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách železniční infrastruktury ve Zlínském kraji v letech 2022–2032. (Zdroj: SŽ, státní organizace).....	505
Tab. č. 145: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách železniční infrastruktury ve Zlínském kraji a v sousedních navazujících krajích - včetně potřeby drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2035 (až 2040) (Zdroj: SŽ, státní organizace).	505
Tab. č. 146: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách zbývajících železniční infrastruktury ve Zlínském kraji a v sousedních navazujících krajích - včetně potřeby drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2035 (až 2040) (Zdroj: SŽ, státní organizace).	507
Tab. č. 147: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách konvenční a nekonvenční železniční infrastruktury ve Zlínském kraji a v sousedních navazujících krajích - včetně potřeby drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2035 (až 2040) (Zdroj: SŽ, státní organizace).	509
Tab. č. 148: Přehled podkladních vrstev nezbytných pro stavbu silniční infrastruktury.....	516
Tab. č. 149: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek a asfaltové směsi pro vozovky s dlouhou životností (v rámci míchaných směsí SC) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024)	487
Tab. č. 150: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí CBK) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024)	487
Tab. č. 151: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí SMA 11S) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).....	488
Tab. č. 152: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí ACL 22 S) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024)	489
Tab. č. 153: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí ACP 22 S) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024)	489
Tab. č. 154: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí VMT 22) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).....	490
Tab. č. 155: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek pro stavby silnic a dálnic a přehled silničních staveb včetně potřeby těženého a drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2030 (předpoklad k 01.08.2024)	492
Tab. č. 156: Plánovaná dopravní infrastruktura podle platného úplného znění aktualizace č. 3 ZUR Zlínského kraje.....	495
Tab. č. 157: Nákladní doprava v období výstavby včetně parametrů.....	562
Tab. č. 158: Životnost průmyslových zásob a zásob v POPD ložisek Zlínského kraje.....	620
Tab. č. 159: Vývoj produkce nerostných surovin podle jednotlivých ložisek Zlínského kraje v letech 2013–2023 dokumentuje následující tabulka.....	622

Tab. č. 160: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek ropy na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.....	629
Tab. č. 161: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek zemního plynu na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.....	629
Tab. č. 162: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek černého uhlí na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.....	630
Tab. č. 163: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek jílovitého vápence na území Zlínského kraje k 1.1. 2024.....	630
Tab. č. 164: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek abraziva na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.....	631
Tab. č. 165: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu na území Zlínského kraje k 1.1. 2024	631
Tab. č. 166: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.....	632
Tab. č. 167: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek stavebního kamene na území Zlínského kraje k 1.1. 2024.....	634
Tab. č. 168: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek cihlářské suroviny na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.....	636
Tab. č. 169: Analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob a životností ložisek stavebních surovin k 1. 1. 2023, popř. k 1. 1. 2024	637
Tab. č. 170: Stav reálně vytěžitelných zásob v provozovaných ložiskách, včetně životnosti zásob ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje k 1.1. 2024.....	639
Tab. č. 171: Tabulka provozoven stavebního kamene situovaných v sousedících krajích ke Zlínskému kraji, které produkují frakce drčeného kameniva vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 frakcí 32-63 m třídy B0, B1 a BII (kolejový svršek) a dále frakce 0-32 kv mm a 0-63 kv mm (kolejový spodek).....	583
Tab. č. 172: Charakteristika navržených specifických oblastí těžby.....	704

ÚVOD

1.1 NÁPLŇ A CÍLE REGIONÁLNÍ SUROVINOVÉ POLITIKY/KONCEPCE (RSP)

Celostátní koncepce „Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (dále SP)“ považuje za hlavní úkol regionálních surovinových koncepcí rozpracování hlavních tezí státní surovinové politiky do podmínek regionů (krajů). Význam zpracování a uplatnění regionálních surovinových politik (koncepcí) je deklarovaný Surovinovou politikou ČR v kapitole 5.2. „Nástroje v oblasti výkonu státní správy“, ve které se uvádí a doporučuje úzká provázanost regionálních surovinových koncepcí na územní plánování, a to formou sladění dokumentů aktualizace regionálních surovinových koncepcí s aktualizací ostatních strategických dokumentů a s územně plánovací dokumentací krajů. Státní surovinová politika je pro kraje závazným rámcem. S ohledem na specifika jednotlivých krajů řeší regionální surovinové koncepce (politiky) především konkrétní dostupnost lokálních a nadregionálních zdrojů surovin, místní ekologické aspekty těžby a zpracování nerostných surovin se zřetelem na stavební suroviny, nezbytné pro materiálové zajištění rozvoje a modernizace místní infrastruktury. Řeší všechna ložiska a zdroje nerostných surovin ve správním území kraje, a navrhuje opatření a zásady pro využívání zdrojů nerostných surovin ve středně dlouhém časovém horizontu. Je tedy odborným podkladem pro rozhodování o využití ložisek nerostných surovin na území kraje.

1.2 Úvodní charakteristika k aktualizaci regionální surovinové koncepce Zlínského kraje (RSP ZK)

První krajské (regionální) surovinové politiky byly za podpory MPO, MŽP a MMR a v souladu s usnesením vlády ČR č. 1311 z roku 1999 zpracované Českou geologickou službou. Představovaly základní podkladový materiál pro rozhodovací činnost výkonných orgánů státní správy na krajské úrovni v problematice zajištění dostatečných regionálních zdrojů stavebních surovin a hospodárného využívání surovin celostátního významu (uhlí, cementářské suroviny, většina nerudných surovin) při současné snaze o vyšší využití vybraných druhotných surovin. Koncepce Regionální surovinové politiky z let 2001–2003 nebyly posouzeny z hlediska vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. SEA). Tím pádem tyto dokumenty neprošly ani usnesením Rady krajů a nebyly schválené Zastupitelstvem jednotlivých krajů. Od roku 2011 některé kraje regionální surovinovou koncepci/politiku aktualizovaly či průběžně aktualizují.

Na základě smlouvy o dílo č. D/3994/2023/ŽPZE uzavřené ve smyslu ustanovení § 2586 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník se Zlínským krajem se sídlem ve Zlíně, tř. T. Bati 21, PSČ 761 90 předkládá Česká geologická služba se sídlem Klárov 131/3, 118 21 Praha 1 Aktualizovanou regionální surovinovou koncepci Zlínského kraje.

Geologie není jen vědou přírodní, zabývající se pouze popisem fyzikálních, chemických, biologických, anebo energetických procesů probíhajících na Zemi, ale je i vědou historickou. Studium časového rámce geologických procesů je důležité nejen z hlediska poznání základních zákonitostí vývoje litosféry a biosféry, ale i z ryze praktického hlediska, například právě při vyhledávání ložisek nerostných surovin.

Geologická stavba Zlínského kraje se podílí na jeho jedinečné geomorfologii i na pestrosti a bohatství přítomných druhů rostlin a živočichů a také zdrojů nerostných surovin. Pestrá horninová skladba je také důvodem pro zastoupení široké škály nerostných surovin. Těžba nerostných surovin na území Zlínského kraje má mnohasetletou tradici a její význam přetrvává dodnes.

Nerostné suroviny získávané prostřednictvím těžebního průmyslu slouží jako zcela základní a naprosto nezbytné vstupní komponenty pro celou řadu velmi důležitých průmyslových odvětví. Kromě energetiky jde o tradiční stavebnictví a průmysl stavebních hmot a mnoho dalších specifických oborů. Surovinový průmysl má v národním hospodářství nezanedbatelný multiplikační efekt, jeho reálný význam je tedy řádově vyšší ve srovnání s čistým přínosem samotného sektoru.

Těžba nerostných surovin je pro společnost zcela nezbytná a zabezpečuje její prosperitu. Znamená však významný zásah do geologických poměrů území, tedy přírodního prostředí. Tyto dopady je nutné minimalizovat využitím šetrných a pro danou surovinu nejvhodnějších způsobů těžby a úpravy, komplexním využitím všech surovin na ložisku a následnou vhodnou sanací, rekultivací a revitalizací vytěženého prostoru.

V této části dokumentu jsou shromážděny informace k současnému stavu využívání ložisek nerostných surovin, stručně jsou rovněž zmíněny významné suroviny těžené na území Zlínského kraje v minulosti.

Struktura dokumentu vychází ze schválené a certifikované Metodiky a tvorby standardů periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí v ČR, ke které MPO dne 13. května 2022 vydalo osvědčení o uznání „CERTIFIKOVANÉ METODIKY pod názvem „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí“. Zpracování dokumentu ARSP ZK vychází zejména z aktualizovaných kapitol o surovinovém potenciálu Zlínského kraje k 1. 1. 2023. Dokument je postupně rozdělen do dvou hlavních částí: analytické a návrhové. Analytická část dokumentu obsahuje vstupní informace týkající se aktuálního stavu využívání a ochrany a evidence ložisek jednotlivých druhů surovin. Návrhová část se věnuje potřebám surovin ve Zlínském kraji a jejich zajištění, včetně doporučení takový stav zajistit.

1.2.1 Hlavní důvod aktualizace koncepce RSP Zlínského kraje

- RSP Zlínského kraje z roku 2003 vychází z již absolutně neaktualizovaných dat o surovinovém potenciálu a střetech zájmů, postrádá tedy veškeré nové skutečnosti, veškerá data jsou tedy min. 20 let stará, jelikož tvorba původní koncepce vycházela z dat 2001–2002,
- optimální časový úsek pro aktualizaci regionálních surovinových politik je 5 až max. 7 let, což je období, během něhož se mohou měnit některé významné parametry či trendy ve využívání nerostných surovin. S ohledem na změněnou situaci na světovém trhu s nerostnými surovinami a na rostoucí spotřebu např. stavebních surovin v ČR je žádoucí, aby kraje, které dosud své regionální surovinové politiky neaktualizovaly, tak učinily,
- evidence a zákonná ochrana veškerých ložisek nerostných surovin a prognózních zdrojů (podle platných předpisů Geologického a Horního zákona a Liniového zákona) doznává hlavně v poslední době dynamických změn - využívání a evidence výhradních a nevýhradních ložisek nerostných surovin, rebilance výhradních ložisek nerostných surovin, nové výsledky výpočtu zásob nerostných surovin a výsledky přehodnocení prognózních zdrojů, nově stanovené či zrušené dobývací prostory, nově stanovená chráněná ložisková území, nová průzkumná území, stanovení předchozích souhlasů na stanovení dobývacích prostorů, některé DP a ložiska nerostných surovin byla zrušená a odespaná, apod.,
- u řady ložisek dochází k novým záměrům na jejich využití, což vede k potřebě řešit problematiku ploch nově navržených k těžbě nerostných surovin,
- postupně rostoucí intenzifikace těžby stavebních surovin, zejména šterkopísků na území kraje vyvolává růst zájmu o otvírku dalších dosud netěžených ložisek. Od doby zpracování Regionální surovinové politiky z roku 2003 proběhlo na některých ložiskách nerostných surovin nové řízení EIA o zahájení nové těžby, popř. o rozšíření či pokračování těžby stávající,

- potřeba analyzovat geologické průzkumy zcela nových zdrojů nerostných surovin v kraji, zejména v souvislosti s využitím zcela nových/bezkonfliktních lokalit stavebních surovin (štěrkopísků a stavebního kameniva), popř. nerudných surovin s příznivými geologicko-ložiskovými a ekologickými poměry, dopravním napojením bez průjezdu přes obce a města, a zejména s řešitelnými střety zájmů,
 - podrobně analyzovat nové zdroje stavebního kamene, jakožto deficitní komodity v kraji, provést kompletní inventarizaci veškerých lokalit opírající se i o výsledky geologického mapování, se zřetelem na příznivé geologicko-ložiskové a územně-ekologické poměry, dopravní napojení bez průjezdu přes obce a města, a zejména s řešitelnými střety zájmů,
 - u řady ložisek jsou plánované záměry na jejich využití anebo se poukazuje na věcné a právní aspekty spojené s problematikou ploch nově navržených k těžbě nerostných surovin,
 - u řady ložisek zejména stavebních surovin nastává velmi markantní úbytek vytěžitelných zásob a jejich další využitelnost zásob s rozšířením těžby je z důvodů závažných dopravně-územně-ekologických a hydrogeologických střetů velmi problematická, v některých případech i nemožná,
 - u některých ložisek došlo k novým průzkumům z hlediska hydrogeologického posouzení a upřesnění hydrogeologických poměrů v územích ochranných pásem vodních zdrojů a vyhodnocení monitoringu podzemních a povrchových vod,
 - byly schváleny nové koncepční dokumenty na národní úrovni, které jsou východisky pro RSP ZK, např.: Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů z roku 2017, a její aktualizace v roce 2020, Východiska ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti, Státní energetická koncepce, Národní plán obnovy České republiky, Politika územního rozvoje České republiky a jeho aktualizace, Politika druhotných surovin České republiky a jeho aktualizace, Státní politika životního prostředí České republiky, Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040, Dopravní sektorové strategie 3. fáze, pro období 2024–2030 s výhledem do roku 2050, Plán odpadového hospodářství ČR s výhledem do roku 2035, Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami, Politika ochrany klimatu v České republice apod.,
 - nastaly významné územní změny v regionu kraje – rozšíření a vyhlášení lokalit MCHÚ, Natura 2000, Geoparky atd.,
 - proběhly změny v legislativě a vládních usnesení – např. ve smyslu novely horního zákona, zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, stavebního zákona a další,
 - byly zpracovány další nové studie a realizovány nové projekty, jejichž výstupy se týkají i využití zdrojů nerostných surovin na území kraje:
- a) „Vyhodnocení zdrojů superstrategických surovin EU a dalších kritických surovin v České republice“,
 - b) výsledky projektu TAČR „Centrum kompetence pro ekologickou a efektivní těžbu nerostných surovin (dále CEEMIR)“ zaměřené na vyhodnocení a využití doprovodných prvků a potenciálních zdrojů nerostných surovin na území ČR, s prioritou evropských kritických surovin,
 - c) projekt TACR: Horninové prostředí a nerostné suroviny registrační číslo: SS02030023 (2020–2026) Technologická agentura ČR, Program Prostředí pro život,
 - d) Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Úsek kontroly kvality staveb, objednávka č:

01KV- 002458, zpracovatelé – Česká geologická služba, Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic (2022), včetně podrobných tabelárních a mapových příloh pro ŘSD a MPO,

- e) závěrečná zpráva projektu TAČR (ID TITSMP0909) „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů – kraje Středočeského včetně území hlavního města Prahy a kraje Karlovarského“ – ČGS. GET, s.r.o. Praha,
- f) metodika MMR k upřesnění postupů orgánů územního plánování a dotčených orgánů při zabezpečení ochrany nerostného bohatství v rámci územně plánovací činnosti,
- g) výsledky projektu TAČR Beta „Výzkum technologických možností získávání vzácných kovů v ČR s ohledem na minimalizaci dopadů na životní prostředí a jejich legislativní zajištění“,
- h) výsledky projektu TAČR „Srovnávací kritéria pro klasifikaci výhradních ložisek nerostné surovinové základny České republiky zajišťující kompatibilitu s mezinárodně uznávanými standardy PERC a JORC“,
- i) průběžné výsledky projektu „Aktualizace a upřesnění evidence a současného stavu využití ložisek nevyhrazeného nerostu na území ČR v návaznosti na výkaz báňsko-technických a provozních údajů Hor (MPO) 1-01 pro aktualizaci surovinového informačního systému (SurIS) za rok 2013–2018“,
- j) pasportizace lomů přírodního kameniva na území ČR, zpracované pro ŘSD ČR v letech 2013–2017, kde jsou podchycené surovinové produkty stavebních surovin, problematika jakosti kameniva a výsledky technologických zkoušek a možné škodliviny suroviny, včetně jejich odborného popisu),
- k) sledování rizikových geofaktorů životního prostředí a definování styčných problémů ve vazbě na střety zájmů souvisejících se změnou hydrogeologického režimu a hydrogeologické problematiky spojené s využitím nerostných surovin, geologických, hydrologických a hydrogeologických dat, včetně zhodnocení stávající monitorovací sítě.
- l) a další aktualizované dokumenty na celostátní a krajské úrovni – viz. <https://www.databaze-strategie.cz/>.

1.2.2 Cíl aktualizace koncepce RSP Zlínského kraje

Regionální surovinová koncepce/politika Zlínského kraje v její aktuální podobě je povahou strategickým dokumentem koordinující rozvoj kraje v oblasti využívání zdrojů nerostných surovin a s tím souvisejících oblastí.

1.2.3 Úkolem regionální surovinové koncepce je:

- rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek kraje/regionu
- státní surovinová politika (SP) je pro ni závazným rámcem

S ohledem na specifikum kraje/regionu RSP řeší zejména:

- aktuální stav využití a evidence surovinového potenciálu
- konkrétní dostupnost a využití lokálních zdrojů surovin
- kvalifikované zdůvodnění hospodářského významu nerostných surovin a jejich očekávané potřeby pro průmyslový rozvoj
- zhodnocení současného stavu a reálně vytěžitelných zásob na území kraje, trendů vývoje těžby a územního rozložení ložisek ve vazbě ke klíčovým investičním záměrům v kraji i za hranicí kraje (veřejně prospěšné stavby regionálního a celostátního významu)

- definování aktuálních problémů a potřeb surovinových zdrojů, místní ekologické aspekty těžby a zpracování surovin, návrh opatření pro využívání surovinového potenciálu kraje v dalších letech
- posílení základních právních jistot pro další rozvoj obcí a podnikatelských aktivit ve sféře využití nerostných surovin
- doporučení, opatření pro využití ložisek nerostných surovin na území kraje na cca 10 let, v našem případě do návrhového období 2034

Regionální surovinová politika Zlínského kraje podává přehled všech ložisek a zdrojů nerostných surovin a navrhuje opatření a zásady pro jejich využívání ve středně dlouhém časovém horizontu (do roku 2034). Upozorňujeme, že se nejedná o koncepci hromadného otvírání a exploataci ložisek nerostných surovin, nýbrž o komplexní zhodnocení hospodářského významu surovinového potenciálu v kraji a tím je kladen důraz na respekt a funkci spolupráce při územně plánovací činnosti.

Práce představuje velmi složité zajištění, zpracování a expertní vyhodnocení řady mezioborových dat různé věrohodnosti a ucelenosti a zejména data aktuální k ložiskům nerostných surovin, včetně jejich významnosti a budoucí potřeby a spotřeby. Nezbytné jsou konzultace se zpracovateli a pořizovateli ÚPD (ZÚR, UP), jednání na ŘSD, SŽ, TU, Sdružení pro stavby silnic, na krajích, na Obvodních báňských úřadech, a také na OVSS MŽP, AOPK a v neposlední řadě zejména s těžebními organizacemi apod.

1.2.4 Proces pořizování aktualizace regionální surovinové koncepce Zlínského kraje

Prováděcím nástrojem Regionální surovinové koncepce/politiky (RSP) je územní plánování (nerostné suroviny) a plány odpadového hospodářství kraje (druhotné suroviny) na úrovni a v rozsahu kompetencí krajských samospráv.

Zlínský kraj zadal RSP ZK v rámci své samostatné působnosti. Podle § 14 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů („zákon o krajích“), patří do samostatné působnosti kraje mimo jiné záležitosti uvedené v § 35 zákona o krajích. Ustanovení § 35 odst. 2 písm. d) zákona o krajích stanovuje, že je zastupitelstvu kraje vyhrazeno „koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat rozvoj územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění.“ Tyto záležitosti, do kterých spadá i vydání RSP ZK, tedy patří do samostatné působnosti kraje.

Z těchto ustanovení zákona o krajích a jakož i dalších odborných zdrojů plyne, že kraje mohou v rámci své samostatné působnosti koordinovat v různých oblastech rozvoj svého územního obvodu (to mj. plyne i obecně z práva kraje na samosprávu garantovaného článkem 8 Ústavy České republiky a § 1 odst. 1 zákona o krajích). Podrobnosti, tj. jakým konkrétním způsobem a jakou formou může (případně musí) kraje v rámci své působnosti koordinovat rozvoj svých územních obvodů, zákon ani judikatura výslovně nestanovuje.

Uplatní se zde proto obecné pravidlo, že činnosti prováděné v rámci samostatné působnosti nesmí být (i) prováděny v rozporu se zákonem a (ii) nesmí překračovat meze samostatné působnosti konkrétního samosprávného celku. RSP ZK nechal zpracovat Zlínský kraj v souladu s výše uvedenými pravomocemi v rámci jeho samostatné působnosti, resp. práva na samosprávu. Postup vydávání různých koncepčních nebo strategických dokumentů územních samosprávných celků je jedním z projevů jejich práva na výkon samostatné působnosti (viz výše) a je v praxi obvyklý. Stejně tak je v praxi obvyklé, že tyto koncepční nebo strategické dokumenty (nejen územních samosprávných celků) slouží jako jeden z podkladů pro vydání rozhodnutí nebo jiného správního aktu, případně dochází ke komplexní koordinaci mezi koncepčními nebo strategickými dokumenty a vydávanými správními akty.

Odkaz na tvorbu a využití regionálních surovinových koncepcí/politik v surovinové politice ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, která byla schválena na základě usnesení vlády ze dne 14. června

2017 č. 441, je zejména v kapitolách č. 3.2.2 „Záměry v oblasti stavebních surovin“, kde se uvádí: „Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně regionální surovinové koncepce“, dále v kapitole 5.2.1 „Regionální surovinové koncepce“, kde se mimo jiné uvádí: průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových koncepcí s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací“ a v neposlední řadě v kapitole „Zohlednění podmínek ze stanoviska SEA“. Výsledek zpracování regionální (krajské) surovinové koncepce Zlínského kraje bude předmětem posouzení dopadů koncepce na životní prostředí procesem SEA podle zák. č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V regionální surovinové koncepci je dle SP ČR žádoucí zejména:

- průběžně vyhodnocovat nerostný surovinový potenciál regionu a zajistit jeho ochranu,
- podporovat vyhledávání a průzkum nových zdrojů nerostných surovin,
- uplatňovat ochranu výhradních ložisek a zároveň i ložisek nevyhrazeného nerostu v rámci procesu územního plánování,
- podporovat lokální/regionální využívání těch nerostných surovin, u nichž to má opodstatnění (zejména stavební suroviny),
- respektovat udržitelný rozvoj (ekonomický, sociální a environmentální pilíř) při těžbě a zpracování surovin,
- průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových koncepcí s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů včetně jejich aktualizací,
- podporovat snižování surovinové a energetické náročnosti výroby v rámci regionu,
- regionální surovinová politika Zlínského kraje podává přehled všech ložisek a zdrojů nerostných surovin a navrhuje opatření a zásady pro jejich využívání ve středně dlouhém časovém horizontu (do roku 2034),
- je nadále nezbytné kvalifikovaně upřesňovat a periodicky aktualizovat současné i budoucí využívání a ochranu surovinových zdrojů se zřetelem na očekávanou spotřebu jednotlivých nerostných surovin v souladu s průběžně aktualizovanou státní surovinovou politikou i regionálními surovinovými koncepcemi.

Regionální surovinová politika po zpracování, po podrobném vyhodnocení koncepce SEA, veřejném projednání a následném přijetí ZK bude též významným podkladem pro tvorbu či aktualizaci dalších koncepčních dokumentů kraje – zejména:

- pro aktualizace Zásad územního rozvoje Zlínského kraje
- územně plánovací dokumentace obcí
- jako součást územně-analytických podkladů kraje a obcí (ORP)

Koncepce regionální (krajské) surovinové politiky je účinným nástrojem, který zdůrazňuje komplexní a kvalifikované zhodnocení hospodářského významu surovinového potenciálu v kraji, jejich očekávané potřeby pro rozvoj dopravní infrastruktury, pro výrobní závody, průmysl a obyvatelstvo, tak pro zajištění surovinových potřeb státu a udržitelný rozvoj společnosti, ochranu a strategii využití nerostných surovin na regionální a lokální úrovni při všech fázích územního plánování. Regionální surovinová politika/koncepce (RSP ZK) je důležitým odborným podkladem pro samosprávu SK a jednotlivé odbory KÚ - především Odbor regionálního rozvoje, Odbor životního prostředí a zemědělství, Odbor územního plánování a stavebního řádu při rozhodování a vydávání stanovisek k nejruznějším záměrům předkládaným na KÚ ZK a dotýkajících se problematiky nerostných surovin na území kraje, dalšími uživateli výstupů RSP ZK jsou dotčené orgány státní správy, města a obce, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (odbor hornictví a státní surovinové politiky, stavebnictví apod),

Ministerstvo životního prostředí ČR (Odbor geologie a Odbor výkonu státní správy), kterým v RSP stanovená strategie slouží jako odborný podklad pro rozhodování.

1.3 Význam surovinové základny Zlínského kraje

Základní entitou, která je rovněž předmětem tvorby regionální (krajské) surovinové koncepce jsou kromě výhradních ložisek i ložiska nevyhrazeného nerostu a jejich vzrůstající hospodářský význam a tím jejich nezbytná implementace do ÚPD. Zpracování regionální (krajské) surovinové koncepce se rovněž významně týká i předpokládaných a nově zjištěných surovinových zdrojů, tj. nově ověřených ložisek, prognózních zdrojů, nebilancovaných zdrojů a ostatních evidovaných zdrojů.

Nerostné suroviny jsou nepřemístitelné a většinou neobnovitelné, a ochrana a využívání jejich ložisek a zdrojů je veřejným zájmem. Výhradní ložiska, jakožto i ložiska nevyhrazených nerostů a prognózní nerostných surovin je nutné respektovat jako zákonný limit území a zahrnout do územně plánovací dokumentace (ZUR, ÚP).

Výhradní ložiska jsou ložisky vyhrazených nerostů a tvoří podle § 5 a § 6 zákona č. 44/1988 Sb. (horní zákon) nerostné bohatství ve vlastnictví České republiky. Rovněž některá ložiska nevyhrazených nerostů (tj. stavební kámen, štěrkopísky, cihlářské suroviny), o kterých bylo podle zákona č. 41/1957 Sb. rozhodnuto, že jsou vhodná k průmyslovému dobývání, jsou podle § 43 odst. 1) zákona č. 44/1988 Sb. ložisky výhradními a pohlíží se na ně stejně, jako na výhradní ložiska vyhrazených nerostů. Výhradní ložiska jsou evidována ve státní souhrnné Bilanci zásob výhradních ložisek České republiky (dále Bilance), takže se někdy rovněž nazývají ložiska bilancovaná. Ochrana výhradního ložiska proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání se zajišťuje stanovením chráněného ložiskového území (CHLÚ). Až do novely horního zákona (zákon č. 541/1991 Sb.) tj. do účinnosti 20. prosince 1991 (významná) ložiska nevýhradní nerostné suroviny vhodné kvality a kvantity byla prohlášena za „vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství“, a tedy výhradní, jak určoval tehdy platný horní zákon. Od roku 1991 nově vyhledaná a prozkoumaná ložiska nevýhradních nerostných surovin vždy tvoří nevýhradní ložiska, potažmo ekonomicky významná ložiska nevyhrazeného nerostu. V minulosti zaujímaly pouze lokální charakter, v současné době naopak nabývají čím dál více na hospodářském významu kraje.

Ložiska nevyhrazeného nerostu se též označují jako nevýhradní ložiska a jsou součástí pozemku (podle ustanovení § 7 horního zákona). Podle § 13, odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů (v našem případě i ložisek nevyhrazeného nerostu) a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití.

V posledních letech řada odborných institucí jako jsou Česká geologická služba, Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic, ŘSD, SŽ i jiné apelují na skutečnost, že během 10–15 let dojde k postupnému výraznému snížení těžby stavebních surovin pro výrobu kameniva, a to až k úrovni padesáti procent objemu těžby současné či nedávné. Většina otevřených výhradních ložisek dotěžuje existující zásoby suroviny. Rozvoj těchto ložisek se odehrává zejména v rámci již stanovených dobývacích prostorů (DP) a územních rozhodnutí pro těžbu ložisek nevyhrazeného nerostu v postupném rozšiřování a zahloubení v rozsahu platného rozhodnutí do maximálního hospodářného vyčerpání všech zásob. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá význam těžeb na ložiskách nevyhrazeného nerostu, které v současné době mají významný podíl na celkové produkci stavebních surovin. Z pohledu silničního stavitelství se to především týká výroby kameniva do všech silničních směsí, tedy směsí nestmelených, hydraulicky stmelených, asfaltobetonových i cementobetonových, včetně kameniva pro výrobu transport betonu, ale i pro regionální stavby, developerské projekty apod. Na území ČR za posledních 34 let v podstatě nebyl otevřen žádný nový

povrchový lom stavebních nerostných surovin pro výrobu drceného kameniva. V případě lomů v provozu postupně dochází dobytelné zásoby nebo je jejich provoz limitován jiným způsobem.

Politickým vývojem a legislativou, která je zpravidla jeho odrazem se těžební průmysl stavebních surovin dostal do situace, která není pro podnikání v tomto oboru snadná. V gesci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR je surovinová politika státu v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. S ní úzce souvisí i činnost Ministerstva životního prostředí (geologický průzkum, vliv záměrů na životní prostředí).

Zlínský kraj má v nerostných surovinách v kontextu celé republiky důležité postavení.

Klíčové pro národní hospodářství jsou stále ještě i palivoenergetické suroviny (ropa, plyn), nicméně stavební suroviny (především štěrkopísky) představují surovinovou základnu regionálního a nadregionálního významu. V kraji je dlouhá tradice těžby a zpracování cihlářské suroviny. Význam palivoenergetických surovin (ropa, zemní plyn) svými zásobami, zdroji i těžební produkcí vysoce překračují rámec kraje.

Zlínský kraj je s velmi nízkou plošnou roztěžeností těžbou štěrkopísků. Zlínský kraj je výrazně deficitní na ložiska stavebního kameniva a drceného kameniva, z tohoto důvodu je tento deficit nutno saturovat a doplňovat z těžených štěrkopískových surovin. Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kamene vyvolávají dvojí tlak – jednak na vyšší nárůst produkce štěrkopísků (pro ta využití, kde jsou obě suroviny zastupitelné), jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji vybavených oblastí (zejména Olomouckého a Jihomoravského kraje, ale i také ze Slovenska)..

Dovoz kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého a Jihomoravského kraje a ze Slovenska však s sebou přináší enormní zatížení komunikací s výraznými synergickými a kumulativními vlivy na místní obyvatelstvo a zejména zvýšenou uhlíkovou stopu. Bohužel využitelnost řady nevyužívaných/rezervních ložisek je ve střednědobém či dlouhodobém horizontu obtížná z důvodu nadměrného zatížení ložiskového území prvky ochrany přírody a krajiny, dopravní nepřístupností, negativního postoje dotčených obcí a také z důvodu doposud těžko překonatelných střetů zájmů (zejména s kvalitní bonitní třídou I. a II. ZPF, dopravním zatížením, dopady na OPVZ vyššího stupně ochrany apod.). Většina zásob je rovněž pokryta ZPF kvalitní bonitní třídy a zároveň velké objemy zásob byly převedeny do kategorie zásob vázaných. Zároveň na řadě z těchto nevyužívaných ložisek jsou velmi nízké a tím pádem nerentabilní zásoby suroviny. Skutečností je, že Zlínský kraj se potýká i počtem ukončovaných těžeb štěrkopísků, bohužel s naprostým nedostatkem suroviny hrubé štěrkopískové granulometrie frakcí 4/8/16/22 mm a prodejní ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd 4/8/16/22 mm od roku 2016 vzrostly až o 25–30 %.

Postupně se však bude zvyšovat význam a podíl na produkci zdrojů štěrkopísků. Vzhledem ke každoročnímu nárůstu potřeby a spotřeby těženého kameniva do obaloven, betonů (transport betonů), prefabrikátů, drobných výrobků, silničních a železničních staveb, a pro ostatní odběratele se v případě kraje Zlínského jedná o oblast s vyšší spotřebou a potřebou stavebních surovin.

Vzhledem k historickému i současnému postavení těchto surovin v kraji je nezbytné příslušná ložiska nejen důsledně územně chránit, ale také podporovat jejich vyhledávání, další průzkum, technologický výzkum a především jejich využívání. Obecně lze jednotlivá ložiska stavebních surovin na území kraje charakterizovat jako zdroje, jejichž roční těžba je stabilní a výsledná produkce se vyznačuje vysokou přidanou hodnotou.

Většina výhradních ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují, což posiluje vzrůstající hospodářský význam ložisek nevyhrazených nerostů a tím i jejich nezbytnou implementaci do ÚPD.

V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin v kraji je zapotřebí vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních – rezervních, či

nově ověřených ložisek stavebních surovin. Nové průzkumné a těžební záměry se plánují do ložisek výhradních a ložisek nevyhrazeného nerostu, navazující na vytěžené, či postupně dotěžované DP.

Je zapotřebí respektovat hospodářský význam evidovaných zdrojů a ložisek nerostných surovin a jejich zpracovatelský průmyslu s cílem vyzdvihnout tradice využívání surovinového bohatství a výroby surovin a hotových produktů, jakožto přidanou hodnotu v území s možností pracovních příležitostí a sociálních aspektů. Je nezbytné posilovat a respektovat řetězec surovinové logistiky související s dopravou natěžené a upravené suroviny a hotových výrobků – návaznost těžby v provozovnách a následné zpracování v blízké úpravně a dále expedici hotových výrobků. Rovněž v rámci revitalizace a resocializace území dotčeného těžbou je nezbytné podporovat rozvojové projekty a infrastruktury, výstavby fotovoltaických parků/elektráren – modulárních reaktorů, řetězec bateriového ekosystému apod.

V souvislosti s vyhledáváním a průzkumem kritických surovin – CRM (Critical Raw Materials, což jsou kritické suroviny EU) je vysoce aktuální Nařízení Evropského Parlamentu A Rady (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění se nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020 („European Critical Raw Materials Act“), které následně vstoupilo v platnost 23. května 2024. Jedná se vlastně o evropský „zákon o kritických surovinách“. S ohledem na ambice Evropy realizovat Zelenou dohodu představuje přístup k novým zdrojům otázku strategické bezpečnosti a soběstačnosti. Kritické suroviny jsou nepostradatelnými vstupy našeho hospodářství, zejména proto, že se používají k výrobě technologií potřebných pro zavádění zelené energie, pro digitální transformaci nebo pro strategická využití ve zdravotnictví či obraně, jsou nepostradatelné pro letectví, kosmonautiku apod. Předpokládá se, že vzhledem k rostoucím potřebám vyvolaným souběžnou transformací poptávka po těchto materiálech exponenciálně poroste jak na úrovni EU, tak i na celosvětové úrovni, což povede k nesouladu mezi nabídkou a poptávkou. Z tohoto důvodu je nezbytné podporovat výzkum zdrojů superstrategických/kritických surovin na území ČR (a v kontextu Evropy) zaměřený na identifikaci a vyhodnocení těchto zdrojů, zhodnocení kvality suroviny, úpravářské a zpracovatelské technologie a potenciální využitelnost v podmínkách ČR a také vymezení a zdůvodnění kritérií podmiňujících klasifikaci jednotlivých lokalit pro aplikovaný výzkum v rámci návazných etap geologického průzkumu.

Výzkum a vyhledávání a geologický průzkum kritických a superkritických surovin prostřednictvím stanovených průzkumných území jsou v tomto případě i v souladu se závazným, veřejně projednaným a schváleným dokumentem – „Surovinovou politikou České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů“, která byla schválena na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2017 č. 441, o Surovinové politice České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů a následně doplněná dle Usnesení vlády ČR č. 183 ze dne 9. března 2020, zejména pak kapitolou 3. „Zajištění surovinových potřeb státu“ a podkapitolou 3.2.9 „Záměry v oblasti superstrategických/kritických surovin EU“.

A PŘEHLED ODBORNÝCH TERMÍNŮ A LEGISLATIVNÍHO RÁMCE

2.1 Seznam použitých zkratk

AB	abraziva
AG, Ag	stříbro – kov/prvek
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ASEK	aktualizace státní energetické koncepce
AU, Au	zlato – kov/prvek
BA	baryt – užitková složka
BPEJ	bonitační půdně ekologická jednotka
BR	biosférická rezervace
BT	bentonit
CRM	kritické suroviny Evropské unie (Critical raw materials)
CS	cihlářské suroviny
Cs	cesium
CK	cementářské korekční sialitické suroviny
CU, Cu	měď-kov/prvek
CW	cín-woframová ruda
ČBÚ	Český báňský úřad
ČEÚ	Český ekologický ústav
ČEZ	České energetické závody, a.s.
ČOV	čistička odpadních vod
ČPHZ	činnost prováděná hornickým způsobem
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČMKOS	Českomoravská konfederace odborových svazů
ČR	Česká republika
CT	čedič tavný
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSN EN	česká a evropská státní norma
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DC	šterkopísek pro silniční tělesa
DL	dolomit
DP	dobývací prostor
DPT	dobývací prostor těžený
DPN	dobývací prostor netěžený
DPZ	dobývací prostor zrušený
EECONET	evropská ekologická síť (European Ecological Network)
EIA	studie vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EMS	systém environmentálního managementu (Environmental Management System)
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie
FB	fluorit-barytová surovina
FE	železné rudy
FT	fluorit-užitková složka
GE, Ge	germanium – kov/prvek
GeoV	resortní výkaz Geo (MŽP) V3-01 o stavu a pohybu zásob na výhradních ložiskách
GIS	grafický informační systém
HČ	hornická činnost
HDP	hrubý domácí produkt
HMP	Hlavní město Praha
HOR	formulář HOR-MPO pro poskytování údajů do báňsko-technické evidence
HPP	hrubý průměrný příjem
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav

HZ	horní zákon
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHLÚ	chráněné ložiskové území
CHÚZZK	chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
ISO	informační systém o odpadech
ITI	integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
JL	jíly
JP	jíly pórovinové
JZ	jíly žáruvzdorné na ostřívo
JO	jíly žáruvzdorné ostatní
JN	jíly keramické nežáruvzdorné
KA	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
KN	kaolin
KJ	kaolin pro výrobu porcelánu
KK	kaolin pro keramický průmysl
KP	kaolin pro papírenský průmysl
KR	křemenné suroviny
KS	křemenná surovina pro speciální skla
KT	kaolin titaničitý
KZ	kaolin živcový
KKZ	Komise pro klasifikaci zásob (řízena vládou ČSR)
KPZ	Komise pro projekty a závěrečné zprávy
KÚ	krajský úřad
KVET	kombinovaná výroba elektřiny a tepla
LBC	lokální biocentrum
LBK	lokální biokoridor
LI, Li	lithium-kov/prvek
LR	lithiová ruda
LT	lignit
MěÚ	městský úřad
MF	Ministerstvo financí
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MN	manganová ruda
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MR	měděná ruda
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Nb	niob - prvek
NP	národní park
NPP	národní přírodní park
NPR	národní přírodní rezervace
NRBC	nadregionální biocentrum
NRBK	nadregionální biokoridor
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek (La Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques)
NZ	náhrady živců
OBÚ	Obvodní báňský úřad
ODD	opuštěné důlní dílo
OECD	Organizace pro hospodářskou pomoc a spolupráci
OG MŽP	odbor geologie MŽP
OOP	opatření obecné povahy
OP	ochranný pilíř, ochranné pásmo
OVSS MŽP	odbor výkonu státní správy MŽP

OPVZ	ochranné pásmo vodního zdroje
OPRL	oblastní plán rozvoje lesů
OX	oxihumolit
PHO	pásmo hygienické ochrany
PB, Pb	olovo-kov/prvek
PI	sklářské a slévárenské písky
PK	písky sklářské
PL	polymetalické rudy
POH	plán odpadového hospodářství
POPD	plán otvírky, přípravy a dobývání
PP	přírodní památka
PSDP	předchozí souhlasy k podání návrhu na stanovení DP
PVL	plán využívání ložiska nevyhrazeného nerostu
PR	přírodní rezervace
PRK	plán rozvoje kraje
PS	písky slévárenské
PSaR	plán sanace a rekultivace
PÚ	průzkumné území k vyhledávání vyhrazených nerostů a průzkumu výhradních ložisek nerostných surovin
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
PERC	Panevropský komitét pro oznamování zásob a zdrojů (Pan-European Reserves and Resources Reporting Committee)-
JORC	Spojený komitét pro zásoby * (Joint Reserves Committee)-
OTP	Obecné technické podmínky
CRIRSCO	Komitét pro mezinárodní standardy oznamování nerostných zásob (Committee for Mineral Reserves International Reporting Standards)-
RAO	radioaktivní odpad
Rb	rubidium - prvek
RBC	regionální biocentra
RBK	regionální biokoridor
REE	vzácné zeminy
RIS3	Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci (Národní RIS3 strategie)
RS	radioaktivní suroviny
RSP	regionální surovinová politika/koncepce
SEA	posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí
SD	slída
SDO	stavební a demoliční odpad
SK / DK	stavební kámen / drcené kamenivo
sine	citace bez uvedení autora
SaR	sanace a rekultivace
SPSaR	souhrnný plán sanace a rekultivace
SurIS	Surovinový informační systém České geologické služby
SN, Sn	cín-kov/prvek
SP	šterkopísek
SV	stopové a vzácné prvky
SU	staurolit
Ta	tantal
TH	tavné horniny
TZ	technické zeminy
UC	uhlí černé
UH	uhlí hnědé
ÚAP	územně analytické podklady
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ÚP	územní plán
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚTD	územně-technická dokumentace
ÚSES	územní systém ekologické stability
UV	usnesení vlády
U	uran-kov
VA	vápence a cementářské suroviny
VJ	vápence jílovité
VV	vápence vysokoprocentní
VKP	významný krajinný prvek
VO	vápence ostatní
VRT	vysokorychlostní trať
VÚC	velký územní celek
VÚV	Výzkumný ústav vodohospodářský
VN	vysoké napětí
VVN	velmi vysoké napětí
VZ	vápenec pro zemědělské účely, karbonáty pro zemědělské účely
WR	wolframová ruda
WK, W	wolfram-kov/prvek
WL	wollastonit
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZN, Zn	zinek-kov/prvek
ZPF	zemědělský půdní fond
ZK	Zlínský kraj
ZSDNP	Zaměstnavatelský svaz důlního a naftového průmyslu
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ZP	zemní plyn
ŽP	životní prostředí
ZR	zlatonosná ruda
ZS	živcové suroviny
ZT	zkoušky typu-průkazní zkoušky betonů

Subregistry ložisek a zdrojů:

B výhradní ložiska jsou ložisky **vyhrazených nerostů** a tvoří podle § 5 a § 6 zákona č. 44/1988 Sb. (Horní zákon) nerostné bohatství ve vlastnictví České republiky. Zjistí-li se vyhrazený nerost v množství a jakosti, které umožňují důvodně očekávat jeho nahromadění, vydá Ministerstvo životního prostředí osvědčení o výhradním ložisku. Rovněž některá **ložiska nevyhrazených nerostů**, o kterých bylo podle zákona č. 41/1957 Sb. rozhodnuto, že jsou **vhodná k průmyslovému dobývání**, jsou podle § 43 odst. 1) zákona č. 44/1988 Sb. ložisky výhradními a pohlíží se na ně stejně, jako na výhradní ložiska vyhrazených nerostů. Výhradní ložiska jsou evidována ve státní souhrnné Bilanci zásob výhradních ložisek České republiky (dále **Bilance**), takže se někdy rovněž nazývají **ložiska bilancovaná**. **Ochrana výhradního ložiska** proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání se zajišťuje stanovením **chráněného ložiskového území (CHLÚ)**. Pro **dobývání výhradního ložiska** se stanoví **dobývací prostor (DP)**. Dobývání výhradního ložiska ve stanoveném DP může však organizace zahájit až po vydání povolení hornické činnosti (HČ) obvodním báňským úřadem (OBÚ) na základě schváleného plánu otvírky, přípravy a dobývání (POPD) výhradního ložiska.

D evidovaná ložiska nevyhrazeného nerostu (nevýhradní) jsou všechna ostatní ložiska zařazená podle § 3 odst. 2) horního zákona (tj. zejména stavebních surovin – šterkopísků, stavebního kameniva, cihlářské suroviny, technických zemin apod.). Ložiska nevyhrazeného nerostu se též označují jako nevýhradní ložiska (bez legislativní opory) a jsou součástí pozemku (podle ustanovení § 7 horního

zákona). Jejich ochranu ukládá § 13, odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů. Přehled všech ekonomicky významných ložisek nevyhrazených nerostů je uváděn v „Evidenci zásob ložisek nerostů ČR – ložiska nevyhrazených nerostů“, a v „Přehledu zásob nerostů v dobývacích prostorech a na ostatních těžných ložiskách nevyhrazených nerostů“, vydávaných každoročně MŽP a Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). Ložiska se těží bez dobývacího prostoru v režimu činnosti prováděné hornickým způsobem na základě „Plánu využití ložiska“ a na základě kladného územního rozhodnutí o změně využití území.

N nebilancované zdroje (výhradní i výhradní) jsou bývalá ložiska a zdroje, vyjmutá nebo nezařazená z Bilance zásob nerostných surovin ČR, která jsou v současnosti nevyužitelná, jelikož nesplňují současné podmínky využitelnosti. U těchto objektů se nedá vyloučit, že v budoucnu mohou vyhovovat technickým a ekonomickým podmínkám využití. Tyto objekty vyhrazených a nevyhrazených nerostů jsou evidované v surovinovém informačním systému ČGS (SurIS), jsou bez právní ochrany, součástí pozemku a obsahují informaci o v minulosti provedeném ložiskovém průzkumu, o surovinovém nahromadění, popř. informaci o historické těžbě.

Subregistry prognózních zdrojů nerostných surovin

P prognózní zdroje vyhrazeného nerostu jsou schválené prognózní zdroje, u kterých jsou znalosti o geologické stavbě území prognózního zdroje a o existenci a kvalitě nerostu prokázány na základě technických prací. Tyto prognózní zdroje se považují za předpokládaná ložiska nerostů pro účely jejich ochrany při územním plánování a územním rozhodování podle zvláštních právních předpisů.

R prognózní zdroje nevyhrazeného nerostu jsou schválené nebo registrované prognózní zdroje, u kterých jsou znalosti o geologické stavbě území prognózního zdroje a o existenci a kvalitě nerostu prokázány na základě technických prací. Tyto prognózní zdroje se považují za předpokládaná ložiska nerostů pro účely jejich ochrany při územním plánování a územním rozhodování podle zvláštních právních předpisů.

Q ostatní evidované zdroje vyhrazených a nevyhrazených nerostů jsou neschválené prognózní zdroje, u kterých jsou znalosti o geologické stavbě území prognózního zdroje a o existenci a kvalitě nerostu prokázány na základě technických prací, nebo prognózní zdroje samostatně vymezené mimo existující ložisko nerostu, zjištěné geologickým mapováním v příhodných geologických podmínkách na základě odůvodněné analogie s jiným ložiskem, bez prokázání existence na základě technických prací.

Ostatní subregistry nerostných zdrojů

U ukončené objekty (s ukončenou těžbou, vytěžené) jsou bývalá v současnosti již nevyužívaná ložiska i zdroje, zcela vytěžené nebo s evidovanými zbytkovými zásobami (zdroji), popř. s neukončenou likvidací zásob, v naprosté většině bez možnosti těžby v budoucnosti.

V oblasti negativního průzkumu jsou průzkumná území s negativními výsledky ložiskového průzkumu, neperspektivní zdroje a výskyty.

Z zrušené objekty jsou bývalá ložiska, zdroje a výskyty vedené pouze v SurIS. Jedná se o neověřené zdroje (často charakteru velkých regionálních prognózních zdrojů), duplicitní objekty, případně objekty, nahrazené jinými.

2.2 Definice pojmů

Dobývací prostor (DP) - vymezuje území určené k dobývání výhradního ložiska příslušného nerostu nebo skupiny nerostů. Stanovení dobývacího prostoru je rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu. Tuto plochu je nutno respektovat jako závazně územní limit a zahrnout

do územních plánů obcí jako limity využití území. **Z plochy dobývacího prostoru vymezené na povrchu v hektarech (ustanovení § 33a-33 g horního zákona) jeho držitel platí pravidelné úhrady**, které jsou příjmem státního rozpočtu a rozpočtu obce, na jejímž území se dobývací prostor nachází. Současně je držitel DP povinen odvádět **každoroční úhrady z vydobytých nerostů** (§ 33h-33o horního zákona), jejichž sazby stanovené Nařízením vlády č. 98/2016 Sb. nesmí překročit výši 10 % tržní ceny vydobytých nerostů. Tyto výnosy jsou rovněž (v závislosti na druhu vyhrazených nerostů) děleny mezi dotčené obce a státní rozpočet, který část ve výši 28 % přiděluje do rozpočtové kapitoly MPO (odstranění škod způsobených dobýváním výhradních ložisek, zajištění a likvidace opuštěných důlních děl nebo sanace, rekultivace a revitalizace pozemků ve vlastnictví státu), část ve výši 12 % do rozpočtové kapitoly MŽP (zjišťování, evidence, zajišťování a likvidace starých důlních děl a opuštěných průzkumných důlních děl, zajištění výkonu státní geologické služby spojeného především s ochranou a evidencí nerostného bohatství a surovinových zdrojů a na to navazujícím zpřístupňováním informačních zdrojů, případně s podporou provádění státní surovinové politiky, rizikovými geofaktory a řešením problematiky těžebních odpadů).

Chráněné ložiskové území (CHLÚ) – zajišťuje ochranu výhradního ložiska proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání ve smyslu ustanovení § 16 horního zákona. CHLÚ stanoví rozhodnutím MŽP na základě žádosti podané zpravidla organizací pověřenou ochranou a evidencí ložiska po projednání s orgánem kraje v přenesené působnosti rozhodnutím vydaným v součinnosti s MPO, obvodním báňským úřadem a po dohodě s orgánem územního plánování a stavebním úřadem (§ 17 horního zákona).

Klasifikace zásob nerostných surovin (podle § 14 Horního zákona) - vychází ze stupně prozkoumanosti (znalosti úložních poměrů, jakosti, technologických vlastností nerostů a báňsko-technických podmínek) na zásoby vyhledané a zásoby prozkoumané. Podle podmínek využitelnosti se posuzuje vhodnost zásob výhradních ložisek k využití a zásoby se klasifikují na zásoby bilanční, které jsou využitelné v současnosti a vyhovují stávajícím technickým a ekonomickým podmínkám využití výhradního ložiska, a na zásoby nebilanční, které jsou v současnosti nevyužitelné, protože nevyhovují stávajícím technickým a ekonomickým podmínkám využití, ale jsou podle předpokladu využitelné v budoucnosti s ohledem na očekávaný technický a ekonomický vývoj. Podle přípustnosti k dobývání, která je podmíněna technologií dobývání, bezpečností provozu a stanovenými ochrannými pilíři, se zásoby klasifikují na volné a vázané. Vytěžitelné zásoby jsou bilanční zásoby zmenšené o hodnotu předpokládaných těžebních ztrát souvisejících se zvolenou technologií dobývání nebo s vlivem přírodních podmínek.

Limita území – Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, v § 12 písm. r) definuje limity využití území jako „omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývající z právních předpisů, nebo stanovené na základě jiných předpisů, nebo vyplývajících z vlastností území“. V oblasti „5.5. Geologie“, kam spadají ložiska nerostných surovin jsou zařazena L 5.5.101 Výhradní ložiska, L 5.5.101a Ložiska strategického významu, L 5.5.102 Chráněná ložisková území, L 5.5.103 Dobývací prostor, L 5.5.103a Dobývací prostor pro dobývání kritického nerostu, L 5.5.103b Dobývací prostor pro dobývání ložiska strategického významu, L 5.5.104 Chráněná území pro zvláštní zásahy do zemské kůry, L 5.5.105 Prognózní zdroje vyhrazených nerostů a L 5.5.106 Území se zvláštními poměry geologické stavby (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021).

Ložisko je přírodní akumulace nerostů, kterou je účelné v daných ekonomických a geografických podmínkách průmyslově využívat.

Ložisko nerostů je podle horního zákona (§ 4) přírodní nahromadění nerostů, jakož i základka v hlubinném dole, opuštěný odval, výsypka nebo odkaliště, které vznikly hornickou činností a obsahují nerosty. Ložisko je nepřemístitelné a neobnovitelné.

Ložisko nerostných surovin je ložisko nerostů, z něhož lze získat ekonomicky využitelnou surovinu. Tento termín užívá Zákon 283/2021 Sb.-Stavební zákon v § 80 2e) uvádějící, že územní plán mj. vymezuje plochy dobývání ložisek nerostných surovin a Příloha č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu, která mimo jiné uvádí sledované jevy databáze územně analytických podkladů, tj. dobývací prostor a prostor pro dobývání ložisek nerostů (45), chráněné ložiskové území (46), chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry (47) a zejména ložiska nerostných surovin (48) (bez rozdílu významnosti, tj. jak ložiska výhradní, tak i ložiska nevyhrazeného nerostu a prognózní zdroje), a v neposlední řadě poddolované území (49) a sesuvná území a území jiných geologických rizik (50). V metodických pokynech Ústavu územního rozvoje k územně-analytickým podkladům (ÚAP) je pak u tohoto jevu uvedena definice výhradních ložisek, prognózních zdrojů i ložisek nevyhrazených nerostů.

Ložisko nevyhrazených nerostů (nevýhradní ložisko) jsou všechna ostatní ložiska stavebních surovin. Tato ložiska jsou součástí pozemku (podle ustanovení § 7 horního zákona). Jejich využití probíhá v režimu činnosti prováděné hornickým způsobem (§19 zákona č. 61/1988 Sb.) na základě schváleného „Plánu využití ložiska“ a kladného územního rozhodnutí o změně využití území.

Ložisko vyhrazených nerostů (výhradní ložisko) je ve vlastnictví České republiky a ve smyslu horního zákona představuje její nerostné bohatství. Zařazení mezi výhradní ložiska, je dáno **Osvědčením o výhradním ložisku**, které vydává MŽP. Výhradním ložiskem může být i ložisko nevyhrazeného nerostu, které bylo v minulosti prohlášeno jako vhodné k průmyslovému dobývání (viz přechodná ustanovení horního zákona, § 43a, odst. 1).

Nebilancovaný zdroj je v současnosti nevyužitelný, neboť nesplňuje současné podmínky využitelnosti. Nelze u něj vyloučit, že v budoucnu může technickým a ekonomickým podmínkám vyhovět. Nebilanční zásoby po odpisu zásob dle §14a-c HZ tj. po vynětí z evidence zásob. Tyto zdroje jsou bez právní ochrany, součástí pozemku a v některých případech mohou obsahovat informaci o v minulosti provedeném průzkumu a o surovinovém nahromadění, popř. informaci o historické těžbě.

Nerost je podle § 2 zákona č. 44/1988 Sb., Zákon o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) tuhá, kapalná a plynná část zemské kůry. Za nerost se nepovažují:

- a) vody, s výjimkou mineralizovaných, z nichž se mohou průmyslově získávat vyhrazené nerosty,
- b) přírodní léčivé vody a přírodní stolní minerální vody, i když se z nich mohou průmyslově získávat vyhrazené nerosty, dále léčivá bahna a ostatní produkty přírodních léčivých zdrojů,
- c) rašelina,
- d) bahno, písek, šterk a valouny v korytech vodních toků, pokud neobsahují vyhrazené nerosty v dobytelném množství,
- e) kulturní vrstva půdy, která je vegetačním prostředím rostlinstva.

Nerostná surovina je přirozená součást zemské kůry (prvek, minerál, hornina), z níž lze získat přímo nebo po zpracování (úpravě) surovinu použitelnou k potřebám lidstva (cinvaldit jako surovina Li). V širším slova smyslu mohou být nerostnou surovinou i druhotné zdroje, z nichž lze získat nerost použitelný k potřebám lidstva.

Odpis zásob ložiska – ložiska, u kterých bylo provedeno přehodnocení s návrhem na vynětí z evidence (z Bilance) zásob ČR, popř. u kterých byly převedeny bilanční zásoby do kategorie nebilančních (viz § 14a – 14c horního zákona).

Ochrana výhradních ložisek – ochrana výhradních ložisek před zahájením těžby, během těžby i při přerušení nebo zastavení těžby je v souladu s horním zákonem zajišťována chráněným ložiskovým územím (CHLÚ) a dobývacím prostorem (DP). Ochrana výhradních ložisek nerostných surovin je veřejným zájmem, z tohoto důvodu musí být nepřemístitelnost ložisek nerostných surovin nadále respektována i v jiných řízeních týkajících se území a jeho využití.

Osvědčením o výhradním ložisku je doklad o tom že ložisko je využitelné a stát má zájem při jeho těžbě uplatnit svá práva. Obrys pokrývá vypočítané zásoby ložiska a je limitou území. Vydává jej MŽP. Toto osvědčení zasílá ministerstvo na MPO, KÚ, OBÚ, orgánu územního plánování, stavebnímu úřadu (viz § 6 zákona 44/1988 Sb.).

Povolení činnosti prováděné hornickým způsobem vydávají obvodní báňské úřady v území, kde bylo vydáno rozhodnutí o změně využití území na ložisku nevyhrazeného nerostu; co se rozumí činností prováděné hornickým způsobem, je uvedeno v § 3 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě.

Povolení hornické činnosti vydávají obvodní báňské úřady ve stanovených dobývacích prostorech; co se rozumí hornickou činností, je uvedeno v § 2 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě.

Prognózní zdroje nerostů – dosud blíže neověřené a na základě znalostí o geologické stavbě území a analogii s existujícími ložisky nerostů předpokládané nahromadění nerostů, u nichž je zjištěnými geologickými poznatky odůvodněn předpoklad ověření zásob ložiska nerostu a jeho budoucí využití. Prognózní zdroje jsou definovány na základě § 13 odst. 1 zákona 62/1988 Sb. (geologického zákona) ve znění pozdějších předpisů a prováděcí vyhlášky MŽP č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, ve znění pozdějších předpisů.

Průzkumné území – průzkumné území se stanoví za účelem vyhledávání a průzkumu výhradního ložiska v souladu s ustanoveními zákona o geologických pracích v platném znění (zákon č. 62/1988 Sb.). Žádost o stanovení průzkumného území se podává MŽP. Účastníkem řízení je žadatel, obec, na jejímž území je návrh průzkumného území nebo jeho část situována, popřípadě osoba, které zvláštní zákon postavení účastníka řízení přiznává.

Předchozí souhlas ke stanovení DP – k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru musí organizace získat předchozí souhlas v souladu s ustanovením § 24 horního zákona. Účelem předchozího souhlasu je především přezkoumání záměru podnikatele z hlediska jeho souladu s platnou celostátní surovinovou politikou.

Rozhodnutí o změně využití území je vydáváno příslušným obecným stavebním úřadem pro záměr těžby nevyhrazeného nerostu dle § 213 zákona č. 283/2021 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu – výhradní ložiska stanovená na základě přechodných ustanovení horního zákona (§ 43a odst. 1), pro které bylo před rokem 1989 vydané osvědčení o průmyslovém využívání ložiska. Ložiska této kategorie nemohou být nově stanovená.

Hrubá těžba představuje celkový úbytek zásob jejich vytěžením. Do hrubé těžby je zahrnuto i znečištění a vnitřní ztráty. Znečištění není surovina, vnitřní ztráty ano, ale nejdou do technologického procesu – tedy jdou na odval, znehodnotí se apod. Poplatek z VN se počítá z čisté těžby (§33j HZ). Pokud část suroviny využije těžář pro vlastní potřebu (v rámci čisté těžby), tak z toho platí také úhradu z vydobytého nerostu (VN).

Čistá těžba – množství suroviny vstupující do technologického procesu úpravy nebo určené k přímému odbytu. Do této těžby není zahrnuto znečištění ani vnitřní ani vnější ztráty. Čistá těžba je podkladem pro výpočet úhrady z vydobytého nerostu (VN). Do platby za VN, jde veškerá čistá těžba i když je surovina použita pro vlastní potřebu.

Znečištění představuje podíl hlušiny nebo suroviny nevhodné k dalšímu zpracování v hrubé těžbě (rubanině). Uvádí se v % z celkového objemu rubaniny.

Ztráty vnitřní představují ztráty technologické, ovlivněné dobývací metodou nebo jejím nedodržováním, vznikající uvnitř těžených bloků se schváleným POPD (jsou zahrnovány do hrubé těžby).

Ztráty vnější představují ztráty plošné vznikající v částech ložiska, kde nelze aplikovat schválenou dobývací metodu, pokud ponechaná tonáž nebyla odepsána podle příslušného předpisu (§ 14 c horního zákona). Nejsou zahrnovány do hrubé těžby.

2.3 Právní předpisy týkající se nerostného bohatství

Problematika ochrany a využívání ložisek nerostných surovin zahrnuje celou řadu mnohokrát novelizovaných legislativních norem, které se vzájemně prolínají a doplňují. Kompetence jsou rozděleny mezi tři ústřední orgány státní správy: Český báňský úřad (ČBÚ), Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) a Ministerstvo životního prostředí (MŽP).

Klíčové pro národohospodářské využití jsou výhradní ložiska vyhrazených nerostů a ložiska nevyhrazeného nerostu. Výhradní ložiska nevyhrazených nerostů, u kterých bylo před rokem 1989 rozhodnuto, že jsou vhodná k průmyslovému dobývání (viz přechodná ustanovení horního zákona, § 43a, odst. 1) a jsou v ochraně stanovením chráněného ložiskového území (CHLÚ), a jsou vhodná pro stanovení dobývacích prostorů (DP) pro těžbu, jsou ve vlastnictví státu. Na základě klíčových a přijatelných baňsko-ložiskových a ekonomických ukazatelů se pro tyto výhradní ložiska udělují tzv. osvědčení o průmyslovém využití (později osvědčení o vhodnosti pro potřeby a rozvoj národního hospodářství) a následně Ministerstvo životního prostředí vydá osvědčení o výhradním ložisku, jejichž zásoby byly a doposud jsou schvalovány státní Komisí pro projekty a závěrečné zprávy (KKZ, současný název KPZ) ustanovené na MŽP ČR. Z plochy dobývacího prostoru vymezené na povrchu v hektarech jeho držitel platí pravidelné úhrady, které jsou příjmem státního rozpočtu a rozpočtu obce, na jejímž území se dobývací prostor nachází. Současně je držitel DP povinen odvádět každoroční úhrady z vydobytých nerostů, jejichž sazby stanovené Nařízením vlády o sazbách (resp. ve své Příloze k nařízení vlády č. 354/2023 Sb.) činí sazba úhrady v Kč za jednotku – u šterkopísků činí 6,48 Kč/m³, u stavebního kamene 8,45 Kč/m³ a u cihlářské suroviny 2,84 Kč/m³. Od roku 1991 tato výhradní ložiska nevyhrazených nerostů na území ČR již nepřibývají a ložiska této kategorie nemohou být již nově stanovena. V minulosti byla vždy výhradní ložiska ověřena vyhledávacím a následně podrobným geologickým průzkumem, jejichž realizace byla hrazená v zájmu státních národohospodářských potřeb se státních prostředků. Z tohoto důvodu ve smyslu § 11 zákona č. 62/1988 Sb., zákon o geologických pracích, v platném znění, je povinnost organizace vždy vypořádat návratnost v minulosti provedených geologických průzkumných prací z finančních prostředků státního rozpočtu. Tato částka je uvedena v závěrečné zprávě ložiskového průzkumu každého výhradního ložiska. Organizace vždy musí ve své žádosti tuto podmínku návratnosti těchto finančních prostředků vynaložených na průzkum ložiska ze státního rozpočtu splnit.

Evidovaná nevýhradní ložiska (přesně ze zákona tzv. ložiska nevyhrazeného nerostu) jsou podle horního zákona součástí pozemku (podle ustanovení § 7 horního zákona), tato ložiska od roku 1991 jednoznačně přibývají, a tedy poslední dobou zaujímají vzrůstající hospodářský význam, proto se také připravují a plánují do těžby. Od roku 1991 nově vyhledaná a prozkoumaná ložiska nevyhrazených nerostů – stavebních nerostných surovin – vždy tvoří nevýhradní ložiska. Nevýhradní ložiska tedy vlastní majitelé pozemků ve smyslu § 7 horního zákona. Žádné úhrady do státní kasy se z těžby těchto ložisek neodvádějí. Jejich ochranu ukládá § 13, odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů. Přehled všech ekonomicky významných ložisek nevyhrazených nerostů je uváděn v „Evidenci zásob ložisek nerostů ČR – ložiska nevyhrazených nerostů“, a v „Přehledu zásob nerostů v dobývacích prostorech a na ostatních těžených ložiskách nevyhrazených nerostů“, vydávaných každoročně MŽP a Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). Ložiska se těží bez dobývacího prostoru v režimu činnosti prováděné hornickým způsobem na základě „Plánu využití ložiska“ a na základě kladného územního rozhodnutí o změně využití území. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní

ložiska nevyhrazeného nerostu (v našem případě výhradní ložiska stavebního kamene a štěrkopísků) nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby od roku 1991 po novele horního zákona v nich „nepřibývají“, naopak výrazně ubývají. Další případná rozšíření těžby jsou směřována do částí ložisek nevyhrazených nerostů, popř. otvírek zcela nových ložisek nevyhrazených nerostů (u štěrkopísků na území Zlínského kraje už pokrývají cca 60–70 % z celkové roční produkce v kraji). Podle platných předpisů nové výhradní ložisko nevyhrazeného nerostu již nemůže být stanoveno, i když v řadě případů se jedná o ložiska významnější z hlediska využití a ekonomiky než mnohá výhradní ložiska.

Následující stručný přehled se omezuje pouze na základní rozbor těch norem, jejichž aplikace jsou zásadní pro formulaci a realizaci krajské surovinové politiky.

V tomto směru klíčovým je zákon 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) v platném znění, zákon 61/1988 Sb. o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě v platném znění a na ně navazující vyhlášky ČBÚ a zákon 62/1988 Sb. o geologických pracích (geologický zákon), v platném znění.

2.3.1 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústava České republiky uvádí v čl. 7: „*Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“ Článek má na mysli všechny přírodní zdroje (živé i neživé), tedy nikoliv jenom nerostné bohatství ve smyslu horního zákona, ale všechny nerosty, případně nerostné suroviny.

2.3.2 Zákon 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (Horní zákon)

Základní právní normou ve vztahu k využití nerostných surovin je zákon ČNR č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků. Zákon se věnuje hlavně výhradním ložiskům, jejich ochraně a podmínkám využití, tedy těm, které jsou majetkem státu. V relevantních ustanoveních zákona č. 465/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a zejména v aktuálním znění zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, v ustanovení § 3, odst. 3 se uvádí, že mezi kritické nerosty se řadí radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a štěrkopísků, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, která se považují za výhradní. **V ustanovení § 3, odst. 5 horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek probíhá ve veřejném zájmu.** Horní zákon v ustanovení § 6a rovněž uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.

2.3.3 Zákon 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, v platném znění

Tento zákon stanovuje podmínky pro provádění hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem „zejména z hlediska hospodárního využívání ložisek nerostů, bezpečnosti práce a provozu, ochrany pracovního prostředí“.

Mezi zákonem č. 61/1988 Sb. a horním zákonem je velmi úzká návaznost, protože oba komplexně upravují hornickou činnost, činnost prováděnou hornickým způsobem a používání výbušnin, jakož i kompetence orgánů státní báňské správy.

2.3.4. Zákon 62/1988 Sb., o geologických pracích v platném znění (Geologický zákon)

Tento zákon rozvádí a upřesňuje ustanovení horního zákona, především stanovuje podmínky pro projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, jejich koordinaci a kontrolu včetně využití výsledků v hospodářství, vědě technice, a především v územním plánování (§13). Na rozdíl od horního zákona se týká ložisek nerostů, tedy i těch, které nejsou v majetku státu.

Dle odst. 3, § 13 může MŽP v zájmu racionálního postupu při územním plánování vymezit území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména s předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrsko-geologickými poměry, kde mohou stavební úřady vydat územní rozhodnutí jen na základě jeho závazného stanoviska. V území vojenských újezdů a v zájmových územích vojenské správy postupuje MŽP v dohodě s Ministerstvem obrany.

2.3.5 Zákon s nepřímou vazbou na nerostné bohatství

Následující dva zákony se přímo nerostného bohatství netýkají, ale oba se promítají do územně plánovací dokumentace:

2.3.5.1 Zákon č. 157/2009 Sb. o nakládání s těžebním odpadem, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES ze dne 15. března 2006 o nakládání s odpady z těžebního průmyslu a o změně směrnice 2004/35/ES) a upravuje pravidla pro nakládání s těžebními odpady, pravidla pro předcházení nepříznivým vlivům na životní prostředí, způsobeným nakládáním s těžebním odpadem, a z toho plynoucím rizikům ohrožení životů a lidského zdraví, pravidla pro omezení vlivů na vodu, ovzduší, půdu, rostliny, živočichy a krajinu, vyvolaných nakládáním s těžebními odpady, působnost orgánů veřejné správy v oblasti nakládání s těžebními odpady.

2.3.5.2 Zákon č. 85/2012 Sb. o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon zapracovává příslušný předpis Evropské unie (viz. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/31/ES ze dne 23. dubna 2009 o geologickém ukládání oxidu uhličitého a o změně směrnice Rady 85/337/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES a 2008/1/ES a nařízení (ES) č. 1013/2006) a upravuje práva a povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob v oblasti ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur a výkon státní správy s tím související.

2.3.5.3 Zákona č. 465/2023 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů a další související zákony

Součástí novely liniového zákona jsou i změny horního zákona a dalších regulativů. Změny horního zákona se týkají ustanovení souvisejících s kritickými nerosty a ložisky strategického významu. Za kritické nerosty jsou považovány radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a štěrkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní. Ložiskem strategického významu je pak takové ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle liniového zákona. Změny se týkají všech výhradních ložisek, pro které se nově rozlišují 3 skupiny, a pro které platí 3 (mírně) odlišné povolovací režimy: výhradní ložiska – kritických nerostů (vyjmenované v zákoně), výhradní ložiska strategického významu (určuje vláda) a ostatní výhradní ložiska (nepatří ani do jedné z předchozích skupin).

Zákon č. 465/2023 Sb., iniciuje i změny zákona o vyvlastnění. Nyní bude možné odejmout nebo omezit vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění otvírky, přípravy a dobývání ložiska strategického významu, na němž byl stanoven dobývací prostor. Kompetentním orgánem ve věcech vyvlastnění pro účely vyhrazených staveb je Dopravní a energetický stavební úřad.

V platném znění zákona č. 465/2023 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů“ a zejména od 1. 1. 2024 v §3 odstavci 5 platného znění zákona o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) č. 44/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů je i explicitní označení vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních těchto ložisek jako veřejného zájmu. Novela horního zákona v § 6a rovněž uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury. Ložiska strategického významu stanoví vláda nařízením. Blíže jsou tyto změny rozepsány v podkapitole 3.3.4.

2.3.5.4 Zákon č. 148/2023 Sb., o jednotném enviromentálním stanovisku

Je nově zaveden do právního řádu. Ve vztahu k dobývacím prostorům a hornické činnosti/ činnosti prováděné hornickým způsobem je uplatňován v případě:

§ Záměrů stanovení dobývacích prostorů a těžby, které podléhají posouzení vlivů na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb. § Záměrů dle stavebního zákona, tzn.:

- rozhodnutí o změně využití území pro stanovení prostoru pro dobývání ložisek nerostů, pro která se nestanoví dobývací prostor podle horního zákona
- stavby, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek, jakož i úpravě a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, a uložená místa pro těžební odpad (Dle Přílohy č. 3 Stavebního zákona se jedná o VYHRAZENÉ STAVBY).

2.3.6 Legislativní rámec územního plánování

Jedním z hlavních nástrojů k dosažení navrhovaných cílů regionální surovinové politiky/koncepce na krajské úrovni je bezesporu územní plánování.

Základní úkoly a cíle územního plánování byly založeny zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších změn a doplňků. Novela stavebního zákona č. 283/2021 Sb., účinná od 1. 7. 2024 a zákon č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona, upravují působnost orgánů stavební správy, orgánů územního plánování a orgánů územní samosprávy v oblasti územního plánování a stavebního řádu, stanoví cíle, úkoly a nástroje územního plánování, požadavky na výstavbu a stavební řád. Dále upravuje podmínky pro integrovanou ochranu veřejných zájmů při územním plánování, povolování staveb a výstavbě, povinnosti osob při přípravě a provádění staveb, podmínky pro projektovou činnost a provádění staveb, některé účely vyvlastnění, oprávnění autorizovaných inspektorů a výkon kontroly. Dotčený orgán je vázán svým předchozím stanoviskem, vyjádřením nebo závazným stanoviskem, které vydal jako podklad pro úkony podle tohoto zákona. Úkolem územního plánování je ve veřejném zájmu zejména mimo jiné zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty, regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních a nerostných zdrojů a vytvářet a stanovovat podmínky pro jejich využití.

Prováděcí vyhlášky MMR č. 157/2024 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu a č. 360/2021 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, v platném znění pak podrobně upravují náležitosti obsahu územně analytických podkladů, obsahu územně plánovací dokumentace, včetně náležitostí dokladů spojených s jejich pořizováním,

vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj území, aktualizací územně plánovací dokumentace a podkladů pro evidenci územně plánovací činnosti.

Hlavním cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, který spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích. Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území.

K tomu slouží limity využití území uvedené v příloze č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pod položkou 48 jsou uvedena ložiska nerostných surovin, tedy bez rozlišení na výhradní a nevýhradní. Tento výčet se liší od digitálních výstupů Ústavu územního rozvoje v Brně (ÚÚR, organizační složka státu, zřizovatel MMR), <https://www.uur.cz/publikacni-cinnost/aktualizovane-prirucky/>, který rozlišuje limity využití území (L) - jiné požadavky právních předpisů na území (P) a jiné informace o území (IÚ). Položka 48 z přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb. se tak rozpadá na limity území stanovené jinými právními předpisy (v tomto případě Zákon č. 44/1988 Sb.) kam patří výhradní ložiska (L 5.5.101), ložiska strategického významu (L 5.5.101a) a na ostatní ložiska nerostů ukrytá pod kapitolou Územní plánování a ochrana nerostného bohatství (P 5.5.107), jejichž ochrana může být stanovena podle nového stavebního zákona 283/2021 Sb (§ 39r, § 56, § 77 (2)e). Zásadní chybou Příručky Ústavu územního rozvoje v Brně je však název této kapitoly, která se netýká nerostného bohatství (to je již ošetřeno limity L 5.5. 101 a 101a) nýbrž ložisek nerostů, případně ložisek nerostných surovin, jak je uvedeno v příloze č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.

Chápání limitu využití území ve smyslu ÚÚR je pro formulaci a dosažení přijatých cílů krajské surovinové politiky nepřijatelné, neboť zcela opomíjí ložiska nevyhrazených nerostů a jejich prognózní zdroje jako významné současné a budoucí zdroje základních stavebních surovin.

Vyhláška č. 157/2024 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu (vyhláška ÚAP a ÚPD) v ustanovení § 11 jsou standardizovanými jevy zásad územního rozvoje považovány mimo jiné i těžba nerostů.

Ustanovení § 21 vyhlášky ÚAP a ÚPD uvádí, že plochy dopravní infrastruktury se samostatně vymezují v případech, kdy využití pozemků dopravních staveb a zařízení, zejména z důvodu intenzity dopravy a jejich negativních vlivů, vylučuje začlenění takových pozemků do jiných ploch s rozdílným způsobem využití, a dále tehdy, kdy je vymezení ploch dopravy nezbytné k zajištění dopravní přístupnosti, například ploch výroby, ploch občanského vybavení a ploch těžby nerostů.

Ustanovení § 30 vyhlášky č. 157/2024 Sb. (ÚAP a ÚPD) se plochy těžby samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro hospodárné využívání nerostů a dalších surovin a pro ochranu životního prostředí při těžební činnosti a úpravě nerostů a dalších surovin. Plochy těžby zahrnují zejména pozemky povrchových dolů, lomů a pískoven, pozemky pro ukládání dočasně nevyužívaných nerostů, dalších surovin a odpadů, kterými jsou výsypky, odvaly a odkaliště, pozemky rekultivací a pozemky staveb a technologických zařízení pro těžbu. Do plochy těžby lze zahrnout pozemky související dopravní a technické infrastruktury. Plochy těžby se vymezují jako plochy těžby všeobecné, dobývání a úpravy, stavby a zařízení, nebo jiné.

Ustanovení § 32 vyhlášky č. 157/2024 Sb. (ÚAP a ÚPD) uvádí mimo jiné, že plochy městské produkční zahrnují zpravidla pozemky staveb a zařízení pro výrobu, skladování, obchod, zemědělskou výrobu, energetiku a ploch určených pro těžbu a zpracování nerostů nebo jejich kombinaci. Do ploch městských produkčních se zahrnuje veřejná infrastruktura, veřejná prostranství a související doplňkové stavby. Ustanovení § 33 vyhlášky č. 157/2024 Sb. uvádí mimo jiné, že plochy volné krajiny produkční zahrnují zpravidla pozemky určené pro zemědělství a vodohospodářství, pozemky určené pro těžbu nerostů, pozemky určené k plnění funkce lesa, pozemky určené pro rekreaci a sport pod širým nebem, případně

další pozemky přirozených a přírodě blízkých ekosystémů. Do ploch volné krajiny produkčních se zahrnují i související stavby a stavby dopravní a technické infrastruktury, případně stavby jiné veřejné infrastruktury.

Příloha č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb. (ÚAP a ÚPD) mimo jiné uvádí sledované jevy databáze územně analytických podkladů, tj. dobývací prostor a prostor pro dobývání ložisek nerostů (45), chráněné ložiskové území (46), chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry (47) a zejména ložiska nerostných surovin (48) (bez rozdílu významnosti, tj. jak ložiska výhradní, tak i ložiska nevyhrazeného nerostu a prognózní zdroje), a v neposlední řadě poddolované území (49) a sesuvné území a území jiných geologických rizik (50).

Zákon č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona a zejména zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, v § 12 písm. r) definují limity využití území jako „omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývající z právních předpisů, nebo stanovené na základě jiných předpisů, nebo vyplývajících z vlastností území“. V oblasti „5.5. Geologie“, kam spadají ložiska nerostných surovin, je výčet následující:

L 5.5.101 Výhradní ložiska

L 5.5.101a Ložiska strategického významu

L 5.5.102 Chráněná ložisková území

L 5.5.103 Dobývací prostor

L 5.5.103a Dobývací prostor pro dobývání kritického nerostu

L 5.5.103b Dobývací prostor pro dobývání ložiska strategického významu

L 5.5.104 Chráněná území pro zvláštní zásahy do zemské kůry

L 5.5.105 Prognózní zdroje vyhrazených nerostů

L 5.5.106 Území se zvláštními poměry geologické stavby

Novela stavebního zákona ve vztahu k ochraně a využívání nerostných surovin

Dlouhé roky připravovaná, následně měněná a odkládaná novela stavebního zákona č. 283/2021 Sb. postupně nabývá účinnosti. Některé změny však začaly platit již od 1. ledna 2022, resp. od poloviny roku 2023. Další od 1. 1. 2024, resp. 1. 7. 2024. Získání stavebního povolení by se mělo výrazně urychlit. Stavební úřad by měl rozhodnout do 30 dnů v případě jednoduché stavby, do 60 dnů v ostatních případech a do 120 dnů u staveb, u kterých bude posuzován vliv na životní prostředí EIA. Nově bude jen jedno společné řízení o povolení stavby namísto současného územního a stavebního řízení a dalších zvláštních postupů.

V případě jeho zavedení do praxe by mělo dojít k zásadním změnám, které se týkají i nerostných surovin, a zvláště jejich využívání. V navržené úpravě stavebního zákona dochází k rozporu, kdy změna využití území je odtržena od vyhrazených staveb (stavby související s těžbou) a záměrem EIA, pod nějž spadá hodnocení DP, včetně těžby v něm (stavby vyžadující EIA). Vyhrazené stavby tak budou v kompetenci Dopravního a energetického stavebního úřadu (DESÚ) a změna využití území a DP v kompetenci Krajských úřadů (MŽP). Otvírka nevyhrazených nerostů bez doprovodných staveb a zařízení se stavebních úřadů vůbec netýká. Postavení OBÚ je pouze na úrovni dotčeného orgánu, tedy orgánu vydávajícího vyjádření, popř. stanovisek. Změny prostřednictvím novely stavebního zákona a dalších novel (liniový zákon a změna horního zákona, zákon jednotném environmentálním stanovisku atd.) jsou blíže popsány v podkapitole 3.3.4.

Podle ustanovení § 11 zákona č. 283/2021 Sb. se veřejně prospěšnou stavbou rozumí mj. i stavby a zařízení s ní související nebo podmiňující její realizaci, což lze vztáhnout i na stavby související s těžbou ložisek nerostů nutných k realizaci takové stavby.

Dle ustanovení § 39 zákon č. 283/2021 Sb. (novela stavebního zákona) úkolem územního plánování je ve veřejném zájmu zejména mimo jiné zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a

civilizační hodnoty, regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních a nerostných zdrojů a vytvářet a stanovovat podmínky pro jejich využití.

Podle ustanovení § 56 stavebního zákona se územní rezervou rozumí plocha nebo koridor, které jsou vymezené v územně plánovací dokumentaci pro využití, jehož potřebu a plošné nároky je třeba následně prověřit. Územní rezerva se neposuzuje z hlediska vlivů na udržitelný rozvoj území, na životní prostředí, na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti ani z hlediska předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa; uvedené vlivy se posuzují až při změně územně plánovací dokumentace, která má umožnit stanovené využití. V územní rezervě jsou zakázány změny v území, které by mohly stanovené využití podstatně ztížit nebo znemožnit.

Podle ustanovení § 70 stavebního zákona politika územního rozvoje je závazná pro pořizování a vydávání územně plánovací dokumentace dnem následujícím po dni uveřejnění sdělení podle věty první. Podle ustanovení § 73 stavebního zákona územně plánovací dokumentace se vydává formou opatření obecné povahy, a je závazná pro rozhodování v území a další změny v území. Drobné stavby lze realizovat pouze v souladu s územně plánovací dokumentací. Nadřazená územně plánovací dokumentace je závazná pro obsah navazující územně plánovací dokumentace. K části navazující územně plánovací dokumentace, která je v rozporu s nadřazenou územně plánovací dokumentací, se nepřihlíží.

Podle ustanovení § 74 stavebního zákona územní rozvojový plán zpřesňuje záměry vymezené v politice územního rozvoje v souladu s cíli a úkoly územního plánování, vymezuje další záměry, zohledňuje požadavky vyplývající ze strategických koncepcí České republiky a mezinárodních závazků a přispívá k jejich naplňování. Územní rozvojový plán mimo jiné vymezuje veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření, stavby a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu a plochy pro asanaci, pro které lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit.

Podle ustanovení § 75 stavebního zákona územní rozvojový plán může vymezit plochu nebo koridor územní rezervy a může stanovit pořadí provádění změn v území.

Podle ustanovení § 77 stavebního zákona zásady územního rozvoje kraje jsou základním koncepčním dokumentem kraje k usměrňování jeho územního rozvoje a ochrany hodnot jeho území. Zpřesňují vymezení specifických oblastí obsažených v politice územního rozvoje a, je-li to účelné, vymezí specifické oblasti nadmístního významu. Vymezují zastavitelné plochy, transformační plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury, **ploch pro těžbu nerostů**, územního systému ekologické stability regionálního významu, stanoví účel, pro který jsou vymezeny, a požadavky na jejich využití. Přebírají a je-li to účelné, zpřesňují veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření.

Podle ustanovení § 78 stavebního zákona mimo jiné mohou Zásady územního rozvoje vymezit plochu nebo koridor územní rezervy. K podrobnějšímu prověření navrženého řešení mohou zásady územního rozvoje ve vybraných územích nebo koridorech uložit pořízení územní studie.

Podle ustanovení § 80 stavebního zákona je územní plán základním koncepčním dokumentem obce k usměrňování územního rozvoje a ochrany hodnot jejího území a mimo jiné stanoví koncepci uspořádání krajiny, jejíž součástí je i vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, ploch změn v krajině a stanovení podmínek pro jejich využití, vymezení a stanovení podmínek pro zelenou infrastrukturu včetně územního systému ekologické stability, prostupnost krajiny, protierozní opatření, ochranu před povodněmi a suchem, rekreaci a dobývání ložisek nerostných surovin.

Ustanovení § 122 stavebního zákona uvádí, že v nezastavěném území lze mimo jiné v souladu s jeho charakterem povolovat záměry pro vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, dále veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní

hospodářství, snižování nebezpečí havárií, ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, zemědělství a lesnictví, ochranu přírody a krajiny a zlepšení podmínek jeho využití pro rekreaci a cestovní ruch, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra. **Výše vyjmenované stavby a zařízení, včetně vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace lze v nezastavěném území povolit pouze v případě, že je územně plánovací dokumentace výslovně nevylučuje.**

Krajský úřad pořizuje územní opatření o stavební uzávěře, jedná-li se o změny v území nadmístního významu. O pořízení územního opatření rozhodne vláda, rada kraje nebo rada obce z vlastního podnětu. Podle ustanovení § 123 stavebního zákona se územním opatřením o stavební uzávěře omezuje nebo zakazuje v nezbytném rozsahu stavební činnost ve vymezeném území, pokud by mohla ztížit nebo znemožnit jeho budoucí využití podle připravované územně plánovací dokumentace, jestliže bylo rozhodnuto o jejím pořízení nebo o pořízení její změny, nebo podle jiného rozhodnutí nebo opatření v území, jímž se upravuje využití území. Rovněž územním opatřením o stavební uzávěře nelze omezit nebo zakázat realizaci veřejně prospěšné stavby dopravní nebo technické infrastruktury a stanovení dobývacího prostoru vymezené v územním rozvojovém plánu nebo v zásadách územního rozvoje. Územní opatření o stavební uzávěře, kterým se omezuje nebo zakazuje stavební činnost, která by mohla ztížit nebo znemožnit budoucí využití území podle připravované územně plánovací dokumentace, se vydává na nezbytně nutnou dobu, která však nesmí být delší než 6 let.

Ustanovení § 213 stavebního zákona o změně využití území se uvádí, že povolení změny využití území vyžadují terénní úprava, stanovení prostoru pro dobývání ložisek nerostů, pro která se nestanoví dobývací prostor podle horního zákona, odstavná, manipulační, prodejní, skladová nebo výstavní plocha, úprava pozemku, která má vliv na schopnost vsakování vody apod.

Příloha č. 3 k zákonu č. 283/2021 Sb., ve znění pozdějších předpisů uvádí, že vyhrazenými stavbami jsou mimo jiné stavby dálnic, stavby drah, civilní letecké stavby, strategické investiční stavby podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, stavby a zařízení přenosové soustavy, stavby a zařízení přepravní soustavy, stavby k účelům těžby, zpracování, transportu a ukládání radioaktivních surovin na území vyhrazeném pro tyto účely, stavby související s úložišti radioaktivních odpadů obsahujících výlučně přírodní radionuklidy, stavby jaderného zařízení a stavby související, nacházející se uvnitř i vně areálu jaderného zařízení, stavby určené k nakládání s výbušninami, stavby, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek, jakož i úpravě a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, a úložná místa pro těžební odpad, výroby z obnovitelných zdrojů energie a zařízení na energetické využívání odpadů, a v neposlední řadě stavby a zařízení, které mají sloužit k ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur nebo k zachytávání oxidu uhličitého, a stavby přepravní sítě určené k přepravě oxidu uhličitého na úložiště oxidu uhličitého.

Zavedení těžebního záměru do ÚP při současném odporu obcí bude asi nutné řešit využitím institutu územní rezervy, která se zanáší do ÚPD bez posuzování EIA (tedy jako záměr) a následně do územních plánů u výhradních ložisek veřejně prospěšným opatřením, jinak změnou území nebo plochou změny v krajině – viz možnosti Jednotného standartu. Rozsudky soudů, které se opíraly o původní výklad § 18(5) stavebního zákona budou irelevantní, neboť tento § je nahrazen § 122 „Nezastavěné území“ a § 213 „Změny vyžadující povolení“ odlišného znění.

V současné době se chystá souhrnný pozměňovací návrh k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (např. zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, a další zákony). V pozměňovacím návrhu se mimo jiné zavádí Úřad rozvoje území České republiky, která nahrazuje Dopravní a energetický stavební úřad a je ústředním správním orgánem ve

věcech územního plánování, stavebního řádu, vyvlastnění a dalších věcí upravených tímto zákonem. Úřad metodicky sjednocuje činnost orgánů územního plánování a řídí a metodicky sjednocuje činnost stavebních úřadů. Dále se zavádí Úřad rozvoje území kraje, který vykonává v rámci jednotlivých krajů ČR působnost stavebního úřadu v případech, ve kterých nevykonává působnost Úřad rozvoje území České republiky nebo jiný stavební úřad, ve věcech záměrů EIA, silnic I. třídy, výroben z obnovitelných zdrojů energie apod. Územní pracoviště úřadů rozvoje území krajů (dále jen „územní pracoviště“) jsou územními správními orgány ve věcech stavebního řádu. Stavební úřady posuzují a chrání veřejné zájmy podle tohoto zákona a další veřejné zájmy zejména mimo jiné v oblasti životního prostředí, veřejné infrastruktury, nerostů, hornické činnosti, těžby a výbušnin a surovinové bezpečnosti a soběstačnosti apod. V návrhu novely stavebního zákona se v § 122 „Nezastavitelné území“ mimo jiné uvádí, citujeme „ V nezastavitelném území lze povolovat pouze záměry pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní hospodářství, vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, apod.“. Dále v § 77 „Zásady územního rozvoje“ se mimo jiné uvádí, citujeme „Zásady územního rozvoje vymezují plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury, ploch pro těžbu nerostů, územního systému ekologické stability regionálního významu, stanoví účel, pro který jsou vymezeny, a požadavky na jejich využití.

2.3.7 Základní teze celostátní koncepce „Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů“, včetně jejího doplnění ve znění Usnesení vlády č. 183 ze dne 9. března 2020

Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, schválená usnesením vlády č. 441 ze dne 14. června 2017 (státní surovinová politika), je závazný strategický dokument celostátního významu definující zájmy státu ve sféře využití a hospodaření s nerostnými a druhotnými surovinami, a to na úrovni centrálních orgánů státní správy (MPO, MŽP, MF, MMR ...).

Základní vizí je efektivní a udržitelné zajištění a využívání rudních, nerudních, energetických, stavebních i netradičních a high-tech nerostných zdrojů ku prospěchu obyvatel i konkurenceschopného národního hospodářství České republiky. Surovinová politika České republiky reaguje na hospodářský vývoj v Evropě i ve světě, na změny na světovém trhu nerostných surovin. Neméně důležitou prioritou je získané nerostné suroviny co nejlépe a nejúplněji využívat, tedy využívat nerostné zdroje šetrně a hospodárně s cílem postupně snižovat surovinovou náročnost domácího průmyslu a zvyšovat přidanou hodnotu vyráběných produktů. Za základní vstupní předpoklady pro formulaci politiky využívání nerostných surovin jsou považovány následující podmínky:

- zajištění surovinových potřeb státu,
- podpora ekonomického růstu a prosperity ČR,
- zachování významného podílu průmyslu na tvorbě HDP,
- zachování stávající míry surovinové bezpečnosti ČR,
- udržení přijatelné míry dovozní závislosti v segmentu palivoenergetických surovin,
- nezvyšování dovozní závislosti v segmentu nerudních a stavebních surovin,
- řešení globálních a evropských výzev v oblasti nerostných surovin,
- respektování ochrany zdrojů nerostných surovin, coby nepřemístitelných objektů,
- zachování dostatečné rezervní surovinové základny pro možné budoucí využití,
- minimalizace dopadů využívání nerostných zdrojů na životní prostředí a na lidské zdraví,
- respektování chráněných území, významných center biodiverzity, míst s vysokým podílem přírodních biotopů a výskytem zvláště chráněných druhů.

Mezi prioritní výzvy státní surovinové politiky mimo jiné řadíme:

- hospodárné využívání disponibilních zásob hnědého a černého uhlí,

- zajištění nerudných surovin pro česká tradiční i moderní průmyslová odvětví,
- zajištění stavebních surovin pro realizaci významných dopravních liniových staveb,
- podpora realizace liniových staveb využívaných surovinovým průmyslem,
- podpora širšího využití recyklovaných stavebních materiálů.

Státní surovinová politika se snaží do budoucna řešit závaznost regionálních surovinových koncepcí/politik a jejich jednoznačnější zakotvení. Význam zpracování a uplatnění regionálních surovinových politik/koncepcí je deklarovaný v následujících kapitolách:

- **kapitola č. 3.1.1.2 Neenergetické suroviny**, kde se uvádí, že „problematika zdrojů stavebního kamene a štěrkopísků v jednotlivých částech ČR je podrobně rozpracovávána v regionálních surovinových koncepcích, které zpracovala Česká geologická služba (dále jen „ČGS“) pro potřeby všech krajských úřadů a které budou v návaznosti na schválení státní surovinové politiky aktualizovány formou rozpracování státní surovinové politiky do větší podrobnosti pro podmínky regionů“,
- **kapitola č. 3.2.8 Záměry v oblasti stavebních surovin**, kde se uvádí: „Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně regionální surovinové koncepce“,
- **kapitola 5.2.1 „Regionální surovinové koncepce“**, kde se uvádí: „Úkolem regionálních surovinových koncepcí je rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek regionů. Státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem. S ohledem na specifika jednotlivých krajů, řeší regionální surovinové koncepce konkrétní dostupnost a využití lokálních zdrojů surovin, místní ekologické aspekty těžby a zpracování surovin.“ Dále je zmíněna snaha o zajištění souladu regionální surovinové koncepce s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací.

Požadavek na zpracování krajských surovinových politik je obsažen také v kapitole „*Zohlednění podmínek ze stanoviska SEA*“ a v souhlasném stanovisku MŽP čj. 12580/ENV/17 ze dne 22. března 2017 k návrhu koncepce Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, kde se v části A „*Obecné požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví*“ a v kapitole 2 „*Požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví ve vztahu ke konkrétním komoditám*“, v podkapitole „*Stavební suroviny*“ citují následující teze v souvislosti s uplatněním principů při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik:

- „Domácí surovinové zdroje přednostně využívat na území ČR“.
- „Novou otvírku ložiska zahajovat v závislosti na ukončení a zahlazení těžby stejné komodity na dotěžovaném či ukončeném ložiskovém objektu v souladu s regionálními surovinovými politikami. Vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžovaná a zrekultivovaná území“. Tyto principy jsou uplatněny při přípravě regionálních surovinových koncepcí. Preference rovnoměrného rozmístění těžeben může být limitována geologickou stavbou území.
- „Priority a cíle, jež implikují otvírky nových ložisek nerostných surovin, výstavbu nové technické infrastruktury v oblasti transportu a zpracování surovin je potřeba v následných fázích projektové přípravy koncipovat tak, aby záměry byly primárně umístěny či trasovány s respektováním environmentálně cenných partií a předmětů jejich ochrany, především ZCHÚ, lokalit soustavy Natura 2000 a VKP. „Záměry umísťovat v krajině tak, aby bylo minimalizováno narušení krajinného rázu“. Tento princip bude uplatněn při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik a na úrovni projektové přípravy jednotlivých záměrů, které mohou na strategické dokumenty navazovat.
- „Při umísťování a plánování těžby volit takové způsoby dobývání a úpravy surovin, kterými budou minimalizovány dopady spojené s dopravou surovin“. Tento princip bude

rovněž uplatněn při přípravě regionálních surovinových politik a na úrovni projektové přípravy jednotlivých záměrů, které mohou na strategické dokumenty navazovat. Konkrétní projekty v oblasti těžby nerostných surovin musí být ve fázi přípravy podrobeny ze zákona povinnému procesu posouzení vlivů na životní prostředí na úrovni záměrů (EIA).

- „V rámci navazujících strategických dokumentů (RSP) zpřesňovat evidenci nevýhradních ložisek nerostných surovin“.
- „V navazujících regionálních surovinových strategiích optimalizovat plány pro možné otírky nových ložisek stavebních surovin vzhledem k lokalizaci ZCHÚ, EVL, ptačích oblastí, CIFKO, VKP, prvků ÚSES, botanicky, zoologicky, stanovištně či geomorfologicky hodnotných lokalit či krajinných segmentů a CHOPAV“. Tento princip bude uplatněn při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik.

Výše uvedená ustanovení kapitoly „Zajištění stavebních surovin pro realizaci významných dopravních liniových staveb“ a další klíčové body definované v části A „Obecné požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví“ a v kapitole 2 „Požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví ve vztahu ke konkrétním komoditám“, jsou tedy v souladu se strategickým cílem Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, a to zejména ve smyslu efektivního využití domácích zdrojů surovin, které jsou dlouhodobě udržitelné z pohledu životního prostředí (nezhoršování kvality životního prostředí), dále ekonomického (finanční stabilita těžebního sektoru a na něj navazujících odvětví hospodářství a schopnost zajistit potřebné investice do obnovy a rozvoje včetně rekultivace), dále lidských zdrojů (technická vzdělanost) a sociálních dopadů (zaměstnanost) a v ne-poslední řadě ve smyslu vyššího důrazu na komunikaci s veřejností (otevřená informovanost, zapojení lokálních autorit, osvěta).

Dále v platném dokumentu Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, jsou v **kapitole 3 „Zajištění surovinových potřeb státu“** uvedeny následující teze, které mají vztah k domácí surovinové základně rud:

- deklarování zájmu státu na geologické prozkoumanosti území a dalším zpřesňování informací o domácím nerostném surovinovém potenciálu, zejména o nových moderních surovinách,
- prioritizace zájmu o moderní high-tech suroviny,
- podpora materiálově úsporných technologií, např. chytrých recyklací, postupné snižování surovinové náročnosti českého průmyslu.

Záměrem v této oblasti je především podpora průzkumných činností, zejména zaměřených na nové perspektivní komodity a zapojení se do evropského projektu geologického průzkumu hlubších partií zemské kůry.

Vláda schválila 9. března 2020 Usnesení č. 183 **Doplnění dokumentu Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů**, kterým se schvalují následující principy:

Z vyhrazených nerostů, které jsou stanoveny v horním zákoně, jsou nově zavedeny 2 skupiny nerostů:

- **kritické vyhrazené nerosty** (antimon, beryllium, fluorit, germanium, chrom, indium, kobalt, kovy platinové skupiny, magnetit, niob, prvky lehkých vzácných zemin, prvky těžkých vzácných zemin, přírodní grafit, wolfram, tantal, zirkonium a titan),
- **superkritické vyhrazené nerosty** (zlato, uran, lithium, rubidium, cesium), rubidium a cesium proto, že se často vyskytují společně s lithiem, tj. aby se k lithiu někdo „nedostal“ přes rubidium či cesium,

Pro obě tyto skupiny nerostů budou v příslušné legislativě stanoveny zvláštní podmínky, které posílí roli státu v procesu jejich osvojování, přirozeně přísnější podmínky budou stanoveny pro skupinu superkritických nerostů,

Informace o podaných žádostech o stanovení průzkumného území na vyhledávání kteréhokoliv nerostů z obou skupin budou zveřejněny v Obchodním věstníku a jakýkoliv státní subjekt bude moci podat konkurenční žádost. Žádosti budou posuzovány dle přísných kritérií, které budou doplněny do legislativy. U skupiny superkritických vyhrazených nerostů (zlato, uran, lithium, rubidium, cesium) bude nad rámec výše uvedeného navíc nutný souhlas vlády s jejich vyhledáváním či průzkumem),

Příslušná legislativa bude doplněna o zvláštní podmínky pro zamítnutí žádosti (např. soulad se státní surovinovou politikou, soulad se zájmy státu specifikovanými v Hospodářské strategii, přínos pro surovinovou bezpečnost státu, kladné stanovisko vlády aj.),

Mimo to bude stát v budoucnu v rámci programu geologického průzkumu „Bez nerostu nevyrostu“ sám financovat specifické geologické průzkumy zaměřené na kritické a zejména superkritické nerosty a jakožto entita, která bude tyto průzkumy financovat, se stane držitelem oprávnění k dalšímu nakládání s jejich ložisky.

V doplnění surovinové politiky je ohlášeno, že v horním zákoně budou pro skupinu superkritických nerostů stanoveny zvláštní podmínky přednostního práva na získání předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru, a to tak, že přednost pro získání předchozího souhlasu má ten, kdo geologický průzkum financoval (stát), teprve poté, když jej neuplatní, tak zadavatel průzkumu. Částečně byl tento požadavek naplněn poslední změnou horního zákona, která zavádí pojmy „kritické suroviny“, či „ložisko strategického významu“ a upravuje podmínky k jejich využívání.

V pozměňovacím návrhu (březen 2026) v § 14d „Surovinová politika“ Horního zákona se mimo jiné uvádí, citujeme: „Surovinová politika je podkladem pro výkon státní správy v oblastech průzkumu ložisek nerostných surovin, ochrany nerostného bohatství, stanovení dobývacích prostorů, rozhodování o změně využití území, rozhodování o povolení hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a jedním z podkladů pro politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci. Naplňování surovinové politiky, zajištění surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti je veřejným zájmem. Naplňování surovinové politiky vyhodnocuje Ministerstvo průmyslu a obchodu nejméně jednou za 5 let a o vyhodnocení informuje vládu“.

2.4 Význam tvorby a legislativní ukotvení regionálních surovinových koncepcí

Regionální surovinová politika/koncepce je jedním ze strategických dokumentů kraje. Řeší správní území kraje, všechna ložiska a zdroje nerostných surovin a navrhuje opatření a zásady pro využívání zdrojů nerostných surovin ve středně dlouhém časovém horizontu. Je tedy odborným podkladem pro rozhodování o využití ložisek nerostných surovin na území kraje. Evropská surovinová iniciativa a aktualizovaná Státní surovinová politika ČR kladou vyšší důraz na pevnější sepětí územně plánovací dokumentace s ochranou, evidencí a postupným využíváním ložisek nerostných surovin. Regionální surovinové koncepce (politiky) vyhodnocují postupné využívání a optimalizaci dostupnosti surovinových zdrojů (zejména stavebních surovin) na plánované investiční záměry (na veřejně prospěšné stavby regionálního a celostátního významu).

Úkolem regionálních surovinových koncepcí je rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek regionů/krajů. Státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem. S ohledem na jednotlivá specifika krajů řeší regionální surovinové politiky/koncepce konkrétní dostupnost a využití lokálních a významných zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby, optimalizaci dostupnosti stavebních surovin k plánovaným investičním záměrům, místní ekologické aspekty těžby a zpracování

surovin a umožňují vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje. **Podstatou uplatnění surovinové politiky v území je stanovení prostorových limitů i časových termínů pro dobývání nerostných surovin v územních plánech či ZÚR při respektování únosnosti území.**

Regionální surovinové politiky/koncepce nejsou v právních předpisech závazně upraveny. Odkaz na ně lze nicméně nalézt ve Státní surovinové politice (viz výše). Regionální surovinové politiky jako jeden z koncepčních materiálů kraje schvaluje zastupitelstvo příslušného kraje v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 písm. d) zák. č. 129/2000 Sb., o krajích, a to po vypořádání připomínek vzešlých ze schvalovacího procesu SEA podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Regionální surovinovou politiku, která bude posouzena SEA, bude nutné provázat s ÚPD a implementovat její návrhovou část do ZÚR. Rada kraje vzhledem k uvedenému není nositelem pravomoci změnit Regionální surovinovou politiku.

Regionální surovinová politika/koncepce kraje v její aktuální podobě je povahou strategickým dokumentem koordinující rozvoj jednotlivých 14-ti krajů v oblasti využívání zdrojů nerostných surovin a s tím souvisejících oblastí. Podle § 14 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů („zákon o krajích“), patří do samostatné působnosti kraje mimo jiné záležitosti uvedené v § 35 zákona o krajích. Ustanovení § 35 odst. 2 písm. d) zákona o krajích stanovuje, že je zastupitelstvu kraje vyhrazeno „koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat rozvoj územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění.“ Tyto záležitosti, do kterých spadá i vydání Regionální surovinová politika/koncepce kraje, tedy patří do samostatné působnosti kraje. Z těchto ustanovení zákona o krajích a jakož i dalších odborných zdrojů plyne, že kraje mohou v rámci své samostatné působnosti koordinovat v různých oblastech rozvoj svého územního obvodu (to mj. plyne i obecně z práva kraje na samosprávu garantovaného článkem 8 Ústavy České republiky a § 1 odst. 1 zákona o krajích). Podrobnosti, tj. jakým konkrétním způsobem a jakou formou může (případně musí) kraje v rámci své působnosti koordinovat rozvoj svých územních obvodů, zákon ani judikatura výslovně nestanovuje. Uplatní se zde proto obecné pravidlo, že činnosti prováděné v rámci samostatné působnosti nesmí být (i) prováděny v rozporu se zákonem a (ii) nesmí překračovat meze samostatné působnosti konkrétního samosprávného celku.

Při tvorbě regionálních surovinových koncepcí je zapotřebí důsledně požadovat plnění povinností pořizovatelů koncepčních dokumentů vyplývajících ze zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, v platném znění (SEA). Při komplexním posouzení využitelnosti nerostných zdrojů bude brán v úvahu jejich aspekt strategický, regionální, lokální, ekonomický, aspekt technologického vývoje, sociální, ekologický a vlastnický s ohledem na ochranu přírodních, kulturních a krajinných hodnot, při vědomí působení časového faktoru.

Výsledky koncepčních dokumentů regionálních (krajských) surovinových koncepcí je nutné provázat s ÚPD. Návrhová část regionálních (krajských) surovinových koncepcí se tedy musí bezpodmínečně implementovat do ZÚR a územních plánů. Tím bude zajištěna právní vymahatelnost navržených opatření a závěrů vyplývajících z koncepčních dokumentů regionálních (krajských) surovinových koncepcí.

V letech 2020–2023 byl Českou geologickou službou zpracovaný projekt TAČR TITSMPO909 pod názvem „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů“ podpořený TA ČR v Programu BETA2. Výstupy projektu typu „O“: Modelové řešení regionálních surovinových koncepcí ve dvou regionech (tj. Regionální surovinová koncepce Středočeského kraje a území hlavního města Prahy a Regionální surovinová koncepce Karlovarského kraje) a výstup typu „NmetS“: Návrh jednotné struktury a standardizované postupy tvorby a náplně zpracování regionálních surovinových koncepcí, definování klíčových kapitol pro tvorbu metodiky regionálních surovinových koncepcí včetně příloh, byly průběžně konzultovány a podrobně řešeny dle požadavků příslušných krajských úřadů, většina kapitol

byla připomínkována a doplňována dle specifik předmětných modelových krajů a to včetně doplňků, oprav a finálních korektur v letech 2022- 2023.

Výsledkem je zejména od MPO certifikovaná metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí. Certifikovaná metodika tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí umožňuje moderní a jednotný přístup k problematice udržitelného rozvoje nerostného potenciálu jednotlivých regionů ČR a reflektuje priority evropského strategického rámce v oblasti využívání ochrany nerostných surovin (včetně kritických surovin pro ekonomiku členských zemí EU, včetně ČR), především cíle evropské surovinové iniciativy EK a oběhového hospodářství s ohledem na priority v oblastech ochrany klimatu, životního prostředí a udržitelného rozvoje. Neopomíná důraz na klíčové strategické materiály EU ve vazbě na kritické suroviny pro ekonomiku členských zemí EU, včetně ČR a také podporu aplikace moderních technologií v oblasti výzkumu nerostných surovin a technologie jejich zpracování. Certifikovaná metodika tvorby regionálních (krajských) surovinových koncepcí k projektu TAČR TITSMPO909 s názvem „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů“ zaujímá výsledek na vynikající úrovni, jehož využití v praxi může přinést významnou změnu s mezinárodním ekonomickým dopadem (ochrana a využití CRM Critical Raw Materials v rámci jednotné koncepce EU).

Projekt TAČR TITSMPO909, zejména certifikovaná metodika, má velký společenský přínos a byla rovněž významně oceněná. Projekt TAČR TITSMPO909 pod názvem „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů“ podpořený TA ČR v Programu BETA2 se stal k 15-ti letému výročí založení TAČR vítězem Cen TA ČR 2024 v kategorii GOVERNANCE. Zároveň projekt TAČR TITSMPO909 byl v roce 2024 velmi úspěšně vyhodnocený z hlediska společenské relevance v rámci Modulu 1, Metodiky 2017+, Rady pro vědu, výzkum a inovace.

Z výsledku řešení projektu TAČR č. TITSMPO909 rovněž vyplývá zásadní doporučení v legislativním ukotvení regionálních (krajských) surovinových koncepcí. Je to zejména proto, že způsob a vůle ukotvení regionálních (krajských) surovinových koncepcí v našem legislativním systému zcela chybí. S ohledem na nedostatečné ukotvení regionálních surovinových koncepcí v právním řádu by případnou závaznost vůči zásadám územního rozvoje šlo snad dovozovat prostřednictvím podobnosti s územně analytickými podklady, nicméně k tomuto rovněž neexistuje judikatura, která by daný problém řešila. Stačilo by samostatně zmínit Regionální surovinové koncepce jako koncepční strategické dokumenty, jejichž zpracování jsou povinným podkladem pro ÚPD, konkrétně ZUR. Základní entitou, která je rovněž předmětem tvorby regionální (krajské) surovinové koncepce jsou kromě výhradních ložisek i ložiska nevyhrazeného nerostu a jejich vzrůstající hospodářský význam a tím jejich nezbytná implementace do ÚPD. Zásadní problém se týká chybějící ochrany ložisek nevyhrazených nerostů (nevýhradních ložisek), zvláště při současném znění Horního zákona, který neumožňuje stanovit výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Poukazuje na zcela zásadní problém v souvislosti s využíváním a nedostatkem ložisek stavebních surovin, který může mít v budoucnu fatální dopady na hospodářský růst a naplňování potřeb stavební výroby pro dálniční a silniční stavby, pro výstavbu železniční infrastruktury, dále potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro soukromé a developerské projekty, vládou podporované energetické stavby (modulární reaktory) a gigastavby, včetně liniových staveb, pro zajištění energetické bezpečnosti ČR a tím dosažení uhlíkové neutrality apod. Řešením by bylo posílit váhu regionálních surovinových koncepcí doplňujícím odstavcem k §14d v zák. 44/1988 Sb., s odkazem na Státní surovinovou politiku a regionální surovinové koncepce a jejich vztahem k územně -plánovací dokumentaci (ÚPD). **Např. v upravené novele v odstavci č 2 § 14d horního zákona doplnit větu: Součástí státní surovinové politiky jsou i regionální surovinové koncepce a státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem.**

Neopominutelný význam zpracování a uplatnění regionálních surovinových politik (konceptů) je deklarovaný v kapitole 5.2. „Nástroje v oblasti výkonu státní správy“ surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů z roku 2017.

Veřejně projednaný dokument – Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, který byl schválený na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2017 č. 441 o Surovinové politice České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů – upozorňuje na význam zpracování a uplatnění regionálních surovinových politik (konceptů), který je deklarovaný v kapitole 5.2.1 „Regionální surovinové koncepce“, kde se mimo jiné uvádí a doporučuje **úzká provázanost regionálních surovinových koncepcí na územní plánování a to formou sladění dokumentů aktualizace regionálních surovinových koncepcí s aktualizací ostatních strategických dokumentů a s územně plánovací dokumentací krajů a s Politikou územního rozvoje, včetně jejich aktualizací.**

Schválená novela horního zákona (č. 44/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů) právně ukotvuje v ustanovení § 14d surovinovou politiku, ve kterém mimo jiné uvádí „Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (dále jen „surovinová politika“) je strategickým dokumentem vyjadřujícím cíle státu při využití a ochraně nerostného bohatství a ostatních nerostných zdrojů. Surovinová politika je podkladem pro výkon státní správy v oblastech průzkumu ložisek nerostných surovin, ochrany nerostného bohatství a stanovení dobývacích prostorů a jedním z podkladů pro politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci. Naplňování surovinové politiky vyhodnocuje Ministerstvo průmyslu a obchodu nejméně jednou za 5 let a o vyhodnocení informuje vládu“

Ze Státní surovinové politiky, z jejích ustanovení vyplývá, že regionální surovinové koncepce má vydávat Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též jen „MPO“) ve spolupráci s dotčenými kraji. Státní surovinová politika totiž v celém oddílu 5.2.1., který upravuje „regionální surovinové koncepce“, ohledně působnosti příslušných orgánů stanoví typově výlučně toto: „Zajistí: MPO ve spolupráci s MŽP, MMR, ČGS a ve spolupráci s dotčenými kraji“.

Odkaz na tvorbu a využití regionálních surovinových koncepcí/politik v surovinové politice ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, která byla schválená na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2017 č. 441, je zejména v kapitolách č. 3.2.8 „Záměry v oblasti stavebních surovin“, kde se uvádí: „Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně regionální surovinové koncepce“, dále v kapitole 5.2.1 „Regionální surovinové koncepce“, kde se mimo jiné uvádí: průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových koncepcí s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací“ a v neposlední řadě v kapitole „Zohlednění podmínek ze stanoviska SEA“ a v souhlasném stanovisku MŽP čj. 12580/ENV/17 ze dne 22. března 2017 k návrhu koncepce Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, kde se v části A „Obecné požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví“ a v kapitole 2 „Požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví ve vztahu ke konkrétním komoditám“, v podkapitole „Stavební suroviny“ citují následující teze v souvislosti s uplatněním principů při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik:

- - „Domácí surovinové zdroje přednostně využívat na území ČR“.
- - „Novou otvírku ložiska zahajovat v závislosti na ukončení a zahlazení těžby stejné komodity na dotěžovaném či ukončeném ložiskovém objektu v souladu s regionálními surovinovými politikami. Vyvážet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžovaná a zrekultivovaná území“. **Tyto principy jsou uplatněny při přípravě regionálních surovinových koncepcí.** Preference rovnoměrného rozmístění těžeben může být limitována geologickou stavbou území.
- - „Priority a cíle, jež implikují otvírky nových ložisek nerostných surovin, výstavbu nové technické infrastruktury v oblasti transportu a zpracování surovin je potřeba v následných

fázích projektové přípravy koncipovat tak, aby záměry byly primárně umístěny či trasovány s respektováním environmentálně cenných partií a předmětů jejich ochrany, především zvláště chráněných území (ZCHÚ), lokalit soustavy Natura 2000 a významných krajinných prvků (VKP). „Záměry umísťovat v krajině tak, aby bylo minimalizováno narušení krajinného rázu“. **Tento princip bude uplatněn při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik a na úrovni projektové přípravy jednotlivých záměrů, které mohou na strategické dokumenty navazovat.**

- - „Při umísťování a plánování těžby volit takové způsoby dobývání a úpravy surovin, kterými budou minimalizovány dopady spojené s dopravou surovin“. **Tento princip bude rovněž uplatněn při přípravě regionálních surovinových politik a na úrovni projektové přípravy jednotlivých záměrů, které mohou na strategické dokumenty navazovat.** Konkrétní projekty v oblasti těžby nerostných surovin musí být ve fázi přípravy podrobeny ze zákona povinnému procesu posouzení vlivů na životní prostředí na úrovni záměrů (EIA).
- - „V rámci navazujících strategických dokumentů (tj. při tvorbě regionálních surovinových koncepcí – politik RSP) zpřesňovat evidenci nevýhradních ložisek nerostných surovin“
- - „V **navazujících regionálních surovinových strategiích** optimalizovat plány pro možné otvírky nových ložisek stavebních surovin vzhledem k lokalizaci zvláště chráněných území (ZCHÚ), evropsky významných lokalit (EVL), ptačích oblastí (PO), CIFKO, významných krajinných prvků (VKP), prvků územního systému ekologické stability (ÚSES), botanicky, zoologicky, stanovištně či geomorfologicky hodnotných lokalit či krajinných segmentů a chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV)“.
- - „V rámci povolenacích procesů pro těžbu jednotlivých ložisek zohlednit a vyhodnotit jejich vazbu na obslužnou dopravu vzhledem k zatížení urbanizovaných území nákladní dopravou, a to včetně případných souběhů s dopravou z dalších dobývacích prostorů“.

Tento princip je uplatňovaný při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik.

V kapitole 3.2.8. „Záměry v oblasti stavebních surovin“ surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, která byla schválena na základě usnesení vlády ČR ze dne 14. června 2017 č. 441, o Surovinové politice České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (dále jen státní surovinová politika). V této kapitole se uvádí: „Pro zachování kontinuity ročního objemu produkce stavebních surovin (zejména stavební kámen a štěrkopísky) je třeba zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek, a tudíž po ukončení postupně vytvořit územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality. Proto je důležité, aby stát deklaroval zájem provádět průběžný geologický průzkum, připravil podmínky pro zrychlení a pružnost povolenacích procesů a aktivně komunikoval s obcemi, veřejností i těžebními organizacemi. Cílem těchto kroků je připravovat nová ložiska k otvírce tak, aby nedošlo k ohrožení dodávek surovin na trh. Těžba stavebních surovin v blízkosti míst jejich spotřeby je ne-jen ekonomická, ale zejména ohleduplná k životnímu prostředí. Přesnou lokalizaci ložisek stavebních surovin, včetně kvalitativních parametrů, využitelných pro chystané liniové stavby, má k dispozici ČGS. Problematika zdrojů stavebního kamene a štěrkopísků v jednotlivých částech ČR je podrobně rozpracovávána v regionálních surovinových koncepcích, které zpracovala ČGS pro potřeby všech krajských úřadů a které budou v návaznosti na schválení státní surovinové politiky aktualizovány formou rozpracování státní surovinové politiky do větší podrobnosti pro podmínky regionů.“ Polohu některých rezervních, doposud nevyužívaných ložisek stavebních surovin, lze přitom hodnotit jako výhodnou právě vzhledem k jejich umístění vzhledem k poloze plánovaných klíčových staveb a v souvislosti s plánovanými dílčími úseky staveb SOKP. Přes výkyvy na stavebním trhu je žádoucí nezanedbávat přípravu rezervních lokalit pro budoucí využití v těch regionech, kde lze očekávat nárůst spotřeby nebo kde jsou dotěžovaná v současnosti využívaná ložiska.“

Výše uvedená ustanovení kapitoly „Zajištění stavebních surovin pro realizaci významných dopravních linií“ a další klíčové výše body definované v části A „Obecné požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví“ a v kapitole 2 „Požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví ve vztahu ke konkrétním komoditám“ jsou tedy v souladu se strategickým cílem Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů a to zejména ve smyslu efektivního využití domácích zdrojů surovin, které jsou dlouhodobě udržitelné z pohledu životního prostředí (nezhoršování kvality životního prostředí), dále ekonomického (finanční stabilita těžebního sektoru a na něj navazujících odvětví hospodářství a schopnost zajistit potřebné investice do obnovy a rozvoje včetně rekultivace), dále lidských zdrojů (technická vzdělanost) a sociálních dopadů (zaměstnanost) a v neposlední řadě ve smyslu vyššího důrazu na komunikaci s veřejností (otevřená informovanost, zapojení lokálních autorit, osvěta).

2.5 Koncepční materiály s vazbou na problematiku nerostného bohatství

2.5.1 Nadnárodní (evropské)

Evropská surovinová strategie The Raw materials initiative – Meeting our critical needs for growth and jobs in Europe (historie, principy, současnost)

Strategie zveřejněná koncem roku 2008 se zabývá neenergetickými surovinami, analyzuje změny na světovém trhu nerostných surovin a vysokou míru dovozní závislosti v řadě komodit. Uvedený dokument pojmenovává tři pilíře lepšího přístupu k nerostným zdrojům, které umožní konkurenceschopnost evropského kontinentu v globální ekonomické soutěži a to zejména vyšší míru využívání domácích (evropských) zdrojů, efektivní ekonomickou („surovinovou“) diplomacií ve vztahu k zemím, které disponují relativním dostatkem nerostných zdrojů a zajištěním nediskriminačního přístupu k surovinám a v neposlední řadě vyšší míru využívání materiálově šetrných technologií, zvyšování míry recyklace.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020

V návaznosti na Raw Materials Initiative byla Evropskou komisí ustavena expertní pracovní skupina, aby po vzoru např. Japonska, Jižní Koreje či USA stanovila seznam superstrategických komodit pro EU. První seznam kritických surovin EU byl zveřejněn v r. 2011 a obsahoval 14 komodit. Seznam je periodicky obměňován po cca 4 letech, v r. 2014 byl rozšířen na 20 komodit, v r. 2017 zahrnoval 27 komodit, seznam vydaný v září 2020 (COM/2020/474 final) již podle nově upravené standardizované metodiky obsahovala již 30 komodit. Poslední seznam byl vydán na jaře 2023 společně s návrhem evropské regulace pro kritické suroviny tzv. Critical Raw Materials Act COM (2023) 160 final. V prosinci 2023 byl definitivně schválen Evropskou komisí a na jaře 2024 vydán tzv. Akt o kritických surovinách („Critical Raw Materials Act“): Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020. Ten má za ambici snížit závislost a zranitelnost evropské ekonomiky navázané na dostatečný přísun kritických a strategických nerostných surovin a která mají zároveň umožnit naplňování cílů klíčových pro digitální a klimatickou transformaci (tab. 1 a obr. 1).

Tab. č. 1: Seznam kritických surovin EU ze 16. 3. 2023 (Strategické suroviny zvýrazněny tučně. Měď a nikl, nesplňují kritéria kritických surovin, EU je ale řadí mezi strategické suroviny).

Antimon	Hafnium	Niob
Arzén	Hélium	Platinové kovy
Baryt	Hořčík	Přírodní grafit
Beryllium	Kobalt	Přírodní kaučuk

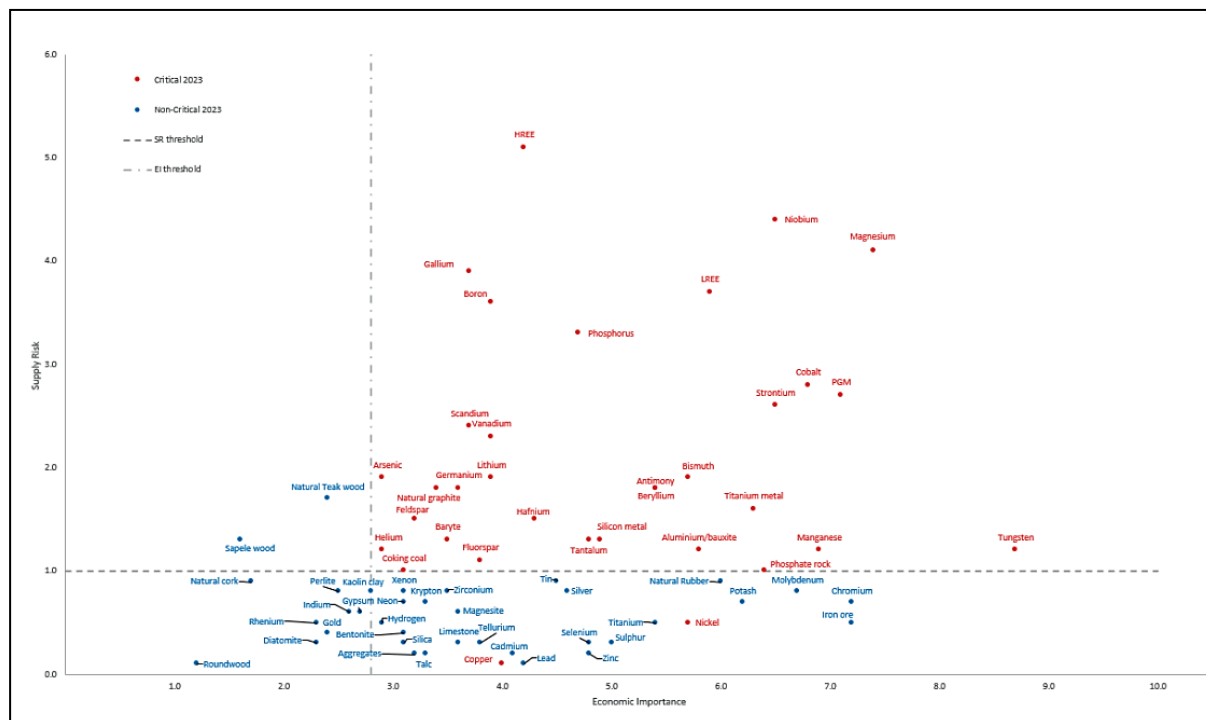
Bismut	Koksovatelné uhlí	Skandium
Bauxit	Kovy vzácných zemin lehké (LREE)	Stroncium
Boráty	Kovy vzácných zemin těžké (HREE)	Tantal
Fluorit (kazivec)	Kovový křemík	Titan
Fosfor	Lithium	Vanad
Fosforit, fosfáty	Mangan	Wolfram
Gallium	Měď	Živec
Germanium	Nikl	

Kritické suroviny EU (CRM) 2011–2020 Kritické suroviny EU (CRM) 2023

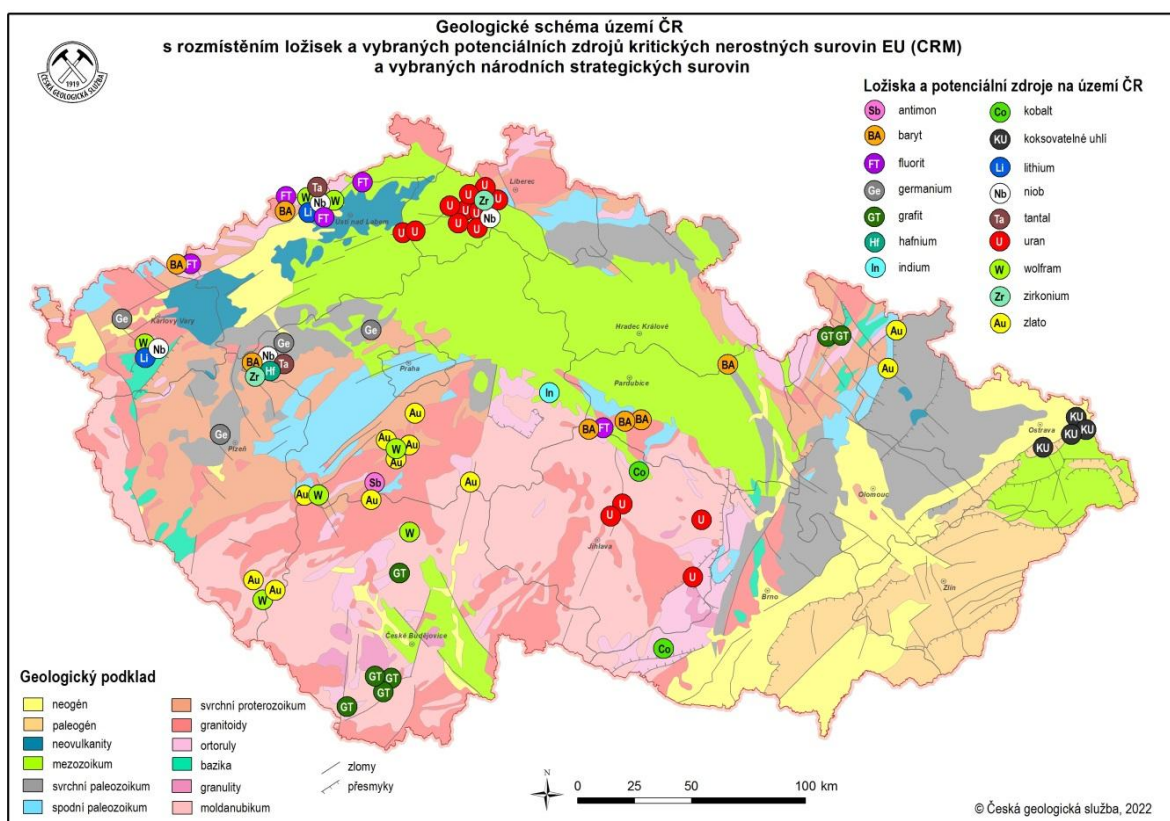
2011	Antimon	Beryllium	Fluorit	Gallium	Germanium	Přírodní grafit	Hořčík
	Indium	Kobalt	Niob	PGM	REE	Tantal	Wolfram
2014	Antimon	Beryllium	Boráty	Fluorit	Fosfáty	Gallium	Germanium
	Přírodní grafit	Hořčík	Indium	Kobalt	Koks, uhlí	Chrom	Křemík kov
	Magnezit	Niob	PGM	REE	Wolfram		
2017	Antimon	Baryt	Beryllium	Bismut	Boráty	Fluorit	
	Fosfáty	Fosfor	Gallium	Germanium	Přírodní grafit	Hafnium	
	Helium	Hořčík	Indium	Kobalt	Křemík kov	Niob	
	PGM	REE	Skandium	Tantal	Vanad	Wolfram	
2020	Antimon	Baryt	Bauxit	Beryllium	Bismut	Boráty	
	Fluorit	Fosfáty	Fosfor	Gallium	Germanium	Přírodní grafit	
	Hafnium	Hořčík	Indium	Kobalt	Koks, uhlí	Křemík kov	
	Lithium	Niob	PGM	REE	Skandium	Stroncium	
	Tantal	Titan	Vanad	Wolfram			

Antimon	Arzén	Baryt	Beryllium	Bismut	Bór/boráty
Fluorit	Fosfáty	Fosfor	Gallium	Germanium	Grafit přír.
Hafnium	Helium	Hliník/bauxit	Hořčík	Kobalt	Koks, uhlí
Křemík kov	Lithium	Mangan	Niob	PGM	REE
Skandium	Stroncium	Tantal	Titan	Vanad	Wolfram
Živec	Měď*	Nikl*			

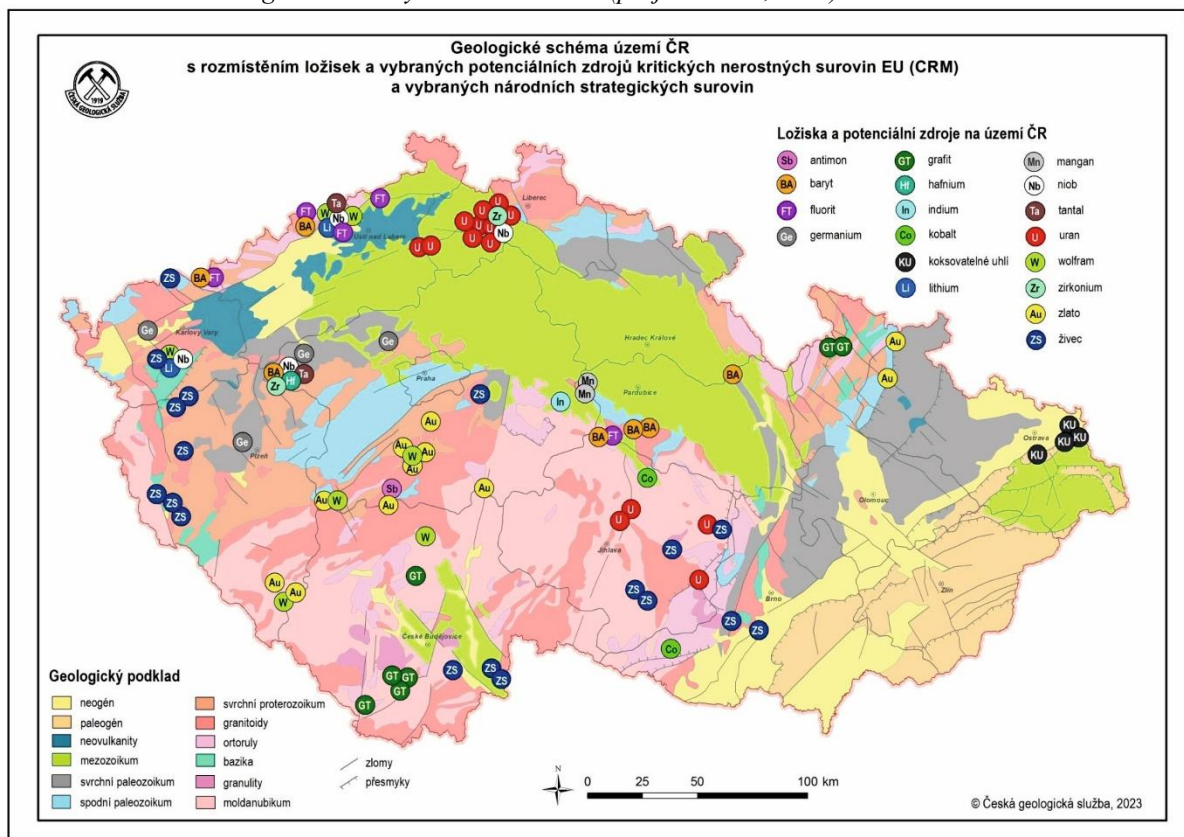
Minoritní kovy (Minor metals = MM)	Základní kovy (Base metals = BM)
Drahé kovy – kovy skupiny platiny (Precious metals – Platinum group metals = PGM)	
Prvky vzácných zemin (Rare Earth elements + Sc + Y = REE)	
Nerudní suroviny (Industrial minerals and rocks = IM)	
Ostatní suroviny	
Wolfram – CRM zastoupený v ČR ložiskově zásobami i zdroji	
Antimon – CRM zastoupený v ČR pouze zdroji	Beryllium – CRM bez známých zdrojů v ČR
Kurziva – CRM a zároveň SRM	Kurziva* – SRM původně mimo CRM

Obr. 1: Seznam kritických a strategických surovin EU s ohledem na rizika možného zásobování v EU.

Obr. 2a: Kritické a strategické suroviny EU na území ČR (projekt RENS, 2023).

Obr. 2b: Kritické a strategické suroviny EU na území ČR (projekt RENS II, 2024).

Obr. 3: Kritické a strategické suroviny EU s detailním umístěním na území ČR (projekt RENS, 2023).

Za strategické cíle v oblasti diverzifikace zdrojů kritických a strategických surovin si návrh regulace stanovuje dosažení:

- 10% podílu na celkové domácí (EU) těžební produkci z celkové roční spotřeby EU
- 40% podílu na celkové domácí (EU) produkci upravených materiálů z celkové roční spotřeby EU
- 15% podílu na celkové domácí (EU) produkci z recyklace z celkové roční spotřeby EU
- Ne více než 65% podílu roční spotřeby EU pocházející z jediné krajiny mimo EU

Regulace navíc prosazuje snížení administrativní zátěže, finanční podpory a zrychlení povolenacích procesů pro projekty průzkumu, těžby a zpracování kritických a strategických surovin, které budou označeny za tzv. „strategické projekty“ (první výzva pro podávání žádostí kandidátů na strategický projekt probíhá v květnu až srpnu 2024). Členské státy budou muset též připravit vnitrostátní (národní) programy pro průzkum nerostných zdrojů, se zaměřením na kritické suroviny.

Účelem tohoto nařízení je zajištění fungování vnitřního trhu, posílení bezpečnosti a udržitelného dodavatelského řetězce kritických a strategických surovin. K tomu má sloužit společný rámec Unie prostřednictvím definice kritických a strategických surovin, určení a podporou tzv. strategických projektů a stimulací sektoru pro účinné využívání těchto zdrojů v rámci Unie.

Předpokládá se, že zelená a digitální transformace mnohonásobně zvýší poptávku po lithiu, kobaltu či grafitu, klíčových pro výrobu baterií. Dle některých scénářů by se poptávka EU po prvcích vzácných zemin, z nichž se mj. vyrábějí permanentní magnety používané ve větrných turbínách nebo elektromobilech, mohla do roku 2025 zvýšit 6–7×, po lithiu by se za stejné období mohla zvýšit až 21× (ec.europa.eu²).

Nahrazování materiálů a zvyšování účinnosti a oběhovosti materiálů může tento předpokládaný nárůst poptávky do určité míry zmírnit, ale neočekává se, že by tyto kroky tento trend zvrátily. Aktuálně hrozí, že současné a plánované kapacity nepokryjí více než 50 % předpokládané poptávky po kobaltu, a obdobná situace je za současných trendů pravděpodobná u dalších surovin. V této souvislosti přijalo mnoho zemí, nejen EU, politiku aktivního zajišťování dodávek kritických surovin, což zvyšuje konkurenci v oblasti zdrojů. Problémem je to, že v současnosti velké části trhu v oblasti těžby kritických surovin, a zpracovatelskému trhu většiny těchto surovin dominuje Čína. Z Číny EU získává např. 97 % hořčíku, prvky vzácných zemin se těží a rafinují téměř výhradně v Číně, roce 2021 vyprodukovala cca 80 % všech lithium-iontových baterií na trhu a zpracovává 60 % světového lithia atd. **Snížení závislosti Evropy na jediném dodavateli je proto dalším z klíčových cílů Nařízení.** Na základě aktuální nepříznivé energetické a surovinové situace je rovněž zapotřebí surovinovou bezpečnost a soběstačnost Evropy budovat společně s geograficky blízkými zeměmi, které mají na evropské poměry solidní nerostně-surovinový potenciál (např. Albánie, Severní Makedonie, Srbsko, Bosna a Hercegovina, Norsko, Grónsko, Spojené království, Ukrajina nebo země severní Afriky). Bezpečnost dodávek surovin lze podpořit i budováním systému rezerv klíčových nerostných komodit, jak dlouhodobě fungují např. ve Spojených státech, Japonsku nebo Jižní Koreji. Bude zapotřebí vytvořit v rámci celoevropského systému strategické rezervy těch nerostných surovin, na jejichž dovozu je EU nejvíce závislá a u nichž by případné přerušení dodávek mohlo vést k přímému ohrožení surovinové bezpečnosti kontinentu.

EU rovněž potřebuje tzv. „novou generaci“ geologického průzkumu a výzkumu svého vlastního území. Území EU je sice důkladně geologicky prozkoumáno, pokud se jedná o tradiční nerostné suroviny, ale ne pokud jde o ty nové strategické high-tech, nicméně stále vycházíme z údajů z 60., 70. a 80. let minulého století, které vůbec neodpovídají požadavkům dnešního moderního průmyslu. Některé staré průzkumy nelze použít na poptávku dnešních moderních průmyslových odvětví. Aktuální průzkum Sdružení pro zahraniční investice – AFI ukázal, že nedostatek vstupních surovin nebo polotovarů zasáhl v průběhu roku 2022 cca 70 % firem. V tomto ohledu se poukazuje na velký potenciál v hlubších partiích zemské kůry pro ověření perspektivních oblastí a zdrojů pro jednotlivé kritické (superstrategické) komodity EU a nutnost využívání domácích zdrojů. Provéřit surovinový potenciál jednotlivých členských zemí mají připravované tzv. „Národní programy průzkumu“. Státy budou mít též povinnost monitorovat a reportovat Evropské komisi stavy zdrojů a zásob, jakožto i produkci a další ekonomická data, jako je cena, spotřeba a poptávka po jednotlivých kritických surovinách.

Pozornost je věnována také možnostem využití těžebních odpadů, které jsou mnohdy bohaté na strategické suroviny, které historicky dosud neměly širší využití. Další požadavky regulace směřují i na potenciál recyklace permanentních magnetů, ze kterých lze získávat mj. neodym, kobalt, hliník, nikl a

další prvky. Nařízení dále přináší opatření pro sledování environmentální stopy různých kritických surovin, pro které by v budoucnu měl fungovat systém certifikace.

Surovinovou bezpečnost evropského kontinentu nelze posílit bez udržitelné domácí produkce, alespoň některých surovin, které EU spotřebovává. Rovněž je zapotřebí analyzovat příležitosti k posílení surovinové bezpečnosti kontinentu EU s tím, že bez dodávek surovin není možný další průmyslový rozvoj členských států EU.

Otázku adaptace na změnu klimatu a transformace energetiky při tom opakovaně EU spojuje s digitalizací. Evropská unie musí za současné energetické krize usilovat o „změnu paradigmatu“ s tím, že poslední dobou vyzdvihuje potenciál „zeleného“ vodíku s vytvořením nové „Evropské vodíkové banky“, která má pomoci vybudovat trh s tímto zdrojem. Kromě rozvoje udržitelné energetiky EU rovněž zdůrazňuje digitální transformaci ekonomiky a význam kritických surovin, jako je lithium a další vzácné prvky s výbornými magnetickými vlastnostmi apod. EU se nesmí po závislosti na ruských fosilních palivech stát závislá na kritických surovinách z Číny.

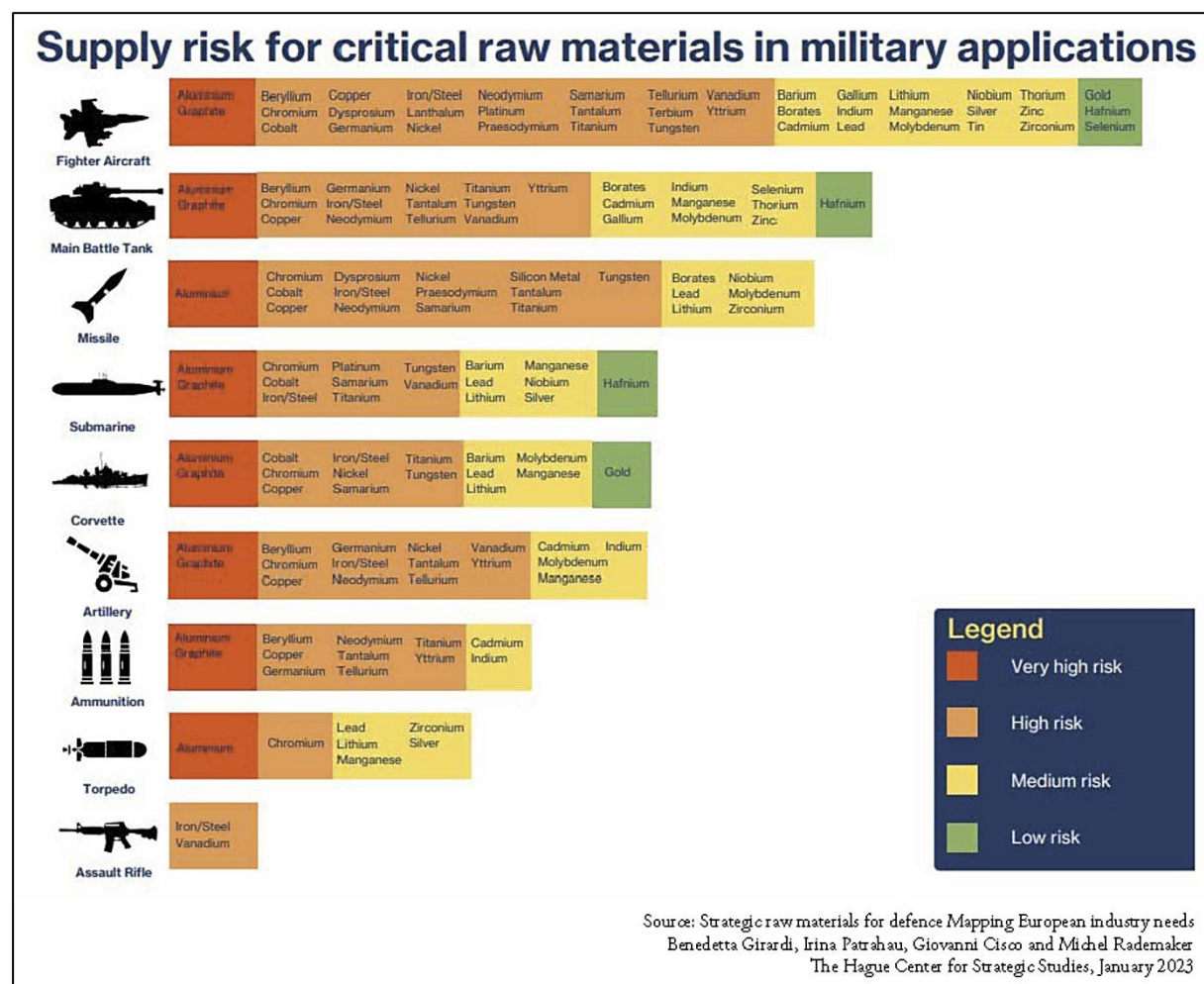
Česká republika mezi kritické a superkritické suroviny podle usnesení vlády ČR ze dne 9. března 2020 č. 183 k doplnění dokumentu „Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů“ zařadila kromě výše uvedených relevantních na území ČR rozlišuje tzv. **kritické vyhrazené nerosty** (antimon, beryllium, fluorit, germanium, chrom, indium, kobalt, kovy platinové skupiny, magnesit, niob, prvky lehkých vzácných zemin, prvky těžkých vzácných zemin, přírodní grafit, wolfram, tantal, zirkonium a titan) a přidává skupinu tzv. **superkritické vyhrazené nerosty**, které považuje za klíčové a **zlato, cesium, rubidium, lithium a uran**. Pro obě tyto skupiny je v zájmu státu posílit svou roli v procesu jejich osvojování jako např. stanovení přísnějších podmínek, nutnost souhlasu vlády pro vyhledávání a průzkum superkritických surovin, které mají být doplněny do legislativy. Stát chce také více sám investovat do průzkumu těchto surovin.

Zájmové kritické suroviny lze rozdělit do několika skupin:

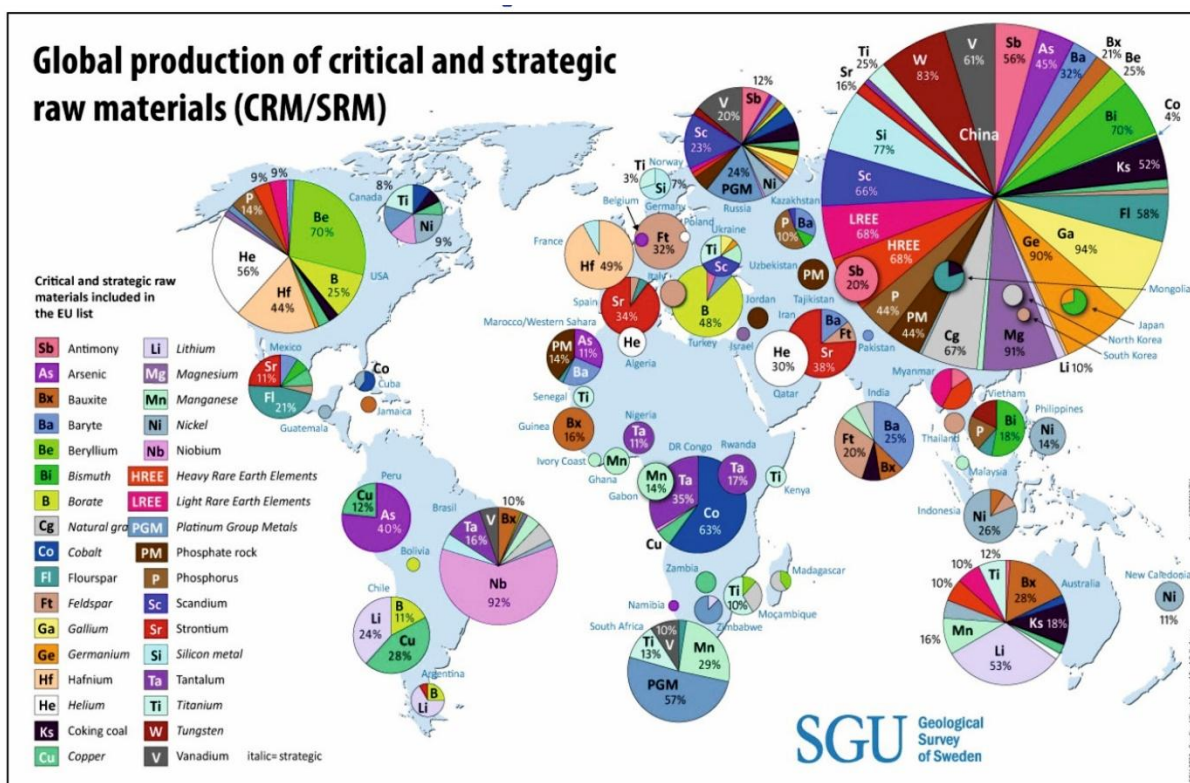
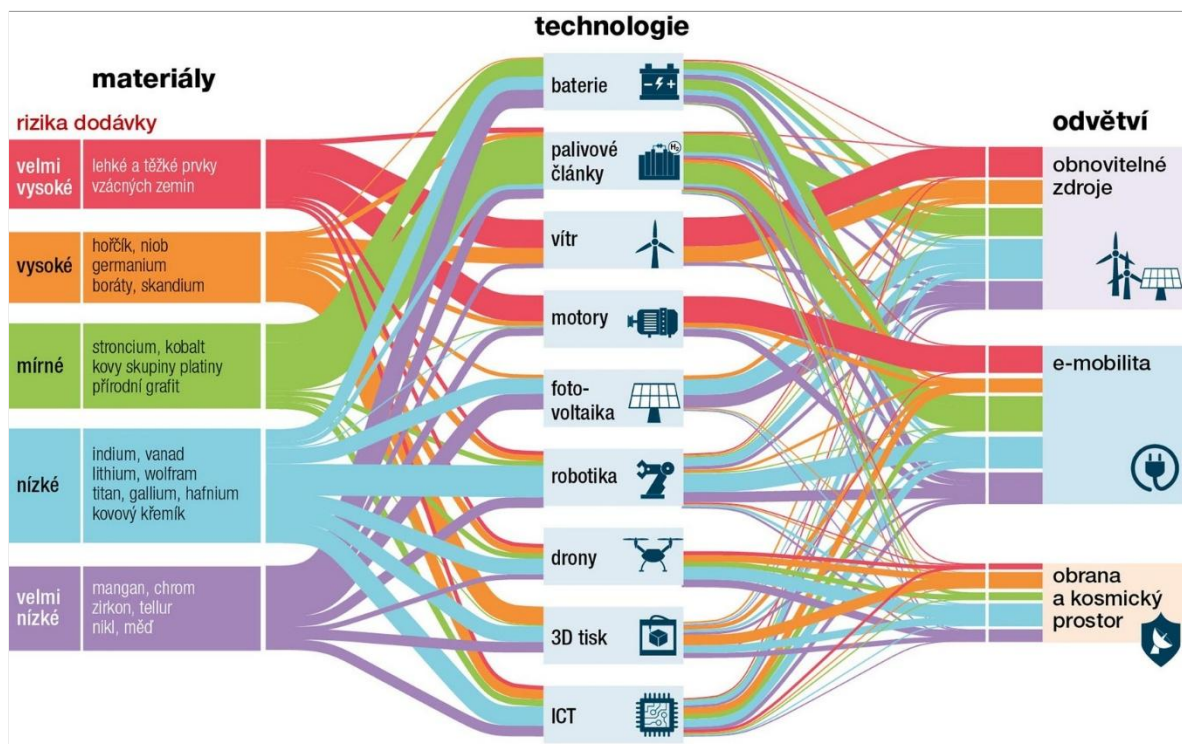
- suroviny, u kterých jsou v České republice známa či důvodně předpokládána ložiska nebo zdroje a často na nich představují významnou složku: baryt, fluorit, grafit, lithium, wolfram, zlato, (po rozšíření evropského seznamu o strategické suroviny sem lze řadit i měď a nikl)
- suroviny, u kterých jsou v České republice známa či důvodně předpokládána ložiska a zdroje, samostatně se však nevyskytují a představují doprovodnou složku (např. jako příměs v hlavní rudě): antimon, bismut, germanium, hafnium, (indium), kobalt, niob a tantal, prvky vzácných zemin spolu s yttriem, rubidium a cesium, skandium, tantal, titan, zirkonium,
- suroviny bez ložiskového potenciálu v České republice: bauxit, beryllium, boráty, fosfáty, galium, chrom, magnesit, platinové kovy, stroncium, vanad,
- suroviny, které se na území České republiky nevyrábějí z vlastních zdrojů: fosfor, kovový hořčík, křemík,
- významné energetické suroviny na území ČR (využívané a rezervní): koksovatelné uhlí, uran,
- přírodní surovina, která není nerostem, avšak figuruje na seznamu kritických surovin EU: přírodní kaučuk.

NATO koncem roku 2024 zveřejnilo seznam 12 kritických a superkritických surovin pro obranu nezbytných pro spojenecký obranný průmysl (obr. 4a). Tyto materiály jsou nedílnou součástí výroby pokročilých obranných systémů a vybavení. Seznam byl informován skupinou NATO Industrial Advisory Group (NIAG) s použitím metodologie zaměřené na obranné schopnosti. Hliník je například klíčový při výrobě lehkých, ale velkých vojenských letadel a střel, což zvyšuje jejich obratnost a výkon. Grafit je klíčový pro výrobu hlavních bojových tanků a to díky své vysoké pevnosti a tepelné stabilitě.

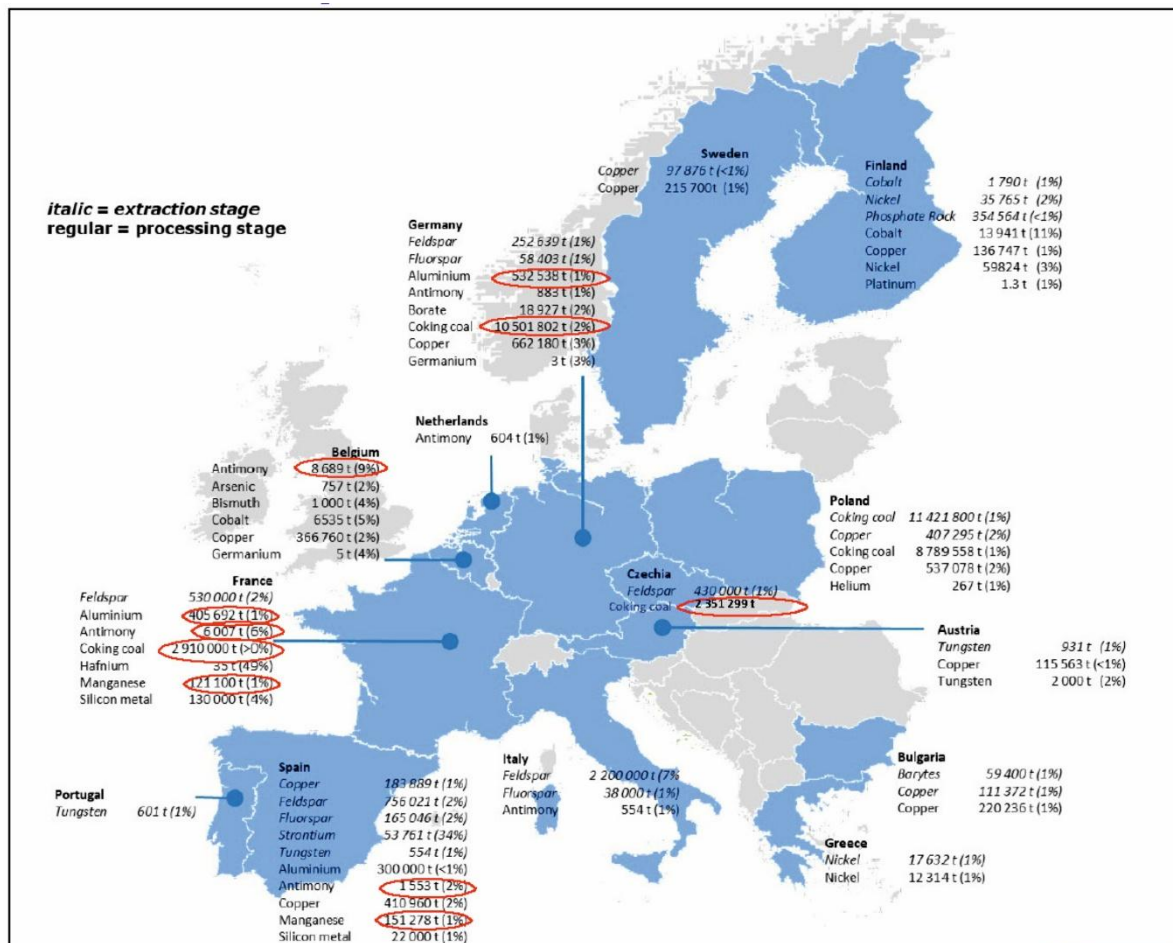
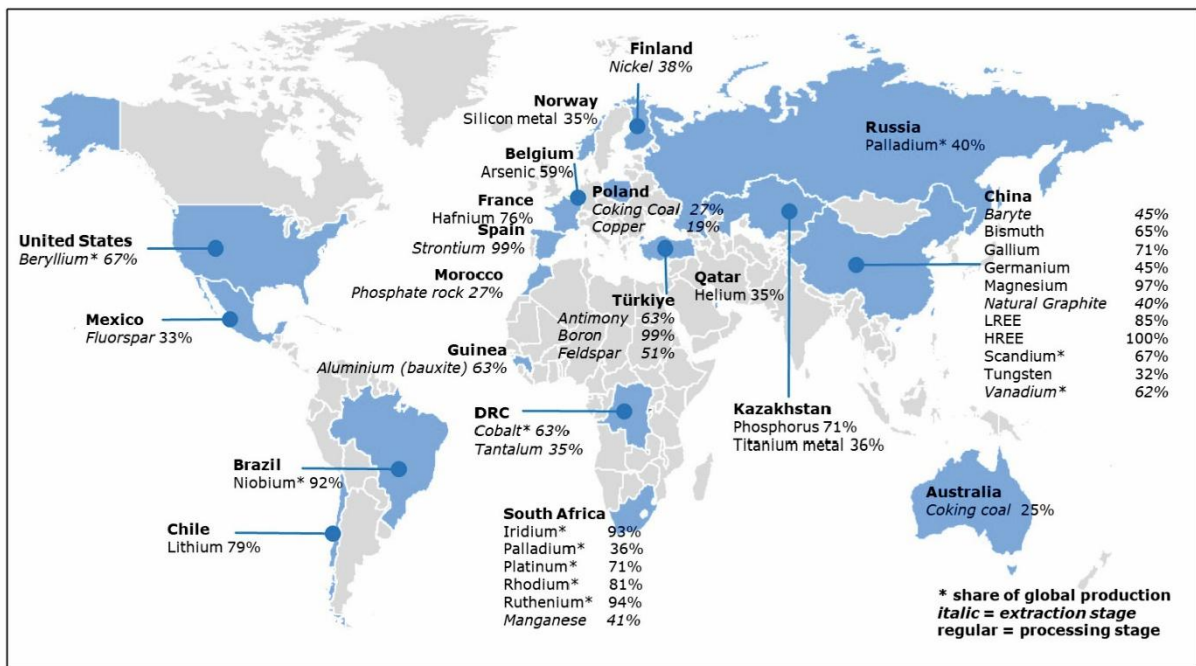
V ponorkách se grafit používá při stavbě trupů a dalších konstrukčních součástí, což výrazně snižuje akustické podpisy a zvyšuje schopnosti utajení. Kobalt je dalším kritickým materiálem nezbytným pro výrobu superslitin používaných v proudových motorech, střelách a ponorkách, které dokážou odolat extrémním teplotám a namáhání.

Obr. 4a: Kritické a strategické suroviny potřebné pro NATO.

Obr. 4b: Kritické a strategické suroviny potřebné ve světě a jejich významní producenti (svět a Evropa)

2.5.2 Národní (celostátní)

Nerostné zdroje jsou zdroji přírodními (§7 odst. zákona č 17/1992 Sb. o životním prostředí), které člověk využívá nebo může využívat k uspokojování svých potřeb. Zároveň jsou přírodním bohatstvím státu, se kterým je ve smyslu Čl. 7 Ústavy ČR nutno šetrně nakládat a dbát o jeho ochranu v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje (§6 zákona č 17/1992 Sb. o životním prostředí). Zde je stručný přehled národních koncepčních dokumentů jak s přímou vazbou, tak s nepřímým dopadem na ochranu hospodárné využívání nerostných zdrojů.

Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů

(schválená na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2017 č. 441, včetně jejího doplnění ve znění Usnesení vlády č. 183 ze dne 9. března 2020 - státní surovinová politika)

Základní vizí tohoto závazného strategického dokumentu celostátního významu je definování zájmů státu ve sféře využití a hospodaření s nerostnými a druhotnými surovinami, a to na úrovni centrálních orgánů státní správy (MPO, MŽP, MF, MMR ...). Po novelizaci horního zákona (zákon č. 44/1988 Sb.) a zavedení §14d, který státní surovinovou politiku legislativně ukotvuje jako podklad pro výkon státní správy v oblastech průzkumu ložisek nerostných surovin, ochrany nerostného bohatství a stanovení dobývacích prostorů a jedním z podkladů pro politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci. Aktuálně platná státní surovinová politika z roku 2017 jednoznačně upozorňuje, že v souvislosti s využíváním veškerých nerostných surovin na území ČR je bezpodmínečné, aby stát deklaroval zájem provádět průběžný geologický průzkum, připravil podmínky pro zrychlení a pružnost povolovacích procesů a aktivně komunikoval s obcemi, veřejnosti i těžebními organizacemi.

Bytostným zájmem každého státu, zejména země s vysokým podílem průmyslu, kterou ČR bezesporu je a chce i nadále zůstat, musí být co nejlepší zabezpečení národní ekonomiky surovinovými vstupy. Mezi základní způsob takového zabezpečení patří hospodárné a efektivní využívání vlastního nerostného surovinového potenciálu. Proto je z hlediska surovinové bezpečnosti státu žádoucí, v těch případech, kdy to je možné, ekonomicky rentabilní a přijatelné z pohledu ochrany životního prostředí, přednostně využívat nerostný surovinový potenciál ČR. Zajištění odpovídající surovinové bezpečnosti státu ve smyslu národní bezpečnosti lze v odůvodněných případech považovat za jeden z veřejných zájmů.

Neméně důležitou prioritou je získané nerostné suroviny co nejlépe a nejúplněji využívat, tedy využívat nerostné zdroje šetrně a hospodárně s cílem postupně snižovat surovinovou náročnost domácího průmyslu a zvyšovat přidanou hodnotu vyráběných produktů. Za základní vstupní předpoklady pro formulaci politiky využívání nerostných surovin jsou mimo jiné považovány následující podmínky:

- zajištění surovinových potřeb státu,
- zachování stávající míry surovinové bezpečnosti ČR,
- respektování ochrany zdrojů nerostných surovin, coby nepřemístitelných objektů.

V souladu s usnesením vlády České republiky č. 441 z roku 2017, kdy byla schválena nová Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, dále v souladu se souhlasným stanoviskem MŽP k návrhu koncepce Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů a v neposlední řadě v souladu s východisky ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti se navrhuje:

- Bezpečnost dodávek surovin – zajištění nezbytných dodávek primárních surovin pro spotřebitele, efektivní a udržitelné využívání disponibilních zásob nerostných surovin, důsledná ochrana ložisek vyhrazených nerostů, ověřování možností využívat domácí nerostně surovinový potenciál průběžně prováděným sofistikovaným geologickým průzkumem moderními metodami, jednodušší legislativní postupy upravující přístup ke zdrojům nerostných surovin.

- Konkurenceschopnost (surovinového průmyslu a sociální přijatelnost) = ekonomicky přijatelné ceny surovin pro zpracovatele a spotřebitele, nediskriminační přístup na světový trh nerostných surovin.
- Udržitelnost (udržitelný rozvoj) = efektivní využití domácích zdrojů surovin, které je dlouhodobě udržitelné z pohledu životního prostředí (nezhoršování kvality životního prostředí), finančně-ekonomického (finanční stabilita těžebního sektoru a na něj navazující odvětví hospodářství. Důsledné využívání zákonné ochrany nerostného bohatství. Minimalizace dopadů těžby a zpracování surovin na životní prostředí a obyvatelstvo.

Detailněji byly základní teze státní surovinové politiky již popsány v samostatné kapitole. Pro tvorbu regionální surovinových politik mají speciální význam zejména stavební suroviny. V této souvislosti je prioritou státní surovinové politiky vyšší využívání lokálních zdrojů zejména při výstavbě liniových staveb tam, kde to dovolují technologické vlastnosti místních surovin. Dokument konstatuje, že environmentálně i ekonomicky prioritní varianta využívat více menších či středně velkých ložisek, které jsou přijatelnější zejména z hlediska únosnosti zatížení území těžbou. Takový scénář je však v některých krajích limitován svou geologickou stavbou, nerostným potenciálem, či jinými územními limity čehož výsledkem je nerovnoměrné zatížení těžbou mezi jednotlivými kraji, ale i na úrovni okresů. Některé okresy jsou těžbou zatíženy více a zásobují sousední deficitní oblasti (typicky např. klín mezi okresy Brno-venkov, Šumperk a Nový Jičín, které zásobují i přilehlá území – vč. např. oblast moravsko-slovenského pomezí, tedy i část Zlínského kraje). Vzhledem k omezené a končící životnosti aktivních ložisek šterkopísků a stavebního kamene je potřeba zachování kontinuity objemů produkce a postupně vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových náhradních ložisek za ty dotěžované.

Na národní úrovni a v souvislosti s prosazováním tzv. Critical Raw Materials Act, nabývají na významu již zmiňované kritické suroviny. Závěr zjišťovacího řízení k „Doplnění SURPOL dle Usnesení vlády ČR č. 183 ze dne 9. 3. 2020“ podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů byl vydaný Odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP pod Č. j.: MŽP/2021/710/455 dne 20. ledna 2021. Provedené doplnění spočívá v rekatégorizaci v platné SURPOL již definovaných nerostů strategického významu. Tyto nerosty byly nově kategorizovány na tzv. **kritické vyhrazené nerosty** (antimon, beryllium, fluorit, germanium, chróm, indium, kobalt, kovy platinové skupiny, magnesit, niob, prvky lehkých vzácných zemin, prvky těžkých vzácných zemin, přírodní grafit, wolfram, tantal, zirkonium a titan) a **superkritické vyhrazené nerosty** (zlato, uran, lithium, rubidium a cesium), u nichž bylo deklarováno, že na zkoumání jejich ložisek a potenciálních ložiskových výskytů a zdrojů těchto surovin na českém území má zvláštní zájem stát. Dále je deklarován zájem státu připravit s využitím kapacit státních podniků či institucí program geologického průzkumu zaměřeného na nerostné suroviny využívané v nových moderních high-tech odvětvích. Stát rovněž deklaruje zájem upravit platnou legislativu tak, aby pro vyhledávání kritických a superkritických vyhrazených nerostů byly stanoveny zvláštní podmínky pro jejich vyhledávání, průzkum a těžbu. Připravované změny liniového zákona (vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů), jehož součástí je i pozměňovací návrh horního zákona by měli částečně těmto změnám dostát.

Zpráva o nutnosti zajištění ekonomických zájmů státu v oblasti využití kritických superstrategických surovin Evropské unie a některých dalších surovin.

(schváleno vládním usnesením č. 713 ze dne 11. října 2017)

V návaznosti na Surovinovou politiku ČR a baňskou legislativu byl stanoven úkol zajistit v termínu do 30. dubna 2018 aktualizaci Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin ve věci

doplnění pro stát výhodných podmínek využití nerostných surovin. Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 11. října 2017 č. 713 provedla Česká geologická služba posouzení významu strategických komodit pro hospodářství České republiky. Výsledná analýza ČGS byla promítnuta do materiálů s názvem „Vyhodnocení zdrojů a zásob superstrategických (kritických) surovin EU v České republice“, který projednala a schválila vláda České republiky dne 11. dubna 2018 svým usnesením č. 235, a „Posouzení významu kritických superstrategických surovin pro hospodářství ČR“, o kterém byla vláda České republiky informována na svém jednání dne 18. července 2018.

Na základě posouzení byl seznam strategických surovin ČR zredukován na tyto komodity: antimon, baryt, beryllium, bismut, fluorit, germanium, grafit, hafnium, helium, indium, kobalt, lithium, niob, kovy platinové skupiny, prvky vzácných zemin (včetně yttria a lanthanoidů), skandium, tantal, titan, uran, vanad, wolfram, zirkonium a zlato. Ve vládním dokumentu „Zpráva o nutnosti zajištění ekonomických zájmů státu v oblasti využití kritických superstrategických surovin Evropské unie a některých dalších surovin“ se v rámci orientačního ocenění akumulací strategických nerostných surovin mimo jiné podporuje provádět výzkum prognózních zdrojů strategických nerostných surovin ČR nezbytný pro vyhodnocení potřeby navazujícího geologického průzkumu, aktualizovat seznam strategických nerostných surovin ČR, financování využití konkrétních ložisek strategických nerostných surovin ČR, realizovat pobídky v oblasti osvojování ložisek strategických a kritických nerostných surovin apod.

Východiska ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti

(schválená usnesením vlády č. 619 ze dne 17. srpna 2011)

V tomto materiálu jsou analyzovány postoje k surovinové a energetické bezpečnosti z hlediska vnitrostátního a dále v souvislosti s mezinárodní situací. Přidaná hodnota tohoto dokumentu je v zaplnění prostoru mezi Státní energetickou koncepcí a Státní surovinovou politikou. Z vládního dokumentu „Východiska ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti“ vyplývá, že z hlediska surovinové a energetické bezpečnosti je zásadní, jaké suroviny je ČR schopna produkovat z vlastních (domácích) zdrojů a které a v jakých objemech je nutno dovážet a odkud. Suroviny produkované na vlastním teritoriu jsou z pohledu energetické, ale zejména surovinové bezpečnosti, vysoce žádoucí. Pro zajištění trvale udržitelného rozvoje je potřeba významně pokrývat suroviny z vlastních zdrojů, a to zejména z hlediska surovinové soběstačnosti a bezpečnosti. Významným pozitivem z hlediska surovinové bezpečnosti České republiky je rovněž zákonné zajištění územní ochrany ložisek vyhrazených nerostů institutem tzv. chráněných ložiskových území (CHLÚ), stejně jako povinnost ochrany zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů při územním plánování.

V kapitole 14. Opatření k posílení surovinové a energetické bezpečnosti se mimo jiné uvádí: „V podmínkách ČR lze surovinovou a energetickou bezpečnost posilovat zejména:

- přednostním využíváním domácích surovinových zdrojů v případech, kdy to je efektivní a hospodárné, tj. důsledným uplatňováním vlastnických práv ČR k vyhrazeným nerostům,
- maximalizací diverzifikace zdrojových teritorií dovážených nerostných surovin,
- maximalizací diverzifikace přepravní infrastruktury strategických komodit s důrazem na uchování postavení ČR jako významné tranzitní země“.
- Dále je nezbytné:
- zvýšení soběstačnosti v získávání nových zdrojů “kritických” a “strategických” nerostných surovin při zajištění pružného, odolného a konkurenceschopného rozvoje ekonomiky EU při respektování klimaticky neutrálních podmínek,
- zvýšení úlohy využití odpadů jako částečné náhrady (substituce) primárních surovin, a to nejen kritických, ale také nerudných a stavebních surovin,

- výzkum podporující zajištění vlastních (domácích) zdrojů nerostných surovin pro průmyslová odvětví z hlediska surovinové soběstačnosti a bezpečnosti,
- efektivní využití domácích zdrojů surovin, aplikace nejmodernějších analytických a dalších speciálních metod a technologií při vyhledávání a úpravě kritických kovů (například Au, W, REE, Li, In, Co, Te, Ni, Cu, PGE, V, Ti, Cr a dalších) i v hlubších oblastech zemské kůry,
- podpořit průzkumné a výzkumné činnosti, zejména zaměřené na nové perspektivní komodity a zapojení se do evropského projektu geologického průzkumu hlubších partií zemské kůry,
- podpořit geologický výzkum a průzkum strategických surovin, při kterém budou kromě jiného využity moderní nepřímé metody geologické a geofyzikální analýzy (využití moderních nepřímých metod satelitní geologické a geofyzikální analýzy),
- ověřování technologie komplexní úpravy a využití nerostných surovin (se zaměřením na moderní technologické postupy produkující minimum odpadů) a možností jejich ekoinovačního využití včetně aplikací získaných produktů v zájmových průmyslových odvětvích, zejména pro rozvoj moderních technologií.

Státní energetická koncepce České republiky

(schválená na základě usnesení vlády č. 362 ze dne 18. května 2015)

Hlavním posláním Státní energetické koncepce ČR (dále jen „SEK“) je zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky ČR, a to za konkurenceschopné a přijatelné ceny za standardních podmínek, s důrazem na udržování dostatečných strategických zásob jaderného paliva provozovatelem jaderných elektráren. Přes plánovaný rozvoj jaderné energetiky, která je uvažována jako jeden z hlavních zdrojů výroby energie i v budoucnosti, zde není přímo zmíněna možnost zajištění produkce uranu z domácích zdrojů.

Aktualizace Státní energetické koncepce České republiky (v projednání)

Státní energetická koncepce (dále rovněž SEK) ČR je strategickým dokumentem vyjadřujícím cíle a priority státu v oblasti nakládání s energií v souladu s potřebami hospodářského a společenského rozvoje a s ohledem na environmentální udržitelnost. Jejím hlavním posláním je v tomto smyslu za standardních podmínek zajistit spolehlivou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky ČR za konkurenceschopné a sociálně přijatelné ceny, a současně také zabezpečit nepřerušené dodávky energie v krizových situacích v rozsahu nezbytném pro fungování nejdůležitějších složek státu a přežití obyvatel. V souladu s tím je proto dlouhodobou vizí energetiky ČR bezpečné, cenově dostupné a udržitelné zásobování domácností a ekonomiky energií, tedy trojici zásad, které společně tvoří tzv. energetické trilema. Na jeho základě jsou pak vymezeny tři vrcholové strategické cíle energetiky ČR, jimiž jsou: i) bezpečnost zásobování energií; ii) konkurenceschopnost a sociální přijatelnost a iii) udržitelnost nakládání s energií.

K dosažení této vize je ve Státní energetické koncepci ČR formulován politický, legislativní a administrativní rámec, jehož součástí jsou kromě vrcholových strategických cílů, čtyři hlavní teze energetické strategie postihující další směřování energetické politiky v konkrétních oblastech, pět strategických priorit a dále legislativní a nelegislativní nástroje k jejich uskutečnění. Strategickými prioritami, které zároveň odpovídají evropským pilířům pro oblast energetiky vymezeným pod hlavičkou Energetické unie, jsou: i) energetická bezpečnost; ii) dekarbonizace energetického mixu; iii) energetická účinnost; iv) mezinárodní spolupráce, vnitřní trh a infrastruktura a v) vzdělávání a výzkum, vývoj a inovace. V rámci strategických priorit jsou definovány i rozvojové strategie pro jednotlivé oblasti energetiky a oblasti s energetikou související. Celá tato koncepce je stanovena pro zákonem stanovený pětadvacetiletý horizont a současně na období, v němž je obvykle zajištěna ekonomická návratnost investic do všech relevantních typů energetických zdrojů a sítí a v němž lze zároveň v rozumné míře předvídat základní charakteristiky budoucího vývoje. Tento očekávaný vývoj

je přitom možné rozdělit na tři horizonty, a sice krátkodobý do roku 2030, střednědobý do roku 2040 a dlouhodobý do roku 2050.

Pro konkrétnější vyjádření směřování daného tímto rámcem jsou Státní energetickou koncepcí ČR stanoveny cílové hodnoty a stavy, a to jak na vyšší úrovni v podobě koridorového vymezení pro diverzifikovaný mix primárních energetických zdrojů a pro složení vyváženého a dekarbonizovaného mixu zdrojů pro výrobu elektrické energie, tak v podrobnějším rozlišení ve smyslu hodnot a stavů reprezentujících dílčí aspekty jednotlivých vrcholových strategických cílů.

Pro naplňování cílů, priorit a dílčích strategií a pro implementaci jednotlivých opatření je důležité zdůraznit, že v praktické rovině nezbytná spolupráce všech relevantních subjektů, a to nejen na úrovni státní správy, ale především na úrovni místních samospráv, které ve vazbě na politiku státu řeší v rámci své činnosti konkrétní regionální a lokální situace v daném území.

Státní energetická koncepce ČR je úzce provázána s řadou dalších strategických dokumentů, a to jak na úrovni materiálů implementační povahy typu národních akčních plánů, tak na úrovni dílčích strategií pro specifické oblasti.

Současný stav energetiky ČR a hlavní trendy jejího vývoje

Česká energetická politika je do značné míry determinována energetickou politikou na úrovni EU a vývojem na globálním a evropském trhu, přičemž zásobování nejméně dvěma nezbytnými energetickými surovinami, zemním plynem a ropou, je v české ekonomice řešena téměř výlučně jejich dovozem. Legislativní rámec české energetické politiky je tedy vymezen členstvím ČR v EU a také v některých mnohostranných energetických organizacích, jako například v Energetické chartě, nebo v Mezinárodní energetické agentuře. V tomto ohledu je patrný jasný důraz na výrazné snižování emisí skleníkových plynů a zvyšování ambicí v této oblasti, ale také souvisejících oblastech, zejména v oblasti obnovitelných zdrojů energie (dále též „OZE“) a energetické účinnosti. Pokračuje i důraz na harmonizaci na úrovni energetického trhu, přičemž stále platí, že volba energetického mixu je plně v kompetenci a odpovědnosti členského státu. Naproti tomu je však na úrovni EU patrná politická preference některých řešení, a to i v rámci nízkouhlíkových technologií.

Za základní aktuální trendy v energetice se dají považovat následující: i) dekarbonizace; ii) decentralizace; iii) digitalizace a iv) demokratizace. Za dílčí trend se dá také označit postupné zvyšování využití ušlechtlejších forem energie, konkrétně se tedy jedná o vyšší využití elektrické energie na úkor jiných energetických nosičů a paliv, s čímž také souvisí trend propojování jednotlivých sektorů. Tyto trendy jsou motivovány zejména energetickou politikou daných států, vývojem na světovém energetickém trhu, ale také postupně se měnícími preferencemi konečných spotřebitelů.

Tab. č. 2: Silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Robustní síťová energetická infrastruktura zajišťující vysokou míru kvality a spolehlivosti dodávek energie. ➤ Příznivá geografická poloha usnadňující dovoz energetických komodit a umožňující čerpat výhody z jejich tranzitu. ➤ Pokračující proces transformace zdrojové základny pro výrobu elektrické energie ve směru dekarbonizace elektroenergetického mixu při zachování stability a bezpečnosti dodávek. ➤ Veřejná akceptace jaderné energetiky. ➤ Rozvinuté soustavy zásobování tepelnou energií. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Přetrvávající tržní deformace a pokřivené investiční signály v rámci jednotného trhu s energiemi na úrovni EU, které negativně ovlivňují trh v rámci ČR. ➤ Stárnoucí zdrojová základna z velké části založená na spotřebě uhlí. ➤ Stárnoucí síťová infrastruktura nepřipravená na dynamický rozvoj intermitentních zdrojů, případně přepravu alternativních plyných paliv. ➤ Nedostatek odborných kapacit pro zajištění adekvátního rozsahu služeb energetického poradenství, a rozvoje v oblastech instalace

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Relativně příznivá úroveň ukazatele celkové dovozní energetické závislosti, i přes vysokou míru závislosti na dovozu ropy a zemního plynu. ➤ Relativně vysoká míra diverzifikace zdrojů a přepravních tras sloužících pro dovoz ropy a zemního plynu. ➤ Kladná bilance výroby a spotřeby elektřiny a soběstačnost ve výrobě tepla. ➤ Dlouhodobě fungující programy veřejné podpory v oblasti renovace budov. 	<ul style="list-style-type: none"> obnovitelných zdrojů energie a snižování energetické náročnosti budov. ➤ Ubývající lidské zdroje s vysokým stupněm technického vzdělání a kompetencí, hlavně v oblasti složitých technologických celků. ➤ Omezený potenciál pro vyšší rozšíření obnovitelných zdrojů a obecně nižší míra akceptace pro jejich rozvoj ze strany veřejnosti. ➤ Relativně vysoký podíl lokálních zdrojů tepla nejnižších emisních tříd, zejména v imisně nejvíce zatížených oblastech. ➤ Vysoký podíl skládkování komunálního odpadu. ➤ Vnímání samozřejmosti zajištění vysokého standardu kvality a spolehlivosti dodávek energie. ➤ Přetrvávající stanovování cílů energeticko-klimatické politiky na úrovni EU v rozporu s principem technologické neutrality a bez zohlednění odlišných výchozích podmínek členských států vedoucí k vyšším finančním nákladům a potenciálně také k negativním dopadům na hospodářství ČR. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Obecně nižší důraz na spotřební část energetické bilance v kontrastu s vysokým důrazem na řešení její výrobní části potenciálně vedoucí k předimenzování zdrojové základny.
---	--

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tranzitní role síťových odvětví pro energetické komodity v regionu střední a východní Evropy. ➤ Využití dostupného potenciálu druhotných zdrojů energie včetně energetického využití odpadů v souladu s hierarchií nakládání s odpady. ➤ Zavádění alternativních paliv v dopravě a průmyslu. ➤ Využití synergie zvyšování energetické účinnosti s optimalizací zdrojové základny pro pokrytí bilance mezi výrobou a spotřebou energie. ➤ Snižování energetické náročnosti budov a zvyšování energetické účinnosti technologických procesů v průmyslu. ➤ Rozvoj technologií zvyšujících možnosti flexibility elektrizační soustavy a integrace obnovitelných zdrojů energie. ➤ Transformace zdrojové základny pro výrobu elektřiny a tepla směrem k vysokoúčinným technologiím a nízkouhlíkovým palivům. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prohlubování nestability právního rámce na úrovni ČR ve vazbě na nadměrnou a často se měnící regulaci na úrovni EU (kladoucí vyšší důraz na formulaci a stanovování cílů než na návaznou implementaci) mající negativní dopad na stabilitu prostředí pro realizaci významnějších investic. ➤ Nedostatečné finanční zdroje pro zajištění plnění cílů souvisejících s politikou EU potenciálně vedoucí k jejich nesplnění a souvisejícím sankcím. ➤ Jednostranné a nekoordinované zavádění mechanismů veřejné podpory v sektoru energetiky, včetně snah o regulaci velkoobchodních cen energie. ➤ Časová náročnost zavádění schémat veřejné podpory v energetice v návaznosti na evropská pravidla a proces notifikace u Evropské komise.

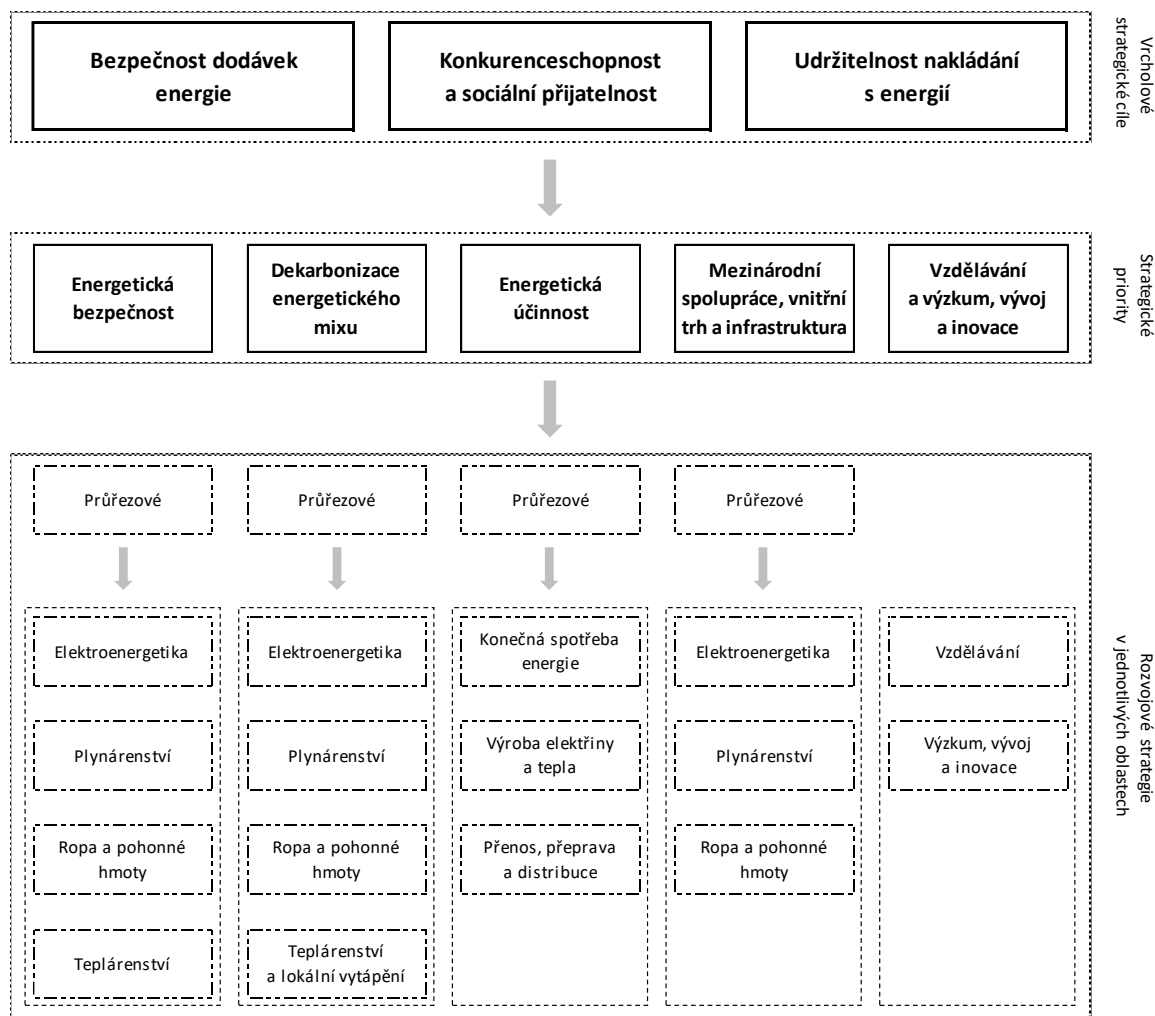
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zapojení domácí výzkumné a akademické obce do mezinárodních výzkumných aktivit v oblasti energetiky. ➤ Využití možností nových technologií a paliv pro dosažení nákladově efektivní dekarbonizace. ➤ Možnost rychlé a efektivní přestavby plynovodů na dopravu vodíku. ➤ Využití jaderných zdrojů energie k výrobě nízkouhlíkového vodíku. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Časově a administrativně náročný postup související s povolováním výstavby zdrojů energie a energetické infrastruktury. ➤ Časově náročný postup výstavby moderních vysokoúčinných výroben elektřiny a tepla nahrazujících stávající zdroje. ➤ Neplnění parametrů v rámci zdrojové přiměřenosti vlivem odstavování stabilních zdrojů elektřiny bez adekvátní náhrady. ➤ Zhoršení spolehlivosti elektrizační soustavy vlivem rychlejšího rozvoje intermitentních zdrojů, a to jak v ČR, tak i v sousedních státech, v porovnání s relativně pomalejším rozvojem síťové infrastruktury včetně prvků řízení a flexibility, především pak na nižších napěťových hladinách. ➤ Zvyšující se obtížnost zajištění bezpečnosti a spolehlivosti zásobování energií v rámci nouzových stavů vlivem rostoucí dynamiky změn, ale také organizační a ekonomické náročnosti. ➤ Negativní dopady klimatické změny na energetickou infrastrukturu. ➤ Narušení integrity a fungování energetiky prostřednictvím působení rizikových investorů a dalších ekonomických aktérů.
---	---

V roce 2018, respektive 2019, byl pak na základě požadavku vyplývajícího z nařízení EU 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu připraven Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu, který shrnuje základní cíle do roku 2030 a politiky k jejich dosažení, a to v rámci pěti dimenzí Energetické unie, a v první polovině roku 2023 byl v návaznosti na probíhající změny připraven návrh jeho aktualizace.

Dne 12. dubna 2023 vláda ČR schválila Východiska aktualizace Státní energetické koncepce ČR a souvisejících strategických dokumentů, která jsou vodítkem pro další směřování. Od schválení Státní energetické koncepce ČR v květnu 2015 proběhla v rámci energeticko-klimatické politiky EU řada změn. Již ve dnech 23. a 24. října 2014 schválila Evropská rada nový rámec energeticko-klimatických cílů do roku 2030, a to v podobě závazného snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 nejméně o 40 % oproti úrovni z roku 1990, závazného cíle dosažení alespoň 27% podílu energie z obnovitelných zdrojů na spotřebě energie do roku 2030, orientačního cíle dosažení alespoň 27% zlepšení energetické účinnosti v roce 2030 a dosažení 15% propojení elektroenergetických soustav.

V oblasti obnovitelných zdrojů energie došlo ke zvýšení cíle na úrovni EU z 27 % na 32 %. V oblasti snižování emisí skleníkových plynů je stanoven celoevropský cíl na úrovni alespoň 55 % snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 v porovnání s rokem 1990 a dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Pro ČR to znamená dosáhnout poklesu konečné spotřeby cca z úrovně 1 064 PJ (poslední údaje z roku 2021) na 846 PJ v roce 2030. Pokud by byl pro představu tento pokles realizován pouze v sektoru průmyslu, muselo by dojít k úspoře cca 2/3 celkové konečné spotřeby energie v tomto sektoru. Dne 18. května 2022 byl pak zveřejněn Plán REPowerEU, který obsahuje legislativní i nelegislativní návrhy zaměřené na následující oblasti: i) energetické úspory; ii) diverzifikaci dodávek a podporu

mezinárodních partnerů EU; iii) urychlení rozvoje obnovitelných zdrojů; iv) snížení spotřeby fosilních paliv v průmyslu a dopravě a v) chytré investice.

Koncepce rozvoje energetiky ČR do roku 2050 - struktura cílů a priorit energetické strategie.

Východiskem pro rok 2030 je trajektorie určená Vnitrostátním plánem ČR v oblasti energetiky a klimatu. V oblasti primárních energetických zdrojů (bez dovozu energetických nosičů) se očekává postupný pokles z úrovně přibližně 1 800 PJ v roce 2021 na úroveň kolem 1 461 PJ v roce 2030 a následně na úroveň 1 384 až 1 526 PJ v roce 2040, respektive 1 194 až 1 335 PJ v roce 2050, a to zejména v důsledku zvýšení energetické efektivity, změny struktury zdrojů, ale také zvýšení dovozu energetických nosičů. Tento vývoj je však zatížen celou řadou nejistot. Očekává se, že bude docházet k postupnému snižování podílu uhlí z dnešní úrovně přibližně 30 %, a to hlavně v důsledku očekávaného útlumu využití uhlí při výrobě elektřiny a tepla. Podíl v období 2040–2050 pak odpovídá již pouze tzv. neenergetickému využití. Využití ropy a ropných produktů (aktuálně odpovídající cca 22 %) je pak spojeno zejména z oblastí dopravy, kde je cílem postupný pokles a nahrazení jinými palivy nízkoemisního charakteru. Podíl zemního plynu aktuálně odpovídá cca 18 %, což je dáno zejména rolí plynu v individuálním vytápění, jeho využitím v průmyslu a pouze dílčím využitím při výrobě elektřiny a tepla. V tomto ohledu se předpokládá pokles podílu zemního plynu zejména v důsledku jeho náhrady jinými nízkoemisními palivy. S ohledem na obnovitelné zdroje energie se očekává, že bude docházet k jejich rozvoji souvisejícímu hlavně s pokračujícím důrazem na využití nízkoemisních zdrojů energie. Rozvoj obnovitelných zdrojů bude probíhat velmi pravděpodobně zejména v sektoru elektroenergetiky,

ale bude k němu docházet i v sektoru dopravy a sektoru vytápění a chlazení. Cílem je zvýšení podílu z aktuální úrovně cca 13 % na úroveň 21 % v roce 2030 a dále na úroveň 24 až 27 % v roce 2040, respektive 36 až 44 % v roce 2050. Strategickým plánem ČR je potom nejen udržet, ale zvýšit využití jaderné energetiky, a to i při zohlednění postupného ukončení provozu stávajících jaderných bloků. Jaderná energetika bude hrát primárně roli při výrobě elektřiny, ale bude mít potenciálně roli také například ve výrobě tepla, nebo vodíku. Podíl jaderných zdrojů energie by tedy měl, i s ohledem na rozvoj malých modulárních a pokročilých reaktorů, vzrůst ze stávajících cca 18 % na úroveň 32 až 42 %.

Postupná dekarbonizace hospodářství bude velmi pravděpodobně spojena s vyšší elektrifikací jednotlivých sektorů, což bude klást vyšší nároky na výrobu elektřiny. Očekává se, že dojde k postupnému nárůstu výroby elektřiny z úrovně cca 85,9 TWh až na úroveň 109,1 až 114,7 TWh. Tento vývoj je zatížen velkou řadou nejistot, zejména s ohledem na vývoj spotřeby elektřiny, ale také ve vztahu k možnosti jejího dovozu/vývozu. Předpokládaný pokles hrubé výroby elektřiny v období kolem roku 2030 je pak dán primárně postupným útlumem uhelných zdrojů. Uhelná energetika je s ohledem na výrobu elektřiny stále relativně významným pilířem, který odpovídá podílu přibližně na úrovni 40 %. V období mezi roky 2030 a 2040 se však očekává ukončení výroby elektřiny z uhlí. Zemní plyn bude sehrávat roli přechodného paliva a bude hrát úlohu především jako náhrada uhlí, ale zejména na úrovni výrobních kapacit s nižším využitím, čemuž také odpovídá pokles jeho podílu z dnešní úrovně přibližně 9 % na úroveň 7 % v roce 2030, dále na 1 až 5 % do roku 2040. V roce 2050 se pak již využití zemního plynu neočekává, a to hlavně z důvodu jeho postupné náhrady nízkoemisními alternativami. Očekává se, že obnovitelné zdroje energie převezmou do roku 2050, společně s jadernou energetikou, roli hlavního pilíře v oblasti výroby elektřiny. To odpovídá jejich očekávanému podílu na úrovni 43 až 56 % v roce 2050, oproti aktuálnímu podílu na úrovni cca 14 %. Z jaderné energie se již nyní vyrábí relativně významný podíl elektřiny, cca 36 %. V tomto ohledu dojde do roku 2050 k dalšímu růstu, a to až na úroveň přibližně 50 %, přičemž přechodně (do odstavení stávajících bloků) může jaderná energetika hrát i významnější roli. Ostatní paliva zahrnují mimo jiné tzv. vyrobené plyny, odpady a vodík. Nárůst podílu ostatních paliv je tak dán primárně očekávaným nárůstem využití vodíku.

Tab. č. 3: Koridory pro primární energetické zdroje (v poměru k jejich celkové roční spotřebě).

Druh energie	Minimum	Maximum
2030		
Uhlí a uhelné deriváty		13 %
Zemní plyn		20 %
Ropa a ropné produkty		24 %
Jaderná energie		22 %
Obnovitelné zdroje		21 %
2040		
Uhlí a uhelné deriváty	4 %	4 %
Zemní plyn	12 %	16 %
Ropa a ropné produkty	20 %	22 %
Jaderná energie	30 %	40 %
Obnovitelné zdroje	24 %	27 %
2050		
Uhlí a uhelné deriváty	3 %	4 %
Zemní plyn	7 %	7 %
Ropa a ropné produkty	12 %	13 %
Jaderná energie	32 %	42 %

Obnovitelné zdroje	36 %	44 %
--------------------	------	------

Tab. č. 4: Koridory pro hrubou výrobu elektřiny (v poměru k její celkové roční výrobě).

Druh energie	Minimum	Maximum
2030		
Uhlí a uhelné deriváty	10 %	
Zemní plyn	7 %	
Jaderná energetika	45 %	
Obnovitelné zdroje	37 %	
Ostatní	1 %	
2040		
Uhlí a uhelné deriváty	0 %	0 %
Zemní plyn	1 %	5 %
Jaderná energetika	47 %	65 %
Obnovitelné zdroje	33 %	47 %
Ostatní	1 %	2 %
2050		
Uhlí a uhelné deriváty	0 %	0 %
Zemní plyn	0 %	0 %
Jaderná energetika	36 %	50 %
Obnovitelné zdroje	43 %	56 %
Ostatní	7 %	8 %

Pro dosažení cílů dle Aktualizace Státní energetické koncepce České republiky (ASEK ČR) je nezbytné doplnit provázanost energetiky na následující oblasti (Těžební unie, Mgr. Marcela Hrbáčková, ředitelka pro legislativu a vnější vztahy, 2024):

- a) Zajištění dostatečných objemů surovin při transformaci a dekarbonizaci energetiky:
- Podpora těžby stavebních surovin pro zajištění výstavby 4 nových jaderných bloků a dostavba dalších modulárních reaktorů a příslušné dopravní a technické infrastruktury;
 - Podpora těžby stavebních surovin a nerostů, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy pro zajištění dekarbonizace energetiky a výstavby staveb pro dekarbonizaci dopravy (včetně liniových dopravních silničních a železničních staveb;
 - Podpora vyhledávání, průzkumu a těžby zemního plynu, jakožto přechodného energetického zdroje k odklonu od uhlí,
 - Podpora vyhledávání, průzkumu a těžby ropy pro větší diverzifikaci dodávek ropy ve vazbě na potřebu náhrady ropy dovážené z Ruské federace.
- b) Podpora průzkumu možnosti využití vytěžených ložisek ropy a zemního plynu k realizaci nových zásobníků zemního plynu s potenciálem jejich využití pro podzemní uskladnění vodíku.
- c) Podpora vyhledávání, průzkumu a realizace ukládání CO₂ do horninových struktur pro účely dekarbonizace průmyslu. Identifikovat lokality vhodné pro ukládání CO₂ do horninových struktur, podporovat jejich vyhledávání a průzkum a zajistit jejich vybudování včetně produktovodů a technologie pro zachytávání CO₂ k zajištění dekarbonizace průmyslu.

Celkově v rámci ASEKu by mělo jít o podporu projektů geologických prací a těžby domácích zdrojů nerostných surovin pro zajištění surovinového potenciálu pro dekarbonizaci energetiky a dopravy a realizaci nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (zejména stavebních surovin, nerostů, z nichž lze vyrábět kovy a zemního plynu).

Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v České republice

(schválený na základě usnesení vlády č. 419 ze dne 3. června 2015)

Dokument Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v ČR (dále jen „NAP JE“) navazuje na aktualizovanou SEK a transformuje dílčí cíle tohoto dokumentu do konkrétních realizačních kroků. Vzhledem k RSP tento dokument mj. uvádí, že využití domácího uranu je třeba zvážit s ohledem na jeho potenciální přínos pro ekonomiku ČR. V krajním a nepravděpodobném případě rozpadu globálního trhu s uranem lze přistoupit k využívání domácího uranu, s využitím nejmodernějších technologií šetrných k životnímu prostředí.

Strategický rámec Česká republika 2030

(schválený na základě usnesení vlády č. 292 ze dne 19. dubna 2017)

Strategický rámec ČR 2030 tvoří dlouhodobý rámec pro strategické plánování ve státní správě. Navazuje na Strategický rámec udržitelného rozvoje z roku 2010. Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030 rozpracovává Strategický rámec Česká republika 2030 do souboru opatření a doporučení a zároveň je prvním krokem v provázání cílů Strategického rámce s dalšími strategickými a koncepčními materiály veřejné správy. Schválen byl usnesením vlády č. 669 dne 17.10.2018. Materiál nastavuje cíle, kterých by ČR měla dosáhnout v oblasti rozvoje společnosti, hospodářství, obcí a regionů, odolnosti ekosystémů, dobrého vládnutí a propojení se světem. Tento dokument vytváří základní rámec pro ostatní strategické dokumenty na národní, krajské i místní úrovni. Stanovuje cíle ve vazbě na problematiku řešenou RSP zejména v oblasti využívání přírodních zdrojů, ochrany ekosystémů. Významnou částí prioritní osy 2 je energetika. Přednostní využití tuzemských energií v energetickém mixu se příznivě promítá do dovozní energetické závislosti ČR, která je v energetickém vyjádření relativně příznivá (kolem 45 % spotřeby zdrojů energie proti téměř 60 % v EU-15), strukturálně je však nevyvážená. Závislost na dovozech ropy, plynu a jaderného paliva je prakticky 100 %. V oblasti jaderné energetiky se předpokládá zahájení provozu nových jaderných bloků. Je otázkou, jakým způsobem lze dojít k podstatnému snížení nároku na množství trvale ukládaného radioaktivního odpadu.

Statut Uhelné komise (UK)

(schválený na základě usnesení vlády č. 565 ze dne 30. července 2019)

Hlavním cílem komise je poskytnout vládě ČR, objektivní a v maximální možné míře konsensuální výstupy s ohledem na budoucí využití hnědého uhlí v ČR včetně všech souvisejících aspektů, a to v rámci časově omezeného rámce. Působnost UK je vymezena následujícími výstupy činnosti:

- zhodnocení budoucích potřeb hnědého uhlí se zaměřením na posouzení jednotlivých velkých spalovacích zdrojů ve formě ucelené analýzy,
- analýza možností budoucího odklonu od využití uhlí ve spalovacích zdrojích zahrnující stanovení harmonogramu tohoto odklonu; určení nástrojů a opatření k dosažení tohoto odklonu; kvantifikaci nákladů a dopadů odklonu a strukturální změny regionů vyvolané zejména náklady politiky zaměstnanosti; vyvolané náklady v návazné energetické infrastruktuře; dopady na zranitelné zákazníky (spotřebitele elektřiny a tepla); náklady spojené s kompenzačními opatřeními pro dotčené regiony, definici rizik odklonu; nástroje a opatření k minimalizaci těchto rizik.

Hlavní doporučení Uhelné komise byla schválena v rámci 7. zasedání Uhelné komise, které proběhlo 4.12.2020. Uhelná komise doporučuje vládě ČR rok 2038, jako realistický rok útlumu využití uhlí pro

účely výroby elektřiny a tepla v ČR. Zároveň však zdůrazňuje podmínky tohoto útlumu, kterými jsou zejména včasná náhrada utlumovaných uhelných zdrojů jinými výrobními zdroji a zajištěná energetická bezpečnost ČR. Jako explicitní podmínku je nutné v tomto ohledu zmínit dostavbu nových jaderných zdrojů, která musí být realizována v připravovaném rozsahu a v rámci stávajícího harmonogramu. Další podmínkou je úspěšná transformace teplárenství umožňující kontrolovaný odchod od využití uhlí při výrobě tepla. Uhlí komise se shoduje na tom, doporučit vládě ČR provádění periodického přezkumu rozhodnutí útlumu uhlí v závislosti na externích faktorech. Tento přezkum by měl být prováděn minimálně každých pět let od schválení útlumu vládou ČR.

Národní plán obnovy

(schválený na základě usnesení vlády ČR ze dne 17. května 2021 č. 467)

Národní plán obnovy je strategickým celostátním dokumentem pro oživení ekonomiky a podléhá schválení Evropskou komisí a Radou Evropské unie. Národní plán obnovy obsahuje priority vlády ČR a jeho jednotlivé komponenty, vč. finančních alokací, které jsou navrženy tak, aby pomohly vyvést českou ekonomiku z krize vyvolané zejména pandemií COVID-19 a přispět ke splnění reformních a investičních požadavků. Národní plán obnovy je tvořen investicemi a reformami přehledně rozdělenými do 6 hlavních pilířů plánu, mimo jiné do klíčového pilíře č. 2. „Fyzická infrastruktura a zelená tranzice“, jehož součástí je i klíčové plnění bodu 2.7 „Cirkulární ekonomika a recyklace a průmyslová voda“ a bodu 2.8 „Revitalizace území se starou stavební zátěží“ (Investiční podpora regenerace specifických brownfieldů, investiční podpora regenerace brownfieldů ve vlastnictví obcí a krajů pro podnikatelské a nepodnikatelské využití) a zejména 2.1 Udržitelná a bezpečná doprava (Vytváření alternativ k energeticky a prostorově náročné silniční dopravě, elektrizace železnic, zlepšení životního prostředí – podpora železniční infrastruktury, bezpečnost silniční a železniční dopravy (železniční přejezdy, mosty, tunely, cyklostezky a bezbariérové trasy). Prvním krokem je multimodální přístup, který je hlavním nástrojem k udržitelné mobilitě. V případě pravidelných a silných přepravních proudů je proto nezbytné v první řadě zajistit využívání kolejové dopravy s elektrickou vozbou, a to jak v osobní, tak nákladní dopravě. Multimodální přístup musí být přitom výhodný nejen z pohledu životního prostředí, udržitelného vývoje a veřejného zdraví, ale rovněž jako ekonomicky výhodná alternativa. Proto musí být kladen důraz na mezioborovou spolupráci. V časovém rámci roku 2030 je cílem zdvojnásobit výkony železniční nákladní dopravy nad 300 km na úkor přímé silniční dopravy (na základě spolupráce mezi silničními a železničními dopravci). Podmínkou je dokončení hlavní sítě Transevropské dopravní sítě pro nákladní dopravu do roku 2030, zajištění modernizace terminálů intermodální dopravy, a to v parametrech definovaných v rámci technické specifikace pro interoperabilitu a nařízení č. 1315/2013/EU. Obdobný cíl v osobní v dálkové dopravě je vázán na vybudování hlavních tras vysokorychlostních tratí, tzn. až k roku 2040.

Zejména z pohledu strukturálně postižených krajů a hospodářsky ohrožených území bude zásadní iniciativou Národního plánu obnovy revitalizace území se starou stavební zátěží. Přeměnou projdou jak specifické rozlehlé areály brownfieldů spolu s realizací následných investičních projektů, tak menší brownfieldy ve vlastnictví obcí a krajů. Cílem komponenty 2.7 Cirkulární ekonomika a recyklace a průmyslová voda je podpořit urychlení přechodu na oběhové hospodářství v ČR, předcházet vzniku odpadů, navýšit recyklační infrastrukturu a omezit plýtvání druhotnými surovinami, zvýšit obsah recyklovaných materiálů ve výrobcích, zvýšit surovinovou bezpečnost ČR, a to vše vedoucí k dosažení udržitelného rozvoje společnosti. Plánované investice do posilování principů cirkulární ekonomiky přispějí k navracení upravených odpadů jako druhotných surovin do ekonomiky a úspoře primárních zdrojů, zvýšení soběstačnosti v zajištění deficitních surovinových zdrojů, snížení závislosti na importu surovin, snížení energetické a materiálové náročnosti výroby apod.

Prohlášení k Zelené dohodě pro Evropu (Green Deal)

(Na základě sdělení Komise Evropského parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výborů regionů čj. COM (2019) 640 final ze dne 11.12.2019).

Vláda ČR schválila na svém zasedání dne 25. května 2020 prohlášení k Zelené dohodě pro Evropu. Zelená dohoda pro Evropu je plán, jak zajistit udržitelnost hospodářství EU. Jedná se o klimatické a environmentální výzvy a příležitosti pro inkluzivní a spravedlivý přechod pro všechny (do roku 2050 nebudou produkovány žádné čisté emise skleníkových plynů, bude hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů apod.). ČR i nadále podporuje dlouhodobý cíl EU dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050, tak jak je formulován v Závěrech Evropské rady z 12. prosince 2019.

Green Deal počítá s velkým rozvojem elektromobility a bateriových systémů – na to vše jsou potřeba nerostné komodity, např. grafit, lithium, kobalt, mangan a dále např. měď a další kovy na přenos takto vyrobené energie či na výrobu elektromobilů. Lze tedy předpokládat, že pro těžební průmysl bude Green Deal znamenat velmi zásadní strukturální změnu – některé suroviny budou utlumeny (uhlí, kaustobility), některé nově rozvíjeny (suroviny pro bateriový průmysl), některé zůstanou potřebné (jejich využívání je stabilní a nemá zásadní dopad na ochranu klimatu – stavební suroviny, nerudní suroviny). Za tuto oblast by měl tento dokument kvantifikovat náklady, které budou třeba na rozjezd domácí produkce kovů potřebných pro elektromobilitu a bateriové průmysly – z domácích primárních zdrojů jde zejména o grafit, lithium; z domácích druhotných surovin (recyklace) jde zejména o mangan a měď a dále o náklady na geologický doprůzkum (grafit + lithium), otvírku a vystrojení dolu (grafit + lithium), výstavbu zpracovatelské technologie (grafit + lithium), výstavbu a provoz recyklačních kapacit (mangan + měď). Dále by tento dokument měl důsledně poukázat na základní ekonomické informace o sektoru těžby nerostných surovin (dle klasifikace NACE B 05-09), resp. zpracování nerostných surovin dle klasifikace NACE C-19, C-23, C-24 a v neposlední řadě i řešit problematiku sociálních a ekonomických dopadů (kompenzace) způsobených Green Deal. Ukončení těžby s sebou nese spoustu nových výzev a zároveň nabízí ohromnou příležitost, jak znovu do krajiny otisknout odraz současné společnosti a jejích hodnot jako odkaz budoucím generacím. Je nutné při plánování strategií a konkrétních řešení, vytvořit udržitelnou krajinu – Živou krajinu. Při transformaci území, jak současně vybudovaných, tak budoucích jezer severočeské a sokolovské uhelné pánve, ale i ostatních regionů postižených těžbou, je nutné plánovat budoucnost ne pouze pro lidi, ale také pro zvířata, rostliny a organismy, které spolu vytvářejí přírodní ekosystémy, nepostradatelné pro prosperující a udržitelný život nás všech. Budoucí rozvoj krajiny přispívá k ekologické obnově celých post-industriálních regionů a vytváří z nich opět živou krajinu. Nová rekultivovaná krajina zároveň přináší příležitosti obnovit ekologické hodnoty v územích a vytvořit tak unikátní podmínky a destinace pro rozvoj regionů. Je třeba předně plánovat a podporovat ekologickou regeneraci území a prostředí, která se stanou solidním základem pro rekreační programy, cestovní ruch a strategické investice v regionech s ohledem na celou regionální transformaci. Celá znovuobnovená krajina regionu by měla v budoucnosti fungovat jako jeden celek s jednotnou infrastrukturou, identitou, strategiemi rozvoje, a hlavně se stejnou obecně sdílenou vizí toho, jaký region a jaké prostředí přenecháváme budoucím generacím.

Aktualizace Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu

Dokument klade důraz na rozvoj jádra a obnovitelných zdrojů a potvrzuje ukončení těžby a spalování uhlí do roku 2033. Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu, který modeluje možné scénáře dalšího vývoje českého energetického sektoru ve vztahu k plnění evropských závazků do roku 2030 při zachování bezpečnosti dodávek energií, jejich cenovou dostupnost a environmentální udržitelnost. Česko bude nadále pokračovat v rozvoji výroby elektřiny z jádra a obnovitelných zdrojů (OZE) a snižovat tak i nadále emise. Jako přechodný zdroj energie bude v sektoru výroby elektřiny a tepla sloužit plyn, který bude směrem k roku 2050 nahradí OZE a nízkoemisní plyn.

Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu neobsahuje žádné nové povinnosti ani zákazy pro soukromé subjekty. Díky tomu, že dnes vláda tento dokument schválila, splní Česko svou povinnost vůči Evropské komisi (EK).

„Národní klimaticko-energetický plán, tzv. NKEP, představuje strategickou vizi budoucnosti české energetiky do roku 2050. Plán je především klíčový pro soukromý sektor, který potřebuje znát dlouhodobý výhled pro svoje plánování a investice. Do roku 2030 by podíl OZE na hrubé konečné spotřebě energie měl činit 30,1 procenta. A podíl OZE na výrobě elektřiny by do roku 2030 měl ze 16,5 procenta v roce 2023 vzrůst na 28 procent. Do roku 2050 se počítá s nárůstem až na 46 procent. Podíl jádra se bude až do roku 2030 pohybovat okolo 44 procent. Společně s dostavováním nových reaktorů se dá počítat s nárůstem až na 68 procent v roce 2040. Zemní plyn bude sloužit jako přechodný zdroj, který díky své stabilitě a rychlému způsobu výroby bude sloužit jako ideální doplněk k hůře predikovatelné výrobě z obnovitelných zdrojů. Pak ale z energetického mixu postupně skoro úplně zmizí a nahradí ho obnovitelné a nízkoemisní plyny, včetně vodíku. Elektroenergetika je důležitou, ale ne jedinou částí energetického mixu. Již nyní například 28 % tepla pochází z OZE (Česko také využívá teplo z jaderných elektráren) a počítá se s tím, že v roce 2030 podíl OZE dosáhne až cca 40 % a v roce 2050 se bude jednat o 74 %. Z pohledu energetické bezpečnosti je pak důležitá pokračující diverzifikace zdrojů v oblasti zemního plynu a ropy a jejich postupná náhrada alternativními palivy. Velký důraz je také kladen na stranu spotřeby energie, která by měla klesat, a to bez negativních dopadů na hospodářský růst. Česká republika je výrazným dovozcem zemního plynu, ropy a do nějaké míry také uhlí. S tím, jak bude Česko tyto zdroje nahrazovat elektřinou a poroste objem její výroby, tak bude dovézet i elektřinu.

Důležitou oblastí je také vnitřní trh s energií. Pokud nebudeme mít dobře propojený trh, bude začleňování obnovitelných zdrojů energie mnohem nákladnější a technicky složitější. Je proto potřeba nejen sladit pravidla napříč zeměmi, ale také dobudovat energetickou infrastrukturu tam, kde je nedostatečná. Klíčovou roli hraje také věda a výzkum, které pomohou najít efektivnější a modernější řešení v sektoru energetiky.

Politika územního rozvoje České republiky a její úplné závazné znění od 1. 9. 2023

(Aktualizace č.6 schválená na základě usnesení vlády č. 542 ze dne 19. července 2023)

Politika územního rozvoje ČR (dále jen „PÚR“) a její aktualizace je nástrojem územního plánování, který určuje požadavky a rámce pro konkretizaci ve stavebním zákoně obecně uváděných úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území. Ve vztahu k řešené problematice v RSP, stanovuje PÚR kritéria, podmínky a úkoly pro územní plánování, pro rozhodování o změnách v území, pro rozhodování a posuzování záměrů mimo jiné i nerostných surovin na změny v území a stanovuje úkoly zejména v oblasti dopravy. Zásadní vybraná kritéria a podmínky pro rozhodování a posuzování záměrů, mimo jiné i nerostných surovin, na změny v území, které považuje aktualizace č. 1 PÚR přednostně sledovat:

- možnosti využití nerostných zdrojů v souladu s udržitelným rozvojem území,
- potřeba ochrany významného zdroje energetických nerostných surovin (ložiska kvalitního černého uhlí Frenštát, nacházejícího se v přírodně vysoce hodnotném území), jako rezervy pro případné využití budoucími generacemi,
- případná rezerva černouhelné suroviny za účelem jiného využití – chemické využití apod
- potřeba řešit problematiku využívání významných zdrojů energetických nerostných surovin nadnárodního významu, které se v území nacházejí.

V souvislosti s uvedenými celostátními záměry je zapotřebí vyhodnotit potřebné objemy a kvality zdrojů stavebních surovin vzhledem k jejich umístění a k poloze plánovaných klíčových staveb celostátního a nadregionálního významu. Je zapotřebí saturovat výrobovými sortimenty stavebního drceného a těženého kameniva plánované stavby celostátního a krajského významu, obzvláště když na některých z těžených ložisek se výrazně zhoršila kvalita dobývané suroviny a zejména na většině využívaných ložisek jsou velmi nízké až kritické objemy disponibilních zásob, a tímto nejsou schopny do budoucna naplňovat přísné požadavky trhu jak v potřebných objemech, tak i v kvalitě. U rezervních zdrojů

stavebních surovin je zapotřebí nacházet takové ověřené zdroje, které zaujmají vysoký stupeň rozpracovanosti povolení, či obnovy hornické činnosti, či činnosti prováděné hornickým způsobem, dostatečné objemy a kvalitu zásob, a rovněž aby byla minimalizována délka dovozových tras k plánované spotřebě a s tím spojené ekonomické náklady a negativní environmentální vlivy dopravy. Dopady spojené s dopravou jsou přitom při přepravě kameniva na území Jihočeského kraje nejvíce problematické. Minimalizace délky dopravních tras, preferování převažujících objemů a expedice suroviny po železnici a jejich přemístění na rychlostní komunikace a dálniční síť je z hlediska environmentálních vlivů nanejvýš žádoucí.

Aktualizace č. 4 z roku 2021 mj. vymezuje specifickou oblast 9 (SOB9), ve které se projevuje problém ohrožení suchem. Do SOB9 spadá i většina ORP náležící do Zlínského kraje (Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Vizovice, a Zlín. Aktualizace stanovuje kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území – zamezení zhoršování stavu vodních útvarů, posilování odolnosti vodních zdrojů, či zamezení znečištění, erozi a podpora přirozeného vodního režimu v krajině. Tyto podmínky mohou v určité míře mít vliv i na rozhodování o využívání nerostných zdrojů.

Aktualizace č. 6 PÚR (2023) mění PÚR pouze v rozsahu daném čl. 167b v návaznosti na zabezpečení ploch na opatření souvisejících se suchou nádrží Skalička (dříve Teplice) ke snížení povodňových rizik na řece Bečvě na území části Olomouckého a Zlínského kraje. Aktualizace doplňuje kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území – konkrétně minimalizace negativního narušení hodnot území a dopadů na životní prostředí, narušení předmětů a cílů ochrany soustavy NATURA 2000, maloplošných ZCHÚ, lesních porostů, přírodních léčivých zdrojů a vodního režimu podzemních a povrchových vod. Pro územní plánování stanovuje vytvořit územní podmínky pro realizaci staveb a dalších opatření, tj. vymezit plochu pro tuto nádrž jako boční suchou nádrž s manipulovatelným objektem

Státní politika životního prostředí České republiky 2030, s výhledem do roku 2050

(schválená na základě usnesení vlády č. 21 ze dne 11. ledna 2021)

Státní politika životního prostředí ČR (dále jen „SPŽP“) vymezuje plán na realizaci efektivní ochrany životního prostředí v České republice do roku 2030. Hlavním cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany žijící v České republice, přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí, včetně dopadů přesahujících hranice státu, a přispět tak ke zlepšování kvality života v Evropě i celosvětově. Ve vztahu k regionálním surovinovým koncepcím stanovuje SPŽP cíle týkající se snížení dopadů dobývání nerostů na jednotlivé složky životního prostředí, včetně podpory efektivního využívání nerostných zdrojů. Je kladen důraz na přiměřenou soběstačnost ČR v oblasti výroby elektrické energie a tepla a další cíle jsou stanoveny v oblasti rekultivací. V souvislosti s problematikou nerostných surovin se doporučuje ochrana a udržitelné využívání zdrojů, ochrana a udržitelné využívání půdy a horninového prostředí a zejména snížení rozsahu krajiny narušené dobýváním nerostů, včetně podpory dočerpávání již otevřených ložisek v případě, že není takový záměr v rozporu s ochranou životního prostředí. Problematika nerostných zdrojů a zahlazení těžební činnosti je řešena podle následujících indikátorů a v těchto opatřeních:

- prevence a zahlazování negativních důsledků hornické činnosti a těžby nerostných surovin,
- snížení rozsahu krajiny narušené dobýváním nerostů, včetně podpory dočerpávání již otevřených ložisek v případě, že není takový záměr v rozporu s ochranou životního prostředí,
- minimalizace negativních dopadů dobývání nerostů s využitím přírodně blízkých postupů rekultivace a zachováním samovolně vzniklých přírodních hodnot v dotčených územích,
- revitalizace území postižená těžbou nerostných surovin, především černého a hnědého uhlí, uranu ale i dalších surovin ponecháním částí ploch (dostatečných z hlediska ekologických funkcí) samovolné nebo řízené sukcesí,

- podpora efektivního využití nerostných i druhotných surovin,
- vytvoření legislativní a metodické podmínky pro širší uplatnění přírodně blízkých metod rekultivace těžbou zasažených území,
- podpora výzkumu, vývoje a využívání environmentálně šetrných technologií a postupů při těžbě, dopravě a zpracování surovin a náhrada primárních zdrojů druhotnými zdroji,
- rekultivace po těžbě nerostných surovin – indikátor je konstruován jako vývoj plochy s projevy těžby dle jednotlivých fází rekultivace – dosud nerekulitované plochy, rozpracované rekultivace, rekultivace ukončené od počátku těžby, rekultivace ukončené v daném roce. V rámci rekultivací je důležité samostatně sledovat podíl ploch ponechaných sukcesi nebo řízené sukcesi (resp. sledovat podíl jednotlivých typů rekultivace) a to v souladu s indikátory návrhu Surovinové politiky a projektu MŽP ke tvorbě metodiky využívání sukcesí v rámci rekultivovaných ploch. Součástí vyhodnocení má být i objem finančních prostředků vynakládaných na rekultivace po těžbě nerostných surovin, a to jak těžebními organizacemi, tak ze státního rozpočtu.

Plán odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024 s výhledem do roku 2035

(vydaný usnesením vlády dne 11. května 2022 č. 373)

Plán odpadového hospodářství České republiky je nástroj pro řízení odpadového hospodářství ČR a pro realizaci dlouhodobé strategie odpadového hospodářství. Plán představuje klíčový dokument pro realizaci dlouhodobé strategie nakládání s odpady, obalovými odpady a výrobky s ukončenou životností. Hlavními cíli strategie jsou v souladu s principy udržitelného rozvoje a oběhového hospodářství, tj. jednoznačné předcházení vzniku odpadů, snižování nebezpečných vlastností odpadů s negativním vlivem na lidské zdraví a životní prostředí, zvýšení recyklace a maximální využití vhodných odpadů (materiálové, energetické, biologické), a to především ve vazbě na průmyslové segmenty v regionech (zemědělství, ...). Z priorit plánu vyplývá i nezbytnost stanovit a koordinovat síť zařízení k nakládání s odpady v regionech. Ve vztahu k RSP je důležitá zejména problematika stavebních a demoličních odpadů (SDO), které představuje objemově největší podíl odpadů. Plán stanovuje cíle, zásady, a opatření při nakládání se SDO ve smyslu jeho co největšího opětovného využití.

11. května 2022 byla vládou schválena aktualizace Plánu odpadového hospodářství ČR s výhledem do roku 2035, ve které aktualizuje hlavní strategii odpadového hospodářství. Zároveň jsou v Plánu odpadového hospodářství ČR zakomponovány veškeré novely evropských směrnic, vč. nového zákona o odpadech, zákona o výrobcích s ukončenou životností a novely zákona o obalech. V současnosti probíhá příprava Plánu pro odpadové hospodářství pro roky 2025-2035.

Politika druhotných surovin České republiky

(schválená na základě usnesení vlády č. 755 ze dne 15. září 2014)

Politika druhotných surovin ČR je prvním dokumentem České republiky, který vytváří strategický rámec pro efektivní využívání druhotných surovin. Základní vizí tohoto dokumentu je „přeměna odpadů na zdroje“. Cílem je vytvořit strategii pro období následujících 20 let, která stanoví strategické cíle pro získávání, zpracování a využívání druhotných surovin z domácích i zahraničních zdrojů (tj. dovážených výrobků). Vazbu na problematiku řešenou RSP má zejména problematika stavebních a demoličních odpadů a zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami. To je ovšem možné do té míry, jak to dovolují fyzikálně-technické vlastnosti druhotných surovin, technologické postupy a platné technické normy.

Podrobné rozpracování na krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá opatření pro jednotlivé komodity druhotných surovin řeší Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích.

Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami

(schválený na základě usnesení vlády č. 564 ze dne 13. července 2015)

Akční plán představuje první konkrétní kroky vedoucí postupně k naplnění cílů a opatření Politiky druhotných surovin ČR. Plnění Akčního plánu bude mít pozitivní dopad na oblast účinného využívání zdrojů, zejména v komoditách jako jsou kritické suroviny, dále kovy, sklo, papír, plasty, stavební materiály a další.

Politika ochrany klimatu v České republice

(schválená na základě usnesení vlády č. 207 ze dne 22. března 2017)

Politika ochrany klimatu v České republice (dále jen „POK ČR“) definuje hlavní cíle a opatření v oblasti ochrany klimatu tak, aby zajišťovala splnění cílů vyplývajících z mezinárodních dohod. POK ČR se zaměřuje na období 2017–2030 s výhledem do roku 2050. Hlavním cílem Politiky je stanovit vhodný mix nákladově efektivních opatření a nástrojů v klíčových sektorech, které povedou k dosažení cílů ČR v oblasti snižování emisí skleníkových plynů. Vazba POK ČR k RSP je pouze nepřímá.

V současné době se členské státy Evropské unie zavázaly dosáhnout klimatické neutrality v roce 2050. Zároveň si Evropská unie stanovila v evropském klimatickém zákonu závazný cíl – snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 1990. Balíček legislativy Fit for 55, který předložila 14. 7. 2021 Evropská komise, navrhuje revizi nebo novou legislativu dotýkající se oblastí klimatu, energetiky a dopravy s cílem dosáhnout evropského cíle 55 %. Vedle ochrany klimatu jsou dalšími tématy ochrana přírody a oběhové hospodářství. Rizika spatřujeme zejména v retroaktivních změnách v Modernizačním fondu, v oslabení opatření proti zabránění úniku uhlíku s negativními dopady na konkurenceschopnost firem či v příliš ambiciózním a nákladném cíli pro úspory energie. Členské státy by měly mít možnost stanovit si své národní příspěvky k plnění cílů EU dle svých možností s právem volby energetického mixu bez jakékoli diskriminace, včetně zachování principu technologické neutrality. Pro ČR je zcela zásadní, že role jaderné energetiky byla zohledněna v taxonomii EU a v připravovaných nových pravidlech pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky.

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (též Adaptační strategie)

(schválená na základě usnesení vlády ČR ze dne 13. září 2021 č. 785)

Adaptační strategie je zaměřena na řešení všech významných projevů změny klimatu v ČR. Jejím cílem je prostřednictvím navrhovaných opatření a úkolů „zvýšit připravenost České republiky na změnu klimatu – snížit zranitelnost a zvýšit odolnost společnosti a ekosystémů vůči změně klimatu a omezit tak její negativní dopady“. Strategie je implementována Národním akčním plánem adaptace na změnu klimatu.

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016–2025

(schválená na základě usnesení vlády č. 193 ze dne 9. března 2016)

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016–2025 (dále jen „Strategie“) představuje základní koncepční dokument definující priority v oblasti ochrany a udržitelného využívání biodiverzity na území ČR. Hlavním cílem Strategie je udržet, a ve vybraných případech zlepšit, stav biodiverzity. Strategie je primárně zaměřena na celonárodní úroveň, cíle a opatření jsou v kompetenci a zájmu především ústředních orgánů státní správy. Vazba na RSP spočívá v ochraně jednotlivých druhů

ekosystémů. Akčním plánem Strategie je Státní program ochrany přírody a krajiny (2009), jehož aktualizace proběhne v návaznosti na vybrané cíle Strategie v nejbližší době.

Koncepce ochrany před následky sucha

(schválená na základě usnesení vlády ČR ze dne 24. července 2017 č. 528)

Koncepce se zaměřuje na strategické cíle vodního hospodářství pro ochranu před suchem. Definiuje 5 základních a rovnocenných pilířů, které jsou v další části rozvedeny do konkrétních opatření, kterými je možné nepříznivé důsledky sucha (a nedostatku vody) zmírnit nebo dokonce zcela eliminovat. Opatření vedou k vytvoření jednotné komunikační platformy k suchu, k posílení nebo vytváření nových vodních zdrojů, ke zvýšení objemu vody v půdě a v celé ploše krajiny, což přispěje jak k posílení půdní vláhly, tak k udržení delšího období základního odtoku nezbytného pro zachování dostatečných průtoků ve vodních tocích a k zodpovědnému hospodaření s vodou.

Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020–2025

(schválený na základě usnesení vlády č. 360 ze dne 1. dubna 2020)

Státní program ochrany přírody a krajiny ČR pro období 2020-2025 představuje dílčí koncepční dokument navazující na Strategii ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016-2025. Reaguje na aktuální stav přírody a krajiny a potřeby jejich ochrany. Stanovuje dílčí cíle a opatření v oblasti ochrany a udržitelného využívání biodiverzity na území ČR a rovněž zohledňuje současné mezinárodní závazky. Hlavním cílem je zabránit pokračujícímu celkovému úbytku biologické rozmanitosti na území ČR a zároveň implementovat opatření a činnosti, které povedou ke zlepšení stavu biodiverzity a jejímu dlouhodobě udržitelnému využívání při maximální snaze o efektivní využití stávajících nástrojů ochrany přírody a krajiny. Vybrané navrhované cíle a opatření jsou významné i z hlediska adaptace přírody a krajiny na změnu klimatu.

Státní program ochrany přírody a krajiny ČR analyzuje stav přírodního a krajinného prostředí a formuluje dlouhodobé cíle a opatření nezbytná k jejich dosažení. Stanovuje úkoly pro zlepšení ochrany a udržitelného užívání krajiny v zájmu zachování jejích přirozených funkcí, úkoly pro správu chráněných území, ochranu druhů a úkoly v oblasti legislativních, ekonomických, informačních nástrojů i v oblasti práce s veřejností.

V souvislosti s využíváním nerostných surovin a zahlazování hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem obsahuje následující opatření:

- při rekultivacích území dotčených těžbou nerostných surovin začleňovat přírodě blízké prvky a plochy pro vývoj samovolnou sukcesí, vytvořit metodické podklady pro tyto účely,
- území s ukončenou těžbou nerostných surovin je vhodné revitalizovat jako přírodní nebo přírodě blízké prostředí s významným využitím přirozené biologické sukcese.

Dopravní politika České republiky pro období let 2021–2027 s výhledem do roku 2050

(schválená na základě usnesení vlády č. 259 ze dne 8. března 2021)

Dopravní politika České republiky pro období let 2021-2027 (dále jen „DP ČR“) je zastřešující strategický dokument Vlády ČR pro sektor dopravy. Dlouhodobou vizí nové dopravní politiky je vytvoření dopravní soustavy, která bude na jedné straně uspokojovat potřeby na přepravu osob a zboží, zároveň bude ale splňovat požadavky z hlediska udržitelnosti.

Záměrem je rozvíjet dopravu v energeticky nenáročném a environmentálně šetrném podobě. Cestu vidí ve zvýšení energetické účinnosti dopravy, tj. snížení podílu spotřeby energie a vykonané přepravní práce. Dosažení těchto cílů stanovuje tři na sebe navazující kroky:

- optimalizace přepravních potřeb – hledání opatření, která snižují potřebu přepravy zejména v oblasti restrukturalizace ekonomiky, či územního plánování
- multimodální přístup v systému dopravy – využívání výhod jednotlivých druhů dopravy a v případě koncentrovaných přepravních proudů využívat energeticky efektivnější druh dopravy
- rozvoj dopravy dle potřeb na dostupnost v jednotlivých regionech – budování kvalitní a moderní infrastruktury vybavenou moderními technologiemi a sdílením informací a dat o dopravě pro posuzování dopravy jako celku.

Hlavním cílem nadále zůstává zajištění rozvoje kvalitní, funkční a spolehlivé dopravní soustavy postavené na využití technicko-ekonomicko-technologických vlastností jednotlivých druhů dopravy, na principech hospodářské soutěže s ohledem na její ekonomické a sociální vlivy a dopady na obyvatelstvo (sociální koheze, veřejné zdraví, životní úroveň) a všechny složky životního prostředí, na principu udržitelného využívání přírodních zdrojů.

Na hlavní cíl navazují specifické priority sektorového a průřezového charakteru, přičemž vychází z relevantních evropských a národních strategických dokumentů a koncepcí jako je např. Zelená dohoda pro Evropu, Strategický rámec ČR 2030, ale i Státní energetická koncepce a Státní surovinová politika a další. Vazba na problematiku řešenou RSP se týká zejména stavebních surovin. Z analytické části dopravní politiky vyplývá ohrožení dopravního stavitelství nedostatkem stavebních surovin v horizontu cca 10 let. I z tohoto důvodu navrhuje jako jedno z opatření vytvářet podmínky pro větší recyklaci stavebních surovin. Vzhledem ale na hrozící akutní nedostatek surovin pro toto odvětví a limity ve využívání recyklátů je nutné intenzivně řešit i otvírku nových lokalit primárních zdrojů vzhledem k plánovaným dopravním stavbám.

Dopravní sektorové strategie – 2. fáze

(schválené usnesením vlády dne 27. února 2018 č. 136)

Dokument Dopravní sektorové strategie představuje základní resortní koncepci Ministerstva dopravy formulující priority a cíle v oblasti rozvoje dopravy a dopravní infrastruktury ve střednědobém horizontu roku 2023 a v dlouhodobém horizontu až do roku 2050. Obsahuje mimo jiné seznam infrastrukturních opatření včetně posouzení jejich priorit ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu. Vzhledem k problematice řešené RSP dokument uvádí, že při přípravě stabilizace koridorů dopravní infrastruktury je nutné vyhnout se definovaným CHLÚ a evidovaným dobývacím prostorům. V případě, kdy střet je nevyhnutelný, je žádoucí minimalizovat rozsah zásahů do významných využívaných a nevyužívaných ložisek nevyhrazených nerostů a prognózních zdrojů nerostných surovin. Další vazba tohoto dokumentu na RSP je přímá a týká se zejména potřeby stavebních surovin pro realizaci investičních záměrů navrhovaných tímto dokumentem. V některých případech z relevantních dokumentací surovinové politiky vyplývá riziko nedostatečného množství kvalitních stavebních materiálů v blízkosti plánovaných opatření, což si vyžádá delší dovozoové vzdálenosti.

Dopravní sektorové strategie 3. fáze pro období 2024–2033 s výhledem do roku 2050

(schválené usnesením vlády dne 26. června 2024 č. 434)

Dopravní sektorové strategie 3. fáze jsou hlavním plánem zaměřeným na stanovení priorit rozvoje dopravní infrastruktury železniční, silniční a vodní dopravy se zohledněním finančních zdrojů, stavebních kapacit a materiálových zdrojů včetně zajištění kvalitní údržby. Návrhová část vychází ze základních strategických principů uvedených v části Východiska, kapitola 3. Hlavním cílem dopravních sektorových strategií je:

1. vytvořit databázi všech známých záměrů v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury všech druhů dopravy ve vlastnictví státu; pro regionální infrastrukturu zjistit rozsah finančních potřeb,
2. s využitím prognózy (pro rok 2050) sestavené s využitím národního multimodálního dopravního modelu určit metodou multikriteriálního hodnocení a zjednodušeného hodnocení přínosů a nákladů důležitost záměrů; záměry jsou členěny na projekty a náměty (hranice mezi oběma druhy záměrů není ostrá, obě kategorie se liší stavem přípravy a množstvím dostupných informací),
3. prognóza finančních možností,
4. rozdělení finančních prostředků pro potřeby oprav, údržby a provozování infrastruktury a pro rozvojové záměry,
5. stanovení harmonogramu přípravy a realizace projektů a námětů seřazených do klastrů na základě pořadí důležitosti a dostupnosti finančních zdrojů.

Za klíčové cíle/klastry se považují:

- z politiky TEN-T, kde bude nutné striktně plnit termíny 2030, 2040 a 2050, EK si k tomu na základě nařízení vyžádá notifikaci dokumentu,
- z cílů Strategie regionálního rozvoje, jejíž ambicí je zastavit rozvírání nůžek ekonomického rozvoje regionů, a naopak snížit tlak na centrální metropoli decentralizací funkcí do ostatních regionů ITI. Jednou z podmínek řešení regionálních rozdílů je mimo jiné i dopravní dostupnost území, a to nejen dálniční a silniční infrastrukturou, ale obdobný význam má i spojení železniční, a to ve dvou fázích – zajištění základních potřeb konvenční železnicí, a spojení jako cílové potřeby na bázi Rychlých spojení (vysokorychlostní tratě nebo konvenční tratě vyšších parametrů). V některých případech je rovněž stanoveno rozdělení na základní a cílové potřeby i v případě silniční sítě nebo konvenční železnice.
- Srovnatelné podmínky z hlediska dostupnosti železniční i silniční dopravou je nutné zajistit pro všechny regiony, aby se na decentralizaci funkcí mohly podílet všechny tyto regiony bez výjimky. SRR 21+ definuje strukturálně postižené kraje, kde je nedostatečné napojení hlavních center obzvláště naléhavé, z hlediska dopravní infrastruktury je nedostatečné zejména napojení karlovarské a mostecko-chomutovské oblasti. Vedle těchto krajů jsou uvedeny regiony obcí s rozšířenou působností, které jsou identifikovány jako hospodářsky a sociálně ohrožená území. Tyto regiony jsou, s výjimkou Středočeského kraje, identifikovány ve všech krajích ČR, patří mezi ně např. Tepelsko, Toužimsko, Žluticko, Hranicko a Kraslicko v Karlovarském kraji; Šluknovský výběžek a Podbořansko v Ústeckém kraji a Bruntálsko, Krnovsko a Jablunkovsko v Moravskoslezském kraji. Jejich napojení na krajská centra má regionální charakter a je zajišťováno silnicemi I. a II. třídy a zpravidla železničními tratěmi mimo hlavní železniční tahy. Tato spojení regionálního charakteru je nutné rovněž postupně zkvalitňovat, a to v rámci balíčků Dopravních sektorových strategií definovaných k řešení silnic I. třídy, silnic II. a III. třídy (dotace ze SFDI a podpora prostřednictvím IROP) a balíčku pro železniční tratě mimo definované klastry
- V první úrovni jsou stanoveny multimodální koridory, pomocí kterých jsou určeny nejdůležitější dálkové tahy sítě národního významu. Multimodální koridory vycházejí z multimodálních koridorů definovaných v rámci sítě TEN-T a jsou rozšířeny o další koridory z hlediska napojení aglomerací ITI. Obvykle propojují více důležitých míst (aglomerací ITI) a mají vazby na mezinárodní síť. Multimodální koridory a jejich dílčí sekce (části) slouží ke stanovení prioritní sítě České republiky a pomocí těchto 6 koridorů budou zajištěny mezinárodní vztahy České republiky a vztahy jednotlivých regionů definovaných ve Strategii regionálního rozvoje a v rámci regionů ITI. Na základě

multimodálních koridorů jsou odvozeny multimodální klastry a klastry jednotlivých druhů dopravy, klastry jsou pak předmětem prioritizace. Multimodální koridory jsou specifikovány v příloze K6T5.

V druhé úrovni jsou z multimodálních koridorů odvozeny multimodální klastry, které se skládají ze souběžných klastrů pro silniční, železniční a případně vodní dopravu a zajišťují multimodální spojení dvou sousedních metropolí nebo aglomerací nebo slouží k zajištění dalších významných funkcí. Multimodální koridory se skládají z klastrů jednotlivých druhů dopravy, propojení těchto klastrů do multimodálních klastrů je navrženo z důvodů posuzování doprovodných opatření v rámci jednotlivých klastrů a z důvodů mezioborového multimodálního propojení provozu. Klastry sdružují jmenovité projekty, které spolu úzce souvisí a společně přispívají k vybudování souvislého dopravního tahu požadovaných parametrů. Definice multimodálních klastrů a klastrů je uvedena v příloze K6T6.

Podle Dopravní sektorové strategie se na území Zlínského kraje a s částečným přesahem za hranici kraje, prioritně plánují následující stavby:

- 12000 Multimodální klaster Brno – Zlín
- 1201Z Konvenční železnice Kojetín – Hulín

V souvislosti s modernizací tratě Brno – Přerov je nutné zajistit dostatečné parametry i pro odbočující trať napojující Kroměříž a Zlín v rámci základních potřeb.

Připravuje se projekt modernizace a elektrizace trati Kojetín (mimo) – Hulín

- 1202Z Konvenční železnice Otrokovice – Zlín

Železniční spojení napojuje Zlín na hlavní železniční koridor, v nákladní dopravě obsluhuje intermodální terminál v Lípě.

Připravuje se projekt modernizace a elektrizace trati Otrokovice – Vizovice

- 13000 Multimodální klaster Olomouc – Zlín
- 1301S D55 Olomouc – Přerov

V rámci řešení dálniční sítě na střední Moravě se spojení Olomouc – Přerov – Zlín nestalo součástí žádného z dálkových tahů, proto je navržena dálniční spojka propojující Olomouc s Přerovem se zatížením 19 tisíc vozidel denně. Realizovat se budou projekty stavby – Dálnice D55 Olomouc – Kokory a Dálnice D55 Kokory – Přerov,

- 50000 Multimodální klaster – příměstská spojení – Zlín

Všechny projekty patří k základním potřebám, jsou nutné pro fungování městské a příměstské dopravy.

- 5001Z Konvenční železnice Zlín – Vizovice

Trať vedle funkcí příměstské a městské železnice napojuje i intermodální terminál v Lípě. Je pokračováním klasteru 1202Z. V rámci tohoto klasteru je připravován i projekt modernizace tohoto úseku tratě.

- 5002S I/49 Otrokovice – Zlín – Vizovice

Silnice vedle funkcí příměstské a městské železnice napojuje i intermodální terminál v Lípě, tranzitní doprava bude převedena na dálnici D49.

- 806S D1 Brno – Přerov – Ostrava – Bohumín - st. hr. (prioritou je dostavba dálnice D1 0136 Říkovice–Přerov)

Dálnice D1 není dokončena v úseku Říkovice – Přerov, nicméně dálniční spojení Brno – Ostrava existuje i v současnosti (s využitím D46, D35). Chybějící úsek tak přinese zlepšení spíše v relaci Zlín–Ostrava. Dálnice musí být dokončena jako základní potřeba i přes to, že dálniční síť na střední Moravě byla od počátků navržena v poněkud naddimenzované podobě, v chybějícím úseku se počítá se 40 tis. vozidly denně (do značné míry jde o převod z dálnice D46 a D35).

V rámci klastru se připravují projekty Zlínská aglomerace, vzájemné propojení sousedních aglomerací Olomouc – Zlín, D55 Olomouc – Přerov, KŽ Zlín – Vizovice a I/49 Otrokovice – Zlín – Vizovice

- 107000 Rekreační plavba – přístaviště

Výstavba souvislé sítě veřejných přístavišť pro krátkodobé, event. střednědobé stání plavidel, zajišťující dostupnost sídel podél vodní cesty z osobní a rekreační plavby se řídí podmínkami *Koncepce vodní dopravy pro období 2016–2023*, která byla Vládou ČR vzata na vědomí.

- Rekreační přístav Napajedla – Pahrbek
- Rekreační přístav Veselí nad Moravou
- Rekreační přístav Kroměříž

Operační program Doprava pro programové období 2021–2027

(schválen usnesením vlády ČR č. 1288 ze dne 5. 11. 2021)

Dokument navazuje na Operační program Doprava 2007-2013, který byl schválen Evropskou komisí 11. 5. 2015. Zastřešujícím strategickým dokumentem EU, od něhož se odvíjí zaměření podpory Operačního programu Doprava je *Zelená dohoda pro Evropu*, deklarující záměr EU dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050.

I přesto, že v prosinci 2020 přijala EK *Strategii pro udržitelnou a inteligentní mobilitu*, tak hlavním výchozím dokumentem EU pro zaměření podpory Operačního programu Doprava nadále zůstává *Bílá kniha-Plán jednotného evropského dopravního prostoru*.

Z výše uvedené *Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu* obsahující aktualizaci některých cílů evropské dopravní politiky však Operační program Doprava rovněž vychází. Zejména se jedná o cíle související s dekarbonizací sektoru dopravy a jeho přechodem na nízkoemisní mobilitu.

Pro rozvoj infrastruktury je zásadním východiskem Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1315/2013, které stanoví požadavky na zajištění účinného multimodálního spojení mezi všemi evropskými regiony a jejich důležitými dopravními uzly prostřednictvím hlavní a globální sítě TEN-T.

Základním výchozím dokumentem pro tvorbu Operačního programu Doprava 2021-2027 je Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020. Jako strategický cíl si v této koncepci Česká republika vytyčila „Efektivní dostupnou a k životnímu prostředí šetrnou dopravu“. Pro Českou republiku je jednoznačnou prioritou rozvoj páteřní, příměstské a městské dopravní infrastruktury a udržitelné dopravy, což umožní lepší propojení meziregiony a mezi Českou republikou a ostatními státy EU. Operační program Doprava 2021-2027 bude mít tři věcné priority a čtvrtá priorita je určena pro Technickou pomoc:

Priorita 1 – Evropská, celostátní a regionální mobilita v silniční a železniční dopravě

Priorita 2 – Celostátní a regionální mobilita v silniční dopravě

Priorita 3 – Udržitelná městská mobilita a alternativní paliva

Priorita 4 – Technická pomoc

Program rozvoje Rychlých železničních spojení

(schválený na základě usnesení vlády ČR ze dne 22. května 2017 č. 389)

Rychlá spojení (RS) se považují za provozně-infrastrukturní systém rychlé železnice na území ČR zahrnující novostavby vysokorychlostních tratí (VRT), tratě konvenční modernizované s vysokorychlostními parametry i modernizované konvenční tratě vyšších parametrů včetně vozidlového parku a provozního konceptu. Program rozvoje Rychlých železničních spojení v ČR, který slouží jako základní koncepční podklad pro rozhodnutí vlády ČR o tom, zda a za jakých podmínek se má Česká republika vydat směrem k přípravě, následné výstavbě a provozu uceleného systému rychlé železnice, pro kterou se v ČR vžilo označení Rychlá spojení, nebo zda se naopak přiklonit k některé z možných jiných alternativ, ať se už jedná jen o dostavbu konvenčního železničního systému či upřednostnění jiného dopravního módu, spočívajícího např. v realizaci některé z inovativních přepravních technologií, jež se v současné době nachází ve fázi vývoje či testovacím provozu (Hyperloop, MagLev), a to při zohlednění rizik vývoje nových systémů. Tento dokument rovněž prověřuje v maximální možné míře pro novou vysokorychlostní síť v České republice parametr návrhové rychlosti 300 až 350 km/hod, pokud to bude z hlediska geografických poměrů a zejména z hlediska investičních a provozních nákladů opodstatněné. Připravovaná síť vysokorychlostních a konvenčních železnic, nazvaná Rychlá spojení, je schopna plnit jak vnitřní přepravní vztahy v ČR (propojení krajských měst), tak i mezinárodní přepravní vztahy v rámci EU. V rámci samotného materiálu je popsáno navrhované řešení konceptu Rychlých spojení s návrhem novostaveb vysokorychlostních tratí Praha-Dresden, Praha-Beroun/Hořovice, Praha-Brno-Vranovice a Přerov-Ostrava. Dále je popsán možný další vývoj na trati Praha-Wrocław. Tento návrh je plně v souladu s platným nařízením č. 1315/2013 o transevropské dopravní síti (TEN-T).

Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040

(schválený na základě usnesení vlády ČR ze dne 13. prosince 2021 č. 1151)

Akční plán EU pro oběhové hospodářství z roku 2015 uvádí, že oběhové hospodářství si klade za cíl udržet hodnotu výrobků, materiálů a zdrojů tak dlouho v ekonomickém cyklu, jak je to jen možné, a vrátit je do výrobního cyklu na konci jejich životnosti, přičemž se minimalizuje tvorba odpadu. Strategický rámec navrhuje vizi, cíle a předkládá konkrétní opatření, která mají pomoci s posilováním oběhového hospodářství v České republice. Rámec EU pro sledování oběhového hospodářství nabízí implicitní soustavu indikátorů na makroekonomické úrovni (celkem 10 indikátorů na vysoké úrovni a 23 individuálních indikátorů) uspořádaných do čtyř skupin podle fází a aspektů oběhového hospodářství:

- výroba a spotřeba,
- odpadové hospodářství,
- druhotné suroviny,
- konkurenceschopnost a inovace pro oběhové hospodářství.

Strategický rámec stanovuje 10 prioritních oblastí:

- produkty a design,
- průmysl, suroviny, stavebnictví, energetika,
- bioekonomika a potraviny,
- spotřeba a spotřebitelé,
- odpadové hospodářství,
- voda,
- výzkum, vývoj a inovace,
- vzdělávání a znalosti,
- ekonomické nástroje,
- cirkulární města a infrastruktura.

Oběhové hospodářství je pro Evropu, která je chudá na surovinové zdroje, příležitostí, jak umožnit přístup k životně důležitým zdrojům, udržet globální konkurenceschopnost a zajistit kvalitní životní prostředí. Obnova zdrojů a recyklace surovin bude zvláště důležitá v těch odvětvích a technologiích, kde by mohla vznikat nová závislost, např. spoléhání se na kritické suroviny, jako je kobalt, kovy vzácných zemin nebo grafit, jejichž produkce je v současnosti soustředěna do několika málo zemí mimo Evropu. Odvětví stavebnictví a demoličních prací patří z hlediska objemu k největším zdrojům odpadu v Evropě. Odvětví stavebnictví je odpovědné za více než 35 % celkové produkce odpadů v EU. Stavebnictví produkuje mnohem více odpadů než kterýkoli jiný sektor.

Správné nakládání se stavebním a demoličním odpadem a recyklovanými materiály, včetně správného nakládání s nebezpečnými odpady, může mít zásadní přínos z hlediska udržitelnosti a kvality života. Může však také přinést významný přínos pro odvětví stavebnictví a recyklace v EU, neboť zvyšuje poptávku po recyklovaných stavebních a demoličních materiálech. Vzhledem k dlouhé životnosti budov je nezbytné podporovat konstrukční zdokonalování, které sníží dopady na životní prostředí a zvýší trvanlivost a recyklovatelnost jejich složek. Hlavní příležitosti oběhového hospodářství v oblasti výstavby budov jsou následující:

- recyklace materiálů – recyklace materiálů z budov s ukončenou životností a demontáž budov tak, aby byla možná vysoce kvalitní recyklace,
- účinnost stavebních materiálů – snížení množství spotřebovávaných materiálů, což znamená i snížení množství následně produkovaných odpadů,
- oběhové obchodní modely – prodlužování životnosti staveb, zvyšování využití plochy budovy prostřednictvím například sdílení.

Rostoucí digitalizace stavebního procesu bude klíčovým faktorem pro přijetí cirkulárních příležitostí, pomocí využití modelování a postupné automatizace stavebního procesu. Přístupy jako BIM (Building Information Modelling) mohou přispět ke zjednodušení a podpoře výstavby budov s vyšší energetickou výkonností. Pro zlepšení kvality recyklace v rámci stavebního průmyslu je třeba se zaměřit na dostupnost informací o materiálech použitých v budovách („material passports“, „logbooks“) a rovněž na takovém designu budov, který umožní snadné dělení materiálů při rekonstrukci nebo demolici.

Národní akční plán zdraví a životního prostředí (NEHAP)

(Národní akční plán zdraví a životního prostředí byl přijat usnesením vlády ČR č. 810 dne 9. 12. 1998 a znovu 8. 1. 2007).

Akční plán zdraví a životního prostředí ČR (NEHAP ČR) je národní aplikací Evropského akčního plánu (EHAP), který dohromady tvoří plány jednotlivých států Evropy. Dokument obsahuje soubor doporučení, směřujících ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v ČR. Zabývá se širokou škálou problémů životního prostředí a koncepční podporou zdraví. Na Akční plán zdraví a životního prostředí ČR (NEHAP) navazují místní Akční plány zdraví a životního prostředí (LEHAP).

Z analýzy vývoje stavu životního prostředí v České republice v období 1990-1996 vyplývají prioritní problémy politiky životního prostředí trvalého charakteru:

- ochrana klimatu cestou snižování emisí "skleníkových" plynů,
- ochrana ozónové vrstvy Země,
- ochrana biologické a krajinné rozmanitosti,
- zvyšování povědomí občanů o významu ochrany životního prostředí.

Ve střednědobém horizontu je prvořadou prioritou oblast ochrany vod a půdy, dále bude narůstat význam dalších aktivit:

- postupné zvyšování schopnosti krajiny zadržovat vodu a odolnosti krajiny vůči vodní erozi,
- pokračující rekonstrukce lesních porostů v oblastech poškozených emisemi,
- pokračující obnova území devastovaných hornickou činností,
- zajištění takové struktury využívání území, která povede ke zlepšení přírodní infrastruktury a bude podmínkou efektivitu složkové ochrany (ochrana vod, horninové prostředí, půdy a klimatu a snižování hlučnosti).

2.5.3 Krajské

2.5.3.1 Koncepční materiály Zlínského kraje s vazbou na problematiku nerostného bohatství

Základními krajskými koncepčními dokumenty týkajícími se oblasti využívání a ochrany ložisek nerostných surovin nebo s přímou vazbou na ně jsou:

Zásady územního rozvoje Zlínského kraje

(Zásady územního rozvoje Zlínského kraje vydalo Zastupitelstvo Zlínského kraje usnesením č. 0761/Z23/08 ze dne 10. 9. 2008 a nabyly účinnosti dne 23. 10. 2008. ZÚR se vydává formou opatření obecné povahy.)

Právně platné je znění po 1. Aktualizaci Zásad územního rozvoje Zlínského kraje schválené Zastupitelstvem Středočeského kraje na základě usnesení č. č. 0749/Z21/12 ze dne 12. 9. 2012 a nabyla účinnosti dne 5. 10. 2012, Aktualizaci č. 2 Zásad územního rozvoje Zlínského kraje, které vydalo Zastupitelstvo Zlínského kraje usnesením č. 0454/Z15/18 ze dne 05. 11. 2018 a nabyla účinnosti dne 27. 11. 2018 a poslední schválená Aktualizace č.4 Zásad územního rozvoje Zlínského kraje – s chválená zastupitelstvem Zlínského kraje na základě usnesení č. 0277/Z09/22 ze dne 28. 2. 2022 nabyla účinnosti dne 22. 3. 2022.

Aktualizace č. 3 o které Zastupitelstvo Zlínského kraje rozhodlo usnesením č. 0776/Z25/20 ze dne 10. 2. 2020 na návrh oprávněného investora Povodí Moravy s.p., ve věci vodního díla Vlachovice doposud nebyla vydána. O pořízení A3 ZÚR ZK, jejím obsahu a o pořízení zkráceným postupem rozhodlo Zastupitelstvo Zlínského kraje usnesením č. 0776/Z25/20 ze dne 10. 2. 2020.

Úplné znění ZÚR ZK po vydání aktualizace č. 4 bylo poskytnuto stavebním úřadům a úřadům územního plánování na území Zlínského kraje, krajským úřadům sousedních krajů a Ministerstvu pro místní rozvoj ČR.

Základním východiskem ve vztahu k nerostným surovinám je, že orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (viz § 13 odst. 1 zákona o geologických pracích, resp. dle §15 odst. 1).

Zásady územního rozvoje Zlínského kraje (dále jen ZÚR ZK) jsou typem územně plánovací dokumentace, jejíž pořízení a vydání je dáno zákonem č. č. 283/2021 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dále se též řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zásady územního rozvoje se vydávají jako opatření obecné povahy, dle správního řádu (§ 171–174 zákona č.500/2004 Sb.). ZÚR jsou závazné pro pořizování a vydávání navazující územně-plánovací dokumentace, tj. územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

V návaznosti na problematiku ochrany a využívání nerostných surovin, jakožto přírodními zdroji a součástí trvale udržitelného rozvoje, se právně platné ZÚR ZK vyjadřuje v několika částech:

V obecné rovině jako první prioritu územního plánování (Kapitola 1 bod (1)) uvádí ZÚR ZK potřebu „Vytvářet na celém území kraje vhodné územní podmínky pro dosažení vyváženého vztahu mezi nároky na zajištění příznivého životního prostředí, stabilního hospodářského rozvoje a kvalitní sociální soudržnosti obyvatel kraje.“ Tuto premisu lze beze sporu aplikovat na ochranu a využívání nerostných zdrojů a z ní dále vycházet. Blíže dokument v bodě (9) stanovuje jako prioritu podporu územního zajištění a přiměřeného využívání veškerých přírodních, surovinových, léčivých a energetických zdrojů v území kraje. Zajistit jejich hospodárné využívání v současnosti a neohrozit možnosti jejich využití v budoucnosti.

Dále je nutno podotknout, že za rozhodující prioritu rozvoje kraje ZÚR ZK označuje (bod (5)) podporu a vytváření vhodných územních podmínek pro umístění a realizaci staveb a opatření pro zlepšení dopravní dostupnosti a vybavenosti (vč. rozvoje a zkvalitnění železniční a cyklistické dopravy) návaznosti na další národní a krajské koncepční dokumenty (PÚR, SRZK atd.). V tomto ohledu v bodě (7) dále konstatuje, že je potřeba při podpoře stabilizace a rozvoje hospodářských funkcí na území kraje dbát především mj. na využití vlastních surovinových zdrojů pro výstavbu. Tento bod lze považovat za stěžejní ve vztahu k využívání zdrojů stavebních nerostných surovin (jak na výhradních, tak i nevýhradních ložiscích) ve vazbě na plánovanou dopravní infrastrukturu a předpokládanou spotřebu stavebních surovin v rámci kraje.

Pro plánování a usměrňování územního rozvoje ve specifické oblasti SOB2 Beskydy vymezené Politikou územního rozvoje (PÚR) na území Zlínského kraje ZÚR ZK (Kapitola 3, bod (26)), stanovuje ZÚR ZK dodržování zásady v daném území ve smyslu hledání vyváženého řešení pro možné uplatnění těžby černého uhlí a zájmy ochrany přírody. Zároveň stanovuje úkoly pro územní plánování a to: stanovení regulativů pro ochranu přírody a krajiny i zástavby v případě rozšíření těžby černého uhlí nebo plynu v oblasti.

ZÚR ZK na úrovni kraje vymezují pouze dvě prioritní plochy pro těžbu nerostných surovin, konkrétně šterkopísků, jmenovitě ložisko Polešovice a ložisko Napajedla (Kap. 4, bod (63)). Dále pro plánování a zabezpečení zdrojů nerostných surovin pro rozhodování o změnách v území stanovuje následující zásadu:

- rekultivovat plochy po těžbě nerostných surovin primárně v souladu se zájmy ochrany přírody a krajiny a řízeného rozvoje rekreace a sportu.

Dále pro územní plánování stanovuje úkol respektovat plochy pro těžbu nerostných surovin v lokalitách dle „Regionální surovinové politiky ZK“ z roku 2005.

V části kapitoly 5. Upřesnění územních podmínek koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území (v bodě (75)) uvádí:

Přírodními hodnotami území kraje se rozumí (mimo jiné) nerostné bohatství (tj. pouze výhradní ložiska) a to:

- chráněná ložisková území,
- stanovené dobývací prostory,
- nevyužívaná výhradní ložiska bez stanoveného chráněného ložiskového území a dobývacího prostoru podle přehledů územně-analytických podkladů (ÚAP) kraje;

Následně pro plánování a usměrňování územních podmínek ochrany a rozvoje přírodních hodnot kraje (tedy i nerostného bohatství) v bodě (76) stanovuje následující zásady pro rozhodování o změnách v území a úkoly pro územní plánování ve vztahu k nerostným surovinám:

- Zásada dle písm. e) podporovat uvážlivé nakládání s nerostným bohatstvím kraje, řešit případné střety mezi zájmy těžby nerostných surovin a zájmy ochrany přírody a krajiny

- v území, preferovat zpětné využití území po těžbě šterkopísků k vodní rekreaci a k zabezpečení protipovodňové ochrany území.
- Úkol pro územní plánování dle písm. e) respektovat výhradní ložiska bez chráněného ložiskového území a dobývacího prostoru a vymezená území s prognózními zásobami nerostných surovin, prověřovat územní podmínky pro těžbu surovin, dbát na zajištění rekultivace území po těžbě surovin a na řešení způsobu jeho dalšího využívání.

Základní nedostatek aktuálně platných ZÚR ZK ve vztahu k nerostným surovinám je zejména ve vymezení jako přírodních hodnot kraje pouze nerostné bohatství (jmenovitě CHLÚ, stanovených DP a nevyužívaných výhradních ložisek bez CHLÚ a DP) přičemž zcela opomíjí ustanovení § 13 zákona č. 62/1988 o geologických pracích ze strany orgánů územního plánování o potřebě zajistit ochranu a vytvořit podmínky pro využívání všech nejen zjištěných ale i předpokládaných ložisek nerostů, a to včetně těch nevyhrazených. Dále pro naplnění potřeb kraje lze označit za zcela nevyhovující označení jakožto prioritních ploch pro těžbu pouze dvě ložiska. Nekompletní a nepřesné je také jejich zobrazení v grafické části ve výkresu A2 – Plochy a koridory nadmístního významu. Mimo jiné ložisko Napajedla (konkrétně Napajedla-sever) je z větší části v rekultivaci a pro zpětné využití daného území již byla Zlínským krajem pořízena územní studie. V Koordinačním výkresu jsou sice naznačeny některé dobývací prostory a CHLÚ, ale vzhledem na jejich absenci v textu je potřebné ověřit jejich úplnost a zpřesnit jejich geografické vymezení. Za zcela urgentní považujeme komplexní a konkrétní územní řešení pro existující a předpokládaná ložiska na území Zlínského kraje. Především se to týká stavebních surovin ve vazbě na priority kraje v oblasti výstavby a rozvoje dopravní infrastruktury, jelikož se rozhodně jedná o záležitost nadmístního významu.

Předmětem návrhu A3 ZÚR ZK je vymezení plochy pro vodní dílo Vlachovice (Vlára), jako vodního zdroje pro zásobování obyvatel pitnou vodou, včetně dalších nezbytných ploch a koridorů pro související stavby a doprovodná technická opatření ke snížení povodňových rizik a optimalizaci vodního režimu území v povodí řeky Vlárky včetně ploch a koridorů pro umístění související veřejné infrastruktury a včetně ploch a koridorů potřebných při realizaci vodního díla, jako veřejně prospěšné stavby pod označením VD01 a plochy pro přírodu blízká opatření k omezení nedostatku vody ve vazbě na vodní dílo Vlachovice (Vlára), jako veřejně prospěšné opatření pod označením VD02.

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030

(schválená usnesením Zastupitelstva SČK č. 118-21/2019/ZK ze dne 25. 11. 2019)

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 zkr. SRZK 2030 (Zlínský kraj, 2019) je základním strategickým rámcem rozvoje Zlínského kraje s výhledem do roku 2030. Strategie je založena na komplexní analýze dat a potřebě reagovat na změny, trendy a výzvy v následujícím desetiletí v rámci kraje i ty s národním a mezinárodním dopadem (stárnoucí populace, klimatické změny, digitalizace apod.). Na základě zjištění z analytické části a identifikace klíčových aktérů definuje vizi rozvoje, specifické cíle a typová opatření. V návrhovém řešení je kladen důraz na meziresortní pojmání, hledání synergických efektů, či využívání nových přístupů ve smyslu mj. konceptu smart region.

I když dokument v analýze Pilíře I: Ekonomika a trh práce dokument konstatuje, že ekonomická odvětví průmyslu dohromady s těžbou a dobýváním se podílí na hrubé přidané hodnotě kraje přibližně 47 %, za klíčová průmyslová odvětví lze považovat zejména zpracování plastů, gumárenství, strojírenský průmysl, kovodělný průmysl a potravinářský průmysl (tedy nemající bezprostřední vazbu na těžbu a zpracování nerostů s potenciálem ve Zlínském kraji). Důraz na rozvíjení potenciálu cestovní ruchu má na RSP vliv v propojení též na ZÚR ZK, kde se zmiňuje využívání rekultivovaných ploch po těžbě ke sportovně-rekreačním účelům. Do budoucna chce kraj podporovat i oblast vědy, výzkumu a inovací, posilování investiční aktivity, konkurenceschopnosti či posun v hodnotových výrobních řetězcích. Pilíř II: Lidé a kvalita života je pro RSP okrajovou záležitostí, jelikož se věnuje zejména otázce nepříznivého

demografického vývoje a kvalitě sociálních a zdravotních služeb, či rozvíjení kulturního bohatství. Relevantní pro těžební sektor může být ale nastavený rámec spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli a podpora technického vzdělávání. Pro pilíř III: Infrastruktura a kvalita prostředí je prioritní téma dopravy. Týká se především rozvoje silniční a železniční dopravy a s tím spojené optimalizace dopravní obslužnosti v regionu. Pro naplnění cílů v této oblasti bude potřeba zabezpečení dostatečné surovinové základny pro související stavby i řešení negativního postoje části obyvatel k některým projektům. Pro příznivou kvalitu životního prostředí bude i do budoucna potřeba nalézání vyváženosti mezi ochranou přírodních zdrojů a jejich šetrným využíváním. Výzvou bude i řešení nakládání s odpady (vč. stavebních a demoličních odpadů a kritických surovin) v souladu s evropskými principy, hospodaření s vodou (mitigace klimatických změn), a ochrana ovzduší. Vazba mezi strategickými cíli a územním plánováním je pro budoucí rozvoj kraje klíčová.

Naplňování SRZK 2030 je rozpracováno v rámci Plánu rozvoje Zlínského kraje vždy ve dvouletých cyklech. Jednotlivé oblasti jsou pak předmětem sektorových strategií.

Plán rozvoje Zlínského kraje 2022–2023

(schválený Zastupitelstvem Zlínského kraje dne 28. 2. 2022, usnesení č. 0278/Z09/22, platnost dokumentu do roku 2023.)

Plán rozvoje Zlínského kraje 2022–2023 je dokument, kterého cílem je naplňování Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 (SRZK 2030) v daném období. Rozpracovává specifické cíle SRZK do konkrétních aktivit a sleduje jejich plnění v jednotlivých letech, zejména těch, na které byly/budou vynaloženy peníze z veřejných prostředků. Plán rozvoje je zpracováván v souladu se Směrnicí pro strategické plánování rozvoje Zlínského kraje SM/65/02/17. Za dané období jsou plánované mj. např. investice do podpory výzkumu a inovací, energetiky úsporných opatření, nebo pro RSP relevantní zejména plánované investice do dopravní infrastruktury (D55 Babice-Staré Město, Staré Město-Moravský Písek, D49 Hulín-Fryšták, I/55 průtah Kunovicemi).

Akční plán Chytrý kraj – Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030

(schválila Rada Zlínského kraje 22. 2. 2021, č. usnesení 0130/R07/21, platnost dokumentu do roku 2030)

Akční plán Chytrý kraj – Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030 patří mezi základní koncepční strategické dokumenty kraje. Implementuje některé cíle Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 v souvislosti s opatřeními pro rozvoj tzv. chytrých (SMART) řešení založených na datech a jejich aplikace v řízení. Např. pro efektivní povolovací procesy bude mít vliv implementace opatření spojených s elektronizací veřejné správy (Specifický cíl 3.1 Kvalitní ICT a vybudování e-governance).

Dále má pro RSP též relevanci zejména cíl 3.3 Kvalitní SMART environment včetně ekosystémových služeb, konkrétně opatření pro:

- systematické hospodaření s odpady, který je zaměřen na podporu aktivit k předcházení vzniku odpadu, na vytvoření evidence vzniku druhotných surovin, aplikace ke sledování a hodnocení materiálového či energetického využití odpadu.
- adaptaci na změny klimatu – podpora modro-zelené infrastruktury, ochrana zdrojů vod před znečištěním, využití vody jako součást cirkulární ekonomiky – cílem je zvýšit úspěšnost adaptace kraje na extrémní jevy spojené se změnou klimatu (sucho, povodně, extrémní meteorologické jevy, požáry atd.) pomocí analytických a modelovacích nástrojů a následně navržením opatření za využití inteligentních technologií
- systematickou tvorbu krajiny jako komplexního ekosystému pro rozvoj měst a obcí – vytvoření opatření pro tvorbu krajiny a ekosystémů dle principů SRZK 2030 na základě datové analýzy.

Nalézání SMART řešení založených na datech za využití moderních technologií může mít uplatnění i v dalších oblastech v souvislosti s využíváním nerostných surovin a může být příležitostí pro spolupráci mezi veřejným a těžebním sektorem nad rámec zákonných povinností.

Územní energetická koncepce Zlínského kraje

(pořízená v roce 2004)

Územní energetická koncepce Zlínského kraje (ÚEK ZK) zpřesňuje a rozvíjí cíle státní energetické koncepce a určuje strategii pro jejich naplňování. Zároveň představuje podklad pro zpracování zásad územního rozvoje nebo územního plánu. Územní energetická koncepce se zpracovává na období 25 let a vychází ze státní energetické koncepce. Platná ÚEK ZK pochází z roku 2004 a z toho je zřejmé, že její aktuálnost je značně limitovaná.

Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje 2016–2025

(závazná část vyhlášena Zlínským krajem jako obecně-závazná vyhláška č. 1/2016)

Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje pro období let 2016 až 2025 vychází z Plánu odpadového hospodářství České republiky a je závazným dokumentem pro další činnosti obcí. Plán řeší opatření pro předcházení vzniku odpadu a nakládání s odpady dle jednotlivých druhů. Pro RSP jsou relevantní zejména výrobky s ukončenou životností, které jsou zdrojem druhotných kovových surovin, nebo některých kritických surovin jako jsou elektrická a elektronická zařízení, baterie a akumulátory, či autovraky, které podléhají zpětnému odběru dle příslušných regulací, kde se stanovují cíle v oblasti tříděného sběru a účinnosti recyklace. Speciální kapitolu tvoří stavební a demoliční odpad (SDO). Cílem plánu je zvýšit míru přípravy SDO k opětovnému použití, přednostně zabezpečit jeho využívání a vysokou kvalitu tak aby splňovali požadované stavební normy jako náhrady za přírodní zdroje. Dalším opatřením v oblasti SDO je i podpora realizace projektů na podporu čistší produkce a oběhového hospodářství v této oblasti.

Koncepce ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje do konce roku 2030 (mimo území CHKO)

(schválená usnesením Zastupitelstvem SČK - č. 024-19/2019/ZK dne 24. 6. 2019)

Koncepce ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje do roku 2030 (mimo území CHKO) popisuje stav přírodních a krajinných hodnot kraje a stávající či potenciální problémy přírody a krajiny. Na základě analýzy navrhuje úkoly a opatření k eliminaci identifikovaných problémů či ke zpomalení nebo zastavení negativních trendů. Koncepce je tedy pro kraj nástrojem k řešení stávajících problémů přírody a krajiny a pro strategický rozvoj její ochrany. K tématu ochrany a využívání nerostných surovin se ze všech doposud zmíněných koncepčních dokumentů věnuje nejobsáhleji a nerostné suroviny a jejich těžbu analyzuje v jednotlivých částech dokumentu samostatně.

Analýza současného stavu, obsahuje výčet výhradních bilancovaných ložisek se stanoveným CHLÚ dle Územně-analytických podkladů kraje, a to podle jednotlivých typů surovin a konstatuje zákonné podmínky na umístění staveb v těchto územích. Dále též nastiňuje dvojaký vliv těžby na životné prostředí – tj. negativní dopad na zemědělskou půdu, krajinný ráz, povrchové a podzemní vody na straně jedné a vznik nových biotopů jako příležitost pro často vzácné a ohrožené druhy na straně druhé. Koncepce řeší především střety zájmů (potenciální/připravované) těžby především s ochranou, zásob podzemních vod, kde navrhuje vyžadovat kvalitní hydrogeologická posouzení v procesu EIA. Nastiňuje též otázku rekultivace a nezbytnost spolupráce s těžebními firmami jak v zájmu ochrany přírody, tak pro řešení dalšího využití území po těžbě. Vzhledem k chybějící platné RSP, která by byla součástí platných koncepcí/strategií kraje považuje za primární sledovat cíle Strategie rozvoje ZK 2030 a ovlivňování stavu prostřednictvím územního plánování, či procesu EIA.

Všechny výše uvedené dokumenty jsou na internetových stránkách <https://www.databaze-strategie.cz>.

Z dalších materiálů jsou z hlediska nerostných surovin důležité zejména:

Územní studie „využití ploch po těžbě štěrkopísku Napajedla-Spytihněv“
(pořízená Zlínským krajem v roce 2012)

Tato územní studie byla zpracována s cílem navrhnout koncepci uspořádání území po těžbě štěrkopísku na územní obci Napajedla – Spytihněv v koordinaci vůči záměrům kraje a dotčených obcí. Tato koncepce zahrnuje mj.:

Rozvoj řešeného území

- vymezení ploch pro rekreaci, sportovně-rekreační využití (provozní areál CEMEX), naučné stezky, cyklo a in-line okruhy
- Vymezení území přírodní s potenciálem bezzásahových ploch s následnou ochranou (maloplošné chráněné území)
- Koordinuje postup těžby štěrkopísku a následnou rekultivaci dle schváleného plánu rekultivace

Ochrana hodnot řešeného území

- Vodohospodářské zájmy na zachování retenčních schopností území a respektování úrovně záplavového území Q100
- Revize a koordinace ÚSES, ochrany VKP atd.
- Respektování urbanistických hodnot a významných staveb, a naopak vymezení staveb, objektů a činností v rozporu s cíli studie

Studie dále předkládá komplexní urbanistickou koncepci, koncepci veřejné infrastruktury a dalšího občanského vybavení, uspořádání krajiny vč. vymezení ploch a stanovení podmínek pro změny v jejich využití. V rámci ploch pro dobývání nerostů studie řeší plochu pro těžbu nevýhradního ložiska štěrkopísku Napajedla-Spytihněv vzhledem k jednotlivým etapám – ukončená těžba, rozšíření těžby a předpokládaná životnost ložiska či vymezení rezervních ploch pro těžbu jako výhledových ploch v severní a jižní části a to zejména ve vazbě na rekultivaci a plán následného využití těchto ploch.

Územní studie „využití ploch uvolněných po těžbě štěrkopísku – Ostrožská jezera“
(pořízená Krajským úřadem Zlínského kraje v roce 2015)

Územní studie „Využití ploch uvolněných po těžbě štěrkopísku – Ostrožská jezera“ byla pořízena na základě Zásad územního rozvoje Zlínského kraje. Jejím cílem bylo navrhnout koncepci budoucího uspořádání a využití území v dané oblasti po ukončení těžby štěrkopísku. Dále bylo předmětem studie navržení a stanovení podmínek rozvoje rekreace při respektování limitů využití území, nastavení parametrů jednotlivých záměrů směřujících k udržitelnému rozvoji celého území a přednostní ochranu vodního zdroje pitné vody regionálního významu.

Rozvoj v navrženém rozsahu by byl možný pouze, pokud dojde ke zrušení dobývacího prostoru, a ke změně ve vymezení ochranných pásem vodního zdroje, a též ke změně územního plánu. V rámci pořizované studie bylo zpracováno hydrogeologické posouzení vč. jeho oponentního posouzení a dílčí studie „Vyhodnocení území Ostrožských jezer z hlediska zájmů ochrany přírody“. Územní studie nabízí urbanistickou koncepci, koncepci veřejné infrastruktury a koncepci uspořádání krajiny s důrazem na možnost rekreačního využití.

Tato nezávazná územní studie sloužila jako podklad územně plánovací dokumentace. Z důvodu nabytí účinnosti OOP o stanovení změny ochranného pásma II. stupně vodního zdroje Ostrožská Nová Ves čj.:

MMZL 72042/2019 OŽPaZ-99 byla ale ukončena možnost jejího využití. Územní studie "Využití ploch uvolněných po těžbě šterkopísku – Ostrožská jezera" byla vyřazena z evidence územně plánovací činnosti.

2.5.4 Další koncepční dokumenty a územní studie s nepřímou vazbou na RSP

Zlínský kraj má dále v současnosti platné koncepční dokumenty, které se využívání a ochrany surovinové základny přímo netýkají a v uvedených dokumentech není formulována přímá vazba na RSP. Vazba na RSP je sice nepřímá, ale zato výrazná. Týká se to zejména strategií a koncepcí v oblasti Dopravní politiky, zejména ve smyslu markantní potřeby stavebních surovin pro naplňování cílů vytyčených těmito dokumenty. Nejvýrazněji se to týká větších dopravních staveb. V případě cestovního ruchu jde o vazbu v souvislosti potenciálních střetů zájmů, potažmo příležitosti pro využití ploch po těžbě na rekreaci.

Jedná se o tyto koncepční dokumenty:

Generel dopravy Zlínského kraje

(schválený usnesením Radou Zlínského kraje dne 23. 8. 2021 č. 0608/R21/21)

Koncepce rozvoje silniční sítě II. a II. tříd Zlínského kraje

(schválena usnesením Zastupitelstva Zlínského kraje č. 0643/Z19/150 ze dne 16. 12. 2015)

Koncepce rozvoje kolejové dopravy Zlínského kraje

(schválena usnesením Zastupitelstva Zlínského kraje č. 0080/R03/20 ze dne 27. 1. 2020)

Koncepce rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje na období 2020-2030

(schválena usnesením Zastupitelstva Zlínského kraje č. 0080/R03/20 ze dne 27. 1. 2020)

Územní studie "Prověření elektrické vedení ZVN 400kV Otrokovice-Vizovice-Střelná-hranice ČR/SR"

Územní studie "Jihovýchodní obchvat Luhačovic"

Územní studie "Přepravní zařízení - Kasárna"

Územní studie "Přepravní zařízení - Kohútka"

Územní studie "Rozvoj dopravní infrastruktury, obslužnosti a vybavenosti pro sport a rekreaci přihraničního česko-slovenského prostoru"

Územní studie "Řešení koridoru železnice Vizovice - trať č.280"

Územní studie "Rozvoj kombinované dopravy a logistiky na území Zlínského kraje ve vztahu k rozvojovým potenciálům a předpokladům území"

Územní studie "Řešení dopravního uzlu v prostoru Valašské Polanky"

Územní studie "Identifikace nezbytných nezastavitelných částí krajiny Zlínského kraje"

Generel dopravy Zlínského kraje

Generel dopravy je základním konceptem kraje pro rozvoj všech druhů dopravy, resp. Dopravní infrastruktury (tj. silniční, železniční, letecké, vodní a cyklistické), dále pro podporu dopravní bezpečnosti a mobility. První návrh byl zpracován v letech 2001–2004 a schválen jako závazný dokument pro územní plánování. První aktualizace byla schválena v roce 2011. Poslední aktualizace proběhla v letech 2020–2021, jejíž schválením se stal Generel dopravy základním rozvojovým

dokumentem kraje v oblasti dopravy. Základní vizí této strategie je „Dostupná, udržitelná a bezpečná mobilita. Prioritní oblasti jsou strukturovány do 3 tematických okruhů: Infrastruktura, Služby a Informace, na které navazují jednotlivá opatření udávající směr rozvoje v následujících 10 letech. Dokument se skládá z analytické, návrhové a implementační části.

Prognóza vývoje silniční dopravy předpokládá dobudování sítě dálnic a kapacitních silnic I. třídy do r. 2035 a výhledově lze očekávat postupné zlepšování sítí silnic II. a III. tříd ve správě ŘSZK, či vybudování obchvatů dopravně přetížených měst (Valašské Meziříčí). Za nejvýznamnější cíl pro snížení zatížení obecních komunikací si kraj klade kromě dobudování dálnic D55 a D49 či vybudování přeložek komunikací silnic II. a III. tříd. V rámci analýzy byl zjištěn havarijní stav u 40 % komunikací v kraji, z nichž největší podíl tvoří silnice III. tříd, což vyžaduje zvýšené nároky na jejich opravy a údržbu. Významnými projekty v oblasti silniční dopravy má být zkapacitnění silnice I/57 mezi Valašským Meziříčím a Vsetínem (do r. 2033) a na ni navazující tzv. Palačovská spojka, tj. propojení silnice I/48 (budoucí D48) a I/57 (předpoklad dokončení do r. 2025). V oblasti železniční dopravy jde cílem zásadní modernizace zejména úseku Kojetín-Hulín (napojení na VRT). Modernizace je v plánu také na trase Valašské Meziříčí–Vsetín–Horní Lideč směrem na Slovensko. Jedním ze specifických cílů je i vybudování páteřní cyklistické sítě.

Koncepce rozvoje silniční sítě II. a III. tříd Zlínského kraje

Součástí koncepce je zpracování návrhu pro sledování a zhodnocení stávající silniční sítě. Zároveň definuje metodiku hodnocení záměrů na silniční síti v majetku Zlínského kraje, počínaje výběrem úseků, multikriteriální hodnocení a seřazení priorit až po vytvoření databáze záměrů. Výsledky zhodnocení pak tvoří podklad pro rozhodování o realizaci záměrů pro silnice II. a III. tříd.

Koncepce rozvoje kolejové dopravy Zlínského kraje

(schválena usnesením Zastupitelstva Zlínského kraje č. 0080/R03/20 ze dne 27. 1. 2020)

Dokument je sektorovým koncepčním rozvojovým dokumentem kraje, který definuje podobu kolejové dopravy. Cílem je návrh řešení vhodných infrastrukturních (stavebních) a provozních opatření pro řešení problémů v železniční dopravě identifikovaných na základě analýzy současného stavu. Opatření jsou strukturována do třech časových horizontů. V prvním jde zejména o modernizaci a elektrifikaci tratí Otrokovice – Vizovice a Kojetín (mimo) – Hulín, trati St. Město u Uh. Hradiště – Luhačovice/Bylnice/Veselí n. Moravou a modernizaci tratí Brno – Přerov a Hranice n. Moravě – Horní Lideč st. hr. Nová trať by měla být vybudována jako tzv. „Malá spojka“ z Hulína na Tlumačov – Holešov. V dalším horizontu by to byla modernizace, resp. novostavba trati Zlín – Valašský kříž, či zavedení linky Praha – Brno – Zlín – Trenčín / Žilina (v návaznosti na dokončení VRT Praha – Brno). V posledním výhledovém horizontu je to pak novostavba trati Hulín – Zlín.

Územní studie "Prověření elektrické vedení ZVN 400kV Otrokovice – Vizovice – Střelná – hranice ČR/SR"

Tato územní studie byla zadána na základě požadavků vyplývajících z Politiky územního rozvoje, potažmo Zásad územního rozvoje Zlínského kraje. Jejím cílem bylo prověřit, vyhodnotit a navrhnout varianty vedení elektrické sítě zvláště vysokého napětí (ZVN 400 kV pro napojení transformovny v Otrokovicích s napojovacím bodem na česko-slovenské hranici, která by zajistila napojení české elektrizační soustavy do evropské. Studie slouží jako podklad pro územní vymezení navrženého vedení. Varianty byly posouzeny z hlediska dopadů na životní prostředí, soustavu NATURA 200, krajinný ráz. Zároveň byla zhodnocena i jejich technicko-ekonomická proveditelnost.

V územní studii byly zohledněny chráněná ložisková území a dobývací prostory, a dále ložiska nerostných surovin (ve smyslu přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb. (ÚAP a ÚPD) mimo jiné uvádí sledované jevy databáze územně analytických podkladů, tj. dobývací prostor a prostor pro dobývání ložisek nerostů (45), chráněné ložiskové území (46), chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské

kůry (47) a zejména ložiska nerostných surovin (48) (bez rozdílu významnosti, tj. jak ložiska výhradní, tak i ložiska nevyhrazeného nerostu a prognózní zdroje), jako limity využití území s výrazným omezením pro záměr vedení ZVN 400 kV. V jedné z variant záměru je vedení ZVN ve střetu s CHLÚ Fryšták – západ IV. (cihlářská surovina). Posuzováno bylo i variantní řešení (úsek 1c) předmětného úseku bez zásahu do CHLÚ. Vzhledem k faktu, že navrhovaný úsek (1b) zasahuje do CHLÚ jenom okrajově bez ohrožení potenciálního využití ložiska v budoucnu a že by úsek 1b vedl souběžně s dálnicí D49, čímž by se minimalizovala fragmentace krajiny, bylo od variantního řešení úseku 1c upuštěno.

Územní studie „Jihovýchodní obchvat Luhačovic“

Územní studie byla vypracována v letech 2019–2020 na základě požadavku vyplývajícího ze ZÚR. Jihovýchodní obchvat Luhačovic označený jako PK24 byl označen jako veřejně prospěšná stavba na silničním tahu nadmístního významu II/492. Původní silnice prochází středem lázeňského města, kde je tranzitní doprava vedoucí směrem na Slovensko zdrojem hluku a znečištění. Cílem studie bylo zhodnotit stávající a nové podklady s účelem navržení variant pro trasování koridoru. Výsledkem analýzy byly 3 variantní řešení (A, B, C), přičemž jako nejvhodnější byla vyhodnocena varianta B. Pro podrobnější řešení – technickou studii byly doporučeny varianty B a C. V rámci studie sice nebyli potenciální střety s ložisky nerostů zohledňovány. Na druhé straně v rámci hodnocení vlivů na životní prostředí ale nebyli žádné střety/dopady na zdroje nerostných surovin ani identifikovány. Pro RSP je ale studie relevantní z pohledu potřeby nerostných surovin pro výstavbu obchvatu.

Územní studie „Řešení koridoru železnice Vizovice – trať č. 280“

Myšlenka navazuje na projekt tzv. „Baťovy dráhy“, která měla propojit Zlín směrem na Púchov na Slovensko. Její dokončení však přerušila II. světová válka a následné politické změny. Úvahy o vymezení koridoru pro propojení tratě č. 280 u Valašské Polanky na Vizovice byly promítnuty v Zásadách územního rozvoje Zlínského kraje v době platnosti PÚR ČR z roku 2006. Po konzultacích s Ministerstvem dopravy byl rozsah studie přehodnocen do podoby zadání, dle kterého byla v roce 2012 zpracována. V předmětném území se nenachází zdroje nerostných surovin (DP, CHLÚ, ložiska nerostných surovin). Z hlediska RSP však záměr představuje především poptávku po vysoce kvalitním kamenivu pro jeho realizaci.

Územní studie „Řešení dopravního uzlu v prostoru Valašské Polanky“

Tato územní studie má za cíl navrhnout řešení pro dopravní uzel u Valašské Polanky (k.ú. Pozděchov, Prlov, Valašská Polanka a Lužná) z hlediska koordinace koridorů pro vedení silnice I/57 a pro železniční trať Vizovice-Valašská Polanka. V průběhu řešení vyplynuly implikace pro vedení variantních řešení zmíněných záměrů – změna koridorů v rozsahu odpovídající variantám Z3 pro železniční trať a 3a pro silnici I/57. Ukončení studie bylo pozastaveno do doby územní stabilizace rychlostní silnice R49 a tím ujasnění možností napojení na I/57. Spíše než z hlediska územních střetů je studie relevantní z hlediska odhadu potřeby kameniva a štěrkopísků pro realizaci stavby.

Územní studie „Identifikace nezbytných nezastavitelných částí krajiny Zlínského kraje“

Studie byla vypracována jako podklad pro ZÚR ZK v roce 2015. Cílem studie bylo stanovení nezbytného rozsahu nezastavitelných ploch v rámci Zlínského kraje z důvodu vytvoření podmínek pro migraci velkých savců a prostupnosti krajiny. Průvodní zpráva neobsahuje odkazy na limity využití území vázané na nerostné zdroje. Vzhledem k implementaci studie do územního plánování může mít potenciální dopad na ochranu a využívání nerostných surovin v budoucnu.

2.6 Úřady a instituce se vztahem k využívání nerostného bohatství

Z hlediska úřadů a institucí zabývajících se problematikou nerostného bohatství jsou kompetence rozděleny mezi Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO) a Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP) a Státní báňskou správu ČR a její orgán Český báňský úřad (ČBÚ).

2.6.1 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO)

Je ústředním orgánem státní správy pro tvorbu jednotné surovinové politiky, využívání nerostného bohatství, těžbu, úpravu a zušlechťování ropy a zemního plynu, tuhých paliv, radioaktivních surovin, rud a nerud a dále pro státní průmyslovou politiku, obchodní politiku, zahraničně ekonomickou politiku, energetiku, teplárenství a plynárenství. Horním zákonem jsou mu svěřeny působnosti k odpisu zásob výhradních ložisek nerostných surovin a k stanovení úhrad z vydobytých nerostů.

2.6.2 Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP)

Je ústředním orgánem státní správy pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí jako složky životního prostředí - včetně ochrany nerostných zdrojů, ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod, ovzduší, ochrany přírody a krajiny, ochrany zemědělského půdního fondu, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice. Orgánem pro činnost na území kraje je příslušný odbor výkonu státní správy MŽP.

Odbory výkonu státní správy (OVSS MŽP)

Na území ČR jich je celkem 9 a mají velmi významné kompetence o rozhodování. Jsou ústředním orgánem státní správy ochrany přírody a to zejména při rozhodnutí o udělení výjimky ze zákazů daných k ochraně zvláště chráněných rostlin a živočichů podle § 56 zákona 114/1992 Sb., dále jakožto orgán ochrany zemědělského půdního fondu – v rozhodování vynětí těžebního záměru ze ZPF, při posuzování územních plánů – ÚPD, dále při ochraně přirozené akumulace vod - CHOPAV, ochraně vodních zdrojů a ochraně jakosti povrchových a podzemních vod, při ochraně ovzduší, při ochraně horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí (EIA). Při ochraně horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů vydávají rozhodnutí na stanovení průzkumného území a předchozí souhlasy na stanovení dobývacích prostorů na výhradních ložiscích.

2.6.3 Český báňský úřad

Plní úkoly vrchního dozoru orgánů státní báňské správy. Český báňský úřad řídí výkon státní báňské správy a činnost obvodních báňských úřadů a rozhoduje o odvoláních proti jejich rozhodnutím. Český báňský úřad mimo jiné vykonává činnosti specifikované § 40 zákona č. 61/1988 Sb. Vlastním správním orgánem pro báňskou činnost na území kraje je příslušný obvodní báňský úřad.

Obvodní báňský úřad

Jako správní orgán při ochraně a využívání ložisek nerostů uplatňuje stanoviska k politice územního rozvoje, zásadám územního rozvoje, územním a regulačním plánům. Jeho činnost je vymezena v § 41 zákona č. 61/1988 Sb. Mimo jiné stanovuje, odnímá, upravuje nebo ruší dobývací prostory a vede jejich evidenci a vykonává součinnost při stanovování CHLÚ, povoluje hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem a vykonává působnost jiných stavebních úřadů v případech stanovených zákonem, vydává závazná stanoviska podle tohoto zákona a dále vydává stanoviska k územním a regulačním plánům, územním opatřením o stavební uzávěře vydávané radou obce.

2.6.4 Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR)

Ministerstvo bylo zřízeno s účinností od 1. listopadu 1996 a je ústředním orgánem státní správy mimo jiné ve věcech regionální politiky, územního plánování, stavebního řádu, vyvlastnění, cestovního ruchu.

Ve věcech územního plánování a stavebního řádu stanovuje jeho kompetence Stavební zákon 283/2021 Sb. v § 21 a § 32. V přechodném období vykonává působnost Nejvyššího stavebního úřadu jako služebního úřadu (§ 334 (4)). .

2.6.5 Krajský úřad

Jako správní orgán na úseku ochrany a využití nerostného bohatství dle ustanovení zákona č. 44/1988 sb. o ochraně a využití horninového bohatství (horní zákon), v platném znění vykonává v přenesené působnosti následující činnosti:

- dle ustanovení § 17 odst. 1 - chráněné ložiskové území (CHLÚ) stanoví MŽP po projednání s orgánem kraje,
- dle §17 odstavce 6 - CHLÚ zruší MŽP, jestliže pominuly důvody ochrany výhradního ložiska a po projednání s orgánem kraje,
- povolení staveb a zařízení v CHLÚ, které nesouvisí s dobýváním (ustanovení § 19 odstavec 1) může vydat příslušný orgán podle zvláštních předpisů jen se souhlasem orgánu kraje,
- krajský úřad na základě změny § 19 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), není od 1. 7. 2024 příslušným úřadem k vydání závazných stanovisek ke stavbám v chráněném ložiskovém území, s výjimkou záměrů, ke kterým byla podána na příslušný povolující úřad žádost o zahájení řízení před 1. 7. 2024. Nově záměry nacházející se v chráněném ložiskovém území povoluje, na základě vyjádření Obvodního báňského úřadu, úřad příslušný k povolení záměru,
- krajský úřad vydává stanovisko k dohodě organizace, provádějící těžbu a fyzické a právnické osoby, jímž náleží ochrana objektů a zájmů, které mohou být těžbou dotčeny (§ 33 odstavec 2) ,
- jako vodoprávní úřad stanovuje způsob a podmínky pro vypouštění důlních vod do vod povrchových nebo podzemních a znečištěných vod a průsaků z úložných míst do vod povrchových (§ 107 odstavec 1 písmeno i) vodního zákona).

Dále se krajský úřad vyjadřuje k projektu geologických prací dle ustanovení § 6 odstavec 3 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích v platném znění z hlediska zájmů chráněných zvláštními právními předpisy. Nedojde-li k dohodě organizace, která provádí geologické práce s vlastníkem dotčeného pozemku, rozhodne krajský úřad o omezení vlastnických práv vlastníka nebo nájemce nemovitosti uložením povinnosti strpět provedení geologických prací (§ 14 odstavec 2 zákona). Rozhodnutí o omezení práv lze vydat pouze ve veřejném zájmu, není-li v rozporu se státní surovinovou politikou, v nezbytném rozsahu, na dobu určitou, za náhradu, a pokud tento zákon nestanoví jinak, podle zvláštního právního předpisu.

2.6.6 Stavební úřady

Orgány územního plánování a stavební úřady postupují při výkonu své působnosti ve vzájemné součinnosti s dotčenými orgány chránícími veřejné zájmy podle jiných právních předpisů. Stavební úřad projednává s dotčenými orgány jimi vydaná vyjádření a závazná stanoviska. Za účelem projednání vyjádření a závazných stanovisek nebo odstranění rozporů může stavební úřad svolat společné jednání s dotčenými orgány. Společné jednání je neveřejné a o jeho průběhu a závěrech se sepisuje protokol. Stavební úřad oznámí dotčeným orgánům jeho konání nejméně 5 dnů předem. Je-li to účelné, přizve stavební úřad ke společnému jednání stavebníka a ostatní účastníky řízení. V takovém případě nařídí stavební úřad společné jednání jako ústní jednání. Nedojde-li postupem podle odstavce 2 § 18 novely stavebního zákona k odstranění rozporu mezi stavebním úřadem a dotčenými orgány, jakož i mezi dotčenými orgány navzájem, postupuje se podle správního řádu.

Podle ustanovení § 193 zákona č. 283/2021 Sb.:

Stavební úřad posuzuje, zda je záměr v souladu s:

- územně plánovací dokumentací, územními opatřeními a vymezením zastavěného území,
- cíli a úkoly územního plánování, zejména s charakterem území a s požadavky na ochranu kulturně historických, architektonických a urbanistických hodnot v území, nemá-li obec vydán územní plán,
- požadavky tohoto zákona a jeho prováděcích právních předpisů,
- požadavky jiných právních předpisů chránících dotčené veřejné zájmy,
- požadavky na veřejnou dopravní nebo technickou infrastrukturu,
- ochranou práv a právem chráněných zájmů účastníků řízení,

které hodnotí a poměřuje ve vzájemných souvislostech.

Při posuzování souladu záměru s požadavky jiných právních předpisů vychází stavební úřad z vyjádření nebo závazného stanoviska dotčeného orgánu nebo z výsledků řešení rozporů. Na vyžádání stavebního úřadu vydá dotčený orgán do 5 dnů sdělení k návrhům, námitkám, vyjádřením nebo návrhům důkazů účastníků řízení, které se týkají jím chráněného veřejného zájmu.

Podle ustanovení § 33 až 35 zákona č. 283/2021 Sb. se rozlišují: Dopravní a energetický stavební úřad (§ 33), Krajský stavební úřad (§ 34), Obecní stavební úřad (§ 34a) a jiné stavební úřady (§ 35).

Dopravní a energetický stavební úřad

Podle novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb., je zřízený tzv. Dopravní a energetický stavební úřad. Dopravní a energetický stavební úřad je správním úřadem s celostátní působností ve věcech stavebního řádu podřízený Ministerstvu dopravy. Je nadřízeným správním orgánem krajského stavebního úřadu ve věcech staveb silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací, uvedených v § 34 písm. a) bodu 3, zákona č. 283/2021 Sb., dále ve věcech technické infrastruktury pro energetiku a elektronické komunikace.

Dopravní a energetický stavební úřad

- - vykonává působnost stavebního úřadu ve věcech vyhrazených staveb,
- - vykonává působnost stavebního úřadu ve věcech staveb souvisejících s vyhrazenými stavbami, jež by jinak byly v působnosti krajského stavebního úřadu nebo obecního stavebního úřadu,
- - vydává rámcové povolení pro stavby jaderného zařízení a stavby související, nacházející se uvnitř i vně areálu jaderného zařízení, a vykonává kontrolu ve věcech stavebního řádu.

Krajský stavební úřad

- vykonává působnost stavebního úřadu ve věcech záměrů EIA, silnic I. třídy,
- výroben z obnovitelných zdrojů energie neuvedených v příloze č. 3 k tomuto zákonu,
- vodních děl na hraničních vodách,
- čistíren odpadních vod sloužících k vypouštění odpadních vod do vod povrchových ze zdrojů znečištění o velikosti 10000 ekvivalentních obyvatel nebo více,
- vodních nádrží s celkovým objemem nad 1000000 m³ nebo s výškou vzdutí nad 10 m ode dna základové výpusti,
- vodních děl sloužících k vypouštění odpadních vod z těžby a zpracování uranových rud a jaderných elektráren a odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných závadných nebo nebezpečných závadných látek do vod povrchových a k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace s výjimkou případů, kdy je instalováno zařízení s dostatečnou účinností podle jiného právního předpisu,

- vodních děl sloužících k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a jejich následné vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových,
- staveb a zařízení distribuční soustavy o napětí 110 kV včetně transformovny 110 kV,
- staveb a zařízení distribuční soustavy plynu o tlakové hladině 4 až 40 barů včetně souvisejících technologických objektů,
- u kterých nevykonává působnost Dopravní a energetický stavební úřad nebo jiný stavební úřad,
- vydává rámcové povolení pro stavby v působnosti jiného stavebního úřadu, včetně staveb souvisejících, a vykonává kontrolu ve věcech stavebního řádu.

Obecní stavební úřad

- vykonává působnost stavebního úřadu ve věcech záměrů, u kterých nevykonává působnost Dopravní a energetický stavební úřad, krajský stavební úřad nebo jiný stavební úřad,
- vykonává kontrolu ve věcech stavebního řádu.
- Působnost stavebního úřadu ve věcech záměru bytového domu, silnice II. a III. třídy, místní komunikace, veřejně přístupné účelové komunikace, technické infrastruktury, která je součástí distribuční soustavy v elektroenergetice nebo plynárenství, vodního díla, u něhož nevykonává působnost stavebního úřadu krajský stavební úřad, a souboru staveb, jehož jsou tyto záměry součástí, vykonává obecní stavební úřad obce s rozšířenou působností; § 37 odst. 3 se pro určení příslušnosti stavebního úřadu nepoužije.

Jiné stavební úřady

- Ministerstvo obrany pro území vojenských újezdů a u záměrů, které slouží nebo mají sloužit k zajišťování obrany státu⁵⁾, realizovaných Ministerstvem obrany
- Ministerstvo vnitra pro záměry bezpečnosti státu
- Ministerstvo spravedlnosti pro záměry staveb pro účely Vězeňské služby České republiky a jejích organizačních jednotek.

B PROBLEMATIKA LOŽISEK A ZDROJŮ NEROSTNÝCH SUROVIN

3.1 Specifika ložisek a zdrojů nerostných surovin

Ložiska nerostných surovin jsou významnými, nepřemístitelnými, neobnovitelnými zdroji, a proto je při pořizování územně plánovací činnosti nutno vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách, jako limitech území, v souladu s ustanovením § 15, odstavec 1 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s ustanovením § 13, odstavec 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, ve vztahu k ochraně zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů, což v daném případě představují veškerá ekonomicky významná ložiska nevyhrazeného nerostu a prognózní zdroje a rovněž zdroje podzemních vod, které mohou být předmětem budoucího využití.

Ochrana ložisek nerostů před ztížením nebo znemožněním jejich současného nebo budoucího využívání se, ve smyslu dnes platných předpisů, rozumí zejména ochrana výhradních ložisek, ale měla by se týkat všech ložisek, tedy i nevyhrazených nerostů. Jde o veřejný zájem deklarovaný ústavním principem č. 7 a § 13 zákona č. 62/1988 Sb.

Ložiska nerostů jsou jako limity využití území závazné pro územní plány a ochrana ložisek nerostů je zajištěna příslušnou legislativou. Ochrana a využití ložisek nerostných surovin je veřejným zájmem, z tohoto důvodu musí být nepřemístitelnost ložisek nerostných surovin respektována i v jiných řízeních týkajících se daného území a jeho využití. Horním zákonem si stát zajišťuje práva a povinnosti při nakládání se svým nepřemístitelným vlastnictvím, výhradními ložisky, vázanými na území vzniku, pro potřeby celé společnosti.

Význam ložisek nerostů je deklarován ustanovením článku 7 Ústavy ČR, že stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochrany přírodního bohatství. V rámci přírodních zdrojů jsou jistě myšlena i ložiska nerostů (výhradní i nevýhradní), tedy nejen nerostné bohatství (výhradní ložiska), jehož vlastníkem je stát, ale všech ložisek nerostů. Deklarované šetrné využívání je pak podmíněno poznáním. Je přirozené zjistit, jaké přírodní zdroje a přírodní bohatství se na území České republiky nacházejí, a navrhnout, které ve veřejném zájmu využívat ku prospěchu národního hospodářství nyní nebo v budoucnosti, s ohledem na princip trvale udržitelného rozvoje.

Kromě nepřemístitelnosti a neobnovitelnosti jsou další důležitá specifika, která je nutno respektovat a zohledňovat:

- se společenskými změnami a změnou struktury ekonomiky probíhají významné změny ve struktuře a významu jednotlivých surovin (útlum významu uhlí, nástup nízkoenergetických a hi-tech surovin),
- vícefázový, dlouhodobý proces vedoucí od vymezení zdroje přes jeho ověření po těžbu ložiska, většinou s vysokou vnitřní mírou rizika, přesahující délku několika volebních období,
- úzká vazba na další průmyslová odvětví, která se bez nerostných surovin neobejdou (některé suroviny jsou nenahraditelné), velký vliv na udržitelný rozvoj (zaměstnanost, výstavba),
- specifickou vlastností ložisek stavebních surovin je nerovnoměrné rozmístění v rámci ČR a regionů, což na jedné straně v produkčních oblastech vede ke kumulaci produkce a rostoucímu tlaku na nové otvírky, na druhé straně v deficitních oblastech vytvářejí legitimní prostor pro vyhledávání a ochranu dosud nevyužívaných zdrojů.

3.2 Aktuální problémy při osvojování výhradních a nevýhradních ložisek nerostných surovin v ČR

Problematiku ložisek řeší hlavně tři zákony (zákon č. 44/1988 Sb. zákon č. 61/1988 Sb. a zákon č. 62/1988 Sb.), přičemž v materiálech řešících problematiku územního plánování je většinou zohledněn pouze zákon č. 44/1988. Tím vznikají zásadní problémy podmíněné neznalostí terminologie a legislativních postupů spojených s jednotlivými fázemi od objevení po využití ložiska nerostných surovin.

Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, který je většinou zcela opomíjený, stanovuje ve svém § 13, v odstavci 1 povinnost orgánů územního plánování postupovat při územním plánování a územním řízení v souladu s výsledky geologických prací, zejména ve vztahu k ochraně zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod. Je zapotřebí si všimnout, že zde nezaznívá slovo výhradních ložisek nerostů nebo nerostné bohatství, a že zde zaznívá slovo předpokládaných ložisek nerostů. K tomu Ministerstvo životního prostředí poskytuje, podle dalšího odstavce tohoto paragrafu, orgánům územního plánování podklady, tedy mapy ložiskové ochrany, aktuální stav zásob nebo ploch prognózních.

Pro správné pochopení ložiskové problematiky je nutno znát významové rozdíly mezi

- vyhrazenými a nevyhrazenými nerosty,
- ložiskem nerostů (ložisko) a nerostným bohatstvím (výhradní ložisko),
- hornickou činností a činností prováděnou hornickým způsobem.

Podle § 15 horního zákona k včasnému zabezpečení ochrany nerostného bohatství jsou orgány územního plánování a projektanti územně plánovací dokumentace povinni při územně plánovací činnosti vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách poskytovaných jim ministerstvem životního prostředí České republiky zejména prostřednictvím územně analytických podkladů; při tom postupují podle zvláštních předpisů a jsou povinni navrhovat řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.

Rovněž podle § 13 geologického zákona orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití. Ministerstvo poskytuje orgánům územního plánování informace o výsledcích geologických prací, které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí.

V souvislosti s ložisky nevyhrazeného nerostu je možné uplatnit § 13 geologického zákona a zejména podle §13 odstavce 3 ministerstvo může v zájmu účelného postupu při územním plánování vymezit území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména s předpokládanými ložisky nerostů, nebo se zvlášť nepříznivými inženýrskogeologickými poměry. Stavební úřady mohou v takto vymezených územích vydat povolení záměru jen na základě vyjádření krajského úřadu. Pokud bylo ložisko nevyhrazeného nerostu prohlášeno za vhodné pro potřeby národního hospodářství, bylo převedeno do režimu výhradního ložiska. V takovém případě pak požívá přísnější územní ochrany formou zákonného stanovení chráněného ložiskového území. Ložisko nevyhrazeného nerostu patří majiteli pozemku, nikoliv státu. Protože nevyhrazené nerosty jsou součástí pozemku, jejich ochrana probíhá primárně prostřednictvím územního plánování a stavebního zákona. Ochrana je tedy primárně závislá na vlastníkovi, pokud stát nerozhodne jinak. Pokud však by byly vymezené na pozemcích vlastněných státem (LS ČR, pozemkový úřad, ÚPZP apod) a nebo vlastněných těžební organizací, tak je třeba u těchto ložisek nevyhrazeného nerostu posílit jejich územní ochranu! Např. v sousedních zemích EU (Rakousko, Německo) je zavedená tzv. Územní ochrana ložisek nevyhrazených nerostů (tzv. grundeigene mineralische Rohstoffe – stavební kámen, štěrkopísky, cihlářské hlíny) a tato je primárně řešena na úrovni spolkových zemí prostřednictvím územního plánování (Raumordnung) a plánů zabezpečení surovin. Území chráněné pro budoucí těžbu (nevýhradních ložisek) omezuje jiné využití, aby nedošlo ke znehodnocování např. zástavbou apod. Na rozdíl od výhradních nerostů, které podléhají spolkovému báňskému zákonu, u nevyhrazených nerostů hraje klíčovou roli vlastník pozemku a místní samospráva. Sasko využívá dokument Nová saská surovinová strategie (RSS 2.0), která definuje politický a hospodářský rámec pro zabezpečení primárních surovin. Strategie klade důraz na zajištění přístupu k lokálním zdrojům stavebních surovin, aby se minimalizovaly přepravní náklady a dopady na životní prostředí. Ložiska jsou chráněna v rámci územního plánování, aby nedošlo k jejich zastavění jinou infrastrukturou, což je klíčové právě pro stavební suroviny (nevyhrazené nerosty).

Vyhrazené a nevyhrazené nerosty

Hlavní rozdíl mezi vyhrazenými a nevyhrazenými nerosty spočívá ve vlastnictví. **Vyhrazené nerosty** vlastní stát a jejich možné využití určuje zákon 44/1988 Sb. **Nevyhrazené nerosty** jsou součástí pozemku a jejich využití se řídí vyhláškou ČBÚ č. 175/1992 Sb., o podmínkách využívání ložisek nevyhrazených nerostů, ve znění vyhlášky ČBÚ č. 298/2005 Sb. Ekonomicky využitelné nahromadění vyhrazeného nerostu tvoří **výhradní ložisko** (zákon č. 44/1988 Sb. § 4-6), kdežto u nahromadění nevyhrazeného nerostu se jedná o **ložisko nevyhrazeného nerostu** (zákon č. 44/1988 Sb. § 4 a 7).

Výjimkou jsou pouze ložiska nevyhrazených nerostů, u nichž bylo rozhodnuto příslušnými orgány státní správy (před nabytím účinnosti novely horního zákona č. 541/1991 Sb.), o jejich vhodnosti pro potřeby a rozvoj národního hospodářství podle dříve platných předpisů. Tyto se považují i nadále za výhradní ložiska (zákon č. 44/1988 Sb. § 43).

Podle platných předpisů nové výhradní ložisko nevyhrazeného nerostu již nemůže být stanoveno, i když v řadě případů se jedná o ložiska významnější z hlediska využití a ekonomiky než mnohá výhradní ložiska. Do budoucna lze předpokládat, že tento rozpor bude narůstat jednak dotěžováním výhradních ložisek a deficitem těchto nerostů na trhu, ale i pokrokem v oblasti těžby a zpracování nerostných surovin.

Novela horního zákona (č. 541/1991 Sb.), s účinností ke dni 20. prosince 1991, umožnila rozvoj využívání nevýhradních ložisek, zejména vlastníkům pozemků a jiným fyzickým nebo právnickým osobám v rámci jejich podnikatelské činnosti. V současné době je význam využívání ložisek nevyhrazených nerostů podstatný a jejich význam i nadále vzrůstá.

Ložiska nerostů – nerostné bohatství

Ložiskem nerostů je přírodní nahromadění nerostů, jakož i základka v hlubinném dole, opuštěný odval, výsypka nebo odkaliště, které vznikly hornickou činností a obsahují nerosty (§ 4 zákona č. 44/1988 Sb.). Výhradní ložiska, včetně ložisek nevyhrazených nerostů podle § 43 zákona č. 44/1988 Sb., tvoří nerostné bohatství, které je ve vlastnictví státu. Zařazení mezi výhradní ložiska, je dáno **Osvědčením o výhradním ložisku**, které vydává MŽP. Toto osvědčení zasílá ministerstvo na MPO, KÚ, OBÚ, orgánu územního plánování, stavebnímu úřadu (viz § 6 zákona č. 44/1988 Sb.). Obrys pokrývá vypočítané zásoby ložiska a je limitou území, a jako takový by měl být zakreslen a respektován v ÚPD. Výhradní ložisko není součástí pozemku (§ 5 horního zákona) a naopak, z vlastnictví pozemku neplynou žádná práva k výhradnímu ložisku.

Je potřeba si uvědomit, že zákon č. 44/1988 Sb., se věnuje nerostnému bohatství (výhradním ložiskům), která jsou ve vlastnictví státu (§ 5, zákona č. 44/1988), kdežto zákon č. 62/1988 Sb., ložiskům nerostů, tedy všem nerostům vyhrazeným i nevyhrazeným (viz. § 4 zákona 44/1988 Sb.), které však mohou být v budoucnu také ekonomicky zajímavé pro stát. Zájem státu i o ložiska nevyhrazených nerostů je deklarován Surovinovou politikou České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů již v jejím názvu, kde jsou uvedeny nerostné suroviny, nikoliv nerostné bohatství.

Hornická činnost a činnost prováděná hornickým způsobem

Rozdělení ložisek na výhradní a ložiska nevyhrazených nerostů je určující také pro povolení činnosti k jejich vyhledání, průzkumu, otvírce, přípravě a dobývání. U výhradních ložisek se jedná o hornickou činnost (zákon č. 61/1988 Sb., § 2) a u ložisek nevyhrazených nerostů o činnost prováděnou hornickým způsobem (zákon č. 61/1988 Sb., § 3).

Při žádosti o povolení hornické činnosti spojené s otvírkou, přípravou a dobýváním předkládá organizace Plán otvírky, přípravy a dobývání výhradního ložiska (POPD) a předepsanou dokumentaci. POPD se vypracovává pro celé výhradní ložisko nebo pro jeho ucelenou část. Ve vazbě na územně plánovací dokumentaci POPD představuje jeden ze základních limitů území v daném období a jeho hlavní zásady by měly být součástí jak závazných regulativů, tak Koordinačního výkresu.

Povolení hornické činnosti se uskutečňuje ve správním řízení a je upraveno nejen tímto zákonem, ale také zákonem č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů. Správním orgánem je příslušný OBU, účastníky řízení pak organizace a občané, jejichž práva, právem chráněné zájmy nebo povinnosti mohou být rozhodnutím dotčeny, a dále také obec, na jejímž katastru má být hornická činnost vykonávána.

Současná praxe je bohužel taková, že zpracovateli ÚPD je tato klíčová dokumentace přehlížena a její regulativní charakter není uplatňován, ale nahrazován jinými nesystémovými kroky.

K žádosti o povolení dobývání ložiska nevyhrazeného nerostu, tj. činnosti prováděnou hornickým způsobem (ČPHZ) organizace přikládá Plán využívání ložiska (PVL), jehož součástí musí být i územní rozhodnutí. K žádosti o povolení zajištění nebo likvidace hlavních důlních děl a lomů v případě nevyhrazeného nerostu přikládá organizace plán jejich zajištění nebo likvidace. Opět platí skutečnost, že zpracovatelům ÚPD je často neznámé příslušné územní rozhodnutí, což způsobuje situace, že tyto zákresy těžeb nejsou v ÚPD respektovány.

V ustanovení § 3, odst. 5 horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek probíhá ve veřejném zájmu. Horní zákon v ustanovení § 6a rovněž uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.

3.2.1 Hlavní problémy při využívání ložisek nerostných surovin

V případě využívání ložisek nerostných surovin upozornujeme na následující zásadní problémy.

Nemožnost stanovení výhradního ložiska nevyhrazeného nerostu (stavební suroviny)

Podle platných předpisů nové výhradní ložisko nevyhrazeného nerostu již nemůže být stanoveno, i když v řadě případů se jedná o ložiska významnější z hlediska využití a ekonomiky než mnohá výhradní ložiska. Do budoucna lze předpokládat, že tento rozpor bude narůstat jednak dotěžováním výhradních ložisek a deficitem těchto nerostů na trhu, dále i pokrokem v oblasti těžby a zpracování nerostných surovin.

Rozdílné podmínky odvodů za odnětí půdy ze ZPF

Nepřiměřené až výrazně znevýhodněné podmínky odvodů za odnětí půdy ze ZPF při využívání ložisek nevyhrazeného nerostu – zejména ložisek stavebních surovin (šterkopísků apod), oproti totožným činnostem v případě využívání výhradních ložisek nevyhrazeného nerostu ve stejných geologicko-ložiskových a environmentálních podmínkách. Nepřiměřenost spočívá především v neúměrně vyšších jednorázových odvodech při zohlednění ekologické váhy vlivů faktorů životního prostředí (v některých případech i 10x až 15x vyšších). Několikrát předložený návrh desateronásobného skokového zvýšení úhrad z plochy dobývacích prostorů a násobného zvýšení úhrad z vydobytých nerostů výhradních ložisek nevyhrazených nerostů vyvolává v případě ložisek nerostů určených pro stavební výrobu nerovné podmínky hospodářské soutěže, s velkou pravděpodobností roztočí inflační řetězec zvyšování cen zejména ve stavební výrobě a s jistotou povede k výběrové těžbě, to je k upřednostňování těžby pouze v lukrativnějších partiích ložisek nerostů. To bude mít za následek zkrácení životnosti nerostných zásob na území ČR a nutnost chybějící nerostné suroviny dovážet ze zahraničí – opět se všemi negativními ekonomickými dopady.

Rozdílné požadované úrovně poznání ložisek

Odlišné podmínky využití a požadované úrovně poznání výhradních ložisek a ložisek nevyhrazených nerostů, v případě ložisek nevyhrazených nerostů není výpočet zásob, respektive jejich ověření, legislativně požadováno a je zcela ponecháno na investorovi. Dále platí existence nesystémových nástrojů a mechanismů – odvod úhrad z výhradních ložisek nevyhrazených nerostů oproti žádným úhradám z nevýhradních ložisek.... Doposud jsou zcela odlišné režimy využití výhradních

ložisek nevyhrazených nerostů v majetku státu a ložisek nevyhrazených nerostů, která jsou součástí pozemku. Nejsou „zrovnoprávněné“ podmínky úhrad pro stejnou využívanou surovinu nevyhrazeného nerostu v různých režimech (ložiska výhradní a ložiska nevyhrazeného nerostu – šterkopísek, stavební kámen). Tato povinnost však není legislativně dána u ložisek nevyhrazeného nerostu, jejichž poměr roste a tím se tato ložiska dostávají do konkurenční výhody před ložiska výhradní. Tím se vytvářejí nerovné hospodářské podmínky.

Úhrady za DP před povolením hornické činnosti

Dobývací prostor je svým charakterem rozhodnutím o změně využití území, tedy územním rozhodnutím, které však těžební organizaci neopravňuje k realizaci žádné těžební činnosti. V žádných jiných případech libovolného územního rozhodnutí, jakkoli rozsáhlého (např. letiště, údolní přehradu) nejsou placeny úhrady z této plochy. Úhrada není vyžadována při těžbě nevyhrazených nerostů mimo stanovené dobývací prostory, může se jednat o stejný nerost, např. stavební kámen, šterkopísek. Takové právní uspořádání zakládá vznik nerovných podmínek na trhu. Oprávnění k těžbě pro výhradní ložisko je dáno až povolením hornické činnosti – schválením POPD.

K vydobytí nerostu dochází v okamžiku jeho oddělení od ložiska. Současně v tomto okamžiku dojde k oddělení nerostu od věci hlavní (ložiska) a v právním smyslu v tento okamžik přestává být vyhrazený nerost součástí ložiska a stává se samostatnou věcí způsobilou být předmětem práv a povinností. Oddělením vyhrazeného nerostu od ložiska dochází ke změně vlastníka věci, k přechodu vlastnictví ze státu na „těžebního podnikatele“. Z uvedeného vyplývá, že stát není vlastníkem všech vyhrazených nerostů umístěných kdekoli a v jakýkoliv okamžik, je-li jejich původ v ložiscích na území České republiky. Stát je vlastníkem vyhrazených nerostů pouze jako součástí ložiska. V okamžiku, kdy se vyhrazený nerost stává samostatnou věcí, jako nerost vydobytý, přechází vlastnictví na těžebního podnikatele.

Předmětem úhrady jsou dle § 33i horního zákona vydobyté nerosty. Vydobytými nerosty se pro účely úhrady z vydobytých nerostů rozumí nerosty, pro které byl stanoven dobývací prostor, a které byly v daném úhradovém období vydobuty na základě povolení hornické činnosti.

Úhradu z vydobytého nerostu můžeme tedy označit za poplatek, který je ten, kdo vydobyl vyhrazený nerost, povinen uhradit, jako finanční kompenzaci za přechod vlastnického práva k vydobytému nerostu na jeho osobu. Pro účely jeho ocenění je tedy třeba uvažovat o „stavu věci“ v okamžiku oddělení od ložiska.

Teorii, že předmětem úhrady je vyhrazený nerost v podobě a okamžiku, kdy je odseparován z ložiska svědčí také fakt, že pro účely úhrady z vydobytého nerostu musí být určeno místo jeho vydobytí, tzn. místo, kde došlo k separaci nerostu z ložiska a vzniku samostatné věci, která je v dispozici těžebního podnikatele. Má-li být referenční cena vypočtena jako vážený průměr tržních cen, musí se jednat o ceny tržní vydobytého nerostu v okamžiku přechodu vlastnického práva, tzn. oddělení od ložiska využitím dobývací metody.

Příklady výpočtu úhrad z vybraných vydobytých surovinových druhů

V případě jednotlivého surovinového druhu vydobytého nerostu, jehož hodnota se odvíjí od obsahu užitkové složky nebo její kvality, tvoří dílčí základ úhrady množství této užitkové složky v koncovém produktu těžby a úprav vydobytého nerostu (zákon č. 88/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Podle § 33 k) horního zákona sazba úhrady z vydobytých nerostů pro jednotlivé dílčí základy úhrady tvoří nejvýše částku odpovídající 10 % referenční ceny za jednotku množství pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů nebo jednotlivé užitkové složky.

Příklady výpočtu úhrad z vybraných vydobytých surovinových druhů (stavební suroviny-drcené a těžené kamenivo a cihlářské suroviny, nerudní suroviny-těžené jíly a kaoliny a vápencové horniny) znázorňují následující tabulky č. 5 až 9 a obr. 5 až 9 (zdroj: Těžební unie, 2022).

Komentář k příkladu výpočtu úhrad stavebních surovin (drcené kamenivo)

Náklady na těžbu v současném pojetí zahrnují nejen samotné přímé náklady na těžbu, ale i náklady na činnosti, které bezprostředně s těžbou souvisejí.

Jsou to například tyto činnosti a náklady:

- činnosti předcházející samotné těžbě – vynětí ze ZPF nebo PUPFL, skrývkové práce, průzkumné geologické práce, náklady na tvorbu dokumentace a inženýrskou činnost pro povolení těžby apod.,
- pozemky pro těžbu – nájem pozemků případně ekvivalentní část kupní ceny,
- poplatky předepsané zvláštním předpisem – tvorba zákonných rezerv a úhrad.

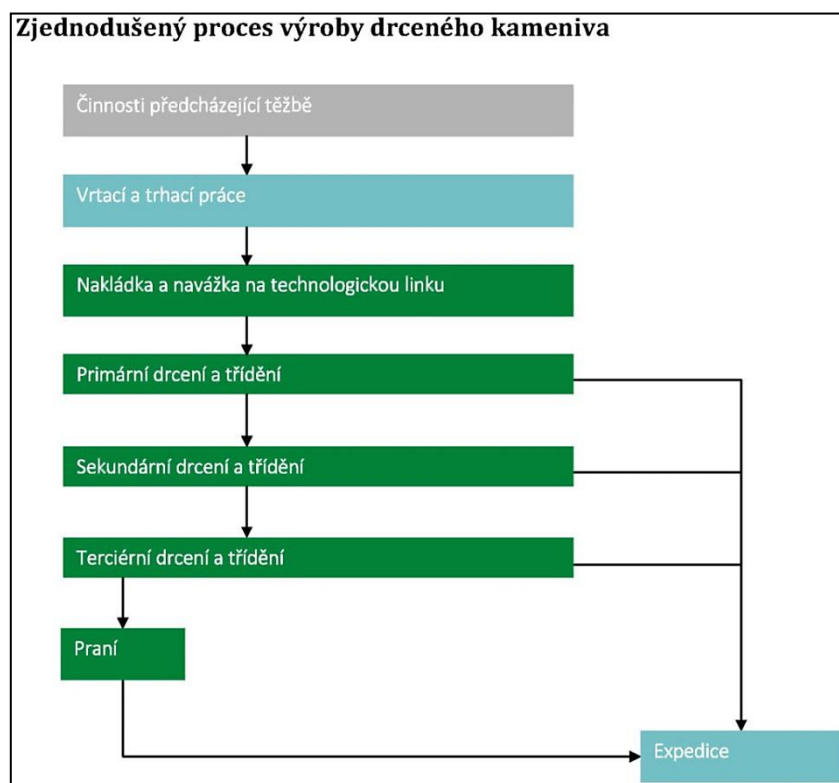
Natěžená surovina je dále zpracovávána v různých stupních úpravy dle požadavku trhu na konečný výrobek (viz. následující schéma). Surovina bez úpravy drcením je na trhu prodejná jen ve velmi omezeném množství. Surovina bez úpravy představuje méně než 1 % celkových prodejů.

Náklady na úpravu představují přibližně 50 % celkových nákladů v závislosti na tom, ve které fázi úpravy je vytríděn finální výrobek a zda je od zákazníka požadavek na praní kameniva. Do nákladů na úpravu je třeba započítat také náklady na naložení suroviny u lomové stěny a dopravu na první stupeň drcení.

Doprava k zákazníkovi není pro účely výpočtu uvažována. Vzhledem k vysoké hmotnosti kameniva mohou být náklady na dopravu vyšší, než je samotná prodejní cena drceného kameniva. Expedice uvedená v následujícím schématu „Zjednodušený proces výroby drceného kameniva“ a v cenovém vzorci (viz následující tabulka 5 a obr. 5) je pouze zajištění nakládky na přepravní prostředek a s tím související administrativa.

Tab. č. 5: Zjednodušený proces výroby drceného kameniva s vyčleněním procentuálního pravděpodobného zastoupení nákladů pro výpočet úhrad stavebních surovin (drcené kamenivo).

Cenový vzorec (drcené kamenivo)	Zastoupení nákladů v %
Náklady na dobývání	
Činnosti předcházející těžbě (ekvivalentní část průzkumných prací, odnětí ze zemědělského půdního fondu případně z lesního půdního fondu, skrývkové práce, příprava dokumentace pro povolení těžby)	6 %
Těžba surovin (vrtací a trhací práce)	6 %
Užívání pozemků pro těžbu (nájem pozemků případně ekvivalentní část kupní ceny)	5 %
Činnosti předepsané zvláštním předpisem (úhrady, zákonné rezervy)	3 %
Náklady na úpravu	
Doprava suroviny (nakládka suroviny a navážka na první stupeň drcení)	13 %
Drcení suroviny	31 %
Praní suroviny	12 %
Expedice (nakládka na přepravní prostředek + personální náklady expedice)	7 %
Marže	17 %
Tržní cena realizovaná	100 %

Obr. 5: Schéma zjednodušeného procesu výroby drceného kameniva.

Komentář k příkladu výpočtu úhrad stavebních surovin (těžené kamenivo – těžba z vody).

Náklady na těžbu v současném pojetí zahrnují nejen samotné přímé náklady na těžbu, ale i náklady na činnosti, které bezprostředně s těžbou souvisejí. Oproti drcenému kamenivu jsou tyto nepřímé náklady vyšší, jelikož mocnosti ložisek štěrkopísku jsou menší, než je tomu u ložisek stavebního kamene. Dalším důvodem je, že se ložiska štěrkopísků nacházejí zejména v údolních nivách vodních toků, kde jsou zpravidla hodnotné zemědělské půdy, jejichž odnětí je finančně velmi náročné.

Jsou to například tyto činnosti:

- činnosti předcházející samotné těžbě – vynětí ze ZPF nebo PUPFL, skrývkové práce, průzkumné geologické práce, náklady na tvorbu dokumentace a inženýrskou činnost pro povolení těžby apod.,
- pozemky pro těžbu – nájem pozemků případně ekvivalentní část kupní ceny,
- poplatky předepsané zvláštním předpisem – tvorba zákonných rezerv a úhrad

Vytěžená surovina je dále dopravována pomocí lodní dopravy případně pomocí pásové nebo potrubní dopravy na technologickou linku, kde dochází k odvodnění a třídění na jednotlivé finální výrobky (viz. následující schéma „Zjednodušený proces výroby těženého kameniva – těžba z vody“). Malou část suroviny je možné prodat bez roztřídění, ale v každém případě je nutné surovinu dopravit na technologickou linku a tam jí odvodnit.

Náklady na úpravu odpovídají přibližně 40 % celkových nákladů. Do nákladů na úpravu je třeba započítat také náklady na dopravu suroviny na technologickou linku (viz. následující tabulka 6 a obr. 6).

Doprava k zákazníkovi není pro účely výpočtu uvažována. Vzhledem k vysoké hmotnosti kameniva mohou být náklady na dopravu vyšší, než je samotná prodejní cena drceného kameniva. Expedice uvedená v následujícím schématu a v cenovém vzorci je pouze zajištění nakládky na přepravní prostředek a s tím související administrativa.

Tab. č. 6: Zjednodušený proces výroby těžného kameniva – těžba z vody s vyčleněním pravděpodobného procentuálního zastoupení nákladů pro výpočet úhrad stavebních surovin (těžba z vody).

Cenový vzorec (těžené kamenivo – těžba z vody)	Zastoupení nákladů v %
Náklady na dobývání	
Činnosti předcházející těžbě (ekvivalentní část průzkumných prací, odnětí ze zemědělského půdního fondu, případně z lesního půdního fondu, skrývkové práce, příprava dokumentace pro povolení těžby)	8 %
Těžba surovin (těžba z vody pomocí plovoucího stroje)	11 %
Užívání pozemků pro těžbu (nájem pozemků případně ekvivalentní část kupní ceny)	10 %
Činnosti předepsané zvláštním předpisem (úhrady, zákonné rezervy)	5 %
Náklady na úpravu	
Doprava suroviny (doprava suroviny na technologickou linku)	16 %
Třídění suroviny	23 %
Expedice (nakládka na přepravní prostředek + personální náklady expedice)	10 %
Marže	17 %
Tržní cena realizovaná	100 %

Komentář k příkladu výpočtu úhrad stavebních surovin (těžené kamenivo – těžba za sucha).

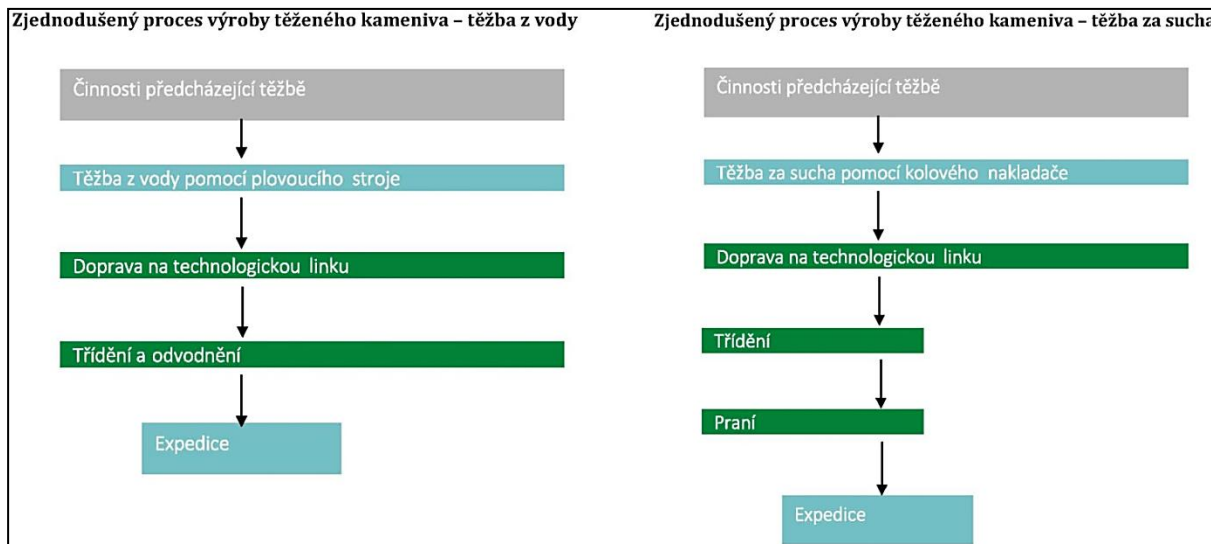
Rozdíly v těžbě kameniva z vody a nad hladinou podzemní vody:

- těžba probíhá pomocí kolového nakladače nebo bagru za sucha (viz následující tabulka 7 a obr. 6 „Zjednodušený proces výroby těžného kameniva – těžba za sucha“),
- doprava na technologickou linkou je prováděna přímo pomocí těžebního stroje, nákladních automobilů nebo pásové dopravy.

Tab. č. 7: Zjednodušený proces výroby těžného kameniva – těžba za sucha s vyčleněním pravděpodobného procentuálního zastoupení nákladů pro výpočet úhrad stavebních surovin.

Cenový vzorec (těžené kamenivo – těžba za sucha)	Zastoupení nákladů
Náklady na dobývání	
Činnosti předcházející těžbě (ekvivalentní část průzkumných prací, odnětí ze zemědělského půdního fondu případně z lesního půdního fondu, skrývkové práce, příprava dokumentace pro povolení těžby)	9 %
Těžba suroviny (těžba pomocí kolového nakladače nebo bagru)	8 %
Užívání pozemků pro těžbu (nájem pozemků případně ekvivalentní část kupní ceny)	10 %
Činnosti předepsané zvláštním předpisem (úhrady, zákonné rezervy)	6 %
Náklady na úpravu	
Doprava suroviny (doprava suroviny na technologickou linku)	19 %
Třídění suroviny	18 %

Expedice (nakládka na přepravní prostředek + personální náklady expedice)	12 %
Marže	18 %
Tržní cena realizovaná	100 %

Obr. 6: Schéma zjednodušeného procesu výroby těženého kameniva – těžba z vody a těžba za sucha.

Komentář k příkladu výpočtu úhrad stavebních surovin (těžba cihlářských surovin).

Náklady na těžbu zahrnují jak samotnou primární těžbu, tak náklady spojené s přípravou surovin v deponiích, kontinuální i cyklickou dopravu v místech dobývání (viz. následující schéma - obr. 7 „Zjednodušený proces výroby cihlářských surovin“).

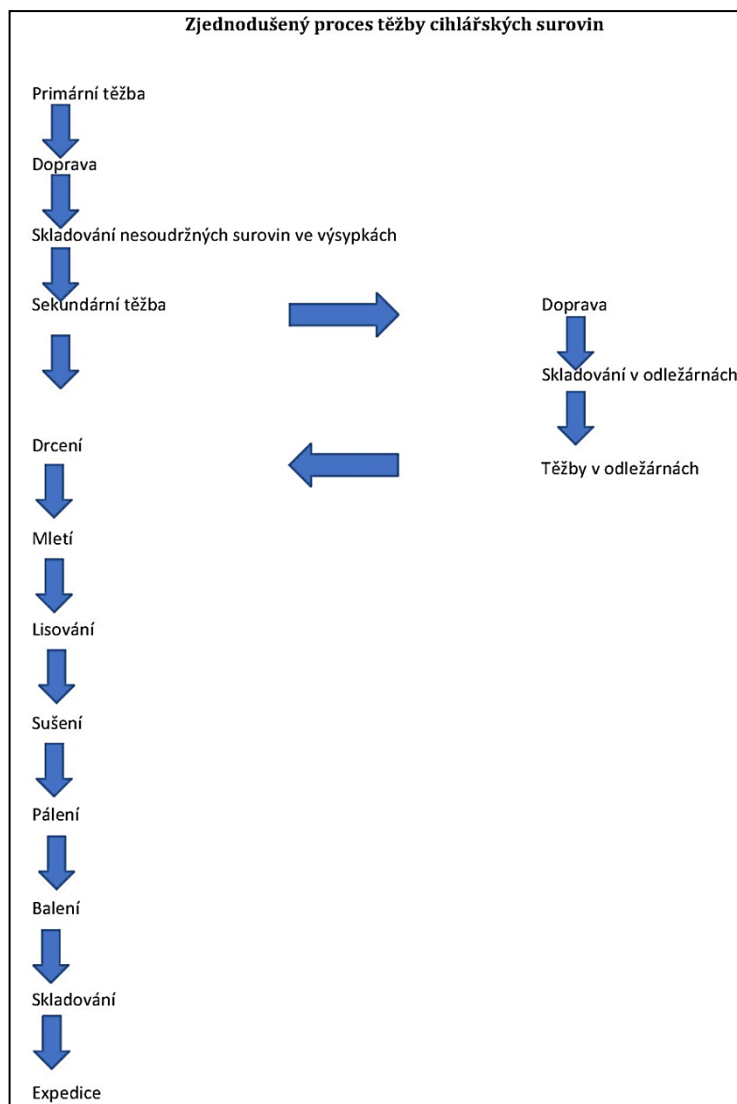
Pro výrobce cihlářských výrobků jsou standardně používány dva technologické postupy těžby a zpracování:

- v nejmodernějších závodech je do procesu těžby a zpracování vsunutý proces těžby a zpracování v odležárnách, který eliminuje vlivy povětrnostních podmínek a umožňuje provádět všechny procesy ve třísměnném provozu.

Další náklady jsou spojeny s:

- přesunem hmot, které nejsou vhodné pro budoucí výrobky,
- údržbou technologií nutných k provádění těžby,
- zabezpečením techniky v době, kdy se těžba neprovádí,
- tvorba finančních rezerv předepsanými zvláštními předpisy.

Náklady na těžbu a úpravu surovin mohou tvořit až 50 % celkových nákladů. Prodej samotných zpracovaných surovin je minimální, vše je použito pro budoucí výrobek.

Obr. 7: Schéma zjednodušeného procesu výroby cihlářských surovin.

Komentář k příkladu výpočtu úhrad nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny).

Náklady na těžbu v současném pojetí zahrnují nejen samotné přímé náklady na těžbu, ale i náklady na činnosti, které bezprostředně s těžbou souvisejí.

Jsou to například tyto činnosti:

- činnosti předcházející samotné těžbě – vynětí ze ZPF, odlesnění, průzkumné geologické práce, pokud je nehradí stát, skrývky apod.,
- činnosti související s těžbou na lomu – odvoz nevhodné suroviny na deponii v lomu, technologická přeprava suroviny na homogenizační deponii před vstupem do úpravny apod.,
- činnosti předepsané zvláštním předpisem – tvorba zákonných rezerv.

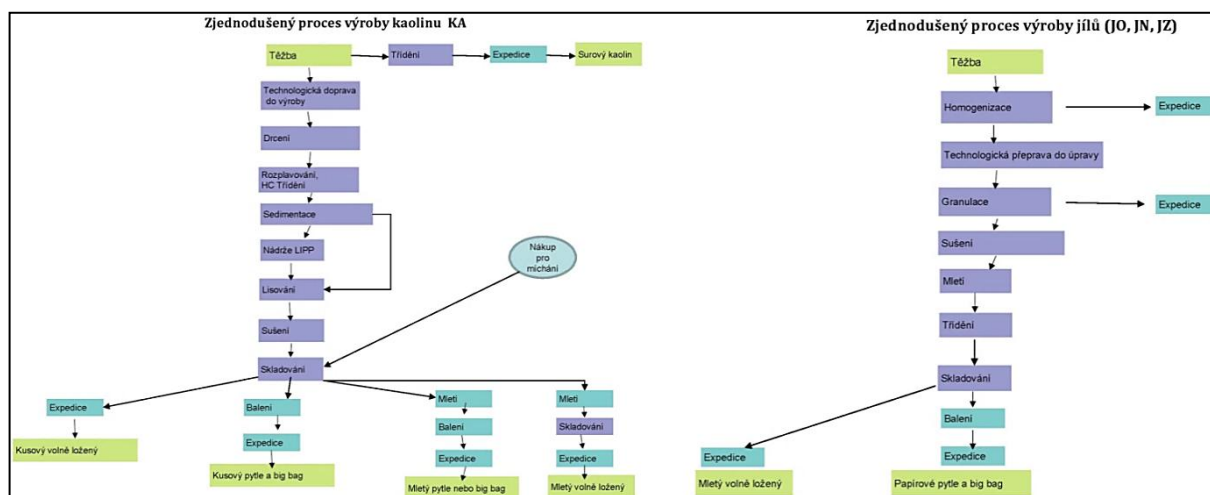
Natěžená surovina je dále zpracovávána v různých stupních úpravy dle požadavku trhu na konečný výrobek (viz následující tabulka 8 a 9 a obr. 8 a 9). Natěžená surovina bez další úpravy není na trhu prodejná. Náklady na úpravu mohou tvořit od cca 50 % až po cca 80 % celkových výrobních nákladů.

U některých konečných výrobků dochází také ve fázi zpracování k přimíchávání externích surovin od jiných těžebních společností. Tím dochází k využití i méně hodnotné suroviny v ložisku, která by jinak zůstala nevyužitá. Přimícháním externích surovin pak konečný výrobek splňuje požadavky zákazníků na chemické a fyzikální vlastnosti. Tento nákup externích materiálů může tvořit od 10–30 % celkových nákladů na výrobek.

Zákazníci v současné době preferují dodávky surovin včetně dopravy k zákazníkovi. Konečná cena za surovinu v tomto případě obsahuje i cenu přepravy, která může být u vzdálených lokalit i vyšší než cena samotné suroviny.

Tab. č. 8: Zjednodušený proces výroby nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny) s vyčleněním pravděpodobného procentuálního zastoupení nákladů pro výpočet úhrad nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny).

Cenový vzorec (těžené jíly a kaolíny)
Náklady na dobývání
Činnosti předcházející těžbě (poplatky spojené s uvolněním půdního fondu – odlesnění odnětí, skryvkové práce)
Těžba surovin (vlastní těžba surovin, doprava na manipulační skládku)
Činnosti související s těžbou na lomu (vyklizení nevhodné suroviny, úprava cest v lomu, poplatky spojené s využíváním pozemků pro těžbu, technologická přeprava suroviny na homogenizační deponii před vstupem do úpravny, úhrady z vydobytého nerostu)
Náklady na úpravu mohou tvořit od cca 50 % - cca 80 % celkových výrobních nákladů
Činnosti předepsané zvláštním předpisem (zákonné rezervy)
Úprava suroviny (vč. ekvivalentní části průzkumných prací)
Míchání s jinými surovinami – nákup externích materiálů může tvořit od 10–30 % celkových nákladů na výrobek.
Obchodní přepravné
Marže
Tržní cena realizovaná

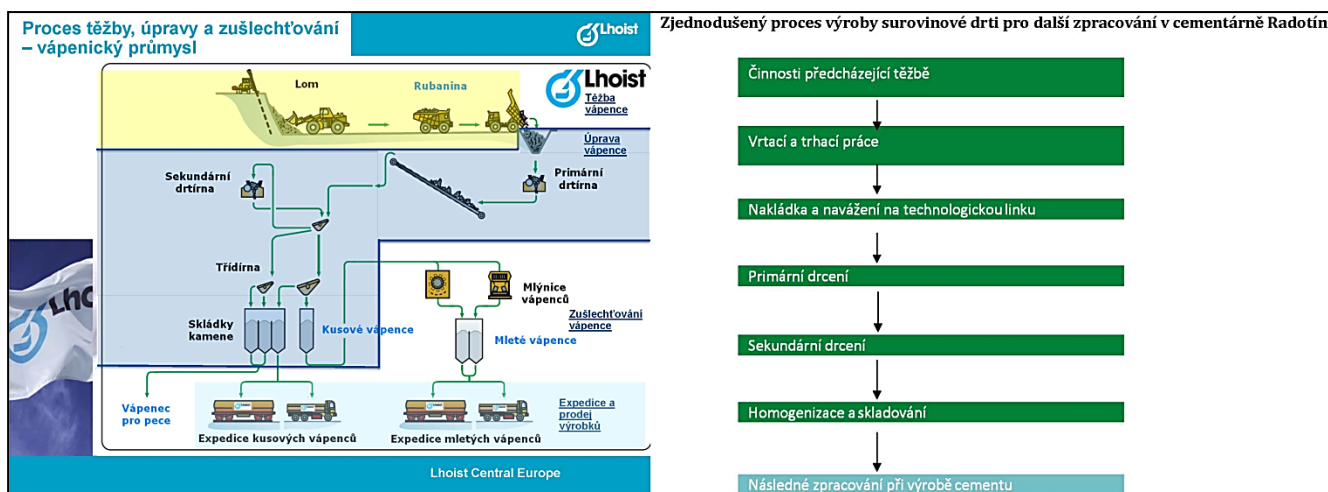

Obr. 8: Schéma zjednodušeného procesu výroby nerudných surovin (kaolin a jíly a vápencové suroviny).

Příklad výpočtu úhrad z nerudných surovin (těžené vápencové suroviny) znázorňují následující tabulka 9 a schéma – obr. 9 „Zjednodušený proces výroby surovinové drti pro další zpracování v cementárně Radotín“.

Tab. č. 9: Zjednodušený proces výroby nerudných surovin (těžené vápencové suroviny) z procesu výroby surovinové drti pro další zpracování v cementárně.

Cenový vzorec (těžené vápencové horniny – cementárna Radotín)	Zastoupení nákladů
Náklady na dobývání	
Činnosti předcházející těžbě (ekvivalentní část průzkumných prací, odnětí ze zemědělského půdního fondu případně z lesního půdního fondu, skrývkové práce, příprava dokumentace pro povolení těžby)	72 %
Těžba surovin (vrtací a trhací práce, nakládka a doprava suroviny)	79,2 Kč/tunu
Činnosti související s těžbou na lomu (odklizení nevhodné suroviny, úprava cest v lomu, poplatky spojené s využíváním pozemků pro těžbu)	
Činnosti předepsané zvláštním předpisem (úhrady, zákonné rezervy)	
Náklady na úpravu	
Úprava suroviny – drcení	28 %
Homogenizace a skladování	31,1 Kč/tunu
Náklady průměrné za období 2018–2020, uvedena suma nákladů v Kč, náklady na výrobu 1 tuny suroviny (v Kč/t), procentuální zastoupení nákladů na dobývání a úpravu.	110,2 Kč/tunu
Tržní cena realizovaná	100 %

Obr. 9: Schéma zjednodušeného procesu výroby nerudných surovin (těžené vápencové suroviny) z procesu výroby surovinové drti pro další zpracování v cementárně.

Omezená časová platnost EIA

Dalším problémem, který komplikuje získání povolení k hornické činnosti je skutečnost, že podle platného zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, není možno získat Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (EIA) na celou dobu plánované činnosti. Záměry těžeb jsou specifické oproti jiným záměrům v tom, že se v čase mění s postupem těžby v území.

Podle původního – v současnosti již neplatného – metodického výkladu MŽP č. j. MŽP/2018/710/3250 ze dne 1. 10. 2018, kde se na str. 58-59 pro záměry naplňující dikci bodu 79 a dalších přílohy č. 1 k zákonu se uvádělo: „... (v případě záměru na delší časové období je třeba těžbu rozdělit na etapy a posuzovat vždy pouze etapu na následujících cca 20 let, a to včetně stanovení dobývacího prostoru), ...“.

Velikost navrženého DP musela odpovídat době vytěžitelnosti do 20 let při navržené maximální roční kapacitě těžby. Plocha navrženého DP nesměla obsahovat množství vytěžitelných zásob, které by výrazně přesahovala možnosti jejich vytěžení do 20 let při navržené maximální těžbě v rámci předkládané varianty. Bylo tedy navrhováno stanovení DP, coby definitivního rozhodnutí o způsobu využití daného území, ve kterém mělo k reálným vlivům na životní prostředí a veřejné zdraví docházet v časovém horizontu výrazně větším než 20 let. Z výše uvedeného metodického výkladu vyplývalo, že odhad, určení, posouzení a vyhodnocení akceptovatelnosti vlivů s výhledem větším než cca 20 let nebylo možné. Vzhledem k tomu, že v době provedení vyhodnocení vlivů těchto záměrů na životní prostředí nejsou jasné např. těžební technologie, dopravní souvislosti, stav jednotlivých složek životního prostředí a priority jejich ochrany, posun v legislativě ani případný vývoj koncepcí státu týkajících se těžeb ve velmi vzdáleném časovém horizontu, bylo na základě § 5 odst. 2 ZP nutné, aby příslušné vyhodnocení vlivů těchto záměrů na životní prostředí bylo provedeno na reálně vyhodnotitelnou dobu, která je cca 20 let. Pro těžební společnosti to znamenalo, že podnikatelský záměr nebylo možno posuzovat v dlouhodobém horizontu, protože vzhledem k neustále se měnící a zpříšňující legislativě pro oblast životního prostředí není možno predikovat, zda těžba po uplynutí platnosti Stanoviska bude dále možná a bude možno získat povolení k jejímu pokračování. Tato skutečnost měla dopad na celý plánovací proces tvorby rezerv na sanaci a rekultivaci (časový horizont, v kterém je rezerva vytvářena) a posouzení návratnosti podnikatelského záměru. V takto nastaveném legislativním prostředí nebylo možno plánovat a realizovat dlouhodobé podnikatelské záměry spojené s těžbou nerostných surovin. Platnost Závazného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí, stanovená zákonem č.100/2001 Sb., §9a (4) na 7 let, byla pro většinu záměrů těžby nerostných surovin naprosto nedostatečná, nebylo možné vždy po sedmi letech záměr znovu posuzovat v celém rozsahu. K novému posouzení mělo docházet jen v případě, že skutečně dojde ke změnám podmínek v dotčeném území nebo poznatků a metod posuzování, v jejichž důsledku by záměr mohl mít dosud neposouzené významné vlivy na životní prostředí.

Z tohoto důvodu Ministerstvo životního prostředí, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence pod Č. j.: MZP/2025/710/1602 dne 12. května 2025 vydalo Metodický výklad § 5 odst. 2 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPV“) - výklad pojmu „dlouhodobé záměry“ a výklad principu samostatného posuzování jednotlivých etap těchto dlouhodobých záměrů. V souvislosti s novelizací § 9a odst. 4 ZPV, kterou s účinností od 1. 1. 2024 zavedl zákon č. 465/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 465/2023 Sb.“), přistoupilo Ministerstvo životního prostředí, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence (dále jen „MŽP“) k dílčí aktualizaci „Metodického výkladu vybraných bodů přílohy č. 1 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí a souvisejících ustanovení č.j. MZP/2018/710/3250 ze dne 1. 10. 2018“ (dále také jen „dosavadní metodický výklad“), a to ve vztahu k tématu vyhodnotitelné doby 20letých etap dlouhodobých, především těžebních záměrů, vyloženého především na str. 58 a 59 dosavadního metodického výkladu. Tento metodický výklad se vztahuje zejména na záměry těžeb (konkrétně na záměry zařazené do bodů 79, 80, 81 a 82 přílohy č. 1 k ZPV). Tento metodický výklad plně nahrazuje všechny části dosavadního metodického výkladu, které se týkají předmětného tématu. Za „dlouhodobé záměry“ ve smyslu § 5 odst. 2 ZPV je nezbytné považovat záměry, které naplní oba následující charakteristické znaky. Prvním a zásadním charakteristickým znakem dlouhodobých záměrů je jejich dlouhodobá fáze realizace. Půjde tedy o záměry, jejichž (fáze) realizace probíhá natolik dlouhodobě, že mezi realizací jednotlivých etap záměru uplyne řádově několik dekad. Pojem „dlouhodobé záměry“ se tedy naopak nijak netýká záměrů, které mají dlouho trvající provozní fázi – pokud by se jich týkal, postrádal by § 5 odst. 2 ZPV smysl, neboť by pod tento pojem spadaly téměř všechny záměry, kterých se ZPV týká, a ustanovení by pak zákonodárce vztáhnul na všechny záměry přímo, a nevyčlenil by pojem „dlouhodobé záměry“. Pokud je tedy zřejmé, že některá část záměru bude realizována nyní (tj. v dohledné době), zatímco je ale rovněž zřejmé, že jiná část téhož záměru bude realizována až za několik desítek let, je tento první

charakteristický znak dlouhodobých záměrů spočívající v dlouhodobé realizační fázi záměru naplněn. Druhým určujícím charakteristickým znakem dlouhodobých záměrů je skutečnost, že se jejich podoba, rozsah, umístění i generované vlivy v průběhu dlouhodobé realizační fáze v čase průběžně mění. Pokud záměr naplní oba výše uvedené charakteristické znaky současně, je nezbytné takový záměr považovat za „dlouhodobý záměr“ ve smyslu § 5 odst. 2 ZPV a jeho vlivy posuzovat postupně v samostatných etapách – v nynějším procesu posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „proces EIA“) bude posouzena aktuální etapa (část) záměru, zatímco další etapa (část) téhož záměru bude v procesu EIA posouzena až v době, kdy přijde její čas (tj. za několik desítek let). Mezi nejtypičtější zástupce takto definovaných dlouhodobých záměrů patří záměry těžeb, a to v případech, kdy se jedná o ložisko velké tak, že jeho těžba bude nutně plánována na několik generací, a současně bude tato těžební činnost mít proměnlivý charakter, tj. tvar, velikost i místo těžební jámy nebo těžebního prostoru (hlubinné těžby) i oblast působení a velikost vlivů se budou v čase měnit. Naopak v případě menších ložisek, jejichž kompletní vytěžení bude plánováno v dohledném časovém období (tj. v reálně vyhodnotitelné době), není k jejich etapizaci z pohledu ZPV důvod (blíže viz dále). Obdobně není etapizace potřebná ani v případě záměrů těžby ropy nebo zemního plynu, které sice naplní první charakteristický znak dlouhodobých záměrů (tj. dlouhodobá fáze realizace po dobu několik dekad), ovšem jejich podoba, rozsah, umístění ani generované vlivy se v průběhu této dlouhodobé realizace v čase nijak zásadně neproměňují. Tento metodický výklad se tak zaměřuje výhradně na těžební záměry, které naplňují oba charakteristické znaky dlouhodobých záměrů, jak jsou definovány výše. Záměry těžeb jsou (s výjimkou těžby ropy a zemního plynu) specifické oproti jiným záměrům v tom, že se v čase mění s postupem těžby v území. Vzhledem k tomu, že by v době provedení vyhodnocení vlivů těžby případného „několikageneračního ložiska“ na životní prostředí nebyly pro výhled celé uvažované doby dobývání, resp. pro velmi vzdálený časový horizont, známé a predikovatelné např. těžební technologie, dopravní souvislosti, stav jednotlivých složek životního prostředí a priority jejich ochrany, vývoj v legislativě ani případný vývoj koncepcí státu týkajících se těžeb, je na základě § 5 odst. 2 ZPV nutné, aby příslušné vyhodnocení vlivů těchto dlouhodobých záměrů na životní prostředí bylo provedeno na reálně vyhodnotitelnou dobu. Vyhodnotitelné období těžby, které se v praxi dlouhodobě ustálilo (již od roku 2002), je cca 20 let. Jedná se o dobu, na kterou lze reálně provést vyhodnocení vlivů na životní prostředí v dostatečné kvalitě, resp. dobu, na kterou lze s dostatečnou mírou jistoty predikovat vývoj technologií, dopravních souvislostí, vývoj jednotlivých složek životního prostředí a jejich ochrany a případně i vývoj legislativy s ohledem na dostupné, resp. známé strategické a koncepční materiály. Z dosavadního metodického výkladu plynulo, že se jedná o dobu, na kterou lze v předstihu vyhodnotit vlivy záměru, tedy o dobu, která začíná plynout okamžikem, kdy bylo toto vyhodnocení provedeno (a završeno vydáním závazného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (dále jen „stanovisko EIA“), a která končí uplynutím cca 20 let od vydání stanoviska EIA. 20letá etapa těžby vyhodnocená v procesu EIA by tedy dle výše uvedeného měla být povolena na dobu cca 20 let, která uplyne s cca 20. rokem od vydání stanoviska EIA. Takovou aplikaci bylo možné považovat za souladnou s metodickým výkladem, v praxi se nicméně objevovaly i příklady jiné aplikace s tím, že počátek 20letého období byl např. počítán od jiného okamžiku apod. Jednou ze zavedených změn je stanovení maximální možné doby platnosti stanovisek EIA v § 9a odst. 4 ZPV. Jejich základní doba platnosti zůstává 7 let, přičemž může následovat (v případě splnění zákonných podmínek) pouze jediné prodloužení platnosti o 5 let. Opakované prodloužení doby platnosti stanovisek EIA je (až na několik zákonných výjimek) zákonem vyloučeno. Maximální doba platnosti stanovisek EIA je tedy ze zákona 12 let, a to pouze v případě, bude-li případná žádost o prodloužení platnosti stanoviska EIA vyřízena kladně. Z této novelizace lze dovodit dva důležité závěry. Zákonodárce (zprvu) počítá s tím, že povolovací proces každého záměru (kromě některých zákonných výjimek) je nezbytné stihnout dokončit do 12 let od vydání stanoviska EIA. Zákonodárce současně (zadruhé) počítá s tím, že stanovisko EIA, u něhož již uplynulo 12 let od jeho vydání, je natolik zastaralé a neaktuální, že jej již nelze využít jako podklad pro jakékoliv navazující řízení, a aby předešel pochybnostem, ex lege stanovil, že po těchto 12 letech již nesmí být platné. Zmíněná novelizace tak poskytla pro vznik tohoto metodického výkladu nejen potřebný předpoklad, ale i zásadní impuls, resp. směr, jakým má být pojata. Doba trvání povolovacího procesu je tedy nově částečně předvídatelná – oznamovatel jej musí stihnout dokončit do 12 let. Tím je odstraněn základní nedostatek dosavadního metodického výkladu k etapovitému posuzování dlouhodobých, resp. těžebních záměrů. Pokud ponecháme dosavadních cca 20 let na

samotnou realizační fázi záměru a nově k nim přičteme až 12 let určených na samotný povolovací proces, získáme celkové období cca 32 let. Těchto 32 let je v souladu s aktuální zákonnou úpravou ZPV dle § 9a odst. 4 ZPV (neboť zahrnuje předpoklad až 12 let trvajících povolovacího procesu) a současně v souladu s dosavadními principy etapizace dlouhodobých záměrů podle § 5 odst. 2 ZPV (neboť zahrnuje cca 20leté období pro samotnou realizační fázi příslušné etapy dlouhodobého záměru). Je pravdou, že výhledové období, na které bude nově nutné predikovat a hodnotit vlivy příslušné etapy dlouhodobého záměru se tím reálně prodlužuje o 12 let oproti dosavadnímu metodickému výkladu, nicméně MŽP je přesvědčeno, že tím dochází k odstranění dysbalance popsané výše v úvodu, a současně, že se i nadále jedná o období, na které je ještě možné vlivy záměru s dostatečnou mírou jistoty predikovat a posoudit. Od roku 2002, kdy bylo původní cca 20leté výhledové období definováno a následně se i ustálilo, totiž uplynuly již více než dvě desetky let, přičemž metody hodnocení, hardware, software i znalosti a zkušenosti hodnotitelů i mnohé další aspekty posuzování prošly za tu dobu dynamickým vývojem a rozvojem směrem ke zdokonalení postupů a precizaci a zpřesnění výsledků. To nutně otevírá nové možnosti predikcí možných vlivů záměru ve větším časovém výhledu v mnoha oblastech posuzování, a tedy i možnost úpravy metodických postupů, která je předmětem tohoto metodického výkladu. Ostatně i u záměrů, které nejsou dlouhodobé (ve výše definovaném smyslu), nicméně u kterých je třeba predikovat dlouhodobé výhledy vlivů jejich provozní fáze (např. dálnice), se již poměrně běžně pracuje s 30letými časovými výhledy. Napříště, tzn. od doby vydání tohoto metodického výkladu, je tedy možné předkládat, akceptovat a posuzovat návrhy etap dlouhodobých záměrů, tedy především etap záměrů těžeb v rámci oznámení záměrů a v rámci dokumentací vlivů záměrů na životní prostředí (dále jen „dokumentace EIA“), které budou navrženy na období až cca 32 let a rovněž vyhodnoceny s výhledem až cca 32 let. Toto až cca 32leté období musí být vždy navrženo, vyhodnoceno a počítáno od okamžiku předpokládaného dokončení procesu EIA, tedy od předpokládaného termínu vydání stanoviska EIA, případně od vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZPV (postačí počítat na celé roky, není třeba počítat od konkrétního data), kdy tento okamžik (resp. rok) bude považován za počátek tohoto období. Pro možnost vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZPV je nutným předpokladem, že záměr, tak jak byl v oznámení záměru navržen, respektuje tento metodický výklad. V opačném případě nelze dojít ve zjišťovacím řízení k závěru, že záměr nemůže mít významný vliv na životní prostředí, a nelze tedy v takovém případě vydat rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZPV. V takovém případě je nutné postupovat podle § 7 odst. 5 ZPV a formulovat požadavek na soulad záměru s tímto metodickým výkladem v podmínkách písemného závěru zjišťovacího řízení vydaného podle tohoto ustanovení, popř. následně tuto oblast ošetřit podmínkami stanoviska EIA (viz níže). V případě vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZPV je kontrola, zda je předmětem správního povolování stejný záměr (včetně konkrétního posouzeného období těžby), který byl předmětem zjišťovacího řízení, odpovědností správního orgánu, který správní povolování zajišťuje. Je zřejmé, že tento nový metodický výklad v praxi může vést oznamovatele k tendenci navrhovat těžbu na celé 32leté období. Pro takové případy je třeba oznamovatele při každé příležitosti seznamovat s tímto metodickým výkladem, odkazovat na tento metodický výklad a vysvětlovat jim, že v případě návrhu těžby na celé 32leté období vlastně nepočítají s žádnou dobou, kterou zabere povolovací proces. Takové záměry pak budou o dobu povolovacího procesu vždy zkráceny, neboť budou moci být povoleny pouze na období 32 let od ukončení procesu EIA (viz předchozí odstavec). Logicky tedy není možné navrhovat těžby na celých cca 32 let, protože nulové doby potřebné na povolovací proces nelze nikdy dosáhnout. Na druhou stranu ale není potřebné doporučovat oznamovatelům, aby ve svých návrzích záměrů vždy počítali s 12letým povolovacím procesem a s cca 20letým obdobím těžby. Je plně v rukou oznamovatelů, aby si tento poměr, který vždy v součtu musí být max. cca 32 let, volili ve svých návrzích záměrů sami. Pokud bude oznamovatel předpokládat, že povolovací proces nebude v konkrétním případě delší než 2 roky, může tedy navrhnout příslušnou etapu dlouhodobého záměru, resp. těžby s výhledem na cca 32 let s tím, že první 2 roky od předpokládaného roku vydání stanoviska EIA budou určeny pro povolovací proces a zbylých 30 let bude určeno na realizační období samotného dlouhodobého záměru, tedy na samotnou těžbu. Takto si může oznamovatel na základě vlastních předpokladů uvedenou cca 32letou dobu vždy rozvrhnout sám, a je tedy možné očekávat i další kombinace, např. 3+29, 5+27, 7+25 let aj., popř. dokonce i výše uvedenou výchozí kombinaci 12+20 let. Podstatné je, že takto vyhodnocená těžba skončí vždy nejpozději do cca 32 let od roku vydání stanoviska EIA (s výjimkou případů, kdy bude případné dílčí a z hlediska celkové doby těžby nepodstatné prodloužení těžby shledáno jako nevýznamná změna stávajícího záměru – viz

níže). Pokud by realizace záměru měla pokračovat, musí si toto pokračování, coby další samostatná etapa záměru, projít novým samostatným posuzováním a novým samostatným povolovacím procesem v době, kdy se bude blížit konec předchozí etapy a kdy bude pokračování v podobě další etapy připravováno. Vzhledem k tomu, že délka povolovacího procesu a ostatně i rok vydání stanoviska EIA, budou vždy veličinami předpokládanými, nikoliv jistými, bude následně v praxi nutně docházet k odchylkám od předpokládaného stavu. To je důvodem, proč je v tomto metodickém výkladu vždy uváděno, že se jedná o „přibližně“ 32leté období (cca 32 let), z čehož je zřejmé, že není možné trvat na dodržení přesné doby 32 let, ale že odchylky v řádu měsíců, pololetí, nebo jednoho roku až maximálně 2 let lze akceptovat jako nevýznamné. Pokud tedy bude oznamovatel v procesu EIA předpokládat vydání stanoviska EIA např. v roce 2028, a konec těžby tedy navrhne na rok 2060, ale následně bude stanovisko EIA z jakýchkoliv příčin vydáno až v roce 2029, je třeba ve stanovisku EIA s tímto posunem počítat a v jeho textu zohlednit možnost ukončení realizace záměru až v roce 2061. Naopak po ukončení procesu EIA a po vydání stanoviska EIA již nelze posouzené období, resp. především předpokládaný termín jeho konce, významně měnit. Ve výše uvedeném příkladu tedy bude rok 2061 finálním termínem konce realizace dané samostatné etapy záměru. Ze stejného důvodu bude v praxi docházet k odchylkám i mezi předpokládaným a reálným poměrem doby potřebné na povolovací proces a doby navržené pro realizační fázi. S ohledem na neměnnost daného celkového posouzeného období je nepřípustné, aby důsledkem těchto odchylek byl významný časový posun konce těžby. Celý tento nový metodický výklad je postaven na myšlence, že maximální možná délka povolovacího procesu je 12 let s tím, že pokud by měla být delší, bude třeba provést nové aktuální posuzování. Proto výklad ve svém základu (viz výše) počítá se základním výchozím poměrem až 12 let vyhrazených na povolovací proces a 20 let na samotnou realizaci záměru. Reálně bude samozřejmě povolovací proces podstatně kratší, takže je třeba očekávat, že si oznamovatelé na jeho provedení z celkové doby 32letého výhledového období vyhradí právě třeba již zmíněně 2 roky s tím, že zbylých 30 let si vyhradí na realizaci záměru. Nicméně zde je třeba zdůraznit, že čím kratší dobu si oznamovatel v předkládaném oznámení záměru nebo v dokumentaci EIA vyhradí na povolovací proces a čím delší dobu si naopak vyhradí pro realizaci záměru, tím se pro něj zvyšuje riziko toho, že mu vyhrazená doba na povolovací proces nebude stačit, a že mu tedy reálná délka povolovacího procesu bude zasahovat i do doby, kterou si původně vyhradil pro realizaci záměru, čímž se doba vyhrazená pro realizaci záměru začne zkracovat, neboť, jak je již výše několikrát uvedeno, celkové posouzené období cca 32 let je v zásadě neměnné. Takto vyvolané změny záměru (tj. zkrácení období těžby a posun termínu začátku těžby na pozdější období) je nutné považovat za nevýznamné, pokud nepovedou k významnému navýšení objemu roční těžby nebo k těžbě jiných než posouzených částí ložiska nebo jiným významným změnám záměru. Budeme-li výše uvedené demonstrovat na konkrétním příkladu, pak platí následující: V dokumentaci EIA byly definovány a v procesu EIA posouzeny následující parametry:

- ☐ Předpokládaný termín vydání stanoviska EIA: 2028
- ☐ Předpokládaná doba povolovacího procesu: 2028 – 2030 (2 roky)
- ☐ Předpokládaná doba realizace posuzované etapy záměru: 2030 – 2060 (30 let)
- ☐ Celkové posouzené období: 2028 – 2060 (32 let)
- ☐ Současně byla definována konkrétní plocha záměru, konkrétní celkový objem vytěžitelných zásob, konkrétní maximální roční objem těžby, technologie těžby aj.

Stanovisko EIA bylo vydáno v roce 2029, takže jeho obsah počítá s tím, že se všechny uvedené milníky o 1 rok posouvají, a za posouzené období se tedy považuje období 2029 – 2061. Reálný povolovací proces nicméně následně bude trvat až do roku 2035. Trval tedy nikoliv 2 roky, se kterými počítal proces EIA, ale 6 let. Realizace záměru je posouzena do roku 2061, takže realizační fáze, kterou je možné na základě provedení procesu EIA povolit, bude tedy ve výsledku o 4 roky kratší, než bylo odhadováno v procesu EIA, a těžba bude tedy probíhat mezi lety 2035 a 2061 (26 let). Zkrácení období těžby o 4 roky (stejně jako fakt, že k zahájení těžby dojde o 4 roky později) bude považováno za nevýznamnou změnu, pokud nedojde k významné změně jiných důležitých posouzených parametrů záměru, tedy především pokud nedojde k významnému navýšení ročního objemu těžby, přemístění těžby na plochy, se kterými se v procesu EIA nepočítalo, ke změně technologie těžby nebo k upuštění od posouzených sanací a rekultivací nebo k jejich významným změnám.

Do budoucna by se měla vést vážná diskuze o změně metodického výkladu MŽP dle § 5 odst. 2 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů pod Č. j.: MZP/2025/710/1602 ze dne 12. května 2025 a to v souvislosti s těžebními záměry. Vyhodnotitelná doba záměru dle EIA, která je cca 32 let, by se měla vztahovat na délku samotné realizace těžby, nikoliv i na dobu nezbytnou pro povolení hornické činnosti (HČ) a POPD, a pro povolení činnosti prováděné hornickým způsobem (ČPHZ) a PVL. Časový horizont, který je předmětem navazujícího povolujícího řízení, tak v žádném případě nedoznal změn v určení doby realizace a přípravy záměru, aniž by započala hornická činnost, či činnost prováděná hornickým způsobem. Domníváme se, že je nesmysl započítávat dobu stanovení dobývacího prostoru, či územní rozhodnutí, aniž by byla povolena hornická činnost, či činnost prováděná hornickým způsobem. V tomto případě se ještě nejedná o těžbu, a tudíž nelze započítávat dobu nezbytnou pro přípravu projektové dokumentace POPD, PVL, vypořádání střetů zájmů a povolení HČ a ČPHZ. Přitom v době provedení vyhodnocení vlivů těchto záměrů na životní prostředí (proces EIA) byly jasné např. těžební technologie, dopravní souvislosti, projekt technologického postupu trhacích prací, stav jednotlivých složek životního prostředí a priority jejich ochrany (to lze doložit každoročními biologickými průzkumy, aktualizovanou akustickou studií a rozptylovou studií apod), ale i posun v legislativě a případný vývoj koncepcí státu týkajících se těžeb ve velmi vzdáleném časovém horizontu.

Odmítavý postoj veřejnosti k dobývání nerostných surovin a absence podpory státu.

Dobývání nerostných surovin se potýká se stále vrůstajícími problémy z důvodu převažujícího odmítavého postoje veřejnosti (NIMBY a BANANA efekt). Všeobecně se odpor obyvatelstva proti dobývání nerostných surovin projevuje ve všech vyspělých zemích. Zejména s ohledem na složitý a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou zejména surovin potřebných pro stavebnictví. Faktory, které ovlivňují tento stav, jsou mimo jiné:

- často obtížně řešitelné střety zájmů mezi vlastníky pozemků a těžaři,
- naplnění velmi přísných požadavků týkajících se zájmů ochrany a přírody a ostatních složek životního prostředí,
- obecně negativní zkušenosti veřejnosti s těžbou nerostných surovin, mediální kampaně, které často již v průběhu správního řízení o povolení dobývání ložiska prezentují jakoukoliv nepřipustnost těžby za jakýchkoliv podmínek v dané lokalitě, bez možnosti konfrontace a aplikace kompromisních návrhů.

Současná situace v navazující oblasti těžby a zpracování není žádnou podporou ani ze strany státu, a už vůbec ne ze strany veřejnosti. V případě přírodních zdrojů nerostných surovin je potřeba si uvědomit, že naše společnost je na nich životně závislá. Je proto potřeba hledat přijatelné způsoby jejich využívání, nelze je však téměř úplně opustit nebo dostat na okraj celospolečenského zájmu. Je to celé v zájmu naší národní surovinové bezpečnosti velice aktuální. Pokud bychom však chtěli tuto cestu opustit, tak bychom zároveň sami dnes degradovali mnohaleté úsilí a práce celé řady našich špičkových odborníků a profesionálů z oblastí hornictví a geologie, kteří nám pro naši budoucnost vytvořili všechny předpoklady pro udržitelnost a úspěšný rozvoj při využití našeho národního bohatství.

Složitý povolovací systém a místní zájmy – „politický vliv“.

Jedním z velkých problémů v povolovacích procesech využití nerostných surovin obecně bývá územní plánování, s nímž musí být v souladu jak stanovení dobývacího prostoru, tak územní rozhodnutí. Přestože horní zákon ukládá zakreslit každé výhradní ložisko do územních plánů, obce mají řadu možností, jak tento proces významně zkomplikovat. Zní to neuvěřitelně, ale stát je zde malý pán a má jen velmi omezené možnosti, jak uplatňovat své zájmy na svém majetku prostřednictvím vlastní surovinové politiky. Všichni aktéři povolovacích procesů by si však měli uvědomit, že ložiska

nerostných surovin jsou v území nepřemístitelná a jejich množství je omezené. V každém výše popsaném kroku má kdokoliv, byť by byl z opačného konce republiky, možnost vstupovat do povolovacího procesu a podávat námítky či dokonce žaloby. Není divu, že řízení o nových záměrech se běžně táhnou i přes deset let...

Pořizování ÚP je silně ovlivněno volenými zastupiteli obce, kteří rozhodují o pořízení ÚP, schvalují zadání a pokyny pro zpracování jeho návrhu a pak schvalují samotný územní plán obce. Je zřejmé, že jednotlivé parciální zájmy v územním plánu nemusí být respektovány, ale o tom, jaké námítky a připomínky budou nakonec přijaty, a také o způsobu jejich přijetí, rozhodují právě volení zástupci občanů, tj. zastupitelé obce. Zde se těžba dočká ve značné části případů konce svého úsilí o pokračování nebo rozšíření těžby, a to po vynaložení nemalých finančních prostředků na pořízení dalšího nutného průzkumu ložiska, dokumentace a velké časové náročnosti.

Velkou otázkou ve správních řízeních zůstává stanovení okruhu účastníků řízení. Vleklé průtahy jsou s povolovacími procesy těžebního záměru, zejména pak s vypořádáním střetů zájmů s dílčími složkami ŽP, s negativním postojem veřejnosti (politická kampaň), popř. při dokazování nezbytnosti otvírky ve smyslu veřejného zájmu a potřeby, problémy při vynětí ze zemědělského půdního fondu (ZPF) či pozemků určených k plnění funkcí lesa (PUPFL) nebo při implementaci záměru do územně plánovací dokumentace (ÚPD), popř. při zdůvodňování záměru těžby apod. Dá se rovněž přisoudit místy alibistický postup některých správních orgánů zacházející až do zjevných absurdit, jako je zaměření se na neurčitý právní pojem uspokojivosti navrhovaného řešení, dokazování veřejného zájmu na dlouhodobě využívaném ložisku v dobývacím prostoru (DP) či v územním rozhodnutí či uplatňování abstraktního právního pojmu principu předběžné opatrnosti, zvláště u záměrů s vydaným souhlasným závazným stanoviskem EIA apod.

Veřejnost je dlouhodobě proti těžbě a význam nerostných surovin pro běžný život má tendenci bagatelizovat. Ve skutečnosti přitom zůstávají nerosty základem naší civilizace, a těžba by tedy měla být neméně důležitým veřejným zájmem jako ochrana přírody či vodních zdrojů. Řešení situace proto vidíme zejména v dlouhodobé edukaci a trpělivém vysvětlování. Vlastní zdroje surovinové základny státu je zapotřebí územně chránit, a také dlouhodobě rozvíjet pro zajištění národní surovinové bezpečnosti a soběstačnosti. Je třeba zdůraznit, že Státní surovinová politika je prováděná legislativními a ekonomickými nástroji a víceméně stanovuje klíčové zásady pro ochranu a nepřemístitelnost ložisek ve vlastnictví státu, zatímco regionální surovinové koncepce, pro něž je státní surovinová politika závazným rámcem, s ohledem na specifika kraje řeší konkrétní dostupnost a využití všech surovinových zdrojů, místní ekologické aspekty těžby a zpracování nerostných surovin a vyhodnocují a optimalizují dostupnost surovinových zdrojů (zejména stavebních surovin) k plánovaným investičním záměrům (kompletní dopravní infrastruktura a regionální stavby apod.).

K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory či dálniční síť apod., jsou nezbytné dostatečné disponibilní zdroje stavebních surovin. Kromě toho je zapotřebí zásobovat těženým a drceným kamenivem neméně významné plánované stavby regionálního významu. Jde jmenovitě o developerské projekty, bytovou výstavbu, dodávky do obaloven, do betonáren, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů a železobetonových konstrukcí pro dopravní stavby, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb apod. Pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejbližší realizaci dopravních staveb. Krajině únosné využívání místních ložisek je pro ochranu životního prostředí přínosné, neboť minimalizuje dopravu surovin na velké vzdálenosti. Nutnost dovozu suroviny z delších vzdáleností vyvolává okamžité zvýšení ceny suroviny na trhu, a tedy i vstupních nákladů liniových staveb. Převážení velkých objemů plně naložených nákladních automobilů představuje vysokou zátěž na dopravní infrastrukturu a životní prostředí. Prodloužená přeprava nákladními automobily souvisí úměrně s vyšší spotřebou paliva i vyšší uhlíkovou stopou v produkci CO₂.

Otázky spojené s dovozovou vzdáleností je třeba reálně posuzovat s ohledem na fungující mechanismy tržního prostředí. Některé společnosti ovládající produkci nebo přepravu surovin v určitých částech regionů, dodávají smluvním partnerům surovinu nebo výrobky z ní na základě svých ekonomických priorit. To má někdy za následek dovozy i z překvapivě větších vzdáleností, než by se očekávalo (50 a více km) a zároveň vyšší dopady na životní prostředí a nárůst uhlíkové stopy ve formě zvýšeného CO₂. Jen pro informaci, jeden litr nafty s nákladní automobilovou tonáží v průměru 27–29 t podle vzorce uhlíkové stopy vyprodukuje cca 2,65 kg CO₂ (tj. na každý jeden 1 km, o který se vzdálíme od místa potřeby (stavby) suroviny činí navíc 0,8 kg CO₂).

Bohužel současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům nalézt potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů, tj. geologických průzkumů, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely.

Málokdo chce mít poblíž svého domu lom, elektrárnu či továrnu. Vytěsněním těžby nerostných surovin mimo Evropu se ublížilo i světovému ekosystému, protože těžba nerostných surovin v zemích třetího světa má zpravidla horší dopady na životní prostředí, než by tomu bylo v Evropě. Je ještě možné v některých případech stihnout připravit náhradní lokality za zavírané kamenolomy. Je ale třeba, aby si hrozící nedostatek stavebních surovin uvědomili všichni klíčoví hráči povolovacích procesů. Problém se totiž nejmenuje těžba, ale spotřeba, a ta neklesá.

Nerespektování strategických dokumentů a platné legislativy.

V rámci posuzování těžebních záměrů se v některých případech nerespektují klíčové strategické dokumenty na krajské a celostátní úrovni, a dokonce i platná legislativa. Velice častým případem je povolování činnosti (staveb) v rámci území s platnou ochranou (výhradní ložisko, DP, CHLÚ) a následné zamítnutí těžebních záměrů kvůli této činnosti. V takovýchto případech by měla být využita časová posloupnost a v případě střetu vzniklých po zavedení ochrany ložiska by k nim nemělo být přihlíženo.

Kombinace hornická činnost a činnost prováděná hornickým způsobem.

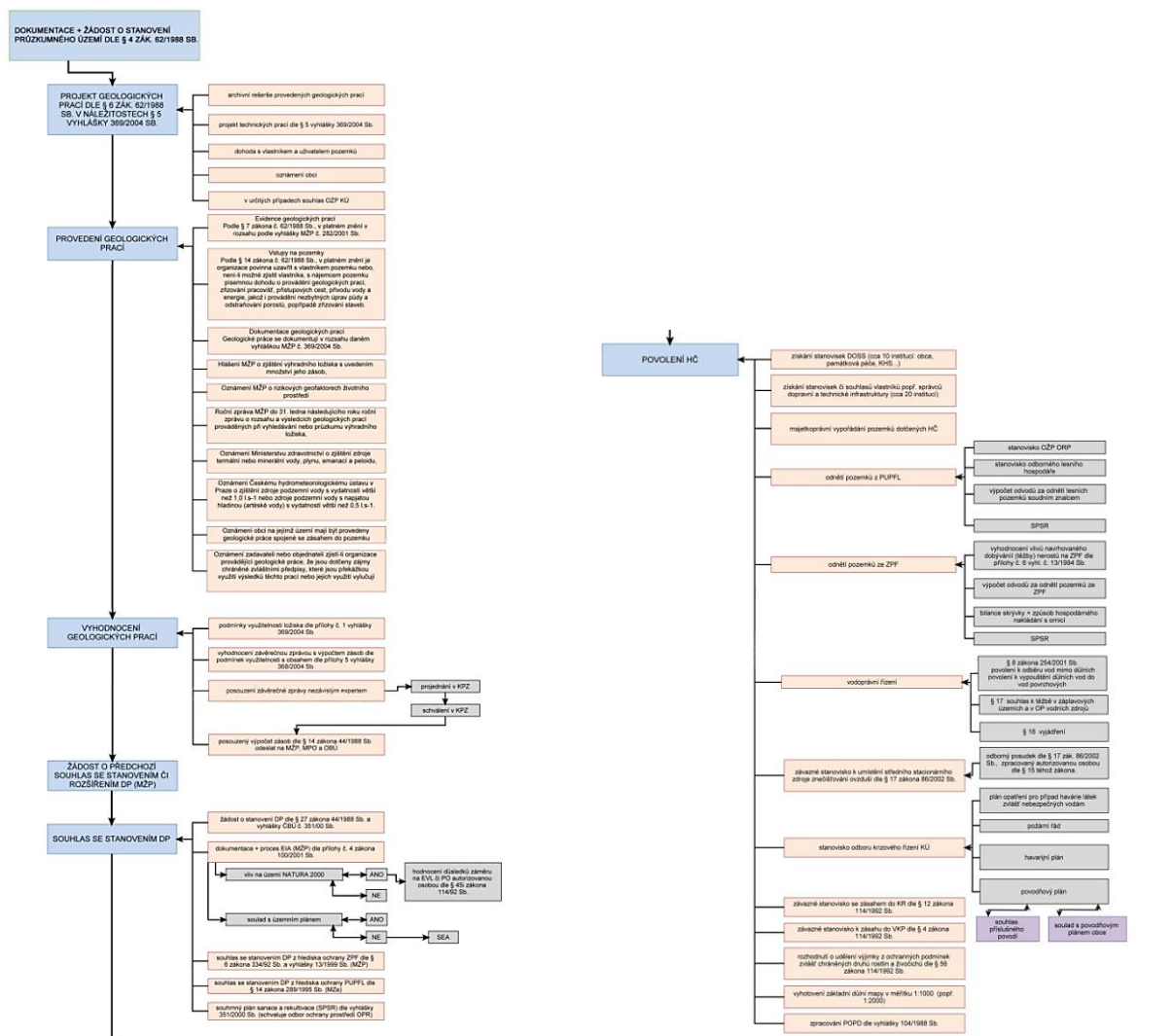
Poměrně rozšířeným způsobem využití ložiska je dnes kombinace těžby výhradního ložiska v dobývacím prostoru (DP) prováděné hornickou činností (HČ) a činnost prováděnou hornickým způsobem (ČPHZ) při těžbě ložiska nevyhrazeného nerostu, kdy hornickou činností jsou těženy zásoby po úroveň báze výpočtu zásob výhradního ložiska a zásoby pod touto bází jsou těženy v rámci povolené ČPHZ na ložisku nevyhrazeného nerostu. V případě ověření nových zásob v rámci existujícího CHLÚ se jedná o ložisko nevyhrazeného nerostu a nevztahuje se na něj ochrana dotyčného CHLÚ. Ve většině případů se jedná o pokračování těžby v CHLÚ za hranicí DP, kterým byly vydobýty veškeré bloky zásob výhradního ložiska.

Odlišné podmínky při dobývání hornickou činností a činností prováděnou hornickým způsobem.

Doposud jsou zcela odlišné režimy využití výhradních ložisek nevyhrazených nerostů v majetku státu a ložisek nevyhrazených nerostů, která jsou součástí pozemku. Nejsou „zrovnoprávněné“ podmínky úhrad pro Obrázek 8 Legislativní požadavky při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin stejnou využívanou surovinu nevyhrazeného nerostu v různých režimech (ložiska výhradní a ložiska nevyhrazeného nerostu – štěrkopísek, stavební kámen, cihlářská surovina). Tím vznikají nerovné hospodářské podmínky. Podobný rozpor platí i pro odvody úhrad z výhradních ložisek nevyhrazených nerostů proti nulovým úhradám z nevýhradních ložisek, a to i v případech, že se jedná o stejnou surovinu ve stejných geologicko-ložiskových a environmentálních podmínkách.

Část zásob ložiska tvořící významný odpad z kamenické výroby a těžby dekoračního kamene deponovaný za hranicí DP se většinou stane zdrojem nevyhrazeného nerostu a zpracovává se na drcené kamenivo. V případě využívání např. tzv. „Příbramských odvalů“ se nejedná o zařízení pro nakládání s

odpady. Jedná se o nakládání s produkty hornické činnosti dle zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (Horní zákon) a zákona č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem, ve znění pozdějších předpisů. Odvaly jsou úložná místa těžebního odpadu a nepodléhají zákonu o odpadech.

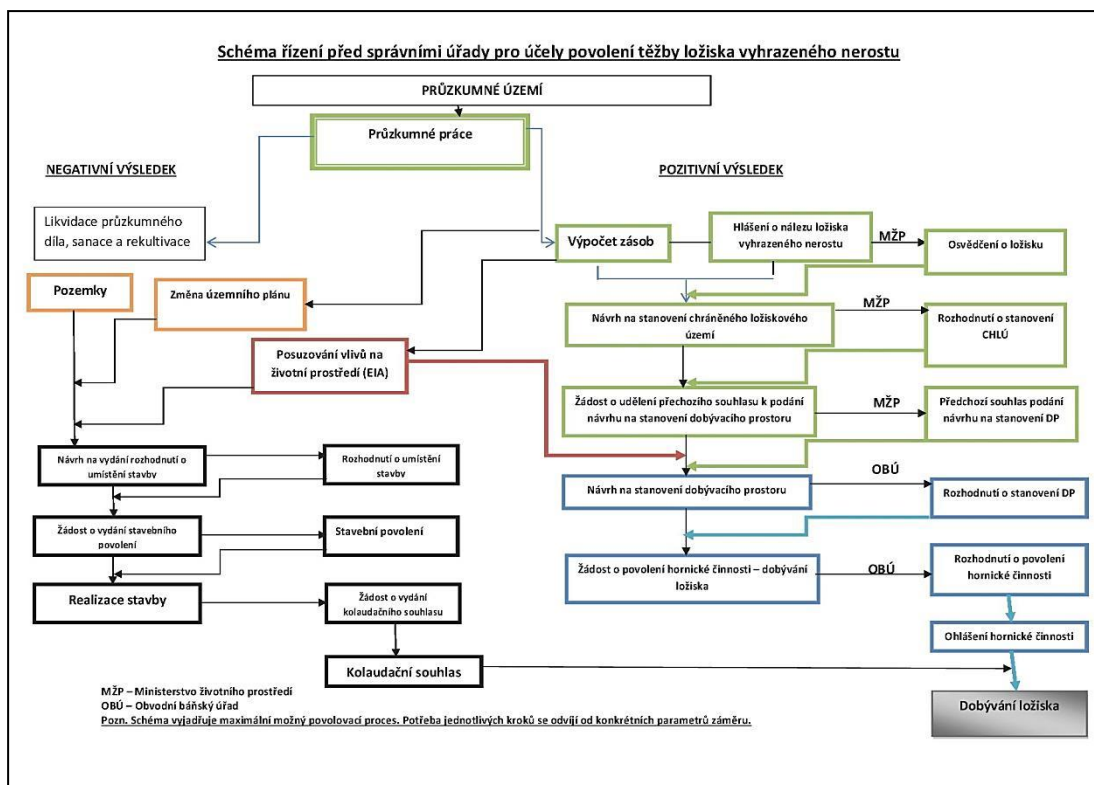

Obr. 10: Legislativní požadavky při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin.

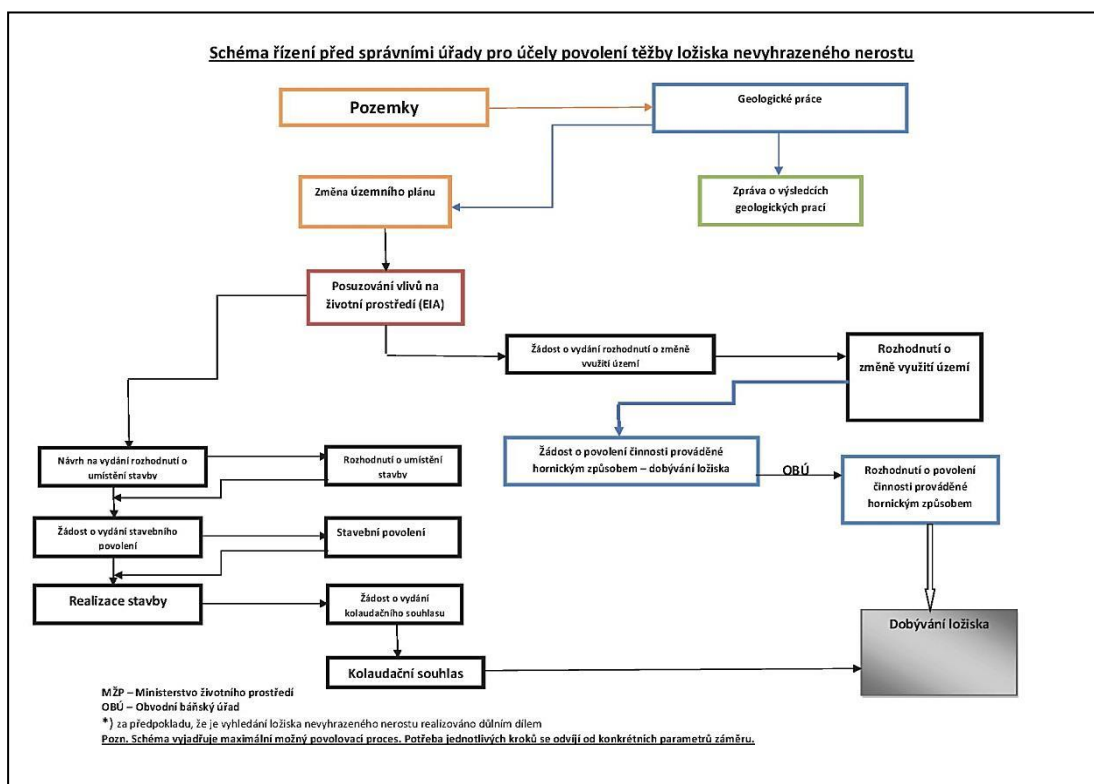
Pozn: MŽP zásoby u výpočtů stavebních surovin hrazených z prostředků organizace neschvaluje, ale pouze doporučuje organizaci ke schválení a schvaluje to organizace. Schéma se vztahuje na výhradní ložiska (KKZ).

Skrytá těžba

Zvlášť bedlivě je potřeba sledovat účel a podmínky vydání rozhodnutí OBÚ, neboť rozhodnutí povolující činnost prováděnou hornickým způsobem může být vydáno i za jiným účelem, než je dobývání nerostných surovin. Takovým příkladem může být úprava území, spojená s odtěžením většího objemu suroviny. Při správném postupu však není tato činnost v rozhodnutí deklarována jako dobývání, nebo je omezena zákazem ekonomického zhodnocení takové suroviny nebo podmínkou jejího využití v rámci povolené revitalizace (příklad Revitalizace povodí Bečvy).

Obr. 11: Zjednodušené schéma řízení před správními úřady při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin a ložisek nevyhrazeného nerostu (Těžební unie, 2022).

Obr. 12: Zjednodušené schéma řízení před správními úřady při osvojování a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin a ložisek nevyhrazeného nerostu (Těžební unie, 2022).

Pozn.: Výše uvedená schémata byla převzata od Mgr. Marcely Hrbáčkové, poskytování služeb, poradenské a konzultační a právnické činnosti (Těžební unie, 2022).

3.2.2 Ochrana výhradního ložiska (CHLÚ)

Ochranou nerostného bohatství (výhradních ložisek), tedy jen ložisek, jejichž vlastníkem je stát, se zabývá 4. část zákona č. 44/1988 Sb. (§§ 15 až 19). Ochrana výhradního ložiska stanovením chráněného ložiskového území je chápána jako ochrana přírodního fenoménu, nelišícího se od jakéhokoli přírodního útvaru, který je objektem ochrany přírody a krajiny, např. přírodní rezervace (viz. zákon č. 114/1992 Sb., §2 odst. 2, písm. c). Pokrývá plochu zásob výhradního ložiska, ale může zabírat také přilehlé části, do nichž by mohlo ložisko z hlediska geologické stavby pokračovat. Ustanovením uvedeným v § 16, odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb. se však význam nesmyslně posouvá a CHLÚ tak supluje dobývací prostor.

Podle ustanovení § 43 odst. 4 horního zákona dobývací prostory stanovené podle dosavadních předpisů se posuzují jako dobývací prostory podle tohoto zákona a jako podklad územně plánovací dokumentace. V případech, kdy nebylo stanoveno chráněné území, se dobývací prostor stanovený podle dosavadních předpisů považuje též za chráněné ložiskové území podle tohoto zákona. Pokud rozsah dosavadního chráněného území nebo dosavadního dobývacího prostoru nezajišťuje dostatečnou ochranu ložiska, je správce, popřípadě trvalý uživatel výhradního ložiska, povinen do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona navrhnout chráněné ložiskové území.

CHLÚ stanovuje MŽP, na základě žádosti podané zpravidla organizací pověřenou ochranou a evidencí ložiska po projednání s orgánem kraje v přenesené působnosti, rozhodnutím vydaným v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Obvodním báňským úřadem a po dohodě s orgánem územního plánování a stavebním úřadem (zákon č. 44/1988 Sb., § 17, odst. 1). Při řízení o stanovení CHLÚ dochází v této souvislosti k vyjasnění rozporů a nejasností, plynoucích z existence dalších zájmů v předmětném území – např. zemědělská nebo lesní půda, stávající zástavba, připravované stavby, ochranná pásma komunikací, liniových staveb, vodních zdrojů a podobně. Všechny tyto problémy lze v průběhu řízení řešit v souladu s příslušnými předpisy a dílčími střety, které nejsou v rozporu s žádostí ani efektivní ochranou ložiska ošetřit podmínkami konkrétního rozhodnutí.

Jedná se o území, v němž stát stanovením CHLÚ deklaroval **veřejný zájem** o využití nerostné bohatství (zákon č. 44/1988 Sb. § 5 odst. 2). To potvrzuje např. rozsudek NSS ze dne 27. února 2020 č.j. 4 As 467/2019–27, odstavec 28¹ nebo rozsudek KS v Brně z 6. října 2020, čj. 31 A 112/202-404, odstavec 47².

Z výše uvedeného vyplývá, že již před stanovením DP je toto území chráněno proti umístění staveb, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska a mohly by znemožnit nebo ztížit dobývání výhradního ložiska (zákon č. 44/1988 Sb. § 16 odst. 2). Naopak se předpokládá, že v tomto území je možno umísťovat stavby a zařízení související s těžbou a není je tedy možno výslovně na základě § 122 odst. 3 stavebního zákona zakazovat. Dříve byl takový zákaz možný připokázání jiného významnějšího veřejného zájmu, který by měl být tedy posuzován vůči CHLÚ, tedy ještě před žádostí o stanovení DP.

¹ „Nejvyšší správní soud k tomu v první řadě uvádí, že uvedené ustanovení horního zákona (§ 15, odst. 1) **stanoví orgánům územního plánování povinnost navrhnout řešení**, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů **nejvýhodnější**.“

² 47 „V první řadě platí, že zájem na řádném **využívání nerostného bohatství je zájmem veřejným**. Jak uvedl Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 6. 5. 2009, č. j. 4 As 68/2008-138 (publikován pod č. 2254/2011 Sb. NSS), i když je hornická činnost prováděna v rámci podnikatelské činnosti, je též naplněním veřejného zájmu státu na využívání nerostného bohatství.“

Tomu odpovídal i závěr Nejvyššího správního soudu z 27. února 2020, č.j. 4 As 467/2019–27, odst. 12³ nebo odst. 24⁴.

3.2.3 Právní náležitosti předcházející těžbě výhradního ložiska a ložiska nevyhrazeného nerostu.

Než organizace může zahájit dobývání výhradního ložiska, musí získat od OVSS MŽP po projednání s MPO **předchozí souhlas ke stanovení DP**, po vypořádání připomínek účastníků jednání a dotčených orgánů od OBÚ oprávnění k dobývání výhradního ložiska stanovením dobývacího prostoru. Součástí rozhodnutí **o stanovení dobývacího prostoru** jsou i **podmínky, za nichž byl DP stanoven**. Stanovení dobývacího prostoru je i rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu (zákon č. 44/1988 Sb. § 27, odst. 6) a jako takový by měl být zanesen do územních plánů jako **výhledová plocha NT** (tedy nikoliv jen obrysem, ale i šrafou), neboť jeho schválení **ještě neopravňuje těžáře k zahájení dobývání**. To je možné až po schválení POPD příslušným OBÚ. Plány otvírky, přípravy a dobývání musí zajišťovat dostatečný předstih otvírky a přípravy výhradního ložiska před dobýváním a jeho hospodárné a plynulé dobývání při použití vhodných dobývacích metod a zajištění bezpečnosti provozu.

U ložisek nevyhrazeného nerostu, která nemají **osvědčení o výhradním ložisku** se nestanovuje dobývací prostor a těžba takového ložiska je podmíněna pouze schválením **Plánu využití ložiska** příslušným OBÚ. To je podmíněno vydáním **povolení o změně využití území** (zákon 283/2021 Sb., §213). Vyjmutí zemědělské půdy k jinému využití je nutno takový krok odůvodnit a v případě půdy I. a II. třídy podložit jiným veřejným zájmem výrazně převažujícím veřejný zájem ochrany zemědělského půdního fondu (zákon č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu (§ 4 odst. 3)).

Povolení **o změně využití území** vydané příslušným stavebním úřadem. **by mělo být nedílnou součástí ÚAP**, neboť je základním podkladem pro odnětí území s připravovanou těžbou z lesního nebo zemědělského půdního fondu, což znamená, že by se v územních plánech mělo vyznačovat jako **plocha určená k těžbě (NT)**. Tím by se eliminovaly různé výklady novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb., a zákona č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona.

Zařazení ploch určených k těžbě by tedy mělo být striktně vázáno na schválené POPD, resp. PVL a následná Vyjádření OBÚ. Zvláště bedlivě je potřeba toto sledovat u těžby nevyhrazených nerostů, neboť Rozhodnutí může být vydáno i za jiným účelem, než je dobývání nerostných surovin.

Poměrně rozšířeným způsobem využití ložiska je kombinace těžby v DP (hornická činnost) a ČPHZ (těžba nevyhrazeného nerostu), kdy hornickou činností jsou těženy zásoby po úroveň báze výpočtu zásob výhradního ložiska a zásoby pod toutoází jsou těženy v rámci povolené ČPHZ na ložisku nevyhrazeného nerostu. Z pohledu tvorby regionálních surovinových politik, územního plánování a rozvojových územních koncepcí je nezbytné, aby bylo předvídáno možné koncepční využití území nad ložiskem nevyhrazeného nerostu k těžbě v budoucnosti (tedy po dobu platnosti projednávané ÚPD) alespoň tak, že v ÚPD budou vyznačena platná územní rozhodnutí a platná rozhodnutí o povolení ČPHZ a obrysy těžených i dosud netěžených ložisek s evidovanými zásobami nevyhrazeného nerostu.

³ „Odpůrce, očividně si vědom existence CHLÚ a výhradního ložiska Žerotín, měl zpracovat uvedené do územního plánu jako limity využití území a navrhovanou těžbu (Ministerstvo životního prostředí udělilo přednostní oprávnění k vymezení dobývacího prostoru stěžovateli) vymežit v souladu s vyhláškou č. 501/2006 Sb. jako plochu těžby. I pokud by se odpůrce nepodvolil tomu, co mu stanovila ZÚR OK a územní studie šterkopísků a nevymezil dané území v ploše těžby, tak minimálně **nesměl územním plánem zakázat těžbu ve výhradním ložisku a CHLÚ**.“

⁴ „Důvodnou však Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku (vyloučení umístování staveb, zařízení, a jiných opatření pro těžbu nerostů v nezastavěném území) ve vztahu k plochám NZ – plochy zemědělské, W – vodní a vodohospodářské, NL – plochy lesní, ZP – zeleň přírodního charakteru, NP – plochy přírodní. Do těchto ploch totiž uvedená ložiska zasahují. Úplné vyloučení umístování staveb, zařízení a jiných opatření pro těžbu nerostů ve svém důsledku znamená vyloučení dobývání nerostů a jejich těžby, neboť z povahy věci nelze dobývání a těžbu nerostů provozovat bez potřebných technických zařízení.“

Ložiska nevyhrazeného nerostu nebyla doposud předmětem systematizované evidence, existuje základní neaktualizovaná databázová evidence těchto ložisek Suris na ČGS. Tato databáze obsahuje data, která byla aktualizována pouze u těžených ložisek nevyhrazeného nerostu, u kterých existuje evidence těžby ložisek nevyhrazených nerostů vycházející z údajů získaných ze statistických výkazů Hor (MPO) 1-01. V těchto výkazech je však evidována pouze číselně výše těžby, popř. rozloha plochy rekultivace, ve výkazu nejsou obsažena data týkající se konkrétního umístění polygonu (obrysu parcel) pozemků, na které bylo vydáno rozhodnutí o využití území, popř. povolení činnosti prováděné hornickým způsobem. Vzhledem k tomu, že často bylo na ložiskách o velkém plošném rozsahu vydáno několik rozhodnutí o využití území často i pro různé subjekty, těžba na jednom ložisku je pak vykazována statisticky jako několik těžeb na několika ložiskách. Nebo existuje řada časově na sebe navazujících územních rozhodnutí a povolení ČPHZ na jednom ložisku, která jsou formou výkazu Hor (MPO) 1-01 také vykazována jako těžby několika ložisek.

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29.6. 2022 č.j. 7 As 75/2022–52, který se týkal záměru plánové těžby nevýhradního šterkopísků se uvádí s odůvodněním:

[23] Pro úplnost a za účelem hospodárnosti dalšího řízení, Nejvyšší správní soud pouze dodává, že nesouhlasí s tvrzením krajského soudu, že by stěžovatelka měla v proběhnuvším řízení tvrdit a prokazovat konkrétní veřejný zájem, ke kterému bude šterkopísek využit (bod 37 rozsudku), a že tvrzení stěžovatelky dokládají spíše její soukromý zájem na tvorbě zisku, než veřejný zájem (bod 38 rozsudku). K tomu kasační soud ve shodě se stěžovatelkou poukazuje na právní větu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6.5. 2009, č. j. 4 As 68/2008–138, publikovanou pod č. 2254/2011 Sb. NSS, ze které plyne, že zájem na řádném využívání nerostného bohatství je zájmem veřejným a naplňování tohoto veřejného zájmu představuje mimo jiné i hornická činnost, a to i když je prováděna v rámci podnikatelské činnosti (srov. i bod 48 rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 10. 2020, č. j. 31 A 112/2020–404). Plně aprobovat pak nelze ani tvrzení krajského soudu, že stěžovatelka nevyvětlila, proč k těžbě šterkopísku musí být využita právě a jen zemědělská půda v lokalitě nevýhradního ložiska Dušníky nad Vltavou (bod 36 rozsudku). V tomto ohledu nelze přehlédnout, že z tvrzení stěžovatelky a z jí předložených expertních vyjádření (České geologické služby a Ministerstva průmyslu a obchodu) plyne mimo jiné, že umístění „záměru těžby ložiska šterkopísků Dušníky nad Vltavou, I. etapa Vojkovice, je podmíněno v první řadě existencí ložiska, tj. nahromaděním ekonomicky využitelné šterkopískové suroviny v množství a vynikající jakosti, které dávají předpoklad jeho hospodárného využití. Tímto budou naplněné požadavky na kvalitu suroviny splňující nároky ČSN EN 12620, ČSN EN 13139, ČSN EN 13043 a ČSN EN 13242 k plnému pokrytí sortimentních a kvalitativních požadavků trhu s možností využití hrubších frakcí (4-8-16 mm) vhodných pro zásobování betonáren v okolí.

3.2.4 Význam a potřeba využívání ložisek nerostných surovin v návaznosti na zákon č. 465/2023 Sb. o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen liniový zákon)

V aktuálním znění liniového zákona, jakož i v platném znění horního zákona (§ 3, odst. 3) se uvádí, že mezi kritické nerosty jsou řazeny radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a šterkopísků, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, která se považují za výhradní.

V ustanovení § 3, odst. 5 horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou prováděny ve veřejném zájmu. Horní zákon v ustanovení § 6a rovněž uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009. V neposlední řadě se v ustanovení § 32b, odst. 1 a 2 horního zákona uvádí, že podle zákona

č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů, lze odejmout nebo omezit vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění otvírky, přípravy a dobývání ložiska strategického významu, na němž byl stanoven DP, nebo k uskutečnění zvláštních zásahů do zemské kůry podle ustanovení § 34, odst. 1, písm. d) horního zákona.

V ustanovení § 28a v odstavci 1 horního zákona se uvádí, že řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání kritického nerostu se zahajuje na návrh organizace. Náležitosti návrhu a jeho přílohy stanoví Český báňský úřad vyhláškou. V ustanovení § 28a v odstavci 5 v novele horního zákona se uvádí, že v řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání kritického nerostu dotčené orgány oznámí svá závazná stanoviska nebo vyjádření ve lhůtě 30 dní. Nevydá-li dotčený orgán závazné stanovisko nebo vyjádření ve lhůtě pro jeho vydání, považuje se za souhlasné a bez podmínek. Ustanovení věty druhé tohoto odstavce se neuplatní na jednotné environmentální stanovisko podle zákona o jednotném environmentálním stanovisku a závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. V ustanovení § 28b v odstavci 1 a 2 horního zákona se uvádí, že k řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu je příslušný Český báňský úřad. Řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu se zahajuje na návrh organizace. Náležitosti návrhu a jeho přílohy stanoví Český báňský úřad vyhláškou.

Pro odnětí nebo omezení práva se použijí obdobně ustanovení zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury vztahující se k těžební infrastruktuře a infrastruktuře pro ukládání oxidu uhličitého.

Novela horního a liniového zákona tedy mimo jiné uvádí, že mezi kritické nerosty strategického významu se považují i výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu – stavebního kamene a šterkopísku a zároveň vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu!

Výhradní ložiska stavebního kamene a šterkopísků jakožto kritické suroviny považujeme za ložiska strategického významu, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 416/2009 Sb. rovněž uvádí, že těžební infrastrukturou se pro účely tohoto zákona rozumí stavby a zařízení, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek strategického významu podle horního zákona, jakož i stavby sloužící k jejich úpravě a zušlechťování prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, dále stavby určené k jejich přepravě a úložná místa pro těžební odpad. Infrastrukturou pro ukládání oxidu uhličitého se pro účely tohoto zákona rozumí stavby a zařízení, které mají sloužit k ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur nebo k zachytávání oxidu uhličitého, a stavby přepravní sítě určené k přepravě oxidu uhličitého na úložiště oxidu uhličitého.

3.2.5 Nerespektování pravidel poskytování informací.

Základním problémem zůstává vyjasnění pravidel kolem poskytování informací. Současná praxe je taková, že bez problémů jsou akceptovány podklady k výhradním ložiskům, dobývacím prostorům a chráněným ložiskovým územím. Tato povinnost vyplývá ze zákonů, zvláště § 15, § 17, § 26 zákona č. 44/1988 Sb.

Z výše uvedeného vyplývá, že CHLÚ i DP by měly být **zapsány v katastru** (zákon č. 44/1988 S., § 16, odst. 4 a § 25, odst. 4) a osvědčení o výhradním ložisku by měl mít orgán **územního plánování a stavební úřad** (zákon č. 44/1988 Sb., § 6, odst. 2), kde by mělo být i **Rozhodnutí o změně využití území**. Je však otázka, do jaké míry jsou tato nastavená pravidla respektována.

Problematické jsou podklady pro ložiska nevyhrazených nerostů, uváděná v legislativních dokumentech pouze nepřímou, které jsou vykládány nejednotně. Zákon č. 62/1988 Sb., při tvorbě územních plánů je většinou ignorován a přitom § 13 se týká přímo územního plánování. "**Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití.**" Je potřeba si uvědomit, že zákon č. 44/1988 se věnuje **nerostnému bohatství** (výhradním ložiskům), které jsou ve vlastnictví státu (§ 5 zákona č. 44/1988) a naopak zákon č. 62/1988 v citovaném § 13 se věnuje **ložiskům nerostů**, tedy všem nerostům vyhrazeným i nevyhrazeným (viz § 4 zákona č. 44/1988 Sb.). V druhém odstavci §13 je uvedeno "Ministerstvo životního prostředí České republiky **poskytuje orgánům územního plánování informace o výsledcích geologických prací, které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí.**" Z tohoto vyplývá, že MŽP by mělo poskytovat nejen informace o výhradních ložiscích, ale i o ložiscích nevyhrazených nerostů, vodních zdrojích a geologických rizicích (poddolovaná území, sesuvná území, výskyt radonu). Všechny **tyto informace jsou veřejně přístupné na webových stránkách České geologické služby** na <http://www.geology.cz> v sekci mapové aplikace SuRis, kde je může v případě pochybností pořizovatel, případně zpracovatel, kontrolovat s UAP, jak doporučuje "Metodika k upřesnění postupů orgánů územního plánování a dotčených orgánů při zabezpečení ochrany nerostného bohatství v rámci územně plánovací činnosti" Ministerstva pro místní rozvoj.

Ještě větší problém je s informovaností ohledně těžených nebo k těžbě připravených ložisek nevyhrazených nerostů. Tuto informaci by měl poskytovat **OBÚ**, který vydává **Rozhodnutí** k povolení činnosti prováděné hornickým způsobem za účelem dobývání, podmíněné schválením **Plánu využití ložiska**, nebo **stavební úřady**, které vydávají **Rozhodnutí o změně využití území** (komentář viz výše).

3.2.6 Hlavní problémy ve vykazování objemů vytěžitelných a evidovaných zásob na využívaných ložiskách, jejichž reálný disponibilní objem je výrazně nižší.

Reálná životnost stávajících ložisek nerostných surovin a jejich disponibilní zásoby ve funkčních provozovnách se opírá o detailní analýzu dlouhodobě vykazovaných zásob, pohybu zásob, a to z poslední platné **Bilance zásob** ČR pro výhradní ložiska, která vychází z ročních výkazů Geo (MŽP)V3-01 o pohybu a stavu zásob ložisek nerostných surovin (dále **GeoV**). Dále z **Evidence zásob ložisek nevyhrazených nerostů a Přehledu zásob nerostů v dobývacích prostorech a na ostatních těžených ložiskách nevyhrazených nerostů**, které vychází z formulářů HOR (MPO) 1-01- pro poskytování údajů do báňsko-technické evidence (dále **HOR**). Věrohodnost dat by měla být velmi vysoká, založená na zákonných povinnostech dotčených subjektů tato každoročně poskytovat.

Životnost zásob bude vypočítána jednak z tzv. průmyslových zásob (tedy kategorie zásob bilančních prozkoumaných volných), jednak ze zásob reálně vytěžitelných a ze zásob v „Plánech otvírky, přípravy a dobývání (POPD) a ze zásob dle PVL pro ložiska nevyhrazených nerostů. Životnost bude vztažena i na výkyvy v objemech odbytových ročních těžeb za posledních pět let a za posledních deset let, které mohou významně ovlivnit (zkrátit) životnost. Reálně vytěžitelné zásoby by měly být v tomto případě nejvěrohodnějším a nejprokazatelnějším údajem, který se blíží reálnému stavu využití veškerých disponibilních zásob na ložiskách stavebních surovin. Za hranicí platných povolení hornických činností a ČPHZ nelze zásoby nevyhrazených nerostů považovat za jednoznačně vytěžitelné a uvažovat s nimi v dlouhodobých prognózách jako se zásobami se kterými může těžební společnost určitě počítat. Tyto zásoby lze považovat jen za zásoby „evidované“. Za evidované disponibilní zásoby jsou považovány zásoby „**reálně podnikatelsky vytěžitelné**“ v dobývacích prostorech, případně zásoby, které „společnosti mají zájem v budoucnu těžit“.

Pokud se týče jejich objemu, znamená to většinou jakousi maximální těžební variantu, kterou organizace považuje v rámci DP za technicky realizovatelnou (jen v případě že HČ není povolena do vytěžení

veškerých zásob v rámci DP). Evidované disponibilní zásoby ale zahrnují i zásoby, jejichž vytěžení je podmíněno výkupy pozemků a staveb (nebo dosažení dohody s jejich majiteli), případně vyřešení jiných závažných střetů zájmů. Výše evidovaných disponibilních zásob (uváděná ve státních koncepcích) tak neznamena automaticky jejich reálnou dostupnost z pohledu právního rámce ani z pohledu nastavení podnikatelského prostředí. Těžební společnosti mají často pouze omezené možnosti řešit střety zájmů v reálném právním prostředí i ve prospěch realizace **platné surovinové politiky**.

Bohužel po pečlivém a dlouhodobě pozorovaném rozboru vykazovaných vytěžitelných a evidovaných zásob na řadě využívaných ložisek (zejména ložiskách stavebních surovin) a na základě podrobné rekognoskace jednotlivých funkčních provozoven narážíme na zcela jinou skutečnost, že se ve výkazech GeoV a HOR vykazují daleko vyšší objemy vytěžitelných zásob a zásob v POPD (dokonce u některých ložisek zásoby v POPD výrazně převyšují zásoby vytěžitelné), přitom ve skutečnosti objemy reálně využitelných/disponibilních zásob jsou výrazně nižší a tudíž životnost provozovny je rovněž na kratší dobu.

Vysvětlením může být skutečnost, že těžební organizace v průběhu postupu hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem neprovádí pravidelné přepočty (přehodnocení) zásob, či operativní výpočty zásob, a to s ohledem na vázanost zásob, variabilní kvalitu suroviny a obsahu užitečných a škodlivých složek vedoucí ke změně upravitelnosti suroviny, změny v geologických ukazatelích – geologicko-strukturních podmínkách, neočekávané ekologické podmínky zahrnující limity a omezení apod. Z toho vyplývá, že těžební organizace nemají vůli se hrnout do zrealizování zásob (navíc když jsou stále používány zastaralé kategorie geologických zásob A, B, C₁, C₂ bez zajištění kompatibility s mezinárodně uznávanými standardy PERC a JORC) a je pro ně daleko přijatelnější varianta tzv. „ubírat zásoby“ z objemů vypočtených a v KKZ, či KPZ schválených zásob opírající se o výsledky závěrečných zpráv z minulého století. Pokud by došlo k výraznému zjednodušení procesu (pouze mnohdy jednoduchý přepočet zásob) a zároveň by se plnohodnotně naběhlo na moderní uznávané standardy a výkaznictví zásob PERC a JORC, pak by to i pro těžební organizaci mělo nějaký smysl. Dalším vysvětlením může být i verze, že těžební organizace omylem vykazují celkové bilanční zásoby za zásoby vytěžitelné.

Celkově je zapotřebí dodat, že současně udávaná množství zásob (vytěžitelných zásob a zásob povolených k těžbě dle POPD) reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby stavebních surovin. Skutečností je, že ne vždy během postupující těžby surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu. Z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro sektor výstavby silnic a železnic problematické. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobní produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Každý kamenolom je specifický svojí petrologickou charakteristikou a jakostně-technologickou kvalitou suroviny a tím pádem s ohledem na technologické možnosti úpravy této suroviny z toho vyplývající možné výrobní produkce, uplatnitelné na trhu. Rovněž fyzikálně-mechanické vlastnosti hornin velmi ovlivňují možnost zdobňovacích procesů v průběhu úpravy nerostných surovin.

Problémem jsou kvalitní štěrkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). Současná kritéria pro výstavbu železničních koridorů VRT (jakostní třídy B0 splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho cca 7–8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. tun. Osvědčený a mnohaletými zkušenostmi prověřený drážní štěrk, je pro potřebu výstavby a údržby kolejových loží a zejména VRT charakterizován zejména dokonalou pevností, odolností proti mrazu, nízkou nasákavostí, odolností proti otěru a trvanlivostí, drtitelností v rázu a otlukovostí, zrnitostním složením a tvarem jednotlivých zrn. Bez pečlivého propočtu technologie úpravy kameniva a důsledného dodržování výpočtem stanoveného postupu není možné racionálně vyrábět kvalitní přírodní kamenivo předem určených parametrů, ale jen náhodnou směs kamení. Přísná normová kritéria současných ČSN EN norem zároveň také předurčují, jaké jakostní parametry kameniva jako výrobku je potřeba splnit, aby bylo možné jeho použití pro náročné stavby VRT v podmínkách ČR.

Kamenivo tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a použití do obaloven, takže je to pro betonáře a obalovny, naprosto zásadní surovina, bez které se neobejdeme. Zatím se zásadně krize projevuje rostoucí cenou za tunu kameniva, dovozovými vzdálenostmi, nedostatkem některých klíčových kvalitních frakcí drceného a těžného kameniva do obaloven a betonáren – zejména pak chronickým nedostatkem některých výrobně náročnějších frakcí a tím regionálními výpadky. Výsledkem je nerovné postavení mezi lomem a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se v rozšířeném nedodržování předepsaných parametrů zrnitosti kameniva, problémy s praktickou (ne)realizovatelností reklamace dodaného kameniva. Je třeba si navíc uvědomit, že ne všechna ložiska kameniva jsou do betonu a obaloven použitelná. Infrastrukturní stavby musí být dimenzovány na minimální životnost 100 let, a to vyžaduje kvalitní vstupní suroviny. Stejně tak konstrukční betony v pozemním stavitelství či předpjaté stropní panely vyžadují prvotřídní kamenivo, kterým dnes disponují už jen některé lokality.

3.3 Problémy uplatňování ochrany a využití nerostného bohatství v územním plánování.

3.3.1 Zásady postupů orgánů územního plánování při územně plánovací činnosti vyplývající z platných zákonů, nereseptování ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD, forma zpracování problematiky využití a ochrany nerostných surovin v zásadách územního rozvoje (ZÚR).

Cíle a úkoly územního plánování jsou upraveny v § 38 a 39 stavebního zákona a potřeba je považovat za základní principy celé právní úpravy územního plánování. Nezbytný úkolem je vytvářet předpoklady pro udržitelný rozvoj, komplexně řešit využití a uspořádání území; určovat podmínky pro hospodárné využívání zastavěného prostředí, chránit a rozvíjet přírodní, kulturní a civilizační hodnoty v území a musí regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních a nerostných zdrojů, vytvářet a stanovovat podmínky pro jejich využití. Dalším úkolem územního plánování je i posouzení vlivů ÚPD na udržitelný rozvoj území. Charakter území se určuje zejména podle funkčního využití, struktury a typu zástavby, uspořádání veřejných prostranství, dalších prvků prostorového uspořádání a urbanistických, architektonických, estetických, kulturních a přírodních hodnot území, včetně jejich vzájemných vztahů a vazeb, a to především vymezením v územně plánovací dokumentaci.

Politika územního rozvoje je strategický dokument, který určuje ve stanoveném období požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v celostátních, přeshraničních a mezinárodních souvislostech a strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů. PÚR je závazná pro pořizování a vydávání územně plánovací dokumentace dnem následujícím po dni uveřejnění sdělení ve Sbírce zákonů. Nově není závazná pro rozhodování v území.

Územně analytické podklady tvoří odborný podklad pro pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovacích dokumentací, územních studií, územních opatření, vymezení zastavěného území a pro rozhodování v území. Přihlížet je k nim nutné zejména tam, kde není vydán územní plán.

Územní studie navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů v území. Slouží jako podklad pro rozhodování v území, a to pouze v těch částech, v nichž je v souladu s územně plánovací dokumentací, pořizování územně plánovací dokumentace, a to pouze v těch částech, v nichž není v rozporu s politikou územního rozvoje a nadřazenou územně plánovací dokumentací, pořizování politiky územního rozvoje. Územní studie není pro rozhodování závazná, jde ale o tzv. neopominutelný podklad pro rozhodování. Platí, že je-li pro dané území zpracována územní studie, musí se s ní úřad vždy vypořádat (může se odchýlit, ale musí vždy zdůvodnit, že našel lepší nebo alespoň srovnatelné řešení). Územní studii nelze „zezavaznit“ odkazem na ni v ÚPD, ani uzavřením plánovací smlouvy.

Podle § 122 stavebního zákona v nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem povolovat záměry pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní hospodářství, ochranu přírody a krajiny, a mimo jiné vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry.

3.3.2 Zákresy ložiskových objektů

Vyhláška č. 157/2024 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu (vyhláška ÚAP a ÚPD) v ustanovení § 11 jsou standardizovanými jevy zásad územního rozvoje považovány mimo jiné i těžba nerostů. Podle vyhlášky č. 157/2024 Sb. § 3 a 4, je Databáze územně analytických podkladů průběžně aktualizována a je tvořena sledovanými jevy podle přílohy č. 1 k této vyhlášce. V této vyhlášce se problematiky nerostných zdrojů týká jev č. 45 – dobývací prostory, jev č. 46 – chráněná ložisková území, jev. č. 47 chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské

kůry a jev č. **48 – ložiska nerostných surovin. (bez rozdílu významnosti, tj. jak ložiska výhradní, tak i ložiska nevyhrazeného nerostu a prognózní zdroje)**, a v neposlední řadě poddolované území (49) a sesuvné území a území jiných geologických rizik (50). Je důležité si všimnout, že se jedná o ložiska nerostných surovin, nikoliv o výhradní ložiska nebo nerostné bohatství, což odpovídá termínu, který je použit v zákoně č. 62/1988 Sb., § 13.

Pořizovatel ÚAP by měl tedy do těchto podkladů zanést **obrys všech ložisek nerostů**, včetně prognózních zdrojů. Tato ložiska jsou vedena v tzv. Evidenci zásob. Jejich aktualizace probíhá na základě údajů získaných z formulářů HOR. Zákresy vycházejí z výpočtů zásob, které jsou součástí výsledků geologických prací a geologické dokumentace odevzdávané organizacemi a uchovávané v České geologické službě (dříve ČGS – Geofondy). Výpočty zásob nevyhrazených nerostů byly dříve schvalovány Komisí pro projekty a závěrečné zprávy (KPZ) při MŽP (dříve při ČGÚ, MHPR a MH). V praxi jsou tato data opomíjena z důvodů zpochybňování jejich věrohodnosti a zpoplatnění poskytování detailních informací za úplatu, i když pro orgány státní správy by měly být ČGS poskytovány zdarma, tak jak se to děje přes institut oblastních geologů. Navíc jejich poskytování orgánům územního plánování je zakotveno v zákoně č. 62/1988 Sb., § 13 odst. 2. Obrisy, které nemusí být zcela přesné, ale vystihují polohu ložiska, jsou vyneseny do topografických podkladů a přístupné na <https://mapy.geology.cz/suris/>.

Paradoxně největší problémy ohledně zákresů se týkají těžených nebo k těžbě připravených ložisek nevyhrazených nerostů. Tuto informaci by měl poskytovat **OBÚ**, který vydává **Rozhodnutí** k povolení činnosti prováděné hornickým způsobem za účelem dobývání, podmíněné schválením **Plánu využití ložiska**, nebo **úřady**, které vydávají **Rozhodnutí o změně využití území**.

Obrys výhradního ložiska – zakres výhradního ložiska obsahuje pouze plochu s vypočítanými, schválenými a v Bilanci zásob ČR uvedenými zásobami. Měl by být zakreslen na základě **osvědčení o výhradním ložisku**, které vydává MŽP a rozesílá jej Ministerstvu průmyslu a obchodu, krajskému úřadu, obvodnímu báňskému úřadu, orgánu územního plánování, stavebnímu úřadu a organizaci, pro niž bylo provedeno vyhledávání nebo průzkum výhradního ložiska (zákon č. 44/1988 Sb., § 6).

Obrys chráněného ložiskového území (CHLÚ) pokrývá plochu zásob výhradního ložiska, ale může zabírat také přilehlé části, do nichž by mohlo ložisko z hlediska geologické stavby pokračovat. Zakreslen by měl být na základě výsledku řízení o stanovení CHLÚ, jehož účastníky jsou navrhovatel a MŽP, které svůj postoj však projednává s MPO, OBÚ, orgánem územního plánování a stavebním úřadem. Podklady o stanovení CHLÚ zašle MŽP příslušnému katastrálnímu úřadu k zápisu do katastru (zákon č. 44/1988 Sb., § 16, odst. 4).

Obrys dobývacího prostoru (DP), vyznačuje plochu, která je podmíněna záměry těžaře a může pokrývat jen část zásob ložiska, ale také prostor mimo ložisko určený k výstavbě provozních zařízení nebo na odvalové hospodářství. Je určena na základě rozhodnutí o stanovení DP vydaném příslušným OBÚ (zákon č. 44/1988 Sb., § 26, odst. 3). Hranice DP by měl OBÚ zaslat také příslušnému katastrálnímu úřadu k zápisu do katastru nemovitostí (zákon č. 44/1988 Sb., a § 25, odst. 4). Účastníky řízení jsou navrhovatel, OBÚ, obec a fyzické a právnické osoby, jejichž práva jsou dotčena. V případě stanoveného dobývacího prostoru vzniká právo k dobývání určeného výhradního ložiska. Stanovení dobývacího prostoru je i rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu (zákon č. 44/1988 Sb. § 27, odst. 6) a jako takový by měl být zanesen do územních plánů jako **výhledová plocha NT** (tedy nikoliv jen obrysem, ale i šrafovou), neboť jeho schválení **ještě neopravňuje těžaře k zahájení dobývání**. Paralelou jsou plochy předpokládané výstavby, které v ÚP zobrazeny jsou. Možná se tím zamezí povolování rekreačních a jiných objektů uvnitř DP a vytváření konfliktních situací, které brání hospodárnému využití nerostného bohatství.

Plochy určené k těžbě by měly být zakresleny na základě Rozhodnutí OBÚ o povolení hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem **za účelem dobývání**. Data by měl poskytnout

OBÚ, ale vlastní je i obec, která je účastníkem řízení. Tyto plochy by měly být v ÚAP vyznačeny již jako NT. Tato praxe se neděje. Jako NT jsou mnohdy označovány zcela jiné plochy, neodpovídající výše uvedenému Rozhodnutí nebo Rozhodnutí o změně využití území. Stanovit plochu těžby bez územního rozhodnutí OBÚ nelze, což dokumentuje i výrok NSS ze dne 27. února 2020 čj. 4 As 467/2019–27, odstavec 275 a odst. 306. V případě ložisek nevyhrazených nerostů bude zakreslení ploch určených k těžbě vázáno na rozhodnutí o využití území, vydané pro schválení plánu využití ložiska příslušným OBÚ.

3.3.3 Problémy s nerespektováním ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD

Tato kapitola je věnována problémům s nerespektováním ložisek a zdrojů nerostných surovin v ÚPD v procesu povolování těžebních záměrů, praktickým příkladům konfliktních situací a možnostem jejich předcházení, resp. řešení (vadný původní výklad § 18 předchozího Stavebního zákona a s ním spojené opatření /staveb/ snižující vliv dobývání mimo vymezené plochy NT, argumentace veřejným zájmem v procesu nepovolení dobývání apod.).

Podle ustanovení § 77 novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb. Zásady územního rozvoje kraje jsou základním koncepčním dokumentem kraje k usměrňování jeho územního rozvoje a ochrany hodnot jeho území. Vymezují zastavitelné plochy, transformační plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury **a plochy pro těžbu nerostů.**

ZUR – Zásady územního rozvoje

Forma zpracování problematiky využití a ochrany nerostných surovin v zásadách územního rozvoje (ZÚR) je většinou nedostatečná, v lepším případě je tato problematika zpracována alespoň standardním způsobem. Vlastní ložisková kapitola podává velice stručný, a navíc neaktuální přehled zastoupených surovin s pouhým upozorněním na těžená a netěžená výhradní ložiska. V aktuálně platných ZÚR se tedy zohledňují pouze výhradní ložiska nerostných surovin, přičemž v souvislosti s rozvojem soukromého podnikání v těžebním průmyslu stále více roste zájem o využívání ložisek nevyhrazených nerostů, především kvůli jejich přímé vazbě na příslušné pozemky. V příslušných výkresech zcela schází využívaná a nevyužívaná ložiska nevyhrazeného nerostu a prognózní zdroje. V případě strategicky významných a dosud netěžených nevyhrazených ložisek z pohledu kraje se nabízí využití institutu územní rezervy (stavební zákon č. 283/2021 Sb., §56 a §77 odst. (2)e). Nedostatečně se zdají být ošetřené některé věcné a právní návrhy v problematice postupného využívání nerostných surovin a jejich budoucí ochrany a významnosti.

Ložisková kapitola se omezuje pouze na výčet ložisek, případně prvků jejich ochrany, ale naprosto chybí vize jakékoliv koncepce rozvoje, jak je tomu u jiných kapitol (energetika, doprava, průmysl, životní prostředí apod.). Rozpracování ložiskové kapitoly je zcela nevyvážené vzhledem k rozsahu zpracování ostatních problémových okruhů (životní prostředí, doprava, energetika apod.). Zvláště důležité je přitom provázání navrhovaných investičních záměrů se zajištěním potřebných stavebních surovin. Současné krajské ZÚR tak reprezentují pouhý seznam regionálních zdrojů, kterými kraj v daném čase disponuje, aniž by byl však schopen výraznějším způsobem ovlivnit jejich udržitelnost, natož pak jejich rozvoj nebo jakoukoliv novou otvorku. Je to jen jedna z kratších kapitol, která se zpravidla svým obsahem týká známých základních údajů a konstatování o existenci ložiska, bohužel bez dalších důležitých souvislostí. Například v rámci pořizování územně plánovací dokumentace jde mimo jiné také o další faktor tzv.

⁵ „Z tohoto ustanovení (§30 vyhlášky č. 157/2024 Sb.Sb.) vyplývá, že **do ploch těžby** se v územně plánovací dokumentaci zařazují **pozemky, které jsou již využívány k zajištění těžební činnosti, případně s ní souvisejí**, nikoli však veškerá na území státu zjištěná ložiska nerostů.“

⁶ „Nejvyšší správní soud v této souvislosti konstatuje, že **pokud bude** po splnění zákonných požadavků **vydáno rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru** podle § 27 odst. 6 horního zákona, které je i rozhodnutím o využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu, **vyznačí** odpůrce podle § 26 odst. 3 horního zákona **hranici takto stanoveného dobývacího prostoru v územním plánu** v návaznosti na příští zprávu o uplatňování územního plánu (§ 55 odst. 1 stavebního zákona).“

politického vlivu. Ten také vytváří jedinečnost při pořizování územně plánovací dokumentace. Tento politický vliv se v procesu pořízení územního plánu obce a jeho změn nutně projevuje nejméně čtyřikrát:

- poprvé musí obecní zastupitelstvo rozhodnout o tom, že územní plán bude zpracován,
- dále schvaluje jeho projednané zadání,
- potom souborné stanovisko s pokyny pro zpracování návrhu územního plánu,
- nakonec schvaluje a vydává samotný územní plán obce.

Je zřejmé, že jednotlivé parciální zájmy v územním plánu nemusí být respektovány, ale o tom, jaké námitky a připomínky budou nakonec přijaty, a také o způsobu jejich přijetí rozhodují právě volení zástupci občanů, tj. zastupitelé obce. Zde se těžář dočká ve značné části případů konce svého úsilí o pokračování nebo rozšíření těžby, a to po vynaložení nemalých finančních prostředků na pořízení dalšího nutného průzkumu ložiska, dokumentace a velké časové náročnosti. Tento případ odráží v reálných podmínkách postavení těžebních společností v rámci kapitoly ZÚR o udržitelném rozvoji přírodních zdrojů s tzv. podporou státu při současné ochraně životního prostředí.

Celkově (u stavebních surovin) kraje nemají vůbec žádnou představu, kolik jich pro svůj standartní život budou potřebovat a kde je zajistí. Přičemž tato úvaha není nijak složitá. Pokud pro zjednodušení budeme brát za fakt, že spotřeba kameniva je dlouhodobě v úrovni 6,3-7 t/obyvatele (toto číslo již bere v úvahu i co největší využití recyklátů), pak například Středočeský kraj včetně Prahy každý rok potřebuje cca 11-13 miliony tun těžného a drceného kameniva. Zlínský kraj spotřebuje nejvíce těžného kameniva (štěrkopísků) ze všech využívaných komodit v kraji. Celková roční těžba těžného a drceného kameniva ve Zlínském kraji činí 2360 kt/rok (tj. 1257 tis. m³) z toho štěrkopísky činí cca 2086 kt/rok. Podíl těžby stavebních surovin (štěrkopísků a drceného kameniva) ve Zlínském kraji činí 3,74 % na celkové produkci v ČR. Těžba na území ČR v roce 2023 byla nižší oproti předchozím letům, jelikož se projevila hospodářská krize spojená s recesí ve stavebnictví a vysokou inflací. Celková produkce stavebních surovin (štěrkopísků a stavebního kamene) na území ČR v roce 2023 činila cca 25,7 mil. m³, tj. 63 mil tun.

Dále naprosto chybí v krajských plánech nějaká koncepce dopravního napojení stávajících, či budoucích zdrojů stavebních surovin, přičemž doprava je tím nejpalčivějším problémem z pohledu veřejnosti. Bohužel, těžba stavebních surovin s sebou nese i zvýšenou dopravní zátěž a zatím nikdo neřeší výstavbu obchvatů pro zajištění lepší dostupnosti klíčových ložisek. A tak dochází k výstavbě silnice I. třídy v nové trase, ale bez ohledu na to, že v její blízkosti se nachází ložisko, pro které by bylo vhodné vybudovat na tuto silnici výjezd, byť využitelný až v budoucnosti.

Podle novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb., §77 odst. 2e Zásady územního rozvoje kraje (ZUR) vymezují zastavitelné plochy, transformační plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury a plochy pro těžbu nerostů.

Z toho vyplývá, že Regionální surovinová koncepce Zlínského kraje vymezí záměry, které se doporučí jako plochy pro těžbu nerostných surovin nadmístního významu pro nezbytnou implementaci do Zásad územního rozvoje Zlínského kraje a jejich aktualizace. Stanovují se následující plochy těžby NT:

- plochy těžby jsou určeny pro vymezení území dotčených samotnou těžbou, tzn. dobýváním nerostu
- jako součást těchto ploch jsou vymezeny plochy/koridory přístupových komunikací pro těžbu a navazující následnou úpravu získané suroviny,

Vzhledem k výhodné lokalizaci těchto ploch těžby vůči významným rozvojovým záměrům na území Zlínského kraje, jejichž realizace se předpokládá v horizontu nadcházejících let, tj. do návrhového období 2035 se jeví jako účelné umožnit případnou těžbu stavebních surovin.

Doporučení pro Zásady územního rozvoje Zlínského kraje a jejich aktualizace, které stanovují níže uvedené atributy, při jejichž naplnění se vždy jedná o záměry nadmístního významu v oblasti těžby nerostných surovin:

- **a)** nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin, zejména štěrkopísku a stavebního kamene regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby Zlínského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem dostatečný vytěžitelných zásob nad 1,5 mil. m³ u štěrkopísku a nad 2,5 mil. m³ u stavebního kamene, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40-50 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN
- **b)** plochy těžby nerostných surovin, zejména k dotěžení ložisek štěrkopísku a stavebního kamene nadregionálního a regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství suroviny pro potřeby Zlínského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat dostatečný objem vytěžitelných zásob, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40-50 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN.

ÚP – územní plán

Problematika nerostných surovin v územních plánech je stejně jako v případě ZÚR nedostatečně řešena. Pořizovatelé se řídí vyhláškou č. 157/2024 Sb. a jejími přílohami (zejména č. 7), “ Standardizovanými jevy zásad územního rozvoje jsou mimo jiné těžba nerostů “.

Celá problematika nerostných surovin se tak omezila pouze na dobývání ložisek nerostných surovin. Z tohoto důvodu v mnohých ÚP chybí i výčet limitů území (výhradní ložiska, CHLÚ a DP), pokud zde není plánovaná nebo neprobíhá těžba. Naopak, často chybí uvedení těžby nevyhrazených nerostů, pokud není jejich plocha vymezena jako samostatná plocha s rozdílným způsobem využití (NT) – absence zohlednění PVL. V nejlepším případě je zde uveden soupis ložisek, prognózních zdrojů a poddolovaných území bez jakéhokoli komentáře nebo hodnocení z hlediska územního plánu, což je v naprostém protikladu např. s prvky ÚSES. Přitom se přímo nabízí řešit zde zdroje surovin potřebné alespoň pro výstavbu navrhovaných veřejně prospěšných staveb a tím eliminovat negativní důsledky jejich dovozu ze vzdálených míst v duchu bodu II Odůvodnění (1) a) *vyhodnocení koordinace využívání území z hlediska širších vztahů v území*. To by však ve většině případů znamenalo obnovu dříve běžných obecních lomů a pískoven, ale možná by to změnilo negativní postoj většiny občanů k těžbě nerostných surovin a pro zastupitele obce zjištění, že mohou mít na svém území ekonomicky zajímavé zdroje.

Naprosté potlačení problematiky geologických fenoménů (nejen ložisek) je důsledkem složení realizačních týmů pořizovatelů ÚP. Většinu kapitol (energetika, ochrana ŽP, doprava, zemědělství ...) zpracovávají specialisté, ale to neplatí pro geologii. Z tohoto důvodu jsou většinou kapitoly týkající se geologické stavby nevyhovující (pokud se v odůvodnění vůbec vyskytnou) a jsou redukovány na zařazení území do geomorfologické soustavy nebo na přehled pedologie převzaté z učebnic, ale neaplikované na konkrétní řešené území.

Dle ustanovení § 39 zákon č. 283/2021 Sb. (novela stavebního zákona) úkolem územního plánování je ve veřejném zájmu zejména mimo jiné zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty, regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních a nerostných zdrojů a vytvářet a stanovovat podmínky pro jejich využití.

Územní plán je základním koncepčním dokumentem obce k usměrňování územního rozvoje a ochrany hodnot jejího území. Podle ustanovení § 80 stavebního zákona je územní plán základním koncepčním dokumentem obce k usměrňování územního rozvoje a ochrany hodnot jejího území a mimo jiné stanoví koncepci uspořádání krajiny, jejíž součástí je i vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, ploch změn v krajině a stanovení podmínek pro jejich využití, vymezení a stanovení podmínek pro zelenou infrastrukturu včetně územního systému ekologické stability, prostupnost krajiny, protierozní opatření, ochranu před povodněmi a suchem, rekreaci a dobývání ložisek nerostných surovin.

V případech protahujících se řízení ve věci schvalování a implementace těžebních záměrů do územních plánů může Krajský úřad jako nadřízený správní orgán obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, úřadů územního plánování a obecních úřadů podle § 23 novely stavebního zákona použít institut územního opatření o stavební uzávěře, jedná-li se o změny v území nadmístního významu. Podle § 123 novely stavebního zákona se územním opatřením o stavební uzávěře omezuje nebo zakazuje v nezbytném rozsahu stavební činnost ve vymezeném území, pokud by mohla ztížit nebo znemožnit jeho budoucí využití podle připravované územně plánovací dokumentace, jestliže bylo rozhodnuto o jejím pořízení nebo o pořízení její změny, nebo podle jiného rozhodnutí nebo opatření v území, jímž se upravuje využití území. Územní opatření o stavební uzávěře, kterým se omezuje nebo zakazuje stavební činnost, která by mohla ztížit nebo znemožnit budoucí využití území podle připravované územně plánovací dokumentace, se vydává na nezbytně nutnou dobu, která však nesmí být delší než 6 let.

Výklad původního znění § 18 odst. 5 Stavebního zákona č.183/2006 Sb., který byl implementován i s mírnou změnou do § 122 současného znění novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb.

Jedná se o upozornění na problematiku spojenou s různorodým postojem a praktickými zkušenostmi k uplatňování ustanovení k umisťování staveb, zařízení, a jiných opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, **těžbu nerostů**, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu apod. Je otázkou, zdali s nabytím novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb., a zákona č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona, **byla tato problematika naprosto vyřešena.**

Specifickým problémem před novelou stavebního zákona byl různorodý postoj k uplatňování ustanovení § 18 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb. stavebního zákona, kdy pořizovatelé UP běžně vymezují v textové části návrhu ÚP (ve „výrokové“ části) u ploch s rozdílným způsobem využití v nezastavěném území jako nepřipustné využití těžbu nerostů nebo umisťování staveb a zařízení pro těžbu nerostů, aniž by si uvědomovali úskalí tohoto vyjádření. Explicitní uvádění této činnosti mezi nepřipustné využití pravděpodobně pramenilo z obavy možnosti povolení těžby (stanovení DP) v nezastavěném území na základě tohoto paragrafu. Nemožnost takového postupu deklaroval již Zápis z 6. zasedání poradního sboru pro aplikaci stavebního práva ze dne 20. 7. 2017.

Znění inkriminovaného § 18 odst. 5 Stavebního zákona č.183/2006 Sb., bylo následující:

V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem **umisťovat stavby, zařízení, a jiná opatření** pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepšují podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra. Uvedené stavby, zařízení a jiná opatření včetně staveb, které s nimi bezprostředně souvisejí včetně oplocení, lze v nezastavěném území umisťovat v případech, **pokud je územně plánovací dokumentace z důvodu veřejného zájmu výslovně nevylučuje.**

Poznámka: v tomto paragrafu se mluví o stavbách, zařízeních a jiných opatřeních, **nikoliv o těžbě**.

Princip § 18 odst. 5 byl zcela jiný. Vyjdeme-li z důvodové zprávy k původnímu zákonu č. 183/2006 (Sněmovní tisk 998/0, část 11 /h/)⁷, byl charakter § 18 **v obecné rovině** a odst. 5 by měl chránit nezastavitelné pozemky, což činí výčtem aktivit, které bylo možno v nezastavitelném území umístit. Ochrana tedy spočívala v tom, že nevyjmenované aktivity (výrobní, obytné a jiné) zde umístit nešlo. Vlastní realizace staveb, zařízení a jiných opatření vychází z nástrojů územního plánování, které byly specifikované v následujících paragrafech.

Je potřeba si uvědomit, že výše uvedený § se zabýval problémem nezastavěného území jako celku, nikoliv pro jednotlivé druhy pozemků jako ÚP. Dalším důležitým hlediskem byl fakt, že ÚP se vydával na omezenou dobu, a pokud došlo k povolení těžby a tím i možné realizaci staveb souvisejících s těžbou, nemohlo se tak stát na lesní nebo zemědělské půdě, protože povolení jakékoliv těžby nerostů bylo podmíněno vydáním rozhodnutí o změně využití území, v němž se parcely určené k těžbě dočasně vyjímají z lesního nebo půdního fondu za předem uvedených podmínek. Plošný zákaz staveb pro těžbu mohl mít různé následky.

a) obce, na jejichž území nejsou evidovány zdroje nerostných surovin:

- v tomto případě dotyčná věta postrádá smysl, neboť vyhledávání a průzkum nerostných surovin je dlouhodobá záležitost přesahující většinou časové období schvalovaného územního plánu nebo jeho změny. Je také zbytečné zakazovat něco, co územní plán vůbec neřeší ani nepředpokládá.

b) obce, na jejichž území jsou evidovány zdroje nerostných surovin:

- pokud bude v zakázaných činnostech na plochách NL nebo NZ uvedena věta **zakazující těžbu** nerostných surovin, postrádá tato věta relevanci, jelikož není v souladu s právními předpisy. **Na lesní nebo zemědělské půdě nelze provádět těžbu nerostných surovin.** Povolení těžby je podmíněno vydáním Rozhodnutí o změně využití území, v němž se dočasně parcely určené k těžbě vyjímají z lesního nebo půdního fondu za uvedených podmínek.
- pokud bude v zakázaných činnostech na plochách LP nebo ZP uvedena věta zakazující stavby, zařízení a jiná opatření pro těžbu nerostů, je možno ji chápat v duchu poslední věty § 18, odst. 5 - uvedené stavby, zařízení a jiná opatření včetně staveb, které s nimi bezprostředně souvisejí včetně oplocení, lze v nezastavěném území umísťovat v případech, pokud je územně plánovací dokumentace výslovně nevylučuje formou **výslovného zákazu těchto staveb**. V tomto případě by musel pořizovatel **deklarovat jiný veřejný záměr, který převyšuje veřejný zájem státu na využití nerostných surovin**, který je dán schválením výhradního ložiska a stanovením CHLÚ.

⁷ „Základním cílem územního plánování je vytváření předpokladů pro udržitelný rozvoj území. Návrh nového stavebního zákona používá termín „udržitelný rozvoj území“ s akcentem na problematiku území v návaznosti na vývoj názorů na pojetí „udržitelného rozvoje“. Územní plánování v souladu s udržitelným rozvojem usměrňuje změny v území, koordinuje a harmonizuje požadavky na kvalitní životní prostředí, ekonomické aktivity i sociální potřeby. Vytváří předpoklady pro účelné a hospodárné umístění veřejné infrastruktury v území. Územní plánování soustavně a trvale konkretizuje a koordinuje veřejný zájem na využití území, který je **soustředěn na racionální využívání zastavěného a zastavitelného území a na ochranu území nezastavěného a nezastavitelných pozemků**. Při návrzích na změny ve využívání území musí být vycházeno z možností území a ochrany jeho hodnot. **Podmínky pro změny v území se stanovují jednotlivými nástroji územního plánování, zejména územně plánovací dokumentací**. Přitom musí územní plánování vycházet z požadavků souvisejících vědních oborů.“

c) obce, na jejichž území jsou vyhlášena CHLÚ nebo DP

- v tomto případě je toto omezení v rozporu s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu čj. 4 As 467/2019-27 ze dne 27. února 2020 i s dohodou, řešící rozpor mezi Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem průmyslu a obchodu ve smyslu ustanovení § 4 odst. 8 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, dále ve smyslu § 136 odst. 6 a § 133 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a na základě odborného posouzení obsahu rozporu (čj. MMR-57677/2020-81-2 ze dne 30. 6. 2020). Pokud bude v zakázaných činnostech na plochách lesní nebo zemědělské půdy uvedena věta zakazující stavby, zařízení a jiná opatření pro těžbu nerostů, je nutno si uvědomit, že toto omezení může mít fatální důsledky. Stavby, zařízení a jiná opatření související s těžbou je nutno chápat jako objekty, jejichž realizaci si mohly vynutit okolnosti (např. stížnosti občanů, změna dopravní situace, snižování vlivů těžby...) neznámé při povolování těžby, nebo je nelze z různých důvodů umístit do vymezeného prostoru těžby. Příkladem takových objektů mohou být účelové komunikace (cesty, lanovky, skluzy, dopravníkové pásy), protihlukové stěny, zařízení na snižování prašnosti, zařízení na čištění důlních vod apod. Výslovným zákazem bude realizace těchto opatření znemožněna. Naopak uvedením zákazu staveb souvisejících zemědělskou, lesní nebo vodohospodářskou činností v plochách určených k těžbě omezuje jejich využití, pokud není v rozporu s aktuálním „Plánem využití ložiska“, případně s „Plánem otvírky, přípravy a dobývání“. Znemožňuje tak využití dosud neroztěžených ploch, případně využití vodního zdroje nalezeného při otvírce atd.

Je nutno zdůraznit, že je zapotřebí sledovat podmínky stanovené územním plánem pro nezastavěné území, a to z hlediska přijatelnosti využití. Pokud je těžba vyloučena (zařazená mezi území vylučující), musí být v územním plánu deklarován jiný veřejný zájem, který v území nad těžbou převažuje.

Podle Zápisu z 6. zasedání poradního sboru pro aplikaci stavebního práva ze dne 20. 7. 2017 má Stanovení dobývacího prostoru má dvojí povahu – jde jednak (bez stavebně právní souvislosti) o oprávnění k dobývání výhradního ložiska, o osvojení části nerostného bohatství, které je ve vlastnictví státu, jednak (se stavebněprávní souvislostí) o využití určitého území. Podle § 80 odst. 3 písm. c) SZ „vyžadovalo“ stanovení dobývacího prostoru územní rozhodnutí o změně využití území; k tomu srov. § 84 odst. 2 SZ a § 27 odst. 1 horního zákona. (Připomenout lze i, již před lety zrušené, ustanovení § 27 odst. 6 horního zákona: „Stanovení a změna dobývacího prostoru je rozhodnutím o využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu.“). Shora míněným „opatřením“ (resp. „jiným opatřením“) se podle předchozího stavebního zákona rozumí nějaké „fyzické“ opatření nestavební povahy, nikoli stanovení dobývacího prostoru (vydání územního rozhodnutí o změně využití území). Stavební zákon sice nedefinoval pojem „jiného opatření“, bylo však třeba dovodit, že se podle § 18 odst. 5 SZ jedná o kategorii komplementární ke „stavbám a zařízením“ a těmito kategoriemi determinovanou. Stavby a zařízení se v území „umísťují“. Rovněž při použití gramatického výkladu je tedy třeba dovodit, že stanovení dobývacího prostoru není jiným opatřením ve smyslu § 18 odst. 5 SZ. Dobývací prostor se „stanovuje“ (územním rozhodnutím o využití území), nikoliv „umísťuje“.

Ustanovení § 18 odst. 5 SZ představovalo dle Zápisu 6. zasedání poradního sboru výjimku ze zásady ochrany nezastavěného území. Výjimku je třeba interpretovat restriktivně. Těžba nerostů je zpravidla spojena s významnými zásahy do území a je třeba ji posuzovat komplexně ve fázi pořizování územního plánu, kdy příslušné orgány územního plánování v dohodě s dotčenými orgány a po projednání s dalšími aktéry, vstupujícími do procesu jeho pořizování, vymezí rámec pro budoucí rozhodování o využití území. Připuštění možnosti těžby nerostů v nezastavěném území bylo základě § 18 odst. 5 SZ bez jejich prověření v územním plánu s sebou nese významná potencionální rizika, která nešlo v navazujících řízeních účinně eliminovat. Ve prospěch komplexního posouzení těžby nerostů ve fázi pořizování územního plánu hovoří rovněž skutečnost, že stanoviska dotčených orgánů na úseku ochrany nerostného

bohatství bývají zpravidla velmi obecná a zachycení konkrétních záměrů je obtížné. Pokud by těžba nerostů podléhala posuzování vlivů na životní prostředí (resp. udržitelný rozvoj území), byla by tzv. SEA v řadě případů prakticky neřešitelná, pokud by kdekoliv v nezastavěném území byla konkludentně připuštěna těžba nerostů.

Jedním z omezení je skutečnost, že dle textu § 18 odst. 5 může být dobývací prostor stanoven v nezastavěném území pouze v případě, že to je v souladu s jeho charakterem. V tomto případě výklad MMR k § 18 odstavci 5 stávajícímu stavebnímu zákonu je v některých ohledech nekonzistentní z hlediska použitých metod a zejména s ohledem na již vydané judikáty soudů a názory - viz rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně, čj. 4 As 467/2019 – 27 ze dne 27. února 2020, rozsudek Krajského soudu v Brně, čj. 31 A 112/2020-404 ze dne 6. října 2020, rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, čj. 73 A 5/2018-111 ze dne 30. září 2019, rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně, sp. zn. 1 As 76/2018-60 ze dne 12. dubna 2018, rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 4 As 116/2020-99 ze dne 16. prosince 2020.

Toto lze ilustrovat na příkladu, kdy MMR na jedné straně striktně aplikovalo gramatický výklad (např. „Dobývací prostor není v nezastavěném území „umísťován“, nýbrž je ve smyslu § 28 horního zákona „stanoven“. Sousedství, které používá stavební zákon v § 18 odst. 5, „v nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umísťovat stavby, zařízení a jiná opatření...“ svědčí pro pojetí „jiných opatření“ ve smyslu záměrů, které jsou umísťovány v území obdobně jako stavby a zařízení. Obecně platí, že výklad ustanovení nesmí překračovat rámec daný jeho gramatickým významem“, přičemž na straně druhé následně dochází k teleologickým závěrům, které jdou nad rámec gramatického významu předmětného ustanovení (např. „Účelem ustanovení § 18 odst. 5 stavebního zákona je vyjmout z ochrany nezastavěného území, jak ji zákon stanoví, drobné stavby, zařízení a jiná opatření, která přímo souvisejí se stávajícím využitím území pro vyjmenované, v nezastavěném území běžné, účely, a která svými vlastnostmi nenaruší stávající charakter nezastavěného území. Z pohledu územního plánu se jedná zejména o stavby, zařízení a jiná opatření, pro která by bylo obtížné, vzhledem k jejich rozsahu, v územním plánu vymezit zastavitelnou plochu“). Rovněž závěr, že stanovení dobývacího prostoru nelze zahrnout do jedné skupiny se stavbami a zařízeními, neboť stavby a zařízení jsou fyzickými věcmi (zcela pomineme občanskoprávní problematiku, zda a případně za jakých podmínek lze stavbu v obecné rovině kvalifikovat jako věc), zatímco dobývací prostor dle autora stanoviska představuje „určitý právní režim území“ (přičemž je třeba uvést, že redukce obsahu pojmu dobývací prostor na „právní režim území“ neodpovídá jeho vymezení a funkci v horním právu a zcela pomíjí některé jeho aspekty, které se obvykle pojí s (nehmotnými) věcmi, např. převoditelnost), nemá žádnou oporu v textu předmětného ustanovení. Nelze pominout, že stanovení dobývacího prostoru je předpokladem pro hornickou činnost spočívající v exploataci ložiska vyhrazeného nerostu, přičemž v přímé souvislosti s ní vzniká důlní dílo, které lze také považovat za fyzickou věc, alespoň v intencích použití tohoto pojmu pro stavbu. Pro účely těžby tak stanovení dobývacího prostoru plní do značné míry obdobnou funkci jako rozhodnutí o umístění stavby ve vztahu ke stavbě.

Jsme přesvědčeni, že výklad, který nerespektuje současnou praxi, nekonzistentně přistupuje k interpretaci zákonných ustanovení a zejména je v rozporu s judikaturou správních soudů, je nesprávný a dlouhodobě neudržitelný. Pokud by došlo k plošné aplikaci MMR uvedeného výkladu ustanovení § 18 odst. 5 stavebního zákona orgány územního plánování, které dosud dlouhodobě uplatňovaly odlišný výklad, znamenalo by to závažný zásah do právní jistoty a legitimního očekávání báňských podnikatelů, kteří na základě praxe důvodně oprávněně předpokládají, že jejich záměr na stanovení dobývacího prostoru v nezastavěném území je za splnění zákonných podmínek plně v souladu se zákonem.

3.3.4 Koordinace návrhu k nalezení řešení, které je z hlediska ochrany a využití ložisek nerostných surovin a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější

Ochrana výhradních ložisek neboli nerostného bohatství a jejich implementace do podkladů specifikovaných stavebním zákonem č. 283/2021 Sb. (UÚR, ÚP, ÚAP...) je dostatečně ošetřena Horním

zákonem č. 44/1988 Sb v aktuálním znění. Podle § 15 horního zákona k včasnému zabezpečení ochrany nerostného bohatství jsou orgány územního plánování a zpracovatelé územně plánovací dokumentace povinni při územně plánovací činnosti vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách poskytovaných jim Ministerstvem životního prostředí České republiky. Při tom postupují podle zvláštních předpisů **a jsou povinni navrhnout řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.** K vlastní ochraně výhradních ložisek pak slouží CHLÚ, které, stejně jako samo výhradní ložisko, je limitou území.

Přesto je tato právní úprava často nerespektována. Procesy tvorby Územních plánů a jejich následných změn nesmí být v rozporu s tímto právním rámcem. Příkladem může být judikát Nejvyššího správního soud dne 27.2. 2020. Nejvyšší správní soud vydal příložený rozsudek č.j. 4 As 467/2019-27, kterým byly zrušeny části již účinného územního plánu, kterými se také vylučovalo umístění „staveb, zařízení a jiných opatření pro těžbu nerostů, včetně staveb, které s nimi bezprostředně souvisejí včetně oplocení“ v plochách s rozdílným způsobem využitím, které daný územní plán vymezil na území výhradního ložiska a chráněného ložiskového území. V daném rozsudku Nejvyšší správní soud vyložil, jak ve vztahu k těžbě nerostů postupovat při střetu dotčených právních předpisů (stavebního zákona a horního zákona). V odstavcích 24, 28-31 citovaného rozsudku se výslovně uvádí:

[24] Důvodnou však Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku ve vztahu k plochám NZ – plochy zemědělské, W – vodní a vodohospodářské, NL – plochy lesní, ZP – zeleň přírodního charakteru, NP – plochy přírodní. Do těchto ploch totiž uvedená ložiska zasahují. Úplné vyloučení umístění staveb, zařízení a jiných opatření pro těžbu nerostů ve svém důsledku znamená vyloučení dobývání nerostů a jejich těžby, neboť z povahy věci nelze dobývání a těžbu nerostů provozovat bez potřebných technických zařízení. V případě těchto ploch tak je územní plán v rozporu se ZÚR OK. V této souvislosti Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovateli, že námitka týkající se této vady územního plánu nepředstavuje námitku neproporcionality zásahu do práv stěžovatele. Uplatnění námitky nezákonnosti územního plánu pro rozpor s nadřazeným územně plánovacím dokumentem v návrhu proto nebránilo to, že stěžovatel nepodal námitky či připomínky v procesu veřejného projednání návrhu napadeného územního plánu.

[28] Stěžovatel dále namítl, že zpracovatel územně plánovací dokumentace navrhl řešení, které využití nerostného bohatství vysloveně znemožňuje, a v odůvodnění územního plánu toto řešení neodůvodnil, neboť nepopsal, proč nemá veřejný zájem státu dle § 15 odst. 1 horního zákona zpřesněný v ZÚR OK a územní studii šterkopísky přednost před zájmem územně samosprávného celku. Nejvyšší správní soud k tomu v první řadě uvádí, že uvedené ustanovení horního zákona stanoví orgánům územního plánování povinnost navrhnout řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější. Orgán územního plánování tak je povinen ve vztahu k nerostnému bohatství, krom možností jeho využití, zohlednit rovněž např. zájem na ochranu životního prostředí a princip udržitelného rozvoje území.

[29] Z odůvodnění územního plánu je zřejmé, že odpůrce jednostranně upřednostnil právě tento princip, když uvedl, že vlastní ložisko je chráněno před vytěžením pro potřeby budoucích generací a při zohlednění kvality života generací současných. S ohledem na tento princip odpůrce těžbu a činnosti související a obdobné na svém území zcela vyloučil. Nezohlednil však existenci nadřazeného územně plánovacího dokumentu (ZÚR OK), který ukládá obcím těžbu ve vymezených územích a za splnění stanovených podmínek umožnit. Odpůrce tak nehodnotil a nevážil protichůdné zájmy, tj. zájem na využití nerostného bohatství se zájmy, které se rozhodl chránit. Stěžovateli je tudíž třeba přisvědčit také v tom, že v tomto ohledu je odůvodnění územního plánu odpůrce nedostatečné.

[30] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s argumentací krajského soudu, že plochu těžby by byl odpůrce povinen v území vymezit v případě existence rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru. Žádné takové rozhodnutí pro předmětné území v době vydání opatření obecné povahy neexistovalo. Nejvyšší správní soud v této souvislosti konstatuje, že pokud bude po splnění zákonných požadavků vydáno Rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru podle § 27 odst. 6 horního zákona, které je i rozhodnutím o využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu, vyznačí odpůrce podle § 26 odst. 3 horního zákona hranici takto stanoveného dobývacího prostoru v územním plánu v návaznosti na příští zprávu o uplatňování územního plánu (§ 55 odst. 1 stavebního zákona). Stávající zařazení pozemků, na nichž se nachází CHLÚ a ložiska výhradních či nevýhradních surovin, do ploch W, NL, ZP, NP a NZ nebrání případnému stanovení dobývacího prostoru na těchto pozemcích, pokud územní plán nevylučuje v dotčených plochách těžbu nerostných surovin.

[31] Nejvyšší správní soud tedy shledal důvodnou námitku stěžovatele, v níž se domáhal zrušení vyloučení umístování staveb, zařízení, a jiných opatření pro těžbu nerostů v nezastavěném území v části územního plánu pro plochy W, NL, ZP, NP a NZ. Zbývající námitky uplatněné stěžovatelem v kasační stížnosti shledal Nejvyšší správní soud nedůvodnými, jak vysvětleno výše.

Zjednodušeně řečeno Nejvyšší správní soud shledal, že daný účinný územní plán byl v rozporu se zásadami územního rozvoje, které vymezovaly potřebu neznemožnit těžbu nerostů ve výhradním ložisku a v chráněném ložiskovém území. A dále daný územní plán neumožňoval zřízení staveb, zařízení a jiných opatření pro zahájení těžby nerostů v nezastavěném území, byť Nejvyšší správní soud shledal, že těžbu nerostů je možné povolit (stanovit dobývací prostor), i když dané plochy nejsou zahrnuty přímo v plochách těžby nerostů, protože se nachází právě v CHLÚ a výhradním ložisku.

Složitější je situace v případě ložisek nevyhrazených nerostů, na něž se nevztahuje žádná legislativní ochrana, i když jsou pro pokrytí potřeb stavebních surovin pro kraj nepostradatelné. Jejich začlenění do územních plánů stanovuje § 13, odst. 1, zákona č. 62/1988 „Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití.“ To se promítá i do novelizovaného stavebního zákona č. 283/2021, kde v § 77 odst. (2)e je uvedeno, že Zásady územního rozvoje vymezují mj. plochy pro těžbu nerostů, tedy pro vyhrazené i nevyhrazené nerosty. Jejich ochrana je tak přesunuta na kraje, které k jejich ochraně mohou využít institut stavební uzávěry nebo územní rezervy. Záleží tedy na krajích, jak budou hospodařit s tímto nerostným potenciálem. Tato idea vychází ze skutečnosti, že výhradní ložiska jsou majetkem státu, ale ložiska nevyhrazených nerostů jsou součástí pozemku.

V současné době existuje celá řada vyhodnocených ložisek stavebních surovin (ať výhradních ložisek nebo ložisek „nevýhradních“, řada prognózních zdrojů) avšak velká, ne-li podstatná část z nich není vzhledem ke své lokalizaci reálně využitelná (blízkost obytné zástavby, střet s ochranou přírody, chybějící dopravní napojení apod.).

Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje. K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory či dálniční sítě apod., jsou nezbytné dostatečné disponibilní zdroje stavebních surovin. V žádném případě neklesá těžba a spotřeba stavebních surovin, tj. v našem případě stavební kámen a šterkopísky. Naopak k objemově nejvýznamnějším patří právě těžba stavebních surovin pro realizaci významných dopravních liniových staveb a jejich spotřeba je dlouhodobě na stabilních ročních produkcích, ba dokonce nepatrně roste od roku vzrůstá. Žádoucí je zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými

geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce.

Je tedy nutné, aby územní plány zohledňovaly existenci nadřazené územně plánovací dokumentace (ZÚR), která může vymezit plochy pro těžbu nerostů a pořizovatel ÚPD je povinen hodnotit a vážit protichůdné zájmy, tj. zájem na využití nerostného bohatství se zájmy, které se rozhodl chránit a toto posouzení v rámci odůvodnění územního plánu jednoznačně vymezit.

Hlavní myšlenky lze shrnout obecně do následujících bodů:

- a) určitá disproporce v cílech a kompetencích jednotlivých vládních orgánů – ministerstev, např. vazba mezi MŽP, MPO, MMR a územně správními orgány (MPO nepovažuje regionální plány za závazné)
- b) obecné nedostatky, které zabraňují efektivnímu uplatňování státní surovinové politiky, např.:
 - nejasnost při stanovení dobývacích prostorů, kdy územně plánovací orgány vyžadují jako podklad pro změnu a aktualizaci svých dokumentů rozhodnutí OBÚ o stanovení DP, naopak OBÚ vyžaduje souhlas se schválenou územně plánovací dokumentací,
 - neprovázanost státních investičních plánů ve vazbě na analýzu disponibilních surovinových zdrojů,
 - v mnoha případech neochota povolovat nová průzkumná území. Dnes je defacto většina geologických průzkumů realizována soukromými subjekty, což má přednost pro stát v tom, že je provádí podnikatelský subjekt na vlastní náklady s plnou mírou rizika spojenou s průzkumnou činností, který má skutečnou představu, popř. zkušenost s následným uplatněním těženého nerostu. Navíc realizátorovi průzkumu nevznikají žádná přímá práva na zahájení dobývání, naopak má povinnost výsledky svého průzkumu předat státu,
 - jistá míra nestabilních podmínek pro podnikatelské záměry v oblasti dobývání surovin, spočívající v různých podmínkách pro vyhrazené a nevyhrazené nerosty, v systému ne zcela jednoznačně stanovených úhrad za vytěžené nerosty a jejich časově omezená platnost v případě vyhrazených nerostů (zrušení moratoria v HZ), což může vést k porušování paragrafů HZ, např. o efektivním využívání ložiska,
 - časově omezená platnost některých dokumentů upravená někdy i metodickými pokyny jednotlivých rezortů (EIA a možné realizace její změny, plánování těžby na 20 let a podobně),
 - Ochrana ložiska není zajištěna pouze realizací stavební uzávěry, ale k ložisku musí být zajištěn i přístup.
 - nedodržování existujících pravidel a vstup 3 subjektů do procesu schvalování dokumentů povolujících těžbu. V tomto bodě by zásadně mělo být vycházeno ze dvou faktorů a to, že ložisko je nepřemístitelné a že těžba, na rozdíl od jiných oborů lidské činnosti, se neprovádí bez zajištěného odbytu, který je odrazem potřeby suroviny. Bohužel v tomto bodě je možno konstatovat, že právě nepostižitelný vstup třetích orgánů, obvykle nejrozumnějších spolků, uplatňováním mnohdy subjektivních názorů, celý proces zahájení těžby prodlužuje a znesnadňuje. Mnohdy jsou uplatňovány zcela beztestně požadavky na dodatečné analýzy, které kromě nákladů stojí i čas. Zde by bylo nutné, aby byl sklouben proces schvalování staveb v územních plánech spolu s postupem povolování lokálních těžeb, zejména v oblasti stavebních surovin. Mnohdy z koncepcí, což je v materiálu rovněž upozorněno, zvítězí snaha o lokální ochranu a mnohdy i soukromý zájem oproti zdravému ekonomickému smýšlení, kdy do stavebních nákladů je nutno velmi významně započítat přepravní náklady, které stavby nejen zdražují, ale i velmi negativně ovlivňují životní prostředí.

3.3.5 Koordinace návrhů novel klíčových zákonů (liniový, stavební zákon apod.) z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství

Český báňský úřad nastínil zásadní výzvy, které české hornictví v nejbližší budoucnosti čekají bude zdárný průběh útlumu uhelného hornictví a pomoc při dosažení shody celé společnosti na tom, že využívání vlastních strategických a stavebních surovin a s ním spojené negativní dopady jsou nezbytnou cenou za konkurenceschopnost země. Při hledání optimální cesty k využívání domácích surovin je pak nutné neustále hledat odpověď na tři otázky co vytěžit, jak vytěžit a kam je dodat.

- Co znamená rozhodovat jaké nerostné suroviny a v jakém množství těžit na základě analýzy jejich domácí spotřeby.
- Jak znamená rozhodnutí, jakou technologií úpravy či zušlechtní nerostnou surovinu v požadovaném množství a s minimálními dopady na životní prostředí vyrobit.
- Kam dodat znamená zjistit, kde je místo spotřeby nerostných surovin a jakými cestami je tam dopravit, s důrazem na nejmenší zátěž životnímu prostředí.

Novela liniového zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury (dříve Lliniový zákon) a další související předpisy zákonem č. 465/2023 Sb.

Klíčová je novela zákona č. 465/2023 Sb., kterou se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury (dříve liniový zákon) a další související předpisy vč. Horního zákona, zákona o vyvlastnění, energetického, stavebního zákona a dalších.

Novela liniového zákona, která platí od 1.1. 2024 nově zahrnuje jako projekty společného zájmu i těžební infrastrukturu (§1, Odst. 9) související s dobýváním tzv. ložisek strategického významu⁸ tj. stavby a zařízení které mají sloužit jejich otvírce, přípravě a dobývání, jakož i stavby sloužící k jejich úpravě a zušlechťování prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, dále stavby určené k jejich přepravě a úložná místa pro těžební odpad.

Související změna horního zákona definuje kritické nerosty, které zahrnují radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a šterkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní (nově §3, odst. 3 Horního zákona). Ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle liniového zákona. Ložiska strategického významu stanoví vláda nařízením.

Změna zákona o vyvlastnění nově ve vztahu k hornímu zákonu umožňuje i odejmutí nebo omezení vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění otvírky, přípravy a dobývání ložiska strategického významu, na němž byl stanoven dobývací prostor, nebo zvláštních zásahů do zemské kůry. Řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání kritického nerostu se zahajuje na návrh organizace. Náležitosti návrhu a jeho přílohy stanoví Český báňský úřad vyhláškou.

⁸ § 6a Horního zákona (44/1988 Sb.) „Ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury.“

Obr. 13: Zjednodušená schémata významnosti kritických surovin v rámci novely horního a liniového zákona při osvojování a dobývání ložisek nerostných surovin (Těžební unie, 2023, Ing Martin Štemberka, Ing. Jakub Suchomel).

Obr. 14: Zjednodušená schémata významnosti kritických surovin v rámci novely Horního a Liniového zákona při osvojování a dobývání ložisek nerostných surovin (Těžební unie, 2023, Ing Martin Štemberka, Ing. Jakub Suchomel).

Změna horního zákona dále stanovuje podmínky řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání kritického nerostu dotčené orgány. V ustanovení § 28a v odstavci 5 v novele horního zákona se uvádí, že v řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání kritického nerostu dotčené orgány oznámí svá závazná stanoviska nebo vyjádření ve lhůtě 30 dní. Nevydá-li dotčený orgán závazné stanovisko nebo vyjádření ve lhůtě pro jeho vydání, považuje se za souhlasné a bez podmínek. Ustanovení věty druhé tohoto odstavce se neuplatní na jednotné environmentální stanovisko podle zákona o jednotném environmentálním stanovisku a závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. V

ustanovení § 28b v odstavci 1 a 2 horního zákona se uvádí, že k řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu je příslušný Český báňský úřad. Řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu se zahajuje na návrh organizace. Náležitosti návrhu a jeho přílohy stanoví Český báňský úřad vyhláškou. V neposlední řadě v ustanovení § 32b v odstavci 1 a 2 Horního zákona se uvádí, že podle zákona o vyvlastnění lze odejmout nebo omezit vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění otvírky, přípravy a dobývání ložiska strategického významu, na němž byl stanoven dobývací prostor, nebo zvláštních zásahů do zemské kůry podle § 34 odst. 1 písm. d). Pro odnětí nebo omezení práva podle odstavce 1 se použijí obdobně ustanovení zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury vztahující se k těžební infrastruktuře a infrastruktuře pro ukládání oxidu uhličitého.

Novela stavebního zákona č. 283/2021 Sb. Stavební zákon

Dlouho připravovaná novela stavebního zákona přináší změny i pro horní zákon a související předpisy. Dotýká se zejména povolování staveb v souvislosti s dobýváním, které nový stavební zákon zařazuje mezi tzv. vyhrazené stavby (Příloha č.3 písm. j) a m) NSTZ). Tyto stavby bude povolovat nově zřízený tzv. „Dopravní a energetický stavební úřad (DESÚ). Nový stavební zákon také upravuje vydávání koordinovaných vyjádření a koordinovaných závazných stanovisek, je-li dotčeným orgánem dle jiných právních předpisů stejný orgán veřejné správy.

Povolení o změně využití území vyžaduje stanovení prostoru pro dobývání ložisek nerostů, pro která se nestanoví dobývací prostor podle horního zákona (§213 písm b).

Změna horního zákona a souvisejících předpisů ve vztahu k novele stavebního zákona (ve smyslu zákona č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona)

V souvislosti s novelou stavebního zákona došlo ke změnám kompetencí státní správy ve věcech povolování staveb souvisejících s dobýváním. Novela platí od 1. 1. 2024. Ke změně dochází v §23 „Důlní díla a důlní stavby (§23 odst. 1). Zatímco stavby pod povrchem budou v kompetence státní báňské správy (tedy OBÚ), stavby na povrchu bude nově povolovat stavební úřad na základě vyjádření OBÚ (§23 odst. 3 „Stavby, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek, nebo úpravě a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, jakož i jejich změnu, užívání, změnu užívání nebo odstranění povoluje na žádost nebo v případech stanovených stavebním zákonem nařizuje z moci úřední stavební úřad na základě vyjádření obvodního báňského úřadu“.

Obdobné ustanovení se týká změn zákona č. 61/1988 Sb. v §30 odst. 3 tj. staveb pro skladování výbušnin, které bude taktéž povolovat stavební úřad na základě vyjádření OBÚ. V případě povolování staveb souvisejících s činností prováděné hornickým způsobem (ČPHZ), tedy zejména dobývání nevýhradních ložisek, bude místo závazných stanovisek vydávat OBÚ pouze vyjádření. Dle §41 OBÚ pozbude své role jakožto jiného stavebního úřadu a ve stavebních řízeních bude vydávat vyjádření, zatímco k územním a regulačním plánům, územním opatřením o stavební uzávěře vydávaným obcí bude vydávat stanoviska (předtím závazná stanoviska).

Paralelně vyjádření bude OBÚ vydávat i pro stavební řízení pro záměry zřízení úložného místa těžebního odpadu dle zákona č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů (§6 odst. 2), jehož povolování bude v gesci stavebního úřadu.

Od 1. 1. 2024 se mění i geologický zákon v §13 odst. Ve věci vymezení území se zvláštními podmínkami geologické stavby Ministerstva životního prostředí (MŽP), např. s předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrskogeologickými poměry. V těchto územích mohou stavební úřady

povolovat záměry na základě vyjádření krajského úřadu (předtím na základě závazného stanoviska MŽP).

Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. třídy a železniční infrastruktury

Významným podkladem pro vyhodnocení současného stavu využívání, životnosti zásob a výhledové potřeby kameniva na území Zlínského kraje je Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury, která byla zpracovaná v roce 2022 konsorciem ČGS, Těžební unie a Sdružení pro výstavbu silnic pro Ředitelství silnic a dálnic ČR (ŘSD) na základě objednávky č. 01KV- 002458. Zpracování studie vyplynulo ze závěrů 27. zasedání Rady vlády pro energetickou a surovinovou strategii České republiky ze dne 17. prosince 2019. Studie vycházela z plánu staveb v oblasti výstavby dopravní infrastruktury do roku 2026, které jsou zajišťovány organizací ŘSD a jen okrajově se zabývala i plánovanou železniční výstavbou do roku 2032, která byla zajišťována Správou železnic, s.o. (SŽ). Zvolený časový horizont let 2026–2032 lze považovat za období, ke kterému lze přiřadit reálné údaje, na kterých je možno konfrontovat disponibilní zásoby požadovaných surovin v existujících aktivně provozovaných surovinových zdrojích s přijatelnou dopravní vzdáleností a srovnat je s reálně předpokládanou potřebou surovin v daném místě. Ve svých závěrech vychází ze statisticky vypočteného množství materiálu, potřebného pro vymezený okruh staveb, realizovaných ŘSD a SŽ. Studie také upozorňuje na příznaky stavební surovinové krize – regionální výpadky, prodlužující se přepravní trasy a zdražování. Studie se neomezuje pouze na podrobnou analytickou část, ale pojmenovává také příčinu neutěšeného stavu a navrhuje řešení. Je třeba zrychlit povolovací proces u nových zdrojů, který v případě pískoven trvá průměrně 5–10 let a v případě kamenolomů 8 až 12 let.

Ze závěrů studie vyplývá, že v krátké budoucnosti (tj. v horizontu 5 až 10 let) na území ČR bude docházet na jednotlivých těžných ložiskách stavebních surovin k dotěžení dostupných zásob stavebního kamene a štěrkopísků, a tudíž k riziku nenaplňování hospodářských potřeb státu. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem může být reálná dostupnost zásob, která se významně snižuje. Z hlediska budoucího vývoje lze očekávat nedostatek kameniva, neboť zásoby některých ložisek jsou časově omezené. Je tedy nutno hledat řešení, jak plánované stavby zajistit, neboť nelze uvažovat, že řešením je recyklace (odhadem lze použít recyklovaných materiálů ve výši max. 20–25 %) a ani dovoz surovin ze vzdálenějších lokalit, popř. z importu, který může být velmi komplikovaný – zde je nutno připomenout vzorec zatížení uhlíkovou stopou (vyprodukovaným CO₂) při přepravě konvenčními přepravními prostředky. Otázky spojené s dovozovou vzdáleností je třeba reálně posuzovat s ohledem na fungující mechanismy tržního prostředí. Dovozy z větších vzdáleností (50 a více km) zaujímají vyšší dopady na životní prostředí s nárůstem tzv. uhlíkové stopy ve formě zvýšené produkce CO₂.

Zásadním výstupem studie je rovněž identifikace rizikových faktorů v rámci udržitelnosti a rozvoje využívání ložisek nerostných surovin, zejména při nedostatku kameniva, kapacit lomů a pískoven a při schvalování receptur. Celkově dle aktuálního vyjádření ŘSD je jednoznačně nedostatek kvalitního hrubého drceného kameniva do asfaltových směsí, nedostatek vhodné frakce 0/4, 2/4, 4/8, 8/11 a 8/16 mm do betonů, neúnosně dochází ke kombinaci mnoha různých kameniv v asfaltové směsi, nejsou zajištěny potřebné objemy kvalitního kameniva pro obalovny a betonárky. Rovněž počet reklamací i cena prací rostou úměrně s tím, jak ubývá kvalitního přírodního kameniva. Ředitelství silnic a dálnic ČR zaznamenává stále větší počet reklamací, v současnosti jde již o desítky dopravních staveb, konkrétně za rok 2023 ve srovnání s minulými lety byl zaznamenán jejich nárůst o 20 až 40 %. Čím dál komplikovanější situace se zásobováním výroben stavebních hmot (betonárky, obalovny) kamenivem, zejména vrůstající problém nedostatku kameniva, kapacit lomů a pískoven, při schvalování receptur asfaltových směsí v laboratořích ŘSD a průkazních zkoušek betonů. Obdobná situace je i při výrobě betonů – častěji se schvalují receptury se záměnou kameniva z jiného zdroje. Z pohledu laboratoří ŘSD se nedostatek kameniva projevuje předkládáním rostoucího počtu stejných druhů schvalovaných směsí pro obalovny, lišících se pouze kamenivem (velká obalovna musí být zásobována místo obvyklého

jednoho zdroje pro hrubé i drobné drcené kamenivo i ze dvou zdrojů pro drobné drcené kamenivo, a dokonce až ze tří lomů pro hrubé drcené kamenivo, přičemž ani všechny zdroje hrubého drceného kameniva a drobného drceného kameniva nemusí být totožné. Vede to ke schvalování zbytečného množství shodného druhu asfaltových směsí s různými nedostatky vynucenými variacemi jednotlivých dávkovaných frakcí kameniva z různých lomů. Roste nebezpečí náhodné záměny kameniva či dokonce nebezpečí záměrné záměny hrubého drceného kameniva, aby nebylo nutno zastavit výrobu. Kritická je situace zejména u frakcí 8/11 a 8/16 mm. Dnes jde nejčastěji o typ asfaltové směsi SMA 11, ve kterém bývá cca 46–55 % právě této frakce, zatímco ostatní frakce jsou zastoupeny zřetelně méně. **Kritická je situace s nedostatkem R-recyklátu.** Výsledkem je rostoucí cena (nejen) kameniva, jeho trvalý nedostatek, zejména pak chronický nedostatek některých frakcí, nerovné postavení mezi lomem a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se v nedodržování předepsané zrnitosti kameniva, problémy s reklamacemi vůči lomům. U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobní frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm. **Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). Současná kritéria pro výstavbu železničních koridorů VRT (jakostní třídy B0 splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho cca 7–8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. tun.**

Do konce roku 2024 se zpracovává pokračování projektu na II. etapě „Studie dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury a to v souvislosti s platným zákonem č. 465/2023 Sb., (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů“. Jedná se o dvě klíčová témata - „Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury“, jejíž zadavatelem je Ředitelství silnic a dálnic ČR, Úsek kontroly kvality staveb, a rovněž Studie nedostatku kameniva pro železniční infrastrukturu a vysokorychlostní tratě (VRT), jejíž zadavatelem je Stavební správa vysokorychlostních tratí, Správa železnic ČR. Zpracovatelé těchto prací jsou renomovaní odborníci ze zástupců Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic a Česká geologická služba a dalších. Zvolený časový horizont posouzení s ohledem na plánované stavby dopravní infrastruktury je do roku 2035–2040, tj. období, ke kterému lze ještě přiřadit reálné údaje, na kterých je možno konfrontovat disponibilní zásoby požadovaných surovin v existujících aktivně provozovaných surovinových zdrojích s přijatelnou dopravní vzdáleností a srovnat je s reálně předpokládanou potřebou surovin v daném místě.

Snižující se množství zdrojů přírodního kameniva na jedné straně a **nevyužitý potenciál ve stavební a demoliční suti** na straně druhé motivují řadu stavebních společností a výzkumných organizací k vývoji technologií, které umožní využití suti jako druhotné suroviny pro výrobu produktů s vyšší přidanou hodnotou, ideálně dále beze zbytku recyklovatelných. Část stavebních surovin se samozřejmě dá nahradit recyklací, ale jen omezená část. Firmy na kritickou situaci s nedostatkem primárních surovin reagují právě tak, že kamenivo nahrazují recyklovanou suti ze zbouraných staveb. Užití takového betonu má však svá omezení. Stavební normy umožňují použít jen omezené množství recyklovaných materiálů, pro velmi namáhané dopravní stavby je využití recyklátu vyloučeno úplně. V praxi se postupně uvádí takzvaný rebetong, což je beton ze stoprocentní stavební suti bez přírodního kameniva, který má v podstatě neomezený recyklovatelný cyklus. Recyklát musí být především hygienický a ekologicky nezávadný. Rebetong s certifikovaným systémem řízení výroby (SŘV) ve třídách C 12/15 XO až C 25/30 XC4, XD2, XF1, konzistence S1–S4 je proto svými užitnými vlastnostmi náhradou některých konvenčních betonů pro běžné betony nižších a středních tříd. Rebetong, má nižší koeficient tepelné vodivosti, což snižuje spotřebu energie budovy. **Největší překážkou rychlejšího a většího rozšíření betonu z recyklovaného kameniva je omezení v platných evropských a národních technických předpisech, které povolují jeho použití do betonu pouze ve velmi omezené míře.** Rebetong však doposud nebyl z důvodů vysokých nároků a vyšších technických požadavků na dynamické a statické namáhání v praxi odzkoušený. Zejména jeho pevnostní stabilita v dlouhodobém měřítku. Rovněž nejsou vyčíslené celkové náklady na jeho výrobu.

Recyklace demoliční suti může být o něco dražší než dodávka přírodního kamene a standardní výroba betonu, nicméně zásadní problém je, aby měl tento materiál stejnou nosnost jako standardní beton. Současné české normy na asfaltové směsi umožňují, aby v nejzatíženější vrchní vrstvě povrchu bylo min. 15–20 procent recyklovaného materiálu.

Klíčovými faktory, které bezprostředně ovlivní samotnou realizaci a dodávky drážních materiálů, mohou být hlavně neúměrná dopravní městská i mimoměstská zátěž v místech zásobování současných a budoucích staveb koncentrovaná z malého počtu těžebních míst (někdy i jediného) i na poměrně velké vzdálenosti při významném úbytku těchto přírodních zdrojů, dále dispozice a vhodné podmínky pro realizaci nakládky drážních šterků, tj. vlečkový provoz, kyvadlová doprava do míst železničních překladišť, mezioperační nakládka, možnosti v uskladnění velkých objemů v jednom místě, komplikovaný provoz na vedlejších tratích z titulu rozpojování ucelených vlakových souprav, dále požadavky drážní výstavby na velké objemy materiálů za krátké časové období (výluky na trati, drahé manipulační a pracovní stroje pro operace v konstrukčních vrstvách kolejových loží obecně), požadavky na kamenivo od jednoho dodavatele pro celé úseky (různorodost kameniva, tj. čediče, droby, granity atd.) a v neposlední řadě vybavenost výrobní technologií, která umožní v požadovaném čase vyrobit drážní kamenivo frakcí 32–63 mm pro tzv. kolejový svršek a 0–32 mm pro kolejový spodek. Dosažitelnost rozpadu výrobního procesu při využití minimálně požadovaného dvoustupňového drcení je cca 40 % 32–63 mm a 60 % 0–32 mm.

Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají, u stavebního kamene se výrazně prodražují a rovněž jsou nedostatkové výrobní frakce drobného drceného kameniva 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm, dále výrobní frakce hrubého drceného kameniva 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a drážní šterkodrtě a drtě 0/32 kv mm a 32/63 mm odpovídající normám ČSN EN 12620 - Kamenivo do betonu a ČSN EN 13043 – Kamenivo do asfaltových směsí a ČSN EN 13450 – Kamenivo do kolejových loží. K celkovému nedostatku zrnitostních frakcí patří zejména problematika, která je charakterizována aktuálním stavem rozptýlenosti každého ložiska stavebního kamene ve vazbě na objemové možnosti těžby na jednotlivých těžebních etážích (neočekávaná variabilita kvality zásob těžené suroviny, heterogenita těžené suroviny apod.), dále variabilitou technologických operací v rámci celého procesu úpravy kameniva a technologickou úrovní vybavenosti technologického zařízení, dále možností v nasazení doplňkových technologií na bázi mobilních úpraven kameniva a v neposlední řadě strukturou a požadavky na materiálovou skladbu odběratelů a časový souběh pro jejich uvedení na stavební trh do místa spotřeby. Kamenivo tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a použití do obaloven, takže je to pro betonáře a obalovny naprosto zásadní surovina, bez které se producenti betonu neobejdou. Zatím se zásadně krize projevuje rostoucí cenou za tunu kameniva, rostoucími dovozními vzdálenostmi, nedostatkem některých klíčových kvalitních frakcí drceného a těžného kameniva do obaloven a betonáren – zejména pak chronickým nedostatkem některých výrobně náročnějších frakcí a tím i regionálními výpadky.

Drcené a těžné kamenivo má široké uplatnění do betonů a betonových prvků s vysokým podílem kameniva. Transportbeton je vyrobený z 80 % z kameniva, prefabrikované betonové výrobky a asfaltové výrobky obsahují 95 % kamene. Recyklované kamenivo představuje přepracované materiály dříve používané ve stavebnictví, popř. je vedlejším produktem jiných průmyslových procesů jako jsou např. vysokopecní strusky. V rámci zemí EU odpovídá celková roční produkce kameniva cca 4,3 miliardy tun (mld. tun). Na stavbu 1 km dálnice se v zemích EU spotřebuje min. 40–60 tis. tun kameniva. Kamenivo (lomový kámen) je potřebné k budování a stabilizaci závěrných svahů ochranných hrází, vodních toků, k ochraně před povodněmi a dalším ekologickým stavbám. Nutné je kamenivo na stavby budov, škol, nemocnic a dalších společenských nebo veřejných budov. Na stavbu menší školy se spotřebuje až 3000 tun kameniva. Při stavbě typického nového rodinného domu se spotřebuje až 400 tun kameniva (konečný produkt i beton) – od základů až po střešní tašky. Pro sportovní stadion je spotřeba až 300 000 tun kameniva.

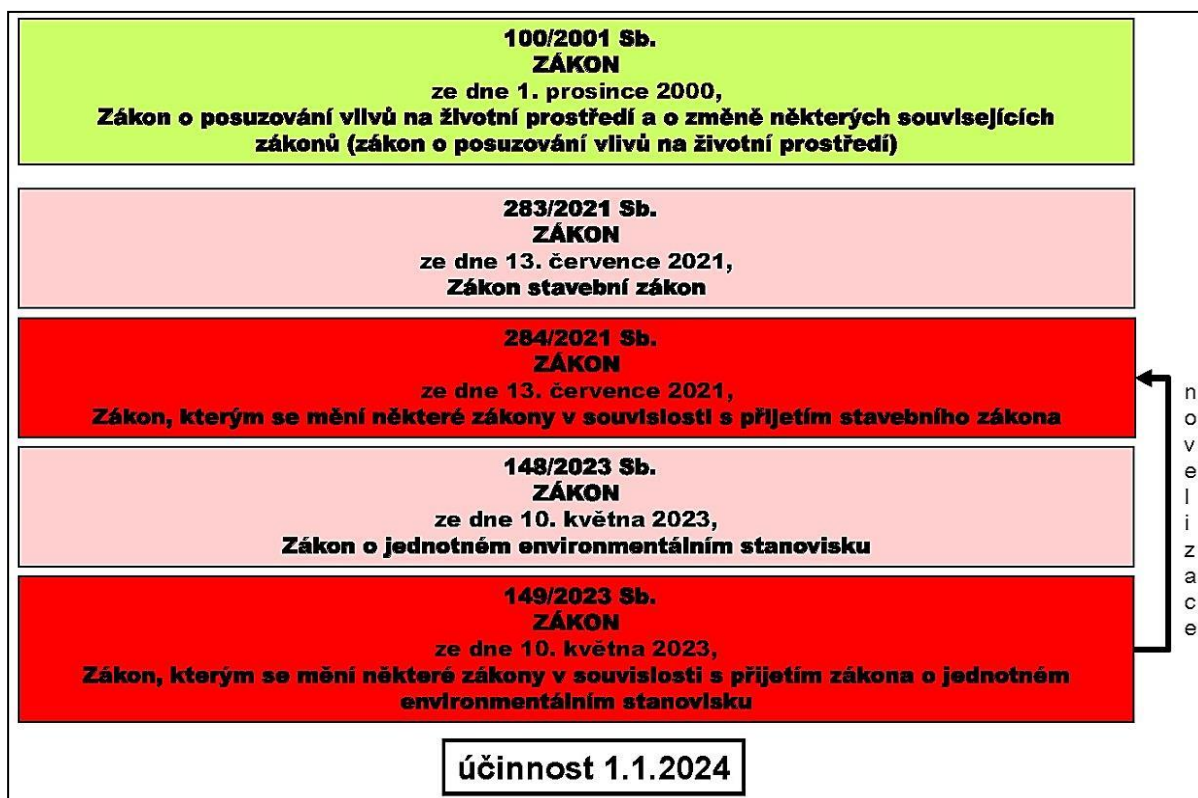
Legislativní proces při osvojování ložisek nerostných surovin v ČR je v současné době velmi komplikovaný, zdoluhavý a u většiny záměrů se jej nakonec nepodaří uskutečnit. Některé orgány státní správy a samosprávy objektivně neposuzují a nezohledňují reálný stav ve smyslu využívání nerostných surovin, zejména tak nepredikují budoucí časovou osu jednotlivých povolovacích řízení. Doba, než dojde k povolení POPD a hornické činnosti, či činnosti prováděné hornickým způsobem je v dnešních podmínkách většinou velmi dlouhá (u štěrkopísků až 5–10 let, u stavebního kamene i delší 8–12 let). Pokud se k tomuto období přičte ještě doba potřebná na vybudování provozovny, provedení skrývek a zkušebního provozu pro zavedení technologických receptur, vycházejí právě výše uvedené časové limity, kdy bude těžného a drceného kameniva zásadní nedostatek, a to obzvláště pro území krajů s největší spotřebou stavebního a těžného kameniva v České republice. Nebudou tak vytvořeny podmínky umožňující pružně reagovat na měnící se potřeby stavebních plánů. Z tohoto důvodu je nutno s dostatečným předstihem vytvářet územní předpoklady pro nově zahajované těžby a otvírat nová ložiska jakožto náhradu za ložiska postupně dotěžovaná.

S plnou zodpovědností lze konstatovat, že všechny plánované stavby na území ČR jsou nad rámec možností stávající produkce kamene a kameniva. Lomy, které již nyní dodávají na opravy komunikací, a to jak kamenivo do asfaltových směsí nebo kamenivo do betonu jsou na hranici svých výrobních, a hlavně často i na hranici povolených limitů. Většina otevřených ložisek má svá omezení. Nejvíce omezení je spojeno s dopravou, je stanoven limit kolik tun za rok je možno z lomu přepravit. Další omezení jsou spojené s hlukem a prašností, kdy v rámci posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) je stanoveno, že lom nesmí vyrobit více tun kvůli zatížení okolí hlukem nebo prašností. Všechny tyto omezení jsou opodstatněná a je nutno je respektovat při plánování významných staveb.

Je zapotřebí nastavit pravidlo (což je doposud zásadním rozporem): zatímco stavba dálnic a železnic představuje veřejný zájem, zajištění surovin pro tuto výstavbu dosud veřejným zájmem není. Dokud se tento stav nenarovná (abychom hledali rovnováhu více celospolečenských veřejných zájmů), nelze problém efektivně řešit. Zatím „na celé čáře“ vítězí veřejný zájem ochrany životního prostředí, obce v jejichž blízkosti se těžba má provádět, či touha chalupářů po klidu.

V současné době již v ustanovení § 3, odst. 5 Horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou prováděny ve veřejném zájmu. Výhradní ložiska stavebního kamene a štěrkopísků jakožto kritické suroviny, považujeme za ložiska strategického významu, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů. Stále více jsou však stavební projekty ve veřejném zájmu zásobovány surovinami z nevýhradních ložisek na které se § 3 odst. 5 nevztahuje.

V současné době jsou plně aktuální a účinné následující zákony:

Obr. 17: Zákon o jednotném environmentálním stanovisku (148/2023 Sb.) a zákon č. 149/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném environmentálním stanovisku.

Podle ustanovení § 21 zákona č. 100/2001 Sb., je MŽP ústředním správním úřadem v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí, vykonává vrchní státní dozor v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí, zajišťuje posuzování záměrů uvedených v příloze č. 1 sloupce Ministerstvo, záměrů, jejichž oznamovatelem je Ministerstvo obrany, uvedených i ve sloupce Orgán kraje a jejich změn, záměrů týkajících se stavby pro energetickou bezpečnost podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, o kterých rozhoduje Dopravní a energetický stavební úřad podle stavebního zákona, uvedených i ve sloupce Orgán kraje a jejich změn, a záměrů a změn záměrů podle § 4 odst. 1 písm. g) a h), pokud k těmto záměrům vydalo stanovisko, zajišťuje posuzování koncepcí v případech, kdy dotčené území zasahuje na území více krajů nebo pokud dotčené území tvoří území celého státu, zajišťuje mezistátní posuzování koncepcí a mezistátní posuzování záměrů, zajišťuje posuzování dalších záměrů, u kterých je příslušný orgán kraje, pokud si tuto působnost v jednotlivém případě vyhradilo. Dále vydává stanovisko k posouzení vlivů provádění politiky územního rozvoje, stanovisko k posouzení vlivů provádění územního rozvojového plánu a stanovisko k posouzení vlivů provádění zásad územního rozvoje a je dotčeným orgánem při jejich pořizování.

Podle ustanovení § 22 zákona č. 100/2001 Sb., orgány kraje (Krajské úřady) zajišťují posuzování záměrů uvedených v příloze č. 1 sloupce Orgán kraje a jejich změn, záměrů uvedených v § 4 odst. 1 písm. d), e) a f), nejde-li o případ uvedený v § 21 písm. d) nebo g), a záměrů a změn záměrů podle § 4 odst. 1 písm. g) a h), pokud k těmto záměrům vydaly stanovisko, dále zajišťují posuzování koncepcí v případech, kdy dotčené území zasahuje výlučně do územního obvodu kraje, není-li příslušné ministerstvo podle § 21 písm. f), vedou evidenci jimi vydaných stanovisek a vydávají stanovisko k posouzení vlivů provádění územního plánu nebo změny územního plánu a jsou dotčenými orgány při jejich pořizování.

V tomto případě v kompetenci orgánů kraje jsou záměry uvedené v následující tabulce:

Tab. č. 10: Záměry v kompetenci kraje.

Posuzované záměry	Kategorie I (podléhá posuzování vždy)		Kategorie II (zjišťovací řízení)	
	Ministerstvo	Orgán kraje	Ministerstvo	Orgán kraje
Těžba ropy v množství od stanoveného limitu (a) a zemního plynu v množství od stanoveného limitu (b).	-	a) 500 t/den b) 500 tis. m ³ /den	-	a) 50 t/den b) 50 tis. m ³ /den
Povrchová průmyslová zařízení k těžbě uhlí, ropy, zemního plynu nebo rud, včetně bituminových hornin, na ploše od stanoveného limitu.	-		-	5 ha
Stanovení dobývacího prostoru a v něm navržená povrchová těžba nerostných surovin na ploše od stanoveného limitu (a) nebo s kapacitou navržené povrchové těžby od stanoveného limitu (b). Povrchová těžba nerostných surovin na ploše od stanoveného limitu (a) nebo s kapacitou od stanoveného limitu (b). Těžba rašeliny od stanoveného limitu (c).	-	a) 25 ha b) 1 mil. t/rok c) 150 ha	-	a) 5 ha b) 10 tis. t/rok c) x
Stanovení dobývacího prostoru a v něm navržená těžba uranu, těžba uranu a úprava uranové rudy.	-	x	-	
Stanovení dobývacího prostoru a v něm navržená hlubinná těžba, hlubinná těžba.	-		-	x
Těžba nerostných surovin z říčního dna.	-		-	x

Príslušnost MŽP v EIA pouze je v bodech 8, 9, 10, 11, 12, 13/II, 43/I, 44, 47, 48/I, 50, 66, 84 (jaderná energetika, letiště od 2,1 km, celostátní žel. dráhy, dálnice, 4pruhové silnice od 10 km, vodní cesty od 1350 t, produktovody nad 800 mm a od 8 km, nadzemní el. vedení od 220 kV od 15 km apod). Dále mezistátní záměry, vyhrazené záměry a záměry Ministerstva obrany.

Ministerstvo životního prostředí dokončí nebo vyřídí, pokud k nim bylo ke dni předcházejícímu dni nabytí účinnosti tohoto zákona příslušné, ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona

a) nedokončená zjišťovací řízení podle § 7 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a

b) nedokončené procesy EIA podle § 8 až 9a zákona č. 100/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

V rámci kompetence – posouzení EIA a zjišťovací řízení dokončí MŽP. (Pokud MŽP provedlo zjišťovací řízení a nově bude dokumentace podána po 1. 1. 2024 posouzení EIA již vede Krajský úřad).

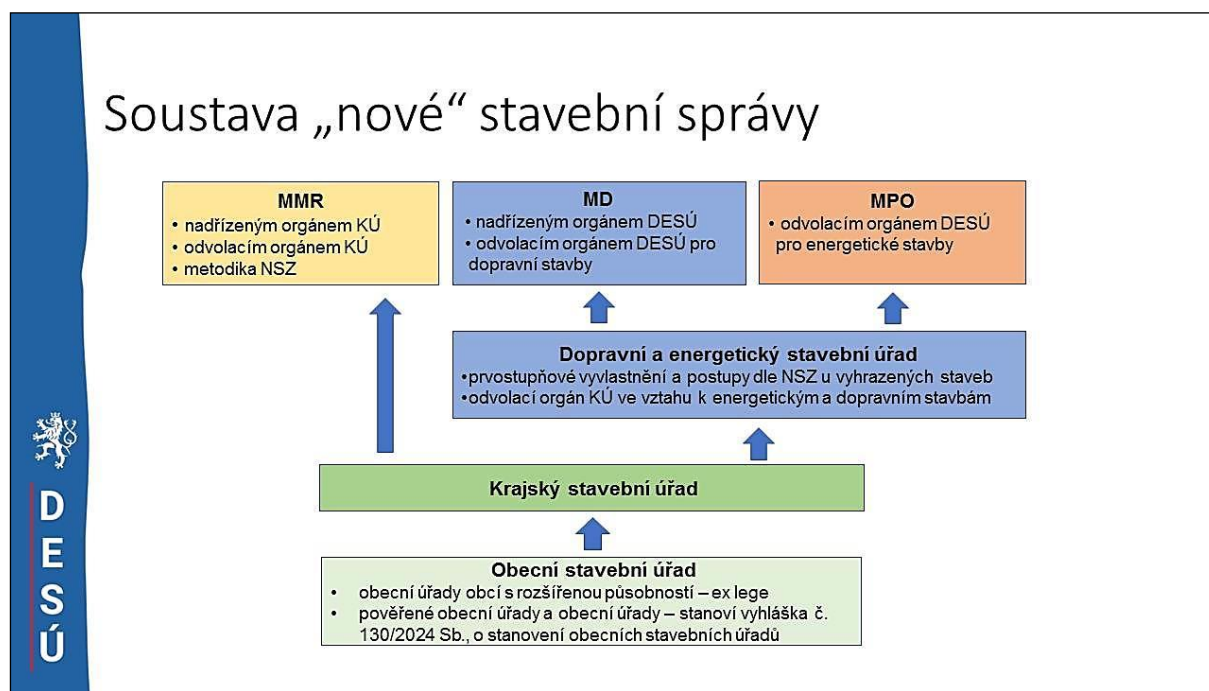
V případě záměrů, k nimž vydalo závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle § 9a odst. 1 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, Ministerstvo životního prostředí a příslušnost k jejichž posuzování podle přílohy č. 1 k zákonu č. 100/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, přejde ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona na orgán kraje v přenesené působnosti, je úřadem příslušným k vyřízení po dni nabytí účinnosti tohoto zákona podaných žádostí o prodloužení platnosti závazného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle § 9a odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb., ve

znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, žádostí o vydání závazných stanovisek podle čl. II bodu 1 zákona č. 39/2015 Sb. a žádostí o vydání závazných stanovisek podle § 9a odst. 6 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, orgán kraje v přenesené působnosti.

V rámci kompetence Olř ostatní zahájené procesy přecházejí okamžitě na Krajský úřad – verifikační stanoviska, prodloužení platnosti stanoviska EIA, nevyřízená „zezávaznění“ stanovisek EIA.

Navazující řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Navazující řízení (DP, POPD.) se dokončí dle původního znění (z hlediska zákona EIA).

Co se týče novely stavebního zákona, tak ten nabytí účinnosti od 1. 7. 2024. V navazujícím řízení je zapotřebí obdržet jednotné environmentální stanovisko (JES) podle zákona č. 148/2023 Sb., které se vydává ve formě závazného stanoviska podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, pro všechny záměry podléhající posouzení vlivů na životní prostředí, které jsou následně povolovány podle zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, a ve znění novely horního zákona k 1. 1. 2024. Jednotné environmentální stanovisko se vydává namísto až 27 dílčích správních úkonů obsažených v 9 různých zákonech z oblasti životního prostředí, které mají podle účinné právní úpravy většinou podobu závazného stanoviska, v některých případech však i rozhodnutí či vyjádření. Příslušným orgánem vydávajícím JES bude v definovaných případech Krajský úřad Zlínského kraje.

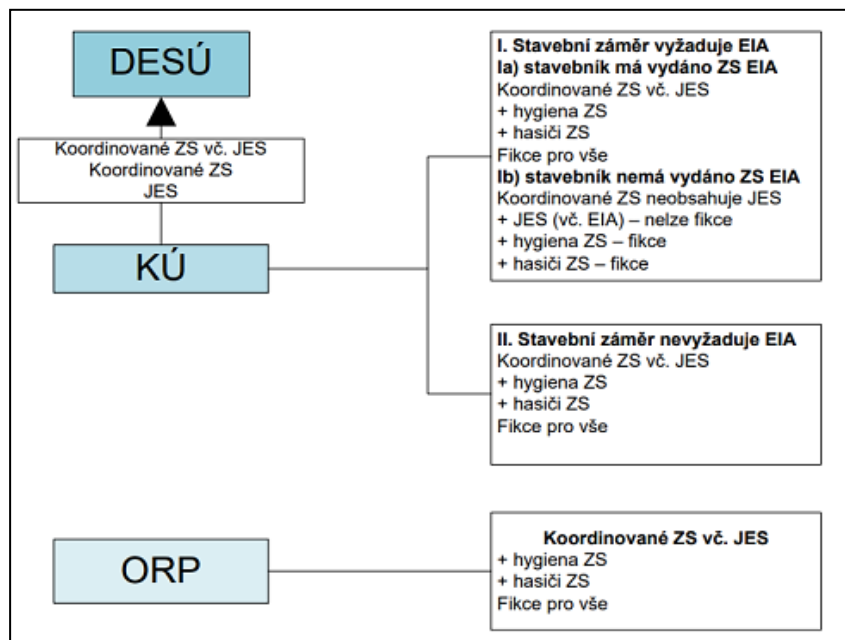
Obr. 18: Soustava "nové" stavební správy.

Podle zákona o jednotném environmentálním stanovisku – JES (148/2023 Sb.) bude jednotné závazné stanovisku vydáváno jako podklad pro řízení podle StZ a zahrne dnešních cca 27 závazných stanovisek, vyjádření, souhlasů a povolení v oblasti ochrany životního prostředí

- Společné projednání s novelou NStZ (152/2023 Sb.)
- Zahrnutí EIA vs. EIA samostatně
- Podklad pro stavební úřad v režimu závazného stanoviska

Koordinované závazné stanovisko nezahrnuje:

- a) závazné stanovisko EIA
- b) JES vydává-li se současně jako EIA
 - Platí 5 let ode dne vydání + důvody podle zákona o JES
 - Může obsahovat podmínky => koordinace podmínek

Obr. 19: Schema kompetentních orgánů v procesu řízení JES.

Jednotné závazné stanovisku bude vydáváno jako podklad pro řízení podle StZ a zahrne dnešních cca 27 závazných stanovisek, vyjádření, souhlasů a povolení v oblasti ochrany životního prostředí

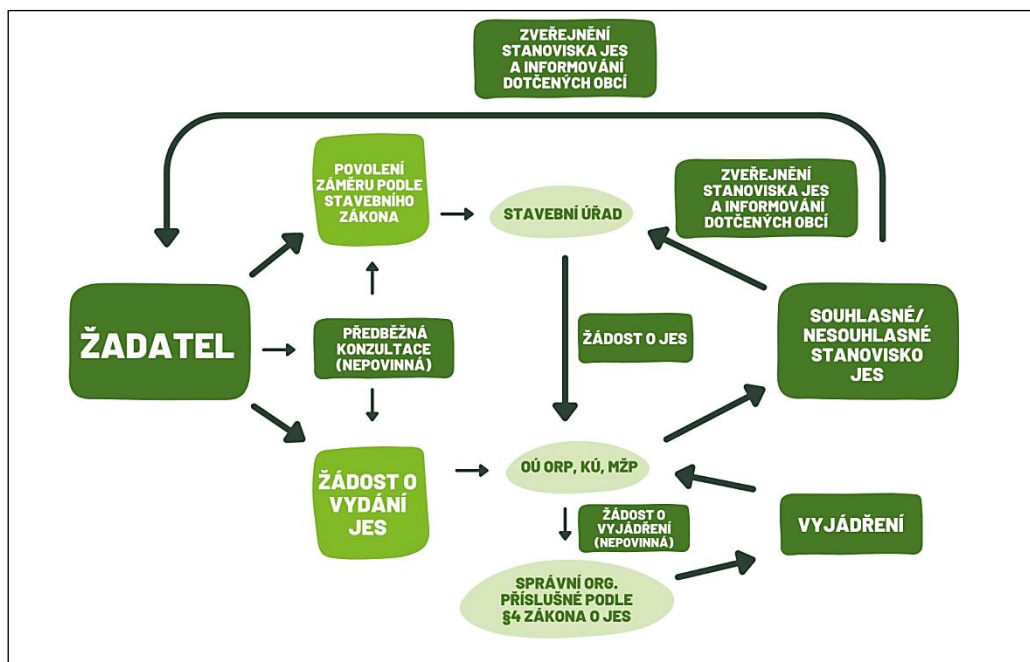
- Společné projednání s novelou NStZ (152/2023 Sb.)
 - Zahrnutí EIA vs. EIA samostatně
 - Podklad pro stavební úřad v režimu závazného stanoviska

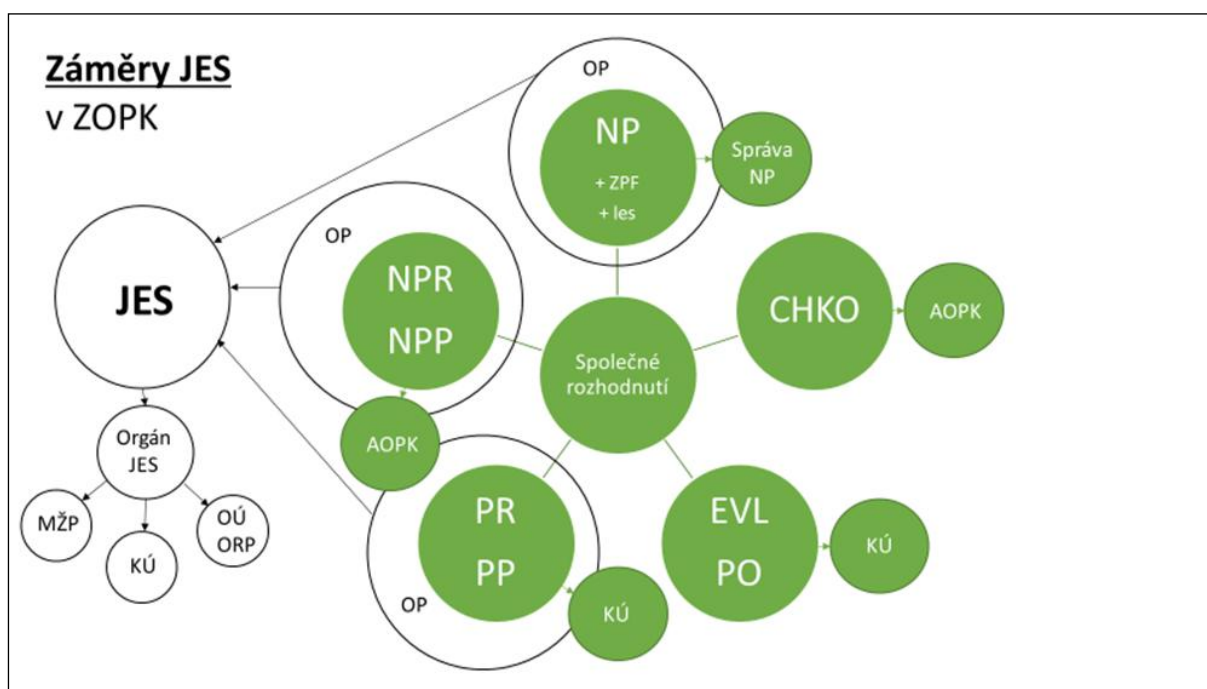
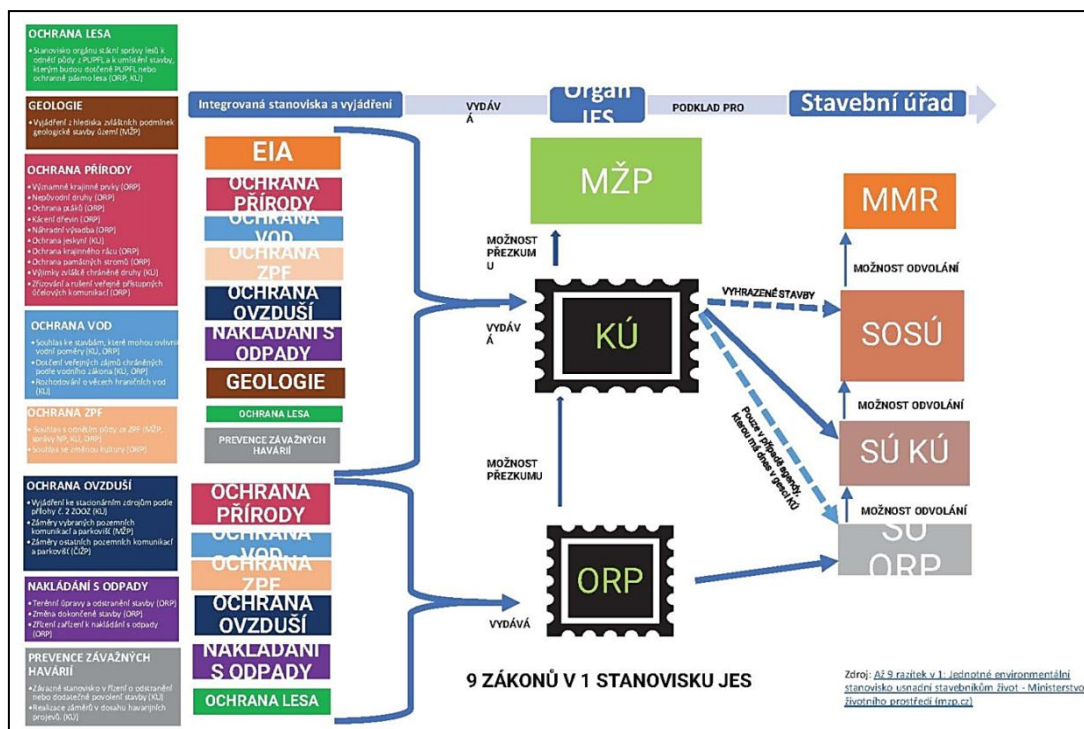
Cílem je poskytnutí informací k náležitostem žádosti a dalším souvisejícím okolnostem za účelem zrychlení a zefektivnění procesu vydání JES. Podává se buď orgánu příslušnému k vydání JES nebo stavebnímu úřadu (§ 184 odst. 2 StavZ). Obecně k fikci souhlasu JES (§ 178 odst. 3 stavebního zákona) - nevydá-li dotčený orgán závazné stanovisko ve lhůtě pro jeho vydání, považuje se za souhlasné a bez podmínek. Nastává dnem následujícím po marném uplynutí lhůty, případně prodloužené lhůty – poté již není možné bez dalšího vydat řádné JES. Stavební úřad by si měl ověřit u orgánu JES, zda fikce nastala. Koordinované závazné stanovisko je upraveno stavebním zákonem (§ 176 StavZ). Vydáváno je obligatorně za splnění podmínek:

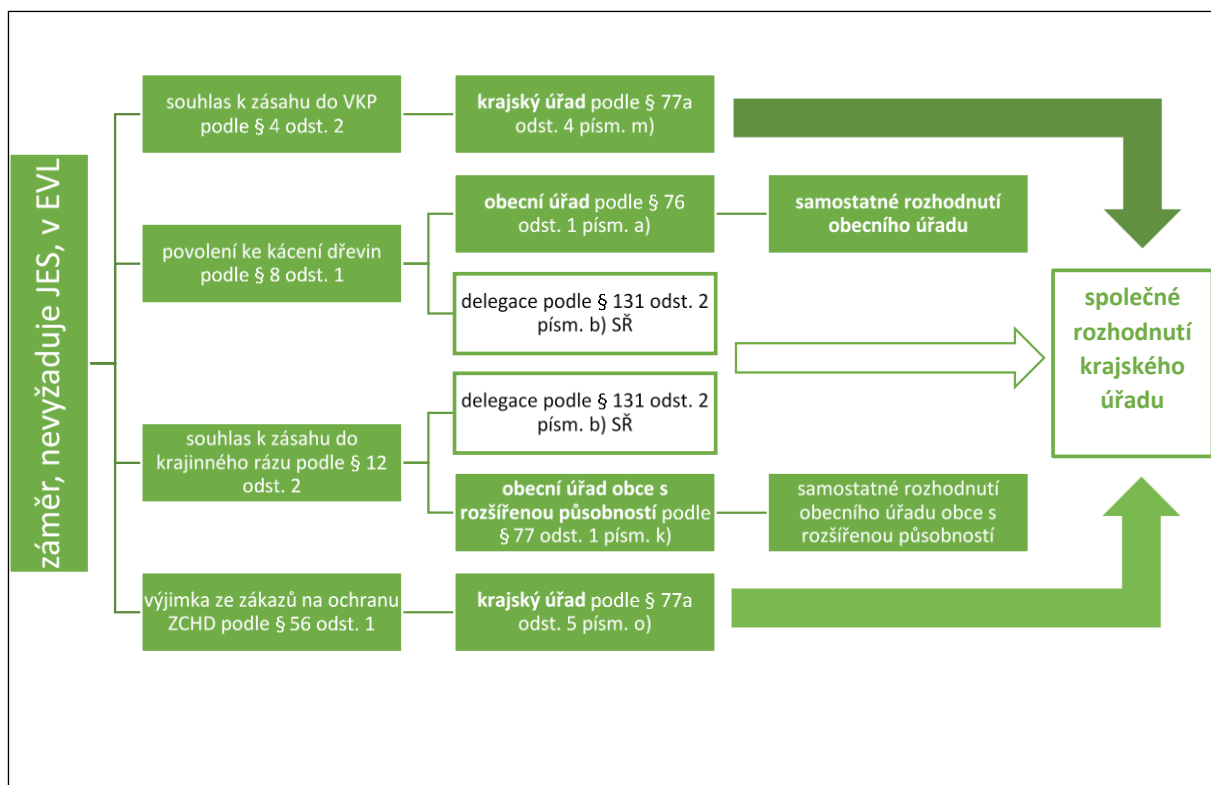
- JES vydáváno pro záměr podléhající povolení podle stavebního zákona
- Stejný správní orgán, který vydává JES, vydává ještě jiné závazné stanovisko pro tentýž záměr, např. závazné stanovisko podle zákona o státní památkové péči
- JES není součástí koordinovaného ZS pouze v případě, že je jeho součástí ZS podle § 9a ZPV
- Možnost využití § 140 správního řádu – vyloučení JES do samostatného řízení

- Proces vydání JES nemá účastníky, jedná se o proces vydání závazného stanoviska, v němž není účastenství. Účastenství je možné v řízení o vydání následného povolení, pro nějž je JES podkladem. Účastenství podle § 70 odst. 2 ZOPK je ve všech správních řízeních podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Účast v řízeních o povolení záměru vedených stavebním úřadem, je-li součástí výroku rozhodnutí (formulovaného na základě JES) povolení ke kácení a/nebo výjimka ze zákazů u zvláště chráněných druhů.

Účastenství podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí zůstává nedotčeno, spolek, který vznikl alespoň tři roky před tím, kdy byla zveřejněna informace o navazujícím řízení, nebo kdy bylo vydáno rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. Postup při vydávání jednotného environmentálního stanoviska znázorňují následující schémata:

Zákon o jednotném enviromentálním stanovisku - INTEGRACE

Zákon č. 114/1992 Sb.

- ✓ Zásah do významného krajinného prvku (§ 4 odst. 2)
- ✓ Zabránění úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů (§ 5 odst. 3)
- ✓ Odchylný postup při ochraně volně žijících ptáků (§ 5b odst. 1)
- ✓ Povolnění ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1)
- ✓ Povolování výjimek ze zákazů ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně (§ 10 odst. 2)
- ✓ Zásah do krajinného rázu (§ 12 odst. 2)
- ✓ Souhlas k činnosti v ochranném pásmu ZCHÚ (§ 37 odst. 2)
- ✓ Souhlas k činnosti v ochranném pásmu památného stromu (§ 46 odst. 1)
- ✓ Výjimky ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů (§ 56 odst. 1)
- ✓ Souhlas se zřízením nebo zrušením účelových komunikací, stezek a pěšin (§ 63 odst. 1)

Zákon č. 254/2001 Sb.

- ✓ Souhlas ke stavbám a činnostem, k nimž není třeba povolení dle vodního zákona (§ 17 odst. 1)
- ✓ Stanovisko k umístění a povolování staveb (§ 104 odst. 3)

Zákon č. 62/1988 Sb.

- ✓ Území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména s předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrsko-geologickými poměry (§ 13 odst. 3)

Zákon č. 334/1992 Sb.

- ✓ Souhlas s odnětím půdy (§ 9)

Zákon č. 201/2012 Sb.

- ✓ Závazné stanovisko k povolení záměru obsahujícího vyjmenovaný stacionární zdroj (§ 11 odst. 2 písm. b)

Zákon č. 541/2020 Sb.

- ✓ Stanovisko k terénním úpravám a odstranění stavby (§ 146 odst. 3 písm. a))
- ✓ Nakládání s odpady ke změně dokončené stavby (§146 odst. 3 písm. b)) Zřízení zařízení určeného pro nakládání s odpady (§ 146 odst. 3 písm. c))

Zákon č. 289/1995 Sb.

- ✓ Souhlas s dělením lesních pozemků (§ 12 odst. 3)
- ✓ Souhlas s dotčením pozemků PUPFL (§ 14 odst. 2)
- ✓ Odnětí pozemků z PUPFL (§ 16)

Zákon č. 224/2015 Sb.

- ✓ Závazné stanovisko při povolování nového objektu (§ 49 odst.3)
- ✓ Závazné stanovisko při realizaci nové stavby (mimo jednoduché stavby) v dosahu havarijních projevů stávajícího objektu (§ 49 odst.4)

Zákon č. 100/2001 Sb.

Pouze v případě žádosti investora

Obr. 20: Zjednodušená schémata postupu Integrace k naplnění zákona o JES (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2023).

Podle ustanovení § 7 zákona č. 100/2001 Sb., (zákon EIA) dojde-li příslušný úřad k závěru, že záměr podle odstavce 2 podléhá posouzení vlivů záměru na životní prostředí podle tohoto zákona, vydá o tom odůvodněný písemný závěr obsahující základní údaje o záměru v rozsahu bodů B.I.1. až B.I.4. a B.I.6. přílohy č. 3 k tomuto zákonu a úvahy, kterými se řídil při hodnocení kritérií uvedených v příloze č. 2 k zákonu EIA. Součástí závěru jsou rovněž doporučení pro zpracování podkladů k žádosti o jednotné environmentální stanovisko.

Dojde-li příslušný úřad k závěru, že záměr podle odstavce 2 nepodléhá posouzení vlivů záměru na životní prostředí podle tohoto zákona, vydá o tom rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. V rozhodnutí se uvedou základní údaje o záměru v rozsahu bodů B.I.1. až B.I.4. a B.I.6. přílohy č. 3 k tomuto zákonu a úvahy, kterými se příslušný úřad řídil při hodnocení kritérií uvedených v příloze č. 2 k tomuto zákonu a informací obsažených v bodě D.4 přílohy č. 3 k tomuto zákonu. V odůvodnění rozhodnutí se rovněž, je-li to s ohledem na povahu záměru možné, uvedou doporučení pro zpracování podkladů k žádosti o jednotné environmentální stanovisko.

V případě záměru, pro který byl vydán závěr zjišťovacího řízení podle jiného právního předpisu, že záměr nepodléhá posouzení vlivů na životní prostředí, stavební úřad ověří, zda nedošlo ke změnám záměru, které by mohly mít významný negativní vliv na životní prostředí. Stavební úřad zejména ověří, zda nedošlo ke zvýšení kapacity a rozsahu záměru nebo ke změně jeho technologie, řízení provozu nebo způsobu užívání. Dojde-li stavební úřad na základě ověření podle předchozího odstavce k závěru, že došlo ke změnám záměru, které by mohly mít významný negativní vliv na životní prostředí, vyzve stavebníka k předložení závěru zjišťovacího řízení podle odstavce 1 k takto změněnému záměru. V takovém případě stavební úřad řízení přeruší a postupuje podle ustanovení jiného právního předpisu.

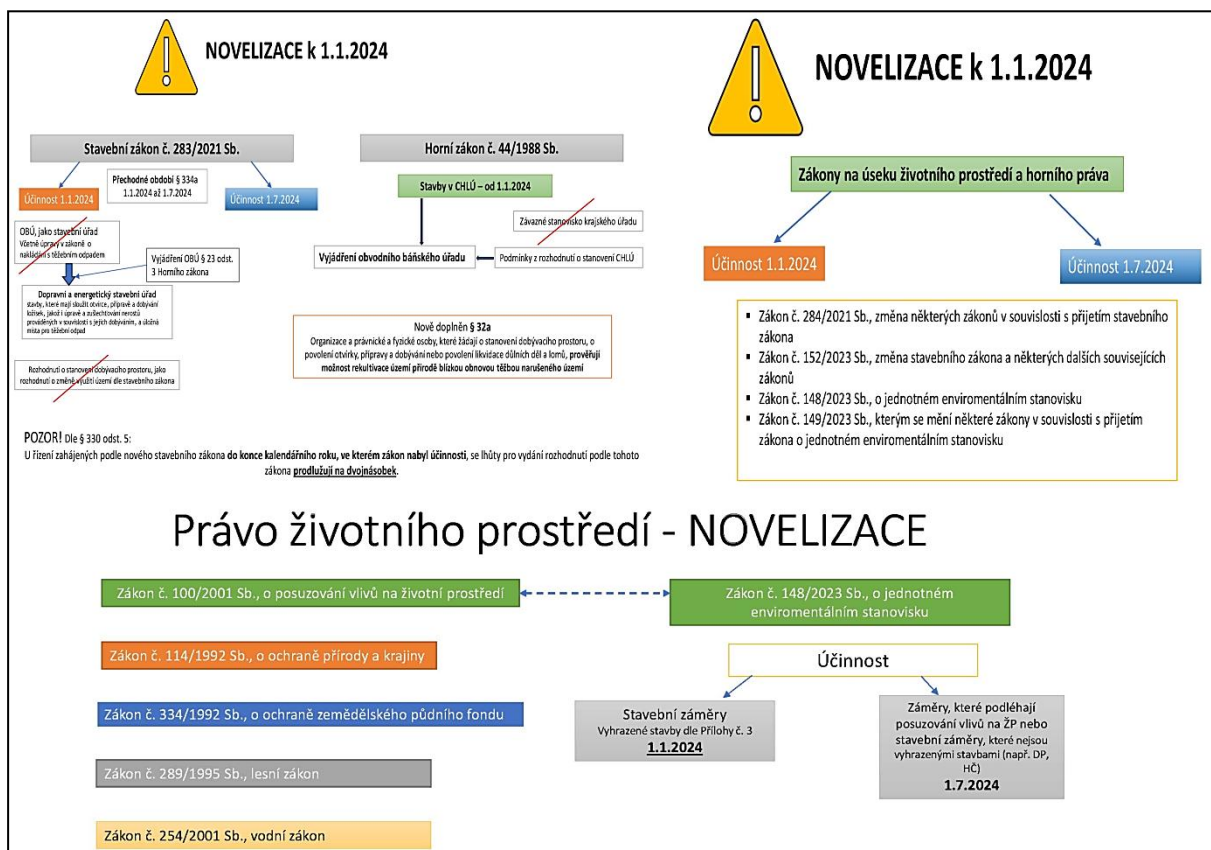
Podle ustanovení § 8 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (zákona EIA) uvádí Současně s dokumentací může oznamovatel předložit příslušnému úřadu žádost o vydání jednotného environmentálního stanoviska. V tomto případě lze spojit posouzení s JES (žádost o JES musí splňovat náležitosti dle zákona o JES). Veřejnost, dotčená veřejnost, dotčené orgány a dotčené územní samosprávné celky se mohou vyjádřit k dokumentaci u příslušného úřadu, a to písemně do 30 dnů od zveřejnění informace o dokumentaci. K vyjádřením zaslaným po lhůtě příslušný úřad nepřihlíží. Dotčené orgány současně vydávají vyjádření podle zákona o jednotném environmentálním stanovisku, nejedná-li se o záměr, u něhož oznamovatel nepožádal o vydání jednotného environmentálního stanoviska. **(Dotčené orgány (DO) se vyjadřují i z hlediska JES, pokud se současně předkládá i žádost o JES).**

Podle § 17 zákona EIA příslušný úřad nařídí veřejné projednání, obdržel-li odůvodněné nesouhlasné vyjádření veřejnosti k dokumentaci. Informaci o veřejném projednání zveřejní příslušný úřad podle § 16 a zašle dotčeným orgánům a dotčeným územním samosprávným celkům nejméně 5 pracovních dnů před jeho konáním. Veřejné projednání se koná prezenční nebo distanční formou, popřípadě oběma formami současně.

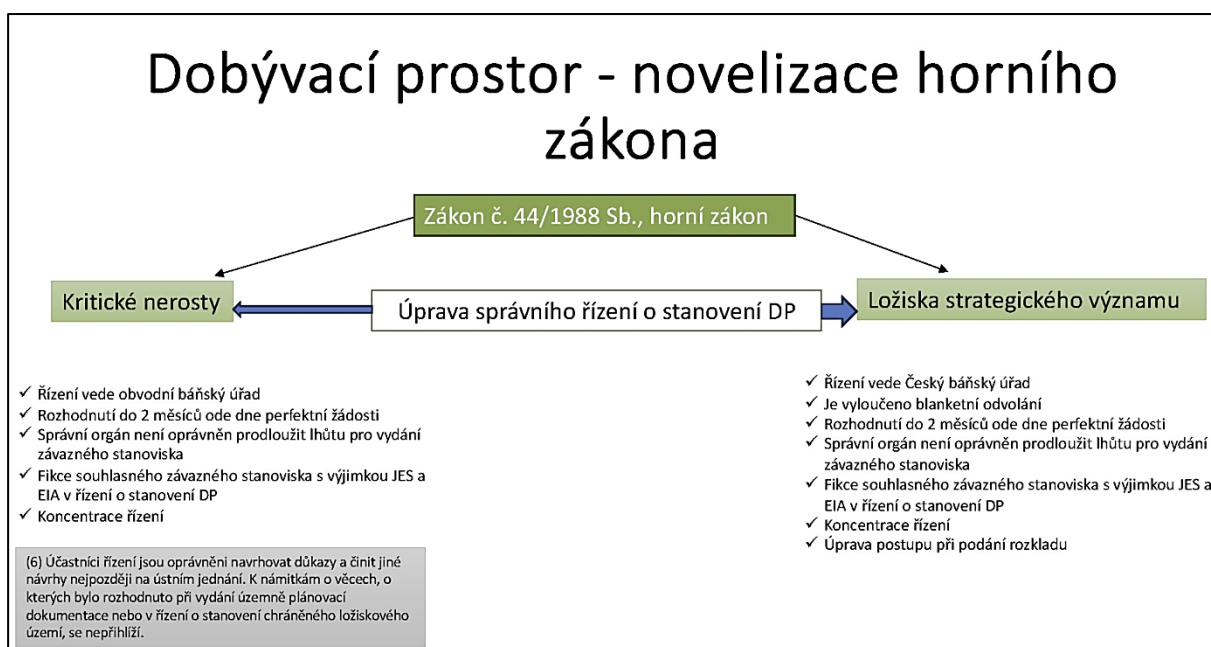
Podle ustanovení § 9 zákona EIA zpracovatel posudku zpracuje posudek na základě dokumentace a vyjádření k ní podaných, se zohledněním závěrů z veřejného projednání podle § 17, bylo-li konáno. Náležitosti posudku jsou uvedeny v příloze č. 5 k tomuto zákonu EIA. Ve vztahu k žádosti o jednotné environmentální stanovisko zohlední zpracovatel posudku, je-li to možné, pouze skutečnosti, které se vztahují k posuzování vlivů záměru podle tohoto zákona. **Důležité je, že zpracovatel posudku se zabývá posuzováním vlivů, nikoliv žádostí o JES.**

Podle ustanovení § 9a zákona EIA příslušný úřad vydá na základě dokumentace, popřípadě rovněž na základě žádosti o jednotné environmentální stanovisko, vyjádření k nim podaných, veřejného projednání a posudku závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (dále jen „stanovisko“) ve lhůtě do 30 dnů ode dne obdržení posudku. Náležitosti stanoviska jsou uvedeny v příloze č. 6 k zákonu EIA. Stanovisko dále obsahuje náležitosti stanovené zákonem o jednotném environmentálním stanovisku a jinými právními předpisy, nejedná-li se o záměr, u něhož oznamovatel nepožádal o vydání jednotného environmentálního stanoviska. **Stanovisko EIA obsahuje náležitosti dle zákona o JES (pokud jde o spojený proces).** Platnost stanoviska je 5 let ode dne jeho vydání. Platnost stanoviska příslušný úřad na žádost oznamovatele prodlouží závazným stanoviskem o 5 let, a to i opakovaně, pokud nedošlo ke změnám podmínek v dotčeném území nebo poznatků a metod posuzování, v jejichž důsledku by záměr mohl mít dosud neposouzené významné vlivy na životní prostředí. Nelze-li platnost stanoviska prodloužit z důvodu změn podle § 9a odstavce 4 věty druhé

zákona EIA, které se vztahují pouze k určité části, etapě nebo variantě záměru, je taková část, etapa nebo varianta předmětem posuzování. **Stanovisko lze prodloužit jen pro variantu.**

Zjednodušená schémata postupu řízení ve smyslu novely stavebního zákona (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2023).

Obr. 21: Zjednodušená schémata postupu řízení stanovení dobývacího prostoru ve smyslu novely horního zákona (M. Hrbáčková, Těžební unie, 2024).

Nejdříve 90 dnů před podáním žádosti o zahájení navazujícího řízení, nejpozději však v den podání žádosti o zahájení navazujícího řízení, předloží oznamovatel příslušnému úřadu, který vydal stanovisko, dokumentaci pro příslušné navazující řízení včetně úplného popisu případných změn oproti záměru, ke kterému bylo vydáno stanovisko, a včetně vyhodnocení plnění podmínek stanoviska v dokumentaci pro příslušné navazující řízení, a to v rozsahu části, etapy nebo varianty záměru, která je předmětem navazujícího řízení ..

Příslušný úřad ověří na základě oznámení o zahájení řízení zaslaného tomuto úřadu správním orgánem příslušným k vedení navazujícího řízení každý záměr a vydá nesouhlasné stanovisko, jestliže došlo ke změnám záměru, které by mohly mít významný negativní vliv na životní prostředí, zejména ke zvýšení jeho kapacity a rozsahu nebo ke změně jeho technologie, řízení provozu nebo způsobu užívání, anebo k neplnění podmínek stanoviska, které by mohlo mít významný negativní vliv na životní prostředí; takové neplnění podmínek se posuzuje jako změna záměru. **Jedná se o novou povinnost v dokumentaci pro návazné řízení, a také vyhodnocení plnění podmínek stanoviska EIA, v případě neplnění podmínek = důvod pro nesouhlasné verifikační závazné stanovisko.**

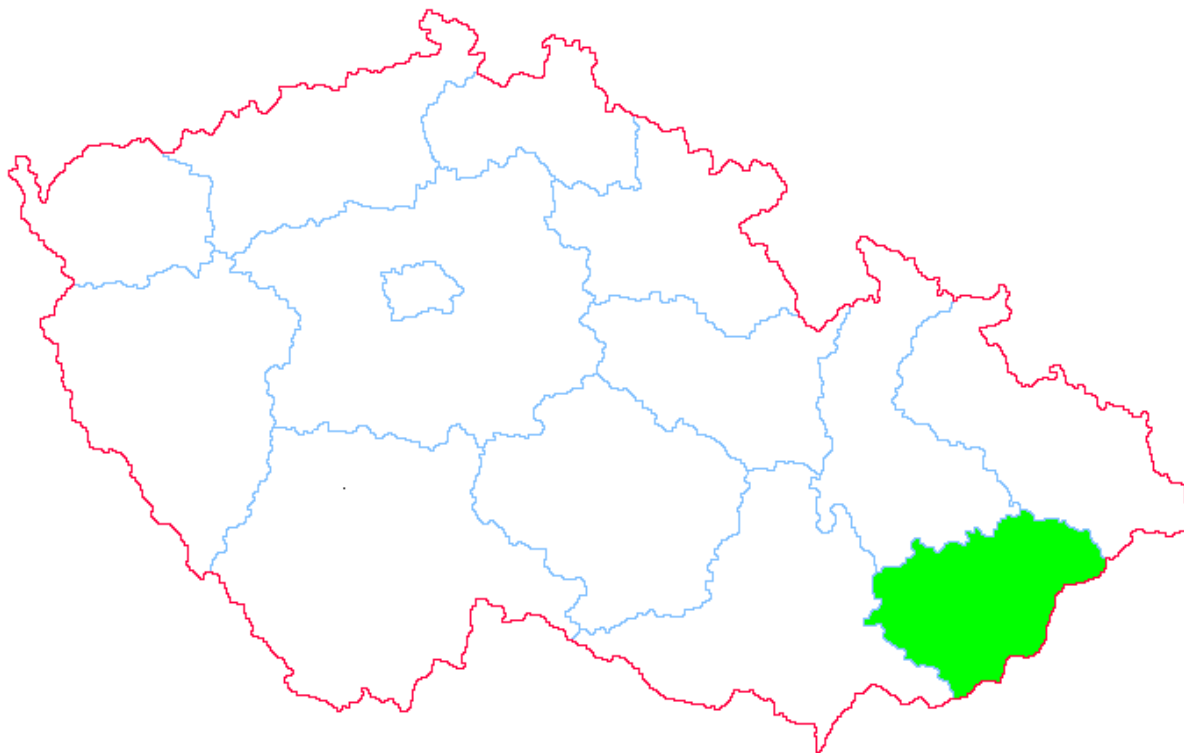
C. VÝCHOZÍ STAV – ANALYTICKÁ ČÁST

4.1 Základní charakteristika Zlínského kraje

4.1.1 Rozloha a demografie

Zlínský kraj vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž, Uherské Hradiště a Vsetín. Hraničí se Slovenskem a s kraji Moravskoslezským, Olomouckým a Jihomoravským (obr. 22). Rozloha celého kraje činí 3 963,9 km², což představuje 5,0 % plochy celé České republiky (tab. 7). Zlínský kraj je svou rozlohou čtvrtým nejmenším regionem v republice. Podle údajů ČSÚ měl v roce 2001 celkem 594 868 obyvatel, tj. žilo zde 5,8 % z celkového počtu obyvatel republiky. Hustota obyvatelstva v kraji dosahuje 150 obyvatel na km² což je mnohem vyšší než hustota obyvatelstva v republice. Celostátní průměr činí 130 obyvatel na km².

Na území Zlínského regionu se nachází 304 obcí a 29 sídelních oblastí se statutem města (tab. 8). Největšími městy jsou Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž, Vsetín, Uherský Brod, Valašské Meziříčí, Otrokovice, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Klobouky, Holešov, Luhačovice, Vizovice a Bystřice pod Hostýnem. Podíl městského obyvatelstva činí 60,7 % oproti 70,1 % celostátního průměru.

Obr. 22: Situace Zlínského kraje v rámci České republiky.

4.1.2 Geografická poloha

Zlínský kraj je geograficky velmi zajímavý. Jeho západní část vyplňuje kromě nevysokého a lesnatého pohorí Chřiby také severní polovina Dolnomoravského úvalu a jižní část Hornomoravského úvalu. Východní hranici regionu tvoří Bílé Karpaty, které směrem k severu přecházejí v Javorníky a Moravsko-Slezské Beskydy. Severu dominuje Hostýnsko-Vsetínská hornatina.

Tab. č. 11: Základní charakteristika regionu

Okresy	Rozloha v km ²	Počet obyvatel
Kroměříž	799,3	108 101
Uherské Hradiště	991,4	144 428
Vsetín	1 143,1	146 999
Zlín	1 030,2	195 340
Zlínský	3 963,9	594 868
Česká republika	78 865	10 224 192
% kraje v rámci ČR	5,0	5,8

Tab. č. 12: Demografická charakteristika regionu.

Demografická charakteristika	Kraj Zlínský
Počet obcí	304
Počet obcí se statutem města	29
Počet obyvatel ve městech	361 084
Podíl městského obyvatelstva	60,7

Největší řekou je Morava, k menším tokům patří Bečva, Senice, Olšava, Vlára a Dřevnice. Koloběh vody v krajině je předurčen zejména místními hydrologickými a hydrogeologickými poměry, které jsou rozdílné v hornatých a nížinatých oblastech. Za významné lze považovat výskyty minerálních vod na území kraje (Luhačovice), spojené s tradičním lázeňstvím a výrobou balených minerálních stolních vod.

4.1.3 Geologická stavba

Text kapitoly odpovídá členění geologických jednotek dle publikace Misař Z. a kol. (1983): Geologie ČSSR I. Český masív.

Z hlediska regionální geologie se na stavbě území Zlínského kraje podílejí tři předčtvrtohorní regionálně geologické jednotky: flyšové pásmo Západních Karpat, Hornomoravský úval a vídeňská pánev (obr. 23). Geologicky jsou Západní Karpaty součástí rozsáhlé soustavy mladých pásemných pohoří, vznikajících ve třetihorách působením několika fází alpinského vrásnění. Protože od ukončení těchto pohybů neuplynula z geologického hlediska dlouhá doba, jeví se jako soustava mohutných hřbetů, oddělených hlubokými údolími nebo kotlinami.

Termínem flyš se označuje soubor usazených hornin, charakteristický rytmickým střídáním pískovců, jílovců a slínovců, vzácně i vápenců a slepenců. Jednotlivé vrstvy mohou být mocné od několika málo centimetrů do několika metrů, výjimečně i několika desítek metrů. Střídání však nemusí být rovnoměrné: např. někdy zcela převažují jílovce nad pískovci.

Flyšové pásmo západních Karpat se dělí na flyš vnější a magurský. Sedimenty magurské skupiny flyšové zaujímají západní a jihozápadní část území kraje a jsou rozčleněny do tří dílčích tektonických jednotek. Jsou to dílčí jednotka račanská, bystrická a bělokarpatská. Stáří jejich sedimentů je v rozsahu spodní křída až spodní oligocén.

Račanská jednotka se rozprostírá od severního a severovýchodního okraje okresu až po linii Bojkovice-Bohuslavice nad Vlárí-jíže od Valašských Klobouků-Študlova. Vnitřně je členěna na několik dalších zón, které se odlišují horninovým složením. V severních zónách (Hostýnské vrchy,

Chříby, mezi Fryštákem a Zlínem) převažují **soláňské vrstvy**. Vyznačují se rovnoměrným střídáním pískovců a jílovců, místy se vyskytují pruhy hrubozrnných pískovců a slepenců (např. severovýchodně od Fryštáku, u Napajedel a Malenovic). Nad soláňskými vrstvami leží **vrstvy belovežské** drobně se střídající šedé a pestré jílovce a pískovce. Vzácně obsahují i mocná tělesa hrubozrnných pískovců (pásmo Trnava-Mysločovice). Jižní část Hostýnsko-Vsetínské hornatiny (Vizovická vrchovina a Javorníky) je také budována račanskou jednotkou, která je zde zastoupena **zlínskými vrstvami**. Tyto vrstvy jsou charakterizovány převahou jílovců až slínovců, jen místy se vyskytují pískovce. V prostoru mezi Hlukem, Uherským Brodem, Bojkovicemi se zlínské vrstvy vyznačují převahou vápnitých, hnědošedých až zelenošedých jílovců střípkovitého rozpadu s polohami šedých pevných slínovců a s deskami a lavicemi nazelenale hnědošedých, jemně až středně zrnitých glaukonitických pískovců. V oblasti Chříbů obsahují ve své spodní části polohy arkózových pískovců. Jejich stáří je stanoveno v rozsahu střední až svrchní eocén. Mocnost přesahuje až 2000 m. Zlínské vrstvy převažují rovněž jižně a východně od údolí Dřevnice, na Luhačovicku. Hrubozrnné pískovce, které tvoří Komoneckou hornatinu a východní okolí Luhačovic, jsou označovány jako **vrstvy luhačovické** (Pesl, 1968).

Bystrická jednotka se rozprostírá jihovýchodně od račanské a sahá po linii Nedašov-jihovýchodní okraj Bylnice až do sv. až jz. okolí Bojkovic. Má jednoduchou stavbu: při jejím severozápadním okraji se táhnou pruhy hrubozrnných pískovců až slepenců **belovežských vrstev**. Zbývající část je tvořena **zlínskými vrstvami**, na rozdíl od račanské jednotky se v nich střídají vápnité pískovce a slínovce.

Území Bílých Karpat mezi bystrickou jednotkou a slovenskou hranicí je tvořeno **bělokarpatskou jednotkou**. Nejstaršími sedimenty jsou v ní tektonické útržky křídových vápenců, tmavých jílovců až slínovců a pestrých slínů v okolí Hluku. Horské masívy Velké Javořiny a Lopeníka jsou při úpatí lemovány svrchnokřídovým **kaumbergským souvrstvím** se zelenošedými, olivovými a rudohnědými jílovci s proměnlivým podílem pískovců a jílovců. Do nadloží přecházejí do drobně až středně rytmického **javorinského souvrství** s olivovými jílovci a s převahou pískovců paleocénního stáří, které buduje oba horské masívy. Oblast v okolí motorestu Nový Dvůr a obcí Komňa a Bzová je budována flyšovými vrstvami s převahou modrošedých lavicovitých pískovců (**svodnické souvrství**) stáří paleocén. Zbylá část bělokarpatské jednotky je budována flyšovými vrstvami s proměnlivým obsahem pískovců a jílovců (**svodnické a nivnické souvrství**). Celkově převládají vápnité jílovce hnědošedých, zelenošedých, místy okrově hnědých odstínů.

Horniny bělokarpatské a bystrické jednotky jsou v okolí Bánova, Nezdenic a Bystřice p. Lopeníkem proniknuty převážně andezitickými, méně čedičovými, žilami miocenního stáří (Stráník et al. 1986, 1989).

Skupina vnějšího flyšového pásma západních Karpat je zastoupena **slezskou jednotkou**, která buduje severní část kraje (Podbeskydská pahorkatina, Moravskoslezské Beskydy). Slezská jednotka je zde zastoupena godulským vývojem. K vrstevnímu sledu tohoto vývoje, v rozpětí od spodní křídý do oligocénu, patří těšínsko-hradišťské souvrství, lhotecké vrstvy, gogulské souvrství, istebňanské vrstvy, podmenilitové souvrství, menilitové souvrství a krosněnské vrstvy.

Těšínsko-hradišťské souvrství tvoří flyšové střídání pískovců a jílovců s převahou jílovců nad pískovci. **Ve lhoteckých vrstvách** převládají nevápnité i slabě vápnité jílovce zelenavých a šedých barev. **Godulské souvrství** je ve své spodní části převážně jílovcové, ve vyšší převážně pískovcové. **Istebňanské vrstvy** se vyznačují přítomností pískovců a slepenců hrubě rytmického flyše, s nimiž se střídají různě mocné sekvence s převahou tmavošedých, většinou nevápnitých jílovců. **Podmenilitové souvrství** se skládá z litologicky různorodých sekvencí, charakteristických převahou buď pelitické, nebo písčité sedimentace. **Menilitové souvrství** tvoří převážně pelitické vrstvy s typickými černohnědými jílovci. **Krosněnské vrstvy** se vyznačují střídáním vápnitých prachovců a středně zrnitých pískovců, jakož i šedých, vápnitých jílovců.

Vnější flyš je zastoupen rovněž na malém území severně od Tlumačova tzv. těšnovickým vývojem. Představují ho vápnité jílovce s podřadnými pískovci starotřetihorního stáří (oligocén – facie těšnovická).

Na západě území zlínského kraje vyplňují sedimenty pliocénu tektonicky podmíněnou depresi Hornomoravského úvalu. Mimo tuto oblast se jíly a písky mladších třetihor vyskytují pouze v málo rozsáhlých denudačních reliktech (západně od Tlumačova, ve Fryštácké brázdě). Jelikož hranici terciérní a kvartérní sedimentace nelze v řadě případů určit, bývá svrchní část těchto uloženin označována za plioleistocén.

Z ložiskového hlediska je nejdůležitější sedimentační oblast Hornomoravského úvalu, kde se zachovaly kvartérní uloženiny v poměrně velkém rozsahu a mocnosti. Plošně nejrozsáhlejší jsou sedimenty fluviolakustrinní, fluviální a eolické, v menší míře se vyskytují sedimenty deluviální, deluviofluviální a antropogenní. Stratigraficky náleží většinou do pleistocénu, v omezeném rozsahu do holocénu až recentu.

Prokazatelně nejstarší kvarterní sedimenty zde představují středně pleistocenní (mindelské) fluviolakustrinní písky a štěrkovité písky, které spočívají na neogenních sedimentech. Při ukládání fluviolakustrinních sedimentů docházelo současně k poklesům pánve, o čemž svědčí nálezy fosilních půd uvnitř tohoto souvrství. Mindelskou sedimentací končí existence jezerní pánve. V mladší části středního a ve svrchním pleistocénu dochází v tomto prostoru ke střídání fluviální akumulace a eroze. Vytvářejí se terasovité stupně, jejichž výškové rozdíly snižuje sedimentace spraší. Ukládáním povodňových hlín na povrchu fluviálních písčitých štěrků byla v holocénu ukončena sedimentace v nivách a vytvořily se současné údolní nivy Moravy, Dřevnice a dalších přítoků (Chmelík et al. 1967).

Pro všechny akumulace je charakteristická převaha flyšových pískovců a křemene. Většinou jsou zakryty diluviálními sedimenty. Fluviolakustrinní písky až štěrkovité písky (střední pleistocén–mindel) vytvářejí spolu s mladšími fluviálními sedimenty v nadloží spodní část akumulace údolní nivy řeky Moravy. Fluviolakustrinní sedimenty obsahují nepravidelné polohy většinou písčitých jílu. Průměrná mocnost souvrství je 35 m, v oblasti Hulína až 45 m. Díky tektonicky zvýrazněným depresím ve dně pánve však mocnost silně kolísá (Hlavatý et al. 1979).

Hlavní (kralická) terasa je zdvojená. Fluviální písky, štěrkovité písky a písčité štěrky spodní akumulace hlavní terasy (střední pleistocén–mindel/riss) jsou zachovány zejména j. od Hulína. Fluviální písky a štěrkovité písky svrchní akumulace hlavní terasy (střední pleistocén–riss 1) vystupují mezi Hulínem a záhlinicemi (Macoun et al. 1966).

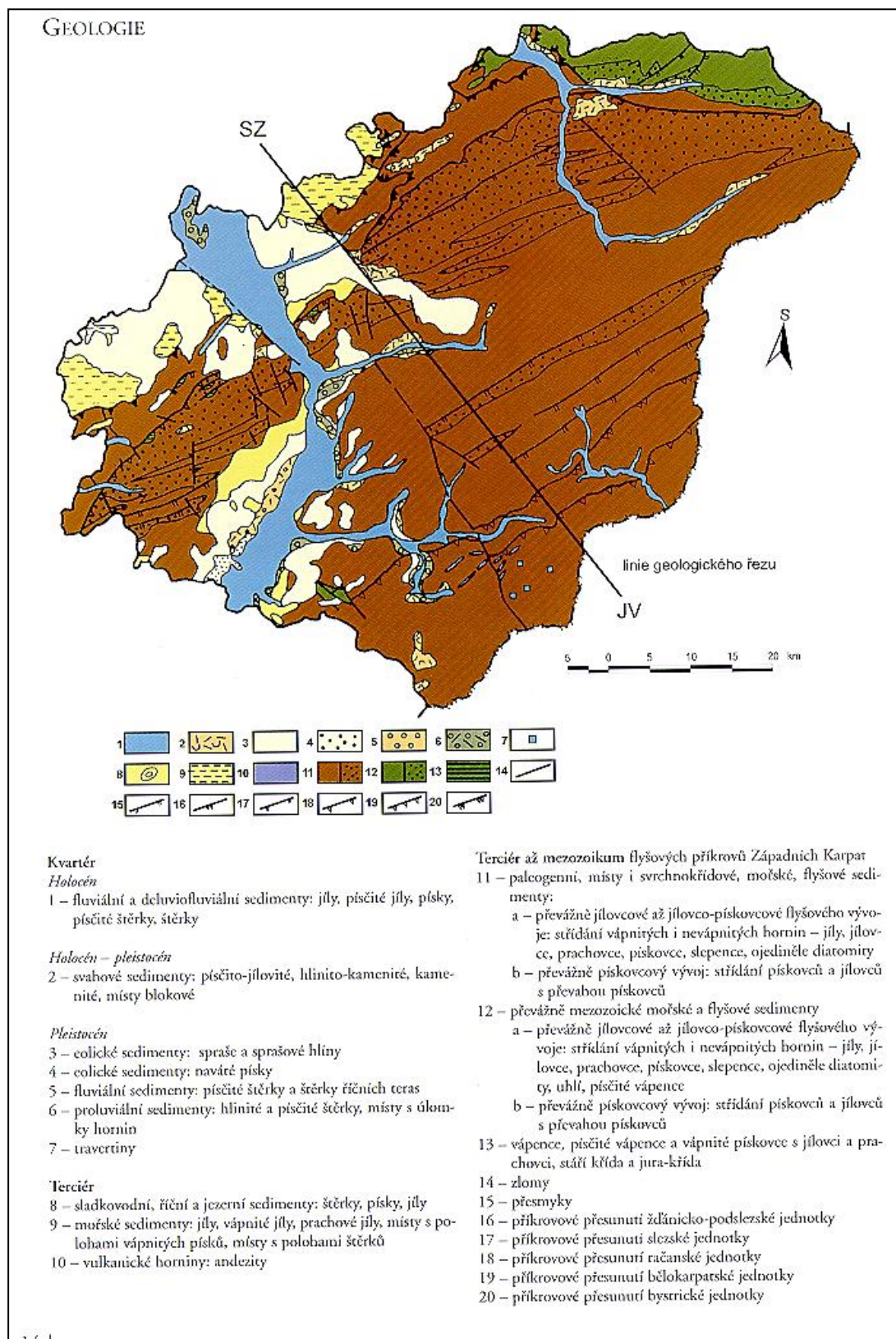
Eolické sedimenty jsou zastoupeny sprašemi, sprašovými hlínami a navátými písky. Nejmladší spraše (svrchní pleistocén–würm) tvoří především plošný pokryv na povrchu teras a v mírně ukloněných územích. Kromě toho vytvářejí závěje v morfologicky členitějších oblastech. Jejich mocnost se pohybuje mezi 5–6 m, maximálně 8 m. V podloží těchto nejmladších spraší byla místy zjištěna starší sprašová souvrství patřící do středního pleistocénu (rissu).

Sprašové hlíny (svrchní pleistocén–würm) jsou svým výskytem vázány na vlhčí části území. Nerozlišené spraše a sprašové hlíny tvoří plošné pokryvy, návěje a závěje.

Středně zrnité navaté písky (svrchní pleistocén–würm) vytvářejí často jen malé přesypy v nivě řeky Moravy.

Deluviální hlinitokamenité sedimenty (pleistocén–holocén) mají plošně větší rozšíření v morfologicky členitých částech území. Jejich mocnost je díky nerovnému podloží dosti proměnlivá. Deluviální písčité hlíny a hlinité písky (pleistocén–holocén) pokrývají úbočí svahů, jsou často humózní, často zvrstvené a na jejich vzniku se zřejmě podílel v plošších územích hlavně ron.

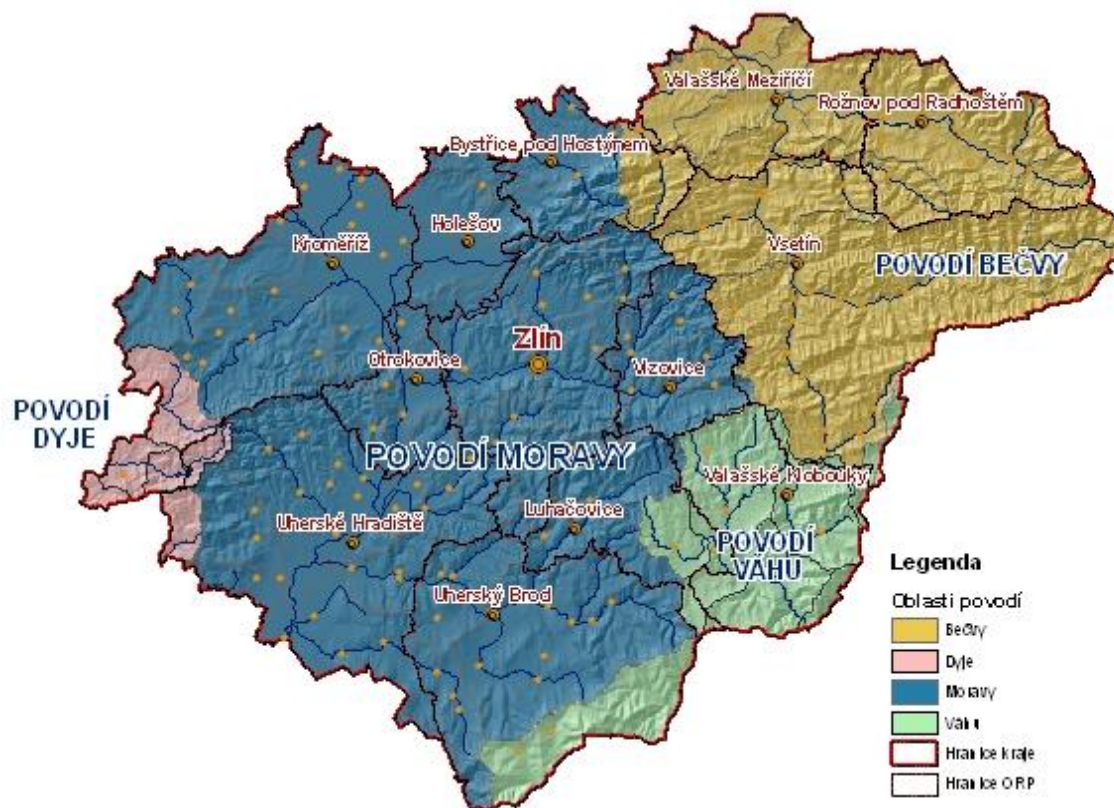
Nejmladší část výplně údolní nivy řeky Moravy a jejích přítoků tvoří fluvialní, převážně písčité hlíny, písky a šterkovité písky (Havlíček et al. 2001).

Obr. 23: Zjednodušená geologická mapa Zlínského kraje (Mackovčín, Jatiová a kol. 2002).

4.1.4 Hydrogeologická charakteristika území

Zlínský region náleží převážně ke střední části povodí řeky Moravy. Menší území při západním okraji náleží k povodí jejího největšího pravostranného přítoku Dyje, okrajová část regionu při hranicích se Slovenskou republikou přísluší do povodí Váhu (obr. 24).

Obr. 24: Oblasti povodí ve Zlínském kraji.

4.1.4.1 Hydrografická síť

Území Zlínského kraje je odvodňováno do povodí Dunaje prostřednictvím hlavních vodních toků – Moravy a Váhu a jejich významných přítoků Bečvy, Dyje a Vlárky.

Řeka Bečva je významný vodní tok vznikající soutokem Vsetínské a Rožnovské Bečvy u Valašského Meziříčí ve výšce 285 m n. m. Ústí zleva do Moravy u Troubek ve výšce 195 m n. m. Jedná se o největší přítok Moravy. Odvodňuje sv. část Zlínského kraje a kraj opouští pod soutokem s Juhyní (u obce Choryně).

Jihozápadní výběžek okresu Kroměříž je odvodňován řekou Kyjovkou (v horní části povodí označovanou též jako Stupava). Jihovýchodní části území okresů Uherské Hradiště a Zlín při hranicích se Slovenskem jsou odvodňovány řekou Vlárkou a jejími přítoky do Váhu.

4.1.4.2 Hydrogeologické jednotky a hydrogeologické rajony, hydrologické zařazení.

Podle hydrogeologické rajonizace, která byla uvedena v platnost vyhláškou č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod, jsou na území Zlínského kraje

0 5 10 km

HGR základní vrstvy
 HGR svrchní vrstvy
 kvartérní fluviální sedimenty
 neogenní sedimenty
 sedimenty flyšového pásma

--

- 1622 Pliopleistocén Hornomoravského úvalu
- 1624 Kvartér Valové, Romže a Hané
- 1631 Kvartér Horní Bečvy
- 1651 Kvartér Dolnomoravského úvalu

- 2220 Hornomoravský úval
- 2230 Vyškovská brána
- 2250 Dolnomoravský úval

- 3221 Flyš v povodí Bečvy
- 3222 Flyš v povodí Moravy
- 3223 Flyš v povodí Váhu – severní část
- 3224 Flyš v povodí Váhu – jižní část
- 3230 Středomoravské Karpaty

Tab. č. 13: Základní charakteristiky hydrogeologických rajonů na území Zlínského kraje.

číslo	název	popis	rozloha [km ²]
1622	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu – jižní část	v kvartérních sedimentech	289,06
1624	Kvartér Valové, Romže a Hané	v kvartérních sedimentech	84,24
1631	Kvartér Horní Bečvy	v kvartérních sedimentech	52,49
1651	Kvartér Dolnomoravského úvalu	v kvartérních sedimentech	168,21
2220	Hornomoravský úval – severní část	v terciérních pánevních sedimentech	1257,23
2230	Vyškovská brána	v terciérních pánevních sedimentech	733,94
2250	Dolnomoravský úval – severní část	v terciérních pánevních sedimentech	1416,91
3221	Flyš v povodí Bečvy	v karpatském paleogénu a křídě	1291,56
3222	Flyš v povodí Moravy – severní část	v karpatském paleogénu a křídě	1681,95
3223	Flyš v povodí Váhu – severní část	v karpatském paleogénu a křídě	316,89
3224	Flyš v povodí Váhu – jižní část	v karpatském paleogénu a křídě	109,67
3230	Středomoravské Karpaty – severní část	v karpatském paleogénu a křídě	1173,61

Hydrogeologické rajony představují základní územní jednotky pro bilancování podzemních vod, při jejichž vymezení se uplatňují nejen geologická a hydrogeologická hlediska, ale rovněž hlediska hydrologická, klimatická a morfologická. Z tohoto důvodu nemusí hranice hydrogeologických rajonů přesně odpovídat hranicím vymezených typů hydrogeologického prostředí. Obecně platí, že na vymezené hydrogeologické rajony, respektive jejich skupiny jsou vázány základní hydrogeologické jednotky se specifickými zákonitostmi distribuce kolektorů a charakteristikami oběhu a tvorby akumulací podzemní vody.

1. Sedimenty flyšového pásma Západních Karpat jako celek mají z regionálního pohledu mnohé rysy hydrogeologického masivu, ačkoli v některých jeho částech se vyskytují i výraznější stratiformní hydrogeologická tělesa. Regionálně je ve flyšovém pásmu rozšířen nespojitý kolektor vázaný na přípovrchovou zónu zvětralin a rozevřených puklin, probíhající víceméně konformně s povrchem terénu a zasahující do hloubek několika desítek metrů. Při detailních průzkumech je však patrný rozdíl v hydrogeologické funkci jednotlivých litologických typů, které je možné klasifikovat jako střídání průlinovo-puklinových, případně puklinových kolektorů a izolátorů.

Tradiční interpretace pískovců a slepenců jako hydrogeologických kolektorů a jílovitých sedimentů jako izolátorů v sedimentech flyšového pásma Západních Karpat nemá všeobecnou platnost, a to zejména při

vysokém stupni zpevnění. Pískovcové členy různých souvrství mohou mít určitý podíl průlinové porozity, lze v nich však očekávat průlinovo-puklinové kolektory, ve kterých ale výrazně převažuje puklinová porozita. Funkce pískovcových, případně slepencových členů jako hydrogeologických kolektorů, je potvrzována výskytem četných pramenních vývěrů na kontaktu pískovců s podložními jílovci. Převážně puklinová porozita silně zpevněných pískovců však zvláště v připovrchové zóně často stírá vliv litologie na hydrogeologickou funkci. Lokálně mohou poněkud paradoxně jako hydrogeologický kolektor vystupovat intenzivně rozpukané polohy jílovců proti masivním pískovcům. Ve flyšovém pásmu Západních Karpat lze vymezit následující litostratigrafické jednotky, jejichž pískovcové členy mohou formovat průlinovo-puklinové kolektory (Krásný a kol. 2012):

- magurská skupina příkrovů: soláňské souvrství, rusavské, luhačovické a kyčerské vrstvy;
- slezská jednotka: palkovické a istebňanské souvrství, ciezkowický pískovec, krosněnské souvrství;
- ždánická jednotka: ždánicko-hustopečské souvrství, pískovce podmenilitového souvrství.

Největší hydrogeologický význam flyšového pásma Západních Karpat, zejména v oblasti horských pásem, spočívá v tom, že tvoří infiltrační zázemí přiléhajících hydrogeologických pánví vázaných na neogenní a kvartérní sedimenty.

2. Neogenní sedimenty – představují systém nepravidelného střídání většího počtu průlinově propustných kolektorů (písky, štěrky) a izolátorů (jíly), které však nelze jednotlivě regionálně vymezit. Do Zlínského kraje zasahují dvě významné struktury neogenních sedimentů – Vídeňská pánev a Karpatská předhlubeň.

Hydrogeologický rajon 2250 Dolnomoravský úval je součástí Vídeňské pánve s výplní neogenních sedimentů o mocnosti až 6 500 m. Zastoupeny jsou převážně jílovité až jílovitopísčité sedimenty s polohami písků, pískovců, štěrku a slepenců. Jedná se o velmi nepravidelné střídání kolektorů a izolátorů a platí, že propustnost kolektorů s hloubkou klesá podle zákonitostí hydrodynamické vertikální zonálnosti. V mělkých vytvářejí neogenní kolektory spolu s kvartérním pokryvem zvodněné subsystémy s relativně rychlým oběhem podzemní vody. Podzemní vody neogénu Vídeňské pánve nejsou příliš intenzivně vodárensky využívány z důvodu převládající nízké, maximálně střední transmisivity neogenní výplně a omezená tvorba přírodních zdrojů podzemních vod.

Hydrogeologické rajony 2220 Hornomoravský úval a 2230 Vyškovská brána jsou součástí střední části karpatské předhlubně, do oblasti Zlínského kraje zasahují spíše okrajově. Ve střední části karpatské předhlubně jsou nejvýznamnější kolektory vázané na písky a písčité štěrky bádenu v pozici bazálních a okrajových klastik. Ve střední části karpatské předhlubně převládají velké mocnosti pelitických sedimentů s polohami neprůběžných kolektorů, ve kterých nedochází k významnějšímu regionálnímu proudění podzemní vody.

3. Kvartérní sedimenty hlavních vodních toků – jsou ve Zlínském kraji vázány na údolí Bečvy a zejména Moravy. Ve vymezených kvartérních rajonech se vyskytují zvodněné kvartérní sedimenty ve velkých mocnostech a mají mimořádný vodohospodářský význam. Největší mocnosti kvartérních sedimentů (i přes 100 m) bývají zastiženy v místech průběhu přehloubených koryt, ve Zlínském kraji zejména v Hornomoravském úvalu vyplněném plioleptocenními sedimenty a v Dolnomoravském úvalu.

Na území Zlínského kraje zasahuje j. část hydrogeologického rajonu 1622 Pliopleistocén Hornomoravského úvalu. V jeho značné části se v přímém podloží kvartérních sedimentů

pliopleistocénní jíly a písčité jíly. Do okolí Hulína zasahuje přehloubené koryto, ve kterém byla báze kvartérních sedimentů s vysokou transmisivitou zastižena v hloubce 70–90 m. Na sedimenty Hornomoravského úvalu navazují kvartérní sedimenty Bečvy, které do Zlínského kraje zasahují v hydrogeologickém rajonu 1631 Kvartér Horní Bečvy a nejsou zde příliš plošně rozsáhlé a mocné.

Do Zlínského kraje zasahuje s. polovina hydrogeologického rajonu 1621 Kvartér Dolnomoravského úvalu, na který jsou vázány vodohospodářsky velmi významné kolektory. V podloží kvartérních fluvialních sedimentů leží neogenní sedimenty vídeňské pánve. Niva Moravy se pod Napajedelskou bránou rozšiřuje až na 7 km v okolí Uherského Hradiště a tato šířka zůstává zachována dále po toku. V sv. výběžku Dolnomoravského úvalu v tzv. hradištském příkopu postupně přibývá mocnost kvartérních sedimentů až na 50–55 m v území s. od Veselí nad Moravou. Na hydrogeologický rajon 1621 Kvartér Dolnomoravského úvalu jsou vázány nejvýznamnější vodohospodářsky využívané zdroje podzemních vod ve Zlínském kraji. Jedno z nejvýznamnějších jímacích území na celé Moravě – JÚ Bzenec leží těsně za hranicí Zlínského kraje v Jihomoravském kraji.

Celý Zlínský kraj leží v povodí Dunaje (povodí I. řádu) a zasahují do něho dvě dílčí povodí – Dyje a Morava a přítoky Váhu. Větší toky spravuje podnik Povodí Moravy s.p., drobnější vodní toky na lesní půdě spravují Lesy ČR s.p. Ve výjimečných případech jsou správci vodních toků vlastníci pozemků, případně obce či podniky. Na území Zlínského kraje se vyskytují vodní toky prakticky všech typů, tj. od toků bystrinných ve vrcholových partiích horských pásem až po toky nížinné v úvalech. Mnohé vodní toky Zlínského kraje spadají mezi významné vodní toky ve smyslu vyhlášky č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků.

4.1.4.2 Využití podzemní vody

Na zásobování obyvatel Zlínského kraje pitnou vodou se významně podílejí vodárenské soustavy a větší skupinové vodovody. Zdrojem vody pro skupinové vodovody jsou vodárenské nádrže (VN) odebírající povrchovou vodu a jímací území (JÚ) odebírající podzemní vodu (obr. 26).

Vodárenská soustava Luhačovice – Stanovnice – Syrákov – Vlára – Bojkovice propojuje několik skupinových vodovodů a zásobuje pitnou vodou velkou část Zlínského kraje:

- skupinový vodovod Luhačovice
- skupinový vodovod Stanovice
- skupinový vodovod Syrákov
- skupinový vodovod Uherské Hradiště – Uherský Brod – Bojkovice
- skupinový vodovod Vlára

Na zásobování obyvatel Zlínského kraje pitnou vodou se podílejí další významné skupinové vodovody:

- skupinový vodovod Babicko
- skupinový vodovod Koryčany – Kyjov – Klobouky
- skupinový vodovod Kroměříž
- skupinový vodovod Polešovice – Tučapy
- skupinový vodovod Zlín

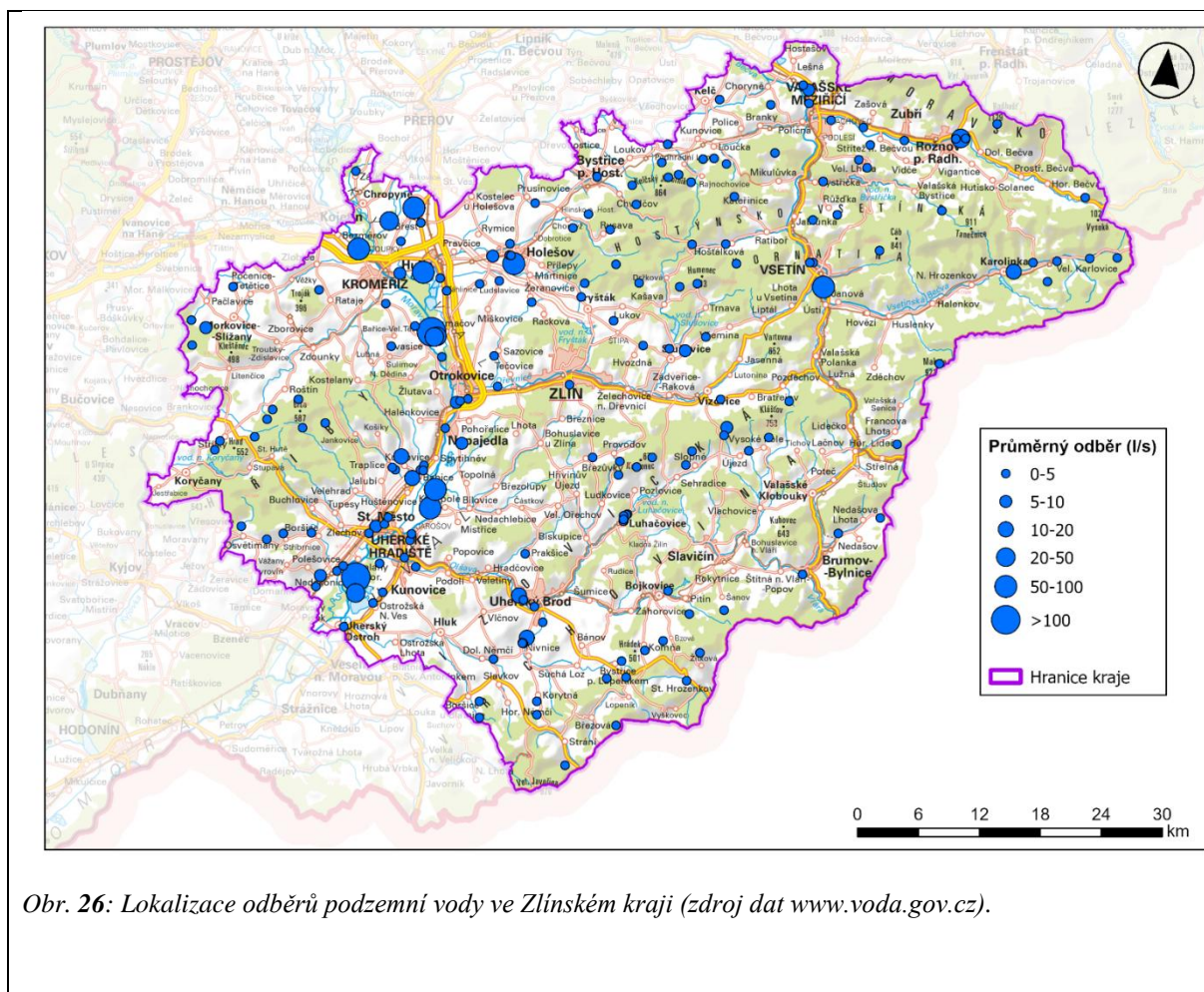
Vodárenské soustavy, skupinové i obecní vodovody využívají řadu zdrojů podzemních (vrty, studny, jímací zářezy, podchycené prameny) i povrchových vod (vodárenské nádrže). V oblastech s roztroušenou zástavbou zejména v horském pásmu Beskyd a Vsetínských vrchů a v podhůří je časté

zásobování z individuálních zdrojů vody. Přehled odběrů podzemní vody s využívaným množstvím větším než 5 l.s⁻¹ evidovaných Vodohospodářským informačním portálem VODA (www.voda.gov.cz) uvádí tabulka 2, jejich lokalizaci obrázek 2. Již v sousedním Jihomoravském kraji leží strategicky mimořádně významné jímací území Bzenec-komplex, jehož OPVZ zasahují do Zlínského kraje v okolí Uherského Ostrohu.

Tab. č. 14: Přehled odběrů podzemní vody > 5l.s⁻¹ ve Zlínském kraji (zdroj dat www.voda.gov.cz).

název	obec	účel	l/s průměr	l/s max.	HG rajon
SVK Uherské Hradiště - Ostrožská N. Ves, Les	Ostrožská Nová Ves	veřejné zásobování pitnou vodou	120	-	Kvartér Dolnomoravského úvalu
Vodárna Zlín - Kvasice, vrt	Kvasice	veřejné zásobování pitnou vodou	110	120	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
VaK Kroměříž - Kroměříž	Kroměříž	veřejné zásobování pitnou vodou	80	100	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
VaK Kroměříž - Hulín	Hulín	veřejné zásobování pitnou vodou	75	100	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
VaK Kroměříž - Holešov	Holešov	veřejné zásobování pitnou vodou	70	80	Hornomoravský úval
VaK Kroměříž - Brest	Brest	veřejné zásobování pitnou vodou	65	77	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
VaK Vsetín - Vsetín-Ohrada	Vsetín	veřejné zásobování pitnou vodou	65	100	Flyš v povodí Bečvy
SVK Uherské Hradiště - Kněžpole III	Kněžpole	veřejné zásobování pitnou vodou	52	80	Kvartér Dolnomoravského úvalu
SVK Uherské Hradiště - Kněžpole I	Kněžpole	veřejné zásobování pitnou vodou	52	80	Kvartér Dolnomoravského úvalu
Vodárna Zlín - Kvasice, studny	Kvasice	veřejné zásobování pitnou vodou	40	50	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
Vodárna Zlín - Kvasice, sběrná studna	Kvasice	veřejné zásobování pitnou vodou	40	60	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
VaK Kroměříž - Chropyně (Plešovec a Brestský I)	Chropyně	veřejné zásobování pitnou vodou	40	60	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu - jižní část
SVK Uherské Hradiště - Ostrožská N. Ves, vrt	Ostrožská Nová Ves	veřejné zásobování pitnou vodou	30	-	Dolnomoravský úval
VaK Vsetín - Rožnov pod Radhoštěm ÚV	Dolní Bečva	veřejné zásobování pitnou vodou	25	50	Kvartér Horní Bečvy
Česká zbrojovka - Uherský Brod, studny	Uherský Brod	průmysl zbrojní	20	28	Flyš v povodí Moravy

HAMÉ Babice - studny	Babice	průmysl potravinářský	20	35	Dolnomoravský úval
Město Karolinka - prameniště	Karolinka	veřejné zásobování pitnou vodou	12	15	Flyš v povodí Bečvy
LINEA Nivnice – vrty	Nivnice	průmysl potravinářský	11,057	11,8	Flyš v povodí Moravy
Vodovod Babicko – Kudlovice	Kudlovice	veřejné zásobování pitnou vodou	11	19	Dolnomoravský úval
COLORLAK – Staré Město, sanace S1 (horní závod)	Staré Město	sanační čerpání	10	15	Dolnomoravský úval
Nestlé – Sfínx Holešov	Holešov	potravinářský průmysl	9,4	10,6	Hornomoravský úval
Sladovny SOUFFLET – Kroměříž, vrty	Kroměříž	průmysl potravinářský	9	9	Pliopleistocén Hornomoravského úvalu – jižní část
Vodárna Zlín – Vizovice, Kosmata	Vizovice	veřejné zásobování pitnou vodou	6,5	-	Flyš v povodí Moravy
DEZA Valašské Meziříčí – hydraulická bariera	Valašské Meziříčí	sanační čerpání podzemních vod	6,39	11,1	Kvartér Horní Bečvy
Greiner Packaging – Neubuz	Neubuz	zásobování průmyslového areálu vodou	6,35	11	Flyš v povodí Moravy
Městys Polešovice – VZ Na Drahách	Polešovice	veřejné zásobování pitnou vodou	6,3	10,8	Dolnomoravský úval
TOMA – Otrokovice, Moravan (studny)	Otrokovice	průmysl	6,2	15	Flyš v povodí Moravy
Plemenářské služby – Prusínky	Napajedla	zemědělská výroba	5,823	11,6	Dolnomoravský úval
VaK Kroměříž Morkovice-Pornice	Pačlavice	veřejné zásobování pitnou vodou	5,4	7	Vyškovská brána
HAMÉ Babice – vrty	Babice	průmysl potravinářský	5	10	Dolnomoravský úval
ZOD DELTA Štípa – Hvozdná, studny	Hvozdná	zemědělská výroba	5	68,5	Flyš v povodí Moravy
Gumárny Zubří – studny	Zubří	průmysl gumárenský	5	12	Kvartér Horní Bečvy

Obr. 26: Lokalizace odběrů podzemní vody ve Zlínském kraji (zdroj dat www.voda.gov.cz).

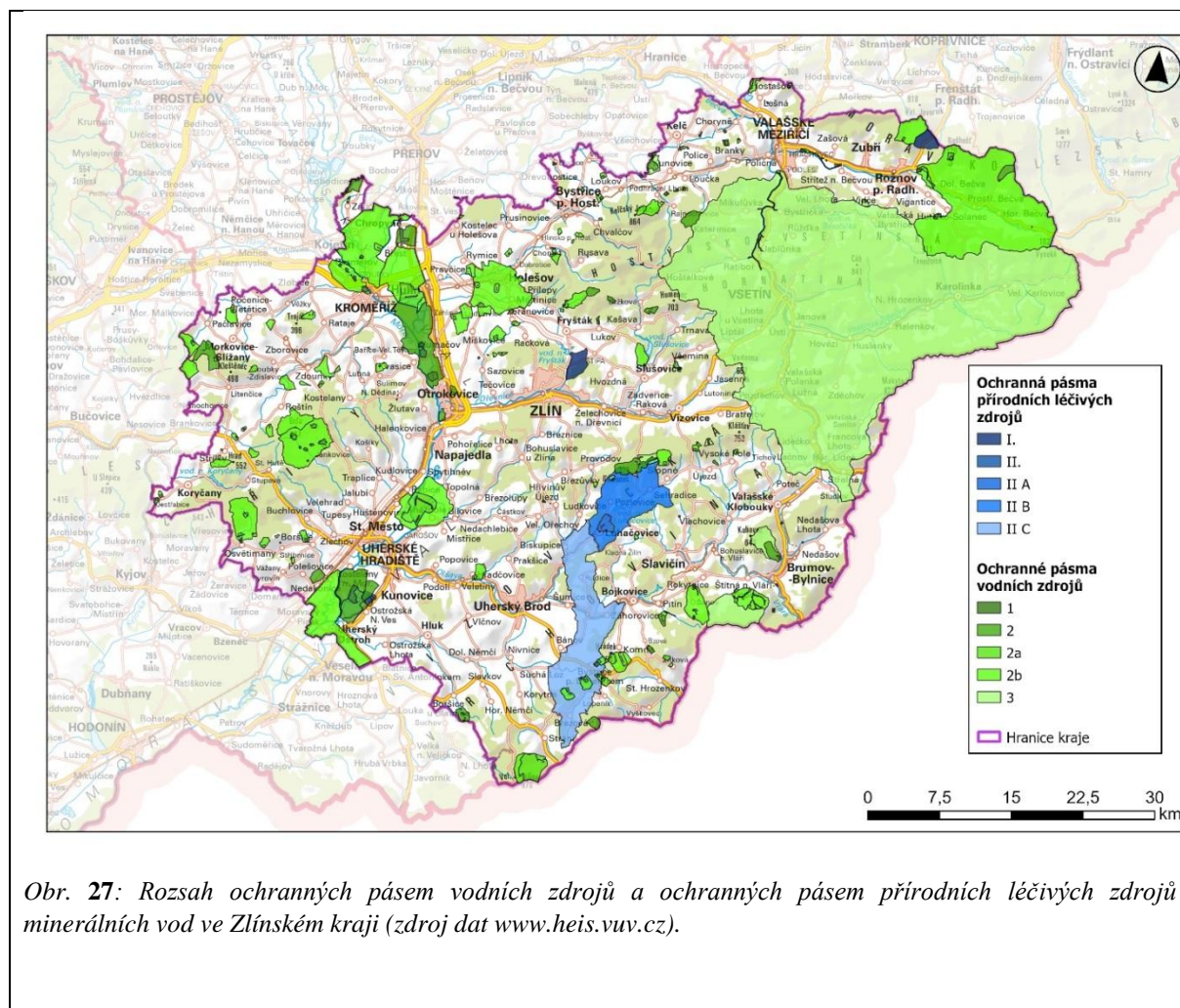
4.1.4.3 Minerální vody.

Na území Zlínského kraje se vyskytuje několik přírodních léčivých zdrojů (PLZ) minerálních vod s vyhlášenými ochrannými pásmy (obr. 27).

Přírodní léčivý zdroj NP 536 v Rožnově pod Radhoštěm představuje velmi silně mineralizovaná železnatá jodová minerální voda chlorido-sodného typu se zvýšeným obsahem stroncia, barya a bromidů, studená (9,6 °C), s pH 7,43. Výše celkové mineralizace dosahuje 19 500 mg.l⁻¹. Zdrojem minerálních vod je vrt NP-536 o hloubce 640,2 m, který zastihl sedimenty flyšového pásma Západních Karpat.

V lázních Kostelec u Zlína jsou vyhlášeny tři přírodní léčivé zdroje minerálních vod. PLZ V kapli Marie Magdaleny a PLZ U vily představuje středně mineralizovaná sírná minerální voda hydrogenuhličitano-síranu-vápenato-sodného typu studená a jsou evidovány jako rezervní zdroje. PLZ BJ-51-A je silně mineralizovaná voda hydrogenuhličitano-sodného typu, sírná, silně alkalická, studená (11,2 °C) s pH 8,33 a s vysokým obsahem H₂S (7,26 mg.l⁻¹). PLZ dále obsahuje detekované stopové prvky: fluoridy, draslík, lithium, baryum, stroncium, železo, mangan, chrom, hliník, nikl, zinek, rubidium, bromidy, jodidy, kyanidy.

V lázních Ostrožská Nová Ves jsou vyhlášeny dva přírodní léčivé zdroje minerálních vod – Zdroj S5 (BVJ-624-B) a Zdroj S-6 (BVJ-700). Přírodním léčivým zdrojem je středně mineralizovaná sírná hydrogenuhličitano-vápenato-sodno-hořečnatá studená (11 °C) voda s pH 7,38, s obsahem CO₂ 38 mg.l⁻¹ a obsahem H₂S 0,96 mg.l⁻¹. Voda dále obsahuje následující detekovatelné stopové prvky: baryum, stroncium, lithium, železo, mangan, hliník, zinek, fluoridy, bromidy, jodidy, fosforečnany.

Obr. 27: Rozsah ochranných pásem vodních zdrojů a ochranných pásem přírodních léčivých zdrojů minerálních vod ve Zlínském kraji (zdroj dat www.heis.vuv.cz).

V lázních Luhačovice je vyhlášena celá řada přírodních léčivých zdrojů minerálních vod – Aloiska, Dr. Šťastného (Gejzír), Elektra, Jaroslava, Nová Čítárna (BVJ-301), Nová Janovka (BVJ-302), Nová Vincentka (BJ-305), Nový Jubilejní (BJ-304), Ottovka, Svatého Josefa (NJ-321), Vincentka II (BJ-303), Viola (BV-341), Vladimír (BJ-306). Přírodním léčivým zdrojem je velmi silně mineralizovaná studená (11,2 °C) voda hydrogenuhlčitano-chlorido-sodného typu, uhličitá, jodová, se zvýšeným obsahem bromidů, lithia, barya a kyseliny borité s pH 6,62, s výší celkové mineralizace až 15 000 mg.l⁻¹ a s obsahem CO₂ až 2 500 mg.l⁻¹. Minerální voda dále obsahuje následující detekovatelné složky: beryllium, vanad, nikl, měď, zinek, molybden, cesium, rubidium, cín, fluoridy.

V bývalých lázních Leopoldov (Buchlovice) je vyhlášen přírodní léčivý zdroj Smraďavka (LL-2). Jedná se o středně mineralizovanou hydrogenuhlčitano-sodnou minerální vodu, studenou (11 °C) s obsahem H₂S 2,89 mg.l⁻¹ a s pH 7,7.

Ve Zlínském kraji, zejména v oblasti rozšíření flyšového pásma Západních Karpat, se vyskytuje celá řada lokalit s výskytem převážně sírných, železnatých nebo uhličitých (tzv. kyselek) minerálních vod, které nejsou vyhlášeny jako PLZ a nejsou lázeňsky využívány, nicméně mnohdy slouží jako zdroje upravené pro veřejný odběr. Významným výskytem sírné minerální vody je pramen Slanica v bývalých lázních Napajedla, minerální voda je chemického typu Na-ClHCO₃ s výší celkové mineralizace přesahující 6 000 mg.l⁻¹, která dále obsahuje síru, brom, fluoridy a jodidy. Z dalších známějších minerálních pramenů lze jmenovat Březovskou kyselku u obce Květná, Smraďáčku u Korytné, pramen u Mikulůvky, Nezdenickou kyselku, Sirčenu u obce Podhradí, Rudickou kyselku, Slatinu (Lozanku) v Suché Lozi, Vyškoveckou kyselku nebo Záhorovskou kyselku. Na Zlínsku a Vsetínsku se vyskytuje celá řada drobnějších pramenů minerálních vod.

Na neogenní sedimenty karpatské předhlubně jsou vázány výskyty chloridových a jodidových minerálních vod, které mají většinou ve fosilních mořských vodách. Na území zlínského kraje je nejznámějším výskytem Chropyně, v jejíž blízkosti v minulosti existovaly lázně Bochoř. Zdrojem minerální vody je 700 m hluboký vrt Procházka, který zachytil minerální vody chemického typu Na-ClHCO_3 s výší celkové mineralizace přes 3 000 mg.l^{-1} . Minerální voda dále obsahuje brom, lithium, fluoridy a kyselinu boritou.

4.1.4.4 Statutární ochrana vod

Vodní zdroje skupinových i samostatných obecních vodovodů mají stanovena ochranná pásma I. a II. stupně ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), která slouží k zajištění vydatnosti a zdravotní nezávadnosti podzemní vody využívané k pitným účelům. Ochrana bezprostředního okolí vodních zdrojů je často řešena oplocením v rozsahu ochranného pásma I. stupně. Ochranná pásma významnějších vodních zdrojů prezentovaná Hydroekologickým informačním systémem VÚV T.G.M. (www.heis.vuv.cz) jsou znázorněna na obrázku 3.

Přírodní léčivé zdroje minerálních vod v Rožnově pod Radhoštěm, v lázních Luhačovice, Kostelec u Zlína a Ostrožská Nová ves mají stanovena ochranná pásma zdrojů přírodních minerálních vod ve smyslu zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), která jsou znázorněna na obrázku 3.

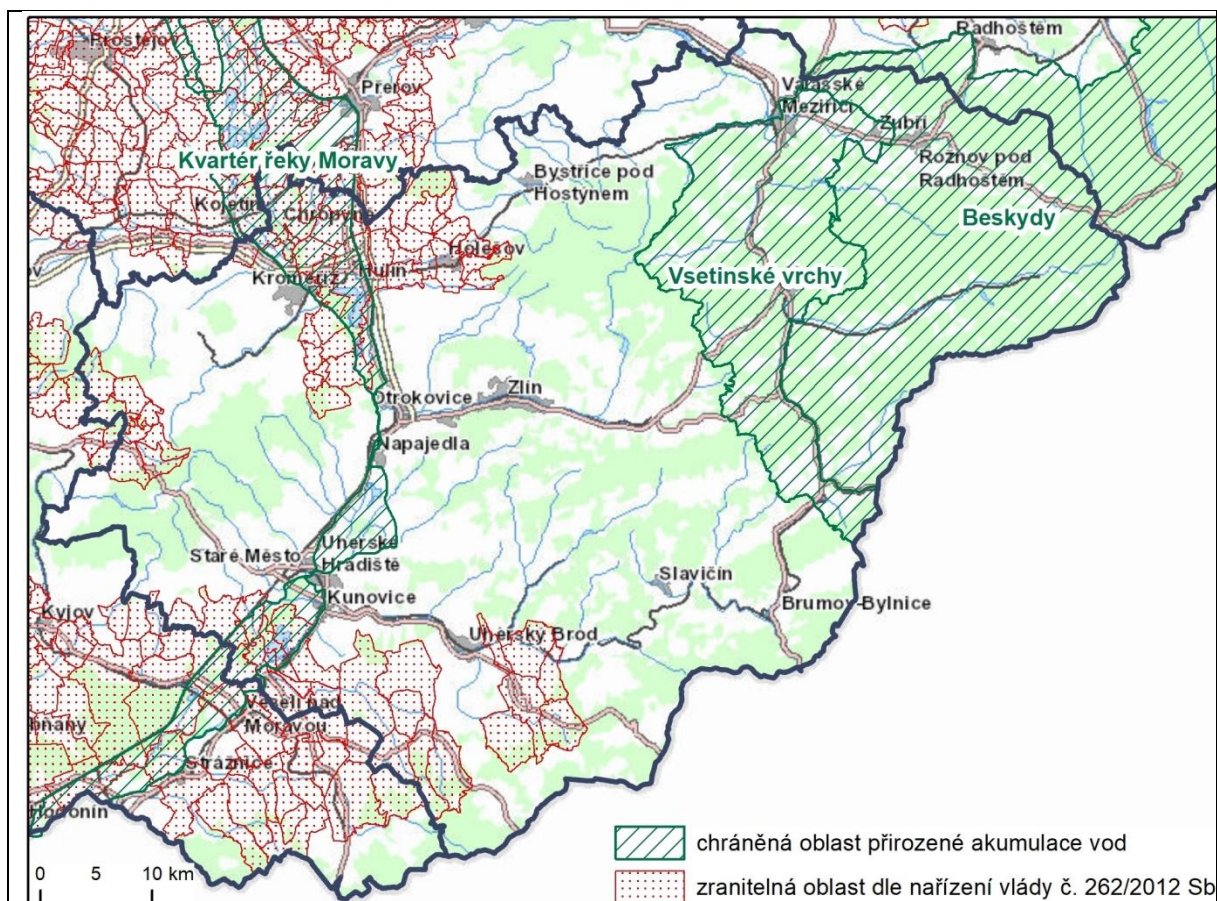
Severovýchodní část Zlínského kraje je součástí Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Beskydy vyhlášené Nařízením vlády ČSR č. 40/1978 Sb. a CHOPAV Vsetínské vrchy vyhlášené Nařízením vlády ČSR č. 10/1979 Sb.

Hydrogeologicky nejvýznamnější kvartérní sedimenty podél řeky Moravy jsou součástí CHOPAV Kvartér řeky Moravy vyhlášené Nařízením vlády ČSR č. 85/1981 Sb. Rozsahy Chráněných oblastí přirozené akumulace vod jsou patrné z obr. 28.

Celkem 62 katastrálních území je vymezeno jako zranitelná oblast dle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů. Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují:

- povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo
- povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody.

Ve zranitelných oblastech se upravuje používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření.

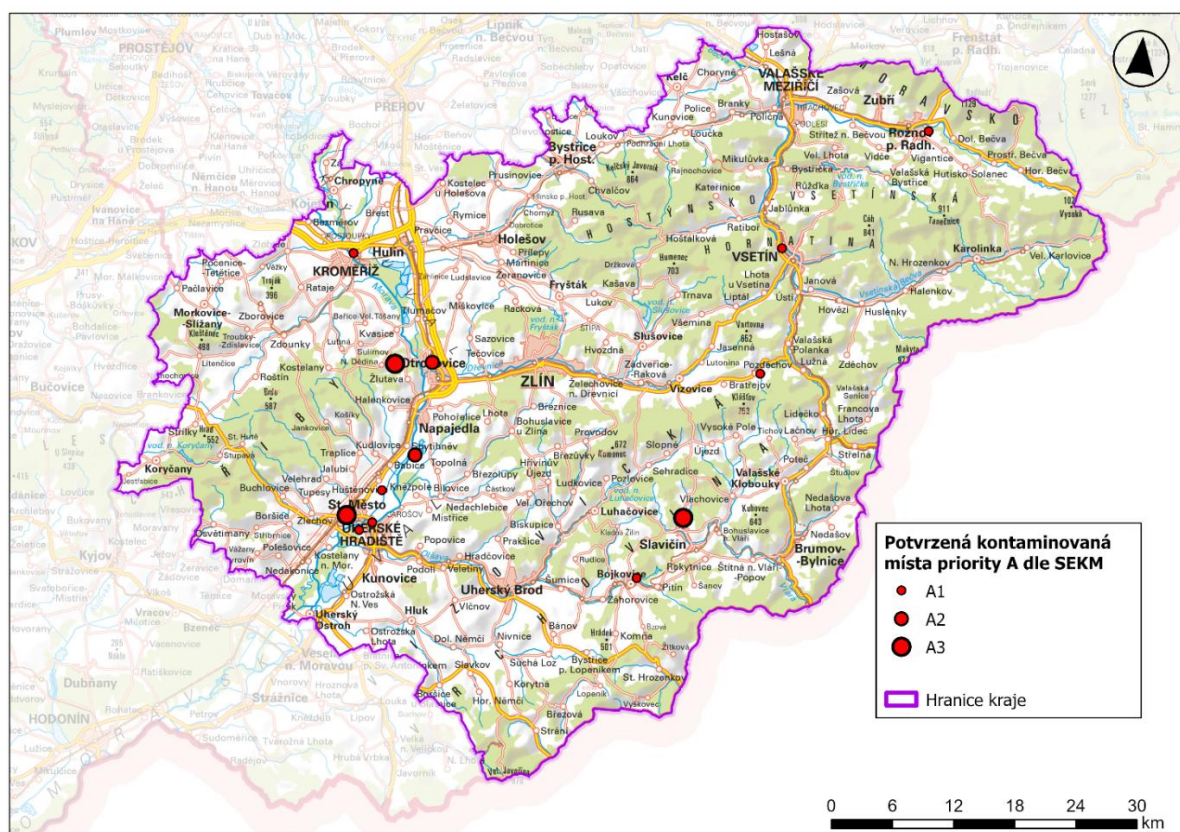
Obr. 28: Rozsah CHOPAV a zranitelných oblastí dle NV č. 262/2012 Sb. ve Zlínském kraji.

Pro zhodnocení existujících rizik pro podzemní vody ve Zlínském kraji byly shromážděny údaje ze „Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM)“. Jedná se o webový portál zřízený Ministerstvem životního prostředí ČR pro evidenci, sledování a posuzování priorit kontaminovaných resp. potenciálně kontaminovaných míst a lokalit s řešenou ekologickou újmou. Do souhrnné tabulky (tab. 3) a mapového schématu (obr. 5) byla vybrána kontaminovaná místa kategorie A, která představují potvrzené riziko pro životní prostředí a podzemní vodu a u kterých je nutné nápravné opatření.

Tab. č. 15: Potvrzená kontaminovaná místa kategorie A dle SEKM.

ID	lokalita	katastrální území	typ lokality	priorita
12685001	Skládka Pozděchov	Pozděchov	skládka TKO	A1.0
44743001	Skládka Tylovice Horečky	Tylovice	průmyslová skládka	A1.1
72844001	Olšávka	Kunovice Uherského Hradiště	kontaminace sedimentů dnových	A1.1
6979002	ZEVETA Bojkovice, a. s.	Bojkovice	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo rovných)	A1.2

17284001	GasNet, s.r.o. Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)	A1.2
18676001	Slévárna s.r.o., Vsetín	Vsetín	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	A1.3
49996001	Huštěnovický potok	Huštěnovice	kontaminace dnových sedimentů	A1.3
7483001	Magneton a.s.	Kroměříž	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)	A1.3
11673002	TOMA a.s. Otrokovice	Otrokovice	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	A2.3
52860002	Spytihněv - bývalá obalovna	Spytihněv	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami	A2.3
15008003	Skládka Radašovy	Slavičín	skládka TKO	A3.1
5039002	Odkaliště Bělov	Nová Dědina	odkaliště	A3.1
15461001	Colorlak a.s. Staré Město	Staré Město u Uherského Hradiště	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	A3.3

Obr. 29: Lokalizace kontaminovaných míst kategorie A (zdroj dat www.sekm.cz).

4.1.4.5 Hydrogeologické poměry a chemismus podzemních vod v pánevních oblastech ve Zlínském kraji s ohledem na obsahy stopových prvků a jejich potenciál využití.

Karpatská předhlubeň s jílovitopísčitou výplní představuje asymetrickou hydrogeologickou pánev se všeobecně narůstající mocností směrem pře čela karpatských příkrovů na JV až na 1000 m. Na sedimenty ve facii písků a štěrků jsou vázány neprůběžné průlinově propustné kolektory, na jíly izolátory. V části karpatské předhlubně zasahující do Zlínského kraje nelze k velkým mocnostem převážně pelitických sedimentů očekávat významnější regionální proudění podzemní vody.

Chemické složení svrchních zvodní se vyznačuje mineralizací, která odráží litologický a chemický charakter příslušných zvodní. Směrem do hloubky se uplatňují zákonitosti vertikální hydrochemické zonálnosti, která spočívá v postupném přechodu od chemického typu Ca-HCO_3 až na chemický typ Na-Cl za současného nárůstu celkové mineralizace.

V hlouběji uložených bazálních zvodních karpatské předhlubně se obvykle vyskytují neobnovitelné zásoby fosilních silně mineralizovaných vod, které lze označit jako jodo-bromové solanky chemického typu Na-Cl s hodnotami celkové mineralizace až několik g.l^{-1} .

Vídeňská pánev se vytvářela v průběhu vrásnění flyšového pásma v poklesávajícím území mezi Karpaty a Alpami, do Zlínského kraje zasahuje pouze její s. výběžek, jehož podloží je tvořeno sedimenty flyšového pásma. Celková mocnost neogenní sedimentární výplně Vídeňské pánve dosahuje až 6 500 m. Zastoupeny jsou převážně jílovité až jílovitopísčité sedimenty s polohami písků, pískovců, štěrků a slepenců. Jedná se o velmi nepravidelné střídání kolektorů a izolátorů a platí, že propustnost kolektorů s hloubkou klesá podle zákonitostí hydrodynamické vertikální zonálnosti. Vídeňská pánev je intenzivně porušena velkým množstvím zlomů a zlomových systémů, které ji člení do několika ker, na území Zlínského kraje zasahují ratiškovicko-bzenecké kry.

Vzhledem k velké mocnosti výplně Vídeňské pánve se výrazně projevuje vertikální hydrochemická zonálnost. V mělkých částech vytvářejí neogenní kolektory spolu s kvartérním pokryvem zvodněné subsystémy s relativně rychlým oběhem podzemní vody a s převládajícím chemickým typem podzemní vody Ca-HCO_3 . Směrem do hloubky dochází k postupné změně chemických typů až Na-Cl za současného nárůstu celkové mineralizace. Hlubinné vody vídeňské pánve jsou vázány zejména na moravskou centrální prohlubeň ležící j. od zájmového území a vznikly jako reliktní synsedimentární mořské vody. Jsou výrazného typu Na-Cl s vysokými obsahy jodidů a bromidů (desítky mg.l^{-1}) a s celkovou mineralizací až několik desítek g.l^{-1} . Mimo jiné obsahují následující stopové prvky: lithium, stroncium a baryum v jednotkách mg.l^{-1} , železo v desítkách mg.l^{-1} . Z dalších stopových prvků byly detekovány: mangan, chrom, hliník, vanad, měď, kobalt, olovo, nikl, zinek, molybden, cesium, rubidium, cín.

V hlubokých partiích **flyšového pásma Západních Karpat** se rovněž uplatňují projevy vertikální hydrochemické zonálnosti. V oblasti Zlínského kraje jsou k dispozici informace o chemismu podzemní vody z 640 m hlubokého vrtu NP 536 v Rožnově pod Radhoštěm – Horních Pasekách, který zastihl vodu chemického typu Na-Cl s výší celkové mineralizace 19 500 mg.l^{-1} . Voda má vysoké obsahy jodidů a bromidů, a také některých stopových prvků – zejména stroncia (72 mg.l^{-1}) a barya (135 mg.l^{-1}).

Perspektivou využívání stopových prvků obsažených v podzemních vodách hlubokých kolektorů ve Zlínském kraji se dosud nezabývaly žádné studie a k této problematice nejsou k dispozici žádné informace.

Kvartérní sedimenty Moravy v Dolnomoravském úvalu

Dolnomoravský úval je z geologického hlediska součástí vídeňské pánve a představuje typickou akumulační oblast. Osu oblasti tvoří široká niva řeky Moravy, jejíž dno je vyplněno fluvialními

sedimenty, které vytváří údolní terasy. Při vyústění bočních údolí řek jsou vyvinuty ploché aluviální kužele.

Kvartérní sedimenty Moravy a jejích přítoků náležejí ke kolektorům s průlinovou porozitou v úrovni erozní základny s charakteristickou hydrologickou spojitostí s povrchovým tokem. Představují hydrogeologické prostředí většinou s volnou hladinou podzemní vody, výjimečně s mírně napjatou, pokud jsou štěrkopísky kryty větší vrstvou povodňových hlín.

Sedimenty výše položených terasových akumulací mají rovněž průlinovou porozitu, jejich pozice je na úrovni erozní základny bez hydrologické spojitosti s povrchovým tokem. Tyto vyšší stupně terasových akumulací jsou z hlediska hydrogeologického málo významné, jednak bývají zpravidla málo rozsáhlé a tvoří denudační zbytky a také jejich podzemní vody jsou drénovány do nižších poloh údolního dna.

Hlavní kolektor kvartérních sedimentů řeky Moravy budují písčité štěrky o mocnosti 3,0 až 10,0 m, v případě, že navazuje na průlinové propustné kolektory pliocénu až 38,0 m. Značné mocnosti kolem 40 m byly prokázány u Nedakonic (Malý 1967), kde jde o společné souvrství kvartérních a terciérních štěrkopísků.

Koeficienty filtrace kvartérních štěrkopísků se pohybují v rozmezí $1,2 \cdot 10^{-4} \text{ m.s}^{-1}$ až $1,8 \cdot 10^{-3} \text{ m.s}^{-1}$. Stropní izolátory, mocné 0,6 m a více než 5,0 m, představují povodňové hlíny, jejichž hydrogeologický význam je především v příznivém působení na fyzikální a chemické vlastnosti infiltrujících vod. Jednotkové vydatnosti studní kolísají ve velmi širokém rozmezí od 1,05 do 23,25 l.s^{-1} .

Zlomky v údolí řeky Moravy, a to jak podélné (např. porucha probíhající přes Tlumačov-Otrokovice-Napajedla směru SZ–JV), tak i příčné (linie magurského a ždánického nasunutí) jsou různého stáří. Některé zřejmě porušují ještě pliocénní sedimenty Hornomoravského úvalu, na některých došlo pravděpodobně k opakování pohybů. Většinou jde o pohyby vertikální a poklesové (provázené souběžným usazováním sedimentů pestré série pliocénního stáří). V Dolnomoravském úvalu většinu zlomů vyznačují kerné poklesy s tendencí poklesání ke východnějším, mladopliocénní vrstvy hradištského příkopu již nejsou porušeny (Buday 1963). Na doznívající tektonické pohyby reagovala řeka Morava i její přítoky erozí nebo akumulací; jejím cílem bylo dosáhnout rovnovážného spádového profilu.

Kvalita zvodnění průlinově propustných sedimentů závisí jak na přítoku vody z údolních svahů, tak na infiltraci povrchové vody z vodních toků. Tím, že řeka Morava teče na vlastních náplavech, vznikají příznivější podmínky pro živou výměnu podzemní vody s vodou povrchovou. Důležitou roli hraje i předkvartérní podklad, zejména zbytky rozsáhlých sníženin, které mají charakter pohřbených údolí, ve kterých dochází k akumulaci podzemní vody. Na tyto území jsou vázány hodnoty nejvyšších specifických vydatností jímacích vrtů až $15 \text{ l.s}^{-1} \cdot \text{m}^{-1}$, jde např. o území na l. břehu Moravy mezi Napajedly a Jarošovem-JÚ Kněžpole, území na p. břehu Moravy mezi Spytihněvem a Starým Městem a území na l. břehu Moravy mezi Uherským Hradištěm a Uherským Ostrohem-JÚ Ostrožská Nová Ves (Chval-Kokošková-Kupková-Zelinka 1984). Podloží Dolnomoravského úvalu tvoří paleogenní sedimenty flyše.

Převažujícím typem podzemních vod jsou vody Ca-C typu, méně Ca-S typu s různým obsahem železa a manganu. Jen výjimečně podzemní voda nepotřebuje úpravu před použitím jako pitná voda. Většina zdrojů podzemních vod v kvartérních sedimentech je dotována řekou Moravou a jejími přítoky, její kvalita je podmíněna čistotou vody v povrchových tocích.

V části umístění zájmových ložisek lze území Dolnomoravského úvalu rozdělit na tři úseky: mělkou část (Napajedla-Uherské Hradiště), kde mocnost kvartérních sedimentů nepřesahuje 10 m a tato část je ukončena zlomem směru SZ-JV probíhajícím přes Uherské Hradiště; středně hlubokou část s mocností kvartérních uloženin okolo 15 m (je ukončena blatnicko-boršickým

zlomem směru SZ-JV) a nejhlubší část na JV od blatnicko-boršického zlomu), kde mocnost kvartérní předhlubně dosahuje 50–55 m.

Nejstaršími sedimenty terasového systému řeky Moravy v sv. výběžku Dolnomoravského jsou staropleistocenní fluvialní písčité štěrky, zachované v reliktu v relativní výšce 30–70 m na S od Spytihněvi, mezi Kudlovicemi a Spytihněví, u Starého Města, Velehradu a Jalubí a na levém břehu Moravy mezi Kunovicemi a Uherským Ostrohem. Druhá skupina teras v relativní výšce 15–25 m, řazená k mindelu. Risské fluvialní sedimenty vytvářejí výraznou hlavní terasu po obou stranách řeky Moravy, které tvoří vyšší stupeň s povrchem o relativní výšce až 12 m nad hladinou řeky a bází v relativní výšce 0 až 7 m a nižší stupeň s povrchem v relativní výšce 5 m a bází 0 až 1 m.

Údolní nivu Moravy vyplňují fluvialní písčité štěrky, kryté až 6 m mocnými povodňovými hlínami. Nejhlubší předhloubené části údolí řeky Moravy vyplňují fluvialakustrinní sedimenty pleistocenního stáří. Jsou tvořeny jílovitými písky, písky a písčitými jíly s ojedinělými vložkami štěrku a písčitých štěrků. Dosahují místy mocnosti až 35 m. Ve srovnání s fluvialními uloženinami řeky Moravy jsou výrazně jemnozrnnější (Havlíček 1977, 1980).

Proluvialní sedimenty tvoří morfologicky výrazné dejekční kužele (Czudek - Havlíček - Kovanda 1985) a plošiny. Jejich mocnost se pohybuje od 1 do 30 m a jsou tvořeny písčitými štěrky, písky, silty a písčitými jíly.

4.1.5 Územní struktura druhů pozemků

Zemědělská půda tvoří 49,5 % výměry kraje, nezemědělská půda 50,5 %. V porovnání s celorepublikovými průměry je podíl zemědělské půdy ve Zlínském regionu menší zhruba o 5 %. Zemědělská půda je tvořena z 65,3 % ornou půdou, a z 32 % trvalými travnatými porosty (louky a pastviny). Zbytek tvoří rozloha zahrad a ovocných sadů. Největší díl nezemědělské půdy tvoří lesní pozemky (78,4 %), na celkové rozloze regionu se podílejí 39,6 %. Zastavěné plochy zaujímají 3,6 % a vodní plochy 2,5 % Ostatní plochy zaujímají zhruba 16 % nezemědělské půdy (tj. 7,8 % celkové rozlohy regionu) (tab. č. 9).

Tab. č. 16: Územní struktura druhů pozemků

Územní struktura druhů pozemků	Zlínský kraj	
	km ²	%
Rozloha celkem	3963,9	100
Zemědělská půda	196,213	49,5
orná půda	128,127	32,3
zahrady	9,811	2,5
ovocné sady	2,943	0,7
louky	32,571	8,2
pastviny	21,780	5,5
chmelnice	-	0
vinice	0,981	0,2
Nezemědělská půda	200,177	50,5
lesní pozemky	156,939	39,6
vodní plochy	5,004	1,3
zastavěné plochy a nádvoří	7,206	1,8
ostatní plochy	31,027	7,8

4.1.6 Plochy chráněných území v rámci Zlínského kraje

Do Zlínského kraje zasahuje více než polovina (53,3 %) CHKO Beskydy. Z celkové rozlohy (1231 km²) do regionu zasahuje 656,6 km². Ve Zlínském kraji se také nachází převážná část CHKO Bílé Karpaty (76,1 %) což je 567,97 km². Celková výměra obou CHKO v kraji je 1 224,6 km² což je 30,9 % celkové rozlohy kraje.

K 31.12. 2001 je celkový počet maloplošných chráněných území 159, z čehož je 6 národních přírodních rezervací, 36 přírodních rezervací, 3 národních přírodních památek a 114 přírodních památek. Celková rozloha všech maloplošných chráněných území činí 1 758,0 ha, což představuje pouhé 0,4 % rozlohy regionu (tab. 10). Celková plocha chráněných území přírody na území kraje činí 1 242,2 km², což představuje 31,3 % z celkové rozlohy regionu (tab. 11). Počet MCHÚ za kraj nemusí neodpovídat součtu za okresy, neboť některá MCHÚ se můžou rozkládat na území více okresů.

Tab. č. 17: Počty a rozmístění maloplošných chráněných území k 31. 12. 2020 ve Zlínském kraji.

okres	celkem		národní přírodní památka		národní přírodní rezervace		přírodní památka		přírodní rezervace	
	n	ha	n	ha	n	ha	n	ha	n	ha
Kroměříž	30	326,4	2	28,8	1	69,7	20	99,6	7	128,4
Uherské Hradiště	49	776,6	-	-	2	108,3	30	175,2	17	493,1
Vsetín	45	487,4	1	66,1	3	148,4	35	194,8	6	78,2
Zlín	35	167,6	-	-	-	-	29	114,0	6	53,6
Zlínský kraj	159	1 758,0	3	94,9	6	326,4	114	583,5	36	753,3

4.2 Nerostné suroviny a jejich zásoby, včetně prognózních zdrojů na území Zlínského kraje

4.2.1 Ložiska nerostů

Nerostné suroviny kraje jsou součástí mapových příloh se zákresy jednotlivých ložisek a prognózních zdrojů, chráněných ložiskových území, dobývacích prostorů, ploch platných POPD a ložisek nevyhrazených nerostů. Následující kapitoly shrnují základní údaje o významu jednotlivých surovin v regionu.

4.2.1.1 Rudy a stopové prvky

Železné rudy

Žádná ložiska rud se na území kraje nevyskytují, pouze v minulosti měly lokální význam rudy **železa** (Fe). Především v 18. a 19. století byla v křídových horninách slezské jednotky karpatského flyše dobývána menší čočkovitá tělesa chudých (většinou kolem 10 až 25 %, max. 30 % Fe) pelosideritových a v menší míře i limonitových Fe rud. Těžba, či spíše kutání probíhalo snad už od starověku mělkými hornickými pracemi na několika lokalitách v okolí Valašského Meziříčí, Bystřice pod Hostýnem, Bojkovic, Uherského Hradiště aj. V blízkosti lomu Střilky (D 3164700) probíhala historická těžba Fe rud, pelosiderity v eocenních hustopečských slínech, s obsahem FeO 42,63 %, MnO 8,44 % (Kokta 1937). Definitivně byla těžba koncem 19. století ukončena pro špatnou kvalitu suroviny a malé zásoby. V současné době nemají rudy Fe v kraji žádný ložiskový význam.

Rtuťnaté rudy

Z jihozápadního okolí Bojkovic je v terciérních andezitech znám výskyt cinabaritu jako rud rtuti (Hg) a neložiskové výskyty dalších rudních minerálů (pyrit, pyrrhotin, arzenopyrit, galenit, sfalerit a dalších). V okolí Bystřice pod Hostýnem byly podle literatury údajně ve středověku kutány stříbrné rudy.

Kritické suroviny EU (CRM) a národní strategické suroviny (NSS).

Ložiskové akumulace kritických surovin, případně strategických surovin se na území Zlínského kraje nevyskytují. Nízké obsahy zlata ($0,00028 \text{ g/m}^3$) a zirkonu (20 g/m^3) a monazitu ($14,4 \text{ g/m}^3$) jsou v těžkém podílu štěrkopísků, které by bylo možno získávat jako vedlejší produkt při těžbě štěrkopísků, ale zatím takováto těžba neprobíhá na žádném těženém ložisku a ani se s ní nepočítá. V případě ložiska Lubná-Kostelany byly zjištěny zvýšené podíly helia ($0,256 \%$) a argonu ($0,222 \%$) v zemním plynu.

4.2.1.2 Palivoenergetické suroviny

Ropa a zemní plyn

Ložiska přírodních uhlovodíků – **zemního plynu (ZP)** a **ropy (RP)** jsou v ČR vyvinuta jen v Západních Karpatech nebo v podloží jejich jednotek. Na území kraje jsou vázána především na zvětralý povrch elevací krystalinických hornin pod příkrovy Beskyd (spodní horizonty ložiska Koryčany, Lubná-Kostelany), dále na bazální klastika spodního miocénu (svrchní horizonty ložiska Koryčany), na pískovce karpátu (Lubná-Kostelany, Choryně) a na pískovce a rozpukané karbonáty slezské a podslezské jednotky (Rožnov pod Radhoštěm). Vzhledem k velké, až několikakilometrové mocnosti příkrovů, lze v budoucnu ve velkých hloubkách předpokládat objev dalších ložisek uhlovodíků, vázaných na autochtonní sedimenty a zvětralé krystalinikum. Odlišnou vazbu má zemní plyn na ložisku Frenštát-západ-východ, který je sorpčně vázán na mikropóry uhelné hmoty v hloubkách okolo 1000 m. V současné době jsou v těžbě tři ložiska, z toho na dvou se využívá RP i ZP. Produktivní horizont ložiska Lubná-Kostelany leží v hloubkách 1300 až 1500 m, ložiska Koryčany v 1500 až 1850 m a plynového ložiska Choryně ve 345 až 400 m. Do konce 60. let 20. století se těžilo ještě malé ložisko Hluk jihozápadně od Uherského Hradiště. Některá ložiska leží v CHKO Beskydy (Rožnov pod Radhoštěm 1 a Rožnov pod Radhoštěm) nebo v PP Chříby (Koryčany, Lubná-Kostelany). Vzhledem k technologii těžby – z vrtů – však dochází k minimálnímu zásahu do krajiny. Ropa je velmi lehká až lehká ($0,825\text{--}0,898 \text{ kg/m}^3$), parafinická, petrolejového charakteru s vysokým obsahem benzínové frakce. U zemního plynu jde o živichý plyn s převažujícím metanem (okolo 90 %) s výhřevností okolo 33 MJ/m^3 . V případě ložiska Kostelany-západ je podíl metanu nižší (66 %) ale obsahuje zvýšený podíl helia ($0,256 \%$ a argonu ($0,222 \%$).

Naprostá většina (téměř 99 %) ZP spotřebovávaného v ČR je však kryta dovozem z Ruska (75 %) a Norska (25 %), u RP je dováženo přes 97 % suroviny spotřebovávané v ČR, především z Ruska (kolem 70 %) a méně z dalších zemí. V současnosti těží ložiska ropy a plynu Choryně, Koryčany, Lubná-Kostelany.

Uhlí

Severně od Rožnova pod Radhoštěm zasahuje nepatrně svým jihozápadním okrajem na území kraje výhradní ložisko **černého uhlí** Frenštát-západ. Je vyvinuto v pokleslé kře karvinského souvrství a tvořeno je koksovatelným uhlím ze sedlových vrstev a energetickým ze sloje Prokop. Uhlí je ale uloženo ve velkých hloubkách pod příkrovy Beskyd – většinou přes 1 km a na území kraje ještě podstatně více – kolem 1,7 až 2 km. Původně (až do 90. let 20. století) se počítalo s výstavbou dolu a využitím ložiska (pouze ale na území sousedního Moravskoslezského kraje), v současnosti to ale z ekologických i ekonomických důvodů nepřipadá v úvahu a veškeré zásoby ložiska byly koncem roku 2002 rozhodnutím MPO odepsány převodem do nebilančních.

Oxihumolity

V jihozápadní části kraje např. u Osvětimanu jsou známy výskyty lignitu kyjovské slaje zasahující sem ze severovýchodního výběžku vídeňské pánve. Tyto výskyty však nemají praktický význam.

Zásobník plynu PZP

Zásobníky ve zvodnělých vrstvách jsou specifickým typem porézních zásobníků. Umělým zatlačení vody do nižších úrovní vodonosné vrstvy dochází k uvolnění prostoru pro uskladnění zemního plynu. Jejich vybudování je nákladné a zdoluhavé. Vytlačení vody plynem z pórů a puklin je poměrně složitým problémem. Výhodné jsou aquifery v tom smyslu, že nejsou vázány na geologické prostředí a lze je tudíž orientovat k místům s vyšším odběrem plynu. Podzemní zásobník plynu Lobodice (**PZP Lobodice**) je jediný aquiferový a současně i nejstarší zásobník na našem území. Nachází se v Hornomoravském úvalu, 13 km jihozápadně od Přerova, v blízkosti obce Lobodice. Objekty PZP se nacházejí v oblasti původních meandrů řeky Moravy a Malé Bečvy v lužním lese, přičemž součástí je i národní přírodní rezervace Zástudánčí. Projektovaná instalovaná kapacita činí 177,000 mil. m³. Max. denní těžební výkon činí 5, 040 mil. m³.

Vybudování tohoto podzemního zásobníku bylo umožněno nalezením vhodné horninové struktury. První poznatky v tomto ohledu byly získány již v roce 1942. Vlastní výstavba zásobníků začala v roce 1962. Zásobník byl určen pro uskladňování přebytků koksárenského plynu z Ostravska. Způsob vytváření PZP spočíval v postupném vytěšňování vody přetlakem 0,8 – 1,2 MPa. (Palas 1984)

Dne 25. 5. 1965 byl prvním vtláčením zahájen provoz zásobníku se stanovenou uskladňovací kapacitou 100 mil. m³ a denním těžebním výkonem 1 mil. m³ svítiplynu. Do roku 1975 byla prováděna dostavba a odvrátáním dalších vtláčně odběrových sond byla rozšířena technologie. Poslední zásoby svítiplynu byly odtěženy do roku 1990. Poté se přistoupilo k přechodu za zemní plyn. V roce 1995 byla dokončena celá stavba. Byla zlikvidována stará svítiplynová technologie a nahrazena novou. Denní těžební výkon byl navýšen na 3,3 mil. m³. Lobodická struktura je řazena do Chropýňského úvalu. Podloží je tvořeno metamorfovanými horninami paleozoického stáří. Vytváří významnou elevaci značně zlomově narušenou, která je tvořena horninami krystalinika, zejména chloritickými až chloriticko-sericitickými fylity a grafitickými břidlicemi. Vlastní uskladňovací obzor (kolektor) představují badenská bazální klastika třetihorního stáří. Jedná se o polymiktní hrubozrnné pískovce a slepence (brekcie). V zájmové oblasti pro uskladnění plynu (v hloubce 400–500 m) je průměrná mocnost bazálních klastik 12 m a průměrná pórovitost 24 %. Tyto vrstvy byly původně nasyceny slabě mineralizovanou vodou. Zásobník plynu byl vytvořen odtlačení vody (aquiferový typ). Hermetické utěsnění zásobníkové struktury směrem k zemskému povrchu zajišťují zejména cca 300 m mocné neogenní badenské sedimenty, které jsou tvořeny vápnitými jíly (tégly). V jejich nadloží se nacházejí pliocenní sedimenty, zastoupené jíly, písky a šterky. Nejsvrchnější uloženiny čtvrtohorního stáří navazují na sedimenty pliocénu plynule. Zásobník je napojen na plynovod DN 500 PN 63 Bezměrov-Lobodice. Součástí podzemního zásobníku je jedno sběrné středisko.

Součástí technologie vtláčení je: vstupní plynovod, multifiltry, měření množství plynu, měřicí a regulační řady, sonda, přípojka. Součástí technologie těžby je: sonda, přípojka, regulační a měřicí řada, kolektor, sušení plynu, celkové měření množství, regulační řada, výstup a měření plynu.

4.2.1.3 Nerudy

Abráziva

Jako abrazivum (AB) byly hodnoceny arkóзовé pískovce až slepence magurského flyše z nevýhradních ložisek Brňov-Kozák a Brňov-Medůvka jižně od Valašského Meziříčí. Jsou vhodné jako měkké brusné kotouče pro sklárny. Výkliz a odpad při eventuální těžbě, která kvůli vylomení bloků musí být bez použití střelných prací, je vhodný jako stavební kámen.

Polodrahokamy

K výrobě šperků byly lokálně používány porcelanity, které se selektivně těžily v lomu Komňa-Bučník. Krátkodobě byly těženy pro Granát, družstvo umělecké výroby Turnov i révaity, což jsou silicifikované jílovce z pleistocenních až pliocenních (miocenních?) štěrkopísků mezi Hulínem a Uherským Ostrohem. Využívány byly lokálně již v paleolitu na štipanou industrii.

Jíly

Neogenní i kvarterní jíly byly hodnoceny pouze jako cihlářská surovina, i když místy odpovídají svými parametry nežáruvzdorným jílům, případně těsnicím materiálům.

Bentonit

Koncem 80. let 20. století proběhl i na území kraje rozsáhlý výzkum zaměřený na **bentonity** použitelné v zemědělství pro zúrodnování písčitých půd. Na většině lokalit byly zkoumány neogenní montmorillonitové jíly v podloží tehdejších ložisek cihlářských surovin (dnes již vytěžené ložisko Lutopecny, výhradní ložisko Kunovice), v nadloží cihlářských surovin (nevýhradní ložisko Študlov), nebo jako samostatné lokality (např. Kelč a Kladeruby u Valašského Meziříčí). Tyto bentonitické jíly jsou většinou použitelné i jako těsnicí materiál, zejména pro skládky. K jejich využití zatím nedošlo, tvoří surovinovou rezervu.

Písky sklářské a slévárenské

Paleogenní písek pro výrobu barevného skla byl příležitostně těžen až do počátku 90. let 20. století jihozápadně od Osvětiman. Použitelný je i jako **písek slévárenský** (vhodný na ocelolitinu - obsah Fe_2O_3 0,11–0,15 %). Průzkum na slévárenský písek proběhl v 70. letech 20. století i v okolí Napajedel a Otrokovic. Z důvodů malé mocnosti suroviny a vysokého obsahu alkálií byl negativní. V současnosti není o tuto surovinu zájem vzhledem k nízké kvalitě a dostatku jiné na trhu.

Těžké minerály

Samostatně byly těžké minerály (zlato, rutil, granát, zirkon, monazit, ilmenit atd.) hodnoceny v propadech z korečkového bagru a zbytcích po mokrému třídění na ložisku Ostrožská Nová Ves (P 69466) (viz Z 9335900 Ostrožská Nová Ves, U 5262600 Ostrožská Nová Ves 1, B3012000 Ostrožská Nová Ves). Tyto minerály by mohly sloužit jako zdroje některých kovů nebo abraziva, ale v současnosti jsou však tyto odkaly ekonomicky nevyužitelné z důvodů příliš velké jemnosti (pod 0,1 mm).

Jako vedlejší surovina byly hodnoceny na ložisku Polešovice (blok z roku 1990 - dnes evidováno jako prognózní zdroj Q 9434900 Uherský Ostroh (P 71570)) a jsou uváděny i na ložisku D3012101 Moravský Písek-Polešovice, kde průzkum na TM neprobíhal. Obsah TM je však velmi nízký ($1,229 \text{ kg/m}^3$). Kromě výše zmíněných obsahů zlata, monazitu a zirkonu jsou z užitkových minerálů nejhojněji zastoupeny staurolit (496 g/m^3), granát (308 g/m^3) a ilmenit (229 g/m^3).

Na výhradním ložisku štěrkopísků Ostrožská Nová Ves byly v rámci výzkumu zjištěny zvýšené akumulace těžkých minerálů (zlato, rutil, granát, zirkon, monazit, ilmenit atd.) v podsítném na odkališti. Zvýšené obsahy těžkých minerálů byly zkoumány rovněž na netěženém nevýhradním ložisku Polešovice-Uherský Ostroh, dále na ložisku Napajedla-sever a Napajedla-jih.

Vápence

Předmětem ložiskových průzkumů vápenců ve Zlínském kraji byly jurské slínovce tvořící bradlo, které náleží k vnějším flyšovým Karpatům. Světlé celistvé jemnozrné slínovce jsou vyhodnoceny jako **jílovité vápence** (VJ). Ložisko bylo těženo od konce 19. století do roku 1997 pro výrobu hydraulického vápna. Výskyty bradlových vápenců rozmanitých velikostí i kvality jsou známy z mnoha dalších lokalit. A v minulosti byly na několika místech těženy a používány především jako stavební kámen (např. Cetechovice a Koryčany v Chříbech jihozápadně od Kroměříže, čistší vápence jsou použitelné i pro výrobu cementu. Např. lokalita Jasenice u Valašského Meziříčí byla těžena do roku 1967. Použitelnost vápenců z ostatních lokalit pro výrobu cementu nebo vápna nebyla prakticky ověřena, ale všechny lze použít jako hnojivé v zemědělství.

Cementářské korekční suroviny

Jako cementářskou korekční surovinu lze použít neogenní porcelanit, vzniklý vyhořením uhelných jílovců v nadloží kyjovské sloje u Medlovic, které vykazují pucolánovou aktivitu a jsou tedy použitelné jako aktivní přísada do cementu u něhož zvyšují pevnost. Hodnoceny byly i slínovce až slinité vápence hluckých vrstev bělokarpatské jednotky JV od Uherského Hradiště s negativním výsledkem (nízký obsah karbonátů).

Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu

V minulosti byly hojně využívány pískovce až slepence, zvláště paleogenních solánských vrstev, jako místní surovina pro hrubou kamenickou výrobu (kostky, obrubníky, schody), o čemž svědčí řada opuštěných lomů ve Vizovické vrchovině, Chříbech i Hostýnských vrších. Dnes je těženo výhradní ložisko Bzová, VJV od Uherského Brodu, kde jsou těženy modrošedé vlárské pískovce bělokarpatské jednotky, tvořící lavice do 2,5 m použitelné k hrubé kamenické výrobě a na obklady. Občasná těžba probíhá i na nebilancovaném ložisku Házovice-Horečky, JV od Rožnova p. R. Těženy jsou šedé pískovce istebňanských vrstev slezské jednotky.

4.2.1.4 Stavební suroviny

Ze stavebních surovin mají na území kraje větší význam jen ložiska šterkopísků a cihlářských surovin. Ložiska kamene jsou v kraji silně deficitní a vzhledem ke geologické stavbě území není šance zajistit velká ložiska kvalitního kameniva. Většina ložisek navíc leží v chráněných územích přírody, především v CHKO Bílé Karpaty a Beskydy.

Stavební kámen

Různé druhy **pískovců** (převážně paleogenních) až **slepenců** se často využívají jako **stavební kámen** (SK) pro výrobu drceného kameniva. Pískovcové horniny jsou jediným materiálem pro výrobu drceného kameniva zastoupeným ve větší míře, většinou se ale jedná o surovinu průměrné kvality s omezenou možností použitelnosti. V současné době je těženo výhradní ložisko Bzová a Komňa-Bučník a několik nevýhradních ložisek (např. Bystřička, Ratiborž u Vsetína a Žlutava). Drobná tělesa neovulkanitů, především **trachyandezitů**, **paleobazaltů** a **andezitů**, pronikají v podobě ložních žil do okolních flyšových usazenin mají pro výrobu kameniva menší význam. Jejich hlavní výskyty se koncentrují především do východního okolí Uherského Brodu, ale vzhledem k malému rozsahu ložisek a často i nízké kvalitě suroviny nejsou perspektivní. V minulosti byl andezit těžen spolu s pískovcem a porcelanitem na výhradním ložisku Komňa-Bučník. V minulosti byly jako stavební kámen těženy i **vápence** z jurských bradel (např. Jasenice u Valašského Meziříčí, Cetechovice, Koryčany aj.). Ostatní horniny (čediče, břidlice atd.) nemají z hlediska použitelnosti jako stavební kámen ložiskový význam.

Šterkopísky

Nejvýznamnější nerostnou surovinou na území kraje jsou bezesporu **šterkopísky**. Rozhodující postavení mají ložiskové akumulace fluviálních terasových šterkopísků **řeky Moravy**. Na většině vyhodnocených ložisek převládají ve svrchních polohách kvartérní šterkopísky (hlavní ložiskový materiál) o mocnostech převážně kolem 5 až 10 m, k nim mohou být přibírány i různé mocné podložní polohy neogenních, případně paleogenních písků. Těžba je prováděna z vody, čímž dochází ke zlepšení kvality suroviny praním. Nejvýznamnější jsou těžená výhradní ložiska Hulín, Nedakonice-Polešovice využíváno je i několik nevýhradních ložisek (např. Boršice u Buchlovic 3, Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic 6, Napajedla-jih, Polešovice-Kolébky atd.). Značně velké jsou i vyhodnocené zásoby na dosud netěžených rezervních (převážně výhradních) ložiskách a prognózních zdrojích. Část zásob je však vázána střety zájmů z důvodů ochrany podzemních vod, půd vysokých bonit, ale i ochranných pásem produktovodů (hlavně linky VVN a VN).

Poněkud méně významné jak z hlediska kvantity, tak i kvality jsou fluviální šterkopísky **řeky Bečvy**. Akumulace jsou soustředěny v severní části kraje, kde je dnes z vody těženo pouze výhradní ložisko

Hustopeče nad Bečvou, které ale z větší části leží v Olomouckém kraji; další převážně nevýhradní ložiska tvoří surovinovou rezervu. Surovina uloženin Bečvy má nižší kvalitu z důvodů většího zastoupení zrn pískovců a prachovců karpatského flyše a volného SiO₂ (menilit). Střety zájmů jsou obdobné jako u štěrkopísků řeky Moravy.

Neogenní písky a štěrkopísky vídeňské pánve a karpatské předhlubně mají jen omezený význam jako místní zdroj méně kvalitního těžného kameniva, využitelného hlavně pro násypy, podsypy a jiné méně náročné účely. V minulosti se jako lokální zdroj stavebních písků využívaly i **zvětraliny** převážně paleogenních **pískovců** a **slepenců** (např. nevýhradní ložisko Střilky jihozápadně od Kroměříže).

Cihlářské suroviny

Cihlářské suroviny jsou spolu se štěrkopísky další významnou nerostnou surovinou na území kraje. Jako surovina jsou nejčastěji používány kvartérní spraše a sprašové hlíny, svahové hlíny, neogenní jíly a paleogenní jíly a jílovce a jako ostřivo nejčastěji písky. Nejčastěji se ale používá směs kvartérní i terciární suroviny a vyrábí se široký sortiment výrobků od plných přes děrované cihly až po tenkostěnné bloky. V minulosti byly cihelny, vyrábějící hlavně plné cihly pro místní potřebu, téměř u každého města nebo větší vesnice. V současnosti jsou v kraji využívána 2 výhradní (Malenovice, Žopy 1) a kdysi 1 nevýhradní ložisko (Dřínov u Kroměříže), která v podstatě zajišťují potřeby regionu. Zásoby na rezervních nevyužívaných výhradních i nevýhradních ložiskách, která jsou koncentrována zejména v jihozápadní části kraje, jsou více než dostatečné.

Technické zeminy

Jako technické zeminy jsou hodnoceny převážně kvartérní sedimenty, případně navětralé partie pískovců, které svými parametry nevyhovují surovině štěrkopísek, případně stavební kámen, ale jsou vyhovující do zásypů a násypů. Jejich průzkum je většinou účelový, související s významnými stavbami, zvláště dálnic nebo železničních koridorů.

4.2.2 Přehled ložisek a zdrojů nerostných surovin a stav surovinové základny

V roce 2024 bylo na území Zlínského kraje evidováno celkem 248 ložisek a zdrojů, což představuje 2,43 % všech evidovaných ložisek a zdrojů. Podobný poměr zaujímá i podíl výhradních ložisek, kterých je 32 což představuje 2,1 % z celkového počtu výhradních ložisek, nebo nebilancovaných zdrojů (26 = 3,18 %) a předpokládaných ložisek (3 = 2,36 %). Výrazněji jsou zastoupena ložiska nevyhrazených nerostů (46 = 5,56 %), což je však způsobeno zahrnutím účelových průzkumů technických zemín pro výstavbu dálnic do této kategorie. Mírně vyšší je zastoupení ostatních prognózních zdrojů (43 = 4,02 %).

Tab. č. 18: Počty ložisek nerostných surovin a prognózních zdrojů ve Zlínském kraji a jejich podíl na celkovém počtu ložisek v ČR v roce 2024

ložisková kategorie	B	D	N	U	V	Z	R	P	Q	celkový počet ložisek (všech kategorií)
	Výhradní ložiska	Ložiska nevyhrazeného nerostu	Nebilancované zdroje	Vytěžené objekty s ukončenou těžbou	Oblasti negativního průzkumu	Zrušené objekty-ložisko nebo zdroj	Předpokládaná ložiska – registrované prog. zdroje nevyhrazeného nerostu	Předpokládaná ložiska – schválené prog. zdroje vyhrazeného nerostu	Ostatní prognózní zdroje vyhrazeného a nevyhrazeného nerostu	
v ČR	1 525	814	816	1 491	1 435	2 760	127	139	1 070	10 177
počet	32	46	26	31	31	36	3	0	43	248
podíl	2,10	5,65	3,18	2,08	2,16	1,34	2,36	0	4,02	2,43

Z hlediska surovinové politiky státu svým významem ustoupily do pozadí ty druhy surovin, jejichž těžba byla, především z ekonomických důvodů, utlumena či zastavena. Týká se to především rudních surovin v celém svém objemu a kaustobiolitů (uhlí hnědé, lignit). Naopak, s rozvíjející se výstavbou a s rekonstrukcemi stávajících objektů, výrazně vzrostl důraz na využívání nerostných stavebních surovin – tedy komodit k výrobě betonů, obalovaných drtí a hmot do násypů – kamene a drceného kameniva, písků a štěrkopísků nebo technických zemin. Celkově lze Zlínský kraj hodnotit z hlediska zastoupení jednotlivých surovin jako velmi chudý. Význam mají pouze stavební suroviny (SP, CS, TZ) a palivoenergetické suroviny (ZP, RP).

4.2.2.1 Výhradní ložiska (ložiska vyhrazených nerostů)

K 1. 1. 2024 se na území Zlínského kraje nacházelo 32 výhradních ložisek nerostných surovin (stav podle Bilance zásob ČR, na jednom ložisku může být evidováno několik surovin (surovinových typů) a ty jsou pak v Bilanci uváděny jako ložisko suroviny pod společným číslem s jinou surovinou). Jejich přehled je uveden v Příloze 8.2.1. V počtu výhradních ložisek jsou nejvíce zastoupeny cihlářské suroviny (11 ložisek) a štěrkopísky (10 ložisek), které však představují pouze 14,4 (CS – plocha 4,77 km²) resp. 23,7 % (SP – plocha 7,85 km²) plochy výhradních ložisek (33,11 km²). Poměrně hojně jsou zastoupena ložiska zemního plynu (6 ložisek) a méně pak ropná ložiska (3), jejichž plocha představuje 62,3 % (20,63 km²) celkové plochy výhradních ložisek. Ostatní suroviny VA, KA, SK, UC jsou zastoupena pouze 1 nebo 2 ložisky. Kromě jednoho ložiska vápenců a jednoho se surovinou pro hrubou kamenickou výrobu nejsou ve Zlínském kraji evidována žádná výhradní ložiska nerudních a rudních surovin. Celkově výhradní ložiska pokrývají méně než 1 % z celkové rozlohy kraje.

Tab. č. 19: Přehled výhradních ložisek a jejich ploch.

surovina	počet	těženo	plocha (km ²)	% z lož. B	% z kraje
UC	1		1,7490	5,2816	0,0441
RP+ZP	7	3	20,6330	62,307	0,5205
VA	1		0,0415	0,1253	0,0010
SK+KA	2	2	0,3852	1,1632	0,0097
SP	10	2	7,8472	23,697	0,1979
CS	11	2	4,7711	14,408	0,1203
celkem	32	9	33,115	100	0,8354
kraj			3963,9		100

Tab. č. 20. Přehled výhradních ložisek (subregistr B).

č	zákres	název	surovina		rokZZ/sch	plocha (km ²)	využitelnost
	SURIS		hl.	vedl			
A04	314430000	Frenštát-západ	UC		1982/1985	1,7489784	1 ab
A27	315460000	Koryčany	RP	ZP	1994/1994	2,6	1 ab
A25	315817101	Lubná-Kostelany	RP	ZP	1984/1986	2,31176	1 ab
A05	314430100	Frenštát-západ a východ	ZP		2010/2010	(1,7489784)	1 ab
A25	315817202	Lubná-Kostelany	ZP		1984/1986	1,908429	1 a
A08	322410000	Rožnov pod Radhoštěm	ZP		1984/1985	2,8675	1 a
A03	322440000	Choryně	ZP		1984/1986	8,411	1 ab
A07	323860000	Rožnov pod Radhoštěm I	ZP		1984/-	0,222528	1 ab
A16	306640100	Kurovice	VA		1954/1955	0,041469	1 a
A39	303680000	Komňa-Bučník	SK		2009/2010	0,3408	1 ab
A40	306070000	Bzová	KA	SK	2021/??	0,044458	1 ab
A11	300860000	Plešovec-Chropyně	SP		1997/1999	0,675382	1 a

A01	300890000	Hustopeče-Zámrský	SP		1975/1976	0,216773	1a
A02	300900001	Hustopeče n.Bečvou-Milotice	SP		2013/2014	0,067154	1a
A15	301160001	Hulín	SP		2018/2018	1,728346	1ab
A15	301160002	Hulín	SP		2018/2018	0,102807	1b
A23	301180000	Kvasice 2	SP	SM	1997/2004	0,589829	1a
A31	301190000	Nedakonice-Polešovice	SP		1972/1973	1,268957	1ab
A32	301200001	Ostrožská Nová Ves	SP	TM	2011/2011	0,314159	1ab
A32	301200002	Ostrožská Nová Ves	SP	TM	2011/	0,042965	1ab
A32	301200003	Ostrožská Nová Ves	SP	TM	2011/	0,039577	1ab
A32	301200004	Ostrožská Nová Ves	SP	TM	2011/	0,159694	1ab
A32	301200005	Ostrožská Nová Ves	SP	TM	2011/	0,004164	1ab
A32	301200006	Ostrožská Nová Ves	SP	TM	2011/	0,00731	1ab
A37	301210000	Uherský Ostroh-Mor. Písek	SP	TM	2001/2003	0,0435	2e
A38	301220000	Moravský Písek-Uh. Ostroh	SP		1997/1999	0,30715	1ab
A10	313300000	Chropyně-Záříčí	SP		1957/1958	2,279447	1a
A24	305030000	Litenčice	CS		1968/1970	0,047055	1a
A34	305060001	Kunovice	CS		1981/1983	0,116678	1ab
A35	305060002	Kunovice	CS		1981/1983	0,488424	1a
A33	305060003	Kunovice	CS		1981/1983	0,090342	1ab
A26	305080000	Malenovice	CS		1977/??	0,136004	1ab
A29	305090000	Biskupice	CS		1990/1990	0,270507	1a
A36	305100000	Havřice	CS		1989/1989	0,297388	1a
A12	305200001	Žopy 1	CS		2004/2005	0,173367	1ab
A13	305200002	Žopy 1	CS		2004/2005	0,01735	1a
A30	309390000	Osvětimany	CS		1977/??	0,047775	1a
A28	318830000	Tupesy	CS		1985/1986	0,53027	1a
A22	319950000	Bařice-Velké Těšany	CS		2000/2002	0,599403	1a
A21	319970001	Fryšták-západ	CS		1981/1982	0,267964	1a
A20	319970002	Fryšták-západ	CS		1981/1982	0,253855	1a
A19	319970003	Fryšták-západ	CS		1981/1982	0,406004	1a
A18	319970004	Fryšták-západ	CS		1981/1982	0,191755	1a
A17	320350000	Žeranovice	CS		2014/???	1,436382	1a

Žlutě podbarvené plochy jsou redukovány pouze na Zlínský kraj, červené zákresy patří těženým ložiskům.

4.2.2.2 Ložiska nevyhrazeného nerostu

Nevýhradní ložiska nevyhrazených nerostů jsou součástí pozemku a jejich případná těžba se řídí platnými předpisy. Jejich přehled je uveden v Příloze 8.2.1b. Nevýhradních ložisek bylo k 1. 1. 2024 evidováno 46, z nichž u 17 bylo vydáno územní rozhodnutí k povolení těžby. Nejvyšší zastoupení mají ložiska štěrkopísku – 26 představující 71,3 % veškeré plochy ložisek nevyhrazených nerostů (11,2 km²). Významně jsou zastoupeny ještě cihlářské suroviny (27,3 % = 4,3 km²). Ostatní suroviny se podílí na celkové ploše ložisek nevyhrazených nerostů méně než 1 %. Ložiska nevyhrazených nerostů pokrývají pouze 0,4 % celkové rozlohy kraje.

Rozložení nevýhradních ložisek v ploše kraje je nerovnoměrné, v závislosti na geologické stavbě území. Ložiska SP a CS jsou hlavní měrou soustředěna převážně podél toku Moravy, méně kolem řeky Bečvy. Ve zbylé části kraje jsou jen jednotlivá ložiska, zvláště kameniva.

Zastoupení ložisek ve Zlínském kraji podle surovin

Tab. č. 21: Zastoupení ložisek ve Zlínském kraji podle surovin.

surovina	počet	těženo	plocha (km ²)	% z ev. lož.	% z kraje
AB	2		0,00739	0,044	0,0002
KA	1	1	0,01547	0,092	0,0004
SK	6	1	0,1894	1,131	0,0048
SP	15	2	11,099	66,279	0,2818
CS	11		4,2881	25,607	0,1082
TZ	12	3	1,1438	6,830	0,0289
celkem	47	7	16,7458	100	0,4221
kraj			3963,9		100

Tab. č. 22: Přehled ložisek nevyhrazených nerostů (subregistr D).

č	zákres	název	surovina		rokZZ/sch	plocha (km ²)	využitelnost
			hl.	vedl			
D13	317670001	Brňov-Kozák	AB		1982/1985	0,005859	
D14	317670002	Brňov-Kozák	AB		1982/1985	0,001534	
D12	319310000	Brňov-Medůvka	AB		1979/1980	0,002413	
D10	505980000	Házovice-Horečky	KA	SK		0,015473	1e
D11	309550000	Prostřední Bečva	SK	KA	1974/ne	0,03843	
D26	316040000	Žlutava	SK		1971/1974	0,051282	1c
D62	322620000	Záhorovice	SK			0,021972	
D20	523090000	Ratiboř u Vsetína	SK		2014	0,03573	1c
D15	523940000	Bystřička	SK		2012	0,033755	1c
D25	5274300	Bělov 2	SK		2009/2009	0,008255	1c
D22	301170001	Střížovice-Otrokovice	SP		1980/1983	1,091809	
D23	301170002	Střížovice-Otrokovice	SP		1980/1983	0,994376	
D54	301210102	Moravský Písek-Polešovice	SP	TM	1985/1985	0,2162	
D55	301210103	Moravský Písek-Polešovice	SP	TM	1985/1985	0,0805	
D45	306210001	Nedakonice-Polešovice	SP		1985/1985	0,4638	
D46	306210002	Nedakonice-Polešovice	SP		1985/1985	0,6428	
D49	306210003	Nedakonice-Polešovice	SP		1985/1985	0,0337	
D53	306210004	Nedakonice-Polešovice	SP		1985/1985	0,1281	
D50	308800000	Polešovice-Zmolky	SP		1978/1979	0,200335	
D05	3155300	Chropyně	SP		2014	1,203434	1c
D01	315540001	Záříčí	SP		1980/1980	0,9546	
D02	315540002	Záříčí	SP		1980/1980	0,6728	
D03	315540003	Záříčí	SP		1980/1980	0,2435	
D04	315540004	Záříčí	SP		1980/1980	0,1584	
D09	320630000	Střítež nad Bečvou	SP		1981	0,93107	
D06	320640000	Valašské Meziříčí-Jarcová	SP		1981	0,669418	
D07	320650000	Veselá	SP		1981	0,507078	
D08	320660000	Zašová	SP		1981	0,572958	
D31	523690100	Napajedla-sever	SP		2009	0,304797	1c
D30	523690101	Napajedla-sever	SP		2009	0,320469	1c
D33	523690201	Napajedla-jih	SP		2018	0,124504	1c
D34	523690202	Napajedla-jih	SP		2018	0,131561	1c
D52	526550000	Polešovice-Kolébky	SP		2005	0,259433	1c

D19	527930000	Hulín-Bílany	SP			0,179271	
D32	U523690000	Napajedla	SP		1984	0,014209	
D48	311410000	Bylnice	CS		1957	0,167451	
D36	318730000	Buchlovice	CS		1980	0,362568	
D47	318790000	Prakšice	CS		1976	0,696327	
D18	318820000	Vážany 2-Kroměříž	CS		1977	0,074627	
D24	319980000	Mysločovice	CS		1981	0,158815	
D16	320150000	Pačlavice-Dětkovice-Osíčany	CS		1980	0,715103	
D21	320340000	Troubky-Zborovice	CS		1980	1,91026	
D28	511090002	Napajedla	CS			0,084085	1c
D27	511090101	Napajedla 1	CS			0,045708	1c
D27	5110901003	Napajedla 1	CS			0,021577	
D17	511310000	Dřínov u Kroměříže	CS			0,024066	1c
D17	511310100	Dřínov u Kroměříže 1	CS			0,027605	1c
D44	306210100	Nedakonice-Boršice	TZ		1986/1987	0,286751	
D35	306210200	Huštěnovice-Jalubí	TZ		1986/1987	0,306686	
D38	306210300	Zlechov	TZ		1986/1987	0,104512	
D58	306210401	Ostrožské Předměstí	TZ		1986/1987	0,081618	
D57	306210403	Ostrožské Předměstí	TZ		1986/1987	0,00947	
D29	316470000	Střílky	TZ		1980/1981	0,08574	
N15	522890101	Police u Val. Meziříčí	TZ			0,0255	
N16	522890102	Police u Val. Meziříčí	TZ			0,011995	
D42	523700000	Boršice u Buchlovic 3	TZ		2008	0,034313	1c
D40	523700400	Boršice u Buchlovic 4	TZ		2009	0,055731	1c
D41	523700500	Boršice u Buchlovic 5	TZ			0,023622	1c
D39	523700600	Boršice u Buchlovic 6	TZ			0,047127	1c
N29	526910001	Břest	TZ			0,00654	
N30	526910002	Břest	TZ			0,006125	
D43	528430000	Boršice u Buchlovic-jih	TZ			0,058108	1c

Žlutě podbarvené plochy jsou redukovány pouze na Zlínský kraj.

4.2.2.3 Nebilancované zdroje nerostů

Dále je na území Zlínského kraje registrováno 24 ložisek nebilancovaných, resp. ložisek nebilančních – vyřazených z Bilance zásob nerostných surovin ČR a vedených pouze v účelové databázi ČGS-Geofondu – viz Příloha 8.2.1c. Zastupují pouze ložiska stavebních surovin (stavebního kameniva, cihlářských surovin a šterkopísků a technických zemin), které byly v převážné míře v minulosti předmětem těžby malého rozsahu pro místní potřeby. Některá ložiska představují zároveň i opuštěné těžebny většího plošného rozsahu s minoritními zbytkovými zásobami. Většina uváděných ložisek vzhledem ke stávajícím a potenciálním střetům zájmů (blízkost obytné zástavby, ochrana přírody a krajiny apod.), nízkému objemu zásob suroviny a relativně nepříznivým úložním poměrům, nejsou perspektivní k otvírce. Proto zásoby těchto ložisek byly převážně přehodnoceny podle podmínek využitelnosti s cílem vyřadit je z Bilance zásob ČR a přeradit je mezi tzv. ložiska nebilancovaná. To neznamena však, že tato ložiska nemohou být předmětem zájmů těžby jako ložiska nevyhrazeného nerostu. Nejvíce těchto zdrojů představují zdroje technických zemin (10), většinou účelově vyhledávané na realizaci velkých investičních akcí (dálnice, přehrady). Plošně nejrozsáhlejších je 7 zdrojů

cihlařských surovin, které představují téměř 82 celkové plochy všech zdrojů subregistru N (3,25 km²). Na celkové ploše Zlínského kraje se tyto zdroje podílí 0,1 % (3,98 km²).

Tab. č. 23: Přehled nebilancovaných zdrojů a jejich ploch.

surovina	počet	plocha (km ²)	% z lož. N	% z kraje
BT	1	0,3056	7,19	0,007
SK	5	0,17045	4,01	0,004
SP	3	1,5901	37,39	0,040
CS	5	1,9014	44,71	0,048
TZ	14	0,59080	13,89	0,015
celkem	26	4,2524	100	0,107
kraj		3963,9		100

Tab. č. 24: Přehled ložisek nevyhrazených nerostů (subregistr D).

č	zákres	název	surovina		rokZZ/sch	plocha (km ²)	využitelnost
			hl.	vedl			
N48	505450000	Vsetín	SK			0,007187	
N27	505590001	Chvalčov	SK			0,031285	
N72	511660000	Salaš	SK			0,023644	
N75	511670000	Staré Hutě	SK			0,066985	
N118	505390001	Komňa-Malé Díly	SK			0,04135	
N107	301210200	Uherský Ostroh	SP			1,315332	
N49	528420000	Velké Karlovice	SP			0,075664	
N205	528590001	Lhotka nad Bečvou	SP			0,097986	
N206	528590002	Lhotka nad Bečvou	SP			0,070881	
N207	528590003	Lhotka nad Bečvou	SP			0,030287	
N31	505830000	Uhřice-Tištín	CS			0,529036	
N91	511020001	Březolupy-Uherské Hradiště	CS			0,519243	
N90	511020002	Březolupy-Uherské Hradiště	CS			0,171515	
N44	520550000	Hulín	CS			0,01385	
N93	522230000	Študlov	CS	BT		0,305652	
N56	522590000	Fryšták-východ	CS			0,362153	
N115	303680100	Komňa-Bučník	TZ			0,024853	
N101	505060000	Kostelany nad Moravou	TZ			0,10272	
N119	505300000	Bystřice pod Lopeníkem	TZ			0,015147	
N119	505300001	Bystřice pod Lopeníkem	TZ			0,000694	
N119	505300002	Bystřice pod Lopeníkem	TZ			0,003431	
N119	505300003	Bystřice pod Lopeníkem	TZ			0,002236	
N116	505310000	Komňa-Padělky	TZ			0,009470	
N117	505390000	Komňa-Malé Díly	TZ			0,002379	
N104	505930000	Polešovice	TZ			0,166697	
N73	509910000	Zástřizly	TZ			0,011151	
N64	511580001	Bělov	TZ			0,002693	
N66	511580002	Bělov	TZ			0,004221	4c
N65	511580003	Bělov	TZ			0,003616	4c
N67	511590001	Žlutava-Nová Dědina	TZ			0,031675	
N68	511590002	Žlutava-Nová Dědina	TZ			0,026058	

N63	519790000	Litenčice	TZ			0,015055	
N37	519870000	Kroměříž-Horní Zahrady	TZ			0,051911	
N38	524230001	Kroměříž-Hrubá opleta	TZ			0,019613	
N39	524230002	Kroměříž-Hrubá opleta	TZ			0,014514	
N112	524500000	Uherský Ostroh 2	TZ			0,044916	

4.2.2.4 Významné prognózní zdroje

Jako potenciální surovinovou základnu lze brát evidované prognózní zdroje, zvláště pokud se nachází v blízkosti těžených nebo bilancovaných ložisek. K 1. 1. 2023 se na území Zlínského kraje celkově evidovalo 43 prognózních zdrojů subregistrů R a Q (viz Příloha 8.2.1d). Nejpočetněji zastoupeny jsou ostatní prognózní zdroje Q, kterých je evidováno 40. Registrované prognózní zdroje R jsou evidovány 3.

Na území kraje se pouze dokumentuje v účelové databázi ČGS – Geofondu ještě 22 zrušených prognózních zdrojů.

Tab. č. 25: Přehled evidovaných prognózních zdrojů a jejich ploch (R, Q).

surovina	počet	plocha (km ²)	% z prog.	% z kraje
UC	1	14,232	6,5128	0,3590
ZP	2	152,107	69,6062	3,8373
BT	4	0,386	0,1766	0,0097
TM	1	0,476	0,2178	0,0120
CK	1	0,216	0,0988	0,0054
SK	2	0,170	0,0778	0,0043
SP	17	25,074	11,4742	0,6326
CS	15	25,581	11,7062	0,6453
TZ	4	1,290	0,5903	0,0336
celkem	46	218,525	100	5,5129
kraj		3963,9		100

- plocha Q 9411500 Bojkovice (142,6701 km²) – zásoby nepotvrzeny patří do Z.

Tab. č. 26: Přehled prognózních zdrojů (subregistr R a Q).

č.	zákres	název	surovina		rokZZ/sch	plocha (km ²)	využitelnost
			hl.	vedl.			
D51	R936630000	Polešovice-Moravský Písek	SP			0,597725	
D60	R910630001	Vlčnov-Uherský Brod	CS			0,766852	
D61	R910630002	Vlčnov-Uherský Brod	CS			0,503964	
D56	R911210001	Ostrožská Nová Ves	CS			0,465325	
D59	R911210002	Ostrožská Nová Ves	CS			1,422117	
N09	908790000	Frenštát-Trojanovice-Z	UC			14,232677	
N71	936510000	Roštín	ZP			9,436	
N103	9411500	Bojkovice	ZP			142,6701	
N105	9334400	Kunovice 1	BT			0,116678	
N01	933950000	Kelč 1	BT			0,089209	
N02	933960000	Kelč 2	BT			0,116149	
N03	933970000	Kelč 3	BT			0,064303	

N99	940540000	Medlovice	CK			0,215728	
N108	943490001	Uherský Ostroh	TM			0,476218	
N74	935970000	Střilky	SK	TZ		0,084886	
N47	942070000	Ratiboř u Vsetína	SK			0,084881	
D37	940190000	Staré Město u U. Hradiště	SP			1,876666	
N86	940200000	Huštěnovice	SP			0,868284	
N87	940210000	Babice-Spytihněv	SP			0,617842	
N61	940220000	Otrokovice	SP			0,591859	
N60	940230000	Tlumačov	SP			0,537116	
N43	940240000	Záhlinice	SP			7,81534	
N42	940250000	Bílany-Hulín	SP			2,305865	
N41	940260000	Skaštice	SP			1,062903	
N40	940260001	Skaštice	SP			1,157302	
N59	940270000	Skaštice-Horní les	SP			0,255618	
N28	940280000	Bezměrov	SP			1,358444	
N22	940290000	Kyselovice-Hradecko	SP			1,853868	
N21	940300000	Chropyně 1	SP			0,483205	
N23	940310000	Kyselovice	SP			0,655349	
N24	940320000	Kyselovice-Kanovsko	SP			0,902887	
N25	940330000	Žalkovice-Kanovsko	SP			0,369727	
N20	940340000	Chropyně-Nová role	SP			1,763870	
N95	902790001	Zlechov	CS			0,330356	
N96	902790002	Zlechov	CS			0,22465	
N97	902790003	Zlechov	CS			1,79292	
N94	902790004	Zlechov	CS			0,139439	
N89	910640001	Březolupy	CS			1,1881	
N88	910640002	Březolupy	CS			0,522254	
N55	910660001	Fryšták	CS			0,107108	
N54	910660002	Fryšták	CS			0,090892	
N53	910660003	Fryšták	CS			0,507713	
N52	910660004	Fryšták	CS			0,136809	
N51	910660005	Fryšták	CS			0,447971	
N50	910660006	Fryšták	CS			0,903937	
N58	910670000	Mysločovice	CS			0,073579	
N33	910683000	Prasklice-Uhřice- Morkovice	CS			0,593196	
N34	910683100	Počenice-Uhřice	CS			1,010287	
N32	910683300	Prasklice-Osíčany	CS			0,387450	
N80	910740001	Jalubí	CS			2,897558	
N81	910740002	Jalubí	CS			0,489409	
N82	910740003	Jalubí	CS			0,39035	
N83	910740004	Jalubí	CS			0,830102	
N76	910750001	Velehrad	CS			2,311104	
N77	910750002	Velehrad	CS			3,187631	
N78	910750003	Velehrad	CS			0,434578	
N79	910750004	Velehrad	CS			0,640716	
N111	910780001	Hluk	CS			0,538444	
N110	910780002	Hluk	CS			1,248145	

N46	941030000	Žopy	CS			0,0259	
N92	943500000	Lačnov	CS			0,786293	
N10	943510001	Zašová	CS			0,144559	
N11	943510002	Zašová	CS			0,069984	
N100	934980000	Zlechov-Boršice u Buchlovic	TZ			0,472533	
N84	934990000	Staré Město u Uh. Hradiště	TZ			0,379597	
N85	935000000	Sušice-Kudlovice	TZ			0,352886	

4.2.2.5 Významná ostatní ložiska a zdroje nerostů

V minulých letech došlo k přehodnocení řady ložisek a prognózních zdrojů, které tak byly přeřazeny do subregistru Z (zrušené objekty) nebo U (vytěžené objekty). Valná většina těchto objektů byla převedena z důvodů minimálního množství zbytkových zásob, nerentabilnosti suroviny, nepřekonatelných střetů se zájmy životního prostředí a z územně-urbanistických hledisek. U některých však můžeme hodnotit toto přeřazení za problematické nebo dokonce chybné. Z tohoto důvodu jsou zde takové příklady zmíněny.

Celkem je ve Zlínském kraji evidováno 32 objektů v subregistru U a 35 objektů v subregistru Z. Z tohoto množství má významný ložiskový potenciál, zvláště s ohledem na deficitní stavební kámen celkem 19 objektů. Ložiska Vážany (U 3050400) a Hrachovec-Krhová (U 3143700) byly do seznamu zahrnuty kvůli dosud platným DP. Nejpočetnější jsou ložiska a zdroje cihlářských surovin, kterých je 9 a zaujímají 61,5 % celkové plochy těchto vybraných objektů. Početná je i skupina ložisek a zdrojů stavebního kamene (5). Po jednom objektu jsou zastoupeny zemní plyn, bentonit a slévárenský písek a dva prognózní zdroje vápenců. Celkově zabírají tyto vybrané objekty plochu 3,98 km², což je 0,1 % plochy kraje.

Samostatnou skupinou, která není v této práci hodnocena jsou negativní průzkumy, kterých je na území Zlínského kraje evidováno 30.

Tab. č. 27: Přehled evidovaných prognózních zdrojů a jejich ploch (R, Q).

surovina	počet	plocha (km ²)	% z prog.	% z kraje
BT	1	0,0783	2,0675	0,0020
VA	3	0,5646	14,9081	0,0142
PI	1	0,6709	17,7149	0,0169
SK	5	0,1746	4,6103	0,0044
CS	10	2,6375	69,6425	0,0665
TZ	1	0,0658	1,7374	0,0017
celkem	21	4,15379	100	0,0955
kraj		3963,9		100

Tab. č. 28: Přehled vybraných objektů (subregistr U a Z).

č.	zákres	název	surovina		rokZZ/sch	plocha (km ²)	využitelnost
			hl.	vedl			
N04	Z933980000	Kladeruby	BT			0,078257	
N98	U503680000	Ježov	PI		1971	0,670937	
N19	Z905930000	Vígantice	VA			0,138517	
N08	U906020000	Jasenice	VA			0,276310	
N70	Z905770000	Cetechovice	VA			0,149751	
N122	U306930001	Starý Hrozenkov	SK		1960/1960	0,07158	

N18	U505940000	Prostřední Bečva-Kněhyně	SK		1961	0,039947	
N17	U505990000	Dolní Bečva	SK			0,006446	
N69	U511080000	Zlín-Louky	SK			0,019011	
N26	U528260000	Slavkov pod Hostýnem	SK			0,037660	
A14	U305040000	Vážany	CS		1958/1999	0,051928	ne
N35	U305050001	Lutopecny	CS			0,137505	
N36	U305050002	Lutopecny	CS			0,053433	
A06	U314370000	Hrachovec-Krhová	CS			0,121751	
N12	U505600001	Bystrice pod Hostýnem	CS		1960/1961	0,163259	
N13	U505600002	Bystrice pod Hostýnem	CS		1960/1961	0,092197	
N14	U505600003	Bystrice pod Hostýnem	CS		1960/1961	0,016038	
N57	U511360000	Morkovice	CS		1963/	0,069454	
N102	U511430002	Mařatice	CS		1957/1959	0,196761	
N109	U511690000	Hluk	CS		1958/1958	0,047097	
N06	U520150000	Bojkovice	CS		1956/	0,031451	
N45	Z305880000	Žopy 2	CS		1971/1971	0,306333	
N113	Z910770000	Dolní Němčí	CS			1,350339	
N62	Z910730000	Nitkovice	TZ			0,065837	

4.2.2.6 Přehled stavu surovinové základny rud

Na území Zlínského kraje není v současné době evidováno žádné ložisko ani zdroj rudních surovin. Pouze mezi zrušenými prognózními zdroji figuruje prognózní zdroj rtuťnaté rudy Z 9014500 Bojkovice-Nezdenice-Komňa. Na základě pozitivních šlichových vzorků byla v okolí Bojkovic vymezena plocha 75 km² na které byl doporučen další ložiskový průzkum zaměřený na vymapování vulkanitů a podrobnou šlichovou prospekci.

4.2.2.7 Přehled stavu surovinové základny palivoenergetických surovin

Ropa

Ve Zlínském kraji jsou evidována dvě bilancovaná ložiska ropy v Chříbech, západně od Otrokovic a Starého Města. Celkové geologické zásoby činí 1875,8 kt, z čehož je však 1091,9 kt zásob nebilančních a pouze 25,5 kt prozkoumaných. Jedno ložisko je těženo (B 3154600 Koryčany) a druhé dotěžováno (B 315817201 Lubná-Kostelany). V roce 2022 bylo vytěženo celkem 2,5 kt ropy.

sur	B		P		Q					
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
RP	2	1875,8								

Kromě těchto ložisek bylo již jedno ložisko zrušeno a ve 3 případech proběhl negativní průzkum.

Tab. č. 29: Rozložení zásob podle kategorií (kt)

sur	Geologické	Bilanční			Nebil	Progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl	vázané			
RP	1875,6	25,5	757,4		1091,9		

Tab. č. 30: Přehled ložisek ropy

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²)	zásoby (kt)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR	celková redukovaná	b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A27	B	3154600 Koryčany	CHLÚ DP	2,864891 2,6	b 757,4 n 632		těženo + ZP
A25	B	315817101 Lubná-Kostelany	CHLÚ DP	2,311760	b 25,5 n 459,9		dotěžováno +ZP

Zemní plyn

Ve Zlínském kraji je evidováno 6 bilancovaných ložisek zemního plynu a 2 prognózní zdroje. První oblastí jsou Chříby, západně od Otrokovic a Starého Města, kde je zemní plyn těžen společně s lehkou ropou. Druhou oblastí jsou Moravsko-slezské Beskydy severně od Valašského Meziříčí a Rožnova pod Radhoštěm. Ložiska ověřovaná v prostoru Vizovické vrchoviny jsou již vytěžena (U 5116800 Hluk) nebo nebyly zásoby dále ověřovány (Q 9411500 Bojkovice). Celkové geologické zásoby činí 16034 mil. m³, z nichž na území Zlínského kraje připadá 7892 mil. m³, z čehož je však pouze 4,9 mil.m³ prozkoumaných a 1159,3 mil. m³ vyhledaných bilančních zásob, Na těžená ložiska v Chříbech (Koryčany a Lubná-Kostelany) připadá 188,3 mil. m³ bilančních vyhledaných zásob a 599 nebilančních v západním tělese ložiska Lubná-Kostelany kde se s těžbou již nepočítá. Mezi nimi leží prognózní zdroj (Roštín) s 3821 mil. m³ předpokládaných (neověřených) prognózních zásob. V oblasti Moravsko-slezských Beskyd je dotěžováno ložisko Choryně se 4,9 mil. m³ zbytkových zásob a u Rožnova p. R. je evidováno 972 mil. m³ bilančních vyhledaných zásob, které tak zůstávají jedinou perspektivní surovinovou rezervou. Prognózní zdroj Bojkovice s 2186 mil. m³ je vzhledem k hloubce uložení a nekонтрастním projevům neperspektivní.

sur	B		Q							
	n	mil. m ³	n	mil. m ³	n	mil. m ³	n	mil. m ³	n	mil m ³
ZP	6	1885	2	6007						

Jedno ložisko vytěženo – 0,230 mil. m³ zbytkových zásob, 5 negativních průzkumů, 6 zrušeno.

Tab. č. 31: Rozložení zásob podle kategorií v mil. m³

sur	Geologické	Bilanční			Nebil	Progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl	vázané			
ZP	7892	4,8	1159,3	65	655,8	6007	

Tab. č. 32: Přehled ložisek a zdrojů zemního plynu

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukovaná	zásoby (mil. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A05	B	314430100 Frenštát-západ a východ	CHLÚ	63,136558 1,748978	n 51,422		nepersp plocha= UC
A08	B	3224100 Rožnov pod Radhoštěm	CHLÚ	2,8675	b 952		rezerva
A03	B	3224400 Choryně	CHLÚ DP	8,6475 8,411	b 4,8 n 5,4		dotěžováno
A07	B	3238600 Rožnov pod Radhoštěm 1	CHLÚ DP	0,222528	b 20		dotěženo zbytk. zásoby

A27	B	315460000 Koryčany	CHLÚ DP	2,864891 2,6	b 140,9 v 65		těženo plocha = RP
A25	B	315817201 Lubná-Kostelany	CHLÚ DP	2,31176	b 46,4		dotěžováno plocha = RP
A25	B	315817202 Lubná-Kostelany	CHLÚ	1,908429	n 599		nepočítá se s těžbou
N71	Q	936510001 Roštín		9,436471		3821	neperspektivní
N10 3	Q	941150000 Bojkovice		142,6701		2186	neperspektivní

U 5116800 Hluk – zbytkové zásoby 0,23 mil. m³

Z 3154672 Koryčany – převedeno na ložisko B3154600 Koryčany

Z 3223500 Osvětimany a Z 3223700 Tlumačov nebyly potvrzeny ověřovacím vrtem

Z 9359600 Valašské Meziříčí – vrt NP 518 zásoby neuvedeny

Z 9013700 a Z 9013800 jsou místa navržených vrtů (Ideeový projekt)

Černé uhlí

Ve Zlínském kraji je evidováno 1 bilancované ložisko černého uhlí s 1 navazujícím prognózním zdrojem v Moravsko-slezských Beskydech, severně od Valašského Meziříčí a Rožnova pod Radhoštěm. Celkové geologické zásoby činí 880085 tis. m³, z nichž na území Zlínského kraje připadá 20605,5 tis. m³. Z tohoto množství je pouze 311,5 tis. m³ ve vyšší kategorii zásob, ale vzhledem k úložním poměrům a likvidaci jam v Trojanovicích nebilanční a zároveň i neperspektivní.

Tab. č. 33: Přehled ložisek a zdrojů černého uhlí

sur	B		P		Q					
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
UC	1	311,5			1	20294				

Tab. č. 34: Rozložení zásob podle kategorií v kt

sur	Geologické	Bilanční			Nebil	Progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl	vázané	kt/kg		
UC	20605,5				311,5	20294	část ve ZK

Tab. č. 35: Přehled ložisek a zdrojů černého uhlí

zák.	su br eg	ložisko číslo název	ochr. CHLÚ DP UR	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (kt)		stav
					b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A04	B	314430000 Frenštát-západ	CHLU DP	33,757355 1,7489784*	n311,5*	10100*	nepersp.
N09	Q	908790000 Frenštát-Trojanovice- Z	(CHL U)	32,470292 14,232677*		10194*	nepersp

Prognóza sice zařazena do kat. P1, ale jen díky návaznosti na zásoby vyšší kat. Ověření je slabé a perspektivnost po zasypání jámy Trojanovice mizivá.

4.2.2.8 Přehled stavu surovinové základny nerud

Abraziva

Ve Zlínském kraji jsou evidována jižně od Valašského Meziříčí 2 nebilancovaná ložiska arkózových pískovců použitelných k výrobě měkkých brusných kotoučů pro sklárny. Celkově se jedná o 50,3 kt geologických zásob, z nichž 39,9 kt je vedeno jako bilanční prozkoumané.

Dále je registrován jeden zrušený prognózní zdroj bez udání množství zásob (Z 9232000 Bystřička-Klenov), který se plošně překrývá s dotěženým ložiskem D 5239400 Bystřička a 3 negativní průzkumy (V 964202 Oznice, V 1082101 Držková, V 1083202 Březůvky).

Tab. č. 36: Přehled ložisek a zdrojů abraziva

sur	B		D		N		P		Q	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
AB			2	50,3						

Tab. č. 37: Rozložení zásob podle kategorií v kt

sur	geologické	bilanční		nebil	vázané	progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl				
AB	50,3	39,9	4,9		5,5		

Tab. č. 38: Přehled ložisek abraziv

zák.	sub reg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (kt)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
D13	D	317670001 Brňov-Kozák		0,005859	b 19,3 v 5,5		nepersp.
D14	D	317670002 Brňov-Kozák		0,001534	b 6,5		nepersp.
D12	D	319310000 Brňov-Medůvka	CHLÚ	0,002413	b 19		nepersp.

V 964202 Oznice – v kat. E 120 kt. Ostatní V bez zásob.

Polodrahokamy

Ve Zlínském kraji není evidováno žádné ložisko polodrahokamů. Historicky byly využívány porcelanity, které se občas těžily v ploše výhradního ložiska B 3036800 Komňa-Bučník a dnes jsou vedeny jako zrušený prognózní zdroj – Z 9059100 Bystřice pod Lopeníkem-Bučník. V rámci průzkumu v roce 1989 zde bylo odhadnuto 200 kt prognózních zásob kat. P2. Druhou lokalitou na níž byly hodnoceny polodrahokamy (révaity) je ložisko Ostrožská Nová Ves. Odhadnuto zde bylo 5 tun suroviny (zrušený prognózní zdroj Z 9059000). Těžba by byla možná pouze jako doplněk těžby štěrkopísku.

Tab. č. 39: Přehled zrušených prognózních zdrojů polodrahokamů.

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková reduková ná	zásoby (kt)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	

	Z	9059000(01-02) Ostrožská Nová Ves		0,0018		0,005	těžitelné pouze se SP
N114	Z	905910000 Bystřice pod Lopeníkem-Bučník		0,0009		200	nepočítá se se selekt. těžbou

Bentonit

Ve Zlínském kraji je evidováno 5 zdrojů bentonitů ve třech oblastech. První se nachází západně od Valašského Meziříčí (Kelč), druhá v prostoru kunovické cihelny jižně od Uherského Hradiště a třetí SV od Valašských Klobouků. V rámci dvou zrušených prognóz je vyčísleno 824 kt prog zásob P2. Prognózní zdroj Lutopecny je znehodnocen skládkou, ale prognózní zdroj Kladeruby s 356 kt lze považovat za rovnocenný s poblíž ležícími prognózními zdroji Kelč 1 až 3 a byl započítán do celkového objemu zásob bentonitu. Celkové geologické zásoby činí 1876 kt.

sur	B		D		N		Q		ostatní	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
BT					1	363	4	1157	1	356

Tab. č. 40: Rozložení zásob podle kategorií v kt.

sur	geologické kt	bilanční			nebil kt/kg	progn	poznámka
		prozk	vyhl	vázané			
BT	1520					1520	
BT	824					824	subreg. Z

Tab. č. 41: Přehled ložisek a zdrojů bentonitu.

zák.	su br eg	ložisko číslo název	ochr. CHLÚ DP UR	plocha (km ²) celková reduková ná	zásoby (kt)		stav
					b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
N93	N	522230000 Študlov		0,305652		363	
N10 5	Q	933440000 Kunovice 1	(CHLÚ) (DP)	0,131222		332	rekultivace ?
N01	Q	933950000 Kelč 1		0,089209		392	
N02	Q	933960000 Kelč 2		0,116149		246	
N03	Q	933970000 Kelč 3		0,064303		187	

Písky slévárenské

Písky slévárenské byly vyhodnoceny na dvou ložiscích, které jsou dnes již evidovány jako vytěžené. Prostor ložiska Napajedla-Otrokovice je znehodnocen dálnicí a na ložisku Ježov je většina zásob mimo Zlínský kraj. Z původních 3850 kt zásob jich je na Zlínském kraji asi 380 kt a vzhledem k vyšším obsahům Fe₂O₃ (0,11–0,15 %) o ně není zájem.

sur	B		D		N		Q		ostatní	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
PI									1	380

Tab. č. 42: Rozložení zásob podle kategorií v kt.

sur	geologické	bilanční			nebil	progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl	vázané	kt/kg		
PI	380					380	zásoby většinou mimo kraj

Tab. č. 43: Přehled ložisek a zdrojů písků slévarenských.

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (kt)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
	U	108130400 Napajedla-Otrokovice		0,0009		363	silnice, neověřováno
N98	U	503680000 Ježov		2,385472 0,670937		380	zásoby mimo Zlínský kraj

Těžké minerály

Těžké minerály jsou uváděny jako vedlejší surovina na ložisku Ostrožská Nová Ves kde byla ověřena jejich nepoužitelnost z důvodu přílišné jemnosti a na ložisku D 3012001 Moravský Písek-Polešovice kde nebyly předmětem průzkumu. Jediná oblast v níž proběhl průzkum na TM zakončený odhadem zásob je blok zásob z roku 1990 na ložisku Polešovice, které je dnes evidováno jako prognózní zdroj Q 9434900 Uherský Ostroh. Vypočítáno zde bylo 8,8 kt těžkého podílu při obsahu pouze 1,229 kg/m³, což nedává dobré předpoklady k jejich ekonomickému využití.

sur	B		(D)		N		P		Q	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
TM									1	8,8

Tab. č. 44: Rozložení zásob podle kategorií v kt.

sur	geologické	bilanční		nebil	vázané	progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl				
	8,8		8,8				

Tab. č. 45: Přehled ložisek těžkých minerálů.

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (t)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
N108	Q	943490001 Uherský Ostroh		0,476218	b 8,8		neperspektivní

Vápence

Ve Zlínském kraji je evidováno jedno výhradní ložisko vápenců mezi Hulínem a Otrokovicemi (B 3066401 Kurovice). Vyčíslených je na něm 1602 kt nebilančních zásob (střety zájmů). Z východu na něj navazuje zrušený prognózní zdroj Z 9058800 Tlumačov-Kurovice s těžce využitelnými zásobami ve výši 10000 kt.

Kromě ložiska Kurovice je ve Zlínském kraji evidováno jedno vytěžené ložisko (U 9060200 Jasenice) severně od Valašského Meziříčí s prognózními zásobami ve výši 27000 kt, a 3 plošné dnes již zrušené prognózní zdroje se zásobami kategorie P3 na ploše 0,7 km² (Z 9057700 Cetechovice, Z 9059300 Vigantice a Z 9060300 Němetice), z nichž pouze Cetechovice a Vigantice představují určitý surovinový potenciál vápenců. Jejich ekonomické využití pro výrobu cementu nebo vápna je však vzhledem k absenci zpracovatelského závodu poblíž problematické, ale jsou využitelné v zemědělství nebo jako zdroj stavebního kamene.

Tab. č. 46: Přehled ložisek a zdrojů vápenců ostatních.

sur	B		D		N		Z		U	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
VA	1	1602					2	22000	1	27000

Tab. č. 47: Rozložení zásob podle kategorií v kt.

sur	geologické	bilanční		nebil	vázané	progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl				
VA	1602			1602		49000	

Tab. č. 48: Přehled ložisek a zdrojů vápenců.

zák.	sub reg	ložisko	ochr. CHLÚ DP UR	plocha (km ²) celková redukova ná	zásoby (tis. kt)		stav
		číslo název			b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A16	B	3066401 Kurovice	CHLÚ	0,041469	n 1602		střety, bez možnosti zpracování
N08	U	906020000 Jasenice		0,27631		27000	
N70	Z	905770000 Cetechovice		0,149751		10000	
N19	Z	905930000 Vigantice		0,138517		12000	

Cementářské a korekční sialické suroviny

Jako cementářská korekční sialická surovina jsou ve Zlínském kraji vyhodnoceny prognózní zásoby porcelanitu mezi Kyjovem a Uherským Hradištěm (Q 9405400 Medlovice). Odhadnuto zde bylo 5773 kt. zásob v kat. P2. Hodnoceny byly i slínovce až slinité vápence s negativním výsledkem. (V 1201103 Hluk).

Tab. č. 49: Přehled ložisek a zdrojů karbonátů pro cementářské a korekční sialické suroviny.

sur	B		D		N		P		Q	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
CK									1	5773

Ve zprávě 5567,76 kt.

Tab. č. 50: Prognózní zdroj cementářských a korekčních sialických surovin.

zák.	su br eg	ložisko číslo název	ochr. CHLÚ DP UR	plocha (km ²) celková redukova ná	zásoby (tis. kt)		stav
					b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
N9 9	Q	940540000 Medlovice		0,215728		5773	využitelné spíše jako SK

Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu

V současné době je na území kraje evidováno jedno výhradní a jedno nevýhradní ložisko **kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu (KA)**, obě s probíhající těžbou. Celkem je evidováno 325,6 tis. m³ geologických zásob, z nichž 322,1 tis. m³ bilančních zásob připadá na výhradní ložisko B 3060700 Bzová na něž probíhá souběžná těžba stavebního kamene a jen 3,5 tis. m³ zbytkových bilančních zásob připadá na ložisko D 5059800 Házovice-Horečky.

Tab. č. 51: Přehled ložisek a zdrojů kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu

sur	B		D		N		P		Q	
	n	tis m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³
KA	1	322,1	1	3,5						

Tab. č. 52: Rozložení zásob podle kategorií v tis. m³.

sur	Geologické	Bilanční		Nebil	Vázané	Progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl				
KA	325,7	155,8	169,8				

Tab. č. 53: Přehled ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu.

zák.	su br eg	ložisko číslo název	ochr. CHLÚ DP UR	plocha (km ²) celková redukovaná	zásoby (tis. m ³)		stav
					b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A40	B	306070000 Bzová	CHLÚ DP	0,044458	b 322,1		těženo spolu s SK
D10	D	505980000 Házovice-Horečky		0,015473	b 3,5		dotěžováno

4.2.2.9 Přehled stavu surovinové základny stavebních surovin

Stavební kámen

Ve Zlínském kraji jsou dvě využívaná výhradní ložiska (Komňa-Bučník, Bzová), 6 ložisek vedených v Evidenci zásob z nichž 2 jsou těženy (Ratiboř u Vsetína, Žlutava), 2 mají již pouze zbytkové zásoby (Bystřička, Bělov 2) a 2 jsou nevyužívané (Prostřední Bečva, Záhorovice). Kromě těchto ložisek je zde evidováno 5 nebilancovaných zdrojů a 2 prognózní zdroje. Kromě výše uvedených ložisek je ve Zlínském kraji evidováno 7 vytěžených ložisek, z nich 5 může stále představovat využitelný zdroj stavebního kamene s evidovanými zásobami (nebilanční) ve výši 2703,32 tis. m³ a 6000 tis. m³ prognózních zásob. Celkem je na ložiscích a zdrojích evidováno 32771 tis. m³ zásob z nichž je 14197 tis. m³ bilančních (43 %) a 12938,8 prognózních (39,5 %). Dále se zde nachází tři zrušené objekty bez evidovaných zásob a 8 negativních průzkumů.

Plošně zabírají jednotlivá ložiska většinou plochu 3 až 8 ha. Výjimkou je ložisko Komňa-Bučník s 34 ha a ložiska Bělov 2 a Vsetín s pouhými 0,8 resp. 0,7 ha. Prostorově jsou objekty rozmístěny do tří oblastí.

První se nachází v severní části Zlínského kraje, mezi Bystřicí p. H. a Horní Bečvou. Nachází se zde 5 ložisek, jeden prognózní zdroj a 3 ložiska vedená v subregistru U o celkových geol. zásobách 14445,4 tis. m³, z nichž jedno s 566 tis. m³ bilančních vyhledaných zásob je těženo (Ratiboř u Vsetína) a jedno se 2 tis. m³ dotěžováno (Bystřička). Na ostatních jsou vedeny pouze nebilanční zásoby (1889,43 tis. m³) nebo prognózní (11050 tis. m³).

Druhá oblast se nachází v západní části Zlínského kraje a je vázána na Chříby. Jsou zde evidována 4 ložiska, jeden prognózní zdroj a jedno ložisko vedené jako vytěžené s celkovými geologickými zásobami 2795,18 tis. m³. Dotěžováno je ložisko Žlutava s 3 tis. m³ bilančních zásob a vytěženo je již ložisko Bělov. Většinu zásob tvoří prognózy (1888,81), pouze na ložisku Žlutava je evidováno ještě 131 tis. m³ nebilančních zásob. Východně od této skupiny (západně od Zlína) je registrováno jedno vytěžené ložisko (Zlín-Louky), které může být v této deficitní oblasti se svými evidovanými 772,37 tis. m³ nebilančních vyhledaných zásob a na „vytěženém“ ložisku Zlín-Louky 772,37 tis. m³ nebilančních prozkoumaných zásob, čímž se toto údajně vytěžené ložisko stává nejvýznamnějším surovinovým zdrojem stavebního kamene v západní části Zlínského kraje.

Třetí oblast se nachází v jižní části Zlínského kraje, západně od Uherského Brodu. Jsou zde evidována tři ložiska a jeden surovinový zdroj s 15090,4 tis. m³ geologických zásob. Dvě výhradní ložiska s evidovanými 13479 tis. m³ bilančních zásob jsou těžena (Komňa-Bučník, Bzová). Na třetím je evidováno 1360 tis. m³ nebilančních prozkoumaných zásob. Surovinový zdroj Komňa-Malé Díly s 251,4 tis. m³ nebilančních vyhledaných zásob je využitelné pouze pro lokální mapoobjemovou těžbu. Do této oblasti Vizovické vrchoviny lze zařadit i registrované vytěžené ložisko Starý Hrozenkov se 440 tis. m³ nebilančních zásob.

Tab. č. 54: Přehled ložisek a zdrojů stavebního kamene.

sur	B		D		N		Q		ostatní	
	n	tis m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³
SK	2	13479	6	3000	5	908,7	2	6680	5	8703,3

Tab. č. 55: Rozložení zásob podle kategorií v kt.

sur	geologické	bilanční		nebil	vázané	progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl				
SK	32771	8591	5606	5635,2		12938,81	

Tab. č. 56: Přehled ložisek a zdrojů stavebního kamene oblast 1.

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bíl n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast Bystřice p. H. – Horní Bečva							
D11	D	309550000 Prostřední Bečva		0,03843	n 938		lomový kámen zdroj def. sur.
D20	D	523090000 Ratiboř u Vsetína	ÚR	0,03573	b 566		těženo
D15	D	5239400 Bystřička	ÚR	0,033755	b 2		dotěženo
N48	N	505450000 Vsetín		0,007187		50	předpolí lomu malé zásoby
N27	N	505590001 Chvalčov		0,031285	n 398,48		sev. předpolí lomu. místní
N47	Q	942070000 Ratiboř u Vsetína		0,084881		5000	sur. rezerva
N18	U	5059400 Prostřední Bečva- Kněhyně		0,039947	n 1343,95		
N17	U	50599000 Dolní Bečva		0,006446		6000	
N26	U	5282600 Slavkov pod Hostýnem		0,03766	b 147		
oblast Stupava – Zlín (Chříby)							
D26	D	316040000 Žlutava	ÚR	0,051282	b 3 n 131		dotěženo rekultivace
D25	D	5274300 Bělov 2		0,008255	b 0		dotěženo
N72	N	511660000 Salaš		0,023644		28,3	min. zásob
N75	N	511670000 Staré Hutě		0,066985		180,51	min. zásoby
N74	Q	9359700000 Střílky		0,084886		1680	po odtěžení TZ využitelné
N69	U	511080000 Zlín-Louky		0,019011	n 772,37		
oblast Uherský Brod – Starý Hrozenkov							
A39	B	303680000 Komňa-Bučník	CHLÚ DP	0,3408	b 13284		těženo
A40	B	306070000 Bzová	CHLÚ DP	0,044458	b 195		těženo spolu s SK
D62	D	322620000 Záhorovice		0,021972	n 1360		horší dostupnost
N118	N	505390000 Komňa-Malé Díly		0,041350	n 251,4		
N122	U	306930000 Starý Hrozenkov		0,071580	n 440		

U 5282600 negativní průzkum v okolí lomu, v roce 1997 – plošný sesuv v lomu

V 963406 – negativní průzkum bez zásob, původně jako plocha b ložiska N 5055900 v předpolí lomu který patří MNV Chvalčov

V 1072303 Bunč, V 1072404 Lubná, V 1072405 Halenkovice, V 1074202 Jankovice, V 1082302 Vizovice, V 1084301 Nezdenice, V 1854102 Kněhyně – negativní průzkumy

Z 5060100 Hrachovec – původně vedeno v subr. N – zásoby neuváděny

Z 5116000 Kostelany, původně N, v roce 1964 těženo Jihomoravským průmyslem kamene bez výpočtu zásob

Z 9232100 Nedašov – bez zásob, sv. stará těžebna, možno využití

Štěrkopísky

Štěrkopísky patří k nejdůležitějším nerostným surovinám ve Zlínském kraji. Je zde evidováno 10 výhradních ložisek s celkovým množstvím 85,7 mil. m³ geologických zásob z nichž 2 jsou těžená (Hulín, Nedakonice-Polešovice) a jedno je těženo mimo území Zlínského kraje (Hustopeče nad Bečvou-Milotice). Dále je zde 14 ložisek nevyhrazeného nerostu s evidovanými geologickými zásobami ve výši 121,3 mil. m³, z nichž 2 (Napajedla-jih a Polešovice-Kolébky) jsou těžena. Dále je zde evidován jeden registrovaný prognózní zdroj a 16 ostatních prognózních zdrojů s 298,5 mil. m³ geologických zásob. Z celkového množství 530,5 mil. m³ geologických zásob je jich 164,1 mil. m³ bilančních (31 %), 67,8 mil. m³ nebilančních a vázaných (13 %) a 298,5 mil. m³ prognózních (56 %). Kromě výše uvedených je ve Zlínském kraji evidováno i 9 vytěžených ložisek, 4 zrušené prognózní zdroje a 4 negativní průzkumy.

Tab. č. 57: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísků.

sur	B		D		N		R		Q	
	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt	n	kt
SP	10	85686,5	14	121318,5	3	24985,96	1	12175	16	286318,75

Tab. č. 58: Rozložení zásob podle kategorií v tis. m³.

sur	geologické	bilanční		nebil	vázané	progn	poznámka
	kt	prozk	vyhl				
	530484,7	63771	100372,5	32738,96	35108,5	298493,75	
B	85686,5	42852	14824,5	6199	21811		
D	121318,5	20016	85404	2601	13297,5		
N	24985,96	903	144	23938,96			
QR	298493,75					298493,75	
UZ							

Ložiska a prognózní zdroje jsou kumulovány ve třech oblastech z nichž 2 jsou vázány na řeku Moravu a jedna na řeku Bečvu.

Oblast mezi Tovačovem a Otrokovicemi odpovídá hustotou ložisek specifické oblasti těžby. Lze ji rozdělit na severní část, kde jsou těžená ložiska v Olomouckém kraji kolem Tovačova a ložiska v Zlínském kraji jsou zatím nevyužívaná a prostor mezi Hulínem a Otrokovicemi. V severní části jsou situována dvě výhradní ložiska, 2 evidovaná ložiska a 7 prognózních zdrojů, která dohromady pokrývají plochu 13,57 km² a je na nich evidováno celkem 106152,75 tis. m³ geologických zásob štěrkopísku. Z tohoto množství je 51752 tis. m³ bilančních (48,7 %) a 49448,75 tis. m³ prognózních zásob. V současné době zde není žádné ložisko těženo. Pro evidované ložisko Chropyně je vydáno územní rozhodnutí.

Tab. č. 59: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (okolí Tovačova).

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukovaná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 1a: Zářičí - Chropyně							
A11	B	300860000 Plešovec-Chropyně	CHLÚ	0,675382	b 9039 v 292		perspektivní k těžbě
A10	B	313300000 Chropyně-Zářičí	CHLÚ	2,621270 2,279447	b 13020 v 4660		persp. centrum Spec plochy
	D	315530000 Chropyně	ÚR	1,203434	b 5527		součást spec. plochy
D01	D	315540001 Zářičí		0,954601	b 10577		součást spec. plochy
D02		315540002 Zářičí		0,672812	b 8836		součást spec. plochy
D03		315540003 Zářičí		0,243543	b 3187		součást spec. plochy – bonita I
D04		315540004 Zářičí		0,158369	b 1566		součást spec. plochy
N28	Q	940280000 Bezměrov		1,358444		7889	součást spec. plochy
N22	Q	9402900 Kyselovice- Hradecko		1,853868		8775	součást spec. plochy
N21	Q	9403000 Chropyně 1		0,483205		1638	součást spec. plochy
N23	Q	9403100 Kyselovice		0,655349		9223	součást spec. plochy
N24	Q	9403200 Kyselovice- Kanovsko		1,634221 0,902887		7011	součást spec. plochy
N25	Q	9403300 Žalkovice-Kanovsko		0,869062 0,369727		2817,75	součást spec. plochy
N20	Q	9403400 Chropyně-Nová role		1,899247 1,76387		12095	součást spec. plochy

V jižní části první oblasti jsou evidována dvě výhradní ložiska, 2 evidovaná ložiska a 6 prognózních zdrojů, která dohromady pokrývají plochu 18,41 km² a je na nich evidováno celkem 295355 tis. m³ geologických zásob štěrkopísku. Z tohoto množství je 76931 tis. m³ bilančních (pouze 26 %) a 208569 tis. m³ prognózních zásob (70,6 %). V současné době je těženo pouze výhradní ložisko Hulín. Dílčí oblast svojí koncentrací ložisek odpovídá specifické oblasti s vysokou koncentrací těžeb. Značná část zásob je ověřena pouze v kategorii prognózních zdrojů.

Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (oblast Hulín – Otrokovice).

Tab. č. 60: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (oblast Hulín-Otrokovice)

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukovaná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 1b: Hulín - Otrokovice							
A15	B	301160001 Hulín	CHLÚ DP	1,728346	b 17268 n 2269		těženo
A15		301160002 Hulín	DP	0,102807			příprava těžby
A23	B	3011800 Kvasice 2	CHLÚ	0,589829	b 9099		příprava těžby
D22	D	301170001 Střížovice- Otrokovice		1,091809	b 26046 n 649 v 2876		součást spec. plochy
D23		301170002 Střížovice- Otrokovice		0,994376	b 23804 n 360 v 3323		součást spec. plochy
D19	D	527930000 Hulín-Bílany		0,179271	b 714 n 378		navazuje na DP
N61	Q	9402200 Otrokovice		0,591859		9220	součást spec. plochy
N60	Q	9402300 Tlumačov		0,537116		4665	rezerva ke Kvasicím
N43	Q	9402400 Záhlinice		7,81534		138672	rezerva k Hulínu
N42	Q	9402500 Bílany-Hulín		2,305865		27553	rezerva k Hulínu
N41	Q	9402600 Skaštice		1,062903		13623	rozděleno silnicí
N40		9402600 Skaštice		1,157302		14836	rozděleno silnicí

Druhou oblast mezi Napajedly a Moravským Pískem lze opět rozdělit na severní a jižní část. V severní části mezi Napajedly a Uherským Hradištěm jsou situována pouze, 3 evidovaná ložiska, 3 prognózní zdroje a jedno dosud evidované vytěžené ložisko, které dohromady pokrývají plochu 4,26 km² a je na nich evidováno celkem 27223,5 tis. m³ geologických zásob štěrkopísku. Z tohoto množství je 2198,5 tis. m³ bilančních (pouze 8 %) a 25025 tis. m³ prognózních zásob (92 %). V současné době probíhá těžba pouze na ložisku Napajedly-jih, které je již z větší části vytěženo. Těžba byla ukončena i na ložisku Napajedly, kde je stále platné územní rozhodnutí. Perspektivní tak zůstává pouze ložisko Napajedly-sever a prognózní zdroj Staré Město u Uherského Hradiště, kde se počítá s otvirkou a které představuje 60 % z evidovaných prognózních zdrojů. Oblast disponuje sice pouze s omezeným množstvím zásob, ale uvnitř je funkční zpracovatelský provoz.

Tab. č. 61: Přehled ložisek a zdrojů šterkopisku (oblast Napajedla – Uherské Hradiště).

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km²) celková redukováná	zásoby (tis. m³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 2a: Napajedla – Uherské Hradiště							
D31	D	523690100 Napajedla-sever	ÚR	0,304797	b 342		rezerva
D30		523690101 Napajedla-sever	ÚR?	0,320469	b 1743,5		rezerva
D33	D	523690201 Napajedla-jih	ÚR	0,124504	0		vytěženo
D34		523690202 Napajedla-jih	ÚR?	0,131561	b 113		těženo
D37	Q	940190000 Staré Město u U. Hradiště		1,876666		15242	rezerva
N86	Q	940200000 Huštěnovice		0,868284		7875	rezerva
N87	Q	940210000 Babice-Spytihněv		0,617842		1908	rezerva
D32	U	523690000 Napajedla	ÚR	0,014209	0		vytěženo

V jižní části druhé oblasti jsou evidována 4 výhradní ložiska, 4 evidovaná ložiska, jeden surovinový zdroj, a jeden registrovaný prognózní zdroj, která dohromady pokrývají plochu 6,12 km² a je na nich evidováno celkem 82113 tis. m³ geologických zásob šterkopisku. Z tohoto množství je 24381,5 tis. m³ bilančních (30 %) a 26646 tis.m³ nebilančních (32 %). Poměrně velké množství představují i zásoby vázané, kterých je 18910,5 tis. m³ (23 %). V současné době je těženo výhradní ložisko Nedakonice-Polešovice a občas ložisko Polešovice-Kolébky. Ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh je připravováno do těžby. Výhradní ložisko Ostrožská Nová Ves se zbytkovými zásobami 3525 tis. m³ je již v likvidaci. Užitečnou surovinou jsou terasové šterky a neogenní šterkopisky a písky, které byly na některých ložiscích hodnoceny jako technické zeminy (Nedakonice-Boršice, Zlechov, Ostrožské Předměstí, Boršice) nebo jako nebilanční zásoby.

Svojí koncentrací ložisek a zdrojů nerostných surovin a vybudovaným zázemím lze tuto dílčí oblast klasifikovat jako specifickou oblast těžby.

Tab. č. 62: Přehled ložisek a zdrojů šterkopisku (okolí Uherského Ostrohu).

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 2b: Uherský Ostroh							
A31	B	301190000 Nedakonice- Polešovice	CHLÚ DP	1,268957	b 679 v 16671		těženo
A32	B	301200001 až 6 Ostrožská Nová Ves	CHLÚ DP	0,567869	n 3525		dotěženo
A37	B	301210000		0,191894	b 932		rezerva

		Uherský Ostroh- Moravský Písek		0,0435			
A38	B	301220000 Moravský Písek- Uherský Ostroh	CHLÚ DP	0,311936 0,30715	b 6791		plán těžby
D54	D	301210102 Moravský Písek- Polešovice		0,216202	b 3696,5		rezerva k 3012100
D55		301210103 Moravský Písek- Polešovice		0,082119 0,080520	b 1334,5		rezerva k 3012100
D45	D	306210001 Nedakonice- Polešovice		0,46388	b 1386,5 v 477		rezerva
D46		306210002 Nedakonice- Polešovice		0,642754	b 5977 v 1762,5		rezerva
D49		306210003 Nedakonice- Polešovice		0,033669	b 707,5		rezerva k 3011900
D53		306210004 Nedakonice- Polešovice		0,128138	b 2274,5		rezerva k 3011900
D50	D	308800000 Polešovice-Zmolky		0,201086 0,200335	b 603		občasná těžba
D52	D	526550000 Polešovice-Kolébky	ÚR	0,259433	b 0 n 0		dotěženo
N107	N	301210200 Uherský Ostroh		1,528737 1,315332	n 23121		rezerva k 3012100
D51	R	9366300 Polešovice- Moravský Písek		2,143297 0,63467		12175	rezerva k 3012100

Třetí oblast mezi Hranicemi a Rožnovem p. R. lze opět rozdělit na západní a východní část. V západní části u Hustopečí n. B. zasahují na území Zlínského kraje pouze menší části dvou výhradních ložisek, přičemž ložisko Hustopeče n. B.-Milotice je těženo, ale mimo území Zlínského kraje a jeden surovinový zdroj. Na obou výhradních ložiscích je evidováno 10738 tis. m³ geol. zásob, z nichž pouze 1441,5 tis. m³ připadá na Zlínský kraj. 848,5 tis. m³ je jich vedeno jako bilanční, ale ekonomické využití je nepravděpodobné. Surovinový zdroj Lhotka nad Bečvou představuje zásobu 1047 tis. m³ bilančních zásob, ale rozdělených do tří samostatných těles.

Tab. č. 63: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (okolí Hustopečí n. B.).

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukova ná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 3a: Hustopeč nad Bečvou							
A01	B	300890000 Hustopeče-Zámrsky	CHLÚ	1,510413 0,216773	b 771,5 n 221 v 188		neperspektivní
A02	B	300900001 Hustopeče n.Bečvou- Milotice	CHLÚ	0,459985 0,067154	b 77 n 184		neperspektivní
N05	N	528590001 Lhotka nad Bečvou		0,153814 0,097986	b 626		
N06		528590002 Lhotka nad Bečvou		0,070881	b 294		
N07		528590003 Lhotka nad Bečvou		0,030287	b 127		

Ve východní části mezi Valašským Meziříčím a Rožnovem p. R. jsou evidována 4 ložiska nevyhrazených nerostů, kvarterních štěrkopísků řeky Bečvy, o celkové ploše 2,68 km² se 13058 tis. m³ geologických zásob z nichž je 6985 tis. m³ bilančních (53,5 %), ale také 4859 tis. m³ vázaných (37 %).

Tab. č. 64: Přehled ložisek a zdrojů štěrkopísku (oblast Valašské Meziříčí – Rožnov p. R.).

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukova ná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
D09	D	3206300 Střítež nad Bečvou		0,93107	b 2441 n 787 v 1469		problém sítí
D06	D	3206400 Valašské Meziříčí- Jarcová		0,669418	b 1128 n 429 v 1579		omezení využití půda
D07	D	3206500 Veselá		0,507078	b 1142 n 624 v 451		problém sítí
D08	D	3206600 Zašová		0,572958	b 2274 v 734		problém sítí

Mimo vymezené oblasti se nachází ložisko štěrkopísků Velké Karlovice představující 818 tis. m³ nebilanční vyhledané suroviny, ale vzhledem k poloze (mezi intravilánem a železniční tratí) je jeho ekonomické využití nepravděpodobné.

Druhým objektem je prognózní zdroj Skaštice-Horní les, asi 5 km západně od Kvasic. Je zde odhadováno 3276 prognózních zásob holocenního a pleistocenního písku a štěrkopísků. Vzhledem

k odlehlosti od ostatních významných ložisek by bylo možné tento zdroj využívat spíše pro místní potřebu.

Tab. č. 65: Přehled ložisek a zdrojů šterkopisku (ostatní).

zák.	su br eg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková reduková ná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
N49	N	5284200 Velké Karlovice		0,075664	n 817,96		neperspektiv ní
N59	Q	9402700 Skaštice-Horní les		0,255618		3276	plocha bez střetů

Cihlářské suroviny

Cihlářské suroviny patří k nejdůležitějším nerostným surovinám ve Zlínském kraji. Je zde evidováno 11 výhradních ložisek s celkovým množstvím 79,5 mil. m³ geologických zásob z nichž 2 jsou těžená (Malenovice, Žopy 1). Dále je zde 10 ložisek nevyhrazeného nerostu s evidovanými geologickými zásobami ve výši 39,5 mil. m³ a 5 nebilancovaných zdrojů s 22,7 mil. m³ geologických zásob. Dále jsou zde evidovány dva registrované prognózní zdroje a 13 ostatních prognózních zdrojů s 261 mil. m³ geologických zásob. Z ostatních ložisek a zdrojů bylo vybráno dalších 10 objektů ze subregistrů U a Z (8 vytěžených a 2 zrušené objekty), na nichž jsou buď dosud evidované zbytkové zásoby nebo představují zajímavou akumulaci zásob (19609,5 tis. m³). Z celkového množství 422,3 mil. m³ geologických zásob je jich 102,7 mil. m³ bilančních (24,3 %), 59,9 mil. m³ nebilančních a vázaných (14 %) a 270,9 mil. m³ prognózních (64 %). Kromě výše uvedených jsou ve Zlínském kraji evidovány další 4 vytěžená ložiska, 2 zrušená ložiska, jeden prognózní zdroj a 6 negativních průzkumů.

Většina ložisek a prognózních zdrojů je akumulována do tří oblastí. První oblast je tvořena nesouvislým východo-západním pruhem mezi Morkovicemi a Fryštákem, druhá mezi Boršicemi a Březolupy a třetí mezi Uherským Ostrohem a Uherským Brodem.

Dnešní požadavky na kvalitu a široký sortiment výrobků vyžadují velké investice do moderních technologií výroby, a proto několik velkých provozů svou produkcí stačí plně pokrýt požadavky trhu.

Tab. č. 66: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin.

sur	B		D		N		R		Q		ostatní (U, Z)	
	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³		
CS	11	79467,6	10	39567,8	5	22756,5	4	18949,3	30	241973,4	10	19609,5

Tab. č. 67: Rozložení zásob podle kategorií v tis. m³.

sur	geologické	bilanční		nebil.	vázané	progn.	poznámka
		prozk	vyhl				
	422324,2	22763,5	79996,8	47498,8	1159,3	270905,6	
B	79468	18929	47693,6	12184	661		
D	39567,5	1116,5	31856,2	6494,1	101		
N	22756,5			22756,5			
QR	260922,6					260922,6	
UZ	19520,5	2718	447	6064,3	397,25	9983	

V severním pruhu je situováno 5 výhradních ložisek, z nichž jedno je těženo, 6 evidovaných ložisek, 3 nebilancované zdroje, 5 prognózních zdrojů a dále 3 zdroje vedené jako vytěžené a 1 zrušený, které mohou sloužit jako surovinová rezerva. Dohromady pokrývají plochu 11,51 km² a je na nich evidováno celkem 1296 mil. m³ geologických zásob cihlářské suroviny.

V **oblasti (1a) Uhřice – Morkovice** není v současné době žádné těžené ložisko. Na jediném výhradním ložisku B 3050300 Litenčice jsou evidovány pouze zbytkové zásoby (317 tis. m³), stejně jako na evidovaném ložisku D 5113100 Dřínov u Kroměříže (36 tis. m³). Perspektivní je evidované ložisko D 3201500 Pačlavice-Dětkovice-Osíčany s 6081 tis. m³ bilančních zásob, případně ložisko D 5058300 Uhřice-Tišín, s nebilančními zásobami (5750 tis. m³). Obě leží na styku s Olomouckým krajem. V těsném sousedství těchto dvou ložisek se nachází 3 prognózní zdroje s odhadnutými zásobami 13235 tis. m³. Jižně doplňuje tuto perspektivní skupinu ložisek a zdrojů ložisko Morkovice (U 5113600) vedené sice jako vytěžené ale se slušnými zásobami (9486 tis. m³) v předpolí staré těžebny v níž je vybudováno rekreační středisko, což bude komplikovat případné využití.

Ve střední části severního pruhu, **oblast Kroměříž (1b)**, leží výhradní ložisko B 3199500 Bařice-Velké Těšany s 6003 tis. bilančními zásobami cihlářské suroviny, které se z této skupiny jako jediné jeví perspektivně. Ložisko U 3050400 Vážany je vytěženo a zaváží se a sousední ložisko D 3188200 Vážany 2-Kroměříž se nachází v území plánované výstavby. Surovinový zdroj N 5205500 Hulín je samostatně nevyužitelný. Byly zde hodnoceny pouze výpěrky z těžby šterkopísku jako ostřivo. Určitou perspektivu může mít ložisko U 3050500 Lutopecny vedené jako vytěžené, ale s 15265 tis. m³ geologických zásob ve dvou tělesech.

V západní části severního pruhu, **oblast Holešov – Fryšták (1c)**, leží jediné těžené ložisko cihlářské suroviny B 305200 Žopy 1. Do vzdálenosti 8 km se nachází 2 výhradní ložiska (Fryšták-západ, Žeranovice), jedno evidované ložisko (Mysločovice), jeden surovinový zdroj (Fryšták-východ), 3 prognózní zdroje a jedno zrušené ložisko Z 3058800 Žopy 2 s 1102 tis. m³ bilančních zásob, přilehající k jižní straně těženého ložiska. Jedná se tak o perspektivní území s plochou 5,8 km² se 78651,8 tis. m³ geologických zásob, z nichž 40903,6 tis. m³ je bilančních (52 %) a 30616,2 prognózních (39 %).

Tab. č. 68: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (oblast Ivanovice na Hané – Holešov).

zák.	sub reg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková reduková á	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 1a: Uhřice - Morkovice							
A24	B	305030000 Litenčice	CHLÚ	0,047055	b 317		zbytkové zásoby
D16	D	3201500 Pačlavice-Dětkovice- Osíčany		1,361006 0,715	b 6081		rezerva
D21	D	320340000 Troubky-Zborovice		1,91026	b 15372		rezerva
D17	D	511310000 Dřínov u Kroměříže	ÚR	0,024066	b 2		vytěženo
D17	D	511310100 Dřínov u Kroměříže 1	ÚR	0,027605	b 34		vytěženo

N31	N	505830000 Uhřice-Tištín		0,961155 0,529036	n 5750		k 3201500, rozhraní krajů, NPP
N33	Q	9106830 Prasklice-Uhřice- Morkovice		0,593196		3972,93	rezerva k 3201500
N34	Q	910683100 Počenice-Uhřice		1,010287		6745,44	rezerva k 3201500
N32	Q	910683300 Prasklice-Osíčany		0,557664 0,38745		2516,5	rezerva k 3201500
N57	U	5113600 Morkovice		0,069454	n 948,6		problém s polohou RS
oblast 1b: Kroměříž							
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bíl n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A22	B	319950000 Bařice-Velké Těšany	CHLÚ	0,599403	b 6003 n 66		rezerva
D18	D	318820000 Vážany 2-Kroměříž		0,074627	b 1296		rezerva
N44	N	520550000 Hulín		0,01385	n 34		neperspektiv ní výpěrky
A14	U	305040000 Vážany	CHLÚ DP	0,051928	b 187 v 89		ukončená těžba zavázáno
N35	U	305050001 Lutopecny		0,137505	b 865,8 n 330,5		
N36		305050002 Lutopecmy		0,053433	b 171,2 n 159		
oblast 1c: Holešov - Fryšták							
A12	B	305200001 Žopy 1	CHLÚ DP	0,173367	b 763 v 43		těženo
A13		305200002 Žopy 1	CHLÚ	0,01735	b 65		neperspektiv ní
A21	B	319970001 Fryšták-západ	CHLÚ	0,267964	b 3669,6		rezerva k lož. Žopy
A20		319970002 Fryšták-západ	CHLÚ	0,253855	b 4042		rezerva k lož. Žopy
A19		319970003 Fryšták-západ	CHLÚ	0,406004	b 6938,8		rezerva k lož. Žopy
A18		319970004 Fryšták-západ	CHLÚ	0,191755	b 3475,2		rezerva k lož. Žopy
A17	B	320350000 Žeranovice	CHLÚ	1,436382	b 19271 n 3899 v 618		rezerva k lož. Žopy
D24	D	319980000 Mysločovice		0,158815	b 1577		neperspektiv ní
N56	N	522590000 Fryšták-východ		0,362153	n 2319		rezerva k lož. Žopy

N55	Q	910660001 Fryšták		0,107108		1390	rezerva k lož. Žopy
N54		910660002 Fryšták		0,090892		1512	rezerva k lož. Žopy
N53		910660003 Fryšták		0,507713		7533,4	rezerva k lož. Žopy
N52		910660004 Fryšták		0,136809		2659,5	rezerva k lož. Žopy
N51		910660005 Fryšták		0,447971		4480,5	rezerva k lož. Žopy
N50		910660006 Fryšták		0,903937		12104	rezerva k lož. Žopy
N58	Q	910670000 Mysločovice		0,073579		713,8	neperspektiv ní
N46	Q	941030000 Žopy		0,025900		223	podloží lož. Žopy
N45	Z	305880000 Žopy 2		0,306333	b 1102 v 253		

Mezi severním pruhem a jižním pruhem (mezi Boršicemi a Březolupy) se nachází samostatné výhradní ložisko Malenovice s 1468 ti. m³ geologických zásob s pozastavenou těžbou a západně od Napajedel vytěžené evidované ložisko D 5110900 Napajedla a sousední evidované ložisko D 5110901 Napajedla s 34889 tis. m³ geologickými zásobami, z nichž je většina vedena jako nebilanční.

Tab. č. 69: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (oblast Napajedla - Malenovice).

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
A26	B	305080000 Malenovice	CHLÚ DP	0,136004	b 804 n 664		
D28	D	511090002 Napajedla	ÚR	0,084085	b 13		vytěženo
D27	D	511090101 Napajedla		0,045708	n 3095		
D27		511090102 Napajedla	ÚR?	0,021577	b 378,5 n 15,4		

Druhý pruh lemuje západní, severní a východní okraj Uherského Hradiště. Je zde situováno 1 výhradní ložisko, 1 evidované ložisko, 1 nebilancovaný zdroj a 4 prognózní zdroje. Dohromady pokrývají plochu 16,9 km² a je na nich evidováno celkem 206519,5 tis. m³ geologických zásob cihlářské suroviny. Z tohoto množství je 8436,18 tis. m³ bilančních (pouhá 4 %) a 183434,16 tis. m³ prognózních zásob (88 %). V současné době zde není žádné těžené ložisko. Většina ložisek a prognózních zdrojů se nachází na pravém břehu Moravy mezi **Boršicemi a Kudlovicemi (oblast 3a)**. Ve středu oblasti je výhradní ložisko Tupesy se 7295 tis. geol. zásob, obklopené jednotlivými tělesy prognózních zdrojů, z nichž jeden byl částečně přehodnocen na evidované ložisko D 3187300 Buchovice s 54148 geol. zásobami. Celkový ložiskový potenciál této perspektivní oblasti činí 182210 tis. m³ geol. zásob.

Na levém břehu Moravy jsou zásoby cihlářské suroviny evidovány mezi **Topolnou a Březolupy (oblast 3b)**.

Tab. č. 70: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (okolí Uherského Hradiště).

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 3a: Boršice - Kudlovice							
A28	B	318830000 Tupesy	CHLÚ	0,53027	b 6284 n 1011		persp. střed těžby
D36	D	318730000 Buchlovice		0,362568	b 2152,2 n 3161,66 v 101,04		rezerva k 3188300
N95	Q	902790001 Zlechov		0,330356		3576,53	rezerva k 3188300
N96		902790002 Zlechov		0,224650		3717,52	rezerva k 3188300
N97		902790003 Zlechov		1,792920		26277,68	rezerva k 3188300
N94		902790004 Zlechov		0,139439		1448,92	rezerva k 3188300
N80	Q	910740001 Jalubí		2,897558		37259,92	rezerva k 3188300
N81		910740002 Jalubí		0,489409		7579,36	rezerva k 3188300
N82		910740003 Jalubí		0,390350		3473,6	rezerva k 3188300
N83		910740004 Jalubí		0,830102		6953,6	rezerva k 3188300
N76	Q	910750001 Velehrad		2,311104		20230,56	rezerva k 3188300
N77		910750002 Velehrad		3,187631		48528,99	rezerva k 3188300
N78		910750003 Velehrad		0,434578		4267,2	rezerva k 3188300
N79		910750004 Velehrad		0,640716		6186,4	rezerva k 3188300
oblast 3b: Topolná - Březolupy							
N91	N	511020001 Březolupy- Uherské Hradiště		0,519243	n 7855,5		rezerva
N90		511020002 Březolupy- Uherské Hradiště		0,171515	n 2520		rezerva
N89	Q	910640001 Březolupy		1,188100		10501,7	rezerva
N88		910640002 Březolupy		0,522254		3432,2	rezerva

Třetí oblast tvoří pruh mezi Uherským Ostrohem, Uherským Brodem a Luhačovicemi. Jsou zde situována 3 výhradní ložiska, 1 evidované ložisko, 3 prognózní zdroje a jako perspektivní lze počítat i 2 vytěžená ložiska a jeden zrušený prognózní zdroj. Dohromady pokrývají plochu 8,5 km² a je na nich evidováno celkem 67345,9 tis. m³ geologických zásob cihlářské suroviny. Z tohoto množství je 19913 tis. m³ bilančních (29,5 %) a 40030,3 tis. m³ prognózních zásob (59,5 %) z nichž asi 2/3 jsou vázány na evidované prognózní zdroje (Vlčnov-Uherský Brod a Ostrožská Nová Ves. V současné době zde není žádné těžené ložisko. Jednotlivá ložiska a na ně vázané prognózní zdroje tvoří samostatné shluky kolem starých cihlen.

Tab. č. 71: Přehled ložisek a zdrojů cihlářských surovin (oblast Uherský Ostroh – Uherský Brod).

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)			stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bíl n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3		
A34	B	305060001 Kunovice	CHLÚ DP	0,116678	b 1353,5			zatopeno závod
A35		305060002 Kunovice	CHLÚ	0,488424	b 4237			rezerva pro Kunovice
A33		305060003 Kunovice	CHLÚ	0,090342	b 659,5			neperspektivní
A36	B	305100000 Havříce	CHLÚ	0,297388	n 5832			rezerva pro Kunovice
N111	Q	910780001 Hluk		0,538444		3832,4		rezerva pro Kunovice
N110		910780002 Hluk		1,248145		7265,64		rezerva pro Kunovice
D60	R	910630001 Vlčnov- Uherský Brod		0,766852		3985,6		rezerva pro Kunovice
D61		910630002 Vlčnov- Uherský Brod		0,503964		2933,28		rezerva pro Kunovice
D56	R	911210001 Ostrožská Nová Ves		0,465325		4500,8		rezerva pro Kunovice
D59		911210002 Ostrožská Nová Ves		1,422117		7529,6		rezerva pro Kunovice
N109	U	511690000 Hluk		0,047097	b 680			
N113	Z	910770000 Dolní Němčí		1,350339		9982,96		
A29	B	305090000 Biskupice	CHLÚ	0,270507	b 8740			rezerva
D47	D	318790000 Prakšice		0,696327	b 4243			rezerva
N102	U	511430000 Mařatice		0,196761	n 1570,6			

Ostatní ložiska jsou chaoticky rozmístěna v severní, východní a západní části kraje. Na severu je to ložisko Bystřice pod Hostýnem (U 505600) (**5a**), vedené sice jako vytěžené, ale ve dvou dosud netěžených tělesech poblíž opuštěné cihelny je 12337 tis. geol. zásob. Druhou oblast (**5b**) východně od Valašského Meziříčí tvoří vytěžené ložisko U 3143700 Hrachovec-Krhová a navazující prognózní zdroj Q 9435100 Zašová s méně kvalitní surovinou.

Další ložiska a prognózní zdroj jsou roztroušeny v Bílých Karpatech. Nejzajímavější z hlediska cihlářské suroviny se jeví nebilancovaný zdroj N 5222300 Študlov s 4278 tis. m³ geologických zásob.

Poslední samostatné výhradní ložisko B 3093900 Osvětimany leží západně od Uherského Hradiště, ale tvoří jej pouze 712 tis. m³ nebilančních zásob.

Tab. č. 72: Přehled ostatních ložisek a zdrojů cihlářských surovin ve Zlínském kraji

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bíl n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 5a							
N12	U	505600001 Bystrice pod Hostýnem		0,163259	n 747,6		
N13	U	505600002 Bystrice pod Hostýnem		0,092197	n 430,9 v 55,2		
N14	U	505600003 Bystrice pod Hostýnem		0,016038	n 67,1		
oblast 5b							
N10	Q	943510001 Zašová		0,144559		2096,7	
N11	Q	943510002 Zašová		0,069984		1142,4	
A06	U	3143700 Hrachovec-Krhová		0,121751	n 1716		
oblast 5c							
D48	D	311410000 Bylnice		0,167451	b 1824 n 222		
N93	N	522230000 Študlov		0,305652	n 4278		
N92	Q	522240000 Lačnov		0,787497		351	
N06	U	5201500 Bojkovice		0,031451	n 253		
oblast 5d							
A30	B	309390000 Osvětimany	CHLÚ	0,047775	n 712		

Technické zeminy

Ložiska a prognózní zdroje technických surovin byly zkoumány většinou pouze účelově ve vazbě na velké investiční akce, zvláště dálnice a železniční koridory. Ve Zlínském kraji je evidováno 12 ložisek nevyhrazeného nerostu s evidovanými geologickými zásobami ve výši 7599,23 tis. m³ geologických zásob, 14 nebilancovaných zdrojů s 1813,3 tis. m³ geologických zásob. Dále jsou zde evidovány 4 prognózní zdroje s 9855 tis. m³ geologických zásob a do přehledu byla zahrnuta ještě jeden prognózní zdroj ze subregistru Z s 322,5 tis. m³ geol. zásob. Z celkového množství 19520,1 tis. m³ geologických zásob je jich pouze 6312,2 tis. m³ bilančních (1,86 %), 3065,5 tis. m³ nebilančních a 10212,4 tis. m³ prognózních. Ložiska a zdroje TZ pokrývají celkem plochu 3,13 km². Těžená jsou pouze ložiska u Boršic zásobující výstavbu nedaleké dálnice. Většina ložisek má již pouze zbytkové zásoby nebo vyčíslené plochy jsou malé, vyhledané pouze pro určitý záměr. Často se jedná o plochy zarostlých odvalů což se projevuje na průměrné ploše pro jedno těleso činící pouze 6,8 ha. Nad 200 tis. m³ zásob má pouze 7 evidovaných ložisek, 2 nebilancované zdroje a všechny prognózní zdroje. V subregistru U jsou vedeny 2 objekty, v subregistru Z další 3 objekty a v subregistru V 3 objekty s minimálními nebo neuvedenými zásobami.

Tab. č. 73: Přehled ložisek a zdrojů technických zemín

sur	B		D		N		Q		ostatní (Z)	
	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³	n	tis. m ³
			12	7599,23	14	1813,34	4	9855	1	322,5
sur	geologické		bilanční		nebil		vázané		progn	
	kt		prozk	vyhl						
TZ	19590,1		6312,2		3065,5			10212,4		

Mezi Kroměříží a Břestem (1) se nachází 3 objekty se zásobami technických zemín, ale o minimální kubatuře (268,4 tis. m³ geologických zásob.

Další oblastí s vykazovanými zásobami TZ je prostor Nitkovic – Střelky při západní hranici Zlínského kraje (2). Evidováno je zde jedno ložisko, 2 surovinové zdroje a 2 prognózy s 965,5 tis. m³ geologických zásob z čehož 559,5 je pouze prognózních.

Západně od Otrokovic leží surovinový zdroj Bělov (3) účelově ověřovaný pro stavbu hráze, který je dnes již kromě jednoho tělesa s 34,8 ts. m³ zásob pod odkalištěm. Stejně neperspektivní je i další surovinový zdroj N 5115900 Žlutava-Nová Dědinka.

Z hlediska technických zemín se jeví nejperspektivnější plocha mezi Sušicemi a Polešovicemi lemuující ze západní strany železniční dráhu Moravský Písek – Napajedla (4). Nachází se zde 8 nebilancovaných ložisek, včetně 4 těžených u Boršic, 2 surovinové zdroje a 3 prognózní zdroje s celkovými evidovanými geologickými zásobami ve výši 16660 tis. m³.

Další oblast (5) se nachází jihovýchodně od Uherského Ostrohu. Je zde evidováno jedno nebilancované ložisko a jeden surovinový zdroj s celkovými zásobami 762 tis. m³ ve třech samostatných tělesech kolem silnice č. 71 Uherský Ostroh – Blatnice pod Sv. Antonínkem.

V jihovýchodní části Zlínského kraje, mezi Bystřicí pod Lopeníkem a Starým Hrozenkovem (6) se kolem silnice č. 50 nachází celkem 5 surovinových zdrojů s celkovým objemem geologických zásob ve výši 580,7 tis. m³, většinou vázaných na zarostlé odvaly po těžbě stavebního kamene. Nejperspektivnější

se jeví surovinový zdroj N 5053000 Bystřice pod Lopeníkem, kde by po odtěžení zvětralé vrstvy hodnocené jako technická zemina (191,9 tis. m³) mohl vzniknout potenciální zdroj stavebního kamene.

Poslední oblastí s vykazovanými zásobami technických zemin je severní svah Hůrky západně od Valašského Meziříčí, kde je evidováno ložisko D 5228901 Police u Valašského Meziříčí s celkovými zásobami ve výši 195,1 tis. m³.

Tab. č. 74: Přehled ložisek a zdrojů technických zemin

zák.	subreg	ložisko	ochr.	plocha (km ²) celková redukováná	zásoby (tis. m ³)		stav
		číslo název	CHLÚ DP UR		b=bil n=nebil v=vázané	prog P1 P2 P3	
oblast 1: Kroměříž - Břest							
N29	D	526910001 Břest		0,006540	b 38,13		
N30		526910002 Břest		0,006125	0		
N37	N	519870000 Kroměříž-Horní Zahrady		0,051911	n 174		
N38	N	524230001 Kroměříž-Hrubá opleta		0,019613	0		
N39		524230001 Kroměříž-Hrubá opleta		0,014514	n 56,3		
oblast 2: Nitkovice - Střilky							
D29	D	316470000 Střilky		0,085740	n 224		
N73	N	509910000 Zástřizly		0,011151	n 50		
N63	N	519790000 Litenčice		0,015055	n 132		
N74	Q	9359700 Střilky		0,084886		237	
N62	Z	9107300 Nitkovice		0,065837		322,5	
oblast 3: Bělov - Žlutava							
N64	N	511580001 Bělov		0,002693	0	34,85	
N66		511580002 Bělov		0,004221	0	0	
N65		511580003 Bělov		0,003616	0	0	
N67	N	511590001 Žlutava-Nová Dědina		0,031675	n 69,6		
N68		511590002 Žlutava-Nová Dědina		0,026058	n 53,9		
oblast 4: Sušice - Polešovice							

D44	D	3062101 Nedakonice- Boršice		0,286751	b 2770		
D35	D	3062102 Huštěnovice-Jalubí		0,306686	b 1539		
D38	D	3062103 Zlechov		0,104512	n 675		
D42	D	5237000 Boršice u Buchlovic 3		0,034313	0		
D40	D	5237004 Boršice u Buchlovic 4		0,055731	b 6		
D41	D	5237005 Boršice u Buchlovic 5		0,023622	b 198		
D39	D	5237006 Boršice u Buchlovic 6		0,047127	b 407		
D43	D	5284300 Boršice u Buchlovic-jih		0,058108	b 961		
N101	N	5050600 Kostelany nad Moravou		0,102720	n 179		
N104	N	505930000 Polešovice		0,166697	n 307		
N100	Q	9349800 Zlechov-Boršice u Buchlovic		0,513159		3326	
N84	Q	9349900 Staré Město u Uher. Hradiště		0,379597		1950	
N85	Q	935000000 Sušice-Kudlovice		0,352886		4342	
oblast 5: Uherský Ostroh - JV							
D58	D	306210401 Ostrožské Předměstí		0,081618	n 546		
D57	D	306210403 Ostrožské Předměstí		0,009470	n 40		
N112	N	524500000 Uherský Ostroh 2		0,044916	n 176		
oblast 6: Bystřice pod Lopeníkem – Starý Hrozenkov							
N115	N	303680100 Komňa-Bučník	CHLÚ DP	0,024853	b 198		
N120	N	50524001 Starý Hrozenkov		0,024564	n 58,1		
N121		50524002 Starý Hrozenkov		0,005866	n 81,3		
N120		50524003		0,007811			

		Starý Hrozenkov			n 19,4		
N119	N	505300000 Bystřice pod Lopeníkem		0,015060	n 191,9		
N119		505300001 Bystřice pod Lopeníkem		0,000694	n 1,27		
N119		505300002 Bystřice pod Lopeníkem		0,003431	n 7,43		
N119		505300003 Bystřice pod Lopeníkem		0,002236	n 3,08		
N116	N	505310001 Komňa-Padělky		0,004907	n 5,8		
N116		505310002 Komňa-Padělky		0,001362	n 0,8		
N116		505310003 Komňa-Padělky		0,001531	n 3,7		
N116		505310004 Komňa-Padělky		0,001267	n 1,9		
N117	N	505390000 Komňa-Malé Díly		0,002379	n 8		
oblast 7: Valašské Meziříčí - západ							
N15	D	522890101 Police u Val. Meziříčí		0,025500	b 155,4		
N16		522890102 Police u Val. Meziříčí		0,011995	b 39,7		

4.2.3 Ochrana a připravenost nerostných zdrojů k těžbě

Na území Zlínského kraje leží, nebo do něj částečně zasahuje 31 výhradních ložisek (zákresy A1–37), které jsou až na jednu výjimku (B 3012100 Uherský Ostroh-Moravský Písek) částečně nebo zcela pokryty CHLÚ, případně DP. Z celkového počtu 46 ložisek nevyhrazených nerostů má 16 vystaveno územní rozhodnutí.

4.2.3.1 Dobývací prostory a ložiska s územním rozhodnutím na území Zlínského kraje

Ve Zlínském kraji je evidováno celkem 18 platných dobývacích prostorů (DP) o celkové ploše 73,09662 km² (z toho 12,8667071 km² na území Zlínského kraje), z nichž je 9 těžných (celková plocha těžných DP činí 3,8569411 km², což je 0,0973 % celkové plochy kraje). Ve dvou dobývacích prostorech probíhají rekultivační práce.

Tab. č. 75. Přehled dobývacích prostorů ve Zlínském kraji.

DP	stav	počet	plocha (km ²)	% plochy kraje
těžené	aktivní	9	3,85694	
netěžené	celkem	9	9,33588	
	se zastavenou těžbou			
	rezervní	7	9,11238	
	ukončená těžba	2	0,2235	

	průzkum-otvírka			
suma	platné	126	12,8569	0,0973

Nejvíce dobývacích prostorů je stanoveno pro těžbu cihlářských surovin –6 (těžba probíhá ve 2 DP), následují DP stanovené pro těžbu zemního plynu a ropy – 5 (těžba probíhá ve 3 DP), štěrkopísku – 4 (těžba probíhá ve 2 DP). Stavební kámen a kámen pro hrubou kamenickou výrobu mají po jednom těženém DP a na území Zlínského kraje zasahuje jižní okraj DP Trojanovice, stanovený pro ložisko černého uhlí.

Tab. č. 76: Přehled dobývacích prostorů k roku 2023.

číslo	OBÚ	název	stav	ložisko	surovina	majitel	plocha	redukce	stanoven
20072		Trojanovice	platný	B3144300	UH		63,1726	3,2688	
40027	Brno	Perná u Valašského Meziříčí	těžba	B3224400	ZP	Green Gas DPB, a.s.	0,000163	0,000163	25.11.2022
40034	Brno	Kostelany	těžba	B3158171 (2)	RP, ZP	MND a.s.	0,3283	0,3283	20.10.1982
40053	Brno	Rožnov pod Radhoštěm	platný	B3238600	ZP	UNIGEO a.s.	0,0012	0,0012	28.04.1995
40114	Brno	Koryčany	těžba	B3154600	RP, ZP	MND a.s.	0,326113		07.12.2004
40159	Brno	Lhotka nad Bečvou	platný	B3224400	ZP	Green Gas DPB, a.s.	0,000149	0,000149	06.02.2023
70297	Brno	Ostrožská Nová Ves	platný	B3012000	SP	DOBET, spol. s r.o.	5,168295	5,168295	20.07.1965
70442	Brno	Komňa - Bučník	těžba	B3036800	SK	Ludvík Novák	0,481729	0,481729	23.09.1967
70463	Brno	Vážany	rekult	U3050400	CS	BIOTREND MORAVA s.r.o.	0,18731	0,18731	11.01.1968
70655	Brno	Hulín	těžba	B3011600	SP	Českomoravský štěrk, a.s.	2,021524	2,021524	22.11.1971
70726	Brno	Žopy	těžba	B305200001	CS	Zlínské cihelny s.r.o.	0,192534	0,192534	10.10.1972
70735	Brno	Kunovice	platný	B305060001	CS	VANDE MOORTEL CZ, s.r.o.	0,119581	0,119581	23.03.1973
70744	Brno	Krhová	rekult	U3143700	CS	Wienerberger s.r.o.	0,036195	0,036195	19.06.1973
70965	Brno	Malenovice	těžba	B3050800	CS	Zlínské cihelny s.r.o.	0,238866	0,238866	20.07.1981
70970	Brno	Bzová	těžba	B3060700	KA	NATRIX Kamenolom Bzová, a.s.	0,194387	0,194387	28.09.1981
70977	Brno	Kunovice I	platný	B305060003	CS	VANDE MOORTEL CZ, s.r.o.	0,0648	0,0648	25.03.1981
71141	Brno	Polešovice	těžba	B3011900	SP	DOBET, spol. s r.o.	0,073327	0,073327	10.08.2000

71196	Brno	Uherský Ostroh	platný	B3012200	SP	České šterkopísky spol. s r.o.	0,489549	0,489549	29.06.2022
70760		Litenčice	zrušený	B3050300	CS				
70437		Biskupice	zrušený	B3050900	CS				
70436		Havříce	zrušený	B3051000					
60020		Kurovice	zrušený	B3066401					
70833		Osvětimany	zrušený	B3093900					
70464		Lutopecny	zrušený	U3050500	CS				
70465		Lutopecny	zrušený	U305050	CS				
71022		Spytihněv	zrušený	U3206200	SP				
70623		Vizovice	zrušený	U5050800	CS				
70784		Mařatice	zrušený	U5114300	CS				

Pro 16 ložisek nevyhrazených nerostů bylo vydáno územní rozhodnutí. Převažují ložiska šterkopísku (9, z nich 6 těženo), stavebního kamene (4, z nich 3 těženy) a cihlářských surovin (3, žádné není v těžbě). Na jednom ložisku kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu probíhá těžba bez územního rozhodnutí.

Tab. č. 77: Přehled ložisek s vydaným územním rozhodnutím k roku 2023.

zákres	číslo				
D110	5059800		těženo	KA	Ing. Danuše Plandorová
D115	5239400	ÚR	těženo	SK	DIVIDA s.r.o.
D105	3155300	ÚR		SP	EKO Agrostav a.s.
D117	5113100	ÚR		CS	GEOPOS spol. s r.o.
D117	5113101	ÚR		CS	GEOPOS spol. s r.o.
D120	5230900	ÚR	těženo	SK	Obec Hošťálková
D125	5274300	ÚR		SK	Ing. Radek Heger, Ph.D.
D126	3160400	ÚR	těženo	SK	Kamenolom Žlutava s.r.o.
D127	511090101	ÚR		CS	SMO a.s.
D127	511090103				SMO a.s.
D128	511090002	ÚR			SMO a.s.
D131	523690100	ÚR?		SP	CEMEX Sand, k.s.
D130	523690101	ÚR			CEMEX Sand, k.s.
D133	523690201	ÚR	těženo	SP	CEMEX Sand, k.s.
D134	523690202	ÚR	těženo		CEMEX Sand, k.s.
D142	5237000	ÚR	těženo	SP	LIKOD, s.r.o.
D140	5237004	ÚR	těženo	SP	LIKOD, s.r.o.
D141	5237005	ÚR	těženo	SP	SLOVÁCKÁ TĚŽEBNÍ, s.r.o.
D139	5237006	ÚR	těženo	SP	SLOVÁCKÁ TĚŽEBNÍ, s.r.o.
D143	5284300	ÚR		SP	SLOVÁCKÁ TĚŽEBNÍ, s.r.o.
D151	5265500	ÚR	těženo	SP	DOBET, spol. s r.o.

4.2.3.2 Chráněná ložisková území na území Zlínského kraje

Počet chráněných ložiskových území (CHLÚ) na území Zlínského kraje nebo do něj částečně zasahujících je 38 o celkové ploše 1874,74 km². Pouze na území Zlínského kraje zasahuje 85,85 km²,

což představuje 2,165 % celkové rozlohy kraje. Nejpočetnější skupinou jsou CHLÚ pokrývající ložiska cihlářských surovin (18), šterkopísků (9) a ropy a zemního plynu (6). Plošně nejrozsáhlejší jsou CHLÚ palivoenergetických surovin a plynového zásobníku, kterých je 8, ale pokrývají 62,04 km², což je 1,57 % rozlohy kraje a na celkové ploše CHLÚ se podílí bb %. Celkem 8 CHLÚ bylo stanoveno automaticky dle Zákona 44/1988 Sb, Horní zákon, § 43 odst. 4).

Tab. č. 78: Přehled CHLÚ podle surovin ve Zlínském kraji.

surovina	počet	plocha CHLU (km ²)	plocha (km ²) redukce	% z CHLÚ	% z plochy kraje (100%=3963,9)
RP +ZP	7	97,730267	35,61889		
UC	1	1743,976179	29,6557		
PZ	1	10,28695	0,65853		
suma palivo-energ. sur.		1848,77	62,70364*		
AB	0	0,013165	0,013165		
VA	1	0,047587	0,047588		
KA	1	0,194386	0,194387		
suma nerudy		0,24200	0,24200		
SK	1	0,4817285	0,481729		
SP	9	15,544575	12,72400		
CS	18	6,47185	6,47185		
suma stav. sur.					
celkem	39	1874,75	85,86		

*bez překryvů

CISLO_ CHLU	NAZEV_CHLU	plocha Rozh	plocha SURIS	REDUKCE	SURY	LOZISKA	datum
15460000	Koryčany	3,707720	3,70772	3,25647	RPZP	B 3154600 Koryčany	18.4.1995
15817100	Kostelany	18,426939	18,427617	Ne	RPZP	B 3158172 Lubná- Kostelany, B 3158171 Lubná-Kostelany	1.7.1988
14430000	Trojanovice	1,800000	63,172608	1,748978	ZP	B 3144301 Frenštát- západ a východ	18.2.2003
22410000	Rožnov pod Radhoštěm	2,867000	2,867500	Ne	ZP	B 3224100 Rožnov pod Radhoštěm	4.10.1989
22440000	Lešná	8,647500	8,647500	8,411	ZP	B 3224400 Choryně	1.7.1988
23860000	Rožnov pod Radhoštěm I.	0,908500	0,906613	Ne	ZP	B 3238600 Rožnov pod Radhoštěm I	16.6.1992
14400000	Čs.část Hornoslezské pánve		1743,976179	29,6557	UC	B 3144300 Frenštát- západ,	30.12.1986
40004000	Lobodice - PZP	10,286950	10,285909	0,65853	PZ	K 4000400 Lobodice- PZP	26.11.1991
19310000	Brňov-Medůvka	0,013165	0,013165	Ne	AB	D 3193100 Brňov- Medůvka	6.1.1981
06640100	Kurovice	0,047587	0,047588	Ne	VA	B 3066401 Kurovice	3.11.2004
6080000	Bzová	0,194386	0,194387	Ne	KA	B 3060700 Bzová	1.7.1988
3680000	Komňa - Bučník	0,4817285	0,481729	Ne	SK	B 3036800 Komňa- Bučník	1.7.1988

00860000	Chropyně I.	0,792798	0,792798	Ne	SP	B 3008600 Plešovec-Chropyně	29.8.2000
00890000	Hustopeče nad Bečvou I.	1,510413	1,510413	0,216773	SP	B 3008900 Hustopeče-Zámrsky	28.8.1978
00900001	Hustopeče nad Bečvou	0,465921	0,466476	0,067154	SP	B 3009000 Hustopeče n.Bečvou-Milotice	28.6.1991
01160000	Hulín	1,054720	1,05422	Ne	SP	B 3011600 Hulín	24.7.1989
01180000	Kvasice II	1,018058	1,007108	Ne	SP	B 3011800 Kvasice 2	28.3.1991
01190000	Nedakonice	1,268461	1,268957	Ne	SP	B 3011900 Nedakonice-Polešovice	9.5.1996
01200000	Ostrožská Nová Ves	5,216361	5,215813	Ne	SP	B 3012000 Ostrožská Nová Ves	20.7.1965
01220000	Moravský Písek	1,494760	1,494760	0,734560	SP	B 3012200 Moravský Písek-Uherský Ostroh	6.11.1991
13300000	Chropyně	2,723083	2,7229	2,355086	SP	B 3133000 Chropyně-Záříč	28.3.1991
5080000	Malenovice	0,2388655	0,238866	Ne	CS	3050800 Malenovice	1.7.1988
05030000	Litenčice	0,064188	0,064087	Ne	CS	B 3050300 Litenčice	14.4.2010
05060000	Kunovice II.	0,500566	0,560566	Ne	CS	B 3050600 Kunovice	6.8.1990
5060002	Kunovice I	0,064800	0,0648	Ne	CS	B 305060001 Kunovice	1.7.1988
05060001	Kunovice	0,119581	0,119608	Ne	CS	B 305060002 Kunovice	1.7.1988
05090000	Biskupice u Luhačovic	0,291000	0,291000	Ne	CS	B 3050900 Biskupice	26.1.2009
05100000	Havříce	0,300807	0,300278	Ne	CS	B 3051000 Havříce	31.3.2005
05200000	Žopy	0,211569	0,211544	Ne	CS	B 3052000 Žopy 1	1.7.1988
09390000	Osvětimany	0,047775	0,047775	Ne	CS	B 3093900 Osvětimany	1.7.1988
18830000	Tupesy	0,393614	0,393614	Ne	CS	B 3188300 Tupesy	12.2.1990
19950000	Bařice	0,627676	0,627677	Ne	CS	B 3199500 Bařice-Velké Těšany	28.5.1990
19970004	Fryšták - západ IV.	0,757280	0,756539	Ne	CS	B 3199700 Fryšták-západ	22.4.1988
19970005	Fryšták - západ V.	0,271174	0,271286	Ne	CS	B 3199700 Fryšták-západ	22.4.1988
19970006	Fryšták - západ VI.	0,419	0,419	Ne	CS	B 3199700 Fryšták-západ	22.4.1988
19970007	Fryšták - západ VII.	0,331654	0,331654	Ne	CS	B 3199700 Fryšták-západ	22.4.1988
20350000	Žeranovice	1,608800	1,608885	Ne	CS	B 3203500 Žeranovice	15.4.1991
14370000	Krhová	0,0361948	0,036178	Ne	CS	U 3143700 Hrachovec-Krhová	29.9.2010
05040000	Vážany	0,18731	0,18731	Ne	CS	U 3050400 Vážany	1.7.1988
23160000	Študlov	0,342999	0,342999	zrušeno	BT		27.3.1990
05880000	Žopy II.	0,232885	0,232885	zrušeno	CS		24.2.1990
19960000	Fryšták I.-východ	0,574344	0,574344	zrušeno	CS		10.1.1991
19970001	Fryšták-západ I.	0,552678	0,55297	zrušeno	CS		22.4.1988
19970002	Fryšták-západ II.	0,944218	0,943212	zrušeno	CS		22.4.1988
19970003	Fryšták-západ III.	0,176300	0,176147	zrušeno	CS		22.4.1988

23170000	Lačnov	0,824050	0,82405	zrušeno	CS	27.3.1990
23180000	Zašová	0,593009	0,593009	zrušeno	CS	28.12.1989

4.2.3.4 Ochrana výhradních palivoenergetických ložisek

Zákres 3 je tvořen plochou ložiska B 3224400 Choryně (ZP) a CHLÚ 22410000 Lešná se stejným obrysem (8,411 km²). Ložisko i CHLÚ částečně zasahuje svou plochou 1,4810 km² do CHLÚ 144000000 Čs. část Hornoslezské pánve. V rámci plochy ložiska jsou evidovány 2 DP 40027 Perná u Valašského Meziříčí kolem sondy Cho 21 (0,000163 km²) a DP 40159 Lhotka nad Bečvou okolo sondy Cho 24 (0,000149 km²). Pod úrovní 200 m n. m. jsou vertikální hranice DP identické s plochou ložiska Choryně.

Zákres 4 o celkové ploše 29,6557 km² je tvořen CHLÚ 144000000 Čs. část Hornoslezské pánve které na území Zlínského kraje zasahuje pouze svým jz. okrajem. V rámci něho se nachází výhradní ložisko B 3144300 Frenštát-západ (UC). V jeho hranicích byl stanoven DP 20072 Trojanovice.

Zákres 5 se nachází uvnitř zákresu 4 a je tvořen ložiskem B 314430100 Frenštát-západ-východ (ZP), které svým jz. okrajem zasahuje na území Zlínského kraje. Na stejné ploše bylo stanoveno CHLÚ 14430000 Trojanovice. Zdvojení CHLÚ je dáno rozdílnou surovinou a také skutečností, že CHLÚ 144000000 Čs. část Hornoslezské pánve má v této části upravený, mírnější stupeň ochrany.

Zákres 7 je tvořen plochou CHLÚ 23860000 Rožnov pod Radhoštěm I. V rámci této plochy ježí v severní části CHLÚ plocha výhradního ložiska B 3238600 Rožnov pod Radhoštěm 1 a v rámci ní DP 40053 Rožnov pod Radhoštěm kolem sondy NP 558.

Zákres 8 je tvořen plochou CHLÚ 22410000 Rožnov pod Radhoštěm, která je totožná s plochou výhradního ložiska B 3224100 Rožnov pod Radhoštěm.

Ložisko UC B 3144300 Frenštát ce ve svých hranicích totožné s DP 20072 Trojanovice a je také zcela kryto CHLÚ

Zákres 25 je tvořen plochou CHLÚ 15817100 Kostelany v níž se nachází jedna plocha výhradního ložiska RP B 31558171 Lubná-Kostelany, která je totožná s jednou ze dvou ploch ložiska ZP B 315817201 Lubná-Kostelany. V západní části CHLÚ se nachází druhá plocha ložiska ZP. Ve východní ploše se nachází DP 40034 Kostelany, který je umístěn v ploše ložiska, které mírně přesahuje na severu a jihu, ale celý je v rámci plochy CHLÚ.

Zákres 27 je tvořen plochou CHLÚ 1546000 Koryčany v níž se nachází plocha výhradního ložiska RP, ZP B 3154600 Koryčany. Obě ve své jižní části zasahují mimo plochu Zlínského kraje. V jv. rohu ložiska se nachází DP 40114 Koryčany, který v jižní části mírně přesahuje hranici ložiska, ale stále v ploše CHLÚ.

Zákres 9 je tvořen pouze chráněným ložiskovým územím podzemního zásobníku plynu, který svou malou jv. částí zasahuje na území Zlínského kraje.

Tab. č. 79: Přehled zastoupení ploch pokrývajících palivo energetické suroviny.

zákres	plocha	výhradní ložisko			CHLÚ		DP	
		sur	plocha	%	plocha	%	plocha	%
A03	6,93 (+1,481)	ZP	8,411	100	8,411	100	0,000312	0,005
A04	29,6557	UC	1,748978	5,9	29,6557	100	1,748978	5,9
A05	(1,75)	ZP	1,75	100	1,75	100		
A07	0,9085	ZP	0,222528	24,5	0,9085	100	0,0012	0,13

A08	2,8675	ZP	2,8675	100	2,8675	100		
A25	18,426939	RP ZP	2,31176 4,600745	12,5 25	18,426939	100	0,3283	1,78
A27	3,25647	RP,ZP	2,6	80	3,25647	100	0,326112	10
A09	0,65853				0,65853	100		
suma	62,703639		20,450751	32,6	62,703639	100	2,404902	3,84

(V tabulkách jsou tučně zvýrazněna těžená ložiska)

Tab. č. 80: Přehled ochrany ložisek palivoenergetických surovin.

zákr es	CHLÚ			ložisko	DP		
	číslo název datum	sur	plocha (km²)	číslo název plocha	číslo název	sur.	plocha (km²)
A04	144000000 Čs. část Hornoslezské pánve 30.12.1986	UH	29,6557	B 314430000 Frenštát-západ 1,75	20072 Trojanovice 30.6.1989	UH	1,75
A05	144300000 Trojanovice 18.2.2003	ZP	1,75	B 314430100 Frenštát-západ a východ 1,75			
A27	15460000 Koryčany 18.4.1995	RP ZP	3,25647	B 315460000 Koryčany 2,6	40114 Koryčany 7.12.2004	RP ZP	0,326112 5
A25	15817100 Kostelany 1.7.1988	RP ZP	18,426939	B 315817101 Lubná-Kostelany 2,31176	40034 Kostelany 20.10.1982	RP ZP	0,3283
A25				B 315817201 B 315817202 Lubná-Kostelany 4,600745			
A08	22410000 Rožnov pod Radhoštěm 4.10.1989	ZP	2,8675	B 322410000 Rožnov pod Radhoštěm 2,8675			
A03	22440000 Lešná 1.7.1988	ZP	8,411	B 322440000 Choryně 8,411	40027 Perná u Valašského Meziříčí 25.11.2022	ZP	0,000163
					40159 Lhotka nad Bečvou 6.2.2023	ZP	0,000149
A07	23860000 Rožnov pod Radhoštěm I. 16.6.1992	ZP	0,9085	B 323860000 Rožnov pod Radhoštěm 1 0,222528	40053 Rožnov pod Radhoštěm	ZP	0,0012

4.2.3.5 Ochrana výhradních ložisek nerud

Abraziva

Ve Zlínském kraji je evidováno jedno ložisko abraziv, které je v současné době vedeno v subregistru D (ložisko nevyhrazeného nerostu), se stanoveným CHLÚ, které bylo ve skutečnosti pouze územním rozhodnutím vydaným ONV Vsetín pro parc. č. 508/2, 1182, 1183, 1177 v kú. Podlesí –Brňov (Výst. 17549/80-333/2). Platnost byla stanovena do vytěžení nebo do rozhodnutí o odpisu zůstatkových zásob k čemuž došlo v roce 1989 Rozhodnutím ČGÚ z 19. 9. 1989 (čj. 50/93/1873/89). Z toho vyplývá, že ložisko není v současné době chráněno ani CHLÚ ani ÚR.

Vápenec

Zákres 16 je tvořen plochou CHLÚ 06640100 Kurovice které ve své jižní části přesahuje plochu výhradního ložiska B 3066401 Kurovice.

Kámen pro hrubou a ušlechtilou výrobu

Zákres 40 je tvořen plochou CHLÚ 06070000 Bzová, které se plošně kryje s těženým DP 70970 Bzová. Uvnitř této plochy se nachází plošně menší vymezení výhradního ložiska B 3060700 Bzová. Vykazovány jsou zde jak zásoby KA tak SK, které představují odpad po blokové těžbě pískovce.

Tab. č. 81: Přehled zastoupení ploch pokrývajících nerudní suroviny.

zákres	plocha	výhradní ložisko			CHLÚ		DP	
		sur	plocha	%	plocha	%	plocha	%
A16	0,047587	VA	0,041469	90,4	0,047587	100		
A40	0,194387	KA	0,044458	22,9	0,194387	100	0,194387	100

Tab. č. 82: Přehled ochrany ložisek abraziv.

CHLÚ			ložisko		DP	
číslo název	sur	plocha (km ²)	číslo název	číslo název	sur.	plocha (km ²)
19310000 Brňov-Medůvka 6.1.1981	AB	0,013165	D 319310000 Brňov-Medůvka 0,002413			

Tab. č. 83: Přehled ochrany ložisek vápence.

CHLÚ			ložisko		DP	
číslo název datum	sur	plocha (km ²)	číslo název plocha	číslo název	sur.	plocha (km ²)
06640100 Kurovice 3.11.2004	VA	0,047587	B306640100 Kurovice 0,041469	600200 Kurovice zrušen	VA	

Tab. č. 84: Přehled ochrany ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu.

CHLÚ	ložisko	DP
------	---------	----

číslo název datum	sur	plocha (km ²)	číslo název plocha	číslo název	sur.	plocha (km ²)
6080000 Bzová 1.7.1988	KA	0,1943869	B306080000 Bzová 0,044458	70970 Bzová 28.9.1981	KA	0,194386 9

4.2.3.6 Ochrana výhradních ložisek stavebních surovin

Stavební kámen

Zákres 39 je tvořen plochou CHLÚ 03680000 Komňa-Bučník, která je totožná s plochou DP 70442 Komňa – Bučník a částí výhradního ložiska B 3036800 Komňa-Bučník (0,007565 km²), která na východě přesahuje hranici CHLÚ a DP.

Druhé ložisko, na němž jsou bilancovány zásoby stavebního kamene je ložisko B 3060700 Bzová (**zákres 40**), které bylo již hodnoceno v rámci kameniva pro hrubou a ušlechtilou výrobu.

Tab. č. 85: Přehled zastoupení ploch pokrývajících stavební kámen.

zákres	plocha	výhradní ložisko		CHLÚ		DP	
		plocha	%	plocha	%	plocha	%
A39	0,4892935	0,3408		0,4817285		0,4817285	
A40	0,194387	0,044458	22,9	0,194387	100	0,194387	100

Tab. č. 86: Přehled ochrany ložisek stavebního kamene

CHLÚ			ložisko		DP		
číslo název datum	sur	plocha (km ²)	číslo název plocha	číslo název	sur.	plocha (km ²)	
3680000 Komňa – Bučník 1.7.1988	SK	0,4817285	B 303680000 Komňa-Bučník 0,3408	70442 Komňa – Bučník 23.9.1967		0,4817285	
6080000 Bzová 1.7.1988	SK	0,1943869	B306080000 Bzová 0,044458	70970 Bzová 28.9.1981	SK	0,1943869	

Štěrkopísky

Zákres 1 je tvořen plochou CHLÚ 00890000 Hustopeče nad Bečvou I, které pokrývá celé výhradní ložisko B 3008900 Hustopeče-Zámrský. Na území Zlínského kraje zasahuje pouze jihovýchodní malá část.

Zákres 2 je tvořen jižní menší částí CHLÚ 00900001 Hustopeče nad Bečvou, které pokrývá a na jv. straně mírně přesahuje vykázané zásoby samostatného zákresu (01) výhradního ložiska B 3009000. Dobývací prostor na této části ložiska, na rozdíl od jeho sz. části (mimo Zlínský kraj), nebyl stanoven.

Zákres 10 je tvořen CHLÚ 13300000 Chropyně, které pokrývá a v detailu i mírně přesahuje výhradní ložisko B 3133000 Chropyně-Záříč. Menší sv. část CHLÚ leží mimo Zlínský kraj.

Zákres 11 je tvořen CHLÚ 00860000 Chropyně I., které pokrývá a v detailu i mírně přesahuje výhradní ložisko B 3008600 Plešovec-Chropyně, zvláště na jižní a sz. straně.

Zákres 15 je komplikovaná plocha složená z několika částečně se překrývajících se zákresů. Základ plochy tvoří DP 70655 Hulín pokrývající dva samostatné zákresy výhradního ložiska B 3011600 Hulín, přičemž větší těleso přesahuje hranici DP na severu a jihu (severní plocha – 0,125577 + 0,010686 km², jižní – 0,119656 km²). Obrys ložiska a DP přesahuje CHLÚ 01160000 Hulín na severovýchodě (0,060014 km²), na severu (0,015554 km²) a na západě (0,206335 km²), kde pokrývá plochu evidovaného ložiska D 5279300 Hulín-Bílany. Celková plocha zákresu 15 činí 2,559346 km².

Zákres 23 je tvořen CHLÚ 01180000 Kvasice, které pokrývá plochu výhradního ložiska B 3011800 Kvasice 2. Jeho plocha je výrazně menší, ale na západní straně mírně přesahuje plochu CHLÚ (0,000526 km²).

Zákres 31 je tvořen CHLÚ 01190000 Nedakonice, jehož plocha je totožná s plochou výhradního ložiska B 3011900 Nedakonice-Polešovice. V jz. části této plochy je menší nepravidelný DP 70041 Polešovice. Po obvodu zákresu jsou 3 plochy evidovaných ložisek (D 306210003 a D 306210004 Nedakonice-Polešovice a D5265500 Polešovice-Kolébky).

Zákres 32 je tvořen CHLÚ 01200000 Ostrožská Nová Ves, které se téměř kryje s plochou DP 70297 Ostrožská Nová Ves. Ta je menší pouze při jižním a západním okraji. Jednotlivé zákresy zbytkových zásob výhradního ložiska, kterých je celkem 6 jsou všechny v ploše CHLÚ.

Zákres 37 je tvořen částí výhradního ložiska B 3012100 Uherský Ostroh-Moravský Písek, která leží ve Zlínském kraji. Ložisko nemá stanoveno CHLÚ ani DP.

Zákres 38 je tvořen částí CHLÚ 01220000 Moravský Písek, které zasahuje do Zlínského kraje. Výhradní ložisko B 3012200 Moravský Písek-Uherský Ostroh i DP 71196 Uherský Ostroh jsou celé uvnitř této plochy.

Tab. č. 87: Přehled zastoupení ploch pokrývajících štěrkopísky.

zákres	plocha	výhradní ložisko		CHLÚ		DP	
		plocha	%	plocha	%	plocha	%
A01	0,216773	0,216773	100	0,216773	100		
A02	0,070000	0,06715	96	0,070000	100		
A10	2,355086	2,279447	96,8	2,355086	100		
A11	0,792798	0,675382	85,2	0,792798	100		
A15	2,559346	1,831153	71,5	1,054720	41,21	2,021524	78,99
A23	1,018584	0,589829	57,9	1,018058	99,95		
A31	1,268461	1,268461	100	1,268461	100	0,073327	5,78
A32	5,216361	0,554526	10,6	5,216361		5,168295	99,1
A37	0,0435	0,0435	100				
A38	0,734560	0,30715	41,8	0,734560		0,4895485	66,6
suma	14,27547	7,83337		12,72682		7,75269	

Tab. č. 88: Přehled ochrany ložisek štěrkopísků.

CHLÚ			ložisko		DP	
číslo název datum	sur	plocha (km ²)	číslo název plocha /km2)	číslo název	sur.	plocha (km ²)
00860000 Chropyně I 29.8.2000	SP	0,792798	B 3008600 Plešovec- Chropyně 0,675382			
00890000	SP	0,216773	B 3008900			

Hustopeče nad Bečvou I			Hustopeče-Zámrský 0,216773			
00900001 Hustopeče nad Bečvou 28.8.1978	SP	0,070000	B 300900001 Hustopeče nad Bečvou 0,06715			
01160000 Hulín 24.7.1989	SP	1,054720	B 301160001 Hulín 1,728346	70655 Hulín 22.11.1971	SP	2,021524
	SP		B 301160002 Hulín 0,102807			
01180000 Kvasice II 28.3.1991	SP	1,018058	B 3011800 Kvasice 2 0,589829			
01190000 Nedakonice 9.5.1996	SP	1,268461	B 3011900 Nedakonice-Polešovice 1,268957	71141 Polešovice 10.8.2000	SP	0,073327
01200000 Ostrožská Nová Ves 1.7.1988	SP	5,216361	B 3012000(01-06) Ostrožská Nová Ves 0,554526	70297 Ostrožská Nová Ves 20.7.1965		5,168295
			B 3012100 Uherský Ostroh-Moravský Písek 0,0435			
01220000 Moravský Písek 6.11.1991	SP	0,734560	B 3012200 Moravský Písek-Uherský Ostroh 0,30715	71196 Uherský Ostroh 29.6.2022	SP	0,489548 5
13300000 Chropyně 28.3.1991		2,355086	B 3133000 Chropyně-Záříčí 2,279447			

Cihlářské suroviny

Zákres 6 je tvořen CHLÚ 14370000 Krhová a DP 70744 Krhová, které mají plošně stejné zákresy. Do této plochy zasahuje svou severní částí i vytěžené ložisko U 3143700 Hrachovec-Krhová (0,017204 km²).

Zákres 12 je tvořen samostatnou částí I. CHLÚ 05200000 Žopy a na západě přesahující částí jižnější plochy (01) výhradního ložiska B 3052000 Žopy (0,027526 km²). V rámci takto vymezené plochy leží DP 70726 Žopy a ve východní části kryje CHLÚ i prognózní zdroj Q 9410300 Žopy.

Zákres 13 je tvořen samostatnou částí II. CHLÚ 05200000 Žopy, která zcela pokrývá severní plochu (02) výhradního ložiska B 3052000 Žopy (blok č. 3).

Zákres 14 je tvořen CHLÚ 05040000 Vážany a DP 70463 Vážany, které mají plošně stejné zákresy. V rámci této plochy leží i obrys vytěženého ložiska U 3050400 Vážany, který přesahuje plochu CHLÚ pouze minimálně při severním okraji (0,000112 km²).

Zákres 17 je tvořen CHLÚ 20350000 Žeranovice, které pokrývá a v detailu i mírně přesahuje (vyrovnaní obrysu) výhradní ložisko B 3203500 Žeranovice.

Zákres 18 je tvořen CHLÚ 19970004 Fryšták – západ IV, které přibližně pokrývá zákres 03 prognózního zdroje Q 9106600 Fryšták a zákres č. 04 výhradního ložiska B 3199700 Fryšták-západ.

Zákres 19 je tvořen CHLÚ 19970006 Fryšták – západ VI, které přibližně pokrývá plochu č. 03 výhradního ložiska B 3199700 Fryšták-západ. Obrys ložiska přesahuje CHLÚ pouze na severu (0,004226 km²).

Zákres 20 je tvořen CHLÚ 19970007 Fryšták – západ VII, které přibližně pokrývá zákres 02 prognózního zdroje Q 9106600 Fryšták při východní straně (přesahuje CHLU na 0,006402 km² plochy) a zákres č. 02 výhradního ložiska B 3199700 Fryšták-západ, který přesahuje CHLÚ na dvou místech na severu (0,002929 +0,005580 km²) a 3 místech na jihu (0,005204+0,000483+0,002659 km²).

Zákres 21 je tvořen CHLÚ 19970007 Fryšták – západ V, které pokrývá jižní zákres 01 prognózního zdroje Q 9106600 Fryšták (přesahuje CHLU na 0,030727 km² plochy) a přesahující severní částí zákresu č. 01 výhradního ložiska B 3199700 Fryšták-západ, (na severu 0,071219 km², na jihu 0,011012 km²).

Zákres 22 je tvořen CHLÚ 19950000 Bařice a přesahující plochou výhradního ložiska B 3199500 Bařice-Velké Těšany, která přesahuje CHLÚ na 3 místech na východě (0,003490+0,033200+0,000205 km²) a na JV (0,069836 km², celkem 0,106731 km²).

Zákres 24 je tvořen CHLÚ 05030000 Litenčice v rámci jehož plochy se nachází celá plocha výhradního ložiska B 3050300 Litenčice.

Zákres 26 je tvořen plochou CHLÚ 05080000 Malenovice, která je totožná s DP 70965 Malenovice, V rámci této plochy leží výhradní ložisko B 3050800 Malenovice, které plochu CHLÚ přesahuje pouze minimálně v jz. části. (0,000254 km²).

Zákres 28 je tvořen plochou CHLÚ 18830000 Tupesy a částí plochy výhradního ložiska B 3188300 Tupesy, přesahující hranici CHLÚ na severu (0,075126 km²) a jihu (0,075527 km², celkem 0,150653 km²).

Zákres 29 je tvořen plochou CHLÚ 05090000 Biskupice u Luhačovic a částí plochy výhradního ložiska B 3050900 Biskupice, přesahující hranici CHLÚ na sz. (0,05 km²) a jv (0,00329km², celkem 0,05329 km²).

Zákres 30 je tvořen plochou CHLÚ 09390000 Osvětimany, která je totožná s plochou výhradního ložiska B 3093900 Osvětimany.

Zákres 33 je tvořen plochou severního zákresu (03) výhradního ložiska B 3050600 Kunovice, který na jihu a západě mírně přesahuje plocha CHLÚ 05060002 Kunovice I. (0,002213+0,000701 km², celkem 0,002914 km²), která je totožná s plochou DP 70977 Kunovice I.

Zákres 34 je tvořen plochou CHLÚ 05060001 Kunovice, která je totožná s plochou DP 70735 Kunovice a pokrývá jz. zákres (01) výhradního ložiska B 3050600 Kunovice, který na jihu mírně přesahuje plochu CHLÚ (0,005043 km²).

Zákres 35 je tvořen plochou CHLÚ 05060000 Kunovice II, která pokrývá zcela zákres (02) výhradního ložiska B 3050600 Kunovice.

Zákres 36 je tvořen plochou CHLÚ 05100000 Havřice, která se až na drobné detaily shoduje se zákresem výhradního ložiska B 3051000 Havřice.

Tab. č. 89: Přehled zastoupení ploch pokrývajících cihlářské suroviny.

zákres	plocha	výhradní ložisko		CHLÚ		DP	
		plocha	%	plocha	%	plocha	%
A06	0,0361948	0,017204		0,0361948	100	0,0361948	100
A12	0,221555	0,173367	78,25	0,194029	87,6	0,1925335	86,9
A13	0,017545	0,017545	100	0,017545	100		
A14	0,18731			0,18731	100	0,18731	100
A17	1,6088	1,436382	89,3	1,6088	100		
A18	0,756539	0,191755	25,35	0,756539	100		
A19	0,423226	0,406004	95,9	0,419	99,0		
A20	0,348509	0,253855	72,84	0,331654	95,16		
A21	0,353517	0,267964	75,8	0,271286	76,74		
A22	0,734407	0,599403	81,62	0,627676	85,47		
A24	0,064188	0,047055	73,3	0,064188	100		
A26	0,2391195	0,136004	56,88	0,2388655		0,2388655	99,89
A28	0,544267	0,53027	97,43	0,393614	72,32		
A29	0,34429	0,270507	78,57	0,291	84,52		
A30	0,047775	0,047775	100	0,047775	100		
A33	0,093256	0,090342	96,88	0,0648	69,49	0,0648	69,49
A34	0,121721	0,116678	95,86	0,119581	98,24	0,119581	98,24
A35	0,560566	0,488424	87,13	0,560566	100		
A36	0,300807	0,297388	98,86	0,300807	100		

Tab. č. 90: Přehled ochrany ložisek cihlářských surovin.

CHLÚ			ložisko		DP		
číslo název datum	sur	plocha (km ²)	číslo název plocha	číslo název	sur.	plocha (km ²)	
05030000 Litenčice 14.4.2010	CS	0,064188	B 3050300 Litenčice 0,047055	70760 zrušen			
05060001 Kunovice 1.7.1988	CS	0,119581	B 305060001 Kunovice 0,116678	70735 Kunovice 23.3.1973	CS	0,1195812	
05060000 Kunovice II. 6.8.1990	CS	0,560566	305060002 Kunovice 0,488424				
05060002 Kunovice I 1.7.1988	CS	0,0648	305060003 Kunovice 0,090342	70977 Kunovice I 25.3.1981	CS	0,0648	
05080000 Malenovice 1.7.1988	CS	0,2388655	B 3050800 Malenovice 0,136004	70965 Malenovice 20.7.1981	CS	0,2388655	
05090000 Biskupice Luhačovic 26.1.2009	CS	0,291	B 3050900 Biskupice 0,270507	70437 zrušen			
05100000 Havříce 31.3.2005	CS	0,300807	B 3051000 Havříce 0,297388	70436 zrušen			

05200000 Žopy 1.7.1988	CS	0,194029	B 305200001 Žopy 1 0,173367	70726 Žopy 10.10.1972		0,1925335
		0,017545	B 305200002 Žopy 1 0,01735			
09390000 Osvětimany 1.7.1988	CS	0,047775	B 3093900 Osvětimany 0,047775	70833 zrušen		
18830000 Tupesy 12.2.1990	CS	0,393614	B 3188300 Tupesy 0,53027			
19950000 Bařice 28.5.1990	CS	0,627676	B 3199500 Bařice-Velké Těřany 0,599403			
19970005 Fryřtěk - zãpad V. 22.4.1988	CS	0,75727966	B 319970001 Fryřtěk-zãpad 0,267964			
19970007 Fryřtěk - zãpad VII. 22.4.1988	CS	0,331654	B 319970002 Fryřtěk-zãpad 0,253855			
19970006 Fryřtěk - zãpad VI. 22.4.1988	CS	0,419	B 319970003 Fryřtěk-zãpad 0,406004			
19970004 Fryřtěk - zãpad IV. 22.4.1988	CS	0,756539	B 319970004 Fryřtěk-zãpad 0,191755			
20350000 Žeranovice 15.4.1991		1,6088	B 3203500 Žeranovice 1,436382			
05040000 Vážany 1. 7. 1988	CS	0,18731	U 3050400 Vážany 0,051928	70463 Vážany 11. 1. 1968	CS	0,18731
14370000 Krhová 29. 9. 2010		0,03619483	U 3143700 Hrachovec-Krhová 0,121751	70744 Krhová 19. 6. 1973		0,03619483

4.2.3.7. Chrãněná ložisková území (CHLÚ) a jejich problematika

Ochrana výhradního ložiska proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání je dalším z celé řady kroků, které směřují ke konečnému cíli, jímž je racionální a hospodárné využívání nerostného bohatství, pro konkrétní případ pak hospodářské využití zásob výhradního ložiska. Chrãněné ložiskové území zahrnuje vedle samotných zásob ložiska, které musí být zcela pokryty také území, na kterém stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, by mohly znemožnit nebo ztížit jeho dobývání. Podle této koncepce je ochrana ložiska chãpána jako ochrana přírodního fenoménu, nelišícího se od jakékoli přírodního výtvaru, který je objektem ochrany přírody a krajiny (ve větším rozsahu například CHKO, ve srovnatelném či menším měřítku pak například přírodní rezervace atd.).

Při řízení o stanovení CHLÚ dochází v této souvislosti k vyjasnění rozporů a nejasností, plynoucích z existence dalších zájmů v předmětném území, např. zemědělská nebo lesní půda, stávající zástavba, připravované stavby, ochranná pásma komunikací, liniových staveb, vodních zdrojů a podobně. Všechny tyto problémy lze v průběhu řízení řešit v souladu s příslušnými předpisy a dílčími střety, které nejsou v rozporu s žádostí ani efektivní ochranou ložiska ošetřit podmínkami konkrétního rozhodnutí.

Tato řešení je možné aplikovat i při zdánlivém rozporu např. orgánů ochrany přírody (AOPK ČR a dalších orgánů ochrany přírody), které s odvoláním na § 65 zákona č. 114/1992 Sb. (zákon o ochraně přírody a krajiny) tak, aby neblokovaly vydání rozhodnutí o stanovení CHLÚ. Takto je aplikován i princip zdvojené ochrany (např. CHLÚ v CHKO atp.) s přihlédnutím ke skutečnosti, že stanovením CHLÚ je pouze splněna podmínka určená příslušnými ustanoveními horního zákona, tzn., že bude zajištěna územní ochrana výhradního ložiska. Stanovení CHLÚ nezakládá žádné fyzické či právnické osobě oprávnění zahájit a rozvíjet hornickou činnost. Vlastním stanovením CHLÚ nedochází k žádnému zásahu do životního prostředí, není ohrožen režim v území CHOPAV, PHO, ZPF a LPF a neohrožuje další zákonem chráněné zájmy.

Šetřením bylo zjištěno, že na území Zlínského kraje je nezbytné dořešit a stanovit CHLÚ na nepokrytých výhradních ložiskách, zejména na zbývajících blocích zásob výhradního ložiska šterkopísků Uherský Ostroh-Moravský Písek (B 3012100) a dále nejsou zcela pokryté bloky zásob cihlářské suroviny na výhradním ložisku Kunovice č. 3050600 (pouze částečné pokrytí CHLÚ Kunovice I. č. 05060002), Tupesy č. 3188300 (pouze částečné pokrytí CHLÚ Tupesy č. 18830000), dále Fryšták-západ č.3199700 (pouze částečné pokrytí CHLÚ Fryšták-západ V. č. 19970005) a Biskupice č. 3050900 (pouze částečné pokrytí CHLÚ Biskupice u Luhačovic č. 05090000).

4.2.4 Omezení využitelnosti nerostných zdrojů – vlivy využívání nerostných surovin na životní prostředí

Jednotlivé střety byly rozděleny podle závažnosti do 3 kategorií.

1. střety zásadně omezující využití ložiska, kdy využití ložiska je striktně zakázáno zákonem. Do této kategorie byly zahrnuty Národní parky (Z 114/1992 Sb, §16(1)d), CHKO – zóna I (Z 114/1992 Sb, §26(2)e), národní přírodní rezervace (Z 114/1992 Sb, §29c), národní přírodní památky (Z 114/1992 Sb, §35(2)), přírodní památky (Z 114/1992 Sb, §36(2)) a památné stromy (Z 114/1992 Sb, §46(2)). Dále byly do této kategorie zařazeny ochranná pásma vodních zdrojů a ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů I. stupně, pokud opatření obecné povahy o stanovení nebo změně ochranného pásma vodního zdroje nebo vyhláška ministerstva v případě přírodních léčivých zdrojů nestanoví jinak (Z 254/2001 Sb. §30 (8) a Z164/2001 Sb., §22(5)).
2. řešitelné střety, kdy podmínky možného využití stanovuje příslušný dotčený orgán
3. střety zásadně neomezující využití ložiska.

Podrobný přehled dotčených ploch evidovaných ložisek a zdrojů se všemi prvky ochrany přírody a krajiny, ochrany vodních zdrojů a CHOPAV uvádí samostatná příloha –viz následující tabulka, generovaná na podkladě databázových údajů a analýzy dostupných mapových podkladů. Hodnoceny byly ložiska a zdroje nerostných surovin ze subregistrů B, D, N, Q, R.

Kategorizace potencionálních střetů s ochranou ložisek

Tab. č. 91: Kategorizace potencionálních střetů s ochranou ložisek.

			poznámka
ochrana přírody	Nár. parky	zóna přírodní	Z 114/1992 Sb, §16(1)d

		zóna přírodě blízká	Na celém území národních parků je zakázáno těžit nerosty, rašelinu nebo slatinu, <u>kromě těžby stavebního kamene a písku pro stavby na území národního parku</u>
		zóna soustředěné péče	
		zóna kulturní krajiny	
	CHKO	zóna I	Z 114/1992 Sb, §26(2)e Na celém území CHKO je zakázáno těžit nerosty a humolity.
		zóna II	
		zóna III	
		zóna IV	
	MZCHÚ	OP	Z 114/1992 Sb, §37(1) (v OP) <u>lze vymežit</u> činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.
		NPR	Z 114/1992 Sb, §29c Na celém území NPR je zakázáno <u>těžit nerosty a humolity</u>
		PR	Z 114/1992 Sb, §34(1)c Na celém území přírodních rezervací je zakázáno povolovat nebo provádět stavby ...
		NPP	Z 114/1992 Sb, §35(2) <u>Změny či poškozování</u> národních přírodních památek či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je <u>zakázáno</u>
		PP	Z 114/1992 Sb, §35(2) <u>Změna nebo poškozování</u> přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození <u>jsou zakázány</u>
			Z 114/1992 Sb, §43(1) Výjimky ze zákazů ve ZCHÚ podle § 16, § 16a odst. 1, § 16a odst. 2, § 17 odst. 2, § 26, § 29, § 34, § 35 odst. 2 a § 36 odst. 2 může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody.
	ÚSES nadregionální	biocentrum	Metodická pomůcka (Věstník MŽP XXII/2012, srpen, částka 8)
		biokoridor	
	ÚSES regionální	biocentrum	Vymezení skladebných částí ÚSES v území ložisek tudíž není překážkou k případnému využití ložiska
		biokoridor	
	NATURA 2000	EVlok	Z 114/1992 Sb, §45c(2) EVL ... jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost. K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí,

			předem <u>opatřit souhlas orgánu ochrany přírody.</u>
		Ptačí obl.	Z 114/1992 Sb, §45e <u>vláda</u> <u>může stanovit činnosti, ke kterým je třeba souhlas orgánu ochrany přírody, přičemž zohlední hospodářské požadavky, ...</u>
		památné stromy	Z 114/1992 Sb, §46(2) Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji
	ostatní	VKP/kraj. ráz	
		Přír. parky	
Vodní zdroje	OPVZ	I. stupeň	Z 254/2001 Sb. §30 (8)
		II stupeň	V ochranném pásmu I. a II. stupně je <u>zakázáno provádět činnosti</u> poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje, <u>jejichž rozsah je vymezen v opatření obecné povahy o stanovení nebo změně ochranného pásma.</u>
	OPPLZ	I stupeň	Z164/2001 Sb., §22(5) V ochranném pásmu (přírodního léčivého zdroje minerální vody a plynu) ... je zakázáno provádět činnosti, které mohou negativně ovlivnit chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti zdroje a jeho zdravotní nezávadnost, jakož i zásoby a vydatnost zdroje. Tyto činnosti a termín jejich ukončení v návaznosti na místní geologické podmínky <u>stanoví vyhláška ministerstva, kterou se stanoví ochranné pásmo.</u>
		II stupeň	Z164/2001 Sb., §23(3) – <i>ditto</i> ; §23(2) V rámci OP II. stupně lze vymezit dílčí pásma s rozdílným stupněm ochrany.
	CHOPAV		Z254/2001 Sb, §28(2)e V chráněných oblastech přirozené akumulace vod se v rozsahu stanoveném nařízením vlády zakazuje těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod NV 10/1976 Sb, §2(1)e – nad 10 ha. §2(3) -V mimořádných případech může vláda republiky povolit výjimky-.
	záplavové úz.		Z254/2001 Sb., §67(2)a) V aktivní zóně je dále zakázáno těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod ...

Půdní fond	ZPF	1. bonita	Z334/1992 Sb. §6(2)
		2 bonita	Návrhy na stanovení dobývacích prostorů musí být projednány s orgány ochrany zemědělského půdního fondu a před schválením opatřeny jejich souhlasem.
	PUPFL	ochranný	Z289/1995 Sb, §13(1)
		zvlášť. urč. hosp.	Jejich využití (pozemky určené k plnění funkcí lesa) k jiným účelům je zakázáno. O výjimce z tohoto zákazu může rozhodnout orgán státní správy lesů na základě žádosti vlastníka lesního pozemku nebo ve veřejném zájmu, pokud jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem plnění funkcí lesa.
Kulturní památky		NKP	zařazení dohodu 20/1987 Sb. § 11(1) Jestliže fyzická nebo právnická osoba svou činností působí nebo by mohli způsobit nepříznivé změny stavu kulturní památky nebo jejího prostředí anebo ohrožují zachování nebo společenské uplatnění kulturní památky, určí obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, krajský úřad, podmínky pro další výkon takové činnosti nebo výkon činnosti zakáže
		KP	zařazení dohodu
		rezervace, zóny	20/1987 Sb, §6a(1) Krajský úřad může po projednání s ministerstvem kultury, úřadem územního plánování ¹⁾ a příslušnou obcí jako dotčenými orgány vydat opatření obecné povahy o ochraně památkové rezervace nebo památkové zóny nebo jejich částí
		arch. lokality	zařazení dohodu
Ostatní	Zast. plochy	sídla nad 1000 osob	zařazení dohodu
		prům. areály	zařazení dohodu
	Infrastr	dálnice, žel. koridory	zařazení dohodu
		nadreg. produktovody	zařazení dohodu
	ZUR	územní rezervy	zařazení dohodu
		pátevní dopr. a tech. infrastruktura (výhled)	zařazení dohodu
		skládky, výsypky	zařazení dohodu
těžební limity			Usnesení vlády ČR ze dne 30. října 1991 č. 444
střety zásadně omezující využití ložiska (striktně dáno zákonem)			
řešitelné střety – (podmínky stanovuje dotčený orgán)			
střety zásadně neomezující využití ložiska – (obecně stanoveno dohodou)			

Zásadní vlivy/dopady na životní prostředí a veřejné zdraví spojené s plánovanými těžebními záměry, které musí být předmětem posouzení EIA:

- a) Umístění záměru v bezprostřední blízkosti obcí a měst
- b) Dopravní přístupnost a vlivy spojené s dopravní obslužností a dopravní sítě (dopravní zatížení)
- c) Vlivy na obyvatelstvo a veřejné zdraví
 - v tomto případě se jedná o akustické imise produkované záměrem, hluk z provozu (těžba a úprava suroviny), dopravy na veřejných komunikacích, vibrace a hluk z trhacích prací
 - Vlivy na kvalitu ovzduší a klima - vliv těžby a úpravy (drcení a třídění kameniva) v rámci záměru a související dopravy na kvalitu ovzduší (Rozptylové studie - imisních limitů platných pro oxid dusičitý NO₂, CO₂, suspendované částice frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, karcinogenní benzo(a)pyren)) apod.
- d) Vliv na jakost podzemních a povrchových vod (ovlivnění zdrojů podzemních vod)- dosah vlivů na vodní režim vlivem zahloubení a rozšíření záměru
- e) Vlivy na půdu a na pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL) - zábory na pozemcích ZPF a PUFL -likvidace lesních porostů
- f) Vlivy na biologickou rozmanitost - na ekosystémy a biotopy- populací či jedinců zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
- g) Vlivy na krajinu a její ekologické funkce – krajinný ráz, zásah do prvků ÚSES a významného krajinného prvku-VKP
- h) Vlivy na evropsky významné lokality a ptačí oblasti
- i) Vlivy na hmotný majetek a kulturní dědictví včetně architektonických a archeologických aspektů

4.2.4.1 – Ložiska v chráněných územích

Velkoplošná chráněná území

Do území Zlínského kraje zasahují významné velkoplošné chráněné krajinné oblasti CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty, které zaujímají 34,7 % plochy Zlínského kraje (13,2 % ČR). Ukazatel stanovující podíl velkoplošných chráněných území z celkové plochy kraje je nejvyšší v České republice, což je do určující míry limitujícím faktorem dalšího rozvoje kraje (zejména dopravní infrastruktura). Statutární ochrana území, které ve formě CHKO tvoří cca 30 % území kraje, přejde na režim agendy NATURA. Nelze vyloučit, že tento režim si vyžádá nárůst chráněných území o menší lokality mimo dnešní CHKO.

Do plochy **CHKO Beskydy** zasahuje 8 evidovaných ložisek a zdrojů, z nichž 4 jsou výhradní ložiska černého uhlí a zemního plynu a jeden prognózní zdroj černého uhlí. Celou svojí plochou zde leží jedno těžené ložisko kamene pro hrubou kamenickou výrobu (5059800 Hážovice), a dále ložisko stavebního kamene (D 3095500 Prostřední Bečva) a technických zemin (N 5284200 Velké Karlovice). Do I. zóny zasahuje pouze prognózní zdroj černého uhlí (Q 9087900 Frenštát-Trojanovice západ) a to pouze minimální plochou (0,263376 km²), která představuje 1,85 celkové plochy prognózního zdroje.

CHKO	zóna	počet lož.	dotčená plocha (km)	plocha CHLU (Zlínský kr.)	zonace	% z CHKO
Beskydy	I	1	0,263376	624,9858	64,55	0,04
	II	5	4,313616		417,21	0,69
	III	7	15,798395		675,96	2,53
	IV	2	0,565513		47,42	0,09
Bílé Karpaty	I	9	4,261602	569,1522	112,62	0,75
	II	6	29,922057		171,06	5,26
	III	3	33,377449		204,35	5,86
	IV	3	41,914610		226,97	7,36

*celková plocha dané zóny bez ohledu na kraje

Nejvýznamnější těžba na území CHKO probíhá na ložiskách zemního plynu Rožnov pod Radhoštěm a Rožnov pod Radhoštěm 1. Těžba malého rozsahu probíhá i na nevýhradním ložisku kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu Hážovice. Využití ložiska Frenštát-západ je nepravděpodobné především z důvodu přebytku uhlí na trhu a jeho nabídky ze zahraničí za ceny nižší, než by byla cena uhlí z tohoto ložiska, odvíjející se od skutečných nákladů na těžbu. Zároveň se domníváme, že s ohledem na vývoj případných střežných těžných slojí sedlových vrstev dosavadní průzkumné práce nemohly dostatečně zahrnout jejich litofaciální vývoj (časté eroze a změny mocností), které by výrazně zhoršily ekonomiku případných těžebních prací. I když jsou zde vyhloubeny dvě jámy otvírající ložisko, jsou z důvodu vybudované infrastruktury v klasické části revíru (karvinská část a Důl Paskov) ekonomicky vhodnější podmínky pro zajištění dodávek uhlí, v porovnání s tímto ložiskem. Rozhodnutí obvodního báňského úřadu z prosince 2001 o povolení průzkumné ražby vyvolalo velký odpor dotčených obcí a společně se Správou CHKO Beskydy se podnikaly kroky vedoucí k změně tohoto rozhodnutí. Následně v roce 2002 byly zásoby na ložisku převedeny do kategorie nebilančních.

Přehled výhradních ložisek a prognózních zdrojů palivoenergetických, výhradních a nevýhradních ložisek stavebních a nerudných surovin nacházejících se na území CHKO Beskydy ve Zlínském kraji charakterizuje tabulka č. 92.

Tab. č. 92: Přehled počtů jednotlivých ložiskových objektů v dílčích zónách CHKO Beskydy na území Zlínského kraje.

ložisko, prognóza	číslo ložiska, prognózy	název ložiska, prognózy	surovina	zonace CHKO
B3	224100	Rožnov pod Radhoštěm	zemní plyn	II.-IV.
B3	238600	Rožnov pod Radhoštěm	zemní plyn	III.-IV.
B3	144300	Frenštát-západ	uhlí černé	I.-IV.
D3	095500	Prostřední Bečva	kámen pro hrubou a ušlechtilou výrobu	II.
N5	059400	Kněhyně	stavební kámen	II.
N5	059500	Karolinka	konstrukční materiály	I.-IV.
D5	059800	Hážovice	kámen pro hrubou a ušlechtilou výrobu	III.
N5	059900	Dolní Bečva	stavební kámen	I.
D3	206300	Střítež	štěrkopísky	-
D3	206600	Zašová	štěrkopísky	-
N5	222700	Zašová	cihlářská surovina	-
Q9	087900	Frenštát-Trojanovice-Z	uhlí černé	I.-IV.

Do plochy **CHKO Bílé Karpaty** zasahuje 11 evidovaných ložisek a zdrojů, z nichž 2 jsou těžena výhradní ložiska kamene (B 3060700 Bzová, B 3036800 Komňa-Bučník). Z celkové dotčené plochy 109,47 km² zabírá 108,69 km² prognózní zdroj zemního plynu Q 9411500 Bojkovice. Na ostatní ložiska technických zemin (5) a kamene (5) připadá 0,616 km² a na jedno ložisko cihlářské suroviny 0,1675 km². Přehled výhradních a nevýhradních ložisek stavebních a nerudných surovin, včetně

prognózních zdrojů nacházejících se na území CHKO Bílé Karpaty ve Zlínském kraji charakterizuje tabulka č. 93.

Nerostný surovinový potenciál v CHKO jako součást státní surovinové základny představují pouze 2 výhradní ložiska nevyhrazených nerostů (stavebního kamene – ložisko Bzová a Komňa-Bučník) ve smyslu § 43 a 43a HZ. V současnosti je využíváno pouze výhradní ložisko Bzová (spol. Natrix, s.r.o.) a výhradní ložisko Komňa-Bučník (Sdružení singulárních podílníků Komňa). V CHKO se nacházejí zároveň dvě ložiska nevyhrazených nerostů – ložisko cihlářské suroviny Bylnice a ložisko stavebního kamene Záhorovice. V CHKO se rovněž nacházejí ložiska tzv. nebilancovaná – tj. ložiska vyhrazených a nevyhrazených nerostů vedená pouze v účelové databázi ČGS – Geofondu ČR. Na území se jich nachází celkem 6 ložisek, přičemž 5 ložisek představují ložiska štěrkopísků a drceného kameniva a jedno ložisko cihlářskou surovinu.

U nebilancovaného ložiska štěrkopísků Starý Hrozenkov (olivinické trachybazalty) se počítá do budoucna s těžbou malého rozsahu pro místní potřeby – zejména opravy účelových komunikací v CHKO. V případě přehodnocení pozice ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov v 1. zóně CHKO a doporučení příslušných opatření po dohodě se správou CHKO (popř. udělení výjimky MŽP na využití) doporučujeme vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny další možnost využití formou malotěžby za účelem údržby komunikací (štěrkodrtě pro silniční tělesa) na území CHKO Bílé Karpaty. Návrh vychází z ověřených skutečností nevhodného využití suroviny na povrchové vrstvy vozovek z těžného ložiska stavebního kamene Bzová a jeho nízkých zásob podprůměrné kvality. Případnou otvírku nedoporučujeme realizovat z prostoru navrhované ochrany přírodní památky – odkryté stěny bývalého lomu. Upozorňujeme, že využití tohoto ložiska závisí na individuálních záměrech vlastníků pozemků a stanovisku správy CHKO (v případě udělení výjimky MŽP pro povolení těžby). Alternativní možnost náhrady suroviny pro lokální využití lze očekávat z ložiska Komňa – Bučník, a to v případě přehodnocení pozice ložiska v 1. zóně CHKO, nebo v případě udělení výjimky MŽP na povolení těžby.

Tab. č. 93: Přehled počtů jednotlivých ložiskových objektů v dílčích zónách CHKO Bílé Karpaty na území Zlínského kraje

Číslo ložiska	Název ložiska	Surovina	Dotčená zonace CHKO
B3060700	Bzová	stavební kámen	převážně II. zóna
B3036800	Komňa – Bučník	stavební kámen	I. a II. zóna
D3114100	Bylnice	cihlářská surovina	IV. zóna
D3226200	Záhorovice	stavební kámen	převážně II. zóna
N5053000	Bystřice pod Lopeníkem	štěrkopísky	I. zóna
N5053900	Komňa-Malé Díly	štěrkopísky	převážně III., částečně I. zóna
N5053100	Komňa – Padělky	štěrkopísky	III. a IV. zóna
N5052400	Starý Hrozenkov	štěrkopísky	převážně I. zóna
N5201500	Bojkovice	cihlářská surovina	IV. zóna
N5205600	Strážnice	štěrkopísky	IV. zóna
N5053000	Bystřice pod Lopeníkem	štěrkopísky	I. zóna
N5053900	Komňa-Malé Díly	štěrkopísky	převážně III., částečně I. zóna
N5053100	Komňa – Padělky	štěrkopísky	III. a IV. zóna
N5052400	Starý Hrozenkov	Drcené kamenivo	převážně I. zóna
N5201500	Bojkovice	cihlářská surovina	IV. zóna
N5205600	Strážnice	štěrkopísky	IV. zóna
Z9232100	Nedašov	stavební kámen	v roce 1998 převod z Q do Z
Z9270300	Sudoměřice	štěrkopísky	v roce 1998 převod z P do Z

Na území CHKO je známo mnoho lomů, které jsou dnes ve své většině opuštěné (malé zásoby, nedostatečná kvalita). Pouze na jediném výhradním ložisku Bzová se těží surovina nižší kvality (drcený pískovec) pro stavby místního významu a na opravy místních komunikací.

Maloplošná chráněná území

Maloplošná chráněná území mnohdy vznikají v místech opuštěných těžeben (lomů, pískoven, cihelen). Často se roztěžením plochy ložiska vytvoří vhodné podmínky pro biotopickou a morfologickou diverzifikaci území, které by se za normálních okolností v daném regionu nevytvořily (obnažení skalního podkladu, jezírka, mokřiny, sprašové stěny aj.). Příkladem může být CHKO Bílé Karpaty (Starý Hrozenkov, lom Rasová apod.), kde minulá těžební činnost přispěla odkrytými fenomény k vytvoření výjimečného biotopického areálu celostátního významu, nebo vyhlášené přírodní památky v opuštěných povrchových těžebnách (Kurovický lom, Lom Rasová ...).

Ve Zlínském kraji se nachází celkem 217 maloplošných chráněných území na celkové ploše 221,61 km². **Národních přírodních rezervací** je evidováno 6 a žádná není ve střetu s evidovanými ložiskovými objekty.

Národní přírodní památky jsou ve Zlínském kraji evidovány 2 a žádná není ve střetu s evidovanými ložiskovými objekty.

Přírodních rezervací je evidováno ve Zlínském kraji 44 s celkovou plochou 11,82 km². Z nich jsou ve střetu s evidovanými ložiskovými objekty dvě. Jedná se o Choryňský mokřad (0,217 km²) do něhož okrajem zasahuje těžené ložisko zemního plynu B 3224400 Choryně (0,126 km²). Druhou přírodní rezervací jsou Kolébky (0,992 km²), na jejíž území zasahuje těžené ložisko B 3011900 Nedakonice-Polešovice a netěžené ložisko D 3062100 Nedakonice-Polešovice. Pouze do ochranného pásma rezervace zasahuje další těžené ložisko D 5265500 Polešovice-Kolébky. Pouze okrajově se dotýká ochranného pásma přírodní památky Huštyn a Trojačka prognózní zdroj Q 9087900 Frenštát-Trojanovice.

Přírodních památek je evidováno ve Zlínském kraji 163 s celkovou plochou 9,64 km². Z nich je ve střetu s evidovanými ložiskovými objekty 14 o celkové ploše 1,882 km². Ve dvou případech zasahuje ložisko pouze do ochranného pásma přírodní památky. Střet se týká ve 3 případech netěžených výhradních ložisek – B 3008900 Hustopeče-Zámrský (SP), B 3066401 Kurovice (VA) a B 3158172 Lubná Kostelany (ZP). V případě ložiska Lubná-Kostelany se jedná o západní část ložiska, v níž se s těžbou nepočítá. V případě ložiska štěrkopísku D 3155300 Chropyně se jedná o střet s ložiskem, které má územní rozhodnutí k těžbě. U ložiska stavebního kamene N 5053900 Komňa – Malé díly by sice byla možná těžba zásob ležících mimo přírodní památku (východní předpolí starého lomu, ale tyto zásoby by byly značně omezené nutností ponechání ochranného pilíře. V 7 případech se jedná pouze o střet s evidovanými prognózními zdroji převážně štěrkopísků. Rozdělení jednotlivých kategorií MCHÚ uvádí tabulka č. 94.

Tab. č. 94: Zvláště chráněná území a přírodní parky podle Ústředního seznamu ochrany přírody –AOPK ČR.

kategorie			ložiska			dotčených MCHÚ	
	počet	dotčené	počet	plocha lož	průnik	plocha	% z MCHÚ
NPR	6	0	0			5,725	0
NPP	2	0	0			0,291	0
PR	44	2	4	10,067	0,537	1,209	44,41
PP	163	14	13	162,55	0,827	1,882	43,94

Maloplošnými chráněnými územími na území Zlínského kraje jsou dotčeny 3 těžené dobývací prostory, 1 CHLÚ a 8 ložisek nerostných surovin a 5 prog. zdrojů. Počty průniků ložiskových a prognózních objektů dotčených maloplošnými chráněnými územími udávají následující tabulky č. 95 až 97.

Tab. č. 95: Dotčené plochy těžených dobývacích prostorů s MCHÚ na ložiskách ve Zlínském kraji.

název MCHÚ	číslo DP	název DP	surovina/nerost	organizace	plocha v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
Choryňský mokřad	40027	Lešná	zemní plyn	OKD, DPB Paskov, a.s.	8,648	125532,066
Kurovický lom	60020	Kurovice	devonské slínovce, vápence	Českomoravský cement a.s., nástup. spol.	0,048	47587,546
Kamenec	40034	Kostelany	ropa a zemní plyn	Moravské naftové doly a.s. Hodonín	18,43	32549,742

Tab. č. 96: Dotčené plochy CHLÚ s MCHÚ na ložiskách ve Zlínském kraji.

Název MCHÚ	Číslo CHLÚ	Název CHLÚ	Surovina/nerost	Plocha CHLU v km ²	Organizace	Dotčená plocha střetu v m ²
Kolébky	01190000	Nedakonice	SPSP	1,2688	neuvedena	405903,515

Tab. č. 97: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s MCHÚ ve Zlínském kraji.

název MCHÚ	číslo ložiska	název ložiska	surovina/nerost	plocha ložiska/ prog. zdroje v km ²	organizace	dotčená plocha střetu v m ²
Kolébky	B 3011900	Nedakonice-Polešovice	SPSP	1,2632	DOBET s.r.o., Ostrožská Nová Ves	403251,77
Kurovický lom	B 3066401	Kurovice	VAVJ	0,0345	Českomoravský cement, a.s., nástup. spol.	34521,012
Kamenec	B 3158171	Lubná-Kostelany	RPRP	2,289	Moravské naftové doly, a.s., Hodonín	2470,699
Kamenec	B 3158172	Lubná-Kostelany	ZPZP	2,289	Moravské naftové doly, a.s., Hodonín	2470,699

Choryňský	B 3224400	Choryně	ZPZP	8,7658	OKD, DPB, a.s.,	133197,934
Kolébky	D 3062100	Nedakonice-	SPSP	0,1333	Neuvedena	9241,679
Lom Rasová	N 5053900	Komňa-Malé Díly	SPDC	0,0387	Neuvedena	4046,479
Pod Kozincem	N 5055900	Chvalčov	SKSK	0,1385	Neuvedena	1732,646
Prameny	Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-	UCUC	32,765	Neuvedena	106433,125
Trojačka	Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-	UCUC	32,765	Neuvedena	93683,438
Domorazské	Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-	UCUC	32,765	Neuvedena	19072,565
Stonáč	Q 9402500	Bílany-Hulín	SPSP	2,3059	Neuvedena	40407,145
Medlovický lom	Q 9405400	Medlovice	CKCK	0,2157	Neuvedena	12080,098

Územní systém ekologické stability (ÚSES)

K nejčastějším střetům zájmů dochází mezi ložisky nerostných surovin a územním systémem ekologické stability (ÚSES), jehož jednotlivé prvky nejsou překážkou vytěžení ložisek nerostných surovin, jak vyplývá z dohody mezi MŽP a MPO z února roku 2009, která je součástí „Metodické pomůcky pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability“ – kap. 8 (viz. Věstník Ministerstva životního prostředí, XXII/2012, srpen, částka 8).

Území Zlínského kraje je zhruba ze 60 % pokryto prvky ÚSES nadregionálního a regionálního významu. Pomyslná osa kraje, sledující tok Moravy, je totožná s průběhem nadregionálního biokoridoru, který je součástí celoevropské sítě ECONET.

Těžební objekty v této oblasti je třeba chápat též jako prvky tvořící krajinu a umožňující její diverzifikaci.

Při porovnání ploch ložisek s prvky nadregionálních a regionálních systémů ekologické stability (ÚSES) bylo zjištěno, že v konfliktu s prvky ÚSES je celkem 31 evidovaných ložisek a zdrojů a jeden zásobník plynu. Celková střetová plocha činí 16,04 km². Největší plochy připadají na nadregionální a regionální biocentra, což dokumentuje časté umísťování těchto center do prostorů přirozeně zarostlých opuštěných těžeben. Současná kostra ekologické stability je zde založena na dochovaných ekosystémech v nivě řeky Moravy. V převážně zemědělsky využívaném území je velmi málo rozptýlené zeleně ve střední nebo vyšší ekologické stabilitě, která by mohla být základem pro vytvoření budoucí funkční kostry ekologické stability. Vhodně provedená rekultivace po těžbě šterkopísků by mohla zásadně přispět ke zvýšení ekologické stability krajiny. Tato úvaha však musí být dořešena v podrobnějším měřítku.

Tab. č. 98: Počty ložisek a plochy střetů s prvky ÚSES.

kategorie	ložiska			překryv ložisek s ÚSES (km ²)	
	počet	plocha lož. (km ²)	redukce (km ²)	průnik	redukce
NRBC	7	159,522	16,852	5,164	4,806
NRBK	15	185,226	42,556	0,743	0,593
RBC	10	173,607	30,937	8,995	8,295
RBK	11	142,222	0,552	0,416	0,051

redukce – hodnoty bez prognózního zdroje zemního plynu Q 9411500 Bojkovice

Prostorovou analýzou informačního systému byly zjištěny následující průniky ploch – střety mezi ÚSES a s využívanými a nevyužívanými dobývacími prostory, s CHLÚ s bloky zásob ložisek a prog. zdrojů, které jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Tab. č. 99: Dotčené plochy těžených, popř. v současnosti netěžených (ve stavu zajištění) dobývacích prostorů s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.

číslo DP	název DP	surovina/nerost	organizace	plocha DP v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
40027	Lešná	zemní plyn	OKD, DPB Paskov, a.s.	8,6475	5053146,50
40034	Kostelany	ropa a zemní plyn	Moravské naftové doly a.s. Hodonín	18,4269	18426939,20
60020	Kurovice	devonské slínovce, vápence	Českomoravský cement a.s., nástupnická společnost	0,047588	47587,54595
70297	Ostrožská Nová Ves	štěrkopísek	DOBET s.r.o.	5,14852	5148518,705
70442	Komňa-Bučník	Andezit, stavební kámen	Sdružení singulárních podílníků Komňa	0,481729	481728,5649
70655	Hulín	štěrkopísek	Českomoravské šterkovny,	1,76415	1764154,043
70726	Žopy	cihlářská surovina	Cihelna Žopy s.r.o.	0,21173	211729,9714
70760	Litenčice	cihlářská surovina	ECOMOSYS s.r.o.	0,064188	64187,57177
70833	Osvětimany	cihlářská surovina	Cihelna Osvětimany s.r.o.	0,047775	47775,01575
70965	Malenovice	cihlářská surovina	Cihelna Malenovice s.r.o.	0,238865	238865,5293
70970	Bzová	pískovec	NATRIX a.s.	0,194386	194386,8717
40053	Rožnov pod Radhoštěm	hořlavý zemní plyn	UNIGEO a.s.	0,0012	20328,0287
71141	Polešovice	štěrkopísek	DOBET, spol. s r.o.	0,069964	69963,428

Tab. č. 100: Dotčené plochy netěžených – ukončených dobývacích prostorů s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.

číslo DP	název DP	surovina/nerost	organizace	plocha DP v km ²	vzavedení DP	dotčená plocha střetu v m ²
70463	Vážany	CSCS	ECODUMP s.r.o.	0,18731	11.1.1968	187309,634

Tab. č. 101: Dotčené plochy těžených dobývacích prostorů s regionálními biocentry ve Zlínském kraji.

číslo DP	název DP	surovina/nerost	organizace	plocha DP v km ²	vzavedení DP	dotčená plocha střetu v m ²
40027	Lešná	zemní plyn	OKD, DPB Paskov, a.s.	8,6475	20.1.1972	181938,62
40034	Kostelany	ropa a zemní plyn	Moravské naftové doly a.s.	18,4269	20.10.1982	244334,2834
70655	Hulín	štěrkopísek	Českomoravské šterkovny, a.s.	1,76415	22.11.1971	180383,3698

Tab. č. 102: Dotčené plochy CHLÚ s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.

číslo CHLÚ	název CHLÚ	surovina/ nerost	číslo ložiska	plocha CHLÚ v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
00860000	Chropyně I	SPSP	3008600	0,7928	792797,9724
01160000	Hulín	SPSP	3011600	1,05422	1054219,927
01180000	Kvasice	SPSP	3011800	1,00711	1007108,042
01190000	Nedakonice	SPSP	3011900	1,2688	1268797,566
01220000	Moravský Písek	SPSP	3012200	1,49476	1494760,223
05060000	Kunovice II.	CSCS	3050600	0,56057	10329,34707
09750000	Lhotka nad Bečvou	SPSP	3097500	1,42963	1122667,561
13300000	Chropyně	SPSP	3133000	2,7229	2722902,235
15460000	Koryčany	RPNP	3154600	2,9697	2969700,033
18830000	Tupesy	CSCS	3188300	0,39361	393613,9552
19950000	Bařice	CSCS	3199500	0,62768	627676,5974
19970001	Fryšták-západ I.	CSCS	3199700	0,55297	149101,6781
19970002	Fryšták-západ II.	CSCS	3199700	0,94321	943211,5803
19970003	Fryšták-západ III.	CSCS	3199700	0,17615	176147,0518
19970004	Fryšták-západ IV.	CSCS	3199700	0,75654	328033,4009
19970006	Fryšták-západ VI.	CSCS	3199700	0,419	1500,7917
20350000	Žeranovice	CSCS	3203500	1,61895	1618946,468
22410000	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	3224100	2,8675	1205491,835
23860000	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	3238600	0,90661	20328,01601
01200000	Ostrožská Nová Ves	SPSP	3012000	5,21636	5216361,084

Dotčené plochy CHLÚ s regionálními biocentry ve Zlínském kraji.

Číslo CHLÚ	Název CHLÚ	Surovina/ nerost	Číslo ložiska	Plocha CHLÚ v km ²	Dotčená plocha střetu v m ²
01160000	Hulín	SPSP	3011600	1,05422	66417,2498
01190000	Nedakonice	SPSP	3011900	1,2688	303944,8984
09750000	Lhotka nad Bečvou	SPSP	3097500	1,42963	450722,8
15460000	Koryčany	RPNP	3154600	2,9697	2051042,363

Tab. č. 103: Dotčené plochy ložisek nerostných surovin s nadregionálními biocentry ve Zlínském kraji

číslo ložiska	název ložiska	surovina/ nerost	organizace	plocha ložiska/ progn. zdroje v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
B 3155300	Chropyně	SPSP	Českomoravské štěrkovny, a.s.,	0,362755	362754,9923
D 3155400	Zaříčí	SPSP	Neuvedena	1,112962	1089355,72
Q 9402800	Bezměrov	SPSP	Neuvedena	1,358444	431810,7188
U 5116500	Buchlovice	SKSK	Neuvedena	0,007011	7010,50085

Tab. č. 104: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji.

číslo ložiska	název ložiska	surovina/ nerost	plocha ložiska/ progn. zdroje v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
B 3008600	Plešovec	SPSP	0,681497	681496,578
B 3011600	Hulín	SPSP	1,553636	1553636,081
B 3011800	Kvasice 2	SPSP	0,589905	589904,9943
B 3011900	Nedakonice-Polešovice	SPSP	1,263181	1263180,63
B 3012000	Ostrožská Nová Ves	SPSP	1,034768	1034767,519
B 3012100	Uherský Ostroh	SPSP	1,69849	1698489,991
B 3012200	Moravský Písek	SPSP	0,311936	311935,9516
B 3036800	Komňa-Bučník	SKSK	0,331915	331914,5346
B 3050300	Litenčice	CSCS	0,044942	44941,4723
B 3052000	Žopy 1	CSCS	0,017542	17542,0163
B 3050600	Kunovice	CSCS	0,480579	503,504988
B 3050800	Malenovice	CSCS	0,14254	142539,5019
B 3052000	Žopy 1	CSCS	0,107355	107355,0052
B 3060700	Bzová	SKSK	0,024016	24015,48425
B 3066401	Kurovice	VAVJ	0,034521	34521,0116
B 3093900	Osvětimany	CSCS	0,047775	47775,02675
B 3133000	Chropyně-Záříčí	SPSP	1,946397	1946396,518
B 3154600	Koryčany	RPRP	2,9697	2969699,989
B 3155300	Chropyně	SPSP	0,744045	744044,9654
B 3158171	Lubná-Kostelany	RPRP	5,417614	7706598,85
B 3188300	Tupesy	CSCS	0,506936	506935,5604
B 3199500	Bařice-Velké Těšany	CSCS	0,616298	616297,49
B 3199700	Fryšták-západ	CSCS	0,198636	99542,88911
B 3203500	Žeranovice	CSCS	1,634137	1634136,611
B 3224100	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	2,8675	1205491,906
B 3224400	Choryně	ZPZP	8,765788	5138821,795
B 3238600	Rožnov pod Radhoštěm 1	ZPZP	0,209139	2880,288846
D 3011700	Střížovice-Otrokovice	SPSP	2,086185	2086184,847
D 3088000	Polešovice-Moravský Písek	SPSP	0,437694	437693,4751
D 3062100	Nedakonice-Polešovice	SPSP	1,276325	1276324,265
D 3062101	Nedakonice-Boršice	SPSP	0,278164	278164,0353
D 3062102	Jalubí	SPSP	0,306686	306685,6079
D 3062103	Zlechov	SPSP	0,108145	108144,5269
D 3155400	Zaříčí	SPSP	2,225118	2225117,352
D 3160400	Žlutava	SKSK	0,102245	102244,987
D 5113101	Dřínov u Kroměříže 1	CSCS	0,018595	18595,0164
D 3164700	Střilky	SPSP	0,089804	89803,51295
D 3187300	Buchlovice	CSCS	0,357755	357754,4666

Tab. č. 105: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji (pokrač.).

číslo ložiska	název ložiska	surovina/ nerost	plocha ložiska/ progn. zdroje v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
D 3188200	Vážany 2	CSCS	0,07784	77840,00605
D 3199800	Mysločovice	CSCS	0,169329	169328,5113
D 3201500	Pačlavice-Dětkovice-	CSCS	1,342707	1342706,582
D 3203400	Troubky-Zborovice	CSCS	1,937508	1937508,018
D 5113100	Dřínov u Kroměříže	CSCS	0,017349	17349,0017
D 3012101	Polešovice-Uherský Ostroh	SPSP	0,29832	298319,9383
D 5237000	Boršice u Buchlovic 3	SPSP	0,017983	17982,49035
D 5236900	Napajedla	SPSP	0,017816	17815,99735
N 5050600	Kostelany nad Moravou	TZST	0,091692	91691,5683
N 5053000	Bystřice pod Lopeníkem	SPDC	0,021773	21772,52655
N 5053100	Komňa-Padělky	SPDC	0,02417	24170,0164
N 5053900	Komňa-Malé Díly	SPDC	0,038747	38746,99045
N 5058400	Vsetín-Semtín	TZTZ	0,00644	6440,00465
N 5059300	Polešovice	TZST	0,177919	177918,479
N 5059400	Kněhyně	SKSK	0,050632	50631,4892
N 5099100	Zástřizly	TZST	0,010828	10827,50135
N 5110200	Uherské Hradiště	CSCS	0,513983	6346,768547
N 5115800	Bělov	TZTZ	0,01053	10529,98935
N 5115900	Nová Dědina	TZTZ	0,053217	53216,51975
N 5116600	Salaš	SKSK	0,01	259,802598
N 5116700	Staré Hutě	SKSK	0,01	259,800866
N 5197900	Litenčice	TZTZ	0,015932	15931,49765
N 5198700	Kroměříž-Horní Zahrady	TZTZ	0,039974	39973,4842
N 5205500	Hulín	CSCS	0,01385	13850,0053
N 5242300	Kroměříž-Hrubá opleta	TZTZ	0,034127	34126,99145
Q 9027900	Zlechov	CSCS	2,605621	2605620,2990
Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-Z	UCUC	32,76482	32606672,07
Q 9106300	Vlčnov	CSCS	0,766852	263909,81
Q 9106400	Březolupy	CSCS	1,710353	1689123,583
Q 9106600	Fryšták	CSCS	1,906981	1303891,759
Q 9106700	Mysločovice	CSCS	0,070276	70275,4978
Q 9106800	Ivanovice na Hané	CSCS	1,679564	1679563,7
Q 9107400	Jalubí	CSCS	4,607419	4607418,642
Q 9107500	Velehrad	CSCS	6,646617	6646616,64
Q 9107800	Hluk	CSCS	1,786589	1786588,991
Q 9112100	Ostrožská Lhota	CSCS	1,422117	1360545,943
Q 9349800	Zlechov-Boršice u	TZTZ	0,513159	513158,9354
Q 9349900	Staré Město u Uher.Hradiště	TZTZ	0,379597	379596,5141
Q 9350000	Sušice-Kudlovice	TZTZ	0,352886	352885,9854

Q 9401900	Staré Město u U.Hradiště	SPSP	1,876666	1876666,05
-----------	--------------------------	------	----------	------------

Tab. č. 106: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s nadregionálními biokoridory ve Zlínském kraji (pokrač.).

číslo ložiska	název ložiska	surovina/ nerost	plocha ložiska/ progn. zdroje v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
Q 9402000	Huštěnovice	SPSP	0,868284	868284,053
Q 9402200	Otrokovice	SPSP	0,591859	591858,5408
Q 9402300	Tlumačov	SPSP	0,537116	537116,0814
Q 9402400	Záhlinice	SPSP	7,81534	7815339,464
Q 9402500	Bílany-Hulín	SPSP	2,305865	2305864,561
Q 9402600	Skaštice	SPSP	2,308762	2308761,659
Q 9402700	Skaštice-Horní les	SPSP	0,255618	255618,0361
Q 9402800	Bezměrov	SPSP	1,358444	1358443,428
Q 9402900	Kyselovice-Hradecko	SPSP	1,853868	1853867,876
Q 9403000	Chropyně 1	SPSP	0,483205	483204,4717
Q 9403100	Kyselovice	SPSP	0,655349	655348,9224
Q 9403400	Chropyně-Nová role	SPSP	2,176378	2176377,941
Q 9402100	Babice-Spytihněv	SPSP	0,717498	717497,9043
Q 9405400	Medlovice	CKCK	0,215728	215728,0312
U 3050400	Vážany	CSCS	0,051928	51927,4649
U 3050500	Lutopecny	CSCS	0,19016	190160,0105
U 3206200	Spytihněv 2	SPSP	2,063009	2063008,951
N 5052400	Starý Hrozenkov	SPDC	0,048177	14723,21433
U 5110900	Napajedla	CSCS	0,200314	200313,5514
U 5113200	Pornice	CSCS	0,015496	15495,5039
U 5113600	Morkovice	CSCS	0,073279	73278,47155
U 5116500	Buchlovice	SKSK	0,007011	7010,50085
U 5237001	Boršice u Buchlovic 1	SPSP	0,007935	7935,0011
U 5237002	Boršice u Buchlovic 2	SPSP	0,030821	30821,48335

Tab. č. 107: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin s regionálními biocentry ve Zlínském kraji.

šíslo ložiska	Nnzev ložiska	surovina/nerost	plocha ložiska/ prog. zdroje v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
B 3011600	Hulín	SPSP	1,553636	244245,7086
B 3011900	Nedakonice-Polešovice	SPSP	1,263181	301433,3526
B 3012100	Uherský Ostroh	SPSP	1,69849	1804,031352
B 3154600	Koryčany	RPRP	2,9697	2051042,378
B 3224400	Choryně	ZPZP	8,765788	199442,6
D 3062100	Nedakonice-Polešovice	SPSP	0,597218	172593,75
D 3160400	Žlutava	SKSK	0,102245	102244,987

D 3206300	Střítež	SPSP	0,956724	310354,0024
D 3206400	Valašské Meziříčí-Jarcová	SPSP	0,669959	667608,4566
D 5239400	Bystřička	SKSK	0,009664	9496,683593
N 5059900	Dolní Bečva	SKSK	0,006446	6338,928674
Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-Z	UCUC	32,76482	1723090,4
Q 9402200	Otrokovice	SPSP	0,591859	12031,6672
Q 9402300	Tlumačov	SPSP	0,537116	10963,16345
Q 9402400	Záhlinice	SPSP	7,81534	6549066,708
Q 9402500	Bílany-Hulín	SPSP	2,305865	9240,502429

Do severní části Zlínského kraje okrajově zasahuje ze sousedního Olomouckého kraje nejvýznamnější součást kostry ekologické stability krajiny, kterou tvoří velké biocentrum nadregionálního významu č. 104 Chropýňský luh. Na jižním okraji Chropyně se nachází NPP Chropýňský rybník. Přírodní památka jako hodnotný fragment ekosystému je v územním systému ekologické stability součástí vymezeného přirozeného biocentra nadregionálního významu č. 104 Chropýňský luh. **Uvnitř nebo na okraji tohoto nadregionálního biocentra se nachází 3 menší ložiska štěrkopísků Záříčí. V blízkosti se dále nachází také rozsáhlé ložisko Chropyně – Záříčí, navazující na nedávnou těžbu na jv. okraji Záříčí.** Na jižním okraji Kroměřížské oblasti se nachází další ekologicky významný segment krajiny, kterým je poměrně rozsáhlé biocentrum regionálního významu č. 344 Filena. Nedaleko od severního okraje biocentra na jz. okraji obce Bílany leží v ose nadregionálního biokoridoru nivního typu PP Stonáč. Na východním okraji je součástí regionálního biocentra také část Záhlinických rybníků. Regionální biocentrum včetně všech Záhlinických rybníků a přiléhajících mokrých luk jihovýchodně od rybníků je součástí Přírodního parku Záhlinické rybníky vyhlášeného v roce 1995. **V těsném kontaktu na severním okraji biocentra se nachází dosud těžené ložisko štěrkopísků Hulín.**

Současná kostra ekologické stability je zde založena na dochovaných ekosystémech v nivě řeky Moravy. V převážně zemědělsky využívaném území je velmi málo rozptýlené zeleně ve střední nebo vyšší ekologické stabilitě, která by mohla být základem pro vytvoření budoucí funkční kostry ekologické stability. Vhodně provedená rekultivace po těžbě štěrkopísků by mohla zásadně přispět ke zvýšení ekologické stability krajiny. Tato úvaha však musí být dořešena v podrobnějším měřítku. Výrazným prvkem ÚSES v zájmové oblasti je nadregionální biokoridor (vodní a nivní) vedený po řece Moravě. Tvoří výraznou osu studovaného území. Nejdůležitějším prvkem tohoto ÚSES vyšší hierarchie je funkční (vymezené) nadregionální biocentrum č. 14 „Ramena řeky Moravy“.

NATURA 2000

Střet vymezených ploch ptačích oblastí s ložisky a zdroji nerostných surovin dochází v 7 případech, z čehož 5 se týká ložisek a jednoho prognózního zdroje zemního plynu a černého uhlí. V ptačí oblasti Hostýnské vrchy leží ložiskový zdroj stavebního kamene N 5055900 Chvalčov a v oblasti Horní Vsacko ložiskový zdroj technických zemin Velké Karlovice. Celková střetová plocha činí 7,183 km².

Významných lokalit je v kontaktu s ložisky a zdroji nerostných surovin celkem 20. Střet se týká 11 výhradních ložisek, z nichž 5 je těženo nebo má platný DP (B 3011900 Nedakonice-Polešovice, B 3036800 Komňa-Bučník, B 3154600 Koryčany, B 3158171 Lubná-Kostelany a B 3224400 Chropyně). Ložisek ze subregistru D se střet týká 10 případů, přičemž ve třech případech na ložisku probíhá těžba (D 3160400 Žlutava, D 5059800 Hážovice-Horečky a D 5265500 Polešovice-Kolébky). V 19 případech se střet týká ložiskových zdrojů a prognózních zdrojů. Největší střetová plocha připadá na palivoenergetické suroviny (47,22 km²).

Tab. č. 108: Počty ložisek se střety s ptačími oblastmi a významnými lokalitami ve Zlínském kraji.

kategorie	ložiska		překryv s ložisky (km ²)	SP	TZ	CS	SK, KA	ZP, UC	ostatní
	počet	plocha lož (km ²)	průnik						
ptačí obl.	7	19,18	7,183		1		1	5	
význ. lok.	39	201,07	66,92	12	4	1	10	11	2

Ostatní chráněná území

Ke střetu s významným krajinným prvkem dochází u 3 výhradních ložisek a jednom ložiskovém zdroji. Celková střetová plocha činí 0,18 km².

Střety s přírodními parky jsou mnohem četnější. Postiženy jsou tři přírodní parky. Nejvíce ložisek a zdrojů nerostných surovin se nachází v parku Chřiby. Jedná se o 15 objektů, z nichž 3 jsou výhradní ložiska zemního plynu a ropy – 2 těžená (B 3154600 Koryčany a B 3158171 a B 3158172 Lubná-Kostelany). Celková střetová plocha je 20,75 km². Dva ložiskové zdroje se nachází v Hostýnských vrších (střetová plocha 0,39 km²) a jedno těžené ložisko (B 3011600 Hulín a jeden prognózní zdroj zasahují do přírodního parku Záhlinické rybníky, přičemž ložisko pouze svým okrajem (střetová plocha činí pouze 4,8 % z plochy ložiska).

Tab. č. 109: Střety ložisek s VKP a přírodními parky.

kategorie	ložiska		překryv s ložisky (km ²)	SP	TZ	CS	SK, KA	ZP, UC	ostatní
	počet	plocha lož (km ²)	průnik						
VKP.	3	0,65	0,18	2		1	1		
přir. park.	19	34,10	28,28	2	4	4	5	4	

Chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Ve Zlínském kraji se nacházejí chráněná území přirozené akumulace vod (CHOPAV) CHOPAV Kvartér Moravy, Beskydy a Vsetínské vrchy. Tyto oblasti, s výjimkou Kvartéru Moravy, podléhají zvláštnímu režimu hospodaření a představují tak limitující faktory pro zemědělskou produkci. Plošně tato chráněná území představují více než 30 % rozlohy kraje.

Po vodohospodářské stránce je celé území výrazně svázáno se severní Moravou, zejména prostřednictvím řeky Moravy. V oblasti odtokových poměrů malých povodí se stále výrazněji projevují negativní vlivy některých souhrnných pozemkových úprav, které ve svých důsledcích působí vodní erozi půdy. Vodní eroze je řazena mezi nejzávažnější vodohospodářské a zemědělské problémy v bývalém okrese Uherské Hradiště.

Největší část ložisek spadá do CHOPAV Kvartér řeky Moravy, která byla vyhlášena nařízením vlády ČSR č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981. Účelem vyhlášení CHOPAV bylo vytvoření podmínek pro zabránění vyčerpání, znečištění či jiného znehodnocení vodních zdrojů.

Mimo jiné je na území CHOPAV zakázáno:

- § 2 odst. 1, písm. a) - zmenšovat rozsah lesních pozemků v jednotlivých případech o více než 25 ha
- § 2 odst. 1, písm. e) - těžit nerosty povrchovým způsobem, nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod; zákaz se nevztahuje na těžbu štěrků, písků a štěrkopísků, budou-li časový postup a technologie těžby přizpůsobeny možnostem následného vodohospodářského využití prostoru ložiska

Komplikovaná je situace v první zmiňované oblasti CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Nachází se zde celkem 6 dobývacích prostorů, z nichž dva jsou těžené. Většinou se to týká ložisek štěrkopísku, popř. připravovaných do těžby a cca 14 významných ložisek nerostných surovin.

Celkově se ve Zlínském kraji na územích CHOPAV nachází 60 ložisek a zdrojů nerostných surovin na střetové ploše 62,727 km².

Tab. č. 110: Střety ložisek s CHOPAV ve Zlínském kraji.

CHOPAV	ložiska		překryv ložisek s CHOPAV (km ²)	SP	TZ	CS	SK, KA	ZP, UC	ostatní
	počet	plocha lož (km ²)	průnik						
kvartér řeky Moravy	38	39,34	39,34	34	3	1			1
Vsetínské vrchy	14	4,195	4,195	4	1	3	4		2
Beskydy	8	19,20	19,20		1		2	5	

Prostorovou analýzou informačního systému byly zjištěny následující průniky ploch – střety mezi CHOPAV a s využívanými a nevyužívanými dobývacími prostory, s CHLÚ s bloky zásob ložisek a prog. zdrojů:

Tab. č. 111: Dotčené plochy těžených dobývacích prostorů na ložiskách ve Zlínském kraji se zákonnou ochrannou CHOPAV.

číslo DP	název DP	surovina/ nerost	organizace	plocha DP v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
70297	Ostrožská Nová Ves	štěrkopísek	DOBET s.r.o.	5,14852	5148518,705
70655	Hulín	štěrkopísek	Českomoravské štěrkovny, a.s.	1,76415	1764154,043
71141	Polešovice	štěrkopísek	DOBET, spol. s r.o.	0,069964	69963,428
40053	Rožnov pod Radhoštěm	hořlavý zemní plyn	UNIGEO a.s.	0,0012	7764220,039

Tab. č. 112: Dotčené plochy CHLÚ na ložiskách ve Zlínském kraji se zákonnou ochrannou CHOPAV.

číslo CHLÚ	název CHLÚ	surovina/ nerost	plocha CHLÚ v km ²	zavedení CHLÚ	dotčená plocha střetu v m ²
00860000	Chropyně I	SPSP	0,792798	29.8.2000	792797,9724
01160000	Hulín	SPSP	1,05422	24.7.1989	1054219,927
01180000	Kvasice	SPSP	1,00711	28.3.1991	1007108,042

01190000	Nedakonice	SPSP	1,2688	9.5.1996	1268797,566
01220000	Moravský Písek	SPSP	1,49476	6.11.1991	1494760,223
13300000	Chropyně	SPSP	2,7229	28.3.1991	2722902,235
01200000	Ostrožská Nová Ves	SPSP	5,21636	20.7.1965	5216361,084
22410000	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	2,8675	4.10.1989	2867499,94
23860000	Rožnov pod Radhoštěm I.	ZPZP	0,906613	16.6.1992	906612,4915

Tab. č. 113: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin se zákonnou ochrannou CHOPAV ve Zlínském kraji-

číslo ložiska	název ložiska/prog. zdroje	surovina/ nerost	plocha km ²	organizace	dotčená plocha střetu v m ²
B 3008600	Plešovec	SPSP	0.6814965	Česká geologická služba - Geofond	681496.578
B 3011600	Hulín	SPSP	1.553636	Českomoravské šterkovny, a.s., Brno	1553636.081
B 3011800	Kvasice 2	SPSP	0.589905	Česká geologická služba - Geofond	589904.9943
B 3011900	Nedakonice-Polešovice	SPSP	1.2631805	DOBET s.r.o., Ostrožská Nová Ves	1263180.63
B 3012000	Ostrožská Nová Ves	SPSP	1.0347675	DOBET s.r.o., Ostrožská Nová Ves	1034767.519
B 3012100	Uherský Ostroh	SPSP	1.69849	Českomoravské šterkovny, a.s., Brno	1698489.991
B 3012200	Moravský Písek- Uher.Ostroh	SPSP	0.311936	Česká geologická služba - Geofond	311935.9516
B 3133000	Chropyně-Záříčí	SPSP	1.9463965	Českomoravské šterkovny, a.s., Brno	1946396.518
B 3155300	Chropyně	SPSP	0.744045	Českomoravské šterkovny, a.s., Brno	744044.9654
B 3224100	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	2.8675	Geologický průzkum Ostrava a. s., Hrabová	2867500.088
B 3238600	Rožnov pod Radhoštěm 1	ZPZP	0.209139	Unigeo a.s., Ostrava - Hrabová	209139
D 3062100	Nedakonice-Polešovice	SPSP	0.1696915	Neuvedena	169691.3918
D 3155400	Zaříčí	SPSP	2.2251175	Neuvedena	2225117.352

D 3012101	Polešovice-Uherský Ostroh	SPSP	0.29832	Neuvedena	298319.9383
D 5236900	Napajedla	SPSP	0.017816	GZ - Sand s.r.o., Otrokovice	17815.99735
D 3095500	Prostřední Bečva	SKSK	0.051925	Neuvedena	51924.98475
D 3206300	Střítež	SPSP	0.9567235	Neuvedena	6290.026572
D 5059800	Házovice	SKSK	0.007137	Jan Plandor- kamenolom, Házovice	7137.0102
N 5198700	Kroměříž-Horní Zahrady	TZTZ	0.0399735	Neuvedena	39973.4842
N 5205500	Hulín	CSCS	0.01385	Neuvedena	13850.0053
N 5242300	Kroměříž-Hrubá opleta	TZTZ	0.034127	Neuvedena	34126.99145
N 5059400	Kněhyně	SKSK	0.0506315	Neuvedena	50631.4892

Tab. č. 114: Dotčené plochy ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin se zákonnou ochrannou CHOPAV ve Zlínském kraji (pokrač.).

číslo ložiska	název ložiska/prog. zdroje	surovina/ nerost	plocha km ²	v organizace	dotčená plocha střetu v m ²
N 5059500	Karolínka	TZKO	0.403525	Neuvedena	403524.9898
Q 9401900	Staré Město u U. Hradiště	SPSP	1.876666	Neuvedena	1876666.05
Q 9402000	Huštěnovice	SPSP	0.868284	Neuvedena	868284.053
Q 9402200	Otrokovice	SPSP	0.5918585	Neuvedena	591858.5408
Q 9402300	Tlumačov	SPSP	0.537116	Neuvedena	537116.0814
Q 9402400	Záhlinice	SPSP	7.8153395	Neuvedena	7815339.464
Q 9402500	Bílany-Hulín	SPSP	2.3058645	Neuvedena	2305864.561
Q 9402600	Skaštice	SPSP	2.3087615	Neuvedena	2308761.659
Q 9402800	Bezměrov	SPSP	1.3584435	Neuvedena	1358443.428
Q 9402900	Kyselovice-Hradecko	SPSP	1.853868	Neuvedena	1853867.876
Q 9403000	Chropyně 1	SPSP	0.4832045	Neuvedena	483204.4717
Q 9403100	Kyselovice	SPSP	0.655349	Neuvedena	655348.9224
Q 9403400	Chropyně-Nová role	SPSP	2.176378	Neuvedena	2176377.941
Q 9402100	Babice-Spytihněv	SPSP	0.717498	Neuvedena	717368.7607
Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-Z	UCUC	32.764823	Neuvedena	28104094.39
U 3206200	Spytihněv 2	SPSP	2.063009	Neuvedena	2063008.951

PHO - ochranná pásma hygienické ochrany vodních zdrojů (PHO)

Územím Zlínského kraje protékají přítoky největší řeky Moravy a to Bečva, Rusava, Dřevnice, Vlára a Olšava. V údolní nivě řeky Moravy se vytvořily terasové uloženiny s výskytem velkých zásob velmi kvalitních štěrkopísků, jejichž převážná část se nalézá pod hladinou podzemní vody, to znamená, že došlo k jejich zvodnění. V důsledku toho jsou podél toku Moravy, která působí jako přirozený recipient povrchových i podzemních vod, rozloženy významné podzemní zdroje pitné vody. Kvartérní sedimenty v její nivě jsou z hlediska zásobování pitnou vodou mimořádně atraktivními hydrogeologickými oblastmi.

Celkem je na území Zlínského kraje evidováno 123 objektů ochrany PHO. Z toho je 17 PHO 1. stupně ochrany, 94 PHO 2. stupně ochrany a 12 PHO 3. stupně ochrany. Na území bývalého okresu Uherského Hradiště je vodárensky exploatováno 27 jímacích území s celkovým odběrem $465,5 \text{ l.s}^{-1}$. Podzemní voda je přitom jímána z přibližně 180 objektů, a to převážně z hydrogeologických jímacích vrtů a studní. Na území Kroměřížska je v současné době exploatováno přes 30 jímacích území s celkovým odběrem cca 290 l.s^{-1} . Na území Zlínska je vodárensky exploatováno 26 jímacích území s celkovým odběrem $141,8 \text{ l.s}^{-1}$, při čemž je podzemní voda jímána z přibližně 104 objektů, a to převážně z hydrogeologických jímacích vrtů a studní. Na území Vsetínska je exploatováno na 30 jímacích území podzemní vody s celkovým odběrem cca 215 l.s^{-1} .

Do PHO vodních zdrojů stupně I zasahuje 7 ložisek z nichž 2 jsou výhradní a těžená (B 3011600 Hulín (SP) a B 3224400 Choryně (ZP)). Ložisko D 3011700 Střížovice-Otrokovice zasahuje do zóny stupně I minimální plochou 45 m^2 , což je zanedbatelná část vůči celkové ploše ($0,99 \text{ km}^2$). Ostatní střety jsou s prognózními zdroji, a to hlavně zemního plynu (2x) a štěrkopísku (2x). Neperspektivní z tohoto pohledu je prognózní zdroj Q 9402200 Otrokovice, který je ve střetu se zónou vodního zdroje stupně I. z 50 %.

Do II. a IIa stupně PHO vodních zdrojů zasahuje 23 ložisek a zdrojů nerostných surovin, z čehož je 6 výhradních ložisek a 3 jsou z toho těžená (B 3011600 Hulín, B 3036800 Komňa-Bučník a B 3224400 Choryně) a jedno již dotěžené (B 3012000 Ostrožská Nová Ves). U 6 ložisek je střetová plocha větší než 50 % (D 3011700 Střížovice-Otrokovice, D 3062100 Nedakonice-Polešovice, D 3155400 Záříčí a D 3011700 Střížovice-Otrokovice, N 3036801 Komňa-Bučník odval a N 5053100 Komňa-Padělky). V těchto případech je jejich využití problematické. V 11 případech je střet s prognózním zdrojem, přičemž prognózní zdroj štěrkopísku Q 9402400 Záhlinice se výrazně podílí svými $6,24 \text{ km}^2$ na celkové střetové ploše, která činí $19,595 \text{ km}^2$. Do ochranného pásma IIb zasahuje již 50 ložisek a zdrojů nerostných surovin o celkové ploše $37,68 \text{ km}^2$.

Nejčastěji jsou ve střetu s vodními zdroji ložiska a zdroje štěrkopísků, ale jejich dobývání nemusí znamenat vždy znehodnocení vodního zdroje. Příkladem koexistence ložiska zasahujícího do I. i II zóny vodního zdroje je těžené ložisko B 3011600 Hulín a jímacího území Hulín z něhož se pro pitné účely v posledních letech odebíralo zhruba $60\text{--}70 \text{ l.s}^{-1}$ podzemní vody. Podobná situace byla i na dotěženém ložisku B 3012000 Ostrožská Nová Ves. Naopak v souvislosti s těžbou štěrkopísku vznikají jezera, která lze v případě potřeby využít jako zdrojů pitné vody. Nezbytným předpokladem pro využívání této podzemní vody je vymezení PHO a zabezpečení kvality těchto zdrojů před znečištěním. Při vodohospodářské neperspektivnosti jich lze tyto uměle vytvořené plochy využít pro rekreační účely případně pro chovné rybářství nebo jako prvek protipovodňové ochrany. Přitom pro vnitřní PHO 2. stupně uvedeného jímacího území platí zásady Směrnice č. 51/1979 MZd ČR, podle nichž je řada činností ve vyhlášených PHO zakázána či značně omezena. Jímací území v Hulíně včetně PHO 1. a 2. stupně navíc spadá do CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Druhé těžebně významné netěžené ložisko v Kvasicích, ležící jak v pásmech hygienické ochrany jímacího území Kvasice, tak i v CHOPAV Kvartér řeky Moravy, není využíváno k těžbě štěrkopísků. To platí konkrétně o ložisku Kvasice II. Právě z důvodů uváděných střetů zájmů, zejména pak s ohledem na možné negativní ovlivnění vydatnosti zdrojů jímacího území (situovaných v bezprostřední blízkosti uvažované těžební činnosti) těžba štěrkopísků zde nebyla doposud povolena.

PHO	ložiska		překryv ložisek s PHO (km ²)	SP	TZ	CS	SK, KA	ZP, UC	ostatní
	počet	plocha lož (km ²)	průnik						
stupeň I	7	165,68	0,568	4				3	
stupeň II (IIa)	23	186,88	19,595	13	3	3	1	3	
stupeň IIb	50	208,40	37,68	25	4	10	3	7	1

Těžbou cihlářských surovin, která je v současné době realizována na území Zlínského kraje nejsou prakticky ohroženy zdroje místních podzemních vod. Dobývací prostor cihelny Žopy leží při okraji vyhlášených PHO jímacího území Holešov (dovnitř PHO však nezasahuje). Dobývací prostor ložiska cihlářských surovin Biskupice zasahuje částečně do ochranného pásma lázní Luhačovice. Chráněná ložisková území cihlářských surovin Fryšták-východ a Fryšták-západ se nacházejí v 2. vnitřním, vnějším i 3. stupni PHO vodárenské nádrže Fryšták. Vzhledem k ochranným pásmům vodárenské nádrže jsou využitelné pouze prognózní zásoby severně od silnice Holešov-Fryšták. V současné době není vodárenská nádrž Fryšták využívána (slouží jako rezerva pro zásobování pitnou a užitkovou vodou).

Ani v dalších těžebně využívaných lokalitách ostatních surovin dobývaných na Kroměřížsku, hlavně pak při těžbě ropy a zemního plynu na ložisku Kostelany-Lubná, jakož i stavebního kamene (pískovců) ve Chvalčově či Slavkově pod Hostýnem nejsou dotčeny vodárensky využívané zdroje. Působnost uvedených těžebních ložisek nezasahuje do vyhlášených pásem hygienické ochrany vodních zdrojů ani chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Kvarteru řeky Moravy.

Ložisko stavebního kamene dobývací prostor Bzová (dříve Jihomoravské státní lesy Brno) zasahuje svým jz. okrajem do pásma hygienické ochrany II. stupně vnější (jímací území Bzová). Vlastní těžba je však soustředěna mimo toto pásmo. Některé starší těžebny jsou využívány jako skládky komunálního odpadu nebo průmyslového odpadu.

V případě ložiska zemního plynu Choryně rovněž nejsou patrné střety těžebních a vodohospodářských zájmů. Těžba plynu je realizována exploatací ze čtyř hloubkových vrtů.

Kvalita podzemní vody je negativně ovlivňována antropogenními vlivy. Kromě bodových zdrojů znečištění, které jsou reprezentovány sídelními aglomeracemi a jejich odpadními produkty, průmyslovými a zemědělskými objekty, představuje nejvýznamnější zdroj znečištění plošně aplikace hnojiv a ochranných látek v zemědělství

V souvislosti s těžbou štěrkopísku vznikají jezera, která lze v případě potřeby využít jako zdrojů pitné vody. Nezbytným předpokladem pro využívání této podzemní vody je vymezení PHO a zabezpečení kvality těchto zdrojů před znečištěním. Při vodohospodářské neperspektivnosti těchto těžebních jezer lze těchto uměle vytvořených ploch využít pro rekreační účely případně pro chovné rybářství. Ta mezi zápornými vlivy těžby štěrkopísku uvádí především zvýšenou citlivost území k ohrožení vodního režimu a kvality podzemních vod i riziko znečišťování a devastace území vlivem živelné rekreace.

Z vodohospodářského hlediska je těžba štěrkopískových surovin především limitována na území CHOPAV a v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů. Konkrétní střety těžebních a vodohospodářských zájmů jsou v případech, kdy se chráněná ložisková území a dobývací prostory ložisek nerostných surovin překrývají se schválenými pásmy hygienické ochrany využívaných zdrojů pro hromadné zásobování. Těžební činnost zde může negativně ovlivnit odebírané množství exploatované podzemní vody z vodárenských zdrojů, jakož i její kvalitu. Vlastní těžba štěrkopísků z vody pomocí plovoucích bagrů může být potenciálním zdrojem znečištění podzemních vod především ropnými uhlovodíky na volné hladině nádrže (nafta, hydraulické a mazací oleje a tuky). Při správně vytvořených a fungujících biologických vztazích v nádrži, především v litorálních zónách, je znečištění ve vodních nádržích po těžbě štěrkopísků dobře biologicky odbouratelné.

Prostorovou analýzou informačního systému byly zjištěny následující průniky ploch – střety mezi PHO a s využívanými a nevyužívanými dobývacími prostory, s CHLÚ s bloky zásob ložisek a prognózních zdrojů:

Tab. č. 115: Dotčené plochy CHLÚ s PHO na ložiskách ve Zlínském kraji.

číslo CHLÚ	název CHLÚ	číslo ložiska	surovina/nerost	plocha CHLÚ v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
00860000	Chropyně I	3008600	SPSP	0,792798	792797,9724
01160000	Hulín	3011600	SPSP	1,05422	1054219,93
01180000	Kvasice	3011800	SPSP	1,00711	1007108,04
01190000	Nedakonice	3011900	SPSP	1,2688	1268797,566
01200000	Ostrožská Nová Ves	3012000	SPSP	5,21636	3499283,84
01220000	Moravský Písek	3012200	SPSP	1,49476	1494760,22
19960000	Fryšták I.-východ	5225900	CSCS	0,574344	19,568975
19970001	Fryšták-západ I.	3199700	CSCS	0,552969	551133,7797
19970002	Fryšták-západ II.	3199700	CSCS	0,943212	344477,6745
19970004	Fryšták-západ IV.	3199700	CSCS	0,756538	2049,354614
19970005	Fryšták-západ V.	3199700	CSCS	0,271286	1801,435502
19950000	Bařice	3199500	CSCS	0,627677	588234,6148

Dotčené plochy těžených dobývacích prostorů s PHO na ložiskách ve Zlínském kraji

číslo DP	název DP	surovina/nerost	organizace	plocha DP v km ²	dotčená plocha střetu v m ²
40027	Lešná	ZPZP	OKD, DPB Paskov, a.s.	8,6475	33684,36752
70655	Hulín	SPSP	Českomoravské šterkovny , a.s.	1,76415	7585,138242
70726	Žopy	CSCS	Cihelna Žopy s.r.o.	0,21173	179073,166
70655	Hulín	SPSP	Českomoravské šterkovny , a.s.	1,76415	1756568,91
70297	Ostrožská Nová Ves	SPSP	DOBET s.r.o.	5,14852	3499283,727
70735	Kunovice	CSCS	Abrahámová cihelna Kunovice	0,23085	105304,2568
71141	Polešovice	SPSP	DOBET, spol. s r.o.	0,0699635	69963,428

Tab. č. 116: Dotčené plochy ložisek a prog. zdrojů nerostných surovin s PHO ve Zlínském kraji.

číslo ložiska	Název ložiska	surovina/nerost	plocha ložiska/ prog. zdroje v km ²	organizace	dotčená plocha střetu v m ²
B 3008600	Plešovec	SPSP	0,681497	Česká geologická služba - Geofond	681496,578

B 3011600	Hulín	SPSP	1,553636	Českomoravské šterkovny, a.s., Brno	1553636,080
B 3011800	Kvasice 2	SPSP	0,589905	Česká geologická služba - Geofond	589904,9943
B 3011900	Nedakonice-Polešovice	SPSP	1,263181	DOBET s.r.o., Ostrožská Nová Ves	1263180,63
B 3012000	Ostrožská Nová Ves	SPSP	1,034768	DOBET s.r.o., Ostrožská Nová Ves	38693,60139
B 3012100	Uherský Ostroh	SPSP	1,69849	Českomoravské šterkovny, a.s., Brno	1698489,991
B 3012200	Moravský Písek- Uher.Ostroh	SPSP	0,311936	Česká geologická služba - Geofond	311935,9516
B 3050600	Kunovice	CSCS	0,161723	Abrahámová cihelna Kunovice, s.r.o.	104426,2
B 3052000	Žopy 1	CSCS	0,107355	Cihelna Žopy s.r.o., Holešov	81729,8521
B 3199500	Bařice-Velké Těšany	CSCS	0,616298	Česká geologická služba - Geofond	577470,2473
B 3199700	Fryšták-západ	CSCS	0,266066	Česká geologická služba - Geofond	6,514622
B 3224400	Choryně	ZPZP	8,765788	OKD, DPB, a.s., Paskov	35502,7377
Z 3058800	Žopy 2	CSCS	0,306333	Neuvedena	299443,1985
Z 3155172	Rusava	ZPZP	55,24817	Neuvedena	1862615,68
Z 5114800	Hulín II	CSCS	0,028746	Neuvedena	28745,998
Z 9335900	Ostrožská Nová Ves	TMTM	1,145503	Neuvedena	700381,26
D 3011700	Střížovice-Otrokovice	SPSP	2,086185	Neuvedena	2086184,85
D 3088000	Polešovice-Moravský Písek	SPSP	0,437694	Neuvedena	437693,4751
D 3062100	Nedakonice-Polešovice	SPSP	0,812445	Neuvedena	804595,057
D 3062104	Uherský Ostroh	SPSP	0,092116	Neuvedena	92116,066
D 3155400	Zaříčí	SPSP	1,823214	Neuvedena	1544120,55
D 3188200	Vážany 2	CSCS	0,07784	Neuvedena	2963,497319
D 3199800	Mysločovice	CSCS	0,169329	Neuvedena	12220,95893
D 3206300	Střítež	SPSP	0,956724	Neuvedena	60183,7634

D 3206500	Veselá	SPSP	0,301834	Neuvedena	3289,510179
-----------	--------	------	----------	-----------	-------------

Dotčené plochy ložisek a prog. zdrojů nerostných surovin s PHO ve Zlínském kraji (pokrač.).

číslo ložiska	název ložiska	surovina/ nerost	plocha ložiska/ prog. zdroje v km ²	organizace	dotčená plocha střetu v m ²
D 3206600	Zašová	SPSP	0,567309	Neuvedena	87396,91006
D 3012101	Polešovice-Uherský Ostroh	SPSP	0,29832	Neuvedena	298319,938
D 5237000	Boršice u Buchlovic 3	SPSP	0,017983	LIKOD s.r.o., Boršice u Buchlovic	1765,671285
N 5225900	Fryšták-východ	CSCS	0,362153	Česká geologická služba - Geofond	8948,5869
N 5059300	Polešovice	TZST	0,177919	Neuvedena	5309,32442
N 5059500	Karolínka	TZKO	0,285775	Neuvedena	285774,503
N 5198700	Kroměříž-Horní Zahrady	TZTZ	0,039974	Neuvedena	39973,4842
N 5205500	Hulín	CSCS	0,01385	Neuvedena	13850,0053
N 5242300	Kroměříž-Hrubá opleta	TZTZ	0,034127	Neuvedena	34126,9915
Q 9106600	Fryšták	CSCS	1,856458	Neuvedena	754086,246
Q 9106700	Mysločovice	CSCS	0,070276	Neuvedena	10873,33774
Q 9334400	Kunovice 1	BTBZ	0,131222	Neuvedena	104478,793
Q 9401900	Staré Město u U.Hradiště	SPSP	1,876666	Neuvedena	754139,778
Q 9402000	Huštěnovice	SPSP	0,868284	Neuvedena	77470,29785
Q 9402000	Huštěnovice	SPSP	0,868284	Neuvedena	790813,755
Q 9402200	Otrokovice	SPSP	0,591859	Neuvedena	570848,178
Q 9402300	Tlumačov	SPSP	0,537116	Neuvedena	537116,081
Q 9402400	Záhlinice	SPSP	7,81534	Neuvedena	7815339,46
Q 9402500	Bílany-Hulín	SPSP	2,305865	Neuvedena	2305864,56
Q 9402600	Skaštice	SPSP	2,308762	Neuvedena	2308761,66
Q 9402800	Bezměrov	SPSP	1,358444	Neuvedena	1358443,428
Q 9402900	Kyselovice-Hradecko	SPSP	1,853868	Neuvedena	1853867,88
Q 9403000	Chropyně 1	SPSP	0,483205	Neuvedena	483204,4717
Q 9403100	Kyselovice	SPSP	0,655349	Neuvedena	655348,9224

Q 9403400	Chropyně-Nová role	SPSP	2,176378	Neuvedena	2176377,941
U 3206200	Spytihněv 2	SPSP	1,91422	Neuvedena	1183413,169
U 5237001	Boršice u Buchlovic 1	SPSP	0,007935	LIKOD s.r.o., Boršice u Buchlovic	7935,0011
U 5237002	Boršice u Buchlovic 2	SPSP	0,030821	LIKOD s.r.o., Boršice u Buchlovic	6546,244385
N 5116700	Staré Hutě	SKSK	0	Neuvedena	259,800866
N 5116600	Salaš	SKSK	0	Neuvedena	259,802598

Z uvedeného přehledu vyplývá, že z hlediska střetu těžebních a vodohospodářských zájmů je na území Zlínského kraje nejproblematictější současná a popř. budoucí těžba šterkopísků. Konkrétně dochází ke střetům těžebních a vodohospodářských zájmů v případech, kdy se chráněná ložisková území a dobývací prostory této suroviny překrývají se schválenými pásmy hygienické ochrany využívaných zdrojů podzemních vod pro hromadné zásobování. Zvýšená pozornost v souvislosti s optimalizací odběrů podzemních vod pro vodárenské využití by proto měla být zaměřena do vodárensky nejproduktivnějších oblastí stávajících jímacích území Hulín, Holešov, Ostrožská Nová Ves, Moravský Písek, Polešovice, Břest, Postoupky, Kroměříž-Podzámecká zahrada, Kvasice aj.

Ochranná pásma přírodních léčivých a lázeňských zdrojů (OPLZ)

Na území Zlínského kraje se nacházejí zdroje minerálních vod – tzv. ochranná pásma lázeňských a minerálních vod. V kraji se nachází celkem 5 území s vyhlášenou ochranou přírodních léčivých a lázeňských zdrojů a zdrojů přírodních vod (minerální vody, termy a léčivé slatiny). Jedná se o Luhačovice, Horní Moštěnice, Ostrožská Nová Ves, Rožnov pod Radhoštěm a Kostelec u Zlína. K nejvýznamnějším patří pramenní soustava luhačovické studené alkalické slané jodobromové kyselky v údolí říčky Šťávnice a prameny studené bikarbonátové vody s obsahem sirovodíku a metanu u Ostrožské Nové Vsi.

Ačkoliv se v těchto ochranných pásmech nachází 1 dobývací prostor těžený a 1 DP netěžený, 2 CHLÚ a celkem 4 ložiska a 1 prog. zdroj nerostných surovin, k zásadním střetům nedochází. Nejvýraznější střet s prozatímním ochranným pásmem přírodních léčivých zdrojů

OPLZ	ložiska		překryv ložisek s CHOPAV (km ²)	SP	TZ	CS	SK, KA	ZP, UC	ostatní
počet	počet	plocha lož (km ²)	průnik						
5	6	18,45	0,335	1	1	1	1	2	

Tab. č. 117: Dotčené plochy netěžených dobývacích prostorů s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů (Luhačovice) ve Zlínském kraji.

Číslo DP	Název DP	Surovina/nerost	Organizace	Plocha DP v km ²	Zavedení DP	Dotčená plocha střetu v m ²
70437	Biskupice	CSCS	K-Keramo s.r.o.	0,291	26.10.1967	18460,27224

Tab. č. 118: Dotčené plochy těžených dobývacích prostorů s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů ve Zlínském kraji.

číslo DP	název DP	Surovina / nerost	organizace	plocha DP v km ²	zavedení DP	dotčená plocha střetu v m ²
70297	Ostrožská Nová Ves	SPSP	DOBET s.r.o.	5,14852	20.7.1965	86612,33

Tab. č. 119: Dotčené plochy CHLÚ s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů ve Zlínském kraji.

číslo CHLÚ	název CHLÚ	surovina/ nerost	plocha CHLÚ v km ²	zavedení CHLÚ	dotčená plocha střetu v m ²
22410000	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	2,8675	4.10.1989	60929,05084
01200000	Ostrožská Nová Ves	SPSP	5,21636	20.7.1965	86612,37109

Tab.
č.

120: Dotčené plochy ložisek a prog. zdrojů nerostných surovin s ochrannými pásmy přírodních léčivých zdrojů (Luhačovice, Rožnov pod Radhoštěm, Kostelec u Zlína) ve Zlínském kraji.

číslo ložiska	název ložiska	surovina/ nerost	plocha ložiska v km ²	organizace	dotčená plocha střetu v m ²
B 3050900	Biskupice	CSCS	0,2330895	K-Keramo s.r.o., Zlín	1984,375
B 3224100	Rožnov pod Radhoštěm	ZPZP	2,8675	Geologický průzkum Ostrava a. s., Hrabová	60929,0607
D 3226200	Záhorovice	SKSK	0,023979	Neuvedena	3578,652634
N 5053000	Bystrice pod Lopeníkem	SPDC	0,0217725	Neuvedena	21772,52655
Q 9087900	Frenštát-Trojanovice-Z	UCUC	32,7648225	Neuvedena	160330,7565

Tab. č. 121: Stručný screening vybraných střetů navrhovaných ložisek do těžby s lokalitami soustavy Natura 2000 (jen EVL, žádná z lokalit není ve střetu či v kontaktu s žádnou PO)

* výhradní ložiska; označení – dle mapy střetů se zájmy OPK

Stavební kámen			
Ložisko/záměr	označení	EVL	poznámky
Hošťálková/Ratiboř u VS	D20;	CZ0720033 Sematín	cca 730 m jižně
Bystrička	D15	CZ0724089 Beskydy	Cca 1,3 km SV za údolím Bystřičky, přiblížení východní části rozšíření cca 0,9 km; limitace rozvoje polohou PR Klenov
Starý Hrozenkov	N121	CZ0724090 Bílé Karpaty	Celé uvnitř EVL; AOPK CR - BK
Komňa-Bučník	A39*	CZ0720422 Valy-Bučník	Celé uvnitř EVL; AOPK CR - BK
Bzová	A40*	CZ0724090 Bílé Karpaty	Hranice EVL cca 1,2 km VJV
Záhorovice	D157	CZ720422 Valy - Bučník	Celé uvnitř EVL; AOPK CR - BK

Štěrkopísky

Ložisko/záměr	označení	EVL	poznámky
Chropyně-Hejtmán	D5	CZ0714085 Morava - Chropynský luh	Celé uvnitř EVL, I etapa na orné půdě, rozšíření zasahuje do mokřadů a PP Zářečské louky včetně jejího OP; KU ZLK
Plešovec – Chropyně	A11*	CZ0714085 Morava - Chropynský luh	Poloha cca 750 – 900 m od hranic EVL (po proudu)
Střížovice	D23	CZ0723426 Střížovice (bývalý Bašnov)	Poloha cca 500 m JZ, mimo EVL zasahuje OP PP Bašnov (cca 300 m) KU ZLK
Kvasice 2	A23*		
Napajedla - Topolná I	D63	CZ0724120 Kněžpolský les	JZ a západní hranice záměru přímo kontaktuje hranici EVL. KU ZLK
Napajedla - Topolná II	D63		
Napajedla – sever (Pěnné)	D30, D31		
Staré Město	D37	CZ0724120 Kněžpolský les	SV část záměru v trati Louky přímo kontaktuje jižní hranici EVL v oblasti ramene Koňovy. KU ZLK Rameno součástí PP Huštěnovická ramena, záměr zasahuje zřejmě okrajově do OP PP
Moravský Písek – Uherský Ostroh	A38	CZ0724120 Kněžpolský les	Poloha od navrhovaného rozsahu těžby cca 640 m SV, od plochy řešené Dokumentací EIA cca 420 m
Nedakonice - Polešovice	A31*	CZ0724107 Nedakonický les	Východní hranice v těsné blízkosti západní hranice vymezení EVL (nejblíže cca 50 m); KU ZLK. Hranice záměru prakticky kontaktuje hranici OP PR Kolébky.
Hulín, Hulín-Bílany, Hulín-Záhlinice	A15*		
Váté písky nevýhradní Polešovice	nové, zatím neuv.		
Polešovice - Moravský Písek – Nivy (č. D 3088000)	nové, zatím neuv.		
Boršice u Buchlovic 4,5,6, jih	D139, D140, D141, D143		

KU ZLK – příslušný orgán ochrany přírody mimo CHKO

AOPK CR-BK – příslušný orgán ochrany přírody, Správa CHKO Bílé Karpaty

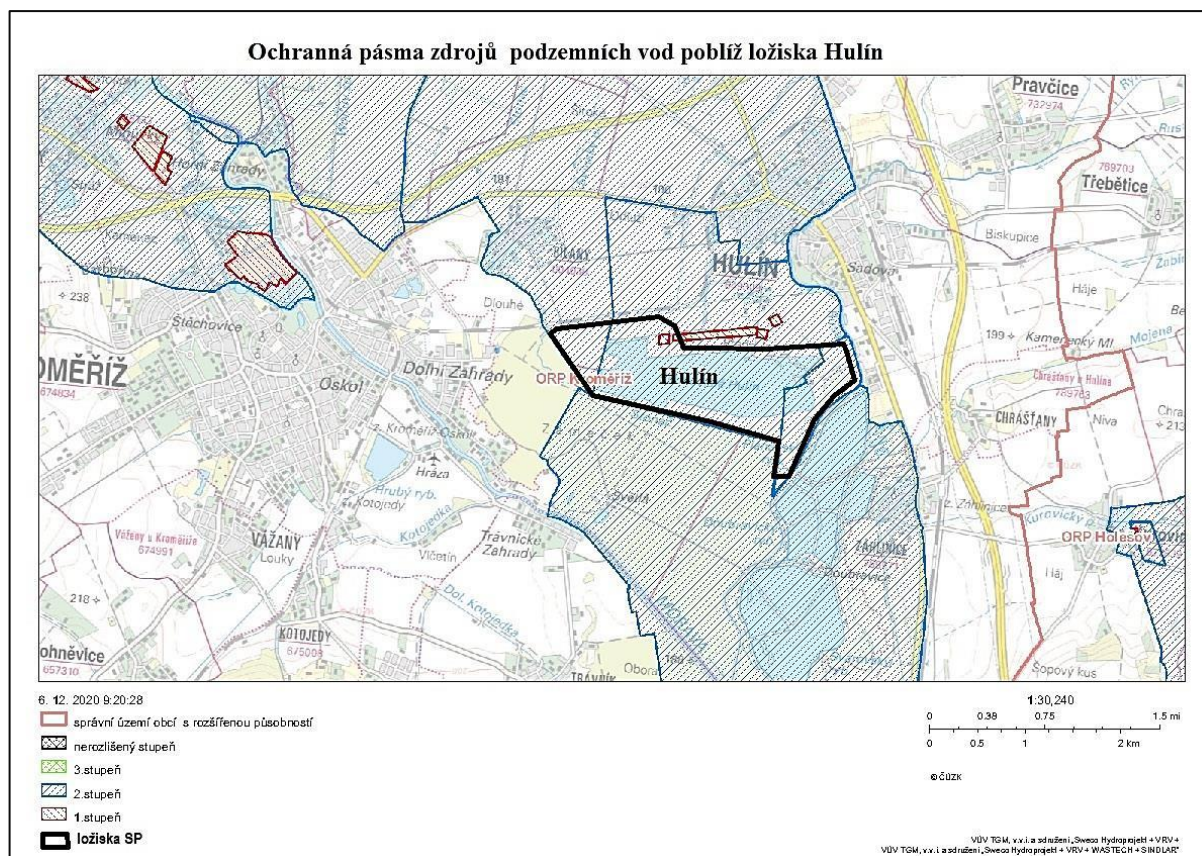
Podbarvené řádky tabulky předpokládají nejvýznamnější střety s EVL na území ZLK, které mohou vyústit ve stanoviska příslušných orgánů ochrany přírody, že nelze vyloučit významný vliv.

Střety zájmů s ochranným pásmem zdrojů podzemních vod u vybraných plánovaných ložisek šterkopísků do těžby na území Zlínského kraje

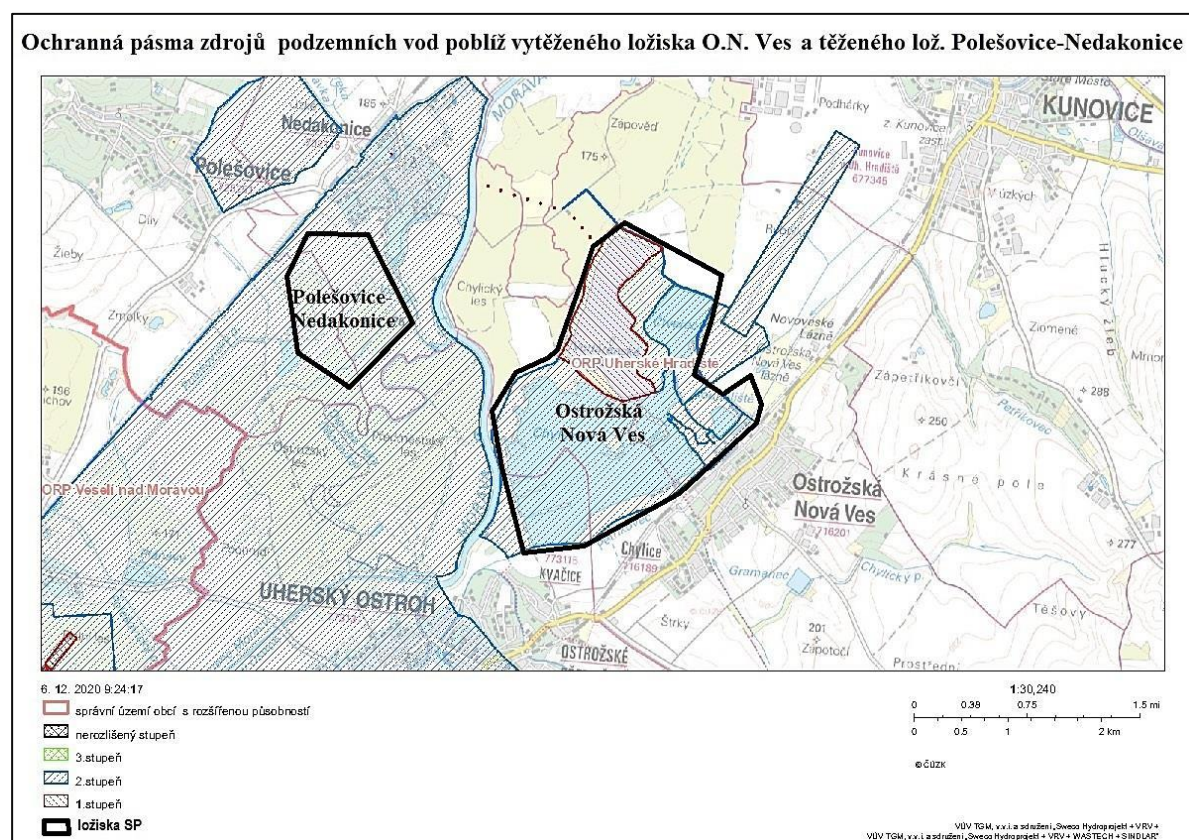
Tyto střety s ochranným pásmem zdrojů podzemních vod dokumentují následující schematické mapky (obr. 30–39). Ochranná pásma vodních zdrojů (dále jen OPVZ) jsou zakotvena v § 30 vodního zákona. OPVZ slouží k ochraně vydatnosti a k ochraně před vnikem závadných látek, které mohou ovlivnit jakost a zdravotní nezávadnost zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok a zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody. OPVZ stanoví opatřením obecné povahy místně příslušný vodoprávní úřad obce s rozšířenou působností. Návrh na stanovení OPVZ nebo změnu rozsahu stávajícího vymezení OPVZ je třeba podat prostřednictvím formuláře č. 20 ve vyhlášce č. 183/2018 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasu a vyjádření vodoprávního úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

OPVZ jsou dle platného znění vodního zákona založena na principu dvoupásové ochrany. I. stupeň je stanoven jako souvislé území a slouží k ochraně v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení vodního zdroje. II. stupeň se vymezuje vně ochranného pásma I. stupně a nemusí tvořit

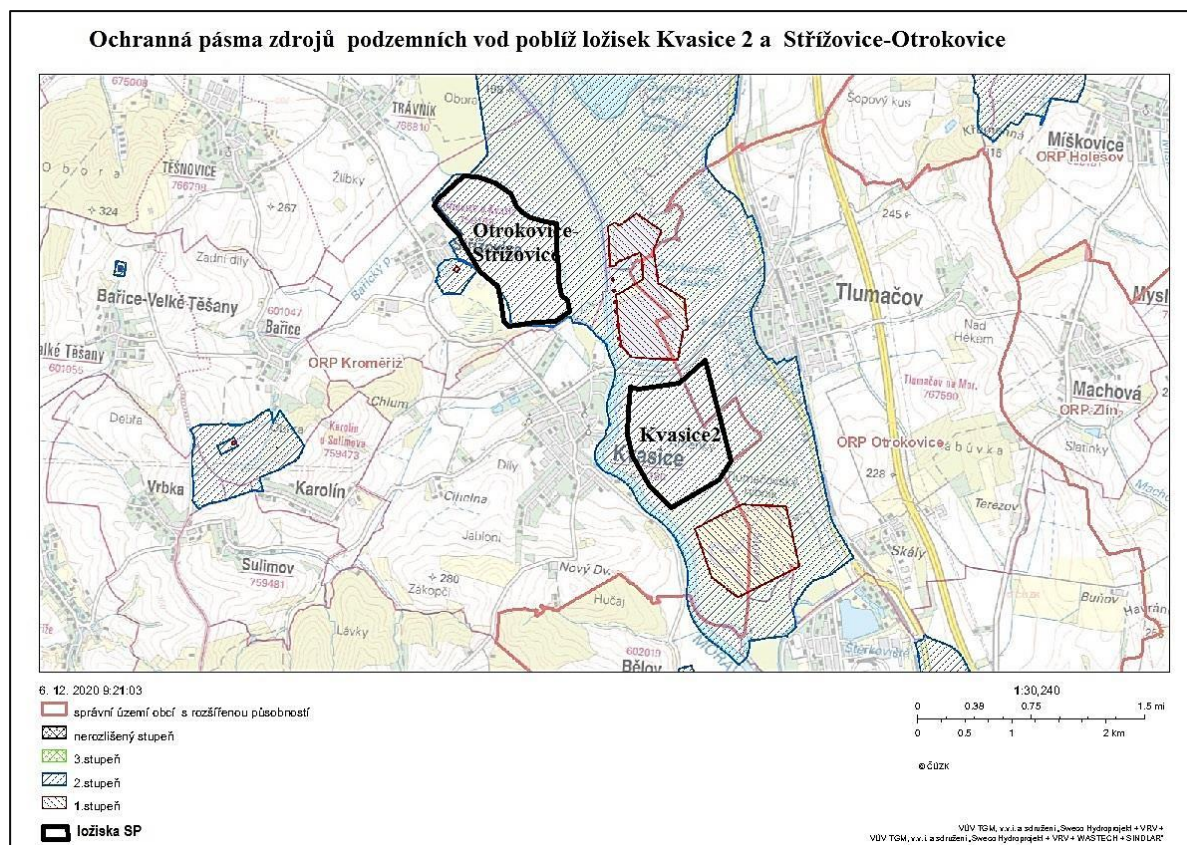
souvislou plochu, ale může být stanoveno i jako vzájemně nespojitá území. II. stupeň OPVZ slouží k ochraně vodního zdroje v územích stanovených vodoprávním úřadem. Prováděcím předpisem je vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 137/1999 Sb., kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů. Charakteristiku území navrhovaných ochranných pásem ve vztahu k hydrologickému povodí nebo hydrogeologickému rajónu vodního zdroje zahrnující geomorfologické poměry, meteorologické a klimatické poměry, hydrografické a hydrologické poměry, pedologické poměry, geologické a hydrogeologické poměry a údaje o ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů, zvláště chráněných územích a ostatních územích chráněných podle zvláštních předpisů o ochraně přírody a krajiny, chráněných oblastí přirozené akumulace vod, chráněných ložiskových územích, ochranných pásmech vodních zdrojů, ochranných pásmech k ochraně vodohospodářských děl, například pozorovacích objektů podzemních vod a pramenů.

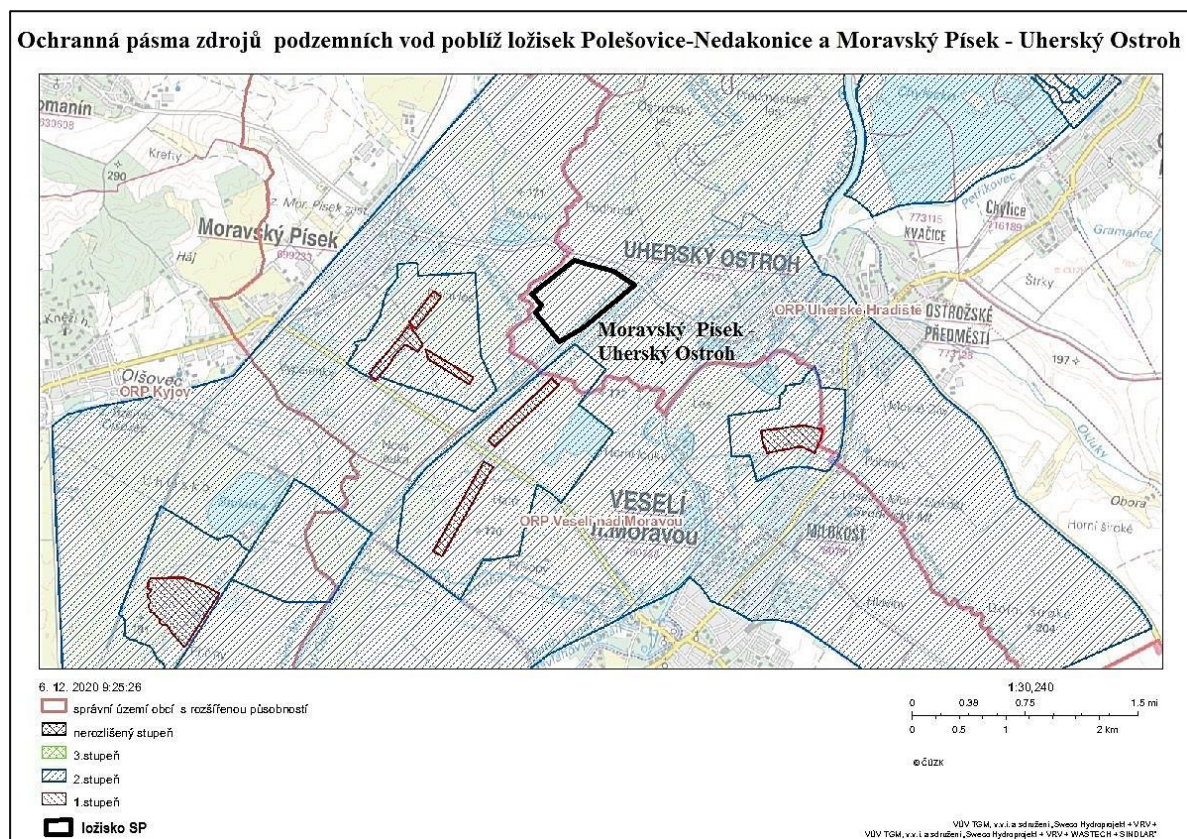
Obr. 30: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložiska Hulín.

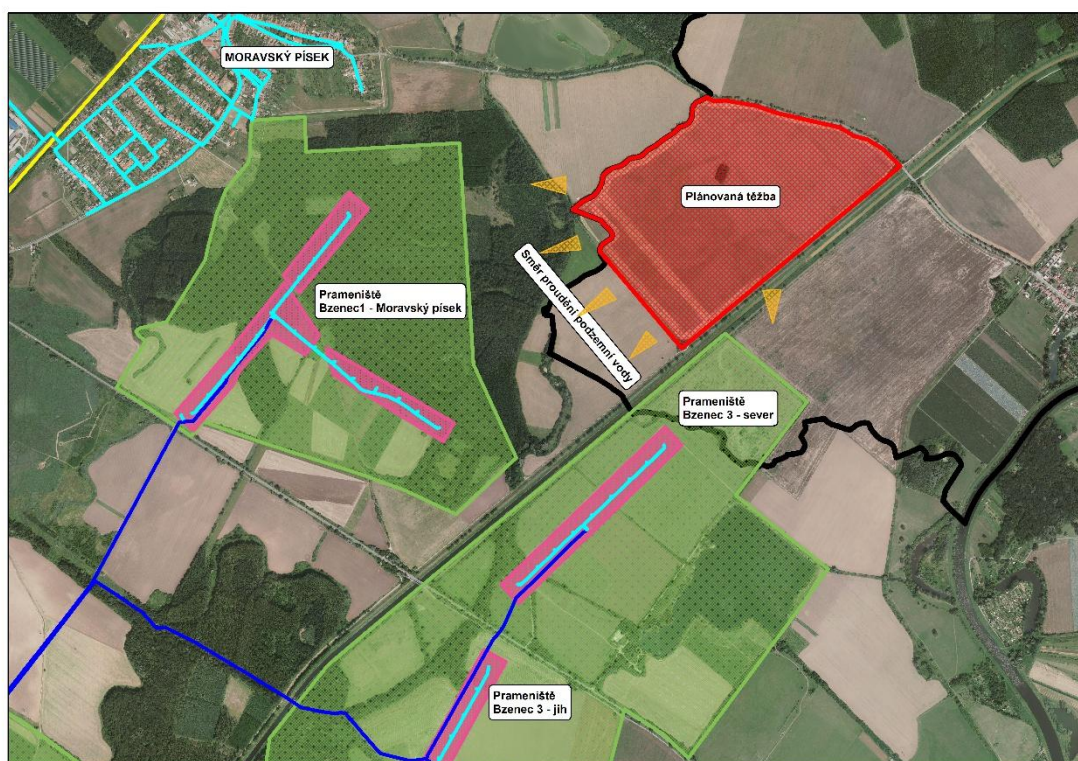
Obr. 31: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž vytěženého ložiska O.N. Ves a těženého lož. Polešovice-Nedakonice.

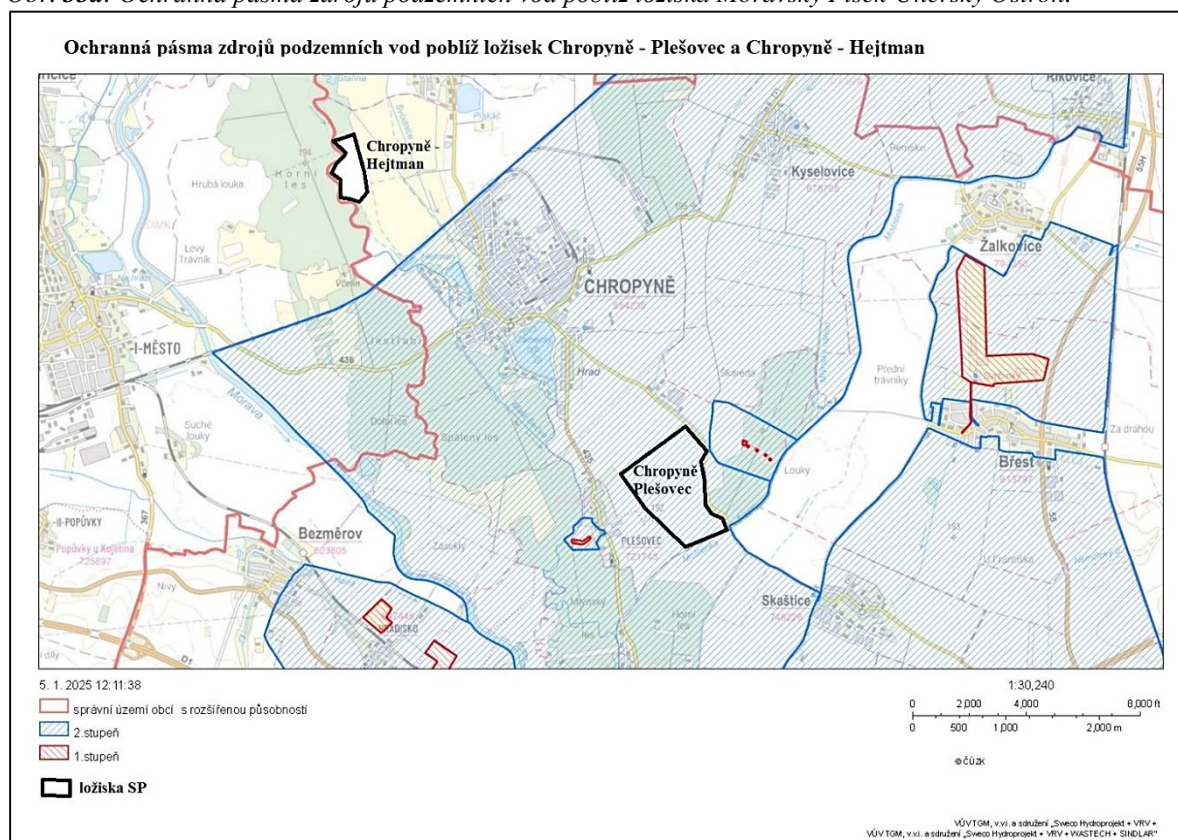
Obr. 32: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložisek Kvasice 2 a Strážovice-Otrokovice.

Obr. 33: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložisek Polešovice-Nedakonice a Moravský Písek - Uherský Ostroh.

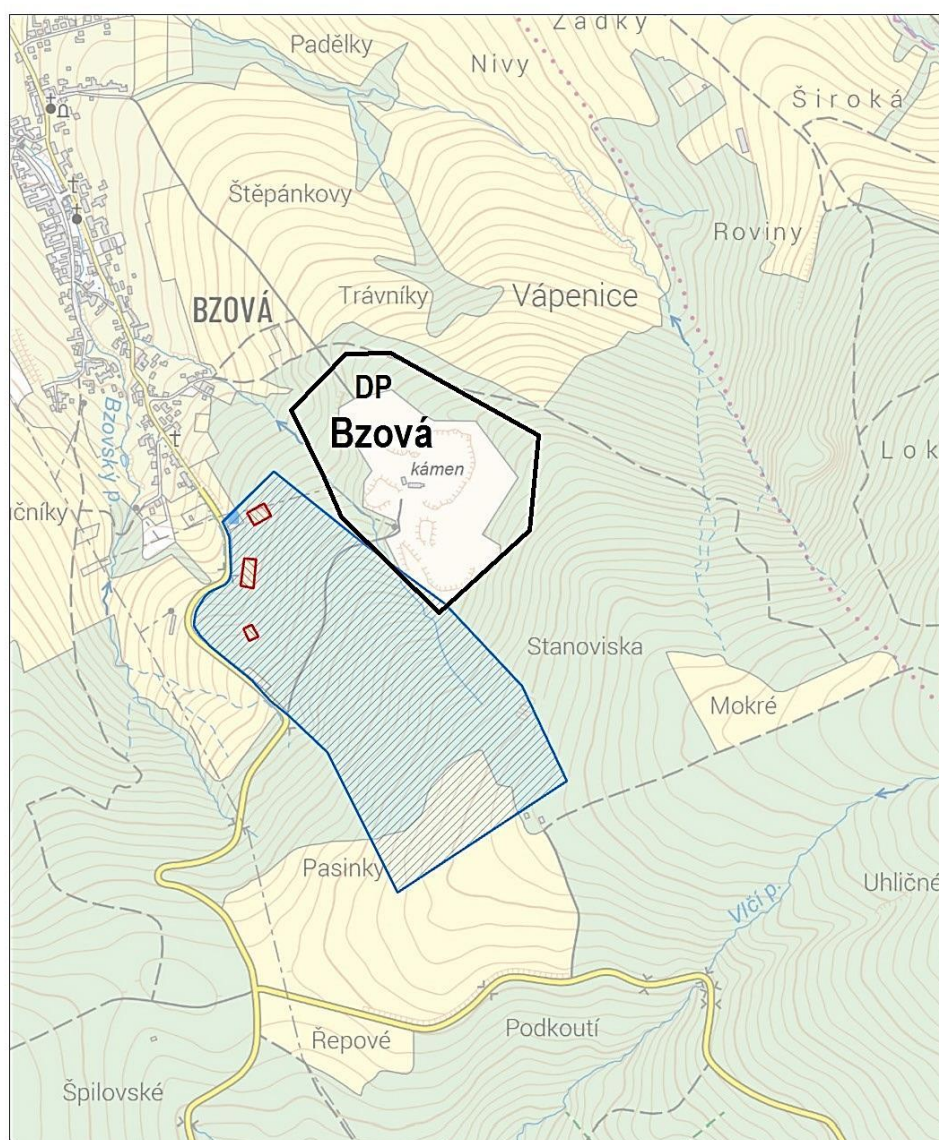

Obr. 33a: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh.

Obr. 34: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod poblíž ložisek Chropyně-Plešovec a Chropyně-Hejtman

Ochranné pásmo zdroje podzemních vod u těženého ložiska Bzová v DP Bzová

7. 1. 2025 20:53:55

□ správní území obcí s rozšířenou působností

▨ 2. stupeň

▨ 1. stupeň

□ ložisko SK Bzová

1:7,560

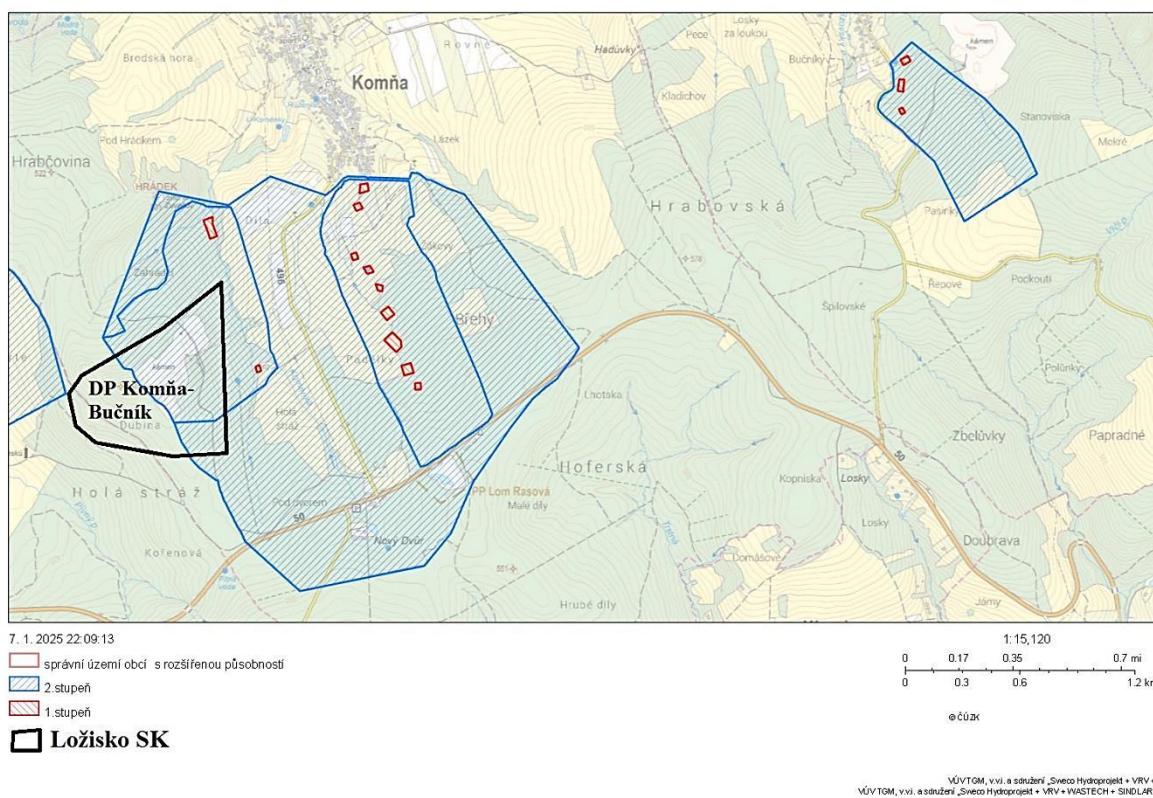
0 0.07 0.15 0.3 mi
0 0.13 0.25 0.5 km

@čÚZK

VÚV TGM, v.v.i. a sdružení „Sveco Hydroprojekt + VRV +
VÚV TGM, v.v.i. a sdružení „Sveco Hydroprojekt + VRV + WASTECH + SINDLAR“

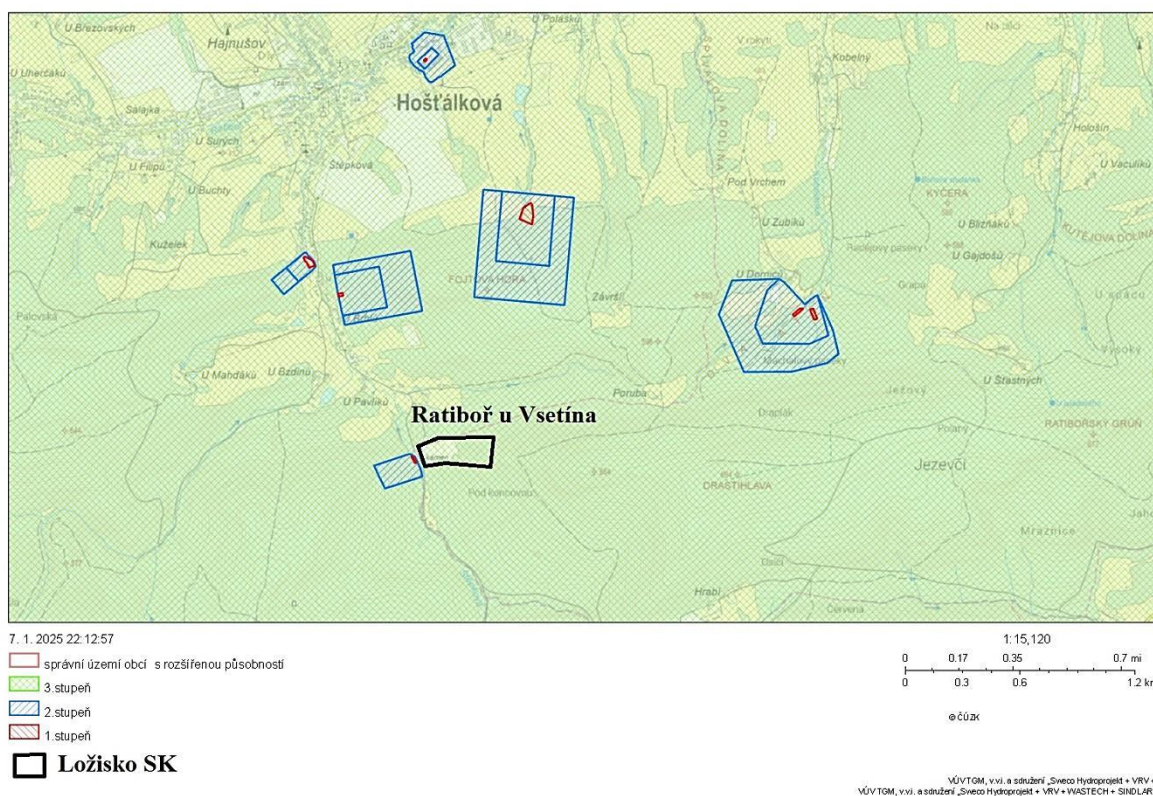
Obr. 35: Ochranné pásmo zdroje podzemních vod u těženého ložiska Bzová v DP Bzová

Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti výhradního ložiska Komňa-Bučník

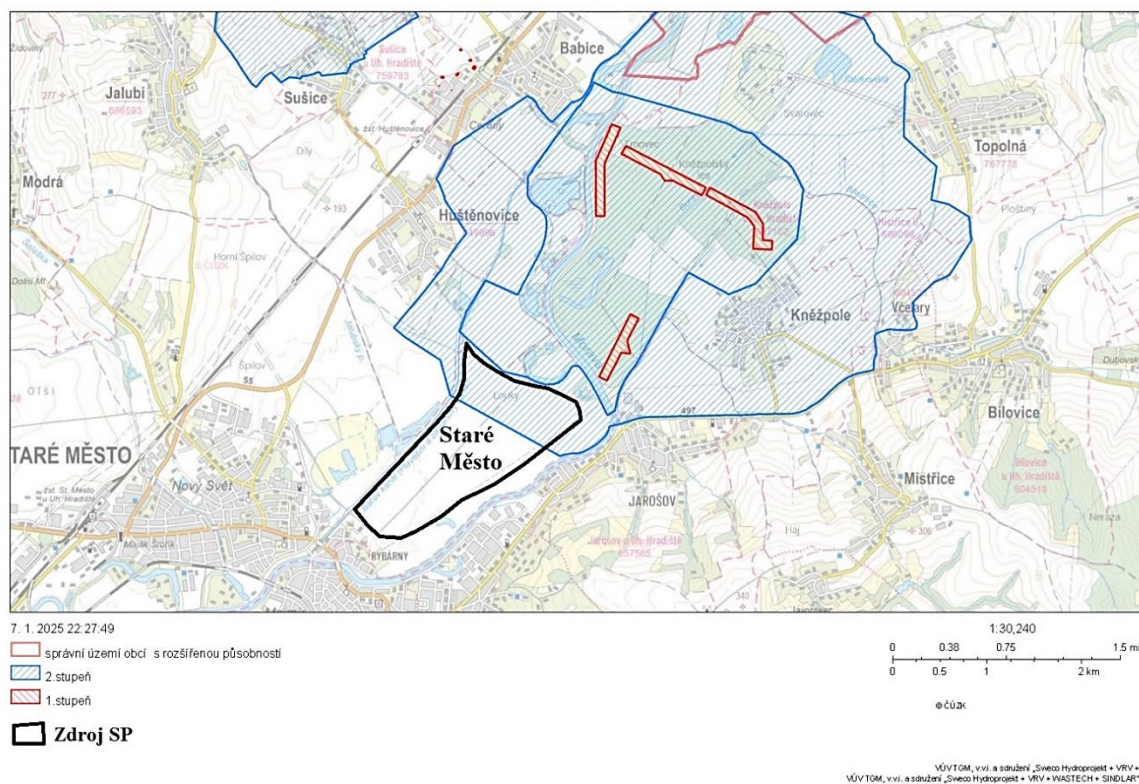
Obr. 36: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti výhradního ložiska Komňa-Bučník.

Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradního ložiska Ratiboř u Vsetína

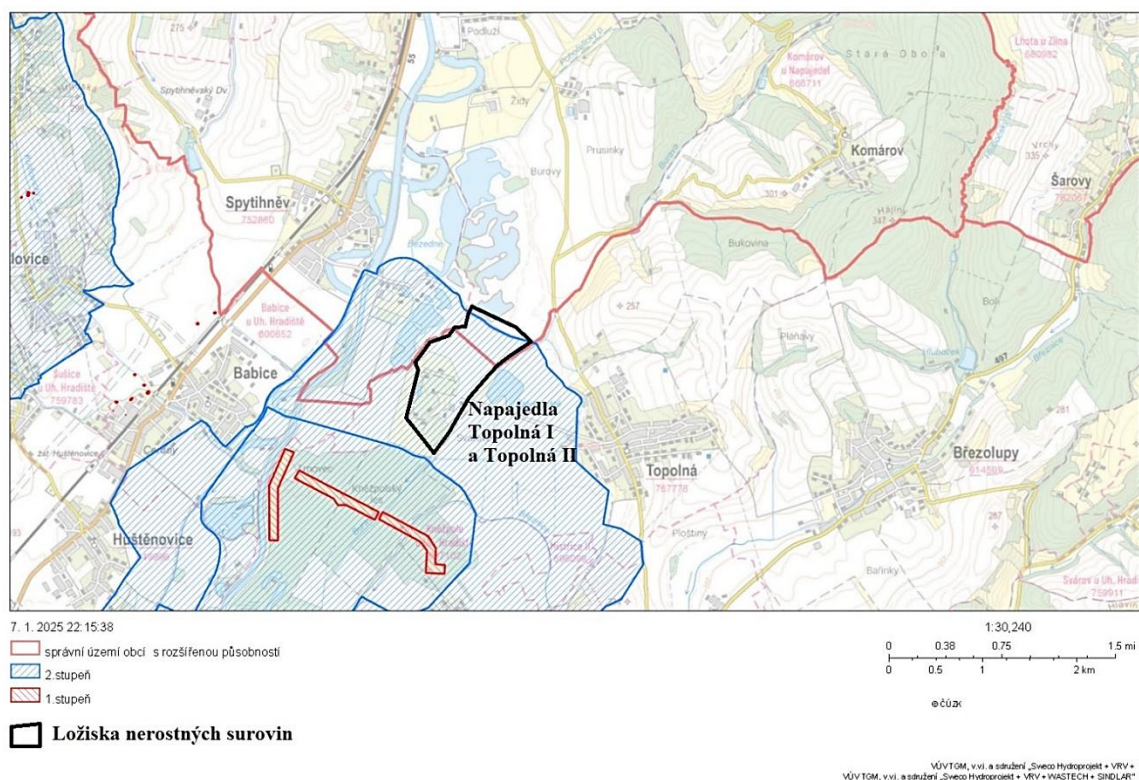
Obr. 37: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradního ložiska Ratiboř u Vsetína.

Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradního zdroje Staré Město

Obr. 38. Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradního zdroje Staré Město.

Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradních ložisek Napajedla-Topolná I a Topolná II

Obr. 39: Ochranná pásma zdrojů podzemních vod v blízkosti nevýhradních ložisek Napajedla-Topolná I a Topolná II

Jiné střety a souhrnné zhodnocení střetů zájmů ve Zlínském kraji

Kromě lokálního zvýšení prašnosti a hluchosti v místech vlastních těžeben, které jsou řešeny v jednotlivých POPD, stojí za zmínku uvést, že těžba na některých ložiskách může být omezována zástavbou nebo rekreační oblastí. Omezujícím faktorem při případné těžbě může být i nelegální skládka odpadů do opuštěných těžeben cihlářských a stavebních surovin. Toto riziko může nastat i v případě nelegálního zavážení do těžeben, ve kterých se momentálně hornická činnost neprovozuje a jsou ve stavu zajištění (zejména ložiska cihlářských surovin).

Dalším omezujícím faktorem při případném otevření ložiska může být i průběh vysokotlakého plynovodu, vysokonapětového vedení apod. Zvláštním druhem střetů se může stát plánovaná výstavba suchých poldrů která by se dotkla ploch ložisek štěrkopísků.

Z výsledků průniků je zřejmé, že největší podíl střetů zájmů (průniků ploch) s ložisky a zdroji nerostných surovin zaujímají evropsky významné lokality (66,6 km²), ochranná pásma hygienické ochrany vodních zdrojů (64,7 km²) a CHOPAV (62,7 km²). V případě evropsky významných lokalit se na střetové ploše významně podílí prognózní zdroj zemního plynu Q 9411500 Bojkovice (29,3 km²) s jehož využitím ani dalším průzkumem se již nepočítá a prognózní zdroj zemního plynu Q 9365100 Roštín (9,4 km²). V případě CHOPAV je vysoká hodnota způsobena množstvím ložisek a zdrojů (60), zvláště štěrkopísků ležících v nivě řeky Moravy, ale paradoxně největší plochu tvoří překryv prognózního zdroje černého uhlí Q 9087900 Frenštát – Trojanovice západ (14,2 km²). Druhou největší střetovou plochu tvoří prognózní zdroj štěrkopísku Q 9402400 Záhlinice (7,8 km²). V případě vodních zdrojů je vysoká hodnota střetové plochy opět dána množstvím ložisek a zdrojů nerostných surovin (60). Nejvýrazněji se na ní opět podílí prognózní zdroj štěrkopísku Q 9402400 Záhlinice (6,2 km²) a prognózní zdroj zemního plynu Q 9411500 Bojkovice (8,3 km²) a Q 9365100 Roštín (6,4 km²). Vyšší hodnoty u NRBC a RBC jsou dány umístěním těchto center do prostorů přirozeně zarostlých opuštěných těžeben. Nutno však opět připomenout, že do této analýzy průniků ploch nebyly z důvodů nekopaktibility a nedostupnosti dat zahrnuty průniky se zemědělským půdním fondem (ZPF) a lesním fondem (LPF). Můžeme konstatovat, že dotčená plocha střetů mezi ložisky nerostných surovin a ZPF a LPF bude výrazně větší, a proto by měla být tato problematika předmětem řešení již námi zmiňované podrobnější studie „**Studie hodnotící „Limitní podmínky zatížení území Zlínského kraje stávající i výhledovou těžbou štěrkopísků, se zvláštním zřetelem k zájmům ochrany přírody a krajiny, půdního a lesního fondu a ochranných pásem vodních a lázeňských zdrojů“ s kvalifikovaným návrhem optimalizace sanačních a rekultivačních postupů ve vztahu výše uvedeným zákonným prvkům ochrany (dále jen „Limitní podmínky zatížení“).**

Tab. č. 122: *Bilance střetů jednotlivých kategorií ložiskových objektů, prog. zdrojů, CHLÚ a DP s PHO, MCHÚ, USES, CHOPAV a ochranným pásmem přírodních léčivých a lázeňských zdrojů.*

	CHKO		PR+OP		PP+OP		ptačí obl.		význ lok		VKP+PrP	
	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha
DP těžené		0,38	2	0,73					5	4,04	3	4,93
DP netěžené		1,96					2	1,79	2	1,96		
CHLÚ		5,22	2	0,73	3	0,53	4	3,31	12	10,58	7	7,02
subreg.B	6	5,22	2	0,73	3	0,53	4	3,31	12	10,58	7	7,02
subreg. D	4	0,24	2	0,05	2	0,65			9	1,60	3	0,22
subreg. N	6	0,21			1	0,002	2	0,11	10	0,74	7	0,57
subreg. Q, P, R	2	122,93	2	0,43	7	0,32	1	3,76	8	53,69	5	20,67
Celkem	18	128,6			13	1,50	7	7,18	39	66,61		28,48

	NRBC		NRBK		RBC		RBK					
	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha
DP těžené			2	0,007	3	0,922	1	0,015				
DP netěžené	1	0,001	1	0,068								
CHLÚ	2	0,001	5	0,082	3	0,922	1	0,015				
subreg. B	2	0,001	5	0,082	3	0,922	1	0,015				
subreg. D	2	1,096	1	0,000	2	0,051	6	0,012				
subreg. N			1	0,012	1	0,014						
subreg. Q, P, R	3	4,067	8	0,650	4	8,001	4	0,389				
Celkem	7	5,164	15	0,743	10	8,995		0,416				

	CHOPAV		PHO (I-II)		OPLZ							
	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha	n	plocha
DP těžené	2	3,100	5	3,575								
DP netěžené	4	2,624	2	2,128	2	0,089						
CHLÚ	11	12,348	17	15,967	3	0,149						
subreg. B	12	12,392	16	16,010	3	0,149						
subreg. D	20	7,875	11	3,987	1	0,004						
subreg. N	7	1,802	8	1,784	1	0,022						
subreg. Q, P, R	21	40,658	25	42,934	1	0,160						
Celkem	60	62,727	60	64,715	6	0,335						

Nejvýraznější střety mohou nastat ve Zlínském kraji v případě vlivu těžby štěrkopísků na vodní režim krajiny (Vegí, s.r.o. 2002). Ve většině případů s těžbou štěrkopísku na výhradních ložiskách ve Zlínském kraji dojde ke vzniku jezera, s následujícími důsledky:

- Vytěžením štěrkopísků, tedy odstraněním hydraulického odporu ve vytěženém bloku, zde dojde k vyrovnání hladiny. V důsledku toho pak dojde ke změnám směru a rychlosti proudění podzemní vody v blízkém okolí. V průběhu těžby se zvětší zásoby vody v krajině, avšak následně bude urychlen její odtok.
- Břehy jezera mohou být v ojedinělých případech kolmatovány (zvláště pokud se jedná o těžebnu se silně zafílovatělou surovinou, více než 15–20% odplavitelných částic), což omezí přestup vody ze zvodněného kolektoru do jezera a naopak. Kolmatace bude způsobena mechanickými vlivy (sedimentace jemné frakce při těžbě z vody, prach přenášený větrnou erozí) a biologickými vlivy (růst řas a mikroorganismů). Kolmatační blána bude naopak narušována vagilním bentosem. K vyrovnanému stavu, kdy se míra kolmatace již výrazněji nemění, dojde až časem po ustálení abiotických poměrů a následně pak i ustálení skladby společenstva vodních rostlin a živočichů.
- Odstranění vegetace z těženého prostoru umožní zvýšení větrné eroze na okolních pozemcích. Břehy jezera budou erodovány vlnami, čemuž lze zabránit výsadbou vhodných dřevin. Výška vln je úměrná velikosti vodní plochy.

- Odstraněním krycí vrstvy hlín a obnažením hladiny podzemní vody dojde k její větší zranitelnosti z hlediska kvality v mimořádných situacích – úlet postřiků při ošetřování zemědělských plodin za větrného počasí.
- Odkrytí hladiny podzemní vody a současný přísun živin z okolních zemědělsky obhospodařovaných pozemků umožňuje entrofiraci vody v jezeře, tedy její sezónní zhoršení kvality. Již z tohoto hlediska je nevhodné zaústovat funkční meliorační příkopy přinášející vodu s živinami z okolních pozemků do jezera.
- Při povodni mohou vytěžená ložiska částečně sloužit i jako retenční prostory. V některých případech by tato funkce však nebyla vhodná, neboť následně by došlo k proniknutí případné kontaminace přinesené povodní do podzemních vod. Za vhodnější pokládáme ohrazení vytěžených prostor, aby k výše uvedené kontaminaci dojít nemohlo.
- Vznik vodních ploch zapříčiní změnu mikroklimatu v blízkém okolí. Patrně dojde ke zvýšení vlhkosti ovzduší, zmírnění extrémních teplot ovzduší a zvýšení četnosti mlh. Zvýšená vlhkost může podpořit rozvoj plísni na kulturních rostlinách.
- Vytvořením jezer po těžbě štěrkopísku dojde ke změně krajinného rázu s možností rozšíření chovu ryb, rekreace a zvýšení druhové diversity na vodě úzce závislých rostlin a živočichů.

Vlastní těžba štěrkopísku z vody nepředstavuje extrémní zásahy do základních složek přírodních ekosystémů (lužních lesů). U nových vodních nádrží po těžbě štěrkopísku ve Zlínském kraji chybí naopak prvky zvyšující biodiverzitu a zabraňující abrazi břehové čáry, tj. nízká pestrost litorálních zón, až na výjimky absence litorální části, nevhodná technická sanace svahů nad vodní hladinou apod. Některé velké nádrže z posledního období těžby působí v krajině přinejmenším nevhodně. Jejich charakteristickými rysy jsou přílišná tvarová jednotvárnost a velké vodní plochy bez jakýchkoli dělicích prvků. Jednotlivé segmenty vodních nádrží (alespoň zčásti oddělené plochy) by se měly rozsahem pohybovat kolem 10–20 ha. Z toho vyplývá nutnost ponechání prvků s terestrickými ekosystémy (výběžky, hráze, členité břehy, sanace svahů, litorální pásy, mělčiny, zálivy, kosa, ostrovy apod.). Hloubka vodních nádrží by měla přesáhnout 6 m, aby byl zabezpečen přirozený oběh živin. Propojení nových vodních ploch do hydrologického režimu krajiny se doporučuje prozatím pouze pasivní (odtok, nikoliv průtok). Je nutno konstatovat, že právě hydrická rekultivace je v plánech sanace a rekultivace konkrétních území postižených těžbou řešena ve většině případů velmi obecně a nekonkrétně a vede k vytváření tvarově jednotvárných (monotónních) vodních ploch (Hájek, Pyšek in Raus et al. 2000).

Celkové tabulky střetů DP, CHLÚ, ložisek a prognózních zdrojů s OPL, CHOPAV, MCHÚ, PHO a USES ve Zlínském kraji jsou uvedeny na konci zprávy v přílohách č. 4 a 5.

Datová GIS analýza a doporučená koncepce využívání nerostných surovin

Pro potřeby zpracování se vzhledem k požadované aktualizaci údajů vycházelo ze surovinové databáze – SURIS ČGS – Geofondu. Grafická data jsou konstruována přímo speciálně připravenými Utilitami ze souřadnicové báze. Zkonstruované grafické objekty prozatím prošly testy pro verifikaci topologie. Teprve takto otestované objekty byly použity pro GIS analýzu dotčených ploch ve vztahu k CHKO, CHOPAV, ÚSES, OPL, PHO a MCHÚ a dalším zákonným složkám životního prostředí. Jako nástroje pro tuto analýzu byl využit komplex podpůrných programů Arcview nazývaný geoprocessing. Výsledkem byla konstrukce individuálních topologicky čistých nových objektů, které představují hledané překryvové plochy. Součty plošných obsahů těchto objektů reprezentují pak kalkulační odhady pro zátěž ve Zlínském kraji. Celý výše popsáný postup představuje velmi náročnou časovou operaci. Pro celkovou úspěšnost této činnosti bylo za podpory Krajského úřadu ve Zlíně odboru životního prostředí a zemědělství nezbytné získat aktuální grafické údaje o CHKO, CHOPAV, ÚSES, OPL, PHO, rozlivové plochy a MCHÚ a dalších zákonných složkách životního prostředí.

V následujících tabulkách jsou zpracované tyto tématické celky

- a) Komplexní datová analýza všech zákonných územních a dílčích složek na životní prostředí ve vazbě na využitelnost překryvových ploch ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin a území Zlínského kraje.
- b) Kriteriační vyhodnocení střetů zájmů z hlediska hydrogeologických, hydrologických a ochrany přírody ve vazbě na využitelnost ložisek a prognózních zdrojů na území Zlínského kraje.
- c) Souhrnná plošná analýza všech zákonných střetů zájmů na dílčí složky životního prostředí ve vazbě na využitelnost ložisek a prognózních zdrojů na území Zlínského kraje.

K dosažení hlavních cílů krajské koncepce v oblasti surovinových zdrojů jsou využívány dvě skupiny nástrojů. Nástroje, tvořící obecný rámec surovinové politiky, neovlivnitelné (či jen nepřímo ovlivnitelné) na úrovni kraje: *celostátní legislativní nástroje a ekonomické nástroje (obecné a specifické povahy)*.

Mimo jejich fungující kategorie jsou na úrovni centrálních orgánů v rámci rozpracování celostátní surovinové koncepce vyhodnocovány studie o případných změnách dílčích složkových zákonů a vyhlášek, vedena diskuse o účelnosti zavedení nových ekonomických nástrojů, změnách systémů plateb některých úhrad, jejich přerozdělování atd.

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že celý systém (ochrana a racionální využívání surovinových zdrojů, minimalizace dopadů v procesu využití a po jeho ukončení) není dosud legislativně ani ekonomicky stabilizován. S vrcholícím sbližováním naší legislativy s normami EU (jak se již stalo v případě zákona EIA, zákona o odpadech atd.), bude významnou roli hrát aplikace vládou navržených daňových úprav a realizace systému opatření v rámci reformy veřejných financí.

Detailní prostor by měl být věnován analýze racionálního využívání ložisek neobnovitelných surovinových zdrojů, stávajících sanačních a rekultivačních postupů, možnostem vyššího využití materiálů odvalů, výsypek, výklizů a dosud nevyužívaných odpadů z úpravy nerostných surovin. Obecné výsledky lze shrnout do těchto bodů:

- Ložiska neobnovitelných přírodních zdrojů jsou unikátní, na rozdíl od obnovitelných zdrojů v území nepřemístitelné trojrozměrné objekty. Současné technické postupy dobývání v řadě případů umožňují ekonomickou těžbu surovin v hloubkovém pokračování již vytěžených bloků zásob, což v minulosti nebylo možné (ložiska písků, sklářských surovin, štěrkopísků atd.). Jinými slovy, využitím dosud netěžených hlubších, většinou kvalitnějších partií ložisek dojde jak k jejich racionálnějšímu využití, tak ke snížení tlaků na další územní zábory. Tento přístup pak ve většině případů povede ke snížení celkového zatížení těžbou dotčeného území. Vzhledem k tomu, že ložiska těchto surovin se často nacházejí ve velkoplošných oblastech chráněných akumulací podzemních vod (CHOPAV), je tato varianta využití vázána na pozitivní výsledky hydrogeologického průzkumu, schválení dokumentace EIA a příslušnou výjimku vodohospodářského správního orgánu (zákaz těžby pod hladinou podzemní vody v CHOPAV).
- Zainteresované subjekty (těžaři, orgány ochrany přírody, obce i občanská sdružení) se shodují v názoru, že výsledné sanace a rekultivace těžeben by měly přispět k jejich optimálnímu zpětnému začlenění do okolního krajinného rázu, případně jej pozitivně oživit. Toho není možné v současné době bez změny příslušných složkových zákonů dosáhnout, neboť ty v případě dočasného vynětí pozemků k těžbě ukládají jejich předání k původnímu účelu (zemědělské či lesnické využití). Výsledkem jsou v řadě případů finančně nákladné lesnické či zemědělské rekultivace s problematickou funkcí a řadou nestabilních faktorů (větrná a vodní eroze, vysoká hladina podzemní vody, nestabilita svahů, pravidelné tvary ploch atd.).

- Přijetí přístupů, založených na optimalizaci zpětného začlenění těžbou postižených ploch do krajinného rázu (odbourání přísných geometrických tvarů, ponechání litorálních ploch, jezírek a mokřadních stanovišť, vhodných výchozových částí s citlivou modelací terénu, jejich citlivé zrekultivování včetně segmentů, ponechaných přirozenému vývoji nových biotopů) přispěje jednak ke snížení finanční náročnosti těchto závěrečných etap využití ložisek, ale významně přispěje k potřebnému oživení krajiny a v řadě případů i ke vzniku zcela unikátních stanovišť, která se pro svou hodnotu mohou stát chráněnými územími přírody.
- Vyššímu využití odpadních materiálů z těžeb, deponovaných na odvalech, výsypkách a výklizech brání celá řada především ekonomických faktorů. Tyto materiály mají v převážné většině nižší jakostně – technologické parametry než standardně používané suroviny, které mohou substituovat, navíc se ve většině případů nacházejí uvnitř dobývacích prostorů a podléhají hodnocení podle horního zákona, který je neklasifikuje jako odpad, ale jako ložisko. Jejich efektivnější využití nebude v budoucnu bez aktivní státní podpory možné. Systém podpůrných programů by měl být především orientován do sféry technologického výzkumu těchto surovin, vývoje nových aplikací, případně daňových úlev či zvýhodněných úvěrů na nákup technologických celků, které umožní jejich zpracování na konkurenceschopné produkty.
- Současný právní rámec umožňuje koexistenci dvou kategorií ložisek stavebních surovin – výhradních (s příslušným osvědčením o jejich vhodnosti k průmyslovému využití) a tzv. nevýhradních, která jsou součástí pozemku. Obě kategorie mají odlišný systém povolování, využívání a zahlazování následků těžby a odlišnou míru uplatnění celostátních ekonomických nástrojů (u výhradních ložisek je povinná platba z DP a z vytěžených nerostů, u nevýhradních nejsou tyto instituty zavedeny). Jednodušší povolovací proces otvírky nevýhradních ložisek a nižší náklady na těžbu lokálně vedly (a stále vedou) především u ložisek šterkopísky k otvírkám řady těžeben, jejichž kumulace způsobuje značný nárůst plošného zatížení území.
- Pozitivním faktorem v procesu využívání výhradních ložisek nerostných surovin ve vztahu k zájmům dotčených obcí se stala aplikace novely §32a horního zákona z roku 2000, na jejímž základě převádí OBÚ do obecních rozpočtů 75% příjmů z úhrad z vydobytych nerostů na výhradních ložiskách a úhradu z dobývacího prostoru. Tyto příjmy jsou pro řadu obecních rozpočtů nezanedbatelné a v řadě případů vedly ke zmírnění napjatých vztahů mezi těžaři a místní samosprávou.
- Jako pozitivní prvek působí vstup renomovaných zahraničních vlastníků a následné investice do modernizace těžebních a úpravárenských provozů, které se projevují v efektivnějším využití suroviny (kaolíny, cihlářské suroviny, vápence), ve zvýšení konkurenceschopnosti komerčních produktů a ve snížení negativních dopadů provozů na životní prostředí. Tyto společnosti rovněž velmi promyšleně budují své „public relations“, jsou otevřené dialogu v otázkách zmírňování vlivů své činnosti na životní prostředí a své výhledové záměry předkládají jako kompromisní, oboustranně přijatelná řešení.

4.2.5 Současné využití (těžba) nerostných surovin ve Zlínském kraji

Na území Zlínského kraje byly k 1. 1. 2024 evidovány celkem zásoby 9 surovinových typů (ropa, zemní plyn, uhlí černé, vápence jílovité, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavební kámen, šterkopísky, cihlářská surovina a abraziva). Zásoby jednotlivých výše uvedených surovin mají pro Zlínský kraj velmi různý význam, a ne všechny jsou v kraji těženy.

K 1. 1. 2024 bylo ve Zlínském kraji dobýváno 6 surovinových typů, a sice: ropa, zemní plyn, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavební kámen, šterkopísky a cihlářská surovina. Všechny suroviny těžené ve Zlínském kraji patří do skupiny palivoenergetických a stavebních surovin.

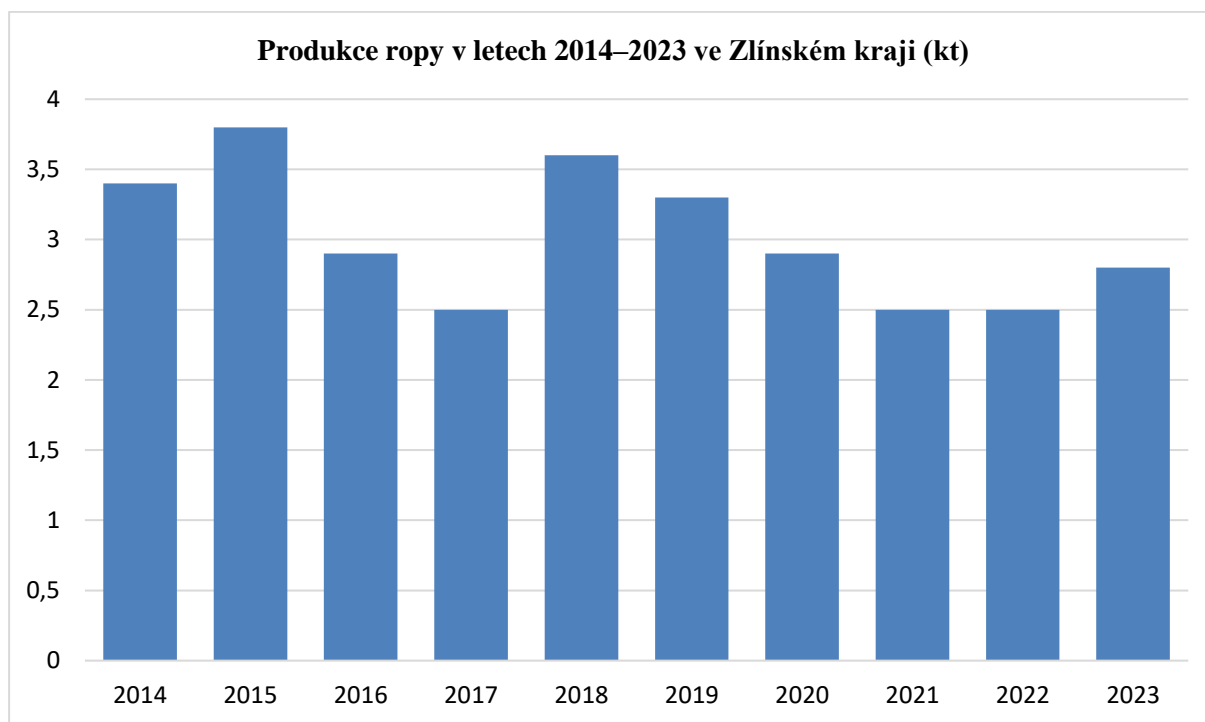
Tab. č. 123: Počty výhradních a nevýhradních ložisek a počty těžených a netěžených ložisek.

výhradní / nevýhradní	surovinový typ	značka	počet celkem	počet těžených
výhradní	ropa	RPRP	2	2

výhradní	zemní plyn	ZPZP	6	3
výhradní	černé uhlí	UCUC	1	0
výhradní	vápence jílové	VAVJ	1	0
výhradní	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	KAKA	1	1
výhradní	stavební kámen	SKSK	2	2
výhradní	štěrkopísky	SPSP	10	2
výhradní	cihlářská surovina	CSCS	11	2
nevýhradní	abraziva	ABAB	2	0
nevýhradní	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	KAKA	1	1
nevýhradní	stavební kámen	SKSK	6	2
nevýhradní	štěrkopísky	SPSP	25	5
nevýhradní	cihlářská surovina	CSCS	11	0

4.2.5.1 ROPA

Produkce ropy se ve Zlínském kraji (obr. 40) pohybovala ve sledovaném desetiletí v úzkém rozmezí 2,5 až 3,7 kt ročně, z hlediska celostátní produkce ropy se nejednalo o příliš významný podíl. V roce 2014 bylo v kraji vytěženo 3,4 kt ropy, v následujícím roce krajská produkce mírně vzrostla až na maximum 3,8 kt, kterého bylo dosaženo v roce 2015. V letech 2016 až 2017 se objem produkce v kraji opět snížil, a to až na 2,5 kt (2017). V roce 2018 došlo k opětovnému nárůstu produkce na 3,6 kt. Z této úrovně pak v následujících letech docházelo k pozvolnému poklesu (2019: 3,3 kt; 2020: 2,9 kt) až zpět na 2,5 kt/ročně, což je úroveň, které bylo dosaženo shodně v letech 2021 a 2022. V posledním roce hodnoceného desetiletí těžba ropy ve Zlínském kraji mírně vzrostla na 2,8 kt. Veškerá těžba ropy pochází v kraji ze dvou ložisek, a to ložiska Koryčany a ložiska Lubná-Kostelany, která jsou těžena společností MND a.s.

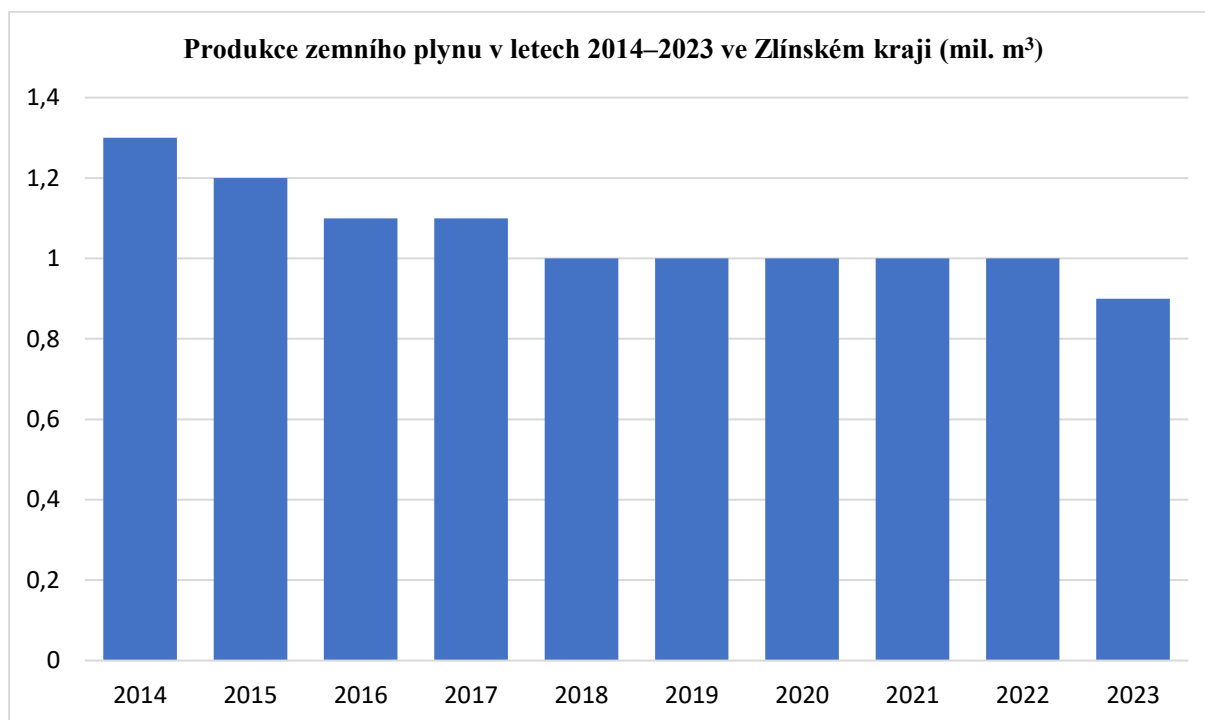

Obr. 40: Graf produkce ropy v letech 2014-2023 ve Zlínském kraji

4.2.5.2 ZEMNÍ PLYN

Produkce zemního plynu ve Zlínském kraji (obr. 41) byla ve sledovaném desetiletí let 2014 až 2023 velmi nízká a také velmi vyrovnaná a pohybovala se v úzkém rozmezí mezi 0,9 a 1,3 mil. m³ ročně. V rámci těchto velmi nízkých čísel bylo nejvyšší produkce dosaženo v roce 2014 (1,3 mil. m³), během dalších třech let krajská produkce velmi zvolna klesala a v pěti letech 2018 až 2022 produkce zemního plynu ve Zlínském kraji stagnovala na úrovni 1,0 mil. m³. V posledním roce hodnoceného desetiletí (2023) došlo k dalšímu mírnému poklesu na 0,9 mil. m³.

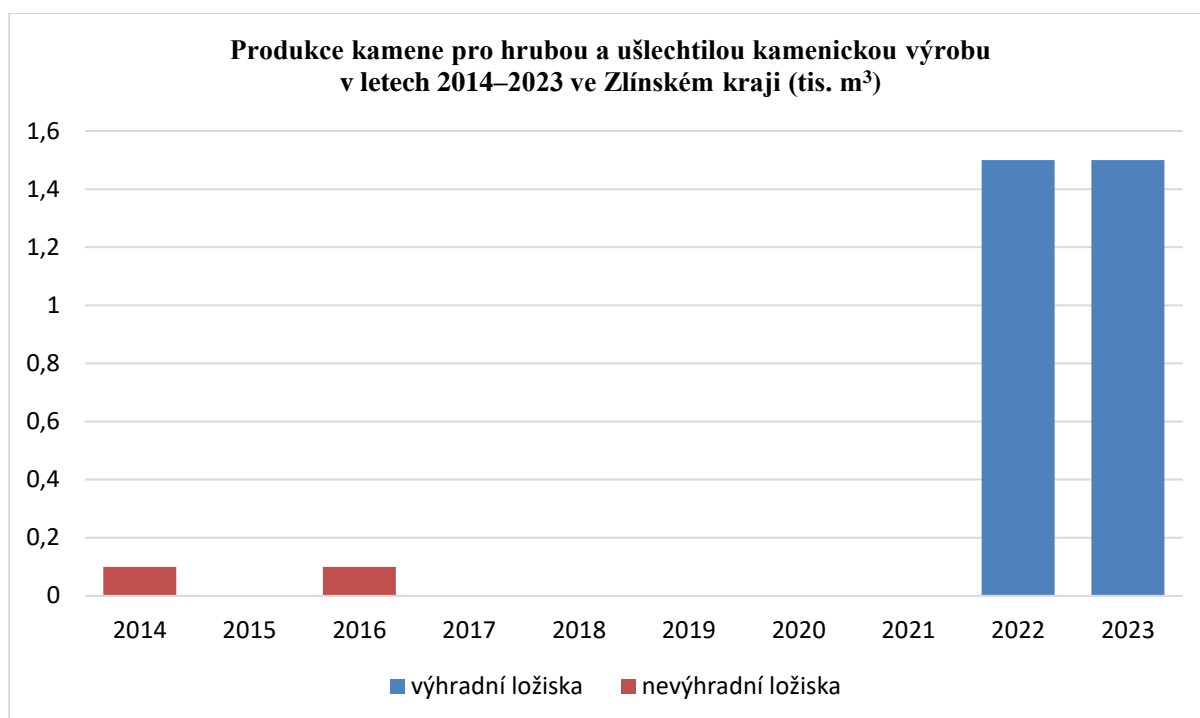
Produkce zemního plynu pocházela v hodnoceném desetiletí ve Zlínském kraji pouze ze třech ložisek, a to Lubná-Kostelany (roční produkce 0,8 až 1,1 mil. m³), Choryně (roční produkce 0,1 až 0,2 mil. m³) a Koryčany (zanedbatelná roční produkce).

Obr. 41: Graf produkce zemního plynu v letech 2014-2023 ve Zlínském kraji (mil. m³)

4.2.5.3 KÁMEN PRO HRUBOU, UŠLECHTILOU KAMENICKOU VÝROBU (výhradní i nevýhradní ložiska)

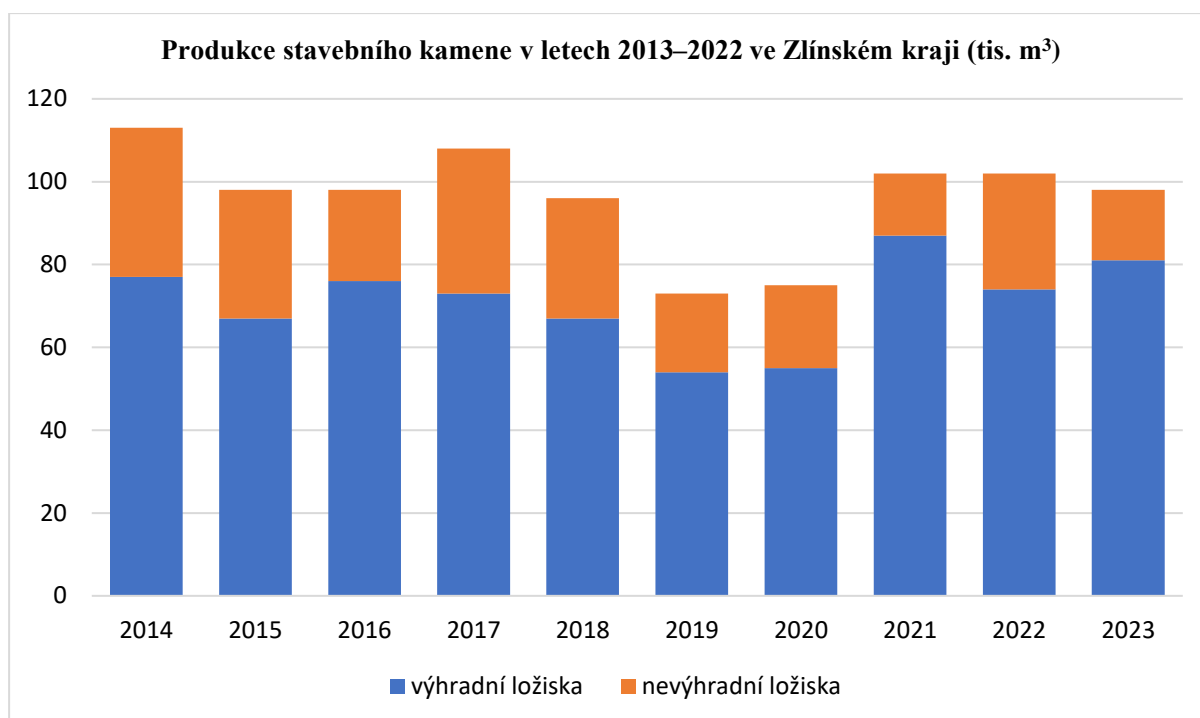
Objemy roční těžby dekoračního kamene (správně kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu) ve Zlínském kraji (obr. 42) se ve sledovaném desetiletí let 2014–2023 jsou velmi nízké a pohybují se v rozmezí 0 až 1,5 tis. m³. Celá krajská produkce je v hodnoceném období reprezentována těžbou pouze dvou ložisek, a to v případě výhradních ložisek lokalitou Bzová (současně ložisko stavebního kamene), kde byla vykázána těžba dekoračního kamene až v posledních dvou letech 2022 a 2023 a v případě nevýhradních ložisek lokalitou Hážovice-Horečky, kde byla na počátku sledovaného desetiletí (roky 2014 a 2016) vykázána velmi nízká roční produkce 0,1 tis. m³.

Obr. 42: Graf produkce kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji (tis. m³)

4.2.5.4 STAVEBNÍ KÁMEN (výhradní i nevýhradní ložiska)

Celkový objem těžby stavebního kamene (na výhradních i nevýhradních ložiskách) se ve Zlínském kraji (obr.43) během hodnoceného desetiletí let 2014–2023 pohyboval zhruba mezi 75 a 115 tis. m³, což není mnoho (pro srovnání např. těžba stavebního kamene ve Středočeském kraji se v posledním desetiletí pohybovala v rozmezí 1500 a 2200 tis. m³). V produkci stavebního kamene není zřetelný žádný zásadní trend, jedná se v zásadě o stagnaci kolem úrovně 100 tisíc m³ ročně. Nevýhradní těžba se na celkové produkci stavebního kamene v kraji podílí v jednotlivých letech cca jednou čtvrtinou, v posledních letech je podíl ještě menší. Produkce stavebního kamene v kraji na výhradních ložiskách pochází ze dvou ložisek: zásadní pro kraj je produkce na výhradním ložisku Komňa-Bučník (50 až 80 tis. m³ ročně); objemy těžby na druhém výhradním ložisku Bzová jsou řádově nižší (do 6 tisíc m³ ročně). Produkce stavebního kamene v kraji na nevýhradních ložiskách pochází ze tří ložisek, reálně však rovněž ze dvou: z ložiska Žlutava, které bylo významné hlavně v první polovině sledovaného desetiletí (dříve cca 10 až 30 tisíc m³ ročně, v posledních třech letech však jen 3 až 7 tisíc m³ ročně) a dnes již v rekultivaci. Význam ložiska Ratiboř u Vsetína (do 20 tisíc m³ ročně) roste až v posledních několika letech. Těžba na ložisku Bystřička (0 až 8 tisíc m³ ročně) byla ve sledovaném desetiletí nepravidelná a nárazová.

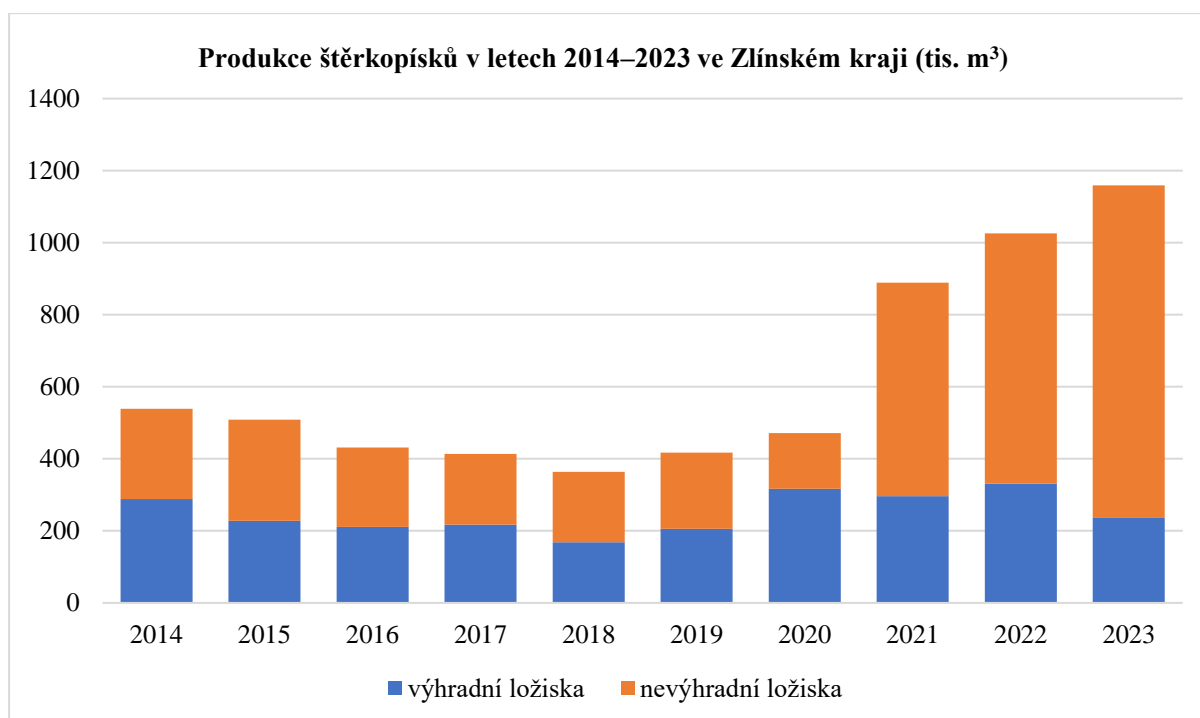

Obr. 43: Graf produkce stavebního kamene v letech 2013–2022 ve Zlínském kraji

4.2.5.5 ŠTĚRKOPÍSKY (výhradní i nevýhradní ložiska)

Celkový objem těžby štěrkopísků (na výhradních i nevýhradních ložiskách) se během sledovaného desetiletí let 2014 až 2023 pohyboval v širokém rozmezí zhruba mezi 400 až 1200 m³ s jasným trendem nárůstu v posledních třech letech (obr. 44). Štěrkopísky jsou tak jedinou nerostnou surovinou, jejíž produkce v kraji není zanedbatelná. Přesto, porovnáme-li krajskou produkci štěrkopísků s produkcí v jiných krajích (např. v již zmíněném Středočeském kraji činila během srovnatelného desetiletí cca 2400 a 3000 tisíc m³), není nijak vysoká. Až do roku 2019 byla produkce štěrkopísků tvořena v zásadě z jedné poloviny těžbou výhradní a ze druhé poloviny těžbou nevýhradní. Po významném nárůstu nevýhradní produkce v letech 2021 až 2023 je celková produkce štěrkopísků ve Zlínském kraji tvořena cca z ¼ těžbou výhradní a ze ¾ nevýhradní.

Produkce štěrkopísků v kraji na výhradních ložiskách pochází ze tří ložisek: jednoznačně nejvýznamnějším je ložisko Hulín (160 až 315 tisíc m³ ročně); druhé co do významu pro kraj je ložisko Nedakonice-Polešovice (produkce až v letech 2021–2023; cca 40 až 65 tisíc m³ ročně); nejnižší produkce mezi výhradními ložisky štěrkopísků pochází ve Zlínském kraji z ložiska Produkce štěrkopísků v kraji na nevýhradních ložiskách pochází reálně z pěti ložisek: jednoznačně nejvyšší produkce pocházela z lokalit Boršice u Buchlovic 5 (200 až 380 tisíc m³ v posledních 3 letech), následované sousední lokalitou Boršice u Buchlovic 6 (200 až 400 tisíc m³ v posledních 2 letech) a ložiskem Napajedla-jih (70 až 150 tisíc m³ ročně). Jednotlivé části ložiska Boršice u Buchlovic mají však minimální zásoby, které jsou zpravidla vytěženy během několika málo let.

Obr. 44: Graf produkce štěrkopísků v letech 2014–2023 ve Zlínském kraji

4.2.5.6 CIHLÁŘSKÁ SUROVINA (výhradní i nevýhradní ložiska)

Produkce cihlářských surovin ve Zlínském kraji (obr. 45) pochází pouze ze dvou výhradních ložisek a sice z ložiska Žopy 1 (0 až 16 tisíc m³ ročně) a z ložiska Malenovice (0 až 6 tisíc m³ ročně). Těžba na obou ložiskách je nepravidelná a má pouze lokální význam.

Obr. 45: Graf produkce cihlářské suroviny v letech 2014-2023 ve Zlínském kraji

4.2.5.7 Celková těžba ve Zlínském kraji v letech 2014 až 2023

Z tabulky č.124 celkové těžby ve Zlínském kraji za období let 2014 až 2023 je zřejmé, že celkové objemy výhradní i nevýhradní těžby se v hodnoceném období pohybovaly zhruba mezi 930 a 2 380 kt ročně. V rámci hodnoceného období byla nejvyšší těžba zaznamenána v roce 2023 (2 380 kt) a nejnižší v roce 2018 (930 kt). Z hlediska objemu lze při určitém zjednodušení říci, že celková (tedy výhradní i nevýhradní) těžba je ve Zlínském kraji tvořena zejména těžbou štěrkopísků, a to jak výhradní, tak zejména nevýhradní. Podíl těžby štěrkopísků v na celkové těžbě ve Zlínském kraji se v letech 2014 až 2020 pohyboval v rozmezí 70 až 80 %, v posledních třech letech se ještě zvýšil, a to na 85 % (2021), 86 % (2022), resp. 88 % (2023) (obr. 46).

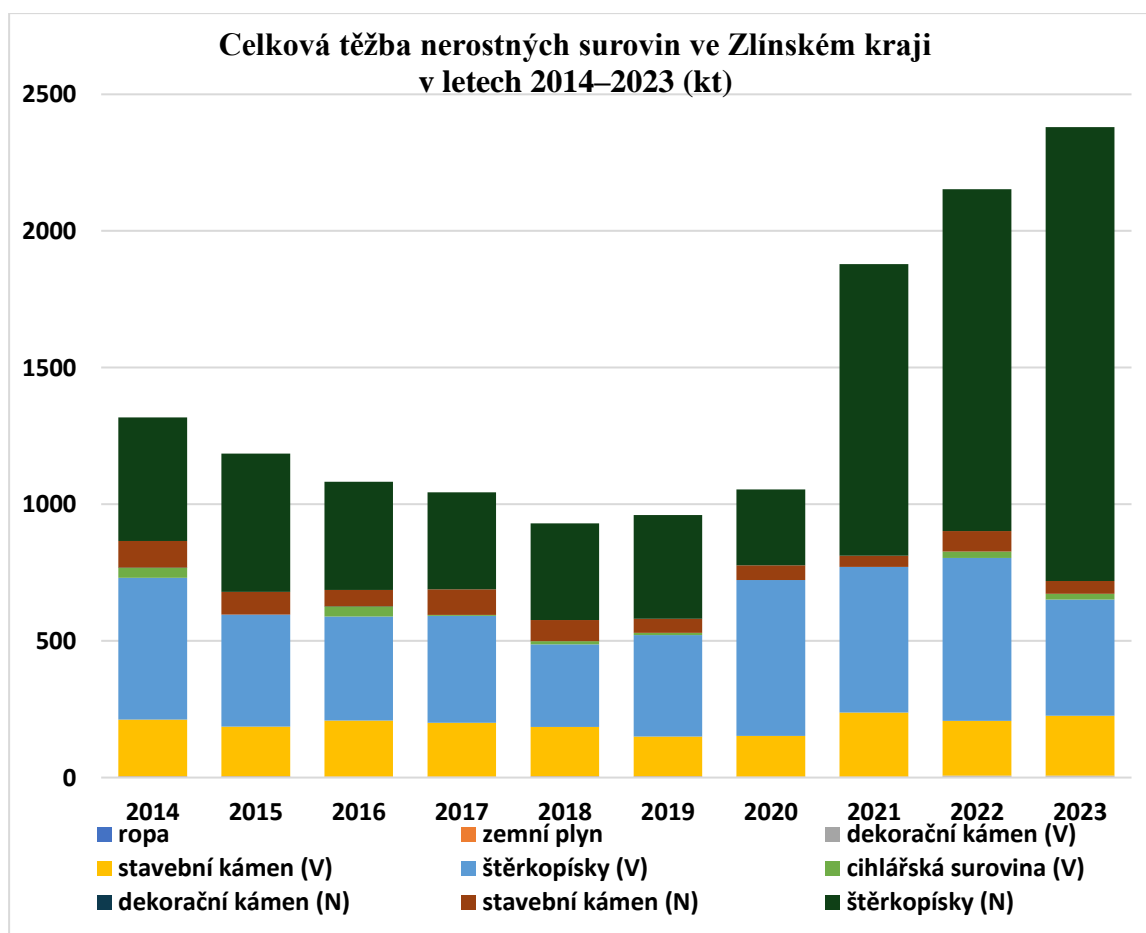
Tab. č. 124: Celková těžba ve Zlínském kraji v letech 2014 až 2023

Surovina	jedn.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ropa	kt	3,4	3,8	2,9	2,5	3,6	3,3	2,9	2,5	2,5	2,8
zemní plyn	mil.m ³	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9
dekorační kámen	tis.m ³	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	1,5
stavební kámen	tis.m ³	77	67	76	73	67	54	55	87	74	81
štěrkopísky	tis.m ³	288	228	211	217	168	206	317	296	331	236
cihlářská surovina	tis.m ³	21	0	21	2	6	5	0	0	13	12
N-dekorační kám.	tis.m ³	0,1	0	0,1	0	0	0	0	0	0	0
N-stavební kámen	tis.m ³	36	31	22	35	29	19	20	15	28	17
N-štěrkopísky	tis.m ³	251	281	220	197	196	211	154	593	695	923
CELKEM	kt	1 318	1 186	1 082	1 044	930	961	1 054	1 879	2 153	2 380

Vývoj produkce nerostných surovin podle jednotlivých ložisek Zlínského kraje v letech 2013–2023 dokumentují následující tab.

Tab. č. 125: Vývoj produkce nerostných surovin podle jednotlivých ložisek Zlínského kraje v letech 2013–2023.

surovina	číslo ložiska	název ložiska	těžba 2013	těžba 2014	těžba 2015	těžba 2016	těžba 2017	těžba 2018	těžba 2019	těžba 2020	těžba 2021	těžba 2022	těžba 2023
ropa	B-3154600-10	Koryčany	1,5	1,8	1,9	2,0	1,3	1,4	1,5	1,3	1,2	0,9	1,4
ropa	B-3158171-10	Lubná-Kostelany	1,2	1,6	1,9	0,9	1,2	2,2	1,8	1,6	1,3	1,6	1,4
mezisoučet			2,7	3,4	3,8	2,9	2,5	3,6	3,3	2,9	2,5	2,5	2,8
zemní plyn	B-3224400-10	Choryně	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
zemní plyn	B-3154600-10	Koryčany	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
zemní plyn	B-3158172-10	Lubná-Kostelany	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
mezisoučet			1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9
dekorační kámen	B-3060700-10	Bzová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5
mezisoučet			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5
stavební kámen	B-3060700-10	Bzová	6	5	6	5	4	4	4	3	5	1	1
stavební kámen	B-3036800-10	Komňa-Bučník	57	72	61	71	69	63	50	52	82	73	80
mezisoučet			63	77	67	76	73	67	54	55	87	74	81
šterkopísky	B-3011600-10	Hulín	184	197	214	211	215	160	199	314	240	246	181
šterkopísky	B-3009000-10	Hustopeče n. B.- Milotice	15	25	14	0	2	8	7	3	14	19	0
šterkopísky	B-3011900-10	Nedakonice-	0	0	0	0	0	0	0	0	42	66	55
šterkopísky	B-3012000-10	Ostrožská Nová Ves	36	66	0	0	0	0	0	0	0	0	0
mezisoučet			235	288	228	211	217	168	206	317	296	331	236
cihlářská surovina	B-3050800-10	Malenovice	0	6	0	5	0	6	0	0	0	0	0
cihlářská surovina	B-3052000-10	Žopy I	14	15	0	16	2	0	5	0	0	13	12
mezisoučet			14	21	0	21	2	6	5	0	0	13	12
dekorační kámen	D-5059800-10	Házovice-Horečky	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
mezisoučet			0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
stavební kámen	D-5274300-10	Bělov 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stavební kámen	D-5239400-10	Bystřička	0	0	0	0	8	8	0	6	0	0	0
stavební kámen	D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	4	7	3	2	5	4	4	4	8	21	14
stavební kámen	D-3160400-10	Žlutava	30	29	28	20	22	17	15	10	7	7	3
mezisoučet			34	36	31	22	35	29	19	20	15	28	17
šterkopísky	D-5237000-10	Boršice u Buchlovic 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
šterkopísky	D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	31	21	5	6	3	7	2	6	31	40	74
šterkopísky	D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	0	11	20	9	8	1	0	6	380	364	198
šterkopísky	D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	0	0	0	0	0	0	0	0	48	196	407
šterkopísky	D-5284300-10	Boršice u Buchlovic-											173
šterkopísky	D-5236900-10	Napajedla	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
šterkopísky	D-5236902-10	Napajedla-jih	0	0	0	0	119	131	153	89	84	91	71
šterkopísky	D-5236901-10	Napajedla-sever	176	180	175	157	0	0	0	0	0	0	0
šterkopísky	D-5265500-10	Polešovice-Kolébky	36	39	65	46	66	57	56	53	50	4	0
šterkopísky	D-3088000-10	Polešovice-Nivy- Moravský Písek	0	0	15	1	1	0	0	0	0	0	0
šterkopísky	D-5228900-10	Police u Val. Meziříčí	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
mezisoučet			243	251	281	220	197	196	211	154	593	695	923

Obr. 46: Graf celková těžba nerostných surovin ve Zlínském kraji v letech 2014–2023.

4.2.5.8. Podíl těžby nerostných surovin na těžbě ČR

Podíl Zlínského kraje na celostátní těžbě ČR je zanedbatelný, neboť v posledních pěti letech činil jedno až dvě procenta celkové celostátní těžby. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2024, kdy se jednalo o 2,28 %. Obdobně zanedbatelný jsou v naprosté většině případů podíly těžby u jednotlivých komodit, kdy se zpravidla jedná o podíly v řádu prvních procent. Jedinou komoditou, kde lze hovořit o celostátně významném podílu, je nevýhradní těžba štěrkopísků, kde v roce 2023 dosáhl podíl na celostátní těžbě zhruba jedné pětiny.

Tab. č. 126: Podíl Zlínského kraje na celkové celostátní těžbě – porovnání 2018–2023.

rok	tonáž těžby v ČR (kt)	tonáž těžby ve Zlínském kraji (kt)	podíl kraje
2018	126 232	930	0,74 %
2019	123 285	961	0,78 %
2020	113 789	1 054	0,93 %
2021	120 044	1 879	1,57 %
2022	123 774	2 153	1,74 %
2023	104 275	2 380	2,28 %

Tab. č. 127: Podíl produkce nerostných surovin ve Zlínském kraji v přepočtu na celkovou produkci ČR v letech 2022–2023.

surovina	jednotky	ČR 2022	podíl 2022	ČR 2023	podíl 2023
ropa	kt	75,1	3,3	67,4	4,2
zemní plyn	mil. m ³	164,9	0,6	118,5	0,8
dekorační kámen	tis. m ³	112,3		117,9	
přepočet	kt	303,21	1,3	318,33	1,3
stavební kámen	tis. m ³	14833		13773	
přepočet	kt	40049,1	0,5	37187,1	0,6
šterkopisky	tis. m ³	6739		5912	
přepočet	kt	12130,2	4,9	10641,6	4,0
cihlářská suroviny	tis. m ³	578		349	
přepočet	kt	1040,4	2,2	628,2	3,4
dekorační kámen N	tis. m ³	32,1		35,2	
přepočet	kt	86,67	0,0	95,04	0,0
stavební kámen N		1805		1632	
přepočet	kt	4873,5	1,6	4406,4	1,0
šterkopisky N		5046		4409	
přepočet	kt	9 082,8	13,8	7 931,5	20,9

Tab. č. 128: Podíl těžby šterkopisků ve Zlínském kraji na celkové produkci šterkopisku v ČR v letech 2014–2023.

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SP celkem	kt	970,2	916,2	775,8	745,2	655,2	750,6	847,8	1 600,2	1 846,8	2 086,2
Celostátní těžba	kt	119 647	125 740	121 464	121 820	126 198	123 285	113 789	120 044	123 774	104 275
Podíl kraje	%	1,10	0,94	0,89	0,86	0,74	0,78	0,93	1,57	1,74	2,28

Tab. č. 129: Podíl Zlínského kraje na celkové celostátní těžbě – porovnání 2018–2023.

Rok	tonáž těžby v ČR (kt)	tonáž těžby ve Zlínském kraji (kt)	podíl kraje
2018	126 232	930	0,74 %
2019	123 285	961	0,78 %
2020	113 789	1 054	0,93 %
2021	120 044	1 879	1,56 %
2022	123 774	2 153	1,74 %
2023	104 275	2 380	2,28 %

Podíl Zlínského kraje na celkové celostátní těžbě postupně rok od roku vzrůstá, zejména v oblasti potřeby a využití ložisek stavebních surovin.

4.2.6 Surovinový potenciál

4.2.6.1 Významné prognózní zdroje evidované na území regionu (kraje) a inventarizace nadějných lokalit

Na území Zlínského kraje bylo donedávna evidováno přibližně 60 prognózních zdrojů. Tyto prognózní zdroje jsou průběžně přehodnocovány podle ekonomických a územně – ekologických kritérií a zařazeny do nově schválených subregistrů tj.: **zrušené, schválené, registrované a evidované prognózní zdroje vyhrazených a nevyhrazených nerostů. Z toho plyne, že větší polovina prognózních zdrojů byla zrušena, nicméně jsou pro pouhou informaci nadále v ČGS – Geofondu dokumentována. Z přehodnocení vyplynulo, že na území Zlínského kraje se doposud nachází 25 nadějných prognózních zdrojů, zařazených do subregistrů: evidované, schválené a registrované prognózní zdroje.**

K nejvýznamnějším **evidovaným, schváleným a registrovaným** prognózním zdrojům nerostných surovin nacházejících se na území Zlínského kraje patří především prognózní zdroje šterkopísků, cihlářské suroviny a technických zemín. Zcela bezvýznamné (deficitní) jsou prognózní zdroje stavebního kamene, ostatních vápenců, kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu, bentonitu pro zemědělské účely.

Prognózní zdroj těsnícího jílu Kelč (č. 9339500). Původní surovina bentonit zemědělský byla převedena na těsnící jíl. Prognózní zdroje Kelč I. (č. 9339500), Kelč II. (č. 9339600) a Kelč III. (č. 9339700) byly přehodnocením zahrnuty v jeden zdroj Kelč č. 9339500, který tvoří tři samostatné objekty.

Lokalita se nachází v Kelčské pahorkatině s. od obce Kelč. Geologicky náleží k podslesko-ždánické jednotce. Vlastní surovina je tvořena prachovitými jíly až jílovci. Zásoby prog. zdroje těsnícího jílu o ploše cca 26,96 ha se odhadují na cca 130 tis. m³.

Prognózní zdroj technické zeminy Staré Město (č. 9349900) se nachází v Huštěnovické pahorkatině Dolnomoravského úvalu ssz. od Uherského Hradiště. Předmětem ložiskového zájmu jsou mindelské proluvialní písčité šterky a akumulace výplavových kuželů, které zde dosahují místy mocností prvních desítek metrů. Sediment je značně lokálně variabilní, zrnitostně nevytříděný, často prokládaný jílovito–prachovými polohami. Surovina je využitelná v silničním stavitelství jako násypový a stabilizační materiál. Orientační ověření využití jílovito–prachovitých vložek pro cihlářskou výrobu a těsnící účely bylo negativní. Zásoby prog. zdroje technické suroviny se odhadují na 1950 tis. m³.

Prognózní zdroj technické zeminy Sušice – Kudlovice (č. 9350000) se nachází v Huštěnovické pahorkatině Dolnomoravského úvalu s. od Uherského Hradiště. Předmětem ložiskového zájmu jsou mindelské proluvialní písčité šterky a akumulace výplavových kuželů, které zde dosahují místy mocností prvních desítek metrů. Sediment je značně lokálně variabilní, zrnitostně nevytříděný, často prokládaný jílovito – prachovými polohami. Surovina je využitelná v silničním stavitelství jako násypový a stabilizační materiál. Orientační ověření využití jílovo-prachovitých vložek pro cihlářskou výrobu a těsnící účely bylo negativní. Zásoby prog. zdroje technické suroviny se odhadují na 4342 tis. m³.

Prognózní zdroj technické zeminy Zlechov – Boršice (č. 9349800) se nachází v Huštěnovické pahorkatině Dolnomoravského úvalu s. od Uherského Hradiště.

Předmětem ložiskového zájmu jsou mindelské proluvialní písčité šterky a akumulace výplavových kuželů, které zde dosahují místy mocností prvních desítek metrů. Sediment je však značně lokálně variabilní, zrnitostně nevytříděný, často prokládaný jílovito – prachovými polohami. Surovina je využitelná v silničním stavitelství jako násypový a stabilizační materiál. Orientační ověření využití

jílovo-prachovitých vložek pro cihlářskou výrobu a těsnící účely bylo negativní. Zásoby prog. zdroje technické suroviny se odhadují na 3 326 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Bílany – Hulín (č. 9402500) leží ve středomoravské nivě Dolnomoravského úvalu v okolí obce Bílany a jz. od Hulína. Prognózní zdroj je vázán na fluviální sedimenty řeky Moravy. Surovinou jsou pleistocenní štěrkopísky, šterky a písky. Nepříznivý je skrývkový poměr. Střety zájmů jsou se zemědělskou půdou, ochranným pásmem vod (PHO 2. st.) a CHOPAV řeky Moravy. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 27 387,5 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků, vyřazené z registru ČGS-Geofundu, nicméně nadále dokumentované, Chropyně 1 (č. 9403000) leží v. od Chropyně. Je vázán na fluviální sedimenty Moštěnky, přičemž 2,6 m tvoří šterky a 3,5 m písky. Celkové zásoby prognózního zdroje činí 1 638 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Huštěnovice (č. 9402000) leží v Dolnomoravském úvalu v nivě řeky Moravy z. od obce Huštěnovice. Prognózní zdroj je vázán na fluviální sedimenty řeky Moravy. Surovinou jsou pleistocenní štěrkopísky a šterky. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 7 875 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Chropyně – Nová Role (č. 9403400) se nachází ve středomoravské nivě Hornomoravského úvalu v ploché nivě řeky Moštěnky, sv. od Chropyně. Prognózní zdroj je vázán na fluviální sedimenty Moštěnky. Ložiskovou surovinou je ulehý štěrkopísek. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 13 023,5 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Kyselovice (č. 9403100) se nachází ve středomoravské nivě Hornomoravského úvalu v ploché nivě řeky Moštěnky, j. od obce Kyselovice. Prognózní zdroj je vázán na fluviální sedimenty Moštěnky. Ložiskovou surovinou je ulehý štěrkopísek. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 9 222,5 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Kyselovice – Hradecko (č. 9402900) se nachází ve středomoravské nivě Hornomoravského úvalu v ploché nivě řeky Moštěnky, v. od Chropyně. Prognózní zdroj je vázán na fluviální sedimenty Moštěnky. Ložiskovou surovinou je ulehý štěrkopísek. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 8 775 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Otrokovice (č. 9402200) se nachází v nivě řeky Moravy při sv. okraji Otrokovic. Prognózní zdroj je vázán na fluviální sedimenty nivy řeky Moravy. Ložiskovou surovinou je ulehý písek a štěrkopísek. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 9 220 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků, subregistru R, Polešovice – Moravský Písek (č. 9366300) je částí Dyjskomoravské nivy Dolnomoravského úvalu. Sedimenty prognózního zdroje jsou uloženy s poměrně pravidelnou mocností. Surovinou jsou žlutohnědé, středně zrnité písky a šterky. Převládá křemen, dále pískovec a rula. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 20 853,5 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Skaštice (č. 9402600) leží v nivě řeky Moravy j. od obce Skaštice. Je vázán na fluviální sedimenty řeky Moravy. Ložiskovou surovinou je ulehý štěrkopísek. Mírně nepříznivý jsou skrývkové poměry. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 13 717,5 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Skaštice – Horní les (č. 9402700) leží v nivě řeky Moravy j. od obce Skaštice. Je vázán na fluviální sedimenty řeky Moravy. Ložiskovou surovinou je ulehý štěrkopísek. Skrývkový poměr je těsně nad hranicí limitu. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 3 276 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Staré Město u Uherského Hradiště (č. 9401900) leží v nivě řeky Moravy sv. od Starého Města. Zdroj štěrkopísku je vázán na fluviální sedimenty nivy řeky Moravy.

Surovinou jsou ulehle štěrkopísky. Skryvkové poměry jsou nevyhovující. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 15 242,5 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Tlumačov (č. 9402300) leží v nivě řeky Moravy při jižním okraji Tlumačova. Je vázán na fluvialní sedimenty řeky Moravy. Ložiskovou surovinou je uhlý štěrkopísek. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 4 655 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Záhlinice (č. 9402400) leží v nivě řeky Moravy z. od obce Záhlinice. Prognózní zdroj je vázán na fluvialní sedimenty řeky Moravy. Ložiskovou surovinou je uhlý štěrkopísek. Skryvkové poměry jsou mírně nepříznivé. Zásoby prog. zdroje štěrkopísků se odhadují na 52 463,25 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků Ivanovice (č. 9106900) se nachází v záp. Výběžku Zlínského kraje. Štěrkopísková surovina je charakterizována cca 4 bloky prognózních zdrojů spadajícími do tzv. Kojetínské tabule Vyškovské brány. Surovina je představována polohami štěrků a písku spodního bádenu, štěrky jsou nevytříděné, zajiřované, dosahující mocnosti do 10 m, skryvka je rovněž mocná cca 5–6 metrů. Celkové zásoby prognózního zdroje činí cca 6 000 tis. m³. Jsou vhodné zejména na zásypy a obsypy, jeden z těchto bloků u Uhřic na Hané je využíván jako zemník pro potřebu stavby pokračování dálnice D1 na trase Vyškov – Kroměříž.

Prognózní zdroj štěrkopísků, vyřazené z registru ČGS-Geofundu, nicméně nadále dokumentované, Babice – Spytihněv (č. 9402100). Zdroje štěrkopísků jsou vázány na fluvialní sedimenty řeky Moravy o průměrné mocnosti cca 6 m, z nichž dvě polohy tvoří pleistocenní písky a štěrkopísky. Celkové zásoby prognózního zdroje činí 2 175 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků, vyřazené z registru ČGS-Geofundu, nicméně nadále dokumentované, Boršice – Kostelany (č. 9270702) leží cca 5 z. od Uherského Hradiště a tvoří mindelské proluvialní písčité štěrky a akumulace výplavových kuželů risského stáří. Jsou vhodné jako násypový materiál v silničním stavitelství. Celkové zásoby prognózního zdroje činí 19 000 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků, vyřazené z registru ČGS-Geofundu, nicméně nadále dokumentované, Kudlovice – Jalubí (č. 9270701) leží cca 3 ssz. od Uherského Hradiště v plochem terénu Huštěnovické pahorkatiny o celkové ploše 388,6 ha. Štěrkopísky jsou tvořeny mindelskými proluvialními písčitými štěrky a akumulacemi výplavových kuželů risského stáří, sedimenty jsou značně lokálně variabilní a zrnitostně nevytříděné. Prognózní zdroj navazuje na nevyužívané ložisko Jalubí (D 3062102) a zároveň byl rozdělen na dvě menší plochy, ve kterých surovina byla zařazena do technických zemin. Jsou vhodné jako násypový materiál v silničním stavitelství. Celkové zásoby prog. zdroje činí 29 200 tis. m³.

Prognózní zdroj štěrkopísků, vyřazené z registru ČGS-Geofundu, nicméně nadále dokumentované, Pačlavice – Vidčice (č. 9107000) leží cca 8 v. od obce Ivanovice na Hané. Zdroje štěrkopísku jsou tvořeny nesouvislými polohami až čockami štěrků až písků spodního bádenu a marinního, brakického a fluvialního vývoje karpátu. Surovina je nevytříděná a silně zajiřovitěná, překrytá velkou mocností vápnitých spraší. Celkové zásoby prognózního zdroje činí 26 300 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Dolní Němčí (č. 9107700) leží jz. od Uherského Brodu. Orograficky náleží k Nivnické pahorkatině, která je součástí Vizovické vrchoviny. Prognózní zásoby zde tvoří akumulace hlín na podloží tvořeném flyšovými vrstvami nivnického souvrství bělokarpatské jednotky. Surovinou jsou písčito-jílovité hlíny. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 9 983 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Ostrožská Nová Ves (č. 9112100) leží na sv. Ostrožské Lhoty v Hlucké pahorkatině, která je součástí Vizovické vrchoviny. Surovinou jsou svahové hlíny. Hlíny i podložní jílovce jsou i pro náročnější cihlářské zboží. Prognózní zdroj splňuje limity využitelnosti bez výrazných střetů zájmů. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 8 411,2 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Počenice – Tetěnice (č. 9356600) leží jz. od Kroměříže v zemědělsky využívaném terénu. Orograficky náleží k Dřínovské pahorkatině, která je součástí Litenčické pahorkatiny. Surovinou jsou sprašové hlíny, místy i deluviální a smíšené. Podloží je tvořeno vápnitými jíly karpátu. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 4 407 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Velehrad (č. 9107500) leží mezi obcemi Staré Město, Modrá a Břestek v Kudlovické pahorkatině. Prognózní zásoby byly vymezeny v poměrně mocných sprašových pokryvech (často přes 10 m) nad podložními, převážně jílovými, sedimenty svrchního neogénu. Rozdělení zásob do bloků je podmíněno technologickými vlastnostmi suroviny. Surovina je bez úpravy použitelná na výrobu plných cihel. Po přidání plastických neogenních jílu umožňuje výrobu náročnějšího cihlářského zboží. Rovněž zde byly zjištěny eolicko-deluviální hlíny a jíly vhodné pro výrobu mnohoděrového zboží. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 79 213 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Velké Těšany – Bařice (č. 9356400) leží j. od Kroměříže v Kostelanské vrchovině. Prognózní plocha leží v sousedství ložiska Bařice – velké Těšany (B 3199500). Spraše dosahují místy mocnosti 10 m. Větší část zásob je řazena do kvality pro nenáročný cihlářský zboží, menší část pro mnohoděrové zboží. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 6 486 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Věžky (č. 9356500) leží z. od Kroměříže v Dřínovské pahorkatině. Spraše dosahují místy mocnosti 10 m. Větší část zásob je řazena do kvality pro výrobu mnohoděrového zboží (3 680 tis. m³). Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 5 840 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Vlčnov (č. 9106309) leží mezi Vlčnovem a Uherským Brodem a orograficky náleží Vlčnovské pahorkatině. Prognózní zdroj je tvořen mocnou akumulací hlín nad flyšovými, převážně jílovcovými horninami zlínského souvrství. Prognózní plochu rozděluje do dvou bloků erozní rýha vyplněná aluviálními sedimenty. Není dořešeno zajištění vhodného ostřiva a technologie sušení. Kromě zdících materiálů je část kubatury suroviny (cca 1/6) použitelná pro výrobu náročnějšího zboží. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 6 918 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Vrbka (č. 9356300) leží j. od Kroměříže v Kostelanské vrchovině. Prognózní plocha leží v sousedství ložiska Bařice – Velké Těšany (B 3199500). Spraše dosahují místy mocnosti 10 m. Všechny zásoby jsou řazeny do kvality pro mnohoděrové zboží. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 4 182 tis. m³.

Prognózní zdroj cihlářské suroviny Zlechov (č. 9027900) leží mezi obcemi Zlechov, Tupesy, Buchlovice a Boršice. Orograficky náleží Kudlovické pahorkatině. Plochy prognózních zásob se nachází v blízkosti dosud netěženého ložiska Buchlovice. Prognózní zásoby byly vymezeny v poměrně mocných sprašových pokryvech (často přes 10 m) nad podložními (převážně jílovitými) sedimenty svrchního neogénu. Rozdělení zásob do bloků je podmíněno technologickými vlastnostmi suroviny. Surovina je bez úpravy použitelná na výrobu plných cihel. Po přidání plastických neogenních jílu umožňuje výrobu náročnějšího cihlářského zboží. Rovněž zde byly zjištěny eolicko-deluviální hlíny a jíly vhodné pro výrobu mnohoděrového zboží. Zásoby prog. zdroje cihlářských hlín se odhadují na 42 151 tis. m³.

Další perspektivní lokality vyplývají z následující inventarizace nerostných surovin na území Zlínského kraje viz tabulková příloha 1.

Velmi perspektivní lokality na stavební kámen, které by mohly být předmětem podrobných geologických průzkumů.

Lokalita Březůvky

Menší lomek se nacházel těsně při silnici po levé straně z Březůvek do Ludkovic, poblíže koupaliště. Lůmek byl opuštěný, zatopený na velkém výchozu soláňských pískovců. Rozměry lomku: 25 × 5 × 12 m. Lůmek byl založený v úrovni silnice, obrácený směrem k V.

Horninu tvořil blokově rozpadavý, hrubozrnný až drobně slepencovitý pískovec, bez glaukonitu, ostrý, slabě odolný, zvláště z navětralé jámy. Nepravidelně rozpukaný. Hlavní pukliny Z-V, většinou se blíží svislému úklonu. Celá poloha pískovce směřovala od Z k V. Stratigrafie: soláňské vrstvy.

Materiál byl pro vysokou otlukovost použitelný pouze pro výrobu lomového kamene III. třídy dle ON 72 1504.

Lůmek se nacházel v úrovni cca 310 m n.m., těsně nad úrovní místní erosivní základny, kterou tvořil potok, tekoucí těsně kolem lomu.

Bylo doporučeno uvážit vypracování projektu vyhledávacího průzkumu - pro dosti dobré technol. vlastnosti.

Lokalita Vizovice - Spálený Vrch

Lom ležel po pravé straně silnice z Vizovic do Loučky, asi 3 km JV od Vizovic a 1 km SSZ od kóty 585,4 m - Spálený vrch, MNV Vizovice.

Lom byl středního rozsahu: 30 × 40 × 15 m. Těžil se střílením, v lomu byl kompresor. V lomu bylo výrobní zařízení drtiče, dopravník, zásobníky drti. Vyráběly se hlavně šterkodrtě na štěty silnic. Také se lámal stavební kámen.

Horninu tvořil středně zrnitý pískovec, slabě arkosový, s polohami slepence (valouny 1 cm).

Stratigrafie: soláňské vrstvy.

Pískovec měl tmel železitopísčité, místy slabě vápnitý. Patřil ke zlínským vrstvám račanské jednotky magurského flyše.

Hornina byla klasifikována jako nevhodná pro kamenivo ke stavebním účelům. Dle zkoušeného vzorku byl materiál použitelný pouze k výrobě lomového kamene III. tř. dle ON 72 1504.

Lokalita Chvalčov - Bystřička

Lokalita se nacházela asi 2 km JV od obce Chvalčov, dopravně přístupná státní silnicí Bystřice p.H. - Vsetín. Tato silnice probíhala v těsné blízkosti kamenolomu, kterým bylo ložisko otevřeno na západní straně. Terén lokality byl zalesněný, kopcovitý, nepřehledný. Výškové rozdíly činily asi 140 m. Nejnížší body byly na západním okraji lokality v údolí potoka Bystřička, nadm. výška cca 410 m, nejvyšší body pak při východním okraji lokality - nadm. výška cca 550 m.

Kamenolom byl založen na Z straně ložiska. Kamenolom patřil kdysi Okresní silniční správě Holešov, později Čsl. Silnicím n.p. Uh. Hradiště (těžilo se asi 6000 m³ ročně), v letech 1956–60, od r. 1963 patřil JZD Rusava. Provedly se zde dva lomové odstřely. Těžilo se na 3 etážích, zakládala se i čtvrtá. Lom byl zahlobený.

Roční těžba činila 6000–8000 m³.

Ložisko patřilo k magurskému flyši račanské jednotky. Nacházelo se v blízkosti násunu magurského flyše na flyš podslezský. Surovina (pískovec) se nacházela v soláňských vrstvách, jednalo se o paleocenní - středneocenní souvrství s převahou pískovců nad jílovitými břidlicemi. V pískovcích byly polohy slepenců s hojným exotickým materiálem.

Hrubozrnné, modrošedé pískovce, převážně hrubozrnné, nestejně zrnité, s valouny křemene 1–2 cm, pískovec převážně tvořen zrný křemene. Tento typ pískovce představoval kvalitní těžbou surovinu. Vápnité pískovce středně zrnité, tence lavicovité, hustě prokládané lavičkami jílovců a písčitých břidlic. V pískovci byly v malé míře proplásky šedé písčité břidlice silně slídnaté a černošedých jílovců. Mocnost proplátek 5–30 cm.

Technologicky pískovec byl vhodný pro výrobu šterkodrtí a kameniva II.tř. Hodnoty: otluk L.A. 33–41,6 %, pevnost v mělnění 727–830 kg/cm³, tvarová hodnota zrn šupinových 12%. Pískovec ve výbruse měl velikost zrna 0,05-1 mm. Křemen byl klasický, ostrohranný.

Dle později zkoušených vzorků odpovídal materiál I. jakostní třídě pro výrobu hrubého drceného kameniva, šterkodrtí a lomového kamene (dle ČSN EN 72 1513 a ON 72 1504).

Lomový kámen se používal do základů, na štět, na regulace. Stavební kámen tvořil asi 10 % z těžby. Výkliz tvořil asi 24 % z roční těžby.

Lokalita Bystřice p. Host. - Niva

Ložisko se nacházelo na východním svahu kopce Hostýn., bylo otevřeno dvěma lomy - na trati Nivy a na trati Horečka.

Lom Nivy byl otevřen, lom Horečka byl již opuštěný.

Výpočet zásob nebyl proveden, jelikož v předpolí nebyl dostatek vhodné suroviny.

Zkoumané území leželo v čele magurské jednotky flyše, v račanské dílčí jednotce, pískovce patřily k soláňským vrstvám - byly pevné, šedé, většinou drobně až středně zrnité, vápnité, v některých svrchnějších polohách navětralé, hnědošedě zbarvené, rozpadavé.

Pískovce na ložisku se střídaly s jílovci až siltovci. Poměr byl velmi nepříznivý, přičemž směrem do předpolí lomu byla surovina porušená a silně navětralá. Při další těžbě v lomu Niva bylo nutno počítat s 50 % odpadem.

Technologicky byly pískovce ze zdravých poloh vhodné pro výrobu štěrků a obyčejných drtí. Také byly vhodné pro betony vyšších značek a pro kamenickou výrobu (mosaika, krajníky, obrubníky).

Nasákavost váh. 0,32 %, pevnost v tlaku 997–1652 kg/cm/cm², otluk L.A. 26,8, přilnavost k živci velmi dobrá.

Lokalita Nemětic

Několik menších útržků jurského vápence se nacházelo v okolí Nemětic. V roce 1954 byl odkryt asi 150 m jiz. od kóty 338,7 (S. od obce) pod silnicí z Nemětic do Hustopečí n.B. zašlým jámovým lůmkem (4 × 3 × 2,5 m) světlý tříšťnatý vápenec. Ve v. stěně vycházely svrchnokřídové šedé slínité vrstvy podleszské série.

V roce 1958 na ploše 4 x 5 m byl odkryt asi 150–200 m sv. od kaple (na rozcestí v Neměticích) v sadě lůmkem šedavě bílý, kalový, zčásti i organogenní vápenec, masivní, značně rozpukaný a postižený krasověním.

V době okolo roku 1967 oba lůmky zanikly a vápenec bylo možno nalézt pouze v úlomcích.

Vápence byly středně až dobře puklinově propustné, částečně zkrasovělí. Okolní horniny byly velmi slabě propustné. Úroveň hladiny podzemní vody nebyla známa, stejně tak nebyly známy tektonické poměry ovlivňující hydrogeologii.

Lokalita Ráztoka - Rusava I., II.

Jižně od Rusavy po pravé straně směrem na Ráztoku, asi 250 m SZ od osady Ráztoka se nacházel kamenolom 141 a obrácen k JZ těžební stěnou. Terén do předpolí silně stoupal, pokryt byl jehličnatým lesem.

Lom byl opuštěný, rozměrů 20 × 15 × 15 m výšky stěny. Lom patřil před válkou správě státních lesů, po válce lom převzala Správa státních silnic Holešov, poté tam zůstal zbytek zařízení (bubnový třídič, sklopné vozíky, transportér). Těžil se kámen hlavně pro silniční účely, štěrk a drtě.

Horninu tvořil šedý, středně zrnitý pískovec, s hrubší příměsí do 1/2 cm s obsahem biotitu - pevný, vápnitý, drobový, vrstvy svisle postavené, směr 50/kolmo, lavice 2–4 m mocné, jen místy proplásky jílovce 10–50 cm (celkem 4 vrstvy).

Technologický vzorek nebyl odebrán.

Nadmořská výška lomu cca 400 m n.m., blízko nad úrovní místní erosivní základny, kterou tvořil potok Ráztoka, tekoucí v těsné blízkosti lomu.

Skrývku tvořila 1–1,5 m suť kamenitá, 0,5 m zvětralina pískovce. Pata lomu asi 3 m nad úrovní silnice. Přimo v obci, v osadě Březina, po pravé straně do kopce přes obec, asi 250 m JZ od horního kostelíka se za potokem nacházel malý lom, spíše občas těžený pískovec na větším výchozu. Lom byl opuštěný, těžilo se dříve občas soukromě pro místní upotřebení, v r. 1961 až 1966 těžilo JZD Rusava. Délka odkrytu 80 m, výška stěny 10–12 m.

Opuštěný lomek se nacházel na SZ okraji Rusavy při pravé straně při silnici do Brusného, na okraji lesa, asi 400 m SZ od křižovatky v Rusavě. Lom založený v úrovni silnice.

Pískovec byl deskovitý, středně zrnitý, slídnatý, s rehez. substancí, s polohami písčitého vápence. Lavice pískovce byly po 20–50 cm. Hojně proplásky jílovce (tenké do 20 cm). Materiál byl pro vysokou otlukovost použitelný pouze jako lomový kámen II.tř. dle ON 72 1504.

Lom se nacházel těsně nad úrovní místní erosivní základny, kterou byl potok Ráztoka, tekoucí blízko lomu v úrovni cca 350 m n.m. Skrývka 1–1,5 m, tvořená hrubou zahliněnou suti. Pro dosti dobré technologické vlastnosti, bylo doporučeno vypracovat projekt vyhledávacího průzkumu.

Lokalita Ludkovice - Prádlisko

Kamenolom se nacházel po pravé straně silnice Provodov - Ludkovice, severně od osady Prádliska, asi 1000 m. Kamenolom byl založený k západu, nacházel se v katastru obce Ludkovice.

Lom byl majetkem JZD Ludkovice, Bývalým majitelem byl spolek soukromníků, potom Josef Janíček, který zde těžil před druhou světovou válkou a měl i drticí zařízení. Za války se těžilo příležitostně. Od r. 1947 provádělo těžbu JZD. Hlavní rozmach lomu teprve nastal při výstavbě přehrady u Ludkovic v r. 1967, kam se materiál z lomu dopravoval na zpevnění sypané hráze, V lomu byl proveden v r. 1967 menší lomový odstřel Vojenskou správou Baršovice. Materiál se dodával jako neupravený štěrk, opracovával se do hranolů pro základy domků, pro silniční štět. Šířka lomu byla 70 m, hloubka 20 m, výška stěny 20 m. Těžilo se pod úrovní silnice.

Surovinu tvořil pískovec modrošedé barvy, středně zrnitý, vápnitý, pevný, slabě slídnatý, s hrubší příměsí křemene a úlomků jemných hornin (do 0,5 cm), slabě přítomen glaukonit.

Materiál svou kvalitou vyhovoval pouze pro výrobu hrubého drceného kameniva III. tř. (pozemní komunikace podružného významu a zpevnění krajnic nestmeleným kamenivem).

Lom se nacházel v úrovni cca 315 m n.m. těsně nad úrovní místní erosivní základny, kterou tvořil Ludkovický potok, tekoucí těsně kolem lomu.

Jednalo se celkem o dobrou surovinu, bylo doporučeno vypracovat projekt vyhledávacího průzkumu.

4.2.6.2 Analýza geologických průzkumů na nových zdrojích nerostných surovin v kraji – zejména ve smyslu využití zcela nových lokalit stavebních surovin

Stávající využívaná a zejména ojedinělá ložiska stavebního kamene jsou významně územně – ekologicky limitována, zejména v CHKO Bílé Karpaty. Přesto se na těchto využívaných ložiskách, popř. ložiskách rezervních za jistých kompromisů doporučuje jejich další pokračování hornické činnosti, a to formou zahloubení etáží, popř. nepatrné plošné rozšíření.

Výhradní ložisko Bzová leží ve 2. zóně CHKO Bílé Karpaty. Za podmínek stanovaných v POPD těžba na ložisku Bzová nijak výrazně negativně neovlivňuje přírodní prostředí v CHKO. Pro další využívání ložiska není proto nutno stanovovat nějaké omezující limity. Výhradní ložisko Komňa – Bučník (pyroxenické trachyandezity) se sice nachází z větší části v 1. zóně a částečně ve 2. zóně odstupňované ochrany CHKO, a proto jeho další využívání je značně omezené. Ložisko se nachází v ochranném pásmu 2. stupně (vnitřní) Prameniště, Komňa – gravitace a Bojkovice – gravitace“, které bylo vyhlášeno rozhodnutím č.j. Vod.1896/89 z 27. 11. 1989 vydaným ONV Uherské Hradiště Ložiskem prochází regionální biokoridor RK 166 spojující RC Bošáčky na hlavním hřebenu a RC Hrabčovina ležící severně ložiska. Na jižní hranici DP je vymezeno na regionálním biokoridoru RK 166 lokální biocentrum Nad Pivním potokem o rozloze 4,5 ha. Vzhledem ke kvalitě kamene je význam ložiska pouze regionální až lokální. Přesto je zapotřebí uvést, že aktuální těžba se přibližuje i k 1. zóně CHKO. Doporučuje se na tomto ložisku další zahloubení a nepatrné plošné rozšíření. Ve své podstatě na část této těžby je již povolena výjimka MŽP.

I přes velmi nízkou produkci stavebního kameniva ve Zlínském kraji můžeme charakterizovat zřetelnou variabilitu těžené suroviny (zejména pískovce a neovulkanity). Během těžby a zpracování drceného kameniva několik typů odpadů – odpady těžební (technologicky nevyhovující část těženého materiálu, skryvka a výkliz – rozvětralá hornina, nepříjemný petrografický typ apod.) a odpady úpravnické (podsítné – přemletá drť, příliš jemná pro využití jako stavební materiál). Část těchto odpadů lze teoreticky využít (minerální betony, podsypy účelových komunikací, minerální hnojiva), většinu je však nutno je ukládat v prostoru těžebny či v blízkém okolí. Na jednotlivých ložiskách mohou odpady dosahovat až 15 % objemu jejich celkové těžby (vysoký podíl např. Bzová, Komňa – Bučník apod.). Odvaly – odvalový materiál na ložisku Komňa – Bučník je tvořen surovinou pocházející z navětralých partií trachyandezitu a flyšových sedimentů. Surovina z odvalů je zařazena do III. skupiny vhodnosti použití pro silniční podloží, je velmi vhodná do násypů, lze ji využít i jako štěrkopískový přísyp a při

vhodné kusovitosti kameniva i do aktivní zóny. Na šterkopískový přísyp lze využít i surovinu z lomu reprezentovanou záseky, pokud bude splněn požadavek na kusovitost. V odvalu bylo na ploše cca 2 ha vyčísleno celkem 197 693 m³ zásob. Jejich deponování znamená další zábor pozemků a riziko zvýšené prašnosti. Rovněž ve spodní části ložiska Bystřice pod Lopeníkem jsou zarostlé odvaly, s viditelnými náznaky občasné těžby. Drobné těžební práce jsou prováděny za účelem získání blokového pískovce. Odpadovou surovinou je jak odvalový materiál s převahou hlinitých komponentů a flyšových hornin – pískovce a prachovce, tak horniny v „rostlém stavu“. Surovina z odvalů je vhodná pro silniční podloží. Surovina z předpolí lomu odpovídá vlastnostmi V. skupině vhodnosti použití pro silniční podloží. Odvaly na lokalitě Komňa – Malé Díly nacházející se po obvodu (v těsné blízkosti) bývalého lomu Rasová jsou porostlé křovinami a mladými dřevinami, čímž je snížena jejich identifikace. Surovinou je odvalový materiál s převládající hlinitou komponentou. Surovina je vhodná pro silniční podloží (VIII. skupina) podle normy ČSN 72 1002, s ohledem na značně nízkou pevnost je hodnocena jako málo vhodná do násypů. V současné době je na ložisku evidováno 8 tisíc m³ zásob nebilančních vyhledaných volných. Rovněž odvalový materiál s převahou písčité zrnitostní frakce na lokalitě Komňa – Padělky je vhodný pro silniční podloží (VII. – VIII. skupina), do násypů je pro vysokou namrzavost a malou pevnost CBR hodnocena jako málo vhodná. Vhodnost použití pozitivně ovlivňuje přítomnost hrubého kameniva.

Ve většině opuštěných lomech na těžené kamenivo vzniká jako odpad materiál, obsahující jemné součásti, který vznikne prosíváním kameniva požadovanými sítmi. Tyto tzv. výsivky, někdy též nazývané prosívky nemají obvykle vhodnou granulometrii, a proto nejsou do betonů vhodné. Vzhledem k vyššímu podílu jílových částic jsou výsivky dobře hutnitelné a lze jimi velmi dobře nahrazovat šterkopísky nebo drcený kámen v konstrukčních vrstvách násypů vozovek i vlastních těles vozovek. Jejich využití ale naráží na velice malý odbyt, protože v dopravních stavbách stále ještě dominuje snaha o využívání kvalitních surovin. Vzhledem k objemu produkovaných výsivek nelze tyto většinou ukládat separátně a jsou proto ukládány do odvalů s ostatními zeminami, čímž jsou znehodnocovány.

Potenciální lokalita stavebního kamene Střílky se nachází na JZ okraji obce Střílky v podhůří SZ svahů Chřibů. Lokalita je dopravně přístupná místní asfaltovou komunikací, která je v obci napojena na silnici II/432 Kroměříž – Kyjov. Lokalita byla otevřena stěnovým lomem o rozměrech cca 100 × 50 m s výškou stěny okolo 30 m. Z pohledu střetů zájmů je lokalita v poměrně malé vzdálenosti od zástavby v obci Střílky. Na základě úložných poměrů (směr zájmové polohy) a odhadované celkové mocnosti ložiska na základě znalostí geologické stavby oblasti na cca 15 m lze odhadnout minimální velikost ložiska na 400 000 m³. Zájmová surovina je tvořena paleocenními čížkovickými slepenci a pískovci (soláňské vrstvy) bělavě žluté až šedobílé barvy. Pískovce mají lavicovitou odlučnost, lavice dosahují mocnosti až 3 m. Směr vrstev v místě lomu je SV–JZ (40°) s úklonem asi 40° k JV. Možnost využití tohoto zdroje je pro regulační stavby a pro výstavbu dálnice. Jedná se o lokalitu s příznivými báňsko – technickými podmínkami, avšak s minimální prozkoumaností a s nepříliš vysokou kvalitou užitkové suroviny.

Z pohledu střetů zájmů je lokalita v poměrně malé vzdálenosti od zástavby v obci Střílky. Přesto, vzhledem k deficitu možnosti výroby drceného kameniva v oblasti a malé naději na objevení nové lokality s kvalitní surovinou a minimálními střety zájmů v oblasti Chřibů, považujeme za vhodné prověřit tuto lokalitu alespoň orientačně a považovat ji, v případě pozitivních zjištění, jako záložní zdroj.

Záhorovice stavební kámen (č. D 3226200)

Prostor ložiska je zalesněn. Ložiskové území leží převážně ve 2., částečně v 1. zóně CHKO Bílé Karpaty. Ložisko se dále nachází v ochranném pásmu III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice. Podle regionálního ÚSES se ložisko nachází částečně na trase regionálního

biokoridoru RK 157 spojující regionální biocentra Valy a Hrabčovina. V místě ložiska je vymezeno lokální biocentrum Na Valech o rozloze cca 4 ha.

Nevýhradní ložisko stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400)

Na ložisku jsou vyděleny dva bloky, oba se nacházejí v 1. zóně CHKO. Je zpracováván návrh na vyhlášení přírodní památky – odkryté stěny bývalého lomu. Ložisko částečně leží v ochranné zóně nadregionálního biokoridoru NK 150 Makyta – Javořina reprezentující lesní společenstva zejména nejvyšších a středních poloh.

Dá se předpokládat s lokální těžbou na ložisku stavebního kamene Starý Hrozenkov (olivinické trachybazalty), nacházejícího se v CHKO Bílé Karpaty v bezprostřední blízkosti I. zákonné ochranné zóny. Správa CHKO Bílé Karpaty v případě možnosti znovuoobnovení těžby popř. otevření nových těžeb na těchto malých ložiskách neodmítá, naopak je připravena k otevřené diskusi pro tuto možnost. Správa CHKO se dokonce obává ukončení veškeré těžební činnosti v Bílých Karpatech, protože potom by pro místní využití (např. nezbytné opravy a údržby vodních nádrží a toků a také místních komunikací, účelových cest apod.) musela být dovážena při nejhorším úplně jiná – netypizovaná surovina z jiných oblastí ČR popř. ze Slovenska.

V případě přehodnocení pozice ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov v 1. zóně CHKO a doporučení příslušných opatření po dohodě se správou CHKO (popř. udělení výjimky MŽP na využití) navrhujeme vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny další možnost území CHKO Bílé Karpaty. Návrh vychází z ověřených skutečností nevhodného využití suroviny na povrchové vrstvy vozovek z těžného ložiska stavebního kamene Bzová a jeho navrhované ochrany přírodní památky – odkryté stěny bývalého lomu. Upozorňujeme, že využití tohoto ložiska závisí na individuálních záměrech vlastníků pozemků a stanovisku správy CHKO (v případě udělení výjimky MŽP pro povolení těžby). Alternativní možnost náhrady suroviny pro lokální využití lze očekávat z ložiska Komňa – Bučník, a to v případě přehodnocení pozice ložiska v 1. zóně CHKO, nebo v případě udělení výjimky MŽP na povolení těžby.

Ložisko štěrkopísků Zašová (3206600) se nachází v údolí Rožnovské Bečvy v k.ú. Zašová a Střítež v oblasti Vsetínska. Ložisko náleží fluviálním sedimentům nivy Rožnovské Bečvy v pravobřežním vývoji, ložisko sousedí s ložiskem štěrkopísků Střítež, geneze je obdobná, převládajícím materiálem jsou hrubé štěrky. Ložisko je situováno v plochem nivním území. Půdorys ložiska je nepravidelný, přibližné rozměry 1000 × 500 m, delší osa je orientována ve směru V-Z.

Surovinou jsou fluviální písčité štěrky, méně štěrky hrubé až střední, hnědé až šedohnědé, ojediněle jílovito-písčité štěrky a štěrkovité písky údolní terasy Bečvy. Průměrná mocnost formace je 5,6 m, maximálně 7,2 m. Původním zdrojem suroviny jsou horniny karpatského flyše. Pokryv ložiska tvoří holocenní fluviální písčité hlíny, deluviální hlinito-kamenité a písčito-hlinité svahoviny; nejsvrchnější polohy tvoří humózní hlína a ornice; průměrná mocnost pokryvných útvarů je 0,7 m, minimálně 0,2 m. Ložisko má bohaté zvodnění, dotačním zdrojem je Rožnovská Bečva. Hloubka hladiny podzemní vody je indikována v hloubkách 0,9–2,1 m pod povrchem. Předpokládáme bohaté zvodnění v plné mocnosti ložiska; hladina podzemní vody na části ložiska zasahuje i do skrývkových formací (v místech s minimálními mocnostmi pokryvných útvarů). S ohledem na značnou mocnost ložiska (max. 7,2 m) je nutno přizpůsobit těžební technologie i pro případ přítoků během skrývkových prací. Hydrogeologické poměry jsou klasifikovány jako obtížné.

Vlivy těžby ložiska na hydrogeologii okolí je možno předpokládat jako snížení hladiny podzemní vody, či její zvýšené kolísání (negativní dopad na zdroje podzemní vody). V případě těžby bude nutno surovinu těžit z vody. Účelné by bylo započít v jihozápadní části ložiska a postupovat k východu proti směru proudění vod. Spád hladiny v oblasti je až 9 m. V průběhu těžby dojde ke snížení statické hladiny a samovolnému odtoku vody. Pro těžbu bude postačující korečkové rýpadlo nebo rýpadlo s hloubkovou lopatou.

Jedná o ložisko lokálního významu.

Velké množství liniových staveb s nutností přeložek, blízkost silnice I. třídy a železniční trati, řešení ekologických dopadů v případě těžby (ovlivnění podzemních vod, průběh prvků ÚSES) – to jsou stejně jako u ložiska Střítež hlavní ekonomická kritéria, která by ovlivňovala úvahy o případném využití ložiska.

V obci Zašová ložisko Zašová (šterkopísky) v západní části zasahuje do pásma hygienické ochrany blízkého zemědělského podniku. Dále středem ložiska prochází několik vedení vysokého a velmi vysokého napětí. A v neposlední řadě jeho jižní část hraničí s řekou Bečvou a v jejím okolí jsou v návrhu ÚP vymezeny prvky ÚSES. Obě ložiska spadají do CHOPAV Vsetínské vrchy (návrh). Plocha ložiska a jeho okolí je v obci Střítež součástí návrhu na vymezení prvků ÚSES regionálního významu.

Ložisko kamene Házovice-Horečky (D 5059800)

V případě ukončení činnosti prováděné hornickým způsobem bude na OBÚ předložen plán likvidace lomu v rámci něhož bude návrh na řešení těžebního prostoru z hlediska sanace a rekultivace. Ložisko Házovice je situováno v neurbanizované zóně. Ložisko je plně vymezené v CHKO Beskydy a pokrývá III. zónu ochrany. Limity jsou dány především zonací CHKO Beskydy, plochou CHOPAV Beskydy. Ložisko je v kontaktu s lokálními prvky ÚSES.

Ložisko stavebního kamene Kněhyně (D 5059400) se nachází cca 5 km ssv. od obce Prostřední Bečva. Jedná se o stávající lom v blízkosti silnice z Prostřední Bečvy na Pustevny podél potoka Kněhyně. Ložisko náleží k sedimentům godulského souvrství, jež je součástí slezské jednotky příkrovové stavby karpatského, drobně rytmičského flyše křídového stáří (sp. senon-turon).

Lom je situován ve svahu kopce „Malinová“. Výška lomové stěny je cca 40 m, šířka cca 250 m, hloubku odhadujeme na 20 m. Ložiskové těleso je tvořeno deskami pískovce, horizontálně až subhorizontálně uloženými. Intenzita provrásnění a tektonického rozrušení ložiska není vysoká, pouze na několika místech se vyskytují zóny drcených pásem a puklinových systémů.

Pokryvné útvary, kterými jsou eluvia a svahové hlíny, dosahují mocností cca do 1,5 m. Těžitelná část ložiska se nachází nad úrovní místní erozní báze. Lom je obtékán 2 potoky od východu; oba se v blízkosti lomu spojují a vytvářejí potok Kněhyni.

Na hydrogeologické problematice ložiska se podílejí jak hydrogeologické poměry vlastního ložiska, tak hydrogeologické poměry pokryvných útvarů. Podzemní voda ložiskového prostoru má původ ve srážkové vodě. Zvodnění puklinového systému může způsobit místy obtíže při těžbě suroviny, zvláště ve spodních partiích. Rovněž lze předpokládat ztížení provozních podmínek v místech, kde jsou zvodněny drcené tektonické polohy. Při dobývání ložiska nepředpokládáme významnější narušení stávajícího režimu podzemní vody.

Úložní poměry ložiska umožňují otevřít lom stěnou v jeho jihovýchodní části (současně odkrytá část ložiska). Stěna by byla orientována vhodně – přibližně souhlasně s úklonem vrstev. Jako optimální by se jevila těžba v 4–6 etážích při výšce etáže cca 15–20 m s postupem těžby na jednotlivých etážích ve směru vrstev, což je přibližně JZ-SV. Těžební báze by byla kolem 690 m n.m. Jedná se o ložisko regionálního významu. Ložisko, i přes svoji dřívější těžbu, obsahuje dostatečné zásoby suroviny s příčinným ekonomickým zhodnocením a jejímu využití brání nejen dostatek této suroviny na trhu, ale vzhledem k pozici ložiska uvnitř CHKO i ochranná legislativa.

Ložisko vymezené plně v CHKO Beskydy a pokrývá II. zónu ochrany. Ložisko bylo dříve těženo, v terénu jsou patrné nerovnosti a staré odvaly svědčící o dřívější těžbě. V ploše ložiska Kněhyně není

vymezen žádný prvek ÚSES, ovšem na východ od ložiska probíhá hranice nadregionálního biocentra Kněhyně-Radhošť.

Ložisko konstrukčních materiálů (zemin) - štěrky fluvialního náplavu Karolinka (5059500) zahrnuje 3 oddělené plochy v katastru obce Karolinka v okrese Vsetín. Nejzápadnější plocha se nachází v údolí Vsetínské Horní Bečvy na výjezdu z obce Karolinka směrem na Nový Hrozenkov, v místě křížení silnice s železniční tratí, po jižní straně silnice. Ložisko bylo v minulosti těženo. Těžební jáma velikosti cca 350 × 250 m je v současnosti zaplavena. Prostor bývalé těžebny je ohraničen od jihu zalesněným svahem, pod jehož patou protéká Bečva, ze severu zmíněnou silnicí Karolinka – Nový Hrozenkov, od východu železniční tratí; na západním břehu nádrže je zástavba rodinnými domky.

Stav tohoto ložiska nelze v současné době zhodnotit; prakticky celý prostor ložiska (2 300 × 200 m) je v rámci plochy vodní nádrže Karolinka – přehrady s cca 60 m vysokou hrází.

Třetí plocha ložiska (velikost 200 × 400 m) je pod hrází zmíněné vodní nádrže, severozápadně od ní, mezi hrází a železniční zastávkou v Karolince. V tomto prostoru se nachází soustava menších nádrží – součásti technologie vodní nádrže.

Ložisko náleží fluvialním sedimentům svrchní akumulace akumulací terasy řeky Vsetínská Horní Bečva a jejího levostranného přítoku – potoka Stanovnice, pleistocenního stáří. Ložiskovou surovinou jsou fluvialní písčité až hlinité štěrky, hrubé, ojediněle střední, převážně hnědé barvy. Průměrnou mocnost štěrkopískové formace odhadujeme na 6 m.

Pokryv ložiska tvořily v přirozeném stavu holocenní fluvialní písčité hlíny, deluvialní hlíny a svahoviny, v nejsvrchnějších partiích humózní hlína (mocnost pokryvu odhadována na 1 m). Dnes je pokryv včetně vlastního ložiska (nebo jeho části) odtěžen.

V případě tohoto ložiska je bezpředmětné uvažovat o báňsko-technologické charakteristice ložiska, poněvadž je zakryto vodní nádrží Karolinka.

Ložisko leží převážně v ploše vodní nádrže Karolinka řeky Stanovnice, částečně na urbanizovaných i neurbanizovaných plochách. Část ložiska je situována na sousedním katastrálním území Nový Hrozenkov. Plně zasahuje do plochy CHKO Beskydy. V současnosti je zde v části ložiska vodní nádrž Karolinka na říčce Stanovnice. Ložisko leží v PHO 2. a 3. stupně. Ložisko jižní částí leží rovněž v ochranném pásmu řeky Bečvy. Středem nádrže v obci Karolinka je veden lokální biokoridor – vodní cesty. Při jižní a jihozápadní hranici probíhají lokální prvky ÚSES lučního i lesního typu.

Ložisko kamene pro hrubou výrobu Prostřední Bečva (3095500) se nachází v údolí Rožnovské Bečvy, cca 2 km SSZ od obce Prostřední Bečva. Ložisko je otevřeno lomovou stěnou, těžba dosud nebyla zahájena. Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu (pískovce a slepence), surovina pro výrobu drceného kameniva hrubého a štěrkodrtí. Ložisko náleží geneticky karpatskému flyši, je součástí slezské jednotky v godulském vývoji, horniny stratigraficky přísluší istebňanským vrstvám (svrchní křída–senon).

Ložisko je situováno při pravém břehu Rožnovské Bečvy, v jižním strmém svahu kopce Požiska, při úpatí svahu, podél státní silnice I. třídy Rožnov-Žilina, a tvoří nepravidelný čtyřúhelník, protažený ve směru V–Z v délce cca 400 m a šířce 67–80 m.

Ložisko je tvořeno převážně drobovými a arkózovými pískovci, jemně až středně zrnitými, často drobně až středně slepencovými, jílovitými až křemito-jílovitými, většinou nevápnitými. Slepence jsou většinou drobnozrnné, písčité, polymiktní. Pískovce zde tvoří lavice o max. mocnosti 3,5 m. Ložisko je značně

porušeno, existují zde dva hlavní systémy puklin. Kvartérní pokryv ložiska tvoří až 5 m mocná vrstva deluviálních hlín, nejsvrchnější partie tvoří humózní vrstva s lesním porostem.

Místní odvodňovací bází je Rožnovská Bečva; předpokládaná těžební základna se nachází cca 10 m nad úrovní říční hladiny. Při severním okraji ložiska protéká drobná vodoteč (potůček s omezeným průtokem), cca 40 m nad úrovní těžební základny, jež ústí do Bečvy. Potok je od ložiska izolován nepropustnými jílovci (viz výše); zdrojem podzemní vody jsou srážkové dotace. Hydrogeologické poměry jsou klasifikovány jako jednoduché. Z hlediska problematiky vlivů těžby ložiska na hydrogeologické poměry okolí nepředpokládáme negativní dopady (typu zatopení, zamokření, úbytek vydatnosti a ostatních poškození).

Úložní poměry ložiska umožňují otevřít lom stěnou v jeho jižní části (současně odkrytá část ložiska). Stěna by byla orientována vhodně-souhlasně s úklonem vrstev. Jako optimální by se jevila těžba v 5–6 etážích při výšce etáže cca 15 m s postupem těžby na jednotlivých etážích ve směru vrstev, což je přibližně Z-V. Těžební báze by byla kolem 442 m n.m. Problémem zůstává komunikace I. třídy v bezprostřední blízkosti ložiska.

Limity jsou dány přítomností ložiska v CHKO Beskydy, CHOPAV Beskydy a legislativně stanovenou ochranou. Ložisko je ve střetu s prvky ÚSES v bezprostředním kontaktu se silnicí I. třídy. V ploše ložiska Prostřední Bečva jsou vymezeny lokální prvky ÚSES a při jeho jižní hranici probíhá regionální biokoridor, probíhající v této oblasti údolím Rožnovské Bečvy.

Ložisko stavebního kamene Dolní Bečva (5059900) se nachází v údolí Rožnovské Bečvy, cca 1,5 km východně od Rožnova pod Radhoštěm. Ložisko náleží geneticky karpatskému flyši, je součástí slezské jednotky; horniny stratigraficky přísluší ke skupině turonských glaukonitických pískovců středního oddílu godulského vývoje. Ložisko je situováno při pravém břehu Rožnovské Bečvy, v jihozápadním strmém výběžku Černé hory (náleží k Radhošti), nad státní silnicí I. třídy Rožnov-Žilina. Ložisko se nachází při úpatí svahu a zabírá plochu cca 100 × 80 m.

Ložisko je tvořeno mocnými bloky hrubých pískovců, často až středně slepencovými. Surovina není porušena, nepředpokládáme existenci významnějších puklinových systémů. Údaje o podloží nejsou známy, kvartérní pokryv je tvořen vrstvami eluvii a deluviálních hlín, nejsvrchnější partie tvoří humózní vrstva s lesním porostem.

Odvodňovací bází širokého okolí je Rožnovská Bečva; předpokládaná těžební základna se nachází cca 10 m nad úrovní říční hladiny. Předpokládáme jednoduché hydrogeologické poměry, ložisko je zřejmě zvodněno nepatrně (nízký stupeň puklinové porušenosti) přítoky z pokryvných útvarů se mohou projevit při těžbě či skrývce.

Úložní poměry ložiska umožňují otevřít lom stěnou v jeho jihozápadní části (současně odkrytá část ložiska). Stěna by byla orientována vhodně-souhlasně s úklonem vrstev. Jako optimální by se jevila těžba v 6–7 etážích při výšce etáže cca 10–15 m s postupem těžby na jednotlivých etážích ve směru vrstev, což je přibližně Z-V. Těžební báze by byla kolem 400 m n.m. Problémem zůstává komunikace I. třídy a řeka Bečva v bezprostřední blízkosti ložiska. Jedná se o ložisko lokálního významu.

V místě ložiska se nachází geologická rizika – evidovaný sesuv. Ložisko vymezené plně v CHKO Beskydy a pokrývá I. zónu ochrany. Ložisko bylo dříve těženo. Limity jsou dány zonací CHKO, CHOPAV a legislativně danou ochranou. Ložisko je v bezprostředním kontaktu se silnicí I. třídy. Na západ od hranic ložiska je ve výhledu stanoveno regionální biocentrum Kluzov. To by však do plochy ložiska zasahovat nemělo.

Ložisko štěrkopísků Střítež (3206300) se nachází v údolí Rožnovské Bečvy. Ložisko náleží fluvialním sedimentům nivy Rožnovské Bečvy pleistocenního stáří. Ložisko o rozměrech přibližně 2500 × 400 m je situováno na levém břehu Rožnovské Bečvy, v plochem nivním území. Ložiskovou surovinou jsou fluvialní písčité až jílovito-písčité štěrky, hrubé ojediněle střední, převážně hnědé barvy, průměrná mocnost štěrkopískové formace je 4,6 m (max. 5,9 m), uložení je subhorizontální. Původním zdrojem suroviny jsou pískovce z vnějšího pásma Moravskoslezských Beskyd a magurského flyše. Pokryv ložiska tvoří holocenní fluvialní písčité hlíny, deluvialní hlíny a svahoviny, v nejsvrchnějších partiích humózní hlína a ornice.

Ložisko je bohatě zvodněno, hloubka hladiny podzemní vody se nachází v rozmezí 0,8–2,7 m pod povrchem terénu. Hladina podzemní vody je spojitá s hladinou v Bečvě, na jižním okraji ložiska zasahuje do nadložních pokryvných formací (skrývky). Hydrogeologické poměry jsou klasifikovány jako obtížné. V případě těžby bude nutno surovinu získávat z vody po jednotlivých blocích. Otvírkové práce by měly započít od SZ a postupovat k východu proti směru proudění podzemní vody (na ložisku je značný spád hladiny – 15 m). V průběhu těžby dojde ke snížení statické hladiny a samovolnému odtoku vody. Vzhledem k redukované mocnosti bude dostačující korečkové rýpadlo s běžným hloubkovým dosahem, popř. rýpadlo s hloubkovou lopatou. Jedná se o ložisko regionálního významu.

Velké množství liniových staveb s nutností přeložek, blízkost silnice I. třídy a železniční trati, řešení ekologických dopadů v případě těžby (ovlivnění podzemních vod) – to jsou hlavní ekonomická kritéria, která by ovlivňovala úvahy o případném využití ložiska. V případě obce Zubří ložisko Střítež zasahuje do jímacího území vod pro gumárenský podnik v blízkosti ložiska. Rozšiřování podniku se nepředpokládá. Za hranicí CHKO Beskydy zde zasahuje CHOPAV Vsetínské vrchy. V ploše obce Střítež nad Bečvou do plochy ložiska Střítež zasahují prvky lokálního ÚSES.

Ložisko stavebního kamene Záhorovice (3226200) se nachází v okrese Uherské Hradiště, na katastrálním území obce Záhorovice (789836). Prostor ložiska je zalesněn. Předmětem ložiskového zájmu byla drobná tělesa neovulkanitů, především trachyandezitů, pronikající v podobě ložních žil do okolních flyšových usazenin. V minulosti byla lokalita odkryta malým lomem. Surovina je vhodná pro výrobu lomového kamene podle ON 72 1861 a drceného kameniva podle ČSN 72 1512-14. Vzhledem k tomu, že ložisko Záhorovice se nachází v podstatě ve stejné lokalitě jako těžené ložisko Komňa-Bučník s výhledově dlouhodobou životností, prozatím není zájem o otevření ložiska Záhorovice.

Ložisko štěrkopísků Bystřice pod Lopeníkem (č. 5053000) se nachází v okrese Uherské Hradiště (3711), na katastrálním území obce Bystřice pod Lopeníkem (617130). Starý opuštěný lom se nachází v těsné blízkosti silnice Uherský Brod – Starý Hrozenkov (obr. 47). Lomová jáma je otočena ve směru V-Z. Ve spodní části jámy jsou zarostlé odvaly, se stopami novodobé prospekce. Těžební práce byly prováděny za účelem získání blokového pískovce.

Ložisko je nebilancované, surovinou je jak odvalový materiál s převahou hlinitých komponentů a flyšových hornin – pískovce a prachovce, tak horniny v „rostlém stavu“. Surovina z odvalů je vhodná pro silniční podloží. Surovina z předpolí lomu odpovídá vlastnostmi V. skupině vhodnosti použití pro silniční podloží. Na lokalitě byly vymezeny 3 bloky zásob v odvalech a jeden blok v přirozeném terénu.

Ložisko se nachází v 1. zóně CHKO. Ložisko se dále nachází v ochranném pásmu III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice. Za východním okrajem ložiska pod silnicí Bystřice pod Lopeníkem – Březová se nachází ochranné pásmo 2. stupně (vnější) Prameniště Bystřice pod Lopeníkem – Na Polaně, které bylo vyhlášeno rozhodnutím č.j. Vod. 1677/89 z 30.10.1989 vydané ONV Uherské Hradiště. V zájmovém území se nachází regionální biocentrum RC 1533 – Dlouhý háj na trase

nadregionálního biokoridoru NK 150 Javořina – Makyta reprezentující lesní společenstva zejména nejvyšších a středních poloh. Lokální prvky ekologické stability nejsou vymezeny.

Obr. 47: Lom Bystřice pod Lopeníkem (převzato z Dyková a kol. 2002).

Ložisko štěrkopísků Komňa – Malé díly (5053900) se nachází v okrese Uherské Hradiště (3711), na katastrálním území obce Komňa (668800). Území se nachází cca 1,5 km jjv. obce Komňa, těsně u silnice Uherský Brod – Starý Hrozenkov bezprostředně u lomu Rasová. Odvaly nacházející se po obvodu (v těsné blízkosti) lomu Rasová jsou porostlé křovinami a mladými dřevinami. Samotný opuštěný lom Rasová s malým jezírkem je přírodní rezervací.

Ložisko bylo dříve těženo lomem. Surovinou je odvalový materiál s převládající hlinitou komponentou. Surovina je vhodná pro silniční podloží (VIII. skupina) podle normy ČSN 72 1002, s ohledem na značně nízkou pevnost je hodnocena jako málo vhodná do násypů.

Ložisko se nachází v 3. zóně CHKO v těsné blízkosti lomu Rasová, který se nachází v 1. zóně CHKO. Prostor lomu Rasová je přírodní rezervací vyhlášenou 22.7.1982 ONV Uherské Hradiště. Hlavním důvodem ochrany byl bohatý výskyt obojživelníků v lomovém jezírku. Dále se pak ložisko nachází v ochranném pásmu 2. stupně (vnější) Prameniště Komňa – gravitace a Bojkovice – gravitace vyhlášené rozhodnutím č.j. Vod. 1896/89 z 27. 11. 1989 vydaným ONV Uherské Hradiště. Ložisko leží v ochranné zóně nadregionálního biokoridoru NK 150 Makyta – Javořina reprezentující lesní společenstva zejména nejvyšších a středních poloh.

Ložisko štěrkopísků Komňa – Padělky (5053100) se nachází v okrese Uherské Hradiště (3711), na katastrálním území obce Komňa (668800). Ložisko je nebilancované, dříve bylo těženo lomem. Surovinou je odvalový materiál s převahou písčité zrnitostní frakce. V předpolí je provedena částečná skrývka, byly zaznamenány stopy po individuální těžbě blokového pískovce. V předpolí se nachází četná jezírka. Okraj těžebny je pokryt náletem dřevin, převážně břízou. Surovina z odvalů je vhodná pro silniční podloží (VII.–VIII. skupina), do násypů je pro nízkou mrazuvzdornost a malou pevnost CBR hodnocena jako málo vhodná. Vhodnost použití pozitivně ovlivňuje přítomnost hrubého kameniva.

Ložisko se nachází ve 3. a 4. zóně CHKO. Dále pak se nachází v ochranném pásmu 2. stupně (vnější) a sousedí s 2.stupněm (vnitřní). Prameniště Komňa – gravitace a Bojkovice gravitace vyhlášené rozhodnutím č.j. Vod. 1896/89 z 27. 11. 1989 vydaným ONV Uherský Hradiště. Ložisko leží v ochranné zóně nadregionálního biokoridoru NK 150 Makyta – Javořina reprezentující lesní společenstva zejména nejvyšších a středních poloh.

Prognózní zdroj stavebního kamene Nedašov (9232100). Lokalita byla vybrána jako perspektivní na základě orientačního geofyzikálního měření. Surovinou jsou zde pískovce pro výrobu drceného kameniva. Podle technologických zkoušek se na lokalitě vyskytuje převážně surovina nevhodná pro výrobu drceného kameniva, výpočet zásob nebyl proveden. Prognózní zdroj byl vyřazený, ale nadále je dokumentovaný v Geofondu ČR.

Nevýhradní ložisko Slavkov p. Hostýnem-Niva (5208200) se nachází sz. od Slavkova pod Hostýnem v k.ú. stejnojmenné obce na parcele č. 445/1. Lokalita byla využívána v 70. letech, v současnosti je ve stavu zajištění. Lom byl založen v solánském souvrství (podle novějšího zařazení v souvrství hostýnském), které je zde tvořeno flyšovým střídáním třech základních typů hornin. Především jsou to pevné, modravě šedé, většinou drobně až středně zrnité vápnité pískovce v lavicích až 4 m mocných (hlavní předmět těžby). V některých partiích jsou navětralé až rozpadavé, nezvětralé jsou velmi pevné. Tyto horniny odpovídají pískovcům luhačovického typu. Druhým typem horniny jsou břidličnaté jílovce a siltovce a třetím šedozelené až tmavě šedé jílovito-písčité břidlice. Zásadou rozpadavých jílovců obsahuje těžená surovina značné procento hlinitého materiálu.

Potenciální rizika těžební činnosti v kamenolomu NIVA vyplývají z geologické pozice ložiska v masivu flyšových hornin, náchylných k sesouvání, dále z existence vodárenského zařízení v blízkosti lomu a chráněných zájmů přírody (VKP Tůň). Při rozšíření těžby o plochu 0,4963 ha je potenciálním rizikem:

- ohrožení staveb vlivem otřesů z trhacích prací, popř. sesuv horninového masivu v důsledku těžební činnosti

- narušení vodárenského zařízení VaK Kroměříž (studna, zemní vodojem) těžební činností nebo projíždějící dopravou

- vliv těžební činnosti na VKP Tůň

Výhradní již netěžené ložisko Kurovice (3066401)

Těžba na ložisku byla ukončena. Celá lokalita vápencového lomu je do značné míry výjimečná. Zajímavá je po stránce geologické, neboť se jedná o izolovanou lokalitu vápenců v jinak převládajících pískovcích a jílovcích magurského flyše. Paleontologické nálezy hodnotu tohoto místa ještě umocňují. V roce 1998 zabezpečila Arvita P spol. s r.o. v zájmovém území biocenologická pozorování a následné zpracování Biologického posouzení lokality podle § 67 zákona 114/1992 Sb., za účelem vyhodnocení kvality rostlinných a živočišných společenstev a perspektiv jejich další existence. Na lokalitě byl zjištěn výskyt zvláště chráněných druhů obojživelníků a plazů (čolek velký, ropucha zelená, slepýš křehký) a následně byla na lokalitě zřízena přírodní památka ve smyslu zákona 114/1992 Sb. Severovýchodní okraj řešeného území je součástí vymezeného lokálního biocentra křemenná, které leží v biokoridoru nadregionálního významu Hrabůvka (RBC) – Na skále (RBC). Po severozápadní straně lomu je navržen biokoridor lokálního významu trasovaný od lokálního biocentra Křemenná směrem lomu na biocentrum Dubová (rekultivovaná skládka). Po jižní hranice řešeného území podél Hájské příkopy je trasován interakční prvek nezbytně nutný.

4.2.6.3 Využitelnost odpadů jako druhotných nerostných surovin na území Zlínského kraje

V současnosti je v odpadovém hospodářství stěžejním trendem snaha o přechod na oběhové hospodářství, kdy dochází k uzavírání toků materiálů v dlouhotrvajících cyklech a důraz je kladen na prevenci vzniku odpadů, opětovné využití výrobků, recyklaci a přeměnu na energie namísto těžby nerostných surovin a ukládání odpadů na skládku.

Strategické cíle odpadového hospodářství České republiky na období 2015–2024 s výhledem do roku 2035 definují následující zásady:

- a) Předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů.
- b) Minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí.
- c) Udržitelný rozvoj společnosti a přechod k cirkulární ekonomice.
- d) Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů.

Za hlavní cíle považujeme zvyšovat materiálové využití stavebních a demoličních odpadů s výjimkou zemin, kamení, jalové horniny a hlušiny, regulovat vznik stavebních a demoličních odpadů a nakládání s nimi s ohledem na ochranu lidského zdraví a životního prostředí, maximálně využívat upravené stavební a demoliční odpady a recykláty ze stavebních a demoličních odpadů. Dále zajistit povinné používání recyklátů splňujících požadované stavební normy, jako náhrady za přírodní zdroje, v rámci stavební činnosti financované z veřejných zdrojů, pokud je to technicky a ekonomicky možné a rovněž vymezit rozsah druhů stavebních a demoličních odpadů vhodných k zasypávání.

Strategický rámec Česká republika 2030 (MŽP) dává směr udržitelného rozvoje země na příští desetiletí, navrhuje lepší využití domácích zdrojů nahrazování přírodních materiálů recyklací odpadů a druhotnými surovinami. Jeden z cílů je: „Zvyšuje se podíl oběhového hospodářství na celkovém objemu materiálových toků.“ Strategický rámec cirkulární ekonomiky ČR 2040 prosazuje principy oběhového hospodářství v ČR a zdůrazňuje oběhové hospodářství jako prioritu ČR. Strategický rámec se zaměřuje na 10 prioritních oblastí: *Produkty a design, Spotřeba a spotřebitelé, Odpadové hospodářství, Průmysl, suroviny, stavebnictví, energetika, Bioekonomika a potraviny, Cirkulární města a infrastruktura, Voda, Výzkum, vývoj a inovace, Vzdělávání a znalosti a Ekonomické nástroje. Vizí Strategického rámce je dosáhnout stavu, kdy cirkulární ekonomika přináší ČR podstatné environmentální, ekonomické a společenské přínosy.*

Novela vyhlášky, která dne 23. ledna 2025 vyšla ve Sbírce pod č. 18/2025 Sb. a nabývá účinnosti od 1. února 2025 upřesňuje výčet odpadů vstupujících do procesu recyklace, resp. ho rozšiřuje vedle vybraných katalogových čísel stavebních odpadů i o ostatní další odpady stejného charakteru. Do výroby stavebních recyklátů mohou tedy vstupovat i jiné než stavební a demoliční odpady, zemina, přírodní kamenivo a beton mají původ také v jiných odvětvích, a tedy i z jiných skupin odpadu podle Katalogu odpadů.

Nové znění § 83 odst. 2 vyhlášky uvádí, že do 31. prosince 2027 přestává být recyklát ze stavebního a demoličního odpadu a dalších odpadů stejných materiálů, pokud jde o zeminu, přírodní kamenivo nebo inertní minerální materiálový výstup recyklace, při které dochází ke změně zrnitosti a roztržení na velikostní frakce, odpadem v případě, že splňuje následující požadavky

- a) je vyroben výhradně z odpadu, který je minerálním inertním materiálem, katalogových čísel 01 01 01, 01 01 02, 01 04 08, 01 04 09, 01 04 13, 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 07, 17 05 04, 17 05 08, 19 12 09 nebo 20 02 02 pocházejícího z dřívější stavební konstrukce nebo rostlého terénu, odpadu

katalogového čísla 10 13 14 a dále odpadu katalogového čísla 19 12 12, pokud jde o beton získaný z odpadních elektrozařízení ze skupiny 4 podle přílohy č. 1 k zákonu o výrobcích s ukončenou životností b) je určen k využití některým z následujících způsobů, pro který splňuje požadavky jiných právních předpisů:

1. recyklované kamenivo jako náhrada přírodního kameniva pro použití stanovená v technických normách,
 2. konstrukční nestmelené a prolévané vrstvy pozemních komunikací nižších tříd, místních komunikací, parkovišť a chodníků, letištních nebo obdobných dopravních ploch,
 3. ochranná vrstva pozemní komunikace či letištní nebo obdobné dopravní plochy,
 4. nestmelená konstrukční vrstva polních a lesních cest,
 5. obsypy inženýrských sítí a zásypy výkopů a rýh pro inženýrské sítě,
 6. nestmelené a prolévané konstrukční vrstvy stavby železničních tratí,
 7. nestmelené a prolévané vrstvy účelových komunikací a ploch na staveništích,
 8. podkladní konstrukční nestmelené a prolévané vrstvy pro vyrovnání terénu pro následné pozemní a inženýrské stavby a pod základové desky při stavbě nižších budov; pokud nedojde k následnému vybudování pozemní nebo inženýrské stavby nebo základové desky a budovy, musí být recyklát ze stavebního a demoličního odpadu z místa použití odebrán,
 9. zemní těleso pozemních komunikací prováděné v souladu s technickou normou ČSN 73 6133 Návrh a provádění zemního tělesa pozemních komunikací ze dne 1. února 2010,
- c) obsah škodlivin v sušině nepřekročí nejvyšší přípustné hodnoty podle sloupce II tabulky č. 5.1 přílohy č. 5 k této vyhlášce, obsah zinku, barya a beryllia se nesleduje, a
- d) výsledky zkoušek akutní toxicity prováděných ekotoxikologickými testy nepřekročí limity stanovené v tabulce č. 5.3 sloupci II v příloze č. 5 k této vyhlášce

U recyklátů se na rozdíl od využívání odpadů k zasypávání nevyžaduje stanovení obsahu škodlivin ve výluhu. V současné době jsou hledány nové způsoby, jak efektivně využít odpadní materiály a přetvořit je na novou surovinu, která bude mít synergické efekty při svém „novém“ použití. Mezi ně patří například vytríděné tmavé sklo, materiál na bázi oxidu křemíku (SiO_2), který pro obsah speciálních příměsí nebo povlaků nelze znovu využít při výrobě nových tabulí do oken.

Je nezbytná soustavná aktualizace analýzy materiálových toků a kvality inertních minerálních stavebních odpadů a způsobů nakládání s nimi (recyklací) ve stavebnictví.

Evropská unie stanovuje přísné požadavky na nakládání se stavebními a demoličními odpady s cílem minimalizovat environmentální dopady a podporovat oběhové hospodářství. Směrnice EU 2018/851 upravuje nakládání s odpady a stanovuje minimální recyklační cíle ve výši 70 % stavebních a demoličních odpadů. V souladu s nejnovějšími iniciativami EU se očekává, že do roku 2030 bude nutné recyklovat až 90 % minerálních odpadů a 70 % neminerálních odpadů. Další právní rámec zahrnuje Nařízení EU 2020/852 (Taxonomie EU), které se zaměřuje na udržitelné financování a podporuje investice do recyklace a ekologických technologií ve stavebnictví. Předdemoliční audity nejsou v EU zatím povinné, ale jejich význam roste v důsledku Směrnice EU 2018/851, která upravuje nakládání s odpady, a Nařízení EU 2020/852. Podoba předdemoličního auditu z pohledu EU je představena v Protokolu EU o nakládání se stavebními a demoličními odpady z roku 2024. V Rakousku například platí norma ÖNORM B 3151, která stanovuje standardizované postupy pro demontáž staveb a oddělování materiálů.

V první řadě se stále u řady recyklačních zařízení v ČR jedná o nekonzistentní kvalitu recyklovaných materiálů. Jedná se zpravidla o vyšší obsah nečistot a také občas o nevhodné granulometrické složení a tvarové vlastnosti zrn. To je způsobené zejména technologické a logistickými nároky při výrobě recyklátů – separace a úprava SDO vyžadují pokročilé technologie a logistickou infrastrukturu, což bývá nákladné. Je zapotřebí se zabývat environmentálními dopady využívání recyklátů ve stavebních výrobcích.

Využití stavebního recyklátu v moderním stavebnictví představuje klíčovou cestu k udržitelnému rozvoji a snižování environmentální zátěže. Tradiční stavební materiály, jako cihly, beton a asfalt, lze efektivně recyklovat a znovu použít, čímž dochází k úspoře primárních surovin a snížení produkce odpadu. Velmi důležitým parametrem pro sledování využívání recyklovaných minerálních odpadů je to, do jaké míry se podílí na trhu s minerálními granuláty určenými pro stavebnictví (konkrétně stavební

kámen, štěrkopísky, recykláty). Z provedené analýzy materiálových toků inertních minerálních stavebních odpadů a způsobů nakládání s nimi (recyklací) je prokazatelné, že se v ČR v posledních dvou desetiletích podařilo úspěšně implementovat jeden z pilířů cirkulární ekonomiky ve stavebnictví – recyklaci. Velmi důležitým parametrem pro sledování využívání recyklovaných minerálních odpadů je to, do jaké míry se podílí na trhu s minerálními granuláty určenými pro stavebnictví (konkrétně stavební kámen, štěrkopísky, recykláty). Strmý nárůst podílu recyklátů na trhu s minerálními stavebními granuláty probíhá trvale od roku 2012. Význam recyklace stavebních a demoličních odpadů a podíl recyklátů ze SDO na trhu s minerálními granuláty pro stavebnictví činil cca 17 % a začínají se přibližovat množství produkovaných štěrkopísků a dosahují podílu 26 %. Efektivní využití stavebních odpadů různého druhu při demolici stavebních konstrukcí orientovaných na panelové a rodinné domy, může zabezpečit zhodnocení odpadů jako druhotné suroviny využitelné v sektoru stavebnictví, zejména pak jako částečné náhrady přírodního kameniva cihelným a betonovým recyklátem při výrobě betonu. Ačkoli recyklace stavebních materiálů pomáhá snižovat odpad a chránit přírodní zdroje, její aplikace ve stavebních výrobcích není bez problémů. Jedním z hlavních výzev je variabilita kvality recyklovaných materiálů, která může komplikovat výrobní procesy, ovlivnit vlastnosti finálních produktů a případně i zkrátit jejich dlouhodobou životnost. V situaci, kdy výrobní závod získává primární suroviny přímo z místa zpracování, může recyklační proces, a především doprava výrazně zhoršit výslednou analýzu životního cyklu (LCA) daného stavebního výrobku. Dekarbonizace a snaha o snižování emisí CO₂ vedou k paradoxní situaci, kdy se recykláty ve stavebních výrobcích stávají problematickými. Na druhou stranu, recyklát se stále častěji považuje za nevyhnutelnou součást stavebního sektoru, a to nejen z pohledu legislativního, ale i z environmentálních a ekonomických důvodů. Tyto snahy ale nemají vždy pozitivní konečný dopad, a proto je nezbytné hledat optimální způsob využívání recyklovaných materiálů a neaplikovat plošně stejná pravidla na všechny stavební sektory. Zatímco ekologická logika by tlačila na jejich využívání, technická a regulační omezení často znamenají, že podíl recyklátů musí být redukován. Největším problémem při využívání recyklátů ve výrobě keramických cihel je interakce mezi snižováním podílu primárních zdrojů a negativním dopadem na emise CO₂ a dalších chemických látek. Dalším aspektem, který brání širšímu využívání recyklátů, je doprava a její environmentální (a také ekonomický) dopad.

Recyklace stavebních a demoličních odpadů a jejich uplatnění ve stavební výrobě

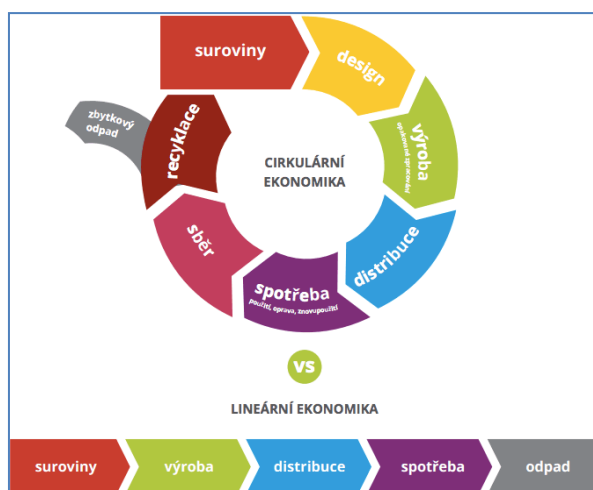
Odpady vznikají prakticky při veškeré lidské činnosti. Vznikají v průmyslu, stavebnictví, zemědělství, dopravě a při běžném životě člověka ve společnosti. Zejména komunální odpady jsou produktem všech obyvatel. Základní pravidla pro nakládání s odpady jsou stanovena zákonem č. 541/2020 Sb., o odpadech a jeho prováděcími právními předpisy a jejich řízení a kontrola je v gesci MŽP. A zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností a novely zákona č. 477/2001 Sb., o obalech. Z tohoto zákona vychází i krajská koncepce Plánu odpadového hospodářství Zlínského kraje (POH ZK).

Druhotné suroviny (dle zákona o odpadech č. 541/2020, Sb.) „materiály mající zejména charakter vedlejších produktů nebo upravených odpadů, které přestaly být odpadem poté, co splnily podmínky a kritéria, pokud jsou stanovena, materiálů získaných z výrobků podléhajících zpětnému odběru podle zákona o výrobcích s ukončenou životností, materiálů z dalších výrobků využitelných pro další zpracování, včetně nespotřebovaných vstupních surovin, materiálů předávaných k novému využití; druhotná surovina slouží jako vstup pro výrobu a nahrazuje prvotní surovinu“.

Jednou ze specifických činností je i těžba nerostných surovin, která produkuje skupinu odpadů zvláštních vlastností. Vzhledem k významným ekologickým haváriím v Evropě koncem 20. století přijal Evropský parlament Směrnici o **nakládání s odpady z těžebního průmyslu** č. 2006/35/ES. Tento právní dokument byl implementován do českého práva jako **zákon č. 157/2009**, o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů. Na rozdíl od běžných skupin odpadů, je agenda těžebních odpadů pod správními orgány Českého báňského úřadu, v případě opuštěných úložných míst TO je evidencí pověřena Česká geologická služba. Nejsou též pro tuto skupinu odpadu vytvářeny samostatné regionální koncepce.

Hovoříme-li o využití odpadů jako druhotných surovin, pohybujeme se ve dvou právních režimech, odvíjejících se od původu odpadu. **Za druhotnou surovinu považujeme**, v souladu se zněním zák. č. 541/2020 Sb. **materiály mající zejména charakter vedlejších produktů nebo upravených odpadů, které přestaly být odpadem poté, co splnily podmínky a kritéria**, pokud jsou stanovena, materiálů získaných z výrobků podléhajících zpětnému odběru podle zákona o výrobcích s ukončenou životností, materiálů z dalších výrobků využitelných pro další zpracování, včetně nespotřebovaných vstupních surovin, materiálů předávaných k novému využití; druhotná surovina slouží jako vstup pro výrobu a nahrazuje prvotní surovinu. Na rozdíl od primárních zdrojů není druhotná surovina vázána na místo jejího přírodního vzniku, ale na tok pohybu materiálu z místa jejich vzniku, depozice, zpracování a distribuce nových výrobků. Čím je trasa tohoto toku kratší, tím je příslušná komodita recyklátu levnější. Agendu druhotných surovin řídí MPO.

Druhotné suroviny šetří či přímo nahrazují zdroje primárních surovin. Kromě samotné materiálové náhrady mají druhotné suroviny i další významné přínosy: usnadňují technologické procesy a postupy, snižují energetickou náročnost výroby, nevyžadují náročné technologické úpravy typické pro primární zdroje, přispívají ke snížení produkce skleníkových plynů a k omezení dalších globálních environmentálních dopadů. Z tohoto důvodu se druhotné suroviny dostaly do popředí zájmu evropských strategií pro řešení otázek udržitelného získávání surovin jako např. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě - Iniciativa v oblasti surovin: uspokojení kritických potřeb pro růst a zaměstnanost v Evropě (The Raw Materials Initiative) COM (2008) 699 final ze dne 4. listopadu 2008, Zpráva Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci COM (2014) 0398 final ze dne 19. ledna 2011, Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje COM (2011) 0571 final ze dne 20. září 2011, Strategický implementační plán pro oblast nerostných surovin - Strategic Implementation Plan, přijatý Komisí EU dne 25. září 2013, Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství COM (2015) 614 final ze dne 2. prosince 2015. Následně v r. 2018 byly přijaty další 4 směrnice na podporu cirkulární ekonomiky, mající za úkol změnit nařízení týkající se odpadů, obalů, skládkování a elektroodpadů a přispět tak k rychlejší transformaci z lineárního na oběhové hospodářství. Došlo k jasné stanoveným cílům a termínům, které mají vést k omezení skládkování (do r. 2035 maximálně 10% směsného komunálního odpadu), vyšší recyklaci využitelných složek komunálních odpadů (v r. 2025, 55 %; 2030, 60 %; 2035, 65 %), redukci počtu obalových materiálů nebo zvýšení významu druhotných surovin.*

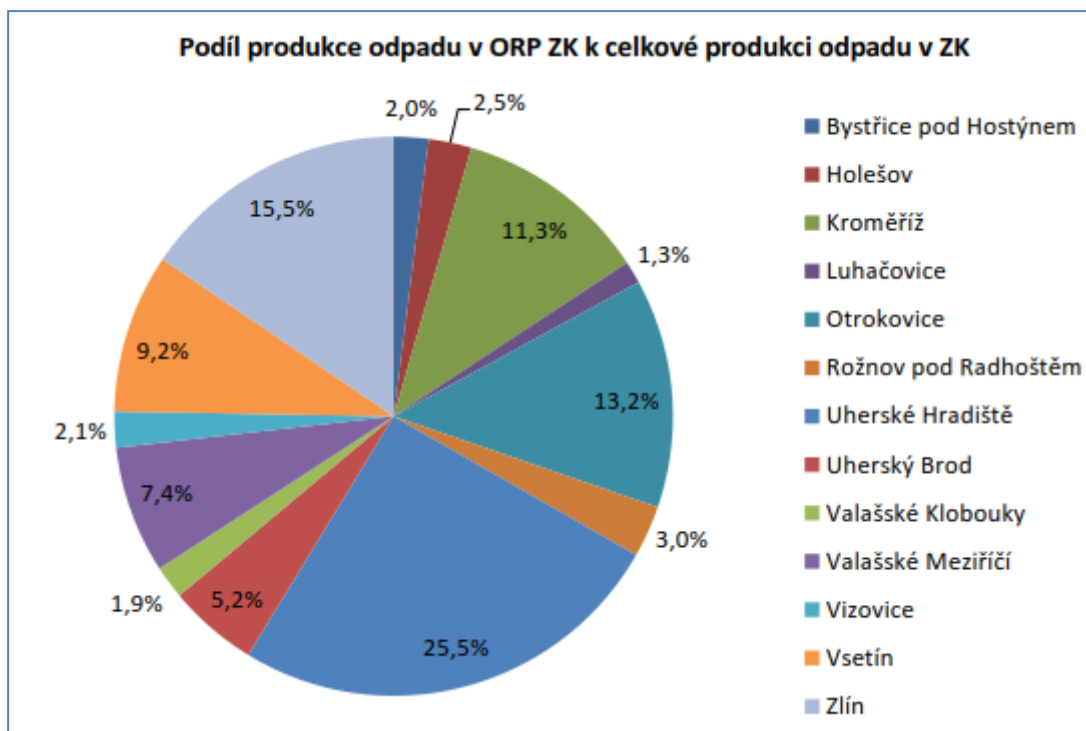
Obr. 48: Obecné schema přechodu lineárního hospodářství s materiály k cirkulárnímu hospodářství (material MŽP).

Česká republika v návaznosti na tyto dokumenty přijala v roce 2014 **Politiku druhotných surovin ČR a v r. 2019 její Aktualizaci**. Na posílení strategie oběhového hospodářství a vyššího využití druhotných surovin přijala vláda ČR v prosinci 2021 **Strategický rámec Cirkulární Česko 2040 („Cirkulární Česko 2040“)**. Jedná se o první komplexní strategii pro cirkulární ekonomiku v České republice. Vypracování Cirkulárního Česka 2040 reflektuje nezbytnost prosazení principů oběhového hospodářství v České republice a zdůrazňuje oběhové hospodářství jako prioritu České republiky. Strategický rámec se zaměřuje na 10 prioritních oblastí: Produkty a design, Spotřeba a spotřebitelé, Odpadové hospodářství, Průmysl, suroviny, stavebnictví, energetika, Bioekonomika a potraviny, Cirkulární města a infrastruktura, Voda, Výzkum, vývoj a inovace, Vzdělávání a znalosti a Ekonomické nástroje. Snahou strategie je zkvalitňovat odpadové hospodářství s důrazem na opětovné použití a recyklaci, zlepšením zejména v oblasti bioodpadu, textilního, stavebního a potravinového odpadu, obalů a dosloužilé elektroniky. Dne 21. června 2023 vláda ČR schválila první **implementační akční plán ke Strategickému rámci cirkulární ekonomiky ČR 2040** (obr. 48). Akční plán Cirkulární Česko 2040 pro období 2022-2027 podrobněji nastavuje způsoby naplňování strategických cílů, specifických cílů a typových opatření Cirkulárního Česka 2040 do podoby aktivit a úkolů, čímž stanoví způsob jejich plnění.

Přímý dopad na obecnou bilanci nerostných surovin má využívání elektroodpadu, automobilového odpadu a kovošrotu, jedná se však o aktivity národních i nadnárodních řetězců (např. WEE), které nejsou na krajské úrovni plně podchycené a ani využitelné. V oblasti plastů, obalového skla a papíru je regionálně situace lepší se sítí sběrných omíst a subjektů a možnosti zpracování přímo v region.

Podstatně zajímavější z krajského hlediska je využití bioodpadů jako náhrady za klasická fosilní paliva, na území Zlínského kraje však není odpovídající zařízení pro energetické využití odpadu. POH (2016) předpokládá 70–80% využitelnost směsného komunálního odpadu. Pro využití stavebních demoličních odpadů a zemin jako náhrady za primární stavební suroviny je na území kraje sít stacionárních a mobilních třídících zařízení.

Stavebnímu odpadu, jako čistě regionálnímu fenoménu a jeho bezprostřední substituci za vybrané druhy a technologické typy primárních stavebních surovin, je proto v rámci zpracování Aktualizace Regionální surovinové politiky věnována zvýšená pozornost. Tato kategorie odpadu tvoří dlouhodobě nejvyšší podíl v produkci odpadů na území Zlínského kraje, 57 % podle POH (2016).

Obr. 49: Regionální produkce odpadu v rámci zlínského kraje podle jednotlivých ORP (zdroj APOH 2024).

Produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji mezi lety 2009 a 2019 i přes rozkolísaný vývoj vzrostla o 76,9 % a meziročně 2018–2019 o 6,4 % na 2 667,9 kg.obyv.⁻¹. Produkce ostatních odpadů na obyvatele měla souběžný trend a v období 2009–2019 narostla o 81,2 % na 2 519,0 kg.obyv.⁻¹, a to z důvodu zvyšování produkce stavebních a demoličních odpadů. Nárůst produkce v roce 2011 byl způsoben oživením stavební činnosti. Produkce nebezpečných odpadů na obyvatele mezi lety 2009–2019 stoupla o 25,8 % na hodnotu 148,8 kg.obyv.⁻¹. Příčinou kolísání produkce nebezpečných odpadů jsou jednorázové vznikající odpady ze stavební činnosti, zejména pak znečištěná zemina. V období po roce 2011 probíhaly sanační práce, čímž se zvýšila produkce nebezpečných odpadů především ze stavebnictví. Vzhledem k využívání systému zpětného odběru však dlouhodobě klesá produkce nebezpečných odpadů z domácností. Díky razantnějšímu růstu produkce ostatních odpadů poklesl podíl produkce nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů na obyvatele mezi lety 2009–2019 ze 7,8 % na 5,6 %. Produkce komunálních odpadů na obyvatele se dlouhodobě navyšuje, od roku 2009 vzrostla o 21,3 % na 505,2 kg.obyv.⁻¹ v roce 2019. Nárůst produkce komunálních odpadů v posledních letech souvisí především se zvýšením produkce biologicky rozložitelného odpadu v důsledku zavedení jeho separace, a tím i evidence produkce. Produkce smíšeného komunálního odpadu na obyvatele se mezi lety 2009–2019 snížila o 10,1 % na 220,4 kg.obyv.⁻¹, tedy na nejnižší hodnotu v rámci ČR, a její podíl na produkci komunálních odpadů na obyvatele ve sledovaném období poklesl z 58,9 % na 43,6 % (obr. 49).

Recyklace stavebních a demoličních odpadů

Využití recyklovaného kameniva z SDO místo primárních stavebních surovin je logickým krokem, a reálným realizačním prvkem ideové náplně cirkulární ekonomiky. Částečně řeší spotřebu neobnovitelných přírodních zdrojů ve stavebnictví a jejich možný budoucí deficit vzhledem k brzkému dotěžení velkého množství nyní těžených ložisek stavebního kamene a šterkopísku. Na druhé straně

přispívá k řešení do budoucna neudržitelného způsobu likvidace SDO skládkováním, který je neekologický i neekonomický.

Stavební a demoliční odpady (SDO) vznikají při zřizování staveb (výkopová zemina a kamenivo), jejich údržbě, při změnách již dokončených staveb a odstraňování staveb. Dle katalogu odpadů (Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví katalog odpadů) jsou SDO zařazeny do skupiny odpadů skupiny 17, viz tab.43. Tam jsou do této kategorie mimo klasických zdících materiálů zařazeny i nebezpečné odpady vznikající na stavbě, a řada dalších konstrukčních materiálů, jako jsou kovy, sklo, plasty a dřevo, jejich přehled z výše citované vyhlášky uvádí Tab. 44. Ve smyslu vyhlášky č. 294/2005 Sb. (o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu ve znění vyhlášky č. 61/2010 Sb., § 2, písmeno a) jsou SDO inertní odpad, který nemá nebezpečné vlastnosti a u něhož za normálních klimatických podmínek nedochází k žádným významným fyzikálním, chemickým nebo biologickým změnám.

Zlínský kraj věnuje velkou pozornost SDO a jeho recyklaci. POH ukládá za povinnost maximální využití SDO, na terénní úpravy doporučuje používat výhradně SDO.

Produkce SDO na území Zlínského kraje je během posledních 5 let se statistickými záznamy (od r. 2016 do r. 2021) relativně stabilní s výjimkou let 2017 a 2018, kdy došlo k mírnému poklesu viz tabulka.

Tab. č. 130: Roční produkce SDO za léta 2016–2021. Zdroj KÚ Zlínského kraje.

rok	ID kraje	kraj	roční produkce v tunách
2016	CZ072	Zlínský kraj	724052,0743
2017	CZ072	Zlínský kraj	496422,5862
2018	CZ072	Zlínský kraj	598263,294
2019	CZ072	Zlínský kraj	707303,3824
2020	CZ072	Zlínský kraj	736446,2659
2021	CZ072	Zlínský kraj	707372,6949

Pro recyklaci bylo na území kraje dle podkladů KÚ v roce 2023 využíváno 43 stabilních zařízení a 72 mobilních. Cílem, daným POH je využití 70 % recyklovaných výrobků.

Tab. č. 131: Stavební a demoliční odpady dle Katalogu odpadů č. 381/2001 Sb.

17	STAVEBNÍ A DEMOLIČNÍ ODPADY (VČETNĚ VYTĚŽENÉ ZEMINY Z KONTAMINOVANÝCH MÍST)
17 01	Beton, cihly, tašky a keramika
17 01 01	Beton
17 01 02	Cihly
17 01 03	Tašky a keramické výrobky
17 01 06*	Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků obsahující nebezpečné látky
17 01 07	Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neuvedené pod číslem 17 01 06
17 02	Dřevo, sklo a plasty
17 02 01	Dřevo
17 02 02	Sklo
17 02 03	Plasty
17 02 04*	Sklo, plasty a dřevo obsahující nebezpečné látky nebo nebezpečnými látkami znečištěné
17 03	Asfaltové směsi, dehet a výrobky z dehtu

17 03 01*	Asfaltové směsi obsahující dehet
17 03 02	Asfaltové směsi neuvedené pod číslem 17 03 01
17 03 03*	Uhelný dehet a výrobky z dehtu
17 04	Kovy (včetně jejich slitin)
17 04 01	Měď, bronz, mosaz
17 04 02	Hliník
17 04 03	Olovo
17 04 04	Zinek
17 04 05	Železo a ocel
17 04 06	Cín
17 04 07	Směsné kovy
17 04 09*	Kovový odpad znečištěný nebezpečnými látkami
17 04 10*	Kabely obsahující ropné látky, uhelný dehet a jiné nebezpečné látky
17 04 11	Kabely neuvedené pod 17 04 10
17 05	Zemina (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst), kamení a vytěžená hlušina
17 05 03*	Zemina a kamení obsahující nebezpečné látky
17 05 04	Zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03
17 05 05*	Vytěžená hlušina obsahující nebezpečné látky
17 05 06	Vytěžená hlušina neuvedená pod číslem 17 05 05
17 05 07*	Štěrka ze železničního svršku obsahující nebezpečné látky
17 05 08	Štěrka ze železničního svršku neuvedená pod číslem 17 05 07
17 06	Izolační materiály a stavební materiály s obsahem azbestu
17 06 01*	Izolační materiál s obsahem azbestu
17 06 03*	Jiné izolační materiály, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky
17 06 04	Izolační materiály neuvedené pod čísly 17 06 01 a 17 06 03
17 06 05*	Stavební materiály obsahující azbest
17 08	Stavební materiál na bázi sádky
17 08 01*	Stavební materiály na bázi sádky znečištěné nebezpečnými látkami
17 08 02	Stavební materiály na bázi sádky neuvedené pod číslem 17 08 01
17 09	Jiné stavební a demoliční odpady
17 09 01*	Stavební a demoliční odpady obsahující rtuť
17 09 02*	Stavební a demoliční odpady obsahující PCB (např. těsnící materiály obsahující PCB, podlahoviny na bázi pryskyřic obsahující PCB, utěsněné zasklené dílce obsahující PCB, kondenzátory obsahující PCB)
17 09 03*	Jiné stavební a demoliční odpady (včetně směsných stavebních a demoličních odpadů) obsahující nebezpečné látky
17 09 04	Směsné stavební a demoliční odpady neuvedené pod čísly 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03

Recyklovaný materiál neboli recyklát je materiál, který byl znovu zpracován ze zhodnoceného (znovuzískaného) odpadního materiálu ve výrobním procesu do konečného výrobku. Výsledná kvalita a efektivnost recyklace je přímo úměrná kvalitě demoličních a výkopových prací a třídění stavebního odpadu přímo v místě jejich vzniku. Kvalitu, a tedy i druh recyklátu, rovněž ovlivňuje i technologie zpracování tohoto odpadu. Hlavní druhy recyklátů získaných ze SDO jsou:

- **cihelný recyklát** (využití jako zásepový materiál, pro stabilizaci podkladů a nestmelených vrstev vozovek, výrobu cihlobetonu nebo výrobu nepálených lisovaných cihel),
- **betonový recyklát** (využití především jako plnivo do betonů, v podkladních vrstvách vozovek stmelených cementem nebo jako mechanicky zpevněná zemina u ochranných vrstev vozovek a pražcového podloží),
- **asfaltový recyklát** (pro tvorbu asfaltových směsí za tepla či za studena).

Nutnou podmínkou recyklace SDO je správný postup již při demoličních či stavebních pracích, při kterých SDO vzniká. Kvalitním sběrem a tříděním SDO při těchto pracích je možné zajistit zjednodušení procesu úpravy a recyklace SDO, stejně jako zkvalitnění jeho recyklátů, je to proto klíčová součást celého procesu. Je jednoznačně prokázáno, že třídění již na stavbě je mnohem účinnější a také levnější, než u výrobce recyklátu. Dle usnesení vlády ČR č. 1080 ze dne 22. 12. 2014, k provedení nařízení vlády č. 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024, byl vypracován „Metodický návod odboru odpadů MŽP pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi“, uveřejněný ve Věstníku MŽP (roč. XXVIII, září 2018, částka 6). V tomto návodu jsou podrobně specifikované doporučené postupy pro přípravu a provádění stavby ve vztahu k předcházení vzniku SDO, k využívání SDO a k nakládání s nimi, dále k zabezpečování kvality, včetně zařídění dle norem (ČSN, EN, ISO) pro vybrané výrobky, vedlejší produkty, odpady a recyklované materiály v oblasti pozemních staveb. Doporučení tohoto principu je již zaneseno v krajské koncepci POH ZK a dále jedním z ukazatelů naplňování koncepce Cirkulární Česko 2040 navržením závazné předdemoliční pasportizace budov.

Při odstraňování stavby nebo jejích částí v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby je nutné postupně odstraňovat příměsi komplikující recyklaci stavební suť, u nichž je to technologicky a ekonomicky možné, odpad je nutné pečlivě třídit a shromažďovat odděleně. Je doporučované také předcházet vzniku SDO, tak že stavební výrobky, které byly použity při stavbě, jsou ze stavby odnímány a následně v místě stavby nebo na jiné stavbě použity opět jako stavební výrobky k původnímu účelu (např. očištěné cihly, panely, nosníky, šterk, písek) – v takovém případě se vůbec nestávají odpadem.

I v případě využití SDO jednoduchým způsobem např. pouze k terénním úpravám, musí splňovat podmínky vyhlášky č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu ve smyslu § 12. Ukládat se mohou pouze odpady, které prokazatelně nemají žádnou nebezpečnou vlastnost a splňují kritéria daná v příloze č. 10, kde jsou vymezeny mezní obsahy škodlivin. Vyhláška dále požaduje, aby využívání odpadů na povrchu terénu bylo v souladu s požadavky zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a s ustanovením § 75 písm. b) zákona o odpadech ve vztahu k předpokládanému místu využití odpadu na povrchu terénu. V případě využívání odpadů v daném místě v množství větším než 1000 t musí být pro toto místo zpracováno hodnocení rizika v souladu se zvláštním právním předpisem, což je v tomto případě vyhláška č. 99/1992 Sb., o zřizování, provozu, zajištění a likvidaci zařízení pro ukládání odpadů v podzemních prostorech, ve znění vyhlášky č. 300/2005 Sb.

Vzniklý SDO, který se nerecykloval přímo v místě svého vzniku a jeho nakládající organizace nemá vlastní schválené recyklační zařízení, je možno odevzdat do schváleného zařízení na zpracování odpadu na využitelný recyklát. Výkopová zemina, hlšina a kamení bez nebezpečných látek lze využít na tzv. rekultivace (nejčastěji pískoven a lomů) či terénní úpravy, nebo pro technologické vrstvy na skládkách. Pokud je však pro tuto činnost použitý jiný SDO, je toto nakládání společensky i ekologicky zcela nežádoucí. Trh je tak zbaven potenciálních kvalitních druhotných surovin. Proto od 1. 1. 2017 vstoupila v platnost novela vyhlášky č. 294/2005 Sb. o ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu, která již neumožňuje ukládání neupravených (nerecyklovaných) stavebních odpadů na povrch terénu. Skládání SDO je samozřejmě ekonomicky i ekologicky nejméně žádoucí.

Příklady využitelnosti SDO v rámci ČR podchycené ČSÚ uvádí tabulka 133.

Tab. č. 132: Nakládání se stavebním a demoličním odpadem v roce 2018 dle ČSÚ (převzato z Pešta - Pavlů, 2020).

skupina odpadů	celkem	využití odpadů	z toho recyklace	zásyp	skládka
	[t]	[%]	[%]	[%]	[%]
17 01 Beton, cihly, tašky	4 334 357	57,7	56,5	22,0	4,9

17 03 Asfaltové směsi, dehet a	1 001 179	64,5	62,6	1,7	2,5
17 05 Zemina, kamení a vytěžená	10 886 394	34,8	31,3	38,6	9,3
17 09 Jiné SDO	621 463	25,6	24,1	23,1	26,9

Zpracování SDO za účelem recyklace probíhá pomocí tří základních technologických operací: předtřídění (ideálně řízená dekompozice stavby), drcení a následné třídění. K tomu by se měla v budoucnosti přidat i další technologická operace - separace lehkých a prachových částic, příp. praní, která je běžná při recyklaci SDO v zemích EU. K tomu již byly rozpracovány pod řízením MPO podrobnější technologické pokyny.

Od kvality vstupního odpadu se odvíjí i kvalita recyklátu a výstupního použitelného výrobku. Níže uvedená tabulka 125 O3 uvádí příklady vybraných SDO.

Tab. č. 133: Možnosti využití vybraných SDO (upraveno dle Pešta - Pavlů, 2020).

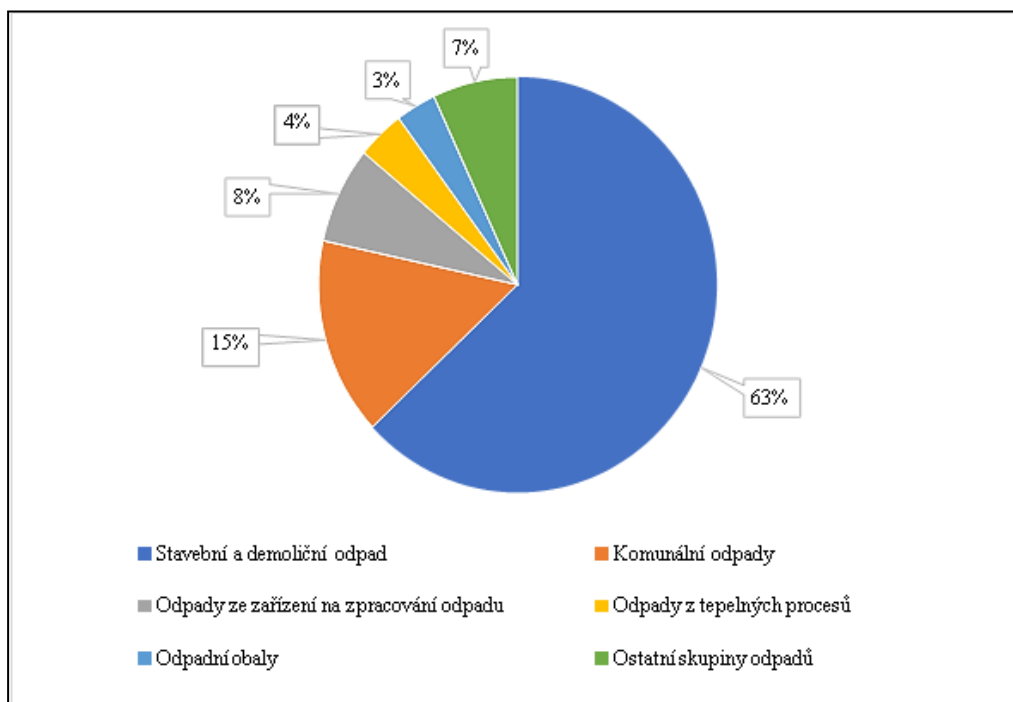
druh SDO	překážky bránící použití recyklovaného materiálu	způsoby možného využití recyklované suroviny
betony z podlah a základů	víceúrovňové třídění pro odseparování zeminy	podšypy pod základové desky, obsypy instalací, násypy
konstrukční betony	nutnost komplexní recyklace (oddělení výztuže a dalších nežádoucích složek), dostatek a nízká cena přírodních surovin	betony především pro základové konstrukce a konstrukce v interiéru, jemnozrnné složky jako suroviny pro alternativní pojivá, jemnozrnné složky jako filery
betonové kaly (výplachy z mixu)	různorodé složení, možná kontaminace nebezpečnými látkami	v současné době končí na skládce, způsoby využití jsou předmětem výzkumu
zdící prvky	potřeba odstranit malty, omítky	znovupoužití celého prvku
cihla plná pálená – cihelný recyklát	různorodé vlastnosti, různý poměr složení (cihla, malta, omítka, ostatní zdící prvky, lepidla atd.)	kamenivo do betonu, podkladní vrstva pod základovou desku malých staveb, obsypy instalací
cihla plná pálená – cihelný prach	různorodé vlastnosti	antuka, plnivo do betonu, může obsahovat pucolánové složky – po mikromletí může částečně nahradit cement v betonové směsi

Další konkrétní analýza pohybu odpadů včetně SDO, jejich recyklace, územní distribuce recyklačních středisek a jejich vliv na potencionální dotaci území druhotnými stavebními bude dopracována nad konkrétními daty krajského systému evidence odpadů a výročních zpráv naplňování POH ZK.

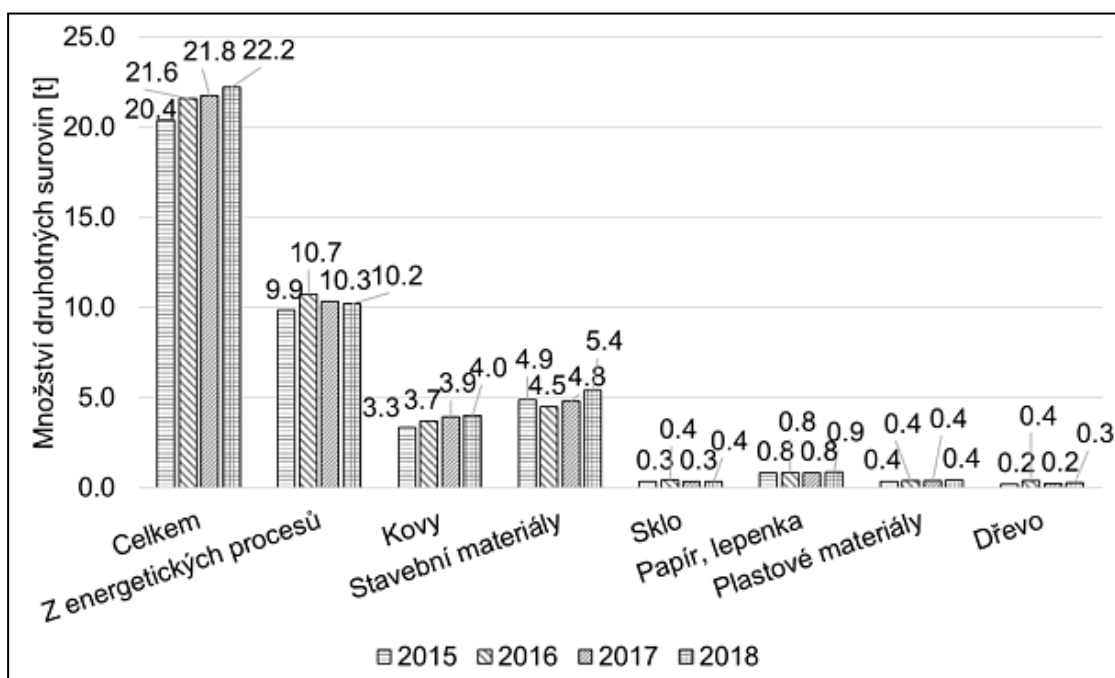
Stavební a demoliční odpady jsou jednoznačně největším materiálovým odpadovým proudem v ČR. Stavební a demoliční odpady vznikají při různých stavebních činnostech, ať už se jedná o výstavbu, rekonstrukci nebo demolici. V roce 2019 tvořily SDO 63 % z celkové produkce odpadů v ČR. SDO jsou také významným potencionálním zdrojem druhotných surovin, proto je upřednostňována recyklace oproti skládkování. Mezi technologické procesy recyklace patří zejména zdobňování, třídění a separace stavebních sutí a odpadů. Dále to jsou také postupy, které vedou k opětovnému využití stavebních prvků či dílců. Jeden z hlavních faktorů, který je zodpovědný za efektivitu a kvalitu celého procesu recyklace, je třídění demoličního materiálu přímo na místě jejich vzniku. Od 1. 1. 2021 vstoupil v platnost zákon č. 541/2020 Sb. o odpadech, který např. uvádí, že od 1. ledna 2030 bude zakázáno skládkovat recyklovatelné odpady. Charakter druhu odpadu přímo souvisí se stavebními technikami, které byly za vzniku konstrukcí, jež jsou nyní demolovány, použity. Dále závisí na druhu a stáří stavby. Kvalita SDO

je dále ovlivněna vlastnostmi surovin použitých při výstavbě, způsobem zpracování SDO, skladováním a čistotou.

Celková produkce, procentuální zastoupení odpadů a druhotných surovin v ČR je znázorněné na obr. 29 a 30.

Obr. 50: Celková produkce odpadů v roce 2019 (CENIA).

Obr. 51: Produkce druhotných surovin v ČR v období 2015–2018 (v milionech tun).

Návaznost na národní Akční plán pro Cirkulární Česko 2040

Analýza je v souladu s Akčním plánem pro Cirkulární Česko 2040 (2022–2027), které vydalo Ministerstvo životního prostředí České republiky v roce 2022. Akční plán je zaměřen na 3 hlavní body:

- a) minimalizace odpadu a zvýšení efektivity zdrojů – analýza je zaměřena na stavební a demoliční odpady a vybrané odpady z energetických procesů a efektivitu jejich využití ve Zlínském kraji. Pro odpady, kde je nižší míra materiálového využití či znovuvyužití jsou doporučena opatření pro efektivnější nakládání.
- b) Podpora inovativních a udržitelných přístupů ve výrobě a spotřebě včetně osvěty a vzdělávání – V rámci analýzy je doporučeno pro budovy před demolicí či rekonstrukcí provádění předdemoličních auditů. Ty jsou v zahraničí běžnější než v České republice, a proto je jejich podpora Zlínském krajem inovativní.
- c) Podpora inovací a udržitelného designu včetně vývoje ekologicky šetrných produktů a služeb.

Návaznost na Politiku druhotných surovin ČR

Politika druhotných surovin České republiky (schválená na základě usnesení vlády č. 755 ze dne 15. září 2014) je prvním dokumentem České republiky, který vytváří strategický rámec pro efektivní využívání druhotných surovin. Základní vizí tohoto dokumentu je „přeměna odpadů na zdroje“. Cílem je vytvořit strategii pro období následujících 20 let, která stanoví strategické cíle pro získávání, zpracování a využívání druhotných surovin z domácích i zahraničních zdrojů (tj. dovážených výrobků). Vazbu na problematiku řešenou Regionální surovinovou politikou Zlínského kraje má zejména problematika stavebních a demoličních odpadů. Nakládání se stavebním a demoličním odpadem je v ČR upraveno především na základě platného Zákona č. 541/2020 Sb., Zákona o odpadech a Zákona č. 283/2021 Sb. Stavebního zákona a k nim navazujících vyhlášek. V těchto dokumentech je nakládání s výrobky a materiály z demolic řešeno pouze rámcově a nevede tak k efektivnímu využití těchto komodit. Proto vznikají normy na Předdemoliční audit a selektivní dekonstrukci a Posouzení vlastností stavebních výrobků a materiálů získaných při demolicí staveb s ohledem na jejich další využití a recyklaci. Vzhledem k tomu, že tyto normy se v tuto dobu tvoří, není možné na ně navázat činnosti kraje na podporu efektivnějšího využívání druhů odpadů zmíněných v tomto dokumentu.

Možnosti využití recyklovaného odpadu jako náhrady za primární těžbu nerostných surovin

V této části jsou uvedeny materiály, které mají potenciál jako náhrada za primární těžbu. Jedná se především o odpady, které jsou využitelné jako náhrada kameniva, a to jak na zasypávání, tak do betonu. Mohou být využity jak odpady ze staveb a demolic, jako jsou betony, cihly, keramika a jejich směsi, zemina, tak vedlejší produkty z výroby či tepelných procesů jako jsou strusky a popílký. Pro dopravní stavby je pak možné využít asfaltové směsi a taktéž strusky a popílký.

Beton a železobeton (17 01 01)

Beton tvoří jeden z největších podílů ve stavebních a demoličních odpadech a zároveň je jedním z nejsnadněji a nejčastěji recyklovatelných materiálů ze staveb (pozemních, dopravních, vodních). Přestože je míra materiálového využití betonů v kraji téměř 100 %, jsou v následující tabulce specifikovány možnosti využití recyklovaných materiálů z betonových a železobetonových konstrukcí. V případě, že je s nimi nakládáno v režimu odpadů, tj. v případě, že je není možné využít jako celek k jejich původnímu účelu (železobetonové nosníky, desky, sloupy apod.), je třeba je využívat nebo odstraňovat až po jejich úpravě (drcení, třídění) v zařízeních k tomu určených (recyklačních linkách). Recyklovaný materiál z betonových konstrukcí, které je možné dále využívat v pozemním stavitelství, je dobré dělit podle původní konstrukce s ohledem na kvalitu původního betonu a umístění, které ovlivňuje možnou míru znečištění. Betony a železobetony je proto dobré dělit na betony/železobetony z podlah a základů a konstrukční železobetony.

Tab. č. 134: Využití betonů a železobetonů – substituce k primární těžbě stavebního kamene a šterkopisků.

Původ materiálu	Kód odpadu	Materiál	Rizika spojená s recyklací	Možnosti využití	Technické normy a legislativní předpisy
Nosné konstrukce budovy, dopravní stavby	17 01 01	Beton, železobeton	V závislosti na typologii stavby možná kontaminace (oleje, biologická)	Kamenivo do betonu. Možnost využít do základových konstrukcí, vyztužené 30 %, nevyztužené 50 % náhrady hrubé frakce. Frakci 0-4 mm využít pro zásyp. Popřípadě postupovat dle stavebně technického osvědčení.	Vyhláška č. 273/2021 Sb. ČSN EN 12620, ČSN EN 206+A2
Nosné konstrukce budovy, dopravní stavby	17 01 01	Beton, železobeton	V závislosti na typologii stavby možná kontaminace (oleje, biologická)	Kamenivo pro nezpevněné a hydraulicky zpevněné směsi	Vyhláška č. 273/2021 Sb. ČSN EN 13242 +A1, ČSN EN 13055
Nosné konstrukce budovy, dopravní stavby	17 01 01	Beton, železobeton	V závislosti na typologii stavby možná kontaminace (oleje, biologická)	Lze využít jako náhradu přírodního kameniva pro terénní úpravy či zásypy inženýrských sítí. Doporučujeme zpracování v místě, z důvodu úspory nákladů na dopravu.	Vyhláška č. 273/2021 Sb.
Kompletační konstrukce	17 01 01	Betonové potěry a mazaniny	Oddělitelnost od ostatních materiálů (izolace, hydroizolace)	Lze využít jako náhradu přírodního kameniva pro terénní úpravy či zásypy inženýrských sítí. Doporučujeme zpracování v místě, z důvodu úspory nákladů na dopravu.	Vyhláška č. 273/2021 Sb.
Základy	17 01 01	Beton základy	Oddělitelnost od zeminy a ostatních materiálů (izolace, hydroizolace)	Lze využít jako náhradu přírodního kameniva pro terénní úpravy či zásypy inženýrských sítí. Doporučujeme zpracování v místě, z důvodu úspory nákladů na dopravu.	Vyhláška č. 273/2021 Sb.

Cihly, zdicí prvky, keramické obklady a sanitární keramika (17 01 02, 17 01 03, 17 01 07)

Cihly v porovnání s betonem tvoří nižší podíl ve stavebních a demoličních odpadech a opět jsou jedním z nejsnadněji a nejčastěji recyklovatelných materiálů ze staveb. Z těchto důvodů je velká motivace na správné třídění tohoto materiálu. Tašky a keramické výrobky tvoří nízký podíl ve stavebních a demoličních odpadech, a to především z důvodu, že většinou končí v cihelném odpadu (17 01 02) či směsích betonů a cihel (17 01 07). Proto jsou tyto dva druhy spolu se směsí nebo oddělenými frakcemi betonu, cihel, tašek a keramickým výrobkům uvedeny ve společné kapitole. Obecně je totiž možné s nimi nakládat podobným způsobem. Často jsou tyto odpady, potom co se stanou výrobkem, využívány v místě demolice či jejím okolí pro zásypy, obsypy inženýrských sítí či terénní úpravy. Míra materiálového využití směsí betonu, cihel, tašek a keramických výrobků by se mohla zvýšit v případě, kdy by došlok vytrídění betonů již v průběhu demolice, k tomu by mělo sloužit provedení předdemoličního auditu.

V následující tabulce č. 135 jsou specifikovány původní materiály, které pochází převážně ze zděných konstrukcí, které často obsahují části keramických obkladů a sanitární keramiky. Jde především o směs keramických zdicích prvků, zdicích prvků z pórobetonu, ale může obsahovat i keramické obklady, maltu, omítku, sanitární keramiku a další. Recyklovaný materiál vznikající z této směsi má v případě, že neobsahuje nežádoucí škodlivé látky nebo nežádoucí materiály, několik způsobů využití. V případě

znečištění nežádoucími materiály dochází k downcyclingu, tj. využití na nižší aplikaci než u primárního použití, a tento materiál je využíván například jako stabilizace skládek komunálního odpadu.

Tab. č. 135: Využití cihel, tašek, keramických výrobků a jejich směsi vč. Betonů – nahrazuje primární těžbu stavebního kamene a štěrkopísků

Původ materiálu	Kód	Materiál	Rizika spojená s recyklací	Možnosti využití	Technické normy a legislativní předpisy
Nosné konstrukce, Kompletační konstrukce	17 01 02	Cihly (včetně omítek)	Oddělitelnost od zeminy a ostatních materiálů (izolace, hydroizolace), možná kontaminace dle typologie stavby či umístění	Lze využít jako náhradu přírodního kameniva pro terénní úpravy či zásypy inženýrských sítí. Doporučujeme zpracování v místě, z důvodu úspory nákladů na dopravu.	Vyhláška č. 273/2021 Sb.
Nosné konstrukce, Kompletační konstrukce	17 01 02	Cihly (včetně omítek)	Oddělitelnost od zeminy a ostatních materiálů (izolace, hydroizolace), možná kontaminace dle typologie stavby či umístění	Kamenivo do betonu. Možnost využít do betonů v případě zajištění STO.	Vyhláška č. 273/2021 Sb. Dle podnikových norem
Střecha, kompletační konstrukce	17 01 03	Tašky, keramické výrobky	Oddělitelnost od ostatních materiálů (lepidla, izolační materiály)	Lze využít jako náhradu přírodního kameniva pro terénní úpravy či zásypy inženýrských sítí. Doporučujeme zpracování v místě, z důvodu úspory nákladů na dopravu.	Vyhláška č. 273/2021 Sb.
Nosné konstrukce, kompletační konstrukce	17 01 07	Směs beton, tašky, keramika a cihly	Oddělitelnost od zeminy a ostatních materiálů (izolace, hydroizolace), možná kontaminace dle typologie stavby či umístění	Lze využít jako náhradu přírodního kameniva pro terénní úpravy či zásypy inženýrských sítí. Doporučujeme zpracování v místě, z důvodu úspory nákladů na dopravu.	Vyhláška č. 273/2021 Sb.
Nosné konstrukce, kompletační konstrukce	17 01 07	Směs beton, tašky, keramika a cihly	Oddělitelnost od zeminy a ostatních materiálů (izolace, hydroizolace), možná kontaminace dle typologie stavby či umístění	Kamenivo do betonu. Možnost využít do betonů v případě zajištění STO.	Vyhláška č. 273/2021 Sb. Dle podnikových norem
Střecha, terasa, okolí stavby	17 01 07	Kačírek	Možné biologické či chemické znečištění, dle typologie stavby či umístění ve stavbě	Prodej na burze stavebních výrobků a materiálů	Vyhláška č. 273/2021 Sb.

Asfaltové směsi (17 03 02)

Asfaltové směsi neobsahující dehet mají v celkovém množství stavebních a demoličních odpadů zastoupení srovnatelné s betonem, což je 5 až 7 %. S asfaltovou směsí neobsahující dehet je možné nakládat přímo v místě odstranění stavby, kdy jsou považovány za vedlejší produkt. Z analýzy vyplývá, že míra materiálového využití tohoto materiálu je více než 99 % ve všech sledovaných letech. V následující tabulce jsou specifikovány původní asfaltové směsi, ze kterých recyklací může vzniknout výrobek nebo surovina pro výrobu nových materiálů. Recyklované asfaltové směsi je možné dále využívat v dopravních stavbách. Původ materiálu s sebou nese problémy spojené s recyklací a následným využitím ve stavebních výrobcích.

Tab. č. 136: Využití asfaltových směsí.

Původ materiálu	Kód odpadu	Materiál	Rizika spojená s recyklací	Možnosti využití	Technické normy a legislativní předpisy
Dopravní stavby	17 03 02	Asfaltové směsi	Teoretická přítomnost dehtu u starších typů asfaltových směsí. Toto riziko lze v současnosti omezit pouze na silnice II. či III. třídy a na podkladní asfaltové vrstvy takových vozovek. U obrusných vrstev je toto riziko dnes v zásadě vyloučeno. U ložních vrstev se může v případě uvedených tříd silnic vyskytovat ojediněle.	Asfaltové směsi pro silniční stavby a povrchové úpravy silnic	ČSN EN 13108-8, ČSN EN 12697-42, ČSN 73 61212 Vyhláška č.283/2023 Sb.

Zemina a kamení (17 05 04)

Zemina a kamení neobsahující nebezpečné látky má v celkovém množství stavebních a demoličních odpadů nejvyšší zastoupení (61 % až 67 %). Se zeminou a kamením je možné nakládat přímo v místě demolice, a proto s ní nebývá nakládáno jako s odpadem. Míra materiálového využití či využití tohoto materiálu na terénní úpravy se blíží 100 %. V rámci výzkumu bylo řešeno, zda bude možné třídít zeminu a kamení na dva dále využitelné materiály. Vzhledem k různorodým vlastnostem vytríděného kamení a vysoké míře využitelnosti tohoto odpadu/materiálu bez další úpravy, se tato úprava časově ani finančně nevyplácí.

V následující tabulce je specifikován původní materiál a možnosti nakládání. Zemina může pocházet ze staveb a demolic dopravních staveb. Rizika jsou spojena s kontaminací zeminy těžkými kovy, ropnými látkami apod. Toto riziko se týká zemin, které se získají buď při čištění součástí pozemní komunikace (přikopy) nebo vzniknou v důsledku odstranění zeminy po haváriích (např. únik většího množství škodlivých látek při těžké dopravní nehodě apod.). Riziko je u technicky nevhodné zeminy, které se týká pouze a výhradně případů výstavby novostaveb (při rekonstrukcích se získává zemina, která již jednou v konstrukci použita byla a je vysoce nepravděpodobné, že bude nevyhovující).

Tab. č. 137: Využití zemin a kamení – nahrazuje primární těžbu stavebního kamene a štěrkopísků.

Původ materiálu	Kód odpadu	Materiál	Rizika spojená s recyklací	Možnosti využití	Technické normy a legislativní předpisy
Základy, liniové stavby	17 05 04	Zemina a kamení	Možná kontaminace nebezpečnými látkami pak odpad 17 05 03	Mimo místo vzniku (stavbu) využívat na povrchu terénu v místech k tomu určených a povolených příslušným krajským úřadem, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností poškozených pozemků	Vyhláška č. 273/2021 Sb.
Základy, liniové stavby	17 05 04	Zemina a kamení	Možná kontaminace nebezpečnými látkami pak odpad 17 05 03	Zásady pro úpravu recyklovaných zemin a pro využití upravených recyklovaných zemin v podloží násypů, v tělese násypu, v zárezu a aktivní zóně pozemních komunikací jsou definovány	TP 94, Vyhláška č. 273/2021 Sb.

				v Technických podmínkách MD	
--	--	--	--	-----------------------------	--

Štěrka ze železničního svršku (17 05 08)

V případě, že štěrka ze železničního svršku není kontaminovaná nebezpečnými látkami, je možné jej využít ke stejnému účelu. Jeho uplatnitelnost spočívá tedy hlavně v opětovném využití na místě. V případě, že je tento štěrka kontaminován nebezpečnými látkami je nutné ho biologicky upravit a v takovém případě tedy není možné ho bez této úpravy využít jako náhradu primární těžby.

Struska (10 09 03 a 19 01 12)

Jako náhradu primární těžby můžeme použít struskové kamenivo. Existují různé druhy strusek, ze kterých může vzniknout výrobek nebo surovina pro výrobu nových materiálů. Strusky, které je možné dále využívat v pozemním stavitelství, vznikají jako vedlejší produkt termických a spalovacích procesů či při výrobě oceli. Další možností jsou alkalicky aktivovaná pojiva na bázi granulované vysokopepné strusky, vysokoteplotních strusek, granulovaných (skelných) ocelářských strusek. Každý původ s sebou nese problémy spojené s využitím ve stavebních výrobcích, které jsou většinou spojeny s hrozbou rozpadu strusky. Ve Zlínském kraji strusky z výroby oceli vhodné pro toto použití nevznikají. Strusky je možné používat také jako náhradu primární suroviny pro zasypávání dle Vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Jde o strusky vyztužené ze spalování ostatního odpadu zahrnuté pod katalogové číslo 19 01 12.

Tab. č. 138: Využití strusek – nahrazuje primární těžbu stavebního kamene a štěrkopísků.

Původ materiálu	Kód odpadu	Materiál	Rizika spojená s recyklací	Možnosti využití	Technické normy a legislativní předpisy
Výroba oceli	10 09 03	Struskové kamenivo – drcení a třídění krystalické strusky	V případě některých typů strusek hrozí rozpad – zvětšení objemu při kontaktu s vodou	Kamenivo do betonu	ČSN EN 12620, ČSN EN 206+A2
Výroba oceli	10 09 03	Struskové kamenivo – drcení a třídění krystalické strusky	V případě některých typů strusek hrozí rozpad – zvětšení objemu při kontaktu s vodou	Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace	ČSN EN 13242 +A1, TP 138
Výroba oceli	10 09 03	Struskové kamenivo – drcení a třídění krystalické strusky	V případě některých typů strusek hrozí rozpad – zvětšení objemu při kontaktu s vodou	Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch	ČSN EN 13043
Výroba oceli	10 09 03	Struskové kamenivo – drcení a třídění krystalické strusky	V případě některých typů strusek hrozí rozpad – zvětšení objemu při kontaktu s vodou	Pórovité kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové úpravy a pro stmelené a nestmelené aplikace	ČSN EN 13055
Jiný popel a struska ze spalování odpadu	19 01 12	Kamenivo pro zasypávání	Kontrola kontaminace	Kamenivo pro zásypy, obsypy a terénní úpravy	Vyhláška č. 273/2021 Sb

Popílky (10 09 03)

Jako náhrada primární těžby mohou být použity popílky. Popely a popílky vznikají jako vedlejší energetický produkt. Existují různé druhy popelů a popílků, ze kterých může vzniknout výrobek nebo surovina pro výrobu nových materiálů. Popílky se již řadu let běžně používají například při výrobě cementu. Rozlišujeme několik druhů popílků, každý takový druh s sebou nese potenciální problémy či omezení spojené s využitím ve stavebních výrobcích. Další možností jsou alkalicky aktivovaná pojiva na bázi vysokoteplotních křemičitých popílků.

Tab. č. 139: Využití popelů a popílků.

Původ materiálu	Kód odpadu	Materiál	Rizika spojená s recyklací	Možnosti využití	Technické normy a legislativní předpisy
Vysokoteplotní spalování	10 01 02	Úletový popílek	Různorodé složení způsobené rozdílným složením spalovaných materiálů	Kamenivo a filer do betonů, malt a cementových potěrů	ČSN EN 12620, ČSN EN 13139, ČSN EN 13055-1, ČSN EN 206+A2
Vysokoteplotní spalování	10 01 02	Úletový popílek	Různorodé složení způsobené rozdílným složením spalovaných materiálů	Hydraulické silniční pojivo	ČSN EN 13282-1
Fluidní spalování uhlí	10 01 02	Fluidní popílek popílek	Velký rozptyl vlastností popílků z různých zdrojů, v některých případech hrozí bobtnání při zvýšeném obsahu volného vápna	Kamenivo a filer do betonů, malt a cementových potěrů	ČSN EN 12620, ČSN EN 13139, ČSN EN 13055-1, ČSN EN 206+A3
Fluidní spalování uhlí	10 01 02	Fluidní popílek popílek	Velký rozptyl vlastností popílků z různých zdrojů, v některých případech hrozí bobtnání při zvýšeném obsahu volného vápna	Hydraulické silniční pojivo	ČSN EN 13282-1

Posouzení míry využití recyklované složky SDO a snížení podílu skládkování

Míra recyklované složky byla zhodnocena v závěru analytické části. Vyplyvá z ní, že většina využitelných stavebních a demoličních odpadů vyprodukovaných ve Zlínském kraji ve sledovaných letech 2019–2022 byla využita. Míra skládkování se pohybuje kolem 10 %. Skládají se především izolační materiály, materiály na bázi sádry, plasty, dřevo. Sklo je pak v celkem vysoké míře využito jako technologický materiál na zajištění skládky a stejně tak směsné stavební a demoliční odpady neobsahující nebezpečné látky a azbest.

Nevyužívání recyklovaných odpadů může být v rozporu s § 3, odst. 2 zákona č. 541/2020 o odpadech, kde je prioritou předcházení vzniku odpadu, jeho využití nebo recyklace, a když nic z toho není možné, tak pak teprve likvidace. ŠDA podle ČSN 73 6126-1, tak ta se vyrábí z kameniva podle ČSN EN 13242+A1, kde je uvedeno, že norma platí pro kamenivo přírodní, umělé a recyklované. Štěrkodrt' z recyklovaného kameniva je tak stejná štěrkodrt' jako štěrkodrt' z kameniva přírodního, pro obě platí stejné požadavky podle ČSN 73 6126-1. Recyklovaný materiál nemůže být odpadem, pokud se dodrží správný postup, kdy je vzniklý stavební demoliční odpad odvezen a předán do recyklačního zařízení, které je podle zák. č. 541/2020 Sb. zařízením určeným pro nakládání s odpady. Přitom nelze předávat nebezpečné odpady. Recyklační zařízení provede zkoušky na obsah škodlivin podle vyhl. č. 273/2021, o podrobnostech nakládání s odpady, a dále úpravu odpadu (drcení, třídění) tak, aby vzniklý recyklát splnil příslušné technické požadavky podle zamýšleného způsobu použití. Tím je odpadový režim

ukončen a výstupem z recyklačního zařízení je recyklovaný materiál podle TP 210. Byla také zpracována nová norma ČSN 73 6147 Recyklace konstrukčních vrstev vozovek za studena. Dokončeny byly předpisy TP 87 Navrhování údržby a oprav netuhých vozovek a TP 170 Navrhování vozovek pozemních komunikací. Primárně se pro znovuvyužití těchto vrstev bude využívat technologie recyklace za studena na místě. Nově pak i dle vyhlášky č. 283/2023 Sb. je možnost výroby směsi v mobilním míchacím centru na zřízení a schválené mezideponii. Recyklace spočívá v principu přidání pojiv (hydraulické pojivo, asphalt) do rozfrézovaného materiálu původních vrstev vozovky. Vytvoříme tak recyklovanou hydraulicky stmelenu vrstvu RS CA.

Jako materiál pro provádění zemního tělesa a pro úpravu podloží pozemních komunikací, nemotoristických a dočasných komunikací, odstavných, parkovacích a jiných dopravních ploch včetně provádění zásypů, obsypů a zpětných zásypů podle ČSN 73 6133:2010 Návrh a provádění zemního tělesa pozemních komunikací. Jedná se o typy recyklátů - recyklát z betonu; recyklát ze směsi betonu; recyklát směsný; recyklát z kameniva; recyklát asfaltový a recyklát ze zdiva.

Jako materiál pro nestmelené směsi typu mechanicky zpevněná zemina (MZ) do konstrukčních vrstev pozemních komunikací, nemotoristických a dočasných komunikací, odstavných, parkovacích a jiných dopravních ploch podle ČSN 73 6126-1:2019 Stavba vozovek – Nestmelené vrstvy – Část 1: Provádění a kontrola shody. Jedná se o typy recyklátů - recyklát z betonu; recyklát ze směsi betonu; recyklát směsný; recyklát z kameniva a recyklát asfaltový.

Jako materiál pro směsi stmelené hydraulickými pojivy typu zemina stmelená hydraulickými pojivy (ZSH) do konstrukčních vrstev pozemních komunikací, nemotoristických a dočasných komunikací, odstavných, parkovacích a jiných dopravních ploch podle ČSN 14227-15:2016 Směsi stmelené hydraulickými pojivy – Specifikace – Část 15: Zeminy stabilizované hydraulickými pojivy; jedná se o typy recyklátů - recyklát z betonu; recyklát ze směsi betonu; recyklát směsný; recyklát z kameniva; recyklát asfaltový a recyklát ze zdiva.

Investoři neoprávněně požadují nenamrzavé podloží vozovky, což vede k omezování použití jinak vhodných zemín, směsných recyklátů a zbytečným úpravám nebo výměnám podloží za použití drahého kameniva. Stavební práce při budování parapláně a podloží násypu se tak provádí zbytečně složitě a drazí. Aby to nebylo málo, tak při výměně nevhodného materiálu se tam pak ještě v nesmyslných tloušťkách zbytečně sype kvalitní kamenivo nebo se z neznámých důvodů část násypu z takového kameniva dokonce staví. Přitom máme k dispozici jasně dané požadavky ČSN 73 6133, TP 94 a TKP 4. Plýtvání primárním kamenivem může být i to, že se stále sype do aktivní zóny, nebo dokonce pod záminkou opatření proti erozi v záplavových oblastech i do zemních těles. Buď se používají šterkodrtě, nebo různé nestandardní frakce, z nějakého neznámého důvodu obvykle stejnozrné. Pokud je betonový recyklát vyroben podle ČSN EN 13242+A1 a bylo na něj vystaveno prohlášení o vlastnostech splňující požadavky ČSN 73 6126-1 na šterkodrtě, tak to je šterkodrtě.

Uplatnění recyklátu ve stavebnictví a využití recyklovaných stavebních materiálů nabízí značný potenciál, avšak stále čelí řadě výzev. V České republice tvoří stavební a demoliční odpady přibližně 55 % veškerého produkovaného odpadu, což představuje ročně kolem 20 milionů tun. Z tohoto objemu je ovšem efektivně recyklováno pouze necelých 30 %, přičemž zbytek končí na skládkách nebo je využit pro nízkohodnotné aplikace, jako je zásyp terénních úprav. Přitom zahraniční zkušenosti ukazují, že recyklace může být mnohem efektivnější. Například v Nizozemsku je míra recyklace stavebních odpadů přes 90 %, přičemž recyklovaný beton a asphalt jsou běžnou součástí nových stavebních projektů. Německo rovněž výrazně podporuje recyklaci, a to jak finančními pobídkami, tak legislativními opatřeními, která vyžadují určité procento recyklovaného materiálu ve veřejných zakázkách.

Při ekonomicky nákladnější úpravě recyklovaných materiálů je možné ve stavebnictví (za předpokladu, že se jedná o zcela inertní materiál) využít cca 20–25 %. Cílem je však nadále navyšovat nejméně na 70 % hmotnosti míru přípravy k opětovnému použití a recyklace stavebních a demoličních odpadů a jiných druhů jejich materiálového využití u stavebních a demoličních odpadů kategorie ostatní s výjimkou v přírodě se vyskytujících materiálů uvedených v Katalogu odpadů¹⁵ pod katalogovým číslem 17 05 04 (zemina a kamení).

Celkově se recykláty plnohodnotně uplatňují jako šterkodrtě na stabilizaci dálničních těles, příměs do konstrukčních vrstev dle ČSN EN 13 242 - kamenivo pro výstavbu konstrukčních vrstev silničních a dálničních komunikací, frakce 0-32 mm, 0-45 mm, 0-32(45) mm apod.

Závažný nedostatek je s R-recyklátem pro výrobu asfaltových směsí a používání do nestmelených vrstev. Dnes jde nejčastěji o typ asfaltové směsi SMA 11, ve kterém bývá cca 46–55 % právě této frakce, zatímco ostatní frakce jsou zastoupeny zřetelně méně. Výsledkem je rostoucí cena (nejen) kameniva, jeho trvalý nedostatek, zejména pak chronický nedostatek některých frakcí.

Kamenolomy se stále častěji mění v recyklační linky, kde se stavební suť přeměňuje na nový materiál. Problematika otevírání nových lomů v Česku nadále ztěžuje přístup ke klíčovým materiálům a vede tak k hledání alternativních řešení, mezi něž patří recyklace stavebních a demoličních odpadů.

Písek patří mezi nejpoužívanější suroviny ve stavebnictví, avšak jeho zásoby nejsou nevyčerpatelné. S rostoucí urbanizací a zvyšující se poptávkou dochází ke zdražování této komodity. Zatímco v roce 2020 se cena tuny stavebního písku pohybovala kolem 300 Kč, v roce 2023 již vzrostla na 450 Kč a trend naznačuje další zvyšování nákladů. Celosvětová spotřeba písku je alarmující – každoročně se těží přibližně 50 miliard tun.

Otevírání lomů v České republice Česko se dlouhodobě potýká s nedostatkem nerostných surovin, především kameniva, jehož poptávka v důsledku stavebního boomu neustále roste. Stávající ložiska nejsou schopna pokrýt potřeby plánovaných projektů, což se projevuje v mnoha krajích včetně Prahy a krajů Středočeského, Pardubického, Královéhradeckého, Zlínského, Libereckého či Moravskoslezského. Situace se zhoršuje i v Jihočeském a Karlovarském kraji, kde se deficit více let a naráží na odpor místních komunit, ekologických organizací a přísných požadavků na rekultivaci území po ukončení těžby. Tento vývoj vede k závislosti na importu surovin, přičemž například Německo a Polsko se stávají klíčovými dodavateli pro české stavebnictví, což ovšem znamená zvýšené náklady na dopravu a negativní environmentální dopady spojené s logistickými operacemi.

Jednou z možností částečné náhrady písku ve stavebnictví je použití cihelného recyklátu s frakcí 0–8 mm. Tento certifikovaný materiál je využíván na zásypy inženýrských sítí a ve vybraných typech staveb. V Anglii či Rakousku je běžnou praxí jeho použití na zásypy a podsypy, avšak v Česku brání rozšíření legislativní překážky. Další perspektivní surovinou je recyklované sklo, které je tvořeno převážně křemenem (SiO₂), stejně jako přírodní písek, jehož využití sahá od výroby skelné vaty po pěnové sklo pro tepelnou izolaci. Z pohledu cirkulární ekonomiky má skleněný odpad obrovský potenciál, přičemž některé evropské státy zavádějí povinné kvóty na jeho využití. Například recyklace betonu a jeho opětovné použití může snížit emise CO₂ o více než 60 % ve srovnání s výrobou nového betonu z primárních surovin.

Kamenolomy jako centra recyklace Kamenolomy se stále častěji mění v recyklační linky, kde se stavební suť přeměňuje na nový materiál, čímž se snižuje potřeba těžby přírodních zdrojů. Provoz recyklačního centra by měl vypadat tak, že SDO vzniklé při činnosti třetích stran budou k recyklaci sváženy nákladními automobily na připravenou plochu, která bude situována na území, kde byla ukončena těžba a lokalita rekultivována. Recyklační linku bude tvořit zejména sestava mobilního čelistového a odrazového drtiče a mobilního třídícího zařízení, jejichž konkrétní využití bude záviset na úpravě konkrétního typu odpadu.

Plán odpadového hospodářství Ministerstva životního prostředí na dalších deset let, který počítá s výrazným navýšením podílu recyklovaných stavebních odpadů – do roku 2030 se má zvýšit míra recyklace SDO na 83 % (s výjimkou zemin, kamení a hlušin), resp. 87 % do roku 2035, a to díky maximálnímu využívání upravených SDO a recyklátů ze stavebních a demoličních odpadů.

Produkce SDO dosahuje 24 % roční produkce všech odpadů v ČR a jejich produkce je v čase i územně proměnlivá a souvisí s intenzitou stavebních činností (výstavba a rekonstrukce domů, realizace infrastrukturních projektů apod.). SDO jsou většinou využívány a recyklovány. Míra recyklace SDO v roce 2022 byla 80 %. Druhým nejrozšířenějším způsobem nakládání se stavebními a demoličními odpady je skládkování, které dosáhlo 7,4 % produkce. Skládají se také stavební odpady, které dle nové legislativy nebude možné od roku 2030 skládkovat. V roce 2022 se jednalo o 262 tis. tun a toto množství je dlouhodobě přibližně konstantní.

Dle navrhovaného POH 2025–2035 si stát klade za cíl do roku 2030 zvýšit míru recyklace stavebních a demoličních odpadů na 83 % (s výjimkou zemin, kamení a hlušin), resp. 87 % do roku 2035, a to díky maximálnímu využívání upravených SDO a recyklátů ze stavebních a demoličních odpadů s ohledem na ochranu lidského zdraví a životního prostředí. Mezi opatření, která mají pomoci dosáhnout cíle, bude patřit například stanovení legislativních podmínek provádění selektivní demolice, oddělené soustředování dřeva, revize norem pro jakost recyklátů ze SDO, iniciace a podpora používání recyklátů

splňujících požadované stavební normy, např. náhrady za přírodní zdroje v rámci stavební činnosti financované z veřejných zdrojů, anebo podpora příjmu SDO od občanů na sběrných dvorech obcí.

Současné kapacity recyklačních linek stavebního a demoličního odpadu se jeví optikou současné produkce jako dostatečné. V kontextu dosažení cílů recyklace stavebního a demoličního odpadu v letech 2030 a zejména pak 2035, kdy bude potřeba navýšit množství recyklovaných stavebních a demoličních odpadů o cca 600 tis. tun, bude nutné zpracovatelské kapacity navýšit. Analýza ukázala zásadní deficit technologií pro využití kovů ze stavebních a demoličních odpadů (podskupina 17 04). Za celou ČR tento deficit činí 600 tis. tun. Ze zkušenosti trhu se očekává, že 30 % požadovaného nárůstu pokryjí současné technologie. Zbývajících 400 tis. tun bude vyžadovat nové recyklační linky.

V případě nárůstu stavebních a demoličních odpadů dle prognózy o cca 2,4 mil. tun, přičemž u podskupiny 17 01 se prognózuje nárůst až 1,8 mil. tun, by bylo nutné navíc recyklovat 2,7 mil. tun stavebních a demoličních odpadů oproti dnešnímu stavu. Do roku 2035 se bude pohybovat na úrovni 3 mil. tun. V takovém případě by většina nově vznikajících stavebních a demoličních odpadů musela být recyklována, což vyžaduje adekvátní technologie a také značné investiční prostředky. Při započítání současného deficitu zpracovatelských kapacit (okolo 400 tis. tun) se potřeba nových zpracovatelských kapacit.

Plánování investic v horizontu po roce 2035 je velmi komplikované, především z hlediska významných legislativních změn a požadavků na změnu chování a přístupu společnosti k odpadovému hospodářství. Míra úspěšnosti této transformace se přímo promítne do potřeby a úprav technologií pro nakládání s odpady. Technologie na zpracování stavebních a demoličních odpadů budou vyžadovat velmi vysoké navýšení nových kapacit. Investiční náklady jsou však v přepočtení na tunu nové kapacity poměrně nízké. Přibližně polovinu hodnoty kapacit i investičních nákladů představuje rekonstrukce stávajících kapacit (přibližně 65 % celkových potřebných kapacit). Jedná se primárně o investice do technologií drcení a recyklace pro opětovné využití ve stavební výrobě. Dále se jedná se o technologie zajišťující rozebírání staveb, následné drcení a recyklaci na recykláty požadovaných velikostních frakcí. V případě stacionárních linek pro recyklaci stavebních a demoličních odpadů je potřeba existující linky dovybavit technologií mokrého praní, která se pozitivně projeví v kvalitativních parametrech produkovaného recyklátu (odstranění jemné frakce, která je nevhodná pro využití jako plniva do betonů a jiných stavebních hmot). Existence vodního hospodářství se pozitivně projeví také ve snižování prašnosti linek, nicméně negativně s velkou spotřebou technologické vody, která se musí upravovat.

Využití části odpadů ze selektivních demolic nevhodných k materiálové recyklaci bude probíhat v uvolněných kapacitách zařízení pro energetické využití odpadu, s vazbou na klesající produkci směsného komunálního odpadu a objemného komunálního odpadu, a to především v období let 2030 až 2035. Předpokládané množství skládkovaných stavebních a demoličních odpadů, které není možno nijak využít, bude v období 2025–2035 cca 5 mil. tun. Významný pokles skládkování je očekáván v období do roku 2030. V období 2030–2035 bude probíhat již pouze mírný meziroční pokles odpadů ukládaných na skládku. Využití stavebních odpadů se předpokládá také jako technické zabezpečení skládek. Jedná se kapacitu ve výši zhruba 1 mil. tun za rok. Pro období let 2025 až 2035 je tedy nutno zajistit kapacitu okolo 10 mil. tun. Ovšem v souvislosti se zásadním snížením skládkování odpadů lze očekávat, že tento způsob nakládání se stavebními a demoličními odpady bude klesat.

Odvětví stavebnictví a demoličních prací patří z hlediska objemu k největším zdrojům odpadu v ČR i Evropě. Správné nakládání se stavebním a demoličním odpadem a recyklovanými materiály – včetně správného nakládání s nebezpečnými odpady – může mít zásadní přínos z hlediska udržitelnosti a kvality života. Stále vyšší úroveň digitalizace stavebního procesu bude klíčovým faktorem pro přijetí cirkulárních příležitostí, také díky využití modelování a postupné automatizace stavebního procesu. Přístupy jako BIM (Building Information Modelling) mohou přispět ke zjednodušení a podpoře výstavby budov s vyšší energetickou výkonností. Pro zlepšení kvality recyklace v rámci stavebního průmyslu je třeba se zaměřit na dostupnost informací o materiálech použitých v budovách („material passports“, „log- books“) a rovněž na provádění selektivních demolic a dekonstrukce budov, které zajistí dostatečný zdroj stavebních a demoličních odpadů vhodných k recyklaci.

Pokud tedy není možné využívat jednotlivé konstrukční celky staveb opětovně k původnímu účelu, doporučuje se odpad mechanicky (fyzikálně) upravit na recyklát (pouze v zařízení k tomu určeném a povoleném příslušným krajským úřadem) a ten dále využít jako stavební výrobek v souladu se zvláštními právními předpisy nebo materiálově využít jako upravený stavební odpad v místě k tomu

určeném jako náhradu primárních surovin, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků v souladu s požadavky § 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb., pro zasypávání (jakýkoli způsob využití, při němž je vhodný ostatní odpad použit pro účely rekultivace vytěžených oblastí nebo pro technické účely při terénních úpravách).

Odpad 17 05 04 Zemina lze mimo místo vzniku (stavbu) využívat na povrchu terénu (pro zasypávání) v místech k tomu určených a povolených příslušným krajským úřadem, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám v souladu s vyhláškou. Vhodný odpad (výkopovou zeminu) lze též využívat na povrchu terénu v zařízeních provozovaných na hlášení podle § 21 odst. 3 a přílohy č. 4 k zákonu (6. Zasypávání zeminou nebo kamením k zasypávání v maximálním množství 10 000 t odpadu nebo sedimenty v maximálním množství 50 000 t odpadu, pokud provozovatel neprovozuje nebo v posledních 5 letech neprovozoval ve vzdálenosti do 2 kilometrů jiné zařízení k zasypávání), ale jen v případě, že její využití v tomto zařízení je povoleno rozhodnutím příslušného stavebního úřadu, ve kterém je stanovena podmínka pro využití vhodných výkopových zeminy, odpadu stanoveného katalogového čísla, v souladu s požadavky zákona o odpadech.

Odpad 17 05 04 Zemina lze mimo místo vzniku (stavbu) využívat na povrchu terénu (pro zasypávání) v místech k tomu určených a povolených příslušným krajským úřadem, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám v souladu s vyhláškou. Vhodný odpad (výkopovou zeminu) lze též využívat na povrchu terénu v zařízeních provozovaných na ohlášení podle § 21 odst. 3 a přílohy č. 4 k zákonu (6. Zasypávání zeminou nebo kamením k zasypávání v maximálním množství 10 000 t odpadu nebo sedimenty v maximálním množství 50 000 t odpadu, pokud provozovatel neprovozuje nebo v posledních 5 letech neprovozoval ve vzdálenosti do 2 kilometrů jiné zařízení k zasypávání), ale jen v případě, že její využití v tomto zařízení je povoleno rozhodnutím příslušného stavebního úřadu, ve kterém je stanovena podmínka pro využití vhodné výkopové zeminy, odpadu stanoveného katalogového čísla, v souladu s požadavky zákona o odpadech.

U těchto zmíněných materiálů je nejvyšší potenciál na snížení míry skládkování a využívání jako technologický materiál na zajištění skládky, možnosti využití jsou uvedeny v následujících podkapitolách.

Využití poznatků z předdemoličních auditů

Tato kapitola popisuje poznatky z předdemoličních auditů, kde jsou stanoveny druhy a množství materiálů a je doporučen způsob nakládání s těmito materiály. Pro zvýšení efektivního využívání stavebních a demoličních odpadů se doporučuje provést předdemoliční audit. Provedení předdemoličního auditu může vést ke snížení spotřeby primárních zdrojů a zároveň ke snížení dalších environmentálních dopadů spojených s demolicí a recyklací, například snížení uhlíkové stopy. Předdemoliční audit je dobré provádět i před rekonstrukcí či konverzí stavby. Předdemoliční audit je doporučeno provádět především pro budovy, kde je využito více různorodých materiálů, které je třeba pro zvýšení recyklace oddělit. Pro dopravní či vodní stavby dochází k oddělování přímo při provádění demolice a materiály jsou rovnou v místě zpracovány, či v případě asfaltů zpracovány v obalovně. Proto není pro tyto stavby nutné předdemoliční audit provádět.

Předdemoliční audit by se měl provést před samotnou tvorbou dokumentace pro odstranění stavby.

Jako podklad pro tvorbu předdemoličního auditu lze v současnosti využít následující dokumenty: Metodický návod odboru odpadů MŽP pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi (2018) – naplňuje usnesení vlády ČR č. 1080 ze dne 22. 12. 2014, k provedení nařízení vlády č. 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024. Tento Metodický návod je zaměřen především na postup dekonstrukce budovy tak, aby byly správně vytrženy nebezpečné a nerecyklovatelné odpady, u kterých hrozí, že mohou znehodnotit využitelné a recyklovatelné materiály ze staveb.

- Protokol EU o nakládání se stavebními a demoličními odpady (2016)

- Rakouská norma ÖNORM B3151 Demontáž budov jako standardní metoda demolice
- Guidelines for the waste audits before demolition and renovation works of Buildings (2018)

Předdemoliční audit je výstupem z tzv. zmapování stavby, k provedení je potřeba projektová dokumentace, stavebně-technický průzkum, popř. jednoduchý 3D sken budovy a osobní prohlídka. Předdemoliční audit obsahuje:

Stanovení množství a druhů materiálů a odpadů:

- odhad množství a určení odpadů s obsahem azbestu, nebezpečnými látkami či potenciálně nebezpečnými látkami,
- odhad množství materiálů, které nelze recyklovat,
- odhad množství materiálů vhodných ke znovupoužití nebo recyklaci.

Postup dekonstrukce a třídění materiálů:

- odstranění nebezpečných a potenciálně nebezpečných odpadů a minimalizaci rizika kontaminace
- znovu využitelných a recyklovatelných stavebních výrobků a materiálů,
- postupné odstrojování stavby a třídění materiálů – ruční demontáž,
- odstranění stavby s průběžným tříděním dalších druhů materiálů – strojní demolice.

Doporučené nakládání s odpady a recyklovatelnými materiály:

- propojení se zpracovateli jednotlivých stavebních materiálů či výrobků (dřevo, ploché sklo, plastová okna, EPS od 2016),
- recyklační střediska (betony, cihly, keramika a směs),
- reuse centra (vybavení, vnitřní dveře, ...).

Stavební a demoliční odpady vhodné k recyklaci

- 17 01 01 Beton
- 17 01 02 Cihly
- 17 01 03 Tašky a keramické výrobky
- 17 01 07 Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neuvedené pod číslem 17 01 06
- 17 02 01 Dřevo
- 17 02 02 Sklo
- 17 02 03 Plasty
- 17 03 02 Asfaltové směsi neuvedené pod číslem 17 03 01
- 17 05 04 Zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03
- 17 05 08 Štěrka ze železničního svršku neuvedený pod číslem 17 05 07
- 17 08 02 Stavební materiály na bázi sádky neuvedené pod číslem 17 08 01
- 17 09 04 Směsné stavební a demoliční odpady neuvedené pod čísly 17 09 01, 17 09 02 a 17 09

Z analýzy stavebních a demoličních odpadů ve Zlínském kraji ve sledovaných letech 2019-2022 a nakládání s nimi vyplývá, že převážná většina odpadů, které jsou snadno recyklovatelné a využitelné, se dále zpracovávají. Jde především o zeminy, asfalty, betony, cihly a jejich směsi, kde je recyklovatelnost či využitelnost blízká 100 %. Tyto materiály slouží jako náhrada primární těžby, a to jak v pozemních, tak dopravních stavbách, a jsou uvedeny možnosti využití těchto materiálů. Vždy je vhodnost použití potřeba posoudit v závislosti na kvalitě a množství materiálu a zároveň na možnostech lokality, kde odpad vzniká. K recyklaci odpadního betonu, cihel či jejich směsí by mohlo pomoci navázání spolupráce mezi recyklační společností s výrobcí betonu a zařízeními stavebně technického osvědčení (STO). Využitím zemin, betonů a cihel je možné snížit produkci stavebního kamene a štěrkopísku, tyto materiály jsou však ve Zlínském kraji recyklovány ve vysoké míře, proto zde není příliš prostoru pro zlepšení.

Odpady, u kterých je recyklace složitější a často tak končí na skládkách, jako jsou například okna (ploché sklo, plasty), dřevo, izolační materiály a sádkokartony, jsou uvedeny možnosti nakládání. U těchto materiálů je doporučeno navázání spolupráce přímo s výrobcem, který má na zpětném odběru zájem. To platí i pro odpadní materiály ze staveb. Výrobci jsou často ochotni jednat o sběrných místech v jednotlivých krajích v dostatečných vzdálenostech, aby se odběr výrobcem vyplatil. U většího

množství výrobků nebo materiálů jsou ochotni zajistit odvoz přímo ze stavby či demolice. V tomto případě se jedná především o dřevo a plastová okna. V případě recyklace plochého skla je možné nahradit primární těžbu sklářských písků. Další doporučení se týká rekonstrukcí či konverzí, pro které se vyplatí provedení předdemoličního auditu. Ten nejen určí množství a druhy odpadních materiálů, ale zároveň může doporučit nakládání a znovuvyužití konstrukčních celků, prvků či stavebních výrobků. Pro výrobky, které se při odstraňování stavby nebo její části stanou odpadem, je vhodné zvážit přípravu k opětovnému použití. V případě, že dojde k jejich kontrole, čištění nebo opravě, která zaručí, že je výrobky nebo jejich části možné bez dalšího zpracování opětovně používat, lze výrobky, které se staly odpadem, využít. V případě pochybností, zda je movitá věc odpadem, rozhoduje podle Zákona č. 541/2020 Sb. Zákona o odpadech § 4 odst. 4 krajský úřad (více o službě na portálu veřejné správy). U rekonstrukcí je velkou výhodou zachování původní nosné konstrukce či její části, což vede k významným úsporám materiálu.

Pro stavby, které je pro nevyhovující stav nutné demolovat, se doporučuje provést předdemoliční audit, který zároveň slouží pro projekt odstranění stavby a demoliční výměr. Ostatní platí stejně jako u rekonstrukcí / konverzí.

Poslední doporučení se týká proškolení zainteresovaných stran o principech cirkulárního stavebnictví, které se týká nejen nakládání s odpady, recyklací a využití recyklovaných materiálů, ale celého konceptu nové výstavby a rekonstrukcí.

Využitelnost druhotných surovin

Druhotnou surovinu lze charakterizovat jako výrobek (včetně certifikovaných výrobků) nebo využitý odpad, který po splnění předpisů o využití přestal být odpadem. V roce 2018 činila produkce druhotných surovin 22,2 milionu tun, což znamená zvýšení oproti roku 2017. V porovnání s těžbou primárních surovin v ČR představuje produkce druhotných surovin přibližně třetinu vytěženého množství stavebních surovin (více než 64 milionů tun). Na základě toho lze předpokládat vysoký potenciál úspor primárních zdrojů. Největší množství druhotných surovin pochází z energetických procesů a v roce 2018 bylo vyprodukováno více než 10,2 mil. t (včetně vedlejších produktů). Nejdůležitějším zdrojem vedlejších produktů je spalování uhlí, při kterém vzniká popílek a v procesu odsiřování spalin také i energosádrovec.

Stavební suť je tvořena směsí stavebních odpadů, vznikající při demolici zejména pozemních staveb. Složení je zpravidla ovlivněno druhem, konstrukčním řešením, stářím staveb, ale také technologií, kterou se provádí demoliční práce. Směs se může skládat z betonu, železobetonu, cihelného zdiva, zeminy, keramiky, kamenné dlažby, vápenopískových materiálů, maltovin, sádry, dřeva a materiálů na bázi dřeva, oceli, písku, šterku, plastů, kovů, papíru, asfaltu, dehtu, tmelů, barev a lepidel. Mezi hlavní recykláty získané z této směsi patří cihelná a betonová drť, které lze využít jako kamenivo do betonu. Pro svou nízkou pevnost v tlaku se cihelná drť používá zejména pro méně náročné stavební hmoty. Mnohem častěji se však využívá jako násypový materiál a jemná cihelná drť na povrchy sportovišť.

Recyklované kamenivo představuje stavební recykláty použitelné jako náhrada přírodního kameniva ve stavebních konstrukcích a směsích kameniva. Klasifikace kameniva probíhá podle ČSN EN 13242+A1 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace, navazující ČSN EN 13285 Nestmelené směsi-specifikace. Zeminy (stavební recykláty a upravené zeminy) představují výrobek pro stavebnictví v podobě hlíny, písku, šterku a jejich vzájemné kombinace podle zastoupení jednotlivých složek. Stavební recykláty představují výrobky, jejichž vlastnosti nejsou definovány technickými předpisy. Vlastnosti definuje výrobce. Upravený odpad je v podobě sypaniny určený k zasypávání.

Na recyklované kamenivo se stejně jako na kamenivo přírodní vztahují harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na jednotný evropský trh dle Nařízení (EU) č. 305/2011. Technické požadavky stanoví evropské normy harmonizované k uvedenému Nařízení. Dle stanoveného systému posuzování shody výrobce zajistí provedení zkoušek pro stanovení typu výrobku a u oznámeného

subjektu zajistí posouzení a schválení systému řízení výroby, který musí zajistit stálost vlastností deklarovaných výrobcem v rozsahu příslušné harmonizované evropské normy při dodávání výrobku na trh.

Technické požadavky na přírodní recyklované kamenivo stanoví harmonizovaná evropská norma EN 12620:2002+A1:2008 (dále ČSN EN 12620+A1). Jedná se tedy o stavební výrobek, na který výrobce musí povinně vydat prohlášení o vlastnostech a připojuje k němu označení CE. Pouze tento výrobek lze použít pro výrobu jakéhokoliv betonu, nejde-li o kamenivo, na které se tato harmonizovaná norma nevztahuje v rozsahu jejího předmětu. Třídy a úrovně vlastností vymezují hranice, ve kterých se hodnoty konkrétního výrobku mohou pohybovat, tedy možný interval hodnot vlastností výrobku.

Největší množství druhotných surovin pochází z energetických procesů a v roce 2018 bylo vyprodukováno více než 10,2 mil. t (včetně vedlejších produktů) - viz obr. 16. Významným odpadním produktem je energosádrovec, který vzniká odsířením spalín metodou mokré vápencové vypírky při výrobě elektrické energie spalováním uhlí. Skládání energosádrovce je problematické, a tak se hledají způsoby, jak ho efektivně využít jako vstupní surovinu pro stavební výrobky. Na druhou stranu s plánovaným ukončením provozu uhelných elektráren po roce 2033-2038 by došlo také omezení jeho produkce. Uvažované využití je pro výroby sádry, výrobu cementu a sádrokartonových a sádrovláknitých desek. Komplikace využití energosádrovce však limitují přísné požadavky na kvalitu při využití do sádrokartonových desek.

Pro využití strusek v pozemních stavbách – zejména struskové kamenivo (z drcení a třídění krystalické strusky), granulovaná struska (vysokopecní struska vznikající prudkým zchlazením proudem vody) anebo struska/škvára (tuhé zbytky ze spalování pevných paliv) jsou hlavními bariérami spojenými s jejich využitím nedůvěra vzhledem k jejich problematickému využití v minulosti, nebezpečí rozpadu strusky a variabilita materiálových vlastností. Zejména za rizikové se považují výrazný rozpad strusky (zvětšení objemu při kontaktu s vodou), různorodé složení způsobené rozdílným složením spalovaných materiálů a také, že rozpad strusky je velice pomalý proces.

Některé studie uvádějí zhoršenou zpracovatelnost z důvodu ostrohranosti a textury zrn struskového kameniva. Pórovitá struktura struskového kameniva vyžaduje zvýšení obsahu asfaltového pojiva. U hydraulicky stmelěných směsí toto může být opět naopak výhodou, která zlepšuje vzájemné zaklínění jednotlivých zrn a zvyšuje tak soudržnost kompozitní směsi a přispívá k vyšším pevnostem bez potřeby zvyšovat obsah pojiva. Většina zahraničních studií doporučuje pouze použití chemicky stabilních vysokopecních strusek s přihlédnutím ke konkrétnímu zdroji kameniva. Studie spíše nedoporučují použití ocelářských strusek z důvodu jejich objemové nestability, značné heterogenity a zvýšené objemové hmotnosti a zejména obvykle obsahují vysoký podíl volného CaO a MgO, které zatím zcela nezreagovaly s křemičitými složkami.

Pokud není struska ještě zcela chemicky stabilní, může docházet k její větší nasákavosti a vlivem chemických reakcí k objemovým změnám. V případě asfaltových směsí je tato potenciální vlastnost strusek eliminována tenkým asfaltovým filmem, kterým jsou strusky během výroby asfaltové směsi pokryty a který zabraňuje nasákavosti kameniva. Možné uplatnění strusek v pozemních stavbách je do násypů, podsypů, zásypů, jako ostřívo v cihlářské výrobě, v malé míře i jako podkladní vrstvy pod základovou deskou a ve velmi ojedinělých případech mletá homogenní struska se využívá při výrobě cementu.

U popílků (v našem případě úletový popílek z vysokoteplotního způsobu spalování a fluidní popílek, který je tuhým zbytkem fluidního spalování uhlí) je kromě nedůvěry k výrobkům obsahujícím druhotné suroviny z VEP je limitující i prokazování zdravotní nezávadnosti a nezávadnosti k ŽP, což je ale nutnou podmínkou pro jejich bezpečné použití. Popílků nesplňují základní požadované technické parametry nutné pro další využití. Při skladování ve vlhku mohou popílků ztratit pucolánové vlastnosti a mají velký rozptyl vlastností z různých zdrojů. Jejich využití je velmi sporadické pro výrobu

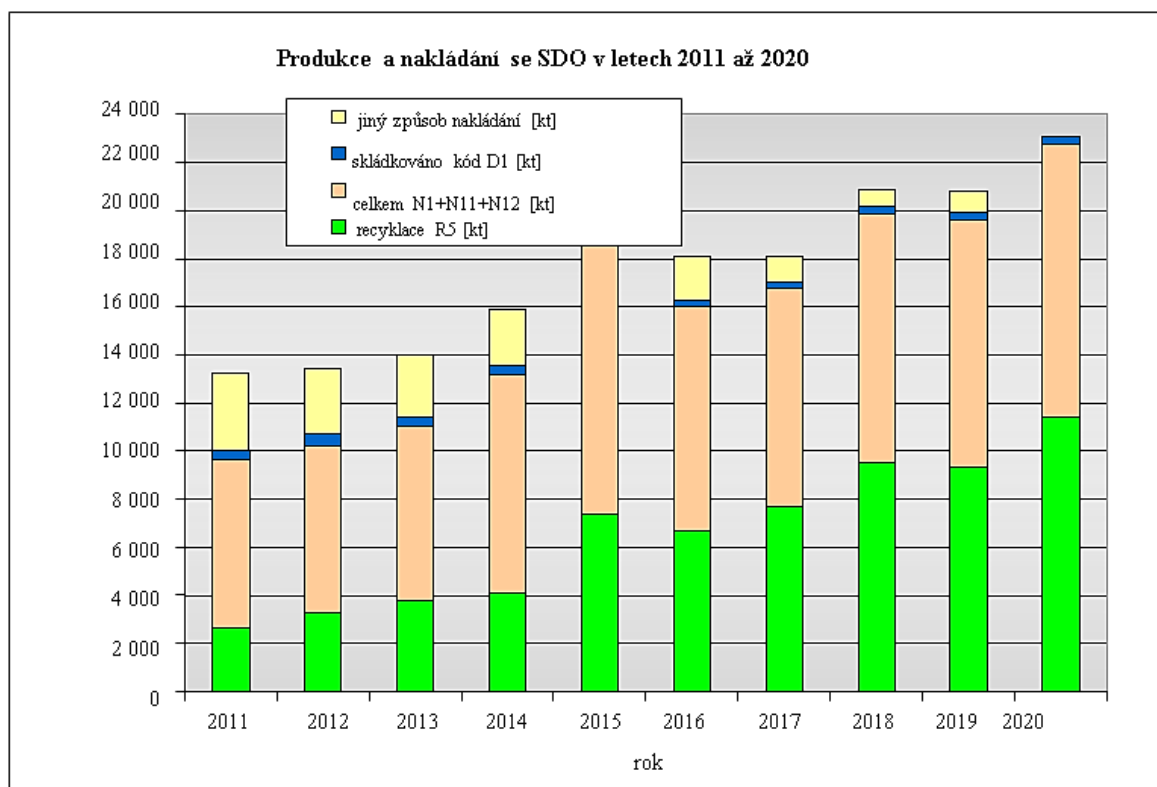
pórobetonu, do maltovin, minimum do betonů se směsí s cementem anebo jako korekce pro cihlářskou výrobu.

Velké množství využívaných ložisek štěrkopísků a stavebního kamene v kraji je s nízkou životností zásob, což je velmi znepokojivé. Uplatnění recyklovaných materiálů (tzn. po drcení, pečlivém roztřídění a zbavení všech nežádoucích příměsí) tvoří zbytkový použitelný objem SDO do stavebnictví na celém území ČR maximálně 4,3 mil tun (což je cca 10–12 % z celkových vyprodukovaných objemů odpadů v ČR). Z recyklátů v žádném případě se nezrealizují a nevytřídí potřebné frakce do betonu a asfaltu 4–8 mm, 8–11 mm, 8–16 mm, 16–32 mm, ale pouze frakce 0–32 mm a 0–63 mm jako podhradné štěrkodrtě na stabilizaci dálničních těles, příměs do konstrukčních vrstev dle ČSN EN 13 242 - kamenivo pro výstavbu konstrukčních vrstev silničních a dálničních komunikací, frakce 0–32 mm, 0–45 mm, 0–32(45) mm apod. Již nyní je zřejmé, že i kdyby se podařilo za rok zrecyklovat veškerý vhodný stavební a demoliční odpad na stavební kámen, stejně by to nepokrylo ani 10 % spotřeby České republiky. Přitom se v Česku spotřebuje minimálně 65 milionů tun stavebního kamene a štěrkopísků za rok (tj. cca 45 mil tun drceného kamene a přes 20 mil. tun štěrkopísků). Při ekonomicky nákladnější úpravě recyklovaných materiálů je možné se ve stavebnictví (za předpokladu, že se jedná o zcela inertní materiál) dostat až k hodnotě cca 20–25 %. Jenom ložiska štěrkopísků ve Středočeském kraji se podílí na těžbě této suroviny v ČR více než 12,8 % u výhradních ložisek a téměř 34 % u nevýhradních ložisek. Průměrně těžba na všech výhradních a nevýhradních ložiskách ve Středočeském kraji tedy dosahuje podílu téměř 26–29 % z celkové těžby štěrkopísků v ČR. Produkce stavebních a demoličních odpadů byla v uvedeném období z rozmezí 20–22 mil. tun, z čehož ca 70 % tvořila zemina, kamení a vytěžená hlušina. V letech 2017–2020 dosahovala roční produkce betonového odpadu hodnoty ca 1,8–2,1 mil. tun, cihelného dopadu 0,7–0,9 mil tun/rok a jejich směsi 2–2,2 mil tun (jedná se o odpady bez nebezpečných vlastností). V souhrnu se tak jednalo o ca 4,5 až 5 mil tun/rok (zdroj databáze „Informační systém odpadového hospodářství“).

Ve stavebnictví se prosazuje stále více cirkulární ekonomika, jejímž cílem je minimalizovat množství těžených primárních nerostných surovin, které do procesu stavebnictví vstupují. Je to zcela přirozené, neboť stavebnictví je velmi náročné na zdroje. Uvádí se, že stavební průmysl využívá asi 50 % všech nerostných zdrojů v dané oblasti. Zvýšení využívání podílu recyklovaných inertních stavebních minerálních odpadů by tak přispělo jak k vyšší ochraně přírodních zdrojů, tak také ke snížení uhlíkové stopy při výstavbě.

Současný stav nakládání se SDO je v tomto příspěvku zaměřen výhradně na inertní minerální odpady bez škodlivých vlastností. Tento materiálový proud tvoří více než 98 % celkového vyprodukovaného množství SDO a je signifikantní z hlediska možné náhrady primárních minerálních materiálů ve stavebnictví.

Význam recyklace stavebních a demoličních materiálů ve stavebnictví je nejlépe patrný z poměru recyklovaného kameniva k celkovému množství produkovaného kameniva a štěrkopísků (nerostných surovin + recyklátů). Produkce a způsoby nakládání se SDO jako celkem je za posledních dostupných deset let přehledně znázorněno na obr. 52.

Obr. 52: Celková produkce a nakládání se SDO v ČR v letech 2011–2020 v kt (Škopán 2022).

Z výše uvedeného obrázku 52 je zřejmý postupný nárůst produkce inertních minerálních stavebních odpadů zejména od roku 2014 až do roku 2020. Žluté části sloupců, označené jako „jiný způsob nakládání“, znázorňují rozdíly mezi množstvím SDO evidovaného na vstupech a sumou množství, se kterým bylo nakládáno konkrétně dle níže uvedených způsobů. Jedná se tak zpravidla o množství, která zůstávala meziročně na mezideponiích recyklačních závodů.

Dominantním způsobem nakládání SDO skupinou č. 1701 odpadů (beton, cihly, keramika) je zejména v období 2015–2020 recyklace. V uvedeném období bylo z těchto SDO recyklováno ročně 2,8–3,6 milionu tun, což představuje míru recyklace 65–76 %. Využívání této skupiny inertních minerálních odpadů k rekultivacím a technologickému zabezpečení skládek je po celé sledované období takřka stabilní v relativně úzkém intervalu 1,1 až 1,5 milionu tun ročně. Evidovaná produkce SDO skupiny 170101 (betony) se ve sledovaném období pohybovala mezi cca mezi jedním a dvěma miliony tun ročně, přičemž patrný výraznější nárůst je zřetelný od roku 2015, od kdy produkce dosahuje bez větších výkyvů hodnoty ca 2 miliony tun ročně. Je zcela zřejmé, že dominantní většina tohoto materiálového proudu je recyklována. Relativně malá část (do 10 %) je v posledních letech využívána pro rekultivaci a na povrchu a zcela zanedbatelná množství jsou využívána jako technologické zabezpečení skládek či na jejich rekultivace. Je zřejmé, že recyklace betonů se v posledních letech pohybuje kolem 90 %. U cihelného stavebního a demoličního odpadu je situace poněkud odlišná. I když je skupina odpadů nazvána cihly, jedná se zpravidla o cihelné zdivo, které obsahuje řadu jiných složek, zejména maltoviny a omítky. Produkce této skupiny odpadů je relativně nízká, od roku 2010 se pohybuje v hodnotách pouhých 800 tisíc tun ročně. Z tohoto množství je recyklováno v posledních dvou letech pouze o málo více než 50 %. Pokles produkce skupiny SDO 170102 je kompenzován nárůstem produkce skupiny 170106 „Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků“. Evidovaná produkce s odpadními betony se ve sledovaném období pohybovala v rozmezí 1–2 tun ročně, přičemž patrný výraznější nárůst je zřetelný od roku 2015, od kdy produkce dosahuje bez větších výkyvů hodnoty přibližně 2 miliony tun ročně.

Je zcela zřejmé, že dominantní většina tohoto materiálového proudu je recyklována. Relativně malá část (do 10 %) je v posledních letech využívána pro rekultivaci a zcela zanedbatelná množství jsou využívána jako technologické zabezpečení skládek či na jejich rekultivace. Je zřejmé, že recyklace betonů se v posledních letech pohybuje kolem 90 %.

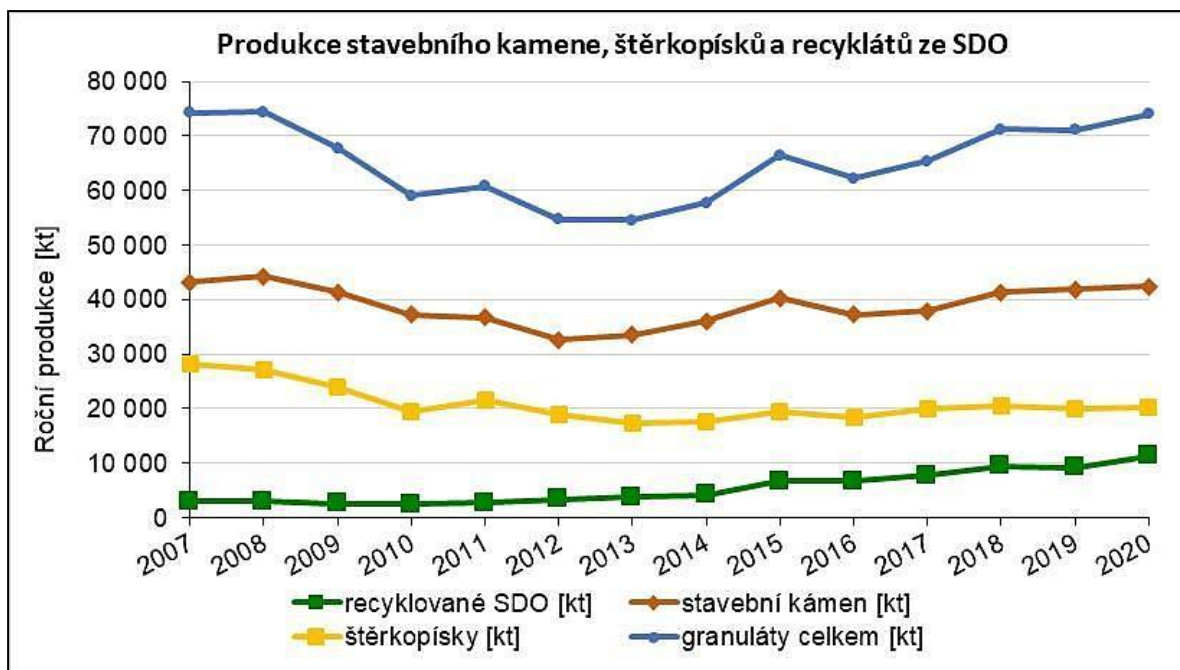
U cihelného stavebního a demoličního odpadu je situace poněkud odlišná. I když je skupina odpadů nazvána cihly, jedná se zpravidla o cihelné zdivo, které obsahuje řadu jiných složek – zejména maltoviny a omítky. Produkce této skupiny odpadů je relativně nízká – od roku 2010 se pohybuje v hodnotách pouhých 800 tisíc tun ročně. Z tohoto množství je recyklováno v posledních dvou letech pouze o málo více než 50 %. Pokles produkce skupiny SDO 170102 je kompenzován nárůstem produkce skupiny 170106 „Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků“.

Přesun produkce skupiny 170102 do skupiny 170106 svědčí, mimo jiné o tom, že pro původce odpadů je s ohledem na druhové složení jednodušší neselektovat skupinu 170102, ale zařadit ji do směsí. Tyto směsi nacházejí také v recyklovaných podobách častého využití – ale spíše pro méně náročné účely, např. zásypy a obsypy některých liniových vedení, materiál pro stavbu staveništních komunikací a manipulačních ploch apod. S ohledem na jejich velmi značnou druhovou rozmanitost je nelze, až na ojedinělé výjimky (spíše výzkumného charakteru), využívat na výrobu stavebních hmot a dílců.

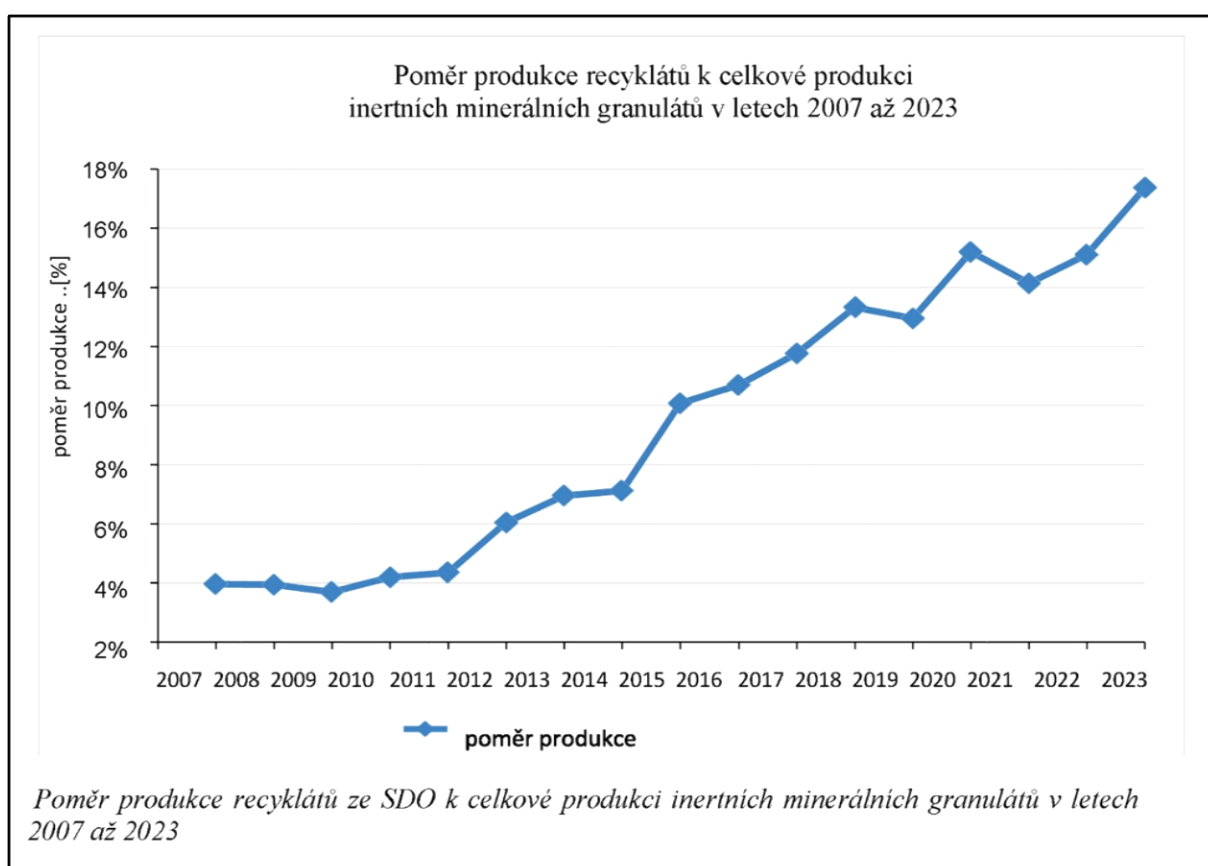
Z hlediska produkce recyklovaných stavebních materiálů je zejména důležitá skupina 170101 – betony. Ty lze zpravidla zpracovat v recyklačních zařízeních na velmi kvalitní recyklát (betonové kamenivo). Nezbytným předpokladem pro recyklaci je prokázání absence případných škodlivin dle platné legislativy a s ohledem na zamýšlený způsob použití. Granulometrické vlastnosti recyklátu lze modifikovat dle případných požadavků většího odběratele. Nejčastěji se produkují tyto frakce - 0/16, 0/32, 16/32 a 32/63. Míra recyklace je v této skupině v posledních letech přibližně 90 %.

Další významnou skupinou odpadů jsou směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neobsahující škodlivé látky skupiny 170107. Do této skupiny odpadů jsou zařazovány SDO, získané především při odstraňování nadzemních budov, kde jsou přítomny jak složky betonu, tak i cihelného zdiva a případně i střešních tašek a keramiky. Původce odpadů neusiluje o důkladnější selekci jednotlivých složek buď proto, že v nejbližší blízkosti odstraňované stavby nemá prostorové možnosti oddělovat od sebe betony a cihly, nebo charakter budovy je takový, že by to pro něj bylo z ekonomického hlediska ztrátové. Poplatky za předání těchto materiálů k recyklaci jsou zpravidla výrazně vyšší, než je tomu u betonů. Evidovaná produkce způsobu nakládání se směsmi nebo oddělenými frakcemi betonu, cihel, tašek a keramických výrobků se pohybovala ve značném rozsahu mezi cca 0,8–2,3 miliony tun ročně, přičemž patrný výraznější nárůst je zřetelný od roku 2018, od kdy produkce dosahuje bez větších výkyvů hodnoty více než 2 miliony tun ročně. Původ tohoto skokového nárůstu se nepodařilo identifikovat – v daném období nedošlo k výraznému poklesu v jiné skupině stavebních a demoličních odpadů.

Z následujících grafů (obrázků 53 a 54) je zřejmé, že v letech 2007–2011 byl podíl recyklátů na trhu s inertními minerálními materiály ve stavebnictví ca 4 %, od roku 2012 do roku 2020 došlo k jeho výraznému nárůstu až na ca 15,5 %, což znamená takřka čtyřnásobek.

Obr. 53: Vývoj roční produkce recyklovaného SDO, granulátů a stavebních surovin v ČR v kt (Škopán, 2022).

Obr. 54: Podíl recyklovaných SDO na produkci minerálních granulátů v ČR (Škopán, 2023).

```

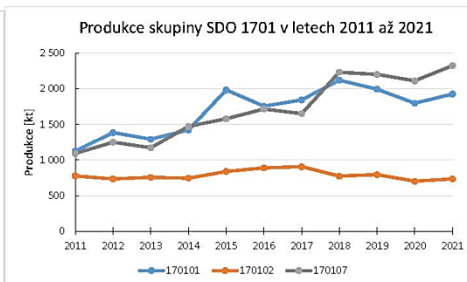
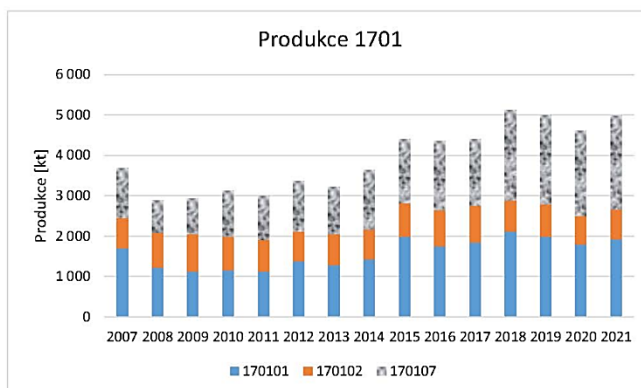
graph LR
    SDO[Stavební demoliční odpad SDO] -- recyklace --> RSM[Recyklovaný stavební materiál RSM]
    RSM --> CR[Čihelný recyklát Rb]
    RSM --> SR[Směsný recyklát Rc+Rb]
    RSM --> BR[Betonový recyklát Rc]
    RSM --> RCB[Recyklovaný CB kryt]
    RCB --> RCB_U[Optimální užití do spodních podkladních vrstev vozovek a směsi s hydraulickým pojivem]
    RSM --> RSM_V[Recyklovaný stavební materiál z vozovek]
    RSM_V --> RA[Recyklovaný asfaltový kryt]
    RA --> RMA[R-materiál min. 95% asf. obalených zrn]
    RA --> RMA_U[Optimální užití - obalovny asf. směsi]
    RSM_V --> RMA_V[Recyklovaný materiál z vozovek max. 30% asf. obalených zrn]
    RMA_V --> RA_V[Recyklát asfaltový 30 - 95% asf. obalených zrn]
    RA_V --> RA_V_U[Optimální užití - nestmelené podkladní vrstvy, krajnice, apod.]
  
```

The diagram illustrates the recycling process of construction and demolition waste (SDO) into various recycled materials and their optimal uses. The process starts with SDO, which is recycled into Recycled Construction Material (RSM). RSM is then used to produce several types of recycled materials: Cihelný recyklát (R_b), Směsný recyklát ($R_c + R_b$), Betonový recyklát (R_c), Recyklovaný CB kryt, Recyklovaný stavební materiál z vozovek, Recyklovaný asfaltový kryt, R-materiál (min. 95% asf. obalených zrn), Recyklovaný materiál z vozovek (max. 30% asf. obalených zrn), and Recyklát asfaltový (30 - 95% asf. obalených zrn). The optimal uses for these materials are: Cihelný recyklát (R_b) for optimal use in ground bodies, bedding, leveling; Betonový recyklát (R_c) for optimal use in bottom layers of roadbeds and mixtures with hydraulic binder; Recyklovaný asfaltový (30 - 95% asf. obalených zrn) for optimal use in unbound base layers, curbs, etc.; and R-materiál (min. 95% asf. obalených zrn) for optimal use in asphalt mixtures.

Poslední dobou je větší snahou výroby betonu z recyklovaného kameniva a tím snižovat dostupnost přírodního kameniva do betonu. Následující obrázek 56 poukazuje na způsob zpracování stavebního odpadu vznikajícího při demolici starých budov, jak z něj vyrobit recyklované kamenivo požadované čistoty a křivky zrnitosti, a jak z něj následně vyrobit beton. Beton vyrobený z takto získaného recyklovaného kameniva má nižší objemovou hmotnost a výrobní náklady jsou až o 20 % nižší, než je tomu u betonu z přírodního kameniva. Tyto závěry jsou však podle následujícího schématu (obr. 31) velmi nadnesené, jelikož nezohledňují v žádném případě významné mechanicko-fyzikální parametry výstupu finálního betonu (tj. stálá pevnost v tlaku, stálost/trvanlivost apod).

331

Produkce a nakládání s odstraněnými cihlami a betonem v ČR

Produkce SDO hlavních skupin 1701
v letech 2007 až 2021

17 01 Beton, cihly, tašky a keramika

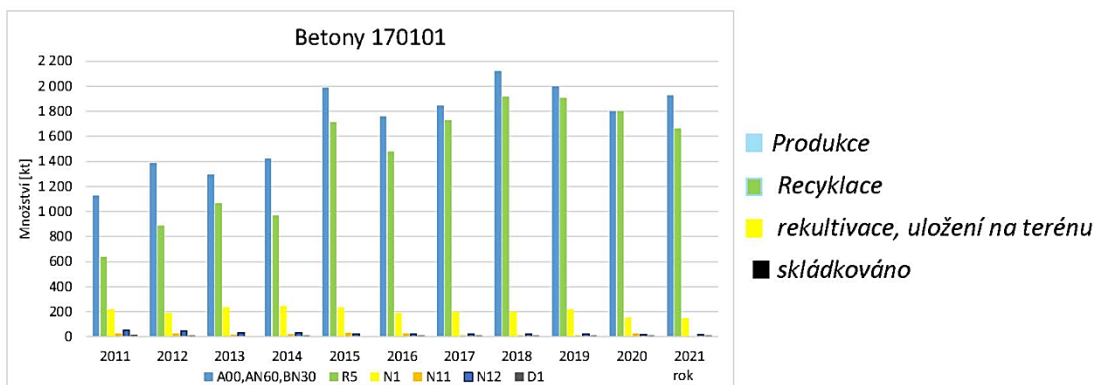
17 01 01 Beton

17 01 02 Cihly

17 01 07 Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neobsahující nebezpečné látky

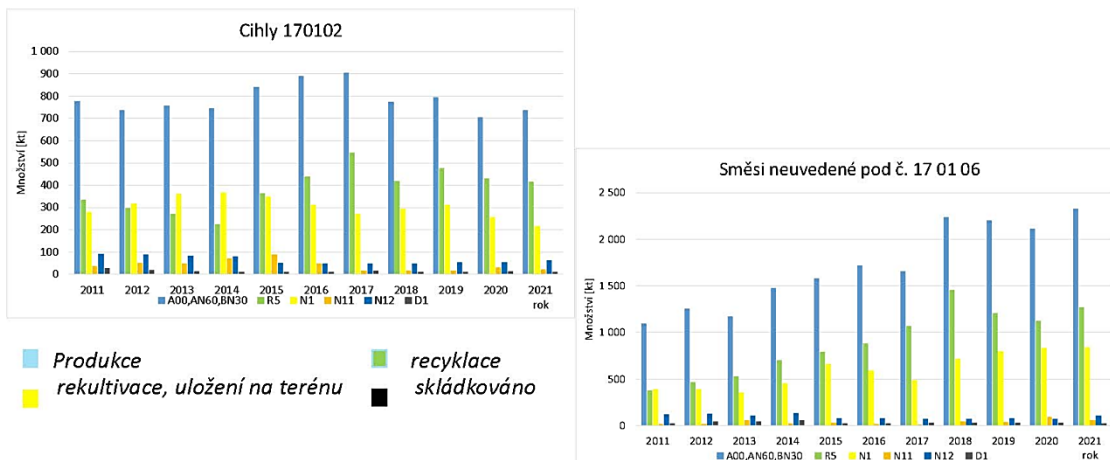
Nakládání s odstraněným betonem

Produkce a nakládání s odstraněným betonem v letech 2007 až 2021

Obr. 56: Grafy produkce a nakládání s odstraněnými cihlami a betonem v ČR.

Nakládání s cihlami a směsmi cihel a betonů

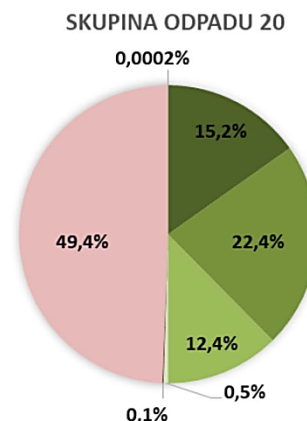
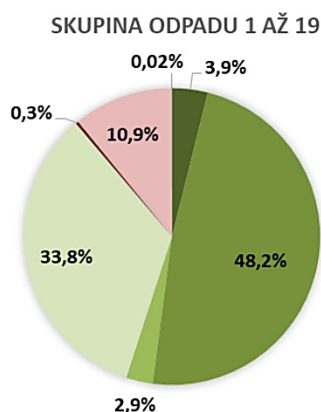

Produktce a nakládání s cihlami a se směsmi nebo oddělenými frakcemi betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neobsahující nebezpečné látky v letech 2007 až 2021

Nakládání s odpady

	Odpady ze skupiny 1-19	Komunální odpad
	2020	2020
Celkem (t)	35 380 809	5 271 690

- energetické využití
- kompostování
- spalování (bez energetického využití)
- ostatní nakládání
- recyklace materiálu
- zasypávání
- skládkováno

- Zákaz skládkováno využitelných odpadů od 2030 → zvýšení energetického využití komunálního odpadu → zvýšení produkce škváry → zákaz skládkováno využitelných odpadů → zvýšení využití škváry

Obr. 57: Grafy nakládání s cihlami a směsmi cihel a betonů.

Dnešní betonářská norma ČSN EN 206+A2 dovoluje při výrobě betonu nahradit přírodní kamenivo jen částečně. Beton z recyklovaného kameniva lze použít pro základy staveb, podkladní konstrukce, výplňové betony, protihlukové dílce, i do některých konstrukčních prvků budov. Z recyklovaného betonu lze vyrobit i nízkopevnostní transportní beton (čerstvý beton určený pro základy staveb, podkladní konstrukce, výplňové betony), prefabrikované výrobky (betonové bloky, silniční panely, opěrné stěny, protihlukové stěny, plotové dílce, dekorativní zahradní prvky a v ojedinělých případech i monolitické stavby (velkou výhodou výroby betonu z recyklovaného kameniva je jeho nižší objemová hmotnost), což lze úspěšně využít při stavbě rodinných domů, kanceláří a skladových hal. Při vhodné skladbě surovin a optimálním návrhu složení a kvalitním betonovém recyklátu je možné reálně dosahovat vyšších pevnostních tříd C 30/37 při konzistencích S4. Je nutné počítat s rychlejší ztrátou

konzistence v čase do 60–90 minut než u přírodních kameniv. Je zřejmé, že konečné pevnosti v tlaku nebudou dosahovat při stejných dávkách pojiva totožných hodnot jako u betonů s přírodním kamenivem. V daném případě pokles činil při srovnatelných výchozích konzistencích cca 20 % ve stáří 28 dnů.

Obr. 58: Příklad principu recyklace stavebních demolic (zdroj Firma ERC BETON s.r.o.).

Strategicky se koncept výroby betonu z recyklovaného kameniva opírá o snižující se dostupnost přírodního kameniva do betonu. Využití recyklovaného kameniva a snížení těžby přírodního kameniva je tedy nezbytné pro zachování trvalé udržitelnosti na zemi.

Je prokazatelné, že použití přírodního kameniva v řadě aplikací ve stavebnictví je stále nezastupitelné, takže nelze očekávat, že podíl recyklovaných materiálů bude narůstat trvale a takřka neomezeně. Za velmi pozitivní by v této oblasti bylo možno označit situaci, pokud by se podíl recyklátů na trhu s inertními minerálními materiály ve stavebnictví dostal až k hodnotě ca 25-30 %. Z výše uvedených faktů je zřejmé, že ve kraji Středočeském a v ČR v posledním desetiletí dochází k intenzivnímu rozvoji recyklace stavebních a demoličních odpadů. Rozvíjí se jak recyklace betonu, cihel a jejich směsí, které mohou sloužit jako kvalitní plnivo do betonů – bohužel však s omezeními, které vyplývají za současné legislativy pro výrobu betonu. Také se intenzivně rozvíjí recyklace zemin a kameniva. Produkty nacházejí uplatnění zejména při liniových stavbách. Na druhé straně však na recyklaci SDO ještě nedopadly limity škodlivin, které jsou stanoveny ve vyhlášce 273/2021 Sb. Tato část nabude účinnosti od 1. 1. 2024. Limity v ní uvedené jsou v řadě případů nedosažitelné a pokud nedojde v této části vyhlášky ke změně, lze očekávat prudký nárůst SDO, které bude nutno odstraňovat skládkováním.

Zahraniční legislativní dokumenty zabývající se technickými požadavky na recyklované kamenivo jsou zaměřeny především na možnosti využití recyklovaného kameniva z odpadního betonu, popřípadě cihelných a keramických odpadů z pohledu významnosti a nejvyšší efektivity využití recyklovaného kameniva.

V Německu jsou dostupné normy popisující požadavky na kamenivo a další omezení na kvalitu betonu. Tyto normy také obsahují definice míry nahrazení kameniva za recyklované kamenivo pro různé typy betonu. Dále jsou stanoveny požadavky, které poskytují informace o procesu demolice. Specifikuje testování a vyhodnocování kontrolovaných nebezpečných látek v recyklovaném kamenivu. Specifikuje

typové zkoušky a minimální zkušební frekvence řízení výroby recyklovaného kameniva podle DIN EN 12620: 2008-07, určuje kontrolu kontrolovaných nebezpečných látek.

V Belgii technický předpis PTV 406 “Recycled aggregate from construction and demolition waste” upravuje složení recyklovaného kameniva. Předpis rozlišuje dva druhy recyklovaného kameniva podle jeho složení. Kamenivo je rozděleno na recyklované kamenivo vysoké kvality a recyklované kamenivo.

V Rakousku platí norma ÖNORM B 3140: 2015 03 01 „Rezyklierte Gesteinskörnungen für das Bauwesen“ a ta popisuje využití recyklovaného kameniva ve stavebnictví. Norma v důsledku speciálních rakouských geografických, topografických a klimatických podmínek specifikuje požadavky na recyklované kamenivo pro asfaltové a povrchové úpravy silnic, letišť a ostatních dopravních ploch podle kategorií ÖNORM EN 13043. Odstraňování asfaltu pro použití ve směsi zpracovávané za tepla by mělo být v souladu s normou ÖNORM EN 13108-8.

V Nizozemsku byla centrem CUR (Civieltechnisch Centrum Uitvoering Research en Regelgeving) vyvinuta specifikace pro použití recyklovaného kameniva. Stanoveny jsou dvě třídy recyklovaného kameniva. Norma definuje minimální objemovou hmotnost recyklovaného kameniva 2100 kg/m³. Maximální nasákavost kameniva není stanovena a dále norma definuje složení jednotlivých typů recyklovaného kameniva.

Ve výše uvedených zemích platí vlastnosti recyklátů odpovídající ČSN EN 12620. Maximální odolnost proti drcení je LA 40 %, nasákavost ve 24 hodinách (%) $\leq 10 \pm 2$, index plochosti FI 20 % apod.

Výrobě recyklovaného kameniva se v našich podmínkách pozvolna daří. Kamenivo vyrobené recyklací, hodnocené podle norem na kamenivo, nedosahuje však takových kvalit, aby masově nahrazovalo kamenivo přírodní. Problém je jak v kvalitě a čistoty suroviny SDO, tak ve zpracování a odlučování nežádoucích příměsí. Výjimku zde tvoří kamenivo pro kolejové lože, jehož recyklace běží více jak 25 let. Probíhá na bázi výzkumů investora, nikoliv na bázi nakládání s odpady. Také při opravě D1 byla použita receptura, kdy do podkladní stmelené vrstvy byl přidán betonový recyklát s pozitivním dopadem do pevnosti této vrstvy.

Aktuálně v ČR vyrábíme řádově sta tisíce tun recyklovaných kameniv ročně. Rozšiřující se novinkou je výroba stmelěných směsí z recyklovaného kameniva v mísících centrech pro podkladní vrstvy pozemních komunikací. Z hlediska cirkulárního principu jde o nejvyšší stupeň možné recyklace. Potenciální tržní uplatnění recyklovaných kameniv je s rostoucími cenami kameniv přírodními zcela jisté. Využití odpadních zemin a stavebních recyklátů je objemově nejrozšířenějším způsobem zpracování recyklovaných SDO v ČR. Je technicky nejpropracovanějším postupem využívaných na stavbách zemních těles dopravní infrastruktury. Je zde možné využít jak recykláty SDO samotné, tak jejich kombinace se zeminami. Výrobky jsou uplatňovány zejména na stavbách ŘSD, tedy v nejvyšším technickém standardu. Aktuálně se tímto postupem vyrábí v ČR několik milionů tun zemin ročně. (Statistika Cenia v letech 2018–2020 bylo využito 4–6 mil. tun zemin s rostoucím trendem). Z hlediska cirkulárního principu jde o nejvyšší stupeň možné recyklace.

Výroba nestandardních recyklátů má dlouhou tradici. Ve stavebnictví jsou požívány technologické komunikační vrstvy od počátku zavedení recyklace SDO. Nelze je použít jako podkladní vrstvy nebo kryt definitivní konstrukce pozemní komunikace. Ročně se takto vyrábí několik stovek tisíc nestandardních recyklátů ročně. Nejde však o plnohodnotnou náhradu přírodního kameniva. Delší dobu se objevují netradiční možnosti v kompozitech s cementem tzv. „beton s recykláty“ a rekultivační substráty. Z hlediska cirkulárního principu jde o nejvyšší stupeň možné recyklace SDO na netradiční výrobky. Stávajícím problémem zůstává minoritní zastoupení na trhu. Princip přepracování odpadu na drobné frakce a jeho použití k zasypávání má své opodstatnění ve vybraných lokalitách, kde je nutné sanovat staré zátěže nebo skládky. Z hlediska cirkulárního principu jde o nejnižší stupeň možného využití recyklátů z SDO. Zřizování nových terénních úprav za tímto účelem je z principu cirkulární ekonomiky neodůvodnitelné. V roce 2018 zde končilo 50 % objemu SDO.

Celkově z hlediska vlastností recyklovaného kameniva byla zkoumána frakce 8–16 mm, která se v praxi již běžně používá za dodržení normových požadavků, a dále o frakce 4–8 mm, jejíž použití je z hlediska normových předpisů problematické. Z provedených zkoušek k ověření vlastností recyklovaného betonového kameniva z dvoufázové recyklace lze vyvodit následující:

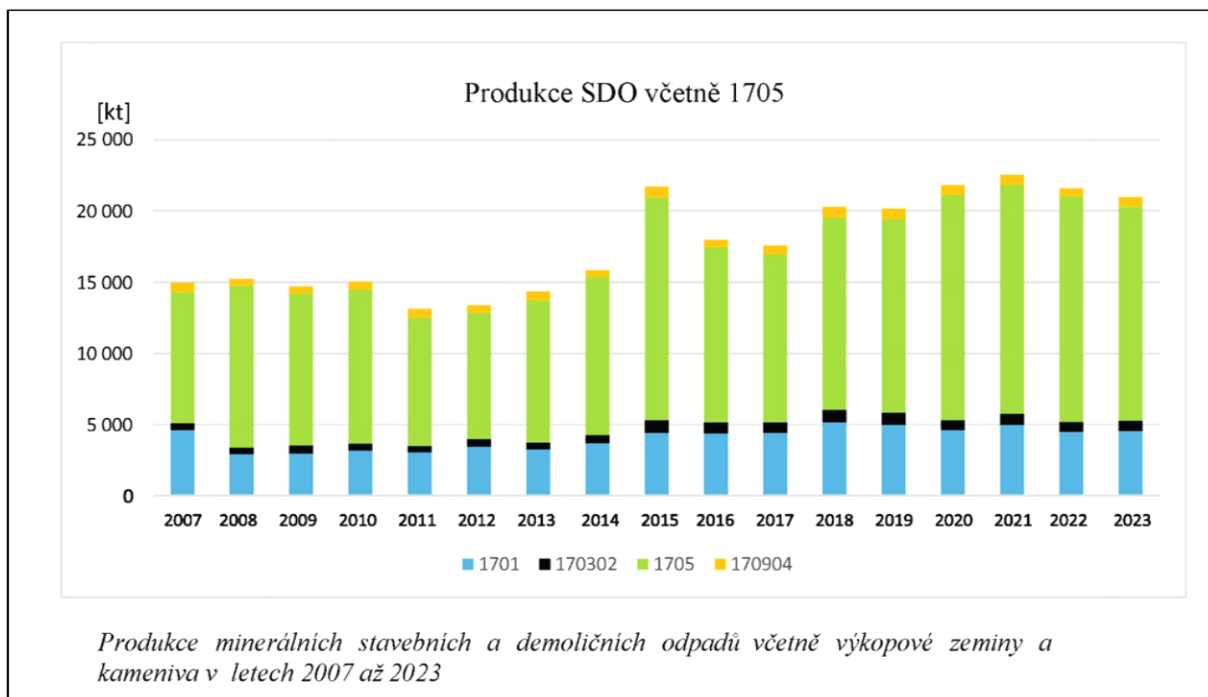
- Identifikační test ukazuje, že pro obě frakce platí více než 90% zastoupení betonu a nestmeleného přírodního kameniva.
- Zrnitostní křivky ukazují rozdílný průběh křivky zrnitosti pro betonové recyklované kamenivo a přírodní kamenivo.
- Objemová hmotnost hrubého recyklovaného kameniva je nižší v porovnání s přírodním kamenivem, splňuje však požadavek normy pro kamenivo typu A, který je 2000 kg/m³.
- Nasákavost hrubého betonového recyklovaného kameniva je v porovnání s přírodním kamenivem 3,5 až 5krát vyšší. Důvodem je především vyšší pórovitost recyklovaného betonového kameniva.
- Mrazuvzdornost recyklovaného kameniva dosahuje horších parametrů v porovnání s přírodním kamenivem a nesplňuje požadavek normy ČSN EN 12620+A1.

Recyklace minerálních stavebních a demoličních odpadů

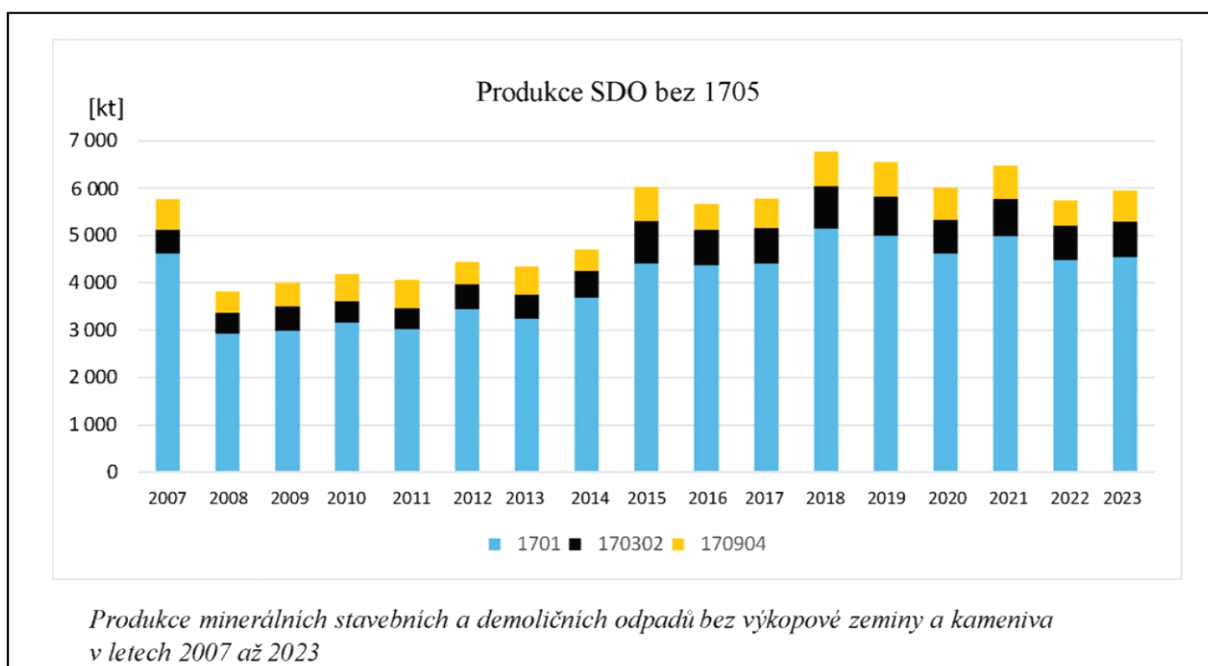
Jak je známo smyslem recyklace SDO není jenom snižování environmentální zátěže, ale zejména úspora přírodních zdrojů nerostných surovin (stavební kámen a štěrkopísky) a také snižování energetické náročnosti (recyklace obecně spotřebovává méně energie než těžba a zpracování primárních surovin).

Na druhé straně využívání recyklovaných minerálních stavebních a demoličních odpadů může vytvářet i některé hrozby a rizika. V první řadě se stále u řady recyklačních zařízení v ČR jedná o nekonzistentní kvalitu recyklovaných materiálů. Jedná se zpravidla o vyšší obsah nečistot a také občas o nevhodné granulometrické složení a tvarové vlastnosti zrn. To je způsobené zejména technologické a logistickými nároky při výrobě recyklátů – separace a úprava SDO vyžadují pokročilé technologie a logistickou infrastrukturu, což bývá nákladné.

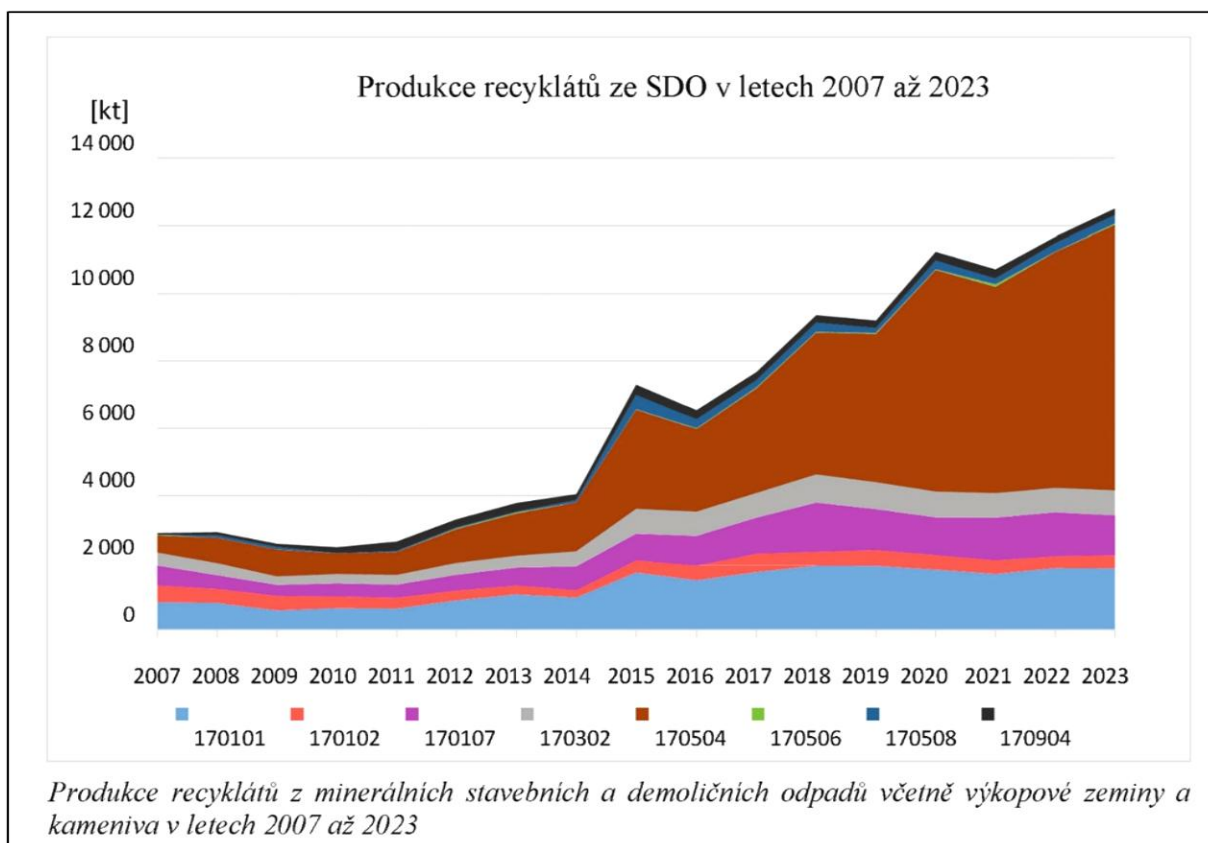
Graficky je evidovaná produkce minerálních stavebních a demoličních odpadů v letech 2007 až 2023 uvedena v následujících grafech. Jak je patrné, je zde dominantní složkou skupina 1705 – Zemina, kamení, vytěžená jalová hornina a hlušina.

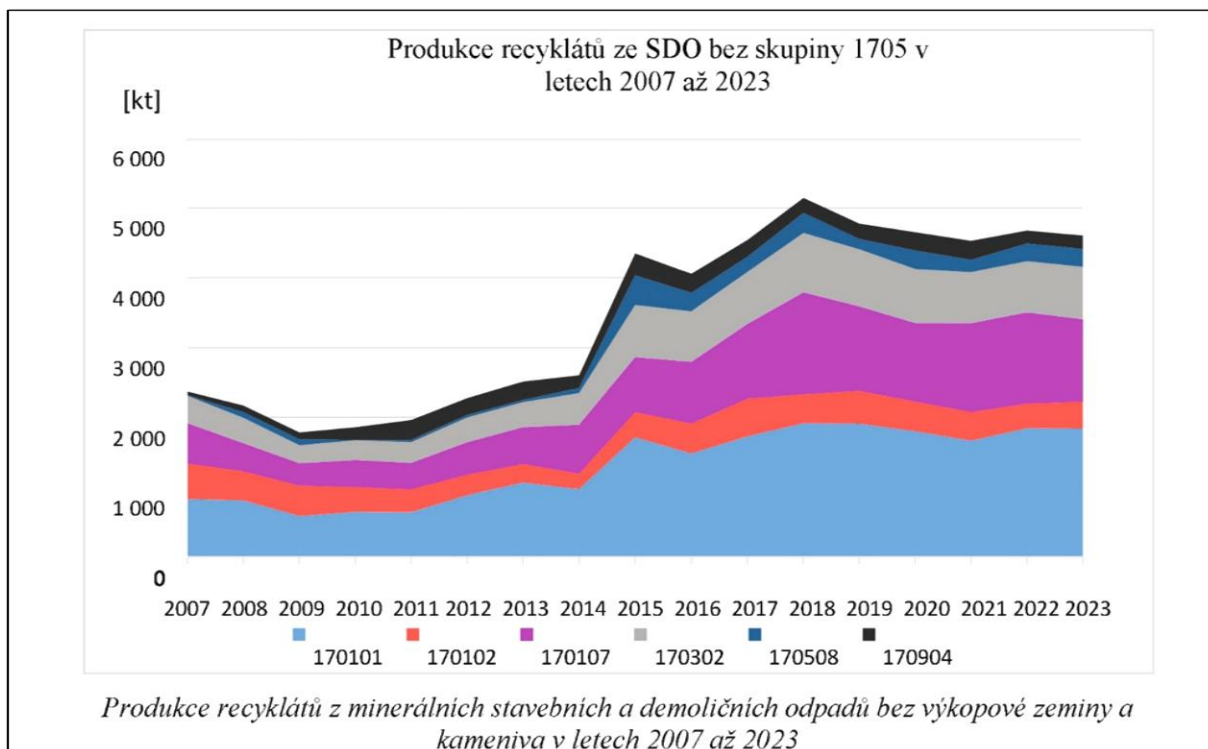
Produkce recyklátů podle jednotlivých skupin minerálních SDO (včetně skupiny 1705) je přehledně zobrazena v následujícím grafu

Produkce recyklátů z minerálních stavebních a demoličních odpadů včetně výkopové zeminy a kameniva a také bez výkopové zeminy a kameniva v letech 2007 až 2023 je uvedena v následujících grafech.

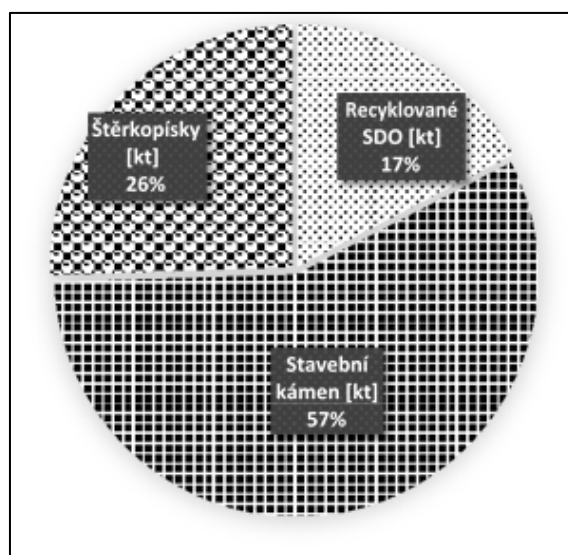

Z uvedeného grafu je zcela patrné, že produkce recyklátů z výkopových zemin a kamení je zcela dominantní složkou produkovaných recyklátů – v roce 2023 činila více než 65 %. Tato hodnota je velmi zajímavá neboť na začátku sledovaného období v letech 2007 až 2014 se tento podíl pohyboval v rozmezí přibližně polovičních hodnot.

Zde v celkové produkci recyklátů ze skupiny 1701 došlo v období 2011 až 2018 o nárůst až na dvojnásobek, ale v posledních 6 letech produkce recyklátů této skupiny nejenom stagnuje, ale i mírně klesá.

Významné jsou výsledky projektu Technologické agentury České republiky v rámci programu Prostředí pro život SS07010045 “Využití stavebních a demoličních odpadů pro výrobu cementových kompozitů se solidifikačním účinkem a sníženým dopadem na životní prostředí”. Z výsledků projektu TAČR a uvedených grafů je zcela patrné, že produkce recyklátů z výkopových zemin a kamení je zcela dominantní složkou produkovaných recyklátů – v roce 2023 činila více než 65 %. Tato hodnota je velmi zajímavá neboť na začátku sledovaného období v letech 2007 až 2014 se tento podíl pohyboval v rozmezí přibližně polovičních hodnot. Je tedy zcela zřejmé, že recyklační firmy i stavební firmy provozující recyklaci SDO zvládly proces kvalitní recyklace výkopových zemin a kameniva a dokáží je také využívat v souladu s platnou legislativou zejména při stavbě komunikací. Poněkud odlišná je situace v recyklaci SDO bez zemin a kameniva. Zde v celkové produkci recyklátů ze skupiny 1701 došlo v období 2011 až 2018 o nárůst až na dvojnásobek, ale v posledních 6 letech produkce recyklátů této skupiny nejenom stagnuje, ale i mírně klesá. Velmi důležitým parametrem pro sledování využívání recyklovaných minerálních odpadů je to, do jaké míry se podílí na trhu s minerálními granuláty určenými pro stavebnictví (konkrétně stavební kámen, štěrkopisky, recykláty). Tato závislost je uvedena na následujícím obrázku (Relativní produkce inertních minerálních granulátů v roce 2023).

Z výše uvedených grafů je patrné, že strmý nárůst podílu recyklátů na trhu s minerálními stavebními granuláty probíhá trvale od roku 2012. Tento nárůst lze mimo jiné vysvětlit i změnou legislativy po kolem roku 2010, která podpořila recyklaci SDO, dále rostoucí kvalitou produkovaných recyklátů i tím, že si stavební firmy i projektanti na jejich používání zvykli. Nemalou roli v tom hraje také trvale rostoucí cena přírodních nerostných minerálních materiálů – stavebního kamene i štěrkopísků.

Význam recyklace stavebních a demoličních odpadů je také patrný z grafu, kde je zřetelně znázorněn podíl recyklátů ze SDO na trhu s minerálními granuláty pro stavebnictví. Tato hodnota činila 17 % a začíná se blížit množství produkovaných štěrkopísků, která dosahuje podílu 26 %.

Z provedené analýzy materiálových toků inertních minerálních stavebních odpadů a způsobů nakládání s nimi (recyklací) je prokazatelné, že se v ČR v posledních dvou desetiletích podařilo úspěšně implementovat jeden z pilířů cirkulární ekonomiky ve stavebnictví – recyklaci. Na druhé straně jsou však hlavními příčinami výrazného zvyšování podílu využívání recyklovaných minerálních odpadů na trhu s minerálními granuláty určenými pro stavebnictví jak setrvalý nárůst recyklace výkopových zemin a kameniva (skupina odpadu 1705) tak také výrazný pokles produkce vytěžených přírodních surovin

(stavebního kamene a šterkopísků) v roce 2023 o ca 10 % oproti roku 2022.

Využití stavebního recyklátu v moderním stavebnictví představuje klíčovou cestu k udržitelnému rozvoji a snižování environmentální zátěže. Tradiční stavební materiály, jako cihly, beton a asfalt, lze efektivně recyklovat a znovu použít, čímž dochází k úspoře primárních surovin a snížení produkce odpadu. V roce 2022 byla zpracována metodika s názvem „Zlepšování postupů selektivní demolice v rámci prevence předcházení vzniku odpadů a dalšího využití stavebních a demoličních odpadů“. Obsah škodlivin v sušině cihelného recyklátu nesmí překročit nejvyšší přípustné hodnoty uvedené v tabulce č. 5.1, sloupec II přílohy č. 5 k Vyhlášce č. 273/2021 Sb.

Vyhláška č. 273/2021 Sb. v Příloze č. 4, bod B) definuje odpady, které je zakázáno používat k zasypávání. Patří zde i „Stavební a demoliční odpady s výjimkou zeminy, jalové horniny, hlusiny, sedimentů, inertního minerálního recyklovaného kameniva a vybouraných betonových nebo železobetonových bloků využívaných jako náhrada za lomový kámen k účelům, pro které není technicky možné využít recyklované kamenivo, pokud je jejich použití nezbytné z důvodu stabilizace terénu.“ Obecné podmínky zasypávání jsou uvedeny v §6 Vyhlášky č. 273/2021 Sb. odst. 3).

Na základě výsledků analýz koncentrace škodlivin v sušině a vodného výluhu cihelného recyklátu můžeme stanovit rizikové ukazatele, při jejichž překročení nemůže být cihelný recyklát fr. 0/4 mm a fr. 4/22,4 mm použit k zasypávání. Mezi rizikové ukazatele patří: Chrom (Cr); Extrahovatelné organicky vázané halogeny (EOX); Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU); Rozpuštěné látky (RL); Sírany a Fluoridy.

Rovněž vedlejší energetické produkty (VEP) představují důležitý zdroj surovin, které mohou, po více či méně komplikovaném procesu zpracování, vstoupit jako plnohodnotné stavební materiály na trh. Vlastnosti VEP mohou představovat rizika pro znečištění životního prostředí a následně zdraví, pokud nebudou stanovena bezpečná ekologická a zdravotní kritéria pro jejich používání. Je pravděpodobné, že při jejich nevhodném používání mohou vznikat nové ekologické zátěže, které budou zdrojem rizika pro zdraví obyvatel, protože mohou způsobit znečištění podzemních a povrchových vod, dále prostřednictvím půdy mohou kontaminanty vstupovat do potravních řetězců, do ovzduší a v některých případech mohou i bránit dalšímu využití dotčených lokalit.

V případě použití popílků ze spalování uhlí při výrobě stavebních výrobků je nutno dodržovat řadu norem a nařízení. Ne všechny používané popílků však vyhovují normovaným předpisům pro stavební účely. V některých případech je popílek již částečně certifikován jako materiál vhodný pro betonářské nebo stavební použití. V EU doposud nebyla stanovena závazná zdravotní a environmentální kritéria pro využívání vedlejších energetických produktů, ačkoliv některé státy Evropské unie jako např. Dánsko, Německo či Nizozemsko již tato kritéria pro využívání VEP mají vypracovaná. Kvůli absenci závazných environmentálních kritérií se však mohou do životního prostředí uvolňovat škodlivé látky a je velmi pravděpodobné, že se uvolní. V České republice se především jedná o prvky jako jsou arzén, chrom, hliník, kadmium a olovo (As, Cr, Al, ale i Cd a Pb). Dále je třeba zhodnotit i ekologické riziko na základě výsledků testů ekotoxicity.

Stavebnictví patří mezi největší spotřebitele přírodních surovin a současně generuje značné množství stavebního, demoličního i výrobního odpadu. Využití recyklovaných materiálů se proto jeví jako efektivní způsob, jak snížit spotřebu primárních přírodních zdrojů při výrobě stavebních materiálů a výrobků. Ačkoli recyklace stavebních materiálů pomáhá snižovat odpad a chránit přírodní zdroje, její aplikace ve stavebních výrobcích není bez problémů. Jedním z hlavních výzev je variabilita kvality recyklovaných materiálů, která může komplikovat výrobní procesy, ovlivnit vlastnosti finálních produktů a případně i zkrátit jejich dlouhodobou životnost. V situaci, kdy výrobní závod získává primární suroviny přímo z místa zpracování, může recyklační proces, a především doprava výrazně zhoršit výslednou analýzu životního cyklu (LCA) daného stavebního výrobku. Jako výrobci keramických cihel, střešních tašek a betonových dlažeb se dlouhodobě a pečlivě zaměřujeme na způsoby využívání recyklátů a částečnou náhradu primárních surovin. Současně však musíme hledat cesty k dekarbonizaci výroby a snižování dalších klíčových emisí. Tyto dva důležité environmentální cíle jsou často v konfliktu, přičemž legislativní požadavky a další podmínky nás často nutí zaměřit se pouze na jeden z nich.

Dlouhodobé snahy o dekarbonizaci naší výroby v poslední době nabírají na rychlosti, ale často se stávají složitějšími, a to nejen kvůli výše zmíněným legislativním rámcům. Spolu s dekarbonizací výroby, která má pozitivní dopad na uhlíkovou stopu výrobků, stále přetrvávají snahy o náhradu primárních surovin za recykláty nebo druhotné suroviny.

Jedním z často odpadních materiálů ve výrobě keramických cihel je struska. Díky svým vlastnostem, pórovitosti a nízké objemové hmotnosti, struska velmi dobře doplňuje recepturu pro výrobu lehkých a pevných cihel. Jediným problémem strusky je její 5 % nedopal. Na první pohled zanedbatelný nedopal však přispívá ke zvyšování emisí CO₂ a z hlediska dekarbonizačních cílů a zpřísnění emisních limitů se stává nevhodnou náhradou primárních surovin. Největším problémem při využívání recyklátů ve výrobě keramických cihel je interakce mezi snižováním podílu primárních zdrojů a negativním dopadem na emise CO₂ a dalších chemických látek. Dalším aspektem, který brání širšímu využívání recyklátů, je doprava a její environmentální (a také ekonomický) dopad.

Evropská unie stanovuje přísné požadavky na nakládání se stavebními a demoličními odpady s cílem minimalizovat environmentální dopady a podporovat oběhové hospodářství. Směrnice EU 2018/851 upravuje nakládání s odpady a stanovuje minimální recyklační cíle ve výši 70 % stavebních a demoličních odpadů. V souladu s nejnovějšími iniciativami EU se očekává, že do roku 2030 bude nutné recyklovat až 90 % minerálních odpadů a 70 % neminerálních odpadů. Další právní rámec zahrnuje Nařízení EU 2020/852 (Taxonomie EU), které se zaměřuje na udržitelné financování a podporuje investice do recyklace a ekologických technologií ve stavebnictví. Předdemoliční audity nejsou v EU zatím povinné, ale jejich význam roste v důsledku Směrnice EU 2018/851, která upravuje nakládání s odpady, a Nařízení EU 2020/852 (Taxonomie EU), které se zaměřuje na udržitelné financování. Předdemoliční audit je systematické hodnocení budovy nebo stavebního objektu před jeho demolicí nebo rekonstrukcí. Jeho hlavním cílem je identifikovat materiály, které lze opětovně použít nebo recyklovat, a tím minimalizovat množství odpadu, který končí na skládkách.

Díky předdemoličním auditům lze efektivně:

- Snižit produkci stavebních a demoličních odpadů (SDO) – což je v souladu s evropskými směrnici, které požadují recyklaci minimálně 70 % těchto odpadů.
- Optimalizovat třídění a separaci materiálů – což umožňuje jejich lepší zpracování a následné využití v nových stavbách.
- Identifikovat nebezpečné látky – jako jsou azbest, PCB (polychlorované bifenylly) či olovo, které musí být odstraněny a likvidovány v souladu s legislativou.

Při výrobě horkých asfaltových směsí v obalovnách, během procesu separace částic v sušících bubnech a elektrostatických filtrech obaloven, vzniká jemný prach. Tento jemný prach, který je v rámci ochrany životního prostředí zachytáván za účelem snížení emisí do ovzduší, se nazývá vratný prach. Jeho zachycení, ačkoliv je environmentálně nezbytné, vede k hromadění vratného prachu, který je následně ukládán na skládkách jako odpad. Skládkování však představuje nejen finanční zátěž, ale i problém udržitelnosti ve stavebnictví. Vratný prach vzniká jako vedlejší produkt během sušení a míchání kameniva v asfaltových obalovnách. Proces zahrnuje zachytávání jemných částic pomocí filtračních systémů, jako jsou cyklóny a látkové filtry (textilní odlučovače), které zabraňují jejich úniku do ovzduší. Tyto částice jsou následně recyklovány nebo využívány jako plnivo v asfaltových směsích. Přibližně 80 až 90 % prachu je recyklováno, ale zbylých 10 % je obvykle likvidováno.

Vratný prach obsahuje částice o velikosti menší než 0,063 mm cca ve 35% hm. a jeho chemické složení a fyzikální vlastnosti závisí na typu kameniva používaného v obalovně a na technologii výroby.

Zkouška pevnosti v prostém tlaku potvrdila, že přidání vratného prachu do cementové malty má negativní vliv na její mechanické vlastnosti. Směs bez vratného prachu dosáhla jako jediná normou předepsané minimální pevnosti 7 MPa, zatímco všechny ostatní směsi s obsahem vratného prachu této hodnoty nedosáhly, neboť s rostoucím obsahem vratného prachu dochází k významnému poklesu pevnosti.

Obsah vratného prachu byl zjištěn prostřednictvím zkoušky síťového rozboru na dvaceti šesti frakcích

kameniva pocházejících z pěti lomů a dvou obaloven. Zatímco kamenivo z lomů a obalovny Chrlice bylo neprané, kamenivo z obalovny Jakubčovice prošlo procesem praní. Výsledky prokázaly, že nejvyšší obsah vratného prachu se nachází ve frakci 0/4, kde u nepraného kameniva tvořil průměrně 12,3 % hmotnosti, zatímco u praného kameniva to bylo 3,3 % hmotnosti. U větších frakcí (4 mm až 22 mm) se množství vratného prachu u nepraného kameniva pohybovalo mezi 2,4 % a 1,6 %, zatímco u praného kameniva, frakcí 4 mm až 16 mm, se pohybovala mezi 1,1 % a 0,7 %. Z těchto údajů plyne, že vratný prach se koncentruje především v jemných frakcích, což odpovídá výrobním procesům. Efektivita praní kameniva byla nejvyšší u frakce 0/4, kde dosahovala více než 73 %, zatímco u větších frakcí se pohybovala v rozmezí 50–60 %. Praní se tak ukázalo jako vysoce účinná metoda odstraňování vratného prachu, zejména u jemných frakcí.

Beton a betonové konstrukce patří díky své vysoké flexibilitě a současně vysoké odolnosti a trvanlivosti v nejnáročnějších klimatických podmínkách k nejrozšířenějším stavebním materiálům současnosti. Základní stavební složkou všech typů betonu je kvalitní kamenivo, které se již několik staletí těží z přírodních zdrojů, pískoven, šterkoven a lomů. Stále se zvyšující poptávka po kvalitním kamenivu se zejména v posledních letech u nás setkává s opačným trendem ubývání činných ložisek přírodního kameniva a to jak drceného kameniva v lomech, tak i těženého kameniva v pískovnách a šterkovnách. Již v r. 2025 konstatovala studie České geologické služby, že do 10 let, tedy do r. 2030–35, skončí v ČR cca 50 % ze všech aktivních kamenolomů a cca 60 % ze všech aktivních šterkoven a pískoven, přičemž proces prodlužování činnosti či otevírání nových ložisek naráží na přibývající omezení nejen z pohledu ochrany životního prostředí, ale i na odpor obyvatel v dané lokalitě.

Částečným zmírněním nastávající krize zdrojů přírodního kameniva je možnost širšího využívání kvalitního kameniva recyklovaného z recyklace stavebních a demoličních odpadů. Recyklované kamenivo je k dispozici na našem trhu již řadu let, stejně tak jeho využívání v betonech není žádnou novinkou a zejména v posledních letech přibývá výrobců transportbetonu i prefabrikovaných dílců, kteří v různé míře používají recyklované kamenivo do betonu. Ve srovnání s přírodním kamenivem je velkou nevýhodou recyklovaného kameniva jeho proměnlivá kvalita závisající do značné míry na variabilitě zdrojů, tedy na složení a struktuře přijímaných SDO, a na úrovni jejich následného zpracování. Toto se odráží i na prezentaci velmi různorodých výsledků a zkušeností z výroby betonu z recyklovaného kameniva i na typu a náročnosti konstrukcí, ve kterých byl takový beton použit. Obecným trendem je použití betonu z recyklovaného kameniva spíše pro méně náročné konstrukce a do prostředí spíše s nižším stupněm vlivu prostředí.

Společnost KVD Plus s.r.o. se dlouhodobě zabývá výrobou recyklovaného kameniva v provozu recyklačního střediska v Dolních Beřkovicích u Mělníka. Sortiment recyklovaného kameniva zahrnuje kamenivo z betonového, směsného i živičného recyklátu a je určeno pro stavební účely. V roce 2024 byl sortiment doplněn o recyklované kamenivo do betonu podle ČSN EN 12620+A1[2] ve frakci 0/8 a 8/16 mm. Sortiment betonů zahrnuje kromě standardních stmelných směsí a betonů podle ČSN EN 206+A2 a ČSN P 73 2404 i betony podle TKP MD, kap. 18 (betony pro stavby dálnic a silnic I. tříd v působnosti ŘSD) a betony s různým podílem recyklovaného kameniva od částečné náhrady hrubého kameniva v rámci platných technických norem až po vlastní typ, KVD beton, se zastoupením recyklovaného kameniva 60 – 90 %. Díky velmi kvalitnímu recyklovanému kamenivu může KVD beton (jakým je SVP XF4) dosahovat překvapivě dobrých parametrů zejména v mrazuvzdornosti a odolnosti CH.R.L. Vážnou překážkou v rozvoji využívání recyklovaného kameniva ze SDO je stále nedostatečná legislativa a úroveň technických norem a předpisů, která nedokáže sledovat rychlý vývoj technologií a kvality v této oblasti a restriktivně omezuje smysluplné a environmentálně zodpovědné používání recyklovaného kameniva. Příkladem může být zde prezentovaný případ výroby vysoce kvalitního betonu s podílem 60 % recyklovaného drobného i hrubého kameniva, přičemž oficiální výklad současně platných národních technických norem prakticky nepřipouští používání drobného recyklovaného kameniva ani v nejmenším podílu a to ani do betonů s nejnižšími nároky na kvalitu a odolnost. A zároveň se na našem trhu projevuje stále větší nedostatek kvalitních přírodních písků s dostatečným podílem jemných částic na úrovni 250 µm, které propůjčují betonu dobré reologické vlastnosti a v neposlední řadě přispívají k optimalizaci spotřeby cementu.

Velmi zajímavé jsou výsledky výzkumného projektu "Snižování environmentálních dopadů betonů s využitím druhotných surovin" (doc. Ing. Tereza Pavlů, Ph.D., Ing. Jan Pešta, Ph.D., Stanislav Černý, 2025).

Cirkulární ekonomika představuje klíčový koncept pro snižování uhlíkové stopy ve stavebnictví, které je jednou z největších odvětví spotřebovávajících primární suroviny. V oblasti betonových konstrukcí je možné uplatnit různé strategie zahrnující maximální využití existujících staveb, recyklaci betonů a použití druhotných surovin k náhradě cementu. Tento článek se zaměřuje na jednotlivé aspekty snižování uhlíkové stopy betonů v souladu s principy cirkulární ekonomiky. Strategie pro snížení environmentálních dopadů betonů jsou například rekonstrukce a maximální využití nosných konstrukcí, znovuvyužití betonových prvků, recyklovatelnost betonů a minerálních odpadů, využití druhotných surovin jako náhrad cementu a snižování dopadů na životní prostředí pomocí úpravy cementu a jeho produkce.

Drcený beton tvoří 40–50 % stavebních a demoličních odpadů (SDO) a patří mezi nejsnáze recyklovatelné materiály. Lze jej použít jako částečnou náhradu přírodního kameniva v betonu, čímž se snižuje těžba surovin. Často se využívá v podkladových vrstvách dopravních staveb nebo v betonech s nižšími pevnostními nároky. Prefabrikované prvky mohou obsahovat recyklované kamenivo tam, kde nejsou klíčové vysoké požadavky na pevnost a trvanlivost. Hlavní nevýhodou je vyšší pórovitost a nasákavost, což může negativně ovlivnit pevnost betonu a ztížit stanovení vodního součinitele. Přítomnost starého cementového tmelu snižuje soudržnost nové směsi a ovlivňuje její složení. Kvalita recyklovaného kameniva závisí na složení odpadu, proto je nutná kontrola a odstranění nežádoucích příměsí. Optimalizace složení směsi a použití přísad pomáhají zlepšit jeho vlastnosti.

Stavební a demoliční odpady, tj. drcené cihly, keramika a směsné stavební materiály mohou sloužit jako náhrada kameniva v betonu nebo terénních úpravách. Po úpravě se cihelný odpad využívá v nízkopevnostních stavebních prvcích, zatímco jemně mleté keramické odpady lze použít jako filer do betonu či při výrobě keramiky. Nevýhodou je proměnlivost složení a přítomnost nežádoucích příměsí (sádra, sklo, plasty), které komplikují kontrolu kvality. Demoliční odpady mohou obsahovat nebezpečné látky, jako azbest či olovnaté barvy, což vyžaduje pečlivé třídění a především předdemoliční audit. Vyšší pórovitost materiálů jako cihly a pórobeton vede ke zvýšené nasákavosti a snížení trvanlivosti betonu. Efektivní využití demoličních odpadů vyžaduje jejich úpravu drcením, proséváním či chemickou stabilizací a homogenizací.

Využití struskového kameniva z vysokopecní strusky, tj. vysokopecní struska vzniká při výrobě surového železa a po úpravě může nahradit přírodní kamenivo v betonu, čímž snižuje potřebu těžby. Vyznačuje se vysokou pevností a stabilní mikrostrukturou, díky čemuž zlepšuje mechanické vlastnosti betonu. Často se využívá i jako podkladový materiál v dopravních stavbách. Další možné použití je při výrobě izolačních stavebních materiálů. Problémem může být přítomnost sklovité fáze, která ovlivňuje soudržnost betonu, a hladký povrch některých frakcí snižující adhezi pojiva. Pokud není struska správně upravena, může obsahovat reaktivní složky vedoucí k expanzním reakcím. Často je nutná její granulace, mletí nebo chemická aktivace pro zajištění vhodných vlastností.

Využití struskového kameniva z ocelářské strusky, tj. ocelářská struska vzniká při výrobě oceli a díky své pevnosti a drsnému povrchu může zlepšit mechanické vlastnosti betonu, zejména pevnost v tlaku a trvanlivost. Nevýhodou je vyšší obsah volného vápna (CaO) a periklasu (MgO), které mohou způsobit objemové změny. Některé složky reagují s vodou a alkáliemi, což může vést k degradaci betonu. Možná přítomnost těžkých kovů (chrom, vanad, olovo) vyžaduje environmentální testování. Složení strusky se mění podle technologie výroby oceli, což ovlivňuje její vlastnosti. Stárnutí nebo tepelné zpracování pomáhá stabilizovat složení a snížit riziko expanze. Smíchání s vysokopecní struskou či popílkem může minimalizovat nežádoucí účinky.

Rychlým ochlazením pomocí vody a vodní páry vzniká vysokopecní struska granulovaná (GGBFS) s vysokým podílem amorfní skelné fáze ($\geq 2/3$ % hm.) [1], která generuje vysoký podíl aktivního SiO_2 a struska vykazuje hydraulické vlastnosti podobné portlandskému slínku v cementech. Granulovaná vysokopecní struska má po ochlazení drobnozrnnou formu a pro další použití se v poměrně krátké době od vzniku mele na jemnou zrnitost. Tato forma vysokopecní strusky se už od minulého století hojně

využívala jako hlavní složka portlandských směsných cementů (CEM II), vysokopecních (CEM III) a směsných cementů (CEM V) a později i přímo jako aktivní příměs do betonu. V současnosti, při klesajícím objemu surové výroby železa a tlakem na vyšší produkci směsných cementů (prodej cementu CEM II ČR 2015 – 1 257 tis. t, podíl 39 %; ČR 2023 – 2 345 tis. t, podíl 70 %), se granulovaná vysokopecní struska stala nedostatkovým materiálem.

Pomalým volným chladnutím taveniny na vzduchu vzniká vysokopecní struska vzduchem chlazená (ACS, ACBFS), která je z převážné části tvořena krystalickou strukturou a má formu různě hrubé tvrdé horniny až do velikosti kamenů v řádu stovek centimetrů. Podíl skelné fáze a obsah aktivního SiO_2 , je výrazně nižší, proto se v minulosti tato forma strusky využívala pouze pro výrobu kameniva hlavně v regionech v okolí hutí, jako je Třinecko, Ostravsko a Kladensko. Významná část produkce vzduchem chlazené strusky končila buď na jednodruhových skládkách, jako je např. halda DestroKladno na Kladně a skládky třineckých a ostravských hutí, nebo v horším případě na směsných skládkách spolu s jinými průmyslovými a stavebními odpady. S narůstajícím nedostatkem aktivní granulované strusky, v poslední době i v důsledku postupného vyčerpání a zavírání lomů na přírodní kamenivo a spolu se zvyšujícím se tlakem na udržitelný rozvoj a snižování uhlíkové stopy se stává vysokopecní vzduchem chlazená struska recyklovaná ze starých deponií strategickou surovinou pro výrobu mnoha stavebních výrobků

Výroba portlandského cementu je zatížena vysokou doprovodnou produkcí oxidu uhelnatého CO_2 , která pochází jednak z energeticky náročných činností opakovaného mletí suroviny a následně slínku a pálení vsázky suroviny při cca 1450°C a jednak přímo z chemického principu rozkladu vápence procházejícího cementářskou pecí. Tepelným rozkladem 1 tuny vápence podle rovnice se uvolní 0,44 tuny CO_2 . Mimo jiné i proto se výroba cementu podílí na celosvětových emisích CO_2 až 8 % a je pod silicím tlakem na snížení takto vysoké uhlíkové stopy. Ke přímému snížení emisí CO_2 při výrobě cementu vedou mj. dvě materiálové cesty – a to změna složení vstupních surovin náhradou vápence materiálem obsahujícím již samotný oxid vápenatý CaO a nebo náhrada portlandského slínku v hotovém cementu složkou s podobnou hydraulickou či pucolánovou aktivitou potřebnou pro tuhnutí a tvrdnutí cementu po smísení s vodou.

Důležité je rovněž využití druhotných surovin jako náhrad cementu v betonu. Jednou z největších environmentálních výzev spojených s betony je vysoká uhlíková stopa cementu. Nahrazení části Portlandského cementu druhotnými surovinami, jako jsou popílký, strusky nebo metakaolin, může snížit uhlíkovou stopu betonů a zároveň zlepšit i některé jejich vlastnosti. Tyto materiály dále přispívají ke snížení spotřeby primárních surovin.

Popílek je vedlejší produkt spalování uhlí, který zlepšuje zpracovatelnost betonu, snižuje hydratační teplo a může zlepšovat odolnost proti chemickým vlivům. Nevýhodou je, že má velkou variabilitu složení a dostupnost v průběhu roku a v budoucnosti. Existují dva hlavní typy popílků - popílek třídy F – pochází ze spalování černého uhlí, má pucolánové vlastnosti a je vhodný pro zvýšení trvanlivosti betonu a popílek třídy C – vzniká při spalování hnědého uhlí, obsahuje vyšší množství vápníku a může mít proměnlivé hydraulické vlastnosti v závislosti na zdroji. Vysokopecní struska je vedlejší produkt výroby železa. Jemně mletá granulovaná vysokopecní struska může sloužit jako příměs cementu nebo jeho náhrada v betonové směsi, což zvyšuje trvanlivost betonu a jeho odolnost vůči CHRL. Dále má pomalejší počáteční nárůst pevnosti a nutnost aktivace pro zajištění správného tuhnutí.

Ocelářská struska je vedlejší produkt výroby oceli v konvertorech nebo elektrických obloukových pecích. V jemně mleté formě může částečně nahrazovat cement, přičemž zlepšuje pevnost betonu a jeho odolnost vůči agresivním chemickým látkám. Obsahuje reaktivní složky, které mohou přispět k pevnosti betonu, a umožňuje využití odpadu z hutního průmyslu. Rizikem je přítomnost volného vápna (CaO) a periklasu (MgO) což může způsobit expanzivní reakce, které vedou k objemovým změnám betonu. Řešením je, že ocelářská struska musí projít procesem stárnutí, tepelnou úpravou nebo použitím pucolánů, čímž se stabilizuje její složení a minimalizuje riziko expanzí.

Metakaolin je kalcinovaný jíł, který zvyšuje pevnost betonu a jeho odolnost vůči chemickým vlivům. Výrazně zlepšuje mechanické vlastnosti betonu, zvyšuje odolnost proti síranům a alkalicko-křemičité

reakci. Nevýhodou mohou být vyšší náklady oproti jiným druhotným surovinám a možnost zvýšené potřeby vody v betonové směsi. Využití těchto druhotných surovin nejen snižuje emise CO₂, ale také pomáhá efektivně zpracovávat vedlejší produkty z průmyslu. Nicméně dostupnost některých z těchto materiálů může být v budoucnu nejistá.

Poslední oblastí, která může přispět ke snížení environmentálních dopadů v oblasti betonů, je optimalizace samotné výroby cementu. Použití alternativních paliv, snížení teploty výpalu slínku a implementace nových typů cementů, jako jsou geopolymerní cementy, mohou významně redukovat emise CO₂. Vývoj nových pojiv tak představuje klíčový směr pro udržitelnou budoucnost stavebnictví. Mezi hlavní strategie patří:

- Použití alternativních paliv – nahrazení fosilních paliv alternativními zdroji energie, jako jsou biomasa, odpady nebo syntetické plyny.
- Snížení teploty výpalu slínku – vývoj nových směsí surovin umožňuje snížit teplotu nutnou pro výrobu slínku, čímž dochází ke snížení emisí CO₂.
- Vývoj nových pojiv – například příměsí a pojiva, které nevyžadují tradiční slínkový proces, ale využívají průmyslové odpady jako surovinu.
- Směsné cementy (CEM II) – kombinace portlandského cementu s dalšími hydraulickými a pucolánovými příměsemi (např. vysokopecní struska (S), popílky (V), mletý vápenec (LL) nebo jejich kombinace (M)) umožňuje snížení obsahu slínku, což vede ke snížení emisí CO₂ a lepším mechanickým vlastnostem betonu.
- Ukládání CO₂ – vývoj technologií pro zachytávání a ukládání CO₂ (CCUS – Carbon Capture, Utilization, and Storage) umožňuje snížit celkové emise cementáren tím, že CO₂ je buď bezpečně uložen pod zemí, nebo využit v dalších průmyslových procesech. Toto řešení je extrémně ekonomicky náročné, což v budoucnu významně ovlivní cenu cementu.

Cirkulární ekonomika poskytuje efektivní nástroje pro snižování uhlíkové stopy betonů. Maximalizace životnosti stávajících staveb, recyklace betonů, využití druhotných surovin a optimalizace cementářských procesů mohou významně přispět k ochraně životního prostředí.

Požadavky na recyklované kamenivo dle norem v ČR

V normě ČSN EN 12 620 jsou uvedeny vlastnosti recyklovaného kameniva pro použití do betonu s objemovou hmotností > 2000 kg/m³. Recyklovanými kamenivy s objemovou hmotností > 1500 kg/m³ a < 2000 kg/m³ se pak zabývá verze +A1. Mezi fyzikální požadavky na recyklované kamenivo patří:

- Nasákavost – recyklované kamenivo je odolné vůči zmrazování a rozmrazování, pokud je hodnota nasákavosti stanovena dle EN 1097 < 1 %.
- Odolnost vůči zmrazování a rozmrazování – je možno použít hodnotu mrazuvzdornosti stanovenou dle EN 1367-1, pro recyklované kamenivo, které nemá částice spojené cementem je vhodná také hodnota zkoušky síranem hořečnatým dle EN 1376-2.

- Klasifikace složek hrubého recyklovaného kameniva – dle EN 933-11 a stanovuje se poměr složek materiálů v hrubém recyklovaném kamenivu, které se deklaruje dle příslušných kategorií.

Tato norma dále předepisuje požadavky na chemické vlastnosti recyklovaného kameniva, mezi které se řadí:

- Obsah chloridů – postupuje se dle EN 1744-1. Obsah chloridových iontů musí být uveden výrobcem. U recyklovaných kameniv obsahující ztvrdlý beton či maltu hrozí riziko chloridů, jež mohou být vázány v hlinitanu vápenatém či jiných fázích, u kterých není možné jejich odstranění vyluhováním vodou.
- Obsah síranů – vodou rozpustné sírany se stanovují dle EN 1744-1, které je nutno deklarovat dle příslušných kategorií. Sírany v recyklovaném kamenivu tvoří riziko agresivního rozpínání v betonu.
- Složky ovlivňující průběh tuhnutí a tvrdnutí betonu – tyto látky mohou být organického (postup dle EN 1744-1:1998, 15.1 a 15.2) nebo anorganického původu (postup dle EN 1744-6). Látky, které ovlivňují průběh hydratace cementu, jsou zejména humusovité látky a materiály s obsahem cukru. Negativní dopady na vývoj pevnosti a trvanlivosti betonu mají některé jílovité minerály.
- Posouzením vlivu kameniva na smrštění betonu se věnuje ČSN EN 1367-4, kde je zmíněno i recyklované kamenivo. V případě nasákavosti recyklovaného kameniva větší než 3,5 % nebo měrné

hmotnosti menší než 2450 kg/m³ lze použít jinou než referenční metodu, kdy lze použít kamenivo nasáklé vodou s osušeným povrchem

- Pokud bude recyklované kamenivo použito v betonu, kde je obsah alkálií omezen, bude třeba zjistit, zdali recyklované kamenivo obsahuje alkálie a případně stanovit jejich obsah. Dále je nutné zjistit, jestli recyklované kamenivo obsahuje reaktivní kamenivo.

Minimální četnosti zkoušek pro recyklované kamenivo jsou uvedeny v následující tabulce:

Vlastnost		Článek	Poznámka	Zkušební metoda	Minimální četnost zkoušek
2	Objemová stálost – smršťování při vysychání	5.7.2		ČSN EN 1367-4	Jednou za 5 let
3	Chloridy	6.2	Recyklované kamenivo	ČSN EN 1744-5	
4	Složky obsahující síru	6.3.	Recyklované kamenivo	ČSN EN 1744-1+A1	Dvakrát ročně
5	Organické složky	6.4.1		*ČSN EN 1744-1 +A1	
	Obsah humusu			15.1*	Jednou ročně
	Fulvo kyselina			15.2*	Jednou ročně
	Srovnávací zkoušky pevnosti v průběhu tuhnutí			15.3*	Jednou ročně
	Lehké organické znečišťující složky			14.2*	Dvakrát ročně
8	Vliv na počáteční dobu tuhnutí cementu	6.4.1	Recyklované kamenivo	ČSN EN 1744-5	Dvakrát ročně
9	Složky hrubého recyklovaného kameniva	5.8	Hrubé recyklované kamenivo	ČSN EN 933-11	Jednou měsíčně
10	Objemová hmotnost zrn a nasákavost	5.5	Hrubé recyklované kamenivo	ČSN EN 1097-6	Jednou měsíčně
11	Vodou rozpustné sírany	6.3	Hrubé recyklované kamenivo	ČSN EN 1744-1 + A1	Jednou měsíčně

Perspektiva využití odpadových materiálů z výroby těžného stavebního kameniva – štěrkopísků

V posledních letech stoupá zájem o využití všech typů odpadních stavebních surovin v důsledku ekonomického tlaku na výrobce kameniva a štěrkopísků. V neposlední řadě mnoho těžářů uvažuje i o úpravě těchto odpadů, někteří problematiku neřeší a zaváží jemné odpady dále do odvalů a výsypek, resp. do odkališť. Přitom většina jemných odpadních produktů má potenciál obchodního využití s předpokladem masového nasazení v průmyslu. Už jen skutečnost, že uvedené suroviny neobsahují většinou organické látky, které by mohly zvyšovat emise CO₂, je příznivá pro zavedení technologických procesů, kterou budou zaměřeny na snižování obsahu nečistot, tj. hlavně slíd a železitých minerálů. Obrovskou výhodou bývá u těchto odpadních produktů jejich určitá předúprava a vytříděnost a hlavně jemnost, která v současných ekonomických podmínkách státu výrazně nahrává pro uplatnění jako náhrada jemného mletí. Taková upravená jemná surovina může být využita bez nákladného mletí pouze na rozplavování a nakonec i obsah jemných živců je příznivý pro snižování teploty kalcinace nebo rychlejší jedno žárový výpal zboží. Prioritou výrobních podniků by také měla být inovace a rozvoj nových technologických úprav s cílem prodat tyto odpadní, neustále se hromadící produkty. U tekutých kalů zaměřených na získávání kritických surovin, ale i jílu různé kvality a použitelnosti v průmyslu, je základní otázkou ekonomické, nejlépe přírodní odvodnění důležité k tomu, aby získané produkty byly dobře transportovatelné k odběrateli. Materiály se nesmí lepit a musí mít přirozeně i vhodnou vlhkost

po odvodnění, nejlépe maximálně kolem 20 hmot.%. K tomu může sloužit například i renesance přírodního sušení s moderním využitím koncentrování tepla s prouděním sušícího vzduchu.

S problematikou hospodárného využití nerostné suroviny se potýkalo ložisko šterkopísků Ostrožská Nová Ves a nebo **Napajedla-sever**. Významným problémem je nevyužívání těžkých minerálů obsažených v podsítných frakcích výhradních a nevýhradních ložisek šterkopísků Hulín a Polešovice – Nedakonice, popř. ložiska Napajedla – jih (amfibol, staurolit a granát, méně časté turmalin, epidot, zirkon, sillimanit, rutil, monazit, apatit, zlato, disten). Na **lokalitě Spytihněv (Napajedla)** byl realizován v roce 2019 výpočet zásob na šterkopísek a užítkové minerály. Vyhodnocen byl i ekonomický potenciál nahromadění technicky využitelných těžkých minerálů. 16 jádrových průzkumných vrtů o hloubce 8,0–11,0 m.

Koncentráty těžkých minerálů Spytihněv (řeka Morava) byly vyrobeny z frakce písku 0/1 rozdužením na spirále a plavením na vibračním stole (splavu), dočištění bylo provedeno rýžováním. Cílem bylo vytvoření monominerální frakce granátu (optim. +98 %) a optimalizace postupu magnetické separace při jeho výrobě. Koncentrát Spytihněv obsahuje **82,4 hmot. % těžkých minerálů**, z toho je asi 80 % TM magnetických a 2,35 % TM nemagnetických. Mineralogické složení magnetické frakce Spytihněv uvádí tabulka.

Tab. č. 140: Mineralogické složení magnetické frakce.

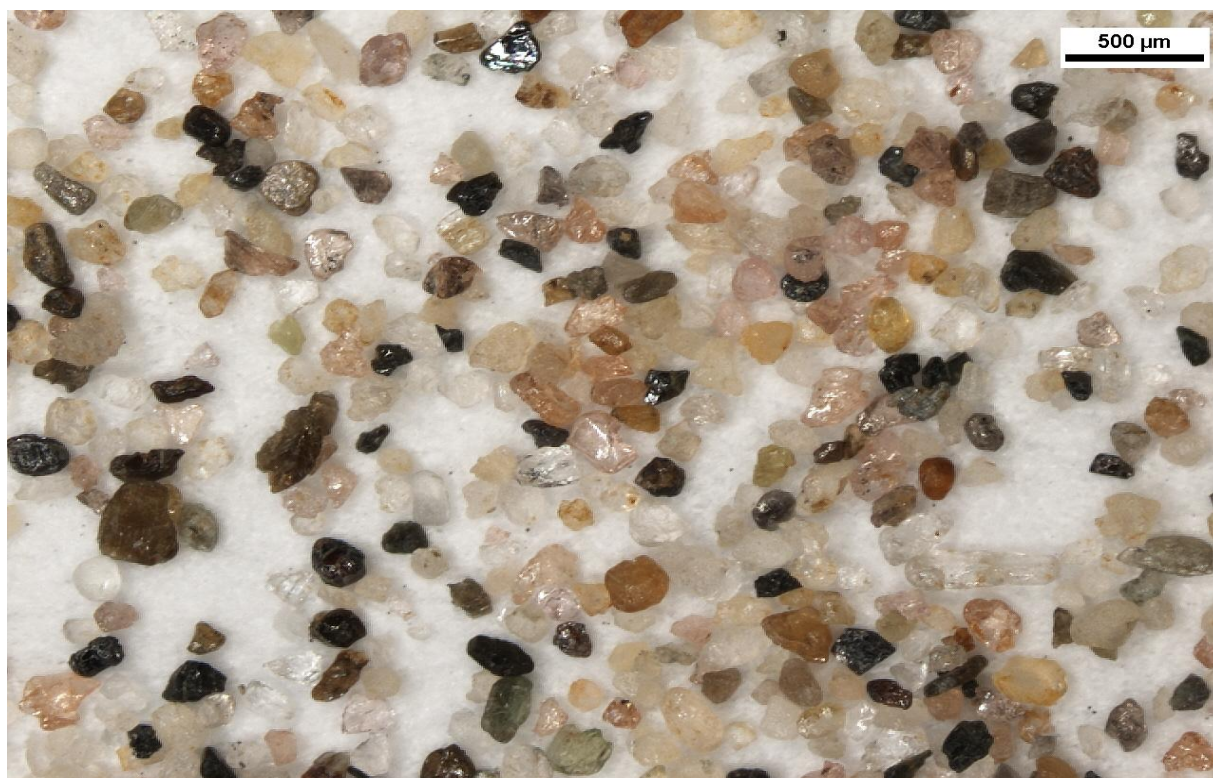
granát	21,3 %
staurolit	16,2 %
ilmenit	13,4 %
pyroxen + amfibol	21,5 %
epidot	7,72 %
nemagnetické TM	2,35 %
lehké minerály (křemen, živec..)	17,6 %

Na obrázku č. 59 a č. 60 je mikroskopický snímek zrnitostní frakce koncentrátu Spytihněv 0–0,25 mm a 0,25–1,0 mm.

V následující tabulce je uvedeno zrnitostní složení koncentrátu Spytihněv.

Tab. č. 141: Zrnitostní skladba koncentrátu.

frakce (mm)	Spytihněv		
	(g)	výnos (%)	kumul. (%)
1	0,1	0,02	100,0
0,63	2,09	0,4	99,98
0,4	21,3	4,12	99,58
0,25	170,48	32,94	95,46
0,125	286,11	55,28	62,52
0,063	36,32	7,02	7,24
<0,063	1,14	0,22	0,22
Celkem	517,54	100	

Obr. 59: Koncentrát Spytihněv frakce 0–0,25 mm.

Obr. 60: Koncentrát Spytihněv v zrnitostní frakci 0,25–1 mm.

V současnosti je prováděno získávání koncentrátů granátů a jiných využitelných těžkých ze štěrkopískové či pískové frakce po vytrídění vhodné zrnitostní frakce pouze pomocí jejich separace v magnetickém poli (Pticen, 2017–2024). **Koncentrát granátů** byl dosažen pomocí gradientové magnetické separace bez nutnosti předchozího gravitačního třídění podle hustoty magneticky tříděných minerálů (např. na vibračním stole). Při slabém magnetickém poli (cca 0,25–0,5 T) se minerály magneticky separují tak, že v první magnetické části R1 jsou nejsnadněji zmagnetizované minerály typu magnetitu, ilmenitu a někdy i granátu, který se nejčastěji koncentruje v magnetické části R2 a R3, který poskytuje největší výnos. Někdy se vyskytují granáty v malém množství i ve frakci R4. V nemagnetickém podílu R5 jsou zastoupeny např. minerály typu křemene, apatitu, rutilu, titanitu, pyroxenu, pyritu, epidotu apod., které se však dají dále rozdělit na zmagnetizovatelné a nemagnetické v silnějším magnetickém poli (např. 0,8–1 Tesla). Gradientová magnetická separace v proměnlivém magnetickém poli minerálů se opírá o princip nového patentu ČGS (Pticen a kol., 2022).

Štěrkopísky obsahují zvýšené obsahy těchto ekonomicky zajímavých minerálů, které v případě použití vhodné technologické úpravy mohou být i komerčně využitelné (Duda 1990, Večeřa 1989). Získávání těžkých minerálů již není podmíněno gravitačním zpracováním frakce pod 4 mm (průměrný obsah této frakce v bilančních zásobách štěrkopísků na ložisku činí 36 %) a následnou elektromagnetickou separací takto získaných před koncentráty. Zpracování a využití těžkých minerálů obsažených především v sedimentech údolní terasy mělo vést k racionalizaci a lepšímu využití těžné suroviny. Granát je ekonomicky využitelný např. jako abrazivum a využívá se např. k řezání kovů, keramiky atd., staurolit se používá v hutním průmyslu a magnetit jako zatěžkávadlo do uhelných prádel. Ekonomický přínos byl vyčíslen v závislosti na objemu těžby a aktuálních cenách v řádu několika set tisíc Kč ročně. Přesto však tento lepší způsob zhodnocování suroviny dosud nebyl na ložiskách zaveden.

Kvartérní fluviální terasové akumulace

Petrografické složení vykazuje převahu křemene ve štěrkové frakci (2–4 mm) v množství 50 %, v písčítých frakcích 0,063–2 mm je zastoupen 50–73 %. Valounky jsou převážně světle šedé, polokulaté, různých tvarů, s četnými puklinkami vyplněnými hydroxidy Fe, u některých je povrch dolíčkovaný. Rula je zastoupena hlavně v hrubém podílu 15–40 %, světle šedá, jemnozrnná, biotitická, navětralá, polozaoblené až zaoblené valounky zploštělých tvarů. Pískovec 5–15 % ve frakcích 0,5–8 mm, světle okrový, s příměsí glaukonitu, v dobře zaoblených valouncích, živec dosahují maxima ve frakci 0,5–1 mm až 15 %, amfibol, slída jsou v jemnozrnných písčítých frakcích maximálně do 8 %, živec + křemen 3–12 %. Z těžkých minerálů podle orientačního posouzení převládá amfibol a granát, dále jsou zastoupeny staurolit, epidot, zoisit, rudní minerál, turmalín a glaukonit. Živce jsou v písčítých podílech 0,063–2 mm do 5 %, křemenec se vyskytuje ve frakci 0,25–1 mm do 5 %, amfibol do 3 %, slída do 6 % jen ve frakci pod 0,063 mm.

V asociaci těžkých minerálů (ve frakci 0,25–0,063 mm - obsah TM 4,6 %) vykazuje nejvyšší zastoupení amfibol 51 %, dále granát 19 %, rudní minerály 9 %, staurolit 6 %, limonit 5 %, srůsty minerálů 5 %, zioisit 2 %, zirkon 2 % a turmalín 1 %.

V petrografickém složení je dominantní složkou ve všech frakcích křemen 60 % (ojediněle 20 % ve frakci 2–4 mm), bělošedý a světle okrový, polozaoblené a poloostrohranné valounky různých tvarů, mírně protažené, slabě rozpukaté. Pískovec ve frakcích 0,5–8 mm – 8–20 %, jemnozrnný, s různou příměsí glaukonitu. Valounky jsou polozaoblené, většinou dokonale zaoblené, ploše protažené, nazelenalé a šedé barvy. Rula 5–18 %, bělavě šedá, drobnozrnná, paralelní textury, valouny polozaoblené a zaoblené. Křemenec se vyskytuje ve frakcích 0,5–8 mm 5–15 %, maximum ve frakci 2–4 mm – 15 %, živec do 5 %, břidlice 3 %, silicit 10 % (jen ve frakci 2–4 mm) amfibol 3–5 %. Slída se vyskytuje v jemných podílech (frakce 0,25–0,063 mm), úlomky nespecifikovaných hornin v písčítých frakcích dosahují až 20 %.

V asociaci těžkých minerálů ve frakci 0,25–0,063 mm (celkový obsah 1,8–4,0 %) dominuje amfibol 34 %, granát 11 %, staurolit 9 %, epidot 10 %, rudní minerály 17 %, srůsty minerálů 8 %, zoisit 4 %, pyrit 4 %, turmalín 1 %. Zirkon 1 %, limonit 1 %.

Zajímavá je vertikální distribuce těžkých minerálů ve fluviolakustrinním souvrství. Obsah granátu klesá směrem k povrchu báze z 15 % na 8 %, rovněž obsah rudních minerálů z 19 % na 10 %, amfibol vykazuje variabilní nepatrnou klesající tendenci z 34 % na 28 % a 39 % na 37 %, zatímco obsah staurolitu směrem k bázi se mírně zvyšuje z 10 % na 12 %. Celkový obsah těžkých minerálů ze 4,0 % směrem k bázi souvrství klesá na 1,8 %.

Neogenní sedimenty (pliocén-miocén)

Podle makroskopického popisu v petrografické skladbě převažuje křemen, akcesoricky je zastoupen živec, živec + křemen, pískovec, Fe hrudky, slída.

Asociaci těžkých minerálů ve frakci 0,25–0,063 mm (celkový obsah - 0,8 %) tvoří amfibol 15 %, granát 6 %, staurolit 12 %, rudní minerály 26 %, srůsty minerálů 25 %, epidot 5 %, limonit 3 %, zoisit 3 %, turmalín 2 %, pyrit 1 %, zirkon 1 % a titanit 1 %.

Srovnáním s kvartérními terasovými akumulacemi (údolní terasa, fluviolakustrinní souvrství), je patrný nápadný úbytek granátu a amfibolitu, což charakterizuje neogenní uloženiny v tomto regionu. Poměrně vysoké zastoupení minerálů zoisitu a epidotu indikuje genezi za panonských sedimentů.

Na nevýhradních ložiskách Moravský Písek-Polešovice (D-3012101) a Uherský Ostroh (N-3012102) a dále na prognózním zdroji Uherský Ostroh (Q 9434900) byly vypočtené zásoby těžkých minerálů a štěrkopísků. Průzkum štěrkopísků, jímž bylo ve dvou nad sebou ležících blocích vykázáno 7 782 468 m³ štěrkopísků v kategorii C1, byl doplněn zjištěním obsahu a výpočtem zásob těžkých minerálů.

Vzhledem ke způsobu ověření těžkých minerálů a vysoké proměnlivosti jejich obsahu v ložisku odpovídají tyto zásoby kategorii C2. Jelikož však jde o doprovodnou surovinu, jejíž využití plně závisí na těžbě a technologii úpravy štěrkopísků nejsou zásoby těžkých minerálů vykazovány odděleně.

Průměrné obsahy a zásoby užitečných minerálů ve vykázaných zásobách štěrkopísků jsou tyto:

Tab. č. 142: Průměrné obsahy a zásoby užitečných minerálů ve vykázaných zásobách štěrkopísků.

minerál	průměrný obsah (g.m ⁻³)	zásoby - kg
rulit	15	116 730
ilmenit	228	1 775 160
granát	274	2 134 140
zirkon	20	155 640
monazit	14,4	112 104
staurolit	494	3 844 740
zlato	0,00028	2,15

Anomálně nízký podíl těžké frakce ve velkoobjemových vzorcích a nepříznivá asociace těžkých minerálů jsou způsobeny s největší pravděpodobností tím, že v době odběrů vzorků bylo těženo z jižního okraje aluviální nivy, tedy z okrajových částí s vysokým podílem úlomků dřev a se zvýšenou jílovitostí.

Výsledky provedených prací na Ostrožské Nové Vsi mají praktický význam. Ukázaly totiž, že v těžebních štěrkopísků na řece Moravě docházelo při třídění a úpravě ke koncentraci těžkých minerálů. Využitelné jsou ovšem ty případy, kdy těžké minerály jsou přítomny ve frakci nad 0,1 mm, což je

technologická i ekonomická hranice třídění. Potvrdilo se to již na lokalitě Mohelnice, kde je prokázáno, že tyto minerály, zvláště staurolit a granát jsou koncentrovány ve frakci 0-4 mm.

Odkaly z úpravy v Ostrožské Nové Vsi byly z hlediska těžkých minerálů ekonomicky nevyužitelné.

Výzkum bude nutné zaměřit na těžebny, kde lze předpokládat přítomnost těžkých minerálů ve frakci nad 0,1 mm a to jsou kromě již zkoumaných Napajedla, Uherský Ostroh, Kvasice2, Mohelnice - Náklo a Tovačov.

4.2.7 Těžební plánované záměry

Analýza stavu rozpracovanosti a posouzení dlouhodobě plánovaných nových těžebních záměrů pro dobývání ložisek stavebních surovin na území ČR

Zlínský kraj je regionem s vyšší spotřebou šterkopísků. V důsledku pokračujícího urbanistického rozvoje a zejména intenzivního budování liniových dopravních staveb celostátního významu bude i během nadcházejících desetiletí tento trend přinejmenším stagnovat, nebude-li dokonce rostoucí. Přitom řada ložisek se již nyní blíží hranici své životnosti a s ohledem na náročnost a zdoluhavost povolovacích procesů nelze v dohledné době očekávat otvírku dostatečně kapacitních alternativních ložisek.

V souvislosti s postupným využíváním a dotěžováním stávajících ložisek stavebních surovin (tj. u ložisek již dobývaných HC v rámci POPD a v ÚR dle ČPHZ) lze běžně uvažovat s několikaletou procedurou – od přípravy záměru k těžbě. Přestože se k dalšímu rozšíření či pokračování těžby přistupuje s přiměřenou časovou perspektivou, do současné doby jsou evidovány záměry, které se dlouhodobě připravují 7–12 let s nejasným výsledkem. V žádném případě není okamžitě možné využití dalších nových zdrojů či pokračování těžby na stávajících ložiskách až po dotěžení stávajících ložisek. Zhruba 37 let se neotevřel žádný nový kamenolom. Bez dalšího rozšíření stávající těžby či povolení otvírky nového ložiska stavebního (drceného) kamene nelze zajistit dostatečnou produkci kvalitního sortimentu pokrývajícího poptávku a potřebu stavebních surovin pro území krajů či ČR, zvláště v blízkosti realizovaných nebo plánovaných liniových staveb státního či regionálního významu.

V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin je nezbytné v kraji vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních – rezervních, či nově ověřených ložisek stavebních surovin. Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek stavebního kamene a šterkopísků do návrhového období do roku 2035/36, tak se plánují celkem cca 20 nových záměrů, včetně pokračování stávajících těžeb a to formou rozšíření pískoven a kamenolomů anebo dalšího zahloubení. Nové záměry ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich pokračování těžeb navazující na vytěžené, či postupně dotěžované DP. Celkově se jedná o 4 zcela nové záměry využití výhradních ložisek šterkopísků, dále 8 zcela nových záměrů využití ložisek nevyhrazeného nerostu – šterkopísků, a v neposlední řadě 2 záměry rozšíření těžby na dlouhodobě využívaných výhradních ložiskách šterkopísků. U ložisek stavebního kamene se jedná o 2 zcela nové záměry využití nevýhradních ložisek a to formou malotěžby pro místní potřebu CHKO Bílé Karpaty, dále 2 záměry rozšíření a zahloubení – pokračování těžby v rámci POPD na výhradních ložiskách stavebního kamene v rámci rozsahu DP a 2 obdobné záměry rozšíření a zahloubení – pokračování těžby na nevýhradních ložiskách.

4.2.7.1 Šterkopísky

Všechny níže uvažované ložiska a lokality představují těžbu šterkopísků vhodných pro stavební účely v souladu s normami ČSN EN 13242 jako kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace; ČSN EN 12620 jako kamenivo do

betonu; ČSN EN 13043 jako kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch. Na všech lokalitách přichází v úvahu těžba pod hladinou podzemní vody.

Plánované využití nevýhradního ložiska štěrkopísků Chropyně (D 3155300), neboli rovněž Chropyně– Hejtman k využití

Vlastní těžební činnost (těžba štěrkopísků ložiska nevyhrazeného nerostu ložiska Chropyně (D 3155300) je předmětem souběžného územního řízení o změně využití území.

Lokalita byla v minulosti součástí několika geologických průzkumů, poslední byl zaměřen na přehodnocení zásob části nevýhradního ložiska (Zíma 2014).

Záměrem je tedy těžba štěrkopísků ložiska nevyhrazeného nerostu Chropyně (D 3155300), na lokalitě tzv. „Hejtman“ a následná rekultivace zájmového území. Jedná se o povolení 1. etapy, v rozsahu vymezeném pro těžbu v rámci aktuálního územního plánu. Po uvolnění dalších ploch pro těžbu v územním plánu bude řešeno rozšíření těžebny v rámci dalších, samostatně povolovaných etap. Těžbu plánuje spol. EKO Agrostav a.s., Tovačovská 300, 750 02 Přerov I-Město, IČ: 47672200.

Plocha zájmového území dle EIA byla celkem 99 627 m² (9,9627 ha). Po úpravě projektu tak, aby byla dotčena plocha výhradně v rozsahu vymezeném platným územním plánem, byl rozsah záměru zmenšen na celkovou plochu 85 426 m² (plocha pískovny 66 670 m² a plocha pro zázemí 18 756 m²). Z důvodu zmenšení plochy a dalších dílčích změn (např. ohrázkování) byly zároveň provedeny i úpravy Plánu sanace a rekultivace. Jedná se o změny oproti záměru popsáném v dokumentaci EIA, které byly součástí úplného popisu změn předloženému Krajskému úřadu dle §9a odst. 6) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí ve znění pozdějších předpisů („coherence stamp“). Souhlasné závazné stanovisko EIA k ověření změn záměru bylo vydáno dne 16.3.2023, pod č.j.: KUZL 27235/2023, čímž byly změny oproti EIA potvrzeny jakožto nevýznamné.

Využití velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísků Chropyně (č. ložiska D3155300) na ploše 99 627 m² je v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území Městského úřadu Kroměříž, stavebního úřadu, č. j. 02/328/027628/1307/72/2022/Bach ze dne 06.03.2024, které bylo následně potvrzené rozhodnutím Ministerstva pro místní rozvoj ČR pod Č. j.: MMR-85630/2024-83_ Sp. zn.: SZ-12085/83/2024 ze dne 20. ledna 2025, správním orgánem příslušným podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Štěrkopísky budou dobývány z vody pasovým rypadlem s prodlouženým výložníkem a/nebo těžebním strojem s vlečným korečkem, popř. plovoucím těžebním strojem (plovoucí korečkové rypadlo nebo drapákový bagr), podle aktuální mocnosti těžené suroviny v jednom těžebním řezu, až na jílové podloží (mocnost těžené suroviny je cca 15–22 m). Těžební činnost v předmětném území je, při maximální roční těžbě 150 000 tun, tj. cca 88 000 m³/rok, plánována cca na 11 let. Jedná se o maximální výši těžby, které může být dosaženo až po vyřešení dopravního obchvatu města Chropyně (po dokončení přeložky silnice III/4349 včetně i nového nadjezdu přes železniční trať podle Územního plánu města Chropyně), do té doby bude maximálně odváženo po alternativní trase (přes Zářičí) max. 75 000 tun. Maximální výše těžby tedy nebude zejména v prvních letech realizace dosahováno, tzn. doba těžby se podle toho přiměřeně prodlouží. Vytěžený prostor bude rekultivován hydricky – na vodní plochu a břehové partie. V rámci sanace a rekultivace, která bude postupovat bezprostředně za těžbou, dojde k úpravě břehů, vytvoření terénní modelace pro mokřad a tůň v severní a západní části těžebního prostoru a následnému ozelenění okrajů vodní plochy.

Územním rozhodnutím pro změnu využití území pro těžbu v pískovně Chropyně, v rámci 1. etapy, budou dotčeny parcely v katastrálním území Chropyně p. č. (dle KN): 1948/1, 1948/5, 1948/7, o rozsahu celkem 66 670 m².

Využití nevýhradního ložiska kvalitního štěrkopísku bude především pro zásobování a rozvoj přilehlé části Zlínského kraje a Olomouckého kraje – výstavba vodohospodářských, zemědělských a dopravních staveb (dálnice, koridory, apod.). Využití předmětného záměru těžby části bloků zásob ložiska Chropyně (D 3 155 300), je v souladu s výsledky předchozí „Regionální surovinové politiky Zlínského kraje z analýzy využívání a potřeby veškerých výhradních a nevýhradních ložisek štěrkopísku ve Zlínském kraji“. Záměr využití nevýhradního ložiska „Chropyně – těžba štěrkopísku v lokalitě „Hejtman“ je taktéž v souladu s výsledky navrhovaných územně-limitních podmínek prezentovaných ve zpracované „Studii limitů těžby, postupné využitelnosti a ochrany zásob ložisek nerostných surovin se zřetelem na ložiska štěrkopísku Zlínského kraje z roku 2006“.

Technickým zázemím a spojovací komunikací budou dotčeny pozemky v k.ú. Chropyně, p.č. 1948/5, 1948/7, 1948/9, 1942/2, 1942/5, o rozsahu celkem 18 756 m².

Přístupovou komunikací, řešenou v samostatné části „B“, budou dotčeny pozemky v k.ú. Chropyně p.č.: 1942/2, 1942/5, 1942/8, 1956, 1957, 1959, 1961, 1927, 2064/1, 1972, 1928/15, 1928/16, 2004, 2042/1, 2042/4.

K záměru „CHROPYNĚ, těžba štěrkopísku v lokalitě „Hejtman“ a její následná rekultivace“ bylo dne 24. 11. 2011 pod č.j. KUZL 71736/2010, sp. zn. KUSP 71736/2010 ŽPZE-MV krajským úřadem Zlínského kraje, odborem životního prostředí a zemědělství vydáno souhlasné Stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí s podmínkami podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), v platném znění (dále stanovisko EIA). Platnost tohoto stanoviska EIA byla několikrát prodloužena přípisem KÚ Zlínského kraje č.j. KUZL 52690/2016 ze dne 23. 8. 2016 do 10. 8. 2022 a dále pod č.j. KUZL 85413/2022 od 12. října 2022 s platností do 10. 08. 2027 (viz IS EIA na www.cenia.cz, kód záměru ZLK494). Ve věci citovaného prodloužení stanoviska EIA bylo následně vedeno přezkumné řízení s výstupem, že KÚ Zlínského kraje rozhodnutím ve formě Usnesení o zastavení přezkumného řízení č.j. KUZL 75190/2019, sp. zn. KUSP 25934/2017 ŽPZE-EG ze dne 18. 11. 2019 přezkumné řízení zastavil a tím byla potvrzena platnost prodloužení Stanoviska EIA.

Projekt je v souladu s územně plánovací dokumentací. Územní plán Chropyně vydalo Zastupitelstvo města Chropyně usnesením č. ZM 08/20/2013 s nabytím účinnosti dne 1. 1. 2014. Změnu č. 1 Územního plánu Chropyně vydalo Zastupitelstvo města Chropyně usnesením č. 0033/25ZM/2018 ze dne 20.6.2018 s nabytím účinnosti dne 12. 7. 2018. Územní plán po změně č. 1 respektuje lokalitu jako území pro těžbu nerostů. Předmětem dokumentace jsou s těžbou související stavby (zázemí a komunikace). Související dokumentací pro územní rozhodnutí o změně využití území je řešena těžební činnost v rozsahu vymezeném územním plánem. Dotčené území je součástí evropsky významné lokality EVL Morava-Chropynský luh, systému NATURA 2000, unikátní svou přírodní hodnotou, významnou ornitologickou lokalitou a odborníkům známé výskytem chráněných a ohrožených živočišných druhů a rostlin.

Území je součástí chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Kvartér řeky Moravy a leží v záplavovém území (aktivní zóna). K otázce těžby v aktivní zóně záplavového území (dále jen AZZÚ) vodního toku Morava dal souhlas Povodí Moravy, s.p. ve svém stanovisku ze dne 24. 1. 2022, zn. PM-54296/2021/5203/Kr.

Určujícím faktorem je pro oblast navrhovanou k těžbě štěrkopísku umístěnou v CHOPAV Kvartér řeky Moravy naplnění požadavku Nařízení vlády č. 85/1981 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev, Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy (dále jen „Nařízení vlády“) potřeba stanovení možnosti a typu

vodohospodářského využití v souladu s ust. § 2 odst. 1 písm. e) bodu 1. nařízení vlády. Pro naplnění tohoto požadavku proto navrhuje následující způsob využití (pro plochu těžby):

1. Vytvoření dvoupřvkového přírodního litorálu s proměnlivým dnem v příbřežní zóně se stálou hladinou podzemní vody ve volné zemědělské krajině. Předmětem vodohospodářského využití vodní plochy bude rozhojnění biotopů vázaných na vodu v zemědělsky monotónně využívané krajině, zlepšení vzhledu krajiny při využití vodní hladiny jako esteticky mimořádně působivé složky a s tím související zvýšení rekreační a pobytové hodnoty krajiny. Cílem navrženého řešení je posílení přírodního a přírodě blízkého rázu a funkcí vodních složek krajiny. Jedná se o revitalizační opatření směřující k odstranění nepříznivých procesů vyvolaných lidskými zásahy, v daném případě intenzivním zemědělstvím a těžbou.
2. Vytvoření volného, disponibilního objemu vody v množství cca 1 000 000 m³, upravitelné na vodu pitnou pro případ náhlých potřeb vyvolaných přírodní či jinou nepředpokládanou událostí. Cílem navrženého řešení bude realizovat těžební záměr v lokalitě tak, aby již v úvodních fázích těžby byl zpřístupněn zdroj podzemní vody pro možnost jeho operativního využití. Metodicky se jedná o vytvoření zásobního objemu pitné vody a o dodržování takových pravidel pro těžbu a návaznou rekultivaci, které nepovedou k ohrožení jakosti a nezávadnosti tohoto potenciálního zdroje vody. Povrchová voda bude sice krátkodobě ovlivňovat jakost i stav hladiny vody v jezeře, znečištění však bude minimální, krátkodobé a s mizivým potenciálem znečištění podzemní vody v důsledku infiltrace znečištění. Plocha bude dočasně využita pro těžbu štěrkopísků. Po ukončení těžby bude vzniklé jezero sloužit jako rezervoár surové vody využitelný v případě potřeby pro úpravu na pitnou vodu.

Samotná zájmová plocha je součástí evropsky významné lokality (EVL) Morava – Chropynský luh systému NATURA 2000. Uvedený typ evropsky významného stanoviště 6430 je definován poměrně široce a v rámci fytoocenologie zahrnuje více biotopů mapovaných v rámci přípravy NATURA 2000. V potenciálně dotčeném prostoru, mezi těžebním prostorem (jenž je celý lokalizován na orné půdě) a tokem Malé Bečvy nicméně tento typ stanoviště chybí a je nahrazen převážně ruderalizovanou vegetací okrajů agrocenóz, přecházející přímo v břehový porost typu tvrdého luhu. Z toho důvodu lze potenciální vlivy realizace těžby štěrkopísku dle záměru EIA „Chropyně, těžba štěrkopísku v lokalitě Hejtmán, a její následná rekultivace“ na tento typ evropsky významného stanoviště v podstatě vyloučit.

Vzhledem k malému rozsahu a typu záměru a vzdálenosti ostatních EVL a PO soustavy NATURA 2000 lze potenciální vlivy těžby štěrkopísku dle záměru EIA „Chropyně, těžba štěrkopísku v lokalitě Hejtmán, a její následná rekultivace“ na ostatní lokality soustavy NATURA 2000 a priori vyloučit.

V souladu s podmínkami závazného stanoviska EIA (Krajský úřad Zlínského kraje ze dne 1. 4. 2020, č.j. KUZL 20944/2020) bude v posledním vegetačním období před zahájením skryvkových prací a přípravy území pro řešení provozního zázemí písníku v zájmovém území, proveden aktuální zoologický doprůzkum s cílem stanovit případná opatření k minimalizaci vlivů na případně zjištěné druhy ochranný významných druhů živočichů (druhy zvláště chráněné a druhy vyšších kategorií ohrožení dle červených seznamů). Průzkumy budou dále zajištěny vždy ve vegetačním období před postupem těžby do další etapy. V případě zjištění chráněných druhů živočichů bude postupováno v souladu se zákonem 114/1992 Sb., v platném znění (rozhodnutí o výjimce ze zákazů).

Ložisko Chropyně je součástí karpatské předhlubně, která je vyplněná vesměs jílovitými sedimenty neogenního stáří (terciér) o mocnosti až několika stovek metrů. Neogenní horniny tvoří podloží ložiska. Nad nimi se nacházejí převážně písčité fluviolakustrinní a štěrkovité fluviální kvartérní sedimenty, ve kterých je vyvinuto vlastní ložisko. Vlastní ložisko je tvořeno nezpevněnými písčitými a štěrkovitými sedimenty. V horizontálním směru je ohraničení ložiska umělé, písková a štěrkopísková akumulace pokračuje za hranicemi ložiska všemi směry a navazuje na okolní ložiska.

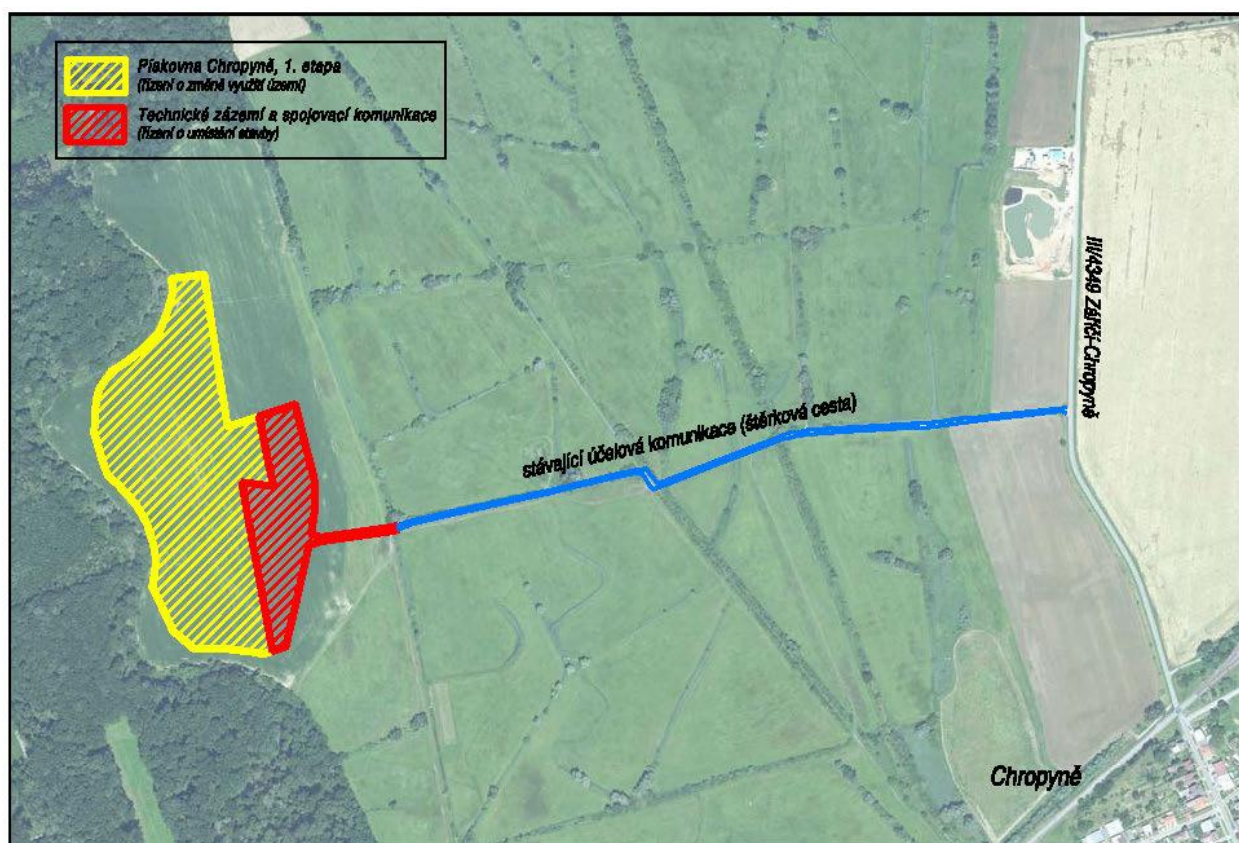
Obsah hrubého kameniva nad 4 mm je v průměru 50 %, humusovitost slabá (A-B) jílovitost se pohybuje od 1,1–2,9 %. Jedná se velmi kvalitní ložisko štěrkopísků ověřené v rámci prováděných vrtných a hydro-monitorovacích prací v roce 2004 (3 monitorovací vrty (CH1–CH3) a 3 ložiskové vrty (P1–P3)). Surovina je hodnocena jako velmi vhodná dle ČSN 72 1512 - štěrkopísek třídy BI pro vysokopevnostní betony, ČSN EN 12620 - Kamenivo do betonu, ČSN EN 13043 - Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch, ČSN EN 13139 - Kamenivo pro malty, ČSN EN 13242 - Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace apod. Předpokládaným výsledkem úpravárenského procesu budou frakce: 0–4, 0–32, 4–8, 8–16, 16–22, 16–32 mm, které budou deponovány na samostatných deponiích v rámci TZ.

Hydrogeologické poměry lokality jsou velmi jednoduché. Z hydrogeologického hlediska náleží zájmové území rajonu 1622 „Pliopleistocen Hornomoravského úvalu – jižní část“. Území je budováno dobře průlinově propustným kolektorem (kvartérní písčité štěrky a písky) se součinitelem filtrace zjištěným v okolí lokality v rozmezí 1,3–5,7. 10⁻⁴ ms⁻¹. V podloží jsou vyvinuty pliocenní sedimenty, tedy subhorizontálně uložené souvrství se střídajícími se izolátory a kolektory. Toto souvrství je ve vertikálním směru nepropustné a tvoří tedy kvartérnímu kolektoru počevní izolátor. Kolektor je kryt náplavovými hlínami, které jsou jen slabě průlinově propustné až nepropustné a mají tedy, v případě jejich větších mocností, funkci nadložního izolátoru.

Předpokládaný termín ukončení těžby je období 2042–2045. Předpokládaný termín ukončení rekultivace je 2039–2050. Po ukončení těžby bude plocha technického zázemí rekultivována zatravněním s výsadbou soliterních stromů podle schváleného Plánu sanace a rekultivace. Takto zrekultivovaná plocha (zatravnění, soliterní stromy, popř. keře) bude umožňovat extenzivní zemědělské využití, ale zároveň bude území stále využitelné do budoucna k vybudování zázemí pro čerpání vody atd. - tedy se zásahy a stavby, které jsou nezbytnou podmínkou pro využití vodní plochy jako zdroje surové vody vhodné pro úpravu na pitnou vodu. Bezprostředně za těžbou budou průběžně prováděny sanační a rekultivační práce na základě dokumentace „Plán sanace a rekultivace Pískovny Chropyně – etapa 1, technické zázemí a spojovací komunikace“ (Horký 2021) (dále též PSaR 2021), která byla předložena v rámci řízení o vynětí pozemků ze zemědělského půdního fondu (obr. 61).

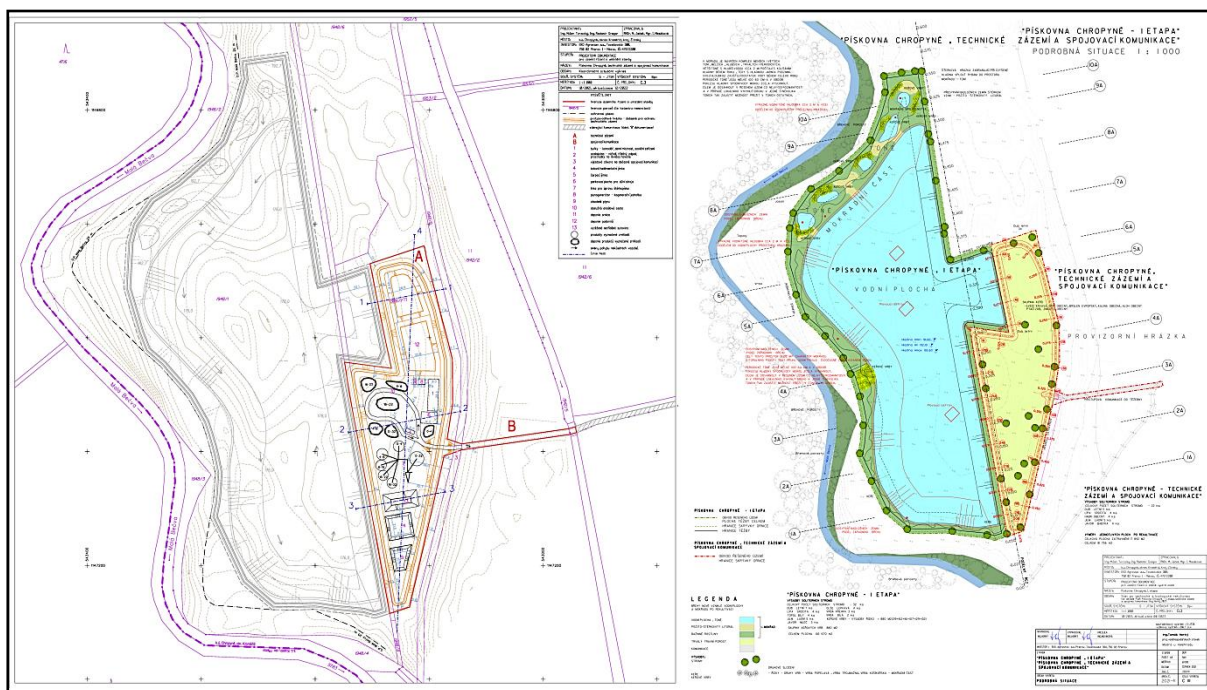

Obr. 61: Etapizace těžby ložiska Chropyně – Hejtmán.

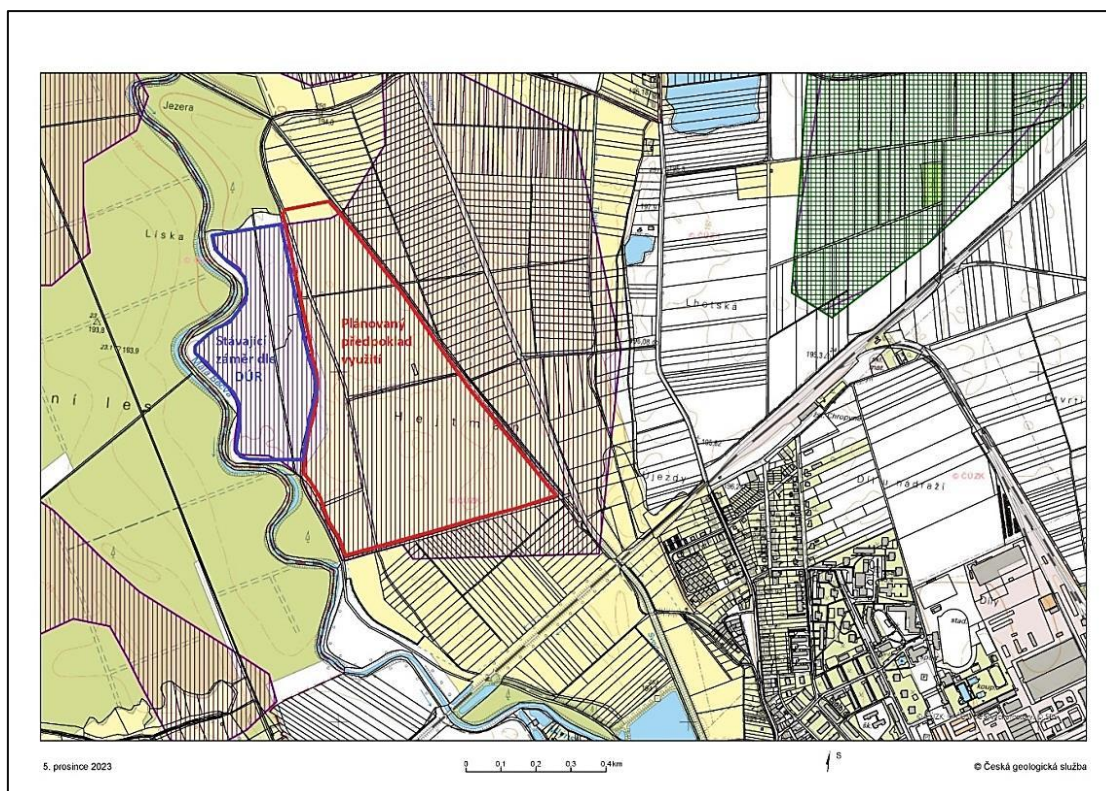
Obr. 62: Vyznačení přístupové komunikace ve vztahu k řešenému území v ortofotomapě (GET, 2022).

Jako dopravní trasy pro příjezd k zájmovému území, přesun hmot a materiálů budou využity stávající místní komunikace a krajské silnice (obr. 62). Přístup z komunikace III/4349 Záříčí-Chropyně bude zajištěn po stávající účelové komunikaci (šterková cesta) až k pozemku p.č. 1942/5 k.ú. Chropyně. Možné dopravní směry k expedici výrobků z pískovny byly řešeny v rámci Dopravní studie (Smělý, 2019). Vzhledem ke zrušení stávajícího úrovněvého železničního přejezdu P 7208 v rámci stavby Modernizace trati Přerov – Brno bylo nutné změnit předpokládané trasy dopravy. Hlavní změnou je uvažované využití plánovaného mimoúrovňového křížení přeložky silnice III/4349 s železniční tratí č. 300, zaneseného do územního plánu města Chropyně. Přeložka silnice III/4349 bude obchvatem města Chropyně, která povede dopravu z těžebního prostoru na silnici II/436 a dále do Přerova. Do doby realizace nadjezdu přes železniční trať a přeložky silnice III/4349 podle Územního plánu města Chropyně bude probíhat doprava produktů šterkopísku přes obec Záříčí dále po silnici III/4348 směrem do Troubek, a následně po silnici II/434 směrem do Přerova do areálu firmy EKO Agrostav, a.s.

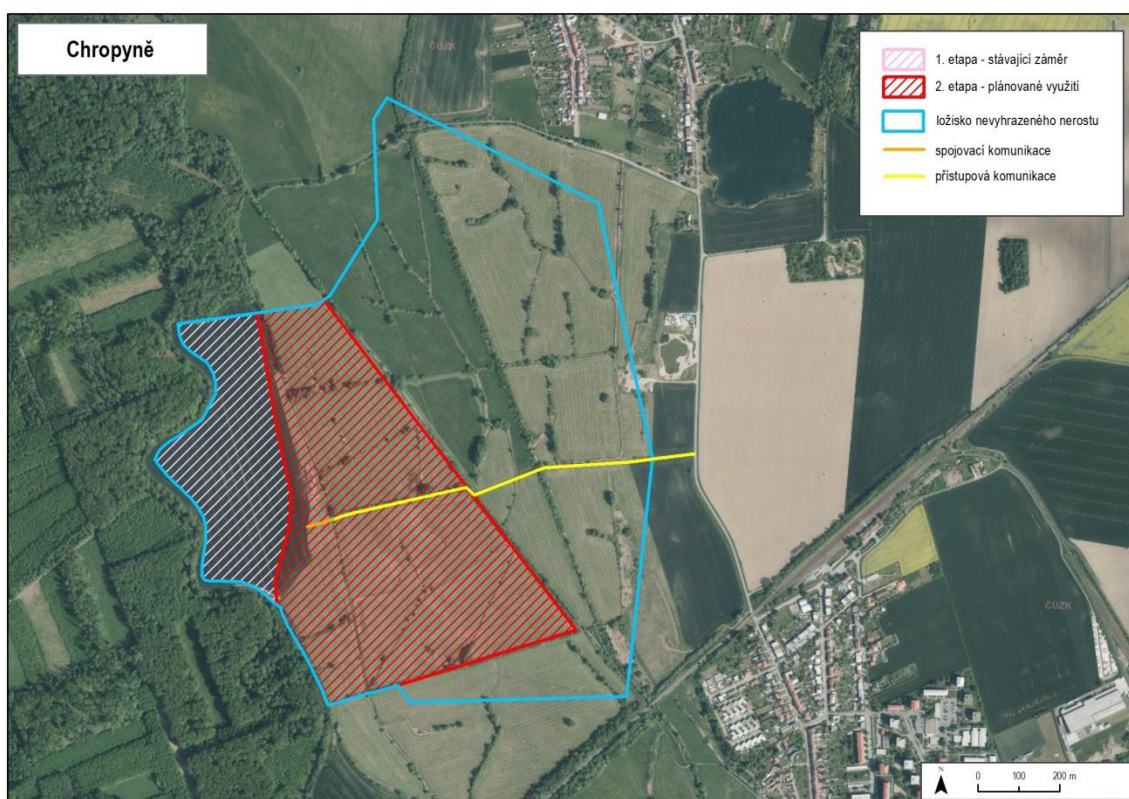

Obr. 63: Situační plán využití a technického zázemí ložiska Chropyně – Hejtmán a jeho následná rekultivace.

S ohledem na vysokou kvalitu suroviny se uvažuje o další rozšíření těžby na nevýhradním ložisku Chropyně po ukončení I. etapy těžby na ploše 10 ha. Plánované pokračování využití ložiska se v přelomu návrhového období 2035 doporučuje v návaznosti na dotěženou I. etapu těžby na ploše cca 10 ha a to východním a JV pokračováním na další ploše cca 20 ha. Další budoucí rozšíření těžby na ploše cca 20 ha je situováno na parcelách č.p. 1942/6, 1942/2, 1942/1 a na části parcely č.p. 1952/1 v k.ú. Chropyně s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb (EVL Morava -Chropýnský luh, PP Záříčské louky apod.) s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. V návrhovém období je zapotřebí provést revizi rozsahu vyhlášené Přírodní památky (PP) Záříčské louky na základě systematického biologické hodnocení. Podle metodiky MŽP je Zrušení/či změna zvláště chráněného území je mimořádným opatřením; obvykle postačí změna jeho ochranného režimu (bližších ochranných podmínek) nebo změna jeho rozlohy (zmenšení o území, na kterém je dán důvod pro zrušení ochrany). Tento postup změny jeho rozlohy je tedy legitimní a běžně využívaný jinými krajskými úřady. Nový návrh PP Záříčské louky musí mít plochu, která je běžná pro tento typ chráněného území a zejména reálně odráží výskyt chráněných druhů. Zvláštní ochranu v podobě PP Záříčské louky si zaslouží především nejzachovalejší biotopy s větší početností chráněných motýlů.

Obr. 64: Situační plán plánovaného rozšíření ložiska Chropyně – Hejtmán.

Obr. 65: Plánované budoucí rozšíření plochy nevyhrazeného ložiska Chropyně

LEGENDA

HRAZEBE

	HRAZEBE STÁTU
	HRAZEBE KRAJE
	HRAZEBE SPRÁVNÍHO OBVODU OKRESU
	HRAZEBE SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE

VÝZNAMNÁ URBANIZOVANÁ ÚZEMÍ

	OBYTNÉ ÚZEMÍ OBČÍ
	ÚZEMÍ VÝROBY A SKLADU
	ÚZEMÍ OBČANSKÉHO VYBAVENÍ
	ÚZEMÍ SOUBITÍ V NITŘNÍ REKREACE

ÚZEMÍ SPECIÁLNÍHO ZÁJMU

	ZÁKLADNÍ ÚZEMÍ MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
--	---

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

BLIŽNÍ DOPRAVA

	BLIŽNÍ TRASY DLE MĚŘÍTKA
	BLIŽNÍ TRASY STÁTNÍHO VÝZNAMU
	BLIŽNÍ TRASY KRAJSKÉHO VÝZNAMU
	KRAJSKÉ RYCHLOSTNÍ SILNICE

ŽELEZNICNÍ DOPRAVA

	VÝŠKOVÝ ŽELEZNICNÍ DRÁHA
	CELOSTÁTNÍ ŽELEZNICNÍ TRÁŤ
	PŘÍMĚSTSKÁ ŽELEZNICNÍ TRÁŤ
	PŘEKLAD ŽELEZNIČNÍ TRATI

LETECKÁ DOPRAVA

	LETIŠTĚ
	HELIPORT

VODNÍ DOPRAVA

	TRASA PROPLAVBY LODÍ - OBCE A LEZE
	PŘÍSTAV A PŘEHRADNÍ NÁHON
	TRASA PROPLAVBY LODÍ

VODNÍ TOKY A NÁDŘEŽ

	VODNÍ TOKY A NÁDŘEŽ
	VODNÍ TOKY A NÁDŘEŽ S VODOHOSPODÁŘSKÝMI ÚPRAVAMI

ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ

	STAVBA VYSOKÉHO NAPĚTÍ
	NÁDRŽENÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ 400 kV
	NÁDRŽENÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ 220 kV
	NÁDRŽENÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ 110 kV
	ROZVODNA 220 kV
	ROZVODNA 110 kV

ZÁSOBOVÁNÍ PLYNEM

	VÝTLAK PLYNOVÝ
	VÝTLAK PLYNOVÝ
	REGULAČNÍ KOMPRESNÍ STANICE
	REGULAČNÍ STANICE VTL.

ZÁSOBOVÁNÍ TEPELNĚ

	VÝROBA TEPLA
--	--------------

TELEKOMUNIKACE

	PÁTEŘNÍ RADIOTELEFONNÍ TRASA
	PÁTEŘNÍ RADIOTELEFONNÍ TRASA

ZÁSOBOVÁNÍ JINÝMI PRODUKTY

	PROKÁZÁNÍ
	SKLAD
	SKLAD

LIBERTY VÝZNAMNÝ ÚZEMÍ

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

	NÁRODNÍ EKOLOGICKÉ BIOCENTRUM
	NÁRODNÍ EKOLOGICKÉ BIOCENTRUM
	NÁRODNÍ EKOLOGICKÉ BIOCENTRUM
	NÁRODNÍ EKOLOGICKÉ BIOCENTRUM
	NÁRODNÍ EKOLOGICKÉ BIOCENTRUM

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

	NATURA 2000 - PŘÍRODNÍ PAMÁTKA
	NATURA 2000 - EVROPSKY VÝZNAMNÁ LOKALITA
	PŘÍRODNÍ PARK
	ZÓNA OCHRANY KRAJINNÉ OBLASTI
	1. ZÓNA CHR.
	2. ZÓNA CHR.
	3. ZÓNA CHR.
	4. ZÓNA CHR.
	NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE
	PŘÍRODNÍ PAMÁTKA
	PŘÍRODNÍ PAMÁTKA

OCHRANA PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ

	VNITŘNÍ LAZEŘSKÉ ÚZEMÍ
	OCHRANNÉ PÁSMO PŘÍRODNÍCH LÉČIVÝCH ZDROJŮ 1. STUPNĚ
	OCHRANNÉ PÁSMO PŘÍRODNÍCH LÉČIVÝCH ZDROJŮ 2. STUPNĚ

OCHRANA PODZEMNÍCH A POVRCHOVÝCH VOD

	OCHRANNÉ PÁSMO POVRCHOVÝCH ZDROJŮ
	OCHRANNÉ PÁSMO POVRCHOVÝCH ZDROJŮ
	OCHRANNÉ PÁSMO POVRCHOVÝCH ZDROJŮ

OCHRANA PŘED ZAPLAVAMI

	STANOVENÉ ZAPLAVITELNÉ ÚZEMÍ
	ÚZEMÍ URČENÉ K ROZKLADU POVODŇOVÝCH VLN
	OCHRANNÉ PÁSMO

OCHRANA PAMÁTEK

	NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA
	MÍSTNÍ PAMÁTKOVÁ REZERVACE
	MÍSTNÍ PAMÁTKOVÁ ZÓNA
	VEHOVSKÁ PAMÁTKOVÁ REZERVACE
	VEHOVSKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA
	OCHRANNÉ PÁSMO NŘ. ŘEK, ŘEK, ŘEK

TRÝDI OCHRANY ŽP

	1. TŘÍDA OCHRANY
	2. TŘÍDA OCHRANY
	3. - 5. TŘÍDA OCHRANY

NEHROSTNÉ BOHATSTVÍ

--

S ohledem na to, že se bude v budoucnu jednat o roztěžené ložisko, doporučujeme po návrhovém období 2035 plánované pokračování využití ložiska a hospodárné využití kvalitních zásob štěrkopísků v návaznosti na dotěženou I. etapu těžby na ploše cca 10 ha a to východním a JV pokračováním na další ploše cca 20 ha. Z územně-ekologických hledisek a také zejména z důvodu hospodárného využití všech ověřených zásob je daleko příznivější pokračovat v těžbě na roztěženém ložisku, než-li zahajovat těžbu na zcela novém ložisku „na zelené louce“. Další budoucí rozšíření těžby na ploše cca 20 ha je situováno na parcelách č.p. 1942/6, 1942/2, 1942/1 a na části parcely č.p. 1952/1 v k.ú. Chropyně s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb (EVL Morava -Chropýňský luh, PP Zářičské louky apod.) s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Před zahájením tzv. II etapy pokračování těžby nevýhradního ložiska doporučujeme zapotřebí provést revizi rozsahu vyhlášené Přírodní památky (PP) Zářičské louky na základě aktualizovaného systematického biologického hodnocení. Nový návrh PP Zářičské louky musí mít plochu, která je běžná pro tento typ chráněného území a zejména reálně odráží výskyt chráněných druhů. Zvláštní ochranu v podobě PP Zářičské louky si zaslouží především nejzachovalejší biotopy s větší početností chráněných motýlů.

Výhradní ložisko štěrkopísků Kvasice 2 (B 3011800) s CHLÚ Kvasice

Výhradní ložisko Kvasice 2 (B. 3011800) je v ochraně CHLÚ Kvasice (01180000). Předchozí souhlas pro stanovení DP byl v minulosti udělen pro organizaci CEMEX Sand, k.s. (č.j. MZP/2021/570/1317, dne 30. 9. 2021) s platností na 3 roky. Aktuálně je na výhradním ložisku Kvasice 2 stanovený předchozí souhlas k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru (PSDP) Kvasice (č. 1103) pod Č.j.: MZP/2024/240/1254 s platností do roku 14. 8. 2029 pro spol. ECOGEOZ s.r.o. Zároveň pro spol. CEMEX Sand, k.s. bylo vydané rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Kvasice (č. 1109) pod č.j. MZP/2021/570/1317 s platností do 18. 10. 2026 na ploše 1,0074430 km².

Předchozí souhlas na stanovení DP Kvasice (č. 1103) stanovený dne 29.07.2024 byl pravděpodobně MŽP stornovaný, jelikož v průběhu řízení byl v platnosti již předtím udělený a právně platný ze dne 30. 9. 2021 předchozí souhlas na stanovení DP Kvasice (č. 1109). Plocha navrženého DP Kvasice je 100,7 ha (91 % k.ú. Kvasice, 9 % k.ú. Tlumačov).

Zásoby prozkoumané bilanční volné činí 9,1 mil m³. V rámci „Bilance zásob ČR“ k 1. 1. 2024 jsou na výhradním ložisku Kvasice 2 vykazovány pouze zásoby štěrkopísku v množství 3,617 mil m³ a 5482 tis. m³ písků v kategorii bilančních zásob prozkoumané volné.

Výhradní ložisko štěrkopísku Kvasice 2 bylo vymezeno na základě úkolu „Průzkum štěrkopísků a písků – Kvasice, č.ú. 523 325 052“, realizované Geologickým průzkumem, n.p. Ostrava – Oblastní skupina Brno, v roce 1968 (Signatura ČGS - FZ 4975). Zásoby byly schváleny rozhodnutím KKZ č.j. 1030-05/75-69 ze dne 11.11.1968. V roce 1997 byl z prostředků ze státního rozpočtu zpracován společností Unigeo a.s. přepočítaný počet zásob v rámci úkolu Geofondu ČR, „Rebilance výhradních ložisek NS ČR II. etapa - Kvasice 2, č.ú. 02 96 6333 79 900“. Nový stav zásob byl schválen rozhodnutím MŽP č.j.2492/660/2004 pč.488 ze dne 19. 8. 2004.

Ložisko je vázáno na kvarterní štěrkopískové akumulace nejspodnějších terasových stupňů řeky Moravy. Součástí ložiska jsou dále pliocenní písky tvořící jeho spodní část.

Maximální mocnost souvrství štěrkopísků v ložiskovém prostoru je cca 9 m a písčité akumulace je až 20 metrů. Pliocenní písky tvoří výplň neogenní pánve Hornomoravského úvalu, která je protažena přibližně s-j. směrem a v podloží i po obou stranách je omezena paleogenními horninami flyšového souvrství. Písčité souvrství bylo orientačně ověřeno 3 vrty do hloubky 40 m, podstatná část vrtů však byla ukončena v hloubce 20 m, prakticky po bázi počítaných zásob.

Nadloží tvoří převážně proměnlivě jílovité hlíny, lokálně přecházející na bázi až do jílovitých písků.

Mocnost skrývky na ložisku se pohybuje od 2,90 do 5,20 m. V ložiskové substanci se vyskytují nepravidelné jílovité vložky max. mocnosti 0,2 m, vázané především na písky.

Plánovaný způsob dobývání je rovněž uvažován v případě ložiska Kvasice 2, kde však pro těžbu do hloubek cca 15–17 m po provedení skrývky ložiska musí být používáno těžební zařízení s větším hloubkovým dosahem, umožňující jak těžbu štěrkopísků, tak písků z vody (např. korečkové rýpadlo s prodlouženou lafetou nebo drapákový bagr).

Bilance skrývky: mocnost Ø 3,9 m.

Ochrana ZPF: půdy ve třídě bonitní ochrany I. třídy (55 %), III. třídy (23 %) a IV. třídy (20 %) ZPF.

Ložisko je situováno v PHO 2 vnější vodního zdroje Tlumačov-Kvasice a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Vytěžením vznikne jezero s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Není vyhlášena NATURA 2000 ani ptačí oblast.

V případě exploatace tohoto výhradního ložiska se plánuje obchvatová varianta účelové komunikace s vyústěním jižně od Tlumačova a napojením na silnici I. třídy směru Otrokovice-Hulín. Zcela je vyloučená doprava po komunikaci směrem do centra Tlumačova. Z plochy ložiska je možné vybudovat účelovou komunikaci napojenou jižně od intravilánu obce Tlumačov na sil I/55 a dále jižním směrem na dálnici D55, exit 30 Otrokovice. Tím se zcela vyloučí nákladní doprava související s těžbou přes zastavěná území obcí.

Ložisko se nachází na území CHOPAV "Kvartér řeky Moravy" a zároveň náleží k PHO 2. stupně vnějšímu vodních zdrojů "Tlumačov" a "Kvasice" a ochrannému pásmu podzemních vodních zdrojů pitné vody „Tlumačovský les“. Ekologicky cenná je jasanová alej památných stromů, procházející podél místní komunikace při sz. okraji ložiskového prostoru. Je chráněna podle § 46 zákona č.114/92 Sb. Kolem této aleje je současně ochranné pásmo, a to kruh o poloměru 10ti násobku průměru kmene kolem každého stromu.

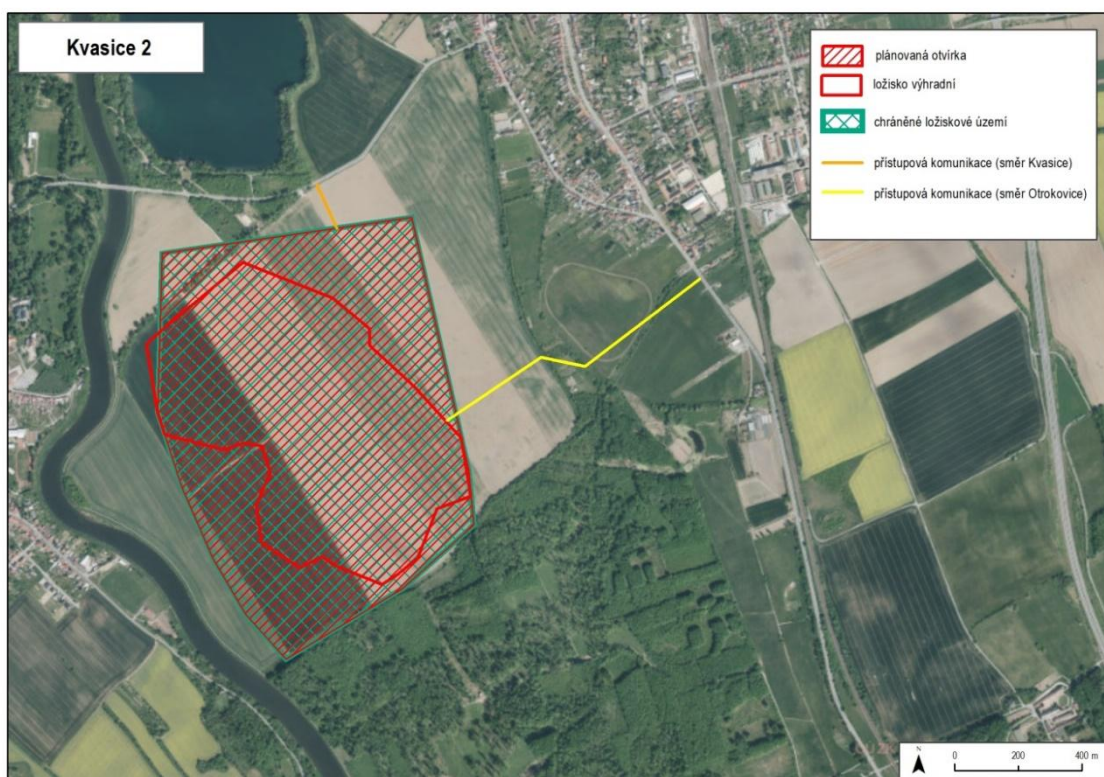
Prostor bloku zásob je na jv. veden mimo PHO 2. st. vnitřního vodního zdroje "Tlumačov" a respektuje již existující Biocentrum "U Moravy" (lužní les, obora) i funkční regionální biokoridor podél toku Mojeny (existující prvky ÚSES). Mimo blok zásob jsou navrhována biocentra "Hlinsko" a "Amerika", včetně regionálního biokoridoru řeky Moravy.

Převážná část ložiska je pokryta vysoce produktivní ornou půdou hlavní půdní jednotky (HPJ)56 v klimatické oblasti 3 s vysokou bonitou ZPF zařazenou do I. a II. bonitní třídy.

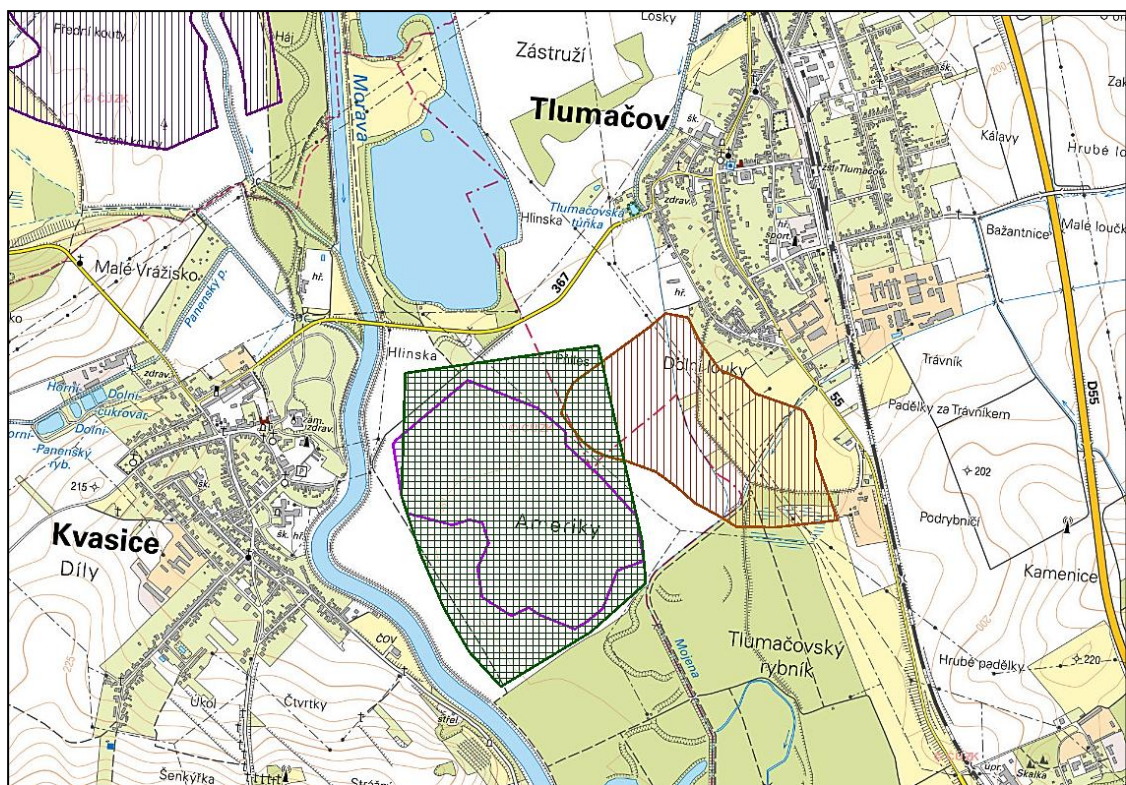
Ložiskové území není meliorováno (dokumentace státní meliorační správy Brno, pracoviště Kroměříž).

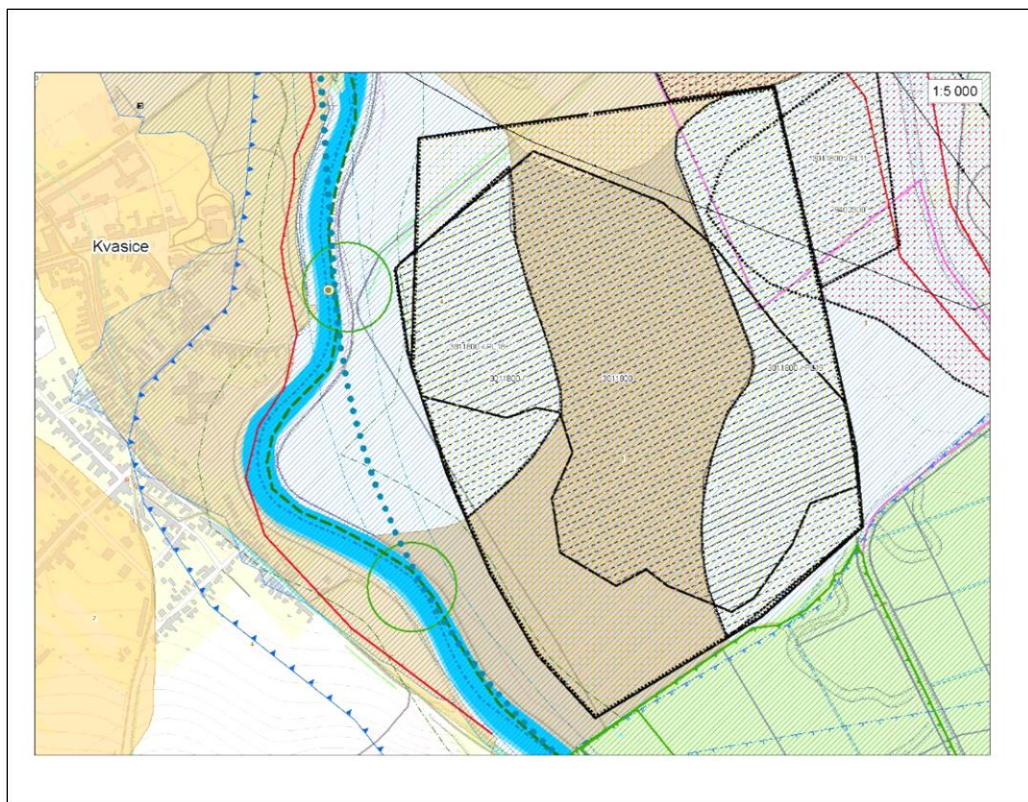
Obr. 66: Celkový pohled na prostor ložiska štěrkopísků Kvasice 2 (B 3011800).

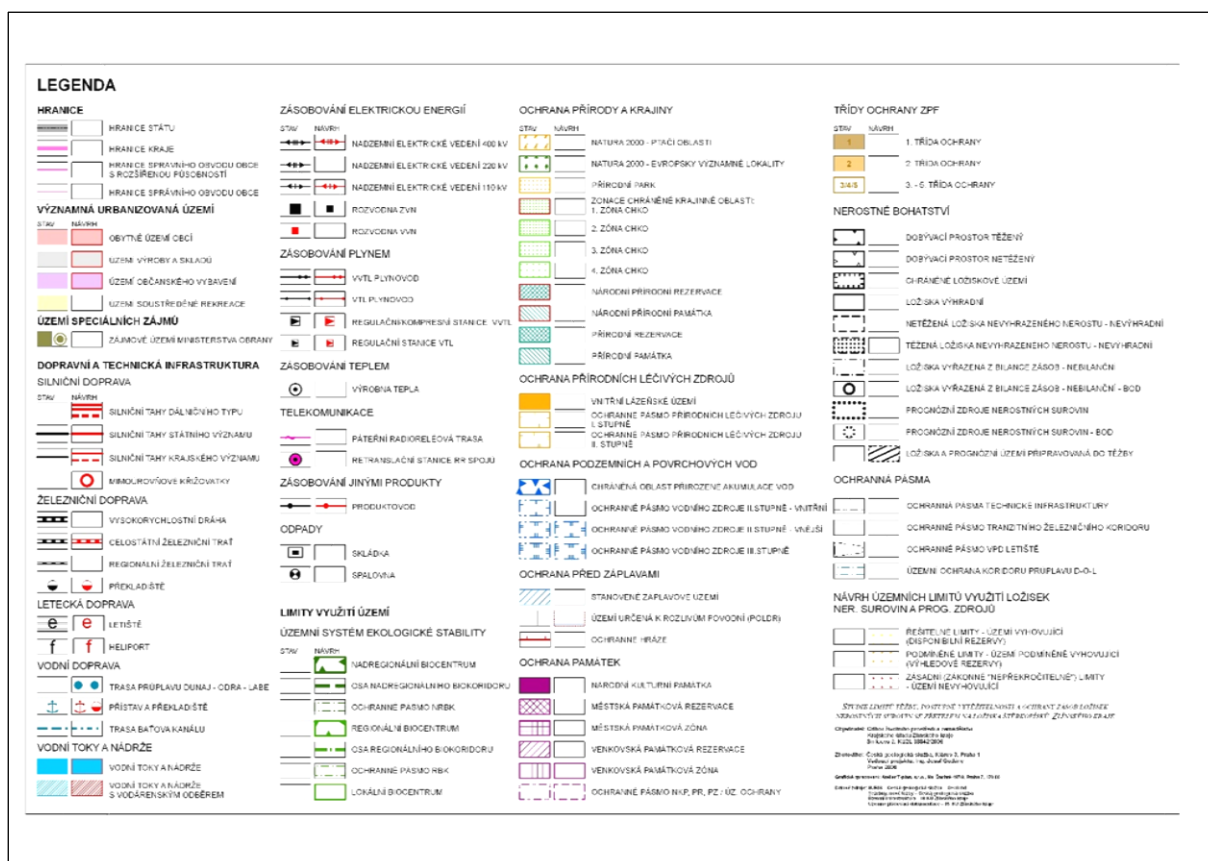
Obr. 67: Situační plan CHLU a plánované těžby na ložisku Kvasice 2.

Obr. 68: Situace výhradního ložiska štěrkopísků Kvasice 2 v topografické mapě.

Obr. 69: Umístění ložiska štěrkopísků Kvasice 2 s upřesněním dílčích složek na životní prostředí (ZPF, OPVZ)

Nevýhradní ložiska štěrkopísků Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901), Napajedla-Topolná I a Napajedla -Topolná II

Ložiska se nachází v jižní části katastru Napajedla v prostoru mezi řekou Moravou a silnicí III. třídy Napajedla – Bílovice. Stávající dotěžované nevýhradního ložiska **štěrkopísků Napajedla-jih (5236902)** postupně navazuje na již ukončenou těžbu a etapizovanou rekultivaci kombinovaného charakteru těžbou dotčeného severního území. Výsledná rekultivace dotčeného území bude tvořit postupně na sebe navazující rozmanité tvary břehových linií s kombinací zemědělsky-biologickou, hydričnou a lesnickou rekultivací. Jsou zamýšleny jako zdroj stavebního kameniva pro Zlínský kraj a nejbližší okolí. Jsou alternativou za dožívající těžené ložisko štěrkopísku Napajedla-jih společnosti CEMEX Sand, k.s.

Těžební prostor Napajedla a okolní plochy potencionálního rozšíření těžby leží v levobřežní části údolní nivy řeky Moravy, která je utvářena jako akumulární rovina. Orograficky je plocha součástí Dyjsko – moravské nivy v celku Dolnomoravského úvalu. Východní hranici zájmové plochy tvoří pata svahu geomorfologického okrsku Praksické pahorkatiny v celku Vizovické vrchoviny. Převýšení terénu lokality osciluje v rozmezí úrovně 181 až 183 m. n. m., s plynulým vzestupem k východnímu okraji údolní nivy řeky Moravy, kde vrstevnice nad 185 m zhruba vymezuje morfologicky zjevnou patu levobřežního údolního svahu. Předkvartérní podloží ověřené průzkumnými vrty budují paleogenní jílovce, podružněji pískovce vsetínských vrstev račanské jednotky magurského flyše. Povrch zvětralého flyše, který byl zaznamenán jednotlivými průzkumnými díly je společně s ověřeným povrchem štěrkopískových sedimentů.

Kvartérní pokryv reprezentují výhradně fluviální (říční) sedimenty řeky Moravy, ve svrchní, krycí partii zrnitostně zastoupené soudržnými zeminami holocenních náplavů. Bazální souvrství představují písky, štěrkopísky a písčité štěrky údolní terasy vodoteče. Štěrky starších říčních teras lemují nivu řeky Moravy

ve třech úrovních. Dvě vyšší skupiny teras (staropleistocenní v relativní výšce 30–70 m nad řekou a mindelská 15–25 m nad řekou) se vyskytují pouze v relikttech. Třetí skupina teras je výrazně vyvinuta po obou stranách řeky Moravy. Tvoří ji dva terasové stupně: vyšší s povrchem až 12 m a bází 0–6 m nad řekou (tzv. hlavní terasa) a nižší s povrchem cca 5 m a bází 0–1 m nad řekou. Štěrkové těchto teras obsahují většinou značný podíl jílovité příměsi. Hlavní terasa je řazena do staršího rissu, nižší stupeň do mladšího rissu.

Komplex zemin holocenních náplavů prezentuje zrnitostně pestrá směs jílu, jílovitých hlín, jílovitých hlín písčitých, písčitých jílu a jílovitých písků na jejich bázi. Mocnost zemin holocenních náplavů se mění od 0,2 do 7,2 m v závislosti na sedimentaci. V průměru se pohybuje kolem 3,5 m. Štěrkopísky granulometricky prezentují středo a hrubozrnné písky s cca 35–40 % příměsí štěrku velikosti 2 až 30 mm, méně až 60 mm, ve vtroušené příměsi lokálně až 100 mm. Zastoupení štěrku v nepravidelných polohách místy přesahuje 50 % objemových – písčité štěrky.

Hladina podzemní vody je akumulována v průlinově dobře propustných píscích a štěrcích údolní terasy, které mají kolektorské vlastnosti a vystupuje až do proměnlivě, zpravidla minimálně propustného prostředí horizontu soudržných a polosoudržných zemin holocenních náplavů. Hydraulický spád podzemní vody směřuje ke korytu řeky Moravy. V blízkosti vodoteče je úroveň hladiny podzemní vody ovlivňována průtoky v korytě řeky.

Od roku 1993 na ložiskách kolem Napajedla probíhá preventivní režimní hydrogeologická pozorování v přilehlém okolí ložiska štěrkopísků.

Hydrografickou sítí tady tvoří řeka Morava se svými levostrannými přítoky Pohořelickým potokem a potokem Burava. K dalším faktorům utvářející hydrologické poměry lokality patří mrtvé rameno řeky Moravy, nazývané „Německé“, a dále jezera „Bezedný“, „Šoulet“, „U jezu“ a „Topolná“, která tady vznikla v důsledku dřívější těžby štěrkopísků. Kromě těchto jezer je vodní plocha vytvořena též v odtěžené jižní části samotného ložiska štěrkopísků „Napajedla“.

Hydrogeologicky nejvýznamnějším kolektorem jsou v zájmovém území fluviální štěrky a písky údolní nivy řeky Moravy. Podzemní vody vázané na kvartérní štěrkopísky starších říčních teras a na nepravidelné plochy deluviálních a deluviofluviálních hlinito-jílovitých písků a hlinito-kamenitých sutí mají jen sporadické rozšíření, kolektorská funkce hornin paleogenního flyše a neogénu je zcela podružná.

Fluviální štěrkopísky nivy představují izolovaný kvazihomogenní kolektor o mocnosti zhruba 5–7 m. Kolektor nivních štěrkopísků překrývají slabě propustné povodňové hlíny a jíly, jejichž mocnost činí obvykle 2–4 m. Podloží tohoto kolektoru v převážné části území tvoří relativně slabě propustné až nepropustné hlíny paleogenního flyše, při jihozápadním okraji lokality a v několika roztroušených místech severně od linie Spytihněv – Topolná pak jíly neogenního stáří.

Ložiska štěrkopísků „Napajedla“ se nachází v blízkosti vnějšího pásma hygienické ochrany 2. stupně jímacího území Kněžpole, a proto je při exploataci ložiska zvýšená pozornost věnována otázkám ochrany podzemních vod. Od konce r. 1999 jsou ve zkoumaném území prováděna pravidelná režimní hydrogeologická pozorování, zahrnující monitorování kvality a měření hladin podzemních a povrchových vod.

Obr. 70: Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla.

Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla-sever (Pěnné) D 5236901

Jde o plochu cca 32 ha jižně a jihovýchodně od slepého ramene lokality Títěž. Flyšový povrch byl ověřen v poměrně vyrovnaných úrovních 174 až 175 m.n.m, profily však nezasahují k patě údolního svahu, kde bude povrch paleogenních hornin výrazně stoupat.

Část ložiska nevyhrazených nerostů Napajedla – sever, D 5236901, CEMEX Sand, k.s. (zbyváající plocha ložiska Napajedla-sever již byla vytěžena) v k.ú. Napajedla.

V r. 2018 byl proveden geologický průzkum; investor CEMEX Sand, k.s., zhotovitel GEOMIN s.r.o.

Závěrečná zpráva „Lokalita Spytihněv – průzkum na šterkopísek a užitkové minerály“, GEOMIN s.r.o. z roku 2019 uvádí:

Blok zásob č. 2 zaujímá plochu 31,99 ha.

Množství skryvky: 982 093 m³; mocnost Ø 3,07 m. Z toho 156 751 m³ ornice; mocnost Ø 0,49 m.

Bilance zásob suroviny: 1 743 455 m³ (3 486 000 t); Průměrná mocnost šterkopísků a písků na lokalitě činí Ø 5,45 m.

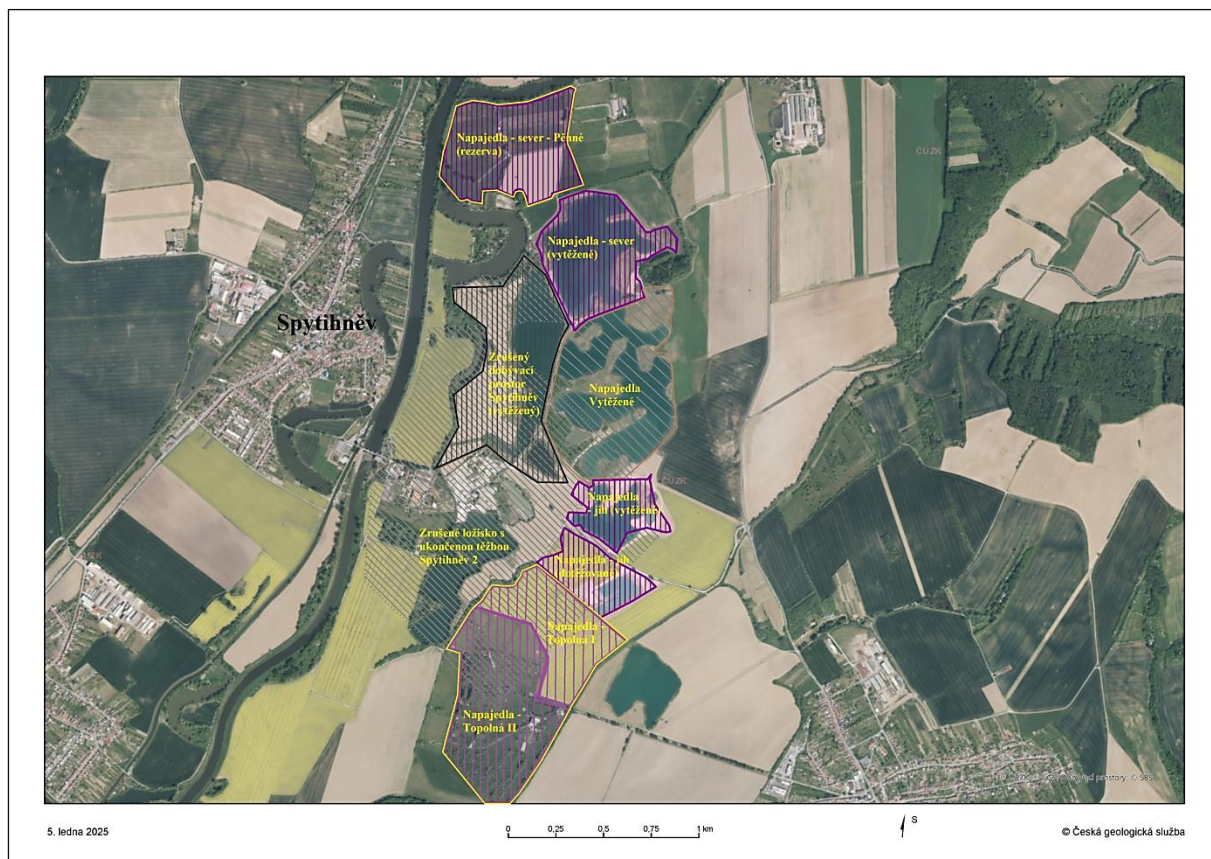
Zásoby šterkopísku byly zařazeny do kategorie bilanční vyhledané.

Obsah užitkových minerálů (těžké minerály, polodrahokamy apod.) nebyl průzkumem potvrzen v množství dle zadaných podmínek využitelnosti pro bilanční ani nebilanční zásoby.

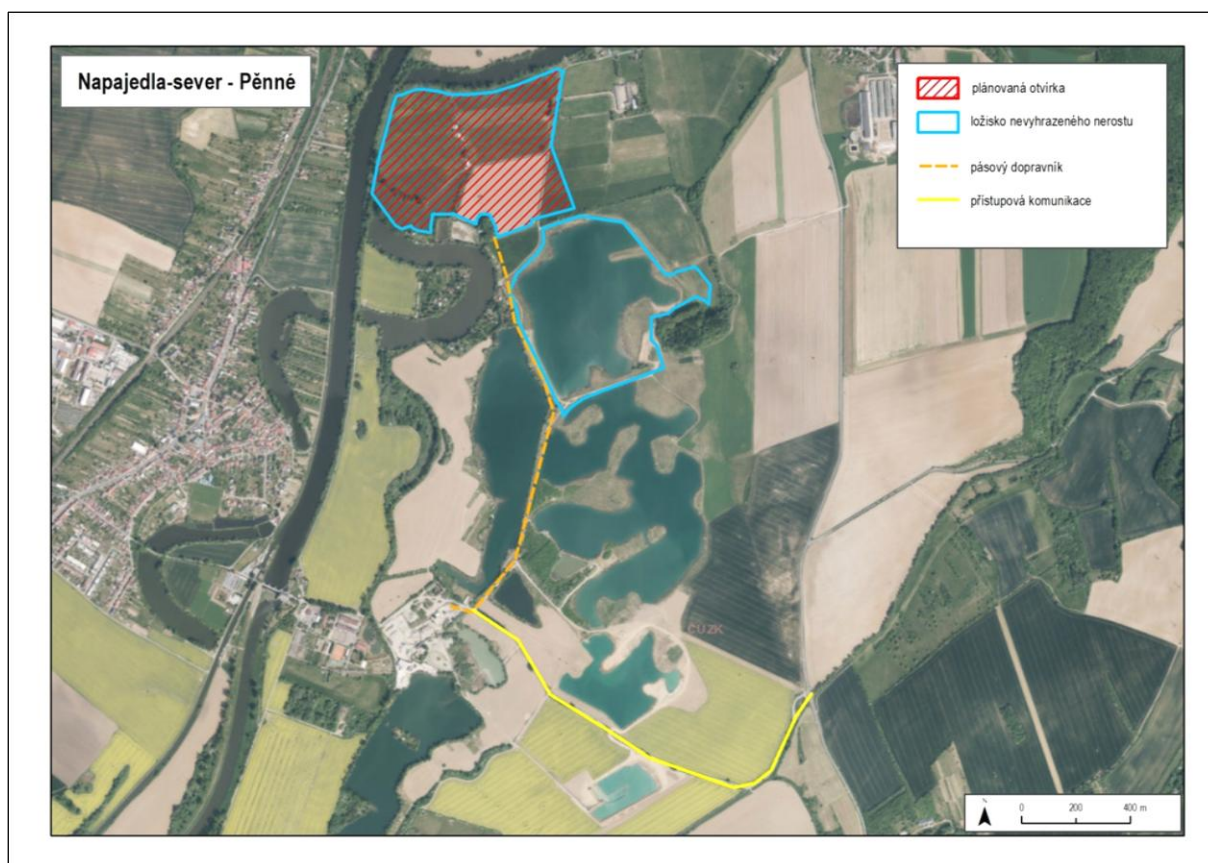
Ložisko není ve střetu s PHO. Je situováno v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Není vyhlášena NATURA 2000, ani ptačí oblast.

Ochrana ZPF: ochrana zemědělské půdy třídy ochrany I (21 %), II (43 %) a IV (36 %).

Při těžbě bude využita stávající technologie. Doprava suroviny bude pásovými dopravníky na stávající úpravnu v k.ú. Spytihněv. Expediční trasy budou zachovány, jako v současnosti.

Obr. 71: Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla-Topolná I a II.

Obr. 72: Situace nevýhradního ložiska štěrkopísků Napajedla - sever (Pěnné).

V zájmovém území již od roku 1967 probíhá těžba nivních štěrkopísků. Vytěžený prostor jednotlivých ložisek štěrkopísků dnes zaujímají z větší části postupně rekultivovaná jezera, z menší části pak plochy rekultivované zásypem skrývkových zemin. **Ložisko štěrkopísků Napajedla-sever (Pěnné) není doporučeno v návrhové období do těžby. Ložisko je pouze evidované jako surovinová rezerva.**

Celkový pohled na využívání nevýhradního ložiska Napajedla-jih dokumentují následující obrázky:

Obr. 73: Celkový pohled aplikace rekultivačních postupů (kombinace hydricko-lesnické etapy) na nevýhradním ložisku Napajedla.

Obr. 74: Celkový pohled aplikace rekultivačních postupů (kombinace hydricko-lesnické etapy) na nevýhradním ložisku Napajedla.

Ložiska nevyhrazeného nerostu – štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla -Topolná II

Lokalita/ložisko Napajedla -Topolná I

Prozatím žádný stupeň ochrany ložiska, bude předmětem vyhodnocení ložiska nevyhrazeného nerostu (obr. 73 a 74).

V r. 2014 byl proveden geologický průzkum; investor CEMEX Sand, k.s., zhotovitel Ing. R. Matějka ZlínGEO.

Závěrečná zpráva „K.ú. Topolná, ložisko štěrkopísků Topolná-vysílače“, Ing. R. Matějka ZlínGEO je z roku 2014. Plocha průzkumu byla 60 ha, k.ú. Topolná.

Bilance skrývky: 1 620 000 m³; mocnost Ø 2,7 m.

Bilance zásob suroviny: 3 720 000 m³ (7 440 000 t); mocnost Ø 6,2 m.

Plocha průzkumu je částečně ve střetu s lokalitou NATURA 2000. Z tohoto důvodu se uvažuje s omezením využití na cca 38 ha; s bilancí objemů 1 216 000 m³ skrývek; a zásob suroviny 2 250 000 m³ (4 500 000 t).

Při těžbě bude využita stávající technologie. Doprava suroviny bude pásovými dopravníky na stávající úpravnu v k.ú. Spytihněv. Expediční trasy budou zachovány, jako v současnosti.

Plocha ložiska je situována v PHO 2 vnější vodního zdroje Kněžpole a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Na omezené ploše 38 ha není vyhlášena NATURA 2000 ani ptačí oblast.

Zastoupení ZPF: zemědělské půdy třídy ochrany I (5 %), II (50 %) a III (40 %), ostatní plocha (5 %).

Lokalita/ložisko Napajedla -Topolná II

Prozatím žádný stupeň ochrany ložiska, bude předmětem vyhodnocení ložiska nevyhrazeného nerostu

V r. 2015 byl proveden geologický průzkum; investor CEMEX Sand, k.s. Napajedla.

Závěrečná zpráva „K.ú. Topolná, ložisko štěrkopísků Jih III“, Ing. R. Matějka ZlínGEO je z roku 2015.

Plocha průzkumu: 19,8 ha, k.ú. Topolná.

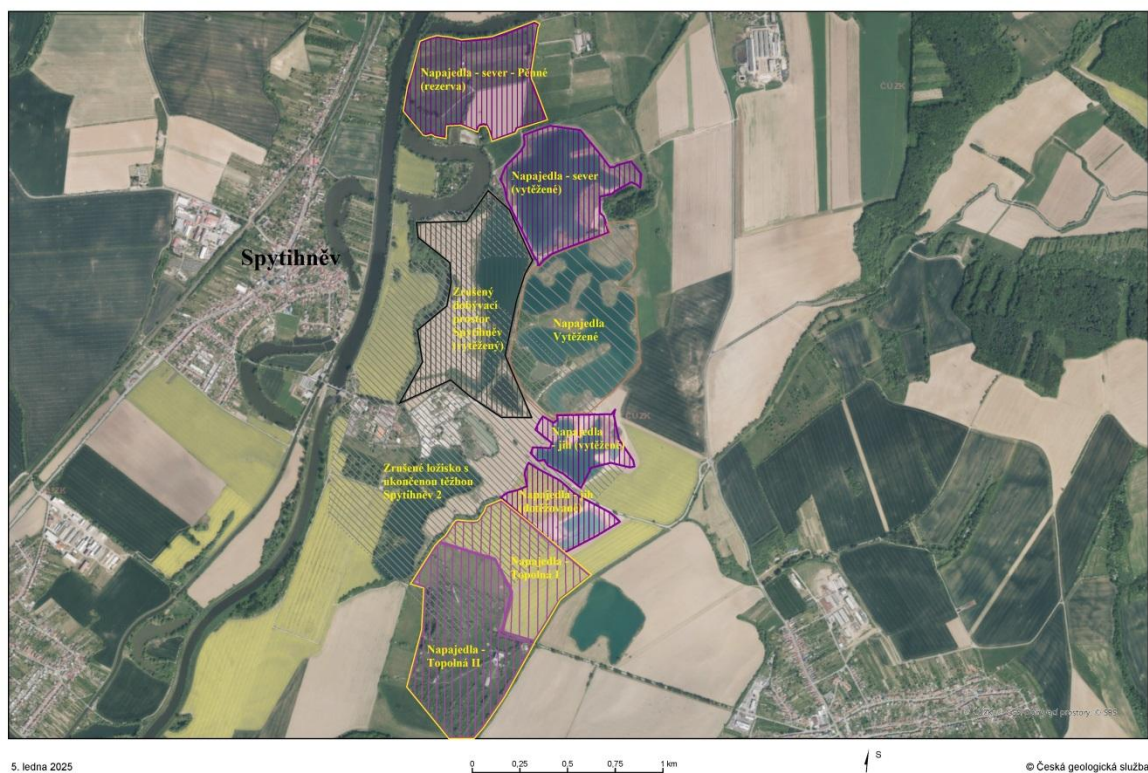
Bilance skrývky: 659 340 m³; mocnost Ø 3,33 m.

Bilance zásob surovina: 1 037 520 m³ (2 075 040 t); mocnost Ø 5,24 m.

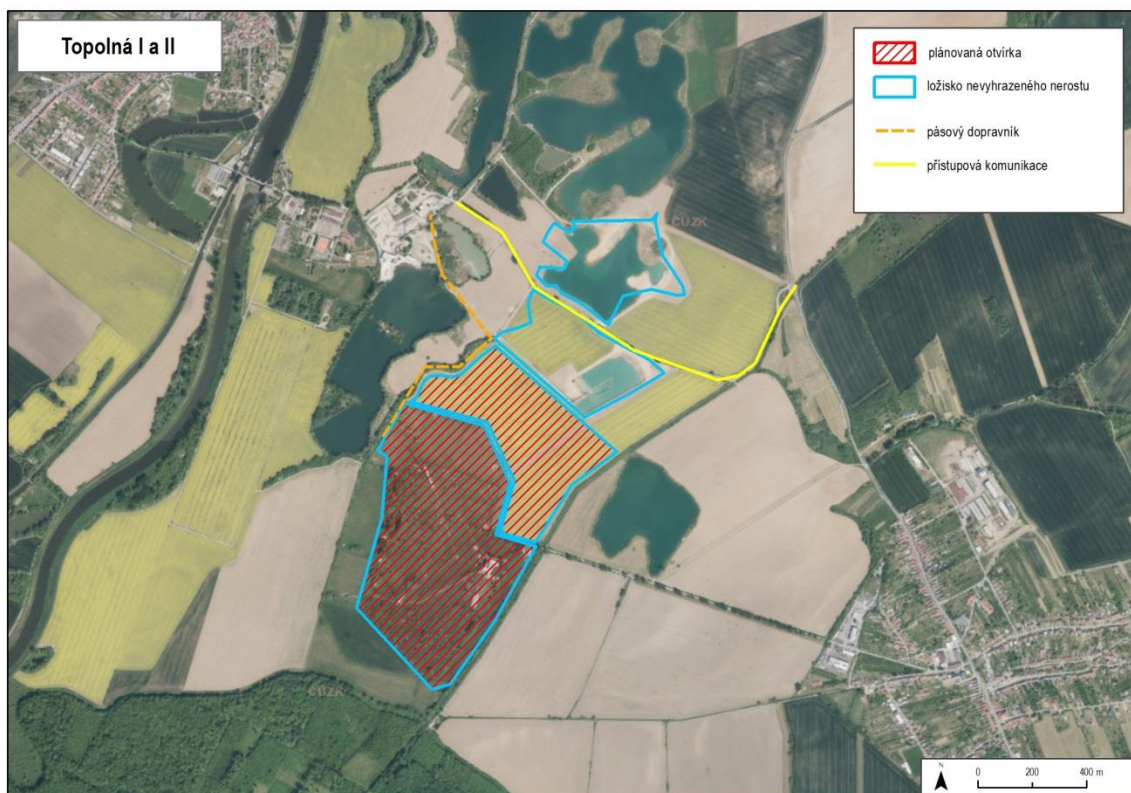
Ložisko je situováno v střetu s PHO 2 vnější vodního zdroje Kněžpole. Je situováno v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Není vyhlášena NATURA 2000 ani ptačí oblast.

Zastoupení ZPF: zemědělské půdy bonitní třídy ochrany I (16 %), II (74 %) a III (10 %).

Při těžbě bude využita stávající technologie. Doprava suroviny bude pásovými dopravníky na stávající úpravnu v k.ú. Spytihněv. Expediční trasy budou zachovány, jako v současnosti.

Obr. 75: Celková situace na ložiscích Napajedla, Napajedla-sever (Pěnné) a Napajedla _Topolná I a II.

Obr. 76: Situace nevyhradního ložiska šterkopísků Napajedla-Topolná I a Topolná II.

Celkově je nezbytné v návaznosti na stávající dotěžované nevýhradního ložiska štěrkopísků Napajedla-jih (5236902) podporovat plánované využití velmi kvalitních na sebe navazujících nevýhradních ložisek s požadovanou hrubou frakcí 4-8-16-32 mm – ložiska Napajedla-Topolná I na ploše cca 38 ha a Napajedla-Topolná II na ploše cca 19,8 ha a s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb.

Lokalita evidovaného prognózního zdroje Staré Město (Q 9401900)

Evidovaný prognózní zdroj Staré Město u U. Hradiště, Q 9401900, bude předmětem vyhodnocení ložiska nevyhrazeného nerostu (obr. 77 a 78).

V r. 2013 byl zpracován úkol Základní ložiskově geologické a technologické charakteristiky prognózního zdroje Staré Město u Uh. Hradiště (9401900). Surovina: štěrkopísky; investor CEMEX Sand, k.s., zhotovitel GET s.r.o.

Plocha prognózního zdroje: 188 ha, k.ú. Staré Město u Uherského Hradiště. K využití bude plocha daleko menšího rozsahu max. do 80–100 ha.

Bilance skrývky: 3 378 095 m³; mocnost Ø 1,8 m.

Bilance zásob suroviny: 12 574 000 m³ (25,5 mil tun); mocnost Ø 6,7 m.

Zastoupení ZPF: půdy ve třídě bonitní ochrany I (17 %), II (64 %) a III (19 %)

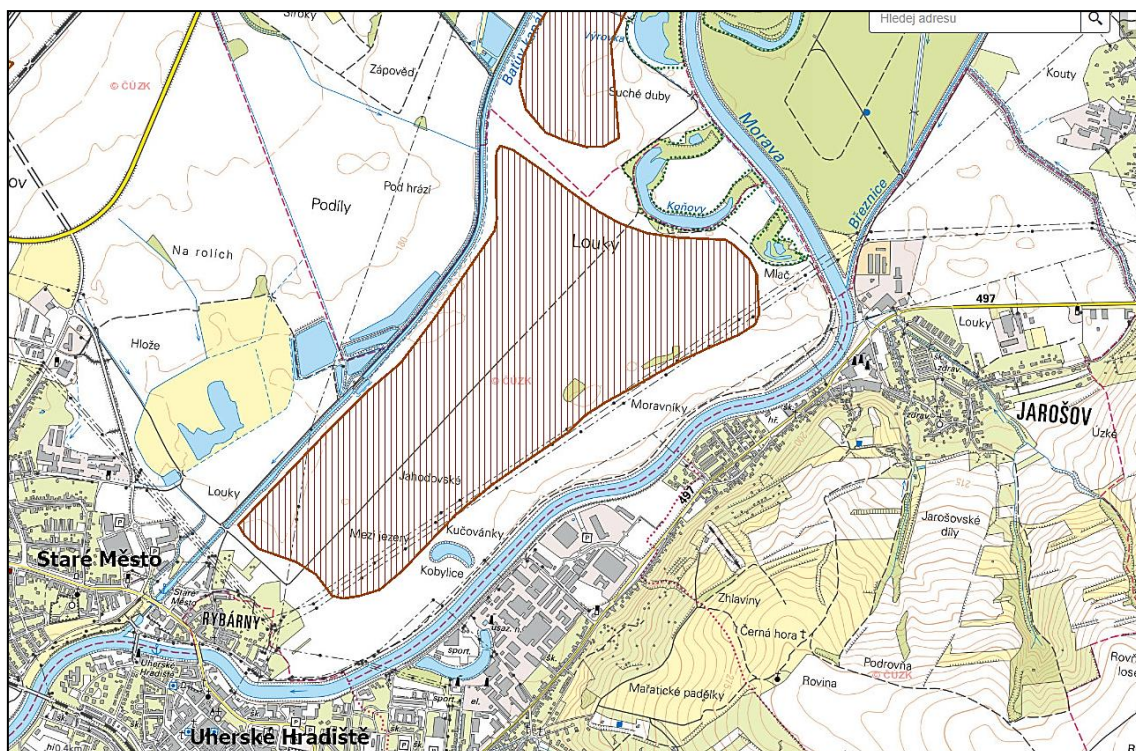
Severní část prognózního zdroje je situována v PHO 2 vnější vodního zdroje Kněžpole. Celá plocha prognózního zdroje leží v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Vytěžením vznikne jezero s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Není vyhlášena NATURA 2000 ani ptačí oblast.

Doprava suroviny bude pásovými dopravníky po přemostění Bařova kanálu. Na pravém břehu kanálu bude umístěna technologická linka s výjezdem mimo intravilán obce na stávající sil I/55 a dále na budoucí dálnici D55.

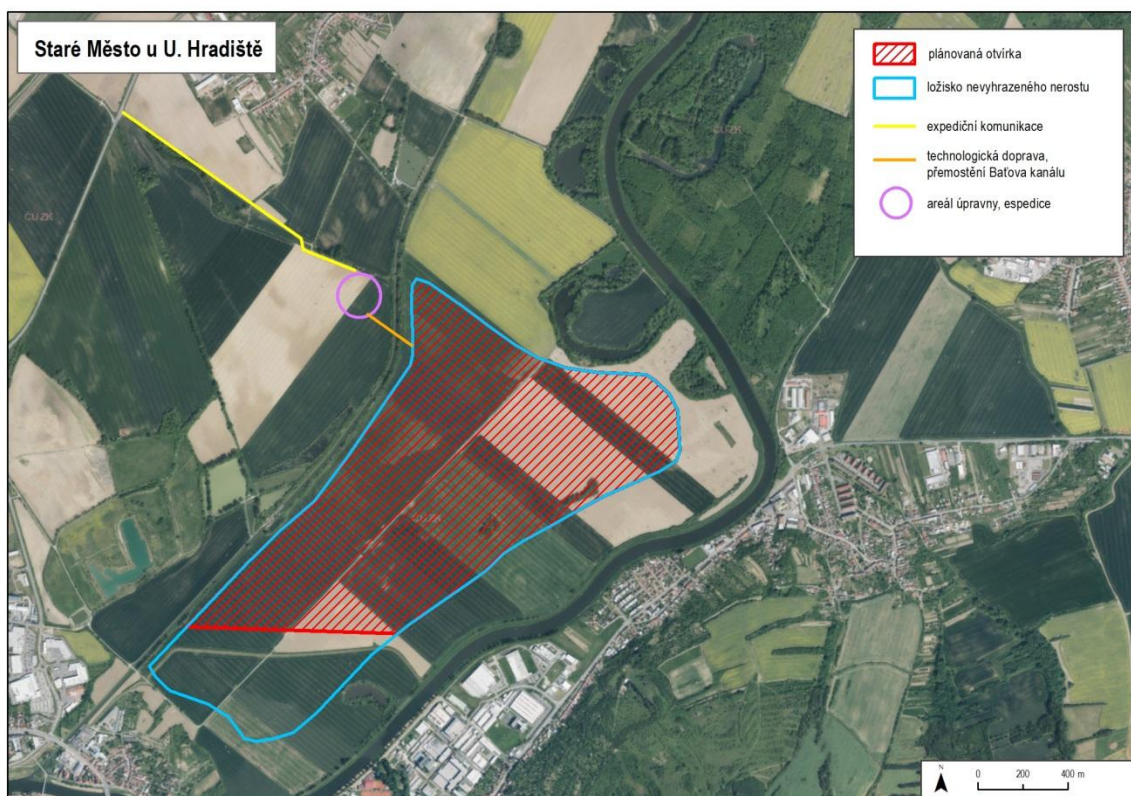
Lokalita nadějného nahromadění štěrkopísků je na jihu omezená plánovaným východním silničním obchvatem – silničního propojení mezi Uherským Hradištěm - částí města Jarošov s dálnicí D55. Jedná se o stavbu „PK17 II/497, úsek Staré Město u Uherského Hradiště – Jarošov u Uher. Hradiště“.

Přímé silniční propojení Jarošova s dálnicí D55 je nutné kvůli dlouhodobě neúnosnému množství vozidel, které do centra Uherského Hradiště a Starého Města přivádí silnice II/497 od Zlína. Je bezpodmínečně důležité realizovat přeložku silnice II/497 včetně napojení Uherského Hradiště na zastavitelné plochy.

Vlastní přeložka silnice o délce cca 5 km by se od původní trasy odklonila směrem k řece Moravě v místě stávající křižovatky v průmyslové zóně Jaktáře.

Obr. 77: Situace prognózního zdroje štěrkopísků Staré Město k využití.

Obr. 78: Situace prognózního zdroje štěrkopísků Staré Město k využití, včetně přístupové komunikace a technologického zázemí.

Celkově je nezbytné podporovat využití a geologický průzkum velmi perspektivního evidovaného zdroje kvalitního štěrkopísků Staré Město (Q 9401900) na ploše cca 100 ha s respektováním plánovaného koridoru východního silničního obchvatu – silničního propojení mezi Uherským Hradištěm - částí města Jarošov s dálnicí D55 (stavba „PK17 II/497, úsek Staré Město u Uherského Hradiště – Jarošov u Uher. Hradiště a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb.

Další potenciální lokality štěrkopísků v oblasti Spytihněva a Napajedla, které byly geologickým průzkumem ověřené.

Lokalita Títěž

Lokalitu Títěž představuje plocha cca 12 ha, která je vymezená ohybem slepého ramene a levým břehem řeky Moravy. Povrch flyšového podloží byl ověřen v úrovních 173,5 až 176 m s pozvolným spádem ke korytu řeky Moravy. Ve východní části uzávěru slepého ramene byly písky ověřeny mělce 0,2 m až 1,5 m pod povrchem terénu. Mocnost nivních hlín narůstá směrem k západu. Ve východním podílu lokality (cca 6 ha), která byla testovaná archivními vrty lze odhadnout jednotlivé kubatury kvartérního pokryvu:

Hlinitopísčítá skrývka 100 000 m³

Písky 140 000 m³

Štěrkopísky 245 000 m³

Západní podíl lokality (cca 6 ha) lze materiálově odhadnout na základě ověřených průměrných mocností v krajních sondách V1 a V2 na:

Hlinitopísčítá skrývka 150 000 m³

Písky 115 000 m³

Štěrkopísky 275 000 m³

Průměrná mocnost štěrkopísků a písků na lokalitě činí 5,7 metrů

Lokalita Židy

Jde o plochu cca 38 ha, která je vymezená ze severu korytem Pohořelického potoka, z jihu korytem bezejmenné vodoteče. Východní hranici tvoří pata údolního svahu a ze západu je omezena vodními plochami Bezedné a Německé.

Flyšový povrch byl ověřen v poměrně vyrovnané úrovni kolem 173 m. Sondy V3(93), J18 i HGS4, které byly umístěny v blízkosti paty svahu, zaznamenaly povrch flyše výrazně výše – 175,6 m.n.m. resp. 177,8 m p. t. a vyklíňující štěrky, v případě sondy J18 ve zbytkové mocnosti 0,3 m. Kubatury kvartérního pokryvu na lokalitě Židy lze orientačně vyčíslit:

Hlinitopísčítá skrývka 1 440 000 m³

Štěrkopísky 1 635 000 m³

Průměrná mocnost štěrkopísků a písků na lokalitě činí 4,3 metrů

Lokalita Oráčiny

Jde o plochu kolem 30 ha, která leží jižně od stávajícího těžebního prostoru. Území je ověřeno 5 archivními vrty V8 (93) až V10(93), HGS1, HGS2 a pomocné sondy V6(93) a V7(93). Flyšový povrch byl ověřen ve vyrovnané úrovni 172,5 až 173 m.n.m. Ve směru k patě svahu lze rovněž předpokládat vzestup horninového povrchu a vyklíňující mocnosti štěrkovito-písčitých sedimentů. Krycí nivní zeminy dosahují mocnosti kolem 3,5m. Vrtem V9 (93) až V10 (93) byly nivní zeminy ověřeny

v mocnosti 7,2 m, resp. 5 m. Původní štěrkovito-písčité sedimenty zde byly zřejmě dříve částečně oderodovány vodotečí z přilehlého svahu. Objemy materiálního kvartérního pokryvu na lokalitě Oráčiny lze orientačně vyčíslit:

Hlinitopísčité skrývka 1 230 000 m³

Štěrkopísky 1 530 000 m³

Průměrná mocnost štěrkopísků a písků na lokalitě činí 5,1 metru.

Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v prozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek

Dalším plánovaným záměrem je výhradní ložisko Moravský Písek – Uherský Ostroh (B 3012200, obr. 79). Ložisko je v ochraně CHLÚ Moravský Písek (01220000), jakožto limit využití území pro ochranu a využití výhradního ložiska. Ministerstvo životního prostředí, odbor posuzování vlivů na životního prostředí a integrované prevence, dne 26. října 2015 pod čj. Č. j.: 24489/ENV/15 pro záměr „Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2“ vydalo souhlasné závazné stanovisko k ověřování souladu stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí, vydaného dle ustanovení § 10, odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí dne 9. 3. 2015 pod č. j. 12289/ENV/15 (dále také jen „stanovisko EIA“), s požadavky právních předpisů, které zapracovávají směrnici Evropského parlamentu a Evropské rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, podle článku II, bodu 1. přechodných ustanovení zákona č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Výše roční těžby v DP Uherský Ostroh je stanovena na 200 000 t/rok. Hornická činnost do vytěžení zásob v ploše těžby 23,8 ha bude při této kapacitě probíhat cca 16 let. Nový dobývací prostor (dále jen „DP“) má mít výměru 50,122 ha, vlastní plocha těžby bude mít rozlohu cca 23,8 ha. Hloubkově bude vymezený na kótu 158 m n. m. Geologické zásoby v navrženém dobývacím prostoru se odhadují na 3 071 500 m³, vytěžitelné zásoby pak na 2 430 000 m³.

V ploše DP Uherský Ostroh je vymezena vlastní plocha těžby v prostoru výhradního ložiska štěrkopísku (cca 23,8 ha) a prostor pro umístění technologického a administrativně-sociálního zázemí o rozsahu cca 1,8 ha. Pískovna je napojena pomocí účelové komunikace vedené podél Nové Moravy přímo na silnici I/54 v prostoru mezi Moravským Pískem a Veselím nad Moravou.

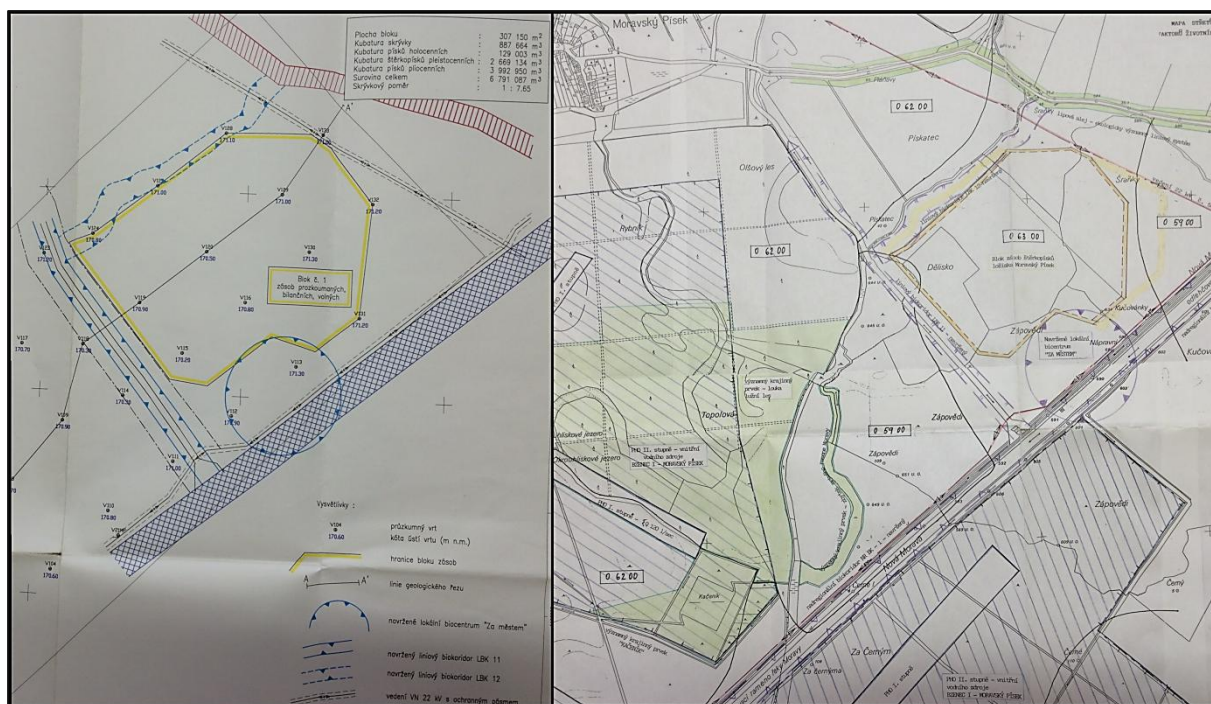
Ložisko štěrkopísků je vázáno na souvrství kvartérního holocén-pleistocenního a terciárního – pliocenního stáří. Nejmladší kvartérní – holocenní, převážně jemné – střední písky tvoří svrchní část ložiskové výplně a jejich nesouvisle vyvinuté a pouze částečně technologicky vhodné polohy dosahují max. mocnosti 3,0 m, převážně však 0,5–1,0 m.

Hlavní část ložiska představují pleistocenní, fluvialní štěrkopísky řeky Moravy – vesměs střední písčité štěrky, dosahující max. mocnosti 13,0 m. Pod štěrkopískovým souvrstvím jsou vyvinuty převážně střední písky s příměsí štěrku řazené k pliocénu, které byly ověřeny do hloubky 25 m, ve vrtu V 123 do 51,0 m. do maximální hloubky 25 m od povrchu terénu jsou zahrnovány k ložisku. Podloží pliocenních písků nebylo zastiženo. Skrývku ložiska tvoří holocenní sedimenty jako humózní hlíny, proměnlivě jílovité a písčité hlíny až jíly. Jsou zde zahrnuty rovněž polohy technologicky nevhodných jílovitých písků a štěrkopísků. Mocnost skrývky na ložisku se pohybuje od 1,0 do 4,7 m, v bilanční části ložiska dosahuje 4,1 m. V ložiskové výplni, především v pliocenních písčích, jsou vyvinuty jílovité proplástky, které jsou do maximální mocnosti 0,4 m (výjimka až 0,6 m) zahrnovány k surovině ložiska.

Hlavní část ložiska představují velmi kvalitní fluviální štěrkopísky ověřené až do hloubky 25 m s možností využití hrubších na trhu velmi žádaných praných frakcí (4–8–16–32 mm) splňující ČSN EN 12620, ČSN EN 13139, ČSN EN 13043 a ČSN EN 13242 a zejména vhodných pro zásobování okolních betonáren a obaloven, či regionálních a developerských staveb.

Na ložisku byly podle stupně prozkoumanosti, podmínek využitelnosti a v neposlední řadě i podle přípustnosti k dobývání vyčíslené bilanční zásoby prozkoumané volné o celkovém objemu 6 791 tis. m³. Jedná se o tedy o zásoby disponibilní – bilanční volné pro budoucí těžbu, nikoliv zásoby vázané, či nebilanční. Prozkoumané zásoby výhradního ložiska v dostatečném množství a požadované jakosti umožnily vydat osvědčení o výhradním ložisku. (právě deklarované komisí pro projekty a klasifikaci zásob) a osvědčení o průmyslovém využívání tohoto ložiska. Výhradní ložisko bylo ověřeno (resp. prozkoumáno) v rámci ložiskového průzkumu vyhledávací a posléze i podrobné etapy, a to za prostředky státních peněz. Tudíž je v zájmu státu tyto vynaložené prostředky postupně získat zpět. Průzkum ložiska a výpočet zásob na ložisku byl prováděn v na sebe navazujících etapách geologického průzkumu od roku 1960, přičemž nejdůležitější etapa geologického průzkumu se schválením zásob v komisí pro projekty a klasifikaci zásob byla realizována společností Unigeo Ostrava (Hlavatý, J., et. al) v roce 1973 pod číslem úkolu Z1523325079 a názvem akce Moravský Písek. Ověřeny byly štěrkopísky (pleistocenní) a písky (pliocenní) o celkovém objemu geologických zásob 14 315 000 m³. Závěrečná zpráva o průzkumu ložiska je uložena v archivu ČGS – Geofondu pod signaturou FZ 5318. V roce 1997 bylo v rámci akce Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR II. etapa – Moravský Písek, dodatek č.1 k závěrečné zprávě Moravský Písek (Hlavatý, 1973) ložisko kompletně přehodnoceno a nově provedeným výpočtem zásob bylo vykázáno celkem 6 791 tis. m³ zásob kvalitních štěrkopísků a písků v kategorii zásob bilančních prozkoumaných volných. Zásoby výhradního ložiska byly schváleny MŽP ČR dne 10. 8. 1999 pod č.j. 2599/630/98. Takže se celkový objem geologických zásob na ložisku výrazně snížil o 9 969 tis. m³ a to zejména v jeho jižní a jihozápadní části ložiskového území z důvodů existence a respektování ochranného pásma 2. stupně (vnitřní) jímacího území vodního zdroje Bzenec I a významných krajinných prvků.

Méně komplikovaná - spíše podmíněně řešitelná - z hlediska střetů zájmů na všechny dílčí složky životního prostředí zůstala tedy sv. část ložiskového území, kde byl vymezen blok zásob štěrkopísků č. 1 v k.ú. Uherský Ostroh a Moravský Písek na území Zlínského kraje. Tento blok zásob je právě předmětem zájmu k využití a stanovení DP. Ve srovnání s jz. částí ložiskového území na území Jihomoravského kraje zde není budoucí těžba štěrkopísků z důvodů nižší ekologické hodnoty území zásadně vyloučena, a proto zásoby štěrkopísků pro jejich příznivý vývoj byly podle přípustnosti k dobývání ponechané v kategorii volných.

Obr. 79: Bloky zásob výhradního ložiska po Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR II. etapa – Moravský Písek, dodatek č.1 z roku 1997.

Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3 012 200) bylo po celou dobu v příslušných dokumentech na krajské úrovni podporováno za podmínky po ukončení hornické ložisko na sousedním výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves. Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh je tedy náhrada za ukončenou hornickou činnost v DP Ostrožská Nová Ves. Likvidace hlavních důlních děl a lomů výhradního ložiska štěrkopísků v DP Ostrožská Nová Ves (70297) na všech pozemcích byla zahájena na základě rozhodnutí OBU Brno pro území krajů Jihomoravského a Zlínského pod čj. SBS 05618/2017/OBU-01/3 ze dne 16. 6. 2017. Disponibilní zásoby suroviny v DP Ostrožská Nová Ves jsou tedy již vytěženy.

Význam využití ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh spočívá v umožnění hospodárného a plnohodnotného vydobyví vytěžitelných zásob na výhradním ložisku o celkovém objemu 2 430 000 m³.

Surovina bude dobývána z vody plovoucím pontonovým drapákovým bagrem Rohr s objemem drapáku 4–5 m³, a to ve variantě A na jednu etáž o mocnosti max. 25 m, ve variantě B na jednu etáž o mocnosti cca 10 m. Vytěžená surovina bude nakládána na plovoucí dopravníkové pásy, odtud bude dopravována na břeh a vynášecím pásem do úpravny. Bagr a dopravníkové pásy budou poháněny elektromotory s přívodem el. energie z nábrežního rozvaděče a rozvodu NN z trafostanice VN/NN

Celé území DP Uherský Ostroh se nachází v Chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních vod (CHOPAV) Kvartér řeky Moravy, přičemž pro antropogenní aktivity v chráněných oblastech přirozené akumulace vod – mezi jinými konkrétně právě pro těžbu nerostů – je určující ustanovení § 28 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, které podle odst. 2, písm. e) „v rozsahu stanoveném nařízením vlády“ v chráněných oblastech přirozené akumulace vod mimo jiné zakazuje „těžbu nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod“. CHOPAV Kvartér řeky Moravy byla vyhlášena nařízením vlády České socialistické republiky č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy, primárně s tím, že zákaz

těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod, se nevztahuje na těžbu štěrků, písků a štěrkopísků, budou-li časový postup a technologie těžby přizpůsobeny možností „následného vodohospodářského využití prostoru ložiska“ (k tomuto pojmu obdržela ČGS výklad MŽP, odboru legislativního, pod čj. 63599/11 ze dne 29. srpna 2011). Část DP Uherský Ostroh leží také v ochranném pásmu vodního zdroje II.b jímacího území Bzenec-komplex. Vzdálenost od nejbližších jímacích objektů v jímacím území Bzenec III-sever je přibližně 540 m. Surovina určená k těžbě vytváří hydrogeologický kolektor jímaný vodními díly v jímacím území Bzenec-komplex.

Zájmová lokalita je součástí hydrogeologického rajonu svrchní vrstvy 1651 Kvartér Dolnomoravského úvalu, který je budován kvartérními fluvialními sedimenty dolního toku řeky Moravy. V jeho podloží leží hydrogeologický rajon základní vrstvy 2250 Dolnomoravský úval vázaný na neogenní sedimenty vídeňské pánve. Z hydrogeologického hlediska nejvýznamnější jsou kvartérní fluvialní sedimenty, které je možno rozdělit na dvě souvrství. Vlastním zvodněným kolektorem je spodní část souvrství údolní nivy složená ze štěrků, štěrků s příměsí písků, písčitých štěrků a jemně až hrubě zrnitých písků, jejichž mocnost je značně proměnlivá a nejčastěji dosahuje 4–7 m, lokálně může dosáhnout až 40 m. Spodní souvrství údolní nivy je v podstatě tvořeno sedimentární výplní meandrujících koryt vodního toku zaříznutých do různých hloubkových úrovní, která se vzájemně mnohonásobně kříží. Charakteristické je velmi nepravidelné složení hrubozrnných nesoudržných sedimentů spodního souvrství údolní nivy, které se projevuje výraznými změnami v propustnosti zvodněných sedimentů. Svrchní souvrství údolní nivy je tvořeno tzv. povodňovými hlínami o mocnosti 3–5 m. Jedná se o soudržné, jemně zrnité, v horizontálním i vertikálním směru značně proměnlivé a prakticky nepropustné sedimenty.

Záměr těžby štěrkopísku je situován v aktivní zóně záplavového území řeky Moravy na pravém břehu Nové Moravy. Leží přitom ve vymezeném rozlivu povodně s dobou opakování 20 let. Z hydrogeologického hlediska se jedná o hydrogeologický rajón 1651 Kvartér Dolnomoravského úvalu). Jedná se o kvartérní a propojené kvartérní a neogenní sedimenty v povodí Moravy. Plocha rajónu zaujímá celkem 168,21 km². Z pohledu ochrany vod je záměr situován do ochranného pásma komplexu jímacího území Bzenec. V oblasti daného rajónu a jeho nejbližšího okolí ČHMÚ sleduje celkem 21 mělkých kvartérních vrtů s hloubkou do 10 m. Hlubinné, neogenní vrty jsou na území celkem tři, konkrétně Hodonín (Pánov), Rohatec a Kunovice.

U řady těžebních jezer (viz zejména lokality Hulín, Kvasice, Tovačov 2–5, Ostrožská Nová Ves, Polešovice, Moravičany, Moravská Nová Ves, dále např. Kluk u Poděbrad, Žernosecké jezero u Labe, Majdaléna u Lužnice, Zaječí apod.) se v blízkosti nacházejí vodárenské zdroje pitné vody. V řadě případů je pitná voda čerpána i přímo z těžebních jezer (Tovačov, Kvasice, Majdaléna, Ostrožská Nová Ves).

Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství dne 11. července 2024 pod čj. KUSP 3917/2024 ŽPZE-VU vydal Závazné stanovisko k prodloužení platnosti stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru „Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2“ na životní prostředí vydaného dne 9. 3. 2015 pod čj. 12289/ENV/15 podle § 9a odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů ve spojení s článkem VIII bodem 3 zákona č. 465/2023 Sb. Krajský úřad Zlínského kraje při posouzení předložených podkladů dospěl k závěru, že u záměru „**Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2**“ nedošlo k takovým změnám podmínek v dotčeném území nebo poznatků a metod posuzování, v jejichž důsledku by tento záměr mohl mít dosud neposouzené významné vlivy na životní prostředí a platnost stanoviska EIA, vydaného pod čj. 12289/ENV/15 dne 9. 3. 2015, se v souladu s § 9a odst. 4 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí **prodlužuje** o 5 let, tedy do 9. 3. 2027. Dopisem č.j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/1 ze dne 15.04.2019 ČBÚ požádal MŽP o potvrzení či změnu uvedeného stanoviska EIA dle § 149 správního řádu. Závazným stanoviskem č.j. MZP/2019/430/549 (sp.zn. P/3750) ze dne 04.12.2019 ministr životního prostředí toto závazné stanovisko potvrdil. Uvedené závazné stanovisko ministra MŽP bylo podkladem pro vydání rozhodnutí ČBÚ č.j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13 ze dne 19.05.2020. Protože toto rozhodnutí ČBÚ bylo rozsudkem soudu zrušeno, vyžádal si ČBÚ opětovně vyjádření MŽP. Požadované vyjádření bylo vydáno pod č.j. MZP/2021/710/5641 dne 25.11.2021 a je v něm mimo jiné uvedeno: „

Je zřejmé, že ke změnám charakteristik území po roce 2015 nepochybně došlo, a i nadále docházet bude, nicméně ve vztahu ke stanovisku EIA není relevantní jakékoliv změny v dotčeném území hodnotit, protože takové hodnocení je předmětem až případného prodloužení stanoviska EIA. ... Lze konstatovat, že záměr těžby šterkopísků s ohledem na závěry v procesu EIA není v rozporu se Státní politikou životního prostředí České republiky 2012-2020 v aktualizaci z roku 2016, neboť jeho realizace nebude znamenat ohrožení zdrojů podzemních vod. Současně platí, že Státní politika životního prostředí České republiky 2012-2020 v aktualizaci z roku 2016 nemá vliv na závěry formulované ve stanovisku EIA. “Vzhledem k tomu, že ke dni 09.03.2022 končila platnost předmětného stanoviska EIA k záměru „Stanovení dobývacího prostoru Uherský Ostroh“, podala organizace dne 08.03.2022 žádost ve smyslu § 9a odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, o prodloužení platnosti tohoto stanoviska.

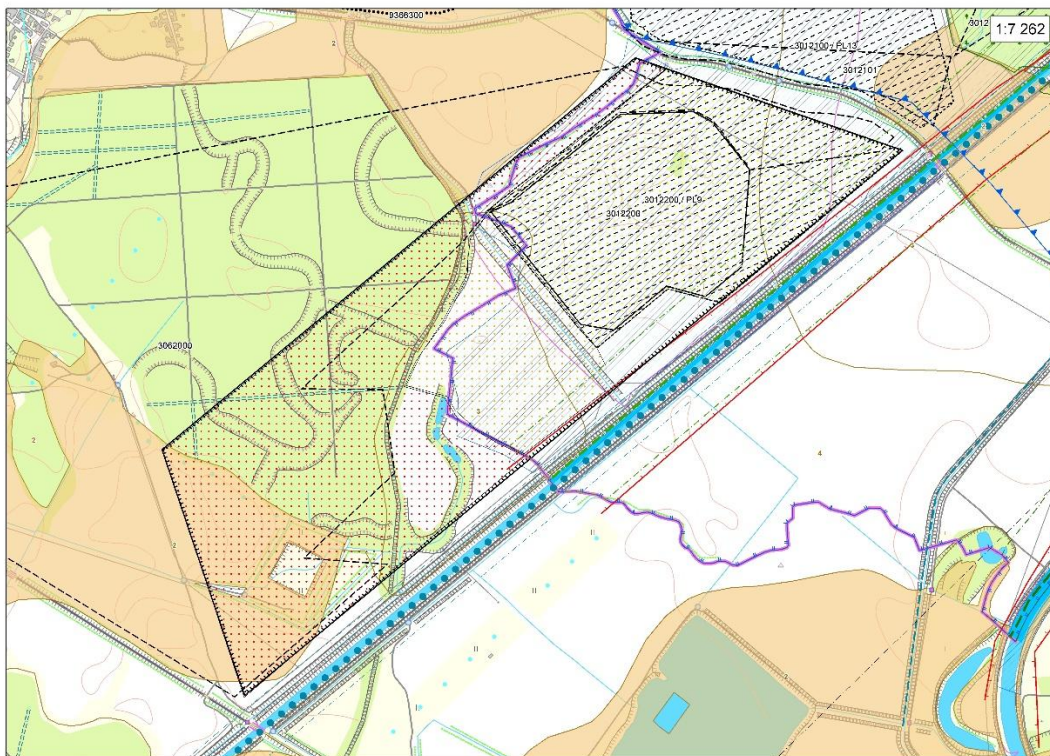
Rozhodnutím č.j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13 ze dne 19. 5. 2020 bylo potvrzeno rozhodnutí OBÚ v Brně č.j. SBS 17437/2016/OBÚ-01/22 ze dne 09.01.2019, o stanovení DP Uherský Ostroh. Toto rozhodnutí bylo však zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně č.j. 31A 112/2020-404 ze dne 06.10.2020, a věc byla vrácena ČBÚ k dalšímu řízení. V dalším řízení ČBÚ vydal rozhodnutí č.j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55 ze dne 10.06.2022, kterým změnil (potvrdil) předmětné rozhodnutí OBÚ v Brně. Toto rozhodnutí bylo také napadeno žalobou a Krajský soud v Brně rozsudkem č.j. 31 A 84/2022-762 ze dne 06.03.2023 rozhodnutí ČBÚ ve výrocích 1) a 2) zrušil a věc mu vrátil v tomto rozsahu k dalšímu řízení. Následně podanou kasační stížnost Nejvyšší správní soud rozsudkem č.j. 10 As 98/2023-128 ze dne 19.09.2024 zamítl.

Závazným stanoviskem KÚ Zlín byla k žádosti oznamovatele do 9.3.2027 prodloužena platnost stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí, vydaného Ministerstvem životního prostředí dne 9.3.2015 pod č.j. 12289/ENV/15 k záměru „Těžba a úprava šterkopísku v Uherském Ostrohu 2“. Jedná se přitom o záměr, který oznamovatel připravuje již od r. 2005, tedy již téměř 21 let, a pro který bylo u Obvodního báňského úřadu pro území krajů Jihomoravského a Zlínského již dne 23.5.2016 (tedy již před téměř 10 lety) zahájeno řízení o stanovení dobývacího prostoru, které se nyní (již potřetí) nachází opět ve stadiu odvolacího řízení před Českým báňským úřadem, který si u MŽP, resp. ministra vyžádal opětovný tzv. odvolací přezkum stanoviska EIA (vč. tzv. ověřujícího závazného stanoviska EIA ze dne 26.10.2015) dle § 149 odst. 7 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu [dále jen „správní řád“].

Na základě podnětu Českého báňského úřadu pod č.j. SBS 25227/2025/ČBÚ-21 ze dne 2. června 2025 k přezkumu závazného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru „Stanovení dobývacího prostoru Uherský Ostroh, na životní prostředí vydaného Ministerstvem životního prostředí pod č.j. 12289/ENV/15 dne 9.3.2015, (ve znění závazného stanoviska k ověření souladu č.j. 24489/ENV/15 ze dne 26.10.2015) podle § 149 odst. 8 správního řádu, bylo Ministerstvem životního prostředí dne 16. března 2026 pod Č. j.: MZP/2026/240/626 přezkoumáno ve smyslu § 149 odst. 8 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, závazné stanovisko Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, pod č.j. KUZL 62323/2024 ze dne 11.07.2024, jímž byla prodloužena platnost závazného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí, vydaného podle § 10 odst. 1 zák. č. 100/2001 Sb. a následně rozhodlo ve zkráceném přezkumném řízení podle ustanovení § 98 správního řádu, že závazné stanovisko Krajského úřadu č.j. KUZL 62323/2024 ze dne 11.07.2024 se zrušuje. MŽP zdůrazňuje, a reaguje tím i na požadavek organizace na „nutnost zohlednit jejich dlouhodobě trvající dobrou víru ve správnost a zákonnost platnosti prodlouženého závazného stanoviska (dále jen PPZS), že zrušením PPZS nedochází k žádné újmě žádné z procesních stran, neboť tímto aktem se stav věci vrací do fáze žádosti o prodloužení stanoviska EIA. Z dikce věty čtvrté § 9a odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb. (Žádost o prodloužení platnosti stanoviska musí být podána před jejím uplynutím; platnost stanoviska neuplyne, dokud není žádost vyřízena.) vyplývá, že stanovisko EIA je stále platné, přičemž termín vyřízení jeho prodloužení je omezen toliko datem, dokdy může být stanovisko EIA prodlouženo. Krajský úřad tedy vyčká na výsledek přezkumu stanoviska EIA podle § 149 odst. 7 správního řádu. Do doby, než bude znovu rozhodnuto o případném prodloužení stanoviska EIA, může být toto stanovisko EIA jako platné podkladem pro navazující správní řízení.

V současné době se v rozkladové komisi MŽP a pak u ministra ŽP posuzuje odvolací přezkum samotného „stanoviska EIA“ a tím pádem i celková platnost stanoviska EIA k záměru „Těžba a úprava šterkopísku v Uherském Ostrohu 2“. Z toho vyplývá, že další postup v budoucí přípravě využití výhradního ložiska se odvíjí od výsledku řízení rozkladové komise. Pokud opětovný odvolací přezkum samotného „stanoviska EIA“ dopadne ve prospěch těžebního záměru, tak nebude KÚ Zlín nic překážet v tom, aby opět vydalo úplně stejné „prodlužovací“ závazné stanovisko k záměru, které bylo Ministerstvem životního prostředí dne 16. března 2026 pod Č. j.: MZP/2026/240/626 zrušeno.

LEGENDA			
HRANICE HRANICE STÁTU HRANICE KRAJE HRANICE SPRÁVNÍHO OBLASTI ORCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ HRANICE SPRÁVNÍHO OBLASTI ORCE VÝZNAMNÁ URBANIZOVANÁ ÚZEMÍ OBYTNÉ ÚZEMÍ (OSCE) ÚZEMÍ VÝROBY A SAHALU ÚZEMÍ OBYČANSKÉHO VÝVOJE ÚZEMÍ SOUSTŘEDĚNÉ REKREACE ÚZEMÍ SPECIÁLNÍHO ZÁJMU ZAJÍMOVÉ ÚZEMÍ MINISTERSTVA OCHRANY	ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ NADSTĚNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ 400 kV NADSTĚNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ 220 kV NADSTĚNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ 110 kV ROZVEDENÁ VVN ROZVEDENÁ VVN ZÁSOBOVÁNÍ PLYNEM VVN PLYNOVOD VVN PLYNOVOD REGULAČNÍ KOMPRESNÍ STANICE VVN REGULAČNÍ STANICE VVN ZÁSOBOVÁNÍ TEPEM VÝROBNÍ TEPLA TELEKOMUNIKACE PÁTEŘNÍ RADIORELEJOVÁ TRASA REKONSTRUKČNÍ STANICE RY SPOU ZÁSOBOVÁNÍ JINÝMI PRODUKTY PRODUKTOVOD OOPADY SVALIŠKA SPALOVNA LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY NADNÁRODNÍ EKOLOGICKÉ BIOCENTRUM OSA NADNÁRODNÍHO BIOLOGICKÉHO KORIDORU OCHRANNÉ PÁSMO NBNK REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM OSA REGIONÁLNÍHO BIOLOGICKÉHO KORIDORU OCHRANNÉ PÁSMO RBNK LOKÁLNÍ BIOCENTRUM	OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY NATURA 2000 - PŮSOBNOST NATURA 2000 - ENVIRONMENTALLY SENSITIVE LOCALITY PŘÍRODNÍ PAMÁTKA ZÓNACE OCHRANNÉ KRAJINNÉ OBLASTI 1. ZÓNACE CHKO 2. ZÓNACE CHKO 3. ZÓNACE CHKO 4. ZÓNACE CHKO NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVA NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA PŘÍRODNÍ REZERVA PŘÍRODNÍ PAMÁTKA OCHRANA PŘÍRODNÍCH LÉČIVÝCH ZDROJŮ VNITŘNÍ LÉČEBNÍ ÚZEMÍ OCHRANNÉ PÁSMO PŘÍRODNÍCH LÉČIVÝCH ZDROJŮ I. STUPNĚ OCHRANNÉ PÁSMO PŘÍRODNÍCH LÉČIVÝCH ZDROJŮ II. STUPNĚ OCHRANA POZEMNÍCH A POVRCHOVÝCH VOD OCHRANNÁ OBLAST - PŘÍRODNÍ A KRAJINNÁ VODA OCHRANNÉ PÁSMO VODNÍHO ZDROJE I. STUPNĚ - VNITŘNÍ OCHRANNÉ PÁSMO VODNÍHO ZDROJE II. STUPNĚ - VNITŘNÍ OCHRANNÉ PÁSMO VODNÍHO ZDROJE II. STUPNĚ - VNITŘNÍ OCHRANA PŘED ZÁPLAVAMI STANOVENÉ ZÁPLAVOVÉ ÚZEMÍ ÚZEMÍ URČENÉ K ROZLIŠNÍ POUKAZOVÁNÍ (POLYD) OCHRANNÉ HRÁZE OCHRANA PAMÁTEK NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ REZERVA MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ ZONA VNITŘNÍ PAMÁTKOVÁ REZERVA VNITŘNÍ PAMÁTKOVÁ ZONA OCHRANNÉ PÁSMO NKP, PK, PZ - ÚZ. OCHRANY	TRIDY OCHRANY ŽPF 1. TRIDA OCHRANY 2. TRIDA OCHRANY 3. TRIDA OCHRANY 4. TRIDA OCHRANY 5. TRIDA OCHRANY NEROSTNÉ BOHATSTVÍ DOBÝVACÍ PROSTOR TĚŽBY DOBÝVACÍ PROSTOR MĚTĚBY OCHRANNÉ LOŽISKOVÉ ÚZEMÍ LOŽISKOVÁ VÝHRADNÍ MĚTĚBNÁ LOŽISKOVÁ NEVYHRAZENÁ NEROST - NEVYHRAZENÁ TĚŽBNÍ LOŽISKOVÁ NEVYHRAZENÁ NEROST - NEVYHRAZENÁ LOŽISKOVÁ VÝHRADNÍ Z BALANCE ZÁSOB - NEBALANČNÍ LOŽISKOVÁ VÝHRADNÍ Z BALANCE ZÁSOB - NEBALANČNÍ - BOO PROGNOZOVANÉ NEROSTOVÉ ZDROJE PROGNOZOVANÉ NEROSTOVÉ ZDROJE - BOO LOŽISKOVÁ PROGNOZOVANÁ ÚZEMÍ PŘIPRAVOVANÁ DO TĚŽBY OCHRANNÁ PÁSMO OCHRANNÁ PÁSMO TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY OCHRANNÉ PÁSMO TRANZITNÍHO ŽELEZNIČNÍHO KORIDORU OCHRANNÉ PÁSMO VOD LÉČEBNÍ ÚZEMNÍ OCHRANÁ KORIDORU TRAFIKOVÉHO DOLU NAVŘH ÚZEMNÍCH LIMITŮ VYUŽITÍ LOŽISEK NEŘ. SUROVINY A PROG. ZDROJŮ ŘEŠITELNÉ LIMITY - ÚZEMNÍ VYHODNOCENÍ OCHRANNÉ PÁSMO REZERVA PODMÍNKOVÉ LIMITY - ÚZEMNÍ VYHODNOCENÍ VÝHLEDOVÉ REZERVA PŮSOBNOST PŮSOBNOSTI "NEPŘÍRODNÍ" LIMITY ÚZEMNÍ VYHODNOCENÍ

Obr. 80: Umístění ložiska štěrkopísků Moravský Písek -Uherský Ostroh s upřesněním dílčích složek na životní prostředí (ZPF, OPVZ)

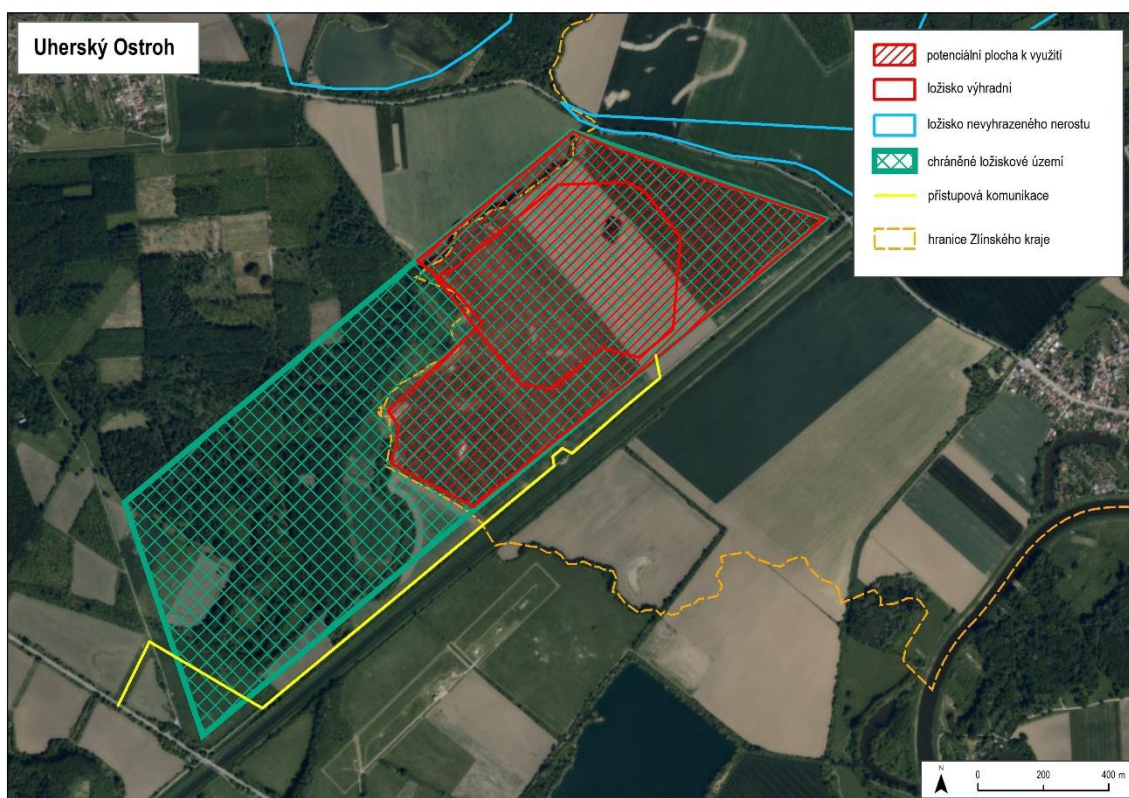
Obr. 81: Celkový pohled na lokalitu Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200).

Závěrem je zapotřebí dodat, že využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) je rovněž v naprostém souladu s výsledky „Studie zabezpečení a dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury (železniční stavby – VRT a dálniční a silniční stavby apod.) - II. etapa v návaznosti na zákon č. 465/2023 Sb. (dále jen Studie)“, kterou zpracovala do konce roku 2024 Česká geologická služba, Těžební unie a Sdružení pro výstavbu silnic na základě objednávky od Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD s. p) a Správy železnic (SŽ s. o.). S ohledem na finální výsledky „Studie“ pro SŽ s.o. a ŘSD s.p. bude výhradní ložisko určitě zařazené do seznamu ložisek strategického významu pro vládního nařízení s odůvodněním jeho nezbytné potřeby. Podle novely horního a liniového zákona je rovněž toto výhradní ložisko nevyhrazeného nerostu – šterkopísku zařazené mezi kritické nerosty strategického významu, které zaujímá mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů. Pískovna je napojena pomocí účelové komunikace vedené podél Nové Moravy přímo na silnici I/54 v prostoru mezi Moravským Pískem a Veselím nad Moravou. Význam využití ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh spočívá v umožnění hospodárného a plnohodnotného vydobyví vytěžitelných zásob o celkovém objemu 2 430 000 m³.

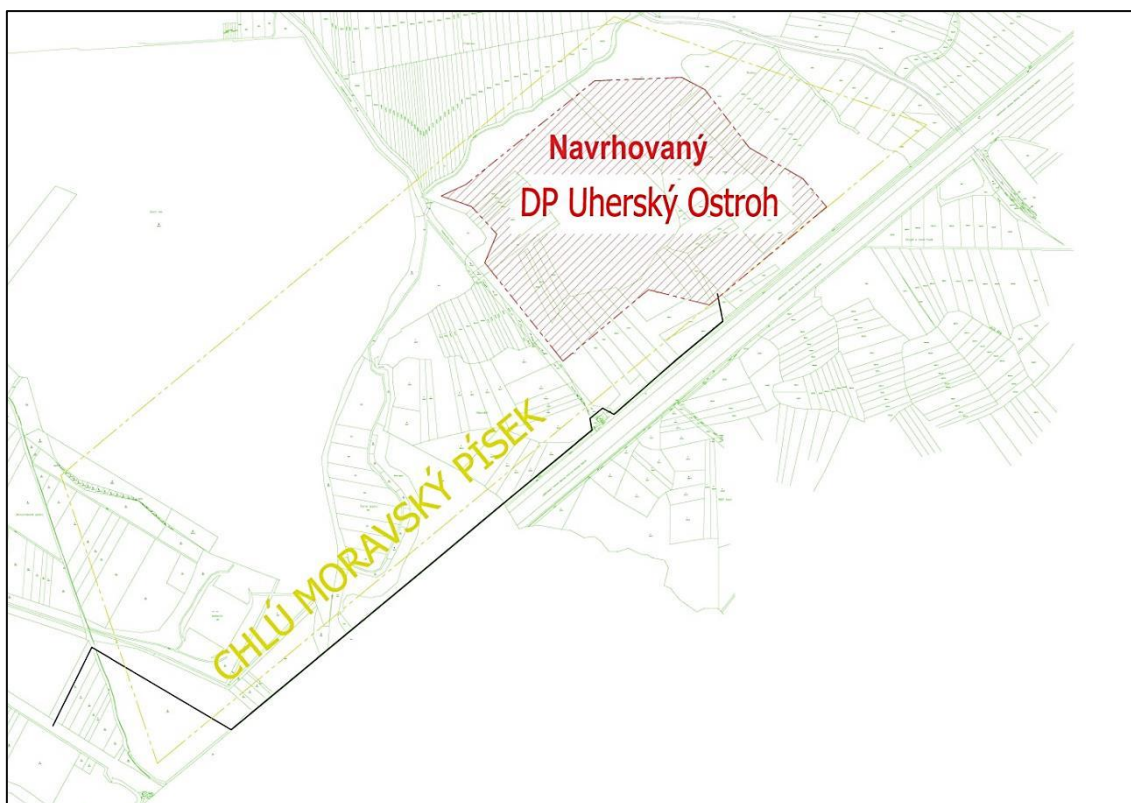
Vzhledem k tomu že dochází ve Zlínském kraji a v jejich sousedních krajích (mimo jiné Moravskoslezský kraj je zcela deficitní na kvalitní šterkopísky) k výraznému úbytku disponibilních zásob šterkopísků na nyní využívaných ložiscích a tím pádem k postupnému snižování životnosti zásob, z tohoto důvodu se zejména přistupuje k jednotlivým novým záměrům pro plánovanou těžbu s přiměřenou časovou perspektivou, neboť není okamžitě možné využití dalších nových zdrojů okamžitě po dotěžení stávajících. Dalším velmi významným aspektem je, že Zlínský kraj je výrazně deficitní na ložiska stavebního kameniva a drceného kameniva, z tohoto důvodu je tento deficit nutno saturovat a doplňovat z těžených šterkopískových surovin. Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kamene vyvolávají dvojí tlak – jednak na vyšší nárůst produkce šterkopísků (pro ta využití, kde jsou obě suroviny zastupitelné), jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového velmi kvalitního stavebního kameniva ze sousedních hojněji vybavených oblastí (zejména Olomouckého kraje a také ze Slovenska). Dovoz kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého kraje a ze Slovenska však s sebou přináší velmi enormní zatížení místních komunikací s výraznými synergickými a kumulativními vlivy na místní obyvatelstvo. Vzhledem k tomu, že největší stavebně-technické práce na projektovaných stavbách probíhají po celém území Zlínského kraje (stavby D 47, R55, R49 a jejich přívaděčů), je zřejmé, že intenzifikace nových otvírek ložisek šterkopísků se bude soustřeďovat do území bývalých okresů Zlín, Uherské Hradiště a do oblasti Kroměřížska. Celková roční produkce šterkopísků na území Zlínského kraje se dlouhodobě pohybuje kolem 400–700 tis. m³, dokonce v roce 2023 čila celková těžba až cca 930 tis. m³ (z důvodu nárůstu zájmovatelských – nepraných šterkopísků do silničních těles z lokality Boršice). Snižovaná roční produkce šterkopísků mezi roky 2016–2019 zejména souvisí s nedostatkem suroviny hrubé frakce 4-8-16-22 mm, jelikož v celkové roční produkci 471 tis. m³ za rok 2020 jsou deklarovány objemy převážně ísčité frakce. Hrubá frakce je právě doplňovaná a dovážena ze Slovenska v ročních objemech cca 450–550 kt (tj. cca 250–300 tis. m³), takže celková spotřeba šterkopísků v kraji je vlastně daleko vyšší a pohybuje se kolem 720 až 770 tis. m³/rok.

Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) bylo a je po celou dobu v příslušných dokumentech na krajské úrovni podporováno za podmínky po ukončení hornické činnosti na sousedním výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves. Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh je tedy náhrada za ukončenou hornickou činnost v DP Ostrožská Nová Ves. Likvidace hlavních důlních děl a lomů výhradního ložiska šterkopísků v DP Ostrožská Nová Ves (70297) na všech pozemcích byla zahájena na základě rozhodnutí OBU Brno pro území krajů Jihomoravského a Zlínského pod čj. SBS 05618/2017/OBU-01/3 ze dne 16. 6. 2017. Disponibilní zásoby suroviny v DP Ostrožská Nová Ves jsou tedy již vytěžené, obdobně jako nevýhradní ložisko Polešovice-Kolébky. Záměr využití výhradního ložiska šterkopísků Moravský Písek – Uherský Ostroh (B 3012200) a v chráněném ložiskovém území Moravský Písek byl podporován již v minulosti a to, že byl v souladu s výsledky Regionální surovinové politiky Zlínského Kraje z roku 2005, které byly součástí pro tvorbu

Konceptu Územního plánu Velkého územního celku Zlínského kraje s názvem Přeprocování, verifikace a aktualizace kapitoly č. 14. „Požadavky na vymezení ploch pro těžbu a ochranu nerostných surovin“ Návrhu zadání ÚPN VÚC Zlínského kraje a kapitoly č. 15. „Nerostné bohatství a vymezení ploch přípustných pro dobývání ložisek nerostů a ploch pro jejich technické zajištění“ Územní prognózy Zlínského kraje. Rovněž plánovaný záměr využití výhradního ložiska štěrkopísků Moravský Písek – Uherský Ostroh byl v souladu s kapitolou č. 4.6. „Plochy pro těžbu nerostných surovin“ úplného znění Zásad územního rozvoje Zlínského kraje po vydání aktualizace č. 2 pod čj. KUZL 76364/2018 ze dne 5. listopadu 2018. Z kapitoly 4.6. vyplývá následující úkol pro územní plánování - územně respektovat plochy pro těžbu nerostných surovin v lokalitách dle „Regionální surovinové politiky ZK“, aktualizované v r. 2005. Z toho vyplývá, že záměr na využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh je doporučený v aktualizované kapitole 6.1 Analýza nerostného surovinového potenciálu kraje, podkapitole 6.1.2 Analýza stavebních surovin - surovinové zajištění štěrkopískem území Zlínského kraje Regionální surovinové politiky Zlínského kraje z roku 2005, a tudíž je od roku 2005 územně respektován jako plocha pro těžbu. Citujeme: K plnému pokrytí surovinové potřeby kraje horizontu 30–50 let, včetně pokrytí navýšení poptávky pro realizaci navrhovaných staveb dopravní infrastruktury (např. R55 a R49), jsou dle Regionální surovinové politiky Zlínského kraje, aktualizované v roce 2005, zapotřebí ještě další ložiska k využití.

Obr. 82: Využití části bloků zásob výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v prozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek.

Obr. 83: Využití části bloků zásob výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v prozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek s přístupovou komunikací.

Celkově v návrhovém období do roku 2035 podporujeme využití kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu (NSS) pod č. 10 As 98/2023 ze dne 19. 9. 2024 a zejména v rozsahu vydaného souhlasného závazného stanoviska EIA a k prodloužení platnosti stanoviska ze dne 11. července 2024 pod čj. KUSP 3917/2024 ŽPZE-VU k posouzení vlivů provedení záměru „Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2“ na životní prostředí vydaného dne 9. 3. 2015 pod čj. 12289/ENV/15 podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Nezbytnou podmínkou pro plánované využití ložiska v dalším řízení předložit nový znalecký posudek zpracovaný znaleckým ústavem nebo jinou nezávislou vědeckou institucí, který vyhoví požadavkům soudů a požádat MŽP o opětovný přezkum stanoviska EIA. Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh bylo a je po celou dobu v příslušných dokumentech na krajské úrovni podporováno za podmínky po ukončení hornické činnosti na sousedním v minulosti nadregionálně významným výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves. Disponibilní zásoby suroviny v DP Ostrožská Nová Ves jsou již vytěženy, obdobně jako na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky.

Plánované a hospodárné dotěžení zásob výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice

Výhradní ložisko štěrkopísku Nedakonice-Polešovice se nachází asi 0,3–2,0 km JJZ. Od obce Nedakonice a cca 1,5 km jižně od obce Polešovice, v polních a lesních tratích Klučovánky, Nedakonický les a Prostřední louky. Leží nedaleko železniční zastávky Nedakonice a poblíž okresní silnice Uherské Hradiště – Moravský Písek (obr. 84).

K dobývání plánované území uvnitř výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice na k. ú. Polešovice, řešené v záměru, zahrnuje plochu již v minulosti stanoveného DP Polešovice (6,9963 ha) a jeho předpolí o výměře 9,1510 ha pokrývající CHLÚ Nedakonice. Celková výměra výhradního ložiska určená k dobývání na k. ú. Polešovice tedy činí 16,1473 ha.

Na stávající dotěžované nevýhradní ložisko Polešovice-Kolébky na JV výhradní ložisko Nedakonice-Polešovice přímo navazuje. Plánované dobývání štěrkopísků v lokalitě, zpracovaném v rozsahu Plánu otvírky, přípravy a dobývání POPD (Ing. Petr Honkyš, aktualizace 12/2017), je plynulým pokračováním (2. etapou) v návaznosti na ukončenou těžbu na ložisku nevyhrazeného nerostu (nevýhradním ložisku) Polešovice-Kolébky, zahájené v roce 2008 mj. na základě kladného stanoviska k EIA čj.MN700/341/607/OIP/03 ze dne 31. 3. 2003 (MŽP ČR, Praha).

Sedimenty výhradního ložiska Nedakonice vznikly akumulací činností řeky Moravy v jižní (písecko-svratecké) depresi a je součástí nivních sedimentů v prostoru tektonicky predisponovaného hradištského příkopu, který je tektonicky omezen polešovickým zlomem na ZSZ a strážnickým zlomem na JVJ.

Nad souvrstvím štěrkopísků a písků jsou uloženy skryvkové vrstvy, tvořené jednak humosní hlínou o mocnosti od 0,20 do 0,50 m, dále holocenní jílovité hlíny a písky, prachově písčité jíly o mocnosti od 1,05 do 5,20 m. Skryvkové zeminy jsou většinou barvy světle až tmavohnědé, hnědomodré až šedomodré, jemně až silně hrubě písčité, obsahující zbytky rostlin a dřevin. Nadložní holocenní písek je z hlediska technologické kvality řazen k ložisku. Byl dokumentován ve vrtech V 103, V 104, V 106, V 109, V 113 a V118. Vyskytuje se od minimální vzorkovací hloubky 2,8 m do maximální hloubky 6 m a má složení s hlavním maximem v jemné písčité frakci 0,125–0,25 a 0,25–0,5 mm v množství 30–45 % a podružným maximem ve frakci pod 0,063 mm v množství do 8 %. Kvantitativní je nedostatek ostatních písčitých frakcí a zcela chybí hrubé štěrkové frakce. Hlavní ložiskovou substancí jsou štěrkopísky, tvořené valouny o průměrné velikosti 30–60 mm, ojediněle 80–100 mm s hojnou příměsí slabě až středně jílovitého, převážně křemitého písku, středně až hrubozrnného.

Celkově na ložisku činí zásoby bilanční prozkoumané volné 811 tis. m³, prozkoumané vázané činí 11 172 tis. m³ a zásoby bilanční vyhledané vázané činí 5 493 tis. m³. Zásoby výhradního ložiska Nedakonice vázané lužním lesem (PR Kolébky) činí celkem 7 550 740 m³ štěrkopísků (z toho 3 866 315 m³ zásob prozkoumaných a 3 684 425 m³ zásob volných vyhledaných). Vázanost zásob je zejména limitována schváleným MCHÚ (nařízení OkÚ Uherské Hradiště č. 5/1998) „Přírodní rezervaci Kolébky“ o celkové výměře 95,86 ha. V druhé polovině roku 2003 byla provedena realizace opatření „Revitalizace Nedakonického lesa, jejímž cílem bylo zlepšení vodních poměrů v Nedakonickém lese. Na základě toho byl v roce 2003 proveden operativní výpočet vázaných zásob štěrkopísků a písků lužním lesem. **V plánu POPD dotčené části ložiska je celkem 1 035 762 m³ vytěžitelných zásob suroviny.**

Ložisko štěrkopísků Nedakonice-Polešovice je výhradním ložiskem na základě Osvědčení o výhradním ložisku, které vydalo bývalé Ministerstvo výstavby a stavebnictví ČSR dne 2. 6. 1989 pod čj. GMO-113/89.

Ministerstvo životního prostředí České republiky, územní odbor pro olomouckou oblast, stanovilo rozhodnutím ze dne 9. 5. 1996, č.j. 872/37/96-Šs chráněné ložiskové území Nedakonice (CHLÚ). Toto CHLÚ je o plošném rozsahu 126,8461 ha. CHLÚ bylo stanoveno za těchto podmínek:

Podmínky ochrany výhradního ložiska se stanovují v souladu s ustanovením §§ 15-17 Horního zákona. Jsou jednotné a platí pro celé území CHLÚ Nedakonice, stanovené pro zajištění ochrany ložiska proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání. Ve smyslu § 17 odst. 5 Horního zákona se hranice CHLÚ Nedakonice vyznačí v územně plánovací dokumentaci. Na základě správního řízení dle § 17 Horního zákona a vyhlášky MŽP ČR č.364/1992 Sb. stanoví MŽP ČR v dohodě a v součinnosti s orgány uvedenými v § 17 Horního zákona, že stavby a zařízení nesouvisející s dobýváním výhradního ložiska, které by mohly ztížit nebo znemožnit jeho dobývání, mohou být povoleny příslušným stavebním úřadem

jen se souhlasem MŽP ČR, vydaným po projednání s obvodním báňským úřadem (§ 19 Horního zákona). Tato podmínka je plánem OPD respektována.

Obvodní báňský úřad v Brně vydal rozhodnutí o stanovení DP Polešovice (71141), č.j. 1363/99 ze dne 13. 7. 1999. Vzhledem ke skutečnosti, že se bude žádat o rozšíření DP Polešovice spolu se schválením předkládané dokumentace POPD budou následné podmínky rozšíření DP řešeny v průběhu řízení.

Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, dne 10. prosince 2019 pod č.j. KUZL 61115/2019 vydal rozhodnutí o závěru zjišťovacího řízení k posouzení záměru „Pokračování těžby štěrkopísků - Polešovice“ a rozhodl že záměr „Pokračování těžby štěrkopísků - Polešovice“ nemůže mít významný vliv na životní prostředí a nebude posuzován podle zákona.

Celková kapacita těžby na ložisku Polešovice-Kolébky a na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice (B 3011900) na k. ú. Polešovice je plánovaná v objemu cca 150 000 m³ (cca 300 000 tun) štěrkopísku ročně, v závislosti na odbytových podmínkách. Dobývání suroviny na ložisku bude prováděna i nadále plovoucím těžebním zařízením z úrovně hladiny vody těžebního jezera v jednom těžebním řezu na celou jeho výšku (hloubku). Maximální hloubka dobývání bude do cca 15,0 m pod úroveň stávajícího terénu. Výška (hloubka) těžebního řezu se bude pohybovat od 9,8 m do 10,2 m, průměrná mocnost suroviny bude cca 10,0 m.

Celkový objem vytěžitelných zásob suroviny v plánem dotčené části výhradního ložiska bude cca 4 215 400 m³. Při ročním objemu těžby do 150 000 m³ (cca 300 000 tun) by tyto zásoby stačily na cca 28 let dobývání v plánem dotčené části výhradního ložiska na k. ú. Polešovice.

Plánované frakce výrobků jsou 0–4, 4–8, 8–16, 0–32, 16–22, 22–32 mm. Množství a kvalita výsledných produktů dle frakcí a množství (množství v % vychází z předchozích zkušeností s těžby na navazujícím vytěženém ložisku) – cca frakce: 0–4 mm (57 %), 4–8mm (7 %), 8–16mm (8 %), 0–32mm (25 %) a 16–32mm (3 %).

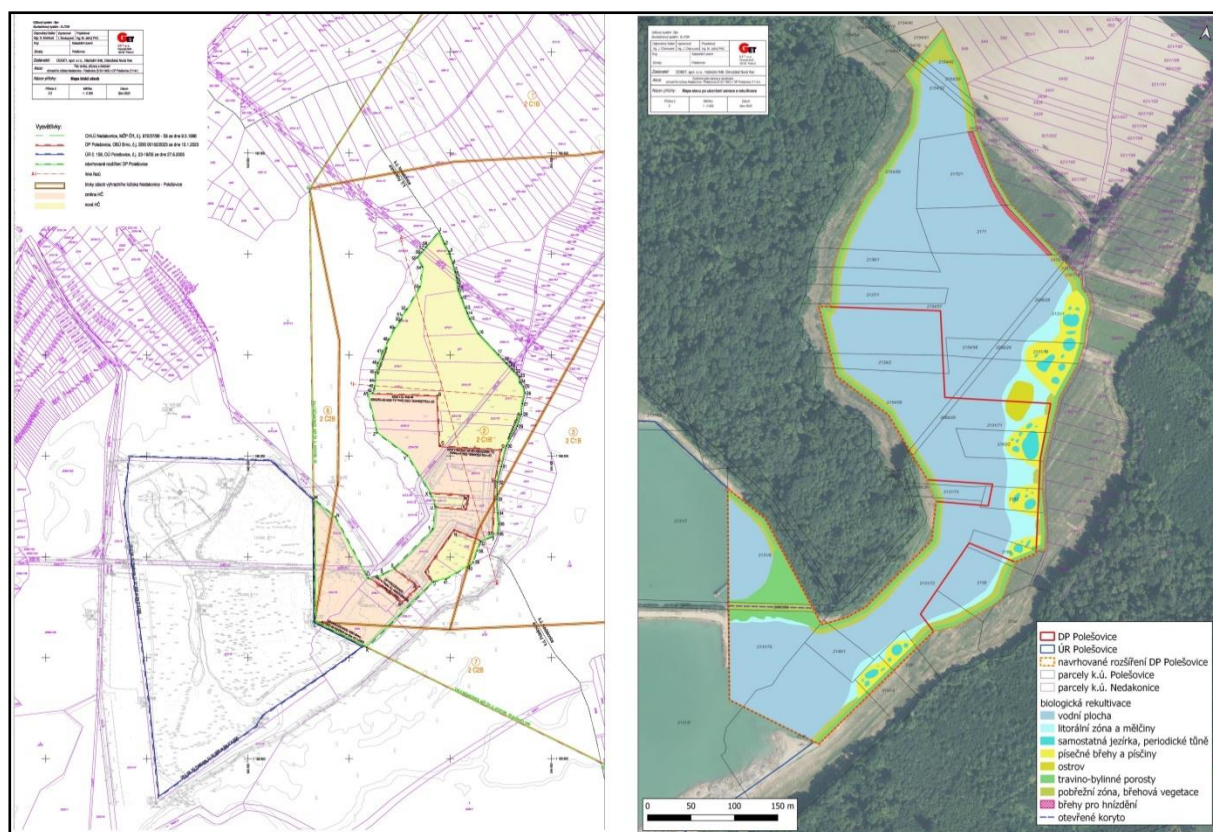
Dobývání suroviny z úrovně vodní hladiny vody v těžebním jezeře bude prováděno plovoucím těžebním strojem, např. plovoucím korečkovým rypadlem nebo drapákovým bagrem. K těžbě je používáno plovoucí korečkové rypadlo na elektrický pohon. Maximální hloubka dobývání bude 15 m pod úroveň stávajícího terénu. Na technologické lince se provádí procesy mokrého praní a třídění těžných štěrkopísků a jejich dehydratace. Vytěžený štěrkopísek je na pásových dopravnících přepravován mokrý na technologickou linku, kde dochází pomocí mokrého úpravárenského procesu k praní štěrkopísku a třídění na finální frakce.

Výhradní ložisko Nedakonice-Polešovice se nachází v chráněné oblasti přirozené akumulace vod „Kvartér řeky Moravy“ (CHOPAV) a v pásmu hygienické ochrany podzemních vod Bzenec-komplex. Na základě rozhodnutí – závěr zjišťovacího řízení vydaného Krajským úřadem Zlínského kraje dne 10. 12. 2019 pod č.j.: KUZL 61115/2019 bylo zohledněno vyjádření Slováckých vodáren a kanalizací, a.s., společnosti ZEAS Polešovice, a.s. a městyse Polešovice, že jezero vzniklé těžbou, bude po sanaci a rekultivaci sloužit k vodohospodářským účelům. Dalším stupněm ochrany zasahující celá ložiska je pásmo hygienické ochrany vodního zdroje Bzenec – komplex (OP 2. st. vnější). Území ložiska i navazující širší okolí je součástí systému závlahových řad, tvořící ucelený a navzájem propojený systém společně s otevřenými melioračními odpady (tj. regulačními odvodňovacími příkopy).

Aktualizovaný plán rekultivace řeší rekultivaci dotěžovaného nevýhradního ložiska štěrkopísků Polešovice-Kolébky a DP Polešovice, včetně výhradního ložiska v jeho severním předpolí, společně a ve vzájemné návaznosti. Převážná část vytěžené plochy (zemědělských pozemků) bude přeměněna na vodní plochu. Na území nevýhradního ložiska Polešovice-Kolébky bude těžbou dotčeno celkem 19,4680 ha zemědělských pozemků, v navazujícím DP Polešovice 6,8620 ha zemědělských pozemků z celkové výměry 6,9963 ha tohoto DP. Následně, po předpokládaném rozšíření DP Polešovice na stejnojmenném k. ú., o plochu 9,1510 ha bude celková výměra dotčené části výhradního ložiska

Nedakonice-Polešovice činit 16,1473 ha. Vzhledem k situování zájmového území v CHOPAV Kvartér řeky Moravy by měl být význam této vodní plochy vodohospodářského charakteru. Břehy umělého jezera budou vysvahovány do příslušných sklonů svahů. Severní, severovýchodní a jihovýchodní břeh bude ponechán bez obsypu z důvodu zachování přirozeného proudění podzemních vod. Po vytěžení zásob na zájmovém území je navíc předpoklad rozšíření těžby severním směrem do další části (9,1510 ha) výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice. Zavázky vytěžených částí jezera skrývkovými nadložími zeminami budou představovat vnitřní výsypky lomu (těžebního jezera).

Nyní probíhá realizace Plánu likvidace výhradního ložiska, i ložiska nevyhrazeného nerostu v předpolí dobývacího prostoru Ostrožská Nová Ves. Na vytěženém ložisku Ostrožská Nová Ves se doposud stanovený dobývací prostor Ostrožská Nová Ves a CHLÚ Ostrožská Nová Ves (01200000).

Obr. 84: Schematické situační mapky umístění plánovaného výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice k využití a jeho následné rekultivace.

Obr. 85: Celkový pohled na prostor ložiska štěrkopísků Nedakonice-Polešovice a na Přírodní rezervaci Kolébky.

Celkově těžba probíhá pod hladinou podzemní vody za pomoci plovoucího korečkového rypadla. Vytěžená surovina je pomocí systému plovoucích a pozemních dopravníkových pásů transportována na stacionární úpravnu suroviny. Zde je surovina za pomoci praní zbavena jemných (jílových) podílů a roztříděna na finální produkty.

Výsledným produktem je především písek frakce 0/4, který tvoří zhruba 70 % produkce. Zbývající část produkce je tvořena hrubšími frakcemi 4/8, 8/16, 16/22, 16/32 a 0/32. Výsledné produkty splňují požadavky níže uvedených norem a jsou tedy použitelné v následujících aplikacích:

- EN 12620 Kamenivo do betonu
- EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch
- EN 13139 Kamenivo pro malty
- EN 13242 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace

Těžba nyní probíhá ve stanoveném dobývacím prostoru Polešovice (71141), který je stanoven na části výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900). Těžba je omezena do maximální hloubky 15 m. Průměrně se na ložisku nachází 4–5 m skryvek a 10–11 m štěrkopísku.

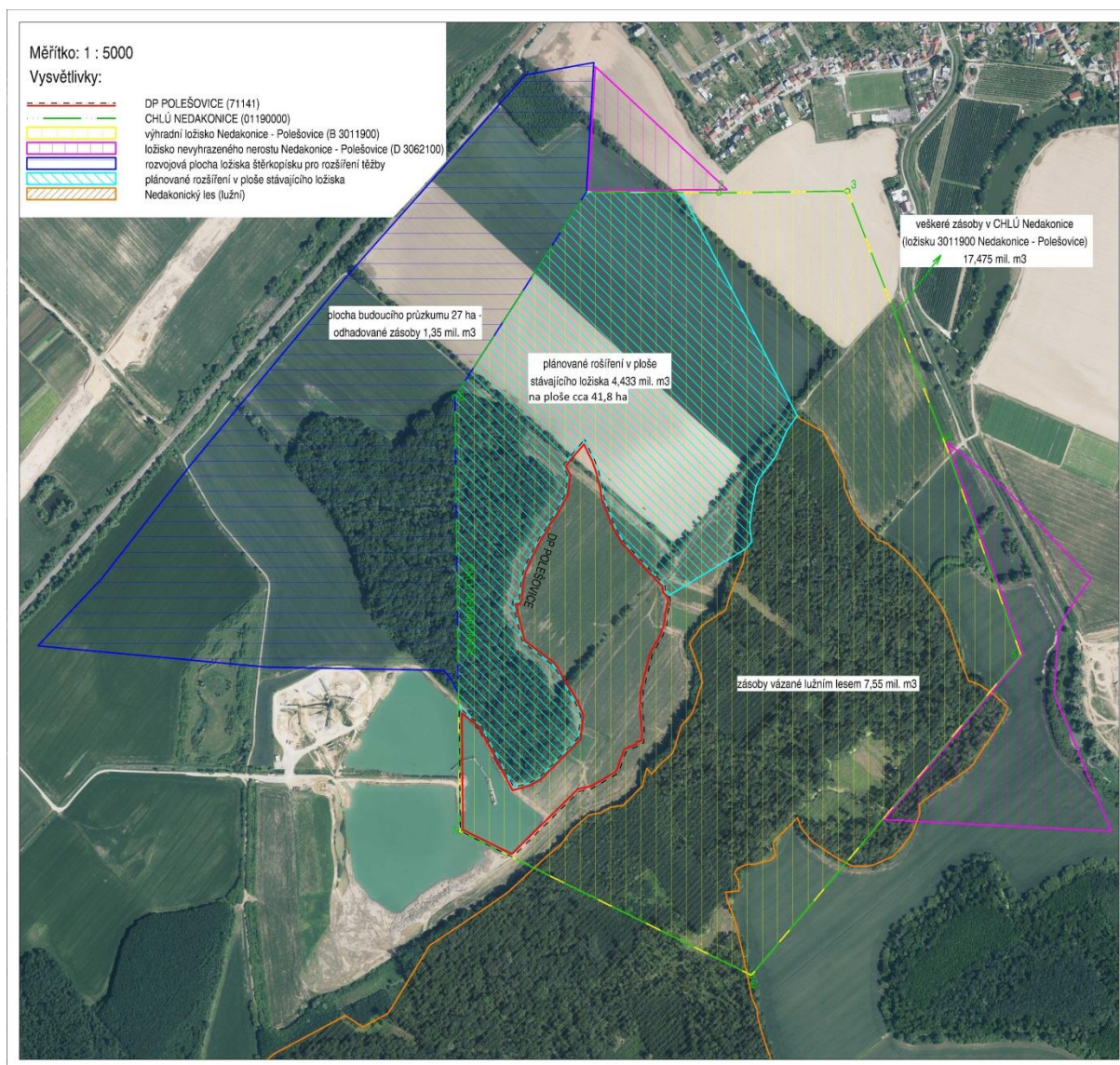
V současné době je těžba povolena v hranicích DP Polešovice s prodloužením životnosti zásob tak o 5–8 let. Další možnost rozšíření je v ploše výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice. Směr rozšíření se naplňuje na základě řešení majetkoprávních vztahů a řešení střetů zájmů.

Pro další rozvoj těžby na ložisku existuje několik zásadních limitů. Největším limitem je existence lužního lesa (Nedakonický les), který je zařazen do soustavy Natura 2000. Důležitým omezením je existence ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec komplex. Dalším důležitým limitem

jsou samozřejmě majetkoprávní vztahy k pozemkům. S ohledem na výše uvedené limity počítá těžební organizace s dvěma plochami rozšíření těžby:

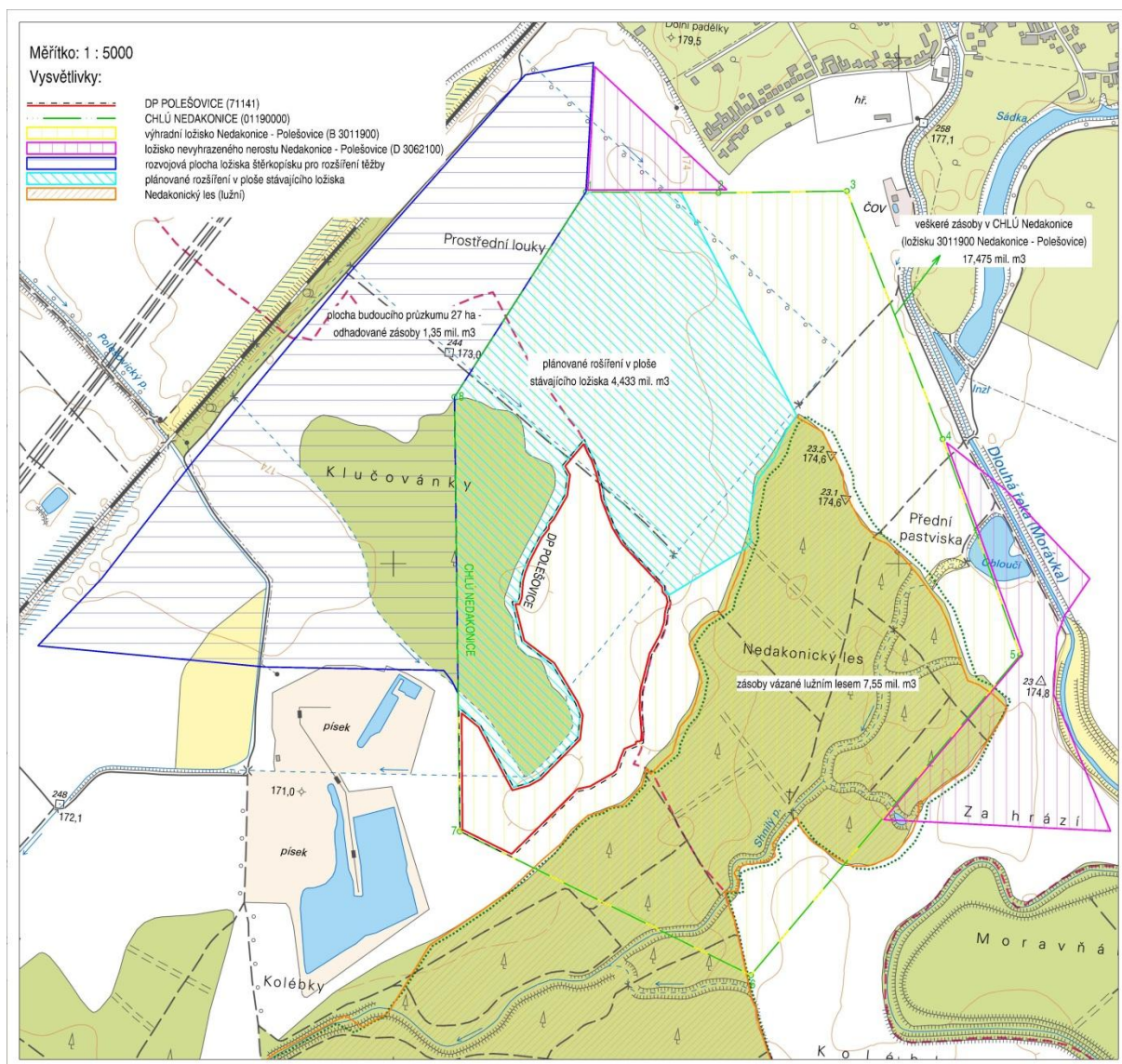
- a) Rozšíření v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice. Plánovaným rozšířením na ploše cca 41,8 ha bude možné vytěžit přibližně 4,433 mil. m³ suroviny.
- b) Rozšíření SZ směrem mimo plochy stávajícího výhradního ložiska. Těžební organizace plánuje průzkum a následné rozšíření těžby na ploše cca 27 ha, odhadované zásoby jsou 1,35 mil. m³.

Druhá možnost rozšíření je mimo plochy výhradního ložiska západním směrem, tj. do budoucího nevýhradního ložiska, které musí být geologickým průzkumem zhodnocené s vypočtenými zásobami. Nacházejí se zde zásoby, ale není stanovena plocha výhradního ani nevýhradního ložiska. Do budoucna se zde tedy počítá se stanovením nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky o ploše 27 ha a také dotěžba stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovic v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice (obr. 86–91). Zdá se být z důvodu dlouhodobě roztěženého ložiska přijatelné postupovat jak západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky, tak i SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.

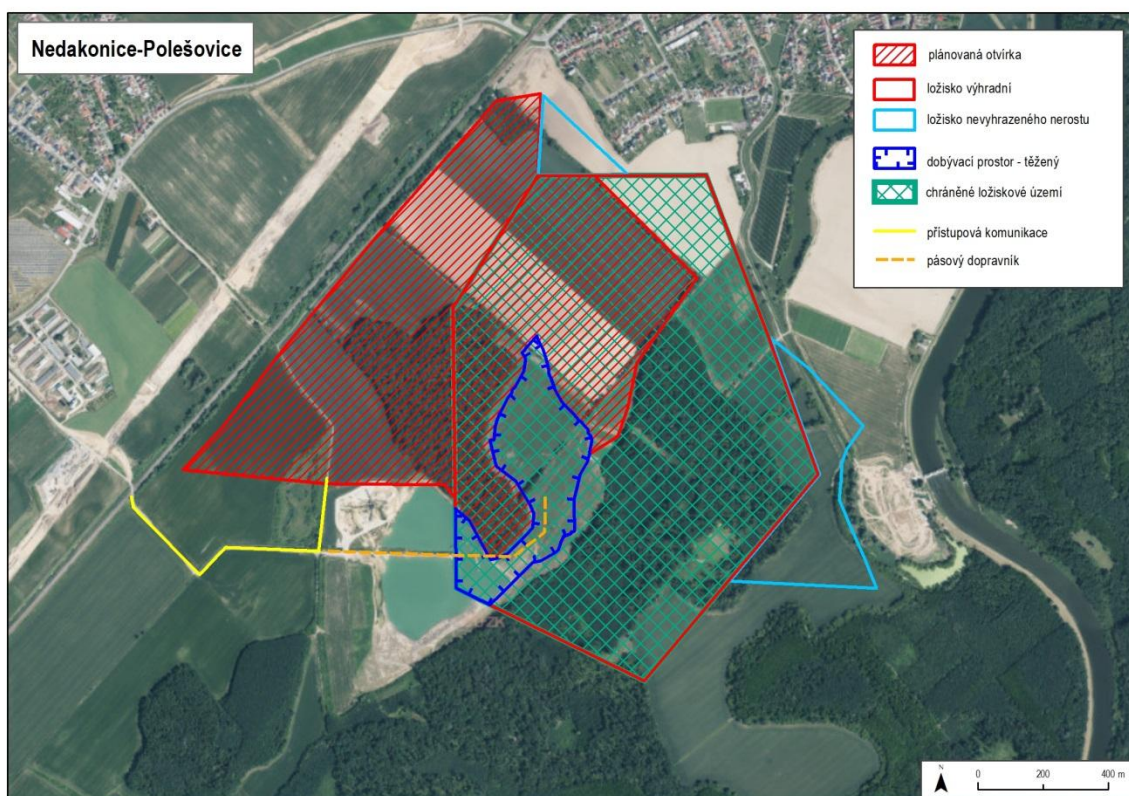

Obr. 86: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky a SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.

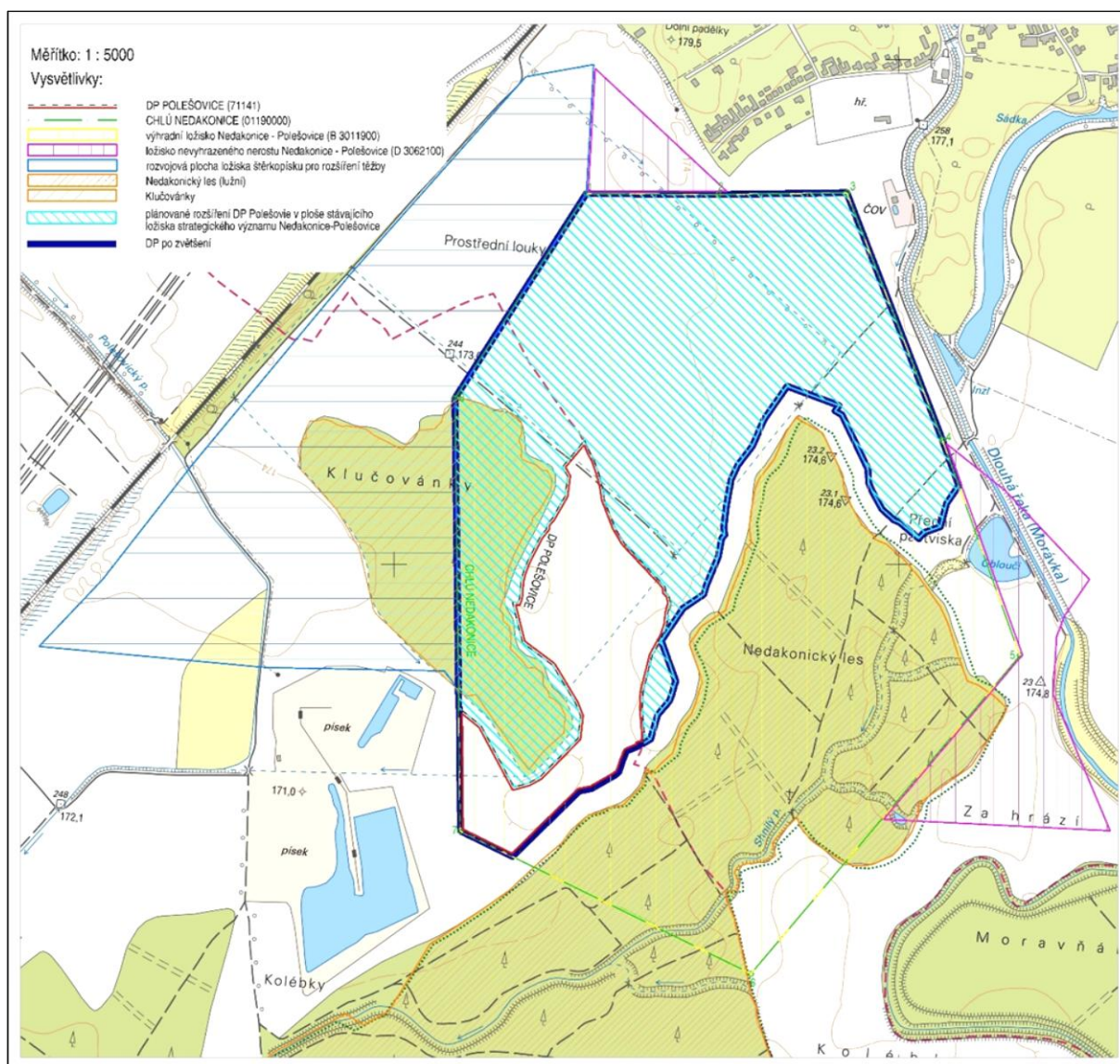
S ohledem na existenci ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec complex je na ložisku prováděn dlouhodobý hydrogeologický monitoring vody v monitorovacím systému a v těžebním jezeře. Výsledky jsou každoročně vyhodnocovány odborně způsobilou osobou a jsou zasílány na příslušné dotčené orgány státní správy. Za dobu těžby/monitoringu nebylo zjištěno žádné ovlivnění kvality/kvantity podzemní vody vlivem probíhající těžby. Plocha obou rozšíření je navíc navržena tak, že v budoucnosti se bude těžba vzdalovat od jímacích objektů podzemní vody. Budoucí rozšíření je taktéž navrženo mimo plochy lužního lesa. Majetkoprávní vztahy k pozemkům se jeví v uvedených plochách jako řešitelné.

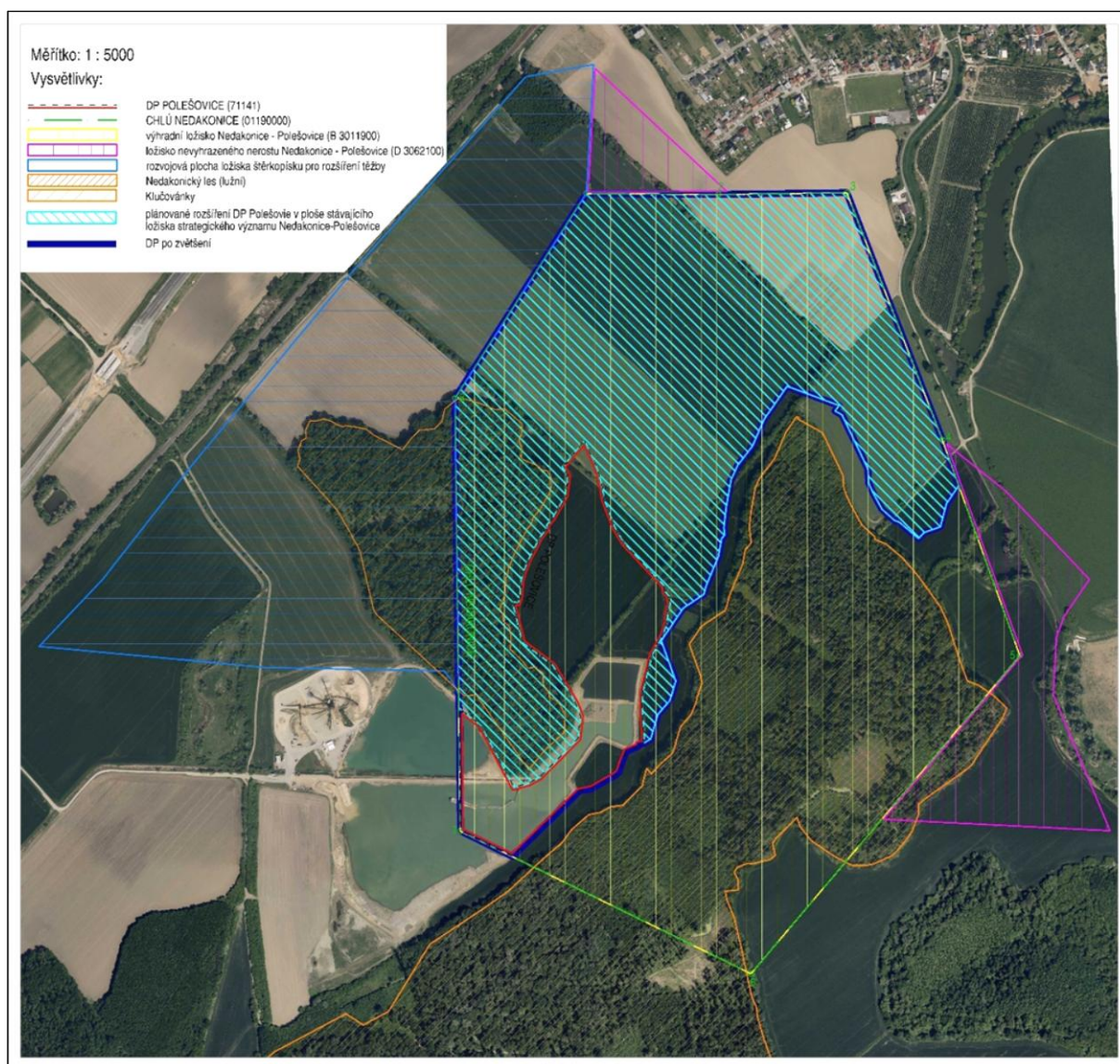
Obr. 87: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevyhrazeného ložiska Polešovice-Klučovánky a SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.

Obr. 88: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky a SZ směrem v pokračování stávajícího těženého ložiska Nedakonice-Polešovice v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice

Obr. 89: Schematické situační mapky umístění plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevyhrazeného ložiska Polešovice-Klučovánky v návaznosti na CHLÚ Nedakonice

Obr. 90: Schematické situační mapky – ortofotomapa umístěním plánované lokality možného rozšíření západním směrem do potenciálního nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky v návaznosti na CHLÚ Nedakonice

Celkově je nezbytné podpořit hospodárné dotěžení zásob na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice a v jeho předpolí a to rozšířením těžby v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ Nedakonice na ploše cca 41,8 ha s vytěžením cca 4,433 mil. m³ suroviny a také rozšířením mimo plochy bloků zásob výhradního ložiska západním a SZ směrem, tj do budoucího nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky na ploše cca 27 ha s odhadovanými zásobami 1,35 mil. m³. Záměrem tedy je vytěžit celou část výhradního ložiska v CHLÚ na k.ú. Polešovice i k.ú. Nedakonice, ovšem vyjma PR (EVL) na k.ú. Nedakonice.

Výhradní ložisko štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I pro plánovanou těžbu

Ložisko štěrkopísků Plešovec-Chropyně je výhradním ložiskem na základě rozhodnutí o výhradním ložisku, které vydalo bývalé Ministerstvo výstavby a stavebnictví ČSR pod č.j. TZÚS/GMO-370/89 ze dne 17. 7. 1989. Ložisko je v ochraně CHLÚ Chropyně I (00860000) jakožto limit využití území pro ochranu a využití výhradního ložiska.

Ložisko je vázáno na kvartérní štěrkopískové fluviální náplavy poblíž soutoku řeky Moravy, Malé Bečvy a Moštěnky. Pod štěrkopískovou akumulací jsou vyvinuty v přehloubené, nepravidelné mísovité depresi kvartérní fluviolakustrinní písky. V nejhlubší části zmíněné deprese – při východním okraji perspektivního úseku ložiskového prostoru (v okolí vrtu V 13, který nebyl dovrtnán do podloží) dosahuje mocnost suroviny více než 19,6 m (z toho štěrkopísků 9,0 m, písků minimálně 10,6 m).

Mocnost suroviny ložiska je variabilní a výrazněji klesá především východně, severně – sz., jz. od této deprese. Nejmenší byla zjištěna v perspektivní části ložiska při jeho severním okraji – vrt V 20–8,2 m (severně vrtu 7,5m). Mocnost suroviny je variabilní a pohybuje se od 8,2 do 19,6 m (obr. 192 až 94).

Mocnost štěrkopísků se pohybuje převážně od 4,5 do 6,0 m, mocnost písků je převážně větší než 8,0 m, minimální mocnosti písků je 3,5–5,0 m byly zjištěny vrty V 14 a V 20 v severní části ložiska. V ložiskové substanci se vyskytují nepravidelné jílovité vložky max. mocnosti 0,2–0,3 m.

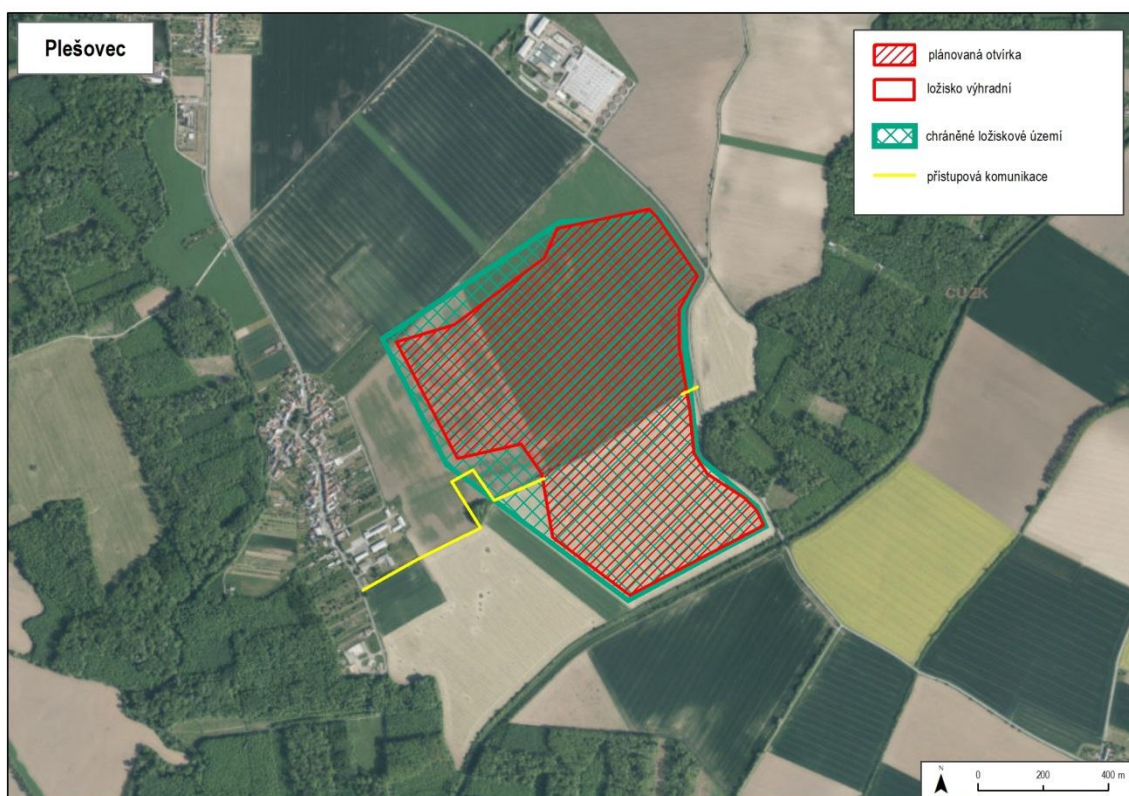
Podloží tvoří pliocenní jíly, nadloží převážně holocenní jílovité hlíny. Celková mocnost technologické skrývky, ke které jsou zahrnovány i lokálně se vyskytující nevhodné zajiřované polohy povrchových částí štěrkopískové akumulace, dosahuje v perspektivní části ložiska převážně 1,0–2,0 m.

Pro výhradní ložisko štěrkopísků Plešovec (číslo 3008 600) je stanovené chráněné ložiskové území (CHLÚ) Chropyně I. Rozhodnutím MŽP ČR Praha č.j. 2600/630/98 ze dne 10. 8. 1999 byly schváleny celkové geologické zásoby na ložisku Plešovec ve výši 9 331 000 m³ štěrkopísku, a to v kategorii bilančních prozkoumaných volných. Objem vytěžitelných zásob bude vyčíslen v projektové dokumentaci k následným řízením (povolení hornické činnosti podle zákona č.61/1988 Sb.). Podle odhadu je možné vytěžit 80 % geologických zásob, tj. kolem 7,5 mil. m³ (19 mil. tun) štěrkopísku. Ložisko je přístupné po silnici II. třídy Chropyně – Hulín a místních komunikacích III. Třídy (obr. 97 a 98).

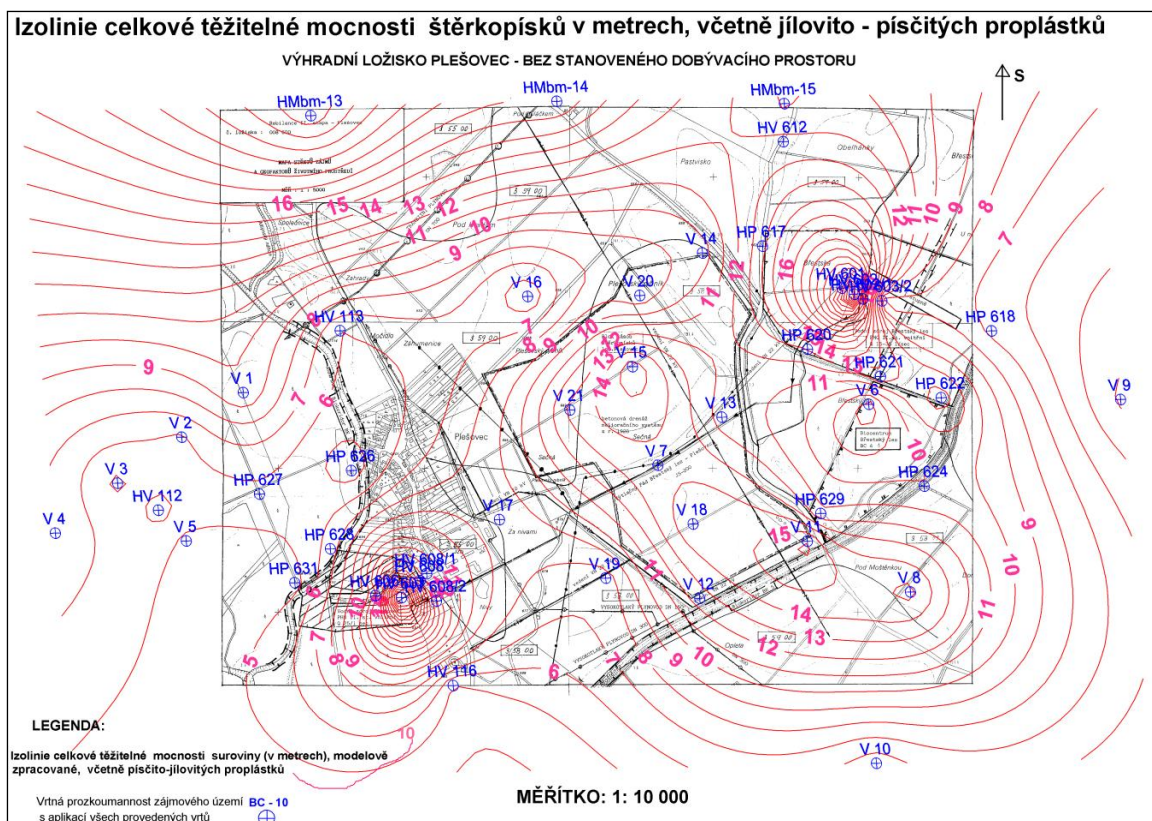
Výhradní ložisko Plešovec-Chropyně je z dosud neotevřených ložisek hodnoceno jako nejperspektivnější na území severní části Zlínského kraje, konkrétně v oblasti Kroměřížska a Zlínska. Otázkou však zůstává kvalitativní a kvantitativní variabilita suroviny. Předpokládaná otvírka ložiska Plešovec-Chropyně se plánuje po vyřešení střetů zájmů, po dokončení posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA), po stanovení DP a povolení HČ. Pokud ložisko bude v budoucnu uvedeno do těžby, lze doporučit, aby navrhovaná těžební plocha ložiska byla vzhledem k vyskytujícím se zákonným střetům zájmů (OPVZ, ZPF, ochrana přírody a krajiny – ÚSES) redukována na optimální těžební plochu cca 20 ha. Povolení těžby proto navrhuje řešit uvážlivě a citlivě ke stávajícím OPVZ, inženýrských

sítí, zástavby obce Plešovec a v neposlední řadě k ochraně přírody (bezprostřední blízkost Chropynského luhu aj.).

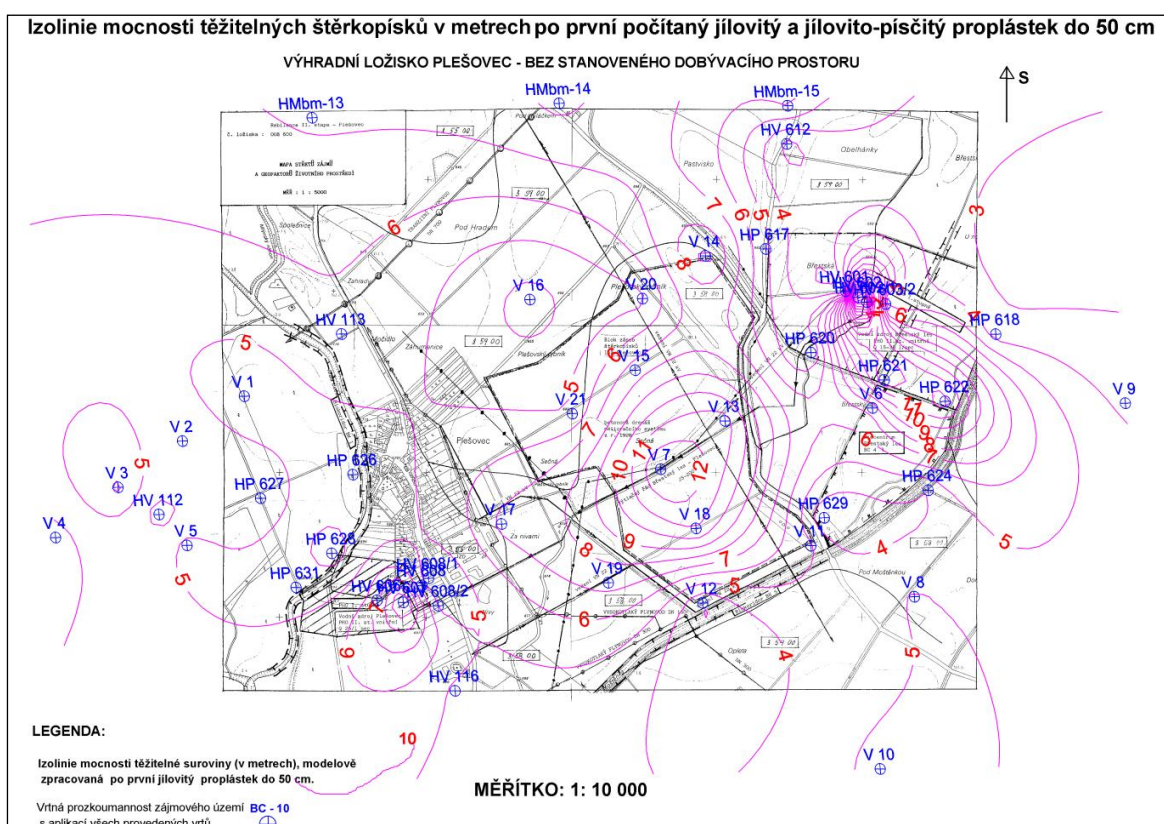
Rozhodnutím č.j. 570/666/04-Šs ze dne 29. 3. 2004 získala organizace Českomoravské štěrkovny, a.s., předchozí souhlas k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Chropyně I. pro dobývání výhradního ložiska štěrkopísku Plešovec. V minulosti bylo pro využití navrhovaného DP Chropyně I. o ploše 17,6 ha cca 1 650 tis. m³ vytěžitelných zásob (resp. 4 100 tis. tun) s předpokládanou kapacitou těžby 200 tis. tun za rok. Na ložisku byla projednaná a schválená Dokumentace EIA dle zákona č. 100/2001 Sb. Avšak ze záměru zcela sešlo, v navrhovaném území DP Chropyně I. totiž nebyly vyřešeny majetkoprávní střety. Následně dne 31. října 2008 pod č.j. 68509/ENV/08 pro záměr „Těžba štěrkopísků Chropyně (sever)“ v navrhovaném DP Chropyně v severní části výhradního ložiska Plešovec o ploše 26,78 ha bylo MŽP udělené nesouhlasné stanovisko k posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA).

Obr. 92: Využití výhradního ložiska Chropyně –Plešovec v CHLÚ Chropyně I.

Obr. 93: Izohypsy mocnosti suroviny na výhradním ložisku Plešovec.

Obr. 94: Izohypsy mocnosti suroviny na výhradním ložisku Plešovec.

Ložisko je prakticky v celém rozsahu zvodnělé, ustálená hladina podzemní vody v námi hodnoceném prostoru byla zjištěna v hloubkách v rozmezí 1,7–2,3 m pod úrovní terénu v nadmořské výšce 188,9–189,8 m. Hladina podzemní vody nezasahuje do skrývky, lokálně se blíží k její bázi, zejména při okrajích ložiska.

Ložisko Plešovec je situováno na zvláště chráněné zemědělské půdě náležející do II. třídy ochrany (I. třída ochrany není v lokalitě dotčena) a na plochách s provedenými investicemi do půdy. Na ploše dobývacího prostoru má zemědělská půda z větší části hodnotu 3.58.00 BPEJ a náleží do II. třídy ochrany, asi 20 % celkové rozlohy má hodnotu 3.59.00 BPEJ a je zařazena do III. třídy ochrany. Napříč ložiskem prochází rovněž vodovodní výtlačný řad Břestský les-Plešovec-PVC JS 200 mm, který musí být při těžbě přeložen, resp. nově vybudován (náklady na vybudování jsou přiřazeny k tzv. neovlivnitelným nákladům). Lesní půdní fond se na lokalitě vyskytuje mimo prostor vymezeného bloku zásob jihovýchodně od jeho okraje, kde se nachází v lužním lese zmíněný zdroj pitné vody “Břestský les” se stanoveným PHO 2 st. vnitřním a 1. stupně (dle dokumentace VAK a.s. Kroměříž). JJV. část lesa tvoří biocentrum. Vlastní ložisko je situováno v PHO 2. vnějším a v CHOPAV řeky Moravy v blízkosti vodních zdrojů Břestský les a Plešovec s vydatnostmi 15–35 a 25 l.s⁻¹. Před zahájením těžby ložiska bude nutné zpracovat odborný hydrogeologický posudek s návrhem opatření omezujících ovlivnění zejména bližšího zdroje Břestský les těžbou. Celé území ložiska je meliorováno a nachází se zde také podzemní betonové odvodňovací kanály (z r.1928), které by případnou těžbou musely být likvidovány. V jižní části prostoru podél říčky Moštěnky se vyskytuje biokoridor lokální úrovně, který nebude těžbou dotčen. SZ od zájmového území je vymezen nadregionální biocentrum Chropýňský luh (NRBC 104), součástí NRBC je i NPP Chropýňský rybník. Podél řeky Moravy je pak trasován, ale jednoznačně nevymezen, nadregionální biokoridor K 142 Chropýňský luh – Soutok s vodní a nivní osou. Ložisko Plešovec je situováno v ochranné zóně nadregionálního biokoridoru.

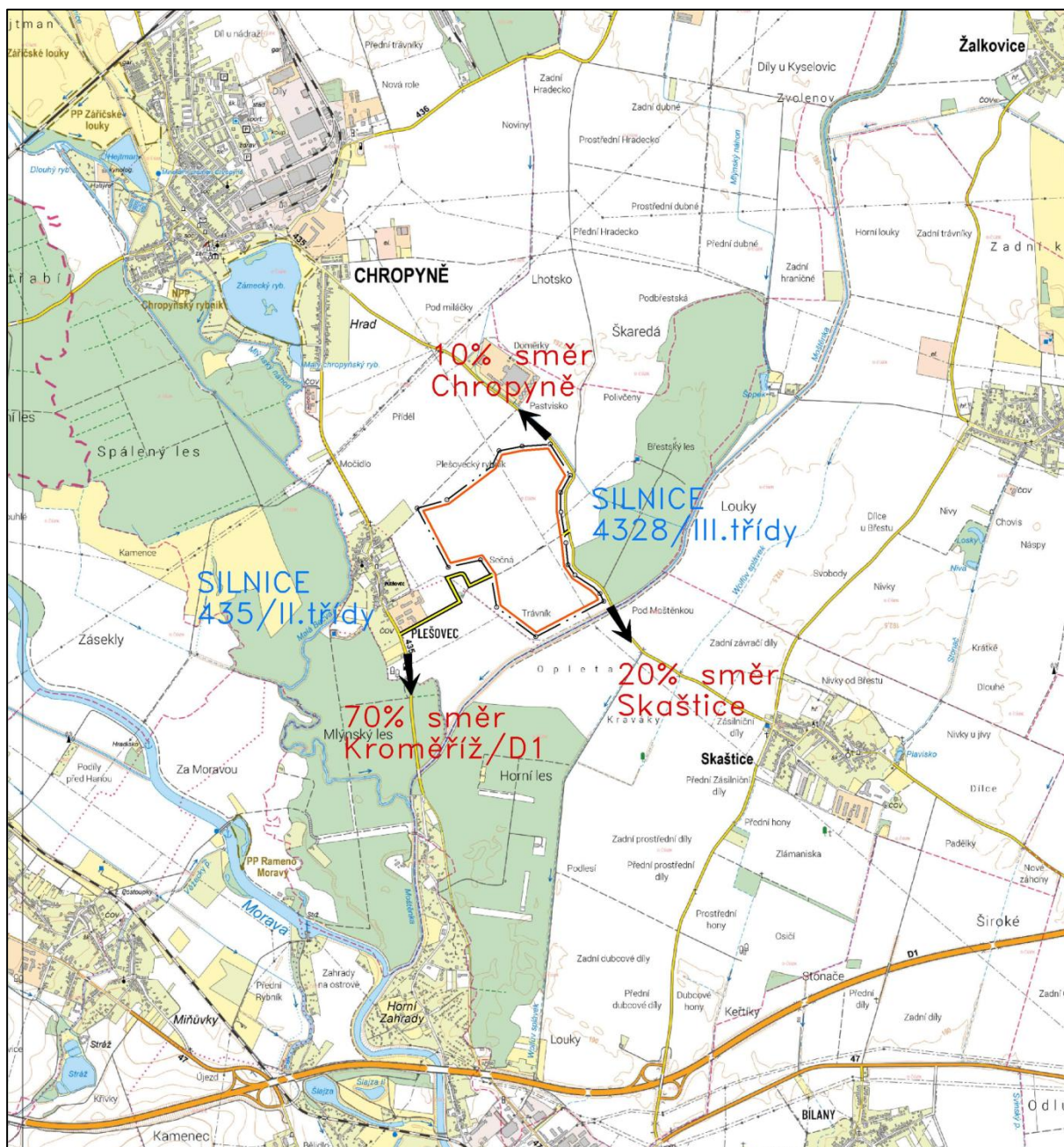
Otázka možného vlivu těžby ložiska na uvedené vodní zdroje musí být řešena před zahájením těžby zpracováním odborného hydrogeologického posudku s návrhem opatření podstatně omezujících nežádoucí ovlivnění zdrojů vod těžbou. Při vlastní těžbě štěrkopísků z vody však nedojde, při respektování účinných opatření, k zásadnímu ovlivnění kvality vody a vydatnosti okolních zdrojů.

Obr. 95: Celkový pohled na výhradní ložisko Chropyně-Plešovec dokumentují následující obrázky (vpravo Břestský les, v pozadí obec Plešovec).

Obr. 96: Celkový pohled na prostor ložiska štěrkopísků Chropyně- Plešovec (B 3008600).

Obr. 97: Situace dopravní přepravy suroviny z prostoru ložiska štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I.

Celkově doporučujeme v návrhovém období do roku 2035 podpořit využití výhradního ložiska štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I v rozsahu platného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Chropyně I pro dobývání části výhradního ložiska nevyhrazeného nerostu na ploše 67,5 ha v k.ú. Chropyně (pod č.j. Č. j.: MZP/2021/570/313 ze dne 2. 3. 2021) s respektováním v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb. Před zahájením těžby ložiska je nutné zpracovat odborný hydrogeologický posudek s návrhem opatření omezujících ovlivnění zejména bližšího zdroje Břestský les těžbou.

Záměr plánované využití ložiska nevyhrazeného nerostu – štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700)

Na katastru obce je evidováno dosud netěžené ložisko štěrkopísku Střížovice-Otrokovice o rozloze 208,62 ha (D 3001700). Jedná se o největší doposud nevyužívané ložisko štěrkopísků na území okresu Kroměříž s celkovým množstvím zásob cca 57 mil. m³. Ložisko bylo v letech 1980–1985 ověřeno cca 80 vrtů. Tokem Dolní Kotojedky je rozděleno do dvou částí, z nichž nejméně střetová a nejnadějnější ložisková část připadá vymezenému území mezi Dolní Kotojedkou a obcí Střížovice. V této části bloku se nachází cca 20 mil. m³ zásob. Zbývající ložiskový blok nacházející mezi Dolní Kotojedkou a Moravou, kde svojí rozlohou zasahuje i do k.ú. Trávníky, nepříznivě zasahuje do území Trávníckého lesa a dostává se zde do střetů se zájmy ochrany přírody (biocentrum lužního Trávníckého lesa) a vodního hospodářství. Z tohoto důvodu se stává neperspektivní a jeho omezení je pouze informativní.

Za perspektivní a výhledově využitelnou ložiskovou část je považováno území rozprostírající se mezi tokem Dolní Kotojedky a obcí Střížovice. V tomto území se nenacházejí žádná chráněná přírodní území, ani chráněné přírodní útvary, geologicky, litologicky a jinak významné zdroje vod a minerálních vod, které by si zasluhovaly zvláštní pozornosti a ochrany.

Vlastní ložisko tvoří fluvialní würmské štěrkopísky údolní nivy řeky Moravy (kryté holocenními hlínami, jíly a písky) a mindelské fluviolakustrinní souvrství písků s polohami písčitých jílu až jílu. Celkově je ložisko štěrkopísků (souhrnný název pro I.+II.+III. litologický typ) protáhlého tvaru ve směru SZ-JV podél regulovaného toku Moravy. Celková mocnost generelně narůstá tímž směrem a od Z okraje k řečišti Moravy. Minimální mocnost ložiskového tělesa je 10 m, maximální 40 m.

Zájmové území zahrnuje plochy parcel katastru nemovitostí č. 150/7; 151/8; 152/10; 156/1,8,13,14; 170/1,3,11,13,15,16,17,21,22,26,27,28,29,30,31,35, 36, 37,38, 39, 40, 41; 586 vše v k.ú. Střížovice u Kvasic. Plocha zájmového území záměru činí 20,9799 ha. Výpočet vytěžitelných zásob činí 2 671 000 m³, celkový stav geologických zásob činí 4 195 980 m³. Roční kapacita těžby nepřekročí 150 000 m³/rok a plánovaná doba těžby dle poptávky trhu je až do vytěžení zásob, cca 18–20 let.

Souhlasné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru Pískovna Střížovice na životní prostředí od Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, odd. hodnocení ekologických rizik bylo vydané dne 19. 12. 2007, pod č.j. KUZL 85291/2007. Pro využití ložiska je vydané územní rozhodnutí o změně využití území a umístění stavby na ploše 20,9799 ha od Obecního úřadu Kvasice pod č.j.: Výst./01/07 ze dne 8. 7. 2011 (viz obr. 99–103).

Ochrana vodního toku Dolní Kotojedka a jeho koryta - hranice zájmového území je navržena 30 m od hrany vodního toku, těžbou štěrkopísku nedojde k poškozování břehů a ukládání materiálů, které by ohrozily plynulost odtoku vod, zdraví nebo bezpečnost, ani nedojde k splavení žádných materiálů. Hladina podzemních vod je většinou napjatá, v hloubce kolem 2,5 m pod povrchem, se sklonem ke korytu, tj. k V a JV. Podrobná specifikace hydrogeologických a hydrologických poměrů zájmového území bude předmětem řešení expertního podkladu „*Podrobná hydrologická a částečně i hydrogeologická studie z pohledu vlivu plánované těžby na funkčnost přírodní rezervace a Natury Bašnov a vlivu těžby i případné havárie na kvalitu a množství podzemních vod zahrnující eventualitu povodňové situace*“.

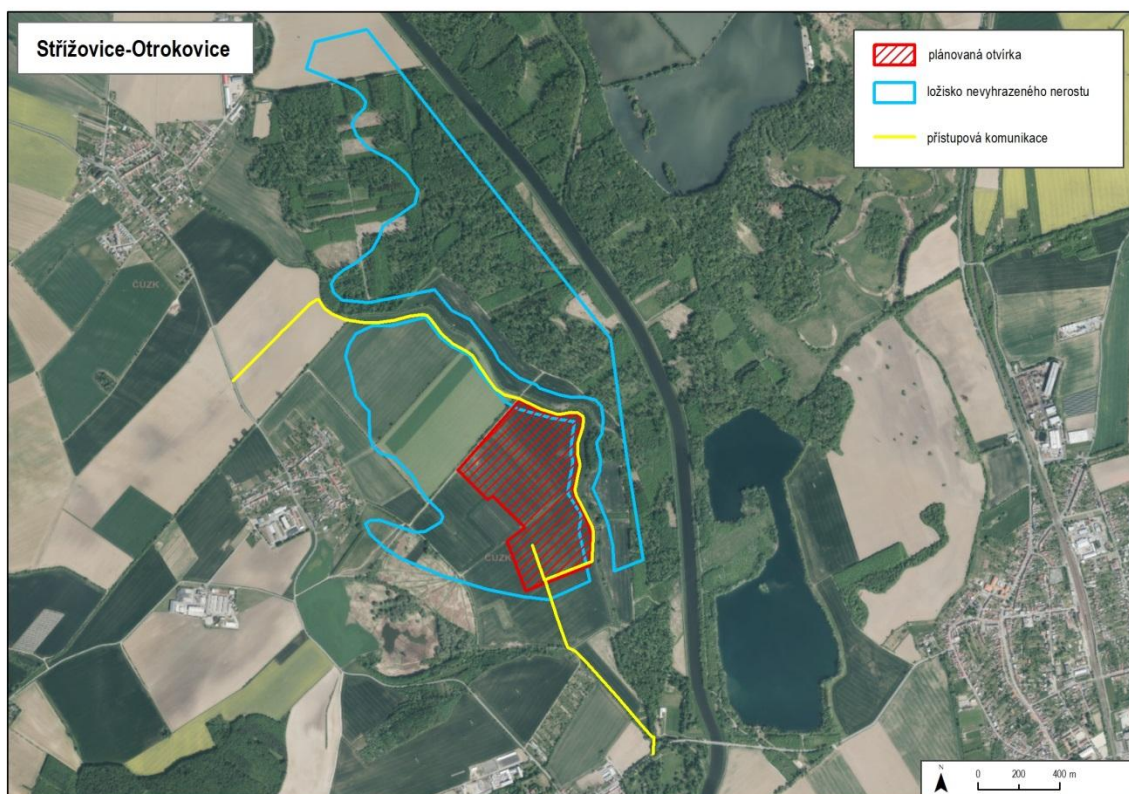
Dobývání ložiska bude realizováno metodou dobývání štěrkopísku z vody na plnou mocnost ložiska do hloubky 25 m. Nejprve bude provedeno sejmutí skrývek (od povrchu max. po 0,5 m nad hladinu spodní vody). Poté bude následovat tzv. mokrý proces těžby pásovým rypadlem po úroveň možnosti nasazení plovoucího těžebního stroje. Tato technologie těžby bude doplněna o zařízení pro mokré třídění, drcení, praní a odvodnění vypraného štěrkopísku. Vnitrozávodová doprava vytěžené suroviny a hotových výrobků bude prováděna pouze nakladači v procesu navážky do úpravárenského zařízení a nakládky výrobků pro jejich expedici. Úprava štěrkopísku bude zajišťována mobilní třídící linkou, která se umístí v blízkosti těžby a bude postavená na betonových prefabrikátech. Surovina bude na lince tříděná a sprchovaná a frakce 0/4 i praná, aby byla zaručena kvalita odpovídající normám certifikovaných frakcí. Struktura poptávky je z dlouhodobého hlediska rozdělena následovně: frakce 0/4 mm (písek) 50-60 %, frakce 4/8 mm 5-15 %, frakce 8/16 mm 15 % a ostatní frakce 20 %. Uvažovaná roční kapacita těžby je 150 000 m³/rok a plánovaná doba těžby dle poptávky trhu je až do vytěžení zásob cca 18-20 let. Pro mokrou úpravu bude využívána voda ze sedimentační jímky. Přirozené ztráty budou doplněny odběrem vody z čerpací jímky. Maximální povolený odběr činí 5 l/s, maximální denní povolený odběr 43,2 m³/den, počet měsíců odběru vody je 9.

V prostoru Pískovny Střížovice se nacházejí převážně pozemky s bonitou zemědělské půdy BPEJ 3.59.00 o rozloze 20,5633 ha. Dle metodického pokynu odboru ochrany lesa a půdy MŽP ČR ze dne 1. 10. 1996 k odnímání půdy ze ZPF, je tato BPEJ zařazena do III. třídy ochrany zemědělské půdy. Ministerstvo životního prostředí vydalo souhlas s trvalým odnětím 14,2546 ha půdy a dočasným odnětím 6,3087 ha půdy ze ZPF v k.ú. Střížovice u Kvasic s následnou rekultivací na vodní plochu a osázením dřevinami nebo keři vydaný dne 3. 3. 2008, č.j. 4135/640/07 a 92157/ENV/07.

Doprava suroviny bude pravděpodobně rozložena do dvou směrových tahů, a to 50 % směrem na Kroměříž a 50 % směrem na Otrokovice přes obec Tlumačov. Nejbližší železniční nákladová stanice je v Tlumačově (3 km), na druhém břehu řeky Moravy.

Zásadní nedorozumění problém je dopravní infrastruktura do plánovaného ložiska, která doposud není vyřešená a bude řešena v samostatném územním řízení. Areál Pískovny Střížovice musí být k veřejné silniční síti (k silnici II/367) připojen přístupovými komunikacemi podle podmínek obce Střížovice a souvisejících řízení.

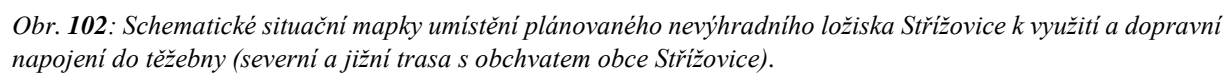
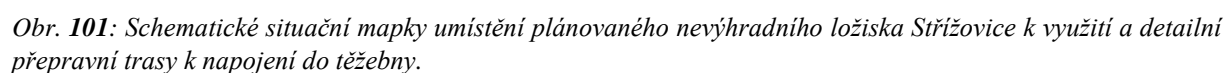
Cílový stav rekultivace dané lokality je rekultivace na vodní plochu, ozelenění břehů druhy původními pro tuto oblast a vytvoření podmínek pro rekreaci a výkon rybářského práva. Těžba štěrkopísku bude prováděna na plnou mocnost ložiska i pod hladinu podzemní vody. V souladu s připravovaným územním plánem obce bude upravena pro využití volného času jako koupaliště a pro vodní sporty a břehy budou zatravněny a osázeny stromy a keři. Rekultivace bude prováděna průběžně a bezprostředně za těžbou tak, aby byla nejen zachována, ale i zlepšena ekologická stabilita krajiny. Cílovým stavem rekultivace dané lokality je rekultivace na vodní plochu 142 546 m², ozelenění břehů druhy původními pro tuto oblast, posílení ekologické stability krajiny, vznik retenčního prostoru nad hladinou jezera a vrácení části pozemků zpět do ZPF. Celková plocha k zemědělské biologické rekultivaci činí 64 096 m², z toho 1009 m² je část cesty, která bude zatravněna.

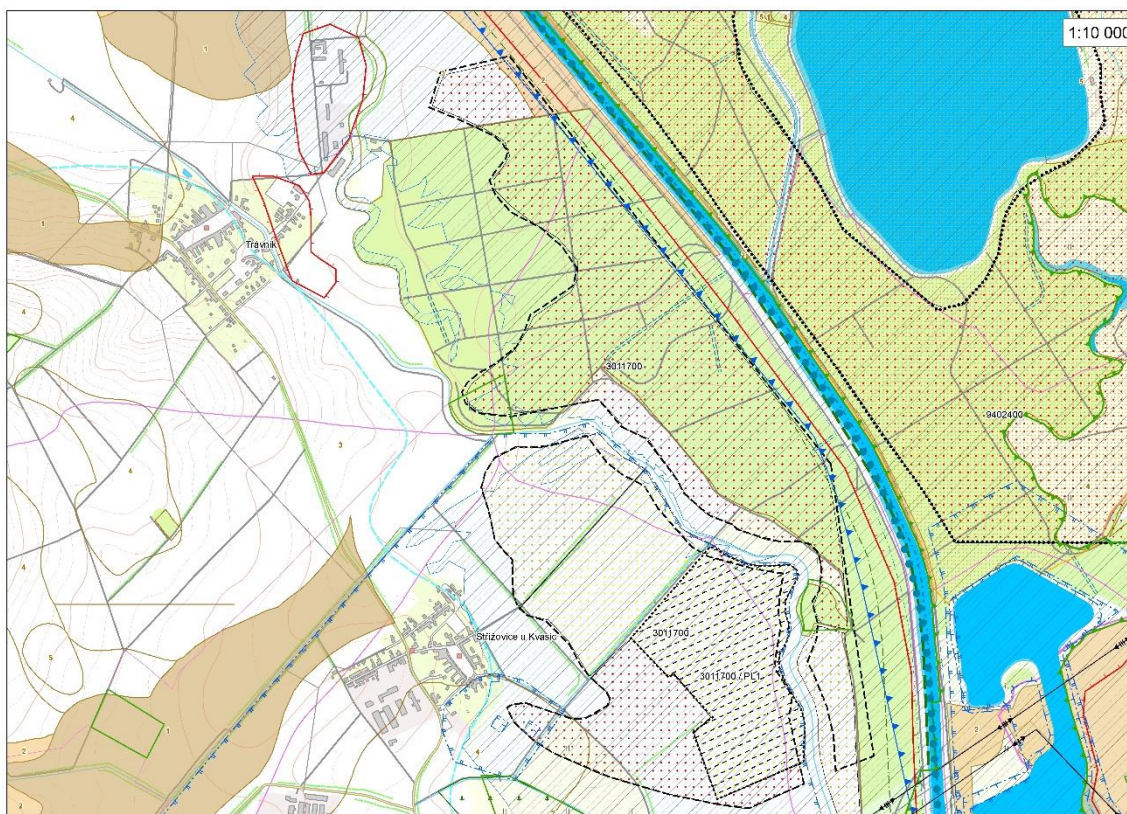

Obr. 99: Schematické situační mapky umístění plánovaného nevýhradního ložiska Strážovice k využití a jeho následné rekultivace.

Obr. 100: Schematické situační mapky umístění plánovaného nevýhradního ložiska Strážovice k využití a jeho následné rekultivace.

Obr. 103: Situace umístění nevýhradního ložiska štěrkopísků Střížovice – Otrokovice (D 3011700) a dílčí složky životního prostředí (ochrana ZPF, OPVZ apod)

Otvírka nevýhradního ložiska štěrkopísku Střížovice je důležitá pro doplnění zrnitostní skladby štěrkopísku těžených v provozovnách Hulín a Tovačov, což umožní pokrýt sortimentní a kvalitativní požadavky trhu. Objem těžitelných zásob frakcí nad 4 mm fluvialních štěrkopísku údolní terasy řeky Moravy v rámci DP Hulín je cca 15× nižší než objem těžitelných zásob fluvialakustrinních písků (frakce do 4 mm). U výhradního těženého ložiska Tovačov je objem těžitelných zásob frakcí nad 4 mm fluvialních štěrkopísku údolní terasy řeky Moravy v rámci DP min. 6× nižší než objem těžitelných zásob fluvialakustrinních písků (frakce do 4 mm). Z uvedených údajů vyplývá dlouhodobý nedostatek hrubších frakcí těženého štěrkopísku (frakcí nad 4 mm).

Přitom struktura poptávky je z dlouhodobého hlediska rozdělena následovně:

frakce 0/4 mm (písek)	50–60 %
frakce 4/8 mm	5–15 %
frakce 8/16 mm	15 %
ostatní	20 %.

Nedostatek kvalitních štěrkopísku, obzvláště frakce nad 4 mm, se musí eliminovat každodenně dopravou chybějících frakcí z velkých vzdáleností, čímž dochází ke zvýšenému zatěžování veřejných komunikací a obcí na dopravní trase. Budoucí realizace plánovaných veřejných staveb poptávku po nedostatkové surovině ještě zvýší a tím naroste i uvedený negativní jev.

Celkově v návrhovém období do roku 2035 podporujeme plánovanou těžbu velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísku Střížovice-Otrokovice (D-3011700) na ploše 20,9799 ha v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území a umístění stavby od Obecního úřadu Kvasice pod č.j.: Výst./01/07 ze dne 8. 7. 2011 a v souladu se souhlasným stanoviskem k posouzení vlivů

provedení záměru Pískovna Střížovice na životní prostředí (EIA) pod č.j. KUZL 85291/2007 ze dne 19. 12. 2007. Nezbytná podmínka Plánu využívání ložiska a následného povolení činnosti prováděné hornickým způsobem je stavební povolení pro stavbu „Střížovice – přístupová komunikace k těžebnímu prostoru“ (přístupová komunikace Sever-obchvat Střížovice a Jih - směr Kvasice podél toku Kotojedky). Jedná se o stavební povolení pro stavbu technického zázemí technologicky spojeného s nutným provozem a zejména s přístupovou komunikací k silnici II/367 a k budoucí pískovně Střížovice.

Hospodárné dotěžení zásob štěrkopísků na stávajícím těženém výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (01160000) a v navazujícím ložisku nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín

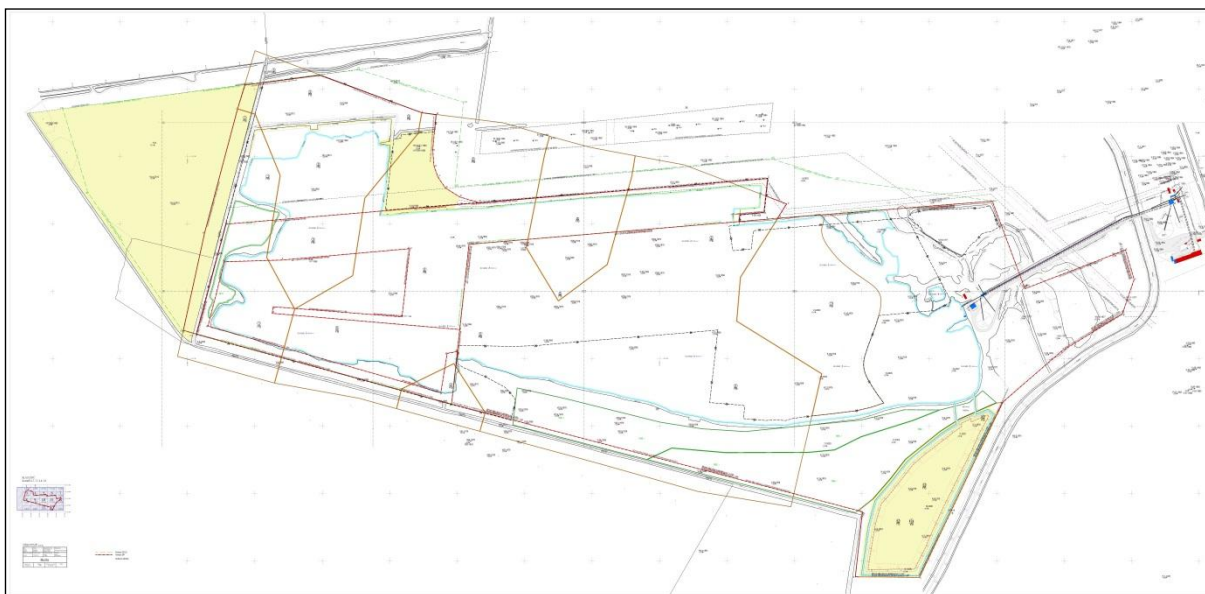
Těžené výhradní ložisko Hulín se stanoveným DP Hulín je v ochraně CHLÚ Hulín (01160000) jakožto limit využití území pro ochranu a využití výhradního ložiska Hulín a navazujícího ložiska nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300).

V návrhovém období do roku 2035, a vlastně i po návrhovém období je plánují v DP Hulín a v CHLÚ Hulín následující těžby (viz obr. 104 a 105):

- a) Plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín. Záměrem těžební organizace je dotěžení ložiska štěrkopísku po hranice stanoveného DP Hulín v jeho střední části po dořešení střetů zájmů. Podle posledního stavu prozkoumanosti jsou v plánem dotčené části výhradního ložiska o výměře 3,3291 ha bilanční zásoby (C1B) v množství cca 411.379 m³, tj. cca 905.034 t.
- b) Plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha. Tento záměr řeší další postup těžby západním směrem od stávajícího DP. Pro uskutečnění záměru bude třeba změnit, rozšířit DP Hulín, popř. získat územní rozhodnutí a povolit činnost prováděnou hornickým způsobem. V ploše záměru byly vyhodnoceny zásoby cca 1 078 000 m³, tj. cca 2 371 600 t.
- c) Plánovaná dotěžba v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha v souladu se závěrem zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů ze dne 11. března 2022 pod Č. j.: MZP/2022/570/43, sp. zn.: ZN/MZP/2022/570/111. Záměrem těžební organizace je pokračování těžby v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, na ploše, která je na jihovýchodní a jižní straně ohraničena hranicí dobývacího prostoru Hulín a na západní a severozápadní straně hranicí v minulosti provedené rekultivace. Vzhledem ke způsobu dopravy (lodní doprava po hladině těžební jezera) vytěžené suroviny do přístavu a následné dopravy na úpravnu, je nutné propojit stávající těžební jezero v jeho jihovýchodní části s plochou v jihovýchodním výběžku DP Hulín, která bude dotčená těžbou. V dotčené části ložiska se nachází na ploše o výměře cca 9,7723 ha cca 1.724.000 m³ geologických zásob, tj. cca 3.793.000 t.

Obr. 104: Schematická situační ortomapa umístění plánovaného pokračování těžby výhradního ložiska v DP Hulín a v CHLÚ Hulín - plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín, plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000).

Obr. 105: Schematická situační topomapa umístění plánovaného pokračování těžby výhradního ložiska v DP Hulín a v CHLÚ Hulín – plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín, plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000).

Pokračování těžby na výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín v lokalitě Hulín-Záhlinice

Charakterem záměru je pokračování těžby na ložisku šterkopísků v lokalitě Hulín-Záhlinice. Při realizaci záměru nedojde ke změně hranic dobývacího prostoru Hulín. Záměrem těžební organizace je pokračování těžby v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, na ploše 10,0703 ha, která je na jihovýchodní a jižní straně ohraničena hranicí dobývacího prostoru Hulín a na západní a

severozápadní straně hranic v minulosti provedené rekultivace. Vzhledem ke způsobu dopravy (lodní doprava po hladině těžebního jezera) vytěžené suroviny do přístavu a následné dopravy na úpravnu je nutné propojit stávající těžební jezero v jeho jihovýchodní části s plochou v jihovýchodním výběžku DP Hulín, která bude dotčena těžbou (obr. 106).

Záměr zachovává stávající maximální objem těžby na ložisku jako celku na úrovni 800 tis. t/rok, z toho v ploše záměru cca 500 tis. t/rok. Nemění se způsob těžby ani její úprava, umístění a technologie úpravny ani expediční trasy. Vytěžitelné zásoby na rozšířené ploše těžby 3 149 096 t (6,5 let těžby při objemu těžby cca 500 000 t/rok v záměrem dotčené části ložiska). Plocha stávajícího těžebního jezera činí cca 130 ha, plocha rozšíření těžby 10,0703 ha (včetně průplavu) – vše uvnitř stávajícího dobývacího prostoru Hulín. Báze těžby představuje cca 164 m n. m.

Ve stávajícím těženém ložisku Hulín se těžební limit pohybuje až 800 tis. tun/rok. Těžba je povolena v hranicích téměř celého dobývacího prostoru Hulín. S těžbou v lokalitě Hulín počítá i Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 (v současné době v projednávání), kde se v SEA k tomuto dokumentu konstatuje: „Oblast kraje je s ohledem na geologickou stavbu území poměrně chudá na výskyt ložisek nerostných surovin. Nejvýznamnějšími zdroji nerostných surovin v kraji jsou ložiska šterkopísků, vázaná na kvartér údolní nivy řeky Moravy (Chropyně, Plešovec-Chropyně, Kvasice 2, Hulín, Napajedla, Ostrožská Nová Ves).“

Výška skryvkového řezu se bude pohybovat v rozmezí od cca 2,8 m do 3,7 m, průměrná výška skryvkového řezu bude cca 3,0 m, z toho cca 0,3 m bude mocnost kulturních vrstev skryvky. Hloubka těžebního jezera od horní hrany skryvkového řezu bude cca 23,5 m.

Minimální vzdálenost mezi horní hranou skryvkového řezu a horní hranou těžebního řezu v průběhu provádění skryvkových prací z důvodu zajištění stability svahu skryvkového řezu zůstane 20,0 m. Po dosažení a úpravě závěrného svahu skryvkového řezu zůstane minimální vzdálenost mezi horní hranou skryvkového řezu a horní hranou těžebního řezu podle výšky skryvkového řezu v rozmezí od 9 do 10 m. Vnitřní výsypky skryvkových nadložních zemin budou představovat závážku vytěžených částí jezera (budou využívány pouze materiály z vlastní těžby na ložisku Hulín – proplátky, skryvkové materiály apod.). Závěrné svahy vnitřních výsypek budou pod úrovní hladiny vody v těžebním jezeře a budou se podle zkušeností dlouhodobě stabilizovat do sklonu přibližně 1:3 až 1:4.

Otvírka dotčené jihovýchodní části DP Hulín bude provedena v jihozápadní části stávajícího těžebního jezera vybudováním průplavu přes v dřívějšku zasypanou část původního těžebního jezera jižním směrem v délce cca 55 m a šířce cca 60 m se dnem na výškové úrovni cca 182,5 m n.m. Tato úroveň dna průplavu dlouhodobě zajistí průjezd tlačnými remorkéry a samovysypnými čluny při stávající úrovni hladiny vody v těžebním jezeře, která se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 185 až 186 m n.m. Za průplavem bude provedena otvírka těžebního jezera a následně dobývání s generálním směrem postupu těžby jihozápadním směrem.

Otvírka dotčené jihovýchodní části DP Hulín bude provedena v jihozápadní části stávajícího těžebního jezera vybudováním průplavu přes dříve zasypanou část původního těžebního jezera jižním směrem v délce cca 55 m a šířce cca 60 m se dnem na výškové úrovni cca 182,5 m n. m. Tato úroveň dna průplavu dlouhodobě zajistí průjezd tlačnými remorkéry a samovysypnými čluny při stávající úrovni hladiny vody v těžebním jezeře, která se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 185 až 186 m n. m. Za průplavem bude provedena otvírka těžebního jezera a následně dobývání s generálním směrem postupu těžby jihozápadním směrem.

V dostatečném předstihu před vlastní těžbou ložiska bude prováděna skryvka nadloží. Z celkové plochy v jihovýchodní části DP Hulín o výměře 10,0703 ha (včetně plochy průplavu) bude plocha zemědělských pozemků o výměře 9,9759 ha a výměra plochy ostatních nezemědělských pozemků o výměře 0,0944 ha.

Plán sanace a rekultivace řeší sanaci a rekultivaci území o výměře 10,0703 ha (dále jen cca 10 ha) a vychází z předchozích dokumentací. Poslední schválenou dokumentací je "Plán rekultivace štěrkopískovna Hulín – II. etapa", schválený souhlasem orgánu ochrany zemědělského půdního fondu podle §9 zákona č.334/1992Sb. v platném znění pod č.j. 104498/ENV/12, 2139/570/12 ze dne 7. 1. 2013 a přípisem MŽP pod č.j. 87511/ENV/13, 2086/570/13 ze dne 13. 12. 2013.

Ministerstvo životního prostředí dne 11. března 2022 pod Č. j.: MZP/2022/570/43, sp.zn.: ZN/MZP/2022/570/111 vydalo Závěr zjišťovacího řízení a rozhodlo podle § 7 odst. 6 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, že záměr „Pokračování těžby v lokalitě Hulín-Záhlinice“ nemůže mít významný vliv na životní prostředí a nepodléhá posouzení podle zákona.

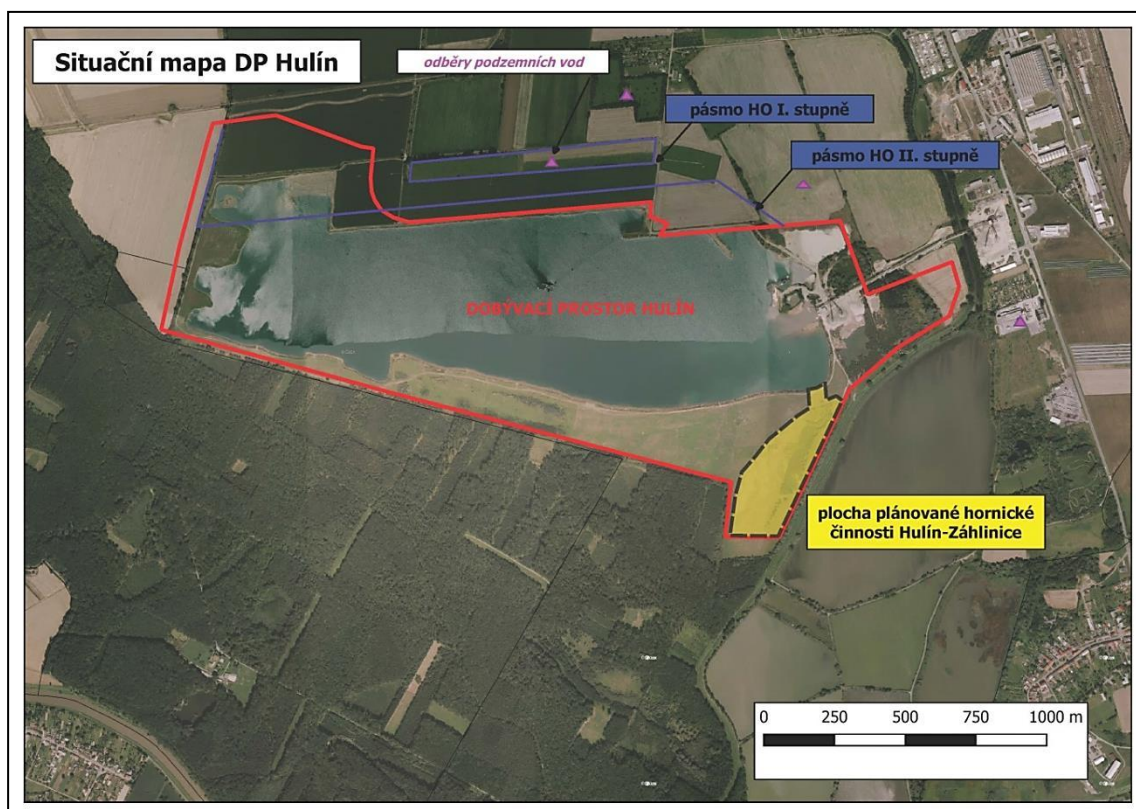
Většina z pozemků o výměře cca 10 ha pozemků bude těžbou přeměněna na vodní plochu, o kterou bude rozšířeno stávající těžební jezero. Stávající těžební jezero se tak zvětší z cca 130 ha na cca 140 ha.

Vzhledem k situování dobývacího prostoru v chráněné oblasti podzemní akumulace vod (CHOPAV) - kvartéru řeky Moravy – bude význam této vodní plochy vodohospodářského charakteru. V případě, že na přilehlých pozemcích nebude vhodné intenzivní zemědělské využití, budou okolní pozemky trvale zatravněny.

Břehy těžební jezera budou vysvahovány do příslušných sklonů svahů. Severní a severovýchodní břeh bude ponechán bez zásypu – nátoková hrana vodního zdroje. Břehy budou ozeleněny vodomilnými bylinami, keři a stromy, které budou působit jako zpevňující prvek působící proti vodní erozi břehů.

Vodní plocha vzniklá na zájmových pozemcích naváže na současné těžební jezero vzniklé těžbou na ložisku. Konečná výměra vodní plochy bude cca 140 ha. Tato plocha je situována v pásmu hygienické ochrany vodního zdroje Hulín a zároveň v chráněné oblasti podzemní akumulace vod kvartéru řeky Moravy. Budoucí využití této vodní plochy bude proto vodohospodářského charakteru. V případě, že na přilehlých pozemcích nebude vhodné intenzivní zemědělské využití, budou zbývající zemědělské pozemky v blízkosti jezera trvale zatravněny.

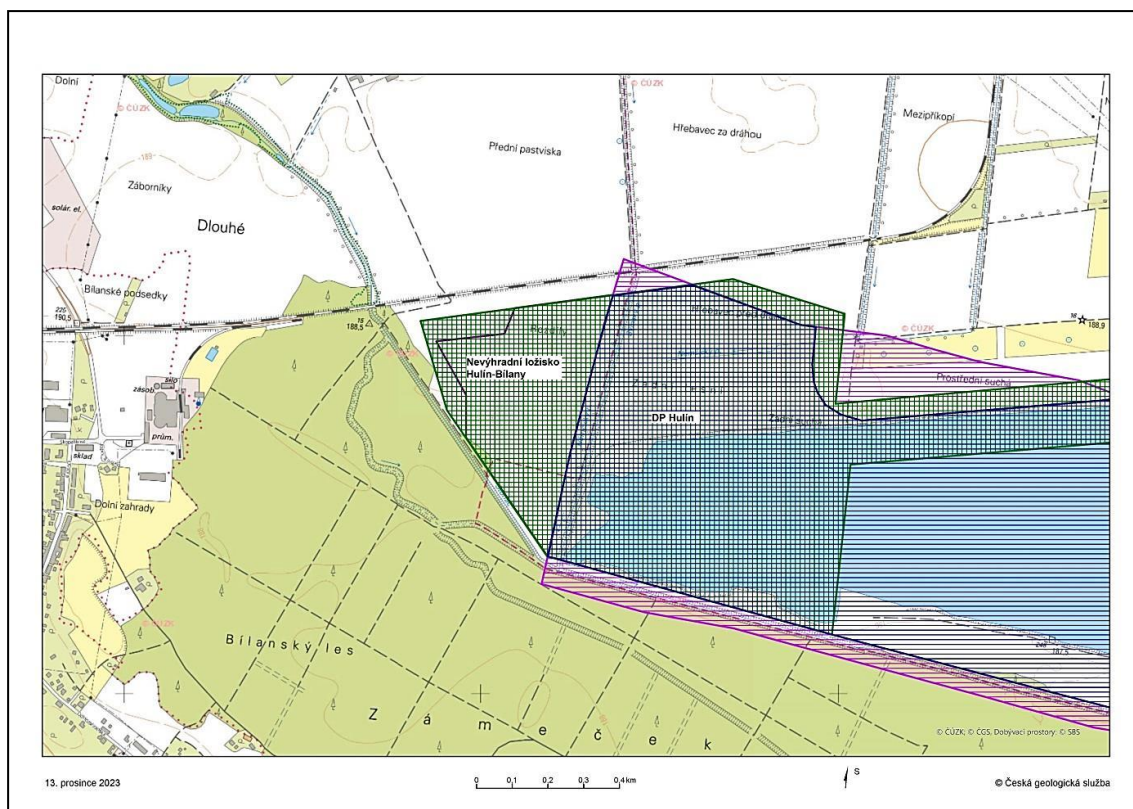
Severní a severovýchodní břeh těžební jezera, který tvoří nátokovou hranu vodního zdroje Hulín, bude ponechán bez zásypu. Závěrné svahy severního a severovýchodního břehu budou po provedené skrývce ponechány ve sklonu zajišťujícím stabilitu závěrného svahu. Při dobývání musí být dodržovány parametry těžebních řezů tak, aby byla zajištěna stabilita závěrného svahu štěrkovny a břehu těžební jezera. Závěrné svahy závážky vytěžených částí jezera nad hladinou vody budou vysvahovány do sklonu 1:2. Zbývající části břehů budou upraveny do stabilizovaného stavu, nebude na ně prováděn plošný návoz ornice a budou ponechány řízené sukcesí.

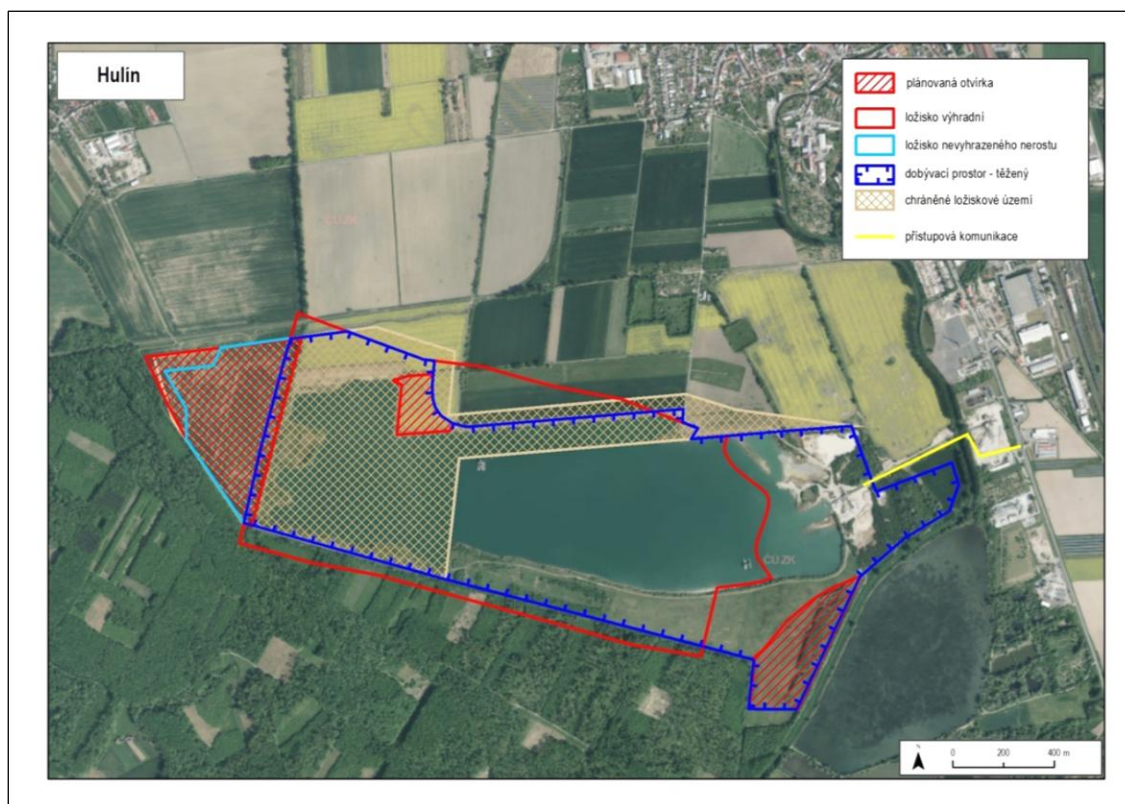
Obr. 106: Schematická situační mapka umístění plánovaného pokračování těžby výhradního ložiska v DP Hulín v lokalitě Hulín-Záhlinice.

Záměr nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín

Další rozšíření se plánuje v ploše nevýhradního ložiska Hulín-Bílany č. 5279300 v CHLÚ Hulín (01160000). Ložisko bylo ověřené v roce 2013 v rámci akce Hulín-Bílany – ložisko štěrkopísků-průzkum nevýhradního ložiska. Závěrečná zpráva s výpočtem zásob na základě 8 nových vrtaných sond o maximální hloubce 36,0 m (Kratochvíla 2013). Ložisko leží ve středomoravské nivě Dolnomoravského úvalu v okolí obce Bílany a jz. od Hulína (obr. 107 až 109). Ložisko je vázáno na fluvialní sedimenty řeky Moravy. Surovinou jsou pleistocenní štěrkopísky, štěrky a písky o mocnosti až 20 m. Relativně vysoké jsou skrývky. Střety zájmů jsou se zemědělskou půdou, ochranným pásmem vod (PHO 2. st.) a CHOPAV řeky Moravy. Odhadovaná životnost zásob na životnosti zásob je 6–8 let.

Obr. 107: Schematické situační mapka umístění plánovaného pokračování těžby nevýhradního ložiska Hulín-Bílany D 5279300 v CHLÚ Hulín.

Obr. 108: Schematické situační mapka umístění plánovaného dotěžení ložiska v DP Hulína a na nevýhradním ložisku Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín.

Záměr plánovaného využití části zásob výhradního ložiska štěrkopísků Chropyně-Záříč (B 3133000) v CHLÚ Chropyně

Ložiskové pole je na západě omezeno obcí Záříč, na severu silnicí Záříč-Troubky, na jihovýchodě železniční tratí Kojetín-Prerov a na jihozápadě silnicí Záříč- Chropyně (obr. 110–112). Ložisko je v ochraně CHLÚ Chropyně (č. 13300000) o ploše 272,3 ha na základě rozhodnutí OBÚ v Brně pod čj. 3035/90-II ze dne 28. 3. 1991. Celkový rozsah ložiska činí 272 ha. Ochranou a evidencí výhradního ložiska je pověřená organizace Heidelberg Materials CZ a.s., Mokrý-Horákov. Průměrná mocnost ložiska činí 8 až 10 m. Na lokalitě byl proveden geologický průzkum. Ložisko bylo ověřené 39 jádrovými vrtly (549,4 m) a 42,24 m³ mapovacími rýhami. Geologická charakteristika ložiska Chropyně–Záříč je tedy dlouhodobě známa a prozkoumána (Geologický průzkum byl realizován již v roce 1957). Geologicko- ložisková charakteristika je technicky příznivá – ložisko umožňuje těžbu z vody, která je z hlediska technologie i ekonomiky dnes běžně zvládnutelná a efektivní.

Vyhodnocené zásoby byly schváleny v KKZ a bylo na ně vydáno usnesení dne 22. dubna 1958 pod čj. 05/68-58. Celkem bylo vyhodnoceno 28 146 000 m³ geologických zásob štěrkopísků. Na ložisku se evidují zásoby bilanční prozkoumané volné o objemu 10 567 tis. m³, dále zásoby vázané o objemu 4 660 tis. m³ a vyhledané volné o objemu 4 822 tis. m³ a zásoby v kategorii zásob nebilančních o objemu 8 097 tis. m³.

Surovina je tvořena středně zrnitým až hrubozrnným pískem s jílovitými proplástkami. Surovina vykazuje dobré základní technologické vlastnosti, po úpravě je vhodná pro stavební účely a pozemního stavitelství. Vhodnost k průmyslovému využití výhradního ložiska bylo uděleno Ministerstvem výstavby a stavebnictví ČR, Praha dne 17. 7. 1989 pod čj. TZÚS/GMO-377/89.

Surovina je vhodná pro za podmínky praní a třídění. Základní charakteristiky bilančních zásob činí - jílovitost váh. 3,1–4%, humusovitost upotřebitelná až dobře upotřebitelná, nasákavost a obsah síry vyhovující, poměr písku ku štěrku 48:52 %.

Ložisko nebylo ještě dobývané. Těžba by byla možná z vody. Území ložiska zaujímá intenzivně obdělávané pozemky na relativně kvalitních bonitních třídách ZPF, v jižní části bloků zásob jsou vojenské objekty, které zaujímají zásoby vázané. Poslední rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu na stanovení DP bylo pod čj. 570/1371,1579/08-Šs ze dne 6. 5. 2008 s nabytím právní moci 11. 9. 2008. Lokalita je dostupná po stávajících místních komunikacích, u kterých je předpoklad že jsou již nyní kapacitně i technicky schopné zvládnout dopravu spojenou s těžbou. Nicméně, velmi obtížná situace se jeví s nutností vytvoření obchvatové varianty formou nové účelové komunikace JV směrem přes železniční dráhu a vyhnout se tak dopravnímu zatížení obcí Záříč a města Chropyně.

Podloží kvartérních sedimentů v nichž je situováno ložisko jsou psamity a pelity magurského flyše (facie soláňských vrstev račanské jednotky) paleogenního až neogenního stáří a neogenní vápnité jíly s čočkovitými proplástkami písků a štěrků. Podřadně v daném prostoru jsou zastoupeny bazální pliocenní štěrky a písky. Na tomto vrstevním sledu je vyvinut kvartér zejména fluvialní a fluvioakustinní povahy. Ve sledovaném území nejstarším sedimentem jsou písky, štěrkopísky a jíly fluvioakustinní z období mindelu (halštrovské zalednění), nad nimi je zachován relikt hlavní (kralické) terasy řeky Moravy (střední pleistocén), a to spodní akumulace hlavní terasy. Nejdůležitější pro ložiskový potenciál je však údolní terasa Moravy mladopleistocenního stáří (wurm), překrytá fluvialními hlínami, jíly a písky. Kolem údolí Moravy jsou z kvartérních sedimentů zastoupeny svahové sutě a spraše (sprašové hlíny). Kolem údolí Moravy jsou z kvartérních sedimentů zastoupeny svahové sutě a spraše (sprašové hlíny). Akumulace štěrkopísku a písku je na lokalitě prozkoumána neúplně, do hloubky přibližně 15 m, hlubší partie fluvioakustinních písků jsou prověřeny jen zcela orientačně. Proto popis ložiskových poměrů není kompletní.

Pod bilančními zásobami jsou převážně fluvioakustinní písky s četnými jílovými proplástkami dosahujícími mocnosti až 3 m, indikujícími klidné jezerní prostředí s tvorbou častých bahnitých horizontů. Celková mocnost těchto jezerních sedimentů není známa, kolem ojedinělých vrtů pronikajících hlouběji pod první mocnější jílový proplástek počítány nebilanční zásoby písku, nedávající úplný údaj o celkové kapacitě nižších partií ložiska.

Štěrkopísek ze svrchních partií ložiska je šedohnědé až hnědé barvy s valouny tvořenými křemenem, pískovcem, rulou, parabřidlicemi, bazickými horninami, amfibolitem a pegmatitem o průměrné velikosti 2 cm, max. 9 cm, dobře opracovanými, často plochými. Písky ve spodních partiích ložiska jsou jemně až středně zrnité, světle šedé barvy s ojedinělými valouny pískovce, čediče a žuly.

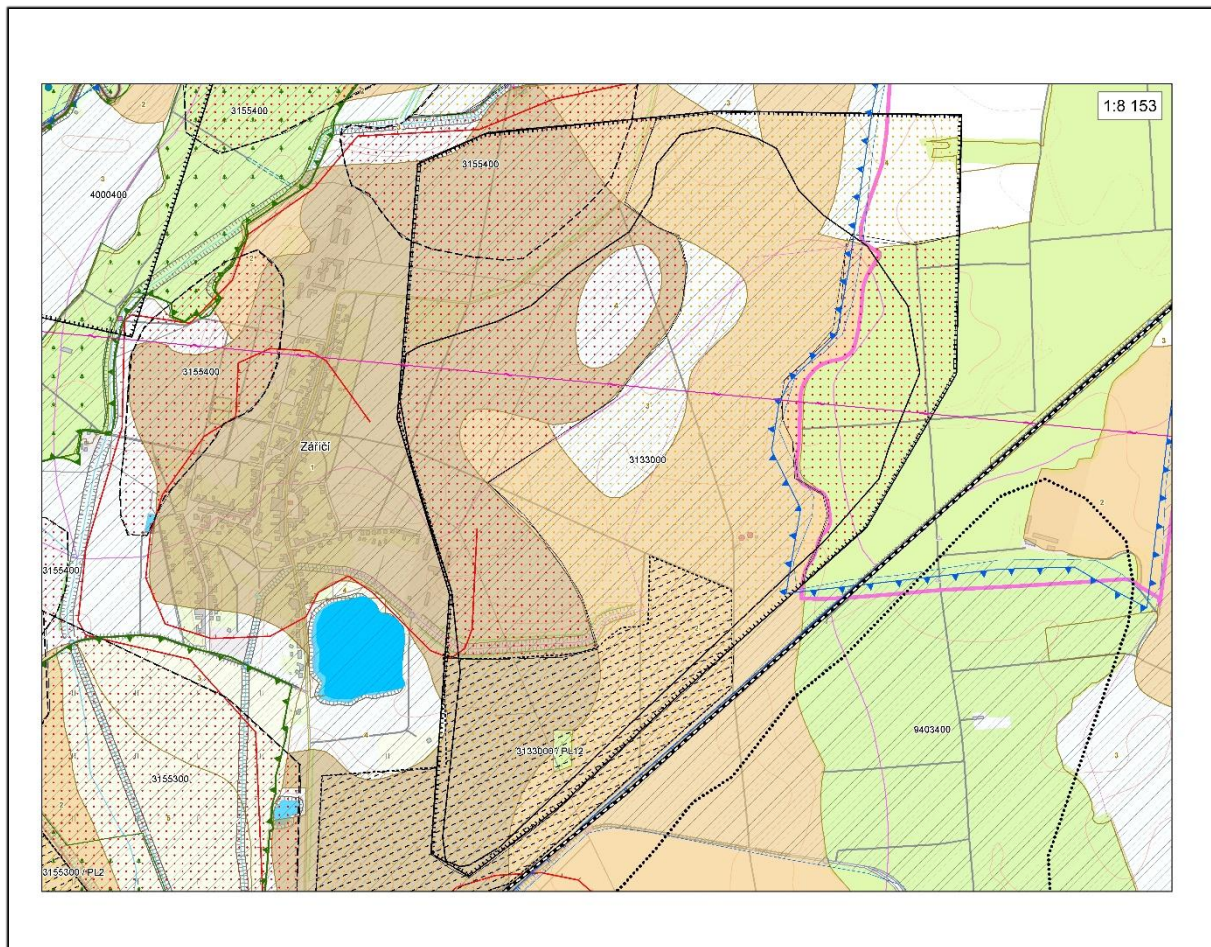
Akumulace štěrkopísku a písku je na lokalitě prozkoumána neúplně, do hloubky přibližně 15 m, hlubší partie fluvioakustrinních písků jsou prověřeny jen zcela orientačně. Proto popis ložiskových poměrů není kompletní. Bilanční zásoby ložiska jsou konstruovány do hloubky 15 m nebo po první jílový proplástek mocnější než 30 cm. Bilanční zásoby vyčíslené na ploše 198 ha v kat. C1B mají mocnost od 6,3 do 14,2 m se skrývkou 1,00 až 1,83 m mocnou, tvořenou povodňovými hlínami, zajiřovanými štěrky a ornici. Na ploše 65 ha jsou dále vyčísleny bilanční zásoby kat. C2 s mocností 7,0–7,8 m suroviny a 1,40–1,76 m skrývky. Skrývkový poměr bilančních zásob kolísá od 1:3,4 po 1:14,2. Pod bilančními zásobami jsou převážně fluvioakustrinní písky s četnými jílovými proplásky dosahujícími mocnosti až 3 m, indikujícími klidné jezerní prostředí s tvorbou častých bahnitých horizontů. Celková mocnost těchto jezerních sedimentů není známa, kolem ojedinělých vrtů pronikajících hlouběji pod první mocnější jílový proplástek počítány nebilanční zásoby písku, nedávající úplný údaj o celkové kapacitě nižších partií ložiska.

Celé zájmové území spadá do CHOPAV Kvartér řeky Moravy, která byla vyhlášena nařízením vlády ČSR č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981. Podzemní voda je naražena 2–3 m pod povrchem v ložisku nebo na rozhraní ložiska se skrývkou. V širším okolí zájmového území je situováno několik vrtů ČHMÚ, které jsou pravidelně dlouhodobě sledovány. Údaje z těchto vrtů jsou nepostradatelné pro vyhodnocování hydrogeologických průzkumů, bilancování zásob podzemních vod a jejich exploataci. Z tohoto důvodu jsou uvedené objekty chráněny ochranným pásmem do vzdálenosti 250 m od objektu ve všech směrech. V blízkosti zájmového území jižním směrem se vyskytují zdroje minerální vody v Chropyni. V Chropyni byla jímána minerální voda několik set metrů hlubokým vrtem z klastik spodního bádenu. Zdejší lázně byly zničeny povodní v roce 1997 a v současné době se uvažuje o rekonstrukci a znovuvvedení do provozu. Zdroj minerální vody nemá vyhlášena ochranná pásma. Mezi zvodněnými klastiky spodního bádenu a kvartérními sedimenty není hydraulická spojitost, a proto nelze očekávat ovlivnění zdroje minerální vody těžbou štěrkopísku. Hydraulická spojitost mezi zvodněným kolektorem a Troubkou neexistuje. Část ložiska leží v záplavovém území. Hydrogeologicky se jedná o průlinově propustný kolektor fluvialních sedimentů údolní nivy a brodecké terasy v soutokové oblasti Moravy a Bečvy (v podloží kvartérního kolektoru zpravidla pliocenní jíly), podložní pliocenní sedimenty tvoří vícevrstevný kolektor s vložkami izolátorů. Hladina podzemní vody v kvartérním kolektoru volná, lokálně mírně napjata v důsledku přítomnosti povodňových hlín. 200 m s. od hranice ložiska je vrt ČHMÚ VB 148. Malá vodní plocha cca 300 západně od okraje ložiska po ukončené těžbě štěrkopísku. Vlivem výparu z vodní hladiny těžebního jezera dojde oproti současnému stavu ke snížení zásob podzemní vody. Nutnost ponechání ochranného pilíře vodoteče Troubka, která prochází plochou ložiska. V případě ohrázování těžebního jezera dojde při povodních ke zmenšení průtočného profilu záplavového území a zmenšení retenčního objemu. Podmínečně využitelné území je pouze v centrální a také ve východních části ložiskového území.

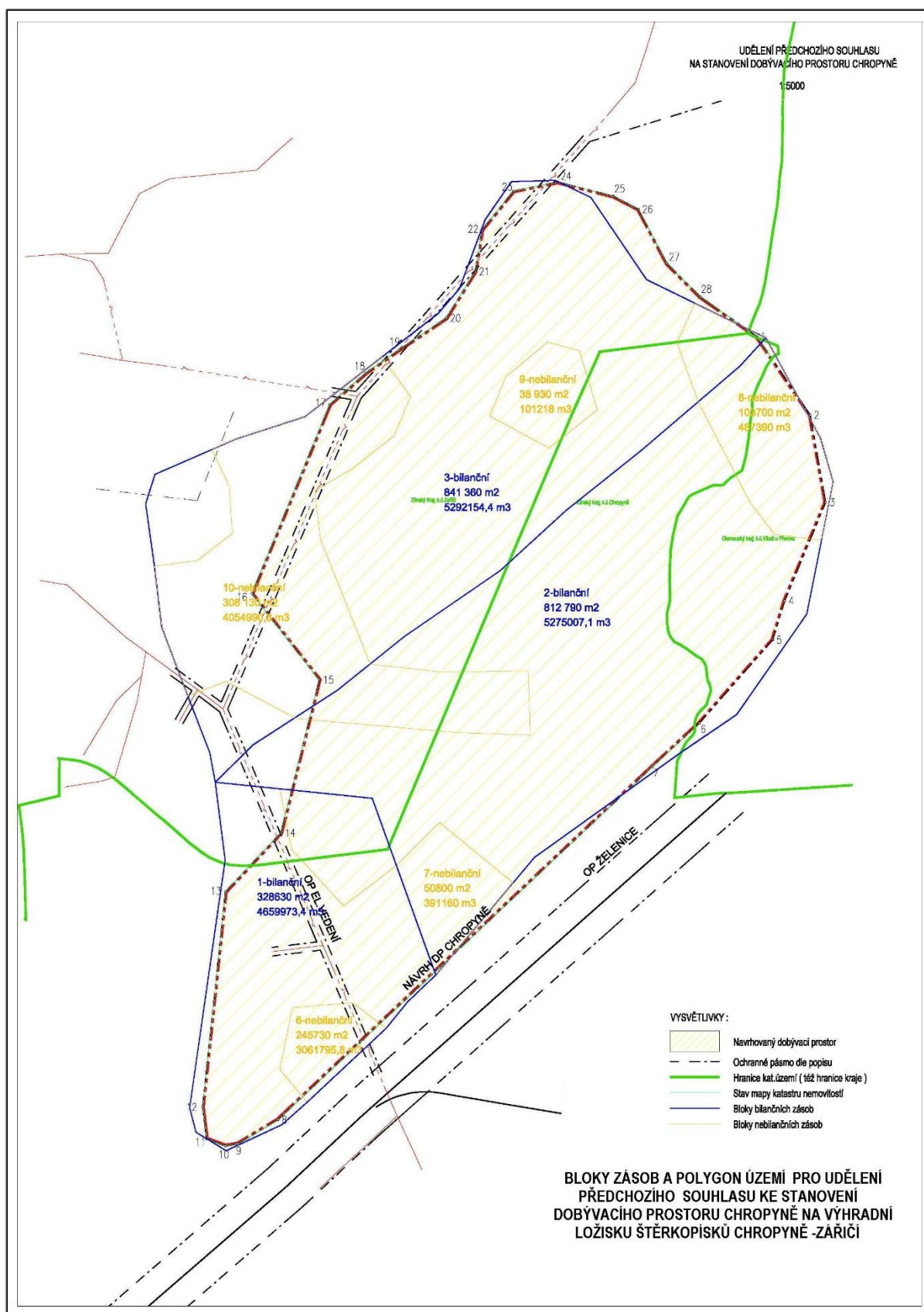
Zájmové území bylo vždy intenzivně zemědělsky obhospodařováno, přičemž zde vzhledem k pozici území byly vždy problémy se zamokřením pozemků; vždyť lesy při záp. okraji území byly původně lesy lužními. Pro umožnění zemědělského využívání území bylo nutno z pozemků odvádět vodu. Takto byla pravděpodobně zmeliorována podstatná část území, přičemž první meliorace jsou Zemědělskou vodohospodářskou správou evidovány již z roku 1896. Řada z těchto starých meliorací je stále funkční. Cca polovina ložiskového území je pokryta velmi kvalitní bonitní třídou – I. Třída ZPF. Zbývající část je zastoupena II. Bonitní třídou ZPF.

Po ukončení dobývání se předpokládá vytvoření vodní plochy s okolními přírodními biotopy, které mohou mít vysokou biologickou hodnotu. Podobné lokality se v mnoha případech stávají útočištěm pro ptactvo, obojživelníky či rostliny vázané na mokřadní prostředí. V krajině, kde dochází k úbytku kvalitních přírodních mokřadů, tak může vzniknout nové biologicky cenné území, případně i prostor vhodný pro rekreaci či environmentální vzdělávání. Takto koncipovaná rekultivace je v souladu s principy moderní environmentální politiky, která podporuje vznik přírodních území a vodních prvků v

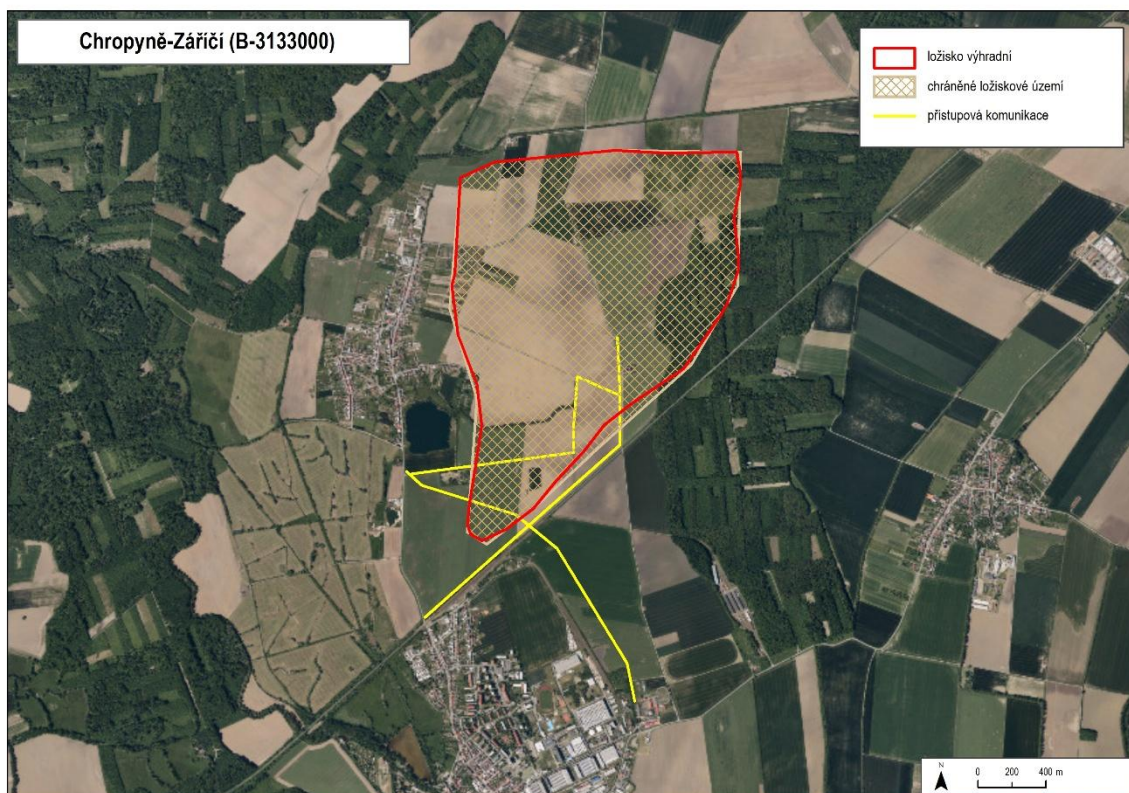
Výhradní ložisko šterkopisku Chropyně–Žáříč (B 3133000) splňuje všechna zásadní kritéria pro zařazení mezi perspektivní surovinové zdroje regionu. Disponuje prozkoumanými zásobami, příznivou geologickou stavbou a výhodnou dopravní dostupností. Umožňuje moderní formu těžby z vody a následnou rekultivaci, která povede ke vzniku ekologicky hodnotného území. Využití ložiska Chropyně–Žáříč mezi potenciálními zdroji přispěje k **posílení surovinové stability regionu, zvýšení konkurence a tím udržení cenové dostupnosti stavebních materiálů a zajištění dlouhodobé udržitelnosti surovinového hospodářství bez nutnosti dovozu materiálu z větších vzdáleností.**

Obr. 110: Schematické situační mapka umístění výhradního ložiska Chropyně – Záříčí v CHLÚ Chropyně a dílčí složky na životní prostředí

Obr. 111: Schematické situační mapka umístění plánovaného předchozího souhlasu na stanovení DP na výhradním ložisku Chropyně – Žáříč v CHLÚ Chropyně

Obr. 112: Schematické situační mapa umístění plánovaného využití výhradního ložiska Chropyně – Záříčí v CHLÚ Chropyně s dopravním napojením

Omezující faktory využití ložiska Chropyně – Záříčí (B 313300)

1. Vymezení koridoru pro severní obchvat Chropyně bude díky ochranným pásmům silnice a nutného přemostění železnice vázat značné množství zásob v jižní části ložiska.
2. Při jihovýchodním okraji ložiska budou díky plánovanému rozšíření železničního svršku a výstavbě VRT Nezamyslice – Přerov vázány zásoby s ohledem na dodržení ochranného pásma železnice a zejména na zajištění stability železničního vysokorychlostní tratě tělesa na zvodnělém štěrkopískovém podloží.
3. Existence páteřních VN nadzemních vedení elektrické energie pro zásobování obce Záříčí
4. V severozápadní části ložiska (nad bilančními bloky) vede komunikace III / 4339 Troubky - Záříčí.
5. Zásah do VKP a vyřešení vodního toku „Troubka“, který pramení na ploše ložiska a je přítokem Bečvy.
6. Při východním okraji se nacházejí pozemky k plnění funkce lesa (cca 28,5 ha bez ochranných pásem), které dále plní v intenzivně zemědělsky obhospodařované krajině významnou funkci lokálních biocenter a biokoridorů.
7. Ložiskem prochází lokální biokoridor, spojující rezervaci Chropynský luh a lesní pozemky na východní straně ložiska.
8. Ložisko leží v aktivním záplavovém pásmu řeky Moravy a Q100.
9. V ploše CHLÚ je vybudován závlahový systém a část je odvodněna pomocí meliorace.
10. Nutnost dořešení protipovodňové ochrany jižní části obce Záříčí (sypané valy) a jejich přemístění včetně majetkoprávního řešení pozemků.

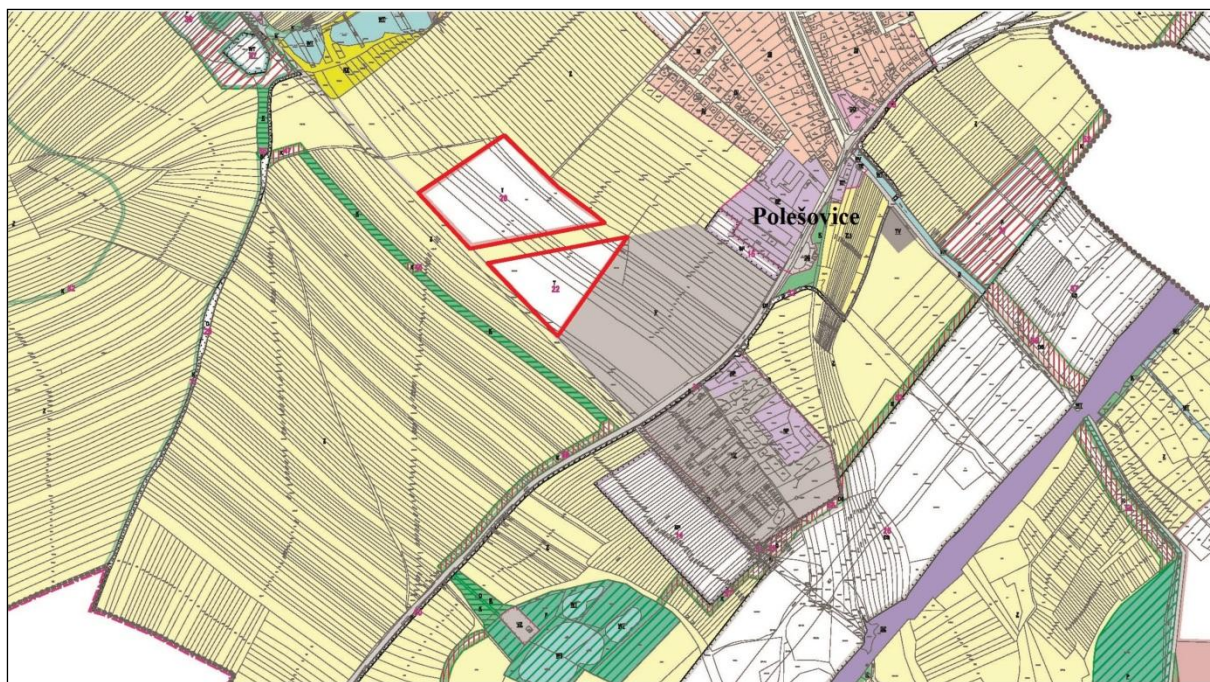
11. Vlastní ložisko zaujímá nižší mocnost suroviny 8,00 – 11,00 m.
12. Ložisko štěrkopísků je značně proměnlivé, štěrkopískové horizonty jsou proloženy a odděleny jílovými proplástkami o různorodé mocnosti kolem 0,6 m.

Ložisko nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů

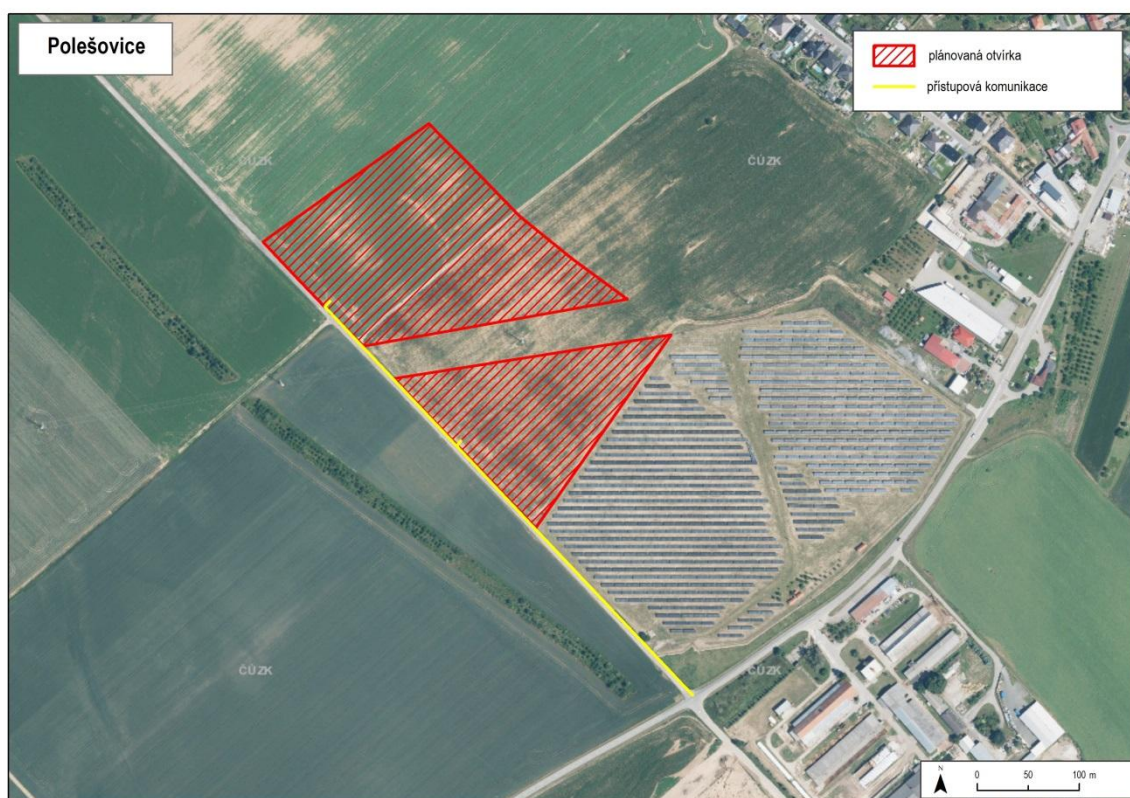
Jedná se o dva samostatně oddělené bloky vátých písků - Díly-sever o ploše 3,9600 ha a Díly-jih o ploše 2,3792 ha (obr. 113 a 114). Těžba městysem Polešovice bude probíhat do hloubky cca 5m od povrchu terénu a nad hladinou podzemní vody kolovým nakladačem nebo kolovým rypadlem bez jakékoliv další úpravy. Skrývku tvoří půdní horizont v průměrné mocnosti 25cm. Vytěžená surovina (váté písky s převládající zrnitostí 0/2mm) budou přímo na lokalitě těžebním strojem nakládány na expediční nákladní automobily odběratelů. Předpokládaný roční objem těžby je cca 15 000 tun písků, přičemž tato surovina je využívána převážně pro potřeby dotčené obce Polešovice a komerčních akcí v jejím nejbližším okolí. Využití suroviny je zejména pro zásypy inženýrských sítí, popř. násypy atp. Obě uvedené lokality (pod zákresem T20, T22) jsou součástí ZPF (v druhu orná půda III. a IV. bonitní třídy) a jsou v souladu s ÚP Polešovice jako plocha těžby T 20 a T 22. Lokality jsou součástí intenzivně zemědělsky obdělávaného území. Rekultivace obou ploch po ukončení těžby bude zpětně do ZPF (v druhu orná půda). Pro obě lokality v roce 2024 proběhlo biologické hodnocení dle zák. č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Mezi plochou T 21 a T 22 je ponechán pás zemědělské půdy o šířce cca 40 m, to znamená, že se tato plocha bude dávat obhospodařovat zemědělskou technikou a dle doplněného zdůvodnění nedojde ke ztížení obhospodařování.

Pro těžbu na uvedených dvou lokalitách je limitem ochranné pásmo vedení velmi vysokého elektrického napětí, které obě lokality odděluje. Obě lokality jsou součástí platného územního plánu obce Polešovice (ÚP byl schválen v r. 2020), přičemž souhlas s jejich existencí a z hlediska vynětí ze ZPF byl písemně udělen v rámci schválení tohoto ÚP Ministerstvem zemědělství ČR a MŽP OVSS VIII pracoviště Olomouc. Obě lokality jsou napojeny na stávající dopravní infrastrukturu (silnice III/427 Polešovice-Moravský Písek) prostřednictvím zpevněné účelové komunikace v délce 200m.

Plochy těžby nerostů (T) 20 a 22, které jsou určeny pro těžbu méně kvalitních vátých písků, jsou zpřesněným záměrem Obce Polešovice na rozvoj těžební činnosti a vycházejí ze Studie vymezení potenciálních zdrojů vátých písků na katastru Městyse Polešovice pro účely územního plánování (zpracovatel: Česká geologická služba, Číslo úkolu - zakázky ČGS 527016; Praha 2017).

Obr. 113: Soulad záměru těžby vátých písků Polešovice s platným ÚP Polešovice.

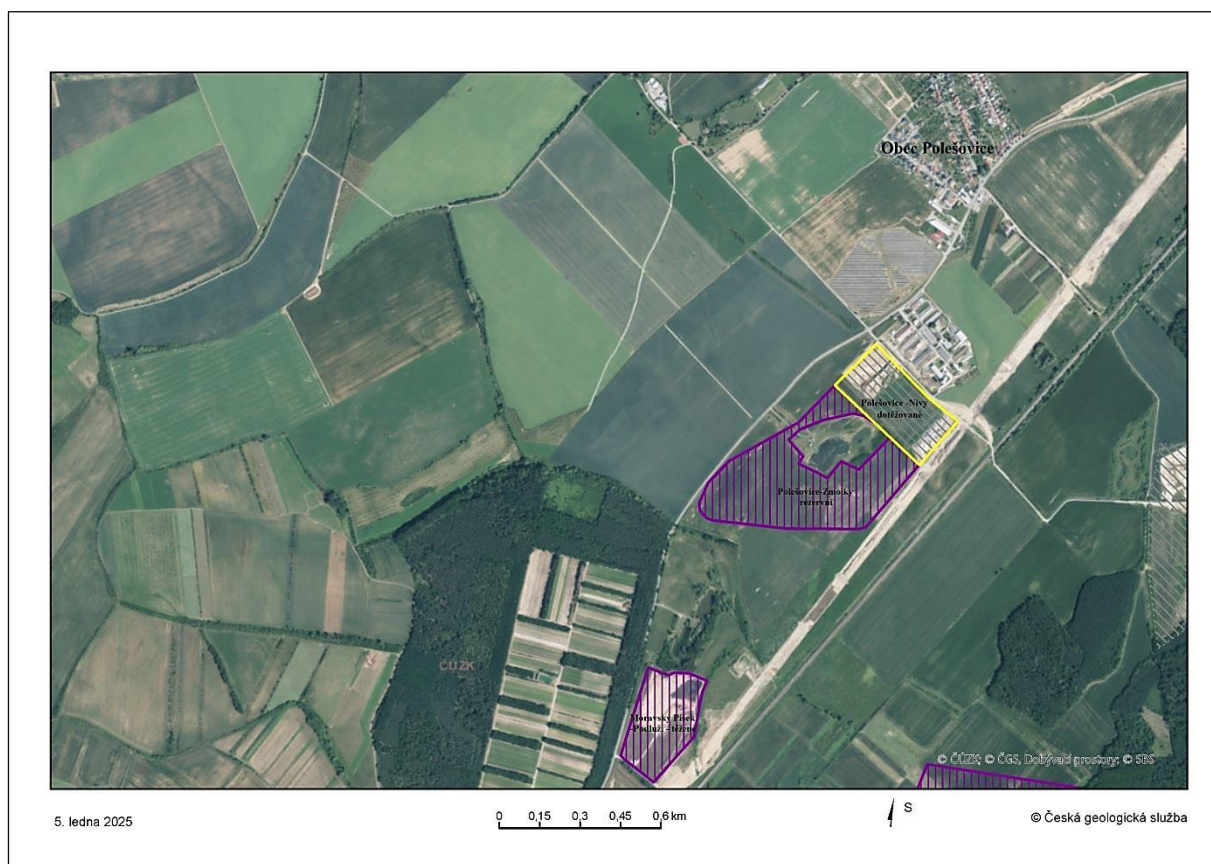

Obr. 114: Využití ložiska nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů (Díly-sever) o ploše 3,9600 ha a (Díly-jih) o ploše 2,3792 ha

Celkově je nezbytné podpořit využití ložiska nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů (Díly-sever) o ploše 3,9600 ha a (Díly-jih) o ploše 2,3792 ha v souladu se schváleným územním plánem městyse Polešovice.

Do vymezeného území poblíž výše plánovaných záměrů se nachází dotěžované ložisko nevyhrazeného nerostu **Polešovice-Moravský Písek – Nivy (D 3088000)**, jehož těžebna se sníženou nivelací se zasypává výkopovými zeminami a inertními odpady z okolních staveb a provozů – viz obr. 115

Obec Polešovice již téměř 20 let provozuje těžbu vátých písků na tomto nevýhradním ložisku. Ložisko vátých písků leží mezi obcemi Moravský Písek a Polešovice. Jižní blok je evidován též pod názvem Moravský Písek-Podluží. Poslední rozhodnutí k dobývání této jižní části ložiska nevyhrazeného nerostu bylo vydáno 16. 12. 2013, plán využívání ložiska byl schválen 1. 10. 2013. Těžba je plánována do roku 2020. Severní blok byl postupně těžen Městysem Polešovice a zpětně rekultivován. Těžba probíhala jen na bázi vátých písků při výšce stěny do 3 m. Poslední část je dotěžována v rámci platného povolení ČPHZ č. SBS 01387/2014/ OBÚ-01/2 před prostorem zemědělského podniku. V centru bloku, mimo povolení ČPHZ, byl po r. 2014 vybudován rybník nesouvisející s těžbou (součást nově založeného LBC Zadní louky). Vzhledem k tomu, že těžba bude na uvedeném ložisku brzy ukončena, bylo obcí Polešovice zadáno zpracování podkladu pro vymezení potencionálních míst budoucí těžby vátých stavebních písků pro nově zpracovávanou územně plánovací dokumentaci. V roce 2017 byla zpracována Studie vymezení potencionálních zdrojů vátých písků na katastru Městyse Polešovice pro účely územního plánování (zpracovatel: Česká geologická služba, Číslo úkolu - zakázky ČGS 527016; Praha 2017).

Obr. 115: Dotěžované ložisko nevyhrazeného nerostu Polešovice - Moravský Písek – Nivy (č. D 3088000)

Využití ložiskového území - na sebe navazujících ložisek nevyhrazeného nerostu Boršice u Buchlovic v jednotlivých etapách

Využití nevýhradních ložisek štěrkopísků Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách jsou zapotřebí pro výstavbu silničních staveb v regionu a pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město - Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec (obr. 116 a 117).

V současné době probíhá těžba na plochách 4. a 5. etapy. Pískovna Boršice – 6 etapa těžby se realizuje v k.ú. Boršice u Buchlovic na ploše cca 44 817 m². Objem vytěžitelných zásob suroviny v rámci 6. etapy těžby činil cca 690 000 m³ (při průměrné mocnosti těžené suroviny cca 25 m). Současná maximální roční kapacita těžby je cca 300 000 t (po navýšení těžby na cca 950 000 t). Celková plocha v rámci II. územní etapy, 1. etapa těžby činila cca 137 371 m², při průměrné mocnosti těžené suroviny cca 20–23 m. Maximální roční kapacita těžby je do 950 tis. t/rok na území celé pískovny, tj. pro 4., 5. a 6. etapu z I. územní etapy a pro 1. etapu z II. územní etapy + rekultivace. Pro navýšení roční kapacity těžby etapy do 950 tis. tun rok v rámci I. územní etapy bylo vydáno rozhodnutí – závěr zjišťovacího řízení ze dne 7. května 2021 pod KUZL 19553/2021, že tento záměr nemůže mít významný vliv na životní prostředí a nepodléhá posouzení podle zákona.

Zejména jsou požadovány z důvodu potřeby těžby pro výstavby rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město - Moravský Písek a na úseku Moravský Písek - Bzenec a dalších úseků.

Těžené štěrkopísky na ložiskovém území Boršice u Buchlovic jsou pro svoji nižší kvalitu vhodné na násypy dopravních staveb, v širším okolí není znám žádný jiný zdroj, který by je mohl nahradit. Surovina ze stávajících ložisek fluviálních štěrků (Polešovice-Nedakonice, Napajedla-jih) jsou svojí kvalitou vhodná pro náročné betonářské práce, využití těchto štěrků pro násypy silničních těles by bylo škoda.

Výhodou nevýhradních ložisek Boršice u Buchlovic je vhodnost materiálu pro tyto stavby a její vynikající dosažitelnost vzhledem k poloze stavby dostatečně odůvodňují potřebu a vhodnost realizace. Doprava vhodných násypových materiálů se vzdálenějších lokalit by sebou přinesla zbytečné zvýšení ekologických emisí jak prachových tak i hlukových a z PHM v celém regionu, včetně navýšení potřeb zatížení komunikací a omezení dopravní plynulosti.

Realizované úseky stavby D55 probíhají v těsné blízkosti těžebních lokalit Boršice u Buchlovic, tedy se jedná o minimalizaci navýšení nutných emisních limitů spojených s touto výstavbou a podstatně menší zatížení dopravních cest na tuto stavbu podle jiných, vzdálenějších lokalit.

Situace s vyznačením hranic Pískovny Boršice (červeně) a plochou pro drcení odpadů (zeleně)

Obr. 116: Situace s vyznačením hranic Pískovny Boršice (červeně) a plochou pro drcení odpadů (zeleně).

Hradišťský příkop je tektonicky predisponovanou depresí vyplněnou subhorizontálně uloženými sedimenty ne zcela jistého stratigrafického zařazení (pravděpodobně panon), v okolí Boršic se jedná o souvrství pestrých jíílů s čočkami a polohami písků a štěrků o mocnosti cca 130 m. Průběh povrchu neogenních sedimentů je většinou zvlněný a je generálně ukloněn směrem k řece Moravě. V širším okolí lokality, ve střední části údolní nivy řeky Moravy, se povrch neogenních jíílů nachází v nadmořské výšce 158 m n.m., směrem k okrajům údolní nivy a směrem k lokalitě povrch neogénu stoupá. Geologické poměry na lokalitě lze popsat na základě průzkumných prací, provedených na lokalitě a v jejím blízkém okolí. Neogenní sedimenty jsou reprezentovány komplexem pestrých jíílů s čočkami a polohami písků a štěrků o mocnosti až 20–25 metrů. Největší hydrogeologický a vodohospodářský význam mají v širším zájmovém území kvartérní fluvialní písčité štěrky údolní nivy řeky Moravy a pleistocenní písčité štěrky v jejich podloží, které jsou od nadložních kvartérních štěrků odděleny cca 20 m mocným komplexem jíílů.

Obr. 117: Etapy hospodárneho využiti nevýhradních ložisek štěrkopísků - Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžovaného ložiska Boršice u Buchlovic 3.

Celkově je nezbytné podpořit hospodárné využití nevýhradních ložisek štěrkopísků - Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách nezbytných pro výstavbu silničních staveb v regionu a pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město - Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec (obr. 117). V souladu se závěry zjišťovacího řízení ze dne 7. května 2021 pod KUZL 19553/2021 a v souladu s § 6, odst. 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady podporovat ukládání dovezených odpadů bez nutnosti drcení, třídění a recyklace a dále činnosti spojené s technickou rekultivací a terénními úpravami vytěžených prostorů - zavedením vybranými inertními odpady - granulometricky upravené stavební a demoliční odpady, především nevyužitelná směs cihelných a betonových odpadů o celkové kapacitě 950 000 t/rok.

4.2.7.2 Stavební kámen

Hospodárné využití výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha

Ložisko se nachází asi 2 km jihozápadně od obce Komňa, 1,7 km SV od Bystřice pod Lopeníkem, asi 11 km JV od Uherského Brodu. Ložisko se nachází na SZ úpatí Bílých Karpat. Morfologie terénu je členitá, ložisko je tvořeno plochým kuzelem s několika ložními žilami. Nejvyšším bodem je Bučník, 554,5 m n.m., nejnižší bod je 470 m n.m. Na jižním svahu, hluboko pod dnešní patou lomů, teče Pivní potok, ve východní části teče v S-J směru potok Koménka (obr. 118 a 119). Oba potoky jsou v povodí řeky Olšavy. Území ložiska je zalesněno. Báze hlavního lomu je ve výšce 510 m n.m. Nejbližší železniční stanice je v Uherském Brodu, 11 km vzdálená, a v Rajhradcích. Ložisko Komňa-Bučník stavebního kamene je těženo od poloviny minulého století. Na ložisku byl stanoven dobývací prostor Komňa-Bučník (70442), DP Komňa-Bučník, JmKNV-odbor dopravy v Brně, č.j. 1603/67 z 23. 9. 1967 na ploše 48,17 ha. Těžba probíhá podle POPD z roku 1966 (Hlavatý J. 1966) a jeho změny (Maleňáková 2010). Rozsah těžby je vymezen dobývacím prostorem Komňa-Bučník. Ložisko bylo otevřeno od severu stěnovým lomem, který byl postupně zahlouben. Těžba postupuje směrem k jihu. Skrývka a výkliz jsou ukládány na deponii severně od lomu. Surovina je rozpojována clonovými odstřely a zpracovávána na úpravně přímo v lomu. Výrobkem je drcené kamenivo různých zrnitostních a kvalitativních tříd. Vlastní ložisko je tvořeno trachyandezitem, pískovci, kvarcity (přeměněnými pískovci), jílovci a porcelanity (přeměněnými jílovci). Těženy a využívány jsou všechny jmenované horniny. Z petrografického hlediska bylo na lokalitě popsáno několik typů trachyandezitu, které jsou makroskopicky obtížně rozlišitelné. Z tohoto důvodu se přikláníme k technické praxi a označujeme těžný vulkanit jako andezit. Metamorfované sedimentární horniny jsou reprezentovány pískovci-kvarcity a jílovci-porcelanity. Intenzita metamorfózy je na ložisku značně proměnlivá v závislosti na vzdálenosti původního sedimentu od vulkanitu a na jeho petrografickém složení. Na jedné straně se vyskytují horniny, u nichž je sedimentární původ již zcela nezřetelný, na druhé straně pouze velmi slabě přeměněné sedimenty. Hlavním vyráběným produktem je drcené kamenivo ve smyslu ČSN EN 13242 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace). Větší část ložiska leží v ochranném pásmu 2a vodního zdroje Komňa prameniště (ONV Uherské hradiště, Vod. 1896/89, 27. 11. 1989). Do jihozápadní části ložiska zasahuje ochranné pásmo 2b vodního zdroje Bystřice pod Lopeníkem Uherský Brod - gravitace prameniště (ONV Uherské Hradiště, Vod. 1704/89, 31. 10. 1989).

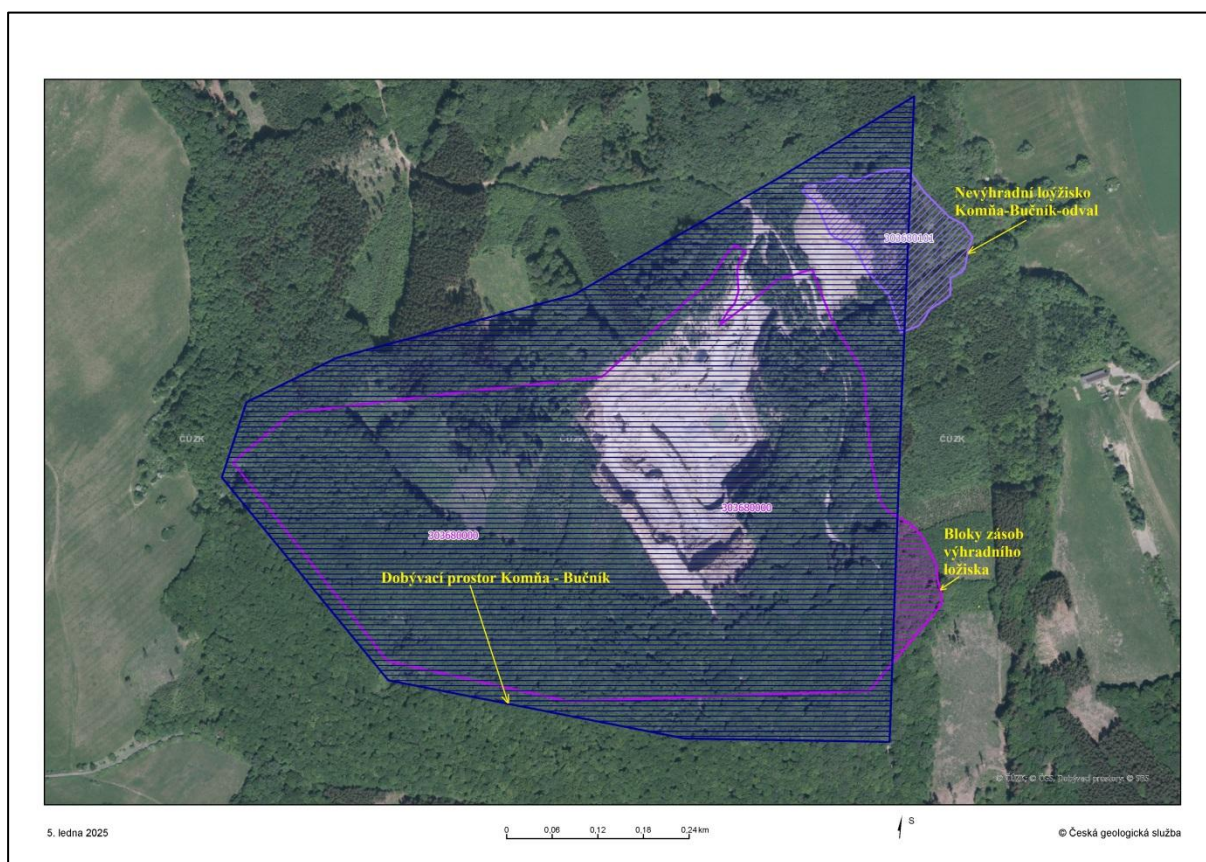
Ložisko leží převážně v 1., částečně ve 2. zóně CHKO Bílé Karpaty. Ložiskem prochází regionální biokoridor RK 166 spojující RC Bošáčky na hlavním hřebenu a RC Hrabčovina ležící severně ložiska. Na jižní hranici DP je vymezeno na regionálním biokoridoru RK 166 lokální biocentrum Nad Pivním potokem o rozloze 4,5 ha.

Podzemní vody na lokalitě jsou dotovány výhradně ze srážek. Srážková voda zasakuje do přípovrchového kolektoru a proudí v něm směrem k místním erozním bázím ve směru spádu skalního podloží, které prakticky kopíruje spád terénu. K doplňování podzemní vody dochází většinou pouze v obdobích s vyššími srážkami a nižším výparem, tzn. v jarních a podzimních měsících a zejména v době tání sněhové pokrývky. Povrchový odtok je možno pozorovat pouze při tání sněhové pokrývky a zmrzlé půdě a při přívalových deštích. V popsaném přípovrchovém kolektoru proudí většina podzemní vody pocházející ze srážek. Vzhledem k morfologii terénu a poměrně malým mocnostem kvartérního kolektoru odtéká naprostá většina vody z přípovrchového kolektoru mimo lom. Malá část vody přetéká do kolektoru ve skalním masívu. Zde se velmi pomalu pohybuje po jednotlivých puklinách k místním erozním bázím. Lom je odvodňován gravitačně, technické odvodňování není prováděno. Důlní voda je ve smyslu §40 odst. 2a zák. 44/1988 Sb. v platném znění používána organizací pro vlastní potřebu (např. pro skrápění komunikací). Ložisko leží v CHKO Bílé Karpaty. Tato skutečnost bude zohledněna v

připravovaném plánu rekultivace ložiska. Plán rekultivace bude koncipován tak, aby byl lom po ukončení těžby citlivě začleněn do okolní krajiny.

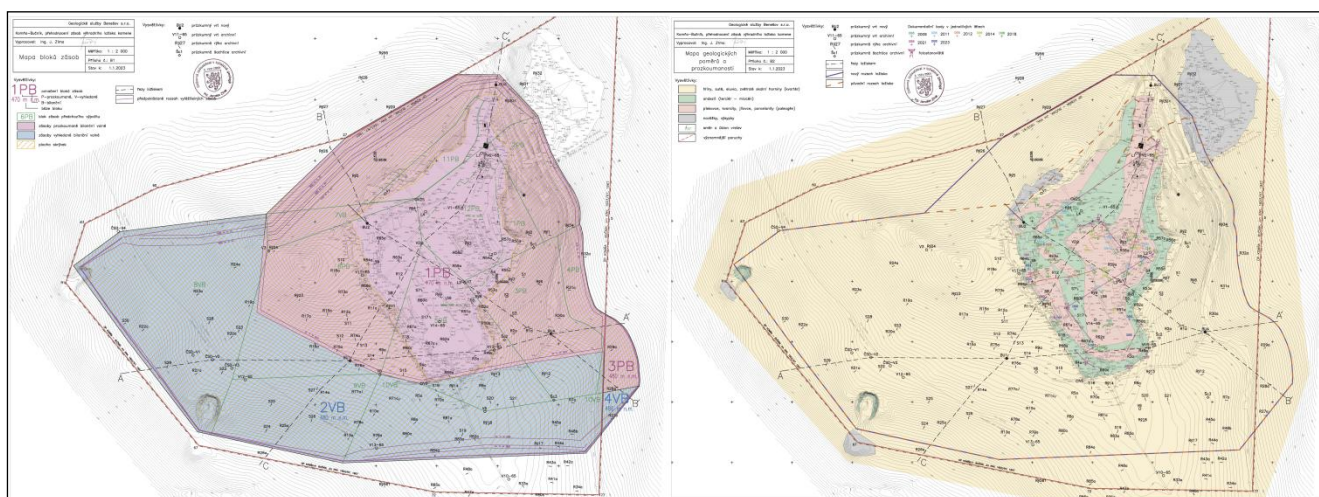
Střety s ostatními právy chráněnými zájmy (ochrana okolních obcí, obyvatel, podzemních vod, ochrana přírody a krajiny apod.) před negativními vlivy těžby, úpravy a dopravy suroviny a výrobků byly řešeny v rámci POPD. Pokud se v důsledku rozšíření a zhloubení ložiska vyskytnou nové střety, budou řešeny při zpracování POPD, případně při posouzení vlivu na životní prostředí podle zák. 100/2001 Sb. v platném znění, pokud bude požadováno. Na ložisku byly nově vyčísleny dva bloky zásob, dva bloky byly ve smyslu podmínek využitelnosti převzaty včetně klasifikace z předchozího výpočtu. **Blok zásob č. 1** byl předmětem těžebního průzkumu a je ze značné části odkryt stávajícím lomem, ve kterém je prováděna podrobná geologická dokumentace. Geologická stavba bloku je stávajícím průzkumem dostatečně objasněna a proto jeho zásoby hodnotíme jako **prozkoumané**. **Blok zásob č. 2** je ověřen sítí průzkumných rýh a několika poměrně nepravidelně rozmístěnými vrty. Na jeho okraji se nacházejí dva staré lomky. Jeho prozkoumanost je nižší než prozkoumanost bloku č. 1, a proto jeho zásoby v souladu s klasifikací předchozího výpočtu zásob hodnotíme jako **vyhledané**. Bilančnost zásob je hodnocena podle podmínek využitelnosti zásob. Všechny nově vyčíslené bloky zásob vyhovují bilančním kritériím podmínek využitelnosti, proto je ve smyslu Horního zákona hodnotíme jako **bilanční volné**.

Spodní hranice zásob je v nově prozkoumané severní části ložiska stanovena na kótu 470 m n.m., v jižní a západní části ložiska, které nebyly předmětem průzkumu je ponechána na stávající úrovni na kótě 480 m n.m. Na ložisku Komňa-Bučník bylo k 1. 1. 2024 vyčísleno 13284 tis. m³ geologických zásob stavebního kamene. Z toho je 8 509 tis. m³ prozkoumaných bilančních volných a 4 775,4 tis. m³ vyhledaných bilančních volných. Část zásob ložiska se nachází mimo dobývací prostor. Z platného dobývacího prostoru bude možno vytěžit cca 11774 tis. m³ stavebního kamene, a zásoby povolené k těžbě dle POPD činí 6495 tis. m³.

Obr. 118: Využití výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha.

V tomto případě se podporuje hospodárné dotěžení zásob postupným rozšířením a zahluobením na výhradním ložisku Komňa-Bučník v DP Komňa-Bučník. Na výhradním ložisku kamenolomu Komňa-Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa – Bučník, na které byl realizovaný geologický a biologický průzkum a posuzování dle zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V případě kamenolomu Komňa-Bučník se jedná o území s vysokým stupněm ochrany z hlediska zájmů ochrany přírody. Případné další rozšíření lomové jámy uvnitř dobývacího prostoru Komňa-Bučník bude řešeno dle aktuální situace v tomto území, v návaznosti na platnou legislativu.

Obr. 119: Vypočtené perspektivní bloky zásob výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha.

Plánované rozšíření ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene

Využívané ložisko nevyhrazených nerostů, která je součástí pozemku, a u kterého těžba byla povolena na základě územního rozhodnutí a příslušného OBÚ – evidované ložisko (D). Ložisko je komunikačně přístupné lesními cestami a silnicí spojující Bystřičku s Valašskou Bystřicí (obr. 120 až 123). Součástí nového projektu je rozšíření a zhodnocení možného pokračování těžby na ložisku nevyhrazeného nerostu – kamenolomu Bystřička (D 5239400). Ve stávajícím kamenolomu je prováděna těžba pískovce za pomoci trhačích prací malého rozsahu v souladu s platným technologickým postupem. Vlastní těžba malého rozsahu je prováděna ve třech těžebních etážích kolovým nakladačem a lžicovým rypadlem. Vytěžený pískovec je vhodný pro další úpravy ke zpracování na sortiment hrubých výrobků.

Geologická mapa 1: 25 000 25-233 Valašská Bystřice (Pesl et al. 1990, archiv České geologické služby), která je zčásti upravená v příloze 1., ukazuje, že lom leží v **rusavských vrstvách**, které se skládají z hrubě rytmického flyše s převahou **arkózových pískovců** se slepenci. Z širšího hlediska je území součástí příkrovově zvrásněné karpatské soustavy, magurské skupiny a račanské jednotky. Lom leží blízko centra tektonického bloku, velikosti ca 2 × 1,5 km, omezeného zlomy (viz geologická mapa). Tento blok je tvořen rusavskými vrstvami (svrchní až střední eocén) s převahou pískovců vhodných k těžbě, které ale obsahují vložky a polohy jílovců a slepenců. V okolí jsou újezdské vrstvy (svrchní eocén) s převahou jílovců nad pískovci a belovežské souvrství (střední eocén až paleocén), charakteristické drobně rytmickým flyšem s převahou jílovců. Situaci ukazuje následující mapka.

V lomu se těží nevyhrazená surovina relativně kvalitní arkóзовé pískovce. Hornina se těží ručně za použití vrtaček a pneumatických kladiv, přičemž se pískovce dělí do drobných bloků, které se používají především na podezdívky. Lom má 3 etáže, ale většina kamene se v současné době těží ve spodní pravé

části lomu – na obrázku jako číslo 1. Zde je nejlepší typ pískovce, který je masivní a tlustě lavicovitý a dobře dělitelný. Místy obsahuje polohy hrubozrnných polymiktních slepenců, které jsou ale odpadem. V druhé etáži (II.) jsou pískovce méně vhodné k těžbě, neboť jsou deskovité a mají polohy břidlic i slepenců. Horniny mají vrstevnatost 30–45/15–30. Lom je ukončen na třetí etáži výrazným zlomem 285/80–85°. Zlom má výraznou svislou striaci (rýhování) 290/80° se zřetelným pohybem západní (tj. směrem k bázi) kry dolů. Je to výhodná situace z hlediska možnosti rozšíření lomu, protože je zřejmé, že za zlomem (směrem k východu, a podle hřbetu) se bude vyskytovat vhodná surovina k těžbě, která bude ekvivalentní té, která se v současné době těží v dolní části lomu; byla sem vyzdvižena výše popsaným zlomem. S hlavním zlomem jsou rovnoběžné dílčí drobné zlomy. Příčné pukliny až drobné zlomy (210/80–180/75°) jsou ve střední části lomu a neovlivní budoucí porubní frontu, naopak by mohly pomoci při těžbě.

V nejsvrchnější části lomu, v těsně podpovrchové vrstvě, je rezavě zabarvený navětralý pískovec o mocnosti 1–1,5 m, který je pokrytý 1–1,5 m kamenito-hlinitých sutí. Obě části budou tvořit budoucí skryvku, která bude mít průměrnou mocnost 2 m. Úzké údolí při okraji lomu rovněž tvoří kamenitohlinitý splach. Je to část území, které je zcela nevhodné k těžbě, vzhledem k mocnější skryvce a navětrání pískovců; také by zde mohl při těžbě vzniknout sesuv. Ostatní části zájmového území nejsou ohroženy sesuvy.

Rozšíření lomu je možné. Doporučuje se pokračovat v těžbě na III. etáži. Zde za odkrytým zlomem, směrem k V až SV, je pokračování shodné suroviny (pískovců), která se těží současně na I. etáži. Zde jsou v pískovcích polohy slepenců, které jsou odpadním produktem; také na třetí etáži budou v pískovcích polohy slepenců, ale není možné přesně stanovit v jakém poměru. Ale určitě je to lepší varianta nežli stále pokračovat v těžbě na I. etáži. Postupně by se zvyšovala mocnost skryvky, tvořená II. etáží, která je tvořena nevhodnými horninami – pískovci s hojnými polohami jílovců a prachovců. Lom nelze rozšiřovat k jihu, kde je údolí vyplněné mocnými kamenitohlinitými sedimenty a silně zvětralými horninami. Také nelze směřovat těžbu severním směrem, vzhledem k mocnému nevhodnému nadloží.

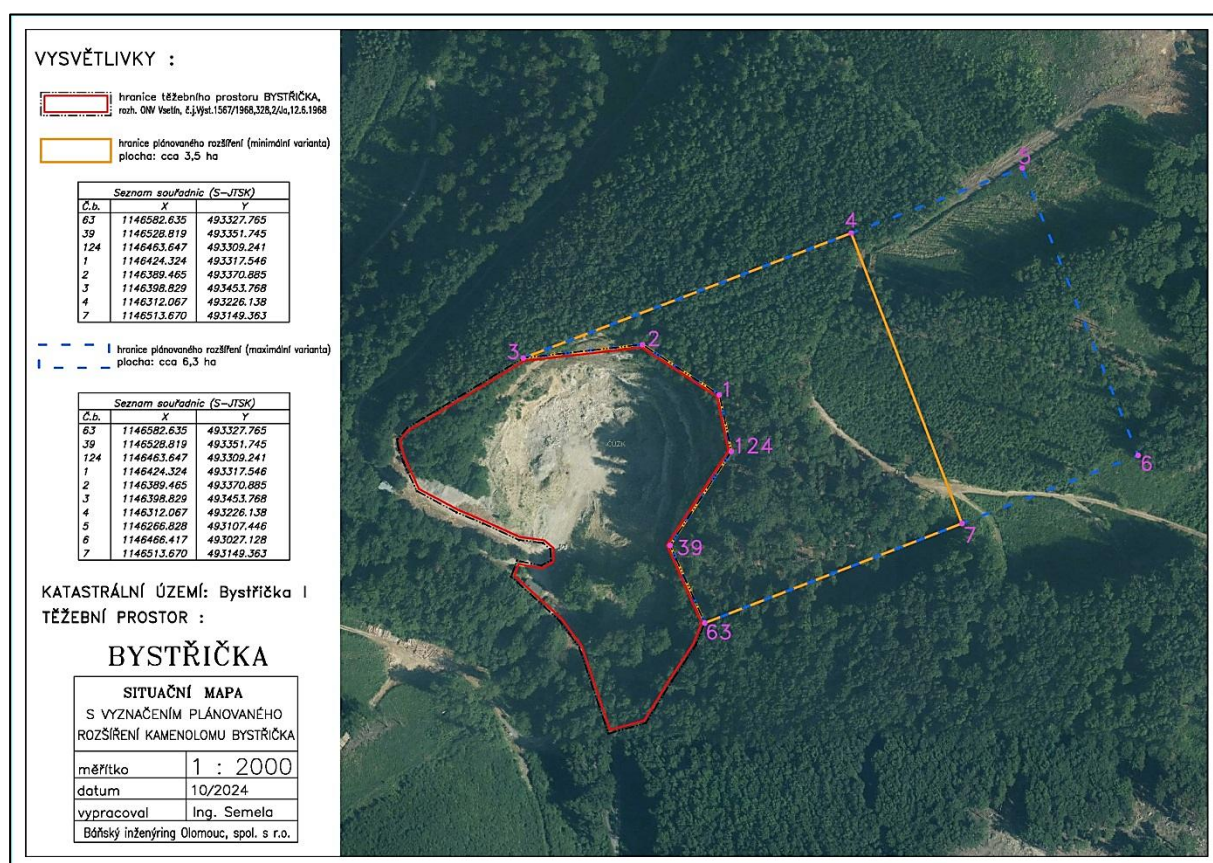
Jedinou možností rozšíření lomu je varianta pokračovat v těžbě na III. etáži. Proto je nutné získat pozemek nad lomem východním směrem. Jedná se dle mapy o území vymezené kosočtvercem o hraně 140 m, tedy celkem o ploše ca 2 ha (1,96) – viz mapka níže. Doporučuje se zpočátku otevřít podkovovitou těžební frontu ve střední části III. etáže, směrem k východu, a postupně ji rozšiřovat do stran podle toho kde bude lepší surovina (tj. buď na S či na J).

V území 2 ha je maximální mocnost na v. omezení bloku 60 m, minimální 45 m a průměrná 50 m. Vzhledem ke svažitosti terénu je nutné průměrnou mocnost dělit 2, a je tedy odhad pro výpočet zásob je 25 m. Z toho vyplývá, že nový blok zásob zaujímá odhad zásob **500 000–1000 000 m³**. Z této kubatury je nutné odečíst **skryvku** tvořenou kamenitohlinitými sutěmi a zvětralými horninami (průměrný odhad mocnosti je 2 m); tj. **40 000 m³**. Jak je uvedeno výše není jasné, jaký bude podíl kvalitního pískovce a odpadového slepence. Domnívám se, že bude podobný tomu, jaký je při současné těžbě. Stoprocentní jistotu pro potvrzení správnosti uvedené varianty by dal jedině vrt nad III. etáží; byl by nutný vrt dlouhý 20 m, vrt by ukázal poměr pískovců a nevhodných slepenců. Bohužel nejbližší vrt HV-1 z roku 1990, hloubky 96 m je hydrogeologický a je situován 400 m severně od lomu; nepomůže v tomto problému. Druhou možností pro potvrzení vymezeného bloku a jeho kvality by byly geofyzikální profily. Doporučují se dva profily VDV, či kombinaci elektrického profilování a sondování – jeden v místě současné těžby, a druhý nad okrajem lomu, v místě, kde by pokračovala těžba.

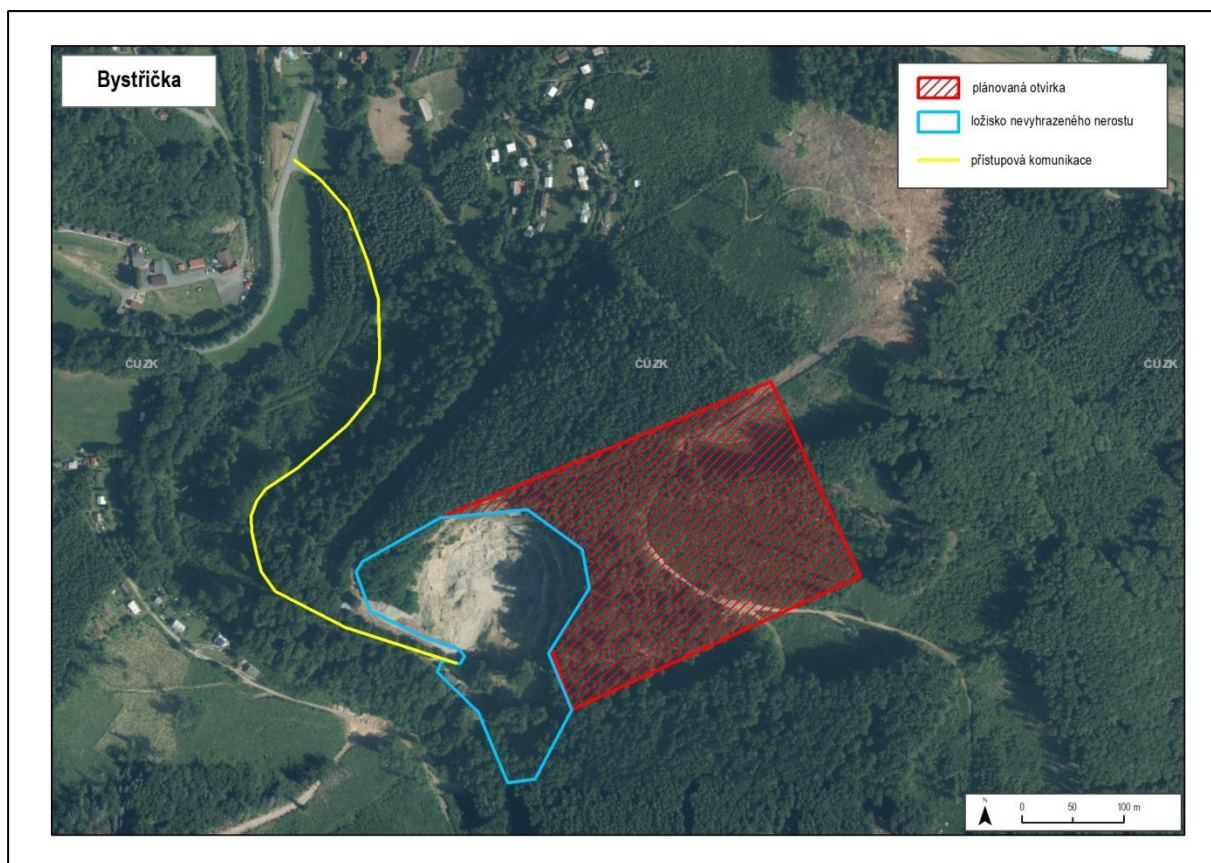
Polymiktní slepence tvoří při současné těžbě odpad. Jsou to ale zajímavé horniny nejen svým vzhledem, ale i genezí. Daly by se využít jako ozdobné kameny na skalky, které nabízejí prodejci materiálů a náradí pro chalupáře, nedaleko Valašského Meziříčí. Také by bylo možné vyzkoušet slepence řezat na tlustší desky, které by mohly sloužit jako ozdobné zajímavé obklady; je třeba ale vyzkoušet, zda se při řezání nebudou rozpadat.

Z hydrogeologického hlediska lze konstatovat, že rozšíření postupu těžby nevýhradního ložiska neovlivní dosavadní poměry. Horniny jsou silně propustné a voda se dostává do podloží. Nebezpečí sesuvů, které se v Beskydech často vyskytují, zde nehrozí, pokud bude dodržena správná technologie těžby. Nesmí se porubní fronta rozšiřovat k jihu, směrem k údolí, které je vyplněné nezpevněnými sedimenty. Území je odvodňováno řekou Bystřičkou a jejím bezejmenným levobřežním přítokem. Významný tok Bystřička vzdálen cca 250 m SZ od ložiska. Zvodnění je očekáváno až v blízkosti erozní základny území. Směr proudění podzemní vody je přibližně souhlasný se spádem terénu. Zdroje místního zásobování vodou jsou umístěny cca 100 m severně od ložiska. Ložisko je součástí CHOPAV Beskydy. Přehrada Bystřička je cca 600 m severně od ložiska.

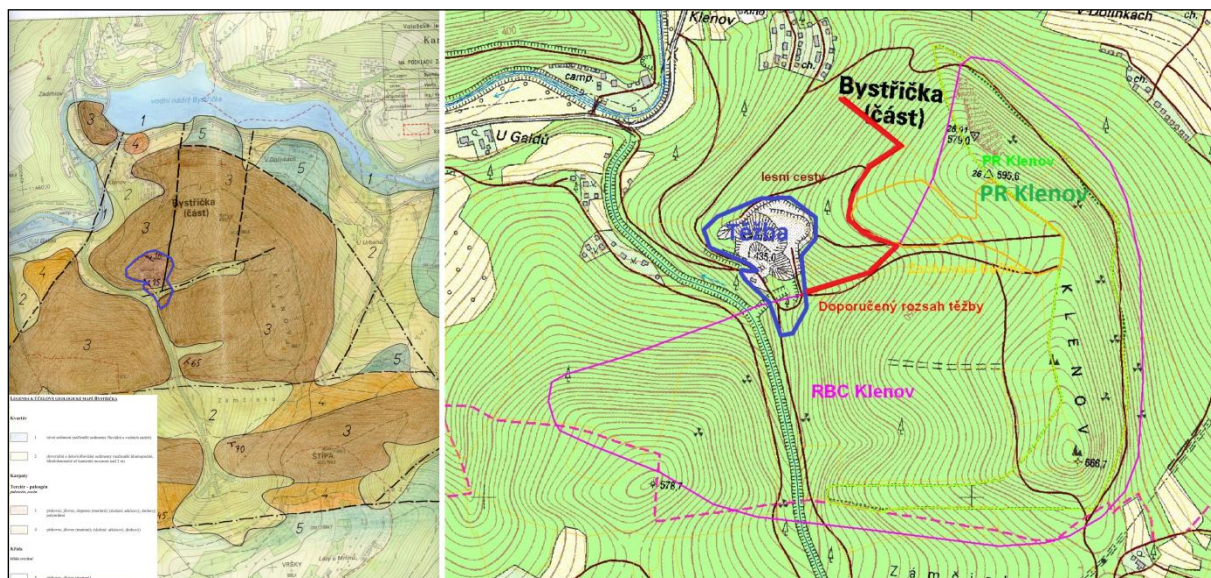
Východně a jv. od ložiska probíhá hranice biokoridoru. Ložisko je v zalesněné oblasti. Po ukončení těžby se doporučuje lesní rekultivace.

Obr. 120: Plánované rozšíření ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene.

Obr. 121: Nevýhradní ložisko Bystřička a jeho plánované rozšíření, v předpolí s bloky zásob pro plánované využití a rozšíření kamenolomu.

Obr. 122: Schematické situační mapky umístění nevýhradního ložiska Bystřička a jeho plánované rozšíření (vlevo na geologickém podkladě v rusavských vrstvách, které se skládají z hrubě rytmičného flyše s převahou arkózových pískovců se slepenci.

Obr. 123: Celkový pohled umístění a těžby nevýhradního ložiska Bystřička a jeho plánované rozšíření

Závěrem kamenolom Bystřička leží v rusavských vrstvách, které se skládají z hrubě rytmického flyše s převahou arkózových pískovců se slepenci. Z širšího hlediska je území součástí příkrovově zvrásněné karpatské soustavy, magurské skupiny a račanské jednotky. Lom leží blízko centra tektonického bloku, velikosti ca $2 \times 1,5$ km, omezeného zlomy. Tento blok je tvořen rusavskými vrstvami (svrchní až střední eocén) s převahou pískovců vhodných k těžbě, které ale obsahují vložky a polohy jílovců a slepenců. V okolí jsou újezdské vrstvy (svrchní eocén) s převahou jílovců nad pískovci a belovežské souvrství (střední eocén až paleocén), charakteristické drobně rytmickým flyšem s převahou jílovců. Těžba bude v další fázi 1. etapy realizována na ploše "menšího rozšíření", tj. na ploše stávajícího lomu a na navazující rozšířené ploše. Stávající lom Bystřička v jeho celé ploše občasně těží s povolením ČPHZ až po kótu 407 m n.m. objemem zbytkových zásob cca 1 000 000 m³. Stávající báze kamenolomu je na kótě 437 m n.m. V současné době probíhá jen dotěžování zbytkových zásob. Menší plánované rozšíření (po kótu 407 m n.m.) o ploše cca 35 500 m² s průměrnou mocností suroviny cca 96 m (maximální mocnost cca 103 m) zaujímá cca 3 400 000 m³ vyhledaných zásob. Maximální rozsah plánovaného rozšíření kamenolomu (po kótu 407 m n.m.) o ploše cca 63 000 m² při průměrné mocnosti suroviny cca 110 m (maximální mocnost suroviny cca 168 m) zaujímá cca 6 900 000 m³ vyhledaných zásob. Celkový odhad zbytkových zásob ve stávajícím kamenolomu a v rámci menšího rozšíření záměru činí cca 4 400 000 m³ v kategorii zásob vyhledaných. Celkový odhad zásob se zahrnutím většího rozsahu plánovaného těžebního záměru činí 7 900 000 m³. Při větším rozšíření záměru nebude možno dobývat surovinu po kótu 407 m n.m. (báze lomu bude příliš úzká). V tomto případě bude vhodné blok zásob rozšířit směrem k jihu (při pohledu do lomu) na celou šířku toho stávajícího. Objem roční těžby omezen není, průměrná roční těžba z posledních let (kdy se těžilo na "plný výkon") se pohybovala mezi 7 000 m³ až 12 000 m³. V případě rozšíření lomu je předpoklad roční těžby cca 15–20 000 m³. Surovina se využívá na hrubou kamenickou výrobu (dekorační a soklový kámen, meliorační práce - dláždění koryt vodních toků...) a

zejména na drcené kamenivo (frakce 16-32,32-63 mm). Jakostně surovina zaujímá horší mrazuvzdornost a otlukovost. Deponie výsypek jsou vhodné jako zeminy pro násypy zemních těles ap. V případě zahloubení lomu pod stávající bázi je předpoklad kvalitnější suroviny. Cílové oblasti spotřeby kameniva z kamenolomu jsou okresy Vsetín, Kroměříž a Přerov. Cílový stav rekultivace lomu je realizace bezpečných závěrných svahů s bermami a následná rekultivace formou sukcese (tento cílový stav je předpokládán i po rozšíření lomu).

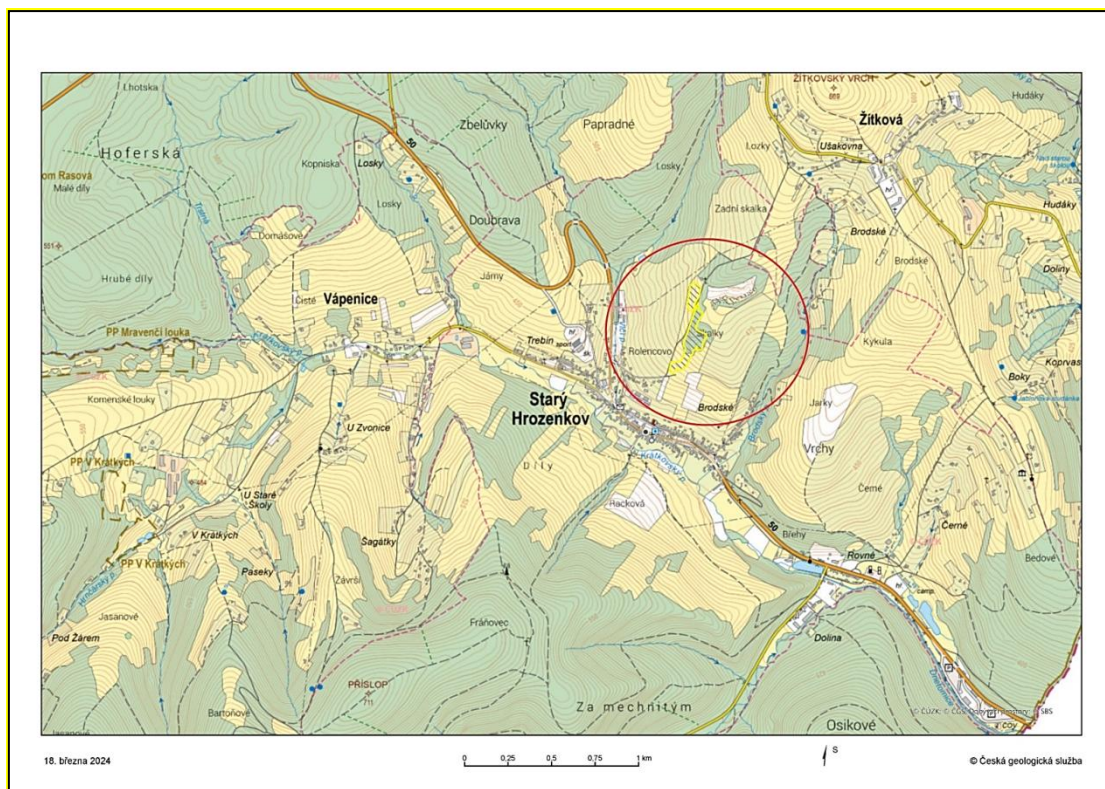
Celkově s ohledem na deficit zdrojů stavebního kamene podporujeme plánované rozšíření těžby ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene a to v malé variantě o ploše cca 3,55 ha a rovněž ve velké variantě na ploše cca 6,3 ha po kótu 407 m n.m s respektováním územně- ekologických vazeb (VKP, krajinný ráz, CHOPAV Beskydy apod.) a s nezbytnou technickou úpravou a zabezpečením přístupové komunikace.

Nevýhradní ložisko stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu

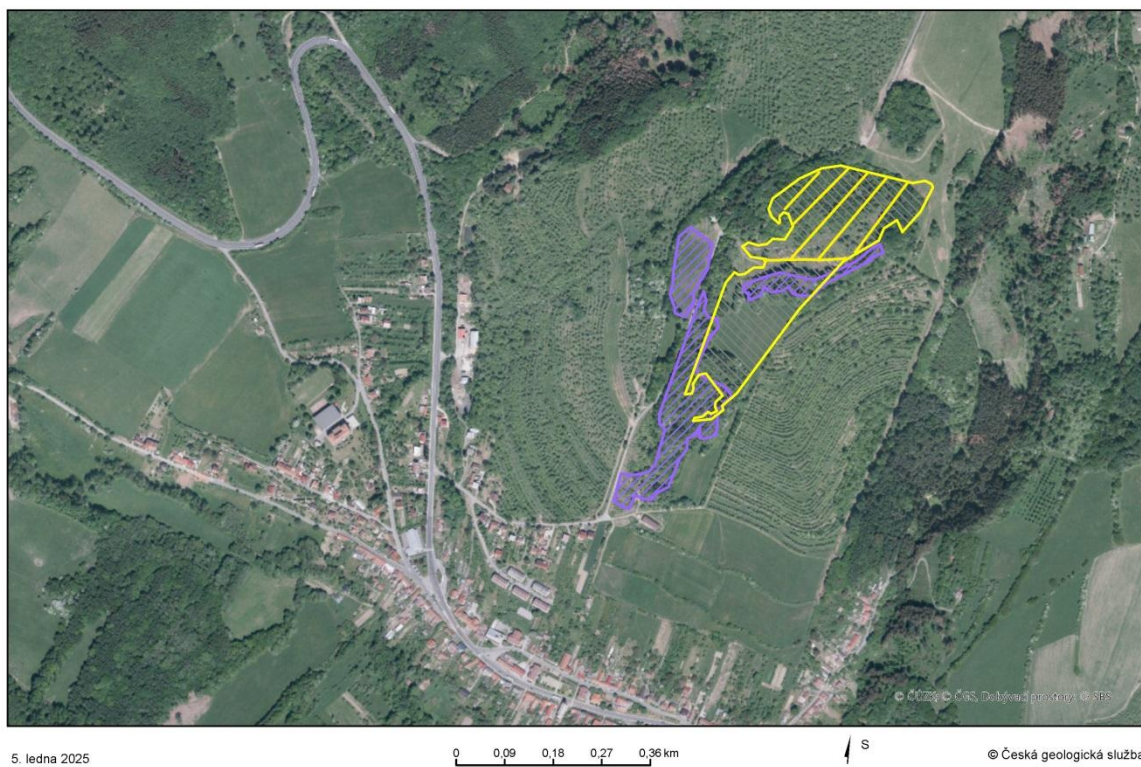
Na ložisku jsou vyděleny dva bloky, oba se nacházejí v 1. zóně CHKO. Je zpracováván návrh na vyhlášení přírodní památky – odkryté stěny bývalého lomu. Ložisko částečně leží v ochranné zóně nadregionálního biokoridoru NK 150 Makyta – Javořina reprezentující lesní společenstva zejména nejvyšších a středních poloh (obr. 114 až 117). Velmi kvalitní trachybazalt lze klasifikovat jako vynikající kamenivo pro výrobu veškerých šterkodrtí a drtí. Opuštěný lom, který je značně rozsáhlý. Ložisko se skládá ze dvou samostatných, v těsné blízkosti se nacházejících ploch. První blok ložiska se nachází z 50 % v 1. a z 50 % ve 2. zóně CHKO, druhý blok celý v 1. zóně CHKO. V případě přehodnocení pozice ložiska v 1. zóně CHKO a po dohodě se správou CHKO (popř. udělení výjimky MŽP na využití) navrhujeme vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny možnost využití formou malotěžby za účelem saturace kamenivem na údržbu komunikací (šterkodrtě pro silniční tělesa) na území CHKO Bílé Karpaty. Zbytkové zásoby na ložisku činí 160 tis. m³.

Ložisko se nachází v okrese Uherské Hradiště (3711), na katastrálním území obce Starý Hrozenkov (755001). Ložisko se skládá ze dvou samostatných, v těsné blízkosti se nacházejících ploch. Stará těžebna severně nad obcí Starý Hrozenkov je přístupná po místní asfaltové komunikaci (obr. 124–128). V jižní části ložiska se nacházejí zbytky provozních budov bývalého lomu. Provozní plochy jsou částečně zavezeny sutí, okraje jsou pokryty náletovými křovinami. V severní části ložiska se nachází starý lom, olivinické trachybazalty mají sloupcovitou odlučnost. Opuštěný lom, který je značně rozsáhlý, se rozprostírá ve směru ZJZ–VSV. V lomu je vyhlášená přírodní památka – odkryté stěny bývalého lomu. Lom je částečně zarostlý nálety a v některých místech zasutěn. Na severní stěně se projevují svahové deformace. Lomem prochází v současné době naučná stezka Moravské Kopanice. Ložisko je nebilancované, dříve bylo těženo lomem. Starohrozenkovský olivinický trachybazalt lze klasifikovat jako vhodný pro výrobu veškerých šterků. Vyhovuje nasákavostí, otlukem, pevností v mělnění i pevností při zatížení. Dále je ho možno použít pro stavební účely pro jeho nízký obsah SO³ a jako lomového kamene. Ložisko bylo hodnoceno podle norem ČSN EN 13242, ČSN EN 12620, ČSN EN 13043.

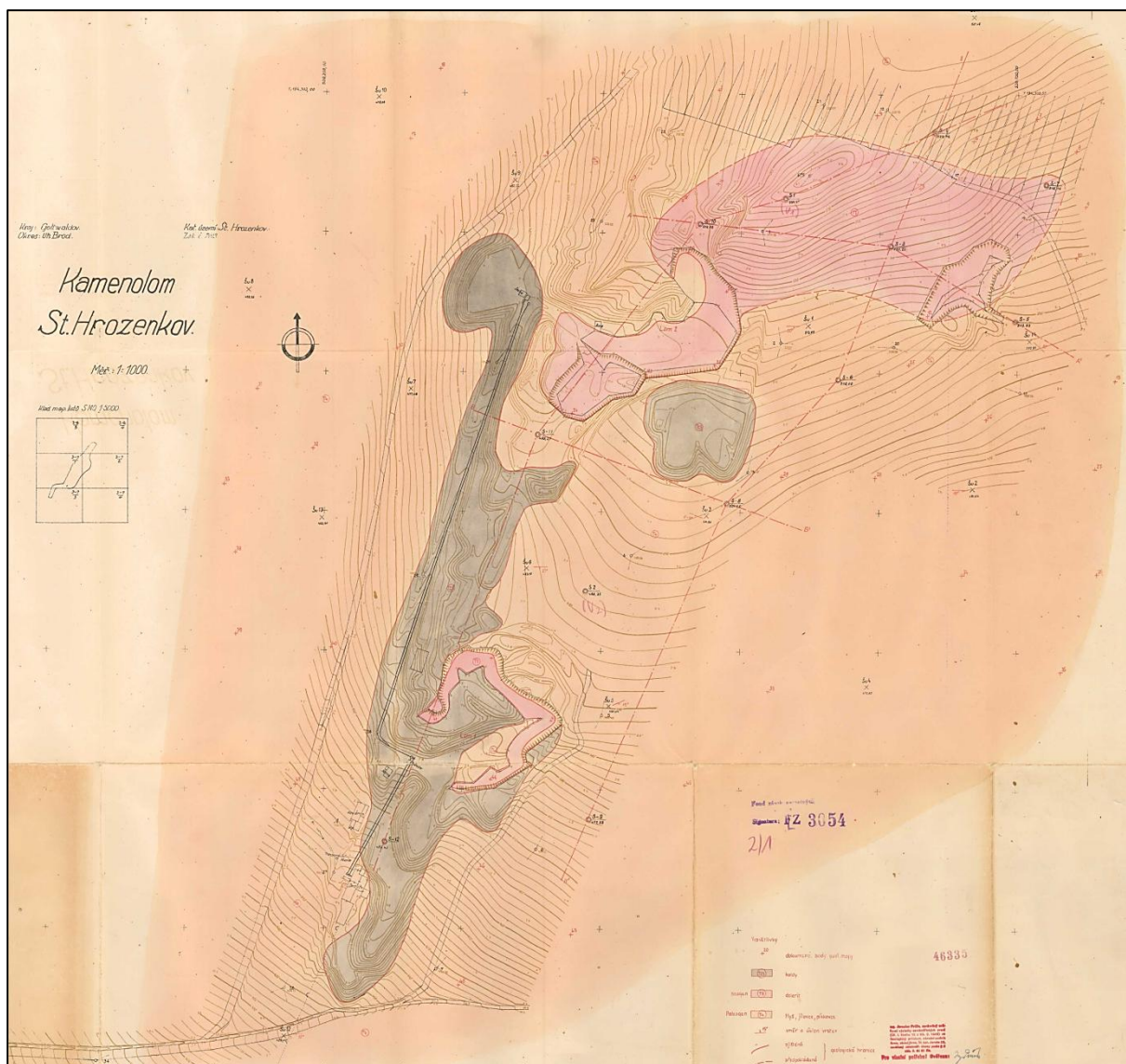
Po roce 2025 se dá předpokládat s lokální těžbou na ložisku stavebního kamene Starý Hrozenkov (**olivinické trachybazalty**), nacházejícího se v CHKO Bílé Karpaty v bezprostřední blízkosti I. zákonné ochranné zóny. Správa CHKO Bílé Karpaty v případě možností znovuoobnovení těžby popř. otevření nových těžeb na těchto malých ložiskách neodmítá, naopak je připravena k otevřené diskusi pro tuto možnost. Správa CHKO se dokonce obává ukončení veškeré těžební činnosti v Bílých Karpatech, protože potom by pro místní využití (např. nezbytné opravy a údržby vodních nádrží a toků a také místních komunikací, účelových cest apod.) musela být dovážena při nejhorším úplně jiná – netypizovaná surovina z jiných oblastí ČR popř. ze Slovenska.

Obr. 124: Nevýhradní ložisko stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu.

Obr. 125: Lom po historické těžbě - Starý Hrozenkov

Obr. 128: Ložisková mapa - průřez doleritu - 1959 - Starý Hrozenkov.

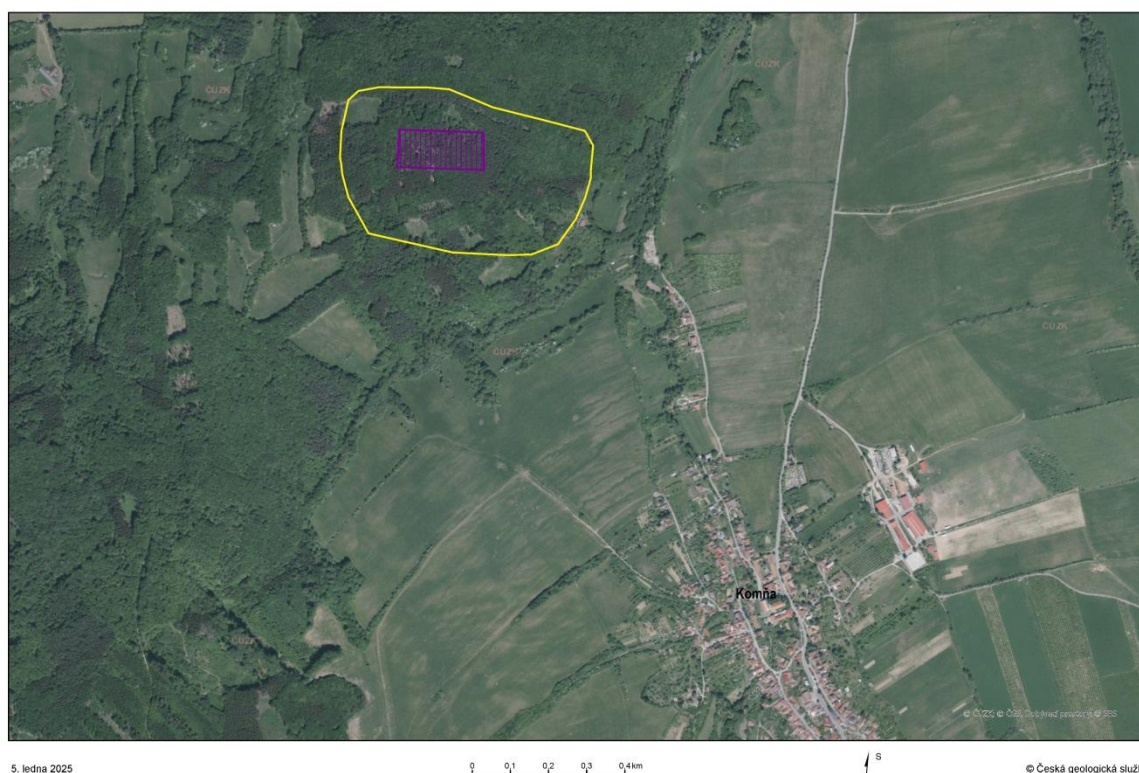
Celkově vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny podporujeme malotěžbu nevýhradního ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) za účelem saturace kamenivem na údržbu komunikací (šterkodrtě pro silniční tělesa) na území CHKO Bílé Karpaty s respektováním územně-ekologických vazeb - I. zákonné ochranné zóny CHKO Bílé Karpaty a v souladu s Agenturou ochrany životního prostředí a Správy CHKO Bílé Karpaty. Správa CHKO se obává ukončení veškeré těžební činnosti v Bílých Karpatech, protože potom by pro místní využití (např. nezbytné opravy a údržby vodních nádrží a toků a také místních komunikací, účelových cest apod.) musela být dovážena v nejhorsím případě úplně jiná – netypizovaná surovina z jiných oblastí ČR popř. ze Slovenska.

Nevýhradní ložisko stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu

Ložisko se nachází v okrese Uherské Hradiště, na katastrálním území obce Záhorovice (789836). Prostor ložiska je zalesněn (obr. 129–131). Předmětem ložiskového zájmu byla drobná tělesa neovulkanitů - především trachyandezitů, pronikající v podobě ložních žil do okolních flyšových usazenin. V minulosti byla lokalita odkryta malým lomem v trachyandezitu, v současné době zčásti zasutým.

Velmi kvalitní ložisko s objemem zásob min. 1,360 mil. m³ a max. 2,5 mil m³ se nachází z 90 % v 1. zóně a z 10 % ve 2. zóně CHKO a dále se nachází v ochranném pásmu III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice. Podle regionálního ÚSES se ložisko nachází částečně na trase regionálního biokoridoru RK 157 spojující regionální biocentra Valy a Hrabčovina. V místě ložiska je vymezeno lokální biocentrum Na Valech o rozloze cca 4 ha. Zbytkové zásoby činí na ložisku 1,36 mil m³.

K 10. 4. 1986 bylo dokumentovaným výpočtem zásob (P42 626) na ložisku Záhorovice vyčísleno 1 360 tis. m³ geologických zásob trachyandezitu pro výrobu lomového kamene podle ON 72 1861 a drceného kameniva zařazeného podle ČSN EN 12620 a ČSN EN 13043. Vzhledem k tomu, že ložisko Záhorovice se nachází v podstatě ve stejné lokalitě jako těžené ložisko Komňa - Bučník s výhledově dlouhodobou životností, není v blízké budoucnosti zájem k otevření ložiska Záhorovice.

Obr. 129: Nevýhradní ložisko stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu.

Po návrhovém období 2035 se uvažuje podpořit využití velmi kvalitního nevýhradního ložiska stavebního kamene Záhorovice (č. D 3226200), jakožto potenciálního zdroje pro budoucí malotěžbu s respektováním územně- ekologických vazeb (1. a 2. zóna CHKO, ochranné pásmo III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice apod.). Vzhledem k tomu, že ložisko Záhorovice se nachází v podstatě ve stejné lokalitě jako těžené ložisko Komňa-Bučník s výhledově dlouhodobou životností, s využitím ložiska Záhorovice se v návrhovém období do roku 2035 prozatím nepočítá.

Pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - záměr Kamenolom Hošťálková – II. etapa dobývání

Předpokládá se rozšíření těžby ve stávajícím kamenolomu Hošťálková ve vazbě na stávající vytěžené plochy, a to o cca 1 ha – tzv. II. etapa dobývání. Stávající plocha kamenolomu činí 2,31 ha. Plocha rozšíření kamenolomu v rozsahu II. etapy dobývání činí 9 985 m². Stávající roční kapacita těžby je 50 358 t/rok 2022. Plánovaná roční kapacita těžby po rozšíření kamenolomu je zvýšená na objem 100 000 t/rok. V současnosti je dobývání na ložisku povoleno na pozemku p.č. 1299/12 a 1299/4 v k.ú. Ratiboř u Vsetína. Nyní je řešeno další pokračování těžby na pozemku p.č. 1299/4. Souhlasné stanovisko EIA k záměru bylo vydané KÚ ZK dne 15. 2. 2024, čj. KUSP 109120/2023 ŽPZE-DK.

Nevýhradní ložisko stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (lom Hošťálková) se nachází cca 2 km JJV od centra obce Hošťálková. Lom je ze tří stran ohraničen lesním porostem a ze zbývajících strany místní komunikací Hošťálková – Liptál, na kterou je dopravně napojen (obr. 132–135).

Těžba bude pokračovat ve stávajících těžebních řezech. Zároveň bude v rámci II. etapy v předpolí otevřen nový těžební řez na kótě cca 490 m n.m. Ložisko je otevřeno stěnovým etážovým lomem. Zahloubení není plánováno. Kamenolom byl využíván již v 50. až 60. letech minulého století. Těžba byla obnovena v roce 1991, od té doby příležitostně trvá. Kamenivo je využíváno hlavně pro zpevnění místních komunikací, lesních cest a svážnic, zpevnění břehů řek i potoků v obci a okolí. Vlastní ložisko je tvořeno zpevněnými flyšovými sedimenty. Těženou horninou je pískovec, podružně se vyskytují slepence, prachovce a jílovce. Charakteristický pískovec je světle šedý až světle hnědý, jemno až hrubozrnný s pozvolnými přechody do prachovce a drobnozrnného slepence. Je špatně vytríděný, polymiktní a vzhledem připomíná arkózu. Suboválná až ostrohranná zrna do velikosti prvních mm jsou tvořena převážně křemenem, vedle něho se vyskytuje živec, kvarcit a úlomky magmatických hornin. Tmel je tvořen křemenem, jílovými minerály a sericitem.

Těženou horninou je pískovec. Hlavním vyráběným produktem je lomový kámen ve smyslu ČSN EN 13381-1 (Kámen pro vodní stavby). Vyráběný kámen je použitelný pro drény, přechodové vrstvy a filtry, kamenité hráze a zásypy. Podle požadavku v návrhu konstrukce může těžený kámen vyhovovat také pro pohozy, záhozy a rovnaniny a pro drátokamenné konstrukce (matrace, gabiony). Vedlejším produktem je stavební kámen a drcené/tříděné kamenivo dle potřeb zákazníků.

Území k těžbě na p.č. 1299/12 bylo schváleno vydaným územním rozhodnutím odboru výstavby MěÚ Vsetín, č.j.Výst.328/1/90-4951/1148 z 21. 1. 1991. Rozhodnutí o povolení činnosti prováděné hornickým způsobem vydal OBÚ v Ostravě 25.9.1995 pod č.j. 4615/1995/511.4.

V roce 2014 bylo pro pokračování těžby na p.č. 1299/4 vydáno územní rozhodnutí, které vydal Městský úřad Vsetín, odbor územního plánování, stavebního řádu a dopravy, dne 10. 4. 2014 pod č.j. MUVS-S 1689/2014/OÚPSŘ-328/Re-31. Rozhodnutí o povolení činnosti prováděné hornickým způsobem pro I. etapu (cca 1/3 plochy úz. rozh.) vydal OBÚ pro území krajů Jihomoravského a Zlínského dne 30. 9. 2014 pod č.j. SBS 23372/2014/OBÚ-01/2.

Dobývání je v současnosti prováděno podle schváleného Plánu využívání nevýhradního ložiska stavebního kamene Ratiboř u Vsetína - etapa „I“ z července roku 2014, který vypracoval Ing. P. Černý.

Vlastníkem pozemků p.č. 1299/12 a 1299/4 je Obec Hošťálková, která je zároveň těžební organizací s oprávněním k činnosti prováděné hornickým způsobem, které vydal OBÚ pro území krajů Jihomoravského a Zlínského dne 18. 8. 2016 pod č.j. SBS 22253/2016/OBÚ-01/1.

Za účelem dobývání ložiska byl v roce 2011 společností Geologické služby s.r.o. proveden průzkum a přehodnocení zásob ložiska. V rámci druhé etapy dobývání budou vydobyty zásoby o kubatuře 265 290 m³. Vzhledem k předpokládané průměrné roční výši těžby cca 50 000 t, při $K_p = 2,44 \text{ t/m}^3$ tedy 20 492 m³, lze odvozovat životnost II. etapy na cca 13 let. Maximální plánovaná roční výše těžby představuje cca 100 000 tun.

Před odtěžením zásob bude provedeno smýcení lesního porostu a skryvka nadložních vrstev v celkovém objemu cca 14 980 m³.

Následná rekultivace bude prováděna podle schválené dokumentace „Plán sanace a rekultivace pozemků dotčených dobýváním nevýhradního ložiska stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (kamenolom Hošťálková)“, Báňský inženýring Olomouc, spol. s r.o., který byl zpracován v roce 2014 jako příloha k žádosti o odnětí lesních pozemků z PUPFL v rozsahu I. etapy dobývání. Rozhodnutí o odnětí vydal Městský úřad Vsetín, odbor životního prostředí pod č.j. MUVS 20848/2014 dne 23. 6. 2014.

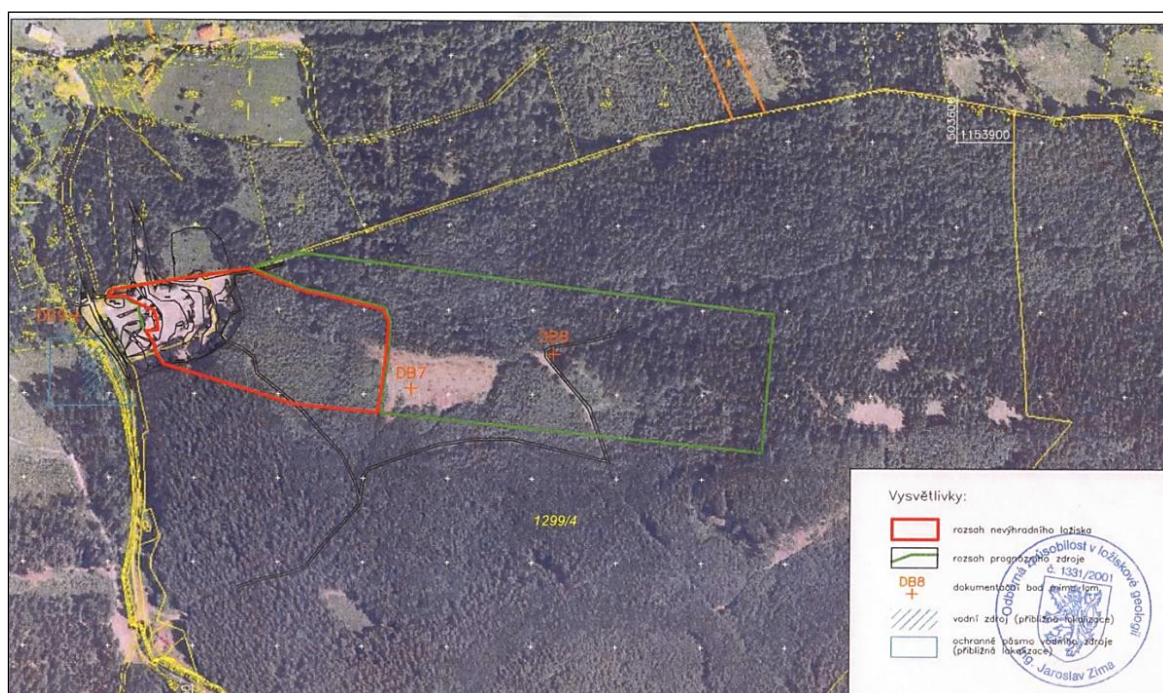
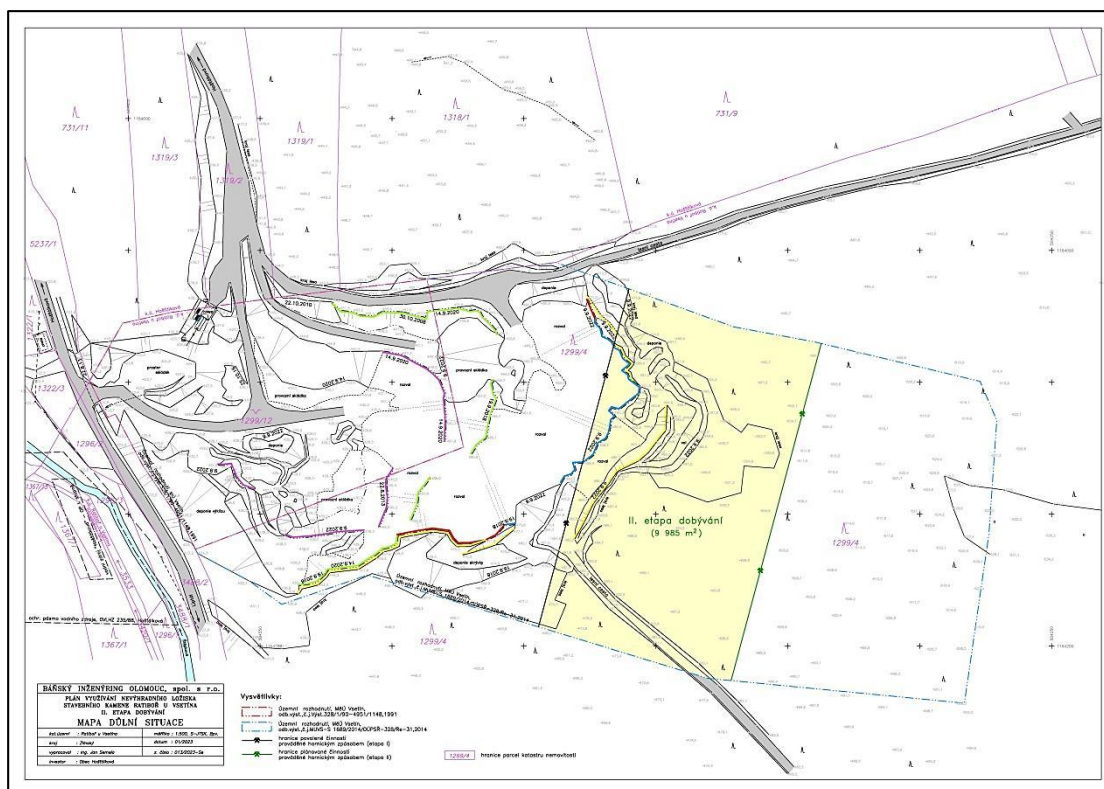
Podle charakteru sanace a rekultivace lze plochy dotčené prováděnou a plánovanou hornickou činností rozdělit na:

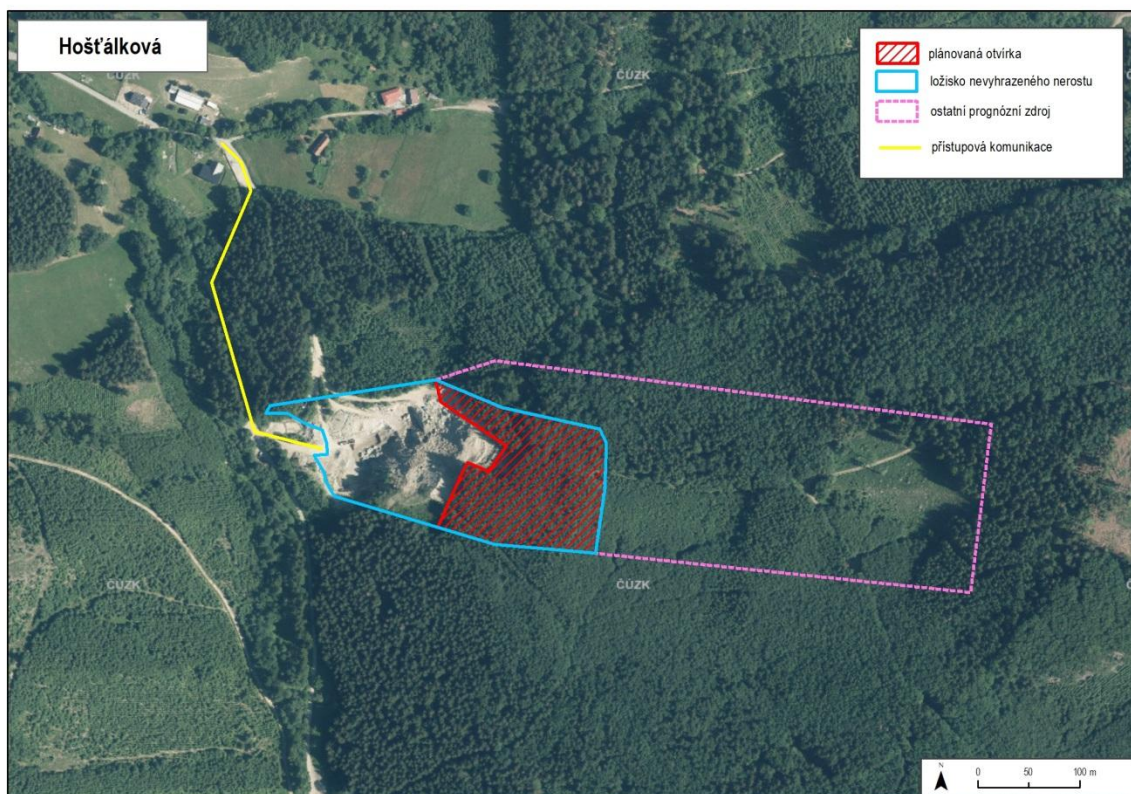
- A) plochy určené k výsadbě ochranného smíšeného lesa
- B) lomové stěny ponechané sukcesi náletového porostu
- C) terasy v lomu ponechané sukcesi náletového porostu
- D) zbylé svahy v lomu ponechané sukcesi náletového porostu

Po ukončení těžebních aktivit budou odstraněna veškerá technická zařízení, stroje a prostředky sloužící pro těžbu. Sanace a rekultivace pozemků dotčených hornickou činností bude zčásti, v místech, kde to bude možné, uskutečněna již v průběhu těžby.

Sanační a rekultivační práce budou uskutečněny v rozsahu nezbytném pro vytvoření podmínek pro následné přírodní cestou provedené zahlazení následků těžby kamene v lomu a na ploše zastavěné technologickou linkou (drtič kamene, třídič) a manipulačními plochami.

Pro dopravu bude i nadále využíváno stávající dopravní napojení účelovou komunikací číslo 093d z těžebny na místní komunikaci číslo 22c vedoucí do Hošťálkové. Zde se připojí na silnici II. třídy, vedoucí ke Vsetínu a Bystřici pod Hostýnem. V rámci lomu budou používány současné lesní cesty. K příjezdu do lomu je využívána i stávající lesní cesta, která ústí na komunikaci 22c v místě Štěpková – rozcestí. Po navýšení kapacity těžby na 100 000 t/rok je uvažováno s provozem nákladních vozidel o nosnosti cca 28 t, tj. max. 3570 automobilů/rok, 18 automobilů za den (36 příjezdů a odjezdů celkem). Stávající doprava je výši 16 průjezdů nákladních vozidel za den.

Obr. 134: Ložisko a prognózní zdroj Ratiboř u Vsetína (Zima, 2023).

Obr. 135: Lom Ratiboř u Vsetína celkový pohled na roztěžený lom (Godany a kol. 2024).

Závěrem v **kamenolomu Ratiboř** činila roční produkce cca 20.000 tun kamene. V roce 2022 a 2023 byla produkce navýšena dle požadavků trhu o drcené frakce a celková produkce se pohybovala kolem 50.000 tun kameniva. Nyní je v řízení rozšíření plochy kamenolomu i navýšení produkce na 100.000 tun/ročně. Samozřejmě je počítáno s rezervou. Vzhledem k tomu, že nákladní automobily musí projíždět hustě zastavěnou částí obce s poměrně úzkou místní komunikací, je nutno velké ohleduplnosti a opatrnosti. V blízkosti kamenolomu při nepříznivém počasí se komunikace oplachuje hasičskou cisternou a důsledně se respektuje dodržování omezené rychlosti 30 km/hod, aby nedocházelo ke stížnostem občanů. Surovina je klasifikována jako Kámen pro vodní stavby. V současnosti se dodává kámen do okolí na stavbu zídek, skalek, komunikací, popř. na opravu lesních komunikací, zpevnění břehů potoků a řek – Vsetín, Velké Karlovice, Makov, Rožnov p. Radhoštěm, Horní Bečva apod. Při stavbě D49 se dodávalo kamenivo na Holešovsko a Kroměřížsko a nyní se dodává kamenivo na stavbu silnice Semetín – Bystřička.

Je nezbytné podpořit pokračování - rozšíření a zahlobení těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - kamenolom Hošťálková – plánovaná II. etapa dobývání na kótu cca 490 m n.m s rozšířením o plochu 1 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 100 kt/rok. Další etapu plošného rozšíření a následného zahlobení kamenolomu podporovat v navazujících těžebních řezech a to ještě v návrhovém období do roku 2035.

Ložisko hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) s DP Bzová o ploše 19,44 ha

Ložisko kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu a stavebního kamene Bzová má povolenou hornickou činnost do vytěžení všech ověřených bloků zásob výhradního ložiska, a to v rozsahu platného dobývacího prostoru o ploše 19,44 ha. Těžba se provádí ve velmi nízkých ročních objemech bez větších dopadů na životní prostředí. Ložisko je otevřeno lomem na západním svahu kopce Lokova (obr. 136–138).

Těžba v kamenolomu Bzová probíhá už více než 100 let. Bzovský pískovec vyniká mimořádnou pevností a minimální nasákavostí. Akciová společnost NATRIX zajišťuje těžbu, výrobu a prodej stavebního, dekoračního a drceného kamene nejvyšší kvality.

Těžené ložisko vystupuje na západním svahu kóty Lokov, 738,3 m n.m. Bývalá přístupová komunikace z obce Bzová je neudržovaná, vjezd do lomu uzavřen. Staré dobývky jsou zarostlé dřevinami. V úseku cca 250 m od původního vjezdu se nachází odvalové hospodářství. Úsek je průchozí do aktivní části lomu. Aktivní část lomu představuje dvě samostatné jámy o několika etažích. Ložisko patří k souvrství hornin vyššího oddílu paleogenu bělokarpatské jednotky a nachází se v synklinálním pásnu lukovském. V blízkém okolí ložiska je paleogen tvořen dvěma faciemi (facie hlucká, v níž převažují jílovce nad pískovci a facie vlárská s převahou pískovců). V bezprostředním předpolí lomu, které tvoří oblast vypočtených zásob, se uplatňuje vývoj vlárský, v podloží i nadloží jsou jílovce. Pískovec tvoří lavice mocné 0,2 - 2,5 m, oddělené polohami deskovitých až zbrídlíčnatých pískovců a tmavošedých, proměnlivě písčitých jílovců. Sklon vrstev je 15° k JZ, ložisko je mírně zvrásněno. Na jižní straně lomu přibývá do nadloží mocnosti jílových poloh.

Ložisko tvoří nepravidelný trojúhelník, omezený průběhem břidelic a jílovců. Průměrná délka ložiska je 450 m, maximální 500 m, průměrná šířka je 350 m, maximální 400 m. Blok zásob zaujímá plochu cca do 10 ha. Mocnost se pohybuje mezi 15 a 70 m a je dána úrovní výpočtu zásob v 500 a 480 m n.m. Generální úklon ložiska je 15° k JZ. Průměrná mocnost skrývek je 4 m, minimální 2 m, maximální 10,5 m. Nadloží tvoří jílovce. Pískovce jsou modrošedé, jemně až středně zrnité, místy slídnaté, vápnité. Petrografické rozборы nebyly prováděny. Škodlivou příměs tvoří vložky zbrídlíčnatých slídnatých jílovců ve vrstvičkách 0,2 m mocných.

Pískovce jsou v lavicích mocných 0,2-2,5m oddělené polohami proměnlivě písčitých jílovců. Na jižní straně lomu přibývá do nadloží mocnost jílovcových poloh, takže lom má omezenou životnost. Místy je

problematické vzhledem využití k velkým skrývkám i malá výtěžnost. Dle schváleného PODP je těžba realizována na 5-ti etážích, přičemž skrývkové materiály jsou ukládány v severní a jihozápadní části DP mimo bloky zásob a lesní porost.

Po ukončení těžby se předpokládá úprava svahů a následné zalesnění - borovice, modřín, javor klen, buk, osika. Rezervy se tvoří ve smyslu horního zákona. Počítá se i se řízenou sukcesí. Staré zátěže na lomu Bzová jsou ponechány přírodní sukcesi, lesní fond v rámci dobývacího prostoru obhospodařuje Sdružení singulárních podílníků Bzová.

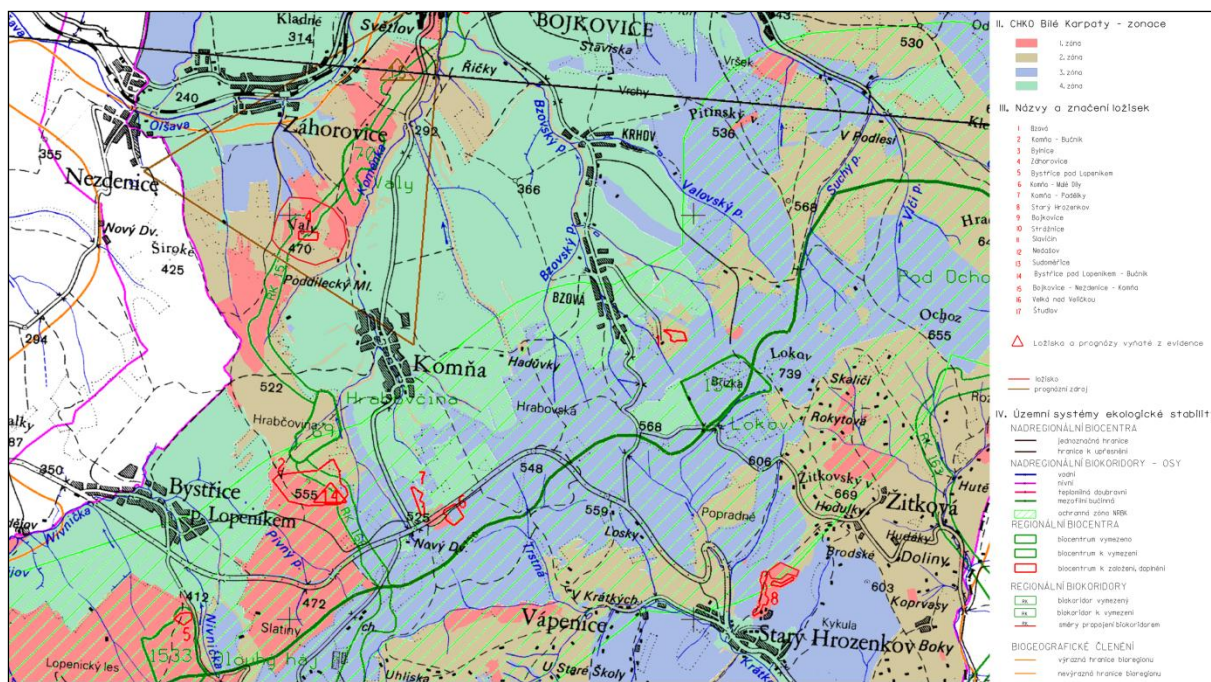
Ložisko Bzová leží ve 2. zóně CHKO Bílé Karpaty, dobývací prostor se nachází z 50 % ve 4. zóně a z 50 % ve 2. zóně CHKO. Jihozápadní okraj DP Bzová hraničí s PHO II. stupně Jímacího území Bzová, které bylo vyhlášeno dne 13. 9. 1989 rozhodnutím č.j. Vod.1405/89 vydaným ONV Uherské Hradiště. Bzová je relativně významné ložisko místního významu s pískovci vhodnými k opracování na prvky hrubé kamenické výroby, neboť se nachází v oblasti značně mankovní na stavební kámen. Za podmínek stanovených v POPD těžba nijak výrazně negativně neovlivňuje přírodní prostředí v CHKO.

Vytěžená surovina se zpracovává na lomový kámen různých druhů, tyto polohy je však nutno vybírat a zpracovat ručně, protože jejich kvalita i kvantita je nestálá. Kamenivo by bylo možno použít jak pro spodní živičné vrstvy. Surovina z ložiska se hodí na stavby z kamene – obklady fasád, dláždění dvorů a náměstí, opěrné zídky zděné na maltu i na sucho, jezírka, skalky, solitéry a veškeré vodní i dopravní stavby. Těžená surovina se zpracovává na lomový kámen různých sortimentů, lom není uzpůsoben na drcení. S ohledem na použití kamene (lomový kámen různých sortimentů) jsou omezeny trhací práce, aby docházelo k co nejmenšímu narušení pískovcových bloků.

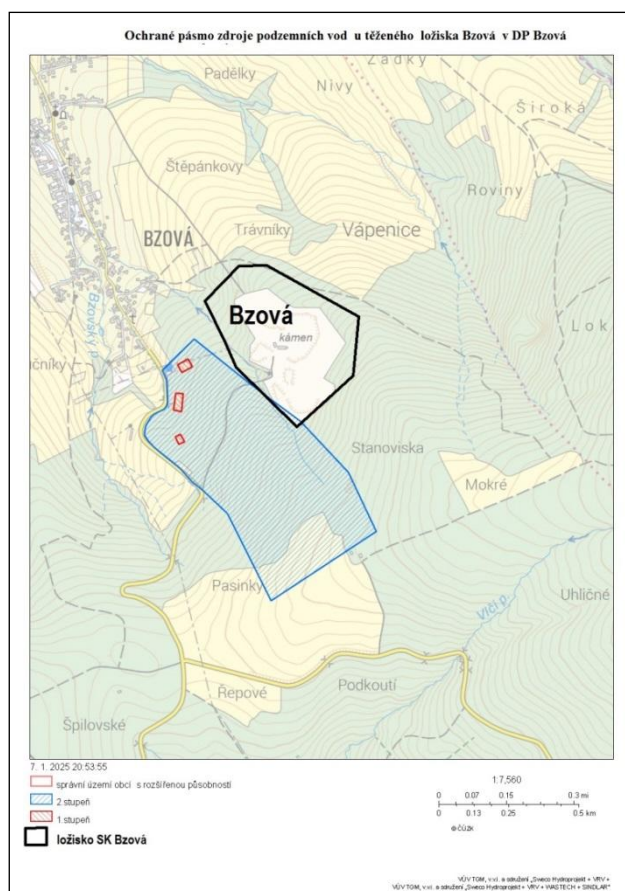
V roce 2022 byl na výhradním ložisku proveden přepoččet zásob stavebního kamene (pískovec - kámen pro hrubou kamenickou výrobu) Bzová v dobývacím prostoru Bzová na základě nově vypracovaných podmínek využitelnosti. Bez nových vrtných prací - do výpočtu jsou zahrnuty 4 vrty z roku 2008 o hloubce 6,3–11,0 m. 8 kopaných rýh o max. hloubce 2,0 m.

Obr. 136: Situace ložiska stavebního kamene s DP Bzová.

Obr. 137: Limity využití situovaných ložisek stavebního kamene v CHKO Bílé Karpaty se zřetelem na výhradní ložisko Bzová.

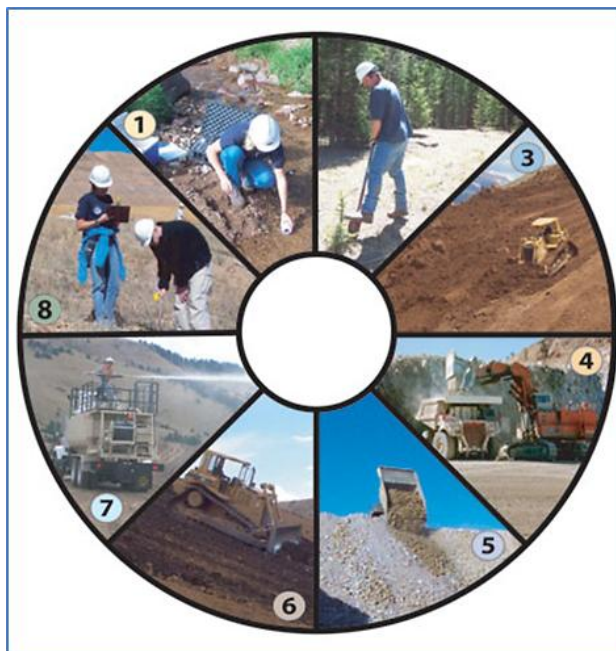

Obr. 138: Situace ochranného pásma zdrojů podzemní vody ve vztahu k využívanému ložisku stavebního kamene Bžová s DP Bžová.

Je nezbytné podpořit hospodárné dotěžení zásob ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) v rozsahu platného dobývacího prostoru Bzová o ploše 19,44 ha v souladu s výsledky posledního přepočtu zásob stavebního kamene na základě nově vypracovaných podmínek využitelnosti a s respektováním územně- ekologických vazeb (2. zóna CHKO Bílé Karpaty, ochranné pásmo zdroje podzemních vod - II. stupně Jímacího území Bzová, apod.).

4.2.8 Hlavní negativní a pozitivní dopady současné těžby – zahlazování následků těžby

Těžba ložisek nerostných surovin představuje zásah do uspořádání krajiny, dle využívané suroviny a způsobu těžby lze uvažovat o tom, zdali je dočasný, či trvalý a do jaké míry ovlivní krajinou dispozici po ukončení těžby. Ukončení těžby, rehabilitace území a zpětný návrat k funkčnímu využití území je závěrečnou fází tzv. životního cyklu ložiska nerostné suroviny (mining life cycle), zahrnující závěrečné fáze průzkumu, projekci, otvírku, období těžby, její ukončení s rekultivací a sanací následků. Náš právní řád dbá na řádné vypořádání následků hornické činnosti, u výhradních ložisek je Horním zákonem a prováděcími vyhláškami vymezena povinnost pro těžaře pro tvorbu finanční rezervy na vypořádání důlních škod, sanace a rekultivace pozemků dotčených dobýváním ložisek nerostných surovin (obr. 139).

Obr. 139: Příklad schématu životního cyklu těžby (upraveno dle materiálů Anglo Gold Ashanti).

Legenda: 1 – base line studie, upřesnění průzkumu, 2 – Odstranění vegetace, 3 – Skryvka v rámci otvírky ložiska, 4- Těžba ložiska, 5 – Ukončení těžby, technické rekultivace, 6 +7 – Zemědělská rekultivace (navážení rekultivační zeminy, výsadba vegetace), 8 – Předání území, následný monitoring.

4.2.8.1 Finanční zdroje

Finanční rezerva na sanaci a rekultivaci

Nejvýznamnějším zdrojem financování procesu odstraňování následků hornické činnosti v České republice je finanční rezerva na sanaci a rekultivaci tvořená těžebními organizacemi v průběhu využívání ložisek výhradních nerostů. Novelou horního zákona č. 541/1991 Sb. bylo v § 31 odst. 6 uloženo báňské organizaci vytvářet rezervu finančních prostředků ke splnění povinnosti dané § 31 odst. 5 horního zákona, tedy k zajištění sanací a rekultivací všech pozemků dotčených těžbou (dále jen

„rezervy“). Rezervy jsou součástí nákladů organizace. Podle § 32 odst. 2 horního zákona je vyčíslení předpokládaných nákladů na sanace a rekultivace součástí plánu otvírky, přípravy a dobývání výhradních ložisek musí obsahovat také návrh na výši a způsob vytvoření potřebné finanční rezervy. Předpokládanou výši finančních nákladů na sanace a rekultivace však již poprvé musí obsahovat podle ustanovení § 2 odst. 4 písm. k) bod 4 vyhlášky č. 172/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, i žádost o stanovení dobývacího prostoru. Přejícné ustanovení k zákonu č. 541/1991 Sb. uložilo, aby u existujících dolů byla potřebná výše rezervy zajištěna do 10 let (tj. do 20. 12. 2001).

V následující novele horního zákona zákonem č. 168/1993 Sb. byla lhůta na vytvoření rezervy změněna na dobu do konce životnosti dolu, lomu nebo jejich části. To se však nevztahovalo na organizace s vyhlášeným nebo schváleným programem útlumu (rudu, uhlí). Podle ustanovení § 37a odst. 2 horního zákona podléhá vytváření rezerv schválení obvodním báňským úřadům, ty také povolují na žádost organizace čerpání prostředků z vytvořené rezervy po dohodě s Ministerstvem životního prostředí a po vyjádření dotčené obce. U organizací s majetkovou účastí státu rozhoduje OBÚ o čerpání rezervy po dohodě s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Uvedenou problematiku dále upravuje Opatření FMF č. j. V/20 100/1992 (vyhlášeno ve Sbírce zákonů v částce 106/1992), účtová osnova a postupy účtovací, které stanovuje pravidla pro tvorbu a užití finančních rezerv v organizacích s povolenou hornickou činností. Po ukončení každého účetního období organizace provádějí účetní uzávěrky a dokladové inventury, které ověřují účetní uzávěrky (zák. č. 593/1992 Sb. a č. 563/1991 Sb.).

Finanční rezerva na důlní škody

K zajištění vypořádání důlních škod je podle § 37a odst. 1 horního zákona těžební organizace povinná vytvářet rezervu finančních prostředků. Výše rezervy vytvářené na vrub nákladů musí odpovídat potřebám na vypořádání důlních škod v časovém průběhu podle jejich vzniku, popřípadě v předstihu před jejich vznikem. Vytváření rezerv podléhá schválení příslušným obvodním báňským úřadem, který schvaluje též čerpání z těchto rezerv po dohodě s Ministerstvem životního prostředí. Obvodní báňský úřad si před vydáním rozhodnutí o čerpání z těchto rezerv vyžádá vyjádření dotčené obce. V případě organizací s majetkovou účastí státu rozhoduje OBÚ v dohodě s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Žádost organizace o čerpání z rezervy finančních prostředků na důlní škody musí být doložena výčtem důlních škod, odhadem nákladů na jejich odstranění a časovým průběhem vynakládání prostředků na odstranění důlních škod.

Dalšími finančními nástroji, využívanými k zahlazování či kompenzaci následků hornické činnosti jsou **úhrady z dobývacích prostorů**. Konečným příjemcem úhrad z dobývacích prostorů jsou obce, na jejichž území je dobývací prostor lokalizován. Ve velké míře jsou tyto prostředky využívány ke kompenzaci negativních dopadů hornické činnosti na předmětné obce.

Dále jsou to **úhrady z vydobytých vyhrazených nerostů**, jejich výše je určována periodicky od 1. 1. 2017 zák. č. 89/2016 Sb., kterým se mění zák. č. 44/1988 Sb. (Horní zákon). Zde se podíl úhrad rozděluje mezi stát a dotčenou obec. Dalšími zdroji jsou **útlumové programy** těžebních aktivit a zahlazování následků po těžbě uhlí, rud a uranových rud. Těmito prostředky disponuje Ministerstvo průmyslu a obchodu v rámci vyhlášených národních programů a směřovaných usnesení vlády ČR, příjemci jsou státní podniky DIAMO s.p. a Palivový kombinát Ústí s.p. Dalším zdrojem jsou **prostředky z privatizací**, kterými disponuje Ministerstvo financí, kde odborným garantem je Ministerstvo životního prostředí. Dispozice finančních prostředků na různé typy programů se řídí „Směrnici MF a MŽP pro přípravu a realizaci zakázek řešících ekologické závazky při privatizaci č. 4/2017“. Vzájemná spolupráce ministerstev je upravena dokumentem „Pravidla pro vzájemnou spolupráci Ministerstva životního prostředí a Ministerstva financí při realizaci procesu zadávání ekologických zakázek v oblasti odstraňování starých ekologických zátěží“.

4.2.8.2 Typy rekultivací

Sanace a rekultivace je řešena v Plánech otírky, přípravy a dobývání v kapitole 1.6 Plán sanace i rekultivace území dotčeného těžbou. Vyhláška ČBÚ předepisuje následující rozsah kapitoly:

- technický plán a harmonogram prací,
- vyčíslení předpokládaných nákladů na vypořádání očekávaných důlních škod a na sanaci a rekultivaci pozemků dotčených vlivem dobývání,
- návrh na vytvoření potřebných finančních rezerv a na časový průběh jejich vytvoření.

Vymezení základních pojmů pro sanace a rekultivace

- Studie rekultivace k souhlasu z hlediska ZPF (při zpracování návrhu na stanovení DP)
- Souhrnný plán sanace a rekultivace ke stanovení/změně DP
- Plán rekultivace k dočasnému odnětí ZPF/PUPFL
- Plán sanace a rekultivace k POPD

Studie rekultivace

(§6 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu)

- Příloha k žádosti o udělení souhlasu orgánu ochrany ZPF s návrhem na stanovení dobývacího prostoru
- Zpracovává se jako součást vyhodnocení důsledků při zpracovávání a projednávání návrhů na stanovení dobývacích prostorů (vyhláška 271/2019 Sb.)

Studie rekultivace obsahuje (§10 odst. 5 vyhlášky 271/2019 Sb.)

- informace o způsobu těžby (těžební postupy, kótu těžební báze, výšku hladiny podzemní vody)
- předběžnou bilanci skrývky a jejího umístění
- údaje o způsobu rekultivace,
- výkres území s vyznačením navrhovaných způsobů rekultivace s pozemky,
- podélné a příčné řezy
- informace o předpokládaných následcích hornické činnosti nastalých poklesem terénu v důsledku těžby prováděné hlubinným způsobem.

Návrh způsobu následné rekultivace a uspořádání území (§14 odst. 2 zákona 289/1995 Sb.)

- příloha k žádosti o udělení souhlasu orgánu státní správy lesů se stanovením/změnou DP z hlediska ochrany PUPFL
- Zpracovává se jako součást hodnocení vlivu záměru na porosty na pozemcích určených k plnění funkcí lesa

Návrh způsobu následné rekultivace a uspořádání území obsahuje:

- Souhrnný plán sanace a rekultivace nebo Plán rekultivace

Souhrnný plán sanace a rekultivace („SPSR“) podle § 2odst. 4 písm. k) vyhlášky ČBÚ č. 172/1992 Sb.

- řešení komplexní úpravy území a územních struktur dotčených těžbou
- je nedílnou součástí kapitoly 1.6 POPD k povolení/změně hornické činnosti
- k návrhu na stanovení/ změnu DP
- obdoba dřívějších Generelů sanací a rekultivací

SPSR vychází a je v souladu s:

- územně plánovací dokumentací
- posouzení vlivů na životní prostředí EIA (100/2001 Sb.)
- s vyhodnocením důsledků dobývání na ZPF
- hodnocením vlivu záměru na porosty na PUPFL
- návrh na provedení těžby a zdůvodnění takového řešení, které je nejvýhodnější z hlediska ochrany ZPF, bude-li těžbou dotčena zemědělská půda, a z hlediska ochrany PUPFL, budou-li dotčeny tyto pozemky
- technické řešení komplexní úpravy území a územních struktur (textová i grafická část)

- předpokládaný rozsah všech sanačních a rekultivačních prací podle jednotlivých typů rekultivací a způsob jejich provedení
- technické, ekonomické a jiné údaje pro určení výše finančních prostředků potřebných na sanaci a rekultivaci

Plán sanace a rekultivace obsahuje podle kapitoly 1.6 přílohy č. 3 vyhlášky ČBU č. 104/1988 Sb.

- technický plán a harmonogram prací
- náklady na SaR a na vypořádání očekávaných důlních škod
- návrh na vytvoření finančních rezerv a na časový průběh jejich vytvoření

Plán rekultivace PR (ZPF, PUPFL) podle § 9 zákona 334/1992 Sb., §16 zákona 289/1995 Sb.

- PR je příloha k žádosti o udělení souhlasu orgánu ochrany ZPF k odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu má-li být půda po ukončení účelu odnětí vrácena do ZPF nebo rekultivována zalesněním či zřízením vodní plochy.
- před územním rozhodnutím /povolení hornické činnosti
- PR (PUPFL) se zpracovává jako příloha k žádosti o odnětí nebo o omezení pozemků určených k plnění funkcí lesa
- po územním rozhodnutím /povolení hornické činnosti

Plán rekultivace (ZPF) obsahuje (§ 16 vyhlášky MŽP č. 271/2019 Sb.)

- popis technické rekultivace
- popis biologické rekultivace,
- časový postup technické a biologické rekultivace,
- časový postup etap odnímání pozemků,
- mapové podklady zpracované na snímku katastrální mapy s vyznačením údajů podle 1.,2.,3 a profily terénu před a po rekultivaci,
- uvedení cílového druhu pozemku a využití pozemku po ukončení rekultivace,
- rozpočet předpokládaných nákladů na provedení rekultivace

Plán sanace a rekultivace (PSaR) lze též k POPD přiložit formou samostatné přílohy a často se tak v praxi děje. PSaR musí být zpracován v souladu s platnou legislativou a musí respektovat již vydaná rozhodnutí (např. k dočasnému odnětí z PUPFL, o udělení výjimky z ochranných podmínek pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů) a závazná stanoviska (např. k dočasnému odnětí ze ZPF, k zásahu do VKP, do krajinného rázu aj.). K PSaR se vyjadřuje územně příslušný orgán ochrany přírody.

V průběhu let se mění pohled na provádění technické i biologické rekultivace. V minulosti schválené plány rekultivací, generely rekultivací, PSaR apod. nazývané dokumenty byly poplatné době, obvykle byly tvořeny s jednoznačnou prioritou navrácení vytěžených ploch intenzivnímu hospodaření (zemědělskému, lesnickému apod.).

V současnosti jsou sanační a rekultivační práce přizpůsobeny znovu začlenění vytěžených partií do krajiny, kdy je snahou vytvořit pestrý prostor s vhodným následným funkčním využitím. Snahou je dát alespoň na části rekultivovaných ploch prostor přirozenému vývoji (řízené či usměrňované sukcesi), pokud to není v rozporu s již vydanými rozhodnutí (PUPFL), stanovisky (ZPF) a není zde jednoznačný zájem na znovunavrácení rekultivovaných ploch původnímu hospodaření. Ohled je brán i na potřeby místních obyvatel s možností využití alespoň částí rekultivovaných ploch např. k rekreaci (koupání, slunění, rybaření, odpočinku, sportu) aj. aktivitám.

4.2.8.3 Povinnosti a plnění pro vynětí ze PUPFL a ZPF podle platných předpisů

Povinnosti ze zákona č. 289/95 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen zákon o lesích)

Podle § 14 zákona o lesích jsou projektanti nebo pořizovatelé územně plánovací dokumentace, **návrhů na stanovení dobývacích prostorů** a zpracovatelé dokumentací staveb povinni dbát zachování lesa a řídit se přitom ustanoveními tohoto zákona. Jsou povinni navrhnout a zdůvodnit taková řešení, která jsou z hlediska zachování lesa, ochrany životního prostředí a ostatních celospolečenských zájmů nejvhodnější; přitom jsou povinni provést vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení, navrhnout alternativní řešení, způsob následné rekultivace a uspořádání území po dokončení stavby.

Dotýká-li se řízení podle jiných právních předpisů zájmů chráněných tímto zákonem, rozhodne správní orgán příslušný podle jiného právního předpisu jen se závazným stanoviskem orgánu státní správy lesů, ve kterém lze stanovit podmínky v zájmu ochrany lesa. Toto závazné stanovisko je třeba i k dotčení pozemků do vzdálenosti 30 m od okraje lesa.

Jedná-li se o záměr vyžadující jednotné environmentální stanovisko, závazné stanovisko podle odstavce 2 se nevydává.

K realizaci vlastní těžby nerostů (vyhrazených i nevyhrazených) je dále nezbytné vyřídit předem odnětí pozemků plnění funkcí lesů, jelikož se jedná o trvalé nebo dočasné uvolnění těchto pozemků pro jiné využití, tj. pozemky neplní funkce lesa, ani neslouží lesnímu hospodářství. Náležitosti žádosti o odnětí pozemků plnění funkcí lesů stanovují §§ 1 až 4 vyhlášky č. 77/96 Sb., o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků určených k plnění funkcí lesa (dále jen vyhláška).

§ 1 vyhlášky zní:

Žádost o odnětí nebo o omezení pozemků určených k plnění funkcí lesa (dále jen "zábor") obsahuje:

- a) podrobné zdůvodnění požadavku s uvedením údajů o uvažovaném použití pozemků určených k plnění funkcí lesa,*
- b) údaje o celkovém rozsahu pozemků určených k plnění funkcí lesa, jejichž zábor se předpokládá, podle způsobu záboru -- trvalé nebo dočasné odnětí, trvalé nebo dočasné omezení, u dočasných záborů jeho počátek a konec,*
- c) údaje o dotčených pozemcích určených k plnění funkcí lesa podle katastru nemovitostí (obec, katastrální území, parcelní číslo, druh, výměra pozemku, údaje o vlastníku a nájemci pozemku),*
- d) snímek katastrální mapy s grafickým znázorněním požadovaného záboru, popřípadě geometrický plán,*
- e) údaje lesního hospodářského plánu nebo lesní hospodářské osnovy o lesních porostech na dotčených pozemcích, včetně jejich zařazení do hospodářských souborů a kategorií lesa,*
- f) komplexní výpočet náhrad škod na lesních porostech^{1),2)} a předpoklad zvýšených provozních nákladů,*
- g) výpočet poplatku za odnětí,³⁾*
- h) u dočasného záboru návrh plánu rekultivace, pokud je nezbytný,*
- i) územní rozhodnutí nebo stanoviska dotčených orgánů státní správy⁴⁾ v případě, že se územní rozhodnutí nevydává, popřípadě se slučuje územní a stavební řízení,⁵⁾*
- j) vyjádření vlastníka a nájemce dotčených pozemků určených k plnění funkcí lesa,*
- k) vyjádření odborného lesního hospodáře nebo právnické či fyzické osoby pověřené touto funkcí.*

vrh plánu rekultivace

§ 2 vyhlášky - Návrh plánu rekultivace obsahuje:

- a) část technickou, popřípadě plán sanace schválený příslušným orgánem⁶⁾ se souhlasem podle § 14 odst. 2 lesního zákona, s uvedením množství skrývaných zemín a způsobu jejich využití, cíle a způsobu terénních úprav pozemků, výsypek a odvalů, hydrotechnických a hydromelioračních opatření, technických a biologických meliorací půdy, návrh dopravního zpřístupnění řešeného území,*
- b) část biologickou s uvedením předpokládané druhové a prostorové skladby porostů, množství a druhu reprodukčního materiálu, způsobu ošetření a ochrany, způsobu a intenzity přihnojování rekultivovaných ploch,*
- c) časový a prostorový postup rekultivace,*
- d) soupis pozemků s jiným druhem rekultivace, jestliže vrácení rekultivovaných pozemků plnění funkcí lesa nepřipadá v úvahu,*
- e) mapové podklady s vyznačením údajů uvedených v písmenech b) a c), profily terénu před a po rekultivaci včetně napojení rekultivovaného území na okolní terén.*

§ 3 - Podrobnosti při řízení o záboru pozemků

Orgán státní správy lesů rozhodující podle § 16 lesního zákona posoudí ekonomické a společenské zdůvodnění požadavku a důsledky případného záboru na plnění funkcí lesa.

§ 4 - Podrobnosti při rekultivaci pozemků určených k plnění funkcí lesa

(1) Ten, kdo má na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů povinnost podle schváleného plánu provést rekultivaci ve smyslu § 2, bezprostředně po skončení jiného využití odňatých pozemků zabezpečí:

a) odstranění všech dočasných staveb, zařízení, materiálů nebo jiných hmot, které by bránily následnému využití pozemků k plnění funkcí lesa,

b) zahájení jednotlivých činností a opatření technické, popřípadě i biologické rekultivace podle harmonogramu a rozsahu stanoveného ve schváleném plánu rekultivace,

c) oznámí orgánu státní správy lesů, který vydal rozhodnutí podle § 13 lesního zákona, že rekultivace byla ukončena, aby mohlo být provedeno převzetí rekultivovaných pozemků vlastníky nebo nájemci a aby mohla být ukončena povinnost placení poplatků za odnětí.

(2) V zájmu účelnosti provádění rekultivace a budoucího využití území mohou být do plánu rekultivace zahrnuty i sousední pozemky určené k plnění funkcí lesa, které nebudou dotčeny vlastní investiční činností.

Kromě administrativních požadavků, které je nezbytné splnit před zahájením vlastní těžby, je povinností každého subjektu, který pro svou činnost potřebuje rozhodnout o odnětí pozemků plnění funkcí lesa, platit po dobu odnětí poplatky za trvalé nebo dočasné odnětí podle § 17 zákona o lesích. Tyto poplatky jsou velmi důležité i k primárnímu zvažování realizace těžby nerostů. Výše poplatků za odnětí se stanoví v závislosti na průměrné aktuální ceně dřeva na odvozním místě stanovené MZE pro rok, v němž odnětí započne (tato cena se pohybovala od roku 2020 v rozmezí hodnot 423 až 1 471 Kč za m³), průměrné roční potenciální produkci lesů v ČR – 6,3 m³ na hektar lesa a faktoru ekologické váhy lesa – f (nabývá hodnot 1,4 až 5). Z těchto hodnot je možné zjistit, že poplatek za odnětí 1 hektaru pozemku určeného k plnění funkcí lesa se v letech 2020 až 2024 mohl pohybovat v rozmezí hodnot (minimální a maximální teoreticky možná hodnota) od 3 731 Kč do 46 336,5 Kč ročně v případě dočasného odnětí, resp. od 186 543 Kč do 2 316 825 Kč ročně v případě trvalého odnětí (poplatek se platí jednorázově).

Krajský úřad vydává podle § 14 odst.2, písm. c) zákona o lesích **závazné stanovisko** k řízení podle jiného právního předpisu¹⁰), jímž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa **těžbou nevyhrazených nerostů** nebo jímž mají být dotčeny **pozemky určené k plnění funkcí lesa o výměře 1 ha a více** (§ 14 odst. 2 a 3),

Ministerstvo zemědělství podle § 49 odst. 2, písm. d) zákona o lesích **vydává závazné stanovisko k návrhům na stanovení dobývacích prostorů**, jimiž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa, a určuje způsob jejich rekultivace (§ 14 odst. 2 a 3),

Minimální průměrná cena dříví byla v letech 2020-579 Kč za m³, 2021-423 Kč za m³, 2022-858 Kč za m³, 2023 -1 471 Kč za m³ a 2024 - 1 369 Kč za m³.

Průměrná roční potenciální produkce lesů v ČR je dlouhodobě stanovena na 6,3 m³ na hektar lesa (nemění se).

Faktor ekologické váhy lesa – f dosahuje např u hospodářského lesa hodnoty 1,4, nejvyšší hodnoty 5 dosahuje např. v lesích pásma ochrany vod I. stupně, v lesích v ochranném pásmu zdrojů léčivých vod, lesy v systému ekologické stability území. Lesy ve zvláště chráněných územích mají faktor ekologické váhy na hodnotě 3.

Povinnosti podle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o ochraně ZPF)

Ve fázi územně plánovací činnosti dle § 5 odst. 1 zákona, aby byla ochrana zemědělského půdního fondu zajištěna, jsou pořizovatelé a projektanti územně plánovací dokumentace povinni řídit se zásadami ochrany § 4, navrhnout a zdůvodnit takové řešení, které je z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu (dále jen ZPF) a ostatních zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější. Přitom musí vyhodnotit předpokládané důsledky navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond, a to zpravidla ve srovnání s jiným možným řešením.

V souvislosti se zásadami plošné ochrany ZPF (§ 4), musí být při dotčení nejkvalitnějších půd I. a II. třídy ochrany mimo jiné prokázán výrazně převažující zájem nad zájmem ochrany ZPF a nezbytnost návrhu odnětí zemědělských půd. Způsob vyhodnocení důsledků při pořizování a zpracování územně plánovací dokumentace (dále jen ÚPD) je konkretizován ve vyhlášce č. 271/2019 o stanovení postupů k zajištění ochrany ZPF a to viz. §§ 1 až 9 včetně souvisejících grafických a tabulkových částí.

Návrhy na stanovení dobývacích prostorů musí být projednány s orgány ochrany zemědělského půdního fondu a před schválením opatřeny jejich souhlasem. Je-li navrhovaným řešením dotčen zemědělský půdní fond o výměře do 20 ha, je k odsouhlasení návrhu příslušný orgán ochrany ZPF krajského úřadu. V případě dotčení ZPF nad 20 ha je k udělení souhlasu dle § 6 odst. 2 zákona příslušný orgán ministerstva životního prostředí.

Při zpracování návrhů na stanovení dobývacích prostorů musí být splněny požadavky, které jsou stanoveny v §§ 6 až 8 zákona. Vyhodnocení důsledků návrhů na stanovení dobývacích prostorů zpracovává žadatel o souhlas pro celou výměru půdy náležející do zemědělského půdního fondu, na které má být dobývací prostor stanoven, včetně jeho oddělených částí a včetně výměry ploch dotčených souvisejícími akcemi.

(1) Právníkové a fyzické osoby oprávněné k těžbě nerostů jsou povinny se řídit při zpracování návrhů na stanovení dobývacích prostorů podle jiných právních předpisů 8) zásadami ochrany zemědělského půdního fondu (§ 4), navrhnout a zdůvodnit takové řešení, které je z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu a ostatních zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější. Přitom musí vyhodnotit předpokládané důsledky navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond s přihlédnutím k možnostem rekultivace, a to zpravidla ve srovnání s jiným možným řešením.

(2) Žádost o souhlas obsahuje zdůvodnění a vyhodnocení podle odstavce 1, předchozí souhlas Ministerstva životního prostředí ke stanovení dobývacího prostoru podle horního zákona³¹⁾, grafické znázornění hranic ložiska, popřípadě bloků zásob nerostů podle výsledků geologického průzkumu, lze-li je znázornit, a návrh studie rekultivace.

(3) Pro stanovení dobývacího prostoru není vyžadován souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu; dotčené pozemky zůstávají součástí zemědělského půdního fondu.

Podrobnosti obsahu a způsobu vyhodnocení důsledků při zpracovávání a projednávání návrhů na stanovení dobývacích prostorů jsou uvedeny ve Vyhlášce č. 271/2019 o stanovení postupů k zajištění ochrany ZPF (§ 10). Vyhodnocení musí obsahovat textovou, grafickou část a studii rekultivace.

K realizaci těžby musí být dále udělen souhlas k odnětí zemědělské půdy ze ZPF dle § 9 zákona o ochraně ZPF. Kromě náležitostí podle správního řádu obsahuje žádost dle § 9 odst. 6 zákona účel zamýšleného odnětí včetně vymezení cílového záměru, vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond a zdůvodnění, proč je navrhované řešení z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu, životního prostředí a ostatních zákonem chráněných veřejných zájmů nejvýhodnější. Pokud je předmětem odnětí pouze etapa celkového záměru, žadatel uvede jeho konečný předpokládaný rozsah, zejména celkové požadavky na zemědělskou půdu. K žádosti žadatel připojí:

a) údaje katastru nemovitostí o pozemcích, jichž se navrhované odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu týká, s vyznačením vlastnických, popřípadě užívatelských vztahů k dotčeným pozemkům, a s vyznačením krajinných prvků, a dále výměry parcel nebo jejich částí a zakres navrhovaného odnětí v kopii katastrální mapy, popřípadě doplněné orientačním zákresem parcel z dřívější pozemkové evidence,

b) souhlas vlastníka zemědělské půdy, jejíž odnětí ze zemědělského půdního fondu se navrhuje, nejedná-li se o žadatele, k navrhovanému odnětí nebo nejde-li o záměr, pro který je stanoven účel vyvlastnění zákonem, nebo nejde-li o záměr, pro který lze tuto zemědělskou půdu vyvlastnit,

c) výpočet odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu včetně postupu výpočtu podle přílohy k tomuto zákonu a včetně vstupních údajů použitých pro výpočet a informace, zda byla ve výpočtu odvodů použita ekologická váha vlivu, nejde-li o odnětí, při kterém se odvody nestanoví,

d) plán rekultivace, má-li být půda po ukončení účelu odnětí vrácena do zemědělského půdního fondu nebo rekultivována zalesněním, zřízením vodní plochy či přírodě blízkou obnovou těžbou narušeného území; u záměru energetického zařízení pro přeměnu energie slunečního záření na elektřinu se plán rekultivace směřující k navrácení půdy do zemědělského půdního fondu předloží vždy,

e) předběžnou bilanci skryvky kulturních vrstev půdy a návrh způsobu jejich hospodárného využití,

g) výsledky pedologického průzkum splňujícího náležitosti stanovené prováděcím právním předpisem,

h) údaje o odvodnění a závlahách,

i) údaje o protierozních opatřeních,

j) zakres hranic bonitovaných půdně ekologických jednotek s vyznačením tříd ochrany a

k) informaci, v jakém následném řízení podle jiného právního předpisu má být souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu podkladem, a v případě záměrů podle odstavce 4 část dokumentace potřebné pro povolení záměru podle jiného právního předpisu⁶⁾, ze které je patrný zakres stavebního pozemku a požadované konečné umístění stavby, a

l) plán vhodných opatření pro naplnění veřejného zájmu na zadržení vody v krajině.

(7) Jedná-li se o těžbu nerostných surovin, žádost o souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu, musí kromě náležitostí podle odstavce 6 obsahovat výsledky geologického průzkumu a údaje o výši hladiny podzemní vody.

Podrobnosti postupu k zajištění ochrany ZPF při stavební, těžební a průmyslové činnosti, terénních úpravách aj. jsou uvedeny ve vyhlášce č. 271/2019 o stanovení postupů k zajištění ochrany ZPF (§§ 11 až 17). Vyhodnocení musí obsahovat textovou, grafickou část a plán rekultivace. Plán rekultivace se sestává z popisu technické a biologické rekultivace, přičemž musí obsahovat i rozpočet předpokládaných nákladů na provedení rekultivace.

Negativní důsledky odnětí zemědělské půdy jsou částečně kompenzovány především povinností žadatele-investora provést v dotčeném území skryvku zemědělských půd a skryté zeminy následně použít pro zlepšení půdní úrodnosti na jiných zemědělských pozemcích. Dále pak povinností za odňatou půdu zaplatit odvod podle ust. § 11 zákona o ochraně ZPF.

Vlastní postup výpočtu odvodů za odnětí zemědělské půdy se řídí částí D přílohy zákona o ochraně ZPF vč. jeho novel.

Výše odvodů se odvíjí od základní ceny půdy v daném území, rozsahu záboru navrhovaného odnětí a třídy ochrany zemědělských půd. Jestliže je odnětím negativně ovlivněn některý z faktorů životního prostředí viz. část B přílohy zákona, celková částka se několikanásobně navýší dle příslušné ekologické váhy vlivu, která je stanovena pro jednotlivé skupiny faktorů.

Orientační výše odvodů v území bonitně nejceněnějších půd náležících do I. a II. třídy ochrany, s předpokladem souladu záměru s územním plánem obce, při dotčení území v CHOPAV bude činit odvod okolo 2 000 Kč za 1 m² tedy až 20 000 000 Kč za 1 ha trvale odnímaného zemědělského pozemku.

Příklad výpočtu odvodu I. třídy ochrany ZPF s faktorem CHOPAV 10:

$1 \text{ m}^2 \times \text{cena půdy (dle oceňovací vyhlášky č. 441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku)} \times \text{koeficient třídy ochrany ZPF} \times \text{faktor životního prostředí}$
např: $1 \text{ m}^2 \times 19,02 \times \text{koef. 11} \times \text{faktor 10} = \underline{2\,092,2 \text{ Kč za } 1 \text{ m}^2}$

Příklad výpočtu odvodu I. třídy ochrany ZPF bez faktoru CHOPAV 10:
např: $1 \text{ m}^2 \times 19,02 \times \text{koef. 11} = \underline{209,22 \text{ Kč za } 1 \text{ m}^2}$

Příklad výpočtu odvodu III. třídy ochrany ZPF s faktorem CHOPAV 10
např: $1 \text{ m}^2 \times 9,73 \times \text{koef. 5} \times 10 = \underline{486,5 \text{ Kč za } 1 \text{ m}^2}$

Příklad výpočtu odvodu III. třídy ochrany ZPF bez faktoru CHOPAV 10
např: $1 \text{ m}^2 \times 9,73 \times \text{koef. 5} = \underline{48,65 \text{ Kč za } 1 \text{ m}^2}$

Základních druhů rekultivací

Technické rekultivace

Sanace, tedy odstranění všech škod na krajině komplexní úpravou území a územních struktur, v klasickém a dosud nejčastěji aplikovaném pojetí zahrnuje technickou rekultivaci spočívající v provedení náročných terénních úprav těžbou nerostných surovin i dalšími antropogenními aktivitami narušeného, degradovaného či zdevastovaného území. Technická rekultivace je přípravou pro následnou aplikaci dalších postupů směřujících k začlenění do krajiny či jinému využití. Při úpravách terénu jsou přemísťována ohromná množství skryvkových zemin, resp. haldoviny. Odstraňováním elevací a vyplňováním depresí se vytvářejí rozsáhlé rovné nebo jen mírně zvlněné plochy na temenech těles a zároveň jsou budováním teras s odvodňovacími kanály výrazně zmírňovány svahy výsypek i odvalů jako opatření proti potenciálním sesuvům.

U stěnových lomů jsou technickými úpravami odstraňovány a zahlazovány skalnaté plochy etáží, svislé a rozbrázděné stěny jsou upravovány do mírných sklonů.

Kolmé těžební stěny pískoven i těžeben cihlářských hlín a kaolinů jsou většinou po celé délce strhávány, upravovány do bezpečných sklonů a následně převrstvovány skryvkovou, zúrodnění schopnou podorniční vrstvou a orníci.

Po zavezení těžebních jam do původní nivelety je upravený a urovnaný podklad většinou překryt silnou vrstvou vysoce eutrofního materiálu (skryvková zúrodnění schopná podorniční vrstva a ornice), a tím je připraven pro navazující zemědělskou nebo lesnickou rekultivaci.

Zemědělské rekultivace

Pokud byly předmětné plochy dočasně odňaty ze zemědělského půdního fondu a cíle stanovené ve schváleném Plánu rekultivace území dotčeného těžbou předpokládají opětovné zemědělské využívání daného území, navazuje na provedené technické úpravy terénu zemědělská rekultivace. Její realizace musí respektovat ustanovení zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcích předpisů, zejména vyhlášky MŽP č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu. Technologický postup zemědělské rekultivace je ovlivněn požadovaným výsledkem, kterým může být orná půda, trvalé travní porosty, ale i další druhy zemědělsky obhospodařovaných pozemků (vinice, ovocné sady apod.).

Nově vytvořený reliéf by měl být modelován s cílem vhodně navázat na okolní krajinu. Provedené konečné terénní úpravy musí vycházet z nutnosti zabezpečení geotechnické stability technicky rekultivovaného území. K základní sanaci jsou využívány ostatní nehumózní skryvky a výklizy z těžby příp. povolené kategorie ostatních odpadů (zemina a kamení aj.), výrobků či vedlejších produktů. Jako podorniční vrstvy se obvykle využívají zahliněné materiály ze skryvek s určitým, byť nízkým, obsahem humusu.

Rekultivované plochy musí být před vlastním navážením orniční vrstvy (před ohumusováním) důsledně upraveny. Plán podkladu by neměla před rozrušením vykazovat na měřicí linii v délce 4 m prohlubně větší než 5 cm od požadované roviny. Před rozproštěním vegetační vrstvy půdy (ornice) je nutno v místech, kde svažitosť nepřesahuje poměr 1:2,5 podklad po celé délce rozrušit. V místech se sklonem větším než 1:2,5 (svah) je třeba povrch podkladu zdrsnit tak, aby bylo dostatečné propojení podkladu s rozprostíranou vegetační vrstvou půdy. Kypření je nutné provádět stejnoměrně do hloubky min. 15 cm.

Ornice se naváží postupně nákladními vozy po celé ploše zájmového území s plánovanou zemědělskou rekultivací. Rozproštění ornice musí respektovat souhlas k odnětí ze ZPF a legislativní požadavky na rozproštění dle tříd ochrany půd. Následně je za pomoci dozerů ornice rozprostřena v určené mocnosti (v ulehlem stavu). Tloušťka této rozprostřené vrstvy by se neměla odchylovat o více než 25 % od požadované tloušťky. Při rozprostírání vegetační vrstvy půdy je nutné dbát na to, aby nedošlo k zásadním změnám stavu uložení a urovnání vrstvy ležící pod vegetační vrstvou nebo stavu podloží. Z praktických zkušeností vyplývá, že půdu (ornici) s relativně vysokým obsahem jílovitých součástí je výhodné před rozproštěním na připravené rekultivované plochy promíchat s pískem (zvolený míchací poměr závisí na stupni jílovitosti půdy). Naopak u písčitéch chudých půd je vhodné přimíchávat určitý nízký obsah jílovité frakce.

Za ideálních podmínek, kdy probíhá rekultivace „za zády těžby“, je vhodné využívat právě skrytou „živou“ půdu přímo k rozproštění na právě urovnané plochy po těžbě a základní sanaci. Vždy je lepší využití právě skryté půdy před dočasným skladováním půd na skládkách (ve valech). Pokud však k dočasnému deponování musí dojít, je třeba o skládku pravidelně pečovat, aby půdy nedegradovala. Deponii je vhodné ozelenit (zatravnit) a pravidelně ji sekat.

Původně byla významná část zemědělských rekultivací zaměřena výhradně k navracení pozemků na ornou půdu sloužící k intenzivnímu pěstování zemědělských plodin. Ke změně tohoto trendu došlo prakticky až v posledních letech. Nyní jsou zemědělské rekultivace často směřovány k vytváření trvalých travních porostů. Přístup části zodpovědných úřadů však zůstal kdesi na půli cesty, neboť se i nadále setkáváme s požadavky na způsob biologické rekultivace odpovídající vzorovým rekultivačním osevním postupům pro ornou půdu. Jedná se především o požadavek dvouletého zeleného hnojení a opakované orby v prvních letech biologické rekultivace. Tyto požadavky bohužel vůbec neberou v úvahu morfologickou charakteristiku nově vytvořených ploch. V případě rozproštění humózní vrstvy půdy na mírné svahy (převážná část rekultivovaných ploch) tak dochází k opakovanému narušení (dvakrát nutné orat) vrstev a umožnění eroze ornice. To v konečném důsledku přináší další nároky na dovoz nové ornice, novou úpravu terénu a v neposlední řadě dochází k nárůstu nákladů na rekultivaci.

Dalším problematickým bodem při schvalování plánů rekultivace orgány ochrany ZPF je možnost využití různých krajinnotvorných prvků. Jedná se obecně o roztroušenou zeleň, různé remízky, liniové prvky zeleně uvnitř trvalých travních porostů, protierozní ochranné terasy s výsadbou keřů a stromů apod. Cílem je využít sukcesních dřevin, které se již v předrekultivačním stádiu uchytily na předmětných plochách a mohou zde i do budoucna plnit stabilizující roli. Tyto prvky by měly dotvářet krajinu a postupně na rekultivovaných plochách začít plnit funkci biokoridorů či lokálních biocenter.

Lesnické rekultivace

Druhým dominantním typem je lesnická rekultivace. Do poloviny 50. let 20. století byly především na poklesech poddolovaných území realizovány výsadby nenáročných rychle rostoucích pionýrských dřevin, např. topolu osiky (*Populus tremula*) či vrby jívy (*Salix caprea*). Od 60. let 20. století se začal využívat širší sortiment přípravných, melioračních a cílových dřevin. V 70. a 80. letech 20. století byly na větších plochách upravených technickými rekultivacemi vysazovány meliorační dřeviny, např. bříza bělokorá (*Betula pendula*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a topol osika (*Populus tremula*). Od 90. let 20. století jsou v souvislosti s útlumem zemědělské a potravinářské výroby výrazně preferovány lesnické rekultivace uskutečňované v rámci koncepce krajinné ekologické obnovy velkoplošných území.

Lesnická rekultivace je charakterizována dvěma fázemi. První z nich, která většinou trvá 1–3 roky, tvoří mechanická a chemická příprava půdy a vlastní výsadba dřevin. Majitelé pozemků, resp. rekultivační firmy jednoznačně preferují budoucí ekonomický přínos před ekologickými a environmentálními funkcemi nových lesů. Druhou fází lesnické rekultivace je následná pěstební péče realizovaná po dobu 6–8 let, která se skládá z vylepšování provedených výsadeb, hnojení kultur, okopávání, ožínání, ochrany proti zvěři, závlah a podle potřeby z prořezávek a případně i tvarových řezů.

Na plochách určených k lesnické rekultivaci je nutné provádět zemním strojem pouze hrubé úpravy pláně (bez konečné povrchové úpravy) s přirozeným napojením na stávající komunikace a na okolní reliéf. Hrubší terénní úpravy lépe zabezpečí zadržení vody pro sazenice lesních dřevin. Plochy, kde vycházejí na povrch některé nevhodné zeminy, je nutné překrýt dostatečně mocnou vrstvou vhodných zemin.

Rozprostření ornice se na těchto plochách neprovádí. V rámci hrubé úpravy pláně je možné využít do svrchních vrstev do 0,15 cm podorniči nebo před těžbou skrytou lesní půdu (hrabanku, opadanku). Před provedením vlastní výsadby je vhodné plochy nakypřit.

Pokud provádíme výsadbu dřevin ihned po technické úpravě ploch, je téměř vždy nutné z důvodů extrémních ekologických podmínek na převážné většině lokalit (neopedony, místy zasolené, absence půdních profilů, nestabilní hydrické a trofické poměry apod.) přizpůsobovat druhovou skladbu budoucích lesních porostů těmto podmínkám.

Na rekultivovaných plochách jsou podle charakteristik příslušného stanoviště využívány dřeviny s odpovídajícími ekologickými nároky. Zejména v partiích s nedostatkem půd s určitým obsahem humusu je možné využít i pionýrských dřevin: borovice lesní (*Pinus sylvestris*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), topol osika (*Populus tremula*), olše lepkavá nebo šedá (*Alnus glutinosa* nebo *incana*). Vhodnou dřevinou především pro dosadby dříve vysázených ploch je též modřín opadavý (*Larix decidua*). V jeho případě však nastává problém, neboť část odborné veřejnosti včetně některých úředníků odmítá jeho využití s odkazem na fakt, že se jedná o nepůvodní druh. Na druhé straně je naprosto zřejmé, že tento „nepůvodní druh“ je jako příměs naprosto běžnou součástí lesních porostů. Proto by si tato problematika zasloužila nesporně další hlubší diskusi, neboť především v extrémních podmínkách zalesňování ploch po povrchové těžbě by vhodné použití modřínu ve směsi s dalšími pionýrskými dřevinami nesporně podpořilo úspěšné vytvoření zapojeného a dostatečně pestrého lesního porostu.

V partiích s humózními půdami a vhodnými stanovištními podmínkami (sklon, vláhové poměry aj.) je založení lesních porostů jednodušší a lze vysazovat přímo cílové dřeviny bez potřeby výsadeb přípravných. Vhodné je také, zejména po obvodu lesních porostů, vysázet dřeviny keřového patra a vytvořit tak druhově bohatý keřový lem.

Spon se většinou na původně holých plochách pohybuje u dřevin stromového patra v rozmezí od $0,8 \times 0,8$ m do $1,0 \times 1,0$ m. U keřů jsou obvykle doporučovány 1–3 ks/m². Na terénních hranách a ve svazích může být spon užší nebo zde může být vysázen vyšší poměr keřů.

Sazenice se používají buď prostokořenné nebo obalované. Použití prostokořenných anebo obalovaných sazenic závisí na kvalitě zemin (skrývkových, suťových), do nichž jsou dřeviny vysazovány a mocnosti této vrstvy. Při použití zemin špatné kvality doporučujeme použití obalovaných sazenic, běžně však lze použít sazenice prostokořenné. Sazenice s kořenovým balem jsou určeny spíše na nevhodná stanoviště (úhyn dřevin je pak výrazně nižší).

K ochraně proti okusu a ohryzu zvěří v době vegetačního klidu lze doporučit použití ochranného repelentního nátěru nebo v případě větších souvislejších ploch je s úspěchem využívána i mechanická ochrana - forma oplocenky. Možná, avšak poměrně nákladná, je i individuální ochrana dřevin příp. individuální ochrana pouze některých druhů dřevin.

Za nadměrného zabuření je třeba vysazené sazenice pravidelně ožínat.

V případě výrazného úhynu dřevin je nutné každý rok provádět dosadbu dřevin, aby došlo k pravidelnému a rychlému zapojení. Dochází-li v dalších letech po výsadbě k úhynu sazenic, snažíme se zjistit příčinu (zvěř, terén, deprese, toxicita zeminy aj.) a teprve následně volíme dřevinu k doplnění kultur. Pro tyto účely používáme zpravidla již vyvinutější sazenice z důvodu vyrovnání výškové diference, v porostech pro ne hospodářské využití toto opatření nutné dodržet není.

Při výsadbách vegetace je nutné v maximální možné míře používat domácí druhy dřevin a sadební materiál zajišťovat z genetických zdrojů místní proveniencí v souladu se zákonem č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), ve znění pozdějších předpisů.

Zcela odlišný postup je možné volit na technicky upravených plochách ponechaných následně několikaletému přirozenému vývoji (sukcesi). Pokud se jedná o plochy relativně menšího rozsahu (velikosti v jednotkách ha), které přímo navazují na lesní porosty (nebo jsou tyto porosty v blízkém okolí), dochází zde v průběhu 10–15 let vlivem přirozené sukcese k vytváření většinou velmi vitálních porostů převážně pionýrských dřevin. Ty tvoří často mozaiku hustých remízků oddělených plochami s ojedinělým výskytem dřevin.

Při rekultivaci těchto ploch je třeba plně využít veškerých náletových dřevin, případně provádět jejich prořezávky ve prospěch cílové kultury a následně dosadby cílovými dřevinami. Nebo je možný kombinovaný způsob výsadby pionýrských dřevin do ploch bez dřevinné vegetace a současně prořezávky a následná výsadba cílových dřevin do ploch vzniklých přirozenou sukcesí, kde se již vytvořila poměrně živinově bohatá humusová vrstva.

Rekultivace ploch s využitím přirozené sukcese je způsob relativně časově náročnější, avšak z hlediska přírody přirozenější a efektivnější. Finanční náročnost je výrazně nižší a vznikající lesní porost je mnohem odolnější a stabilnější než porost uměle založený.

Vodohospodářské (hydrické) rekultivace

Doplňujícím typem je vodohospodářská neboli hydrická rekultivace, která pomocí stavebně technických opatření vytváří nový vodní režim v rekultivované krajině. Její postup je upraven zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla, ve znění pozdějších předpisů. Vodohospodářská opatření byla vždy součástí rekultivačních projektů. Dosud nevídaný rozvoj hydrických rekultivací však nastal až od 70. let 20. století. Běžně jsou budována menší vodohospodářská díla, jako např. nezpevněné i zpevněné záchytné příkopy, drény, odvodňovací kanály a šterková odvodňovací žebra. Významnou součástí nové hydrické sítě jsou retenční nádrže a poldry regulující odtok vody a zachycující erozní sedimenty.

Hydricky rekultivované pískovny jsou zároveň důležitým zdrojem kvalitní pitné vody. Následně vznikající zaplavené těžebny šterkopísku jsou jen nedostatečnou náhradou pravého aluviálního prostředí. Také jámy po těžbě šterkopísku mají svou geochemickou dynamiku. Zpočátku, obvykle prvních 6–8 let mívají čistou, ke koupání optimální vodu. Postupně však do nádrží pronikají průsaky umělých hnojiv z okolní zemědělské krajiny a v nádržích samotných se usazuje bahno buď ze splachů zemědělské půdy, nebo z eolické sedimentace. Bahno je schopné na sebe sorbovat zejména fosfáty. Velmi často jsou tyto nádrže uměle zarybnovány a nějakou formou se do nich dostávají další živiny (přikrmování rybí osádky, nadužívání návnad sportovními rybáři atd.). Zkušenost ukazuje, že zhruba po deseti letech dochází k výrazné eutrofizaci většiny nádrží, což má za následek podstatné zhoršení kvality vody.

Při hydrické rekultivaci dochází ke vzniku průtočné či neprůtočné vodní nádrže (jezera) ve zbytkové jámě po těžbě nerostných surovin.

Technická a biologická rekultivace je vždy přizpůsobena cílovému využití nádrže (např. vodohospodářské využití jako zdroje vody, rekreační využití, přírodní prostředí aj.).

V případě pískoven obvykle nedochází k postupnému napouštění zbytkové deprese vodou a dlouhodobému ustalování vodní hladiny na výslednou úroveň. Vzhledem k propustnosti písků a štěrkopísků je často těženo rovnou z vody a jezero tak vzniká již v průběhu těžby.

V případě lomů dochází obvykle po ukončení těžby k odstranění čerpací techniky a ukončení čerpání důlních vod. Napouštění jezera, pokud nejde o jezero průtočné, může být i velmi pozvolné a může trvat desítky let. Přesnou dobu napouštění neprůtočných jezer lze obvykle jen odhadovat a závisí nejen na přítocích průsakových podzemních vod, ale i na klimatických poměrech (srážkách).

Zcela přesně nelze obvykle určit ani výslednou úroveň vodní hladiny, obvykle PSaR uvádí na základě posouzení hydrogeologem předpokládané ustálení hladiny nebo rozsah ustálení. Časté je i sezónní kolísání hladiny vody, a to s ohledem na klimatické poměry v tom kterém roce a na další okolnosti.

S tímto souvisí i problémy při projekci tvaru nádrže a výsledné kóty mělčin, litorálních vod i samotné břehové čáry.

Pamatovat je třeba na zpřístupnění vodní plochy pro pěší i pro techniku.

Tvar budoucí nádrže je modelován samotnou těžbou (závěrnými stěnami lomu či svahy pískovny) i obvyklou potřebou uložení nevyužitelných a neprodejných materiálů v tělese vnitřní výsyvky (odvalu).

Žádoucí je vytvořit alespoň v části nádrže příbřežní mělčiny a vymodelovat, pokud možno členitou břehovou linii (prodloužit břehovou čáru). Vlastní břehy je vhodné vytvořit z nerozbrídavých materiálů (kameny, štěrky, sutě, písky apod.). Ideální je alespoň v části nádrže vytvořit či ponechat pozvolný přechod z vod na souš.

V lomech je obvykle možno litorální pásmo a mělčiny vytvořit pouze velmi omezeně v partiích vnitřní výsyvky nebo v plochách pozvolně přecházejících do okolí, v partiích strmých skalních stěn to lze jen velmi omezeně nebo velmi nákladně.

V pískovnách obvykle modelace terénu do požadovaných tvarů a sklonů není větší problém.

Mělké vody jsou přírodovědecky nejcennějšími částmi nádrže. Jedná se o část nádrže od dosahu hladiny za běžného kolísání až po hloubku cca 0,4–0,6 m za normální hladiny. Tyto části nádrže (tzv. litorál) s rychle se prohřívající vodou, litorální vegetací jsou nutné pro mnoho forem vodního života. Dochází tak k vytvoření podmínek nezbytných pro rozvoj biodiverzity, tj. pestrých rostlinných a živočišných mokřadních a vodních společenstev. Je zde soustředěno značné procento biodiverzity celého biotopu. Obojživelníci tu kladou snůšky a probíhá zde vývin jejich larev, dochází zde k přirozenému výtěru ryb, hnízdění vodních ptáků, reprodukci zooplanktonu, který je přirozenou potravou pro ryby a jiné vodní živočichy, žije zde velké množství vodních bezobratlých a v neposlední řadě tyto partie nádrží fungují jako jakási biologická čistírna v metabolismu celého vodního biotopu.

Mělčiny obvykle rychle zarostou mokřadní příp. litorální vegetací (vysoké ostřice, sítiny, rákos, orobince, zblochan, skřípínek atd.), které poskytují prostor pro hnízdění vodních a mokřadních ptačích druhů, kryt pro larvy obojživelníků apod. V případě potřeby je možné příbřežní části (šířka 2–4 m) podpořit vznik vegetace i výsadbu vodních rostlin.

Lokálně je možno provést i zapíchání řízků vhodných druhů dřevin např. vrb. Řízky autochtonních dřevin je vhodné brát z blízkého okolí např. z břehových porostů blízkých vodních ploch a vodotečí.

Ve vybraných partiích břehů (zejména v případě pískoven) je žádoucím vytvoření drobných vodních plošek oddělených od velké vodní nádrže (jezera). Ideálním řešením je vytvoření soustavy tůní různé velikosti a hloubky. Takto účelově zřízené vodní plošky slouží zejména pro obojživelníky aj. živočichy vázané na vodní prostředí. Tůně budou od vodní plochy zcela odděleny, nehrozí tak rybí predátoři, kteří by požírali obojživelníky v různých stádiích vývoje.

Do doby napuštění nádrže je vhodné nezatopené partie sledovat a v případě potřeby provádět zásahy k odstranění nevhodných náletových dřevin a dalších invazních a expanzivních druhů.

Ostatní rekultivace

Řada těžeben již v současnosti slouží jinému účelu, než tomu bylo před těžbou. Řada těžeben plní funkci sportovních víceúčelových areálů (koupaliště, vodní sporty, sportovní rybářství, cyklistické stezky, sportovní hřiště), golfových hřišť, amfiteátrů, geoparků apod. Bohužel prakticky všechny tyto aktivity jsou v rozporu s požadavky současné platné legislativy na navrácení odňaté půdy zpět do ZPF nebo PUPFL. Proto je nutné nejprve provést rekultivaci příslušného těžbou postiženého území, tu předat správci (orgán ochrany ZPF či PUPFL) a teprve poté řešit případnou změnu využití území k jiným činnostem.

Zmínit je třeba formu rekultivací, která se již dnes běžně provádí a pro některé partie lomů a pískoven je právě nejvhodnější formou rekultivace. Jde o řízenou sukcesi, které se zejména v posledních letech dává čím dál větší prostor. Pro řadu těžebních firem je právě přírodě blízká obnova, byť s určitými usměrňujícími zásahy, nejen trendovou záležitostí, ale i snahou změnit negativní pohled na těžební aktivity a jejich následky.

Revitalizace řízenou sukcesí vybraných partií těžeben nebo celých těžeben, je často neoptimálnějším řešením, neboť je v krátké době alespoň částečně obnovena pestrost živé přírody. Návrat rostlin a živočichů na stanoviště nově vzniklá těžbou horniny je založen na metodě, v níž je usměrňováním sukcesních procesů napomáháno spontánním přírodním silám. Opět zde však narážíme na požadavky současné platné legislativy, kdy navrácení odňaté půdy zpět do ZPF nebo PUPFL je zvýhodněno (i finančně) před ponecháním pozemků sukcesním procesům.

Těžební prostory se stávají významným a mnohdy i posledním rozsáhlejším útočištěm různých druhů hmyzu v dalekém okolí lomu. Pro mnohé ohrožené druhy naší entomofauny jsou proto lomy ideálním, a někdy dokonce posledním biotopem vhodným pro jejich další existenci v dnešní krajině. V těžebních můžeme potkat i většinu druhů plazů, obojživelníků, ptáků (mnozí zde i hnízdí) a savců.

Specifikem této metody je, že nelze předem detailně naplánovat výslednou podobu vegetace. Strategie spočívá v tom, že necháváme přírodu, aby nám sama nabídla ekologicky optimální řešení, které pak můžeme v souladu s našimi cíli modifikovat. Znamená to, že si ponecháme možnost do sukcese postupně operativně zasahovat. V průběhu rekultivačního procesu je však nutný postupný přenos aktivity od těžařů k ochranářům, majitelům dotčených pozemků, a tedy i jejich následné přebírání odpovědnosti.

Alternativní rekultivační postupy

Z mnoha vědeckých prací i v praxi ověřených metod vyplývá, že většina těžbou narušených území má velký potenciál obnovit se samovolně v přijatelném časovém horizontu, který není o mnoho delší než realizace klasických rekultivací, a že takto vzniklé přirozené ekosystémy jsou z hlediska ekologie, ochrany biodiverzity a ekologické stability krajiny nesrovnatelně kvalitnější a hodnotnější. Nejvhodnějšími alternativami technických, zemědělských a lesnických rekultivací tedy jsou tzv. **způsoby přírodě blízké obnovy** založené na využívání **přirozené/spontánní ekologické sukcese**, usměrňované ekologické sukcese a případně managementových zásahů, které podpoří některá ohrožená společenstva či druhy. Pro využití těchto způsobů byla vypracována metodika, reagující na usnesení vlády ČR č. 1497/2009 z 30. 11. 2009, úkolu K10 „Při rekultivacích území dotčených těžbou nerostných surovin začleňovat přírodě blízké prvky a plochy pro vývoj samovolnou sukcesí, vytvořit metodické

podklady pro tyto účely”. Výsledky úkolu a vypracovaná metodika byly zveřejněny MŽP (Gremlica et al. 2011).

4.2.8.4 Příklady rekultivací

Na území Zlínského kraje byly v minulosti využívány všechny druhy nerostných surovin, v současnosti zůstala pouze těžba nerudných a stavebních surovin. Minulá těžba zanechala v krajině stopy, místy výrazné.

V tabulce 143 jsou uvedeny rekultivované plochy pro léta 2005–2023 pro zemědělské, lesnické a jiné využití ve Zlínském kraji.

Nejzávažnější současné dopady těžby na životní prostředí a krajinu jsou viditelné při těžbě štěrkopísků, vápenců, žáruvzdorných jílovců a stavebního kamene. Eliminaci negativních dopadů řeší plnění požadavků orgánů jednotlivých složek životního prostředí, báňských úřadů, hygieniků či široké veřejnosti, která má u rozsáhlejších těžeb možnost ovlivňovat těžební aktivity prostřednictvím procesu EIA. Opatření vedoucí ke snížení dopadů na životní prostředí je nedílnou součástí schvalovaných POPD jednotlivých lomů a těžeben. Pozitivní úlohu v neposlední řadě sehrává i používání nových těžebních a úpravárenských technologií, které snižují především prachovou a hlukovou zátěž v okolí těžeben a nové postupy rozpojování hornin, které snižují možnosti poškození staveb klasickými odstřely. Ve většině případů tak zůstává největším problémem doprava suroviny z těžebny k cílovému odběrateli.

Tab. č. 143: Rekultivované plochy pro zemědělské, lesnické a ostatní využití ve Zlínském kraji.

rok	rozpracované rekultivace v DP (ha)	rozpracované rekultivace mimo DP (ha)	rozpracované rekultivace v daném roce v DP (ha)	rozpracované rekultivace v daném roce mimo DP (ha)	ukončené rekultivace celkem v DP (ha)	ukončené rekultivace celkem mimo DP (ha)	ukončené rekultivace v daném roce v DP (ha)	ukončené rekultivace v daném roce mimo DP (ha)
2005	34,00	0,00	2,00	0,00	335,00	64,00	0,00	0,00
2006	35,00	0,00	0,00	0,00	335,00	64,00	0,00	0,00
2007	32,00	0,00	0,00	0,00	308,00	12,00	0,00	0,00
2008	34,00	0,00	0,00	0,00	337,00	63,00	0,00	0,00
2009	36,00	0,00	2,00	0,00	337,00	64,00	0,00	0,00
2010	37,00	0,00	1,00	0,00	337,00	64,00	0,00	0,00
2011	38,00	0,00	0,00	0,00	338,00	64,00	0,00	0,00
2012	38,00	0,00	0,00	0,00	359,00	64,00	0,00	0,00
2013	38,00	0,00	0,00	0,00	359,00	64,00	0,00	0,00
2014	38,00	0,00	0,00	0,00	361,00	64,00	0,00	0,00
2015	40,56	0,00	2,25	0,00	360,22	63,50	0,00	0,00
2016	10,56	0,00	2,25	2,00	295,92	61,50	0,59	0,00
2017	88,40	0,00	0,00	0,00	395,90	61,50	0,90	0,00
2018	88,40	1,50	0,00	0,00	395,90	61,50	0,00	0,00
2019	88,40	1,50	0,00	0,00	395,90	61,50	0,00	0,00
2020	31,21	52,00	0,00	0,00	542,75	58,21	0,00	0,00
2021	26,20	32,50	1,10	0,00	329,36	41,28	0,00	0,00
2022	2,50	0,00	0,00	0,00	539,40	61,20	41,12	53,50
2023	2,50	0,00	0,00	0,00	42,12	53,50	0,00	0,00

Opuštěné těžebny a potenciál jejich využití, problematika zavážení opuštěných těžeben

Těžební činností vzniká v krajině množství drobných, ostrůvkovitě rozptýlených různorodých ploch až velkoplošných území. Po ukončení těžební činnosti vzniknout v místě těžebního prostoru po určité době, kdy jsou lomy ponechány přirozené sukcesi, vhodné podmínky pro život vybraných druhů rostlin a

živočichů. Lomy a pískovny se tak paradoxně po ukončení těžební činnosti mohou stát cennými lokalitami zvyšujícími diverzitu krajiny a přispívají tak k ekologické stabilitě území. Dochází k tomu zejména důsledkem odkrytí podloží a vzniku terénních stupňů s obnaženým geologickým podložím, a tím vzniku specifických stanovištních podmínek, které se často stávají místem výskytu ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Pestrá geologická stavba se pochopitelně odrazila i ve způsobu využívání nerostného bohatství. Území Zlínského kraje tak bylo historicky spojeno s dobýváním rud, stavebních, nerudních, palivoenergetických i dekoračních kamenů. Vedlejším efektem dobývání surovin však mnohdy došlo k odkrytí zajímavých geologických útvarů, případně fenoménů, které pomáhají v chápání a edukaci základních geologických procesů. Opuštěné lomy s obnaženými lomovými stěnami zaujímají podstatný vědecko-pedagogický význam.

Významné geologické lokality na území Zlínského kraje a celé ČR dokumentují ukázky mnoha velmi různorodých geologických jevů, opuštěných těžeben, významných výskytů výchozů hornin, minerálů i zkamenělin- viz. https://mapy.geology.cz/geologicke_lokality/. Patří mezi ně nejen lokality zvláště chráněných území v různých stupních ochrany, ale také lokality vědecky významné či zajímavé, z nichž mnohé dosahují významu i lokalit chráněných.

Opuštěné lomy v Bílých Karpatech

Rozvoj stavebnictví na počátku 20. století vyžadoval zvýšenou potřebu stavebního kameniva. S otvíráním kamenolomů se začalo právě v této době, rozmach těžby nastal zejména v důsledku stavby silnice do Trenčína za 2. světové války. Po ní těžba upadala a v průběhu 60. let byla v podstatě ukončena. Odlehlejší lomy byly ponechány přirozenému vývoji, mnohé byly zatopené vodou a vznikly tu zajímavé biotopy s výskytem vzácných rostlin a živočichů. Dostupnější lomy potkal osud legálních i nelegálních skládek, dnes již rekultivovaných. Lomy se staly nalezišti hornin a minerálů, jako jsou např. amfibol, porcelanit, olivín, limonit, některé nálezy byly dokonce první u nás. Bývají také oblíbeným cílem výletníků a táborníků, které láká romantické prostředí skal. Některé byly vyhlášeny přírodními památkami

Lomy na trachyandezit

Andezity se v České republice kromě Bílých Karpat vyskytují již jen v Tepelské vrchovině a Českém středohoří. Lom v **Bánově** vznikl na andezitové kupě, která bývala dominantou okolní mírně zvlněné krajiny.

Na území kraje se nachází několik lomů a lůmků, které jsou dnes již opuštěné a těžba je ukončená a území většinou ponechané svévolné sukcesi (lom U kyselky a lom V háji u Nezdenic, lom Modrá voda v Záhorovicích, lomy Skalky I., II., III v Bánově, lom Bouda v Ordějově, lom Na Vojanské I. a II. v Bystřici pod Lopeníkem, Komňa-Malé Díly, lom Skalka ve Starém Hrozenkově, apod). Významnou lokalitou v Bílých Karpatech bude v budoucnu lom Bučník, jakožto velký „opuštěný“ lom po těžbě trachyandezitu v katastru obce Komňa – viz následující obrázky 140 až 142.

Obr. 140: Celkový pohled na těžný lom Bučník.

Obr. 141: Zatopené dno lomu Bučník.

Obr. 142: Horniny lomu Bučník.

Z opuštěných lomů bude lom Bučník představovat mineralogicky a geologicky nejzajímavější lokalitu. V lomu jsou zastoupeny jsou převážně horniny typu trachyandezitu. Horniny jsou považovány za subvulkanické. Andezitové horniny jsou zde ve dvojím vývoji, první typ obsahuje vyrostlice plagioklasů a tmavých minerálů, druhý typ je světlejší, bez vyrostlic tmavých minerálů. Levá část stěny obsahuje četné polohy kausticky přeměněných jílových břidlic – porcelanitů. Porcelanity zde vznikly metamorfózou jílovců vlárského vývoje bělokarpatské jednotky magurské skupiny příkrovů na styku s andezity. Porcelanity z Bučniku se vyznačují příjemným zbarvením – šedým, šedozeleň, olivově zeleným, čokoládově hnědým i okrově žlutým, nafialovělým až černým. Podle textury bylo rozlišeno několik základních typů porcelanitů, a sice celistvý (homogenní), páskovaný (laminární), šmouhovaný, brekciovitý, pizolitický, žilkovaný a dendritický — "moravský mechovec". Jeho dendrity jsou tvořeny patrně melnikovitem. Při těžbě andezitu zde byly objeveny žilky s polymetalickým zrudněním, tvořené křemenem, karbonáty a malým množstvím sulfidů, hlavně pyritem, markazitem, galenitem a sfaleritem. Z nich sekundárně vznikl ceruzit, wulfenit a skorodit. Kromě výskytu cca 50-ti minerálů je unikátní i výskyt porcelanitu, který je využíván pro výrobu šperků. Porcelanit jako kontaktně tepelně přeměněná hornina vznikl při kontaktu vyvřelin – andezitů, kdy v důsledku vysokých teplot došlo ke kaustické přeměně flyšových sedimentů (jílů).

Velmi zajímavý je bývalý lom Hrad v k.ú. Bánov na trachyandezit, který byl zčásti zavezený skládkou a následně rekultivovaný. Dnes je zachován pouze horní těžební řez lokality. Z lokality se uvádí také existence staršího hradiště. Zbytky zajímavého lomu Skala (dnes PP) leží na sopouchu vyplněném balvanitou vulkanickou brekcií, jež je tvořena převážně amfibolickým trachybazaltem až bazaltickým andezitem. Doklad třetihorního podpovrchového vulkanismu. Na výchoze vystupují komínové brekcie z bloků a úlomků biotit-pyroxenických andezitů a vypálených pískovců a jílovců nivnického souvrství bělokarpatské jednotky. Jedná se o podpovrchový vulkanismus. Dodnes zůstala zachována pouze menší část výchozu (lomové stěny) o výšce asi 3 m a celkové délce asi 10 m. Levá část lomové stěny se bohužel

nachází na soukromém pozemku, kam bez svolení majitele není možný volný přístup. Vulkanická brekie je tvořena velkými úlomky nazelenale šedého amfibolického bazaltického andezitu, porcelanitů a tmavě šedých jílovců.

JV lokalitě **Skalky** jsou 3 opuštěné lomy. Největší lom hned vedle hlavní silnice byl zavezen, jeho travnatá plocha slouží jako kynologické cvičiště. Nad povrch vystupují jen malé zarůstající zbytky původních stěn trachybazaltového výlevu. Druhý lom je asi 1 km nad hřbitovem v Bystřici pod Lopeníkem. můžeme vidět ložní žíly vzniklé průnikem andezitu do vrstev flyše.

Lom **U kyselky v Nezdenicích** je hned vedle pramene minerálky. Do lomu vede úzká rokle, část dna je zatopená vodou, jezírko hluboké až 4 m je obklopené vysokými skalními stěnami. Na jedné z nich můžeme vidět sloupcovitou odlučnost andezitu. Lom i jeho okolí je zarostlé již vzrostlým lesem. Těžilo se zde v letech 1912–1965, těžba byla ukončena po zatopení spodní vodou. Asi 500 m vedle je lom **V háji**, Zde se těžilo v letech 1951–1971 a kámen se zpracovával v drtičce, jejíž základy můžeme vidět při jeho ústí. Ze dna lomu se zvedá suťový svah andezitových balvanů a nad ním je asi dvacetimetrová ukloněná skalní stěna. U vstupu je ještě malý lom se sesutými stěnami zatopený vodou.

Nedaleko obce Komňa ve svahu těsně pod a na vrcholu hřebene je lom **Modrá Voda**. Jedná se vlastně o soustavu několika lomů, několikaúrovňových teras a příjezdových ramp na poměrně velké ploše. Hlavní lom v nejnižší úrovni připomíná rokli s menším jezírkem na začátku, za ním pokračuje suťovisko a hustý porost, který brání v průchodu. K lomu vede turistická značka z Komně a těsně nad ním se napojuje na značku do Bojkovic. **Těžilo se zde ve 20. letech 20. století, kámen se zpracovával v drtičce v Záhorovicích.**

Výskyt andezitu je také na severní straně vodní nádrže **Ordějov** u Suché Lozi. Dva nevýrazné vrcholky mylně považované kdysi za zbytek sopky, jsou obsazené prehistorickým hradištěm s dodnes zachovanými až 8 metrů vysokými valy. **Tři lomy jsou západně od hradiště.** První je ukrytý v lese a zůstaly z něj jen sesuté stěny. Druhý je zatopen vodou, jezírko je hned vedle parkoviště. Třetí největší je těsně u břehu. Jeho spodní část je pod hladinou přehrady, z níž vystupují zbytky betonových staveb. Hned vedle je jezírko obklopené asi 6–8 metrů vysokými stěnami lomu, na nichž můžeme spatřit zbytky andezitu. Najít cestu k lomům je poměrně obtížné. **Těžba zde probíhala do 50. let 20. století.**

Lom kruhového tvaru o poloměru asi 30 m je v jv. svahu kóty 555 u **Bystřice pod Lopeníkem**. (Na vrcholu kopce je dosud aktivní lom Bučník). Až 10 m vysoké stěny vytváří efektní skalní amfiteátr. Dno je porostlé bujnou a obtížně prostupnou vegetací. Po hraně lomu vede stezka, z níž si můžeme stěny lomu prohlédnout. Asi 20 m nad lomem prochází zelená turistická značka, z níž je lom viditelný (asi 500 m od místa, kde ze značky odbočuje cykolstezka). Nedaleko leží další menší lom. Další opuštěné menší lomy jsou pod Lokovem nedaleko Bzové a nedaleko Nivnice v lokalitě Hrádek.

Lomy na trachyandezit a trachybazalt

Bazalt (čedič) se v Bílých Karpatech vyskytuje řidčeji, velmi kvalitní trachybazaltový lom byl v těžbě do roku 1982 nad **Starým Hrozenkovem** (obr. 143 a 144). Kvalitní kámen se dopravoval po úzkokolejně dráze do drtičky a odtud visutou lanovkou do obce. Lom je velice dlouhý, jeho délka je asi 200 m a jeho jižní stranu tvoří asi 5 m vysoká stěna. Na ní můžeme pozorovat sloupcovou odlučnost trachybazaltu. Pokud ale očekáváme šestiboké hranoly, budeme zklamáni, čedič vytváří sloupce se základnou nejčastěji nepravidelného čtyřúhelníku. Severní nižší stěna je již sesutá a vytváří asi 3 m vysoký terénní stupeň. Lom zanechá velmi pěkný dojem, jeho dno je zatravněné, bez náletových dřevin, na konci vznikl mokřad.

Obr. 143: Sloupcovitá odlučnost trachybazaltu v lomu Starý Hrozenkov.

Obr. 144: Celkový pohled na opuštěný lom ve Starém Hrozenkově.

Lomy na pískovec

Rozdělení na lomy podle druhu těžených hornin není zcela správné, protože v jednom lomu se kromě hornin sopečného původu mohou těžit i původní usazené horniny. Na dotyku magmatu s flyšem došlo totiž k metamorfóze a zpevnění měkkých pískovců. Taková situace je například v dosud činném lomu Bučník. **Nejznámější pískovcový lom je lom Rasová (obr. 145 až 147) umístěného na hřebenu Bílých Karpat těsně vedle silnice do Starého Hrozenkova u motorestu Rasová. Opuštěný lom s malým jezírkem (výměra 4,43 ha) ve vrstvách pískovcové litofacie svodnického souvrství vlárského vývoje bělokarpatské jednotky paleocenního stáří. Pískovcové stěny vysoké asi 5 m ohraničují rozsáhlý kruhový amfiteátr zatopený vodou a zarostlý vlhkomilným porostem a nálety z okolních lesů.** Jámový lom k těžbě kamene, především pískovců, byl vyhlouben 8 až 15 m pod úroveň okolního terénu. Část lomu je dnes zatopena stálým jezírkem s hloubkou až 4–5 m. V lomových stěnách lze dobře pozorovat subhorizontální uložení vrstev magurského flyše. Převládají zde zčerstva modrošedé, hnědošedě navětrávající, středně až jemně zrnité, vápnité drobové pískovce (mocnost 0,03–2,2 m). Ve vrstevních spárách se nacházejí hnědošedé, vápnité, střípinovité jílovce s prachovou příměsí. Jejich mocnost je až 1 m. Na několika místech lomu jsme našli žíly tvořené křemenem. A to jak přímo v lomové stěně, tak především v materiálu, který se nacházel pod lomovou stěnou. Na jediném místě hlavní dlouhé lomové stěny je zřetelná křemenná žíla o mocnosti 55 cm a délce 170 cm.

Místo opuštěného lomu Rasová se stalo domovem vzácných rostlin a obojživelníků, kteří však byli vesměs vyhubeni vysazenými rybami. To bylo důvodem vyhlášení této lokality jako přírodní památky. K uchování biotopu v jeho současné podobě je třeba eliminovat nálety a nežádoucí obyvatele tůní. Místo také trpí velkou návštěvností – viz následující obrázky:

Obr. 145: Opuštěný pískovcový lom Rasová.

Obr. 146: Opuštěný pískovcový lom Rasová.

Obr. 147: Jezírko v pískvcovém lomu Rasová.

Rovněž v budoucnu se očekávat vznik geologicky zajímavého opuštěného pískovcového lomu po hrubé kamenické výrobě Bzová – viz následující obrázek 148.

Obr. 148: Pískovcový lom Bzová.

Při stavbě tunelu pod **Polanou** na trati z Veselí do Nového Mesta vznikla velká potřeba stavebního kamene. Jeho nedostatek dokonce zpožďoval jeho vyzdívku. Nakonec byla nalezena 2 místa výskytu pevnějších pískovců. Lom u Moravského ústí je v lese těsně po vrcholem silnice do osady Polana. Dovede nás sem lesní cesta od solární elektrárny. Tvoří jej asi 100 m dlouhá terasa zakončená dvěma již zasutými lomy. Na svazích se nachází kamenná suť. Větší z lomů tvaru půlkruhu o průměru asi 80 m dnes slouží jako místo pro skautské tábory. Lom na slovenské straně je v lesíku asi 500 metrů nad slovenským portálem tunelu. Pískovce vystupují jen v malé skalní stěně, svahy jsou sesuté a porostlé křovinami. Dle zjištěných stop místo slouží částečně jako skládka drobného odpadu, střelnice, motorkářská dráha nebo místo pro pořádání pikniků. Pískovec se dopravoval po svážnicích k ústím tunelů a používal se k vyzdívce tunelových rour nebo se drtil na štěrk. Po ukončení stavby trati byly lomy opuštěny.

Lomy na nerudní suroviny (jílové suroviny a vápenec)

Javornický hlíník, ložisko jílu u Javorníka, využila cihelna postavená v jeho sousedství. Těžbou vznikl v protějším svahu kráter o průměru asi 100 m. Po ukončení těžby v 80. letech byl lom ponechán samovolnému vývoji. Měkké nestabilní stěny jsou tvarovány a zbrázděny erozními rýhami, na dně vznikl mokřad a místo pomalu zarůstá dřevinami. Za 20 let tu vznikl biotop s výskytem obojživelníků a vlhkomilných rostlin. Zároveň začal část uvolněného místa využívat člověk jako skládku.

Souboj člověka a přírody bylo vyřešeno vyhlášením místa přírodní památkou a zákazem skladování odpadu. Dnes tu můžeme vidět, jak příroda pozvolna pohlcuje ilegálně navezené odpady.

Těžba vápence sahá již do 19. století, kdy byl na katastrech Vápenek a Vápenic u Hrozenkova těžen pro potřeby skláren nebo železářských hutí. Průmyslově se začal těžit ve 20. století. Z mnoha lomů na Slovensku uveďme jen několik málo, které jsou zasazené do turisticky zajímavých míst. Atraktivní prostředí vzniklo v lomu otevřeném ve východním srázu vrchu Krasín u **Dolné Súče**. Nad zatravněnou plošinou se tyčí stěna z bloků místy načervenalého vápence do výšky několika desítek metrů. Veliký lom je u obce **Krivoklát**, který byl založen v bradle Babiná. Na jeho dně jsou ještě dochované zbytky betonových staveb. Z jeho okrajů a planiny nad ním je výhled na Chmelovou a Strážovské vrchy. Ve stěně lomu u **Turč Lúky** jsou pěkně viditelné vrásy.

Velmi zajímavý je opuštěný lom jílovitého vápence **Kurovice**, který byl těžen od r. 1878. Surovina z lomu byla vhodná pro výpal hydraulického vápna. Těžba byla ukončena v roce 1997 a těžebna je ponechaná přirozené sukcesi a částečně je rekultivována na vodní plochu (viz obrázky 149 a 150).

Obr. 149: Opuštěný zatopený lom jílovitého vápence Kurovice

Lomy na manganovou rudu

Manganová ruda pyroluzit se těžila jak hlubinně, tak povrchově. Zbytky po těžbě jsou nad obcí **Mikušovce**. Jeden menší lom s terasou vzniklou z vytěženého materiálu je přímo nad posledními domy. Další menší lomy jsou v bradle pod vrcholem Velké Hradiště. Kromě vrcholu, z něhož je krásný výhled na Chmelovou a Vršatec, je bradlo hustě porostlé křovinami a lomy jsou těžko přístupné. Pro zdejší vápenec je typická načervenalá barva způsobená přítomností manganu. Těžba probíhala počátkem 20. století, pro nerentabilitu byla ukončena brzy po 1. sv. válce ukončena.

Obr. 150: Opuštěný zatopený lom jílovitého vápence Kurovice

Ostatní lomy

Příležitostný lůmek na kamenivo se nachází na vrcholku **Střečkova kopce** nad Blatnicí. Místo je cenné z geologického hlediska. **Ve skalním výchozu je vidět vrstva vápnitých jílovců a slínovců**, nad nimi vrstva žlutavého slínu a nad ním písčité vápence a nejvýše modrošedé vápence. Lom je asi 4 m hluboký, zatravněný, po obvodu jsou vysázené stromy. Z místa je rozhled na jižní část Bílých Karpat. Místo je přírodní památkou, stojí tu informační tabule věnovaná geologickému vývoji oblasti.

Rekultivace vybraných těžeben po postupném ukončení těžby

Rekultivace pískovny Boršice

Systematická malotěžba na ložisku Boršice u Buchlovic se datuje již od 20. let 20. století, a to především k výstavbě komunikací do násypových a silničních těles. Větší rozmach dobývání bylo zahájeno až roku 1994 v několika etapách. Těžba štěrkopísků v rámci I. územní etapy byla rozdělena do celkem 6 těžebních etap. Do prostoru 1. etapy (tzv. staré štěrkovny) byla situována v současné době rekultivovaná skládka tuhých komunálních odpadů. Prostor těžebny 2. etapa je zahrnut v současné době pod území 5. etapy těžby a další 3. etapa je dnes součástí 4. etapy těžby. Jako poslední byla zahájena 6. etapa těžby. Dotěžení, či postupný deficit těženého materiálu pro silniční násypy v rámci 4. 5. a 6. etapy těžby vyvolalo potřebu otevření II. územní etapy. Takže II. územní etapa těžby zahrnuje rovněž 1. a 2. etapu (obr. 152–158).

Využití nevýhradních ložisek štěrkopísků Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách jsou zapotřebí pro výstavbu zejména silničních staveb v regionu, která s sebou nesou zvýšené požadavky na dostatečné množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa.

V současné době probíhá těžba na plochách 4. a 5. etapy. Pískovna Boršice – 6 etapa těžby se realizuje v k.ú. Boršice u Buchlovic na ploše cca 44 817 m². Objem vytěžitelných zásob suroviny v rámci 6. etapy těžby činil cca 690 000 m³ (při průměrné mocnosti těžené suroviny cca 25 m). Současná maximální roční kapacita těžby je cca 300 000 t (po navýšení těžby na cca 950 000 t). Celková plocha v rámci II. územní etapy, 1. etapa těžby činila cca 137 371 m², při průměrné mocnosti těžené suroviny cca 20 - 23 m. Maximální roční kapacita těžby je do 950 tis. t/rok na území celé pískovny, tj. pro 4., 5. a 6. etapu z I. územní etapy a pro 1. etapu z II. územní etapy + rekultivace. Pro navýšení roční kapacity těžby etap do 950 tis. tun rok v rámci I. územní etapy bylo vydáno rozhodnutí – závěr zjišťovacího řízení ze dne 7. května 2021 pod KUZL 19553/2021, že tento záměr nemůže mít významný vliv na životní prostředí a nepodléhá posouzení podle zákona.

Obr. 151: II. územní etapa těžby na ložisku Boršice.

Na území celé pískovny se všemi výše uvedenými etapami těžby proběhla zjišťovací řízení dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Součástí záměrů byly i návrhy rekultivace jednotlivých etap. V návaznosti na ukončení těžby v dalších etapách se předpokládá jejich rekultivace. Část ukládaných odpadů v rámci rekultivace pískovny se bude drtit a třídit na vyhrazených pozemcích 4. a 5. etapy těžby. Po dokončení rekultivace pískovny bude ukončen i provoz drcení a třídění odpadů.

Obr. 152: Etapizace na ložisku Boršice u Buchlovic.

Současně se zahajovanou 6. těžební etapou bude probíhat těžba štěrkopísků, tj. dotěžování jednotlivých nevytěžených etap. Celková kapacita ukládání odpadů + drcení odpadů + těžba štěrkopísků v rámci kumulace vlivů nepřesáhne 950 000 t/rok. Těžba štěrkopísků v max. kapacitě 950 000 t/rok byla předmětem předchozích zjišťovacích řízení. V současné době již probíhá rekultivace 4. a 5. etapy (využití odpadu k terénním úpravám) na základě povolení provozu zařízení dle § 21 odst. 2 zákona o odpadech (Rozhodnutí č. 88 ze dne 11. 11. 2021 č.j. KUZL 79841/2021) „Rekultivace pískovny Boršice – 4. a 5. etapa těžby”. Roční projektovaná kapacita zařízení je 300 000 t/rok.

Využívání odpadů k rekultivaci 4. a 5. těžební etapy v pískovně Boršice probíhá na základě schváleného „Plánu rekultivace pískovna Boršice – 4. a 5. etapa těžby”. Plán byl schválen v rámci rozhodnutí o změně využití území, vydaného Obecním úřadem Boršice, Odborem výstavby a ÚP, dne 4. 3. 2019 pod č.j. SU020/2019MZ. V uvedeném územním rozhodnutí jsou rovněž definovány podmínky ochrany hnízdišť zvláště chráněných druhů ptáků vily pestré a břehule říční. Nejvyšší body stávajících hnízdních stěn se pohybují v nadmořské výšce od 207,77 m n.m. po 205,30 m n.m. Hnízdní stěna bude zachována minimálně do úrovně 202,0 m n.m. Z této výšky bude následovat svah ve sklonu 1:1 do úrovně 200,5 m n.m., ve které se bude nacházet vrchní plato zrekultivovaného prostoru.

Technická rekultivace území 4. a 5. těžební etapy byla zahájena na úrovni těžební báze cca 180,0 m n.m. (maximálně dosažená a povolená hloubka těžby), ukončena bude na úrovni 200,5 m n.m.

Povolení provozu zařízení dle § 21 odst. 2 zákona o odpadech bylo vydáno dne 11. 11. 2021, č.j. KUZL 79841/2021. Nově je na části vyhrazených pozemků 4. a 5. etapy plánována mechanická úprava (drcení) a třídění odpadů. Tyto granulometricky upravené odpady budou využívány k zasypávání. Na části pozemků 4. a 5. etapy těžby bude umístěna mezideponie odpadů určených pro frakční úpravu (recyklaci) a vlastní technologie frakční úpravy odpadů.

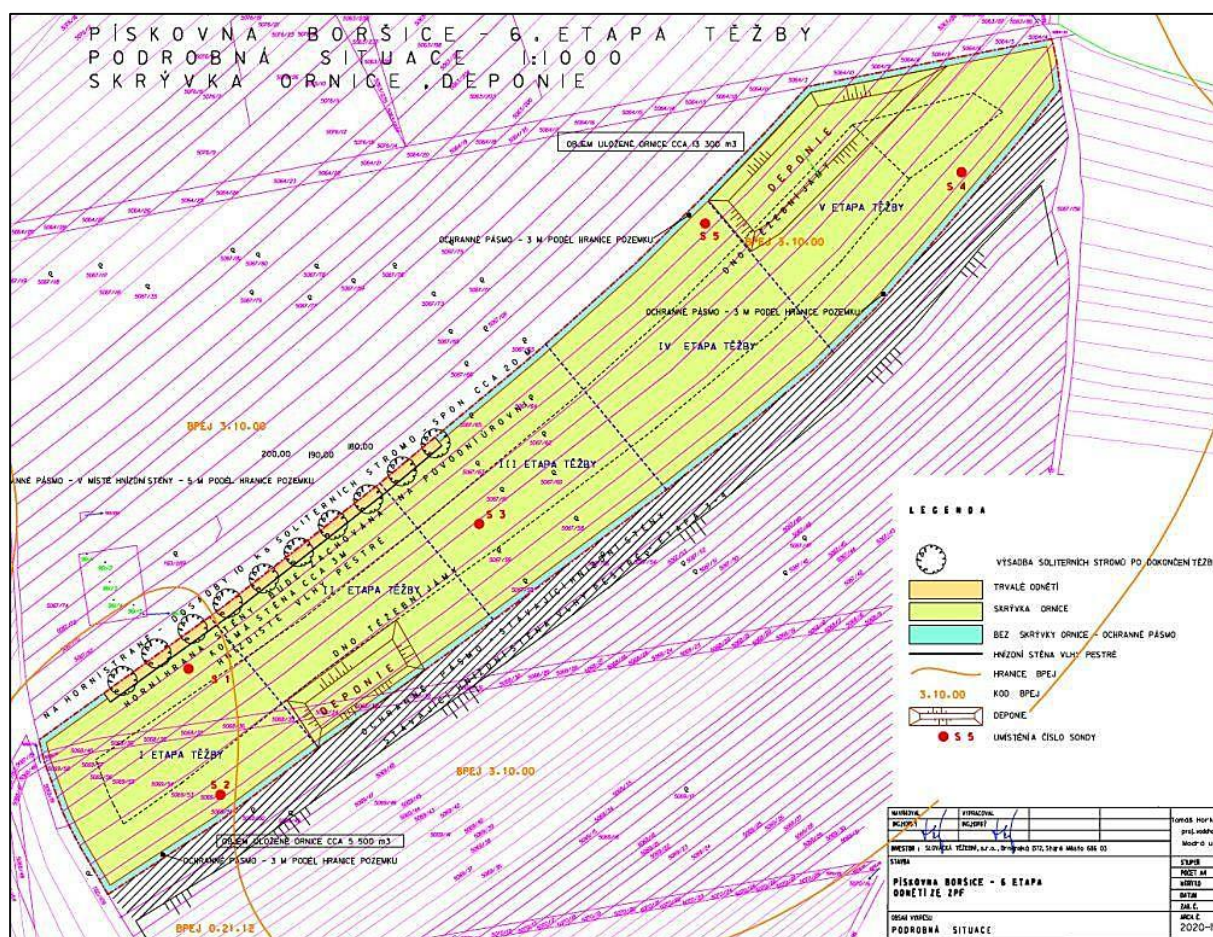

Obr. 153: Situace s vyznačením hranic Pískovny Boršice (červeně) a plochou pro drcení odpadů (zeleně).

Využívání odpadů k rekultivaci 6. těžební etapy v pískovně Boršice bude probíhat na základě schváleného „Plánu rekultivace pískovna Boršice – 6. etapa těžby v k.ú Boršice u Buchlovic“ na základě schváleného územního rozhodnutí o změně využití území pro účel „Plán rekultivace pískovna Boršice – 6. etapa těžby“, vydaného Obecním úřadem Boršice, Odborem výstavby a ÚP, dne 8. 7. 2021 pod čj. SU954/2021.

Pro rekultivaci 6. etapy těžby bylo předběžně zpracováno v souladu s § 6, odst. 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, Hodnocení rizika využití odpadů k zasypávání v zařízení „Rekultivace pískovny Boršice – 6. etapa těžby“. Technická rekultivace bude prováděna zavezením vytěženého prostoru vybranými inertními odpady. Předpokládá se využívání všech typů zemín a kameniva podle Katalogu odpadů, včetně zbytků po úpravě zeminy (vytříděného kameniva). Bude se jednat jak o výkopové zeminy z vlastního provozu pískovny, tak o neznečištěné, hygienicky nezávadné výkopové zeminy bez nežádoucích příměsí externího původu z výkopových prací v širším okolí místního regionu. K technické rekultivaci budou dále využívány granulometricky upravené stavební a demoliční odpady, především nevyužitelná směs cihelných a betonových odpadů. Technická rekultivace

Stavební a demoliční odpady, granulometricky upravené, budou rozprostřeny za využití těžebních či stavebních strojů na vrstvu o maximální mocnosti 0,40 m tak, aby tvořily drenážní a stabilizační vrstvu. Na tuto vrstvu budou rozprostřeny výkopové zeminy ve vrstvě o minimální mocnosti 1 m. Vrstvení materiálu proběhne v terasovitých řezech o šířce minimálně 15 metrů a výšce maximálně 8 metrů. Využívání granulometricky upravených stavebních a demoličních odpadů bude ukončeno na maximální výškové úrovni 198,5 m n.m. Dále budou využívány pouze nezávadné zeminy bez nežádoucích příměsí. S využitím veškerých výše uvedených odpadů bude provedena modelace území tak, aby dotčené pozemky mohly být navraceny do ZPF a opět zemědělsky využívány. Realizované násypy odpadů budou hutněny po vrstvách o mocnosti cca 30-40 cm. O veškerých odpadech, použitých na terénní úpravy, bude vedena evidence dle stávající platné legislativy. Pro terénní úpravy nebudou využívány odpady, u kterých není znám jejich původ.

475

Obr. 157: Celkový pohled na 6. etapu těžby na ložisku Boršice.

V návaznosti na postup těžby byly vypracovány plány rekultivace pro zbylé dvě etapy (1. a 2.) z II. územní etapy těžby. Předpokládá se obdobný způsob rekultivace napojením na sousední pozemky v úrovni těchto pozemků a navrácení do ZPF. Pro jednotlivé etapy budou zpracovány Plány rekultivace. V souladu s § 6, odst. 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, budou zpracována Hodnocení rizika využití odpadů k zasypávání. „Hodnocení rizika” budou přílohou provozního řádu. Technická rekultivace území II. územní etapy započne na bázi 180,0 mn.m. Jedná se o maximálně dosaženou a povolenou hloubku těžby. Terén rekultivovaného území bude ukončen v původní výšce pozemků před těžbou, tedy cca 200,00 až 203,75 m.n.m. Terén bude dosypán na původní úroveň (včetně podorniční a orniční vrstvy) to znamená, že bude plynule navázán na okolní terén (tedy ani vyvýšeniny ani deprese). Technická rekultivace vytěženého prostoru bude provedena zavezením vytěženého prostoru nebo jeho části výkopovými zeminami. Předpokládá se využití všech typů zemin a kameniva dle Katalogu odpadů, včetně zbytků po úpravě zeminy (vytříděného kameniva). Bude se jednat jak o výklizové zeminy z vlastního provozu pískovny, tak o neznečištěné, nezávadné výkopové zeminy bez nežádoucích příměsí externího původu z výkopových prací z širšího okolí místního regionu. K technické rekultivaci vytěženého prostoru budou dále použity vhodné rekultivační výrobky, především směsný cihelný recyklát, cihelný a betonový recyklát vhodný na použití při rekultivaci povrchu terénu vyjma aplikace na zemědělskou půdu. O veškerých zeminách a jiných přírodních materiálech použitých na terénní úpravy, bude vedena evidence dle stávající platné legislativy. Pro terénní úpravy nebudou používány zeminy a jiné přírodní materiály, u kterých není znám jejich původ.

Obr. 158: Těžebna Boršice.

Činnosti spojené s rekultivací všech na sebe navazujících vytěžených a těžných ložisek Boršice u Buchlovic jsou tedy:

- a) Ukládání dovezených odpadů bez nutnosti drcení, třídění a recyklace – všechny etapy těžby (roční projektovaná kapacita 300 000 t/rok)
- b) Drcení, třídění (recyklace) odpadů – na vyhrazených pozemcích části 4. a 5. etapy (roční projektovaná kapacita 300 000 t/rok), upravené odpady budou využity k zavážení vytěžených prostor pískovny
- c) Celková kapacita je 600 000 t/rok využívání (ukládání) ostatních odpadů
- d) Ukládání dovezených odpadů a rekultivace již v současnosti probíhá na pozemcích 4. a 5. etapy s kapacitou 300 000 t/rok. Nově vznikne zařízení, do kterého budou dováženy inertní odpady ke zpracování (drcení a třídění), upravené odpady budou využity k zavážení vytěžených prostor pískovny.
- e) Současně bude probíhat těžba štěrkopísků, tj. dotěžování jednotlivých nevytěžených etap. Celková kapacita ukládání odpadů + drcení odpadů + těžba štěrkopísků v rámci kumulace vlivů nepřesáhne 950 000 t/rok. Těžba štěrkopísků v max. kapacitě 950 000 t/rok byla předmětem předchozích zjišťovacích řízení.

Cílem využívání odpadů k zasypávání v prostoru po těžební činnosti v pískovně Boršice je vyrovnání vytěženého prostoru do úrovně okolních pozemků pro umožnění následné biologické rekultivace dle schválených plánů rekultivace. Současně s posuzovaným záměrem bude probíhat těžba štěrkopísků, tj. dotěžování jednotlivých nevytěžených etap. Celková kapacita ukládání odpadů + drcení odpadů + těžba štěrkopísků v rámci kumulace vlivů nepřesáhne 950 000 t/rok.

Cihelna Vážany – sanace a likvidace vytěženého ložiska v DP Vážany – dokončení I. etapy a provedení II. etapy

Cílem záměru je provedení sanace vytěženého dobývacího prostoru po těžbě cihlářských hlín. Sanace bude v tomto případě spočívat v zajištění a stabilizaci celého dobývacího prostoru Vážany formou vyplnění (zasypání) důlní jámy hutněnými inertními materiály v režimu odpadů, včetně provedení izolace a stabilizace svahu skládky TKO Města Kroměříž, který upadá do dobývacího prostoru a je v kontaktu s důlní vodou. Součástí sanace bude i likvidace důlních vod.

Práce na sanaci a likvidaci DP v rámci předkládaného záměru lze rozdělit na tyto části a etapy- a to dokončení 1 fáze I. etapy likvidace DP, dále provedení II. etapy likvidace a sanace DP a následně navazující 2. fáze s dokončením II. etapy se týká budoucí rekultivace. Plocha záměru se nachází v dobývacím prostoru ložiska cihlářských surovin, které bylo dobýváno jámovým lomem. Samotný záměr je pak projektován jako sanace, která povede k zahrazení následků bývalé těžby, ke stabilizaci celého území a odstranění rizik plynoucích z aktuálního stavu na lokalitě. V dobývacím prostoru bývalé cihelny ve Vážanech u Kroměříže byla těžební činnost ukončena v roce 1995. Rozhodnutím o odpisu zásob výhradního ložiska Vážany (3050400) vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu dne 19. 3. 1999 pod zn.: 6447/99/3130 byly zásoby ložiska Vážany vyjmuty z evidence zásob. Podmínkou vyjmutí důlního díla z evidence je provedení sanace a likvidace dobývacího prostoru. Nutnost provedení sanace a komplexní úprava území a územních struktur vytěženého ložiska vyplývá ze zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), a je zakotvena také v plánu otvírky, přípravy a dobývání ložiska, ve kterém se původně počítalo se zatopením prostoru, ale následně byla provedena změna na základě požadavku Města Kroměříž na využití dobývacího prostoru pro skládkování odpadů (obr. 159).

Způsob finální rekultivace na vytvořené sanační ploše je určen pro vytvoření parkové úpravy s přírodními prvky a heterogenním členitým povrchem s využitím místních půd, které budou skryty při realizaci II. etapy sanace o objemu min. 10 tis. m³. Jedná se o chudé půdu – zbytkový materiál z provozu bývalé cihelny (hlušina). Tento materiál je určený na konečné řešení povrchu části rekultivované plochy o min. výměře jednoho hektaru, kdy bude použit při modelaci nerovností ve výsledném tvaru cihelny, tj. valu kolem mokřadu, valu v centrální části, vyvýšenin při svahových okrajích výsledného území.

Etapa I. likvidace DP Vážany je povolena rozhodnutím ObÚ Brno, č.j. 08-1587/01-511-Sta ze dne 2. 5. 2001. Realizace I. etapy probíhá doposud na parcele č. 658/1 v k.ú. Vážany u Kroměříže a spočívá v návozu hutněné zeminy na kótu 202,8 m n. m (resp. 202,3 bez orniční vrstvy), a to dle Plánu likvidace I. etapy. Celkové množství návozu v rámci I. etapy zeminou bylo projektováno na 73 000 m³ a zbývá dokončit celkem 13 500 m³, což představuje již jen cca 18,5 % z celkového objemu I. etapy. V tomto prostoru pro dokončení I. etapy má být návoz dokončen na kótě 201,5 m n. m.

Při provozu Zařízení budou v rámci II. etapy využívány odpady kategorie „O“, zařazené podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů):

- 17 05 04 Zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03,
- 17 05 06 Vytěžená jalová hornina a hlušina neuvedená pod číslem 17 05 05,
- 17 01 02 Cihly.

Využívané odpady budou vhodné k zasypávání v souladu s podmínkami dle přílohy č. 5 k vyhlášce č. 273/2021 Sb. Cihla bude do zařízení přijímána upravená (granulometrie) v souladu s § 83 vyhlášky č. 8/2021 Sb. Plocha zařízení II. etapy činí 63 695 m², Celková projektovaná kapacita činí 622 154 m³ (tj. cca 1 119 877 tun) – z toho cca 13 500 t se počítá na parcele 658/1 a 658/3 v k.ú. Vážany u Kroměříže v rámci dokončení I. etapy a napojení na etapu II. Roční projektovaná zpracovatelská kapacita zařízení je max. 440 000 tun.

Cílem záměru ve II. etapě je provést sanaci formou vyplnění a stabilizace dobývacího prostoru inertními materiály v režimu odpadů (zemina a kamení, hlušina a cihla) s ponecháním dobývacího prostoru v této etapě jako mírné suché terénní deprese s menší vodní plochou (jezírkem). Současné menší jezírko evidované jako významný krajinný prvek (pozn. nejedná se o vodní plochu důlní vody) se v současné době nachází přibližně uprostřed dobývacího prostoru a v rámci realizace záměru bude přesunuto do finální polohy v severozápadní části, kde budou vytvořeny vhodné podmínky pro živočichy a rostlinstvo

dle doporučení biologickým posudkem. Část lokality je porostlá náletovou vegetací, která bude odstraněna, včetně nepůvodních invazních druhů. Při realizaci záměru bude proveden odlov ryb v souladu s biologickým posudkem a důlní vody budou postupně čerpány a odváděny. Při realizaci záměru bude prováděn biologický dozor, který bude postupy dohlížet a řídit.

Obr. 159: Návrh plánu rekultivace cihelny Vážany.

D. ANALÝZA POTŘEBY NEROSTNÝCH SUROVIN

5.1 Požadavky na nerostné zdroje

Tato kapitola je úzce spjata s budoucí poptávkou po drceném a těženém kamenivu, zejména pak po stavebním kamenivu a štěrkopiscích, jakožto nezbytných komoditách pro technickou realizaci plánovaných staveb nadmístního významu na území Zlínského kraje.

Maximum produkce stavebních surovin směřuje, a bude v kraji nadále směřovat, do krytí potřeb rozvoje dopravní a technické infrastruktury. Nutná potřeba stavebních surovin vychází z analýzy dosavadních trendů budování a úpravy silnic, dálničních obchvatů a železnic, bytové výstavby a staveb průmyslových zón. Potřeba stavebních surovin je rovněž nezbytná pro developerské projekty, bytovou výstavbu, pro dodávky do obaloven, do betonáren, pro regionální výstavbu, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů a železobetonových konstrukcí pro dopravní stavby, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb apod. Rozložení budoucích těžebních kapacit je třeba důkladně hodnotit vzhledem k jejich prostorové distribuci ve vztahu ke klíčovým investičním záměrům kraje (zejména pro potřeby všech projektovaných dopravních tras a veřejně prospěšných staveb). Prioritním kritériem využitelnosti ložisek je jejich umístění co nejbližší k plánovaným stavbám a dosažení co nejnižších synergických a kumulativních vlivů nákladní automobilové dopravy a snížení zatížení dopravou přes města a obce.

V souladu se závazným celostátním dokumentem *Státní surovinová politika ČR* je evidentní, že s ekonomickým vývojem přímo úměrně souvisí rozvoj výstavby obytných, provozních a průmyslových budov a dopravní infrastruktury. K tomu jsou nezbytné dostatečné zdroje stavebních surovin, zejména stavebního kamene a štěrkopísků, proto trvá vysoký zájem o stavební suroviny. Pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejbližší realizaci staveb. Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně právě regionální surovinové koncepce.

Stavební suroviny tedy budou zapotřebí zejména na:

- dobudování dopravní infrastruktury (výstavba dálnic, rychlostních komunikací a silničních obchvatů, modernizace železničních tratí a výstavba koridorů, např. pro kolejové svrsky a spodky a kolejová lože, pro násypové materiály zemních těles na konsolidační, sanačně aktivní, živíčné a cemento-betonové vrstvy, pro konstrukční vrstvy vozovek, pro betonové konstrukce a asfaltové směsi a materiál pro kryty vozovek),
- budování obslužné infrastruktury (výstavba průmyslových a administrativních center a pro výrobu stavebních hmot-betonárny a obalovny),
- ostatní stavební aktivity (protipovodňové úpravy aj.).

V současné době je projednaný další klíčový dokument *Dopravní sektorové strategie-Aktualizace 2017*, který představuje aktualizovanou základní resortní koncepci Ministerstva dopravy formulující priority a cíle v oblasti rozvoje dopravy a dopravní infrastruktury ve střednědobém horizontu do roku 2023 a v dlouhodobém horizontu až do roku 2050. Jedná se o aktualizaci platné koncepce, která byla schválena Usnesením vlády ČR č. 850 ze dne 13.11. 2013.

Dopravní sektorové strategie-Aktualizace 2017 definují stejně jako původní koncepce zásady pro efektivní a kvalitní zajištění provozování existující dopravní infrastruktury a obsahují principy pro určení priorit připravovaných rozvojových projektů při konkrétní výši finančního rámce. Tento dokument je předkládán vládě ČR jako plnění tohoto úkolu, přičemž zároveň reaguje na hlavní výzvy střednědobého i dlouhodobého horizontu. Hlavními důvody pro průběžné vyhodnocování a periodické aktualizace jsou zejména zajištění postupného rozvoje dopravní infrastruktury v jednotlivých dopravních módech na území České republiky v souladu se schválenou koncepcí při zohlednění aktuálních poznatků. Materiál *Dopravní sektorové strategie-Aktualizace 2017* obsahuje aktualizovaný

stav přípravy staveb obsažených ve jmenném seznamu infrastrukturních opatření, včetně posouzení jejich priorit ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu tak, jak byla tato opatření stanovena a hodnocena v platné koncepci. Materiál je zaměřen na železniční, silniční, vodní a leteckou dopravní infrastrukturu a na této infrastruktuře realizovanou dopravu, a to jak osobní, tak nákladní. Na základě předpokladů (prognózy) rozvoje dopravy jsou formulována doporučení pro rozvoj dopravní infrastruktury. Řešeny jsou i vzájemné vazby mezi jednotlivými dopravními módy.

Z hlediska distribuce stavebních surovin na všechny realizované či plánované liniové stavby uváděné v koncepci *Dopravní sektorové strategie-Aktualizace 2017* je zapotřebí vycházet z dostupnosti surovinových zdrojů.

V souvislosti s využíváním stavebních surovin, jakožto klíčové komodity nezbytné pro plánované veřejně prospěšné stavby, poukazujeme na velmi nepříznivou až kritickou situaci nízkých disponibilních vytěžitelných zásob stavebního kamene v některých krajích. Řada ložisek stavebních surovin je dotěžována, popř. je již ve velkém stupni před dotěžením a jejich objemy disponibilních/vytěžitelných zásob nepřesahují 1 mil. m³. To znamená, že se jedná o ložiska, která nemohou dlouhodobě saturovat potřebné výrobové sortimenty stavebního kameniva na plánované dopravní stavby celostátního a krajského významu, obzvláště, když na řadě z těžených ložisek se výrazně zhoršila kvalita dobývané suroviny, která tímto nejsou schopna naplňovat požadavky trhu jak v potřebných objemech, tak i kvalitě. Z důvodu markantního ubývání kvalitních zásob ložisek stavebního a těženého kameniva a z důvodů poptávky po vyšší kvalitě sortimentních skladeb dochází v některých případech k nutnosti expedice suroviny vyšších kvalitativních tříd na delší vzdálenosti. To s sebou přináší větší zatížení komunikací a zatížení životního prostředí a zároveň také zvýšení ceny kameniva. Z tohoto důvodu je nutné nacházet takové rezervní zdroje, aby byla minimalizována délka dovozových tras a s tím spojené ekonomické náklady a negativní environmentální vlivy jejich přepravy. Dopady spojené s přepravou jsou přitom při transportu hromadných substrátů, jako je kamenivo, nejvíce problematické. Minimalizace délky přepravních tras a jejich přemístění na rychlostní komunikace a dálniční síť je z hlediska environmentálních vlivů nanejvýš žádoucí. Využívání místních ložisek je pro ochranu životního prostředí přínosné, neboť minimalizuje dopravu surovin na velké vzdálenosti.

Polohu některých rezervních, doposud nevyužívaných ložisek stavebních surovin lze přitom hodnotit jako výhodnou právě vzhledem k jejich umístění a k poloze plánovaných klíčových dopravních staveb. Bohužel, současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům nalézt potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů (tj. geologických průzkumů, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely). Velmi složitý a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů vede k tomu, že se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou, a to zejména surovin potřebných pro stavebnictví. Faktory, které ovlivňují tento stav, jsou mimo jiné často obtížně řešitelné střety zájmů mezi vlastníky pozemků a těžaři, naplnění velmi přísných požadavků týkajících se zájmů ochrany a přírody a vlastně i ostatních dílčích složek životního prostředí. Vznik obecně negativní zkušenosti veřejnosti s těžbou nerostných surovin k tomuto nežádoucímu vývoji přispívají i mediální kampaně, které často již v průběhu správního řízení o povolení dobývání ložiska prezentují jakoukoliv nepřipustnost těžby za jakýchkoliv podmínek v dané konkrétní lokalitě, a to bez možnosti konfrontace a aplikace kompromisních návrhů. Zásadní a značně komplikovanou otázkou ve správních řízeních zůstává stanovení okruhu účastníků řízení.

Většina současných zdrojů kameniva byla otevřena ještě před rokem 1989, v lepším případě některá ložiska štěrkopísků v 90. letech 20. století. U většiny velkých klíčových zdrojů kameniva je jejich reálná životnost 10-20 let. Z toho vyplývá, že pokud by byl nyní ihned zahájen proces "oživení" některého důležitého ložiska kameniva, pak jeho uvedení do těžby nelze předpokládat rozhodně dříve než v letech

2030 až 2040, a to už bude mnoho stávajících ložisek neaktivních. Bez nějaké podstatné změny v nastavení všech kroků umožňujících využití ložisek kameniva k tomuto „kritickému“ stavu nepochybně dojde.

Mnohdy se tento trend bagatelizuje a argumentuje se tím, kolik máme zásob kameniva a že v případě potřeby je dovezeme z jiných států. Zásoby kameniva, se kterými operuje stát, jsou pouze zásoby geologické a objem reálně dosažitelných (tzv. vytěžitelných zásob) v rámci kraje lze stanovit na maximálně 20 % z celkového čísla. Úvahu, že kamenivo dovezeme ze sousedních států (např. Polsko, Slovensko), používají i tyto státy ve svých surovinových "předpokladech", takže finálně budeme absurdně my kamenivo importovat od nich a oni od nás.

Nákup kvalitního přírodního kameniva ze zahraničí je například u stavebního kamene negativně ovlivněn charakteristikou geologického prostředí našich nejbližších sousedů, ze které je zřejmé, že tyto státy se buď již nacházejí, nebo se dostanou do stejné situace, jako my v České republice. Podíváme-li se na situaci detailněji, pak:

- Slovensko je z větší části tvořeno vápencovými horninami, které nejsou vhodné pro výrobu drážního kameniva ani drceného kameniva do cementobetonového krytu, tak asfaltových směsí,
- Polsko má ložiska stavebního kamene jen v těsné blízkosti naší hranice, pak jsou jen nížiny, kde jsou plavné písky. Výroba drážního kameniva je situována do těsné blízkosti naší hranice, ale v podstatě pro převážnou část území Polska, veškeré kamenivo se v Polsku přepravuje na poměrně velké vzdálenosti až 600 km,
- Rakousko má podobné geologické poměry jako Slovensko, takže větší část tvoří dolomity a vápence ty jsou pro výrobu drážního kameniva frakcí nevhodné. Rakousko již v dnešní době nakupuje materiály pro výstavbu svých vysokorychlostních železnic v České republice,
- Německo má rozmanitější geologickou strukturu a nachází se tu i více ložisek, které představují vhodný materiál pro drážní stavby. Bohužel, má však i oblasti, kde jsou jen vápencové a dolomitové horniny a v okolí pobřeží jsou jen plavené písky, které jsou nevhodné pro drážní stavby, navíc, některé české lomy dodávají materiál pro stavby německých železnic již v současnosti.

Z výše uvedeného souhrnu vyplývá, že případné úvahy o nákupech přírodního drceného kameniva z blízkého zahraničí zůstane jen teoretickým předpokladem, který nemá nic společného s aktuálním a skutečným stavem v ČR.

Pokud pro zjednodušení budeme brát za fakt, že spotřeba kameniva je dlouhodobě na úrovni 5 až 7 t/obyvatele (toto číslo již bere v úvahu i co největší využití recyklátů).

Záměry plánovaných staveb na území Zlínského kraje jsou v souladu s klíčovým plánem hospodářské obnovy Evropské unie (EU), resp. Národním plánem obnovy České republiky, schváleného usnesením vlády České republiky č. 467 ze dne 17. 5. 2021. Národní plán obnovy je strategickým celostátním dokumentem pro oživení ekonomiky a podléhá schválení Evropskou komisí a Radou Evropské unie.

Národní plán obnovy obsahuje priority vlády ČR a jeho jednotlivé komponenty, včetně finančních alokací jsou navrženy tak, aby pomohly vyvést českou ekonomiku z krize vyvolané zejména pandemií COVID-19 a přispět ke splnění reformních a investičních požadavků. Je tvořen investicemi a reformami přehledně učenými do 6 hlavních pilířů plánu, mimo jiné do klíčového pilíře č. 2. „Fyzická infrastruktura a zelená tranzice“, jehož součástí je i klíčové plnění bodu 2.7 „Církulární ekonomika a recyklace a průmyslová voda“, bodu 2.8 „Revitalizace území se starou stavební zátěží“ a zejména bodu 2.1 „Udržitelná a bezpečná doprava“.

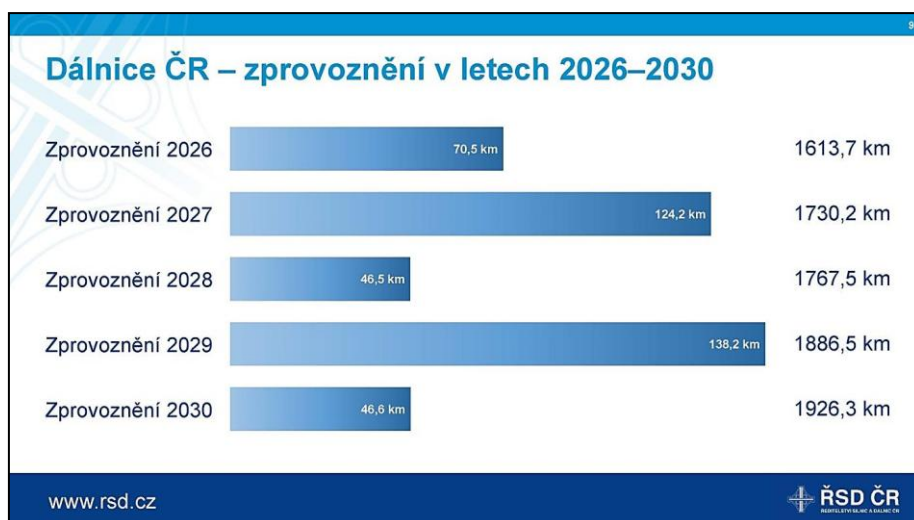
V následujícím textu se detailně zaměříme na významné plánované nebo již v současnosti zahájené stavby dopravní infrastruktury, rozdělené podle jejich účelu na železniční, silniční a letecké. Rovněž budou zmíněny významné veřejně prospěšné stavby technické infrastruktury (např. stavby

protipovodňové ochrany, stavby pro zásobování elektrickou energií, plynem a vodou, produktovody, ropovody atd.).

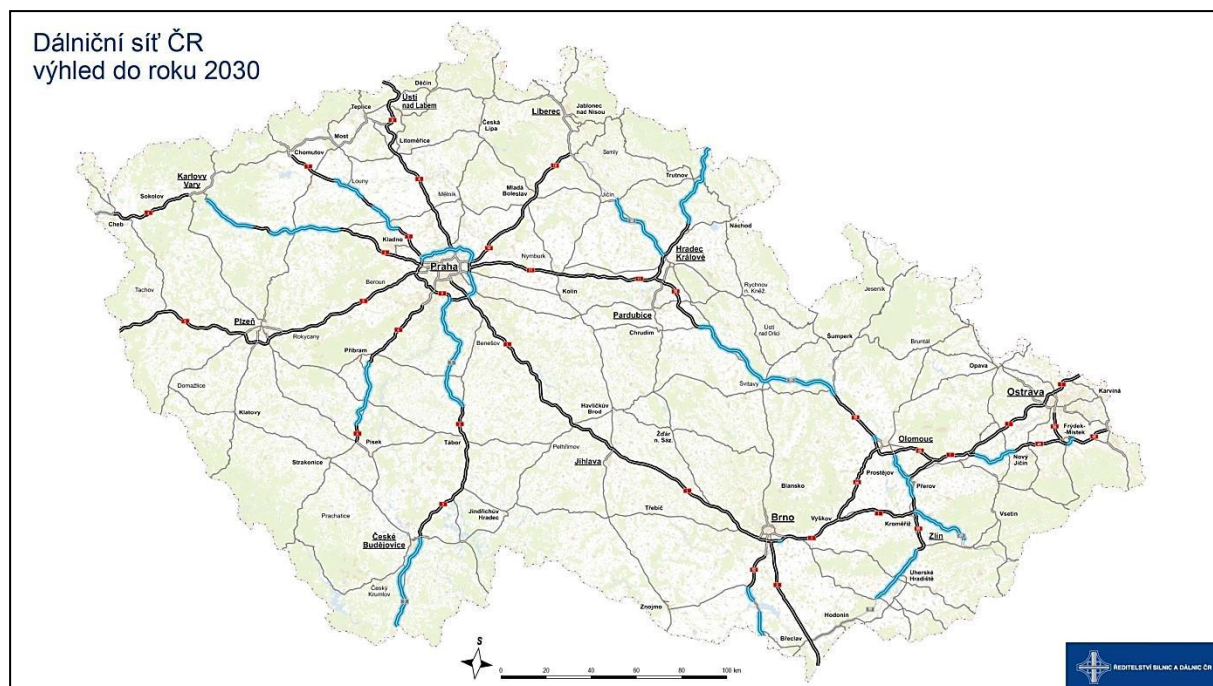
Celkově dopravní infrastruktura v České republice je nedostatečná a ve špatném stavu, na tom se shoduje většina stavebních firem. Novou výstavbu komplikuje především nedostatek financí, zdoluhavá a složitá stavební legislativa a také i nedostatek některých druhů frakcí kameniva (výrobní frakce DDK 0-4, 2-4, 2-5 a 4-8 mm, a výrobní frakce HDK 8-11, 11-16, 16-22, 8-16, 16-32 mm a drážní šterkodrtě 32-63 mm a dále u šterkopísků frakce 4-8-16 mm). Ve srovnání s okolními státy byla výstavba nových silnic a dálnic v Česku v posledních letech velmi pomalá a nedostatečná, a to i přes rekordní výstavbu infrastruktury v letech 2022–2024.

Zlepšení špatné situace v oblasti silnic a dálnic by pomohla především úprava legislativy a menší administrativní zátěž při výstavbě. Výstavba obchvatů měst je podle stavebních společností velmi důležitá, nové obchvaty by snížily dopravní ruch ve městech a měly by i pozitivní vliv na zvýšení bezpečnosti občanů. Podle ŘSD činí celková délka dálniční sítě ČR 1502,4 km. Základní dálniční síť v ČR bude po dokončení v letech 2033-2035 přibližně 2000 kilometrů. Podle oficiálních veřejně dostupných informací ŘSD je 40 projektů na výstavbu dálnic a silnic o délce 193,8 km v realizaci, v přípravě ŘSD je 68 projektů v délce staveb 381,8 km, a ve veřejné soutěži je dalších 14 projektů v délce staveb 80,3 km. Plánovaný počet cca 230 staveb ŘSD (silnic a dálnic) zahájených od roku 2024 do roku 2028 tvoří celkovou délku 157,6853 km a zahrnují celkovou spotřebu kameniva o objemu 57 879 392 tun. Podle Plánu na rozvoj dálniční a silniční sítě ČR do roku 2050 stát plánuje dalších přes 630 km nových silnic a dálničních spojek mezi krajskými městy. Podle plánů by mělo přibýt také 95 kilometrů vedlejších koridorů. Nicméně současná dopravní infrastruktura je stále poddimenzovaná a nekvalitní. Na začátku roku 2024 bylo v realizaci celkem 247 km dálničních a silničních projektů, konkrétně 148,2 km dálnic a 98,8 km silnic I. třídy a probíhá obrovské množství prací na rekonstrukcích dálnic, silnic vč. mostních objektů. V plánu je zahájit ještě dalších více než 20 km nových úseků, na silnicích I. třídy pak do konce roku ve stejném období ještě dalších 22,0 km (6 staveb). Nejen neefektivní legislativa, ale i absence Národního investičního plánu negativně ovlivňuje projekty výstavby nové infrastruktury. Páteří dopravní infrastruktura je bohužel stále nekompletní a ve srovnání se západními státy Evropské unie patří k nejhorším. Kvalitní dopravní síť je naprosto nezbytná pro rozvoj ekonomiky i společnosti. Za posledních deset let se v Česku postavilo průměrně jen 20 km dálnic, zatímco v Polsku to byl více než desetinásobek. Opomíjet nesmíme ani železnici a výstavbu vysokorychlostních tratí.

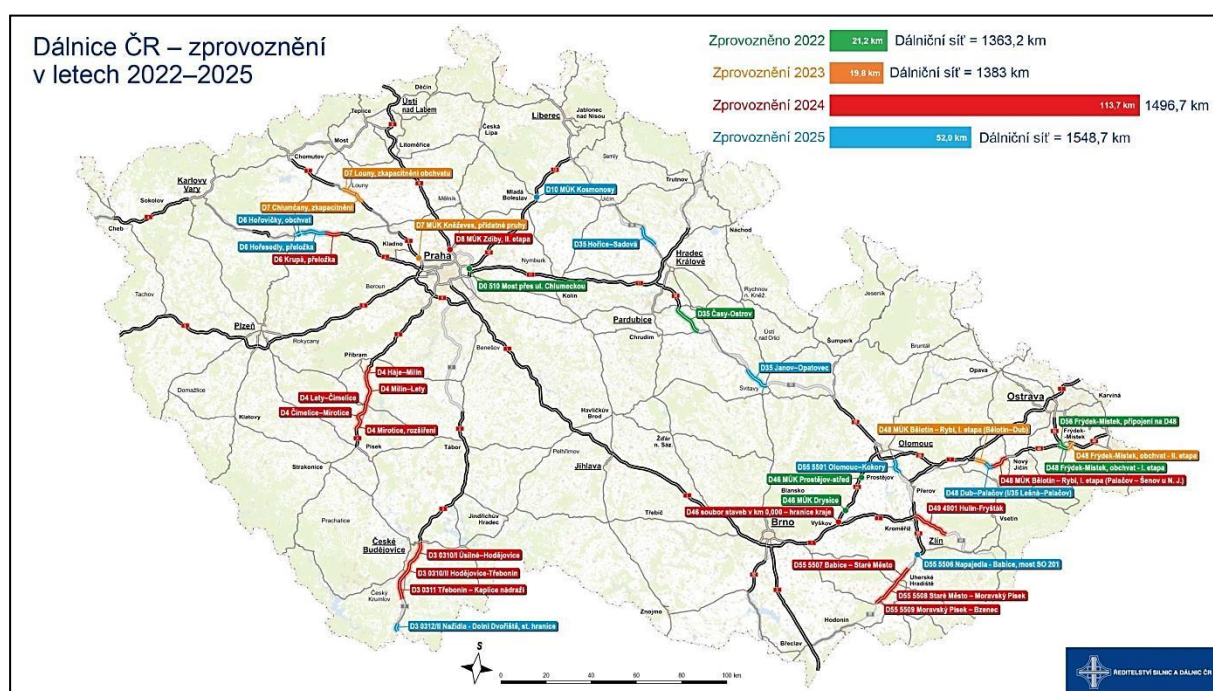
Jednotlivé plány staveb na území ČR, se zřetelem na území Zlínského kraje, jsou uvedené v následujících obrázcích 160 až 165.

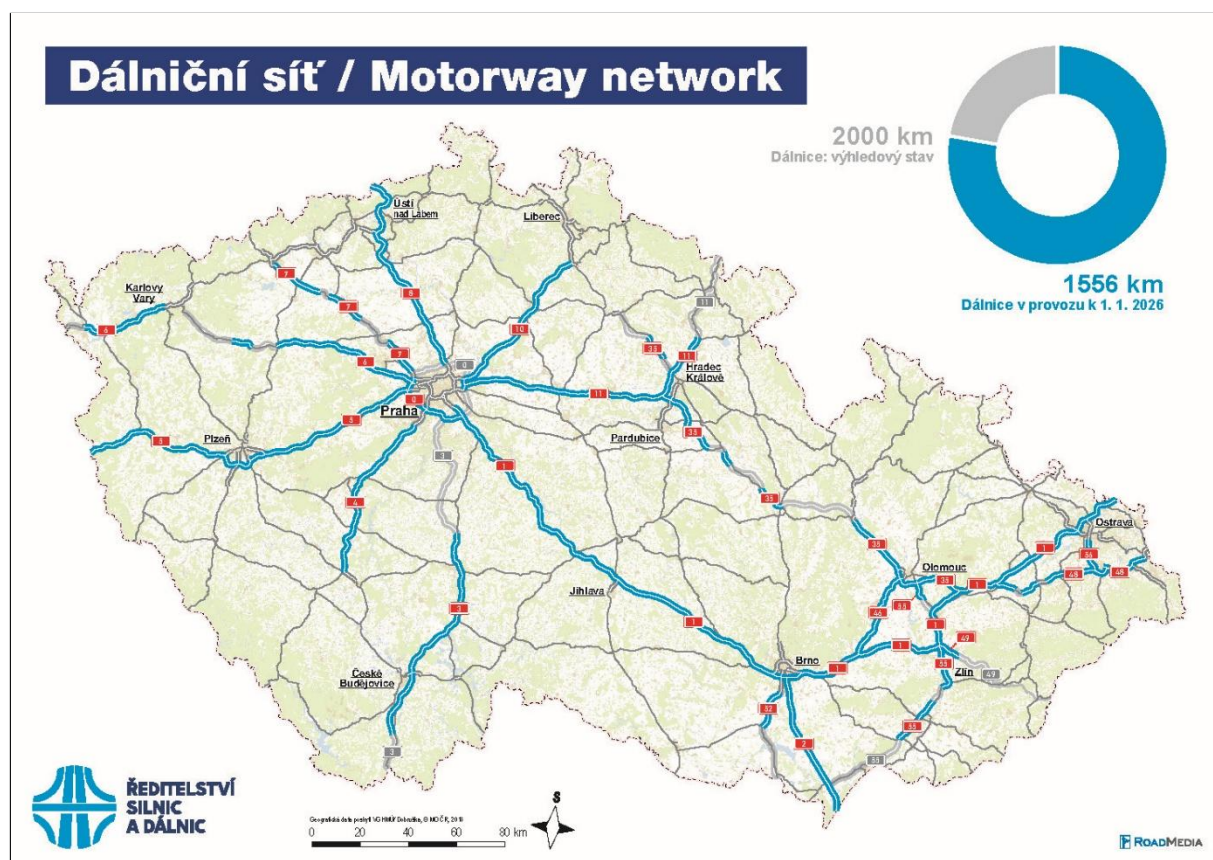
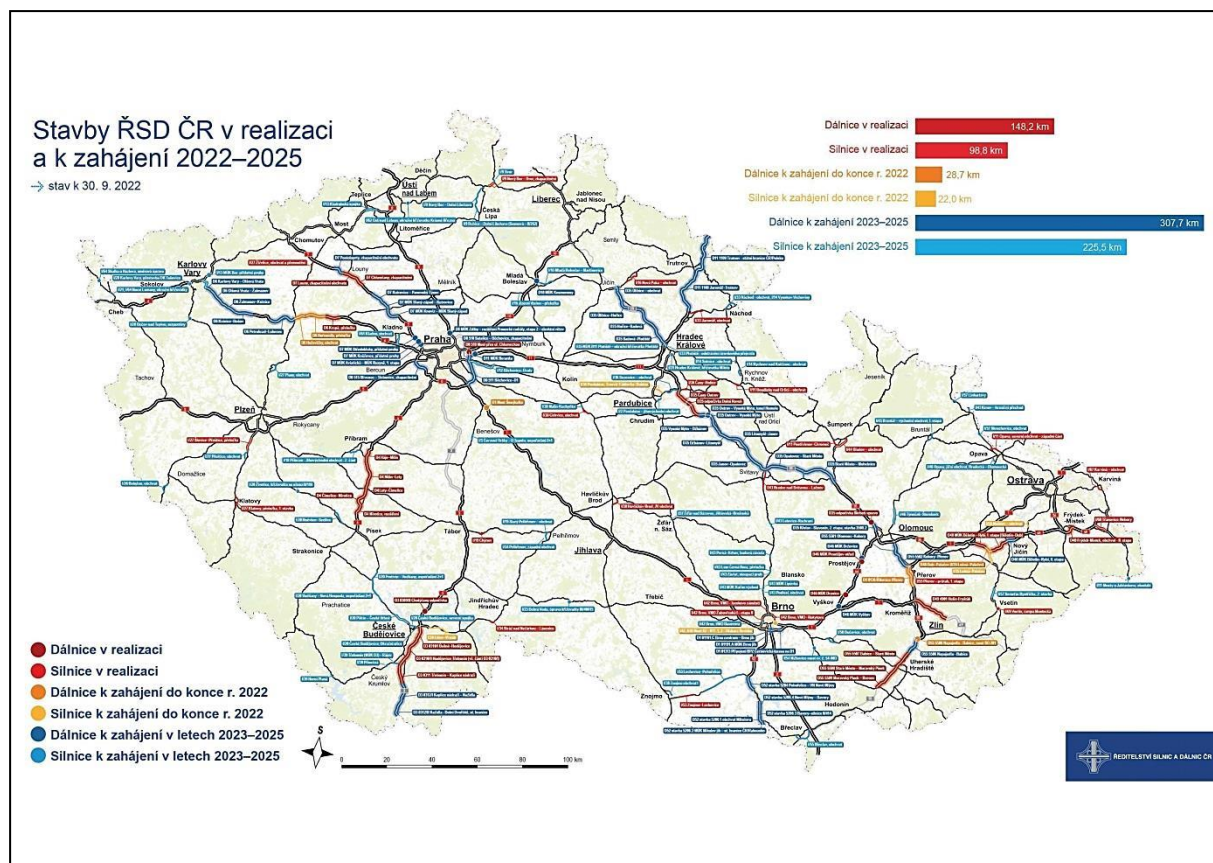
Obr. 160: Graf zprovoznění dálnic v ČR v letech 2026–2030.

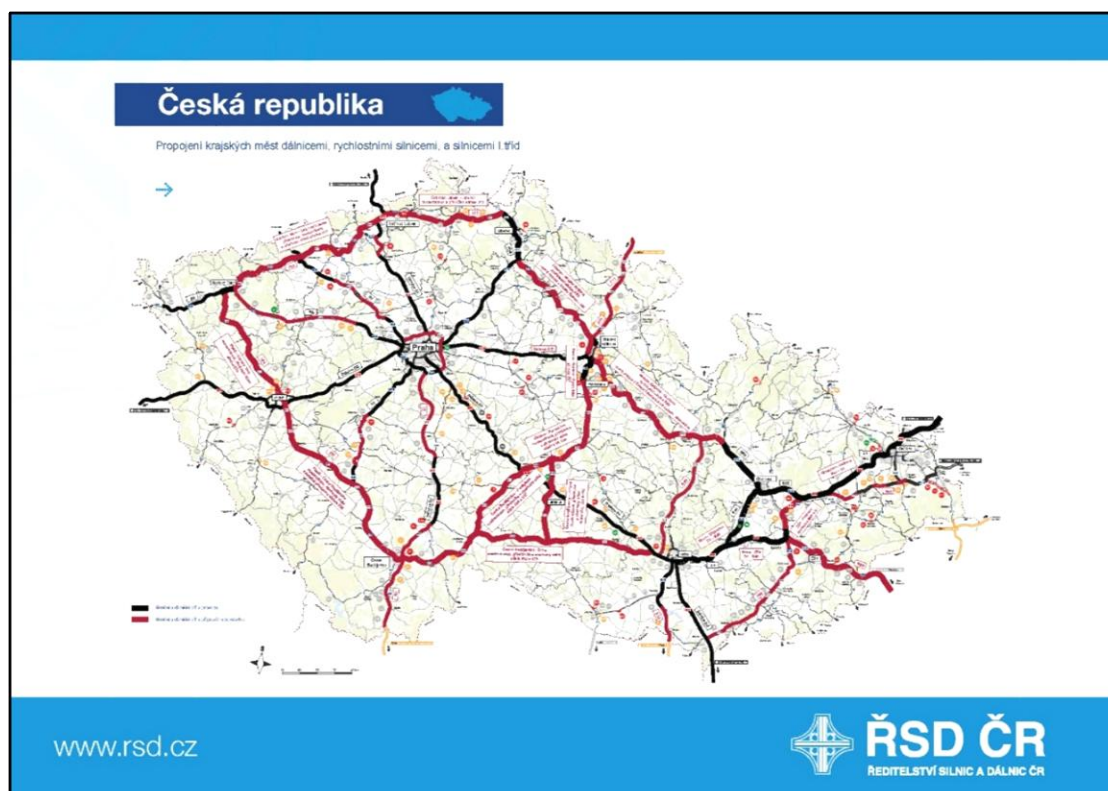
Obr. 161: Dálniční síť ČR výhled do roku 2030.

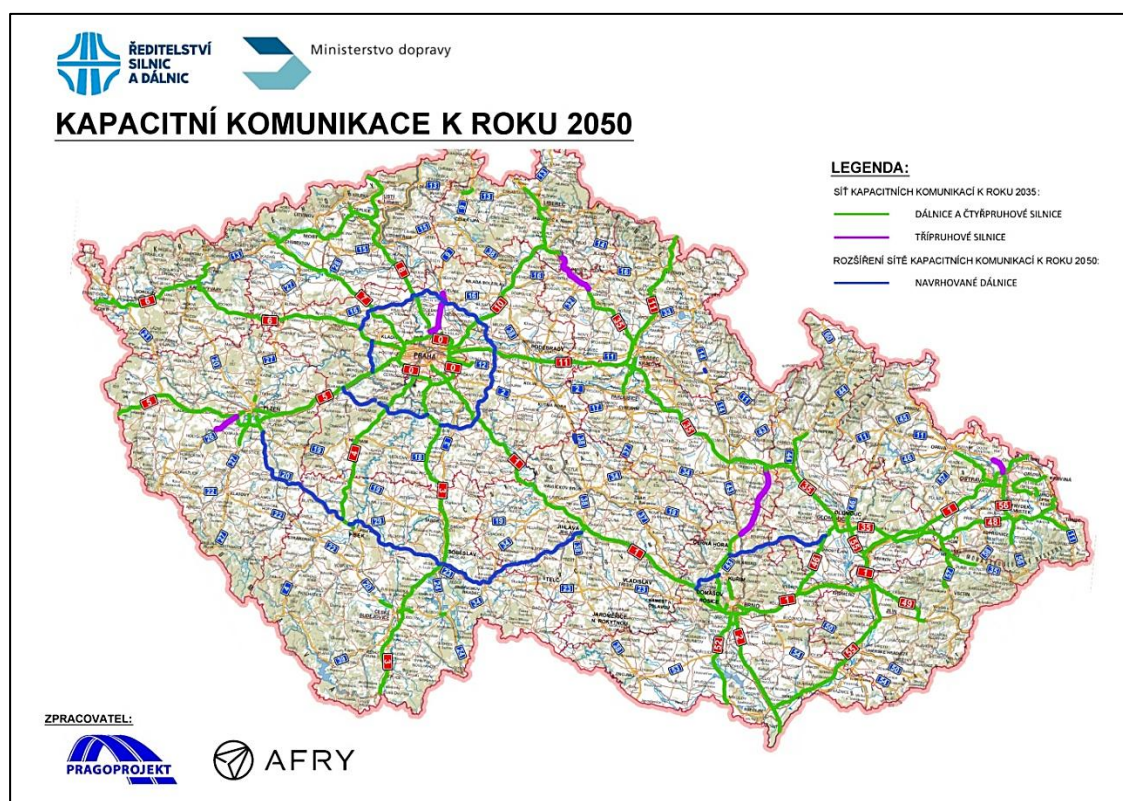
Obr. 162: Dálnice ČR - zprovoznění v letech 2022–2025.

Obr. 163: Stavby ŘSD ČR v realizaci a k zahájení 2022–2025.

Obr. 164: Stavby ŘSD ČR v realizaci a k zahájení 2030–2050.

Obr. 165: Stavby ŘSD ČR v realizaci a k zahájení do 2050.

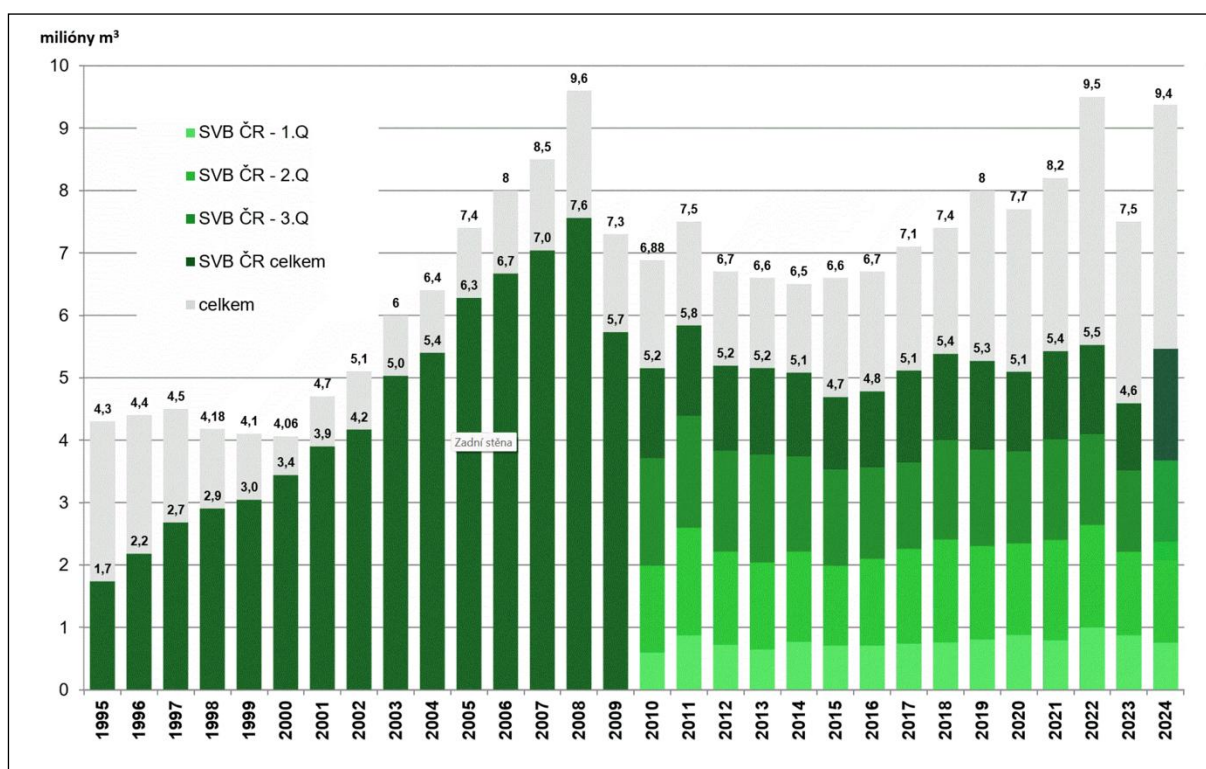
Jak vyplývá ze zpracované I. a II. etapy „Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury“ z let 2022 až 2024/2025 od Ředitelství silnic a dálnic ČR a Správy železnic, s.p., celková roční produkce těžného a drceného kameniva (tj. šterkopísků a stavebního kamene) v ČR činí cca 65-69 mil. t (stav k 1. lednu 2024) a z toho spotřeba kameniva pro stavby v gesci Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.o., činí cca 30–40 % a pro ostatní stavby do betonáren a obaloven, pro stavby železničních koridorů a jejich modernizaci a dále VRT a v neposlední řadě stavby regionálního významu a developerské projekty, činí spotřeba cca 60–70 % z celkových ročních objemů těžby kameniva. Z toho vyplývá, že jenom pro strategické dopravní stavby a nezbytnou údržbu dopravní infrastruktury se spotřebuje až 40 % celkového vytěženého objemu kameniva za rok. Zbývajících 60 % z celkové roční produkce na území ČR zahrnují potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávky pro developerské projekty, bytovou výstavbu, dodávky do obaloven, do betonáren, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů a železobetonových konstrukcí pro železniční stavby a plánované VRT, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb. Další nezbytné objemy kameniva budou zapotřebí pro tzv. gigastavby, modulární reaktory, dostavbu 4 bloků jaderných elektráren apod. Spotřeba kameniva je dlouhodobě v průměru na úrovni 6,5–7 t/obyvatele. Těžené kamenivo (šterkopísky) a drcené kamenivo (stavební kámen) tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a použití do obaloven, takže je to pro betonáře a obalovny, naprosto zásadní surovina, bez které se neobejdeme. Je třeba si navíc uvědomit, že ne všechna ložiska kameniva jsou do betonu a obaloven použitelná. Infrastrukturní stavby musí být dimenzovány na minimální životnost 100 let a to vyžaduje kvalitní vstupní suroviny. Stejně tak konstrukční betony v pozemním stavitelství či předpjaté stropní panely vyžadují prvotřídní kamenivo, kterým dnes disponují už jen některé lokality.

V současnosti působí v České republice na trhu přes 200 obchodních společností, které disponují více než 465 betonárnami (stav 2023). Za poslední roky se pohybovala spotřeba betonu (výroba transportbetonu a prefabrikátů v ČR) min. 18,4 mil. m³/rok. Na celkový objem roční produkce transportbetonu a výroby prefabrikátů v ČR je zapotřebí min. 16,560 mil. tun drobné frakce 0/4 mm těžného kameniva a 17,480 mil. tun hrubého těžného kameniva frakce 4/8, 8/16, 11/22 mm. V tomto celkovém objemu potřeby a výroby kameniva není započtená spotřeba pro regionální a lokální stavby, které se mohou na území ČR pohybovat v řádech jednotek miliónu tun.

V celkovém objemu potřeby a výroby kameniva není započtená spotřeba pro regionální a lokální stavby, opravy místních komunikací, dodávky pro soukromé a developerské projekty, popř. na stavby vodních přehrad, potřeby pro celostátně významné velké energetické stavby (dostavby jaderných bloků EDU, popř. ETE a modulárních reaktorů), které se mohou na území ČR pohybovat v desítkách miliónu tun. Z pohledu objemu výroby betonu to bude znamenat výrazné navýšení objemů kameniva až 8 mil tun na dostavbu jaderných bloků EDU a také další velké objemy kameniva na produktovody a dopravní infrastrukturu k této elektrárně. Další velké objemy se předpokládají na vybudování zázemí pro výstavbu modulárních reaktorů (Pruněrov-Tušimice, Ledvice - Bílinsko, Vřesová-Sokolovsko, popř. Mělník, dále Dětmárovice na Karvinsku, poblíž Temelína apod). V silničním stavitelství je zásadní, že R–recyklát se stal za poslední roky nedostatkovým zbožím a spotřeba asfaltových směsí za rok 2024 byla o cca 2 mil. tun vyšší než v roce 2023 a činila cca 8–8,5 mil tun.

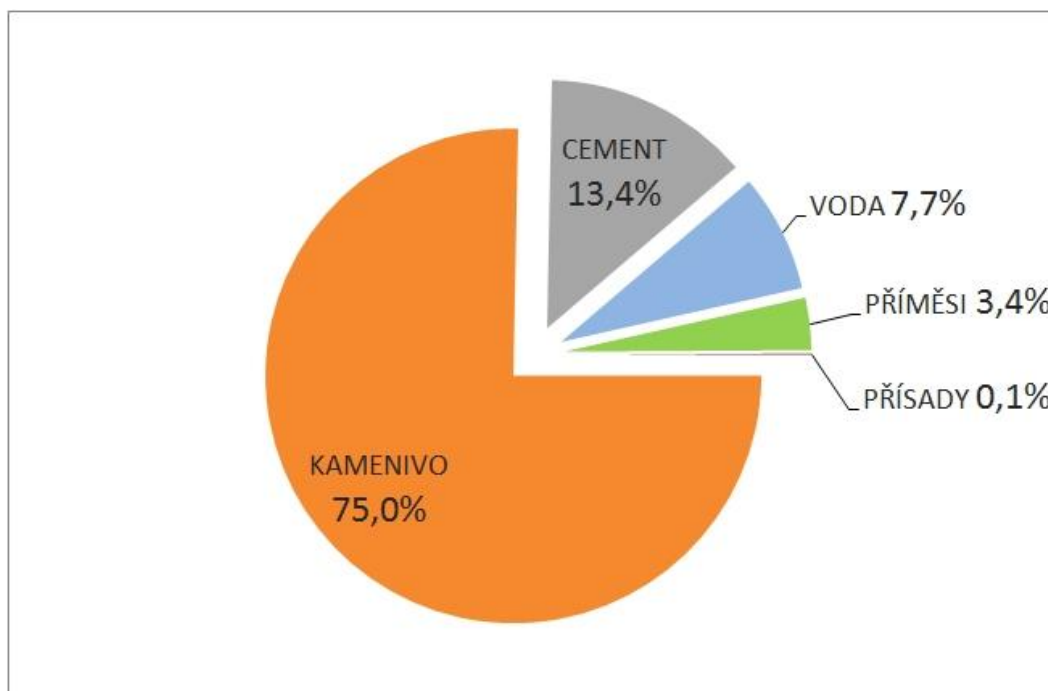
Jenom výroba prefabrikátů v ČR zahrnuje výrobu stropních předpjatých panelů, kanalizačních trub, pohledových betonů, drobných betonových výrobků, dále nepředpjaté i předpjaté konstrukční prefabrikáty, tyčové, plošné i prostorové prefabrikované prvky, dutinové stropní panely, schodiště a základové prefabrikáty, protihlukové stěny, soklové panely a sloupky pro redukci hluku v blízkosti silnic a železnic. Rovněž zahrnuje prvky sloupů, průvlaků, stropní dutinové předpjaté panely, výtahové šachty, schodiště a stěnové prvky, liniové odvodnění, uliční vpusti, sorpce a filtrace, drenážní šachty, obrubníky, silniční a zastávkové panely, svodidla, opěrné zdi uhlové, jímky, vodoměrné šachty, studny, vsaky, zdici a bednicí tvárnice, příkopové žlaby, betonové schody, palisády, zavětrování a další.

Na betonárnách se nejčastěji používají tyto frakce: 0 / 1, 1 / 2, 0 / 4, 4 / 8, 8 / 16, 11 / 22 mm. V tomto případě na poslední roky se pohybovala spotřeba betonu (výroba transportbetonu a prefabrikátů v ČR) min. 18,4 mil. m³/rok. Nejběžnější objemová hmotnost betonu je mezi 2000 — 2600 kg/m³. V rámci propočtu budeme uvažovat, že 1 m³ betonu zahrnuje cca 250 – 450 kg cementu a zejména min. 1850 kg kameniva (z toho cca 900 kg drobné frakce šterkopísků 0/4 mm a cca 950 kg hrubého kameniva – šterkopísků frakce 4/8, 8/16, 11/22 mm) a také vodu, eventuální příměsi a přísady (recykláty a popílky), které zlepšují jeho vlastnosti. Na celkový objem roční produkce transportbetonu a výroby prefabrikátů v ČR je zapotřebí min. 16,560 mil. tun drobné frakce šterkopísků 0/4 mm a 17,480 mil. tun hrubého kameniva – šterkopísků frakce 4/8, 8/16, 11/22 mm. A v tomto celkovém objemu potřeby a výroby kameniva není započtená spotřeba pro regionální a lokální stavby, které se mohou na území ČR pohybovat v řádech jednotek miliónu tun. Vývoj celkové produkce transportbetonu v ČR (v mil tun) poukazuje následující graf.

V období 2014–16 rostla produkce transportbetonu jen zvolna, větší akceleraci je možno zaznamenat počínaje rokem 2017. Do maxima roku 2008 však chybí 20 %. Možnou příčinou je i to, že v důsledku hospodářského propadu došlo k přerušení přípravy nových investic, zejména v dopravní infrastruktuře. Z grafu je rovněž patrné, že podíl výrobců transportbetonu sdružených ve Svazu výrobců betonu ČR po roce 1995 narůstal s růstem členské základny a následně kolísal dle vývoje počtu členů SVB ČR. Výše uvedený graf nezahrnuje celkovou výrobu betonu v ČR, tedy například výrobu prefabrikátů. Z celkového počtu betonáren je možno odhadovat, že instalovaný teoretický výkon je více jak dvojnásobný, než je reálná roční výroba transportbetonu v ČR. Výroba prefabrikátů v ČR zahrnuje výrobu stropních předpjatých panelů, kanalizačních trub, pohledových betonů, drobných betonových výrobků, dále nepředpjaté i předpjaté konstrukční prefabrikáty, tyčové, plošné i prostorové prefabrikované prvky, dutinové stropní panely, schodiště a základové prefabrikáty, protihlukové stěny, soklové panely a sloupky pro redukci hluku v blízkosti silnic a železnic. Rovněž zahrnuje prvky sloupů, průvlaků, stropní dutinové předpjaté panely, výtahové šachty, schodiště a stěnové prvky, liniové odvodnění, uliční vpusti, sorpce a filtrace, drenážní šachty, obrubníky, silniční a zastávkové panely, svodidla, opěrné zdi uhlové, jímky, vodoměrné šachty, studny, vsaky, zdící a bednicí tvárnice, příkopové žlaby, betonové schody, palisády, zavětrování a další.

Beton je stavební materiál vytvořený smícháním cementu, drobného a hrubého kameniva, vody a eventuálních přísad a přísad, které zlepšují jeho vlastnosti. Následující graf názorně a přibližně ilustruje hmotnostní podíl jednotlivých složek betonu.

Cíle hospodářské strategie státu z roku 2026

V souladu s hospodářskou strategií státu z roku 2026 se upozorňuje na fakt, že dochází k vážným strukturálním problémům v dostupnosti bydlení a efektivitě výstavby. Dostáváme se tak do naprosto specifické situace, kdy v tržním prostředí existuje v oblasti výstavby bytů větší poptávka než nabídka, což determinuje ceny, které patří v přepočtu na kupní sílu k nejvyšším v Evropě. Výstavba bytů je pomalá, složitá a zbytečně se prodražuje. Celkové náklady na výstavbu odpovídají ekonomické výkonnosti, avšak strukturálně jsou nevyvážené. Stavební materiály jsou poměrně drahé (na úrovni Německa, viz analýza Turquoise Economics, 2025), a to nejen kvůli koncentraci dodavatelů, ale i z důvodů vysokých cen vstupů, zejména energií. Z tohoto důvodu by měla Česká republika zjistit stabilní, soběstačný a udržitelný přístup k surovinám pro průmysl, stavebnictví i energetiku. Základem je efektivní využití domácích zdrojů nerostných surovin - zrychlení povolovacích procesů pro těžební a recyklační projekty a zejména zjednodušení územního plánování využívání domácích zdrojů. Cílem je rovněž posílit moderní recyklační a zpracovatelské kapacity, vyšší zhodnocení obnovitelných surovin (především SDO) a zajistit rychlejší a předvídatelné povolovací procesy. Nedílnou součástí je rozvoj recyklace a cirkulární ekonomiky - pilotování a zavádění povinných podílů recyklovaných stavebních hmot ve veřejných zakázkách s cílem dosáhnout agregátně min. 20% do 2030 (MMR, MPO) a zavedení digitálního pasu stavebních materiálů a výrobků pro sledování a opětovné využití.

Důležitým programem je nastavení výrazně rychlejšího stavebního řízení a jednodušší územní plánování, zejména s plánovanou výstavbou dostupného bydlení pro mladé, rodiny a seniory a klíčové profese a podpoří rozvoj nájemního i vlastnického bydlení. Vytvořit motivační nástroje pro výstavbu družstevních i služebních bytů, společně s obcemi a soukromým sektorem se vytvoří prostředí pro rychlejší výstavbu a začnou se budovat státní byty pro vojáky, policii, hasiče, zdravotníky ad. Objem nové bytové výstavby je v rámci Evropy průměrný. V současném tempu bytové výstavby jsme kolem průměru Evropské unie – každý rok dostavíme zhruba 3,5 bytu na 1 000 obyvatel, podobně jako například Slovensko či Portugalsko, avšak méně než lídři bytové výstavby jako Rakousko (5 bytů na 1 000 obyvatel) či Itálie (téměř 6 nových bytů na 1 000 obyvatel ročně). Důležitým cílem je digitalizace

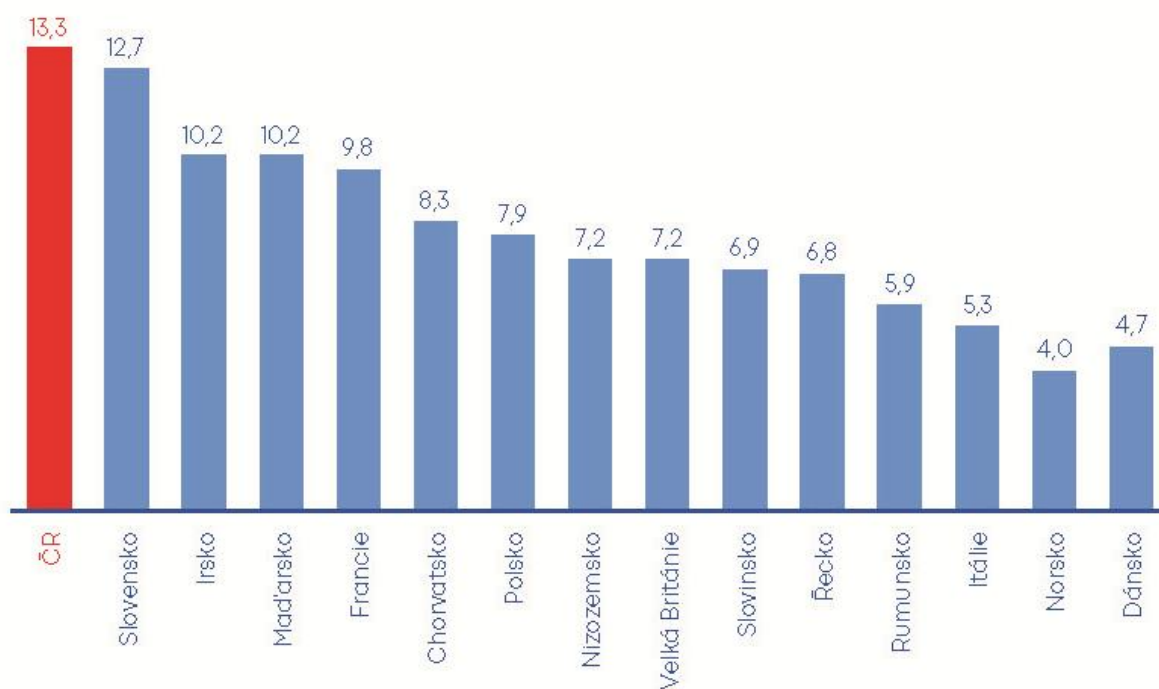
územního plánování a povolování staveb a zajištění profesionálního zkušeného systémového integrátora (modulové řešení, podpora uživatelů, pilotní ověření), efektivní a transparentní pořizování územně-plánovací dokumentace, zjednodušené digitální podání žádostí, snížení administrativní zátěže a transparentní sledování průběhu povolení (MMR, MPO, do 2030)

	Rozdíl ceny proti ČR			
	Slovensko	Polsko	Rakousko	Německo
Beton	-25 %	-45 %	~0 %	~0 %
Cihly	-20 %	-40 %	-10 %	~0 %
Dřevo	-15 %	-30 %	~0 %	~0 %
Izolační materiály	-10 %	-20 %	~0 %	+10 %

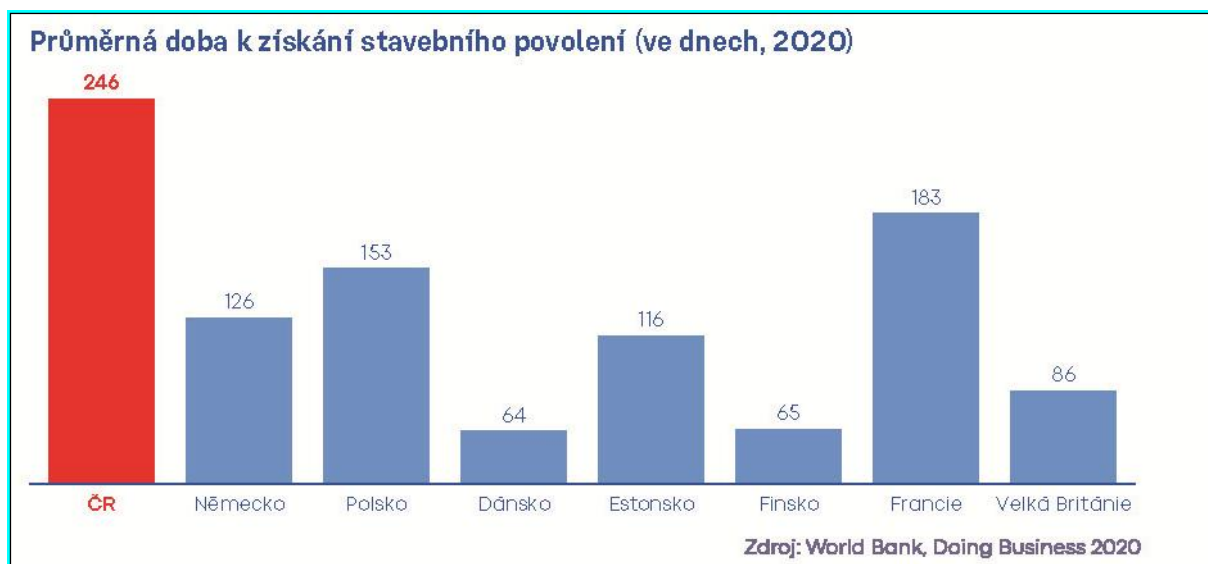
Zdroj: Bottom-up srovnání cen vybraného koše produktů dle online cen, CSAS, konstrukce.cz

Dražší než v ČR
Srovnatelné s ČR
Levnější než v ČR

Dostupnost vlastního bydlení – ekvivalent průměrných hrubých ročních mezd k zakoupení 70 m² nového bytu

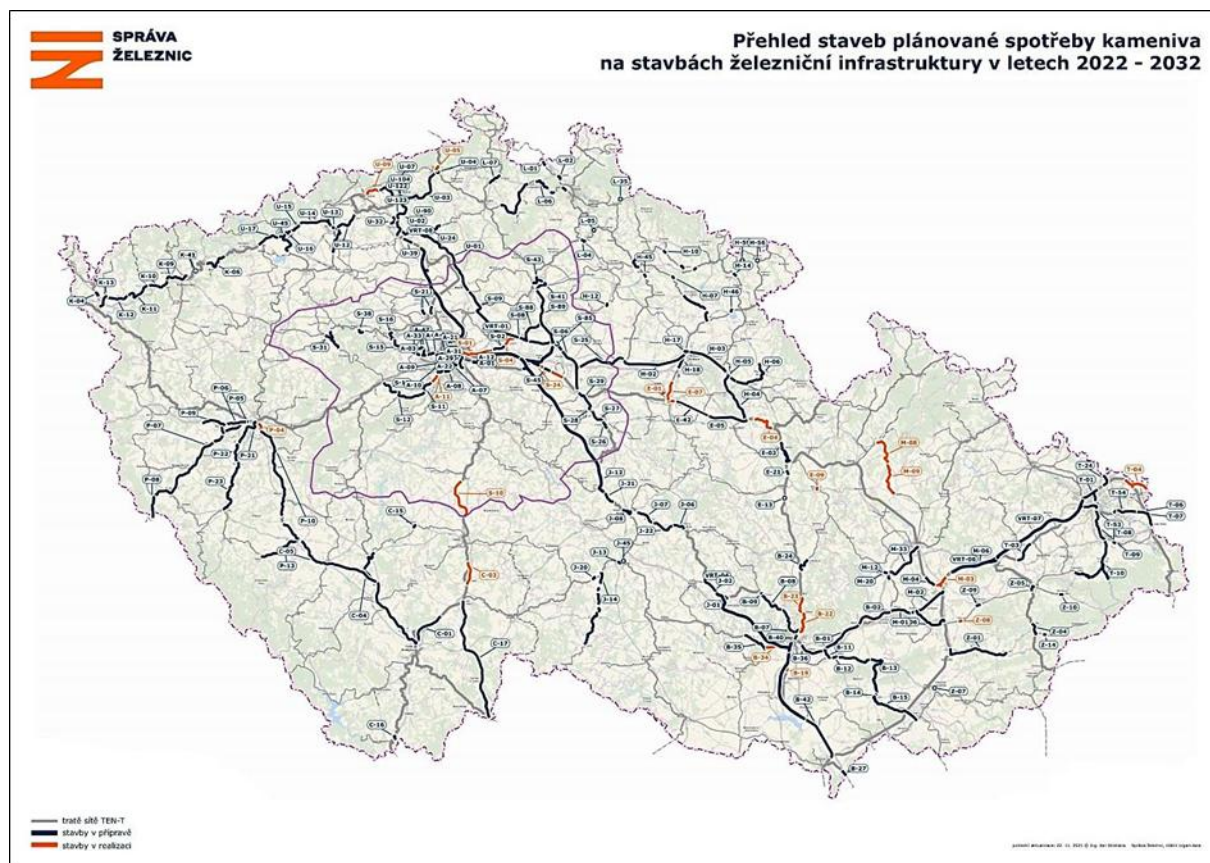

Zdroj: Deloitte, 2024

5.1.1 Stavby železniční infrastruktury

Prvním krokem k plnění výše zmiňovaného klíčového pilíře č. 2. „Fyzická infrastruktura a zelená tranzice“ Národního plánu obnovy, resp. jeho bodu 2.1 „Udržitelná a bezpečná doprava“, je multimodální přístup, který je hlavním nástrojem k udržitelné mobilitě. V případě pravidelných a silných přepravních proudů je proto nezbytné v první řadě zajistit využívání kolejové dopravy s elektrickou vozbou, a to jak v osobní, tak nákladní dopravě. V časovém rámci roku 2030 je cílem zdvojnásobit výkony železniční nákladní dopravy na D-300 km na úkor přímé silniční dopravy. Podmínkou je dokončení hlavní sítě Transevropské dopravní sítě pro nákladní dopravu do roku 2030 a zajištění modernizace terminálů intermodální dopravy. Obdobný cíl v osobní dálkové dopravě je vázán na vybudování hlavních tras vysokorychlostních tratí, tzn. až k roku 2040. Specifický přístup je nezbytný při řešení dopravy ve městech.

Obr. 166: Klíčové dopravně-investiční záměry na území ČR ploch a koridorů nadmístního významu-dopravní infrastruktury do roku 2032

Na území ČR je celkem naplánovaných 767 km VRT, včetně sjezdů, z toho je 484 km v projektové fázi. Pro připravované trasy VRT a RS v ČR do roku 2040-45 o celkovém počtu cca 21 projektů [(RS1 VRT (Praha, Polabí, Střední Čechy, Vysočina I a II, Haná, MB0, MB1, MB2 a Slezsko), RS2 VRT (Jižní Morava), RS3 RS (Praha – Beroun – Plzeň – Domažlice – státní hranice SRN), RS4 VRT (Podřipsko, Litoměřice, Středohorský tunel, Krušnohorský tunel), RS42 VRT (Nová Ves – Louny-Most) a RS5 VRT (Východní Čechy, Podkrkonoší I a II)] a délce kolejí cca 1342 km a dále konvenčních tratí o celkové délce 824,6 km bude zapotřebí kamenivo frakce 0/32 kv mm, 0/90 kv mm a 0/63 kv mm pro kolejový spodek o objemu 13-14 mil. tun a kamenivo frakce 32/63 mm pro kolejový svršek o objemu 10,5-11,5 mil. tun, z tohoto potřeba kameniva pro kolejový svršek třídy B0 bude činit 6,3–7,5 mil. tun a potřeba kameniva pro kolejový svršek třídy BI bude činit 4,1–5 mil. tun.

Plánované stavby vysokorychlostních železnic (VRT) a rychlého spojení (RS) na území jednotlivých krajů Jihomoravského, Zlínského, Olomouckého a Moravskoslezského

Plánované stavby VRT a RS na území krajů Jihomoravského, Moravskoslezského, Zlínského	Kraje, kterými plánované trasy VRT a RS procházejí
VRT Haná	Jihomoravský (70 %), Olomoucký (25 %), Zlínský (5%)
VRT Jižní Morava	Jihomoravský
VRT Moravská Brána 0	Olomoucký
VRT Moravská brána I	Olomoucký
VRT Moravská brána II	Moravskoslezský
VRT Slezsko	Moravskoslezský
VRT Vysočina I	Kraj Vysočina (20 %), Jihomoravský kraj (80 %)
VRT Vysočina II	Kraj Vysočina

Kromě výše uvedených staveb si vyžádá velké objemy kameniva realizace dalších navazujících staveb (cca počet mostů – estakád 575, počet tunelů 50, počet nadjezdů 226, počet ekoduktů 19, dále 30 lávek pro pěší a cyklisty, rekonstrukce železničních stanic a výstavba parkoviště o celkovém počtu 35) apod. Při stavbě betonových konstrukcí staveb železničního spodku jsou zapotřebí protihlukové stěny, nástupiště, rampy, zpevněné plochy a oplocení, výroba železobetonových prvků železničních přejezdů a přechodů apod. Součástí těchto staveb budou plánované terminály o celkovém počtu 8. U některých staveb VRT (VRT Poohří, VRT Praha, VRT Středohorský tunel, VRT Praha – Hradec Králové / Pardubice – Vratislav) nejsou zatím známé počty mostů – estakád, počty tunelů, nadjezdů, ekoduktů, lávek pro pěší a cyklisty apod). Velmi důležitá je vybavenost výrobních technologií, která umožní v požadovaném čase vyrobit drážní kamenivo frakcí 32-63 mm pro tzv. kolejový svršek a kv 0-32, 0-63 mm pro kolejový spodek. Efektivita výroby drážního kameniva frakce 32-63 mm, tř.BI na maximální úrovni 32-40 % v rámci celé těžební etáže lomu. Přebytek výroby ve frakci 0-32 mm je potom dále upraven nebo určen k přímému prodeji (v obou případech musí existovat reálný odbyt pro tuto část produkce). Ve Zlínském kraji se nenachází žádné ložisko s certifikací OTP dle ČSN EN 12620 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy B0 a BI, ale také zde není plánovaná žádná vysokorychlostní železnice. Zlínský kraj je výrazně deficitní z hlediska dostupného stavebního kameniva. Jediné významné ložisko stavebního kamene, pokrývající potřeby východního okraje kraje, ale s dosahem i do západní části kraje, je využívané ložisko Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník, s ohledem na množství zásob a vyráběný sortiment. Většina plánovaných liniových staveb je v západní části kraje, kde nejsou vhodná ložiska stavebního kamene, a proto zde byly vybrány jako strategicky významné tři ložiska štěrkopísků situovaná do terasových sedimentů řeky Moravy.

Na okraji sousedních krajů Olomouckého a Jihomoravského se plánují železniční stavby RS Brno – Přerov, což je rychlé konvenční spojení v úseku Brno – Blažovice – Vyškov – Nezamyslice – Kojetín – Přerov o celkové délce (bez sjezdů) 77,2 km. Dále se plánuje projekt modernizace trati Brno – Přerov, 1. stavba Brno – Blažovice, který počítá s částečnou přeložkou trati mimo obec Ponětovice a kolem letiště Brno-Tuřany při zachování úseku přes Šlapanice, také projekt modernizace trati Brno – Přerov, 4. stavba, Nezamyslice – Kojetín, která zahrnuje kompletní rekonstrukci železniční infrastruktury v traťovém úseku mezi Nezamyslicemi a Kojetínem (součástí stavby jsou dvě železniční zastávky – Němčice nad Hanou a Měrovice nad Hanou) a v neposlední řadě projekt modernizace trati Brno – Přerov, 5. stavba Kojetín – Přerov, zahrnující rekonstrukci železniční infrastruktury v úseku Kojetín – Přerov, jeho zdvoukolejnění a další úpravy. Níže vybraná ložiska se nacházejí poblíž stavby VRT Haná v úseku Brno – Přerov, a VRT Moravská brána které zahrnují sérii staveb, tj. kromě těchto staveb jsou nutné velké objemy kameniva na dalších navazujících staveb - mosty – estakády, tunely, nadjezdy, ekodukty a lávky pro pěší a cyklisty apod.).

V blízkosti na hranici s Olomouckým krajem se plánuje VRT Haná v úseku Brno – Přerov, která zahrnuje sérii staveb, díky kterým přibude druhá kolej a konvenční trať se celkově zmodernizuje na maximální rychlost vlaků 200 km/h. V tomto úseku se také zvažuje možnost výstavby vysokorychlostní trati (VRT Haná). VRT Haná zahrnuje celkovou délku (se sjezdy) 79 km na maximální konstrukční rychlost 350 km/h. Kromě této stavby jsou nutné velké objemy kameniva na dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 64, počet tunelů 3, počet nadjezdů 26, počet ekoduktů a lávek pro pěší a cyklisty zatím není znám).

Další stavbou je VRT Moravská brána, která tvoří novostavbu vysokorychlostní trati mezi Brodkem u Přerova a stanicí Ostrava-Svinov o celkové délce (se sjezdy) 91 km při maximální konstrukční rychlosti 350 km/h. VRT Moravská brána je rozdělena do dvou částí - Moravská brána I (Brodek u Přerova – Prosenice – Hranice na Moravě) a Moravská brána II (Hranice na Moravě – Ostrava-Svinov). Kromě této stavby si vyžádá velké objemy kameniva realizace dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 44, počet tunelů 5 z toho 1 na sjezdu Prosenice, počet nadjezdů 28, počet ekoduktů 7 z toho 1 na sjezdu Prosenice, 12 lávek pro pěší a cyklisty), kompletní rozsáhlá rekonstrukce i železničních stanic Brodek u Přerova, Hranice na Moravě, Ostrava-Svinov.

V sousedním Jihomoravském kraji se plánuje VRT Jižní Morava v úseku Modřice – Rakvice, která je součástí mezinárodního spojení České republiky s Rakouskem a Slovenskem. Celková délka (se sjezdy) tvoří 43,9 km a maximální konstrukční rychlost činí 350 km/h. Kromě toho je potřeba zajistit velké objemy kameniva na další navazující stavby (počet mostů – estakád 19, počet tunelů 1, počet nadjezdů 19, 1 lávka pro pěší a cyklisty) a také si vyžádá kompletní rekonstrukci železniční stanice Modřice. Výraznou stavbou bude velmi dlouhý most cca 1350 metrů – „Estakáda EVL“.

Investice *Zlepšení životního prostředí* (podpora železniční infrastruktury v rámci bodu 2.1 pilíře č. 2) je zaměřena na projekty železniční infrastruktury, částečně se jedná o dílčí zlepšení tras transevropské dopravní sítě a navazujících tratí s cílem zajistit napojení regionů ležících mimo tuto síť. Zaměření je primárně na modernizaci stávajících tratí. Velkým problémem je v současnosti kromě již uvedeného zanedbaná údržba tratí, budov, mostů, tunelů, propustků, zastaralé a chybějící zabezpečovací a sdělovací zařízení. Součástí investice je rovněž modernizace staničních budov včetně zateplování s pozitivními dopady na energetickou spotřebu.

Výstavba silnic a dálnic je však stále nedostatečná. Za posledních deset let se postavilo v průměru jen 20 kilometrů dálnic ročně, je to pravděpodobně dané přísnými podmínkami veřejné soutěže. Plány v oblasti výstavby dopravní infrastruktury nejsou jen otázkou peněz, ale roli mohou hrát také legislativní podmínky a komplikované administrativní procesy.

Mezi nejvýznamnější stavbu celorepublikového významu, která je nejbližší realizaci je výstavba vysokorychlostní železnice z Prahy směrem na Drážďany. Z toho úsek Praha-Litoměřice by měl být podle mezinárodních dohod hotov do roku 2030. Jedná se o úsek cca 60 km dlouhý, do Ústí nad Labem pak chybí ještě dalších 20 km, na které bude navazovat tunel pod Krušnými horami o délce cca 23 km. Výstavba dalších úseků vysokorychlostní tratí je plánovaná od roku 2027 a to Praha-Běchovice-Poříčany, Velká Bíteš-Brno a Brno-Šakvice. Trasa z Poříčan do Velké Bíteše zatím není stanovena, celková délka vysokorychlostní železnice z Prahy do Brna je odhadována na 200 km. Z Přerova do Ostravy je plánována vysokorychlostní železnice o celkové délce 70 km. Všechny tyto stavby by se měly začít realizovat v období let 2025–2031 (obr. 154).

Vysokorychlostní tratě jsou klíčovým prvkem Rychlých spojení. Co se týče území Zlínského kraje jsou připravovány tyto stavby VRT (obr. 155 a 156).

Na začátku roku 2022 byla schválena Centrální komisí Ministerstva dopravy ČR studie proveditelnosti VRT Praha-Brno-Břeclav (obr. 167). Trať je významná i z mezinárodního pohledu. Výstavba nové vysokorychlostní železnice v úseku Brno-Rakvice a modernizace stávající tratě dále do Břeclavi, zajistí kvalitní spojení na Slovensko a do Rakouska. VRT Praha-Brno-Ostrava/Břeclav vytvoří základ sítě vysokorychlostních železnic ve střední Evropě. Trať totiž využijí i spoje do Budapešti nebo Varšavy. Studie proveditelnosti prověřila možnosti vedení vysokorychlostní tratě, posoudila ekonomičnost její výstavby a provozu na ní, základní technické řešení, možnou průchodnost územím a vliv stavby na životní prostředí. Studie pro vysokorychlostní trať Praha-Brno-Břeclav byla zpracována ve dvou etapách. První porovnávala severní (SK přes Poříčany) a jižní (JK přes Benešov) varianty vedení VRT. V druhé pak projektanti podrobněji rozpracovávali varianty vedení v severní variantě (SK4 a PK4). Z jižní trasy byl zachován koncept novostavby tratí mezi Prahou a Benešovem (varianta JK4), který již není připravován jako VRT, ale konvenční trať na rychlost 200 km/h.

První část VRT je připravena k realizaci současně s VRT Praha-Brno, protože úsek Praha-Běchovice-Poříčany (VRT Polabí) je pro obě tratě společný. Další úsek tvoří případné prodloužení do Hradce Králové s odbočením do Pardubic (VRT Východní Čechy), které společně s modernizací stávající železniční sítě může zajistit i kvalitní mezinárodní propojení. Realizace poslední části z Hradce Králové (Jaroměř) na státní hranici s Polskem (VRT Podkrkonoší) umožní dosáhnout cílových cestovních dob.

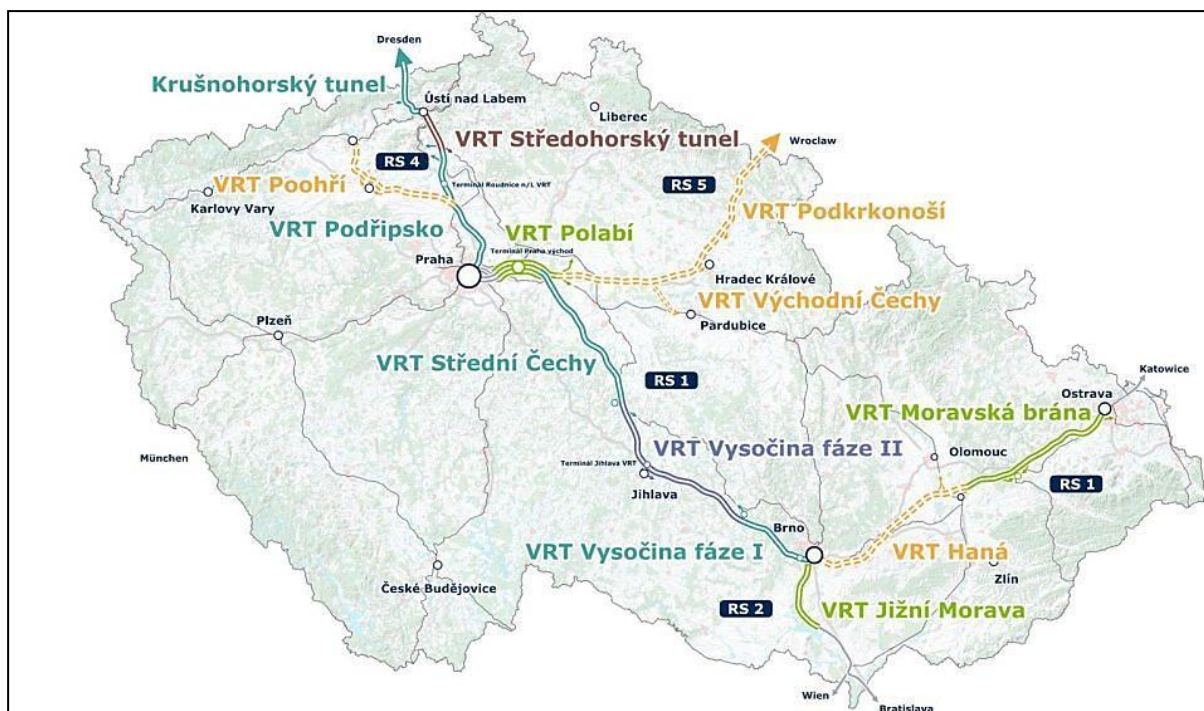
Plánovaný projekt trasy RS 1 VRT Praha-Brno-Ostrava-Polsko a RS 5 VRT Praha-Hradec Králové-Polsko zaujímá stavby v úseku Praha-Běchovice-Poříčany o délce 29 km s maximální rychlostí 320

km/h, dále stavby v úseku Praha Vršovice-Praha Běchovice o délce 12 km s maximální rychlostí 240 km/h a dále stavby v navazujícím úseku Poříčany-Světlá nad Sázavou o délce 70 km s maximální rychlostí 320 km/h. Poté za hranicí Středočeského kraje v rámci realizace stavby RS 1 VRT Praha-Brno-Ostrava-Polsko se napojuje na výše uvedené úseky stavba Světlá nad Sázavou-Velká Bíteš o délce 79 km s maximální rychlostí tratě 320 km/h, dále úsek stavby Velká Bíteš-Brno hl. n. o délce 33 km s maximální rychlostí tratě 320 km/h. Vysokorychlostní trať Vysočina je součástí v budoucnu nejvytíženější VRT Praha-Brno. Stavebně se jedná o novostavbu dvoukolejné trati elektrizované střídavou trakční soustavou a zabezpečenou evropským zabezpečovacím systémem ETCS.

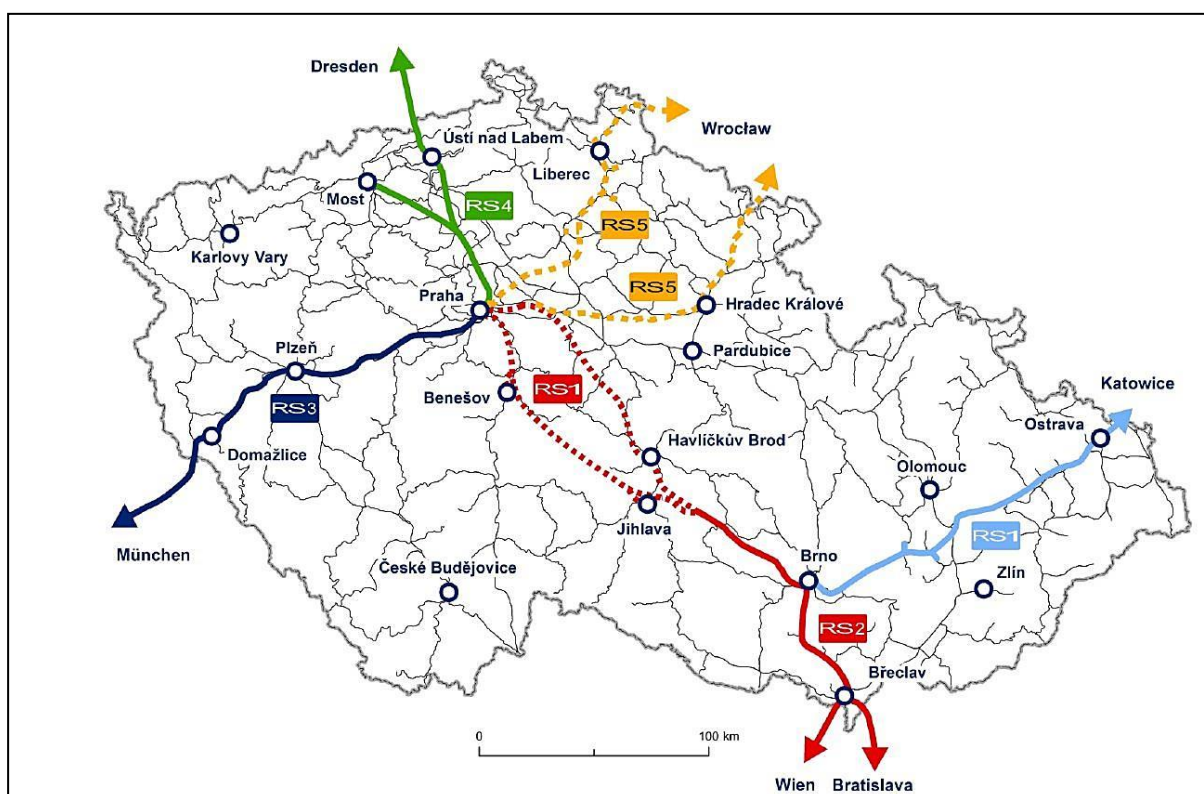
Rovněž byla zpracována vyhledávací studie na novou vysokorychlostní trať VRT/RS5 Praha-Hradec Králové/Liberec-státní hranice CZ/PL-Wrocław, a to ve dvou územních koridorech (koridor přes Mladou Boleslav a Liberec a koridor přes Hradec Králové a Trutnov). Délka trasy je u varianty přes Hradec Králové srovnatelná, cca 160 km (na přechod Královec), v celém úseku Praha-Wrocław pak cca 252 km. Ve směru přes Liberec je trasování různorodé, délka trasy na našem území je cca 140 km, v celém úseku Praha-Wrocław pak 286 km. Trať je navrhována jako dvoukolejná, elektrizovaná střídavou napájecí soustavou 25 kV, s osovou vzdáleností kolejí 4,2 m, 4,3 m a 4,7 m (v závislosti na rychlosti a typu provozu-osobní či smíšený). Při vedení tratě dvojicí jednokolejných tunelů se osová vzdálenost kolejí zvyšuje na 25–30 m. Uložení koleje je uvažováno ve šterkovém loži, v tunelech je navržena pevná jízdní dráha. Návrh VRT/RS5 Praha-Liberec/Hradec Králové-státní hranice ČR/PL byl již přeložen v podobě variantních tras s ohledem nejen na náklady, ale také na optimalizaci vedení trasy ve vztahu k územním limitům.

Směr rozvoje systému Rychlých spojení RS 5 Praha-Hradec Králové/Pardubice-státní hranice s Polskem propojí hlavní město s východočeskými aglomeracemi. Zvažovaná odbočná větev do Pardubic umožní převedení dálkové dopravy z dnešního železničního koridoru na vysokorychlostní trať. Přínosem bude nejen zrychlení dopravy mezi Olomoucí, Českou Třebovou, Ústím nad Orlicí a Prahou, ale také větší kapacita pro nákladní dopravu na tratích přes Kolín i Velký Osek. Z mezinárodního pohledu tato VRT zajistí jasně nejrychlejší spojení mezi Prahou a hlavním městem Dolního Slezska Wrocławí, s hlavním městem Polska Varšavou i oblíbenými destinacemi na pobřeží Baltského moře. Plánovaný projekt stavby trasy RS 5 VRT Praha-Hradec Králové-Polsko v úseku Praha Běchovice-Poříčany o délce 29 km s maximální rychlostí 320 km/h navazuje na další dílčí úsek stavby Poříčany-Hradec Králové/Pardubice o celkové délce cca 60 km (hlavní větev) + cca 15 km (odbočná větev) s maximální rychlostí 250–320 km/h a poté navazuje na úsek stavby Hradec Králové-státní hranice s Polskem o celkové délce cca 50–60 km (podle varianty) s maximální rychlostí 250–320 km/h (obr. 168 a 169).

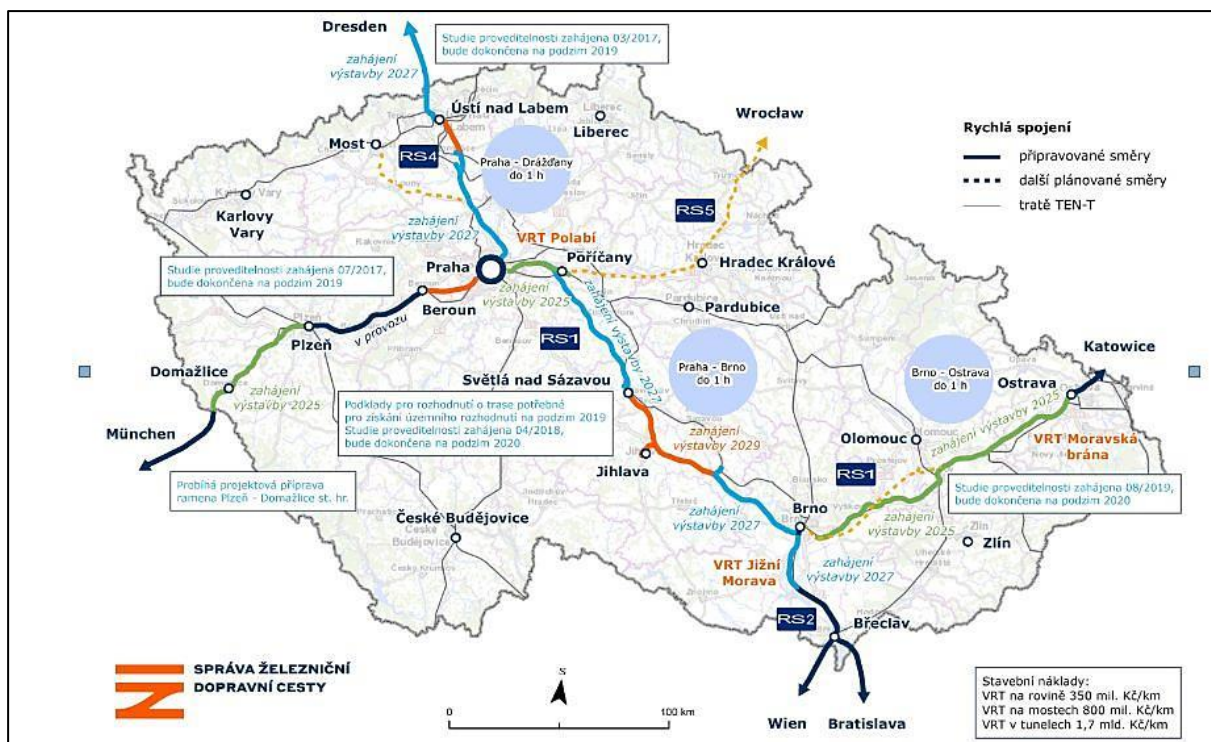
Další velmi významnou stavbou je Terminál Praha východ, který bude využitelný také pro vlaky mezi Prahou a Brnem, a zajistí možnost přestupu i ve směru na Brno a další hlavní města zemí Visegrádské skupiny (V4). Bude sloužit jako přestupní uzel mezi VRT Praha-Brno a VRT Praha-Hradec Králové a zároveň jako součást systému P+R pro dojíždějící cestující. Vysokorychlostní železnice v budoucnosti částečně nahradí leteckou dopravu. Proto by se terminály vysokorychlostní železnice měly charakterem a vysokým standardem vnitřního prostředí blížit prostředí letištních terminálů.

Obr. 167: Mapa uvažovaných vysokorychlostních železničních tratí.

Obr. 168: Mapa uvažovaných variant rychlých spojení (RS) v rámci plánovaných železničních projektů VRT

Obr. 169: Mapa variant rychlých spojení (RS) v rámci plánovaných železničních projektů VRT se zřetelem na východní část ČR

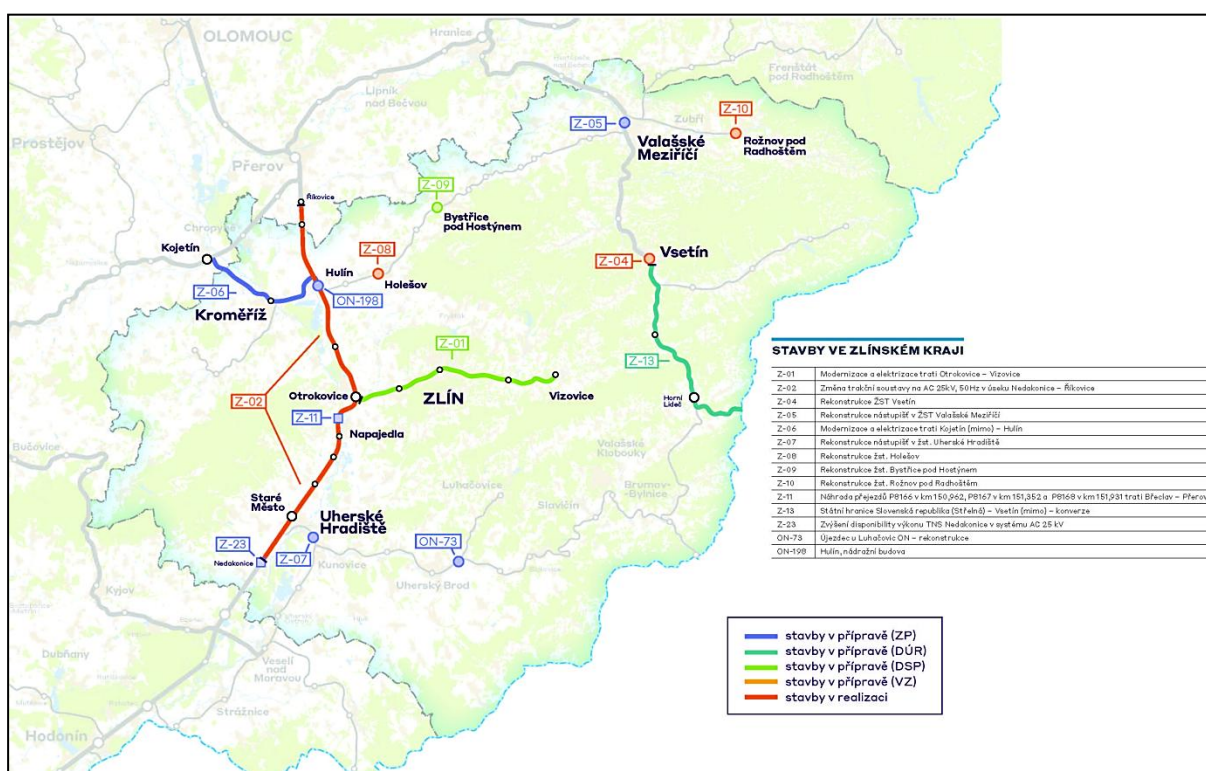
Záměry plánovaných staveb na území Zlínského kraje jsou v souladu s klíčovým plánem hospodářské obnovy EU, resp. - Národním plánem obnovy České republiky, schváleného usnesením vlády České republiky ze dne 17. května 2021 č. 467. Soulad Národního plánu obnovy s Národním klimaticko-energetickým plánem je dále demonstrován na uvedení konkrétních investic v Národním plánu obnovy.

Prvním krokem je multimodální přístup, který je hlavním nástrojem k udržitelné mobilitě. V případě pravidelných a silných přepravních proudů je proto nezbytné v první řadě zajistit využívání kolejové dopravy s elektrickou vozbou, a to jak v osobní, tak nákladní dopravě. Multimodální přístup musí být přitom výhodný nejen z pohledu životního prostředí, udržitelného vývoje a veřejného zdraví, ale rovněž jako ekonomicky výhodná alternativa. V časovém rámci roku 2030 je cílem zdvojnásobit výkony železniční nákladní dopravy na D-300 km na úkor přímé silniční dopravy (na základě spolupráce mezi silničními a železničními dopravci). Podmínkou je dokončení hlavní sítě Transevropské dopravní sítě pro nákladní dopravu do roku 2030, zajištění modernizace terminálů intermodální dopravy, a to v parametrech definovaných v rámci technické specifikace pro interoperabilitu a nařízení č. 1315/2013/EU. Obdobný cíl v osobní v dálkové dopravě je vázán na vybudování hlavních tras vysokorychlostních tratí, tzn. až k roku 2040. Specifický přístup je nezbytný při řešení dopravy ve městech. Cíle v této oblasti jsou tedy dlouhodobého charakteru a financování těchto oblastí je zajišťováno na bázi komplementarity ve využívání z různých zdrojů: Fondu soudržnosti, Nástroje pro propojení Evropy (CEF), Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), RRF (NPO-komponenta Udržitelná a bezpečná doprava), státního rozpočtu, rozpočtů samosprávy a soukromých zdrojů-partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP).

Druhým krokem je optimalizace jednotlivých druhů dopravy, a to z hlediska zkvalitnění služeb a zvýšení bezpečnosti provozu, a to prostřednictvím zaváděním digitálních technologií a postupným zaváděním alternativních pohonů ve všech druzích dopravy s cílem postupného dosažení uhlíkové neutrality. Opatření se budou zavádět jak na dopravní infrastrukturu, tak v rámci obnovy a modernizace dopravních prostředků. Proto budou na bázi komplementarity rovněž využívány různé zdroje financování: Fond

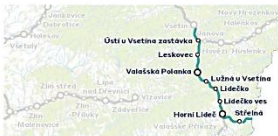

soudržnosti, CEF, EFRR, RRF (NPO-komponenta Udržitelná a bezpečná doprava a komponenta Rozvoj čisté mobility), Státní rozpočet, rozpočty samosprávy.

Investice Zlepšení životního prostředí (podpora železniční infrastruktury) je zaměřena na projekty železniční infrastruktury, částečně se jedná o dílčí zlepšení tras transevropské dopravní sítě a navazujících tratí s cílem zajistit napojení regionů ležících mimo tuto síť. Jde o dílčí zvýšení konkurenceschopnosti železniční dopravy, které se plně projeví v synergii s realizací dalších projektů financovaných z evropských strukturálních a investičních fondů, Fondu soudržnosti a státního rozpočtu. Zvýšení podílu železniční dopravy vede k úsporám v emisích znečišťujících látek, skleníkových plynů a trakční energie. Zaměření je primárně na modernizaci stávajících tratí, proto nedochází k další fragmentaci krajiny. Samotná výstavba bude realizována s ohledem na recyklovatelnost stavebního materiálu po ukončení životnosti stavby. Součástí investice je rovněž modernizace staničních budov včetně zateplování s pozitivními dopady na energetickou spotřebu.

Obr. 170: Mapa plánovaných staveb železniční infrastruktury na území Zlínského kraje.

Některé další plánované stavby železniční infrastruktury (na období let 2020–2040) na území Zlínského kraje jsou uvedeny v obr. 170–173 a následující tabulce.

<div><div>Z-10</div><div><div>Rekonstrukce žst. Rožnov pod Radhoštěm</div></div></div> <div><p>Cílem projektu je celková rekonstrukce stanice zejména za účelem zlepšení podmínek pro cestující. Hlavní náplní stavby je úprava kolejiště, kde budou vybudována dvě nová bezbariérová nástupiště, jedno vnější a jedno jednostranné poloostrovní, přístupné pomocí centrálního přechodu. Stávající výpravní budova projde kompletní rekonstrukcí, v 1. podlaží budou zřízeny technologické místnosti a navýšena kapacita čekárny, vybudují se prostory pro oděvy cestujících a provede rekonstrukce hygienického zařízení pro veřejnost. V sousedství budovy vznikne veřejné parkoviště a také nový přístupový chodník od konce Zemědělské ulice.</p><div><div>STAV REALIZACE</div><div><div>100%</div><div>ZP</div><div>DÚR</div><div>DSP</div><div>VZ</div><div>R</div></div></div><div><p>Realizace stavby byla zahájena k 1. 8. 2022.</p></div><div><div><div>ZÁKLADNÍ ÚDAJE O STAVBĚ</div><div><table><tr><td>predpokládané náklady stavby:</td><td>230 392 119 Kč</td></tr><tr><td>termín realizace stavby:</td><td>06/2022–06/2023</td></tr></table></div></div></div></div>	predpokládané náklady stavby:	230 392 119 Kč	termín realizace stavby:	06/2022–06/2023	<div><div>Z-11</div><div><div>Náhrada přejezdů P8166 v km 150,962, P8167 v km 151,352 a P8168 v km 151,931 trati Břeclav – Přerov</div></div></div> <div><p>Předmětem projektu je náhrada trojice přejezdů mezi stanicemi Napajedla a Otrokovice novým silničním nadjezdem a náhradními komunikacemi. V ulici Zémorovi je pro pěší jako náhrada za přejezd navržen podchod s bezbariérovým přístupem.</p><div><div>STAV PŘÍPRAVY</div><div><div>100%</div><div>ZP</div><div>DÚR</div><div>DSP</div><div>VZ</div><div>R</div></div></div><div><p>V současné době probíhá schvalování záměru projektu. Součástí dochází k potřebným změnám územního plánu města Napajedla.</p></div><div><div><div>ZÁKLADNÍ ÚDAJE O STAVBĚ</div><div><table><tr><td>predpokládané náklady stavby:</td><td>nejsou stanoveny</td></tr><tr><td>predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:</td><td>není stanoven</td></tr></table></div></div></div></div>	predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny	predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven	<div><div>Z-13</div><div><div>Státní hranice Slovenská republika (Střelná) – Vsetín (mimo), konverze</div></div></div> <div><p>Předmětem projektu je přechod na střídanou tražní soustavu v úseku Horní Lideč státní hranice – Vsetín. Konkrétní obsah stavby včetně rozsahu nutné rekonstrukce tražního vedení bude výsledkem záměru projektu.</p><div><div>STAV PŘÍPRAVY</div><div><div>100%</div><div>ZP</div><div>DÚR</div><div>DSP</div><div>VZ</div><div>R</div></div></div><div><p>Dne 4. 5. 2021 byl schválen záměr projektu. V současné době probíhá zpracování dokumentace pro územní rozhodnutí.</p></div><div><div><div>ZÁKLADNÍ ÚDAJE O STAVBĚ</div><div><table><tr><td>predpokládané náklady stavby:</td><td>1706 646 000 Kč</td></tr><tr><td>predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:</td><td>01/2025–09/2026</td></tr></table></div></div></div></div>	predpokládané náklady stavby:	1706 646 000 Kč	predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	01/2025–09/2026	<div><div>Z-23</div><div><div>Zvýšení disponibility výkonu TNS Nedakonice v systému AC 25 kV</div></div></div> <div><p>Náplní stavby je celková náhrada a posílení technologie v tražní napájecí stanici Nedakonice, která umožní především výhledové napájení trati Staré Město u Uherského Hradiště – Luhačovice/Bylnice/Veselí nad Moravou.</p><div><div>STAV PŘÍPRAVY</div><div><div>100%</div><div>ZP</div><div>DÚR</div><div>DSP</div><div>VZ</div><div>R</div></div></div><div><p>V současné době probíhá schvalování záměru projektu.</p></div><div><div><div>ZÁKLADNÍ ÚDAJE O STAVBĚ</div><div><table><tr><td>predpokládané náklady stavby:</td><td>nejsou stanoveny</td></tr><tr><td>predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:</td><td>není stanoven</td></tr></table></div></div></div></div>	predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny	predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven
predpokládané náklady stavby:	230 392 119 Kč																		
termín realizace stavby:	06/2022–06/2023																		
predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny																		
predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven																		
predpokládané náklady stavby:	1706 646 000 Kč																		
predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	01/2025–09/2026																		
predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny																		
predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven																		
<div><div>ON-73</div><div><div>Újezdec u Luhačovic ON, rekonstrukce</div></div></div> <div><p>Předmětem projektu je demolicí stávající výpravní budovy, která je staticky narušená. Bude nahrazena novostavbou, ve které budou umístěny jak technologie, tak zázemí pro cestující.</p><div><div>STAV PŘÍPRAVY</div><div><div>100%</div><div>ZP</div><div>DÚR</div><div>DSP</div><div>VZ</div><div>R</div></div></div><div><p>V současné době probíhá schvalování záměru projektu.</p></div><div><div><div>ZÁKLADNÍ ÚDAJE O STAVBĚ</div><div><table><tr><td>predpokládané náklady stavby:</td><td>nejsou stanoveny</td></tr><tr><td>predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:</td><td>není stanoven</td></tr></table></div></div></div></div>	predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny	predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven	<div><div>ON-198</div><div><div>Hulín, nádražní budova</div></div></div> <div><p>Předmětem stavby je celková rekonstrukce objektu výpravní budovy. Výběr konkrétní varianty řešení je předmětem zpracování záměru projektu.</p><div><div>STAV PŘÍPRAVY</div><div><div>100%</div><div>ZP</div><div>DÚR</div><div>DSP</div><div>VZ</div><div>R</div></div></div><div><p>V současné době probíhá zpracování záměru projektu.</p></div><div><div><div>ZÁKLADNÍ ÚDAJE O STAVBĚ</div><div><table><tr><td>predpokládané náklady stavby:</td><td>nejsou stanoveny</td></tr><tr><td>predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:</td><td>není stanoven</td></tr></table></div></div></div></div>	predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny	predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven										
predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny																		
predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven																		
predpokládané náklady stavby:	nejsou stanoveny																		
predpokládaný termín realizace stavby ve vazbě na disponibilní zdroje:	není stanoven																		

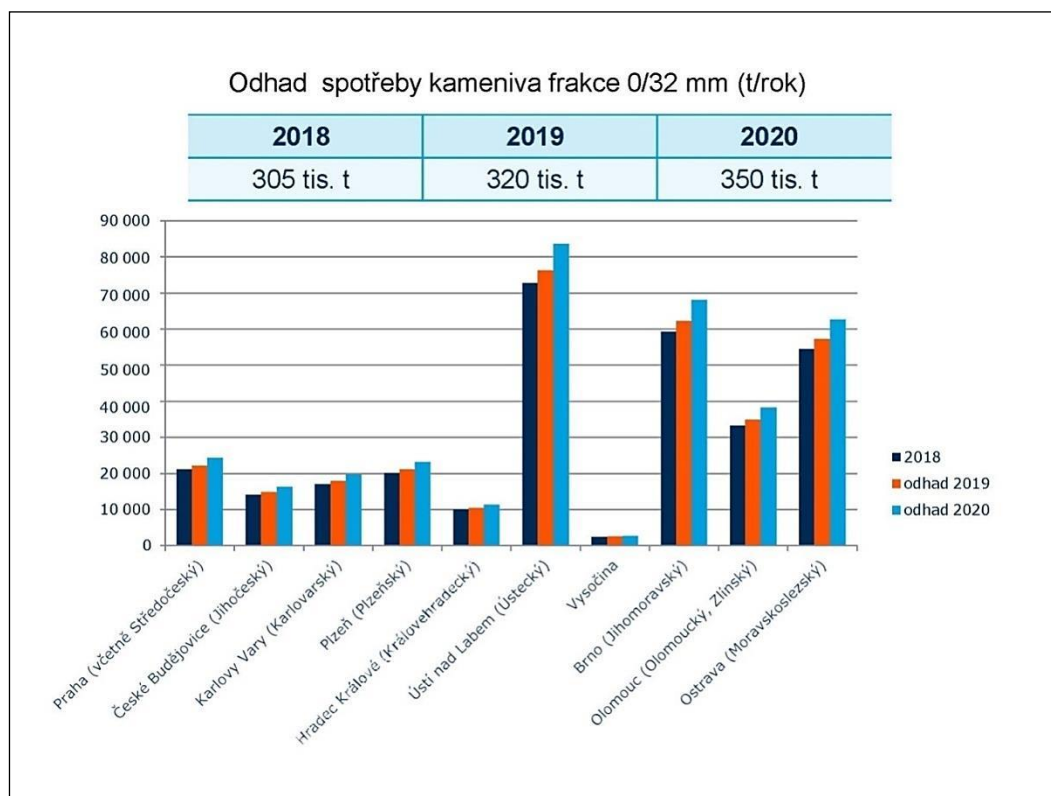
Obr. 173: Detaily plánovaných železničních staveb ve Zlínském kraji.

kód stavby	Název stavby	Realizace	Rok	
Z-23	330 Zvýšení disponibility výkonu TNS Nedakonice v systému AC 25 kV	Příprava	2024	2027
Z-29	280 Sanace nestabilního úseku Valašská Polanka – Horní Lideč v km 20,019 – 21,248	Příprava	2026	2027
Z-34	340 Elektrizace trati Kunovice (mimo) - Veselí nad Moravou (mimo)	Příprava	2028	2029
Z-35	341 Elektrizace trati Újezdec u Luhačovic (mimo) - Luhačovice (včetně)	Příprava	2028	2030
Z-43	303 Oprava silnoproudých zařízení v žst Osíčko	Realizace	2023	2025
Z-18	340 Oprava trati v úseku Kunovice - Veselí nad Moravou	Realizace	2023	2024
ON-214	TLumačov ON - oprava (střecha, výplně otvorů, fasáda)	Realizace	2023	2024
Z-22	341 Prostá rekonstrukce trati v úseku Kunovice – Hradčovice	Realizace	2024	2024
Z-37	303 Oprava PZS na trati Valašské Meziříčí - Kojetín	Realizace	2023	2024
Z-38	330 Oprava havarijního stavu staničního zabezpečovacího zařízení v ŽST Otrokovice po MU	Realizace	2022	2024
Z-44	281 Implementace ETCS Regional Rožnov pod Radhoštěm - Valašské Meziříčí	Příprava	2026	2027
Z-13	280 Státní hranice Slovenská republika (Střelná) – Vsetín (mimo) – konverze	Realizace	2024	2026
Z-36	341 Elektrizace trati Staré Město u Uherského Hradiště - Bojkovice město	Příprava	2028	2030

Z dlouhodobých statistik Správy železnic vyplývá, že průměrná roční spotřeba nového kameniva na výstavbu a údržbu železniční infrastruktury v České republice je cca 1,1 mil. tun frakce 32/63 mm a cca 0,4 mil. tun frakce 0/32 mm (obr. 174). K výše uvedenému množství je nutno ročně připočítat dalších cca 250 tis. tun recyklovaného kameniva vyzískaného z kolejového lože v rámci provádění stavebních prací.

I při maximální podpoře využívání recyklovaného kameniva vyzískaného z kolejového lože, bude při realizaci plánovaných staveb spotřeba nového kameniva na železničních stavbách v následujících letech

narůstat, a to zejména v oblasti železničního spodku, kde budou navrhovány konstrukční vrstvy z drceného kameniva dle novelizovaných vnitřních předpisů výše uvedené SŽ. I současná přísná kritéria pro využití kvalitního drceného kameniva pro výstavbu železničních koridorů vysokorychlostních tratí, které budou součástí evropské železniční sítě v ČR splňuje pouze 8 kamenolomů s roční kapacitou těžby 110 tis. tun.

Obr. 174: Průměrná roční spotřeba nového kameniva frakce 0/32 mm na výstavbu a údržbu železniční infrastruktury v České republice.

Objemy velmi kvalitního kameniva pro konstrukční vrstvy kolejového lože (fr. 0/32; 0/63 mm) na stavbách železniční infrastruktury v letech 2023–2032 v ČR činí cca 19,64 mil. tun a objemy velmi kvalitního pro svršky kolejového lože (fr. 32/63 mm) činí cca 17 mil. tun (obr. 162). Na 1 km dvoukolejně železniční trati (Např. VRT) se spotřebuje přes 20 000 tun (8 000 tun železniční svršek, 12 500 tun železniční spodek). Přitom největší spotřeba/boom velmi kvalitního kameniva pro konstrukční vrstvy kolejového lože (fr. 0/32; 0/63 mm) a pro svršky kolejového lože na stavbách železniční infrastruktury - zejména VRT nastane od roku 2028, popř. po roce 2030/2032 (obr. 163). Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu VRT). Současná kritéria na kamenivo pro výstavbu železničních koridorů VRT jakostní třídy B0 splňuje na území ČR pouze 20 kamenolomů a z toho cca 8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. t.

U staveb železniční infrastruktury, kde je na kvalitu suroviny kladen kvůli odolnosti a trvanlivosti extrémní důraz, se na 1 km jednokolejně tratě/koridoru (obr. 175) spotřebuje min. 8 kt drceného kameniva, tj. na jeden běžný metr železničního tělesa je zapotřebí v průměru 4 tuny kameniva pro kolejový svršek (většinou 32–63 mm třídy B0, popř. BI) a 4 tuny kameniva pro kolejový spodek (většinou frakce (0–32 kv mm).

Problémem jsou kvalitní štěrkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu VRT). Současná kritéria na kamenivo pro výstavbu železničních koridorů VRT jakostní třídy B0 splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho cca 7–8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. t. Osvědčený a mnohaletými zkušenostmi prověřený drážní štěrk je pro potřebu výstavby a údržby kolejových loží a zejména VRT charakterizován zejména dokonalou pevností, odolností proti mrazu, nízkou nasákavostí, odolností proti otěru a trvanlivostí, drtitelností v rázu a otlukovostí, zrnitostním složením a tvarem jednotlivých zrn. Bez pečlivého propočtu technologie úpravy kameniva a důsledného dodržování výpočtem stanoveného postupu není možné racionálně vyrábět kvalitní přírodní kamenivo předem určených parametrů, ale jen náhodnou směs kamení. Přísná normová kritéria současných norem ČSN EN zároveň také předurčují, jaké jakostní parametry kameniva je potřeba splnit, aby bylo možné jeho použití pro stavby VRT v ČR.

Dlouhodobě realizovaná recyklace kameniva vyzískaného z kolejového lože může probíhat jen v případě, že vyhovuje přísným jakostním a technologickým požadavkům. V praxi se původní štěrk ze štěrkového lože rekonstruovaných tratí už řadu let používá, v optimálním případě však pouze z cca 60–70 %, a to výhradně na železniční spodek frakce 0–32 mm na zcela nových stavbách. Zpětně se nevyužívá recyklát svršku kolejového lože frakce 32–63 mm, tam je zapotřebí 100 % čerstvá primární surovina z kamenolomu. Obdobně je třeba cca 30 % zcela nové frakce 0–32 mm do kolejového spodku. Zbytek předrcené frakce 32–63 mm a 0–32 mm jsou frakce na drobné drcenné kamenivo pro silniční stavitelství (popř. do betonů) a zejména odpad.

Při procesu výroby a úpravy drceného kameniva na frakci drážních štěrků 32–63 mm a 0–32 mm prakticky vychází, že např. z 1000 tun natěženého materiálu v lomu se technologicky zpracuje a upraví max. 35 % frakce 32–63 mm a zbývající část 65 % je frakce 0–32 mm, ze které se vyrábí drobné a hrubé drcené kamenivo frakcí např. 2–4, 4–8, 8–16, 8–11, 11–22 mm atd., vhodné do betonů a obaloven. Nedostatek zrnitostních frakcí drceného kameniva na trhu je zejména limitován ověřenými fyzikálně-mechanickými vlastnostmi horniny, a to podle přísných kritérií splnění požadavků na parametry definované normovými požadavky ČSN EN pro jednotlivé stavební účely, a také ověřenými a předpokládanými kvalitou nevyhovujícími partiemi ložiska, které jsou vyloučené pro vysokou míru zahlinění, výklizem a nevhodnými technologickými vlastnostmi suroviny (drážní štěrky 0–32 mm A, 32–63 mm B1, B0, dále zejména nasákavost, mrazuvzdornost, otlukovost LA, křehelná pevnost, zrychlená ohladitelnost PSV).

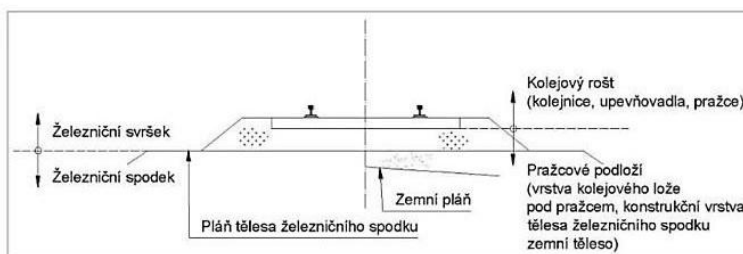
**Pro 1 běžný metr
železničního tělesa je
zapotřebí v průměru 4
tuny kameniva pro
kolejový svršek a 5
tuny pro kolejový
spodek**

50% - Kolejové lože – 32/63 mm BI

25 % - Konstrukční vrstva ŠD 0/32 (kv) mm

Násep zemního tělesa a konsolidační vrstva

**Na 1km jednokolejné
tratě/koridoru se
spotřebuje cca 8 000 –
10000 tun drceného
kameniva (DK)**

Obr. 175: Spotřeba drceného kameniva na 1 km železnice.

5.1.1.1 Železniční stavby celorepublikového významu na území Zlínského kraje

- koridor konvenční železniční dopravy ŽD1 Brno – Přerov (stávající trať č. 300) s větví na Kroměříž – Otrokovice – Zlín – Vizovice, vymezením koridorů tratí č. 300 (Brno – Kojetín –) Chropyně – (Přerov), č. 303 (Kojetín –) Bezměrov – Kroměříž – Hulín, č. 331 Otrokovice – Zlín – Vizovice, které jsou uvedeny v popisu VPS pod kódy Z01, Z02 a Z03.
- záměr železničního spojení Vizovice – trať č. 280 územní rezervu Prodloužení tratě č. 331 Vizovice – Valašská Polanka s napojením na trať č. 280,
- v rámci koridoru ŽD1 modernizaci stávající trati č. 300 (Brno – Kojetín –) Chropyně – (Přerov) včetně zkapacitnění, modernizaci a elektrizaci stávající trati č. 303 (Kojetín –) Bezměrov – Hulín včetně zdvojkolejení v plném rozsahu a modernizaci a elektrizaci stávající trati č. 331 Otrokovice – Zlín – Vizovice včetně zdvojkolejení v úseku Otrokovice – Zlín a územní rezervu pro propojení tratí č. 331 a 280 v úseku Vizovice – Valašská Polanka.
- území vhodná pro umístění zařízení kombinované dopravy nadmístního významu (překladiště a logistická centra) - Hulín; Otrokovice; Valašské Meziříčí; Staré Město.

Tab. č. 144: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách železniční infrastruktury ve Zlínském kraji v letech 2022–2032. (Zdroj: SŽ, státní organizace).

Označení		Číslo stavby	Název	Status stavby	R - Zahájení realizace	R - Konec realizace (Dokončení stavebních prací)	Tabelární přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách železniční infrastruktury v letech 2022 – 2032				Poznámka
							Délka úseku [km]	Délka koleji celkem [km]	Kamenivo pro konstrukční vrstvy (fr. 0/31,5; 0/63) [t]	Kamenivo pro kolejové lože (fr. 31,5/63) [t]	
S621600396	B-12	Rekonstrukce ZST Slavkov u Brna	Stavba v přípravě	01.01.2024	12.06.2025		1,0	3,6	14 728,8	12 635,0	
S621600397	B-13	Rekonstrukce traťového úseku Nesovice (mimo) – Kyjov (mimo)	Stavba v přípravě	01.01.2024	29.09.2025		21,6	43,3	176 761,9	151 634,0	
S621600398	B-14	Rekonstrukce ZST Kyjov, 2. etapa	Stavba v přípravě	01.03.2024	31.05.2025		1,0	4,5	18 457,9	15 634,0	
S621500938	B-27	Dokončení I. žel. koridoru v trať. úseku Lanžhot (ČR) - Kúty (SR)	Stavba v přípravě	17.11.2021	12.12.2023		1,7	3,1	12 533,8	10 752,0	
S621500610	M-03	Rekonstrukce žst. Přerov, 2. stavba	Stavba v realizaci	01.04.2019	01.12.2022		11,2	29,3	119 442,0	102 482,5	
S621500611	M-04	Rekonstrukce žst. Přerov, 3. stavba	Stavba v přípravě	04.09.2023	02.11.2025		4,1	4,1	16 626,0	14 262,5	
S621700037	M-08	Elektrizace a zkapacitnění trati Šumperk - Libina (mimo)	Stavba v realizaci	25.02.2021	25.01.2023		14,2	14,3	58 209,4	49 934,5	
S621700038	M-09	Elektrizace a zkapacitnění trati Libina - Uničov	Stavba v realizaci	22.01.2021	11.12.2022		13,8	15,2	61 832,4	53 042,5	
S621700215	M-12	Rekonstrukce ZST Prostějov hl. n.	Stavba v přípravě	27.09.2023	27.01.2025		3,6	11,0	44 839,2	38 465,0	
S621900066	M-20	Rekonstrukce ZST Prostějov místní nádraží	Stavba v přípravě	25.06.2025	03.12.2026		0,7	2,3	9 192,2	7 885,5	
S621600070	Z-04	Rekonstrukce ZST Vsetín	Stavba v přípravě	01.09.2021	10.12.2024		4,9	12,9	52 611,6	45 132,5	
S621500845	Z-07	Rekonstrukce nástupišť v žst. Uherské Hradiště	Stavba v přípravě	14.03.2025	09.05.2026		1,0	2,9	11 832,0	10 150,0	
S621500942	Z-08	Rekonstrukce žst. Hořelov	Stavba v přípravě	15.09.2021	31.10.2022		0,5	1,4	5 593,7	4 798,5	
S621500941	Z-09	Rekonstrukce žst. Bystřice pod Hostýnem	Stavba v přípravě	02.12.2021	23.09.2023		1,1	2,7	11 131,9	9 549,4	
S621600378	Z-10	Rekonstrukce žst. Rožnov pod Radhoštěm	Stavba v přípravě	01.03.2022	30.04.2023		0,6	1,2	4 908,2	4 210,5	
S621800395	Z-14	Zavedení zjednodušeného zabezpečení trati Vsetín - Velké Karlovice vč. rekonstrukce žst. Hovězí	Stavba v přípravě	07.06.2024	04.06.2025		0,3	2,0	8 204,9	7 038,5	
S621500587	B-01	Modernizace trati Brno-Přerov, 2. stavba Blažovice - Vyškov	Stavba v přípravě	09.02.2025	28.08.2031		23,0	56,9	232 099,0	199 104,5	
S621500588	B-02	Modernizace trati Brno-Přerov, 3. stavba Vyškov - Nezamyslice	Stavba v přípravě	09.02.2025	28.08.2031		17,2	40,7	166 153,9	142 534,0	
S621600395	B-11	Rekonstrukce traťového úseku Blažovice (mimo) – Nesovice (včetně)	Stavba v přípravě	01.03.2024	20.08.2027		22,3	14,9	60 655,3	52 032,8	
S621600399	B-15	Rekonstrukce traťového úseku Kyjov (mimo) – Veselí n. M. (mimo)	Stavba v přípravě	31.05.2025	31.12.2027		22,1	50,3	205 171,0	178 004,5	
S621500590	B-36	Modernizace trati Brno-Přerov, 1. stavba Brno - Blažovice	Stavba v přípravě	19.04.2026	26.09.2030		12,0	45,6	185 956,2	159 521,3	
S621900067	B-40	Modernizace ZST Brno-Židenice a úpravy v ZST Brno-Maloměřice	Stavba v přípravě	01.09.2025	30.06.2027		7,0	11,4	46 389,6	39 795,0	
S621900266	B-42	Úpravy železniční infrastruktury pro zavedení rychlosti 200 km/h v úseku Šakvice - Břeclav	Stavba v přípravě	27.05.2026	31.12.2028		21,1	48,9	199 593,6	171 220,0	
S621500589	M-01	Modernizace trati Brno-Přerov, 4. stavba Nezamyslice - Kojetín	Stavba v přípravě	01.10.2024	30.12.2027		9,0	19,1	77 882,7	66 794,0	
S621500937	M-02	Modernizace trati Brno-Přerov, 5. stavba Kojetín - Přerov	Stavba v přípravě	03.12.2024	03.03.2028		16,0	42,4	172 792,1	148 228,5	
S621800109	M-06	Lipník n. B. – Drahotuše, BC	Stavba v přípravě	15.02.2024	22.03.2028		5,9	11,8	48 001,2	41 177,5	
S622000147	M-33	Modernizace trati Olomouc – Prostějov	Stavba v přípravě	12.06.2027	12.12.2028		18,5	34,5	140 694,7	120 694,0	
S621700035	T-10	Revitalizace a elektrizace traťových úseků Frydek Místek (mimo) - Frenštát pod Radhoštěm město/Ostravice	Stavba v přípravě	04.09.2027	01.01.2030		32,3	21,5	87 695,5	75 229,0	
S622000554	T-68	Úprava infrastruktury 2. TŽK pro výhradní provoz ETCS v úseku Břeclav – Petrovice u Karviné	Stavba v přípravě	22.09.2028	20.05.2032						aktuálně nelze stanovit
S621500591	Z-01	Modernizace a elektrizace trati Otrokovice - Vizovice	Stavba v přípravě	01.01.2023	31.12.2027		26,6	47,8	194 848,6	167 149,5	
S621700043	Z-05	Rekonstrukce žst. Valašské Meziříčí	Stavba v přípravě	10.05.2025	13.08.2027		2,4	20,0	81 600,0	70 000,0	
S621500943	Z-06	Modernizace a elektrizace trati Kojetín (mimo) - Hulín	Stavba v přípravě	03.01.2027	18.10.2029		15,7	20,0	81 600,0	70 000,0	
S631900096	VRT-05	RS2 Brno (Modřice) – Sakvice	Stavba v přípravě	2025	2029		30,0	81,9	337 512,0	298 650,0	
S622000248	VRT-06	RS1 Přerov (Prosenice) – Ostrava-Svinov	Stavba v přípravě	2025	2029		70,0	186,0	766 682,9	679 000,0	
S622000249	VRT-07										
Celkem Zlínský kraj a okolí							432,4	907,5	3 712 194,2	3 214 921,5	
Celkem za ČR 2022-2032:								4 803	19 632 774	16 945 188	

Tab. č. 145: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách železniční infrastruktury ve Zlínském kraji a v sousedních navazujících krajích - včetně potřeby drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2035 (až 2040) (Zdroj: SŽ, státní organizace).

Označení	Číslo stavby	Název	Zahájení realizace	Konec realizace	Status stavby	Délka úseku	Délka kolejí	Kamenivo pro konstrukční vrstvy (fr. 0/31,5; 0/63)	Kamenivo pro kolejové lože (fr. 31,5/63)
S621500591	Z-01	Modernizace a elektrizace trati Otrokovice - Vizovice	2026	2030	Stavba v přípravě	26,6	47,8	194 849	167 150
S621500845	Z-07	Rekonstrukce nástupišť v žst. Uherské Hradiště	2026	2028	Stavba v přípravě	1,1	3,3	13 635	11 697
S621500941	Z-09	Rekonstrukce žst. Bystřice pod Hostýnem	2025	2027	Stavba v přípravě	1,1	2,7	11 132	9 549
S621500943	Z-06	Modernizace a elektrizace trati Kojetín (mimo) - Hulín	2027	2029	Stavba v přípravě	15,7	44,8	182 682	156 713
S621700043	Z-05	Rekonstrukce nástupišť v ŽST Valašské Meziříčí	2026	2027	Stavba v přípravě	0,5	2,6	10 718	9 195
S621800395	Z-14	Zavedení zjednodušeného zabezpečení trati Vsetín - Velké Karlovice vč. rekonstrukce žst. Hovězí (vč. ETCS)	2027	2029	Stavba v přípravě - aktuálně nelze stanovit (nově stavba)				

					prosté elektrizace)				
S622000244	Z-20	Revitalizace traťového úseku Vsetín (mimo) - Valašské Meziříčí (včetně)	2027	2030	Stavba v přípravě	17,3	32,5	132 784	113 908
S622100221	Z-34	Elektrizace trati Kunovice (mimo) - Veselí nad Moravou (mimo)	2028	2029	Stavba v přípravě	12,5	15,5	63 240	54 250
S622100222	Z-35	Elektrizace trati Újezdec u Luhačovic (mimo) - Luhačovice (včetně)	2028	2030	Stavba v přípravě	9,4	9,8	39 984	34 300
S621900068	T-26	Zapojení terminálu kombinované dopravy Mošnov	2027	2031	Stavba v přípravě		2,0	7 968	6 836
S621900069	T-24	Rekonstrukce chalupeckého zhlaví v ŽST. Bohumín Vrbice a traťové koleje Bohumín Vrbice - Chalupki	2027	2027	Stavba v přípravě - údaje se změní, ZP se bude aktualizovat	4,5	5,0	20 543	17 623
S622000530	T-53	Rekonstrukce žst. Dobrá u Frýdku Místku	2027	2029	Stavba v přípravě	14,0	9,3	37 805	32 431
S622000532	T-54	Optimalizace traťového úseku Albrechtice u Českého Těšína (mimo) – Havířov (mimo)	2026	2028	Stavba v přípravě	4,7	9,4	38 352	32 900
S622200154	T-105	Modernizace a elektrizace trati Sedlnice – Štramberk	2028	2030	Stavba v přípravě	13,0	20,3	82 824	71 050
S621700035	T-10	Revitalizace a elektrizace traťových úseků Frýdek Místek (mimo) - Frenštát pod Radhoštěm město/Ostravice	2029	2031	Stavba v přípravě	32,0	14,6	59 650	51 170
S621500580	B-83	Železniční uzel Brno	2028	2035	Stavba v přípravě		84,2	343 711	294 851
S621500587	B-01	Modernizace trati Brno-Prerov, 2. stavba Blažovice - Vyškov	2028	2033	Stavba v přípravě	22,0	56,8	231 744	198 800
S621500588	B-02	Modernizace trati Brno-Prerov, 3. stavba Vyškov - Nezamyslice	2028	2033	Stavba v přípravě	16,1	40,7	166 154	142 534
S621500590	B-36	Modernizace trati Brno-Prerov, 1. stavba Brno - Blažovice	2028	2031	Stavba v přípravě	12,1	50,1	204 490	175 420
S621500600	B-24	Boskovická spojka	2027	2028	Stavba v přípravě	6,9	7,5	30 600	26 250
S621600067	B-07	Rekonstrukce ŽST Brno - Královo Pole	2023	2025	Stavba v realizaci	15,0	18,2	74 256	63 700
S621600068	B-09	Rekonstrukce ŽST Tišnov	2026	2027	Stavba v přípravě	2,4	8,9	36 312	31 150
S621600395	B-11	Rekonstrukce traťového úseku Blažovice (mimo) – Nesovice (včetně)	2026	2027	Stavba v přípravě	22,3	14,9	60 655	52 033
S621600396	B-12	Rekonstrukce ŽST Slavkov u Brna	2026	2027	Stavba v přípravě	1,0	3,6	14 729	12 635
S621600397	B-13	Rekonstrukce traťového úseku Nesovice (mimo) – Kyjov (mimo)	2027	2029	Stavba v přípravě	21,6	43,3	176 762	151 634
S621600398	B-14	Rekonstrukce ŽST Kyjov	2027	2029	Stavba v přípravě	1,0	4,5	18 458	15 834
S621600399	B-15	Rekonstrukce traťového úseku Kyjov (mimo) – Veselí n. M. (mimo)	2029	2031	Stavba v přípravě	22,1	50,3	205 171	176 005
S621600400	B-08	Rekonstrukce traťového úseku Kuřim (mimo) – Tišnov (mimo)	2027	2028	Stavba v přípravě	9,5	19,1	78 091	66 990
S621900064	B-35	Elektrizace trati vč. PEÚ Brno - Zastávka u Brna, 2. etapa	2022	2025	Stavba v realizaci	12,3	20,4	83 187	71 362
S621900067	B-40	Modernizace ŽST Brno-Zlínice a úpravy v ŽST Brno-Maloměřice	2025	2027	Stavba v přípravě	0,4	1,3	5 304	4 550

S621900266	B-42	Úpravy železniční infrastruktury pro zavedení rychlosti 200 km/h v úseku Rakvice - Břeclav	2027	2029	Stavba v přípravě	18,4	29,5	120 523	103 390
S622100218	B-104	Modernizace traťového úseku Brno-Židenice (mimo) - odbočka Brno-Černovice	2024	2027	Stavba v přípravě	0,8	1,2	4 896	4 200
S622300168	B-116	Elektrizace a modernizace trati Břeclav (mimo) – Znojmo (včetně)	2030	2032	Stavba v přípravě	44,8	73,2	298 672	256 214
S621500589	M-01	Modernizace trati Brno-Přerov, 4. stavba Nezamyslice - Kojetín	2025	2028	Stavba v přípravě	9,5	19,1	77 863	66 794
S621500611	M-04	Rekonstrukce žst. Přerov, 3. Stavba - stavba bude možná nahrazena stavbou VRT	2027	2029	Stavba v přípravě	4,1	4,1	16 626	14 263
S621500937	M-02	Modernizace trati Brno-Přerov, 5. stavba Kojetín - Přerov	2025	2028	Stavba v přípravě	15,7	42,4	172 792	148 229
S621700215	M-12	Rekonstrukce ŽST Prostějov hl. n.	2030	2031	Stavba v přípravě	3,5	11,0	44 839	38 465
S621800109	M-06	Lipník n. B. – Drahotuše, BC	2023	2027	Stavba v realizaci	5,9	11,8	48 001	41 178
S621900066	M-20	Rekonstrukce ŽST Prostějov místní nádraží	2027	2028	Stavba v přípravě	0,7	2,3	9 192	7 886
S622000055	M-26	Modernizace trati Prostějov – Nezamyslice	2029	2029	Stavba v přípravě	15,8	22,0	89 670	76 923
S622000147	M-33	Modernizace trati Olomouc – Prostějov	2030	2031	Stavba v přípravě	18,5	32,0	130 662	112 088
Označení	Číslo stavby pro mapu	Název	R - Zahájení realizace	R - Konec realizace (Dokončení stavebních prací)		délka kolejí (km)	Nové kolejové lože	Nové kolejové lože	Celkem
							kamenivo 31,5/63 (m²)	kamenivo 31,5/63 (t)	kamenivo 31,5/63 (t)
RS1 - VRT HANÁ		Brno - Brodek u Přerova	2040+			202,8	486 720	730 080	730 080
RS1 - VRT MB0		Brodek u Přerova - Prosenice	2028	2033		49,4	118 560	177 840	177 840
RS1 - VRT MB1		Prosenice - Hranice na Moravě včetně sjezdů do Hranice na Moravě a stanice	2028	2033		67,4	161 760	242 640	242 640
RS1 - VRT MB2		Hranice na Moravě - Ostrava včetně přeložky stávající tratě Jistebník - Polanka nad Odrou	2028	2033		129,7	311 280	466 920	466 920
RS1 - VRT SLEZSKO		Dolní Lutyně - hranice CZ/PL	2030	2034		14	33 600	50 400	50 400
RS2 - JIŽNÍ MORAVA		Brno Modřice - Rakvice	2028	2033		143,3	343 920	515 880	515 880

Tab. č. 146: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách zbývajících železniční infrastruktury ve Zlínském kraji a v sousedních navazujících krajích - včetně potřeby drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2035 (až 2040) (Zdroj: SŽ, státní organizace).

Označení	Číslo stavby pro mapu	Název	Datum převzetí stavby do realizace	R - Zahájení realizace	R - Konec realizace (Dokončení stavebních prací)	Výměna kolejového lože		Čištění kolejového lože		Směrová a výšková úprava koleje		Celkem
						délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	
633200044	Z-22	Prostá rekonstrukce trati v úseku	V realizaci	14.06.2024	30.11.2024	1	3 500	7,5	9 188	1	525	13212,5

		Kunovice – Hradčovice										
633190166	M-76	Cyklická obnova trati Hranice na Moravě – město – Hustopeče nad Bečvou	Stavba v přípravě	24.07.2024	22.05.2025	0,5	1 750	4,5	5 513	0,5	263	7525
635220056	M-77	Prostá rekonstrukce trati v úseku Prostějov – Olomouc	V realizaci	03.06.2024	30.11.2024	0,5	1 750	7,3	8 943	1	525	11 218
639230053	B-120	Cyklická obnova trati I. a II. tranzitního koridoru v úseku Brno – Břeclav – Nedakonice	Stavba v přípravě	01.08.2024	01.11.2024	1	3 500	0	0	206	108 150	111 650
Označení	Název	Status stavby	Číslo stavby pro mapu	R - Zahájení realizace	R - Konec realizace (Dokončení stavebních prací)	Výměna kolejového lože		Čištění kolejového lože		Směrová a výšková úprava koleje		Celkem
						délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	kamenivo 31,5/63 (t)
R602400004	Z-50	Cyklická obnova trati v úseku Horní Lideč – Horní Lideč státní hranice	Příprava nezahájena	01.04.2026	31.10.2026	0	0	4,871	5 967	0	0	5 967
R602400010	Z-51	Cyklická obnova trati v úseku Vsetín – Horní Lideč	Příprava nezahájena	01.05.2025	30.06.2026	0	0	23,032	28 214	0	0	28 214
R602400013	Z-52	Prostá rekonstrukce trati v úseku Hradčovice – Uherský Brod	Příprava nezahájena	01.03.2026	30.09.2026	0	0	5,506	6 745	0	0	6 745
R602400017	M-84	Prostá rekonstrukce trati v úseku Olomouc – Blatec	Příprava nezahájena	01.07.2025	30.11.2025	0	0	0	0	8,5	4 463	4 463
R602400018	M-85	Prostá rekonstrukce trati v úseku Hlubočky-Mariánské Údolí – Hrubá Voda	Příprava nezahájena	01.09.2026	30.06.2027	1	3 500	9	11 025	1	525	15 050
639190035	B-55	Oprava trati v úseku Hrušky - Moravská Nová Ves – kolej č. 1	Stavba v přípravě	27.06.2025	30.12.2025	0,51	1 785	0	0	0	0	1 785
639190079	B-72	Oprava trati v úseku Moravská Nová Ves - Lužice	Stavba v přípravě	15.05.2025	30.12.2025	3,345	11 708	0	0	0	0	11 708

639200043	B-64	Oprava traťové koleje Mikulov - Novosedly	Stavba v přípravě	15.10.2025	31.12.2026	0	0	9,404	11 520	0	0	11 520
635230039		Oprava trati v úseku Újezdec u Luhačovic – Luhačovice – 2. etapa		01.05.2025	30.11.2025	0	0	0	0	2,5	1 313	1 313

Tab. č. 147: Přehled plánované spotřeby kameniva na stavbách konvenční a nekonvenční železniční infrastruktury ve Zlínském kraji a v sousedních navazujících krajích - včetně potřeby drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2035 (až 2040) (Zdroj: SŽ, státní organizace).

Označení	Název	Datum převzetí stavby do realizace	Číslo stavby pro mapu	R - Zahájení realizace	R - Konec realizace (Dokončení stavebních prací)	Popis akce	km od - do	Výměna kolejového lože		Čištění kolejového lože		Strojní zpracování		Celkem
								délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	délka (km)	kamenivo 31,5/63 (t)	
R602400010	Cyklická obnova trati v úseku Vsetín – Horní Lideč	Příprava nezahájena	Z-51	01.05.2025	30.06.2026	Souvislá výměna kolejového roštu, čištění kolejového lože, obnova parametrů geometrické polohy koleje, obnova vrstev pražcového podloží, obnova odvodňovacího zařízení v úsecích trati km 21,608–28,320 a 29,308–34,112. Sanace vybraných mostních objektů.	21,608–28,320; 29,308–34,112	0	0	23,032		0		0
R602400015	Prostá rekonstrukce trati v úseku Chrástava – Hrádek nad Nisou	Příprava nezahájena	L-59	01.05.2025	30.05.2026	Souvislá výměna kolejnic v úseku, čištění kolejového lože, úprava a výměna přejezdových konstrukcí, sanace vybraných mostních objektů, obnova parametrů geometrické polohy koleje, zřízení bezстыkové koleje, obnova odvodnění, úprava konstrukce nástupišť včetně osvětlení. Dotčený úsek trati km 11,300–19,605.	11,300 – 19,605	0	0	8,305		0		0

R602400003	Cyklická obnova trati v úseku Beroun – Kařízek (mimo)	Stavba v přípravě	S-219	01.04.2026	30.05.2026	Obnova geometrických parametrů kolejí a výhybek včetně dynamické stabilizace kolejí v celkové délce cca 35 km, doplnění kameniva, souvislé broušení kolejí a výhybek, obnova odvodnění. Dotčený úsek trati km 41,5– 71,5.	37,5 - 71,524	0	0	0	70	0
R602400005	Cyklická obnova trati v úseku Chocẽ – Pardubice (mimo)	Příprava nezahájena	E-75	01.10.2025	15.06.2026	Výměna kolejového roštu v mezistaničních úsecích, úprava geometrické polohy koleje, obnova bezстыkové koleje, čistění kolejového lože, lokální sanace železničního spodku, strojní broušení kolejnic a výhybek, úpravy přejezdových konstrukcí na 5 přejezdech. Dotčený úsek trati km 270,438– 304,494.	270,438 - 304,595	0	0	68,314	2	0
R602400006	Cyklická obnova trati v úseku Jílovice – Borovany	Příprava nezahájena	C-101	15.08.2025	30.06.2026	Souvislá výměna kolejového roštu v km 187,445– 192,133 a 192,233– 193,150, čistění kolejového lože, zřízení bezстыkové koleje. Výměna přejezdových konstrukcí na přejezdech P1104–P1107.	187,440- 192,100	0	0	5,605	0	0
R602400009	Cyklická obnova trati v úseku Včelná – Horní Dvořiště	Příprava nezahájena	C-102	16.03.2026	30.11.2027	Souvislá výměna železničního svršku v úseku Kaplice – Velešín v km 87,115–93,397 a úseku Velešín – Holkov km 94,185 – 98,524, výměna výhybek na dřevěných pražcích za výhybky na betonových pražcích v ŽST	87,115 – 93,397	10,621	37 174	0	0	37 174

						Rybník, Omlenice, Kaplice, Velešín, Kamenný Újezd a Včelná – celkem 3 ks výhybek; sanace mostu v km 93,352, včetně obnovy izolačního souvrství. Výměna přejezdových konstrukcí na přejezdech P5564-P5567 a P5569-P5570.								
R602400013	Prostá rekonstrukce trati v úseku Hradčovice – Uherský Brod	Příprava nezahájena	Z-52	01.03.2026	30.09.2026	Souvislá výměna kolejového roštu v km 109,977 - 115,483, čištění kolejového lože, obnova geometrických parametrů koleje, zřízení bezстыkové koleje, úprava pláně tělesa železničního spodku, obnova odvodňovacího zařízení, sanace vybraných konstrukcí mostních objektů.	109,977 - 115,483	0	0	5,506		0		0
633200044	Prostá rekonstrukce trati v úseku Kunovice – Hradčovice	V realizaci	Z-22	14.06.2024	30.11.2024	Výměna kolejového roštu a strojní pročištění kolejového lože a doplnění novým kamenivem v železničním kilometru 102,044– 109,256. Úprava pláně tělesa železničního spodku v km 104,100– 104,400 a km 106,200– 106,900. Úprava geometrických parametrů koleje, zřízení bezстыkové koleje. Pročištění odvodnění. Výměna pěti přejezdových konstrukcí (P7963, P7965 až P7968). Sanace propustků v km 103,864; 105,713; 105,989; 106,166; 106,541;	km 102,044 - 109,256	1	3 500	7,5		1		3500

						106,616 a 109,196 a mostů v km 102,303; 104,487; 106,899; 107,873 a 108,580. Výměna 2 ks stožárových návěstidel a počítačů náprav.								
633190166	Cyklická obnova trati Hranice na Moravě – město – Hustopeče nad Bečvou	Stavba v přípravě	M-76	24.07.2024	22.05.2025	Kompletní výměna kolejového roštu v koleji č. 1 a 2, čištění kolejového lože, zřízení bezстыkové koleje v celém úseku, obnova odvodňovacího zařízení, reprofilace koruny náspů a drážních stezek, zvýšení nástupních hran nástupišť v zastávce Teplice nad Bečvou. Rozsah úprav v km 4,906- 7,914.	4,875 - 7,500	0,5	1 750	4,5		0,5		1750
635220044	Prostá rekonstrukce trati v úseku Milotice nad Opavou – Brantice	Stavba v přípravě	T-120	12.09.2024	31.10.2025	Výměna kolejového roštu a strojní pročištění kolejového lože v železničním kilometru 76,000– 77,550; 77,750–78,100 a 78,150– 79,300. Úprava geometrických parametrů koleje, zřízení bezстыkové koleje. Úprava tělesa dráhy a pročištění odvodnění. Obnova povrchu nástupišť v zastávce Zátor. Výměna přejezdové konstrukce na přejedu P7567. Doplnění chrániček kabelových tras v mezistaničním úseku. Sanace propustků v km 74,786; 75,028; 75,295; 75,707; 76,522 a 77,317 a mostů v km 74,252; 76,169; 76,863 a 78,704.	73,260 - 79,934	0,5	1 750	3,03		0,5		1 750
635220056	Prostá rekonstrukce	V realizaci	M-77	03.06.2024	30.11.2024	Výměna kolejového	81,450 - 92,332	0,5	1 750	7,3		1		1 750

[illegible]

roštu a strojní	
pročištění	
kolejového	
lože a doplnění	
novým	
kamenivem v	
železničním	
kilometru	
85,339	-
87,709;	
stanici kolež	
č. 1 v ŽST	
Vrbatky v km	
87,775	
88,426 a v km	
88,510	
92,332. Úprava	
geometrických	
parametrů	
koleje, zřízení	
bezстыkové	
koleje.	
Pročištění	
odvodnění.	
Úprava	
návostu	
pouchuší v	
zastávce	
Kralický a u	
koleje č. 1 v	
ŽST Vrbatky.	
Výměna dvou	
přejezdových	
konstrukcí	
(P7592).	
Sanace	
mostů v km	
81,485;	
82,242;	
82,456;	
82,712;	
83,558;	
83,936;	
89,119;	
89,148;	
89,901; 90,110	
a 92,115.	
Výměna	
závěsů syst.	
trakčního	
vedení,	
zesilovacího	
vedení,	
výměna	
izolátorů a	
pomocných lan	
včetně	
pevných bodů	
a kotvení v km	
83,200–	
87,700. Úprava	
proudových	
propojení a	
díleč zásahy do	
základových	
konstrukcí	
trakčních	
podpěr. V	
uvedené	
traťové koleji	
se jedná o	
obnovu 4	
kotevních	
úseků	
trakčního	
vedení.	
Výměna	
elektronických	
prvků,	
стыkových	
transformátorů	
a všech	
lanových	
propojení.	

Celkovou spotřebu kameniva frakce 32-63mm třídy B0, BI a BII (kolejový svršek) a dále frakce 0-32 kv mm a 0-63 kv mm (kolejový spodek) vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 pro všechny plánované vysokorychlostní tratě (VRT) a další konvenční tratě, rekonstrukce a modernizace železničních sítí apod., na území Zlínského kraje a po jednotlivých sousedních na sebe navazujících krajích.

Kraj	Spotřeba kameniva frakce 0/32kv a 0/63kv mm - železniční spodek v tunách	Spotřeba kameniva frakce 32/63 mm - třídy B0, popř. BI - železniční svršek v tunách
Zlínský	829 823,93	853 227,55
Moravskoslezský	1 988 389,95	2 156 146,20
Olomoucký	1 618 152,48	1 874 082,96
Jihomoravský	4 177 161,65	4 782 349,08

Průměrná roční spotřeba nového kameniva na výstavbu a údržbu železniční infrastruktury v České republice činí cca 1 100–1500 tis. t frakce 32/63 mm a cca 400 tis. t frakce 0/32 mm. K výše uvedenému množství je nutno ročně připočítat dalších cca 250 tis. t recyklovaného kameniva vyzískaného z kolejového lože v rámci provádění stavebních prací. Pro stavbu rodinného domu je třeba cca 200 t písku, na stavbu nemocnice cca 3 000 t a pro stavbu kilometru dálnice min. 30 000–40 000 t písku, spotřeba kameniva je dlouhodobě v úrovni 5,5–6,7 t/obyvatele. Na 1 km dvoukolejné VRT se spotřebuje přes 20 000 t kameniva (8 000 t železniční svršek, 12 500 t železniční spodek). Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu VRT). Současná kritéria na kamenivo pro výstavbu železničních koridorů VRT jakostní třídy B0 splňuje pouze 20 kamenolomů. Osvědčený a mnohaletými zkušenostmi prověřený drážní šterk je pro potřebu výstavby a údržby kolejových loží a zejména VRT charakterizován zejména dokonalou pevností, odolností proti mrazu, nízkou nasákavostí, odolností proti oteru a trvanlivostí, drtitelností v rázu a otlukovostí, zrnitostním složením a tvarem jednotlivých zrn. Bez pečlivého propočtu technologie úpravy kameniva a důsledného dodržování výpočtem stanoveného postupu není možné racionálně vyrábět kvalitní přírodní kamenivo předem určených parametrů, ale jen náhodnou směs kamení. Přísná normová kritéria současných norem ČSN EN zároveň také předurčují, jaké jakostní parametry kameniva je potřeba splnit, aby bylo možné jeho použití pro stavby VRT v ČR.

Potřeba nového kameniva vzniká ze třech základních důvodů:

- Investičních akcích u rekonstrukcí celé konstrukce železničního svršku nebo nové výstavby
- Udržovacích pracích na stávajících kolejích a výhybkách
- Výstavbě nových vysokorychlostních koridorů

S drceným přírodním kamenivem se u Správy železnic nesetkáváme jen u kolejového lože. Další neméně významná množství se spotřebovává:

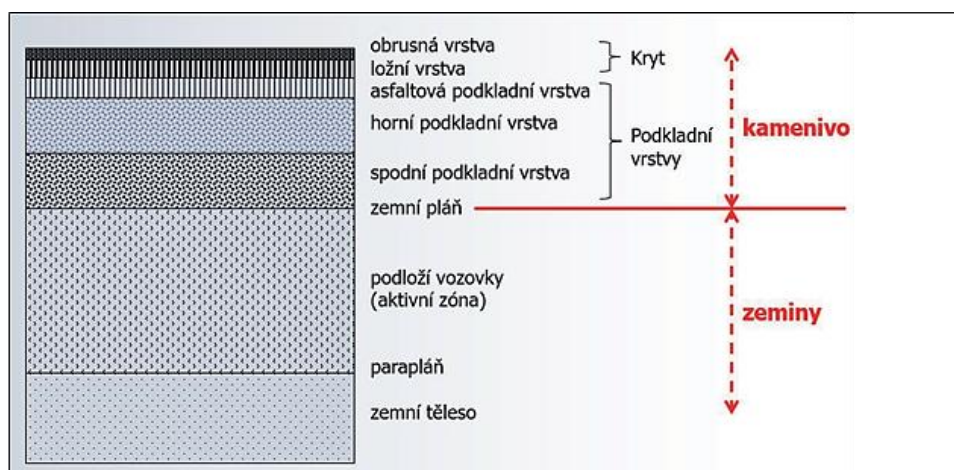
- Do konstrukčních vrstev tělesa železničního spodku a odvodnění
- Do podkladních vrstev tělesa železničního spodku
- Do budování pevné jízdní dráhy
- Při výrobě betonových pražců, a to jak příčných, tak i výhybkových
- Při stavbě betonových konstrukcí staveb železničního spodku, jakými jsou mosty, tunely, všechny druhy zdí, nástupiště, rampy, zpevněné plochy a oplocení
- Při výrobě železobetonových prvků železničních přejezdů a přechodů
- Při stavbě budov

Osvědčený a mnohaletými zkušenostmi prověřený drážní šterk, představující ve smyslu normy ČSN EN 13450 přírodní drcené kamenivo, je pro potřebu výstavby a údržby kolejových loží charakterizován zejména pevností, odolností proti mrazu, zrnitostním složením a tvarem jednotlivých zrn. Ložiska stavebního kamene, která splňují náročné požadavky jsou vedena v seznamu výrobců – viz:

5.1.2 Stavby silniční infrastruktury

Silniční doprava je jedním z nejrychleji se rozvíjejících typů dopravy a je nedílnou součástí celé dopravní infrastruktury. Zásadní prioritou kraje je výstavba silničních tahů mezinárodního a celostátního významu, tj. dálnic a rychlostních komunikací, výstavby velkého počtu dopravních staveb a rekonstrukcí pozemních komunikací a železničních tratí, zejména plánovaná dostavba dálnice D47, D49 a D55.

Dokladováním vstupních materiálů a výrobků pro podkladní vrstvy jsou základním předpokladem pro dosažení požadované kvality celé stavby a na jejichž kvalitním provedení závisí životnost vozovek pozemních komunikací, i když to v praxi není vždy podle našeho názoru vnímáno s dostatečným respektem. Všechny typy podkladních vrstev jsou z pohledu posuzování shody a jejich uvádění na trh výrobky nestanovené, což ale neznamená, že jsou to výrobky nižší kategorie. V tabulce 98 a na obr. 85 jsou uvedené přehledy a názvosloví všech podkladních a konstrukčních vrstev, které jsou z velké části vyráběny z výrobků stanovených, jakými jsou, např. cement a kamenivo, což mnohým zpracovatelům závěrečných zpráv kvality vnáší nejasnosti při zajišťování jejich dokladů pro uvedení na trh. Podstatu podkladních vrstev tvoří zejména štěrkodrtě, jejichž vstupním materiálem je kamenivo vyrobené podle EN 12422:2002+A1:2007 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace), dále mechanicky zpevněné kamenivo, což je výrobek vyráběný přímo v lomech nebo na stacionárních betonárnách nebo na mobilních betonárnách/linkách, a pro jehož výrobu je nezbytná zkouška typu zpracovaná v souladu s ČSN EN 13285. Vstupním materiálem pro MZK je kamenivo požadované frakce vyrobené podle EN 12422:2002+A1:2007 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace) a v neposlední řadě směs z kameniva stmelené cementem, což je výrobek vyráběný na stacionárních nebo mobilních betonárnách. Pro jeho výrobu je nezbytná zkouška typu zpracovaná v souladu s ČSN EN 14227-1 Směsi stmelené hydraulickými pojivy a vstupním materiálem je kamenivo vyrobené podle EN 12422:2002+A1:2007 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace a cement vyrobený podle ČSN EN 197-1 ed. 2 Cement-Část 1: Složení, specifikace a kritéria shody cementů pro obecné použití (tab. 148, obr. 176).

Obr. 176: Názvosloví konstrukčních vrstev a zemního tělesa.

Na podloží násypu nebo parapláň se kladou stejné požadavky jako na podloží vozovky (aktivní zónu), což stavební práce zbytečně komplikuje a zdražuje. Podloží vozovky se upravuje pro dosažení únosnosti, vyjádřené návrhovým modulem pružnosti podloží E_d a kontrolním modulem přetvárnosti

Edef,2. Podloží násypu upravujeme pro zajištění průchodnosti terénem, pro stabilitu násypu jsou jiné metody (např. vylehčené násypy, geodrény). Paraplán má stejné požadavky jako vrstva násypu a proto je nikde zvlášť pro paraplán nenajdeme. V zářezovém tělese se paraplán zhotovuje v případě, že dochází k výměně materiálu aktivní zóny. Podloží vozovky se zaměňuje s podložím násypu nebo paraplání. Porovnání, o jak velké kvalitativní rozdíly se jedná v následující tabulce:

Požadavek		Podloží vozovky (aktivní zóna)	Paraplán 1)	Podloží násypu
IBI	zemina bez úpravy	deklarovaná hodnota pro účely kontrolní zk.	min. 10 %	min. 5 %
	zemina upravená			min. 10 %
CBR _{sat}		min. 15 %	nepožaduje se	nepožaduje se
Míra zhutnění	zeminy F, S	100 % PS	95 %	92 % PS
	zeminy G		97 %	
Modul přetvárnosti E _{def,2}		min 45 MPa (30 MPa pro TDZ VI)	nepožaduje se	nepožaduje se
1) Stejně jako pro zeminu pro stavbu násypu.				

Tab. č. 148: Přehled podkladních vrstev nezbytných pro stavbu silniční infrastruktury.

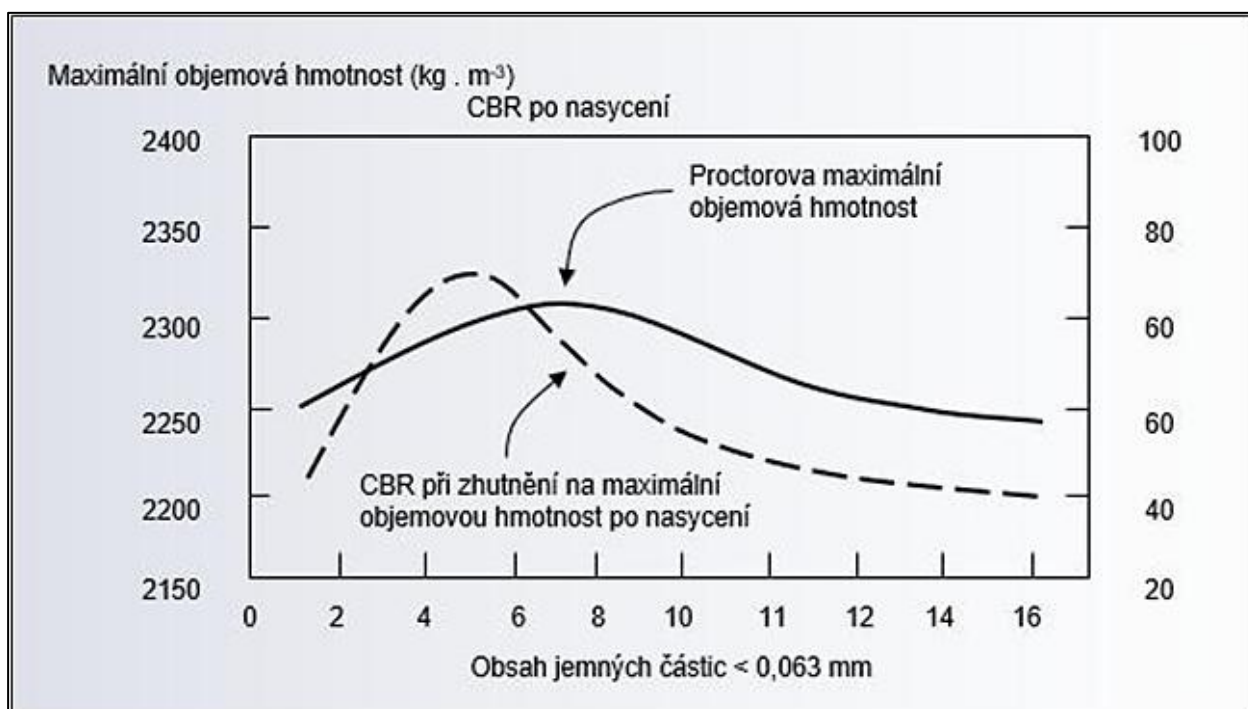
Typ a název	Norma
Nestmelené směsi-podkladní vrstvy	
ŠD-šterkodrt'	ČSN EN 13285 ed. 2, ČSN 73 6126-1
ŠP-šterkopísek	ČSN EN 13285 ed. 2, ČSN 73 6126-1
MZK-mechanicky zpevněné kamenivo	ČSN EN 13285 ed. 2, ČSN 73 6126-1
MZ-mechanicky zpevněná zemina	ČSN 73 6126-1
VŠ-vibrovaný šterk	ČSN 73 6126-2
Podkladní vrstvy ze směsí stmelených hydraulickými pojivy (Směsi stmelené hydraulickými pojivy)	
SC-směsi z kameniva stmelené cementem, vrstvy ze směsí stmelených hydraulickými pojivy s použitím různých druhů pojiv	ČSN EN 14227-1, ČSN 73 6124-1
MCB-mezerovitý beton	ČSN 73 6124-2
SS-směsi z kameniva stmelené struskou	ČSN EN 14227-2, ČSN 73 6124-1
SP-směsi z kameniva stmelené popílkem	ČSN EN 14227-3, ČSN 73 6124-1
SH-směsi z kameniva stmelené hydraulickými silničními pojivy	ČSN EN 14227-5, ČSN 73 6124-1
ZSH-zemina stmelená hydraulickými pojivy	ČSN EN 14227-15, ČSN 73 6124-1
Prolévané podkladní vrstvy	
ŠCM-šterk částečně prolitý cementovou maltou	ČSN 73 6127-1
PM-petrační makadam	ČSN 73 6127-2
Asfaltocementový beton (není podkladní vrstva)	ČSN 73 6127-3
KAPS-kamenivo zpevněné popílkovou suspenzí	ČSN 73 6127-4

Za technicky nesprávné se někdy provádí, že do podloží násypu nebo aktivní zóny vozovky ještě v nesmyslných tloušťkách zbytečně sype kvalitní kamenivo nebo se z neznámých důvodů část násypu z

kameniva dokonce staví. Dalším příkladem nesprávného pochopení je případ, kdy projektant navrhl úpravu nevhodného podloží vozovky následujícím způsobem:

- Odtěžit nevhodný materiál aktivní zóny
- Upravit zeminu pod paraplání do hloubky 0,5 m
- Na upravenou paraplán zpět do aktivní zóny navézt původně odtěžený nevhodný materiál.

Oba tyto pojmy jsou vymezeny v zák. č. 541/2020 Sb. o odpadech a v TP 210 Užití recyklovaných stavebních demoličních materiálů do PK. Recyklovaný materiál nemůže být odpadem, pokud se dodrží správný postup, kde recyklační zařízení je podle zák. č. 541/2020 Sb. zařízením určeným pro nakládání s odpady. Z procesu recyklace jsou vyloučeny nebezpečné odpady. Recyklační zařízení provede potřebné zkoušky na obsah škodlivin podle vyhl. č. 273/2021 o podrobnostech nakládání s odpady. Za předpokladu vyhovujících výsledků se dále provede úprava původního odpadu (drcení, třídění) tak, aby vzniklý recyklát splnil příslušné technické požadavky podle zamýšleného způsobu použití. Tím je odpadový režim ukončen a výstupem je recyklovaný materiál podle TP 210. Veškeré povinnosti, týkající se prokazování obsahu škodlivin jsou tak vypořádány v recyklačním zařízení. Přesto se po odběratelích recyklátu někdy požaduje tyto zkoušky předkládat. Neoprávněné obavy z přítomnosti jemných částic poukazuje následující schema na obrázku 177.

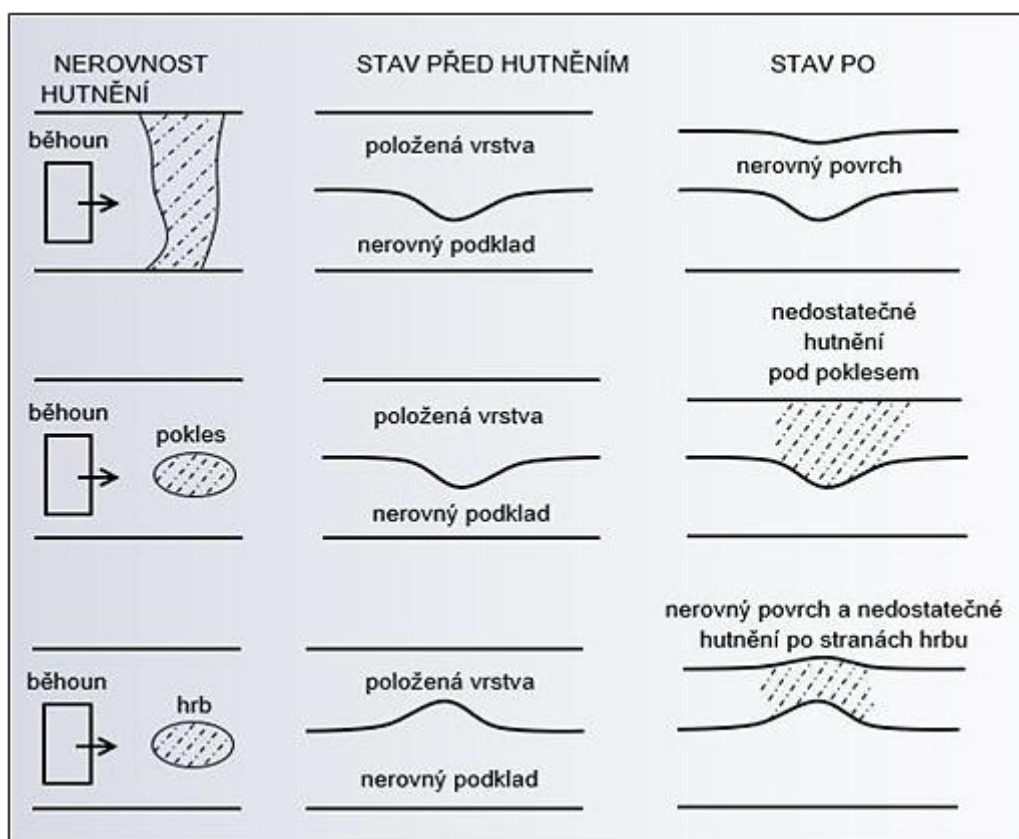

Obr. 177: Graf Proctorovy maximální objemové hmotnosti ve vztahu přítomnosti jemných částic

Kvalita jemných částic se posuzuje podle plastických vlastností. Požaduje se jejich naplastičita (viz ČSN 73 6126-1). Těž ekvivalent písku (SE), což je též zkouška plastických vlastností. Pokud vyhoví, není důvod se jich obávat. Nesmí ale překročit množství limit, nastavený z pohledu plynulosti požadované zrnitosti a požadavku na nenamrzavost. Za předpokladu splnění normových požadavků tak není jediný důvod se jemných podílů zbavovat.

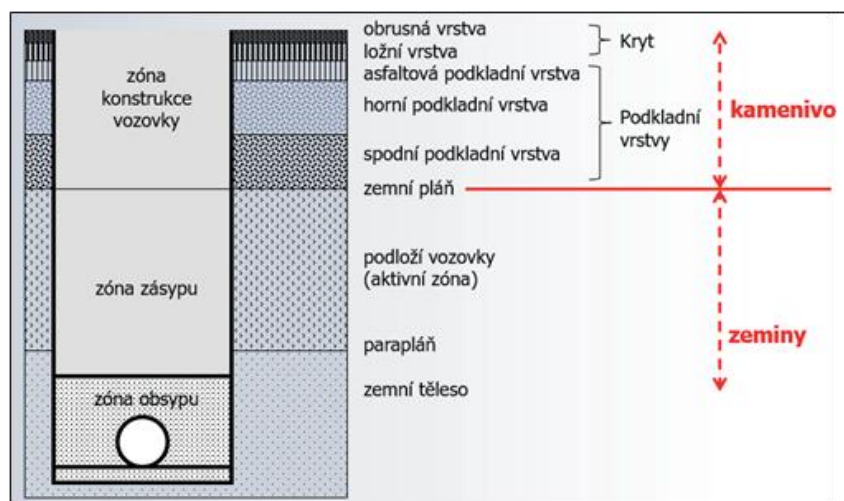
Nutnou podmínkou rovnosti pokládané vrstvy je rovný a únosný podklad. Pokud není podklad rovný, mění se tloušťka hutněné vrstvy a tím i její stlačení, čímž se nerovnosti podkladu kopírují na povrch. Nerovnost podkladu je častý problém při opravách vozovek, kde se navrhují různé „vyrovnávky“. Jak je vidět na obrázku 166, sebelepší finišer při pokládce asfaltových vrstev na nerovném podkladu není nic platný. Štěrkodrtě mají obvykle velmi nízkou vlhkost. Pokud nejsou zvlhčeny kropením, při jejich hutnění dochází mezi hrubými zrny k vysokému tření a nežádoucímu otěru. Zrna se tak drtí a mění se

zrnitost. Při hutnění převlhčených zemin bývá záhadou, proč se hutnění nedaří, když máme tak účinné hutnící mechanismy. Tristní přitom je, že stavba má k dispozici veškeré průkazní zkoušky.

Obr. 178: Nerovnosti podkladu vozovek při opravách vozovek.

Rovněž je zapotřebí upozornit na plýtvání kamenivem v dopravním stavitelství. Nerozlišuje se, co je konstrukce vozovky a co aktivní zóna zemního tělesa, nebo dokonce samotné zemní těleso, viz obr 178. Skoro ve všech projektech se jako náhrada nevhodné zeminy v podloží vozovky předepisuje kamenivo – nejčastěji štěrkodrt', což je zbytečné plýtvání, dále někdy je to dokonce stejnozrná frakce 32/63 mm, což nezajistí filtrační stabilitu a dochází k sedání. Podloží vozovky (aktivní zóna) je součástí zemního tělesa, které se staví ze zemin podle ČSN 73 6133. Kromě běžných zemin jsou též vhodné doprovodné produkty z výroby kameniva (lomové výsivky), směsné recykláty podle TP 210 (nevhodný je ale asfaltový recyklát) a vybourané podkladní vrstvy při opravách vozovek apod. Odstrašujícím příkladem je použití kvalitního kameniva při stavbě spodní části násypu. Aby měl zhotovitel možnost volby, projekt by měl požadavek specifikovat, že se použije materiál splňující požadavky vhodnosti do aktivní zóny zemního tělesa podle kapitoly 4 ČSN 73 6133. Při zásypu rýhy se nerozlišuje zóna konstrukce vozovky a zóna zásypu, ta je součástí zemního tělesa podle ČSN 73 6133, proto není jediný důvod do zóny zásypu rýhy dávat kamenivo.

Obr. 179: Plýtvání kamenivem při provádění zásypů rýh a násypů.

Nerozlišuje se podloží vozovky od podloží násypu, viz. obr 179. Toto má nepříznivé ekonomické dopady. Na podloží násypu se požadují zbytečné zkoušky jako modul přetvárnosti a dále přemrštěné požadavky na hutnění. Je potřeba si uvědomit, že podloží násypu se neupravuje za účelem dosažení nějaké únosnosti, ale pro zajištění průchodnosti staveništní dopravy. Pokud je na podloží násypu třeba umístit separační nebo filtrační vrstvu, nikde není stanoveno, že tato vrstva musí být z drceného kameniva podle ČSN EN 13242+A1. Odstrašujícím příkladem je použití kvalitního kameniva při stavbě spodní části násypu např. v zatopové oblasti nebo při provádění zásypů rýh. Přitom stavba sypané hráze je nepochybně náročnější než zabezpečení násypu proti povodni. Přitom by se vhodně uplatnily do zemního tělesa (včetně zásypů rýh) recyklované materiály a doprovodné produkty z výroby kameniva. Recyklované materiály a lomové výsivky jsou do aktivní zóny nejlepší a jejich odmítání je bezdůvodné. Překážkou je často argument, že je ve směsném recyklátu méně pevnostní a nasáková cihelná složka. A tak stále narůstají skládky kvalitních směsných recyklátů a nevyužívaných doprovodných produktů z výroby kameniva v lomech, které nikdo nechce.

Celkově vlastní zeminy (v podloží násypů) je zapotřebí kromě zrnitosti, plasticity a obsahu organických látek hodnotit i podle dalších vlastností, jako jsou vlhkost, pórovitost, nasycení a další, např. mechanické. Rovněž je nutno vyjasnit, v jaké geotechnické kategorii, ve smyslu ČSN EN 1997-1 [1] se při návrhu násypu budeme pohybovat. A to jak v závislosti na chování podloží, tak v závislosti na stavebním uspořádání a velikosti násypu.

Rovněž R-materiál nepatří do zemního tělesa, ale na obalovnu k výrobě asfaltových směsí. Neoprávněný je rovněž požadavek doložit prohlášení o vlastnostech pro materiály do zemního tělesa (včetně zásypů rýh). Zemina (ani upravená) přece není žádný stanovený výrobek ve smyslu zákona č. 22/1997 Sb. Investoři ale trvají na prohlášení o vlastnostech. Ve snaze jim vyhovět nezbyvá než použít kamenivo. Přitom v prohlášení výrobce kameniva se deklarují vlastnosti, které v zemním tělese vůbec nepotřebujeme. Výsledek tohoto stavu je, že do zemního tělesa se naprosto zbytečně sype kamenivo, kterého je nedostatek, provádí se zbytečné zkoušky, požadují se přemrštěné parametry a stavba se tím komplikuje a prodražuje.

Do podkladních vrstev se rovněž uplatňují strusky, ať již vysokopecní, nebo ocelářské, které vykazují zpravidla značnou míru heterogenity. Je třeba zdůraznit, že jinak tomu i u jiných typů stavebních materiálů používaných běžně ve stavebnictví - kamenivo dovážené z odlišných kamenolomů má jiné vlastnosti, stejně jako asfaltová či hydraulická pojiva od různých výrobců. Vznik a vlastnosti strusky ovlivňuje při výrobě železa/oceli řada faktorů, a výstupní vedlejší produkt je proto v řadě případů velmi heterogenní. Jedna z vlastností, která je popsána shodně téměř ve všech studiích, je výhodný tvar zrn struskového kameniva. Na druhou stranu pórovitá struktura struskového kameniva vyžaduje zvýšení

obsahu asfaltového pojiva, pokud se aplikuje v asfaltových směsích. Při použití 100 % struskového kameniva je doporučeno použít minimálně o 0,5 % asfaltového pojiva více. Dalším charakteristickým aspektem strusky je nasákavost. Pokud není struska ještě zcela chemicky stabilní, může docházet k její větší nasákavosti a vlivem chemických reakcí k objemovým změnám. Problém vysoké nasákavosti se týká především ocelářenských strusek, které obvykle obsahují vysoký podíl volného CaO a MgO, které zatím zcela nezreagovaly s křemičitými složkami. Některé studie uvádějí zhoršenou zpracovatelnost z důvodu ostrohrannosti a textury zrn struskového kameniva. U hydraulicky stmelených směsí toto může být naopak výhoda, která zlepšuje vzájemné zaklínění jednotlivých zrn a zvyšuje tak soudržnost kompozitní směsi a přispívá k vyšším pevnostem bez potřeby zvyšovat obsah pojiva. Také se v minimálním množství uplatňuje popílek (vznikající při spalování uhlí), energosádrovec (vznikající při výrobě elektrické energie v elektrárnách v procesu odsiřování spalín) a hlušinová sypanina, a to zejména do speciálních betonových směsí, podkladních vrstev vozovek nebo jako příměs do konstrukčních betonů.

Podkladní vrstvy jsou součástí konstrukce pozemních komunikací, zajišťující roznášení účinků dopravního zatížení z krytu do podloží a významně přispívající k ochraně podloží proti promrzání. Na styku s podložím zajišťují filtrační funkci (odolnost proti pronikání materiálu podloží do vrstvy). V souvislosti s rostoucí cenou stavebních materiálů, a zejména pohonných hmot a jejich derivátů, tj. asfaltu, se hledání udržitelných a ekonomicky výhodných řešení v oblasti výstavby silniční infrastruktury stalo naléhavou nutností. Nejdůležitějším prvkem polotuhých vozovek je cementem stmelená vrstva SC, na jejíž kvalitě a vlastnostech závisí trvanlivost celé konstrukce vozovky, viz. tabulka 149.

Velkým tématem je rovněž opětovné použití materiálů ze staveb. V posledních letech došlo ke změnám v legislativě i technických normách, které by měly vést k efektivnějšímu nakládání se znovuzískaným materiálem. V procesu připomínkování je nová norma ČSN 73 6147 Recyklace konstrukčních vrstev vozovek za studena. Dokončeny byly předpisy TP 87 Navrhování údržby a oprav netuhých vozovek a TP 170 Navrhování vozovek. Jedním z největších problémů v posledních letech je posuzování horninového prostředí pod násypy. Jelikož se jedná o proces mající významný dopad na návrh a oceňování stavebních postupů. Návrh a provádění zemního tělesa pozemních komunikací a použitelnost zemin pro stavbu zemního tělesa se řídí normou ČSN 73 6133.

Zavádění nových technologií je nesporně správné a potřebné. Je však potřeba rozlišovat, zda je přijímaná nová technologie podložena argumenty na odpovídající technické úrovni nebo jde o reklamní letáky a materiály pochybné kvality. Pro ukázkou je uveden příklad jedné problémové technologie. Jedná se o hydraulicky stmelenou vrstvu na bázi zvláštního pojiva, kterým lze údajně stmelit cokoliv. Výsledkem pak má být vrstva s jedinečnými vlastnostmi představujícími revoluci v silničním stavitelství. První podivnou věcí je, že by vůbec takovéto univerzální pojivo mohlo existovat. Dále pozorného čtenáře musí zarazit, že se zde vůbec nerozlišují podkladní vrstvy vozovky od jejího podloží a v textu se používají neobvyklé pojmy. Zvláštní pozornost si pak zaslouží věta, kterou si zde podrobně rozebereme: „Tato technologie zásadním způsobem modifikuje hydrataci cementu, čímž vylepšuje a zvyšuje pevnost v tlaku a pružnost konstrukcí obecně”.

Navrhování sporných technologií

- Tak za prvé zvyšování pevnosti v tlaku nic neřeší, protože pevnostní třídy podle ČSN 73 6124-1 jsou pro potřeby podkladních vrstev dostačující. Obecně neplatí, že čím vyšší pevnost, tím vyšší kvalita a užitná hodnota, zvláště u vrstev o velkých tloušťkách, se kterými tato údajná nová technologie počítá.

- Kromě zvyšování pevnosti v tlaku se ještě píše o „vylepšování pevnosti v tlaku”. Další záhadou je, že se „zvyšuje pružnost konstrukcí”. Máme dvě základní charakteristiky pružnosti, modul pružnosti, Poissonovo číslo a už nic dalšího. Pokud se tím myslí zvýšení modulu pružnosti, tak je to nesprávná

úvaha, protože vysoké moduly pružnosti hydraulicky stmelených směsí způsobují křehkost vrstvy a tvorbu reflexních trhlin. Pokud by se do směsi přidávala nějaká zázračná přísada pro eliminaci křehkosti, modul pružnosti by se měl snížit a ne zvýšit, aby byl ve správné relaci s pevnostními charakteristikami (zejména v tahu). Pokud se pod pojmem „zvýšení pružnosti“ myslí něco jiného, opět není jasné co to má vlastně být, protože žádná takováto fyzikální veličina neexistuje. Proto bychom měli být opatrní a nepřijímat, co není věrohodně technicky zdůvodněno.

Inovativní podkladní asfaltové vrstvy a aplikace asfaltových směsí

Výběr vhodné lokality s dostatečnou rozlohou pro výstavbu obalovny asfaltových směsí s vhodným napojením na silniční síť, plánované velké silniční sítě a předpoklad další výstavby nových komunikací a též rekonstrukcí stávajících komunikací, se opírají o analýzu stávajícího a budoucího trhu a doporučení vycházejících z koncepce vlády o rozvoji dopravní infrastruktury, a to i s ohledem na stávající počet již existujících obaloven a objem živých směsí dle stávající délky sítě.

Nové výzkumy prokázaly, že asfaltové směsi s maximální velikostí zrna 32 mm jsou plnohodnotnou alternativou k tradičně používaným směsím s maximální velikostí zrna 22 mm. Jejich návrh, laboratorní ověření i následná pokusná aplikace ukázaly, že směsi ACP 32 splňují stanovené objemové i mechanicko-fyzikální parametry a ve většině případů dosahují hodnot srovnatelných, případně i lepších než referenční směsi ACP 22. Testy potvrdily vysokou odolnost těchto směsí vůči negativním účinkům vody, dobrou stabilitu a pevnost, jakož i výraznou odolnost vůči vzniku trvalých deformací. Významným přínosem je také možnost širšího využívání hrubozrnných frakcí kameniva (zejména 16/32 mm), které nejsou v hlavní stavební sezóně nedostatkové. Tím dochází k odlehčení tlaku na omezené zdroje nedostatkových frakcí a zároveň k ekonomickým úsporám díky stabilnější ceně hrubozrnných složek. Dalším pozitivním aspektem je prokázaná možnost začlenění recyklovaného materiálu až do podílu 40–50 %, což přispívá k šetrnějšímu využívání přírodních zdrojů, omezení odpadu a podpoře principů cirkulární ekonomiky. Celkově lze konstatovat, že asfaltové směsi ACP 32 představují perspektivní materiál pro podkladní vrstvy vozovek, který je možné využívat v rámci běžné výstavby i rekonstrukcí komunikací. Jejich nasazení přispívá nejen k technické spolehlivosti a dlouhodobé životnosti vozovek, ale i k hospodárnějšímu a udržitelnějšímu nakládání se surovinovými zdroji v podmínkách České republiky. Zavádění nových asfaltových směsí jsou výsledkem výzkumu a vývoje zaměřeného na zlepšení mechanických vlastností vozovek, prodloužení jejich životnosti a zároveň na minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí. V souladu s cíli Green Deal a evropskými klimatickými strategiemi se klade důraz na snižování emisí skleníkových plynů, energetické náročnosti výroby a spotřeby primárních surovin. Inovativní směsi tak často využívají recyklované materiály, umožňují pokládku při nižších teplotách. Vysoké výkonové asfaltové směsi umožňují zvýšení trvanlivosti vozovky při snížení celkové tloušťky AHV nebo zesílení vozovky bez nutnosti navýšení nivelety vozovky. Jsou definovány normou ČSN 73 6120.

ACP RBL (asfaltový beton pro podkladní vrstvy se zvýšeným obsahem pojiva, rich bottom layers) Směsi typu ACP RBL představují specifickou variantu asfaltového betonu určeného pro podkladní vrstvy vozovek. Jejich charakteristickým znakem je zvýšený obsah asfaltového pojiva, který je zpravidla o minimálně 0,5 % vyšší než u běžných směsí. Díky tomuto konstrukčnímu řešení vykazují směsi ACP RBL podstatně lepší odolnost vůči únavě materiálu, čímž přispívají k významnému prodloužení životnosti celé konstrukce vozovky. Základní funkcí ACP RBL je efektivní přenos a rozložení napětí vyvolaného dopravním zatížením a současně omezení vzniku únavových trhlin na spodní hranici podkladní vrstvy. Právě tyto trhliny patří mezi nejčastější iniciační mechanismy degradace konstrukce a jejich vznik zpravidla vede k urychlené poruše celého vozovkového systému. Použití ACP RBL je proto obzvláště vhodné na komunikacích s vysokou intenzitou dopravy či s pomalu se pohybujícími dopravními proudy, kde jsou vozovky dlouhodobě vystaveny významnému namáhání.

Směsi ACP RBL se doporučují zejména pro vozovky s dopravním zatížením třídy S, I a II, a to především na nestmelených podkladních vrstvách. Díky vyššímu obsahu pojiva mají směsi ACP RBL

lepší reologické vlastnosti, což přispívá k vyšší pružnosti a odolnosti vůči trvalým deformacím. Výsledkem je nižší riziko poruch a nižší náklady na údržbu během životního cyklu vozovky. ŘSD na základě návrhu projektanta používá tuto směs na vybraných stavbách a v rámci několika oprav realizovalo kombinaci kdy na části vozovky byla použita standardní směs ACP a na druhé části ACP RBL za účelem sledování vývoje obou úseků v rámci životního cyklu vozovky.

SMA L (asfaltový koberec mastixový pro ložní vrstvy – zrno až 22 mm) SMA L je speciální typ asfaltové směsi určený pro ložní vrstvy vozovek, který využívá mastixovou strukturu s vysokým podílem hrubého kameniva (až 80 %), minerálního prachu (filleru), asfaltového pojiva a stabilizačních vláken. Tato směs je navržena tak, aby poskytovala vysokou odolnost vůči trvalým deformacím, zejména ve formě vyjetých kolejí, které jsou častým problémem u silnic s vysokým dopravním zatížením. Díky své kompaktní a stabilní struktuře SMA L výrazně zvyšuje odolnost vrstvy proti vzniku a šíření trhlin, čímž přispívá k prodloužení životnosti celé konstrukce vozovky. Tato směs rovněž umožňuje snížení tloušťky obrusné vrstvy bez ztráty funkčnosti, nebo naopak zvýšení provozní výkonnosti vozovky při zachování stejné tloušťky. SMA L je vhodné použít pro všechny třídy dopravního zatížení, ale nejčastěji se používá na silnicích s intenzivní dopravou, kde je kladen důraz na dlouhodobou výkonnost a minimální údržbu.

NTAS Nízkoteplotní asfaltové směsi (NTAS) představují technologii, která umožňuje výrobu a pokládku asfaltových směsí při teplotách nižších o 20–50 °C oproti běžným horkým směsím. Tato technologie přináší řadu výhod – zejména snížení spotřeby energie, nižší emise CO₂ a výparů škodlivin a lepší pracovní podmínky pro obsluhu. NTAS rovněž přispívají k menšímu stárnutí pojiva a snazší zhutnitelnosti směsi. Přestože v zahraničí, například ve Francii nebo USA, jejich využití roste, v České republice je jejich rozšíření zatím omezené kvůli chybějící poptávce, absenci bonifikace a požadavkům na certifikaci přísad. Přesto se očekává, že tlak na ekologičtější výstavbu povede k širšímu uplatnění této technologie i u nás. Mezi hlavní metody výroby patří přidávání organických přísad (např. vosky) a chemických přísad, které usnadňují zpracování směsi. Tyto přísady buď snižují viskozitu asfaltu, nebo zlepšují jeho přilnavost ke kamenivu, čímž umožňují efektivní obalení kameniva i při nižších teplotách. Výsledkem je směs, která se snadněji hutní, má nižší energetickou náročnost a zároveň přispívá ke snížení emisí a zlepšení pracovního prostředí.

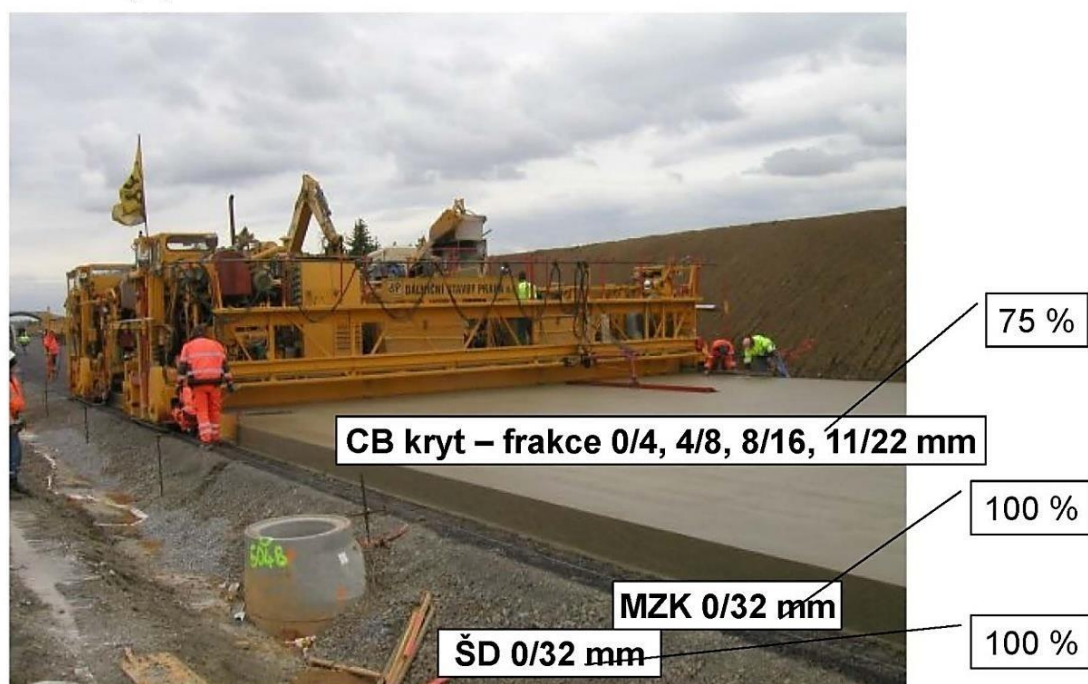
Možnosti snižování uhlíkové stopy při aplikaci asfaltu 				
Oblast/Technologie	Princip	Hlavní přínosy	Možná omezení	Odhad snížení CO ₂
Nízkoteplotní asfalt	Snížení výrobní teploty o 20–40 °C pomocí přísad	Nižší spotřeba energie, menší emise, lepší zpracovatelnost	Vyšší cena přísad, nutné ověření kompatibility	20–40 %
Recyklovaný asfalt	Opětovné použití frézovaného asfaltu	Úspora pojiva a kameniva, snížení odpadu	Omezený podíl podle kvality RAP	10–25 %
Recyklace za studena	Recyklace bez ohřevu, na místě nebo v závodě	Výrazná úspora energie, méně emisí	Nižší počáteční únosnost, potřeba vhodného pojiva	50–70 %
Bioasfalt / biogenní pojiva	Náhrada části ropného pojiva bio-složkami	Obnovitelný zdroj, snížení závislosti na ropě	Vyšší cena, omezené zkušenosti	až 50 %
Rejuvenátory	Obnova vlastností stárnutého pojiva	Zvýšení podílu RAP, delší životnost	Nutné laboratorní ověření účinku	10–20 %
Efektivní sušení kameniva	Rekuperace tepla, moderní hořáky, alternativní paliva	Nižší spotřeba energie	Vyšší investiční náklady	10–30 %
Optimalizace konstrukce vozovky	Dlouhodobější trvanlivost spodních vrstev	Oprava pouze vrchních vrstev	Vyšší nároky na návrh a kontrolu	15–25 %
Optimalizace údržby vozovky	Preventivní údržba	Snížení nákladů na opravy a CO ₂	Vyšší nároky na měření a průběžné kontroly	10–20 %
Logistika a organizace výroby	Snížování dojezdových vzdáleností. Digitalizace pokládky povrchu	Snížení nákladů a CO ₂	Investice do digitálních technologií	10–20 %

Obalovny a betonárny na území Zlínského kraje

Většina provozoven má na několik let dopředu garantované odbyty potřebných frakcí surovin, které jsou rozptýlené v rámci všech betonárek, obaloven a dalších klíčových odběratelů ve Zlínském kraji. Jenom pro ilustraci na území Zlínského kraje se nachází kolem 13 velkých a středních betonáren a cca 8 obaloven.

Jedná se o obalovny ZAPA beton a.s. Slušovice, CEMEX Czech Republic, s.r.o. Zlín, ZAPA beton a.s. Zlín-Malenovice, CEMEX Czech Republic, s.r.o. Vsetín, CEMEX Czech Republic, CEMEX Czech Republic, s.r.o. Valašské Klobouky, Českomoravský beton, a. s. Uherské Hradiště, Českomoravský beton, a. s. Uherský Brod, CEMEX Czech Republic, s.r.o. Uherský Brod, ZAPA beton a.s. Hulín, ZAPA beton a.s. Staré Město, CEMEX Czech Republic, s.r.o. Kunovice, Českomoravský beton, a. s. Ostrožská Nová Ves.

Vrstvy používaného kameniva dálničním tělesem

Spotřeba kameniva 40 000 – 60 000 t/km nové dálnice

Zdroj: Netoušek M. (2019): Českomoravský štěrk, Heidelberg Cement Group

Obr. 180: Spotřeba kameniva na 1 km nové dálnice, či rychlostní komunikace.

Při stavbách silnic a dálnic se spotřebuje na jeden kilometr čtyřproudové betonové dálnice - nové dálnice min. 40 až 60 kilotun kameniva tj. (12 000 tun cementobetonový kryt, 8 000 tun cementová stabilizace, 10 000 tun štěrkodrt' a nestmelené vrstvy + až 30 000 tun na sanace pod násypy). Výroba betonu pro cemento-betonové kryty (CB kryty) na stavbách silniční infrastruktury – se pohybuje okolo 300 tis. m³. Výroba asfaltových směsí v ČR v letech 2022 se pohybovala kolem 7,5–8 mil tun (Zdroj: Sdružení pro výstavbu silnic). Cca 20–25 % z celkové roční produkce vyrobeného drceného kameniva se používá pro velké stavby dopravní infrastruktury a pro stavební průmysl, včetně mostů (obr. 180).

Většina výhradních ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam produkce z ložisek nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v

současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a šterkopísků a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Pokud nebudou do 10 let postupně vytvářeny územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality, dá se předpokládat ukončení těžeb na min. 45–50 % všech funkčních ložisek šterkopísků na území ČR. Tzn. s ohledem na stávající objemy povolených zásob k těžbě je s nízkou až relativně nízkou životností (tj. do 10 let) cca 45–50 % všech funkčních pískoven. V této souvislosti je potřeba dodat, že udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby šterkopísků. Je žádoucí zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce. Nové pískovny na rozdíl kamenolomů se ojediněle povolují ale procedura povolení trvá až 7–10 let.

Zatím se zásadně krize projevuje rostoucí cenou za tunu kameniva, dovozovými vzdálenostmi, nedostatkem některých klíčových kvalitních frakcí drceného a těženého kameniva do obaloven a betonáren – zejména pak chronickým nedostatkem některých výrobně náročnějších frakcí a tím regionálními výpadky.

Celková roční produkce těženého a drceného kameniva (tj. šterkopísků a stavebního kamene) v ČR činí cca 65–69 mil. t (stav k 1. lednu 2024) a z toho spotřeba kameniva pro stavby v gesci Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.o., činí cca 30–40 % a pro ostatní stavby do betonáren a obaloven, pro stavby železničních koridorů a jejich modernizaci a dále VRT a v neposlední řadě stavby regionálního významu a developerské projekty, činí spotřeba cca 60–70 % z celkových ročních objemů těžby kameniva. Z toho vyplývá, že jenom pro strategické dopravní stavby a nezbytnou údržbu dopravní infrastruktury se spotřebuje až 40 % celkového vytěženého objemu kameniva za rok. Zbývajících 60 % z celkové roční produkce na území ČR zahrnují potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávky pro developerské projekty, bytovou výstavbu, dodávky do obaloven, do betonáren, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů a železobetonových konstrukcí pro železniční stavby a plánované VRT, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb. Další nezbytné objemy kameniva budou zapotřebí pro tzv. gigastavby, modulární reaktory, dostavbu 4 bloků jaderných elektráren apod.

K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory či dálniční síť apod., jsou nezbytné dostatečné disponibilní zdroje kvalitních stavebních surovin – zejména šterkopísků a stavebního kamene. Bez primárních zdrojů stavebních surovin se nelze nikdy obejít – **prostě Bez nerostu nevyrostu. Novela Horního a Liniového zákona mimo jiné mezi kritické nerosty strategického významu považují i výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu – stavebního kamene a šterkopísku, které mají mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.**

Současné znění Horního zákona neumožňuje stanovit další nové výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu, tj. nové výhradní ložisko šterkopísků a stavebního kamene, což považujeme za velké riziko. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Poslední dobou zaujímají vzrůstající hospodářský význam, nově vyhledaná a prozkoumaná nevýhradní ložiska stavebních surovin, zejména pak u ložisek šterkopísků. Nicméně poukazujeme na zcela zásadní problém v souvislosti s využíváním a nedostatkem ložisek stavebních surovin, který může mít v budoucnu fatální dopady na hospodářský růst a naplňování potřeb stavební výroby pro dálniční a silniční stavby, pro výstavbu železniční infrastruktury, vysokorychlostní tratě dále potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro soukromé a developerské projekty, vládou podporované energetické stavby (modulární reaktory) 4 jaderné bloky EDU a ETE a gigastavby, včetně liniových staveb, pro zajištění energetické bezpečnosti ČR a tím dosažení uhlíkové neutrality apod.

Žádoucí je zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce.

Jak uvádí ustanovení § 3 odst. 3 až 5 novely Horního zákona a novela Liniového zákona (zákon č. 416/2009 Sb.) se mimo jiné mezi kritické nerosty strategického významu považují i výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene a šterkopísku. Za klíčové považujeme, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu. Z tohoto důvodu se považuje za nezbytné podporovat vyhledávání a průzkum nových zdrojů nerostných surovin – v našem případě stavebních surovin, zejména podporovat geologický průzkum a využití zcela nových lokalit (zejména stavebních surovin) s příznivými geologicko-ložiskovými a ekologickými poměry, dopravním napojením bez průjezdu přes obce a města, a zejména s řešitelnými střety zájmů. Zákon č. 416/2009 Sb. rovněž uvádí, že těžební infrastrukturou se pro účely tohoto zákona rozumí stavby a zařízení, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek strategického významu podle horního zákona, jakož i stavby sloužící k jejich úpravě a zušlechťování prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, dále stavby určené k jejich přepravě a úložná místa pro těžební odpad.

Jelikož většina pískoven a kamenolomů zejména u výhradních ložisek jsou dlouhodobě provozovány, byly otevřeny ještě za hluboké totality a životnost jejich ověřených zásob už je dnes u konce. V některých lokalitách by se dalo ještě pokračovat třeba na navazujícím sousedním ložisku, ale povolování nových záměrů naráží na obrovský odpor ze strany dotčené veřejnosti, obcí a měst. Zatímco stávající lomy jsou rychle dotěžovány, za posledních 34 let se v ČR nikomu nepodařilo otevřít žádný nový! Postupně dochází k dotěžování zásob ve stávajících provozovnách (postupným rozšiřováním, či zahlubováním těžby) a tím i k nepatrnému navýšení zásob, ale i tak jsou tyto báňské postupy na samé krajní hranici hospodárného vydobyví veškerých průzkumem ověřených zásob.

Stav v otevírání nových pískoven je jen o málo lepší, i když zcela nové záměry na těžbu naráží rovněž na obtížně překonatelné problémy s dopravní přístupností a přepravou suroviny, s orgány pro ochranu ZPF a vodních zdrojů a zejména negativním postojem místních obyvatel. Občané prostě dospěli k názoru, že těžba má být pouze tam, kde nic jiného není. Ložisko je nepřemístitelné, těžař může těžít jen tam, kde jsou k dispozici zásoby suroviny. Vlastní zdroje surovinové základny státu je zapotřebí územně chránit, a také dlouhodobě rozvíjet pro zajištění národní surovinové bezpečnosti a soběstačnosti (jsou neobnovitelné). Vedle majetkového vypořádání s vlastníky dotčených pozemků se zejména jedná o odpor obyvatel v příslušných obcích a konflikty zájmů určitých skupin. Dalším problémem je především složitá legislativa a dlouhý povolovací proces. Některé orgány státní správy a samosprávy objektivně neposuzují a nezohledňují reálný stav roztěženosti a disponibilních zásob nerostných surovin, zejména tak nepředikují budoucí časovou osu jednotlivých povolovacích řízení. I v případě úspěšného povolovacího řízení POPD jde většinou o velmi dlouhé doby (u šterkopísku až 7–10 let, u stavebního kamene i 8–12 let). K tomu nutno připočítat dobu potřebnou na vybudování provozovny, provedení skrývek a zkušební provozu a zavedení technologických receptur. Komplikovaný a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Těžební společnosti mají často pouze omezené možnosti řešit střety zájmů v reálném právním prostředí i ve prospěch realizace platné surovinové politiky. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou zejména surovin potřebných pro stavebnictví. V mnohých krajích se proto nevyhneme zásadnímu nedostatku těženého a drceného kameniva (kraj Královéhradecký, Zlínský, Karlovarský, Ústecký, Plzeňský – šterkopísek, Vysočina – šterkopísek apod). Věc dále komplikuje fakt, že tzv. závazná stanoviska k posouzení vlivů staveb (lomů) na životní prostředí není možné získat na celou dobu plánovaných záměrů, ale pouze na 20 let. Navíc se do této lhůty nepočítá pouze vlastní těžba, ale i celý neskutečně dlouhý přípravný proces.

Tab. č. **149**: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek a asfaltové směsi pro vozovky s dlouhou životností (v rámci míchaných směsí SC) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).

typ směsi	frakce	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	Ø spotřeba kameniva na 1 m ³ vrstvy SC	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl. 200 mm pro dálnice i silnice
SC								0,0	0,0
směs z kameniva stmelená cementem dle ČSN EN 14227-1	0/4 DTK	1165	1140	1155	1133	1001	1050	1107,3	221,5
	0/4 DDK							0,0	0,0
	4/8 HTK				170		200	61,7	12,3
	8/16 HDK	665	635	625		732	895	592,0	118,4
	8/16 HTK				374			62,3	12,5
	11/22 HDK					368		61,3	12,3
	16/22 HDK	360	415	410				197,5	39,5
	16/22 HTK				399			66,5	13,3
	součet	2190	2190	2190	2076	2101	2145	2148,7	429,7

Tab. č. **150**: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí CBK) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024)

typ směsi	frakce	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	kg/m ³	Ø spotřeba kameniva na 1 m ³ vrstvy SC	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl. 280 mm
CBK separační vrstva cementobetonový kryt horní i dolní vrstva	0/2 HTK		462	435	729			271,0	75,9
	0/4 DTK	580					639	203,2	56,9
	0/4 DDK					678		113,0	31,6
	4/8 HDK	146	1234	1213	668			543,5	152,2
	4/8 HTK							0,0	0,0
	8/11 HDK				253			42,2	11,8
	8/16 HDK	333				562	544	239,8	67,2
	8/16 HTK							0,0	0,0
	11/22 HDK							0,0	0,0
	16/22 HDK							0,0	0,0
Silniční betony (cementobetonové kryty), směsi stmelené cementem (CBGM) a mezerovitý beton (MCB)	16/22 HTK							0,0	0,0
	16/32 HDK	668				562	679	318,2	89,1
	součet	1727	1696	1648	1650	1802	1862	1730,8	484,6

Tab. č. **151**: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí SMA 11S) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).

typ směsi	frakce	%	%	%	%	%	%	Ø procento kameniva	Ø spotřeba kameniva na 1 m ³ vrstvy AHV	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl.
SMA 11S SMA – mastixový asfaltový koberec předpokládaná tloušťka vrstvy 40 mm pro všechny silnice i dálnice	fíler nakupovaný	9	10	12	12	3,2	8	9,0	207,5	8,3
	0/2			12	12			4,0	91,9	3,7
	0/4	12	15			24,2	20	11,9	272,6	10,9
	2/4			5	5			1,7	38,3	1,5
	4/8	17	7	20	20	14,5	16	15,8	361,8	14,5
	8/11	52	58	51	51	58,1	56	54,4	1248,7	49,9
	8/16									
	11/16									
	11/22									
	16/22									
	R-mat.	10	10					3,3	76,6	3,1
	součet	100	100	100	100	100	100	100,0		
	asfalt %	6,5	6,1	6,3	6,3	6,5	6,4	6,4		
	objem. hmotnost MT kg/m ³	2346	2561	2490	2485	2345	2433	2443,3	2297,4	91,9

* Poznámka: V nových TP 170:2024 je doporučeno nahrazovat v extravilánu směs SMA 11S směsí SMA 16S. V této chvíli nikdo neví, do jaké míry se toto prosadí. ŘSD dosud nemá schválené téměř žádné tyto směsi, takže nechci dělat statistiku. Odhadem lze říci, že u SMA 16S obsah fr. 8/11 klesne pod 20 %, obsah fr. 11/16 bude cca 40 %.

Tab. č. 152: Spotřeba drceného a těžného kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí ACL 22 S) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).

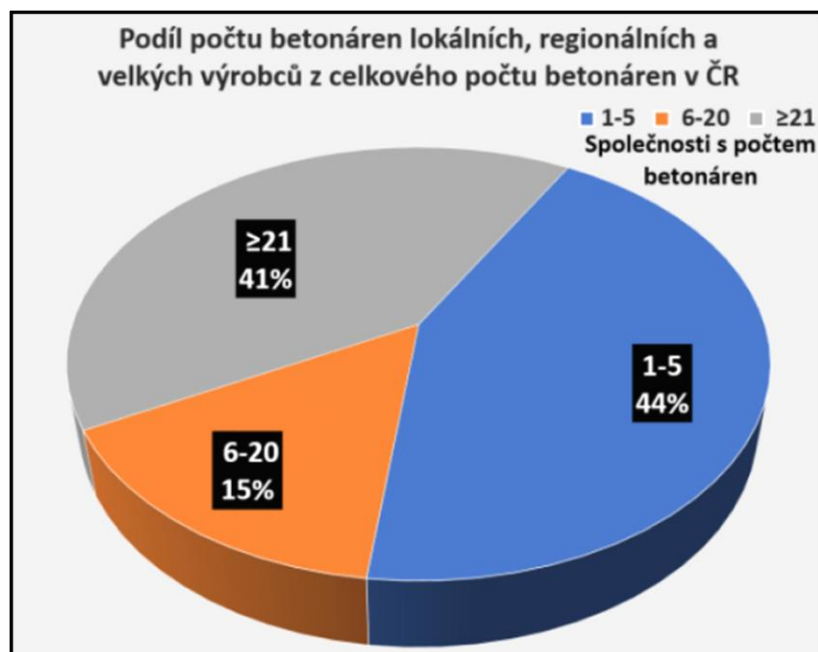
typ směsi	frakce	%	%	%	%	%	%	Ø procento kameniva	Ø spotřeba kameniva na 1 m ³ vrstvy AHV	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl.
ACL 22 S předpokládaná tloušťka vrstvy 80 mm pro všechny silnice i dálnice (TDZ S a I)	fíler nakupovaný	5	5	3	4	2	2	3,5	84,0	6,7
	0/2		26	29,3				9,2	221,1	17,7
	0/4	23			36	30	32	20,2	483,7	38,7
	2/4		11	9				3,3	80,0	6,4
	4/8		12	9	13	11,3	14	9,9	237,1	19,0
	8/11	3			10	6,1		3,2	76,4	6,1
	8/16		24	19,1			23	11,0	264,2	21,1
	11/16	10				15		4,2	99,9	8,0
	11/22				37			6,2	147,9	11,8
	16/22	24	22	16,1		21,2	29	18,7	448,9	35,9
	R-mat.	35		14,5		14,4		10,7	255,5	20,4
	součet	100	100	100	100	100	100	100,0		
	asfalt %	4,2	4,1	4,4	4,6	4,3	4,6	4,4		
	objem. hmotnost MT kg/m ³	2605	2541	2530	2349	2515	2480	2503,3	2398,6	191,9

Tab. č. 153: Spotřeba drceného a těžného kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí ACP 22 S) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).

typ směsi	frakce	%	%	%	%	%	%	Ø procento kameniva	Ø spotřeba kameniva na 1 m ³ vrstvy AHV	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl. 180 mm pro dálnice s TDZ S na MZK	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl. 140 mm pro dálnice a silnice s TDZ I na MZK
ACP 22 S asfaltový beton pro podkladní vrstvy; se skládá z modifikovaného asfaltového pojiva.	fíler nakupovaný	2	4	4	3	3	1	2,8	66,1	11,9	9,3
	0/2	25,4						4,2	98,7	17,8	13,8
	0/4		26	36	27,2	39		21,4	498,3	89,7	69,8
	2/4	8,1						1,4	31,5	5,7	4,4
	4/8	8,1	9	13	8	11		8,2	190,8	34,4	26,7
	8/11			10			12	3,7	85,5	15,4	12,0
	8/16	16,1	19		22,2	21		13,1	304,3	54,8	42,6
	11/16						13	2,2	50,5	9,1	7,1
	11/22		27	37	25,2	26	24	23,2	541,0	97,4	75,7
	16/22	16,1						2,7	62,6	11,3	8,8
	R-mat.	24,2	15		14,4		50	17,3	402,7	72,5	56,4
	součet	100	100	100	100	100	100	100,0			
	asfalt %	4	4,1	4,5	4,3	4,3	4	4,2			
	objem. hmotnost MT kg/m ³	2524	2358	2340	2405	2408	2545	2430,0	2332,1	419,8	326,5

Tab. č. 154: Spotřeba drceného a těžného kameniva na dílčí vrstvy vozovek (v rámci míchaných směsí VMT 22) pro stavby silnic a dálnic (Ing. Škrabka, RSD, s.p., 2024).

typ směsi	frakce	%	%	%	%	%	%	Ø procento kameniva	Ø spotřeba kameniva na 1 m ³ vrstvy AHV	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl. 160 mm pro dálnice s TDZ S na MZK	Ø spotřeba kameniva na 1 m ² vrstvy při předpokládané tl. 120 mm pro dálnice a silnice s TDZ I na MZK
VMT 22 asfaltové směsi s vysokým modulem tuhosti, obsahují výrazně vyšší podíl asfaltového pojiva	fíler nakupovaný	5	4		5			3,5	84,0	13,4	10,1
	0/2	24			20			11,0	264,1	42,3	31,7
	0/4		36					9,0	216,1	34,6	25,9
	2/4	10			12			5,5	132,0	21,1	15,8
	4/8	16	13	16,1	8			13,3	318,7	51,0	38,2
	8/11		10	10,7	8			7,2	172,2	27,6	20,7
	8/16	22						5,5	132,0	21,1	15,8
	11/16			12,8	10			5,7	136,8	21,9	16,4
	11/22		37					9,3	222,1	35,5	26,6
	16/22	23		19,6	22			16,2	387,7	62,0	46,5
	R-mat.			40,8	15			14,0	334,9	53,6	40,2
	součet	100	100	100	100	0	0	100,0			
	asfalt %	4,6	4,6	4,5	4,1			4,5			
	objem. hmotnost MT kg/m ³	2589	2352	2439	2650			2507,5	2400,7	384,1	288,1

Obr. 181: Podíl počtu betonáren lokálních, regionálních a velkých výrobců z celkového počtu betonáren v ČR (stav 2021)

Tab. č. 155: Spotřeba drceného a těženého kameniva na dílčí vrstvy vozovek pro stavby silnic a dálnic a přehled silničních staveb včetně potřeby těženého a drceného kameniva na území Zlínského kraje a v okolí sousedních krajů - zahájení realizace 2024 až 2030 (předpoklad k 1. 8. 2024).

Ev. číslo	Stav akce k 1.1.2025	Název	kraj	délka stavby (m)	Spotřeba kvalitního těženého a drceného kameniva (m3)
3271116006	R	I/57 Semetín - Bystřička 2.stavba	ZLN	4400	159 418
3271117020	R	I/45 Bruntál - východní obchvat, I. etapa	MRS	4510	45551
3272311003	R	D35 3508.2 Křelov - Slavonín 2. etapa	OLM	3166	65 244
5721510010	R	I/35 Zašová, křižovatka se silnicí III/01876	ZLN	432	4882
3271116265	R25	I/38 Znojmo obchvat I	JHM	3037	37355
3272861074	R25	D1 01171 MÚK Kývalka – Brno západ	JHM	8000	216800
3272861078	R25	D1 01312 MÚK Brno východ – MÚK Holubice	JHM	6250	181875
3272861079	R25	D1 01313 Připojení BPZ Černovická terasa na D1	JHM	2495	34182
5621510021	R25	I/43 Závist, stoupací pruh	JHM	900	11858
5621510024	R25	I/43 Lom Černá Hora	JHM	2060	25783
5621510040	R25	I/42 Brno, Královopolský tunel - oprava středního rozsahu	JHM	3555	2133
5621550009	R25	D1 01191.A MÚK Brno jih	JHM	1551	68455
5811510021	R25	I/46 Opava, jižní obchvat Hradecká - Olomoucká	MRS	2268	29881

581155000 7	R25	D1 km 342-354, dodatečná protihluková opatření	MRS	1021	1103
581155001 2	R25	D1 Oprava stavebně technologické části tunelu Klimkovice, II.etapa	MRS	575	345
327111627 1	R26	I/55 Břeclav, obchvat	JHM	8752	138369
327111701 1	R26	I/46 Šternberk - obchvat	OLM	4707	74418
327112632 0	R26	I/53 Lechovice - Pohořelice	JHM	20621	353178
327113604 1	R26	I/54 Nižkovice most ev. č. 54-003	JHM	300	3953
327284107 1	R26	D55 5502 Kokory - Přerov	OLM	5960	200234
327284107 3	R26	D55 5506 Napajedla - Babice	ZLN	6970	234166
562151002 8	R26	I/43 MÚK Kuřim, východ	JHM	1510	22878
562151002 9	R26	I/43 Podlesí, obchvat	JHM	1380	20909
562151003 0	R26	I/50 Bučovice, obchvat	JHM	5570	110077
562155002 2	R26	D1 odpočívka Vyškov, vpravo	JHM	1014	35403
562155002 3	R26	D1 rozšíření odpočívky Vyškov, vlevo	JHM	1014	35403
562155003 2	R26	D52 5206 VN Nové Mlýny - st. hranice ČR/Rakousko	JHM	10530	360705
562155003 3	R26	D2 Lanžhot, oprava mostu ev. č. D2-058	JHM	879	27214
571155000 3	R26	D1 odpočívka Milenov	OLM	6230 m2	4112
581151001 2	R26	I/57 Linhartovy	MRS	1891	23668
581151001 9	R26	I/11 Mosty u Jablunkova, ekodukt	MRS	40	3689
581155000 5	R26	D48 MÚK Bělotín - Rybí II.etapa	MRS	3815	128170
227165100 4	R27	D52 5204 Pohořelice - VN Nové Mlýny	JHM	6776	232112
327126702 3	R27	D48 MÚK Nošovice	MRS	1200	35573
327154257 5	R27	I/56 Ostrava - prodloužená Místecká III. stavba	MRS	611	24754
327284107 8	R27	D55 5511 Bzenec Přívoz - Rohatec	JHM	10750	368241
327286107 7	R27	D1 01311 Brno jih – Brno východ	JHM	6200	273645
562151002 7	R27	I/43 MÚK Lipůvka	JHM	992	15030
562154000 3	R27	I/73 Bořitov - Svitávka	JHM	8300	125755
562155000 8	R27	D1 01191.B MÚK Brno západ – MÚK Brno centrum	JHM	5006	220946
562155002 8	R27	D1 rozšíření odpočívky Brněnské Ivanovice km 198,6 vpravo	JHM	7920	5227
562155002 9	R27	D1 odpočívka Brněnské Ivanovice km 198,6 vlevo	JHM	7920	5227
562155003 1	R27	D1 km 216 - 226, dodatečná protihluková opatření	JHM	8740m2	5768
571151000 1	R27	I/46 Týneček - Šternberk	OLM	7167	203014
571151000 9	R27	I/44 Mohelnice - Vlachov	OLM	3500	99142

571151001 0	R27	I/44 Zábřeh, obchvat	OLM	6000	169958
571155000 2	R27	D35 Mohelnice - Olomouc, modernizace	OLM	59400	427680
581151001 1	R27	I/45 Nové Heřminovy - Zátor, I. etapa	MRS	5060	76665
581151001 7	R27	I/57 Skrochovice, obchvat	MRS	3280	41053
581151001 8	R27	I/45 Krnov - hraniční přechod	MRS	1714	21453
581151002 3	R27	I/45 Krnov - západní obchvat	MRS	3430	42931
581151002 5	R27	I/57 Opava, jižní obchvat, Olomoucká - Bruntálská	MRS	3452	43206
327112622 2	R28	I/43 Krhov - Voděradý	JHM	1990	24907
327162600 3	R28	D46 MÚK Držovice	OLM	920	26060
327284107 7	R28	D55 5510 Bzenec - Bzenec Přívoz	JHM	3372	115508
327284107 9	R28	D55 5512 Rohatec - Lužice	JHM	11484	393384
327284108 0	R28	D55 5513 Lužice - Břeclav	JHM	11860	406264
327285106 6	R28	D49 4902.1 Fryšták - Lípa 1. etapa	ZLN	1700	57114
327285106 8	R28	D49 4902.2 Fryšták - Lípa 2.etapa	ZLN	9300	312445
562151001 8	R28	I/42 Brno, VMO Vinohrady	JHM	2155	69561
562151002 0	R28	I/42 Brno VMO, MÚK Ostravská radiála	JHM	2886	93156
562151003 7	R28	I/43 Letovice - Rozhraní, úsek 4	JHM	4045	63951
562154000 1	R28	I/73 Svitávka - Staré Město	JHM	36900	1264010
562154000 6	R28	D52 Brno, Jižní tangenta včetně zkapacitnění D2	JHM	9482	343545
562155001 0	R28	D2 odpočívka Lanžhot	JHM	8130	5366
562155002 0	R28	D52 SSÚD Pohořelice	JHM	37500	48750
571155000 6	R28	D35 odpočívka Nemilany km 269,1 vpravo	OLM	7880 m2	5201
571155000 9	R28	D46 rozšíření odpočívky Prostějov km 21,3 vlevo	OLM	4100	2706
572151000 6	R28	I/57 Valašské Meziříčí - Jarcová, obchvat	ZLN	6600	213040
572155000 3	R28	D55 SSÚD Napajedla	ZLN	37500	48750
581151001 3	R28	I/11 Opava Komárov, jižní obchvat	MRS	7350	145254
581151001 4	R28	I/11 Nové Sedlice - severní obchvat	MRS	2300	65150
581151002 0	R28	I/58 Frenštát pod Radhoštěm - Vlčovice	MRS	4805	63306
581151003 1	R28	I/56 Petřkovice - Ostrava	MRS	1760	26666
581155000 2	R28	D48 odpočívka Polom	MRS	15760 m2	10402

5.1.2.1 Silniční stavby celorepublikového významu na území Zlínského kraje

Zásady územního rozvoje Zlínského kraje zpřesňují na území kraje následující plánované stavby

- Veřejně prospěšné stavby (dále jen VPS) pod kódem PK01 - kapacitní silnice D49 Fryšták – Zlín – Vizovice – Horní Lideč – hranice ČR (– Púchov), podchycený v PÚR ČR, vymezením koridoru dálnice II. třídy D49 Hulín – Fryšták – Vizovice – Horní Lideč – hranice ČR,
- kapacitní silnice D55 úsek Olomouc – Přerov a dále Napajedla – Uherské Hradiště – Hodonín – D2, podchycený v PÚR ČR, vymezením koridoru, dálnice II. třídy D55 Otrokovice – Napajedla – Uherské Hradiště, v popisu VPS pod kódem PK02.
- kapacitní silnice S2 (D48) Palačov – Lešná – Valašské Meziříčí – Vsetín – Pozděchov (D49), podchycený v PÚR ČR, vymezením koridoru silnic I/35 (Palačov –) Lešná – Valašské Meziříčí a I/57 Valašské Meziříčí – Pozděchov, v popisu VPS pod kódem PK03.
- kapacitní silnice v úseku Otrokovice (D55) – Zlín, Nivy, který je uveden v popisu VPS pod kódem PK04.

Silniční plochy nadmístního významu – koridory územních silničních rezerv na území Zlínského kraje

- Valašské Meziříčí – Rožnov pod Radhoštěm;
- obchvat Kunovic, obchvat Ostrožské Nové Vsi a Uherského Ostrohu;
- obchvat Lutoniny, stoupací pruhy Jasenná – Syrákov – Liptál;
- přestavba úseku Bystřice pod Hostýnem – Poličná, obchvat Křtomil;
- připojení Uherského Hradiště;
- Zlín-přivaděč na D49 (zkapacitnění), Holešov-přivaděč na D49; Nivnice-narovnání, JV obchvat Uherského Brodu, obchvat Újezdce;
- JV obchvat Luhačovic;
- Uherský Brod-napojení II/495 na obchvat II/490; spojka Nezdenice – Záhorovice, obchvat Záhorovic, obchvat Bojkovice – Pitín, obchvat Šumic, obchvat Hrádku na Vlárské Dráze;
- obchvat Hluky, obchvat Dolního Němčí;
- propojení Zlín – Zádveřice – územní rezerva;
- I/50 Brankovice – Kožušice, obchvat včetně napojení – územní rezerva;
- obchvat Starého Hrozenkova – územní rezerva
- celou řadu cyklostezek

Tab. č. 156: Plánovaná dopravní infrastruktura podle platného úplného znění aktualizace č. 3 ZUR Zlínského kraje.

Ev. číslo stavby	Stav akce k 1. 1. 2025 s plánem do roku 2028	Název stavby	Stavební technologické náklady celkem ^a	Stavební náklady + inflace celkem
3272841073	R26	D55 5506 Napajedla - Babice	10 943 507,0	11 634 517,0
3272851066	R28	D49 4902.1 Fryšták - Lípa 1. etapa	2 499 840,0	2 642 651,0
3272851068	R28	D49 4902.2 Fryšták - Lípa 2.etapa	4 740 520,0	4 951 828,0
5721510006	R28	I/57 Valašské Meziříčí - Jarcová, obchvat	3 709 647,0	3 923 545,0
5721550003	R28	D55 SSÚD Napajedla	572 436,0	629 354,0
3271116006	R	I/57 Semetín - Bystřička 2.stavba	-	-
5721510010	R	I/35 Zašová, křižovatka se silnicí III/01876	-	-

Dálnice a silnice

kód VPS lokalizace

popis označení

PK01 Hulín – střelná

D49

PK02 Otrokovice – Napajedla – Polešovice

D55

PK03	(Palačov) – Lešná – Pozdřechov	I/35, I/57
PK04	Otrokovice (D55) – Zlín-Nivy	kapacitní silnice
PK06	Valašské Meziříčí – Rožnov p. Radhoštěm	I/35
PK09	Ostrožská Nová Ves – Uherský Ostroh, obchvat	I/55
PK10	Kunovice, obchvat	I/55, I/50, II/498
PK13	Jasenná – Syrakov – Liptál, stoupací pruhy	I/69
PK14	Lutonina, obchvat	I/69
PK15	Bystřice p. Hostýnem – Poličná	II/150, II/438
PK16	Křtomil, obchvat	II/150
PK17	Uherské Hradiště, připojení	II/497
PK19	Zlín – přivaděč na D49, zkapacitnění	II/490
PK20	Holešov – přivaděč na D49	II/490
PK21	Nivnice (Linea), narovnání	II/490
PK22	Uherský Brod, JV obchvat	II/490
PK23	Újezdec, obchvat	II/490
PK24	Luhačovice, JV obchvat	II/492
PK26	Uherský Brod napojení II/495 na obchvat	II/490
PK27	Nezdenice – Záhorovice, spojka	II/495
PK28	Záhorovice, obchvat	II/495
PK29	Bojkovice – Pitín, obchvat	II/495
PK30	Šumice, obchvat	II/495
PK31	Hrádek na Vlárské Dráze, obchvat	II/495
PK32	Dolní Němčí, obchvat	II/498, II/490
PK33	Hluk, obchvat	II/498

Železnice

Z01	Otrokovice – Zlín – Vizovice, modernizace trati	331
Z02	Bezměrov – Hulín, modernizace trati	303
Z03	(Brno – Kojetín) – Chropyně – (Přerov), modernizace	300

Heliporty

L03	Rožnov p. Radhoštěm	heliport krajský
L04	Bystřice p. Hostýnem	heliport krajský
L05	Valašské Klobouky	heliport krajský
L06	Slavičín	heliport krajský
L07	Uherský Brod	heliport krajský

Plánovaná technická infrastruktura podle platného úplného znění aktualizace č. 3 ZUR Zlínského kraje.

Elektrické vedení

E01	Kelč – Valašské Meziříčí	ZVN 400 kV
E02	Rohatec – Otrokovice	ZVN 400 kV
E03	Zdounky – Bučovice	VVN 110 kV
E05	Otrokovice – Spytihněv	VVN + TR 110 kV/22 kV
E06	Uherské Hradiště – Vésy – Veselí nad Moravou	VVN + TR 110 kV/22 kV
E08	Bojkovice	TR 110 kV/22 kV
E09	Slušovice – Slavičín	VVN + TR 110 kV/22 kV
E10	Slavičín – Střelná	VVN + TR 110 kV/22 kV
E11	Zubří – Hutisko	VVN + TR 110 kV/22 kV
E13	Otrokovice – Střílky	ZVN 400 kV
E14	Němčice – Otrokovice	ZVN 400 kV
E15	Otrokovice	rozšíření el. stanice 400 kV/110 kV

Plynovody

- P01 Tvrdonice – Libhošť Moravia – VTL plynovod
P02 Bezměrov plynovod včetně kompresorové stanice plynovodu
P03 Zdounky – Kostelany RS + VTL plynovod
P04 Choryně – Kelč RS + VTL plynovod
P06 Střelná na Moravě – státní hranice VTL plynovod

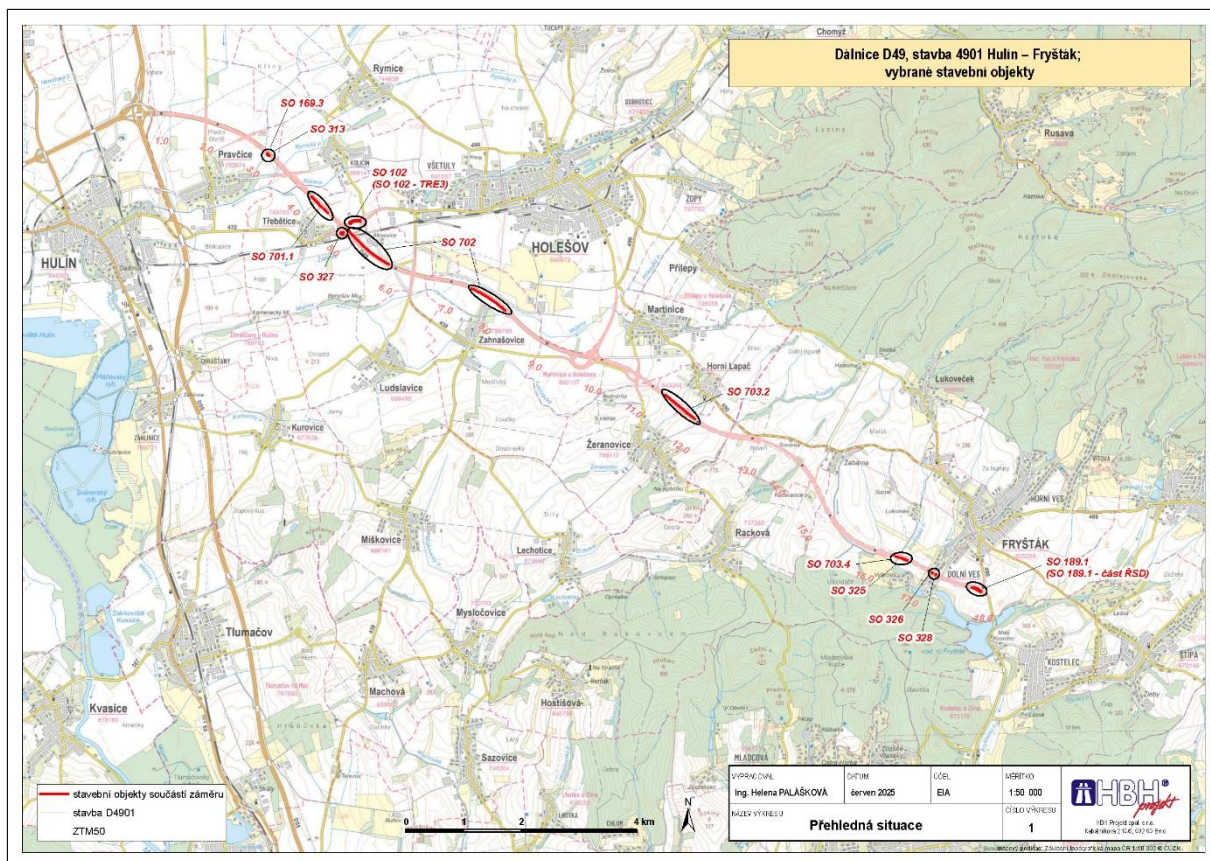
Produktovody

- B01 Loukov – Sedlnice (Mošnov) produktovod

V rámci ŘSD se ve Zlínském kraji plánují následující klíčové stavby D49 4901 Hulín – Fryšták (2. část) 7,5 km, D49 4902.1 Fryšták – Lípa, 1. etapa 1,7 km, D49 4902.2 Fryšták – Lípa, 2. etapa 9,3 km, D49 4902.3 Fryšták – Lípa, 3. etapa 3,7 km, D49 4903.1 Lípa – Vizovice 3,0 km, I/49 4903.2 Vizovice – Pozděchov 10,4 km, I/49 4904 Pozděchov – Horní Lideč 8,7 km, I/49 4905 Horní Lideč – st.hranice ČR/SR 5,5 km, D55 5506 Napajedla – Babice 7,0 km, D55 5506 Napajedla – Babice, most SO 201 0,5 km, I/57 Smetín – Bystřička, 2. Stavba 4,4 km, I/35 Lešná – Palačov 5,2 km, D48 Dub – Palačov (I/35 Lešná – Palačov) 3,7 km, I/57 Valašské Meziříčí – Jarcová, obchvat 6,6 km, I/69 Vsetín, rampa Mostecká, I/35 Zašová, křižovatka se silnicí III/01876, D55 Rohatec - Lužice o délce 11,5 km, D55 Lužice - Břeclav o délce 11,9 km (obr. 182).

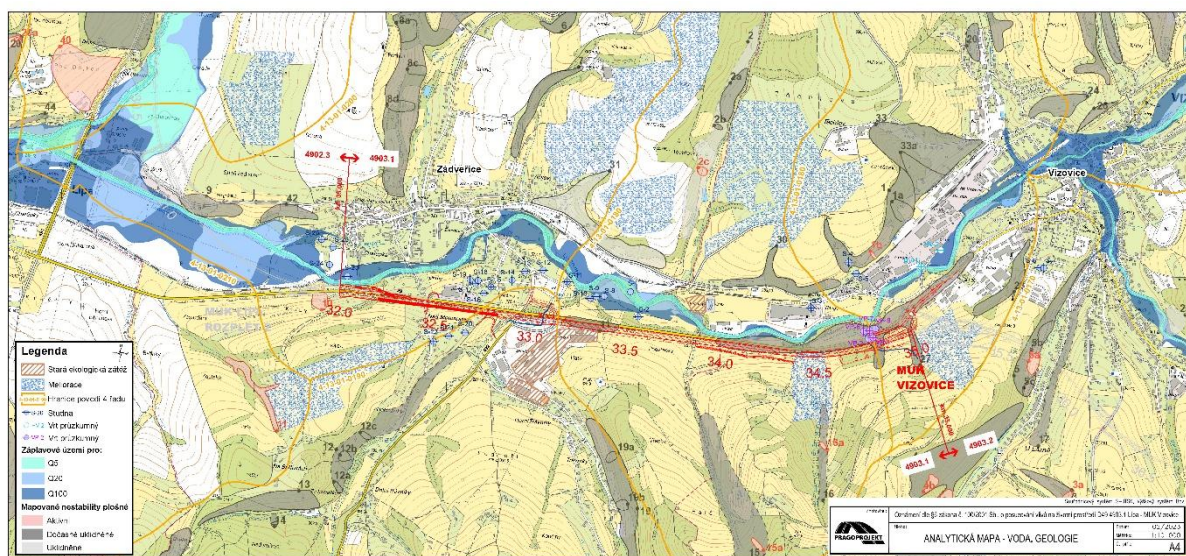
Na území Zlínského kraje jsou plánované následující stavby, zkapacitnění a rekonstrukce velmi významných konvenčních železničních tratí - Modernizace a elektrizace trati Otrokovice - Vizovice o délce 26,62 km, Rekonstrukce nástupišť v ŽST Valašské Meziříčí o délce 2,35 km, Modernizace a elektrizace trati Kojetín (mimo) - Hulín o délce 15,70 km, Rekonstrukce nástupišť v žst. Uherské Hradiště o délce 1,23 km, Rekonstrukce žst. Bystřice pod Hostýnem o délce 1,05 km, GSM-R + ETCS Hranice na Moravě - Horní Lideč - Střelná o délce 6,6 km, Zavedení zjednodušeného zabezpečení trati Vsetín - Velké Karlovice vč. rekonstrukce žst. Hovězí (vč. ETCS) o délce 0,32 km, Revitalizace traťového úseku Vsetín (mimo) - Valašské Meziříčí (včetně) o délce 17,94 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Kunovice – Hradčovice o délce 7,18 km, Sanace nestabilního úseku Valašská Polanka – Horní Lideč v km 20,019 – 21,248 o délce 1,22 km, Elektrizace trati Kunovice (mimo) - Veselí nad Moravou (mimo) o délce 12,71 km, Elektrizace trati Újezdec u Luhačovic (mimo) - Luhačovice (včetně) o délce 9,71 km, Cyklická obnova trati v úseku Horní Lideč – Horní Lideč státní hranice o délce 1,38 km, Cyklická obnova trati v úseku Horní Lideč – Horní Lideč státní hranice o délce 3,49 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Hradčovice – Uherský Brod o délce 5,51 km, Oprava trati v úseku Kroměříž – Zdounky o délce 12,418 km, Elektrizace trati Staré Město u Uherského Hradiště - Bojkovice město o délce 35,7 km, Rekonstrukce žst. Zborovice o délce 0,6 km, Rekonstrukce žst. Zdounky o délce 0,8 km, Oprava trati v úseku Újezdec u Luhačovic – Luhačovice – 2. etapa o délce 2,5 km, Komplexní oprava trati v úseku Valašské Meziříčí – Bystřička o délce 7,082 km, Oprava stavby dráhy žst. Luhačovice o délce 1,6 km, Komplexní oprava trati v úseku Bystřička – Jablunka – kolej č. 2 o délce 3,7 km.

Dostavbu dálnice D49, stavbu úseku 4901 Hulín – Fryšták a vybrané stavební objekty ukazuje následující brázka:

Záměr je jedním z úseků novostavby dálnice D49 - silnice I/49 od Hulína po státní hranici ČR/SR o celkové délce 60 km. Jedná se o úsek km 32,0 až 35,0. Trasa je zde vedena v těsném souběhu se stávající silnicí I/49 od jihozápadního okraje obce Zádveřice - Raková po jihozápadní okraj Vizovic. Začíná za MÚK Lípa (km 32,0) a končí v MÚK Vizovice (km 35,0). Celková délka posuzovaného úseku je 3 km. Dálnice je navržena ve čtyřpruhovém uspořádání kategorie D 26,0/130. Záměr nahrazuje v daném úseku stávající dvoupruhovou silnici I/49, jejíž kapacita je již nedostatečná

Stavbu D49, úsek 4903.1 Lípa - MÚK Vizovice poukazuje následující obrázek:

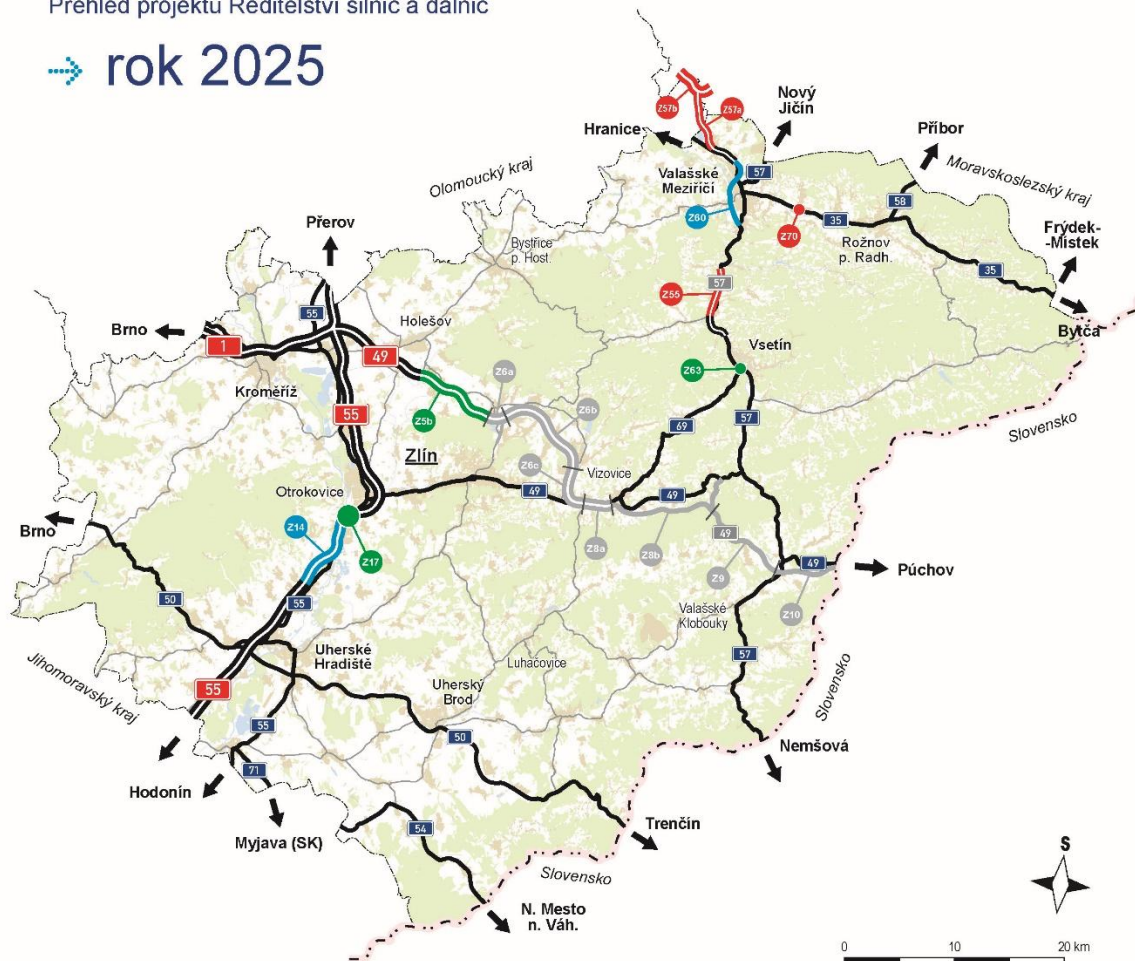

Zlínský kraj

Přehled projektů Ředitelství silnic a dálnic

➔ rok 2025

stavby v kraji

Z5b	D49	4901	Hulín – Fryšták (2. část)	7,5 km
Z6a	D49	4902.1	Fryšták – Lipa, 1. etapa	1,7 km
Z6b	D49	4902.2	Fryšták – Lipa, 2. etapa	9,3 km
Z6c	D49	4902.3	Fryšták – Lipa, 3. etapa	3,7 km
Z8a	D49	4903.1	Lipa – Vizovice	3,0 km
Z8b	D49	4903.2	Vizovice – Pozdětchov	10,4 km
Z9	I/49	4904	Pozdětchov – Horní Lideč	8,7 km
Z10	I/49	4905	Horní Lideč – st.hranice ČR/SR	5,5 km
Z14	D55	5506	Napajedla – Babice	7,0 km
Z17	D55	5506	Napajedla – Babice, most SO 201	0,5 km
Z55	I/57		Semetín – Bystřička, 2. stavba	4,4 km
Z57a	I/35		Lešná – Palačov	5,2 km
Z57b	D48		Dub – Palačov (I/35 Lešná – Palačov)	3,7 km
Z60	I/57		Valašské Meziříčí – Jarcová, obchvat	6,6 km
Z63	I/69		Vsetín, rampa Mostecká	
Z70	I/35		Zašová, křižovatka se silnicí III/01876	

Silniční a dálniční síť k 1. 2. 2025

Uvedení do provozu v roce 2025

Projekty v realizaci v roce 2025

Projekty ve střednědobém výhledu 2026 – 2028

Projekty v různých stádiích přípravy

legenda

	dálnice		hranice kraje
	silnice I. třídy, 4pruhové, směrové dělení		státní hranice
	silnice pro motorová vozidla		
	silnice I. třídy		
	silnice II. třídy		
	číslo dálnice		číslo silnice

Geografická data poskytl VGHMÚP Dobruška, © MC ČR, 2019

ROADMEDIA

Zlínský kraj

Přehled projektů Ředitelství silnic a dálnic

→ rok 2026

stavby v kraji			
Z5b	D49	4901 Hulín – Fryšták (2. část)	7,5 km
Z6a	D49	4902.1 Fryšták – Lipa, 1. etapa	1,7 km
Z6b	D49	4902.2 Fryšták – Lipa, 2. etapa	9,3 km
Z6c	D49	4902.3 Fryšták – Lipa, 3. etapa	3,7 km
Z8a	D49	4903.1 Lipa – Vizovice	3,0 km
Z8b	I/49	4903.2 Vizovice – Pozdětchov	10,4 km
Z9	I/49	4904 Pozdětchov – Horní Lideč	8,7 km
Z10	I/49	4905 Horní Lideč – st. hranice ČR/SR	5,5 km
Z14	D55	5506 Napajedla – Babice	7,0 km
Z55	I/57	Semetín – Bystřička, 2. stavba	4,4 km
Z57a	I/35	Lešná – Palačov	5,2 km
Z57b	D48	Dub – Palačov (I/35 Lešná – Palačov)	3,7 km
Z60	I/57	Valašské Meziříčí – Jarcová, obchvat	6,8 km
Z70	I/35	Zašová, křižovatka se silnicí III/01876	

- Silniční a dálniční síť k 1. 4. 2026
- Uvedení do provozu v roce 2026
- Projekty v realizaci v roce 2026
- Projekty ve střednědobém výhledu 2027 – 2029
- Projekty v různých stádiích přípravy

legenda	
	dálnice
	silnice I. třídy, 4pruhové, směrové dležené
	silnice pro motorová vozidla
	silnice II. třídy
	číslo dálnice
	číslo silnice
	hranice kraje
	státní hranice

Geografická data poskytl UGHMÚP Dobruška, © MO ČR, 2016

ROADMEDIA

Obr. 182: Plánované stavby silniční infrastruktury na území Zlínského kraje.

Celkově v rámci ŘSD se v Jihomoravském kraji (obr. 184) plánují následující klíčové dopravní stavby D52 5204 Pohořelice – VN Nové Mlýny 6,8 km, D52 5205 Přejechod VN Nové Mlýny 5,6 km, D52 5206 VN Nové Mlýny – st.hr. CZ/A 10,7 km, I/73 Troubsko – Kuřim 33,3 km, B6 I/73 Bořitov – Svitávka 8,3 km, D55 5510 Bzenec – Bzenec-Přívoz 3,4 km, D55 5511 Bzenec-Přívoz – Rohatec 10,8 km, D55 5512 Rohatec – Lužice 11,5 km, D55 5513 Lužice – Břeclav 11,9 km, I/73 Svitávka – hranice JM kraje 16,5 km, D1 01171 MÚK Kývalka – Brno západ 7,0 km, D1 01191.B MÚK Brno západ – MÚK Brno centrum 5,4 km, D1 01191.C Brno centrum – Brno jih 1,4 km, D1 01191.A MÚK Brno jih 1,5 km, D1 01311 Brno jih – Brno východ 6,2 km, D1 01313 Připojení BPZ Černovická terasa na D1 2,5 km, D1 01312 MÚK Brno východ – MÚK Holubice 7,4 km, D52 Brno, Jižní tangenta včetně zkapacitnění D2 9,2 km, D52 Brno, Jižní tangenta včetně zkapacitnění D2 o délce 9,5 km, D1 km 216 -226, dodatečná protihluková opatření 8,7 km², Královopolský tunel-oprava stří. rozsahu o délce 3,5 km, I/38 Znojmo obchvat I (Napojení II/413 na I/38) 0,8 km, I/42 Brno VMO Vinohrady 2,1 km, B57 I/43 Letovice – Rozhraní 4,0 km, I/50 Bučovice, obchvat 5,6 km, B62 I/55 Břeclav, obchvat 8,8 km, I/43 Krhov – Voděradý 2,0 km, B71 I/38 Znojmo obchvat III 4,3 km, I/38 Znojmo – Hatě 6,0 km, B74 I/53 Lechovice – Pohořelice 20,6 km, I/38 Znojmo obchvat IV 1,3 km, I/42 Brno VMO MÚK Ostravská radiála 2,9 km, I/41 a I/42 VMO Brno Bratislavská radiála 1,9 km, I/54 Nížkovice most ev. č. 54-003, I/43 Závist, stoupací pruh 1,0 km, I/43 Podlesí, obchvat 1,4 km, I/43 Perná – Krhov, bodová závrata 1,7 km, I/43 MÚK Lipůvka 1,0 km, I/43 MÚK Kuřim východ 1,5 km, I/43 Lom Černá Hora, přeložka 2,1 km, I/42, I/50 Most 42 – 011..1, 2 - Otakara Ševčíka, I/73 Svitávka – Staré Město 36,8 km, D2 Rozšíření odpočívky Zeleňák, D1 rozšíření odpočívky Brněnské Ivanovice km 198,6 vpravo o délce 8 km, D1 odpočívka Vyškov, vpravo o délce 1 km, D1 rozšíření odpočívky Vyškov, vlevo o délce 1 km, D1 odpočívka Brněnské Ivanovice km 198,6 vlevo o délce 8 km, D2 odpočívka Lanžhot o délce 8,1 km, D2 Lanžhot a oprava mostu ev. č. D2-058 o délce 0,9 km.

Jihomoravským krajem probíhají důležité plánované tepny železničních staveb - VRT a konvenční železniční rekonstrukce a stavby. Stavba VRT Jižní Morava v úseku Modřice – Rakvice je součástí mezinárodního spojení České republiky s Rakouskem a Slovenskem. Celková délka (se sjezdy) tvoří 43,9 km a maximální konstrukční rychlost činí 350 km/h. Kromě toho je potřeba zajistit velké objemy kameniva na další navazující stavby (počet mostů – estakád 19, počet tunelů 1, počet nadjezdů 19, 1 lávka pro pěší a cyklisty) a také si vyžádá kompletní rekonstrukci železniční stanice Modřice. Výraznou stavbou bude velmi dlouhý most cca 1350 metrů – „Estakáda EVL“. Součástí těchto staveb bude plánovaný terminál s názvem Kořenice-Bečváry, terminál Jihlava VRT, nádraží Hranice na Moravě VRT, terminál Jihlava VRT.

Dále stavba VRT Vysočina I, která zahrnuje výstavbu úseku Velká Bíteš – Brno s celkovou délkou (se sjezdy) 41 km na maximální konstrukční rychlost 350 km/h. Další velké objemy kameniva představují navazující stavby (počet mostů – estakád 30, počet tunelů 5, počet nadjezdů 6, počet ekoduktů 3, 6 lávek pro pěší a cyklisty apod.). Realizována bude také kompletní rekonstrukce železniční stanice Osová Bítýška, vybudovány budou nové terminály Velká Bíteš VRT a Brno-Vídeňská VRT, realizován tunel Kývalka s paralelní únikovou štolou a tunel Starý Lískovec pod dálnicí D1. Součástí VRT bude také několik napojení na běžnou železniční síť ve směru Osová Bítýška pro trvalý provoz dálkových vlaků obsluhujících severní část Kraje Vysočina a ve směru Modřice a pro trvalý provoz vybraných mezinárodních komerčních vlaků.

Stavba VRT Haná v úseku Brno – Přerov zahrnuje série staveb, díky kterým přibude druhá kolej a konvenční trať se celkově zmodernizuje na maximální rychlost vlaků 200 km/h. VRT Haná zahrnuje celkovou délku (se sjezdy) 79 km na maximální konstrukční rychlost 350 km/h. Kromě této stavby jsou nutné velké objemy kameniva na dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 64, počet tunelů 3, počet nadjezdů 26, počet ekoduktů a lávek pro pěší a cyklisty zatím není znám). Součástí VRT bude několik napojení na běžnou železniční síť (ve směru Olomouc z jihu i severu pro trvalý provoz dálkových, které mezi Prahou a Olomoucí využijí stávající železniční koridor a také ve směru Nezamyslice pro nouzové využití v případě mimořádnosti a pro zajištění údržby trati).

Stavba RS Brno – Přerov zaujímá rychlé konvenční spojení v úseku Brno – Blažovice – Vyškov – Nezamyslice – Kojetín – Přerov o celkové délce (bez sjezdů) 77,2 km. V úseku RS Brno – Přerov je připravována série staveb, díky kterým přibude druhá kolej a konvenční trať se celkově zmodernizuje na maximální rychlost vlaků 200 km/h. Kromě vlastní stavby si vyžádá velké objemy kameniva realizace dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 80, počet tunelů 6, počet nadjezdů 28, 4 lávky pro pěší a cyklisty apod), kompletní rekonstrukce železničních stanic Brno-Černovická terasa, Brno-Slatina, Letiště Brno-Tuřany, Ponětovice, Blažovice, Holubice, Rousínov, Luleč, Vyškov na Moravě, Ivanovice na Hané, Nezamyslice, Chvalkovice na Hané, Měrovice nad Hanou, Němčice nad Hanou, Kojetín, Chropyně a Věžky. Modernizované stanice umožní komplexní bezbariérový přístup, v zastávkách se postaví bezbariérová nástupiště s výškou nástupní hrany 550 mm nad koleji. Nedílnou částí staveb jsou rovněž protihluková opatření.

V rámci modernizace půjde celkem o pět velkých staveb, které rovněž vyžadují dostatečné množství stavebních surovin. První je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 1. stavba Brno – Blažovice, který počítá s částečnou přeložkou trati mimo obec Ponětovice a kolem letiště Brno-Tuřany při zachování úseku přes Šlapanice. Součástí stavby je celková rekonstrukce stanice Brno-Slatina, dále rovněž vybudování nových zastávek Ponětovice, Brno-Tuřany a Brno-Černovická terasa. Druhý je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 2. stavba, Blažovice – Vyškov, který spočívá především ve výstavbě nové dvukolejné trati v úseku Blažovice (včetně) – Vyškov (včetně), převážně v nové stopě. Na trati se budou realizovat stanice Blažovice, Holubice, Luleč a Vyškov na Moravě a zastávka Rousínov. Stávající jednokolejná trať se zruší. Součástí stavby jsou tři nové tunely, z nichž nejdelší měří téměř 1 km (Holubický dlouhý 980 m, Rousínovský o délce 700 m a Habrovanský s délkou 280 m), a rozsáhlé mostní konstrukce. Třetí je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 3. stavba, Vyškov – Nezamyslice, který se zaměřuje na výstavbu nové dvukolejné trati v úseku Vyškov mimo –Nezamyslice (včetně), převážně v nové stopě. Na trati budou zřízeny stanice Ivanovice na Hané a Nezamyslice a zastávka Chvalkovice na Hané. Stávající jednokolejná trať se zruší. Projekt zahrnuje rozsáhlé přeložky, dva nové tunely (Pustiměřský dlouhý 500 m a Dřevnovický o délce 380 m) a mostní konstrukce. Čtvrtý je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 4. stavba, Nezamyslice – Kojetín, která zahrnuje kompletní rekonstrukci železniční infrastruktury v traťovém úseku mezi Nezamyslicemi a Kojetínem. Součástí stavby jsou dvě železniční zastávky – Němčice nad Hanou a Měrovice nad Hanou. Původní železniční stanice v Němčicích nad Hanou se zruší a nahradí odbočkou. Výraznou stavbou na modernizovaném úseku bude dvukolejný hloubený Němčický tunel dlouhý 747 metrů, překonávající svah kopce Kozlov. Největším mostním dílem bude estakáda o délce 134 metrů překonávající potok Žlebůvku a komunikaci II/433. Na základě výsledků akustické studie jsou navrženy i tři protihlukové stěny. Trať bude všude opět zdvoukolejněna. Pátý je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 5. stavba Kojetín – Přerov, zahrnující rekonstrukci železniční infrastruktury v úseku Kojetín – Přerov, jeho zdvoukolejnění a další úpravy. Rekonstruovány budou stanice Kojetín a Chropyně. V rámci traťového úseku Chropyně – Přerov se zruší dosavadní stanice Věžky a nahradí se novou stejnojmennou zastávkou ve stejné poloze -viz schematická mapka.

Mezi další významnou stavbu celostátního významu na hranici kraje Vysočina a Jihomoravského kraje řadíme výstavbu dvou nových jaderných bloků v JE Dukovany. Na tuto stavbu je nezbytné zajistit dostatečné množství velmi kvalitní suroviny stavebního kamene a štěrkopísků z domácích zdrojů, zejména z krajů Jihomoravského a Vysočiny. Výstavba jaderných zařízení tohoto rozsahu vyžaduje

nejen masivní objemy kvalitního kameniva pro základové konstrukce, ale rovněž vyvolá potřebu nových dopravních staveb – přeložek, obchvatů a mostních objektů.

Na území Jihomoravského kraje jsou plánované následující stavby, zkapacitnění a rekonstrukce velmi významných konvenčních železničních tratí - Modernizace trati Brno-Přerov, 2. stavba Blažovice - Vyškov o délce 22,99 km, Modernizace trati Brno-Přerov, 3. stavba Vyškov - Nezamyslice o délce 17,23 km, Rekonstrukce ŽST Brno - Královo Pole o délce 15,03 km, Rekonstrukce traťového úseku Kuřim (mimo) – Tišnov (mimo) o délce 10,39 km, Rekonstrukce ŽST Tišnov o délce 1,33 km, Modernizace traťového úseku Brno-Židenice (mimo) - odbočka Brno-Černovice o délce 0,70 km, Modernizace traťového úseku Brno-Židenice (mimo) - odbočka Brno-Černovice o délce 21,21 km, Stabilizace zářezu v km 47,870 - 48,150 Velká n. Vel. - Vrbovce o délce 0,79 km, Rekonstrukce traťového úseku Blažovice (mimo) – Nesovice (včetně) o délce 1,04 km, Rekonstrukce traťového úseku Blažovice (mimo) – Nesovice (včetně) o délce 22,30 km, Elektrizace a modernizace trati Břeclav (mimo) – Znojmo (včetně) o délce 68,62 km, Rekonstrukce ŽST Slavkov u Brna o délce 1,0 km, Cyklická obnova trati I. a II. tranzitního koridoru v úseku Brno – Břeclav – Nedakonice o délce 54,22 km, Cyklická obnova trati I. a II. tranzitního koridoru v úseku Brno – Břeclav – Nedakonice o délce 45,60 km, Rekonstrukce traťového úseku Nesovice (mimo) – Kyjov (mimo) o délce 21,60 km, Rekonstrukce ŽST Kyjov o délce 0,99 km, Rekonstrukce traťového úseku Kyjov (mimo) – Veselí n. M. (mimo) o délce 22,05 km, Boskovická spojka o délce 6,89 km, Elektrizace trati vč. PEÚ Brno - Zastávka u Brna, 2. etapa o délce 20,90 km, Elektrizace trati vč. PEÚ Brno - Zastávka u Brna, 2. etapa o délce 11,00 km, Modernizace trati Brno-Přerov, 1. stavba Brno - Blažovice o délce 14,15 km, Modernizace ŽST Brno-Židenice a úpravy v ŽST Brno-Maloměřice o délce 0,79 km, Úpravy železniční infrastruktury pro zavedení rychlosti 200 km/h v úseku Rakvice – Břeclav o délce 21,05 km, Železniční uzel Brno o délce 84,2 km, Studie proveditelnosti konvenčních tratí o délce 129,96 km, Cyklická obnova trati v úseku Hrušovany u Brna - Rajhrad o délce 8,7 km, Výměna pražců a kolejnic v úseku Šakvice – Vranovice o délce 3,12 km, Elektrizace trati Střelice (mimo) – Ivančice (včetně)/Moravský Krumlov (včetně) o délce 25,5 km, Oprava kolejí a výhybek v ŽST Hodonín o délce 1,92 km, Elektrizace trati Tišnov – Nedvědice – Žďár nad Sázavou o délce 59,8 km, Oprava mostu v km 142,475 na trati Břeclav – Brno o délce 0,4 km, Oprava výhybek v ŽST Brno-Maloměřice o délce 1,2 km, Oprava kolejí a výhybek v žst. Novosedly o délce 1,18 km, Oprava traťové koleje Mikulov - Novosedly o délce 9,404 km, Oprava trati v úseku Moravská Nová Ves - Lužice o délce 3,345 km, Oprava trati v úseku Hrušky - Moravská Nová Ves – kolej č. 1 o délce 0,51 km.

Jihomoravský kraj

Přehled projektů Ředitelství silnic a dálnic

→ rok 2025

- Silniční a dálniční síť k 1. 2. 2025
- Uvedení do provozu v roce 2025
- Projekty v realizaci v roce 2025
- Projekty ve střednědobém výhledu 2026 – 2028
- Projekty v různých stádiích přípravy

stavby v kraji

B1	D52	5204 Pohodělce – VN Nové Mlýny	6,8 km
B2	D52	5205 Přechod VN Nové Mlýny	5,6 km
B3	D52	5206 VN Nové Mlýny – st.hr. CZ/A	10,7 km
B4	I/73	Troubsko – Kuřim	14,7 km
B5	I/73	Kuřim – Bořitov	18,6 km
B6	I/73	Bořitov – Svitávka	8,3 km
B8	D55	5510 Bzenec – Bzenec-Přívóz	3,4 km
B9	D55	5511 Bzenec-Přívóz – Rohatec	10,8 km
B10	D55	5512 Rohatec – Lužice	11,5 km
B11	D55	5513 Lužice – Břeclav	11,9 km
B12	I/73	Svitávka – hranice JM kraje	16,5 km
B20	D1	01171 MÚK Kývalka – Brno západ	8,0 km
B21	D1	01191.B MÚK Brno západ – MÚK Brno centrum	5,0 km
B22	D1	01191.C Brno centrum – Brno jih	1,4 km
B23	D1	01191.A MÚK Brno jih	1,5 km
B24	D1	01311 Brno jih – Brno východ	6,2 km
B25	D1	01313 Připojení BPZ Černovická terasa na D1	2,5 km
B26	D1	01312 MÚK Brno východ – MÚK Holubice	6,8 km
B27	D52	Brno, Jižní tangenta včetně zkapacitnění D2	9,2 km
B50a	I/38	Znojmo obchvat I (Napojení II/413 na I/38)	0,8 km
B54	I/42	Brno VMO Vinohrady	2,1 km
B57	I/43	Letovice – Rozhraní	4,0 km
B58	I/50	Bužovice, obchvat	5,6 km
B62	I/55	Břeclav, obchvat	8,8 km
B63	I/43	Křohov – Vodňany	2,0 km
B71	I/38	Znojmo obchvat III	4,3 km
B72	I/38	Znojmo – Hatě	6,0 km

stavby v kraji

B74	I/53	Lechovice – Pohodělce	20,6 km
B79	I/38	Znojmo obchvat IV	1,3 km
B81	I/42	Brno VMO MÚK Ostravská radiála	2,9 km
B82	I/41 a I/42	VMO Brno Bratislavská radiála	1,9 km
B85	I/54	Nižkovice most ev. č. 54-003	
B88	I/43	Závist, stoupací pruh	1,0 km
B90	I/43	Podleší, obchvat	1,4 km
B91	I/43	Perná – Křohov, bodová závrata	1,7 km
B92	I/43	MÚK Lipůvka	1,0 km
B93	I/43	MÚK Kuřim východ	1,5 km
B95	I/43	Lom Černá Hora, přeložka	2,1 km
B96	I/42, I/50	Most 42 – 011.1, 2 – Otakara Ševčíka	
O14	D2	Rozšíření odpočívky Zelenák	
O27L	D1	Rozšíření odpočívky Výškov vjevo	

Geografické údaje poskytl VGHMÚJ Dobruška, © MO ČR, 2018

legenda

	dálnice		hranice kraje
	silnice I. třídy, 4pruhové, smírové dělení		státní hranice
	silnice pro motorová vozidla		
	silnice I. třídy		
	silnice II. třídy		
	číslo dálnice		číslo silnice

ROADMEDIA

Obr. 184: Plánované stavby silniční infrastruktury na území sousedního navazujícího Jihomoravského kraje.

Na území Olomouckého kraje probíhá a je plánována rozsáhlá stavební činnost v oblasti nové výstavby vysokorychlostní tratě a konvenčních tratí v gesci SŽ, dále silniční infrastruktury a opravy existujících dálnic a silnic I. třídy v gesci ŘSD, např. dokončení dálnice D1 0136 Říkovice – Přerov 10,1 km, výstavba D35 Křelov – Slavonín 2. etapa 3,2 km, D55 5501 Olomouc – Kokory 7,6 km, D55 5502 Kokory – Přerov 6,0 km, D35 Staré Město – Mohelnice 18,2 km, D35 Mohelnice – Olomouc,

modernizace 23,7 km, D46 MÚK Držovice, I/46 Šternberk, obchvat 4,7 km, I/46 Olomouc – východní tangenta 7,4 km, I/46 Týneček – Šternberk 7,2 km, I/44 Zábřeh – obchvat 6,0 km, I/44 Mohelnice – Vlachov 3,5 km, I/35 SSÚD Poruba, D55 Odpočívka Majetín, I/35 Lešná – Palačov 5,2 km, D48 Dub – Palačov (I/35 Lešná – Palačov) 3,7 km. Dále se plánuje dostavba I/11 Postřelmov – Chromeč, Přerov, jihozápadní obchvat, přeložka, II/449 Loučany – Senice na Hané, obchvat, II/446 Libina, přeložka, D35 homogenizace na normový profil směrově dělené komunikace, rekonstrukce křižovatek, v úseku Mohelnice – Křelov/Skrbeň Mohelnice, Loštice, Moravičany, Palonín, Bílá Lhota, Mladeč, Litovel, Haňovice, Náklo, Příkazy, Skrbeň, Křelov – Bruchotín, II/367 Kojetín, přeložka, II/435 Oplocany, přeložka, II/434 Tovačov, přeložka, II/367 Bedihošť, přeložka, II/150 Domaželice – Křtomil, Horní Újezd, přeložka s obchvaty sídel, II/434 Kralice na Hané – Hrubčice, přeložka II/434 Přerov, přeložka, homogenizace, Troubky, obchvat, II/436 Přerov, I/46 Horní Loděnice, obchvat, Prostějov severozápadní obchvat, II/448 Konice, přeložka, II/449 Smržice, přeložka, II/449 Slatinky – Slatinice – Drahanovice, přeložka, II/435 Charváty – Kožušany – Tážaly, přeložka, II/448 Drahanovice, přeložka, I/46 Lipina, přeložka, II/449 Uničov – Střelice, přeložka, II/444 Újezd, přeložka, II/446 Pňovice, přeložky I/44 Šumperk, napojení na stávající I/44 Dolní Studénky, Šumperk, II/449 Loučany – Senice na Hané, obchvat Loučany, Náměšť, II/150 obchvat Dub nad Moravou, II/150 obchvat Brodek u Přerova, II/367, Klenovice na Hané – Čelčice, přeložka Čelčice, II/434, nová stavba Kozlovice – Grymov, Přerov, Radslavice, Želatovice, II/435 Tovačov – Oplocany, Tovačov, Oplocany, II/448, Těšetice, přeložka Těšetice, II/150 obchvat Ohrozim, II/150 Protivanov – Malé Hradisko, obchvat Protivanov, Malé Hradisko, II/150 Vícov, obchvat Vícov, Ptení, Stínava, Zdětín, II/436 Vlkoš – Bochoř, D48 odpočívka Polom 15,8 km², D35 odpočívka Nemilany km 269,1 vpravo 7,9 km², D46 rozšíření odpočívky Prostějov km 21,3 vlevo o délce 4,1 km, D1 odpočívka Milenov 6,2 km².

Plánována rozsáhlá stavební činnost v oblasti nové výstavby silniční a dálniční sítě (obr. 185) je u vybraných staveb v následujících délkách - D46 Vyškov - Olomouc, nouzové zálivy o délce 13,1 km, D35 Křelov - Slavonín, 2.etapao délce 3,2 km, I/46 Šternberk - obchvat o délce 4,7 km, D55 Kokory - Přerov o délce 6,0 km, I/46 Týneček - Šternberk o délce 7,2 km, I/44 Zábřeh, obchvat o délce 6,0 km, I/44 Mohelnice - Vlachov o délce 3,5 km, D35 Mohelnice - Olomouc, modernizace o délce 23,7 km.

Na území Olomouckého kraje se plánují významné železniční stavby – vysokorychlostní tratě a rekonstrukce navazujících konvenčních tratí. Zejména se jedná o stavbu VRT Haná v úseku Brno – Přerov, která zahrnuje série staveb. V tomto úseku se také zvažuje možnost výstavby vysokorychlostní trati (VRT Haná). VRT Haná zahrnuje celkovou délku (se sjezdy) 79 km na maximální konstrukční rychlost 350 km/h. Kromě této stavby jsou nutné velké objemy kameniva na dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 64, počet tunelů 3, počet nadjezdů 26, počet ekoduktů a lávek pro pěší a cyklisty zatím není znám). Součástí VRT bude několik napojení na běžnou železniční síť (ve směru Olomouc z jihu i severu pro trvalý provoz dálkových, které mezi Prahou a Olomoucí využijí stávající železniční koridor a také ve směru Nezamyslice pro nouzové využití v případě mimořádnosti a pro zajištění údržby trati).

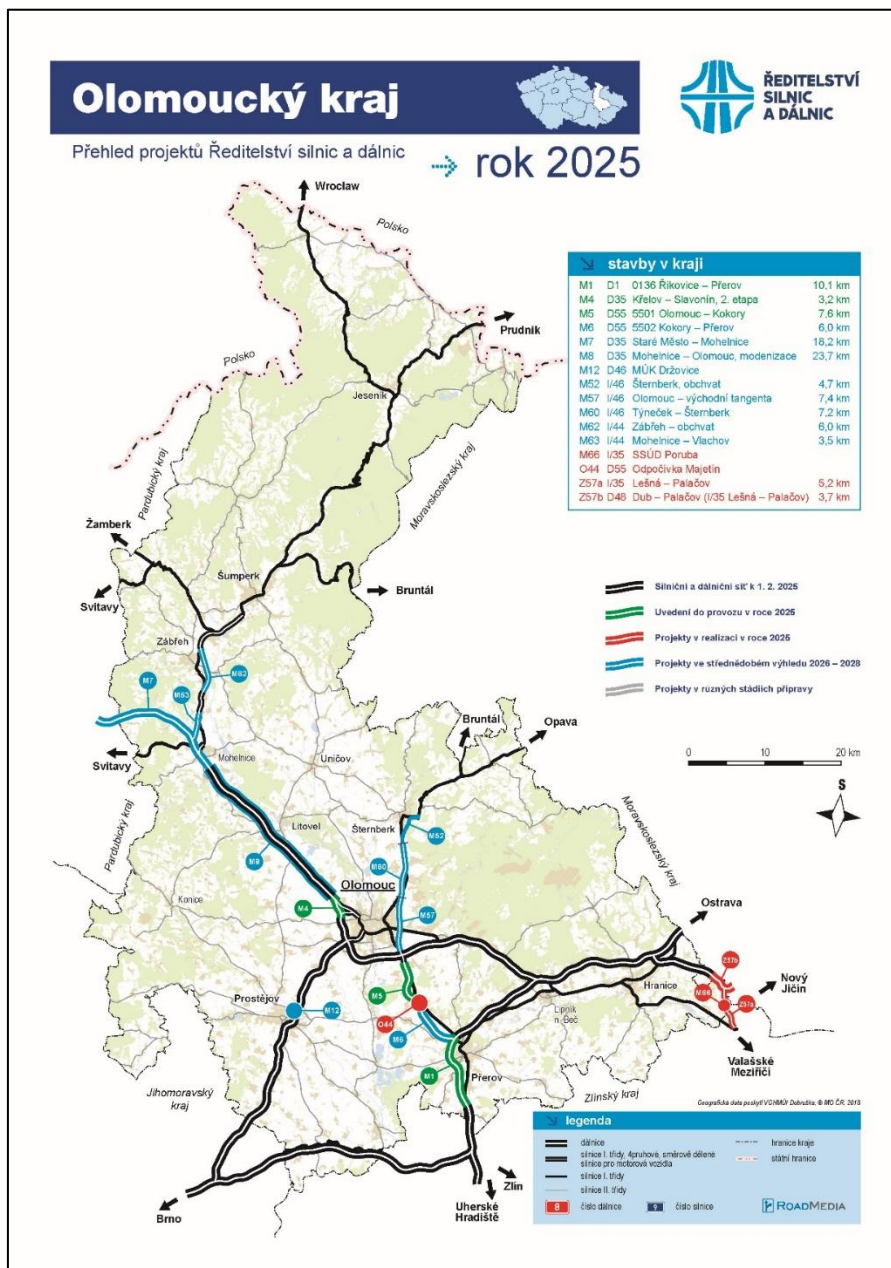
Další stavbou bude VRT Moravská brána, která tvoří novostavbu vysokorychlostní trati mezi Brodkem u Přerova a stanicí Ostrava-Svinov o celkové délce (se sjezdy) 91 km při maximální konstrukční rychlosti 350 km/h. VRT Moravská brána je rozdělena do dvou částí - Moravská brána I (Brodek u Přerova – Prosenice – Hranice na Moravě) a Moravská brána II (Hranice na Moravě – Ostrava-Svinov). Kromě této stavby si vyžádá velké objemy kameniva realizace dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 44, počet tunelů 5 z toho 1 na sjezdu Prosenice, počet nadjezdů 28, počet ekoduktů 7 z toho 1 na sjezdu Prosenice, 12 lávek pro pěší a cyklisty), kompletní rozsáhlá rekonstrukce i železničních stanic Brodek u Přerova, Hranice na Moravě, Ostrava-Svinov. VRT přinese i úpravy stávajícího koridoru u Prosenic, Drahotuší a Jistebníku a rekonstrukci Hranických viaduktů. V Prosenicích vznikne trakční napájecí stanice zajišťující spolehlivou dodávku elektrické energie pro provoz vlaků na trati. VRT Moravská brána II v úseku Hranice na Moravě – Ostrava-Svinov a VRT Slezsko je součástí důležitého spojení do Polska.

Další stavbou je RS (Rychlé spojení) Brno – Přerov, která zaujímá rychlé konvenční spojení v úseku Brno – Blažovice – Vyškov – Nezamyslice – Kojetín – Přerov o celkové délce (bez sjezdů) 77,2 km. RS Brno – Přerov bude součástí připravované VRT Praha – Brno – Ostrava (RS 1). Kromě vlastní stavby si vyžádá velké objemy kameniva realizace dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 80, počet tunelů 6, počet nadjezdů 28, 4 lávky pro pěší a cyklisty apod), kompletní rekonstrukce železničních stanic Brno-Černovická terasa, Brno-Slatina, Letiště Brno-Tuřany, Ponětovice, Blažovice, Holubice, Rousínov, Luleč, Vyškov na Moravě, Ivanovice na Hané, Nezamyslice, Chvalkovice na Hané, Měrovice nad Hanou, Němčice nad Hanou, Kojetín, Chropyně a Věžky. Modernizované stanice umožní komplexní bezbariérový přístup, v zastávkách se postaví bezbariérová nástupiště s výškou nástupní hrany 550 mm nad koleji. Nedílnou částí staveb jsou rovněž protihluková opatření.

V rámci modernizace půjde celkem o pět velkých staveb, které rovněž vyžadují dostatečné množství stavebních surovin. První je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 1. stavba Brno – Blažovice, který počítá s částečnou přeložkou trati mimo obec Ponětovice a kolem letiště Brno-Tuřany při zachování úseku přes Šlapanice. Součástí stavby je celková rekonstrukce stanice Brno-Slatina, dále je rovněž vybudování nových zastávek Ponětovice, Brno-Tuřany a Brno-Černovická terasa. Druhý je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 2. stavba, Blažovice – Vyškov, který spočívá především ve výstavbě nové dvoukolejné trati v úseku Blažovice (včetně) – Vyškov (včetně), převážně v nové stopě. Na trati se budou realizovat stanice Blažovice, Holubice, Luleč a Vyškov na Moravě a zastávka Rousínov. Stávající jednokolejná trať se zruší. Součástí stavby jsou tři nové tunely, z nichž nejdelší měří téměř 1 km (Holubický dlouhý 980 m, Rousínovský o délce 700 m a Habrovanský s délkou 280 m), a rozsáhlé mostní konstrukce. Třetí je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 3. stavba, Vyškov – Nezamyslice, který se zaměřuje na výstavbu nové dvoukolejné trati v úseku Vyškov mimo –Nezamyslice (včetně), převážně v nové stopě. Na trati budou zřízeny stanice Ivanovice na Hané a Nezamyslice a zastávka Chvalkovice na Hané. Stávající jednokolejná trať se zruší. Projekt zahrnuje rozsáhlé přeložky, dva nové tunely (Pustiměřský dlouhý 500 m a Dřevnovický o délce 380 m) a mostní konstrukce. Čtvrtý je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 4. stavba, Nezamyslice – Kojetín, která zahrnuje kompletní rekonstrukci železniční infrastruktury v traťovém úseku mezi Nezamyslicemi a Kojetínem. Součástí stavby jsou dvě železniční zastávky – Němčice nad Hanou a Měrovice nad Hanou. Původní železniční stanice v Němčicích nad Hanou se zruší a nahradí odbočkou. Výraznou stavbou na modernizovaném úseku bude dvoukolejný hloubený Němčický tunel dlouhý 747 metrů, překonávající svah kopce Kozlov. Největším mostním dílem bude estakáda o délce 134 metrů překonávající potok Žlebůvka a komunikaci II/433. Na základě výsledků akustické studie jsou navrženy i tři protihlukové stěny. Trať bude všude opět zdvoukolejněna. Pátý je projekt modernizace trati Brno – Přerov, 5. stavba Kojetín – Přerov, zahrnující rekonstrukci železniční infrastruktury v úseku Kojetín – Přerov, jeho zdvoukolejnění a další úpravy. Rekonstruovány budou stanice Kojetín a Chropyně. V rámci traťového úseku Chropyně – Přerov se zruší dosavadní stanice Věžky a nahradí se novou stejnojmennou zastávkou ve stejné poloze.

Na území Olomouckého kraje jsou plánované následující stavby, zkapacitnění a rekonstrukce velmi významných konvenčních železničních tratí - Modernizace trati Brno-Přerov, 4. stavba Nezamyslice - Kojetín o délce 8,97 km, Modernizace trati Brno-Přerov, 5. stavba Kojetín - Přerov o délce 16,04 km, Rekonstrukce žst. Přerov, 3. stavba o délce 4,12 km, Lipník n. B. – Drahotuše, BC o délce 5,89 km, Rekonstrukce ŽST Prostějov hl. n. o délce 3,63 km, Rekonstrukce ŽST Prostějov místní nádraží o délce 0,66 km, Modernizace trati Prostějov – Nezamyslice o délce 15,75 km, Modernizace trati Olomouc – Prostějov o délce 18,45 km, Cyklická obnova trati Hranice na Moravě město – Hustopeče nad Bečvou o délce 3,32 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Prostějov – Olomouc o délce 2,37 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Prostějov – Olomouc o délce 0,65 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Prostějov – Olomouc o délce 3,85 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Olomouc – Blatec o délce 7,53 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Hlubočky-Mariánské Údolí – Hrubá Voda o délce 10,02 km, Cyklická obnova trati Prosenice - Lipník nad Bečvou o délce 13,764 km, Rekonstrukce mostů v km 75,540 a v km 75,851 na trati Hanušovice – Lichkov včetně přilehlých traťových úseků o délce 1,0 km, Oprava trati v úseku Jeseník – Mikulovice o délce 2,3 km, RS 1 ŽST Hranice na Moravě o délce 2,0

km, Oprava trati v úseku Ptení – Džbel – 2. etapa o délce 1,72 km, Rekonstrukce žst. Olomouc-Nová Ulice o délce 0,4 km, Milotice nad Bečvou - Hranice na Moravě (mimo), přeložka trati o délce 11,1 km, Oprava trati v úseku Olomouc hl. n. – Kostelec na Hané – 2. etapa o délce 1,98 km, Komplexní oprava trati v úseku Hrubá Voda – Domašov nad Bystřicí o délce 10,467 km, Oprava kolejí a výhybek v žst. Šumperk - 2. etapa o délce 1,65 km. Výše uvedené plánované dálniční a silniční stavby a stavby konvenčních železničních tratí, dále výstavba vysokorychlostní železniční tratě Přerov – Brno – Praha, včetně kolejových spojek v oblasti Rokytnice, Císařov a Brodek u Přerova, atd. vyžadují vzhledem k plnění přísných norem ČSN EN čím dál více velmi kvalitní těžené a drcené kamenivo, kterého na trhu ubývá. Jenom s použitím kvalitního kameniva vybudovaná silniční a železniční infrastruktura může být bezpečná, mechanicky odolná a trvanlivá.

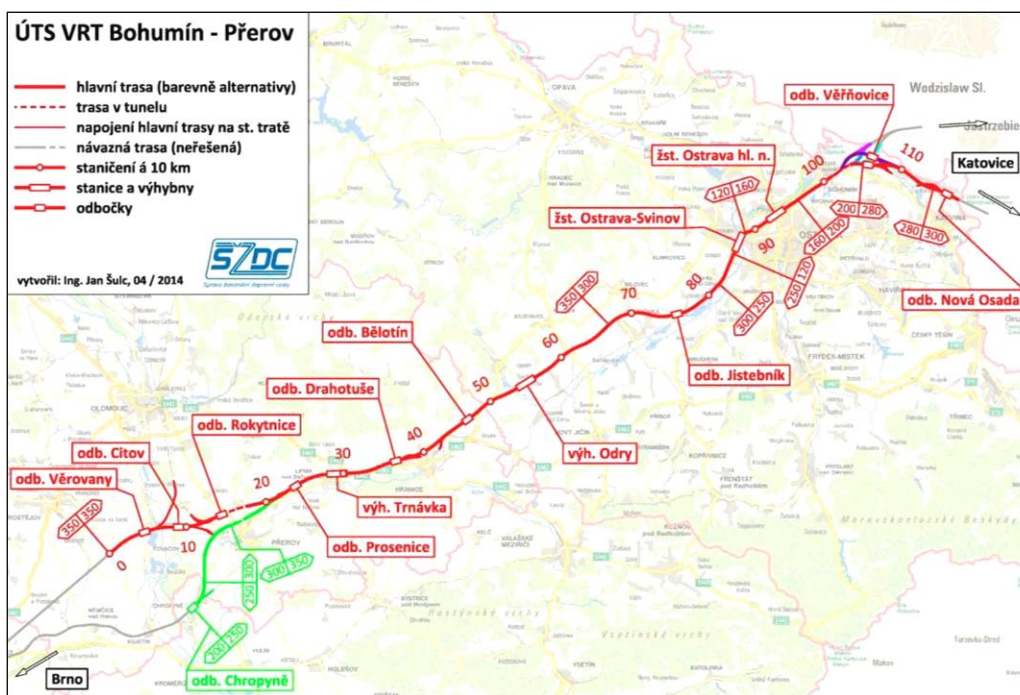

Obr. 185: Plánované stavby silniční infrastruktury na území sousedního navazujícího Olomouckého kraje.

V rámci silničních staveb se v Moravskoslezském kraji (obr. 186) plánují stavby D48 MÚK Běloutín – Rybí (II. etapa) 3,8 km; D1 km 342–354, dodatečná protihluková opatření o délce 1 km; D1 oprava stavebně-technologické části tunelu Klimkovice (II. etapa) o délce 0,6 km; D48 MÚK Nošovice o délce 1,2 km; I/45 Bruntál, východní obchvat (I. etapa) 4,5 km; I/45 Krnov – hraniční přechod 1,7 km; I/56 Ostrava, prodloužená Místecká (III. stavba) 0,6 km; I/11 Nové Sedlice – severní obchvat 2,3 km; I/11 Opava – Komárov, jižní obchvat 6,0 km; I/57 Vrchy, obchvat 6,5 km; I/57 Skrochovice, obchvat 3,3 km; I/45 Krnov – západní obchvat 3,4 km; I/11 Havířov – Třanovice (I. etapa) 6,4 km; I/11 Havířov – Třanovice II. etapa) 12,7 km; I/45 Nové Heřminovy – Zátor (I. etapa) 5,1 km; I/57 Linhartovy 1,9 km; I/58 Frenštát pod Radhoštěm – Vlčovice 4,8 km; I/67 Bohumín – Karviná 11,1 km; I/57 Opava, jižní obchvat, Olomoucká – Bruntálská 3,5 km; I/46 Opava, jižní obchvat, Hradecká – Olomoucká 2,3 km; I/68 Mosty u Jablunkova, ekodukt, 0,040 km; I/56 Petřkovice – Ostrava 1,8 km; I/35 Lešná – Palačov 5,2 km; D48 Dub – Palačov (I/35 Lešná – Palačov) 3,7 km; I/56 Petřkovice – Ostrava o délce 1,8 km.

V Moravskoslezském kraji se rovněž plánují železniční stavby, zejména vysokorychlostní trať (VRT) Moravská brána, která tvoří novostavbu vysokorychlostní trati mezi železničními stanicemi (žst.) Brodek u Přerova a Ostrava-Svinov o celkové délce (se sjezdy) 91 km při maximální konstrukční rychlosti 350 km/h. Kromě vlastní stavby VRT si vyžádá velké objemy kameniva realizace dalších navazujících staveb (počet mostů – estakád 44, počet tunelů 5 z toho 1 na sjezdu Prosenice, počet nadjezdů 28, počet ekoduktů 7 z toho 1 na sjezdu Prosenice, 12 lávek pro pěší a cyklisty), kompletní rozsáhlá rekonstrukce žst. Brodek u Přerova, Hranice na Moravě, Ostrava-Svinov. Stavba VRT přinese i úpravy stávajícího koridoru u Prosenic, Drahotuší a Jistebníku a rekonstrukci Hranických viaduktů. V Prosenicích vznikne trakční napájecí stanice zajišťující spolehlivou dodávku elektrické energie pro provoz vlaků na trati. Celá stavba VRT Moravská brána II v úseku Hranice na Moravě – Ostrava-Svinov je součástí důležitého železničního spojení do Polska.

Ministerstvo životního prostředí pod čj. MZP/2025/710/5 ze dne 2. června 2025 vydalo závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru výstavby VRT – stavba RS 1 VRT Prosenice – Ostrava-Svinov na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Předpokládaný termín zahájení realizace záměru je 2026 a termín uvedení záměru do provozu 2034. Předmětem záměru je stavba dvoukolejně VRT mezi žst. Prosenice a Ostrava-Svinov. Jedná se o úsek VRT v celkové délce 63,4 km, který bude součástí plánované sítě VRT v ČR i v rámci globální transevropské dopravní sítě TEN-T a který bude sloužit výlučně pro osobní železniční dopravu. Maximální provozní rychlost se předpokládá 320 km/h, minimální provozní rychlost 200 km/h. Záměr je členěn do dvou dílčích úseků, a to úseku RS 1 VRT Prosenice – Ostrava-Svinov, I. část, Prosenice – Hranice na Moravě, v délce 19,8 km mezi žst. Prosenice a Hranice na Moravě, se začátkem stavby v železničním km 94,194 a koncem stavby v železničním km 114,000 (stavba „Moravská brána I“ neboli „MBI“), a úseku RS 1 VRT Prosenice – Ostrava-Svinov, II. část, Hranice na Moravě – Ostrava-Svinov, v délce 43,6 km mezi žst. Hranice na Moravě a Ostrava-Svinov, se začátkem stavby v železničním km 114,000 a koncem stavby v železničním km 157,632 (stavba „Moravská brána II“ neboli „MBII“). Stavba RS 1 VRT Prosenice – Ostrava-Svinov zahrnuje kromě realizace samotné VRT její napojení na stávající infrastrukturu (napojení do žst. Prosenice, Drahotuše a Hranice na Moravě) včetně vyvolaných přeložek konvenční železniční trati č. 271, přípravu napojení na navazující úseky VRT ve směru na Brno a Ostravu a výstavbu doprovodné infrastruktury (zázemí pro údržbu VRT ve stanici Lipník nad Bečvou, trakční napájecí stanice, mimoúrovňová křížení atp.). Součástí záměru jsou také dílčí přeložky silnic I., II. a III. třídy a místních komunikací, přeložky vodních toků a úpravy rybníků, přeložky vodovodů a plynovodů, elektrického vedení aj. Celkem je navrženo 80 retenčních nádrží, z toho 12 silničních, zbytek železničních. Retenční nádrže jsou navrženy jako podzemní nebo nádrže tvořené zemním tělesem apod -viz následující schematická mapka.

Další významnou stavbou je VRT Slezsko, která propojí Ostravu s Polskem. Nová trať se v žst. Dolní Lutyně odpojí od stávajícího železničního koridoru a povede až ke státní hranici s Polskem, kterou překoná po estakádě přes řeku Olši. Součástí projektu VRT Slezsko je zkapacitnění existujícího železničního koridoru mezi žst. Ostrava-hlavní nádraží a Bohumín. Nová trať je připravována ve spolupráci s polskou společností Centralny Port Komunikacyjny. Projekt pomůže posílit regionální dopravu a zároveň nabídne atraktivní železniční spojení mezi Ostravou a Katovicemi. Zahájení projektových prací se předpokládá v polovině roku 2026. Stavba VRT Slezsko naváže na VRT Moravská Brána.

Na území Moravskoslezského kraje jsou plánované následující stavby, zkapacitnění a rekonstrukce velmi významných konvenčních železničních tratí - Modernizace železničního uzlu Ostrava o délce 11,46 km, Polom – Suchdol n. O., BC o délce 8,69 km, Optimalizace traťového úseku Český Těšín (mimo) - Albrechtice u Českého Těšína (včetně) o délce 12,46 km, Optimalizace traťového úseku Havířov (včetně) - zastávka Havířov střed (mimo) o délce 4,10 km, Optimalizace traťového úseku Ostrava-Kunčice (mimo) - Ostrava-Svinov/Polanka nad Odrou o délce 9,32 km, Optimalizace traťového úseku Ostrava-Kunčice (mimo) - Ostrava-Svinov/Polanka nad Odrou o délce 0,72 km, Optimalizace a elektrizace trati Ostrava-Kunčice - Frýdek-Místek o délce 14,84 km, Revitalizace a elektrizace traťových úseků Frýdek Místek (mimo) - Frenštát pod Radhoštěm město/Ostravice o délce 32,32 km, Modernizace a elektrizace trati Sedlnice – Štramberk o délce 13,55 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Milotice nad Opavou – Brantice o délce 2,00 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Milotice nad Opavou – Brantice o délce 1,56 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Milotice nad Opavou – Brantice o délce 0,34 km, Prostá rekonstrukce trati v úseku Milotice nad Opavou – Brantice o délce 1,14 km, Rekonstrukce chalupského zhlaví v ŽST. Bohumín Vrbice a traťové koleje Bohumín Vrbice - Chalupki o délce 4,48 km, Zapojení terminálu kombinované dopravy Mošnov o délce 2,26 km, ETCS + DOZ Ostrava - Havířov - Český Těšín o délce 8,1 km, Rekonstrukce žst. Dobrá u Frýdku Místku o délce 14,0 km, Optimalizace traťového úseku Albrechtice u Českého Těšína (mimo) – Havířov (mimo) o délce 6,98 km, Prostá rekonstrukce ŽST Bruntál o délce 9,5 km, Oprava výhybek v ŽST Jistebník – 2. etapa o délce 0,7 km, Oprava mostu v km 57,705 na trati Valšov – Bruntál o délce 0,1 km, Rekonstrukce a prodloužení nástupišť v ŽST Hnojník o délce 0,8 km, Rekonstrukce ŽST Kravaře ve Slezsku o délce 1,2 km, Modernizace ŽST Suchdol nad Odrou o délce 3,3 km, Sanace nestabilního náspu Mosty u Jablunkova-st.hr. SR v km 286,623 – 287,276 o délce 0,7 km, Sanace nestabilního úseku Návsí-Bystřice

v km 303,300 – 303,700 o délce 0,4 km, Cyklická údržba trati v úseku Suchdol nad Odrou (mimo) – Studénka (včetně) o délce 22,358 km, Cyklická údržba trati v žst. Polom o délce 7,7 km, Komplexní oprava trati v úseku Opava západ – Skrochovice o délce 9,8 km, Cyklická údržba trati v úseku Studénka – Jistebník (včetně) o délce 14,4 km, Oprava stavby dráhy v žst. Ostrava-Bartovice o délce 15,2 km, Komplexní oprava trati v úseku Jistebník (mimo) – Polanka nad Odrou výhybna (včetně) o délce 10,174 km, Oprava trati v úseku Frenštát pod Radhoštěm - Veřovice o délce 7 km, Oprava výhybek v žst. Český Těšín o délce 0,8 km, Oprava staničních kolejí v žst. Opava východ o délce 1,6 km, Oprava tratě v úseku Opava východ – Bruntál o délce 5 km, Oprava staničních kolejí v žst. Ostrava-Kunčice o délce 1,429 km, Oprava kolej v žst. Ostrava Svinov o délce 1,114 km, Oprava výhybek v žst. Ostrava hl. n. - levé o délce 1 km, Oprava trati v úseku Svatoňovice - Budišov nad Budišovkou 3. etapa o délce 1 km, Oprava kolejí v úseku Č. Těšín - Havířov o délce 3,3 km, Výměna kolejnic v úseku Albrechtice u Českého Těšína – Havířov – 2. Etapa o délce 2,4 km, Oprava kolejí v žst. Hnojník o délce 1 km, Oprava kolejí v žst. Pržno o délce 1 km, Oprava výhybek v ŽST Ostrava hl. n. - levé nádraží o délce 1 km, Oprava kolejí v žst. Ostrava-Svinov o délce 1 km, Oprava trati v úseku Svatoňovice - Budišov nad Budišovkou 2. etapa o délce 0,95 km, Oprava kolejí a výhybek v žst. Kravaře ve Slezsku o délce 0,4 km, Oprava kolejí a výhybek v žst. Baška o délce 1,05 km, Oprava staničních kolejí v žst. Paskov o délce 1,25 km, Oprava staničních kolejí v žst. Ostrava-Svinov o délce 1 km, Oprava staničních kolejí v žst. Vratimov o délce 1,536 km, Oprava výhybek v žst. Ostrava-Bartovice - kunčicke zhlaví o délce 1,4 km.

V plánu je rovněž výstavba modulární reaktorů v ELE Dětmarovice, včetně všech souvisejících stavebních objektů a provozních souborů (technologických zařízení), sloužících pro výrobu a vyvedení elektrické energie (včetně vedení) a také kompletní dopravní infrastruktury.

→ rok 2025

105 LET
ČESKÁ
GEOLOGICKÁ
SLUŽBA

Podle Dopravní sektorové strategie se na území Zlínského kraje a s částečným přesahem za hranicí kraje, prioritně plánují následující stavby:

12000 Multimodální klastř Brno – Zlín

1201Z Konvenční železnice Kojetín – Hulín

V souvislosti s modernizací tratě Brno – Přerov je nutné zajistit dostatečné parametry i pro odbočující trať napojující Kroměříž a Zlín v rámci základních potřeb.

Připravuje se projekt modernizace a elektrizace trati Kojetín (mimo) – Hulín

1202Z Konvenční železnice Otrokovice – Zlín

Železniční spojení napojuje Zlín na hlavní železniční koridor, v nákladní dopravě obsluhuje intermodální terminál v Lípě.

Připravuje se projekt modernizace a elektrizace trati Otrokovice – Vizovice

13000 Multimodální klastř Olomouc – Zlín

1301S D55 Olomouc – Přerov

V rámci řešení dálniční sítě na střední Moravě se spojení Olomouc – Přerov – Zlín nestalo součástí žádného z dálkových tahů, proto je navržena dálniční spojka propojující Olomouc s Přerovem se zatížením 19 tisíc vozidel denně. Realizovat se budou projekty stavby - Dálnice D55 Olomouc – Kokory a Dálnice D55 Kokory – Přerov, dále

50000 Multimodální klastř – příměstská spojení – Zlín

Všechny projekty patří k základním potřebám, jsou nutné pro fungování městské a příměstské dopravy.

5001Z Konvenční železnice Zlín – Vizovice

Trať vedle funkcí příměstské a městské železnice napojuje i intermodální terminál v Lípě. Je pokračováním klastřu 1202Z. V rámci tohoto klastřu je připravován i projekt modernizace tohoto úseku tratě.

5002S I/49 Otrokovice – Zlín – Vizovice

Silnice vedle funkcí příměstské a městské železnice napojuje i intermodální terminál v Lípě, tranzitní doprava bude převedena na dálnici D49.

806S D1 Brno – Přerov – Ostrava – Bohumín - st. hr. (priorita je dostavba dálnice D1 0136 Říkovice – Přerov)

Dálnice D1 není dokončena v úseku Říkovice – Přerov, nicméně dálniční spojení Brno – Ostrava existuje i v současnosti (s využitím D46, D35). Chybějící úsek tak přinese zlepšení spíše v relaci Zlín – Ostrava. Dálnice musí být dokončena jako základní potřeba i přes to, že dálniční síť na střední Moravě byla od počátků navržena v poněkud naddimenzované podobě, v chybějícím úseku se počítá se 40 tis. vozidly denně (do značné míry jde o převod z dálnice D46 a D35).

V rámci klastřu se připravují projekty Zlínská aglomerace, vzájemné propojení sousedních aglomerací Olomouc – Zlín, D55 Olomouc – Přerov, KŽ Zlín – Vizovice a I/49 Otrokovice – Zlín – Vizovice

107000 Rekreační plavba – přístaviště

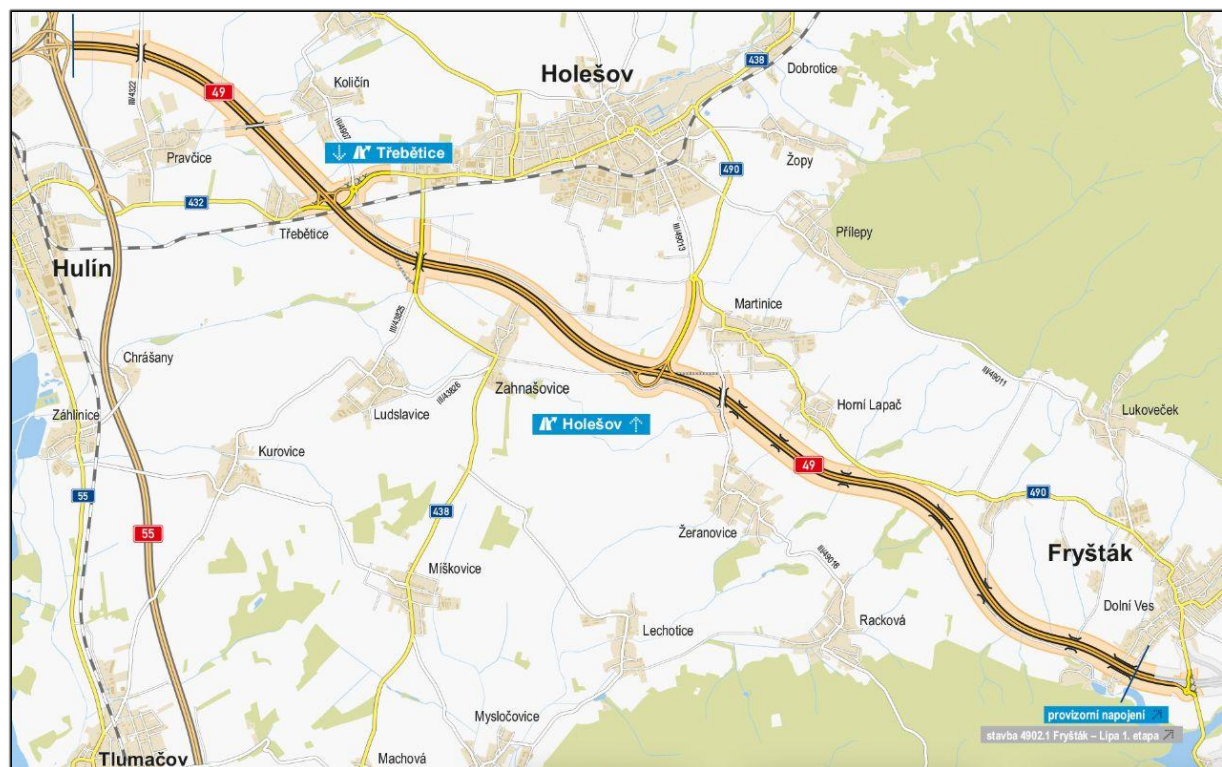
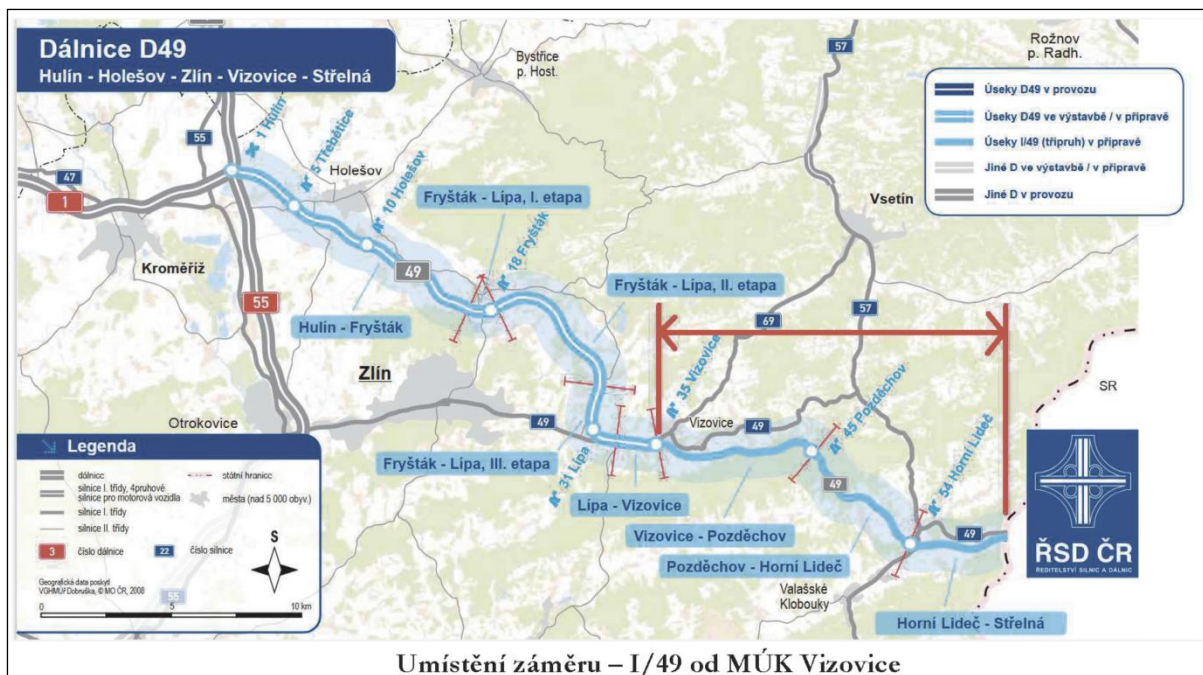
Výstavba souvislé sítě veřejných přístavišť pro krátkodobé, event. střednědobé stání plavidel, zajišťující dostupnost sídel podél vodní cesty z osobní a rekreační plavby se řídí podmínkami Koncepce vodní dopravy pro období 2016–2023, která byla Vládou ČR vzata na vědomí.

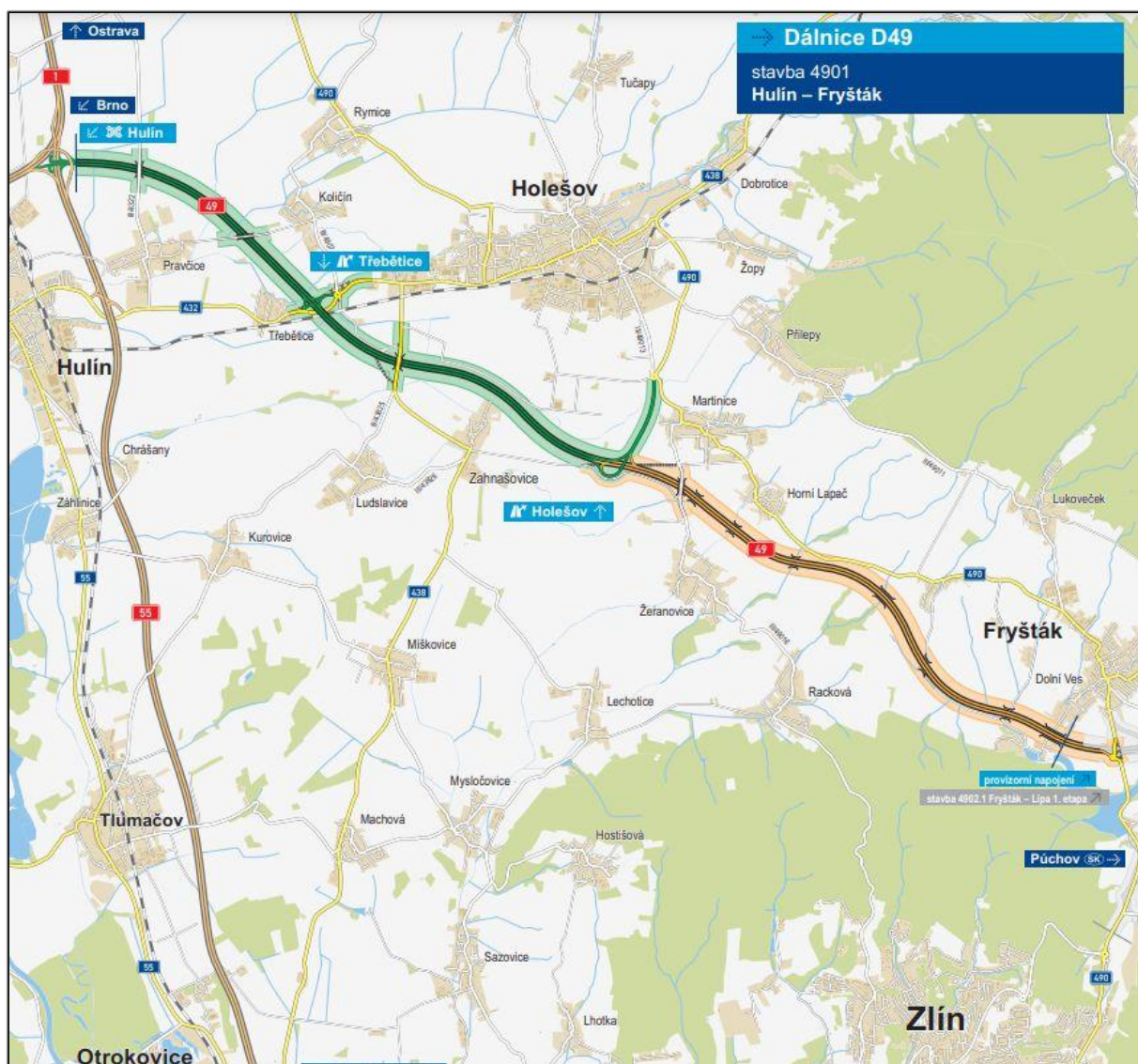
- Rekreační přístav Napajedla – Pahrbek
- Rekreační přístav Veselí nad Moravou
- Rekreační přístav Kroměříž

V plánu je rovněž vymezení plochy pro vodní dílo Vlachovice (Vlára), jako vodního zdroje pro zásobování obyvatel pitnou vodou, včetně dalších nezbytných ploch a koridorů pro související stavby a doprovodná technická opatření ke snížení povodňových rizik a optimalizaci vodního režimu území v povodí řeky Vlára včetně ploch a koridorů pro umístění související veřejné infrastruktury a včetně ploch a koridorů potřebných při realizaci vodního díla, jako veřejně prospěšné stavby pod označením VD01 a plochy pro přírodě blízká opatření k omezení nedostatku vody ve vazbě na vodní dílo Vlachovice (Vlára), jako veřejně prospěšné opatření pod označením VD02.

Klíčovým záměrem je **stavba I/49, 4903.2, 4904 a 4905 MÚK Vizovice – hranice ČR/SROV**. Dálnice D49 tvoří hlavní komunikační osu Zlínského kraje ve směru západ - východ. Propojuje Zlínský kraj a pomocí dálnice D1 i brněnskou a olomouckou aglomeraci s Povážím na Slovensku. D49 bude jednou ze tří kapacitních komunikací propojujících Českou a Slovenskou republiku. Dálnice je součástí sítě TEN-T.

Celkově se jedná o stavbu silnice I/49, která za MÚK Vizovice navazuje na plánovanou D49 stavba 4903.1, a pokračuje až po státní hranici ČR/SR. Tento úsek je členěn na stavbu 4903.2 v délce 10,4 km, stavbu 4904 v délce 8,4 km a stavbu 4905 v délce 5,54 km. Silnice je v celkové délce 24,64 km navržena v uspořádání 2+1 (2+2) v kategorii S13,5/90. V souvislé délce jsou 4 pruhy navrženy v úseku od 42,4 km až 54,1 (ve variantě 1). Součástí záměru jsou dvě odpočívky. Záměr je navržen v jedné stopě s variantním zahrnutím Přivaděče Pozděchov a MÚK Pozděchov (varianta s či bez přivaděče a MÚK). Přitom varianta bez přivaděče umožňuje subvariantní průchod přes Vizovické vrchy u Svéradova jedním dlouhým tunelem oproti základní variantě s dvěma kratšími tunely. Přivaděč Pozděchov, který je součástí záměru ve variantě 1, je navržen v kategorii S9,5/70 v délce 3,63 km od MÚK Pozděchov na hlavní trase I/49 s napojením na stávající silnici I/57 za Prlovem. S ohledem na velké stoupání trasy je navrženo zvětšení počtu jízdních pruhů ve stoupání a klesání. Záměr představuje dílčí část plánovaného souboru staveb D49 - I/49, které jako celek zajistí kapacitní vedení dopravy směrem na Slovensko. Rozhodujícím kumulativním vlivem tak bude realizace/provoz navazujících úseků D49 (tedy předchozího úseku „D49 - 4902.3 a 4903.1 (viz obr. 187)

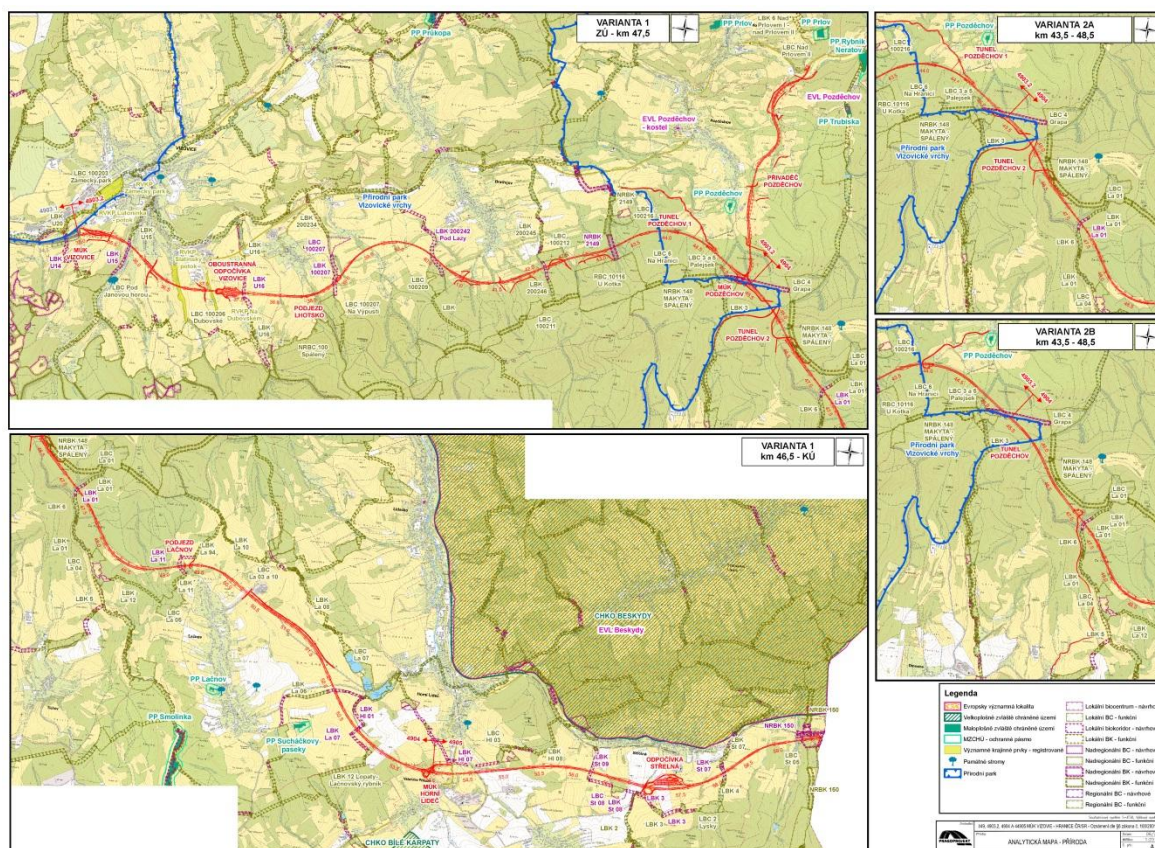

Obr. 187: Umístění záměru - I/49 od MÚK Vizovice.

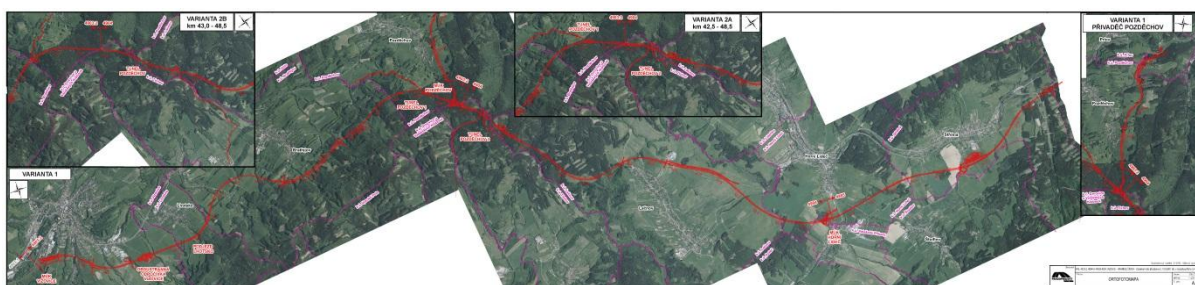
Stavby 4902.1 a 4902.2 z Fryštáku do Lípy jsou ve stupni územního rozhodnutí. Na slovenské straně navazuje slovenská rychlostní silnice R6 vedoucí přes Púchov na slovenskou dálnici D1. Záměr je součástí sítě TEN-T a odlehčuje dopravnímu zatížení stávajících silnic I. tříd 49 a 57, které jsou vedeny sídly. Z hlediska dopravní politiky je dálnice D49 stabilní součástí výhledové sítě dálnic v České republice. Ve stopě plánované D49 byla původně navrhovaná trasa dálnice D1 pro napojení na Slovensko. V 90. letech 20. století byla tato koncepce upravena a trasa dálnice D1 je vedena na Ostravu (vládní usnesení č. 528 z 16. 10. 1996). Pro napojení na slovenskou dálniční síť zůstal tento koridor dále uvažovaný formou dálnice D49, jako druhé dálniční propojení obou zemí. Tento záměr se má stát významnou spojnici české D1 u Hulína se slovenskou dálnicí D1 u Púchova. Na základě usnesení vlády č. 741 ze dne 21. 7. 1999 bylo vymezeno vedení rychlostní silnice R49 v úseku Hulín – Fryšták – státní hranice. Následně byla 20. 9. 2004 podepsána mezivládní dohoda o propojení rychlostní silnice R49 a slovenské R6 ve směru na Púchov. Dálnice D49/R6 doplní dopravní infrastrukturu obou republik, její rozsah a kvalita má zásadní význam pro zabezpečení dopravních potřeb a rozvojových záměrů v oblasti střední Moravy (ČR) a středního Pováží (SR). Z bilance zemín vyplývá významný přebytek zeminy. Varianta 1 a 2A vykazují přebytek přibližně 1,3 mil. m³ zeminy, varianta 2B s dlouhým tunelem

Pozděchov až 1,6 mil. m³ zeminy. Přivaděč Pozděchov vykazuje přebytky cca 50 000 m³ zeminy heterogenního stavu. Jednotlivé stavební úseky a varianty záměru dokumentuje následující tabulka a mapa:

STAVBA	Číslo stavby	Délka stavby	Staničení	Kategorie
I/49 Vizovice - Pozděchov	4903.2	10,4 km	35,0 - 45,4	S 13,5/90
I/49 Pozděchov - Horní Lideč	4904	8,7 km	45,4 - 54,1	S 13,5/90
I/49 Horní Lideč - státní hranice ČR/SR	4905	5,54 km	54,1 - 59,64	S 13,5/90
Celkem		24,64 km		

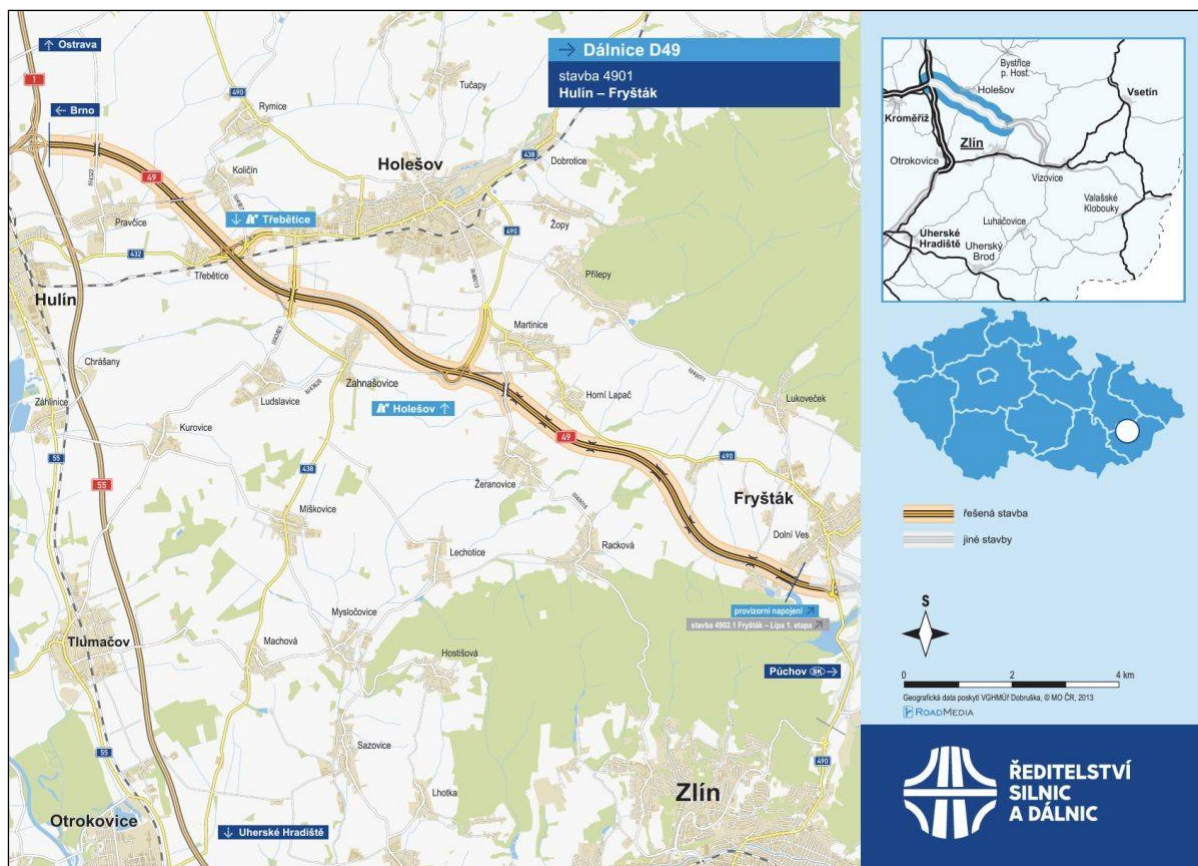

Obr. 188: Varianty plánované komunikace Vizovice – slovenské hranice.

Obr. 189: Plánovaná komunikace Vizovice – slovenská hranice na podkladě ortofoto.

Dílčí úsek stavby tvoří dálnice D49 - stavba 4902.3 Fryšták - Lípa, 3. Etapa, která je součástí záměru „Rychlostní silnice R49, stavba 4902.2 Fryšták – Lípa (2. etapa)“, ke kterému vydalo MŽP souhlasné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (č.j. 69327/ENV/11 ze dne 21.11.2011), závazné stanovisko k ověření souladu (č.j. MZP/2017/710/1097 ze dne 05.09.2017) a vyjádření o prodloužení platnosti stanoviska. Záměr „Rychlostní silnice R49, stavba 4902.2 Fryšták - Lípa (2. etapa)“ s vydaným stanoviskem EIA byl v navazujícím stupni projektové přípravy rozdělen na dvě stavby, tj. stavbu 4902.2 Fryšták – Lípa, 2. etapa (v úseku Fryšták - Slušovice) a stavbu 4902.3 Fryšták - Lípa etapa (v úseku Slušovice - Lípa) (viz obr. 176).

Obr. 190: Dálnice D49 Hulín – Fryšták.

Prodloužení dálnice D49 od Lípy k Vizovicím tvoří stavba dálnice **D49, 4903.1 Lípa – MÚK Vizovice**. Řešený úsek měří 3 km a je projektován v kategorii D 26,0/130. Zprovoznění je uvažováno v roce 2032. Tato stavba je předmětem samostatného procesu EIA. Záměr bude na tento úsek přímo navazovat, úsek 4903.1 je zahrnut v hodnocených scénářích (dopravní prognóza).

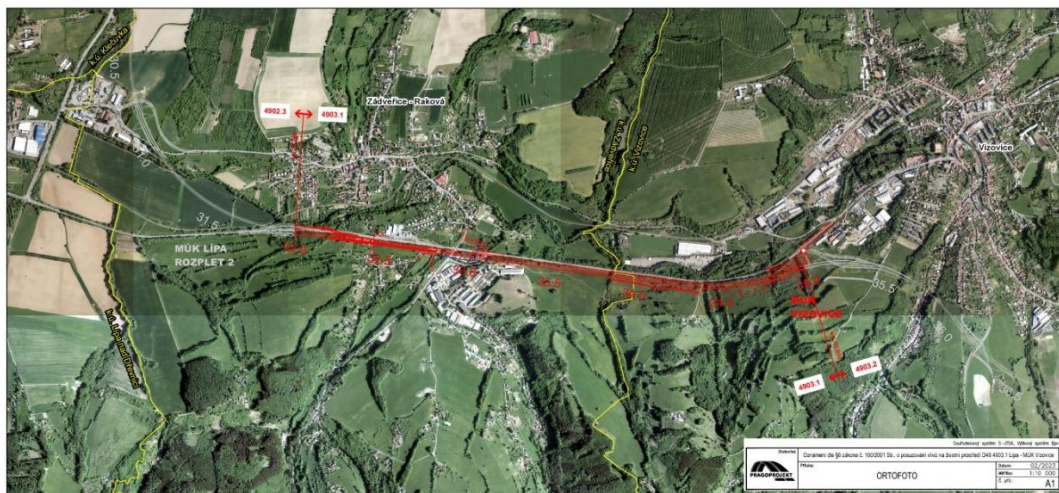
Stavba slovenské rychlostní silnice R6 v úseku státní hranice SR/ČR - Púchov by se měla uskutečnit v letech 2027 až 2030. Zpracována byla dokumentace „Záměr EIA Rychlostní silnice R6 státní hranice SR/ČR – Púchov“ (Ekojet, s.r.o., 12/2018). Začátek úseku stavby je situovaný na hranici SR/ČR (hraniční přechod Střelná/Lysá pod Makytou) v km 0,000 v návaznosti na silnici I. třídy v úseku Hulín – státní hranice SR/ČR v k.ú. obce Lysá pod Makytou – část Strelenka. Konec úseku je situovaný v km 22,320, resp. km 22,473 v poloze MÚK Dolné Kočkovce v k.ú. obce Beluša na dálnici D1 mezi Žilinou a Bratislavou.

Stavba **modernizace a elektrifikace trati Otrokovice – Vizovice** byla posouzena v rámci procesu EIA, souhlasné stanovisko EIA bylo vydáno dne 11. 9. 2017, č.j. MZP/2017/570/459. Stavba zahrnuje

zdvoukolejnění trati v úseku Otrokovice – Zlín střed (mimo zájmové území) a elektrizaci trati v celém řešeném úseku, tedy i v úseku vedeném v údolí Lutoninky. Rovněž předmětem plánu je stavba **prodloužení tratě č. 331 Vizovice – Valašská Polanka s napojením na trať č. 280** a stavba koridoru veřejné infrastruktury nadřazené rozvodné soustavě VVB o napětí vyšším 110 kV pod názvem **VVN+TR 110 kV/22 Slavičín – Valašské Klobouky – Střelná**.

Záměr stavby „D49, 4903.1 Lípa - MÚK Vizovice“ je rovněž součástí souboru staveb D49 - I/49 mezi MÚK Hulín, Fryštákem, Horní Lideč a státní hranicí se Slovenskem (obr. 191). Na slovenské straně navazuje na dálnici D49 slovenská rychlostní silnice R6 vedoucí přes Púchov na slovenskou dálnici D1. Záměr představuje dílčí část plánovaného souboru staveb D49 - I/49, které jako celek zajistí kapacitní vedení dopravy směrem na Slovensko. Dálnice je součástí sítě TEN-T. Záměrem je liniová dopravní komunikace - dálnice kategorie D 26,0/130. Jde o novostavbu řešenou v nové trase délky cca 3 km. Trasa je zde vedena v těsném souběhu se stávající silnicí I/49 od jihozápadního okraje obce Zádveřice - Raková po jihozápadní okraj Vizovic. Začíná za MÚK Lípa (km 32,0) a končí v MÚK Vizovice (km 35,0). Dálnice je navržena ve čtyřpruhovém uspořádání kategorie D 26,0/130. Záměr nahrazuje v daném úseku stávající dvoupruhovou silnici I/49, jejíž kapacita je již nedostatečná. Posuzován je výhledový stav v roce 2032 (uvedení záměru do provozu) a dále rok 2045 (nejzatíženější stav zohledňující zprovoznění D49-I/49 až po státní hranici se Slovenskem). Přebytek bilance zemin činí 408 000 m³ (výkopové zemin y činí cca 516 000 m³ a vhodnost do násypů cca 108 000 m³). Bilance zemních prací vychází z výškového řešení posuzovaného úseku dálnice. Vedením části hlavní trasy v zářezu vzniká logicky značný přebytek výkopu s minimálními možnostmi jeho uložení v území stavby. Na staveništi budou ponechány vhodné zemin y do konstrukcí přeložek komunikací, zásypů a násypů. Vhodnost výkopové zemin y pro násypová tělesa či případně terénní úpravy okolí (přistoupí-li se k jejich realizaci) určí inženýrsko-geologický průzkum v navazující PD (stavební kámen, netříděný lomový kámen, vhodné zemin y a podmíněně vhodné).

V km 35,5 je navržena **mimoúrovňová křižovatka - MÚK Vizovice**. V křížení s hlavní trasou je vedena v přesýpaném podjezdu. V MÚK Vizovice dochází k přechodu mezi dálnicí D49 (kategorie D26,0) a silnicí I/49 (kategorie S13,5). V km 32,9 dálnice kříží silnici II/492 novým mostem o délce 30 m. Hloubený tunel (**včetně galerií**) o délce 76m je navržen na sjezdu z MUK Vizovice (větev A) řešeného pomocí podjezdu. Tunel je zajištěn zastropenou železobetonovou konstrukcí z podzemních stěn, na kterou navazuje z obou stran zářez zajištěn kotvenými podzemními stěnami (případně jsou podzemní stěny rozepřeny železobetonovými definitivními rozpěrami). Galerie nad pravou polovinou dálnice (km 32,0–32,8) je navržena při průchodu prostorem obce Zádveřice jako opatření proti hluku a potenciálnímu sesuvu. Délka galerie je **630 m** a na ni navazuje kotvená pilotová stěna délky 150 m.

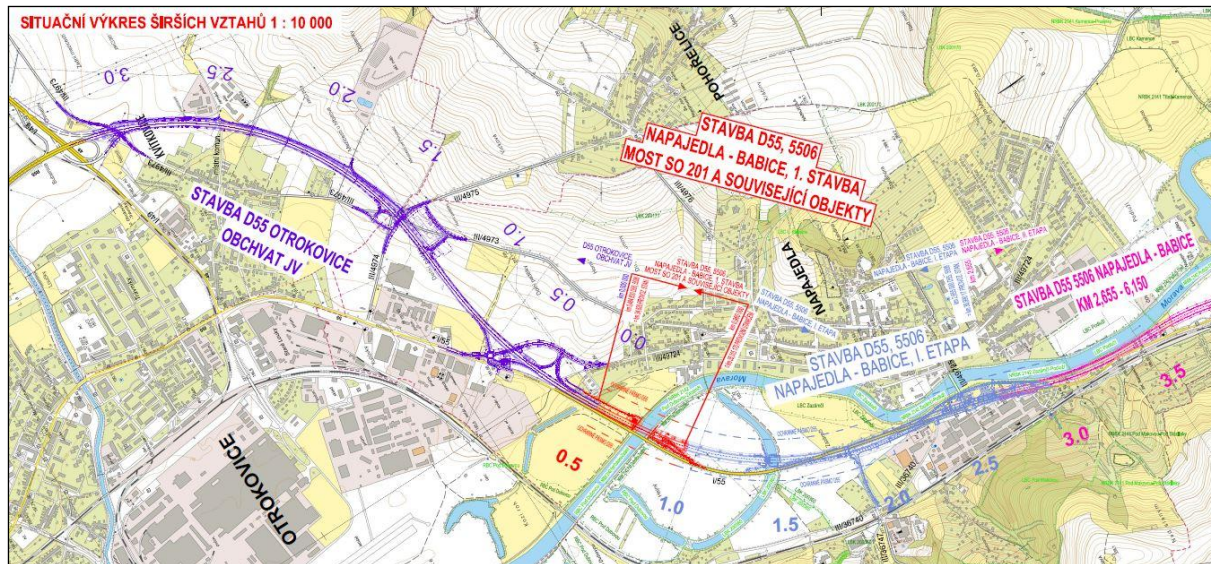

Obr. 191: D49 Lípa – MÚK Vizovice.

Stavba rychlostní silnice D 55 a stavba mostu u Napajedla

V současné době jsou zprovozněné tři úseky dálnice D55 ((Babice – Staré Město (8,5 km), Staré Město – Moravský Písek (8,8 km), Moravský Písek – Bzenec (4,1 km)), které jsou dohromady dlouhé 21,4 kilometru. Jsou to úseky z Babic do Bzence ve Zlínském a Jihomoravském kraji. Z toho zhruba 4,5 kilometru bude v provozu zatím jen v polovičním profilu. Úsek mezi Starým Městem a Moravským Pískem byl velmi náročný, protože se stavělo v místech, kde je nestabilní podloží. Nestabilní podloží je rovněž mezi Moravským Pískem a Bzencem. Součástí úseků jsou protihlukové stěny dohromady dlouhé přes 3,6 kilometru.

Po kompletní dostavbě dálnice D55 v budoucnu propojí střední, jihovýchodní a jižní Moravu. Dlouhá bude více než 100 kilometrů, u Břeclavi se napojí na dálnici D2. Celá by měla být hotová do roku 2033. Stavby navazují na ucelený úsek dálnice v délce přesahující 21 kilometrů. Na úseku D55 mezi Babicemi a Starým Městem se dokončil úsek téměř 8,5 kilometru. Celý úsek mezi Starým Městem a Moravským Pískem D55 o délce cca 8,5 kilometrů spotřebovalo cca 140 tisíc tun asfaltové směsi a SMA mastix. Na úseku mezi Starým Městem a Moravským Pískem je devět mostů, z toho šest na dálnici a tři nad dálnicí. Budování dalšího úseku, mezi Starým Městem a Moravským Pískem na Hodonínsku, trvalo přes tři roky, dlouhý je 8,8 kilometru. Alespoň částečně otevřený už je také zhruba 4,1 kilometru dlouhý úsek mezi Moravským Pískem a Bzencem, staví se od 2022. Nové úseky dálnice D55 odvedou tranzitní dopravu ze silnice I/55 procházející Babicemi, Huštěnovicemi, Starým Městem, Uherským Hradištěm, Kunovicemi, Ostrožskou Novou Vsí, Uherským Ostrohem a Veselím nad Moravou i ze silnice II/427 mezi Starým Městem, Kostelany nad Moravou, Nedakonicemi, Polešovicemi a Moravským Pískem. Stavbu navazujícího sedmikilometrového úseku dálnice D55 mezi Napajedly a Babicemi plánuje ŘSD zahájit v roce 2026, dokončení předpokládá v roce 2029. Od roku 2023 stavbaři budují více než 7,5 kilometru dlouhý úsek dálnice D55 z Olomouce do Kokor na Přerovsku. Jeho zprovoznění plánují silničáři v roce 2025. Do roku 2026 má být hotový úsek Olomouc – Kokory a most přes řeku Moravu v Napajedlech (viz obr. 192). Navíc se má stavět úsek Kokory – Přerov, v roce 2026 pak úsek Napajedla – Babice.

Obr. 192: Stavba D55 Napajedla – Otrokovice 1. stavba most a související objekty.

Dokončení dvou úseků z Bzence do Rohatce se očekává v roce 2031. V roce 2032 mají být hotovy poslední dva úseky z Rohatce do Břeclavi. Stokilometrová dálnice má nahradit přetíženou silnici I/55 a odvést provoz z center 18 měst a obcí. D55 vytvoří nejkratší spojení Olomouce s Břeclaví a Bratislavou (viz obr. 193).

Obr. 193: Etapizace výstavby D55 Olomouc – Přerov – Hulín – Otrokovice – Břeclav na území Zlínského kraje.

Stavba RS 2 vysokorychlostní tratě - VRT Modřice – Šakvice – Rakvice

Správa železnic, s.o. připravuje v současné době tyto úseky VRT:

- RS 1 VRT Praha – Brno – Ostrava (délka 385 km)
- RS 2 VRT Brno – Rakvice (délka 43,7 km)
- RS 4 VRT Praha – Ústí nad Labem – Drážďany (délka 137 km).

Stavba vysokorychlostní tratě „RS 2 VRT Modřice – Šakvice – Rakvice“, je navrhována v souladu s platnou koncepcí tzv. „Rychlých spojení na území ČR“ a Centrální komisí Ministerstva dopravy schválenou „Studii proveditelnosti vysokorychlostní trati Praha – Brno – Břeclav“ a dalších projekčních podkladů. Stavba je vymezena v severně – jižním směru Brno – Rakvice. V úseku Brno – Rakvice je stavba umísťována v koridoru veřejně prospěšné stavby DZ11 dle Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje, ve znění Aktualizace č. 1 a č. 2. Jedná se o novou, trvalou stavbu v rámci koncepce vysokorychlostní tratě Praha – Brno – Břeclav, která zabezpečí další rozvoj dálkové vnitrostátní, ale také mezinárodní osobní železniční dopravy. Záměr budování vysokorychlostní železniční sítě je záměrem rychlého spojení významných evropských měst a aglomerací. Vysokorychlostní trať s návrhovou rychlostí 320 km/h (výhledově až 350 km/h) je navrhována v úseku Brno – Šakvice s dalším prodloužením až do oblasti současné zast. Rakvice, kde bude mimoúrovňově napojena na stávající trať Brno – Břeclav. Součástí projektu je napojení do železničního uzlu Brno (ŽUB) a na další návazné tratě. Z hlediska územního rozsahu se ve výsledné variantě jedná celkem o cca 45 km nových vysokorychlostních tratí. Navrhovaný úsek vysokorychlostní tratě RS 2 VRT Modřice – Šakvice – Rakvice navazuje v železničním uzlu Brno na ramena RS 1 VRT Praha–Brno a RS 1 VRT Brno–Přerov–Ostrava. Stavba železniční trati v nové stopě bude zahrnovat realizaci stavebních objektů pro křížení místních komunikací a polních cest s několika mostními objekty a jedním tunelem (zejména železniční mosty – 29, železniční propustky - 12, silniční mosty a propustky- 26, migrační koridory-31). Tunel Rajhrad – dvoukolejný tunel bude délky 948 m. Délka novostavby činí 43,7 km (obr. 194).

Stavba zahrnuje kromě realizace samotné VRT napojení na stávající infrastrukturu, přípravu napojení na navazující úseky VRT a výstavbu doprovodné infrastruktury:

- příprava pro pokračování VRT ve směru Brno;
- napojení VRT do železniční stanice (dále jen ŽST) Brno – Horní Heršpice;
- napojení VRT do železniční stanice (dále jen ŽST) Rakvice včetně nezbytné úpravy ŽST Rakvice;
- zázemí pro údržbu VRT (tzn. údržbové středisko) v Zaječči;
- dílčí přeložky silnic I., II. a III. třídy, místních komunikací.

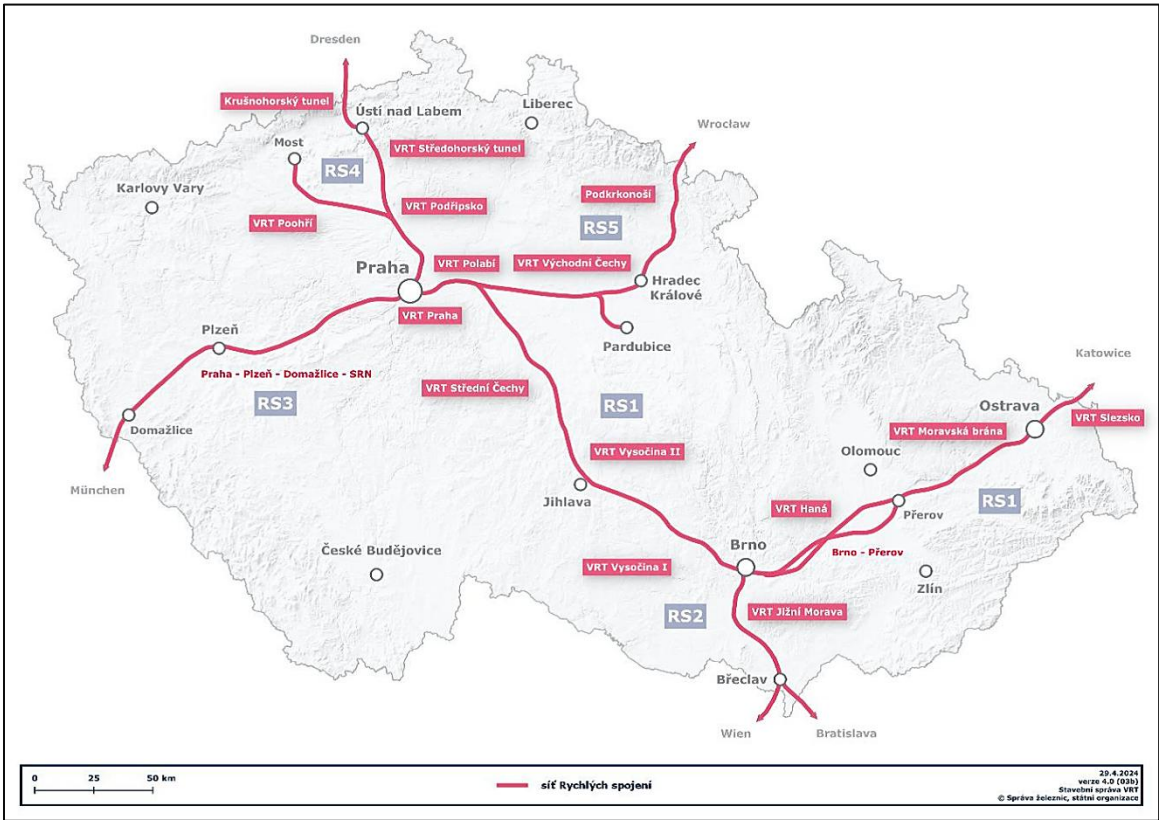
	Výkopy (m ³)		
	ornice	přímo do náspů	po stabilizaci do náspů
Tunel Rajhrad	4 910	–	199 962
VRT	527 983	870 858	1 420 247
Úseky KT	12 570	–	1 36 018
Komunikace		–	43 818
Opěrné zdi	11 350	15 900	58 700
Ostatní		–	35 749
Celkem	556 813	886 758	1 894 494

RS 5 VRT Praha – Hradec Králové/Pardubice – Vratislav (délka 273 km)

	Násypy (m ³)	
	přímo z výkopů	po stabilizaci
Tunel Rajhrad	–	154 908
Úseky VRT	735 371	237 825

Úseky KT	–	42658
Komunikace	–	270 001
Opěrné zdi	–	–
Ostatní	–	5 005
Celkem	735 371	710 397

Stavba		Množství v m ³		Objemová hmotnost v t	Zdroj/kamenolom
Kolejové lůžko – třída B0		292 000		423 400	Lom Předklášteří
Železniční spodek		287 000		459 200	Lom Předklášteří
Železniční spodek		430 492		688 787	Lom Dolní Kounice
Železniční spodek		53 812		86 099	SD Vranovice
Kolejové lůžko		146 000		211 700	SD Vranovice
Kolejové lůžko		146 000		211 700	SD Vranovice
Železniční spodek		215 248		344 397	SD Modřice
Železniční spodek		358 746		573 994	SD Vranovice
Železniční spodek		143 498		229 597	UZ Zaječí
Tunel – zásyp		154 908		278 834	VRT km 10,0 - 11,0
Spolu		2 227 704		3 507 708	

Obr. 194: Plán sítě VRT v ČR.

Tab. č. 157: Nákladní doprava v období výstavby včetně parametrů.

Veřejné komunikace	Objem (m ³)	Hmotnost (t)	Typ přepravy	Počet vozidel/de	Nosnost (t)	Počet dní	Rok realizace	NA/den prům.	NA/den max	ID
Kolejové lůžko _ třída B0	292 000	423 400	vlaková	2	900	235	2031	-	-	1
A1. Železniční spodek _ 40%	287 000	459 200	vlaková	2	900	255	2029-2030	-	-	2
A2. Železniční spodek _ 60%	430 492	688 787	silniční	70	13	757	2029-2030	70	70	3
A21. Železniční spodek	53 812	86 099	silniční	20	13	331	2029-2030	18	20	4
Staveništní doprava - nový materiál										
B1. Kolejové lůžko _ 50%	146 000	211 700	vlaková	2	900	118	2031	-	-	5
B2. Kolejové lůžko _ 50%	146 000	211 700	silniční	10	16	1 323	2031	-	-	6
B3. Železniční spodek _ 30%	215 248	344 397	silniční	90	16	239	2029-2030	59	90	7
B4. Železniční spodek _ 50%	358 746	573 994	silniční	150	16	239	2029-2030	98	150	8
B5. Železniční spodek _ 20%	143 498	229 597	silniční	60	16	239	2029-2030	39	60	9
Staveništní doprava - přebytek zeminy										
C1. Výkopová zemina	84 854	152 737	silniční	160	16	60	2028-2030	26	160	10
C2. Výkopová zemina	1 663 740	2 994 732	silniční	260	16	720	2028-2030	260	260	11
C3. Výkopová zemina	469 407	844 933	silniční	300	16	176	2028-2030	145	300	12
C4. Výkopová zemina	71 932	129 478	silniční	160	16	51	2028-2030	22	160	13
C5. Výkopová zemina	250 000	450 000	silniční	200	16	141	2028-2030	77	200	14
C6. Výkopová zemina	86 560	155 808	silniční	160	16	61	2028-2030	27	160	15
C7. Výkopová zemina	279 181	502 526	silniční	200	16	157	2028-2030	86	200	16
C8. Výkopová zemina	418 935	754 083	silniční	280	16	168	2028-2030	129	280	17
C9. Výkopová zemina	905 550	1 629 990	silniční	300	16	340	2028-2030	279	300	18
C10. Výkopová zemina	432 908	779 234	silniční	280	16	174	2028-2030	133	280	19
Tunel Rajhrad - přebytek zeminy										
D1. Výkop / mezideponie / zásyp	154 908	278 834	silniční	160	16	109	2027-2028	-	-	20
D2. Výkopová zemina	170 968	307 742	silniční	200	16	96	2027-2028	-	-	21

5.1.3 Stavby pro leteckou dopravu na území Zlínského kraje

- plochy pro nové heliporty nadmístního významu s vnitrostátním, případně mezinárodním provozem, vymezené v popisu VPS pod kódy L03 až L07: heliport Bystřice pod Hostýnem; heliport Rožnov pod Radhoštěm; heliport Uherský Brod; heliport Valašské Klobouky; heliport Slavičín

5.1.4 Stavby pro vodní dopravu a hospodářství na území Zlínského kraje

- koridor pro splavnění řeky Moravy v úseku Otrokovice – Kroměříž.
- vymezení plochy zátopy suché nádrže Skalička (Teplice)
- Vlára, vodní dílo Vlachovice, která je navrhována jako nádrž vodárenská s celkovým objemem nádrže 29,1 mil. m³.

5.1.5 Plochy a stavby pro výrobu na území Zlínského kraje

- strategickou plochu pro výrobu Letiště-Holešov, lokalizovanou na místě původního letiště Holešov.

5.1.6 Spotřeba a uplatnění stavebních surovin

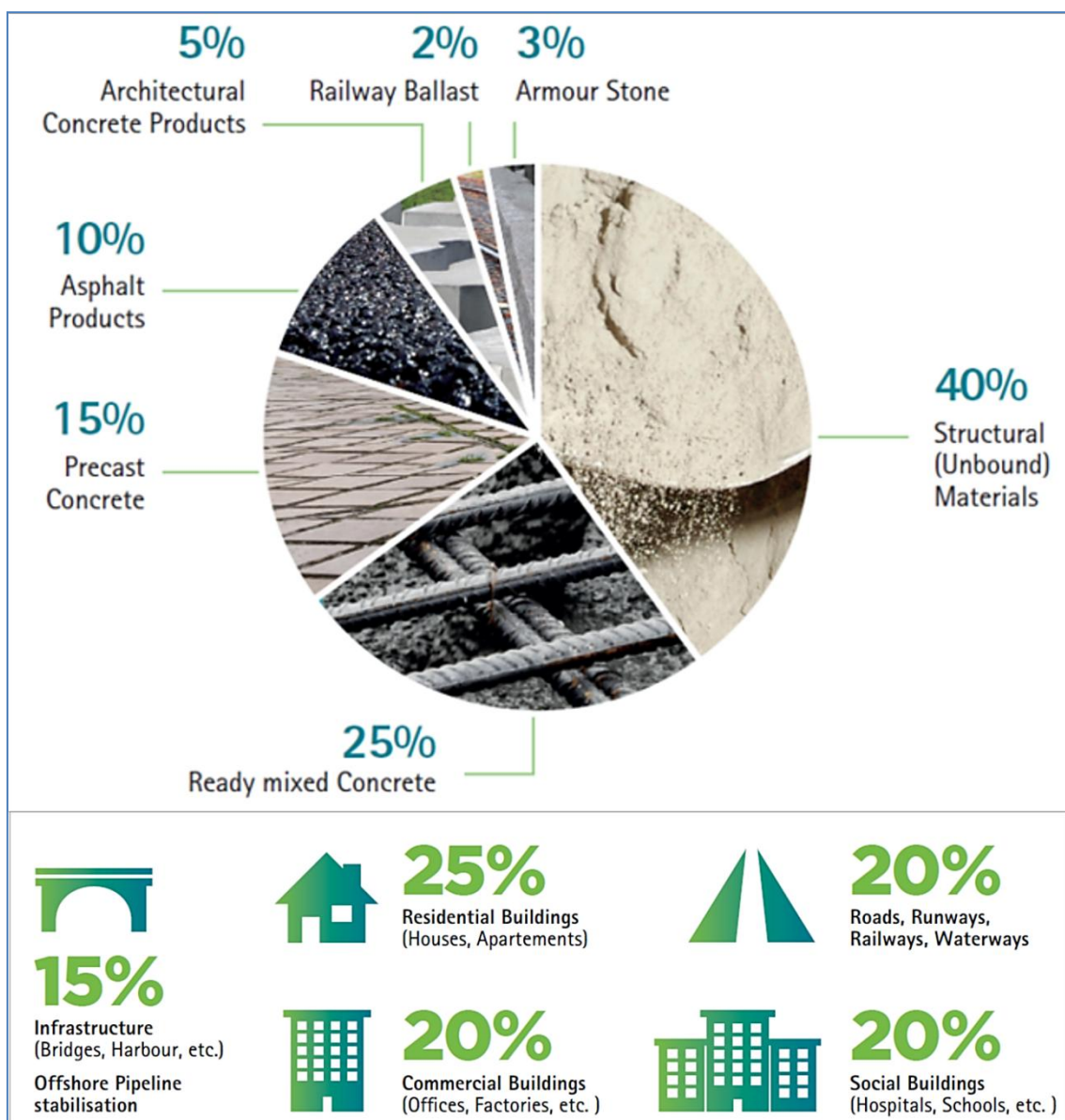
5.1.6.1 Podíl spotřeby a uplatnění finálních výrobků stavebních surovin (tj. těžného a drceného kameniva) na jednotlivé účely průmyslového odvětví na území ČR s porovnáním s vybranými zeměmi EU

Drcené a těžné kamenivo má široké uplatnění jako železniční štěrk, do betonů, dále při výrobě dalších životně důležitých stavebních produktů ve stavebnictví, jako je transportbeton (vyrobený z 80 % kameniva), prefabrikované betonové výrobky a asfaltové výrobky (vyrobené z 95 % kameniva). Recyklované kamenivo představuje přepracované materiály dříve používané ve stavebnictví anebo je obvykle vedlejším produktem jiných průmyslových procesů (jako jsou např. vysokopecní strusky) apod.

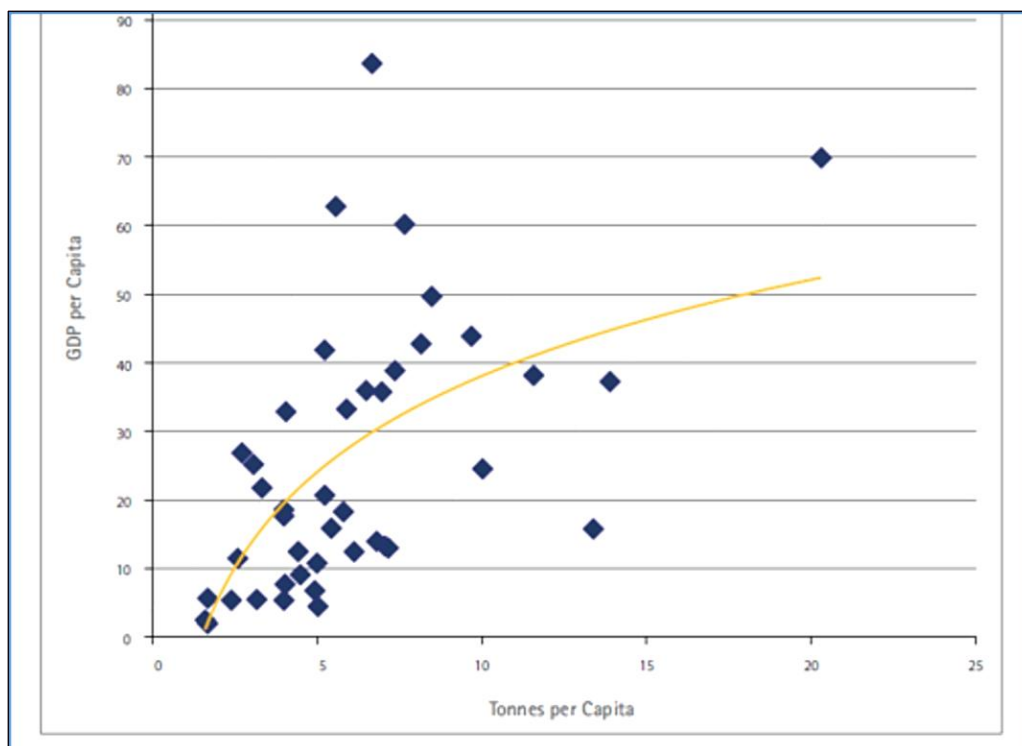
V rámci zemí EU odpovídá celková roční produkce kameniva cca 4,3 miliardy t. Drcené kamenivo zařazené podle velmi přísných norem (třída B0) má zásadní význam pro uplatnění v kolejových ložích (železniční spodek a svršek), zejména jako železniční kamenivo pro evropskou vysokorychlostní železniční síť. Při stavbě 1 metru železnice pro vysokorychlostní vlak (TGV) se spotřebuje až 9–9,5 tun kameniva. Obdobné je to na území ČR, kde se při stavbě VRT pohybuje min. 8–8,5 tuny/1 běžný metr. Na stavbu 1 km dálnice se v zemích EU spotřebuje min. 40–50 000 tun kameniva, což je rovněž obdobné na území ČR. Kamenivo (lomový kámen) se rovněž spotřebuje k budování a stabilizaci závěrných svahů ochranných hrází, vodních toků a také k ochraně před povodněmi a dalším ekologickým stavbám (obr. 195).

Nutné je kamenivo na stavby budov, škol, nemocnic a dalších společenských nebo veřejných budov. Na stavbu menší školy se spotřebuje až 3000 tun kameniva. Při stavbě typického nového rodinného domu se spotřebuje až 400 tun kameniva (konečný produkt i beton) – od základů až po střešní tašky. Pro sportovní stadion je spotřeba až 300 000 tun kameniva.

Cca 20–25 % z celkové roční produkce vyrobeného drceného kameniva se používá pro velké dopravní infrastruktury a pro stavební průmysl, včetně mostů, pro stabilizace a pro mnoho dalších stavebních potřeb. Kanceláře, továrny a další komerční budovy představují až 20 % z celkové roční produkce kameniva.

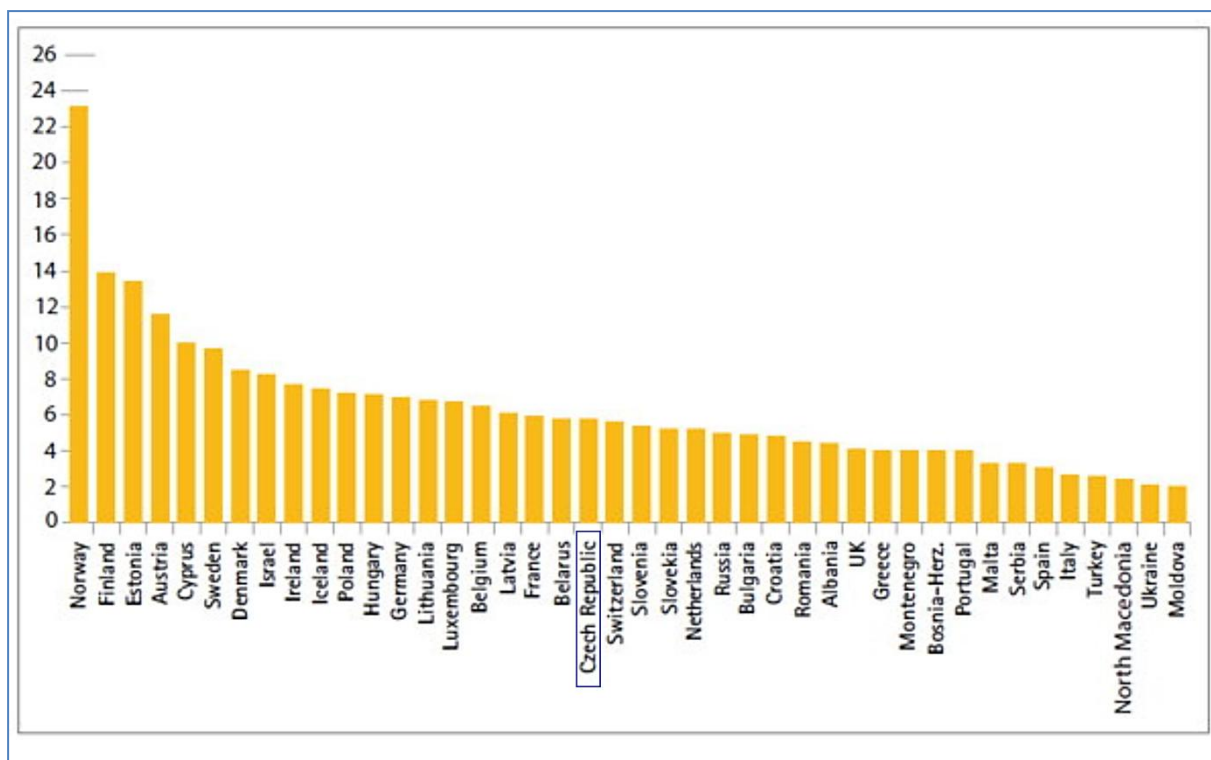

Obr. 195: Podíl spotřeby a uplatnění hotových výrobků drceného a těženého kameniva ve stavebním průmyslu, při budování dopravní – silniční a železniční infrastruktury apod z celkové roční produkce ve vybraných zemích EU.

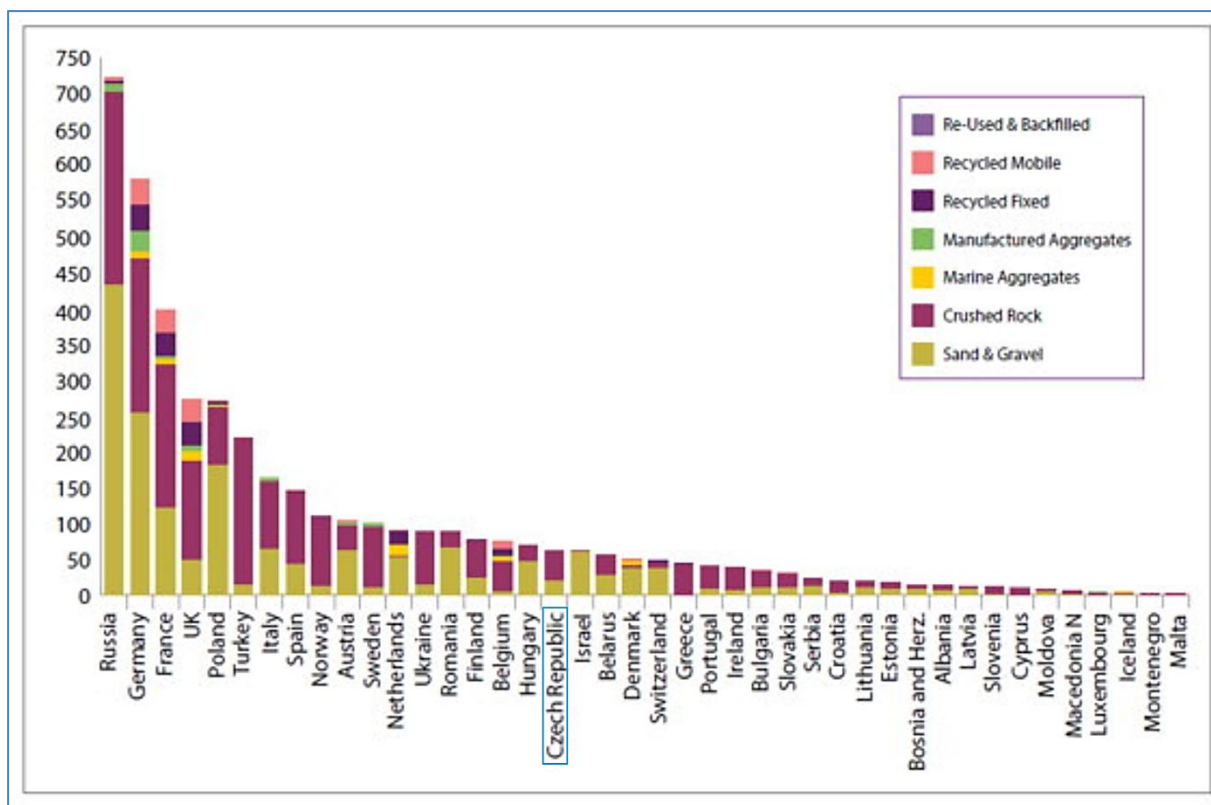
Obr. 196: Poměr růstu HDP/obyvatel versus produkce kameniva tuny/obyvatele, stav 2019-2020 (Zdroj <https://uepg.eu/mediatheque/index/1.html>).

Výše uvedený obrázek 196 představuje zajímavý vztah mezi ekonomickým vývojem vyjádřeným v HDP/obyvatele a produkcí kameniva v tunách/obyvatele. V tomto grafu jsou data pro každou zemi reprezentována modrou tečkou a červená trendová čára znázorňuje nejlépe vyhovující křivku. Graf ukazuje, že produkce v tunách na hlavu roste téměř lineárně s růstem HDP na hlavu, což je velmi dobrá zpráva pro průmysl kameniva. Jak bude pokračovat evropský hospodářský růst, poroste výrazně poptávka po kamenivu. V důsledku toho je těžené a drcené kamenivo skutečně nezbytné pro ekonomický růst.

Obr. 197: Celková produkce drceného kamene v tunách na hlavu obyvatel v jednotlivých zemích EU (stav 2019-2020) (Zdroj <https://uepg.eu/mediatheque/index/1.html>).

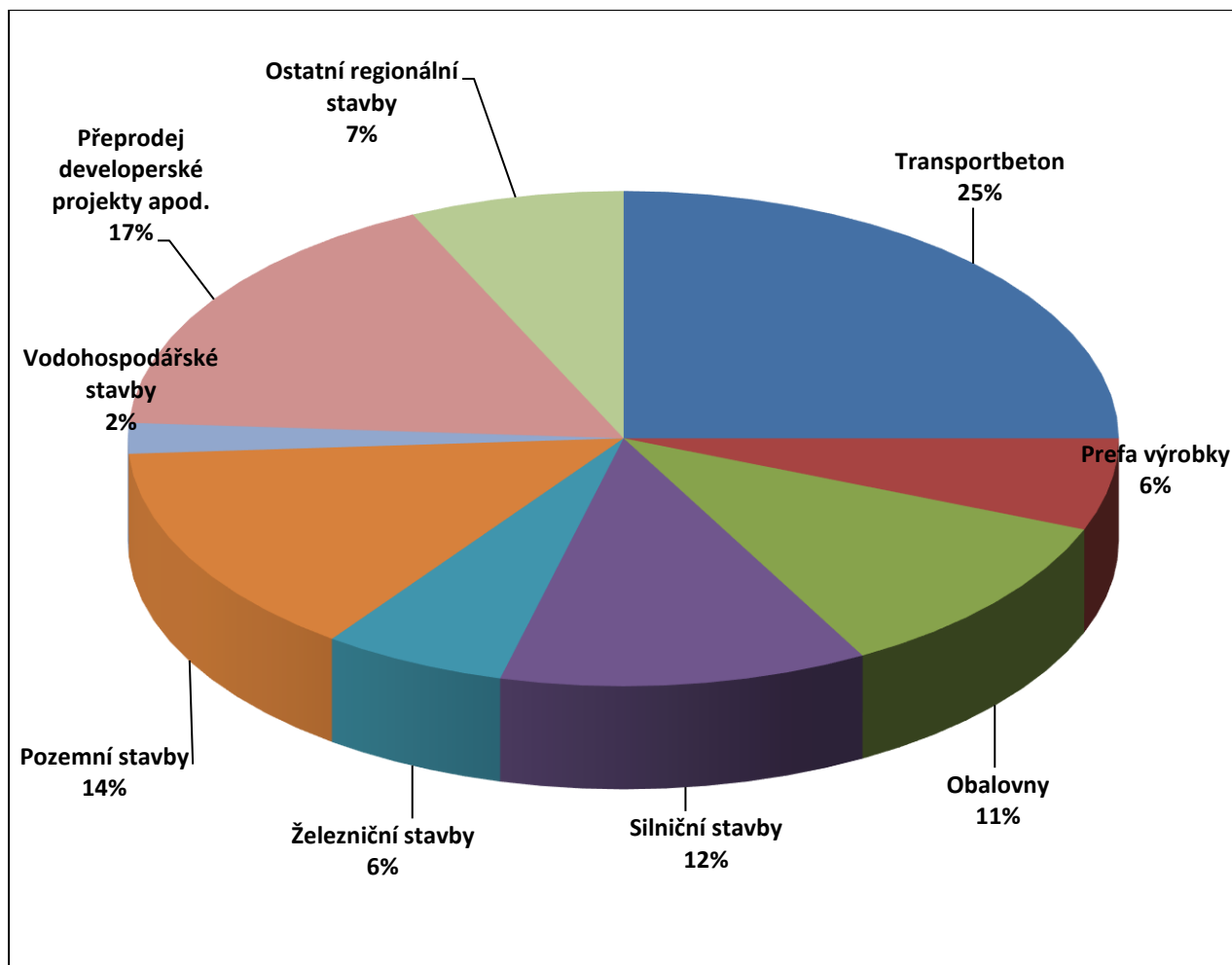
Výše uvedený obrázek 197 ukazuje údaje o celkové produkci kameniva za rok vyjádřené v tunách/obyvatele (t/c), a to v celé Evropě, které zahrnují vývoz (hlavně z Norska), ale nezahrnují dovoz. Tyto údaje se liší podle výše roční produkce kameniva v jednotlivých zemích, jejich počtu obyvatel, geografie, stavebního boomu, stavu ekonomiky a stavební tradice, přičemž nejvyšší jsou v Norsku až 23 t/c, následovaném Finskem a Estonskem s 13,9 t/c a 13,4 t/c. V ČR se pohybuje kolem 6,3–7,1 t/c. Průměrně se pro země EU pohybují od 5,6 t/c do 7,2 t/c.

Obr. 198: Celková roční produkce těžného a drceného kameniva, včetně celkových ročních objemů uplatnitelných recyklátů ve stavebním průmyslu v jednotlivých zemích Evropy (v mil. tunách, stav – 2019–2020) (Zdroj <https://uepg.eu/mediatheque/index/1.html>).

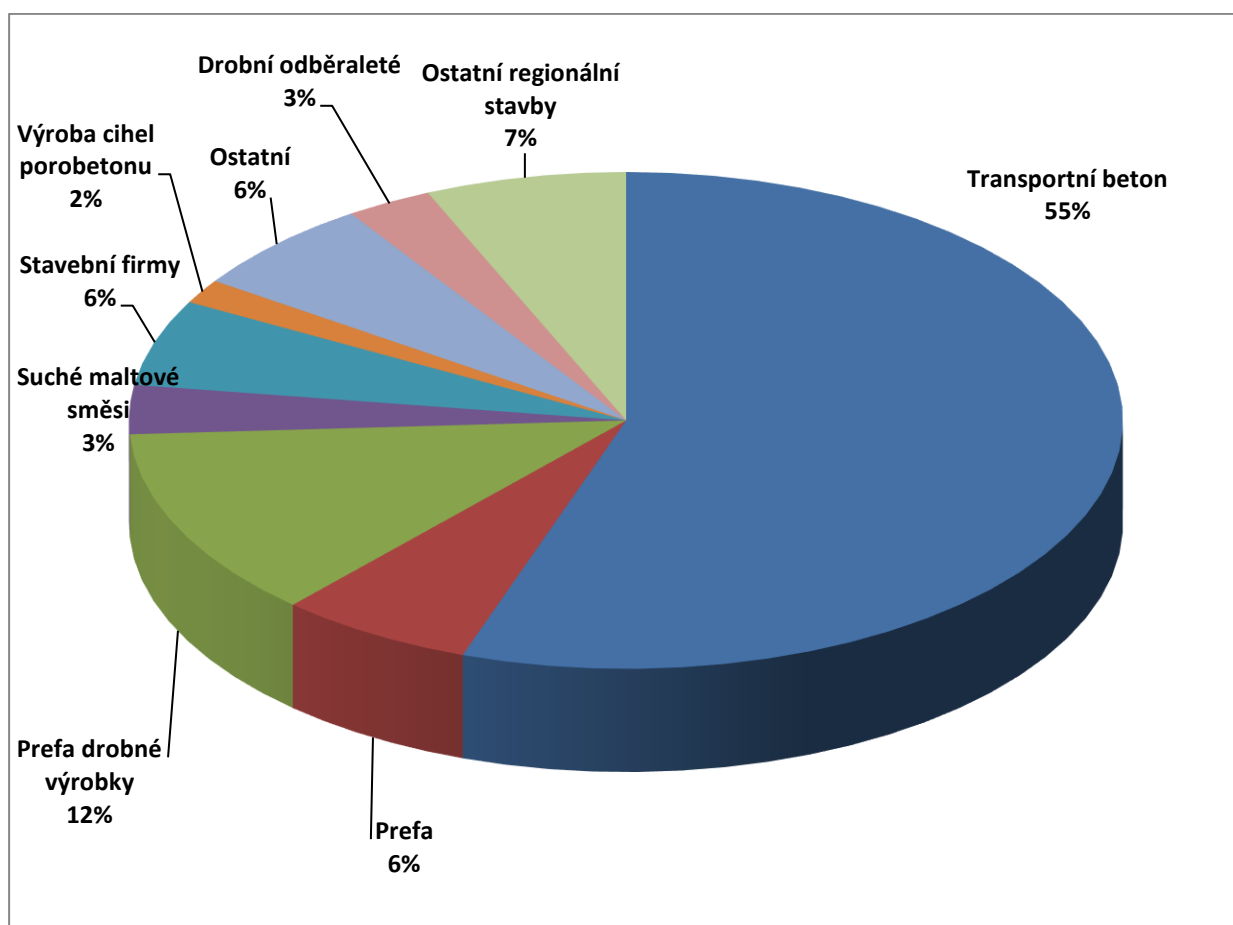
Obrázek 198 shrnuje výrobní roční tonáže drceného a těžného kameniva podle jednotlivých zemí v Evropě (cca 42 zemí) a podle vyráběného typu kameniva. Největší roční produkci těžného a drceného kameniva zaujímá Rusko, a to okolo 730 milionů tun, dále Německo kolem 580 milionů tun, Francie kolem 400 milionů tun, následované Polsko a Spojené království, obě země kolem 275 milionů tun a Turecko 220 milionů tun. V ČR se pohybuje roční produkce a spotřeba kolem 65 mil. tun těžného a drceného kameniva.

Podíly celkové spotřeby a uplatnění finálních výrobků stavebních surovin (tj. těžného a drceného kameniva) na jednotlivé účely průmyslového odvětví na území ČR jsou uvedené v následujících obrázcích 199 a 200.

Obr. 199: Přibližný podíl upotřebení výroby stavebního drceného kameniva pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby na území ČR.

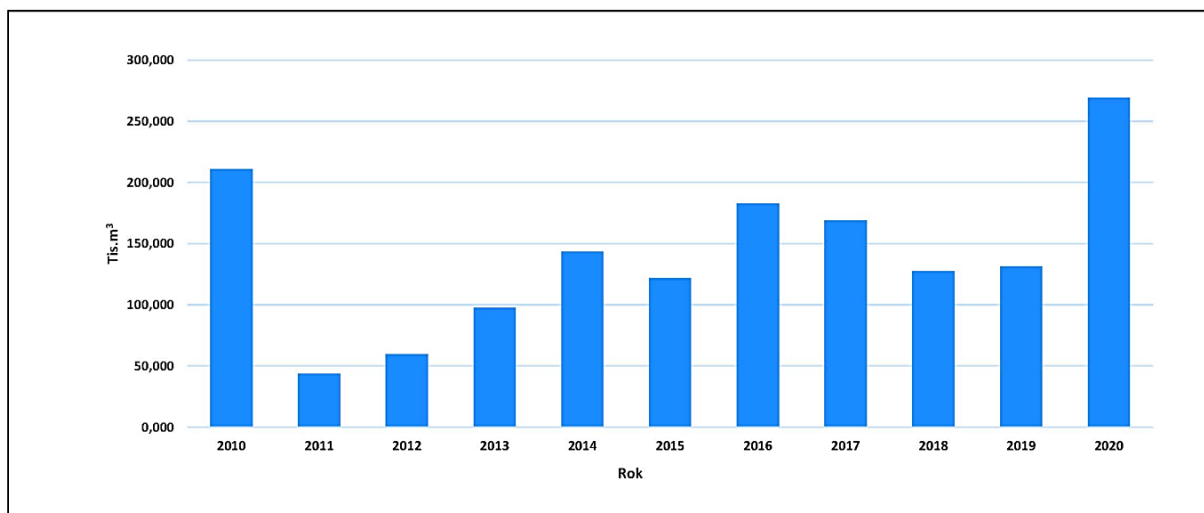
Účel uplatnění pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby na území ČR	Podíl využití	Roční spotřeba v rámci ČR (mil t) z celkových 44,8 mil. tun drceného kameniva	10letá spotřeba v rámci ČR (mil t)
Transportbeton	25 %	11,2	112,0
Prefa výrobky	6 %	2,7	26,9
Obalovny	11 %	4,9	49,3
Silniční stavby	12 %	5,4	53,8
Železniční stavby	6 %	2,7	26,9
Pozemní stavby	14 %	6,3	62,7
Vodohospodářské stavby	2 %	0,9	9,0
Přeprodej developerské projekty apod.	17 %	7,6	76,2
Ostatní regionální stavby	7 %	3,1	31,4

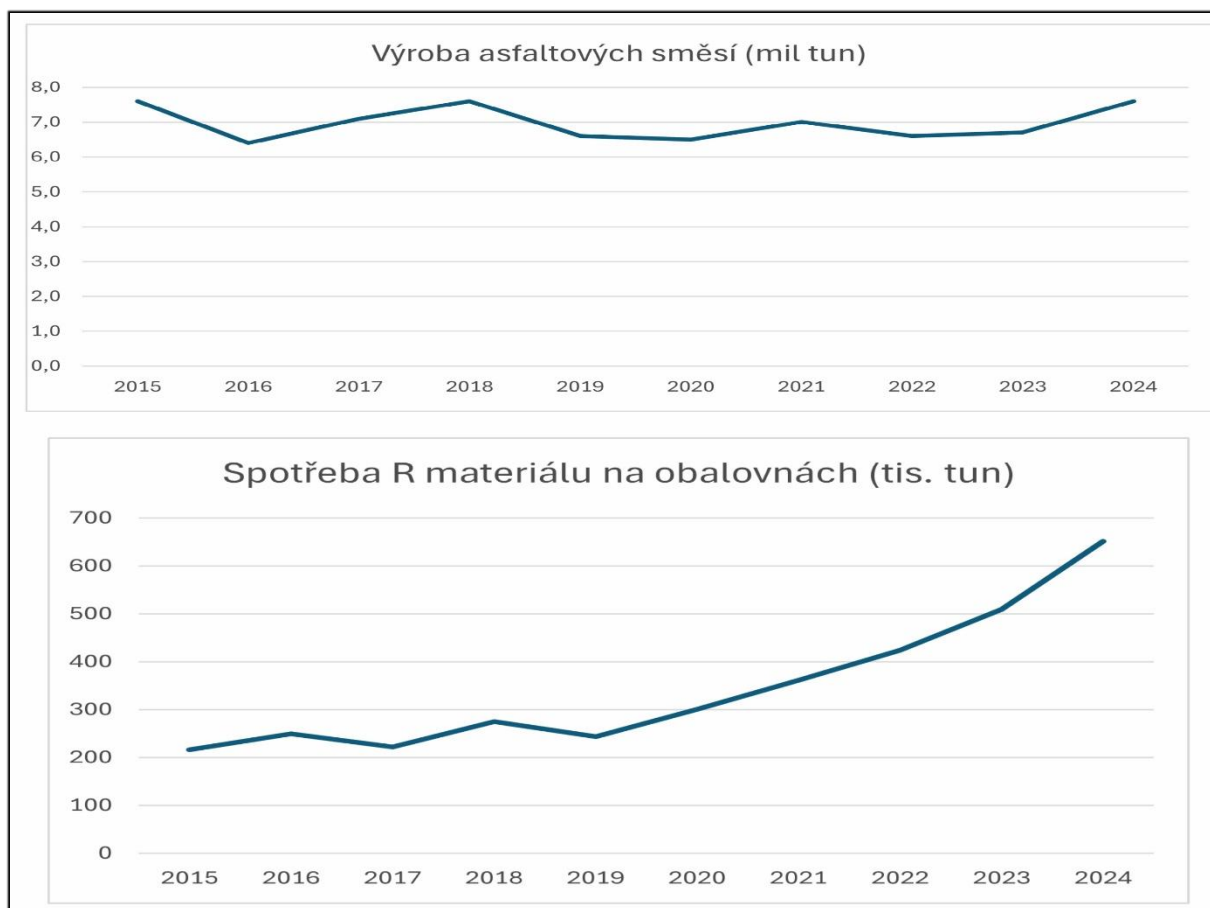
Obr. 200: Přibližný podíl upotřebení výroby těžného kameniva – štěrkopísků a betonářských písků pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby na území ČR.

Účel uplatnění pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby na území ČR	Podíl využití	Roční spotřeba v rámci ČR (mil t) z celkových 20,4 mil. tun štěrkopísků a písků	10letá spotřeba v rámci ČR (mil t)
Transportní beton	59,2 %	12,1	120,8
Prefa	6,8 %	1,4	13,9
Prefa drobné výrobky	13,3 %	2,7	27,1
Suché maltové směsi	3,4 %	0,7	6,9
Stavební firmy	6,0 %	1,2	12,2
Výroba cihel porobetonu	1,7 %	0,3	3,5
Ostatní	6,6 %	1,3	13,5
Drobní odběratelé	3,0 %	0,6	6,1
Ostatní regionální stavby	7 %	1,4	14,3

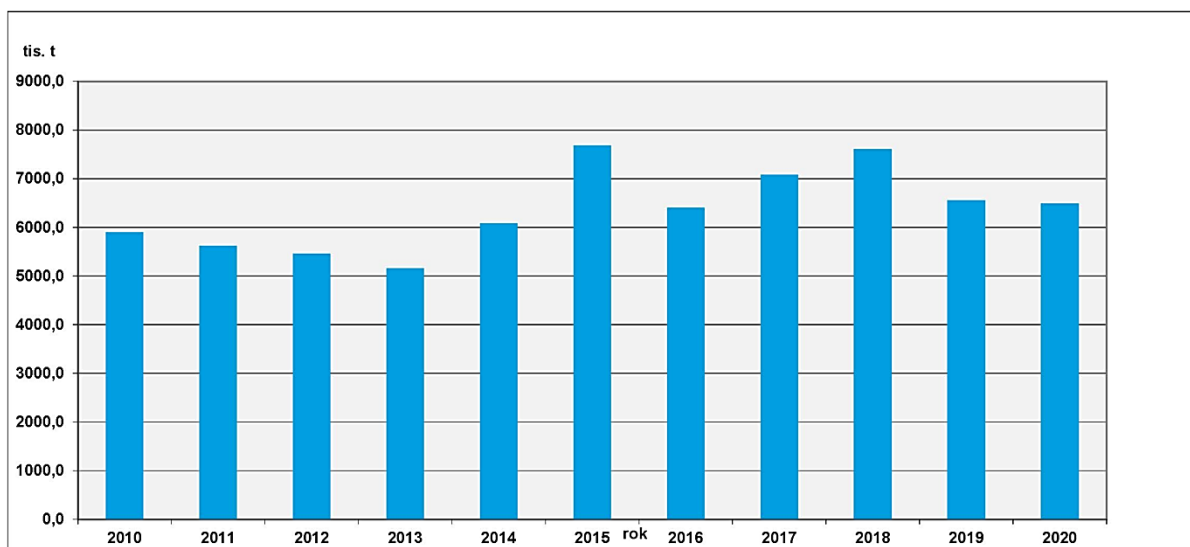
Výroba betonu pro CB kryty v ČR

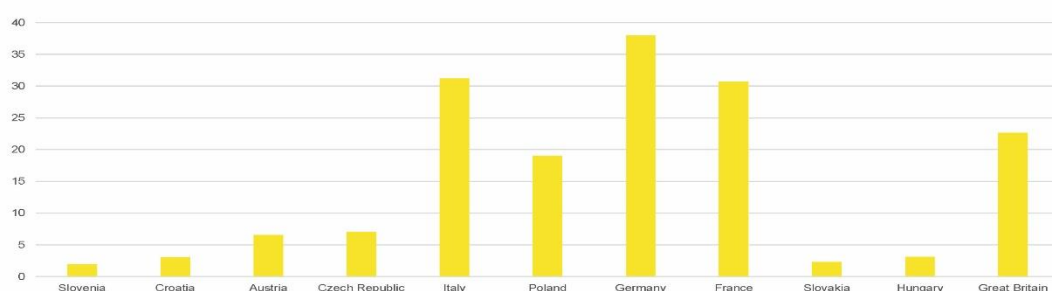
Obr. 201: Výroba betonu pro cemento-betonové kryty v ČR v letech 2010–2020. (Zdroj: Sdružení pro výstavbu silnic).

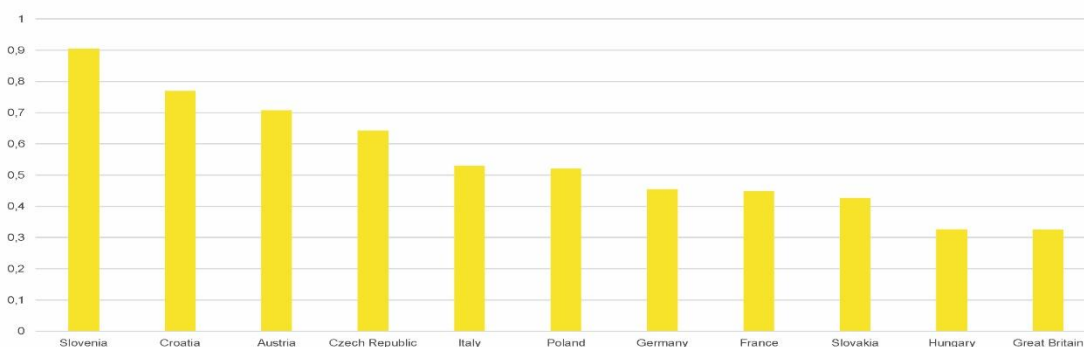
Výroba asfaltových směsí v ČR

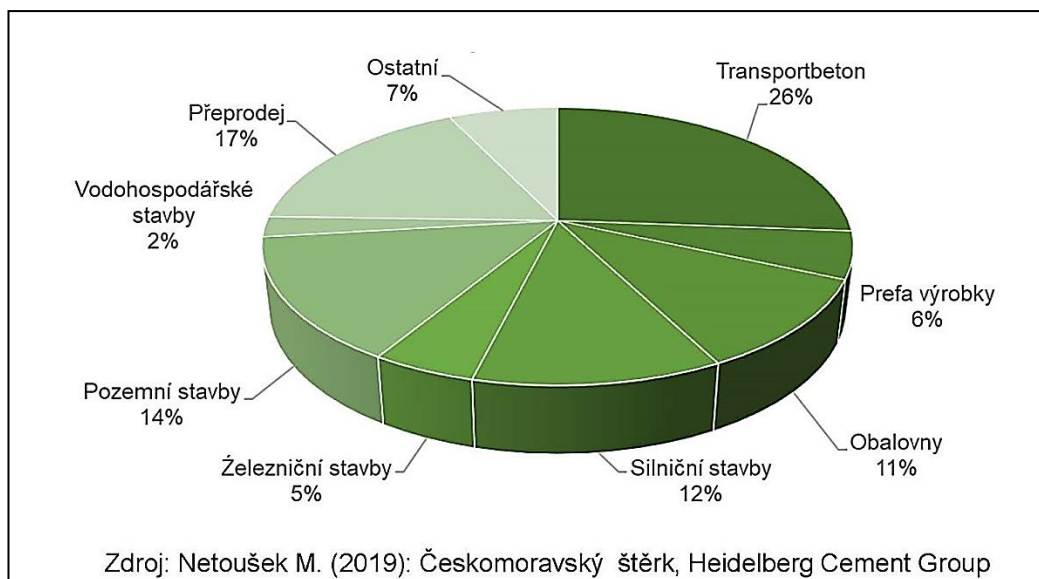
Production of asphalt in 2023 (mil. tonnes) in European countries

Production of asphalt in European countries per capita in 2023

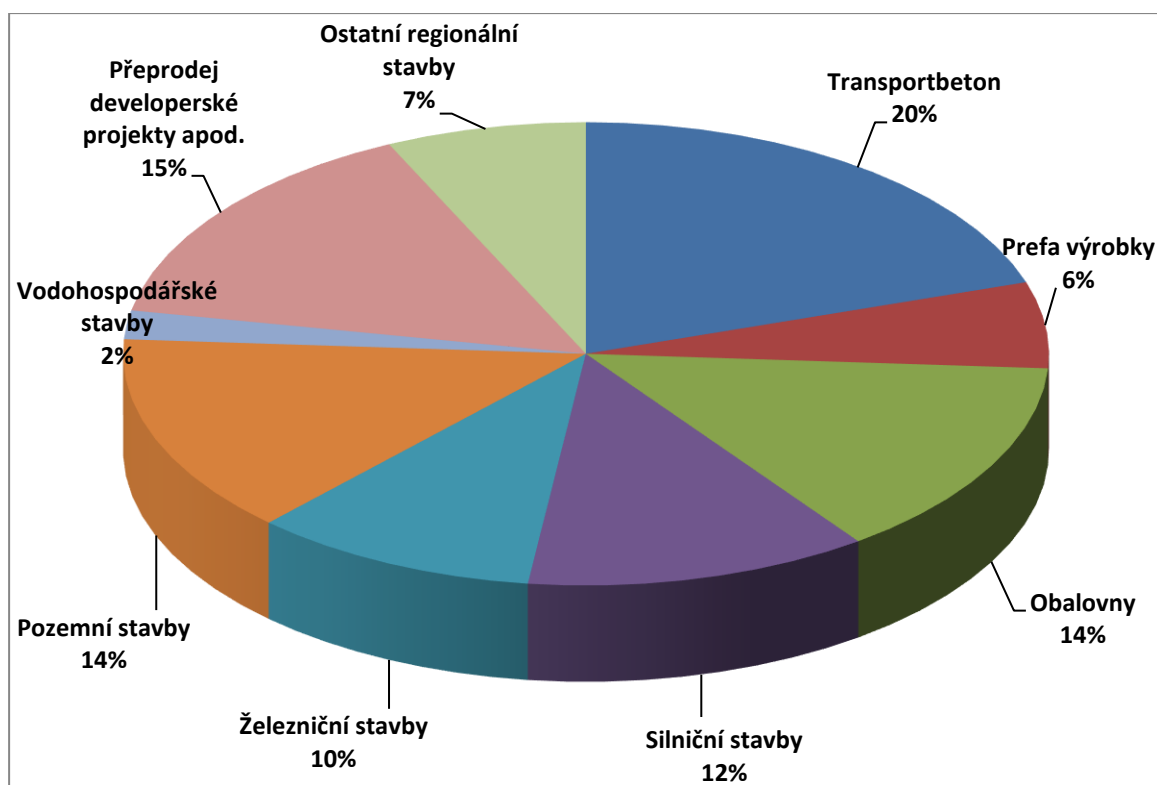
Obr. 202: Výroba asfaltových směsí v ČR v letech 2010–2020. (Zdroj: Sdružení pro výstavbu silnic).

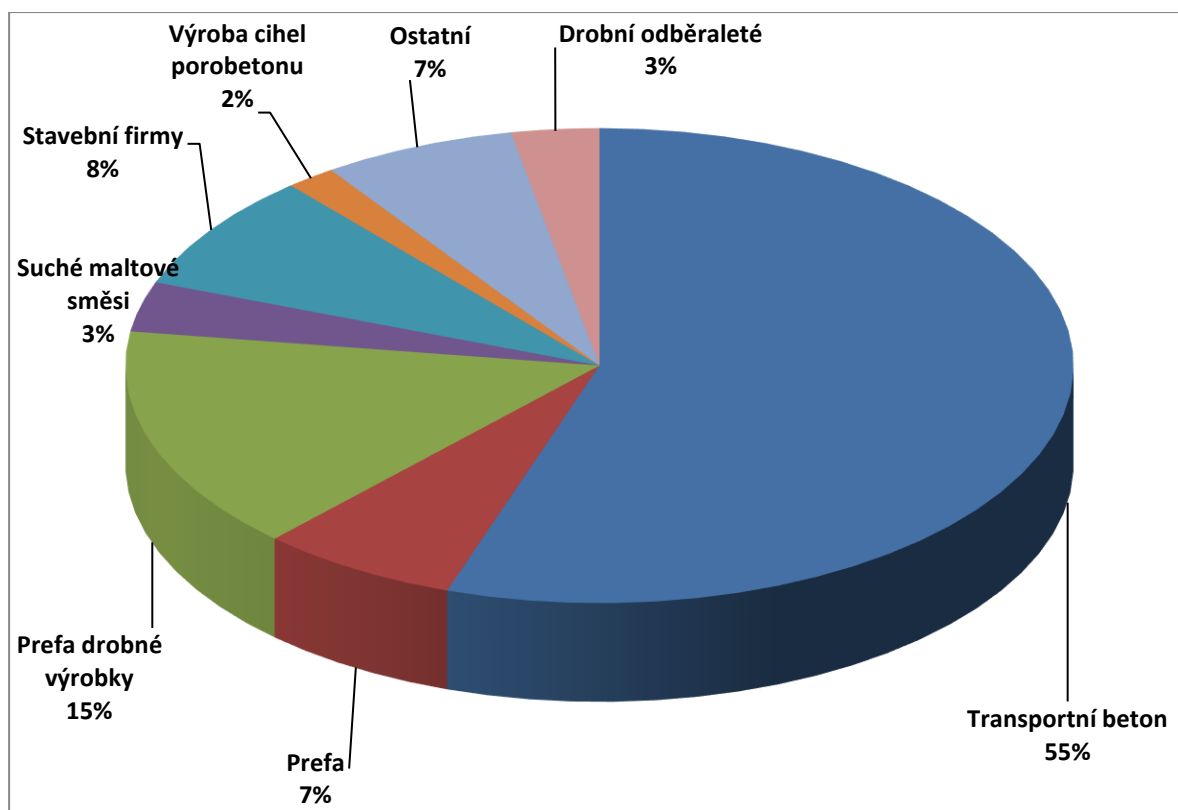
Obr. 203: Přibližný podíl upotřebení výroby stavebních surovin pro jednotlivá průmyslová odvětví a stavby podle těžební společnosti Českomoravský štěrk, Heidelberg Cement Group (Zdroj Těžební unie, Českomoravský štěrk, Heidelberg Cement Group, 2019).

5.1.6.2 Podíl spotřeby a uplatnění finálních výrobků stavebních surovin (tj. těžného a drceného kameniva) na jednotlivé účely průmyslového odvětví na území Zlínského kraje

Podíly celkové spotřeby a uplatnění finálních výrobků stavebních surovin (tj. těžného a drceného kameniva) na jednotlivé účely průmyslového odvětví na území Zlínského kraje jsou uvedené v následujících obrázcích 204 a 205 a v původních tabulkách.

Obr. 204: Přibližný podíl upotřebení výroby stavebního drceného kameniva pro jednotlivá odvětví a stavby na území Zlínského kraje.

Obr. 205: Přibližný podíl upotřebení výroby těžného kameniva - štěrkopísků a betonářských písků pro jednotlivá odvětví a stavby na území Zlínského kraje.

Bez stavebních surovin se nelze nikdy obejít. V žádném případě neklesá těžba a spotřeba přírodních stavebních surovin na území ČR, naopak k objemově nejvýznamnějším patří právě těžba stavebních surovin pro realizaci významných dopravních liniových staveb a jejich spotřeba je dlouhodobě na stabilních ročních produkcích, ba dokonce rok od roku markantně vzrůstá. Zatímco ve státním veřejném zájmu je plánovat a stavět dálnice, železnice - zejména VRT, naopak zajištění potřebných objemů drceného kameniva ze stavebních surovin pro tuto výstavbu dosud veřejným zájmem není.

Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje a také kvalita suroviny. Se stoupajícími nároky a požadavky na kvalitu suroviny v souvislosti s plněním přísných evropských norem dochází rovněž na řadě kamenolomů ke zhoršení jakostní kvality drceného kameniva.

Přírodní kamenivo pro kolejové lože, zejména VRT musí být vyráběno z hornin nezasažených zvětrávacím procesem, nenamrzavých, odolných proti povětrnostním vlivům, proti působení dynamických účinků od železničního provozu a proti účinkům udržovacích stavebních strojů. Nevhodné jsou zejména horniny s vysokým podílem snadno se rozpadajících minerálů, horniny vyznačující se břidličnatostí, kulovitým rozpadem, alterované a zvětralé fonolity, sonnembranty, vápenec a dolomit apod. Recyklované kamenivo nelze použít pro výstavbu VRT. Kompletní železniční lože musí být realizováno z přírodního drceného kameniva, té nejvyšší jakostní kvality a charakteristiky (dokonalá pevnost, odolnost proti mrazu, nízká nasákavost, vynikající odolnost proti otěru a trvanlivost, drtitelnost v rázu a otlukovost LA, vynikající zrnitostní složení a tvar jednotlivých zrn, surovina bez inhomogenit apod).

Problémem v ČR jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). Současná kritéria pro výstavbu železničních koridorů VRT (jakostní třídy B0 splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho 7-8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. tun. V této souvislosti je potřeba dodat, že současně udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby kamene. Skutečností je, že ne vždy během postupující těžby surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu. Z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro sektor výstavby železnic problematické. Kamenolomy se liší petrograficky, kvalitou a rovněž technologicko-úpravářenským zázemím. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobní produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Rovněž fyzikálně-mechanické vlastnosti hornin velmi ovlivňují možnost zdobňovacích procesů v průběhu úpravy nerostných surovin.

Česká republika disponuje zdánlivě velkými objemy geologických zásob stavebních surovin, avšak objemy vytěžitelných zásob v ložiskách šterkopísků jsou výrazně nižší (činí jen něco kolem 20-30 % z celkových geologických zásob) a zásoby s povolenou těžbou dle POPD jsou ještě nižší (činí necelých 7 %) a objemy vytěžitelných zásob stavebního kamene jsou rovněž výrazně nižší (činí jen něco kolem 30 % z celkových geologických zásob) a zásoby s povolenou těžbou POPD jsou ještě nižší (činí přes 20 % z celkových geologických zásob). Tento stav je pro nepřetržité zásobování stavebními surovinami velmi znepokojující. Téměř už 37 let, tj. od roku 1989 se nepodařilo otevřít žádný nový kamenolom. Největší podíl využívaných ložisek, avšak s nízkou životností zásob, tvoří šterkopískovny - ložiska nevýhradního nerostu (nevýhradní těžba), která se na celkové produkci podílí zhruba 45 % (81 využívaných nevýhradních a 69 využívaných výhradních ložisek). Podíl těžby na nevýhradních ložiskách se v poslední době ustálil na zhruba 41 až 47 %.

Ze závěrů „Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury“ vyplývá, že v krátké budoucnosti (tj. v horizontu 5 až 10 let) na území ČR bude docházet na jednotlivých těžných ložiskách stavebních surovin k dotěžení dostupných zásob stavebního kamene a šterkopísků, a tudíž k riziku nenaplnění hospodářských potřeb státu. Ve středním a dlouhodobém

výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje.

V rámci řízení jednotlivých povolovacích řízení pro těžbu se objektivně neposuzují a nezohledňují reálné stavy roztěženosti a disponibilních zásob nerostných surovin a zejména se nepredikuje budoucí časová osa. I v případě úspěšného povolovacího řízení POPD jde většinou o velmi dlouhé doby (u šterkopísků až 7–10 let, u stavebního kamene i 8–12 let). K tomu nutno připočítat dobu potřebnou na vybudování provozovny, provedení skrývek a zkušebního provozu a zavedení technologických receptur. Komplikovaný a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými.

Jak vyplývá ze Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury, tak celková roční produkce těženého a drceného kameniva (tj. šterkopísků a stavebního kamene) v ČR činí cca 69 mil. tun (stav k 1. 1. 2023) a z toho spotřeba kameniva pro stavby ŘSD činí cca 30–40 % a pro ostatní stavby do betonáren a obaloven, pro stavby železničních koridorů a jejich modernizaci a dále vysokorychlostních tratí – VRT (SŽ, s.p.), a v neposlední řadě stavby regionálního významu a developerské projekty, činí spotřeba cca 60–70 % z celkových ročních objemů těžby kameniva. Z toho vyplývá, že jenom pro stavby ŘSD a nezbytnou údržbu dopravní infrastruktury se spotřebuje až 40 % celkového vytěženého objemu kameniva za rok. Ve Studii pro celkovou spotřební bilanci kameniva na území ČR nejsou zahrnuty potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávky pro developerské projekty, bytovou výstavbu, dodávky do obaloven, do betonáren, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů a železobetonových konstrukcí pro dopravní stavby, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb a v žádném případě nejsou zahrnuty potřeby pro tzv. „gigastavby, modulární reaktory, dostavby 4 bloků jaderných elektráren EDU a ETE apod“. Spotřeba kameniva je dlouhodobě v průměru na úrovni 6,5–7 t/obyvatele. Uvažovaná potřebná množství suroviny mohou být zásadně odlišná s ohledem na nezbytné a v budoucnu vládou předpokládané energetické stavby (gigafactory, modulární reaktory apod) pro dosažení uhlíkové neutrality, včetně liniových staveb, pro zajištění energetické bezpečnosti ČR.

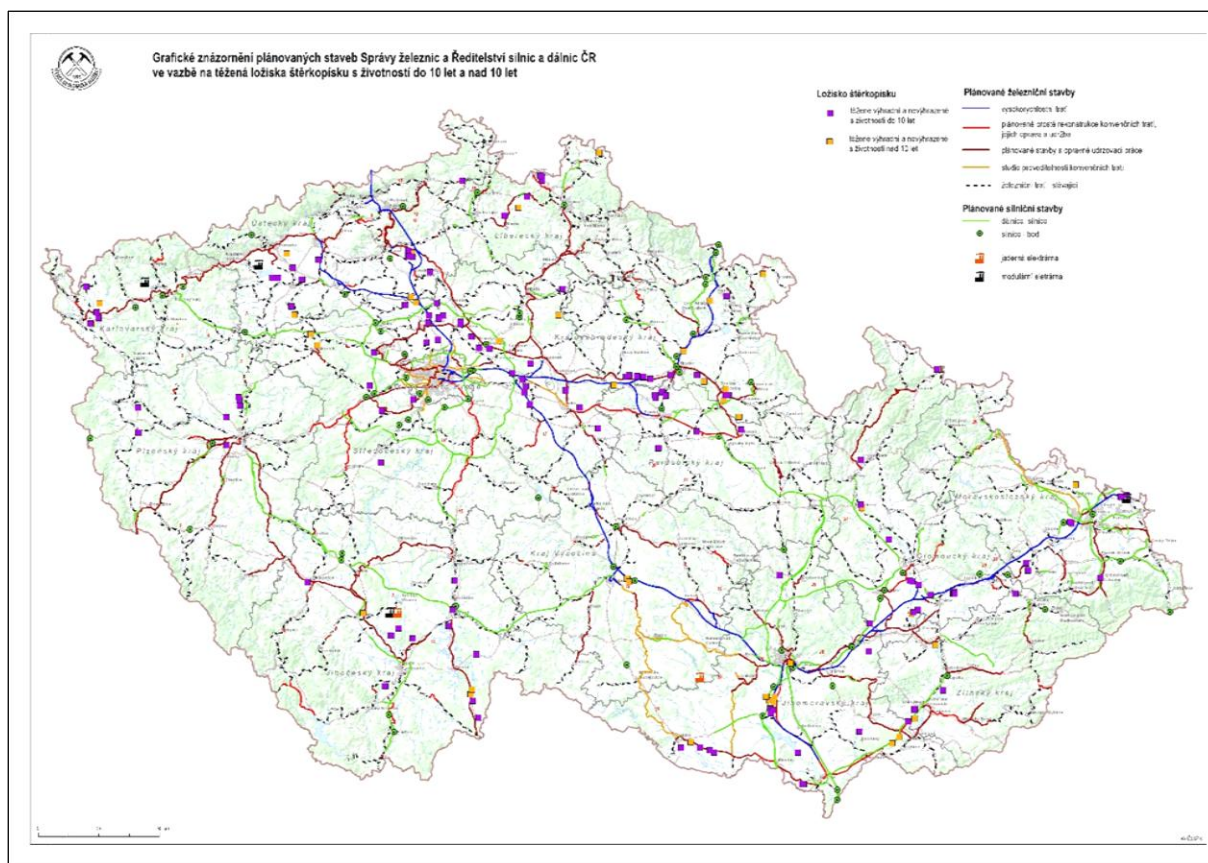
Nutnost expedice suroviny vyšších kvalitativních tříd na delší vzdálenosti s sebou přináší větší zatížení komunikací a zatížení životního prostředí a zároveň i zvýšení ceny kameniva. Polohu některých rezervních, doposud nevyužívaných ložisek stavebních surovin, lze přitom hodnotit jako výhodnou právě vzhledem k jejich umístění a k poloze plánovaných klíčových dopravních staveb. U rezervních zdrojů stavebních surovin je zapotřebí nacházet takové ověřené zdroje, které zaujímají vysoký stupeň rozpracovanosti povolení, či obnovy hornické činnosti, či činnosti prováděné hornickým způsobem, dostatečné objemy a kvalitu zásob (obr. 206–213).

Postupná příprava projektu využití ložiska stavebního kamene trvá několik let, a tudíž samotné načasování nové těžby ložiska musí v dostatečném předstihu navazovat na ukončovanou těžbu na dotěžovaných ložiskách stavebního kamene. Proto je nutno přistupovat k záměru obnovy těžby ložiska stavebních surovin s přiměřenou časovou perspektivou. Pro zajištění dostatku stavebních surovin pro realizaci významných liniových staveb není okamžitě možné využití dalších nových zdrojů až po dotěžení stávajících, proto řízení běží v předstihu. S tím souvisí i načasování plánovaných klíčových stavebně silničních a železničních projektů, které se opírají o koncepční dokumenty na krajské a celostátní úrovni.

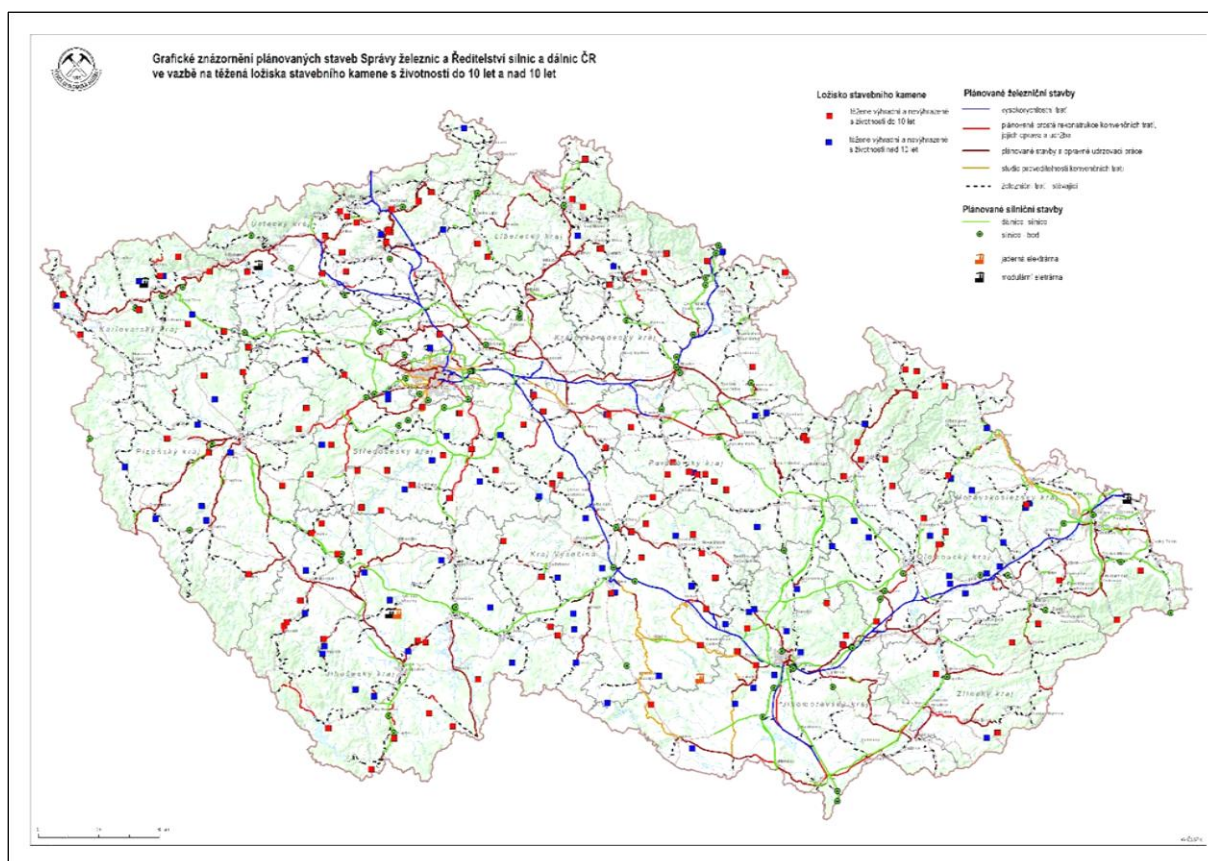
Rovněž by měla být minimalizována délka dovozových tras k plánované spotřebě a s tím spojené ekonomické náklady a negativní environmentální vlivy dopravy. Dopady spojené s dopravou jsou přitom při přepravě kameniva na území Zlínského kraje nejvíce problematické. Minimalizace délky dopravních tras a jejich přemístění na rychlostní komunikace a dálniční síť, resp. železnici, je z hlediska environmentálních vlivů nanejvýš žádoucí. Jedná se rovněž o jednu z priorit Národního plánu obnovy.

Stát by měl v daleko větší míře využít toho, že se čerpá z některých "výhod" minulého systému, který umožnil, aby významnější ložiska stavebního kamene, který horní zákon nepovažuje za vyhrazený nerost, byla zařazena mezi výhradní, stejně jako je tomu u ložisek vyhrazených nerostů. Tedy mezi ložiska stavebního kamene ve vlastnictví státu, u kterých stát může nejen určovat a rozhodovat, komu udělí oprávnění jejich dobývání, ale také dožadovat se odvádění finančních úhrad z vydobytých nerostů. Oproti nevýhradním ložiskům má stát navíc možnost stanovit chráněné ložiskové území, popř. DP pro ochranu výhradního ložiska před znemožněním nebo ztížením jeho budoucího dobývání, například před zástavbou a jinými činnostmi, které by mohly v budoucnu vyvolávat konflikty chráněných zájmů.

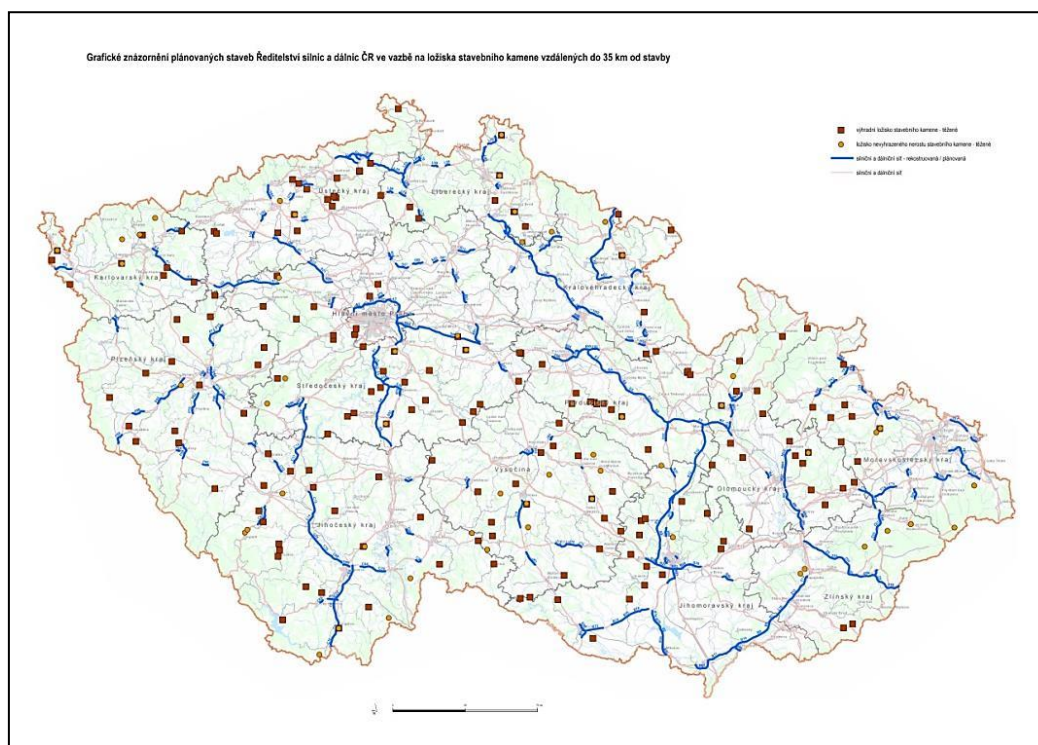
V neposlední řadě je nutné, aby státní orgány přestaly podporovat stále sofistikovanější a organizovanější odpor ekologických sdružení a veřejnosti (často s očividnou podporou některých orgánů státní správy), který má pak zásluhu na tom, že pro nemožnost získat přes jejich tvrdý odpor následná povolení těžby, končí i některé dlouhodobě provozované lomy, u nichž zbývají k dotěžení poslední zbytky zásob. Ne jenom v těchto případech by kompetentní orgány měly co nejvíce naplňovat výrok Krajského soudu v Brně, který na konci roku 2020 v kauze těžby šterkopísku v Uherském Ostrohu konstatoval, že „zájem na řádném využití nerostného bohatství je zájmem veřejným“.

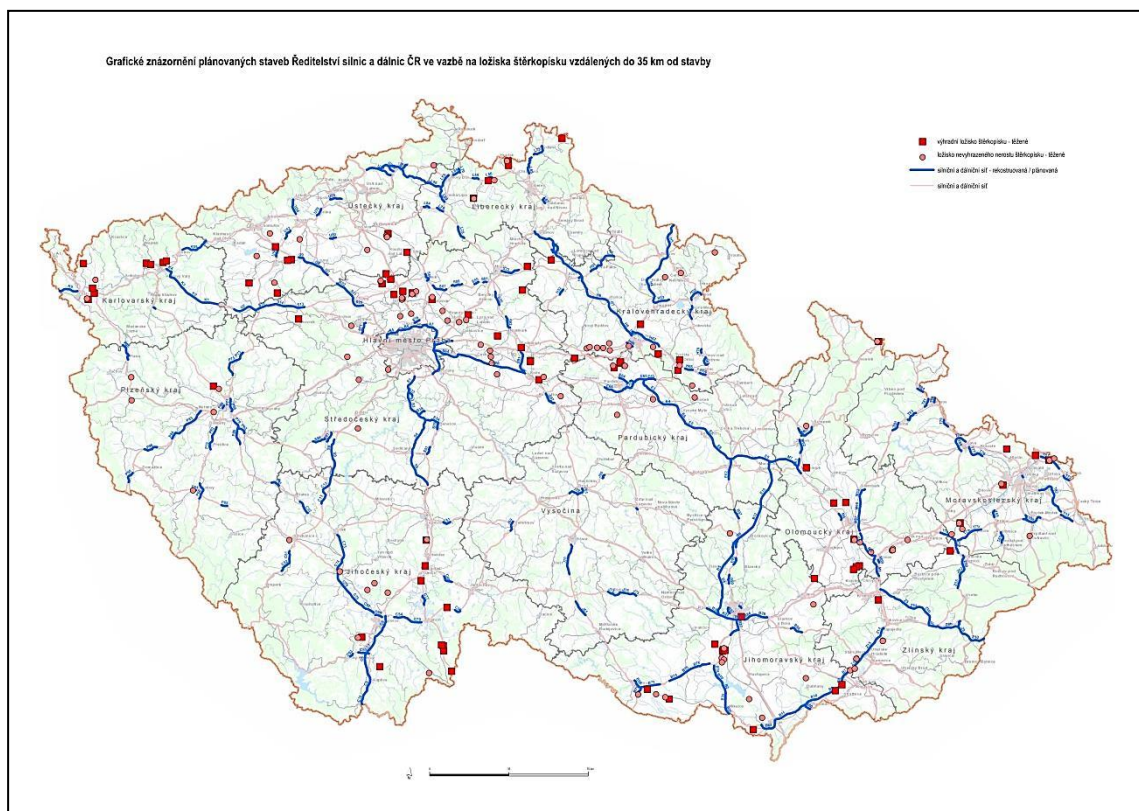
Obr. 206: Schematická mapa těžených ložisek šterkopísku, stavebního kamene, jejich životnosti, mapa staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR na období 2026–2032 (zdroj ŘSD, SŽ, sp.).

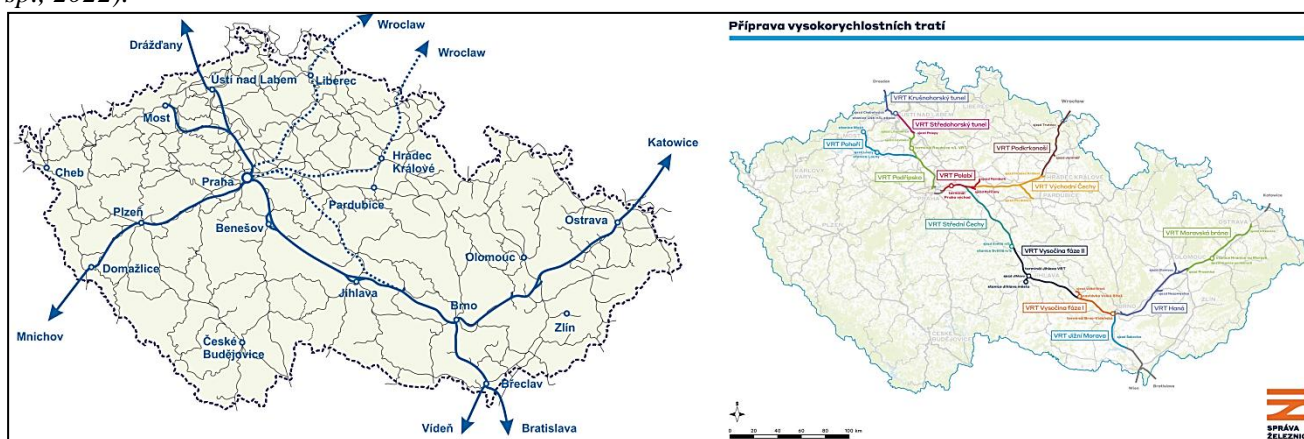
Obr. 207: Schematická mapa těžených ložisek stavebního kamene, jejich životnosti, mapa staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR na období 2026-2040 (zdroj ŘSD, SŽ, sp.).

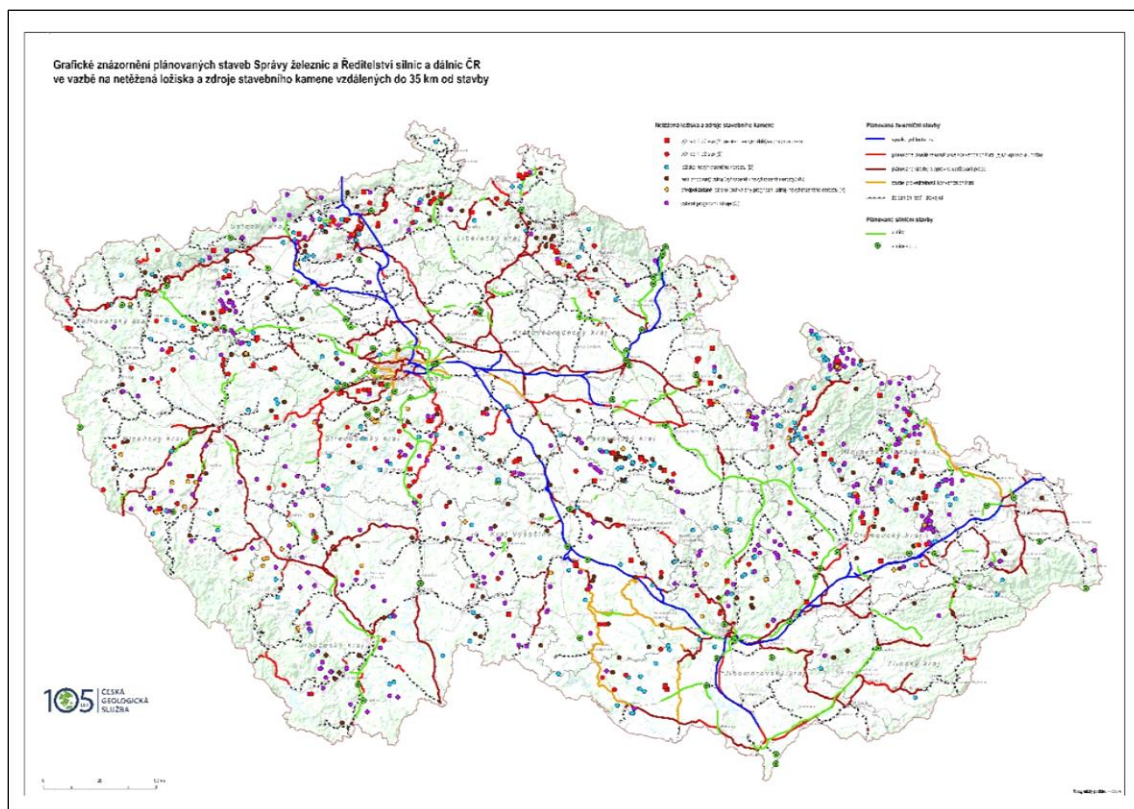
Obr. 208: Schematická mapa plánovaných staveb silniční infrastruktury na území ČR do roku 2026 s vyznačenými těženými ložisky stavebního kamene do vzdálenosti 35 km od plánované stavby (zdroj, ČGS, ŘSD sp., 2022).

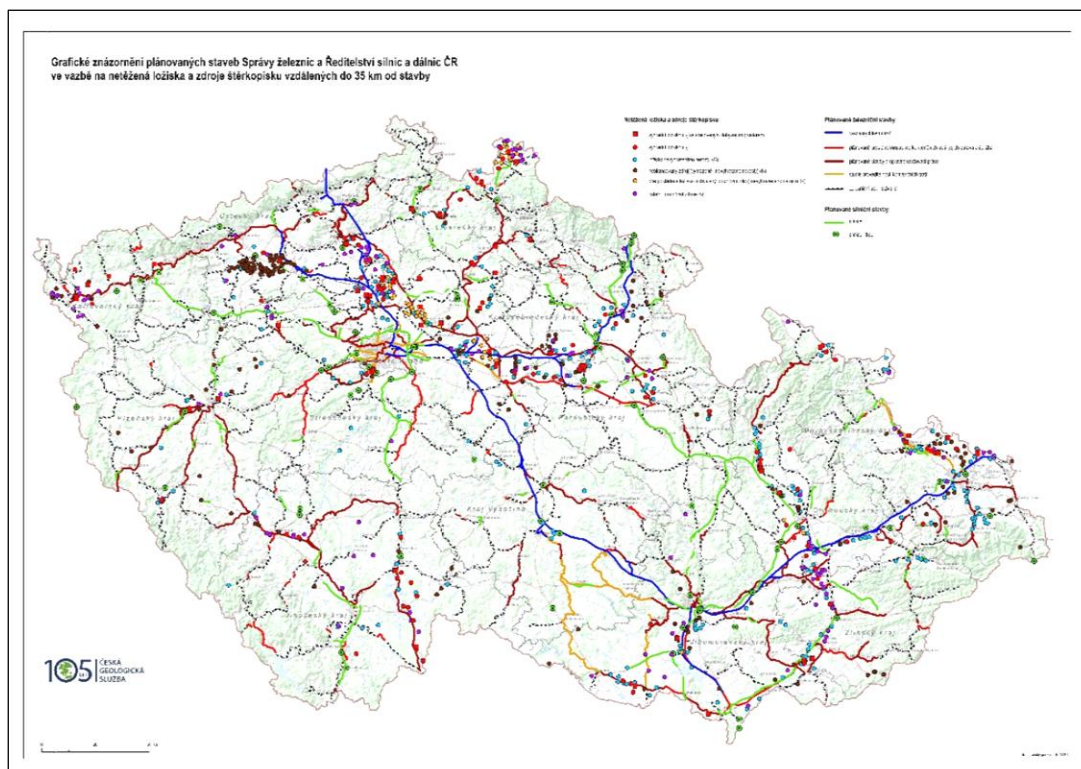
Obr. 209: Schematická mapa plánovaných staveb silniční infrastruktury na území ČR do roku 2026 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísku do vzdálenosti 35 km od plánované stavby (zdroj, ČGS, ŘSD sp., 2022).

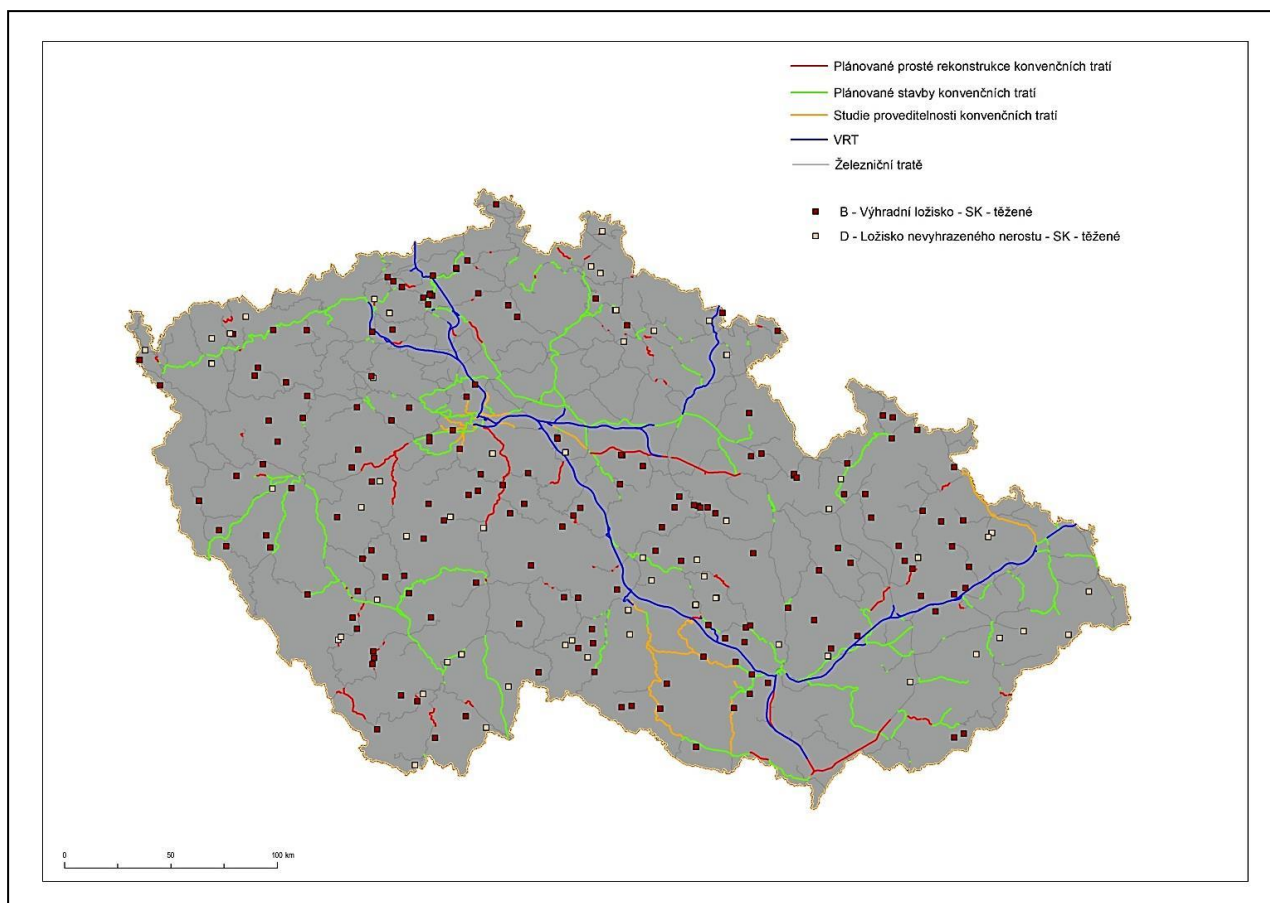
Obr. 210: Schematické mapy plánovaných staveb železniční infrastruktury VRT na území ČR (zdroj SŽ, sp., 2021).

Obr. 211: Schematická mapa plánovaných silničních staveb a staveb železniční infrastruktury na území ČR s vyznačenými netěženými ložisky a zdroji stavebního kamene

Obr. 212: Schematická mapa plánovaných silničních staveb a staveb železniční infrastruktury na území ČR s vyznačenými netěženými ložisky a zdroji štěrkopísku

Obr. 213: Schematická mapa plánovaných staveb železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod.) na období 2024–2040 s vyznačenými těženými ložisky stavebního kamene vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 32-63 mm všech jakostních tříd.

Umístění plánovaných staveb silniční a železniční infrastruktury, včetně lokalizace stávajících využívaných a rezervních netěžených ložisek a zdrojů štěrkopísků a stavebního kamene na území ČR

Následující výstupy zabývající se současným stavem využití a životností ložisek stavebních surovin (stavebního kamene a štěrkopísků) na území Zlínského kraje vycházejí ze závěrečných výsledků „Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury“ z roku 2022 a v neposlední řadě z finálních výsledků II. etapy „Studie dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury z roku 2024–2025 [dálniční a silniční stavby, železniční infrastrukturu a vysokorychlostní tratě (VRT)] a to v souvislosti s platným zákonem č. 465/2023 Sb., (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů“, jejíž zadavatelem jsou Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.p., a Správa železnic, s.p. Zpracovatelem výše uvedených Studií byla Česká geologická služba ve spolupráci s Těžební unií a Sdružením pro výstavbu silnic.

Celková roční těžba stavebního kamene v České republice činila v posledních letech téměř 15–16 mil. m³, což činí max. 45 miliónů tun. Z tohoto množství pocházela naprostá většina z výhradních ložisek, konkrétně plných 89 %. Zbýlých 11 % tvoří těžba stavebního kamene z nevyhradních ložisek. Těžba a spotřeba kameniva v posledních deseti letech výrazně roste. Celková těžba stavebního kamene byla v roce 2023 o 11 % nižší než těžba v roce 2022, kdy činila 16,7 mil. m³, tedy 45 miliónů tun. I v roce 2022 naprostou většinu produkce (identicky 89 %) tvořila těžba z vyhrazených ložisek, zbytek (identicky 11 %) tvořila v roce 2022 těžba z nevyhrazených ložisek. V této souvislosti je potřeba dodat, že současně

udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby kamene. Skutečností je, že ne vždy během postupující těžby surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu. Z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro sektor výstavby silnic a železnic problematické. Kamenolomy se liší petrograficky, kvalitou a rovněž technologicko-úpravářenským zázemím. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobkové produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Rovněž fyzikálně-mechanické vlastnosti hornin velmi ovlivňují možnost zdobňovacích procesů v průběhu úpravy nerostných surovin. Přestože v letech 2018–2021 byla celková těžba SK nejvyšší za posledních 10 let, dosáhla stále pouze zhruba 82 % těžby v roce 1989. V roce 2023 se však projevila hospodářská krize spojená s recesí ve stavebnictví a vysokou inflací, a těžba na výhradních ložiskách nedosáhla ani 13,8 mil. m³.

Na území ČR se v současnosti využívá 224 ložisek stavebního kamene (172 výhradních a 52 nevýhradních), z čehož je 218 aktivních s dlouhodobě vykazovanou těžbou. Vzhledem k tomu, že jeden kamenolom může zahrnovat i více využívaných ložisek jedná se o cca 211 činných kamenolomů. Z celkového počtu 224 využívaných ložisek stavebního kamene na území ČR (tj. ložisek s povolenou těžbou dle POPD či PVL) zaujímá cca 50 % ložisek životnost disponibilních zásob max. do 10 let.

U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobkové frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobkové frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm. Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). U řady kamenolomů se z celkové jejich produkce některé klíčové frakce, např. 8/11 mm, 8/16, 11/22 mm, či frakce 32-63 mm pro kolejová lože, vůbec nevyrábí. Přísná normová kritéria současných ČSN EN norem zároveň také předurčují, jaké jakostní parametry kameniva jako výrobku je potřeba splnit, aby bylo možné jeho použití pro náročné stavby VRT v podmínkách ČR.

Česká republika disponuje zdánlivě velkými objemy geologických zásob výhradních ložisek stavebního kamene (přes 2,5 mld. m³) Objemy vytěžitelných zásob na výhradních ložiskách jsou výrazně nižší a činí 730-760 mil. m³, což představuje asi 30 % z celkových geologických zásob. Zásoby s povolenou těžbou dle POPD jsou ještě nižší a činí zhruba 510–560 mil. m³, tj. jen něco přes 20 % z celkových zásob. Využitelné zásoby na nevýhradních ložiscích jsou mnohem menší a dosahují zhruba 60–65 mil. m³.

Celkových rezervních ložisek stavebního kamene na území ČR je 324 z toho je 155 výhradních ložisek většinou pokrytých CHLÚ a 169 ložisek nevyhrazeného nerostu jako součást vlastníků pozemků podle § 7 horního zákona (nevýhradní ložiska).

Veškerá výhradní využívaná a také některá rezervní nevyužívaná výhradní ložiska stavebního kamene mají stanovené dobývací prostory o počtu na celkové ploše 59,37 km².

V případě stavebního kamene je patrný vysoký úbytek disponibilních zásob (tj. zásob povolených hornickou činností dle POPD) pro plánované stavby SŽ a ŘSD do roku 2035. Kritická situace je zejména v kraji Zlínském, který neprodukuje žádné kvalitní stavební kamenivo, a tudíž se musí do tohoto kraje dovážet kamenivo z velkých vzdáleností kraje Olomouckého, Jihomoravského a ze Slovenska. Znepokojující situace je i v dalších krajích na území ČR. Středočeský kraj a celá pražská aglomerace spotřebovává od 11 do 13 milionů tun stavebních surovin ročně. Největší počet využívaných ložisek stavebního kamene mají kraje Vysočina, kraj Ústecký a Pardubický, dále Středočeský včetně území Prahy, Plzeňský, Olomoucký, Jihočeský a Jihomoravský.

Na území ČR je celkem 81 provozoven-kamenolomů produkujících kamenivo frakce 32-63mm třídy B0, BI a BII (kolejový svršek) vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 pro všechny plánované stavby vysokorychlostních tratí (VRT), rychlostní tratě (RS) a další konvenční tratě, rekonstrukce a modernizace železničních sítí. Z tohoto celkového počtu 81 provozoven vyhovuje z hlediska kvality

frakce 32-63mm pouze do podřadnější jakostní třídy BII vhodné na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 celkem 6 provozoven - kamenolomů a 20 provozoven - kamenolomů vyhovuje z hlediska kvality frakce 32-63mm do nejvyšší jakostní třídy B0 vhodné na kolejové lože dle ČSN EN 13 450, zejména pro náročné stavby vysokorychlostních tratí s projektovanou rychlostí až 320–350 km/h.

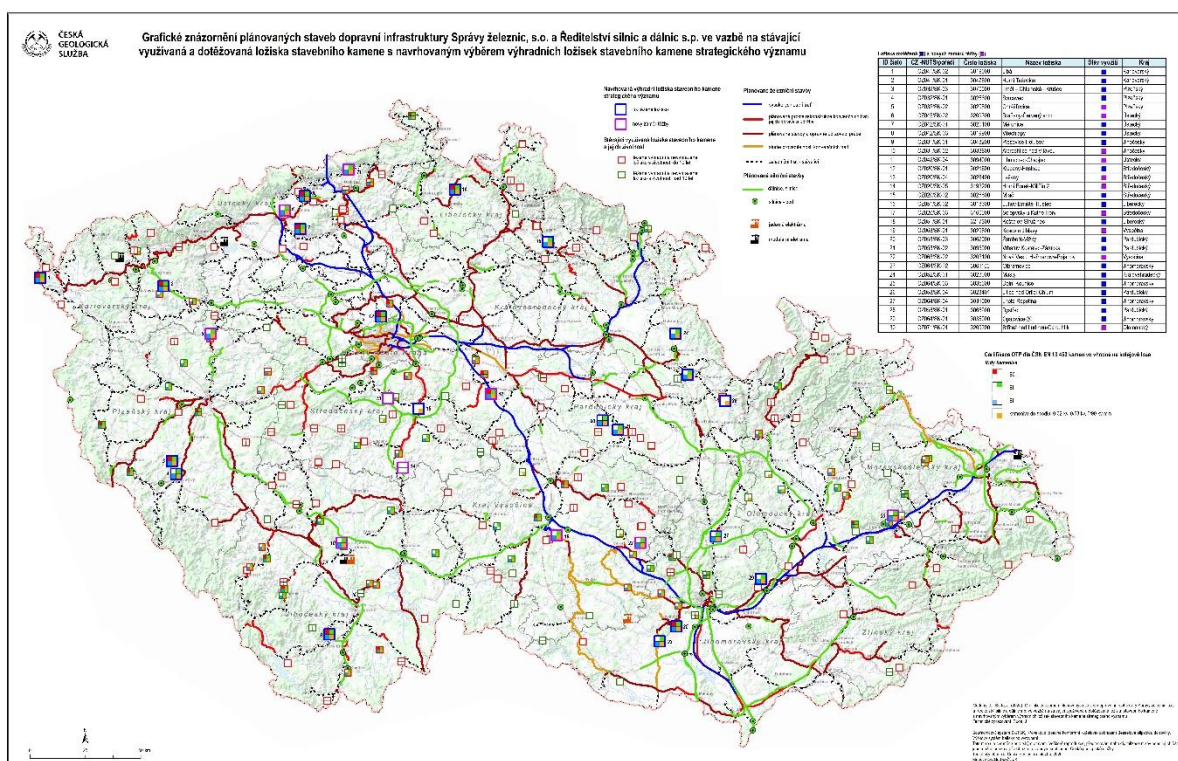
Celkově je na území ČR (zejména v 11 krajích ČR) 91 provozoven – kamenolomů produkujících kamenivo frakce 0-32 kv mm, 0-63 kv mm a 0-90 kv mm (kolejový spodek) vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 pro všechny plánované vysokorychlostní tratě (VRT), další konvenční tratě, rekonstrukce, zkapacitnění a modernizace železničních sítí.

Současná přísná kritéria na jakostní kvalitu kameniva pro výstavbu technicky náročných vysokorychlostních tratí (VRT) – tj. jakostní třídy B0 splňuje na území ČR pouze 20 kamenolomů a z toho pouze cca 9–10 kamenolomů je s roční kapacitou 100 tis. t. V Karlovarském kraji jsou to ložiska Libá a Horní Tašovice, v Ústeckém kraji Měrunice a Císařský, v Plzeňském kraji Litice u Plzně-Dubová hora, Svržno, Klíčov u Mrákova-Tisová a Trnčí-Chlumská-Krušec, ve Středočeském kraji a ÚHMP Čenkov, Libodřice, Klecany- Husinec a Zbraslav, v kraji Vysočina Pohled a Bílý Kámen (s tím, že na základě aktuálních informací se kvalita suroviny na ložisku Bílý Kámen nepatrně zhoršila, a tudíž nebude vhodná pro frakci 32-63 mm pro vrstvy železničního svršku té nejvyšší třídy B0, ale pravděpodobně pouze do třídy BI a BII), dále v Jihočeském kraji Trhové Sviny-Rejta, Černětice-Volyně a Prachatice- Kobyly Hora, v Jihomoravském kraji Předklášteří a Dolní Kounice a v Olomouckém kraji Výkleky. V Moravskoslezském, Pardubickém, Libereckém a Královéhradeckém kraji stávající provozované kamenolomy neprodukují kamenivo frakce 32-63mm té nejvyšší třídy B0 vhodné na kolejové lože dle ČSN EN 13 450, nýbrž kamenivo třídy BI a BII (kolejový svršek) a nebo frakce 0-32 kv mm a 0-63 kv mm a 0-90 kv mm vhodné pro kolejový spodek. Ve Zlínském kraji s ohledem na naprostý deficit kameniva se neprodukují žádná vhodná drcená kameniva do kolejových loží dle ČSN EN 13 450 (obr. 214).

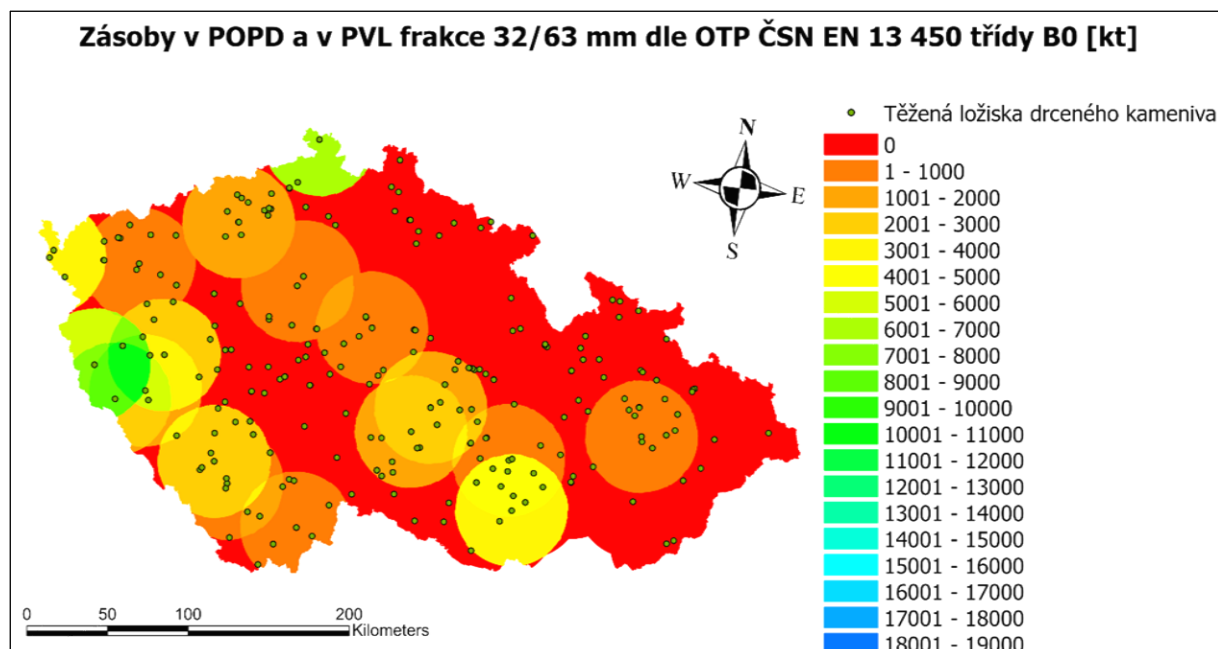
Počet využívaných (výhradních a nevýhradních) ložisek stavebního kamene a jejich životnost po jednotlivých vybraných krajích (Zlínský, Moravskoslezský, Olomoucký Jihomoravský):

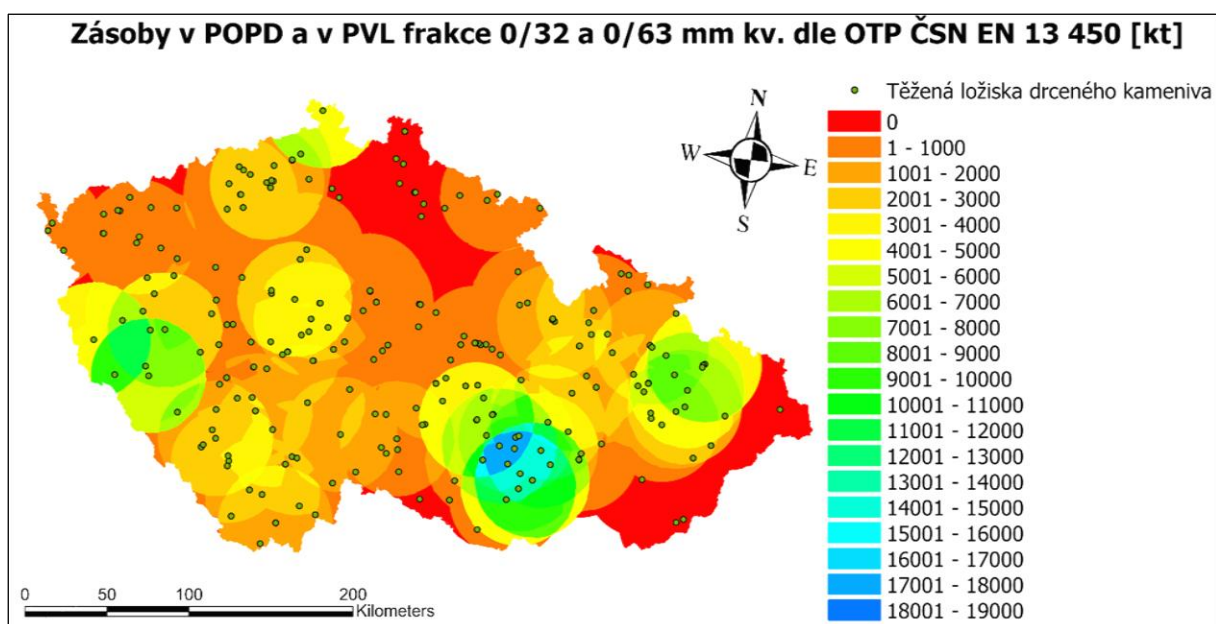
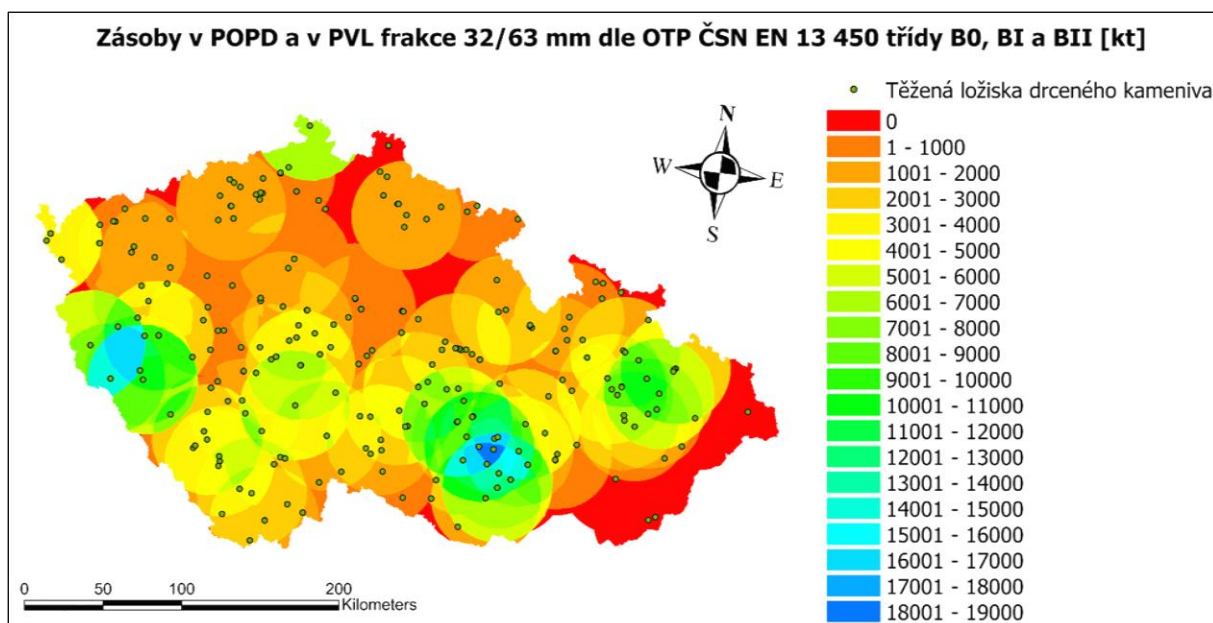
Kraj	Počet ložisek využívaných (výhradních a nevýhradních) **	Procentuální úbytek ložisek životností disponibilních zásob do 10 let ze všech využívaných ložisek Odhad	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 32/63 mm - nejjakostnější třídy B0 (železniční svršek) pro kolejové lože	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 32/63 mm - třídy BI, BII (železniční svršek) pro kolejové lože	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 32/63 mm třídy BII pro kolejové lože	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 0/32kv a 0/63kv, 0/90kv mm - železniční spodek pro kolejové lože
Zlínský	4	70%	neprodukují	neprodukují	0	neprodukují
Moravskoslezský	9	30%	neprodukují	3	0	5
Olomoucký	24	52%	1	10	1	13
Jihomoravský	15	40%	2	8	0	10

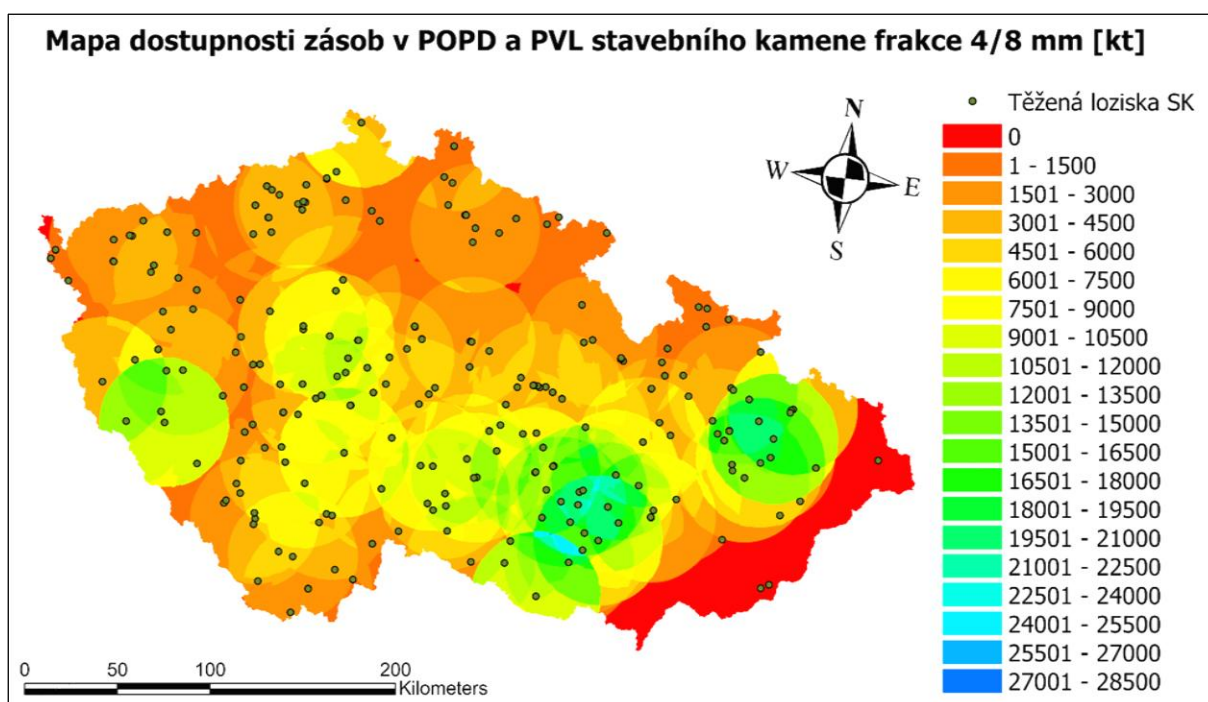
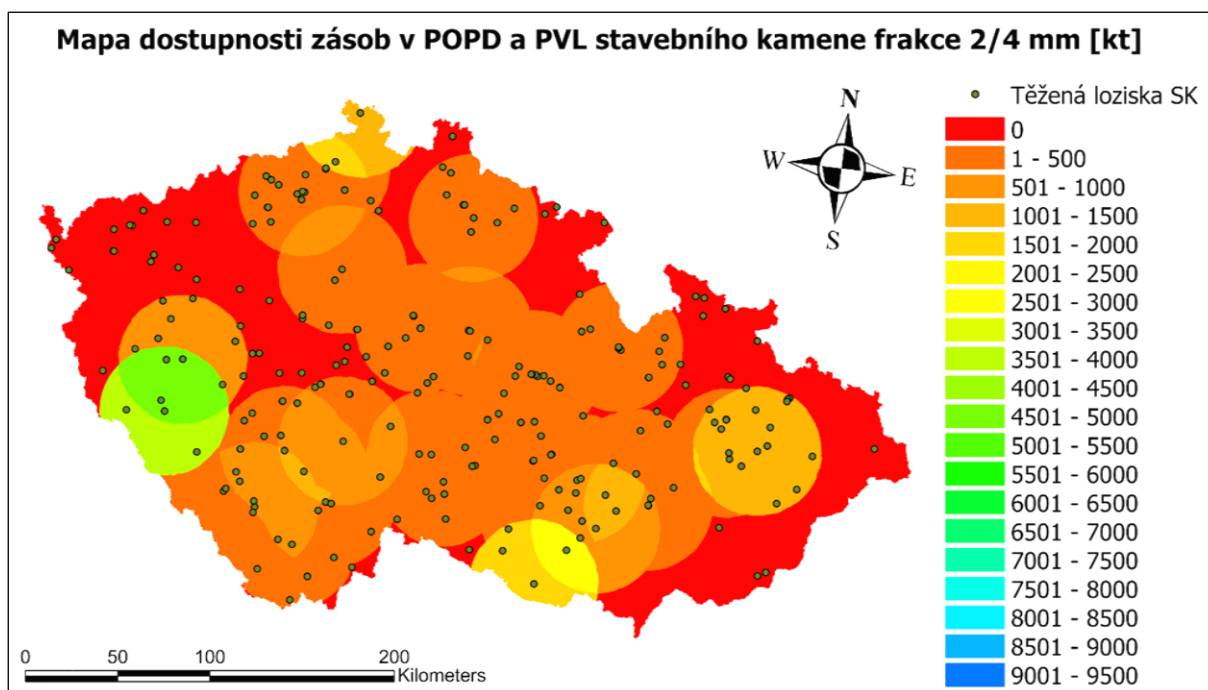
POZN: ** u počtu ložisek využívaných s povolenou hornickou činností a ČPHZ se v některých případech nezapočítaly ložiska, která dlouhodobě nevykazují produkci, tudíž ložisek s dlouhodobě vykazovanou těžbou bude daleko nižší počet, jeden kamenolom může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu

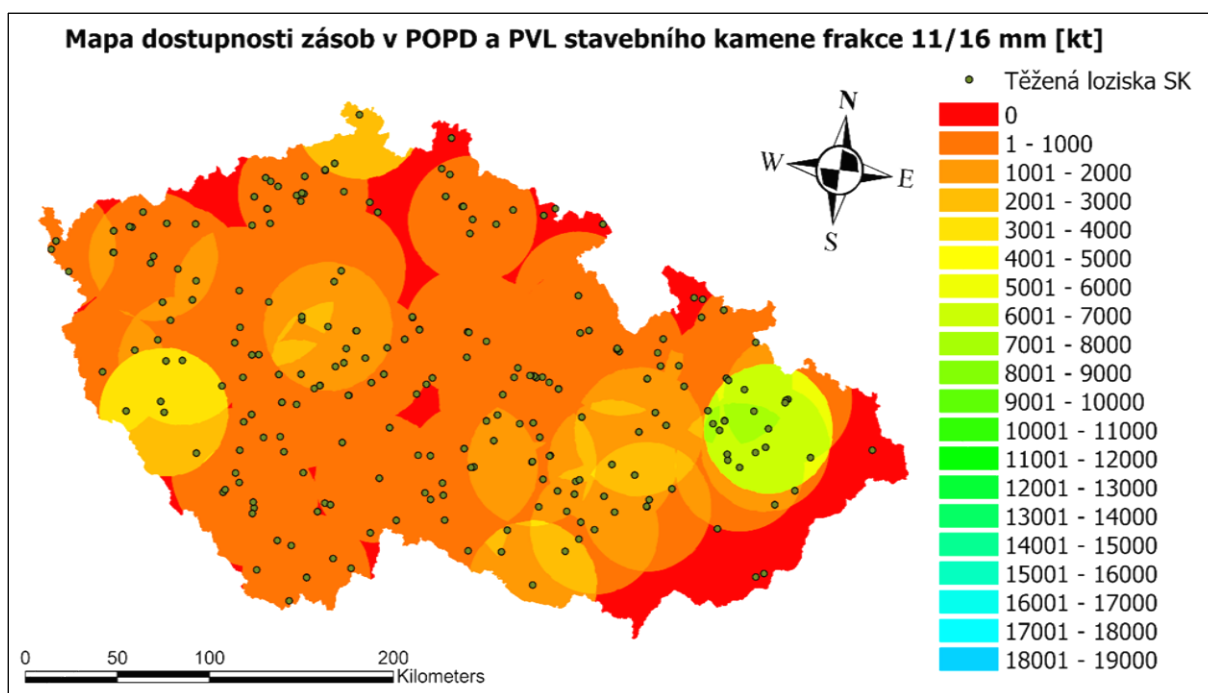
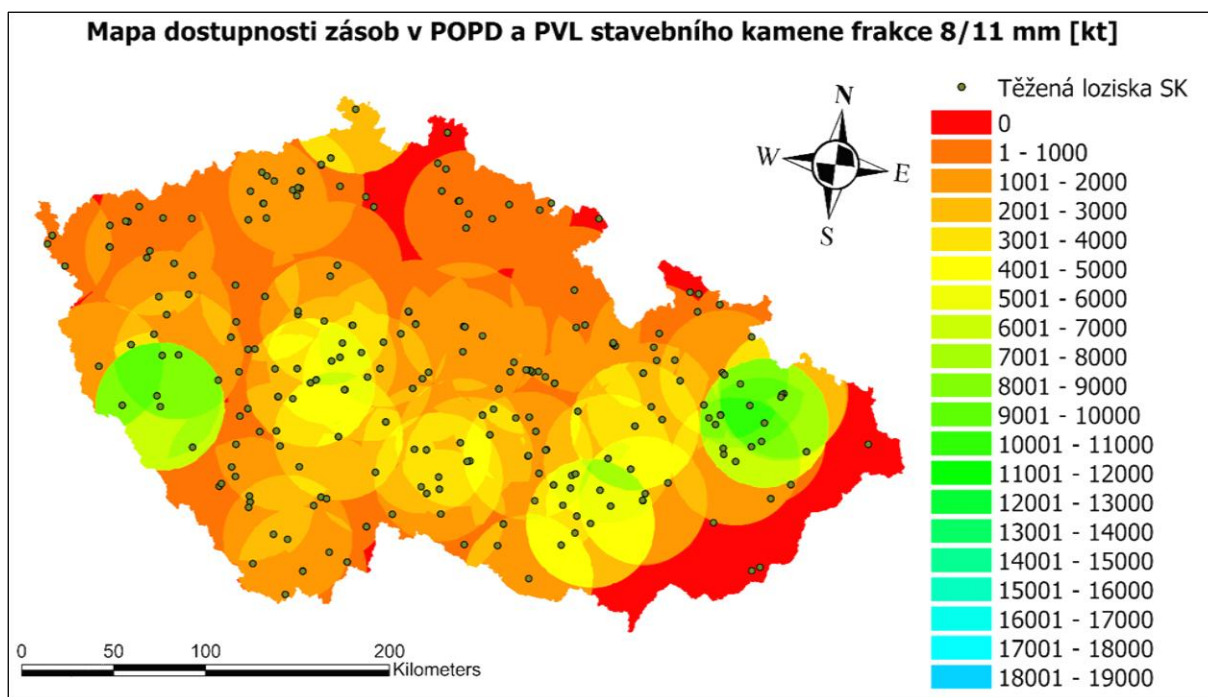

Obr. 214: Schematická mapa plánovaných staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2028 až 2040 s vyznačenými těženými ložisky stavebního kamene vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 32-63 mm všech jakostních tříd a frakce 0-32kv a 0-63 mm.

Celková těžba šterkopísků (těžené kamenivo) v České republice se v posledních letech pohybuje mezi 10 až 11 mil. m³, což reprezentuje cca 18–20 miliónů tun. Na rozdíl od stavebního kamene je podíl těžby na výhradních a nevýhradních ložiskách v případě šterkopísků mnohem vyrovnanější a pohybuje se zhruba mezi 55–57 % ve prospěch výhradních.

Na území ČR je v současnosti aktivně využíváno celkem 167 ložisek šterkopísků a písků s dlouhodobě vykazovanou těžbou (74 výhradních, z toho zhruba 64 dlouhodobě těžených a 93 nevýhradních, z toho kolem 74 dlouhodobě těžených). Vzhledem k tomu, že jedna pískovna může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím

prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu), jedná se o cca 138 činných pískoven.

U těženého kameniva – štěrkopísků je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm, po které právě v současné době vzrostla poptávka, avšak po kvalitní štěrkopískové surovině s hrubší granulometrií, jelikož většina v současnosti využívaných ložisek produkuje převažující písčitou frakci 0/4 mm na úkor hrubé frakce. Ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd díky této skutečnosti vzrostly oproti letům 2018–2019 minimálně o cca 30–40 %.

Česká republika disponuje zdánlivě velkými objemy geologických zásob výhradních ložisek štěrkopísků ve výši přes 2,1 mld. m³. Objemy vytěžitelných zásob na výhradních ložiskách jsou však výrazně nižší - 420 až 540 mil. m³, tj. pouze 20–30 % z celkových geologických zásob. Zásoby s povolenou těžbou dle POPD jsou ještě nižší a jsou jen 135–140 mil. m³, tj. necelých 7 %. Tento stav je pro nepřetržité zásobování štěrkopískovou surovinou velmi znepokojující. V této souvislosti je potřeba dodat, že současně udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby štěrkopísků. Co se týká využitelných zásob na nevýhradních ložiskách, tak ty dosahují necelé poloviny zásob v POPD, tedy kolem 60–65 mil. m³.

V případě objemů produkce klíčových frakcí těženého kameniva – štěrkopísků (tj. frakcí řady 0/2, 0/4 - prané i neprané, 4/8, 8/16, 11/22, 16/22, 16/32 mm) nezbytných pro silniční a dálniční stavby, na území ČR mají vyšší objemy s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD a PVL ze všech provozovaných pískoven pouze kraje Jihomoravský a Královéhradecký. Nižší objemy produkce výše uvedených frakcí těženého kameniva (štěrkopísků) s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD mají kraje Olomoucký a Středočeský včetně území hlavního města Prahy. Nejnížší objemy produkce výše uvedených frakcí těženého kameniva, s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD, a tudíž i životnosti mají kraje Jihočeský, Karlovarský, Pardubický, Plzeňský, Zlínský, Liberecký, Moravskoslezský a Ústecký. Kraj Vysočina je zcela deficitní na produkci štěrkopísků, jelikož se v kraji netěží žádné ložisko, a tudíž se výše uvedené klíčové frakce musí dovážet z okolních krajů.

Celkových rezervních ložisek štěrkopísků na území ČR je cca 379 z toho je 131 výhradních ložisek většinou pokrytých CHLÚ a 248 ložisek nevyhrazeného nerostu jako součást vlastníků pozemků podle § 7 horního zákona (nevýhradní ložiska). Veškerá výhradní využívaná a také některá rezervní nevyužívaná výhradní ložiska štěrkopísků mají stanovené dobývací prostory o počtu 153 na celkové ploše 92,16 km².

Značnou rezervu představují tedy doposud netěžená nevýhradní ložiska a netěžená výhradní ložiska pouze s evidovanými geologickými zásobami bez vyčíslených vytěžitelných zásob s nevyřešenými střety zájmů a s nepovolenou těžbou. I přesto je nutné stávající ložiska a zdroje této cenné suroviny důsledně chránit. Těžba štěrkopísků dlouhodobě představuje cca 32–33 % těžby všech stavebních surovin, přičemž mírně převažuje (kolem 57 %) produkce z výhradních ložisek. Celková roční produkce štěrkopísků na všech činných pískovnách v ČR činí 10,5 až 11,8 mil. m³, tj. cca 19 až 21,2 mil. tun. U těženého kameniva – štěrkopísků je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm. Právě v současné době vzrostla poptávka po kvalitní štěrkopískové surovině s hrubší granulometrií, jelikož většina v současnosti využívaných ložisek produkuje převažující písčitou frakci 0/4 mm na úkor frakce hrubé. Ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd vzrostly oproti let 2018–2019 minimálně o cca 30–40 %.

Je zapotřebí zdůraznit, že písek a štěrpopísek se spotřebovává ve velkých objemech i v dalších průmyslových odvětvích, zejména pro opravy místních komunikací, dodávky pro developerské projekty, bytovou výstavbu, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce různých zámkových dlažeb, zahradní a silniční obrubníky, zahradní tvarovky a další stavební prvky, dále pro výrobu omítek a maltových směsí, jakožto i filtrační materiál apod. Šterky a štěrpopísky se jako přírodní kamenivo nejčastěji používají ve

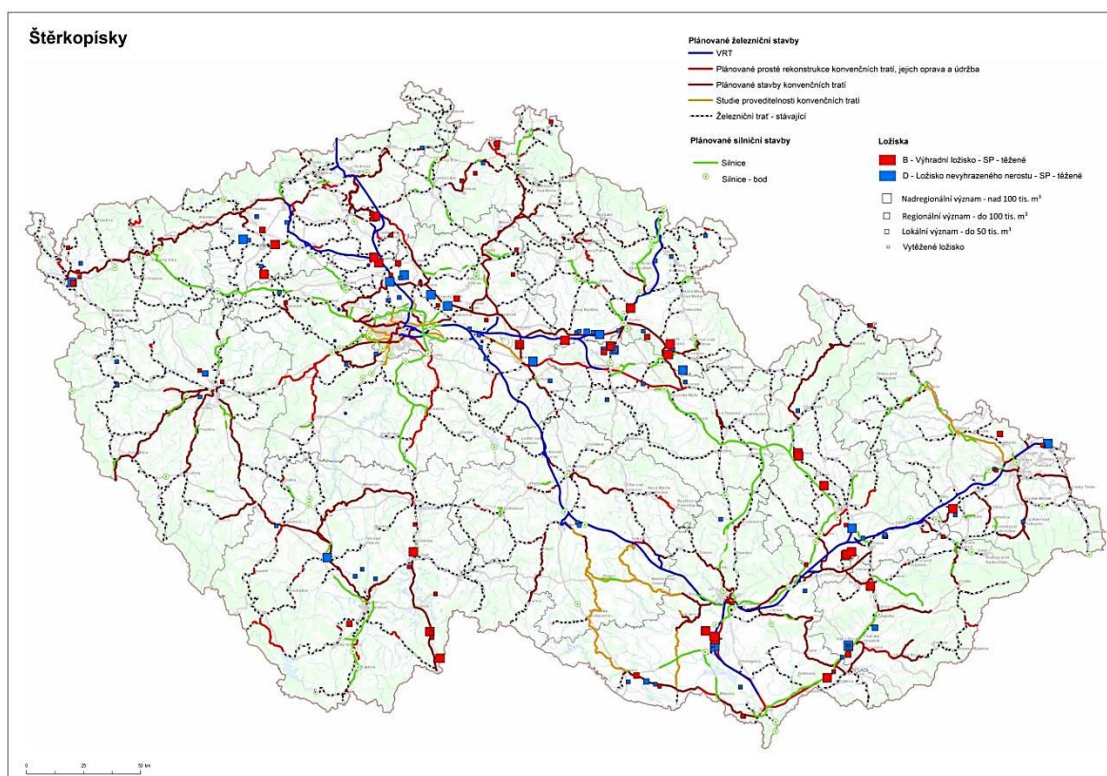
stavebnictví – pro betonářské směsi, drenážní, sanační a filtrační vrstvy, podsypy a stabilizaci komunikací. Písky mají ve stavebnictví hlavní použití v maltářských a betonářských směsích, jako ostřívo při výrobě cihel, na omítky apod. Velké objemy se využívají v odvětví výroby transportbetonu v ČR s nezbytným podílem pískových a šterkopískových frakcí (0/4, 4/8, 8/16, 11/22 mm).

Ve studii je zahrnuta předpokládaná potřeba surovin pro realizaci staveb dopravní infrastruktury, která však kvalifikovaným odhadem představuje méně než 50% celkové budoucí potřeby. Do výpočtů nejsou zahrnuty potřeby pro velké energetické stavby, dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro soukromé a developerské projekty. S ohledem na tyto výše uvedené skutečnosti je zřejmé, že skutečná životnost jednotlivých zdrojů může být významně nižší – kritičtější.

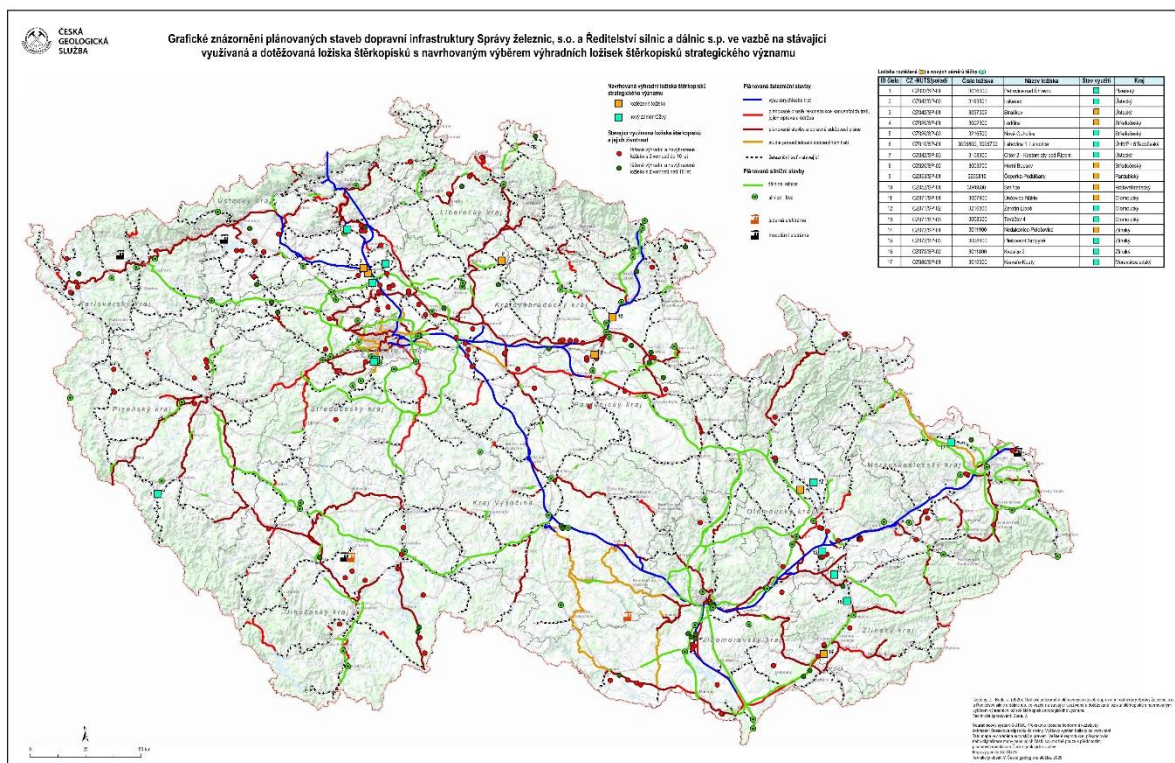
Počet využívaných (výhradních a nevýhradních) ložisek šterkopísků a jejich životnost po jednotlivých vybraných krajích (Zlínský, Moravskoslezský, Olomoucký Jihomoravský) je uvedený v následující tabulce:

Kraj	Počet ložisek využívaných (výhradních a nevýhradních) **	% úbytek ložisek s životností disponibilních zásob do 10 let ze všech využívaných Ložisek odhad	Počet ložisek schopné produkovat frakce 4/8 mm a 8/16 mm	Počet ložisek schopné dlouhodobě saturovat potřeby trhu pro frakci 0/4 mm a 0/2 mm
Zlínský	8	78%	3	2
Moravskoslezský	9	90%	3	2
Olomoucký	13	85%	6	6
Jihomoravský	17	55%	7	8

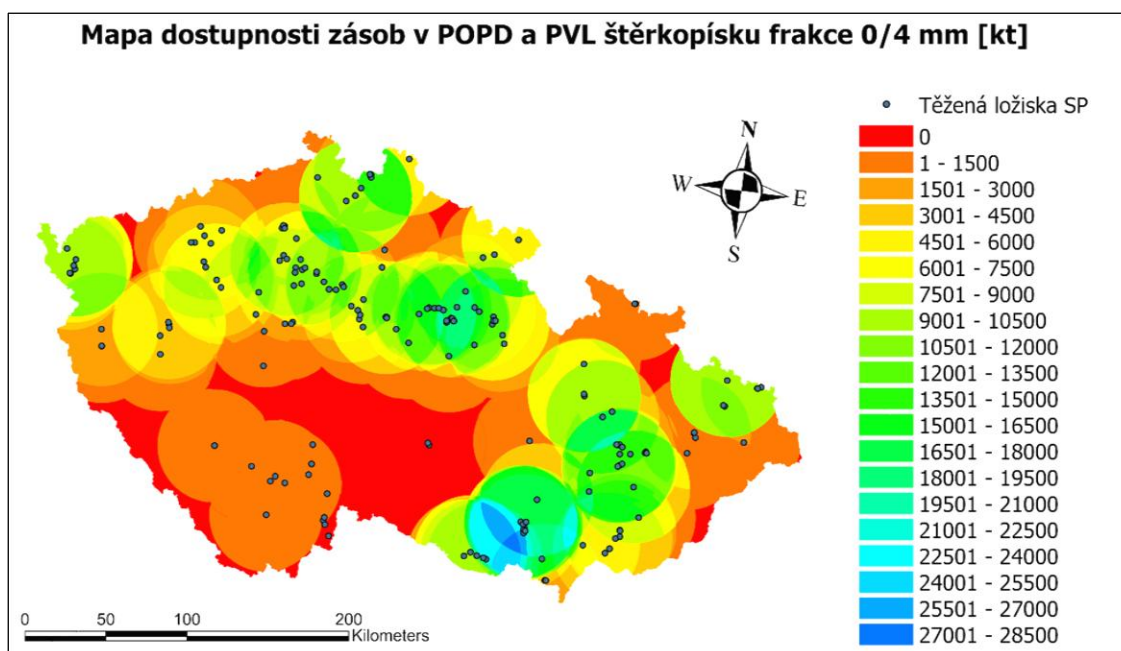
POZN: ** u počtu ložisek využívaných s povolenou hornickou činností a ČPHZ se v některých případech nezapočítaly ložiska, která dlouhodobě nevykazují produkci, tudíž ložisek s dlouhodobě vykazovanou těžbou bude daleko nižší počet, jedna pískovna může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu

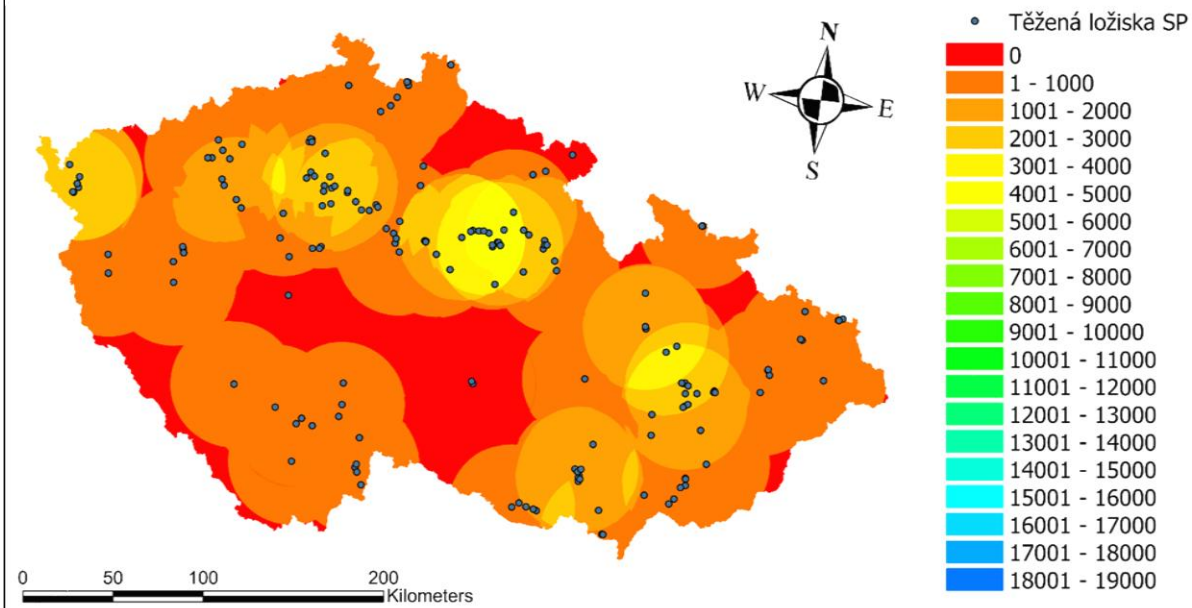
Obr. 215: Schematická mapa plánovaných staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2028 až 2040 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísků vhodných do betonů a stavebních dálničních těles apod.

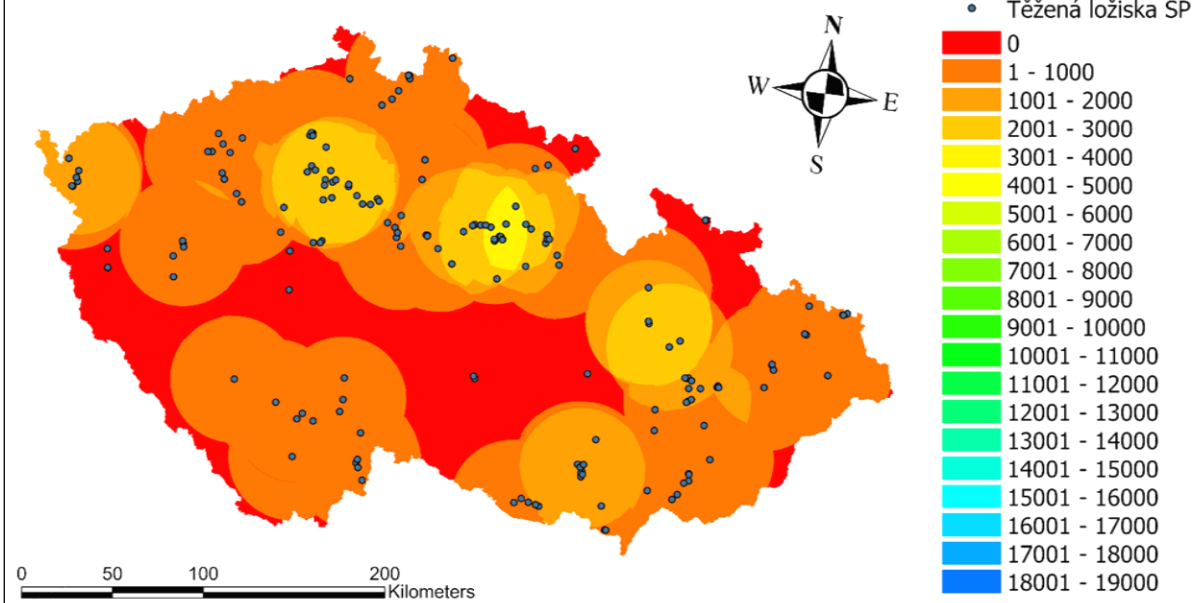
Obr. 216: Schematická mapa plánovaných staveb silniční, dálniční a železniční infrastruktury na území ČR (VRT apod) na období 2024–2028 až 2040 s vyznačenými těženými ložisky štěrkopísků, životnosti ložisek, a ložisek zařazených mezi strategického významu

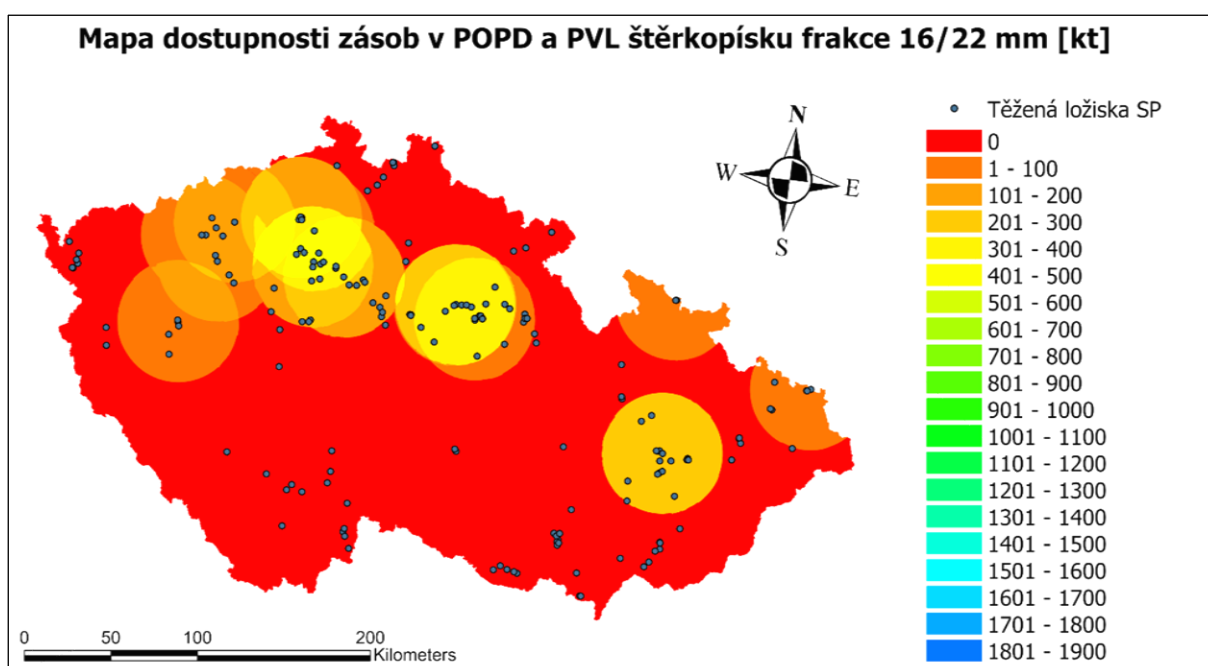
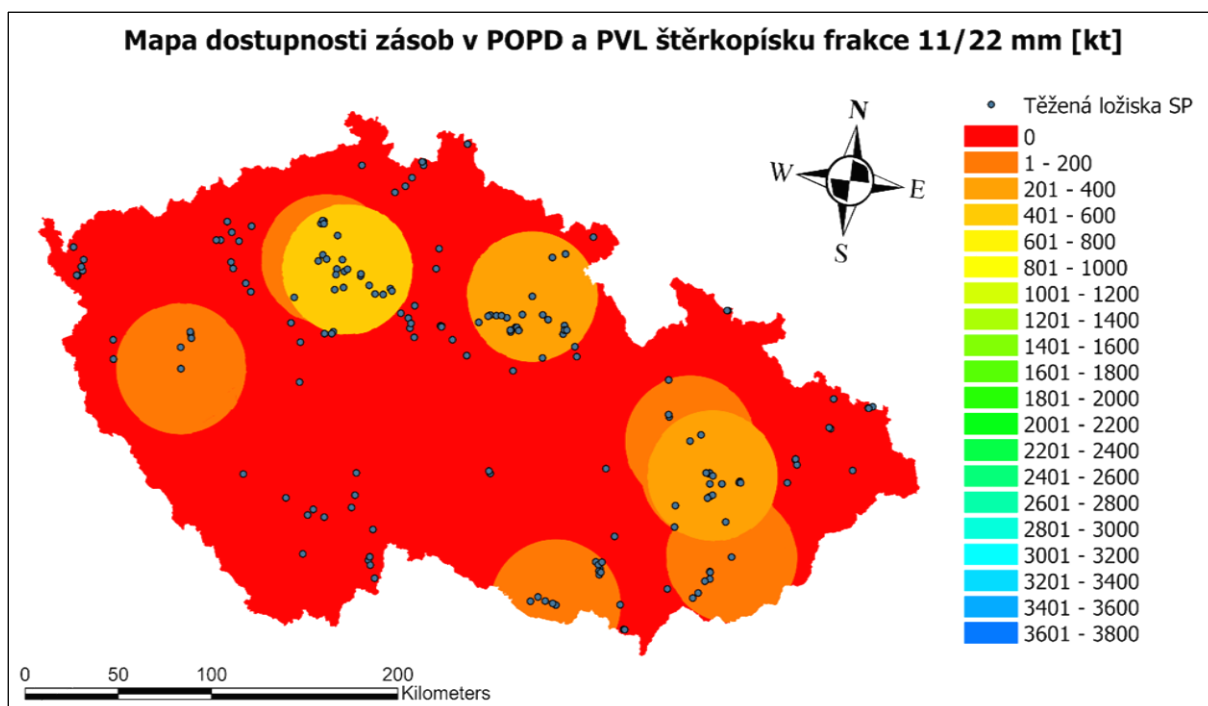

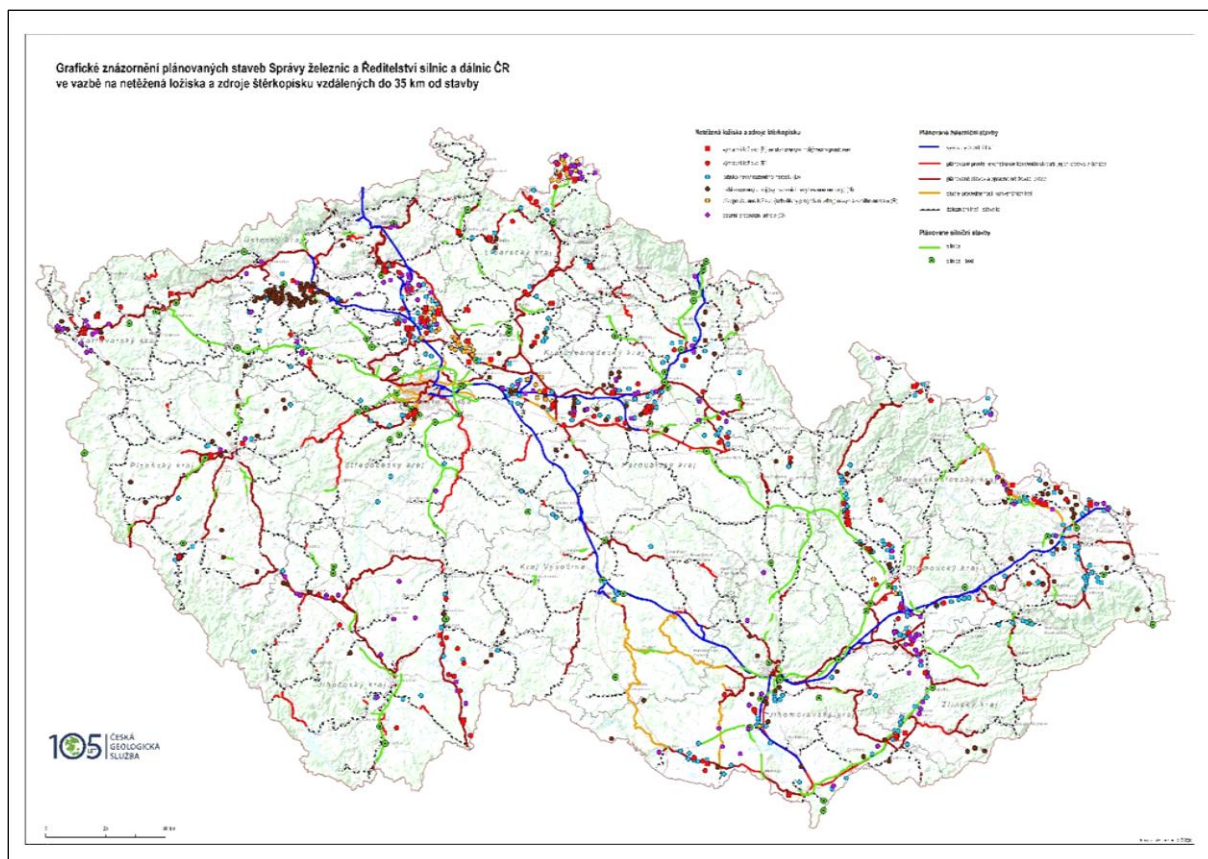
Mapa dostupnosti zásob v POPD a PVL štěrkopísku frakce 4/8 mm [kt]

Mapa dostupnosti zásob v POPD a PVL štěrkopísku frakce 8/16 mm [kt]

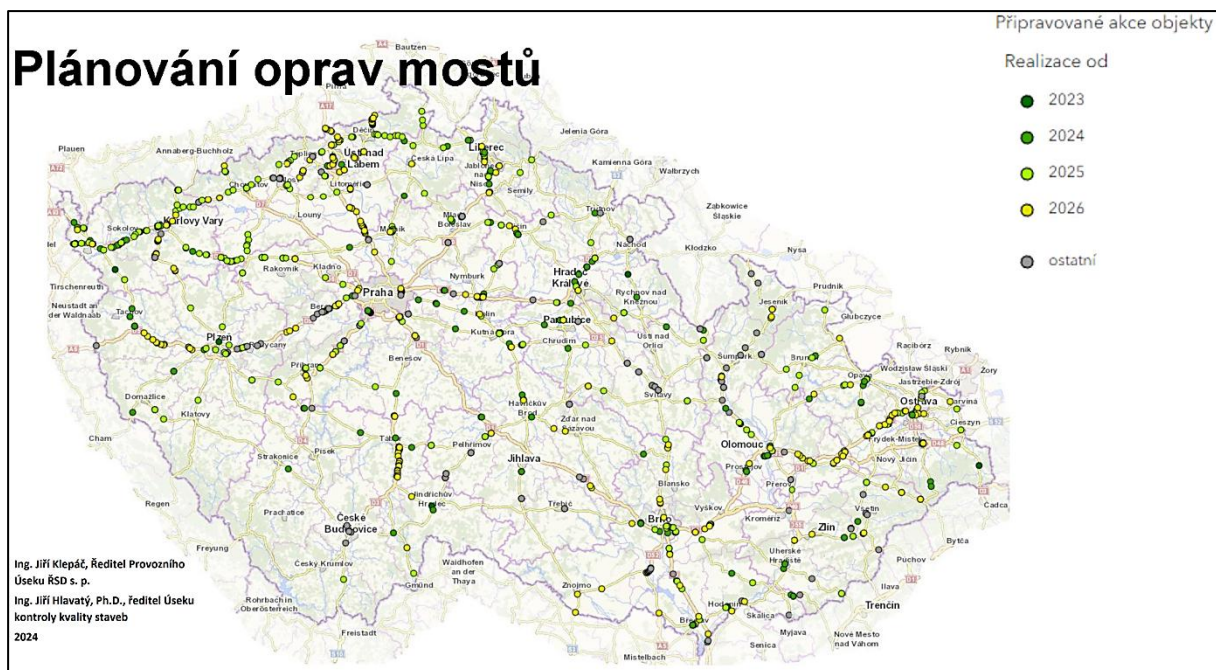

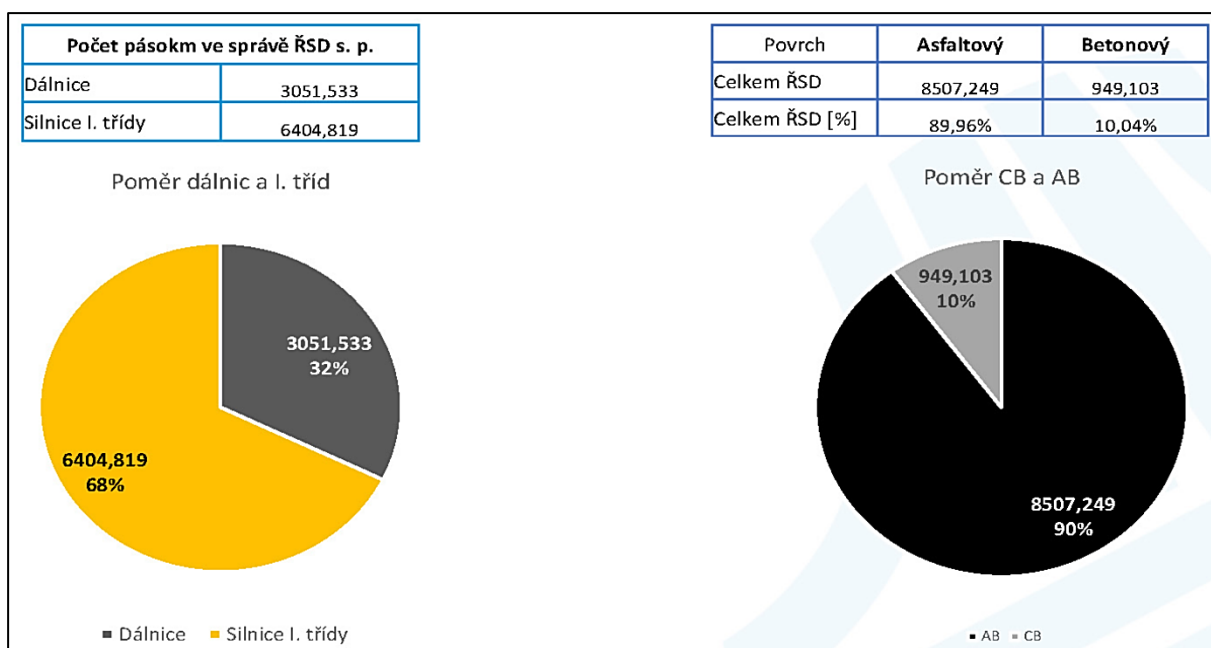
Obr. 218: Plánované železniční a silniční (dálniční) stavby, včetně lokalizace nevyužívaných ložisek a zdrojů šterkopisků (SP).

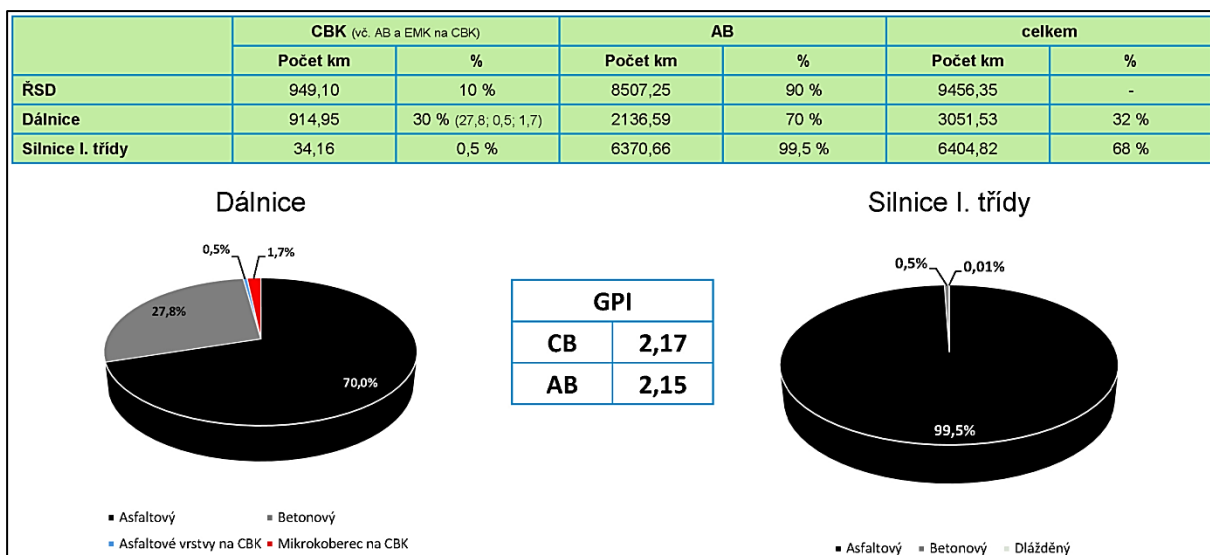
Obr. 219: Plánované opravy na vozovkách silniční infrastruktury na území ČR.

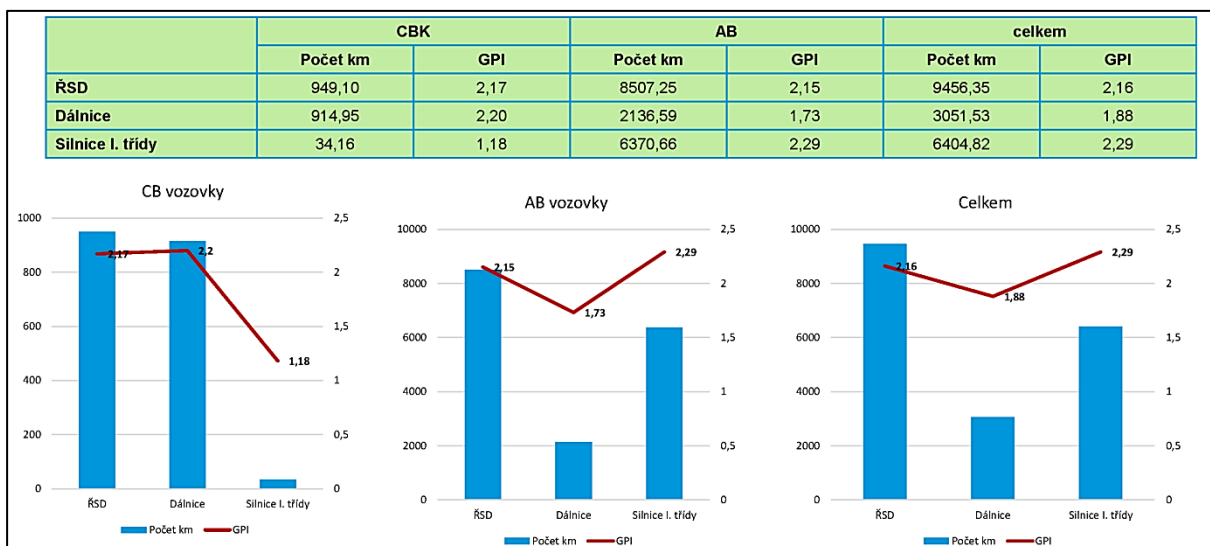
Obr. 220: Plánované opravy mostů na silniční infrastrukturu na území ČR.

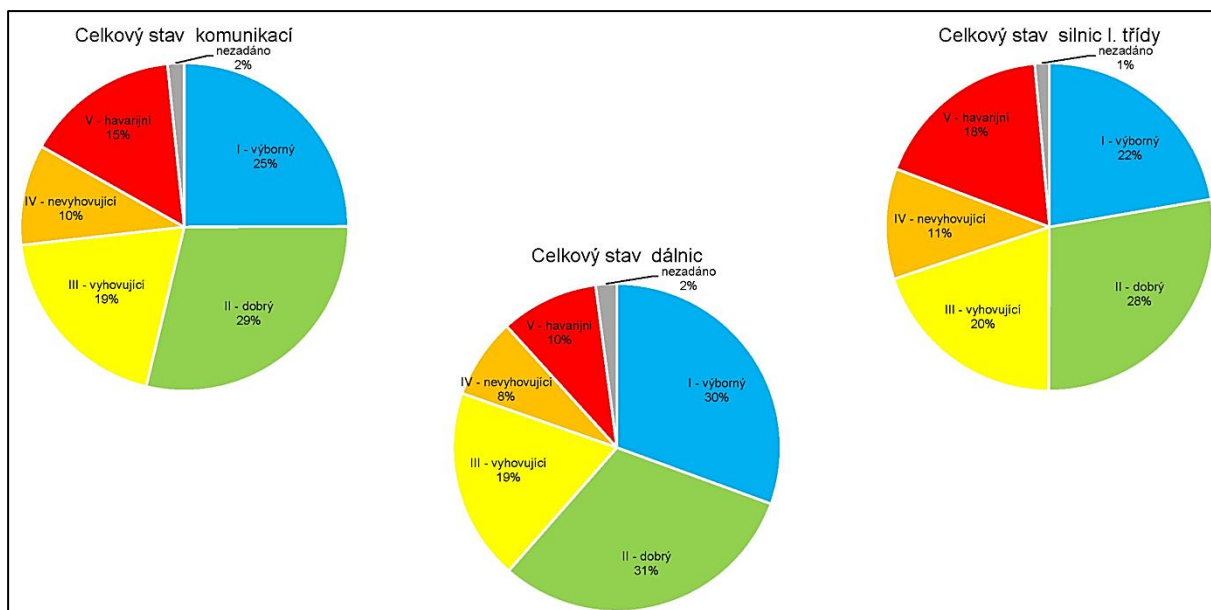
Obr. 221: Vozovky silniční infrastruktury ve správě ŘSD na území ČR.

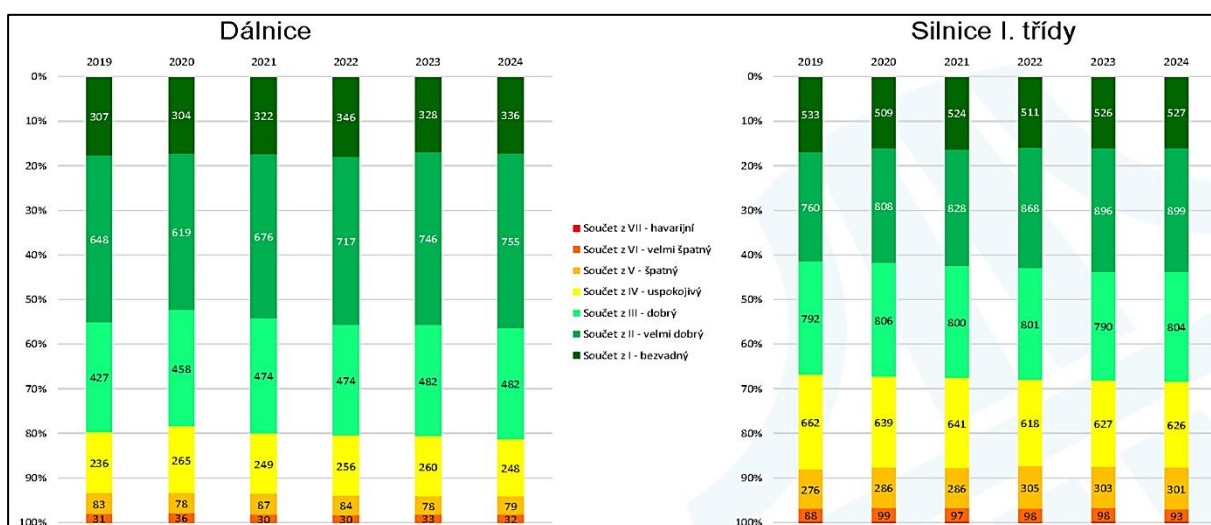
Obr. 222: Stav silniční sítě povrchu vozovky ve správě ŘSD na území ČR.

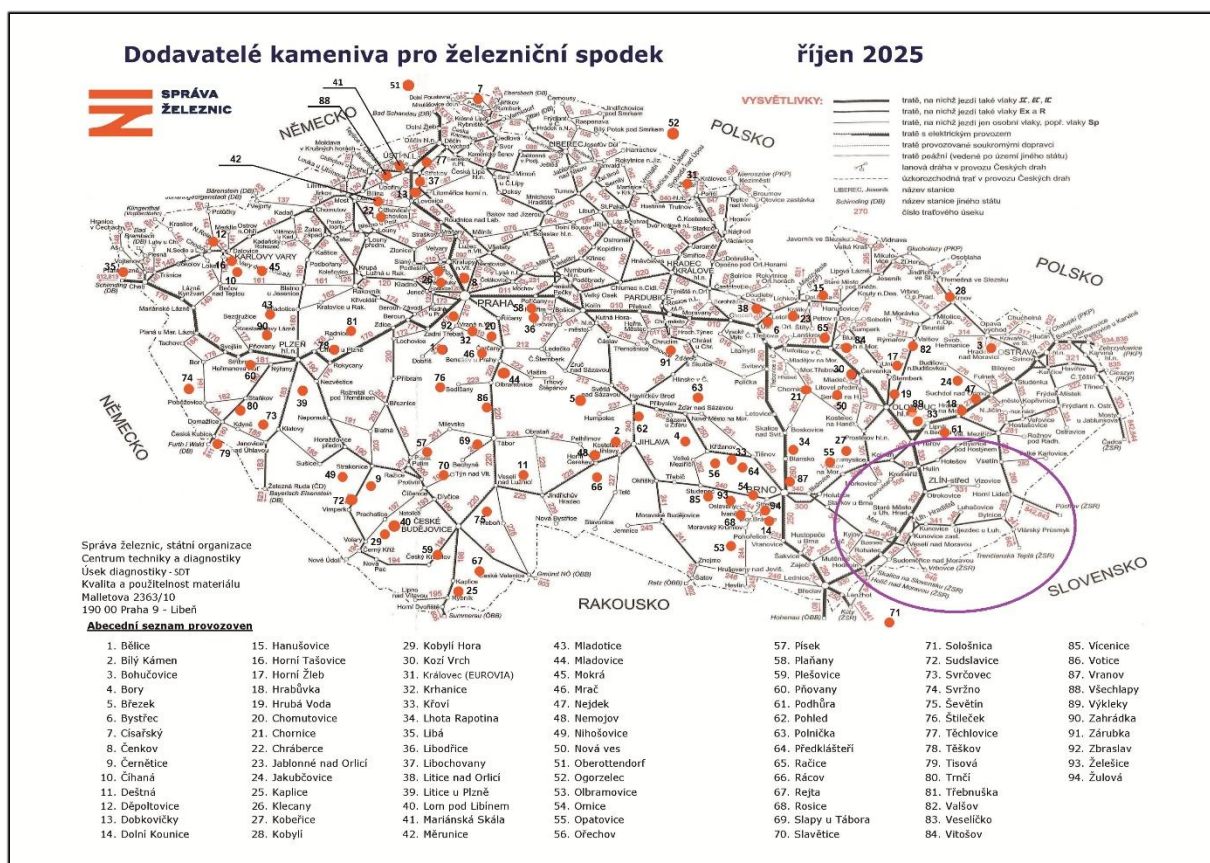
Obr. 223: Stav silniční sítě povrchu vozovky s cementobetonovým (CBK) a asfaltovým (AB) krytem vozovek ve správě ŘSD na území ČR.

Obr. 224: Technický stav silniční sítě povrchu vozovky ve správě ŘSD na území ČR.

Obr. 225: Vývoj technického stavu mostů u dálniční a silniční sítě ve správě ŘSD na území ČR.

Obr. 227: Schematická mapa těžených ložisek stavebního kamene na území ČR, se zřetelem na území Zlínského kraje vhodných na stavby železniční infrastruktury – kolejové lože frakce 0-32 Kv mm (zdroj SŽ, sp., 2025).

K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory či dálniční síť apod., jsou nezbytné dostatečné disponibilní zdroje kvalitních stavebních surovin – zejména šterkopísků a stavebního kameniva – viz obr. 226 a 227. Bez primárních zdrojů stavebních surovin se nelze nikdy obejít – prostě Bez nerostu nevyroste. Novela horního a liniového zákona mimo jiné mezi kritické nerosty strategického významu považují i výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene a šterkopísku, které mají mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.

Těžba a spotřeba SK v posledních deseti letech výrazně roste, v této souvislosti je potřeba dodat, že současně udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby kamene. Skutečností je, že ne vždy během postupující těžby surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu. Z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro sektor výstavby silnic a železnic problematické. Kamenolomy se liší petrograficky, kvalitou a rovněž technologicko-úpravářským zázemím. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobní produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Rovněž fyzikálně-mechanické vlastnosti hornin velmi ovlivňují možnost zdobňovacích procesů v průběhu úpravy nerostných surovin.

U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobní frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm. Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). Současná kritéria pro výstavbu železničních koridorů

VRT (jakostní třídy B0 splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho cca 7-8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. tun. Osvědčený a mnohaletými zkušenostmi prověřený drážní štěrk, je pro potřebu výstavby a údržby kolejových loží a zejména VRT charakterizován zejména dokonalou pevností, odolností proti mrazu, nízkou nasákavostí, odolností proti otěru a trvanlivostí, drtitelností v rázu a otlukovostí, zrnitostním složením a tvarem jednotlivých zrn. Bez pečlivého propočtu technologie úpravy kameniva a důsledného dodržování výpočtem stanoveného postupu není možné racionálně vyrábět kvalitní přírodní kamenivo předem určených parametrů, ale jen náhodnou směs kamení. Přísná normová kritéria současných ČSN EN norem zároveň také předurčují, jaké jakostní parametry kameniva jako výrobku je potřeba splnit, aby bylo možné jeho použití pro náročné stavby VRT v podmínkách ČR.

U těženého kameniva – štěrkopísků je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm. Právě v současné době vzrostla poptávka po kvalitní štěrkopískové surovině s hrubší granulometrií, jelikož většina v současnosti využívaných ložisek produkuje převažující písčitou frakci 0/4 mm na úkor frakce hrubé. Ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd vzrostly oproti let 2018–2019 minimálně o cca 30–40 %.

Většina výhradních ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam produkce z ložisek nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a štěrkopísků a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Pokud nebudou do 10 let postupně vytvářeny územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality, dá se předpokládat ukončení těžeb na min. 45–50 % všech funkčních ložisek štěrkopísků na území ČR. Tzn. s ohledem na stávající objemy povolených zásob k těžbě je s nízkou až relativně nízkou životností (tj. do 10 let) cca 45–50 % všech funkčních pískoven. V této souvislosti je potřeba dodat, že udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby štěrkopísků. Je žádoucí zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce. Nové pískovny na rozdíl kamenolomů se ojediněle povolují ale procedura povolení trvá až 7–10 let.

Zatím se zásadně krize projevuje rostoucí cenou za tunu kameniva, dovozovými vzdálenostmi, nedostatkem některých klíčových kvalitních frakcí drceného a těženého kameniva do obaloven a betonáren - zejména pak chronickým nedostatkem některých výrobně náročnějších frakcí a tím regionálními výpadky.

V této souvislosti je potřeba dodat, že současně udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby kamene. Skutečností je, že ne vždy během postupující těžby surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu. Z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro sektor výstavby železnic problematické.

Těžené kamenivo (štěrkopísky) a drcené kamenivo (stavební kámen) tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a použití do obaloven, takže je to pro betonáře a obalovny, naprosto zásadní surovina, bez které se neobejdeme. Je třeba si navíc uvědomit, že ne všechna ložiska kameniva jsou do betonu a obaloven použitelná. Infrastrukturní stavby musí být dimenzovány na minimální životnost 100 let a to vyžaduje kvalitní vstupní suroviny. Stejně tak konstrukční betony v pozemním stavitelství či předpjaté stropní panely vyžadují prvotřídní kamenivo, kterým dnes disponují už jen některé lokality.

Bohužel, sestavit podrobnou celkovou typickou spotřebu kameniva dle frakcí na 1 m² povrchu dálnice od spodní ŠD přes MZK či SC až po obrusnou vrstvu se ukazuje díky množství proměnných jako nerealizovatelný. To samé platí bohužel i pro spotřebu na 1 km komunikace. I nadále tady budeme proto

muset vycházet z nějakých statistických spotřeb kameniva na kilometr, možná částečně upřesněných dle frakcí HDK dle zaslaného souboru.

Do hry totiž vstupují především předem neznámé únosnosti podloží vozovky PI až PIII, které dle zcela nových TP 170 řádně zamíchají kartami:

- Můžete mít CBK dálnici se 410 mm betonu a SC (podloží PI), nebo k tomu musíte přidat ještě až 250 ŠD (podloží PIII).
- Můžete mít asfaltovou dálnici postavenou na 200, ale také na 420 mm ŠD + MZK.
- Někdo pro základ výroby MZK používá ŠD, jiný to celé skládá po frakcích. Takže specifikace po frakcích HDK je nereálná.
- Můžete mít asfaltovou dálnici postavenou na SC (PI), ale někde k tomu dle typu podloží musíte připočítat ještě 250 mm ŠD (PIII).
- U silnic je oproti dálnicím proměnlivost faktorů skladby vozovky ještě výrazně vyšší, o rekonstrukcích komunikací raději ani nepřemýšlím.

A k tomu přistupují další faktory, jejichž výsledný vliv jen těžko odhadnout:

- Dle nového TP 170 budeme muset zesílit podkladní asfaltovou vrstvu vozovek o 30 mm. Jenže pokud konečně začneme používat velmi výkonnou asfaltovou směs ACP RBL (nebo rozšíříme používání směsi typu VMT), tak se zesílení smrskne na 0–10 mm. Ale začneme ji už konečně využívat? V normě je od roku 2019, ale ještě jsem ji neviděl!
- Nová ČSN 73 6121:2023 nám umožňuje u obaloven s paralelním bubnem (pro nahřívání R-materiálu) jeho podstatně větší použití (do podkladních vrstev dokonce 50–60 %), ale pouze pokud máme ten paralelní buben. Jenže ten má asi jen 12 obaloven ze cca 110, na Moravě je jich minimum. A celá snaha o využívání R-materiálu už rok po vydání této normy začíná narážet na to, že R-materiál se stává nedostatkovým zbožím. Takže i obalovny s paralelním bubnem to s jeho dávkováním nepřehánějí, aby měly i zítra vůbec z čeho dělat. Točíme se v kruhu.
- V TP 170 je doporučení v extravilánu upřednostnit pro nejvytíženější komunikace zcela novou směs SMA 16S (tu dosud norma neznala) místo dosavadní SMA 11S. Do jaké míry to projektanti uskuteční? A budeme SMA 16S navrhovat opatrně z fr. 11/16, nebo se (naivně?) spolehne na stálou kvalitu dodávaného kameniva a zvolíme odvážnější návrh z fr. 8/16? Po červencových zkušenostech s fr. 0/4 s obsahem jemných částic přes 23 % od jednoho z našich největších výrobců kameniva bych asi moc odvážný nebyl!®.
- Povede to celé ke zvýšení či naopak ke nepatrnému snížení spotřeby kameniva?

V současnosti se dokončuje II. etapa výzkumu dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury a plánovaných staveb regionálního významu, a to v souvislosti s platným zákonem č. 465/2023 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů. V letošním roce je nutné pro naplnění Liniového zákona konkretizovat ve vazbě na realizaci plánovaných staveb dopravní infrastruktury a dalších celostátně významných staveb, zdroje stavebních surovin. Zejména se jedná o projekt pod názvem „Studie zabezpečení a dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury (železniční stavby – VRT a dálniční a silniční stavby apod.) - II. etapa v návaznosti na zákon č. 465/2023 Sb.” od nositelů státních zakázek na dopravní infrastrukturu- ŘSD a SŽ pro zajištění dostatku kameniva pro stavby dopravní infrastruktury plánované v letech 2028–2040, který zpracovává Těžební unie, společně s Českou geologickou službou se Sdružením pro stavbu silnic. Struktura celé studie bude tvořit závěrečná zpráva a digitalizované mapové podklady spolu s excelovými přehledy v následujícím sledu:

- Plánované stavby ŘSD x dostupná využívaná výhradní a nevýhradní ložiska s povolením těžby do dojezdové vzdálenosti 35–40 km
- Plánované stavby SŽ x dostupná využívaná výhradní a nevýhradní ložiska s povolením těžby do dojezdové vzdálenosti 35–40 km
- Souhrn potřeb staveb obou státních organizací ŘSD a SŽ a jeho pokrytí stávajícími disponibilními zásobami ve výhradních ložiscích ve vzdálenosti 35–40 km
- Souhrn disponibilních zdrojů pro obě organizace ŘSD a SŽ, který je možno pokrýt stávajícími otevřenými ložisky nevýhradních nerostů
- Porovnání potřebných množství materiálu s existujícími a reálně těžitelnými zdroji kameniva ve vzdálenosti do 35 km od zamýšlené realizace stavby, výpočet chybějících kapacit pro zajištění jednotlivých staveb materiálem.
- Souhrn disponibilních potenciálních zdrojů, které nejsou dosud těženy, popř. zdrojů které jsou v přípravě využití,
- Vytipování evidovaných prognózních zdrojů stavebních surovin, ložisek nevyhrazeného nerostu a zejména výhradních ložisek, na které se nevztahuje uplatnění zákona č. 465/2023 Sb.

Na základě poskytnutých bilancí spotřeby suroviny pro stavby železniční infrastruktury a statistických propočtů měrných spotřeb kameniva vycházejících z praktických zkušeností ŘSD bude pro jednotlivé stavby odhadnuto potřebné množství kameniva, které bude zohledňovat i přípustné použití recyklovaného materiálu. S ohledem na skutečnost, že pro přesnější obraz o skutečné využitelnosti jednotlivých lokalit ve vztahu k používaným recepturám je nutné znát i výrobní možnosti jednotlivých lokalit, rámcovou strukturu dodávaných frakcí a jejich podíl, byly požádány těžební organizace o dodání informací o struktuře jejich dodávek. Nejedná se o obchodní informace o absolutním množství, ale o statistickou strukturu dodávek, aby bylo možno provést základní statistické propočty. Po zpracování všech porovnávacích potřeb pro obě organizace bude vytvořena celková bilanční tabulka a na základě jejich závěrů formulována doporučení pro další postup. Samostatnou kapitolou bude připojen návrh metodického při využití liniového zákona.

Na základě celé řady jednání, z nichž mohu konstatovat, že daleko pružnější byly reakce ze strany SŽ než z ŘSD, které oproti původní domluvě dodalo výchozí podklad, kterým je soupis plánovaných staveb do roku 2028–2030. Opětovně se požádalo ŘSD pro získání podrobné struktury potřebných objemů suroviny pro násypy a zásypy a posypy, konstrukční vrstvy, sanační a stabilizační vrstvy, vozovkové vrstvy do lože a betonů a do obaloven (zejména klíčových sortimentů drceného a těženého kameniva s důrazem na nejkvalitnější HDK + SDK frakce od 0/4 (0/2) mm až po frakci 11/22 (16/22) mm.) výhradně pro stavby s dokumentací pro stavební povolení (ohlášení) stavby (DSP) a s dokumentací pro provedení stavby (DPS). Byly poskytnuté obecné odhady struktury průměrné spotřeby kameniva jednotlivých frakcí pro nejběžnější asfaltové směsi: SMA 11S, ACL 22S, ACP 22S a VMT 22, bez ohledu na jednotlivé dílčí plánované silniční a dálniční stavby. Za problematické považujeme objem spotřeby po jednotlivých frakcích těženého a drceného kameniva na 1 km obvyklé skladby vozovky na dálnicích a to zejména s ohledem na zesílení vozovky o 30 mm (dle nového předpisu TP 170:2024), jelikož např. u silnic I. tříd je tento odhad problematictější, protože tam se skladba může více lišit. Sestavit celkovou typickou spotřebu kameniva dle frakcí na 1 m² povrchu dálnice od spodní ŠD přes MZK či SC až po obrusnou vrstvu se ukazuje díky množství proměnných obtížně realizovatelná. V ideálním případě by bylo zapotřebí získat na jednotlivé dílčí stavby ŘSD do roku 2028–30 objemy spotřeby kameniva po jednotlivých skupinách frakcí potřebných pro výrobu betonových a asfaltových vozovek apod.

Ze strany SŽ byly v digitální podobě a excelovské tabulce dodané:

-Plánované stavby VRT do roku 2040

-Plánované stavby konvenčních železničních tratí (přehled investičních akcí), opravné udržovací práce na železničních tratích

-Plánované prosté rekonstrukce konvenčních tratí, jejich údržba a opravy (dle plánu UOA) –

-Studie proveditelnosti konvenčních tratí

Dále byly ze strany SŽ na výše uvedené železniční stavby na území ČR dodané kompletní potřebné bilance objemů kameniva na jednotlivé stavby, dílčí úseky, opravy a rekonstrukce, apod.

V současné době jsou podklady (až na výjimky od ŘSD) k dispozici a probíhají práce vkládání informací o disponibilních zásobách a ročních produkci za jednotlivé provozovny, které pro dané stavby jsou k dispozici.

Další skutečností je, že by bylo vhodné do Bilance spotřeby kameniva zahrnout odhadovanou spotřebu stavebních hmot pro výstavbu nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (výstavby modulárních reaktorů, dostavba 4 jaderných bloků EDU a ETE apod) k dosažení cílů transformace a dekarbonizace energetiky a dopravy, a proto je nezbytné zajistit potřebné objemy surovinového potenciálu a podpořit využití domácích zdrojů stavebních surovin.

K současnému datu jsou vyhotovené mapové přílohy s vyneseními veškerými plánovanými stavbami dopravní infrastruktury (železnice od SŽ, silnice a dálnice ŘSD) do roku 2030–2040 a k nim kompletní seznam těžených výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků. Dále jsou vyhotovené excelovské přílohy kompletní bilance disponibilních zásob (celkových evidovaných bilanční zásob, vytěžitelných zásob a zásob povolených hornickou činností dle POPD a ložisek nevýhradních s povolenou činností prováděnou hornickým způsobem dle plánu využívání) po jednotlivých provozovnách – ložiskách stavebních surovin (štěrkopísků a stavebního kameniva) s roční produkcí kameniva zprůměrovanou za poslední 3 roky. K tomu se za každou provozovnu od jednotlivých výrobců těženého a drceného kameniva postupně doplňují procentuální podíly produkovaných frakcí přírodního drceného a těženého kameniva dle ČSN EN a to v návaznosti na použitou technologii úpravářské linky. U ložisek stavebního kamene je již ve velmi pokročilém stavu doplněna příslušná vhodnost dle příslušných norem ČSN EN, zejména certifikace OTP dle ČSN EN 13 450 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy BO, BI a BII (kolejový svršek nejlepší třídy) a kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 0-32 kv mm, 0-63 mm (kolejový spodek). U většiny ložisek stavebního kamene a štěrkopísků jsou doplněny základní jakostně – technologické parametry. Zajištění dat od těžařů, kteří byly požádáni dopisem, aby poskytli za každou provozovnu od jednotlivých výrobců těženého a drceného kameniva procentuální podíl produkovaných frakcí přírodního drceného a těženého kameniva dle ČSN EN a to v návaznosti na použitou technologii úpravářské linky.

5.1.7 Zásadní problematika s rostoucími požadavky na potřebnou kvalitu a kvantitu těženého a drceného kameniva V ČR a ve Zlínském kraji pro trh

Oficiální prohlášení vlády zdůrazňuje důležitost rozsáhlé investiční výstavby infrastruktury, do které spadá především výstavba silniční sítě a budování železničních koridorů. Tyto stavby nelze samozřejmě realizovat bez dostatečné zásoby materiálů, a to především vhodného kameniva.

Celkově je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Další případná rozšíření těžby jsou směřována do částí ložisek nevyhrazených nerostů, popř. otvírek zcela nových ložisek nevyhrazených nerostů (u štěrkopísků na území ČR už pokrývají cca 45–47 % z celkové roční produkce). Připomínáme, že ložiska nevyhrazených nerostů (zejména štěrkopísků, stavebního kamene a cihlářských hlín) jsou součástí pozemku – ve smyslu § 7 horního zákona. Novelou horního zákona z roku 1991 byla zrušena dřívější možnost rozhodnout o významných ložiskách nevyhrazených nerostů, že se jedná o ložiska výhradní. Rozhodnutí ústředních orgánů státní správy v této věci, která byla vydána před účinností novely, zůstávají podle přechodných ustanovení § 43 a 43 a horního zákona v platnosti. Předmětná ložiska jsou i nadále ložisky výhradními, tj. ve vlastnictví státu, oddělená od vlastního pozemku. Až do roku 1991 (významná) ložiska nevýhradní nerostné suroviny vhodné kvality a kvantity byla prohlášena za „vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství“, a tedy výhradní, jak určoval tehdy platný horní zákon. Od roku 1991 nově vyhledaná a prozkoumaná ložiska nevýhradních nerostných surovin vždy tvoří nevýhradní ložiska

Nutnost dovozu suroviny z delších vzdáleností nutně vyvolává při velkých objemech plně naložených nákladních automobilů vysokou zátěž na dopravní infrastrukturu a životní prostředí. Z prodloužené přepravy nákladními automobily je vyšší spotřeba paliva (nafty) a zároveň tak úměrně s vyšší spotřebou paliva i vyšší uhlíkatá stopa v produkci CO₂ (1 litr nafty podle vzorce uhlíkové stopy vyprodukuje cca 2,65 kg CO₂, tj. na 1 km, o který se vzdálíme od místa potřeby (stavby) dopravy suroviny činí 0,8 kg CO₂).

V roce 2024 bylo v ČR 234 aktivních ložisek stavebního kamene (SK), s dlouhodobě vykazovanou těžbou, a vzhledem k tomu, že jeden kamenolom může pokrývat i více využívaných ložisek, (tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu) jedná se o cca 211 činných kamenolomů. Celkově Česká republika disponuje zdánlivě velkými objemy geologických zásob výhradních ložisek stavebního kamene (přes 2,5 mld. m³), avšak objemy vytěžitelných zásob na výhradních ložiskách jsou výrazně nižší a činí 730–760 mil. m³, což představuje jen asi 30 % z celkových geologických zásob. Zásoby s povolenou těžbou dle POPD jsou ještě nižší a činí zhruba 520–560 mil. m³, tj. jen něco přes 20 % z celkových zásob. Těžba a spotřeba SK v posledních deseti letech výrazně roste (z 12,1 mil. m³ v roce 2009 na 16,64 mil. m³, tj. cca 49 mil tun v roce 2022). V této souvislosti je potřeba dodat, že současně udávaná množství zásob reprezentují aktuální stav vzhledem k připravenosti dobývat tyto zásoby kamene. Skutečností je, že ne vždy během postupující těžby surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu. Z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro sektor výstavby silnic a železnic problematické. Kamenolomy se liší petrograficky, kvalitou a rovněž technologicko-úpravářským zázemím. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobkové produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Rovněž fyzikálně-mechanické vlastnosti hornin velmi ovlivňují možnost zdobňovacích procesů v průběhu úpravy nerostných surovin.

Značnou rezervu představují nevýhradní ložiska, ale i netěžená výhradní ložiska a kromě toho existuje reálná možnost zajištění dalších zásob na mnoha perspektivních zdrojích a tak by se mohlo zdát, že zdroje stavebního kamene jsou zajištěny na mnoho desítek až stovek let.

Těžba a spotřeba SK v posledních deseti letech výrazně roste (z 12,1 mil. m³ v roce 2009 na 16,64 mil. m³, tj. cca 49 mil tun v roce 2022). Přestože v letech 2018–2021 byla celková těžba SK nejvyšší za posledních 10 let, dosáhla stále pouze zhruba 82 % těžby v roce 1989. V roce 2023 se však projevila hospodářská krize spojená s recesí ve stavebnictví a vysokou inflací, a těžba na výhradních ložiskách nedosáhla ani 13,8 mil. m³. U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobní frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm.

Osvědčený a mnohaletými zkušenostmi prověřený drážní štěrk, je pro potřebu výstavby a údržby kolejových loží a zejména VRT charakterizován zejména dokonalou pevností, odolností proti mrazu, nízkou nasákavostí, odolností proti otěru a trvanlivostí, drtitelností v rázu a otlukovostí, zrnitostním složením a tvarem jednotlivých zrn. Bez pečlivého propočtu technologie úpravy kameniva a důsledného dodržování výpočtem stanoveného postupu není možné racionálně vyrábět kvalitní přírodní kamenivo předem určených parametrů, ale jen náhodnou směs kamení. Přísná normová kritéria současných ČSN EN norem zároveň také předurčují, jaké jakostní parametry kameniva jako výrobku je potřeba splnit, aby bylo možné jeho použití pro náročné stavby VRT v podmínkách ČR.

Celkových rezervních ložisek stavebního kamene na území ČR je 316 z toho je 146 výhradních ložisek většinou pokrytých CHLÚ a 170 ložisek nevyhrazeného nerostu jako součást vlastníků pozemků podle § 7 horního zákona (nevýhradní ložiska). Největší zastoupení činných kamenolomů zauímají kraje Vysočina, Středočeský, včetně ÚHMP, Olomoucký, Jihočeský, Pardubický a kraj Ústecký.

Ložiska i zdroje jsou však rozložena nerovnoměrně, tím se prodlužují dopravní vzdálenosti, a tedy jejich ekonomika i ekologická zátěž území. Některá stávající ložiska jsou postupně vyčerpávána a dotěžována. Otvírka nových velkých ložisek v budoucnu, především z ekologických důvodů, není a ani nebude jednoduchá a spíše se dá předpokládat těžba relativně menších ložisek a jejich rychlé vytěžení i následná rekultivace v co nejkratší době. Již dnes je možné na některých ložiscích pozorovat často příležitostnou (podle okamžité potřeby) těžbu s využitím mobilních drtiček a třídiček. Rovněž se uplatňuje využívání odvalů po těžbě kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, které se využívají pro výrobu kvalitního drceného kameniva.

Přestože se ve státních Bilancích zásob evidují vysoké počty rezervních výhradních a rezervních nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků, značná část zásob těchto nevyužívaných ložisek je výrazně limitována zákonnými prvky ochrany dílčích složek na životní prostředí a jejich využití je zcela vyloučené (viz např. CHKO, EVL–Natura 2000, MCHÚ, ÚSESy, ochrana vodních zdrojů, vysoká bonita I. a II. třídy ochrany ZPF a tudíž kvalita zemědělských půd, významná ochrana PUPFL - u některých ložisek jsou prakticky na celých plochách pokryty významným lesním porostem a případná těžba by vedla k poškození krajinné dominanty, významného krajinného prvku a krajinného rázu, blízkost jímacích zdrojů I. popř. II. stupně ochranného pásma vodních zdrojů, situování záměrů těžby na území CHOPAV, špatná dopravní přístupnost k ložisku, situování ložiska v těsné blízkosti obcí a měst apod.). Velký počet rezervních ložisek je situován v blízkosti zástavby měst a obcí a ještě k tomu jsou velmi špatně dopravně přístupné.

A tento problém se bohužel týká i ložisek doposud využívaných, kdy z důvodů stále sílícího negativního postoje veřejného mínění, někdy i politicky a účelově řízeného, na řadě ložiskách nemohou být hospodárně dotěžené zbytkové disponibilní zásoby kamene. Zvláště sílící negativní postoj souvisí zejména s problematikou dopravního zatížení při přepravě suroviny a s tím doprovodnými synergickými a kumulativními vlivy (hlučnost, prašnost apod.) a situování ložiska v blízkosti obcí a měst.

Velký počet těchto rezervních ložisek také zauímají velmi nízké vykazované zásoby a zároveň nerentabilní objemy zásob, některá ložiska zauímají zásoby, které jsou klasifikovány v kategorii vázaných či nebilančních, jsou tudíž neperspektivní pro dlouhodobou těžbu, či dokonce na hranici ekonomické rentability těžby, spíše pro těžbu velmi podružnou s nízkou roční produkcí, polohopisně

se nachází na území s dostatečnou roztěžeností a velmi obtížnou dopravní dostupností s velmi nepříznivým dopravním zatížením dotčených obcí a okolní krajiny po technicky nevyhovujících komunikacích, dále jsou tato rezervní ložiska limitovaná umístěním v Chráněných krajinných oblastech (CHKO), popř. v těsné blízkosti hranice CHKO, s význačnými až neřešitelnými střety zájmů s ochranou přírody a krajiny a ochranou podzemních vodních zdrojů.

Co se týče zdrojů šterkopísků (pískoven – SP) tak Česká republika disponuje velkými objemy geologických zásob výhradních ložisek šterkopísků ve výši téměř 2,1 mld. m³, objemy vytěžitelných zásob na výhradních ložiskách jsou výrazně nižší 420 až 540 mil. m³, tj. 20–30 % z celkových geologických zásob. Zásoby s povolenou těžbou dle POPD jsou ještě nižší a jsou jen 140 mil. m³, tj. necelých 7 %. Tento stav je pro nepřetržité zásobování šterkopískovou surovinou velmi znepokojující. Těžba šterkopísků dlouhodobě představuje asi 32–33 % těžby všech stavebních surovin, přičemž mírně převažuje (kolem 57 %) produkce z výhradních ložisek. Celková roční produkce šterkopísků na všech činných pískovnách v ČR činí 10,5 až 11,8 mil. m³, tj. cca 19 až 21,2 mil tun. V roce 2022 čila těžba z výhradních ložisek 6,7 mil. m³ a v roce 2023 se však projevila hospodářská krize spojená s recesí ve stavebnictví a vysokou inflací, a těžba na výhradních ložiskách nedosáhla ani 6 mil. m³ a jen mírně přesáhla 5,9 mil. m³. Zároveň až do roku 2007 vzrůstal celkový objem i podíl těžby na ložiscích nevýhradních. V roce 2022 činila celková roční těžba 5,1 mil. m³ a v roce se 2023 ze stejných důvodů, jako u výhradních, snížila jen na 4,4 mil. m³. Z realizované tržní ceny šterkopísků připadá zhruba 33–34 % na těžbu, 38–39 % na úpravu, cca kolem 10–12 % na expedici a 17–18 % na marži.

Přestože se výrazný poklesový trend těžby zastavil a po roce 2014 těžba opět mírně vzrůstala, je produkce SP z výhradních ložisek v letech 2020 a 2021 na úrovni necelých 25–26 % roku 1989 (v porovnání s rokem 1988 je to dokonce jen 24 %). Výrazný pokles těžby v letech 2009 až 2013 byl způsoben krizí a s ní spojeným dopadem vládních opatření (redukce velkých státních zakázek, převážně u silničních staveb). Stejný vývoj lze pozorovat i u nevýhradních ložisek. Propad celkové produkce u šterkopísků, který se týká především výhradních ložisek, je mnohem hlubší, než u stavebního kamene, kde je pokles těžby za poslední roky výrazně mírnější. Vykazované ztráty činí zhruba 5 % až 8 % těžby.

Celkem v roce 2024 v ČR bylo 169 aktivních šterkopískoven, z toho 149 činných s dlouhodobě vykazovanou těžbou tj. cca 131 činných pískoven (jedna pískovna může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu). Celková roční produkce šterkopísků v ČR činí 11,8 mil. m³, tj. cca 21, 2 mil tun. Celkových rezervních ložisek šterkopísků na území ČR je cca 358, přičemž značnou rezervu představují ložiska pouze s evidovanými geologickými zásobami ez vyčíslených vytěžitelných zásob a zejména s doposud nevyřešenými střety zájmů a s nepovolenou těžbou.

Největší podíl využívaných ložisek avšak s nízkou životností zásob tvoří šterkopískovny - ložiska nevyhrazeného nerostu (nevýhradní těžba). Nevýhradní těžba ŠP není jen doplňkovou záležitostí spojená s těžbou jiných surovin, se na celkové produkci podílí zhruba 45 % (81 využívaných nevýhradních a 69 využívaných výhradních ložisek). Podíl těžby na nevýhradních ložiskách se tedy v poslední době ustálil na zhruba 41 až 47 %. Většina otevřených ložisek ŠP dotěžuje existující zásoby suroviny. Rozvoj těchto ložisek se odehrává zejména v rámci již stanovených dobývacích prostorů (DP v postupném rozšiřování a zahlobení v rozsahu platného rozhodnutí do maximálního hospodářného vyčerpání všech zásob. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá význam těžeb na ložiskách nevyhrazeného nerostu, které v současné době mají významný podíl na celkové produkci stavebních surovin. Např. u ložisek na území Středočeského kraje pokrývají cca 70 % z celkové roční produkce, na území ostatních krajů od 40 % až do téměř 100 % (Plzeňský, Královohradecký, Karlovarský). U těženého kameniva (ŠP) je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm. Právě v současné době vzrostla poptávka po kvalitní šterkopískové surovině s hrubší granulometrií, jelikož většina v současnosti využívaných ložisek

produkuje převažující písčitou frakci 0/4 mm na úkor frakce hrubé. Ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd vzrostly oproti let 2018–2019 minimálně o cca 30–40 %.

Ze 149 aktivních ložisek štěrkopísků a písků s dlouhodobě vykazovanou těžbou, tj. cca 131 činných pískoven (jedna pískovna může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu) a ze 234 aktivních ložisek stavebního kamene SK s dlouhodobě vykazovanou těžbou, tj. cca 211 činných kamenolomů (jeden kamenolom může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu) (stav za k 1. 1. 2024) skončí do deseti let cca 40–50 % využívaných ložisek (vztaženo na objemy povolených zásob k těžbě dle POPD a zásob vytěžitelných). Konec životnosti velké části stávajících kamenolomů a pískoven ve stejný čas. Z celkových 131 aktivně činných pískoven tvoří největší podíl s nízkou životností zásob využívaná ložiska nevyhrazeného nerostu (na celkové produkci za posledních 5 let se podílí cca 45 %). Důvodem je nárůst spotřeby v návaznosti na očekávaný rozvoj dopravní infrastruktury a paralýza v oblasti povolování nové těžby. Na první pohled se zdá být napjatější trh stavebního kamene. Jeho spotřeba v Česku vzrostla za posledních deset let o 37 %, přitom se téměř už 34 let, tj. od roku 1989 nepodařilo otevřít žádný nový kamenolom. Výsledkem je zdražování (jen za poslední rok o desítky korun za tunu) a nedostatek některých frakcí. Situace však není o moc lepší ani v oblasti štěrkopísků. Trh sice vykazuje v posledních letech stabilní spotřebu a alespoň sporadické otvírky nových pískoven. Přesto vzrostly ceny za posledních 5 let o 25–30 % a některé regiony se dostaly do výrazného deficitu.

Nevýhradní ložiska v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a štěrkopísků a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Bohužel i tyto zdroje se postupně vyčerpávají a nové zdroje pro plánované využití naráží na velké komplikace při jejich povolování. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje.

Z důkladné analýzy životnosti disponibilních zásob v jednotlivých funkčních provozovnách jsme bohužel narazili na zcela zásadní skutečnost, že se ve statistických výkazech Geo-V3 a HOR (MPO) 1-01 vykazují daleko vyšší objemy vytěžitelných zásob a zásob v POPD (dokonce u některých ložisek zásoby v POPD výrazně převyšují zásoby vytěžitelné), přitom ve skutečnosti objemy reálně využitelných/disponibilních zásob jsou výrazně nižší a tudíž životnost provozovny je rovněž na daleko kratší dobu. Vysvětlením může být skutečnost, že těžební organizace v průběhu postupu hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem si neprovádí pravidelné přepočty (přehodnocení) zásob, či operativní výpočty zásob, a to s ohledem na vázanost zásob, variabilní kvalitu suroviny a obsah užitečných a škodlivých složek, které mají vliv na upravitelnost suroviny, změny v geologických ukazatelích (geologicko-strukturní podmínky), a na ekologické podmínky zahrnující limity a omezení apod. Těžební organizace nemají vůli se hrnout do zrealizování zásob, navíc když jsou pořád používány zastaralé kategorie geologických zásob A, B, C1 C2 bez zajištění kompatibility s mezinárodně uznávanými standardy PERC a JORC. Je tedy pro ně daleko přijatelnější varianta tzv. „ubírat zásoby z objemů vypočtených a KKZ, či KPZ schválených zásob opírající se o výsledky závěrečných zpráv z minulého století. Pokud by došlo k výraznému zjednodušení procesu (pouze mnohdy jednoduchý přepočet zásob) a zároveň by se plnohodnotně naběhlo na moderní uznávané standardy a výkaznictví zásob PERC a JORC, pak by to i pro těžební organizaci mělo nějaký smysl. Dalším vysvětlením může být i verze, že těžební organizace omylem vykazují celkové bilanční zásoby za zásoby vytěžitelné.

Těžba a spotřeba stavebního kamene (SK) v posledních deseti letech markantně roste. U stavebního kameniva tak výrazně rostou ceny (v průměru za poslední rok o 30–35 Kč/t) a navíc jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobní frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm, zejména pak kvalitní štěrkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem však může

být reálná disponibilita zásob vstupních surovin, která se významně snižuje. Spotřeba stavebních surovin je obecně úměrná životní úrovni, tzn. ekonomické vyspělosti státu. Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají, u SK (drceného kameniva) se výrazně prodražují a rovněž jsou nedostatkové výrobní frakce DDK 0/4 mm, 2/4 mm, 2/5 mm a 4/8 mm a výrobní frakce HDK 8/11 mm, 11/16 mm, 16/22 mm, 8/16 mm, 16/32 a 32/63 mm, zejména pak kvalitní šterkodrtě a drtě do drážních těles a kolejových loží.

Od roku 1989 nedošlo k otevření žádných nových ložisek SK, vyjma zpočátku lokálních písňů pro podsypové a zásypové materiály, později velkokapacitních písňů a šterkoven, které po důkladnější technologické úpravě produkují kvalitní betonářské a maltové šterkopísky a písny. Takže na rozdíl od kamenolomů, kdy nedošlo k otevření žádného nového ložiska, přeci jenom otvírky nových písňů byly zahajovány. Většina těchto ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Rozvoj těchto ložisek se odehrával zejména v rámci stanovených DP, a to dle možností v postupném rozšiřování a zahloubení v rozsahu platného rozhodnutí do maximálního hospodárního vyčerpání všech zásob. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam těžeb na ložiskách nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písňů a šterkopísky a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR.

V poslední době přerostl problém nedostatku vstupních surovin z čistě resortního stavebního do celospolečenského problému, takže se mu pravidelně věnují i média. Na problém nedostatku kameniva, kapacit lomů a písňů, problematiku schvalování receptur asfaltových směsí v laboratořích ŘSD ČR v Praze (přesněji „zkoušek typu“- dále jen ZT) a průkazních zkoušek betonů přesně poukazují i odborníci ŘSD z úseku kontroly kvality staveb Ředitelství silnic a dálnic a odborníci SŽ, s.p. Neutěšená situace je se zásobováním výroben stavebních hmot (betonárky, obalovny) těženým a drceným kamenivem. Pokud lze soudit dle schvalovaných ZT, situace se poslední dobou vyostřuje, místy je kritická. Již v druhé polovině loňského roku začínala v některých „stavebně exponovaných“ oblastech státu velká a jen stěží uspokojitelná poptávka po kamenivu. Z pohledu laboratoř ŘSD ČR se nedostatek kameniva projevuje předkládáním rostoucího počtu stejných druhů schvalovaných směsí pro obalovny, lišících se pouze kamenivem.

Bohužel i tyto zdroje se postupně vyčerpávají a nové zdroje pro plánované využití naráží na velké komplikace. Celkově dle aktuálního vyjádření Ředitelství silnic a dálnic ČR je jednoznačně nedostatek kvalitního HDK do asfaltových směsí, nedostatek vhodné frakce 0/4, 2/4, 4/8 a 8/16 mm do betonů, neúnosně dochází ke kombinaci mnoha různých kameniv v asfaltové směsi, nejsou zajištěné potřebné objemy kvalitního kameniva pro obalovny a betonárky. Rovněž počet reklamací i cena prací rostou úměrně s tím, jak ubývá kvalitního přírodního kameniva. Ředitelství silnic a dálnic ČR zaznamenává stále větší počet reklamací, v současnosti jde již o desítky dopravních staveb. Konkrétně za rok 2020 ve srovnání s minulými lety byl zaznamenán jejich nárůst o 20-30 %. Navíc podle statistik ŘSD ČR budou náklady na opravy defektů vozovek po letošní zimě možná až dvojnásobné ve srovnání s (před)loňskou sezónou, neboť jen na opravy silnic první třídy bude třeba vynaložit téměř půl miliardy korun, po sezóně 2020 to bylo cca 270 milionů Kč. Jedním z hlavních důvodů je právě to, že ubývá kvalitního kameniva do asfaltových směsí. Stále více tak dochází například k situacím, kdy dodavatel, aby splnil předepsané kvalitativní parametry, musí míchat kamenivo ze dvou či více zdrojů, což zvyšuje logistickou náročnost a tím podstatně i výslednou cenu prací a také koncovou cenu suroviny.

Pro výrobu betonových a asfaltových směsí, které tvoří nejvíce zatěžované svrchní obrusné vrstvy vozovky, se tradičně používá kvalitní „primární“ těžené a drcené kamenivo z písňů a z kamenolomů. Rozsáhlá stávající a plánovaná stavební činnost nové silniční infrastruktury a opravy existujících dálnic a silnic I. třídy (např. modernizace dálnic, dostavba D47, dále výstavba dálnic D49, D55 a další významné stavby) vyžadují vzhledem k plnění přísnějších norem ČSN EN čím dál více velmi kvalitní těžené a drcené kamenivo, kterého bohužel na trhu ubývá. Jenom kvalitním kamenivem vybudovaná silniční a železniční infrastruktura může být bezpečná, mechanicky odolná a trvanlivá.

Drážní kamenivo zrnitostní frakce 32/63 mm třídy BI má tak specifické požadavky, že ne každý lom dokáže tuto frakci vyrobit. Některé lomy mají osvědčení na frakci 0/32 mm, ale nemají osvědčení na frakci 32/63 mm třídy BI. Je to dáno hlavně tím, že drcené kamenivo frakce 32/63 mm třídy BI musí splňovat velmi přísné kritérium ve zkoušce drtitelnosti v rázu a odolnosti proti drcení (tzv. otluk). Navíc, těmto přísným kritériím nevyhoví celé ložisko, ale jen jeho určité partie. Proto každé osvědčení, které je vydané, obsahuje vždy přesně specifikované partie ložiska, které požadavky splní tak, aby byla zaručena maximálně možná kvalita kameniva. Tyto velmi přísné kvalitativní podmínky stanovuje příslušný předpis. K 1. 1. 2021 nabyly účinnosti nové Obecné technické podmínky (OTP) „Kamenivo pro kolejové lože železničních drah“, které nahrazují OTP čj. 59110/2004-O13 ve znění změny č. 1 čj. 23155/06-OP účinné od 1. srpna 2006, a které podporují zajištění dlouhé životnosti kameniva v drážních stavbách. Pokud by tyto parametry nebyly dodrženy, hrozí degenerace kameniva a snižuje se hlavně bezpečnost provozovaných tratí, kdy tento jev může zapříčinit fatální následky včetně ztrát na lidských životech.

Další třídou kameniva, která se začne v brzké budoucnosti pro drážní stavby používat, je kamenivo frakce 32/63 mm nejvyšší třídy kvality B0. Jedná se o kamenivo pro vysokorychlostní železnici. V rámci ČR jsou již připravovány projekty na výstavbu vysokorychlostní železnice s návrhovou rychlostí 350 km/hod. U všech tratí od rychlosti 200 km/hod. do rychlosti 350 km/hod. bude nutno použít kamenivo frakce 32/63 mm třídy B0. Zatím navržená kritéria nejsou schválená, jedná se o návrh a není ani znám počet lomů, které vyhoví novým kritériálnímu požadavkům na třídu B0. V každém případě požadavky na toto kamenivo budou enormní, protože je uvažováno pouze s novým drceným kamenivem, a to z důvodu bezpečnosti provozu při vysokých rychlostech. Současná přísná kritéria pro využití kvalitního drceného kameniva pro výstavbu železničních koridorů, které budou součástí evropské železniční sítě v ČR (VRT na trase Praha-Drážďany), splňuje pouze 18 kamenolomů, z toho 8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. t kvalitní suroviny třídy BI (v lepším případě B0 - zdroj: Ing. Jan Čihák, SŽ, s.p.: Novelizace OTP Kamenivo pro kolejové lože, odhad spotřeby kameniva, 2019). V této souvislosti je rovněž potřeba dodat, že tato skutečnost reprezentuje aktuální stav vzhledem k rozptýlenosti a připravenosti lomů dobývat tyto zásoby kamene. Ne vždy během rozvoje jednotlivých těžebních lokalit totiž surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu a postupu těžby. I z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro tento sektor značně problematické.

Dalšími faktory, které bezprostředně ovlivní samotnou realizaci a dodávky těchto drážních materiálů, mohou být hlavně neúměrná dopravní zátěž v místech zásobování současných a budoucích staveb koncentrovaná z malého počtu těžebních míst (někdy i jediného) i na poměrně velké vzdálenosti při významném úbytku těchto přírodních zdrojů. Dalším faktorem je dispozice a vhodné podmínky pro nakládku drážních šterků, tj. vlečkový provoz, kyvadlová doprava do míst železničních překladišť, mezioperační nakládka, možnosti v uskladnění velkých objemů v jednom místě, komplikovaný provoz na vedlejších tratích z titulu rozpojování ucelených vlakových souprav. Dalším faktorem jsou požadavky drážní výstavby na velké objemy materiálů za krátké časové období (výluky na trati, drahé manipulační a pracovní stroje pro operace v konstrukčních vrstvách kolejových loží obecně), požadavky na kamenivo od jednoho dodavatele pro celé úseky (různorodost kameniva, tj. čediče, droby, granity apod.) a v neposlední řadě vybavenost výrobní technologií, která umožní v požadovaném čase vyrobit drážní kamenivo frakcí 32/63 mm pro tzv. kolejový svršek a 0/32 mm pro kolejový spodek. Dosažitelnost rozpadu výrobního procesu při využití minimálně požadovaného dvoustupňového drcení je cca 40 % frakce 32/63 mm a 60 % frakce 0/32 mm. Pro 1 běžný metr jednokolejného železničního tělesa je zapotřebí v průměru 4 t kameniva pro kolejový svršek a 4 t pro kolejový spodek.

Každý kamenolom se liší petrograficky, jakostní kvalitou a rovněž technologicko-úpravářským zázemím, podmínkami dobývání, geologicko-strukturními podmínkami a územně ekologickými podmínkami. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobní produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Každý kamenolom

je specifický svojí petrologickou charakteristikou a jakostně technologickou kvalitou suroviny a tím pádem s ohledem na technologické možnosti úpravy této suroviny z toho vyplývající možné výrobní produkce, uplatnitelné na trhu. Fyzikálně-mechanické vlastnosti hornin velmi ovlivňují náročnost zdobňovacích procesů v průběhu úpravy nerostných surovin. Mezi nejvýznamnější fyzikálně-mechanické vlastnosti patří drtitelnost a abrazivnost zpracovávaného materiálu. Pracovní index W_i a index abraze A_i jsou velmi důležitým kritériem při rozhodování o volbě způsobu drcení. Nevhodně zvolená technologie může zásadním způsobem ovlivnit celkové náklady na úpravu, zejména náklady na energii a náklady na výměnu pracovních elementů strojů. Jaké vlastnosti má kamenivo vykazovat, stanovují příslušné normy ČSN EN. Zahrnují skupinu vlastností, které jsou dány horninou a jejichž změny se vymykají reálným možnostem dodavatelů kameniva jak po stránce finanční, tak po stránce technické. Takovými jsou zejména obsah síry, mrazuvzdornost, trvanlivost, nasákavost, pevnost, ohladitelnost, Micro-Deval, drtitelnost v rázu, měkká zrna, cizorodé částice mineralogického charakteru a částečně i otlukovost.

Nikoliv každý petrografický typ horniny z drceného a těžného kameniva lze používat např. do vysokopevnostních a konstrukčních betonů, či do obalovaných asfaltových směsí apod. Např. drcené vápence se tedy hodí zejména do podkladových vrstev, zejména když splní čl. 5, odst. 5.2 Odolnost hrubého kameniva proti drcení, čl. 5.5 Nasákavost a čl. 7.3 Odolnost proti zmrazování a rozmrazování dle normy ČSN EN 13242 + A1 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace) a dále dle ČSN EN 13285 (Nestmelené směsi - Specifikace). Drcený kámen ze sedimentárních vápenců se v ČR do konstrukčních betonů nepoužívá. V žádném případě drcené vápence se nepovolují a nepoužívají jako kamenivo pro kolejová lože a zejména do konstrukčních betonů, a to z důvodu potenciálního obsahu nežádoucích hornin a minerálů (rohovců a SiO_2), které jsou náchylné na alkalicko-křemičitou reakci. U kameniva, zejména pro použití do betonu, je sledována odolnost proti alkalicko-křemičité reakci.

U kameniva používaného do asfaltových technologií se sleduje přílnavost pojiva (asfaltu) ke kamenivu, protože jinak se musí do směsi přidávat aditiva, když se za nejvhodnější typy považují bazické horniny. Přílnavost asfaltu ke kamenivu se snižuje s klesající alkalitou v přibližně následujícím pořadí: vápence → dolomity → čediče → gabra → droby → znělce → diority → žuly → ryolity → porfýry a porfýrity.

V současné době ubývá zásob na ložiskách stavebních surovin povolených k jejich vydobytí. Velká část výhradních ložisek nevyhrazených surovin se blíží ke svému dotěžení. Zvyšuje se sice podíl recyklovaných výrobků, ty však nejsou jakostně vhodné pro standardní aplikace v liniových stavbách. U těchto recyklátů nelze dosáhnout požadovaných technologických vlastností. Recykláty lze s výhodou využít jako doplňkový materiál pro mnoho staveb, nikoli však jako materiál stěžejní. Zvyšování podílu recyklovaných materiálů při stavbách je kvůli stále silnějšímu důrazu na cirkulární ekonomiku důležitým tématem. Avšak nejsou dostatečné objemy recyklátů vyrobených ze stavebních a demoličních odpadů. Postupné nahrazování primárních nerostných surovin recykláty má však i své limity dané tím, že řada aplikací ve stavební výrobě vyžaduje velmi kvalitní kamenivo z primárních zdrojů (např. vysokopevnostní betony, svršek železničního lože apod.). Po recyklaci musí kamenivo splňovat technické požadavky na zrnitost, obsah drobných částic, obsah jemných částic, tvar zrn, zaoblenost hran, obsah cizorodých částic, ale i zkoušky na pevnost, nasákavost, mrazuvzdornost, podíl břídlíčnatých zrn, rozpad čediče, a to z důvodu předpokladu zachování původních mechanicko-fyzikálních vlastností, které by měly být neměnné. Celkově technologické vlastnosti recyklovaných materiálů také v některých aspektech nemohou splňovat nároky kladené na přírodní materiály (např. pevnost v tlaku, otlukovost, nasákavost, mrazuvzdornost atd.), a tak je jejich možnost uplatnění výrazně omezena.

Velmi náročná je technologická úprava a hygienický rozbor stavebně demoličních odpadů (SDO), který prodražuje prodejní cenu recyklovaného materiálu a tím pádem jeho uplatnění na trhu je oproti primárním zdrojům omezenější. Recyklace z SDO a z kameniva kolejových loží má svou další stinnou stránku v tom, že jsou proti těžbě a úpravě SK náročnější na energii a zejména vyšší spotřebu vody. A to zvláště v této době, kdy spotřeba vody stále roste, ale její zdroje více ubývají z důvodů klimatických

změn. U recyklované materiálu SDO je bezpodmínečně nutná kontrola vyluhovatelnosti, vzorkování nezávislým subjektem a zavedení povinné frekvence vzorkování. Rovněž dlouhodobě realizovaná recyklace kameniva získaného z kolejového lože může probíhat jen v případě, že současná zrnitost a tvarový index, otlukovost, ořezuvzdornost a pevnostní charakteristika vyhovuje přísným jakostním a technologickým požadavkům a vlastnostem třídy B0 a BI, popř. BII. Mnohem častější je ale postup drcení kameniva na menší frakci, kterou lze využít pro stavbu konstrukční vrstvy železničního spodku, pro podkladní vrstvu silničních staveb či jako obsyp při uzavírání skládek či rekultivaci území. V praxi se původní „šterk“ ze šterkového lože rekonstruovaných tratí už řadu let používá, v optimálním případě pouze z cca 60–70 %, a to výhradně na železniční spodek vrstvy frakce 0/32 mm na zcela nových stavbách. Nikoliv však zpětně se uplatňuje recyklát svršku kolejového lože frakce 32/63 mm, tam je zapotřebí 100 % čerstvou primární surovinu z kamenolomu, obdobně jako cca 30 % zcela nové frakce 0/32 mm do kolejového spodku. Zbytek předrcené frakce 32/63 mm a 0/32 mm jsou frakce na DDK pro silniční stavitelství, popř. do betonů, a zejména odpad.

Těžba a spotřeba šterkopísků na území Zlínského kraje a vlastně i ČR v posledních 8 letech markantně roste. U stavebního těženého kameniva také výrazně rostou ceny (v průměru za poslední rok o 15–25 % za 1 t) a navíc jsou nedostatkové výrobové hrubé frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem však může být reálná disponibilita zásob vstupních surovin, která se významně snižuje.

Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají a u těženého kameniva je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm. Právě v současné době vzrostla poptávka po kvalitní šterkopískové surovině s hrubší granulometrií (4/8, 8/16, 16/32 mm), jelikož většina v současnosti využívaných ložisek produkuje převažující písčitou frakci 0/4 mm na úkor frakce hrubé. Ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd vzrostly od let 2018–2019 minimálně o cca 15 až 25 %.

Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam těžeb na ložiskách nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a šterkopísků a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Bohužel, i tyto zdroje se postupně vyčerpávají a nové zdroje pro plánované využití naráží na velké komplikace.

Podle platných právních předpisů nové výhradní ložisko nevyhrazeného nerostu již nemůže být stanoveno, i když v řadě případů se jedná o ložiska významnější z hlediska využití a ekonomiky, než je tomu u mnohých výhradních ložisek. Vyrůstající hospodářský význam tak kromě výhradních ložisek zaujímají poslední dobou ložiska nevyhrazeného nerostu. Tato nadějná ložiska, zejména stavebních surovin, je velmi obtížné implementovat do územně-plánovací dokumentace (např. zásad územního rozvoje) zvláště, když jsou nevyužívaná/rezervní. Do budoucna lze předpokládat, že tento rozpor bude narůstat jednak dotěžováním výhradních ložisek a deficitem surovin na trhu, ale i pokrokem v oblasti těžby a zpracování nerostných surovin. Až do roku 1991 (významná) ložiska nevýhradní nerostné suroviny vhodné kvality a kvantity byla prohlášena za „vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství“, a tedy výhradní, jak určoval tehdy platný horní zákon. Po 20. 12. 1991, tj. po nabytí účinnosti zákona č. 541/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), kdy se nově vymezená ložiska nevyhrazených nerostů – stavebních surovin (šterkopísky, stavební kámen, kámen pro hrubou kamenickou výrobu, cihlářské suroviny) nemohou stát ložisky výhradními a jsou tudíž součástí pozemku (§ 7 horního zákona), státní orgány rezignovaly na jakékoliv investice v oblasti vyhledávání nevyhrazených nerostů. Od roku 1991 nově vyhledaná a prozkoumaná ložiska nevýhradních nerostných surovin vždy tvoří nevýhradní ložiska.

Velkým problémem při využívání ložisek nevyhrazeného nerostu jsou nepřiměřené až výrazně znevýhodněné podmínky odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu (ZPF), zejména

ložisek stavebních surovin (šterkopísků apod.), oproti totožným činnostem v případě využívání výhradních ložisek nevyhrazeného nerostu ve stejných geologicko-ložiskových a environmentálních podmínkách. Nepřiměřenost spočívá především v neúměrně vyšších jednorázových odvodech při zohlednění ekologické váhy vlivů jednotlivých faktorů životního prostředí (v některých případech i 10× až 15× vyšších). Pískovnám z ložisek nevyhrazeného nerostu, jejichž těžba není jen doplňkovou záležitostí, ale na celkové produkci se poslední dobou podílí zhruba 45-47 % ze všech využívaných ložisek šterkopísků v ČR, přitom právě náleží největší podíl s nízkou životností zásob. Výše těchto odvodů je v současné době pro naprostou většinu nevýhradních ložisek šterkopísků likvidační. Jedná se o ta ložiska, která jsou těžena „z vody“ a na nichž ani technické řešení ani legislativa neumožňuje jejich zpětnou rekultivaci na ornou půdu.

Navíc, „přemístitelné záměry“, jako jsou sklady, logistické areály, rezidenční, komerční a skladovací plochy atp., jsou umísťovány na území s tou nejcennější půdou (I. a II. třída ochrany). Zemědělská půda je sice cenným zdrojem, ale prohrává při střetech s průmyslem, a to daleko více než s těžbou nerostných surovin. Výstavba na zelené louce přináší méně komplikací, a především je rychlejší než revitalizace brownfieldů. Tyto stavby „na zelené louce“ s sebou přinášejí rizika. Jedná se především o rozšíření zastavěných ploch, což v důsledku znamená ubývání zemědělské půdy, ohrožení ekosystémové stability, dále zvyšování intenzity dopravy vlivem dojíždění do zaměstnání nebo logistickými procesy apod.

Zvyšuje se sice podíl recyklovaných výrobků, ty však nejsou jakostně vhodné pro standardní aplikace v liniových stavbách. U těchto recyklátů nelze dosáhnout požadovaných technologických vlastností. Recyklované kamenivo má typicky daleko horší kvalitativní vlastnosti a jeho použití ve svrchních, a nejvíce zatěžovaných vrstvách pozemních komunikací, je technologicky velmi omezené či mnohdy zcela vyloučené. Recykláty lze s výhodou využít jako doplňkový materiál pro mnoho staveb, nikoli však jako materiál stěžejní. Zvyšování podílu recyklovaných materiálů při stavbách je kvůli stále silnějšímu důrazu na cirkulární ekonomiku důležitým tématem. Avšak nejsou dostatečné objemy recyklátů vyrobených ze stavebních a demoličních odpadů. Podle Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů ČR využití recyklátů ve stavebnictví sice stoupá, nicméně jeho tempo je poměrně pomalé. Z dat asociace dále vyplývá, že například v období let 2007-2011 dosahoval poměr produkce recyklátů k produkci přírodního kameniva a šterkopísků hodnoty kolem 4 %. V letech 2017–2019 to už bylo 13,5–15 %, což je nárůst na triapůlnásobek.

Postupné nahrazování primárních nerostných surovin recykláty má však i své limity dané tím, že řada aplikací ve stavební výrobě vyžaduje velmi kvalitní těžené a drcené kamenivo z primárních zdrojů (např. vysokopevnostní betony, svršek železničního lože apod.). Po recyklaci musí kamenivo splňovat technické požadavky na zrnitost, obsah drobných částic, obsah jemných částic, tvar zrn, zaoblenost hran, obsah cizorodých částic ale i zkoušky na pevnost, nasákavost, mrazuvzdornost, podíl břídlíčnatých zrn, a to z důvodu předpokladu zachování původních mechanicko-fyzikálních vlastností, které by měly být neměnné. Rovněž opakovaným použitím recyklovaného kameniva ztrácí své požadované kvalitativní vlastnosti. Z tohoto důvodu mnoho staveb vůbec ani nepřipouští recykláty a důsledně vyžaduje využití primárních surovin. Část stavebních surovin se samozřejmě dá nahradit recyklacemi, ale jen omezená část. Firmy na kritickou situaci s nedostatkem primárních surovin reagují právě tak, že kamenivo nahrazují recyklovanou suti ze zbouraných staveb. Užití takového betonu má však svá omezení. Stavební normy umožňují použít jen omezené množství recyklovaných materiálů, pro velmi namáhané dopravní stavby je využití recyklátu vyloučeno úplně. V praxi se postupně uvádí takzvaný rebetong, což je beton ze stoprocentní stavební suti bez přírodního kameniva, který má v podstatě neomezený recyklovatelný cyklus. Recyklát musí být především hygienicky a ekologicky nezávadný. Rebetong s certifikovaným systémem řízení výroby ve třídách C 12/15 XO až C 25/30 XC4, XD2, XF1, konzistence S1-S4 je proto svými užitnými vlastnostmi náhradou některých konvenčních betonů pro běžné betony nižších a středních tříd. Rebetong, má nižší koeficient tepelné vodivosti, což snižuje spotřebu energie budovy. Největší překážkou rychlejšího a většího rozšíření betonu z recyklovaného kameniva je

omezení v platných evropských a národních technických předpisech, které povolují jeho použití do betonu pouze ve velmi omezené míře. Rebetong však doposud nebyl z důvodů vysokých nároků a vyšších technických požadavků na dynamické a statické namáhání v praxi odzkoušený. Zejména jeho pevnostní stabilita v dlouhodobém měřítku. Rovněž nejsou vyčíslené celkové náklady na jeho výrobu.

Celkově většina současných zdrojů štěrkopísků a drceného kameniva byla otevřena ještě před rokem 1989, v lepším případě některá ložiska štěrkopísků v 90. letech minulého století. U většiny velkých zdrojů štěrkopísků je jejich reálná životnost 7–15 let. Z toho vyplývá, že pokud by byl nyní hned zahájen proces „oživení“ některého podstatného ložiska těženého kameniva, jeho uvedení do těžby lze předpokládat v letech 2027–2035 nejdříve, kdy už bude mnoho stávajících ložisek neaktivních. Bez nějaké podstatné změny v nastavení všech kroků – včetně těch legislativních – umožňujících využití ložisek těženého kameniva, k tomuto „kritickému“ stavu nepochybně dojde. Průmyslové osvojování ložisek nerostných surovin je zpravidla velmi nákladné a je spojeno s velkým rizikem vyjádřeným rozdíly mezi vyhodnocenými předpoklady a finančními, případně jinými ekonomickými výsledky, a důsledky jejich využívání. Výsledky ekonomického vyhodnocení a finančního ocenění musí poskytnout potenciálním investorům důkazy o ekonomické životaschopnosti projektu, předpokládané míře zisku, vyplývající z realizace investičních záměrů, které se nabízejí. Bohužel, současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům nalézt potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů, tj. geologických průzkumů, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely. Velmi složitý a zdlouhavý je průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů a už se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Proto v některých lokalitách ČR **vzniká nerovnovážný stav mezi poptávkou a nabídkou, zejména surovin potřebných pro stavebnictví**. Faktory, které ovlivňují tento stav, jsou mimo jiné často obtížně řešitelné střety zájmů mezi vlastníky pozemků a těžaři, naplnění velmi přísných požadavků týkajících se zájmů ochrany a přírody i ostatních dílčích složek životního prostředí (zejména ochrany ZPF a zdrojů podzemní vody), vznik obecně negativní zkušenosti veřejnosti s těžbou nerostných surovin. K tomuto nežádoucímu vývoji přispívají i mediální kampaně, které často již v průběhu správního řízení o povolení dobývání ložiska prezentují jakoukoliv nepřipustnost těžby za jakýchkoliv podmínek v dané konkrétní lokalitě, bez možnosti konfrontace a aplikace kompromisních návrhů.

5.1.8 Problém nedostatku kameniva, kapacit lomů a pískoven, při schvalování receptur asfaltových směsí v laboratořích ŘSD ČR v Praze (přesněji „zkoušek typu“ - dále jen ZT) a průkazních zkoušek betonů

Již roky trvá neutěšená situace se zásobováním výroben stavebních hmot (betonárky, obalovny) kamenivem. Pokud lze soudit dle schvalovaných ZT, situace se poslední dobou vyostřuje, místy je kritická.

Již v druhé polovině loňského roku začínala v některých „stavebně exponovaných“ oblastech státu velická a jen stěží uspokojitelná poptávka po kamenivu (příklad takové oblasti Královéhradecký a sousední Pardubický, Zlínský kraj apod). Z pohledu laboratoří ŘSD ČR se nedostatek kameniva projevuje předkládáním rostoucího počtu stejných druhů schvalovaných směsí pro obalovny, lišících se pouze kamenivem.

Problémy se promítají na obalovny, ale rovněž se to týká i výroby betonu. Betonáři stále častěji schvalují receptury se záměnou kameniva z jiného zdroje. Vzhledem ke zvýšené poptávce v některých regionech (zejména ve Zlínském, Jihomoravském, Královéhradeckém a Pardubickém regionu) musí být velká betonárna a také obalovna zásobována místo obvyklého jednoho zdroje pro HDK (hrubé drcené kamenivo) a DDK (drobné drcené kamenivo) i ze dvou zdrojů pro DDK, a dokonce až ze tří lomů pro HDK, přičemž ani všechny zdroje HDK a DDK nemusí být totožné. Vede to ke schvalování zbytečného

množství shodného druhu asfaltových směsí s různými nedostatky vynucenými variacemi jednotlivých dávkovaných frakcí kameniva z různých lomů (jednou je fr. 4/8, 8/16 mm z lomu „A“, ostatní HDK z lomu „B“, jindy je ve ZT HDK poskládáno z lomů „A až C“...). Někdy ani to nestačí a objevují se i situace, kdy z důvodu nedostatku kameniva není obalovna schopna zásobovat stavbu dálnice/silnice z nasmlouvaných zdrojů kameniva sama celý den po delší období, takže dopoledne se pokládá směs z jedné obalovny s jedním HDK, odpoledne směs z jiné obalovny s HDK z jiných zdrojů. A na každé obalovně navíc vždy podle ZT, pro kterou se právě podařilo naakumulovat na skládkách obalovny potřebnou zásobu frakce alespoň na pár dní výroby. Stávající skládky (počet kójí) pro kamenivo pochopitelně nemohou stačit, je nutné je rozšiřovat (ne všude to jde), roste nebezpečí náhodné záměny kameniva či dokonce nebezpečí záměrné záměny HDK (aby nebylo nutno zastavit výrobu).

Kritická je situace také u frakcí 8/11, 8/16 a 11/22 mm apod. Nejčastější akcí je totiž výměna původní obrusné vrstvy komunikací. Dnes jde nejčastěji o typ asfaltové směsi SMA 11, ve kterém bývá cca 46-55 % právě této frakce, zatímco ostatní frakce jsou zastoupeny zřetelně méně. Každá asfaltová směs je do jisté míry originálem, a proto nelze očekávat její stejnou životnost. To se ke konci životního cyklu na dálnici začne projevovat zbytečnými problémy s údržbou. Potom se stane, že pár set metrů asfaltové obrusné vrstvy položených dle jedné receptury nutně potřebuje provedení souvislé údržby již nyní, navazující kratší úsek vydrží až napřesrok. Rovněž vizuální stránka věci nebude optimální.

Zatímco dosud si obalovna asfaltových směsí v oblasti kameniva běžně vystačila se dvěma až třemi vstupy (z jednoho lomu filer (mletý vápenec), z druhého HDK + DDK, případně ještě výjimečně z třetího zdroje-písku DTK – drobné těžené kamenivo), dnes se léta zaběhnuté schéma zásobování obaloven a betonáren kamenivem mnohde mění. Léta neřešené problémy s nízkými ročními limity těžby, hygienickými omezeními při těžbě, omezeními s dopravou kameniva z lomu, problémy s obcemi, chalupáři, různými ekologickými spolky z druhého konce republiky, místními iniciativami či dokonce referendy, nemožností rozšířit těžbu či dokonce otevřít nový lom, problémy s malými kompetencemi báňského úřadu, legislativou, územními plány, dopravou většího množství kameniva z lomů a pískoven přes blízkou vesnici, problémy z hlediska krajiny, atd ... se v posledních letech potkávají se zvýšenými prostředky státu vkládanými do dopravní infrastruktury a snahou o urychlení výstavby, což problém dále více a více eskaluje. Situaci samozřejmě dále vyhrcojuje souběžně probíhající komerční výstavba, se kterou se státní zakázky dělí o stejné přírodní zdroje. Výsledkem je rostoucí cena (nejen) kameniva HDK, DDK, DTK, jeho trvalý nedostatek, zejména pak chronický nedostatek některých frakcí, nerovné postavení mezi lomem, pískovnou a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se v nedodržování předepsané zrnitosti kameniva, problémy s reklamami vůči lomům... Ale ani postavení lomů a pískoven v tomto systému není záviděníhodné. Z tohoto důvodu se touto problematikou čím dál více zabývá Těžební unie, Český geologický ústav, Zaměstnavatelský svaz důlního a naftového průmyslu, Sdružení pro výstavbu silnic ŘSD a SŽ s.p. apod.

K nedostatku zrnitostních frakcí patří dále problematika, která je charakterizována aktuálním stavem roztěženosti každého ložiska stavebního kamene a štěrkopísků ve vazbě na objemové možnosti těžby a nízkých disponibilních zásob na jednotlivých těžebních horizontech (etážích), ověřenými fyzikálně-mechanickými vlastnostmi horniny např. podle kritérií splnění požadavků na parametry definované normovými požadavky ČSN EN pro jednotlivé stavební účely, dále výběrem částí ložiska splňující výhradně hlavní kritéria použitelnosti horniny pro nejnáročnější stavební účely (výroba živých a betonových směsí, MZK) a v neposlední řadě partiemi ložiska vyloučenými pro vysokou míru zahlinění, výklizem a nevhodnými technologickými vlastnostmi (zejména nasákavost, jílovitost, humusovitost, mrazuvzdornost, otlukovost LA, alkalicko-křemičitá reakce, krychelná pevnost, zrychlená ohladitelnost PSV apod). Dále problematika nedostatku je rovněž charakterizována variabilitou technologických operací v rámci celého procesu úpravy kameniva a technologickou úrovní vybavenosti technologického zařízení, s možností nasazení doplňkových technologií na bázi mobilních úpraven kameniva a samozřejmě i strukturou a požadavky na materiálovou skladbu odběratelů a časový souběh pro jejich uvedení na stavební trh do místa spotřeby. Taková výrobní řada má určitou variabilitu

v nastavení výrobního procesu a nelze ji příliš měnit. Na výstupu pro zákazníky má potom každá frakce určitý procentuální poměr zastoupení v křivce zrnitosti. A tady už to jde obvykle do střetu výrobních možností každé pískovny a lomu versus požadavky stavebního trhu v určitém časovém rozpětí a skladbě požadovaného sortimentu. A když se zásobuje několik obaloven a betonáren a mají souběžné požadavky, tak potřebné výrobní frakce většinou nelze spolehlivě dodat.

Výsledkem je mnohdy neúnosná situace, a to pro všechny zúčastněné strany, jak pro zhotovitele, tak pro investora. Obalovny se nemohou plně spolehnout na dodávku z jednoho lomu, musí poptávat další možnosti. Ne vždy se jim podaří uzavřít smlouvu na dodávku potřebného množství kameniva a zajištění dodávek nad nasmílované množství je problémem. Vyhrát za této situace jako stavební firma větší objem zakázek, než bylo plánováno, proto nemusí být zas až taková výhra, jak se na první pohled jeví. Firmy, které nevlastní svoji obalovnu, mají na některých místech problém se zajištěním dodávek asfaltové směsi (lom není schopen navýšit obalovně dodávky, proto obalovna ve stavebně exponovaných lokalitách nemá další capacity). To vede k převážení směsi na delší vzdálenosti, ke zbytečnému ničení komunikací těžkou dopravou, škodám na životním prostředí díky vyšší uhlíkové stopě CO₂ a díky nutným vyšším teplotám při výrobě asfaltové směsi přepravované na delší vzdálenosti, k většímu riziku nedostatečného ztuhnutí asfaltové směsi vychladlé při dlouhé dopravě. Díky neuspokojivé situaci na trhu s kamenivem vznikají další celospolečenské škody.

Poslední dobou je čím dál větší snaha uplatnit zejména křemenné vápence ze stávajících karbonátových ložisek jako drcené kamenivo (viz ložiska Kozolupy-Čerínka, Loděnice-lom Branžovy, Mořina apod.) např. pro saturaci staveb na R6. Tyto se však zejména uplatňují do podkladových vrstev dle normy ČSN EN 13242 + A1 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace a ČSN EN 13285 Nestmelené směsi – Specifikace. Lze je tedy použít, když splní podmínky ČSN EN 13 242+A1, čl. 5 – zejména 5.2 (Odolnost hrubého kameniva proti drcení), 5.5 Nasákavost a čl. 7.3 Odolnost proti zmrazování a rozmrazování). Drcený kámen ze sedimentárních vápenců se obecně v ČR do konstrukčních betonů nepoužívá. V žádném případě drcené vápence nelze uplatňovat do konstrukčních betonů, a to z důvodu potenciálního obsahu nežádoucích hornin a minerálů (rohovců a SiO₂), které jsou náchylné na alkalicko-křemičitou reakci. Nicméně, v roce 2021 se vydala tzv. zkušební receptura s využitím vápenců do konstrukčních betonů za podmínek vyhovujících výsledků průkazných zkoušek betonů, a to pro konkrétní stavby (např. Dálnice D6-přeložka Krupá). Platnost průkazných zkoušek je stanovena na dva roky obecně pro jakékoli kamenivo (i s minimální alkalickou rozpínavostí). Drcené vápence se v žádném případě nepoživají jako kamenivo pro kolejová lože dle OTP a ČSN EN 13 450.

K nedostatku zrnitostních frakcí patří zejména problematika, která je charakterizována těmito aspekty:

- a) Aktuální stav roztěženosti každého ložiska stavebního kamene ve vazbě na objemové možnosti těžby na jednotlivých těžebních horizontech (etážích):

Pro tyto účely jsou nejdůležitější:

- A.3.4.1. ověřené fyzikálně-mechanické vlastnosti horniny např. podle kritérií splnění požadavků na parametry definované normovými požadavky ČSN EN pro jednotlivé stavební účely (zejména nasákavost, mrazuvzdornost, otlukovost LA, ohladitelnost PSV),
- A.3.4.2. partie ložiska vyloučené pro vysokou míru zahlinění, výkliz a nevhodné technologické vlastnosti (nevhodné na drtě pro obalovny, drážní šterkodrtě 0/32 kv, 0/63 kv, a šterky 32/63B1, B0),
- A.3.4.3. výběr částí ložiska splňující výhradně hlavní kritéria použitelnosti horniny pro nejnáročnější stavební účely (výroba živých a betonových směsí, kamenivo pro výstavbu železnic, zejména potom VRT).

- b) Variabilita technologických operací v rámci celého procesu úpravy kameniva a technologická úroveň vybavenosti technologického zařízení, dále možnosti v nasazení doplňkových technologií na bázi mobilních úpraven kameniva.

Pro tyto účely jsou nejdůležitější:

- skladba a typ výrobních zařízení, jejich řazení pro daný výrobní účel, stanovení počtu a druhu jednotlivých sekcí (např. počet stupňů drcení a třídění, a to i podle typu horniny a jejich fyzikálně-mechanických a technologických parametrů),
- dodržování technologické kázně a kapacitní výpočet úpravny,
- optimalizace technologických parametrů výrobního procesu,
- maximální a průměrný výrobní rozpad charakterizovaný výstupními zrnitostními charakteristikami a procentuálním podílem jednotlivých zastoupených zrnitostních frakcí kameniva určeným k jeho finálnímu třídění – ušlechtilá výroba v rozsahu, např. 0/22 mm s touto výrobní řadou (0/2 mm, 2/5 mm, 5/8 mm, 4/8, 8/11 mm, 11/16 mm, 16/22 mm). Taková výrobní řada má určitou variabilitu v nastavení výrobního procesu a nelze ji příliš měnit. Na výstupu pro zákazníky má potom každá frakce určitý procentuální poměr zastoupení v křivce zrnitosti. Takže např. při výrobě 1500 t/směnu (8 hod., z toho 6 hod. reálná výroba) vsázky do technologie a současné výrobě ostatních druhů kameniva zůstává pro finální výrobu na výstupu 0/22 mm např. jen (500 t).
- Rozdíly jsou tedy odvislé hlavně od technologického vybavení výrobní linky a možné variability v nastavení celého výrobního procesu. Takže celkové možnosti v rozpadu výroby jsou limitované právě vybavením a nastavením linky. Dále pak už jen časovým využitím během běžného roku a disponibilního časového fondu pro výrobu lomu.

c) Struktura a požadavky na materiálovou skladbu odběratelů a časový souběh pro jejich uvedení na stavební trh do místa spotřeby

Výsledkem je mnohdy neúnosná situace, a to pro všechny zúčastněné strany, jak pro zhotovitele, tak pro investora. Obalovny se nemohou plně spolehnout na dodávku z jednoho lomu, musí poptávat další možnosti, ne vždy se jim podaří uzavřít smlouvu na dodávku potřebného množství kameniva, zajištění dodávek nad nasmlouvané množství je problémem. Vyhrát za této situace jako stavební firma větší objem zakázek, než bylo plánováno proto nemusí být zas až taková výhra, jak se na první pohled jeví. Firmy, které nevlastní svoji obalovnu, mají na některých místech problém se zajištěním dodávek asfaltové směsi (lom není schopen navýšit obalovně dodávky, proto obalovna ve stavebně exponovaných lokalitách nemá další capacity). To vede k převážení směsí na delší vzdálenosti, ke zbytečnému ničení komunikací těžkou dopravou, škodám na životním prostředí díky nutným vyšším teplotám při výrobě asfaltové směsi přepravované na delší vzdálenosti, k většímu riziku nedostatečného zhutnění asfaltové směsi vychladlé při dlouhé dopravě. Díky neuspokojivé situaci na trhu s kamenivem vznikají další celospolečenské škody. To, co je zde popsáno pro obalovny, se ale týká i výroby betonu. Betonáři stále častěji schvalují receptury se záměnou kameniva z jiného zdroje. V poslední době přerostl problém nedostatku vstupních surovin z čistě resortního stavebního do celospolečenského problému, takže se mu pravidelně věnují i média.

5.2 Množství a dostupnost nerostných surovin

5.2.1 Těžitelné zásoby a jejich životnost

Reálná životnost stávajících ložisek nerostných surovin a jejich disponibilní zásoby, detailní analýza dlouhodobě vykazovaných zásob, pohybu zásob a to z poslední platné Bilance zásob ČR pro výhradní ložiska, dále z Evidence zásob ložisek nevyhrazených nerostů, z Přehledu zásob nerostů v dobývacích prostorech a na ostatních těžených ložiskách nevyhrazených nerostů a v neposlední řadě aktuální statistické výkazy Geo-V3 a HOR (MPO) 1-01. Věrohodnost dat by měla být vysoká, založená na zákonných povinnostech dotčených subjektů tato každoročně poskytovat. Životnost zásob bude vypočítána jednak z tzv. průmyslových zásob (tedy kategorie zásob bilančních prozkoumaných volných), jednak ze zásob z reálně vytěžitelných a ze zásob v „Plánech otvírky, přípravy a dobývání (POPD) a ze zásob dle PVL pro ložiska nevyhrazených nerostů. Životnost bude vztažena i na výkyvy v objemech odbytových ročních těžeb za posledních pět let a za posledních deset let, které mohou významně ovlivnit (zkrátit) životnost. Reálně vytěžitelné zásoby jsou v tomto případě nejvěrohodnějším a nejprokazatelnějším údajem, přibližují se reálnému stavu využití veškerých disponibilních zásob na ložiskách stavebních surovin. Za hranicí platných povolení hornických činností a ČPHZ nelze zásoby nevyhrazených nerostů považovat za jednoznačně vytěžitelné a uvažovat s nimi v dlouhodobých prognózách jako se zásobami se kterými může těžební společnost určitě počítat. Tyto zásoby lze považovat jen za zásoby „**evidované**“. Za evidované disponibilní zásoby jsou považovány zásoby „**reálně podnikatelsky vytěžitelné**“ v dobývacích prostorech, případně zásoby, které „společnosti mají zájem v budoucnu těžít“. Pokud se týče jejich objemu, znamená to většinou jakousi maximální těžební variantu, kterou organizace považuje v rámci DP za technicky realizovatelnou (jen v případě že HČ není povolena do vytěžení veškerých zásob v rámci DP). Evidované disponibilní zásoby ale zahrnují i zásoby, jejichž vytěžení je podmíněno výkupy pozemků a staveb (nebo dosažení dohody s jejich majiteli), případně vyřešení jiných závažných střetů zájmů. Výše evidovaných disponibilních zásob (uváděná ve státních koncepcích) tak neznamená automaticky jejich reálnou dostupnost z pohledu právního rámce ani z pohledu nastavení podnikatelského prostředí. Těžební společnosti mají často pouze omezené možnosti řešit střety zájmů v reálném právním prostředí i ve prospěch realizace **platné surovinové politiky**.

Na stávajících lomech (ložiskách stavebních surovin) postupně dochází k dotěžování zásob ve stávajících provozovnách. U podstatné řady využívaných ložisek dochází postupným rozšiřováním či zahlubováním těžby k nepatrnému navýšení zásob, ale i tak jsou tyto báňské postupy na samé krajní hranici hospodárného vydobyví veškerých průzkumem ověřených zásob ve stanoveném DP, popř. za již vytěženým DP v ploše chráněného ložiskového území (CHLÚ), kde se ve většině případů jedná o dobývání ložiska nevyhrazeného nerostu ČPHZ. Reálná životnost zásob se vzhledem k neočekávané proměnlivosti kvality surovin stavebního kamene v rámci báňsko-těžební postupu u řady kamenolomů výrazně mění – spíše zkracuje (z důvodu neočekávaných přírodních podmínek jako např. alterace hornin vlivem tektonického porušení, změna petrologické charakteristiky s nevyhovující – výklizovou kvalitou apod.). Zásoby vytěžitelné dle POPD, tzn. ty zásoby, které lze reálně vydobýt, jsou zároveň snižované o objem min. 15–20 % zásob z důvodu neproduktivních výsivek a odvalů. Zároveň tyto vytěžitelné zásoby jsou poníženy o cca 10–15 % o výklizy a poruchové partie. V závěrných svazích na obvodové kolmici jámového či stěnového lomu zůstává někdy až 60–70 % nedotěžených zásob z celkových bilančních volných zásob a s ohledem na stabilitní výpočty pro geometrii konečných závěrných svahů lomu pro zajištění bezpečnosti stability závěrných svahů.

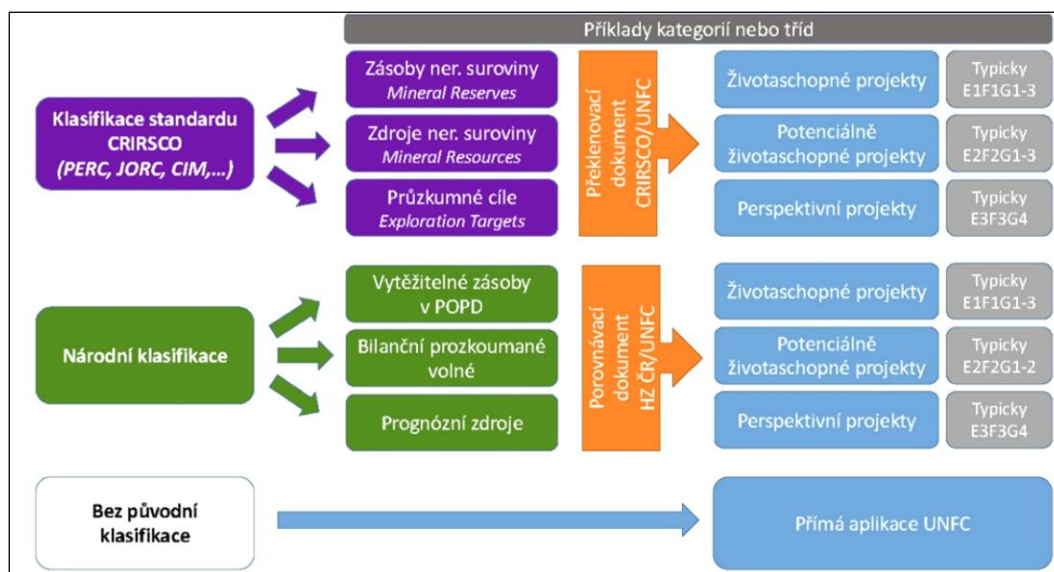
Vytěžitelné zásoby na ložisku v DP jsou definovány projektem jednotlivých těžebních etází lomu, a to s ohledem na stabilitní výpočty pro geometrii konečných závěrných svahů lomu. Tím je v rámci vydaného POPD lomu vytvořen vlastně uzavřený polygon, v kterém lze těžít ložisko. Ten definuje výpočtem zásob surovinu k těžbě v rostlém stavu. Těžba, která se odehrává z těch-to zásob a je

směřována do úpravárenské technologie, má téměř ve všech případech podíl cca 15 –20 % (dle čistoty a zahlinění jednotlivých těžebních etází), který jde před procesem úpravy do tzv. odvalů a výsivek mimo hlavní výrobu. Toto množství je potřeba vždy odečíst z tzv. čisté výroby lomu. Dále se během každého roku těžebních prací otevírají tzv. skryté partie, pokud existují, a ty jsou někdy výklizem – tj. nevhodným materiálem pro výrobu kameniva – směřovány mimo úpravu na deponie, do skrývek, odvalů a zemních skládek, někdy i bez následného použití. Tady může být průměr dalších cca 10–15 % z těžby ložiska, a to zejména z horních zahliněných partií lomů nebo níže položených poruchových zón.

Pro posouzení dostatečnosti zásob je směrodatná disponibilní životnost zásob, která se počítá z reálně podnikatelsky vytěžitelných zásob v DP a v územním rozhodnutí, které zahrnují i zásoby, které organizace mají zájem v budoucnu těžit. Životnost u jednotlivých ložisek zohledňuje i výkyvy v objemech odbytových ročních těžeb za posledních 3 až 5 let, které významně ovlivňují (zkracují) životnost některých provozoven s přihlédnutím na vyráběnou kvalitu suroviny v souvislosti s naplňováním příslušných ČSN EN. Za hranicí platných povolení HČ a ČPHZ nelze zásoby nevyhrazených nerostů považovat za jednoznačně vytěžitelné a uvažovat s nimi v dlouhodobých prognózách jako se zásobami, se kterými může těžební organizace počítat. Tyto zásoby nutno považovat za zásoby „evidované“.

Bohužel po pečlivém a dlouhodobě prováděném rozboru vykazovaných vytěžitelných a evidovaných zásob na řadě využívaných ložisek (zejména ložisek stavebních surovin) a na základě podrobné rekognoskace jednotlivých funkčních provozoven narážíme na zcela jinou skutečnost, že se ve statistických výkazech Geo-V3 a HOR (MPO) 1-01 vykazují daleko vyšší objemy vytěžitelných zásob a zásob v POPD (dokonce u některých ložisek zásoby v POPD výrazně převyšují zásoby vytěžitelné), přitom ve skutečnosti objemy reálně využitelných/disponibilních zásob jsou výrazně nižší, a tudíž životnost provozovny je rovněž na daleko kratší dobu.

Vysvětlením může být skutečnost, že těžební organizace v průběhu postupu hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem neprovádí pravidelné přepočty (přehodnocení) zásob, či operativní výpočty zásob a to s ohledem na vázanost zásob, variabilní kvalitu suroviny a obsahu užitkových a škodlivých složek vedoucích ke změně upravitelnosti suroviny, změny v geologických ukazatelích - geologicko-strukturních podmínkách, neočekávané ekologické podmínky zahrnující limity a omezení apod. Z toho vyplývá, že těžební organizace nemají vůli se hrnout do zrealnění zásob (navíc když jsou pořád používány zastaralé kategorie geologických zásob A, B, C1 C2 bez zajištění kompatibility s mezinárodně uznávanými standardy PERC a JORC -viz následující schemata) je pro ně daleko přijatelnější varianta tzv. „ubírat zásoby“, z objemů vypočtených a KKZ, či KPZschválených zásob opírající se o výsledky závěrečných zpráv z minulého století. Pokud by došlo k výraznému zjednodušení procesu (pouze nohdy jednoduchý přepočet zásob) a zároveň by se plnohodnotně přešlo na moderní uznávané standardy a výkaznictví zásob PERC a JORC, pak by to i pro těžební organizaci mělo nějaký smysl. Dalším vysvětlením může být i verze, že těžební organizace omylem vykazují celkové bilanční zásoby za zásoby vytěžitelné. A v neposlední řadě těžební organizace vykazují - přiznávají daleko nižší roční objemy těžeb, přičemž reálný stav roční produkce je daleko vyšší a tím pádem ve výkazech pohybu disponibilních zásob se evidují stále vysoké objemy zásob v POPD, zatímco jejich reálný/skutečný stav je daleko nižší.

Třídy, podtřídy projektů a kategorie

Projekty se rozdělují podle připravenosti k dalšímu rozvoji do tříd a podtříd podle kategorií E, F a G.

Vyprodukováno	Prodaná nebo užítkovaná produkce			
	Produkce, která nebyla nebyla využita nebo byla spotřebována v provozu			
	Třída	Minimální kategorie		
		E	F	G
Environmentální, sociologická a ekonomická proveditelnost projektu je prokázána	Realizovatelné projekty	1	1	1,2,3
Environmentální, sociologická a ekonomická proveditelnost projektu je potřeba ještě prokázat	Potenciálně realizovatelné projekty	2	2	1,2,3
	Nerealizovatelné projekty	3	2	1,2,3
Zbývající suroviny, které nebyly vyprodukovány v rámci definovaných projektů		3	4	1,2,3
Není dostatek údajů o zdroji tak, aby mohla být vyhodnocena jeho environmentální, sociologická a ekonomická proveditelnost a ani jeho technická proveditelnost	Perspektivní projekty	3	3	4
Zbývající suroviny, které nebyly zhodnoceny v rámci perspektivních projektů		3	4	4

Kategorie se dělí na podkategorie, např. E1.1, E1.2, F2.1, F2.3.

Kategorie mohou být použity jednotlivě nebo kumulovaně (např. za kategorii G1+G2, za projekt E1F1G2+E2F2G3)

Ukázka části převodní tabulky kategorií podle HZ do UNFC se zdůvodněním:

Kategorie podle Horního zákona	UNFC kategorie	UNFC podkategorie	UNFC třída	UNFC podtřída	Zdůvodnění
Vytěžitelné zásoby Schválený POPD, v provozu	111, 112	E1.1 F1.1 G1,2	Realizovatelné projekty	V provozu	Vytěžitelné zásoby na těženém ložisku, které má veškerá potřebná povolení k provozu hornické činnosti. Vytěžitelné zásoby se blíží definici "zásob" podle CRIRSCO, které jsou klasifikovány jako E1F1G1,2. G1 a G2 odpovídají "zásobám" a "ověřeným a předpokládaným zdrojům" podle CRIRSCO a podle stupně důvěryhodnosti.
Vytěžitelné zásoby Schválený POPD, v obtírce	111, 112	E1.1 F1.2 G1,2	Realizovatelné projekty	Schválený pro obtírku	Vytěžitelné zásoby na ložisku v obtírce, které má veškerá povolení k provozu hornické činnosti. Vytěžitelné zásoby se blíží definici "zásob" podle CRIRSCO, G1 a G2 odpovídají "zásobám" a "ověřeným a předpokládaným zdrojům" podle CRIRSCO a podle stupně důvěryhodnosti. G1 a G2 odpovídají prozkoumanosti.
Vytěžitelné zásoby Schválený POPD, L.L. netěžené	111, 112	E1.1 F1.3 G1,2	Realizovatelné projekty	Obtírka odůvodněná	Ložiska, která mají veškerá povolení k provozu stanoveného POPD, ale nejsou v současné době ještě těžena, případně se připravují pro obtírku. G1 a G2 odpovídají "zásobám" a "ověřeným a předpokládaným zdrojům" podle CRIRSCO a podle stupně důvěryhodnosti.
Vytěžitelné zásoby Bez schváleného POPD, L.L. netěžené	221, 222	E2 F2.1 G1,2	Potenciálně realizovatelné projekty	Rozvoj projektu očekávan	Aktivní ložiska, která nemají stanovený POPD, ale mají vyhlášené "Vytěžitelné zásoby", ať již podle CZ legislativy nebo "Reserves" podle CRIRSCO. E2: "Očekává se, že rozvoj a těžba budou v dohledné budoucnosti ekologicky, sociálně a ekonomicky proveditelné." F2.1: "Probíhají projektové činnosti, které mají odůvodnit rozvoj v dohledné budoucnosti." G1 a G2 odpovídají "ověřeným a předpokládaným zdrojům" podle CRIRSCO a podle stupně důvěryhodnosti.
Bilanční prozkoumané volné zásoby Stanovený DP	221, 222	E2 F2.1 G1,2	Potenciálně realizovatelné projekty	Rozvoj projektu očekávan	Aktivní ložiska, která mají stanovený DP, bez schváleného POPD. E2: "Očekává se, že rozvoj a těžba budou v dohledné budoucnosti ekologicky, sociálně a ekonomicky proveditelné." F2.1: "Probíhají projektové činnosti, které mají odůvodnit rozvoj v dohledné budoucnosti." G1 a G2 odpovídají "ověřeným a předpokládaným zdrojům" podle CRIRSCO a podle stupně důvěryhodnosti.

Na postupné doznívání disponibilních zásob stavebního kamene a znepokojující stav upozornil aktuální v současné době finalizovaný podkladový materiál MPO pro aplikaci a doplnění státní surovinové politiky pod názvem "Studie vyhodnocení aktuálního stavu a perspektivy využívání stavebních surovin v České republice s důrazem na stavební kámen a štěrkopísky", jehož zpracování vyplynulo ze závěrů 27. zasedání Rady vlády pro energetickou a surovinovou strategii České republiky ze dne 17. prosince 2019. Ze závěrů uvedené studie, kterou zpracovávala ČGS spolu s dalšími odbornými subjekty (Těžební unie, GET, s.r.o., Sdružení pro výstavbu silnic ČR, specialisté v oboru potřebné kvality stavebních surovin dle OTP a ČSN EN apod.) vyplývá, že v krátké budoucnosti (tj. 3 až 10 let) na území ČR bude docházet na jednotlivých těžných ložiskách stavebního (drceného) kamene k dotěžení dostupných zásob a tudíž k riziku nenaplnění hospodářských potřeb státu.

Výrazná většina stavebních společností (86 %) souhlasí s tvrzením, že uzavírání kamenolomů a pískoven bez náhrad přispívá k dlouhodobému problému s nedostatkem tohoto druhu materiálu. Pro stavební společnosti je sice rychlejší objednat si například kamenivo ze zahraničí, což ale daleko více prodražuje finální cenu stavby.

Z hlediska možného zásobování stavebním kamenem ze zahraničí např. ze Slovenska přináší daleko větší náklady na 1 tunu prodejní ceny a dopravní střety. Na Slovensku se převážně těží jako drcené kamenivo pestrá škála horninových typů - andezity, dolomity, dolomitické vápence, metamorfované horniny - biotitické pararuly, a také sedimenty flyšového charakteru (písčité droby, písčité břidlice, pískovce apod.). Většina z nich pokrývá produkci vlastní spotřebu na Slovensku. Rakousko má podobné geologické poměry jako Slovensko, takže větší část tvoří dolomity a vápence ty jsou např. pro výrobu drážního kameniva frakcí nevhodné. Ze Slovenska se převážně dováží štěrkopísek zejména hrubé frakce 4-8-16 mm.

Otázkou však je, jaké kvality výrobní frakce jsou z produkované suroviny v těchto výše uvedených zemích. Jaké vlastnosti má kamenivo vykazovat, stanovují relativně dost přísné normy. Zahrnují jednak skupinu vlastností, které jsou dány horninou a jejichž změny se vymykají reálným možnostem dodavatelů kameniva jak po stránce finanční, tak po stránce technické. Takovými jsou zejména obsah síry, mrazuvzdornost, trvanlivost, nasákavost, pevnost, ohladitelnost, micro-Deval, drtitelnost v rázu, měkká zrna, cizorodé částice mineralogického charakteru a částečně i otlukovost. U otlukovosti konstatujeme částečně proto, že se její hodnoty dají, i když velmi omezeně, ovlivnit tvarovou hodnotou. Nutnost dovozu suroviny z delších vzdáleností nutně vyvolává při velkých objemech plně naložených nákladních automobilů vysokou zátěž na dopravní infrastrukturu a životní prostředí. Z prodloužené přepravy nákladními automobily je vyšší spotřeba paliva (nafty) a zároveň tak úměrně s vyšší spotřebou paliva i vyšší uhlíková stopa v produkci CO₂ (Jeden litr nafty podle vzorce uhlíkové stopy vyprodukuje cca 2,65 kg CO₂, tj. na jeden 1 km, který se vzdálíme od místa potřeby (stavby) dopravy suroviny činí 0,8 kg CO₂).

Podle informací ŘSD a Sdružení pro výstavbu silnic ve většině případů na potřebnou silniční stavbu poptávají nejbližší kamenolomy ve vzdálenosti do 30–40 km. Ve většině regionů je kamenivo nedostatečný materiál. Důvody odmítnutí podání nabídky jsou zpravidla – vyčerpané povolené roční limity těžby, omezené disponibilní zásoby v dobývacím prostoru (nechtějí si lom co nejrychleji vytěžit), šetří si kamenivo pro svoje potřeby (vlastní obalovna, vlastní betonárna, vlastní výhoda pro budoucí potenciální stavbu apod.) a v neposlední řadě obchodní důvody (neprodají kamenivo konkurenci). V případě poptání kamenolomů na stavby ve větší vzdálenosti má za následek mnohem vyšší celkové ceny sortimentu, včetně dopravních nákladů, výrazně se podražuje stavba a v neposlední řadě s sebou doprava přináší daleko vyšší zátěž pro přilehlé okolí. Většina nových záměrů na těžbu nerostných surovin (zejména pak stavebních surovin) se stává mnohdy předmětem politických bojů nebo neprojde legislativním sítím. Dovoz suroviny ze zahraničí je nereálný. Znamenalo by to nejen několikanásobné zdražení, ale i neporovnatelně vyšší zatížení silnic kamionovou dopravou. Vzdálenost z provozoven na stavbu je u kameniva klíčová, a to z důvodu podílu logistických nákladů na celkové ceně. Optimální vzdálenost je do 35 kilometrů. Dovážet z větších vzdáleností nutně vyvolává zvýšení ceny vstupních nákladů liniových staveb a větší environmentální zátěž uhlíkovou stopou. Náklady v nákladní automobilové dopravě rostou nejrychleji za posledních několik let. Jak uvádí Sdružení pro stavbu silnic

cena dopravy je vyšší o 45 až 65 %, jakožto i ceny drceného a těženého kameniva jsou nyní o 25–30 % vyšší, cena asfaltů až o 60 % vyšší (oproti loňskému roku - asfalt kopíruje cenu ropy) a významně rostou ceny i dalších komodit, například betonářské oceli a výztuže, válcované oceli (až za čtyřnásobky cen běžných před několika měsíci), vzrůstající ceny jsou u betonu, betonových výztuží, cihel, OSB desek, niklu i hliníku apod.

Z rozpadu hlavního technologického procesu výroby drceného a těženého kameniva při zohlednění procentuálního podílu vyráběných zrnitostních frakcí vyplývá, že efektivita výroby kameniva popisovaných vybraných frakcí je na maximální úrovni desítek % v rámci jednotlivých těžebních etází (za předpokladu naprostého vyloučení zvětralých partií a poruch). Přebytky výroby v ostatní frakci (např. 0–32 mm) jsou potom dále upravovány nebo určené k dalšímu přímému prodeji (v obou případech musí existovat reálný odbyt pro tuto část produkce). Např. standardně ověřený technologický rozpad z výroby 2. sekundárního stupně drcení v uzavřeném okruhu je pro zrnitostní frakce 32–63 mm cca 40 % z celkové roční produkce a pro zrnitostní frakce 0–32 mm cca 60 % z celkového objemu roční produkce. Objem uvolněných vytěžitelných zásob suroviny z jednotlivých těžebních etází dle platného POPD lomu v rostlém stavu musí přitom odpovídat požadovaným fyzikálně mechanickým vlastnostem bez ostatních vlivů provozu lomu. Objem pro čistou výrobu z těžebních etází je tedy daleko nižší (zbavení všech zvětralých partií, odečtená míra - procenta zahlinění apod). V tomto případě za těchto podmínek je lom připraven na maximální objem dodávek potřebných (žádaných) frakcí pouze v limitující – daleko kratší době (neočekávaná variabilita kvality zásob těžené suroviny, heterogenita těžené suroviny apod). Z toho plyne, když se zásobuje několik obaloven a betonáren a mají souběžné požadavky, tak to většinou nelze dodat, a to právě kvůli technologickému rozpadu výroby na jednotlivé frakce, které se např. vůbec nevyrábí a nebo jen v min. objemech. Obalovny se nemohou kvůli nízké (ekologickými omezeními uměle snižované) kapacitě lomů plně a trvale spolehnout na dodávku z jednoho lomu, musí poptávat další možnosti, ne vždy se jim podaří uzavřít smlouvu na dodávku potřebného množství kameniva, zajištění dodávek nad nasmlouvané množství je problémem. Firmy, které nevlastní svoji obalovnu, mají na některých místech problém se zajištěním dodávek asfaltové směsi (lom není schopen navýšit obalovně dodávky, proto obalovna ve stavebně exponovaných lokalitách nemá další kapacity). To vede k převážení směsi na delší vzdálenosti, ke zbytečnému ničení komunikací těžkou dopravou, škodám na životním prostředí díky nutným vyšším teplotám při výrobě asfaltové směsi přepravované na delší vzdálenosti, k většímu riziku nedostatečného zhutnění asfaltové směsi vychladlé při dlouhé dopravě.

5.2.1.1 Životnost zásob nerostných surovin ve Zlínském kraji

Uváděná životnost zásob je počítána jednak z tzv. průmyslových zásob (tedy kategorie zásob bilančních prozkoumaných volných), jednak ze zásob v „Plánech otvírky, přípravy a dobývání (POPD). V obou případech byla životnost zásob stanovena metodikou shodnou s každoročně vydávanou celostátní studií „Pohyb zásob na výhradních ložiskách nerostných surovin“. Podle této metodiky byl výpočet životnosti zásob proveden podle úbytku zásob těžbou včetně ztrát, a to: za poslední rok (2023), za poslední tři roky (2021–2023), za posledních pět let (2019–2023) a za posledních deset let (2014–2023). U ložisek, u kterých je výše průmyslových zásob vykazována jako nulová nebo velice nízká (a přesto jsou těžena), byla životnost zásob vypočtena z nižší kategorie zásob, tedy ze zásob bilančních zásob vyhledaných volných. V těchto případech, které jsou časté hlavně u nevýhradních ložisek, jsou vypočtené životnosti uvedené v závorkách. Vypočítaná životnost průmyslových zásob (případně bilančních vyhledaných volných zásob) a životnost zásob v POPD je uvedena v následující tabulce:

Tab. č. 158: Životnost průmyslových zásob a zásob v POPD ložisek Zlínského kraje.

Surovina	Číslo ložiska	Název ložiska	Životnost průmyslových zásob dle úbytku				Životnost zásob v POPD dle úbytku			
			2023	2021-23	2019-23	2014-23	2023	2021-23	2019-23	2014-23
RPRP	B-3154600-10	Koryčany	(>100)	(>100)	(>100)	(>100)	41	49	45	39
RPRP	B-3158171-10	Lubná-Kostelany	19	18	17	17	3	3	2	2

ZPZP	B-3224400-10	Choryně	48	29	27	25	48	29	27	25
ZPZP	B-3154600-10	Koryčany	(>100)	(>100)	(>100)	(>100)	>100	>100	>100	>100
ZPZP	B-3158172-10	Lubná-Kostelany	(58)	(58)	(57)	(50)	1	1	1	1
KAKA	B-3060700-10	Bzová	39	85	>100	>100	46	100	>100	>100
SKSK	B-3060700-10	Bzová	82	31	27	21	>100	42	37	28
SKSK	B-3036800-10	Komňa-Bučník	96	>100	>100	>100	73	79	89	92
SPSP	B-3011600-10	Hulín	92	75	70	76	15	13	12	13
SPSP	B-3009000-10	Hustopeče n/Bečvou-Milotice	x	>100	>100	>100	x	15	20	18
SPSP	B-3011900-10	Nedakonice-Polešovice	12	12	21	42	12	12	21	42
CSCS	B-3050800-10	Malenovice	x	X	x	(>100)	x	x	x	>100
CSCS	B-3052000-10	Žopy 1	32	46	64	61	56	81	>100	>100
N-SKSK	D-5239400-10	Bystřička	0	0	0	0	x	x	x	x
N-SKSK	D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	(40)	(39)	(55)	(79)	x	x	x	x
N-SKSK	D-3160400-10	Žlutava	(1)	(1)	(0)	(0)	x	x	x	x
N-SPSP	D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	(0)	(0)	(0)	(0)	x	x	x	x
N-SPSP	D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	(0)	(0)	(0)	(0)	x	x	x	x
N-SPSP	D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	(0)	(1)	(1)	(2)	x	x	x	X
N-SPSP	D-5284300-10	Boršice u Buchlovic-jih	(6)	(17)	(28)	(56)	x	x	x	X
N-SPSP	D-5236902-10	Napajedla-jih	2	1	1	1	x	x	x	X

Komentář k vypočítaným životnostem zásob:

Životnosti zásob dvou ložisek ropy, která jsou dobývána na teritoriu Zlínského kraje se diametrálně liší: zatímco životnost zásob bilančních vyhledaných volných ložiska Koryčany je více než 100 let a životnost zásob v POPD (tedy zásob s platným povolením k dobývání) se pohybuje ve velmi solidním rozmezí cca 40 až 50 let, životnost průmyslových zásob na ložisku Lubná-Kostelany je necelých 20 let a životnost zásob v POPD dokonce jen 2 až 3 roky. Životnost zásob bilančních vyhledaných volných zemního plynu na též ložisku Lubná-Kostelany činí solidních cca 50 až 60 let, avšak identicky životnost zásob v POPD je pouhý jeden rok. Středně vysoká je životnost zásob zemního plynu na ložisku Choryně: v případě průmyslových zásob se jedná o cca 25 až 50 let, v tomto případě je však velmi solidní, totiž identická, i životnost zásob v POPD. Zdaleka nejvyšší životnost zásob zemního plynu vychází u ložiska Koryčany, kde se jedná o více než 100 let jak u zásob bilančních vyhledaných volných, tak i zásob v POPD.

Tradičně solidní bývá životnost zásob ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu. Nejinak je tomu v případě ložiska Bzová: cca 40 až více než 100 let v případě zásob průmyslových, nad 50, resp. nad 100 let i v případě zásob v POPD. Na též ložisku je současně získáván i stavební kámen. V případě této suroviny je životnost cca 20 až 80 let u zásob průmyslových, resp. 30 až více než 100 let v případě zásob v POPD. Široká rozmezí životností jsou v tomto případě způsobena poklesem objemu

těžby v posledních letech. Na mnohem významnějším ložisku stavebního kamene Komňa-Bučník jsou zásoby rozsáhlejší: 100 a více let v případě zásob průmyslových a cca 70 až 90 let v případě zásob v POPD.

V případě výhradních ložisek štěrkopísků má relativně nejnižší životnosti zásob ložisko Nedakonice-Polešovice: cca 10 až 40 let v případě zásob průmyslových i v případě zásob v POPD. Výrazně vyšší životnost průmyslových zásob – 70 až 90 let vychází v případě ložiska Hulín, avšak životnost zásob v POPD na tomto ložisku dosahuje jen cca 10 až 15 let. Nejvyšší životnost průmyslových zásob – nad 100 let – vychází u ložiska Hustopeče nad Bečvou-Milotice s tím, že životnost zásob v POPD se pohybuje v rozmezí cca 15 až 20 let.

Vysoká životnost (nad 100 let) u zásob na ložisku cihlářské suroviny Malenovice je částečně zavádějící, protože ložisko je v posledních letech těženo nepravidelně a ve velmi malých objemech. Druhé ložisko téže suroviny Žopy má životnosti zásob velmi solidní: v případě průmyslových zásob cca 30 až 65 let, v případě zásob v POPD cca 50 až 120 let.

V případě nevýhradních ložisek stavebního kamene jsou nejnižší zásoby u ložiska Bystřička a ložiska Žlutava, která jsou prakticky dotěžena. Lepší je situace u ložiska Ratiboř u Vsetína, kde životnost zásob bilančních vyhledaných volných dosahuje cca 40 až 80 let v závislosti na výši budoucí roční těžby.

U nevýhradních ložisek štěrkopísků je situace podobně komplikovaná: prakticky dotěžena jsou ložiska Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic 6 i ložisko Napajedla jih. Jediné ložisko s větším množstvím zásob jsou Boršice u Buchlovic-jih, kde životnost zásob bilančních vyhledaných volných matematicky vychází na 6 až 50 let, opět v závislosti na výši budoucí roční těžby, avšak reálná životnost ložiska se spíše bude blížit spodní hranici uvedeného rozpětí.

Tab. č. 159: Vývoj produkce nerostných surovin podle jednotlivých ložisek Zlínského kraje v letech 2013–2023 dokumentuje následující tabulka.

kód	surovina	číslo ložiska	název ložiska	Těžba 2013	Ztráty 2013	Úbytek 2013
RPRP	ropa	B-3154600-10	Koryčany	1,5	0,0	1,5
RPRP	ropa	B-3158171-10	Lubná-Kostelany	1,2	0,0	1,2
	mezisoučet			2,7	0,0	2,7
ZPZP	zemní plyn	B-3224400-10	Choryně	0,2	0,0	0,2
ZPZP	zemní plyn	B-3154600-10	Koryčany	0,0	0,1	0,1
ZPZP	zemní plyn	B-3158172-10	Lubná-Kostelany	1,0	0,0	1,0
	mezisoučet			1,2	0,1	1,3
KAKA	dekorační kámen	B-3060700-10	Bzová	0,0	0,0	0,0
	mezisoučet			0,0	0,0	0,0
SKSK	stavební kámen	B-3060700-10	Bzová	6	0	6
SKSK	stavební kámen	B-3036800-10	Komňa-Bučník	57	0	57
	mezisoučet			63	0	63
SPSP	štěrkopísky	B-3011600-10	Hulín	184	26	210
SPSP	štěrkopísky	B-3009000-10	Hustopeče nad Bečvou-Milotice	15	0	15
SPSP	štěrkopísky	B-3011900-10	Nedakonice-Polešovice	0	0	0
SPSP	štěrkopísky	B-3012000-10	Ostrožská Nová Ves	36	1	37
	mezisoučet			235	27	262

CSCS	cihlářská surovina	B-3050800-10	Malenovice	0	0	0
CSCS	cihlářská surovina	B-3052000-10	Žopy 1	14	0	14
	mezisoučet			14	0	14
N-KAKA	dekorační kámen	D-5059800-10	Hážovice-Horečky	0,1	0,0	0,1
	mezisoučet			0,1	0,0	0,1
N-SKSK	stavební kámen	D-5274300-10	Bělov 2	0	0	0
N-SKSK	stavební kámen	D-5239400-10	Bystřička	0	0	0
N-SKSK	stavební kámen	D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	4	0	4
N-SKSK	stavební kámen	D-3160400-10	Žlutava	30	0	30
	mezisoučet			34	0	34
N-SPSP	štěrkopísky	D-5237000-10	Boršice u Buchlovic 3	0	0	0
N-SPSP	štěrkopísky	D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	31	0	31
N-SPSP	štěrkopísky	D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	0	0	0
N-SPSP	štěrkopísky	D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	0	0	0
N-SPSP	štěrkopísky	D-5236900-10	Napajedla	0	0	0
N-SPSP	štěrkopísky	D-5236902-10	Napajedla-jih	0	0	0
N-SPSP	štěrkopísky	D-5236901-10	Napajedla-sever	176	0	176
N-SPSP	štěrkopísky	D-5265500-10	Polešovice-Kolébky	36	0	36
N-SPSP	štěrkopísky	D-3088000-10	Polešovice-Nivy-Moravský	0	0	0
N-SPSP	štěrkopísky	D-5228900-10	Police u Valašského Meziříčí	0	0	0
	mezisoučet			243	0	243

Pokračování tabulky

číslo ložiska	název ložiska	Těžba 2014	Ztráty 2014	Úbytek 2014	Těžba 2015	Ztráty 2015	Úbytek 2015	Těžba 2016	Ztráty 2016	Úbytek 2016
B-3154600-10	Koryčany	1,8	0,0	1,8	1,9	0,0	1,9	2,0	0,0	2,0
B-3158171-10	Lubná-Kostelany	1,6	0,0	1,6	1,9	0,0	1,9	0,9	0,0	0,9
		3,4	0,0	3,4	3,8	0,0	3,8	2,9	0,0	2,9
B-3224400-10	Choryně	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2
B-3154600-10	Koryčany	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
B-3158172-10	Lubná-Kostelany	1,1	0,1	1,2	1,0	0,1	1,1	0,9	0,1	1,0
		1,3	0,2	1,5	1,2	0,2	1,4	1,1	0,2	1,3
B-3060700-10	Bzová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B-3060700-10	Bzová	5	0	5	6	0	6	5	0	5
B-3036800-10	Komňa-Bučník	72	0	72	61	0	61	71	0	71
		77	0	77	67	0	67	76	0	76
B-3011600-10	Hulín	197	0	197	214	0	214	211	0	211
B-3009000-10	Hustopeče n/Bečvou-	25	0	25	14	0	14	0	0	0
B-3011900-10	Nedakonice-Polešovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-3012000-10	Ostrožská Nová Ves	66	2	68	0	0	0	0	0	0
		288	2	290	228	0	228	211	0	211

B-3050800-10	Malenovice	6	0	6	0	0	0	5	0	5
B-3052000-10	Žopy 1	15	0	15	0	0	0	16	0	16
		21	0	21	0	0	0	21	0	21
D-5059800-10	Házovice-Horečky	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
		0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
D-5274300-10	Bělov 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5239400-10	Bystřička	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	7	0	7	3	0	3	2	0	2
D-3160400-10	Žlutava	29	0	29	28	0	28	20	0	20
		36	0	36	31	0	31	22	0	22
D-5237000-10	Boršice u Buchlovic 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	21	0	21	5	0	5	6	0	6
D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	11	0	11	20	0	20	9	0	9
D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5236900-10	Napajedla	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5236902-10	Napajedla-jih	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5236901-10	Napajedla-sever	180	0	180	175	0	175	157	13	170
D-5265500-10	Polešovice-Kolébky	39	0	39	65	0	65	46	0	46
D-3088000-10	Polešovice-Nivy- Mlýnský náhon	0	0	0	15	0	15	1	0	1
D-5228900-10	Police u Valašského Meziříčí	0	0	0	1	0	1	1	0	1
mezisúčet		251	0	251	281	0	281	220	13	233

Pokračování tabulky

číslo ložiska	název ložiska	Těžba 2017	Ztráty 2017	Úbytek 2017	Těžba 2018	Ztráty 2018	Úbytek 2018	Těžba 2019	Ztráty 2019	Úbytek 2019
B-3154600-10	Koryčany	1,3	0,0	1,3	1,4	0,0	1,4	1,5	0,0	1,5
B-3158171-10	Lubná-Kostelany	1,2	0,0	1,2	2,2	0,0	2,2	1,8	0,0	1,8
		2,5	0,0	2,5	3,6	0,0	3,6	3,3	0,0	3,3
B-3224400-10	Choryně	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2
B-3154600-10	Koryčany	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
B-3158172-10	Lubná-Kostelany	0,9	0,0	0,9	0,8	0,1	0,9	0,8	0,1	0,9
		1,1	0,1	1,2	1,0	0,2	1,2	1,0	0,2	1,2
B-3060700-10	Bzová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B-3060700-10	Bzová	4	0	4	4	0	4	4	0	4
B-3036800-10	Komňa-Bučník	69	5	74	63	0	63	50	4	54
		73	5	78	67	0	67	54	4	58

B-3011600-10	Hulín	215	0	215	160	0	160	199	0	199
B-3009000-10	Hustopeče n/Bečvou-Milotice	2	0	2	8	0	8	7	0	7
B-3011900-10	Nedakonice-Polešovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-3012000-10	Ostrožská Nová Ves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		217	0	217	168	0	168	206	0	206
B-3050800-10	Malenovice	0	0	0	6	0	6	0	0	0
B-3052000-10	Žopy 1	2	0	2	0	0	0	5	0	5
		2	0	2	6	0	6	5	0	5
D-5059800-10	Házovice-Horečky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
D-5274300-10	Bělov 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5239400-10	Bystrčička	8	0	8	8	0	8	0	0	0
D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	5	0	5	4	0	4	4	0	4
D-3160400-10	Žlutava	22	0	22	17	0	17	15	0	15
		35	0	35	29	0	29	19	0	19
D-5237000-10	Boršice u Buchlovic 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	3	0	3	7	0	7	2	0	2
D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	8	0	8	1	0	1	0	0	0
D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5236900-10	Napajedla	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5236902-10	Napajedla-jih	119	6	125	131	15	146	153	3	156
D-5236901-10	Napajedla-sever	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5265500-10	Polešovice-Kolébky	66	0	66	57	0	57	56	0	56
D-3088000-10	Polešovice-Nivy-Moravský Písek	1	0	1	0	0	0	0	0	0
D-5228900-10	Police u Valašského Meziříčí	0	0	0	0	0	0	0	0	0
mezisúčet		197	6	203	196	15	211	211	3	214
číslo ložiska	název ložiska	Těžba 2020	Ztráty 2020	Úbytek 2020	Těžba 2021	Ztráty 2021	Úbytek 2021	Těžba 2022	Ztráty 2022	Úbytek 2022
B-3154600-10	Koryčany	1,3	0,0	1,3	1,2	0,0	1,2	0,9	0,0	0,9
B-3158171-10	Lubná-Kostelany	1,6	0,0	1,6	1,3	0,0	1,3	1,6	0,0	1,6
		2,9	0,0	2,9	2,5	0,0	2,5	2,5	0,0	2,5
B-3224400-10	Choryně	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2

B-3154600-10	Koryčany	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
B-3158172-10	Lubná-Kostelany	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
		1,0	0,1	1,1	1,0	0,1	1,1	1,0	0,1	1,1
B-3060700-10	Bzová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	1,5
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	1,5
B-3060700-10	Bzová	3	0	3	5	0	5	1	1	2
B-3036800-10	Komňa-Bučník	52	12	64	82	2	84	73	0	73
		55	12	67	87	2	89	74	1	75
B-3011600-10	Hulín	314	0	314	240	0	240	246	0	246
B-3009000-10	Hustopeče n/Bečvou-Milotice	3	0	3	14	0	14	19	0	19
B-3011900-10	Nedakonice-Polešovice	0	0	0	42	0	42	66	0	66
B-3012000-10	Ostrožská Nová Ves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		317	0	317	296	0	296	331	0	331
B-3050800-10	Malenovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-3052000-10	Žopy 1	0	0	0	0	0	0	13	0	13
		0	0	0	0	0	0	13	0	13
D-5059800-10	Házovice-Horečky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
D-5274300-10	Bělov 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5239400-10	Bystřička	6	0	6	0	0	0	0	0	0
D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	4	0	4	8	0	8	21	0	21
D-3160400-10	Žlutava	10	0	10	7	0	7	7	0	7
		20	0	20	15	0	15	28	0	28
D-5237000-10	Boršice u Buchlovic 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	6	0	6	31	0	31	40	0	40
D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	6	0	6	380	0	380	364	0	364
D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	0	0	0	48	0	48	196	0	196
D-5236900-10	Napajedla	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5236902-10	Napajedla-jih	89	0	89	84	0	84	91	0	91
D-5236901-10	Napajedla-sever	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D-5265500-10	Polešovice-Kolébky	53	0	53	50	0	50	4	0	4
D-3088000-10	Polešovice-Nivy-Moravský Písek	0	0	0	0	0	0	0	0	0

D-5228900-10	Police u Valašského Meziříčí	0	0	0	0	0	0	0	0	0
mezisúčet		154	0	154	593	0	593	695	0	695

číslo ložiska	název ložiska	Těžba 2023	Ztráty 2023	Úbytek 2023
B-3154600-10	Koryčany	1,4	0,0	1,4
B-3158171-10	Lubná-Kostelany	1,4	0,0	1,4
		2,8	0,0	2,8
B-3224400-10	Choryně	0,1	0,0	0,1
B-3154600-10	Koryčany	0,0	0,2	0,2
B-3158172-10	Lubná-Kostelany	0,8	0,0	0,8
		0,9	0,2	1,1
B-3060700-10	Bzová	1,5	2,4	3,9
		1,5	2,4	3,9
B-3060700-10	Bzová	1	0	1
B-3036800-10	Komňa-Bučník	80	9	89
		81	9	90
B-3011600-10	Hulín	181	0	181
B-3009000-10	Hustopeče n/Bečvou-Milotice	0	0	0
B-3011900-10	Nedakonice-Polešovice	55	0	55
B-3012000-10	Ostrožská Nová Ves	0	0	0
		236	0	236
B-3050800-10	Malenovice	0	0	0
B-3052000-10	Žopy 1	12	0	12
		12	0	12
D-5059800-10	Házovice-Horečky	0,0	0,0	0,0
		0,0	0,0	0,0
D-5274300-10	Bělov 2	0	0	0
D-5239400-10	Bystřička	0	0	0
D-5230900-10	Ratiboř u Vsetína	14	0	14
D-3160400-10	Žlutava	3	0	3
		17	0	17

D-5237000-10	Boršice u Buchlovic 3	0	0	0
D-5237004-10	Boršice u Buchlovic 4	74	0	74
D-5237005-10	Boršice u Buchlovic 5	198	0	198
D-5237006-10	Boršice u Buchlovic 6	407	0	407
D -5284300-10	Boršice u Buchlovic - jih	173	0	173
D-5236900-10	Napajedla	0	0	0
D-5236902-10	Napajedla-jih	71	0	71
D-5236901-10	Napajedla-sever		0	0
D-5265500-10	Polešovice-Kolébky	0	0	0
D-3088000-10	Polešovice-Nivy- Moravský Písek	0	0	0
D-5228900-10	Police u Valašského Mezíříčí	0	0	0
mezisiučet		923	0	923

5.2.1.3 Detailní analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob a životností ložisek dle jednotlivých surovinových druhů, analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob, včetně životností zásob ložisek stavebních surovin k 1. 1. 2024

Detailní analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob a životností ložisek dle jednotlivých surovinových druhů na území Zlínského kraje jsou uvedené v následujících tabulkách. Rovněž jsou zásoby podrobně specifikované v samostatné příloze 8.

V následujících postupech bude dopočítána teoretická životnost zásob, a to jednak z tzv. průmyslových zásob (tedy kategorie zásob bilančních prozkoumaných volných), jednak ze zásob v „Plánech otvírky, přípravy a dobývání (POPD)“. V obou případech byla životnost zásob stanovena metodikou shodnou s každoročně vydávanou celostátní studií „Pohyb zásob na výhradních ložiskách nerostných surovin“. Podle této metodiky byl výpočet životnosti zásob proveden podle úbytku zásob těžbou včetně ztrát, a to za poslední rok (2022, popř. 2023), za poslední tři roky (2020–2023), za posledních pět let (2018–2023) a za posledních deset let (2012–2023). U ložisek, u kterých je výše průmyslových zásob vykazována jako nulová nebo velice nízká (a přesto jsou těžena), byla životnost zásob vypočtena z nižší kategorie zásob, tedy ze zásob bilančních zásob vyhledaných volných. V těchto případech, které jsou časté hlavně u nevýhradních ložisek, jsou vypočtené životnosti uvedené v závorkách. Životnost disponibilních objemů zásob stavebních surovin se počítá k tzv. reálně podnikatelsky vytěžitelným zásobám v DP a v územním rozhodnutí, které zahrnují i zásoby, které organizace mají zájem v budoucnu těžit. Vypočítaná „teoretická“ životnost průmyslových zásob (případně bilančních vyhledaných volných zásob) a životnost zásob v POPD, bude bez ohledu na reálný skutečný stav využití a objemů těžebních ztrát, jakostní charakteristiky suroviny a frakce produkovaného sortimentu v jednotlivých ložiskách.

Tab. č. 160: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek ropy na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. tun)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. m ³	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 / Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. tun	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. tun	Celkové zásoby nebilanční v tis. tun	Těžba za rok 2023 v tis. tun	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Koryčany	B-3154600	Koryčany	40114	757,4	31,4/56,8	0	632	1,4	životnost nad 15 let
Lubná-Kostelany	B-3158171	Kostelany	40034	26,5	3,6/3,6	0	459,9	1,4	životnost na 1 rok
Celkem ložiska využívaná				783,9	35/60,4	0	1091,9	2,8	
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
CELKEM ložiska nevyužívaná	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tab. č. 161: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek zemního plynu na území Zlínského kraje k 1.1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v mil. m ³)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v mil. m ³	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 / Zásoby v POPD K 1.1. 2024 mil m ³	Celkové zásoby bilanční vázané v mil. m ³	Celkové zásoby nebilanční v mil. m ³	Těžba za rok 2023 v mil.m ³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Choryně	B-3224400	Lešná I	40159	4,8	4,8/4,8		5,4	0,1	životnost nad 10 let
Koryčany	B-3154600	Koryčany	40114	140,9	99,9/81,4	65			životnost nad 50 let
Lubná-Kostelany	B-3158172	Kostelany	40034	46,4	25,4/1,1	0	599	0,8	životnost nad 20 let

Celkem ložiska využívaná				192,1	130,1/87,3	65	604,4	0,9	
--------------------------	--	--	--	-------	------------	----	-------	-----	--

Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
Frenštát-západ a východ	B-3144301						10399,4		rezerva
Rožnov pod Radhoštěm	B-3224100			952					rezerva
Rožnov pod Radhoštěm I	B-3238600	Rožnov pod Radhoštěm	40053	20					rezerva
CELKEM ložiska nevyuž.	-	-	-	972	-	-	10399,4	-	-

Tab. č. 162: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek černého uhlí na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. tun)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. tun	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 / Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. tun	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. tun	Celkové zásoby nebilanční v tis. tun	Těžba za rok 2023 v tis. tun	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
Frenštát-západ	B-3144300	Trojanovice	20072	0			856828		rezerva
Celkem ložiska nevyužívaná							856828		

Tab. č. 163: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek jílovitého vápence na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. tun)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. tun	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 / Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. tun	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. tun	Celkové zásoby nebilanční v tis. tun	Těžba za rok 2023 v tis. tun	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
Kurovice	B-3066401						1602		rezerva
CELKEM ložiska nevyužívaná	-	-	-	-	-	-	1602	-	-

Tab. č. 164: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek abraziva na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska nevyhrazeného nerostu abraziva - nevýhradní ložiska dle zákonné evidence § 13 novely zákona č. 62/1988 Sb., bez zákonné ochrany-součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel (v tis. tun)							
Název ložiska	číslo ložiska	Součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel	Zásoby bilanční prozkoumané+ vyhledané volné – vykazované k těžbě Jednotky (tis. tun)	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. tun	Celkové zásoby nebilanční v tis. tun	Těžba za rok 2023 v tis. tun	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Nevyužívaná ložiska							
Brňov-Kozák	D-3176700	-	26	5	-	-	rezerva
Brňov-Medůvka	D-3193100	-	19		-	-	rezerva
Celkem ložiska nevyužívaná			45	5	-	-	

Tab. č. 165: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. m³)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. m³	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. m³	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m³	Těžba za rok 2023 v tis. m³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Bzová	B-3060700	Bzová	70970	322,2	180,7/180,7	0	-	1,5	životnost nad 20 let
Celkem ložiska využívaná				322,2	180,7/180,7	0	-	1,5	
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
CELKEM ložiska nevyužívaná	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ložiska nevyhrazeného nerostu kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu - nevýhradní ložiska dle zákonné evidence § 13 novely zákona č. 62/1988 Sb., bez zákonné ochrany- součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel (v tis. m³)									
Název ložiska	číslo ložiska	Součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel		Zásoby bilanční prozkoumané+ vyhledané volné – vykazované k těžbě Jednotky (tis. m³)		Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m³	Těžba za rok 2023 v tis. m³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Házovice-Horečky	D-5059800	-		3,5		0	0	0	rezerva
Celkem ložiska využívaná				3,5					

Tab. č. 166: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. m ³)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. m ³	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 / Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. m ³	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m ³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m ³	Těžba za rok 2023 v tis. m ³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Hulín	B-3011600	Hulín	70655	17268	4980/2780	0	2269	181	životnost nad 10-15 let s plánovaným rozšířením a zahluobením těžby v rámci CHLÚ
Hustopeče n.Bečvou-Milotice	B-3009000	Hustopeče nad Bečvou	70842	2757	170/170	126	500	0	životnost do 5-10 let
Nedakonice-Polešovice	B-3011900	Polešovice	71141	679	679/679 s plánovaným navýšením na 4 215,4	16674	0	55	životnost nad 10-15 let s plánovaným rozšířením těžby v rámci CHLÚ
Celkem ložiska využívaná				20703	5829/3629	16800	2769	236	
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
Hustopeče-Zámrsky	B-3008900	-	-	3801	-	1887	1667	0	rezerva
Chropyně-Záříčů	B-3133000	-	-	15389	-	4660	8097	0	rezerva
Kvasice 2	B-3011800	Stanovený předchozí souhlas (PS) na stanovení DP Kvasice		9099		0	0	0	plánované do těžby, stanovený PSDP Kvasice bez vyhodnocení EIA
Moravský Písek-Uherský Ostroh	B-3012200	Uherský Ostroh, prozatím pravomocně nestanovený DP	71196	6791	2430/0	0	0	0	plánované do těžby, životnost více než 10-12 let, vydaná závazná EIA
Ostrožská Nová Ves	B-3012000	Ostrožská Nová Ves	70297	0	0/0	0	3525	0	vytěžené ložisko, zrušení DP
Plešovec-Chropyně	B-3008600	Stanovený předchozí souhlas (PS) na stanovení DP Plešovec		9039	-	292	0	0	plánované do těžby, stanovený PSDP, bez vyhodnocení EIA
Uherský Ostroh-Moravský Písek	B-3012100	-	-	4112	-	-	-	0	rezerva
CELKEM ložiska nevyužívaná				42749	2430/0	6839	13289	0	

Ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísků - nevýhradní ložiska dle zákonné evidence § 13 novely zákona č. 62/1988 Sb., bez zákonné ochrany- součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel (v tis. m³, k 1.1. 2024)

Název ložiska	číslo ložiska	Součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel	Zásoby bilanční prozkoumané+ vyhledané volné – vykazované k těžbě Jednotky (tis. m ³)	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m ³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m ³	Těžba za rok 2023 v tis. m ³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska							
Boršice u Buchlovic 3	D-5237000	-	0	0	0	0	vytěžené ložisko
Boršice u Buchlovic 4	D-5237004	-	6	0	0	74	životnost do 5-7 let
Boršice u Buchlovic 5	D-5237005	-	9	0	0	198	životnost do 2 let
Boršice u Buchlovic 6	D-5237006	-	139	0	0	407	životnost do max. 5 let
Boršice u Buchlovic-jih	D-5284300	-	961	0	0	173	životnost do 5-7 let
Napajedla-jih	D-5236902	-	113	0	0	71	životnost do 3 let
Celkem ložiska využívaná			1229	0	0	923	
Nevyužívaná a plánovaná ložiska do těžby							
Název ložiska	číslo ložiska	Součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel	Zásoby bilanční prozkoumané+ vyhledané volné – vykazované k těžbě Jednotky (tis. m ³)	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m ³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m ³	Těžba za rok 2023 v tis. m ³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Břest	D-5269100	0-	38	0	0	0	vytěžené
Chropyně	D-3155300	záměr na ploše cca 10 ha (Chropyně – Hejtman), plánovaná těžba 150 kt/rok Záměr s vydaným ÚR a v souladu s ÚP Budoucí plánované rozšíření na ploše 20 – 25 ha	5527/ 1793	0	0	0	plánované do těžby s životností nad 10–15 let, vydané souhlasné stanovisko EIA
Střížovice-Otrokovice	D-3011700	Plocha zájmového území 20,49799 ha Vodní plocha vzniklá těžbou po rekultivaci 13,8066 ha plánovaná těžba 150 000 m ³ (270 000 t/ rok Záměr s vydaným ÚR	4196/2671	0	57058	0	plánované do těžby s životností nad 10 let, vydané souhlasné stanovisko EIA
Napajedla-sever (Pěnné)	D-5236901	Plocha ložiska 31,99 ha	1 743,455 (3 486 kt)	0	0	0	Surovinová rezerva
Napajedla-Topolná I	D-9999999	Z celkové plochy 60 ha, je záměr k využití na cca 38 ha v k.ú. Topolná	2 250 (4 500 kt)	0	0	0	plánované do těžby
Napajedla-Topolná II	D-9999999	Z celkové plochy 60 ha, je záměr k využití na cca 19,8 ha v k.ú. Topolná	1 037,52 (2 075,04 kt)	0	0	0	plánované do těžby
Staré Město	Q-9401900	Na území prognózního zdroje Staré Město u U. Hradiště plocha prognózního zdroje 188 ha	12 574 (25,5 mil tun)	0	0	0	plánované k přípravě budoucího využití
Polešovice	D-9999999	Nový zdroj v souladu s UP Polešovice	min. 10	0	0	0	plánované k přípravě a budoucího využití

Hulín-Bílany	D 5279300	Ložiska navazující na DP Hulín v CHLÚ Hulín	1078	0	0	0	plánované k přípravě budoucího využití
Police u Valaš.Meziříčí	D-5228900	-	195		25		vytěžené ložisko
Ostrožské Předměstí	D-3062104	-	0		586		vytěžené ložisko
Ostrožská Nová Ves 1	D-5262600	-	0		0		vytěžené ložisko
Spytihněv 2	D-3206200	-	0	0	0		U - vytěžený objekt ukončenou těžbou (s)
Polešovice-Nivy	D-3088000	0	0	0	2		vytěžené ložisko
Huštěnovice-Jalubí	D-3062102	-	1539	0	0	0	rezerva
Kojetín	D-3155200	-	17441	0	0	0	rezerva
Moravský Písek-Polešovice	D-3012101	-	5134	0	2253	0	rezerva
Napajedla-sever-Pěnné	D-5236901	-	1743,5	0	0	0	rezerva
Napajedla-sever	D-5236901	-	342	0	0	0	vytěžené
Nedakonice	D-3062100	-	10346	2239	0	0	rezerva
Nedakonice-Boršice	D-3062101	-	2770	0	0	0	rezerva
Ostrožské Předměstí	D-3062104	-	0	0	586	0	vytěžené ložisko
Polešovice-Kolébky	D-5265500	-	0	0	0	0	vytěžené ložisko
Polešovice-Zmolky	D-3088000	-	603	0	0	0	vytěžené ložisko
Střílky	D-3164700	-	0	0	224	0	vytěžené ložisko
Střítež nad Bečvou	D-3206300	-	2441	1469	787	0	rezerva
Valašské Meziříčí-Jarcová	D-3206400	-	1128	1579	429	0	rezerva
Veselá	D-3206500	-	1142	451	624	0	rezerva
Zaříčí	D-3155400	-	27361	0	0	0	rezerva
Zašová	D-3206600	-	2274	734	0	0	rezerva
Zlechov	D-3062103	-	0	0	675	0	rezerva

Tab. č. 167: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek stavebního kamene na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. m ³)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. m ³	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. m ³	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m ³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m ³	Těžba za rok 2023 v tis. m ³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Bzová	B-3060700	Bzová	70970	195	111/111	0	0	1	životnost do 5–10 let

Komňa-Bučník	B-3036800	Komňa-Bučník	70442	13284	11774/6495			80	Životnost nad 10–20 let s plánovaným postupným rozšířením POPD
Celkem ložiska využívaná				13479	11885/6606	0	0	81	
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
CELKEM ložiska nevyužívaná	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene - nevýhradní ložiska dle zákonné evidence § 13 novely zákona č. 62/1988 Sb., bez zákonné ochrany- součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel (v tis. m ³ , k 1.1. 2024)									
Název ložiska	číslo ložiska	Součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel	Zásoby bilanční prozkoumané+ vyhledané volné – vykazované k těžbě Jednotky (tis. m ³)	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m ³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m ³	Těžba za rok 2023 v tis. m ³	Životnost ložiska (roky) a stav využití		
Využívaná ložiska									
Bystřička	D-5239400	-	navýšení zásob cca 460, max. 1000	0	0	0	max. 5 let, plánované rozšíření, zahloubení s navýšením zásob a životní nad 10–15 let		
Ratiboř u Vsetína	D-5230900	-	566	0	0	14	životnost od 5 do 10 let s plánovaným rozšířením těžby (vice než 10 let)		
Žlutava	D-3160400	-	3	0	131	3	vytěžené		
Celkem ložiska využívaná			569	0	131	17			
Nevyužívaná ložiska									
Bělov 2	D-5274300	-	0	0	0	0	před ukončením, životnost do 5 let		
Prostřední Bečva	D-3095500	-	0	0	938	0	rezervní		
Záhorovice	D-3226200	-	0	0	1360	0	potenciální malotěžba		
Starý Hrozenkov	U-3069300 U-5052400	-	693,3 + 159	0	0	0	potenciální malotěžba		
Celkem ložiska nevvužívaná		-	852,3	0	2298	0			

Tab. č. 168: Stav reálně vytěžitelných zásob, včetně životnosti zásob ložisek cihlářské suroviny na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

Ložiska výhradní – bilancovaná (v tis. m³, k 1. 1. 2024)									
Název ložiska	číslo ložiska	Název dobývacích prostorů	Číslo dobývacího prostoru	Zásoby bilanční prozkoumané + vyhledané volné v tis. m³	Z toho zásoby vytěžitelné k 1.1. 2024 / Zásoby v POPD K 1.1. 2024 Tis. m³	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m³	Těžba za rok 2023 v tis. m³	Životnost ložiska (roky) a stav využití
Využívaná ložiska									
Malenovice	B-3050800	Malenovice	70965	804	812/812		664	0	ložisko nevyužívané, životnost nad 10 let
Žopy 1	B-3052000	Žopy	70726	828	677/677	43		12	ložisko občasně využívané. životnost nad 10 let
Celkem ložiska využívaná				1632	1489/1489	43	664	12	
Nevyužívaná ložiska a ložiska plánovaná do těžby									
Bařice-Velké Těšany	B-3199500	-	-	6003			66		rezerva
Biskupice	B-3050900	-	-	8740					rezerva bývalá těžba
Fryšták-západ	B-3199700	-	-	18126					rezerva
Havřice	B-3051000	-	-				5832		rezerva bývalá těžba
Kunovice	B-3050600	Kunovice Kunovice I	70735 70977	6250	1486/0				plánované k využití
Litenčice	B-3050300	-	-	317					rezerva, bývalá těžba
Osvětimany	B-3093900	-	-				712		rezerva bývalá těžba
Tupesy	B-3188300	-	-	6284			1011		rezerva
Žeranovice	B-3203500	-	-	19271		618	3899		rezerva
CELKEM ložiska nevyužívaná	-	-	-	64991	1486/0	618	11520	-	-
Ložiska nevyhrazeného nerostu cihlářské suroviny - nevýhradní ložiska dle zákonné evidence § 13 novely zákona č. 62/1988 Sb., bez zákonné ochrany- součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel (v tis. m³, k 1.1. 2024)									
Název ložiska	číslo ložiska	Součást pozemku podle § 7 zákona č. 44/1988 Sb., dle pozdějších novel		Zásoby bilanční prozkoumané+ vyhledané volné – vykazované k těžbě Jednotky (tis. m³)	Celkové zásoby bilanční vázané v tis. m³	Celkové zásoby nebilanční v tis. m³	Těžba za rok 2023 v tis. m³	Životnost ložiska (roky) a stav využití	
Nevyužívaná ložiska									
Buchlovice	D-3187300	-		2152			3262		rezerva
Bylnice	D-3114100	-		1824			222		rezerva
Dřínov u Kroměříže	D-5113100	-		2					vytěžené ložisko
Dřínov u Kroměříže 1	D-5113101	-		34					vytěžené ložisko
Mysločovice	D-3199800	-		1577					rezerva
Napajedla	D-5110900	-		13					vytěžené ložisko

Pačlavice-Dětkovice-Kovář.	D-3201500	-	11583				rezerva
Prakšice	D-3187900	-	4243				rezerva
Troubky-Zborovice	D-3203400	-	15372				rezerva
Vážany 2 -Kroměříž	D-3188200	-	1296				rezerva
Celkem ložiska nevyužívaná			38097	0	3484	0	

Tab. č. 169: Analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob a životností ložisek stavebních surovin k 1. 1. 2023, popř. k 1. 1. 2024.

Stavební kámen						
NÁZEV LOŽISKA	ČÍSLO LOŽISKA	NÁZEV DOBÝVACÍCH PROSTORŮ	ZÁSOBY PROZKOUMANÉ+VYHLEDANÉ VOLNÉ (v tis. m ³)	BILANČNÍ	ZÁSOBY VYTĚŽITELNÉ (tis. m ³)	
Bzová	B-3060700	Bzová	195		111	
Komňa-Bučník	B-3036800	Komňa-Bučník	13284		11774	
Celkem			13479		11885	
Bělov 2	D-5274300				vytěžené ložisko	
Bystřička	D-5239400		1000 s plánovaným rozšířením a navýšením o 3400		0	
Ratiboř u Vsetína	D-5230900		566 s dalším navýšením o 265,3		566	
Žlutava	D-3160400		3		vytěžené ložisko	
Šterkopísky						
NÁZEV LOŽISKA	ČÍSLO LOŽISKA	NÁZEV DOBÝVACÍCH PROSTORŮ	ZÁSOBY PROZKOUMANÉ+VYHLEDANÉ VOLNÉ (v tis. m ³)	BILANČNÍ	ZÁSOBY VYTĚŽITELNÉ (tis. m ³)	
Hulín	B-3011600	Hulín	17268		4980	
Hustopeče n.Bečvou-Milotice	B-3009000	Hustopeče nad Bečvou	2757		170	
Nedakonice-Polešovice	B-3011900	Polešovice	679		679	
Celkem			20703		5829	
Boršice Buchlovic 3 u	D-5237000		0		vytěžené ložisko	
Boršice Buchlovic 4 u	D-5237004		6		9	
Boršice Buchlovic 5 u	D-5237005		9		139	
Boršice Buchlovic 6 u	D-5237006		139		113	
Napajedla-jih	D-5236902		113		450	
Moravský Písek	D-3088001		450		v sousedním JMK	
Polešovice-Kolébky	D-5265500		0		vytěžené ložisko	
Celkem			717			
Stavební kámen						
NÁZEV LOŽISKA	ZÁSOBY V POPD (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2023 (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2022 (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2021 (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2020 (tis. m ³)	PRŮMĚRNÁ TĚŽBA ZA POSLEDNÍ 3 ROKY (tis. m ³)
Bzová	111	1	1	5	3	3,0
Komňa-Bučník	6495	80	73	82	52	69,0
Celkem	6606	81	74	87	87	82,7
Bělov 2	0	0	0	0	0,1	0
Bystřička	1000	0	0	0	6	2,0
Ratiboř u Vsetína	566	14	21	8	4	11,0
Žlutava	3	3	7	7	10	8,0

Celkem	1569	17	28	15	20	21,0
Štěrkopísky						
NÁZEV LOŽISKA	ZÁSoby V POPD (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2023 (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2022 (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2021 (tis. m ³)	TĚŽBA ZA ROK 2020 (tis. m ³)	PRŮMĚRNÁ TĚŽBA ZA POSLEDNÍ 3 ROKY (tis. m ³)
Hulín	2780	181	246	240	314	266,7
Hustopeče n. Bečvou- Milotice	170	0,1	19	14	3	12,0
Nedakonice-Polešovice	679	55	66	42		54,0
Celkem	3543	236	331	296	317	314,7
Boršice u Buchlovic 3	0	0				
Boršice u Buchlovic 4	6	74	40	31	6	25,7
Boršice u Buchlovic 5	9	198	364	380	6	250,0
Boršice u Buchlovic 6	139	407	196	48		122,0
Boršice u Buchlovic-jih	961	173				
Napajedla	0	0	0	0	0	0
Napajedla-jih	113	71	91	84	89	88,0
Moravský Písek-Podluží – na území JHK	456	20	15	10	8	8,0
Polešovice-Kolébky	0	vytěžené ložisko	4	50	53	35,7
Celkem		943	710	603	162	486,7

Stavební kámen				
NÁZEV LOŽISKA	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ 0–3 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ DO 5– 7 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ DO 10 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ NAD 10–15 LET
Bzová	-	-	životnost do 5–10 let	-
Komňa-Bučník	-	-	-	životnost nad 10–15 let
Bělov 2	vytěžené ložisko	-	-	-
Bystřička	-		životnost do 5 - 10 let s plánovaným rozšířením a navýšením životnosti na 15 let-	-
Ratiboř u Vsetína	-	-	životnost od 5 do 10 let s plánovaným rozšířením	-
Žlutava	vytěžené ložisko	-	-	-
Štěrkopísky				
NÁZEV LOŽISKA	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ 0–3 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ DO 5–7 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ DO 10 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ NAD 10–15 LET
Hulín	-	-	-	životnost nad 10–15 let s plánovaným navýšením o dalších cca 10 let v lokalitě Hulín – Záhlinice a SZ části bloku v DP Hulín
Hustopeče n. Bečvou-Milotice	-	životnost do 5–7 let	-	
Nedakonice-Polešovice	-	-	-	životnost do 15–20 let s postupným rozšířením za hranici DP
Boršice u Buchlovic 3	životnost max. 1 rok	-	-	-
Boršice u Buchlovic 4	životnost do 3 let	-	-	-
Boršice u Buchlovic 5	životnost do 2–3 let	-	-	-
Boršice u Buchlovic 6	-	životnost do 5–7 let	-	-
Napajedla	vytěžené ložisko	-	-	-
Napajedla-jih	před vytěžením a ukončením,	-	-	-

	životnost max. 1-3 roky			
Moravský Písek	-	životnost do 5–7 let	plánované rozšíření těžby o cca 16,15 ha zvýší životnost min. o 20 let	-
Polešovice-Kolébky	vytěžené ložisko	-	-	-

Tab. č. 170: Stav reálně vytěžitelných zásob v provozovaných ložiskách, včetně životnosti zásob ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje k 1. 1. 2024.

NÁZEV LOŽISKA	ČÍSLO LOŽISKA	ZÁSoby VYTĚŽITELNÉ (tis. m3)	ZÁSoby V POPD (tis. m3)	TĚŽBA ZA ROK 2023 (tis. m3)	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ DO 3-7 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ DO 10 LET	ŽIVOTNOST LOŽISKA (roky) A STAV VYUŽITÍ NAD 10 -15 LET
Hulín s DP Hulín	B-3011600	4980	2780	181			životnost nad 15 let s plánovaným navýšením o dalších 10 let v lokalitě Hulín - Záhlinice
Nedakonice-Polešovice s DP Polešovice	B-3011900	679	679	55			životnost do 15-20 let s dalším navýšením zásob
Boršice u Buchlovic 3	D-5237000	0	0		životnost max. 1 rok - vytěžené ložisko		
Boršice u Buchlovic 4	D-5237004	6	6	74	životnost do 3 let		
Boršice u Buchlovic 5	D-5237005	9	9	198	životnost do 2-3 let		
Boršice u Buchlovic 6	D-5237006	139	139	407	životnost do 5 let		
Chropyně (Hejtmán)		1793	1793		Plánovaná těžba 85 tis. m3 s vydaným ÚR		
Střížovice-Otrokovice		2671	2671		Plánovaná těžba 150 tis. m3 s vydaným ÚR		
Boršice u Buchlovic-jih	D-5284300	961	961	173	životnost do 5-7 let		
Napajedla-jih	D-5236902	113	113	71	max. 1-2 roky před vytěžením a ukončením		

Kompletní analýza využívání stavebních surovin ve Zlínské, a sousedním Olomouckém, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji vychází mimo jiné z aktualizovaných dat a závěrečných výsledků „Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury” z roku 2022, která byla zpracovaná v roce 2022 konsorciem ČGS, Těžební unie a Sdružení pro výstavbu silnic pro ŘSD na základě objednávky č. 01KV-002458 a v neposlední řadě z finálních výsledků II. etapy „Studie dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury [dálniční a silniční stavby, železniční infrastrukturu a vysokorychlostní tratě (VRT)] a to v souvislosti s platným zákonem č. 465/2023 Sb., (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů”, jejíž zadavatelem jsou Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.p., a Správa železnic, s.p. [Fiala, P. - Godány, J. - Hrbáčková, M. - Buda, J.- Svoboda P. (2024): Finální výsledky II. etapy „Studie dostupnosti zdrojů stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury [dálniční a silniční stavby, železniční infrastrukturu a vysokorychlostní tratě (VRT)] a to v souvislosti s

platným zákonem č. 465/2023 Sb., (dále jen Liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů. – Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.p. Správa železnic, s.p. Těžební unie. Sdružení pro výstavbu silnic. ČGS].

Zvolený časový horizont let 2025–2040 lze považovat za období, ke kterému ještě lze přiřadit reálné údaje, na kterých je možno konfrontovat disponibilní zásoby požadovaných surovin v existujících aktivně provozovaných surovinových zdrojích s přijatelnou dopravní vzdáleností, a srovnat je s reálně předpokládanou potřebou surovin v daném místě. Ve svých závěrech studie vychází ze statisticky vypočteného množství materiálu, potřebného pro vymezený okruh staveb realizovaných ŘSD a SŽ. Studie také upozorňuje na příznaky stavební surovinové krize – regionální výpadky, prodlužující se přepravní trasy a zdražování. Studie se neomezuje pouze na podrobnou analytickou část, ale pojmenovává také příčinu neutěšeného stavu a navrhuje řešení. Je třeba zrychlit povolovací proces u nových zdrojů, který v případě pískoven trvá průměrně 5–10 let a v případě kamenolomů 8 až 12 let. Na výše uvedené skutečnosti rovněž upozorňují rozpracované výsledky II. etapy studie z roku 2024, jejímž zadavatelem je ŘSD, úsek kontroly kvality staveb, a SŽ, stavební správa vysokorychlostních tratí.

Kompletní analýza se rovněž zabývá kvalitou a kvantitou geologickými průzkumy ověřené suroviny šterkopísků, současným stavem využití a životností ložisek stavebních surovin ve všech předmětných krajích v souladu s výsledky Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů schválené usnesením vlády ČR ze dne 14. června 2017 č. 441 a Východiska ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti schválená usnesením vlády ČR ze dne 17. srpna 2011 č. 619. Aktuální analýza vykazovaných disponibilních zásob ložisek stavebních surovin a jejich roční produkce na území krajů se dále opírá o platné Bilance zásob ČR pro výhradní ložiska k 1. lednu 2024, dále o Evidenci zásob ložisek nevyhrazených nerostů k 1. lednu 2024, o Bilanci zásob v dobývacích prostorech (DP) a na ostatních těžebních ložiskách nevyhrazených nerostů České republiky k 1. lednu 2024 a v neposlední řadě o aktuální statistické výkazy Geo-V3 a HOR (MPO) 1-01. Zároveň se zohlednily ložiska stavebních surovin předpokládaných do těžby, včetně nových záměrů, které byly, či jsou v procesu posuzování vlivů na životní prostředí dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Posouzení potřebnosti stavebních surovin se zřetelem na nezbytnost jejího šetrného a udržitelného využívání, souvislosti se stávajícími využívanými ložisky a budoucími stavebními záměry se zejména opírá o aktuální výsledky studie dostupnosti této suroviny pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury a o další závěrečné zprávy, studie a podklady na celostátní i krajské úrovni.

V aktuálním znění zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (Horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, (§ 3, odst. 3) se uvádí, že mezi kritické nerosty jsou řazeny radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a šterkopísků, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, která se považují za výhradní. V ustanovení § 3, odst. 5 horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou prováděny ve veřejném zájmu. Horní zákon v ustanovení § 6a rovněž uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury (Liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Novela horního a liniového zákona mimo jiné za kritické nerosty strategického významu považuje i výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu – stavebního kamene a šterkopísků a zároveň vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek definuje jako veřejný zájem. Výhradní ložiska stavebních surovin, jakožto ložiska kritické suroviny lze z tohoto pohledu považovat za ložiska strategického významu, které mají mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle liniového zákona, který mimo jiné uvádí, že těžební infrastrukturou se pro účely tohoto zákona rozumí stavby a zařízení, která mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek strategického významu podle horního zákona, jakož i stavby

sloužící k jejich úpravě a zušlechťování prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, dále stavby určené k jejich přepravě a úložná místa pro těžební odpad.

Znepokojující situace s nízkými disponibilními zásobami štěrkopísků a stavebního kamene na funkčních ložiskách je i v sousedních krajích (Moravskoslezském, Olomouckém a Jihomoravském kraji). Tyto kraje se potýkají s vysokým procentem ukončovaných těžeb štěrkopísků a naprostým nedostatkem suroviny s hrubou štěrkopískovou granulometrií – tj. frakcí 4–8–16–22 mm. Většina stávajících těžných a dotěžovaných ložisek v Olomouckém, Zlínském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji těží převážně písky a štěrkopísky s převažující frakcí 0–4 mm, tj. těží surovinu převážně písčité frakce, přičemž nejsou v žádném případě naplňovány požadavky trhu po surovině hrubší frakci 4–8–16–22 mm. Rovněž prodejní ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd 4–8–16–22 mm od roku 2016 vzrostly až o 25–30 %. Oproti předcházejícím rokům 2019–2021 (potažmo za poslední 2 roky) vzrostly prodejní ceny za 1 t kvalitních upravených štěrkopísků o cca 30–35 %. V betonu tvoří 75 až 80 % objemu písky, štěrky, štěrkopísky frakce 0–4, 4–8 nebo 8–16 mm, případně 11–22 mm, a jejich úkolem je vytvoření pevné kostry s minimální mezerovitostí, což nezaručuje drcené kamenivo. Hrubá frakce štěrků a štěrkopísků se dokonce dováží až ze Slovenska (např. z lokalit Velké Úřany, Čakany, Čierny Brod, Dubnica nad Váhom, Kočovce-Nové Mesto nad Váhom a Udiča) v ročních objemech cca 450–550 kt a její koncová cena se pohybuje kolem 800–840 Kč/t bez DPH. Dodávky na stavby ze vzdálených ložisek prodražují prodejní jednotkovou cenu, dovozová vzdálenost rovněž výrazně prodražuje tunu štěrkopísků, čímž i dochází k enormní dopravní zátěži nákladní automobilovou dopravou na velké vzdálenosti. Neuspokojivý stav reálně vytěžitelných zásob štěrkopísků v sousedním v Moravskoslezském a Olomouckém kraji poukazuje na oprávněné odůvodnění a nezbytnost zajištění nových otvírek ložisek štěrkopísků.

Celkově většina současných těžeben štěrkopísků a drceného kameniva byla otevřena ještě před rokem 1989, v lepším případě některá ložiska štěrkopísků v 90. letech. Postupem času totiž ubývá zásob na ložiskách v minulosti povolených k jejich vydobytí, proto velká část výhradních ložisek nevyhrazených nerostů a i ložisek nevyhrazeného nerostu se blíží ke svému dotěžení. U většiny velkých ložisek štěrkopísků činí jejich reálná životnost 7 let, max. však 10 let. Průmyslové osvojování ložisek nerostných surovin je zpravidla velmi nákladné a je spojeno s velkým rizikem vyjádřeným rozdíly mezi vyhodnocenými předpoklady a finančními, případně jinými ekonomickými výsledky a důsledky jejich využívání. Velmi složitý a zdoluhavý je průběh správních procesů vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů a už se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými.

Z modelových příkladů podílu rozpadu hlavního technologického procesu výroby drceného a těžného kameniva při zohlednění procentuálního podílu výše uvedených vyráběných zrnitostních frakcí vyplývá, že efektivita výroby kameniva vybraných frakcí je na úrovni desítek % v rámci jednotlivých těžebních etází (za předpokladu naprostého vyloučení zvětralých partií a poruch). Přebytky výroby v ostatní frakci (např. 0–32mm) jsou dále upravovány nebo určené k dalšímu přímému prodeji. Objem uvolněných vytěžitelných zásob suroviny, tj. objem pro čistou výrobu z těžebních etází je nižší (zbavení zvětralých partií, procenta zahlinění apod). U řady kamenolomů se z celkové jejich produkce klíčové výrobky frakcí (např. 8/11 mm, 8/16 mm, či frakce 31,5–63 mm pro kolejová lože) vůbec nevyrábí.

Celkový nedostatek zrnitostních frakcí rovněž ovlivňuje:

- a) Aktuální stav roztěženosti každého ložiska stavebního kamene ve vazbě na objemové možnosti těžby na jednotlivých těžebních horizontech (etážích) (neočekávaná variabilita kvality zásob těžné suroviny, heterogenita těžné suroviny apod).
- b) Variabilita technologických operací v rámci celého procesu úpravy kameniva a technologická úroveň vybavenosti technologického zařízení, dále možnosti v nasazení doplňkových technologií na bázi mobilních upraven kameniva.

c) Struktura a požadavky na materiálovou skladbu odběratelů a časový souběh pro jejich uvedení na stavební trh do místa spotřeby.

Stavební kámen na území Zlínského kraje

Na území Zlínského kraje se v současnosti těží 2 výhradní ložiska stavebního kamene a celkem 3 ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene o celkové roční produkci 97–102 tis. m³. Z tohoto celkového počtu 5 využívaných ložisek má 1 ložisko vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, 3 ložiska mají životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 1 využívaného ložiska je jeho životnost pod hranicí 5–7 let. Z celkového počtu 5 využívaných ložisek na území kraje se tedy jedná o cca 20 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Pokud k tomu připočítáme 3 ložiska s životností zásob do 7–10 let, představuje to cca 80 % ložisek s nízkou životností do 10 let. Pouze 1 ložisko v kraji má životnost zásob vyšší než 10–15 let. Z využívaných ložisek má nejvyšší životnost ložisko Komňa – Bučník. Nevýhradní ložisko Žlutava ukončilo svoji těžbu.

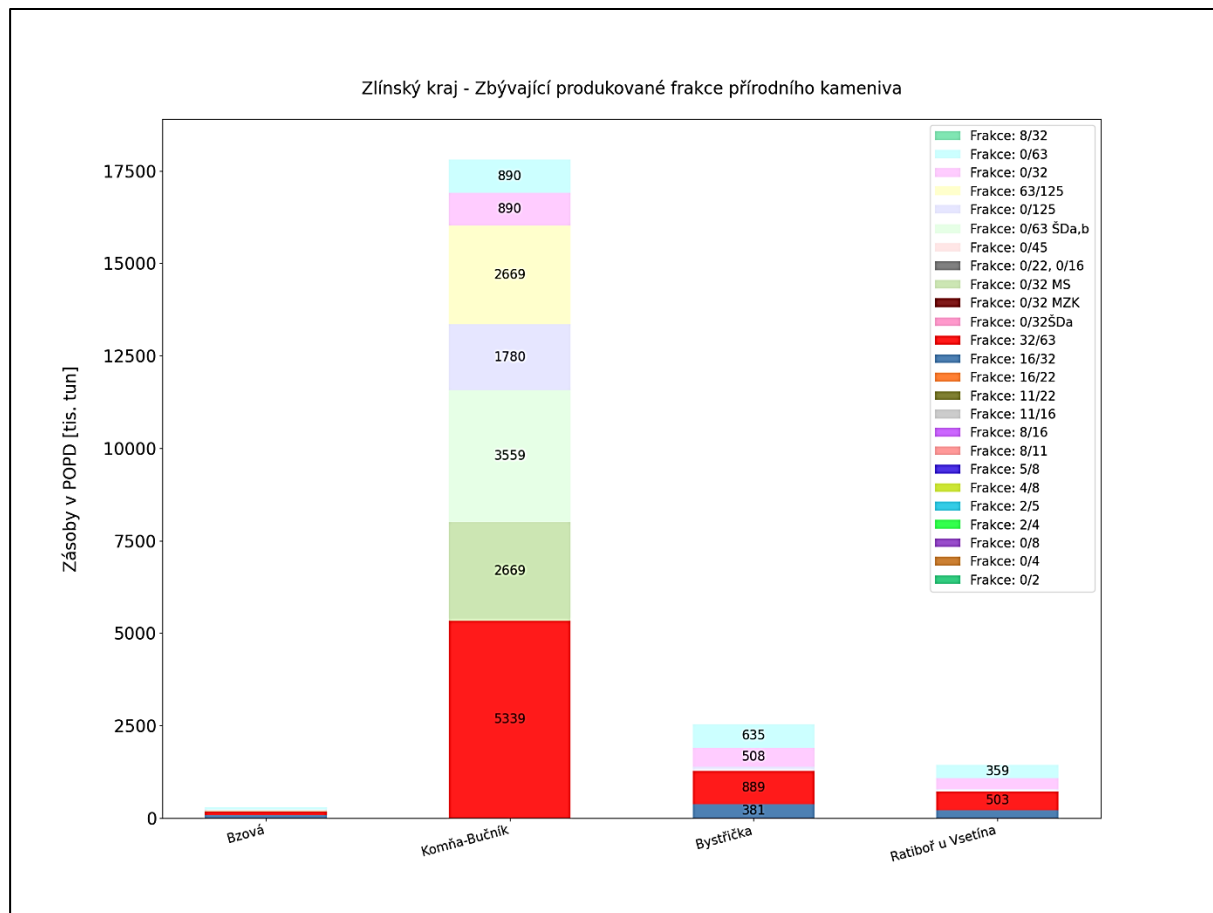
Zlínský kraj patří ke krajům s největším deficitem kvalitních zásob ložisek stavebního kameniva, které je zapotřebí saturovat ze sousedního Olomouckého a Jihomoravského kraje, což ve svém výsledku prodražuje výslednou cenu suroviny a zároveň dochází k enormní zátěži v silniční dopravě. Za rezervní lokality lze považovat některé výskyty rigidnějších paleobazaltů v Bílých Karpatech, avšak jejich využitelnost naráží na střety zájmů s CHKO a objemy jejich disponibilních zásob jsou velmi nízké.

V současné době se plánuje rozšíření ložiska stavebního kamene nevýhradního ložiska Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene na celkové ploše cca 6,3 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 50 tis. m³/rok. Rovněž v plánu je pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - záměr Kamenolom Hošťálková – II. etapa dobývání - na celkové ploše cca 1 ha s plánovanou roční kapacitou těžby do 100kt/rok a to v souladu s již souhlasným stanoviskem EIA.

V neposlední řadě se plánuje pokračování těžby na výhradním ložisku stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v rozsahu POPD v DP Komňa-Bučník na ploše cca do 3 ha s plánovanou roční kapacitou těžby do 75–80 tis. m³/rok. Na výhradním ložisku Komňa-Bučník je exploatace možná na stávajících plochách lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa-Bučník, na které byl realizovaný průzkum a posuzování dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V případě kamenolomu Komňa-Bučník se jedná o území s vysokým stupněm ochrany z hlediska zájmů ochrany přírody. Případné další rozšíření lomové jámy uvnitř dobývacího prostoru Komňa-Bučník bude řešeno dle aktuální situace v tomto území, v návaznosti na platnou legislativu.

K využitelnosti by za jistých přísných opatření připadala těžba nevýhradního ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400), jakožto potenciálního zdroje SK pro budoucí malotěžbu. Na ložisku jsou vyděleny dva bloky, oba se nacházejí v 1. zóně CHKO. Je zpracováván návrh na vyhlášení přírodní památky – odkryté stěny bývalého lomu. Ložisko částečně leží v ochranné zóně nadregionálního biokoridoru NK 150 Makýta – Javořina reprezentující lesní společenstva zejména nejvyšších a středních poloh. Po roce 2025 se dá předpokládat s lokální těžbou stavebního kamene (olivinické trachybazalty). Správa CHKO Bílé Karpaty v případě možností znovuoobnovení těžby popř. otevření nových těžeb na těchto malých ložiskách neodmítá, naopak je připravena k otevřené diskusi pro tuto možnost. Správa CHKO se dokonce obává ukončení veškeré těžební činnosti v Bílých Karpatech, protože potom by pro místní využití (např. nezbytné opravy a údržby vodních nádrží a toků a také místních komunikací, účelových cest apod.) musela být dovážena při nejhorším úplně jiná – netypizovaná surovina z jiných oblastí ČR popř. ze Slovenska.

Velmi zajímavé evýhradní ložisko stavebního kamene jsou Záhorovice (D 3226200) s objemem kvalitních zásob o max. objemu 2,5 mil m³. Bohužel se nachází i z 90 % v 1. zóně a z 10 % ve 2. zóně CHKO Bílé Karpaty a dále se nachází v ochranném pásmu III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice. Podle regionálního ÚSES se ložisko nachází částečně na trase regionálního biokoridoru RK 157 spojující regionální biocentra Valy a Hrabčovina. V místě ložiska je vymezeno lokální biocentrum Na Valech o rozloze cca 4 ha.

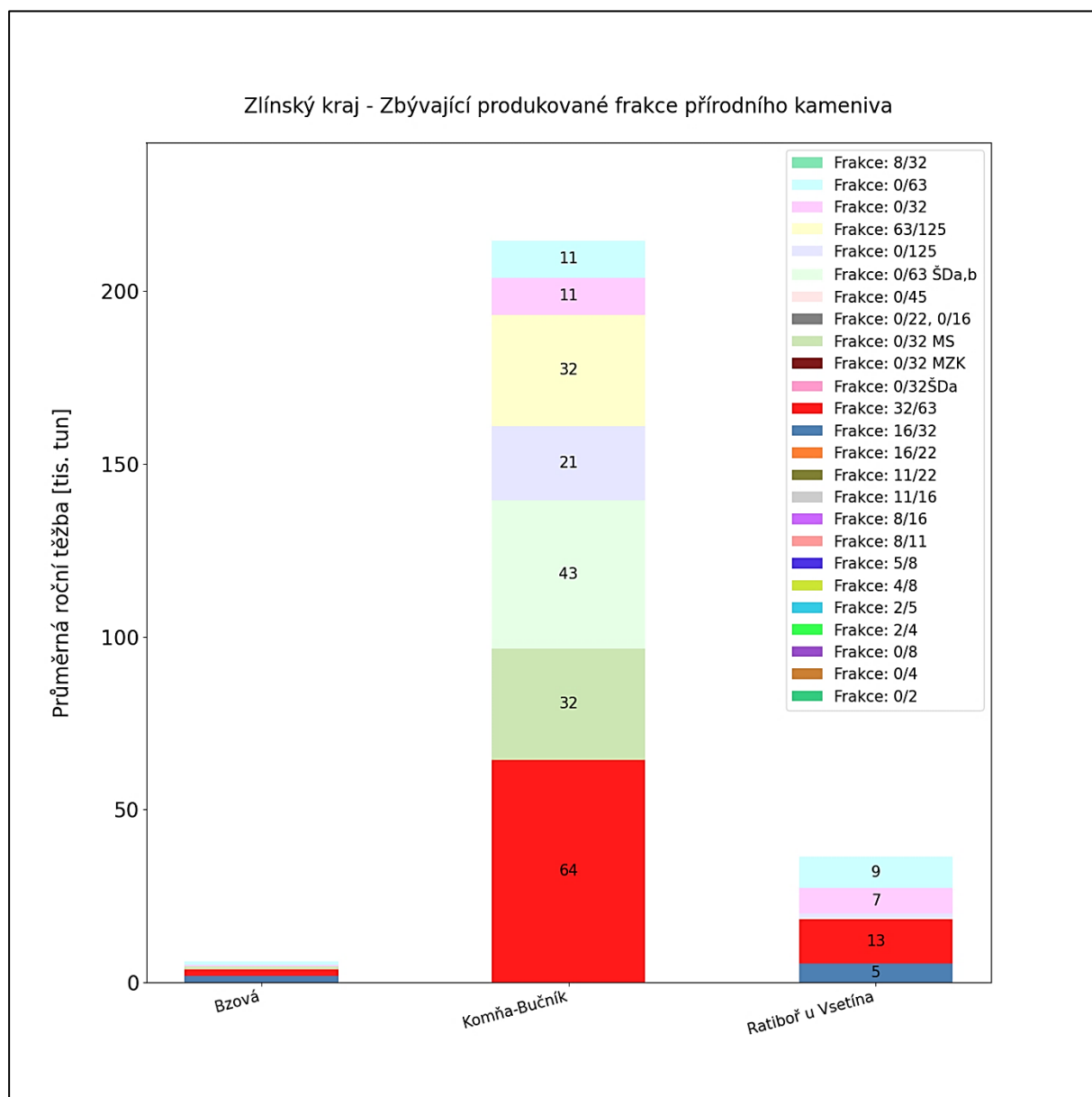

Obr. 228: Objem produkovaných frakcí drceného kameniva vhodných jako štěrkodrtě a drtě - zejména převažujících frakcí 0/32 a 0/63 mm - ze stávajících provozoven stavebního kamene na území Zlínského kraje z celkové průměrně vykazované 3-leté těžby.

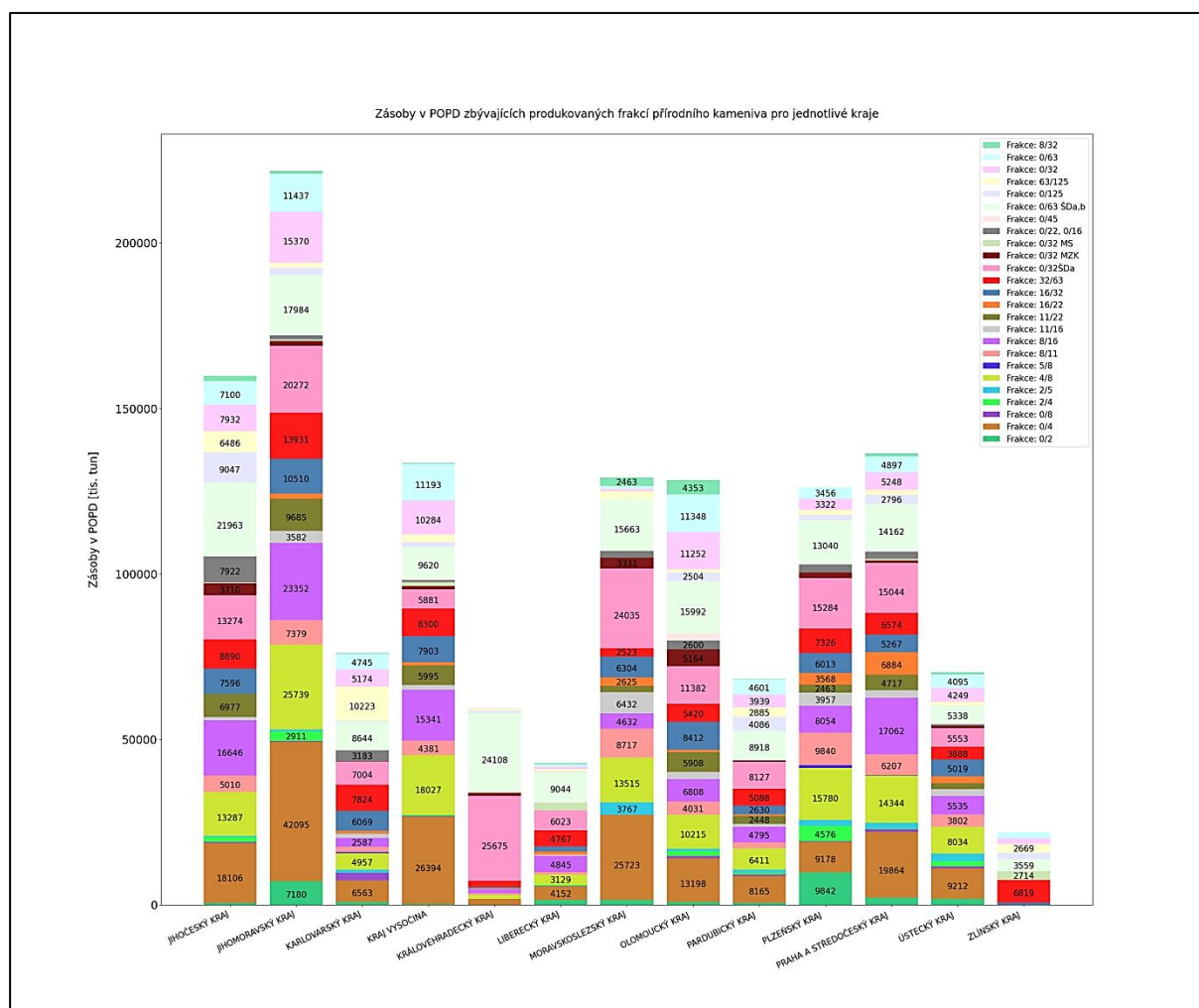
Zlínský kraj patří ke krajům s největším deficitem kvalitních zásob ložisek stavebního kamene, které je zapotřebí saturovat ze sousedního Olomouckého a Jihomoravského kraje, což ve svém výsledku prodražuje výslednou cenu suroviny a zároveň dochází k enormní zátěži v silniční dopravě. Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kamene vyvolávají dvojí tlak – jednak tlak na vyšší nárůst produkce štěrkopísků pro využití tam, kde jsou obě suroviny zastupitelné, jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí zejména Olomouckého kraje a ze Slovenska.

Ve Zlínském kraji neexistuje žádné výhradní ani nevýhradní ložisko produkující frakce pro vrstvy železničního svršku (třídy B0, BI, BII) a pro konstrukční a podkladní vrstvy tělesa železničního spodku frakce 0/32 kv, 0/63 kv. Nejsou k tomu ani geologicko-ložiskové předpoklady, aby se v tomto kraji nacházela surovinově velmi kvalitní ložiska. Do území Zlínského kraje se zaváží surovina ze sousedního Jihomoravského a Olomouckého kraje.

Na území Zlínského kraje se ze stávajících provozoven neprodukuje klíčové frakce přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytné pro silniční a dálniční stavby (obr. 228 a 229). Kraj je zcela deficitní na kvalitní zdroj drceného kameniva a musí být saturován ze sousedních krajů – Jihomoravského a Olomouckého. Jedinou výjimku tvoří pouze výhradní ložisko Komňa-Bučník, které převážně ve větších objemech produkuje šterkodrtě frakce 16/32 mm, 32/63 mm, 0/32 mm a 0/63 mm a pouze v minimálních objemech drobné drcené kamenivo frakce 4/8 mm

Obr. 229: Objem produkovaných frakcí drceného kameniva vhodných jako šterkodrtě a drtě - zejména převažujících frakcí 0/32 a 0/63 mm ze stávajících provozoven stavebního kamene na území Zlínského kraje a z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ pro nevýhradní ložiska na území Zlínského kraje.

Obr. 230: Objem produkovaných klíčových frakcí stavebního kameniva vhodných do betonů a obaloven z provozoven stavebního kamene, z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ podle jednotlivých krajů na území ČR, včetně Zlínského kraje.

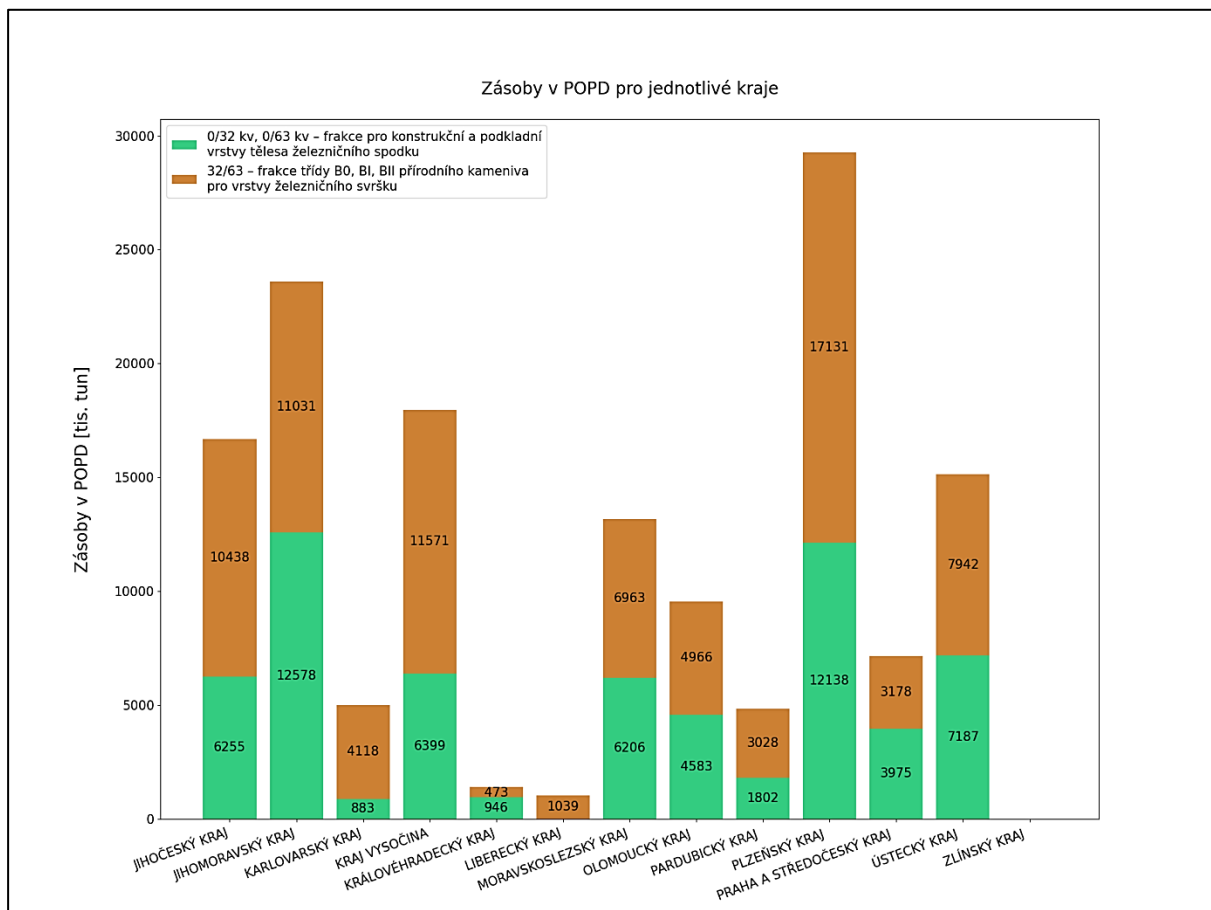
Území Zlínského kraje nedisponuje s žádnými ložisky kameniva, které by vyhovovaly pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku a svršku (tj. frakce 32–63 mm a 0–32 mm) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože (viz obr. 231) Nevyšší zastoupení tohoto kameniva a produkce kvalitních frakcí do železničních loží zaujímají kraje Jihomoravský, Plzeňský a Vysočina.

Plánované rozšíření těžeb se realizuje pouze na stávajících roztěžených ložiskách (nevýhradní ložiska Bystřička a Ratiboř u Vsetína, a v rámci POPD Komňa-Bučník).

Celkově v případě objemů produkce zbývajících klíčových frakcí přírodního drceného kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32, 32/63 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytných pro silniční a dálniční stavby, na území ČR zaujímají vyšší objemy s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD a PVL ze všech provozovaných lomů kraj Jihomoravský, kraj Vysočina a kraj Moravskoslezský. Nižší objemy produkce s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD výše uvedených frakcí přírodního drceného kameniva zaujímají kraje Jihočeský, Olomoucký a Středočeský včetně území hlavního města Prahy a také kraj Plzeňský. Nejnížší objemy produkce s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD výše uvedených frakcí přírodního drceného kameniva, a tudíž i životnosti zaujímají kraje Karlovarský, Královéhradecký,

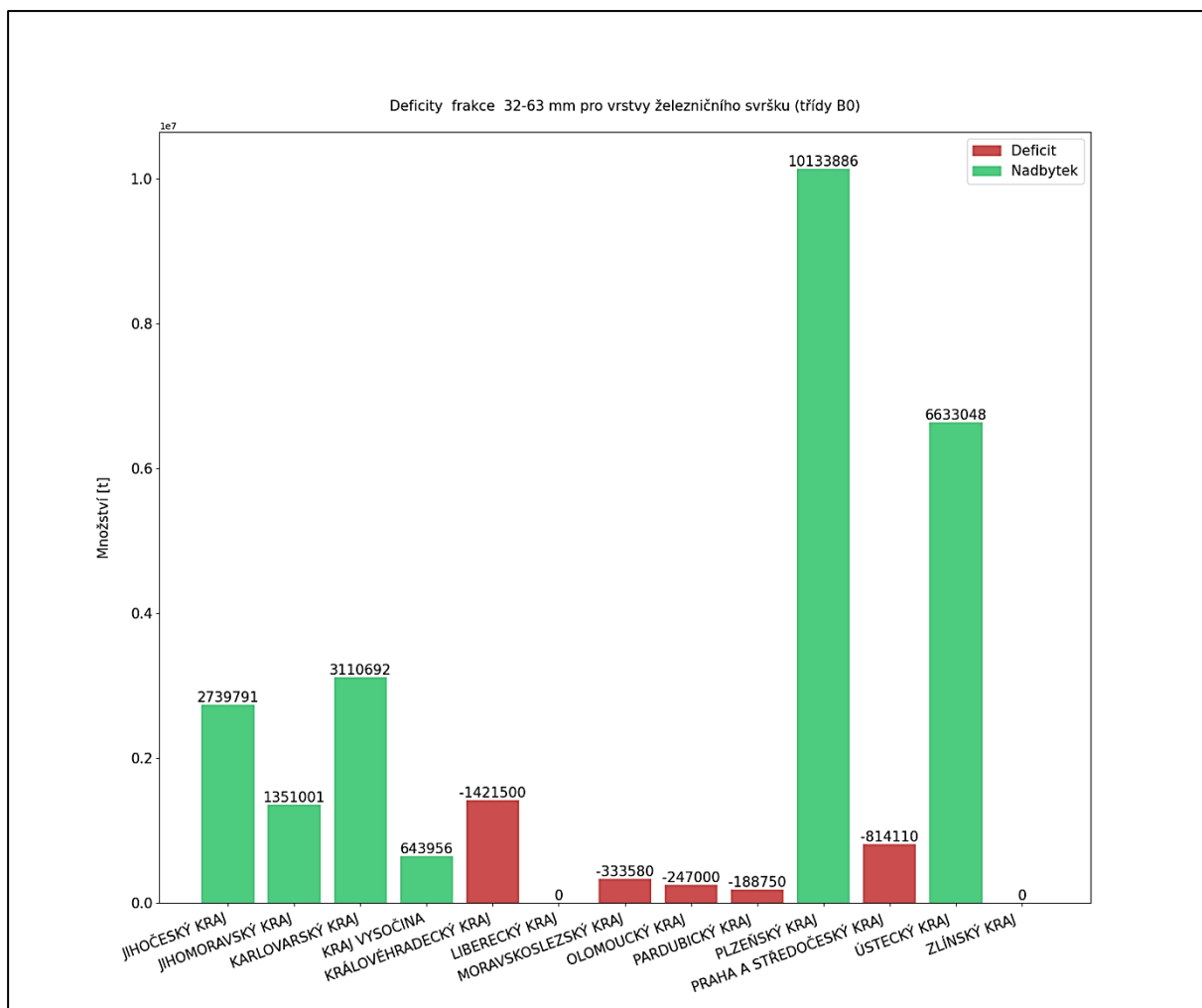
Liberecký, Pardubický a Ústecký. V kraji Zlínském se výše uvedené klíčové frakce vůbec neprodukují, tudíž se jedná o zcela deficitní kraj.

Pro obalovny a betonárny důležité objemy frakcí přírodního drceného kameniva (tj. frakce řady 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22 mm) zaujímají s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD pouze kraje Jihočeský, Jihomoravský, kraj Vysočina a částečně i kraj Středočeský včetně území hlavního města Prahy. Ostatní kraje balancují na nízkých – deficitních objemech těchto frakcí (až na výjimky objemů frakcí 4/8 mm), které je nezbytné dovážet ze sousedních krajů.

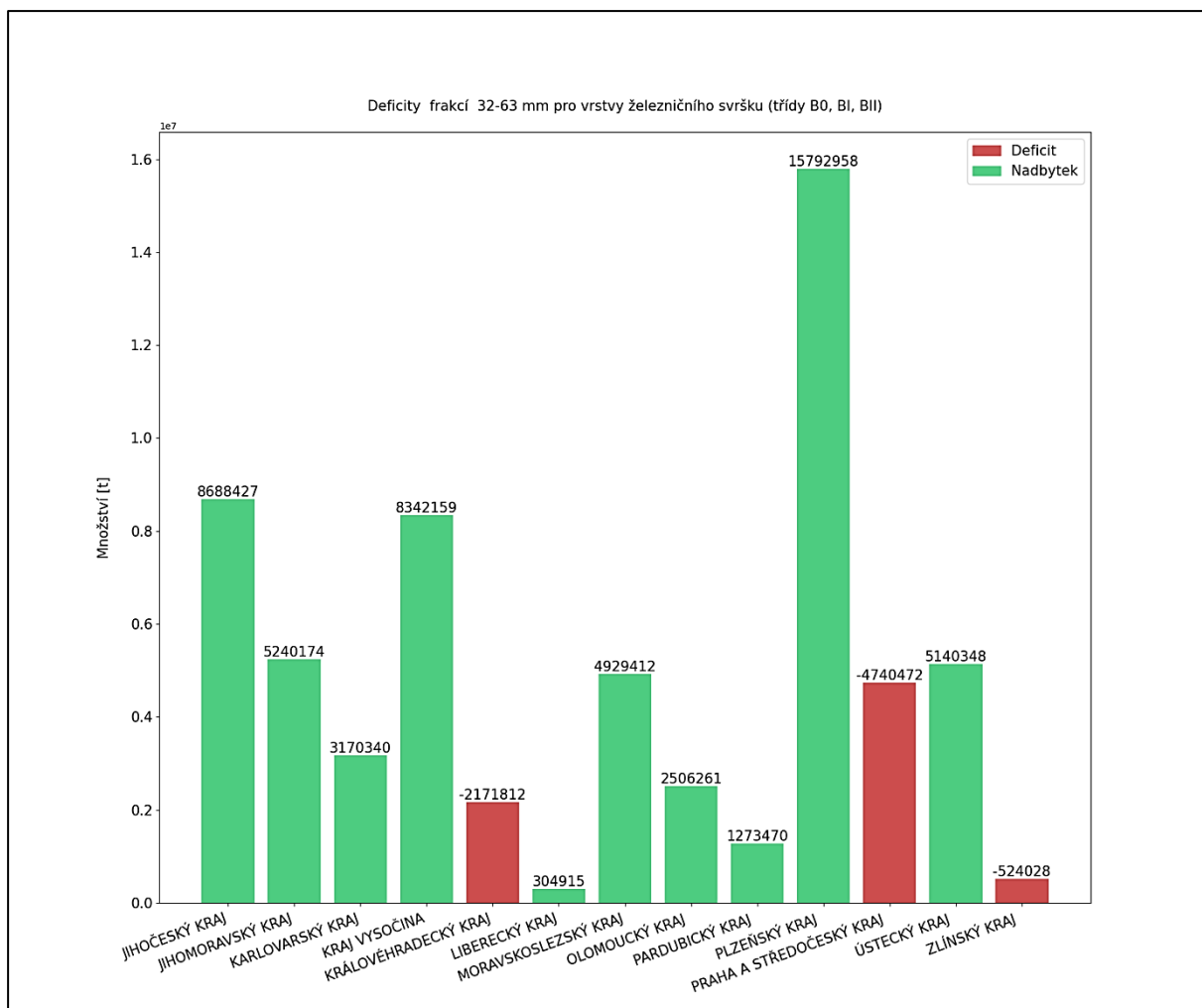
Obr. 231: Objem vyprodukovaných frakcí drceného kameniva vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 frakcí 32-63 mm třídy B0, B1 a BII (kolejový svršek) a dále frakcí 0-32 kv mm a 0-63 kv mm (kolejový spodek) z celkových vykazovaných zásob v POPD podle jednotlivých krajů na území ČR, vyjma Zlínského kraje.

Deficity objemů frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0, popř. B1 v jednotlivých krajích ČR dokumentuje následující graf:

Z výše uvedeného grafu jednoznačně vyplývá, že 7 krajů v ČR je silně deficitních na tuto klíčovou frakci nejvyšší třídy kameniva pro stavbu vysokorychlostních železnic (jedná se o kraje Královéhradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský, Pardubický a také Středočeský včetně území hlavního města Prahy). Velmi nízké disponibilní objemy frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0, BI zaujímá kraj Vysočina a kraj Jihomoravský, a také v závěsu jsou kraje Karlovarský a Jihočeský. Nejvyšší objemy těchto frakcí jsou v kraji Plzeňském a Ústeckém, nicméně v kraji Ústeckém se tento nadbytek objemů frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0 váže pouze na jednu jedinou provozovnu, a to je kamenolom Císařský, který má zásoby na 35-40 let. Kamenolom Císařský je však výrazně limitován maximální roční produkcí všech frakcí kameniva a to do 600 kt za rok a také velmi problematickou dopravní dostupností, jelikož se nachází v samotném Šluknovském výběžku.

Deficity objemů frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku všech tříd B0, BI, BII v jednotlivých krajích ČR dokumentuje následující graf:

Z výše uvedeného grafu vyplývá příznivější situace z hlediska objemů zásob frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0, BI, BII, 6 krajů v ČR je silně deficitních na tuto klíčovou frakci nejvyšší třídy kameniva pro stavbu vysokorychlostních železnic (jedná se o kraje Královéhradecký, Liberecký, Olomoucký, Zlínský, Pardubický a také Středočeský včetně území hlavního města Prahy, a také v závěsu jsou kraje Karlovarský, Moravskoslezský a částečně i Ústecký). Nejvyšší objemy těchto frakcí jsou v kraji Plzeňském, v kraji Vysočina a Jihočeském a částečně i v Jihomoravském kraji.

Tab. č. 171: Tabulka provozoven stavebního kamene situovaných v sousedících krajích ke Zlínskému kraji, které produkují frakce drčeného kameniva vhodných na kolejové lože dle ČSN EN 13 450 frakcí 32-63 mm třídy B0, BI a BII (kolejový svršek) a dále frakce 0-32 kv mm a 0-63 kv mm (kolejový spodek).

Provozovna/ kamenolom	Vlastník/Organizace	Číslo Osvědčení		
		Žel. Svršek frakce 32/63 mm	(Třída)	Žel. Spodek frakce 0/32Kv a 0/63 mm
Název ložiska				
Bělkovice	Českomoravský šterk, a.s.	21/2021	(BI a BII)	nevlastní
Bohučovice	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	50/2021	(BI a BII)	S 80/2023
Dolní Kounice	KÁMEN Zbraslav, a.s.	3/2021	(B0, BI a BII)	S 31/2023
Hanušovice	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	53/2021	(BI a BII)	S 113/2023
Horní Žleb	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	11/2021	(BI a BII)	S 42/2023

Hrabůvka	Českomoravský štěrk, a.s.	18/2021	(BI a BII)	S 118/2024
Hrubá Voda	ZAPA Beton a.s.	10/2021	(BI a BII)	S 109/2023
Chornice	EUROVIA Kamenolomy, a.s.	nevlastní		S 86/2023
Jakubčovice	EUROVIA Kamenolomy, a.s.	65/2021	(BI a BII)	S 87/2023
Kobylí	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	nevlastní		S 88/2023
Kobylí Hora	Kámen a písek, spol. s r.o.	91/2021	(B0, BI a BII)	S 22/2023
Lhota Rapotina	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	5/2022	(BI a BII)	S 60/2023
Nejdek	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	nevlastní		S 94/2023
Nová Ves	Českomoravský štěrk, a.s.	17/2021	(BII)	S 76/2023
Olbramovice	Českomoravský štěrk, a.s.	33/2021	(BI a BII)	S 77/2023
Omice	HUTIRA-OMICE, s.r.o.	82/2021	(BI a BII)	S 111/2023
Opatovice	Českomoravský štěrk, a.s.	34/2021	(BI a BII)	S 78/2023
Podhůra	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	61/2021	(BI a BII)	S 64/2023
Předklášteří	KÁMEN Zbraslav, a.s.	4/2021	(B0, BI a BII)	S 30/2023
Rosice	Skanska a.s.	87/2021	(BI a BII)	S 97/2023
Valšov	KAMENOLOMY ČR s.r.o.	60/2021	(BI a BII)	S 71/2023
Vranov	Kalcit s.r.o.	40/2021	(BI a BII)	S 119/2024
Výkleky	Českomoravský štěrk, a.s.	170/2025	(B0, BI a BII)	S 120/2024
Želešice	KÁMEN Zbraslav, a.s.	nevlastní		S 29/2023

Štěrkopísky na území Zlínského kraje

Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kameniva vyvolávají dvojí tlak – jednak tlak na vyšší nárůst produkce štěrkopísků pro využití tam, kde jsou obě suroviny zastupitelné, jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí zejména Olomouckého kraje a ze Slovenska. Dovoz kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého kraje a ze Slovenska sebou přináší enormní zatížení komunikací s výraznými negativními vlivy na místní obyvatelstvo. Vzhledem k tomu, že největší stavebně-technické práce na projektovaných stavbách jsou situovány po celém území Zlínského kraje (stavby D1, D55, D49 a jejich přivaděčů), je zřejmé, že potřeba otvírek nových ložisek štěrkopísků se bude soustřeďovat do území okresů Zlín, Uherské Hradiště a do oblasti Kroměřížska.

Na celém území Zlínského kraje jsou těžena pouze tři výhradní ložiska štěrkopísků ložisko Hulín, Nedakonice-Polešovice s DP Polešovice a výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice s velmi nízkou roční těžbou nacházející se na hranici s Olomouckým a Moravskoslezským krajem a 6 ložisek nevýhrazeného nerostu štěrkopísků. Celková roční produkce je cca 890–1160 tis. m³. Využívaných 7 ložisek je s velmi nízkými vytěžitelnými zásobami (Hustopeče n. Bečvou-Milotice, Boršice u Buchlovic 3, Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic 6, Boršice u Buchlovic-jih a Napajedla-jih a na samém sousedství s Jihomoravským krajem lokalita Moravský Písek). Těžba byla ukončená na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky a také na v minulosti významném výhradním

ložisku štěrkopísků Ostrožská Nová Ves, dále na ložisku Ostrožská Nová Ves 1 a na ložisku Police u Valašského Meziříčí. Došlo zároveň ke zrušení DP Hustopeče nad Bečvou I z důvodů nulových zásob štěrkopísků.

Z celkového počtu 9 využívaných ložisek mají pouze 2 ložiska vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, výhradní ložisko Hulín a Nedakonice – Polešovice s DP Polešovice. Další 7 ložisek má životnost zásob od 5 do max. 7 let. Z 9 využívaných ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje se jedná o cca 78 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob max. do 7–10 let.

Na celém území kraje je k současnému datu 8 vytěžených ložisek. Za postupně ukončované těžby jsou velmi nadějné náhradní zdroje s platnými souhlasnými závaznými stanovisky EIA: výhradní ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh, rozšíření těžby ložiska Polešovice-Nedakonice a dále nevýhradní ložiska Chropyně a Střížovice-Otrokovice s disponibilními zásobami a životností vyšší než 10–12 let. Dalšími plánovanými ložisky do těžby v návrhovém období do r. 2035 s doposud neprojednaným vyhodnocením dopadů na ŽP (IA) jsou výhradní ložiska Plešovec-Chropyně, Kvasice 2, a nevýhradní ložiska Napajedla – Topolná I a II a Staré Město. Záměry na využití dalších ložisek štěrkopísků [např. využití ložisek s kladným závazným stanoviskem EIA - výhradní ložisko štěrkopísků Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) s CHLÚ Moravský Písek v prozatím pravomocně nestanoveném DP Uherský Ostroh, část bloků zásob nevýhradního ložiska Chropyně), část bloků zásob nevýhradního ložiska Střížovice-Otrokovice, malá část bloků zásob výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice s DP Polešovice s CHLÚ Nedakonice a záměr využití ložiska s doposud nevydaným stanoviskem EIA – část bloků zásob výhradního ložiska Plešovec-Chropyně s CHLÚ Chropyně I jsou v souladu s výsledky navrhovaných územně-limitních podmínek prezentovaných ve zpracované „Studii limitů těžby, postupné využitelnosti a ochrany zásob ložisek nerostných surovin se zřetelem na ložiska štěrkopísků Zlínského kraje“.

V listopadu 2014 došlo k ukončení těžby na historicky významném výhradním ložisku štěrkopísků Ostrožská Nová Ves, které dlouhodobě zaujímalo svojí produkcí jedno z nejvýznamnějších míst v oblasti střední a jižní části Zlínského kraje. Nyní probíhá realizace plánu likvidace výhradního ložiska i ložiska nevyhrazeného nerostu v předpolí DP Ostrožská Nová Ves. Po ukončení těžby na ložisku Ostrožská Nová Ves se postupně přesunula těžební aktivita do sousedního ložiska nevyhrazeného nerostu Polešovice-Kolébky. Těžba na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky byla v roce 2023 definitivně ukončena. Plánované rozšíření těžby štěrkopísků v DP Polešovice na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice se připravuje v rozsahu CHLÚ Nedakonice. Jedná se o pokračování těžby na výhradním ložisku štěrkopísků Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice a mimo plochy CHLÚ do lokality Polešovice-Klučovánky o celkové roční kapacitě 150 tis. m³/rok. Jedná se tedy o rozšíření v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ Nedakonice na ploše cca 44 ha a rozšíření SZ směrem mimo plochy stávajícího výhradního ložiska (na území připravovaného nevýhradního ložiska) na ploše cca 27 ha. Plánovaná těžba jemnozrnného kopaného písku se rovněž realizuje poblíž městyse Polešovice - ložisko nevyhrazeného nerostu Polešovice. Těžba bude probíhat do hloubky cca 5 m od povrchu terénu a nad hladinou podzemní vody. Předpokládaný roční objem těžby je cca 15 000 tun písku, přičemž tato surovina je využívána převážně pro potřebu obce a akcí v jejím nejbližším okolí. Využití suroviny je zejména pro zásypy inženýrských sítí atp. Obě uvedené lokality Polešovice (T20, T22) jsou součástí ZPF (v druhu orná půda III. a IV. bonitní třídy) a jsou desítky let součástí intenzivně zemědělsky obdělávaného území. Rekultivace obou ploch bude zpět na ZPF (v druhu orná půda).

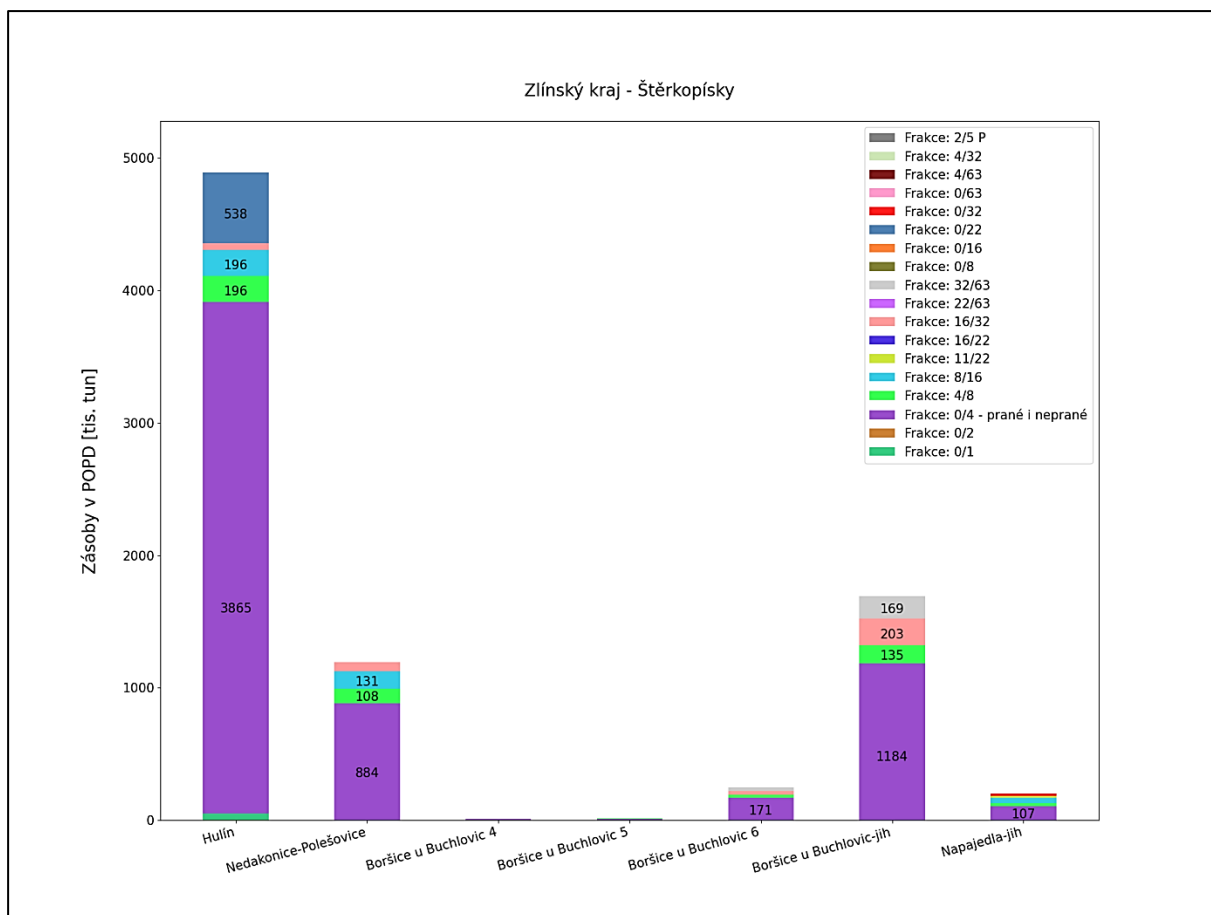
Celková roční produkce štěrkopísků na území Zlínského kraje se za rok 2023 pohybovala okolo 1159 tis. m³ a dlouhodobě dosahuje kolem 400–900 tis. m³. Produkce z funkčních ložisek štěrkopísků směřuje převážně do území Zlínského kraje, částečně i do jižní části Olomouckého a severní části Jihomoravského kraje. Snížená roční produkce štěrkopísků mezi roky 2016–2019 souvisí zejména s nedostatkem suroviny hrubé frakce 4/8/16/22 mm, jelikož v tehdejší celkové produkci jsou vykazovány převážně objemy písčité frakce. Hrubá frakce byla dovážena ze Slovenska v ročním množství cca 450–

550 tis. t (tj. cca 250–300 tis. m³), takže celková spotřeba štěrkopísků ve Zlínském kraji byla daleko vyšší a pohybovala se kolem 720–770 tis. m³/rok. Nejvyšší nárůst těžby nastal v letech 2002, 2008 a v roce 2021, kdy největší produkce písků a štěrkopísků pocházela z nevýhradních ložisek Boršice u Buchlovic 3 a Boršice u Buchlovic 4 a Boršice u Buchlovic 5. Touto surovinou jsou dosud saturovány především zásypy a obsypy dopravních staveb – D55 a obchvaty a nájezdy kolem Uherského Hradiště, Polešovic a Moravského Písku.

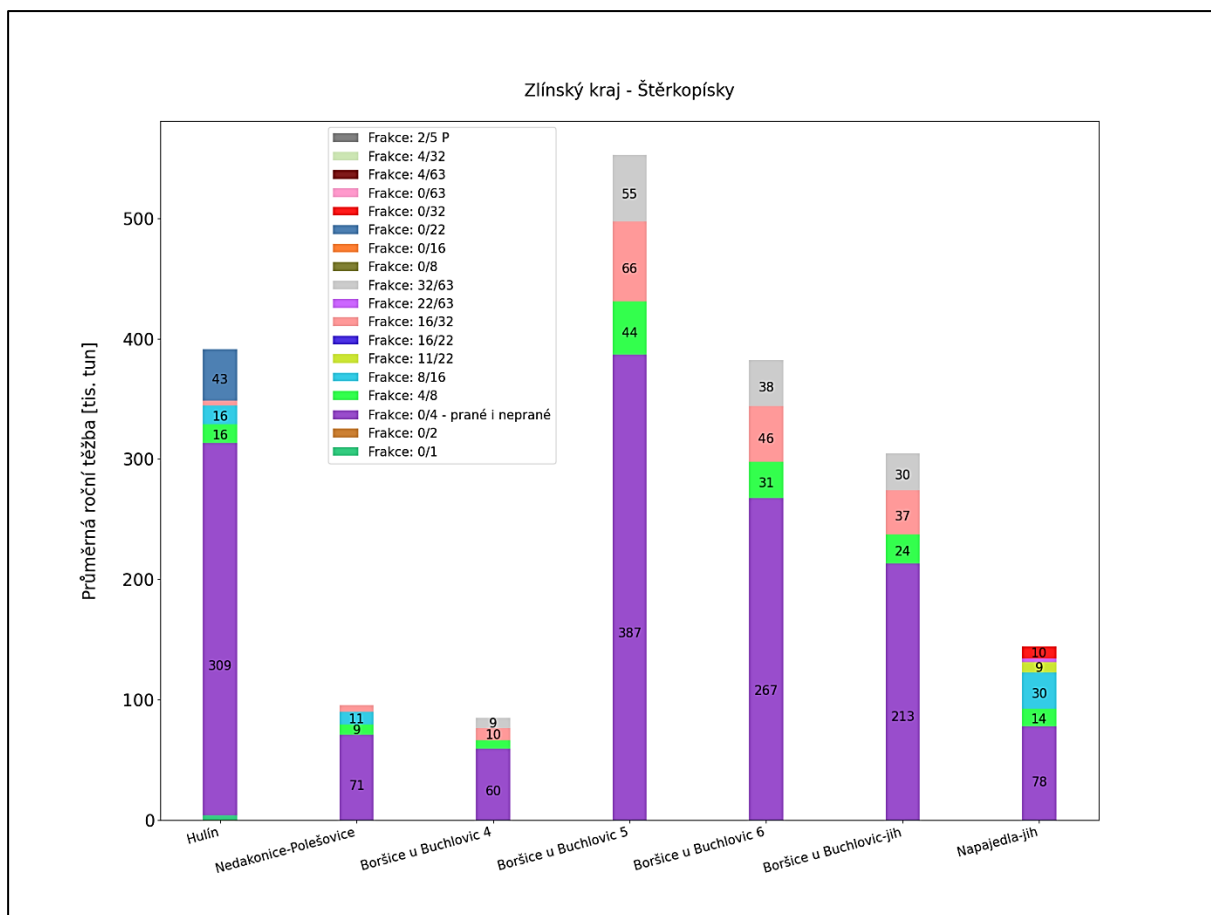
Pro zachování dlouhodobé kontinuity celkového ročního objemu produkce štěrkopísků (cca 500–900 tis. m³/rok) je zapotřebí vytvořit územní předpoklady pro otvírku nových ložisek štěrkopísků, resp. pro pokračování nové těžby s dostatečnou roční kapacitou těžby a kvalitou suroviny jako náhradu za postupně dotěžované lokality. Je tedy logickým vyústěním tohoto stavu proces zahájení těžby nových/rezervních ložisek, u kterých bylo již vydané kladné závazné stanovisko EIA.

Nevyužívaných výhradních ložisek štěrkopísků je na území Zlínského kraje 8. Dalších 16 nevýhradních ložisek štěrkopísků je nevyužívaných rezervních. Využitelnost zbývajících nevyužívaných/rezervních ložisek je ve střednědobém či dlouhodobém horizontu nereálná z důvodu nadměrného zatížení ložiskového území prvky ochrany přírody a krajiny, dopravní nepřístupnosti a negativního postoje dotčených obcí. Většina zásob je rovněž pokryta ZPF kvalitní bonitní třídy a zároveň velké objemy zásob byly převedeny do kategorie zásob vázaných. Zároveň na řadě z těchto nevyužívaných ložisek jsou velmi nízké a tím pádem nerentabilní zásoby suroviny s vysokým obsahem odplavitelných částic vycházející ze sekvenčně uložených až 3 m mocných jílovitých proplátek, vyšší mocnosti skrývek a většina zásob je zařazena do kategorie vázaných či nebilančních s nízkou životností do 5 let. Využitelnost převážné části potenciálních rezervních ložisek je tedy značně problematická. Případná těžba téměř každého z nich by totiž musela být realizována na úkor ochrany ZPF anebo OPVZ, anebo ochranného pásma přírodních léčivých zdrojů, bez ohledu na možné výrazné zvýšení dopravní zátěže území.

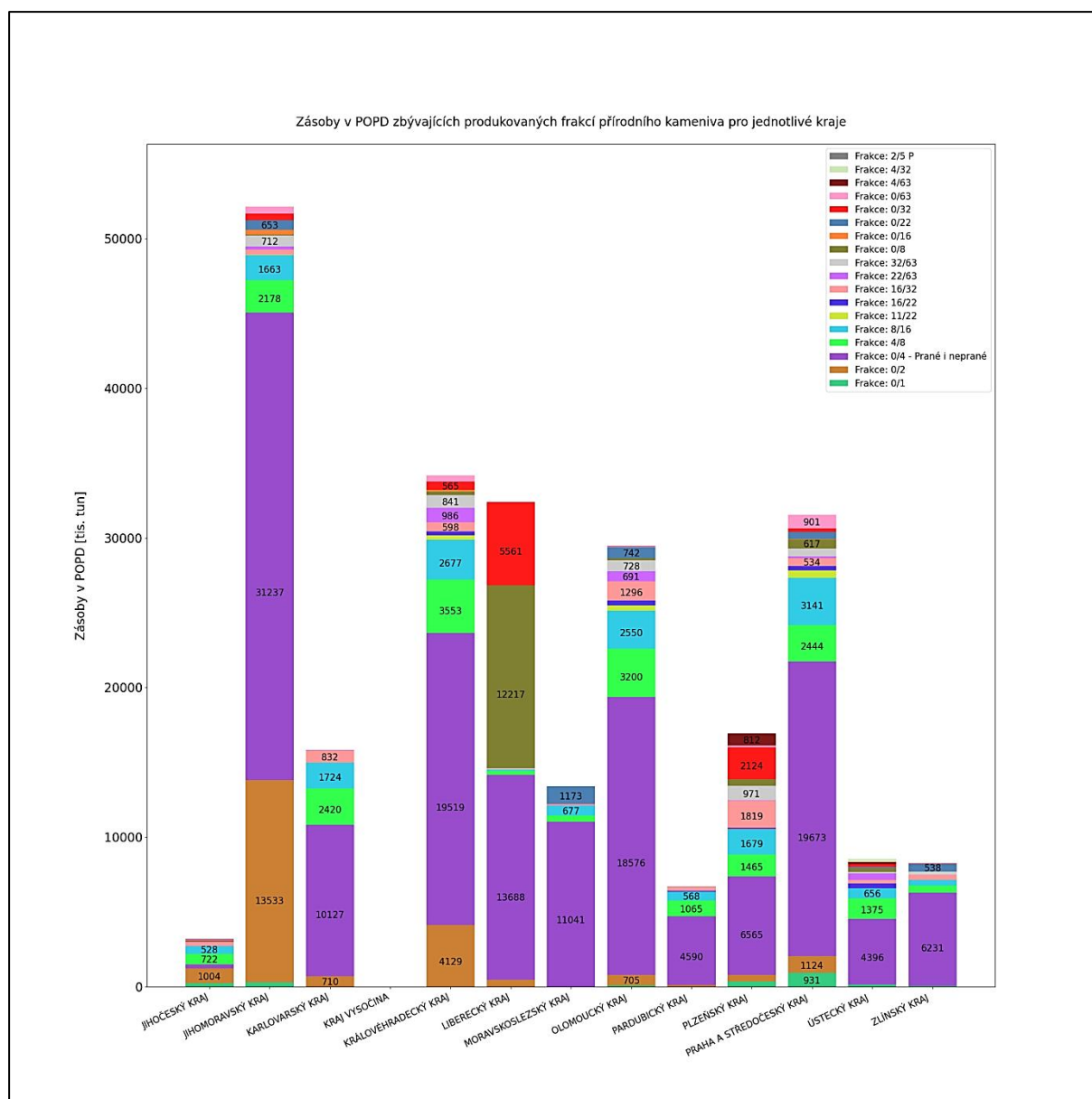
Zlínský kraj se potýká s vysokým procentem ukončovaných těžeb štěrkopísků s nedostatkem suroviny hrubé štěrkopískové granulometrie frakcí 4/8/16/22 mm čímž nejsou naplňovány rostoucí požadavky trhu. Většina stávajících těžených ložisek ve Zlínském, ale i v Jihomoravském a Olomouckém kraji těží dominantně písky a štěrkopísky s převažující frakcí 0/4 mm, tj. těží surovinu převážně písčité frakce. Tento stav se odráží ve skutečnosti, že prodejní ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd 4/8/16/22 mm od roku 2016 vzrostly až o 30–35 %.

Obr. 232: Objem produkovanych frakcí štěrkopísků vhodných do betonů a obaloven z provozoven štěrkopísků z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ pro nevýhradní ložiska na území Zlínského kraje.

Obr. 233: Objem produkovanych frakcí štěrkopísků vhodných do betonů a obaloven z provozoven štěrkopísků z celkové průměrně vykazované 3-leté těžby na území Zlínského kraje.

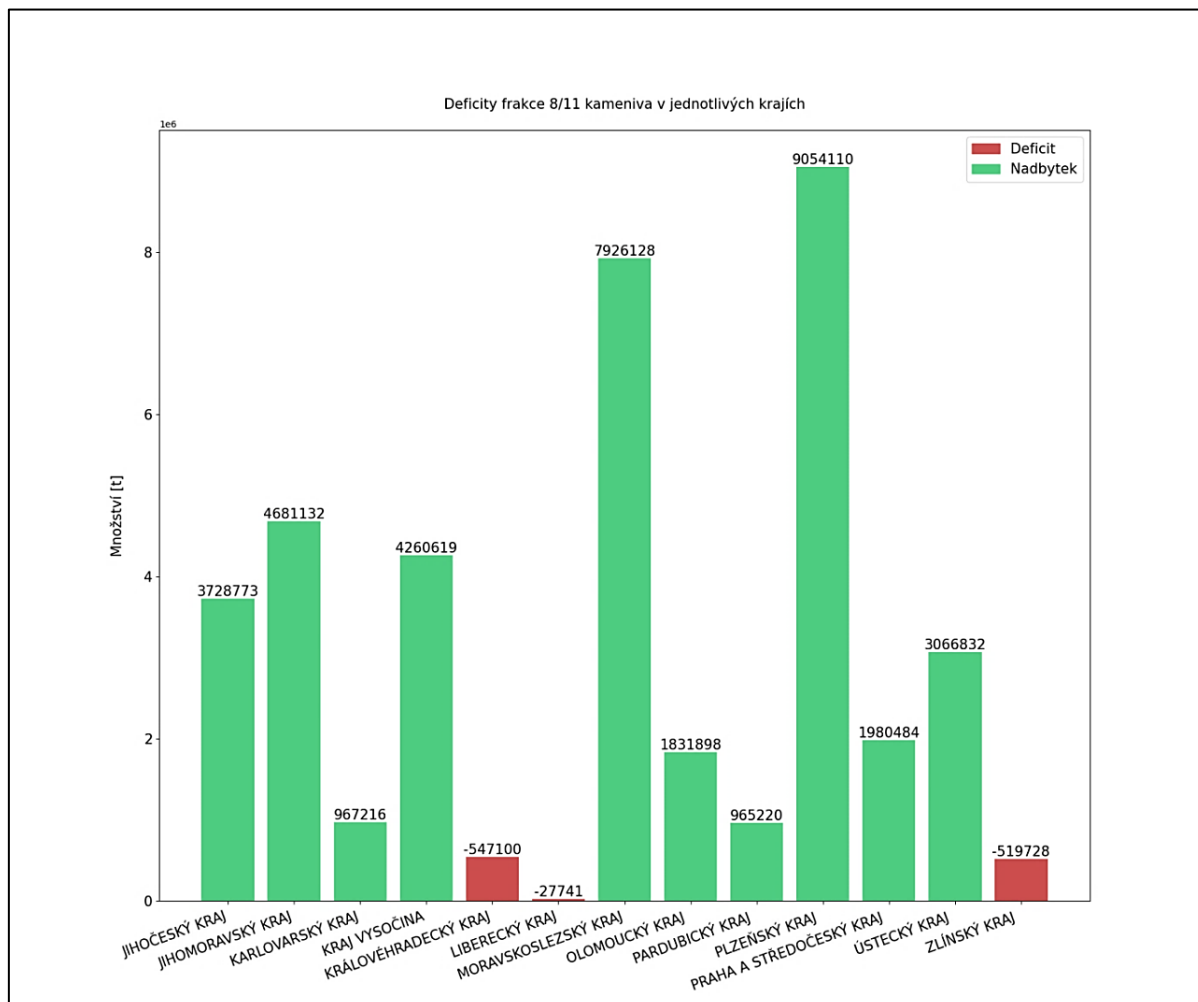
Obr. 234: Objem produkovaných klíčových frakcí štěrkopísků vhodných do betonů a obaloven z provozoven štěrkopísků z celkových vykazovaných zásob s povolenou těžbou (HČ) dle POPD a dle ČPHZ podle jednotlivých krajů na území ČR, včetně Zlínského kraje.

V případě zbývajících klíčových produkovaných frakcí přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32, 32/63 mm a dalších štěrkodeřtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) zařazených dle ČSN EN 12620 - Kamenivo do betonu a ČSN EN 13043 - Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch, popř. dalších norem ČSN EN, nezbytných zejména pro silniční a dálniční stavby na území ČR, můžeme konstatovat, že s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD a PVL ze všech provozovaných lomů nepředstavuje vyšší potenciál než 50%, tedy zhruba polovina všech využívaných ložisek drceného kameniva produkuje a zároveň zaujímá vyšší disponibilní objemy výše zmíněných klíčových frakcí (obr. 232–234).

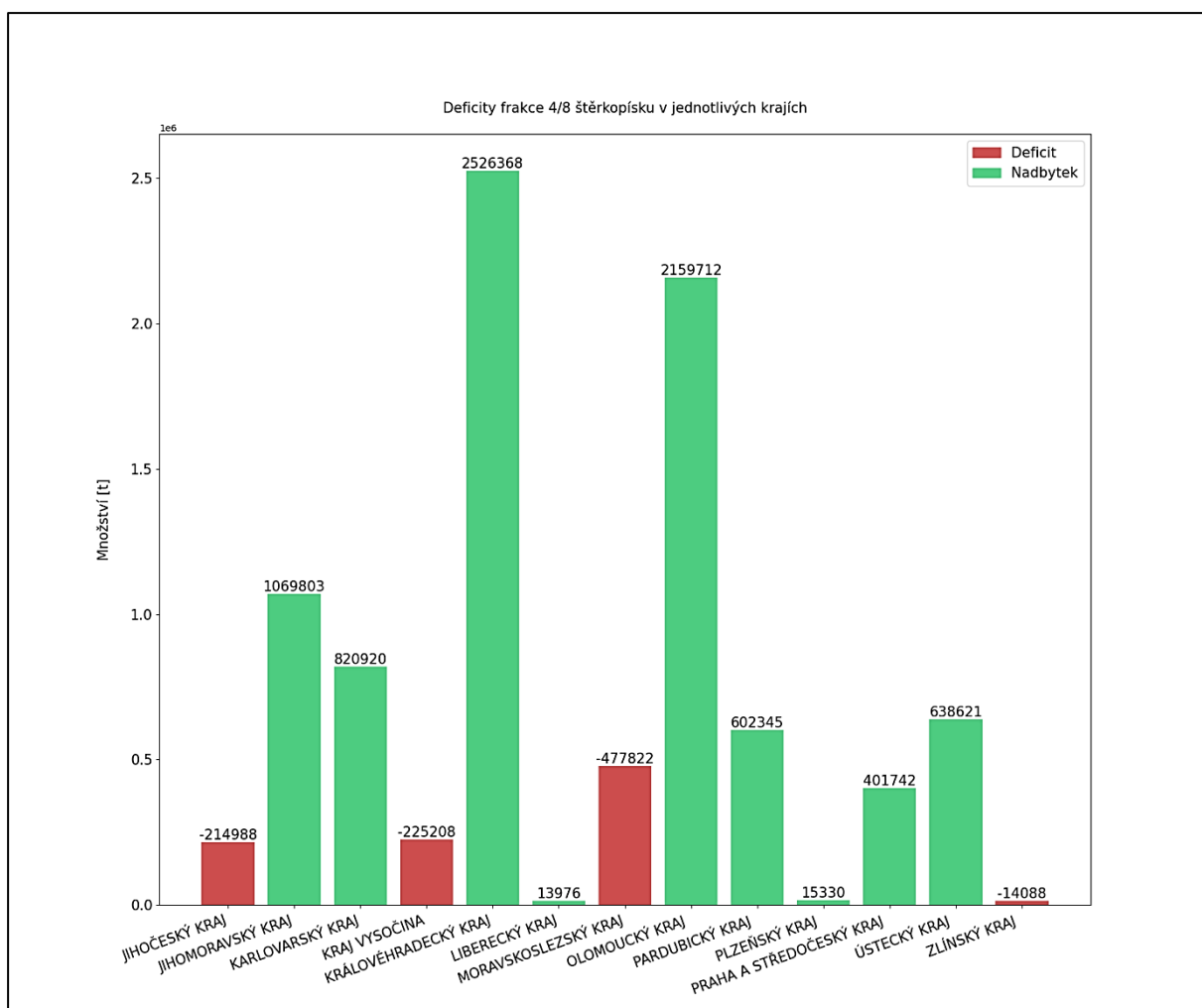
Zbývajících částí výhradních a nevýhradních ložisek (cca 45–50%) je s ohledem na nízké vykazované produkce těchto frakcí před postupným vytěžením s nízkými disponibilními zásobami v rámci POPD a

PVL, ačkoli jsou v některých případech schopny ještě v současnosti dodávat velmi kvalitní kamenivo na stavby ŘSD. Nicméně řada z nich tyto výše zmiňované klíčové frakce suroviny drceného kameniva neprodukuje.

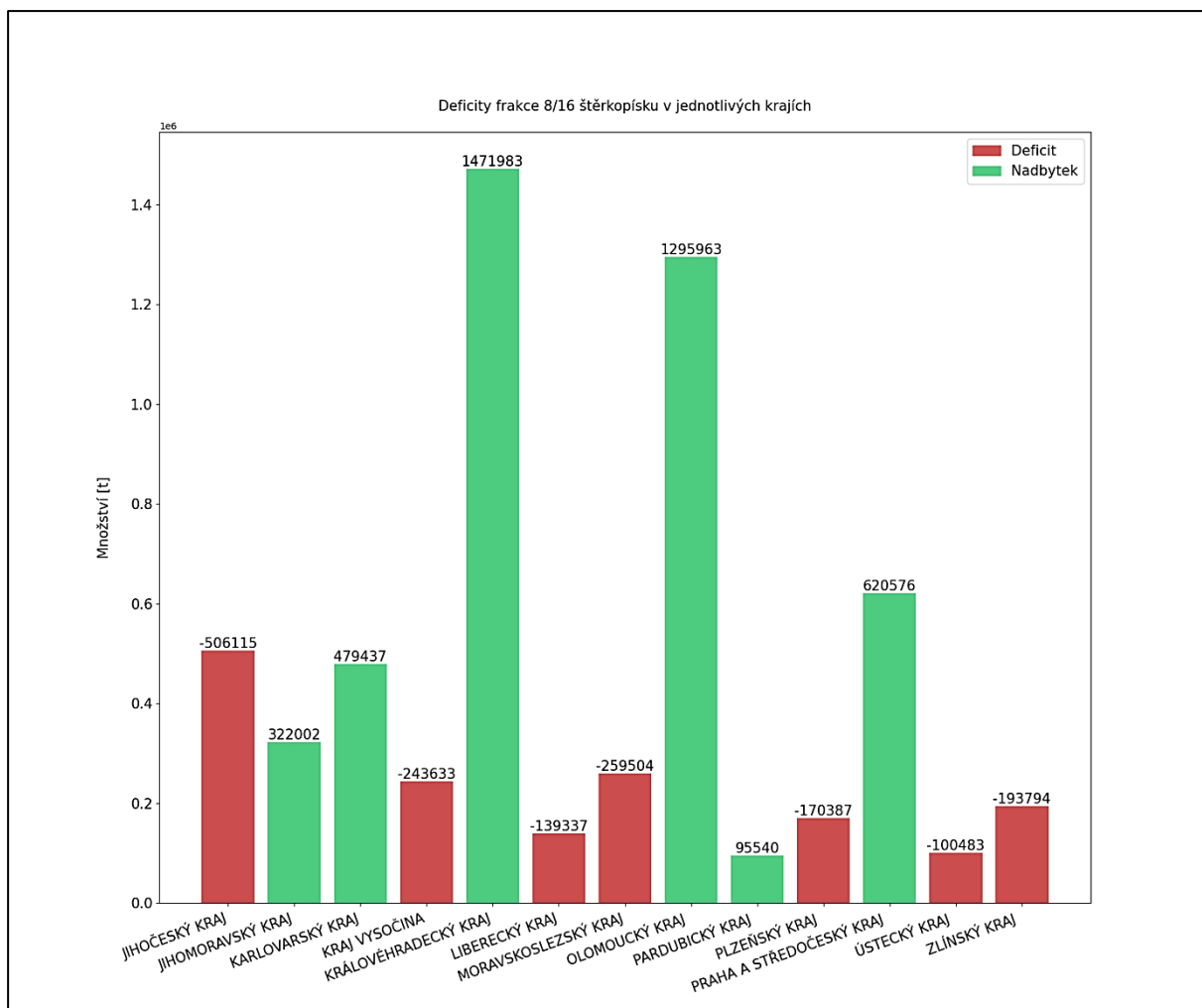
Ukázka deficitu objemů vybraných klíčových frakcí 8/11 mm drceného kameniva v jednotlivých krajích ČR dokumentuje následující graf:

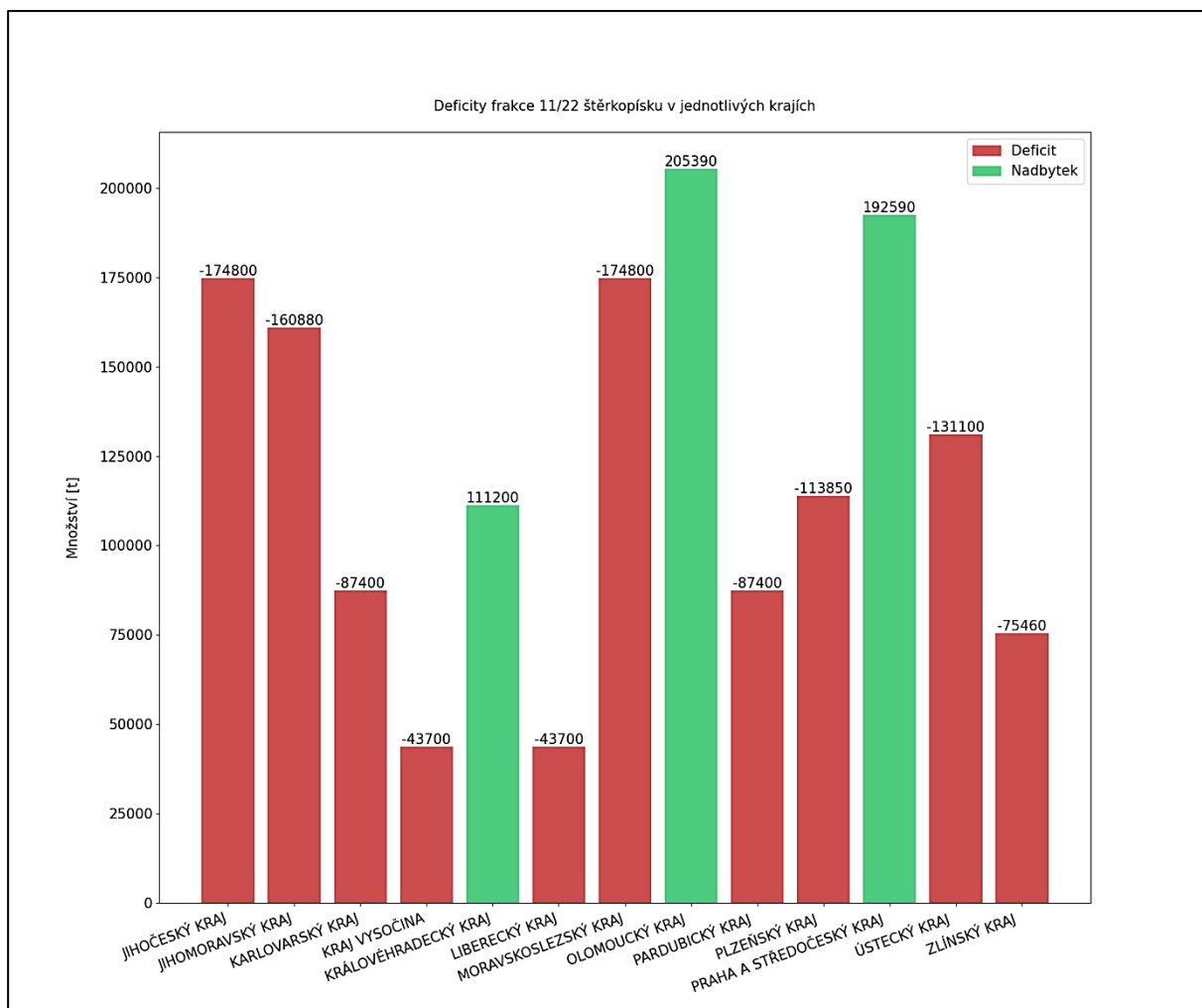
Ukázka deficitu objemů vybraných klíčových frakcí 4/8 mm těženého kameniva (štěrkopísků) v jednotlivých krajích ČR dokumentuje následující graf:

Ukázka deficitu objemů vybraných klíčových frakcí 8/16 mm těženého kameniva (štěrkopísku) v jednotlivých krajích ČR dokumentuje následující graf:

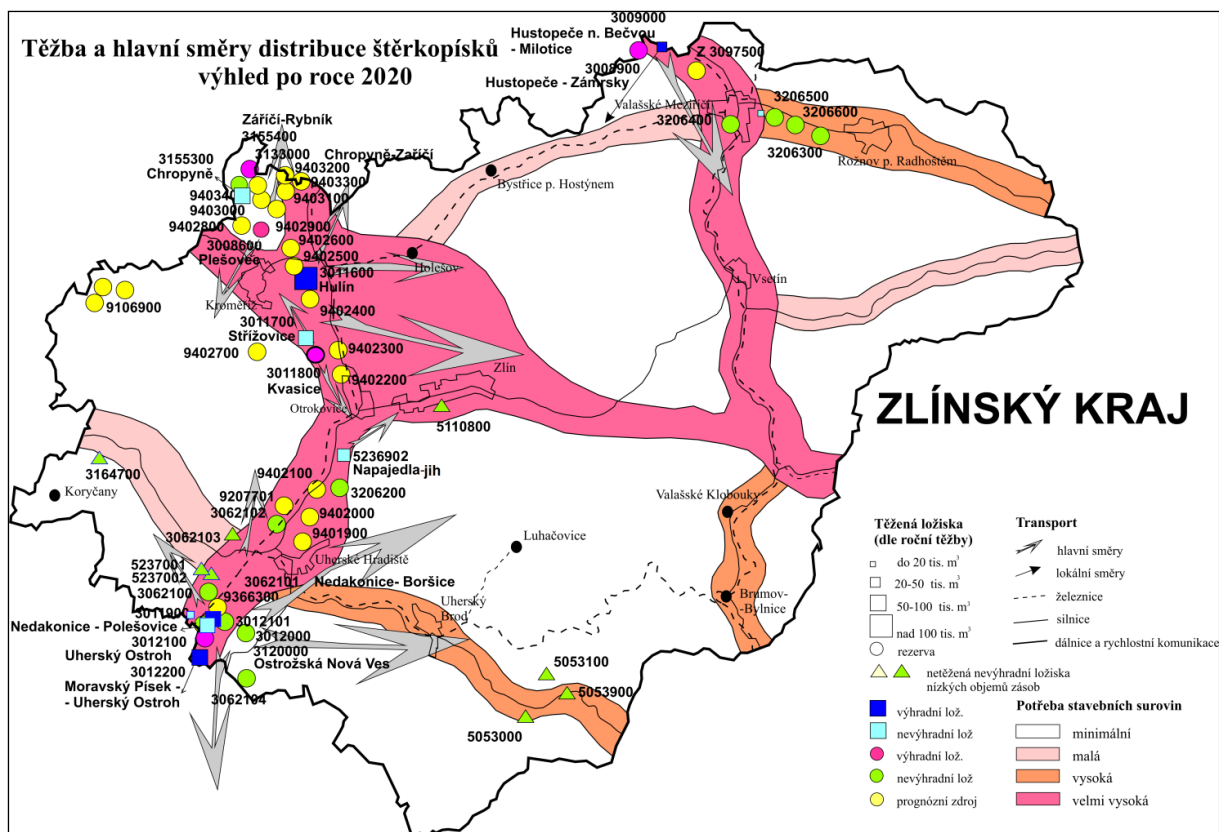

Ukázka deficitu objemů vybraných klíčových frakcí 11/22 mm těženého kameniva (štěrkopísku) v jednotlivých krajích ČR ČR dokumentuje následující graf:

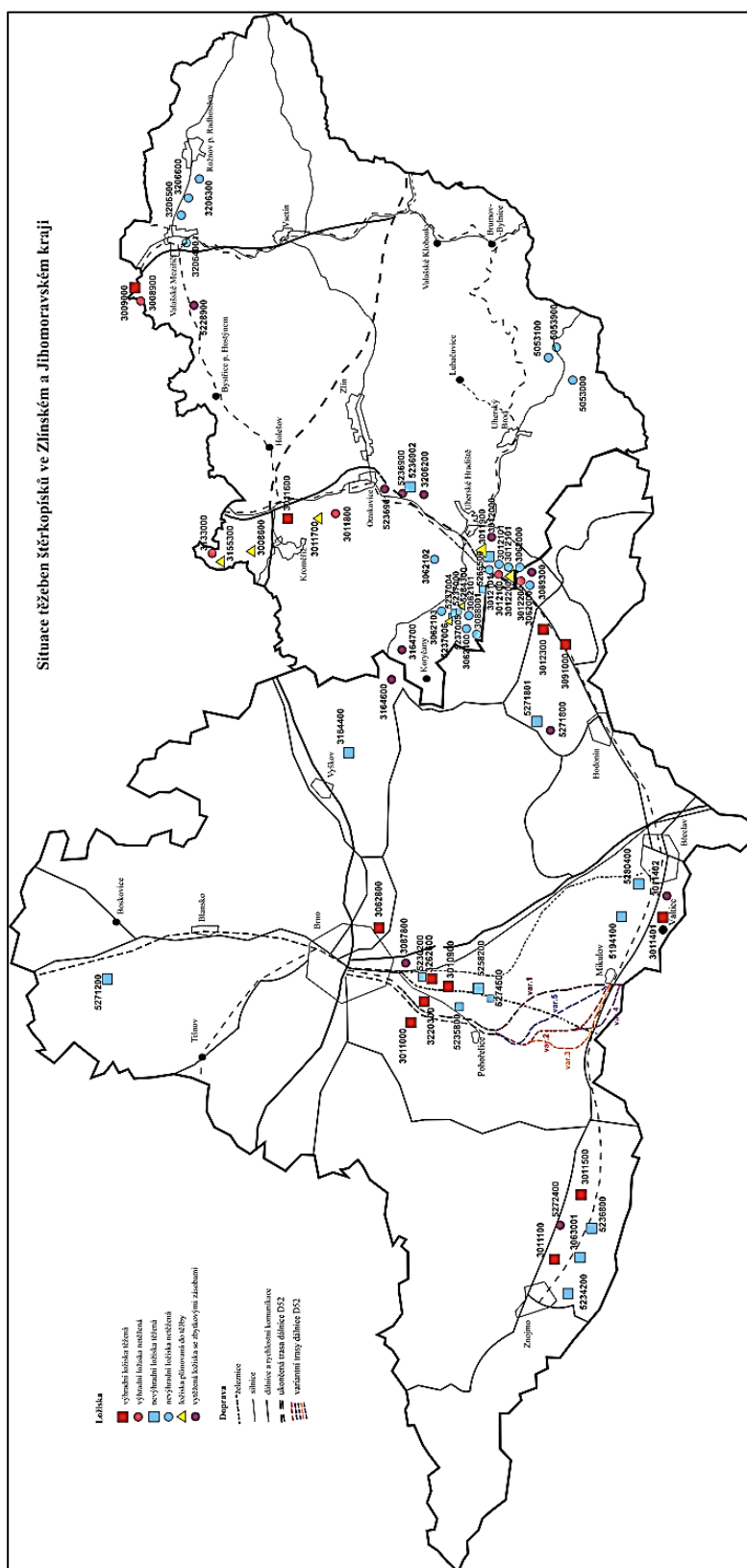

S ohledem na obecný nedostatek stavebních surovin a stavebního kameniva lze očekávat, že ve Zlínském kraji bude po roce 2024 docházet k postupnému nárůstu produkce štěrkopísků. Štěrkopísky na území Zlínského kraje vykazují příhodné kvalitativní parametry, které umožní po úpravě tříděním a praním jejich využití jako drobné i hrubé těžené kamenivo do kvalitních vodovzdorných a vysokopevnostních betonů dle ČSN EN 12620 + A1, dále kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch dle ČSN EN 13043, rovněž jako kamenivo pro malty dle ČSN EN 13139 a dále jako kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské a pozemní komunikace dle ČSN EN 13242. Neměnným ale zůstane fakt, že markantně vzrůstá poptávka po štěrkopískách hrubé granulometrie (frakce 4/8/16/22/63 mm). Deficit těchto frakcí je řešen v mnoha případech dovozem ze Slovenska, v ročních objemech cca 450–550 tis. tun. Koncová cena dovážené suroviny se pohybuje kolem 600–900 Kč/t, tj. takřka o dvojnásobek až trojnásobek ceny domácího produktu. Dodávky na stavby ze vzdálených ložisek prodražují prodejní jednotkovou cenu, dovozová vzdálenost rovněž výrazně prodražuje tunu štěrkopísků, a dochází k enormní dopravní zátěži nákladní automobilovou dopravou na velké vzdálenosti.

Deficit hrubší frakce je nutno v budoucnosti doplnit z dalšího lokálního ložiska např. ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh, pokračování těžby na ložisku Polešovice-Nedakonice, Chropyně-Hejtman, či zahloubení a rozšíření ložiska Hulín a ložiska Hulín-Bílany, popř. Kvasice2 a Chropyně-Plešovec.

Obr. 235: Mapa distribuce ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje, vycházející ze závěrů aktualizovaných kapitol RSP ZK pro vývojovou řadu 2010–2025.

Obr. 236: Mapa distribuce využívaných a nevyužívaných ložisek štěrkopísků na území Zlínského a Jihomoravského kraje, včetně ložisek plánovaných do těžby, vycházející ze závěrů aktualizovaných kapitol RSP ZK.

Z aktualizovaných závěrů RSP ZK a z výše uvedených schématických mapek distribuce ložisek štěrkopísků na území Zlínského (obr. 235) a Jihomoravského kraje (obr. 236) pro období 2010–2025 vyplynulo, že je nezbytné využití dalších rezervních ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje v letech 2020–2025 jako možné náhrady za nevyužitelná rezervní výhradní a nevýhradní ložiska nacházející se v exponovaných částech řešeného území a za ložiska postupně dotěžovaná. Vzhledem k výraznému úbytku těžitelných zásob na ložiskách Napajedla-sever, Polešovice-Kolébky a Ostrožská Nová Ves lze předpoklad odbytových možností v zájmovém regionu z plánovaných otvírek na ložiskách Moravský Písek-Uherský Ostroh s návrhem na stanovení DP Uherský Ostroh, nevýhradních ložisek Chropyně a Střížovice-Otrokovice, z plánovaného rozšíření těžby Polešovice-Kolébky do výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice, popř. z otvírky nového ložiska Plešovec-Chropyně považovat za zcela reálný. Vzhledem k ukončení těžby na v minulosti významných ložiskách Ostrožská Nová Ves a Napajedla-sever, dále vzhledem k již ukončené těžbě na ložiskách Boršice u Buchlovic 3, Napajedla a Ostrožská Nová Ves 1, vznikne na území Zlínského kraje deficitní roční objem těžby cca 300–350 tis. m³ kvalitní prané suroviny. Tento výrazný deficitní objem musí být doplněn z nově připravovaných těžeb.

V současné době je vytěžené nevýhradní ložisko štěrkopísků Polešovice-Kolébky jehož těžba probíhala od roku 2008 a přímo navazuje na výhradní ložisko štěrkopísků Nedakonice-Polešovice se stanoveným DP Polešovice o celkové ploše (6,9963 ha) v CHLÚ Nedakonice. Plánované dobývání štěrkopísků na části výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice je tedy plynulým pokračováním (2. etapou) probíhající těžby na ložisku nevyhrazeného nerostu Polešovice-Kolébky. Celková výměra výhradního a nevýhradního ložiska určená k dobývání na k.ú. Polešovice dosahuje 16,1473 ha s navýšením zásob o 4 215,4 tis. m³ a tím zajištění životnosti o cca 15–20 let. Pro další rozvoj těžby na ložisku existuje několik zásadních limitů. Největším limitem je existence lužního lesa (Nedakonický les), který je zařazen do soustavy Natura 2000. Důležitým omezením je existence ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec komplex. Dalším důležitým limitem jsou samozřejmě majetkoprávní vztahy k pozemkům. S ohledem na výše uvedené limity počítá těžební organizace s dvěma plochami rozšíření těžby:

- a) Rozšíření v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice. Plánovaným rozšířením na ploše cca 41,8 ha bude možné vytěžit přibližně 4,433 mil. m³ suroviny.
- b) Rozšíření SZ směrem mimo plochy stávajícího výhradního ložiska. Těžební organizace plánuje průzkum a následné rozšíření těžby na ploše cca 27 ha, odhadované zásoby jsou 1,35 mil. m³.

Druhá možnost rozšíření je mimo plochy výhradního ložiska západním směrem, tj. do budoucího nevýhradního ložiska, které musí být geologickým průzkumem zhodnocené s vypočtenými zásobami. Nacházejí se zde zásoby, ale není stanovena plocha výhradního ani nevýhradního ložiska. Do budoucna se zde tedy počítá se stanovením nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky o ploše 27 ha a také dotěžba stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovic v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.

V současné době nejvyšší těžbu na území Zlínského kraje produkuje výhradní ložisko Hulín. U ložiska Hulín přetrvává dlouhodobý nedostatek hrubších frakcí těžných štěrkopísků (frakcí nad 4 mm). Těžební organizace požádala o další zahlužení stávajícího DP Hulín do hloubky cca 17 m a tímto by při max. objemu roční produkce 800 tis. t došlo k prodloužení životnosti ložiska o 12 let. Rozšíření těžby však zasahuje do OPVZ Hulín, určeného k veřejnému zásobování pitnou vodou, stanoveného rozhodnutím OVLHZ ONV v Kroměříži pod čj. Vod.235/1-48/1985-Po ze dne 9. prosince 1985. Ze strany organizace Vodovody a kanalizace Kroměříž, a.s., nebylo požadované zahlužení pískovny doposud akceptováno, a to na základě v minulosti stanovené hloubky těžby v předchozích částech DP, kde byla hloubka (a tím i mocnost suroviny) řádově nižší. V návrhovém období do roku 2035, a vlastně i po návrhovém období je plánují v DP Hulín a v CHLÚ Hulín a na ložisku nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) následující těžby:

a) Plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín. Záměrem těžební organizace je dotěžení ložiska štěrkopísku po hranice stanoveného DP Hulín v jeho střední části po dořešení střetů zájmů. Podle posledního stavu prozkoumanosti jsou v plánem dotčené části výhradního ložiska o výměře 3,3291 ha bilanční zásoby (C1B) v množství cca 411.379 m³, tj. cca 905.034 t.

b) Plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (č. 01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha. Tento záměr řeší další postup těžby západním směrem od stávajícího DP. Pro uskutečnění záměru bude třeba změnit, rozšířit DP Hulín. V ploše záměru byly vyhodnoceny zásoby cca 1 078 000 m³, tj. cca 2 371 600 t.

c) Plánovaná dotěžba v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha, Záměrem těžební organizace je pokračování těžby v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, na ploše, která je na jihovýchodní a jižní straně ohraničena hranicí dobývacího prostoru Hulín a na západní a severozápadní straně hranicí v minulosti provedené rekultivace. Vzhledem ke způsobu dopravy (lodní doprava po hladině těžební jezera) vytěžené suroviny do přístavu a následné dopravy na úpravnu, je nutné propojit stávající těžební jezero v jeho jihovýchodní části s plochou v jihovýchodním výběžku DP Hulín, která bude dotčená těžbou. V dotčené části ložiska se nachází na ploše o výměře cca 9,7723 ha cca 1.724.000 m³ geologických zásob, tj. cca 3 793 000 t.

Na připravovaný záměr těžby štěrkopísku na výhradním ložisku Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v CHLÚ Moravský Písek bylo dne 26. října 2015 pod čj. 24489/ENV/15 odborem posuzování vlivů na životního prostředí a integrované prevence MŽP vydané souhlasné závazné stanovisko k ověření souladu stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2 na životní prostředí. Prodloužení platnosti závazného stanoviska EIA k výše uvedenému záměru těžby nebylo v roce 2022 ze strany MŽP vyhověno. Důvodem jsou potenciální rizika a ohrožení vodního zdroje Bzenec-komplex v OPVZ II. stupně (vnějším). Navržený DP Uherský Ostroh v CHLÚ Moravský Písek zaujímal plochu 50,122 ha a je hloubkově omezen kótou 158 m n. m. Plánovaná roční kapacita je 200 kt/rok v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Pískovna je napojena pomocí účelové komunikace vedené podél Nové Moravy přímo na silnici I/54 v prostoru mezi Moravským Pískem a Veselím nad Moravou. Význam využití ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh spočívá v umožnění hospodárného a plnohodnotného vydobyví vytěžitelných zásob o celkovém objemu 2 430 000 m³. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu (NSS) pod č. 10 As 98/2023–128 ze dne 19. 9. 2024 se zamítla kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 3. 2023 č. j. 31 A 84/2022-762, kterým bylo zrušeno v pořadí již druhé odvolací rozhodnutí ČBÚ ze dne 10. 6. 2022 v řízení o stanovení DP Uherský Ostroh.

V současné době se těží 6. etapa rozšíření těžby nevýhradního ložiska Boršice u Buchlovic 6. Na tomto území probíhala v minulosti těžba štěrkopísku podřadné kvality v několika časových etapách. Těžené hlinité písky se šterky na využívaných ložiscích Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5 a Boršice u Buchlovic 6, dále těžené hlinité písky se šterky jsou na ložiscích rezervních – Jalubí, Boršice u Buchlovic-jih, Nedakonice, Nedakonice-Boršice, Polešovice-Uherský Ostroh, Zlechov aj. – jsou pro svoji nižší kvalitu vhodné pouze jako zeminy do násypů dopravních staveb různých výšek, lze je též použít pro obsypy mostních opěr, do aktivní zóny, do podsypových vrstev, k výrobě cementových stabilizačních směsí apod. V silničním stavitelství je tato surovina použitelná pouze omezeně, jen pro méně náročné využití.

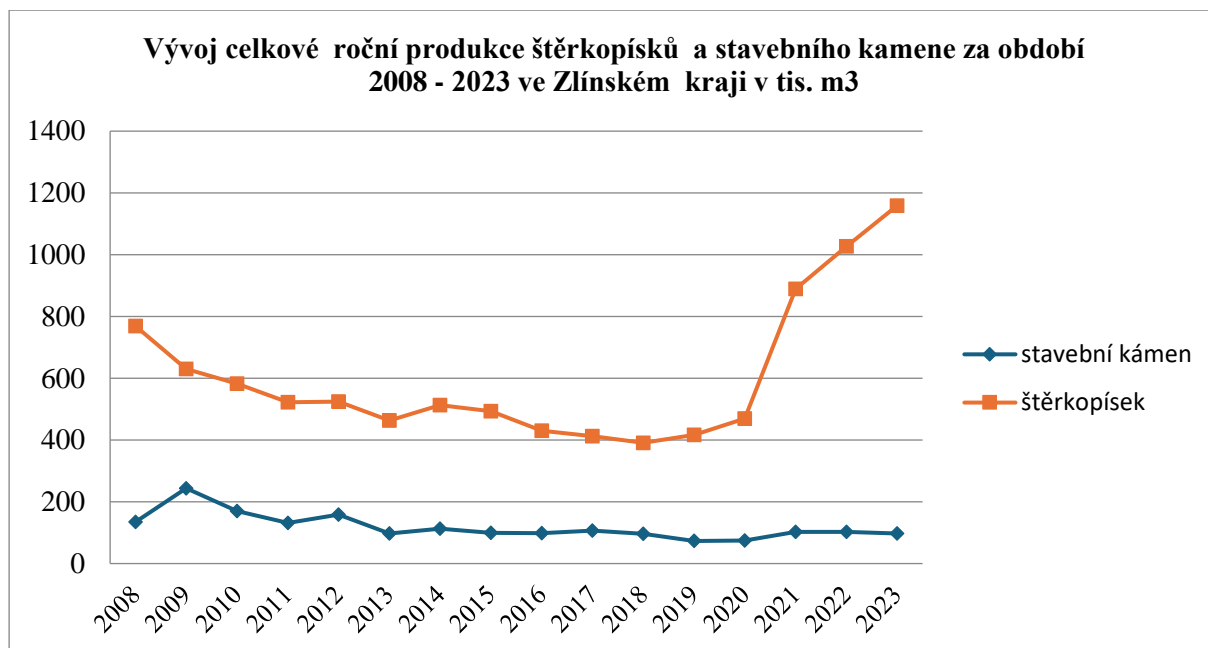
Rozšíření těžby štěrkopísku na nevýhradním ložisku Napajedla-jih je pokračováním těžby štěrkopísku na ploše 13 ha (Napajedla-jih) a dotěžení přibližně 2,2 ha v předchozích již posouzených, ale nedotěžených etapách těžby v lokalitě Napajedla. Při maximálním ročním objemu těžby se jedná o životnost na max. 1–3 roky. V plánu je využití nevýhradních ložisek štěrkopísku Napajedla-Topolná I a Topolná II na celkové loše cca 90 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 300 tis. m³/rok. Ložisko Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901) o ploše cca 32 ha považovat za surovinovou rezervu.

Předmětem dalšího záměru je otvírka a těžba části nevýhradního ložiska štěrkopísků nevýhradního ložiska štěrkopísků Chropyně (D 3155300), neboli rovněž Chropyně-Hejtman na ploše 9,9 ha s kapacitou roční těžby 150 kt/rok s rozšířením o dalších cca 20 ha v souladu s principy ochrany přírody a krajiny a s vydaným ÚR. Záměr je v souladu s platným územním plánem města Chropyně a dále se závazným stanoviskem Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, ze dne 4. května 2015. Těžba štěrkopísků na ložisku Chropyně se bude realizovat na ploše 99 627 m², 150 tis. t/rok, tj. cca 85 tis. m³/rok. Celkové těžitelné zásoby v ploše redukované o vázané zásoby (cca 7,9 ha) činí přibližně 2 487 736 t. Při plánované těžební roční produkci cca 150 tis. t se jedná o těžbu na max. 15–16 let.

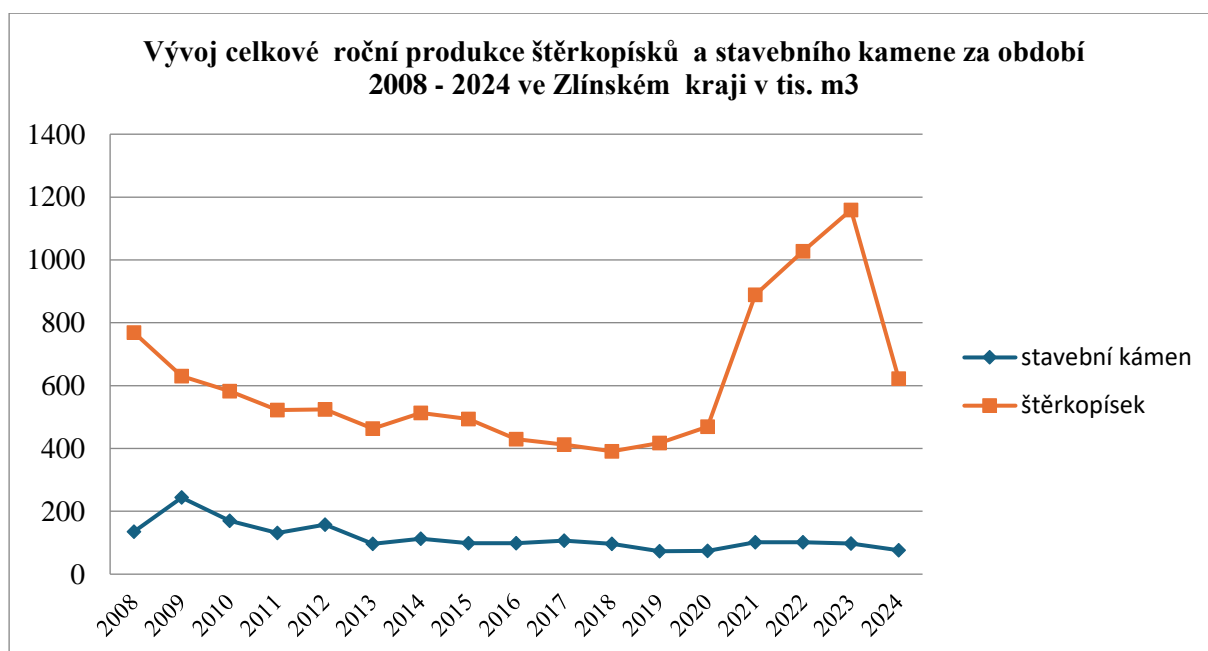
Z dalších nově připravovaných těžeb se jedná o plánované využití ložiska nevyhrazeného nerostu Střížovice-Otrokovice (D 3011700) na ploše cca 21 ha s kapacitou těžby 150 tis. m³/rok. Pro daný záměr byla již vydaná územní rozhodnutí o využití území pro účel Pískovna Střížovice, těžba a úprava štěrkopísků s výkonem 150 tis. m³/rok a rozhodnutí o umístění stavby Stavba technického zázemí technologicky spojeného s nutným provozem Pískovny Střížovice, těžba a úprava štěrkopísků s výkonem 150 tis. m³/rok bylo pravomocně vydané odborem územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Zlínského kraje dne 17. ledna 2012 pod čj. KUSP 84277/2011 ÚP-Mor. Činnost prováděná hornickým způsobem však doposud nebyla povolena z důvodu nevyřešení technického stavu přístupové komunikace do budoucí těžebny. Rovněž je plánováno využití výhradního ložiska štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I. V současné době je ve fázi přípravy zpracování dokumentace EIA. Obdobně je plánované využití výhradního ložiska štěrkopísků Kvasice 2 č. (B-3011800) na ploše cca 100,7 ha s kapacitou roční těžby 300 tis. m³/rok podle vydaného rozhodnutí o udělení PSDP Kvasice v CHLÚ Kvasice s připravovanou dokumentací EIA.

V plánu využití je i těžba geologickým průzkumem ověřeného zdroje štěrkopísků Staré Město (Q 9401900) v k.ú. Staré Město u Uherského Hradiště na celkové ploše cca 100 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 200 tis. m³/rok. Rovněž plánované využití je také na výhradním ložisku štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) na ploše cca 67,4 ha s kapacitou roční těžby 300 tis. m³/rok a to podle vydaného rozhodnutí o udělení PSDP Plešovec.

V neposlední řadě se plánuje hospodárné dotěžení zásob štěrkopísků na stávajícím těženém výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (01160000) a v navazujícím ložisku vyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín o celkové roční kapacitě až 800 kt/rok s tím, že se jedná o plánovanou dotěžbu bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín a také o plánovanou dotěžbu v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha. V neposlední řadě se rovněž plánuje těžba v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha.

Obr. 237: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008-2023 – Zlínský kraj.

Obr. 238: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008-2024 – Zlínský kraj.

Dle nařízení vlády ČR č. 434 ze dne 15. října 2025 o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísků ložisky strategického významu, podle § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb., se na území Zlínského kraje navrhuje výhradní ložiska štěrkopísků ložisky strategického významu:

- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Nedakonice-Polešovice a číslem 3011900,

- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Kvasice 2 a číslem 3011800,
- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Plešovec-Chropyně a číslem 3008600.

Toto nařízení nabylo účinnosti dnem 1. listopadu 2025.

5.2.2 Návrhy na zajištění deficitních surovin a posouzení možností dodávek potřebných stavebních surovin ze zdrojů mimo řešený kraj (ze sousedních krajů)

Zlínský kraj sousedí celkem se 3 kraji, které především produkují významné stavební suroviny (zejména štěrkopísek a stavební kámen). Deficit kameniva v jednotlivých sousedních krajích se stává realitou a běžnou praxí, takže nelze uvažovat o tom, že by bylo možné do budoucna zásobovat, respektive dotovat vysokými objemy surovin kraje mezi sebou. Většina krajů v ČR jsou ve stavebních surovinách na pokraji své soběstačnosti, některé se již v současnosti dostaly do deficitu.

5.2.2.1 Olomoucký kraj

Dle nařízení vlády ČR č. 435 ze dne 15. října 2025 o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu, podle § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb., se na území Olomouckého kraje navrhuje výhradní ložisko stavebního kamene ložisky strategického významu:

- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Střítež nad Ludinou-Okrouhlík a číslem 3209200.

Dle nařízení vlády ČR č. 434 ze dne 15. října 2025 o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísků ložisky strategického významu, podle § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb., se na území Olomouckého kraje navrhuje výhradní ložiska štěrkopísků ložisky strategického významu:

- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Tovačov 4 a číslem 3008500,
- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Unčovice-Náklo a číslem 3007900,
- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Žerotín-Liboš a číslem 3216800.

Tato nařízení nabylo účinnosti dnem 1. listopadu 2025.

Stavební kámen

Na území Olomouckého kraje je celkem 22 výhradních a 3 ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene, tj. celkem 25 těžených ložisek SK, přitom aktivně činných je méně. Výhradní ložiska Domašov nad Bystřicí 1 s DP Domašov nad Bystřicí I a Veselíčko u Lipníka nad Bečvou s DP Veselíčko a dále

nevýhradní ložisko Domašov nad Bystřicí – JV dlouhodobě nevykazují žádnou produkci. Celková roční produkce SK v Olomouckém kraji je cca 1899 tis. m³, tj. 5400–5500 tis. t (viz obr. 223). Z celkového počtu 25 využívaných ložisek má 12 ložisek životnost disponibilních zásob vyšší než 10–15 let, u dalších 9 ložisek SK se pohybuje životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 4 využívaných ložisek SK se pohybuje jejich životnost od 5 do 7 let. Z celkového počtu 25 využívaných ložisek SK na území Olomouckého kraje se tedy jedná o cca 16 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Pokud budou zohledněny i lokality s životností zásob do 10 let, přes 52 % ložisek SK je s nízkou životností. Na celém území kraje je k současnému datu 5 vytěžených ložisek. Za rezervní výhradní ložiska s platnými dobývacími prostory považujeme ložisko Hanušovice a Mladoňov a nevýhradní ložisko Loštice 2.

Uváděná životnost disponibilních objemů zásob stavebních surovin se počítá k tzv. reálně vytěžitelným zásobám v DP a v územním rozhodnutí, které zahrnují i zásoby, které organizace mají zájem v budoucnu těžit. Životnost u jednotlivých ložisek zohledňuje i výkyvy v objemech odbytových ročních těžeb za posledních 3 až 5 let, které významně ovlivňují (zkracují) životnost některých provozoven s přihlédnutím na vyráběnou kvalitu suroviny v souvislosti s naplňováním příslušných ČSN EN. Za hranicí platných povolení HČ a ČPHZ nelze zásoby nevyhrazených nerostů považovat za jednoznačně vytěžitelné a uvažovat s nimi v dlouhodobých prognózách jako se zásobami, se kterými může těžební organizace počítat. Tyto zásoby nutno považovat za zásoby „evidované“. Situace v zásobách SK připravených k dobývání na území Olomouckého kraje začíná být znepokojující, jelikož zásoby povolené dle POPD na stávajících využívaných ložiskách SK se výrazně snižují.

V roce 2023 činila celková roční produkce SK z výhradních a nevýhradních ložisek na území Olomouckého kraje cca 1899 tis. m³, přičemž dominantní postavení v roční produkci zauímají výhradní ložiska. Dlouhodobě se v Olomouckém kraji pohybuje průměrná roční spotřeba SK od 1 500 do 1900 tis. m³, přičemž vzrůstající trend produkce kameniva je již od roku 2012.

Na území Olomouckého kraje zauímají důležitou roli pro národohospodářské využití s povolenou hornickou činností do vytěžení zásob a s dostatečnými objemy kvalitních zásob stavebního kamene a vysokou roční produkcí suroviny výhradní ložiska Podhůra–Lipník nad Bečvou, Hrabůvka u Hranic, Výkleky, Veselíčko u Lipníka nad Bečvou, Jaroměřice-Chornice-Šubířov, Bělkovice – Jívová, Loštice-Kozí vrch, Nejdek u Hranic, Koběřice – Brodek a Haňovice – Nová Ves u Litovle. Významné z hlediska disponibilních zásob je rovněž výhradní ložisko Hrubá Voda, které je v plánu dalšího rozšíření a zahloubení a to těžebním SZ postupem nad úroveň 432 m n. m v DP Hrubá Voda I, dále v úrovni 360–432 m n. m v DP Hrubá Voda I a DP Hrubá Voda a v neposlední řadě jz. směrem nad úroveň 378 m n. m v DP Hrubá Voda I a DP Hrubá Voda. Ložisko Hrubá Voda je rozfáráno 8 těžebními řezy s postupným přechodem na 10 těžebních řezů o celkové ploše 35,7 ha s celkovými vytěžitelnými zásobami o objemu 11 419,63 tis. m³, avšak s velmi nízkými zásobami v POPD. Těžba u výhradního ložiska stavebního kamene Výkleky byla povolena ve třech těžebních řezech, další zahloubení o další dva těžební řezy prošlo v nedávné době procesem posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Vytěžitelné zásoby činí kolem 7 086 tis. m³. Surovina je vhodná pro výrobu železničního lože – jakožto kameniva kategorie třídy B0, vhodná pro výstavbu vysokorychlostní tratě VRT Moravská brána a VRT Haná (tj. úseky VRT-06 Prosenice - Ostrava-Svinov, I. část, Prosenice - Hranice na Moravě, VRT-07 (Prosenice - Ostrava-Svinov, II. část, Hranice na Moravě - Ostrava-Svinov, VRT-12 Brodek u Přerova – Prosenice, VRT-14 Prosenice - Hranice na Moravě) a další silniční a dálniční stavby ŘSD na úseku DD55 Kokory – Olomouc, D49 Hulín – Fryšták, D1 0136 Říkovice – Přerov, D1 Oprava SDP km 296–321 apod. V současné době je předmětem hodnocení EIA na záměr maximálního vytěžení zásob a navýšení objemu těžby stavebního kamene ve stávajícím dobývacím prostoru Lipník nad Bečvou na výhradním ložisku stavebního kamene Podhůra-Lipník nad Bečvou. Navýšení zásob spočívá ve změně současně navržených úhlů závěrných svahů z cca 30,5° na 75° na základě přepočtu zásob s navýšením roční produkce 990 000 tun/rok v případě strategických investic do dopravní infrastruktury. Tím dojde k prodloužení doby těžby o 8–10 let. Plocha stávajícího dobývacího prostoru 50,77 ha zůstane beze změny

jakožto i báze jednotlivých etází zůstane. Plocha upravených závěrných svahů činí 15,1 ha. V rámci pokračování těžby na výhradním ložisku Nejdek u Hranic 1 v DP Nejdek se předpokládá zahloubení části těžené plochy na úroveň kóty 341 m n. m. ze stávající 352 m n. m. Těžební plocha bude pokračovat západním směrem, aniž by dosáhla hranice stávajícího dobývacího prostoru. Záměr zachovává stávající objem těžby (průměr 145 000 t/rok, maximum 150 000 t/rok). Surovina z ložisek Podhůra-Lipník nad Bečvou a Nejdek u Hranic 1 v DP Nejdek je vhodná pro výrobu kameniva I. třídy s použitím pro kryty a podklady vozovek, živичné kryty, betonářské účely dle ČSN EN 12620, 13043, a 13242a pro železniční kolejová lože do kolejových spodků frakce 0/32 kv mm a 0/63 kv mm a svršků frakce 32/63 mm třídy BI dle ČSN EN 13450. Ložiska jsou důležité pro realizaci stavby železnice VRT RS 1 VRT Prosenice – Ostrava-Svinov, rekonstrukce železnice na SV Moravě, rekonstrukce železnic ve Zlínském kraji, stavba dálnice D55 Přerov-Olomouc, D48 Hranice-Nový Jičín, silnice I/46 Olomouc-Šternberk, I/57 Hranice-Vsetín, I/11 Ostrava-Opava, SMO Opava.

Kvalitativní parametry většiny využívaných ložisek stavebního kamene vázaných na výplň sedimentů kulmu moravskoslezského paleozoika - jemnozrnné až středně zrnité, šedé, namodralé, kompaktní droby, prachovce, lutity, prachovité a jílovité břidlice, arkózy a polymiktní slepence zaujímají přijatelné výsledky ohladitelnosti kameniva PSV až 64 (podle ČSN 1097-8:2010) vhodného do asfaltů, včetně výsledků mrazuvzdornosti dle ČSN EN 1367-1:2007 a nasákavosti dle ČSN EN 1097-6:2014. Bohužel velmi sporadické, místy nadlimitní mohou být v některých těžebních řezech výsledky na rizikovitost kameniva z hlediska reakce s alkáliemi podle TP I37, změna 1 (zkouška podle ASTM C 1260-94 prům. prodloužení trámce) a také na rizikovitost dilatometrického rozpínání cementové malty s alkáliemi maximální podle ČSN 72 1179, kap. B, Změna Z1 (prům. prodloužení trámce po 6 měsících). To vesměs degraduje u většiny využívaných ložisek použitelnost kameniva do vysokopevnostních betonů.

Na území Olomouckého kraje jsou využívána ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku a svršku (tj. frakce 32-63 mm a 0-32kv mm třídy B0, BI, BII) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože. Jedná se o ložiska stavebního kamene Bělkovice-Jívová, Hanušovice-Žleb, Horní Žleb-Chabičov, Hrabůvka u Hranic, Hrubá Voda, Podhůra-Lipník nad Bečvou, Výkleky, Zábřeh-Račice a Zábřeh-Račice-SV. Ložiska kameniva, která vyhovují pouze pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku, tj. frakce 0-32kv mm dle normy ČSN EN 13450, jsou ložiska Horní Žleb-Chabičov, Hrabůvka u Hranic, Hrubá Voda, Podhůra-Lipník nad Bečvou, Výkleky, Jaroměřice-Chornice-Šubířov, Loštice-Kozí vrch a Haňovice-Nová Ves u Litovle. V Olomouckém kraji má osvědčení na frakci 32/63 mm třídy B0 dle normy ČSN EN 13450 pouze 1 kamenolom – Výkleky.

Z výše uvedeného vyplývá, že s ohledem na disponibilní zásoby a maximální možné limity roční těžby výše uvedených klíčových provozoven, nejsou schopny v dostatečných objemech pokrýt potřeby pro železniční stavby třídy kameniva B0, BI, BII na území Olomouckého kraje s přesahem do kraje Moravskoslezského a Zlínského. Ostatní ložiska Hanušovice-Žleb, Hrabůvka u Hranic, Podhůra-Lipník nad Bečvou a Bělkovice, které disponují frakcí pro vrstvy železničního svršku (třídy BI, BII) a železničního spodku, zaujímají relativně vysoké disponibilní zásoby v rámci POPD v těchto žádaných frakcích 32/63 mm. Zbývající výhradní ložiska Haňovice-Nová Ves u Litovle, Horní Žleb-Chabičov, Hrubá Voda, výhradní a nevýhradní ložiska Zábřeh-Račice a Zábřeh-Račice-SV disponují frakcí pro vrstvy železničního svršku (třídy BI, BII) a železničního spodku zaujímají velmi nízké disponibilní zásoby v rámci POPD. V Olomouckém kraji ještě produkují, a to pouze kamenivo frakce 0/32 kv, 0/63 kv - frakce pro konstrukční a podkladní vrstvy tělesa železničního spodku, výhradní ložiska Jaroměřice-Chornice-Šubířov, Loštice - Kozí vrch a Nejdek u Hranic.

V případě zbývajících klíčových produkovaných frakcí přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32, 32/63 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytných pro silniční a dálniční stavby, na území Olomouckého kraje zaujímá s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD ze všech provozovaných lomů vyšší potenciál 9 ložisek, a to Bělkovice-Jívová, Hrabůvka u Hranic, Jaroměřice-Chornice-Šubířov, Výkleky, Hrubá Voda (jen v případě dalšího pokračování a rozšíření těžby v rámci POPD), Loštice-Kozí Vrch, Nejdek u Hranic a

Podhůra-Lipník nad Bečvou a Zábřeh-Račice (jen v případě dalšího rozšíření těžby do nevýhradního ložiska). Zbývajících 15 ložisek (výhradních a nevýhradních) je s ohledem na nízké vykazované produkce těchto frakcí před postupným vytěžením s nízkými disponibilními zásoby v rámci POPD a PVL, ačkoli jsou schopny ještě v současnosti dodávat velmi kvalitní kamenivo na stavby ŘSD (ložisko Dolní Libina, Rozstání-Baldovec, Krásné, Kobeřice-Brodek), popřípadě v některých případech tyto klíčové frakce neprodukují. Velmi kvalitní kamenivo výše uvedených klíčových frakcí jsou schopna dodávat ložiska Hrubá Voda a zejména Výkleky, avšak v případě ložiska Hrubá Voda bude velmi komplikované tento lom z hlediska územních střetů rozšířit a hospodárně dotěžit, v případě ložiska Výkleky je tato situace opačná, jelikož je ložisko velmi dobře dostupné přístupné a prozatím bezkonfliktní. S ohledem na deficit a počty ukončovaných těžeb na v současnosti využívaných ložiskách, je zapotřebí zahajovat další otvírky nových ložisek, v lepším případě hospodárně dotěžit veškeré zásoby na ložiskách stávajících.

Perspektivní se jeví zahloubení výhradního ložiska Výkleky v DP Velký Újezd - 3. etapa, pokračování těžby na výhradním ložisku Hrubá Voda ve stanovených dobývacích prostorech Hrubá Voda a Hrubá Voda I, avšak po vyřešení vážných dopravních a územních střetů, pokračování těžby na výhradním ložisku Rozstání-Baldovec do nevýhradního ložiska Rozstání pod Kojálem-SV, pokračování těžby na výhradním ložisku Loštice-Kozí vrch v DP Kozí Vrch u Loštic a na ložisku Loštice 2 v CHLÚ Loštice, pokračování hornické činnosti na ložisku Kobeřice-Brodek zahloubení na části DP Brodek, pokračování těžby na výhradním ložisku Zábřeh-Račice se zahloubením a na nevýhradním ložisku Zábřeh-Račice-SV, popř. rozšíření těžby v DP Ondřejovice na výhradním ložisku stavebního kamene Ondřejovice.

V Olomouckém kraji se nachází 8 ložisek s certifikací OTP dle ČSN EN 13 450 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy B0 a B1. Pro třídu B0 jde pouze o jedno těžené ložisko – Výkleky (B 3032900) s 3367 tis. m³ těžitelných zásob, z nichž 8 % odpovídá kvalitativní třídě B0 a B1 do železničního lože (270 tis. m³). Svým 50km perimetrem pokrývá plošně všechny vysokorychlostní plánované tratě v Olomouckém kraji (VRT Haná, VRT Moravská brána 1 a 2) u nichž je plánovaná potřeba frakce 32/63 mm ve třídě B0 do železničního lože ve výši 1000 tis. m³, z čehož vyplývá výrazný nedostatek suroviny požadované kvality. Surovina kvality třídy B1 je nejvíce zastoupena na ložisku Bělkovice-Jívová (B 3031901) – 15 % a Hrubá Voda (B 3032100) – 25 %. U ostatních se jedná o zastoupení mezi 3–5 %. Asi 10–20 % z těžené suroviny vyhovuje velmi kvalitním šterkodrtím frakce 0/32 a pokrývají jižní polovinu kraje kde je v koridoru Zábřeh-Olomouc-Hranice plánována většina liniových staveb.

Z využívaných ložisek mají životnost více než 10–15 let ložiska Bělkovice-Jívová s DP Jívová, Haňovice-Nová Ves u Litovle s DP Nová Ves u Litovle, Hanušovice-Žleb s DP Hanušovice, Hrabůvka u Hranice s DP Hrabůvka, Jaroměřice-Chornice-Šubířov s DP Chornice a DP Jaroměřice, Loštice-Kozí Vrch s DP Kozí Vrch u Loštic, Nejdek u Hranic s DP Nejdek, Podhůra-Lipník nad Bečvou s DP Lipník nad Bečvou (Podhůra), Veselíčko u Lipníka nad Bečvou s DP Veselíčko a Výkleky s DP Velký Újezd a ložiska Zábřeh-Račice s DP Zábřeh na Moravě – Račice a Domašov nad Bystřicí 1.

Životnost disponibilních zásob od 5 do 10 let mají využívaná ložiska Dolní Libina s DP Dolní Libina, Horní Žleb-Chabíčov s DP Chabíčov, Hrubá Voda s DP Hrubá Voda a DP Hrubá Voda I, Kobeřice – Brodek s DP Brodek, ložiska Nová Červená Voda, Ondřejovice a Rozstání-Baldovec a dále nevýhradní ložiska SK Komňátka-Bohdíkov apod. Životnost disponibilních zásob od 5 do 7 let zaujímají využívaná ložiska Bukovice u Jeseníka s DP Bukovice, Žulová 604 s DP Žulová IV a nevýhradní ložiska Zábřeh-Račice-SV a Domašov nad Bystřicí-JV.

U některých využívaných výhradních ložisek SK se evidují vyšší objemy vytěžitelných zásob, bohužel zásoby povolené k hornické činnosti dle schváleného POPD jsou na velmi nízkých objemech

(v některých případech až kriticky nízkých objemech) – jedná se o výhradní ložiska Horní Žleb-Chabičov s DP Chabičov, Hrubá Voda s DP Hrubá Voda a DP Hrubá Voda I, obeřice-Brodek s DP Brodek, Loštice-Kozí vrch, Podhůra-Lipník nad Bečvou Rozstání-Baldovec, Hanušovice-Žleb

Ložisko Jaroměřice-Chornice-Šubířov zásobuje kamenivem spíše západní oblast mimo území Olomouckého kraje. Na Prostějovsku je jediné těžené ložisko Kobeřice-Brodek. Ložiska Podhůra-Lipník nad Bečvou, Habrůvka u Hranice a Nejdek u Hranic zásobují kamenivem východní část Olomouckého kraje a ložiska Loštice-Kozí vrch spíše západní část (Mohelnicko). Hlavními zdroji pro okolí Olomouce zůstávají ložiska Haňovice – Nová Ves u Litovle, Horní Žleb-Chabičov, Domašov nad Bystřicí (těžba zastavena), Hrubá Voda, Výkleky a Veselíčko u Lipníka nad Bečvou.

Na všech ložiscích v kraji je evidováno 140,1 mil. m³ bilančních prozkoumaných a vyhledaných zásob, z nichž cca 58 % je těžitelných, ale pouze 41 % je těžitelných podle schválených POPD – (dle ZUR OLK z roku 2008 plně využitelných v rámci stanovených DP). Pokud by těžba zůstala na současné hodnotě cca 1899 tis. m³ zásob, byly by všechny tyto zásoby vytěženy do 29 let. Na jednom ložisku je sporadická těžba (Domašov nad Bystřicí) a u dvou byla těžba velmi nízká (Horní Žleb-Chabičov a Veselíčko u Lipníka). Lze spekulovat, zda jde o útlum těžby v důsledku provozních nebo kvalitativních ukazatelů. Pokud by však i nadále pokrývaly stejný objem těžby tři ložiska s nejvyšší těžbou (nad 100 tis. m³), klesla by těžba vytěžitelných zásob na 20 let.

Na území Olomouckého kraje by měl být nadále zachován výše uvedený celkový trend roční produkce SK, protože Olomoucký kraj je spojen s nárůstem požadavků a poptávky po kvalitní surovině SK požadované výrobové frakce DDK 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm, výrobové frakce HDK 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 mm a drážní šterkodrtě 32/63 mm na veřejně prospěšné stavby a to jak pro deficitní na kamenivo území Zlínského kraje, tak i východní část Královéhradeckého kraje a jihovýchodní část Moravskoslezského kraje. Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají, u SK se výrazně prodražují. Rovněž jsou nedostatkové výrobové frakce DDK 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm, výrobové frakce HDK 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a drážní šterkodrtě a drtě 0/32kv mm a 32/63 mm.

Na území Olomouckého kraje jsou využívána ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku a svršku (tj. frakce 32-63 mm a 0-32kv mm třídy B0, BI, BII) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože. Jedná se o ložiska stavebního kamene Bělkovice-Jívová, Hanušovice-Žleb, Horní Žleb-Chabičov, Hrabůvka u Hranic, Hrubá Voda, Podhůra-Lipník nad Bečvou, Výkleky, Zábřeh-Račice a Zábřeh-Račice-SV. Ložiska kameniva, která vyhovují pouze pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku, tj. frakce 0-32 kv mm dle normy ČSN EN 13450, jsou ložiska Horní Žleb-Chabičov, Hrabůvka u Hranic, Hrubá Voda, Podhůra-Lipník nad Bečvou, Výkleky, Jaroměřice-Chornice-Šubířov, Loštice-Kozí vrch a Haňovice-Nová Ves u Litovle. V Olomouckém kraji má osvědčení na frakci 32/63 mm třídy B0 dle normy ČSN EN 13450 pouze 1 kamenolom – Výkleky.

V případě ukončení těžeb na výhradních a nevýhradních ložiskách s nízkou životností zásob dojde k úbytku, resp. výpadku roční produkce stavebního (drceného) kamene v objemu přibližně 500–600 tis. m³. Výsledná vývojová křivka roční produkce stavebního (drceného) kamene na území Olomouckého kraje ukazuje do budoucna postupný pokles těžby v důsledku vyčerpání stávajících těžených ložisek. Na využívaných ložiscích je tedy nezbytné hospodárně dotěžit zásoby v souladu s platnými právními předpisy, a to v rámci stanovených dobývacích prostorů za předpokladu lokálních kompromisů mezi těžbou a ochranou jednotlivých složek životního prostředí a za minimalizace dopadů vlivů těžby na zdraví obyvatel. V každém případě je třeba počítat s tím, že otvírka nových ložisek stavebního kamene v řešeném území bude z územně-ekologického hlediska značně problematická až nemožná především vzhledem k obtížné dopravní přístupnosti, kvalitě suroviny, vodohospodářskému významu širšího okolí dotčeného území a jeho produkčním i mimoprodukčním funkcím.

S ohledem na nízkou životnost stávajících využívaných ložisek SK (s životností zásob do 10 let až u 52 % ložisek SK) jsou v plánu záměry na hospodárné využití zásob - zejména pokračování hornické činnosti na ložisku stavebního kamene Koberice-Brodek (B 3033000), zahloubením na části DP Brodek v ploše 8,95 ha na 188 m n. m. s celkovou plánovanou roční produkcí 350 kt/rok v souladu se souhlasným stanoviskem EIA, dále záměr na pokračování těžby v lomu Kobylí 2 - rozšíření stávajícího ložiska stavebního kamene Krásné Loučky-Kobylí (B 3024300) v DP Krásné Loučky o ploše 12 ha na bázi 366 m n. m. s celkovou plánovanou roční produkcí 300 kt/rok, rovněž v souladu se souhlasným stanoviskem EIA a také pokračování (rozšíření na ploše 5,1 ha a zahloubení na úroveň 240 m n.m.) těžby na výhradním ložisku stavebního kamene Loštice-Kozí vrch (B 3030400) v DP Kozí Vrch u Loštic s plánovanou roční produkcí 500 kt/rok v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Mezi další záměry se počítá pokračování těžby na výhradním ložisku stavebního kamene Hrubá Voda (B 3032100) ve stanovených dobývacích prostorech Hrubá Voda a Hrubá Voda I o celkové ploše 35,68 ha s celkovou plánovanou roční produkcí 300 kt/rok se zastaveným řízením EIA a také rozšíření těžby v DP Ondřejovice o plochu 1,4874 ha a zahloubení na bázi 407 m n. m. na výhradním ložisku stavebního kamene Ondřejovice (B 3201901) s roční max. projektovanou těžbou 200 kt/rok, rovněž v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Klíčovým plánovaným záměrem je změna Plánu otvírky, přípravy a dobývání v dobývacím prostoru Zábřeh na Moravě – Račice na výhradním ložisku stavebního kamene Zábřeh-Račice (B 3087100) se zahloubením na kótu 292 m n.m. a změna Plánu využívání ložiska oblasti povolené činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku Zábřeh-Račice-SV (D-3087101) s rozšířením o plochu 27 643 m² s plánovanou roční produkcí 270 kt/rok, a to v souladu se souhlasným stanoviskem EIA.

Důležitým záměrem je zahloubení výhradního ložiska stavebního kamene Výkleky (B 3032900) v DP Velký Újezd - 3. Etapa. Jedná se o zahloubení těžební jámy o IV. a V. etáž s konečnou bázi na kótě 280 m n.m s plošným rozšířením v rámci 3. etapy o 0,741 ha s plánovanou roční produkcí 600 kt/rok a to v souladu se souhlasným stanoviskem EIA.

Štěrkopísky

V Olomouckém kraji je soustředěno téměř 23 % objemu zásob všech štěrkopísků na výhradních ložiscích a více než 30 % objemu zásob na všech evidovaných nevýhradních ložiscích v České republice. Území Olomouckého kraje na rozdíl od ostatních krajů deficitních na štěrkopísky (např. Moravskoslezský, Kraj Vysočina aj.) bude vždy předmětem zájmů investorů o těžbu této důležité stavební komodity, nehledě na to, že ložiska štěrkopísků rozmístěná ve východní části Královéhradeckého kraje nevyhovují požadavkům trhu z důvodu nevyhovující kvality suroviny. Těžba štěrkopísků na výhradních ložiscích v Olomouckém kraji dosahuje podílu téměř 11 % z celkové těžby v ČR a celková těžba na všech ložiscích (výhradních i nevýhradních) tvoří cca 13 % celkové těžby štěrkopísků v ČR. Těžba je prováděna z vody, což se projevuje ve zlepšení kvality suroviny praním. Značně velké jsou vyhodnocené zásoby na dosud netěžených rezervních ložiscích a prognózních zdrojích. Velká část těchto zásob je vázána střety zájmů z důvodů ochrany podzemních vod, ochrany přírody a krajiny, ochrany půd vysokých bonitních tříd, ale i ochranných pásem produktovodů (hlavně vedení vysokého napětí). Méně významné jsou fluvialní uloženiny řeky Bečvy, kde je dnes z vody těženo pouze ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice (B 3009000) a nevýhradní ložisko Osek nad Bečvou (B 5206200). Další ložiska tvoří surovinovou rezervu. Surovina uloženin Bečvy má oproti štěrkopískům uloženin Moravy výrazně nižší kvalitu z důvodů většího zastoupení zrn méně odolných pískovců a prachovců karpatského flyše s vyšší nasákavostí a velmi špatným tvarovým indexem. Dříve byly hojně na sucho těženy spodno-badenské štěrkopísky zejména v oblasti Prostějova a Přerova, nyní je využíváno pouze jediné výhradní ložisko Ondratice-Brodek B 3014400 (důležité pro štěrkopísky deficitní prostějovskou oblast) a jediné ložisko nevýhradní Rokytnice u Přerova (D 5241400). Ledovcové uloženiny mají omezený význam a jsou těženy také na sucho u Mikulovic a Supíkovíc. Pouze

místní význam jako zdroj maltařských písků a technických zemin (násypy, podsypy) jsou písky a štěrkopísky karpátu, kvartérní jezerní písky v jižních částech kraje a eluvia žul u Šumperka.

Na území Olomouckého kraje se v současnosti těží 10 výhradních ložisek štěrkopísků a celkem 8 ložisek nevyhrazeného nerostu štěrkopísků. Z tohoto celkového počtu 18 využívaných ložisek zauímají pouze 3 ložiska vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, u dalších 6 ložisek se pohybuje životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 9 využívaných ložisek se pohybuje jejich životnost pod hranicí 5–7 let. Z celkového počtu 20 využívaných ložisek na území kraje se tedy jedná o cca 50 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Pokud budou do této bilance zahrnuta i dotěžovaná ložiska s životností zásob 7–10 let, cca 84 % ložisek vykazuje nízkou životnost zásob nebo je před ukončením těžby. Na ložisku Grygov-Tážaly a Grygov-Blatecký Mlýn (U 3045201) byla ukončená těžba a na ložisku Štěpánov-Březce (B 3008000) se dlouhodobě nevykazuje roční produkce z důvodů vytěžení veškerých zásob. V případě ukončení těžeb na těchto výhradních a nevýhradních ložiskách dojde k úbytku, resp. výpadku roční produkce štěrkopísků v objemu cca 700–900 tis. m³. Celková roční produkce štěrkopísků v Olomouckém kraji se dlouhodobě pohybuje kolem 1 000 až 1 500 tis. m³, přičemž dominantní produkce pochází z výhradních ložisek. Po analýze reálně vytěžitelných zásob a těžební roční produkce na všech využívaných výhradních a nevýhradních ložiskách štěrkopísků v Olomouckém kraji a z podrobné analýzy průměrné 3leté produkce (od roku 2021 do roku 2023) písků a štěrkopísků (se zřetelem na těženou granulometrii) vyplývá, že relativně nízkou životnost (max. do 5–10 let) zauímá cca 17 výhradních a nevýhradních ložisek štěrkopísků. Z toho vyplývá, že pro zachování kontinuity potřebného ročního objemu surovinové produkce štěrkopísků pro zásobování olomouckého regionu (tj. cca 1 000–1 500 tis. m³/rok) je třeba zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek, a tudíž po ukončení těžby vytvořit územní předpoklady pro otvírku nových ložisek s dostatečným objemem a kvalitou zásob náhradou za postupně dotěžované lokality.

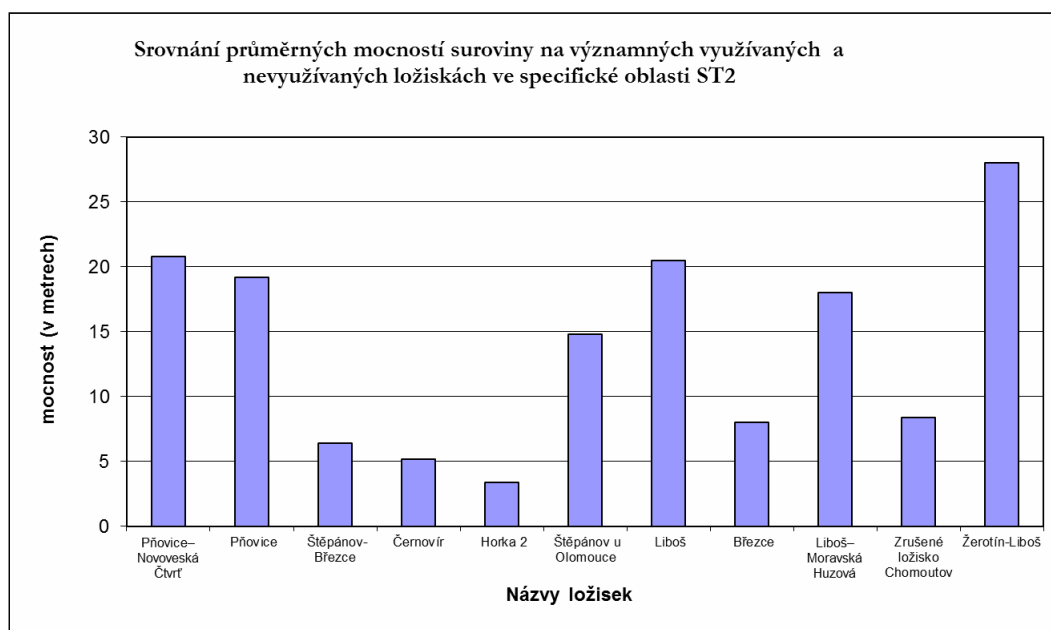
Z hlediska zastoupení klíčových frakcí 16/32 mm, 16/22 mm, 11/22 mm, 8/16 mm, 4/8 mm, 0/4 mm (prané i neprané) a 0/2 mm výrazně převažují na území kraje výrobky zejména prané frakce 0/4 mm. Z celkových vykazovaných disponibilních zásob a podílu všech vykazovaných frakcí v rámci POPD a PVL na území kraje činí objemy prané i neprané frakce 0/4 mm cca 80%. Největší zastoupení s ohledem na disponibilní zásoby zauímají ložiska Mohelnice 2, Mohelnice 3, Unčovice-Náklo, Tovačov 1, Tovačov 2 a Tovačov 5. Na trhu velmi žádané hrubé frakce 4/8 mm a 8/16 mm ve výše uvedených provozovnách představují s ohledem na jejich procentuální podíl zastoupení ve vykazovaných disponibilních zásobách v rámci POPD a jejich životnosti nízké objemy. Největší podíl objemů frakcí 4/8 mm a 8/16 mm za celou životnost zásob dle POPD vykazuje pouze ložisko Unčovice-Náklo a Mohelnice 2. Výjimku tvoří dotěžované nevýhradní ložisko Krčmaň, které vykazuje nízké objemy těchto žádaných frakcí. V rámci kraje z celkových 18 provozoven je schopno dlouhodobě saturovat potřeby trhu pouze 6 provozoven. Z toho vyplývá, že je nezbytné zahajovat další nové otvírky, popřípadě pokračovat v těžbě na stávajících ložiskách. Pro zajištění trhu a zásobování objemy hrubých frakcí štěrkopísku se zahajují další nové otvírky, popřípadě pokračování v těžbě na stávajících ložiskách štěrkopísků - pokračování těžby na výhradním ložisku štěrkopísků Unčovice-Náklo v CHLÚ Náklo I. - část I, nové otvírky výhradních ložisek štěrkopísků Žerotín-Liboš, Věrovany v CHLÚ Věrovany, Grygov-Holické louky, Tovačov 4, Dubicko-Háj a nevýhradního ložiska Pňovice a popř. Slavíč-Klokočí apod. Není však jisté, že dojde k naplnění povolovacích procesů všech výše uvedených plánovaných záměrů, vyjma záměrů, které navazují na roztěžená ložiska. I přes tyto plánované záměry nebudou provozovny schopny naplňovat požadavky kraje a zejména ŘSD, především v potřebných objemech surovin v hrubé frakci.

Z analýzy vykazovaných disponibilních zásob štěrkopísků a jejich roční produkce na území Olomouckého kraje vychází, že velmi nízkou životnost (od 1 do max. 7 let) vykazuje celkem 8 ložisek štěrkopísků (např. Mikulovice u Jeseníka-Terezín, Osek nad Bečvou, Osek nad Bečvou 2, Osek nad Bečvou-Rybáře-Z, Osek nad Bečvou-východ 1, Blatec, Osek nad Bečvou-východ 2 a Rokytnice u Přerova). Rovněž velmi nízkou životnost disponibilních zásob na využívaných ložiskách na území Olomouckého kraje (do max. 10 let) vykazují ložiska Hustopeče nad Bečvou-Milotice, Mohelnice 3, Ondratice-Brodek, Tovačov 1, Tovačov 2, Unčovice-Náklo, Bludov a Krčmaň.

Na 11 výhradních a nevýhradních ložiskách došlo k ukončení těžby (Tovačov 3, Štěpánov-Březce, Grygov-Tážaly, Mikulovice u Jeseníka, Břevenec, Zlaté Hory-Zlatý potok, Grygov-Blatecký mlýn, Kolnovice-Mikulovice, Nové Valteřice, Malhotice, Písečná-východ, zrušený DP Hustopeče nad Bečvou I pro výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice). Zrušené bylo výhradní ložisko a CHLÚ Chomoutov a dále byl zrušený DP Hustopeče nad Bečvou I pro výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice. Ložisko Mohelnice-Moravičany je 18 let nevyužívané a veškeré zbývající bilanční zásoby jsou převedeny do kategorie zásob vázaných. S další těžbou se na ložisku Tovačov 3 se z důvodu vodárenského využití nepočítá, připadá v úvahu i rekreační využívání.

Ukončena byla těžba na výhradním ložisku Tovačov 3 z důvodu jeho vytěžení (tvoří dnešní Annínské jezero), na kterém byl zrušen DP Tovačov III. Tovačovská jezera představovala v rámci těžby šterkopísků významnou lokalitu nadregionálního významu. Roční produkce ze všech 3 využívaných DP (Tovačov I, Tovačov II a Tovačov IV) se pohybuje přes 530 tis. m³/rok. Celková životnost ložiska Tovačov 2 činí max. 8–10 let, životnost ložiska Tovačov 5 se pohybuje nad 10 let. Hloubkově se dotěžuje pouze dnešní Tovačovské (Vodárenské) jezero neboli Donbas (DP Tovačov I) a Troubecké jezero (DP Tovačov II), ve kterých surovina byla vytěžena jen do hloubky 8–13 m. V současné době provozovna Tovačov zahrnuje DP Tovačov I, Tovačov II a Tovačov IV a dlouhodobě zpracovává surovinu vytěženou z dotčených DP. Finálními výrobky jsou frakce praného přírodního těženého kameniva 0–1, 0–2, 0–4, 4–8, 8–16, 16–32 a 32–63 mm, odpovídající platným normám. Vytěžením zásob šterkopísků v lokalitě Remízek došlo k rozšíření stávajícího těžebního jezera o cca 7,9 ha. Jednalo se o doplňkovou těžbu šterkopísků v DP Tovačov IV (Skašov), DP Tovačov II (Troubky) a v DP Tovačov I. Celkové množství výroby pískové a šterkovité frakce z celé provozovny Tovačov je v dlouhodobém průměru cca 380–550 tis. m³/rok.

Rezervních ložisek šterkopísků je sice v Olomouckém kraji dostatek, není však zájem na rozšiřování počtu zdrojů z důvodů střetů zájmů s vysokou bonitou zemědělského půdního fondu (ZPF) a ochranných pásem vodních zdrojů. U řady rezervních ložisek jsou doposud nepřekonatelné střety zájmů (zejména kvalitní bonitní třída I. a II. ZPF, dopravní zatížení, dopady na ochranná pásma vodních zdrojů apod.) a jejich budoucí využití nepřipadá v úvahu. Většina zásob je pokryta ZPF kvalitní bonitní třídou a zároveň velké objemy zásob byly převedeny do kategorie zásob vázaných. Současně na řadě těchto nevyužívaných ložisek jsou velmi nízké a zároveň nerentabilní zásoby suroviny s vysokým obsahem odplavitelných částic vycházejících ze sekvenčně uložených až 3 m mocných jílovitých propláštěk, vyšší mocnosti skrývek. Většina zásob je zařazena do kategorie vázaných či nebilančních.

Obr. 239: Srovnání průměrných mocností suroviny na významných ložiskách v zájmovém území Olomouckého kraje (subregistr B – využívaná výhradní ložiska, subregistr D – využívaná nevýhradní ložiska).

Zbývající rezervní výhradní a nevýhradní ložiska (Chořelice-Rozvadovice, Zvole, Vitošov-Lukavice, Mladeč-Víska, Pňovice-Novoveská Čtvrť, Štěpánov u Olomouce, Nasobůrky-Sobáčov, Rozvadovice, Unčovice, Tovačov 4, Brodek u Přerova-Citov, Citov-Císařov-Troubky, Troubky, Kojetín, Chropyně-Záříč, Dubicko-Háj, Hustopeče-Zámrský, Nové Dvory, Olšany-Lutín, Štětovice, Třeština, Dubicko-Háj, Hrabová u Dubicka-Bohuslavice, Černovír, Lesnice-Leština, Leština u Zábřehu, Lukavice na Moravě, Písečná-východ, Kožušany-Slavonín, Rybáře-východ, Týn nad Bečvou, Týn nad Bečvou-severovýchod, Černovír, Kojetín aj.) z důvodu doposud nepřekonatelných střetů zájmů (zejména kvalitní bonitní třída I. a II. ZPF, dopravní zatížení, dopady na ochranná pásma vodních zdrojů apod.) nepřipadají v úvahu k jejich budoucímu využití.

Vzhledem k vysokému procentu ukončovaných těžeb – a to zejména u nevýhradních ložisek – je zapotřebí zahajovat nové těžby na rezervních ložiskách, a to prioritně na ložiskách s již kladnými závaznými stanovisky EIA. Mezi taková ložiska se řadí výhradní ložisko Žerotín-Liboš, výhradní ložisko křemenné suroviny a štěrkopísků Věrovany (B 3269600), popř. výhradní ložisko Tovačov 4, výhradní ložisko abraziv (technického granátu) a staurolitu a štěrkopísků Mohelnice 4, Grygov-Holické Louky (průmyslově využitelné vyhrazené nerosty) a dále ložiska nevyhrazeného nerostu štěrkopísků Pňovice, Slavíč-Klokočí a Unčovice-západ (s vydaným souhlasným stanoviskem EIA s těžbou pod hladinou podzemní vody, s vynětím ze ZPF, u některých je vydaný soulad s ÚP). S využitím nevýhradního ložiska Liboš s kladným závazným stanoviskem EIA se neuvažuje z důvodu plánovaného využití sousedního výhradního ložiska Žerotín-Liboš. U všech potenciálních výhradních ložisek doporučovaných k těžbě je životnost disponibilních zásob vyšší než 10 let. Jako nejvhodnější varianta se jeví otevření výhradního ložiska křemenné suroviny a štěrkopísků Věrovany (B 3269600) jako náhrady za dotěžovaná ložiska Grygov-jih, Grygov-Tážaly, Tovačov 1, Tovačov 2, Tovačov 5, Blatec a Krčmaň. Výhradní ložisko křemenné suroviny a štěrkopísků Věrovany (B 3269600) zaujímá dostatečný objem zásob, vysokou těžitelnou mocnost (průměrně kolem 17 m) a zároveň surovina vykazuje velmi dobrou kvalitu s požadovanou granulometrií pro doplnění sortimentní poptávky trhu. Ve střední části Olomouckého kraje jsou plánované dva nové těžební záměry – plánovaný záměr na části ověřených bloků zásob výhradního ložiska Žerotín-Liboš v CHLÚ Žerotín-Liboš (cca do 45 ha s objemem vytěžitelných zásob cca 6,64 mil. m³) a na ložisku nevyhrazeného nerostu Pňovice v souladu s ÚP dotčené obce o celkové ploše cca 24 ha (lokalita Studýnky cca 10 ha a lokalita Boudy cca 14 ha) s objemem vytěžitelných zásob cca 3,9 mil. m³. Oba plánované záměry mají vydané závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí – EIA. Na výhradním ložisku Žerotín-Liboš se pohybuje mocnost kvalitních štěrkopísků u bilančních bloků od cca 17 do 38 m, na ložisku Pňovice se pohybuje mocnost suroviny kolem 22 m. Výhradní ložisko Žerotín-Liboš poskytuje dostatečný objem zásob a zároveň surovina vykazuje velmi dobrou kvalitu s vhodnou a nejčastěji požadovanou granulometrií pro doplnění sortimentní poptávky trhu. Poblíž plánovaného ložiska Žerotín-Liboš a Pňovice se nachází pět netěžených ložisek nevyhrazeného nerostu (Březce-Štěpánov, Liboš, Pňovice-Novoveská Čtvrť a Štěpánov u Olomouce) a jeden evidovaný prognózní zdroj štěrkopísků Liboš-Moravská Huzová. Vytěžené výhradní ložisko Březce-Štěpánov v DP Březce pouze zpracovává frakce 0–4 mm a 2–5 mm z kamenolomu Podhůra. Vzhledem k tomu, že podstatná část významných provozoven je v současnosti (využívaná ložiska štěrkopísků Unčovice-Náklo a Mohelnice 3 situována na území pravého břehu řeky Moravy, požadavky potřeby a poptávky na rozsáhlém území levého břehu řeky Moravy nejsou optimálně pokryty kvalitním a dostatečným objemem zásob štěrkopískové suroviny požadované granulometrické zrnitosti z pohledu dlouhodobé životnosti. Po vytěžení plánovaného ložiska Mohelnice 4 budou pravděpodobně po dohodě se Správou CHKO Litovelské Pomoraví dotěžovány zbytkové zásoby ve stanovených DP Mohelnice a DP Moravičany, což však bude předmětem samostatného povoloovacího procesu, přičemž DP Moravičany s ohledem na ochranu vodních zdrojů pravděpodobně již těžen nebude.

V kraji se rovněž dotěžuje nadregionálně významné výhradní ložisko Unčovice-Náklo s DP Náklo, nicméně podle schváleného závazného stanoviska EIA se plánuje jeho rozšíření v rámci navrhovaného DP Náklo I na ploše 68,8 ha. V současné době je připravován návrh na stanovení DP v rozsahu 19,5 ha s možným rozšířením na 35 ha. Roční objem těžby je uvažován ve výši 490 tis. t (zachování současného objemu těžby štěrkopísků), předpokládaná délka těžby 12 let. Doporučuje se tedy záměr na pokračování těžby na výhradním ložisku štěrkopísků Unčovice-Náklo (B 3007900) v CHLÚ Náklo I - část I v nově

navrhovaném dobývacím prostoru DP Náklo I na ploše 68,8 ha (pro I. etapu v rozsahu 19,5 ha s možným rozšířením na 30–35 ha). Jedná se o ložisko nadregionálního významu s nejvyšší roční kapacitou těžby v Olomouckém kraji. Technologicky i ekonomicky se jedná o vyhovující způsob těžby v DP Náklo s vysokou výtěžností zásob (přes 90 %). Z tohoto ložiska je zaručený odbyt upravené suroviny a požadovaného množství sortimentní zrnitostní skladby (v současnosti významná surovinová základna pro Olomoucký kraj a pro přilehlé deficitní kraje jako je Moravskoslezský, severní část území Jihomoravského kraje a východní část území Pardubického kraje). Ložisko má výhodné napojení na silniční komunikaci I. třídy bez průjezdnosti přes dotčené obce, komplexní zabezpečení technického a moderního vysokokapacitního technologického zázemí v návaznosti na již prováděnou hornickou činnost (HČ), vyráběné prané frakce těžného kameniva vyhovují všem požadavkům trhu (zejména do betonáren) v souladu s platnými normami.

V plánu je dlouhodobě rozpracovaná otvírka nevýhradního ložiska štěrkopísků Pňovice (D 3045700) o celkové ploše cca 24 ha s roční kapacitou těžby 150 tis. m³ v souladu se souhlasným stanoviskem EIA a s ÚP. Ve velkém stupni rozpracovanosti je otvírka výhradního ložiska štěrkopísků Žerotín-Liboš (B 3216800) na ploše 43,9 ha a stanovení DP Žerotín v CHLÚ Žerotín-Liboš na ploše 81,68 ha s roční kapacitou těžby 330 kt v souladu se souhlasným stanoviskem EIA a také otvírka nového výhradního ložiska vyhrazeného nerostu abraziva – staurolit a granátu Mohelnice 4 (B 3269700) v DP Mohelnice II a ložiska nevýhradního nerostu štěrkopísků Mohelnice 4 (D 5279200) na celkové ploše cca 15,76 ha (plocha HČ je 9,62 ha) s roční kapacitou těžby 500 kt – rovněž v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Mezi další dlouhodobě připravované záměry se jeví otvírka nevýhradního ložiska štěrkopísků Slavíč-Klokočí (D 3220701) na ploše 21,8 ha s kapacitou roční těžby 200 kt v souladu se souhlasným stanoviskem EIA, dále plánovaný záměr využití části zásob výhradního ložiska štěrkopísků Tovačov 4 (B 3008500) v CHLÚ Tovačov (00850000) s celkovou plánovanou roční produkcí 500 kt a v neposlední řadě plánovaný záměr těžby výhradního ložiska štěrkopísků Dubicko-Háj (B 3016301) podle stanoveného rozhodnutí o udělení předběžného souhlasu na stanovení DP Dubicko v CHLÚ Dubicko.

Klíčovou lokalitou k otvírací za postupně dotěžovaná ložiska v Olomouckém kraji se jeví otvírka výhradního ložiska křemenné suroviny a štěrkopísků Věrovany (B 3269600) na ploše 65 ha v CHLÚ Věrovany s roční kapacitou těžby 250 kt v souladu se souhlasným stanoviskem EIA a v plánu je rovněž otvírka výhradního ložiska štěrkopísků a křemenné suroviny Grygov-Holické louky (B 3045202) v navrhovaném DP Grygov II na ploše 41,5475 ha navazující na ložisko štěrkopísků Grygov-Tážaly s celkovou roční těžbou 300 kt s celkovým objemem bilančních zásob štěrkopísků 2 112 tis. m³ a s objemem vyhledaných bilančních zásob 240 tis. m³. Z výsledků laboratorních zkoušek suroviny na ložisku Grygov-Holické louky (B 3045202) je zřejmé, že frakce hrubého kameniva větší než 32 mm obsahuje 10,2 % hm. křemenné suroviny. Křemenná surovina frakce 25–150 mm z valounů ortokvarcitů a křemenů splňuje kritéria dříve platné oborové normy ON 721269-67, kritéria pro suroviny k výrobě feroslitin a krystalického křemíku (ferosilicium) pro druhy KF0, KF1, KF2 a KF3. Směs ortokvarcitů s křemenem svým složením odpovídá surovině vhodné pro výrobu některých typů křemičitých žáruvzdorných výrobků a feroslitin podle ČSN 72 1230 Křemence a silicity.

Pro výhradní ložisko křemenné suroviny a štěrkopísků Věrovany (B 3269600) se surovinou vhodnou ke zpracování tavením Věrovany bylo MŽP dne 23. srpna 2018 pod čj. MZP/2018/660/638 uděleno osvědčení o výhradním ložisku podle ustanovení § 6, odst. 1 Horního zákona. Zásoby výhradního ložiska křemenné suroviny a štěrkopísků Věrovany (B 3269600) podle § 13 Horního zákona tvoří zjištěné a ověřené množství vyhrazených nerostů ložiska nebo jeho části (o celkovém objemu geologických zásob křemenné suroviny 1531 tis. t), odpovídající podmínkám využitelnosti, bez ohledu na ztráty při jeho dobývání. Vzhledem k uvažované roční těžbě okolo 200 tis. t štěrkopísků a 20 tis. t křemenné suroviny se považuje za optimální pořízení čtyř optických třídíčů (každého s kapacitou 10 až 15 t/hod.) a provoz vždy dvou až tří optických třídíčů vylučující výpadky dodávek materiálu ke třídění a umožňující zároveň nutnou údržbu a servis zařízení.

Dočištění opticky separovaného křemenného materiálu se plánuje provádět prostřednictvím pracovníků na páscech (ke každému optickému třídíči je třeba počítat se dvěma pracovníky). Vzhledem k výrazným barevným rozdílům mezi valounovým křemenem a převážnou částí ostatních hornin ve valounovém materiálu bude při dočištění opticky separovaného valounového křemene třeba věnovat pozornost pouze

výskytu nečistého křemene s relikty živce a okolních hornin a ojedinělému výskytu barevně blízkých pegmatitů a kvarcitů. Určitá příměs těchto hornin ve finálních produktech úpravy by však neměla být výraznějším problémem. Důvodem jsou vysoké obsahy SiO_2 a nízké obsahy Fe_2O_3 u těchto hornin. Výtěžnost valounového křemene v procesu úpravy lze předpokládat ve výši 50 až 60 %. Výpočet průměrného podílu valounového křemene je ve frakcích 16–31,5 a >31,5 mm v kvartérních fluvialních sedimentech. Průměrný podíl křemene ve frakcích 16–31,5 mm a >31,5 mm v kvartérních fluvialních sedimentech na lokalitě činí cca 44 hm. % a 84 hm. % [30]. Valounový křemen vykazuje velmi dobré jakostní vlastnosti a vysoké podíly ve frakcích 16–31,5 a >31,5 mm. Ověřené zásoby křemenné suroviny coby průmyslově využitelného nerostu ke zpracování tavením na výhradním ložisku křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany (B 3269600) budou průmyslově a technologicky zpracované německým výrobcem metalurgického křemíku RW silicium GmbH. Polokovový křemík se na jedné straně používá v chemickém průmyslu jako surovina pro silikonovou chemii a mikroelektroniku a jako solární křemík, na druhé straně tuto surovinu vyžadují slévárny hliníku jako slitinový kov. Nejdůležitější surovinou pro výrobu křemíku je vysoce čistý křemen, buď jako hrubozrnné fluvialní šterky a šterkopísky (jako v případě výhradního ložiska křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany B 3269600) nebo kompaktní křemence, popř. kvarcity. Podle strukturního vzorce obsahuje čistý křemen přibližně 47 % čistého křemíku, z čehož přibližně 80 % lze získat v průmyslovém procesu. Technický křemík je klasifikován podle své čistoty a různých proporcí sekundárních prvků (obsahy železa, Ca a Al apod.). Amorfni oxid křemičitý, také nazývaný microsilica, je důležitou surovinou pro výrobu žáruvzdorných hmot. Používá se také jako aditivum pro speciální betony (nehořlavé nebo vysoce pevné) a jako součást vláknitého cementu a plniv. V důsledku nečistot v surovinách se struska vyrábí při výrobě křemíku stejně jako v každém metalurgickém procesu. Vzhledem k vysokému podílu křemíku se tato struska používá jako deoxidační činidlo při výrobě oceli. Křemík je důležitou surovinou pro širokou škálu produktů. V chemickém průmyslu je surový křemík výchozím produktem pro výrobu všech typů silikonu, křemík je také důležitou součástí výroby vysoce pevných hliníkových slitin. Pomocí speciálních čistících procesů lze vysoce čistý křemík vyrábět ze surového křemíku, což je důležité pro polovodičový a solární průmysl. Z doposud vyhodnocených výsledků geologických prací spojených s vyhledáváním a následnou těžbou průmyslově získatelných zásob křemenné suroviny z výhradního ložiska křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany (B 3269600) se jeví jejich získávání jako ekonomické, perspektivní a z ekologického hlediska výhodné. Z toho důvodu na výhradním ložisku křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany (B 3269600) proběhla řada výzkumných a průzkumných geologických prací, dokladujících jejich nahromadění a možnosti jejich případného ekonomického využití. Vzhledem ke způsobu ověření přítomnosti průmyslově využitelných křemenných valounů a jejich objemu na ložisku se jedná o doprovodnou surovinu, jejíž využití plně závisí na těžbě a technologii úpravy primární nosné suroviny – šterkopísků. To lze považovat za pozitivní, jelikož těžbu šterkopísků lze spojit s využitím křemenné suroviny jakožto vyhrazeného nerostu. Většina křemenných surovin se do České republiky dosud dováží a jejich domácí spotřeba se i při rostoucích cenách na světových trzích navyšuje. Vymezení územní rezervy pro těžbu výhradního ložiska křemenných surovin a šterkopísků Věrovany (B 3269600) pokrytého CHLÚ Věrovany (26960000) znamená, že k jeho využití je nezbytně nutná další změna ÚP obce Věrovany. Výhradní ložisko křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany (B 3269600) na rozdíl od ostatních těžených ložisek (vyjma ložisek Tovačov 2, Tovačov 1 a Tovačov 5) zaujímá vysokou mocnost suroviny pohybující se v rozmezí 7–17 m s velmi příznivým bilančním skryvkovým poměrem 1 : 7. Největší část výroby představuje kvalitní frakce 0–4 mm, dále 4–8 mm, 8–16 mm a hrubé netříděné frakce >16 mm jako betonářské písky a šterkopísky. Jenom pro srovnání mocnost na výhradním ložisku křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany (B 3269600) je cca až 3× vyšší než na ložiskách Grygov-Tážaly, Grygov-Holické louky, Štěpánov-Březce, Krčmaň, Osek nad Bečvou aj. V sousedství výhradního ložiska křemenné suroviny a šterkopísků Věrovany (B 3269600) dotěžila výhradní a nevýhradní ložiska šterkopísků Grygov-Tážaly a dále dotěžují ložiska Tovačov 1, Krčmaň-Majetín a Blatec. Na ložiskách Tovačov 3, Grygov-jih, Grygov-Blatecký mlýn již došlo k ukončení těžby. Relativně nízkou životnost zásob v POPD vykazují výhradní ložiska Tovačov 2 a Tovačov 5. Ložiska šterkopísků byla podrobena tzv. územní kategorizací z hlediska vhodnosti uvolnění ploch pro těžbu ložisek ve specifických oblastech ST1až ST6. Výsledky „Územní studie využití oblastí s vysokou koncentrací prováděné a připravované (očekávané) těžby nerostných surovin ST1–ST6 (šterkopísky) na území Olomouckého kraje byla schválena usnesením Zastupitelstva Olomouckého kraje č.

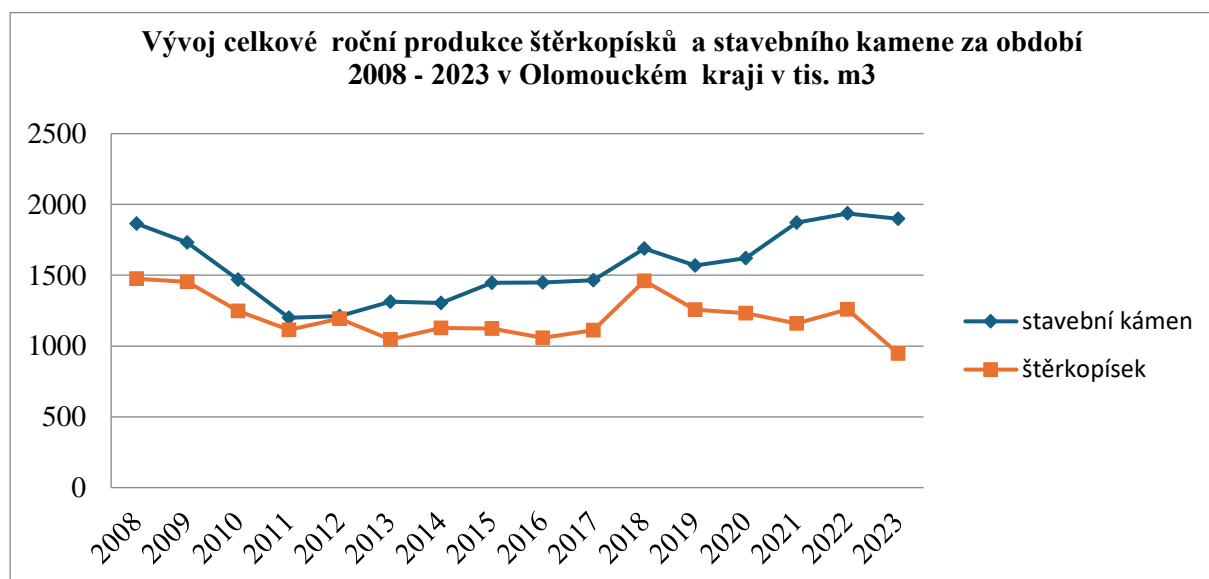
UZ/11/37/2009 dne 11. listopadu 2009. Územní studie byla zpracována v souladu s požadavkem stanoveným v bodě A.9 textové části Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje (ZÚR OK) a v souladu s ustanovením § 30 dříve platného zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a byla vložena do evidence územně-plánovací činnosti. Na základě této územní studie došlo k výslednému návrhu kategorizace a regulace využití území vymezené specifické oblasti, a to na území ostatní, ve kterých je budoucí těžba ložisek nerostných surovin nejméně zatížena střety zájmů, na území nevhodná, ve kterých lze očekávat obtížně řešitelné střety zájmů, bez jejichž vyřešení je případná těžba nerealizovatelná, a na území podmíněně vhodná, kdy lze ložisko využít částečně nebo podmíněně za předpokladu splnění vybraných technických a environmentálních podmínek. Územní studie „Využití oblastí s vysokou koncentrací prováděné a připravované (očekávané) těžby nerostných surovin ST1–ST6 na území Olomouckého kraje“ je účinná jako územně-plánovací podklad dle ustanovení § 25 stavebního zákona pro aktualizaci a změny ZÚR OK, pro zpracování, aktualizace a změny územně-plánovacích dokumentací obcí a pro rozhodování o využití území. Její pořizovatel, Krajský úřad Olomouckého kraje, proto schválil její vložení do evidence územně-plánovací činnosti dle ustanovení § 30, odst. 4 stavebního zákona.

Olomoucký kraj je rovněž spojen s nárůstem požadavků a poptávky po kvalitní surovině stavebního kamene - požadované výrobové frakce drobného drceného kameniva 0–4, 2–4, 2–5 a 4–8 mm, výrobové frakce hrubého drceného kameniva 8–11, 11–16, 16–22, 8–16, 16–32 mm a drážní šterkodrtě 32–63 mm na veřejně prospěšné stavby a to jak pro deficitní na kamenivo území Zlínského kraje, tak i východní část Královéhradeckého kraje a jihovýchodní část Moravskoslezského kraje. Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají. Rovněž jsou nedostatkové výrobové frakce drobného drceného kameniva 0–4, 2–4, 2–5 a 4–8 mm, výrobové frakce hrubého drceného kameniva 8–11, 11–16, 16–22, 8–16, 16–32 a drážní šterkodrtě a drtě 0–32 kv mm a 32–63 mm těch nejvyšších jakostních tříd B0 a B1.

U ložisek šterkopísků zaujímají významnou produkci a národohospodářské využití výhradní ložiska Unčovice – Náklo, Mohelnice 2, Mohelnice 3, Tovačov 1, Tovačov 2 a Tovačov 5, přičemž ložiska Tovačov 2, Tovačov 1, Mohelnice 3 a Unčovice–Náklo mají životnost nižší než 10 let. Na většině kdysi významných výhradních a nevýhradních ložiskách došlo k ukončení těžby (např. Tovačov 3, Štěpánov-Březce, Grygov-Tážaly, Grygov-Blatecký mlýn, Malhotice, Písečná-východ, zrušený DP Hustopeče nad Bečvou I pro výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice). S ohledem na vysoké procento ukončovaných těžeb ložisek šterkopísků s nízkou životností se jeví do budoucna velmi perspektivní využití výhradního ložiska křemenných surovin a doprovodných šterkopískových surovin Věrovany (B 3269600) pokrytého CHLÚ Věrovany (26960000). Výpočtem zásob byly na ložisku Věrovany schválené velmi kvalitní vysoké objemy zásob šterkopísků ve výši 16 921 tis. m³ s žádanou zrnitostí skladbou (v daném případě až 35–45 % zrnitostní frakce 4–8–16–32 mm), která ve svých ověřených objemech, kvalitou a vyšším poměrem šterkovité frakce převyšuje okolní surovinu z dosud známých těžných ložisek. V současné době je podán návrh na stanovení DP Věrovany na Obvodním báňském úřadu pro území krajů Moravskoslezského a Olomouckého zn. SBS 29687/2023/3. Geologické průzkumy potvrzují homogenní složení suroviny s minimálním obsahem nežádoucích příměsí, což zajišťuje jeho vysokou využitelnost v infrastrukturních projektech. Mocnost suroviny se pohybuje mezi 9–14 m. Kvalita suroviny odpovídá normám ČSN EN 12620 do vysokopevnostních betonů. Přístup k ložisku je zajištěn stávající silniční sítí a lokalita mezi Olomoucí, Přerovem a Prostějovem zajišťuje možnost dodávky materiálu do betonáren Zapa beton a.s. – Prostějov, Olomouc, Přerov, Hulín; Cemex Czech Republic a.s. – Olomouc; Skanska Transbeton, s.r.o. – Olomouc, Hněvotín, Lipník nad Bečvou a Transbetonu – Přerov, Prostějov, Kroměříž. Výhradní ložisko šterkopísku Věrovany, nacházející se v katastrálním území obce Věrovany v okrese Přerov, představuje z hlediska své geografické polohy, kvalitativních parametrů suroviny a vazby na stávající i plánovanou dopravní infrastrukturu ideální lokalitu pro zásobování klíčových infrastrukturních projektů v oblasti dálniční a železniční dopravy, jejichž realizace je plánována v období 2025–2032. Ložisko se nachází v oblasti s dobrou dopravní dostupností jak silniční, tak železniční. Je situováno poblíž významných dopravních tahů – silnic I., II. a III. třídy, a zároveň v těsné blízkosti železniční tratě č. 270 (Přerov–Olomouc), což umožňuje

kombinaci silniční a železniční přepravy materiálu pro efektivní a nízkoemisní zásobování staveb. V okruhu do 35 km od ložiska Věrovany se nachází řada významných dopravních staveb, které jsou v různých fázích přípravy. Jejich realizace je plánována v období let 2025 až 2032 a celková délka těchto stavebních dílčích úseků se pohybuje kolem 85 km. Jedná se o dílčí stavby D55 5501 Olomouc–Kokory, D55 5502 Kokory–Přerov, D1 0136 Říkovice–Přerov, D35 Křelov - Slavonín, stavba II. etapy, I/46 Šternberk obchvat I/46 Týneček–Šternberk, I/46 Olomouc – východní tangenta a D35 Mohelnice – Olomouc, modernizace. Rovněž se surovina uplatní při železničních projektech jako je modernizace železničního uzlu Přerov, 2. etapa této modernizace, zahrnující rekonstrukci výhybny Dluhonice a přilehlých traťových úseků, modernizace trati Brno–Přerov, která zahrnuje zdvoukolejnění a zvýšení traťové rychlosti s cílem zlepšení spojení mezi městy, a tudíž zvýšení kapacity železniční dopravy v regionu. Velmi kvalitní je výhradní ložisko Štětovice B 3008200) s CHLÚ Štětovice (č. 00820000) umístěné v deficitní oblasti Prostějovského okresu. Zásoby na ložisku činí 9329 tis. m³ v kateg. Zásob bilančních prozkoumaných volných. Kvalita suroviny je vhodná pro betonářské účely dle ČSN EN 12 620 a ložisko je strategicky důležité pro realizaci staveb dálnice D35 Olomouc-Mohelnice, D55 Říkovice-Přerov, D55 Přerov-Olomouc, D55 Napajedla-Babice a pro stavbu silnice I/46 Olomouc-Šternberk.

Na ložisku je vydané rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu na stanovení dobývacího prostoru (PSDP) Štětovice (č. 1073) s platností do 28.11.2027. Ložisko Štětovice je geneticky odlišné od ložisek nacházejících se v aktivní nivě řeky Moravy (např. ložiska Náklo, Tovačov, Hulín) kde je šterkovitá frakce vázána pouze na horní několik metrů mocnou vrstvou. Na ložisku Štětovice je prakticky v celé jeho mocnosti je velmi příznivé granulometrické složení ložiska, s vhodným poměrem frakce 0/4 (písek) a frakce 4-16 mm (šterk). Většina ložiska se nachází v území s podprůměrnou až průměrnou kvalitou půdy (třída ochrany IV. a III.)

Obr. 240: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a šterkopísků v období 2008–2023 – Olomoucký kraj.

5.2.3.2 Jihomoravský kraj

Na území Jihomoravského kraje je situováno relativně dostatečné množství zásob a ložisek stavebního kamene a štěrkopísků s dobrou kvalitou suroviny a s životností desítek mnohdy až stovek let. Jejich lokalizace je ovšem nerovnoměrná, dána geomorfologicko-geologickými poměry. Převážná část ložisek stavebního kamene je situována v severozápadní polovině kraje, a naopak ložiska štěrkopísků se vyskytují hlavně v jižní a jihovýchodní části. To představuje zvýšení nákladů na transport surovin do potřebných deficitních oblastí. Pro krytí potřeb budoucího surovinového zabezpečení kraje bude nutné v případě ukončení těžeb na některých lokalitách (vytěžení ložiska, neřešitelné střety, konec platnosti POPD atd.) otevřít netěžená, resp. rezervní ložiska těchto surovin, prodloužit platnosti POPD na ložiskách s vyšší kubaturou zásob, omezit vývoz z hraničních oblastí kraje. Kraj Vysočina je zcela deficitní na ložiska štěrkopísků a musí spotřebu kryt pouze dovozem převážně z Jihomoravského kraje. Výhledově nelze počítat s využitím vybraných prognózních zdrojů stavebního kamene v deficitních oblastech z důvodů nevýhodné pozice těchto zdrojů vůči stávajícím ložiskům s dlouholetou životností a na jihovýchodě kraje chybí.

Dle nařízení vlády ČR č. 435 ze dne 15. října 2025 o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu, podle § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (Horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb., se na území Jihomoravského kraje navrhuje výhradní ložiska stavebního kamene ložisky strategického významu:

- a) výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Opatovice-20 a číslem 3036000,
- b) výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Olbramovice a číslem 3061100,
- c) výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Dolní Kounice a číslem 3035600,
- d) výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Lhota Rapotína a číslem 3031000.

Toto nařízení nabylo účinnosti dnem 1. listopadu 2025.

Stavební kámen

Na území Jihomoravského kraje se v současnosti těží 13 výhradních ložisek stavebního kamene a 2 ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene (Luleč-SZ, Vranov u Brna). Z tohoto celkového počtu 15 využívaných ložisek má 9 ložisek vyšší životnost disponibilních zásob než 15 let, u dalších 3 ložisek se pohybuje životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 3 využívaných ložisek se pohybuje jejich životnost pod hranicí 5-7 let. Z celkového počtu 15 využívaných ložisek na území kraje se tedy jedná o cca 20 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob do 7 let. Při zohlednění dotěžovaných ložisek s životností zásob do 7–10 let se jedná o cca 40 % ložisek s nízkou životností zásob a před ukončením těžby.

Z výše uvedených využívaných ložisek zaujímají nejvyšší životnost nad 10–15 let pouze ložiska Dolní Kounice, Předklášterský, Olbramovice, Líšeň-Lesní lom, Předklášterský-Dřínová, Lhota Rapotína, Opatovice – 20, Tasovice, Želešice a nevýhradní ložisko Vranov u Brna. Na celém území kraje je k současnému datu 5 vytěžených ložisek. Nízkou životnost zaujímají ložiska Lažánky, Omice a Opatovice – 20, Luleč, Pavlice a Příbram-Mariánské Údolí. Za rezervní ložiska na území Jihomoravského kraje s platnými dobývacími prostory považujeme ložiska Černá Hora, Hostěradice-Paseka a Hostěradice.

Na území Jihomoravského kraje jsou využívána ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku a svršku (tj. frakce 32-63 mm a 0-32kv, 0-63 kv mm a 0-90 kv mm) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože. Jedná se o ložiska stavebního kamene Dolní Kounice, Předklášteří, Olbramovice, Lhota Rapotina, Příbram-Mariánské Údolí, Želešice, Omice a Omice-JV, Opatovice – 20, Vranov u Brna. V Jihomoravském kraji mají osvědčení na frakci 32/63 mm třídy B0 dle normy ČSN EN 13450 pouze 2 kamenolomy – Dolní Kounice a Předklášteří. Ložiska stavebního kamene (SK), většinou pro výrobu drceného kameniva, jsou soustředěna v severní, centrální a západní části kraje. Na území Jihomoravského kraje se využívají ještě další významná ložiska, která produkují frakce pro vrstvy železničního svršku (tj. frakce 32-63 mm třídy BI, BII) a železničního spodku, avšak jejich disponibilní zásoby jsou relativně nízké (Omice, Vranov u Brna, Příbram-Mariánské Údolí). Pouze výhradní ložisko Želešice je schopno produkovat vysoké objemy frakce 0-32 kv, 0/63 kv mm pro konstrukční a podkladní vrstvy tělesa železničního spodku. Do území Jihomoravského kraje se rovněž dováží kamenivo, které vyhovuje pro konstrukční vrstvy těles železničního svršku (tj. frakce 32-63 mm, třídy BI a BII) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože z ložiska Sološnica (Slovenská republika).

V případě zbývajících klíčových produkovaných frakcí přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32, 32/63 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytných pro silniční a dálniční stavby, na území Jihomoravského kraje zaujímá s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD ze všech provozovaných lomů vyšší potenciál 9 ložisek, a to Dolní Kounice, Lhota Rapotina, Olbramovice, Opatovice-20 (jen v případě dalšího rozšíření a povolení POPD), Luleč (výhradní a nevýhradní), Předklášteří, Předklášteří-Dřínová, Tasovice, Želešice. Zbývajících 6 ložisek (výhradních a nevýhradních) je s ohledem na nízké vykazované produkce těchto frakcí před postupným vytěžením s nízkými disponibilními zásobami v rámci POPD a PVL, ačkoli jsou schopny ještě v současnosti dodávat velmi kvalitní kamenivo na stavby ŘSD (ložisko Omice, Pavlice, Příbram-Mariánské Údolí), popřípadě v některých případech tyto klíčové frakce neprodukují.

Perspektivní se jeví hospodárné dotěžení všech disponibilních zásob na kvalitních ložiskách stavebního kamene (např. Dolní Kounice, Předklášteří, Želešice, Tasovice, Lhota Rapotina), dále v budoucnu plánované záměry otvůrek na zcela nových výhradních ložiskách Habrovany, Štítary, Újezd u Boskovic-Babylon, popř. Jamolice – Havraň, a také záměry těžby na ložiskách nevyhrazeného nerostu (Kuničky), pokračování těžby na výhradním ložisku Luleč a nevýhradní části ložiska Luleč-SZ a to zahloubením, popř. rozšíření a zahloubení těžby na výhradním ložisku stavebního kamene Předklášteří-Dřínová.

V Jihomoravském kraji se nachází 8 ložisek s certifikací OTP dle ČSN EN 13 450 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy B0 a BI. Pro třídu B0 jsou pouze dvě těžená ložiska – Předklášteří (B 3030700) s 2685 tis. m³ těžitelných zásob z nichž 10 % odpovídá kvalitativní třídě B0 a Dolní Kounice (B 3035600) s 8645 tis. m³ těžitelných zásob, z nichž 16 % odpovídá třídě B0. Svým 50km perimetrem pokrývají plošně všechny vysokorychlostní plánované tratě v Jihomoravském kraji (Vysočina I, Haná, Jižní Morava) u nichž je plánovaná potřeba frakce 32/63 mm v třídě B0 ve výši 1032 tis. m³. Jako strategicky významné bylo vybráno 8 ložisek stavebního kamene a dvě ložiska šterkopísků, z nichž 6 ložisek je těženo a představují podle průměrné těžby za poslední 3 roky potenciální zdroj stavebního kamene ve výši 680 tis. m³/rok a 550 tis. m³ šterkopísku za rok.

Na území Jihomoravského kraje zaujímají důležitou roli pro národohospodářské využití s povolenou hornickou činností do hospodárného vytěžení zásob a s dostatečnými objemy kvalitních zásob stavebního kamene a vysokou roční produkcí suroviny výhradní ložiska Tasovice, Želešice, Dolní Kounice, Luleč, Lhota Rapotina a Olbramovice. Velmi nízké disponibilní zásoby zaujímá velmi kvalitní ložisko Opatovice-20 a také zbývajcí výhradní ložiska Omice, Pavlice, Příbram-Mariánské Údolí a popř. Předklášteří. V rezervě a v plánu zajištění jsou netěžená výhradní ložiska Černá Hora a DP Černá Hora, Hostěradice a DP Hostěradice a Hostěradice-Paseka s DP Hostěradice I. V přípravě jsou další velmi významná a kvalitní výhradní ložiska, u kterých běží řízení pro udělení rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu ke stanovení dobývacího prostoru, jako jsou ložiska Habrovany v CHLÚ

Habrovany, Jamolice-Havran v CHLÚ Jamolice – Havran a Újezd u Boskovic-Babylon v CHLÚ Újezd u Boskovic. Předchozí souhlas k návrhu na stanovení dobývacího prostoru (PSDP) Štítary na Moravě (č. 1087) s platností do 19. 6. 2026 byl vydaný pro výhradní ložisko Štítary-Pavlice-Kraví. Ložisko situované v západní části Jihomoravského kraje, mezi Jihlavou a Znojmem a zaujímá 9103 tis. m³ evidovaných zásob, které jsou vhodné pro výrobu kameniva do betonů a na netuhé vozovky. Ložisko Štítary-Pavlice-Kraví hora (B 3203800) je tvořeno gfölskou rulou hodnocenou jako vhodnou pro výrobu kameniva do betonů tř. B I, na netuhé vozovky tř. N I. Ložisko je však situované poblíž využívaných ložisek Pavlice, Police u Jemnice, Příštpo-Královec a také rezervního nevyužívaného ložiska Hostěradice-Paseka s DP Hostěradice I. Ložisko bylo vybráno jako rezerva za blízké těžené ložisko Pavlice (B 3095000).

Jako budoucí rezerva pro výstavbu jaderné elektrárny může být dosud netěžené ložisko jemnozrnného granulitu a biotitických rul Jamolice-Havran (B 3169800) s 12760 tis. m³ evidovaných bilančních zásob. Využití výhradního ložiska Jamolice-Havran se předpokládá jako náhrada za postupné dotěžení zásob na stávajících výhradních ložiskách Omice, Příbram-Mariánské Údolí a také v budoucnosti za ložisko stavebního kamene Olbramovice, popř. Dolní Kounice. Pozitivním může být nízká mrazuvzdornost, vysoká trvanlivost a nižší podíl tvarově nevhodných zrn. Z hlediska využití je surovina vhodná na všechny druhy frakcí dle harmonizovaných norem ČSN EN 13043 kamenivo do asfaltu, ČSN EN 12620 kamenivo do betonu, ČSN EN 12342 kamenivo do stmelových a nestmelových směsí a také do ČSN EN 13450 kamenivo do kolejového lože. Nadějně ložisko Jamolice – Havran se nachází v Jihomoravském kraji, okrese Znojmo v katastru obce Jamolice. Výhodou využití výhradního ložiska Jamolice-Havran (B 3169800) je jeho umístění v těsné blízkosti plánované výstavby dvou nových jaderných bloků v lokalitě Dukovany (cca 5 km), včetně dokončení kompletní modernizace přístupové infrastruktury, zejména stavby silnice I/38 Golčův Jeníkov – Skuhrov, rekonstrukce a stavba III/602, stavba II/405 – Brtnice-Okříšky, stavby II/351, II/399 a II/152 Slavětice ve směru k EDU. Ke své blízkosti ke staveništi významně klesne dopravní zatížení jiných lokalit, čímž se významně sníží i uhlíková stopa pocházející z dopravy materiálu na stavbu jaderných bloků. Lokalita je v blízkosti silnice II. třídy č. 152, takže dopravou a ostatními nepříznivými vlivy z dopravy (hluk, prašnost) nebude zatížena žádná obec ani osada. Veškerý materiál na staveniště může být dopravován mimo zastavěná území. Z pohledu celkového objemu výroby betonu to bude znamenat výrazné roční navýšení. Navíc je zjevné, že pro takovou výstavbu bude třeba vybudovat dostatečnou kapacitu v místě stavby. Co je pro betonářské odvětví důležité, je skutečnost, že pro tyto stavby bude třeba betonů se špičkovými technickými parametry – vyžadována je vysoká pevnost, trvanlivost (SCC betony) apod. Rovněž v plánu je výstavba horkovodu Dukovany – Brno. Ložisko je situováno cca 25 km od Brna. Tato moravská metropole je velmi deficitní na potřeby stavebního kameniva vzhledem na plánovanou a probíhající výstavbu liniových staveb. V blízkosti ložiska se realizují silniční a dálniční stavby ŘSD jako jsou MÚK Kývalka - Brno západ, MÚK Brno západ - MÚK Brno centrum, MÚK Brno jih, Brno jih - Brno východ, připojení BPZ Černovická terasa na D1 a MÚK Brno východ - MÚK Holubice. Mezi ty největší patří rozšíření dálnice D1 v okolí Brna tj. od MKÚ Kývalka po sjezd Holubice, kdy dojde k rozšíření dálnice ze čtyř pruhů na šest. Na tuto stavbu bude potřeba velké množství materiálu a to jak do aktivní zóny, rozšíření náspů tak hlavně do nového povrchu dálnice.

Mezi další stavby strategického významu jsou stavby Správy železnic. Klíčové jsou plánované stavby úseků vysokorychlostní železnice RS1 VRT Haná a RS1 VRT Vysočina a rekonstrukce konvenčních tratí na základě studie proveditelnosti, plánované prosté rekonstrukce železničních tratí. Mezi další nejvýznamnější stavby v blízkosti ložiska jsou VRT Brno – Bíteš, VRT Brno - Šakvice a rychlé spojení Brno- Přerov. Do těchto železničních staveb bude potřeba velké množství materiálu do konstrukčních a podkladních vrstev. A tím že většina těchto projektů je navrhována v nové stopě tak bude potřeba velké množství materiálu do rozšíření náspu, jakož to i materiálu do betonu k vybudování mostů, propustků a ostatních konstrukčních betonů. Z obdobných lokalit v okolí lze uvažovat, že materiál bude vhodný i do kameniva železničního svršku. Surovina z většiny využívaných ložisek je používána na trať do 200 km/h a jenom některé splňují požadavky na kamenivo do vysokorychlostních tratí tj. do 360 km/h.

Ložisko je od významné liniové stavby VRT Brno - Rakvice stavby vzdálené cca 25 km a od stavby VRT Brno – Velká Bíteš je vzdálené 20 km a může zásobovat vhodnou vysoce jakostní surovinou do zemních těles, tj. frakce 0/250 pv, 0/90 pv a 0/125 pv mm a pro konstrukční vrstvy frakcí 0/32 kv mm případně 0/63 kv mm.

Využití výhradního ložiska Újezd u Boskovic-Babylon (B 3168900) se předpokládá jako náhrada za postupné dotěžení zásob na stávajícím výhradním ložisku stavebního kamene Lhota Rapotina. Ložisko se nachází v okrese Blansko v katastru obce Újezd u Boskovic. Zásoby na ložisku činí 15806 tis. m³ bilančních prozkoumaných zásob. Kvalitativní parametry u čerstvé horniny lze počítat se srovnatelnými parametry jako u ložiska Lhota Rapotina. Při průzkumu bylo předpokládáno, že cca 80 % suroviny bude odpovídat třídě BI, BIIa a NI (dle ČSN 12 1512-13). Surovina je vhodná na všechny druhy využití dle harmonizovaných norem ČSN EN 13043 kamenivo do asfaltu, ČSN EN 12620 kamenivo do betonu, ČSN EN 12342 kamenivo do stmelovaných a nestmelovaných směsí a také do ČSN EN 13450 kamenivo do kolejového lože. Významné liniové stavby v okolí ložiska křemenného dioritu a granodioritu Újezd u Boskovic-Babylon jsou plánované stavby dálnice na úseku D43 - Kuřim 32 km, D43 Kuřim – Lysice 15 km, D43 Lysice- Svitávka 9 km, D43 Svitávka – Hranice JMK 15 km, D43 Hranice JMK – D35 30 km, dále stavby silnic I/73 Svitávka - Staré Město, I/73 Bořitov – Svitávka, I/43 Krhov – Voděřady, I/54 Nižkovice most ev.č. 54-003, I/43 Závist, stoupací pruh, I/43 Podlesí, obchvat, I/43 MÚK Lipůvka a I/43 MÚK Kuřim, východ. Dále je plánovaná nová dálnice D19, která má propojit D1 s D35 od Brna přes Boskovice do Olomouce. Zatím není známa přesná trasa této dálnice, nicméně trasa má vést jižně od Boskovic v blízkosti Újezd u Boskovic-Babylon. Lokalita je v těsné blízkosti této plánované stavby. Nejbližší dílčí úseky stavby D 199 budou vzdálené cca do 10 km od ložiska. Většina této plánované dálnice bude do vzdálenosti 30 km od ložiska. Rovněž v blízkosti potenciálního kamenolomu bude stavba a rekonstrukce I. Železničního koridoru Brno – Česká Třebová. První úseky tj. Maloměřice – Blansko jsou již hotové a v plánu jsou další navazující úseky, kde bude potřeba velké množství drceného kameniva frakce 0/32 kv mm a 32/63 mm třídy B0 a BI. V případě nevyhovujících bilancí do násypů bude potřeba též vysokých objemů drceného materiálu pro podkladní vrstvy frakce 0/90 pv nebo 0/125 pv mm. Další významnou stavbou bude rekonstrukce železniční stanice Česká Třebová. Tato stavba má proběhnout do roku 2031 a bude potřeba na tuto stavbu velké objemy materiálu od frakce 32/63 mm cca 450 000 tun a další cca 400 000 tun materiálu do konstrukčních vrstev. Velké objemy drceného materiálu bude potřeba při rekonstrukci významného železničního uzlu. Kvalitní surovina z ložiska může pokrývat potřebu blízké realizované stavby úseku dálnice D35 - Opatov – Staré Město v délce 33 km a Staré Město – Mohelnice v délce 40 km. Mezi další stavby strategického významu jsou v blízkosti ložiska VRT Brno – Bíteš, VRT Brno - Šakvice a rychlé spojení Brno- Přerov zejména úsek Brno – Blažovice. Do těchto železničních staveb bude potřeba velké množství materiálu do konstrukčních a podkladních vrstev. Většina stavebních projektů je navrhována v nové stopě, tak bude potřeba velké množství materiálu do rozšíření násypu, jakož to i materiálu do betonu k vybudování mostů, propustků a ostatních konstrukčních betonů. Z obdobných využívaných ložisek v okolí lze uvažovat, že materiál bude vhodný i do kameniva železničního svršku. Mezi největší stavby ŘSD v okolí ložiska a zároveň nejbližší k ložisku je dálnice Brno – Moravská Třebová, čili propojka dálnice D1 a D35. Také rozšíření dálnice D1 v okolí Brna tj. od MKÚ Kývalka po sjezd Holubice, kdy dojde k rozšíření dálnice ze čtyř pruhů na šest. Na tuto stavbu bude též potřeba velké množství materiálu a to jak do aktivní zóny, rozšíření násypů tak hlavně do nového povrchu dálnice. Lokalita je v těsné blízkosti této plánované stavby.

Výhradní ložisko Habrovany (B 3205100) je náhradní velmi kvalitní zdroj za ukončenou těžbu s nízkými zbytkovými zásobami na výhradním ložisku Olšany (U 3060900) v DP Olšany. Ložisko bylo těženo do roku 2000 a to ve třech na sebe navazujících lomech Koprovka, Zouharka a Seče. Ložisko velmi kvalitní droby zaujímá 10688 tis. m³ bilančních zásob. Přes 90 % suroviny odpovídá kvalitě suroviny třídy BI (dle původních ČSN 72 1512 hutné kamenivo do betonu) a NI (ČSN 72 1513 hutné drcené kamenivo na netuhé vozovky) a 57 až 74 % třídě KI (ČSN 72 1514 hutné drcené kamenivo pro kolejová lože). Přijatelnými jakostními parametry budou nasákavost (1 hm. %), mrazuvzdornost (1,5

hm. %) a odolnost proti drcení (18-20 %). V severní části lomu Seče (východně od silnice) byla instalována úpravna, pro mokrou úpravu frakce 0/2 (0/4) mm na drobné kamenivo z ložiska Luleč. Výhradní ložisko Habrovany s CHLÚ Habrovany je situováno na území mezi Brnem a Vyškovem v Jihomoravském kraji v blízkosti plánovaných a probíhajících liniových staveb. V blízkosti ložiska Habrovany se plánují liniové stavby rekonstrukce D1 na úseku Brno východ- Holubice 8 km a Brno jih- Brno východ 17 km, dále stavby D1 – MKÚ Brno jih 19 km, D1 – MKÚ Černovická terasa 13 km, D1 – MKÚ Brno západ – MKÚ Brno centrum 23 km a D1 – MKÚ Kývalka – MKÚ Brno západ 28 km. Ve vzdušné vzdálenosti ložiska Habrovany od středů liniové stavby D2-D52 se nachází plánovaný úsek stavby jižní tangenta D2 – D52 23 km. Ve vzdušné vzdálenosti 25 km od ložiska Habrovany se nachází liniové stavby D43, plánovaný úsek stavby D43 D1-Kuřim a v neposlední řadě modernizace stavby Brno – Přerov na úseků - trať 300-Blažovice-Vyškov 3 km, trať 300 – Vyškov – Nezamyslice 20 km a trať 300 – Brno – Blažovice 13 km. Významnou liniovou stavbou v blízkosti potenciálního lomu je též VRT Brno – Rakvice. Ložisko je od stavby vzdáleno 5 km a bude schopno zásobovat vhodným materiálem do zemních těles frakce 0/250 pv, 0/90 pv a 0/125 pv mm a pro konstrukční vrstvy frakce 0/32 kv případně 0/63 kv mm. Ložisko je situováno cca 15 km od Brna. Tato moravská metropole je velmi deficitní na potřeby stavebního kameniva vzhledem na plánovanou a probíhající výstavbu liniových staveb. Navíc se ložisko stane blízkým zdrojem pro Zlínsko a Hodonínsko, kde nejsou žádné zdroje kameniva. Surovina je vhodná na všechny druhy využití dle harmonizovaných norem ČSN EN 13043 kamenivo do asfaltu, ČSN EN 12620 kamenivo do betonu, ČSN EN 12342 kamenivo do stmelených a nestmelených směsí a také do ČSN EN 13450 kamenivo do kolejového lože. Další plánované stavby ŘSD v blízkosti ložiska s potřebou větších objemů kvalitního kameniva jsou D1 rozšíření odpočívky Brněnské Ivanovice km 198,6 vpravo a vlevo, D1 odpočívka Vyškov, vpravo a vlevo, D46 MÚK Držovice, D46 Vyškov - Olomouc, D46 rozšíření odpočívky Prostějov km 21,3 vlevo. Mezi plánované stavby SŽ v blízkosti ložiska je VRT Haná, dále modernizace trati Brno-Přerov, 2. stavba Blažovice – Vyškov, Modernizace trati Brno-Přerov, 3. stavba Vyškov – Nezamyslice, elektrizace trati vč. PEÚ Brno - Zastávka u Brna, 2. Etapa, modernizace trati Brno-Přerov, 1. stavba Brno – Blažovice, modernizace ŽST Brno-Židenice a úpravy v ŽST Brno-Maloměřice, modernizace trati Brno-Přerov, 4. stavba Nezamyslice – Kojetín, modernizace trati Brno-Přerov, 5. stavba Kojetín – Přerov, rekonstrukce ŽST Prostějov hl. n. a místní nádraží, modernizace trati Prostějov – Nezamyslice a modernizace a elektrizace trati Kojetín (mimo) – Hulín.

Ložiska stavebního kamene (SK), většinou pro výrobu drceného kameniva, jsou soustředěna v severní, centrální a západní části kraje. Rozhodující podíl na zásobách i těžbě mají granitoidní horniny brněnského masivu a droby až slepence kulmu Dražanské vrchoviny. Východní a jihovýchodní části kraje se vzhledem ke geologické stavbě území ložiska SK nevyskytují. Jako místní materiál se v minulosti využívaly především pískovce a slepence a méně vápence flyše Západních Karpat. Do první skupiny patří např. těžená výhradní ložiska Dolní Kounice, Lhota Rapotina, Olbramovice a nevýhradní ložisko Vranov. Do druhé skupiny pak těžená výhradní ložiska Luleč a Opatovice. Horniny obou jednotek tvoří také převážnou část surovinové rezervy na nevyužívaných výhradních, ale i nevýhradních ložiscích. Amfibolovec (hornblendit), těžený na výhradním ložisku Želešice, je rovněž součástí brněnského masivu. Mezi další horniny používané pro výrobu drceného kameniva patří různé druhy rul, převážně ze svratecké klenby, moldanubika, případně pláště brněnského masivu – např. využívaná výhradní ložiska Předklášteří, Pavlice a Omice. Lažánecké vápence svratecké klenby se těží na výhradních ložiskách Lažánky a Předklášteří-Dřínová. Jako místní surovina se na mnoha místech používaly i mnohé další horniny, např. amfibolity, břidlice, granulity, krystalické vápence (mramory), pískovce atd. Ve východní a jihovýchodní části kraje se vzhledem ke geologické stavbě území ložiska SK nevyskytují. Jako místní materiál se v minulosti využívaly především pískovce a slepence a méně vápence flyše Západních Karpat. Jedinými lokalitami této oblasti s evidovanými zásobami nekvalitní suroviny jsou opuštěná nevýhradní ložiska Vřesovice a Moravany u Kyjova. Některé druhy neogenních jílu nebo kulmských břidlic by byly vhodným materiálem pro výrobu expanditu, používaném hlavně do lehčených betonů.

Další navýšení zásob a nové otvírky v kraji se počítají v rámci plánovaného záměru těžby a otvírky ložiska nevyhrazeného nerostu - stavební kámen Kuničky (D 3225700) (v souladu s UP), dále rozšíření a zahloubení těžby v kamenolomu Lomnička na výhradním ložisku stavebního kamene (vápence) Předklášteří-Dřínová (B 3 030800) v dobývacím prostoru Předklášteří I severovýchodním a východním směrem o plochu 8,85 ha, prostorově navazující na východní okraj aktuálně těženého prostoru s celkovou plánovanou roční produkcí 250 kt/rok (v souladu se souhlasným stanoviskem EIA) a v neposlední řadě pokračování těžby na výhradním ložisku stavebního kamene Luleč (B 3 035900) a nevýhradní části ložiska Luleč-SZ (D 3 035901), a to zahloubením na kótu 224 m n. m na celkové ploše 20,69 ha (ve výhradní části ložiska Luleč se jedná o 14,67 ha a v nevýhradní části ložiska se jedná o 6,02 ha) s roční projektovanou těžbou 970 kt/rok v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Další záměrem je pokračování těžby DP Lažánky – zahloubení lomu na kótu 342 m n. na výhradním ložisku stavebního kamene - vápence Lažánky (B 3061900) s celkovou plánovanou roční produkcí 120 kt/rok v souladu se souhlasným stanoviskem EIA.

Štěrkopísky

Na území Jihomoravského kraje se v současnosti těží 10 výhradních ložisek štěrkopísků a celkem 12 ložisek nevyhrazeného nerostu štěrkopísků o celkové roční produkci kolem 1606–1 811 tis. m³. Celková roční produkce se v Jihomoravském kraji pohybuje již několik let kolem 1 700–1 900 tis. m³. Ze 13 využívaných ložisek nevyhrazeného nerostu štěrkopísků vykazuje roční produkci 12 ložisek. Nejvyšší produkci (kolem 1 350–1400 tis. m³/rok) zaujímají výhradní ložiska situovaná zejména v syrovicko-ivaňské terase v oblasti mezi Syrovicemi a Pohořelicemi.

Nejvyšší produkci zaujímají a velmi významné zdroje kvalitních štěrkopísků se produkují z výhradních ložisek štěrkopísků a živcové suroviny se stanovenými DP situované zejména v syrovicko-ivaňské terase v oblasti mezi Syrovicemi a Pohořelicemi v jižní části okresu Brno-venkov.

Zatímco severní, západní a východní část Jihomoravského kraje je deficitní na kvalitní betonářské štěrkopísky, jejich produkce se omezuje pouze na jižní část Jihomoravského kraje – a to zejména do oblasti syrovicko-ivaňské terasy vymezené obcemi Sobotovicemi, Bratčicemi a Žabčicemi, Přibicemi, Medlovem a Pohořelicemi. Velká část objemů zásob štěrkopísků z Jihomoravského kraje směřuje rovněž do deficitních oblastí Kraje Vysočina a rovněž i do východní části Královéhradeckého kraje, ve kterých je nedostatek kvalitní hrubé zrnitostní frakce. Otázky spojené s dovozovou vzdáleností je třeba reálně posuzovat s ohledem na fungující mechanismy tržního prostředí. Náklady spojené s dopravou pak jsou v těchto případech rozhodující a nutně to vyvolává nejen velkou ekologickou zátěž, ale také zvýšení ceny výrobku za 1 tunu, a tím i vstupních nákladů realizovaných staveb. U ložisek štěrkopísků situovaných zejména v ložiskovém území syrovicko-ivaňské terasy, zaujímají významnou produkci a národohospodářské využití výhradní ložiska Hrušovany u Brna s DP Hrušovany I, Hrušovany u Brna a Žabčice, dále výhradní ložisko Ledce u Židlochovic s DP Ledce u Židlochovic, ložisko Bratčice s DP Medlov a Němčičky I, ložisko Bzenec-Vracov s DP Strážnice-Přívaz a Vracov-Bzenec a ložisko Bzenec s DP Bzenec I. Těžená výhradní ložiska Valtice 2, Valtice 3, Tasovice a Božice 2 zaujímají životnost nižší než 10 let. Mezi další významná těžená ložiska lze zahrnout ložiska nevyhrazeného nerostu štěrkopísků s nízkou životností zásob do 10 let Božice 2, Valtice 2, Dubňany- Kyseliska, Krhovice, Křídlovky-U dráhy, Oblekovice, Orlovice-Boškůvky-M. Málkovice, Pohořelice-Smolín 3, Přibice, Zaječí, Kunštát-Zbraslavce, Dubňany-Louky na pískách, Moravský Písek-Podluží, Mistřín-Kravina a Valtice 3. Na celém území Jihomoravského kraje je k současnému datu 5 vytěžených ložisek a relativně vysoké je procento dotěžovaných ložisek. Těžbu ukončilo v nedávné době nevýhradní ložisko Charvátská Nová Ves.

Na území Jihomoravského kraje se v současnosti těží 9 výhradních ložisek štěrkopísků (ložisko Valtice 3 prozatím nevykazuje produkci) a celkem 11 ložisek nevyhrazeného nerostu (obr. 241). Z celkového počtu 20 v současné době využívaných ložisek s vykazovanou produkcí má 9 ložisek životnost

disponibilních zásob vyšší než 10–15 let, u dalších 3 ložisek se pohybuje životnost zásob od 7 do 10 let a u zbývajících 8 využívaných ložisek nepřesahuje životnost hranici 7 let. Nejvyšší počet ložisek s nízkou životností zaujímají ložiska nevyhrazeného nerostu. Z celkového počtu 20 využívaných ložisek s vykazovanou roční produkcí na území Jihomoravského kraje se tedy jedná o cca 40 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Při zohlednění dotěžovaných ložisek s životností zásob do 7–10 let se jedná o cca 55 % ložisek s nízkou životností zásob a před ukončením těžby.

Z hlediska zastoupení klíčových frakcí 16/32 mm, 16/22 mm, 11/22 mm, 8/16 mm, 4/8 mm, 0/4 mm (prané i neprané) a 0/2 mm výrazně převažují na území kraje ve všech provozovnách výrobky zejména prané i neprané frakce 0/2 a 0/4 mm. V rámci kraje z celkových 20 provozoven je za současných podmínek schopno dlouhodobě saturovat potřeby trhu pouze pro frakci 0/4 mm a 0/2 mm 9 provozoven. Z toho vyplývá, že Jihomoravský kraj je pro potřeby betonářských staveb s ohledem na vykazované disponibilní zásoby zejména jemných frakcí 0/2 mm a 0/4 mm naprosto soběstačný, pro zajištění trhu a zásobování objemy hrubých frakcí šterkopísku může tyto hrubé frakce do kraje dovážet, popřípadě doplňovat drceným kamenivem z okolních kamenolomů v rámci kraje (Dolní Kounice, Předklášteří, Želešice, Vranov u Brna, Opatovice-20, Omice apod.).

I přes tyto plánované záměry nebudou provozovny schopny naplňovat požadavky kraje a zejména ŘSD, především v potřebných objemech suroviny v hrubé frakci. Pro naplnění trhu a zásobování objemy hrubých frakcí šterkopísku se rovněž zahajují další nové otvírky, popřípadě pokračování v těžbě na stávajících ložiskách šterkopísku - Valtice 3, dále Místřín v k. ú. Dubňany na nevýhradních ložiskách Dubňany -Kyseliska a Dubňany-Kyseliska-V, plánovaný záměr těžby výhradního ložiska šterkopísku Velký Karlov-Dyjákovice, pokračování těžby a hospodárné vydobytí zásob na výhradním ložisku Ledce-Hrušovany u Brna v DP Ledce u Židlochovic a ložiska Hrušovany u Brna v DP Žabčice, Hrušovany I a Hrušovany u Brna.

Dlouhodobě významným využívaným ložiskem kvalitních písků a šterkopísku je výhradní ložisko Bratčice (B 3011000) se stanovenými DP Medlov (ev. č. 60373) a Němčičky I (ev. č. 70158). Těžba probíhá stěnovou pískovnou za sucha ve 2 etážích o výšce stěny přes 10 m. Surovina se třídí na frakce 0-4mm (SP drobné kamenivo), 4-8mm (ZS) a 8-16mm (SP-hrubé kamenivo). Sledovanou surovinou je živcová surovina v surovinovém typu B ve frakci 4-8 mm (dle ČSN 721370). Doprovodnou (ve skutečnosti hlavní) surovinou je hutné kamenivo pro stavební účely. Těžební báze byla stanovena 0,6 m nad hladinou podzemní vody. Bilanční i nebilanční surovina odpovídá technickým požadavkům ČSN EN 12620 + A1 Kamenivo do betonu, ČSN EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch ČSN EN 13242 + A1 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace ČSN EN 13139 Kamenivo pro malty Rizikovost kameniva z hlediska reakce s alkáliemi je minimální podle TP I37, změna 1 (zkouška podle ASTM C 1260-94 prům. prodloužení trámce 0,063 % délky po 16 dnech) a rizikovost dilatometrického rozpínání cementové malty s alkáliemi minimální podle ČSN 72 1179, kap. B, Změna Z1 (prům. prodloužení trámce po 6 měsících činí 0,017 % délky). Výsledky technologické zkoušky na mrazuvzdornost dle ČSN EN 1367-1:2007 činí 0,6 % hm. a výsledky technologické zkoušky na nasákavost dle ČSN EN 1097-6:2014 činí 0,9 % hm.

Další velmi významným zdroj kvalitních šterkopísku je výhradní využívané ložisko šterkopísku a živcové suroviny Hrušovany u Brna (B 3010900) se stanovenými DP Hrušovany u Brna (ev. č. 70070), Hrušovany I (ev. č. 70933) a Žabčice (ev. č. 71083), které je pokryto CHLÚ Hrušovany I, CHLÚ Hrušovany u Brna I, CHLÚ Smolín a CHLÚ Žabčice, zaujímá strategickou pozici surovinové základny pro zásobování přílehlé části Jihomoravského kraje a zejména brněnské aglomerace. Ložisko je dlouhodobě v těžbě a s ohledem na technologicko-úpravářské kapacity se zde produkují ty nejkvalitnější tříděné betonářské frakce 0–4 mm, 4–8 a 8–16 mm a hrubé netříděné frakce >16 mm.

K navýšení objemu vytěžitelných zásob šterkopísku na výhradním ložisku šterkopísku a živcové suroviny Hrušovany u Brna (B 3010900) došlo na celkových 34 201,9 tis. m³ z toho pro plánované

POPD činí zásoby 27 573 tis. m³. V rozsahu celého výhradního ložiska na ploše přibližně 5,26 km² je vyčísleno celkem 63 456 tis. m³ živcových štěrkopísků. Živcová surovina tvoří pouze 1,7 % objemu geologických zásob výchozí suroviny (SP+ZS). Z toho je celkem 62 892 tis. m³ zásob štěrkopísků a 953 tis. t živcové suroviny. Stávající roční těžba, tj. maximální roční výše těžby je cca 680 000 m³, tj. 1 200 000 tun. Dobývání suroviny je v současné době prováděno ve dvou těžebních řezech za sucha kolovými nakladači bez použití trhačích prací. Těžební řezy jsou situovány 1 m nad úrovní hladiny podzemní vody. Vydobytá surovina je kolovými nakladači a pásovou dopravou transportována k úpravě, která je prováděna tříděním a praním na mobilních úpravárnách. Výroba těženého kameniva z ložiska Hrušovany u Brna je podložena certifikátem 1392-CPR-441 dle evropského nařízení CPR (EU) č. 305/2011. Kvalitní bilanční i nebilanční surovina odpovídá technickým požadavkům ČSN EN 12620 + A1 Kamenivo do betonu, dále ČSN EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch, ČSN EN 13242 + A1 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace a také ČSN EN 13139 Kamenivo pro malty. Rizikovitost kameniva z hlediska reakce s alkáliemi podle předběžných technických podmínek Ministerstva dopravy a Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.p., TP 137 Vyloučení alkalické reakce kameniva v betonu na stavbách pozemních komunikací, změna 1, je zcela vyhovující a minimální (zkouška podle ASTM C 1260-94 průměrné prodloužení trámce činí 0,039 % délky po 16 dnech). Rizikovitost dilatometrického rozpínání cementové malty s alkáliemi podle ČSN 721179 Stanovení reaktivnosti kameniva s alkáliemi, kap. B, změna Z1, je rovněž minimální (průměrné prodloužení trámce po 6 měsících činí pouze 0,018 % délky). Výsledky technologické zkoušky na mrazuvzdornost dle ČSN EN 1367-1 Zkoušení odolnosti kameniva vůči teplotě a zvětrávání činí pouze 0,7 % hm, a výsledky technologické zkoušky nasákavosti dle ČSN EN 1097-6 Zkoušení mechanických a fyzikálních vlastností kameniva činí 1–1,3 % hm.

Výhradní ložisko štěrkopísku Hrušovany u Brna se nachází v okrese Brno-venkov, přibližně 20 km jižně od Brna, v těsné blízkosti dálničního tahu D2 a rozvojových zón v Blučině, Rebešovicích, Modřicích a Břeclavi. Je situováno ve strategickém trojúhelníku hlavních stavebních oblastí JMK: Brno – Břeclav – Vyškov a jeho poloha leží v dostupnosti 10-60 km od těchto hlavních populačních sídel. Díky vysoké kvalitě kameniva a ideální lokalitě tohoto ložiska jsou Hrušovany u Brna spolehlivá zásobovací základna pro betonárny DITON s.r.o., Prefa Brno a.s., Cemex Sand k.s., ZAPA beton a.s., FRISCHBETON s.r.o. k dodávce dopravních a infrastrukturních staveb v regionu. Rozpočet Jihomoravského kraje pro rok 2025 počítá s celkovými výdaji do dopravní infrastruktury ve výši 1,74 miliardy Kč, z toho velký objem na opravy silnic a na rekonstrukce silnic. Ve výhledu do roku 2030 se v rámci programového financování IROP a krajského rozpočtu očekává realizace více než desítek významných infrastrukturních projektů. Většina z nich se nachází v zásobovací zóně ložiska Hrušovany (30–60 km). Potvrzené projekty ŘSD Jihomoravského kraje zahrnují stavbu silnice II/396 – Vémyslice – Tulešice, silnice II/408 – Štítary – hranice kraje, silnice II/395 / III/39510 – Okružní křižovatka ve Zbýšově, silnice III/15283 – Okružní křižovatka Brno a severní obchvat Hradčan a obchvat Blučina. V Jihomoravském kraji je také aktuální poptávka materiálu pro modernizaci železniční trati pro modernizace mezi úsekem Brno–Přerov. Jmenovitě realizace úseku Blažovice–Vyškov se očekává v roce 2026-2027. V plánu je rovněž výstavba horkovodu z Jaderné elektrárny Dukovany do Brna (s celkovou trasou 41,3 km), včetně základových konstrukcí, lože, opěrných konstrukcí a technologických objektů k zahájení k roku 2027 a v neposlední řadě výstavby a rozšíření dvou bloků Jaderné elektrárny Dukovany (Dukovany II, Dukovany III) se zahájením realizace k roku 2029, s nákladem na výstavbu v odhadu 200 miliard za každý jaderný blok. Odhadovaná spotřeba štěrkopísku pouze pro výstavbu jednoho jaderného bloku v Dukovanech činí více než 550 000 tun těženého kameniva. Pro výstavbu horkovodu je spotřeba další jednotky statisíců m³ betonu v rámci betonových konstrukcí, základových konstrukcí, loží a technologických objektů. Další významnou developerskou stavbou je výstavba Janáčkova kulturního centra (koncertního sálu), s předpokládaným termínem dokončení v roce 2028. Výstavba je z velké části financována dotačním programem Ministerstva kultury České republiky, podprogramem Podpora reprodukce majetku regionálních kulturních zařízení, církví a náboženských

společností a Statutárním městem Brno s celkovým předpokládaným nákladem 2,3 miliardy korun. Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že ložisko Hrušovany u Brna již nyní představuje významný zdroj stavebního kameniva pro Jihomoravský kraj, a to především díky své strategické poloze, objemové mocnosti, kvalitním geologickým zásobám a technické připravenosti k těžbě. Vzhledem k plánovaným veřejným investicím jeho význam v nadcházejících letech výrazně poroste, stejně jako tlak na objem těžby.

Dalším významným využívaným ložiskem je výhradní ložisko živcových štěrkopísků Ledce – Hrušovany u Brna (B 3 220 300) se stanoveným dobývacím prostorem Ledce u Židlochovic o ploše 182,8 ha v ochraně CHLÚ Ledce u Židlochovic (č. 22030001). Výhradní ložisko živcové suroviny a štěrkopísku je využíváné v rámci stanoveného DP Ledce u Židlochovic s nutností rozšíření povolení hornické činnosti pro zajištění dlouhodobé životnosti těžby. Celkové geologické zásoby živcových surovin a štěrkopísků jsou v ČR zdánlivě značné, ale reálně využitelných ložisek je jen část. Stávající vytěžitelné zásoby v povolení hornické činnosti dle POPD jsou na hraně životnosti. Aktuálně je připravováno nové povolení hornické činnosti pro zajištění životnosti těžby na cca 5 let. Na ložisku evidujeme celkem 18 228 tis. m³ vytěžitelných zásob. Těžené stavební písky vyhovují po úpravě požadavkům EN 12620 Kamenivo do betonu, EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch, EN 13139 Kamenivo pro malty, EN 13242 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace. Za účelem zkvalitnění suroviny je na ložisku prováděno praní, třídění a popřípadě i drcení surovin. Ložisko Ledce – Hrušovany u Brna je strategicky umístěno u dálnice D52, která je plánována jako spojnice státní hranice s Rakouskem a metropolí Jihomoravského kraje. Tato komunikace zabezpečuje hlavní transportní koridor stavebních štěrkopísků v Jihomoravském kraji. Nejvýznamnějším projektem, jaký bude v okolí ložiska realizován, je dostavba JE Dukovany. Surovina z ložiska Ledce – Hrušovany u Brna je pro tento záměr vhodná jak z hlediska kvality, tak z hlediska vzdálenosti. Předpokládanými projekty silniční infrastruktury, se zapojením surovin ložiska Ledce – Hrušovany u Brna, jsou například dostavba dálnic D52 a D55, rozšíření a modernizace D1.

Předpokládaným hlavním projektem železniční infrastruktury, se zapojením surovin ložiska Ledce – Hrušovany u Brna, je výstavba VRT Haná, VRT Vysočina II a hlavně VRT Jižní Morava. VRT Jižní Morava obdobně jako ložisko Hrušovany u Brna přímo svou stavbou zasáhne část ložiska, a proto se stává místní surovina významným zdrojem pro všechny obslužné stavby spojené s budováním VRT.

Výhradní ložisko živcové suroviny a štěrkopísku je využíváné v rámci stanoveného DP Ledce u Židlochovic s nutností rozšíření povolení hornické činnosti pro zajištění dlouhodobé životnosti těžby. Stávající vytěžitelné zásoby v povolení hornické činnosti jsou na hraně životnosti. Aktuálně je připravováno nové povolení hornické činnosti pro zajištění životnosti těžby na cca 5 let.

Neopominutelným významným zdrojem štěrkopísků a zejména vátých jemnozrnných písků v oblasti Břeclavska jsou využívána výhradní ložiska Bzenec-Vracov (B 3091000) a Bzenec (B 3012300). Výhradní ložisko Bzenec-Vracov je dobýváno již od poloviny 20. století. Těžba je prováděna v jedné etáži až na stanovenou kótu dna těžební jámy, která je na úrovni 166,0 m n. m. (+1,0 m nad průměrnou hladinu podzemní vody). V současné době je předmětem vyhodnocení dopadů na ŽP (EIA) záměr dobývání výhradního ložiska vátých a říčních písků a štěrkopísků Bzenec-Vracov nacházejících se pod úrovní hladiny podzemní vody až po bázi ložiska o průměrné mocnosti 7,5 m na ploše 7,3864 ha v DP Vracov (ev. č. 70089). Předpokládaná roční těžba pod vodní hladinou činí 150 kt a celkový povolený objem těžby činí 550 kt.

Výhradní využívaná ložiska Bratčice, Hrušovany u Brna, Ledce – Hrušovany u Brna jsou jedním z nejvýznamnějších producentů stavebních písků pro zásobování brněnské aglomerace, a zejména deficitní oblasti Brno-venkov, Blanska a Vyškovska v Jihomoravském kraji a díky svým kvalitním úpravárenským linkám také nejvýznamnějšími producenty kvalitních praných písků a štěrkopísků.

Jenom výhradním těžená ložiska jižně od Brna Hrušovany u Brna (3010900) a Ledce-Hrušovany u Brna (B 3220300) disponující dohromady 92750 tis. m³ štěrkopísků, z nichž je 45800 tis. m³ vytěžitelných. Přidanou hodnotou je 2262 kt živcové suroviny (živcové písky a štěrkopísky), které tvoří v DP Žabčice a PÚ Smolín I asi 2,4 % objemu suroviny jako celku nad těžební bázi +200 m n. m. a 1,7 % objemu geologických zásob výchozí suroviny (SP+ZS). Největší zastoupení je v typu B písku a štěrkopísku s obsahem hrubého kameniva 1,6–8,5 % a odplavitelných částic 1,4–3 %, vhodného jako kamenivo do betonu. Vyšší podíl hrubých frakcí (až 67,5 %) a valouny do velikosti 20 cm, vhodné pro betonářské účely tvoří typ C. Výroba kameniva z těchto ložisek a vyhovuje normám ČSN EN 12620 – kamenivo pro beton, ČSN EN 13043 – kamenivo pro asfaltové směsi, ČSN EN 13139 – kamenivo pro malty a ČSN EN 13242 – kamenivo pro nestmelené a stmelené směsi pro komunikace a inženýrské stavby. Jedná se o významný zdroj štěrkopísků v blízkosti brněnské aglomerace a s ní související četné současné a plánované stavby, ale jako zdroj živcové suroviny. Ložiska Brna Hrušovany u Brna a Ledce-Hrušovany u Brna jsou určitou pojistkou ochrany (zvýšení veřejného zájmu na jejich využití) a tvoří jistou záruku umožnění jejich využití v místě, kde lze předpokládat různé tlaky, které by mohly využití ložisek výrazně omezit.

Velmi významné z hlediska produkce jsou v JMK ložiska Hrušovany u Brna, Bratčice, Bzenec – Vracov, Ledce-Hrušovany u Brna a nevýhradní ložisko Žabčice. Vesměs výhradní využívaná ložiska štěrkopísků a živcové suroviny (jako např. Hrušovany u Brna (B 3010900) se stanovenými DP Hrušovany u Brna, Hrušovany I a Žabčice) zaujímají strategickou pozici surovinové základny pro zásobování přilehlé části Jihomoravského kraje a zejména brněnské aglomerace. Zatímco severní, západní a východní část Jihomoravského kraje je deficitní na kvalitní betonářské štěrkopísky, jejich produkce se omezuje pouze na jižní část Jihomoravského kraje – a to zejména do oblasti syrovicko-ivaňské terasy vymezené obcemi Sobotovicemi, Bratčicemi a Žabčicemi, Přibicemi, Medlovem a Pohořelicemi. Výhradní ložiska štěrkopísků a živcové suroviny jsou dlouhodobě v těžbě a s ohledem na technologicko-úpravářské kapacity se zde produkují ty nejkvalitnější tříděné betonářské frakce 0–4 mm, 4–8 a 8–16 mm a hrubé netříděné frakce >16 mm. Velká část objemů zásob štěrkopísků z Jihomoravského kraje směřuje rovněž do deficitních oblastí Kraje Vysočina a rovněž i do východní části Královéhradeckého kraje, ve kterých je nedostatek kvalitní hrubé zrnitostní frakce. Otázky spojené s dovozovou vzdáleností je třeba reálně posuzovat s ohledem na fungující mechanismy tržního prostředí. Náklady spojené s dopravou pak jsou v těchto případech rozhodující a nutně to vyvolává nejen velkou ekologickou zátěž, ale také zvýšení ceny výrobku za 1 tunu, a tím i vstupních nákladů realizovaných staveb. Za živcovou surovinu je považována pouze frakce 4–8 mm. Prakticky využitelná živcová surovina je obsažena v terasových stupních III/1 a III/2 ve frakci 2–8 mm, největší množství živcových zrn (cca 62 %) obsahuje užší frakce 2–4 mm. Matečnou horninou živců jsou především granodiority až syenity (durbachity) třebíčského masívu, zdrojem růžových draselných živců jsou aplosyenity brněnského masívu. Ve frakcích pod 2 mm klesá množství úlomků hornin, zvyšuje se obsah křemene, narůstá obsah slídy, zvyšuje se obsah těžkých minerálů. Asociace těžkých minerálů je nejbohatší ve frakci 0,125–0,250 a 0,063–0,125 mm, z minerálů s obsahem Fe, Ti, Zr, které mohou působit v živcové surovině jako škodlivina. Frakce pod 0,063 mm je složena cca ze 75 % z jílových minerálů – montmorillonitu.

Na celém území Jihomoravského kraje je k současnému datu 5 vytěžených ložisek a vysoké je procento dotěžovaných ložisek. Z tohoto důvodu je nutné hospodárné dotěžení veškerých zásob v rozsahu stávajících DP. Velmi nadějným zdrojem za postupně dotěžovaná ložiska se jeví výhradní ložisko Uherský Ostroh-Moravský Písek, jehož otvírka je plánovaná na území Zlínského kraje. Dalším rezervním potenciálním zdrojem se stanoveným dobývacím prostorem je výhradní ložisko Božice s životností zásob od 5 do 10 let. Dalším rezervním potenciálním zdrojem se stanoveným DP je výhradní ložisko Božice s životností zásob od 5 do 10 let. Dalším rezervním potenciálním zdrojem se stanoveným DP Valtice V je výhradní ložisko Valtice 3 s životností zásob od 5 do 7 let. Na nevýhradním ložisku Žabčice je v současné době povolena VI. etapa těžby o ploše 17,9324 ha, prostorově navazující na jihozápadní okraj aktuálně těžené V. etapy. Roční kapacita těžby je cca 224 491 t, předpokládaná doba těžby 6–7 let. Rekultivační práce ve vytěžených prostorách I.–IV. etapy pískovny Žabčice probíhají

zavážením vybranými inertními odpady v rámci pro-vozu zařízení na využívání odpadů na povrchu terénu. V plánu je rozšíření DP Valtice V (č. 71170) výhradního ložiska štěrkopísků Valtice 3 (B 3011402) o plochu 7,3242 ha. Předpokládaná výše roční těžby nepřesáhne 100 000 t, životnost ložiska se tak prodlouží o cca 7–10 let. V bývalých DP Valtice a DP Valtice IV byla těžba štěrkopísků a následná rekultivace ukončena a tyto DP byly zrušeny. V DP Valtice II je rovněž těžba ukončena a probíhá rekultivace těžebního prostoru. Plánovaný záměr těžby výhradního ložiska štěrkopísků Valtice 3 (B 3011402) se řídí stanoveným rozhodnutím o udělení PSDP Valtice V navazujícího na DP Valtice V v CHLÚ Valtice. V současnosti je rovněž předmětem záměrů další etapy obnovení a rozšíření těžby nevýhradního ložiska štěrkopísků Přibice-Za hájkem. Těžba fluvialních středně zrnitých písků a štěrkopísků o celkové kubatuře 312 104 m³ bude prováděna otevřeným jámovým lomem nad úrovní hladiny podzemní vody (tj. suchá těžba). Předpokládaná kapacita těžby činí 150 000 t štěrkopísků za rok. Původní těžebna o ploše 60 783 m² je předmětem rekultivace (zavezení cca 654 000 t.). Rovněž celková plocha bývalé pískovny Božice v DP Božice V je určená k rekultivaci na ploše 21,49 ha s možností uložení 1 923 000 m³ rekultivačních materiálů, což je 3 172 950 t (odpady kategorie ostatní) v průběhu dvaceti let. Plánovaná těžba štěrkopísků a následná rekultivace zavážením vytěženého prostoru inertním odpadem se plánuje na nevýhradním ložisku Vranovice 1. Předmětem záměru je těžba štěrkopísků s objemem cca 500 tis. m³, která bude prováděna otevřeným jámovým lomem nad úrovní hladiny podzemní vody jako suchá těžba. Předpokládaná roční těžba činí průměrně 50 000 m³ s životností max. do 10 let. Celková plocha zájmového území činí 241 394 m², předpokládaná plocha k vytěžení činí 167 715 m². Předmětem záměru je i rozšíření stávající těžby štěrkopísků na ložisku nevyhrazeného nerostu Křídlovky-U dráhy ležícího v okrese Znojmo. Stávající pískovna je vymezena na ploše cca 31 500 m², rozšíření těžby je uvažováno na ploše cca 47 000 m² a úprava odpadů si nárokuje plochu cca 18 000 m². Roční projektovaná kapacita je 135 000 t. Současný (uvažovaný) trend odbytu však předpokládá životnost těžby max. na 7–9 let. Část těžného materiálu (frakce 0–32 mm) je využívána bez úpravy, vhodná je např. jako násypový nebo zásypový materiál při výstavbě infrastruktury. Část těžného materiálu je dále upravována. Tříděním suroviny jsou prováděny frakce 0–4, 4–8, 8–16 a 32–63 mm. Rovněž se plánuje rozšíření nevýhradního ložiska Dubňany-Kyseliska (D 5271802) a Dubňany-Kyseliska-V (D 5271803) – tzv. pískovna Mistřín-5. etapa v k. ú. Dubňany. Předpokládaná roční těžba suroviny vychází ze současného provozu pískovny a je odhadována na max. 70 000 tun v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Plocha záměru činí 8,6295 ha. V současné době je v sousedství řešeného území Mi-střín-5. etapa prováděna těžba písku v prostoru pískovny Mistřín-6. etapa v k. ú. Mistřín dle povolení obvodního báňského úřadu z roku 2022. Životnost ložiska je 8–9 let s tím, že následně bude probíhat rekultivace daného území. V návaznosti na dokončenou HČ výhradního ložiska Valtice 2 byla v části DP Valtice VI na ploše 0,22308523 km² schválena sanace (likvidace) a rekultivace vytěženého prostoru. Sanace vytěženého prostoru probíhá formou provozu zařízení na využívání odpadů. Dokončení HČ a sanace a rekultivace dotčeného území DP se předpokládá kolem roku 2046. V přípravě je záměr dotěžby na nevýhradním ložisku Oblekovice (D 5234200) a zařízení na využívání odpadů k zasypávání „Rekultivace pískovny Oblekovice II. etapa” na ploše 34,4036 ha a to v souladu se souhlasným stanoviskem EIA a také rozšíření těžby a rekultivace pískovny v katastru obce Křídlovky na nevýhradním ložisku štěrkopísků Křídlovky-U dráhy-předpolí (D 5236801) na ploše 4,7 ha s plochou pro úpravu odpadů (1,8 ha) s roční kapacitou těžby do 135 kt/rok. Ve fázi úvodní přípravy je rovněž plánovaný záměr těžby výhradního ložiska štěrkopísků Velký Karlov-Dyjákovice (B 3011200) podle stanoveného rozhodnutí o udělení PSDP Velký Karlov v CHLÚ Velký Karlov.

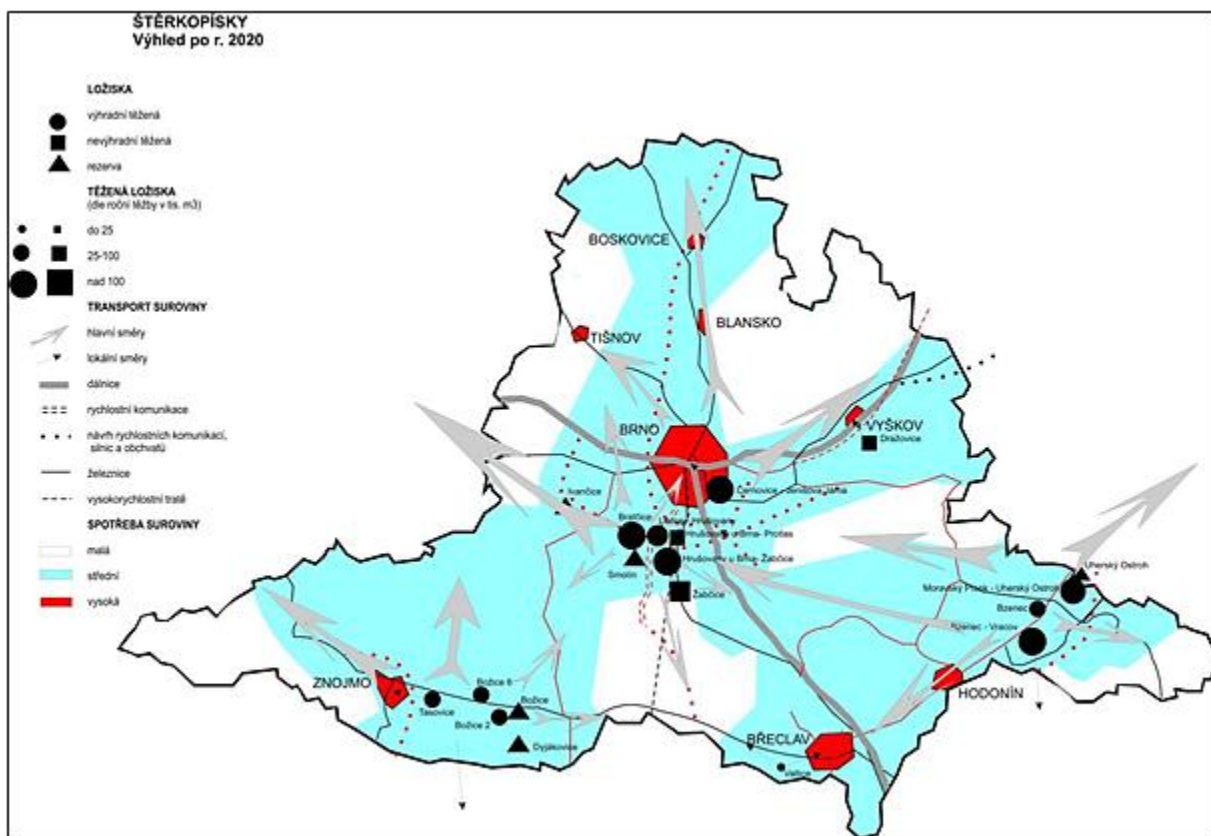
Štěrkopísková surovina je používána buď v rostlém stavu, nebo je upravována tříděním a někdy i praním především pro výrobu betonů a další stavební účely. Největší podíl zásob i produkce připadá na ložiskové akumulace fluvialních terasových štěrkopísků řeky Jihlavy a Svratky, které jsou soustředěné především v jižním okolí Brna. Patří sem např. využívaná výhradní ložiska Bratčice a Hrušovany, nevýhradní ložiska Hrušovany, Pohořelice-Smolín a Žabčice. Ložiska, jejichž mocnost se pohybuje mezi 10–20 m jsou těžena vesměs povrchově na sucho. Živcové písky syrovicko-ivaňské terasy ve frakci 1–8 mm jsou na většině výhradních ložisek vyhodnoceny jako doprovodná surovina. Významné jsou

terasové štěrkopískové akumulace řeky Dyje a Jevišovky, táhnoucí se na východ od Znojma podél obou řek, kam spadají těžená výhradní ložiska Božice, Tasovice a Valtice; nevýhradní ložiska Krhovice, Křídlovky-U dráhy, Oblekovice, Tasovice, Zaječí ad. Především z důvodů ochrany pod-zemních vod zde většinou není povolena těžba pod hladinou podzemní vody. Jinak ale objemem rezervních zásob představují štěrkopísky této oblasti od Znojma až do soutoku Dyje s Moravou surovinovou základnu do budoucna. Váté písky v okolí Bzenec a Strážnice jsou v současnosti těženy na dvou výhradních ložiskách Bzenec a Bzenec-Vracov a používají se především pro výrobu betonových tašek, vápenopískových cihel a pro stavební účely. V jejich podloží jsou akumulace terasových štěrkopísků řeky Moravy, které pokračují na severovýchod do Zlínského kraje. Těžba probíhá z vody v okolí Moravského Písku (nevýhradní ložisko Polešovice-Moravský Písek). V této oblasti je vyhodnoceno několik rezervních výhradních i nevýhradních ložisek. Terasové štěrkopískové sedimenty řeky Svatky spolu s podložními neogenními písky jsou předmětem suché těžby např. na výhradním ložisku Černovice na jihovýchodním okraji Brna. Jako stavební písky místního významu nebo štěrkopísky pro méně náročné použití jsou využívány i neogenní písky karpatské předhlubně a vídeňské pánve a zvětralé paleogenní pískovce až slepence. Neogenní písky a štěrkopísky vídeňské pánve a karpatské předhlubně mají jen omezený význam jako místní zdroj méně kvalitního těženého kameniva, využitelného hlavně pro násypy, podsypy a jiné méně náročné účely. Nejvýznamnější je těžené nevýhradní ložisko Boškůvky-Moravské Málkovice jihovýchodně od Vyškova. V minulosti se jako lokální zdroj stavebních písků a štěrkopísků využívaly i zvětraliny převážně paleogenních pískovců a slepenců, permských a křídových pískovců nebo aluvií granitoidů a metamorfitů. V severní části Jihomoravského kraje se jako zdroj stavebních písků využívá i méně kvalitní suroviny z těžby slévárenských písků.

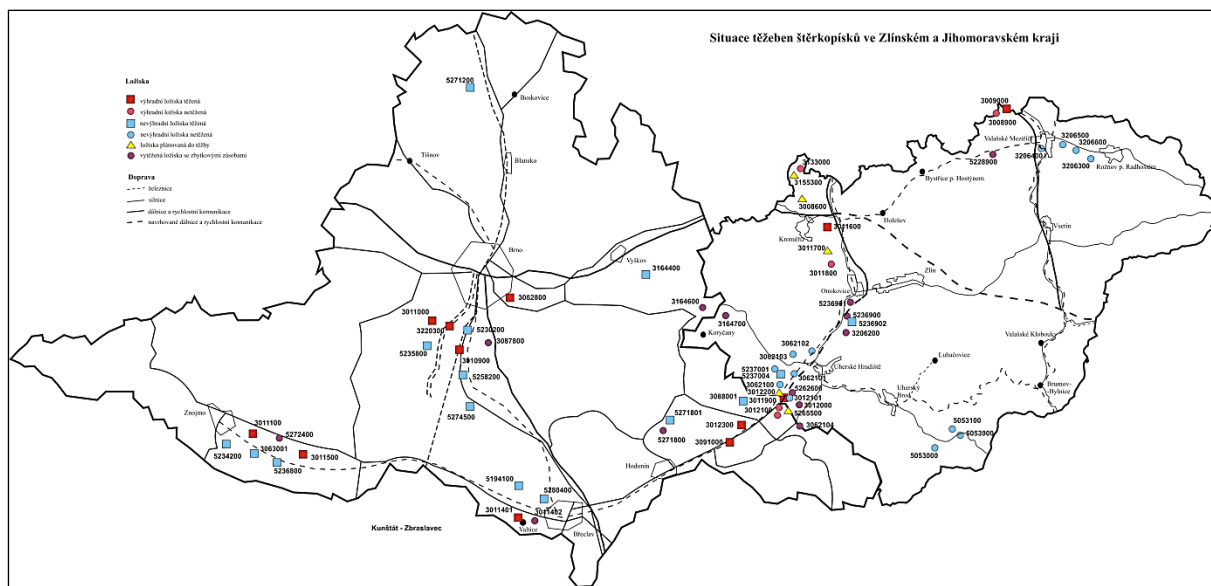
Velká část objemů zásob štěrkopísků z Jihomoravského kraje směřuje rovněž do deficitních oblastí kraje Vysočina a rovněž i do východní části Královéhradeckého kraje, ve kterých je naprostý nedostatek kvalitní hrubé zrnitostní frakce. Otázky spojené s dovozovou vzdáleností je třeba reálně posuzovat s ohledem na fungující mechanismy tržního prostředí. Náklady spojené s dopravou pak jsou v těchto případech rozhodující a nutně to vyvolává nejen velkou ekologickou zátěž, ale také zvýšení ceny výrobku za 1 tunu, a tím i vstupních nákladů realizovaných staveb.

Skutečností je, že Jihomoravský a sousední Zlínský a Olomoucký kraj se potýká s vysokým procentem ukončovaných těžeb štěrkopísků, naprostým nedostatkem suroviny s hrubou štěrkopískovou granulometrií (tj. frakcí 4–8–16–22 mm). Snížená roční produkce štěrkopísků v posledních letech v Jihomoravském kraji zejména souvisí s nedostatkem suroviny hrubé frakce 4–8–16–22 mm. Hrubá frakce je proto doplňovaná a dovážena ze Slovenska v ročních objemech cca 450–550 kt (tj. cca 250–300 tis. m³).

Na území Jihomoravského kraje je situováno relativně dostatečné množství zásob a ložisek stavebního kamene a štěrkopísků s dobrou kvalitou suroviny a s životností desítek mnohdy až stovek let (obr. 242 a 243). Jejich lokalizace je ovšem nerovnoměrná, dána geomorfologicko-geologickými poměry. Převážná část ložisek stavebního kamene je situována v severozápadní polovině kraje, a naopak ložiska štěrkopísků se vyskytují hlavně v jižní a jihovýchodní části. To představuje zvýšení nákladů na transport surovin do potřebných deficitních oblastí. Pro krytí potřeb budoucího surovinového zabezpečení kraje bude nutné v případě ukončení těžeb na některých lokalitách (vytěžení ložiska, neřešitelné střety, konec platnosti POPD atd.) otevřít netěžená, resp. rezervní ložiska těchto surovin, prodloužit platnosti POPD na ložiskách s vyšší kubaturou zásob, omezit vývoz z hraničních oblastí kraje. Kraj Vysočina je zcela deficitní na ložiska štěrkopísků a musí spotřebu krýt pouze dovozem převážně z Jihomoravského kraje. Výhledově nelze počítat s využitím vybraných prognózních zdrojů stavebního kamene v deficitních oblastech z důvodů nevýhodné pozice těchto zdrojů vůči stávajícím ložiskům s dlouholetou životností a na jihovýchodě kraje chybí. Využití prognózních zdrojů štěrkopísků brání stejný problém jako u stavebního kamene. Prognózy jsou lokalizovány v místech výskytu bohatých ložisek s více jak padesátiletou životností a v deficitních oblastech (severozápad kraje) chybějí.

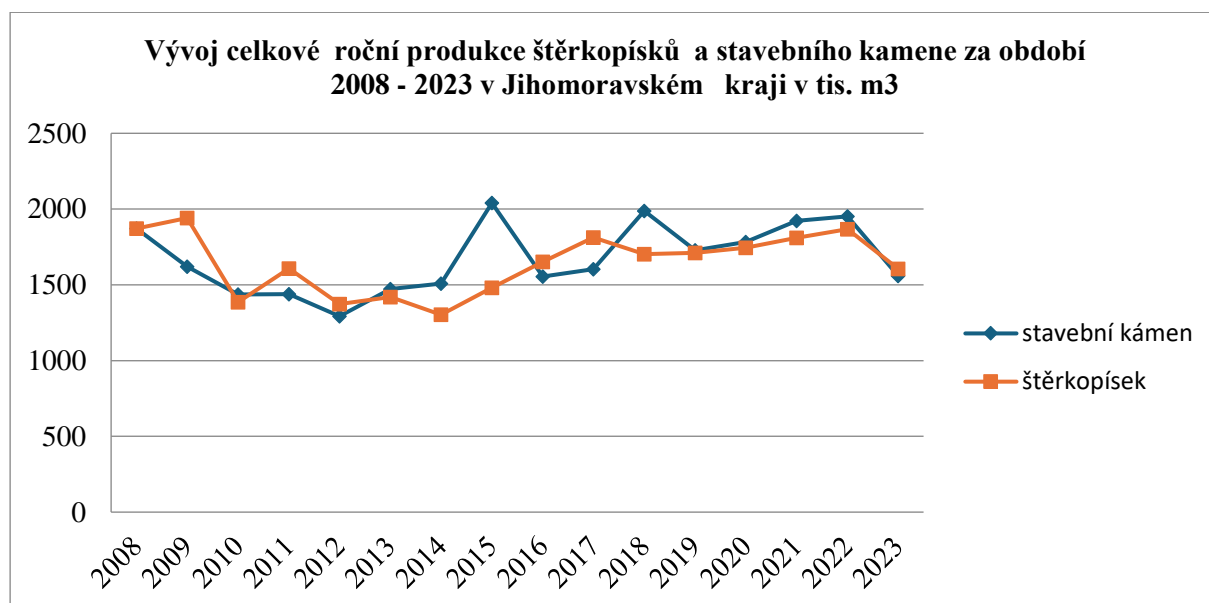

Obr. 241: Mapa distribuce ložisek štěrkokopisků na území Jihomoravského kraje, vycházející ze závěrů Regionální surovinové politiky Jihomoravského kraje pro vývojovou řadu po roce 2022.

Obr. 242: Mapa distribuce využívaných a nevyužívaných ložisek štěrkokopisků na území Zlínského a Jihomoravského kraje, včetně ložisek plánovaných do těžby (vycházející ze závěrů aktualizovaných kapitol Regionální surovinové politiky Zlínského a Jihomoravského kraje).

Rozsáhlá stávající a plánovaná stavební činnost nové silniční infrastruktury a opravy existujících dálnic a silnic I. třídy (např. průběžná modernizace/rozšíření dálnice D1, výstavba D52, D55, D46, dále silnice I. třídy a obchvaty I/73, I/38, I/50, I/55, I/54, I/42, I/43, I/53, dále výstavba vysoko-rychlostní železniční tratě Přerov – Brno – Praha a další významné stavby) vyžadují vzhledem k plnění přísnějších norem ČSN EN čím dál více velmi kvalitní těžené a drcené kamenivo, kterého na trhu ubývá. Jenom kvalitním kamenivem vybudovaná silniční a železniční infrastruktura může být bezpečná, mechanicky odolná a trvanlivá. Celkově většina současných zdrojů štěrkopísků a drceného kameniva byla otevřena ještě před rokem 1989, v lepším případě některá ložiska štěrkopísků v 90. letech. Postupem času totiž ubývá zásob na ložiskách v minulosti povolených k jejich vydobytí, proto velká část výhradních ložisek nevyhrazených nerostů a i ložisek nevyhrazeného nerostu se blíží ke svému dotěžení. U většiny velkých zdrojů štěrkopísků je jejich reálná životnost 7, max. 15 let. Průmyslové osvojování ložisek nerostných surovin je zpravidla velmi nákladné a je spojeno s velkým rizikem vyjádřeným rozdíly mezi vyhodnocenými předpoklady a finančními, případně jinými ekonomickými výsledky a důsledky jejich využívání. Velmi složitý a zdoluhavý je průběh správních procesů vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů a už se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými.

Obr. 243: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků v období 2008-2023 – Jihomoravský kraj.

5.2.3.3 Moravskoslezský kraj

Dle nařízení vlády ČR č. 434 ze dne 15. října 2025 o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísků ložisky strategického významu, podle § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb., se na území Moravskoslezského kraje navrhuje výhradní ložiska štěrkopísků ložisky strategického významu:

- výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Kravaře-Kouty a číslem 3012500.

Toto nařízení nabylo účinnosti dnem 1. listopadu 2025.

Stavební kámen

Moravskoslezský kraj má v současnosti těžených 6 výhradních ložisek stavebního kamene a celkem 4 ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene o celkové roční produkci 1 445 tis. m³ (obr. 244). Z tohoto celkového počtu 10 využívaných ložisek má 7 ložisek životnost disponibilních zásob vyšší než 10–15 let, u dalších 3 ložisek se pohybuje životnost zásob od 5 do 10 let. Ukončená těžba byla na výhradním ložisku Mladecko s DP Litultovice a DP Litultovice I a na výhradním ložisku Heřmanovice s DP Heřmanovice. Přerušená těžba je na výhradním ložisku Valšov s DP Valšov II, avšak s velmi nízkými disponibilními zásobami. Nízkou roční produkci vykazuje výhradní ložisko Svatoňovice-Staré Oldřůvky s DP Svatoňovice, kde ob-časná hornická činnost (HČ) probíhá zejména za účelem využití kulmské břidlice, a podružně se těží drcené kamenivo. Z celkového počtu 10 využívaných ložisek na území Moravskoslezského kraje se tedy jedná o cca 30 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob do 7–10 let. Z využívaných ložisek zaujímají nejvyšší životnost výhradní ložiska Valšov 1, Bílčice, Bohučovice, Jakubčovice nad Odrou, Krásné Loučky-Kobyly a Svatoňovice-Staré Oldřůvky a nevýhradní ložisko Lesní Albrechtice-Kajlovec. Nízkou životnost zaujímají ložiska Bílá, Řeka-Guty, Štramberk (drcené vápence z odpadů majoritní těžby vysokoprocentního vápence) a nevýhradní ložisko Bohučovice. Na území Moravskoslezského kraje jsou využívána ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku a svršku (tj. frakce 32/63 mm a 0/32 kv mm třídy BI a BII) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože. Jedná se o ložiska stavebního kamene Valšov, Jakubčovice nad Odrou, Bohučovice a nevýhradní ložisko Bohučovice. Ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku, tj. frakce 0-32 kv, 0-60 kv mm dle normy ČSN EN 13450, jsou ložiska Valšov, Jakubčovice nad Odrou, Bohučovice, nevýhradní ložisko Bohučovice a Krásné Loučky-Kobyly. V Moravskoslezském kraji není evidováno žádné ložisko s osvědčením na frakci 32/63 mm té nejvyšší kvalitativní třídy B0 dle normy ČSN EN 13450. Celkově se na území Moravskoslezského kraje nenachází žádné ložisko, které je schopno produkovat frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0, ale pouze třídy BI a BII. S ohledem na maximální limit roční těžby všech produkovaných frakcí (MLTR) a procentuální podíl rozpadu klíčových frakcí pro vrstvy železničního svršku (třídy BI, BII) a železničního spodku, jsou schopna dodávat frakce 32/63 mm třídy BI, BII přírodního kameniva pro vrstvy železničního svršku využívaná ložiska Bohučovice (a to jak výhradní, tak nevýhradní ložisko), Jakubčovice nad Odrou a Valšov 1. Výše uvedená těžená ložiska rovněž zaujímají dostatečné objemy disponibilních zásob v POPD a maximální limit roční těžby všech produkovaných frakcí (MLTR)

Vzhledem k vysokému počtu dotěžovaných ložisek SK je zapotřebí zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek SK a tím pádem vytvářet územní předpoklady pro využití náhradních - rezervních ložisek SK, náhradou za postupně dotěžovaná, což je tedy logickým vyústěním pro stanovení nových předchozích souhlasů na stanovení DP. Nedotěžené zbytkové zásoby jsou na ložisku Mladecko. V minulosti byla využívaná ložiska Guntramovice-Zlatá Lípa a Křišťanovice jsou se zbytkovými nebilančními zásobami.

S ohledem na disponibilní zásoby a maximální možné limity roční těžby výše uvedených provozoven na území Moravskoslezského kraje jsou tyto schopny v dostatečných objemech pokrýt potřeby pro železniční stavby pouze u tříd kameniva BI a BII. Nutno zdůraznit, že na území Moravskoslezského kraje se neprodukuje s ohledem na zdejší geologicko-ložiskové poměry (surovina převážně kulmská droba s aleuropelity) žádná frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0. Ostatní ložiska Krásné Loučky-Kobyly (výhradní) a Lesní Albrechtice-Kajlovec produkují pouze kamenivo frakcí 0/32 kv, 0/63 kv mm pro konstrukční a podkladní vrstvy tělesa železničního spodku. Na celém území Moravskoslezského kraje je k současnému datu 6 vytěžených ložisek. S ohledem na deficit a počty ukončovaných těžeb na v současnosti využívaných ložiskách je zapotřebí zahajovat další otírky nových ložisek, v lepším případě hospodárně dotěžit veškeré zásoby na ložiskách stávajících. Z ložisek plánovaných do těžby s platným předchozím souhlasem o udělení DP lze považovat velmi nadějně a

dopravně dobře přístupné výhradní ložisko Hošťálkovy se stanoveným DP Linhartovy v CHLÚ Hošťálkovy, dále výhradní ložisko Razová-Zadní vrch, nevýhradní ložisko Zátor-Loučky, nevýhradní ložisko stavebního kamene Bílčice navazující na dotěžené výhradní ložiska stavebního kamene Bílčice, dále pokračování těžby v lomu Kobylí 2 (tj. rozšíření stávajícího ložiska Krásné Loučky-Kobylí v DP Krásné Loučky), popř. výhradní ložisko Deštné – Kamenná Hora s platným DP, u kterého však nejsou doposud vyřešené závažné střety zájmů s dopravní přístupností ložiska a s dotčenou obcí.

Na celém území kraje je k současnému datu 6 vytěžených ložisek. Za rezervní ložiska – ložiska plánovaná do těžby s platným předchozím souhlasem o udělení dobývacího prostoru lze považovat velmi nadějně a dopravně dobře přístupné výhradní ložisko Hošťálkovy, Razová-Zadní vrch, nebo nevýhradní ložisko Zátor-Loučky, popř. výhradní ložisko s platným dobývacím prostorem Deštné – Kamenná Hora, u kterého však nejsou doposud vyřešené závažné střety zájmů s dopravní přístupností do ložiska a s dotčenou obcí.

Na území Moravskoslezského kraje zaujímají důležitou roli pro národohospodářské využití s povolenou hornickou činností do vytěžení zásob a s dostatečnými objemy kvalitních zásob stavebního kamene a vysokou roční produkcí suroviny výhradní ložiska Jakubčovice nad Odrou s DP Heřmanice u Oder, Bohučovice s DP Bohučovice, Valšov 1 s DP Valšov I, Bílčice s D Bílčice a Krásné Loučky-Kobylí s DP Krásné Loučky. Významná co disponibilních zásob jsou rezervní nevyužívaná výhradní ložiska Deštné-Kamenná hora s DP Deštné a Valšov s DP Valšov II, jejichž využití je zapotřebí vyhodnotit z hlediska dopadů na ŽP (EIA). Rovněž významná svojí roční produkcí a objemem disponibilních zásob jsou i nevýhradní ložiska Bohučovice-východ a Lesní Albrechtice-Kajlovec.

Pro výrobu drceného kameniva (tj. stavebního kamene – SK) jsou vhodné kulmské droby, jejichž ložiska jsou soustředěna v západní polovině kraje. Jedná se o velmi kvalitní surovinu s dobrými mechanickými vlastnostmi vhodnou pro výrobu všech druhů kameniva. V minulosti se s úspěchem používaly i pro hrubou kamenickou výrobu (obrubníky, dlažba, kostky atd.). Na většině ložisek jsou kromě drob zastoupeny i slepence; vložky břidlic jsou většinou považovány za škodlivé. Největším ložiskem SK v ČR jsou Jakubčovice nad Odrou, které se podílí na celostátní produkci SK téměř 5–7 %.

Z dalších těžených ložisek je nutno jmenovat např. Valšov a Bohučovice, jejichž význam rovněž přesahuje rámec kraje. Kromě využívaných ložisek je zde evidováno dostatek zásob této suroviny na netěžených výhradních i nevýhradních ložiskách. V minulosti byla poměrně rozšířená lokální těžba pískovců, především bašských a godulských, které ale oproti drobám mají horší kvalitu. Byly používány nejen jako stavební kámen, ale i pro kamenickou výrobu.

Na území Moravskoslezského kraje jsou využívána ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku a svršku (tj. frakce 32-63 mm třídy BI a BII a frakce 0-32kv mm) dle normy ČSN EN 13450 Kamenivo do kolejového lože. Jedná se o ložiska stavebního kamene Valšov, Jakubčovice nad Odrou, Bohučovice a nevýhradní ložisko Bohučovice. Ložiska kameniva, která vyhovují pro konstrukční vrstvy těles železničního spodku, tj. frakce 0-32kv mm dle normy ČSN EN 13450, jsou ložiska Valšov, Jakubčovice nad Odrou, Bohučovice, nevýhradní ložisko Bohučovice a Krásné Loučky-Kobylí. V kraji není evidováno ložisko s osvědčením na frakci 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0 dle normy ČSN EN 13450. Výše uvedená těžená ložiska rovněž zaujímají dostatečné objemy disponibilních zásob v POPD a maximální limit roční těžby všech produkovaných frakcí (MLTR) - v případě ložiska Bohučovice 1000 kt a Valšov I 350 kt. U výhradního ložiska Jakubčovice nad Odrou je roční těžba MLTR bez limitu/bez omezení a v případě OMRT pouze do 2900 kt.

Z výše uvedeného vyplývá, že s ohledem na disponibilní zásoby a maximální možné limity roční těžby výše uvedených klíčových provozoven, jsou schopny v dostatečných objemech pokrýt potřeby pro železniční stavby, a to pouze třídy kameniva BI a BII na území Moravskoslezského kraje. Zdůrazňujeme, že na území kraje se neprodukuje s ohledem na geologicko-ložiskové poměry (surovina

převážně kulmská droba s aleuropelity) žádná frakce 32/63 mm pro vrstvy železničního svršku třídy B0. V případě zbývajících klíčových produkovaných frakcí přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32, 32/63 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytných pro silniční a dálniční stavby, na území Moravskoslezského kraje zaujímají s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD ze všech provozovaných lomů vyšší potenciál pouze 4 provozovny, a to Bohučovice (výhradní a nevýhradní), Jakubčovice nad Odrou, Valšov I a částečně i Bílčice. Zbývajících 5 provozoven je s ohledem na nízké vykazované produkce těchto frakcí před vytěžením, popřípadě ve většině případů tyto klíčové frakce neprodukují (kamenolom Bílá, Řeka-Guty). S ohledem na deficit a počty ukončovaných těžeb na v současnosti využívaných ložiskách, je zapotřebí zahajovat další otvírky nových ložisek, v lepším případě hospodárně dotěžit veškeré zásoby na stávajících ložiskách. Perspektivní se jeví otvírka výhradního ložiska stavebního kamene Hošťálkovy a stanovení dobývacího prostoru Linhartovy v CHLÚ Hošťálkovy, dále návrh na stanovení dobývacího prostoru Razová na výhradním ložisku stavebního kamene Razová-Zadní vrch, otvírka nevýhradních ložisek stavebního kamene Zátor-Loučky a Bílčice navazující na dotěžení výhradního ložiska stavebního kamene Bílčice a popř. pokračování těžby v lomu Kobylí 2 - rozšíření stávajícího ložiska Krásné Loučky-Kobylí v DP Krásné Loučky.

V přípravě využití je velmi kvalitní výhradní ložisko Hošťálkovy (B 3028801) v CHLÚ Hošťálkovy (č. 02880100) s uděleným rozhodnutím předchozího souhlasu ke stanovení dobývacího prostoru (PSDP) Hošťálkovy-Linhartovy (č. 1038) ze dne 21. 6. 2021 pod č.j. MZP/2021/580/887 s platností do 10. 7. 2026. Rozsah předchozího souhlasu je 51,7804 ha, avšak plošný rozsah dobývacího prostoru je omezen pouze na k.ú. Linhartovy. V současné době je záměr na stanovení dobývacího prostoru Linhartovy o ploše 25,5274 ha předmětem posouzení z hlediska zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Výhradní ložisko Hošťálkovy se nachází na linii silnice I. třídy Město Albrechtice – Krnov – Opava, kde se eviduje pouze jediné dotěžované ložisko stavebního kamene Krásné Loučky-Kobylí s DP Krásné Loučky (Kobylí). Právě návaznost ložiska na silnici I. třídy je výhodná pro dopravu hotových výrobků pro výstavbu obchvatu měst, rekonstrukce železničních staveb a dalších dopravních staveb v regionu, dále výstavbu protipovodňových opatření na vodních tocích nad městem Krnov. Přístupnost do ložiska je velmi přijatelná – po lesních komunikacích a to s výhodným napojením na silnici I. třídy bez nutnosti průjezdu přes dotčené obce a města. Ložisko stavebního kamene je zcela vhodné pro výrobu kameniva do betonu, pro asfaltové směsi, pro nestmelené směsi a pro kolejové lože. Ložisko disponuje vysokými objemy zásob o objemu 47 097 tis. m³ bilančních zásob, z nichž je cca 7692,3 tis. m³ vytěžitelných. Kvalita suroviny je vysoká, srovnatelná s ložiskem Valšov I. Předpokládaná výše roční těžby je max. 1 000 000 t/rok. Kvalita suroviny je vysoká, srovnatelná s výhradním ložiskem Valšov I. Předpokládá se 85 % suroviny vyhovující vyšším kvalitativním třídám dle ČSN EN 12620 + A1 (šterkodrtě, drobné a hrubé drcené kamenivo do betonu), dle ČSN EN 13043 (Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch) a ČSN EN 13242 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské a pozemní komunikace). Ložisko Hošťálkovy je zejména významné pro produkci výrobků dle ČSN EN 13 450 jako Kamenivo pro kolejové lože, jehož výrobová produkce je velmi deficitní v celém Moravskoslezském a Olomouckém kraji, ale bude pravděpodobně vyhovovat třídě BI ve frakci 32-63 mm z důvodu vyšší otlukovosti (LA přes 20 %), podobně jako u jakostně srovnatelných drobových ložisek (Valšov I, Jakubčovice nebo Bohučovice).

Po dotěžení ložiska Mladecko (zásoby nejsou zcela vytěženy) se plánovalo využití blízkého ložiska Deštné – Kamenná hora s DP Deštné jakožto náhradní zdroj. V přípravě je rovněž výhradní ložisko stavebního kamene Razová-Zadní vrch s CHLÚ Razová s objemy geologických zásob 5 563 tis. m³. Předmětem těžby budou omezené bloky zásob č. 1 a č. 2, ve kterých je od povrchu po úroveň 630 m n.m. vyčísleno 3.551 tis. m³ prozkoumaných bilančních geologických zásob. Předchozí souhlas na stanovení dobývacího prostoru na výhradním ložisku stavebního kamene Razová-Zadní vrch bylo vydáno MŽP pod č.j. MZP/2021/580/998 ze 13.7.2021, s platností do 31. 3. 2023. Plocha navrhovaného DP je 8 ha. Na Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství (krajský

úřad), jako příslušný úřad ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí byla ve druhé polovině roku 2024 předložena EIA dokumentace. Krajský úřad Moravskoslezského kraje vydal pod čj. MSK 160306/2022 souhlasné závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru „Návrh na stanovení dobývacího prostoru Razová – Zadní vrch“ na životní prostředí. Ložisko Razová-Zadní vrch se nachází v blízkosti větší rozptýlenosti stavebním kamenivem, cca 7–9 km od předmětného ložiska se nacházejí využívaná ložiska Valšov 1, Valšov a Bílčice. Ložisko stavebního kamene Bílčice má rovněž rezervní navazující - nově ověřený blok ložiska nevyhrazeného nerostu Bílčice (č. 3096101) s min. zásoby 4,5 mil. m³ čediče, na kterém se uvažuje v pokračování těžby po ukončení těžby na navazujícím dotěžovaném výhradním ložisku Bílčice.

V neposlední řadě další velmi významné ložisko do využití se plánuje na ložisku nevyhrazeného nerostu Zátor-Loučky, které disponuje velmi kvalitním drceným kamenivem s vysokými objemy zásob (až 16 388 tis.m³), vhodného zejména pro plánovanou stavbu přehrady Nové Heřminovy, dále pro výstavbu protipovodňových opatření (betonové zdi, suché poldry) a pro přeložku silnice I/45 Zátor – ve směru Bruntál a ve směru Krnov.

Rovněž se plánuje záměr Pokračování těžby v lomu Kobylí 2 v návaznosti na výhradní ložisko Krásné Loučky-Kobylí s DP Krásné Loučky (Kobylí). Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí vydal pod čj. MSK 74001/2024 dne 30. května 2024 závěr zjišťovacího řízení a rozhodl, že uvedený záměr nemůže mít významný vliv na životní prostředí a veřejné zdraví a nebude tedy posuzován podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Maximální objem těžby činí 300 000 t/rok, stávající povolený objem těžby je 150 000 t/rok. Předmětem záměru je rozšíření stávajícího ložiska stavebního kamene Krásné Loučky-Kobylí a navýšení objemu těžby. Plocha stávajícího DP činí 34,3 ha. Plocha rozšíření těžby v rámci POPD v DP činí cca 12 ha, báze těžby záměru 366 m n. m. (v dnes roztěžené části kamenolomu je báze těžby 351 m n. m.). Celkové vytěžitelné zásoby v záměru činí 3 353 tis. m³. Kamenivo se zpracovává na stacionární technologické lince v objemu 125 000 t/rok. V případě potřeby zvýšené produkce upraveného kameniva se předpokládá rovněž využívání mobilní technologické linky na zpracování suroviny. Maximum navýšení roční produkce o objemu 300 kt/rok je zejména pro účely výstavby vodní nádrže Nové Heřminovy. V lomu Krásné Loučky-Kobylí s DP Krásné Loučky (Kobylí 2) je zřetelné střídání šedých a tmavošedých drob, slepenců a aleuropelitů (prachovců), dále prachovcových a drobových břidlic. Tudíž kvalita suroviny je závislá na způsobu selektivní těžby požadované droby a drobových břidlic. Surovina je tímto znehodnocena – zejména místy nevyhovujícím tvarovým indexem apod. Centrální částí lomu probíhá svislé poruchové pásmo o šíři cca 30 m, ve které se právě prachovcové břidlice a drobové břidlice nacházejí. Přímo jádrem tvořeným prachovci a polohami břidlic o mocnosti 6–10 m běží porušená dislokace doprovázená 5–10 m širokými mylonitizovanými pásmy. Za nevyužitelné partie lze považovat tyto poruchou narušené horniny, které mají i nepříznivou rozpadavost, tvarovatelnost apod. Zbývající část lomu zaujímá rigidní droby, které lze selektivní těžbou dobývat, a tudíž využívat pro drcené kamenivo.

Ke kumulaci negativních vlivů z ložisek Hošťálkovy (B 3028801) a těženého ložiska Krásné Loučky-Kobylí (B 3024300) může dojít pouze s dopravou na některých veřejných komunikacích, a to z hlediska hlukové a imisní zátěže. Rozsah těžby na výhradním ložisku Krásné Loučky-Kobylí (B 3024300) je v současné době vymezen DP Krásné Loučky. Průmyslová těžba na ložisku byla zahájena v roce 1945 a v průběhu let byla několikrát na delší období přerušena. Povrchová těžba probíhá ve čtyřetážovém jámovém lomu a je soustředěna v lépe prozkoumané sv. části DP. Rozšířením lomu při zachování současné těžební báze 351 m n. m. dojde k navýšení zásob na více než 21 mil. t, z toho v ploše rozšíření cca 8,8 mil t., což při maximálním objemu těžby 200 tis. t/rok představuje prodloužení HČ o minimálně 45 let. Technologické zařízení v kamenolomu je průběžně modernizované a ještě není na konci své životnosti. Pro kamenolom je vybudovaná potřebná infrastruktura – účelové lomové komunikace, přípojka elektro, trafostanice, rozvodna, sociální zázemí, jímací vrt, studna, sklady, dílna, váha, expedice, skládky hotových výrobků apod. Ložisko Krásné Loučky-Kobylí náleží do komplexu hornin

moravskoslezského paleozoika (kulmu). Hlavní těženou horninou je droba, v menší míře se vyskytují břidlice, prachovce a slepence. Mineralogické složení drob, prachovců, břidlic i slepenců je velmi podobné, liší se zrnitostí a fyzikálními vlastnostmi. Nejvyšší část cyklu je tvořená tzv. drobně rytmickým flyšem, ve kterém převládají prachovce nad břidlicemi a drobami. Mocnost jednotlivých vrstev se pohybuje v centimetrech až desítkách centimetrů a celková pravá mocnost těžitelné polohy dosahuje maximálně prvních desítek metrů. Stavba ložiska je komplikována sekundárními postgenetickými dynamickými po-chody, zejména vrásněním a tektonickým porušením. Nevýraznějším strukturním prvkem na ložisku je vrstevnatost. Polohy méně pevných břidlic a prachovců mezi rigidnějšími lavicemi drob byly při vrásnění a tektonických pohybech často detailně provrásněny.

Dalším plánovaným záměrem je otvírka nevýhradního ožiska stavebního kamene Bílčice (D 3096101) v ploše 8,6 ha a navazující dotěžba výhradního ložiska stavebního kamene Bílčice (B 3096100) v dobývacím prostoru Bílčice o ploše 12,6 ha s celkovou plánovanou roční produkcí 250 kt/rok v souladu se souhlasným stanoviskem EIA. Důvodem pro otvírku nového nevýhradního ložiska je skutečnost, že surovina ve starém lomu v DP Bílčice je natolik nekvalitní, že je jen velmi omezeně využitelná. Ani přes snahu těžební organizace expedovat tuto surovinu pro ekonomicky méně atraktivní využití nebylo možno nalézt pro ni odbytu. Z tohoto důvodu se postupně těžba ve starém lomu utlumuje a těžební organizace ji hodlá nahradit těžbou kvalitnější suroviny v novém lomu – nevýhradním ložisku Bílčice. Celková plocha dobývacího prostoru Bílčice činí 46 ha (přičemž stávající roztěžená plocha starého lomu je 12,6 ha). Pro celou plochu nevýhradního ložiska Bílčice se jedná o zásoby na desítky let, pro I. etapu dobývání (časový úsek přibližně 20 let) pak o 1,8 mil m³ čediče, z tohoto množství je ale i v nevýhradní části ložiska cca 20 % surovinou technologicky nevhodnou (sonnenbrand, čedičová brekcie, silně pórovitý čedič).

Před několika se realizoval záměr napokračování těžby ve stávajícím lomu Tisová v lokalitě Kajlovec na nevýhradním ložisku stavebního kamene (droby). Předmětem záměru bylo zvýšení maximálního ročního objemu těžby, který je využíván pro velké zakázky, a to ze 450 tis. t/rok na 600 tis. t/rok. K jiným změnám stávajících poměrů v lomu nedojde. Plocha dotčená záměrem činila cca 17,2 ha. Na ložisku Lesní Albrechtice-Kajlovec je velmi variabilní kvalita suroviny, kde je surovina prostoupena polohami jílovitých břidlic a prachovců s ojedinělým výskytem pyritové mineralizace. Droby přecházejí do drobnozrnných slepenců s vložkami a polohami jílovitých břidlic a prachovců.

V nedávné době bylo pod čj. SBS 00819/2022/OBÚ-05 dne 19. 1. 2023 Obvodním báňským úřadem pro území krajů Moravskoslezského a Olomouckého vydané rozhodnutí, kterým se povoluje podle § 10 odst. 1 zákona č. 61/1988 Sb., organizaci hornická činnost – otvírka, příprava a dobývání výhradního ložiska stavebního kamene s názvem Bohučovice v dobývacím prostoru Bohučovice, ev. č. 7/0299 pro výhradní ložisko Bohučovice (B 3032300), v rozsahu dokumentace Plán otvírky, přípravy a dobývání „Úprava závěrných svahů – zahloubení“. V „Rozhodnutí o stanovení těžebního prostoru a schválení Plánu využití ložiska" pro těžbu nevýhradního ložiska Bohučovice-V (D 3032301) a v „Rozhodnutí o pokračování těžby na dobývacím prostoru Bohučovice" pro těžbu výhradního ložiska stavebního kamene Bohučovice je stanovená maximální roční těžba a zpracování kameniva v dosavadním rozsahu, tzn. 600 000 t/rok, maximálně 750 000 t/rok. Plocha stávajícího DP Bohučovice činí 47,3 ha. Plánované zahloubení v DP bylo na úroveň 370 m.n.m s přírůstkem vytěžitelných zásob v zahloubení 2 309,7 tis. m³. Další rozšíření do nevýhradního ložiska Bohučovice-V (D 3032301) činilo cca 6,9949 ha s plánovaným zahloubením na bázi 431 m.n.m a s vytěžitelnými zásobami max. 1 272,8 tis. m³. Přírůstek vytěžitelných zásob se tedy předpokládal na stávajícím těženém ložisku Bohučovice a to zahloubením stávajícího DP a rozšířením těžebního prostoru do nevýhradního ložiska Bohučovice-V. Celkový přírůstek vytěžitelných zásob v lokalitě (DP i nevýhradní část) je na cca 16–17 let při stávajícím povoleném objemu těžby.

V projednání byl rovněž záměr na pokračování těžby se zahloubením a navýšením ročního objemu ve stávajícím lomu Valšov I. Při realizaci záměru nedojde ke změně hranic dobývacího prostoru. Realizací záměru se doba těžby v lomu při průměrném objemu těžby 350 000 t/rok prodlouží o 30 let. Těžba v

kamenolomu Valšov I probíhá cca od r. 1996. Nově vyčíslené zásoby v plánovaném zahloubení na kótu 485 m n. m. by při průměrném ročním objemu těžby vystačily na dobu cca 35 let. Báze těžby v rámci záměru se bude nacházet na kotě 485 m n. m. Dotčená záměrem plocha činí cca 21 ha ve stávajícím dobývacím prostoru o ploše 22,6 ha.

Opuštěné lomy jsou soustředěny v Beskydech ve východní části kraje. V současnosti se kromě ložiska Řeka těží pouze příležitostně na několika nevýhradních ložiscích. Vyvřeliny těšinitové formace (těšinit, pikrit) tvoří zpravidla ložní žíly ve spodnokřídových sedimentech slezské jednotky Beskyd. V minulosti byly na mnoha místech těženy, ale vzhledem k malému rozsahu ložisek a nízké kvalitě suroviny nejsou perspektivní. Bazické neovulkanity (pliocenního nebo pleistocenního stáří) jsou zastoupeny širokou škálou čedičových hornin, které jsou situovány především v jihovýchodním a východním okolí Bruntálu. V minulosti byla jejich těžba poměrně rozšířená, v současnosti se využívá jediné výhradní ložisko Bílčice. Ostatní lokality nemají vzhledem k malému množství zásob a často problematické kvalitě suroviny průmyslový význam. V minulosti se v nejzápadnější části kraje jako místní stavební kámen, většinou horší kvality, používaly krystalické břidlice (regionálně metamorfované vulkanity nebo sedimenty). Dále byly využívány kulmské břidlice a prachovce a krystalické vápence, ve východní polovině kraje pak různé typy vápenců. Tyto suroviny však dnes nemají průmyslový význam a mohou být pouze potenciálním místním zdrojem. Odpad z hald po těžbě pokrývačských břidlic by bylo možno použít pro výrobu lehčeného kameniva – expanditu, což je však energeticky náročné. Část ložisek KA i SK leží nebo zasahuje do chráněných území přírody, především CHKO Beskydy (pískovce), PP Oderské vrchy a PP Moravice (droby).

Na ložisku Štramperk se vytěží a zpracuje 500–600 tisíc tun materiálu, přičemž část vápenců s vysokým obsahem CaCO_3 je využívána pro výpal kusového vápna a pro přípravu mletých vápenců. Zbylá část se dodává zejména na výstavbu silniční infrastruktury a pozemních staveb jako materiál pro podkladové vrstvy stavebních projektů, kde poskytuje pevný a stabilní základ. Pro tento účel se vyrábí netříděné frakce 0/4 mm, 0/8 mm, 0/32 mm, 0/63 mm. Kromě netříděných frakcí vyrábí závod LB Cemix ve Štramperku i frakce tříděné 4/8 mm, 8/16 mm, 16/32 mm. Ty jsou dodávány hlavně pro výrobu betonových a asfaltových směsí. Kvůli svým výborným fyzikálním a chemickým vlastnostem je kusový vápenec ze Štramperku dodáván pro další průmyslové zpracování do železáren, elektráren a cukrovarů. Pro tyto procesy vyrábí kusové vápence frakce 4/30 mm, 50/80 mm nebo 80/120 mm.

Na Bruntálsku je těženo výhradní ložisko Svobodné Heřmanice a v regionu Opavska výhradní ložisko Nové Těchanovice-Lhotka u Vítkova. Na obou ložiscích se těží pokrývačská břidlice. Na ložisku Svobodné Heřmanice se těží halda po bývalé těžbě a surovina je využívána především jako plnivo a posypový materiál pro povrchovou úpravu asfaltového a dehtového papíru. V Nových Těchanovicích se těží hlubinně a surovina bývá využívána také jako obkladový a dlažební materiál. Asi 60 % produkce ložiska Nové Těchanovice-Lhotka u Vítkova je vyváženo mimo kraj (některé výrobky pak i mimo území republiky do Německa). Další dvě ložiska se nacházejí na severním okraji CHKO Beskydy na Frýdecko – Místecku. Jedná se o výhradní ložisko Řeka a nevýhradní Řeka-Guty, které je vedeno jako těžené – produkován pouze kámen stavební. Na obou ložiscích je těžen křídový glaukonitický pískovec, v regionu velmi hojně využívaný pro umělecko – užité stavby (rodinné domy, zídky atd.).

Těžební činnost byla ukončena na ložisku stavebního kamene Mladecko. Produkce tohoto ložiska lze nahradit větším objemem těžby na ložiscích Valšov I a Bohučovice. V kraji se plánují terénní úpravy ve vytěženém prostoru lomu Mladecko v DP Litultovice a DP Litultovice I na ploše 15,7 ha pomocí rekultivačních materiálů – inertních odpadů o celkovém objemu max. 1 048 056 m³. Za ukončenou těžbu na ložisku Mladecko se plánovalo využití blízkého ložiska Deštné-Kamenná hora jakožto náhradní zdroj, avšak zahájení těžby na ložisku Deštné-Kamenná hora bude velice komplikované z důvodů obtížných střetů zájmů (blízkost obce Mladecko, negativní postoje obcí Jakartovice a Litultovice, velmi špatné až nevyhovující dopravní napojení s průjezdem přes obce, apod.), v roce 2008 bylo pro využití ložiska vydané nesouhlasné stanovisko EIA (pod čj. MSK 190535/2007 ze dne 4. 9. 2008). Dá se jednoznačně předpokládat, že těžba na tomto ložisku nebude dlouhodobě povolena.

Naopak na ložisku Krásné Loučky-Kobylí se výhledově počítalo i s vývozem části produkce stavebního kameniva do Polska. Ze Slovenska přichází v úvahu především dovoz stavebních surovin ze Žilinského kraje, který přímo sousedí s krajem Moravskoslezským. Zřejmě dopravně nejvhodnější variantou je dovoz surovin z příhraničního okresu Čadca, případně také z okresů Bytča a Kysucké Nové Město. Těžená ložiska stavebního kamene jsou až v okresech Bytča (Jabloňové) a Kysucké Nové Město (Ochodnica), stejná situace je v případě šterkopísku (ložiska Malá Bytča v okrese Bytča a Radol'a v okrese Kysucké Nové Město).

Po dotěžení ložiska stavebního kamene Valšov je možno využívat sousední ložisko Tylov-Měděný vrch (okolo 30 mil. m³ zásob), které je ve své severní části limitováno těžební bází zátopné oblasti přehrady (505 m n.m.). Západně od ložiska Krásné Loučky-Kobylí se nachází dvě ložiska, která by mohla být potencionální rezervou stavebního kamene v této části regionu. Jedná se o ložisko Linhartovy a Hošťálkovy. Společně představují rezervu přes 50 mil. m³ stavebního kameniva. Lze také uvažovat o otevření rezervního ložiska Valšov 3.

Na území Moravskoslezského kraje by měl být nadále zachován výše uvedený celkový trend roční produkce SK, protože Moravskoslezský kraj je spojen s nárůstem požadavků a poptávky po kvalitní surovině SK požadované výrokové frakce DDK 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm, výrokové frakce HDK 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 mm a drážní šterkodrtě 32/63 mm na veřejně prospěšné stavby a to jak pro deficitní na kamenivo území Zlínského kraje, tak i východní část Královéhradeckého kraje a jihovýchodní část Moravskoslezského kraje. Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají, u SK se výrazně prodražují. Rovněž jsou nedostatkové výrokové frakce DDK 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm, výrokové frakce HDK 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a drážní šterkodrtě a drtě 0/32kv mm a 32/63 mm.

Celkově v Moravskoslezském kraji se nachází 3 ložiska s certifikací OTP dle ČSN EN 13 450 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy BI (Bohučovice /B 3032300 a D 3032301/, Jakubčovice nad Odrou /B 3032800/ a Valšov 1 /B 3031500/), které odpovídá přibližně 10 % suroviny, ve Valšově až 20 % suroviny. Pro třídu B0 je nejbližší pouze ložisko Výkleky v Olomouckém kraji, které svým 50km perimetrem pokrývá většinu vysokorychlostní plánované tratě VRT MB 2 (po Studénku) ale surovina kvality B0 a BI tvoří pouze 8 % produkce. Severovýchodní část, (Ostrava, včetně přeložky Jistebník-Polanka) a plánovaná VRT Slezsko již nejsou pokryty žádným zdrojem poskytujícím kvalitu B0. Ostravská aglomerace je v dosahu ložiska Bohučovice, a prostor Moravské brány také z ložiska Jakubčovice nad Odrou. Prostor severní a západní části kraje pokrývá ložisko Valšov 1 a ložisko Krásné Loučky-Kobylí. Tyto 4 ložiska disponují evidovanými zásobami ve výši 95 531 tis. m³ stavebního kamene, z nichž 5 2674 tis. m³ je těžitelných. Nejméně zásob má ložisko Valšov 1 a ložisko Krásné Loučky-Kobylí s horší kvalitou suroviny a proto bylo vybráno jako strategicky významné dosud netěžené ložisko Hošťálkovy (B 3028801).

Šterkopísky

Na území Moravskoslezského kraje se v současnosti těží 4 výhradní ložiska šterkopísku a celkem 6 ložisek nevyhrazeného nerostu šterkopísku o celkové roční produkci 320–350 tis. m³ (obr. 245). Z celkového počtu 10 využívaných ložisek má pouze 1 ložisko vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, u dalších 5 ložisek se pohybuje životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 5 využívaných ložisek je životnost pod hranicí 5–7 let. Z celkového počtu 10 využívaných ložisek na území kraje se tedy jedná o cca 50 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Při zohlednění dotěžovaných ložisek s životností zásob do 7–10 let se jedná o cca 90 % ložisek s nízkou životností zásob a před ukončením těžby do 10 let. Z využívaných ložisek zaujímá nejvyšší životnost pouze ložisko Bohuslavice-Závada. Nízká životnost zásob je na ložiskách Dolní Lutyně-Nerad, výhradní ložisko

Mankovice, Dolní Lutyně-Vrchy, Frýdlant nad Ostravicí a dále Polanka nad Odrou, Bernartice nad Odrou, Dolní Lutyně-Rybníky, nevýhradní ložiska Mankovice a Polanka nad Odrou 2.

U ložisek štěrkopísků zaujímají významnou produkci a národohospodářské využití dotěžovaná výhradní ložiska Mankovice a Dolní Lutyně – Nerad a jediné výhradní ložisko s vyšší životností než 15 let ložisko Bohuslavice – Závada s dominantními objemy jemnozrnné frakce 0-4 mm se současnou těžbou za sucha. Velmi nízkou životnost disponibilních zásob zaujímají i dotěžovaná nevýhradní ložiska štěrkopísků Dolní Lutyně-Rybníky, Dolní Lutyně-Velké Lány, Dolní Lutyně-Vrchy, Frýdlant nad Ostravicí, Mankovice-JV a Polanka nad Odrou 2.

Z hlediska zastoupení klíčových frakcí 16/32 mm, 16/22 mm, 11/22 mm, 8/16 mm, 4/8 mm, 0/4 mm (prané i neprané) a 0/2 mm výrazně převažují na území kraje ve všech provozovnách výrobky zejména prané i neprané frakce 0/2 a 0/4 mm. Z celkových vykazovaných disponibilních zásob a podílu všech vykazovaných frakcí v rámci POPD a PVL na území kraje činí objemy prané i neprané frakce 0/2 mm a 0/4 mm až 90%. S ohledem na velmi vysoké procento ukončovaných těžeb ložisek štěrkopísků s nízkou životností se jeví velmi perspektivní využití výhradní ložisko Kravaře – Kouty se stanoveným DP Kravaře s CHLÚ Kravaře. Výpočtem zásob byly na ložisku Kravaře – Kouty schválené velmi kvalitní vysoké objemy zásob štěrkopísků ve výši 8790 tis. m³ s žádanou zrnitostní skladbou (v daném případě až 45 % zrnitostní frakce 4–8–16–32 mm), která ve svých ověřených objemech, kvalitou a vyšším poměrem šterkovité frakce převyšuje okolní surovinu z doposud známých těžených ložisek na území Moravskoslezského kraje.

V rámci kraje z celkových 10 provozoven jsou za současných podmínek schopny dlouhodobě saturovat potřeby trhu pouze pro frakci 0/4 mm a 0/2 mm 2 provozovny. Z toho vyplývá, že Moravskoslezský kraj je pro potřeby betonářských staveb s ohledem na vykazované disponibilní zásoby zejména jemných frakcí 0/2 mm a 0/4 mm relativně soběstačný, avšak pro zajištění trhu a zásobování objemy hrubých frakcí štěrkopísku je nezbytné tyto hrubé frakce do kraje dovážet, popřípadě nahrazovat drceným kamenivem z okolních kamenolomů v rámci kraje. Na území Moravskoslezského kraje je proto nezbytné zahájit další nové otvírky ložisek štěrkopísků a to zejména s vyššími obsahy hrubé frakce (výhradní ložiska Kravaře-Kouty a dotěžba bloků zásob Dolního Benešova a dále a nevýhradní ložiska Kylešovice-Radouň a Štítina-západ).

Vysoké zásoby vykazované na výhradním ložisku Starý Bohumín v DP Bohumín neodpovídají realitě, jelikož se jedná o zásoby v několika etapách přetěžené různorodými technologiemi z vody (naposledy drapákovým rypadlem) a většina těchto zásob nemůže být konvenčními metodami vydobyta. U většiny těžených nevýhradních ložisek je životnost zásob nižší než 5–7 let, z tohoto důvodu je nutno dotěžit evidované disponibilní zásoby ve stávajících rezervních výhradních ložiscích Kravaře – Kouty a Bělá – Chuchelná, popř. Pulhanec – Vávrovice se stanovenými dobývacími prostory.

Ložiska štěrkopísků a stavebních písků (SP) jsou vázána na kvartérní sedimenty glacigenního (ledovcového) původu, nejčastěji glacialakustrinní. Jedná se většinou o písky těžitelné na sucho, s menším podílem šterkové složky (max. do 10 %) a vyššími obsahy odplavitelných částic, ze kterých se vyrábí drobné kamenivo (dříve písky pro malty). Mocnosti suroviny jsou proměnlivé, většinou mezi 10 až 20 m. Mezi těžené lokality tohoto typu patří například poměrně velké výhradní ložisko Bohuslavice-Závada severně od Hlučína, nevýhradní ložisko Bohušov u Osoblahy a dále několik nevyužívaných ložisek, např. výhradní ložisko Bělá-Chuchelná, Ludgeřovice a Palhanec-Vávrovice. Podstatně méně jsou rozšířeny akumulace glaci-fluviálního původu (např. nevýhradní ložisko Mosty u Českého Těšína). Dalším, snad ještě významnějším typem, jsou fluvialní šterkové uloženiny teras řek, těžitelné většinou z vody, které tvoří surovinu ložisek samostatně nebo spolu s podložími glacigenními písky. Ložiska povodí Opavy, Odry, Morávky a Ostravice mají vysoký podíl hrubého kameniva (šterku) - v průměru kolem 65–70 %, větší zastoupení méně odolných hornin ve valounovém materiálu a zvýšený obsah odplavitelných částic. Mocnosti suroviny jsou proměnlivé a kolísají mezi 3 až 12 m. Mezi nejdůležitější ložiskové oblasti patří sedimenty řek Odry (především jejích přítoků) a Opavy. V povodí řeky Odry leží

dotěžené výhradní ložisko Starý Bohumín, nevýhradní Polanka nad Odrou 20, Bernartice nad Odrou a dále Mankovice. Na soutoku Odry a Olše leží netěžené nevýhradní ložisko Kopytov-Šunychl a těžená ložiska nevyhrazeného nerostu Dolní Lutyně-Rybníky a Dolní Lutyně-Vrchy. V povodí řeky Opavy se těží výhradní ložisko Dolní Benešov. V rezervě jsou Kravaře-Kouty, Opava-Jaktař a nevýhradní ložisko Štítina. Na nevýhradním ložisku Opava – Kylešovice byla zahájena těžba počátkem r. 2003. Terasové šterkopísky řeky Ostravice jsou zastoupeny na těženém nevýhradním ložisku Frýdlant nad Ostravicí a netěžených ložiscích Hrabová, Místek – Kunčičky, Staré Město. Šterkopísky řeky Morávky reprezentují např. nevyužívaná nevýhradní ložiska Vyšní Lhoty a Frýdek-Dobrá, šterkopísky řeky Olše např. těžené výhradní ložisko Dolní Lutyně-Nerad, kde jsou využívány i podložní glacialakustrinní písky a také nevýhradní ložisko Dolní Lutyně-Velké Lány (se zahájením těžby v r. 2005). Pro místní stavební účely byly využívány mořské bazální písky a šterkopísky stáří spodního bádenu. Tvoří menší izolované výskyty, např. na Ostravsku, u Fulneku, Oder a jinde. Vzácněji se jako místní materiál používaly i písky vzniklé zvětráním žul (Mirotíněk jižně od Rýmařova), břidlic (Stará Ves u Rýmařova) a slepenců (Těchanovice). Na východě kraje se častěji používalo zvětralin křídových pískovců slezské jednotky a někdy i hornin těšinitové asociace.

Velmi významné je těžené výhradní ložisko šterkopísků Mankovice, které v celém rozsahu leží ve velkoplošném zvláště chráněném území přírody – v CHKO Poodří, na území II. a IV. zóny. Plošná výměra navrhovaného DP činí 52,4263 ha. S ohledem na plánovanou roční hrubou těžbu může být ložisko využíváno už max. do 7–10 let. Ložisko je v celém rozsahu zvodněné, těžba je prováděna z vody. Průměrná mocnost suroviny je cca 4 m. Situování ložiska Mankovice v oblasti výrazně deficitní z hlediska zdrojů přírodního kameniva umožní využít toto ložisko i pro regionální trh (Nový Jičín, Frýdek – Místek). Dobývání je zahájeno SV části navrhovaného DP.

Bruntálsko je z hlediska těžby šterkopísků silně deficitní a téměř veškerou spotřebu musí řešit dovozem ze sousedního Opavska nebo Olomouckého kraje. Nachází se zde jediné těžené ložisko Bohušov 2, které v současné době těží pouze minimálně pro potřeby nejbližšího okolí (Osoblažsko). Surovina bývá využívána především jako tzv. maltářský písek. Evidovaná ložiska se nacházejí pouze na Osoblažsku, kde je jejich využití silně omezeno dopravními možnostmi.

Těžba šterkopísků je v Opavském regionu situována výhradně do prostoru mezi Opavou a Bohumínem. Převažují fluvialní šterkopísky řeky Opavy (Dolní Benešov). Jako maltářské písky jsou využívány také glacialakustrinní nebo fluvio-glaciální písky (Bohuslavice-Závada). Kvalita suroviny je proměnlivá a v některých partiích se materiál hodí pouze jako zásypový.

Nejvýznamnějšími těženými ložisky jsou ložisko Bohuslavice-Závada, ložisko Dolní Benešov a v budoucnu plánované ložisko Kravaře-Kouty. Obě ložiska budou zásobovat šterkopískem Opavsko i Ostravsko. Severozápadně od Opavy bylo dotěženo ložisko Neplachovice-Loděnice. Další ložiska v této oblasti jsou horší kvality, většinou s nepříznivými skryvkovými poměry (nadloží často evidováno jako cihlářská surovina). Jedná se především o dotěžená nevýhradní ložiska Oldřišov a Štěpánkovice-Svoboda.

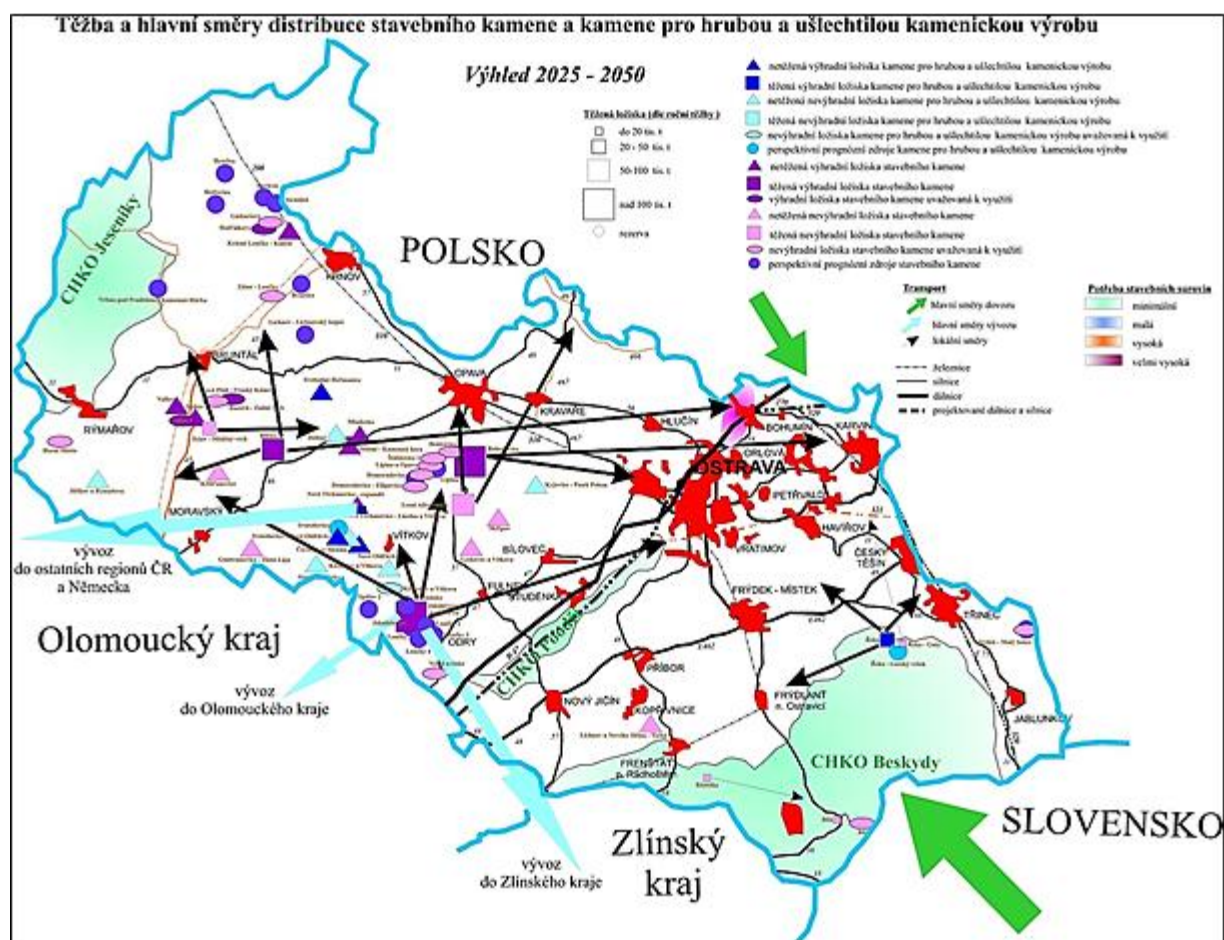
Na Novojičínsku jsou těžena tři nevýhradní ložiska – Bernartice nad Odrou, Blahutovice a ložisko Libhošť-Hůra, kde nebyla vykazována žádná těžba. Spotřeba šterkopísku v regionu musí být částečně kryta dovozem z Olomouckého kraje. Oblast kolem Frýdku – Místku je zásobována pouze těžbou na nevýhradním ložisku Frýdlant nad Ostravicí. Ostravsko je v současné době zásobováno šterkopískovou surovinou především z ložisek Dolní Lutyně-Nerad a z nevýhradních ložisek Dolní Lutyně-Rybníky a Dolní Lutyně-Vrchy. V dohledné době dojde k úplnému vytěžení ložiska Bernartice nad Odrou. V podstatě vytěženy jsou také ložiska Oldřišov a Štěpánkovice-Svoboda. Rovněž byla ukončena těžba na nevýhradním ložisku Dolní Lutyně-Velké Lány. Náhradním zdrojem za ložisko Bernartice nad Odrou může být znovu otevřené nevýhradní ložisko Václavovice. Na Opavsku je plánováno otevření nevýhradního ložiska Kylešovice-Raduň a také ložiska Kravaře-Kouty. Tyto dvě ložiska by měla být potenciální náhradou za ložiska Oldřišov a Štěpánkovice-Svoboda. V nedávné době se dovážela do ČR

(společnost Utex Terra) z polských lokalit v povodí Odry v blízkosti státních hranic kvalitní šterkopísková surovina, která by mohla nahradit méně kvalitní a zejména granulometricky nevhodnou surovinu českou. Materiál z polských ložisek z oblasti mezi městy Olza, Krzyżanowice a Bluszczów je vhodný k použití ve všech oblastech stavebnictví, zejména pak pro výrobu betonových směsí.

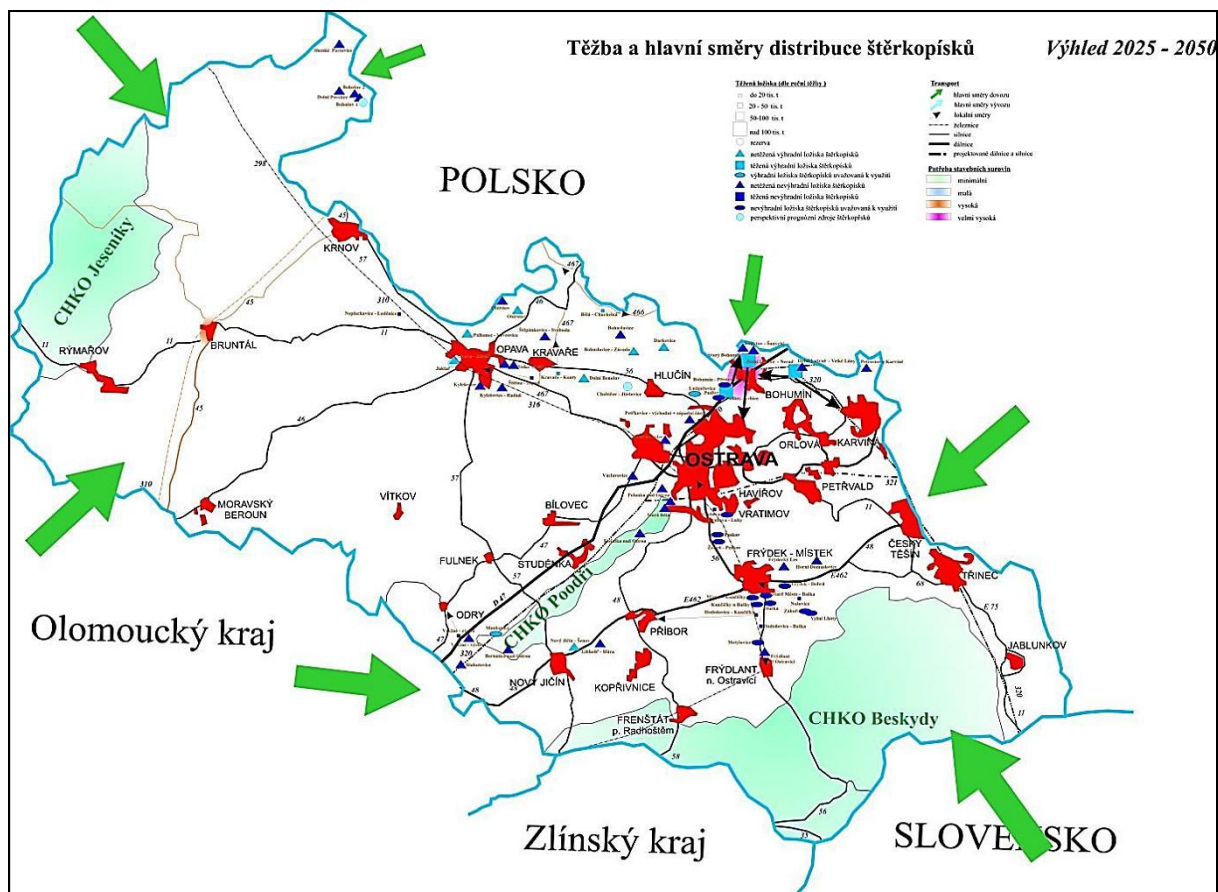
Ve výhledovém období dojde při současných objemech těžby k ukončení těžby šterkopísku na nevýhradních ložiscích Václavovice, Horní Domaslovice a Libhošť-Hůra. V tom případě se jeví jako účelné zvážit otvírku a následnou těžbu na některém z rezervních ložisek v okolí Frýdku – Místku (např. Frýdek-Dobrá, Místek-Kunčičky, Baška nebo Hodoňovice-Baška). Vhodnou rezervou za ložisko Blahutovice se jeví ložisko Vražné-západ. Ložisko Frýdlant nad Ostravicí lze nahradit některým rezervním ložiskem v okolí Frýdku – Místku (např. Frýdek-Dobrá, Místek-Kunčičky, Baška nebo Hodoňovice-Baška).

Většina ložisek, která jsou vedena jako rezervní nebo je uvažováno s jejich těžbou v budoucnosti je situována do prostoru mezi Opavou a Bohumínem. Další otvírka v této oblasti však bude spojena s řadou střetů zájmů. Například na ložisku Bělá-Chuchelná je potencionální střet s jímacím územím vody a s rozvojovými záměry obce. Přesto bude potřeba v této oblasti zajistit náhradní surovinové zdroje.

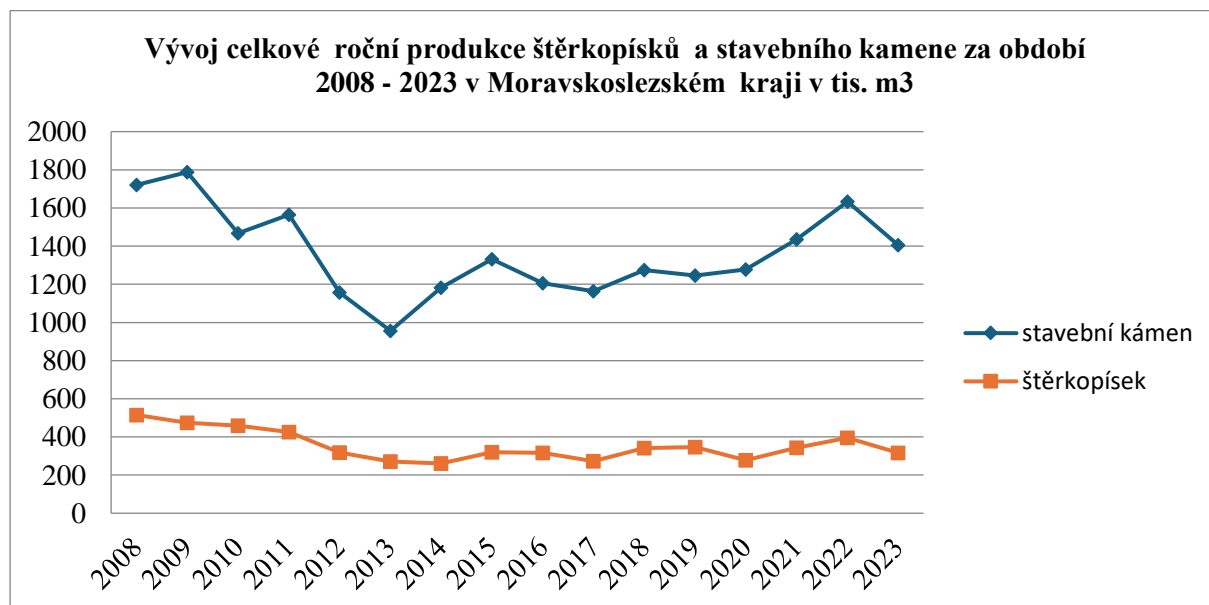
Na celém území kraje je k současnému datu 12 vytěžených ložisek.

Obr. 244: Mapa distribuce ložisek stavebního kamene na území Moravskoslezského kraje, vycházející ze závěrů Regionální surovinové politiky Jihomoravského kraje pro vývojovou řadu po roce 2025.

Obr. 245: Mapa distribuce ložisek šterkopísků na území Moravskoslezského kraje, vycházející ze závěrů Regionální surovinové politiky Jihomoravského kraje pro vývojovou řadu po roce 2025.

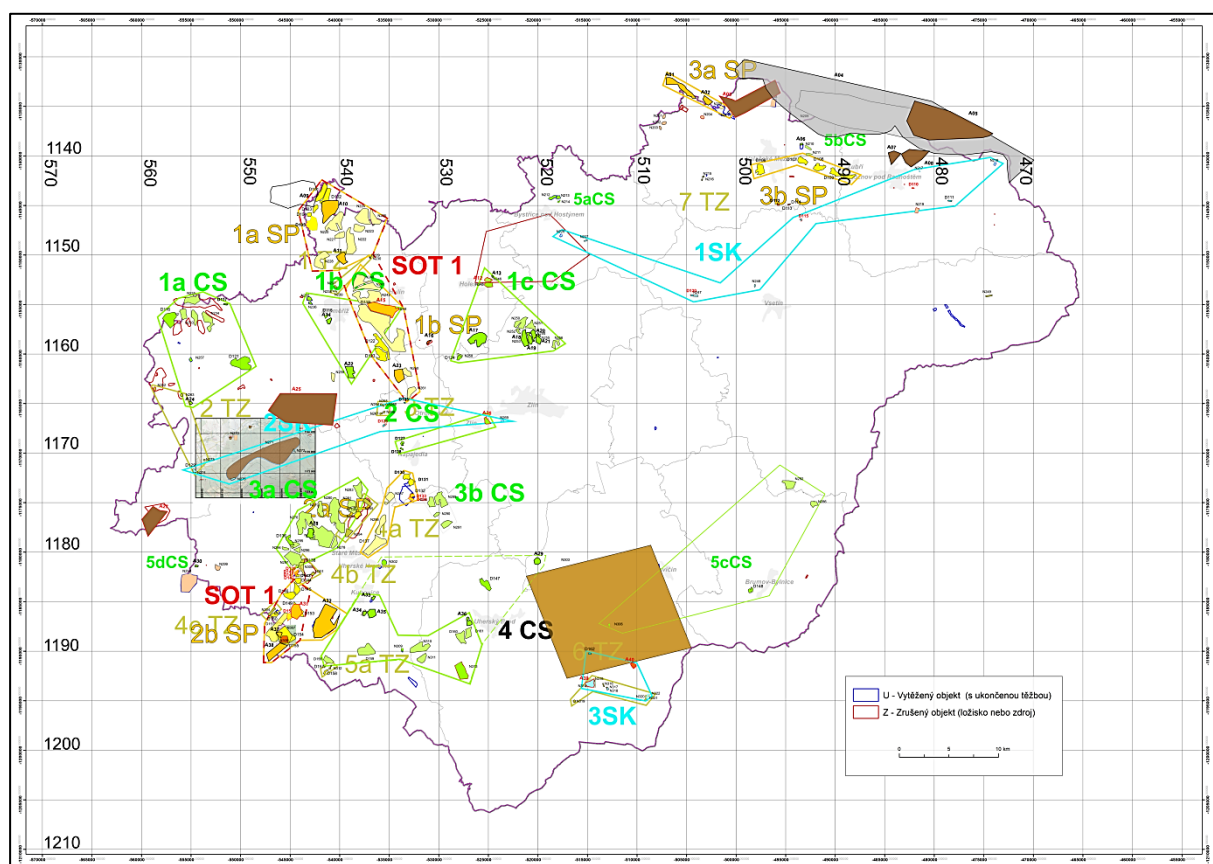

Obr. 246: Vývoj ročních těžeb výhradních a nevýhradních ložisek stavebního kamene a šterkopísků v období 2008–2023 – Moravskoslezský kraj.

5.3 Pravidla pro vymezení oblastí s vysokou koncentrací těžeb

Oblasti s vysokou koncentrací těžby jsou oblasti (obr. 247), kde probíhá těžba zpravidla stavebních surovin a v blízkém okolí je dostatek dalších ložisek/zdrojů, které dávají předpoklad jejího dlouhodobého pokračování. Jde o princip, kdy na již roztěženém území se přesně v souladu s Horním zákonem vytěží veškeré dostupné zásoby při již fungující úpravě a dopravě, bez potřeby tyto doprovodné provozy budovat na dalších místech.

Vymezená oblast je charakterizována vysokým nahromaděním nadregionálně významného a velmi kvalitního surovinového potenciálu štěrkopísků, které jsou předmětem současné těžby a rostoucího zájmu o nové otvírky, především nevýhradních ložisek. Zasahuje do několika obcí v několika okresech kraje a představuje základní zdroje průmyslu stavebních hmot kraje a pražské aglomerace. Vzhledem k přítomnosti řady využívaných výhradních i nevýhradních ložisek štěrkopísků a rostoucím tlakům na otvírky nových těžeben se jeví v této oblasti vhodné stanovit zásady, které určí základní podmínky zejména pro ochranu zemědělské půdy a lesa, krajinného rázu, ochranu přírody, ochranu sídel a zamezí nadměrnému zatěžování krajiny nevhodnými zásahy do zemského povrchu (např. v rámci samostatné územní studie krajiny ORP v souvislosti s plněním krátkodobého úkolu uvedeného v kap. 7.2.1.).

Obr. 247: Surovinová mapa s vytyčenými oblastmi s vysokou koncentrací těžeb ve Zlínském kraji.

Pro vymezení takových oblastí byla navrženy následující kritéria.

- 1 vzdálenost mezi zařazenými ložisky/zdroji nesmí přesáhnout 1 km
- 2 plocha ohraničující hodnocená ložiska/zdroje je přizpůsobena geologické stavbě a prvkům omezujícím využití (zástavba, liniové stavby....) a musí být minimálně 20 km²
- 3 v hodnocené oblasti musí být minimálně jedno těžené ložisko
- 4 musí splňovat minimálně 3 z následujících kritérií

- A – počet ložisek a zdrojů těžené suroviny musí být vyšší než počet těžených ložisek (počítají se pouze ložiska/zdroje suroviny, která je v daném prostoru těžena, může jich být (surovin) i více ale nesmí být ojedinělé.
- B – velikost plochy ložisek/zdrojů v % vůči posuzované ploše oblasti – musí být větší než 25 %
- C – roztěženost % těžené plochy z plochy ložisek/zdrojů – min. 5 %
- D – roční těžba sumární z oblasti – musí být větší než 150 tis. m³

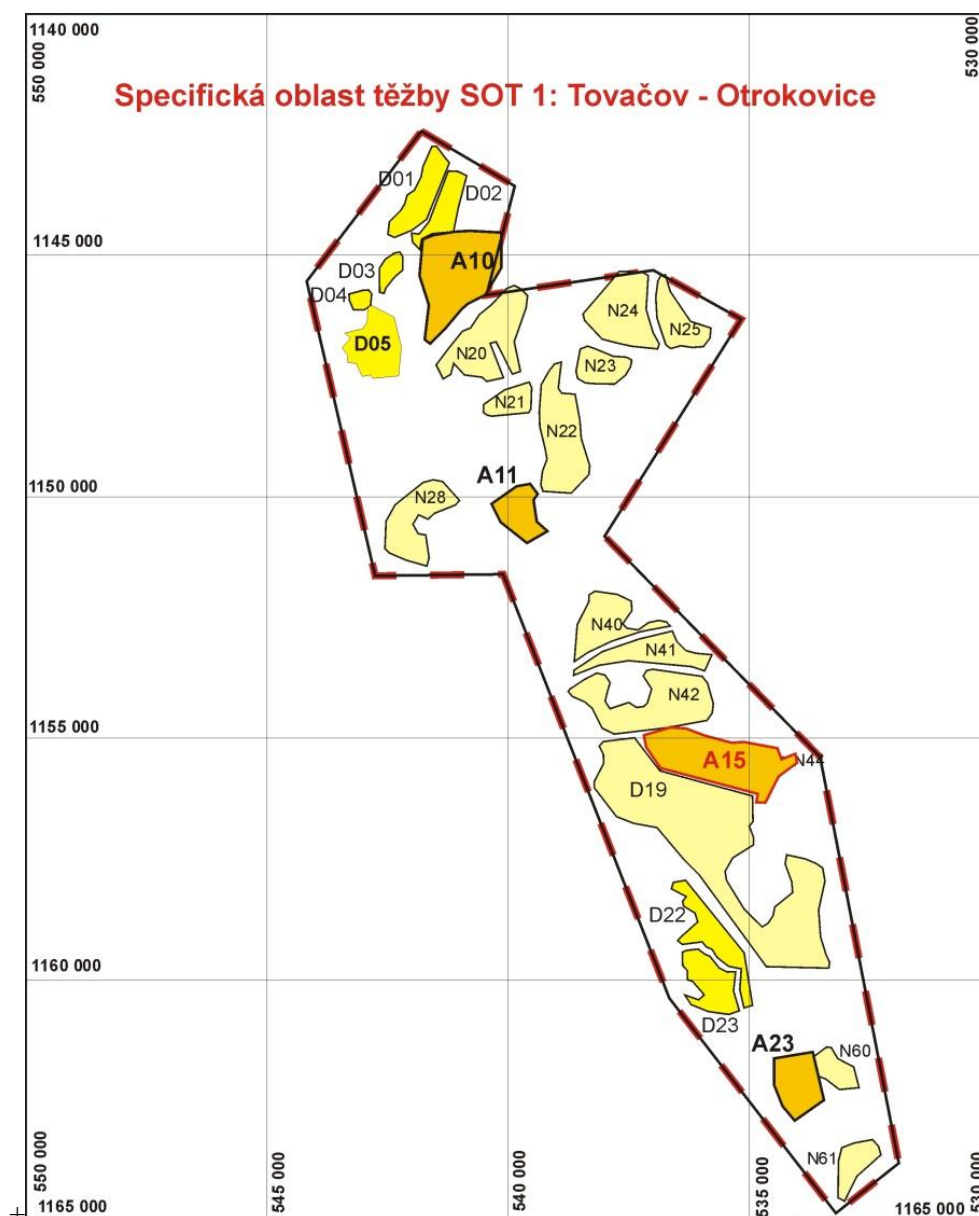
Při povolování nových těžeb, především stavebních surovin, je nezbytné přihlídnout na dosavadní plošnou roztěženost dané oblasti a zejména preferovat rovnoměrné rozmístění, aby nedocházelo k vysoké koncentraci velkoobjemových těžeben na malé ploše. V rámci řízení o povolení těžby je pro těžbu jednotlivých ložisek důležité vyhodnotit jejich vazbu na obslužnou dopravu vzhledem k zatížení urbanizovaných území nákladní dopravou, a to včetně případných souběhů s dopravou z dalších dobývacích prostorů, či těžebních ploch dle ČPHZ. Při vyšší kumulaci zátěže z dopravy a těžeb je zapotřebí dbát na pravidlo, že novou otvírku ložiska je možné zahajovat v závislosti na ukončení a zahlazení těžby stejné komodity na dotěžovaném či ukončeném ložiskovém objektu a vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžovaná a zrekultivovaná území. Konkrétní analýza a doporučení vyplyne v rámci plnění krátkodobých úkolů.

5.3.1 Navržené oblasti s vysokou koncentrací těžeb ve Zlínském kraji

Ve Zlínském kraji byly navrženy dvě takové specifické oblasti těžby. Jedna v sz. části – Oblast Tovačov – Otrokovice (obr. 248) a druhá v jz. části Uherský Ostroh – Moravský Písek (obr. 249). Druhá oblast sice nesplňuje podmínku minimální těžby, ale je zde na velmi malé ploše velké množství evidovaných ložisek a zdrojů. Navíc směrem k severu na oblast navazuje plocha (2a) o 3,9 km² s dalšími 10 ložisky a zdroji technických surovin, přičemž na třech probíhá těžba (ročně 600 tis. m³) saturující technické zeminy pro liniové stavby v okolí. V těchto oblastech by mělo být preferováno pravidlo - zahajovat novou otvírku ložiska v dané oblasti v závislosti na ukončení a zahlazení těžby stejné komodity na dotěžovaném či ukončeném ložiskovém objektu a vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžovaná a zrekultivovaná území.

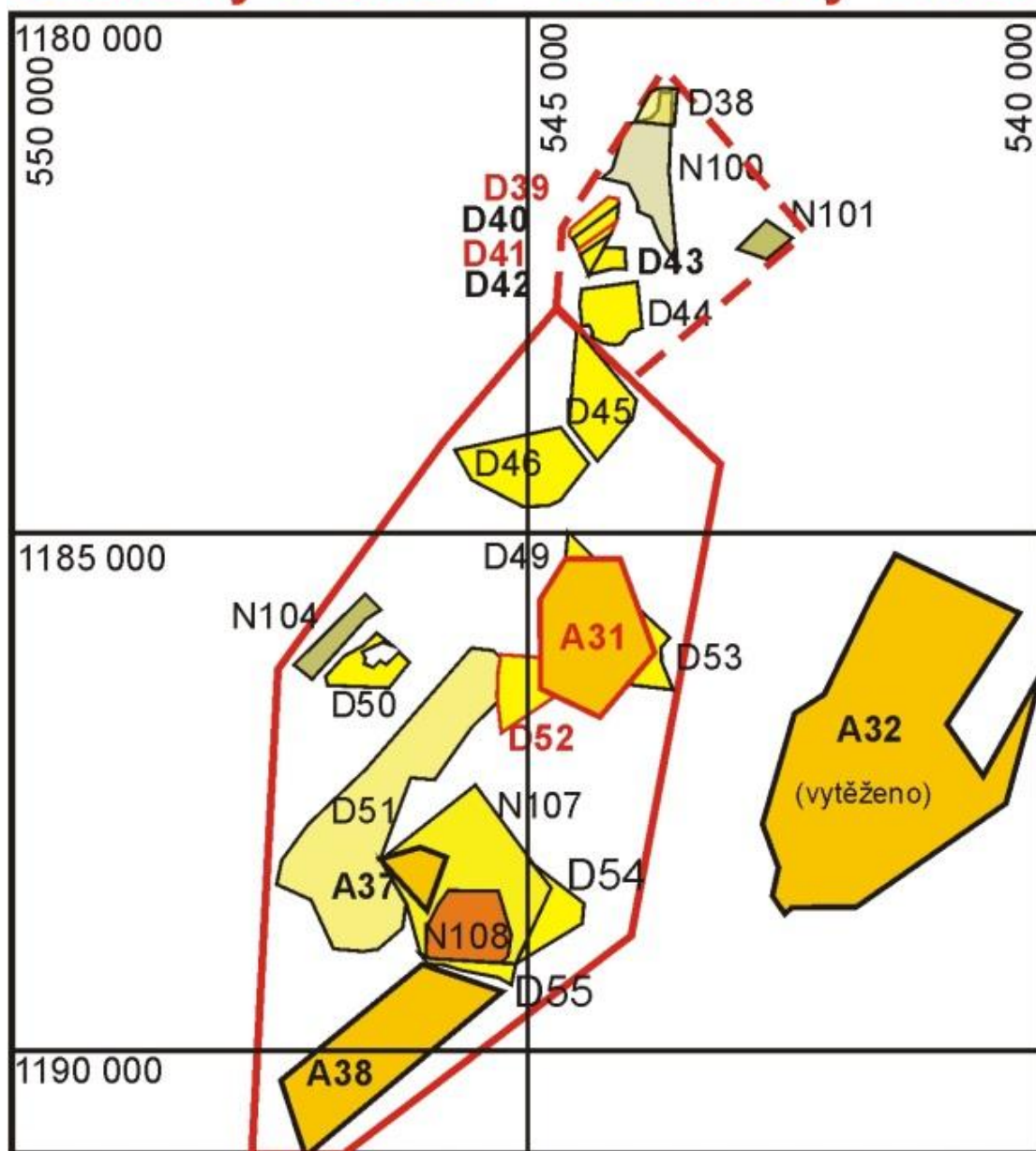
Tab. č. 172: Charakteristika navržených specifických oblastí těžby.

SOT	ložiska		zdroje		těženo	plocha (km ²)		ložiska	těžba 2023	geol. zás.
	B	D	N	R,Q		celková	ložisek	%	(tis. m ³)	(mil. m ³)
1	4	4		13	1	100	31,98	31,98	181	401,5
2	3	4	1	1	2	23,5	5,59	23,8	55	55,5
2a		8	1	1	3	3,9	1,53	39,2	600	1,0
2+2a	3	12	2	2	5	27,4	7,12	26,0	655	56,5

Obr. 248: Vymezené specifické oblasti s vysokou koncentrací těžeb štěrkopísků ve Zlínském kraji.

Specifická oblast těžby SOT 2: Uherský Ostroh - Moravský Písek

Obr. 249: Vymezené specifické oblasti s vysokou koncentrací těžeb štěrkopísků ve Zlínském kraji.

E. NÁVRHOVÁ ČÁST – OPATŘENÍ A KRITÉRIA, VIZE

Tato kapitola by měla formulovat hlavní zjištěné výsledky ve vztahu k významu a využívání surovinových zdrojů a jejich územní ochrany a zavedení postupů v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje.

V kapitole jsou navržena opatření, která vedou ke stabilizaci problematiky nerostných surovin, zvláště její dostatečné ochrany, která by zajistila jejich dlouhodobou těžbu pro potřeby kraje. Stručně kapitola charakterizuje hospodářský význam evidovaných zdrojů a využívání ložisek nerostných surovin a jejich zpracovatelského průmyslu s cílem vedoucím k zajištění dostatku nerostných surovin s ohledem na udržitelný rozvoj (průzkum nového nebo příprava již ověřeného ložiska a jejich implementaci do územně plánovacích dokumentací v podobě výhledu, územní rezervy, či v lepším případě jako návrh plochy těžby). Opatření pro umožnění využívání jednotlivých druhů nerostných surovin podle jejich regionálního a nadregionálního významu (palivoenergetické suroviny, nerudní, stavební suroviny) jsou formulovány stručně. Dále jsou opatření rozdělena pro ložiska nerostných surovin – využívaná, plánovaná k těžbě, popř. ložiska plánovaná k rozšíření stávající těžby a ložiska nevyužívaná – rezervní a následně jsou stručně charakterizována opatření pro rekultivace a sanace. V neposlední řadě součástí kapitoly jsou zásady a návrh kritérií pro výběr ložisek rudních, stavebních, nerudních a palivoenergetických surovin, tzn. přehled ložisek, u kterých se v horizontu návrhového období dokumentu, tj. do r. 2035, předpokládá povolení těžby. Dále jsou uvedena kritéria v oblasti tvorby či pořizování změny ÚPD ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin, umístění zásobníků pro ukládání CO₂

6.1 Surovinová základna

Ložiska vyhrazených a nevyhrazených nerostů jsou jedinečná a nepřemísitelná a situování dobývacího prostoru, případně vymezení území pro dobývání nevyhrazeného nerostu, je tímto nezpochybnitelným objektivním faktem významně omezeno a není dáno volnou úvahou státu, jako vlastníka ložiska, případně těžebního podnikatele, ale přírodními podmínkami – výskytem nerostu v daném místě, jeho úložními poměry, druhem nerostu a technologickými možnostmi způsobu dobývání. Jedná se o přírodní nahromadění nerostu, kdy osvědčení o ložisku je deklaratorním správním aktem, kterým se „potvrzuje existence“ ložiska, tzn. formálně osvědčuje jeho existenci jakožto přírodního nerostného bohatství. Osvědčení pro výhradní ložiska byla vydána státem, jakožto osvědčení o průmyslovém využití výhradních ložisek. V ustanovení § 3, odst. 5 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou prováděny ve veřejném zájmu.

Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem však může být reálná disponibilita zásob vstupních surovin, která se významně snižuje. Komplikovaný a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Znepokojující situace se projevuje rostoucí cenou za tunu kameniva, dovozovými vzdálenostmi, nedostatkem některých klíčových kvalitních frakcí drceného a těženého kameniva do obaloven a betonáren - zejména pak chronickým nedostatkem některých výrobně náročnějších frakcí a tím regionálními výpadky. I v případě úspěšného povolovacího řízení POPD jde většinou o velmi dlouhé doby (u šterkopísku až 7–10 let, u stavebního kamene i 8-12 let). K tomu nutno připočítat dobu potřebnou na vybudování provozovny technologicko-úpravárenského zázemí, provedení zkušebního provozu, zavedení technologických receptur, zahájení přípravy otvírky a těžebních postupů, skrývek, mezideponií apod.

Na území kraje byly k 1. 1. 2024 evidovány celkem zásoby 10 surovinových typů (ropa, zemní plyn, černé uhlí, vápence jílovité, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, abraziva, stavební kámen, štěrkopísky, cihlářská surovina a technické zeminy). Zásoby jednotlivých výše uvedených surovin mají pro Zlínský kraj, případně pro celou Českou republiku klíčový význam a zdaleka ne všechny jsou v ZK těženy. V kraji je dobýváno celkem 6 surovinových typů, a sice: ropa, zemní plyn, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavební kámen, štěrkopísky a cihlářská surovina. Velmi významné zdroje nerostných surovin představují pro Zlínský kraj palivoenergetické (ropa, zemní plyn) a stavební suroviny (štěrkopísek a stavební kámen).

V produkci a co do počtu využívaných ložisek v rámci kraje zaujímají největší zastoupení ložiska štěrkopísků (výhradních využívaných 3, nevýhradních využívaných 7), dále ložiska stavebního kamene (výhradních využívaných 2, nevýhradních využívaných 2), ložisek ropy a zemního plynu 3 využívaná výhradní ložiska, 1 využívané výhradní ložisko cihlářské suroviny, a 1 využívané ložisko kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu. Zlínský kraj má v nerostných surovinách v kontextu celé republiky nezastupitelné postavení. Význam ropy, zemního plynu, ale i stavebních surovin – zejména štěrkopísků, svými zásobami, zdroji i těžební produkcí vysoce překračují rámec kraje.

Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kameniva vyvolávají dvojí tlak – jednak tlak na vyšší nárůst produkce štěrkopísků pro využití tam, kde jsou obě suroviny zastupitelné, jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí zejména Olomouckého, Jihomoravského kraje a ze Slovenska. Dovoz kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého a Jihomoravského kraje a ze Slovenska sebou přináší enormní zatížení komunikací s výraznými negativními vlivy na místní obyvatelstvo.

K současnému datu na území krajů evidujeme celkem 145 ložisek a zdrojů NS (včetně prog. zdrojů), z toho využívaných je celkem 19 ložisek, z využívaných je 10 výhradních ložisek a 9 ložisek nevyhrazeného nerostu. Některá výhradní využívaná a nevyužívaná ložiska (zejména palivoenergetických surovin) obsahují více surovinových druhů a typů (např. na jediném ložisku se třeba využívají 2 surovinové druhy (např. ropa a zemní plyn, stavební kámen a kámen pro hrubou a ušlechtilou výrobu apod.). Z výše uvedeného celkového počtu je 31 výhradních ložisek, 46 ložisek nevyhrazeného nerostu, 43 prognózních zdrojů NS (v subregistru R jsou 3 a v subregistru Q je 40), dále je registrováno 25 zdrojů nebilancovaných – vyřazených z Bilance zásob nerostných surovin ČR a vedených pouze v účelové databázi ČGS. Dále v kraji registrujeme 4 právně platná rozhodnutí o udělení průzkumného území za účelem vyhledávání vyhrazených nerostů (ropy, a zemního plynu) - Drahlov, Osvětimany I, Svahy Českého masívu a Vídeňská pánev IX a také 3 rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu na stanovení dobývacích prostorů. Dále se pouze informativně eviduje 7 zrušených DP (vyřazených z evidence) Spytlíhův, Kurovice, Biskupice, Havříce, Litenčice, Osvětimany, Hustopeče nad Bečvou I, 34 vytěžených objektů s ukončenou těžbou/vyloučených z evidence zásob, dále 35 zrušených ložisek a prognózních zdrojů nerostných surovin a v neposlední řadě průzkumná území s negativními výsledky ložiskového průzkumu o celkovém počtu 32.

V kraji je evidováno celkem 18 dobývacích prostorů (DP) o celkové ploše 11,67 km², a tvoří cca 0,29 % z celkové plochy kraje, z toho největší plochy zaujímají DP pro štěrkopísky Hulín a Ostrožská Nová Ves (dohromady cca 7,2 km²) a DP Trojanovice o ploše 1,746 km². Z 18 DP je 10 těžených o celkové ploše 3,857 km², zbylých 8 DP pokrývají ložiska s ukončenou, či se zastavenou těžbou a pro rezervní ložiska (4 DP). Výhradní ložiska jsou ze zákona chráněná CHLÚ – v kraji registrujeme 38 chráněných ložiskových území (CHLÚ), a rozkládají se na cca 2–3 % výměry kraje. Plošně nejrozsáhlejší jsou CHLÚ Čs. část Hornoslezské pánve, Choryně, Lobodice – PZP, Kostelany.

Celková roční produkce/těžba všech NS v rámci kraje činí cca 1,9 až 2,2 mil tun/rok. Na celkové produkci státu se těžba ve Zlínském kraji (výhradní i nevýhradní) podílí zhruba 1,74–1,8 %. Největší roční produkci v rámci kraje zaujímá nadále stavební suroviny – SP činí celkem 1808 až 2086 kt/rok,

SK celkem 250 až 280 tis. tun/rok, cihlářská surovina celkem 28–30 tis. tun/rok, dále ropa 2,5–2,8 kt/rok, zemní plyn 0,9 a 1 mil. m³/rok a dekoračního kamene 3,9 kt/rok.

Těžba a spotřeba stavebních surovin na území kraje v žádném případě neklesá, naopak k objemově nejvýznamnějším patří právě těžba stavebních surovin pro realizaci významných dopravních liniových staveb a jejich spotřeba je dlouhodobě na stabilních ročních produkcích, dokonce rok od roku vzrůstá. Převážná část štěrkopískových těžeben je situována od severu k jihu ve střední části Zlínského kraje. U stavebního (drceného) kameniva jsou těžebny situovány ve východní části kraje. Deficitní situace s využíváním ložisek stavebního kamene je tedy ve střední a západní části Zlínského kraje.

Zlínský kraj patří ke krajům s největším deficitem kvalitních zásob ložisek stavebního kameniva, které je zapotřebí saturovat ze sousedního Olomouckého a Jihomoravského kraje, což ve svém výsledku prodražuje výslednou cenu suroviny a zároveň dochází k enormní zátěži v silniční dopravě. Na území Zlínského kraje se v současnosti těží 2 výhradní ložiska stavebního kamene a celkem 3 ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene o celkové roční produkci 97–102 tis. m³. Z tohoto celkového počtu 5 využívaných ložisek má 1 ložisko vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, 3 ložiska mají životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 1 využívaného ložiska je jeho životnost pod hranicí 5–7 let. Z celkového počtu 5 využívaných ložisek na území kraje se tedy jedná o cca 20 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Pokud k tomu připočítáme 3 ložiska s životností zásob do 7–10 let, představuje to cca 80 % ložisek s nízkou životností do 10 let. Pouze 1 ložisko v kraji má životnost zásob vyšší než 10–15 let. Z využívaných ložisek má nejvyšší životnost ložisko Komňa – Bučník. Nevýhradní ložisko Žlutava ukončilo svoji těžbu. Na celém území Zlínského kraje jsou těžena pouze tři výhradní ložiska štěrkopísků ložisko Hulín, Nedakonice – Polešovice s DP Polešovice a výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice s velmi nízkou roční těžbou nacházející se na hranici s Olomouckým a Moravskoslezským krajem a 7 ložisek nevyhrazeného nerostu štěrkopísků. Celková roční produkce je cca 890–1160 tis. m³. Z celkového počtu 9 využívaných ložisek mají pouze 2 ložiska vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, výhradní ložisko Hulín a Nedakonice – Polešovice s DP Polešovice. Dalších 7 ložisek má životnost zásob od 5 do max. 7 let. Z 9 využívaných ložisek štěrkopísků na území Zlínského kraje se jedná o cca 78 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob max. do 7–10 let.

Reálná životnost zásob se vzhledem k neočekávané proměnlivosti kvality surovin stavebního kamene a štěrkopísků v rámci báňsko – těžebního postupu u řady kamenolomů výrazné mění – spíše zkracuje (z důvodu neočekávaných přírodních podmínek - alterace (přeměny) hornin vlivem tektonického porušení, změna petrologické charakteristiky s nevyhovující – výklizovou kvalitou, u pískoven je neočekávaná vysoká jílovitost – špatně upravitelná, granulometrie apod). Postupem času jednoznačně ubývá zásob zejména na ložiskách stavebních surovin v minulosti povolených k jejich vydobytí, proto velká část výhradních ložisek nevyhrazených surovin a vlastně i ložisek nevyhrazeného nerostu se blíží ke svému dotěžení. Znepokojující situace s nízkými disponibilními zásobami stavebního kamene a štěrkopísků na funkčních ložiskách je i v sousedních krajích (Moravskoslezském, Olomouckém a částečně i v Jihomoravském kraji).

Z hlediska budoucího vývoje lze očekávat nedostatek kameniva, neboť zásoby některých ložisek jsou časově omezené. Je tedy nutno hledat řešení, jak plánované stavby zajistit, neboť nelze uvažovat, že řešením je recyklace (odhadem lze použít recyklovaných materiálů ve výši max. 20–25 %) a ani dovoz surovin ze vzdálenějších lokalit, popř. z importu, který může být velmi komplikovaný - zde je nutno připomenout vzorec zatížení uhlíkovou stopou (vyprodukovaného CO₂) při přepravě konvenčními přepravními prostředky. Otázky spojené s dovozovou vzdáleností je třeba reálně posuzovat s ohledem na fungující mechanismy tržního prostředí. Dovozy z větších vzdáleností (50 a více km) zaujímají vyšší dopady na životní prostředí s nárůstem tzv. uhlíkové stopy ve formě zvýšené produkce CO₂.

Pro železniční lože jsou nutné kvalitní štěrkodrté frakce 32/63 mm vyhovující třídě B0, popř. BI (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). Současná kritéria pro výstavbu železničních koridorů VRT na

území ČR (jakostní třídy B0) splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho cca 8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. tun). Žádný z nich není ve Zlínském kraji.

Jistá úspora přírodní suroviny může být v omezené míře nahrazena alternativními materiály (recykláty). Recyklované kamenivo představuje přepracované materiály dříve používané ve stavebnictví, popř. je vedlejším produktem jiných průmyslových procesů jako jsou např. vysokopecní strusky Transportbeton je vyrobený z 80 % z recyklovaného kameniva, prefabrikované betonové výrobky a asfaltové výrobky obsahují 95 % kameniva. V souvislosti s hrozící stavební surovinovou krizí se poslední dobou upínají naděje k tzv. cirkulární ekonomice a zvýšení podílu recyklace plnohodnotně nahrazovat primární suroviny pro stavebnictví není možné.

6.1.1. Cílový stav, kterého má být dosaženo v období do roku 2035:

Zlínský kraj nemá kromě štěrkopísků dostatek surovinových zdrojů připravených k využití a pokrytí stávající i výhledové potřeby nerostných surovin na území kraje. Ostatní surovinové typy zaujímají deficitní objemy zásob (stavební kámen). Je bezpodmínečně nutné zachovat kontinuitu objemu roční produkce nerostných surovin potřebnou pro rozvoj kraje. Je zapotřebí hospodárně dotěžovat veškeré zásoby v DP a zároveň vytvářet územní předpoklady pro nově zahajované těžby a nová ložiska jakožto náhradu za postupně dotěžovaná ložiska. Těžba a zpracování surovin v současné době zaujímá, až na výjimky, řešitelné dopady na životní prostředí a obyvatelstvo, je ekonomicky výhodná, přednostně pokrývá potřeby území kraje a zároveň zohledňuje strategické potřeby státu. Obdobně kritická situace je i v sousedních krajích (Moravskoslezský, Olomoucký, Jihomoravský), ve kterých už teď jsou vymezené oblasti/okresy deficitní na zdroje a ložiska stavebních surovin. To samozřejmě vyvolává větší zájem a poptávku na vymezení nových surovinových zdrojů v deficitních oblastech s důrazem na environmentální dopady (vymezení nových zdrojů nerostných surovin s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby, úpravy a dopravy) s přesahem do sousedních krajů.

Pro zachování dlouhodobé kontinuity celkového ročního objemu produkce štěrkopísků (cca 500-800 tis. m³/rok) je zapotřebí vytvořit územní předpoklady pro obnovu otvírky nových ložisek štěrkopísků, resp. pokračování nové těžby s dostatečnou roční kapacitou těžby a kvalitou suroviny jako náhradu za postupně dotěžované lokality.

Na území Zlínského kraje je vyšší procento dotěžovaných ložisek stavebních surovin s nízkou životností zásob bez možnosti dalšího rozšíření a z tohoto důvodu je zapotřebí zahájit postupně nové těžby na rezervních výhradních a nevýhradních ložiskách. Ve Zlínském kraji jsou evidována další rezervní ložiska, u kterých proběhlo vyhodnocení EIA s kladným stanoviskem, avšak jejich využití naráží na velmi komplikované, dokonce až v některých případech nepřekonatelné střety zájmů, které jsou spojeny s doposud nevyřešenými majetkoprávními vztahy, dopravní přístupností a doposud neřešitelnou komplikací s napojením přístupových komunikací, dopady na kvalitu a kvantitu podzemních vod, s umístěním ložisek na vysokých bonitních třídách ZPF apod.

V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin je nezbytné v kraji vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních – rezervních, či nově ověřených ložisek stavebních surovin. Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek stavebního kamene a štěrkopísků do návrhového období do roku 2035/36, tak se plánují celkem cca 20 nových záměrů, včetně pokračování stávajících těžeb a to formou rozšíření pískoven a kamenolomů anebo dalšího zahloubení. Nové záměry ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich pokračování těžeb navazující na vytěžené, či postupně dotěžované DP. Celkově se jedná o 4 zcela nové záměry využití výhradních ložisek štěrkopísků, dále 8 zcela nových záměrů využití ložisek nevyhrazeného nerostu – štěrkopísků, a v neposlední řadě 2 záměry rozšíření těžby na dlouhodobě využívaných výhradních ložiskách štěrkopísků. U ložisek stavebního kamene se jedná o 2 zcela nové záměry využití nevýhradních ložisek

a to formou malotěžby pro místní potřebu CHKO Bílé Karpaty, dále 2 záměry rozšíření a zhloubení – pokračování těžby v rámci POPD na výhradních ložiskách stavebního kamene v rámci rozsahu DP a 2 obdobné záměry rozšíření a zhloubení – pokračování těžby na nevýhradních ložiskách.

Na základě tohoto znepokojujícího stavu doporučujeme v návrhovém období do r. 2035 podporovat nové otvírky ložisek stavebních surovin, jakožto náhrady za postupně ukončované, a také přednostně a hospodárně dotěžit veškeré evidované zásoby ve stanovených dobývacích prostorech s možností jejich dalšího plošného pokračování a zhloubení v rámci DP a CHLÚ.

6.1.2. Ložiska stavebních surovin strategického významu na území Zlínského kraje

V relevantních ustanoveních zákona č. 465/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (Liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a zejména v aktuálním znění horního zákona v ustanovení § 3, odst. 3 se uvádí, že mezi kritické nerosty se řadí radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a šterkopísků, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, která se považují za výhradní. V ustanovení § 3, odst. 5 horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek probíhá ve veřejném zájmu.

V souvislosti s výše citovanou zákonnou úpravou kritických nerostů a ložisek strategického významu je nezbytné pro účely výběru ložisek strategického významu zmínit Usnesení hospodářského výboru č. 200 ze dne 19. 10. 2023 k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, které bylo následně schváleno na plénu Poslanecké sněmovny a které uvádí:

„...doporučuje vládě České republiky, aby z výběru lokalit pro těžbu stavebního kamene a šterkopísku jako strategických surovin určených pro realizaci liniových staveb vyjmula všechny oblasti, kde je těžba rizikem ohrožení zdroje pitné vody“.

Environmentální rizika jednotlivých lokalit a navrhovaných způsobů těžby budou zhodnocena v „povolovacích“ procesech na základě podkladových studií, případně odborných posouzení.

Institut určení ložiska ložiskem strategického významu není institutem k pojmenování či vyloučení dopadů těžby. Takové posouzení ani není možné bez detailní znalosti geologických dat oblasti, ale především navrhovaného způsobu otvírky, dobývání, těžební a úpravárenské technologie a způsobu dopravy suroviny. Opačný přístup by představoval vysokou míru neprofesionality, porušení pravidel „lege artis“ a vykazoval prvky subjektivního posuzování na místo požadované vysoké míry objektivní a odbornosti. I přes výše uvedené, ložiska, jejichž těžba vykazuje vysokou míru pochybností o míře vlivů na zdroj pitné vody plynoucí z veřejných podkladových materiálů, již zahájených správních řízení, nejsou v návrhu zahrnuta, byť by ostatní kritéria pro zařazení na seznam ložisek strategického významu naplňovala.

Na skutečnost, že u velkého počtu využívaných ložisek stavebních surovin (stavebního kamene a šterkopísků) v ČR jsou vykazovány velmi nízké objemy vytěžitelných zásob, a tudíž se markantně snižuje jejich životnost, poukazuje také Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, zejména pak v kapitole 3.2.8. „Záměry v oblasti stavebních surovin“. Z tohoto dokumentu mimo jiné vyplývá potřeba postupně vytvořit územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality pro budoucí využití, aby nedošlo k ohrožení dodávek objemu kvalitních stavebních surovin na trh, a to zejména v těch regionech, kde se předpokládá stabilní

spotřeba kameniva nebo její růst vlivem přípravy infrastrukturních staveb a doprovodné stavební činnosti. Mezi tyto regiony náleží také všechny kraje na území ČR. Závaznost Surovinové politiky pro veřejnou správu vyplývá i z judikatury (viz Nejvyšší správní soud, 4 As 33/2013-28 a 9 Ao 3/2009-59). Působnost na úseku tvorby jednotné surovinové politiky, využívání nerostného bohatství je Kompetenčním zákonem (rozuměj zákon č. 2/1969 Sb., pozn. autora) svěřena Ministerstvu průmyslu a obchodu, které ve vazbě na § 24 odst. 2 Horního zákona posuzuje soulad navrhovaného dobývacího prostoru s vládou schválenou Surovinovou politikou. Nově je od 16.3.2021 Surovinová politiky zakotvena v § 14d Horního zákona, mimo jiné jako podklad pro politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci.

Horní zákon v ustanovení § 6a rovněž uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb.

Již několik let registruje jak ve veřejných médiích, tak i v různých odborných člancích upozornění ze stran nositelů státních zakázek (např. ŘSD a SŽ), že vzrůstá nedostatek kvalitního stavebního kamene a šterkopísků a že stávající zdroje jsou víceméně před vyčerpáním a nebudou schopny naplňovat budoucí požadavky trhu pro silniční a železniční stavitelství. Tento fakt je doložen na základě řady odborných studií v oboru ložiskové geologie, stavitelství a modernizace, energetiky a akreditovaných laboratoří pro jakost a kvalitu stavebních surovin. K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory či dálniční a silniční síť, developerské projekty, regionální stavby, výrobu transportbetonu a prefabrikátů, vládou podporované energetické stavby pro zajištění surovinové a energetické bezpečnosti a konkurenceschopnosti (modulární reaktory, nové jaderné bloky EDU a ETE, gigafactory) apod. jsou nezbytné dostatečné zdroje kvalitních stavebních surovin - zejména šterkopísků a stavebního kameniva, ale také i zdroje druhotných materiálů. Kromě železničních tratí si žádají velké objemy kameniva další dílčí stavby navazující na železniční stavby (mosty-estakády, tunely, nadjezdy, ekodukty, lávky pro pěší a cyklisty apod.) a také nové dopravní terminály a kompletní rekonstrukce železničních stanic apod. Do celkové plánované bilance staveb je zapotřebí započítat další potřeby a nezbytné výroby kameniva a transportbetonů pro regionální a lokální stavby, bytovou výstavbu, opravy místních komunikací, odpočívky, stavby a zařízení určená k provádění kontrolní činnosti při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, mostní objekty (nadjezdy), parkoviště, tunely, galérie, opěrné, zárubní, obkladní a parapetní zdi, tarasy, násypy a svahy, dělicí pásy, příkopy a ostatní povrchová odvodňovací zařízení, dopravní ostrůvky, únikové zóny, protihlukové stěny a protihlukové valy, dále nezbytné dodávky pro soukromé a developerské projekty, stavby vodních přehrad apod.

V případě primárních zdrojů stavebních surovin je potřeba si uvědomit, že dnešní společnost je na nich životně závislá. S ekonomickým vývojem přímo úměrně souvisí rozvoj výstavby obytných, provozních a průmyslových budov a dopravní infrastruktury. Těžené kamenivo (šterkopísky) a drcené kamenivo (stavební kámen) tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a použití do obaloven, takže je to pro betonáře a obalovny, naprosto zásadní surovina, bez které se neobejdeme. Je třeba si navíc uvědomit, že ne všechna ložiska kameniva jsou do betonu a obaloven použitelná. Infrastrukturní stavby musí být dimenzovány na minimální životnost 100 let a to vyžaduje kvalitní vstupní suroviny. Stejně tak konstrukční betony v pozemním stavitelství či předpjaté stropní panely vyžadují prvotřídní kamenivo, kterým dnes disponují už jen některé lokality. Všechny plánované stavby vyžadují vzhledem k plnění přísných norem ČSN EN čím dál více kvalitnější těžené a drcené kamenivo, kterého na trhu ubývá. Jenom s použitím kvalitního kameniva vybudovaná silniční, dálniční, železniční a energetická infrastruktura může být bezpečná, mechanicky odolná a trvanlivá.

Většina výhradních ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Za posledních 35 let se v ČR nepodařilo otevřít žádný nový kamenolom. Postupně dochází k dotěžování zásob ve stávajících provozovnách (postupným rozšiřováním, či zahlubováním těžby) a tím i k nepatrnému navýšení zásob, ale i tak jsou tyto báňské postupy na samé krajní hranici hospodárného

vydobyti veškerých průzkumem ověřených zásob. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam produkce z ložisek nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a štěrkopísků a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR.

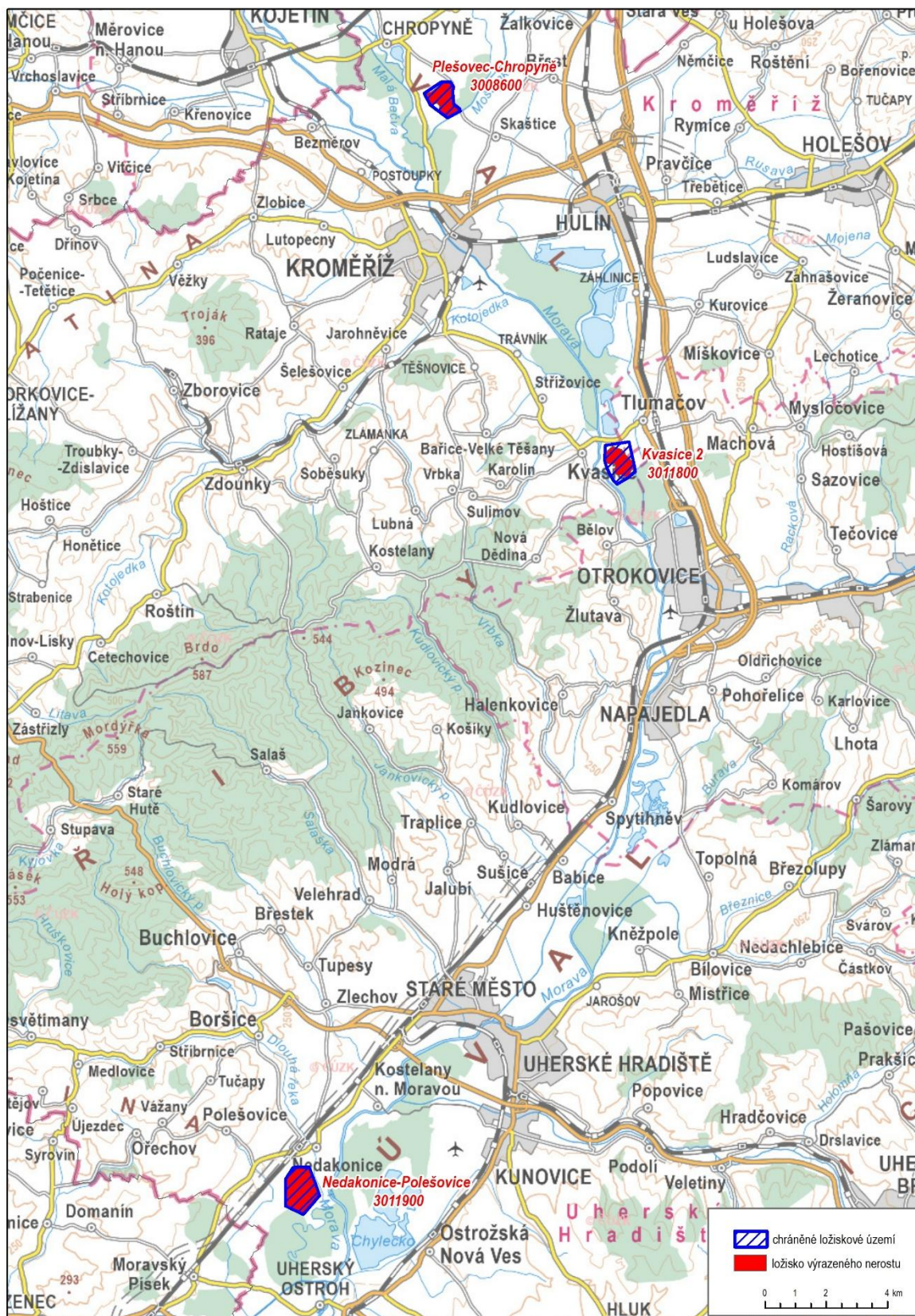
Pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejblíže realizaci staveb. Krajině únosné využívání místních ložisek je pro ochranu životního prostředí přínosné, neboť minimalizuje dopravu surovin na velké vzdálenosti. Regionálně nerovnoměrná distribuce zdrojů stavebních surovin je kromě rozmístění ložisek dobře patrná také při rozčlenění objemů těžby stavebního kamene a štěrkopísků podle regionů (okresů/krajů). Některé regiony jsou na přírodní zdroje drceného kameniva silně deficitní, což má za následek dvojitou tlak na zdroje v deficitní oblasti – jednak na nárůst produkce těženého kameniva - štěrkopísků, jednak zvyšující se tlak na dovoz nedostatkového drceného kameniva ze sousedních hojněji vybavených oblastí.

Vláda ČR na základě svého usnesení ze dne 15. října 2025 č. 769, k nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu, schválila na území ČR 29 výhradních ložisek stavebního kamene za ložiska strategického významu a na základě svého usnesení ze dne 15. října 2025 č. 768 k nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu, schválila na území ČR 18 výhradních ložisek štěrkopísků za ložiska strategického významu. Obě nařízení nabyla účinnosti dnem 1. listopadu 2025. Tzn. startovací termín, kdy se mohlo objektivně a veřejně nakládat s údaji o ložiskách zařazených do strategického významu národního hospodářství. Tímto se zavedl nový právní rámec pro tato ložiska a umožňuje státu lepší ochranu a ovlivňování využití klíčových surovin pro stavebnictví a infrastrukturu. Cílem je alespoň částečně předejít nedostatku kameniva a zajistit surovinovou bezpečnost ČR. K vydání nařízení vlády byla vláda ČR zmocněna na základě § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (Horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb. Výběr stanovení 18 výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu se nachází v 8 krajích a výběr stanovení 29 ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu se nachází v 11 krajích.

Zlínského kraje se týká Nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky (obr. 250) strategického významu - viz <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-434>

Jedná se o následující výhradní ložiska štěrkopísků:

1. výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Nedakonice-Polešovice a číslem 3011900,
2. výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Kvasice 2 a číslem 3011800,
3. výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Plešovec-Chropyně a číslem 3008600.

Obr. 250: Výhradní ložiska štěrkopísku ložisky strategického významu ve Zlínském kraji.

Výběr ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu se podle horního a liniového zákona týká pouze výhradních ložisek nevyhrazeného nerostu (stavebních surovin – zejména stavebního kamene (SK) a šterkopísků (SP)) a to jak zcela nových, doposud netěžených, tak i významných roztěžených ložisek s předpokladem navýšení disponibilních zásob v rámci DP a CHLÚ s požadovanou kvalitou suroviny na trhu. Tato ložiska jsou ve vlastnictví státu s osvědčením o výhradním ložisku, nikoliv ložisek nevyhrazeného nerostu (či nevýhradních ložisek), která jsou součástí pozemků. Dle ustanovení § 5 zákona č. 41/1957 Sb., o využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění účinném do 1. července 1988, byla ložiska vyhrazených nerostů všechna ložiska vyhrazených nerostů, jakož i taková ložiska nevyhrazených nerostů, která jsou vhodná k průmyslovému dobývání (později nahrazeno pojmem „ložiska vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství“). O využitelnosti ložiska k průmyslovému dobývání pak rozhodoval „ústřední hospodářský orgán“. Dle přechodných ustanovení zákona č. 541/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), se ložiska nevyhrazených nerostů, o nichž bylo rozhodnuto příslušnými orgány státní správy, že jsou vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství podle dosavadních předpisů, považují nadále za výhradní ložiska. Výhradní ložiska nevyhrazených nerostů stavebního kamene již v minulosti byla testu „významnosti pro hospodářství“ podrobena, i když v jiných ekonomických, hospodářských a politických podmínkách. S ohledem na nepřemísitelnost, jedinečnost, významnost a neobnovitelnost surovin jako přírodních zdrojů pro hospodářský rozvoj tato významnost pro hospodářství stále nepozbyla „platnosti“.

Ložiska navrhovaná na seznamu výhradních ložisek nevyhrazeného nerostu stavebního kamene nebo šterkopísků jako ložiska strategického významu jsou ložiska, která naplňují polohopisná, kvantitativní a kvalitativní kritéria pro zabezpečení potřeby zásobování strategických dopravních staveb surovinami a současně se budou asleposň částečně podílet na zajištění surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti ČR. S ohledem na skutečnost, že vydobytý nerost nebude izolovaně využíván výlučně na dopravní stavby, navrhovaná ložiska mohou významně plnit také úlohu při zabezpečení energetické bezpečnosti (suroviny pro výstavbu výroben energie).

Zúžený výběr výhradních ložisek strategického významu pro využití především pro významné liniové stavby vychází z níže uvedených odborných podkladových studií a jejich doplňků, které byly zpracovány v letech 2022 až 2025 konsorciem ČGS, Těžební unie a Sdružení pro výstavbu silnic pro Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.o., (ŘSD) a Správu železnic s.o., (SŽ). Rovněž se pracovalo s výsledky veřejně projednaných a v zastupitelstvech krajů schválených regionálních (krajských) surovinových koncepcí, které byly zpracované podle struktury schválené a certifikované „Metodiky a tvorby standardů periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí v ČR“ – viz <https://mpo.gov.cz/cz/stavebnictvi-a-suroviny/surovinova-politika/statni-surovinova-politika-nerostne-suroviny-v-cr/vystupy-vyzkumnych-ukolu--285519/>. Zejména se jednalo o následující podklady – „Studie“:

- *Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury z roku 2022 (zakázka Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.p.) – Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic, ČGS.*
- *Studie dostupnosti kameniva pro plánované železniční infrastruktury a stavby dálnic a silnic I. tříd – doplněk č. 2: Aktualizace analýzy disponibilních zdrojů těženého drceného kameniva s ohledem na procentuální podíly rozpadu jednotlivých frakcí na území jednotlivých krajů ČR z roku 2025 (zakázka Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.p. a Správy železnic, s.o.) – Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic, ČGS.*
- *Manažerské shrnutí Studie dostupnosti kameniva pro plánované železniční infrastruktury a stavby dálnic a silnic I. tříd a Analýza disponibilních zdrojů těženého drceného kameniva s ohledem na procentuální podíly rozpadu jednotlivých frakcí na území jednotlivých krajů ČR z roku 2025 – ČGS, Těžební unie, MPO, MŽP.*

- *Výsledky Aktualizací regionálních surovinových koncepcí ve vybraných krajích, které byly zpracované podle certifikované metodiky projektu TAČR (ID TITSMPO909) pod názvem Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů (Česká geologická služba, krajské úřady).*
- *Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním z roku 2025 ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. (Zadavatel MŽP, ve spolupráci s MPO) – MŽP, ČGS, MPO. Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vychází zejména ze Surovinové politiky a zákonné úpravy obsažené v horním zákoně, zákoně č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, a v zákoně č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.*

Cílem výše uvedených Studií bylo zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších dopadů na životní prostředí s minimální uhlíkovou stopou (vyprodukovaným CO₂) při přepravě konvenčními přepravními prostředky. V těchto studiích byla pro objektivitu zohledněna i struktura finálních produktů stavebních surovin (procentuální podíl frakcí) ve vazbě na požadavky receptur při výstavbě. Disponibilita zdrojů je ve Studiích členěna dle jednotlivých krajů a současně dle jednotlivých staveb, potřebných klíčových frakcí a kvalitativních a kvantitativních ukazatelů. V neposlední řadě bylo klíčovým podkladem pro posouzení potřebnosti a dostupnosti suroviny drceného a těženého kameniva pro plánované dopravní stavby manažerské shrnutí a také navazující „Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním z června 2025“, jejímž zadavatelem bylo Ministerstvo životního prostředí v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Výše uvedená Studie představovala výchozí informace o stavu možných dodávek stavebního kameniva a štěrkopísků, strukturu a podíly jednotlivých dodávaných frakcí tak, jak je požadují receptury pro dodávky staveb. Struktura dodávek jednotlivých frakcí je ovlivněna nejenom charakterem ložiska, ale i danou použitou technologií při zpracování vytěžené suroviny. Součástí výstupu byla i komplexní analýza disponibilních zásob (bilanční a vytěžitelné zásoby a zásoby v POPD a v PVL) a životnost ložisek těženého kameniva (štěrkopísků) a drceného kameniva (stavebního kamene), včetně přehledu plánované spotřeby kameniva na plánované stavby silniční infrastruktury v ČR do roku 2028 a přehledu plánované spotřeby kameniva na plánované stavby železniční infrastruktury v ČR do roku 2035 -2040.

Z výše aktualizovaných výsledků „Studií“ vyplývá, že za disponibilní zdroje jsou považována ložiska nerostů výhradní i nevýhradní, které disponují veřejnoprávními povoleními k těžbě. Uvažováno je s takovým množstvím zásob, které jsou obsaženy v dokumentacích k veřejnoprávním povolením (POPD, případně PVL), přičemž je uvažováno s omezeními (množstevními a časovými), která z povolení vyplývají. Disponibilita zdrojů je ve Studiích členěna dle jednotlivých krajů a současně dle, pro stavby, klíčových frakcí a kvalitativních ukazatelů. Kompletní analýza ročních těžeb a disponibilních zásob drceného kameniva byla doplněna o další nezbytné údaje, zejména o maximální limity ročních těžeb všech produkovaných frakcí v kamenolomech a o procentuální podíly rozpadu klíčových frakcí dle ČSN EN pro vrstvy silniční a dálniční, a zejména vrstvy železničního svršku (třídy B0, BI, BII) a železničního spodku v jednotlivých provozovnách tak, jak je požadují receptury pro dodávky staveb. Struktura dodávek jednotlivých frakcí je ovlivněna nejenom charakterem ložiska, ale i danou použitou technologií při zpracování vytěžené suroviny. V tomto bodě je nutno podotknout, že potenciální dodavatelé a majitelé jednotlivých kamenolomů a pískoven byli osloveni s požadavkem od SŽ s.p. a ŘSD s.p. na předání struktury dodávaného materiálu podle frakcí.

U převážné většiny provozoven drceného kameniva se uvádí roční těžba jako maximální limit roční těžby všech produkovaných frakcí v kilotunách a to podle uděleného rozhodnutí o povolení HČ a ČPHZ,

a u některých provozoven se také udává omezená maximální roční těžba, která tvoří tzv. hrubý odhad („strop“) všech produkovaných frakcí s ohledem na výrobní kapacitu těžby kameniva, možnosti technologické úpravy a zejména s ohledem na dopravní a územní omezení/zatížení (technický stav komunikací, dopady na dotčené obce apod.). U ložisek se stanoveným limitem roční těžby je „strop“ roven nebo menší než maximální limit ročních těžeb všech produkovaných frakcí (nebyly zvažovány varianty navýšení limitu roční těžby).

V rámci výše uvedených Studií byla zmapována surovinová náročnost jednotlivých staveb podle podkladů předaných ŘSD a SŽ, čímž byl vytvořen základ pro aplikaci statistického propočtu možnosti dodávek z ložisek v dojezdové vzdálenosti do max. 40 km z důvodu eliminace ekologické zátěže vyvolané vzdálenější dopravou suroviny do místa realizované stavby. Dostupnost kameniva na plánované stavby v dojezdové vzdálenosti do max. 40 km je však ve skutečnosti zcela jiná. Zkušenost ukazuje, že stavební společnost získá zakázku na stavbu, poptá nejbližší provozovny (kamenolomy a šterkovny) ve vzdálenosti do 35–40 km (podle počtu v dané lokalitě). Ve většině regionů je však těžené a drcené kamenivo nedostatkový materiál a firmám nebo skupinám, které nedisponují vlastní kapacitou, nastává velký problém. Důvody odmítnutí podání nabídky jsou zpravidla následující:

- vyčerpané povolené roční limity těžby (vyčerpané produkce žádaných frakcí na trhu),
- omezené disponibilní zásoby v DP, a tudíž těžební organizace nemá zájem si kamenolom v krátké době vytěžit,
- organizace využívá kamenivo pro svoje potřeby (vlastní obalovna, vlastní betonárna, vlastní výhoda pro budoucí potenciální stavbu apod.),
- v neposlední řadě obchodní důvody (již existující dlouhodobé smluvní závazky).

S ohledem na výše uvedené skutečnosti následuje poptání kamenolomů ve vzdálenosti větší než 35–40 km od plánované stavby. Je pak zcela běžné, že dnes se dováží drcené a těžené kamenivo na plánované stavby i z větších vzdáleností cca 80–100 km, což má za následek mnohem vyšší ekologickou zátěž uhlíkovou stopou, dopady na vysoké ceny za 1 tunu kameniva dané vysokými dopravními náklady, a také dopravou zvýšená zátěž pro přilehlé obce apod.

Výběr klíčových ložisek stavebního kameniva a šterkopísků strategického významu vycházel:

- a) podle stavu využití kvality zásob (jakostně-technologického hlediska) a dle životnosti disponibilních zásob v jednotlivých krajích České republiky.
- b) podle umístění těchto strategických ložisek co nejbližší k plánovaným stavbám celostátního významu (stavbám silnic a dálnic dle ŘSD, stavbám vysokorychlostních železnic, rychlých spojení konvenčních železničních tratí, rekonstrukcí a zkapacitnění včetně výstavby terminálů a nádraží. Okrajově je bez většího množství detailu zohledněno umístění ložisek k potenciálním plánovaným energetickým stavbám a stavbám pro dosažení uhlíkové neutrality včetně potřebných dopravních liniových staveb k těmto stavbám)
- c) podle umístění nových rezervních vybraných zdrojů kameniva situovaných poblíž dotěžovaných ložisek stavebních surovin s velmi nízkou životností zásob, jakožto náhradní zdroje za dotěžovaná ložiska a zejména jejich umístění v bezprostřední blízkosti plánovaných staveb s ohledem na zatížení uhlíkovou stopou (vyprodukovaným CO₂) při přepravě konvenčními přepravními prostředky.

Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním z roku 2025 ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů“ nezohledňuje konkrétní dopady a vlivy těžby na životní prostředí, případně jiné imisní vlivy, jejichž pojmenování a hodnocení bude předmětem povolovacích procesů vedených za účelem získání

veřejnoprávních povolení k otvírce a těžbě ložiska, případně úpravě nerostu. Institut ložiska strategického významu předpokládá řádné a kvalitní provedení poměřování veřejných zájmů s veřejným zájmem na těžbě ložiska. V žádném případě však neznamená vyloučení nebo zúžení procesů k posouzení vlivů záměru, potřeby získání podkladových stanovisek a vyjádření. Správní řízení, která jsou dle právního řádu povinností, budou i v těchto případech v celé šíři provedena. Environmentální rizika jednotlivých lokalit a navrhovaných způsobů těžby budou zhodnocena v „povolovacích“ procesech na základě podkladových Studií, případně odborných posouzení. Institut určení ložiska ložiskem strategického významu není institutem k pojmenování či vyloučení dopadů těžby. Posouzení ani není možné bez detailní znalosti geologických dat oblasti, ale především navrhovaného rozsahu a způsobu otvírky, dobývání, těžební a úpravárenské technologie a způsobu dopravy suroviny. Opačný přístup by představoval vysokou míru neprofesionality, porušení pravidel „lege artis“ a vykazoval prvky subjektivního posuzování na místo požadované vysoké míry objektivitu a odbornosti. I přes výše uvedené však ložiska, jejichž těžba vykazuje vysokou míru pochybností o míře vlivů na zdroj pitné vody plynoucí z veřejných podkladových materiálů či již zahájených správních řízení, nejsou v návrhu zahrnuta, byť by ostatní kritéria pro zařazení na seznam ložisek strategického významu naplňovala.

Celkově výše citované Studie poukazují na nepříznivou okolnost, že situace zásob stavebního kamene a šterkopisků na využívaných ložiskách je velmi znepokojivá, jelikož u velkého počtu využívaných ložisek jsou vykazovány nízké objemy vytěžitelných zásob a tedy se markantně snižuje jejich životnost. Dostupnost zásob v čase je „omezována“ i charakteristickou dlouhodobostí záměrů těžby, kdy dle zákona č. 100/2001 Sb. jsou tyto záměry posuzovány na časově omezenou dobu a po uplynutí času je opětovně vyžadováno posouzení záměru (EIA) bez ohledu na skutečnost, že záměr nebyl dokončen a ložisko vykazuje těžitelné zásoby, jež jsou nezbytné pro zásobování ČR stavebním kamenivem (případně šterkopisky).

Jelikož většina kamenolomů a pískoven je dlouhodobě provozována, byly otevřeny ještě dávno před rokem 1990, je životnost jejich ověřených zásob dnes už u konce. Na některých lokalitách by se dalo ještě pokračovat v těžbě třeba na navazujícím sousedním ložisku, ale povolování nových záměrů naráží na obrovský odpor ze strany dotčené veřejnosti. Možnosti hospodárně dotěžit veškeré zásoby na stávajících ložiskách u většiny ložisek již doznívají, protože jejich zásoby jsou zcela vytěžené nebo před vytěžením. Na stávajících lomech (ložiskách stavebních surovin) postupně dochází k dotěžování zásob ve stávajících provozovnách. U podstatné řady využívaných ložisek dochází postupným rozšiřováním či zahlučováním těžby k nepatrnému navýšení zásob, ale i tak jsou tyto báňské postupy na samé krajní hranici hospodárného vydobyti veškerých průzkumem ověřených zásob ve stanoveném DP, popř. za již vytěženým DP v ploše chráněného ložiskového území (CHLÚ), kde se ve většině případů jedná o dobývání ložiska nevyhrazeného nerostu ČPHZ. Reálná životnost zásob se vzhledem k neočekávané proměnlivosti kvality surovin stavebního kamene v rámci báňsko-těžební postupu u řady kamenolomů výrazně mění – spíše zkracuje (z důvodu neočekávaných přírodních podmínek jako např. alterace hornin vlivem tektonického porušení, změna petrologické charakteristiky s nevyhovující – výklizovou kvalitou apod.). Zásoby vytěžitelné dle POPD, tzn. ty zásoby, které lze reálně vydobýt, jsou zároveň snižované o objem min. 15–20 % zásob z důvodu neproduktivních výsivek a odvalů. Zároveň tyto vytěžitelné zásoby jsou poníženy o cca 10–15 % o výklizy a poruchové partie. V závěrných svazích na obvodové kolmici jámového či stěnového lomu zůstává někdy až 60–70 % nedotěžených zásob z celkových bilančních volných zásob a s ohledem na stabilitní výpočty pro geometrii konečných závěrných svahů lomu pro zajištění bezpečnosti stability závěrných svahů.

Vytěžitelné zásoby na ložisku v DP jsou definovány projektem jednotlivých těžebních etází lomu, a to s ohledem na stabilitní výpočty pro geometrii konečných závěrných svahů lomu. Tím je v rámci vydaného POPD lomu vytvořen vlastně uzavřený polygon, v kterém lze těžit ložisko. Ten definuje výpočtem zásob surovinu k těžbě v rostlém stavu. Těžba, která se odehrává z těch-to zásob a je směřována do úpravárenské technologie, má téměř ve všech případech podíl cca 15–20 % (dle čistoty a zahlinění jednotlivých těžebních etází), který jde před procesem úpravy do tzv. odvalů a výsivek mimo

hlavní výrobu. Toto množství je potřeba vždy odečíst z tzv. čisté výroby lomu. Dále se během každého roku těžebních prací otevírají tzv. skryté partie, pokud existují, a ty jsou někdy výklizem – tj. nevhodným materiálem pro výrobu kameniva – směřovány mimo úpravu na deponie, do skrývek, odvalů a zemních skládek, někdy i bez následného použití. Tady může být průměr dalších cca 10–15 % z těžby ložiska, a to zejména z horních zahliněných partií lomů nebo níže položených poruchových zón.

Životnost u jednotlivých ložisek zohledňuje i výkyvy v objemech odbytových ročních těžeb za posledních 3 až 5 let, které významně ovlivňují (zkracují) životnost některých provozoven s přihlédnutím na vyráběnou kvalitu suroviny v souvislosti s naplňováním ČSN EN. Za hranici platných povolení HČ a ČPHZ nelze zásoby nevyhrazených nerostů považovat za jednoznačně vytěžitelné a nelze s nimi uvažovat v dlouhodobých prognózách jako se zásobami, se kterými může těžební organizace určitě disponovat.

S ohledem na výrazný deficit a počty ukončovaných těžeb na v současnosti využívaných ložiskách stavebních surovin je zapotřebí zahajovat další otvírky nových ložisek. Možnosti hospodárně dotěžit veškeré zásoby na stávajících ložiskách u většiny ložisek již doznívají, protože jejich zásoby jsou zcela vytěžené nebo před vytěžením. U stavebního kameniva každoročně výrazně rostou ceny výrobních sortimentů (v průměru za poslední roky o 25–40 Kč/t) a navíc jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 8/16, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 mm a drážní šterkodrtě a drtě 0/32kv, 0/63kv a 0/90kv mm, dále 32/63 mm, zejména pak kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 a BI pro výstavbu vysokorychlostních tratí (VRT), odpovídající normám ČSN EN 12620 - Kamenivo do betonu a ČSN EN 13043 – Kamenivo do asfaltových směsí a ČSN EN 13450 – Kamenivo do kolejových loží. Požadavky na kvalitu, potřebný objem a prodejní ceny výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají. To lze mimo jiné doložit ceníky prodejních sortimentů na jednotlivých využívaných provozovnách kameniva za poslední 3 roky tak i z ročenky ČGS a MŽP s názvem „Surovinové zdroje České republiky – nerostné suroviny“, která souhrnně informuje domácí i zahraniční zainteresovanou veřejnost o stavu a využívání domácí surovinové základny a těžbě surovinových komodit v ČR.

Celkově dle ŘSD je na území ČR nedostatek kvalitního hrubého drceného kameniva do asfaltových směsí dle ČSN EN 13043, nedostatek vhodných frakcí 0/4, 2/4, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 16/22 a 11/22 mm do betonů dle ČSN EN 12620. Je proto nutno pracovat s kombinací různých kameniv v asfaltové směsi. Rovněž nejsou zajištěné potřebné objemy kvalitního kameniva pro obalovny a betonárky. Častěji se schvalují receptury pro možnost záměny kameniva z jiného zdroje. Z pohledu laboratorní ŘSD se nedostatek kameniva projevuje předkládáním rostoucího počtu stejných druhů schvalovaných směsí pro obalovny, lišících se pouze kamenivem z více zdrojů. Problémem je, že drcené kamenivo z různých zdrojů nemusí být totožné. Vede to ke schvalování zbytečného množství shodného druhu asfaltových směsí s různými variacemi jednotlivých dávkovaných frakcí kameniva z různých lomů. Obalovny se nemohou kvůli nízké (ekologickými omezeními uměle snižované) kapacitě lomů plně a trvale spolehnout na dodávku z jednoho lomu, musí poptávat další možnosti, ne vždy se jim podaří uzavřít smlouvu na dodávku potřebného množství kameniva. Kamenivo tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a produktů obaloven. Pro betonáře a obalovny je kamenivo zásadní surovina, bez které se nelze obejít. Současný nedostatek se projevuje rostoucí cenou za tunu kameniva, většími dovozními vzdálenostmi, nedostatkem některých klíčových kvalitních frakcí drceného kameniva do obaloven a betonáren a u některých výrobně náročnějších frakcí jejich chronickým nedostatkem. Výsledkem této situace je nerovné postavení mezi lomem a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se mnohdy v nedodržování předepsaných parametrů zrnitosti kameniva, s praktickou (ne)realizovatelností reklamace dodaného kameniva. Kromě toho ne všechna ložiska mohou produkovat kamenivo použitelné do betonu a obaloven. Stavby dopravní infrastruktury mají dosahovat minimální životnost 100 let, což vyžaduje vysoce kvalitní vstupní suroviny. Konstrukční betony v pozemním stavitelství či předpjaté stropní panely vyžadují prvotřídní kamenivo, kterým dnes omezeně disponují už jen některé lokality.

Plánované stavby vyžadují vzhledem k plnění norem ČSN EN čím dál kvalitnější těžené a drcené kamenivo, které na trhu ubývá. Jen s použitím kvalitního kameniva vybudovaná silniční a železniční infrastruktura může být bezpečná, mechanicky odolná a trvanlivá. Každý kamenolom se liší petrograficky, kvalitou a rovněž technologicko-úpravářským zázemím, podmínkami dobývání, geologicko-strukturními podmínkami a územně-ekologickými podmínkami. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobní produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Ne každý petrografický typ horniny z drceného a těženého kameniva lze používat např. do vysokopevnostních a konstrukčních betonů či do obalovaných asfaltových směsí apod. Spotřeba kameniva pro stavby v gesci ŘSD činí cca 40 % a pro ostatní stavby do betonáren a obaloven, pro stavby a rekonstrukce konvenčních železničních koridorů a jejich modernizaci a dále VRT a v neposlední řadě stavby regionálního významu a developerské projekty, činí spotřeba cca 60 % z celkových ročních objemů těžby kameniva. Z toho vyplývá, že jenom pro strategické dopravní stavby a nezbytnou údržbu dopravní infrastruktury se spotřebuje až 40 % celkového vytěženého objemu kameniva za rok. Zbývajících 60 % z celkové roční produkce na území ČR zahrnují potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávky pro developerské projekty, bytovou výstavbu, dodávky do obaloven, do betonáren, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných pro-duktů a železobetonových konstrukcí pro železniční stavby a plánované VRT, stavební dílce pro po-zemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb apod.

Těžené a drcené kamenivo se spotřebovává ve velkých objemech v dalších průmyslových odvětvích. Kromě železničních tratí si žádají velké objemy kameniva další dílčí stavby navazující na železniční stavby (mosty-estakády, tunely, nadjezdy, ekodukty, lávky pro pěší a cyklisty apod.) a také nové dopravní terminály a kompletní rekonstrukce železničních stanic apod. **Je nezbytné na základě celkových bilancí zajistit zásobování surovinami i pro jiné stavby – např. energetiku a bydlení.** Do výpočtů nebyly zahrnuty potřeby pro velké energetické stavby, dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro soukromé a developerské projekty. S ohledem na tyto výše uvedené skutečnosti je zřejmé, že skutečná životnost jednotlivých zdrojů může být významně nižší – kritičtější. Nelze uvažovat s recyklací jako řešením (odhadem lze použít recyklovaných materiálů ve výši max. 20–25 %) a ani s dovozem surovin ze vzdálenějších lokalit, popř. s jejich importem ze zahraničí. Výroba prefabrikátů zahrnuje výrobu stropních předpjatých panelů, kanalizačních trub, pohledových betonů, drobných betonových výrobků, dále nepředpjaté i předpjaté konstrukční prefabrikáty, tyčové, plošné i prostorové prefabrikované prvky, dutinové stropní panely, schodiště a základové prefabrikáty, protihlukové stěny, soklové panely a sloupky pro redukci hluku v blízkosti silnic a železnic. Každý kamenolom se liší petrograficky, jakostní kvalitou a rovněž technologicko-úpravářským zázemím, podmínkami dobývání, geologicko-strukturními podmínkami a územně ekologickými podmínkami. Ne každý lom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného petrografického surovinového typu, proto jejich výrobní produkce jsou rozdílné a jejich uplatnění na trhu rovněž. Ne každý petrografický typ horniny z drceného a těženého kameniva lze používat např. do vysokopevnostních a konstrukčních betonů, či do obalovaných/asfaltových směsí apod. Každý kamenolom je specifický svojí petrologickou charakteristikou a jakostně-technologickou kvalitou suroviny a tím pádem s ohledem na technologické možnosti úpravy této suroviny z toho vyplývající možné výrobní produkce, uplatnitelné na trhu.

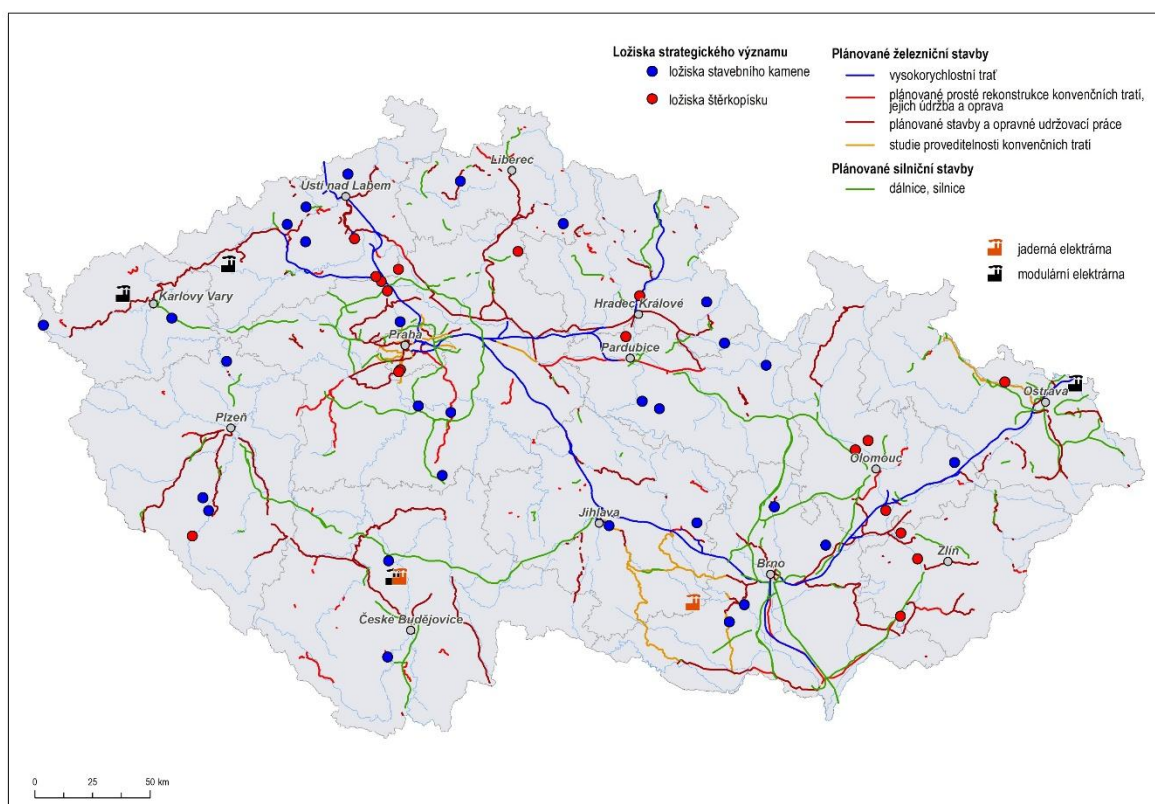
Celkově při pohledu na výsledky provedené analýzy bilance spotřeby jak těženého, tak i drceného kameniva pro plánované silniční, dálniční a zejména železniční a s nimi související stavby, kde byla provedena modelace spotřeby za současných (aktuálních k 1. lednu 2024) vykazovaných objemů disponibilních zásob, je nutno si uvědomit, že do doby zahájení realizace těchto staveb budou skutečná disponibilní množství potřebných nerostných surovin významně snížena díky jejich spotřebě pro další stavby regionálního a celostátního významu (developerské projekty, bytová výstavba, opravy místních komunikací, dodávky, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, výstavba modulárních a dostavba jaderných elektráren, včetně přivaděčů k nim, apod.). Zejména vážná situace je v zajištění potřeb výstavby VRT, kde se jeví jako reálná skutečnost, že většina staveb, které budou zahájeny od roku 2028 do roku 2040, nemusí mít

garantované potřebné objemy klíčových frakcí 32/63 mm třídy B0, B1, BII přírodního kameniva pro vrstvy železničního svršku a také větší část objemů frakce 0/32 kv, 0/63 kv, 0/90 kv mm pro konstrukční vrstvy tělesa železničního spodku.

V provedené analýze stávající bilance zásob stavebního kameniva a štěrkopísků je kalkulováno pouze s potřebou na stavby silnic a dálnic do roku 2030, konvenčních tratí a VRT do období 2035–2040 a není kalkulováno se spotřebou surovin pro realizaci dalších jak dopravních staveb nižších tříd, tak i energetických staveb, developerských projektů, bytové a komunální výstavby, průmyslové výstavby a provádění údržby a oprav existujících staveb, případně běžnou spotřebou realizovanou fyzickými a právníckými osobami pro drobné stavby.

S ohledem na závěry a doporučení „Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů“ vyplývá, **že Vládou ČR schválený výběr ložisek stavebních surovin strategického významu je v různém stupni využití a přípravy. Tato ložiska svými disponibilními zásobami a kvalitou suroviny pokrývají s ohledem na doposud zpracované výsledky a závěry studií max. 40–50% potřeb materiálu pro dopravní infrastrukturu na území ČR.** Z provedené analýzy konkrétní situace v jednotlivých krajích je zřejmé, že současný výčet ložisek strategického významu nebude do budoucna případně naplňovat potřeby stavebních surovin pro realizaci dlouhodobých záměrů a to nejen v oblasti zajištění strategických staveb, ale i pokrytí potřeb pro další rozvoj stavebnictví v celé šíři oboru. **Do budoucna to tedy neznamená, že by se jednalo o uzavřený výběr ložisek stavebních surovin a nebylo možné další ložiska stavebních surovin prohlásit za strategická.**

V první fázi bylo vybráno celkem 47 výhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísků strategického významu - viz následující obrázek:

Zbývající vybraná výhradní ložiska stavebních surovin jsou prozatím považována za rezervu. Další budoucí výběr rezervních výhradních ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu bude zvláště problematický. Řada rezervních výhradních ložisek je ve své podstatě nevyužitelná z důvodů naprosto převažujících střetů zájmů s dílčími složkami životního prostředí (velmi komplikovaná dopravní přípustnost, významná ochrana krajiny a přírody, ochrany vodních zdrojů apod.). Velký počet těchto rezervních ložisek také zaujímají velmi nízké vykazované zásoby a zároveň nerentabilní objemy zásob, některá ložiska zaujímají zásoby která jsou klasifikována v kategorie vázaných či nebilančních, jsou tudíž neperspektivní pro dlouhodobou těžbu, či dokonce na hranici ekonomické rentability těžby, spíše pro těžbu velmi podružnou s nízkou roční produkcí, polohopisně se nachází na území s dostatečnou roztěžeností a velmi obtížnou dopravní dostupností s velmi nepříznivým dopravním zatížením dotčených obcí a okolní krajiny po technicky nevyhovujících komunikacích, dále jsou tyto rezervní ložiska limitované umístěním v Chráněných krajinných oblastech (v území I., II. a III. zóny CHKO), popř. v těsné blízkosti hranice CHKO, ve Vojenských újezdech, v evropsky významných ptačích oblastech a Natura 2000, poblíž MCHÚ a národních parků s význačnými až neřešitelnými střety zájmů s ochranou přírody a krajiny a ochranou podzemních vodních zdrojů apod.

Případné záměry těžeb většiny rezervních výhradních ložisek stavebního kamene by představovaly mimořádně závažný zásah do přírodního a krajinného prostředí s vysokými krajinnými hodnotami, nevratný zásah do přirozeného reliéfu krajinného rázu území, do chráněných rostlin a živočichů, půdního pokryvu, vodního režimu a krajinného pokryvu, resp. biotopů a na ně vázané bioty. Významným neřešitelným problémem je rovněž nedostatečná kapacita dopravních cest nutných k přístupu k těmto rezervním ložiskům a odvozu natěžené suroviny. Místní komunikace III. a IV. třídy jsou díky členitému reliéfu krajiny úzké a nepřehledné, tudíž pro provoz těžkých nákladních automobilů zcela technicky nevyhovující. Většina kvantitativně potenciálně odpovídajících ložisek se nachází v konfliktních územích a zaujímají zcela nevyhovující umístění vzhledem k zastavěnému a zastavitelnému území dotčených obcí.

V této souvislosti je zapotřebí průběžně vyhodnocovat nadějně prognózní zdroje stavebních surovin a pozornost rovněž soustředit na **potenciální využití velmi kvalitních a z územně ekologických hledisek přijatelnějších ložisek nevyhrazeného nerostu.** S ohledem na markantní úbytek zásob na výhradních ložiskách stavebních surovin, jednoznačně přibývají a zaujímají vzrůstající hospodářský význam ložiska nevyhrazeného nerostu (nevýhradní ložiska), proto je zapotřebí posílit hospodářský význam těchto nevýhradních ložisek s nutností implementace do územně plánovací dokumentace (ÚPD). Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska stavebních surovin nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Současné znění Horního zákona neumožňuje stanovit další nové výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu.

V současné době se chystá souhrnný pozměňovací návrh k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (např. zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, a další zákony). V pozměňovacím návrhu se mimo jiné zavádí Úřad rozvoje území České republiky, která nahrazuje Dopravní a energetický stavební úřad a je ústředním správním orgánem ve věcech územního plánování, stavebního řádu, vyvlastnění a dalších věcí upravených tímto zákonem. Úřad metodicky sjednocuje činnost orgánů územního plánování a řídí a metodicky sjednocuje činnost stavebních úřadů. Dále se zavádí Úřad rozvoje území kraje, který vykonává v rámci jednotlivých krajů ČR působnost stavebního úřadu v případech, ve kterých nevykonává působnost Úřad rozvoje území České republiky nebo jiný stavební úřad, ve věcech záměrů EIA, silnic I. třídy, výroben z obnovitelných zdrojů energie apod. Územní pracoviště úřadů rozvoje území krajů (dále jen „územní pracoviště“) jsou územními správními orgány ve věcech stavebního řádu. Stavební úřady posuzují a chrání veřejné zájmy podle tohoto zákona a další veřejné zájmy zejména mimo jiné v oblasti životního prostředí, veřejné

infrastruktury, nerostů, hornické činnosti, těžby a výbušnin a surovinové bezpečnosti a soběstačnosti apod. V návrhu novely stavebního zákona se v § 122 „Nezastavitelné území“ mimo jiné uvádí, citujeme „ V nezastavitelném území lze povolovat pouze záměry pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní hospodářství, vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, apod“. Dále v § 77 „Zásady územního rozvoje“ se mimo jiné uvádí, citujeme „Zásady územního rozvoje vymezují plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury, ploch pro těžbu nerostů, územního systému ekologické stability regionálního významu, stanoví účel, pro který jsou vymezeny, a požadavky na jejich využití. V pozměňovacím návrhu v § 14d „Surovinová politika“ Horního zákona se mimo jiné uvádí, citujeme: „Surovinová politika je podkladem pro výkon státní správy v oblastech průzkumu ložisek nerostných surovin, ochrany nerostného bohatství, stanovení dobývacích prostorů, rozhodování o změně využití území, rozhodování o povolení hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a jedním z podkladů pro politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci. Naplňování surovinové politiky, zajištění surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti je veřejným zájmem. Naplňování surovinové politiky vyhodnocuje Ministerstvo průmyslu a obchodu nejméně jednou za 5 let a o vyhodnocení informuje vládu“.

6.2.A Navrhovaná opatření

6.2.A.1 Navrhovaná opatření obecného charakteru

- A.1.1. Podle Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších, článku 7 dbá stát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Za šetrné se tedy považuje takové využívání přírodních nerostných zdrojů (tzn. veškerých zdrojů a ložisek nerostných surovin), které v rámci dobývání, úpravy, zušlechťování, zajišťují jejich optimální využití a zhodnocení. To se může dít v současnosti, ale samozřejmě i v budoucnosti, protože s ohledem na princip trvale udržitelného rozvoje je nutno šetrným využíváním rozumět nejen hospodárné využívání v současnosti, ale i ochranu před nehospodárným a neoprávněným využíváním v budoucnosti, cílem zachovat přiměřenou možnost tyto zdroje využívat pro budoucí generace a pro možné budoucí technologie. Nerostné bohatství je ve vlastnictví ČR a tvoří ho ložiska vyhrazených nerostů, tedy výhradní ložiska.
- A.1.2. Respektovat usnesení ze dne 15. října 2025 č. 768 k nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek šterkopísku ložisky strategického významu a také usnesení ze dne 15. října 2025 č. 769, k nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu
- A.1.3. Nerostné suroviny jsou nepřemístitelné a většinou neobnovitelné, a ochrana jejich ložisek a zdrojů je veřejným zájmem. Výhradní ložiska, jakožto i ložiska nevyhrazených nerostů a prognózní nerostných surovin je nutné respektovat jako zákonný limit území a zahrnout do územně plánovací dokumentace (ZUR, ÚP). Kromě zjištěných výhradních ložisek je nutné zabezpečit i ochranu potenciálně perspektivních prognózních zdrojů a ložisek nevyhrazeného nerostu.
- A.1.4. Ochranu a využití ložisek nerostných surovin se považuje za veřejný zájem, tzn. vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu.
- A.1.5. Ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění

staveb podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury. Ložiska strategického významu stanoví vláda nařízením.

- A.1.6. Kritické nerosty jsou radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a šterkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní. V pochybnostech, zda některý nerost je nerostem kritickým vyhrazeným nebo nevyhrazeným, rozhodne Ministerstvo průmyslu a obchodu v dohodě s ministerstvem životního prostředí České republiky.
- A.1.7. V rámci postupu podle liniového zákona je zapotřebí dostatečně zajistit plánované stavby ve veřejném zájmu potřebnými stavebními surovinami a také konfrontovat reálné disponibilní zásoby stavebních surovin a stanovit požadavky na přípravu zajištění nových zdrojů s přijatelnou dopravní vzdáleností. Žadoucí je zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry (a to zejména nová ložiska náhradou za ložiska dotěžovaná a ukončovaná) co nejbližší k realizaci plánovaných staveb ve veřejném zájmu a pro dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce.
- A.1.8. Cílem činností v režimu nového liniového zákona je zahájit práce na přípravě a konkretizaci stávajících rezervních výhradních ložisek stavebních surovin zcela nových náhradních zdrojů stavebních surovin zejména ve vazbě na realizaci plánovaných staveb dopravní infrastruktury a dalších celostátně významných, např. tzv. gigastavby, modulární reaktory, dostavby 4 jaderných bloků EDU a ETE pro dosažení uhlíkové neutrality, včetně dalších liniových staveb, pro zajištění energetické bezpečnosti ČR. Žadoucí je zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce.
- A.1.9. Těžební infrastrukturou se pro účely zákona č. 465/2023 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon) rozumí stavby a zařízení, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek strategického významu podle horního zákona, jakož i stavby sloužící k jejich úpravě a zušlechťování prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, dále stavby určené k jejich přepravě a úložná místa pro těžební odpad.
- A.1.10. Infrastrukturou pro ukládání oxidu uhličitého se pro účely tohoto zákona rozumí stavby a zařízení, které mají sloužit k ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur nebo k zachytávání oxidu uhličitého, a stavby přepravní sítě určené k přepravě oxidu uhličitého na úložiště oxidu uhličitého.
- A.1.11. Pro dosažení cílů aktualizace Státní energetické koncepce České republiky je nezbytná provázanost energetiky na zajištění dostatečných objemů surovin při transformaci a dekarbonizaci energetiky, zejména podpora projektů geologických prací a těžby domácích zdrojů nerostných surovin pro zajištění surovinového potenciálu pro dekarbonizaci energetiky a dopravy a realizaci nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (zejména stavebních surovin, nerostů, z nichž lze vyrábět kovy a zemního plynu), podpora těžby stavebních surovin pro zajištění výstavby 4 nových jaderných bloků; podpora těžby stavebních surovin a nerostů z nichž lze průmyslově vyrábět kovy pro zajištění dekarbonizace energetiky a výstavby staveb pro dekarbonizaci dopravy (včetně liniových dopravních silničních a železničních staveb), podpora vyhledávání, průzkumu a realizace ukládání CO₂ do horninových struktur pro účely dekarbonizace průmyslu.
- A.1.12. Většina výhradních ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Posílení vzrůstajícího hospodářského významu ložisek nevyhrazených

nerostů, a tím i jejich nezbytnou implementaci do ÚPD. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam produkce z ložisek nevyhrazeného nerostu, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a šterkopísků a drceného kameniva a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Za velké riziko považujeme chybějící ochranu ložisek nevyhrazených nerostů (nevýhradních ložisek), která může skončit fatálním nedostatkem stavebních surovin, zvláště při současném znění Horního zákona, který neumožňuje stanovit výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. **Stavební zákon sice nabízí krajům možnost jejich ochrany stanovením územních rezerv nebo stavebních uzávěr, ale teprve praxe ukáže, zda je tento způsob ochrany dostačující. V oprávněných případech doporučujeme umožnit zařazení ložisek nevyhrazených nerostů mezi kritické, což je v souladu s dnešní legislativou (Horní zákon 44/1988 Sb, §3 odst. 3).** Osvědčeným řešením pro právní úpravu evidence ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich uplatnění v ÚPD je právě několik let zavedený postup v sousední Slovenské republice, a to podle zákona č. 569/2007 Z.z, zákon o geologických pracích (Geologický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- A.1.13. Požadovat podle ustanovení § 77 novely stavebního zákona č. 283/2021 Sb., aby Zásady územního rozvoje kraje vymezovaly zastavitelné plochy, transformační plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury a zejména plochy pro těžbu nerostů, vyplývající z kapitoly Návrhové části Regionální surovinové koncepce Zlínského kraje a její aktualizace, které budou posouzené z hlediska dopadů koncepce na ŽP (SEA), připomínkované a následně veřejně projednané a v zastupitelstvu kraje schválené .
- A.1.14. Těžba nerostných surovin je pro společnost zcela nezbytná a zabezpečuje její prosperitu. Znamená však významný zásah do geologických poměrů území, tedy přírodního prostředí. Tyto dopady je nutné minimalizovat využitím šetrných a pro danou surovinu nejvhodnějších způsobů těžby a úpravy, komplexním využitím všech surovin na ložisku a následnou vhodnou sanací, rekultivací a revitalizací vytěženého prostoru.
- A.1.15. Zásadní je minimalizovat rozsah zásahů do CHLÚ a dobývacích prostorů s probíhající nebo předpokládanou těžbou nerostných surovin ve výhradních ložiscích, minimalizovat rozsah zásahů do významných využívaných a evidovaných nevyužívaných ložisek nevyhrazených nerostů a veškerých prognózních zdrojů nerostných surovin subregistru P, R a Q.
- A.1.16. Stát i kraje by měly podporovat výzkum a vyhledávání domácích zdrojů (včetně netradičních) nerostných surovin, umožnit následný průzkum a případně využití nadějných lokalit. Na ložiskách a zdrojích je nutné podporovat výzkum úpravy a komplexního využití všech (včetně doprovodných) surovin.
- A.1.17. Na základě aktuální dramatické zkušenosti s nestabilitou energetických zdrojů jsou o to více zásadní nerostné suroviny produkované z vlastních (domácích) zdrojů na území kraje a vlastně i ČR, které jsou v rámci surovinové bezpečnosti a soběstačnosti z pohledu těžebního průmyslu pro strategické rozhodování vysoce žádoucí a nezbytné. Surovinová a energetická bezpečnost je jedním z klíčových faktorů světového rozvoje a jedním z nejčastěji skloňovaných pojmů v mnoha různých souvislostech. Bez stabilního, bezpečného a ekonomicky efektivního přístupu k surovinám a energiím nelze v současné době plně zajistit ekonomickou, sociální, politickou a ani globální stabilitu ani obstát ve stále sílící konkurenci rostoucího počtu globálních hráčů.
- A.1.18. Věnovat pozornost a výzkum dalším rudním a dalším surovinám, zejména CRM (Critical Raw Materials, což jsou kritické suroviny EU). Tyto suroviny nejsou v době zpracování

tohoto dokumentu na území kraje ani jinde v ČR těženy. Potenciálně perspektivní jsou v ČR ložiska a zdroje některých kovů (např. lithium, wolfram, kobalt, REE+Y, vzácné kovy i průmyslových nerostů fluorit, baryt). Podpořit průzkumné a výzkumné činnosti, zejména zaměřené na nové perspektivní komodity a zapojení se do evropského projektu geologického průzkumu hlubších partií zemské kůry.

- A.1.19. U tradičních významných a perspektivních nerudných surovin je potřeba podpora šetrné a udržitelné domácí produkce pro vlastní potřebu i export. Většinu nerudných surovin nelze recyklovat (recykluje menší část výrobků, např. sklo) ani nahradit.
- A.1.20. Využívání stavebních surovin, především stavebního kamene a šterkopísků, bude stále závislé na produkci z primárních zdrojů, a to jak z výhradních, tak zejména nevýhradních ložisek. Jako substituci k primárním surovinám je možno pro co nejmenší zatížení přírodního prostředí i částečnou úsporu primárních zdrojů zvýšit podíl využití recyklace (stavebního a demoličního odpadu) a pro co nejkratší transport upřednostnit využití místních zdrojů. Recyklace však budou vždy vzhledem k jejich omezené jakostní kvalitě a použití tvořit jen menší doplněk produkce primárních surovin, které může nahradit jen z malé zčásti a ve velmi omezené míře pro méně náročné účely.
- A.1.21. Využívat ložiska nerostných surovin v souladu s principy udržitelného rozvoje a zároveň vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná a zrekultivovaná. V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin v kraji vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních, rezervních, či nově ověřených ložisek stavebních surovin. V souladu s platnými právními předpisy dodržovat zásady hospodárného využití veškerých zásob nerostných surovin ve využívaných výhradních a nevýhradních ložiscích v platných dobývacích prostorech a ÚR, vytvářet předpoklady pro vytváření dostatečné rezervní surovinové základny pro potřeby budoucího využití v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje a tím vytvářet územní předpoklady pro využívání nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná a zcela dotěžená. Zároveň tím zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek.
- A.1.22. V případě osvojování ložisek nevyhrazeného nerostu k plánovanému využití podporovat přednostní právo k využití evidovaného ložiska od zadavatele (organizace), který má k výsledkům geologických prací zapsanou blokaci a již svou činností daný pozemek zhodnotil finančně nákladným geologickým průzkumem. Účelem daného institutu je to, aby po danou dobu mohla výsledky geologických prací, resp. geologickou dokumentaci pro účely těžby ložiska využít právě organizace, která je vlastním nákladem opatřila a aby měla časový prostor k zajištění si potřebných veřejnoprávních povolení směřujících k provádění hornické činnosti, resp. činnosti prováděné hornickým způsobem. Ve své podstatě se tedy jedná o zajištění práva přednosti zadavatele k těžbě jím vyhledaného a prozkoumaného ložiska.
- A.1.23. Podporovat možnosti efektivní technologické upravitelnosti nerudných a netradičních surovin a to na základě analýzy efektivnosti způsobu těžby a způsobu zpracování hlavních a doprovodných surovin.
- A.1.24. Důsledně monitorovat veškerá rizika v souvislosti s plánovaným zavážením a ukládáním inertních a jiných druhů odpadů do opuštěných těžeben a brownfieldů na území kraje.
- A.1.25. Podporovat vyhledávání a průzkum nových zdrojů nerostných surovin. Podporovat geologický průzkum a využití zcela nových lokalit (zejména stavebních, nerudných surovin) s příznivými geologicko-ložiskovými a ekologickými poměry, dopravním napojením bez průjezdu přes obce a města, a zejména s řešitelnými střety zájmů.
- A.1.26. S ohledem na stávající geopolitickou situaci je zapotřebí nadále podporovat vyhledávání a průzkum vyhrazených nerostů (ropy, a zemního plynu), udělování průzkumných území, předchozích souhlasů na stanovení dobývacích prostorů apod. V rámci ASEKu podpořit projekty geologických prací a těžby domácích zdrojů nerostných surovin pro zajištění

surovinového potenciálu pro dekarbonizaci energetiky a dopravy a realizaci nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (zejména stavebních surovin, nerostů, z nichž lze vyrábět kovy a zemního plynu). Identifikovat lokality vhodné pro ukládání CO₂ do horninových struktur, podporovat jejich vyhledávání a průzkum a zajistit jejich vybudování včetně produktovodů a technologie pro zachytávání CO₂ k zajištění dekarbonizace průmyslu.

- A.1.27. Věnovat pozornost vyhledávání a průzkumu kritických surovin - CRM (Critical Raw Materials), což jsou kritické suroviny EU. Podporovat výzkum dalším rudním a dalším surovinám, zejména CRM. Tyto suroviny nejsou na území kraje ani jinde v ČR těženy. Potenciálně perspektivní jsou v ČR ložiska a zdroje některých kovů (např. lithium, wolfram, kobalt, REE+Y, vzácné kovy i průmyslových nerostů fluorit, baryt). Podpořit průzkumné a výzkumné činnosti, zejména zaměřené na nové perspektivní komodity a zapojení se do evropského projektu geologického průzkumu hlubších partií zemské kůry. Podporovat průzkum strategických surovin (prvky vzácných zemin, Stopové a vzácné prvky a další kritické a superkritické komodity), vyhodnocovat zdroje a zásoby superstrategických (kritických) surovin, zhodnotit jejich aktuální (případně výhledovou) potřebu a význam pro hospodářství České republiky v souladu se schváleným usnesením vlády č. 441 ze dne 14. června 2017 o Surovinové politice České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů a zejména v souladu s nařízením EU týkající se průzkumu, těžby a zpracování kritických surovin - "CRM Act", pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin, formou již schváleného zákona „Critical Raw Materials Act“ („CRM Act“) z konce roku 2023. CRM Act byl přijat pro to, aby se snížila závislost Evropy na dovozu strategických surovin a stanoví jasné cíle do roku 2030.
- A.1.28. Respektovat hospodářský význam evidovaných zdrojů a ložisek nerostných surovin a jejich zpracovatelský průmysl s cílem vyzdvihnout tradice využívání surovinové bohatství a výroby surovin a hotových produktů, jakožto přidanou hodnotu v území s možností pracovních příležitostí a sociálních aspektů.
- A.1.29. Posílit a respektovat řetězec surovinové logistiky související s dopravou natěžené a upravené suroviny a hotových výrobků, návaznost těžby v provozovnách a následné zpracování v blízké úpravně a dále expedici hotových výrobků.
- A.1.30. Podpořit výzkum nových metod dobývání a technologické úpravy zpracování a úpravárenských postupů, získávání/recyklace strategicky významných materiálů k využití v průmyslové produkci EU.
- A.1.31. Podporovat projekty rozšíření těžby na stávajících těžených ložiskách (např. formou zahloubení těžebny, pokračování těžby za hranice dobývacích prostorů v rámci CHLÚ, či platných územních rozhodnutí atd.) za předpokladu vyřešení střetů zájmů, neboť tímto dochází k prodloužení životnosti již existující provozovny s vybudovaným technologicko-úpravárenským a sociálním zázemím, dopravním připojením a další nezbytnou infrastrukturou.
- A.1.32. Iniciovat přípravu rezervních lokalit pro budoucí využití a zejména přistupovat k jednotlivým novým záměrům s přiměřenou časovou perspektivou, aby byla zajištěna kontinuita produkce suroviny.
- A.1.33. Na vymezených prognózních zdrojích a na dalších ložiskově potenciálně perspektivních lokalitách (mimo závažné střety zájmů), podporovat provedení ložiskově geologického průzkumu za účelem ověření množství a kvality suroviny, případně i vymezení nových výhradních ložisek (surovinová rezerva).
- A.1.34. V souladu s plánem hospodářské obnovy ČR a EU 2021, jakožto programem hospodářské přeměny dlouhodobě ekonomicky, cíleně podporovat, či posílit multiplikační efekty těžebního, zpracovatelského a stavebnického sektoru v komplexu opatření k dobudování

významných dopravních úseků pro zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury, dálnic a silnic I. třídy, zkapacitnění a modernizaci železničních tratí, do udržitelné a bezpečné dopravy, do podnikatelských aktivit do nemovitého majetku, do ploch pro bydlení, pro vodohospodářské a energetické účely, cirkulární ekonomiky a recyklace, do programu na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, do projektů pro přípravu studií využitelnosti brownfieldů apod.

A.1.35. Respektovat hospodářský význam evidovaných zdrojů a ložisek nerostných surovin a jejich zpracovatelský průmyslu s cílem vyzdvihnout tradice využívání surovinové bohatství a výroby surovin a hotových produktů, jakožto přidanou hodnotu v území s možností pracovních příležitostí a sociálních aspektů

A.1.36. Respektovat ustanovení § 32b v odstavci 1 a 2 horního zákona, kde podle zákona o vyvlastnění lze odejmout nebo omezit vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění otvírky, přípravy a dobývání ložiska strategického významu, na němž byl stanoven dobývací prostor, nebo zvláštních zásahů do zemské kůry podle § 34 odst. 1 písm. d). Pro odnětí nebo omezení práva podle odstavce 1 se použijí obdobně ustanovení zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury vztahující se k těžební infrastruktuře a infrastruktuře pro ukládání oxidu uhličitého.

6.2.A.2 Rizika v procesu osvojování ložisek do těžby

A.2.1. nedostatečná právní ochrana ložisek nevyhrazeného nerostu a její implementace do ÚPD

A.2.2. Složitá povolovací legislativa a administrativní zátěž komplikující využití surovin; vzrůstající ingerence územně samosprávných celků do práva státu využívat nerostné bohatství a jiné nerostné zdroje,

A.2.3. současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům nalézt potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů, tj. geologických průzkumů, přípravy projektové dokumentace, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely. Je nezbytné učinit kroky ke zlepšení celospolečenského povědomí o dobývání nerostných surovin – vyzdvihnout přínosy pro zaměstnanost, přínos do státní a obecní pokladny, zlepšení obecní infrastruktury atp.,

A.2.4. odstranění nedůvodných průtahů v řízení a zavedení fikce bezpodmínečného souhlasu v případě marného uplynutí správní lhůty; Odstranění neopodstatněných průtahů ve správních řízeních na straně státní správy, tzn. dodržování zákonných lhůt a zavedením institutu fikce souhlasu pro podkladová stanoviska, závazná stanoviska a vyjádření.

A.2.5. odstranění trendu zpříšňování zákonných opatření formou vydávání metodických pokynů ústředními orgány státní správy.

A.2.6. Přírodní a zákonné limity ve spojení se závaznou státní surovinovou politikou musí být zohledňovány v dokumentaci územního plánování jako existující hodnoty bez možnosti volné úvahy pořizovatele územně plánovací dokumentace o existenci ložiska (případně chráněného ložiskového území nebo dobývacího prostoru, ložiska nevyhrazeného nerostu), do dokumentace zahrnout a současně respektovat jejich charakter a omezení dalších činností v území, která z jejich existence plynou,

A.2.7. nízký stupeň ochrany významných ložisek nevyhrazených nerostů,

A.2.8. nízká ingerence státu ve výzkumu a prognózování výskytu ložisek, zvláště kritických surovin,

- A.2.9. podpora aplikace moderních technologií v oblasti výzkumu nerostných surovin a technologie jejich zpracování,
- A.2.10. většina výhradních ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Postupně dochází k dotěžování zásob ve stávajících provozovnách (postupným rozšiřováním, či zahlubováním těžby) a tím i k nepatrnému navýšení zásob, ale i tak jsou tyto báňské postupy na samé krajní hranici hospodárného vydobyetí veškerých průzkumem ověřených zásob.
- A.2.11. současné znění Horního zákona neumožňuje stanovit další nové výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu, tj. nové výhradní ložisko štěrkopísků a stavebního kamene, což považujeme za velké riziko. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i hospodářský význam produkce z nově vyhledaných prozkoumaných ložisek nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků, štěrkopísků a stavebního kamene a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Je žádoucí zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce. V případě úspěšného povolení řízení POPD, či PLV jde většinou o velmi dlouhé doby (u štěrkopísků až 7–10 let, u stavebního kamene i 8–12 let). K tomu nutno připočítat dobu potřebnou na vybudování provozovny, provedení skrývek a zkušební provozu a zavedení technologických receptur. Komplikovaný a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacitami dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Řešení vidíme v kombinaci opatření a to v otevírání nových lokálních ložisek umístěných v blízkosti plánovaných staveb s vynikající dopravní přístupností a daleko od obcí a také ve stanovení jednodušších podmínek pro rozšiřování stávajících provozoven a v podpoře hospodárného dotěžování veškerých vytěžitelných zásob.
- A.2.12. ložiska a zdroje štěrkopísků na území Zlínského kraje jsou převážně v oblastech s velmi valitní zemědělskou půdou a často i v jinak v exponovaných územích, poblíž obcí a města. Bohaté zásoby ložisek štěrkopísků jsou koncentrovány pouze do území zemědělských ploch s vysokou třídou bonity ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF) I. a II. třídy. Navíc se v současnosti se zvyšuje tlak na zábor území zejména pro výstavbu komunikací, rodinných domů (rozvoje obcí), průmyslových zón atd., takže mnoho současných i potenciálních zdrojů štěrkopísků, stejně jako u cihlářských surovin, je a bude blokováno zástavbou. To ještě více prohlubuje nerovnoměrnost územního rozložení jejich ložisek a zdrojů. Z toho často při jejich využívání vyplývá prodlužování dopravních vzdáleností, což negativně ovlivňuje jejich ekonomiku a především ekologicky zatěžuje území. Vzdálenost z provozoven na stavbu je u kameniva klíčová, a to z důvodu podílu logistických nákladů na celkové ceně. Optimální vzdálenost je do 35–50 kilometrů. Dovážet z větších vzdáleností nutně vyvolává zvýšení ceny vstupních nákladů liniových staveb a větší environmentální zátěž uhlíkovou stopu. Při převážení velkých objemů plně naložených nákladních automobilů představuje vysokou zátěž na dopravní infrastrukturu a životní prostředí. Z prodloužené přepravy nákladními automobily souvisí úměrně s vyšší spotřebou paliva i vyšší uhlíkatá stopa v produkci CO₂ (Jeden litr nafty podle vzorce uhlíkové stopy vyprodukuje cca 2,65 kg CO₂, tj. na jeden 1 km, o který se vzdálíme od místa potřeby (stavby) dopravy suroviny činí 0,8 kg CO₂)
- A.2.13. rezervní netěžená ložiska štěrkopísků jsou vesměs situovaná v chráněných oblastech přirozené akumulace vod (CHOPAV) a na území vysoké bonity I. a II. třídy ochrany zemědělských půd (ZPF). Ve stejných podmínkách, tj. v CHOPAV a v ochranném pásmu vodních zdrojů (OPVZ)

I. a II. stupně, byly či jsou povolené řady záměrů na těžbu ložisek šterkopísků, bez výrazných konfliktů a ohrožení jakosti a vydatnosti podzemní vody. Některá rezervní nevyužívaná výhradní a rezervní nevýhradní ložiska stavebního kamene a šterkopísků jsou výrazně limitována zákonnými prvky ochrany dílčích složek na životní prostředí a jejich využití je zcela vyloučené (viz např. Chráněné krajinné oblasti - CHKO, EVL–Natura 2000, MCHÚ, nadregionální ÚSESy, ochrana vodních zdrojů, vysoká bonita I. a II třídy ochrany ZPF a tudíž kvalita zemědělských půd, významná ochrana PUPFL - u některých ložisek jsou prakticky na celých plochách pokryty významným lesním porostem a případná těžba by vedla k poškození krajinné dominanty, významného krajinného prvku a krajinného rázu, blízkost jímacích zdrojů I., popř. II. stupně ochranného pásma vodních zdrojů, situování záměrů těžby na území CHOPAV, špatná dopravní přístupnost k ložisku, situování ložiska v těsné blízkosti obcí a měst apod.).

- A.2.14. záměry na těžbu na výhradních a i na nevýhradních ložiskách usí být v souladu s územním plánem dotčené obce, dále musí být v souladu se strategickými dokumenty na státní a regionální úrovni, musí se doložit zdůvodnění záměru a celá struktura projektové dokumentace směřující k ověření ložisek a povolení k zahájení jejich dobývání podle platných předpisů pro apod. Volby do zastupitelstev obcí se v Česku konají pravidelně vždy jednou za čtyři roky a vždy se najdou názorové komplikace, či obměny. Většina obecních zastupitelstev po masivní kampani nepřiznivců těžby mění názor a následný negativní názor převládá v hlasu lidu v rámci referenda proti těžebnímu záměru. Je nutné učinit kroky ke zlepšení celospolečenského povědomí o dobývání nerostných surovin – vyzdvihnout přínosy pro zaměstnanost, přínos do státní a obecní pokladny, zlepšení obecní infrastruktury atp. Obce by neměly záměry bojkotovat, ale naopak o ně mít zájem s vědomím jejich výhodnosti. Základem je oboustranné férové jednání.
- A.2.15. zpracovatelé/či pořizovatelé Zásad územního rozvoje (ZUR) na krajské úrovni UPD by měly navrhnout taková opatření, která jsou z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecních zájmů nejvýhodnější, jak stanoví zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Povinností by mělo být stanovení či vymezení plochy těžeb nerostů v souladu s ustanovením § 77 novely stavebního zákona a to zejména s ohledem na znepokojující situaci s nízkými zásobami a dotěžovanými ložisky stavebních surovin. Přírodní a zákonné limity ve spojení se závaznou státní surovinovou politikou musí být tedy zohledňovány v dokumentaci územního plánování jako existující hodnoty bez možnosti volné úvahy pořizovatele územně plánovací dokumentace existenci ložiska (případně chráněného ložiskového území nebo dobývacího prostoru, ložiska nevyhrazeného nerostu) do dokumentace zahrnout a současně respektovat jejich charakter a omezení dalších činností v území, která z jejich existence plynou.
- A.2.16. S celkovým kritickým stavem v této výše uvedené problematice zcela jednoznačně souvisí problematika budoucího zajištění lidských zdrojů. Za poměrně krátkou dobu dojde k totální absenci odborníků z geologie a těžebního průmyslu, kteří dnes dosáhli věkové hranice mezi 55 a 65 roky. Nedochozí k žádné přípravě ani náhradě z řad nastupující generace, kde je jasným dokladem tohoto stavu a zájmu dlouhodobý přetrvávající postoj české veřejnosti k celé oblasti hornictví. Politickým vývojem a legislativou, která je zpravidla jeho odrazem se těžební průmysl nejen stavebních surovin dostal do situace, která není pro podnikání v tomto oboru snadná.

6.2.A.3 Návrh opatření pro využívání jednotlivých druhů nerostných surovin

Zajistit v co největší míře ochranu všech zbývajících zjištěných nevýhradních ložisek nerostů a předpokládaných ložisek nerostů (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).

Zajistit ve smyslu předchozího bodu zakreslení všech potenciálních nevýhradních ložisek nerostů a prognózních zdrojů do příslušných územně plánovacích dokumentací (ÚP obcí, ZÚR krajů atd.) a zabezpečit ochranu ložisek nerostných surovin při územně plánovací činnosti a navrhovat řešení, která jsou z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější (§15 odstavec 1 zákona č. 44/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Minimalizovat rozsah zásahů do CHLÚ a dobývacích prostorů s probíhající nebo předpokládanou těžbou nerostných surovin ve výhradních ložiscích, minimalizovat rozsah zásahů do významných využívaných a nevyužívaných ložisek nevyhrazených nerostů a prognózních zdrojů nerostných surovin.

Navrhovaná opatření pro konkrétní plánované záměry

S ohledem na okolnost, že jedním z výstupů předkládané Koncepce je návrh na využití konkrétních ložisek šterkopísků a stavebního kamene, byla pozornost SEA vyhodnocení zaměřena na eliminaci, prevenci, minimalizaci, případně kompenzaci případných významně negativních vlivů navrhované exploatace uvedených ložisek. Opatření, označená N2000 vyplývají z výstupů aktualizovaného naturového hodnocení.

6.2.A.3.1 Palivoenergetické suroviny

V souladu s Aktualizací Státní energetické koncepce České republiky (ASEK ČR) respektovat strategické cíle energetiky ČR, jimiž jsou bezpečnost zásobování energií; konkurenceschopnost a sociální přijatelnost a udržitelnost nakládání s energií.

Ložiska přírodních uhlovodíků - zemního plynu (ZP) a ropy (RP) jsou v ČR vyvinuta jen v Západních Karpatech nebo v podloží jejich jednotek. S ohledem na omezený výskyt ložisek uhlovodíků v rámci ČR a jejich zásadní význam pro energetickou bezpečnost a surovinovou soběstačnost a diverzifikaci surovinových zdrojů se jedná o ložiska značného významu pro Českou republiku s potenciálem návazného využívání struktur pro podzemní skladování zemního plynu nebo vodíku a ukládání oxidu uhličitého do geologických struktur. Vzhledem k technologii těžby prostřednictvím těžebních vrtů (sond), možnostem usměrněného vrtání a následné sanaci a rekultivaci s úplným navrácením území k původnímu využití dochází k minimálnímu zásahu do krajiny a dalších složek životního prostředí.

Na území kraje jsou vázána především na zvětralý povrch elevací krystalinických hornin pod příkrovy Beskyd (spodní horizonty ložiska Koryčany, Lubná-Kostelany), dále na bazální klastika spodního miocénu (svrchní horizonty ložiska Koryčany), na pískovce karpátu (Lubná-Kostelany, Choryně) a na pískovce a rozpukané karbonáty slezské a podslezské jednotky (Rožnov pod Radhoštěm). Vzhledem k velké, až několikakilometrové mocnosti příkrovů, lze v budoucnu ve velkých hloubkách předpokládat objev dalších ložisek uhlovodíků, vázaných na autochtonní sedimenty a zvětralé krystalinikum. Hlavní složkou ZP je z cca 95% metan, ropa je většinou lehká parafinická s vysokým obsahem benzínové frakce. V současné době jsou v těžbě tři ložiska, z toho na dvou se využívá RP i ZP. Produktivní horizont ložiska Lubná-Kostelany leží v hloubkách 1300 až 1500 m, ložiska Koryčany v 1500 až 1850 m a plynového ložiska Choryně ve 345 až 400 m. Do konce 60. let 20. století se těžilo ještě malé ložisko Hluk jihozápadně od Uherského Hradiště. Některá ložiska leží v CHKO Beskydy (Rožnov pod Radhoštěm 1 a Rožnov pod Radhoštěm) nebo v Přírodním parku Chřibý (Koryčany, Lubná-Kostelany). Severně od Rožnova pod Radhoštěm zasahuje nepatrně svým jihozápadním okrajem na území kraje výhradní ložisko černého uhlí Frenštát-západ. Je vyvinuto v pokleslé kře karvinského souvrství a tvořeno je koksovatelným uhlím ze sedlových vrstev a energetickým ze sloje Prokop. Uhlí je ale uloženo ve velkých hloubkách pod příkrovy Beskyd – většinou přes 1 km a na území kraje ještě podstatně více – kolem 1,7 až 2 km. Původně (až do 90. let 20. století) se počítalo s výstavbou dolu a využitím ložiska (pouze ale na území sousedního Moravskoslezského kraje), v současnosti to ale z ekologických i

ekonomických důvodů nepřipadá v úvahu a veškeré zásoby ložiska byly koncem roku 2002 rozhodnutím MPO odepsány převodem do nebilančních.

Ložisko **černého uhlí** Frenštát-západ, i s navazujícím prognózním zdrojem, zasahuje do Zlínského kraje pouze svým jižním okrajem. Jedná se o ložisko v rezervě, těžitelné pouze hlubinně, jejichž zásoby jsou dnes z větší části hodnocené jako nebilanční, tj. jako využitelné v budoucnosti s ohledem na očekávaný technický a ekonomický vývoj. Vzhledem k ambiciózním cílům politiky uhlíkové neutrality je nutno na rezervní ložiska UC pohlížet nejen jako na zdroje energetické suroviny (např. pro podzemní zplynování), ale alternativně jako na zdroje suroviny pro chemický průmysl. Zrušením těžních věží v Trojanovicích je toto ložisko téměř nevyužitelné.

Ložiska **zemního plynu a ropy** jsou situována do dvou samostatných oblastí. V Moravskoslezských Beskydech se jedná o menší, dnes již dotěžovaná ložiska. Jako perspektivní zůstává ložisko Rožnov pod Radhoštěm. V druhé oblasti (Chříby), kde se společně s plynem těží i ropa, je také nejvýznamnější ložisko Lubná-Kostelany (východní blok) dotěžuje a s těžbou v západním bloku se nepočítá. Dále je těženo ložisko Koryčany, na kterém je realizován i těžební průzkum a předpokládána další otvírka ložiska. Oba evidované prognózní zdroje jsou hodnoceny jako neperspektivní. Do budoucna se nedá předpokládat s významnou těžbou těchto surovin, Spíše do několika let jejich těžba ve Zlínském kraji zcela skončí.

Opatření pro těžená ložiska

- A.3.1.1. Na území Zlínského kraje se těží 3 ložiska (B 3224400 Choryně, B 3154600 Koryčany a B 315817202-2 Lubná-Kostelany). Všechna mají stanoven DP a CHLÚ.
- A.3.1.2. Na stávajících využívaných ložiskách hospodárně dotěžit zásoby a současně pokračovat v realizaci těžebního průzkumu za účelem zjištění dalšího potenciálu ložisek a dále případně aplikovat druhotné těžební metody pro zvýšení vytěžitelnosti ložisek.
- A.3.1.3. Za územně stabilizované považovat těžbu ropy a zemního plynu na významných výhradních ložiskách Koryčany (B 3154600) s DP Koryčany (č. 40114) v CHLÚ Koryčany (15460000) a Lubná-Kostelany (B 3158171) a (B 3158172) s DP Kostelany (40034) pokryté CHLÚ Kostelany (15817100) o celkové roční produkci ropy 2,8–3 tis. tun a plynu o objemu 0,9 miliónu m³, dále zásobníky Choryně (B 3224400) v DP Perná u Valašského Meziříčí (40027) a v DP Lhotka nad Bečvou (40159).

Z hlediska ochrany zásob nejsou žádná další opatření v rámci surovinové politiky potřebná.

Opatření pro ložiska plánovaná k těžbě, popř. rozšíření těžby

- A.3.1.4. Novela horního a liniového zákona uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu. Celkově v rámci ASEKu by mělo jít o podporu projektů geologických prací a těžby domácích zdrojů nerostných surovin pro zajištění surovinového potenciálu pro dekarbonizaci energetiky a dopravy a realizaci nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (zejména stavebních surovin, nerostů, z nichž lze vyrábět kovy a zemního plynu).
- A.3.1.5. Podporovat vyhledávání a průzkumu ložisek ropy a zemního plynu v rozsahu pravomocně stanovených rozhodnutí o stanovených průzkumných území Salaš (040011), Drahlov (210003), Osvětimany I (160009), Svahy Českého masívu (040008) a Vídeňská pánev IX (20003), podporovat stanovení nových průzkumných území s potenciálem realizace geologických prací pro ložiska ropy a zemního plynu
- A.3.1.6. V rozsahu již stanoveného DP Trojanovice na ložisku černého uhlí Frenštát-západ a východ a předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru (PSDP) Trojanovice I, podpořit stanovení DP Trojanovice I na ložisko zemního plynu

- A.3.1.7. V souladu s Aktualizací Státní energetické koncepce České republiky (ASEK ČR) podporovat vyhledávání, průzkumu a těžbu zemního plynu, jakožto přechodného energetického zdroje k odklonu od uhlí
- A.3.1.8. Dále v souladu s ASEK podporovat vyhledávání, průzkumu a těžbu ropy pro větší diverzifikaci dodávek ropy ve vazbě na potřebu náhrady ropy dovážené z Ruské federace.

Opatření pro netěžená - rezervní ložiska

- A.3.1.9. Na území Zlínského kraje se nachází 2 netěžená ložiska s platných CHLÚ, jedno již dotěžené s DP i CHLÚ a 2 prognózní zdroje. Za perspektivní lze považovat pouze ložisko B 3224100 Rožnov pod Radhoštěm.
- A.3.1.10. Za rezervní významná výhradní ložiska považovat Frenštát-západ a východ (B 3144301) (spol. Green Gas DPB a.s.), Rožnov pod Radhoštěm (B 3224100) (spol. UNIGEO a.s.) a Rožnov pod Radhoštěm 1 (B 3238600) s DP Rožnov pod Radhoštěm a Rožnov pod Radhoštěm 1 (spol. UNIGEO a.s.). Dále do území kraje zasahuje výhradní ložisko černého uhlí Frenštát-západ (B 3144300) s DP Trojanovice, které je ve správě spol. DIAMO s.p.
- A.3.1.11. Za perspektivní lze považovat pouze ložisko B 3224100 Rožnov pod Radhoštěm. Ostatní netěžená ložiska a prognózní zdroje lze považovat za neperspektivní. Nadále územně chránit a respektovat v ÚPD evidované prognózní zdroje zemního plynu Roštín (Q 9365100) a Bojkovice (Q 9411500) a dále schválené prognózní zdroje (předpokládané ložisko) černého uhlí Nový Jičín-Hodslavice (P 9012400) a Frenštát-Trojanovice-Z (P 9087900).
- A.3.1.12. Pro doporučení převodu části prognóz černého uhlí do zásob vyhledaných není vhodná doba; vzhledem k ambiciózním cílům politiky uhlíkové neutrality je nutno na UC pohlížet nejen jako na energetickou surovinu, ale alternativně jako na surovinu pro chemický průmysl,
- A.3.1.13. Z hlediska ochrany zásob nejsou žádná další opatření v rámci surovinové politiky potřebná.

Opatření pro další využití geologických struktur k podzemnímu skladování zemního plynu nebo ukládání oxidu uhličitého do geologických struktur

- A.3.1.14. Podporovat průzkum možnosti využití vytěžených ložisek ropy a zemního plynu k realizaci nových podzemních zásobníků zemního plynu s potenciálem jejich využití pro podzemní uskladnění vodíku.
- A.3.1.15. Podporovat vyhledávání, průzkumu a realizaci ukládání CO₂ do horninových struktur pro účely dosažení klimatických cílů a dekarbonizaci průmyslu. Identifikovat lokality vhodné pro ukládání CO₂ do horninových struktur, podporovat jejich vyhledávání a průzkum a zajistit jejich vybudování včetně produktovodů a technologie pro zachytávání CO₂.

6.2.A.3.2 Rudní suroviny

Ve Zlínském kraji není evidováno žádné rudní ložisko a ani jej nelze předpokládat. Byly zde pouze zastiženy netěžitelné obsahy **zlata** v rámci těžkých minerálů na lokalitě Ostrožská Nová Ves a Polešovice a indicie **rtuti** ve šlichových vzorcích v okolí Bojkovic. Pouze historický význam měla těžba **železných rud** (pelosiderity) v 19. stol.

Opatření pro těžená ložiska

Na území Zlínského kraje není v současné době těženo žádné rudní ložisko.

Opatření pro netěžená - rezervní ložiska

Na území Zlínského kraje není v současné době evidováno žádné rudní ložisko ani prognózní zdroj.

6.2.A.3.3 Kritické suroviny EU

Ložiskové akumulace kritických surovin, případně strategických surovin se na území Zlínského kraje nevyskytují. Jedná se pouze o indicie zirkonu a monazitu v těžkém podílu šterkopísků nebo o zvýšené obsahy helia a argonu v zemním plynu na ložisku Lubná-Kostelany.

Opatření pro těžená ložiska

Na území Zlínského kraje není v současné době těženo žádné ložisko kritických surovin EU.

Opatření pro netěžená - rezervní ložiska

Na území Zlínského kraje není v současné době evidováno žádné ložisko ani prognózní zdroj kritických surovin EU.

6.2.A.3.4 Nerudní suroviny

Za nejvýznamnější nerudní surovinu lze ve Zlínském kraji považovat ložiska jurských **vápenců**, které byly zvláště v 19. a v první polovině 20. stol. využívány k výrobě vápna a cementu. Jediné vápencové ložisko Kurovice (jílovitého vápence – VJ) o objemu 1602 tis. tun nebilančních zásob bylo těženo od r. 1878. Evidované výhradní ložisko Kurovice i tři prognózní zdroje jsou dnes pro výrobu cementu nebo vápna nepoužitelné (absence zpracovatelských závodů). Využitelnost komplikují i střety s ochranou přírody a tak použitelnost této suroviny lze spatřovat spíše v malotěžbě vápenců pro zemědělské účely nebo jako místní zdroj kameniva.

Ložiska vápenců, která jsou vhodná k chemicko-technologickému zpracování, reagují na nezbytnost zajištění surovin zejména, ne však výlučně, pro strategickou energetickou stavbu dostavby jaderných bloků Dukovany a související infrastruktury, současně se jedná o technologicky nezbytnou surovinu pro strategické dopravní stavby. Vápence (uhličitanové kamenivo) mohou být do asfaltových směsí SMA (Stone mastic Asphalt) použity různým způsobem — jako dílčí frakce kameniva, případně (a častěji) jako minerální plnivo (filler). Je však nutné respektovat jejich mechanické a funkční limity, protože SMA je velmi náročná směs z hlediska odolnosti proti deformacím, vůči únavě, vodě a mrazu a z hlediska dlouhodobé stability- životnosti kostry. Vápence lze v SMA použít bez omezení jako filler dle ČSN EN 13043, částečně jako jemné frakce (0/2 a 2/5 mm), ale jen zřídka jako hrubé kamenivo. Vápence jako filler zlepšují vazbu mezi kamenivem a asfaltem (pozitivní účinek $\text{CaCO}_3 \rightarrow$ vyšší adheze), zvyšuje viskozitu pojiva \rightarrow stabilizuje mastix, pomáhá omezit drain-down (odvodňování pojiva). Filler musí splňovat parametry pro asfaltové směsi (např. CaCO_3 , přesnost mletí, aktivita). V plnivu je vápenec preferovaným materiálem, často v kombinaci s částí minerálního prachu z drcení kvalitního kameniva. Zejména jílovité vápence s obsahem CaCO_3 kolem 70 % a vyššími obsahy SiO_2 a Al_2O_3 se používají pro výrobu cementu a různých typů vápna. Cement tedy tvoří společně s drceným a těženým kamenivem důležitou složku pro dílčí vrstvy vozovek a asfaltové směsi pro vozovky s dlouhou životností pro stavby silnic a dálnic, zejména pro stmelené asfaltobetonové (AB) vrstvy, konstrukční betony a také cementobetonový kryty (CBK). Pro dopravní a energetické stavby je klíčovým mimo jiné mikromletý vápenec. Díky snadnému mletí je mikromletý vápenec v cementové pastě zastoupen ve formě velmi jemných částic, a tím zhušťuje strukturu cementového kamene. Dodávky mletých vápenců do betonárek, které se budou podílet na výstavbě nových bloků jaderné elektrárny Dukovany a do obaloven pro zajištění dodávek pro dopravní stavby. Vápencový materiál je využíván i k výrobě hydroizolačních asfaltových pásů – izolace staveb proti vodě. Využívá se na neutralizaci vod jako sorbent a při kontaminovaných kapalinách. Vzhledem k vysoké uhlíkové stopě běžného portlandského cementu (OPC) je snahou i využití alternativních pojiv – použití doplňkových cementových materiálů. Jíl, který vzniká „vypírkou“ vápence je vhodný pro využití jako alternativní pojivo, čímž dochází k maximalizaci využití všech složek z vápencových ložisek. Takové produkty vykazují střední pucolánovou aktivitu,

což je možné až do 30% přidávat do cementu. Výhodou takového řešení je nižší uhlíková stopa. U ložisek vápenců je pak pro úplnost nezbytné zmínit také jejich nezanedbatelnou úlohu při dosahování cílů na zajištění klimatické neutrality a jejich užití v zemědělství a potravinářství.

Speciální cementářskou korekční surovinou jsou neogenní porcelanity u Medlovic, vykazující pucolánovou aktivitu (zvyšují pevnost).

Za perspektivní surovinu lze považovat **bentonit** použitelný v zemědělství (zúrodnování písčitých půd) nebo jako těsnicí materiál, zejména pro skládky. Zatím mu nebyla věnována dostatečná pozornost a tak jsou evidovány pouze prognózní zásoby, vázané často na ložiska cihlářských surovin. Doporučujeme věnovat této surovině zvýšenou pozornost, zvláště z důvodů jeho těsnících vlastností.

Ve Zlínském kraji jsou evidována ložiska nevyhrazeného nerostu - abraziv Brňov-Medůvka, které je v ochraně stanoveného CHLÚ Brňov-Medůvka (19310000). Další významné nevýhradní ložisko abraziva se samostatně oddělenými bloky zásob je ložisko Brňov-Kozák (D 3176700).

Surovinou jsou pískovce a slepence čelní zóny magurského příkrovu svrchně eocenního stáří. V minulosti se ložiska využívaly k výrobě brusných kotoučů, těžba bloků byla o min. velikosti $70 \times 70 \times 20$ cm pro Jablonecké sklárny. Surovinu ložiska tvoří středně až hrubě zrnité arkóзовé pískovce s polohami slepenců. Užitečnou surovinu tvoří navětralé drobné pískovce, charakterizované minerálním složením (55–75 % křemenným zrn, 8–16 % živce a 7–15 % jílové tmelící substance) a fyzikálními vlastnostmi (střední velikost zrna brusina 0,5–1,1 mm, široké zastoupení frakcí, malá tvrdost 4–7 mm dle Mackanzena, vysoká nasákavost 5–8 % hmoty a porozita 15–22 %).

Další nerudní suroviny zastoupené ve Zlínském kraji nemají do budoucna ekonomický význam. Arkóзовé pískovce u Brňova použitelné jako brusné kotouče ve sklárnách byly nahrazeny jinými materiály. Porcelanity z lomu Komňa-Bučník by bylo možné využít ve šperkařství pouze při selektivní těžbě s níž se nepočítá. Jíly, i když jejich kvalita místy odpovídá nežáruvzdorným jílům byly hodnoceny pouze jako cihlářská surovina. Sklářské a slévárenské písky byly hodnoceny u Ježova a Napajedel, ale pro vyšší podíl železa není o tuto surovinu zájem a ani do budoucna se to pravděpodobně nezmění.

Na nevýhradních ložiskách Moravský Písek-Polešovice (D 3012101) a Uherský Ostroh (N 3012102) a dále na prognózním zdroji Uherský Ostroh (Q 9434900) byly vypočtené zásoby těžkých minerálů a šterkopísků.

Opatření pro těžená ložiska

Žadné ložisko se v kraji nevyužívá

Opatření pro netěžená - rezervní ložiska

A.3.4.1. Na území Zlínského kraje je evidováno 1 výhradní ložisko vápenců ostatních, dvě nevýhradní ložiska abraziv, 5 prognózních zdrojů bentonitu, 1 prognózní zdroj cementářských korekčních surovin a 1 prognózní zdroj těžkých minerálů. Výhradní ložisko je sice chráněno CHLÚ, ale celé se také nachází v PP Kurovický lom, takže je lze považovat za neperspektivní.

A.3.4.2. Zajistit v co největší míře ochranu všech vidovaných zjištěných výhradních a nevýhradních ložisek nerostů a předpokládaných ložisek nerostů (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).

A.3.4.3. Zbytkové zásoby vápence na výhradním ložisku Kurovice tvoří převážně závěrné svahy opuštěného lomu. Těžba byla ukončena v roce 1997 a těžebna je částečně ponechána přirozené sukcesi a částečně rekultivována na vodní plochu. Těžba z nižších etází zahloubení lomu, tj. pod hladinou podzemní vody, by záporně ovlivnila ekonomii ložiska. Zbývající evidované zásoby jílovitého vápence na ložisku Kurovice (B 3066401) doporučit k řehodnocení zásob s návrhem na vyřazení z evidence, či odpis zásob vynětím z evidence zásob. Následně zrušit CHLU Kurovice (06640100).

Z hlediska surovinové koncepce doporučujeme

- A.3.4.4. minimalizovat rozsah zásahů do evidovaných prognózních zdrojů bentonitu (N5222300 Študlov, Q93344000 Kunovice 1, Q9339500 Kelč 1, Q9339600 Kelč 2, Q9339700 Kelč. 3.
- A.3.4.5. zaměřit průzkumné práce na převedení prognózních zásob bentonitu a vápenců do vyšších kategorií.

Ložiska abraziva a zdroje těžkých minerálů ve fluvialních sedimentech

Ve Zlínském kraji jsou evidována ložiska nevyhrazeného nerostu - abraziv Brňov-Medůvka, které je v ochraně stanoveného CHLÚ Brňov-Medůvka (19310000). Další významné nevýhradní ložisko abraziva se samostatně oddělenými bloky zásob je ložisko Brňov-Kozák (D 3176700).

Surovinou jsou pískovce a slepence čelní zóny magurského příkrovu svrchně eocenního stáří. V minulosti se ložiska využívaly k výrobě brusných kotoučů, těžba bloků byla o min. velikosti 70 × 70 × 20 cm pro Jablonecké sklárny. Surovinu ložiska tvoří středně až hrubě zrnité arkóзовé pískovce s polohami slepenců. Užitečnou surovinu tvoří navětralé drobné pískovce, charakterizované minerálním složením (55–75 % křemenným zrn, 8–16 % živce a 7–15 % jílové tmelící substance) a fyzikálními vlastnostmi (střední velikost zrna brusina 0,5–1,1 mm, široké zastoupení frakcí, malá tvrdost 4–7 mm dle Mackanzena, vysoká nasákavost 5–8 % hmoty a porozita 15–22 %).

Opatření pro těžená ložiska

- Na území Zlínského kraje není v současné době těženo žádné ložisko abraziv.

Opatření pro ložiska plánovaná k těžbě, popř. rozšíření těžby

Na území Zlínského kraje se v návrhovém období do roku 2035 žádné ložisko abraziv.

Opatření pro netěžená ložiska

- A.3.4.6. Zajistit v co největší míře ochranu všech zjištěných nevýhradních ložisek nerostů a předpokládaných ložisek nerostů (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).
- A.3.4.7. Zajistit ve smyslu předchozího bodu zakreslení všech potenciálních nevýhradních ložisek nerostů a prognózních zdrojů do příslušných územně plánovacích dokumentací (ÚP obcí, ZÚR krajů atd.) a zabezpečit ochranu ložisek nerostných surovin při územně plánovací činnosti a navrhnout řešení, která jsou z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější (§15 odstavec 1 zákona č. 44/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů).
- A.3.4.8. Ponechat jako surovinové rezervy s dlouhodobým výhledem nevyužívaná nevýhradní ložiska abraziv Brňov-Medůvka (D 3193100) se stanoveným CHLÚ Brňov-Medůvka (19310000) a ložisko Brňov-Kozák (D 3176700).
- A.3.4.9. Zajistit v co největší míře ochranu všech zjištěných zdrojů a efektivitu budoucího využití odpadových materiálů (těžkým minerálů) z výroby těžbeného stavebního kameniva – šterkopísků – zejména na nevýhradních ložiskách Moravský Písek-Polešovice (D 3012101) a Uherský Ostroh (N 3012102) a dále na prognózním zdroji Uherský Ostroh (Q 9434900), kde byly odhadnuté zdroje a zásoby těžkých minerálů. Nadále informativně evidovat na ložiskách šterkopísků vypočtené zdroje těžkých minerálů.

Z hlediska surovinové koncepce doporučujeme

- A.3.4.1. minimalizovat rozsah zásahů do evidovaných prognózních zdrojů bentonitu (N5222300 Študlov, Q93344000 Kunovice 1, Q9339500 Kelč 1, Q9339600 Kelč 2, Q9339700 Kelč. 3.
- A.3.4.2. zaměřit průzkumné práce na převedení prognózních zásob bentonitu a vápenců do vyšších kategorií.

Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu

Na území Zlínského kraje evidováno využívané výhradní ložisko Bzová (B 3060700) s DP Bzová a CHLU Bzová a dále dvě nevýhradní nevyužívaná ložiska Hážovice-Horečky (D 5059800) a Prostřední Bečva (D 3095500). Objemy zásob u těženého ložiska Bzová jsou s ohledem na roční těžbu reaktivně vysoké a dosahují životnosti na 50–100 let. Jedná se o tradiční suroviny, s jejichž uplatněním lze počítat ve stávající míře i do budoucna. Jedná se o typ těžby s minimálními ekologickými dopady a s produkty s vyšší přidanou hodnotou. Výrobky kamenů štípaných a neštípaných jsou kamenná štípaná dlažba, haklíky, solitéry, šlapáky - nášlapy, regulační a obkladový kámen, gabiony, kamenné bloky apod. Produkce směřuje po celé ČR a na Slovensko. Drcené kamenivo ze zbytkových prokřemenělých pískovcových odpadů je možno použít pouze pro spodní živičné vrstvy. Těžba stavebního a dekoračního kamene nejvyšší kvality v kamenolomu Bzová vyhovuje pro vodní stavby EN 13383-1, zdící prvky EN 771-6, kostky EN 1342, dlažební desky EN 1341, obrubníky EN 1343.

Další rezervním – nevyužívaným ložiskem jsou Hážovice-Horečky (D 5059800), které náleží k sedimentům godulského souvrství, jež je součástí slezské jednotky příkrovové stavby karpatského, hrubě rytmického flyše křídového stáří (sv. senon). Využívané by mohly být tzv. ístebňanské vrstvy.

Nevyužívané rezervní ložisko Prostřední Bečva (D 3095500) náleží godulskému vývoji slezské jednotky karpatského flyše (stř. křída–turon) a je tvořeno svrchnokřídovými ístebňanskými vrstvami - převážně jílovcí (západní část) a pískovci (střední a východní část). Pískovec je namodralý, žlutě až hnědě větřající, jemně až středně zrnitý s polohami drobných slepenců a nevápnitých jílovců. Surovina pískovce byla hodnocena jako lomový kámen pro hrubou výrobu a také účelově pro stavbu vodní nádrže Karolínka u Velkých Karlovic.

Opatření pro těžená ložiska

- A.3.4.10. V případě ložisek pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu podporovat stávající záměry ve stanovených územních rozhodnutích a v dobývacích prostorech v jejich dalším rozvoji, zejména u využívaného ložiska Bzová, situovaného na území CHKO Bílé Karpaty
- A.3.4.11. Využívání stávajícího ložiska Bzová považovat za územně stabilizované. Těžené ložisko má zásoby na několik desítek let, není nutné otevírat ložiska nová a vyvolávat zábory těžbou nedotčeného území. Při rozšiřování těžby v rámci POPD u výhradního ložiska a případně i u ložisek nevyhrazených nerostů důkladně vyhodnotit současný stav hospodárního využití suroviny s minimálním množstvím objemů těžebních odpadů,
- A.3.4.12. Efektivně využívat těžební odpady a odvaly a materiály z horších partií s vysokou rozpukností, kde geologický průzkum nepotvrdil normami požadovanou blokovitost, a to v max. míře jako přírodní drcené kamenivo. Na stávajícím ložisku Bzová hospodárně využívat těžební odpady z těžeb kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu, které v případě aplikace mobilních technologických linek mohou splňovat veškeré ISO parametry a mezinárodní normy ČSN EN pro stavební výrobu a uplatnění na trhu,
- A.3.4.13. Důkladně vyhodnotit současný stav rekultivačních a sanačních postupů na stávajícím využívaném ložisku jako nezbytnou podmínku v případě dalšího rozšiřování těžby.

Opatření pro plánovaná ložiska dotěžby

- A.3.4.14. V návrhovém období do roku 2035 není potřeba počítat s další novou otvůrkou ložiska kamene pro hrubou kamenickou výrobu a stavebního kamene
- A.3.4.15. Podpořit další pokračování hornické činnosti na ojedinělém výhradním ložisku Bzová (B 3060700) v DP Bzová a CHLU Bzová, popř. činnosti prováděné hornickým způsobem těsně za hranicí DP a CHLÚ.

Opatření pro netěžená - rezervní ložiska

- A.3.4.16. Za perspektivní rezervní ložiska považujeme nevýhradní ložiska Házovice-Horečky (D 5059800) a ložisko Prostřední Bečva (D 3095500), respektovat jejich nepřemístitelnost, evidovat v ÚPD a minimalizovat rozsah zásahů do těchto ložisek.
- A.3.4.17. Podporovat další průzkum a výzkum perspektivních zdrojů kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu.

6.2.A.3.5 Stavební suroviny

Stavební kámen

Zlínský kraj patří ke krajům s největším deficitem kvalitních zásob ložisek stavebního kameniva, které je zapotřebí saturovat ze sousedního Olomouckého a Jihomoravského kraje, což ve svém výsledku prodražuje výslednou cenu suroviny a zároveň dochází k enormní zátěži v silniční dopravě. Za rezervní lokality lze považovat některé výskyty rigidnějších paleobazaltů v Bílých Karpatech, avšak jejich využitelnost naráží na střety zájmů s CHKO a objemy jejich disponibilních zásob jsou velmi nízké. Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kameniva vyvolávají dvojí tlak – jednak tlak na vyšší nárůst produkce šterkopísků pro využití tam, kde jsou obě suroviny zastupitelné, jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí zejména Olomouckého kraje a ze Slovenska. Dovozy kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého kraje a ze Slovenska sebou přináší enormní zatížení komunikací s výraznými negativními vlivy na místní obyvatelstvo. Vzhledem k tomu, že největší stavebně-technické práce na projektovaných stavbách jsou situovány po celém území Zlínského kraje (stavby D55, D49 a jejich přivaděčů), je zřejmé, že potřeba otvírek nových ložisek stavebního kamene, popř. rozšíření stávajících využívaných ložisek se bude soustřeďovat do území okresů Zlín, Uherské Hradiště a zejména do oblasti Vsetínska.

Ve Zlínském kraji těží stavební kámen výhradní ložiska Komňa-Bučník (B-3036800) s DP Komňa-Bučník a Bzová (B 3060700) s DP Bzová a dále nevýhradní ložiska Ratiboř u Vsetína (D 5230900) a Bystřička (D 5239400). Na území kraje dotěžila nevýhradní ložiska Žlutava (D 3160400) a Bělov 2 (D 5274300). V plánu v budoucnu pro malotěžbu jsou nevýhradní ložiska Záhorovice (D 3226200) a ložisko Starý Hrozenkov (U 3069300) se zbytkovými zásobami. V evidenci zásob je rezervní ložisko Prostřední Bečva (D 3095500).

Z podrobné analýzy vykazovaných disponibilních zásob (reálně vytěžitelných zásob a zásob povolených k dobývání dle POPD) a roční produkce na území Zlínského vyplývá, že ke dni 1. 1. 2024 se na území Zlínského kraje těží 2 výhradní ložiska stavebního kamene a celkem 3 ložiska nevyhrazeného nerostu stavebního kamene o celkové roční produkci 97–102 tis. m³. Z tohoto celkového počtu 5 využívaných ložisek má 1 ložisko vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, 3 ložiska mají životnost zásob od 5 do 10 let a u zbývajících 1 využívaného ložiska je jeho životnost pod hranicí 5–7 let. Z celkového počtu 5 využívaných ložisek na území kraje se tedy jedná o cca 20 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob. Pokud k tomu připočítáme 3 ložiska s životností zásob do 7–10 let, představuje to cca 80 % ložisek s nízkou životností do 10 let. Pouze 1 ložisko v kraji má životnost zásob vyšší než 10–15 let. Z využívaných ložisek má nejvyšší životnost ložisko Komňa-Bučník.

Zlínský kraj patří ke krajům s největším deficitem kvalitních zásob ložisek stavebního kameniva, které je zapotřebí saturovat ze sousedního Olomouckého a Jihomoravského kraje, což ve svém výsledku prodražuje výslednou cenu suroviny a zároveň dochází k enormní zátěži v silniční dopravě. Za rezervní lokality lze považovat některé výskyty rigidnějších paleobazaltů v Bílých Karpatech, avšak jejich využitelnost naráží na střety zájmů s CHKO a objemy jejich disponibilních zásob jsou velmi nízké.

Na území Zlínského kraje se ze stávajících provozoven neprodukuje klíčové frakce přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytné pro silniční a dálniční stavby. Kraj je zcela deficitní na kvalitní zdroj drceného kameniva a musí být saturován ze sousedních krajů – Jihomoravského a Olomouckého. Jedinou výjimku

tvoří pouze výhradní ložisko Komňa-Bučník, které převážně ve větších objemech produkuje šterkodrtě frakce 16/32 mm, 32/63 mm, 0/32 mm a 0/63 mm a pouze v minimálních objemech drobné drcené kamenivo frakce 4/8 mm. Ložisko stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) je tvořeno paleogenními flyšovými sedimenty bělokarpatské jednotky s převládajícími pískovci, kterými proniká žíla paleoandezitu mocnosti 30 m. Pískovce v jejím okolí jsou přepáleny na porcelanity. Celkem je na ložisku v DP evidováno 11711 tis. m³ vytěžitelných zásob a svojí kvalitou vyhovují dle starších norem ČSN 72 1511 Kamenivo pro stavební a silniční účely. Paleoandezity jsou vhodné jako hraněné drtě I a II třídy, (obj. hm. 2,40–2,69 g/cm³, nasákavost 3,57–9,76 hm. %, otluk 22–58,4 hm. %, pevnost v mělnění 603–1425), pískovec a porcelanit pro výrobu šterkodrtí (obj. hm. 2,3–2,7 g/cm³, nasákavost 1,84–5 hm. %, otluk 21,6–52,4 hm. %, pevnost v mělnění 681–1340 MPa). Většina suroviny je zpracovávána na zrnitost 32/125mm. Případnému rozšíření brání střety s ochranou přírody (I. zóna CHKO Bílé Karpaty, CHÚ Bystřice pod Lopeníkem), ale evidované zásoby dávají při současné roční těžbě 80 tis. m³ předpoklad dlouhodobé životnosti.

Objemy vybraných klíčových produkovaných frakcí (0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16 a 11/22 mm) drceného kameniva vhodného dle ČSN EN 12620 - Kamenivo do betonu a ČSN EN 13043 - Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch zejména pro plánované stavby dopravní infrastruktury ŘSD a SŽ na území Zlínského kraje zcela chybí.

Na výhradním ložisku stavebního kamene Komňa – Bučník (B 3036800) se plánuje pokračování těžby v rozsahu POPD v DP Komňa – Bučník na ploše cca do 3 ha s plánovanou roční kapacitou těžby do 75–80 tis. m³/rok. Na výhradním ložisku Komňa- Bučník je exploatace možná na stávajících plochách lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa – Bučník, na které byl realizovaný průzkum a posuzování dle zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V případě kamenolomu Komňa- Bučník se jedná o území s vysokým stupněm ochrany z hlediska zájmů ochrany přírody. Případné další rozšíření lomové jámy uvnitř dobývacího prostoru Komňa-Bučník bude řešeno dle aktuální situace v tomto území, v návaznosti na platnou legislativu.

Jediné větší těžené výhradní ložisko stavebního kamene je Komňa-Bučník s DP Komňa - Bučník, tvořené trachandezitem, pískovci, kvarcity (přeměněnými pískovci), jílovci a porcelanity (přeměněnými jílovci). Ložisko Komňa-Bučník leží převážně v 1., částečně ve 2. zóně CHKO Bílé Karpaty a rovněž v ochranném pásmu 2. stupně (vnitřní) Prameniště „Komňa – gravitace a Bojkovice – gravitace“, které bylo vyhlášeno rozhodnutím č.j. Vod.1896/89 z 27. 11. 1989 vydaným ONV Uherské Hradiště. Plán rekultivace bude koncipován tak, aby byl lom po ukončení těžby citlivě začleněn do okolní krajiny. Hlavním vyráběným produktem je drcené kamenivo ve smyslu ČSN EN 13242 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace). Výrobkem je drcené kamenivo různých zrnitostních a kvalitativních tříd, které vyhovuje požadavkům dle ČSN EN 12620 (Kamenivo do betonu), ČSN EN 13242 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace), ČSN EN 13043 (Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch) a ČSN 721800, 721810, 721860 (lomový kámen). Rozsah těžby je vymezen dobývacím prostorem Komňa-Bučník. Ložisko bylo otevřeno od severu stěnovým lomem, který byl postupně zahlouben. Těžba postupuje směrem k jihu. Skrývka a výkliz jsou ukládány na deponii severně od lomu. Surovina je rozpojována clonovými odstřely a zpracovávána na úpravně přímo v lomu.

Ložisko modrošedých, jemně až středně zrnitých pískovců Bzová (B 3060700) s DP Bzová leží východně obce Bzová, je otevřeno lomem na západním svahu kopce Lokova. Ložisko Bzová leží ve 2. a 4. zóně CHKO Bílé Karpaty. Jihozápadní okraj DP Bzová hraničí s PHO II. stupně Jímacího území Bzová, které bylo vyhlášeno dne 13.9.1989 rozhodnutím č.j. Vod.1405/89 vydaným ONV Uherské Hradiště. Ložisko patří k souvrství hornin vyššího oddílu paleogenu bělokarpatské jednotky a nachází se v synklinálním pásmu lukovském. Ložisko se těží na lomový kámen (různých sortimentů), jsou omezeny trhací práce, aby docházelo k co nejmenšímu narušení pískovcových bloků. Pískovce jsou v

lavicích mocných 0,2-2,5m oddělené polohami proměnlivě písčitých jílovců. Surovina vyniká mimořádnou pevností a minimální nasákavostí. Hotový produkt se využívá pro obklady fasád, dláždění dvorů a náměstí, opěrné zídky zděné na maltu i na sucho, solitérní jezírka, skalky, solitéry a veškeré vodní i dopravní stavby. Výrobky kamenů štípaných a neštípaných jsou kamenná štípaná dlažba, haklíky, solitéry, šlapáky- nášlapy na chodníky, cesty, parkoviště, suché zídky, zahradní jezírka, kalky a také jako regulační a obkladový kámen, gabiony, kamenné bloky, schody, ploty apod. Produkce směřuje po celé ČR a na Slovensko. Drcené kamenivo ze zbytkových prokřemenělých pískovcových odpadů je možno použít pouze pro spodní živичné vrstvy. Nedá se použít na povrchové vrstvy vozovek ani na výrobu granulovaných drtí. Jedná se o významné ložisko místního významu s pískovci vhodnými na opracování na prvky hrubé kamenické výroby, neboť se nachází v oblasti značně mankovní na stavební kámen. Za podmínek stanovených v POPD těžba nijak výrazně neovlivňuje přírodní prostředí v CHKO. Pro další využívání ložiska není proto nutno sestavovat nějaké omezující limity. Těžba stavebního a dekoračního kamene nejvyšší kvality v kamenolomu Bzová probíhá už více než 100 let a kámen vyhovuje pro vodní stavby EN 13383-1, zdící prvky EN 771-6, kostky EN 1342, dlažební desky EN 1341, obrubníky EN 1343.

V současné době se plánuje rozšíření ložiska stavebního kamene nevýhradního ložiska Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene na celkové ploše cca 6,3 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 50 tis. m³/rok. Rovněž v plánu je pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - záměr Kamenolom Hošťálková – II. etapa dobývání - na celkové ploše cca 1 ha s plánovanou roční kapacitou těžby do 100 kt/rok a to v souladu s již souhlasným stanoviskem EIA.

Produkce stavebního kamene (pískovec) se z ložiska Ratiboř u Vsetína-Hošťálková odává pro zpevnění místních komunikací, lesních cest a svážnic, zpevnění břehů řek i potoků v obci a okolí. Kamenolom byl využíván již v 50. až 60. letech minulého století. Těžba byla obnovena v roce 1991, od té doby příležitostně trvá. Stávající plocha kamenolomu Ratiboř u Vsetína činí 2,31 ha, plocha rozšíření kamenolomu v rozsahu v rámci II. etapy dobývání 9 985 m². Surovina se vozí na stavby zídek, skalek, komunikací, popř. na opravu lesních komunikací, zpevnění břehů potoků a řek a to do oblasti kolem Vsetín, Velké Karlovice, Makov, Rožnov p. Radhoštěm, Horní Bečva apod. Při stavbě D49 se kamenivo dodávalo na Holešovsko a Kroměřížsko a nyní se připravuje zavážet kamenivo na stavbu silnice Semetín – Bystřička. V současné době se navyšuje roční produkce kamenolomu na 100kt/rok a rozšiřuje se jeho plocha o cca 1 ha. Vzhledem k tomu, že nákladní automobily musí projíždět hustě zastavěnou částí obce s poměrně úzkou místní komunikací, je nutno velké ohleduplnosti a přísné opatrnosti při dodržování omezené rychlosti max. 30 km/hod. Při nepříznivém počasí se přístupová komunikace důsledně čistí. Hlavním vyráběným produktem je lomový kámen ve smyslu ČSN EN 13381-1 (Kámen pro vodní stavby). Vyráběný kámen je použitelný pro drény, přechodové vrstvy a filtry, kamenité hráze a zásypy. Podle požadavku v návrhu konstrukce může těžený kámen vyhovovat také pro pohozy, záhozy a rovnániny a pro drátokamenné konstrukce (matrace, gabiony). Vedlejším produktem je stavební kámen a drcené/tříděné kamenivo dle potřeb zákazníků. Výkliz technologicky nevhodného materiálu (cca 10 %) je ukládán na deponii uvnitř těžebny a bude tak využit při sanaci a rekultivaci lomu. Hmoty jsou rovněž poskytovány odběratelům, případně využívány obcí.

Kamenolom Bystřička leží v rusavských vrstvách, které se skládají z hrubě rytmičké flyše s převahou arkózových pískovců se slepenci. Na lomu je platné povolení ČPHZ a to v rozsahu celé plochy lomu, po stávající bázi. V současné době však už dobývá pouze dotěžování zbytkových zásob. Stávající lom Bystřička v celé ploše stávajícího ložiska se těží po kótu 407 m n.m. s objemem zbytkových zásob cca 1 000 tis. m³. Objem roční těžby omezen není, průměrná roční těžba z posledních let se pohybovala mezi 7 000 m³ až 12 000 m³. Předpokladem plánovaného využití ložiska je další plošné rozšíření a zahloubení kamenolomu o 30 m pod stávající bázi (437m.n.m.) lomu a to na úroveň báze 407m.n.m., a tím i navýšení disponibilních zásob. Plánované rozšíření kamenolomu se plánuje ve variantách, a to v malém variantě s objemem disponibilních zásob cca 2 500–4 400 tis. m³ (včetně stávajících

vykazovaných zásob na ložisku) a ve velké variantě s objemem disponibilních zásob cca 7900 tis. m³ (včetně stávajících vykazovaných zásob na ložisku). V případě rozšíření lomu je předpoklad roční těžby cca 15 - 20 000 m³. Surovina se využívá na hrubou kamenickou výrobu (dekorační a soklový kámen, meliorační práce - dláždění koryt vodních toků...) a také na drcené kamenivo (frakce 16-32, 32-63 mm) nicméně s vyššími obsahy mrazuvzdornosti a otlukovosti LA. Deponie výsypek jsou vhodné jako zeminy pro násypy zemních těles ap. V případě dalšího zahloubení lomu pod stávající bázi se předpokládá daleko kvalitnější surovina. Cílové saturování produkcí kamene a kameniva jsou okresy Vsetín, Kroměříž, Přerov.

Rezervních ložisek stavebního kamene a zdrojů stavebního kameniva se na území Zlínského kraje vyskytuje minimálně. V regionu Chřibů v okolí již vytěženého ložiska Žlutava jsou možná ložiska, resp. výskyty stavebního kamene vázána na pískovcová pásma tzv. Soláňského souvrství račanské jednotky flyšového pásma. Kromě Chřibů se tyto pískovce vyskytují i na území Hostýnských a Vsetínských vrchů a v části Slezských Beskyd. V uvedeném prostoru byly patrné stopy po těžbě asi cca 200 lomů a lůmků.

V současné době probíhá těžba jen na ložisku Komňa-Bučník, Bzová, dále v Ratiboři u Vsetína a v Bystřičce. V minulosti probíhala ve Střílkách, ve Slavkově pod Hostýnem-Niva a jinde.

Na základě podrobné inventarizace stavebních surovin byly na základě dříve provedených průzkumů považovány za nadějně z ložiskového hlediska lokality Vřesovice s uváděným objemem zásob cca 460 tis. m³ (tedy cca 1150 tis. tun). V blízkosti je uváděna chatová zástavba - nutno prověřit střety zájmů a Moravany s uváděným objemem zásob cca 480 tis. m³ (tedy cca 1 200 tis. tun). Za nejlepší lokalitu byla považována Žlutava s udávaným objemem zásob cca 1 mil. m³ (cca 2,5 mil. tun), která se již vytěžila. Za zajímavé lokality byly považovány z morfologického hlediska lokality Střílky-Hrad a Malá Lhota Medovka, Zátřísky-Mordířka, Újezdsko, Jestřábice-V. Ostrá, Salaš-Buchlov, Kudlovice-Vršava, Buchlovice-Komínek, Salaš-Pěkná Hora, Salaš-Sviňava a Salaš-Háj II.

Objemy zásob těchto výskytů stavebního kamene by neměly překračovat max. cca 200–300 tis. m³ (500–750 tis. tun). V prostoru Chřibů bude velice obtížné najít ložisko větší. Navíc je třeba počítat s tím, že řada výskytů bude problematická z hlediska střetů zájmů a z hlediska nedostatku odkryvů a bylo by nutné jejich ověření alespoň podrobnou geofyzikou a nějakými kopnými pracemi, případně vrtnou soupravou. Některé vybrané historické lomy mají stěnu vysokou cca 10–30 m - takových lomů je min. 15.

Využití zbývajících evidovaných rezervních ložisek naráží na velmi složité až obtížně řešitelné střety zájmů bez vybavení těžebně-technologického zázemí s doposud nevyjasněným dopravním napojením k plánovaným provozovnám a zejména s umístěním v CHKO Bílé Karpaty (ložisko Záhorovice, Starý Hrozenkov).

Deficitní situace s využíváním ložisek SK je v celém kraji. Využívaná ložiska s dobývacím prostorem ve Zlínském kraji jsou neocenitelnou devizou, a to zejména z ekologických a ekonomických hledisek. Pokud ložiskové a geologicko-ekologické podmínky umožňují ložiska rozšiřovat a postupně zahlubovat, jsou takováto ložiska vzhledem k současným zdlouhavým povolenacím průtahům velmi žádaná.

Výsledkem je rostoucí cena (nejen) kameniva, jeho trvalý nedostatek, zejména pak chronický nedostatek některých frakcí, nerovné postavení mezi lomem a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se v nedodržování předepsané zrnitosti kameniva, problémy s reklamacemi vůči lomům. U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobní frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm. Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0, BI a BII (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT), kterými v žádném případě Zlínský kraj nedisponuje a musí se bezpodmínečně dovážet z jiných krajů.

Celkově na území kraje se plánuje hospodárné dotěžení zásob postupným rozšířením a zahloubením na výhradním ložisku stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha. Ložisko Komňa-Bučník stavebního kamene je těženo od poloviny minulého století. Výrobkem je drcené kamenivo různých zrnitostních a kvalitativních tříd. Vlastní ložisko je tvořeno trachyandezitem, pískovci, kvarcity (přeměněnými pískovci), jílovci a porcelanity (přeměněnými jílovci). Hlavním vyráběným produktem je drcené kamenivo ve smyslu ČSN EN 13242 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace). Na výhradním ložisku kamenolomu Komňa-Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa-Bučník. V plánu je rovněž rozšíření nevýhradního ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene a pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) o ploše cca 3,3 ha. Surovina z výše uvedených ložisek se zejména využívá pro regionální potřebu v deficitních okresech Kroměříž, Vsetín a Zlín. Nízká roční produkce stavebního kamene je z výhradního ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) s DP Bzová o ploše 19,44 ha. Na území kraje ukončilo těžbu nevýhradní ložisko stavebního kamene Žlutava.

Opatření pro těžební ložiska

- A.3.5.1 Na stávajících využívaných ložiskách stavebního kamene hospodárně dotěžit zásoby v souladu s platnými právními předpisy, a to jak v rámci stanovených dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí za předpokladu lokálních kompromisů mezi těžbou a ochranou složek ŽP a za minimalizace dopadů na zdraví obyvatel. Mnohdy totiž dobývací prostory plošně značně přesahují obrysy výhradních ložisek. Podporovat technologický výzkum zaměřený na komplexní využití vytěžené suroviny, a to zejména méně kvalitních částí ložiska a minimalizovat tak množství těžebního odpadu.
- A.3.5.2 V případě příznivých geologicko-strukturních a územně ekologických poměrů v max. míře podpořit geologický průzkum a následné dotěžení zásob za hranicí stávajících dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí, v rozsahu CHLÚ (dalším zahloubením či rozšířením), a tím docílit efektivní způsob hospodárného využití veškerých disponibilních zásob kameniva.
- A.3.5.3 Podporovat hospodárné dotěžení zásob postupným rozšířením a zahloubením na výhradním ložisku Komňa-Bučník a Bzová. Na výhradním ložisku kamenolomu Komňa-Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa-Bučník, na které byl realizovaný průzkum a posuzování dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V případě kamenolomu Komňa-Bučník se jedná o území s vysokým stupněm ochrany z hlediska zájmů ochrany přírody. Případné další rozšíření lomové jámy uvnitř dobývacího prostoru Komňa-Bučník bude řešeno dle aktuální situace v tomto území, v návaznosti na platnou legislativu. "
- A.3.5.4 Podporovat komplexní využití veškerých zásob ve stanovených využívaných dobývacích prostorech. Mnohdy totiž dobývací prostory plošně značně přesahují obrysy výhradních ložisek. V zájmu řádného využití dobývacích prostorů, tedy de facto územních rozhodnutí pro těžbu, je důležité provádění ložiskově-geologických průzkumů a rozšiřování již těžených výhradních ložisek jak plošně k hranici DP, tak i hloubkově (jako příklad zde můžeme uvést úspěšné průzkumy na ložiskách Komňa-Bučník a Bzová).
- A.3.5.5 Aktivně vstupovat do jednání s těžebními organizacemi na téma preventivních opatření minimalizujících potenciální negativní vlivy těžby na životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel.

A.3.5.6 V rámci těžebních záměrů na dobývání stavebního kamene na všech postupně otevíraných nebo dotěžovaných ložiscích vypracovat komplexní systém pro prevenci znečištění ovzduší tuhými látkami podle charakteru/způsobu dobývání a technologického cyklu.

Opatření pro ložiska plánovaná k těžbě, popř. rozšíření těžby

A.3.5.7 Podporovat obnovení těžby na historicky roztěžených ložiskách se stanoveným dobývacím prostorem s vysokým objemem kvalitních zásob a pokud možno s dlouhodobou životností.

A.3.5.8 Iniciovat přípravu rezervních lokalit pro budoucí využití a zejména přistupovat k jednotlivým novým záměrům s přiměřenou časovou perspektivou, aby byla zajištěna kontinuita produkce suroviny.

A.3.5.9 Podporovat geologicko-průzkumné práce projektované za účelem vyhledání nových ložisek nerostných surovin, případně rozšíření zásob na stávajících ložiskách.

A.3.5.10 Vymezit nové zdroje a ložiska stavebního kamene s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech/okresech v rámci kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby, úpravy a dopravy.

A.3.5.11 Podporovat otvírku nových výhradních i nevýhradních ložisek, které jsou dobře situované vzhledem k obytné zástavbě (větší vzdálenost od obytné zástavby zaručí minimalizaci vlivů dobývání na okolí), a které jsou dopravně disponované tak, aby odvoz výrobků mohl probíhat bez zatížení okolních obcí dopravou.

A.3.5.12 Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek stavebního kamene do návrhového období 2035, tak se již dlouhodobě plánuje celkem 6 nových záměrů (z toho 2 ložiska výhradní a 4 ložiska nevyhrazených nerostů). Z tohoto celkového počtu jsou celkem 4 plánované záměry na stávajících roztěžených ložiskách (2 ložiska výhradní - Komňa-Bučník a Bzová a 2 ložiska nevyhrazeného nerostu – Bystřička a Ratiboř u Vsetína), a to formou plošného rozšíření kamenolomů a jejich dotěžby v rámci stávajících DP v rozsahu CHLÚ, popř. za hranicí již vytěžených bloků zásob výhradních ložisek a za hranicí CHLÚ a také v rámci rozšíření těžby na nově ověřených blocích zásob ložisek nevyhrazeného nerostu. Nové záměry ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich pokračování těžeb byly ověřené podrobnými geologickými průzkumy a jejich závěrečné zprávy s výpočty zásob jsou uloženy v archivu ČGS-Geofond.

A.3.5.13 Podporovat další zahloubení a plošné rozšíření stávajících těžeb na nevýhradních ložiskách Ratiboř u Vsetína (D 5230900) a Bystřička (D 5239400), včetně navýšení disponibilních zásob.

A.3.5.14 Podporovat další zahloubení a v lepším případě plošné rozšíření stávajících těžeb na ojedinělých výhradních ložiskách na území ZK a také hospodárné vydobytí stávajících vytěžitelných zásob v DP Komňa-Bučník a v DP Bzová v koexistenci se zákonnými prvky ochrany přírody a krajiny

A.3.5.15 Podporovat v jednotlivých etapách postupným rozšířením a zahloubením hospodárné dotěžení zásob výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník v DP Komňa-Bučník s respektováním územně-ekologických vazeb (ochranné pásmo 2a vodního zdroje Komňa prameniště, ochranné pásmo 2b vodního zdroje Bystřice pod Lopeníkem Uherský Brod - gravitace prameniště, 1., a částečně 2. zóna CHKO Bílé Karpaty). Na výhradním ložisku kamenolomu Komňa- Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa-Bučník, na které byl realizovaný geologický a biologický průzkum a posuzování dle zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V případě kamenolomu Komňa- Bučník se jedná o území s vysokým stupněm ochrany z hlediska zájmů ochrany přírody. Případné další rozšíření lomové jámy uvnitř dobývacího prostoru Komňa-Bučník bude řešeno dle aktuální situace v tomto území, v návaznosti na platnou legislativu.

A.3.5.16 Pro výhradní ložisko stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník důsledně zajistit, že navrhované rozšíření západním směrem bude zasahovat pouze do mlazin jihozápadně od lomu s vyloučením jakéhokoli zásahu do starších listnatých porostů lemujících tyto mlaziny. V této souvislosti řešit na základě hydrogeologického posouzení

ochranný pilíř podél severní stěny lomu ve vztahu k ochraně aktivní kořenové zóny hraničních stromů ze vzrostlých porostů, analogii uplatnit i pro postupy podél budoucí jižní stěny lomu. – N2000

- A.3.5.17 Podporovat plánované rozšíření těžby ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene a to v malé variantě o ploše cca 3,55 ha a rovněž ve velké variantě na ploše cca 6,3 ha po kótu 407 m n.m s respektováním územně-ekologických vazeb (VKP, krajinný ráz, CHOPAV Beskydy apod.) a s nezbytnou technickou úpravou a zabezpečením přístupové komunikace.
- A.3.5.18 V rámci přípravy pokračování činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku stavebního kamene Bystřička (D 5239400) opustit velkou variantu rozšíření lomu v rozsahu cca 6,38 ha Bystřička především z důvodu významného vlivu na lesní porosty v blízkosti OP PR Klenov. Dále podrobněji na projektové úrovni z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny podrobně vyhodnotit jen malou variantu pokračování činnosti v rozsahu max. 3,55 ha.
- A.3.5.19 V rámci přípravy pokračování činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku Bystřička (D 5239400) formou rozšíření pouze v malé variantě 3,55 ha podrobně vyhodnotit hydrogeologické poměry ve vztahu k místním vodním zdrojům severně od ložiska a stanovit zásady monitoringu.
- A.3.5.20 V rámci přípravy pokračování činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku Bystřička (D 5239400) formou rozšíření pouze v malé variantě 3,55 ha podrobně vyhodnotit vlivy na budoucí okraje lesních porostů nad budoucími závěrnými svahy z hlediska jejich stability s tím, že bude mj. stanoven konkrétní postup po ročních etapách rozšíření.
- A.3.5.21 Pro nevýhradní ložisko stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) zajistit, že malotěžba bude řešena postupně, mimo krajinotvorně nejhodnotnější segment s dochovanou odlučností horniny (návrh na PP) – N2000.
- A.3.5.22 Vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny podporovat malotěžbu nevýhradního ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) za účelem saturace kamenivem na údržbu komunikací (štěrkodrtě pro silniční tělesa) na území CHKO Bílé Karpaty s respektováním územně- ekologických vazeb - I. zákonné ochranné zóny CHKO Bílé Karpaty a v souladu s Agenturou ochrany životního prostředí a Správy CHKO Bílé Karpaty. Správa CHKO se obává ukončení veškeré těžební činnosti v Bílých Karpatech, protože potom by pro místní využití (např. nezbytné opravy a údržby vodních nádrží a toků a také místních komunikací, účelových cest apod.) musela být dovážena v nejhrošším případě úplně jiná – netypizovaná surovina z jiných oblastí ČR popř. ze Slovenska.
- A.3.5.23 Podpořit pokračování rozšíření a zahloubení těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - kamenolom Hošťálková – plánovaná II. etapa dobývání na kótu cca 490 m n.m s rozšířením o plochu 1 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 100 kt/rok. Další etapu plošného rozšíření a následného zahloubení kamenolomu podporovat v navazujících těžebních řezech a to ještě v návrhovém období do roku 2035.
- A.3.5.24 V případě, že bude v rámci návrhového období Koncepce uvažováno s dalším rozšířením či zahloubením kamenolomu Hošťálková na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) – Kamenolom Hošťálková nad rámcem parametrů II. etapy, podrobně prověřit a vyhodnotit hydrogeologické poměry lomu vzhledem k přítomnosti zájmů ochrany vod v návaznosti na polohu roztěženého ložiska a stanovit zásady monitoringu.
- A.3.5.25 V případě, že bude v rámci návrhového období Koncepce uvažováno s dalším rozšířením či zahloubením kamenolomu Hošťálková na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) nad rámcem parametrů II. etapy, podrobně vyhodnotit vlivy na zájmy ochrany přírody a krajiny na základě biologického průzkumu, včetně stanovení podrobných podmínek pro postupnou a finální rekultivaci přírodě blízkým způsobem.
- A.3.5.26 Podpořit hospodárné dotěžení zásob ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) v rozsahu platného dobývacího prostoru Bzová o ploše 19,44 ha v souladu s výsledky posledního přepočtu zásob stavebního kamene na základě nově vypracovaných podmínek využitelnosti a s respektováním územně- ekologických vazeb (2.

zóna CHKO Bílé Karpaty, ochranné pásmo zdroje podzemních vod - II. stupně Jímacího území Bzová, apod.).

- A.3.5.27 Na výhradním ložisku Bzová (B 3060700) s DP Bzová pokračovat v pomalých postupech těžby kamene v rozsahu do cca 6.000 m³ ročně s tím, že pokračování těžby nad stávající rozsah lomu po hranici DP bude podroben zjišťovacímu řízení podlimitního záměru na území CHKO Bílé Karpaty s důrazem na ovlivnění hydrických a hydrogeologických poměrů a zájmů ochrany přírody a krajiny.
- A.3.5.28 Po návrhovém období 2035 podpořit využití malotěžbou velmi kvalitního nevýhradního ložiska stavebního kamene Záhorovice (3226200), jakožto potenciálního zdroje pro budoucí malotěžbu s respektováním územně- ekologických vazeb (1. a 2. zóna CHKO, ochranné pásmo III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice apod.). Vzhledem k tomu, že ložisko Záhorovice se nachází v podstatě ve stejné lokalitě jako těžené ložisko Komňa - Bučník s výhledově dlouhodobou životností, s využitím ložiska Záhorovice se v návrhovém období do roku 2035 prozatím nepočítá. Nicméně pro lokální zásobování (úpravy lesních cest, sanační údržba, využití jako vodní kámen apod) typizovaného zdroje kameniva v CHKO Bílé Karpaty je daleko pro přírodu příznivější a šetrnější, nežli dovážet netypizované horniny např. ze vzdáleného Slovenska, či z jiných krajů.
- A.3.5.29 V návrhovém období do roku 2035 nepřipustit přípravu či realizaci hornické činnosti na nevýhradním ložisku stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) (EVL Valy – Bučník) – N2000
- A.3.5.30 Vlastní příprava případné činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku Bzová bude řešena s tím, že zahájení této činnosti může být řešeno až po ukončení.
- A.3.5.31 Aktivně vstupovat do povolovacích procesů ke stanovení DP, územnímu rozhodnutí, povolení HČ nebo povolení ČPHZ (především ve fázi Hodnocení vlivu záměru dobývání na životní prostředí) a uplatňovat požadavky na využití nejlepších dostupných technologií pro těžbu a úpravu suroviny, na provedení preventivních opatření minimalizujících potenciální negativní vlivy těžby na životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel.
- A.3.5.32 Aktivně se účastnit projednávání návrhů souhrnných plánů sanace a rekultivace území dotčených těžbou i projednávání konkrétních plánů sanace a rekultivace jednotlivých těžebních etap (POPD) a při těchto jednáních uplatňovat požadavky na vhodné následné využití území v souladu s požadavky místních samospráv, případně s cíli krajských rozvojových koncepcí.

Opatření pro netěžená ložiska

- A.3.5.33 Zajistit v co největší míře ochranu všech zbývajících zjištěných nevýhradních ložisek nerostů a předpokládaných ložisek nerostů (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).
- A.3.5.34 Zajistit ve smyslu předchozího bodu zakreslení všech potenciálních nevýhradních ložisek nerostů a prognózních zdrojů do příslušných územně plánovacích dokumentací (ÚP obcí, ZÚR krajů atd.) a zabezpečit ochranu ložisek nerostných surovin při územně plánovací činnosti a navrhnout řešení, která jsou z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější (§15 odstavec 1 zákona č. 44/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů).
- A.3.5.35 Minimalizovat rozsah zásahů do CHLÚ a dobývacích prostorů s probíhající nebo předpokládanou těžbou nerostných surovin ve výhradních ložiscích, minimalizovat rozsah zásahů do významných využívaných a nevyužívaných ložisek nevyhrazených nerostů a prognózních zdrojů nerostných surovin.
- A.3.5.36 Ponechat jako surovinové rezervy s dlouhodobým výhledem nevyužívaná nevýhradní ložiska stavebního kamene. V návrhovém období do roku 2035 ponechat prozatím jako strategickou surovinovou a územní rezervu pro místní účely ložiska nevyhrazeného nerostu Prostřední Bečva (D 3095500), Bělov 2 (U 5274300) a Starý Hrozenkov (U 3069300), tyto zdroje s objemy nízkých zásob nadále evidovat a územně chránit v ÚPD.

- A.3.5.37 S ohledem na velký deficit stavebního kamene na území kraje za územní rezervu považovat nadějně nebilancované zdroje a prognózní zdroje stavebního kamene, které byly již historicky využívány, popř. v některých případech i navazují na stávající těžbu stavebního kamene - Ratiboř u Vsetína (Q 9420700), Slavkov pod Hostýnem-Niva (U 5282600), Dolní Bečva (U 5059900), Prostřední Bečva-Kněhyně (U 5059400) Chvalčov (N 5055900), Střílky (Q 9359700), Staré Hutě (N 5116700), Komňa-Malé Díly (N 5053900), Vsetín (N 5054500), Zlín-Louky (U 5110800) a Salaš (N 5116600).
- A.3.5.38 Dlouhodobě monitorovat opuštěné těžebny před nepovoleným zavážením komunálním a nebezpečným odpadem. Rizikem vytěžených prostor může být nelegální zavážení opuštěných těžeben inertními odpadovými materiály (výkopová zemina). Opuštěná těžebna s evidovanými zásobami nabízí vytěžený prostor pro velkoprostorové skládky odpadu, ty však nesmí blokovat využitelné zbytkové a rezervní zásoby pro budoucnost.

Štěrkopísky

Zlínský kraj je výrazně deficitní na ložiska stavebního a drceného kameniva, z tohoto důvodu je tento deficit nutno saturovat a doplňovat z těžných ložisek štěrkopískových surovin. Štěrkopísky na území Zlínského kraje vykazují příhodné kvalitativní parametry, které umožní po úpravě tříděním a praním jejich využití jako drobné i hrubé těžné kamenivo do kvalitních vodovzdorných a vysokopevnostních betonů dle ČSN EN 12620 + A1, dále kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch dle ČSN EN 13043, rovněž jako kamenivo pro malty dle ČSN EN 13139 a dále jako kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské a pozemní komunikace dle ČSN EN 13242. Neměnným ale zůstane fakt, že pokles spotřeby nelze očekávat, naopak markantně vzrůstá poptávka po štěrkopískách hrubé granulometrie (frakce 4/8/16/22/63 mm).

Na celém území Zlínského kraje jsou těžena pouze tři výhradní ložiska štěrkopísků ložisko Hulín, Nedakonice – Polešovice s DP Polešovice a výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice s velmi nízkou roční těžbou nacházející se na hranici s Olomouckým a Moravskoslezským krajem a 6 ložisek nevyhrazeného nerostu štěrkopísků. Využívaných 7 ložisek je s velmi nízkými vytěžitelnými zásobami (Hustopeče n. Bečvou-Milotice, Boršice u Buchlovic 3, Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic 6, Boršice u Buchlovic-jih a Napajedla-jih a na samém sousedství s Jihomoravským krajem lokalita Moravský Písek). Těžba byla ukončená na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky a také na v minulosti významném výhradním ložisku štěrkopísků Ostrožská Nová Ves, dále na ložisku Ostrožská Nová Ves 1 a na ložisku Police u Valašského Meziříčí, na ložisku Spytihněv s již vyrazeným DP Spytihněv, dále na nevýhradních ložiskách Ostrožské Předměstí (D 3062104), Ostrožská Nová Ves 1 (D 5262600), Spytihněv 2 (D 3206200) a v nedávné době dotěženém nevýhradním ložisku Polešovice-Nivy (D-3088000), Police u Valaš. Meziříčí (D 5228900) a Napajedla-sever (D 5236901). Došlo zároveň ke zrušení DP Hustopeče nad Bečvou I z důvodů nulových zásob štěrkopísků.

Z podrobné aktualizované analýzy vykazovaných disponibilních zásob štěrkopísků a jejich roční produkce na území Zlínského kraje k 1.1. 2024 vyplývá, že v roce 2023 na území Zlínského kraje těžilo 9 výhradních a nevýhradních ložisek (přičemž 3 ložiska výhradní, tedy pokud započítáme i ložisko Hustopeče n. Bečvou-Milotice, a 6 ložisek nevyhrazeného nerostu). Pouze 2 ložiska v kraji zaujímají životnost zásob vyšší než 10-15 let.

Nevyužívaných výhradních ložisek štěrkopísků je na území Zlínského kraje 8. Dalších 16 nevýhradních ložisek štěrkopísků je nevyužívaných rezervních. Využitelnost zbývajících nevyužívaných/rezervních ložisek je ve střednědobém či dlouhodobém horizontu nereálná z důvodu nadměrného zatížení ložiskového území prvky ochrany přírody a krajiny, dopravní nepřístupnosti, negativní postoj dotčených

obcí apod. Většina zásob je rovněž pokryta ZPF kvalitní bonitní třídy a zároveň velké objemy zásob byly převedeny do kategorie zásob vázaných. Současně na řadě těchto nevyužívaných ložisek jsou velmi nízké a zároveň nerentabilní zásoby suroviny s vysokým obsahem odplavitelných částic vycházejících ze sekvenčně uložených až 3 m mocných jílovitých proplátek, dále vyšší mocnosti skrývek a většina zásob je zařazena do kategorie vázaných či nebilančních.

Zlínský kraj představuje území s relativně vysokou spotřebou těženého kameniva (štěrkopísků) o celkovém ročním objemu kolem 2–2,1 mil tun /rok.

Vláda ČR na základě svého usnesení ze dne 15. října 2025 č. 769, k nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu, schválila na území ČR 29 výhradních ložisek stavebního kamene za ložiska strategického významu a na základě svého usnesení ze dne 15. října 2025 č. 768 k nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu, schválila na území ČR 18 výhradních ložisek štěrkopísku za ložiska strategického významu. Obě nařízení nabyla účinnosti dnem 1. listopadu 2025. Tzn. startovací termín, kdy se mohlo objektivně a veřejně nakládat s údaji o ložiskách zařazených do strategického významu národního hospodářství. Tímto se zavedl nový právní rámec pro tato ložiska a umožňuje státu lepší ochranu a ovlivňování využití klíčových surovin pro stavebnictví a infrastrukturu. Cílem je alespoň **částečně** předejít nedostatku kameniva a zajistit surovinovou bezpečnost ČR. K vydání nařízení vlády byla vláda ČR zmocněna na základě § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb. Na území Zlínského kraje se týká Nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu -viz <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-434>. **Jedná se o následující výhradní ložiska štěrkopísku:**

1. výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Nedakonice-Polešovice a číslem 3011900,
2. výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Kvasice 2 a číslem 3011800,
3. výhradní ložisko kritických nerostů vedené ke dni 1. ledna 2025 v bilanci zásob nerostných surovin podle § 29 odst. 4 písm. d) horního zákona pod názvem Plešovec-Chropyně a číslem 3008600.

Na území Zlínského těží regionálně a nadregionálně významná ložiska štěrkopísku Hulín (B 3011600) s DP Hulín a Nedakonice-Polešovice (B 3011900) s DP Polešovice. Těžba byla definitivně ukončená na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky (D 5265500) a na výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves (B 3012000) a ložisku Spytihněv s již vyřazeným DP Spytihněv, dále na nevýhradních ložiskách Ostrožské Předměstí (D 3062104), Ostrožská Nová Ves 1 (D 5262600), Spytihněv 2 (D 3206200) a v nedávné době dotěžené nevýhradní ložiska Polešovice-Nivy (D-3088000), Police u Valaš. Meziříčí (D 5228900) a Napajedla-sever (D 5236901). Dotěžované výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice (B 3009000) s DP Hustopeče nad Bečvou s velmi nízkou roční těžbou se nachází na hranici s Olomouckým a Moravskoslezským krajem. Další významná netěžená výhradní ložiska štěrkopísku jsou Hustopeče-Zámrsky (B 3008900), Uherský Ostroh-Moravský Písek (B 3012100) a Chropyně-Záříčí (B 3133000) a také výhradní ložiska plánovaná do těžby Kvasice 2 (B 3011800), Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) a Plešovec-Chropyně (B 3008600). Výhradní ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) společně s doposud využívaným ložiskem Polešovice-Nedakonice (B 3011900) jsou z dosud evidovaných ložisek hodnocené jako nejperspektivnější na území jižní části Zlínského kraje, konkrétně v oblasti Uherskohradištska a Zlínska. Z hlediska dlouhodobé obchodní strategie bude těžbou štěrkopísku doplněna hrubá zrnitostní skladba štěrkopísku, což povede k plnému pokrytí sortimentních a kvalitativních požadavků trhu. V Bilanci zásob je rovněž vytěžené výhradní ložisko se zbytkovými zásobami Ostrožská Nová Ves (B 3012000) s DP Ostrožská Nová Ves. Z nevýhradních ložisek dotěžují ložiska Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000), Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006), Boršice u Buchlovic-jih (D

5284300) a Napajedla-jih (D 5236902). V listopadu 2014 došlo k definitivnímu ukončení těžby na historicky významném výhradním ložisku štěrkopísků regionálního a nadregionálního významu Ostrožská Nová Ves. Ložisko štěrkopísků Ostrožská Nová Ves dlouhodobě zaujímalé svojí produkcí jedno z nejvýznamnějších míst v oblasti střední a jižní části Zlínského kraje. Nyní probíhá realizace plánu likvidace výhradního ložiska i ložiska nevyhrazeného nerostu v předpolí DP Ostrožská Nová Ves. Z nevýhradních ložisek se plánují do těžby Chropyně (D 3155300) a Střížovice-Otrokovice (D-3011700) s vydanými územními rozhodnutími a dále se plánují záměry štěrkopísků Napajedla-sever Napajedla- Topolná I (D 9999999) a Napajedla- Topolná II (D 9999999), dále budoucí ložisko Staré Město (Q-9401900), Polešovice (D 9999999) a Hulín-Bílany (D 5279300) navazující na DP Hulín. Ostatní ložiska Huštěnovice-Jalubí, Zaříčí, Kojetín, Moravský Písek-Polešovice, Nedakonice, Nedakonice-Boršice, Polešovice-Zmolky, Střílky, Střítež nad Bečvou, Valašské Meziříčí-Jarcová, Veselá, Zašová a Zlechov představují surovinovou rezervu.

Velmi významné těžené ložisko je výhradní ložisko štěrkopísků Nedakonice-Polešovice (B 3011900) se stanoveným DP Polešovice (71141) v CHLÚ Nedakonice (01190000). Celková těžební výměra výhradního a nevýhradního ložiska určená k dobývání na k.ú. Polešovice dosahuje 16,1473 ha. Objem těžby činí cca 150 tis. m³/rok. Pokračování těžby štěrkopísků v ploše 16,1473 ha prozatím nemá významný vliv na životní prostředí. Výsledným produktem je především písek frakce 0/4, který tvoří zhruba 70 % produkce. Zbývající část produkce je tvořena hrubšími frakcemi 4/8, 8/16, 16/22, 16/32 a 0/32. Výsledné produkty splňují požadavky ČSN EN - č. EN 12620 Kamenivo do betonu, EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch, EN 13139 Kamenivo pro malty a EN 13242 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace. Těžba je omezena do maximální hloubky 15 m. Průměrně se na ložisku nachází 4–5 m skrývek a 10–11 m štěrkopísku. S ohledem na existenci ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec complex je na ložisku prováděn dlouhodobý hydrogeologický monitoring vody v monitorovacím systému a v těžebním jezeře. Dalším důležitým limitem jsou majetkoprávní vztahy k pozemkům. S ohledem na stávající územně-ekologické limity se počítá s rozšířením v rámci plochy stávajícího výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ. Plánovaným rozšířením na ploše cca 41,8 ha bude možné vytěžit přibližně 4,433 mil. m³ suroviny. Dalším plánovaným rozšířením je SZ směrem mimo plochy bloků stávajícího výhradního ložiska a plánuje se geologický průzkum a následné rozšíření těžby na ploše cca 27 ha s odhadovanými zásobami 1,35 mil. m³. Do budoucna se zde tedy počítá se stanovením nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky o ploše 27 ha a také dotěžba stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovic v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.

V současné době nejvyšší těžbu, až 800 tis. tun/rok, na území Zlínského kraje produkuje výhradní ložisko Hulín (B 3011600), které je pokryté CHLÚ Hulín (01160000), a to ve složení vytěženého štěrkopísku – přes 80 % frakcí 0/4 mm a do 20 % frakcí nad 4 mm. Těžba je prováděna z vody plovoucími těžebními stroji (drapákové, sací). Těžba je omezena podmínkou VaK Kroměříž na maximální hloubku 160 m n.m. U ložiska Hulín přetrvává dlouhodobý nedostatek hrubších frakcí těžených štěrkopísků (frakcí nad 4 mm), z tohoto důvodu je zcela pochopitelné, proč příslušná těžební organizace požádala o další zahlobení stávajícího DP Hulín do hloubky cca 17 m, přestože má dle POPD nedostatek těžitelných zásob zrnitostního sortimentu 4/8/16 až 63 mm a na druhé straně přebytek pískové frakce 0/4 mm. Nadměrná množství zásob písků zrnitostní skladby 0/4 mm nejsou tak žádaným sortimentem pro betonářské a stavební účely na realizované stavby D1, D55 a D49. Na ložisku se z důvodu vylepšení kvality suroviny (tj. přírůstku hrubé frakce 4/8/16 mm) plánuje na ploše 30,1136 ha uvnitř stávající plochy těžby a DP hloubkové přetěžení zásob a to z kóty cca 173,0 až 177,0 m n. m. o dalších cca 17 m. Tímto by při max. objemu roční produkce 800 tis. t došlo k prodloužení životnosti ložiska o 12 let. Hlavním důvodem pro otvírku nové hloubkové etáže v jižní části ložiska je skutečnost, že kvalita těžené suroviny (zejména hrubé frakce) roste na tomto ložisku s hloubkou. Rozšíření těžby však zasahuje do OPVZ Hulín, určeného k veřejnému zásobování pitnou vodou, stanoveného rozhodnutím OVLHZ ONV v Kroměříži pod čj. Vod.235/1-48/1985-Po ze dne 9. prosince 1985. Dále se nachází v záplavovém území vodního toku Morava (stanoveno Krajským úřadem Zlínského kraje pod čj. KUZL 1360/2016 ze dne 6. listopadu 2017) a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy, stanoveném

nařízením vlády č. 85/1981 Sb. (dle ustanovení § 2, odst. 1, písm. e) tohoto nařízení vlády je třeba zajistit následné vodohospodářské využití prostoru ložiska). Ze strany organizace Vodovody a kanalizace Kroměříž, a.s., nebylo požadované zahloubení pískovny doposud akceptováno a to na základě v minulosti stanovené hloubky těžby v předchozích částech DP, kde byla hloubka (a tím i mocnost suroviny) řádově nižší. Argumentace mělčí hloubkou k přetěžení ložiska byla ze strany provozovatele jímacího území Hulín podpořena nezávislým posouzením odborným subjektem. Na ložisku se dlouhodobě provádí monitoring na existujících vrtech za účelem sledování hladiny podzemní vody a monitoringu chemismu vod (např. sled přítomnosti ropných produktů v monitorovacích vrtech, ale i v těžebním jezeře, sírany, amonné ionty, zákaly, sleduje se i přítomnosti pesticidů apod.). Podle dlouhodobých výsledků monitoringu těžba štěrkopísků nemá zatím prokázaný negativní dopad na kvalitu podzemní vody (nulový negativní vliv těžby na režim podzemních vod), voda z jezera vyhovuje ve sledovaných kvalitativních parametrech daným zákonným požadavkům. Těžené výhradní ložisko Hulín se stanoveným DP Hulín je v ochraně CHLÚ Hulín (01160000) jakožto limit využití území pro ochranu a využití výhradního ložiska Hulín a navazujícího ložiska nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D-5279300). V návrhovém období do roku 2035, a vlastně i po návrhovém období se plánují v DP Hulín a v CHLÚ Hulín dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín s objemem zásob cca 411.379 m³. Dále se počítá plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha, kde byly vyhodnoceny zásoby o objemu cca 1 078 000 m³. V neposlední řadě se plánuje dotěžba v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha s objemem geologických zásob 1.724.000 m³ a s životností do 6 let. Pískovna Hulín dodává výrobky do oblasti střední a východní Moravy a to především do okresu Zlín, Kroměříž a Přerov. Výrobky jsou použitelné do betonu, železobetonu, předpjatých betonů, prefabrikovaných dílců, vodostavebního betonu, omítek, malt, cementobetonových krytů vozovek, pro silniční stavby - do asfaltových vrstev, do podsypů a zásypů a další specifické použití. Frakce TK 0/1 je certifikovaná pro plážová hřiště. Dále je možné využití v zahradní architektuře jako okrasné a dekorační kamenivo.

V západní části CHLÚ Hulín navazuje na výhradní ložisko Hulín rezervní nevýhradní ložisko Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše 21,8 ha, které by mělo být předmětem budoucí těžby v návrhovém období do r. 2035, popř. po roce 2035. Ložisko tvoří fluviální písky, štěrkovité písky a písčité štěrky údolní terasy řeky Moravy o mocnosti 5–8 m, a cca 6 m suroviny je pod hladinou podzemní vody. Pleistocenní štěrkopísky, štěrky a písky zaujímají mocnost až 18- 20 m. Dle ČSN EN činí obsah odplav. látek do 3,8%, nasákavost, mrazuvzdornost, trvanlivost a otlukovost suroviny je nízká a vyhovuje.

Na připravovaný záměr těžby štěrkopísků na výhradním ložisku Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v CHLÚ Moravský Písek (01220000) bylo dne 26. října 2015 pod čj. 24489/ENV/15 odborem posuzování vlivů na životního prostředí a integrované prevence MŽP vydané souhlasné závazné stanovisko k ověření souladu stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru Těžba a úprava štěrkopísků v Uherském Ostrohu 2 na životní prostředí vydaného dle ustanovení § 10, odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí dne 9. března 2015 pod čj. 12289/ENV/15, s požadavky právních předpisů, které zapracovávají směrnici Evropského parlamentu a Evropské rady 2011/92EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, podle článku II, bodu 1. přechodných ustanovení zákona č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon o posuzování vlivů na životní prostředí, a dalšími souvisejícími zákony. Rozhodnutím MŽP ze dne 1. září 2015 čj. 29463/ENV/15, 611/570/15 byl dle ustanovení § 24, odst. 2 horního zákona o to žádající těžební organizaci udělen předchozí souhlas k podání návrhu na stanovení DP Uherský Ostroh, a to pro dobývání výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh, nacházejícího se v CHLÚ Moravský Písek. Navržený DP Uherský Ostroh zaujímá plochu 50,122 ha a je hloubkově omezen kótou 158 m n. m. V ploše tohoto DP je vymezena vlastní plocha těžby v prostoru výhradního ložiska štěrkopísků (cca 23,8 ha) a prostor pro umístění technologického a administrativně-sociálního zázemí o rozsahu cca 1,8 ha. Pískovna je napojena pomocí účelové komunikace vedené podél Nové Moravy přímo na silnici I/54 v prostoru mezi Moravským Pískem a Veselím nad Moravou. Výše roční těžby v DP Uherský Ostroh je stanovena na 200 tis. t. Hornická činnost do vytěžení zásob v ploše těžby 23,8 ha bude při této kapacitě

probíhat cca 16 let. Hlavní část ložiska představují pleistocenní, fluviální štěrkopísky řeky Moravy – vesměs písčité štěrky dosahující max. mocnosti 13 m. Pod štěrkopískovým souvrstvím jsou vyvinuty převážně písky s příměsí štěrku řazené k pliocénu, které byly ověřeny až do hloubky 25 m. Ložisko je zastoupené vynikající kvalitou hrubé šterkovité frakce 4/8/16/22 mm. Surovina vykazuje nízké obsahy odplavitelných částic 2–3 % hm. Po úpravě tříděním a praním je štěrkopísková frakce 0/32 mm vhodná do vysokopevnostních betonů třídy A. V případě plánovaného záměru se uvažovaná těžebna na výhradním ložisku Moravský Písek-Uherský Ostroh nachází v OPVZ II. stupně (vnějším) vodního zdroje Bzenec-komplex. V roce 1997 bylo v rámci akce Rebalance výhradních ložisek nerostných surovin ČR II. etapa – Moravský Písek, dodatek č.1 k závěrečné zprávě Moravský Písek (Hlavatý, 1973) ložisko kompletně přehodnoceno a nově provedeným výpočtem zásob bylo vykázáno celkem 6 791 tis. m³ zásob kvalitních štěrkopísků a písků v kategorii zásob bilančních prozkoumaných volných. Celkový objem geologických zásob na ložisku se výrazně snížily o 9 969 tis. m³ a to zejména v jeho jižní a jihozápadní části ložiskového území z důvodů existence a respektování ochranného pásma 2. stupně (vnitřní) jímacího území vodního zdroje Bzenec I a významných krajinných prvků. Krajský úřad Zlínského kraje prodloužil platnost stanoviska EIA k záměru. Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2” o 5 let, tedy do 9. 3. 2027. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu (NSS) pod č. 10 As 98/2023 – 128 ze dne 19. 9. 2024 se zamítla kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 3. 2023 č. j. 31 A 84/2022-762, kterým bylo zrušeno v pořadí již druhé odvolací rozhodnutí ČBÚ ze dne 10. 6. 2022 v řízení o stanovení DP Uherský Ostroh. Věc se tak opět vrací zpět na ČBÚ, který bude opět (již potřetí) rozhodovat o podaných odvoláních proti rozhodnutí OBÚ Brno. Bude se muset zopakovat i odvolací přezkum stanoviska EIA na MŽP, jehož platnost byla nedávno prodloužena na KU Zlín.

V návaznosti na I. Etapu návrhu výběru ložisek pro jejich určení ložisky strategického významu na území Zlínského kraje bude z důvodu silného deficitu stavebního kamene na území Zlínského kraje potřeba naplnit v další II. Etapě velmi kvalitní nová výhradní ložiska štěrkopísků s velmi požadovanou hrubou granulometrií (4-8-16-32 mm). Z tohoto důvodu se dá očekávat návrh dalších klíčových – zbývajících výhradních ložisek na území Zlínského kraje.

Dlouhodobě se realizuje těžba štěrkopísků podřadné kvality v několika časových etapách v okolí Boršice u Buchlovic. Těžené hlinité písky se štěrky na využívaných ložiskách Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic-jih a Boršice u Buchlovic 6 a dále na ložiskách rezervních – Jalubí, Boršice u Buchlovic-jih, Nedakonice, Nedakonice-Boršice, Polešovice-Uherský Ostroh, Zlechov aj. – jsou pro svoji nižší kvalitu vhodné jako zeminy do násypů dopravních staveb různých výšek, lze je též použít pro obsypy mostních opěr a do aktivní zóny, do podsypových vrstev, jsou vhodné také k výrobě cementových stabilizačních směsí apod. Jako zemina použitelná v silničním stavitelství je taková surovina však vhodná pouze omezeně, jen pro méně náročné využití. V širším okolí není znám žádný jiný zdroj, který by je mohl nahradit. Surovina ze stávajících ložisek fluviálních štěrků a štěrkopísků je svojí kvalitou vhodná pro náročné betonářské práce, využití těchto hlinitých písků se štěrky pro násypy silničních těles by bylo škoda. Těžba v rámci 4., 5. a 6. etapy, tj. Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5 a Boršice u Buchlovic 6 probíhá současně s celkovou max. roční kapacitou 950 tis.tun. Těžené hlinité písky se štěrky mají pouze přirozenou vlhkost a jsou vhodné pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město – Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec. Výhodou je vhodnost materiálu pro výše uvedené stavby a její vynikající dosažitelnost vzhledem k poloze staveb dostatečně odůvodňuje potřebu a vhodnost těžby. Výše uvedená ložiska zaujímají velmi nízkou životnost.

Současně s těžbou štěrkopísků, tj. s dotěžováním jednotlivých nevytěžených etap probíhá ukládání odpadů do vytěžených prostor. Technická rekultivace vytěženého prostoru se provádí zavezením vytěženého prostoru nebo jeho části výkopovými zeminami. Předpokládá se využití všech typů zemin a kameniva dle Katalogu odpadů kategorie ostatní, včetně zbytků po úpravě zeminy (vytříděného kameniva).

Záměrem využití je i ložisko nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů, které je v souladu s ÚP Polešovice. Jedná se o dva samostatně oddělené bloky vátých písků - Díly-sever o ploše 3,9600 ha a Díly-jih o ploše 2,3792 ha. Těžba městysem Polešovice bude probíhat do hloubky cca 5 m od povrchu terénu a nad hladinou podzemní vody.

V plánu využití je rovněž výhradní ložisko štěrkopísků Kvasice 2 č. (B 3011800) s CHLÚ Kvasice o mocnosti suroviny až 20 metrů s celkovými zásobami 9,1 mil m³. Pro ložisko bylo vydané rozhodnutí o předchozím souhlasu pro stanovení DP Kvasice. Ložisko je situováno v PHO 2 vnější vodního zdroje Tlumačov-Kvasice a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Vytěžením vznikne jezero s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Zcela je vyloučená doprava po komunikaci směrem do centra Tlumačova. V případě exploatace tohoto ložiska se plánuje obchvatová varianta účelové komunikace s vyústěním jižně od Tlumačova a napojením na silnici I. třídy směru Otrokovice-Hulín. Z plochy ložiska je možné vybudovat účelovou komunikaci napojenou jižně od intravilánu obce Tlumačov na silnici I/55 a dále jižním směrem na dálnici D55, exit 30 Otrokovice. V Kroměříži je betonárna v Kotojedech (Transbeton).

V plánu je rovněž využití výhradní ložisko štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I. Mocnost suroviny je variabilní a pohybuje se od 8,2 do 19,6 m. Celkové geologické zásoby na ložisku Plešovec činí 9 331 000 m³ zásob a podle odhadu je možné vytěžit cca 80 % geologických zásob. Vlastní ložisko je situováno na zvláště chráněné zemědělské půdě náležející do II. třídy ochrany, dále v PHO 2. vnějším pásmu vodních zdrojů Břestský les a Plešovec a v CHOPAV řeky Moravy.

Velice perspektivní se jeví nová nevýhradní ložiska Napajedla- Topolná I (D 9999999) a Napajedla-Topolná II (D 9999999) plánovaná do těžby s kvalitní surovinou požadované hrubé frakce, která navazují na stávající dotěžované nevýhradní ložisko Napajedla-jih (D 5236902) na ploše 13 ha. V průměru se pohybuje mocnost kolem 3,5 až 6 m. Zastoupení kvalitních hrubých štěrků v nepravidelných polohách místy přesahuje 50 % objemových – písčité štěrky. Ložiska štěrkopísků „Napajedla“ se nacházejí v blízkosti vnějšího pásma hygienické ochrany 2. stupně jímacího území Kněžpole a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla-Topolná I o ploše cca 60 ha zaujímá cca 3 720 000 m³ kvalitních zásob. Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla-Topolná II o ploše cca 19,8 ha zaujímá cca 1 037 520 m³ zásob kvalitních štěrkopísků. Ložiska jsou situována v střetu s PHO 2 vnější vodního zdroje Kněžpole. Jsou situována v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Při těžbě bude využita stávající technologie s tím, že doprava suroviny bude vedena pásovými dopravníky na stávající úpravnu v k.ú. Spytihněv. Expediční trasy budou zachovány, jako v současnosti.

Za významnou surovinovou rezervu považujeme nevýhradní ložisko Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901). Ložisko nevyhrazeného nerostu Napajedla-sever (Pěnné) zaujímá plochu cca 32 ha s objemem zásob 1 743 455 m³.

V plánu využití je rovněž budoucí ložisko Staré Město (Q 9401900) o průměrné mocnosti 6,7 m na ploše 188 ha v k.ú. Staré Město u Uherského Hradiště s tím, že k využití bude plocha daleko menšího rozsahu max. do 80-100 ha. Celkové odhadnuté zásoby suroviny činí 12 574 000 m³. Severní část prognózního zdroje je situována v PHO 2 vnější vodního zdroje Kněžpole. Celá plocha prognózního zdroje leží v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Lokalita nadějněho nahromadění štěrkopísků je na jihu omezená plánovaným východním silničním obchvatem – silničního propojení mezi Uherským Hradištěm - částí města Jarošov s dálnicí D55. Ve Starém Městě se uvažuje s přemostěním Baťova kanálu dopravníkem a mostem pro dopravu pro obsluhu těžby (nakladač, jeřáb, traktor...). Areál úpravy a expedice by byl na pravém břehu kanálu a odtud na současnou I/55.

Předmětem dalšího záměru je otvírka a těžba části nevýhradního ložiska štěrkopísků Chropyně (D 3155300) v lokalitě Hejtmán. Využití ložiska nevyhrazeného nerostu štěrkopísků Chropyně na lokalitě Hejtmán je v souladu s platným územním plánem města Chropyně (vydán opatřením obecné povahy č. 1/2013 schváleným usnesením čj. ZM 08/20/2013 s nabytím právní moci dne 1. ledna 2014) a dále se závazným stanoviskem Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, ze dne 4. května 2015, (čj. KUZL 72360/2014, spis. zn. KUSP 72360/2014 ŽPZE-MI) obsahujícím mj.

souhlas k trvalému odnětí půdy ze ZPF v rámci akce Chropyně – těžba štěrkopísků v lokalitě – Hejtman a její následná rekultivace. Těžba štěrkopísků na ložisku Chropyně se bude realizovat na ploše 99 627 m², 150 tis. t/rok, tj. cca 85 tis. m³/rok. Pro záměr bylo MěÚ Kroměříž dne 6. 3. 2024 pod č.j.: 02/328/027628/1307/72/2022/Bach vydáno územní rozhodnutí o využití území a o umístění stavby pro těžbu štěrkopísků Chropyně -Hejtman. Celkové evidované zásoby na ložisku činí 5527 tis. m³. Celkové bilanční zásoby v plánované ploše se budou pohybovat kolem 1 793 286 m³. Celkové těžitelné zásoby v ploše redukované o vázané zásoby (cca 7,9 ha) činí přibližně 2 487 736 t. Při plánované těžební roční produkci cca 150 tis. t se jedná o těžbu na max. 15–16 let.

Pro záměr využití části bloků zásob ložiska nevyhrazeného nerostu Chropyně (D 3155300) bylo vydané Krajským úřadem Zlínského kraje, odborem životního prostředí a zemědělství pod čj. KUZL 20944/2020 dne 1. dubna 2020 souhlasné závazné stanovisko k ověření souladu stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru Chropyně – těžba štěrkopísků v lokalitě – Hejtman a její následná rekultivace na životní pro-středí vydaného pod čj. KUZL 71736/2010 dne 24. srpna 2011 (s prodloužením platnosti pod čj. KUZL 52690/2016 dne 23. srpna 2016) dle ustanovení § 10, odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí ve znění účinném do 31. března 2015 s požadavky právních předpisů, které zapracovávají směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, podle článku II bodu 1. přechodných ustanovení zákona č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a další související zákony.

V současné době jsou v návrhu přípravy žádosti o udělení předchozího souhlasu na stanovení dobývacího prostoru na výhradním ložisku Chropyně-Záříč (B 3133000). V návrhovém období do roku 2035 dle stávající Regionální sur. Koncepce Zlínského kraje doporučujeme realizovat projektové přípravy k budoucímu využití části zásob výhradního ložiska štěrkopísků Chropyně-Záříč (B 3133000) v CHLÚ Chropyně s tím, že samotné povolení hornické činnosti bude předmětem doporučení v následující 2. aktualizaci Regionální surovinové koncepce Zlínského kraje.

Z dalších nově připravovaných těžeb se jedná o plánované využití ložiska nevyhrazeného nerostu Střížovice-Otrokovice (D 3011700). Pro daný záměr byla již vydaná územní rozhodnutí o využití území pro účel Pískovna Střížovice, těžba a úprava štěrkopísků s výkonem 150 tis. m³/rok a rozhodnutí o umístění stavby Stavba technického zázemí technologicky spojeného s nutným provozem Pískovny Střížovice, těžba a úprava štěrkopísků s výkonem 150 tis. m³/rok bylo pravomocně vydané odborem územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Zlínského kraje dne 17. ledna 2012 pod čj. KUSP 84277/2011 ÚP-Mor. Oznámení čj. KUZL 1315/2012, spis. zn. KUSP 48531/2011 ÚP-Mor, o nabytí právní moci rozhodnutí k umístění stavby Střížovice – přístupová komunikace k těžebnímu prostoru Pískovna Střížovice nabylo účinnosti dne 17. listopadu 2011. Pro území plánovaného záměru využití ložiska Střížovice-Otrokovice bylo dne 19. prosince 2007 (čj. KUZL 85291/2007, spis. zn. KUSP 78555/2006 ŽPZE-VU) Krajským úřadem Zlínského kraje, odborem životního prostředí a zemědělství, vydané souhlasné stanovisko k záměru Těžba a úprava štěrkopísků na nevýhradním ložisku Střížovice z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Činnost prováděná hornickým způsobem však doposud nebyla povolena z důvodu nevyřešení technického stavu přístupové komunikace do budoucí těžebny. Plocha zájmového území záměru činí 20,9799 ha. Výpočet vytěžitelných zásob činí 2 671 000 m³, celkový stav geologických zásob činí 4 195 980 m³. Roční kapacita těžby nepřekročí 150 000 m³/rok a plánovaná doba těžby dle poptávky trhu je až do vytěžení zásob, cca 18–20 let.

Výhradní ložisko Plešovec-Chropyně společně s nevýhradním ložiskem Chropyně (Hejtman) jsou z dosud neotevřených ložisek hodnocené jako nejperspektivnější na území severní části Zlínského kraje, konkrétně v oblasti Kroměřížska a Zlínska. Ložiska zaujímá vynikající kvalitativní a kvantitativní parametry suroviny. Předpokládaná otvorka ložiska Plešovec-Chropyně se plánuje po vyřešení střetů zájmů, po dokončení posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA), po stanovení DP a povolení HČ. Pokud ložisko bude v budoucnu uvedeno do těžby, lze doporučit, aby navrhovaná těžební plocha ložiska byla vzhledem k vyskytujícím se zákonným střetům zájmů (OPVZ, ZPF, ochrana přírody a krajiny – ÚSES) redukována na optimální těžební plochu cca 20 ha. Povolení těžby proto ČGS navrhuje

řešit uvážlivě a citlivě ke stávajícím OPVZ, inženýrských sítí, zástavby obce Plešovec a v neposlední řadě k ochraně přírody (bezprostřední blízkost Chropýnského luhu aj.).

Olomoucký, Zlínský a Jihomoravský kraj je a bude nadále spojen s nárůstem požadavků a poptávky po kvalitní šterkopískové surovině požadované granulometrie (4/8/16 mm) na veřejně prospěšné stavby (dálnice D1, D55, D52, D35, obchvat Šternberka, údržba a sanace koryta Moravy a Bečvy, protipovodňová opatření apod.). Zejména je potřeba zdůraznit, že velká část objemů zásob šterkopísků z Olomouckého kraje směřuje rovněž do deficitních oblastí kraje Vysočina, Moravskoslezského kraje a rovněž i do východní části Královéhradeckého kraje, ve kterých je naprostý nedostatek kvalitní hrubé zrnitostní frakce.

Na nevýhradních ložiskách Moravský Písek-Polešovice (D 3012101) Uherský Ostroh (N 3012102) a dále na prognózním zdroji Uherský Ostroh (Q 9434900) byly vypočtené zásoby těžkých minerálů a šterkopísků.

Nevyužívaných výhradních ložisek šterkopísků je na území Zlínského kraje 8. Dalších 16 nevýhradních ložisek šterkopísků je nevyužívaných rezervních. Využitelnost zbývajících nevyužívaných/rezervních ložisek je ve střednědobém či dlouhodobém horizontu nereálná z důvodu nadměrného zatížení ložiskového území prvky ochrany přírody a krajiny, dopravní nepřístupnosti, negativní postoj dotčených obcí apod.

Zlínský kraj představuje území s velmi nízkou plošnou roztěžeností těžby šterkopísků. Zlínský kraj je výrazně deficitní na ložiska stavebního a drceného kameniva, z tohoto důvodu je tento deficit nutno saturovat a doplňovat z těžených ložisek šterkopískových surovin. Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kameniva vyvolávají dvojí tlak – jednak na vyšší nárůst produkce šterkopísků (pro ta využití, kde jsou obě suroviny zastupitelné), jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí (zejména Olomouckého kraje a také ze Slovenska). Dovozy kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého kraje a ze Slovenska však s sebou přináší enormní zatížení komunikací s výraznými synergickými a kumulativními vlivy na místní obyvatelstvo. Vzhledem k tomu, že největší stavebně-technické práce na projektovaných stavbách probíhají či se plánují po celém území Zlínského kraje (stavby D1, D55, D49 a jejich přívaděčů), je zřejmé, že intenzifikace nových otvírek ložisek šterkopísků se bude soustřeďovat do území okresů Zlín, Uherské Hradiště a do oblasti Kroměřížska.

Rezervních ložisek šterkopísků je sice ve Zlínském kraji dostatek, není však zájem na rozšiřování počtu zdrojů, ovšem těžební životnost zásob stávajících zdrojů šterkopísků je kriticky nízká, a tak je nutno včas umožňovat přípravu těžby na rezervních ložiskách s dostatečným objemem a kvalitou zásob s přihlédnutím k tomu, že doba, než dojde k vlastnímu řízení o povolení ČPHZ, popř. HC, je většinou velmi dlouhá. V souvislosti s využíváním ložisek šterkopísků lze běžně uvažovat s několikaletou procedurou od přípravy záměru k těžbě. Proto je nezbytné přistupovat k jednotlivým novým záměrům s přiměřenou časovou perspektivou. Není okamžitě možné využití dalších nových zdrojů až po dotěžení těch stávajících.

Na celém území Zlínského kraje se nachází kolem 26 velkých a středních betonáren a cca 6 obaloven. Na území Zlínského kraje by měl být nadále zachován celkový trend výše roční produkce šterkopísků, a to v min. objemu 500 až 1100 tis. m³/rok, protože Zlínský kraj je a bude nadále spojen s nárůstem požadavků a poptávky po kvalitní šterkopískové surovině požadované granulometrie (4-8-16 mm) na veřejně prospěšné stavby. Vzhledem ke každoročnímu nárůstu potřeby a spotřeby těženého kameniva – šterkopísků do betonů (transportbeton), do obaloven, prefabrikáty, prefa drobné výrobky, silniční stavby, suché maltové směsi, stavební firmy, výroba cihel porobetonu, a ostatní odběratelé) se jedná o kraj s vysokým úbytkem disponibilních zásob, a tudíž nejvyšším počtem ložisek s nízkou životností zásob, popř. před ukončením (až 80 % z celkového počtu aktivně využívaných ložisek do 10 let). Z údajů o vytěžitelných zásobách v rámci stanovených DP těžených ložisek a o zůstatkových zásobách těžených nevýhradních ložisek vyplývá, že v důsledku vyčerpání zásob z aktuálně funkčních

těžeben dojde v období do roku 2027–2030 k výraznému poklesu/výpadku produkce o cca 300–500 tis. m³/rok.

V současnosti ze všech nově plánovaných záměrů, tak i rozšíření stávajících záměrů pískoven, jsou pouze 2 výhradní ložiska, u kterých je povolena hornická činnost. Na území Zlínského kraje se rok 2023 vyprodukovalo 1159 tis. m³ šterkopískové suroviny. Využívaných 7 ložisek je s velmi nízkými vytěžitelnými zásobami (Hustopeče n. Bečvou-Milotice, Boršice u Buchlovic 3, Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic 6, Boršice u Buchlovic-jih a Napajedla-jih a na samém sousedství s Jihomoravským krajem lokalita Moravský Písek). Těžba byla ukončená na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky a také na v minulosti významném výhradním ložisku šterkopísků Ostrožská Nová Ves, dále na ložisku Ostrožská Nová Ves 1 a na ložisku Police u Valašského Meziříčí. Došlo zároveň ke zrušení DP Hustopeče nad Bečvou I z důvodů nulových zásob šterkopísků.

Z celkového počtu 9 využívaných ložisek mají pouze 2 ložiska vyšší životnost disponibilních zásob než 10–15 let, výhradní ložisko Hulín a Nedakonice-Polešovice s DP Polešovice. Dalších 7 ložisek má životnost zásob od 5 do max. 7 let. Z 9 využívaných ložisek šterkopísků na území Zlínského kraje se tedy jedná o cca 78 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob max. do 7-10 let. Velmi žádaná a nedostatková na trhu je hrubá zrnitostní frakce 4/8, 8/16, 16/32 mm. Snížená roční produkce šterkopísků v kraji mezi roky 2016–2020 zejména souvisí právě s nedostatkem této frakce. Ta je právě doplňovaná a dovážena ze Slovenska.

Zlínský kraj se potýká s vysokým procentem ukončovaných těžeb šterkopísků s nedostatkem suroviny hrubé šterkopískové granulometrie frakcí 4/8/16/22 mm čímž nejsou naplňovány rostoucí požadavky trhu. Většina stávajících těžených ložisek ve Zlínském, ale i v Jihomoravském a Olomouckém kraji těží dominantně písky a šterkopísky s převážující frakcí 0/4 mm, tj. těží surovinu převážně písčité frakce. Tento stav se odráží ve skutečnosti, že prodejní ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd 4/8/16/22 mm od roku 2016 vzrostly až o 30–35 %.

Z hlediska zastoupení klíčových frakcí 16/32 mm, 16/22 mm, 11/22 mm, 8/16 mm, 4/8 mm, 0/4 mm (prané i neprané) a 0/2 mm výrazně převažují na území kraje výrobky zejména prané frakce 0/4 mm. Z celkových vykazovaných disponibilních zásob a podílu všech vykazovaných frakcí v rámci POPD a PVL na území kraje činí objemy prané i neprané frakce 0/4 mm 90%. Na trhu velmi žádané hrubé frakce 4/8 mm a 8/16 mm jsou ve Zlínském kraji zcela deficitní deficitní a proto je zásobován ze sousedních krajů a zejména dovozem ze vzdálenějších provozoven ze sousedního Slovenska.

Ze všech využívaných ložisek šterkopísků na území Zlínského kraje má vyšší životnost pouze ložisko Hulín. Na území Zlínského kraje je k současnému datu 8 vytěžených ložisek. Za postupně ukončované těžby přitom existují nadějně náhradní surovinové zdroje s platnými souhlasnými závaznými stanovisky EIA: výhradní ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh s návrhem na stanovení DP Uherský Ostroh, rozšíření těžby ložiska Polešovice-Kolébky do výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice s DP Polešovice, dále nevýhradní ložiska Chropyně a Střížovice-Otrokovice, která všechna disponují zásobami zajišťujícími životnost vyšší než 10 až 15 let. Po ukončení těžby na stávajících dotěžovaných ložiskách šterkopísků vznikne na území Zlínského kraje deficit v ročním objemu těžby šterkopísků cca 200–300 tis. m³ suroviny.

Co se týče nových záměrů u ložisek nevyhrazeného nerostu - šterkopísků a jejich pokračování těžeb, tak tyto byly ověřené podrobnými geologickými průzkumy a jejich závěrečné zprávy s výpočty zásob jsou uloženy v archivu ČGS-Geofond. Mezi ně řadíme velmi významné a kvalitní nevýhradní ložisko Chropyně s plánovanou těžbou na ploše 10 ha s potenciálním rozšířením o dalších cca 20–25 ha plochy, plánované k využití až za hranicí návrhového období 2035.

Z uvedeného vyplývá, že pro zachování kontinuity potřebného ročního objemu surovinové produkce šterkopísků pro zásobování Zlínského regionu je třeba zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek,

a tudíž po ukončení těžby vytvořit územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality.

Vzhledem k výraznému úbytku těžitelných zásob na stávajících dotěžovaných ložiskách a ukončení těžby na ložiskách Polešovice-Kolébky a Ostrožská Nová Ves lze předpoklad odbytových možností v zájmovém regionu z plánovaných otvírek na ložiskách Moravský Písek-Uherský Ostroh s návrhem na stanovení DP Uherský Ostroh, dále Kvasice 2, Plešovec-Chropyně, rozšíření těžby na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice a Hulín, plánované otvírky nových ložisek na nevýhradních ložiskách Napajedla-sever, Napajedla-Topolná I a II, Staré Město, Chropyně (Hejtman), Střížovice-Otrokovice, Hulín-Bílany a Polešovice považovat za zcela reálný. Vzhledem k ukončení těžby na v minulosti významných ložiskách Ostrožská Nová Ves, Napajedla-sever, dále vzhledem k již ukončené těžbě na ložiskách Boršice u Buchlovic 3, Polešovice-Kolébky, Napajedla a Ostrožská Nová Ves 1, vznikne na území Zlínského kraje deficitní roční objem těžby cca 200–300 tis. m³ kvalitní prané suroviny. Tento výrazný deficitní objem musí být doplněn z nově připravovaných těžeb. Co se týče nových záměrů u ložisek nevyhrazeného nerostu - šterkopísků a jejich pokračování těžeb, tak tyto byly ověřené podrobnými geologickými průzkumy a jejich závěrečné zprávy s výpočty zásob jsou uloženy v archivu ČGS-Geofond. Mezi ně řadíme velmi významné a kvalitní nevýhradní ložisko Chropyně s plánovanou těžbou na ploše 10 ha s potenciálním rozšířením o dalších cca 20–25 ha plochy, plánované k využití až za hranicí návrhového období 2035.

Těžené šterkopísky se využívají v části jižní Moravy a v oblasti východní Moravy a minimálně se vyvážejí mimo tuto oblast (naopak ze Slovenska se každým rokem dováží až cca 450–500 tis. t kvalitních šterkopísků hrubé frakce, kterých je na území ČR výrazný nedostatek) a to z důvodů „ekonomické vzdálenosti“. V případě ukončení těžby a nenalezení odpovídající náhrady v daném území, bude nutné šterkopísky dovážet z jiných regionů se všemi z toho plynoucími ekologickými a ekonomickými důsledky.

S využitím dalších evidovaných a netěžených ložisek se z důvodů obtížně řešitelných střetů dlouhodobě nepočítá. U řady rezervních ložisek jsou doposud nepřekonatelné střety zájmů (zejména kvalitní bonitní třída I. a II. ZPF, dopravní zatížení, dopady na OPVZ apod.) a jejich budoucí využití nepřipadá v úvahu. Většina zásob je rovněž pokryta ZPF kvalitní bonitní třídy a zároveň velké objemy zásob byly převedeny do kategorie zásob vázaných. Současně na řadě těchto nevyužívaných ložisek jsou velmi nízké a zároveň nerentabilní zásoby suroviny s vysokým obsahem odplavitelných částic vycházejících ze sekvenčně uložených až 3 m mocných jílovitých proplásků, dále vyšší mocnosti skrývek a většina zásob je zařazena do kategorie vázaných či nebilančních.

Celkově ve Zlínském kraji zaujímají pro národohospodářské využití s povolenou hornickou činností do vytěžení zásob a s dostatečnými objemy kvalitních zásob výhradní ložisko šterkopísků Hulín (B 3011600) v DP Hulín o ploše 202,2, které je pokryté CHLÚ Hulín (01160000). Ve stávajícím těženém ložisku Hulín se těžební limit pohybuje až 800 tis. tun/rok. Těžba je povolena v hranicích téměř celého dobývacího prostoru Hulín. Báze těžby představuje cca 164 m n. m. Na výhradním ložisku se v budoucnu plánuje dotěžba bloků zásob v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín s navýšením zásob o objemu cca 411.379 m³, tj. cca 905.034 t. Plánovaná dotěžba je rovněž v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha v souladu se závěrem zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. V dotčené části ložiska se nachází na ploše o výměře cca 9,7723 ha cca 1.724.000 m³ geologických zásob, tj. cca 3.793.000 t. Plánovaná dotěžba je rovněž v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha. V kraji rovněž těží výhradní ložisko s kvalitní šterkopískovou surovinou Nedakonice-Polešovice v DP Polešovice o ploše 14,6 ha. Na území kraje ukončilo těžbu výhradní ložisko šterkopísků Ostrožská Nová Ves, dále před dotěžením je výhradní ložisko Hustopeče n.Bečvou-Milotice a nevýhradní ložisko šterkopísků Napajedla-J. Plánované k využití je nevýhradní ložisko šterkopísků Chropyně (D 3155300) na ploše 99 627 m² a to v souladu s vydaným územním

rozhodnutím, dále nevýhradní ložiska štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla -Topolná II o ploše cca 38 ha a v neposlední řadě využití ložiska nevyhrazeného nerostu – štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700) o ploše 20,9799 ha v souladu s vydaným územním rozhodnutím. Dalším plánovaným záměrem je výhradní ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek na území Zlínského kraje.

Rovněž se plánuje hospodárné dotěžení zásob výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v rámci rozšíření stávajícího DP o plochu 41,8 ha v CHLÚ Nedakonice. Využití nevýhradních ložisek štěrkopísků Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách jsou zapotřebí pro výstavbu silničních staveb v regionu a pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město – Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec. Výše uvedená ložiska zaujímají velmi nízkou životnost.

Zlínský kraj je zcela deficitní na hrubé frakce, proto je zásobován ze sousedních krajů a zejména dovozem ze vzdálenějších provozoven ze sousedního Slovenska. Zlínský kraj je rovněž zcela deficitní na výrobky drceného kameniva.–V rámci kraje jsou za současných podmínek schopny provozovny dlouhodobě saturovat potřeby trhu pouze pro frakci 0/4 mm 2 provozovny. Z toho vyplývá, že pro zajištění trhu a zásobování objemy hrubých frakcí štěrkopísku je nezbytné zahajovat další nové otvírky (Chropyně-Hejtman, Kvasice 2, Chropyně-Plešovec, Moravský Písek-Uherský Ostroh, Napajedla-Topolná I a II apod.), popřípadě pokračovat v těžbě na stávajících ložiskách (Hulín a Nedakonice-Polešovice). Skutečností je, že Zlínský a vlastně i sousední Olomoucký kraj se potýká s vysokým procentem ukončovaných těžeb štěrkopísků, naprostým nedostatkem suroviny s hrubou štěrkopískovou granulometrií - frakcí (tj. 4–8–16–22 mm). Většina stávajících těžených a dotěžovaných ložisek ve Zlínském kraji těží převážně písky a štěrkopísky s převládající frakcí 0–4 mm, tj. těží surovinu převážně písčité frakce, přičemž nejsou v žádném případě naplňovány požadavky trhu po surovině hrubší frakce 4–8–16–22 mm. Rovněž prodejní ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd 4–8–16–22 mm od roku 2016 vzrostly až o 35 %. Hrubá frakce štěrku a štěrkopísku se dokonce dováží až ze Slovenska (např. z lokalit Velké Úľany, Čakany, Čierny Brod, Dubnica nad Váhom, Kočovce-Nové Mesto nad Váhom a Udiča) v ročních objemech cca 450–550 kt. Surovina ze stávajících ložisek fluvialních štěrků (Polešovice-Nedakonice, Napajedla-jih) je svojí kvalitou vhodná pro náročné betonářské práce, využití těchto štěrků pro násypy silničních těles by bylo škoda. Výhodou nevýhradních ložisek Boršice u Buchlovic 5, Boršice u Buchlovic 6 a Boršice u Buchlovic jih je vhodnost materiálu pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa a její vynikající dosažitelnost vzhledem k poloze záměrů ŘSD v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město – Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec.

Za jižní hranici Zlínského kraje, tj. na území Jihomoravského kraje se využívající dvě výhradní ložiska stavebních písků Bzenec (B 3012300) v DP Bzenec I a výhradní ložisko stavebních písků a štěrkopísků Bzenec-Vracov (B 3 091 300) se stanovenými dobývacími prostory Vracov a Strážnice-Přívoz. Ložiska jsou však převážně zastoupená vátymi jemnozrnnými písky, pouze při bázi ložiska pod úrovní hladiny podzemní vody se nacházejí štěrkopísky. Celková mocnost vrstvy písku je 17,8 m (z toho 10,5 m – slévárenské a 7,3 m stavební písky). Část zásob hrubě zrnitých písků a štěrkopísků o mocnosti cca 3,5 – 5 m se nachází pod úrovní hladiny podzemní vody. Užitková surovina je znečištěna jílovitými odplavitelnými částicemi ve výši 4,1% v průměru bloků zásob. Předpokládaná doba životnosti části výhradního ložiska stavebních písků (suchá těžba), která se nachází v hranicích DP Vracov, a která bude dobývána v rozsahu schváleného plánu OPD pro DP Vracov je 15 roků, tj. do konce roku 2035. Ložisko vátych písků Bzenec je otevřeno na ploše 4,5 ha a využíváno pro vápenopískovou cihelnu Bzenec. Je těženo dvouetážovým lomem, výška každé etáže je 8 m.

V severní části Zlínského kraje v sousedství Olomouckého kraje se využívají výhradní ložiska štěrkopísků Tovačov 1, Tovačov 2 a Tovačov 5. Před dotěžením je ložisko Tovačov 1. Relativně nízkou životnost zásob v POPD vykazují rovněž výhradní ložiska Tovačov 2 a Tovačov 5. Ukončena byla těžba na výhradním ložisku Tovačov 3 z důvodu jeho vytěžení (tvoří dnešní Annínské jezero), na kterém byl zrušen DP Tovačov III. Tovačovská jezera představovala v rámci těžby štěrkopísků významnou lokalitu nadregionálního významu. Roční produkce ze všech 3 využívaných DP (Tovačov I, Tovačov II a Tovačov IV) se pohybuje přes 530 tis. m³/rok. Celková životnost ložiska Tovačov 2 činí max. 8–10 let, životnost ložiska Tovačov 5 se pohybuje nad 10 let. Hloubkově se dotěžuje pouze dnešní Tovačovské (Vodárenské) jezero neboli Donbas (DP Tovačov I) a Troubecké jezero (DP Tovačov II), ve kterých surovina byla vytěžena jen do hloubky 8–13 m. V současné době provozovna Tovačov zahrnuje DP Tovačov I, Tovačov II a Tovačov IV a dlouhodobě zpracovává surovinu vytěženou z dotčených DP. Finálními výrobky jsou frakce praného přírodního těženého kameniva 0–1, 0–2, 0–4, 4–8, 8–16, 16–32 a 32–63 mm, odpovídající platným normám. Vytěžením zásob štěrkopísků v lokalitě Remízek došlo k rozšíření stávajícího těžebního jezera o cca 7,9 ha. Jednalo se o doplňkovou těžbu štěrkopísků v DP Tovačov IV (Skašov), DP Tovačov II (Troubky) a v DP Tovačov I. Celkové množství výroby pískové a štěrkovité frakce z celé provozovny Tovačov je v dlouhodobém průměru cca 380–550 tis. m³/rok. Plánovaný záměr využití je na části zásob výhradního ložiska štěrkopísků Tovačov 4 (B 3008500) v CHLÚ Tovačov (00850000) s celkovou plánovanou roční produkcí 500 kt/rok.

S ohledem na okolnost, že jedním z výstupů předkládané Koncepce je návrh na využití konkrétních ložisek štěrkopísků a stavebního kamene, byla pozornost SEA vyhodnocení zaměřena na eliminaci, prevenci, minimalizaci, případně kompenzaci případných významně negativních vlivů navrhované exploatace uvedených ložisek. Opatření, označená N2000 vyplývají z výstupů aktualizovaného naturového hodnocení.

Opatření pro těžbu ložiska

- A.3.5.39 Na stávajících využívaných ložiskách štěrkopísků hospodárně dotěžit zásoby v souladu s platnými právními předpisy, a to jak v rámci stanovených dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí.
- A.3.5.40 podporovat technologický výzkum zaměřený na komplexní využití vytěžené suroviny, a to zejména méně kvalitních částí ložiska a minimalizovat tak množství těžebního odpadu.
- A.3.5.41 Podporovat komplexní využití již stanovených využívaných dobývacích prostorů. Mnohdy totiž dobývací prostory plošně značně přesahují obrysy výhradních ložisek. V zájmu řádného využití dobývacích prostorů, tedy de facto územních rozhodnutí pro těžbu, je důležité provádění ložiskově-geologických průzkumů a rozšiřování již těžených výhradních ložisek v celém rozsahu DP či CHLÚ.
- A.3.5.42 U ložisek štěrkopísků dobývaných z vody (v těžebních jezerech) vyžadovat řádné dotěžování zbytkových zásob suroviny na dně roztěžených jezer. Prokazuje se geologickou a důlně měřickou dokumentací.
- A.3.5.43 Aktivně vstupovat do jednání s těžebními organizacemi na téma preventivních opatření minimalizujících potenciální negativní vlivy těžby na životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel.
- A.3.5.44 Důsledně sledovat hospodaření těžební organizace s ornici a s podornicím.
- A.3.5.45 Na ložiskách štěrkopísků těžených z vody důsledně vyžadovat provádění opatření k zamezení splachu okolní ornice do těžebních jezer.

Opatření pro ložiska plánovaná do těžby, popř. rozšíření těžby

- A.3.5.46 Podporovat geologicko-průzkumné práce projektované za účelem vyhledání nových ložisek štěrkopísků nerostných surovin, případně rozšíření zásob na stávajících ložiskách.

- A.3.5.47 Iniciovat přípravu rezervních lokalit pro budoucí využití a zejména přistupovat k jednotlivým novým záměrům s přiměřenou časovou perspektivou, aby byla zajištěna kontinuita produkce suroviny.
- A.3.5.48 Vymezit nové zdroje a ložiska štěrkopísků s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech/okresech v rámci kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby (zejména ochrana vyšších bonitních tříd ZPF a vyšších stupňů ochrany podzemních vod), úpravy a dopravy.
- A.3.5.49 Přednostně využívat ložiska s vyšší mocností suroviny se surovinově-objemovou efektivitou, na úkor ložisek s nízkou mocností a vyšším ekologickým rizikem a dopadem na daleko vyšší velkoplošný zábor trvalého vymezení ZPF těžbou dotčeného území
- A.3.5.50 Přednostně využívat ložiska s vyšší mocností suroviny se surovinově-objemovou efektivitou a vyšší životností na úkor ložisek s nízkou mocností s daleko vyššími ekologickými dopady na velkoplošný zábor trvalého vymezení ze ZPF. Trvalý zábor ze ZPF u ložisek s vysokou mocností suroviny s dostatečnými objemy zásob je daleko menší plochy než u ložisek s nižší mocností suroviny pro vydobytí adekvátního objemu zásob jako u ložisek s vyšší mocností suroviny.
- A.3.5.51 Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek štěrkopísků do návrhového období 2035, tak se již dlouhodobě plánuje celkem 12 nových záměrů (z toho 5 ložisek výhradních a 7 ložisek nevyhrazených nerostů). Z tohoto celkového počtu jsou celkem 2 plánované záměry na stávajících roztěžených ložiskách (2 ložiska výhradní Hulín a Polešovice-Nedakonice), a to formou plošného rozšíření pískovny a její dotěžby v rámci stávajících DP v rozsahu CHLÚ, popř. za hranicí již vytěžených bloků zásob výhradních ložisek a za hranicí CHLÚ apod. U dvou plánovaných nevýhradních ložisek do těžby jsou již vydaná územní rozhodnutí pro těžbu – ložiska Střížovice-Otrokovice a Chropyně (Hejtmán). Nové záměry ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich pokračování těžeb byly ověřené podrobnými geologickými průzkumy a jejich závěrečné zprávy s výpočty zásob jsou uloženy v archivu ČGS-Geofond.
- A.3.5.52 Na území Zlínského kraje respektovat Nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu, zejména podporovat k využití vybraná výhradní ložiska štěrkopísku strategického významu Nedakonice-Polešovice s číslem 3011900, Kvasice 2 s číslem 3011800 a Plešovec-Chropyně s číslem 3008600.
- A.3.5.53 Podporovat projekty rozšíření těžby na stávajících těžených ložiskách (zejména formou plošného rozšíření a v případě příznivých hydrogeologických poměrů i formou zahloubení těžebny pod hladinou podzemní vody), pokračování těžby za hranice dobývacích prostorů, či platných územních rozhodnutí v rámci CHLÚ za předpokladu vyřešení střetů zájmů, neboť tímto dochází k prodloužení životnosti již existujících provozoven s vybudovaným sociálním zázemím, technologickou linkou, dopravním napojením a další infrastrukturou.
- A.3.5.54 Vzhledem velmi vysokému procentu ukončovaných těžeb na stávajících výhradních a nevýhradních ložiskách štěrkopísku do 10 let (tj. do konce návrhového období 2035 až 80 % z využívaných ložisek) považovat jakožto náhradní zdroje ložiska s projednanou a schválenou EIA a to plánované využití nevýhradního ložiska štěrkopísku Chropyně (D-3155300), neboli rovněž Chropyně– Hejtmán, využití a otvorku nevýhradního ložiska Střížovice- Otrokovice, dále plánovanou těžbu nevýhradního ložiska Polešovice, využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v CHLÚ Moravský Písek, hospodárné využití výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice a ložiska Hulín v CHLÚ Hulín, otvorku výhradního ložiska Kvasice 2 v CHLÚ Kvasice, výhradní ložisko Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I a výhradní ložisko Chropyně-Záříč (B 3133000) v CHLÚ Chropyně.
- A.3.5.55 Do konce návrhového období 2035/36 podpořit záměr plánovaného využití části zásob výhradního ložiska štěrkopísku Chropyně-Záříč (B 3133000) v CHLÚ Chropyně. Ložiskové pole je na západě omezeno obcí Záříč, na severu silnicí Záříč-Troubky, na jihovýchodě železniční tratí Kojetín-Prerov a na jihozápadě silnicí Záříč-Chropyně. Ložisko je v ochraně

CHLÚ Chropyně (č. 13300000) o ploše 272,3 ha na základě rozhodnutí OBÚ v Brně pod čj. 3035/90-II ze dne 28. 3. 1991. Celkový rozsah ložiska činí 272 ha. Ochranou a evidencí výhradního ložiska je pověřená organizace Heidelberg Materials CZ a.s., Mokrý-Horákov. Průměrná mocnost ložiska činí 8 až 10 m.

- A.3.5.56 Podporovat záměr plánovaného využití části zásob výhradního ložiska štěrkopísků Chropyně-Záříč (B 3133000) v CHLÚ Chropyně. Územní vymezení hornické činnosti na výhradním ložisku Chropyně-Záříč limitovat zákonným ochranným pásmem lesa ve východní části ložiska, v této souvislosti vyhodnotit případné ovlivnění hydrických a hydrogeologických poměrů na území lesního komplexu lužního lesa Rasina. Územní vymezení hornické činnosti na výhradním ložisku Chropyně-Záříč limitovat ochranou funkční části lokálního biokoridoru LBK 400223 jako strukturního prvku zemědělsky intenzivně využívaného území, vázaného na pramenný úsek toku Troubka a jeho doprovodného porostu. Pro přípravu hornické činnosti na výhradním ložisku Chropyně-Záříč důsledně zajistit obslužnou trasu mimo kontakt s obytnými lokalitami města Chropyně a obce Záříč včetně příslušných opatření k ochraně sídel před hlukem.
- A.3.5.57 Podpořit plánovanou těžební činnost - těžbu velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu s kvalitní hrubou granulometrickou frakcí 4-8-16 mm - štěrkopísků Chropyně (D3155300) na ploše 99 627 m² v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území Městského úřadu Kroměříž, stavebního úřadu, č.j. 02/328/027628/1307/72/2022/Bach ze dne 06.03.2024, které bylo následně potvrzené rozhodnutím Ministerstva pro místní rozvoj ČR pod Č. j.: MMR-85630/2024-83_ Sp. zn.: SZ-12085/83/2024 ze dne 20. ledna 2025, správním orgánem příslušným podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Na přelomu návrhového období 2030–2035 s ohledem na roztěženost nevýhradního ložiska a jeho vysokou kvalitu suroviny podpořit a doporučit další budoucí rozšíření těžby a hospodárně dotěžení velmi kvalitních zásob štěrkopísků na ploše cca 20–25 ha a to východním a JV pokračováním na parcelách č.p. 1942/6, 1942/2, 1942/1 a na části parcely č.p. 1952/1 v k.ú. Chropyně s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb (EVL Morava-Chropynský luh, PP Záříčské louky apod.) s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. V souvislosti s výše uvedeným ČGS požaduje v návrhovém období provést revizi rozsahu vyhlášené Přírodní památky (PP) Záříčské louky na základě aktualizovaného biologické hodnocení. Podle metodiky MŽP je Zrušení/či změna zvláště chráněného území je mimořádným opatřením; obvykle postačí změna jeho ochranného režimu (bližších ochranných podmínek) nebo změna jeho rozlohy (zmenšení o území, na kterém je dán důvod pro zrušení ochrany). Nový návrh PP Záříčské louky musí mít plochu, která je běžná pro tento typ chráněného území a zejména reálně odráží výskyt chráněných druhů.
- A.3.5.58 V návrhovém období do roku 2035 ARSP ZK prozatím nezahajovat II. etapu rozšíření a exploataci (dobývání) nevýhradního ložiska štěrkopísků Chropyně (D 3155300), Chropyně-Hejtman s tím, že v mezidobí bude zajištěno podrobné prověření hydrických, hydrologických a hydrogeologických poměrů novým komplexním hydrogeologickým modelem, jehož výstupem budou konkrétní podmínky pro případné využití jižní části ložiska s ohledem na existující chráněné zájmy podle zákona o vodách.
- A.3.5.59 V návrhovém období Koncepce prozatím nepřipustit realizaci činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku štěrkopísků Chropyně-Hejtman pro II. etapu s tím, že v návrhovém období bude prověřena ze všech aspektů ovlivnění trofických, hydrických poměrů a biodiverzity možnost případné realizace činnosti prováděné hornickým způsobem prozatím pouze v intencích části specificky vymezeného ochranného pásma OP a v části PP Záříčské louky s ponecháním vnějšího ochranného přechodového pásu podél severní hranice vlastního vymezení PP Záříčské louky.
- A.3.5.60 V návrhovém období prozatím nepřipustit realizaci činnosti prováděné hornickým způsobem na nevýhradním ložisku štěrkopísků Chropyně – Hejtman pro II. etapu s tím, že v

návrhovém období bude prověřena ze všech aspektů ovlivnění trofických, hydrických poměrů a biodiverzity možnost případné realizace činnosti prováděné hornickým způsobem prozatím pouze v intencích části specificky vymezeného ochranného pásma OP a v části PP Záříčské louky s ponecháním vnějšího ochranného přechodového pásu podél severní hranice vlastního vymezení PP (EVL Morava - Chropýňský luh) – N2000.

- A.3.5.61 V rozsahu uděleného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Kvasice (1109) o výměře 1,0074430 km² pod čj. MZP/2021/570/1317 s platností do 18.10.2026 podpořit plánované využití výhradního ložiska šterkopísku Kvasice 2 (B 3011800) v ochraně CHLÚ Kvasice s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb (ochranné pásmo zdrojů podzemních vod - 2. st vnějšího vodního zdroje Tlumačov-Kvasice a CHOPAV Kwartér řeky Moravy apod.) s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Využití ložiska musí respektovat ochranná pásma ekologicky cenné jasanové aleje památných stromů a existující Biocentrum "U Moravy" (lužní les, obora) i funkční regionální biokoridor podél toku Mojeny (existující prvky ÚSES).
- A.3.5.62 Nejdéle v průběhu přípravy ohledně stanovení dobývacího prostoru Kvasice 2 (B 3011800) detailně ověřit komplexní vodohospodářskou studii hydrické, hydrologické a hydrogeologické poměry ložiska ve vztahu k záplavovému území v prostoru CHOPAV, včetně vypracování podmínek ochrany vodních zdrojů v dosahu ložiska.
- A.3.5.63 Důsledně zajistit ochranu památné jasanové aleje podél západního vymezení navrhovaného dobývacího prostoru Kvasice 2 stanovením západní hranice využití se zajištěním ochranného pilíře směrem k hranici ochranného pásma památných stromů a stávajících funkčních skladebných prvků ÚSES.
- A.3.5.64 V návaznosti na stávající dotěžované nevýhradní ložisko šterkopísku Napajedla-jih (N 5236902) podporovat plánované využití velmi kvalitních na sebe navazujících nevýhradních ložisek s požadovanou hrubou frakcí 4-8-16-32 mm – ložiska Napajedla-Topolná I na ploše cca 38 ha a Napajedla-Topolná II na ploše cca 19,8 ha s respektováním a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb (ochranné pásmo zdrojů podzemních vod - vnější pásmo hygienické ochrany 2. stupně jímacího území Kněžpole, blízkost NATURA 2000 a CHOPAV Kwartér řeky Moravy apod.).
- A.3.5.65 Na základě Konceptí navrhované zásady preferovat rovnoměrné rozmístění těžeb nevýhradního ložiska Napajedla-Topolná I a Napajedla-Topolná II z důvodu, aby nedocházelo k vysoké koncentraci velkoobjemových těžeben na malé ploše, vypustit lokality Títěž, Židy a Oráčiny z návrhových ploch Koncepte.
- A.3.5.66 Pro účely přípravy nevýhradních ložisek Napajedla –Topolná I a Napajedla – Topolná II aktualizovat hydrogeologické posouzení vzhledem k jímacímu území Kněžpolský les a dalším zájmům ochrany vod v dotčeném území (CHOPAV, záplavové území).
- A.3.5.67 Pro nevýhradní ložiska šterkopísku Topolná I a Topolná II důsledně zajistit, že hranice těžby nebude navrhována do vzdálenosti 50 m od hranice EVL Kněžpolský les. – Natura 2000.
- A.3.5.68 Z Koncepte s konečnou platností vypustit přípravu nevýhradního ložiska šterkopísku Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901).
- A.3.5.69 Podporovat využití a geologický průzkum velmi perspektivního evidovaného zdroje kvalitního šterkopísku Staré Město (Q 9401900) na ploše cca 100 ha s respektováním plánovaného koridoru východního silničního obchvatu – silničního propojení mezi Uherským Hradištěm - částí města Jarošov s dálnicí D55 (stavba „PK17 II/497, úsek Staré Město u Uherského Hradiště – Jarošov u Uher. Hradiště a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb (ochranné pásmo zdrojů podzemních vod - vnější pásmo hygienické ochrany 2. stupně jímacího území Kněžpole a CHOPAV Kwartér řeky Moravy apod.) s expedičním použitím pásových dopravníků po přemostění Bařova kanálu.
- A.3.5.70 Nejdéle v průběhu přípravy podkladů pro otvírku prognózního zdroje Staré Město (Q 9401900) ověřit komplexní vodohospodářskou studii hydrické, hydrologické a hydrogeologické

oměry ložiska ve vztahu k záplavovému území v prostoru CHOPAV, včetně vypracování podmínek ochrany vodních zdrojů v dosahu ložiska.

A.3.5.71 Pro návrh na využití prognózního zdroje Staré Město důsledně pro případ návrhu těžby důsledně zajistit, že hranice těžby nebude navrhována do vzdálenosti 50 m od hranice PP Huštěnovická ramena (důsledně respektovat hranici OP této PP).

A.3.5.72 Pro návrh na využití prognózního zdroje Staré Město důsledně pro případ návrhu těžby důsledně zajistit, že hranice těžby nebude navrhována do vzdálenosti 50 m od hranice EVL Kněžpolský les.

A.3.5.73 V návrhovém období do roku 2035 podpořit využití kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek v souladu s výstupy dosavadního procesu EIA, tedy jen na území Zlínského kraje po Polešovický potok. Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh bylo a je po celou dobu v příslušných dokumentech na krajské úrovni podporováno za podmínky po ukončení hornické činnosti na sousedním v minulosti nadregionálně významným výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves. Disponibilní zásoby suroviny v DP Ostrožská Nová Ves jsou tedy již vytěženy, obdobně jako na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky. Využitelnost bloků zásob velmi kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200), s převážujícími objemy žádaných hrubých frakcí 4-8-16 mm suroviny, omezit hranicí chráněného ložiskového území (CHLÚ) Moravský Písek (01220000), stanoveného k ochraně tohoto výhradního ložiska rozhodnutím Obvodního báňského úřadu v Brně ze dne 6.11.1991 č.j. 3556/1991-Hy, a to pouze na území Zlínského kraje. Další postup budoucí přípravy a využití výhradního ložiska se odvíjí od výsledku řízení rozkladové komise MŽP ve věci přezkumu samotného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru „Stanovení dobývacího prostoru Uherský Ostroh“, na životní prostředí vydaného Ministerstvem životního prostředí pod č.j. 12289/ENV/15 dne 9. 3. 2015, (ve znění závazného stanoviska k ověření souladu č.j. 24489/ENV/15 ze dne 26. 10. 2015). Budoucí využitelnost výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh rovněž podmínit novým komplexním posouzením vlivů záměru těžby na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

A.3.5.74 Využitelnost bloků zásob výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek, stanoveného k ochraně tohoto výhradního ložiska rozhodnutím Obvodního báňského úřadu v Brně ze dne 6. 11. 1991 č.j. 3556/1991-Hy, omezit polohou Polešovického potoka. S využitím zbývajících bloků zásob v CHLÚ Moravský Písek JZ od Polešovického potoka a v částí CHLÚ přesahující hranici Zlínského kraje nadále nepočítat. Na ložisku Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek byly podle stupně prozkoumanosti, podmínek využitelnosti a v neposlední řadě i podle přípustnosti k dobývání vyčíslené bilanční zásoby prozkoumané volné o celkovém objemu 6 791 tis. m³. Jedná se o tedy o zásoby disponibilní – bilanční volné pro budoucí těžbu, nikoliv zásoby vázané, či nebilanční. Prozkoumané zásoby výhradního ložiska v dostatečném množství a požadované jakosti umožnily vydat osvědčení o výhradním ložisku. V roce 1997 bylo v rámci akce Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR II. etapa - Moravský Písek, dodatek č.1 k závěrečné zprávě Moravský Písek (Hlavatý, 1973) ložisko kompletně přehodnoceno a nově provedeným výpočtem zásob bylo vykázáno celkem 6 791 tis. m³ zásob kvalitních štěrkopísků a písků v kategorii zásob bilančních prozkoumaných volných. Zásoby výhradního ložiska byly schváleny MŽP ČR dne 10. 8. 1999 pod č.j. 2599/630/98. Takže se celkový objem geologických zásob na ložisku výrazně snížil o 9 969 tis. m³ a to zejména v jeho jižní a jihozápadní části ložiskového území z důvodů existence a respektování ochranného pásma 2. stupně (vnitřní) jímacího území vodního zdroje Bzenec I a významných krajinných prvků. Méně komplikovaná z hlediska střetů zájmů na všechny dílčí složky životního prostředí zůstala tedy sv. část ložiskového území, kde byl vymezen blok zásob štěrkopísků č. 1. Tento blok zásob je právě předmětem zájmu k využití a stanovení DP. Ve srovnání s jz. částí ložiskového území

zde není budoucí těžba štěrkopísků z důvodů nižší ekologické hodnoty území zásadně vyloučena, a proto zásoby štěrkopísků pro jejich příznivý vývoj byly podle přípustnosti k dobývání ponechané v kategorii volných.

A.3.5.75 Podpořit hospodárné dotěžení zásob na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice v rozsahu stanoveného DP Polešovice a v jeho předpolí o celkové výměře 16,1473 ha za ukončenou těžbu na sousedním nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky. V návrhovém období do roku 2035 podporovat další rozvoj těžby se dvěma plochami rozšíření v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice a mimo CHLÚ s respektováním a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb - lužního lesa (Nedakonický les) zařazeného do soustavy Natura 2000 a existencí ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec komplex:

- a) Rozšíření v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ Nedakonice na ploše cca 41,8 ha s vytěžením cca 4,433 mil. m³ suroviny.
- b) Rozšíření mimo plochy bloků zásob výhradního ložiska západním a SZ směrem, tj. do budoucího nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky na ploše cca 27 ha s odhadovanými zásobami 1,35 mil. m³.

S ohledem na existenci ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec complex je na ložisku prováděn dlouhodobý hydrogeologický monitoring vody v monitorovacím systému a v těžebním jezeře.

A.3.5.76 Pro komplex navrhovaného využití souboru ložisek v prostoru výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice řešit komplexní hydrogeologický model za účelem podrobného synergického vyhodnocení vzájemných vazeb mezi jednotlivými ložisky v návaznosti na využívaný DP Polešovice při jejich potenciálním využívání, zejména s vyhodnocením potenciálních dopadů z hlediska ochrany vodních zdrojů pro zásobování obyvatelstva a z hlediska polohy ložisek v záplavovém území, tedy s požadavkem důsledného vyhodnocení na zájmy ochrany vod. Dle názoru ČGS se nejedná o "jednotlivá ložiska", nýbrž o jednu štěrkopískovou akumulaci. Její rozdělení na ložisko výhradní (CHLÚ s DP) a ložisko nevyhrazeného nerostu je dáno pouze báňskou legislativou, zejména pak geologickým a horním zákonem. Požadavek na vyhodnocování této akumulace z hlediska hydrogeologie, tzn. na komplexní hydrogeologický model i kontinuální hydrogeologický monitoring (HGM) včetně odběrů vzorků vod pro laboratorní rozborů je zcela opodstatněný, a tyto hydrogeologické problematiky těžební organizace realizuje již 24 let, tzn. s počátkem HGM ještě před započatím dobývání (tzn. ještě před obnažením hladiny podzemní vody těžbou štěrkopísků v této oblasti). Od roku 2001 byl započat nepřetržitý hydrogeologický monitoring (HGM) s využitím stávajících a postupně zcela nových hydrogeologických vrtů (ČHMÚ, těžební společnosti) v předmětném ložiskovém území, a který nepřetržitě pokračuje. V roce 2024 byla síť využívaných hydrogeologických vrtů rozšířena o další HG monitorovací vrty (severně nad zájmovým ložiskovým územím). HGM zde probíhá kontinuálně (s odpočty hodnot ve vrtu po 30 minutách) od roku 2002, a poskytuje např. údaje o výškách vodní hladiny podzemní vody a jejich teplotě, přičemž z uvedených vrtů i z vodní plochy těžebního jezera jsou pravidelně odebírány vzorky vody za účelem jejich rozborů. Za důležitý fakt ČGS považuje, že HGM, zejména pohyb a vydatnost hladiny podzemních vody, probíhal 4 roky před započatím dobývání, tj. ještě před obnažením hladiny podzemní vody v důsledku dobývání (zahájení dobývání štěrkopísků v zájmovém území bylo v roce 2006). Výsledky v podobě ročních zpráv o tomto HG monitoringu jsou po ukončení každého hydrogeologického roku odborně způsobilými organizacemi v oboru hydrogeologie zasílány těžební organizaci a touto následně přeposílány Vodárnám a kanalizacím Hodonín a.s. (těžba probíhá v PHO Bzenec komplex těchto vodáren), Slovákým vodárnám a kanalizacím Uh. Hradiště, a.s. i vodoprávnímu úřadu MěÚ Uherské Hradiště. Podle doposud monitorovaných výsledků (resp. za cca 20 let dobývání) nedošlo v zájmovém ložiskovém území Polešovice-Kolébky a Nedakonice-Polešovice k negativnímu vlivu na přilehlé lesní porosty v důsledku dobývání, což plyne nejen z výše citovaných zpráv HGM, ale

i z fyzického stavu lesních porostů v okolí těžebního jezera. Těžební organizace za celé uvedené období dobývání ložiska od žádného z výše uvedených subjektů (vodárenských společností), ani od správce uvedených lesů atp., podnět na vysychání lesů, např. v důsledku snížení hladiny podzemní vody, neobdržela.

A.3.5.77 Pro komplex navrhovaného využití souboru ložisek v prostoru Nedakonice – Polešovice vyloučit souběh hornické činnosti v prostoru na výhradních ložiscích s činnostmi prováděnými hornickým způsobem v prostoru s akumulací nevýhradních ložisek. Dle názoru ČGS se nejedná o „soubor“ ložisek, ale o jednu geologickým průzkumem ověřenou šterkopískovou akumulaci ložiskového území tvořeného předpokládanými a zjištěnými ložisky a zdroji nevyhrazeného nerostu, jejichž HG monitorování tento neoddiskutovatelný fakt musí reflektovat. Ani do budoucna není předpoklad dobývat šterkopísek na několika místech ložiskového území současně a tudíž není předpoklad, že by souběžně probíhala hornická činnost - HČ (na výhradním ložisku v CHLÚ) a činnost prováděná hornickým způsobem – ČPHZ (na nevýhradním ložisku vně výhradního ložiska a CHLÚ). Souběh těžby na dvou ložiskových územích se jeví jako neodůvodnitelný. Nicméně lze jej dodržet např. v tomto smyslu, že pokud bude na nových ložiskových plochách (tj. vně stávajícího CHLÚ) povolena činnost prováděná hornickým způsobem, je nutné zajistit, aby dobývání na výhradním ložisku v CHLÚ a na ložisku nevyhrazeného nerostu vně CHLÚ v případě nasazení dvou těžebních strojů z vody neprobíhalo současně.

A.3.5.78 Před zahájením přípravy případného pokračování hornické činnosti na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice v části CHLÚ Nedakonice pod východní částí ostrovního lesa Klučovánky prověřit důvodnost tohoto zásahu z hlediska množství a kvality suroviny i za cenu případné (dočasné) blokace zásob pod lesním porostem. Dle názoru ČGS kvalita a množství zásob výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice byly relevantně ověřené a následně schválené ve výpočtech zásob prozkoumaných ložisek šterkopísků Komisí pro klasifikaci zásob ložisek nerostných surovin (KKZ) a od 1.1.1992 Komisí pro projekty a závěrečné zprávy (KPZ) Ministerstva pro hospodářskou politiku a rozvoj ČR, později Ministerstva hospodářství ČR od roku 1997 Ministerstva životního prostředí ČR. Výpočet zásob výhradního ložiska a jeho posouzení zabezpečuje organizace. Povinnosti organizace při využívání výhradního ložiska je evidovat stav zásob výhradního ložiska a jeho změny. Výpočet zásob výhradního ložiska s posouzením odesílá organizace Ministerstvu životního prostředí, Ministerstvu průmyslu a obchodu a obvodnímu báňskému úřadu. Povinnost organizace je hospodárně a racionálně tyto zásoby vydobýt jak přímo ukládá Horní zákon (§ 30 HZ).

A.3.5.79 V případě návrhu na rozšíření DP Polešovice na základě prověření důvodnosti zásahu do východní části lesního porostu zajistit, že zásah do lesního porostu bude řešen postupně po ročních etapách přípravy území. V této souvislosti zajistit, že pro případnou těžbu v rámci rozšířeného DP Polešovice v CHLÚ bude zajištěn ochranný pilíř podél budoucí západní hranice těžby v zákonné šíři OP lesa. Dle názoru ČGS dobývání v předmětném ložiskovém území vždy probíhá po etapách, jejich plošný resp. časový rozsah však nelze vztahovat k „ročnímu“ časovému úseku, nýbrž k báňsko-technickým a ekonomickým podmínkám dle schváleného plánu otvírky, přípravy a dobývání, a zejména se vztahuje k platnému (schválenému) plánu sanace a rekultivace, který toto vše musí zohlednit (včetně etapizace, která je dle prováděcí vyhlášky č. 271/2019 Sb., o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu k zákonu č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF) jeho povinnou součástí). Vzdálenost (resp. ochranný pilíř) mezi plochou těžby a územím, které vlivem těžby nesmí být dotčeno se stanovuje vždy - v návaznosti na platnou legislativu, i na fyzikálně-mechanické vlastnosti zemín mezi plochou dobývání a pozemky, které již dobýváním nesmí být ohroženy ani dotčeny. Organizace je povinna v plánu otvírky, přípravy a dobývání výhradního ložiska nebo jeho části navrhnout a zdůvodnit dobývací metodu a rozsah jejich použití. Pro dobývání se mohou používat jen dobývací metody, které zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví při práci a

bezpečnost provozu, hospodárné dobývání, požadovanou výrubnost a přípustný stupeň znečištění (viz zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě).

- A.3.5.80 V rámci řešení souboru ložisek šterkopísků v prostoru Nedakonice-Polešovice zajistit, že nebude vstupováno do prostoru lesa Klučovánky mimo území CHLÚ Nedakonice. Podle názoru ČGS musí být tento požadavek podložen odbornou argumentací zvláště, když se opětovně nejedná o tzv. „soubor ložisek“, což je z hlediska hydrogeologické problematiky zcela zavádějící. Navíc, je zapotřebí uvést, že cca polovina plošné výměry bloků zásob a CHLÚ je součástí PR Nedakonický les resp. EVL Kolébky apod., což je samo o sobě již značnou kompenzací (tato plocha v CHLÚ nebude dobývána). Požadavek na nedotčení těžbou zbývajících částí PUPFL (lesíka) Klučovánky, navazujícího bezprostředně na CHLÚ, je zapotřebí prověřit na základě odborných studií a to i v kontextu toho, že pokud v této šterkopískové akumulaci dobývání jako ČPHZ i HČ (část CHLÚ) probíhá bez vlivu na hladinu podzemní vody cca 20 let, je vhodné zásoby šterkopísků této ložiskové akumulace respektovat k případnému budoucímu využití a to bez rozlišení o jaký typ ložiska se dle báňské legislativy jedná a samozřejmě pod dohledem HG monitoringu. Je zapotřebí dodržovat zásadu a to, neotvírat zcela nová ložiska do doby vytěžení zásob na stávajících roztěžených ložiskách, u nichž negativní vliv na krajinu i přírodu vyloučit nelze, resp. tento není vyvrácen dlouhodobým HG monitoringem apod.
- A.3.5.81 Podmínkou přípravy hornické činnosti ohledně rozšíření DP Polešovice bude rovněž příprava územní kompenzace odůvodněného záboru lesních pozemků v k.ú. Polešovice. Podle názoru ČGS bude tato problematika řešená v plánu sanace a rekultivace a je ze zákona nezbytná.
- A.3.5.82 Pro výhradní ložisko šterkopísků Nedakonice – Polešovice důsledně zajistit, že hranice těžby nebude navrhována do vzdálenosti 50 m od hranice PR Kolébky (důsledně respektovat hranici OP této PR). Podle názoru ČGS vzdálenost 50m od hranice PUPFL, přírodní rezervace, resp. stupně ochrany přírody (EVL apod) je stále zákonný požadavek, není důvod jej nerespektovat.
- A.3.5.83 Pro výhradní ložisko šterkopísků Nedakonice – Polešovice důsledně zajistit, že hranice těžby nebude navrhována do vzdálenosti 50 m od hranice EVL Nedakonický les. – N2000. Podle názoru ČGS vzdálenost 50m od hranice lesa přírodní rezervace apod., stupně ochrany přírody (EVL...) je stále zákonný požadavek, není důvod jej nerespektovat.
- A.3.5.84 Dodržovat bezpečnou vzdálenost těžby od hranice zastavěného nebo zastavitelného území obce, které zahrnuje funkční plochy bydlení a veřejné občanské vybavenosti, a to z důvodů zajištění pohody prostředí. Maximální vzdálenosti se určují individuálně v procesu povolování těžby (v rámci procesu EIA – posuzování vlivu na životní prostředí, územního rozhodnutí a povolení hornické činnosti obvodním báňským úřadem) na základě hlukových a rozptylových studií a popř. dalších podpůrných studií a znaleckých posudků v oboru geotechnika a stabilita svahů.
- A.3.5.85 V návrhovém období do roku 2035 podporovat využití výhradního ložiska šterkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I v rozsahu platného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Chropyně (č.1134) pro dobývání části výhradního ložiska nevyhrazeného nerostu na ploše 67,5 ha v k.ú. Chropyně (ze dne 2. 5. 2025) s platností do 23. 6. 2028 s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb - (lužního lesa a ochranného pásma zdrojů podzemních vod - pásma hygienické ochrany 2. a 1. stupně jímacího území zdroje pitné vody Břestský les a Plešovec a CHOPAV Kvartér řeky Moravy apod). Před zahájením těžby ložiska je nutné zpracovat odborný hydrogeologický posudek s návrhem opatření omezujících ovlivnění zejména bližšího zdroje Břestský les těžbou.
- A.3.5.86 V návrhovém období připravovat stanovení DP Chropyně v lokalitě Plešovec na výhradním ložisku Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I s vypořádáním všech vazeb a opatření směřujících k ochraně veřejného zdraví (včetně ochrany zastavěného území místní části Plešovec), řešení zájmů ochrany vod, ochrany přírody a krajiny včetně komplexního

systému postupné rekultivace. Analogicky v návrhovém období (za předpokladu určení příslušného těžebního subjektu/těžební organizace) připravovat stanovení DP Chropyně I na výhradním ložisku Chropyně-Záříčí (B 31330000) v CHLÚ Chropyně (navrhovaném městem Chropyně) s vypořádáním všech vazeb a opatření směřujících k ochraně veřejného zdraví (včetně ochrany zastavěného území obce Záříčí), řešení zájmů ochrany vod, ochrany přírody a krajiny včetně komplexního systému postupné rekultivace.

A.3.5.87 V návrhovém období připravovat stanovení DP Chropyně I v lokalitě Plešovec na výhradním ložisku Plešovec-Chropyně (B 30008600) v CHLÚ Chropyně I s vypořádáním všech vazeb a opatření směřujících k ochraně veřejného zdraví (včetně ochrany zastavěného území místní části Plešovec), řešení zájmů ochrany vod, ochrany přírody a krajiny včetně komplexního systému postupné rekultivace. Analogicky v návrhovém období (za předpokladu určení příslušného těžebního subjektu/těžební organizace) připravovat stanovení DP Chropyně na výhradním ložisku Chropyně-Záříčí (B 31330000) v CHLÚ Chropyně (navrhovaném městem Chropyně) s vypořádáním všech vazeb a opatření směřujících k ochraně veřejného zdraví (včetně ochrany zastavěného území obce Záříčí), řešení zájmů ochrany vod, ochrany přírody a krajiny včetně komplexního systému postupné rekultivace.

A.3.5.88 V horizontu do konce návrhového období Koncepce projekčně připravovat využití výhradního ložiska štěrkopísků strategického významu Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně s respektováním ochranných pásem vodních zdrojů, pásem hygienické ochrany dotčených obcí a zájmů ochrany přírody a krajiny.

A.3.5.89 V rámci přípravy hornické činnosti na výhradním ložisku Plešovec-Chropyně důsledně zajistit ochranu podzemních zdrojů vody v lokalitě Břestského lesa a v JÚ Plešovec.

A.3.5.90 Pro výhradní ložisko Plešovec na projektové úrovni vyhodnotit případné ovlivnění hydrických a hydrogeologických poměrů na území EVL Morava – Chropynský luh, synergicky i s lokalitou těžby v lokalitě Chropyně-Hejtnan, I. etapa. – N2000

A.3.5.91 Pro přípravu hornické činnosti na výhradním ložisku Plešovec-Chropyně důsledně zajistit obslužnou trasu mimo kontakt s obytnými lokalitami místní části Plešovec včetně příslušných opatření k ochraně sídla před hlukem.

A.3.5.92 V souladu s vydanými správními akty řešit plán využití nevýhradního ložiska Střížovice-Otrokovice (D 3011700) pro činnost hornickým způsobem pouze ve východní části prostoru nad pravým břehem Dolní Kotojedky směrem ke stávající místní komunikaci podél zemědělských tratí Přední kout a Zadní kouty.

A.3.5.93 Podpořit záměr plánovaného využití ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700) po vyřešení všech přístupových komunikací (sever a jih) do budoucí provozovny a expedici suroviny. Podporovat plánovanou těžbu velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700) na ploše 20,9799 ha v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území umístění stavby od Obecního úřadu Kvasice pod č.j.: Výst./01/07 ze dne 8. 7. 2011 a v souladu se souhlasným stanoviskem k posouzení vlivů provedení záměru Pískovna Střížovice na životní prostředí (EIA) pod č.j. KUZL 85291/2007 ze dne 19. 12. 2007. Ministerstvo životního prostředí vydalo souhlas s trvalým odnětím 14,2546 ha půdy a dočasným odnětím 6,3087 ha půdy ze ZPF v k.ú. Střížovice u Kvasic s následnou rekultivací na vodní plochu a osázením dřevinami nebo keři, vydaný dne 3. 3. 2008, č.j. 4135/640/07 a 92157/ENV/07. Nezbytná podmínka Plánu využívání ložiska a následného povolení činnosti prováděné hornickým způsobem je stavební povolení pro stavbu „Střížovice – přístupová komunikace k těžebnímu prostoru“ (přístupová komunikace Sever- obchvat Střížovice a Jih - směr Kvasice podél toku Kotojedky). Jedná se o stavební povolení pro stavbu technického zázemí technologicky spojeného s nutným provozem a zejména s přístupovou komunikací k silnici II/367 a k budoucí pískovně Střížovice.

A.3.5.94 Podpořit hospodárné dotěžení zásob štěrkopísků na stávajícím těženém výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (01160000) a v navazujícím ložisku nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín. V návrhovém období do

roku 2035, a vlastně i po návrhovém období, se plánují v DP Hulín a v CHLÚ Hulín následující těžby:

a) Plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín. Záměrem je dotěžení ložiska štěrkopísku po hranice stanoveného DP Hulín v jeho střední části po dořešení střetů zájmů.

b) Plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D5279300) na ploše cca 21,8 ha s respektováním ochranného pásma zdrojů podzemních vod (PHO 2. st.) a CHOPAVu řeky Moravy. Tento záměr řeší další postup těžby západním směrem od stávajícího DP. Pro uskutečnění záměru bude třeba změnit, rozšířit DP Hulín, popř. získat územní rozhodnutí a povolit činnost prováděnou hornickým způsobem.

c) Plánovaná dotěžba v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha v souladu se závěrem zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů ze dne 11. března 2022 pod Č.j.: MZP/2022/570/43, sp.zn.: ZN/MZP/2022/570/111. Záměrem je pokračování těžby v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín na ploše, která je na jihovýchodní a jižní straně ohraničena hranicí dobývacího prostoru Hulín a na západní a severozápadní straně hranicí v minulosti provedené rekultivace. Vzhledem ke způsobu dopravy (lodní doprava po hladině těžebního jezera) vytěžené suroviny do přístavu a následné dopravy na úpravnu, je nutné propojit stávající těžební jezero v jeho jihovýchodní části s plochou v jihovýchodním výběžku DP Hulín, která bude dotčena těžbou.

A.3.5.95 V souladu s vydanými správními akty k dotěžení výhradního ložiska štěrkopísku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (01160000) a následné vytěžení navazujícího ložiska nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín detailně vyhodnotit dosavadní hydrogeologický a hydrický monitoring včetně doplnění požadovaných monitorovacích bodů.

A.3.5.96 Pro nevýhradní ložisko štěrkopísku Hulín – Bílany na projektové úrovni zajistit vyhodnocení vlivů na hydrické poměry na území (PP) EVL Stonáč. – N2000

A.3.5.97 Podpořit využití ložiska nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů (Díly-sever) o ploše 3,9600 ha Díly-jih) o ploše 2,3792 ha v souladu se schváleným územním plánem městyse Polešovice.

A.3.5.98 Do přípravy plánu využití ložisek nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice u areálu FVE, ve kterých bude probíhat navrhovaná činnost prováděná hornickým způsobem nad hladinou podzemní vody, podrobně rozpracovat zásady prevence a minimalizace vzniku prašných emisí.

A.3.5.99 Pro ložiskové území – na sebe navazujících ložisek nevyhrazeného nerostu Boršice u Buchlovic žádná opatření na projektové úrovni nejsou navrhována, poněvadž činnost prováděná hornickým způsobem na lokalitě v rámci návrhového období prakticky dobíhá.

A.3.5.100 Podpořit hospodárné využití nevýhradních ložisek štěrkopísku - Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách nezbytných pro výstavbu silničních staveb v regionu a pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město – Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec. V souladu se závěry zjišťovacího řízení ze dne 7. května 2021 pod KUZL 19553/2021 a v souladu s § 6, odst. 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady podporovat ukládání dovezených odpadů bez nutnosti drcení, třídění a recyklace a dále činnosti spojené s technickou rekultivací a terénními úpravami vytěžených prostorů - zavezením vybranými inertními odpady - granulometricky upravené stavební a demoliční odpady, především nevyužitelná směs cihelných a betonových odpadů o celkové kapacitě 950 000 t/rok.

- A.3.5.101 Pro novou otvírku upřednostňovat ložiska štěrkopísků s vyšší mocností suroviny, která umožní vydobyti větší kubatury suroviny na 1 m² vyňaté půdy ze ZPF.
- A.3.5.102 Před realizací plánovaných těžebních záměrů na velice perspektivních zdrojích a ložiskách štěrkopísků, která se nachází na zemědělské půdě nejvyšší kvality (I., popř. II. bonitní třída ZPF), přednostně prokázat nezbytnost potřeby dobývání tohoto ložiska, včetně veřejného zájmu ve vztahu k záboru zemědělských pozemků, zahrnující aktuální posouzení širších souvislostí ve vztahu k těženým okolním ložiskům štěrkopísků, ukončování jejich těžeb a zahajování těžeb nových a ve vztahu k aktuální potřebě štěrkopísků v zájmové oblasti, a to v souladu se závěry navrhovaného opatření podle Regionální surovinové politiky Zlínského kraje.
- A.3.5.103 Při povolování nové těžby ložiska štěrkopísků důsledně vymáhat provedení řádného hydrogeologického průzkumu, který by měl prokázat, že těžební činností nedojde k ovlivnění hladiny podzemních vod v okolních studních či jiných jímacích objektech.

Opatření pro netěžená ložiska

- A.3.5.104 Zajistit v co největší míře ochranu všech zjištěných výhradních i nevýhradních ložisek štěrkopísků a předpokládaných ložisek štěrkopísků (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).
- A.3.5.105 Zajistit ve smyslu předchozího bodu zakreslení všech výhradních i nevýhradních ložisek štěrkopísků a prognózních zdrojů štěrkopísků do příslušných územně plánovacích dokumentací (ÚP obcí, ZÚR krajů atd.).
- A.3.5.106 Minimalizovat rozsah zásahů do CHLÚ a dobývacích prostorů s probíhající nebo předpokládanou těžbou nerostných surovin ve výhradních ložiscích, minimalizovat rozsah zásahů do významných využívaných a nevyužívaných ložisek nevyhrazených nerostů a prognózních zdrojů nerostných surovin.
- A.3.5.107 Za neperspektivní ložiska štěrkopískové suroviny považovat ložiska s velmi nízkými zbytkovými zásobami u většiny ložisek po historické těžbě, a tyto jsou nevýhradní ložiska Břest (D 5269100), zbytkové zásoby na ložisku Napajedla-sever (D 5236901), Zlechov (D 3062103), Ostrožské Předměstí (D 3062104), Polešovice-Zmolky (D 3088000), zbytkové zásoby na ložisku Police u Val. Meziříčí (D 5228901) a Střílky (D 3164700).
- A.3.5.108 Nadále evidovat jako surovinovou rezervu velmi nadějně a kvalitní ložisko štěrkopísků Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901) na ploše cca 31,99 ha.
- A.3.5.109 V návrhovém období s konečnou platností vypustit přípravu do využití nevýhradního ložiska štěrkopísků Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901)
- A.3.5.110 Nadále evidovat v ÚPD nadějně rezervní geologickým průzkumem ověřené ložiska nevyhrazeného nerostu – štěrkopísků Huštěnovice-Jalubí (D 3062102), zbývající bloky zásob, které nebudou předmětem plánované těžby na ložisku Chropyně (D 3155300), Moravský Písek-Polešovice (D 3012101), Nedakonice (D 3062100), Nedakonice-Boršice (D 3062101), Střítež nad Bečvou (D 3206300), zbývající bloky zásob, které nebudou předmětem plánované těžby na ložisku Střížovice-Otrokovice (D 3011700), Valašské Meziříčí-Jarcová (D 3206400), Veselá (D 3206500), Záříčí (D 3155400), Zašová (D 3206600).
- A.3.5.111 Územně chránit a evidovat v ÚPD registrovaný velmi kvalitní prognózní zdroj štěrkopísků Polešovice-Moravský Písek (R 9366300). Nadále evidovat v ÚPD nadějně rezervní evidované prognózní zdroje Chropyně-Nová role (Q9403400), Chropyně 1 (Q 9403000), Kyselovice-Hradecko (Q 9402900), Kyselovice (Q 9403100), Kyselovice-Kanovsko (Q 9403200), Žalkovice-Kanovsko (Q 9403300), Skaštice (Q 9402600), Bílany-Hulín (Q 9402500), Záhlínice (Q 9402400), Skaštice-Horní les (Q 9402700), Tlumačov (Q 9402300), Otrokovice (Q 9402200), Huštěnovice (Q 9402000), Babice-Spytihněv (Q 9402100), Staré Město u U. Hradiště (Q 9401900) a Bezměřov (Q 9402800).
- A.3.5.112 Územně chránit a evidovat v ÚPD velmi nadějně nebilancované zdroje bloků zásob štěrkopísků pro místní potřebu Uherský Ostroh (N 3012102), Velké Karlovice (N 5284200),

Lhotka nad Bečvou (N 5285900), popř. nedotěžené bloky zásob s ukončenou historickou těžbou Lhotka nad Bečvou (U 3097500), popř. Polešovice-Nivy (U 3088002) a Police u Valašského Meziříčí (U 5228900).

- A.3.5.113 Dlouhodobě monitorovat opuštěné těžebny (pískovny) před nepovoleným zavážením komunálním a nebezpečným odpadem. Rizikem vytěžených prostor může být nelegální zavážení opuštěných těžeben inertními odpadovými materiály (výkopová zemina). Opuštěná těžebna s evidovanými zásobami nabízí vytěžený prostor pro velkoprostorové skládky inertního odpadu, ty však nesmí blokovat využitelné zbytkové a rezervní zásoby pro budoucnost. Odpadem se v tomto případě myslí inertní materiál, zeminy, jalové horniny, hlušiny, sedimenty, které nemají nebezpečné vlastnosti a u nichž za normálních klimatických podmínek nedochází k žádným významným fyzikálním, chemickým nebo biologickým změnám.

Cihlářské suroviny

Ložiska cihlářských surovin jsou rozložena nepravidelně, ale prakticky na celém území kraje. Na území kraje se netěží žádné ložisko cihlářské suroviny, donedávna byla využívána ložiska s dobývacími prostory Malenovice (B 3050800) a Žopy 1 (B 3052000), které jsou v majetku organizace Zlínské cihelny s.r.o.

Hospodárně dotěžit vytěžitelné zásoby na využívaných ložiskách Žopy 1 (B 3052000) v DP a Malenovice (B 3050800) v DP Malenovice. Nadějnou rezervou za postupně dotěžovaná ložiska je výhradní ložisko Kunovice (B 3050600) s DP Kunovice a Kunovice I. Ložisko Kunovice bylo těženo od roku 1890 do 2002. S plochou ložiska se výrazně překrývá prognózní zdroj bentonitu pro zemědělské účely Q 9334400 Kunovice 1 a tím i s DP a CHLÚ.

Zásoby cihlářských surovin na nevyužívaných ložiskách (9 výhradních a 11 nevýhradních ložisek) a prognózních zdrojích na území Zlínského kraje jsou prakticky nevyčerpatelné, jejich zatížení různými střety však možnost těžby výrazně limituje (zejména umístěná CHLÚ a bloků zásob v blízkosti obcí, kvalitní zemědělská půda I a II. bonitní třídy ZPF apod)

Nadějnou rezervou za postupně dotěžovaná ložiska je výhradní ložisko Kunovice (B 3050600) s DP Kunovice a Kunovice I. Ložisko Kunovice bylo těženo pouze v DP Kunovice od roku 1890 do 2002. S plochou ložiska se výrazně překrývá prognózní zdroj bentonitu pro zemědělské účely Q 9334400 Kunovice 1 a tím i s DP a CHLÚ. Ložisko představuje 3 samostatně oddělené bloky zásob, přičemž 2 jsou pokryté DP a jeden velmi nadějný pouze CHLÚ Kunovice II (05060000).

Na výhradním ložisku Biskupice (B 3050900) se dobývalo od roku 1910. Od roku 1997 byla těžba a výroba cihel ukončena. V roce 2009 se zrušil a následně vyřadil z evidence DP Biskupice. Ložisko leží ve III. pásmu hygienické ochrany lázní Luhačovice. Lázně Luhačovice ani individuální zdroje vody v Biskupicích nebyly těžbou ohroženy.

V dobývacím prostoru bývalé cihelny ve Vážanech u Kroměříže byla těžební činnost ukončena v roce 1995. Rozhodnutím o odpisu zásob výhradního ložiska Vážany (B 3050400) vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu dne 19. 3. 1999 pod zn.: 6447/99/3130 byly zásoby ložiska Vážany vyjmuty. Podmínkou vyjmutí DP z evidence je provedení sanace a likvidace dobývacího prostoru a komplexní úprava území a územních struktur vytěženého ložiska cihlářských hlín. Etapa I. likvidace DP Vážany je povolena rozhodnutím ObÚ Brno, č.j. 08-1587/01-511-Sta ze dne 2. 5. 2001. V rámci zahlazování následků těžby bylo povoleno využít dobývací prostor jako „řízenou skládku odpadků“. Účelem je likvidace a sanace dobývacího prostoru s využitím inertních odpadů (zemina a cihla). Cílem je provést sanaci formou vyplnění a stabilizace dobývacího prostoru inertními materiály v režimu odpadů (zemina a kamení + cihla) o objemu cca 1 119 877 tun s ponecháním dobývacího prostoru v této etapě jako mírné suché terénní deprese s menší vodní plochou (jezírkem).

Na výhradním ložisku Žopy 1 (B 3052000) těžba probíhá jen v západní až jz. části DP. Naposledy bylo těženo v roce 2010, v roce 2011 probíhaly jenom rekultivační práce. Od roku 2012 opět těženo. Celá východní část je dosud těžbou nedotčená. Vytěžené části jsou zaváženy inertním odpadem - stavební sutě. V místě ložiskového území probíhá podle receptur recyklační úprava a výroba rebetongu, zejména navážka všech potřebných materiálů (cihelného recyklátu až 25 kt/den) a také výroba MZK pro CBK kryty.

Ložiska cihlářských surovin jsou z laboratorních výsledků a technologických rozborů použitelné pro výrobu plných cihel a CP a CDK. Poloprovozní odzkoušení prokázalo jejich použitelnost pro výrobu požadovaného sortimentu na stávajících výrobních zařízeních.

Na ložisku Malenovice (B 3050800) probíhala těžba od roku 1936. Ložisko bylo otevřeno stěnovým hliništěm v šířce 280 m (báze 215 m n.m.) s postupem těžby k jihu. Selektivní etážová těžba je problematická. Naposledy bylo těženo počátkem roku 2006, poté byla v roce 2014 těžba obnovena. V současné době se již na ložisku netěží. V části ložiska se nachází solární elektrárna. Na základě Rozhodnutí OBÚ v Brně č. j. SBS 13472/2023 ze dne 22. 3. 2023 došlo na ložisku Malenovice k odpisu malého množství bilančních zásob vyjmutím z evidence ve výši 42 350 m³.

Výhradní ložisko Žeranovice (B 3203500) není otevřeno ani těženo. Těžební studie nebyla dosud zpracována. Výpočet zásob ložiska a konstrukce vnějšího obrysu zásob respektovala ochranná pásma silnice a obce Žeranovice. Surovina je vhodná pro výrobu mnohoděrovaného zdícího zboží a část plastičtějšího surovinového typu lze použít ve směsi s kvarterní surovinou a ostřivem pro výrobu náročnějšího cihlářského zboží. Jako ostřivo lze využívat jemnozrnné tercierní písky zastižené při západním okraji ložiska (písky z jiných částí lokality obsahují hrubou frakci tvořenou pískovcem a cicvárem a jejich využití jako ostřiva se nepředpokládá).

Výhradní ložisko Fryšták-západ (B 3199700) je dotčeno ochranným pásmem II. stupně nádrže pitné vody Fryšták. Ložisko není otevřeno. Nejnadějnější z hlediska otvírky se označují bloky 5,7, případně 9 na východním okraji ložiska. Sprašová a jílovitá (svahová) hlína zastižená v mocnostech až 20 m se vyznačuje jen mírně kolísavými vlastnostmi. Při optimálním výpalu se předpokládá možnost použití suroviny pro výrobu náročného mnohoděrovaného zdícího zboží, místy předpoklad použitelnosti pro výrobu tenkostěnného zboží.

Výhradní ložisko Žeranovice (B 3203500) je velkého plošného rozsahu, jenom CHLÚ Žeranovice, které bylo stanoveno OBÚ Brno rozhodnutím z 15. 4. 1991 (čj. 3120/98-Hy) zaujímá po úpravě MŽP ze dne 19. 2. 2016 pod čj. 82102/ENV/15, 55/570/16 plochu 1,6088 km². Ložisko bylo konturováno podle kvalitativních a kvantitativních parametrů. Na SV je omezeno intravilánem obce Žeranovice, západní a jižní hranici tvoří ochranné pilíře silnic. Vlastní ložisko je tvořeno 2 tělesy nad sebou ležících surovinových typů – kvartér (spraše - prům. 8 m) a paleogén (palogénní jílovce – prům. 6,5 m). Vzájemně jsou odděleny písčitými a šterkovými hlínami na bázi kvartéru, které jsou hodnoceny jako výkliz. Surovina je použitelná ve směsi (25 % jílu) na náročnější cihlářské zboží, je vhodná pro výrobu mnohoděrovaného zdícího zboží. Na ložisku bylo v roce 2004 provedené přehodnocení zásob s výsledkem 23 788 tis. m³ geologických zásob. Výpočet zásob byl schválen na 1183 zasedání KPZ dne 3.10. 2014. Výpočet zásob ložiska a konstrukce vnějšího obrysu respektovala ochranná pásma silnice a obce Žeranovice. Ložisko se nachází v blízkosti obcí Žeranovice a Lehotice, bloky zásob probíhá OP plynovodu (50 m), OP silnice a OP lesa a potoka. CHLÚ Žeranovice jakožto závazný limit ochrany ložiska velmi omezuje rozvoj a budování rozvojových ploch kolem obce Lehotice - Žeranovice. Jediný možný rozvoj se považuje v JZ části obce. Ložisko není dobýváno, těžební studie nebyla dosud zpracována.

Ložisko cihlářské suroviny Velká nad Veličkou (B 3051500) s DP Velká nad Veličkou se zastavenou těžbou náleží organizaci Themis, a.s. Na ložisku byl schválen plán OPD v roce 1973 bez časového omezení. Ložisko je zcela pokryto CHLÚ 05150000 Velká nad Veličkou, částečně pak DP (706708

Velká nad Veličkou). Dobývací prostor vlastní firma CSV s.r.o. v likvidaci Velká nad Veličkou, která je od 13. 10. 1998 v konkurzu. Na ložisku jsou zastoupeny vápnité jílovce a slínovce bělokarpatské jednotky magurského flyše (hlucký vývoj). Surovina ložiska obsahuje šikmo uložené vrstvy a vložky pískovců. Kvartérní hlíny představují využitelný surovinový typ, který je s ohledem na svou mocnost zahrnut do hodnocení společně s paleogenními surovinami. Jílovinu tvoří převážně illit a méně montmorillonit a kaolinit. Surovina je vhodná pro výrobu Cdm cihly příčně děrované. Ložisko je otevřeno povrchovou těžebnou. Znovuotevření ložiska se v nejbližší době nepředpokládá a to především z nevyřešených právních vztahů a z důvodu ekonomických. Ložisko Velká nad Veličkou se začlenilo do CHKO Bílé Karpaty. Na severní straně ložisko sousedí s vyhlášeným významným krajinným prvkem VKP 430 Pod Lešhorou, západně od ložiska je vymezeno lokální biocentrum LBC Kuželovčí.

Na výhradním ložisku Havřice (B 3051000) došlo roce 2004 na základě rozhodnutí OBÚ Ostrava z 16.9.2004 (zn. 6582/2004-468/Ing.Ko/Nb) o odpisu malého množství zásob (49 tis. m³) sousedících s VKP „Havřícká cihelna“. Rozhodnutím MPO z 29. 3. 2004 (čj. 14468/04/03300) byly veškeré zásoby odepsány převodem do nebilančních. Dobývací prostor Havřice o ploše 0,2548500 km² byl rozhodnutím OBÚ Ostrava ze dne 23. 12. 2004 (čj. 7546/2004-465/Ing.Ko/Nb) zrušen a vyřazen z evidence. Ve vytěžené části ložiska se nachází solární elektrárny. Zbytkovou část vytěženého ložiskového území přehodnotit a odepsat a následně chráněné ložiskové území upravit (zmenšit

Do budoucna (do návrhového období 2035) nelze předpokládat další významný rozvoj těžby cihlářských surovin, potřeby kraje budou nadále zajišťovány z vlastních zdrojů, popř. dovozem již hotových výrobků a stavebních prvků.

Opatření pro těžená ložiska

- A.3.5.114 Stávající občasně využívaná ložiska a jejich zásoby hospodárně dotěžit a území po těžbě následně zrekultivovat podle schváleného plánu rekultivace a sanace (viz ložisko Žopy 1 a Malenovice).
- A.3.5.115 Další opatření nevyplývají.

Opatření pro ložiska plánovaná do těžby

- A.3.5.116 Do budoucna podpořit k dobývání výhradní ložisko Kunovice (B 3050600) s DP Kunovice a Kunovice I a s CHLÚ Kunovice II za postupně dotěžovaná, či dotěžená ložiska. S plochou ložiska se překrývá prognózní zdroj bentonitu pro zemědělské účely Kunovice I, které by mělo být rovněž předmětem budoucího využití.

Opatření pro netěžená ložiska a zdroje

- A.3.5.117 Stávající ložiska cihlářských surovin na území kraje považovat za významnou surovinovou rezervu.
- A.3.5.118 Z nevyužívaných ložisek jsou perspektivní výhradní ložiska s dostatečným objemem evidovaných zásob v ochraně CHLÚ - Bařice-Velké Těšany (B 3199500), Biskupice (B 3050900), Fryšták-západ (B 3199700), Havřice (B 3051000), Tupesy (B 3188300) a Žeranovice (B 3203500).
- A.3.5.119 Z nevyužívaných ložisek jsou dále perspektivní nadějná ložiska nevyhrazeného nerostu – cihlářské suroviny Buchlovice (D 3187300), Bylnice (D 3114100), Mysločovice (D 3199800), Napajedla 1 (D 5110901), Pačlavice-Dětkovice-Kovář. (D 3201500), Prakšice (D 3187900), Troubky-Zborovice (D 3203400), Vážany 2-Kroměříž (D 3188200).
- A.3.5.120 Nadále evidovat nadějně rezervní prognózní zdroje Vlčnov-Uherský Brod, Ostrožská Nová Ves, Žopy, Zlechov, Březolupy, Fryšták, Mysločovice, Prasklice-Uhřice-Morkovice, Pocenice-Uhřice, Prasklice-Osíčany, Jalubí, Velehrad, Hluk.
- A.3.5.121 Neperspektivní ložiska cihlářské suroviny s velmi nízkými zbytkovými zásobami považovat Dřínov u Kroměříže, Dřínov u Kroměříže 1 a Napajedla.

- A.3.5.122 Výhradní ložiska nízkými – neekonomickými zbytkovými zásobami jsou ložiska Litenčice B 3050300 a Osvětimany B 3093900. Na ložisku Osvětimany byl dobývací prostor Osvětimany zrušen na základě rozhodnutí OBÚ Ostrava ze 16. 6. 2008 (sp.zn. S 0045/2008-10/Ing.So/Nb). Na ložisku Litenčice byl DP zrušen rozhodnutím OBÚ Ostrava ze dne 14. 4. 2010 (čj. S0037/2010-8.465/Ing. Ka/Me). Dobývací prostory byly vyřazené z evidence. Na výhradních ložiskách Litenčice B 3050300 a Osvětimany (B 3093900) v ploše již zrušených a vyřazených DP doporučit přehodnocení zásob s návrhem na vyřazení, či odpis zbytkových zásob vynětím z evidence zásob.
- A.3.5.123 Do budoucna uvažovat o možném přehodnocení části bloků zásob ložiska Žeranovice východně od obce Lehotice, tj. v J a JZ části CHLÚ Žeranovice.
- A.3.5.124 Na výhradním ložisku Havříce (B 3051000) došlo roce 2004 na základě rozhodnutí OBÚ Ostrava z 16.9.2004 (zn. 6582/2004-468/Ing.Ko/Nb) o odpisu malého množství zásob (49 tis. m³) sousedících s VKP „Havřícká cihelna“. Rozhodnutím MPO z 29. 3. 2004 (čj. 14468/04/03300) byly veškeré zásoby odepsány převodem do nebilančních. Dobývací prostor Havříce o ploše 0,2548500 km² byl rozhodnutím OBÚ Ostrava ze dne 23. 12. 2004 (čj. 7546/2004-465/Ing.Ko/Nb) zrušen a vyřazen z evidence. Ve vytěžené části ložiska se nachází solární elektrárny. Zbytkovou část vytěženého ložiskového území přehodnotit a odepsat a následně chráněné ložiskové území upravit (zmenšit).
- A.3.5.125 Na historicky těženém ložisku Malenovice (B 3050800) se doporučuje realizovat plán likvidace, odpis zbytkových zásob a následné plnění plánu rekultivace a sanace těžbou dotčeného území.
- A.3.5.126 Na výhradním rezervním ložisku Biskupice (B 3050900) v ploše již zrušeného a vyřazeného DP Biskupice o ploše cca 29,5 ha doporučit přehodnocení zásob s návrhem na vyřazení, či odpis zbytkových zásob vynětím z evidence zásob. Následně doporučit zmenšení (změnu) CHLU Biskupice u Luhačovic (05090000).
- A.3.5.127 V dobývacím prostoru Vážany dokončit rekultivaci a sanaci, zejména terénní úpravy a stabilizaci dobývacího prostoru zavážením inertními materiály (odpady - zemina, kamení, cihla) s optimálním vytvarováním těžebního prostoru a s vytvořením menší vodní plochy (jezířka).

6.2.A.4 Opatření pro rekultivace

Plány sanace a rekultivace jsou součástí dokumentace POPD nebo PVL a musí být v souladu s platnou legislativou. V průběhu let se však mění pohled na provádění rekultivace. Plány rekultivace, které byly schváleny před více než 10 lety, vyžadují dnes přizpůsobení se požadavkům na znovuzačlenění do krajiny (drobnější úpravy se týkají např. druhové skladby nebo způsobu využití ploch). Organizace a právnické a fyzické osoby, které žádají o stanovení dobývacího prostoru, o povolení otvírky, přípravy a dobývání nebo povolení likvidace důlních děl a lomů, prověřují možnost rekultivace území přírodě blízkou obnovou těžbou narušeného území.

Opatření pro sanaci a rekultivaci

- A.4.1 Problematiku sanací a rekultivací těžbou nerostů dotčeného území řešit v souladu s platnými právními předpisy, respektovat schválená a právně platná rozhodnutí o rekultivaci a sanaci těžbou dotčeného území.
- A.4.2 V územích s vyšší koncentrací těžených ložisek řešit sanaci a rekultivaci s ohledem na nové využití území (multifunkční využití plochy), ve vybraných případech ponechat území po těžbě nerostných surovin v rámci plnění rekultivačních a sanačních prací k ochraně přírody a krajiny. Terénní úpravy v podobě sanací a následných rekultivací či revitalizací jsou nutné v případě velkoplošných lomů, kdy kolmé stěny a pravidelné pravoúhlé etáže znesnadňují spontánní sukcesi. Způsob provedení sanací a rekultivací území po těžbě řešit s ohledem na budoucí

využití těžbou dotčeného území v souladu s požadavky na ochranu přírody a krajiny a ochranu ZPF.

- A.4.3 Preferovat zachování/vytváření drobných vodních ploch jako důležitou součást rekultivací a využívat rekultivovaný prostor ke zvýšení vodní retenční kapacity krajiny (např. svedením odvodňovacích zařízení a přepadů z protipovodňových opatření v okolí těžebny do vzniklých terénních depresí).
- A.4.4 V rámci sanačních a rekultivačních prací preferovat přírodě blízkou obnovu těžbou narušených území s tím, že velká většina těžbou narušených území má potenciál obnovit se samovolně - spontánní sukcesí, která může být v některých případech také cíleně řízena (usměrněna, blokována či vrácena zpět). Území s ukončenou těžbou nerostných surovin je tedy vhodné revitalizovat jako přírodní nebo přírodě blízké prostředí s významným využitím přirozené biologické sukcese. Protože v mnohých případech dochází těžbou ke vzniku zajímavých biotopů (náhradních stanovišť zejména pro lesostepní a skalní společenstva), z nichž některé se mohou stát refugií pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, je třeba vždy zvážit možnost ponechání takových lokalit samovolnému vývoji.
- A.4.5 V rámci podpory biodiverzity vytvářet podmínky pro ponechání vhodných částí obnažených skalních výchozů, stěn, pohyblivých sutí a dalších vertikálních útvarů, včetně jejich nestabilních částí, působení přirozených geomorfologických procesů. K zajištění bezpečnosti a informovanosti návštěvníků lokalit zajistit potenciálně ohrožený prostor proti nepovolanému vstupu a vytvořit bezpečná vyhlídková místa s informačními tabulemi.
- A.4.6 Podle ustanovení § 10 odst. 2 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF, ve znění pozdějších předpisů, se připouští změna souhlasu (a tím plánu rekultivace) pro těžbu nerostných surovin prováděná ve stanoveném DP z důvodu ochrany přírody, která je ale možná pouze na základě vyjádření orgánu ochrany přírody o záměru vyhlášení registrovaného významného krajinného prvku nebo přechodně chráněné plochy. Změny souhlasu s odnětím zemědělské půdy ze ZPF z důvodu ochrany přírody nesmí převýšit 10 % plochy řešené původně schváleným plánem rekultivace (který je nedílnou součástí schváleného souhlasu s odnětím ze ZPF). Toto ustanovení se týká pozemků, které před využitím pro těžbu patřily do ZPF.
- A.4.7 V těžebnách ponechat spontánní sukcesí v biologicky nejceněnějších částech, pokud to bude možné ponechat spontánní sukcesí na celé jejich ploše. Při ukončování těžby a před provedením následné sanace a rekultivace posoudit vznik unikátních biotopů v těžené lokalitě. Řešit začlenění těchto unikátních biotopů do systému ekologické stability i v rámci územních plánů obcí.
- A.4.8 V případech těžby v záplavovém území řešit rekultivaci způsobem, který přispěje k případné revitalizaci upraveného vodního toku, vytváří drobné vodní a na vodu vázané biotopy trvale či periodicky komunikující s vodním tokem, podpoří rozliv zvýšených průtoků do nivy, či jinak podpoří přirozené hydrologické funkce krajiny a zvýší její vodní retenční kapacitu.
- A.4.9 Preferovat průběžnou sanaci a rekultivaci (revitalizaci, renaturalizaci) vytěžených míst po těžbě výhradních a nevýhradních ložisek.
- A.4.10 Povolení k další těžbě vydávat s ohledem na úspěšnost předchozích rekultivací. Na rámcový plán bezprostředně navazovat jednotlivé etapy sanací a rekultivací podle termínů ukončování těžby ve vytěžených (opuštěných) částech ložiska, nikoliv až po ukončení těžby na ložisku.
- A.4.11 V rámci rekultivace opuštěných těžeben přizpůsobit výsledný stav území charakteru a stavu okolní krajiny a přírody.
- A.4.12 Rekultivované plochy následně evidovat v katastru nemovitostí jako vodní plochy v případech, kdy hydrickou rekultivací vzniká další jezero nebo rozšíření stávajícího. V případech, že je odůvodněným rekultivačním cílem opětovné zalesnění nebo zpětná rekultivace na zemědělskou půdu, tak je následně evidovat tyto pozemky jako PUPFL či pozemky zemědělského půdního fondu.

- A.4.13 Vytvářet ochrannářsky cenné plochy při rekultivacích těžeben (biotopy chráněných druhů) a cílovému stavu území podřídit již postup těžby, revitalizační opatření provádět průběžně a vznikající sukcesní útvary při pozdějších pracích již nelikvidovat.
- A.4.14 Na podkladě postupného upřesňování geologických, hydrogeologických a ostatních faktorů horninového prostředí v interakci s možnostmi báňských technologií rozpracovat varianty revitalizačních postupů těžbou dotčeného území.
- A.4.15 Nepovolovat masivní zavážení opuštěných těžeben odpady. V konkrétních případech lze povolit provádění rekultivace vytěžených těžeben formou terénních úprav a závozem (zasypáním) prostoru inertním odpadem (např. výkopovými zeminami a hlušinovým materiálem), a to v souladu s platnou legislativou na úseku odpadového hospodářství. Při zavážení respektovat ochranu podzemních vod. Pokud jde o těžebnu nacházející se v prvním ochranném pásmu podzemních vod nebo v hydrogeologické komunikaci s vodohospodářsky velmi významnými zvodněmi, zavážení nepovolovat.
- A.4.16 Za stávajícího právního stavu věnovat pozornost fázi sanace (rekultivace, likvidace) při schvalování těžebních záměrů (kde jsou orgány ochrany přírody a další orgány dotčenými), zejména při schvalování plánů rekultivací, tj. vyhodnotit nejvhodnější způsob využití lokality po ukončení těžební činnosti, a to při zohlednění zájmů ochrany přírody a krajiny (např. požadavkem na určitý podíl území pro spontánní sukcesi či jiné přírodě blízké formy obnovy). Zároveň je možno v plánech rekultivace navrhnout nutnost monitoringu (biologického hodnocení) území s možností změny plánu rekultivace v závislosti na jeho výsledcích.
- A.4.17 Důsledně sledovat hospodaření těžební organizace s ornici a s podorníčem.
- A.4.18 Na ložiskách štěrkopísků těžebních z vody důsledně vyžadovat provádění opatření k zamezení splachu okolní ornice do těžebních jezer.
- A.4.19 V rámci přípravy rekultivace prověřit možnosti maximálního zachování odhalených skalních výchozů, stěn a věží v neupraveném stavu, například zajištěním ohrožené zóny proti vstupu osob a vytvořením výhledových míst v bezpečném prostoru. Rekultivaci uvedených vertikálních tvarů pak realizovat způsobem, který v největší možné míře zachová přírodní podmínky a prostor pro přirozené procesy.

6.2.A.5 Opatření pro minimalizaci vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví

S ohledem na zásadní význam nerostného bohatství, ložisek nerostů a horninových struktur, jejich omezené zdroje, neobnovitelnost, nepřemístitelnost a veřejný zájem na jejich vyhledání, průzkumu, těžbě, podzemním skladování zemního plynu a ukládání oxidu uhličitého a v neposlední řadě i ochraně ložisek a struktur je nezbytné ze strany státní správy a samosprávy při veškerých činnostech provádět kvalitní a objektivní vážení veřejného zájmu na jejich vyhledávání, průzkumu a těžbě, realizaci se zájmy na ochraně životního prostředí, uvažovat s reálnými dopady do životního prostředí a možné kompenzace dopadů upřednostňovat před úplným vyloučením možnosti realizace geologických prací a hornické činnosti.

Doporučená opatření:

- A.5.1 Požadavky na řešení střetových ploch se zájmy ochrany dílčích složek životního prostředí musí být zaručeny ve kvalifikovaném zpracování POPD, Plánu využívání nevýhradních ložisek a plánu sanace a rekultivace konkrétního záměru. V této souvislosti preventivně provádět posouzení vlivů na životní prostředí dle zákona č.100/2001 Sb., o hodnocení vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Do přípravy těchto dokumentů zařadit specialisty v oblasti ochrany jednotlivých složek životního prostředí a veřejného zdraví s cílem předcházet nebo vyloučit případné významné střety mezi těžbou a požadavky ochrany přírody životního prostředí a veřejného zdraví.

- A.5.2 Těžební hranu a provozní činnosti plochy těžby umisťovat v maximální možné vzdálenosti od zastavěných území obcí a pozemků určených územním plánem k zástavbě objektů bydlení a veřejného občanského vybavení, aby byly vždy splněny hygienické limity hluku a prašnosti upravované zákonem č. 258/2000 Sb. v návaznosti na nařízení vlády č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací (viz. plánované báňsko-těžební postupy zásadně vzdalovat od zastavěných území dotčených obcí).
- A.5.3 Zaručovat plnou funkčnost, kvalitu a inovaci současného technického vybavení těžeben za účelem snižování dopadů na životní prostředí a zdraví obyvatel, aplikovat stroje a zařízení s příznivými akustickými charakteristikami.
- A.5.4 V rámci těžebního provozu a navazující dopravní obsluhy naplňovat opatření platného Programu zlepšování kvality ovzduší pro zónu Střední Moravy - CZ07 pro období 2020+, respektovat závěry z posuzování vlivu na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a dodržovat imisní limity dle přílohy č. 1 zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní opatření, která zmírní vliv těžby a následného zpracování surovin na kvalitu ovzduší, budou řešena až v rámci navazujících posuzování či řízení
- A.5.5 V rámci přípravy těžebních záměrů, zejména u nově navrhovaných ložisek k otvírce, zajišťovat provádění podrobných geologicko-ložiskových, hydrogeologických případně geofyzikálních průzkumů s cílem minimalizovat případné negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Ve vztahu k řešení zájmů ochrany vod řešit rovněž uplatnění odpovídajících hydrogeologických a hydraulických modelů a plně respektovat jejich závěry včetně zajištění odpovídajícího monitoringu, zejména v souvislosti s podmínkami ochrany vodních zdrojů.
- A.5.6 V případě řešení plochy těžby na PUPFL maximálně využívat postupy, které budou minimalizovat vlivy na stabilitu lesních porostů, a to na základě důkladné analýzy stavu a složení dotčených porostů a technicko-bezpečnostních požadavků na provádění těžby.
- A.5.7 Minimalizovat plochy odlesnění se zohledněním rozsahu ložiska, při návrhu na záboru pozemků PUPFL je nutno postupovat v souladu se zákony na jejich ochranu, plochy PUPFL řešit dle § 13, 14 a 15 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů
- A.5.8 Ložiska k otvírce preferenčně (pokud možno) navrhovat mimo pozemky nejvyšší bonity I. třídy a popř. II. třídy ochrany ZPF, v případě řešení plochy těžby na ZPF, je třeba se řídit §6 zákona 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (tj. zdůvodnit nezbytnost potřeby nové otvírky a posouzení efektivnosti stávající těžby vždy, pokud se týká záboru ZPF i horší bonitní třídy než I. a popř. II.). Návrhy na stanovení dobývacích prostorů musí být projednány s orgány ochrany zemědělského půdního fondu a před schválením opatřeny jejich souhlasem. Žádost o souhlas obsahuje návrh studie rekultivace a zejména zdůvodnění a vyhodnocení, tj. navrhuje a zdůvodňuje takové řešení, které je z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu a ostatních zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější. Přitom musí vyhodnotit předpokládané důsledky navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond s přihlédnutím k možnostem rekultivace, a to zpravidla ve srovnání s jiným možným řešením. Pro stanovení dobývacího prostoru není vyžadován souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu; dotčené pozemky zůstávají součástí zemědělského půdního fondu.
- A.5.9 Významně neovlivňovat předměty památkové ochrany vymezené zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Riziko ovlivnění kvalifikovaně posoudit a v případě potřeby přijmout odpovídající opatření na jejich ochranu.
- A.5.10 Nebránit zajištění prostupnosti krajiny (např. účelové komunikace, inženýrské sítě), aby nedošlo k výraznějšímu omezení nebo zhoršení dostupnosti a obsluhy pozemků v území (např. zemědělské plochy, plochy PUPFL) a byla zachována plná funkčnost a kvalita současného i navrhovaného technického vybavení území.
- A.5.11 Respektovat maximální rozlohu povoleného odlesnění.

- A.5.12 Případnými těžebními a následně rekultivačními aktivitami nesnižovat funkčnost protipovodňové ochrany případnými zásahy do její struktury. Zachovat dostatečnou kapacitu jejich zařízení a objektů a vyloučit narušení odtokových poměrů.
- A.5.13 Tam, kde to vyžadují právní předpisy prokázat při plánovaném záměru těžby na území CHOPAV, že bude řešeno odpovídající následné vodohospodářské a případně i jiné využití území po těžbě. Prokázat tedy při plánovaném záměru těžby na území CHOPAV, že bude řešeno odpovídající následné vodohospodářské a případně i jiné využití území po těžbě.
- A.5.14 Řešit v souladu s platnou legislativou střety mezi navrhovanou těžbou ložisek nerostných zdrojů a ochranou akumulace vod danou nařízením vlády o stanovení CHOPAV, ochranou vydatnosti a jakosti vod ve stanovených ochranných pásmech vodních zdrojů a stanoveným záplavovým územím toků, respektovat omezení činnosti na těchto územích. U návrhů umístění plochy v území CHOPAV a v blízkosti ochranných pásem vodních zdrojů požadovat, že těžbou nedojde ke snížení hladiny podzemní vody a k negativnímu ovlivnění vydatnosti a jakosti jímacích území včetně studní. Zamezit snahám o zvětšování roztěžených ploch bez dotěžení původního ložiska těžby a následné, rozsahem odpovídající revitalizace těžbou dotčených ploch.
- A.5.15 Při těžbě nerostných surovin upřednostňovat jako technologickou vodu především recyklovanou, popřípadě dešťovou vodu.
- A.5.16 Řešit otázky zneškodňování odpadů z těžby a úpravy palivoenergetických surovin tak, aby nedocházelo ke kontaminaci podzemních a povrchových vod. V kontextu nakládání s odpady podporovat využívání recyklovaných materiálů s cílem snižovat potřebu využívání primární zdroje.
- A.5.17 Při povolování a provádění těžby respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny, v průběhu těžby sledovat dodržování stanovených podmínek, zejména plošného rozsahu těžbou zasaženého území a vlivy na kontaktní ekosystémy. Postup těžby hodnotit i jako východisko pro následnou rekultivaci.
- A.5.18 Respektovat zvláště chráněná území přírody s jejich ochrannými pásmy nebo území zařazených do soustavy Natura 2000, včas aplikovat postupy vyhodnocování vlivů na zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000. V této souvislosti při povolování a provádění těžby respektovat i další zájmy ochrany přírody a krajiny, v průběhu těžby sledovat dodržování stanovených podmínek, zejména plošného rozsahu těžbou zasaženého území a vlivy na kontaktní ekosystémy. Postupy těžby hodnotit i jako východisko pro následnou rekultivaci.
- A.5.19 V návrhu úpravy plochy po těžbě respektovat zásady krajinného rázu území. Již v procesu povolování nových otvírek, popř. pokračování těžeb nebo obnovy hornické činnosti, záměry posoudit s ohledem na krajinný ráz (§ 12 zákona č. 114/1992 Sb.), a toto posouzení bude podkladem i pro stanovení konkrétních podmínek pro zpracování příslušné dokumentace pro rekultivaci území po ukončení těžby.
- A.5.20 Zaručovat plnou funkčnost, kvalitu a inovaci současného technického vybavení těžeben za účelem snižování dopadů na životní prostředí a zdraví obyvatel, aplikovat stroje a zařízení s příznivými akustickými charakteristikami.
- A.5.21 Řešení střetových ploch se zájmy dílčích složek životního prostředí musí být zaručeny ve kvalifikovaném zpracování POPD, Plánu využívání nevýhradních ložisek a plánu sanace a rekultivace konkrétního záměru.
- A.5.22 Řešit střety mezi ložisky nerostných zdrojů a stávajícími prvky ÚSES, v případě narušení vazeb ÚSES nacházet před realizací vlastní těžby nové varianty jejich propojení či prostory pro založení nových prvků ÚSES. Při vymezování ÚSES zásadně vycházet z dohody uzavřené mezi MPO a MŽP k řešení střetů ložisek nerostných surovin s prvky ÚSES ze dne 16. 2. 2009 č.j. 741/610/09(MŽP) a ze dne 5. 3. 2009 č.j. 7770/09/05100/05000(MPO). Akceptovat charakter částí ÚSES a podporovat jeho funkce v cílovém stavu, a to jak před samotným povolením těžby, v průběhu těžby, tak i při ukončování těžby a rekultivace těžbou dotčeného území ve prospěch ÚSES. Tuto problematiku tedy neřešit jenom až v následné finální rekultivaci. ÚSES musí být

funkční a musí být zaručeno propojení jednotlivých prvků tohoto systému z hlediska dodržení minimální propustnosti naší nadmíru urbanizované krajiny.

- A.5.23 Aktivně vstupovat do jednání s těžebními organizacemi na téma preventivních opatření minimalizujících potenciální negativní vlivy těžby na životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel. vč. minimalizace dopravní zátěže, hluku a prašnosti na obce v blízkosti těžeben ale i tranzitní obce z místa těžby na místo odbytu suroviny.
- A.5.24 Při povolování a provádění těžby respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny, v průběhu těžby sledovat dodržování stanovených podmínek, zejména plošného rozsahu těžbou zasaženého území a vlivy na kontaktní ekosystémy. Postup těžby hodnotit i jako východisko pro následnou rekultivaci.
- A.5.25 Řešení střetových ploch se zájmy dílčích složek životního prostředí musí být zaručené v kvalifikovaném zpracování POPD, Plánu využívání nevýhradních ložisek a plánu sanace a rekultivace u každého konkrétního záměru.
- A.5.26 V případě přípravy těžby a dále odkrytí archeologických nálezů při provádění zemních prací informovat příslušný orgán státní památkové péče a umožnit provedení záchranného archeologického průzkumu dle § 22 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů.
- A.5.27 V provozech s vysokou spotřebou energie zvažovat v rámci synergických efektů umístění obnovitelných zdrojů energie pro zásobování těžebních technologií elektrickou energií.

6.2.A.6 Opatření z hlediska eliminace, prevence a minimalizace kumulativních a synergických vlivů

- A.5.28 Využívat ložiska nerostných surovin v souladu s principy udržitelného rozvoje a zároveň vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná a zrekultivovaná. V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin v kraji vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních, rezervních, či nově ověřených ložisek stavebních surovin. V souladu s platnými právními předpisy dodržovat zásady hospodárného využití veškerých zásob nerostných surovin ve využívaných výhradních a nevýhradních ložiscích v platných dobývacích prostorech a ÚR, vytvářet předpoklady pro vytváření dostatečné rezervní surovinové základny pro potřeby budoucího využití v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje a tím vytvářet územní předpoklady pro využívání nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná a zcela dotěžená. Zároveň tím zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek.
- A.5.29 Zpracovat územní studii využití oblastí s vysokou koncentrací stávající a připravované (očekávané) těžby štěrkopísků (dále jen Územní studie) s cílem komplexně shromáždit a vyhodnotit veškerá aktuální data a konkrétní fakta o štěrkopískovém potenciálu území v souladu s platnými právními předpisy, poukázat a podrobněji rozpracovat oblast i s více koncentrovanou těžbou, ve které lze očekávat vyšší kumulativní vlivy na ŽP a okolní obce, např. dopravní zatížení vlivem nákladní přepravy suroviny apod.; v tomto smyslu vyhodnotit limitní podmínky zatížení území Zlínského kraje stávající i výhledovou těžbou štěrkopísků, se zvláštním zřetelem k zájmům ochrany přírody a krajiny, půdního a lesního fondu a ochranných pásem vodních a lázeňských zdrojů s kvalifikovaným návrhem optimalizace sanačních a rekultivačních postupů ve vztahu výše uvedeným zákonným prvkům.

Z aktualizovaného naturového hodnocení (viz Příloha č. 3 SEA vyhodnocení) dále vyplynula podmínka:

- A.5.30 V rámci akumulace navrhovaných záměrů a provozovaných prostorů pro těžbu štěrkopísků zajistit komplexní studii z hlediska hydrických, hydrologických a hydrogeologických poměrů v

širší nivě Moravy s využitím zásad kapitoly 5.3 předkládané Koncepce týkající se vymezení oblastí s vysokou koncentrací těžeb.

6.2.A.7 Podmínky implementace koncepce z hlediska jejích vlivů na veřejné zdraví

Realizace Regionální surovinové politiky Zlínského kraje by v optimálním případě neměla znamenat zhoršení zdraví obyvatelstva regionu, veškeré realizované aktivity musí mít na zřeteli minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí a veřejné zdraví. Proto byly stanoveny následující podmínky implementace politiky z hlediska jejích vlivů na veřejné zdraví:

- A.6.1 Podporovat otvírku nových výhradních i nevýhradních ložisek, která jsou dobře situovaná vzhledem k obytné zástavbě (větší vzdálenost od obytné zástavby zaručí minimalizaci vlivů dobývání na okolí), a které jsou dopravně disponované tak, aby odvoz výrobků mohl probíhat bez zatížení okolních obcí dopravou.
- A.6.2 Aktivně vstupovat do jednání s těžebními organizacemi na téma preventivních opatření minimalizujících potenciální negativní vlivy těžby na životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel. vč. minimalizace dopravní zátěže, hluku a prašnosti na obce v blízkosti těžeben ale i tranzitní obce z místa těžby na místo odbytu suroviny.
- A.6.3 Zajistit plnění imisních a hlukových limitů z těžby i při nárůstu intenzit těžké automobilové dopravy v důsledku zvýšení dopravy surovin (řešit v příslušných správních řízeních, případně v procesech EIA),
- A.6.4 Upřednostňovat využití železnice oproti automobilové dopravě tam, kde je vybudována příslušná infrastruktura,
- A.6.5 Podpořit obce, výrazněji zatěžované dopravou z těžby, při zajištění opatření k ochraně obyvatel (omezení nákladní dopravy, dopravně-bezpečnostní opatření, snížení prašnosti z vozovek, protihluková opatření, výsadba vegetace apod.),
- A.6.6 Stavebně-technickými a organizačními opatřeními předcházet dopravním nehodám i při nárůstu intenzit automobilové dopravy v důsledku zvýšení dopravy surovin,
- A.6.7 Bezpečnosti dbát i při výstavbě nové dopravní infrastruktury obsluhující nové těžební a související provozy (bezpečná křižovatková napojení na stávající dopravní síť, konstrukčně předcházet kolizím s chodci a cyklisty apod.),
- A.6.8 Kontrolovat dodržování přípustné hladiny hluku z provozu těžebních strojů,
- A.6.9 Zajistit ochranu podzemních vod před negativním působením těžby,
- A.6.10 Monitorovat kvalitu podzemních vod v případě možného ovlivnění těžbou,
- A.6.11 Zajistit náhradní zdroj pitné vody v případě vysokého rizika ovlivnění podzemních vod,
- A.6.12 Zajistit neovlivnění stávajících protipovodňových opatření těžbou,
- A.6.13 Zajistit ochranu proti nekontrolovaným sesuvům půdy, poklesům či propadům,
- A.6.14 Předcházet nehodám a haváriím,
- A.6.15 V provozech zajistit ochranu zdraví v pracovním prostředí a prevenci nemocí z povolání,
- A.6.16 Omezovat socioekonomické vlivy, které negativně působí na zdraví (výrazné rozdíly v příjmu, špatné pracovní podmínky na nižších pozicích apod.),
- A.6.17 Rekultivovat území dotčené těžbou v co nejkratším čase po ukončení těžby v souladu se schváleným plánem sanace a rekultivace,
- A.6.18 Při stanovení kritérií pro výběr vhodných nových ložisek těžby maximálně zohlednit ochranu přírody a krajiny a ochranu lidského zdraví.
- A.6.19 Pečlivě zvažovat otvírku ložisek tam, kde bude dopravou těžného materiálu docházet k přetěžování dopravní sítě, zejména komunikací vedoucích obytnou zástavbou, při povolování nové otvírky posoudit napojení plochy těžby na stávající dopravní síť s ohledem na stanovení kapacity s posouzením těchto komunikací ovlivněných nárůstem dopravy.

6.2.A.8 Nad rámec výše uvedených opatření, která vyplývají z výstupů předkládané Aktualizace RSP Zlínského kraje, pokládá zpracovatel SEA vyhodnocení za účelné do výstupů SEA vyhodnocení zpracovat níže uvedená opatření:

- A.6.20 V rámci přípravy konkrétních záměrů zpracovat posouzení vlivů na veřejné zdraví, resp. hodnocení zdravotních rizik plynoucích ze znečištění ovzduší a hlukové zátěže (součástí hodnocení musí být i zohlednění stávající úrovně imisí a hlukové zátěže obyvatelstva v dotčených lokalitách a porovnání přínosů/negativ těžby).
- A.6.21 Pro přípravu hornické činnosti pro rozšíření DP Polešovice na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice důsledně zajistit, že obslužná doprava bude nadále využívat stávající účelovou komunikaci přes chráněný železniční přejezd a most přes dálnici D55 kolem farmy na silnici II/427, tedy mimo zastavěné území obce Nedakonice a zmiňovaný podjezd silnice II/427 pod železnici.
- A.6.22 Pro přípravu hornické činnosti na výhradním ložisku Plešovec-Chropyně (B 3008600) důsledně zajistit obslužnou trasu mimo kontakt s obytnými lokalitami místní části Plešovec včetně příslušných opatření k ochraně sídla před hlukem.

6.3.B Kritéria pro výběr ložisek

Níže uvedená kritéria byla stanovena u těch surovin, kde jsou navrhována ložiska k otvírce, tj. šterkopísky a stavební kámen. S ohledem na nízký výskyt ložisek ropy a zemního plynu v ČR a současně nízký výskyt struktur pro skladování zemního plynu a ukládání oxidu uhličitého se další zužující kritéria nestanovují.

Za zásadní kritéria výběru ložisek stavebních surovin (stavebního kamene a šterkopísků) se považují přijatelná kvalita suroviny bez značných heterogenit, dostatečný objem zásob, příznivá dostupnost – přístupnost k ložisku a k případné otvírce ložiska, báňsko-technické aspekty otvírky, hydrogeologické poměry a základní územně-ekologické podmínky (třídy ochrany bonity ZPF, PUPFL, ochrana přírody a krajiny, ochranná pásma vodních zdrojů, zástavba obcí a měst apod...).

Nejperspektivnějšími lokalitami pro využití jsou dostatečně prozkoumaná ložiska nerostných surovin s dostatečným objemem zásob a s velmi kvalitní jakostně-technologickou charakteristikou suroviny potřebnou pro naplnění požadavků trhu. Jedná se o ložiska, která mají již stanovené tzv. územní rozhodnutí k těžbě, což je v našem případě dobývací prostor (dále jen DP), či povolené územní rozhodnutí pro ložiska nevyhrazeného nerostu a tím pádem částečně vyřešené střety zájmů dle § 33 Horního zákona.

U prognózních zdrojů stavebních a nerudných nerostných surovin se předpokládá, že těžba na evidovaných ložiskových objektech v návrhovém období do roku 2035 bude zahájena až po podrobnějším geologickém průzkumu. Ve většině případů je vhodné ponechat tyto prognózní zdroje jako surovinovou rezervu, předurčenou do budoucna pro další případný geologický průzkum a následné využití. V případě plánované nízkoobjemové lokální těžby lze uvažovat o využití některých prognózních zdrojů písků a šterkopísků pro místní účely.

Kritéria pro výběr ložisek šterkopísků

- B.1 Zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin – šterkopísků vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce.

- B.2 Výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu - šterkopísků a významná ložiska nevyhrazeného nerostu (Nevýhradní ložiska) považovat za kritické nerosty strategického významu, které mají mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu pro uskutečnění staveb podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.
- B.3 Posílit vzrůstající hospodářský význam stávajících a nově vyhledaných a prozkoumaných nevýhradních ložisek stavebních surovin, zejména pak ložisek šterkopísků a stavebního kamene a jejich nezbytnou implementaci do ÚPD.
- B.4 Vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu a tudíž požadujeme nastavit pravidlo - zatímco stavba dálnic a železnic představuje veřejný zájem, zajištění stavebních surovin pro tuto výstavbu musí být rovněž veřejným zájmem.
- B.5 Preferovat ložiska v blízkosti místa reálné potřeby (např. významné investiční záměry), povolování nových otvírek koncentrovat do území s nízkou plošnou roztěžeností.
- B.6 Pečlivě zvažovat otvírku ložisek tam, kde bude dopravou těžného materiálu docházet k přetěžování dopravní sítě, zejména komunikací vedoucích obytnou zástavbou, při povolování nové otvírky posoudit napojení plochy těžby na stávající dopravní síť s ohledem na stanovení kapacity s posouzením těchto komunikací ovlivněných nárůstem dopravy.
- B.7 Pro novou otvírku upřednostňovat ložiska šterkopísků s vyšší mocností suroviny, která umožní vydobyti větší kubatury suroviny na 1 m² vyňaté půdy ze ZPF.
- B.8 Přednostně využívat ložiska s vyšší mocností suroviny se surovinově-objemovou efektivitou a vyšší životností na úkor ložisek s nízkou mocností s daleko vyššími ekologickými dopady na velkoplošný zábor trvalého vlnění ze ZPF. Trvalý zábor ze ZPF u ložisek s vysokou mocností suroviny s dostatečnými objemy zásob je daleko menší plochy než u ložisek s nižší mocností suroviny pro vydobyti adekvátního objemu zásob jako u ložisek s vyšší mocností suroviny.
- B.9 Z hlediska pokrytí potřeb kraje stavebními surovinami jsou nadmístního významu ložiska šterkopísků s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem vytěžitelných zásob nad 1,5 mil. m³ a současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40-80 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžné suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN. Nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby ložisek šterkopísků regionálního a nadregionálního významu s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství šterkopísků pro potřeby kraje představují zcela nová výhradní či nevýhradní ložiska bez povolené těžby (tj. hornické činnosti, či činnosti prováděné hornickým způsobem), a také představují ložiska roztěžená pouze na malé části bloků zásob pokrytého dobývacím prostorem, či územním rozhodnutím v rozsahu PVL pro nevýhradní ložiska a jedná se o rozšíření, či stanovení dobývacího prostoru na pokrytí a hospodárné dotěžení zbývajících ověřených bloků zásob umístěných za hranicí stávajících dotěžovaných dobývacích prostorů (DP) v území omezeném chráněným ložiskovým územím (CHLÚ). Plochy těžby k dotěžení ložisek šterkopísků regionálního a nadregionálního významu představují většinou již roztěžená ložiska v rámci povolené etapy POPD, či PVL na pouze části ověřených bloků zásob v rozsahu již stanoveného dobývacího prostoru, či uděleného územní rozhodnutí ÚR v případě těžby nevýhradního ložiska. V tomto případě se jedná o hospodárné dotěžení zbývajících ověřených bloků zásob v rámci další nové etapy POPD v rozsahu již stávajícího platného dobývacího prostoru (v lepším případě až po konečnou hranici stanoveného dobývacího prostoru), v případě nevýhradních ložisek se jedná o novou etapu PVL v rámci ověřeného bloku zásob a získání nového územního rozhodnutí.
- B.10 Zohlednit vyšší poptávku po deficitnějších hrubších frakcích 4-8-16 mm a dostatečné technologické jakosti suroviny, zejména pak při povolování otvírek nových ložisek.

- B.11 V případě nízkoobjemové lokální těžby lze uvažovat o využití některých nově ověřených ložisek nevyhrazeného nerostu a ložisek nebilancovaných a dále prognózních zdrojů písků a šterkopísků pro místní účely.
- B.12 Preferovat těžbu v územích s nižší mírou střetů s ochranou přírody a krajiny a zásahů do I. a popř. II. bonitní třídy ochrany ZPF.
- B.13 Obecně preferovat těžbu větších mocností suroviny, tj. do větší hloubky před velkým územním záborem tam, kde nebude docházet k neřešitelnému ovlivnění hladiny podzemních vod, řešit diferencované způsoby těžby surovin do hloubky oproti velkoplošným technologiím.

Kritéria pro výběr ložisek stavebního kamene

- B.14 Preferovat ložiska v minulosti částečně historicky roztěžená, tzv. obnovením těžby (ložiska nedotčená těžbou v minulosti jsou z hlediska pravděpodobnosti potenciální otvírky prakticky vyloučena).
- B.15 Preferovat dostatečně prozkoumaná ložiska se stanoveným územním rozhodnutím k těžbě, či dobývacím prostorem s vyřešenými střety zájmů dle § 33 Horního zákona.
- B.16 Preferovat otvírku ložisek splňujících požadavky jakostně-technologické kvality suroviny (surovina odpovídající svojí kvalitou poptávce a upotřebitelnosti).
- B.17 Povolovat těžbu pouze na ložiskách s dostatečnými zásobami s min. objemem vytěžitelných zásob kamene dle plnění zákonných podmínek využitelnosti tj. 3–3,5 mil. m³. Z hlediska pokrytí potřeb kraje stavebními surovinami jsou nadmístního významu ložiska stavebního kamene s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem vytěžitelných zásob nad 3 mil. m³ u stavebního kamene a současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40-80 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN. Nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby ložisek stavebního kamene regionálního a nadregionálního významu s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství stavebního kamene pro potřeby kraje představují zcela nová výhradní či nevýhradní ložiska bez povolené těžby (tj. hornické činnosti, či činnosti prováděné hornickým způsobem), a také představují ložiska roztěžená pouze na malé části bloků zásob pokrytého dobývacím prostorem, či územním rozhodnutím v rozsahu PVL pro nevýhradní ložiska a jedná se o rozšíření, či stanovení dobývacího prostoru na pokrytí a hospodárné dotěžení zbývajících ověřených bloků zásob umístěných za hranicí stávajících dotěžovaných dobývacích prostorů (DP) v území omezeném chráněným ložiskovým územím (CHLÚ). Plochy těžby k dotěžení ložisek stavebního kamene regionálního a nadregionálního významu představují většinou již roztěžená ložiska v rámci povolené etapy POPD, či PVL na pouze části ověřených bloků zásob v rozsahu již stanoveného dobývacího prostoru, či uděleného územní rozhodnutí ÚR v případě těžby nevýhradního ložiska. V tomto případě se jedná o hospodárné dotěžení zbývajících ověřených bloků zásob v rámci další nové etapy POPD v rozsahu již stávajícího platného dobývacího prostoru (v lepším případě až po konečnou hranici stanoveného dobývacího prostoru), v případě nevýhradních ložisek se jedná o novou etapu PVL v rámci ověřeného bloku zásob a získání nového územního rozhodnutí.
- B.18 V deficitních a mankovních oblastech povolovat těžbu pouze na ložiskách se zásobami s min. objemem vytěžitelných zásob kamene dle plnění zákonných podmínek využitelnosti tj. 1,5-2,0 mil. m³.
- B.19 Preferovat ložiska lokalizovaná v deficitní oblasti (v oblasti dosud nepokryté těženým ložiskem s dostatečnými zásobami) a zároveň preferovat ložiska blízka ke zdrojům potřeby na plánované veřejně prospěšné stavby tak, aby se předcházelo povolení nového ložiska v těsné blízkosti, k již velkokapacitně povolené těžbě.
- B.20 Preferovat otvírky či obnovu těžby na nových ložiskách, která nejsou v bezprostřední blízkosti k zastavitelným plochám a intravilánu území dotčených obcí a měst.

- B.21 Omezovat nevyhovující průjezdnost nákladní automobilovou dopravou přes dotčené obce, posoudit napojení plochy těžby na stávající dopravní síť s ohledem na stanovení kapacity, technického stavu komunikací a intenzity nárůstu dopravy. Nepovolovat otvírku ložisek tam, kde bude dopravou těžného materiálu docházet k přetěžování dopravní sítě, zejména vedoucí obytnou zástavbou.
- B.22 Preferovat těžbu v územích s nižší mírou střetů s ochranou přírody a krajiny, s využitím ložisek s trvale či dlouhodobě neřešitelnými střety s ochranou jednotlivých dílčích složek životního prostředí pro reálnou otvírku neuvažovat.
- B.23 K jednotlivým novým záměrům přistupovat s přiměřenou časovou perspektivou, není okamžitě možné využití dalších nových zdrojů až po dotěžení stávajících, proto veškerá správní řízení musí běžet v předstihu.
- B.24 Postupně utlumovat těžbu stavebního kamene v exponovaných částech CHKO, zejména v krajinářsky nejceněnějších částech území, což je i snaha Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a MŽP.
- B.25 Disponibilní zásoby v dobývacích prostorech a v územních rozhodnutích, které nejsou limitované jinými právem chráněnými zájmy, považovat za významnou surovinovou rezervu do budoucna, a to v souladu se stávajícími platnými předpisy, které kladou důraz na hospodárné využívání výhradních ložisek, tj. vydobýt zásoby výhradních ložisek včetně průvodních nerostů co nejúplněji s co nejmenšími ztrátami a znečištěním s přihlédnutím k současným a budoucím technickým, ekologickým a ekonomickým podmínkám.

6.4.C Kritéria v oblasti tvorby či pořizování změny územně-plánovací dokumentace ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin

Veřejným zájmem je hospodárné využívání nerostného bohatství a ochrana před ztížením či znemožněním jeho vydobytí. Samotné stanovení DP, či ÚR je označováno jako „oprávnění dobývat nerost“, jeho stanovení tedy zároveň nepovoluje těžbu. Ta je možná až rozhodnutím o hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem.

Podle ustanovení § 27 odstavce 6 Horního zákona (č. 44/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů) návrh na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny nesmí být v rozporu s územně plánovací dokumentací a cíli a úkoly územního plánování. K návrhu na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny vydá orgán územního plánování stanovisko z hlediska souladu návrhu nebo jeho změny s podmínkami podle věty první. V případě, že se navrhovaný dobývací prostor nebo jeho změna nachází na území více správních obvodů obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, vydá stanovisko krajský úřad. V případě, že se navrhovaný dobývací prostor nebo jeho změna nachází na území více krajů, vydá stanovisko Ministerstvo pro místní rozvoj. Rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny zašle obvodní báňský úřad stavebním úřadům, jejichž správních obvodů se dobývací prostor dotýká.

Dle ustanovení § 39 zákon č. 283/2021 Sb. (Stavební zákon) úkolem územního plánování je ve veřejném zájmu zejména mimo jiné zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty, regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních a nerostných zdrojů a vytvářet a stanovovat podmínky pro jejich využití. Zásady územního rozvoje vymezují dle § 77 odst. 2e mimo jiné plochy pro těžbu nerostů.

Ustanovení § 122 Stavebního zákona uvádí, že v nezastavěném území lze mimo jiné v souladu s jeho charakterem povolovat záměry pro vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, dále veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní hospodářství, snižování nebezpečí havárií, ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, zemědělství a lesnictví, ochranu přírody a krajiny a zlepšení podmínek jeho využití pro rekreaci a cestovní

ruch, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra. Výše vyjmenované stavby a zařízení, včetně vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace lze v nezastavěném území povolit pouze v případě, že je územně plánovací dokumentace výslovně nevylučuje.

Ustanovení § 213 Stavebního zákona o změně využití území se uvádí, že povolení změny využití území vyžadují terénní úprava, stanovení prostoru pro dobývání ložisek nerostů, pro která se nestanoví dobývací prostor podle horního zákona, odstavná, manipulační, prodejní, skladová nebo výstavní plocha, úprava pozemku, která má vliv na schopnost vsakování vody apod.

Příloha č. 3 k zákonu č. 283/2021 Sb. ve znění pozdějších předpisů uvádí, že vyhrazenými stavbami jsou mimo jiné stavby dálnic, stavby drah, civilní letecké stavby, strategické investiční stavby podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, stavby a zařízení přenosové soustavy, stavby a zařízení přepravní soustavy, stavby k účelům těžby, zpracování, transportu a ukládání radioaktivních surovin na území vyhrazeném pro tyto účely, stavby související s úložišti radioaktivních odpadů obsahujících výlučně přírodní radionuklidy, stavby jaderného zařízení a stavby související, nacházející se uvnitř i vně areálu jaderného zařízení, stavby určené k nakládání s výbušninami, stavby, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek, jakož i úpravě a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, a úložná místa pro těžební odpad, výroby z obnovitelných zdrojů energie a zařízení na energetické využívání odpadů, a v neposlední řadě stavby a zařízení, které mají sloužit k ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur nebo k zachytávání oxidu uhličitého, a stavby přepravní sítě určené k přepravě oxidu uhličitého na úložiště oxidu uhličitého.

Podle Stavebního zákona v územním řízení stavební úřad posuzuje, zda je záměr žadatele v souladu s vydanou ÚPD, kterou se rozumí mimo jiné územní plán a zásady územního rozvoje. To však jen pokud se nevydává závazné stanovisko orgánu územního plánování podle stavebního zákona, které se vydává právě např. pro řízení o stanovení DP, a ve kterém uvedený orgán mimo jiné určí, zda je záměr přípustný z hlediska souladu s politikou územního rozvoje a ÚPD a z hlediska uplatňování cílů a úkolů územního plánování či nikoliv. Jestliže shledá záměr přípustným, může stanovit podmínky pro jeho uskutečnění. Posuzování musí akceptovat § 15 odst. 1 horního zákona, kde je uvedeno „... orgány územního plánování a zpracovatelé územně plánovací dokumentace jsou ... povinni navrhnout řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější“.

Obecně pro vymezení ploch nadmístního významu pro těžbu ložisek nerostných surovin, zejména pak významných výhradních ložisek a ložisek nevyhrazeného nerostu, tzn. ploch pro těžbu nerostných surovin, doporučujeme:

- C.1 všechny plochy těžených ložisek (výhradní, nevýhradní) s platným DP nebo ÚR zobrazit v ZÚR a ÚP jako **plochy těžby**, pokud těžař nepožadoval jiný zakres
- C.2 všechny plochy netěžených ložisek s platným DP nebo ÚR zobrazit v ZÚR a ÚP jako **plochy s plánovanou těžbou** (šrafovaná plocha),
- C.3 u výhradních ložisek se stanoveným předchozím souhlasem ke stanovení DP (PSDP) a ložiska nevyhrazeného nerostu s plánovaným záměrem s vydaným kladným závazným stanoviskem EIA, vymežit jako **plochu s plánovanou těžbou** nebo stavební uzávěrou
- C.4 ložiska (výhradní i nevýhradní) která jsou výhledově důležitá k zajištění surovinové základny pro realizaci veřejně prospěšných staveb zanést do ZÚR jako **územní rezervy**
- C.5 ostatní ložiska, nebilancované zdroje a evidované prognózní zdroje zakreslit v ZÚR i ÚP svým **obrysem**, tak jak je to praktikováno nyní.

Pro lepší představu uvádíme přehled jednotlivých ložisek podle zvolených kritérií.

Přehled těžených ložisek s platným DP nebo ÚR, která by měla být zobrazena jako plocha těžby NT

zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/ÚR
A39	B303680000	Komňa-Bučník	SK	Komňa - Bučník	70442
A40	B306070000	Bzová	KA, SK	Bzová	70970
D110	D505980000	Hážovice-Horečky	KA		UR
D120	D523090000	Ratiboř u Vsetína	SK		UR
D115	D523940000	Bystřička	SK		UR
D126	D3160400	Žlutava	SK		UR/vytěžené
A15	B301160001	Hulín	SP	Hulín	70655
A31	B301190000	Nedakonice-Polešovice	SP	Nedakonice	71141
D34	D523690201	Napajedla-jih	SP		UR
D142	D 5237000	Boršice u Buchlovic 3	SP, TZ		UR
D140	D 5237004	Boršice u Buchlovic 4	SP, TZ		UR
D141	D 5237005	Boršice u Buchlovic 5	SP, TZ		UR
D139	D 5237006	Boršice u Buchlovic 6	SP, TZ		UR
A12	B305200001	Žopy 1	CS	Žopy	70726
A26	B305080000	Malenovice	CS	Malenovice	70965

Přehled netěžených ložisek s platným DP nebo ÚR, která by měla být zobrazena jako plocha s plánovanou těžbou v ÚPD

zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/ÚR
A15	B301160002	Hulín	SP	Hulín	70655
D25	D5274300	Bělov 2	SK		UR
D34	D523690202	Napajedla-jih	SP		UR
D05	D315530000	Chropyně	SP		UR
D22	D301170001	Střížovice-Otrokovice	SP		UR
D23	D301170002				
D28	D511090002	Napajedla	CS		UR
A34	B305060001	Kunovice	CS	Kunoovice	70735
A33	B305060003	Kunovice	CS	Kunoovice I.	70977

Přehled ložisek se stanoveným předchozím souhlasem ke stanovení DP (PSDP) a ložiska nevyhrazeného nerostu s plánovaným záměrem s vydaným kladným závazným stanoviskem EIA která by měla být zobrazena jako plocha s plánovanou těžbou NT nebo stavební uzávěrou

zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/PSDP
A23	B301180000	Kvasice 2	SP	Kvasice	PSDP
A11	B 3008600	Plešovec-Chropyně		Chropyně I	PSDP
A38	B 3012200	Moravský Písek-Uherský Ostroh	SP	Moravský Písek	PSDP

Přehled ložisek roztěžených a ložisek na nichž se předpokládá těžba nebo je navrženo jejich využití v řešeném období této surovinové politiky do roku 2035/36, která by měla být zobrazena jako plocha s plánovanou těžbou NT nebo stavební uzávěrou

zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/ÚR
D15	D523940000	Bystřička (rozšíření)	SK		
N120, N121	N505240001(3) N505240002	Starý Hrozenkov	SK, TZ		
A31	B301190000	Nedakonice-Polešovice	SP	Nedakonice	
A10	B313300000	Chropyně-Zářičí	SP	Chropyně	

D19	D 5279300	Hulín-Bílany	SP		
D63	D9999999	Napajedla-Topolná I	SP		
D63	D9999999	Napajedla-Topolná II	SP		
D64	D9999999	Polešovice-Klučovánky	SP		
D65	D9999999	Polešovice-Díly	SP		
D37	Q 9401900	Staré Město	SP		

Přehled ložisek výhledově důležitých k zajištění surovinové základny pro realizaci veřejně prospěšných staveb, která by měla být zobrazena jako **územní rezervy**

zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP
D10	D 505980000	Házovice-Horečky	KA		
D11	D309550000	Prostřední Bečva	SK		
D62	D322620000	Záhorovice	SK		
N47	Q 9420700	Ratiboř u Vsetína	SK		
N17	U505990000	Dolní Bečva	SK		
	U505940000	Prostřední Bečva-Kněhyně	SK		
N27	N505590001	Chvalčov	SK		
N74	Q 935970000	Střílky	SK, TZ		
N69	U 511080000	Zlín-Louky	SK		
A01	B300890000	Hustopeče-Zámrský	SP	Hustopeče nad Bečvou I.	
A37	B301210000	Uherský Ostroh-Moravský Písek	SP	Moravský Písek I	
A10	B313300000	Chropyně-Záříčí	SP	Chropyně	
A11	B 300860000	Plešovec-Chropyně	SP	Chropyně I.	
D43	D 5284300	Boršice u Buchlovic-jih			
N104	N 505930000	Polešovice	SP		
A31	B301190000	Nedakonice-Polešovice	SP	Nedakonice	
D49	D 306210003	Nedakonice			
D35	D 3062102	Huštěnovice-Jalubí	TZ		
D54	D 301210102	Moravský Písek-Polešovice	SP		
D55	D 301210103				
D44	D 3062101	Nedakonice-Boršice	TZ		
D50	D3088000	Polešovice-Zmolky	SP		
N107	N301210201	Uherský Ostroh	SP		
D29	D316470000	Střílky	TZ		
D09	D 3206300	Střítež nad Bečvou	SP		
D06	D 3206400	Valašské Meziříčí-Jarcová	SP		
D07	D 3206500	Veselá	SP		
D01	D 315540001	Záříčí	SP		
D02	D 315540002				
D03	D 315540003				
D04	D 315540004				
D08	D 3206600	Zašová	SP		
D38	D306210300	Zlechov	TZ		
D51	R 9366300	Polešovice-Mor Písek	SP		
N49	N 528420000	Velké Karlovice	SP		
205	N 528590001	Lhotka nad Bečvou			
206	N 528590002				
A35	B305060002	Kunovice	CS	Kunoovice II.	
A22	B 3199500	Bařice-Velké Těšany	CS	Bařice	

A21	B 319970001	Fryšták-západ	CS	Fryšták - západ V.	
A20	B 319970002			Fryšták - západ VII	
A19	B 319970003			Fryšták - západ VI	
A18	B 319970004			Fryšták - západ IV.	
A28	B 3188300	Tupesy			
A17	B 3203500	Žeranovice			

Zpracovaná ÚPD s plochou těžby bude obsahovat mimo další zákonné požadavky kladené na obsah a rozsah této dokumentace i vyhodnocení, jak jsou naplněny úkoly územního plánování stanovené ve stavebním zákoně, zejména:

- C.6 Bylo-li postupováno podle ust. § 47 odst. 1 a 2 Stavebního zákona u případů, kdy zadání ÚP bude obsahovat i návrh na vymezení plochy pro těžbu, tak u těchto případů pořizovatel zpravidla uvede v návrhu zadání i požadavek na vyhodnocení udržitelného rozvoje území (jeho součástí je posouzení SEA, případně NATURA). Vyhodnocení vlivů návrhu územního plánu na udržitelný rozvoj území se zpracovává a projednává podle stavebního zákona. Soulad stavebních záměrů s ÚPD a s cíli a úkoly územního plánování posuzují orgány územního plánování závazným stanoviskem vydávaným podle § 96b stavebního zákona a u záměrů, pro které se stanovisko nevydává, soulad posuzují dle § 90 odst. 2 stavebního zákona stavební úřady.
- C.7 Jak jsou v ÚPD stanoveny regulativy/požadavky na stávající či navrhované plochy těžby nerostů a jejich formulování pro zpracování následných podkladů a dokumentací (dokumentace pro územní rozhodnutí, plán rekultivace apod.).
- C.8 Že v řešení ÚPD nedochází k umísťování ploch pro těžbu do míst, kde by došlo nebo mohlo dojít k územnímu střetu s lokalitami soustavy NATURA 2000 a zvláště chráněnými územími a jejich ochrannými pásmy. V případě návrhu umístění do soustavy NATURA 2000 doložit autorizované hodnocení, že nedojde k významnému ovlivnění předmětů ochrany a integrity dané lokality.
- C.9 Jak a zda jsou řešeny střety, resp. vytvořeny podmínky pro jejich řešení, mezi ložisky nerostných zdrojů a stávajícího ÚSES, dle dohody ústředních orgánů, v rámci zohlednění vzájemných potřeb využití území a zákonností, a to jak pro ÚSES, tak pro těžbu, při kvalifikovaném zpracování plánu otvírky a přípravy dobývání, plánu využívání a plánu sanace a rekultivace území po ukončení těžby. Při vymezování ÚSES zásadně vycházet z dohody uzavřené mezi MPO a MŽP k řešení střetů ložisek nerostných surovin s prvky ÚSES ze dne 16. 2. 2009 č.j. 741/610/09(MŽP) a ze dne 5. 3. 2009 č.j. 7770/09/05100/05000(MPO). Skladebné části ÚSES prioritně stanovovat mimo plochy zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů vzhledem k jejich nepřemístitelnosti. Pokrytí vymezených biocenter a biokoridorů do ložisek nerostných surovin se vzájemně nevylučuje, protože skladebné části ÚSES nejsou překážkou využívání ložisek nerostů takovým způsobem, který zajistí vzájemnou koexistenci těžby ložisek nerostů a funkce ÚSES při probíhající těžbě, nebo zajistí budoucí obnovu dočasně omezené funkce ÚSES. Střety mezi ložisky nerostných zdrojů a stávajícím ÚSES řešit v rámci zohlednění vzájemných potřeb využití území a zákonitostí, a to jak pro ÚSES, tak i pro těžbu, při kvalifikovaném zpracování postupu rekultivace území po ukončení těžby v rámci povolení hornické činnosti nebo plánu dobývání. Plochy po těžbě nerostných surovin v území určeném pro vybudování ÚSES rekultivovat prioritně v souladu se zájmy ochrany přírody a krajiny.
- C.10 Vymezení skladebných částí ÚSES v územně plánovacích dokumentacích obcí a jejich částí není taxativním důvodem pro případné neuskutečnění těžby v ložisku nerostných surovin. Při těžbě musí být v maximálně možné míře respektována funkce ÚSES ve stanoveném rozsahu. V případě omezení funkce ÚSES v důsledku těžby budou v dokumentacích Povolení k hornické činnosti a POPD a k činnosti prováděné hornickým způsobem a Plánu využití nevýhradního ložiska navržena rekultivační opatření dle pokynů příslušného orgánu ochrany přírody. Při

stanovování prvků ÚSES respektovat stanovené DP, CHLÚ, výhradní a významná ložiska nevyhrazeného nerostu (např. dočasným stanovením prvku ÚSES a jeho finálním vytvořením až po skončení těžby, stanovením podmínek rekultivace). Střety mezi ložisky nerostných zdrojů a stávajícím ÚSES řešit v rámci zohlednění vzájemných potřeb využití území a zákonitostí.

- C.11 Jestli je respektováno ustanovení horního zákona (§ 15, odst. 1), které stanoví orgánům územního plánování povinnost navrhopvat řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější. **Orgán územního plánování tak je povinen ve vztahu k nerostnému bohatství kromě možností jeho využití zohlednit rovněž např. zájem na ochraně životního prostředí a princip udržitelného rozvoje území.** Jelikož je stanovení DP rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu, tak zpracovatel ÚPD **musí respektovat uvedené rozhodnutí jako územní limit** a při stanovování hlavního, přípustného a nepřípustného využití v plochách nezastavěného území by měl uvedené rozhodnutí respektovat. Stejně jako cíle a úkoly územního plánování by měly respektovat existující rozhodnutí o využití území a podmínky, resp. způsob užívání pozemku stanovený v tomto rozhodnutí.
- C.12 Že je v ÚPD dostatečně zajištěný veřejný zájem, který je dán na ochraně a využití nerostného bohatství, což deklaruje zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v článku 7, který stanovuje, že: „Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství“. Tento veřejný zájem státu je postaven na stejnou úroveň tomu, co je stanoveno v článku 8 ústavy, který stanovuje: „Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.“ Z toho, že jsou tato základní ustanovení ústavy postavena na stejnou úroveň, ale v jednom z nich se také uvádí, že stát (a ne samospráva) dbá na šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství, vyplývá, že nikoliv samosprávy, ale stát rozhoduje o tom, zda se mají přírodní zdroje nerostných surovin využít či nevyužít.
- C.13 Zda jsou při zpracování územního plánu sledována veškerá ložiska - výhradní ložiska, ložiska nevyhrazených nerostů, prognózní zdroje, vyhlášené dobývací prostory a CHLÚ, CHÚZZK, která jsou do územně plánovacích dokumentací zapracována jako limit využití území a navrhovaná těžba musí být v územním plánu obce zapracována v souladu s vyhláškou č. 157/2024 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu (vyhláška ÚAP a ÚPD) jako plocha těžby. Do ploch s požadovaným způsobem využití těžby nerostů by se měly zahrnout plochy chráněných ložiskových území a plochy ložisek nerostů. Takové plochy se územně plánovací dokumentací nevymezují jen v případech, kdy to jiný veřejný zájem výslovně vylučuje.
- C.14 Zda je objektivně naplňováno a právně podloženo obecné metodické vyřešení ustanovení § 122 a ustanovení § 213 novely stavebního zákona, které rozhodně není zpracovateli ÚPD využíváno výjimečně, ale naopak se může stát (jak už v minulosti bylo v souvislosti s § 18 stavebního zákona) běžně využívanou standardní nepřijatelnou obstrukční praxí v plochách nezastavěného území, a to v plochách zemědělských, lesních, vodních i dalších, často dokonce i mimo existující výhradní ložiska. Účelem je, aby byla v území „pro jistotu“ vyloučena jakákoliv budoucí těžební činnost, včetně využití ložisek nevýhradních. V návrhu novely stavebního zákona z roku 2026 se v § 122 „Nezastavitelné území“ mimo jiné uvádí, citujeme „*V nezastavitelném území lze povolovat pouze záměry pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní hospodářství, vyhledávání, průzkum a těžbu nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, apod.*“.
- C.15 Při zpřesňování vymezení skladebných částí ÚSES regionální a nadregionální úrovně významnosti a při vymezování skladebných částí lokální úrovně významnosti v územních plánech a regulačních plánech preferovat řešení, které bude minimalizovat střety se zájmy na ochraně ložisek nerostných surovin. Skladebné části ÚSES je však nutno prioritně stanovovat mimo plochy zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů vzhledem k jejich nepřemístitelnosti. Tam, kde to nebude výjimečně možné, respektovat při vymezování částí

- ÚSES na ložiscích stanovené DP, mimo DP pak např. dočasným stanovením části ÚSES a jeho finálním vytvořením až po skončení těžby, stanovením podmínek rekultivace.
- C.16 Řešení dalších možných střetů ploch těžby nerostů z hlediska ochrany přírody a krajiny (např. zásah do VKP, zásah do biotopu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, patrné a významné změny krajinného rázu, ohrožení hodnotných ekosystémů a stanovišť atd.).
- C.17 Že je v řešení ÚPD dostatečně zajištěno, aby při umísťování ploch těžby byla zabezpečena příslušná ochrana vodních zdrojů včetně respektování vyhlášených ochranných pásem. V případě dotčení podmínek stanovených ve správních aktech, kterými byla stanovena ochranná pásma vodních zdrojů 2. a 3. stupně je navrhováno alternativní řešení nebo je v návrhu uplatňována adekvátní náhrada.
- C.18 Základní podmínkou pro vydání územního rozhodnutí o změně využití území pro umístění plochy těžby nerostů je dle ust. § 122 a ust. § 77 k zákonu č. 283/2021 Sb., Stavebního zákona, dále přílohy č. 7 k zákonu č. 283/2021 Sb., a zejména dle ust. § 80 až 89 Stavebního zákona, či podle § 109 odst. 1 písm. d) zákona č. 283/2021 Sb., stavebního zákona podat podnět na pořízení změny územně plánovací dokumentace a realizovat soulad s vydanou ÚPD obce (obcí) a soulad s cíli a úkoly územního plánování, zejména s charakterem území musí být i vyřešení střetů zájmů s ochranou přírody a krajiny.
- C.19 Územní rezervu lze stanovit např. na plochu, v níž je vysoký předpoklad nálezu ekonomicky využitelného ložiska nebo v okolí již vyhledaného výhradního ložiska. Nelze však stanovit územní rezervu na plochu, v níž je již platným limitem území omezení chránící stejný záměr, v tomto případě využití nerostného bohatství, který lze, vzhledem k nepřemístitelnosti přírodního nerostného zdroje, chápat jako nadřazený v celém procesu. Pokud obec by chtěla zohlednit ve své územně plánovací dokumentaci takovou územní rezervu, je nezbytné ji situovat mimo již stanovené CHLÚ a výhradní ložisko a popř. ložisko nevyhrazeného nerostu s vydaným územním rozhodnutím.
- C.20 Nebude navrhovaná druhá plocha pro těžbu na jednom ložisku, která svými kumulativními vlivy z těžby a dopravy zatíží nebo by mohla zatížit, a to i nepřímou, dotčené obce nad míru přípustnou.

6.5.D Opatření pro vymezení ploch těžby při tvorbě či pořizování změny územně-plánovací dokumentace ve vazbě na využití ložisek nerostných surovin

Podle ustanovení § 77 Stavebního zákona zásady územního rozvoje kraje mimo jiné vymezují zastavitelné plochy, transformační plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury, **ploch pro těžbu nerostů**, územního systému ekologické stability regionálního významu, stanoví účel, pro který jsou vymezeny, a požadavky na jejich využití. Níže uvedené záměry se rovněž doporučují jako plochy pro těžbu nerostných surovin nadmístního významu pro nezbytnou implementaci do Zásad územního rozvoje Zlínského kraje a jejich aktualizace stanovují následující:

- D.1 plochy těžby jsou určeny pro vymezení území dotčených samotnou těžbou, tzn. dobýváním nerost
- D.2 jako součást těchto ploch jsou vymezeny plochy/koridory přístupových komunikací pro těžbu a navazující následnou úpravu získané suroviny,

Vzhledem k výhodné lokalizaci těchto ploch těžby vůči významným rozvojovým záměrům na území Zlínského kraje, jejichž realizace se předpokládá v horizontu nadcházejících let, tj. do návrhového období 2035 se jeví jako účelné umožnit případnou těžbu stavebních surovin.

Doporučení pro Zásady územního rozvoje Zlínského kraje a jejich aktualizace, které stanovují níže uvedené atributy, při jejichž naplnění se vždy jedná o záměry nadmístního významu v oblasti těžby nerostných surovin:

- D.3 nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin, zejména štěrkopísku a stavebního kamene regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby Zlínského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem vytěžitelných zásob nad 1,5 mil. m³ u štěrkopísku a nad 2,5 mil. m³ u stavebního kamene, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40-50 km od potenciálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN
- D.4 plochy těžby nerostných surovin, zejména k dotěžení ložisek štěrkopísku a stavebního kamene nadregionálního a regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství suroviny pro potřeby kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat dostatečný objem vytěžitelných zásob, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40-50 km od potenciálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN,
- D.5 nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin v deficitních oblastech, zejména štěrkopísku a stavebního kamene lokálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro místní zajištění uvedených surovin pro potřeby deficitních oblastí Zlínského kraje (popř. pro transport do deficitních sousedních oblastí), u nichž lze garantovat min. objem vytěžitelných zásob pod 1 mil. m³ u štěrkopísku a pod 1,5 mil. m³ u stavebního kamene.

Zásady územního rozvoje Zlínského kraje musí vymezit níže uvedené rozvojové plochy nadmístního významu v oblasti těžby nerostných surovin pro nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin, zejména štěrkopísku a stavebního kamene regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby Zlínského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem vytěžitelných zásob nad 1,5 mil. m³ u štěrkopísku a nad 2,5 mil. m³ u stavebního kamene, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40 km od potenciálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN.

V současné době se chystá souhrnný pozměňovací návrh k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (např. zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, a další zákony). V pozměňovacím návrhu se mimo jiné zavádí Úřad rozvoje území České republiky, která nahrazuje Dopravní a energetický stavební úřad a je ústředním správním orgánem ve věcech územního plánování, stavebního řádu, vyvlastnění a dalších věcí upravených tímto zákonem. Úřad metodicky sjednocuje činnost orgánů územního plánování a řídí a metodicky sjednocuje činnost stavebních úřadů. Dále se zavádí Úřad rozvoje území kraje, který vykonává v rámci jednotlivých krajů ČR působnost stavebního úřadu v případech, ve kterých nevykonává působnost Úřad rozvoje území České republiky nebo jiný stavební úřad, ve věcech záměrů EIA, silnic I. třídy, výroben z obnovitelných zdrojů energie apod. Územní pracoviště úřadů rozvoje území krajů (dále jen „územní pracoviště“) jsou územními správními orgány ve věcech stavebního řádu. Stavební úřady posuzují a chrání veřejné zájmy podle tohoto zákona a další veřejné zájmy zejména mimo jiné v oblasti životního prostředí, veřejné infrastruktury, nerostů, hornické činnosti, těžby a výbušnin a surovinové bezpečnosti a soběstačnosti apod. V návrhu novely stavebního zákona se v § 122 „Nezastavitelné území“ mimo jiné uvádí, citujeme „ V nezastavitelném území lze povolovat pouze záměry pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, vodní hospodářství, vyhledávání, průzkum a těžbu

nerostů a zvláštní zásahy do zemské kůry, apod“. Dále v § 77 „Zásady územního rozvoje“ se mimo jiné uvádí, citujeme „Zásady územního rozvoje vymezují plochy a koridory nadmístního významu, včetně ploch a koridorů veřejné infrastruktury, ploch pro těžbu nerostů, územního systému ekologické stability regionálního významu, stanoví účel, pro který jsou vymezeny, a požadavky na jejich využití. V pozměňovacím návrhu v § 14d „Surovinová politika“ horního zákona se mimo jiné uvádí, citujeme: „Surovinová politika je podkladem pro výkon státní správy v oblastech průzkumu ložisek nerostných surovin, ochrany nerostného bohatství, stanovení dobývacích prostorů, rozhodování o změně využití území, rozhodování o povolení hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a jedním z podkladů pro politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci. Naplňování surovinové politiky, zajištění surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti je veřejným zájmem. Naplňování surovinové politiky vyhodnocuje Ministerstvo průmyslu a obchodu nejméně jednou za 5 let a o vyhodnocení informuje vládu“.

Jedná se o následující plánovaná ložiska do těžby s vyznačením mapových příloh situace vlastního ložiska a či zdroje a přístupové komunikace:

6.5.D.1 Navrhované rozvojové plochy v oblasti těžby nerostných surovin

Regionální surovinová politika ZK podává přehled všech ložisek a zdrojů nerostných surovin a navrhuje opatření a zásady pro jejich využívání ve středně dlouhém časovém horizontu (do roku 2035). Regionální surovinová politika/koncepce po zpracování, po vyhodnocení koncepce SEA, veřejném projednání a následném přijetí ZK bude nezbytným - významným podkladem pro tvorbu či aktualizaci dalších koncepčních dokumentů kraje – zejména:

- pro aktualizace Zásad územního rozvoje kraje
- územně plánovací dokumentace obcí
- jako součást územně-analytických podkladů kraje a obcí (ORP)

Z tohoto důvodu je nezbytné kvalifikovaně upřesnit a aktualizovat současné i budoucí využívání a ochranu surovinových zdrojů se zřetelem na reálné potřeby surovin s respektováním příslušných závěrů a opatření průběžně aktualizované Regionální surovinové politiky/koncepce Zlínského kraje.

Rozhodnutí o stanovení DP je územním rozhodnutím. Podle ustanovení § 27, odst. 6 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, je stanovení a změna DP i rozhodnutí o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu. Uvedené totiž výslovně plyne z § 80 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 77 písm. b) stavebního zákona. Jedná se tedy o územní rozhodnutí ve smyslu § 76 a následující stavebního zákona. Samotné stanovení DP je nutno chápat jako „oprávnění dobývat nerost“ pro organizaci, které byl udělený.

Pro vymezení ploch nadmístního významu pro těžbu stavebních a nerudných surovin, tzn. plochy pro těžbu nerostných surovin – NT v ZUR Zlínského kraje požadujeme:

- a) Dobývací prostory (těžené a netěžené) v případě výhradních ložisek nerostných surovin
- b) Rozhodnutí o změně využití území pro těžbu na ložiskách nevyhrazeného nerostu, pro které se nestanovuje DP (využívaná ložiska nevyhrazených nerostů)
- c) Plochy výhradních ložisek plánovaných k využití uvedené ve schválené Regionální surovinové politice/koncepce Zlínského kraje
- d) Plochy ložisek nevyhrazených nerostů plánovaných k využití vycházející z doporučení schválené Regionální surovinové politiky/koncepce Zlínského kraje
- e) Všechny ložiska strategického významu stanovená nařízením vlády č. 434/2025 na území Zlínského kraje

V mapové části ZUR Zlínského kraje by navržené plochy měly být vyznačeny jako „limit v území“ – např. jako významná ložiska určená pro dobývání.

Důraz by měl být kladen především na textovou část ZUR Zlínského kraje, ve které by měly být vymezené plochy dostatečně popsány tak, aby:

a) orgán územního plánování mohl vydat stanovisko „Návrh dobývacího prostoru není v rozporu s územně plánovací dokumentací a cíli a úkoly územního plánování“ – v případě výhradních ložisek.

b) dotčený stavební úřad mohl vydat rozhodnutí o změně využití území (pro těžbu) – v případě ložisek nevyhrazených nerostů.

"V případě, že jsou vyřešeny ostatní střety zájmů (majetkové, ochrana ŽP, dopravní přístupnost.....) je vždy v souladu a nejsou v rozporu s ÚPD":

= v ploše bloků zásob a CHLÚ výhradních ložisek s vyřešenými ostatními střety, popř. které nejsou v rozporu s ÚPD (tam, kde je již schválené zastavitelné území, musí být tyto plochy ÚP respektovány).

= soulad se posuzuje s mapovou aplikací SuRIS ČGS (<https://mapy.geology.cz/suris/>)

Pouze v textové části ZUR by se měly uvést rovněž klíčové formulace, ...že významné pro projektovou přípravu a plánované osvojení tvoří bloky zásob netěžených výhradních ložisek s chráněnými ložiskovými území (CHLÚ), na kterých jsou udělena platná rozhodnutí o předchozím souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru (PSDP). Jedná se o vydaná rozhodnutí Ministerstva životního prostředí, odboru výkonu státní správy I - OVSS I MŽP po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Ostatní výhradní a nevýhradní ložiska a schválené a registrované prognózní zdroje doporučujeme evidovat v plochách rezervních, tzn. jako Územní rezervy pro těžbu nerostných surovin. Využívat ložiska nerostných surovin v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje a zároveň vytvářet územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná a zrekultivovaná. V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin v kraji vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních – rezervních, či nově ověřených ložisek stavebních surovin.

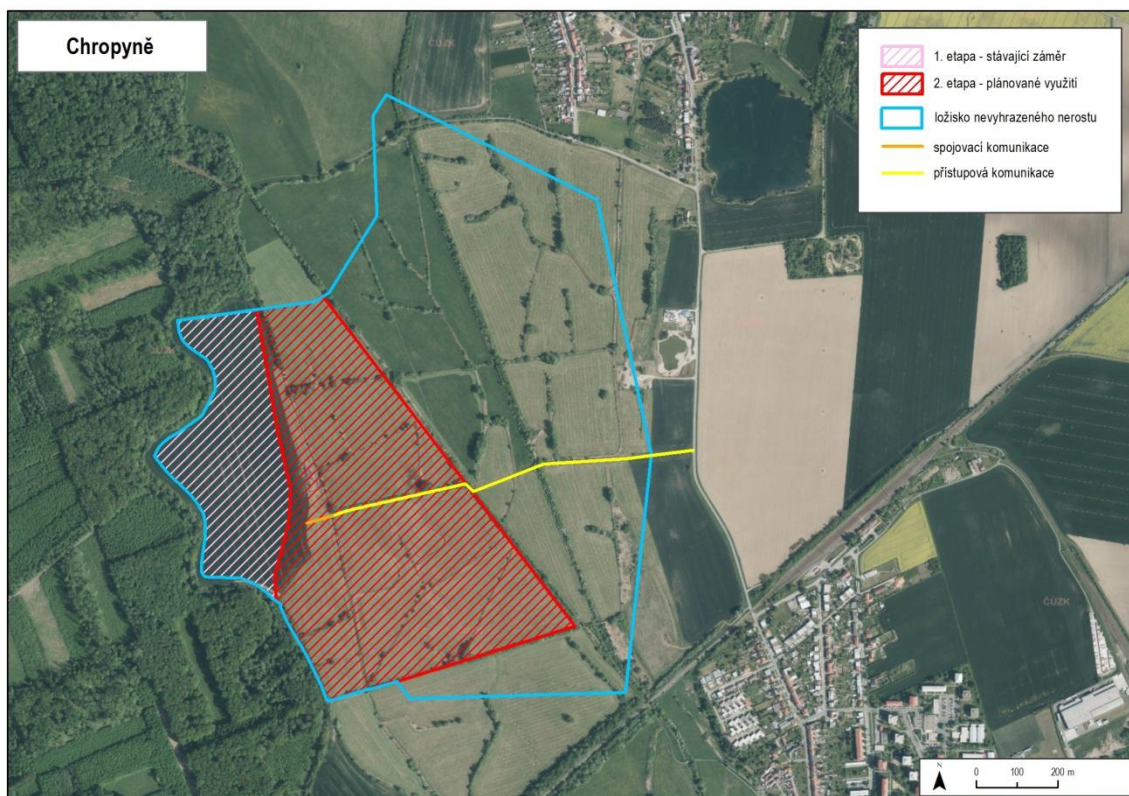
V kapitole 4.2.7.1. jsou uvedeny rozjednané nebo připravované záměry těžařů na těžbu šterkopísků a stavebního kamene, které předkládaná Surovinová koncepce Zlínského kraje podporuje. Jedná se o následující záměry.

V souvislosti s nepříznivou situací týkající se nízkých disponibilních/vytěžitelných zásob stavebních surovin je nezbytné v kraji vytvářet nové územní předpoklady pro využití náhradních – rezervních, či nově ověřených ložisek stavebních surovin. Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek stavebního kamene a šterkopísků do návrhového období do roku 2035/36, tak se plánují celkem cca 20 nových záměrů, včetně pokračování stávajících těžeb a to formou rozšíření pískoven a kamenolomů anebo dalšího zahloubení. Nové záměry ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich pokračování těžeb navazující na vytěžené, či postupně dotěžované DP. Celkově se jedná o 4 zcela nové záměry využití výhradních ložisek šterkopísků, dále 8 zcela nových záměrů využití ložisek nevyhrazeného nerostu – šterkopísků, a v neposlední řadě 2 záměry rozšíření těžby na dlouhodobě využívaných výhradních ložiskách šterkopísků. U ložisek stavebního kamene se jedná o 2 zcela nové záměry využití nevýhradních ložisek a to formou malotěžby pro místní potřebu CHKO Bílé Karpaty, dále 2 záměry rozšíření a zahloubení – pokračování těžby v rámci POPD na výhradních ložiskách stavebního kamene v rámci rozsahu DP a 2 obdobné záměry rozšíření a zahloubení – pokračování těžby na nevýhradních ložiskách.

6.5.D.1.1 Plánované nevýhradní ložisko šterkopísků Chropyně (D 3155300), neboli rovněž Chropyně– Hejtman k využití s potenciálním rozšířením

Plánovaná těžební činnost velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu - šterkopísků Chropyně (D 3155300, obr. 251) na ploše 99 627 m² v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území Městského úřadu Kroměříž, stavebního úřadu, č. j. 02/328/027628/1307/72/2022/Bach ze dne 6. 3. 2024, které bylo následně potvrzené rozhodnutím Ministerstva pro místní rozvoj ČR pod Č. j.: MMR-85630/2024-83_ Sp. zn.: SZ-12085/83/2024 ze dne 20. ledna 2025, správním orgánem

příslušným podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Na přelomu návrhového období 203001502035 s ohledem na roztěženost ložiska a jeho vysokou kvalitu suroviny podporovat další budoucí rozšíření těžby na ploše cca 20 ha a to východním a JV pokračováním na parcelách č.p. 1942/6, 1942/2, 1942/1 a na části parcely č.p. 1952/1 v k.ú. Chropyně s respektováním a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb (EVL Morava -Chropynský luh, PP Záříčské louky apod.) s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Před zahájením využití tvz. II. Rozšíření nevýhradního ložiska požadujeme provést revizi rozsahu vyhlášené Přírodní památky (PP) Záříčské louky na základě aktualizovaného systematického biologické hodnocení. Podle metodiky MŽP je Zrušení/či změna zvláště chráněného území je mimořádným opatřením; obvykle postačí změna jeho ochranného režimu (bližších ochranných podmínek) nebo změna jeho rozlohy (zmenšení o území, na kterém je dán důvod pro zrušení ochrany). Nový návrh PP Záříčské louky musí mít plochu, která je běžná pro tento typ chráněného území a zejména reálně odráží výskyt chráněných druhů.

Obr. 251: Situace na nevýhradním ložisku štěrkopísků Chropyně (D 3155300) (Chropyně-Hejtmán).

6.5.D.1.2 Výhradní ložisko štěrkopísků Kvasice 2 (B 3011800)

V rozsahu uděleného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Kvasice (1109) o výměře 1,0074430 km² pod čj. MZP/2021/570/1317 s platností do 18. 10. 2026 se podporuje plánované využití výhradního ložiska štěrkopísku Kvasice 2 (B 3011800) v ochraně CHLÚ Kvasice s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb (ochranné pásmo zdrojů podzemních vod - 2. st vnějšího vodního zdroje Tlumačov-Kvasice a CHOPAV Kvartér řeky Moravy apod.) s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody. Využití ložiska musí respektovat ochranná pásma ekologicky cenné jasanové aleje památných stromů a

existující Biocentrum "U Moravy" (lužní les, obora) i funkční regionální biokoridor podél toku Mojeny (existující prvky ÚSES) (obr. 252).

Zásoby prozkoumané bilanční volné činí 9,1 mil m³. V rámci „Bilance zásob ČR“ k 1. 1. 2024 jsou na výhradním ložisku Kvasice 2 vykazovány pouze zásoby štěrkopísku v množství 3,617 mil m³ a 5482 tis. m³ písků v kategorii bilančních zásob prozkoumané volné. Zásoby byly schváleny rozhodnutím KKZ č.j. 1030-05/75-69 ze dne 11.11.1968. V roce 1997 byl z prostředků ze státního rozpočtu zpracován přepočet zásob v rámci úkolu Geofondy ČR, „Rebilance výhradních ložisek NS ČR II. etapa - Kvasice 2, č.ú. 02 96 6333 79 900“. Nový stav zásob byl schválen rozhodnutím MŽP č.j.2492/660/2004 pč.488 ze dne 19. 8. 2004. Dosud netěžené ložisko Kvasice 2 je tvořeno pleistocenními štěrkopísky mocnosti 6- 9 m (3617 tis. m³) a podložními pliocenními písky (5482 tis. m³). Ložisko je vázáno na kvarterní štěrkopískové akumulace nejspodnějších terasových stupňů řeky Moravy. Součástí ložiska jsou dále pliocenní písky tvořící jeho spodní část. Maximální mocnost souvrství štěrkopísků v ložiskovém prostoru je cca 9 m a písčitých akumulací je až 20 metrů. Mocnost skrývky na ložisku se pohybuje od 2,90 do 5,20 m.

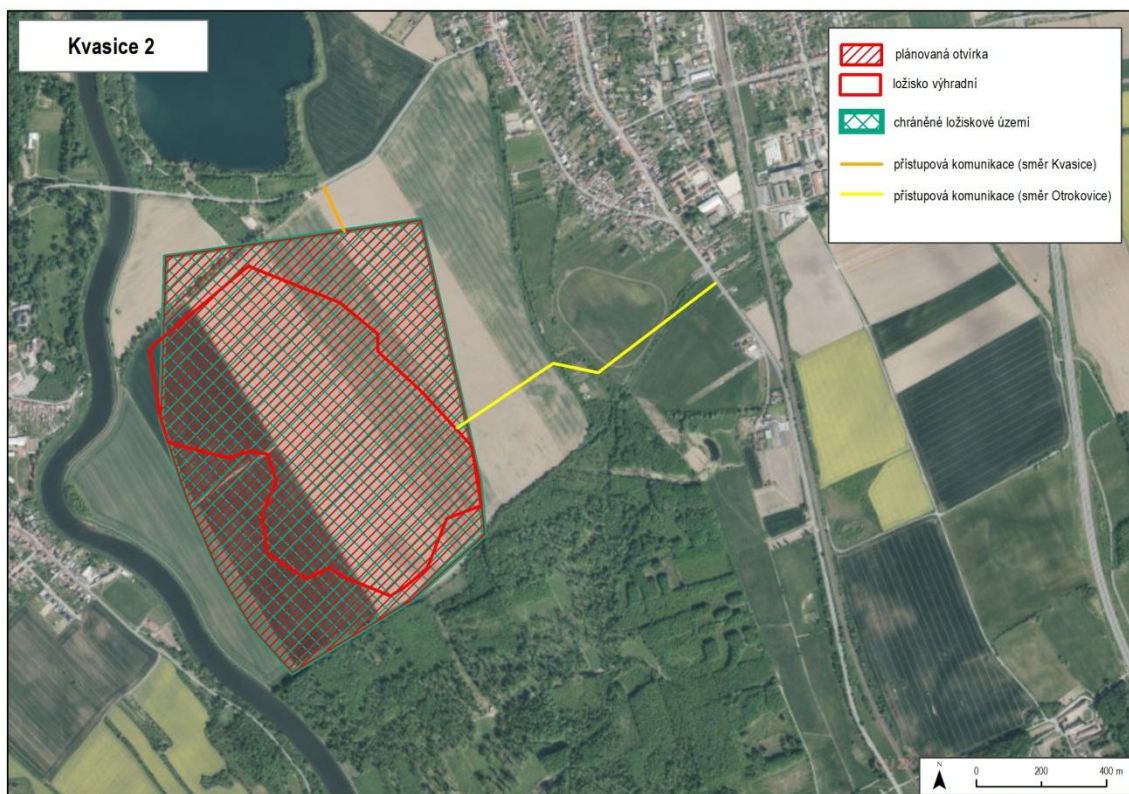
Plánovaný způsob dobývání je rovněž uvažován v případě ložiska Kvasice 2, kde však pro těžbu do hloubek cca 15–17 m po provedení skrývky ložiska musí být používáno těžební zařízení s větším hloubkovým dosahem, umožňující jak těžbu štěrkopísků, tak písků z vody (např. korečkové rýpadlo s prodlouženou lafetou nebo drapákový bagr).

Ve štěrkopísku převažuje štěrková frakce (odolnost proti drcení 33-38 %), surovinu je nutno upravovat praním (vyšší jílovitost – 1–2 %), limitujícím faktorem je nasákavost (do 1 %). Dle původních norem ČSN 72 1512 vyhovuje štěrkopísek 0/32 mm třídy A-C a drobné kamenivo tř. D. Dle platné ČSN EN 12 620 „Kamenivo do betonu“ odpovídá třída A – C pro těžené kamenivo. Ložisko bude moci zásobovat výstavbu úseků dálnice D55 (Napajedla-Babice) a D49 ve Zlínském a přilehlé části Jihomoravského kraje, dále rekonstrukce silnic I/55, I/49 nebo přeložky silnic a obchvaty měst (Otrokovice 5 km, Zlín 12 km).

V případě exploatace tohoto výhradního ložiska se plánuje obchvatová varianta účelové komunikace s vyústěním jižně od Tlumačova a napojením na silnici I. třídy směru Otrokovice-Hulín. Ložisko Kvasice se nachází v blízkosti obce Tlumačov ve Zlínském kraji v území s možností napojení na stávající dopravní infrastrukturu, což umožňuje efektivní distribuci suroviny do širšího regionu. Ložisko bude náhradou za dotěžovaná ložiska štěrkopísku Napajedla-jih, popř. Hulín a také za postupně ukončovanou těžbu na ložisku Tovačov 2 v sousedním Olomouckém kraji.

Kamenivo splňuje kvalitativní parametry pro použití do betonových a asfaltových směsí. V případě realizace těžby bude možné zásobovat výstavbu úseků dálnice D55 a D49 ve Zlínském a přilehlé části Jihomoravského kraje, dále rekonstrukce silnic I/55, I/47 nebo přeložky silnic a obchvaty měst.

Vzhledem k jeho vysoké kvalitě může být těžené kamenivo dodáváno m.j. na betonárny Hodonín, Kunovice, Otrokovice, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vsetín a Zlín. Zprovoznění ložiska Kvasice by znamenalo posílení surovinové soběstačnosti regionu, snížení nákladů na přepravu materiálu a zároveň ekologičtější způsob zásobování dopravních staveb v okolí. Lokalita je strategicky umístěna v dosahu plánovaných a realizovaných dopravních projektů, zejména dálnice D55 a D49 a navazující silniční a železniční sítě. Další významné nejbližší situované a dopravně dostupné připravované silniční a dálniční stavby v gesci ŘSD jsou stavba I/57 Valašské Meziříčí – Jarcová, obchvat v délce 6,6 km, D49 4902.1 Fryšták – Lípa 1. etapa v délce 1,7km, D49 4902.2 Fryšták – Lípa 2. etapa v délce 9,3km, D49 4902.2 Fryšták – Lípa 2. etapa v délce 3,7km, D49 4903.1 Lípa – Vizovice v délce 3,0 km, D55 5506 Napajedla – Babice v délce 7,0 km, I/49 4904 Pozdřechov – Horní Lideč v délce 8,7 km a I/49 4905 Horní Lideč – hranice ČR/SR v délce 5,5 km.

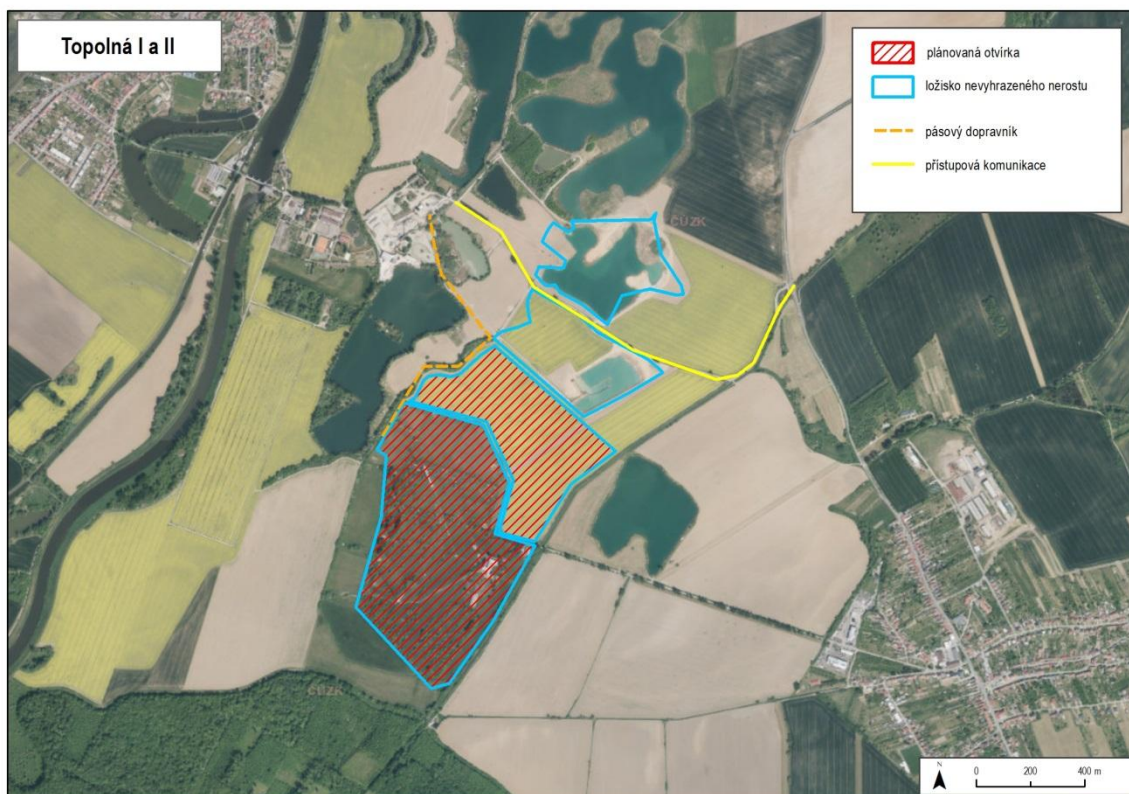
Obr. 252: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Kvasice 2 (B 3011800).

6.5.D.1.3 Ložiska štěrkopísků Napajedla - Topolná I a Napajedla - Topolná II

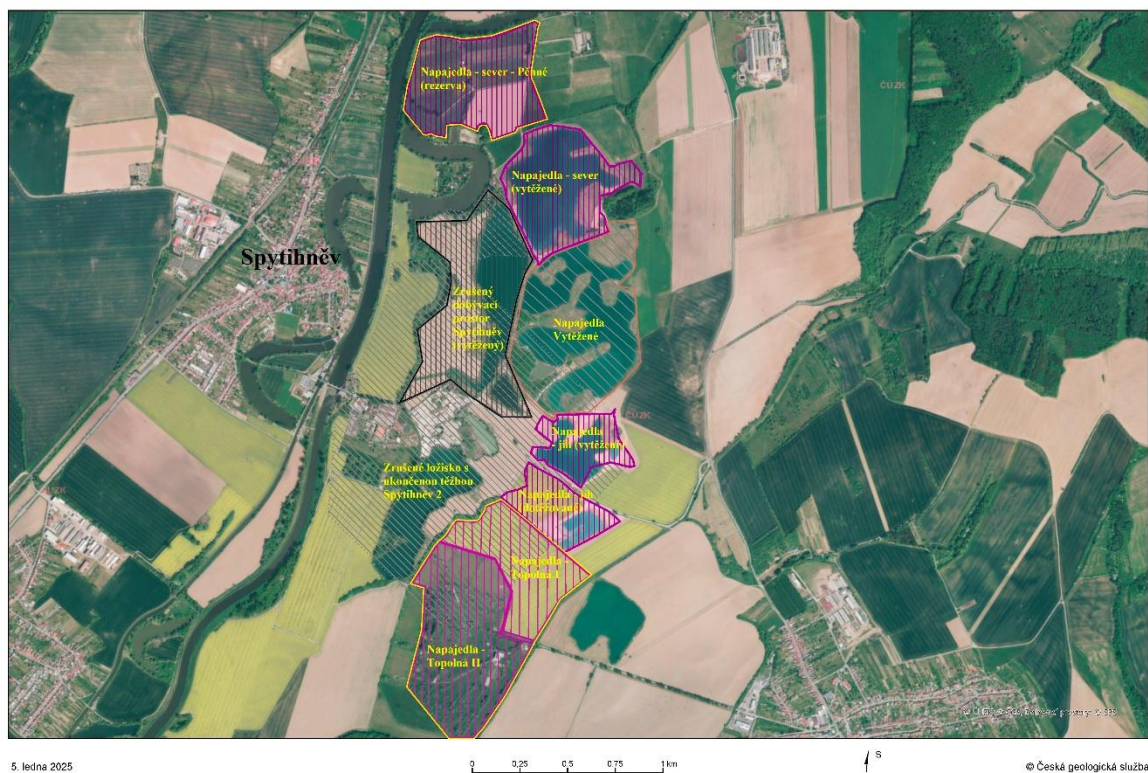
C.21 Lokalita Napajedla - Topolná I - plocha průzkumu byla 38 ha, k.ú. Topolná

C.22 Lokalita Napajedla - Topolná II - plocha průzkumu byla 19,8 ha, k.ú. Topolná

V návaznosti na stávající dotěžované nevýhradní ložisko štěrkopísků Napajedla-jih (5236902) se podporuje jako plocha těžby plánované využití velmi kvalitních na sebe navazujících nevýhradních ložisek s požadovanou hrubou frakcí 4-8-16-32 mm – ložiska Napajedla-Topolná I na ploše cca 38 ha, Napajedla-Topolná II na ploše cca 19,8 ha (obr. 253 a 254) s respektováním a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb (ochranné pásmo zdrojů podzemních vod - vnější pásmo hygienické ochrany 2. stupně jímacího území Kněžpole, blízkost NATURA 2000 a CHOPAV Kvartér řeky Moravy apod.).

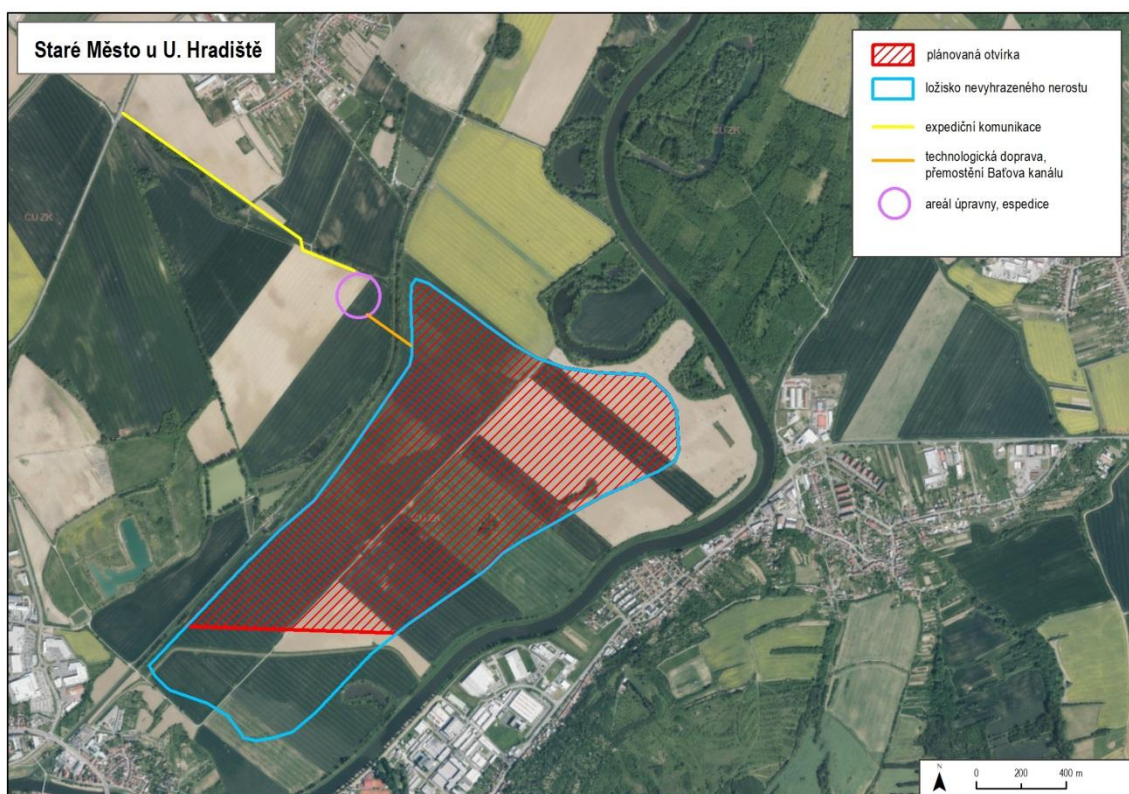
Obr. 253: Situace na nevýhradních ložiscích štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla-Topolná II.

Obr. 254: Situace na nevýhradních ložiscích štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla-Topolná II.

6.5.D.1.5 Potenciální ložisko/zdroj - lokalita Staré Město

Podporovat využití a geologický průzkum velmi perspektivního evidovaného zdroje kvalitního štěrkopísku Staré Město (Q 9401900, obr. 255) na ploše cca 100 ha s respektováním plánovaného koridoru východního silničního obchvatu – silničního propojení mezi Uherským Hradištěm - částí města Jarošov s dálnicí D55 (stavba „PK17 II/497, úsek Staré Město u Uherského Hradiště – Jarošov u Uher. Hradiště a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb (ochranné pásmo zdrojů podzemních vod - vnější pásmo hygienické ochrany 2. stupně jímacího území Kněžpole a CHOPAV Kvartér řeky Moravy apod.) s expedičním použitím pásových dopravníků po přemostění Baťova kanálu. Plocha prognózního zdroje je cca 188 ha, v k.ú. Staré Město u Uherského Hradiště. Doprava suroviny se plánuje pásovými dopravníky po přemostění Baťova kanálu. Na pravém břehu kanálu bude umístěna technologická linka s výjezdem mimo intravilán obce na stávající sil. I/55 a dále na budoucí dálnici D55.

Obr. 255: Situace na perspektivním evidovaném zdroji štěrkopísku Staré Město.

6.5.D.1.6 Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek

V návrhovém období do roku 2035 se podporuje využití kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200, obr. 256) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu (NSS) pod č. 10 As 98/2023 ze dne 19. 9. 2024 a zejména v rozsahu vydaného souhlasného závazného stanoviska EIA a k prodloužení platnosti stanoviska ze dne 11. července 2024 pod čj. KUSP 3917/2024 ŽPZE-VU k posouzení vlivů provedení záměru „Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2“ na životní prostředí vydaného dne 9. 3. 2015 pod čj.

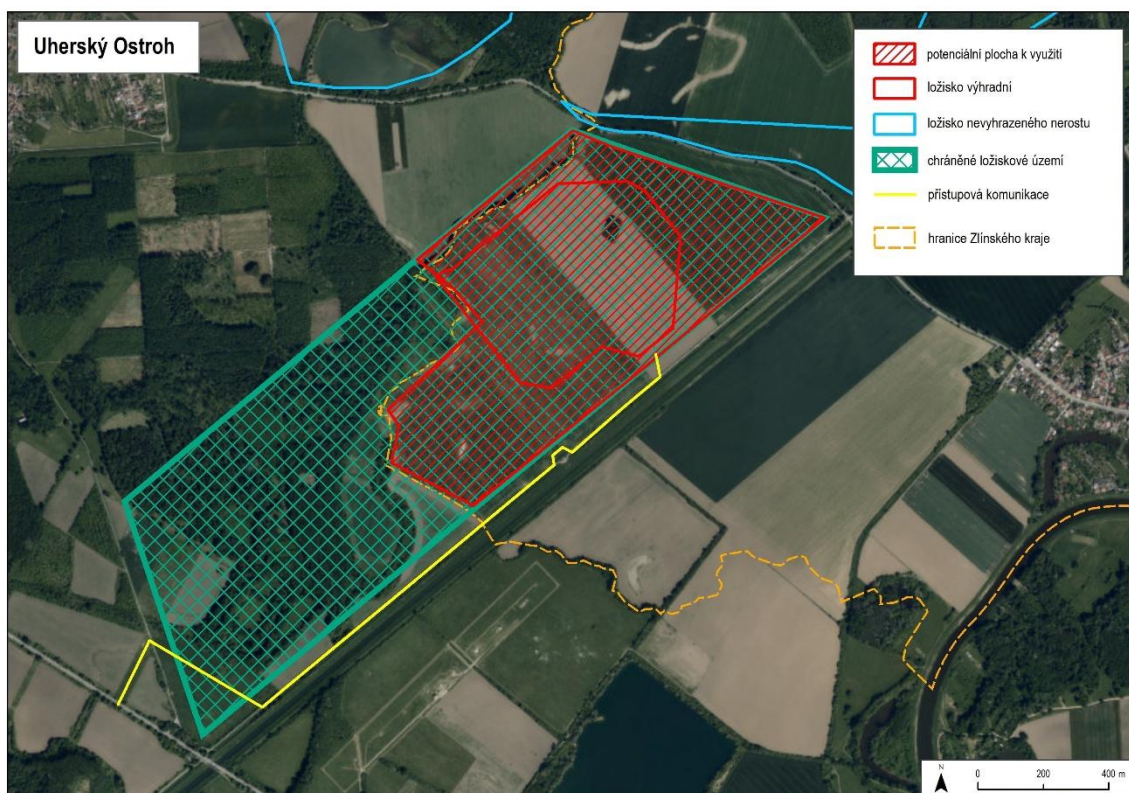
12289/ENV/15 podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Nový dobývací prostor Uherský Ostroh má mít výměru 50,122 ha s vymezeným hloubkovým dosahem na kótu 158 m n. m, vlastní plocha těžby bude mít rozlohu cca 23,8 ha s plánovanou roční kapacitou 200 000 t/rok. Nezbytnou podmínkou pro plánované využití ložiska je v dalším řízení předložit nový znalecký posudek zpracovaný znaleckým ústavem nebo jinou nezávislou vědeckou institucí, který vyhoví požadavkům soudů a požádat MŽP o opětovný přezkum stanoviska EIA. Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh bylo a je po celou dobu v příslušných dokumentech na krajské úrovni podporováno za podmínky po ukončení hornické činnosti na sousedním v minulosti nadregionálně významným výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves a na sousedním kdysi výhradním ložisku Veselí nad Moravou. Disponibilní zásoby suroviny v DP Ostrožská Nová Ves jsou tedy již vytěženy, obdobně jako na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky.

V roce 1997 bylo v rámci akce Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR II. etapa - Moravský Písek, dodatek č.1 k závěrečné zprávě Moravský Písek (Hlavatý, 1973) ložisko kompletně přehodnoceno a nově provedeným výpočtem zásob bylo vykázano celkem 6 791 tis. m³ zásob kvalitních šterkopísků a písků v kategorii zásob bilančních prozkoumaných volných. Zásoby výhradního ložiska byly schváleny MŽP ČR dne 10. 8. 1999 pod č.j. 2599/630/98. Takže se celkový objem geologických zásob na ložisku výrazně snížil o 9 969 tis. m³ a to zejména v jeho jižní a jihozápadní části ložiskového území z důvodů existence a respektování ochranného pásma 2. stupně (vnitřní) jímacího území vodního zdroje Bzenec I a významných krajinných prvků. Méně komplikovaná z hlediska střetů zájmů na všechny dílčí složky životního prostředí zůstala tedy sv. část ložiskového území, kde byl vymezen blok zásob šterkopísků č. 1. Tento blok zásob je právě předmětem zájmu k využití a stanovení DP. Ve srovnání s jz. částí ložiskového území zde není budoucí těžba šterkopísků z důvodů nižší ekologické hodnoty území zásadně vyloučena, proto zásoby šterkopísků pro jejich příznivý vývoj byly podle přípustnosti k dobývání ponechané v kategorii volných.

Geologické zásoby v navrženém těžebním prostoru se odhadují na 3 071 500 m³. Využitelnost bloků zásob velmi kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200), s převažujícími objemy žádaných hrubých frakcí 4-8-16 mm suroviny, omezit hranicí chráněného ložiskového území (CHLÚ) Moravský Písek (01220000), stanoveného k ochraně tohoto výhradního ložiska rozhodnutím Obvodního báňského úřadu v Brně ze dne 6.11.1991 č.j. 3556/1991-Hy, a to pouze na území Zlínského kraje. Další postup budoucí přípravy a využití výhradního ložiska se odvíjí od výsledku řízení rozkladové komise MŽP ve věci přezkumu samotného stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru „Stanovení dobývacího prostoru Uherský Ostroh“, na životní prostředí vydaného Ministerstvem životního prostředí pod č.j. 12289/ENV/15 dne 9. 3. 2015, (ve znění závazného stanoviska k ověření souladu č.j. 24489/ENV/15 ze dne 26.10.2015). Budoucí využitelnost výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh rovněž podmínit novým komplexním posouzením vlivů záměru těžby na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. Využitelnost bloků zásob velmi kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200), s převažujícími objemy žádaných hrubých frakcí 4-8-16 mm suroviny, v regionální surovinové politice Zlínského kraje:

- a) omezit hranicí chráněného ložiskového území (CHLÚ) Moravský Písek (01220000), stanoveného k ochraně tohoto výhradního ložiska rozhodnutím Obvodního báňského úřadu v Brně ze dne 6.11.1991 č.j. 3556/1991-Hy; a současně
- b) omezit územím Zlínského kraje (regionální surovinová politika může řešit pouze správní území kraje); a současně
- c) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek omezit polohou Polešovického potoka. S využitím zbývajících bloků zásob v CHLÚ Moravský Písek JZ od Polešovického potoka a v částí CHLÚ přesahující hranici Zlínského kraje nadále nepočítat.

- d) využitelnost výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh podmínit posouzením vlivů každého zdejšího záměru těžby na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, tedy zejména vydáním souhlasného závazného stanoviska dle § 9a zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a splněním v něm stanovených podmínek (nebude-li pro konkrétní záměr vydáno pravomocné rozhodnutí dle § 7 odst. 6 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, že nepodléhá posouzení vlivů záměru na životní prostředí podle tohoto zákona).

Obr. 256: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200).

6.5.D.1.7 Plánované využití výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice a mimo plochy CHLÚ do lokality Polešovice-Klučovánky

K dobývání plánované území uvnitř výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice na k. ú. Polešovice, řešené v záměru, zahrnuje plochu již v minulosti stanoveného DP Polešovice (6,9963 ha) a jeho předpolí o výměře 9,1510 ha. Celková výměra výhradního ložiska určená k dobývání na k. ú. Polešovice tedy činí 16,1473 ha (obr. 257).

V současné době je těžba povolena v hranicích DP Polešovice s prodloužením životností zásob tak o 5–8 let. Další možnost rozšíření je v ploše výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice. Směr rozšíření se naplňuje na základě řešení majetkoprávních vztahů a řešení střetů zájmů.

Pro další rozvoj těžby na ložisku existuje několik zásadních limitů. Největším limitem je existence lužního lesa (Nedakonický les), který je zařazen do soustavy Natura 2000. Důležitým omezením je existence ochranného pásma vodního zdroje II. st. vnější Bzenec komplex. Dalším důležitým limitem jsou samozřejmě majetkoprávní vztahy k pozemkům. V návrhovém období do roku 2035 podpořit další rozvoj těžby se dvěma plochami rozšíření v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice a mimo CHLÚ s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb. S ohledem na výše uvedené limity počítá těžební organizace s dvěma plochami rozšíření těžby:

a) Rozšíření v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ Nedakonice na ploše 41,8 ha. Plánovaným rozšířením bude možné vytěžit přibližně 4,433 mil. m³ suroviny.

b) Rozšíření SZ směrem mimo plochy stávajícího výhradního ložiska. Těžební organizace plánuje průzkum a následné rozšíření těžby na ploše cca 27 ha, odhadované zásoby jsou 1,35 mil. m³.

Druhá možnost rozšíření je mimo plochy výhradního ložiska západním směrem, tj. do budoucího nevýhradního ložiska, které musí být geologickým průzkumem zhodnocené s vypočtenými zásobami. Nacházejí se zde zásoby, ale není stanovena plocha výhradního ani nevýhradního ložiska. Do budoucna se zde tedy počítá se stanovením nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovanky o ploše 27 ha a také dotěžba stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovic v návaznosti na dotěžený dobývací prostor v CHLÚ Nedakonice v katastrálním území Nedakonice.

Ložisko štěrkopísků Nedakonice-Polešovice je výhradním ložiskem na základě Osvědčení o výhradním ložisku, které vydalo bývalé Ministerstvo výstavby a stavebnictví ČSR dne 2. 6. 1989 pod č.j. GMO-113/89. Ministerstvo životního prostředí České republiky, územní odbor pro olomouckou oblast, stanovilo rozhodnutím ze dne 9. 5. 1996, č.j. 872/37/96-Šs chráněné ložiskové území Nedakonice (CHLÚ). CHLÚ je o plošném rozsahu 126,8461 ha.

K dobývání se plánují bloky zásob výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice na k. ú. Polešovice a na k.ú. Nedakonice pokrývající CHLÚ Nedakonice. Obvodní báňský úřad v Brně vydal rozhodnutí o stanovení DP Polešovice (71141), č.j. 1363/99 ze dne 13. 7. 1999. V současné době těžební území zahrnuje plochu již v minulosti stanoveného DP Polešovice (6,9963 ha) a jeho předpolí o výměře 9,1510 ha. Celková výměra výhradního ložiska určená k dobývání na k. ú. Polešovice činí 16,1473 ha.

Na dotěžené nevýhradní ložisko Polešovice-Kolébky na JV výhradní ložisko Nedakonice-Polešovice přímo navazuje. Těžené ložisko Nedakonice-Polešovice je tvořeno holocenními písky, v nichž převládá frakce do 0,5 mm (30–35 %), pleistocenními štěrkopísky s valouny 3–6 cm a pliocenními písky. Mocnost vyhodnoceného ložiska je 10–15 m, skrývka průměrně 3,7 m (skrývkový poměr 1 : 4). Hrubé kamenivo je zastoupeno 26,4–74,8 %. Mocnost suroviny se pohybuje kolem 10–15 metrů. Nadložní holocenní jílovité hlíny a písky, prachově písčité jíly jsou o mocnosti od 1,05 do 5,20 m. Hlavní ložiskovou substancí jsou štěrkopísky, tvořené valouny o průměrné velikosti 30–60 mm, ojediněle 80–100 mm s hojnou příměsí slabě až středně jílovitého, převážně křemitého písku, středně až hrubozrnného.

Celkově na ložisku činí zásoby bilanční prozkoumané volné 811 tis. m³, prozkoumané vázané činí 11 172 tis. m³ a zásoby bilanční vyhledané vázané činí 5 493 tis. m³. Zásoby výhradního ložiska Nedakonice vázané lužním lesem (PR Kolébky) a evropsky významnou lokalitou „Nedakonický les“ činí celkem 7 550 740 m³ štěrkopísků (z toho 3 866 315 m³ zásob prozkoumaných a 3 684 425 m³ zásob volných vyhledaných). Celkový objem vytěžitelných zásob suroviny v plánem dotčené části výhradního ložiska bude cca 4 215 400 m³. Při ročním objemu těžby do 150 000 m³ (cca 300 000 tun) by tyto zásoby stačily na cca 28 let dobývání v plánem dotčené části výhradního ložiska na k. ú. Polešovice.

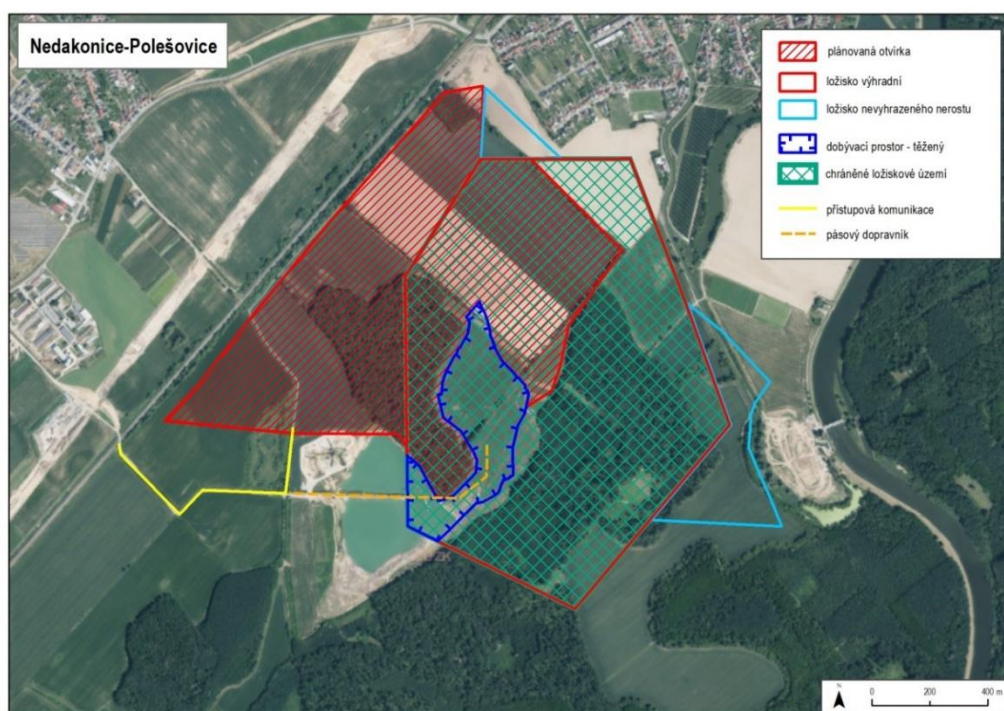
Surovina vyhovuje dle ČSN 72 1513 pro Přírodní hutné kamenivo těžené – I-II jak. třídě (podložní písky po odstranění frakce nad 4 mm), dle ČSN EN 12620+A1 kamenivo do betonů, ČSN EN 13043 kamenivo do asfaltových směsí a povrchové vrstvy a frakce 0-32 normě ČSN EN 13285 pro nestmelené směsi. I

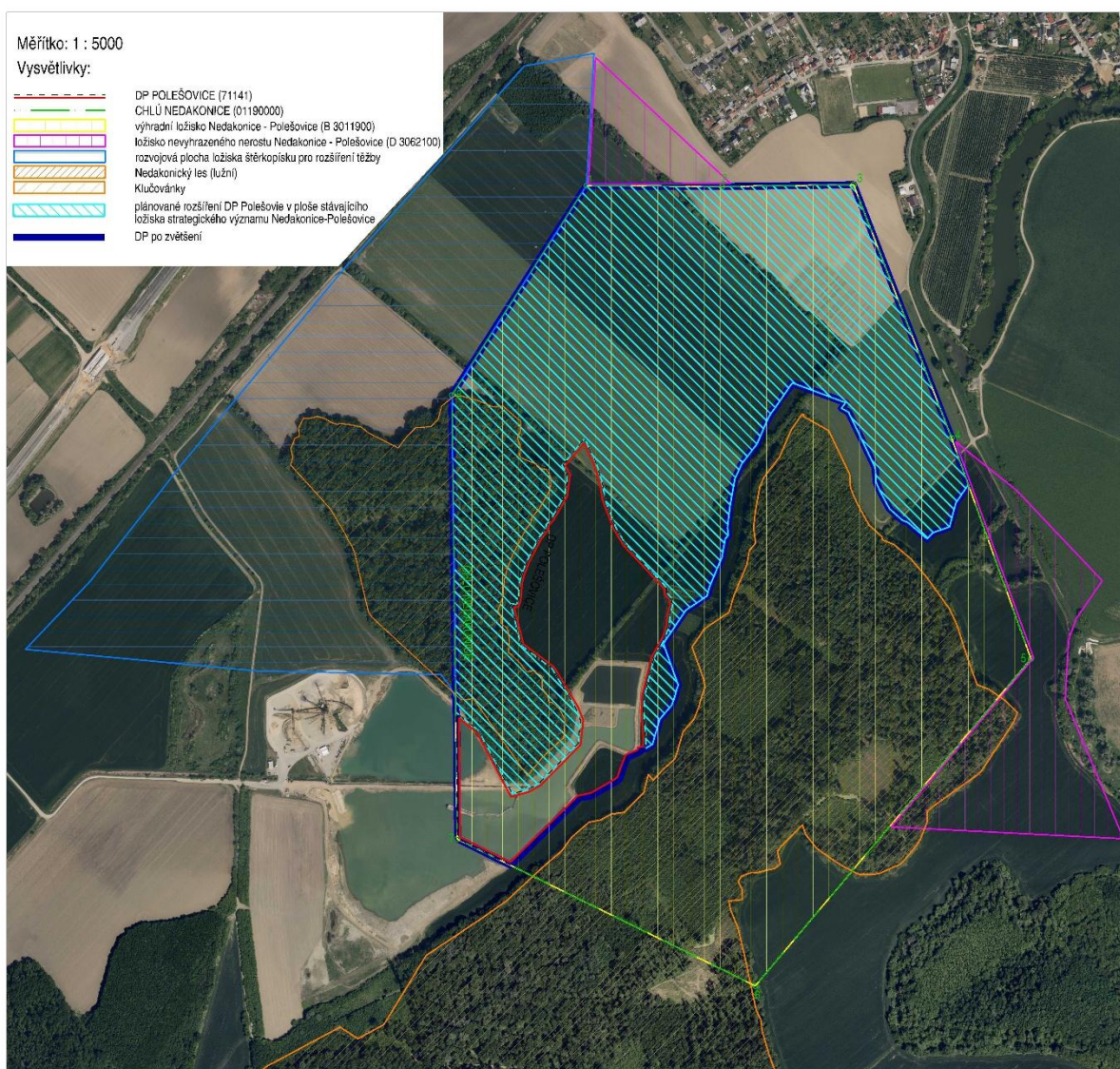
v tomto případě vykazuje surovina průměrnou nasákavost (1,44-2,7 hm. %) a odolnost proti drcení (pod 40 %). Praxí je ověřena použitelnost suroviny pro výrobu vysokopevnostního (UHPC) betonu.

Dobývání suroviny na ložisku bude prováděno i nadále plovoucím těžebním zařízením z úrovně hladiny vody těžebního jezera v jednom těžebním řezu na celou jeho výšku (hloubku). Maximální hloubka dobývání bude do cca 15,0 m pod úroveň stávajícího terénu. Výška (hloubka) těžebního řezu se bude pohybovat od 9,8 m do 10,2 m, průměrná mocnost suroviny bude cca 10,0 m.

Plánované frakce výrobků jsou 0–4, 4–8, 8–16, 0–32, 16–22, 22–32 mm. Množství a kvalita výsledných produktů dle frakcí a množství (množství v % vychází z předchozích zkušeností s těžby na navazujícím vytěženém ložisku) – cca frakce: 0–4 mm (57 %), 4–8mm (7 %), 8–16mm (8 %), 0–32mm (25 %) a 16–32mm (3 %). Na technologické lince se provádí procesy mokrého praní a třídění těžných šterkopísků a jejich dehydratace. Vytěžený šterkopísek je na pásových dopravnících přepravován mokrý na technologickou linku, kde dochází pomocí mokrého úpravárenského procesu k praní šterkopísku a třídění na finální frakce.

Ložisko již nyní zásobuje kvalitní surovinou celou západní část Zlínského kraje a počítá se s ním jako surovinovou základnou pro realizaci liniových staveb D55, D49, I/57 i při modernizaci a elektrifikaci železniční trati Otrokovice-Vizovice. Šterkopísek z ložiska Nedakonice-Polešovice umožní realizaci strategických infrastrukturních staveb, zejména dostavba dálnice D55 (délka k výstavbě přes 70 km), převážně v její jižní části, dále stavba dálnice D49 (délka k výstavbě cca 35 km), která bude navíc opatřena cementobetonovým krytem, do něhož je šterkopísek z tohoto ložiska vhodný. Klíčová bude rovněž stavba silnice ŘSD I/49 Vizovice-Pozděchov-Horní Lideč-státní hranice (délka k výstavbě cca 25 km), stavba silnice I/57 Valašské Meziříčí-Jarcová (obchvat)-Bystřička-Semetín (délka k výstavbě cca 15 km) a modernizace, zkapacitnění a elektrifikace železniční tratě Otrokovice-Vizovice. Další významné nejbližšie situované a dopravně dostupné připravované silniční a dálniční stavby v gesci ŘSD jsou stavby D55 5510 Bzenec – Bzenec Přívoz v délce 3,4 km, D55 5511 Bzenec Přívoz - Rohatec v délce 10,8km, D55 5512 Rohatec – Lužice v délce 11,5 km, D55 5513 Lužice - Břeclav v délce 11,9 km a stavba I/55 Břeclav, obchvat v délce 8,8 km.

Obr. 257: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Nedakonice-Polešovice (B 3011900) s využitím v CHLÚ Nedakonice

6.5.D.1.8 Výhradní ložisko štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600) pro plánovanou těžbu

V návrhovém období do roku 2035 se doporučuje využití výhradního ložiska štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600, obr. 258) v CHLÚ Chropyně I v rozsahu platného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Chropyně I pro dobývání části výhradního ložiska nevyhrazeného nerostu na ploše 67,5 ha v k.ú. Chropyně (pod č.j. Č.j.: MZP/2021/570/313 ze dne 2. 3. 2021) s respektováním v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb - (lužního lesa a ochranného pásma zdrojů podzemních vod - pásma hygienické ochrany 2. a 1. stupně jímacího území zdroje pitné vody Břestský les a Plešovec a CHOPAV Kvartér řeky Moravy apod). Před zahájením těžby ložiska je nutné zpracovat odborný hydrogeologický posudek s návrhem opatření omezujících ovlivnění zejména bližšího zdroje Břestský les těžbou.

Ložisko štěrkopísků Plešovec-Chropyně je výhradním ložiskem na základě rozhodnutí o výhradním ložisku, které vydalo bývalé Ministerstvo výstavby a stavebnictví ČR pod č.j. TZÚS/GMO-370/89 ze

dne 17. 7. 1989. Ložisko je v ochraně CHLÚ Chropyně I (00860000) jakožto limit využití území pro ochranu a využití výhradního ložiska.

Rozhodnutím MŽP ČR Praha č.j. 2600/630/98 ze dne 10. 8. 1999 byly schváleny celkové geologické zásoby na ložisku Plešovec ve výši 9 331 000 m³ štěrkopísku, a to v kategorii bilančních prozkoumaných volných. Podle odhadu je možné vytěžit 80 % geologických zásob, tj. kolem 7,5 mil. m³ (19 mil. tun) štěrkopísku. Ložisko je přístupné po silnici II. třídy Chropyně – Hulín a místních komunikacích III. třídy.

Výhradní ložisko Plešovec-Chropyně je z dosud neotevřených ložisek hodnoceno jako nejperspektivnější na území severní části Zlínského kraje, konkrétně v oblasti Kroměřížska a Zlínska. Otázkou však zůstává kvalitativní a kvantitativní variabilita suroviny. V minulosti bylo pro využití navrhovaného DP Chropyně I o ploše 17,6 ha s cca 1 650 tis. m³ vytěžitelných zásob (resp. 4 100 tis. tun) s předpokládanou kapacitou těžby 200 tis. tun za rok.

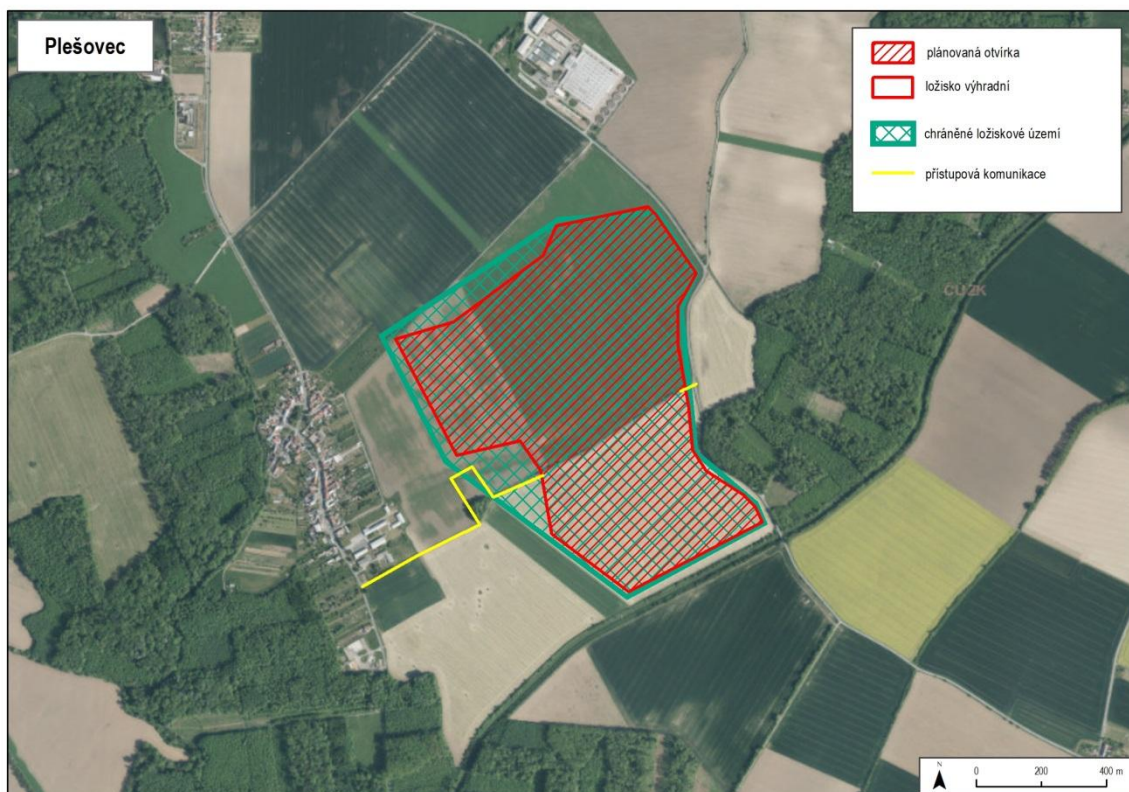
Ložisko je prakticky v celém rozsahu zvodnělé, ustálená hladina podzemní vody v hodnoceném prostoru byla zjištěna v hloubkách v rozmezí 1,7–2,3 m pod úrovní terénu v nadmořské výšce 188,9–189,8 m. Otázkou možného vlivu těžby ložiska na uvedené vodní zdroje musí být řešena před zahájením těžby zpracováním odborného hydrogeologického posudku s návrhem opatření podstatně omezujících nežádoucí ovlivnění zdrojů vod těžbou. Při vlastní těžbě štěrkopísku z vody však nedojde, při respektování účinných opatření, k zásadnímu ovlivnění kvality vody a vydatnosti okolních zdrojů.

Ložisko se doporučuje k využití podle aktuálních výsledků projednávané SEA k regionální surovinové koncepci Zlínského kraje. Celkově se v návrhovém období do roku 2035 doporučuje podpořit využití výhradní ložisko štěrkopísku Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I v rozsahu platného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Chropyně I pro dobývání části výhradního ložiska nevyhrazeného nerostu na ploše 67,5 ha v k.ú. Chropyně (pod č.j. Č. j.: MZP/2021/570/313 ze dne 2. 3. 2021) s respektováním v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb.

Ložisko Plešovec se nachází v blízkosti obce Chropyně v severní části Zlínského kraje. Území je s možností napojení na stávající dopravní infrastrukturu, což umožňuje efektivní distribuci suroviny do širšího regionu. Ložisko Plešovec nahradí dotěžovaná ložiska štěrkopísku Spythněv-Napajedla, Napajedla -jih, popř. Hulín, Polešovice-Kolébky.

Kamenivo z ložiska splňuje kvalitativní parametry pro použití do betonových a asfaltových směsí. V případě realizace těžby bude možné zásobovat výstavbu úseků dálnice D55 a D49 ve Zlínském a přilehlé části Olomouckého a Jihomoravského kraje, dále výstavbu rekonstrukce silnic I/55, I/47 nebo přeložky silnic a obchvaty měst. Vzhledem k jeho vysoké kvalitě může být kamenivo dodáváno do betonářských provozů Zlín, Otrokovice, Kunovice, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vsetín, Přerov, Hodonín.

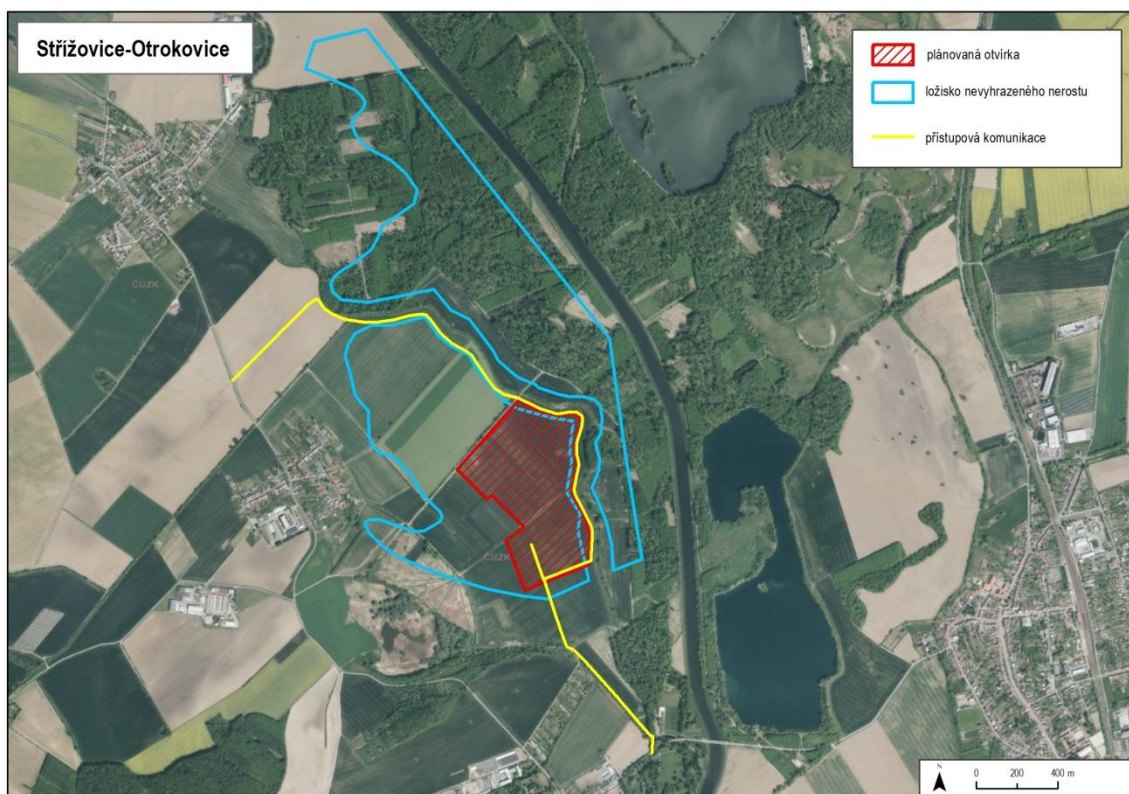
Lokalita je strategicky umístěna v dosahu napojení na dálnici D1 a v dosahu plánovaných a realizovaných dopravních projektů, zejména dálnice D55 a D49 a navazující silniční a železniční síť. Další významné nejbližší situované a dopravně dostupné připravované silniční a dálniční stavby v gesci ŘSD jsou stavba I/57 Valašské Meziříčí – Jarcová, obchvat v délce 6,6 km, D49 4902.1 Fryšták – Lípa 1. etapa v délce 1,7km, D49 4902.2 Fryšták – Lípa 2. etapa v délce 9,3km, D49 4902.2 Fryšták – Lípa 2. etapa v délce 3,7km, D49 4903.1 Lípa – Vizovice v délce 3,0 km, D55 5506 Napajedla – Babice v délce 7,0 km, I/49 4904 Pozděchov – Horní Lideč v délce 8,7 km a I/49 4905 Horní Lideč – hranice ČR/SR v délce 5,5 km.

Obr. 258: Situace na výhradním ložisku štěrkopísků Plešovec-Chropyně (B 3008600).

6.5.D.1.9 Záměr plánované využití ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700)

V návrhovém období do roku 2035 podporujeme plánovanou těžbu velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu - štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700, obr. 259) na ploše 20,9799 ha v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území a umístění stavby od Obecního úřadu Kvasice pod č.j.: Výst./01/07 ze dne 8. 7. 2011 a v souladu se souhlasným stanoviskem k posouzení vlivů provedení záměru Pískovna Střížovice na životní prostředí (EIA) pod č.j. KUZZL 85291/2007 ze dne 19. 12. 2007. Ministerstvo životního prostředí vydalo souhlas s trvalým odnětím 14,2546 ha půdy a dočasným odnětím 6,3087 ha půdy ze ZPF v k.ú. Střížovice u Kvasic s následnou rekultivací na vodní plochu a osazením dřevinami nebo keři, vydaný dne 3. 3. 2008, č.j. 4135/640/07 a 92157/ENV/07. Nezbytná podmínka Plánu využívání ložiska a následného povolení činnosti prováděné hornickým způsobem je stavební povolení pro stavbu „Střížovice – přístupová komunikace k těžebnímu prostoru“ (přístupová komunikace Sever- obchvat Střížovice a Jih - směr Kvasice podél toku Kotojedky). Jedná se o stavební povolení pro stavbu technického zázemí technologicky spojeného s nutným provozem a zejména s přístupovou komunikací k silnici II/367 a k budoucí pískovně Střížovice.

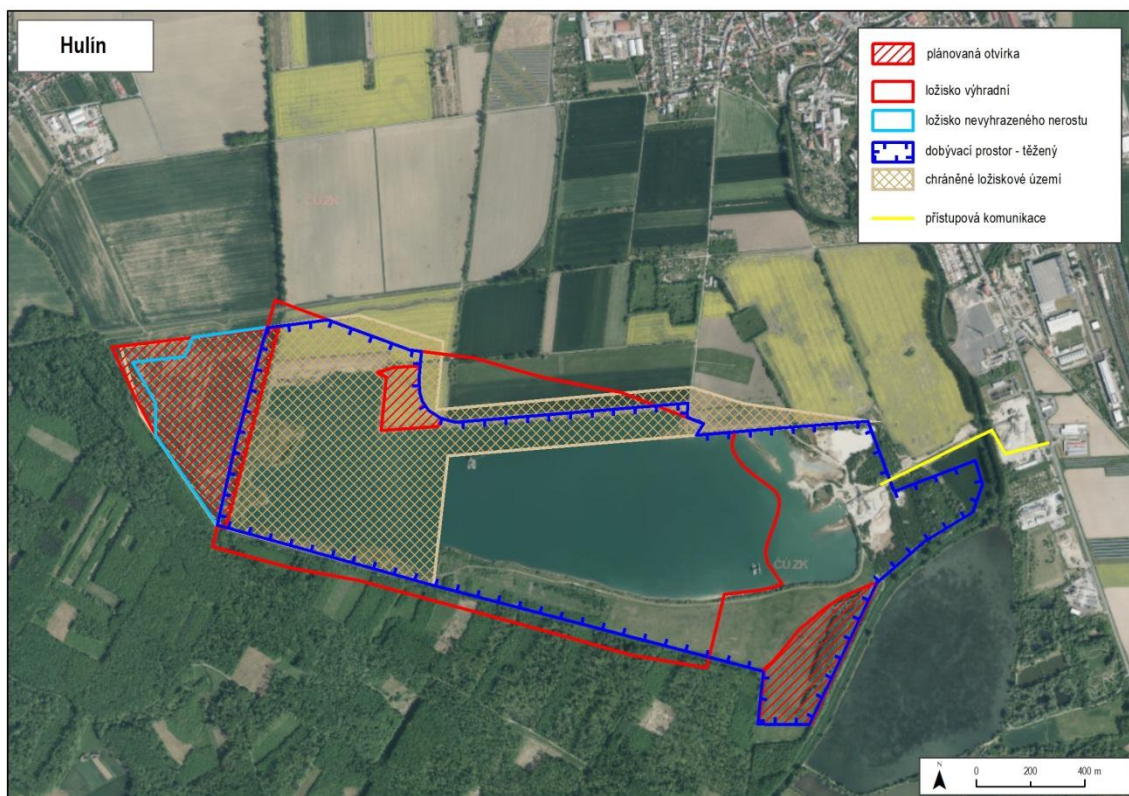
Obr. 259: Situace na nevýhradním ložisku štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700).

6.5.D.1.10 Hospodárné dotěžení zásob štěrkopísků na stávajícím těženém výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (č. 01160000) a v navazujícím ložisku vyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín

V návrhovém období do roku 2035, a vlastně i po návrhovém období je plánují v DP Hulín a v CHLÚ Hulín následující těžby (obr. 260):

- a) Plánovaná dotěžba bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín. Záměrem těžební organizace je dotěžení ložiska štěrkopísku po hranice stanoveného DP Hulín v jeho střední části po dořešení střetů zájmů. Podle posledního stavu prozkoumanosti jsou v plánu dotčené části výhradního ložiska o výměře 3,3291 ha bilanční zásoby (C1B) v množství cca 411.379 m³, tj. cca 905.034 t.
- b) Plánovaná dotěžba v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha. Tento záměr řeší další postup těžby západním směrem od stávajícího DP. Pro uskutečnění záměru bude třeba změnit, rozšířit DP Hulín. V ploše záměru byly vyhodnoceny zásoby cca 1 078 000 m³, tj. cca 2 371 600 t.
- c) Plánovaná dotěžba v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha, Záměrem těžební organizace je pokračování těžby v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, na ploše, která je na jihovýchodní a jižní straně ohraničena hranicí dobývacího prostoru Hulín a na západní a severozápadní straně hranicí v minulosti provedené rekultivace. Vzhledem ke způsobu dopravy (lodní doprava po hladině těžebního jezera) vytěžené

suroviny do přístavu a následné dopravy na úpravnu, je nutné propojit stávající těžební jezero v jeho jihovýchodní části s plochou v jihovýchodním výběžku DP Hulín, která bude dotčena těžbou. V dotčené části ložiska se nachází na ploše o výměře cca 9,7723 ha cca 1.724.000 m³ geologických zásob, tj. cca 3.793.000 t.

Obr. 260: Situace na těženém výhradním ložisku štěrkopísků Hulín (B 3011600) a navýzujícím ložisku Hulín-Bílany (D 5279300).

6.5.D.1.11 Plánované využití výhradního ložiska štěrkopísků Chropyně-Záříčích (B 3133000) v CHLU Chropyně

Ložiskové pole je na západě omezeno obcí Záříčích, na severu silnicí Záříčích-Troubky, na jihovýchodě železniční tratí Kojetín-Prerov a na jihozápadě silnicí Záříčích- Chropyně. Ložisko je v ochraně CHLÚ Chropyně (č. 13300000) o ploše 272,3 ha na základě rozhodnutí OBÚ v Brně pod čj. 3035/90-II ze dne 28. 3. 1991. Celkový rozsah ložiska činí 272 ha. Ochranou a evidencí výhradního ložiska je pověřena organizace Heidelberg Materials CZ a.s., Mokrý-Horákov. Průměrná mocnost ložiska činí 8 až 10 m. Na lokalitě byl proveden geologický průzkum. Ložisko bylo ověřeno 39 jádrovými vrtly (549,4 m) a 42,24 m³ mapovacími rýhami. Geologická charakteristika ložiska Chropyně-Záříčích je tedy dlouhodobě známa a prozkoumána (Geologický průzkum byl realizován již v roce 1957). Geologicko- ložisková charakteristika je technicky příznivá – ložisko umožňuje těžbu z vody, která je z hlediska technologie i ekonomiky dnes běžně zvládnutelná a efektivní (obr. 261 a 262).

Vyhodnocené zásoby byly schváleny v KKZ a bylo na ně vydáno usnesení dne 22. dubna 1958 pod čj. 05/68-58. Celkem bylo vyhodnoceno 28 146 000 m³ geologických zásob štěrkopísků. Na ložisku se evidují zásoby bilanční prozkoumané volné o objemu 10 567 tis. m³, dále zásoby vázané o objemu 4 660 tis. m³ a vyhledané volné o objemu 4 822 tis. m³ a zásoby v kategorii zásob nebilančních o objemu 8 097 tis. m³.

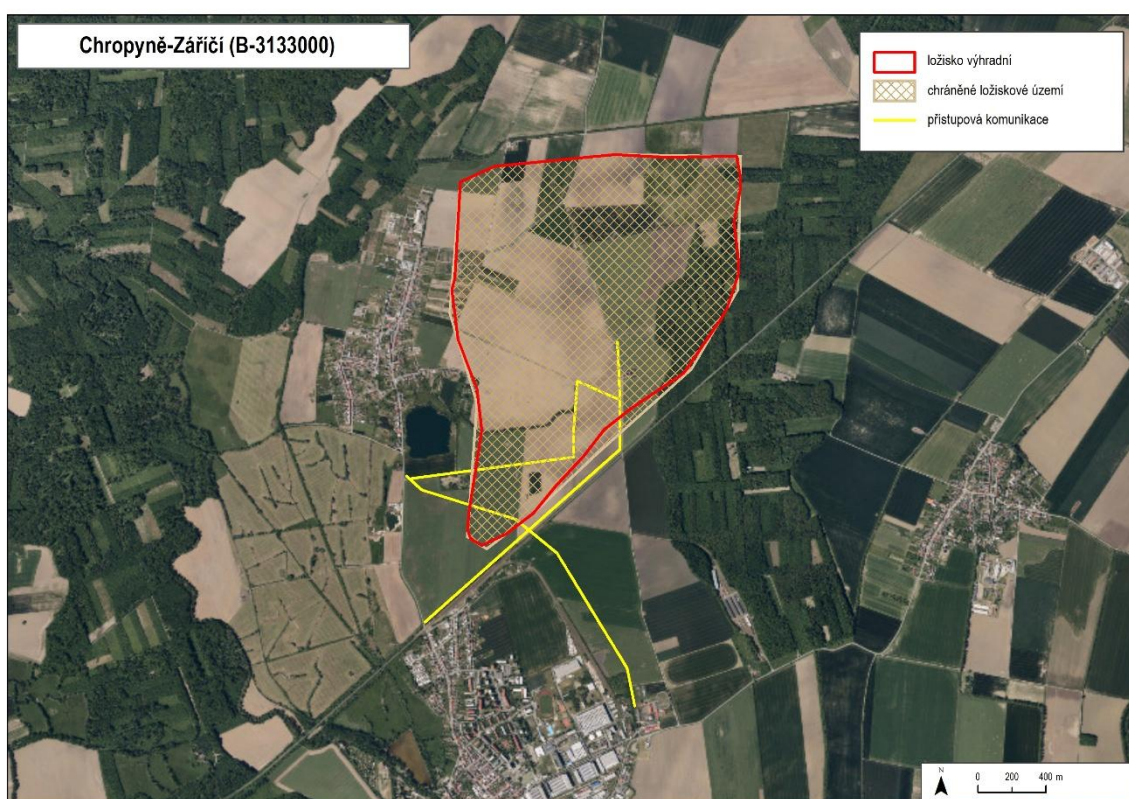
Surovina je tvořena středně zrnitým až hrubozrným pískem s jílovitými proplásky. Surovina vykazuje dobré základní technologické vlastnosti, po úpravě je vhodná pro stavební účely a pozemního

stavitelství. Vhodnost k průmyslovému využití výhradního ložiska bylo uděleno Ministerstvem výstavby a stavebnictví ČR, Praha dne 17. 7. 1989 pod č.j. TZÚS/GMO-377/89.

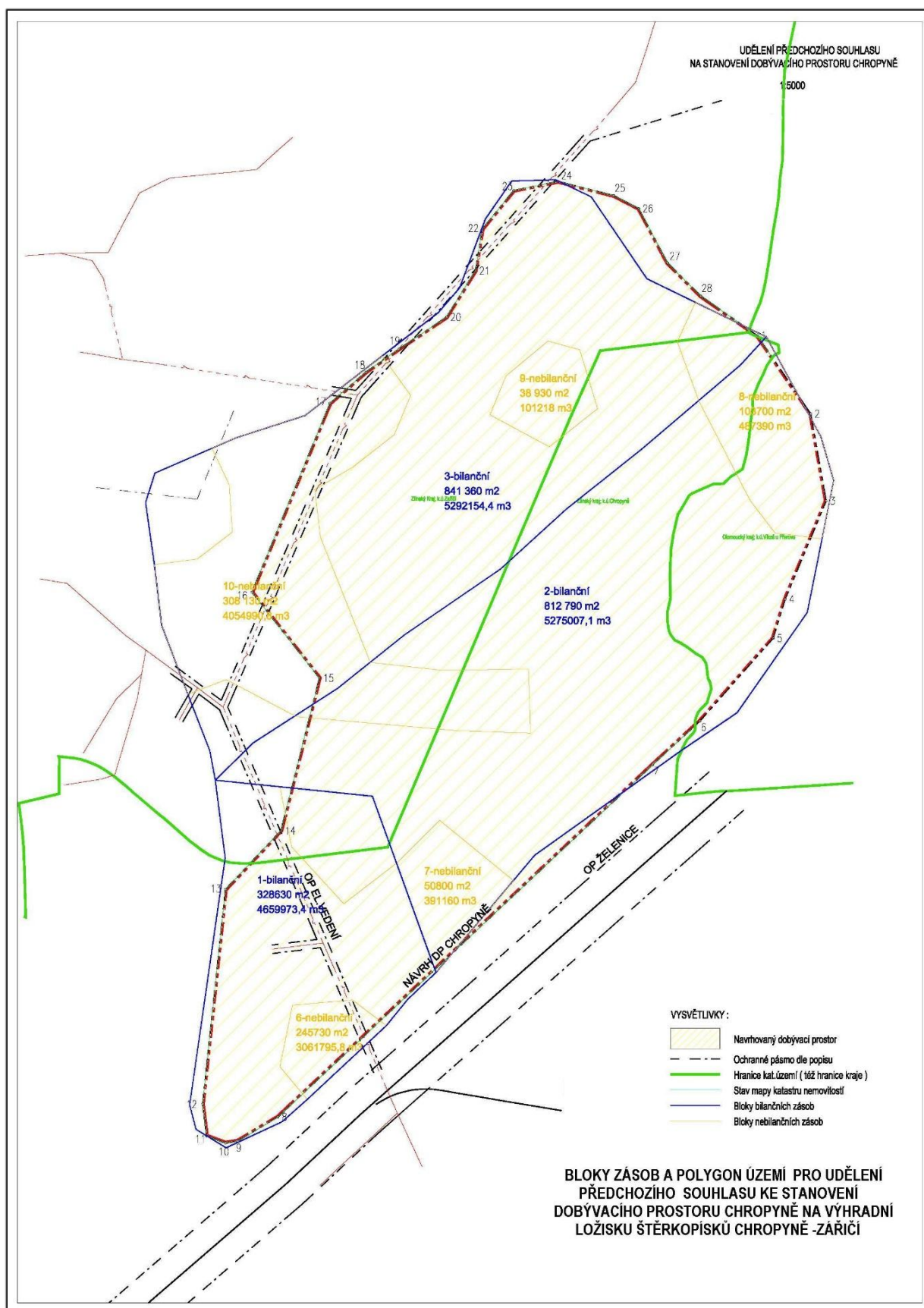
Poslední rozhodnutí o udělení předchozího souhlasu na stanovení DP bylo pod č.j. 570/1371,1579/08-Šs ze dne 6. 5. 2008 s nabytím právní moci 11. 9. 2008.

Akumulace štěrkopísku a písku je na lokalitě prozkoumána neúplně, do hloubky přibližně 15 m, hlubší partie fluviolakustrinních písků jsou prověřeny jen zcela orientačně. Proto popis ložiskových poměrů není kompletní.

Výhradní ložisko štěrkopísku Chropyně–Záříč (B 3133000) splňuje všechna zásadní kritéria pro zařazení mezi perspektivní surovinové zdroje regionu. Disponuje prozkoumanými zásobami, příznivou geologickou stavbou a výhodnou dopravní dostupností. Umožňuje moderní formu těžby z vody a následnou rekultivaci, která povede ke vzniku ekologicky hodnotného území. Využití ložiska Chropyně–Záříč mezi potenciálními zdroji přispěje k **posílení surovinové stability regionu, zvýšení konkurence a tím udržení cenové dostupnosti stavebních materiálů a zajištění dlouhodobé udržitelnosti surovinového hospodářství bez nutnosti dovozu materiálu z větších vzdáleností.**

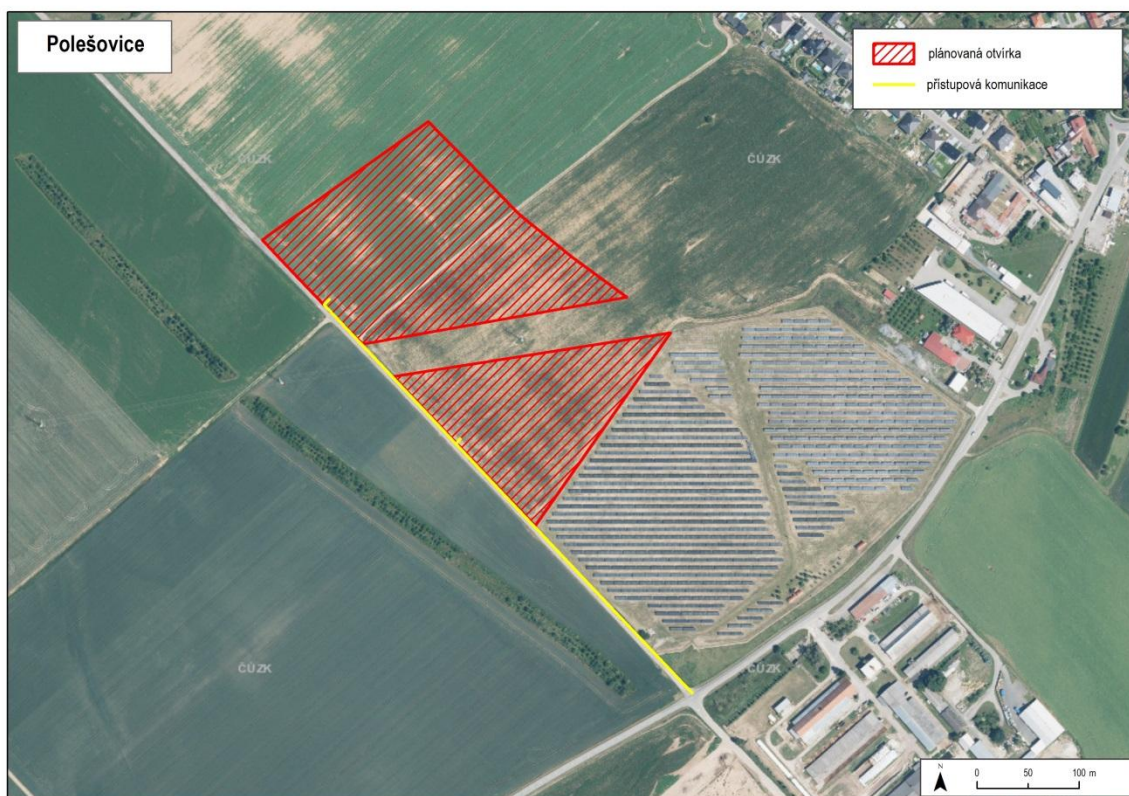
Obr. 261: Schematické situační mapka umístění plánovaného využití na výhradním ložisku Chropyně – Záříč v CHLÚ Chropyně

Obr. 262: Schematické situační mapka umístění plánovaného předchozího souhlasu na stanovení DP na výhradním ložisku Chropyně – Záříčí v CHLÚ Chropyně

6.5.D.1.12 Připravované ložisko nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků vhodných do násypů Polešovice

Jedná se o dva samostatně oddělené bloky vátých písků – Díly-sever o ploše 3,9600 ha a Díly-jih o ploše 2,3792 ha (obr. 263). Těžba městysem Polešovice bude probíhat do hloubky cca 5 m od povrchu terénu a nad hladinou podzemní vody.

Obr. 263: Situace na nevýhradním ložisku vátých stavebních písků Polešovice.

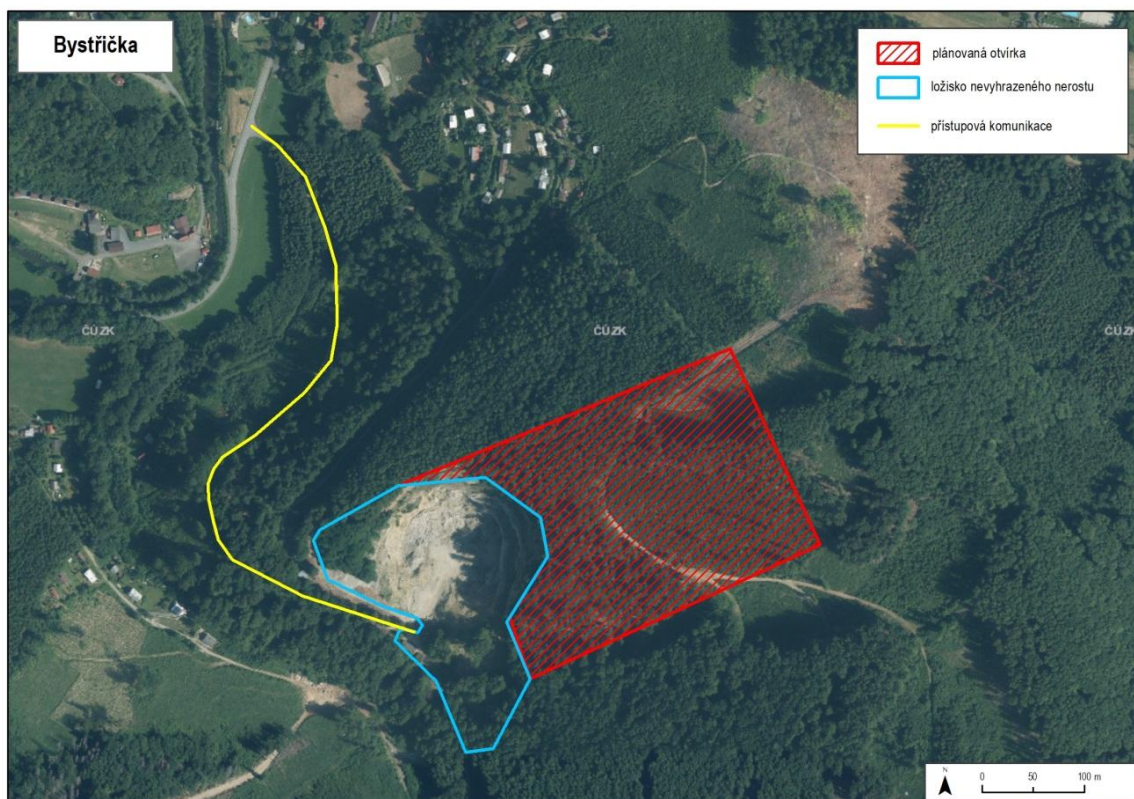
6.5.D.1.13 Plánované rozšíření ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene

Využívané ložisko nevyhrazených nerostů, která je součástí pozemku, a u kterého těžba byla povolena na základě územního rozhodnutí a příslušného OBÚ - evidované ložisko (D). Ložisko je komunikačně přístupné lesními cestami a silnicí spojující Bystřičku s Valašskou Bystřicí. Součástí nového projektu je rozšíření a zhodnocení možného pokračování těžby na ložisku nevyhrazeného nerostu – kamenolomu Bystřička (D 5239400, obr. 264 a 265).

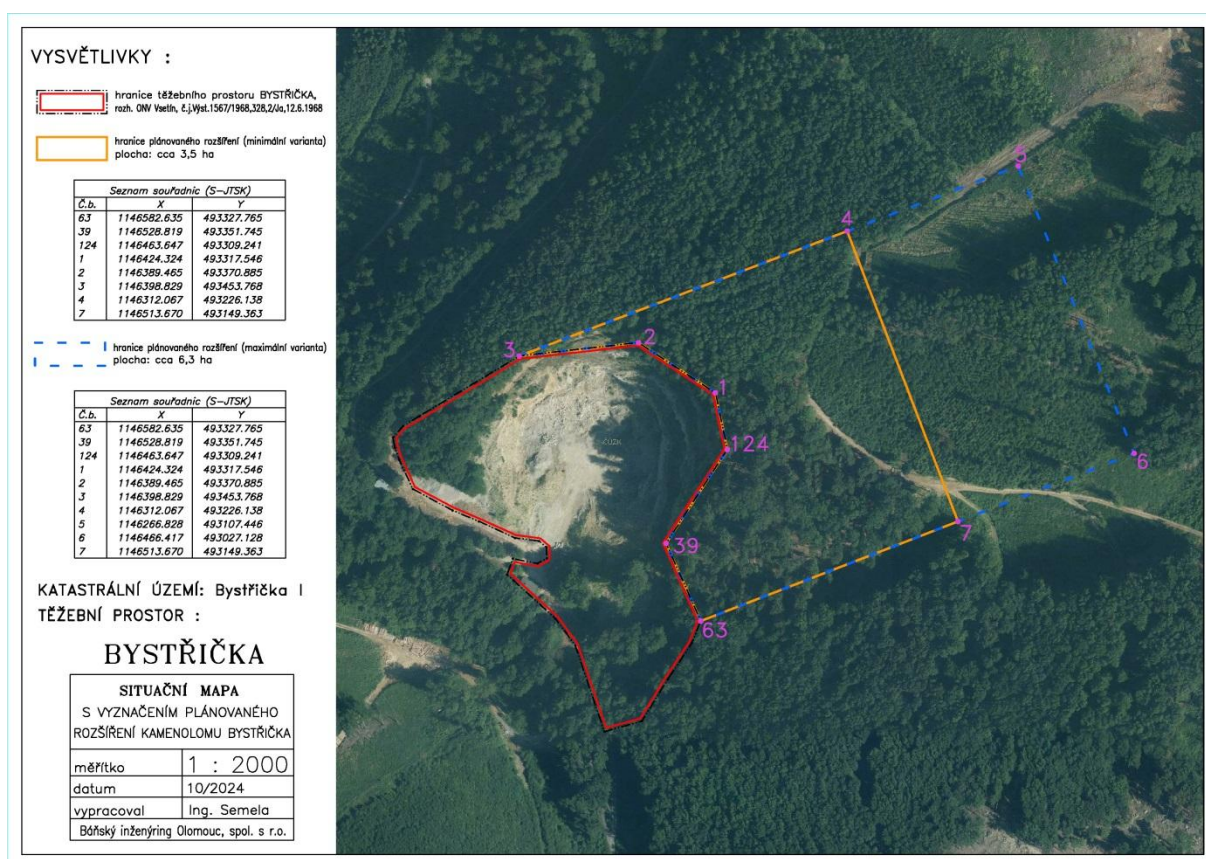
Plocha ložiska je cca 3–4 ha. Plán těžby je cca 30–50 tis. m³/rok. Těžba stěnovým a jámovým lomem o mocnosti až 50 m, směrem k V až SV, životnost min. 10–15 let.

Zbytkové zásoby činí 1000 tis. m³. Stávající lom Bystřička v celé ploše stávajícího ložiska se těží po kótu 407 m n.m. Plán rozšíření menšího rozsahu (po kótu 407 m n.m) o ploše cca 35 500 m², s průměrnou mocností cca 96 m (maximální mocnost cca 103 m) s navýšením zásob o cca 3 400 000 m³. Rozšíření většího plošného rozsahu (po kótu 407 m n.m) o ploše cca 63 000 m² s průměrnou mocností cca 110 m (aximální mocnost cca 168 m) se zásoby cca 6 900 000 m³.

V návrhovém období do roku 2035 podporujeme plánované rozšíření těžby ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene a to v malé variantě o ploše cca 3,55 ha a rovněž ve velké variantě na ploše cca 6,3 ha po kótu 407 m n.m s respektováním územně-ekologických vazeb (VKP, krajinný ráz, CHOPAV Beskydy apod.) a s nezbytnou technickou úpravou a zabezpečením přístupové komunikace.

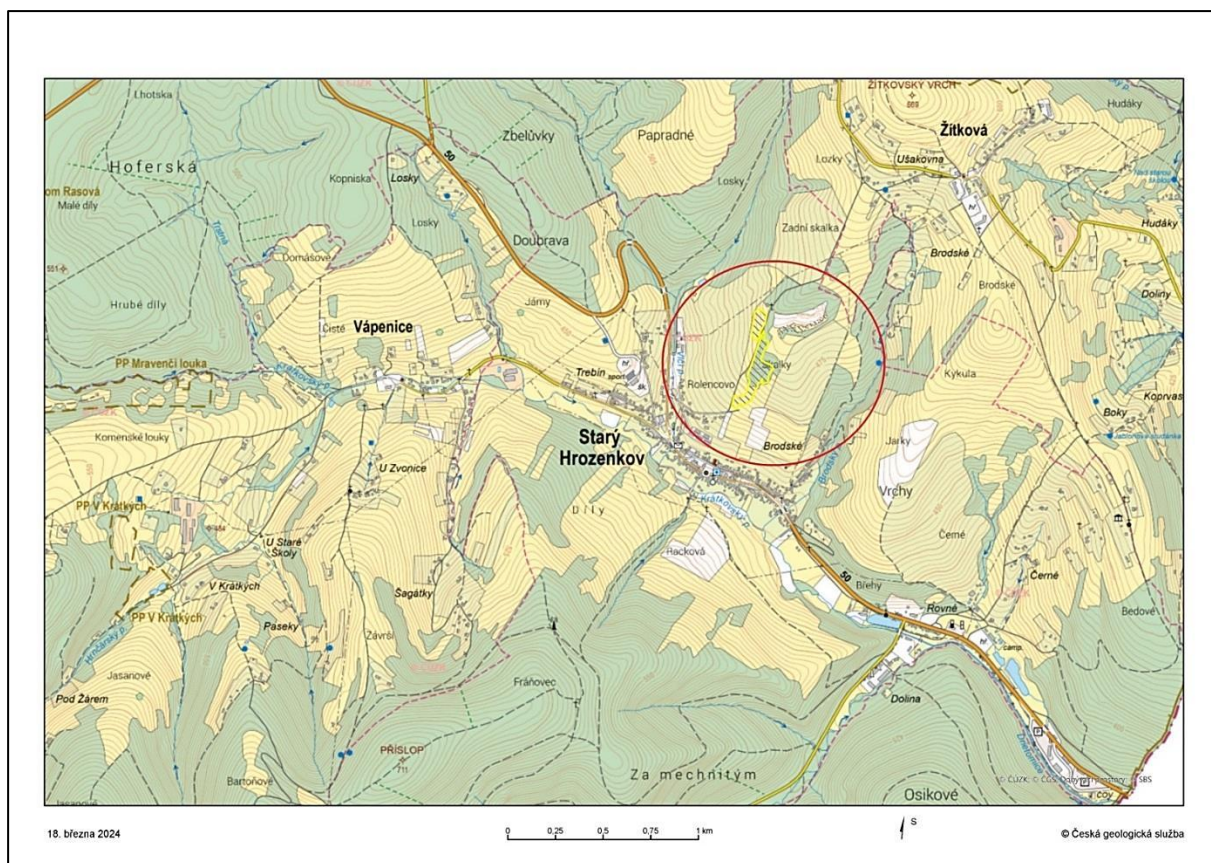
Obr. 264: Situace na využívaném nevýhradním ložisku stavebního kamene Bystřička (D 5239400) (rozšíření).

Obr. 265: Situace na využívaném nevýhradním ložisku stavebního kamene Bystřička (plánované rozšíření).

6.5.D.1.14 Nevýhradní ložisko stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu

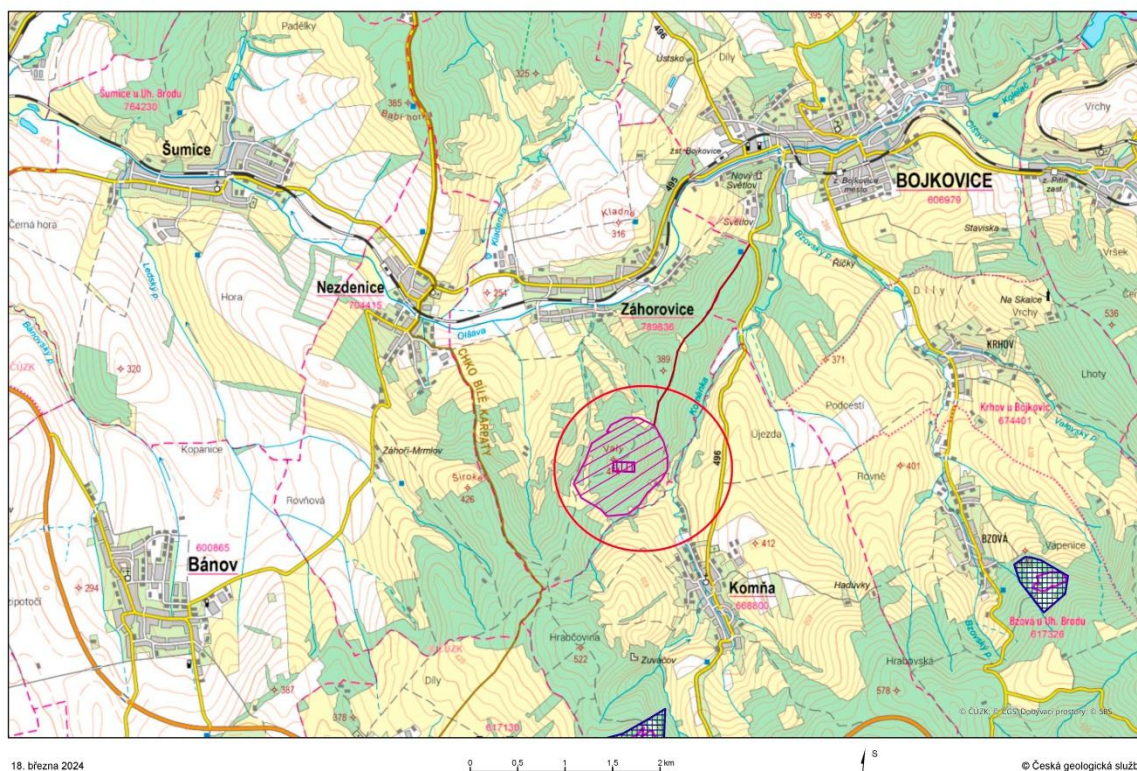
Po roce 2025 se dá předpokládat s lokální těžbou na ložisku stavebního kamene Starý Hrozenkov (olivinické trachybazalty), nacházejícího se v CHKO Bílé Karpaty v bezprostřední blízkosti I. zákonné ochranné zóny. Správa CHKO Bílé Karpaty v případě možnosti znovuoživení těžby popř. otevření nových těžeb na těchto malých ložiskách neodmítá, naopak je připravena k otevřené diskusi pro tuto možnost. Vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny podporujeme malotěžbu nevýhradního ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400, obr. 266) za účelem saturace kamenivem na údržbukomunikací (šterkodrtě pro silniční tělesa) na území CHKO Bílé Karpaty s respektováním územně- ekologických vazeb - I. zákonné ochranné zóny CHKO Bílé Karpaty a v souladu s Agenturou ochrany životního prostředí a Správy CHKO Bílé Karpaty. Správa CHKO se obává ukončení veškeré těžební činnosti v Bílých Karpatech, protože potom by pro místní využití (např. nezbytné opravy a údržby vodních nádrží a toků a také místních komunikací, účelových cest apod.) musela být dovážena v nejhorsím případě úplně jiná – netypizovaná surovina z jiných oblastí ČR popř. ze Slovenska.

Obr. 266: Situace na nevýhradním ložisku stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) (potenciální zdroj).

6.5.D.1.15 Nevýhradní ložisko stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) jakožto potenciální zdroj pro budoucí malotěžbu

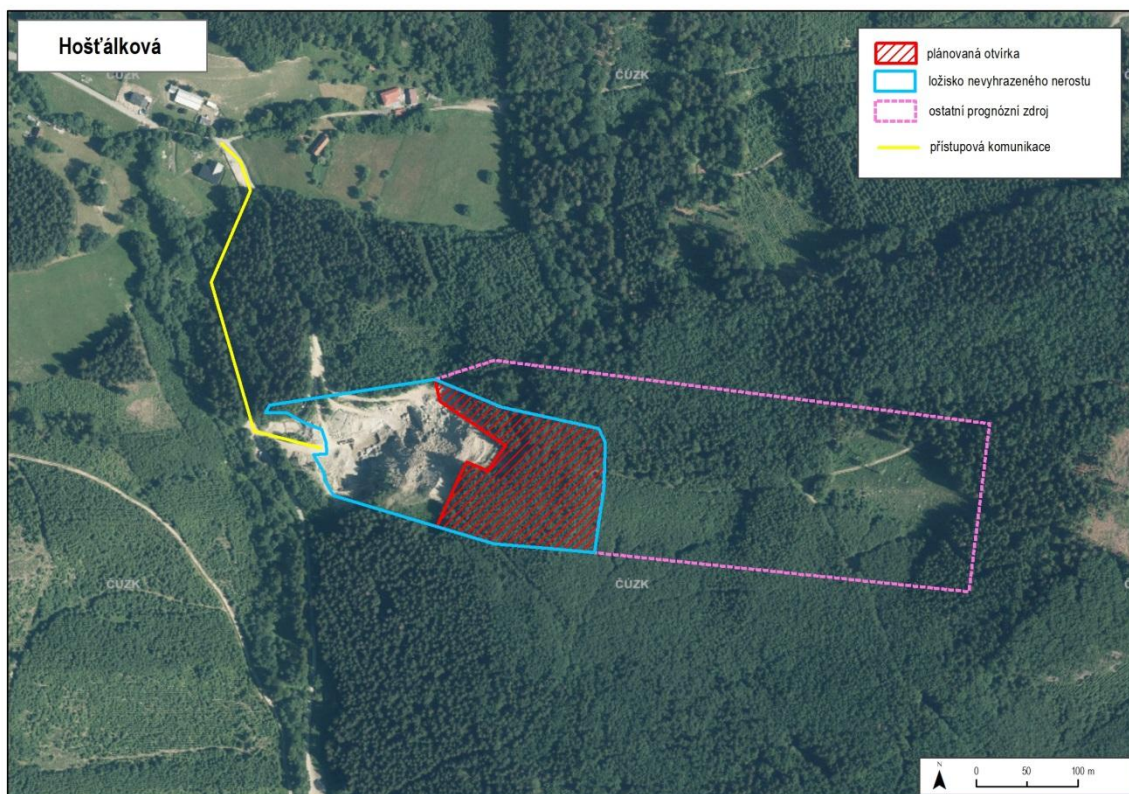
Velmi kvalitní ložisko s objemem zásob min. 1,360, max. 2,5 mil m³ se nachází z 90 % v 1. zóně a z 10 % ve 2. zóně CHKO a dále se nachází v ochranném pásmu III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice. Po návrhovém období 2035 podporujeme využití velmi kvalitního nevýhradního ložiska stavebního kamene Záhorovice (D 3226200, obr. 267), jakožto potenciálního zdroje pro budoucí malotěžbu s respektováním územně- ekologických vazeb (1. a 2. zóna CHKO, ochranné pásmo III. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Luhačovice apod.). Vzhledem k tomu, že ložisko Záhorovice se nachází v podstatě ve stejné lokalitě jako těžené ložisko Komňa-Bučník s výhledově dlouhodobou životností, s využitím ložiska Záhorovice se v návrhovém období do roku 2035 prozatím nepočítá.

Obr. 267: Situace na nevýhradním ložisku stavebního kamene Záhrovice (D 3226200) (potenciální zdroj).

6.5.D.1.16 Pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - záměr Kamenolom Hošťálková – II. etapa dobývání

Souhlasné stanovisko EIA k záměru je ze dne 15. 2 2024, čj. KUSP 109120/2023 ŽPZE-DK. Rozsah záměru tvoří rozšíření těžební plochy o cca 1 ha v rozsahu UR- II etapa. Těžební řez je na kótě cca 490 m n.m. Stávající plocha kamenolomu činí 2,31 ha. Plán těžby je cca 100 tis. tun/rok. Podporujeme pokračování - rozšíření a zahloubení těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900, obr. 268) - kamenolom Hošťálková – plánovaná II. etapa dobývání na kótu cca 490 m n.m s rozšířením o plochu 1 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 100 kt/rok. Další etapu plošného rozšíření a následného zahloubení kamenolomu podporovat v navazujících těžebních řezech a to ještě v návrhovém období do roku 2035.

Obr. 268: Situace na využívaném nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína – záměr kamenolom Hošťálková II. etapa dobývání (D 5230900).

6.5.D.1.17 Ložisko hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) s DP Bzová na ploše 19,44 ha

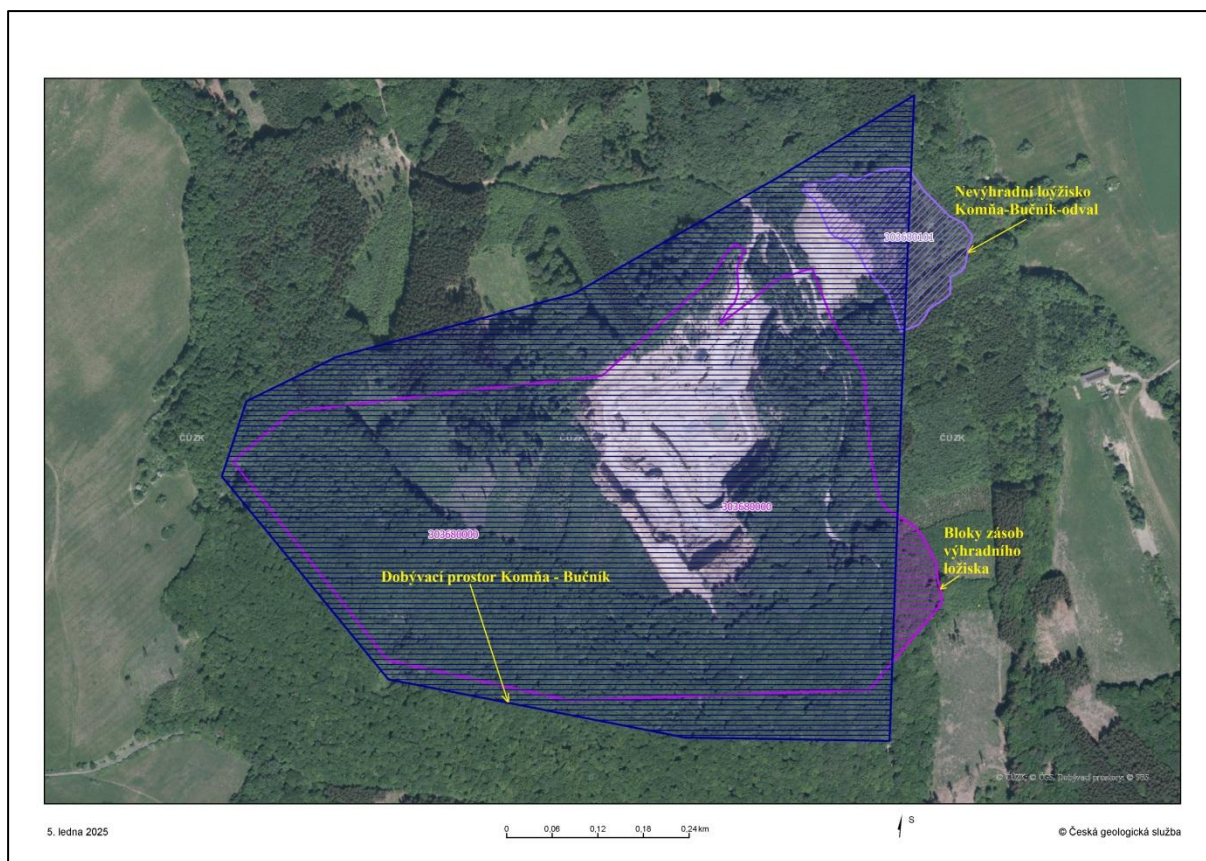
Ložisko kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu a stavebního kamene Bzová má povolenou hornickou činnost do vytěžení všech ověřených bloků zásob výhradního ložiska, a to v rozsahu platného dobývacího prostoru o ploše 19,44 ha. Těžba v kamenolomu Bzová probíhá už více než 100 let. Podporujeme hospodárné dotěžení zásob ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700, obr. 269) v rozsahu platného dobývacího prostoru Bzová o ploše 19,44 ha v souladu s výsledky posledního přepočtu zásob stavebního kamene na základě nově vypracovaných podmínek využitelnosti a s respektováním územně-ekologických vazeb (2. zóna CHKO Bílé Karpaty, ochranné pásmo zdroje podzemních vod - II. stupně jímacího území Bzová, apod.).

Obr. 269: Situace na ložisku hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700).

6.5.D.1.18 Hospodárné využití výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha

V návrhovém období do roku 2035 podporujeme v jednotlivých etapách postupným rozšířením a zahloubením hospodárné dotěžení zásob výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (obr. 270) v DP Komňa-Bučník s respektováním územně-ekologických vazeb (ochranné pásmo 2a vodního zdroje Komňa prameniště, ochranné pásmo 2b vodního zdroje Bystřice pod Lopeníkem Uherský Brod - gravitace prameniště, 1., a částečně 2. zóna CHKO Bílé Karpaty). Na výhradním ložisku kamenolomu Komňa- Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa-Bučník, na které byl realizovaný geologický a biologický průzkum a posuzování dle zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V případě kamenolomu Komňa-Bučník se jedná o území s vysokým stupněm ochrany z hlediska zájmů ochrany přírody. Případné další rozšíření lomové jámy uvnitř dobývacího prostoru Komňa-Bučník bude řešeno dle aktuální situace v tomto území, v návaznosti na platnou legislativu.

Obr. 270: Situace na využívaném výhradním ložisku stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800).

F. ZÁVĚRY A STRATEGIE

Předkládaná surovinová koncepce by měla sloužit jako fundovaný podklad pro rozhodování kraje ve věci využívání nerostného bohatství. Těžba nerostných surovin je většinou brána jako negativní zásah do životního prostředí, a proto navržená opatření směřují k minimalizaci těchto zásahů důrazem na dotěžení již otevřených ložisek, případně jejich rozšíření, při využití již existujících zpracovatelských linek a dopravních koridorů. Z netěžených ložisek a prognózních zdrojů byly vytipovány ty, které disponují kvalitní surovinou v dostatečném množství pro ekonomické využití a mohou do budoucna pokrýt potřeby nerostných surovin pro udržitelný rozvoj kraje. Surovinová koncepce neřeší jejich podrobnou otvírku dle POPD a PVL, ale slouží jako podklad pro jejich ochranu a následné postupné doporučení k využití, aby byly v budoucnosti využitelné – tedy minimalizovat zásahy, které by mohly znemožnit jejich hospodárné využití. Na případné střety s jinými limity území je v textu upozorněno, ale není účelné je v současné situaci řešit. Není to ani možné, protože nejsou známa fakta o způsobu těžby, případně zpracování a dopravě vytěžené suroviny. Vypořádání střetů, které se mohou několikrát změnit, musí být předmětem povolování případného těžebního záměru, kde tyto vstupní informace již budou známy. V současné době, kdy se začíná uplatňovat nový stavební zákon, je důležité, aby kraj chránil co nejvíce zdrojů nerostných surovin, neboť hrozí reálné nebezpečí blokace jejich využití ze strany obcí (viz § 122, odst. 3 Zákona 283/2021 Sb.) a také aby doporučené ložiska k využití byla navržena jako plocha těžby dle § 77 novely stavebního zákona. Zvláště v oblasti stavebních surovin, kde bude stále více růst význam „nevýhradních“ ložisek, převedl stát pravomoci na kraj (viz § 39 a § 77 Zákona 283/2021 Sb.) a pokud si kraj neochrání své nerostné bohatství, nebude mít z čeho pokrývat výstavbu.

Surovinová politika Zlínského kraje je vypracována na podkladě celostátních aktuálních strategických dokumentů a jejich promítnutí do koncepčních krajských strategických dokumentů. Přináší informace o nerostném potenciálu kraje a navazuje na přijaté celostátní sektorové koncepce (politiky životního prostředí, energetické politiky, surovinové politiky, strategii regionálního rozvoje a národního rozvojového programu včetně návrhu politiky rozvoje kraje). Na rozdíl od celostátní koncepce má poněkud odlišné priority a cíle, detailněji rozpracovává a aktualizuje stav využívání surovinového potenciálu, surovinové potřeby a zejména význam surovinového potenciálu s ohledem na územně ekologické podmínky v kraji. Ty jsou založeny především kompetencemi kraje, vyplývajícími z příslušných zákonů.

Regionální surovinová politika Zlínského kraje podává přehled všech ložisek a zdrojů a navrhuje opatření a zásady pro jejich využívání ve středně dlouhém časovém horizontu (do roku 2035). U stavebních surovin doporučuje časový harmonogram přípravy a těžby tak, aby byl materiálově zajištěn rozvoj a modernizace místní infrastruktury.

Regionální surovinová politika/koncepce kraje v její aktuální podobě je povahou strategickým dokumentem koordinující rozvoj jednotlivých 14-ti krajů v oblasti využívání zdrojů nerostných surovin a s tím souvisejících oblastí. Podle § 14 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů („zákon o krajích“), patří do samostatné působnosti kraje mimo jiné záležitosti uvedené v § 35 zákona o krajích. Ustanovení § 35 odst. 2 písm. d) zákona o krajích stanovuje, že je zastupitelstvu kraje vyhrazeno „koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat rozvoj územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění.“ Tyto záležitosti, do kterých spadá i vydání Regionální surovinová politika/koncepce kraje, tedy patří do samostatné působnosti kraje. Odkaz na regionální surovinové politiky/koncepce lze nalézt ve Státní surovinové politice z roku 1999, kde se píše „Hospodaření nerostnými surovinami bude mít, obdobně jako ve státech EU, dvě polohy: státní surovinovou politiku, prováděnou legislativními a ekonomickými nástroji, a regionální surovinovou politiku, jejímž nástrojem bude územní plánování, upravované stavebním zákonem.“ Odkaz na tvorbu a využití regionálních surovinových politik/koncepcí v surovinové politice ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, která byla schválena na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2017 č. 441, je zejména v kapitolách č. 3.2.2 „Záměry v oblasti stavebních surovin“, kde se uvádí:

„Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně regionální surovinové koncepce“, dále v kapitole 5.2.1 „Regionální surovinové koncepce“, kde se mimo jiné uvádí: průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových koncepcí s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací“ a v neposlední řadě v kapitole „Zohlednění podmínek ze stanoviska SEA“ a v souhlasném stanovisku MŽP čj. 12580/ENV/17 ze dne 22. března 2017 k návrhu koncepce Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Regionální (krajské) surovinové koncepce v souladu s preambulí státní surovinové politiky umožňují přispět k efektivnímu a udržitelnému zajištění a využívání rudních, nerudních, energetických, stavebních i netradičních a high-tech nerostných zdrojů ku prospěchu obyvatel i konkurenceschopného národního hospodářství České republiky. Tyto koncepce představují základní podkladový materiál pro rozhodovací činnost výkonných orgánů státní správy na krajské úrovni v problematice zajištění dostatečných regionálních zdrojů nerostných surovin a hospodárného využívání surovin celostátního významu při současné snaze o vyšší využití vybraných druhotných surovin. Nejedná se o koncepci zvýšené intenzifikace využívání a exploatace ložisek nerostných surovin, nýbrž o komplexní zhodnocení hospodářského významu surovinového potenciálu v kraji s návrhem a doporučením pro zahájení otvírek nových ložisek surovin za postupně dotěžovaných, či ukončená. Při tvorbě je kladený důraz na respekt a funkci spoluprávy při územně plánovací činnosti.

Stávající platná státní surovinová politika se snaží do budoucna řešit závaznost regionálních surovinových koncepcí/politik a jejich jednoznačnější právní zakotvení. Při tvorbě regionálních surovinových koncepcí je zapotřebí důsledně požadovat plnění povinností pořizovatelů koncepčních dokumentů vyplývajících ze zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (SEA). Při komplexním posouzení využitelnosti nerostných zdrojů bude brán v úvahu jejich aspekt strategický, regionální, lokální, ekonomický, aspekt technologického vývoje, sociální, ekologický a vlastnický s ohledem na ochranu přírodních, kulturních a krajinných hodnot, při vědomí působení časového faktoru.

Těžba nerostných surovin je pro společnost zcela nezbytná a zabezpečuje její prosperitu. Znamená však významný zásah do geologických poměrů území, tedy přírodního prostředí. Tyto dopady je nutné minimalizovat využitím šetrných a pro danou surovinu nejvhodnějších způsobů těžby a úpravy, komplexním využitím všech surovin na ložisku a následnou vhodnou sanací, rekultivací a revitalizací vytěženého prostoru.

Bohužel současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům nalézt potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů, tj. geologických průzkumů, přípravy projektové dokumentace, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely. Je nezbytné učinit kroky ke zlepšení celospolečenského povědomí o dobývání nerostných surovin – vyzdvihnout přínosy pro zaměstnanost, přínos do státní a obecní pokladny, zlepšení obecní infrastruktury atp. S celkovým kritickým stavem v této výše uvedené problematice zcela jednoznačně souvisí problematika budoucího zajištění lidských zdrojů. Za poměrně krátkou dobu dojde k totální absenci odborníků z geologie a těžebního průmyslu, kteří dnes dosáhli věkové hranice mezi 55 a 65 roky. Nedochozí k žádné přípravě ani náhradě z řad nastupující generace, kde je jasným dokladem tohoto stavu a zájmu dlouhodobý přetrvávající postoj české veřejnosti k celé oblasti hornictví. Politickým vývojem a legislativou, která je zpravidla jeho odrazem se těžební průmysl stavebních surovin dostal do situace, která není pro podnikání v tomto oboru snadná.

Z nezbytných zákonem daných kroků k osvojení ložiska a povolení dobývání vyplývá jejich rostoucí komplikovanost a značná časová a finanční náročnost. Jedinou možnou cestou ke zlepšení tohoto nevyhovujícího stavu je zjednodušení a zvýšení transparentnosti současného legislativního rámce upravujícího proces osvojení a využití výhradních a nevýhradních ložisek.

Z dnešního pohledu se jeví jako velice důležité nalezení přijatelného způsobu, jak nerostné suroviny využívat i za cenu vzájemných kompromisů všech zúčastněných. Zejména s podporou státu. Ve státním zájmu je plánovat a stavět dálnice, silnice, železnice a zejména VRT, což představuje veřejný zájem, a tudíž zajištění surovin pro tuto výstavbu musí být rovněž veřejným zájmem. Stát by měl podpořit ty dotčené obce, v jejichž blízkosti se plánovaná provozovna či záměr těžby kameniva má uskutečnit, a to formou navýšení finančního příspěvku nad stávající zákonné úhrady, či jinou technickou, popř. finanční podporou – např. urychlení realizace obchvatu obce, nalezení kompromisních variant způsobu otvírky lomu a umístění technologie úpravy suroviny tak, aby nebyla obec významně těžbou a úpravou suroviny zatěžována apod. Pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejbližší realizaci dopravních staveb. Krajině únosné využívání místních ložisek je pro ochranu životního prostředí přínosné, neboť minimalizuje dopravu surovin na velké vzdálenosti.

Ve Zlínském kraji zaujímají pro národohospodářské využití s povolenou hornickou činností do vytěžení zásob a s dostatečnými objemy kvalitních zásob výhradní ložisko štěrkopísků Hulín (B 3011600) v DP Hulín o ploše 202,2, které je pokryté CHLÚ Hulín (01160000). Ve stávajícím těženém ložisku Hulín se těžební limit pohybuje až 800 tis. tun/rok. Těžba je povolena v hranicích téměř celého dobývacího prostoru Hulín. Báze těžby představuje cca 164 m n. m. Na výhradním ložisku se v budoucnu plánuje dotěžba bloků zásob v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín s navýšením zásob o objemu cca 411.379 m³, tj. cca 905.034 t. Plánovaná dotěžba je rovněž v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha v souladu se závěrem zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. V dotčené části ložiska se nachází na ploše o výměře cca 9,7723 ha cca 1.724.000 m³ geologických zásob, tj. cca 3.793.000 t. Plánovaná dotěžba je rovněž v západní části CHLÚ Hulín (01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha. V kraji rovněž těží výhradní ložisko s kvalitní štěrkopískovou surovinou Nedakonice-Polešovice v DP Polešovice o ploše 14,6 ha. Na území kraje ukončilo těžbu výhradní ložisko štěrkopísků Ostrožská Nová Ves, dále před dotěžením je výhradní ložisko Hustopeče n. Bečvou-Milotice a nevýhradní ložisko štěrkopísků Napajedla-J. Plánované k využití je nevýhradní ložisko štěrkopísků Chropyně (D 3155300) na ploše 99 627 m² s potenciálním rozšířením těžby a to v souladu s vydaným územním rozhodnutím, dále nevýhradní ložiska štěrkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla -Topolná II o ploše cca 38 ha a v neposlední řadě využití ložiska nevyhrazeného nerostu – štěrkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700) o ploše 20,9799 ha v souladu s vydaným územním rozhodnutím. Dalším plánovaným záměrem je výhradní ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek a výhradní ložisko Chropyně-Záříčí (B 3133000) v CHLÚ Chropyně. Rovněž se plánuje hospodárné dotěžení zásob výhradního ložiska Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v rámci rozšíření stávajícího DP o plochu 41,8 ha v CHLÚ Nedakonice. Využití nevýhradních ložisek štěrkopísků Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách jsou zapotřebí pro výstavbu silničních staveb v regionu a pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město – Moravský Písek a na úseku Moravský Písek – Bzenec. Výše uvedená ložiska zaujímají velmi nízkou životnost.

Na území kraje se hospodárné dotěžení zásob postupným rozšířením a zahloubením na výhradním ložisku stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník o ploše 48,17 ha. Ložisko Komňa-Bučník stavebního kamene je těženo od poloviny minulého století. Výrobkem je drcené kamenivo různých zrnitostních a kvalitativních tříd. Vlastní ložisko je tvořeno trachyandezitem, pískovci, kvarcity (přeměněnými pískovci), jílovci a porcelanity (přeměněnými jílovci). Hlavním vyráběným produktem je drcené kamenivo ve smyslu ČSN EN 1242 (Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace). Na výhradním

ložisku kamenolomu Komňa-Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa – Bučník. V plánu je rovněž rozšíření nevýhradního ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene a pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) o ploše cca 3,3 ha. Surovina z výše uvedených ložisek se zejména využívá pro regionální potřebu v deficitních okresech Kroměříž, Vsetín a Zlín. Nízká roční produkce stavebního kamene je z výhradního ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) s DP Bzová o ploše 19,44 ha. Na území kraje ukončilo těžbu nevýhradní ložisko stavebního kamene Žlutava.

Zdrojové limity Zlínského kraje v oblasti ložisek stavebního kameniva vyvolávají dvojí tlak – jednak tlak na vyšší nárůst produkce šterkopísků pro využití tam, kde jsou obě suroviny zastupitelné, jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí zejména Olomouckého kraje a ze Slovenska. Dovoz kameniva ze vzdálenějšího Olomouckého kraje a ze Slovenska sebou přináší enormní zatížení komunikací s výraznými negativními vlivy na místní obyvatelstvo. Vzhledem k tomu, že největší stavebně-technické práce na projektovaných stavbách jsou situovány po celém území Zlínského kraje (stavby D1, D55, D49 a jejich přivaděčů), je zřejmé, že potřeba otvírek nových ložisek šterkopísků se bude soustřeďovat do území okresů Zlín, Uherské Hradiště a do oblasti Kroměřížska.

Ve Zlínském kraji se nenachází žádné ložisko s certifikací OTP dle ČSN EN 13 450 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy B0 a B1, ale také zde není plánovaná žádná vysokorychlostní železnice. Zlínský kraj je výrazně deficitní z hlediska dostupného stavebního kameniva. Jediné významné ložisko stavebního kamene, pokrývající částečně potřeby východního okraje kraje, ale s dosahem i do západní části kraje, je využívané ložisko Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník, s ohledem na množství zásob a vyráběný sortiment. Většina plánovaných liniových staveb je v západní, severovýchodní a jižní části kraje, kde nejsou vhodná ložiska stavebního kamene, a proto zde byly vybrány jako potenciální zdroje a ložiska k hospodárnému využití zásob následující významná ložiska šterkopísků situovaná do terasových sedimentů řeky Moravy. V severní části, poblíž trasy dálnice D1 je reprezentantem ložisko Plešovec-Chropyně (B 3008600) v rozsahu CHLÚ Chropyně I, dále plánované nevýhradní ložisko šterkopísků Chropyně (D 3155300), neboli rovněž Chropyně-Hejtman k využití s platným ÚR s potenciálním rozšířením a plánované využití výhradního ložiska šterkopísků Chropyně-Záříč (B 3133000) v CHLU Chropyně, ve střední části kraje hospodárné dotěžení zásob šterkopísků na stávajícím těženém výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (č. 01160000) a v navazujícím ložisku vyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín, dále u Otrokovic výhradní ložisko Kvasice 2 (B 3011800), dále nevýhradní ložiska šterkopísků Napajedla-Topolná I (D 9999999) a Napajedla-Topolná II (D 9999999) a potenciální ložisko/zdroj - lokalita Staré Město (Q 9401900) a v neposlední řadě plánované využití ložiska nevyhrazeného nerostu - šterkopísků Střížovice-Otrokovice (D 3011700) s platným ÚR, v jižní části kraje těžené výhradní ložisko Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v rozsahu CHLÚ Nedakonice a mimo plochy CHLÚ do lokality Polešovice-Klučovánky a dále využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v rozsahu CHLÚ Moravský Písek a v neposlední řadě připravované potenciální ložisko nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků vhodných do násypů Polešovice Díly-sever a Díly-jih.

I přes velmi znepokojující situaci s využíváním a počty ložisek stavebního kamene na území kraje se doporučuje hospodárné využití zásob výhradního ložiska stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) v DP Komňa-Bučník a hospodárné využití zásob ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) v DP Bzová, dále pokračování těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - záměr Kamenolom Hošťálková – II. etapa dobývání s potenciálním rozšířením, dále plánované rozšíření ložiska stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene, dále s maloplošným využitím nevýhradního

ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400), jakožto potenciálního zdroje pro budoucí malotěžbu, popř. po vyřešení střetů zájmů i s využitím nevýhradního ložiska stavebního kamene Záhorovice (D 3226200) jakožto potenciálního zdroje pro budoucí malotěžbu.

Na území Zlínského kraje se ze stávajících provozoven neprodukuje klíčové frakce přírodního kameniva (tj. frakcí řady 0/2, 0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16, 11/22, 16/32 mm a dalších šterkodrtí 0/32 a 0/63 mm, atd.) nezbytné pro silniční a dálniční stavby. Kraj je zcela deficitní na kvalitní zdroj drceného kameniva a musí být saturován ze sousedních krajů – Jihomoravského a Olomouckého. Jedinou výjimku tvoří pouze výhradní ložisko Komňa-Bučník, které převážně ve větších objemech produkuje šterkodrtě frakce 16/32 mm, 32/63 mm, 0/32 mm a 0/63 mm a pouze v minimálních objemech drobné drcené kamenivo frakce 4/8 mm. Ložisko stavebního kamene Komňa-Bučník (B 3036800) je tvořeno paleogenními flyšovými sedimenty bělokarpatské jednotky s převládajícími pískovci, kterými proniká žíla paleoandezitu mocnosti 30 m. Pískovce v jejím okolí jsou přepáleny na porcelanity. Celkem je na ložisku v DP evidováno 11711 tis. m³ vytěžitelných zásob a svojí kvalitou vyhovují dle starších norem ČSN 72 1511 Kamenivo pro stavební a silniční účely. Paleoandezity jsou vhodné jako hraněné drtě I a II třídy, (obj. hm. 2,40–2,69 g/cm³, nasákavost 3,57–9,76 hm. %, otluk 22–58,4 hm. %, pevnost v mělnění 603–1425), pískovec a porcelanit pro výrobu šterkodrtí (obj. hm. 2,3–2,7 g/cm³, nasákavost 1,84–5 hm. %, otluk 21,6–52,4 hm. %, pevnost v mělnění 681–1340 MPa). Většina suroviny je zpracovávána na zrnitost 32/125mm. Případnému rozšíření brání střety s ochranou přírody (I. zóna CHKO Bílé Karpaty, CHÚ Bystřice pod Lopeníkem), ale evidované zásoby dávají při současné roční těžbě 80 tis. m³ předpoklad dlouhodobé životnosti.

Objemy vybraných klíčových produkovaných frakcí (0/4, 2/4, 2/5, 4/8, 8/11, 8/16, 11/16 a 11/22 mm) drceného kameniva vhodného dle ČSN EN 12620 - Kamenivo do betonu a ČSN EN 13043 - Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch zejména pro plánované stavby dopravní infrastruktury ŘSD a SŽ na území Zlínského kraje zcela chybí. Ve Zlínském kraji se nenachází žádné ložisko s certifikací OTP dle ČSN EN 13 450 kamenivo vhodné na kolejové lože frakcí 32-63 mm třídy B0 a BI, BII. Zlínský kraj je výrazně deficitní z hlediska dostupného stavebního kameniva.

Zlínský kraj je zcela deficitní na hrubé frakce, proto je zásobován ze sousedních krajů a zejména dovozem ze vzdálenějších provozoven ze sousedního Slovenska. Zlínský kraj je rovněž zcela deficitní na výrobky drceného kameniva. V rámci kraje z celkových 7 provozoven jsou za současných podmínek schopny dlouhodobě saturovat potřeby trhu pouze pro frakci 0/4 mm 2 provozovny. Z toho vyplývá, že pro zajištění trhu a zásobování objemy hrubých frakcí šterkopísku je nezbytné zahajovat další nové otvírky (Chropyně-Hejtman, Kvasice 2, Chropyně-Plešovec, Chropyně-Zářičí, Moravský Písek-Uherský Ostroh, Napajedla-Topolná I a II apod.), popřípadě pokračovat v těžbě na stávajících ložiskách (Hulín a Nedakonice-Polešovice).

7.1 Surovinové zdroje a jejich potenciál

Na území Zlínského kraje byly k 1. 1. 2024 evidovány celkem zásoby 9 surovinových typů (ropa, zemní plyn, uhlí černé, vápence jílovité, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavební kámen, šterkopísky, cihlářská surovina a abraziva) z nichž 6 surovinových typů bylo dobýváno (ropa, zemní plyn, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavební kámen, šterkopísky a cihlářská surovina). Celková produkce tvoří asi 2,28 % celostátní produkce z čehož plyne, že podíl těžby nerostných surovin ve Zlínském kraji ze zanedbatelný.

Těžba ropy ze dvou ložisek se pohybuje za poslední roky ve výši 2,5–3,7 kt ročně, což je z hlediska celostátní produkce ropy pouze 4,2 %. Zemní plyn byl těžen na 3 ložiscích a jeho roční produkce za poslední roky se pohybuje mezi 0,9–1,3 mil. m³ a v celostátním měřítku představuje pouze 0,9 %. Jak

v případě ropy, tak zemního plynu lze předpokládat spíše s dotěžováním ověřených zásob bez zvyšování produkce.

Kámen pro hrubou a kamenickou výrobu byl těžen na dvou ložiscích a jeho těžba je minimální (1,5 tis. m³), v celostátním měřítku zanedbatelná (1,3 %). Vzhledem k pozici těžeben v rámci CHKO nelze předpokládat její nárůst. Obdobná je situace stavebního kameniva, které bylo těženo na 4 ložiscích a roční produkce se pohybuje okolo 100 tis. m³. V porovnání s celorepublikovou těžbou je toto množství zanedbatelné (1,6 %) a nepokrývá ani požadavky kraje. Naprostá většina stavebního kamene použitá ve Zlínském kraji se těží mimo něj. Rajónové rozložení stávajících úpraven kameniva se však v některých případech stalo neúnosné pro značné rozvozní vzdálenosti, neboť ložiska stavebních surovin (štěrkopísků a stavebního kamene) jsou úzce vázána na geologickou stavbu území, která není vždy adekvátní územnímu rozložení spotřeby kameniva. V minulosti realizované ložiskové studie a regionální vyhledávací průzkumy ložisek stavebního kamene hodnotily jen menší regionální celky a vycházely převážně z inventarizace činných nebo opuštěných lomů. Neposkytovaly však komplexní pohled na prognózní zdroje regionálních celků z hlediska potřeb územního plánování a dopravních dispozic. Tento nedostatek v hodnocení surovinové základny se snaží mimo jiné regionální/krajské surovinové koncepce. Petrograficky a technologicky vhodné petrotypy, tj. skupiny geneticky, texturně a strukturně blízkých hornin vázané na určité geologické komplexy na území kraje podle regionálně geologických oblastí. Existuje značná disproporce mezi stavem ověřených zásob kamene na výrobu drceného kameniva a jejich praktickou – reálnou využitelností. Výstavba a údržba silniční infrastruktury v České republice každoročně vyžaduje obrovské objemy drceného kameniva. V hlavní stavební sezóně se opakovaně projevuje nedostatek určitých frakcí kameniva, zejména frakcí 8/11, 8/16, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 mm, které jsou klíčové pro výrobu asfaltových směsí pro krytové a podkladní vrstvy netuhých vozovek. Tento nedostatek způsobuje nejen technické komplikace při dodržování předepsaných receptur, ale také ekonomické problémy, neboť ceny nedostatkových frakcí dosahují rekordních hodnot. Situaci dále komplikuje fakt, že ani stále častější využívání recyklovaných materiálů nedokáže zcela eliminovat tlak na surovinové zdroje.

Štěrkopísky a technické zeminy jsou jedinou nerostnou komoditou, která je významnější a i do budoucna jí bude. Její výše roční těžby, která za poslední 3 roky vzrostla z 900 na téměř 1200 tis. m³ představuje 25 % celostátní produkce. Až do roku 2019 byla produkce štěrkopísků tvořena v zásadě z jedné poloviny těžbou výhradní a ze druhé poloviny těžbou nevýhradní. Po významném nárůstu nevýhradní produkce v letech 2021 až 2023 je celková produkce štěrkopísků ve Zlínském kraji tvořena cca z ¼ těžbou výhradní (3 těžená ložiska) a ze ¾ nevýhradní (5 těžených ložisek). Na celkové těžbě všech surovin ve Zlínském kraji se štěrkopísky a technické zeminy podílí 88 %. Štěrkopísky jsou tak jedinou nerostnou surovinou, která si v rámci Zlínského kraje zaslouží mimořádnou pozornost. Vzhledem k tomu, že většina těžby současné i budoucí bude pocházet s nebilancovaných ložisek, tudíž ložisek, které nemají žádnou legislativní ochranu, bude nutné chránit vytipovaná ložiska a zdroje jiným způsobem, například formou stanovení územních rezerv (dle § 56 Zákona 283/2021 Stavební zákon) nebo stavební uzávěrou (dle § 23 (d) a § 123 (1) Zákona 283/2021 Stavební zákon) a jejich ukotvením v Zásadách územního rozvoje (viz § 77(e) Zákona 283/2021 Stavební zákon).

Skutečností je, že Zlínský a vlastně i sousední Olomoucký kraj se potýká s vysokým procentem ukončovaných těžeb štěrkopísků, naprostým nedostatkem suroviny s hrubou štěrkopískovou granulometrií - frakcí (tj. 4–8–16–22 mm). Většina stávajících těžených a dotěžovaných ložisek ve Zlínském kraji těží převážně písky a štěrkopísky s převažující frakcí 0–4 mm, tj. těží surovinu převážně písčité frakce, přičemž nejsou v žádném případě naplňovány požadavky trhu po surovině hrubší frakce 4–8–16–22 mm. Rovněž prodejní ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd 4–8–16–22 mm od roku 2016 vzrostly až o 35 %. Hrubá frakce štěrků a štěrkopísků se dokonce dováží až ze Slovenska (např. z lokalit Velké Úľany, Čakany, Čierny Brod, Dubnica nad Váhom, Kočovce-Nové Mesto nad Váhom a Udiča) v ročních objemech cca 450–550 kt.

Extenzivní rozvoj surovinové základny stavebních surovin se postupně dostává do přirozeného střetu se snahami o důraznější ochranu životního prostředí, především ochrany PUPFL, ZPF, OPVZ apod. Manko v drceném kamenivu je vyrovnáváno intenzifikací těžby šterkopísků, kde však dochází ke stále větším střetům při záboru kvalitní zemědělské půdy, a zejména ochrany vodních zdrojů. Přičemž prozatím nám není známý případ, kdy odkrytá těžebna pod hladinu podzemní vody a situovaná v blízkosti vodních zdrojů, by výrazně ovlivnila jakost a vydatnost podzemní vody.

Ke všeobecné problematice využívání ložisek šterkopísků v CHOPAVu uvádíme, že největší část produkce nej kvalitnějšího těženého kameniva- šterkopísků a písků na území ČR probíhá právě z těžby z vody a ložiska jsou vesměs situovaná v CHOPAVu, Kvartér řeky Moravy, Chebská pánev, Třeboňská pánev, Polická pánev apod., která byla vyhlášena nařízením vlády České socialistické republiky č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981. V ochranných pásmech podzemních zdrojů vod IIa nebo IIb stupně se nachází celá řada již dobývaných ložisek nerostů, tedy celá řada dobývaných výhradních ložisek nevyhrazených nerostů – šterkopísků a celá řada lomů, ve kterých probíhá dobývání vysokoprocentních vápenců, ale také těženého kameniva pro stavební účely. Využití těchto ložisek šterkopísků v ochranných pásmech vodních zdrojů OPVZ (např. ložisek šterkopísků Nedakonice-Polešovice, Hulín, Štěpánov-Březce, Tovačov 2, Tovačov 5, Zaječí, Mohelnice 3, Čeperka, Otradovice, Sojovice Kratonohy a nebo po historické velkoplošné těžbě Poděbrady-Kluk, Moravská Nová Ves, Kosičky, Tovačov 3, Polešovice-Kolébky, Ostrožská Nová Ves o ploše 516,8 ha, a nebo Veselí nad Moravou o ploše 22,4 ha apod), jsou ve většině případů bezkonfliktní a ze stávajících vodních ploch po těžbě se stávají významné rezervoáry zdrojů pro čerpání pitné vody – pro Vak.

Obecně ložiska šterkopísku jsou velmi často svým výskytem vázána na geologické oblasti kolem velkých povodí a totožné s výskytem vodních zdrojů, vodních toků a oblastí přirozené akumulace vod. Dle nařízení vlády č. 85/1981 Sb. o chráněných oblastech přirozené akumulace vod se zákonná omezení nevztahují na těžbu šterkopísků, budou-li časový postup a technologie těžby přizpůsobeny možnostem následného vodohospodářského využití prostoru ložiska. Řada ložisek šterkopísků, na kterých je již dlouhodobě realizována hornická činnost dobývání a činnost prováděná hornickým způsobem za konsenzuálně a odborně stanovených podmínek, přičemž ochranná pásma vodních zdrojů v některých případech vznikla jako důsledek těžební činnosti a naplnění shora citované podmínky nařízení vlády č. 85/1981 Sb. Plochy těžby některých ložisek jsou součástí vodárenských soustav. Procesu stanovení dobývacího prostoru a povolení hornické činnosti předchází proces dle zákona č. 100/2001 Sb., který mimo jiné hodnotí přípustnost záměru ve vztahu k vodním zdrojům.

Ložisko nevyhrazeného nerostu ložiska Chropyně (D 3155300) je součástí chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Kvartér řeky Moravy. K otázce těžby v aktivní zóně záplavového území (dále jen AZZÚ) vodního toku Morava dal souhlas Povodí Moravy, s.p. ve svém stanovisku ze dne 24. 1. 2022, zn. PM-54296/2021/5203/Kr. Na území ložiska zasahuje záplavové území řeky Moravy Q=100. Výhradní ložisko šterkopísků Kvasice 2 (B 3011800) s CHLÚ Kvasice se nachází na území CHOPAV Kvartér řeky Moravy a zároveň náleží k PHO 2. stupně vnějšímu vodních zdrojů "Tlumačov" a "Kvasice" a ochrannému pásmu podzemních vodních zdrojů pitné vody „Tlumačovský les“. Část prostoru bloku zásob na jv. je veden mimo PHO 2. st. vnitřního vodního zdroje "Tlumačov". Na území ložiska zasahuje záplavové území řeky Moravy Q=100. Plocha obou nevýhradních ložisek šterkopísků Napajedla-Topolná I a Napajedla -Topolná II je situována v PHO 2 vnější vodního zdroje Kněžpole a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Proto je při exploataci ložiska zvýšená pozornost věnována otázkám ochrany podzemních vod. Od konce r. 1999 jsou ve zkoumaném území prováděna pravidelná režimní hydrogeologická pozorování, zahrnující monitorování kvality a měření hladin podzemních a povrchových vod. Na území ložisek zasahuje záplavové území řeky Moravy Q=100. Výhradní ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) a vlastně celé území CHLÚ Moravský Písek se nachází v chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních vod (CHOPAV) Kvartér řeky Moravy. Část CHLÚ leží také v ochranném pásmu vodního zdroje II.b jímacího území Bzenec-komplex. Vzdálenost od nejbližších jímacích objektů v jímacím území Bzenec III-sever je přibližně 540 m. Surovina určená k těžbě vytváří hydrogeologický kolektor jímáný vodními díly v jímacím území Bzenec-komplex. Na

území ložiska zasahuje záplavové území řeky Moravy $Q=100$. Výhradní ložisko Nedakonice-Polešovice (B 3011900) v CHLÚ Nedakonice se nachází v chráněné oblasti přirozené akumulace vod „Kvartér řeky Moravy“ (CHOPAV). Celé ložisko je součástí pásma hygienické ochrany vodního zdroje Bzenec – komplex (OP 2. st. vnější). Na základě rozhodnutí – závěr zjišťovacího řízení vydaného Krajským úřadem Zlínského kraje dne 10. 12. 2019 pod č.j.: KUZL 61115/2019 bylo zohledněno vyjádření Slovákých vodáren a kanalizací, a.s., společnosti ZEAS Polešovice, a.s. a městyse Polešovice, že jezero vzniklé těžbou bude po sanaci a rekultivaci sloužit k vodohospodářským účelům. Území ložiska i navazující širší okolí je součástí systému závlahových řad, tvořící ucelený a navzájem propojený systém společně s otevřenými melioračními odpady (tj. regulačními odvodňovacími příkopy). Na území ložiska zasahuje záplavová území řeky Moravy $Q=100$. Vlastní výhradní ložisko štěrkopísku Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I pro plánovanou těžbu je situováno v PHO 2. vnějším a v CHOPAV Kvartér řeky Moravy v blízkosti vodních zdrojů Břestský les a Plešovec s vydatnostmi 15–35 a 25 l.s-1. Na území ložiska zasahuje záplavové území řeky Moravy $Q=100$. Stávající těžené výhradní ložisko Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (01160000) a navazující ložisko nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín leží v CHOPAV Kvartér řeky Moravy a část stávajícího DP Hulín v PHO 2. stupně. Na území ložiska zasahuje záplavové území řeky Moravy $Q=100$.

K poměrování veřejných zájmů - Ochrana životního prostředí je v právním pořádku České republiky na ústavní úrovni zajištěna Ústavou (především čl. 7) a Listinou základních práv a svobod. Obě právní normy chrání všechny složky životního prostředí bez rozdílu, to znamená jak zemědělský půdní fond, tak horninové prostředí a nerostné bohatství státu. Nerostné bohatství požívá ústavní ochrany také jako předmět vlastnického práva. Hierarchie Ústavou chráněných veřejných statků není dána a v souladu s ustálenou praxí Ústavního soudu ČR je vždy NUTNÉ, v případě upřednostnění jednoho veřejného zájmu před ostatními veřejnými zájmy, obstat v TESTU PROPORCIONALITY, jež Ústavní soud definoval jako soubor tří kritérií: „Prvním je kritérium vhodnosti, tj. odpověď na otázku, zdali institut omezující určité základní právo umožňuje dosáhnout sledovaný cíl. Druhým kritériem poměrování základních práv a svobod je kritérium potřeby, spočívající v porovnávání legislativního prostředku omezujícího základní právo, resp. svobodu s jinými opatřeními umožňujícími dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajícími se základních práv a svobod. Třetím kritériem je pak porovnání závažnosti obou v kolizi stojících základních práv.“ Nelze tedy bez provedení testu proporcionality uvést do důvodové zprávy, že jeden veřejný zájem má přednost před jiným.

U každého ložiska bude nutné posoudit konkrétní vlivy na hydrogeologické podmínky (zejména režim podzemních vod) apod. V některých případech je možné si představit kompenzační opatření, na kterých ovšem musí být předem širší shoda zúčastněných expertních subjektů (úprava těžebních plánů nebo technologií, aby nedošlo ke zhoršení kvality nebo dostupnosti pitné vody). Z pohledu zájmů chráněných vodním zákonem považujeme za vhodné zdůraznit, že při posuzování veřejného zájmu musí být přednostní porovnání všech klíčových pilířů (sociálního, environmentálního a ekonomického). Většina lokalit leží v záplavovém území. Podmínkou otevření ložisek štěrkopísku je proto posouzení vlivu na odtokové poměry. Vzhledem k blízkosti stávající zástavby nesmí dojít ke zhoršení povodňové situace v území. Rovněž je nezbytné posoudit vliv na vodní díla (zejména ochranné hráze) v blízkosti plánované těžby.

Cihlářské suroviny jsou těženy pouze na dvou ložiscích s celkovou roční kapacitou okolo 14 tis. m³ a mají pouze lokální význam. Do budoucna, i když se ve Zlínském kraji nachází velké množství cihlářských surovin, se s jejich využitím nepočítá.

Vlastní zdroje surovinové základny jak Zlínského kraje, tak i státu je zapotřebí územně chránit, a také dlouhodobě rozvíjet pro zajištění národní surovinové bezpečnosti a soběstačnosti (jsou neobnovitelné). Ložiska vyhrazených a nevyhrazených nerostů jsou nepřemístitelná, těžební organizace může těžit jen tam, kde jsou k dispozici zásoby. Umisťování dobývacího prostoru, případně vymezení území pro dobývání nevyhrazeného nerostu, je tímto nezpochybnitelným faktem významně omezeno a není dáno

volnou úvahou státu, jako vlastníka ložiska, případně těžebního podnikatele, ale přírodními podmínkami – výskytem nerostu v daném místě, jeho úložními poměry, druhem nerostu a technologickými možnostmi způsobu dobývání. Ložiska a zdroje štěrkopísků a stavebního kamene jsou rozloženy značně nerovnoměrně, takže se musejí dovážet z velkých vzdáleností a doplňovat území a kraje, které surovinu nemají. Zlínský kraj je na přírodní zdroje drceného kameniva silně deficitní, což má za následek dvojitý tlak na zdroje v deficitní oblasti - jednak na nárůst produkce těženého kameniva – štěrkopísků a jednak zvyšující se tlak na dovoz nedostatkového zdroje drceného kameniva ze sousedních hojněji vybavených oblastí. Do Zlínska se vozí drcený kámen z Olomouckého a Jihomoravského kraje a prodražuje to cenu výrobku na trhu.

7.2 Hlavní úkoly regionální surovinové politiky a doporučení

Níže uvedené úkoly jsou, z hlediska časové náročnosti, definovány jako krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé.

V souladu s platnými právními předpisy je povinnost dodržovat zásady hospodárného využití veškerých zásob nerostných surovin ve využívaných výhradních a nevýhradních ložiscích v platných dobývacích prostorech a ÚR, vytvářet předpoklady pro vytváření dostatečné rezervní surovinové základny pro potřeby budoucího využití v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje a tím vytvářet územní předpoklady pro využívání nových ložisek náhradou za ložiska postupně dotěžovaná a zcela dotěžená. Zároveň tím zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek. Základní entitou, která je předmětem tvorby regionální (krajské) surovinové koncepce jsou kromě výhradních ložisek i ložiska nevyhrazeného nerostu a jejich vzrůstající hospodářský význam a tím jejich nezbytná implementace do ÚPD. S ohledem na markantní úbytek zásob štěrkopísků na výhradních ložiskách, jednoznačně přibývají a zaujímají vzrůstající hospodářský význam ložiska nevyhrazeného nerostu (nevýhradní ložiska), proto je zapotřebí posílit hospodářský význam těchto nevýhradních ložisek s nutností implementace do územně plánovací dokumentace (ÚPD).

7.2.1. Krátkodobé úkoly

Jako krátkodobé úkoly krajské surovinové politiky definujeme realizaci konkrétních opatření, která lze aplikovat v časovém horizontu jednoho roku až tří let, s využitím stávajících legislativních, informačních a dalších podpůrných nástrojů.

Na řešení níže uvedených témat se musejí podílet výkonné orgány ministerstev, které mají příslušnou problematiku v kompetenci.

Vytvoření výše deklarovaných podmínek zajistí následující úkoly:

- 1. Vytvoření metodického pokynu pro zpracovatele územně plánovací dokumentace k upřesnění postupů orgánů územního plánování a dotčených orgánů při zabezpečení ochrany nerostného bohatství v rámci územně plánovací činnosti**

Cíl:

Poskytnout zpracovatelům ÚPD základní metodický nástroj, jehož aplikace zaručí promítnutí hlavních závěrů krajské surovinové politiky do územních plánů všech úrovní. Vytvoření metodiky je potřebný podklad k upřesnění postupů orgánů územního plánování a dotčených orgánů při zabezpečení ochrany nerostného bohatství v rámci územně plánovací činnosti. Důvodem je značná názorová roztržičnost odborné komunity (zejména zástupců MMR, MPO, MŽP, ČBÚ a ČGS) a rovněž proto, že daný problém zasahuje také do oblastí působnosti jiných ústředních správních úřadů a orgánů, přičemž v těchto oblastech se rovněž uplatňují protichůdné výklady.

Nástroje: legislativa, krajská surovinová politika/koncepce

Institucionální zajištění: MMR, MPO, MŽP, ČBÚ a ČGS

Termín plnění: do 1 roku od schválení krajské surovinové politiky

2. Vytvoření a průběžná aktualizace krajského surovinového informačního systému/registru

Cíl:

Poskytnout orgánům kraje aktuální údaje o nerostném potenciálu, prvcích jeho ochrany, stavu využití a vztahu k ostatním, zákony chráněným, zájmům (limitům) využití území jako základního materiálu pro jejich rozhodovací činnost.

Nástroje: databázový systém krajské surovinové politiky (digitální mapové podklady ArcView prováděné)

Institucionální zajištění: ČGS-Geofond, ČGS, OBÚ, OVSS MŽP

Termín aktualizace: 1x ročně

3. Zapracování hlavních závěrů krajské surovinové politiky Zlínského kraje do Plánu rozvoje kraje a ZÚR Zlínského kraje

Cíl:

Surovinové zajištění pro navrhované investiční záměry rozvoje kraje, a to jak z regionálních primárních zdrojů, tak ze zdrojů druhotných.

Nástroje: krajská surovinová politika, územní plán,

Institucionální zajištění: zpracovatelé PRK

Termín plnění: do 1 roku od schválení krajské surovinové politiky

4. Průběžné statistické sledování vývoje těžeb a pohybu zásob nerostných surovin na území kraje (krajské surovinové bilance)

Cíl:

Poskytnout orgánům kraje a územního plánování ucelený, pravidelně aktualizovaný přehled o vývoji těžeb a stavu zásob na výhradních a nevýhradních ložiskách regionu.

Nástroje: Bilance zásob ČR, statistické výkazy GeOV-3, Hor (MPO) 1-01

Institucionální zajištění: ČGS-Geofond

Termín plnění: 1x ročně

5. Revize a aktualizace zákresů ložisek a zdrojů nerostných surovin

Cíl:

Poskytnout orgánům kraje a územního plánování přehled změn v zákresech ložisek a zdrojů nerostných surovin a zakotvit promítnutím do územně plánovací dokumentace jejich ochranu (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění), a to i u vytipovaných nevyhrazených ložisek a prognózních zdrojů.

Nástroje: ČGS, SURIS, ZUR

Institucionální zajištění: ČGS

Termín plnění: 1x ročně

6. Revize a aktualizace chráněných ložiskových území

Cíl:

Poskytnout orgánům územního plánování věrohodné a nezpochybnitelné zákresy CHLÚ a jejich změny jako nosného prvku ochrany výhradních ložisek nerostných surovin a předmětnou ochranu zakotvit jejich promítnutím do územně plánovací dokumentace. Provést revizi platnosti dřívějších CHÚ a jejich aktualizace v součinnosti s OVSS MŽP ČR.

Nástroje: revize všech vydaných povolení s využitím dat bývalých okresních úřadů, OVSS MŽP ČR

Institucionální zajištění: příslušné OVSS MŽP ČR, ČGS-Geofond

Termín plnění: do 1 roku od schválení krajské surovinové politiky

7. Vypracování studie reálného potenciálu nerostných surovin na netěžených nevýhradních ložiscích (subregistr D) a všech zdrojích vedených v účelové databázi ČGS, útvaru Geofond (subregistr N, P, R, Q) a vymezení dalších nových zdrojů nerostných surovin s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby, úpravy a dopravy.

Cíl:

Poskytnutí orgánům územního plánování podklady pro kvalifikované stanovení regulativů ÚPD se zřetelem na tuto kategorii ložisek a pro potřeby orgánů krajského úřadu, vytipování potencionálních rezerv zvláště stavebních surovin a zakotvit jejich ochranu promítnutím do územně plánovací dokumentace, tj. vymezení deficitních oblastí nerostných surovin zdrojů na území kraje s přesahem do sousedních krajů a vymezení surovinových zdrojů v deficitních oblastech s důrazem na environmentální dopady (vymezení nových zdrojů nerostných surovin s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby, úpravy a dopravy).

Vymezení vhodných lokalit s řešitelnými střety zájmů, identifikace a výzkum nových potenciálních zdrojů pro zajištění domácího průmyslového odvětví a pro strategické projekty výstavby infrastruktury ČR. Zdroje, které budou tvořit strategickou průmyslovou rezervu státu pro tradiční česká i moderní průmyslová odvětví. Zaměřovat se na i nové zdroje SK a SP (prognózní zdroje stavebního kamene a šterkopísků), v lepším případě na zcela nové lokality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry, optimálním dopravním napojením bez průjezdu přes obce a města, a zejména s řešitelnými střety zájmů.

Nástroje: revize stavu ložiskových objektů v terénu, stanovení skutečného množství zbytkových zásob, posouzení možnosti dalšího využití vzhledem ke kvalitě, střetům a potřebám suroviny v regionu

Institucionální zajištění: ČGS

Termín plnění: 2 roky od schválení krajské surovinové politiky (promítnutí do aktualizace)

8. Zpracování územní studie využití oblastí s vysokou koncentrací stávající a připravované (očekávané) těžby štěrkopísků (dále jen Územní studie)

Zpracování územní studie se bude především zabývat oblastí podél toku řeky Moravy, s výskytem významného surovinového potenciálu fluvialních štěrkopísků a s intenzivní stávající těžbou ložisek štěrkopísků nebo jejich budoucího rozšíření, včetně jejich dopadů na životní prostředí. Vymezená oblast je charakterizována vysokým nahromaděním nadregionálně významného a velmi kvalitního surovinového potenciálu štěrkopísků, které jsou předmětem současné těžby a rostoucího zájmu o nové otvírky, především nevýhradních ložisek. Zasahuje do několika obcí v několika okresech kraje a představuje základní zdroje průmyslu stavebních hmot kraje a pražské aglomerace. Vzhledem k přítomnosti řady využívaných výhradních i nevýhradních ložisek štěrkopísků a rostoucím tlakům na otvírky nových těžeben se jeví v této oblasti vhodné stanovit zásady, které určí základní podmínky zejména pro ochranu zemědělské půdy a lesa, krajinného rázu, ochranu přírody, ochranu sídel a zamezí nadměrnému zatěžování krajiny nevhodnými zásahy do zemského povrchu.

Jedná se o území, ve kterém potenciálně může dojít k překročení unosné míry zátěže na životní prostředí při „neřízeném“ rozvoji těžby. Muže se jednat o zásadní kolizní situace v exponovaném území.

Cíl:

Cílem je komplexně shromáždit a vyhodnotit veškeré aktuální data a konkrétní fakta o štěrkopískovém potenciálu území v souladu s platnými právními předpisy, poukázat a podrobněji rozpracovat oblast s více koncentrovanou těžbou, ve které lze očekávat vyšší kumulativní vlivy na ŽP a okolní obce, např. dopravní zatížení vlivem nákladní přepravy suroviny apod. Problematika těžby svým významem, vzhledem k hustému osídlení ve Středočeském kraji (zejména oblasti v Kroměřížska, Uherského Hradiště), má vždy nadmístní význam a přesahuje problematiku jen jedné obce (těžba, úprava a doprava vytěžené suroviny apod.) a také proto, že významně ovlivňuje území - krajinu a zasahuje do problematiky ochrany kvalitních půd ZPF I. a II. třídy, dále vodních zdrojů, a to při provádění těžby, jakož i po jejím ukončení.

Takto vymezená a surovinově specifická oblast je charakteristická počtem neověřených prognózních zdrojů, evidovaných těžených a netěžených ložisek štěrkopísků, jejich geologicko-ložiskovou charakteristikou, kvalitou a kvantitou ověřené suroviny, stávající roztěžeností a produkce, ale i limitními podmínkami využitelnosti opírající se o zákonné složky životního prostředí, které z hlediska závažnosti střetů zájmů kategorizují oblast podle platných zákonů a rozhodnutí na řešitelnou, podmíněně řešitelnou, či naopak obtížně řešitelnou až neřešitelnou.

V rámci zpracování bude zapotřebí přihlédnout na dosavadní plošnou roztěženost dané oblasti a exponovanost těžeb tak, aby plánovaná těžba byla rozmístěna rovnoměrně a nedocházelo tím k vysoké koncentraci velkoobjemových těžeben na malé ploše. Vyšší koncentrace těžeb znamená úměrně zvýšení dopravní zátěže v okolí, a tím i negativních projevů kumulativních a synergických vlivů. Souběžně s tím některé záměry jsou naopak situovány v oblastech s velmi nízkou mocností využitelné suroviny s markantně nízkými objemy zásob. Tento fakt představuje vyšší ekologické riziko ve smyslu velkoplošného záboru kvalitních půd těžbou dotčeného území s minimálním množstvím vytěžitelné suroviny než záměry, či těžby, které naopak zaujímají vyšší objem zásob se zvýšenou životností na menších těžebních plochách. Z toho rovněž vyplývá, že za komparativně nejvýznamnější lze označit dopady vlivů záměru na kvalitu ZPF, jelikož se ve většině případů jedná o trvalé odnětí ZPF ve velkých plochách a v některých případech i kvalitativně vyšších bonitních tříd.

Cílem je zpracovat zcela objektivní podklad o štěrkopískovém potenciálu ve vymezené oblasti, jeho významu a limitech jeho budoucího využívání, pro potřebu státní správy a samosprávy pro jejich

objektivní rozhodování ve vedených řízeních, dotýkajících se problematiky ochrany a postupného využívání štěrkopísků. Úkolem je podrobná geologicko-ložisková, báňsko-technologická, hydrogeologická charakteristika jednotlivých ložisek štěrkopísků a prognózních zdrojů a dále vyhodnocení dosavadního vývoje těžby štěrkopísku v daném prostoru a formulovat předpokládaný trend dalšího vývoje včetně jeho územních a ekologických důsledků se zaměřením na ochranu zemědělského a lesního půdního fondu, ochranu podzemních vod, ochranu obyvatelstva před povodněmi a ochranu přírody a krajiny. Cílem pak je navrhnout opatření k minimalizaci těchto důsledků především formou kategorizace dosud netěžených ložisek nebo jejich částí z hlediska přípustnosti těžebních aktivit a případné vymezení územních limitů. Takto bude vymezena skupina ložisek využitelná pro stanovené časové období, aniž by ovšem jakkoliv předjímala výsledek konkrétních správních řízení.

V úvodní analýze bude proveden rozbor jednotlivých ložiskových území v předmětné oblasti a následné kritériální vyhodnocení, které bude vycházet z hodnocení vlivů v lokalitách podle následujících pilířů udržitelného rozvoje:

- sociálního, tj. sídelní struktura a zastavěné území, vliv na bydlení, vliv na technickou a dopravní infrastrukturu, zatížení území limity, protipovodňová ochrana a možné střety s navrhovanými záměry ze ZÚR Zlínského kraje a ÚPD obcí,
- enviromentálního, tj. ochrana území soustavy NATURY 2000, velkoplošných a maloplošných chráněných území, územního systému ekologické stability (ÚSES), krajinný ráz a důsledky těžby, ochrana půdních fondů ZPF, lesních fondů PUPFL, chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV) a dopad těžby na ochranná pásma vodních zdrojů podzemních vod (OPVZ) a vodního hospodářství,
- ekonomického, tj. výhradní ložiska, vyhlášené chráněné ložiskové území a dobývací prostory, vydaná územní rozhodnutí (ÚR) pro nevýhradní ložiska v rámci ČPHZ, návaznost na aktivní těžbu, nevýhradní ložiska implementovaná v ÚPD, řešení a rozmístění dopravy, mocnost a kvalita ložiska a objem disponibilních zásob, koncepční využití území po těžbě, existence potencionálních záměrů regionálního a místního významu.

Nástroje: Regionální surovinová politika Zlínského kraje, ÚPD, ZÚR, strategické dokumenty na krajské úrovni, podklady jednotlivých záměrů dle vyhodnocení dopadů na ŽP (EIA), Surovinový informační systém ČGS apod.

Institucionální zajištění: Česká geologická služba, Těžební organizace, těžařské společnosti, zpracovatelé ÚPD, tj. ZÚR a ÚP, dotčené obce, města a Zlínský kraj apod.

Předpokládanými uživateli budou především odbor výkonu státní správy MŽP ČR, krajský úřad Zlínského kraje, městské a obecní úřad, státní báňská správa. Výsledky a doporučení mohou být uplatněné i obecními a městskými úřady, případně krajskými úřady, a to jejich orgány územního plánování a ochrany životního prostředí.

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

9. Zpracování analytické studie, zaměřené na zpřesnění budoucích center kumulovaného vzniku stavebních odpadů a jejich možné recyklace

Studie založená na analýze rozvojových záměrů kraje, životnosti panelové výstavby a vývoje základních ekonomických ukazatelů, podmiňujících konkurenceschopnost podnikatelských záměrů v této oblasti. Výsledky řešení promítnout do ÚPD a do konkrétních projektů.

Cíl:

Poskytnout orgánům kraje důležitý materiál pro formulování koncepce plánu odpadového hospodářství (POH) kraje v sektoru stavebních odpadů, zvýšení podílu jejich recyklace. V sídelních centrech regionu je nutno do budoucna řešit problém omezené životnosti komplexů panelové výstavby, jejíž životnost byla počítána v horizontu 30–50 let. V budoucnu nepochybně dojde k nutnosti komplexní rekonstrukce těchto budov nebo jejich nahrazením novou výstavbou. V obou případech je důležité, aby orgány kraje již v současných úvahách tuto problematiku analyzovaly (především kvantitativní a kvalitativní charakteristiky) a připravovaly modely optimálního řešení.

Nástroje: plán rozvoje kraje, plány odpadového hospodářství původců a zpracovatelů odpadů

Institucionální zajištění: kraj, MŽP

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

10. Zpracování analýzy efektivního využívání druhotných a doprovodných surovin na území Zlínského kraje jako jedné z možností náhrady za těžbu primárních nerostných surovin v souladu se Surovinovou politikou nerostných surovin ČR a Politikou druhotných surovin ČR

Cíl:

Zpracovat studii zabývající se možnostmi využití recyklovaných surovin ze stavebních, demoličních a energetických odpadů jako náhradu za přírodní stavební suroviny v odpovídajících kvalitativních normách na sledovaném území Zlínského kraje. Ve snaze o udržitelný rozvoj je potřeba minimalizovat spotřebu primárních surovin a maximalizovat jejich využití. Klíčovým prvkem v této snaze je implementace principů cirkulární ekonomiky jako konceptu, který vytváří příležitosti pro omezení spotřeby primárních surovin, maximalizuje a udržuje jejich hodnotu a minimalizuje produkci odpadu. Pro podporu implementace cirkulárních principů bude vytvořena tato studie, jejímž cílem je analyzovat možnosti využití recyklovaných surovin ze stavebních, demoličních a energetických odpadů jako náhradu za přírodní stavební suroviny v odpovídajících kvalitativních normách na sledovaném území Zlínského kraje. Studie se bude skládat z analytické a návrhové části.

Pro některé odpadní materiály se ukazuje vysoká míra skládkování, což pravděpodobně značí problematickou recyklaci. V závěru analytické části musí být vydefinovány odpady, u kterých je možné efektivnější využívání. Jedná se například o: izolační materiály, materiály na bázi sádry, plasty a dřevo. Sklo je pak v celkem vysoké míře využito jako technologický materiál na zajištění skládky.

Návrhová část se bude věnovat odpadům s potenciálem pro efektivnější využívání. Navržená opatření musí být založená na navázání spolupráce se zpracovateli odpadů a výrobcí stavebních materiálů a výrobků, kteří mají zájem tyto materiály recyklovat či znovu využít při výrobě nových výrobků. Návrhová část bude obsahovat:

- možnosti využití vybraných klíčových materiálů jako náhrady za nerostné suroviny,
- popis opatření vedoucích ke snížení míry skládkování u materiálů s vyšším potenciálem k recyklaci,
- zásady předdemoličního auditu a doporučené postupy pro nakládání s odpady z demolic,
- doporučení pro realizaci nových staveb s tím, aby bylo možné je snadno rekonstruovat, recyklovat,
- doporučené podmínky pro nakládání s odpady při realizaci staveb a následných kontrol jejich dodržování.

Návrhová část musí tvořit

- možnosti využití recyklovaného odpadu jako náhrady za primární těžbu nerostných surovin (teoretický soupis možností), včetně vazeb na současné legislativní prostředí
- posouzení míry využití recyklované složky SDO a snížení podílu skládkování (tj. zaměření na možnost recyklace dosud nerecyklované části SDO za účelem zvýšení efektivity)

- využití poznatků z předdemoličních auditů – stanovení druhu a množství materiálů a doporučeného způsobu nakládání s tímto materiálem
- nastavení doporučení pro realizaci nových staveb s tím, aby bylo možné je snadno rekonstruovat, recyklovat
- nastavení podmínek pro nakládání s odpady při realizaci staveb a následných kontrol jejich dodržování.

Nástroje: plán rozvoje kraje, plány odpadového hospodářství původců a zpracovatelů odpadů

Institucionální zajištění: Zlínský kraj, Česká geologická služba

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

11. Koordinace závěrů surovinové politiky/koncepce Zlínského kraje (především v sektoru stavebních surovin a jejich recyklace) pro tvorbu ÚPD

Cíl:

koordinovaným postupem vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro čerpání finančních prostředků na rozvoj regionu ze strukturálních fondů EU.

Nástroje: analytická studie

Institucionální zajištění: kraje, ČGS

Termín plnění: max. 2 roky od přijetí surovinové politiky obou krajů

12. Inventarizace a zhodnocení opuštěných těžeben a brownfieldů na území Zlínského kraje z hlediska potenciálních rizik v případě využití jejich prostorů pro ukládání inertních a jiných druhů odpadů (výkopových zemin a kamení) a pro rekultivaci a sanaci území

Cíl:

Vypracovat studii posouzení opuštěných těžeben a brownfieldů na území Zlínského kraje z hlediska potenciálních rizik na horninové prostředí, které mohou být předmětem pro ukládání inertních a jiných druhů odpadů. Vyhodnocení vhodných skládkových ploch v geologicky, hydrogeologicky, ekologicky a morfologicky vhodných plochách a v těžebnách po historické těžbě nerostných surovin (zejména cihlářských surovin a stavebního kamene), popř. na území brownfieldu, které požadují rekultivovat a revitalizovat.

Nástroje: plán rozvoje kraje, odpadová koncepce kraje, Likvidační plány po těžbách nerostných surovin - POPD, Rekultivační plány, Plány využívání nevýhradních ložisek, ÚPD, ZÚR apod.

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

13. Revize a zhodnocení evidovaných odvalů po hornické činnosti, či ČPHZ ve vztahu k možnostem jejich využití jako lokálního zdroje kvalitního drceného kameniva se

zaměřením na oblasti s historicky významnou hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobou na území Zlínského kraje

Podrobná analýza využitelných zásob odpadních hald po těžbě ložisek na hrubou a ušlechtilou výrobu. Vzhledem k předpokládané silné intenzifikaci těžeb stavebního kameniva na plánované liniové stavby (např. dálnice D55 a další stavby) a potenciálního zatížení krajiny a komunikací synergickými vlivy, může být adekvátní plnohodnotnou náhradou odpadní - druhotná surovina z těžeb na ložiskách kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu. Tímto se výrazně sníží tlaky na zvýšení produkce stavebních surovin a drceného kameniva na stávajících ložiskách a maximálně a hospodárně využijí těžební odpady, které v případě aplikace mobilních technologických linek mohou splňovat veškeré ISO parametry a mezinárodních norem ČSN EN.

Nástroje: Plány využití a likvidace po těžbách nerostných surovin - POPD, Rekultivační plány, Plány využívání nevýhradních ložisek, ÚPD, ZUR apod.

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

14. Průběžná revize evidovaných prognózních zdrojů nerostných surovin subkategorie Q, vypracování studie hodnotící perspektivu evidovaných prognózních zdrojů nerostných surovin

Cíl:

Poskytnutí orgánům územního plánování podklady pro stanovení regulativů ÚPD a pro potřeby orgánů krajského úřadu. Cílem je kvalifikovaná revize potenciálu stávajících prognózních zdrojů kategorie Q vymezených pro nerudní, rudní a stavební suroviny v kraji. Hlavním důvodem je posílení územní ochrany perspektivních zdrojů nerostných surovin (nerudních, rudních a stavebních surovin) kategorie Q.

Výsledkem řešení bude rozdělení stávajících prognózních zdrojů kategorie Q do 3 kategorií:

- návrh na přehodnocení prognózních zdrojů z původní kategorie Q do kategorie Z (zohlednění střetů zájmů, charakteru suroviny atd.),
- doporučení k dalšímu ověření základních ložiskově-geologických parametrů zdroje, s cílem povýšit ochranu zdroje např. schválením převodu do kategorie P, při přehodnocení bude přihlédnuto k vyhlášce č. 369/2004 Sb., viz příloha č. 2 „Podmínky pro vymezování prognózních zdrojů nerostů a jejich zařazování do kategorií“,
- ponechání prognózních zdrojů v původní kategorii.

Nástroje: Regionální surovinová politika Zlínského kraje, ZÚR, strategické dokumenty na krajské úrovni. Surovinový informační systém ČGS, revize stavu v terénu, posouzení perspektiv využití vzhledem ke kvalitě, střetům, zájmu těžebních subjektů a potřebám suroviny v regionu

Institucionální zajištění: MŽP, Česká geologická služba

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

15. Podrobná a průběžná analýza dostupnosti těženého a drceného kameniva pro plánované stavby v oblasti výstavby dálniční a silniční sítě a v oblasti plánované výstavby železničních koridorů

Cíl:

Prověrka zajištěnosti plánovaných staveb hrazených ze státního rozpočtu potřebným materiálem v kraji. Konfrontace reálných disponibilních zásob a požadovaných výrobků v existujících aktivních provozovnách s přijatelnou dopravní vzdáleností na realizaci dopravních staveb. Práce bude vycházet z plánu staveb v oblasti budování infrastruktury, která je zajišťována organizací ŘSD a SŽ. Rovněž bude přihlédnuto v převážné míře na plánované stavby regionálního významu, tj. zejména data spotřeby materiálu pro regionální výstavbu (developerské projekty, bytovou výstavbu, dodávky do obaloven, do betonáren, pro kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů a železobetonových konstrukcí pro dopravní stavby, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství, pro výrobce dlažeb apod.). Od řady těžebních organizací bude rovněž zapotřebí získat klíčové informace týkající se procentuálního podílu produkovaných frakcí přírodního drceného a těženého kameniva za každou provozovnu dle ČSN EN 12620, 13043, 13450, 13242, 13285, 13139, 13383, popř. 13877-1 a dle zákona č.102/2001 Sb. Na základě statistických propočtů měrných spotřeb kameniva vycházejících z praktických znalostí, bude pro každou stavbu odhadnuto množství potřebného materiálu, které bude zohledňovat i přípustné použití recyklovaného materiálu.

Formou dílčí studie poskytnout orgánům územního plánování podklady pro kvalifikované stanovení regulativů ÚPD se zřetelem na tuto kategorii ložisek a pro potřeby orgánů krajského úřadu, zajištění dostatečného a požadovaného množství stavebních surovin pro veřejně plánované stavby a infrastrukturu, vytipování potencionálních surovinových rezerv zvláště stavebních surovin a zakotvit jejich ochranu promítnutím do územně plánovací dokumentace.

Práce bude obsahovat:

- Revize aktuálního stavu využití ložiskových objektů v terénu, stanovení skutečného množství zbytkových zásob stavebních surovin, posouzení možnosti dalšího využití a plánu rozvoje vzhledem ke kvalitě suroviny, střetům a potřebám suroviny v regionu, zajištění stavebních surovin pro plánované stavby a infrastrukturu.
- Porovnání potřebných množství materiálu s existujícími a reálně těžitelnými zdroji kameniva ve vzdálenosti od zamýšlené stavby 35 km a 50 km, jako mezní vzdálenosti pro přesun kameniva od zdroje do místa spotřeby.
- Výpočet zatížení vznikajícím CO₂, tj. uhlíková stopa v závislosti na přepravní vzdálenosti jako důležitý faktor ovlivňující životní prostředí.
- Reálnou zajištěnost plánovaných staveb potřebným kamenivem v hrubé podobě bez detailního pohledu na jednotlivé, skutečně potřebné frakce kameniva, tak jak je předepisují schválené receptury pro výstavbu.
- Od jednotlivých dodavatelů kameniva zajistit detailnější podklady, týkající se možnosti výroby a podílu jednotlivých frakcí v návaznosti na charakter ložiska a použitou technologii úpravárenské linky. Za každou provozovnu procentuální podíl produkovaných frakcí přírodního drceného a těženého kameniva dle ČSN EN 12620, 13043, 13450, 13242, 13285, 13139, 13383, popř. 13877-1 podle zákona č. 102/2001 Sb.
- Posouzení reálné možnosti dalšího plánování těžby, popřípadě i otvírky nových ložisek s odpovídající dopravní dostupností na plánované klíčové silniční a železniční stavby.

Dále bude do výsledku práce zahrnuta:

- analýza průběhu povolovacího procesu k zajištění veřejnoprávních povolení pro otevření nových těžebních lokalit dle právního řádu ČR účinného v době zpracování výsledku,
- návrh legislativních opatření umožňující rychlou reakci na vzniklou potřebu suroviny v rámci existujícího povolovacího procesu - navrhované okruhy změn/úvah de lege ferenda za účelem zrychlení procesu zajištění veřejnoprávního povolení otevření nových těžebních lokalit v případě potřeby dotovat danou stavbu potřebnými surovinami.

Nástroje: Regionální surovinová politika Zlínského kraje, podklady plánovaných staveb v kraji od ŘSD, SŽ, ŽÚR, strategické dokumenty na krajské úrovni. Surovinový informační systém ČGS apod.

Institucionální zajištění: Těžební unie, Sdružení pro stavby silnic, ŘSD, SŽ s.p, a popř. další projekční firmy v oboru, Česká geologická služba

Termín plnění: do 1–2 let od schválení krajské surovinové politiky/koncepce

16. Podpora prezentace nerostného bohatství na území Zlínského kraje, včetně opuštěných těžeben s významnou edukativní hodnotou

Cíl:

Formou terénních výjezdů k aktuálním a problémovým těžebním záměrům, tematické výstavy, publikace či tematické portálů prezentovat geologický a surovinový potenciál kraje. Seznámit odbornou a laickou veřejnost s významnými geologickými, mineralogickými a paleontologickými lokalitami Středočeského kraje včetně opuštěných těžeben a jejich dalšího využití.

Institucionální zajištění: Zlínský kraj, Česká geologická služba

Termín plnění: do 2 let od schválení krajské surovinové politiky

17. Koordinace závěrů surovinové politiky Zlínského kraje (především v sektoru stavebních surovin a jejich recyklace) pro tvorbu ÚPD a dalších sektorových koncepcí v oblasti regionálního rozvoje, dopravy atp.

Cíl:

Koordinovaným postupem vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro čerpání finančních prostředků na rozvoj regionu ze strukturálních fondů EU.

Nástroje: analytická studie

Institucionální zajištění: kraje, ČGS

Termín plnění: max. 2 roky od přijetí surovinové politiky kraje

18. Iniciace řešení střetů mezi ochranou nerostného bohatství a ochranou přírody a krajiny – zejména s prvky ÚSES

Cíl: Návrh řešení střetů prvků ÚSES s územím ochrany ložisek nerostných surovin, DP a CHLÚ. Zpracování evidence kolizních lokalit, posouzení prvků ÚSES, posouzení stavu a perspektivy ložisek a návrh řešení střetů.

Zlínský kraj ve spolupráci s MŽP, MPO, garanti všech úrovní ÚSES

19. Odborná pomoc krajských ložiskových geologů z řad specialistů státní geologické služby pro jednotlivé kraje

Cíl:

Zajistit samosprávným a výkonným orgánům kraje nezávislou odbornou a konzultační pomoc v otázkách využívání nerostných surovinových zdrojů, prognózování a hodnocení geologických informací.

Nástroje: závazná směrnice OG MŽP

Institucionální zajištění: státní geologická služba (ČGS; ČGS-Geofond)

Termín plnění: průběžně realizováno

7.2.2 Střednědobé úkoly

Horizontem splnění navržených střednědobých cílů je do 5 let max. do roku 2035. V zájmu udržení konkurenceschopnosti bude nezbytné vyvolávat tlak na dostatečné zajištění surovinové a energetické bezpečnosti a náročnosti výrobních procesů. Z hlediska surovinové a energetické bezpečnosti v rámci kraje je zásadní jaké suroviny je Zlínský kraj schopný produkovat z vlastních (domácích) zdrojů a které a v jakých objemech je nutno dovážet a hlavně odkud. Co je zásadní, suroviny produkované na území kraje, potažmo i ČR jsou z pohledu energetické, ale zejména surovinové bezpečnosti vysoce žádoucí a nezbytné.

Postupné naplňování klíčových programů rozvoje a modernizace infrastruktury prostřednictvím ŘSD, SŽ apod. v příslušných regionech (zakotvených v příslušné územně plánovací dokumentaci) se projeví ve vyšší potřebě stavebních surovin. Pozice krajských orgánů samosprávy je zde velmi důležitá, tj. naplňování závěrů surovinové koncepce (politiky) umožní prosazení principů trvale udržitelného rozvoje a respektování limitů území, jako určujícího faktoru pro šetrné čerpání primárních zdrojů, především stavebních surovin. Dalším významným cílem této etapy je dosažení optimální míry recyklace a vyššího využití druhotných surovin - stavebních odpadů, prioritně v oblastech s nedostatkem vhodných lokálních zdrojů některých stavebních surovin (SK, SP).

Prioritním cílem tohoto období je promítnutí hlavních přijatých zásad udržitelného rozvoje dalšího využití surovinových zdrojů kraje (primárních i druhotných) do závazných částí územních plánů a plánů odpadového hospodářství.

Hlavní úkoly tohoto období, vedoucí k dosažení deklarovaných cílů, spočívají:

1. Průběžná aktualizace regionální surovinové koncepce

Cíl:

Zajištění pravidelné (periodické) aktualizace dokumentu Regionální surovinová politika Zlínského kraje. S ohledem na dynamickou změnu pohybu zásob a stavu využívání nerostných surovin, rostoucí intenzifikaci a spotřebu těžby nerudných a zejména stavebních surovin - šterkopísků a stavebního kameniva na území kraje, která vyvolává růst zájmu o otvírku dalších dosud netěžených ložisek, dále s ohledem na probíhající změnu v evidenci a zákonné ochranné ložisek a zdrojů nerostných surovin, probíhají změny v legislativě a vládních usneseních, nové koncepční dokumenty na národní a krajské úrovni a v neposlední řadě s ohledem na aktuální požadavky energetické a surovinové bezpečnosti v EU a změněnou situaci na světovém trhu s nerostnými surovinami, se stoupajícím významem vyhledávání nových zdrojů kritických a superkritických surovin je žádoucí, aby kraje periodicky své

regionální surovinové politiky/koncepce aktualizovaly. Optimální časový úsek pro aktualizaci regionálních surovinových politik je do 5 let, což je období, během něhož se mohou měnit některé významné parametry či trendy ve využívání nerostných surovin. Úplná aktualizace nebo změna regionální (krajské) surovinové koncepce by měla řídit podobnými pravidly jako aktualizace zásad územního rozvoje (zákon č. 183/2006 Sb., § 42). Aktualizace regionální (krajské) surovinové koncepce bude probíhat v režimu doplňování a zpřesňování vstupních surovinových dat.

Nástroje: Kompletní surovinový informační systém a aktuální výpisy ložisek a zdrojů nerostných surovin, strategické dokumenty na národní a krajské úrovni ZÚR, apod., změny v legislativě a vládních usnesení, podklady plánovaných staveb v kraji od ŘSD, SŽ

Institucionální zajištění: Česká geologická služba, případně v kooperaci s dalšími projekčními firmami v oboru stavitelství a ložiskové geologie apod.

Termín plnění: do 5 let od schválení krajské surovinové politiky/koncepce

2. Zapracování hlavních požadavků a závěrů surovinové koncepce (politiky) kraje do ÚPD v území jeho působnosti (do doplňků již přijaté dokumentace)

Cíl:

Zajistit realizaci hlavních cílů surovinové politiky v příslušném území, především respektování základních prvků ochrany nerostných zdrojů (CHLÚ, DP) a zákonných limitů území (POPD) v řešeném období. Řešení opřít o prognózu vývoje těžby nerostných surovin v příslušném časovém horizontu a studie reálného potenciálu (viz krátkodobý cíl kap. č. 7.2.1).

Nástroje: ZÚR kraje, územní plán všech úrovní

3. Zapracování závěrů surovinové politiky v sektoru druhotných surovin do plánu odpadového hospodářství kraje

Cíl:

Zajistit realizaci doporučení surovinové politiky a závěrů příslušné analytické studie (viz krátkodobé úkoly) v základním koncepčním materiálu kraje, ve vztahu k problematice vyššího využití vybraných odpadů z území Zlínského kraje v případě vývozu produkce především stavebních odpadů, sutí a odpadů z demolic. Řešení zpracovat do závazné části POH Zlínského kraje kraje.

Nástroje: orgány kraje, zpracovatelé POH

4. Upřesňování trendů využití surovin (prvotních i druhotných)

Cíl:

Na základě analýzy trendů spotřeby a produkce provést upřesnění (aktualizaci) předpokládaného vývoje využití a potřeby primárních (především stavebních) a vybraných druhotných (stavební a demoliční odpady) surovin

Nástroje: krajský surovinový informační systém, ÚPD, POH

5. *Předcházet konfliktům mezi zúčastněnými stranami při projektování a realizaci těžebních záměrů „společenská licence“*

Cíl:

Zvýšit vzájemnou informovanost zainteresovaných složek. Konstruktivní mezioborová diskuze odborníků, státní správy a komerčního sektoru o těžbě a jejích dopadech, navázat dialog s obcemi, rozprout širokou diskuzi o povolenacím procesu a všech relevantních nástrojích k řešení krize (včetně recyklace), zapustit tezi, že těžbu nepotřebuje jen těžář, ale také výrobce, stavební firma, investor, my všichni.

Nástroje: tisk, přednášky, besedy.

7.2.3 Dlouhodobé úkoly

Tato kategorie úkolů surovinové politiky přesahuje hranici střednědobých úkolů. Cílový stav (v horizontu dalších 10–15 let) představuje jakousi „vizi“ řešitelů, tj. optimální řešení, ke kterému předchozí kategorie úkolů směřují.

Realizace aktualizovaných závěrů surovinové politiky v tomto období bude zaručena stanovením závazných prostorových limitů i časových termínů pro dobývání nerostných surovin v územních plánech velkých územních celků, při současném respektování únosnosti území a realizací závazné části krajských plánů odpadového hospodářství. Tyto regulativy jednoznačně určí, která z ložisek nerostných surovin v řešeném území budou otevřena, v jakém rozsahu a pořadí bude probíhat těžba, ukončování dobývání, sanační a rekultivační práce na území původní těžby, jaké druhotné suroviny budou recyklovány, v jaké výši a za jakých podmínek. Tím se výrazně sníží celková zátěž území, tlak na zahájení otírky mnoha různých ložisek současně v územích s jejich koncentrovaným výskytem i tlaky na otírku nových skládek odpadů.

Zároveň budou nastoleny právní jistoty pro rozvoj obcí a ostatních prioritních aktivit, využívajících území (v souladu se záměry PRK).

Je pravděpodobné, že druh, rozsah a kvalita v budoucnu potřebných a využitelných zdrojů budou jiné, než jsou v současnosti využívány. Je pravděpodobné, že za využitelné budou považovány i ty zdroje, které jsou dnes z ekonomických nebo technických důvodů nevyužitelné. Stejně tak, v souvislosti s vědecko-technickým pokrokem a novými požadavky průmyslu, budou potřebné suroviny, které dnes za suroviny vůbec považovány nejsou. Stejně tak je pravděpodobné, že některé v současnosti využívané nerostné suroviny mohou ztratit svůj ekonomický význam a stát se nepotřebnými. Tento aspekt proměnlivosti nerostného bohatství v čase vyžaduje trvalé odborné hodnocení surovinového potenciálu území regionu a zajištění ochrany nově vymezovaných prognózních zdrojů nerostných surovin pro využití budoucími generacemi. Je tedy nutno počítat s nutností trvalého hodnocení surovinového potenciálu území regionu a zajištění ochrany nově vymezovaných prognózních zdrojů nerostných surovin pro využití budoucími generacemi.

Využitelnost nerostných zdrojů bude posuzována zejména v rámci kritérií trvale udržitelného rozvoje. Státní geologická služba bude rozšiřovat poznání geologické stavby regionu a specifikovat nové prognózy výskytu nerostných surovin. V rámci usměrňování požadované struktury surovinové základny bude podporováno vyhledávání a průzkum nových zdrojů nerostných surovin, zajišťována jejich ochrana a šetrné využívání. Při komplexním posouzení využitelnosti nerostných zdrojů bude brán v úvahu aspekt strategický, regionální, lokální, ekologický, ekonomický, aspekt technologického vývoje, sociální a vlastnický s ohledem na ochranu přírodních, kulturních a krajinných hodnot, při vědomí působení časového faktoru.

7.3 Souhrn dopadů regionální surovinové politiky

7.3.1 Legislativa a právní normy

1. Problematika výhradních ložisek nevyhrazených nerostů.

Stávající Horní zákon již neumožňuje stanovit výhradní ložisko nevyhrazeného nerostu (stavebních surovin), což povede k jejich nedostatku na trhu a ohrožení zásobování veřejně prospěšných staveb, neboť ložiska nevyhrazených nerostů nejsou chráněna proti znemožnění jejich využití. ***Doporučujeme toto ošetřit aktualizací stávajících právních předpisů buď návratem možnosti považovat strategicky důležitá ložiska nevyhrazených nerostů za výhradní ložiska, nebo zavedením jiného způsobu jejich ochrany.*** Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Je proto zcela nezbytné posílit právní úpravu evidence v poslední době významných ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich uplatnění v ÚPD (např. podle několik let zavedeného postupu v sousední Slovenské republice), a to se souhlasem majitele pozemku odevzdáním závěrečné zprávy s výpočtem zásob ložisek nevyhrazeného nerostu ke schválení k příslušnému ministerstvu (např. MŽP, MPO). V oprávněných případech umožnit zařazení ložisek nevyhrazených nerostů mezi výhradní ložiska. Osvědčeným návrhovým řešením pro právní úpravu evidence ložisek nevyhrazeného nerostu a jejich uplatnění v ÚPD je právě několik let zavedený postup v sousední Slovenské republice, a to podle zákona č. 569/2007 Z. z, zákon o geologických pracích (geologický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Respektovat usnesení ze dne 15. října 2025 č. 768 k nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu a také usnesení ze dne 15. října 2025 č. 769, k nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu.

2. Nerovné podmínky pro výhradní a nevýhradní ložiska.

Legislativně ošetřit rozdílné podmínky využívání výhradních a nevýhradních ložisek (průzkum, osvojování, úhrady) na jednom ložisku nerostů. ***Vyřešení tohoto problému souvisí s předešlým bodem. Řešením by mohla být nemožnost vykazání nevýhradního ložiska na již evidovaném výhradním ložisku stejné suroviny.***

3. Ochrané pásmo.

Vzhledem k množícím se případům, kdy jsou povolovány stavby v těsném sousedství výhradních ložisek (CHLÚ, DP) a pak na tomto základě nepovoleno jejich využití, ***doporučujeme zavést statut ochranného pásma, v němž by takové stavby být nemohly, podobně jako je to například u prvků ochrany přírody, komunikací nebo PUPFL.***

5. Časová náročnost procesu vedoucího od ověření ložiska k jeho možnému využití.

Podle platného zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, není možno získat Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (EIA) na celou dobu plánované činnosti. ***Upravit platnost EIA na celou reálně vyhodnotitelnou dobu (20 let).***

6. Nastavení jednotných pravidel pro stanovení DP a ploch určených k těžbě v územních plánech.

V současné době může zastupitelstvo stanovení DP nebo povolení těžby úspěšně blokovat, neboť DP může být stanoven pouze pokud je to s souladu s charakterem území (což každá těžba svým způsobem porušuje) a v souladu s územním plánem. Pokud však obec neschválí změnu ÚP umožňující stanovení DP, nelze jej stanovit. Nová úprava Stavebního zákona tento stav ještě komplikuje stanovením jiných podmínek pro změnu využití území (záměr těžit), povolení vyhrazených staveb (stavby související s těžbou) a záměry EIA (stanovení DP). Těžař tak bude řešit povolení vyhrazené stavby na Specializovaných stavebních úřadech a změnu využití území a DP na Krajských úřadech (MŽP). Otvírka

nevyhrazených nerostů bez doprovodných staveb a zařízení se stavebních úřadů vůbec netýká a postavení OBÚ je pouze na úrovni dotčeného orgánu. ***Doporučujeme tento problém a další související s limitovanými možnostmi využívání nerostného bohatství dalšími právními předpisy řešit formou meziresortní komise.***

7. Určitá disproporce v cílech a kompetencích jednotlivých vládních orgánů

Např. vazba mezi MŽP, MPO, MMR a územně správními orgány (MPO nepovažuje regionální plány za závazné)

8. Za současného stavu brzy nastane situace, že domácí surovinové zdroje nebudou schopny pokrýt potřeby plánované výstavby. **Zatímco stavba dálnic a železnic představuje veřejný zájem, zajištění surovin pro tuto výstavbu dosud veřejným zájmem není.** Dokud se tento stav nenarovná (abychom hledali rovnováhu více celospolečenských veřejných zájmů), nelze problém efektivně řešit. Zatím „na celé čáře“ vítězí veřejný zájem ochrany životního prostředí (či to, co si na něj jen hraje), obce v jejichž blízkosti se těžba má provádět, či touha chalupářů po klidu. Doporučujeme vyvolat meziresortní jednání jehož výsledkem by bylo definovat veřejný zájem a stanovit kritéria posuzování jeho vážnosti.

9. Navrácení institutu vyvlastnění do horního práva; Nemožnost uplatnění institutu vyvlastnění ve vazbě na povinnost řešení střetů zájmů stanovenou Horním zákonem vytváří paradox, kdy soukromý zájem je upřednostňován před veřejným zájmem na hospodárném využívání ložiska. Hornická činnost – dobývání ložisek vyhrazených nerostů je činností realizovanou ve veřejném zájmu. S odkazem na charakter veřejného zájmu by bylo vhodné z novuzavést možnost vyvlastnění nemovitostí dotčených využíváním výhradních ložisek nerostů do horního zákona pro účely stanovení dobývacího prostoru a povolení hornické činnosti. Současně se znovuzavedením institutu vyvlastnění by měla být do Horního zákona zavedena širší možnost správní úvahy obvodních báňských úřadů při stanovení dobývacích prostorů a povolování hornické činnosti ve vztahu k řešení střetů zájmů v případě převažujícího veřejného zájmu na dobývání nerostu.

7.3.2 Národní a nadnárodní dokumenty

Pro Surovinovou politiku ČR a žádné jiné nadnárodní a národní dokumenty neplynou z předkládané Krajské/regionální surovinové politiky žádné úkoly. Odkaz na tvorbu a využití regionálních surovinových koncepcí/politik v surovinové politice ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, která byla schválena na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2017 č. 441, je zejména v kapitolách č. 3.2.2 „Záměry v oblasti stavebních surovin“, kde se uvádí: „Konkrétní dostupnost lokálních zdrojů stavebních surovin pro velké liniové stavby řeší detailně regionální surovinové koncepce“, dále v kapitole 5.2.1 „Regionální surovinové koncepce“, kde se mimo jiné uvádí: průběžně zajišťovat soulad regionálních surovinových koncepcí s ostatními strategickými dokumenty, s Politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací krajů, včetně jejich aktualizací“ a v neposlední řadě v kapitole „Zohlednění podmínek ze stanoviska SEA“ a v souhlasném stanovisku MŽP čj. 12580/ENV/17 ze dne 22. března 2017 k návrhu koncepce Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, kde se v části A „Obecné požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví“ a v kapitole 2 „Požadavky z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví ve vztahu ke konkrétním komoditám“, v podkapitole „Stavební suroviny“ citují následující teze v souvislosti s uplatněním principů při přípravě a zpracování regionálních surovinových politik.

Mezi obecné nedostatky, které zabraňují efektivnímu uplatňování státní surovinové politiky patří např.:

- nejasnost při stanovení dobývacích prostorů, kdy územně plánovací orgány vyžadují jako podklad pro změnu a aktualizaci svých dokumentů rozhodnutí OBÚ o stanovení DP, naopak OBÚ vyžaduje souhlas se schválenou územně plánovací dokumentací,
- neprovázanost státních investičních plánů ve vazbě na analýzu disponibilních surovinových zdrojů,
- v mnoha případech neochota povolovat nová průzkumná území. Dnes je defacto většina geologických průzkumů realizována soukromými subjekty, což má přednost pro stát v tom, že je provádí podnikatelský subjekt na vlastní náklady s plnou mírou rizika spojenou s průzkumnou činností, který má skutečnou představu, popř. zkušenost s následným uplatněním těženého nerostu. Navíc realizátorovi průzkumu nevznikají žádná přímá práva na zahájení dobývání, naopak má povinnost výsledky svého průzkumu předat státu,
- jistá míra nestabilních podmínek pro podnikatelské záměry v oblasti dobývání surovin, spočívající v různých podmínkách pro vyhrazené a nevyhrazené nerosty, v systému ne zcela jednoznačně stanovených úhrad za vytěžené nerosty a jejich časově omezená platnost v případě vyhrazených nerostů (zrušení moratoria v HZ), což může vést k porušování paragrafů HZ, např. o efektivním využívání ložiska,
- časově omezená platnost některých dokumentů upravená někdy i metodickými pokyny jednotlivých rezortů (EIA a možné realizace její změny, plánování těžby na 32 let....včetně doby trvání povolovacího procesu), vyhodnotitelná doba záměru dle EIA, která je cca 32 let, se má vztahovat pouze na délku samotné realizace těžby, nikoliv i na dobu nezbytnou pro povolení hornické činnosti a POPD. Časový horizont, který je předmětem navazujícího povolujícího řízení tak v žádném případě nedoznal změn v určení doby realizace a přípravy záměru, aniž by započala hornická činnost (HČ) a činnost prováděná hornickým způsobem (ČPHZ), je rovněž nepřijatelné započítávat dobu stanovení dobývacího prostoru, či územní rozhodnutí, aniž by byla povolena hornická činnost, či činnost prováděná hornickým způsobem.
- nedodržování existujících pravidel a vstup 3 subjektů do procesu schvalování dokumentů povolujících těžbu. V tomto bodě by zásadně mělo být vycházeno ze dvou faktorů a to, že ložisko je nepřemístitelné a že těžba, na rozdíl od jiných oborů lidské činnosti, se neprovádí bez zajištěného odbytu, který je odrazem potřeby suroviny. Bohužel v tomto bodě je možno konstatovat, že právě nepostižitelný vstup třetích orgánů, obvykle nejrozumnějších spolků, uplatňováním mnohdy subjektivních názorů, celý proces zahájení těžby prodlužuje a znesnadňuje. Mnohdy jsou uplatňovány zcela beztestně požadavky na dodatečné analýzy, které kromě nákladů stojí i čas. Zde by bylo nutné, aby byl sklouben proces schvalování staveb v územních plánech spolu s postupem povolování lokálních těžeb zejména v oblasti stavebních surovin. Mnohdy z koncepcí, což je v materiálu rovněž upozorněno, zvítězí snaha o lokální ochranu a mnohdy i soukromý zájem oproti zdravému ekonomickému smýšlení, kdy do stavebních nákladů je nutno velmi významně počítat s přepravními náklady, které stavby nejen zdražují, ale i velmi negativně ovlivňují životní prostředí.
- pojem strategické suroviny je z hlediska lokálního mnohdy zavádějící, neboť v dané oblasti se strategickou může stát i nevyjmenovaná surovina. V každém případě mají smysl z hlediska národohospodářského, popř. celosvětového plánování, avšak je nutno jej citlivě aktualizovat podle měnících se podmínek ve využívaných technologiích (př. Lithium),
- nemožnost přístupu k vyhrazeným nerostům z titulu zrušení paragrafu o vyvlastnění. Ochrana ložiska není zajištěna pouze realizací stavební uzávěry, ale musí být k ložisku i zajištěn přístup. Neexistence paragrafu vyvlastnění je zárodkem korupčního a spekulativního chování,
- institut vyvlastnění je i v podnikatelské veřejnosti považován za krajní míru řešení situace v případě nedohody a dohoda smluvních stran je upřednostňována, totožně jako sjednání úplaty dohodou bez využití možnosti stanovení ceny znaleckým posudkem, přičemž sjednané smluvní ceny mnohdy zásadně převyšují ceny určené znaleckým posudkem. Hornická činnost - dobývání ložisek vyhrazených nerostů je činností realizovanou ve veřejném zájmu. S odkazem na charakter veřejného zájmu je žádoucí znovuzavést možnost vyvlastnění nemovitostí dotčených využíváním výhradních

ložisek nerostů do horního zákona pro účely stanovení dobývacího prostoru a povolení hornické činnosti. Již samotným zařazením nerostů do taxativního výčtu vyhrazených nerostů uvedených v ust. § 3 odst. 1 Horního zákona dal zákonodárce jasně najevo, že má zájem zajistit zvýšenou ochranu vyhrazených nerostů, aby bylo zabráněno ztížení nebo znemožnění jejich pozdějšího dobývání (viz důvodová zpráva k zákonu 44/1988 Sb.). Je nezbytným, aby to, co vyplývá z historických souvislostí a z vůle zákonodárce bylo zachyceno přímo v zákonné úpravě. Pakliže by došlo k zakotvení legální definice veřejného zájmu do horního zákona, došlo by k posílení právní jistoty účastníků řízení, resp. rozhodování správních orgánů by bylo více předvídatelné, přičemž ke znakům právního státu a mezi jeho základní principy neoddělitelně patří také zásada právní jistoty, kdy její nezbytnou součástí je jak předvídatelnost práva, tak i legitimní předvídatelnost postupu orgánů veřejné moci v souladu s právem a zákonem stanovenými požadavky. Při úvahách o možnosti vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva pro účely vyhrazených nerostů nelze zcela pominout skutečnost, že ložisko vyhrazeného nerostu není součástí pozemku a je samostatnou nemovitostí. § 1029 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění, obsahuje úpravu nezbytné cesty, která zajišťuje právo za zákonem stanovených předpokladů a za náhradu na spojení nemovitosti s veřejnou cestou. Odstranění možnosti odnětí či omezení vlastnického práva pro účely dobývání ložiska je určitou formou diskriminace ložiska, jakožto nemovitosti, a možnosti jeho vlastníka (státu) na přístup k této nemovitosti. Současně je nezbytné do zákona upravit možnost vyvlastnění pozemků, jejichž součástí je ložisko nevyhrazeného nerostu, jehož dobývání je nezbytné pro surovinové zajištění dopravních a energetických staveb realizovaných ve veřejném zájmu. Odstraněním možnosti vyvlastnit nemovitosti, pod kterými se nachází výhradní ložiska, vznikla disproporce mezi postavením státu jako vlastníka nerostného bohatství a postavením vlastníků příslušných nemovitostí. Naplnění povinnosti státu dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství podle čl. 7 Ústavy tak bylo ztíženo a v praxi mohou nastat případy, kdy by celé ložisko nerostu nemohlo být řádně vydobyto ani ochráněno. Stát se na základě zákona č. 498/2012 Sb. zbavil obecného právního nástroje, který mu v případě potřeby zajišťoval přístup k jeho vlastnictví, tj. k nerostnému bohatství. Osm let aplikace řešení zvoleného v roce 2012 dalo prezidentskému vetu za pravdu a přináší problémy pro další rozvoj ekonomiky a společnosti. Vážně hrozí např. nedostatek stavebních materiálů, zejména pro hlavní město Prahu, ale i pro další města, pro výstavbu dálnic, rychlostních silnic a železničních koridorů atd. Tím je vyvolána nutnost ekologicky nešetrných a v podstatě zbytečných dovozů stavebních surovin z velkých vzdáleností. Obdobné problémy detekují práce na regionálních surovinových politikách pro jednotlivé kraje i u dalších nerostů nezbytných pro žádoucí rozvoj zpracovatelského průmyslu s vážnými ekonomickými a sociálními dopady. Je pociťována veřejná objednávka na znovuzavedení možnosti vyvlastnění ve veřejném zájmu. Absence možnosti vyvlastnění nemovitostí dotčených využíváním výhradních ložisek nerostů neumožňuje zcela naplnit tu část programového prohlášení vlády, ve kterém se vláda zavázala „důsledně hájit vlastnické, ekonomické a environmentální zájmy státu při využívání ložisek nerostných surovin České republiky, především strategických surovin. Cílem je, aby maximální efekt z těžby všech nerostných surovin zůstal v rukou státu. V tomto smyslu se neprodleně upraví Surovinová strategie České republiky a následně také příslušná legislativa, především horní zákon a geologický zákon“. Vhodné by bylo znovuzavést možnost vyvlastnění nemovitostí dotčených využíváním výhradních ložisek nerostů do horního zákona pro účely stanovení dobývacího prostoru a povolení hornické činnosti (příp. doplnit právo vstupu na cizí pozemky, právo vypouštět důlní vody, povinnost strpět umístění měřických značek a jiných měřických zařízení na nemovitostech a další instituty směřující k ochraně nerostného bohatství), v rámci energetického zákona – pro těžební plynovod či do zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích – pro účely vyhledávání a průzkumu ložisek vyhrazených nerostů. Dále může jít o zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, ze kterého vyplývá, že pro skladovací zařízení ani pro produktovody a ropovody neumožňuje tento zákon vyvlastnit samotné vlastnické právo, ale pouze jej omezit věcným břemenem.

- Z výsledku řešení projektu TAČR č. TITSMP0909 vyplývá zásadní doporučení v legislativním ukotvení regionálních (krajských) surovinových koncepcí. Je to zejména proto, že způsob a vůle ukotvení regionálních (krajských) surovinových koncepcí v našem legislativním systému zcela chybí. S ohledem na nedostatečné ukotvení regionálních surovinových koncepcí v právním řádu by případnou závaznost vůči zásadám územního rozvoje šlo snad dovozovat prostřednictvím podobnosti s územně analytickými podklady, nicméně k tomuto rovněž neexistuje judikatura, která by daný problém řešila. Stačilo by samostatně zmínit Regionální surovinové koncepce jako koncepční strategické dokumenty, jejichž zpracování jsou povinným podkladem pro ÚPD, konkrétně ZUR. Základní entitou, která je rovněž předmětem tvorby regionální (krajské) surovinové koncepce jsou kromě výhradních ložisek i ložiska nevyhrazeného nerostu a jejich vzrůstající hospodářský význam a tím jejich nezbytná implementace do ÚPD. Zásadní problém se týká chybějící ochrany ložisek nevyhrazených nerostů (nevýhradních ložisek), zvláště při současném znění Horního zákona, který neumožňuje stanovit výhradní ložisko na nevyhrazeném nerostu. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Poukazuje na zcela zásadní problém v souvislosti s využíváním a nedostatkem ložisek stavebních surovin, který může mít v budoucnu fatální dopady na hospodářský růst a naplňování potřeb stavební výroby pro dálniční a silniční stavby, pro výstavbu železniční infrastruktury a vysokorychlostních tratí, dále potřeby pro dodávky regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro soukromé a developerské projekty, vládou podporované energetické stavby (modulární reaktory) a gigastavby, včetně liniových staveb, pro zajištění energetické bezpečnosti ČR a tím dosažení uhlíkové neutrality apod. Řešením by bylo posílit váhu regionálních surovinových koncepcí doplňujícím odstavcem k § 14d v zák. 44/1988 Sb., popř. do ustanovení § 13, zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů a to s odkazem na Státní surovinovou politiku a regionální surovinové koncepce a jejich vztahem k územně-plánovací dokumentaci (ÚPD). Např. v upravené novele v odstavci č 2 § 14d horního zákona doplnit větu: Součástí státní surovinové politiky jsou i regionální surovinové koncepce a státní surovinová politika je pro ně závazným rámcem. Úkolem regionálních surovinových koncepcí je rozpracovat platnou státní surovinovou politiku do podmínek regionů/krajů. S ohledem na specifika jednotlivých krajů, řeší regionální surovinové koncepce konkrétní dostupnost a využití lokálních zdrojů surovin, místní ekologické aspekty těžby a zpracování surovin a kvalifikovaně upřesňují a periodicky aktualizují současné i budoucí využívání a ochranu surovinových zdrojů se zřetelem na jejich reálné potřeby. Výsledky příslušných závěrů a opatření průběžně aktualizovaných a zejména veřejně projednaných koncepčních dokumentů regionálních (krajských) surovinových koncepcí je nezbytně nutné provázet s ÚPD“.

7.3.2.1 Ministerstvo životního prostředí

Při kontrole Chráněných ložiskových území byly nalezeny následující nesrovnalosti, které doporučujeme odstranit:

CHLÚ 19310000 Brňov-Medůvka podnět ke zrušení CHLÚ - důvod vyjmutí ložiska z bilancovaných a přesun do evidovaných.

CHLÚ 19950000 Bařice – opravit souřadnice CHLÚ, - Již podán na základě tohoto zjištění na MŽP návrh změny CHLÚ ve smyslu příl. č. 5 Rebilance ložiska z roku 2000 (příloha č. 36 FZ 5845).

CHLÚ 01220000 Moravský Písek-jižní část ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh byla přehodnocená v rámci Rebilance a tudíž je bez bloků zásob. Podnět na zmenšení CHLÚ.

CHLÚ 05060002 Kunovice I – nepokrývá zcela obrys výhradního ložiska

CHLÚ 18830000 Tupesy – nepokrývá zcela obrys výhradního ložiska

CHLÚ 19970005 Fryšták-západ V – nepokrývá zcela obrys výhradního ložiska

CHLÚ chybí na ložisku B 3012100 Uherský Ostroh-Moravský Písek

7.3.3 Krajské ÚPD

1. Ochrana výhradních i nevýhradních ložisek.

Zajistit v co největší míře ochranu všech zjištěných výhradních i nevýhradních ložisek nerostů a předpokládaných ložisek nerostů (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění) jejich zakreslením do ÚPD.

2. Využití výhledových ploch využití pro těžbu v ÚP a v ZÚR.

Z celkového počtu 9 využívaných ložisek štěrkopísků s povolenou těžbou jsou pouze 2 ložiska s vyšší životností disponibilních zásob než 10–15 let, a do konce návrhového období roku 2035/36 bude cca 7 aktivně využívaných ložisek štěrkopísků s nízkou životností zásob a před ukončením (tj. cca 78 % ložisek ze všech 9 doposud aktivně využívaných ložisek štěrkopísků). Z celkového počtu 5 využívaných ložisek stavebního kamene na území kraje se jedná o cca 80 % ložisek s velmi nízkou životností disponibilních zásob do 7–10 let.

Na základě výše uvedeného bylo zapotřebí vytvářet územní předpoklady pro nově zahajované těžby, či pokračování stávající těžby v rozsahu CHLÚ a zejména otevírat nová ložiska jakožto náhradu za postupně dotěžovaná ložiska. Celkem bylo analyzováno přes 20 plánovaných záměrů a to u ložisek stavebních surovin (stavební kámen, štěrkopísek). Počet plánovaných záměrů - jedná se o zcela nové záměry a záměry na pokračování stávajících těžeb na roztěžených ložiskách – zahloubením a plošným rozšířením. Záměr může rovněž představovat využití několika na sebe navazujících ložisek nevyhrazeného nerostu, která jsou pokračováním na dotěžovaných výhradních ložiskách za hranicí bloků zásob a DP v CHLÚ. Celkem se jedná o 20 záměrů, tj. pro využití 6 ložisek stavebního kamene a dále 14 záměrů pro využití ložisek štěrkopísků (tj. 6 záměrů pro výhradní ložiska a 8 záměrů pro nevýhradní ložiska)

- a) u stávajících využívaných ložisek s potenciálním rozšířením těžby v rozsahu již stanovených dobývacích prostor anebo s rozšířením za hranici dobývacího prostoru v rozsahu CHLÚ, tj. do bloků zásob nevýhradního ložiska,
- b) U stávajících roztěžených ložisek nevyhrazených nerostů (štěrkopísek, stavební kámen) s potenciálním rozšířením těžby v rozsahu celého geologickým průzkumem ověřeného bloku zásob,
- c) Zcela nová výhradní ložiska stavebních surovin a nerudných surovin v rozsahu doposud netěženého stanoveného dobývacího prostoru, popř. rozsahu ověřených bloků zásob,
- d) Zcela nové záměry u ložisek nevyhrazených nerostů (štěrkopísky, stavební kámen).

Záměry výhradních ložisek dle Nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu a Nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu - viz <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-434>. V případě ložisek štěrkopísků se jedná o 3 výhradní ložiska (Plešovec-Chropyně (B 3008600), Kvasice 2 (B 3011800) a Nedakonice-Polešovice (B 3011900)).

Dostupnost kameniva na plánované stavby v dojezdové vzdálenosti do max. 40 km je ve skutečnosti zcela jiná. Zkušenost ukazuje, že stavební společnost získá zakázku na stavbu, poptá nejbližší provozovny (lomy a štěrkovny) ve vzdálenosti do 30-40 km (podle počtu v dané lokalitě). Ve většině regionů je však těžené a drcené kamenivo nedostatečný materiál a subjektům nebo skupinám, které nedisponují vlastní kapacitou, nastává velký problém a proto se např. dováží surovina na stavby ze vzdálenosti až 80-100 km, což má za následek mnohem vyšší uhlíkovou stopu a dopady na ekologické

faktory a vysoké ceny za 1 tunu kameniva dané vysokými dopravními náklady, a také zvýšená zátěž pro přilehlé obce, apod. Další velmi klíčové důvody odmítnutí podání nabídky jsou zpravidla následující:

- a) vyčerpané povolené roční limity těžby (vyčerpané produkce žádaných frakcí na trhu),
- b) omezené disponibilní zásoby v dobývacím prostoru a tudíž těžební organizace nemá zájem si kamenolom, či pískovnu v krátké době vytěžit,
- c) organizace využívá kamenivo pro svoje potřeby (vlastní obalovna, vlastní betonárna, vlastní výhoda pro budoucí potenciální stavbu apod.),
- d) v neposlední řadě obchodní důvody (již existující smluvní závazky).

Všechny výše a níže surovinovou koncepcí doporučené plánované záměry, respektive výběr ložisek k budoucímu využití, představují významné surovinové rezervy tzv. územní rezervy, které v dostatečných objemech a kvalitě suroviny mohou postupně nahradit ukončované či ukončené těžby na stávajících dotěžovaných ložiskách, a to v časovém horizontu 10-15 let. Tímto budou pro území Zlínského kraje zajištěné dostatečné zdroje/kapacity na veškeré plánované stavební činnosti (dopravní infrastruktura – *silnice a dálnice, obchvaty a přivaděče, vysokorychlostní tratě, konvenční tratě, modernizace, rekonstrukce a zkapacitnění železničních tratí, včetně výstavby terminálů, mostků, estakád, tunelů, nadezdů, ekoduktů, lávek pro pěší a cyklisty přivaděčů a rekonstrukcí nádraží, protihlukových stěn apod.*, dále bytová a komunální výstavba, developerské projekty, průmyslové výstavby a provádění údržby a oprav existujících staveb, výstavba modulárních, včetně přivaděčů k nim, kompletní výrobní program prefabrikovaných produktů, stavební dílce pro pozemní a inženýrské stavitelství apod.). Představený výběr neznamená okamžité masivní zahájení těžební činnosti na všech uvedených plánovaných záměrech, nýbrž strategii postupných otvírek nových těžeb a rozšiřování stávajících těžeb v rámci hospodárného vydobytí zásob za ložiska ukončená či postupně ukončovaná. Komplikovaný a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Vzhledem k časové náročnosti procedury povolení (u štěrkopísků až 7–10 let, u stavebního kamene i 8–12 let) jak nových, tak i stávajících ložisek, požadujeme na řadě významných lokalit zahájit projektové přípravy otvírek těchto ložisek s tím, že upřesněný termín zahájení těžby bude deklarován v rámci zjišťovacího řízení k vyhodnocení dopadů jednotlivých záměrů na životní prostředí (EIA).

Výběr zejména klíčových ložisek štěrkopísků pro budoucí využití vycházel:

- a) podle stavu využití kvality zásob (jakostně-technologického hlediska) a dle životnosti disponibilních zásob ve Zlínském kraji.
- b) Zlínský kraj je silně deficitní na zdroje a ložiska stavebního kamene a tyto zdrojové limity v oblasti ložisek stavebního kameniva vyvolávají dvojí tlak – jednak tlak na vyšší nárůst produkce štěrkopísků pro využití tam, kde jsou obě suroviny zastupitelné, jednak pokračující tlak na dovoz nedostatkového kameniva ze sousedních hojněji ložiskově vybavených oblastí zejména Olomouckého kraje a ze Slovenska.
- c) podle umístění těchto ložisek co nejbližší k plánovaným stavbám celostátního významu (stavbám silnic a dálnic dle ŘSD, stavbám vysokorychlostních železnic, rychlých spojení konvenčních železničních tratí, rekonstrukcí a zkapacitnění včetně výstavby terminálů a nádraží. Okrajově je bez většího množství detailu zohledněno umístění ložisek k potenciálním plánovaným energetickým stavbám a stavbám pro dosažení uhlíkové neutrality včetně potřebných dopravních liniových staveb k těmto stavbám)
- d) podle umístění nových rezervních vybraných zdrojů těžného kameniva situovaných poblíž dotěžovaných ložisek stavebních surovin s velmi nízkou životností zásob, jakožto náhradní zdroje za dotěžovaná ložiska a zejména jejich umístění v bezprostřední blízkosti

plánovaných staveb s ohledem na zatížení uhlíkovou stopou (vyprodukovaným CO₂) při přepravě konvenčními přepravními prostředky.

Výběr ložisek k budoucímu využití – tj. doporučená ložiska stavebních surovin (zejména štěrkopísků pro plánované budoucí využití a hospodárně dotěžení zásob na území Zlínského kraje splňují základní geologicko-ložiskové údaje, dostatečný objem disponibilních zásob, technologické parametry suroviny s přijatelnou jakostní kvalitou přírodního drceného a těženého kameniva bez značných heterogenit, vhodného do nejvyšších tříd uplatnění dle ČSN EN 12620, 13043, 13242, 13285, 13139, 13383, popř. 13877-1 apod. (přijatelné technologické zázemí a dispoziční prostory na úpravu a nakládku suroviny apod.) Zároveň záměry u většiny doporučených ložisek štěrkopísků a stavebního kamene k plánovanému využití, či hospodárného vydobyetí zásob jsou již předmětem vyhodnocení vlivů záměrů na životní prostředí (EIA), popř. v plánu projektové přípravy a procesu vyhodnocení vlivů záměrů na životní prostředí (EIA). Ve své podstatě se jedná o reálný statistický poměr adekvátní náhrady za dotěžená a postupně dotěžovaná ložiska pro naplnění potřebného objemu produkce stavebního kamene a štěrkopísků ve Zlínském kraji.

Plochy DP a plochy výhradních a nevýhradních ložisek na nichž se předpokládá těžba nebo je navrženo jejich využití v řešeném období této surovinové politiky (mimo těžená a dotěžená) vést v ÚP jako výhledovou (potenciální) plochu těžby, označeno šrafovou původního a předpokládaného využití, a toto označení brát jako soulad s ÚP při projednávání povolení těžby nebo stanovení DP.

Přehled těžených ložisek s platným DP nebo ÚR, která by měla být zobrazena jako plocha těžby NT

Zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/ÚR
A39	B3036800	Komňa-Bučník	SK	Komňa - Bučník	70442
A40	B3060700	Bzová	KA, SK	Bzová	70970
D110	D5059800	Házovice-Horečky	KA		UR
D120	D5230900	Ratiboř u Vsetína	SK		UR
D115	D5239400	Bystřička	SK		UR
D126	D3160400	Žlutava	SK		UR
A15	B301160001	Hulín	SP	Hulín	70655
A31	B301190000	Nedakonice-Polešovice	SP	Nedakonice	71141
D34	D523690201	Napajedla-jih	SP		UR
D142	D 5237000	Boršice u Buchlovic 3	SP, TZ		UR
D140	D 5237004	Boršice u Buchlovic 4	SP, TZ		UR
D141	D 5237005	Boršice u Buchlovic 5	SP, TZ		UR
D139	D 5237006	Boršice u Buchlovic 6	SP, TZ		UR
A12	B305200001	Žopy 1	CS	Žopy	70726
A26	B3050800	Malenovice	CS	Malenovice	70965

Přehled netěžených ložisek s platným DP nebo ÚR, která by měla být zobrazena jako plocha s plánovanou těžbou NT v ÚPD

Zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/ÚR
A15	B301160002	Hulín	SP	Hulín	70655
D25	D5274300	Bělov 2	SK		UR
D34	D523690202	Napajedla-jih	SP		UR
D05	D315530000	Chropyně	SP		UR
D22	D301170001	Střížovice-Otrokovice	SP		UR
D23	D301170002				
D28	D511090002	Napajedla	CS		UR

A34	B305060001	Kunovice	CS	Kunoovice	70735
A33	B305060003	Kunovice	CS	Kunoovice I.	70977

Přehled ložisek se stanoveným předchozím souhlasem ke stanovení DP (PSDP) a ložiska nevyhrazeného nerostu s plánovaným záměrem, popř. s vydaným kladným závazným stanoviskem EIA, která by měla být zobrazena jako plocha s plánovanou těžbou -NT nebo stavební uzávěrou

Zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP/PSDP
A23	B 3011800	Kvasice 2	SP	Kvasice	PSDP
A11	B 3008600	Plešovec-Chropyně	SP	Chropyně I	PSDP
A38	B 3012200	Moravský Písek-Uherský Ostroh	SP	Moravský Písek v rozsahu území na ZK	PSDP

Přehled ložisek ložisek na nichž se předpokládá rozšíření těžby, či nová těžba a jejich využití je navržené v řešeném období do roku 2035 této surovinové politiky/koncepce, a která by měla být zobrazena jako plocha s plánovanou těžbou -NT nebo stavební uzávěrou.

Zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP
D15	D523940000	Bystřička (rozšíření)	SK		
N120, N121	N505240001(3) N505240002	Starý Hrozenkov	SK, TZ		
A31	B 3011900	Nedakonice-Polešovice	SP	Nedakonice	PSDP
A10	B 3133000	Chropyně-Záříčí		Chropyně	PSDP
D19	D 5279300	Hulín-Bílany	SP		
D63	D 9999999	Napajedla-Topolná I	SP		
D63	D 9999999	Napajedla-Topolná II	SP		
D64	D 9999999	Polešovice-Klučovánky	SP		
D65	D 9999999	Polešovice-Díly	SP		
D37	Q 9401900	Staré Město	SP		

3. Ochrana nevýhradních ložisek formou územní rezervy.

Vzhledem k předpokladu, že v dohledné době bude značná část stavebních surovin těžena na nevyhrazených ložiscích, vyžadovat jejich zakreslení do ÚPD (ÚP) a u vytipovaných ložisek Surovinovou politikou dbát na jejich ochranu formou územní rezervy, zvláště v navržených Specifických oblastech těžby.

Přehled ložisek výhledově důležitých k zajištění surovinové základny pro realizaci veřejně prospěšných staveb, která by měla být zobrazena jako **územní rezervy**

Zákres	č. lož	název	surovina	CHLÚ	DP
D10	D 505980000	Házovice-Horečky	KA		
D11	D309550000	Prostřední Bečva	SK		
D62	D322620000	Záhorovice	SK		
N47	Q 9420700	Ratiboř u Vsetína	SK		
N17	U505990000	Dolní Bečva	SK		
	U505940000	Prostřední Bečva-Kněhyně	SK		
N27	N505590001	Chvalčov	SK		
N74	Q 935970000	Strílky	SK, TZ		
N69	U 511080000	Zlín-Louky	SK		

A01	B300890000	Hustopeče-Zámrský	SP	Hustopeče nad Bečvou I.	
A37	B301210000	Uherský Ostroh-Moravský Písek	SP	Moravský Písek I	
A10	B313300000	Chropyně-Záříčí	SP	Chropyně	
A11	B 300860000	Plešovec-Chropyně	SP	Chropyně I.	
D43	D 5284300	Boršice u Buchlovic-jih			
N104	N 505930000	Polešovice	SP		
A31	B301190000	Nedakonice-Polešovice	SP	Nedakonice	
D49	D 306210003	Nedakonice			
D35	D 3062102	Huštěnovice-Jalubí	TZ		
D54	D 301210102	Moravský Písek-Polešovice	SP		
D55	D 301210103				
D44	D 3062101	Nedakonice-Boršice	TZ		
D50	D3088000	Polešovice-Zmolky	SP		
N107	N301210201	Uherský Ostroh	SP		
D29	D316470000	Střílky	TZ		
D09	D 3206300	Střítež nad Bečvou	SP		
D06	D 3206400	Valašské Meziříčí-Jarcová	SP		
D07	D 3206500	Veselá	SP		
D01	D 315540001	Záříčí	SP		
D02	D 315540002				
D03	D 315540003				
D04	D 315540004				
D08	D 3206600	Zašová	SP		
D38	D306210300	Zlechov	TZ		
D51	R 9366300	Polešovice-Mor Písek	SP		
N49	N 528420000	Velké Karlovice	SP		
205	N 528590001	Lhotka nad Bečvou			
206	N 528590002				
A35	B305060002	Kunovice	CS	Kunoovice II.	
A22	B 3199500	Bařice-Velké Těšany	CS	Bařice	
A21	B 319970001	Fryšták-západ	CS	Fryšták - západ V.	
A20	B 319970002			Fryšták - západ VII	
A19	B 319970003			Fryšták - západ VI	
A18	B 319970004			Fryšták - západ IV.	
A28	B 3188300	Tupesy			
A17	B 3203500	Žeranovice			

4. Respektování ochrany ložisek.

V současné době stále přibývá prvků, (ochrana přírody, zástavba, liniové stavby), které nectí dříve stanovenou ochranu ložiska (CHLÚ, DP) a v případě zájmu o těžbu jsou důvodem jejího zamítnutí. Je nutno respektovat ochranu výhradních ložisek a ctít posloupnost střetů zájmů. V případě zástavby doporučujeme zavést kolem výhradních ložisek, CHLÚ a DP ochranná pásma.

5. Ochrana prognózních zdrojů navazujících na těžená ložiska.

Důležité prognózní zdroje, které lze chápat jako surovinové rezervy těžených ložisek vynést do ÚPD a chránit podobně jako přilehající ložiska.

6. Zakreslení a případná ochrana evidovaných ložisek/zdrojů s nebilančními zásobami.

V ÚPD povinně zakreslovat i dnes evidovaná ložiska/zdroje s nebilančními zásobami, ale předpokladem možného využití v budoucnosti vývojem technických a ekonomických podmínek (např. ložiska jílu). V případě jejich vyhodnocení jako potenciálně těžitelných (na základě studie reálného potenciálu nerostných surovin) je zajistit příslušným stupněm ochrany.

7.3.4 Rozvojové programy

Na ložiskově zajímavých lokalitách, zvláště stavebních surovin důležitých pro rozvoj kraje, mimo závažné střety zájmů podporovat provedení ložiskově geologického průzkumu za účelem ověření množství a kvality suroviny a případně i vymezení nových ložisek (surovinová rezerva).

7.3.5 Evidence v SURIS a ochrana ložisek nerostných surovin

Při revizi zákresů a údajů v SURIS byly zjištěny četné nesrovnalosti z nichž většina byla odstraněna během řešení Surovinové koncepce. K dorešení zbývají následující:

7.3.5.1 *Bilance zásob*

B 3011800 Kvasice2 – Doplnit 5482 tis. m³ písků dle Rozhodnutí MŽP ze dne 19. 8. 2004 (č.j. 2492/660/2004) - v bilanci uvedeny jen štěrkopísky, ale písky (2/3 zásob) chybí.

7.3.5.2 *Evidence zásob*

doplnit do Evidence zásob

D 5279300 SP Hulín-Bílany, (714 tis. m³ bilančních prozkoumaných volných a 378 tis. m³ vyhledaných nebilančních

D 5110901 CS Napajedla (původní ložisko rozděleno) - bilančních prozkoumaných volných 378,5 tis. m³, prozkoumaných nebilančních 15,4 tis. m³ a vyhledaných nebilančních 3095 tis. m³

D 5284300 TZ Boršice u Buchlovic-jih, - vyhledané bilanční volné 961 tis. m³

U 3050500 CS Lutopecny – zásoby vyjmuty z Bilance zásob nikoliv zrušeny – přesun do registru D

Z 3058800 CS Žopy 2 – ložisko vedeno jako rezerva pro závod Žopy, zásoby vyjmuty z Bilance, nikoliv zrušeny – přesunout do registru D.

U 5056000 CS Bystřice pod Hostýnem – výpočet (1300 tis.m³ geol. zásob v kat vyhledané) byl proveden až po uzavření těžebny.

doplnit do Evidence zásob nebo přesunout do subregistru N

D 3188200 CS Vážany-Kroměříž (původně jako rezerva pro dnes již vytěžené ložisko U 3050400 Vážany. Plánována výstavba, takže na zvážení i možnost přesunu do subregistru N)

7.3.5.3 *Surovinový informační systém (SURIS)*

obecný podnět – při přepočtu ložiska ponechat v SURISu pouze nový zakres a změnu okomentovat v záznamu aby nedocházelo k duplicitě (např. B 3066401 x Z 9058800 Kurovice, B 3154600 x Z 3154672 Koryčany).

změna množství zásob

N 5058300 CS Uhřice-Tišín – změnit množství zásob dle výpočtu z roku 1980 (10456 tis. m³), na základě 12 vrtů (P 35225). V SURISu zřejmě zásoby prognózní z 1 vrtu (1286 tis. m³), ale v tom případě by to mělo být vedeno v Q s jiným obrysem.

N 5242300 TZ Kroměříž-Hrubá opleta – upravit zásoby - zákres č. 1 s vykázanými zásobami 90,5 tis. m³ byl těžen mezi lety 2003-2009 a zásoby by měly být odečteny. **Zůstává tak pouze zákres 2 s 56,3 tis. m³.**

N 5115800 TZ Bělov – odstranit z databáze – účelový průzkum na materiál ke zvýšení hráze (2 plochy v odkališti – dnes celé rekultivované) celkem bylo vyčísleno jen 34,85 tis. m³. Na jediný dostupný blok č. 1 připadá necelých 9 tis. m³ TZ.

Změna zákresu

Q 9334400 BT – Kunovice 1 – obrys nesouhlasí s pasportem, tam přímo uvedeno, že je půdorysně omezeno dle stávajících bloků zásob CS + DP (k roku 1986 – 2,5 % zásob CS)

Změna subregistru

D 526910001 TZ Břest – jedno těleso vytěžené, ve druhém pouze 38,13 tis. m³ zásob - přeradit do N nebo rozdělit na jedno těleso do U a druhé do N (druhé těleso přeradit do U)

N 3012102 SP Uherský Ostroh – tyto zásoby byly původně součástí výhradního ložiska – doporučujeme přeradit do subregistru D a doplnit do Evidence zásob.

N 5242300 TZ Kroměříž-Hrubá opleta – zákres č. 1 již vytěžen – přeradit do subregistru U

Q 910660001 až 3 CS Fryšták - Přeradit do subregistru R. Sousedí s výhradním ložiskem B 3199700 Fryšták-západ, chráněným CHLÚ, které pokrývá i zmíněné prognózní zdroje.

Z 9339800 BT Kladeruby – přeradit do subregistru Q (P2 - 356 tis. m³ zásob)

Z 9057700 VA Cetechovice - přeradit do subregistru Q (P3 - 10000 tis. kt zásob)

Z 9059300 VA Vigantice - přeradit do subregistru Q (P3 - 12000 tis. kt zásob)

U 5036800 PI Ježov - přeradit do subregistru Q (doporučen průzkum)

U 5059400 SK Prostřední Bečva-Kněhyně - přeradit do subregistru N (mankovní oblast na SK)

U 5059900 Dolní Bečva - přeradit do subregistru Q (P2 - 6000 tis. m³) mankovní oblast na SK, vhodné pro místní účely)

U 51108000 Zlín-Louky - přeradit do subregistru N (772 tis. m³ prozkoumaných zásob) mankovní oblast na SK

U 5113600 CS Morkovice - přeradit do subregistru N, zásoby v předpolí starého hliniště.

U 5114300 CS Mařatice – původně výhradní ložisko, těleso č. 2 s 1570 tis. m³ geol. zásob nebylo těženo – přeradit do subregistru N

U 5116900 CS Hluk – původně výhradní ložisko, vyčíslené zásoby (680 tis. m³ prozkoumaných volných zásob) jsou v předpolí starého hliniště – přeradit do subregistru N

U 5201500 Bojkovice CS – přeradit do subregistru N

Z 9107700 CS Dolní Němčí – přeradit do subregistru Q (P2 - 9982,96 tis. m³) – v blízkosti další evidovaný prognózní zdroj Q 9107800 Hluk

7.3.6 Krajský informační systém surovinových zdrojů

Ve Zlínském kraji zatím tento systém neexistuje. Základem periodicky aktualizovaného informačního surovinového registru (ložisek, zdrojů a těžební činnosti) na území Zlínského kraje budou identifikační údaje surovinových zdrojů a typů, údaje o životnosti těžených ložisek, potencionální střety využití zdrojů, stručná charakteristika zdroje, opatření dle schváleného dokumentu Aktualizace regionální surovinové koncepce kraje, fotografická dokumentace, webové linky na objekty v mapové části SURIS ČGS a doplňující informace včetně přímých odkazů na související objekty ve veřejné části aplikací informačního systému ČGS. Informace o potencionálních střetech, životnosti těžeb, změně zásob surovin se časem mění, a proto je zapotřebí provádět pravidelnou roční aktualizaci těchto informací, aby orgány samosprávy pracovaly s reálnými aktuálními údaji. Cílem je poskytnout elektronicky digitální informace o surovinovém potenciálu a jeho stavu využití, včetně stávajících a potenciálních střetů spjatých se stávající, či plánovanou těžební činností v kraji pro rozhodovací činnost samosprávy a krajského úřadu a tím poskytnout transparentní informace veřejnosti, včetně pravidelné aktualizace. Zodpovědnými subjekty za zpracování informačního surovinového registru a jeho periodickou aktualizaci budou Krajský úřad Zlínského kraje ve spolupráci s Českou geologickou službou.

7.3.7 Udržitelný rozvoj.

Udržitelný rozvoj kraje je dán do značné míry i jeho soběstačností v zajišťování potřebných surovin. V tomto kontextu je potřeba zvážit, jaké dopady bude mít nevyužívání existujících zdrojů, a naopak jaké výhody přináší jejich využívání. Zdánlivá ekologická pozitiva nevyužívání surovin jsou vyvažována negativním dopadem dovozu surovin z jiných oblastí. Zde je potřeba uvažovat zejména s dopady na životní prostředí, a to hlavně v případě dovozu stavebních surovin z velkých vzdáleností včetně zatížení komunikací. Neméně významné jsou dopady ekonomické (cena dovezeného materiálu bude vyšší, údržba více zatížených komunikací nákladnější), sociální dopady, dopady na omezení výstavby, prodražení staveb atd.

Jen pro názornou ukázkou prezentujeme stav u stavebních surovin. Těžba a spotřeba šterkopísků a stavebního kamene v posledních deseti letech postupně roste. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem však může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje. Požadavky na kvalitu a potřebný objem výstupních sortimentů stavebních surovin výrazně stoupají, u těženého kameniva (ŠP) je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4-8-16-32 mm, jelikož většina v současnosti využívaných ložisek produkuje převážující písčitou frakci 0-4 mm na úkor frakce hrubé. U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva nedostatkové výrobní frakce 0-4, 2-4, 2-5 a 4-8 mm a u hrubého drceného kameniva jsou zejména nedostatkové výrobní frakce 8-11, 11-16, 16-22, 8-16, 16-32 a 32-63 mm, zejména pak kvalitní šterkodrtě do železničních loží.

Čím dál vyšší je neutěšená situace se zásobováním výroben stavebních hmot (betonárky, obalovny) kamenivem, zejména vzrůstající problém nedostatku kameniva, kapacit lomů a pískoven a při schvalování receptur asphaltových směsí v laboratořích. Můžeme kvalifikovaným odhadem konstatovat, že pro silniční a dálniční stavby plánovaných ŘSD je podíl dodávek z celkových potřeb ve výši cca 40 %. Dále je nutné zahrnout potřeby pro dodávky železničních staveb, a zejména i regionálních staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro developerské projekty a také potřeby pro projekty celostátního významu pro energetickou soběstačnost a bezpečnost, tzv. stavby „gigafactory“ tj. modulární reaktory, dostavby jaderných bloků EDU a ETE apod.

Zejména s ohledem na složitý a zdlouhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či

dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou, zejména surovin potřebných pro stavebnictví. Řízení o povolení těžby jsou ve většině případů velmi komplikovaná a trvají v některých případech více než 8–10 let s nejasným výsledkem. Přestože se k dalšímu rozšíření či pokračování těžby přistupuje s přiměřenou časovou rezervou, do současné doby evidujeme záměry, u nichž ještě nebylo zahájeno dobývání.

Faktory, které ovlivňují tento stav jsou mimo jiné často obtížně řešitelné střety zájmů mezi vlastníky pozemků a těžaři, naplnění velmi přísných požadavků týkajících se zájmů ochrany a přírody a vlastně i ostatních dílčích složek na životní prostředí, vznik obecně negativní zkušenosti veřejnosti s těžbou nerostných surovin, k tomuto nežádoucímu vývoji přispívají i mediální kampaně, které často již v průběhu správního řízení o povolení dobývání ložiska prezentují jakoukoliv nepřipustnost těžby za jakýchkoliv podmínek v dané konkrétní lokalitě, bez možnosti konfrontace a aplikace kompromisních návrhů. Velkou otázkou ve správních řízeních zůstává stanovení okruhu účastníků řízení. Mezi další faktory, které výrazně komplikují povolovací procesy jsou nepřiměřené až výrazně znevýhodněné podmínky odvodů za odnětí půdy ze ZPF při využívání ložisek nevyhrazeného nerostu, zejména ložisek stavebních surovin (zejména u štěrkopísků), oproti totožným činnostem v případě využívání výhradních ložisek nevyhrazeného nerostu ve stejných geologicko-ložiskových a environmentálních podmínkách. Nepřiměřenost spočívá především v neúměrně vyšších jednorázových odvodech při zohlednění ekologické váhy vlivů faktorů životního prostředí (v některých případech i 10× až 15× vyšších).

Nová ložiska stavebních surovin se otevírají velmi obtížně a většinou se jedná pouze o zdroje štěrkopísků. Dochází k situaci, kdy je stavební kamenivo dováženo doslova přes půl republiky a kdy se dokonce uvažuje o nákupu ze zahraničí. Jsou s tím spojeny ekologické a ekonomické zátěže spojené s dopravním zatížením komunikací atp., ale také se zvýšenou cenou finálního produktu v místě spotřeby. To jsou v případě liniových staveb veřejné prostředky, jejichž minimalizace by měla být prioritou. Otázkou zůstává, jakým způsobem nedostatek stavebních surovin řešit. Z pohledu státu se jako relativně nejsnadnější řešení jeví otvírka výhradních ložisek stavebních surovin, podpora dotěžování zásob na stávajících ložiskách, jakož i podpora rozšiřování stávajících ložisek. Ale těchto ložisek s bezkonfliktními, popř. částečně řešitelnými střety zájmu Bilance zásob ČR už moc nenabízí. U ložisek nevyhrazených nerostů (tzv. nevýhradních ložisek) a u prognóz stavebních surovin je situace státu při případném prosazování jejich exploatace obtížnější, neboť tyto přírodní zdroje jsou součástí pozemku, tedy ve vlastnictví majitelů pozemků.

V současné době je rovněž klíčovým úkolem postupná dekarbonizace. Významnou součástí znečištění oxidem uhlíku je doprava. Velmi jednoduchou úvahou lze stanovit, jaké zatížení oxidem uhlíku způsobuje převoz suroviny na delší vzdálenosti. Pro úvahu vycházejme z následujících dat, např. průměrná kapacita přepravního vozidla je 30 tun a průměrná spotřeba nafty na 1 km je 0,27 l. V tomto případě jeden litr nafty podle vzorce uhlíkové stopy vyprodukuje cca 2,65 kg CO₂, tj. na jeden 1 km, o který se vzdálíme od místa potřeby (stavby) dopravy suroviny činí 0,72 kg CO₂.

Vyšší těžební a úpravářenské náklady, náklady za maziva a pohonné hmoty, nárůst ceny dopravy o 45–65 %, cena asfaltů až o 60 % vyšší (oproti loňskému roku, asfalt kopíruje cenu ropy), synergické efekty zdražování vstupů se projevují např. u trhacích prací. Komplikovaná je i situace obaloven, kde cena plynu někde vzrostla až o 300 %, což podmínilo i jejich částečnou odstávku a převoz kameniva po delší trase k jinému producentovi, vyšší prodejní ceny za 1 tunu o 25–30 % v souvislosti se zvyšujícími nároky po kvalitě suroviny vedou jednoznačně k vyšším nákladům na stavby silnic, železnic atd. Tím se stavby výrazně prodraží.

Dá se očekávat potenciální hrozba surovinové krize na SK a ŠP ve výhledu do 10 let. Je třeba si uvědomit, že investice do pořízení technologicko-úpravářského a těžebního vybavení provozovny na těžbu a úpravu SK překračují řádově částku 100 mil. Kč., další vysoké náklady jsou spojené s provozem lomu a se zavedením výrobků na trh (nové receptury pro betonárky, obalovny apod.).

Pokud se tento stav velmi rychle nezmění, nastane v podmínkách ČR brzký kolaps minimálně v sektoru stavebních přírodních zdrojů. Výpadek roční těžby nelze pokrývat navýšením těžby na zbývajících provozovných zejména z důvodů kapacitních a technologických možností, ale i z důvodu zhoršující se kvality suroviny a nárůstu nákladní automobilové dopravy přes dotčené obce apod. Může sice dojít k dovozu suroviny z jiných vzdálených ložisek, ale v takovém případě dojde ke zvýšení ceny kameniva a tím i ke zvýšení cen vstupů do stavebnictví a k silnému zásahu do spotřebitelsko-odběratelských vztahů. Nutnost dovozu suroviny z delších vzdáleností nutně vyvolává při velkých objemech plně naložených nákladních automobilů vysokou zátěž na dopravní infrastrukturu a životní prostředí. Z prodloužené přepravy nákladními automobily je vyšší spotřeba paliva (nafty) a zároveň tak úměrně s vyšší spotřebou paliva i vyšší uhlíková stopa v produkci CO₂.

V současné době existuje celá řada vyhodnocených ložisek stavebních surovin (ať výhradních ložisek nebo ložisek „nevýhradních“, řada prognózních zdrojů), avšak velká, ne-li podstatná část z nich není vzhledem ke své lokalizaci reálně využitelná (blízkost obytné zástavby, střet s ochranou přírody, chybějící dopravní napojení apod.). Dlouhodobě se komplikují nové otvírky, či další pokračování těžeb na stávajících pískovnách, a to z důvodu nevhodně umístěných zdrojů kvalitních šterkopísků na vysoce bonitních půdách ZPF. Řízení o povolení těžeb je velice komplikované, zdlouhavé a u většiny záměrů se jej nakonec nepodaří uskutečnit. Značná část rezervních lokalit stavebních surovin se nachází mimo dopravní trasy a přístupnost, v blízkosti obcí a měst, limituje je zákonná ochrana přírody a krajiny (CHKO, Natura 2000, MCHÚ apod.), ochrana kvalitní zemědělské půdy, ochrana vodních zdrojů s význačnými až neřešitelnými střety zájmů, dopravní přístupnost a zejména negativní postoj veřejnosti.

Bohužel, současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů, tj. geologických průzkumů, přípravy projektové dokumentace, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely. Zejména s ohledem na složitý a zdlouhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených, či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Těžební společnosti mají často pouze omezené možnosti řešit střety zájmů v reálném právním prostředí i ve prospěch realizace platné surovinové politiky. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou zejména surovin potřebných pro stavebnictví.

Obdobně jako u kamenolomů, převážná většina pískoven se liší petrograficky, jakostní kvalitou, rovněž technologicko-úpravářskými možnostmi a zázemím, podmínkami dobývání, geologicko-litologickými podmínkami a územně ekologickými podmínkami. Ne každá pískovna a kamenolom produkuje stejnou kvalitu suroviny shodného zrnitostního surovinového typu, s ohledem na geologicko-ložiskové poměry a technologicko-jakostní charakteristiky a aplikovatelnost úpravářského zařízení. Struktura dodávek jednotlivých frakcí je ovlivněna nejenom charakterem ložiska, ale i danou použitou technologií při zpracování vytěžené suroviny. Reálná životnost zásob se vzhledem k neočekávané proměnlivosti kvality suroviny v rámci báňsko-těžebního postupu u řady kamenolomů výrazně mění, spíše zkracuje (z důvodu neočekávaných přírodních podmínek, např. alterace (přeměny) hornin vlivem tektonického porušení, změna petrologické charakteristiky s nevyhovující - výklizovou kvalitou apod.).

Současná přísná kritéria pro využití kvalitního drceného kameniva pro výstavbu železničních koridorů VRT (třídy B0, BI), které budou součástí evropské železniční sítě v ČR splňuje pouze 20 kamenolomů a z toho 7–8 kamenolomů s roční kapacitou 110 tis. tun (zdroj: Ing. Jan Čihák, Novelizace OTP Kamenivo pro kolejové lože, Odhad spotřeby kameniva, 2019). V této souvislosti je také potřeba ale dodat, že tato skutečnost reprezentuje aktuální stav vzhledem k jejich roztěženosti a připravenosti dobývat tyto zásoby kamene. Ne vždy během rozvoje jednotlivých těžebních lokalit totiž surovina mimo již vyloučené technologicky nevhodné partie vykazuje stálost fyzikálně-mechanických parametrů v celém těžebním profilu a postupu těžby. I z tohoto pohledu mohou být dodávky kameniva pro tento sektor problematické.

Na několika provozovnách SK je zřetelná horšící se kvalita suroviny, zvláště se stoupajícími nároky a požadavky na kvalitu suroviny v souvislosti s plněním přísných evropských norem. Zhoršuje se situace se zásobováním výroben stavebních hmot (betonárky, obalovny) kamenivem, zejména vzrůstá problém nedostatku kameniva, kapacit lomů a pískoven, při schvalování receptur asfaltových směsí v laboratořích ŘSD ČR v Praze (přesněji „zkoušek typu“, tj. dále jen ZT) a průkazních zkoušek betonů (viz p. Ing. Jiří Škrabka, Úsek kontroly kvality staveb ŘSD). Obdobná situace je i při výrobě betonu - nutnost častěji se schvalovat receptury se záměnou kameniva z jiného zdroje. Z pohledu laboratoří ŘSD ČR se nedostatek kameniva projevuje předkládáním rostoucího počtu stejných schvalovaných směsí pro obalovny, lišících se pouze kamenivem (velká obalovna by měla být zásobována z jednoho zdroje pro HDK a DDK. Stávající situace v dodávkách má za následek, že je nutno dodávat i ze dvou zdrojů pro DDK, a dokonce až ze tří lomů pro HDK, které nemusí být totožné. Vede to ke schvalování velkého počtu receptur shodného druhu asfaltových směsí s různými nedostatky vynucenými variacemi jednotlivých dávkovaných frakcí kameniva z různých lomů (jednou je fr. 4/8 z lomu „A“, ostatní HDK z lomu „B“, jindy je ve ZT HDK poskládáno z lomů „A až C“...). Souběžně s touto nepříjemností roste nebezpečí náhodné záměny kameniva či dokonce nebezpečí záměrné záměny HDK (aby nebylo nutno zastavit výrobu). Právě kritická je situace zejména u frakcí 8/11, 8/16, 11/22 mm apod. Dnes jde nejčastěji o typ asfaltové směsi SMA 11, ve kterém bývá cca 46–55 % právě této frakce, zatímco ostatní frakce jsou zastoupeny zřetelně méně. Výsledkem je rostoucí cena (nejen) kameniva, jeho trvalý nedostatek, zejména pak chronický nedostatek některých frakcí, nerovné postavení mezi lomem a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se v nedodržování předepsané zrnitosti kameniva, problémy s reklamacemi vůči lomům.

K nedostatku zrnitostních frakcí patří zejména problematika, která je zejména charakterizována:

- aktuálním stavem roztěženosti každého ložiska stavebního kamene ve vazbě na objemové možnosti těžby na jednotlivých těžebních horizontech (etážích),
- variabilitou technologických operací v rámci celého procesu úpravy kameniva a technologickou úrovní vybavenosti technologického zařízení, dále možností v nasazení doplňkových technologií na bázi mobilních úprav kameniva,
- na výstupu pro zákazníky má každá frakce určitý procentuální poměr zastoupení v křivce zrnitosti. Rozdíly jsou tedy odvislé hlavně od technologického vybavení výrobní linky a možné variability v nastavení celého výrobního procesu. Takže celkové možnosti v rozpadu výroby kameniva na jednotlivé frakce jsou limitované právě vybavením a nastavením linky.

Také obalovny se nemohou plně spolehnout na dodávku z jednoho lomu, musí poptávat další možnosti, ne vždy se jim podaří uzavřít smlouvu na dodávku potřebného množství kameniva, zajištění dodávek nad nasmlouvané množství je problémem. Firmy, které nevlastní svoji obalovnu, mají na některých místech problém se zajištěním dodávek asfaltové směsi (lom není schopen navýšit obalovně dodávky, proto obalovna ve stavebně exponovaných lokalitách nemá další capacity). To vede k převážení směsí na delší vzdálenosti, ke zbytečnému ničení komunikací těžkou dopravou, škodám na životním prostředí díky nutným vyšším teplotám při výrobě asfaltové směsi přepravované na delší vzdálenosti, k většímu riziku nedostatečného zhutnění asfaltové směsi vychladlé při dlouhé dopravě.

Rovněž za zásadní považujeme, že v území výrazně deficitním na kvalitní stavební kamenivo se uplatňují jako drcené kamenivo sedimentární vápence s využitím do konstrukčních betonů. Receptury s využitím sedimentárních vápenců je možné povolit k využití za podmínky vyhovujících výsledků průkazních zkoušek betonů, a to pro konkrétní stavbu, např. dálnice D49. Platnost průkazních zkoušek je obecně dva roky pro veškeré kamenivo (rizika zvýšeného obsahu SiO₂, alkalická rozpínavost ...).

Z důkladné analýzy životnosti disponibilních zásob v jednotlivých funkčních provozovnách jsme bohužel narazili na zcela zásadní skutečnost, že se ve statistických výkazech Geo-V3 a HOR (MPO) 1-01 vykazují daleko vyšší objemy vytěžitelných zásob a zásob v POPD (dokonce u některých ložisek zásoby v POPD výrazně převyšují zásoby vytěžitelné), přitom ve skutečnosti objemy reálně

využitelných-disponibilních zásob jsou výrazně nižší a tudíž životnost provozovny je rovněž na kratší dobu. Vysvětlením může být skutečnost, že těžební organizace v průběhu postupu hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem si neprovádí pravidelné přepočty (přehodnocení) zásob, či operativní výpočty zásob, a to s ohledem na vázanost zásob, variabilní kvalitu suroviny a obsahu užitečných a škodlivých složek vedoucích ke změně upravitelnosti suroviny, změny v geologických ukazatelích, tj. geologicko-strukturních podmínkách, na neočekávané ekologické podmínky zahrnující limity a omezení apod.

Některé orgány státní správy a samosprávy objektivně neposuzují a nezohledňují reálný stav ve smyslu využívání nerostných surovin, kvalitu zásob a jejich upotřebitelnost a uplatnitelnost na trhu a zejména tak nepredikují budoucí časovou osu jednotlivých povolovacích řízení, zvláště když časová doba než dojde k povolení POPD a hornické činnosti, či činnosti prováděné hornickým způsobem je v dnešních podmínkách většinou velmi dlouhá (u šterkopísků až 5–10 let, stavebního kamene i delší 8–12 let). Pokud se k tomuto období přičte ještě doba potřebná na vybudování provozovny, provedení skrývek a zkušebního provozu pro zavedení technologických receptur apod., vycházejí právě výše uvedené časové limity, kdy bude těženého a drceného kameniva zásadní nedostatek, a to obzvláště pro území krajů s největší spotřebou stavebního a těženého kameniva v České republice.

Nebudou tak vytvořené podmínky umožňující pružně reagovat na měnící se stavební plány, zvláště poblíž skutečně plánované a realizované spotřeby stavby infrastruktury, kde je nutné mít pružný povolovací proces a pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejbližší realizaci dopravních staveb. Některé správní orgány tak nepřihlíží ke specifickým jednotlivých krajů a k souvisejícím projektům, schválených vládou pro rozvoj dopravní infrastruktury apod. Z tohoto důvodu je zapotřebí s dostatečným předstihem vytvářet územní předpoklady pro nově zahajované těžby a otvírat nová ložiska jakožto náhradu za ložiska postupně dotěžovaná.

Závěrem lze shrnout, že bez stavebních surovin se nelze nikdy obejít. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje. Spotřeba stavebních surovin je obecně úměrná životní úrovni, tzn. ekonomické vyspělosti státu. Vlastní zdroje surovinové základny státu je zapotřebí územně chránit, a také dlouhodobě rozvíjet pro zajištění národní surovinové bezpečnosti a soběstačnosti (jsou nepřemístitelné a neobnovitelné). Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky, a tato ložiska ani zásoby od roku 1991 po novele HZ v nich „nepřibývají“. Z hlediska budoucího vývoje lze očekávat nedostatek kameniva, neboť zásoby některých ložisek jsou časově omezené. Je tedy nutno hledat řešení, jak plánované stavby zajistit, neboť nelze uvažovat, že řešením je recyklace (odhadem lze použít recyklovaných materiálů ve výši max. 20–25 %) a ani dovoz surovin ze vzdálenějších surovin, popř. z importu. Zde je nutno připomenout dříve citovaný vzorec zatížení uhlíkovou stopou při přepravě konvenčními přepravními prostředky. Výsledkem je rostoucí cena (nejen) kameniva, jeho trvalý nedostatek, zejména pak chronický nedostatek některých frakcí, nerovné postavení mezi lomem a jeho odběrateli, tlaky na co nejvyšší výrobu lomu odrážející se v nedodržování předepsané zrnitosti kameniva, problémy s reklamacemi vůči lomům. U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobní frakce 0/4, 2/4, 2/5 a 4/8 mm a u hrubého drceného kameniva (HDK) výrobní frakce 8/11, 11/16, 16/22, 8/16, 16/32 a 32/63 mm. Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0, BI a BII (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT), kterými v žádném případě Zlínský kraj nedisponuje a musí se bezpodmínečně dovážet z jiných krajů.

Za zásadní požadujeme pro Zásady územního rozvoje Zlínského kraje a jejich aktualizace, které stanovují níže uvedené atributy, při jejichž naplnění se vždy jedná o záměry nadmístního významu v oblasti těžby nerostných surovin:

a) nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin, zejména štěrkopísku a stavebního kamene regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby Zlínského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem dostatečný vytěžitelných zásob nad 1,5 mil. m³ u štěrkopísku a nad 2,5 mil. m³ u stavebního kamene, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40–50 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN.

b) plochy těžby nerostných surovin, zejména k dotěžení ložisek štěrkopísku a stavebního kamene nadregionálního a regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství suroviny pro potřeby Jihočeského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat dostatečný objem vytěžitelných zásob, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40–50 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN.

c) nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin v deficitních oblastech, zejména štěrkopísku a stavebního kamene lokálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro místní zajištění uvedených surovin pro potřeby deficitních oblastí Zlínského kraje (popř. pro transport do deficitních sousedních oblastí), u nichž lze garantovat min. objem vytěžitelných zásob pod 1 mil. m³ u štěrkopísku a pod 1,5 mil. m³ u stavebního kamene.

Zásady územního rozvoje Zlínského kraje musí vymezit níže uvedené rozvojové plochy nadmístního významu v oblasti těžby nerostných surovin pro nové plochy těžby a rozšíření stávajících ploch těžby nerostných surovin, zejména štěrkopísku a stavebního kamene regionálního významu, tj. s odpovídajícím potenciálem pro zajištění dostatečného množství uvedených surovin pro potřeby Jihočeského kraje (popř. pro export do deficitních sousedních krajů), u nichž lze garantovat objem vytěžitelných zásob nad 1,5 mil. m³ u štěrkopísku a nad 2,5 mil. m³ u stavebního kamene, současně se nacházejí v ekonomické dostupnosti (tj. do 40 km od potencionálního místa odběru) a dosahují vyhovujících kvalitativních charakteristik výstupních parametrů sortimentních skladeb z těžené suroviny zařazených dle požadovaných ČSN EN.

Pro snížení rizika dopadů na udržitelný rozvoj v návrhové části doporučujeme:

- Podporovat komplexní hospodárné využití těžených surovin a jejich dotěžení v souladu s platnými právními předpisy. Na stávajících využívaných ložiskách hospodárně dotěžit zásoby v souladu s platnými právními předpisy, a to jak v rámci stanovených dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí a v CHLÚ za předpokladu lokálních kompromisů mezi těžbou a ochranou složek ŽP a za minimalizace dopadů na zdraví obyvatel.
- Podporovat technologický výzkum zaměřený na komplexní využití vytěžené suroviny, a to zejména méně kvalitních částí ložiska a minimalizovat tak množství těžebního odpadu.
- Podporovat geologický průzkum a následné dotěžení zásob za hranicí stávajících dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí, v rozsahu CHLÚ (dalším zahloubením či rozšířením) a tím docílit efektivní způsob hospodárného využití veškerých disponibilních zásob.
- V rámci navazujících strategických dokumentů nadále zpřesňovat evidenci nevýhradních ložisek nerostných surovin a jejich následnou implementaci do ÚPD.
- Zajistit ochranu vybraných surovinových zdrojů jejich zanesením do ZÚR a územních plánů formou výhledových ploch, územních rezerv, či jako návrhu plochy těžby.
- Podporovat geologicko-průzkumné práce projektované za účelem vyhledání nových ložisek nerostných surovin a vymezit tak nové zdroje a ložiska nerostných surovin s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech/okresech v rámci kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby, úpravy a dopravy. Zásadně implementovat tato

nová ložiska (zejména nevyhrazeného nerostu) do ÚPD a ZÚR Zlínského kraje, jakožto plochy nadmístního významu pro těžbu nerostných surovin, tj. T či NT.

- Podporovat provedení ložiskového průzkumu, případně doověření stávajících, nedokonale prozkoumaných ložisek/zdrojů důležitých pro zajištění surovinové základny kraje.
- Podporovat projekty rozšíření těžby na stávajících těžených ložiskách (např. formou zahloubení těžebny, pokračování těžby za hranice dobývacích prostorů atd.) za předpokladu vyřešení střetů zájmů, neboť tímto dochází k prodloužení životnosti již existující provozovny s vybudovaným sociálním zázemím, technologickou linkou, dopravním napojením a další infrastrukturou. Jako zásadní příklad zde uvádíme možnost plynulého pokračování těžby výhradního ložiska Hulín (B 3011600) za hranice stanovených DP.
- V návrhovém období podporovat nové otvírky ložisek stavebních surovin, jakožto náhrady za postupně ukončované.
- Na stávajících využívaných ložiskách (B 3224400 Choryně, B 3154600 Koryčany a B 315817202-2 Lubná-Kostelany) hospodárně dotěžit zásoby a současně pokračovat v realizaci těžebního průzkumu za účelem zjištění dalšího potenciálu ložisek a dále případně aplikovat druhotné těžební metody pro zvýšení výtěžitelnosti ložisek.
- Podporovat vyhledávání a průzkumu ložisek ropy a zemního plynu v rozsahu pravomocně stanovených rozhodnutí o stanovených průzkumných území, podporovat stanovení nových průzkumných území s potenciálem realizace geologických prací pro ložiska ropy a zemního plynu.
- Podporovat průzkum možnosti využití vytěžených ložisek ropy a zemního plynu k realizaci nových podzemních zásobníků zemního plynu s potenciálem jejich využití pro podzemní uskladnění vodíku.
- Podporovat vyhledávání, průzkumu a realizaci ukládání CO₂ do horninových struktur pro účely dosažení klimatických cílů a dekarbonizaci průmyslu. Identifikovat lokality vhodné pro ukládání CO₂ do horninových struktur, podporovat jejich vyhledávání a průzkum a zajistit jejich vybudování včetně produktovodů a technologie pro zachytávání CO₂.
- Ve Zlínském kraji není evidováno žádné rudní ložisko a ani jej nelze předpokládat. Ložiskové akumulace kritických surovin, případně strategických surovin se na území Zlínského kraje nevyskytují.
- Na území Zlínského kraje není v současné době těženo žádné nerudní ložisko, zbývající evidované zásoby jílovitého vápence na ložisku Kurovice (B 3066401) doporučit k přehodnocení zásob s návrhem na vyřazení z evidence, či odpis zásob vynětím z evidence zásob. Následně zrušit CHLU Kurovice.
- Minimalizovat rozsah zásahů do evidovaných prognózních zdrojů bentonitu.
- Zajistit v co největší míře ochranu všech zjištěných zdrojů a efektivitu budoucího využití odpadových materiálů (těžkým minerálů) z výroby těženého stavebního kameniva – šterkopísků – zejména na nevýhradních ložiskách.
- V případě ložisek pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu podporovat stávající záměry ve stanovených územních rozhodnutích a v dobývacích prostorech v jejich dalším rozvoji, zejména u využívaného ložiska Bzová, situovaného na území CHKO Bílé Karpaty. Při rozšiřování těžby v rámci POPD u výhradního ložiska a případně i u ložisek nevyhrazených nerostů důkladně vyhodnotit současný stav hospodárného využití suroviny s minimálním množstvím objemů těžebních odpadů.
- Za perspektivní rezervní ložiska považovat nevýhradní ložiska Hážovice-Horečky (D 5059800) a ložisko Prostřední Bečva (D 3095500). Podporovat další průzkum a výzkum perspektivních zdrojů kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu.
- Zlínský kraj patří ke krajům s největším deficitem kvalitních zásob ložisek stavebního kameniva, které je zapotřebí saturovat ze sousedního Olomouckého a Jihomoravského kraje.
- Na stávajících využívaných ložiskách stavebního kamene hospodárně dotěžit zásoby postupným rozšířením a zahloubením na výhradním ložisku Komňa-Bučník a Bzová v souladu s platnými

právními předpisy, a to jak v rámci stanovených dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí za předpokladu lokálních kompromisů mezi těžbou a ochranou složek ŽP a za minimalizace dopadů na zdraví obyvatel.

- Na výhradním ložisku kamenolomu Komňa- Bučník je exploatace možná na stávajících plochách dotčených dobýváním a na ploše 3 ha lesních pozemků (PUPFL) v západním předpolí lomové jámy v rozsahu DP Komňa-Bučník, na které byl realizovaný průzkum a posuzování dle zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění.
- Podporovat obnovení těžby na historicky roztěžených ložiskách se stanoveným dobývacím prostorem, či s ÚR s vysokým objemem kvalitních zásob a pokud možno s dlouhodobou životností.
- Podporovat geologicko-průzkumné práce projektované za účelem vyhledání nových ložisek nerostných surovin, případně rozšíření zásob na stávajících ložiskách. Vymezit nové zdroje a ložiska stavebního kamene s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech/okresech v rámci kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby, úpravy a dopravy. Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek stavebního kamene do návrhového období 2035, tak se již dlouhodobě plánuje celkem 6 nových záměrů (z toho 2 ložiska výhradní a 4 ložiska nevyhrazených nerostů) a to formou plošného rozšíření a její dotěžby v rámci stávajících DP v rozsahu CHLÚ, popř. za hranicí již vytěžených bloků zásob výhradních ložisek a za hranicí CHLÚ a také v rámci rozšíření těžby na nově ověřených blocích zásob ložisek nevyhrazeného nerostu.
- Podporovat další zahloubení a plošné rozšíření stávajících těžeb na nevýhradních ložiskách Ratiboř u Vsetína (D 5230900) a Bystřička (D 5239400), včetně navýšení disponibilních zásob.
- Podporovat další zahloubení a v lepším případě plošné rozšíření stávajících těžeb na ojedinělých výhradních ložiskách na území ZK a také hospodárné vydobyví stávajících vytěžitelných zásob v DP Komňa-Bučník a v DP Bzová v koexistenci se zákonnými prvky ochrany přírody a krajiny.
- Podporovat plánované rozšíření těžby ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene Bystřička (D 5239400) s navýšením disponibilních zásob stavebního kamene a to v malé variantě o ploše cca 3,55 ha a rovněž ve velké variantě na ploše cca 6,3 ha po kótu 407 m n.m s respektováním územně- ekologických vazeb.
- Vzhledem k ojedinělé kvalitě suroviny podporovat malotěžbu nevýhradního ložiska stavebního kamene Starý Hrozenkov (N 5052400) za účelem saturace kamenivem na údržbu komunikací (štěrkodrtě pro silniční tělesa) na území CHKO Bílé Karpaty s respektováním územně- ekologických vazeb.
- Podpořit pokračování - rozšíření a zahloubení těžby na nevýhradním ložisku stavebního kamene Ratiboř u Vsetína (D 5230900) - kamenolom Hošťálková – plánovaná II. etapa dobývání na kótu cca 490 m n.m s rozšířením o plochu 1 ha s plánovanou roční kapacitou těžby 100 kt/rok. Další etapu plošného rozšíření a následného zahloubení kamenolomu podporovat v navazujících těžebních řezech a to ještě v návrhovém období do roku 2035.
- Podpořit hospodárné dotěžení zásob ložiska hrubé a ušlechtilé kamenické výroby a stavebního kamene Bzová (B 3060700) v rozsahu platného dobývacího prostoru Bzová o ploše 19,44 ha v souladu s výsledky posledního přepočtu zásob stavebního kamene na základě nově vypracovaných podmínek využitelnosti a s respektováním územně- ekologických vazeb.
- Po návrhovém období 2035 podpořit využití malotěžbou velmi kvalitního nevýhradního ložiska stavebního kamene Záhorovice (D 3226200), jakožto potenciálního zdroje pro budoucí malotěžbu s respektováním územně- ekologických vazeb.
- Zajistit v co největší míře ochranu všech zbývajících zjištěných nevýhradních ložisek nerostů a předpokládaných ložisek nerostů (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).
- Minimalizovat rozsah zásahů do CHLÚ a dobývacích prostorů s probíhající nebo předpokládanou těžbou nerostných surovin ve výhradních ložiscích, minimalizovat rozsah zásahů do významných

využívaných a nevyužívaných ložisek nevyhrazených nerostů a prognózních zdrojů nerostných surovin.

- Dlouhodobě monitorovat opuštěné těžebny před nepovoleným zavážením komunálním a nebezpečným odpadem. Rizikem vytěžených prostor může být nelegální zavážení opuštěných těžeben inertními odpadovými materiály (výkopová zemina).
- Na území Zlínského těží regionálně a nadregionálně významná ložiska štěrkopísků Hulín (B 3011600) s DP Hulín a Nedakonice-Polešovice (B 3011900) s DP Polešovice.
- Těžba byla definitivně ukončená na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky (D 5265500) a na výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves (B 3012000) ložisku Spytihněv s již vyřazeným DP Spytihněv, dále na nevýhradních ložiskách Ostrožské Předměstí (D 3062104), Ostrožská Nová Ves 1 (D 5262600), Spytihněv 2 (D 3206200) a v nedávné době dotěžené nevýhradní ložiska Polešovice-Nivy (D 3088000), Police u Valaš.Meziříčí (D 5228900) a Napajedla-sever (D 5236901). Dotěžované výhradní ložisko Hustopeče nad Bečvou-Milotice (B 3009000) s DP Hustopeče nad Bečvou s velmi nízkou roční těžbou se nachází se na hranici s Olomouckým a Moravskoslezským krajem).
- Na celém území Zlínského kraje se nachází kolem 26 velkých a středních betonáren a cca 6 obaloven. Na území Zlínského kraje by měl být nadále zachován celkový trend výše roční produkce štěrkopísků, a to v min. objemu 500 až 1100 tis. m³/rok, protože Zlínský kraj je a bude nadále spojen s nárůstem požadavků a poptávky po kvalitní štěrkopískové surovině požadované granulometrie (4-8-16 mm) na veřejně prospěšné stavby.
- Na stávajících využívaných ložiskách štěrkopísků hospodárně dotěžit zásoby v souladu s platnými právními předpisy, a to jak v rámci stanovených dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí. Přednostně využívat ložiska s vyšší mocností suroviny se surovinově-objemovou efektivitou, na úkor ložisek s nízkou mocností a vyšším ekologickým rizikem a dopadem na daleko vyšší velkoplošný zábor trvalého vlnění ZPF těžbou dotčeného území.
- Co se týče plánovaných nových záměrů u ložisek štěrkopísků do návrhového období 2035, tak se již dlouhodobě plánuje celkem 13 nových záměrů (z toho 5 ložisek výhradních a 8 ložisek nevyhrazených nerostů). Z tohoto celkového počtu jsou celkem 2 plánované záměry na stávajících roztěžených ložiskách (2 ložiska výhradní Hulín a Polešovice-Nedakonice), a to formou plošného rozšíření pískovny a její dotěžby v rámci stávajících DP v rozsahu CHLÚ, popř. za hranicí již vytěžených bloků zásob výhradních ložisek a za hranicí CHLÚ apod. U dvou plánovaných nevýhradních ložisek do těžby jsou již vydaná územní rozhodnutí pro těžbu – ložiska Střížovice-Otrokovice a Chropyně (Hejtman).
- Podpořit plánovanou těžební činnost - těžbu velmi kvalitního ložiska nevyhrazeného nerostu s kvalitní hrubou granulometrickou frakcí 4-8-16 mm - štěrkopísků Chropyně (D 3155300) na ploše 99 627 m² v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území. Na přelomu návrhového období 2030–2035 s ohledem na roztěženost ložiska a jeho vysokou kvalitu suroviny podporovat další budoucí rozšíření těžby na ploše cca 20–25 ha a to východním a JV pokračováním na parcelách č.p. 1942/6, 1942/2, 1942/1 a na části parcely č.p. 1952/1 v k.ú. Chropyně s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb s možností následného vodohospodářského využití i jako zdroj pitné vody.
- V rozsahu uděleného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Kvasice (1109) o výměře 1,0074430 km² podpořit plánované využití výhradního ložiska štěrkopísku Kvasice 2 (B 3011800) v CHLÚ Kvasice s respektováním a v šetrné koexistenci územně- ekologických vazeb.
- V návaznosti na stávající dotěžované nevýhradní ložisko štěrkopísků Napajedla-jih (5236902) podporovat plánované využití velmi kvalitních na sebe navazujících nevýhradních ložisek s požadovanou hrubou frakcí 4-8-16-32 mm – ložiska Napajedla-Topolná I na ploše cca 38 ha a Napajedla-Topolná II na ploše cca 19,8 ha s respektováním a v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb.

- Podporovat využití a geologický průzkum velmi perspektivního evidovaného zdroje kvalitního šterkopísku Staré Město (Q 9401900) na ploše cca 100 ha s respektováním plánovaného koridoru východního silničního obchvatu – silničního propojení mezi Uherským Hradištěm - částí města Jarošov s dálnicí D55 v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb.
- V návrhovém období do roku 2035 podpořit využití kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200) v CHLÚ Moravský Písek v souladu s výstupy procesu EIA. Využití výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh bylo a je po celou dobu v příslušných dokumentech na krajské úrovni podporováno za podmínky po ukončení hornické činnosti na sousedním, v minulosti nadregionálně významným výhradním ložisku Ostrožská Nová Ves. Disponibilní zásoby suroviny v DP Ostrožská Nová Ves jsou tedy již vytěženy, obdobně jako na nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky. Využitelnost bloků zásob velmi kvalitního výhradního ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh (B 3012200), s převážujícími objemy žádaných hrubých frakcí 4-8-16 mm suroviny, omezit hranicí chráněného ložiskového území (CHLÚ) Moravský Písek (01220000), stanoveného k ochraně tohoto výhradního ložiska rozhodnutím Obvodního báňského úřadu v Brně ze dne 6.11.1991 č.j. 3556/1991-Hy, a to pouze na území Zlínského kraje.
- Podpořit hospodárné dotěžení zásob na výhradním ložisku Nedakonice-Polešovice (B-3011900) v CHLÚ Nedakonice v rozsahu stanoveného DP Polešovice a v jeho předpolí o celkové výměře 16,1473 ha za ukončenou těžbu na sousedním nevýhradním ložisku Polešovice-Kolébky. V návrhovém období do roku 2035 podporovat rozšíření v rámci plochy stávajícího ložiska Nedakonice-Polešovice v CHLÚ Nedakonice na ploše cca 41,8 ha a dále rozšíření mimo plochy bloků zásob výhradního ložiska západním a SZ směrem, tj. do budoucího nevýhradního ložiska Polešovice-Klučovánky na ploše cca 27 ha.
- V návrhovém období do roku 2035 podporovat využití výhradního ložiska šterkopísku Plešovec-Chropyně (B 3008600) v CHLÚ Chropyně I v rozsahu platného rozhodnutí předchozího souhlasu k podání návrhu na stanovení dobývacího prostoru Chropyně I pro dobývání části výhradního ložiska nevyhrazeného nerostu na ploše 67,5 ha v k.ú. Chropyně s respektováním v šetrné koexistenci územně-ekologických vazeb.
- V návrhovém období o roku 2035 dle stávající Regionální sur. Koncepce Zlínského kraje doporučujeme realizovat projektové přípravy k budoucímu využití části zásob výhradního ložiska šterkopísku Chropyně - Záříčí (B 3133000) v CHLÚ Chropyně s tím, že samotné povolení hornické činnosti bude předmětem doporučení v následující 2. aktualizaci Regionální surovinové koncepce Zlínského kraje. Vzhledem k tomu, že v současné době na území ČR standardně trvá přípravný a povolovací proces u nových zdrojů a ložisek šterkopísku průměrně 7 až 10 let, vychází povolení hornické činnosti v předmětném výhradním ložisku šterkopísku Chropyně - Záříčí (B 3133000) v CHLÚ Chropyně do období zpracování následující 2. aktualizace Regionální sur. Koncepce Zlínského kraje, která bude rovněž předmětem vyhodnocení dopadů koncepce na životní prostředí (SEA).
- Podpořit záměr plánovaného využití ložiska nevyhrazeného nerostu - šterkopísku Střížovice-Otrokovice (D 3011700) na ploše 20,9799 ha v souladu s vydaným územním rozhodnutím o změně využití území a umístění stavby to po vyřešení všech přístupových komunikací (sever a jih) do budoucí provozovny a expedici suroviny.
- Podpořit hospodárné dotěžení zásob šterkopísku na stávajícím těženém výhradním ložisku Hulín (B 3011600) v DP Hulín a CHLÚ Hulín (01160000) a v navazujícím ložisku nevyhrazeného nerostu Hulín-Bílany (D 5279300) v CHLÚ Hulín. Podpořit plánovanou dotěžbu bloků zásob výhradního ložiska v SZ části DP Hulín na ploše cca 3,33 ha a ve střední části DP Hulín.
- Podpořit plánovanou dotěžbu v západní části CHLÚ Hulín (č. 01160000) navazující na DP Hulín, na území nevýhradního ložiska Hulín-Bílany (D 5279300) na ploše cca 21,8 ha s respektováním ochranného pásma zdrojů podzemních vod.
- Ložisko Napajedla-sever (Pěnné) (D 5236901) považovat jako surovinovou rezervu na ploše cca 31,99 ha.

- Podpořit plánovanou dotěžbu v jihovýchodní části dobývacího prostoru (DP) Hulín, v lokalitě Hulín-Záhlinice na ploše 10,0703 ha v souladu se závěrem zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.
- Podpořit využití ložiska nevyhrazeného nerostu – vátých stavebních písků Polešovice vhodných do násypů (Díly-sever) o ploše 3,9600 ha a (Díly-jih) o ploše 2,3792 ha v souladu se schváleným územním plánem městyse Polešovice.
- Podpořit hospodárné využití nevýhradních ložisek štěrkopísků - Boršice u Buchlovic 4 (D 5237004), Boršice u Buchlovic 5 (D 5237005), Boršice u Buchlovic 6 (D 5237006) Boršice u Buchlovic-jih (D 5284300) a dotěžované ložisko Boršice u Buchlovic 3 (D 5237000) v jejich jednotlivých etapách nezbytných pro výstavbu silničních staveb v regionu a pro saturaci velkého množství násypového materiálu pro budovaná zemní tělesa v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace D55 na úseku Babice – Staré Město, dále na úseku Staré Město - Moravský Písek a na úseku Moravský Písek - Bzenec.
- Při povolování nové těžby ložiska štěrkopísků důsledně vymáhat provedení řádného hydrogeologického průzkumu, který by měl prokázat, že těžební činností nedojde k ovlivnění hladiny podzemních vod v okolních studních či jiných jímacích objektech.
- Dlouhodobě ponechat jako surovinové rezervy s dlouhodobým výhledem nevyužívaná výhradní a nevýhradní ložiska štěrkopísků. Zajistit v co největší míře ochranu všech zjištěných výhradních i nevýhradních ložisek štěrkopísků a předpokládaných ložisek štěrkopísků (prognózních zdrojů) a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití (§ 13 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., v platném znění).
- Dlouhodobě monitorovat opuštěné těžebny (pískovny) před nepovoleným zavážením komunálním a nebezpečným odpadem. Rizikem vytěžených prostor může být nelegální zavážení opuštěných těžeben inertními odpadovými materiály (výkopová zemina).
- Na území kraje se netěží žádné ložisko cihlářské suroviny, donedávna byla využívána ložiska s dobývacími prostory Malenovice (B 3050800) a Žopy 1 (B 3052000). Hospodárně dotěžit vytežitelné zásoby na využívaných ložiskách Žopy 1 (B 3052000) v DP a Malenovice (B 3050800) v DP Malenovice.
- Nadějnou rezervou za postupně dotěžovaná ložiska je výhradní ložisko Kunovice (B 3050600) s DP Kunovice a Kunovice I. Stávající občasné využívaná ložiska a jejich zásoby hospodárně dotěžit a území po těžbě následně zrekultivovat podle schváleného plánu rekultivace a sanace.
- Do budoucna (do návrhového období 2035) nelze předpokládat další významný rozvoj těžby cihlářských surovin, potřeby kraje budou nadále zajišťovány z vlastních zdrojů, popř. dovozem již hotových výrobků a stavebních prvků.
- V budoucnu podpořit k dobývání výhradní ložisko Kunovice (B 3050600) s DP Kunovice a Kunovice I a s CHLÚ Kunovice II za postupně dotěžovaná, či dotěžená ložiska. S plochou ložiska se překrývá prognózní zdroj bentonitu pro zemědělské účely Kunovice 1, které by mělo být rovněž předmětem budoucího využití.
- Stávající ložiska cihlářských surovin na území kraje považovat za významnou surovinovou rezervu.
- Na výhradních ložiskách Litenčice B 3050300 a Osvětimany B 3093900 v ploše již zrušených a vyřazených DP doporučit přehodnocení zásob s návrhem na vyřazení, či odpis zbytkových zásob vynětím z evidence zásob.
- Do budoucna uvažovat o možném přehodnocení části bloků zásob výhradního ložiska Žeranovice východně od obce Lehotice, tj. v J a JZ části CHLÚ Žeranovice.
- Na výhradním ložisku Havřice (B 3051000) došlo v roce 2004 o odpisu malého množství zásob (49 tis. m³) sousedících s VKP „Havřícká cihelna“. Rozhodnutím MPO byly veškeré zásoby odepsány převodem do nebilančních. Ve vytěžené části ložiska se nachází solární elektrárny. Zbytkovou část vytěženého ložiskového území na výhradním ložisku Havřice (B 3051000) přehodnotit a odepsat a následně chráněné ložiskové území upravit (zmenšit).

- Na historicky těženém ložisku Malenovice (B 3050800) se doporučuje realizovat plán likvidace, odpis zbytkových zásob a následné plnění plánu rekultivace a sanace těžbou dotčeného území.
- Na výhradním rezervním ložisku Biskupice (B 3050900) v ploše již zrušeného a vyřazeného DP Biskupice o ploše cca 29,5 ha doporučit přehodnocení zásob s návrhem na vyřazení, či odpis zbytkových zásob vynětím z evidence zásob. Následně doporučit zmenšení (změnu) CHLU Biskupice u Luhačovic (05090000).
- V dobývacím prostoru Vážany dokončit rekultivaci a sanaci, zejména terénní úpravy a stabilizaci dobývacího prostoru zavážením inertními materiály (odpady - zemina, kamení, cihla) s optimálním vytvářením těžebního prostoru a s vytvořením menší vodní plochy (jezířka).
- Na stávajících využívaných ložiskách štěrkopísků hospodárně dotěžit zásoby v souladu s platnými právními předpisy, a to jak v rámci stanovených dobývacích prostorů, tak i platných územních rozhodnutí. Podporovat projekty rozšíření těžby na stávajících těžených ložiskách (zejména formou plošného rozšíření a v případě příznivých hydrogeologických poměrů i formou zahloubení těžebny pod hladinou podzemní vody), pokračování těžby za hranice dobývacích prostorů, či platných územních rozhodnutí atd. v rámci CHLÚ apod. U ložisek štěrkopísků dobývaných z vody (v těžebních jezerech) vyžadovat řádné dotěžování zbytkových zásob suroviny na dně roztěžených jezer.
- Podporovat geologické průzkumy a vymezení nových zdrojů a ložisek štěrkopísků s příznivými geologicko-ložiskovými poměry v deficitních oblastech/okresech v rámci kraje s ohledem na minimalizaci environmentálních dopadů těžby (zejména ochrana vyšších bonitních tříd ZPF a podzemních vod), úpravy a dopravy.
- U ložisek s ukončenou těžbou a zahájením plánu likvidace na výhradních dotěžených ložiskách postupně podat návrhy k odpisu zbytkových zásob vyjmutím z evidence zásob, popř. k přehodnocení zbytkových zásob podle podmínek využitelnosti, a po ukončení plánu sanace a rekultivace požádat o zrušení všech dobývacích prostorů a následně zahájit řízení na zrušení CHLÚ, popř. zmenšení CHLÚ.
- V navazujících regionálních surovinových strategiích optimalizovat plány pro možné otvírky nových ložisek stavebních surovin vzhledem k lokalizaci ZCHÚ, EVL, PO, VKP, prvků územního systému ekologické stability (dále jen „ÚSES“), botanicky, zoologicky, stanovištně či geomorfologicky hodnotných lokalit či krajinných segmentů a chráněných oblastí přirozené akumulace vod (dále jen „CHOPAV“).
- V rámci povolovacích procesů pro těžbu jednotlivých ložisek zohlednit a vyhodnotit jejich vazbu na obslužnou dopravu vzhledem k zatížení urbanizovaných území nákladní dopravou, a to včetně případných souběhů s dopravou z dalších dobývacích prostorů.
- Podporovat průzkum stavebních surovin podél významných veřejně prospěšných staveb za účelem možné saturace požadovaných stavebních surovin v místě stavby, čímž by byly omezeny výrazně negativní dopady jejich transportu.
- Efektivně využít dobývanou surovinu včetně doprovodných nerostů, je-li to ekonomicky přijatelné.
- Aktivně se účastnit projednávání návrhů souhrnných plánů sanace a rekultivace území dotčených těžbou i projednávání konkrétních plánů sanace a rekultivace jednotlivých těžebních etap (POPD) a při těchto jednáních uplatňovat požadavky na vhodné následné využití území v souladu s požadavky místních samospráv, případně s cíli krajských rozvojových koncepcí.
- U opouštěných těžebních prostorů preferovat přírodě blízký způsob rekultivace, tj. využívat přírodních procesů pro dosažení reliéfově a biotopově různorodého prostředí, které výhledově bude plnit významné ekologické funkce v krajině. Více praktikovat přírodě blízkou obnovu narušeného území využívající přírodních procesů za účelem vytvoření přírodně hodnotných ekosystémů. Ve dně kamenolomů nebo pískoven v rámci technické rekultivace vytvářet rovněž mělké deprese, které se zavodní a iniciují pak vznik mokřadních enkláv.
- Monitorovat opuštěné těžebny před nepovoleným zavážením komunálním a nebezpečným odpadem.

Komplikovaný a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Těžební společnosti mají často pouze omezené možnosti řešit střety zájmů v reálném právním prostředí i ve prospěch realizace platné surovinové politiky. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou zejména surovin potřebných pro stavebnictví. V mnohých krajích se proto nevyhneme zásadnímu nedostatku těženého a drceného kameniva (kraj Královéhradecký, Zlínský, Karlovarský, Ústecký, Plzeňský – štěrkopísek, Vysočina - štěrkopísek apod). Věc dále komplikuje fakt, že tzv. závazná stanoviska k posouzení vlivů staveb (lomů) na životní prostředí není možné získat na celou dobu plánovaných záměrů, ale pouze na 20 let. Navíc se do této lhůty nepočítá pouze vlastní těžba, ale i celý neskutečně dlouhý přípravný proces.

Pro snížení rizika dopadů nedostatku nerostných surovin doporučujeme:

- S předstihem iniciovat vymezení a ochranu surovinových zdrojů v deficitních oblastech při minimalizaci environmentálních dopadů (dopadů těžby, úpravy a dopravy, umístění k obci apod).
- Podporovat stanovení nových DP a územních rozhodnutí pro těžbu výhradních a nevýhradních ložisek v oblastech s deficitem požadovaných surovinových zdrojů. Žadoucí je zajistit dostatečné zdroje stavebních surovin vhodné kvality s příznivými geologicko-ložiskovými poměry co nejbližší k realizaci plánovaných staveb celostátního a nadregionálního významu a dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobených automobilovou přepravou zatěžující města a obce.
- Zaměřovat se na nové zdroje stavebního kamene a štěrkopísků, v lepším případě na zcela nové lokality, které musí být předem geologickými pracemi ověřené, s příznivými geologicko-ložiskovými poměry, dopravním napojením bez průjezdu přes obce a města, a zejména s řešitelnými střety zájmů. Přírodní kamenivo (tj. jak drcené, tak i těžené) je těžký a objemný produkt, jehož přepravní náklady představují významnou část nákladů na jeho dodání. Z toho důvodu lze předpokládat, že relevantní trhy v oblasti kameniva budou z geografické stránky vymezovány určitou dojezdovou vzdáleností od zdroje. Přeprava kameniva pomocí nákladní silniční dopravy na vzdálenosti přesahující 50 km přináší významný nárůst přepravních nákladů a z hlediska hospodárnosti se taková dodávka obvykle stává neefektivní.
- Navrhnout náhradní lokality dotěžovaných ložisek a na základě hodnocení podmínek jejich případné otvírky a možného řešení případných střetů zájmů při jejich využití stanovit jejich ochranu v ÚPD.
- Podporovat otvírky nových výhradních i nevýhradních ložisek, které jsou dobře situované vzhledem k obytné zástavbě (větší vzdálenost od obytné zástavby zaručí minimalizaci vlivů dobývání na okolí), a které jsou dopravně disponované tak, aby odvoz výrobků mohl probíhat bez zatížení okolních obcí dopravou.
- Před realizací plánovaných těžebních záměrů na velice perspektivních zdrojích a ložiskách nerostných surovin, které se nachází na zemědělské půdě nejvyšší kvality (I., popř. II. bonitní třída ZPF), přednostně prokázat nezbytnost potřeby dobývání tohoto ložiska, včetně veřejného zájmu ve vztahu k záboru zemědělských pozemků, zahrnující aktuální posouzení širších souvislostí ve vztahu k těženým okolním ložiskům (např. ložiskům stavebních surovin), ukončování jejich těžeb a zahajování těžeb nových a ve vztahu k aktuální potřebě štěrkopísků v zájmové oblasti a to v souladu se závěry navrhovaného opatření podle Regionální surovinové politiky Zlínského kraje.
- Novou otvírku upřednostňovat pro ložiska s vyšší mocností suroviny, které umožní vydobyti větší kubatury suroviny na 1 m² vyňaté půdy ze ZPF.
- Posoudit možnosti dodávek potřebných surovin ze zdrojů mimo řešený kraj. V tomto případě je však nezbytná vzájemná spolupráce všech dotčených krajských úřadů tak, aby

nedocházelo ke kumulaci negativních vlivů těžby ve zdrojovém kraji a negativních vlivů při dopravě suroviny na větší vzdálenosti.

7.4 Doporučení opatření v oblastech s vysokou koncentrací těžeb.

- Zajistit dostatečné objemy surovin při transformaci a dekarbonizaci energetiky
 - podpora projektů geologických prací a těžby domácích zdrojů nerostných surovin pro zajištění surovinového potenciálu pro dekarbonizaci energetiky a dopravy a realizaci nových jaderných a obnovitelných zdrojů energie (zejména stavebních surovin, nerostů, z nichž lze vyrábět kovy a zemního plynu).
 - Podpora těžby stavebních surovin pro zajištění výstavby 4 nových jaderných bloků a dostavba dalších modulárních reaktorů a příslušné dopravní a technické infrastruktury;
 - Podpora těžby stavebních surovin a nerostů, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy pro zajištění dekarbonizace energetiky a výstavby staveb pro dekarbonizaci dopravy (včetně liniových dopravních silničních a železničních staveb;
 - Podpora vyhledávání, průzkumu a těžby zemního plynu, jakožto přechodného energetického zdroje k odklonu od uhlí,
 - Podpora vyhledávání, průzkumu a těžby ropy pro větší diverzifikaci dodávek ropy ve vazbě na potřebu náhrady ropy dovážené z Ruské federace.
- Podporovat průzkumy v možnostech využití vytěžených ložisek ropy a zemního plynu k realizaci nových zásobníků zemního plynu s potenciálem jejich využití pro podzemní uskladnění vodíku.
- Podporovat vyhledávání, průzkumu a realizace ukládání CO₂ do horninových struktur pro účely dekarbonizace průmyslu. Identifikovat lokality vhodné pro ukládání CO₂ do horninových struktur, podporovat jejich vyhledávání a průzkum a zajistit jejich vybudování včetně produktovodů a technologie pro zachytávání CO₂ k zajištění dekarbonizace průmyslu.

Poslední dobou se rozmáhá využití recyklovaných surovin a jejich maximální podporu uplatnění formou substituce k primárním surovinám vůbec nezpochybňujeme. Zvyšování podílu recyklovaných materiálů při stavbách je kvůli stále silnějšímu důrazu na cirkulární ekonomiku důležitým tématem. Recykláty lze s výhodou jistě využít jako doplňkový materiál pro mnoho staveb, nikoliv však jako stěžejní. Hitem ekologického stavebnictví byl v uplynulých letech jednoznačně beton s recyklovaným kamenivem. Musíme pamatovat na to, že betony z recyklátů musí plnit svoji funkci 50, 100 a více let. A po tuto dobu musí mít odpovídající trvanlivost, životnost a samozřejmě i bezpečnost. Technologické vlastnosti recyklovaných materiálů také v některých aspektech nemohou splňovat nároky kladené na přírodní materiály (pevnost v tlaku, cizorodé částice, otlukovost, zejména nasákavost, tvarový index, trvanlivost, mrazuvzdornost atd.), velmi náročná je jejich technologická úprava a hygienický rozbor a tak je jejich možnost uplatnění omezena. Recyklované kamenivo musí splňovat celou řadu kritérií, jejichž zajištění (a prokázání) i aplikace je spojeno s nemalými finančními prostředky. Je také třeba zdůraznit, že při zpracování recyklátů ve stavbě je nutno dodržet více technologickou kázeň než při použití přírodního kameniva. Pro velké investiční stavby je důležitá konstrukční vrstva, a ta vyžaduje přesně danou kvalitu materiálu (odkaz na Zkušební kamene a kameniva, s.r.o.z Hořice apod) a to většinou recykláty nesplňují. Postupné nahrazování primárních nerostných surovin recykláty má však svou horní hranici danou tím, že řada odvětví ve stavební výrobě vyžaduje velmi kvalitní kamenivo z primárních zdrojů (např. vysokopevnostní betony, svršek železničního lože apod.). Tato hranice se však může v následujících letech dále posouvat směrem nahoru, otázkou však je, zdali jejich uplatnění na trhu nebude muset být dotováno státem, z důvodu naplnění jejich potřebné a žádané kvality výrobku. Pokud recyklovaný materiál splní požadavky příslušných norem, např. podle ČSN EN 13242+A1 může být stejně hodnotný jako běžný standardní materiál a jeho použití není na úkor kvality. Při zpracování recyklátů ve stavbě je nutno dodržet více technologickou kázeň než při použití přírodního kameniva. Rovněž se prodražují podrobné rozborů jakostně –technologických parametrů se zřetelem na identifikovatelné škodliviny, recykláty po jejich drcení a úpravě, je dále nezbytné upravovat práním,

což se vzhledem k spotřebě vody výrazně prodražuje finální výrobek. Způsob využití recyklátů kameniva pro kolejové lože závisí na stavu kvality kameniva po vytěžení. Využití recyklátů je pouze substitucí k těmto primárním surovinám, a to pouze za předpokladu, že budou splňovat obdobně přísné podmínky a kritéria kvality pro využití dle OTP a ČSN EN, jako jsou daná v současné době pro primární kvalitní drcená kameniva.

7.4. Doporučení opatření v oblastech s vysokou koncentrací těžeb

Ve Zlínském kraji jsou navrženy dvě plochy s vysokou koncentrací těžeb, které by měly sloužit jako dlouhodobá zásobárna štěrkopísků.

7.4.1 Oblast Tovačov – Otrokovice

Jedná se o plochu přibližně 24×6 km protaženou ve směru JJV, podél řeky Moravy. Plochu lze rozdělit na dvě části. Severní část leží mezi hranicí kraje u obce Zářičí a Plešovcem. Na ploše asi 34 km^2 se nachází dvě výhradní ložiska (B 3008600 Plešovec-Chropyně, B 3133000 Chropyně-Zářičí), 2 evidovaná ložiska (D 3155400 Chropyně, D 3155400 Zářičí) a 7 prognózních zdrojů (Q 9402800 Bezměrov, Q 9402900 Kyselovice-Hradecko, Q 9403000 Chropyně 1, Q 9403100 Kyselovice, Q 9403200 Kyselovice-Kanovsko, Q 9403300 Žalkovice-Kanovsko a Q 9403400 Chropyně-Nová role), která dohromady pokrývají plochu $13,57 \text{ km}^2$ a je na nich evidováno celkem $106152,75 \text{ tis. m}^3$ geologických zásob štěrkopísku. Z tohoto množství je 51752 tis. m^3 bilančních (48,7 %) a $49448,75 \text{ tis. m}^3$ prognózních zásob. Plocha směrem k SZ navazuje na těžená ložiska štěrkopísků u Tovačova (Olomoucký kraj).

V jižní části mezi Hulínem a Otrokovici leží na ploše 32 km^2 evidována dvě výhradní ložiska (B 3011600 Hulín, B 3011800 Kvasice 2, 2 evidovaná ložiska (D 5279300 Hulín-Bílany, D 3011700 Střížovice-Otrokovice) a 6 prognózních zdrojů (Q 9402200 Otrokovice, Q 9402300 Tlumačov, Q 9402400 Záhlínice, Q 9402500 Bílany-Hulín, Q 9402600 Skaštice), která dohromady pokrývají plochu $18,41 \text{ km}^2$ a je na nich evidováno celkem 295355 tis. m^3 geologických zásob štěrkopísku. Z tohoto množství je 76931 tis. m^3 bilančních (pouze 26 %) a 208569 tis. m^3 prognózních zásob (70,6 %). V současné době je těženo pouze výhradní ložisko Hulín. Mezi severní a jižní částí se nachází jedno evidované ložisko (D 5269100 Břest) a dva ložiskové zdroje (N 5198700 Kroměříž-Horní Zahrady a N 5242300 Kroměříž-Hrubá opleta) technických zemín.

Doporučení pro plochu s vysokou koncentrací těžby Tovačov – Otrokovice.

- územně respektovat stávající výhradní ložiska (subregistr B) i ložiska nevyhrazených nerostů (subregistr D)
- podpořit geologický průzkum a převést prognózní zásoby do vyšších kategorií
- zpracovatelské linky (třídíčky, obalovny) soustředit na jedno místo a propojit je s těžebními objekty dopravou, nejméně zatěžující okolní obce hlukem a prachem (obchvaty obcí, pásová doprava)
- parametry využití ložisek ve vymezené oblasti (počet souběžně otevřených ložisek, omezení těžené kubatury, doprava....) stanovit speciální studii.

7.4.2 Oblast Uherský Ostroh – Moravský Písek

Vymezená oblast $7 \times 2,5$ km se nachází na pravém břehu Moravy mezi Uherským Ostrohem a Moravským Pískem a měla by být dlouhodobým zdrojem štěrkopísků pro jižní část Zlínského kraje.

Na ploše asi 6 km^2 se nachází 3 výhradní ložiska (B 30119000 Nedakonice-Polešovice, B 3012100 Uherský Ostroh-Moravský Písek, B 3012200 Moravský Písek-Uherský Ostroh), 4 ložiska nevyhrazeného nerostu (D 3062100 Nedakonice-Polešovice, D 3012101 Moravský Písek-Polešovice, D 3088000 Polešovice-Zmolky, D 52655000 Polešovice-Kolébky - dotěženo), 1 surovinový zdroj (N

3012102 Uherský Ostroh) a 1 registrovaný prognózní zdroj (R 9366300 Polešovice-Moravský Písek). Dohromady pokrývají plochu 5,59 km² a je na nich evidováno celkem 55467 tis. m³ geologických zásob šterkopísku. Z tohoto množství je 24381,5 tis. m³ bilančních (44 %) a 12175 tis. m³ prognózních zásob (22 %). V současné době je těženo ložisko B 3011900 Nedakonice-Polešovice a občas ložisko D 3088000 Polešovice-Zmolky. Většina zásob je v kategorii vyhledaných. Část zásob je hodnocena jako nebilanční, většinou z důvodu mocné skrývky, což lze koncepčně řešit odtěžením svrchní části jako technické zeminy a tím snížit skrývkový poměr. V rámci surovinového zdroje N 3012102 Uherský Ostroh, který navrhujeme k přeřazení do subregistru D, byly hodnoceny i těžké minerály (viz Q 9434900 Uherský Ostroh).

Doporučení pro plochu s vysokou koncentrací těžby Tovačov – Otrokovice.

- územně respektovat stávající výhradní ložiska (subregistr B) i ložiska nevyhrazených nerostů (subregistr D) a surovinových zdrojů (subregistr N),
- podpořit geologický průzkum a převést prognózní zásoby a vyhledané zásoby do vyšších kategorií,
- při průzkumu věnovat pozornost i těžkým minerálům,
- při hodnocení ložisek pracovat s etapovitým využitím (těžba svrchní části jako TZ, spodní část jako SP),
- zpracovatelské linky (třídíčky, obalovny) soustředit na jedno místo a propojit je s těženými objekty dopravou, nejméně zatěžující okolní obce hlukem a prachem (obchvaty obcí, pásová doprava). Momentálně se takové středisko úpravy nachází na těženém ložisku Nedakonice-Polešovice,
- parametry využití ložisek ve vymezené oblasti (počet souběžně otevřených ložisek, omezení těžené kubatury, doprava....) stanovit speciální studií.

7.5 Srovnání krajské surovinové politiky s celostátní surovinovou politikou a dalšími koncepčními dokumenty ČR a Zlínského kraje

7.5.1 Srovnání s celostátními dokumenty

Předložený materiál naplňuje závěry a doporučení přijatých celostátních sektorových koncepcí (v oblasti životního prostředí, energetické politiky, surovinové politiky, regionálního rozvoje, .. národního rozvojového programu) Krajská surovinová politika se opírá a zcela akceptuje dokument *Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů* a s ním související národní a nadnárodní dokumenty týkající se zvláště kritických a strategických surovin, snižování emisí CO₂⁹, a reaguje i na dokumenty zaměřené na úsporu primárních surovin¹⁰.

Z hlediska Surovinové politiky ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (2017) jde především o cíle zajištění surovinových potřeb a surovinové bezpečnosti státu a respektování ochrany zdrojů nerostných surovin, aby nepřemístitelných objektů. Navrhovaná opatření Aktualizace RSP ZK cílí na bezpečnost dodávek surovin pro zajištění kontinuity v produkci nerostných surovin pro průmyslová odvětví, především pro stavebnictví. Zohledňuje ekonomické parametry (konkurenceschopnost) a

⁹ The Raw materials initiative, Critical minerals, EIP –RM, Strategický rámec Česká republika 2030 dle UV č. 419/2015, Státní politika životního prostředí České republiky 2012–2020 dle UV 1026/2016, Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky dle UV 1497/2009 a další

¹⁰ Plán odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024 (UV 352/2014), Politika druhotných surovin České republiky (dle UV č. 755/2014) a Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami dle UV č. 564/2015

udržitelnost pro plánované těžební záměry – hospodárné využití zásob s ohledem na vzdálenosti k místě spotřeby, dopady na životní prostředí a obyvatelstvo.

Navrhovaný dokument zohledňuje také priority stávající i projednávané aktualizace Státní energetické koncepce (SEK) pro zabezpečení energetických zdrojů a budování příslušné infrastruktury. ARSP ZK zohledňuje teze Plánu odpadového hospodářství (POH) a Politiky druhoných surovin zejména pro stavební a demoliční odpad (SDO) a možnostem jeho opětovného využití. V oblasti ochrany klimatu koncepce přihlíží jak v analytické části, tak v navrhovaných opatřeních na emise CO₂ z transportu stavebních surovin do místa spotřeby. Uváženým plánováním těžebních lokalit tak lze produkci CO₂ z dopravy významě snížit. Samozřejmostí je důraz na ochranu přírody a krajiny, dílčí aspekty životního prostředí a ochranu veřejného zdraví.

Pro rozvoj kraje jsou klíčové i strategie v oblasti dopravy jak národní, tak i ty krajské, se kterými krajská surovinová koncepce pracuje a přemítá je především do výhodů spotřeby stavebních surovin potřebných pro realizaci záměrů dopravní infrastruktury. V sektoru **politiky regionálního rozvoje** krajská surovinová politika vychází ze základních kritérií realizace strategie regionálního rozvoje ČR, především z definice jeho udržitelnosti, založené na minimalizaci nároků na čerpání neobnovitelných přírodních zdrojů, energie, záboru prostoru, negativních vlivů na prostředí a produkce odpadů a celkově vytváří podmínky pro surovinové zajištění investičních záměrů, orientovaných na zlepšení infrastruktury.

V platném znění zákona č. 465/2023 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů“ a zejména od 1.1. 2024 v platném znění zákona o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) č. 44/1988 Sb., v §3 odstavci 3) se uvádí, že mezi kritické nerosty řadíme radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a šterkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní. V §3 odstavci 5) novely horního zákona se uvádí, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu. Novela horního zákona v § 6a uvádí, že ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury. Ložiska strategického významu stanoví vláda nařízením. Fundované podklady se k dané problematice v průběhu roku 2025 připravují pod vedením MŽP, společně s MD, MPO. Výběr strategických ložisek stavebních surovin připravuje Česká geologická služba v rámci projektu MŽP pod názvem *“Studie metodického výběru ložisek stavebních surovin strategického významu s podrobným odůvodněním ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů”* Cílem činností v režimu nového Liniového zákona je tedy zahájit práce na přípravě a konkretizaci stávajících rezervních výhradních ložisek stavebních surovin a zcela nových náhradních zdrojů stavebních surovin zejména ve vazbě na realizaci plánovaných staveb dopravní infrastruktury a dalších celostátně významných, např. tzv. „gigastavby, modulární reaktory, dostavby 4 jaderných bloků EDU a ETE pro dosažení uhlíkové neutrality, včetně dalších liniových staveb, pro zajištění energetické bezpečnosti ČR.

7.5.2 Srovnání s krajskými koncepčními dokumenty a strategiemi

Kompatibilitu krajské/regionální surovinové politiky koncepčními materiály zaručuje:

- Přijetí a rozpracování uváděných zásad trvale udržitelného rozvoje dalšího využívání neobnovitelných zdrojů nerostných surovin a vybraných druhotných surovin.

- Přijetí konkrétních návrhů, vedoucích ke zvýšení efektivnosti územního plánování jako účinného nástroje udržitelného rozvoje regionu.
- Respektování stávajících a připravovaných záměrů ochrany přírody a krajiny.
- Vymezení priorit budoucí sanace a rekultivace ložisek nerostných surovin a ploch, dotčených jejich těžbou.
- Přijetí konkrétních úkolů, podporujících komplexní ekologický přístup v otázkách těžby a zpracování nerostných surovin a zvýšení recyklace vybraných skupin odpadů.

Strategie rozvoje Zlínského kraje se v souvislosti s nerostnými zdroji přemítá především do dalších strategií a koncepčních dokumentů v oblasti dopravy a územního rozvoje (Generel dopravy, dopravní sektorové koncepce, ÚPD, územní studie atd.). Návrhy opatření cílí na jejich následnou implementaci do ÚPD (ZÚR, ÚP). Zhrnují nápravu stávajícího stavu (chybějící zohlednění ochrany a využívání nerostných surovin dle §15 Horního zákona), promítnutí navrhovaných ploch s vysokou koncentrací těžby (SOT1 a SOT2) do Zásad územního rozvoje Zlínského kraje, a následné zajištění implementace plánovaných těžebních záměrů do územních plánů obcí.

Další koncepční dokumenty jako je Akční plán Chytrý kraj, nebo Plán odpadového hospodářství ZK, se dotýkají tématu podpory cirkulární ekonomiky, který se v předkládané surovinové politice odráží v analýze potenciálu druhotných surovin. V oblasti **ochrany přírody** RSP vychází z důležitého strategického dokumentu *Koncepce ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje do konce roku 2030 (mimo území CHKO)*. Koncepce poukazuje na nutnost stanovení mezi účelného dotěžení otevřených dobývacích prostorů s respektováním charakteru neobnovitelných přírodních zdrojů, upřednostnění biologické rekultivace a revitalizace území po těžbě včetně registrace přírodně cenných lokalit jako VKP. Zásadní je nastavení podmínek, a komunikace s těžební firmou v zájmu ochrany přírody před, v průběhu i po těžbě k možnostem následné rekultivace. Otázky střetů s ochranou přírody, dílčími složkami životního prostředí i téma rekultivací tvoří významnou část předkládaného dokumentu.

7.5.3 Srovnání s Regionální surovinovou politikou z roku 2003

Ve srovnání s dokumentem regionální surovinové politiky z r. 2003 lze pozorovat úbytek počtu a plochy dobývacích prostorů (ze 28 v roce 2003 na 17 v roce 2024). Dále je patrný nárůst počtu nevýhradních ložisek (ze 36 v roce 2003 na 46 v roce 2024), a to i těžebních s výrazným nárůstem objemu těžby, reprezentovaný především šterkopísky. V současné době totiž jednoznačně ubývá zásob na ložiskách stavebních surovin povolených k jejich vydobytí. Velká část výhradních ložisek nevyhrazených surovin se blíží ke svému dotěžení, jelikož byly povolené k těžbě cca před 20–30 lety. Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Po 20. 12. 1991, tj. po nabytí účinnosti zákona č. 541/1991 Sb., kdy se nově vymezená ložiska nevyhrazených nerostů – stavebních surovin (šterkopísky, stavební kámen, kámen pro hrubou kamenickou výrobu, cihlářské suroviny) nemohou stát ložisky výhradními a jsou tudíž součástí pozemku (§7 HZ), tj. ve vlastnictví majitele(ů) pozemků, státní orgány rezignovaly na jakékoli investice v oblasti vyhledávání nevyhrazených nerostů.

Většina těchto ložisek je dlouhodobě exploatovaná a je logické, že zásoby suroviny se postupně dotěžují. Rozvoj těchto ložisek se odehrával zejména v rámci stanovených dobývacích prostorů (DP), a to dle možností v postupném rozšiřování a zahlučení v rozsahu platného rozhodnutí do maximálního hospodárného vyčerpání všech zásob. Zhruba od roku 1993 společně s těžbou na výhradních ložiskách stavebních surovin postupně narůstá i význam těžeb na ložiskách nevyhrazeného nerostu v rámci územních rozhodnutí, které v současné době ročně produkují vysoké objemy kvalitních betonářských písků a šterkopísku a začínají mít významný podíl na celkové produkci stavebních surovin v ČR. Bohužel i tyto zdroje se postupně vyčerpávají a zcela nové zdroje pro plánované využití naráží na velké komplikace. Zvyšuje se sice podíl recyklovaných výrobků, ty však nejsou jakostně vhodné pro standardní aplikace v liniových stavbách. U těchto recyklátů však nelze dosáhnout požadovaných

vlastností. Recykláty lze s výhodou jistě využít jako doplňkový materiál pro mnoho staveb, nikoli však jako stěžejní.

Řada významných ložisek nerostných surovin v rámci akce Rebilance zásob ložisek nerostných surovin byla v předchozích letech přehodnocená anebo již odepsaná vynětím z evidence bilančních ložisek. Samotným přehodnocením zásob ložisek došlo posléze k vynětí z evidence bilančních ložisek. U některých ložisek proběhly podrobnější průzkumy z hlediska hydrogeologického posouzení a upřesnění hydrogeologických poměrů v územích ochranných pásem vodních zdrojů a vyhodnocení monitoringu podzemních a povrchových vod. Těžba byla nově zahájena jen na třech ložiscích, ale celkově se výrazně zvýšil nárůst objemu těžby, reprezentovaný především šterkopísky. Dalším indikátorem systémových změn je výrazné navýšení ložisek mimo Bilanci (N-nebilančních), které je důsledkem jejich přehodnocení v důsledku nekondičních parametrů suroviny, vazbou zásob na infrastruktury či ochranou životního prostředí.

Regionální surovinová politika z roku 2003 v oblasti plnění vytyčených cílů v oblasti krátkodobých úkolů, směřovaných především na zajištění aktualizace informační základny a expertní součinnosti se státní geologickou službou (tehdy ČGS a Geofond) byly postupně zajišťovány díky zpřístupnění signálních informací surovinového informačního systému SURIS a jeho začlenění i do aplikace pro územní plánování a vytvoření webového výdejního modulu pro lokální aktualizace a tvorbu územních plánů.

Střednědobé cíle byly zaměřeny na trvale udržitelné využívání nerostných zdrojů i vyšší využití druhotných surovin, především stavebních demoličních odpadů. Avízovaný vstup do EU předpokládal i začlenění EU práva, především v oblasti environmentální certifikace.

V oblasti dlouhodobých úkolů se jednalo spíše o vize, které se konkrétněji naplňují v současnosti, např. limity využívání ložisek nerostných surovin v návaznosti na ÚPD, postupné využívání ložisek s respektováním trvale udržitelného rozvoje, změna sortimentu zájmových komodit se zaměřením na opomíjené či nízkoobsahové zdroje.

Dále byl deklarován požadavek na začlenění závěrů RSP do dokumentů ÚPD a strategických územních studií kraje. Tyto cíle se podařilo celkem naplnit jednak legislativními kroky na státní úrovni (politika druhotných surovin), požadavky na ISO certifikace kvality a environmentální nezávadnosti.

Celkově lze hodnotit úkoly jako splněné, vyjma problému vymezení stálé pozice nevýhradních zdrojů v územně plánovací dokumentaci. Větší pozornost na nevýhradní zdroje, především stavebních surovin, zůstává tak stále jedním z prioritních úkolů do budoucna a vyžaduje dořešení kompetencí a datových toků na úrovni ministerstev MŽP, MPO, MMR a Českého báňského úřadu.

Územní plánování

RSP je velice spjata s krajskými strategickými dokumenty a jejich následných aktualizací. V toto dokumentu bylo doporučeno řešení střetů zájmů při stavbě dálniční sítě, nekonfliktní vymezení koridorů technické a dopravní infrastruktury vůči zdrojům nerostných surovin. Dále dokument ZÚR ložiska a registrované a prognózní zdroje jako plochy pro těžbu nerostných surovin považuje současně za přírodní hodnoty kraje. Problémem dokumentu je absence zákresů využívaných a nevyužívaných nevýhradních ložisek.

Nedaří se obligatorní přejímání závěrů RSP do územních plánů. Je zde nutná intervence ČGS.

Regionální surovinová politika z roku 2003 v oblasti plnění vytyčených cílů v oblasti krátkodobých úkolů, směřovaných především na zajištění aktualizace informační základny a expertní součinnosti se státní geologickou službou (tehdy ČGS a Geofond) byly postupně zajišťovány díky zpřístupnění signálních informací surovinového informačního systému SURIS a jeho začlenění i do aplikace pro územní plánování a vytvoření webového výdejního modulu pro lokální aktualizace a tvorbu územních

plánů. Střednědobé cíle byly zaměřeny trvale udržitelné využívání nerostných zdrojů i vyšší využití druhotných surovin, především stavebních demoličních odpadů. Avízovaný vstup do EU předpokládal i začlenění EU práva, především v oblasti environmentální certifikace. Dále byl deklarován požadavek na začlenění závěrů RSP do dokumentů ÚPD a strategických územních studií kraje. Tyto cíle se podařilo celkem naplnit jednak legislativními kroky na státní úrovni (politika druhotných surovin), požadavky na ISO certifikace kvality a environmentální nezávadnosti. V oblasti dlouhodobých úkolů se jednalo spíše o vize, které se konkrétněji naplňují v současnosti, tj. limity využívání ložisek nerostných surovin v návaznosti na ÚPD, postupné využívání ložisek s respektováním trvale udržitelného rozvoje, změna sortimentu zájmových komodit se zaměřením na opomíjené či nízkoobsahové zdroje.

7.6 Průběžná aktualizace krajské surovinové politiky

Vzhledem k neustálému upřesňování znalostí o nerostných surovinách a jejich ložiscích na území kraje ať už novými průzkumy a stanovováním nových ložisek, nebo naopak dotěžováním ložisek stávajících, je nezbytné provádět periodickou aktualizaci krajské surovinové politiky. Z hlediska udržování veškerých dat v aktuálním stavu a tím i pružnosti řešení problémů souvisejících s otvírkou, a dobýváním ložisek surovin doporučujeme krajskou surovinovou politiku aktualizovat ve dvou režimech.

V prvním režimu by se aktualizovaly

- údaje o jednotlivých ložiscích/zdrojích (pohyb zásob, ochrana, zařazení do subregistrů...),
- dodržování respektu ochrany ložisek v ÚPD/ÚP

Aktualizace by se měla provádět periodicky po 2–3 letech

Ve druhém režimu by se aktualizovala

kapitola D (požadavky na nerostné zdroje, množství a dostupnost nerostných surovin) a E (opatření pro využívání nerostných surovin) a F (závěry), což je dáno novými vstupními podklady (trendy těžby, pohyb a změny zásob, přehled navrhovaných veřejných staveb apod).

Doporučená periodicitu je 5 let.

Právě průběžnou tvorbou a aktualizací regionálních (krajských) sur. politik (konceptí) dochází ke kvalifikovanému upřesňování a aktualizaci současného i budoucího využívání a ochrany surovinových zdrojů se zřetelem na reálné potřeby suroviny v souladu s platnými právními předpisy, touto koncepcí se poskytne přehled a charakteristika ložisek nerostných surovin na území kraje, vyhodnotí zásoby, vývoj těžby a její vliv na životní prostředí, zabývá se vývojem potřeby surovin, navrhne postupy a opatření při využívání surovinových zdrojů v kraji. Dalším závažným důvodem zpracování regionálních–krajských surovinových politik (konceptí) je postupně rostoucí intenzifikace těžby ložisek stavebních surovin – zejména šterkopísků a stavebního kamene – na území krajů spojená s nárůstem zájmu o otvírku dalších dosud netěžených ložisek.

G. PŘÍLOHY

8.1 Mapové přílohy

Mapa nerostných surovin, dobývacích prostorů, chráněných ložiskových území a prognózních zdrojů na území Zlínského kraje

Mapa střetů zájmů nerostných surovin, dobývacích prostorů, chráněných ložiskových území a prognózních zdrojů s ochranou přírody a krajiny na území Zlínského kraje

Mapa střetů zájmů nerostných surovin, dobývacích prostorů, chráněných ložiskových území a prognózních zdrojů s ochranou zemědělského a lesního půdního fondu na území Zlínského kraje

Mapa střetů zájmů nerostných surovin, dobývacích prostorů, chráněných ložiskových území a prognózních zdrojů s ostatními složkami životního prostředí na území Zlínského kraje

Mapy distribuce těžeb SK a SP pro plánované návrhové období 2030–2035

Mapy těžby a hlavní směry distribuce štěrkopísků – současnost

Mapy těžby a hlavní směry distribuce štěrkopísků – výhled 2030

Mapy těžby a hlavní směry distribuce štěrkopísků – výhled 2035

Mapy těžby a hlavní směry distribuce stavebního kamene – současnost

Mapy těžby a hlavní směry distribuce stavebního kamene – výhled 2030–2035

Mapky plánovaných záměrů těžeb SK a SP s návrhem na dopravní připojení potenciální provozovny v návrhovém období 2035

8.2 Tabulkové přílohy

Příloha 1a-d: Seznam výhradních ložisek (B), evidovaných ložisek (D) a zdrojů (R), ostatní vybraná ložiska a zdroje (N, Q, U, Z), dobývacích prostoru a CHLÚ

Příloha 2: Pasporty vybraných ložisek a zdrojů nerostných surovin Zlínského kraje

Příloha 3: Inventarizace ložisek a zdrojů nerostných surovin

Příloha 4: Souhrn střetů DP, CHLU, ložisek a ložiskových zdrojů s OPL, CHOPAV, MCHÚ, PHO, USES, ZPF a LPF

Příloha 5: Hodnocení využitelnosti zdrojů a ložisek nerostných surovin z hlediska vlivu na podzemní a povrchové vody

Příloha 6: Fotodokumentace z terénní rekognoskace pracovní skupiny

Příloha 7: Tabulka GIS analýzy střetů ložisek a zdrojů nerostných surovin s VCHÚ, MZCHÚ, CHOPAV, OPVZ, ZPF, ÚSES, NATURA2000, VKP, PP, zastavěnými plochami a infrastrukturou

Příloha 8: Detailní analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob a životností ložisek stavebních surovin k 1. 1. 2023, popř. k 1. 1. 2024

Příloha 9: Balance zásob na území Zlínského kraje

Příloha 10: Vytěžené objekty s ukončenou těžbou (subregistr U) a zrušené objekty (subregistr Z) na území Zlínského kraje

8.3. Použitá literatura a prameny

Adámek, J. - Brzobohatý, L. - Buchta, Š. - Cejpek, V. - Čuřík, J. - Dohnal, K. - Káňa, K. - Kostelníček, P. - Petr, A. - Thonová, H. (1993): Zpráva o výsledcích geologicko-vyhledávacích a průzkumných prací a o těžebních výsledcích MND a.s. Hodonín za rok 1993. – MND Hodonín.

Aichler, J. - Hroch, Z. - Rybářová, L. - Šikula, J. (1992): Regionální surovinová studie pro potřeby okresních úřadů České republiky, okres Vsetín. – MS archiv ČGÚ Praha.

Aichler, J. - Hroch, Z. - Rybářová, L. - Vůjta, M. (1992): Regionální surovinová studie pro potřeby okresních úřadů České republiky, okres Zlín. – MS archiv ČGÚ Praha.

Alamassy, J.- Chrs, A. - Doležal, J.- Hatala, L. - Štos, P. - Tejkal, M. (1989): Havříce – cihlářská surovina. Podrobný průzkum. – MS archiv Geofond Praha.

Bezděk, J. (1974): Inventarizace nerostných stavebních surovin. List M-33-108-B Vizovice. MS, Ústř. Úst. geol. Praha.

Bílek, P. - Hrouzek, S. - Stejskal, V. (1990): Polešovice, surovina: šterkopísek, etapa průzkumu předběžná, stav ke dni: 16. 2. 1990. – Geoindustria GMS Praha.

Blížkovský, V. - Hatala, L. - Mikušová, E. - Možišová, L. - Peloušek, J. - Šponar, J. - Štos, P. (1990): Biskupice, účel: cihlářská surovina, etapa: podrobný průzkum. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Blížkovský, V. - Tilšar, V. (1993): Hulín - písky - geologický průzkum. - Geobrick, Si & Pe, s.r.o., Brno.

Boháč P., Kolář J. (1996): Vyšší geomorfologické jednotky České republiky. Český úřad zeměměřický a katastrální. Praha.

Brzobohatý, J. (1994): Výpočet zásob ropy a zemního plynu ložiska Koryčany. – MND Hodonín.

Burda, J. - Pecina, V. - Svatuška, M. - Thonová, H. (1992): Regionální surovinová studie pro potřeby okresních úřadů České republiky, okres Kroměříž. – MS archiv ČGÚ Praha.

Cmuntová, M. - Kořán, J. - Maimanová, L. - Stejskal, V. (1984): Brňov - Kozák. Surovina: brusný kámen. Etapa průzkumu předběžná. Stav ke dni 26. 8. 1982. – Geoindustria Brno.

Čech, V. - Fantová, J. - Kala, M. - Lakota, V. - Martínek, C. - Možišová, E. - Musilová, J. - Staňková, J. - Střítecký, J. - Žižkovská, A. (1984): Závěrečná zpráva těžebního průzkumu přírodního kameniva. Ostrožská Nová ves. Surovina šterkopísky a písky. Etapa těžebního průzkumu – doplněk závěrečné zprávy. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Čechová, Š. Kozelková, J.; Kratochvíla, L. Paliza, M. (2014): Přepočet zásob výhradního ložiska Žeranovice. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Doležal, J. - Fišera, J. - Hatala, L. - Krmíček, P. - Mojžíš, J. - Ovčari, T. (1982): Kunovice. Surovina: cihlářská hlína. Etapa podrobný průzkum. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Duda, J. (1990): Doplněk závěrečné zprávy Polešovice, těžké minerály ve šterkopísku, Etapa průzkumu: předběžná, stav ke dni: 16. 2. 1990. – Geoindustria Praha.

Đurica, D. (1992): Regionální surovinová studie, okres Hodonín – MS archiv Geofond Praha.

Dvorský, J. - Hemza, P. - Vítek, S. (2002): Nerostný surovinový potenciál CHKO Beskydy a limity jeho využití, závěrečná zpráva. - OKD, DPB, a.s., Paskov

Dvořák, D. - Hatala, L. (1971): Souhrnná závěrečná zpráva Nerudy jih III.- Surpvina - kámen. Etapa – vyhledávací průzkum. – Geologický průzkum, Brno.

Fiala, P. – Godány, J. – Hrbáčková, M. – Buda, J. – Svoboda, P. (2022): Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. tříd a železniční infrastruktury pro Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.o., úsek kontroly kvality staveb (objednávka č. 01KV- 002458). – Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic, ČGS.

Fiala, P. – Godány, J. – Hrbáčková, M. – Kotásek, P. – Buda, J. – Marek, M. – Svoboda, P. (2025): Studie dostupnosti kameniva pro plánované železniční infrastruktury a stavby dálnic a silnic I. tříd v návaznosti na zákon č. 465/2023 Sb. – doplněk č. 2 : Aktualizace analýzy disponibilních zdrojů těžného drceného kameniva s ohledem na procentuální podíly rozpadu jednotlivých frakcí na území jednotlivých krajů ČR. etapa II, objednávka č: 01KV-002992, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Správa železnic s.p., Těžební unie, Sdružení pro výstavbu silnic, ČGS Praha..

Hrbáčková, M. – Kotásek, P. – Godány, J. – Buda, J. – Večeřa, J. – Starý, J. (2025): Manažerské shrnutí: Studie dostupnosti kameniva pro plánované železniční infrastruktury a stavby dálnic a silnic I. tříd a Analýza disponibilních zdrojů těžného drceného kameniva s ohledem na procentuální podíly rozpadu jednotlivých frakcí na území jednotlivých krajů ČR. – ČGS, Těžební unie, MPO, MŽP.

Godány, J. – Večeřa, J. – Pauliš, P. – Buda, J. – Poňavič, M. – Starý, J. – Marek, M. – Bohdál, P. – Perthe-nová, K. – Rambousek, P. – Mižič, L. a kol. (2025): Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – MŽP, ČGS, MPO.

Fišer, O. (1994): Bystřice p. Hostýnem – zemník. Doplnující geologický průzkum, závěrečná zpráva. Dekont Umwelttechnik s.r.o. Zlín.

Godany, J. - Pecina, V (2006): „Přepřepování, verifikace a aktualizace kapitoly č. 14. „Požadavky na vymezení ploch pro těžbu a ochranu nerostných surovin“ Návrhu zadání ÚPN VÚC Zlínského kraje a kapitoly č. 15. „Nerostné bohatství a vymezení ploch přípustných pro dobývání ložisek nerostů a ploch pro jejich technické zajištění“ Územní prognózy Zlínského kraje pro tvorbu nově připravovaného Konceptu Územního plánu Velkého územního celku Zlínského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Zlínského kraje č. objednávky č. 45/2005/ÚP. -MS archiv Geofond Praha.

Godany, J. - Pecina, V. (2006): Aktualizace Krajské surovinové politiky Zlínského kraje jakožto podkladový materiál pro ÚP VÚC ZK. – MS archiv Geofond Praha.

Godany, J. - Pecina, V. (2006): Odborné posouzení veškerých těžitelných zásob šterkopískových surovin na ložiskách Nedakonice-Polešovice, Napajedla a Plešovec navržených pro těžbu ve vztahu k předpokládané spotřebě nerostných surovin v období do roku 2030 v souvislosti s realizací navržených dopravních staveb (D1, R55, R49) na území Zlínského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Zlínského kraje. – MS archiv Geofond Praha

Godány, J. et al. (2014-2018): Aktualizace pasportizace lomů a pískoven přírodního kameniva ČR. Zakázka Ředitelství silnic a dálnic ČR č. 01KV-000982, ČGS Praha.

Godány, J. et al. (2022- 2023): Finální výsledky projektu TAČR (ID TITSMPO909) „Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regi-onů kraje Středočeského včetně území hlavního města Prahy a kraje Karlovarského“. – Česká geologická služba, <https://mpo.gov.cz/cz/stavebnictvi-a-suroviny/surovinova-politika/statni-surovinova-politika-nerostne-suroviny-v-cr/vystupy-vyzkumnych-ukolu--285519/>. – Krajské úřady Středočeského a Karlovarského kraje, TA ČR, MPO, ČGS, GET, s.r.o.

Godány, J. et al. (2023): Regionální surovinová koncepce Karlovarského kraje včetně vyhodnocení koncepce podle přílohy č. 9 zákona č. 100/2001 Sb., schválená se všemi zákonnými náležitostmi na 37.

zasedání Za-stupitelstva Karlovarského kraje dne 26. února 2024. – <https://www.kr-karlovarsky.cz/karlovarsky-kraj/zastupitelstvo/archiv-zaznamu-zkk>

Godány, J. et al. (2020–2021): Finální „Studie vyhodnocení aktuálního stavu a perspektivy využívání stavebních surovin v České republice s důrazem na stavební kámen a štěrkopísky“ pro Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor surovinové a energetické bezpečnosti, ČGS Praha.

Bouček, L. - Godány, J. et al. (2020): Normová ČSN EN Kritéria pro využití přírodního kameniva pro náročné stavební účely v podmínkách poklesu zdrojů stavebních surovin v ČR a identifikace rizikových faktorů v zabezpečení přírodních zdrojů kameniva pro realizaci strategických staveb České republiky (spolupráce: Těžební unie, Báňská projekční a poradenská kancelář, GET, s.r.o., Sdružení pro výstavbu silnic ČR aj.), Ministerstvo průmyslu a obchodu Praha.

Godány, J. - Bezuško, P. - Dušek, K. - Knésl, I. - Kopecký, P. - Lhotský, P. - Mašek, D. - Poňavič, M. - Rambousek, P. - Rýda, K. - Večeřa, J. - Vymazalová, A. (2003): Nerostný surovinový potenciál CHKO v ČR a limity jeho využití. 350 s, MŽP ČR.

Godány, J. et al. (2023): Aktualizace regionální surovinové koncepce/ politiky Středočeského kraje včetně území hlavního města Prahy, v současné době posuzovaná z hlediska jejího vlivu na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA) dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, Krajský úřad Středočeského kraje, MPO

Godány, J. et al. (2023): Aktualizace regionální surovinové koncepce/ politiky Karlovarského kraje, v současné době posuzovaná z hlediska jejího vlivu na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA) dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, Krajský úřad Karlovarského kraje, MPO.

Grünvald, M. (1988): Zpráva o provedeném průzkumu pro hliník cihelny Dřínov, JZD Morkovice, okres Kroměříž. – Agroprojekt Praha.

Grym, V. - Marek, F. (1970): Kroměřížsko - surovina: štěrkopísky. – Geoindustria. Praha.

Günther, L. - Holuša, J. - Wolf, I. (1985): Zbytkové zásoby plynu Choryně. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Hatala L. (1962): Vyhledávací průzkum kamene Kroměřížsko 1961–1962. Geologický průzkum n.p. Brno. MS Geofond P 16 480.

Hatala, L. (1966): Dorozvědkový průzkum kamene Bučník, MS GP Ostrava, Geofond P 18100

Hatala, L. (1976): Uherské Hradiště – okres, I. etapa – cihlářská hlína, MS GP Ostrava, Geofond P 25470.

Hatala, L. - Holešovská, J. - Homolka, J. - Mojžíš, J. - Ovčary, T. - Sirný, J. - Vinčar, F. (1986): Závěrečná zpráva Tupesy – surovina: cihlářská hlína. Etapa: předběžný průzkum. Stav zásob ke dni 31. 12. 1985. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Hemza, P., et.al. (2002): Nerostný surovinový potenciál chráněné krajinné oblasti Beskydy, včetně její vnější kilometrové zóny a limity jeho využití“, OKD – DPB Paskov, Ostrava, a.s., ZZ MŽP ČR.

Hladilová, V. - Hýbler, P. - Pacák, F. - Tejkal, M. (2003): Boršice – zemník. – Geokonzult Brno.

Hlavatý, J. - Pacák, Fr. (1972): Nedakonice. - Surovina: písky a štěrkopísky. – MS archiv Unigeo. Ostrava.

Hlavatý, J. - Krejčíř, M. - Mojžíšová, Eva - Strítecký, J. - Vinčar, Fr. - Žižkovská, A. (1980): Závěrečná zpráva Střížovice. Surovina: štěrkopísky a písky. Etapa průzkumu: předběžný. – Unigeo Ostrava.

Horák, V. - Krmíček, P. - Peloušek, J. - Vlačicová, Z. (2001): Závěrečná zpráva Hrachovec - cihlářské suroviny. - Geobrick, Si & Pe, s.r.o., Brno.

Hroch, Z. - Krejčí, O. - Pecina, V. - Thonová, H. - Zelinka, Z. (1992): Regionální surovinová studie pro potřeby okresních úřadů České republiky, okres Uherské Hradiště. - MS archiv ČGÚ Praha.

Hrubý, B. - Kostelníček, P. (1976): Výpočet zásob nafty a zemního plynu ložiska Kostelany k 1. 4. 1976. - MND Hodonín.

Jonášová, M. (1976): Závěrečná zpráva úkolu Nezdenice, surovina: kámen, etapa: vyhledávací. Geindustria, n.p.Praha, závod Jihlava. MS Geofond P 25113.

Kavina, P. – Godany, J. – Pecina, V. (2006): Studie limitů těžby, postupné využitelnosti a ochrany zásob ložisek nerostných surovin se zřetelem na ložiska štěrkopísků Zlínského kraje. – MS archiv Geofond. Praha.

Kleisl, J. (1953): Průzkum andezitového výlevu u Starého Hrozenkova a vyhledávací průzkum těžitelných výlevů v okolí Bystřice pod Lopeníkem a Hradiska u Komně. Ministerstvo stavebnictví, hlavní správa geologického průzkumu. MS Geofond. P 7948.

Kolek, P. (1990): Zemědělské karbonáty a bentonity severomoravského kraje, díl II zemědělské bentonity, MS Unigeo Ostrava, Geofond P 70453.

Košinarová, H. (1986): Brankovice – Uherský Brod – vyhledávací průzkum, lokalita Tučapy – Hrozenkov, MS Geologický průzkum Ostrava, Geofond P 55548.

Košinarová, H. (1986): Březová – Nedašov, dílčí zpráva: Záhorovice, GP Ostrava, Geofond P 42626.

Košinarová, H. (1986): Březová – Nedašov, MS GP Ostrava, Geofond P 42626.

Košinarová, H. (1986): Brankovice-Uherský Brod, materiál pro násypy a cementové stabilizace, dílčí zpráva o vyhledávacím geologickém průzkumu na lokalitě Bystřice pod Lopeníkem, GP Ostrava, Geofond P 55548.

Košinarová, H. (1986): Brankovice-Uherský Brod, materiál pro násypy a cementové stabilizace, dílčí zpráva o vyhledávacím geologickém průzkumu na lokalitě Komňa – Padělky, MS GP Ostrava, Geofond P 55548.

Kratochvíla, L. - Vajdík, J. (1997): Rebilance výhradních ložisek NS ČR, II. etapa - Kvasice 2. Dodatek č. 1 k závěrečné zprávě Kvasice (Hatala 1969). – MS archiv Unigeo. Ostrava.

Kratochvíla, L. - Vajdík, J. (1997): Rebilance výhradních ložisek NS ČR II. etapa - Plešovec. Dodatek č.1 k ZZ Kroměřížsko - štěrkopísky (Marek F. 1971). – MS archiv Unigeo. Ostrava.

Kratochvíla, L. - Vajdík, J. (1997): Rebilance výhradních ložisek NS ČR II. etapa - Moravský Písek. Dodatek č.1 k ZZ Moravský Písek (Hlavatý 1973). - MS archiv Unigeo. Ostrava.

Kratochvíla, L. - Čechová, Š. - Žídková, S. (2004): Žopy I - Rebilance (přehodnocení) zásob ložiska cihlářské suroviny. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Krásný, J., Cislerová, M. (2012): Podzemní vody České republiky: regionální hydrogeologie prostých a minerálních vod. Česká geologická služba, Praha, ISBN: 978-80-7075-797-0

Krmíček, P. - Mátllová, V. (1971): Žopy II - surovina: cihlářské hlíny. – MS archiv Unigeo. Ostrava.

Krmíček, P. - Mátllová, V. (1972): Hrachovec - surovina: cihlářské hlíny. - MS archiv Unigeo. Ostrava.

Křelina, B, et.al. (2002): Nerostný surovinový potenciál chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty, včetně její vnější kilometrové zóny a limity jeho využití“, Gekon, s.r.o., ZZ MŽP ČR.

Kučera, J. - Nesetová, V. (1969): Surovinová studie střední Morava. Geologický průzkum n.p. Ostrava. MS Geofond.

Laňar, M. - Stejskal, V. (1979): Brňov - Medůvka. Surovina: brusný kámen. – Geoindustria Praha.

Láznička, M. (1957): Průzkum ložisek cihlářských hlín v ČSR – Bylnice, Nerudný průzkum Brno, Geofond FZ 2250.

Láznička, P. (1959): Závěrečná zpráva Starý Hrozenkov – průzkum doleritu. Geologický průzkum n.p. Brno. MS Geofond FZ 3054.

Lhotský et. al (2021): Etapová zpráva projektu TAČR č. TITSMPO031 Výzkum perspektivních minerálních plniv a křemenných surovin v Českém masivu, jejich úpravy a využití pro moderní průmyslové aplikace, MPO, TAČR.

Marek, F. (1987): Hodnocení dotěžování ložiska Ostrožská Nová Ves, surovina: štěrkopísky a písky. – MS archiv Geoindustria Praha.

Marek, F. (1993): Zhodnocení podkladů k ložisku písků a štěrkopísků Strážnice, MS Brno, Geofond P 78757.

Marek, F. (2003): Výpočet vázaných zásob lužním lesem na ložisku štěrkopísků a písků Nedakonice. – Brno.

Marek, F. - Štrympl, J. (1985): Vyhodnocení dotěžování ložiska Ostrožská Nová Ves, surovina: štěrkopísky a písky. – Geoindustria Praha.

Martincová, M. (1973): Inventarizace nerostných stavebních surovin. List M-33-108-D Vizovice. MS, Ústř. Úst. geol. Praha.

Mátl, V. - Slobodníková, H. - Štanc, R. (1990): Ostrožská Nová Ves – základní výzkum těžkých minerálů v odpadech. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Mátlová, V. (1971): Průzkum cihlářských hlín Velká nad Veličkou, Geologický průzkum Ostrava, Geofond FZ 5115.

Mísař, Z. et al. (1983): Geologie ČSSR I. Český masív. – SPN, Praha. 336 s.

Mišík, M., Chlupáč, I., Čicha, I. (1985): Stratigrafická a historická geologie. – Slov. pedagog. nakl. Bratislava.

Moravec, C. - Ševčík, J. - Staňková, L. (1989): Spytihněv II. - Štěrkopísky. Doproskouvání východní části ložiska. Etapa: předběžná. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Pavelka, A. (1956): Průzkum ložisek cihlářských hlín ČSR – Bojkovice, MS Nerudný průzkum Brno, Geofond P 8254.

Pecina, V. - Godany, J. et.al. (2002): Analýza využívání nerostných surovin, včetně druhotných surovin ve Zlínském kraji, MPO ČR.

Poňavič, M. et al. (2023): Aktualizace regionální surovinové koncepce/ politiky Jihočeského kraje, posouzená z hlediska jejího vlivu na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA) dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a následně schválená Zastupitelstvem Jihočeského kraje na 27. zasedání Zastupitelstva Jihočeského kraje - usnesení č. 202/2023/ZK-27 ze dne 22. června 2023, Krajský úřad Jihočeského kraje, MPO.

Puda, S. (1997): Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR 2. etapa. Dodatek k č. 3 k ZZ Vsetín - okres, lokalita Zašová. – MS archiv Geologie Rýmařov.

Puda, S. (1997): Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR, 2. etapa. Dodatek č. 2 k ZZ Vsetín - okres, lokalita Študlov, – MS archiv Geologie Rýmařov.

Puda, S. (1997): Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR 2. etapa. Dodatek č. 1 k závěrečné zprávě Kojetínsko - vyhledávací průzkum, č.ú. 027400031232538081 a 1522325106 zpracované v GP n.p. Ostrava v roce 1979, Geofond P31596, 155300 Chropyně, surovina: šterkopísek. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Puda, S. (2000): Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR, 2. etapa, 3 199 500 Bařice - Velké Těšany. Dodatek č.1 k závěrečné zprávě předběžného průzkumu Bařice, č.ú. 02 79 0031 1 3 332 3708 1. Surovina: cihlářská surovina. – Geologie Rýmařov.

Puda, S. (2001): Rebilance výhradních ložisek nerostných surovin ČR, 2. etapa - 3 012 100 Uherský Ostroh. Dodatek č.1 k závěrečné zprávě z těžebního průzkumu šterkopísků Polešovice. – Geologie Rýmařov. Rýmařov.

Prutká, A. (1966): Malenovice. Cihlářské suroviny. - MS, Geofond. Praha.

Řezníček, V. (1959): Vyhledávací průzkum kamene – Bzová, MS GP Brno, Geofond P 14164.

Řezníček, V. (1964): Buchlovice – orientační zhodnocení kamene. Geologický průzkum n.p. Brno. MS Geofond P 16252.

Sattran, V. (1973): Regionální prognózy zrudnění Hg v Českém masivu, MS ÚÚG, Geofond P 28941.

Sirný, J. (1992): Morkovice-Slížany, závěrečná zpráva. Geobrick Brno.

Sovadina, L. (2008): Napajedla - ložisko šterkopísků. Závěrečná zpráva o výsledcích hydrogeologického průzkumu.

Staňková, A. - Ševčík, M. (1975): Závěrečná zpráva účelového průzkumu s výpočtem zásob ložiska šterkopísků Hustopeče nad Bečvou - Zámrsky (levý břeh Bečvy). Etapa: vyhledávací a předběžná. Surovina: šterkopísek. – GP Ostrava.

Staňková, L. - Ševčík, J. - Šplíchalová, D. (1981): Povodí Bečvy – úsek Rožnov – Valašské Meziříčí. Surovina šterkopísky. Etapa vyhledávací. – MS archiv Unigeo Ostrava.

Střítecký, J. - Tilšar, V. - Trnka, M. (1990): Spytihněv - Boršice - šterkopísky, písky, vyhledávací průzkum. – MS aerchiv Unigeo Brno.

Svatuška, M. et al.: Regionální surovinová studie – okres Kroměříž. - MS Archiv ČGÚ, Brno, 1992.

Svobodová, A. (1979): Malenovice. Cihlářské suroviny. - MS, Geofond. Praha.

Svobodová, R. (1988): Vsetín – okres, regionální průzkum cihlářských surovin, MS Unigeo Ostrava, Geofond P 41791.

Sýkora, B. (1986): Zhodnocení indicií rtuti v území Bojkovice – Pitín. – MS archiv Přírodovědecká fakulta Masarykovy university, Brno.

Šmelhausová, A. - Tvrď, J. (2015): Závěrečná zpráva geologického úkolu Moravský Písek - přehodnocení ložiska nevyhrazeného nerostu D 3062000, etapa: vyhledávání, surovina: šterkopísky. - GET, s.r.o.

Urban, F. (1960): Předběžný a podrobný průzkum kamene – Bučník, MS GP Brno, Geofond FZ 3720.

Vaněk, V. - Vojíř, M. - Zíma, J. (2011): Ratiboř u Vsetína, průzkum a přehodnocení zásob nevýhradního ložiska stavebního kamene, stav k 22.10.2010. – Geologické služby, s.r.o.

Vojíř, M. - Zíma, J. (2010): Komňa - Bučník, výpočet zásob výhradního ložiska stavebního kamene mimo dobývací prostor. – Geologické služby s.r.o.

Zíma, J. (2014): Chropyně, přehodnocení zásob části nevýhradního ložiska šterkopísku. Stav k 1. 1. 2014. – Geologické služby s.r.o.

SINE Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů schválená usnesením vlády ČR ze dne 14. června 2017 č. 441.

SINE Souhlasné stanovisko Ministerstva životního prostředí čj. 12580/ENV/17 ze dne 22. března 2017 k návrhu koncepce Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů podle zákona číslo č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

SINE Státní energetická koncepce České republiky schválená usnesením vlády ČR ze dne 18. května 2015 č. 362.

SINE Východiska ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti schválená usnesením vlády ČR ze dne 17. srpna 2011 č. 619.

SINE Politika druhotných surovin České republiky schválená usnesením vlády ČR ze dne 15. září 2014 č. 755.

SINE Dopravní sektorové strategie, 2. fáze, schválené usnesením vlády ČR ze dne 13. listopadu 2013 č. 850.

SIINE Politika územního rozvoje České republiky, schválená usnesením vlády ČR ze dne 20. července 2009 č. 929, ve znění Aktualizace č. 1 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ČR ze dne 15. dubna 2015 č. 276, Aktualizace č. 2 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ČR ze dne 2. září 2019 č. 629, Aktualizace č. 3 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ČR ze dne 2. září 2019 č. 630, Aktualizace č. 5 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ČR ze dne 17. srpna 2020 č. 833.

SINE Národní plán obnovy České republiky schválený usnesením vlády České republiky ze dne 17. května 2021 č. 467.

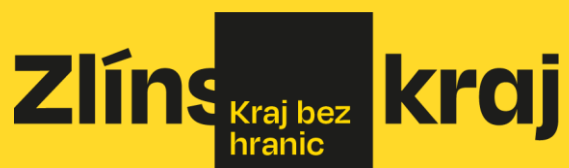
SINE Aktualizace Státní politiky životního prostředí České republiky 2012-2020 schválená usnesením vlády ČR ze dne 23. listopadu 2016 č. 1026.

SINE Dopravní politika České republiky pro období let 2014-2020 s výhledem do roku 2050 schválená usnesením vlády ČR ze dne 12. června 2013 č. 449.

SINE Aktualizované statistické výkazy Geo-V3 a HOR (MPO) 1-01 pro Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo životního prostředí o přesné evidenci pohybu disponibilních zásob ložisek stavebního kamene, stavu a produkci využívání ložisek stavebního kamene a šterkopísků na území Středočeského a Karlovarského kraje.

SINE Textové dokumentace nových a stávajících záměrů těžby stavebního kamene na území Zlínského kraje zpracované podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

SINE Seznam výrobců kameniva vlastních osvědčení pro dodávky do železničních drah ČR-
kameniva vhodného pro kolejové lože, aktualizovaný k 1. lednu 2023, a to pro frakci kameniva 0/32
mm a 32/63 mm. Správa železniční dopravní cesty, s. o. (<https://www.spravazeleznice.cz/>).

Krajský úřad Zlínského kraje 2026

Odbor životního prostředí a zemědělství